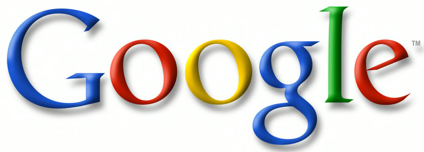
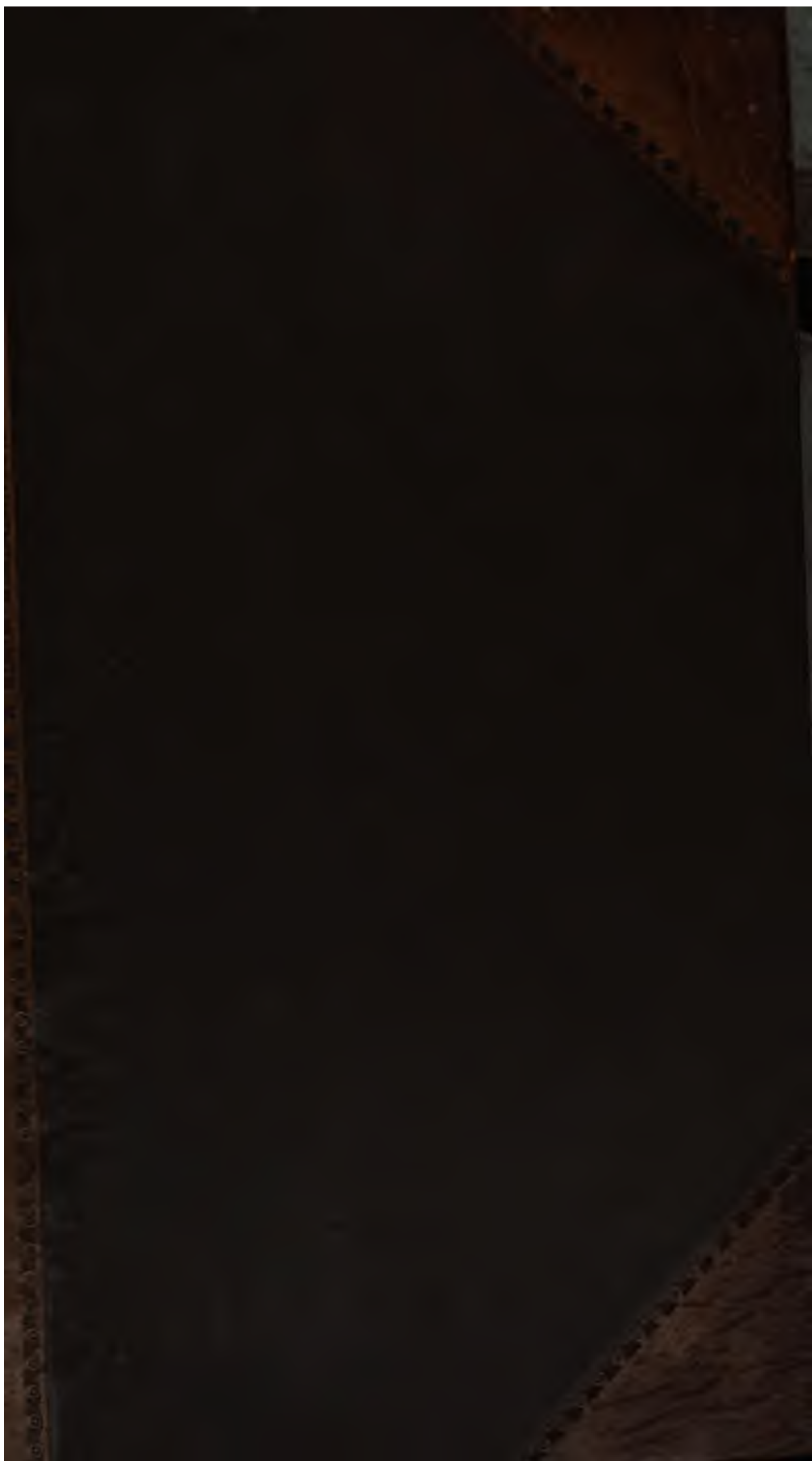

AUTHENTICUM.

NOVELLARUM CONSTITUTIONUM IUSTINIANI

VERSIO VULGATA

QUAM

EX CODD. MSS., QUI BEROLINI, CLAUSTRO-NEOBURGI, LUTETIAE PARISIORUM, MONACHII, PISTORII, VINDOBONAE, ALIIS LOCIS REPERIUNTUR,

RECENSUIT

PROLEGOMENIS, ADNOTATIONE CRITICA, APPENDICIBUS, QUAE VARIETATEM LECTIONIS CONTINENT,

INSTRUXIT

GUSTAVUS ERNESTUS HEIMBACH

ANTECESSOR LIPSIENSIS.

PARS POSTERIOR

QUAE NOVELLAS XXXIV—CXXXIV, APPENDICES ET ADDENDA HABET.

LIPSIAE, MDCCCLI.

SUMTIBUS IOANNIS AMBROSII BARTH.

XXXIV.

GLOSS.

DE CONSULIBUS.

Idem Aug. Strategio, Comiti sacrarum largitionum.

PRAEFATIO. Consulatus nomen et causa priscis quidem Romanis adversus hostium adinventum est utilitatem, et in decretis, quae eis ordinatio communis dabat reipublicae figura, sortiebantur repente provincias, in quibus Romani bellum habebant, et secundum has sortiebantur fasces; sequens vero tempus, in imperatorum piissimorum transponens bellandi et pacificandi potestatem, ad largitatem solam causam consulibus mutavit, et hanc temperatam et ordinatam mensuramque non excedentem. Paulatim vero quidam ita sumtuose causam aggressi sunt, ut suam quidem ederent magnanimitatem, non tamen cogitarent, quia

NOV. XXXIV. XXXIV.] *XXIIII.* Vind. c. *IIII.* Mon.

de consulibus] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. Berol. postea additur *R/.*; in I. subiicitur *Rubrica.* Ad marginem Berol. scriptum est: *hic deest const. ω.*, ad marg. Vind.: *hic desunt costit. ichil ualet*, ad marg. Mon.: *nichil valet.*

Idem Aug.] Sic Vind. *id. ā.* Berol. Pist. *..d ā.* Mon. *idem a* I. *idem augustus* Vulgo.

Strategio] *Stratigio* Vind. Pist. Berol. *Stratilio* Mon. *Stagio* I.

Comiti] *com* Vind. Mon. *c* Pist., sed superius lineola posita est. Berol. *comite.*

largitionum] Sic Vind. Berol. I. *larg.* Pist. *largion.* Mon. Subiicitur Vulgo *exconsuli et patricio*, quae in Vind. Mon. Pist. Neob. I. desunt, ideoque delenda fuerunt.

NOV. XXXIV. PRAEF. decretis] Secunda littera *e* in Vind. a secunda manu scripta est.

eis] *eius* Mon., sed sec. m. scripsit *eis.* Berol. *eis*, sed sec. m. correxit, ut in cont.

reipublicae] Sic Vind. Neob. *reisp* Berol., sed litterae *s* puncta subiecta sunt.

communis] Sic Vind. Mon. *et comunis* Neob., sed priori voci puncta subiecta sunt.

figura] Sic Vind. Mon. Berol. *figam* Neob. I., sed supra litteram *g* circumflexus positus est.

sort.] *sorc.* I.

repente] *repetente* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. εὐθύς.

has] Sic Vind. Neob. Berol. *hanc* Mon., quod tamen secunda manus punctis subiectis mutavit in *hoc.* Gr. κατ' αὐτάς.

fasces] *fausces* Vind.

tempus] Sic Vind. Mon. Berol. *tenpus* Neob., sed secunda manus litterae *n* puncta subiecit atque litterae *e* lineolam imposuit.

in] deest in Mon., habetur in Vind. Berol. Neob. In Neob. tamen postea a secunda manu supra lineam adiectum est *ut*, in Berol. antea in linea adscriptum *ut*, cui tamen puncta subiecta sunt, quod etiam in ipsa voce *in* factum est. Gr. εἰς.

imperatorum piissimorum] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. Port. *imperatore piissimo* I. *imperatores piissimos* Vulgo.

transponens] *tc transponens* Neob., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt.

bellandi] *bellandum* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Gr. τοῦ πολεμεῖν.

largitatem solam] *solam larg.* Berol. Gr. φιλοτιμίαν μόνην.

mutavit] *mutuavit* Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Port., sed ut in cont., Trid. *nuntiavit* I. Gr. μετέστησε.

temperatam] *temperantiam* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Neob. *tenperatam*, sed sec. m. scripsit, ut in cont. I. *temporatam.* Gr. σώφρονα.

et ordinatam] Desunt in Berol. Gr. καὶ τεταγμένην.

mensuramque] *mensuram et ordinatam q̄* Berol. *mensuram et* I.

sumtuose] *sumptuose* Vind. Mon. Berol. *praesumptuose* Neob., sed litterae *s* punctum subiectum est.

ut suam] Sic Vind. Mon. Berol. *in suam* Neob. Gr. ὥστε τὴν ἑαυτοῦ.

quidem] *quod* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. μέν.

ederent] *egerent* Neob. Gr. ἐνδείξασθαι.

tamen] *tm* Mon. Neob., sed lineola iniecta, qua *re tantum* significatur. In Neob. tamen sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μέν.

quia] *qi* Neob., sed totum hoc a sec. m. scriptum.

exemplum aliud non haberent. Non enim ad plurimos venit substantiae magnitudo, transcendens etiam magnificentiam animae non mensura rei, sed propria magnitudine proveniens. Quia igitur videmus periclitari consulum nomen, quod ex temporibus ita prolixis et ad millesimum prope annum veniens cum Romanorum republica pullulavit, propterea credidimus oportere causam comprehendere, et immensitatem eius recidentes, ad beneplacitas consulares statuere expensas, quatenus continua sit Romanis, omnibus autem bonis viris exsistat accessibilis, quoscunque huiusmodi nos dignos esse honore decreverimus; cuncta siquidem perscrutantes perspeximus, quantum esse conveniat quod datur. Marciano itaque imperatorum eximio scripta est lex, quae volebat non spargere

ad plur. venit] *venit ad plur.* I.

substantiae magnitudo] Sic Vind. Berol. Neob. I. *magnitudo substantiae* Mon. Gr. περιουσίας τε μέγεθος.

transcendens] Sic Vind. *transscendentes* Neob., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

etiam] *et* I.

animae] *aia* Neob., lineola superius imposita, sed sec. m. scripsit *animae*. Gr. ψυχῆς.

non] Sic Mon. Berol. Neob. *in* Vind. Gr. οὐ.

igitur] *ergo* I.

periclitari] Sic Vind. Mon. Neob. *periclitati* Berol., sed litterae *t* secundae punctum subiectum ac supra lineam a sec. manu scriptum est *r*.

temporibus] *tpibus* Mon., sed supra litteras *tp* a secunda manu lineola posita est.

millesimum] *milesimum* Vind. *milleximum* Berol. Neob., in quo litterae *x* a secunda manu punctum subiectum lineaeque impositum est *s*.

annum] Sic Vind. Berol. Mon. *antium* Neob. Gr. ἔτος.

cum] Sic Vind. Mon. Neob. *eum* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. συνήκμασε.

pullulavit] *pupullavit* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Neob. *pullantibus*, sed sec. m. scripsit *pull'lu*.

credidimus] Sic Berol. Neob. *credimus* Mon. Vind. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. ᾠήθημεν.

comprehendere] Sic Vind. Mon. Berol. *compendere* Neob., sed supra litteram *p* lineola imposita est.

eius] *eis* I.

recidentes] *recidemtes* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont.

ad] Sic Neob. Berol. Mon., deest in Vind. Gr. εἰς.

beneplacitas] *bemplacitas* Neob., sed ex priori littera *m* sec. m. efficit *ne*.

consulares] *consolares* Neob., sed secundo *o* deleto secunda manus superius scripsit *u*.

quatenus] *quatinus* Vind. Neob. I.

continua] *contua* Neob., sed mediae litterae *u* punctum subiectum ac supra lineam adscriptum est *nu*. Gr. διηνεκής.

Romanis] *rationis* I.

autem] *aut* Vind. Gr. δέ.

bonis] *nobis* Neob., sed supra *bis* a sec. manu scriptum est *nis*. Gr. ἀγαθοῖς.

exsistat] *existat* Mon. Vind.

huiusmodi] *h nos* Neob., sed litterae *h* punctum iniectum est. Sec. m. ex *nos* effecit *mos modi*. Gr. τοιαύτης.

decreverimus] Sic Mon. Neob. Berol., in quo quidem sec. m. scripsit *decrevimus*, quod in Vind. a prima manu scriptum est. Gr. ἐγκρίναιμεν.

cuncta] *scuta* Neob., sed litterae *u* lineola imposita est, eique a sec. m. inscriptum *c*. — Berol. *contracta*, sed sec. manus scripsit *concta*. Gr. πάντα.

conveniat] *convenitad* Neob., sed littera *t* a sec. manu scripta litterisque *ad* puncta subiecta sunt. Gr. προσήκει.

quod] *q* Berol., sed lineola superius posita. Sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τὸ διδόμενον.

datur] Sic Neob. *datum* Vind. Mon. Berol. In Vind. supra lineam a secunda manu adscriptum *est*; in Mon. Berol. corrigitur a sec. m., ut in cont.

Marciano] Vulgo et in I. antea habetur *a*, quod in Mon. desideratur, nec sane Graecis firmatur. Caeterum *Martiano* Vind. Mon. Neob.

imperatorum] Sic Vind. Mon. Berol. *imperator* Neob., sed sec. manus apposuit *rum*. Vulgo I. *imperatore*. Gr. αὐτοκρατόρων.

eximio] *eximo* Mon., sed supra litteram *o* a sec. manu scriptum est *i*.

est lex] Sic Mon., quod magis Graecis convenit. Vulgo I. *lex est*.

non spargere] Neob. haec habet, sed tantum a sec. manu adscripta.

pecunias consules, et ipsa ei constitutionum prima fuit. Igitur et post dictam constitutionem invenimus, quoniam quod quidam quidem hanc sequentes nihil spargere populo passi sunt, alii autem et ultra legem agere hoc petentes, et promerentes quae petiverunt, deinde ad sui animi respicientes mensuram circa adspersionem, largitatem ultra terminum celebrarunt, uni quidam vero medium eligentes bene mediocribus pro plurimis contenti fuerunt, quoniam etiam nos praecedentibus quod medium est optimum visum est esse, tanquam ex utroque summis periclitantibus, mox ad immensitatem procedere, propterea aestimavimus et nos de hoc definire quod decet, ut nihil nec immensum, nec inordinatum sit, neque nostrorum temporum indignum.

consules] *consul* Vind. Berol. Neob., sed per mediam litteram *l* circumflexus traiectus est. In Berol. et Neob. secunda manus ad ultimam litteram adscripsit litteram *s*. Gr. *τοὺς ὑπατεύοντας*.

et ipsa] *n pa* Neob., sed priori litterae circumflexus iniectus est.

ei] Sic Vind. Berol., sed sec. m. in Berol. correxit *eius*, quod etiam in reliquis et Vulgo habetur. *eis* I. Gr. *αὐτῷ*.

fuit] *fuerit* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont.

igitur] deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam positum est. Gr. *τοιγαροῦν*.

dictam] Sic Vind. *praedictam* reliqui, quod etiam Vulgo legitur. Gr. *τὴν εἰρημένην*.

invenimus] Sic Vind. Mon. Neob. *inveniens* Berol., ex quo tamen sec. m. facit id, quod in cont. est. Antea Vulgo habetur *quoniam*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. I. deest, nec sane Graecis firmatur; est autem apud Port.

quoniam] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. I. *quia* Vulgo.

quod quidam] Sic Mon. *quod* Vind., sed secunda manus supra lineam posuit *quidam*. Berol. *quod*. I. *quidam*, voce *quod* omissa. Desunt autem haec in Neob. Hamb. Gr. *ὥς τινες*. Itaque non dubito, quin interpres, cum duplicem versionem vocis *ὡς* id est *quoniam* et *quod* invenisset, utramque rem coniungere voluerit. Vulgo *quod* sane deest.

quidem] Hoc sane in Hamb. habetur, deest in reliquis codd. et I. Non dubito, quin post vocem *quidam* facile excidere potuerit, quae est coniectura Os. Gr. *μέν*.

sunt] *sint* Mon. Gr. *προείλοντο*.

et] *ex* Neob., sed supra litteram *x* a sec. manu scriptum est *t*. Deest in I.

hoc] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *haec* Vulgo. Gr. *τοῦτο*.

petentes] Sic Mon., sed priori litterae *e* iam prima manus imposuit litteram *o*. Gr. *αἰτήσαντες*.

petiverunt] *petuer* Berol., sed supra litteram *r* lineola posita est, atque litterae *u* mediae punctum subiectum, lineae autem ibi inscriptum *v*. I. *potuerunt*. Neob. *pecuerunt*, sed litterae *u* puncta subiecta sunt.

deinde] *demum* I.

ad sui] *a sui* Berol. Neob., sed supra litteram *a* secunda manus litteram *d* posuit. Gr. *πρὸς τῆς ἑαυτῶν*.

adspersionem] *aspersionem* Vind. Mon. *asspersionem* Neob. *sparsionem* I.

celebrarunt] Sic Vind. *uni celebraver* Berol., sed ultimae litterae lineola iniecta est. In Neob., qui habet *celebraverunt*, litterae *u* puncta supposita sunt.

uni quidam] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem prior vox a secunda manu scripta est. I. *unum quidam*. Vulgo deest *uni*. Non dubitandum, quin interpres cum duplicem versionem vocis *ἔνιοι* invenisset, utramque coniungere voluerit.

vero] deest in I.

eligentes bene] Sic Mon., quod sane Graecis confirmatur; reliqui verborum ordinem invertunt *bene eligentes*, quod etiam Vulgo et in I. habetur.

plurimis] *pluribus* I.

quoniam] Antea fortasse excidisse *et* Os. coniicit.

etiam] In Berol. uno *et* subiicitur, quod in reliquis codd. non est, nec sane Graecis firmatur.

optimum] *obtinui* Neob., sed supra litteras *ui* lineola posita est. Gr. *τὸ βέλτιστον*.

visum] *uissum* Mon.

utroque] Sic Vind. Mon. Berol. *utraque* Neob.

immensitatem] *inmensitatem* Mon.

aestimavimus] Sic Vind. Neob. *extimavimus* Mon. Berol. I. *existimavimus* Vulgo.

definire] *diffinire* Neob. Berol. I.

sit] *est* Neob., sed supra lineam secunda manus posuit *sit*.

temporum] Sic Vind. Mon. Neob. Berol., quod etiam Trid. Port. Cont. habent. In Hamb. est *ipsorum*. Ad marg. Contius *al. legum*. Pro *νόμων* interpres manifesto habuit *χρόνων*.

CAP. I. Quantacunque ergo competens est dari ab eo, qui a nobis eligitur per annum consule occasione sportularum omnium et distributionum et expensarum, haec omnia componentes scriptione huic nostrae interponi sacrae iussimus legi. In legis enim hoc ponimus schemate, ut transcendenti etiam poena quaedam inferatur competens. Reditus autem eorum imminutos omnes esse volumus. Si enim hoc adinventum est, ut spectacula ad animi voluntatem agantur populo, haec autem a nobis determinantur in Circensibus, et bestiarum spectacula, et thymeles delectatione, nullo horum noster privabitur populus. Sed

NOV. XXXIV. CAP. I. quantacunque] Sic Vind. Mon. Hamb. I. Berol., in quo quidem sec. m. corr. *quamtunqunque*. Neob. *quantucumque*. Vulgo *quamtumcunque*, quod et Trid. et Port. habent. Gr. ὅσα.

competens] *compete* Neob., sed supra lineam circumflexus appositus est; secunda manus supra ultimum *e* litteram *s* posuit.

dari] *dari haec* Neob., sed ultimae voci puncta subiecta sunt.

ab eo] *habeo* Neob. Gr. παρὰ τοῦ.

qui] *quia ab eo* Berol., sed sec. m. litteris *a ab eo* puncta subiecit.

eligitur] *elegerit* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τοῦ – προβαλλομένου.

consule] Sic Neob. I. *consulae* Berol. *consulem* Vind. Mon. *consul* Vulgo.

occasione] Sic etiam Berol., sed circumflexo ultimae litterae *e* iniecto, qui tamen postea deletus est; sec. manus autem ex littera *e* efficit *o*. Gr. προφάσει.

omnium et distributionum] Sic Mon. Neob. *et distributionum* Vind. omissa voce priore *omnium*. Berol. *omnium distributionum*, sed supra litteram *d* a secunda manu positum est *et*. Os. coniicit *sportularum et aliarum omnium distributionum*. At interpres videtur habuisse σπορτουλῶν τε ἁπάντων καὶ τῶν διανομῶν

componentes] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *compenentes* Neob., ubi litterae *n* punctum subiectum est. Berol. *competente*, sed sec. manus correxit *componentes*. Mon. *competente*, sed supra lineam a secunda manu scriptum est *vel componentes*. Port. *competenti*. Vulgo *competente*.

scriptione] Sic Vind., sed sec. m. ad finem litteram *m* adiecit. Neob. *scrīoe*, sed priori litterae *c* litterae *it* impositae sunt.

sacrae] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. θείῳ.

legis] *legi* Mon., sed ad litteram *i* secunda manus apposuit litteram *s*.

hoc] *haec* Neob. Gr. αὐτό.

schemate] *scemate* Neob. I.

ut] Sic Vind., deest in Mon. Neob., quod tamen punctis subiectis notatum et a secunda manu supra lineam scriptum est *ut*. Gr. ἵνα.

quaedam] *quedam* Mon.

reditus] *redditus* Mon. Berol. Hamb. I. *voluntas* Vind. Neob., deest in Trid. *processiones* Vulgo. Interpres manifesto legit προσόδους loco vocis προόδους. Vide librum Neue Jenaische Litteraturzeit. Juni 1842. Num. 135. p. 562. B.

autem] deest in Hamb. *aut* Trid. Gr. δέ.

eorum] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Neob. Gr. αὐτῶν.

imminutos] Sic Mon. Vind. Neob. I. Hamb. Port. *inminutos* Berol. *redditus imminutos* Trid. Pro ἑπτὰ interpres videtur habuisse ἀμειώτους. Vide librum: Neue Jenaische Litteraturzeitung l. c. p. 562. B.

omnes esse] Sic Mon. Hamb. Trid. Port. I. *esse omnes* Vind. Neob. *esse* Berol., sed omissa voce *omnes*. Gr. τὰς πάσας εἶναι.

volumus] Vulgo subiicitur *septem*, quod in Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. Port. I. desideratur, nec Graecis firmatur.

hoc] Sic Mon. Berol. Neob. Vind. Hamb. Trid. Port. I. *ad hoc* Vulgo. Gr. τοῦτο.

voluntatem] Sic Vind. Mon. Neob. *voluptatem* Vulgo I.

agantur] *agiantur* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

haec] *hoc* Neob., sed et hic sec. m. corr. *haec*. Pluralem numerum etiam Graeca firmant.

determinantur] *deternunatur* Neob., sed supra litteram *m* a secunda manu circumflexus positus est.

spectacula] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *spectaculis* Vulgo, quod sane ex Graecis correctum est.

thymeles] *themale* Vind. Mon. Berol. Hamb. Cont. In Vind. tamen a secunda manu supra lineam scriptum est *al. theatri*. Neob. *themale*, sed supra litteram *m* circumflexus positus est; littera *a* autem a secunda manu scripta est. Trid. I. *theatri*. Contius ad marg. *al. themale*.

delectatione] *secutione* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἡδυπαθείας In Hamb. est *delectationem*.

horum] Sic Neob., sed ultimae syllabae impositum est *no*.

erit quidem ei processus primus, quo suscepit consulatum et huius possidet codicillos, Kalendis Ianuariis. Post illum vero secundum agit spectaculum certantium equorum, quam mappam **** semel exhibendum, et post illud quod dicitur totius diei ubi multa delectatione complebit populum hoc, quod vocatur pancarpon Latine silva conspecta, et cum bestiis pugnantes homines, et vincentes audacia, insuper et interemtae bestiae. Quintum quoque faciet processum, qui ad theatrum ducit, quem pornas vocant, ubi in scena ridiculorum est locus tragoedis et thymelicis choris, et spectaculis universis, atque auditibus apertum est thea-

erit quidem] *quidem erit* Mon. *erit quod* Berol., sed ex voce *quod* sec. manus efficit *quidem*. Gr. ἔσται μέν.

quo] Sic Vind. Berol. *quod* Mon. In Neob. signum est, quo significatur *quod*, sed supra litteram *u* iam a prima manu adscriptum est *o*. Gr. καθ' ἥν.

Kalendis] *Kalendas* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. καλάνδαις.

agit] Sic Vind. Mon. I. *agt* Berol., sed litteris *gt* circumflexus impositus est. Neob. *agitur*. Vulgo *aget*.

certantium] *certatium* Neob., sed supra litteram *a* secunda manus lineolam posuit.

mappam] Sic Berol., sed secundo *p* punctum subiectum, ac primo *a* lineola imposita est. Neob. *mapa*, sed cuivis *a* lineola imposita est. Mon. *mappa*, Vind. *mapam*, sed priori litterae *a* lineola iniecta est. In Hamb. Trid. Port. I. est *in ipsam mappam*. Port. *hyppomachiam vocant*. Postea lacunae signa posui, si quidem quae Vulgo postea sunt: *vocantur et tertium, qui theatroquinegium dicitur non bis sed*, in Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. I. sine ulla lacunae suspicione non leguntur. Ac sane manifestum est interpreti illa προσαγορεύουσι καὶ τρίτην τὴν τοῦ καλουμένου θεάτρου κυνηγίαν οὐ δὶς ἀλλὰ in contextu non fuisse. Ad hunc locum manifesto pertinet nota Contii marginalis: *sic et in manuscr.*, *non* hippomachiam, *ut ante hic scriptum erat*, quamvis notae signum ad id quod sequitur *totius* appositum sit.

semel] *simul* I.

exhibendum] *exibendum* Mon. Vind.

illud] *illu* Neob., sed litterae *u* lineola imposita est, qua re *illum* significatur.

ubi] *et* Vind. *ut* Mon. *ut et* Berol. Neob. Hamb. Trid. I. Non dubitavi Os. coniecturam in contextum recipere, quae Graeco ἔνθα omni ex parte confirmatur. Error ortus videtur ex siglo *u'*, quo *ubi* significatur, quod interpres male habuerit et per *ut* explicuerit.

delectatione] Sic etiam Berol., sed litterae ultimae circumflexus impositus est, quem tamen iam prima manus delevit.

complebit] Sic Berol. Neob. I. *complebis* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Mon. *complebi complebit*, sed tota prior vox punctis subiectis deletum. Vulgo *implebit*.

vocatur] *vocabit* Port. Gr. καλούμενον. Vulgo et apud Contium subiicitur *Graece*, quod sane in Vind. I. et apud Port. est, deest in Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid., nec sane Graecis firmatur.

pancarpon] Sic Vind. Neob. Hamb. Trid. *pancarpo* Mon. *pancarpor* Berol. *pancrapon* I. παγκάρπιον Port. Contius, qui ad marg. haec adnotavit: *pancarpon Latine sylva conspecta, sic reperi in manuscr.* Gr. πάγκαρπον.

Latine] Sic Vind. Berol. Neob. Hamb. Trid. I. *lantine* Mon., sed priori litterae *n* puncta subiecta sunt. Vulgo et apud Cont. deest.

silva conspecta] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *sylva conspecta* Berol. *silva conpsat* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Deest Vulgo et apud Cont.

et vincentes] *ut vincentes* Vind. Gr. καί.

interemtae] *interemptae* Mon. Vind. I. *interempte* Berol. Neob.

qui] In Vind. Mon. Berol. signum habetur, quo significatur *quod*. I. *quod*.

quem] *q* Berol., sed supra hanc litteram lineola posita est.

pornas] *aborna* Mon. Berol. Neob. Hamb. I. *abon* Vind., sed tamen lineola superius iniecta. Trid. *adhorna*. Port. Cont. *adorna*, sed ad marg. Contius: *apoña in vet.*, *sed in Graec. et Iuliano pornas vel apoorna*. Gr πόρνας.

in scena] *in scena* Mon. Berol. Neob. I. *scema* Vind. Gr. ἐπὶ σκηνῆς.

tragoedis] *tragedis* Berol. Neob. I. *tragidis* Vind. *traiedis* Mon.

thymelicis] *themedicis* Mon. *themelicis* Vind. Berol. *hemelicis* I. *temalicis* Neob., sed supra litteram *t* littera *h* posita est. Gr. ἐπὶ τῆς θυμέλης.

choris] Sic Vind. Berol. *thoris* Mon., deest in Neob. Gr. χοροῖς.

et spectaculis] Sic Vind. Mon. Berol. *expectaculis* Neob. Interpres videtur habuisse θεάμασί τε.

atque] *aut que* Vind. *aut quae* Berol. *aut quod* I. *que aut que* Neob. *et q̃* Mon., sed supra ultimam litteram *q* littera *a* a secunda manu scripta est. Hamb. Trid. Port. *aut quod*. Gr. καί.

auditibus] Sic Vind. *audicibus* Neob.

trum. Rursus quidem spectaculum equorum certantium edit is, seu quae vocatur mappa, sextum agens hunc conventum. Ex hoc deponit annalem hunc honorem, in depositione agens solennem editionem. Et ita septem noctium et processuum complebitur cursus, nullam specierum antiquitus statutarum derelinquens. Unam siquidem aliam adinvenire mappam duoque continuare, quae vocantur theatrum amphitheatrum, et non priori horum contentos esse, palam est, quia nihil novi ultra id, quod prius agitur, habet. Sufficere itaque rite causa putabitur, et singulae dantur clare, et non in tantum, ut iam populo etiam odibile sit;

a iudicibus Berol. Hamb. Trid. Port. I. *iudicibus* Mon. *audibilibus* Vulgo. Gr. ἀκούσμασιν.

apertum] *aptum* Trid. Port. Gr. ἀνεῳγμένον.

quidem] *quod* Berol., sed sec. m. scripsit *quidem*. Pro δὲ fortasse interpres habuit γε.

certantium] *centantium* Berol., sed litterae *n* punctum subiectum est.

edit is] *editi* Vind. Berol. Neob. I. Trid. *editis* Mon. *edicti* Hamb. *edit* Port. *edet* Vulgo.

vocatur] Sic Vind. Berol. *vocantur* Mon. *invocatur* Neob., sed litteris *in* puncta subiecta sunt.

mappa] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. I. *hippomachia* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. μάππαν.

hunc] Sic Berol. Neob. *ht* Vind. Mon. Gr. ταύτην.

deponit] Sic Vind. Mon. Neob. Hamb. Trid. Port. I. *deponet* Vulgo.

hunc] Sic Vind. Berol. Neob. *hc* Mon., sed supra litteram *c* circumflexus iniectus est. Gr. ταύτην.

honorem] Sic Vind. Mon. Berol. *onorem* Neob.

depositione] Sic Vind. Neob. *dispositione* Mon. Berol. Gr. ἀποθέσεως.

solennem] Sic Vind. Neob. *sollempnem* Mon. Berol. *solempnem* I.

editionem] *edictioem* Neob., sed supra litteras *oe* circumflexus positus est. I. *edictionem*.

noctium] *noccium* Neob. Gr. νυκτῶν.

processuum] Sic Vind. Mon. Berol. *processum* Neob. Gr. προόδων.

specierum] *spem* Berol., sed secunda manus supra lineam posuit *specierum*.

statutarum] Sic Vind. Mon. Neob. *staturarum* Berol. Gr. νομισθέντων.

derelinquens] Sic Berol. *delinquens* Vind. Mon. Neob. I.

unam] Sic Vind. Mon. Berol. *una* Neob. Gr. μίαν.

mappam] Sic Mon. Vind., in quo quidem priori litterae *a* lineola imposita est, Berol., ubi prior littera *p* puncto subiecto notatur, sed et priori litterae *a* lineola iniecta est. Neob. *mapam*, sed litterae *p* sec. manus aliud *p* imposuit. Port. *hyppomachiam*. Gr. μάππαν.

theatrum] Sic I. *teatrum* Vind. *theatra* Trid. Deest Vulgo et in Neob. Vide notam sequentem.

amphitheatrum] *amphitheatrum* Vind. *antitheatrum* Mon., sed punctis toti huic voci subiectis. Neob. *anphitheatrum*, sed priores syllabae *anphi* a sec. manu scriptae sunt. Port. *et amphytheatrum*. Desunt in Hamb. I. Trid. *theatroquinegia* Vulgo. Interpres videlicet transtulit, quasi in Graecis haberetur θέατρον κυνηγέσια.

et non] *et ideo* Hamb. Trid. I.

priori] Sic Mon., sed sec. m. ex eo facit *priorum*. Berol. *priorum*, sed sec. m. scripsit *priori*. Neob. Hamb. Trid. I. *priorum*. Gr. τῷ προτέρῳ.

horum] deest in Vind. In Berol. tantummodo a sec. manu supra lineam adscriptum est; in Neob. est *orum*. Gr. τούτων.

contentos] Sic Vind. Berol. *contemptos* Mon. *contentes* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀρκεῖσθαι.

est] *etiam* Vind.

quia] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam appositum est. Neob. *qui*, sed supra litteram *i* a sec. manu littera *a* posita est. Gr. ὡς.

novi] *quia novi* Vind., sed prior vox a secunda manu deleta est.

agitur] *agatur* I.

habet] *ht* Neob., sed lineola superius posita est, ac secunda manus litterae *h* litteram *a* imposuit. Gr. ἔχει.

sufficere] *sufficet* Vind., sed sec. m. correxit, ut in cont.

et] Os. scribi vult *sed*.

dantur] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *dabuntur* Vulgo.

clare] *darei* Berol., sed litterae *i* a secunda manu punctum subiectum est. Neob. *dare*.

et] *etiam* Vind.

populo] *pplo*. Neob., sed prioribus litteris circumflexus impositus est.

in his enim, quae raro fiunt, miraculum est. Haec itaque de consularibus a nobis scripta et determinata sunt expensis.

CAP. II. **Si autem etiam uxorem consul habeat, definita est a nobis et circa illam expensarum mensura; decet enim frui eas et coniugis claritate. Si vero non copulatus uxori, his sat est, nisi mater eius constat iam consulatus digna et prius honorata, et velit eam una frui secum schemate. Et hoc in sola matre praebemus; alia vero non decorabitur mulier penitus praeter coniugem et matrem, illae quidem omnibus modis, quoniam uxores coruscant radiis maritorum, hoc lege dante, matres vero, si consul hoc voluerit, nam neque filia, neque soror forte, non uxor filii, et multo magis si nec pertinens ad genus sit; hoc enim et pure illicitum exsistebat. §. 1. Spargere autem in septem**

his] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *iis* Vulgo.

raro] *rato* Neob., sed supra litteram *t* secunda manus litteram *r* posuit. I. *rara*. Gr. *σπανίως*.

fiunt] Sic Vind. Berol. *fuerit* Mon. Neob. Gr. *γενομένοις*.

miraculum] *miuculum* Berol., sed supra litteras *miu* secunda manus lineolam posuit. Gr. *τὸ θαυμαζόμενον*.

consularibus] *consulibus* Neob. Gr. *ὑπατικῆς*.

NOV. XXXIV. CAP. II. PR. habeat] *abat* Berol., sed huic voci puncta subiecta sunt. Secunda tamen manus lineae imposuit *habeat*. In Neob. est *habet*.

definita] *deffinita* Vind. Mon. I.

frui] Sic Vind. Mon. Berol. *frug* Neob., sed ultimae litterae *g* littera *i* imposita est.

coniugis] *coniungis* Neob., sed secundae litterae *n* puncta subiecta sunt. Gr. *τοῦ συνοικοῦντος*

non] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. *οὐ*.

copulatus] *est copulatus* I.

uxori his] Sic Vind. Mon. Berol. *uxorus* Neob. Antea Vulgo habetur *est*, quod in Vind. Mon. Berol. Neob. I. deest.

sat] Sic Mon. Berol. Neob. *satis* Vulgo, quod etiam in Vind. habetur.

est] deest in Mon., sed habetur in Vind. Neob. Berol.

constat] *consistat* I.

consulatus] Sic Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. I. *consulatu* Port., quod etiam Vulgo habetur.

prius] Sic Mon., in quo quidem secunda manus correxit *propriis*, sed Vind. Neob. Berol. habent, ut in cont. Gr. *πρόσθεν*.

eam] deest in Mon., sed Vind. Neob. Berol. habent, ut in cont.

schemate] Sic Vind. Mon. Berol. *scemate* Neob. I. Gr. *αὐτήν*.

alia] Sic Vind. Mon. Berol. *alio* Neob., sed supra litteram *a* a sec. manu positum est *o*.

decorabitur] *decobrabitur* Mon., sed priori litterae *b* punctum subiectum est.

coniugem] *coniugucm* Mon. *coniuge* Neob., sed litteris *u* et *e* circumflexi impositi sunt. Gr. *τῆς συνοικούσης*.

illae] *ille* Vind. Berol. I. *illi* Neob. Quod autem Vulgo antea habetur *et*, in Vind. Berol. Neob. Mon. Hamb. Trid. I. deest, habetur autem apud Port., non tamen Graecis firmatur.

uxores] *uxoris* Berol. Neob., sed secunda manus correxit *uxores*.

coruscant] *corruscant* Vind. Mon., sed una littera *r* a secunda manu profecta est. Berol. *concorruscant*, Neob. *concursat*, sed litterae *t* circumflexus impositus est, unde tamen sec. manus efficit *concoruscant*. Gr. *συνεκλάμπουσι*.

radiis] *aliis* Neob., sed sec. manus inde facit *radiis*. Gr. *ἀκτῖσι*.

maritorum] *meritorum* Neob., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *τῶν συνοικούντων*.

si] Sic Mon. Neob. Berol. *sit* Vind. Gr. *εἴπερ*.

voluerit] Sic Vind. Mon. Berol. *volunt* Neob. Gr. *βουληθείη*.

neque filia] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed supra sequentem vocem *soror* a secunda manu adscriptum est *filia neque*. Gr. *οὐ θυγατὴρ δέ*.

non uxor] Sic Vind. Mon. Neob. *neque* Vulgo. Gr. *οὐχ*.

pertinens] Sic Vind. Mon. Berol. *pertinet* I. *pertines* Neob., sed supra ultimam litteram *e* a secunda manu lineola posita est. Gr. *προσήκουσα*.

ad genus] Sic Vind. Neob. *agens* Mon. *adgens* Berol., sed litterae *s* punctum subiectum est, pro eaque scriptum *us*. Gr. *κατὰ γένος*.

hoc] Sic Vind. Mon. Neob. *haec* Berol. Gr. *τοῦτο*.

et pure] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *pure* Trid. Port., voce *et* omissa. Gr. *καὶ καθαρῶς*.

illicitum] *illititiam* Neob., sed litteris *tiam* puncta subiecta sunt. Gr. *ἄτοπον*.

NOV. XXXIV. CAP. II. §. 1. spargere autem] Sic Vind. Mon. Berol. Neob.

his processionibus populo consulem, melius nos designavimus, sicut Marciani divae memoriae constitutio dicit. Illa quidem abnegavit omnino munificentiam, nos autem corrigimus eam causam, voluntate eius, qui consulatus habet honorem, disponentes; sive enim nihil voluerit spargere, non cogimus, sive rursus venire ad hoc voluerit, et ex argento muneribus honorare populum, nec hoc interdicimus. Non tamen aurum spargere sinimus, non minoris alicuius, non maioris omnino, non medii characteris aut ponderis, sed argentum, sicut praediximus. Solum aurum enim spargere reservatur imperio, cui soli etiam aurum contemnere praestat fortunae fastigium; argentum vero, quod mox post aurum pretiosissimum fiet, et aliis consulibus largitus decens. Hoc sinimus

Hamb. Trid. Port. I., in quibus desunt, quae Vulgo antea habentur *quid autem oporteat*. Caeterum Vulgo vox *autem* post *spargere* desideratur. Manifesto interpres in Graecis habuit διαῤῥίπτειν δέ, de qua re dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung l. c. p. 562. B.

processionibus] *procoressionibus* Neob., sed litteris *co* puncta subiecta sunt.

consulem] *consulere* I.

melius] *melis* Neob., sed supra litteram *s* sec. manus posuit *us*.

nos] *non* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἡμεῖς.

sicut] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I., ubi non est, quod Vulgo antea positum est *quam*. Non dubito, quin interpres in Graecis ἢ illud non habuerit.

Marciani] *Martiane* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Neob. *nos Marciani*. Gr. Μαρκιανοῦ.

abnegavit omnino] Sic Vind. Mon. *abnegavit oī mo* Neob. *omnino abnegavit* Berol. Gr. ἀπεῖπε παντοίως.

munificentiam] Sic Mon. Berol. *munificencia* Neob. *magnificentiam* Vind. Gr. φιλοτιμεῖσθαι.

corrigimus] Sic Vind. *corrigamus* Mon. Berol. Neob.

voluntate] Sic Vind. Mon. Berol. *voluntatem* Neob. Gr τῇ γνώμῃ.

consulatus] *consolatus* Vind., sed supra litteram *o* secunda manus litteram *u* posuit. Neob. *consulatus*.

habet] In Berol. antea habetur *e*, circumflexo iniecto, quem tamen sec. manus delevit, quae etiam supradictae litterae punctum supposuit.

voluerit] Sic Vind. Mon. Berol. *volunt* Neob. Gr. βουληθείη. Pro verbis *vol. sp.* I. habet *sp. vol.*

cogimus] *cogimur* Vind., sed secunda manus litteris *ur* puncta supposuit. Gr. ἀναγκάζομεν.

venire] *ivenire* Neob., sed priori litterae *i* puncta subiecta sunt. Gr. ἐλθεῖν.

ad hoc] Sic Neob. Berol. *hoc* Mon. Vind. Gr. εἰς τοῦτο.

muneribus] In Vind. litterae *er* a secunda manu scriptae sunt.

honorare] Sic Vind. Mon. Berol. *honorari* Neob. Gr. τιμῆσαι.

nec hoc interdicimus] Sic Mon. Neob. Berol. *nec interdicimus hoc* Vind. Gr. οὐδὲ τοῦτο ἀπαγορεύομεν.

tamen] *tantum* Neob. Vind., in quo quidem secunda manus correxit *tam.* Gr. μήν.

characteris] *caracteris* Vind. *carecteis* Neob., sed supra litteras *ei* circumflexus iniectus est.

sicut] Sic Vind. Mon. *sicuti* Berol. Neob.

solum] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. I., qui non habent, quod Vulgo postea habetur *enim*, quamquam in Vind. Mon. *enim* lineae impositum est. Port. *soli enim*, quod etiam Vulgo habetur. Interpres in Graecis videtur habuisse μόνον γάρ τό.

aurum] *augum* Neob., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont.

enim] Sic Berol. Neob. Hamb. Trid. I., deest in Vind. Mon. et apud Port.

reservetur] *volvebatur* Berol. Hamb. Mon., in quo quidem sec. manus litteris *ve* puncta subiecit, et litterae *a* lineolam imposuit. Vind. *vilebatur*, Neob. *voluerimus*, sed iam prima manus correxit *volvebunt*. Trid. *volvebat*, I. *volebat*, Vulgo *damus*. Os. coniicit *revolvetur*. Gr. ἀνεῖσθω.

cui soli] Sic Vind. Mon. Berol. *soli cui* Neob. Gr. ἥπερ μόνῃ.

praestat] Sic Mon. *praestet* Vind. Berol. Neob. I. Gr. δίδωσιν.

quod] Sic Mon. Vind. Berol. *qui* Neob., ex quo secunda manus efficit *quod*. Caeterum voces, quae antecedunt *argentum vero* in Neob. desunt.

post aurum] *paz* Neob., sed supra litteram *p* et ultimam *z* lineae superius impositae sunt.

pretiosissimum] *praeciosissimum* Mon. I. *praecipiosissimum* Neob. Gr. τιμιώτατος.

largitus] Sic Vind. Mon. Berol. Neob., in quo quidem secunda manus antea apposuit *re*. In Hamb. Trid. I. est *largitur*, in Port. *largimur*, quod etiam Vulgo habetur. Vox *largitus* hic usurpatur ea

eos spargere, quae vocantur miliarisia, et in melis et caucis et in quadriangulis et talibus. Quanto enim minora sunt quae sparguntur, tanto plures suscipientes erunt, sitque rei mensura dantis virtus et voluntas, sive nihil, aut mediocre, aut transcendens populo erogandi. Hoc enim in consulatu definimus, neque invitos spargere cogentes, neque volentes prohibentes. Sed de argento quidem spargendo ita a nobis sancitum sit; et si omnino ad hoc accesserit, licentiam habeat distribuendi argenti munificentiam in suis processionibus, sicut ipse recte putaverit habere, solo prohibito aurum omnino iaculari, quod imperatori

vi et potestate, quam habet vox *largitio.* Gr. *φιλοτιμία.* Os. scribi vult *largitio,* quo opus non est.

decens] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *dedes* Neob., sed litteris *de* circumflexus impositus lineaeque puncta subiecta sunt. Apud Port. habetur *dicens.* Gr. *πρέπουσα.*

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *et haec* Neob. Port. Gr. *τοῦτον.*

spargere] Pro *eos sp.* I. habet *sp. eos.* Postea Vulgo subiicitur *in his,* quod in Vind. Mon. Berol. Neob. I. desideratur.

miliarisia] Sic Vind., ubi tamen litterae *r* punctum subiectum est, Mon. Hamb. Trid. I. *in miliarisia* Berol., sed litteris *in* puncta subiecta sunt. Neob. *miliarisua,* ut tamen litterae *u* punctum subiectum sit. Port. Cont. *missilia*, quod etiam Vulgo habetur. Ad marginem Contius: *in manuscr. sic recte legitur: miliarisia et mala et in caucis et in quadriangulis et talibus.* Gr. *μιλιαρισίοις.*

et] Hoc in Vind. puncto subiecto notatum, quamquam in reliquis et I. habetur. Deest Vulgo.

in melis] Sic Berol. Neob. Trid. *in melicis* Hamb. *in semel* Vind., sed litteris *se* puncta subiecta sunt. Berol. *in melius.* Port. Cont. *thymelicis,* quod etiam Vulgo habetur. Gr. *καὶ μήλοις.* Interpres videtur legisse *τά τε καλούμενα μιλιαρίσια καὶ ἐν μήλοις.*

in caucis] Sic Vind. Hamb. I. Neob., in quo quidem ultima littera a sec. manu scripta est. Mon. *in cautius*, Berol. *in cautis*, Trid. *in caveis*, Port. Cont. *caveis*, quod etiam Vulgo habetur. Gr. *καὶ καυκίοις.* Vox *et,* quae postea habetur, deest in I.

in quadriangulis] Sic Berol. Trid. Neob., in quo quidem prior vox *in* a sec. manu scripta, et in sequenti voce littera *i* punctis subiectis notata est. In Vind. Mon. Hamb. vox *in* non habetur. Port. Contius *in quadrangulis,* quod etiam Vulgo habetur. Pro *et*, quod antecedit, habet Neob. *set*, sed ultimis duabus litteris puncta subiecta sunt. I *quadriangulis.* Gr. *καὶ τετραγώνοις.*

sunt] *insunt* Neob., sed litterae *in* iam a prima manu deletae sunt.

suscipientes] *suscientes* Neob.

aut] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *sive* Vulgo.

mediocre] Sic Vind. Mon. Neob. *mediocri* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

aut] deest in Neob., sed a secunda manu supra lineam adiectum est.

erogandi] *arirogandi* Neob., sed ad finem secunda manus apposuit litteram *t*, ac prioribus duabus litteris *ar* puncta subiecta sunt.

definimus] *difinimus* Mon. *diffinivimus* I. Neob., in quo secunda manus ex *di* facit *de.* Gr. *ὁρίζομεν.*

invitos spargere] Sic Berol., nisi quod supra primam litteram *o* littera *s* a secunda manu posita est. Mon. *invitos o si hos*, sed sec. m. tribus ultimis syllabis puncta subiecit, ut sola vox *invitos* relinquatur. Gr. *ἄκοντας ῥίπτειν.*

quidem] *quiden* Neob., sed sec. m. scripsit *quidem*, cum ultimo *n* puncta subiecerit, et litterae *e* lineolam imposuerit.

a nobis] *nobis* I.

sancitum] *sanctitum* Neob.

sit] Sic Vind. Neob. Berol., *est* Mon. Hamb. Trid. Gr. *νενομοθετήσθω.*

et si] Sic Mon. Neob. *et q si* Vind. Gr. *εἴπερ.*

licentiam] *licent* Mon., sed ultimae litterae *iam* a sec. manu additae sunt.

habeat] *habend* Neob., sed secunda manus correxit, ut in cont. In Vind. Mon. est *habet.* Gr. *ἐχέτω.*

distribuendi] *disstribuendi* Neob.

munificentiam] *munificentia* Mon. Berol. *munificentiam* Neob., sed secunda manus ultimam litteram *m* delevit. Gr. *φιλοτιμίαν.*

processionibus] Sic Vind. Mon. Berol. *processibus* Neob. Gr. *προόδοις.*

recte] Vulgo et in I. subiicitur vox *se*, quae in Mon. Neob. Berol. deest, nec Graecis firmatur.

putaverit habere] Sic Berol. *habere putaverit* Mon. Neob. I. Gr. *ἐνόμισεν ἔχειν.*

solo proh.] *proh. solo* I.

tantum tributum est contingere. §. 2. Aliorum autem, quae a nobis decreta sunt et conscripta in descriptione, quae hac continetur legis transscendi aliquid omnino aut addi nos nullo permittimus modo. Quod itaque infinitum est (dicimus autem spargere), in dantis ponimus voluntate, omnino propriae potestatis hoc eius, qui dat, facientes, quod vero a nobis definitum est semel et ordinatum, transscendi haec nostra lex prohibet. Sed si quis praesumserit quod definitum est egredi, centum librarum auri persolvet poenam, utpote nostra praevaricatus praecepta, et omnem huius legis corrumpens, quantum in se, intentionem. Si enim pro hac tantummodo posita est occasione, ne dandorum immensitate

tantum] Sic Neob. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *μόνῃ*.

contingere] *contingne* Vind., sed supra litteras *ne* secunda manus circumflexum posuit.

NOV. XXXIV. CAP. II. §. 2. quae a nobis] *a nobis quae* I.

et conscripta] desunt in Neob., sed ad marginem Neob. a secunda manu adscripta sunt. Gr. *καὶ ἐγγεγραμμένον*.

in descriptione] Prior vox *in* deest in Mon., sed habetur in Vind. Neob. *inscriptione* Berol., sed litteris *in* circumflexus impositus est, qua re significatur *de*. Gr. *τῇ ἀπογραφῇ*.

hac] Sic Vind. Mon. Berol. *hanc* Neob. Gr. *τῷδε*.

continetur] Sic Mon. *continentur* Neob. Vind., in quo ultimae litterae *n* puncta subiecta sunt. Berol. *continetur*, sed supra litteram *e* a sec. manu lineola posita est. Gr. *περιεχομένῃ*.

transscendi] Sic Vind. Berol. Cont. *transscendendi* Neob. I. Mon., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Ad marg. Contius *transscendendi vel*. Gr. *παραβῆναι*.

aut] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Berol., in quibus tamen supra lineam scriptum est *vel*.

addi] *addii* Berol. Neob., sed ultima littera *i* punctis subpositis deleta est.

spargere] Sic Vind. Neob. Berol. *spargentem* Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *τὸ ῥίπτειν*.

dantis] *dandis* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *τοῦ διδόντος*.

ponimus] *ponamus ee* Mon., sed sec. m. litteris *ee* puncta subiecit correxitque *ponimus*. Gr. *τίθεμεν*.

voluntate] Sic Berol. Vind. *voluntatem* Neob. Mon., in quo quidem secunda manus ultimam litteram delevit. Gr. *γνώμῃ*.

hoc] Sic Berol. Neob. *haec* Vind., deest in Mon. Gr. *αὐτό*.

eius] In Mon. postea adiectum est *cui*, quod quidem punctis subiectis notatum est.

qui dat] *qui cui dat* Vind., sed vox *cui* punctis subiectis notata est. I. *cui dat*. Caeterum prior vox *qui* in Mon. Neob. Berol. non est. Gr. *τῷ δόντι*.

facientes] *faciente* I.

definitum] *diffinitum* Mon. I. In Berol. omnia, quae habentur a syllaba *finitum*, usque ad *tantummodo* in contextu omissa, sed a secunda manu ad marginem apposita sunt.

et] Haec vox in Neob. deest. Gr. *καί*.

ordinatum] Sic Vind. Mon. Neob. *ordinatai* Berol., sed litteris *ai* lineola imposita est. Gr. *διατεταγμένον*.

transscendi] Sic Vind. Mon. *transcendendi* Neob. Gr. *ὑπερβαίνειν*.

haec] Sic Mon. Berol. Neob. I. *hoc* Vind., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *ὅδε ἡμῶν ὁ νόμος*.

praesumserit] *praesumpserit* Vind. Mon. Neob.

def.] *diff.* I.

auri] Sic Mon. Berol. Neob., deest in Vind. Habetur autem in Graecis.

persolvet] *persolvit* Neob., sed ut in cont., Vind. Mon. Berol. Gr. *καταθήσει*.

utpote] Sic Neob. *utpute* Mon. I. *utputa* Berol. *pote* Vind. Gr. *ὡς*.

omnem] *ome* Neob., sed huic voci lineola imposita est. Gr. *τὸν ἅπαντα*.

corrumpens] *corrupens* I.

quantum] *quant* Mon., sed sec. manus apposuit *um*.

in se] Vulgo subiicitur *est*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

si] Sic Mon. Neob. Berol. *sic* Vind. Gr. *εἰ*.

pro] Sic Berol. Mon. *per* Neob. *tantum pro* Vind., quod tamen Graecis non firmatur.

tantummodo] Sic Berol., ubi vox *modo* bis scripta, sed secunda vice punctis suppositis deleta est; *tamen modo* Mon. Neob. *modo* Vind.

occasione] Antea Vulgo habetur *lex*, quod in Vind. I. Neob. deest, in quo quidem a secunda manu adscriptum reperitur. Nec sane in Graecis est, quo firmetur. Caeterum Berol. *occasionem*, sed sec. manus litteram *m* delevit.

ne] Sic etiam Vind., sed a secunda manu supra lineam scriptum *ut*. Deest in I.

consulatus desint, et propterea nos superfluas illas dationes et expensas abbreviavimus, et in populum effusas processiones et spectacula ad bene se habentem deduximus mensuram, rite aliquid decentius de numeris considerantes, id est spargere argentum, ut neque quidquam dare eorundem consulum dimittentes voluntatibus, ut nobis sint amplius, et semper ex suo vocabulo tempus adornent, qui quod dispositum est transcendit, rite, utpote nostram praevaricatus legem dignus est poena. Sic enim nobis erunt iugiter consules, causae immensitatem non formidantes, nec tanquam certissimum periculum consulatum refugientes et aversantes, et propterea sancimus legem sub firmitate servari hanc.

desint] Sic Mon. Berol. *desinit* Neob. *deserit* Vind. *defluit* l. Gr. *ἐκλείποι.*

superfluas] *superfluos* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *περιττάς.*

dationes] Sic Vind. Mon. Berol. *odonationes* Neob., sed secunda manus punctis subiectis correxit, ut in cont. *donationes* l. Vulgo. Gr. *δόσεις.*

abbreviavimus] Sic Vind. *adbreviamus* Mon. Neob. *abeiamus* Berol., sed per partem superiorem litterae *b* circumflexus traiectus est. Gr. *συνεστείλαμεν.*

effusas] *efusas* Neob.

spectacula] *expectacula* Vind. Mon. Neob. Berol.

bene] *be* Neob., sed linea supra posita est.

habentem] Sic Vind. Berol. *habentes* Mon. *habente* Neob., sed sec. manus adscripsit *s*. Gr. *εὐσύνοπτον.*

rite] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. l. *forte* Vulgo.

decentius] Sic Vind. Mon. Berol. *decesuis* Neob., sed priori litterae *s* punctum subiectum litteraeque *n* littera *c* imposita est. Gr. *τῶν γλαφυρωτέρων.*

id est] *ide* Vind. Mon., sed litterae *e* lineola imposita est. l. *et idem.*

argentum] Sic Vind. Neob. Berol. Mon., sed litteris *gentum* puncta subiecta ac supra lineam scriptum est *aurum*. Gr. *ἄργυρον.*

ut] Sic Mon. Berol. Neob. Hamb. l. Trid. Port., quod etiam Vulgo habetur. Deest in Vind.

quidquam] *quicquam* Vind. Mon.

eorundem] Sic Vind. Neob. Mon., in quo quidem litteris *dem* puncta subiecta sunt. l. *horum*. Interpres videtur *τῶν αὐτῶν* legisse.

dimittentes] *demittentes* Neob. Mon., in quo quidem sec. m. scripsit *dimittentes.*

voluntatibus] *voluptatibus* Berol., sed litterae *u* lineola superius imposita est. Gr. *γνώμαις.*

sint] Sic Neob. Berol. *sit* Vind. Mon. Gr. *ἔσονται.*

amplius] *anplius* Neob., sed priori litterae *a* lineola iniecta litterae *n* puncta supposita sunt.

adornent] *aduornent* Vind. *adhornentur* Neob. Gr. *κοσμοῖεν.*

quod] *qd* Vind., sed per partem superiorem litterae *d* circumflexus traiectus est, qua re significari videtur *quidem*. l. *secundum quod.*

dispositum] Sic Vind. Berol. Mon. *depositum* Neob. Gr. *τὸ διατεταγμένον.*

transcendit] *transscendit* Mon. *transscendendit* Neob., sed litteris *den* a prima manu puncta subiecta sunt.

utpote] Sic Berol. *in utpote* Neob., sed priori voci *in* punctum subiectum est. Vind. Mon. l. *utputa*, sed in Vind. a secunda manu scriptum est, cum prima habuisset *utpota*. Gr. *ὡς.*

praevaricatus] In Mon. Neob. l. subiicitur vox *est*, quae in reliquis deest. Gr. *παραβαίνων.*

poena] Sic Vind. Mon. Berol. *penam* Neob.

tanquam] *taquam* Mon.

certissimum] Sic Berol. Mon. Neob. *certissime* Vind. Gr. *φανερώτατον.*

refugientes] *refugentes* Mon., sed supra secundam litteram *e* littera *i* posita est. Neob. *refugies*, sed supra litteram *i* secunda manus litteram *t* scripsit. Vind. Berol. habent, ut in cont. Gr. *ἀποφεύγοντες.*

et] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob. Gr. *καί.*

aversantes] Sic Neob., sed supra litteram *u* a secunda manu littera *d* scripta est. Vind. Mon. Berol. l. *adversantes*. Gr. *ἐκτρεπόμενοι.*

et] Sic Vind. Berol. Mon., deest in Neob. Gr. *καί.*

legem] Vulgo subiicitur *hanc*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. l. non est, apud Port. autem invenitur, nec sane hoc loco in Graecis habet, quo firmetur. In Mon. tamen supra lineam scriptum est a sec. manu *hanc.*

firmitate] *firmitatem* Vind. Neob.

servari hanc] Sic Vind. Berol. Neob. Hamb. Trid. l. *nullus hanc* Mon., sed ultimae voci puncta subiecta sunt. Port. *servari*. Gr. *φυλάττεσθαι τοῦτον.*

§. 3. Nullus igitur eam egredi praesumat, nec si vehementer idoneus sit, nec si nostrorum sit iudicum, nec si maximae curiae aut nullae administrationi praesit. Haec enim omnia nos considerantes omnibus proposuimus super dationibus aequalitatem, nulli penitus licentiam dantes exire mensuram, quae hac continetur lege, nisi in solo argento in processionibus spargendum, aut neque hoc faciendum, quod in eorundem consulum posuimus, sicut saepe diximus, voluntatibus. Ipsis quoque, qui haec accipere consueverunt, maximae gratiae in hac nostra repositae sint lege. Si enim periculum erat deficientibus consulibus neque quicquam accipere, nunc autem accipient mediocriter, multam habebunt rite huic legi gratiam, quod sufficiat pro nihilo offerentes. Et hoc

NOV. XXXIV. CAP. II. §. 3. igitur] *tyi* I.

nec si] Sic Vind. Mon. Berol. *nec* Neob. Gr. *μηδὲ εἰ*.

idoneus] Quae abhinc habentur usque ad *aut nulli*, in Vind. Mon. Neob. sunt, in Berol. desunt.

iudicum] *iuditcum* Neob., sed litterae *t* punctum subiectum est. Gr. *ἀρχόντων*.

maximae] Sic Vind. Berol. *maxime* Mon. Neob.

curiae] Sic Vind. Berol. Mon. *curie* Neob. *cure* I.

nullae] Sic Vind. Neob. Mon., sed secunda manus correxit *nulli*. Vulgo *nulli*. I. *mille*. Gr. *μηδεμίαν*.

administrationi] *aministrationi* Mon. *amministrationi* Berol.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Neob. Gr. *ταῦτα*.

enim] Sic Berol., deest in Vind. Neob. Mon., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. *γάρ*.

omnia] In solo Vind. subiicitur *enim*, quod tamen hoc loco in Graecis non habet, quo confirmetur.

proposuimus] Sic Vind. Mon. Berol. *praeposuimus* Neob. Gr. *ἐπεθήκαμεν*.

dationibus] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *donationibus* Vulgo I. Gr. *δόσεσι*.

exire] *exigere* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *παρεκβῆναι*.

in solo] *in in solo* Neob., sed priori voci *in* puncta subiecta sunt.

spargendum] Sic Mon. Berol. Neob. I. In Mon. tamen secunda manus correxit *spargendo*.

neque] *in* I.

faciendum] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *faciendo* Vulgo.

quod] Sic Vind. Mon., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum est *quia*. Berol. *qd*, sed per partem superiorem litterae *d* circumflexus traiectus est. Deest in Neob.

posuimus] Sic Vind. Mon. Berol. *proposuimus* Vulgo. An interpres legit *ἔθηκαμεν*?

voluntatibus] *voluptatibus* Mon., sed litterae *u* lineola imposita est; Berol. *voluntatibus voluntatibus*, sed secunda vice punctis subiectis deletum est. Neob. Vind. habent, ut in cont. Gr. *γνώμαις*.

ipsis] *inipis* Neob., sed litterae *n* punctum subiectum.

qui] Hoc in Neob. a secunda manu scriptum est.

haec] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *hoc* Vulgo I. Gr. *ταῦτα*.

maximae] *maxe* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *ime*.

hac nostra] Sic Mon. Berol. *hanc nostram* Vind. Neob. *hac repositae nostra* Gr. *ἐν τῷδε*.

repos.] deest in I.

sint] Sic Vind. Mon. Neob. *sunt* I. Vulgo. Gr. *ἀποκείσθω*.

lege] Sic Berol. Mon., in quo secunda manus correxit, ut in cont. habetur. *legem* Vind. Neob.

quicquam] Sic Vind. Mon. Neob. I. *quidquam* Vulgo.

nunc] *i nc* Neob., sed tamen lineola superius imposita, ac litterae *i* punctum subiectum est.

accipient] Sic Neob. Mon. Berol. *accipere* Vind. Gr. *λήψονται*.

multam] *mulctam* I.

habebunt] Sic Mon. Neob. *habebat* Berol., sed secunda manus correxit *habebunt*. Vind. *habebttur*, sed supra *bt* lineola iniecta tribusque ultimis litteris puncta subiecta sunt. Gr. *εἴδεἶεν*.

rite] *mlta rite* Berol., sed priori litterae *l* circumflexus traiectus est. Sed prior vox in Graecis sane non habet, quo firmetur.

sufficiat] *sufficiad* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont.

nihilo] *nichilo* Mon. Berol. Neob. I., quae est et coniectura Os. *nihil* Vind. Gr. *ἀντὶ τοῦ μηδενός*.

offerentes] Sic Mon. *offerente* Vulgo I. Os. vel *ferentes* vel *auferentes* scribendum censet. Gr. *κομιζόμενοι*.

enim ipsum, non permittere nos gloriosissimis consulibus aut aurum spargere, aut vasa maiora, sed in miliaresiis et melis et caucis et quadriangulis mediocribus et huiusmodi facere dationem, sanctio ad humanitatem a nobis adinventa est, et populo medelam praebens. Si enim hoc egerint, qui consularem edent munificentiam, et his solis concilient populares, nequaquam de maximis lucris decertantes seditiones exercent ad invicem, et venient usque ad alternas plagas, quas per fustes et gladios et lapides egerunt frequenter, rem omnino nobis odibilem. Videbamus enim eos contendentes quidem, et malis innumeris implentes alterutros occasione sparsorum et ab eis abreptorum, domi vero deferentes omnino nihil, sed ea die in ebrietatibus et potationibus

consulibus] *consilibus* Neob., sed supra primam litteram *i* a sec. manu littera *u* imposita est.
aut] *aut aut* Vind., sed utrumque iam a prima manu deletum est.
aurum] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Neob., in quo quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. χρυσίον.
in] deest in I.
miliaresiis] *miliarensis* Vind. Hamb. Trid. I. *milianensis* Mon., nisi quod supra litteram *n* a secunda manu littera *r* adscripta est. Neob. *miliarensibus*, Berol. *militarensis*, sed litterae *t* puncta subiecta sunt.
et] deest in I.
melis] Sic Vind. Neob. *melis* Berol. *melius* Mon., ubi tamen sec. manus correxit *mellis*. Hamb. *melicis*. Trid. I. pro *et melis* habet *hemelicis*. Gr. καὶ μηλίοις.
caucis] *cuncis* Neob. I. *caucius* Mon., ex quo sec. manus efficit *cauci*. In Vind. Berol. est *cauris*, quod etiam Vulgo et in Trid. et Port. habetur. Hamb. *cautis*. Gr. καυκίοις. Vide cap. II. §. 2.
quadriangulis] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *quadrangulis* Vulgo.
et] deest in Neob., sed in Vind. Mon. Berol. est.
huiusmodi] *huiusmodo* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont.
dationem] Sic Vind. Berol., deest in Neob., sed a sec. manu supra lineam inscriptum est *donatione*. Vulgo I. *donationem*. Gr. δόσιν.
sanctio] *sancio* I.
adinventa est] Sic Vind. Berol. *et inventa est* Mon., deest in Neob., ubi ad marginem sec. manus adnotavit: *et inventa est*. I. *inventa*.
consularem] In Vind. ad finem huius vocis alia littera *m* adiecta est.
edent munificentiam] Haec in Vind. a sec. manu adscripta sunt.
his solis] Sic Neob., in quo quidem secunda manus priori voci *his* praepositionem *in* imposuit. Berol. Vind. Mon. *in his solis*. Gr. τούτοις-μόνοις.
seditiones] *sedictionis* Mon.; sed litterae *c* secunda manus punctum subiecit, et ex ultima syllaba *is* fecit *es*.
exercent] Sic Vind. Mon. Berol. *exercerent* Neob. *exercentes* I. *exercebunt* Vulgo.
venient] Sic Neob. Berol. *veniant* Vind. Mon. Gr. ἐλεύσονται.
alternas] *ternas* Berol. *altras* Neob., circumflexo tamen litteris *tr* iniecto. Verum secunda manus, littera *r* deleta, supra lineam posuit litteram *n*.
quas] *quam* Neob., sed supra lineam secunda manus adscripsit litteram *s*. Gr. ἅς.
egerunt] Sic Vind. Neob. Berol. *egerint* Mon. Gr. ἐποιήσαντο.
rem omnino] Sic Vind. Berol. Mon. *omnino rem* Neob. I., quod tamen Graecis non firmatur.
nobis] Prior syllaba in Neob. bis scripta est, sed iam prima vice lineola supposita.
odibilem] Sic etiam Neob., sed supra primam litteram secunda manus posuit litteram *h*.
et malis] Desunt in Mon., sed a sec. manu supra lineam sunt adscripta; sunt etiam in Vind. Berol. Neob. Gr. καὶ κακῶν.
implentes] *inplentes* Mon. Neob.
alterutros] *alterum viros* Neob., sed litterae *um* a secunda manu scriptae sunt. Gr. ἀλλήλους.
occasione] Sic Vind. Mon. Neob. *occasionem* Berol.
sparsorum] *sparcorum* Vind., sed supra litteram *c* littera *s* posita est.
abreptorum] Sic Vind. Neob. Berol. Hamb. Trid. I. *ereptorum* Mon. *arreptorum* Vulgo. Gr. διαρπαζομένων.
domi] Sic Vind. Mon. Neob. I., in quo quidem vox *domi* a secunda manu adscripta est. Vulgo *domum*. Gr. οἶκοι.
vero] In Neob. hoc quidem a sec. manu scriptum est. Gr. δέ.
deferentes] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. I. *referentes* Vulgo, quod etiam apud Port. habetur. Gr. εἰσάγοντας.
ebrietatibus] *ebritatibus* Berol., sed supra syllabam *ri* sec. manus *e* imposuit. Gr. μέθαις.
potationibus] Sic Vind. Mon. Berol. *portationibus* Neob.

omnia expendentes. Si vero forsan spe lucri maioris etiam praeexpendisse contigit, postea vero aut nihil, aut minus accipiat, etiam damnum et debitum habebit, et plagis et vulneribus et ex hoc malis incurrere cogitur; si autem mediocre sit quod spargitur, nec vehementer contendent, nec quaestus exspectantes abundantia vulnera et plagas alterutris ultra mensuram dabunt. Ideoque communem providentiam introducimus ex hac lege et communi reipublicae figurae, quatenus tempus habeant post imperium et consulis iugem memoriam atque vocabulum in gloriosissimis nostris iudicibus et qui ex maxima curia sunt, eo quod hono-

si vero] Sic Vind. Berol. Neob. *seu* Mon., sed ultimae litterae lineola iniecta est, ut sit *sive*. Gr. εἰ δέ.

forsan] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *forsitan* I. Vulgo.

spe] *sep* Neob., sed litteris *ep* puncta subiecta sunt. Gr. ἐλπίδι.

etiam] Sic Vind. Berol. Neob., deest in Mon. Gr. καί.

contigit] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *contigerit* Vulgo. Indicativum sane modum etiam Graeca praeferunt.

accipiat] Sic Berol. Trid. *excipiat* Vind. Mon. Hamb. Port. I. *excipiens* Neob., quod tamen sec. m. correxit *accipiens*. Gr. λάβοιεν.

etiam] Sic Vind. Mon. Berol. *ad et* Neob., sed sec. manus litterae *d* punctum subiecit ac superposuit *t*. Gr. καί.

damnum] *dampnum* Neob.

et debitum] Sic Vind. Neob. Berol. *aut debitum* Mon. Interpres videlicet vocem προσοφλισκάνειν, qua *damni dati reparatio* significatur, non intellexit.

et plagis] Haec in Neob. bis scripta sunt sed semel punctis subiectis deletum est.

et vulneribus] Sic Vind. Mon. Neob. *vulneribus* Berol., sed supra litteras *vu* a secunda manu *et* scriptum est. Gr. καὶ τραύμασι.

malis] In Mon. syllaba *ma* a secunda manu adscripta est. Gr. κακοῖς.

incurrere] *l incurre* Mon., sed litterae *l* puncta subiecta sunt, ac denique a secunda manu correctum, ut in contextu. Gr. περιπίπτειν.

cogitur] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *cogetur* Vulgo.

sit] Sic Vind. Neob. Berol. *fit* Mon. Gr. ᾖ.

quod] Hoc in Mon. a secunda manu in linea adscriptum est. Gr. τὸ ῥιπτόμενον. Quod postea in Mon. statim subiicitur *quidem*, in Vind. Neob. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

vehementer] *vehemter* Vind. *vehementer* Neob., sed littera media *h* a sec. manu scripta est.

contendent] Sic Vind. Mon. Neob. Berol., sed in Neob. sec. manus correxit *contendunt*. Gr. φιλονεικήσουσιν.

nec quaestus] *nequestus* Mon. Neob., sed ut in cont., Vind. Berol. habent; *neque sunt* I. Gr. οὐδὲ τὸ τοῦ πόρου.

exspectantes] *espectantes* Neob., sed supra litteram *e* littera *x* posita est.

abundantia] *habundantia* Vind. Berol. *abundantiam* Trid., quod Os. praefert. Potest tamen *abundantia* pro neutro genere pluralis numeri haberi, ut cum Graecis ἄφθονον πρᾶγμα conveniat.

vulnera] In Trid. antea habetur vox *vel*, quae in reliquis deest, nec Graecis firmatur. Caeterum Berol. *vulveni*, quod quidem sec. m. correxit, ut in cont. Gr. πληγάς.

et plagas] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. *et plagis* I. *aut plagas* Port., quod etiam Vulgo habetur. Interpres videlicet cum duplicem versionem vocis πληγὰς invenisset, utramque retinuit.

introducimus] Sic Vind. *introduximus* I. Mon. Neob. Berol. Gr. ἱστῶμεν.

hac] *ac* Neob., sed supra litteram *a* sec. manus litteram *h* posuit. Gr. ἐκ τοῦδε.

et] Sic Vind. Mon. Berol. In Neob. haec vox plane non est. Gr. καί.

communi] *communis* Mon. Gr. κοινῷ.

tempus habeant] Sic Vind. Neob. Berol. *tempus habeat* I. Vulgo. *habent tempus* Mon., quod tamen collocationi verborum Graecorum aperte contrarium est.

iugem] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. In Hamb. Trid. deesse Os. notat. *iungere* I. Gr. διηνεκῶς.

atque] Sic Vind. Berol. Mon. *adque* Neob.

vocabulum] Antea in Neob. a sec. manu scriptum est *vo*, quod tamen a secunda manu punctis subiectis deletum est.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Neob. I. Gr. ἐν.

qui] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam positum est *qui*.

quod] Sic Vind., sed supra lineam a secunda manu positum *q3*. Gr. διότι.

honorare] Sic Vind. Mon. Berol. *honore* Neob. Gr. τιμᾶν.

rare nobis placet dignos non expendentes immense; decentem damus consolationem et nostro populo et aliis omnibus, licet desperantibus iam causam, propterea quod superfluum est auferentes, ut consulatum immortalem reipublicae statuamus. §. 4. Subiaceat igitur, sicuti praediximus, nostra dispositio huic legi, cuius exemplaria recondentur in foro tuae celsitudinis cum hac lege, quam apud eam direximus. Per tempora tamen gloriosissimos consules sancimus ex solo tuo foro exemplar descriptionis accipere huic subditae legi, ut secundum eam omnia dentur. Descriptionem namque ideo a sede tua dari volumus, ut nec ipsis liceat praevaricari, nec his, qui vocantur breviatores, adulterari aliquid horum, quae a nobis disposita sunt, sed periculo custodientium hanc descriptionem in foro tuae gloriae dari exemplar eius cum subscriptione cingulum habentis hoc, cui nunc ipse praesides, ut per omnia inadulterata maneant, quae a nobis disposita sunt. Difficultatem vero

non] *ne* Berol., sed a sec. manu lineola superius posita est. Ex littera *e* secunda manus facit *o*. Gr. μή.

immense] *inmense* Mon. Neob., in quo quidem ultimae litterae circumflexus iniectus est. Berol. *mense*. Os. coniicit *immensa*. Gr. ἄμετρα.

decentem] Sic Vind. *dicentem* Neob. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit, ut in cont. In Mon. deest, quamquam a secunda manu supra lineam positum est *decentem*. Gr. πρέπουσάν τε.

desperantibus] *disperantibus* Mon. Berol. Neob., sed in Berol. et Mon. sec. manus scripsit *desperantibus*. Gr. ἀπεγνωκόσιν.

propterea] Sic Vind. Berol. *praeterea* Neob. *propter* Mon., ut tamen syllabae *ea* a secunda manu supra lineam appositae sint. Gr. διὰ τοῦτο.

auferentes] Sic Mon. Neob. Berol. *auferentem* Vind. Gr. ἀφελόντες.

immortalem] Sic Vind. Neob. *inmortalem* Berol. *inmortale* Mon. Gr. ἀθάνατον.

NOV. XXXIV. CAP. II. §. 4. subiaceat] Sic Mon. Berol. *suiaceat* Neob., sed supra *ui* a sec. manu scriptum est *ub*. Vind. *subiacebat*, sed litterae *b* puncta subiecta sunt. Gr. ὑποκείσθω.

sicuti] Sic Vind. Mon. Berol. Neob., in quo quidem ultimae litterae puncta subiecta sunt.

legi] In Neob. ad finem huius vocis adiectum est *s*.

cuius] In Neob. haec subiiciuntur *legi cuius*, quibus tamen a sec. manu lineola inferius subiecta est.

apud] Sic Mon. Berol. I. *ap* Vind. Neob., sed lineola superius posita est. Gr. πρὸς αὐτήν.

per tempora] Antea in Berol. est *nostra dispositio*, quibus tamen verbis a secunda manu puncta subiecta sunt. Neob. *cum hac lege per tempora*, quae quidem ex superioribus male videntur repetita esse.

tamen] *tantum* Berol. Neob. Gr. μέντοι.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanctissimus* Berol. *sanccivimus* Neob. Gr. θεσπίζομεν.

tuo] *suo* Mon., sed sec. m. correxit *tuo*. Gr. τοῦ σοῦ.

exemplar] *exeplar* Vind.

descriptionis] Sic Vind. Neob. Berol. *discretionis* Mon., sed hoc, lineola subiecta, notatum lineaeque inscriptum est *vel descriptionis*. Gr. ἀπογραφῆς.

ideo] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Neob. deest, in quo a sec. manu adscriptum est *io*. In I. verborum ordo inversus est hoc modo *ideo namque*. Gr. διὰ τοῦτο.

a sede tua] Sic Vind. Mon. Berol. *ad sedem tuam* Neob. Gr. ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ σοῦ..

volumus] Litterae *us* a secunda manu in Neob. scriptae sunt.

liceat] *liceat* Neob., secunda tamen manus correxit, ut in cont. Gr. μηδὲ αὐτοῖς ἐξῇ.

praevaricari] Sic Vind. Berol. *praevaricare* Mon. Neob. I.

his qui] *is qui* Neob., sed supra primam litteram *h* positum est. Vind. Berol. *his quia*, sed ultimae litterae *a* puncta subiecta sunt.

brev.] *abbrev.* I.

adulterari] *adulti* Neob., sed ultimae litterae *i* circumflexus impositus est, sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. νοθεύειν.

aliquid] *aliquit* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont.

in] deest in I.

cui nunc] *cuii nec* Neob., sed litterae *n* lineola imposita, ac primum *i* punctis subiectis notatum est. Gr. ἧπερ νῦν.

inadulterata] *ut adulterata* Neob., sed priori voci *ut* puncta subiecta sunt, denique supra syllabam *ad* sec. manus posuit litteras *in*.

nullus habebit horum, qui ad consulatus veniunt honorem, si mediocrem ita faciens expensam nomen tempori fiet. Etenim omne, quidquid hactenus consulatus habentes honorem et ex foro tuae celsitudinis et ex gloriosissimis nostris praefectis aut etiam aliunde per munificentiam nostram percipiebant, et nunc eis dabimus, ab eis quidem faciendas expensas abbreviantes, a nobis autem largitatem non minorantes. Omnibus autem a nobis dictis imperatoris excipiatur fortuna, cui et ipsas deus leges subiecit, legem animatam eum mittens hominibus, eo quod imperatori quidem iugis indesinens consulatus omnibus civitatibus et populis gentibusque in singulis quae placent distribuenti; advenit autem

habebit] *ab* Berol., sed sec. manus addit *ebit*.

horum] Sic Vind. Mon. Berol. *bonarum* Neob., sed litteris *arum* secunda manus puncta supposuit. Gr. τῶν.

qui] *que* Berol., sed sec. m. scripsit *qui*.

si] Sic Vind. Mon. Berol. *sed* I. *sub* Neob., sed litterae *b* punctum subiectum. Gr. εἰ.

faciens] Sic Vind. Mon. Berol. *faciunt* Neob. Gr. ποιησάμενος.

nomen] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nome* Neob., sed ultimae litterae lineola iniecta est. Gr. ὄνομα. *in omni* Vulgo.

tempori] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *tempore* Vulgo. Gr. τῷ χρόνῳ.

fiet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fiad* Neob., quod quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. γενήσεται.

quidquid] *quicquid* Vind. Mon.

hactenus] *actenus* Mon. Neob.

et] Sic Vind. *vel* Mon., deest in I. Neob. Berol., in quo quidem sec. manus supra lineam inscripsit vocem *et*. Gr. ἔκ τε.

ex] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Neob. Gr. ἔκ τε τῶν.

nostris praefectis] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *praef. nostris* Vulgo I. Gr. ἡμῶν ὑπάρχων.

munificentiam nostram] Sic Vind. Mon. Berol. *nostram munificentiam* Neob., quod etiam Vulgo habetur. Gr. φιλοτιμίαν ἡμετέραν.

et nunc eis] Sic Vind. Berol. Mon. *et nunc et ei* Neob., quod sec. manus correxit *eis*. Caeterum in Neob. et vox *nunc* a sec. manu scripta est, denique voci sequenti *et* punctum subiectum. Gr. καὶ νῦν αὐτοῖς.

ab] Sic etiam Neob., ubi tamen supra litteram *a* inscriptum est *h*.

faciendas] Sic Vind. Neob. Berol. *ficiendas* Mon. Gr. γινομένην.

abbreviantes] *adbreviantes* Mon. Neob. *abuiantes* Berol., sed per partem superiorem litterae *b* circumflexus traiectus est. Pro verbis *a nobis autem* I. habet *autem a nobis*.

omnibus] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed tamen a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. πάντων.

autem] Sic Neob. *enim* I. Vind. Mon. Berol. Gr. δέ.

imperatoris] *imperatoribus* Berol., sed sec. m. scripsit *imperatoris*. Gr. βασιλέως.

excipiatur] Sic Vind. Mon. Berol. *excipiantur* Neob. Gr. ἐξῃρήσθω.

et] Sic Mon. Neob. Berol., deest in Vind. Gr. καί.

eum mittens] Sic Vind. Neob. Mon. Berol. I., sed supra syllabam *mi* a secunda manu positum est *com*. Hamb. Trid. Port. pro eo habent *committens*. Gr. καταπέμψας.

imperatori] Sic Vind. Neob. Berol. *impeator* I. *imperatoribus* Mon. Gr. βασιλεῖ.

quidem] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Trid. Port. I. *qui est* Hamb. Gr. μέν.

iugis] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest in Neob., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *iugis*. Non dubito, quin interpres cum duplicem versionem vocis διηνεκὴς *iugis* et *indesinens* invenisset, utramque in unum coniungere maluerit.

indesinens] Vulgo antea additur *et*, quod in Vind. Mon. Neob. desideratur.

consulatus] Sic Vind. Mon. Berol. *cosulatus* Neob. *cõnsulat* I.

populis] *pupulis* Berol., sed id quidem a secunda manu scriptum est. Caeterum postea a prima manu scriptum *pps*, sed secundae litterae *p* littera *i* imposita est.

gentibusque] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *et gentibus* Vulgo. In Mon. tamen secunda manus vocem *que* delevit; in Neob. sec. manus supra lineam adnotavit *in singulis*. Gr. καὶ ἔθνεσι.

quae] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol., in quo quidem vox *que* a sec. manu supra lineam adiecta est. Gr. τὰ δοκοῦντα.

distribuenti] *distribuent* I.

autem] Sic Vind. Hamb. Trid. *aut* Mon. Neob. Berol. Port. I., quod etiam Vulgo habetur et in causa fuit, quare vox *advenit* ad superiora traheretur, contra quam per Graeca licet. Gr. δέ.

quum ipse annuerit trabea, ideoque et imperii consulatus per omnia sit sequens sceptra.

EPILOGUS. Tua igitur celsitudo hanc nostram suscipiens legem perpetue eam in sua manere fortitudine procuret secundum omnem, quae in ea continetur, virtutem. *Legi. Scripta exemplaria Ioanni praefecto praetorio Orientis. Scripta exemplaria Longino, praefecto felicissimae urbis. Dat. V. Kal. Ian. CP. post cons Belisarii V. C.* (536.)

quum] *cum* Vind.

annuerit] Sic Mon. Berol. *advenerit* Vind., deest in Neob., sed a secunda manu supra lineam scriptum *adiuut,* sed ultimae litterae *u* circumflexus impositus est. Gr. νεύσειεν.

ideoque] *ioq;* Mon., sed supra litteram *q* littera *i* posita est; prioribus autem litteris *io* lineola iniecta.

et imperii] Prior vox *et* in solo Neob. desideratur. Gr. καί.

sceptra] Sic Vind. Berol. Neob. *septra* Mon.

NOV. XXXIV. EPIL. igitur] *ergo* I.

perpetue] Sic Mon. Neob. Berol. *perpetua* Vind. *perpetuo* Vulgo I. Gr. διηνεκῶς.

eam] Sic Neob. Berol. *ea* Vind. Mon. Gr. αὐτὸν (sc. νόμον).

in sua manere] Sic Mon. Neob. Berol. *manere in sua* Vind. Gr. ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ μένειν.

omnem] Sic Vind. Mon. Berol. *oe* Neob., sed supra lineam lineola iniecta est. Gr. πᾶσαν.

quae in] *in ea quae in* Neob.

legi] Sic Berol. *legis* Vind. Mon. Neob. I.

scripta] Sic Vind. Berol. Neob. Hamb. Trid. I. *scriptum* Vulgo. Cont., qui tamen ad marg. *al. scripta exemplaria.*

exemplaria] *appai* Mon., sed ultimis litteris circumflexo iniecto. I. *apparitori.* Neob. *appari,* Vind. *api,* Berol. *apari,* sed supra litteram *p* aliud *p* iniectum est. Hamb. Trid. *appariltori.* Vulgo Cont. *exemplum,* cui postea subiiciuntur *gloriosissimo sacrorum praetoriorum,* quae tamen in omnibus meis codd. et Hamb. Trid. desiderantur.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Deest in I. Quae abhinc leguntur usque ad *exemplaria,* in Neob. exciderunt, nisi fallor, propter homoeoteleuton.

praefecto praetorio] *ppo* Vind. Mon. Berol., sed lineola superius iniecta est. Pro his Vulgo habetur: *praefecto iterum, ex consuli et patricio.* Hamb. Trid. *praeposito.* Desunt in I.

Orientis] deest Vulgo et in I.

scripta] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Deest in I. *scriptum* Vulgo.

exemplaria] *appari* Vind. *appai* Berol., sed circumflexo ultimis duabus litteris iniecto. Mon. *apari,* sed supra litteram *p* aliud *p* a secunda manu positum est. Vulgo *exemplum.* Hamb. Trid. *appari-tori.* Deest in I.

Longino] Postea Vulgo subiicitur *prudentissimo et gloriosissimo,* quod tamen in Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. non est.

felicissimae] Sic Vind. Neob. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *huius almae* Vulgo.

dat] *dta* Mon., sed lineola superius iniecta. In Paris., ubi initium inscriptionis habetur, est *datur.* Caeterum in Berol. Pist. Neob. I. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. tota subscriptio deest.

V. Kal.] *post Kal.* Paris.

Ian.] Sic Vind. Mon. *Iulii* Paris. *Iul.* Vulgo.

CP.] *const.* Mon., sed lineola superius iniecta. Paris. *Constantinopoli.* In Vind. excidit, ni fallor, propter sequens *pc.*

post cons.] *consul.* Mon. *pc. consul.* Vind. Quae abhinc habentur, in Paris. desunt omnia.

Belisarii] *Bilisarii* Mon. *Bilisario* Vind.

V. C.] *vir. clari.* Mon., sed lineolis superius iniectis. Vind. *VI. Rl.*

XXXV.

GLOS

UT NULLUS MUTUANS AGRICOLAE TENEAT EIUS TERRA

Idem aug. Dominico viro illustri Praefecto Praetorio per Illyricum.

Propter avaritiam creditorum, qui angustia temporum abutent terrulas infelicium agrestium sibi acquirunt, pro pauco frumento omne illorum substantiam retinentes, legem posuimus, quam primo quidem Thraciam, et in totas eius provincias, in praesenti autem et in Illy cianas patrias direximus. Cuius exemplarium subdi etiam praeser legi praecipimus, ut ne privati quidem homines putent legem contra solummodo esse positam, milites autem altiore nitentes fastigio, lege contra se non esse prolatam existiment. Ut igitur et tua magnitu

NOV. XXXV. XXXV.] Deest in Vind. Mon. Neob. I. Ad marg. Vind. *R/. XXXV.*, ad marg. Mon. *const. IIII. Haec lex loquitur specialiter.*

Ut — terram] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. Port. I. In Neob. idem habetur, nisi quod ibi est ad finem *terram — eius.*

idem augustus] Sic Vind. *id. ā.* Pist. Neob. Berol. *..d. ā.* Mon., sed prima littera miniatori relicta est, qui eam depingere neglexerit. *Idem ā.* I.

Dominico] *dnico* Vind. Mon. Pist. Berol. *dno* I.

viro illustri] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. Neob. Hamb. Trid. I., deest in Port., nec Vulgo habetur.

praefecto praetorio] *pp* Mon. *ppo* Vind., sed circumflexo iniecto. Berol. Neob. *praefecto.* In Pist. plane deest. I. *praeposito.*

per] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. I.

Illyricum] *Illiricum* Vind. Pist. *Illiricis* Mon. *Yliricum* Berol. *Ylliricum* I. Neob.

angustia] Sic Vind. Mon. Berol. *angustiam* Neob.

temporum] *tporum* Neob., in quo quidem a secunda manu adhuc adscriptum est *orum*; supra litteram *p* autem a prima manu lineola posita est.

infelicium] In Mon. postea subiectum est *au*, quod secunda manus delevit.

substantiam] *susustantiam* Neob.

quidem] *qui et* Berol., quod sec. m. correxit *quidem et.*

Thraciam] Sic Vind. *Traciam* Mon. Berol. *tcia* Neob., sed supra litteras *ci* a secunda manu scriptum est *ra.* I. *Tratiam.*

et] *it* Neob., sed priori litterae circumflexus iniectus, ac secundae punctum suppositum est.

totas] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. I. *in totas* Hamb. Trid. *in omnes* Port., quod etiam Vulgo habetur.

et in] *in* Pist. I., priori voce *et* omissa quam tamen reliqui codd. agnoscunt.

Illyricianas] *Illiricianas* Vind. Ber Neob. I. *Illaricianas* Pist., sed prio litterae *a* punctum subiectum est. Mo *Illyratianas*, quod sec. manus correx *Illyritianas.*

patrias] Sic Vind. Mon. Berol. Neo Pist. Hamb. Trid. Port. I. *provinci* Vulgo.

dreximus] *dixerimus* Neob. I., sed s cunda manus in Neob. litteris *ae* punc subiecit, lineaeque inscripsit *xi.*

exemplarium] Sic Vind. Berol. Mo Neob. Pist. Hamb. Trid. Port. I. *exem plum* Vulgo.

subdi] *subdroi* Pist., sed litteris puncta subiecta sunt.

praecipimus] Sic Vind. Mon. Ber Neob. Pist. I. *praecepimus* Vulgo.

ne] Sic Vind. Berol. Neob. Pist. Ham Trid. Port. I. *non* Mon. *non solummo* Vulgo.

quidem] Sic Vind. Mon. Neob. Ber Pist. Hamb. I. Deest Vulgo.

se] *si* Pist.

solummodo] Sic Mon. Berol. Pist. Vin Neob. Hamb. Trid. Port. I. Deest Vulg

positam] Sic Vind. Neob. Mon. Ber Pist. Hamb. Trid. I. *propositam* Port quod etiam Vulgo habetur.

milites autem] Sic Vind. Mon. Ber Neob. Pist. Hamb. Trid. Port. I. *se etiam milites* Vulgo.

altiore] *altiores* Berol. *altiori* I. *al tiore* Neob., sed supra litteram *t* a se manu circumflexus iniectus est.

nitentes] Sic Mon., sed syllabae puncta supposita sunt eique imposit est littera *u.*

non] Sic Vind. Mon. Berol. Neo Pist. Hamb. Trid. Port. I., sed Vulg omissum est.

igitur] Sic Vind. Pist. Mon. Bero Neob. I. *ergo* Vulgo.

et tua] Prima vox in Berol. I. non es sed tamen in Berol. a secunda manu su pra lineam posita.

sciat, quod communis lex posita est et provincialibus et militibus et omni cingulo, nulla excusatione cuidam competente, ideo et ad tuam sublimitatem praesentem legem destinavimus, sciturus militibus, qui praesenti legi non esse obediendum existimant, quod cingulo denudati inter privatos habeantur poenis, quas in anteriore lege posuimus, prius nihilominus subiugandi. *Dat. VII. Kal. Iul. CP. Belisario V. C. consule.* (535.)

XXXVI. GLOSS.

NULLUM CREDENTEM AGRICOLAE TENERE ILLIUS TERRAM, ET QUANTAM DEBET USURAM DARE.

Idem Augustus Agerucio, V. C. Praesidi Haemimontis.

Rem duram atque inhumanam, et quae ultra omnem impietatem et

sciat] *si ad* Neob.
quod] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *quis* Vulgo.
lex] *ex* Vind. Quod Vulgo et in I. antea est: *haec*, in Pist. Mon. Berol. Vind. deest, ideoque delendum fuit.
provincialibus] *provintialibus* Neob.
et mil.] Prior vox *et* in Neob. non est, sed supra litteram *m* a secunda manu posita est.
cuidam] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. Port. I. *cuiquam* Vulgo.
competente] *competentem* Neob. *competente* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit.
ideo] *et ideo* Neob., quod reliqui codd. non confirmant. *ideoque* I.
et ad tuam] Sic Vind. Mon. Berol. Neob., sed in Neob. voci *et* puncta a sec. manu subiecta sunt.
quod cingulo] Haec in Neob. a secunda manu scripta sunt.
existimant] *existiment* Vind.
habeantur] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. *habebuntur* Vulgo I.
poenis] deest in Neob., sed ad marginem a sec. manu adscriptum est.
quas] *qua* Neob., sed supra litteram *a* circumflexus positus est.
in] deest in Pist.
anteriore] Sic Berol. Pist. *anteriorem* Neob. *anteriora* Vind. *anteriores* Mon. *anteriori* I.
lege] Sic Vind. *leges* Mon., deest in Berol., ubi tamen a secunda manu lineae impositum est.
nihilominus] *nichilhominus* Neob. *nichilminus* Mon. *nichilominus* Pist.
subiugandi] *subnugradi* Neob., sed supra litteram *n* lineola posita litteraeque *r* punctum subiectum est.
dat.] Haec subscriptio in Mon. parsque eius in Vind. est. In Pist. Berol. Neob. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. et in I. deest, nec sane Vulgo habetur.
VII.] deest in Vind.
Kal. — CP.] *K. Iul. cp.* Mon., desunt in Vind.
Belisario] *Bilis.* Mon., sed supra lineam lineola posita est. Vind. *Bilisario R/.*; reliqua autem ibi desiderantur.
V. C.] *vic.* Mon., sed superius lineola posita est.
NOV. XXXVI. XXXVI.] *R/. XXXVI.* Vind., deest in Mon. Berol. Neob. Ad marg. Mon. *R/. const. V.* Deest in I. Eum, qui sequitur titulum exhibent Vind. Berol. Pist. I. Neob., in quo quidem pro *quantum* est *quantā s* et pro *usuram* habetur *usuras*; Hamb., in quo quidem pro *nullum* habetur *nullus*, Trid. Port. — *ut nullus agricole creditor tenere illius terram et quantam usuram debeat dare* Mon. Alia inscriptio est in appendicibus Iuliani. Sic enim *Kp. DLXXXII.* (Vind. *Kp. DLXXXVI.*) *ut nulli liceat mutuanti* (Vind. *multuanti*) *agricolae terram ipsius tenere et quantum usurae* (Vind. *quantam usuram*) *accipiat.* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) In Berol. (Iul.) totus hic titulus iniuria temporum periit. Vulgo haec inscriptio habetur: *ne quis, quod agricolae mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat et quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis.*
idem augustus] *idem ā.* I.
Agerucio] Sic Berol. *Agerutio* Vind. Mon. Trid. *Agericio* Pist. *Agerochio* Port. Quae abhinc habentur ex inscriptione, in Neob. desunt omnia. I. *Geruco.*
V. C.] *vic.* Pist. *vicario* Berol. *ut* Vind. *qui* Mon., sed lineola superius imposita. *vice comiti* I. *clarissimo* Vulgo.
praesidi] Sic Vind. Pist. Berol. *psd* Mon., deest in I.
Haemimontis] *Emimontis* Vind. Pist. I. *eminois* Berol. *Minontis* Mon. *Haemimonti* Vulgo. Quod postea Vulgo habetur *in Thracia*, in nullo horum codd. habetur.
NOV. XXXVI. PRAEF. atque] *adque* Neob., sed litterae *d* punctum subiectum est, atque lineae impositum *t.*

avaritiam fit, perspeximus lege saluberrima sanare, et communem omnibus deponere medicinam non tantum in praesentis necessitatis tempore, sed etiam in omni aevo futuro. Venit enim ad nostras aures, quosdam in Mysia secunda provincia, quam administras, avare necessitate temporum captata ad quosdam foeneraticios fecisse contractus, et paucam mensuram fructuum dantes terrulas eorum abstraxisse,

Verc. (Iul.) *adque*. In Berol. (Iul.) temporis iniuria excidit.

inhumanam] *humanam* Berol., sed supra litteram *h* a secunda manu litterae *in* positae sunt. Verc. *inumanam*, sed supra litteram *u* secunda manus litteram *h* posuit. In Berol. (Iul.) temporis iniuria excidit.

omnem] *ome* Berol., sed supra litteram *e* lineola posita est. Neob. *oe*, sed lineola iniecta.

impietatem] *inpietate* Berol., sed virgula litterae ultimae iniecta est.

fit] Sic Port. *sit* Hamb. *sic* Trid. Caeterum pro verbis *quae* — *fit* appendix Iuliani h. e. Vind. Vercell. Berol. habent: *avaritiae plenam*. Quam ego appendicem in sequentibus nota *Iul.*, addita parenthesi notare constitui.

perspeximus] *perspesimus* Berol., sed sec. manus corr., ut in cont. In appendice Iul. h. e. Vind. Verc. Berol. deest.

lege] *leges* Neob. *legem* Vind. (Iul.)

saluberrima] *soluberrimas* Neob., sed sec. m. corr., ut in cont. *saluberrimam* Vind. (Iul.) In eadem appendice postea subiicitur *perspeximus*, quod tamen in Verc. deest.

sanare] Sic Vind. Neob. Pist. App. Iul. *satiare* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. In Berol. deest.

communem] *cummunem* Berol. *commune* Verc.

omnibus] *re omnibus* Neob.

deponere] *depone* Verc.

tantum] *tamen* Neob. Pist. Mon., sed in Mon. sec. manus scripsit *tantum*.

in] *n* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Deest in Pist. Berol.

praesentis] Sic Berol. (Iul.) Mon. *praesentibus* Pist. *praesenti* Vind. Berol. I. Neob. Vind. (Iul.) Caeterum quae ab hac inde voce usque ad *fecisse* leguntur, in Vind. a sec. manu scripta sunt omnia.

necessitatis] *necessario* Vind. Verc. Berol. (Iul.)

in omni] Prior vox *in* in omnibus codd. habetur, nisi in Verc. (Iul.) et Vind.

aevo] *anus* Verc. (Iul.), sed supra litteram *u* prima manus litteram *o* posuit. I. *avo*.

enim] *autem* I.

Mysia] Sic Vind. Neob. Berol. Hamb. Port. *Missia* Pist. Verc. *Missiana* Trid. *Misia* I. *Misci* Mon., sed litterae *c* punctum subiectum. *Missi* Berol. (Iul.) *missi ad* Vind. (Iul.) *ea ipsa* Vulgo.

secunda] Sic Vind. Neob. Berol. Pist. Verc. Hamb. Trid. Port. I. *secundam* Vind. (Iul.) *a secunda* Mon. *ad secunda* Berol. (Iul.)

provincia] deest in Vind. Verc. Berol. (Iul.)

quam] Vulgo subiicitur *tu*, quod in Neob. Vind. Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. Port. I. non est. Quae abhinc habentur *quam administras*, in app. Iul. h. e. Vind. Verc. Berol. desunt.

administras] *administrant* Mon. *administrans* Pist. Berol. Neob., in quo quidem a sec. manu supra lineam scriptum *istras*, quod tamen sec. manus rursus delevit.

avare] Sic Mon. Berol. *avare vel adire* Vind., ubi tamen verba *vel adire* a secunda manu deleta sunt. Neob. *audire*, quod a sec. manu scriptum. Pist. et appendix Iul. h. e. Vind. Berol. *audere*.

necessitate temporum] Sic Vind. Neob. Berol. Pist. Berol. (Iul.) I. *necessitatem temporum* Verc. Vind. (Iul.) *temporum necessitate* Vulgo.

captata] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. *capta* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *captam* Verc.

ad quosdam] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. Hamb. I. *ad quos* appendix Iul. hoc est Vind. Berol. Verc. Desunt apud Trid. et Vulgo.

foeneraticios] *foeneratitios* Mon. Berol. Pist. I. *feneraticos* Verc., sed supra *o* sec. manus litteram *i* posuit. Vind. (Iul.) *feneratiquos*. Vulgo *feneratorios*.

contractus] *ccctus* Neob., sed litterae ultimae *c* punctum subiectum lineaeque circumflexus impositus est, ut tamen supra litteram *u* secunda manus litteram *o* imposuerit. Appendix Iul. h. e. Vind. Verc. Berol. *contractos*.

paucam] *de pauca* Verc.

mensuram] Sic Neob., in quo quidem postea adiectum est *sus*, quod tamen punctis subiectis notatur. Verc. *mensura*.

fructuum] Sic Vind. Hamb. Berol. Trid. Port. *fructum* App. Iul. hoc est Vind. Verc. Berol. Deest in Pist. Mon. Neob., in quo quidem sec. manus supra lineam adscripsit *fructuum*.

terrulas] In app. Iul. hoc est Verc. Berol. antea habetur *totas*, quod in reliquis codd. desideratur.

abstraxisse] *abstrasisse* Neob. *adtraxisse* Vind.

et ex hac causa quosdam colonorum fugae latebras petiisse, alios fame esse necatos, et tristissimam pestem homines invasisse, incursione barbarica non minorem.

CAP. I. Sancimus itaque, omnes huiusmodi creditores, quantumcunque vel tritici, vel hordei, vel aliae speciei, quae in fructus aridos est, dederint, hoc reddito, in praesenti cum parte modii octava pro singulo modio in unoquoque anno praestanda terrulas colonis restituere, nemine penitus eorum audente terrulas detinere sub occasione foeneraticiae cautionis, sive in scriptis, sive sine scriptis credita sunt contracta; sin autem pecunias dedit, nihil amplius, quam unam siliquam pro singulo solido annuam praestare. Et hanc saluberrimam legem in om-

ex hac causa] *hec causa* Verc. Vind. (Iul.) *hac causa* Berol. (Iul.)
fugae] *fuge* Neob. *fulge* Verc.
petiisse] *petisse* Vind. Berol. Pist. Appendix Iul. h. e. Vind. Berol. I. *fecisse* Neob., sed sec. m. correxit *fecisse*.
fame] *fames* Verc.
necatos] *nocitos* Berol.
et] *set* Neob.
tristissimam] *tristissima* Vind.
pestem homines] *homines pestem* Vind. *peste* Neob.
incursione] *incussione* Verc. Berol. (Iul.)
barbarica] *barbaricam* Verc. Vind. (Iul.) *barbaricae* Berol. (Iul.) Caeterum in hac voce desinit Vind. (Iul.)
non] *no* Verc.
minorem] *minore* Berol. I. Mon., in quo quidem sec. m. correxit, ut in contextu est.

NOV. XXXVI. CAP. I. creditores] *conditores* Neob., sed sec. m. correxit, ut in contextu habetur.
quantumcunque] In solis Verc. Berol. (Iul.) subiicitur *modum*.
hordei] *ordei* Vind. Mon. Neob. Pist. I. App. Iul. h. e. Verc. Berol.
aliae speciei] Sic Vind. Pist. Berol. (Iul.) *aliae specie* Verc. (Iul.) *in aliam speciem* Mon. *aliam spem* Berol. *alia specie* I. Neob., in quo tamen sec. m. correxit *aliam speciem*. Vulgo *in alia specie*.
quae] *que* Berol., sed sec. manus correxit *quae*. Vind. *sique*. In Verc. (Iul.) deest.
fructus aridos] Sic Vind. Berol. Pist. Neob. I. Hamb. App. Iul. *fructibus aridos* Trid. *fructus arridos* Mon., sed supra priores litteras *fr* a sec. manu lineola imposita est. In Neob. supra litteram *r* a secunda manu alia littera *r* inscripta est. Vulgo *fructibus aridis*, quod etiam apud Port. est.
est] deest in Berol. (Iul.)
dederint] Sic Contius. *deder* Berol., sed supra litteras *er* lineola posita est. Neob. *dederit*. Apud Port *crediderint*. Ad marg. Cont. *at. crediderint*.
est] *continentur* Vind., sed supra lineam tamen a secunda manu scriptum est *at. est*.
reddito] *credito* Verc. Berol. (Iul.)
parte] *partem* Berol. *patre* Neob., sed supra litteram *a* sec. manus litteram *r* posuit.
modii] *hodii* Berol. *medii* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.
octava] *octavo* Berol., sed sec. manus supra litteram *o* litteram *a* posuit.
pro singulo modio] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. Appendix Iul. h. e. Verc. Berol. *per singulos modios* I. Vulgo.
unoquoque] *unoquoquae* Berol.
anno] deest in Vind., sed in Mon. Berol. Neob. Pist. Append. Iul. h. e. Verc. Berol. habetur. Quae postea leguntur usque ad *saluberrimam*, in Mon. non sunt, nisi a secunda manu scripta.
colonis] *coloni* Appendix Iul. h. e. Verc. Vind.
penitus] *penetus* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont.
audente] deest in Berol. (Iul.)
detinere] *et tenere* Berol. (Iul.), sed reliqui habent, ut in cont.
foeneraticiae] *feneraticie* Appendix Iul. h. e. Verc. Berol. I. *fenerative* Neob.
cautionis] *cautiones* Verc.
in scriptis] Prior vox *in* in Berol. non est; in Verc. subiicitur *ois scriptis*, sed priori voci lineola imposita est, eique puncta subiecta sunt.
sunt] Sic Mon. Neob. I. Appendix Iuliani, id est Verc. Berol. *sint* Vulgo.
contracta] *ex ccta* Neob., sed litterae *c* mediae circumflexus impositus, et litteris *x* et *c* tertiae puncta subiecta sunt.
sin] *si* Vind. I. *et* Verc. (Iul.)
quam] In Neob. subiicitur *u. in*, quibus tamen litteris puncta subiecta sunt.
unam siliquam] Sic Vind. Mon. Neob. Pist. I. App. Iul. h. e. Verc. Berol. *siliquam unam* Vulgo.
annuam] *anuo* Verc. Berol. (Iul.)
praestare] *prestare* Berol. (Iul.) *prare* Mon., sed litterae *p* lineola posita est.
saluberrimam] Haec vox in Berol. bis scripta est.
omnes] *om[illegible]* Verc.

nes extendimus, ex praesenti quidem tempore initium accipientem, in omne autem aevum modis omnibus observandam, ut, si quando fuerit vel triticum vel hordeum foeneratum, vel alii aridi fructus, creditores tam quod dederunt accipientes, quam pro usuris octavam modii partem annuam pro singulis modiis, vel siliquam pro singulo solido (et secundum hunc modum in quantum foenus permanserit) percipientes, sive terrulas, sive aliud pignus acceperunt, boves forte, vel pecora, vel mancipia, haec modis omnibus reddere, et hanc legem communem omnibus esse, humanitate et pietate gaudentem, et omnibus egenis consulentem, et creditoribus mediocre solatium afferentem.

EPILOGUS. Haec igitur, quae a nobis statuta sunt, claritas tua in omni provincia, quae tuo moderamine gubernatur, observare festinet,

praesenti] Sic Mon. Vind. Berol. Neob. I. App. Iul. h. e. Verc. Berol. *praesente* Vulgo.
initium] *inicium* Berol.
accipientem] *accipiente* Vind. Mon. I.
omne] *omni* Berol. (Iul.) *o* Berol., ubi postea spatium vacuum est, cui explendo octo fere litterae sufficiant.
autem] deest in Berol.
aevum] *cpeunde* Neob., sed ultimae litterae *e* lineola imposita est. Berol. (Iul.) *aevo*.
modis omnibus] *omnibus modis* Pist., sed prior vox tantummodo a sec. manu scripta est.
fuerit] *sint* Neob. *fuerint* Berol. Quod postea legitur *vel*, in Mon. desideratur.
hordeum] *ordeum* Vind. Mon. Neob. I. App. Iul. h. e. Verc. Berol.
foeneratum] *feneratum* App. Iul. h. e. Verc. Berol. *funeratum* Berol., sed supra litteram *u* a sec. manu scriptum est *e*.
vel] *r vel* Verc., sed iam prima littera *r* a sec. manu deleta est. Inde a sequenti voce *alii* usque ad *tam* quae leguntur, in Berol. iniuria temporum exciderunt.
dederunt] *erunt* Verc.
aridi] *arridi* Vind. Mon., sed primae litterae *r* punctum subiectum est. Berol. *ardri*, sed sec. manus correxit, ut in cont.
quam] *in quam* Neob. In Berol. (Iul.) syllabae *quam pro usuris octa* iniuria temporum exciderunt.
octavam] *octava* Berol. (Iul.)
modii] *odii* Vercell. (Iul.)
partem] *parte* Berol. Verc. (Iul.)
annuam] deest in Berol., sed sec. m. supra lineam adscripsit.
singulis] *singtus* Mon., sed litterae *i* punctum subiectum est.
modiis] *modis* Neob., sed supra litteram *i* sec. manus posuit *i*.
siliquam] *siliqua* Berol. (Iul.) *si aliquam* Vind.
solido] *siliq* Vind., sed sec. m. corr. *solido*.
et] Sic Berol. Neob. Pist. Hamb. Trid. I. Appendix Iul. h. e. Verc. Berol., deest apud Port. et Vulgo.
foenus] *firmus* Verc. *farmus* Berol.
aliud] *aliut* Verc.
pignus] Vulgo antea est *in*, quod in Vind. Mon. Berol. Neob. I. Hamb. Trid. App. Iul. h. e. Verc. Vind. non est, est autem apud Port.
acceperunt] *acciperit* Mon. *acceperint* Neob. *acciperint* Verc. *acciperunt* Berol. (Iul.)
pecora] *pecoras* Verc. *peccora* Vind. Neob., sed littera *a* a sec. manu supra lineam scripta est.
haec] *hoc* Neob. *het* Berol.
modis omnibus] *omnibus modis* Pist.
reddere] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. I. Hamb. Trid. Port. App. Iul. id est Verc. Berol. *reddant* Vulgo.
hanc legem] Sic Vind. Mon. Neob. Pist. Vercell. I. *het legem* Berol. (Iul.) *haec lex* Vulgo.
communem] Sic dicti codd. ad unum omnes et I. *communis* Vulgo.
esse] Sic dicti codd. ad unum omnes et I. *sit* Vulgo.
humanitate] *humanitatem* App. Iul. id est Verc. Berol.
gaudentem] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. Trid. Port. I. Appendix Iul. h. e. Verc. Berol. *gaudente* Pist.
et omnibus] In Verc. (Iul.) haec et quae sequuntur usque ad finem capitis, plane desiderantur. I. *omnibus*, voce *et* omissa.
egenis] *egenii* Neob., sed ultimae litterae punctum subiectum est.
consulentem] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. Berol. (Iul.) *consulens*.
afferentem] Sic Mon. Berol. I. *adferentem* Vind. Neob. Pist. Berol. (Iul.) *afferens* Vulgo.
NOV. XXXVI. EPIL. haec] Sic Pist. *hec* Neob. Verc. (Iul.)
quae] *que* Verc. (Iul.)
omni] *omnibus* Neob. *omnes* App. Iul. h. e. Verc. Berol.
provincia] *provincias* Verc. Berol. (Iul.)
moderamine] deest in Verc.
gubernatur] *gubernantur* App. Iul. h. e. Vind. Verc.

scituris omnibus creditoribus, quod, si aliquid praeter haec commiserint et actione cadant; et cui foenus ablatum est, hoc habebit solatium, ut ipse quidem degat securus, avarum autem creditorem videat in suis pecuniis patientem iacturam. *Dat. V. Kal. Mart. Constant. Belisario V. C. Cons.* (535.)

XXXVII.

DE ADIUTORIBUS QUAESTORIS.

Idem aug. Triboniano, Quaestori.

Inter viros devotos memoriales tam sacri nostri scrinii memoriae, quam epistolares, nec non libellenses et adiutores viri excelsi pro tempore quaestoris multas dubitationes scimus esse emersas temporibus Thomae gloriosissimae recordationis, quum is quaestor iam gubernatam sacri scrinii memoriae quam epistolarum gubernabat censuram, adiutoribus quidem asserentibus, in scrinio quidem memoriae XII. esse anti-

scituris] *situris* Neob., sed sec. manus supra *i* litteram *c* posuit.

quod] *ut* App. Iul. id est Verc. Berol.

aliquid] *forte aliquid* App. Iul. h. e Verc. Berol.

haec] Sic Vind. Mon. *hec* Neob. *hoc* Berol. I.

commiserint] *comiserint* Berol. (Iul.)

et actione] Sic Mon. Neob. I. Berol. (Iul.) *et accone* Berol., ubi tamen litterae *e* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Vind. *accidere*. Vulgo Port. *exactione*.

cadant] Sic Vind. Mon. Neob. I. *cadat* Verc. (Iul.) *cadent* Berol. (Iul.)

foenus] *penitus* App. Iul. h. e. Verc. Vind.

solatium] *solacium* Berol. (Iul.) *solutum* Berol. Pist., in quo quidem sec. m. correxit *solatium*.

ipse] *et ipse* Berol.

degat securus] Sic Pist. Mon. Berol. *secutus delata* Verc. (Iul.) *securus degat* Vulgo I.

avarum] Sic Berol., sed sec. manus deletlineaeque imposuit *delatarum*. Mon. *aurum*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Verc. *vero*. In Neob. est *vel aurum*. Berol. (Iul.) *secutus delat*.

autem] *aunt* Neob., sed lineola superius posita est.

videat] *iubeat* Neob., sed sec. m. scripsit *videat*.

patientem] *pacientem* I. Verc. (Iul.) *facientem* Berol. (Iul.)

Dat. V. Kal. Mart.] Sic Mon. In Verc. (Iul.) *die XVIII. k. Iul.*, his, quae sequuntur, omissis. In Berol. I. Pist. Neob. Berol. (Iul.) Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. subscriptio plane non est. Vulgo *dat. XV. Kal. Iul.*

Belisario] *Bilisario* Mon. *post consulatum Bilisarii* Vulgo.

V. C. Cons.] *viro clar. c.* Mon., sed litteris *clar.* et *c* lineolae superius iniectae est.

NOV. XXXVII. XXXVII.] Deest in Vind. Berol. Neob. Sed ad marginem Vind. a I. manu scriptum est *de restitutionibus et ea, quae parit undecimo mense post viri mortem*, qui est titulus const. 41.

adiutoribus] *auditoribus* Berol.

idem aug.] Sic Vind. *id ā.* Berol. ..*d aug.* Neob. *imp. Iustinianus ā.*

Triboniano] *Tribuniano* Berol. *Tributiano* Neob.

sacri nostri scrinii] Haec in Neob. desunt, in reliquis tamen sunt.

quam] *que* Vind.

epistolares] *epla es* Neob., sed utrique voci circumflexi iniecti sunt.

nec non] In Neob. prior vox *nec* desideratur, quae tamen in reliquis est.

libellenses] *libellens* Neob., sed reliqui codd. habent, ut in cont.

scimus] *simus* Neob. *scrimus* Berol.

is] Sic Berol. *his* Vind. Neob.

sacri scrinii] *sacriscrineii* Neob.

memoriae] *memorie* Berol. Neob.

epistolarum] *epistolares* Berol. Neob., quam quidem corruptionem non dubito ex male intellecto siglo, quo syllabae *arum* significantur h. e. *a₄*, prodiisse.

gubernabat] Quae abhinc usque ad vocem *epistolarum* habentur, in Vind. plane non sunt; exciderunt autem, nisi fallor, propter syllabarum priorum *gubernatam* et *gubernabat* similitudinem. Pro verbis *quaestor iam gubernatam* in marg. Pithoei esse *quaestoriam gubernabat tam* Cramerus apud Os. refert.

censuram] *ren suam* Neob.

quidem] Sic Vind. *quidam* Berol. *quedam* Neob.

asserentibus] *aserentibus* Vind. *asserendtibus* Neob.

quidem] Sic Vind. *quaedam* Neob. *quedam* Berol.

quitus adiutores, in aliis autem duobus scriniis, id est sacrarum ep stolarum et sacrorum libellorum, in unoquoque septenos numero, se postea sic effusam esse licentiam, ut innumerabiles paene adiutores e: starent temporibus Ioannis viri magnifici quaestoris, quum per prolixu tempus tale gessisset officium; et Proculum excelsae memoriae de co fusione adiutorum imperiali culmini ut gessisset, divino nutu sacra constitutionem esse promulgatam, qua cavetur, antiquo, id est XXVI numero tantummodo quaestoris adiutores concludi, et non licere aliu subrogari, donec in praedictum numerum agmen adiutorum redigatu omnibus superfluis paullatim deminutis; licentia primatibus tantummod adiutoribus data in sua loca alios subrogandi, id est in scrinio quide memoriae tertium primum locum obtinenti et laterculensis nomen i eunti, in aliis autem duobus scriniis, id est epistolarum et libellorun

id est] *id* Berol., sed ultimae litterae circumflexus iniectus est.
sacrarum] *sacrorum* Neob.
septenos] Sic Berol. *septuenos* Vind. *i septem nos* Neob., in quo quidem postea lacuna est, cui explendae undecim fere litterae sufficere queant; deinde et a sec. m. litterae *i* punctum subiectum est.
numero] *numeros* Vind. Berol. Neob.
sed postea] *sed post eam* Vind., desunt in Neob.
effusam] *fusam* Neob.
licentiam] *licen et* Vind., quae tamen nonnisi a secunda manu scripta sunt. *licetiam* Neob.
ut] Sic Berol. Neob., deest in Vind.
paene] Sic Vind. Berol. *non pene* Neob.
adiutores] Sic Vind. Berol. *aiutores* Neob.
exstarent] *extarent* Neob.
temporibus] Sic Vind. Berol., deest in Neob.
Ioannis] *Iohis* Berol. Neob., sed per litterae *h* partem superiorem circumflexus traiectus est. Vind. *Iohi*, sed per partem superiorem litterae *h* circumflexus traiectus est.
magnifici] Sic Berol. Neob. *mag* Vind., sed supra litteram *g* littera *i* posita est.
quaestoris] Sic Vind. Berol. *questoris* Neob. Verba sequentia *quum per prolixum tempus* in Neob. desunt, ubi lacuna fere undecim litterarum est.
et Proculum] Haec desunt in Neob., qui habet lacunam, cui explendae fere septem litterae sufficere queant.
excelsae] *eccelse* Neob.
memoriae] *memorie* Berol.
imperiali] Sic Vind. Berol. *imperialibus* Neob.
culmini] *culminis* Vind. Berol. *culminibus* Neob.
ut gessisset] Sic Berol. *ut gessset* Neob. *ut gessisse* Vind. *suggessisse* Vulgo. An scribendum *ut suggessisset*?

divino nutu] Sic Vind. Neob. *nuto i divino* Berol., sed litteris *int* circumflexi impositus, tota autem vox postea dele est. Vulgo *et*.
numero] *no* Neob., sed supra littera o a secunda manu littera *n* posita es Quae postea leguntur inde a voce *tantummodo* usque ad vocem *numerum* Vind. desiderantur, nisi fallor, propt similitudinem verborum *numero* et *numerum*.
quaestoris] Sic Berol. *questorios* Neo
concludi] *congludi* Neob.
et non] Sic Neob. *et tamen* Berc *nec tamen* Vulgo.
subrogari] *subrogaui* Neob., sed ult mis litteris circumflexus iniectus es punctaque litteris *ui* supposita sunt.
adiutorum] Sic Berol. *aiutorum* Neo
omnibus] *omibus* Neob.
paullatim] *paulatim* Vind. Neob. *p latim* Berol.
deminutis] *diminutis* Neob.
licentia] *licentiam* Vind.
primatibus] *partibus* Vind. Neob.
tantummodo] Sic Vind. Mon. *tnt s* Neob., sed prioribus tribus litteris lin ola imposita est.
subrogandi] In Neob. antea est *i* quod in reliquis non est.
id est] *idem* Neob. *id* Berol., sed u timae litterae circumflexus adscript est.
scrinio] *scpnio* Vind., sed litterae littera *i* imposita est.
primum] deest in Neob., sed in Vin Berol. est.
obtinenti] *optinenti* Vind. Berol. *obt nedti* Neob., sed litterae *e* circumflex iniectus, litteraeque *d* punctum subi ctum est.
nomen] Sic Vind. Berol., deest Neob.
ineunti] *ineunt* Vind. Berol. Neob., s ita scribendum est propter id, qu praecedit, *obtinenti*.

in secundum gradum venientibus et melloproximatum ingredientibus, ut hi tantummodo licentiam haberent alium sibi subrogare; posteaque eundem prudentissimae memoriae virum bene existimasse, multos inveniri, qui non possint propter varias difficultates, quae humano generi positae sunt, per se divina ministeria peragere, et iterum verbo ad imperiale fastigium suggessisse, et pragmaticam subsecutam esse sanctionem, quatenus licet et eis alium in suum locum subrogare hominem idoneum ad tale ministerium peragendum et condignum quaestioni electione atque a pro tempore quaestore eandem licentiam accipientem; et haec quidem esse subsecutam temporibus Proculi magnificae memoriae. Verum opus quaestorium transivit tunc ex altercationibus quorundam memorialium, eandem licentiam per aliam constitutionem esse sublatam, ut nemini liceat in locum suum alium subrogare, ne quasi venalitas et sordidum mercimonium versari inter homines videretur, qui sacrae vocis nostrae ministri esse noscuntur, tribus tantummodo exceptis, quibus supradicta constitutio huiusmodi praestitit licentiam.

Quum igitur in praesenti comperimus, eos, qui confectioni legum a nobis elimatarum et in ordinem per tuam excellentiam digestarum suum ministerium praebuerunt, dignos esse fungi adiutoris officio, quam-

ingredientibus] In Vind. antea est *u*, puncto tamen imposito, qua re significatur *ut*.

ut hi] *uhτς* Berol., sed priori litterae circumflexus iniectus est.

licentiam] Postea Vulgo habetur *sibi*, quod in Vind. Berol. hic non est.

haberent] Sic Berol. Neob. *habent* Vind.

sibi] Sic Vind. Berol., sed in Neob. et Vulgo deest.

subrogare] *subrogaret* Berol., sed litteris *et* lineola imposita.

prudentissimae memoriae] *prudentissime memorie* Berol.

possint] Sic Vind. Neob. *posst* Berol., sed supra lineam tribus ultimis litteris lineola iniecta est.

varias] Sic Vind. Mon. *vactias* Berol., sed littera *c* a sec. manu deleta est.

humano generi] *huani* Vind.

positae] *poite* Berol., sed lineola superius imposita est.

suggessisse] *suggessise* Vind.

sanctionem] *scionem* Berol., sed prioribus litteris lineola imposita est.

quatenus] *quatinus* Vind. Berol.

licet] Sic Vind. Berol. *liceret* Neob., quod etiam Vulgo habetur.

alium] Sic Vind. Neob. *aplium* Berol.

ministerium] *misterium* Vind., sed ut in cont., Neob. Berol.

et] deest in Berol., sed in Vind. Neob. habetur.

condignum] *dignum* Vind.

quaestioni] Sic Vind. Berol. Neob. *quaesturis* ex margine Pithoei Cram. adnotavit.

atque] Sic Vind., deest in Neob. Berol., nec Vulgo habetur.

subsecutam] Sic Vind. *subsequutam* Berol. *subsecuta* Vulgo.

Proculi] Legendum censet Cramerus apud Os. *Procli*, de quo Lydus de magistratibus III. 20.

magnificae] *magnifice* Berol. *manificae* Vind.

opus] *hopus* Neob.

quaestorium] Sic Neob. *quaestiorum* Vind. *quaestionum* Neob. Vulgo.

ex] Sic Vind. Neob., deest in Mon.

altercationibus] Sic Vind. *allatcationibus* Neob., sed litteris *lat* circumflexus impositus est.

quorundam] *quorumdam* Neob.

per] Sic Vind. Berol. *pro* Neob.

aliam] *alia* Vind.

liceat] *liceant* Neob.

locum suum] Sic Vind. *suum locum* Neob. Berol., quod etiam Vulgo habetur.

venalitas] *venditas* Vind.

et sordidum] *set sorditum dum* Neob., sed tribus litteris *tum* puncta subiecta sunt.

versari] *versati* Vind.

inter homines] Sic Vind., deest in Neob. Berol., nec Vulgo habetur.

sacrae] *sacre* Berol. Neob.

nostrae] *nostre* Berol. *nre* Neob., sed supra lineam lineola posita est.

ministri] deest in Neob., in quo quidem lacuna est, cui explendae fere octo litterae sufficere queant.

legum] Sic Berol. Neob. *legi* Vind.

excellentiam] *excelentiam* Neob.

digestarum] Sic Vind. *digestorum* Berol. Neob.

vis cordi nobis est, praedicatum adiutorium meum in sua stabilitate decurrere, tamen eos idoneos constitutos huiusmodi spe defraudari nullo modo iustum esse aestimavimus. Pragmaticam itaque sanctionem, quae a Proculo quidem excelsae memoriae rite est inventa, et ad imperiale culmen relata est, et ex hoc promulgata, postea autem per quorundam contentiosam instantiam sublata, renovamus, et licentiam damus omnibus XXVI. adiutoribus in sua loca alios subrogare, idoneos tamen, et quos pro tempore quaestor sacrosanctis evangeliis propositis elegerit, et mandata eis in scriptis praestiterit, ut, centenis solidis tantummodo datis, habeant licentiam homines praedicto opere digni iudicati in deficientium vel alio modo desistentium loca pervenire, et adiutoris officium peragere; his, qui in tribus gradibus, id est in scrinio quidem memoriae laterculensis, in aliis autem duobus melloproximi adscenderint, etiamsi inter XX. et sex adiutores taxati non fuerint, licentiam habentibus in sua loca adiutores inferre; ita tamen, ut tam laterculensis quam melloproximi licentiam habeant, quanti potuerint, tanti loca sua vendere, quum iniquum est his, quibus nihil a nobis additum est, aliquid dero-

praedicatum] Sic Vind. Neob. *praedictum* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

adiutorium] Ad marg. Pithoei Cramerus apud Os. refert haberi *directorum numerum*. Os. coniicit legendum *adiutorum numerum*.

meum] *num* Vind. Neob., deest in Berol.

decurrere] Sic Berol. *decurre* Vind. *decurrem* Neob.

constitutos] Sic Vind. Berol. Neob. *constitutis* Vulgo.

spe] Sic Vind. Neob., deest in Berol., nec Vulgo habetur.

aestimavimus] *estimavimus* Vind. *extimamus* Berol. Neob. *existimamus* Vulgo.

quae] *sue* Vind. Berol. Neob.

Proculo] *procul* Neob.

quidem] *quide* Neob.

excelsae] *excelse* Berol. *ecelse* Neob.

memoriae] *momorie* Vind., sed supra primam litteram *o* littera *e* posita est.

imperiale] *inperiale* Neob.

autem] *aut* Vind., sed ut in cont., Berol. Neob.

per quorundam] deest in Neob., ubi tamen lacuna est, cui explendae octo fere litterae sufficere queant.

contentiosam] Sic Berol. Vind. *contentiones* Neob.

instantiam] *instatiam* Neob.

sublata] Sic Berol. *sublatam* Vind., quod etiam in marg. Pithoei haberi ex Cramero refert Os. *relata* Neob.

licentiam] *licentia* Neob.

in sua] Sic Vind. Berol. *insula* Neob.

tamen] *tantum* Neob., sed *tamen* Vind. Berol.

et quos] Sic Berol. Neob. *quos* Vind.

propositis] Sic Neob. Berol. *praepositis* Vind., margo Pithoei, ut ex Cram. Os. refert.

mandata] *mandatis ta* Neob., sed priori syllabae *tis* puncta subiecta sunt.

scriptis] *sccis* Neob., sed secundae litterae c littera *i* imposita est.

habeant] *hat* Vind. Berol., sed lineola superius iniecta est. Neob. *habead.*

iudicati] Sic Berol. Neob. *iudicato* Vind.

loca] Sic Vind. Berol. *hoc* Neob.

qui in tribus] Sic Vind. Berol., deest in Neob., ubi tamen lacuna est, cui explendae fere quattuor litterae sufficiant.

autem] *in aut* Neob., sed secunda manus priori voci *in* puncta subiecit.

melloproximi] *melloproxima* Vind. *melloprosimi* Neob.

adscenderint] *ascenderint* Vind. Berol. *ascendunt* Neob.

etiamsi] Sic Vind. Berol. Neob. *etsi* Vulgo.

inter] *it* Neob., sed priori litterae circumflexus impositus est.

adiutores] Sic Berol. Vind. *aiutores* Neob.

fuerint] Sic Neob. *fuerit* Vind. Berol.

sua] *sula* Vind., sed litterae *l* punctum subiectum est.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Neob.

tam] Sic Berol. *cum* Vind. Neob.

habeant] *hat* Vind. Berol., sed supra hanc vocem lineola iniecta est. Neob. *ht*, lineola tamen superius iniecta.

potuerint] deest in Neob., qui tamen lacunam habet, cui explendae novem fere litterae sufficiant.

vendere] Sic Berol. Neob. *venire* Vind.

nihil] *mc* Berol., sed supra litteram c a prima manu littera *i* posita est.

additum] *aditum* Vind. Berol. *auditum* Neob.

aliquid] *aliquod* Neob.

gare; nam et ante hanc legem permissum erat eis, suum officium in aliis transferre. Hi itaque et venditionis ius habeant, et quanti potuerint pacisci, tanti et vendant. Aliis autem, quibus ius venditionis praestitimus, non ultra C. solidorum summam hoc facere liceat. Sive autem laterculenses, sive melloproximi, sive alii, quibus ex hac lege concessum est, suum officium in alios transponere maluerint, is, qui subrogetur, talis ordinandus sit, qualem quaestoria censura elegerit, nec ex huiusmodi licentia in homines minus idoneos pro tempore gloriosissimi quaestoris administratio cadat. Sic enim dignas sua industria mercedes homines, quos iam enumeravimus, accipiant, numerus adiutorum sine ulla confusione permanebit. Sed quia volumus ante alios in deficientia quocunque modo loca eos taxari, qui in legum confectione tuae sublimitati suum ministerium praebuerunt, id est Theodosium et Epictetum et Quirillum et Sabacium et Perigenem, hoc eis donamus, ut offerentes centenos solidos ante alios omnes in loca adiutorum, qui sua sponte recedere maluerint, subeant, scilicet unusquisque ex his V.

eis] Sic Vind. Berol., deest in Neob.
aliis] Sic Vind. Berol. Neob. *alios* Vulgo.
hi] *hii* Vind., sed in Berol. Neob. non est, et sane Vulgo deest.
potuerint] Sic Vind. Berol. *potuerit* Neob.
pacisci] *pacissi* Neob.
venditionis] *vendicionis* Berol.
ius] *suis* Vind.
habeant] *hat* Berol. Neob., sed lineola superius imposita.
pacisci] *pascisci* Vind.
vendant] Sic Vind. Neob. *vendatur* Berol.
liceat] *licend* Neob.
melloproximi] Sic Vind. Berol. *nemello* Neob., sed prioribus litteris *ne* puncta subiecta sunt.
alii quibus] *aliquibus* Neob.
hac] *ac* Neob.
concessum] *hoc concessum* Berol.
transponere] *in o transponere* Neob.
maluerint] Sic Berol. Neob. *maluerit* Vind.
is] *his* Vind. Neob., sed ut in cont., Berol.
subrogetur] Sic Vind. Berol. *surogetur* Neob.
talis] *tali* Neob.
ordinandus sit] *ordinandi si't* Neob.
qualem] Sic Vind. Berol. *talem* Neob.
quaestoria] Sic Vind. *quaestori* Berol. *quaestorae* Neob.
censura] Sic Vind. *accessure* Berol. Neob.
elegerit] Sic Berol. Neob. *legerit* Vind.
nec] Sic Vind. *ne* Berol. Neob.
licentia] *licentiam* Neob.
pro tempore] Sic Vind. Berol. *protore* Neob.
gloriosissimi] *glossissimi* Neob., sed priori litterae *s* punctum subiectum est.
administratio] *amministratio* Vind. *aministrato* Berol., sed litteris *m* et *to* lineola iniecta est.
dignas] Sic Berol. Neob. *digna* Vind.
mercedes] Sic Ber. Neob. *mercedis* Vind.
enumeravimus] *emucavimus* Neob., sed litterae *i* circumflexus impositus est.
accipiant] Sic Berol. *accipiat* Vind. *accipiad* Neob. *accipient* Vulgo.
numerus] Antea Vulgo habetur *et*, quod in Vind. Berol. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.
adiutorum] Sic Vind. Berol. *auditorum* Neob.
confusione] *confuxione* Neob.
legum] Sic Vind. Neob. *locum vel legum* Berol., sed prioribus duabus vocibus lineola subiecta est.
confectione] Sic Vind. Berol. *in posesse confectione* Neob., sed litteris *posesse* puncta a secunda manu subiecta sunt.
sublimitati] *sublimitatis* Berol. Neob., sed ut in cont., Vind.
suum] *un* Neob., sed supra lineam a prima manu circumflexus positus est.
ministerium] *mimnisterium* Neob. *misterium* Berol.
Epictetum] Sic Vind. Neob. *Epicteum* Vulgo.
et Quirillum] Haec desunt in Neob. *et Quirullum* Vind., sed ut in cont., Berol.
Sabacium] *Sabbatium* Vind. *Sabatium* Neob.
Perigenem] Sic Vind. Neob. *Perignin* Berol., quod etiam Vulgo habetur.
in loca] Sic Neob. Prior vox *in* Vulgo deest.
adiutorum] Sic Vind. Berol. *aiutorum* Neob.
maluerint] Sic Vind. *in alii erit* Neob., sed ad ultimam litteram circumflexus adiectus est. Berol. *maluit*, sed litteris *it* circumflexus iniectus est.
scilicet] Sic Vind. *s* Berol. *sd* Neob.
ex his] Sic Vind. Neob. *ex* Berol.

memorialibus in scrinium suum officium adiutoris impleturus. Illo etiam observando, ut, etsi quis ex XXVI. adiutoribus ab hac luce fuerit subtractus, in suos heredes vel liberos, licet heredes non sint, huiusmodi beneficium transmittat, ut in locum eius alius adiutor subrogetur, centenis quidem solidis ab eo offerendis, pro tempore autem sublimissimo quaestore electionem eius, qui subrogetur, secundum quod superius dictum est, faciente. Praerogativam autem, quam V. memorialibus speciali dedimus beneficio, ita eis donamus, si ille, qui deficiat, non habuit filium iam utilem, iam idoneum ad peragendum adiutoris officium, et a pro tempore gloriosissimo quaestore aptissimum secundum praedictam observationem iudicandum; talem enim filium sperni, et ad alium advenam pervenire satis durum atque inhumanum est. Aliis videlicet omnibus, si quae in praedictis constitutionibus continentur, in suo robore durantibus.

Quae igitur nostra sanxit aeternitas, sinceritas tua scriniis, quorum interest, manifestare festinet, quatenus sciant et quae a nostra maiestate disposita sunt, et quantum eis accessit ex tua suggestione nostraque liberalitate. *Dat.* X. *Kal. Iunias CP. Belisario V. C. Cons.* (535.)

memorialibus] Sic Vind. Berol. *memoralibus* Neob.

impleturus] *impleturos* Vind. Berol. Neob., sed, quod in contextu positum est, tota loci sententia requirit.

hac] In Neob. supra litteram *a* circumflexus positus est, qua re significatur *hanc.*

fuerit subtractus] Sic Vind. Berol. Neob. *subtractus fuerit* Vulgo.

ut] Sic Berol. Neob., deest in Vind.

alius] Sic Vind., deest in Berol. Neob., nec Vulgo habetur.

sublimissimo] *sublimissi* Neob.

quaestore] Sic Neob. *quaestorem* Vind.

electionem] *eleccionem* Neob. *electone* Berol., sed litteris *ct* lineola imposita est.

subrogetur] Sic Vind. Neob. Berol. *subrogatur* Vulgo.

secundum] Postea Vind. adiicit *eius*, quod in Neob. Berol. non est.

dictum est] Sic Vind. Berol. *dic* Neob.

faciente] Sic Berol. Neob. *facientem* Vind.

habuit] Sic Berol. Neob. *habuerit* Vind.

adiutoris] Sic Vind. Berol. *aiutoris* Neob.

pro tempore] Sic Vind. Neob. *praetore* Berol.

aptissimum] *abtissimum* Neob. Postea Vulgo subiicitur *esse*, quod in Vind. Neob. deest, quamquam Berol. pro eo habet *est.*

secundum] Sic Vind. Berol. *sec* Neob.

iudicandum] *iudicandi* Vind. Berol. *iudicanti* Neob. *iudicatum* Vulgo.

sperni] Sic Vind. Berol. *ipm* Neob., sed priori litterae *i* punctum subiectum est.

advenam] *ad veniam* Berol. *venam* Vind., sed ut in cont., Neob.

nostra sanxit] Sic Vind. Berol., deest in Neob., in quo habetur lacuna, cui explendae fere octo litterae sufficere queant.

interest] deest in Vind. Neob. Berol.

sciant] Sic Vind. Berol. *siant* Neob.

liberalitate] *libertate* Vind. *liberalita* Neob.

X.] Sic Neob. Berol. *V* Vulgo. In Vind. subscriptio plane deest.

Kal.] *kł.* Berol. Neob.

Iunias] *Iun.* Berol., sed supra litteram *n* circumflexus iniectus est. Neob. *Iunius.*

CP.] Sic Neob. *Cap.* Berol., sed circumflexo superius iniecto. Vulgo *Constant.*

Belisario] *Bilisa* Berol. Neob.

Cons.] *co* Berol. Neob., sed lineae circumflexus impositus est.

XXXVIII.

UT HI, QUI IN AFRICA SUNT, INTRA QUINQUENNIUM COMPETENTES SIBI RES USQUE AD CERTUM GRADUM DEBEANT VINDICARE.

Idem aug. Salomoni, P. P. Africae.

Omne infinitum et perperam effusum merito et incivile et incompositum esse credentes, certis finibus nos actiones militare censemus. Nuper itaque in Africa nostra, quam divae memoriae ditioni nostris vigiliis subiugavit, sacram pragmaticam sanctionem promulgavimus, ut omnes, quae iam Vandalicis temporibus amiserunt, ea possint a detentatoribus iniustis tam abstrahere quam sibimet vindicare, et quinquennale spatium statuimus, intra quod liceret hoc facere. Quam sanctionem in suo quidem robore manere volumus, sed cum certo moderamine certaque definitione, ut non liceat Afris tam prolixa annositate elapsa et antiquis generibus paene deletis calumnias veteres resuscitare, et invicem sibi molestias ingerere, et in tanta pace bella gerere intestina.

Per hanc itaque legem sancimus, si quis praetendat res vel ad se,

NOV. XXXVIII. XXXVIII.] deest in Vind. Berol. Neob.
ut hi] *ut hii* Berol. Neob. Caeterum in Vind. totus hic titulus deest.
competentes] Sic Vind. Neob. *competentem* Berol.
res] *rebus* Berol. Neob.
usque] Sic Berol. *que* Neob.
certum] Sic Berol. Neob. *tertium* Vulgo.
debeant] Sic Berol. *debent* Neob.
vindicare] *iudicare* Berol. Neob.
P. P.] Sic Berol. Neob. *ppo* Vind., sed lineola superius imposita.
Africae] *Affrice* Vind. Berol.
nos] Sic Vind. Berol. *nostrās* Neob., sed ultimae litterae punctum subiectum est. Vulgo *nostras*.
militare] *militari* Vind. Neob., sed Berol., ut in cont. Os. conicit *limitare*. Recte.
actiones] *acciones* Neob. *exactiones* Vind. *transactiones* Berol.
divae memoriae] *dnı rome* Vind., sed litteris *roı* linea imposita est.
ditioni] *dicioni* Berol.
vigiliis] Sic Vind. Berol. *iuliis* Neob.
subiugavit] Cramerus apud Os. notat: *videtur vitium latere; neque enim dicitur, quis subiugaverit. An igitur excidit nomen Belisarii? Sed nec valde placet: divae memoriae ditio.*
sacram] Sic Vind. *nostram* Neob. Berol., quod etiam Vulgo habetur.
sanctionem] *saccionem* Neob.
quae] Sic Vind. Neob., *qui* Berol.
Vandalicis] *Uandalicis* Neob., sed litteris *ai* lineola imposita fuit.
amiserunt] Sic Berol., sed litterae *a* supra lineam lineola posita est.
ea possint] Sic Berol. Neob. *captos sint* Vind.
a detentatoribus] *ad teptatoibus* Vind., sed supra litteram *e* sec. manus lineolam posuit. Neob. *a detentatioibus*, sed litteris *ioı* lineola iniecta est.
tam] Sic Vind. Berol. *tan* Neob.
quinquennale] Sic Vind. Berol. *quinquennales* Vind.
liceret] Sic Neob. *lice't* Vind., qua re idem significari videtur. *liceat* Vulgo.
manere] Sic Berol. Neob., deest in Vind.
cum] Sic Vind. *eum* Berol. Neob.
definitione] Sic Vind. *diffinitione* Berol. Neob.
liceat] *licead* Neob.
Afris] *Affris* Vind.
annositate] *anositate* Vind. *acositate* Berol. Neob., sed tribus prioribus litteris lineola iniecta est.
paene] *pene* Vind. Berol.
calumnias] *calumpnias* Berol. *calupnias* Neob.
veteres] *vete* Neob., sed ultimae litterae circumflexus iniectus est.
resuscitare] Sic Vind. Berol. *suscitare* Neob.
et in tanta pace] Sic Berol. Neob. Desunt in Vind.
gerere] deest in Vind., sed in Berol. Neob. est.
hanc] Sic Berol. Vind. *ac* Neob.
ad se] Sic Berol. *a se* Neob. *se* Vind.

vel ad patrem suum vel avunculum pertinere, et inique contra leges nostras ab aliis detineri, posse eas recuperare, scilicet antea legi cognitis probationibus praestitis, vel ab instrumentis legitimis recitandis, vel a testibus idoneis educendis et quorum gravitas iudicibus acceptabilis sit, videlicet cognitionali certamine agitato; et extendi hanc nostram constitutionem tantummodo ad patres et avos, non autem ad superiorem alium gradum. Et hoc in utrumque videlicet sexum sancimus, ut quod suum vel ad patrem, vel matrem, vel avum, vel aviam, quisque eius masculus sive femina pertinuisse ostenderit, hoc ab iniustis detentatoribus abstrahat, ulteriore requisitione penitus quiescente, quis proavum suum, vel abavum, vel atavum, vel proaviam, vel abaviam, vel ataviam inducens miscere, pietati calumniae cumulum ingerat. Hocque in transversa linea observari praecipimus, ut usque ad tertium gradum tantummodo stetur, id est ad fratres et germanas, ad patruos et amitas, et avunculos et ma-

suum] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

avunculum] Sic Berol. *ad alium* Vind. *ad avum* Neob., sed priori voci *ad* puncta subiecta sunt.

inique] Sic Vind. *inq* Neob., sed litterae *q* circumflexus iniectus est. *inquiunt* Vulgo.

nostras] Sic Vind., deest in Berol. Neob., nec Vulgo habetur.

detineri] *detineris* Vind. *detine* Neob., sed litterae *e* circumflexus impositus est.

recuperare] deest in Neob., in quo quidem lacuna est, cui explendae undecim fere litterae sufficere queunt.

scilicet] *s* Berol., deest in Neob.

antea] *a* Neob., sed ut in cont., Vind. Berol.

probationibus] *probationis* Vind., sed ut in cont., Berol. Neob.

educendis] *educentis* Neob.

cognitionali] Sic Berol. Neob., margo Pithoei sec. Cramerum, qui tamen id ex coniectura profectum esse affirmat. *cognationali* Vulgo.

hanc] *ī hanc* Neob., sed priori litterae punctum subiectum est.

et avos] Sic Vind. Neob. *ad avos* Berol.

superiorem alium gradum] Sic Vind. *alium gradum superiorem* Berol. Neob., quod etiam Vulgo habetur.

hoc] Sic Berol. Neob. *in hoc* Vind.

utrumque] *utruque* Neob.

sexum] *sexsum* Vind.

sancimus] *sanctimus* Neob.

quod] Sic Vind. Berol. Neob. *qui* Vulgo.

matrem] Sic Vind. Berol. Neob. *ad matrem* Vulgo.

quisque] Sic Neob. *quisqm* Vind., sed supra ultimam litteram circumflexus positus est. *omnesque* Vulgo.

masculus] Sic Neob. *masculs* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est, qua re idem significatur. *masculos* Vulgo.

sive] *suū* Vind. *su* Berol., sed supra lineam lineola iniecta est.

femina] Sic Berol. Vind. *feminam* Neob. *feminas* Vulgo.

pertinuisse] Sic Berol. *pertenuisse* Vind. Neob.

ulteriore] Sic Vind. Berol. Pithoeus in marg. sec. Os.; deest in Neob., in quo lacuna habetur, cui explendae fere undecim litterae sufficere queant. *ultimiore* Vulgo.

quis] Vulgo antea habetur *ne*, quod in Vind. Berol. Neob. non est, ideoque omittendum videbatur. Ego pro dativi casus, qui est pluralis numeri, forma contracta habuerim illud *quis*; tunc autem non post *pietati*, sed antea interpungendum erit.

atavum] *attavum* Berol. *octavum* Neob.

vel proaviam] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

ataviam] *attaviam* Neob.

miscere] Sic Berol. *misere* Vind. Neob.

pietati] Sic Berol. *potestati* Vind. Neob.

calumniae] *calumie* Neob. *calupnie* Berol.

cumulum] *cum ullum* Neob.

hocque] Sic Neob. *hoc quae* Vind. Quod Vulgo subiicitur *et*, in Vind. Neob. non est.

linea] *lineia* Vind., deest in Neob., qui tamen lacunam habet trium fere litterarum.

observari] Sic Vind. Berol. *obligari* Neob.

stetur] Sic Vind. Neob. *stet* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

id est] *i* Neob., qua re sane id, quod in contextu positum est, significatur.

germanas] Sic Vind. *gerimanos* Neob., sed litterae *i* a sec. manu punctum subiectum est. Vulgo *germanos*. Sed reliquorum verborum appositio femininum genus desiderat.

ad patruos] In Neob. antea *et* intruditur, quod in Vind. Berol. non est.

avunculos] Sic Berol. *abunculos* Vind. *aum* Neob.

tarteras, non autem ad alios superiores agnationis seu cognationis gradus. Et si quis huiusmodi quaestionem deferre sit paratus, non alibi, sed ad iudicium sublimitatis tuae vel praesidum provinciarum et insularum stricto iudicio celebrato huiusmodi praebeat probationes, et non ex una parte, neque in aliis provinciis vel in hac florentissima civitate, sed tantummodo in Africa dioecesi, praesentibus adversariis suis, et tunc mereat nostri numinis nostraeque constitutionis auxilium. De fide enim generis probationes praestari ex una parte nullo concedimus modo, et si quis huiusmodi acta ostenderit quasi in hac florentissima civitate confecta vel in alio loco, ea non esse audienda censemus, licet antea hoc fuerit permissum. Inventa etenim circa tales requisitiones summa calliditate, respuendas esse huiusmodi concinnitates sancimus, ne, dum sua reddere cuidam cupimus, alienas ei substantias dolose accipere concedamus. Rerum autem requisitionem secundum antelatum modum apud sublimitatem tuam vel praesides provinciarum intra definitum tempus nostrae sanctioni fieri volumus in quinquennium, annum, qui iam transactus est ex prioris pragmaticae sanctionis editione, in quinquennium computando, ut actor reliquum habeat quadriennium ad huiusmodi inqui-

agnationis] *ad agnitionis* Vind. *aggnationis* Neob., sed priori litterae *g* puncta subiecta sunt.

quaestionem] *questionem* Berol. Neob.

deferre] Sic Vind. *differre* Berol. Neob.

paratus] *pat9* Neob.

tuae] *tue* Berol.

et insularum] Sic Vind. Berol. In Neob. tamen prior vox *et* desideratur.

stricto] *cstricto* Neob., sed priori litterae *c* punctum subiectum est.

praebeat] *praebend* Neob. *praeueat* Vind.

probationes] *probationis* Vind.

dioecesi] *diocesi* Berol. *diocessi* Neob.

adversariis] *aufariis* Neob.

tunc] *ac* Vind.

mereat] *meread* Neob.

nostraeque] Sic Berol. *nostraque* Vind. *nre* Neob., sed lineola superius iniecta est.

probationes] *probatioes* Neob. *probationis* Vind.

praestari ex una parte] Sic Vind. Neob. *ex una parte praestari* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

ostenderit] *hostenderit* Neob.

audienda] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

censemus] Sic Vind. Berol. *semus* Neob.

antea hoc] Sic Vind. Berol. *banam hoc ac* Neob., sed ultimis litteris *ac* puncta subiecta sunt.

permissum] Sic Berol. Neob. *praemissum* Vind.

etenim] Sic Vind. Berol. Neob. *enim* Vulgo.

calliditate] *caliditate* Neob.

concinnitates] *concinnitatis* Berol. *concinnationis* Vind. *communicationis* Neob.

sua] Sic Vind. Berol. Pithoeus sec. Cramerum. *suas res* Vulgo.

reddere] *redere* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont. habetur.

cuidam] deest in Neob., sed ad marginem a secunda manu adscriptum est: *iubemus reddi eis, quae sua sunt, nec alienas substantias accipere concedimus.*

alienas] Sic Vind. In Neob. antea habetur *ei*, quod tamen a secunda manu punctis subiectis notatum est. In Berol. antea habetur .ꝛ. Vulgo *et alienas.*

substantias] Sic Vind. Neob. *subiectas* Berol.

rerum] Sic Vind. Neob. *reum* Berol.

autem] Sic Vind. Berol. *aut* Neob.

requisitionem] *inquisitione* Neob.

antelatum] Sic Vind. Berol. *aulatii* Neob.

sublimitatem] *sulimitatem* Neob.

tuam] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

nostrae] *nostro* Vind. *n* Berol., sed littera *e* supra litteram *n* adscripta est.

sanctioni] Sic Vind. Berol. Neob. *sanctionis* Vulgo.

fieri] *fiet* Berol.

in] *i. in* Vind. Neob.

qui] *quod* Vind.

ex] *e* Neob.

editione] *ediccione* Neob. *editionis* Vind.

quinquennium] Sic Neob. Berol. *quinquennio* Vind., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

actor] Sic Berol. Neob. *auctor* Vind.

quadriennium] *in quadragenium* Neob.

ad] *ab* Neob.

inquisitionem] *inquisitione* Neob.

sitionem, scilicet si temporis computatio legitimas exceptiones excedit. Huiusmodi enim quadriennii etas praeterire nullo patimur modo, ne immortalis fiat iudiciorum completus.

Quae igitur pro securitate Africae mea sanxit aeternitas, haec sublimitas tua per edicta sua in omnem Africanum tractum proponendo manifestare cunctis civibus Africanis deproperet, ut omnes, quod in transactis annis observari oporteat, scientes, hoc observare festinent. De cetero enim si quis casus talis emerserit, successiones omnes et temporales cursus sic procedere disponimus, quemadmodum in omnibus terris nostro orbe inclusis sacratissima iura disponunt, ut et sint et descendentium et ascendentium et ab utroque latere venientium gradus omnes, et temporales cursus intacti, quemadmodum generales nostri

scilicet] *scil* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Neob. *scl*, ubi etiam per litteram *l* circumflexus traiectus est. Vulgo *sed.*
si] Sic Vind. Berol. *sit* Neob.
temporis] *tporis* Neob. *tps* Vind., sed lineola superius iniecta.
computatio] *computato* Berol., sed litteris *ato* linea iniecta est.
legitimas] Sic Neob., in quo quidem lacuna habetur, cui explendae sex fere litterae sufficere queant.
exceptiones] *exceptionem* Neob., sed ad finem adscripta est littera *s*, cui secunda manus punctum subiecit.
excedit] Sic Neob. *excede* Vind. *exced'* Berol. *excedat* Vulgo.
enim] Sic Vind. Berol., sed deest in Neob.
quadriennii] Sic Berol., sed supra litteram *n* circumflexus iniectus est, quem tamen secunda manus delevit. Vind. *quadriennium.* Neob. *quadrigium.*
etas] Sic Vind. Berol. *aetatem* Vulgo. In Neob. verba *aetas praeterire* non habentur, sed est lacuna, cui explendae novem fere litterae sufficere queant. Legendum, nisi fallor, *metas.*
patimur] Sic Vind. Neob., quod ex coniectura Cramerus assecutus est. *patitur* Berol., quod etiam Vulgo et apud Pithoeum habetur.
ne] Sic Berol., deest in Vind. Neob.
immortalis] *inmortalis* Berol. *mommorotalis* Neob., sed priori litterae *o* punctum subiectum est.
fiat] *fiad* Neob.
quae] *que* Vind.
Africae] *Affrice* Vind. Berol., deest in Neob.
mea] *meas* Neob., sed postea lacuna est, in qua fere sex litterae desunt.
sanxit] *nx* Vind., sed lineola superius imposita.
aeternitas] *eternitas* Berol. *retnitas* Neob., sed litteris *tn* circumflexus impositus est.
edicta] Sic Berol. Neob. *dicta* Vind.
Africanum] *Affricanum* Berol. Neob. *Affricanai* Vind., sed litteris *ai* circumflexus impositus est.
tractum] *tctum* Vind.
cunctis] *cutis* Neob., sed litterae *ut* lineola imposita est.
civibus] Sic Vind. Berol. *civilibus* Neob.
Africanis] *Affricanis* Berol.
deproperet] *deperet* Vind.
omnes] Sic Vind. Berol. *homines* Neob.
quod] Sic Vind. Neob. *qui* Berol. *quid* Vulgo.
observari] Sic Vind. Neob. Berol. *observare* Vulgo.
oporteat] Sic Vind. Berol. *opotet* Neob.
scientes] deest in Neob.
hoc] Sic Berol. Neob. *hac* Vulgo.
festinent] *scientes festinent* Neob.
emerserit] *emerscere* Vind. *emers* Neob., sed per litteram *s* circumflexus traiectus est.
successiones] In Neob. antea habetur *et*, quod in Vind. Berol. non est.
omnes] Sic Berol. Neob. *ones* Vind.
temporales] Sic Vind. Neob. *temporis* Berol., quod etiam Vulgo habetur.
sic] Sic Neob. Berol. *si* Vind.
nostro] In Neob. antea est *in*, quod tamen punctis subiectis notatum est.
disponunt] *dismut* Neob. *dispoui* Vind. *dispoi u* Berol., sed litteris *oi* lineola iniecta, litterae *u* autem punctum impositum est.
ut et sint] Sic Vind., quod Cramerus ex coniectura assecutus est. Prior vox *ut* in Neob. et Berol. desideratur.
descendentium] Sic Vind. Berol. *defendentium* Neob.
et ascendentium] Sic Vind. Neob., desunt in Berol., nec Vulgo habentur.
intacti] Sic Berol., sed priori litterae *t* circumflexus impositus est.
quemadmodum] *queadmodum* Neob.
generales] Sic Berol. Neob. *generalis* Vind.

nominis leges eos omnibus tradiderunt. *Dat. Kal. Ian. CP. Belisario V. C. Cons.* (535.)

XXXIX.

DE AFRICANA ECCLESIA.

Idem Aug. Salomoni, P. P. Africae.

Venerabilem ecclesiam nostrae Carthaginis Iustinianae, ceterasque omnes Africanae dioeceseos sacrosanctas ecclesias imperialibus beneficiis relevare noctu dieque festinamus, ut, postquam nostrae reipublicae per dei praesidium a tyrannis direptae societates sunt, nostras etiam sentiant liberalitates. Quum igitur Separatus, ut sanctissimus sacerdos eiusdem nostrae Carthaginis Iustinianae, quae venerando concilio totius Africae sanctissimarum ecclesiarum praeesse dignoscitur, una cum ceteris eiusdem provinciae reverendissimis episcopis propriis per Theodorum virum religiosum, diaconum et responsalem eiusdem venerabilis ecclesiae civitatis Carthaginis Iustinianae destinatis, nostram deprecati sunt maiestatem possessiones ecclesiarum totius Africani tractus, tyran-

nominis] Sic Berol. Vind., sed in Neob. lacuna est, cui explendae fere sex litterae sufficiant.

eos] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

omnibus tradiderunt] Sic Vind. Neob. *tradiderunt omnibus* Vulgo.

CP.] Sic Neob. *Cnp.* Berol., sed supra lineam circumflexus positus est. Vulgo deest. In Vind. tota subscriptio desideratur.

Belisario] *libis.* Neob. *bil.* Berol., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est.

Cons.] *co* Neob., lineola superius imposita. Berol. *cc*, sed circumflexus supra iniectus est.

NOV. XXXIX. XXXIX.] deest in Vind. Neob. Berol.

Africana] *Affricana* Berol. Caeterum totus hic titulus in Vind. Neob. non est.

Aug.] *a* Neob., sed lineola superius imposita est. Quae vero ex inscriptione postea Vulgo leguntur, in eodem Neob. desunt.

Salomoni] *Salomo* Vind., sed ultimae litterae lineola imposita est. Berol. *Salomoni.*

P. P.] *ppo* Vind., sed tamen lineola superius imposita est. Berol. *pp*, lineola tamen superius imposita. Vulgo *Pf. P.*

Africae] *Affrice* Vind. *Affricae* Berol.

nostrae] *nre* Berol., sed supra hanc vocem lineola posita est.

Africanae] Sic Neob. *Affricane* Vind. *Affrice* Berol.

dioeceseos] *dioeciseos* Vind. *dioeceseos* Berol. *etoeceseos* Neob.

imperialibus] *inperialibus* Neob.

beneficiis] *benefitiis* Neob.

relevare] Sic Vind. Berol. *revelare* Neob.

ut] Sic Vind. Berol., deest in Neob. et apud Pithoeum ex relatione Os.

tyrannis] *tirannis* Vind. Berol. Neob.

direptae] *abrepte* Vind.

societates] Sic Berol. *sociate* Vind. *societate* Neob.

Separatus] *Seperatus* Berol. Neob., sed ut in cont., Vind.

ut] Sic Vind. Neob. *vir* Cramerus apud Os. emendavit.

nostrae] *nre* Berol. Neob., sed huic voci lineola imposita est.

Carthaginis] *Cartaginis* Vind. Berol. Neob.

quae] Sic Vind. Neob. *qui* Vulgo.

concilio] *coscilio* Berol. *consilio* Vind. *cosilio* Neob.

ecclesiarum] Sic Berol. *eclat* Neob., deest in Vind.

praeesse] Sic Berol. Vind. *praecedere* Neob.

una cum] Sic Berol. *vira cum* Vind. Neob.

eiusdem] Sic Vind. Berol. *eiusde* Neob.

dignoscitur] Sic Berol. Neob. *dinoscitur* Vind.

provinciae] deest in Vind., sed lacuna ibi notatur, cui explendae verbum illud fere sufficiat.

reverendissimis] *reverenctissimis* Vind. Neob.

propriis] *pro iis* Neob.

per] *pro* Neob.

venerabilis] *nuabie* Berol., sed supra litteram *a* circumflexus positus est.

responsalem] *responsale* Neob.

eiusdem] Sic Vind. Berol. *eius* Neob.

civitatis Carthaginis] Sic Vind. Neob. *Cartaginis civitatis* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

possessiones] *possessionēs* Neob., sed ultimae litterae *s* punctum subiectum est.

totius] *tocius* Berol.

Africani] *Affricani* Berol.

tyrannico] *tirannico* Vind. Neob.

nico quidem tempore ablatas eis, post victorias autem caelesti praesidio nobis contra Vandalos praestitas, per nostri numinis piam dispositionem eis redditas, salva in quocunque loco constituta videlicet tributorum solutione, firmiter possidere secundum legis tenorem, quae iam super hac causa promulgata est, petitionibus eorum prono libenteque animo duximus annuendum.

Ideoque iubemus, sublimitatem tuam suis disponere praeceptionibus, ut praedictas possessiones, salva, prout dictum est, tributorum ratione, venerabiles ecclesiae cum nostrae Carthaginis Iustinianae, quam omnium civitatum Africanae dioeceseos firmiter possideant et sine ulla concussione, a nullo penitus abstrahendas. Si quas autem alias possessiones, sive domus, sive ecclesiarum ornamenta apud aliquos, vel Arianos, vel paganos, vel alias quaslibet personas detineri probatum fuerit, ea quoque omnimodo sine aliqua dilatione avelli et sacrosanctis ecclesiis orthodoxae fidei assignari, nulla prolixitate temporis his, qui easdem res inique detinent, uti concedendis, sed earum restitutionem omni explosa machinatione facere compellendis, quia non patimur sacratissima vasa vel ornamenta venerabilium ecclesiarum aut alias pos-

eis] Sic Vind. Neob. *eius* Berol.

caelesti] *celesti* Berol. *celestis* Neob.

nobis contra Vandalos] Haec quidem in Neob. desunt ad unum omnia, in quo tamen est lacuna, cui explendae fere duodecim litterae sufficere queant. Item vox *contra* in Vind. Berol. non est. Caeterum Berol. *Uuandalos.*

praestitas] *praestitam* Vind. Berol. Neob.

nostri numinis] Sic Vind. Neob. *nris* Berol., sed tamen lineola superius iniecta est. *nostram* Vulgo.

redditas] *reditas* Neob., sed supra litteram *d* secunda manus litteram *d* posuit.

quocunque] *quacunque* Neob.

constituta] *constitutas* Vind. Neob. Berol. Pithoeus ex relat. Os.

tributorum] *tribututorum* Neob.

solutione] *sole* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

quae] *que* Berol.

hac] *h'* Berol. *hec* Vind. Neob.

libenteque] *libentique* Vind. Berol. Neob.

annuendum] *anuendum* Neob. *annuend'* Berol.

disponere] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

ratione] *ipe* Neob., sed supra lineam lineola posita est.

venerabiles] *venerabili* Neob.

cum] Sic Vind. Neob. Berol. Pith. ex rel. Os. Vulgo *tam*, quod cum eo, quod sequitur *quam* magis conveniat.

Carthaginis] *Cartaginis* Vind. Berol. Neob.

Africanae] *Affricane* Berol. Neob.

dioeceseos] *dioeciseo* Vind., sed litterae *o* circumflexus iniectus est. Berol. Neob. *dioceseos.*

possideant] Antea in Neob. additum est *innoxiis*, quod in Vind. Berol. non est.

a nullo] Sic Neob. Berol., deest in Vind.

abstrahendas] *abstraendas* Neob.

quas] Sic Vind. Neob. *quis* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

ecclesiarum] *in eclae* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

ornamenta] *ornomta* Neob., sed supra litteram *m* lineola posita est.

aliquos] *ax* Berol., sed supra litteram *a* littera *i* posita est. Vind. Neob. habent, ut in cont. *Afros* Vulgo.

Arianos] *Arrianos* Berol.

quaslibet] Sic Vind. Berol. *qualibet* Neob.

probatum] Sic Vind. Berol. Neob. *probatus* Vulgo. Pithoeus ex rel. Os.

dilatione] *diletioe* Neob., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est.

avelli] Sic Vind., deest in Berol. Neob., nec sane Vulgo habetur.

orthodoxae] *orthodoxe* Berol. Neob.

assignari] *adsignari* Vind., deest in Neob., ubi tamen lacuna est, cui explendae tredecim fere litterae sufficere queant.

nulla] Sic Vind. Berol. *nullo* Neob.

prolixitate] Sic Vind. Berol. *prolixi* Neob.

concedendis] Sic Vind. Berol. *concedentis* Neob.

restitutionem] Sic Vind. Berol. *constitutionem* Neob.

explosa] Sic Vind. Berol. *exsposa* Neob.

compellendis] Sic Vind. Berol. *compelendi* Neob.

non] *no* Neob.

sacratissima] *sacratissim i* Berol., sed litterae *m* lineola imposita est.

aut] *au aut* Neob., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt.

sessiones apud paganos vel alias personas detinere, et lex, quae nobis ante prolata est, sic abundeque huiusmodi capitulo consultum fecit. Alterius etiam nostrae constitutionis praerogativa, quam pro ecclesiasticis fecimus rebus et possessionibus, Africae quoque venerabiles ecclesias perpotiri censemus, et secundum eius tenorem licentiam eis damus res proprias et possessiones recuperandi a quacumque persona per provinciam occupatas, ut possit, quidquid ad eas pertinens ablatum est vel fuerit, ab antiquis detentatoribus vindicare.

Curae autem erit tuae sublimitati, quatenus neque Arianis, neque Donatistis, nec Iudaeis, nec aliis, qui orthodoxam religionem minime colere noscuntur, aliqua detur communio penitus ad ecclesiasticos ritus, sed omnimodo excludantur a sacris et templis nefandi, et nulla eis licentia concedatur penitus ordinare vel episcopos vel clericos, aut baptizare quascunque personas et ad suum furorem trahere, quia huiusmodi sectae non solum a nobis, sed etiam ab anterioribus legibus condemnatae sunt, et a sceleratissimis nec non inquinatis coluntur hominibus; omnes autem haereticos secundum leges nostras, quas imposuimus,

apud] *aput* Vind. *p* Neob., sed superius lineola posita est.

vel alias] Sic Vind. Berol. *ullalias* Neob., sed secundae litterae *l* punctum subiectum est.

detinere] Sic Vind. Berol. Neob. *detineri* Vulgo.

ante] Sic Vind. *antea* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Neob. *aua*, sed tamen lineola superius imposita est.

sic] Sic Vind. Berol. *sit* Neob.

abundeque] *habundeque* Berol. *ab eud quae* Vind., sed supra litteram *u* circumflexus positus, et alius circumflexus per partem superiorem litterae *d* traiectus est.

capitulo] Sic Berol. Neob. *capitulum* Vind.

fecit] Sic Vind. Berol. *feci* Neob. *fecerit* Pith.

etiam] Sic Berol. Neob. *et* Vind.

constitutionis] *cestitutionis* Neob.

et possessionibus] Sic Vind. Berol. *possessionis* Neob.

Africae] *Africam* Neob. *Affricane* Vind. *Affrica de* Berol., sed litterae secundae *a* lineola superius iniecta est.

venerabiles] Sic Berol. Neob. *venerabilis* Vind.

et] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

perpotiri] Sic Berol. *perpatri* Vind. *ponti* Neob.

eius] Sic Neob. Berol., deest in Vind.

res] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

et] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

possessiones] *posessioes* Neob.

recuperandi — ut possit] Haec in Berol. Neob., Vulgo desunt, sed leguntur in Vind., ut tamen pro voce *provinciam* scriptum sit *pam*, lineola superius iniecta. Tota haec linea propter similitudinem vocum *possessiones* et *possit* in reliquis codd. excidisse videtur. Caeterum contra cod. Vind. auctoritatem scribendum videtur *possint*.

ab] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

antiquis] Sic Berol. Neob. *iniquis* Vind.

quatenus] *quatinus* Berol. Neob.

Arianis] *Arianus* Neob. *Arrianis* Vind. Berol.

orthodoxam] *orthodosam* Neob.

aliqua] *aliq* Vind., sed supra ultimam litteram circumflexus positus est. Vulgo *alia*, quod etiam in Berol. Neob. habetur.

detur] Vulgo postea est *omnino*, quod in Vind. Neob. desideratur, est autem in Berol.

communio] *communo* Vind. *coi* Neob., sed lineola superius imposita.

ecclesiasticos] *ecclesiasticus* Vind.

sacris] *scris* Neob.

nefandi] Sic Vind. *et nefandi* Berol. Neob.

eis] Sic Vind. Berol. *ei* Neob.

licentia] *licentiam* Neob.

concedatur] Sic Vind. Berol. *contendatur* Neob.

vel episcopos] Sic Vind. Berol. Neob. *episcopos* Vulgo, voce *vel* omissa.

baptizare] *batizare* Neob.

ad] Sic Berol. *a* Neob., deest in Vind.

anterioribus] Sic Berol. *interioribus* Vind., deest in Neob., in quo habetur lacuna, cui explendae novem fere litterae sufficere queant.

condemnatae] *condempnate* Berol. *condenate* Neob., sed supra litteram *n* secunda manus litteram *p* posuit. Vind. *condempnati*.

leges nostras] Sic Berol. Neob. *nostras leges* Vind.

imposuimus] *inposuimus* Neob.

publicis actibus amoveri, et nihil penitus publicum gerere concedantur haeretici nec aliquam administrationem quibuslibet subire ambitionibus, ne videantur haeretici constituti orthodoxis imperare, quum sufficit eis vivere, non etiam sibi aliquam auctoritatem vindicare, et ex hac orthodoxos homines et dei omnipotentis rectissimos cultores quibusdam afficere detrimentis. Rebaptizatos autem militiam quidem habere nullo modo concedimus, poenitentiam autem eorum, si ad orthodoxam fidem mente purissima venire maluerint, non respuimus, sed damus eis licentiam hoc faciendi, quia et deo omnipotenti nihil ita est acceptabile, ut peccantium poenitentia. Iudaeis insuper denegamus servos habere Christianos, quod et legibus anterioribus cavetur, et nobis cordi est illibatum custodire, ut neque servos orthodoxae religionis habeant, neque si forte catechumenos accipiant, eos audeant circumcidere. Sed neque synagogas eorum stare concedimus, sed ad ecclesiarum figuram eas volumus reformari. Neque enim Iudaeos, neque paganos, neque Donatistas, neque Arianos, neque alios quoscunque haereticos vel spe-

amoveri] *ammoveri* Vind.
et nihil] Sic Berol. Neob. *nihil* Vind., omissa voce *et*.
concedantur] Sic Vind. Berol. *concedatur* Neob.
nec — videantur haeretici] Sic Vind. Neob., desunt in Berol., nec sane Vulgo habentur. Videntur autem propter homoeoteleuton vocis *haeretici* excidisse.
administrationem] *amministrationem* Vind., sed supra litteras *om* lineola posita est.
videantur] In Neob. postea Vulgo est: *nec aliquam administrationem*, quae tamen in Vind. desunt, videnturque ex superioribus huc male delata esse.
constituti] *constior* Neob., sed ultimae syllabae a sec. manu syllabae *stuti* impositae sunt. Vulgo postea habetur *et*, quod in Vind. Berol. Neob. desideratur.
orthodoxis] Sic Vind. Berol. *hodoxis* Neob.
quum] ∞ Neob.
sufficit] Sic Vind. Berol. *suffici* Neob. *sufficiat* Vulgo.
auctoritatem] *actoritatem* Neob., sed litterae *a* littera *u* superius imposita est.
hac] Sic Vind. Berol. *ac* Neob. *hoc* Vulgo.
orthodoxos] Sic Berol. *orthodoxi* Vind. *ortodoxi* Neob.
afficere] *Affrice* Berol. *affictione* Neob., sed ut in cont., Vind.
rebaptizatos] Sic Vind. Berol. *rebatisatos* Neob. Ad marg. Pithoei *Donatistas* esse Cramerus apud Os. adnotavit.
autem] Sic Berol. Vind. *aut* Neob.
si ad orthodoxam] *sibi at odoxam* Neob., sed litterae *o* littera *p* supra imposita est.
fidem] *fidi* Neob., sed per litterae *d* partem superiorem circumflexus traiectus est.
purissima] *purissimam* Neob.
maluerint] *maluit* Berol., sed supra litteras *it* circumflexus iniectus est.
respuimus] Sic Berol. Neob. *respuerint* Vind., quae lectio ex superiori *maluerint* exorta videtur esse.
eis] Sic Vind. Berol. *et* Neob.
hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Neob.
omnipotenti] Sic Vind. Berol. Neob. *omniponti* Vulgo.
poenitentia] *pna* Berol., sed lineola superius iniecta est.
denegamus] Sic Vind. Neob. *delegamus* Berol.
est] Sic Berol. Neob. *esse* Vind.
illibatum] Sic Neob. Berol. *illabatum* Vind.
habeant] *hat* Neob., sed lineola superius iniecta est.
catechumenos] *catecuminos* Neob. *cathecuminos* Berol. *catechumenis* Vind.
accipiant] Sic Vind. Neob. *accipiebant* Berol. In Neob. supra litteras *ia* circumflexus positus est.
eos] Sic Vind. Berol., deest in Neob.
audeant] Sic Neob. Berol., deest in Vind.
synagogas] *sinagogas* Vind. Berol. *synegogas* Neob.
concedimus] Sic Berol. Vind. *concendimus* Neob.
ecclesiarum] *ecclarum* Neob., sed per mediam litteram *l* circumflexus traiectus est.
eas] Sic Vind. *eos* Berol. Neob., quod etiam Vulgo habetur.
paganos] In Neob. antea est *i*, circumflexo tamen iniecto. Atqui totum hoc in Vind. Berol. deest.
Arianos] *Arianes* Neob. *Arrianos* Vind. Berol.
vel speluncas] Sic Berol. Neob., quod voce sequenti *vel* commendatur. Vulgo *et speluncas*.

lucas habere, vel quaedam quasi ritu ecclesiastico facere patimur, quum hominibus impiis sacra peragendi permittere satis absurdum est.

Privilegia insuper sacrosanctae ecclesiae nostrae Carthaginis Iustinianae omnia condonamus, quae metropolitanae civitates et eorum antistites habere noscuntur, quae etiam Codici nostro in primo eius libro segregata, sacrosanctis ecclesiis suum honorem praestare noscuntur, ut civitas, quam nostri nominis cognomine decorandam esse perspeximus, imperialibus etiam privilegiis exornata florescat. Confugas etiam, qui ad venerabiles ecclesias et earum fines convolare festinant, et suae voluntati proficere, nulli penitus licere sacrilegis manibus ab his abstrahere, sed eos venerabilibus locis debita reverentia perpotiri, nisi tamen homicidae sint, vel virginum raptores, aut Christianae fidei violatores. Illos etenim, qui talia facinora committunt, nullis esse dignos privilegiis, quis non confiteatur? quum non poterunt sacrosanctae ecclesiae et homines iniquos adiuvare, et hominibus laesis suum adiutorium praestare. Sin quid praeterea sacrosanctae ecclesiae saepe dictae nostrae Carthaginis Iustinianae vel aliis venerabilibus ecclesiis Africanae dioeceseos a quacunque persona pro suae salute animae oblatum est vel

patimur] Sic Vind. Berol. *pati* Neob.

hominibus] Sic Vind. Berol. *oib;* Neob., sed lineola superius iniecta est.

peragendi] Sic Vind. Berol. Neob. Pith. *peragenda* Vulgo.

satis absurdum est] *satiasure* Neob., sed litterae *a* littera *s* et litterae *e* lineolae iniectae sunt.

privilegia] Sic Vind., deest in Berol. Neob., nec sane Vulgo habetur.

sacrosanctae] *sacrosce* Neob., sed litteris *sce* lineola superius imposita est.

nostrae] *nre* Berol. Vind. Neob., sed lineola superius imposita. Vulgo sane deest.

Carthaginis] *Cartaginis* Vind. Berol. Neob.

condonamus] Sic Vind. Berol. *cum donamus* Neob.

antistites habere noscuntur] Sic Vind. Berol. *anstitites hreticos cum ter* Neob. Sed supra priores litteras *an* litterae *ti*, ac secundae syllabae *ti* a sec. manu puncta subiecta sunt.

quae] Sic Vind. *que* Berol. Neob.

etiam] Sic Vind., deest in Neob. Berol., nec sane Vulgo habetur.

Codici] Sic Vind. Berol. Neob. *codice* Vulgo.

perspeximus] Sic Vind. Berol. *prosperi* Neob.

florescat] *florescant* Neob., sed litterae *n* littera *c* superimposita est.

etiam] Sic Vind. Berol. *autem etiam* Neob.

ad] Sic Vind. Berol. *a* Neob.

ecclesias] *ecleas* Neob., sed litterae *l* circumflexus traiectus est et secundo *e* punctum suppositum.

convolare] *convale* Vind., sed per partem superiorem litterae *l* circumflexus traiectus est.

suae] Sic Vind. Neob. *sue* Berol.

voluntati proficere] Sic Neob. Berol. *soluti prospicere* Vind.

sacrilegis] *sacrislegis* Vind. *sacrilegils* Berol.

abstrahere] Sic Vind. Berol. *extraheres* Neob.

sed] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

locis] In Neob. antea est *in*, cui voci tamen puncta subiecta sunt.

tamen] *tn* Neob.

homicidae] *omicide* Neob.

vel] Sic Vind. Neob. *nobis* Berol.

esse] In Berol. antea est *cae*, lineola superius iniecta, quod quidem totum in Vind. Neob. desideratur.

quis] Sic Vind. *qui* Berol. Neob.

poterunt] *pot* Vind. Neob. *po* Berol., sed ultimae litterae supra lineam aliud *t* adscriptum. *possint* Vulgo.

sacrosanctae] *sacrosesce* Neob., sed litteris *se* puncta subiecta et ultimae syllabae lineola imposita est.

ecclesiae] *ecle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

homines] Sic Vind. Berol. *os* Neob., sed linea superius imposita est, qua re significatur *omnes*.

adiuvare] *adiubare* Vind.

laesis] Sic Vind. Neob. *lesis* Berol.

sin] Sic Vind. *si* Neob. Berol.

saepe dictae] *sepe dicte* Berol.

Carthaginis] *Cartaginis* Vind. Neob.

aliis] Sic Vind. Berol. *alias* Neob.

dioeceseos] *dioceseos* Vind. Berol. *diceseos* Neob.

quacunque] *quacunquae* Vind.

suae salute animae] Sic Vind. Berol. Neob. *animae suae salute* Vulgo.

fuerit quocunque modo legitimo seu in possessionibus, seu in aliis quibuslibet speciebus, et hoc apud eas venerabiles ecclesias manere firme, nullius unquam manibus abstrahendum, quum homines, qui tam laudabiles tamque deo acceptabiles actus et pias facere oblationes deproperant, satis et nos laudamus, et dei caelestis remunerat clementia.

Haec igitur omnia, quae ad honorem sacrosanctarum dedimus ecclesiarum totius Africanae dioeceseos, per praesentem piissimam et in perpetuum valituram legem, quam omnipotenti deo dedicandam esse perspeximus, sublimitas tua cognoscens, firma illibataque custodire festinet, omnibus, prout solitum est, manifestare edictis ubique proponendis, ut nostra iussa summae pietatis rationem habentia ex omni parte immutilata serventur; demetatoribus eorum poena X. librarum auri subdendis, aliqua gravissima nostri numinis indignatione plectendis omnibus, qui nostram dispositionem quocunque modo vel tempore violari tentaverint vel violare concesserint. *Dat. Kal. Aug. CP. Belisario V. C. Cons.* (535.)

apud] *haput* Neob., sed litterae *h* punctum subiectum est.

eas] Sic Vind., deest in Neob. Berol., nec Vulgo habetur.

unquam] *iniquis* Vind. *imqs* Berol. *in quibus* Neob.

quum homines] desunt in Neob., sed in Vind. Berol. sunt.

tamque] Sic Vind. Berol. *tamquam* Neob.

deproperant] *deproperare* Berol., sed ex ultimo *e* secunda manus facit *i*.

satis] *talis atis* Neob., sed priori voci *talis* iam a sec. manu puncta subiecta sunt.

remunerat] *remuneratur* Vind. Neob.

sacrosanctarum] desunt in Neob., sed ibi lacuna est, cui explendae novem fere litterae sufficere queant.

totius] *tocius* Berol.

dioeceseos] *dieceseos* Vind. Berol. Neob.

perpetuum] Sic Vind. Berol. *perpetuam* Neob.

legem] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

quam] In Neob. subiicitur *di*, cui tamen voci lineola iniecta est. Significari debebat *oi* h. e. *omni*.

omnipotenti] Sic Vind. Berol. *potenti* Neob.

dedicandam] *dedicanda* Neob.

perspeximus] *perspesimus* Neob.

omnibus] Antea est Vulgo *et*, quod in Vind. Neob. desideratur, est autem in Berol. In Vind. sec. manus lineae vocem *et* imposuit. Neob. *ominibus*.

solitum] Sic Berol. *solutum* Vind. Neob.

iussa] Sic Vind. Berol. *iussam* Neob.

summae] Sic Vind. Berol. Neob. Pith. *summum* Vulgo.

rationem] *roe* Vind. Neob., sed lineola superius iniecta. In Berol. deest, nec sane Vulgo habetur.

parte] *pte* Berol.

immutilata] *inmutilata* Vind. Berol., deest in Neob., ubi tamen habetur lacuna fere undecim litterarum.

demetatoribus] In Neob. antea est *et*, quod in Vind. Berol. deest. Leg. *temeratoribus*, quod Pithoeus in marg. habet.

eorum] In Neob. antea est *in*, cui tamen voci puncta subiecta sunt.

auri] *a* Berol., sed supra lineam lineola iniecta est.

subdendis] Sic Vind. Berol. *subentis* Neob., sed litterae *t* littera *d* imposita est.

aliqua] Sic Vind. Berol. Neob. *alinque* Vulgo.

gravissima]. Sic Vind. *gravi* Neob. Berol., quod etiam Vulgo habetur.

nostri] *nostra* Vind., sed sec. m. correxit *nostri*.

nostram] Sic Berol. Neob. *nostra* Vind.

tempore] *tempe* Berol.

violari] Sic Vind. *violare* Berol. Neob., quod etiam Vulgo habetur.

tentaverint] Sic Neob. Berol. *temptaverint* Vind. Caeterum *tentaverint vel violare* Vulgo non est, videturque propter similia verborum initia excidisse.

Kal.] *kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Aug.] Sic Vind. Neob. *a* Berol., sed supra lineam circumflexus iniectus est.

CP.] Sic Vind. Berol. Neob. *Constant.* Vulgo.

Belisario] *Bil* Berol., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est. Neob. *Bibilis*, sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est. Vind. *Bilisaio*, sed supra litteras *ai* circumflexus positus est.

Cons.] Sic Vind. *cc* Berol., lineola superius iniecta. Neob. *co*, lineola superius iniecta.

XL.

GLOSS.

DE NATURALIBUS IN CURIAM DEPUTANDIS VEL DE DISTRIBUENDA FACULTATE CURIALIUM IN FILIOS MASCULOS SEU FILIAS VEL SI SINE FILIIS FUERINT CURIALES IN QUOTAM PARTEM SUCCEDANT.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni, P. P. per Orientem.

PRAEFATIO. Qui rempublicam olim nobis disposuerunt, existimaverunt oportere secundum regiae urbis instar adunare in unaquaque civitate nobiles viros, et unicuique senatus dare curiam, per quam debuissent agi, quae publica sunt, atque omnia fieri secundum ordinem competentem. Sic itaque res floruit, sic apparuit clara, ita ut magnae et populosae domus curialium essent,. multitudine quidem exsistente curialium, quod autem functionum videatur esse onus, nulli omnino into-

NOV. XL. XL.] deest in Berol. Neob.

de naturalibus] Haec tota inscriptio Vulgo habetur sic: *de decurionibus et filiis eorum.*

curiam] Sic Vind. Berol. *curia* Neob.

vel] *l* Vind. Berol. Neob., sed circumflexo per mediam litteram traiecto.

curialium] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

filias] Sic Berol. *seu filios masculos seu filias* Neob. *filios* Vind.

si sine] Sic Neob. *sine* Vind. Berol.

fuerint] Sic Berol. Neob. *fuerit* Vind.

quotam partem] Sic Berol. Neob. *quota parte* Vind.

succedant] Sic Berol. Neob. *succedunt* Vind., sed litterae *u* littera *a* imposita est. Postea in Vind. habetur *R/*. Ad marginem Contius: *ex veteri manuscripto Contii.*

Iustinianus] *I.* Berol. *Iustin.* Vind., deest in Neob.

Aug.] Sic Vind. Neob. *a* Berol.

Ioanni] *Ioh.* Vind. Berol. Neob., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

P. P.] Sic Neob. Berol. *ppo* Vind., sed supra lineam lineola posita est.

Orientem] Sic Berol. Vind. *ordinem* Neob.

NOV. XL. PRAEF. PR. qui] Sic Vind. Berol. *ui* Neob.

rempublicam] *rem* Neob.

olim nobis] *olin nebis* Neob.

existimaverunt] *estimaverunt* Vind. *extimaver* Berol., sed litteris *ver* lineola superius imposita est. In Neob. deest.

oportere] Sic Vind. Berol. *opor* Neob.

adunare] Sic Neob., sed litteris *re* puncta subiecta sunt; supra litteram *u* sec. manus litteram *i* posuit.

in] Sic Vind. Berol., deest in Neob.

unaquaque] Sic Berol. Vind. *quoque* Neob.

quam] Sic Vind. Berol. *qua* Neob.

fieri] Sic Vind. Neob., deest in Berol. Gr. *γίνεσθαι.*

ordinem] In Berol. postea est *fieri*, quod in Vind. Neob. desideratur.

competentem] Sic Vind. Berol. Neob. Deest Vulgo. Gr. *προσήκουσαν.*

itaque] Sic Vind. *namque* Berol. *naque* Neob.

res] Sic Vind. *re* Berol., deest in Neob. Gr. *τὸ πρᾶγμα.*

apparuit] Sic Vind. Neob. Berol. *fuit* Vulgo. Gr. *ἐφάνη.*

clara] Sic Vind. Neob. *cla* Berol., sed litterae *a* circumflexus iniectus est.

ita ut] Sic Berol. Neob. Vind. Prior vox *ita* Vulgo desideratur.

magnae] *magne* Berol. Neob.

populosae] *populose* Berol. Neob.

domus] Sic Neob. Berol. *domos* Vind.

essent] Sic Vind. Berol., deest in Neob., ubi tamen lacuna est, cui explendae fere quinque litterae sufficere queant. Gr. *εἶναι.*

multitudine] *multitudinem* Neob.

quidem] Sic Vind. *quod* Neob. Berol. Gr. *μέν.*

exsistente] *existente* Neob. Berol.

curialium] Sic Neob. Berol. *curiali aut* Vind.

functionum] *fuccunum* Neob., sed supra litteras *cc* circumflexus positus est.

videatur] Sic Neob. *debeat* Berol., sed litterae *a* circumflexus iniectus est. *videbatur* Vind. Gr. *δοκούσης.*

esse] Sic Vind. Berol. In Neob. lacuna est, cui tamen explendae fere quattuor litterae sufficere queant. Gr. *εἶναι.*

onus] *honus* Vind., deest in Neob. Berol. Gr. *βαρύτητος.*

nulli] Sic Vind. Berol. *a null* Neob., sed per litteras *ll* medias circumflexus traiectus est. Gr. *οὐδενί.*

intolerabile] Sic Neob., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est. Vind. *intollerabile.*

lerabile exsistebat. Nam quod in multitudinem dividitur onus insensibile propemodum facit eis, qui hoc sustinent. Quoniam autem per partes quidem coeperunt se eximere albo curiae, et occasiones invenire, per quas liberi harum efficerentur, sic paullatim deminutae sunt curiae, innumeris excogitatis occasionibus, per quae potuissent specialia quidem bene habere, communia autem et publica deminui per omnia. Propterea et paucos viros redactae functiones, et illorum facultates commoverunt, et civitates ita deminutae sunt, ut sub istos perditos conductores, quos vindices vocant, redacta curia **** plena quidem defectibus, plena vero omni iniustitia fieri. §. 1. Haec nos saepe perscrutantes, aestimavimus oportere medelam rei adhibere, et quantum nos in hoc laboramus, tantum omnem adinvenerunt curiales artem adversus ea, quae recte iusteque sancita sunt, et contra fiscum. Dum enim vidissent, compelli se omnimodo servare curiae quartam partem, et hoc vix per

exsistebat] Sic Berol. *existebat* Vind. Neob.
multitudinem] Sic Neob. *multitudine* Vind. Berol.
onus] Sic Berol. *honus* Vind. Neob.
insensibile] Sic Vind. Berol. *insensibilem* Neob.
qui hoc] Sic Vind. Berol. *quibus* Neob. Gr. τοῖς τοῦτο ὑπομένουσιν.
quoniam] *qm* Vind. Berol. Neob. *quando* Vulgo. Gr. ἐπεί.
autem] Sic Vind. Berol. *aut* Neob. Gr. δέ.
partes] Sic Vind. Berol. *patres* Neob. Gr. κατὰ μέρος.
quidem] Sic Berol. Neob. *quide* Vind. Vulgo habetur *quidam*, quod crediderim verum esse. Gr. τινες.
coeperunt] *ceperunt* Vind. Berol. Neob.
eximere] Sic Vind. Berol. *exun* Neob., sed ultimis duabus litteris circumflexi impositi sunt. Gr. ἐξαιρεῖν.
curiae] Ad marginem Contius adscripsit: *alias in Graeco functionibus curialibus.*
invenire] Sic Berol. Neob., deest in Vind. Gr. ἐξευρίσκειν.
liberi] *libr* Neob., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐλεύθεροι. Caeterum in Berol. fol. 86 in hanc vocem desinit; reliqua huius Novellae ibi desunt, cum id, quod sequitur, folium excisum sit.
harum] Sic Vind. *arum* Neob., sed supra litteram *a* sec. manus litteram *h* scripsit. Vulgo *his*. Gr. τούτων.
sunt] Sic Vind., deest in Neob. Gr. ἠλαττώθη.
occasionibus] Sic Vind. *occogetatibus* Neob.
quae] Sic Vind. *qua* Neob. Gr. ἐξ ὧν.
specialia] Sic Neob. *speciali* Vind. Gr. τὰ μὲν ἴδια.
bene] Sic Vind. Berol. *bn* Neob., sed supra lineam secunda manus lineolam posuit.
communia] *comunia* Vind. *et communia* Neob., quod Graecis non firmatur.
publica] *p* Neob., sed ut in cont., Vind.
per omnia] Sic Vind. Neob., quod tamen Vulgo desideratur. Gr. διὰ πάντων.
et] Sic Vind. Neob. *ad* Vulgo. Gr. εἰς.
redactae] *redacte* Neob. *sedacte* Vind.
functiones] *fuctiois* Vind. Gr. τὰ λειτουργήματα.
illorum] Sic Vind. Neob. *illis* Vulgo. Interpres videtur legisse κἀκείνων.
commoverunt] Sic Vind. *et mouer* Neob., sed supra litteras *er* lineola posita est. Gr. κατέσεισε.
ita] Sic Vind., deest in Neob. Gr. οὕτως.
redacta] Sic Vind. *redata* Neob.
curia] Postmodo Vulgo habetur *contigerit respublica*, quae tamen in Vind. Neob. desiderantur. Itaque lacunae signa ponenda fuerunt propter Graeca illa: συμβέβηκεν οὖν τὸ πολίτευμα.
plena] In Neob. antea est *i*, cui circumflexus iniectus, punctumque suppositum est.
defectibus] Sic Neob. *de facultatibus* Vind. Gr. ἐλλειμμάτων.
omni] Sic Vind., deest in Neob. Gr. πάσης.
iniustitia] *iustitie* Vind., deest in Neob. Gr. ἀδικίας.
fieri] Sic Vind. *fieret* Neob. Gr. γενέσθαι.
NOV. XL. PRAEF. §. 1. aestimavimus] Sic Vind. *exstimavimus* Neob. *existimimavimus* Os. coniicit.
omnem] Sic Vind., deest in Neob. Gr. πᾶσαν.
adinvenerunt] *adinuuer* Neob., sed litteris priori *u* et *r* circumflexi impositi sunt.
artem] *autem* Vind. Mon.
ea] Sic Vind. *eam* Neob.
sancita] Sic Vind. *sanctita* Neob.
compelli] Sic Vind. *cumpelli* Neob.
servare curiae] Sic Vind. Neob. *curiae servare* Berol.
vix] Sic Vind. *ius* Neob.

nostras leges impositum, coeperunt discerpere proprias facultates, quatenus minus idonei deficerent, et non quartam portionem, sed omnem continuam paupertatem suam curiae derelinquerent. Deinde quoniam et ipsis corporibus fraudare curiam voluerunt, iam et rem omnium impiam adinvenerunt, a nuptiis legitimis abstinentes, ut eligerent magis sine filiis, quam sub lege deficere, aut generi suo vel curiae utiles apparere. Et rursus egerunt dudum poni legem, quae praeter decretum iubebat eis donare propria, cum quandam venditionem cum decreto fieri eadem lex volebat. Sed haec ipsa erat mirabilis, quae solam venditionem subiiciebat adiectioni decreti et aliis exhinc necessitatibus, alia vero omnia derelinquebat eis agere secundum quem voluissent modum; haec transtulerunt curialium facultates ad alias personas, nihil exinde habente curia. Denique si quis dinumerat nostrae reipublicae curias, attenuatas inveniet, alias quidem neque virorum neque rerum copias habentem, alias autem paucorum forsan hominum, rerum autem nihil penitus. §. 2. Igitur olim per partes nos protulimus sanctiones quasdam quidem, vo-

impositum] *inpositum* Neob.
coeperunt] *ceperunt* Vind. Neob.
discerpere] *discepere* Neob.
quatenus] *quatinus* Neob.
minus] Sic Vind. *nus* Neob.
quartam] *quarquartam* Neob.
sed] Sic Vind., deest in Neob. Gr. ἀλλ'.
omnem] *ome* Vind., sed supra litteram *e* lineola posita est. In Neob. est *coe*, lineola tamen imposita. Gr. ὅλην.
continuam] Sic Neob. *continuum* Vind. *continuo* Vulgo.
paupertatem] Sic Vind. *paupertam* Neob.
derelinquerent] Sic Vind. *delinquerent* Neob. Gr. καταλιμπάνειν.
deinde] Sic Vind. *dein* Neob., sed lineae circumflexus ad finem impositus est. Vulgo *denique*. Gr. εἶτα.
et ipsis] Sic Vind. Neob. Prior vox Vulgo deest. Gr. καί.
iam et] Sic Neob., deest in Vind. Gr. ἤδη καί.
omnium] Sic Vind. *hominium* Neob. Gr. πάντων.
impiam] Sic Vind. Neob. *impiissimam* Vulgo.
eligerent] Sic Neob. *legerent* Vind., sed supra primam litteram *e* circumflexus positus est. Gr. αἱρεῖσθαι.
sub] Sic Vind., deest in Neob.
generi] *gni* Neob., sed lineola superius iniecta est.
utiles] Sic Neob. *util* Vind., sed per litterae *l* partem superiorem circumflexus traiectus est. Contius *inutiles*, sed ad marg. *videtur legendum* *utiles ex Graeco*.
cum quandam] Sic Vind. *cum* Neob. *quamquam* Vulgo.
eadem] Sic Neob. In Vind. est *ad eam*, quod etiam Vulgo habetur, nec tamen in Graecis habet, quo confirmetur.
mirabilis] Sic Vind. *mirabi* Neob.
quae] Pro ὥστε interpres videtur habuisse ὅστις.
solam] Sic Vind. *sola* Neob. Gr. μόνην.
subiiciebat] *subiciebat* Neob. *subiacebat* Vind. Gr. ὑπάγειν.
decreti] *deeti* Neob., sed supra litteras *ee* circumflexus positus est.
exhinc] Sic Vind. Neob. *exinde* Vulgo.
agere] Sic Vind. *age fraudare* Neob., sed priori litterae *e* circumflexus iniectus est. Sane vox *fraudare* Graecis non firmatur.
quem] Sic Vind. *qual* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
haec] Sic Vind. Neob. *hac* Vulgo. Postea subiicitur *igitur*, quod in Vind. Neob. deest, ideoque delendum fuit.
ad alias] Vulgo subiicitur *et alias*, quod in Vind. Neob. deest. Interpres sane verba καὶ ἕτερα non videtur in contextu habuisse.
nihil] *nich nich* Neob., sed priori voci *nich* puncta subiecta sunt.
denique] *deinnique* Neob., sed litteris *in* circumflexus impositus est, eique puncta subiecta sunt.
dinumerat] *denuat* Vind., sed litterae *u* circumflexus impositus est. Neob. *denuetur*.
attenuatas] *atenuatas* Vind. Neob.
inveniet] *inveniat* Vind. Neob. In Graecis interpres videtur reperisse εὑρήσῃ.
habentem] Sic Vind. Neob. *habentes* Vulgo. Interpres vocem εὐποροῦντα non pro neutro genere pluralis numeri, sed pro accusativo singularis habuit.
autem] Sic Vind. Neob., deest Vulgo. Gr. δέ.
nihil] Sic Vind. *mobil* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
NOV. XL. PRAEF. §. 2. olim] Sic Vind. *olin* Neob.
sanctiones] *sanciones* Vind.
quasdam quidem] Sic Neob. *quasdam quippe uo* Vind., sed litteris *uo* lineola

lentes et venditiones, et donationes simplices, et omnem actum alienationem habentem immobilium rerum curialium subiicere decreto cum observatione facta, quae in illa lege posita est. Deinde post haec, quia sub falsas causas faciebant donationes, et hoc omnino abrogavimus, donationem simplicem facere curialem in quacunque persona. Excepimus autem competenter antenuptiales donationes, eo quod neque donationes omnino sunt, sed contractus species in eis inserta est, et filiorum procreandorum copiam introducunt, quod nobis et maxime in curialibus studii est. Post haec conspicientes et de hoc ipso circumscriptiones multas fieri, legem conscripsimus, ut omnino debere curiam sive cum corpore, sive sine hoc omnino tres uncias habere, et non minus licere cuidam relinquere curiae, neque circumscribere, neque deminuere ea sub ullo modo, sive filius sit, qui in curia est, sive ipsa susceperit curia tres uncias. §. 3. Et non usque ad hoc stetimus, sed et feminas in propria institutione dare quandam partem sanximus, quatenus per nullam occasionem diminuetur curiae, sicut praediximus, quarta pars totius substantiae curialis. Sed et multas istas et diffusas munificentias abrogavimus, non cedentes liberari curia aliter, nisi per maximarum dignitatum adeptionem, patriciatus, aut consulatus, aut praefecturae,

superius imposita est. Pro *ἡμεῖς τοὺς* interpres videtur legisse *τινας τοὺς μέν*.

donationes] Sic Vind. *ι* Neob., sed lineola superius imposita est. Gr. *τὰς δωρεάς*.

simplices] *suplices* Neob.

immobilium] *inmobilium* Neob.

rerum curialium] Sic Vind. Neob. *curialium rerum* Vulgo.

subiicere] *subicere* Vind. Neob. *subiacere* Vulgo.

decreto cum] Sic Vind. *decretorum* Neob. Gr. *δεκρέτῳ μετὰ τῆς*.

falsas causas] Sic Vind. Neob. *falsis causis* Vulgo.

hoc] Sic Neob. *haec* Vind. Gr. *αὐτό*.

quacunque persona] Sic Vind. Neob. *quamcunque personam* Vulgo.

excepimus] Sic Vind. *excipimus* Neob. Gr. *ἀνείλομεν*.

competenter] Sic Vind. *conpetenter* Neob.

antenuptiales] Sic Vind. *ante nuptias* Neob.

et de] Sic Vind. Neob. Deest *et* Vulgo. Gr. *καί*.

ipso] Sic Neob. *ipsum* Vind. Gr. *περὶ αὐτὸ τοῦτο*.

circumscriptiones multas] Sic Vind. *circumsctio res o multas* Neob., sed litterae priori *o* littera *p* imposita, et secundae litterae *o* punctum subiectum est. Vulgo *multas circumscriptiones*. Gr. *περιγραφὰς πολλάς*.

legem] Sic Neob. *leges* Vind. Gr. *νόμον*.

ut] Sic Vind. Neob., sed Vulgo deest. Gr. *ὥστε*.

debere] Sic Vind. *deibent* Neob., sed litterae *i* punctum subiectum est. Sane interpres Graecum *χρῆναι κατὰ πόδα* videtur transtulisse.

curiam] Sic Vind. *curia* Neob.

corpore] Sic Vind. *opere* Neob. Gr. *μετὰ σώματος*.

hoc] Sic Neob., deest in Vind. *ipso* Vulgo. Gr. *τούτου χωρίς*.

deminuere] Sic Vind. *diminuere* Neob.

ea] Sic Vind. Neob. *eas* Vulgo. In Graecis interpreti videtur fuisse *αὐτά*.

susceperit] Sic Neob. *suscepit* Vind. Gr. *δέχοιτο*.

curia tres uncias] Sic Vind. Neob. *tres uncias curia* Vulgo.

NOV. XL. PRAEF. §. 3. stetimus] Sic Vind. *testimus* Neob.

institutione] *in institutione* Neob. Gr. *ἐνστάσεως*.

sanximus] *sacximus* Neob., sed litterae *a* lineola superius imposita est. Vind. *sancimus*. Gr. *ἐθεσπίσαμεν*.

occasionem] Sic Vind. *occasioe* Neob., sed litteris *oe* lineola superimposita est. Gr. *πρόφασιν*.

diminuetur] Sic Vind. *deminueretur* Neob., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *ἐλαττοῦσθαι*.

pars] Sic Vind., deest in Neob. Gr. *τεταρτημόριον*.

istas] *ι istas* Neob., sed litterae *i* circumflexus impositus punctumque subiectum est.

cedentes] Sic Vind. Neob. *concedentes* Vulgo.

curia aliter] Sic Vind. Neob. *aliter curia* Vulgo. Gr. *βουλῆς ἄλλως*.

adeptionem] *adeptione* Neob. *ademptionem* Vind. Gr. *κτῆσιν*.

consulatus] Sic Neob. *consolatus* Vind.

praefecturae] Sic Vind. *prefectue* Neob.

sive civilis sive militaris; praefecturas autem esse et eas, quae principatum agunt exercitus, lex novit. Unde qui praefecturae dignitatem administraverit in ipso actu constitutus, et sive administrans eam, sive principatum agens exercitus, iste liberatur a conditione secundum nostram legem, aliis omnibus exceptionibus abrogatis. Nam propter solum honorem dantur tales dignitates (praefectorias dicimus quales et magistri militatus dici poterunt) non eximere de curiae albo eos, qui haec meruerunt, sancivimus. Haec itaque in anterioribus a nobis sancita sunt cum aliis multis, quae licebit ex ipsis olim positis legibus advertere. Absolvimus autem et quosdam a curiae conditione, diversas his pragmaticas concedentes leges, quas omnes firmas esse volumus, et praesentem sanctionem ab undecima indictione nuper delapsa inchoare, ex a nobis consilio venit haec lex. §. 4. Quoniam autem vidimus quosdam sic adversos esse contra proprias patrias, ut eligant potius alii suas relinquere substantias, et vix quartam partem curiae, et hoc per nostram legem aestimavimus oportere, ubi filii desunt, hanc partem augere.

esse] Sic Vind., deest in Neob.

unde qui] Sic Vind. Neob. *itaque si quis* Vulgo.

administraverit] *aministraverit* Vind. *adiministraverit* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont.

administrans] *administrant* Neob. *aministrans* Vind. Gr. *ἄρχων*.

exercitus] Postea Vulgo habetur *curiali*, quod in Vind. Neob. deest. An interpres hanc vocem *βουλευτικῆς* in Graecis non habuit?

nostram legem] Sic Vind. *legem nostram* Neob. Gr. *κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον*.

exceptionibus] Sic Vind. *exceptionis* Neob.

abrogatis] Sic Vind. *atrogatus* Neob., sed ex *u* secunda manus efficit *i*.

propter] Antea Vulgo est *quae*, quod in Vind. Neob. non est, nec in Graecis habet, quo confirmetur.

solum] Sic Vind. *solutum* Neob. Gr. *μόνην*.

praefectorias] Sic Neob. *praefectoria* Vind. Gr. *τὰς πραιφεκτωρίας*.

quales] Haec, quae abhinc habentur usque ad verba *dici poterunt*, Vulgo desunt, cum ibi ita sit: *idem autem est dicere et magisterium militum.*

magistri] *magistro* Vind. *magisto* Neob., sed litterae *o* littera *r* imposita est.

poterunt] *poter* Neob. *pot* Vind., sed lineola superius imposita est.

eximere] Sic Vind. *exibe* Neob., sed supra litteram *e* secunda manus circumflexum posuit.

de] Sic Neob., deest in Vind.

curiae] Sic Vind., deest in Neob. Gr., *βουλευτικῆς*.

albo] *alveo* Vind. *ambo* Neob. Gr. *καταλόγου*.

sancimus] Sic Neob., sed supra litteram *n* secunda manus litteram *i* posuit. Vind. *sanctimus*. Scribendum, ut et Vulgo habetur: *sancivimus* propter Gr. *ἐθεσπίσαμεν*.

haec itaque] Sic Neob. *itaque haec* Vind. Gr. *ταῦτα μὲν οὖν*.

anterioribus] Sic Vind. *altioribus* Neob.

olim positis] Sic Vind. *solinpotius* Neob.

advertere] Sic Vind. *atere* Neob., sed litterae *a* circumflexus iniectus est. Gr. *λαβεῖν*.

absolvimus] Sic Vind. *asolvimus* Neob.

conditione] Sic Vind. *conditioni* Neob.

his] Sic Vind. *hoc* Neob. Sed corr., propter Gr. *αὐτοῖς*.

indictione] *inditione* Vind. *inperdiccione* Neob.

ex] Sic Neob., deest in Vind. Gr. *ἐξ*.

a nobis] Sic Vind. *non* Neob. Gr. *ἡμῖν*.

consilio] *cosilio* Neob., sed supra litteras *co* lineola posita est. Antea Vulgo scriptum est *in*, quod in neutro dictorum codd. est.

NOV. XL. PRAEF. §. 4. quoniam] *qm* Vind., sed circumflexus superius iniectus est.

autem vidimus] Sic Neob. *vidimus autem* Vind. Gr. *ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν*.

adversos] *aversos* Neob. *adversus* Vind. Gr. *ἀπεχθῶς διακειμένους*.

proprias patrias] Sic Vind. *patria proprias* Neob. Gr. *τὰς ἑαυτῶν πατρίδας*.

eligant] Sic Neob. *elegant* Vind.

alii] Sic Vind. Neob. *aliis* Vulgo.

vix] Sic Vind. *ius* Neob. Gr. *μόλις*.

hoc] Sic Neob. *haec* Vind. Gr. *τοῦτο*.

aestimavimus] *estimavimus* Vind. *extimavimus* Neob. *existimavimus* Vulgo. Gr. *ᾠήθημεν*.

CAP. I. Si igitur post hanc nostram legem defunctus fuerit curialis filios non habens neque masculos neque feminas, iste propriam substantiam curiae derelinquat, quartam vero quibus voluerit. Erit namque ei pro filio forsan uno vel pro plurimis tota curia, id est dicere et totius civitatis plenitudo in filiorum modo exsistens et labor perpetua et immortalis memoria et fructus tantus, quantus nequaquam a filiis esset. Quodsi quis legitimos filios non habuerit, naturales autem ei fuerint, liceat cum onere curiae scribere sibi et hos heredes, et scriptura pro omni datione sit, et non indigeat antiquarum legum aliis adiectionibus, neque dum adhuc superessent datione, sed mox scripti, si quidem liberi fuerint, curiales et heredes efficiantur, et habeant et ipsi substantiae novem uncias, secundum quod pater eis diviserit. Quodsi et omnia eis relinquere voluerit, adhuc melius faceret, verumtamen usque ad novem uncias modis omnibus eis relinquat, cognoscens,

NOV. XL. CAP. I. hanc] Sic Vind. *hae* Neob., sed contra Gr.

legem] Sic Vind. *lege* Neob., sed contra Gr.

defunctus] Sic Neob. *defuctus* Vind.

propriam substantiam] Sic Vind. Neob. Cont. *propriae substantiae* Vulgo, ubi postea adiiciuntur et haec: *tres partes*, quae tamen in Vind. Neob. Cont. non sunt. Contius ad marg. *in Graeco hodie est propriae substantiae novem uncias.*

derelinquat] Sic Vind. *dereliquat* Neob.

ei pro] Sic Vind. *et* Neob. Gr. αὐτῷ ἀντί.

plurimis] Sic Neob. *plurimas* Vind. *pluribus* Vulgo.

id est] Sic Vind. Neob. Coniicit Os. *idem est*, cum in Graeco sit ταὐτό. Scilicet vox *est* in codd. mss. designari solet hoc modo ē, qua re item *em* significari potest. Sed potest interpres in Graec. habuisse vel τουτέστιν vel τοῦτο δ' ἐστίν, qua de re iam dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung. 1842. Juni. Num. 134. p. 559.

dicere] Sic Vind. Neob., deest Vulgo. Gr. εἰπεῖν. Hoc iam Os. coniectura assecutus est.

labor] Sic Vind. Neob. *fama bona* Vulgo.

et] Sic Vind., deest in Neob. Gr. καί.

immortalis] *mortalis* Vind. *inmortali* Neob., sed supra litteram o circumflexus positus est. Gr. ἀθάνατος.

autem ei] Sic Vind. *ei autem* Neob. Gr. δὲ αὐτῷ.

fuerint] Sic Neob. *fuit* Vind., sed litterae *i* circumflexus impositus est.

liceat] Sic Vind., deest in Neob. Gr. ἐξέστω.

onere curiae] *honore curiae* Vind. Neob. Gr. τῆς βουλῆς ἄχθους. Et sane illa verba *onere* et *honore* fere ubique in codd. mss. confunduntur.

scribere] Sic Vind. *scribe* Neob. Gr. γράφειν.

et hos] Sic Vind. *hos* Neob., priore tamen voce *et* omissa. Gr. καὶ τούτους.

datione] *ratione* Vind. *rae* Neob., sed his litteris lineola imposita est. Gr. ἐπιδόσεως

indigeat] Sic Vind. *indigend* Neob.

legum] Sic Neob., deest in Vind. Gr. νόμων.

adiectionibus] Sic Vind. *adiecciomibus* Neob.

superessent] Sic Neob. *superes* Vind. *superstes est* Vulgo. Gr. περιῆσαν.

datione] *dationes* Vind. Neob. Gr. τῆς – ἐπιδόσεως.

sed] *sex* Vind. Neob.

mox] In Neob. subiicitur *o*, cui quidem litterae punctum subiectum est.

siquidem] Sic Vind. *quidem* Neob. Gr. εἴ γε.

fuerint] Sic Vind. *quidem fuit* Neob., sed litterae *i* circumflexus iniectus est; voci *quidem* autem puncta subiecta sunt. Gr. καθεστᾶσι.

efficiantur] Sic Vind. *eficiantur* Neob.

et ipsi] Sic Vind. Prior vox *et* in Neob. desideratur. Gr. καὶ αὐτοί.

substantiae novem uncias] Sic Vind. *subs novem untias* Neob. *novem uncias substantiae* Vulgo. Gr. τὸ τῆς περιουσίας ἐννεαούγκιον.

et omnia] Sic Neob. Prior vox *et* in Vind. deest, nec sane Vulgo habetur. Gr. καὶ τὸ πᾶν.

faceret] Sic Vind. *faciet* Neob. Gr. πράξειε.

novem] Sic Vind. *XV.* Neob. Gr. ἐνναουγκίου.

uncias] *untias* Neob.

relinquat] Sic Vind. *relinquet* Neob., sed litterae *e* lineola imposita est. Gr. καταλιμπανέτω.

cognoscens] *cogscens* Neob., sed litterae *g* littera *o* sequentique *c* alia littera *e* iniecta est.

quia vel si reliquerit minus, a lege eis omnino usque ad novem uncias supplenda erit substantia; illi vero, si quidem desideraverint, et curiales efficiantur. Quodsi quidam voluerint, quidam autem recusaverint, ad eos, qui elegerint, recusantium veniunt partes; quodsi omnes recusaverint, tunc, tanquam si nullus filius sit, taliter ad curiam veniant omnes novem unciae.

CAP. II. Quodsi ille quidem tacuerit, filiorum autem legitimorum ei procreatio non fuerit, tunc quarta pars ad heredes, qui sine scriptura sunt, veniat, naturales autem filii, si voluerint se offerre curiae, recipiantur, secundum quod voluerint, sive omnes, sive quidam ex eis, modis omnibus novem unciis substantiae ad eum, qui curiae se dederit, devolutis. **§. 1.** Quodsi ex ancilla ei progeniti fuerint, deinde ipse eos manumiserit, aut dum superest aut in testamento, et obtulerit eos, et isti suscipiantur et sint curiales, secundum quod testator voluit, aut secundum quod ipsorum desiderium fecit dantium se in curia, accepturi, secundum quod dictum est, novem uncias. Ubique enim volumus, sive testatus fuerit, sive intestatus decesserit, eos, qui ad curiam venerint, novem uncias accipere. Quodsi manumiserit quidem tantummodo, non tamen obtulerit, illi autem etiam taliter voluerint, aut unus aut quidam ex eis, ad curiam venire, et tunc novem unciae ei vel eis, qui in curia sunt, secundum virilem partem dentur. Quodsi nullus naturalium voluerit, aut datus non fuerit, tunc novem uncias curia percipiat.

reliquerit] *relinquerit* Vind. Neob.

desideraverint[Postea Vulgo habetur *substantiam accipere*, quod in Vind. Neob. deest.

voluerint] Sic Vind. *uoluit* Neob., sed supra litteras *it* circumflexus positus est.

autem] Sic Vind. *aut* Neob. Gr. *δέ*.

elegerint] Sic Neob. *legerint* Vind. Gr. *ἕλοιντο*.

veniunt] Sic Vind. Neob. *veniant* Vulgo.

recusaverint] *recusavit* Neob., sed supra litteras *vit* circumflexus iniectus est. Gr. *ἀπείποιεν*.

NOV. XL. CAP. II. PR. tunc] *tunc te* Neob., sed priori voci puncta subiecta sunt.

qui sine] Haec, et quae sequuntur usque ad *curiae*, in Neob. non sunt, qui nihil habet, nisi haec verba: *scriptura sunt veni curie*.

veniat] Sic Neob. *veniant* Vind. Gr. *ἐρχέσθω*.

voluerint] *voluerit* Vind. Neob. Gr. *βούλονται*.

quidam] Sic Neob. *qdam* Vind., sed litterae *q* circumflexus iniectus est. Gr. *τινές*.

ex eis] Sic Vind. *e reis* Neob. Gr. *ἐξ αὐτῶν*.

novem] Sic Neob. *nevem* Vind.

unciis] *untiis* Neob.

dederit] Sic Neob. *dederint* Vind. *dedit* Vulgo.

NOV. XL. CAP. II. §. 1. fuerint] Sic Vind. *fuit* Neob., sed supra litteras *it* circumflexus positus est.

deinde ipse eos manumiserit] Sic Neob. Desunt in Vind.

dum] Sic Vind. *dun* Neob.

voluit] Sic Vind. Neob. *voluerit* Vulgo.

aut] Sic Vind., deest in Neob. Gr. *ἤ*.

ipsorum desiderium] Sic Vind. Neob. *desiderium eorum* Vulgo. Gr. *ἡ αὐτῶν ἐπιθυμία*.

fecit] Sic Vind. *fec* Neob., sed ultimae litterae *c* lineola superius imposita est. Vulgo *fecerit*. Gr. *πεποίηκεν*.

in curia] Sic Vind. Neob. *curiae* Vulgo. Gr. *εἰς τὴν βουλήν*.

venerint] *venierint* Neob. *venerit* Vind., sed circumflexus supra litteram *i* positus est, eique litterae punctum subiectum.

accipere] *acccipere* Neob.

manumiserit] *maseit* Vind. Neob., in quo priori litterae *a* lineola imposita est, ac litterae *e* circumflexus adiectus, qui tamen litterae *s* similis est.

etiam] Sic Vind. *et ei* Neob. Gr. tamen *καὶ οὗτοι*.

taliter] Sic Neob. *talater* Vind.

voluerint] Sic Vind. Neob. *voluerunt* Vulgo.

aut unus] Sic Neob. *unus* Vind., sed supra lineam scriptum est *aut*, sed a prima manu. Gr. *ἤ τις*.

secundum virilem] *secundum virile* Vind. *servilem* Neob.

dentur] Sic Vind. *detur* Neob.

aut datus] *datus* Vind. *datis* Neob. In Vind. tamen iam a prima manu supra *d* scriptum est *aut*, quod habet falsae lectionis emendationem, de qua vide notam sequentem. Gr. *ἢ ἐπιδοθείη*.

non] Sic Neob. *aut non* Vind., quod tamen Graecis repugnat.

CAP. III. Quodsi legitimorum filiorum fuerit pater, tunc res decernenda est, utrum tantummodo masculi, aut tantummodo feminae, an certe permixti sexus sint, quatenus lex undique perfectionem habeat et curiae utilitatem. Si ergo masculi tantummodo ei fuerint, filii vel nepotes forsan masculi ex praedefuncto filio, novem uncias in omnes filios sicut voluerit dividat, sic tamen, ut in nullo diminuatur lex, quae de inofficiosis legitur testamentis, nisi forte ingratitudinis modus hoc fecerit. Neque enim quae in his positae sunt leges omnino destruimus, illo omnimodo custodito, ut novem unciae inter non ingratos filios dividantur, et secundum hoc unusquisque subeat curiae paternae functionem, secundum quantum eis pater diviserit substantiam, tribus unciis tantummodo paternae derelictis voluntati, ubi eas pervenire voluerit, sive ad filios sive ad alium.

CAP. IV. Quodsi omnes feminae fuerint, si quidem eiusdem civitatis nuptae fuerint curialibus, licebit patri, si quidem nuptae fuerint, sicut dictum est, curialibus, dividere inter eas omnem substantiam, aut

NOV. XL. CAP. III. quodsi] Sic Neob. *uodsi* Vind.
tantummodo] Sic Vind. *tn* Neob., sed litteris *tn* lineola imposita est, qua re significatur *tamen*. Gr. μόνων.
aut] Sic Neob. *an* Vind. Gr. εἴτε.
tantummodo] Sic Vind. *tn* Neob., sed lineola superius iniecta est. Gr. μόνων.
an] Sic Vind. Neob. *aut* Vulgo.
certe] Sic Vind. *cer* Neob.
quatenus] *quatinus* Vind. Neob.
perfectionem] Sic Vind. *perfeccionem* Neob.
tantummodo ei] Sic Vind. Neob. *ei tantummodo* Vulgo. In Graecis videtur fuisse μόνον αὐτῷ.
fuerint] Sic Vind. *fiunt* Neob. Gr. καθεστήκοιεν.
vel] Sic Neob., deest in Vind. Gr. ἤ.
nepotes forsan] Sic Vind. *forsan nepotes* Neob. Gr. ἔγγονοι τυχόν.
ex] Sic Vind. *et* Neob. Gr. ἐκ.
sicut] Sic Neob. *sic* Vind. Gr. καθάπερ.
voluerit] Sic Vind. *voluit* Neob. Gr. βουληθείη.
tamen] Sic Vind. *tantum* Neob. Gr. μέντοι.
nullo] Sic Vind. Neob. *nulla* Vulgo. Gr. κατὰ μηδέν.
diminuatur] Sic Vind. *diminuant* Neob. *deminuatur* Vulgo. Gr. ἐλαττωθῆναι.
nisi] Sic Neob. *n* Vind., sed supra lineam circumflexus positus est. Gr. πλὴν εἰ μή.
neque] *nc neque* Neob., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt.
in his] Sic Vind. *his* Neob. Gr. ἐπὶ τούτοις.
destruimus] Sic Vind. *destruitur* Neob. Gr. ἀναιροῦμεν.
custodito] Sic Vind. *custoditur* Neob. Gr. φυλαττομένου.
novem] *noven* Neob.
unciae] *uncie* Neob.
hoc] Sic Vind. *quod* Neob. Gr. τοσοῦτον.
unusquisque] Sic Neob. *unus quis* Vind. Gr. ἕκαστον.
subeat] Sic Vind. *subead* Neob.
functionem] Hoc verbum et quae sequuntur usque ad voces *eis pater* in Neob., desunt, habentur autem in Vind.
quantum] Sic Vind. *quod* Vulgo. Gr. καθ' ὅσον.
diviserit] Sic Neob. *dividerit* Vind.
derelictis] Sic Neob. *relictis* Vind.
voluntati] *voluntatis* Vind. *voluntate* Neob., quod si servare velis, superius scribendum erit *paterna*.
sive ad filios] Haec et quae sequuntur usque ad finem huius capitis desunt in Vind., sed in Neob. sunt, qui tamen habet *alio* pro *alios*. Gr. παῖδας.
NOV. XL. CAP. IV. quodsi] *uodsi* Vind. *quodsesi* Neob., sed litteris *se* puncta subiecta sunt.
fuerint] Sic Vind. *fuit* Neob., sed supra litteram *i* circumflexus positus est. Gr. καθεστήκοιεν. Quod antea Vulgo est *nuptae*, in Vind. deest, et Graecis repugnat, ideoque omittendum fuit.
si quidem] Sic Vind. *si quide* Neob.
eiusdem] *eiusde* Neob.
civitatis] Sic Neob. *civitatibus* Vind. Gr. πόλεως. Quod Vulgo subiicitur *curialibus*, hoc loco nec in Vind. aut in Neob. est.
curialibus] Sic Neob., quod etiam Graecorum ordo confirmat. Deest in Vind.
licebit] Sic Neob. *licentia erit* Vulgo. In Vind. desunt, quae inde ab hoc verbo habentur usque ad *nuptae fuerint*.
curialibus] Inde ab hac voce denuo incipit oratio codicis Monacensis, in quo initium constitutionis desideratur foliis quattuor excisis.
omnem substantiam] Sic Vind. Mon. *omne suba* Neob., sed priori litterae *a*

certe novem uncias, secundum quo modo voluerit, respiciens et hic legem, quae de successionibus sine scriptura disposuit. Quodsi quaedam ex eis nuptae sunt curialibus, quaedam non his talibus, quidem novem unciae omnino relinquantur a patre curialium uxoribus, divisis et hic secundum quod pater voluerit, residuum autem eis, quae non curialibus propriae patriae nuptae, vel certe aliis, procul dubio legitima portione et eis omnino reservans. Quodsi necdum nuptae sint, tunc sub tali definitione scribendum est de his aut quandam aut quasdam ex eis in novem unciis esse heredes, quatenus omnimodo nubant eiusdem civitatis curialibus. Quodsi hoc non voluerit, aut ipse quidem scripserit, illae vero non pertulerint, novem unciae quidem ad curiam civitatis venient, tres autem unciae tantummodo inter omnes secundum quem lex vult dividantur in modum, deductis in rationem etiam dotibus earum.

lineola imposita ac litterae *b* circumflexus traiectus est. Gr. *τὴν ὅλην οὐσίαν*.

certe] *cte* Mon., sed litterae *c* littera *i* superius imposita est. Gr. *γοῦν*.

quo modo] Sic Neob. *quo* Mon., sed lineola ultimae litterae *o* iniecta est. In Vind. est *quominus*, sed litterae *m* a prima manu littera *o* imposita est, qua re *modo* significatur. Vulgo *quem modum*. Caeterum Os. *secundum* delendum esse censet.

voluerit] Sic Vind. Mon. *voluerint* Neob. Gr. *βουληθείη*.

respiciens] Sic Neob. Mon., deest in Vind. Gr. *προσέχων*.

legem] Sic Vind. Mon. *legen* Neob.

sunt] Sic Vind. Mon. *sint* Neob. Sed indicativum modum Graeca tuentur.

quaedam] *quae* Neob., sed ut in cont., Vind. Mon. Quod Vulgo subiicitur *vero*, in Vind. Mon. Neob. non est, ideoque omittendum videbatur esse.

quidem novem] Sic Vind. Mon. Neob. Verborum ordo Vulgo inversus est. Sed Graeca, si *κατὰ πόδα* transferas, codicum lectionem firmant.

omnino] Sic Vind. Mon. *omo* Neob., sed lineola superius iniecta est. Vulgo *omnimodo*. Gr. *πάντως*.

relinquantur] Sic Vind. Mon. *relinquentur* Neob. Gr. *καταλιμπανέσθω*.

curialium] *turialium* Neob., sed litteris *tu* puncta subiecta lineaeque inscriptum est *cu*. Gr. *τῶν βουλευτῶν*.

divisis] Sic Vind. Mon. Neob. *divisae* Vulgo. An interpres pro *διαιρούμενον* legit *διαιρουμέναις*?

et hic] *et his* Vind. Neob. *ex his* Mon. Gr. *κἀνταῦθα*.

eis] Sic Vind. Mon. Neob. *his* Vulgo.

non] *nc* Vind. Mon. Neob., sed lineola imposita, qua re *nunc* significatur. Sed littera *c* ex sequenti voce videtur adhaesisse; tum autem significaretur *non*. Gr. *μή*.

propriae] *proprie* Mon. Neob.

patriae] Sic Neob. *patrie* Mon. *patriae* Vind. Gr. *μοίρας*.

nuptae] Vulgo subiicitur *sunt*, quod in Vind. Mon. Neob. deest.

aliis] Sic Vind. Mon. *aliquid* Neob. Gr. *εἰς ἑτέρους*.

eis omnino] Sic Mon. Neob. *omnino eis* Vind. Gr. *κἀκείναις πάντως*.

reservans] Sic Vind. Mon. Neob. *reservata* Vulgo.

necdum] Sic Mon. Neob. *ne duorum* Vind. Gr. *μήπω*.

nuptae] Sic Vind. Neob. *nupte* Mon.

sint] Sic Vind. Mon. *sic* Neob. Gr. *ἔτυχον*.

sub tali] Sic Vind. Mon. *tali sub* Neob. Gr. *ἐπὶ τούτῳ*. An vero interpres legit *ἐπὶ τοιούτῳ*?

definitione] *diffinitione* Mon. Neob.

de his] Sic Vind. *de eis* Mon. Neob. *eas* Vulgo.

quandam] *quadam* Neob., sed ut in cont., Vind. Mon. Gr. *τινά*.

unciis] Sic Vind. Mon. *uncias* Neob. Vulgo.

quatenus] *quatinus* Vind. Mon. Neob.

civitatis curialibus] Sic Mon. Neob. *curialibus civitatis* Vind. Gr. *τῆς αὐτῆς πόλεως βουλευταῖς*.

non voluerit] Sic Vind. *voluit* Neob. Mon., sed supra litteram *u* et litteram *i* circumflexi positi sunt, qua re videtur significari *voluerit*.

aut] Sic Mon. Neob. *ut* Vind. Gr. *ἤ*.

illae] *ille* Vind. Mon. Neob. Gr. *αἱ δέ*.

scripserit] Sic Mon. Neob. *scripserint* Vind. Gr. *γράψειεν*.

pertulerint] Sic Mon. *pertulerit* Vind. Neob. Gr. *ἀνάσχοιντο*.

venient] Sic Vind. Neob. *veniet* Mon. *veniant* Vulgo.

tantummodo] Sic Vind. Mon. *tnmodo* Neob., sed prioribus litteris lineola imposita est. Gr. *μόνον*.

secundum] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. *καθ'*.

quem] Sic Mon. Neob. *que* Vind.

dividantur] Sic Vind. *videntur* Mon. Neob. *dividentur* Vulgo. Gr. *μεριζέσθω*.

in modum] Sic Vind. *modum* Neob.

CAP. V. Quodsi masculi et foeminae fuerint, masculi quidem omnimodo substantiae mediam habeant portionem, feminae vero residuam mediam, non integram quidem. Dabunt namque ipsae quartam partem curialibus fratribus, si tamen non fuerint curialium uxores omnes aut quaedam ex eis; quodsi ad tales pervenerint nuptias, et curialibus propriae fuerint sociatae, tunc liberabuntur a quarta curiae, utpote quae videntur et ipsae per viros suos, donec supersunt, esse participes functionum. Haec nos sancire oportere existimavimus, non quo auferamus hominibus propriarum rerum dispensationem, sed ut civitates non in integrum desolatae curiae remanerent, neque adinventionibus quibusdam forsan et impiis deminuerentur curiae. Denique cognovimus, quosdam interdictas lege contrahere nuptias, ut ex hoc non legitimi, sed naturales filii procreentur, et ipsis revera utpote extraneis relinquere, et sic fraudare curiam debita facultate.

mod Mon., sed ad ultimam litteram *d* virgula adiecta est.

ratione] Sic Vind. *roe* Mon., sed lineola superius iniecta est. Neob. *rone*, sed superius lineola posita est. Vulgo *rationem*. Gr. *ἐν λόγῳ*.

dotibus] Sic Mon. Neob. *doctis* Vind. Gr. *τῶν προικῶν*.

NOV. XL. CAP. V. foeminae] *fe͞e* Mon., sed supra ultimas quattuor litteras lineola posita est.

habeant] Sic Mon. Neob. *hnt* Vind., sed lineola tamen superius iniecta. Gr. *ἐχέτωσαν*.

omnimodo] Sic Vind. Mon. *omnino* Neob.

mediam habeant] Sic Vind. Mon. *quidem hnr* Neob., sed supra lineam ultimae voci lineola iniecta est. Gr. *τὴν ἡμίσειαν ἐχέτωσαν*.

quidem] Sic Vind. Mon. Neob. *tamen* Vulgo. Interpres pro *μέντοι* videtur sane habuisse *μέν*.

ipsae] *ıpe* Mon. Neob., sed lineola superius imposita est. Vind. *persone*. Gr. *αὗται*.

si tamen] Sic Vind. Mon. *curialem si tamen* Neob., sed priori voci puncta subiecta sunt.

fuerint] *fuerit* Neob., sed ad ultimam litteram circumflexus adiectus est.

quodsi] Postea Vulgo est *enim*, quod in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque delendum fuit.

ad] Sic Vind. Mon. *a* Neob., sed supra lineam littera *d* posita est. Gr. *εἰς*.

propriae] Postea Vulgo subiicitur *patriae*, quod in Vind. Mon. Neob. non est.

tunc liberabuntur] Sic Vind. Mon., deest in Neob.

a] *a i* Vind., sed litterae *i* punctum subscriptum est.

curiae] Sic Vind. Neob. *curie* Mon. *parte* Vulgo.

utpote] *utpute* Vind., sed ut in cont., Mon. Neob. Gr. *οἷα*.

videntur] Sic Vind. Mon. Neob. *videantur* Vulgo.

ipsae] *ıpe* Mon. Neob., sed supra hanc vocem littera *s* posita est. Vind. *ipsa*. Gr. *αὗται*.

functionum] Sic Vind. Neob. *factionum* Mon. Gr. *τοῦ λειτουργήματος*.

haec] *s haec* Neob., sed priori litterae *s* punctum subiectum est.

existimavimus] Sic Neob. *extimavimus* Mon. *estimavimus* Vind.

quo] Sic Vind. Neob. *quod* Mon.

hominibus] *o hoībus* Neob., sed priori litterae *o* punctum subiectum est.

dispensationem] Sic Vind. Mon. *dispensationes* Neob., sed ultimae litterae *s* punctum subiectum est. Os. coniicit *dispositionem*, de qua re vide, quae notavimus in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung. Jan. 1842. Num. 134. p. 559. A.

civitates] Sic Vind. Mon. *civitatum* Vulgo. Gr. *τὰς πόλεις*.

in integrum] Sic Neob. *in* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *in tegrum*. Vulgo *integre*. Gr. *τελείως*.

desolatae] Sic Neob. *desolate* Mon. *dare* Vind., sed postea lacuna quattuor fere litterarum notata est.

remanerent] *remanent* Mon. Neob.

quibusdam] *cuiusdam* Vind. Neob. *c𝔡dam* Mon. Hinc corrigendum, ut in cont. Gr. *τισίν*.

deminuerentur] *diminuerentur* Vind. *deminuerent* Mon. Gr. *ἐλαττοῦσθαι*.

denique] Sic Vind. Neob. *dein* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est. Gr. *τοιγαροῦν*.

quosdam] Sic Mon. Neob. *quedam* Vind. Gr. *τινάς*.

legitimi] Sic Vind. Neob. *legitime* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

utpote] Sic Mon. Neob. *utpute* Vind. Gr. *ὡς*.

extraneis] Sic Vind. Mon. *extraneldis* Neob.

fraudare] Sic Vind. Mon. Neob. *defraudare* Vulgo.

debita] Sic Vind. Mon. *debitam* Neob.

CAP. VI. Sed et illud etiam ex ipso reperimus experimento, quod adversus curiam fit, multi, quasi dicentes, aut sacri aerarii, aut vicaneae, aut purpurariae, aut alterius cuiuscunque esse conditionis alterum suum parentum curialis, se tentant coniungere aut sacri aerarii, vel vicaneorum, vel purpurariae, aut alteri cuicunque conditioni, et curiam evitare. Sancimus itaque, nullam esse talem artem adversus publicum, sed omnino, sive ex sacri aerarii matre, sive ex purpuraria, sive ex vicanea nati fuerint filii curiales, conditionem curiae obtinere ******. Curiales namque pauciores ubique nostra in republica sunt, sacri autem aerarii et vicanei et purpurarii in multitudine effusi sunt deinde, et

NOV. XL. CAP. VI. adversus] Sic Vind. Mon. *aversus* Neob. Gr. κατά.

fit] Sic corrigendum ex Graeco γίνεται, cum Vind. Mon. Neob. habeant *sit*. Vulgo *sint*.

multi] Sic Vind., deest in Mon. Neob.

quasi dicentes] Sic Mon. Neob. *dicentes quasi* Vind.

aerarii] *errarii* Vind. *erarii* Mon. *erarie'* Neob., sed ultimae litterae *e* punctum subiectum est.

vicaneae] *vicanee* Mon. *vicanei* Neob. *vicaneorum* Vind.

purpurariae] Sic Vind. *pparie* Mon., sed litteris *pp* duo circumflexi impositi sunt. Neob. *purpurati*. Quae postea leguntur *aut alterius* usque ad *ex purpuraria*, in Neob. plane desunt, quod sine dubio propter utriusque vocis similitudinem accidit.

cuiuscunque] Sic Neob. *c9cunque* Mon. *cuiusdam* Vind.

esse conditionis] Sic Mon. Vind. *conditionis esse* Neob., quod tamen Graecis καθεστάναι καταστάσεως repugnat.

suum] Sic Vind. Mon., deest Vulgo. Non dubito hoc esse in contextu recipiendum, modo scribatur *suûm*. Gr. τῶν αὐτῶν γονέων.

parentum] Sic Mon. Neob. *parentium* Vind.

se tentant] *se temptare* Vind. *se temptant* Mon. *et tentant* Vulgo.

coniungere] *coniugem* Mon. Vind. *adiudicare se ipsos* Vulgo. Gr. προσνέμειν.

aut sacri] Sic Vind. Mon. *vel sacri* Vulgo.

aerarii] *errarii* Vind. Mon.

vel] Sic Vind., deest in Mon. Gr. ἤ.

vicaneorum] Sic Vind. Mon. *vicaneae* Vulgo.

vel] Sic Vind. Neob. *aut* Mon.

alteri] Sic Mon. *alterius* Vind. *aliis* Vulgo.

cuicunque] Sic Mon. *cuiuscunque* Vind. *quibuscunque* Vulgo.

conditioni] Sic Mon. *conditionis* Vind. Dativum casum sane etiam Graeca habent, et Latina requirunt.

curiam] Sic Mon. *curia* Vind. Gr. τὸ βουλευτήριον.

evitare] Sic Mon. *et vitare* Vind. Gr. ἐκκλίνειν.

artem adversus] Sic Mon. Neob. *adversus artem* Vind. Gr. τέχνην κατὰ τοῦ.

publicum] Sic Vind. *p* Mon., quare idem significatur.

aerarii] *errarii* Vind. Mon.

purpuraria] *paria* Mon., sed priori litterae circumflexus impositus est.

vicanea] Sic Vind. Neob. *vicanei* Mon. Gr. κωμητικῆς.

nati] Sic Vind. Mon. *nata* Neob.

curiales] Sic Vind. Mon. Neob. *curiali* Vulgo. Pro βουλευτῇ interpres videtur habuisse βουλευτής.

conditionem curiae] Sic Vind. Mon. Neob. *curialem constitutionem* Vulgo. Gr. τὴν βουλευτικὴν τύχην.

obtinere] *optinere* Vind. Quod postea Vulgo additur *volumus*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit. Sed cum in Graeco sit βουλόμεθα, quod interpres vertere neglexit, lacunae signa ponenda fuerunt.

namque] Sic Vind. Mon. Neob. *enim* Vulgo.

pauciores] Quod postea Vulgo est *sunt*, in Vind. Mon. Neob. deest.

ubique] Quod postea Vulgo additur *locorum*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.

nostra in republica] Sic Vind. *in nostra r.p.* Mon. Neob.

sunt] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. εἰσί.

autem] *aut* Neob., sed lineola superius iniecta est. Mon. *at*, sed lineola superius imposita est. Vulgo *vero*.

aerarii] *errarii* Vind. *erarii* Mon. Neob.

multitudine] Sic Vind. Mon. Neob. *multitudinem* Vulgo.

sunt] Antea Vulgo est *constituti*, quod in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque delendum fuit.

deinde] Sic Neob. *dein* Vind. Mon., sed ultimae syllabae circumflexus impositus est.

congruens magis est ampliare curias civitatum in paucis corporibus angustatas, quam multitudinem multitudini adiicere. Quodsi quidam nomine propriae matris, tanquam quae sacri aerarii, vel purpurariae, aut vicaneae conditionis sit, se subtrahere a curiae conditione tentaverunt vel tentaverint, a nuper praeterita decima indictione et ipsa ea, quae secundum hunc acta sunt modum sive a nostra aula, sive aliunde, vacua et invalida sint, et hos tales curiales de cetero esse sancimus. Nam si quid actum est ante decimam indictionem, hoc firmum et in sua fortitudine permanere volumus eum. Excepimus autem ad hanc nostram divinam constitutionem Theodosium et eius fratres, et filios Iohannis, qui cognomen habuit Xescon, qui se in sacri aerarii conditionem permutaverunt, licet de curialibus essent patribus, et omne, quidquid actum est in eorum liberatione, destruimus. Nihil enim eorum, quae

congruens magis] Sic Vind. *magis est congruens* Mon. *magis congruens* Neob. *congruens est magis* Vulgo.
ampliare] Sic Mon. Neob. *amplicare* Vind. *amplificare* Vulgo.
curias] Sic Vind. Mon. *curi* Neob. Gr. τὰ βουλευτήρια.
civitatum] Sic Vind. Mon. *civitates* Neob.
multitudinem] Sic Mon. Neob., deest in Vind., sed contra Graecorum tenorem.
multitudini] Sic Mon. Neob. *multitudine* Vind., quod tamen sententia loci refutatur.
adiicere] *adicere* Mon. Neob.
matris] Sic Neob. Vind. *matri* Mon. Gr. μητρός.
quae sacri] *que sacri* Vind. Neob. *sacri* Mon.
aerarii] *errarii* Vind. Mon. *erarii* Neob.
vel] Sic Vind. Mon. *q* Neob., sed lineola superius iniecta est, qua re significatur *quae*.
vicaneae] *vicanee* Mon. Neob. *vicane* Vind., sed supra litteram *i* circumflexus positus est.
sit] Sic Vind., deest in Mon. Neob. Gr. οὔσης.
tentaverunt] *temptaver̄* Mon.
tentaverint] *temptaverint* Mon.
decima] Sic Vind. Neob. *decimam* Mon.
indictione] *indiccione* Neob. *indicione* Mon. *inditione* Vind.
ipsa] Sic Vind. Neob. *ipse* Mon. Gr. αὐτά.
ea] In Vind. Mon. antea est *et*, quod etiam Vulgo deest, et in Neob. habetur, nec sane Graecis firmatur.
sunt] Sic Vind. Mon. Neob. *sint* Vulgo.
sint] Sic Vind. Mon. *sunt* Neob.
sancimus] Sic Vind. Mon. *saccimus* Neob.
hos tales] Sic Mon. Neob. *hospitales* Vind. Gr. τοὺς τοιούτους.
est] Sic Vind. Neob., deest in Mon.
decimam] Sic Vind. Mon. *decima* Neob.
indictionem] Sic Vind. *indicionem* Mon. *indictioe* Neob., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est.
eum] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo.
excepimus] Sic Vind. Mon. Neob. *excipimus* Vulgo, quod sane melius habet propter Gr. ἐξαιροῦμεν.
ad] Sic Vind. Mon. Neob. *ab* Vulgo.
hanc] Sic Vind. Mon. Neob. *hac* Vulgo.
nostram] Sic Vind. Mon. Neob. *nostra* Vulgo.
divinam] Sic Vind. Mon. Neob. *divina* Vulgo.
constitutionem] Sic Vind. Mon. Neob. *constitutione* Vulgo.
fratres] Sic Vind. Neob. *frr* Mon., sed lineola superius imposita. Gr. ἀδελφούς.
Iohannis] *Iohis* Mon. Neob., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Vind. *Ioh*, sed per litteram *h* circumflexo traiecto.
qui] Sic Vind. Neob. *per* Mon.
habuit] Sic Vind. Mon. *huit* Neob., sed litterae *i* circumflexus adiectus est.
Xescon] *sex eos* Vind. *sex* Mon., deest in Neob.
qui] Sic Vind. Mon., deest in Neob.
se in] Sic facile corrigendum ex eo, quod habet Vind. *in se*. In Mon. *se*, in Neob. *se in* non est. Gr. ἑαυτοὺς εἰς ταμειακήν.
aerarii] *errarii* Vind. *erarii* Mon. Neob.
permutaverunt] Sic Vind. Mon. Neob. *se perscripserunt* Vulgo.
patribus] Sic Mon. Neob., in quo supra litteram *i* littera *s* posita est. Vind. *de patribus*. Vulgo additur: *ante decimam indictionem*, quod in Vind. Mon. Neob. deest.
omne] Sic Vind. Mon. *oe* Neob., sed supra has litteras lineola posita est.
quidquid] *quicquid* Vind. Mon.
liberatione] Sic Vind. Mon. Neob. *liberationem* Vulgo. Gr. ἐπ' ἐλευθερίᾳ τούτων.
quae] Sic Vind. Neob. *que* Mon.

habuerunt, frui volumus, sed curiales esse, et quae curialium sunt agere, et ad functiones curiae respicere, nihil, sicut praelocuti sumus, eis prodesse possibile, etsi quid elicitum ei est sive ex nostro palatio sive aliunde.

EPILOGUS. Quae igitur visa sunt nobis et ad utilitatem civitatum et curiarum complacuerunt, et quae per hanc indicantur legem, tua excellentia et custodire et operi tradere festinet; imminente poena XX. librarum auri adversus eum, qui hanc legem nostram praevaricare praesumserit. *Dat. XV Kal. Mart. CP. Belisario V. C. Cons.* (535.)

XLI. GLOSS.

DE RESTITUTIONIBUS, ET EA, QUAE PARIT UNDECIMO MENSE POST MORTEM VIRI.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni, P. P. Orientis secundo.

PRAEFATIO. Decursio et varietas humanae naturae et paulatim

habuerunt] Sic Neob. Mon. *licuerunt* Vind. Atque *habuerunt* vel *tenuerunt* legendum esse iam Os. coniecerat.

functiones] *fctionum* Mon. Neob., sed litterae *c* lineola imposita est, sed ut in Cont., Vind.

curiae] *curiales* Vulgo.

possibile] Sic Vind. Mon. Neob. *possibili* Vulgo.

etsi] Sic Vind. *set etsi* Mon. *set si* Neob.

quid] Sic Vind. Mon. *quidem* Neob. Gr. *τι.*

ei est] Sic Vind. Neob. *sit ei* Mon.

NOV. XL. EPIL. visa] Haec vox in Neob. bis scripta, sed secunda vice punctis subiectis notata est.

utilitatem] Sic Vind. Neob. *hutilitatem* Mon.

curiarum] Sic Mon. Neob. *curialium* Vind. Gr. *τῶν βουλευτηρίων.*

complacuerunt] Sic Vind. Neob. *placuerunt* Mon. Gr. *δόξαντα.*

tua] Sic Neob. Mon. *tuam et* Vind.

excellentia] *excelentia* Neob. *excellentiam* Vind.

et custodire] Sic Vind. Mon. *custodire* Neob. Gr. *καὶ φυλάττειν.*

imminente] *iminente* Mon. *imminentem* Vind.

poena] *pena* Mon.

adversus] *aversus* Neob. Gr. *κατά.*

eum] *eos* Mon., sed sec. m. correxit *eum.*

praevaricare] Sic Vind. Mon. Neob. *praevaricari* Vulgo.

Dat.] Sic Vind. Mon. *data* Neob. Cont., qui hanc subscriptionem a se restitutam esse in nota marginali profitetur.

XV.] Sic Mon. Neob. Cont. *V.* Vind.

Kal.] Sic Cont. *kl.* Vind. Mon. Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Mart.] Sic Cont. *Marc.* Vind. Mon., sed supra lttteras *rc* lineola posita est. In Neob. est *Mit9*, sed supra litteram *t* lineola posita est.

CP.] *cp.* Neob., sed superius lineola iniecta est. Mon. *Cap.*, sed lineola superius iniecta. Vind. *Constantinopolin*, Vulgo *Constantinop.*, Cont. *Constantinopoli.*

Belisario] *bilisuo* Vind., sed supra litteras *ui* circumflexus positus est. Mon. Neob. *bilis.*, sed ultimae syllabae lineola imposita est. Vulgo *indictione undecima post consulatum Belisarii.* Contius: *indictione undecima post consulatum Basilii anno septimo.*

V. C.] Sic Mon. Neob. *viro clarissimo* Vind.

Cons.] Sic Vind. *co* Neob., sed lineola superius iniecta est. Mon. *c.* Vulgo deest.

NOV. XLI. XLI.] *XLI. R/.* Vind. Deest in I. In Mon. Berol. est *const. VI.* Ad marginem Vind. *hic desunt const. tot s.* (leg. *scilicet*) *cost XXXV. t. de adiutoribus quaestionis Inter viros devotos, const. XXXVII. ut hii, qui in Affrica st* (leg. *sunt*) *Omne in factum. const. VII. VII. de Affricanis ē Venerabilem. const. de natura que p.*

de] Hic Novellae titulus in Mon. desideratur totus.

restitutionibus] *restioibus* Vind., sed priori litterae *i* et litteris *oi* lineolae impositae sunt.

ea] Sic Berol. *earum* Vind.

parit] Sic Berol. *pariunt* Vind.

undecimo] *indecimo* Berol. *in undecimo* Hamb. Trid. Port. *infra undecimum mensem* I.

mortem viri] *viri mortem* Berol. In I. subiicitur *Rubrica.*

imp.] Sic Pist. Berol. *impr.* Vind. Neob. I., deest in Mon.

Iustinianus] *Iusti* I.

egens curatione non aliter ad bene se habendum revocatur (licet prima eius gubernentur principia), nisi etiam, quod particulariter ei resistit, corrigatur, sicque constituatur sub tranquillitate et quiete, ut legi conveniens. Quale scilicet quiddam etiam nunc emergens ad legis nos opus adduxit. Scimus enim, quia etiam dudum dubitabatur de restitutionibus, et si contigisset quasdam hypothecas obligari eius, qui restitutione gravabatur, plurimae contentionis erat negotium, sive oporteret etiam res, quae restitui iussae fuerant, periculum pati, sive solas eius, qui gravabatur restitutione; et multa quaedam erat etiam circa ipsam verborum differentiam quaestio, utrum defunctus praecepisset res, quae remanerent post mortem eius, qui gravabatur restitutione, oportere restitui, an absolute restitui, quod relictum erat post detentionem legitimae partis iuberet? Et introducebantur etiam fideicommissi persecutiones, et ex inopia in rem missiones, et plurimi illi et varii et insolubiles paene praedictae in rem missionis circuli. Sed tanquam nos dudum

Aug.] *a* Mon. Pist. Neob. I. Berol., in quo circumflexus superius iniectus est.

Ioanni] *Ioh.* Neob. Berol. Vind. Mon. *ihoi* Pist., sed ubique litterae *h* circumflexus traiectus est.

P. P. Orientis secundo] *ppo. Orientis secundo* Vind. *ppo Orientis scdo* Berol. *pp Orienti scdo* Mon. *pp Oriente scdo* Neob. *ppo Orienti scdo* Pist. *praeposito* I. Quae pro his Vulgo habentur: *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio,* in his mss. plane non inveniuntur.

NOV. XLI. PRAEF. et paulatim] Prior vox Vulgo deest, est in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. *καί.*

ad] Sic Mon. Berol., deest in Vind., in quo quidem sequenti voci *bene* a secunda manu imposita est.

prima] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen secunda manus supra lineam hanc vocem apposuit. Gr. *τὰς πρώτας.*

gubernentur principia] Sic Vind. Mon. *principia gubernentur* Berol., quod Graecis non firmatur.

quod] *de* Berol., sed sec. m. correxit *quidem*, sed ut in cont., Vind. Mon.

conveniens] Vulgo subiicitur *est*, quod in Vind. et Berol. non est, sed a secunda manu lineae impositum, Graecisque non firmatur. I. *est conveniens.*

scilicet] *s.* Vind.

quiddam] Sic Vind. Mon. *quidam enim* Berol., sed ultimae voci puncta subiecta sunt. Gr. *τι.*

etiam nunc] *nunc etiam* I.

quia] Sic Mon. Berol. *quod* Vulgo I. In Vind. verba *enim quia* non sunt, sed tamen secunda manus lineae imposuit *qd*, circumflexo per ultimam litteram traiecto, qua re significatur *quod.* Gr. *ὡς.*

dubitabatur de restitutionibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *de restitutionibus dubitabatur* Vulgo, quam tamen verborum collocationem Graeca non firmant.

hypothecas] *ypothecas* Vind. Mon. *ipothecas* I.

eius] *eas eius* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt.

restitutione] *restitutione* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem sec. m. delevit. Mon. *restitution*, sed litterae *n* circumflexus impositus est, supra lineam tamen sec. manus scripsit *e.*

gravabatur] *gravabantur* Mon., sed litterae *n* puncta subiecta sunt. Berol. *gravabantur.*

contentionis] Sic Vind. Mon. *contemptionis* Berol. Gr. *ταραχῆς.*

iussae] *iusse* Mon.

periculum] Ab hac inde voce usque ad verba *modis omnibus* quae sunt omnia in Berol. omissa a prima, sed a sec. m. scripta sunt.

solas] *sola* I.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *τοῦ βεβαρημένου.*

quae] Sic Vind. Berol. *que* Mon.

remanerent] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *manarent* Trid. Port., ut Os. notat. Mon. *ma* habet, nihil aliud.

post mortem] Haec et quae sequuntur usque ad *absolute restitui,* in Mon. non habentur.

et introd.] Vox *et* in I. omissa est.

rem] Sic Mon. Berol. *re* Vind. Sed vocem *rem* etiam Graeca retinuerunt.

missiones] Sic Vind. Mon. *missionis* Berol.

illi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *alii* Vulgo, quod etiam in Trid. Port. haberi Os. notat. Gr. *ἐκεῖνοι.*

haec sanantes legem scripsimus, modis omnibus prohibentes restitutione gravatas res aut alienari aut obligari, sed cum propria ambulare fortuna, et apud quemcunque fuerint, non manere firme, sed reverti ad illum, cui dari iussae sunt. Et facta lex iam quodammodo longaeva est, et in iudicio approbata frequentatur, sed futurum erat, quae praediximus, ut (quod ferre omnia consuevit) tempus ostenderet indigere quadam exceptione necessaria legem. Adierunt enim nos viri et mulieres ex his laesi. Moriente namque viro uxor quidem et dotem exigebat, et donationis ante nuptias factae partem seu propter nuptias, quam viri mors ei dabat; defuncti vero frater aliunde vindicabat res, et patris proferebat voluntatem, et trahebat mulieris res, dicens, fratrem quidem suum eas expendisse, se vero apud mulierem videre paternas res, quas pater non exsistentibus filiis restitui praeceperat ei, et recipere ex omnibus eas instabat, neque cessabat, donec satisfactio nostrae legi per omnia proveniret. Sed ingemiscebat iuste mulier, et dicebat,

haec] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. *hoc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.
legem] Sic Vind. Mon. *l* Berol., cui litterae tamen punctum a prima manu subiectum est. Gr. νόμον.
prohibentes] Sic Vind. Mon. *legem preibentes* Berol. Sed in Graecis nihil sane est, quo prior vox *legem* confirmetur.
restitutione] *restitutione* Berol., sed supra litteram *e* circumflexus positus est, quem sec. m. delevit.
gravatas] Sic Vind. Mon. *gravatis* Berol., quod tamen sec. m. correxit, ut in cont. Gr. βεβαρημένα.
sed] *se* Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *set*. Gr. ἀλλά.
et apud] *et ambulare ap* Berol., sed voci *ambulare* puncta subiecta sunt.
fuerint] Sic Vind. Berol. I. *fuerit* Mon.
dari] Sic Mon. Berol. *dare* Vind. Gr. δοθῆναι.
sunt] Sic Mon. *fuerunt* Vind. Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. προσετάχθη.
et] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.
facta] Sic Mon. Vind. In Berol. posita habetur *ē*, cui tamen voci punctum subiectum est.
longaeva] *longeeva* Mon. *longueva* Vind.
et] Sic Mon. Berol. *etiam* Vind.
in] deest in Berol., sed a sec. manu supra sequentem syllabam *in* positum est.
frequentatur] *frequentetur* Mon., sed sec. m. corr. *frequentatur*. Indicativum modum tuetur et Graecum διετέλεσεν. I. *frequenter*.
sed] *et* I.
ferre] *fere* I. Mon., sed sec. m. in Mon. correxit *ferre*. Vind. *ferre*, sed sec. manu lineae imposuit *a* ‡. *facte*. Gr. φέρειν.
ostenderet] Sic Vind. *ostendit* Mon. ostenderit Berol., sed in utroque cod. secunda manus correxit *ostenderet*. I. ostendere.

indigere] *indiget* Vind., sed sec. m. correxit *indigere*. Gr. δεῖν.
quadam] . Hoc et quae sequuntur usque ad vocem *legem*, in Vind. plane desunt.
exceptione] Sic Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus inscriptus est, quem tamen sec. manus delevit. Gr. τινὸς ἐξαιρέσεως.
legem] *lege* Berol. I., sed sec. manus supra ultimam litteram *e* circumflexum in Berol. posuit, quem tamen sec. manus delevit.
adierunt] *audierunt* Berol., sed sec. m. correxit, ut est in cont. Gr. προσῆλθον.
enim] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. γάρ.
ex his] *et ex hiis* I.
laesi] *lisi* Mon., sed sec. m. scripsit *lesi*.
uxor] Sic Mon. Berol. *quodam modo nego* Vind., quae tamen secunda manus delevit. Gr. ἡ μὲν γαμετή.
mors] Sic Vind. Mon. *mois* Berol., sed supra litteras *oi* circumflexus positus est, cum tamen sec. manus scripserit *mors*. Gr. θάνατος.
frater] *fr* Berol., sed sec. m. correxit *frater*. Gr. ἀδελφός.
trahebat] Sic Vind. Berol. *tradebat* Mon., sed litterae *d* punctum subiectum est. Gr. ἀφεῖλκε.
se vero] Haec et quae sequuntur usque ad verba *paternas res* in Vind. a secunda tantum manu scripta sunt.
satisfactio] *satisfatio* I.
nostrae legi] Sic Vind. Mon. Berol. *legis nostrae* I. *legi nostrae* Vulgo. Gr. τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ.
proveniret] Sic Vind. *perveniret* I. Mon. Berol., in quibus mss. codd. tamen sec. manus correxit, ut in cont. Gr γένοιτο.
ingemiscebat] Sic Vind. Berol. *ingemescebet* Mon.

iniustum esse quasi per deceptionem dominum quidem virum fieri dotis totius, et si praemori mulierem contigisset, lucrum habere secundum pactum, quia vero vir mortuus est se ignorante restitutionem, amissionis periculum sustinere. Sed hic quidem data est negotio forma, quam bene se habere putavimus. Rursus autem alter supplex apparuit, dicens, uxoris patrem substantiam eius substituisse aliis suis filiis, parvamque partem solam apud eam iussisse manere, et magnum sibimet imminere periculum, si suae quidem substantiae periculum pateretur et circa dotis restitutionem, et circa totum ex dotalibus instrumentis super antenuptiali donatione pactum, sibi vero nihil liceret promereri horum propter sublationem ex restitutione. Haec nos merito commoverunt, et melius arbitrati sumus nostram corrigere legem, quam subiectos despicere periculum sustinentes, maxime in nuptiis, quarum nihil est hominibus utilius, tanquam solis facere homines valentibus.

CAP. I. Quam ob rem praesentem ponimus legem, omnia quidem

quasi] *quia* I.
dominum quidem] Sic Mon. *dn quidem* Berol., sed priori litterae lineola imposita est; secunda tamen manus correxit, ut in cont. In Vind. est *quidem dominum*. Gr. κύριον μέν.
vero] Sic Vind. Berol. In Mon. haec vox deest, sed a secunda manu lineae imposita est. Gr. δέ.
est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *esset* Vulgo. Indicativum modum et Graecum ἐτελεύτησεν firmat.
amissionis] *ammissionis* Vind.
sustinere] *substinere* I.
hic] Sic Vind. Berol. *huic* I. Vulgo. Gr. ἐνταῦθα.
negotio] *negotia* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῷ πράγματι.
alter] *aliter* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἕτερος.
supplex] Sic Vind. Berol. *suplex* Mon.
dicens] Postea in Berol. habetur *apparuit dicens*, quae tamen verba punctis subiectis notata sunt, quae sane nec in Graecis habent, quo firmentur.
patrem] Sic Vind., sed litterae *trem* a secunda manu scriptae sunt. Gr. πατέρα.
substituisse] *sustinuisse* Berol., sed secunda manus correxit *sustituisse*.
iussisse] Sic Vind. Berol. *iussise* Mon.
imminere] *iminere* Vind. *inminere* Mon.
suae quidem] Sic Vind. Berol. *quidem suae* Mon., quae tamen lectio Graecis non firmatur.
substantiae] *substantiam* Berol., sed sec. manus ultimae syllabae deletae superius litteram *e* imposuit.
periculum] deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. κινδυνεύοι.
pateretur] *patietur* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vind. *pareretur*.
ex dotalibus] Sic Vind. Mon. *a dotalibus* Berol., sed secunda manus corr., ut est in cont. Gr. ἐκ τῶν γαμικῶν.
instrumentis] Sic Vind. Mon. *astrumentis* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.
super antenuptiali] *superante nuptiali* I.
sibi vero] *vero sibi* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *vero*. Berol. *sibi*, sed supra lineam a secunda manu scriptum est *vero*.
liceret] Sic Berol. *licere* Vind. Mon. I. Gr. ἐξείη.
promereri] Sic Mon. Berol., in quo quidem secunda manus litterae *p* vocem *et* imposuit. Vind. *et promereri*. In Graecis nihil sane est, quo illud *et* firmetur.
ex restitutione] Sic Vind. Mon. *ex restitutioe* Berol., sed litteris *o* et *e* circumflexi impositi sunt. Vulgo et in I. habetur *et restitutionem*. Gr. ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως.
nostram] Sic Vind. Mon. *nostrarum* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τὸν ἡμέτερον - νόμον.
legem] Sic Vind. Mon. *co legem* Berol., sed priori syllabae puncta subiecta sunt, quam nec Graeca confirmant.
despicere] Sic Vind. Berol. *despiecere* Mon., sed secundae litterae *e* puncta subiecta sunt.
hominibus] *omnibus* Berol., sed supra litteram *o* sec. manus posuit litteram *h*. Gr. ἀνθρώποις.
utilius] *ut* I.
solis] *illis solis* I.
homines] Sic Vind. Mon. *hominibus* Berol., in quo quidem secunda manus notavit *homines*. Gr. ἀνθρώπους.

NOV. XLI. CAP. I. PR. ponimus legem] Sic Vind. Mon. *legem ponimus* Berol. Gr. τίθεμεν νόμον.
omnia quidem alia] Sic Berol. *omnia alia* Vind. Mon., sed in Mon. supra lineam a secunda manu voci *alia* vox *quidem* imposita est. Gr. τὰ μὲν ἄλλα πάντα.

alia prioris a nobis positae constitutionis rata manere volentes, hoc vero innovantes solummodo, ut, si quis de cetero restitutionem fecerit suarum rerum, primum quidem servet filio legitimam partem, non quartam (hoc enim emendavimus, inopiam eius plurimam reprehendentes), sed tertiam modis omnibus aut mediam secundum filiorum numerum, deinde et ex reliqua substantiae parte, si non sufficeret legitima pars ad dotis aut antenuptialis donationis oblationem, honeste et secundum personarum qualitatem et merita excipere etiam hoc a restitutione, secundum quod adiectum legitimae parti dotem aut antenuptialem facit donationem. Sancimus enim, secundum hunc modum excipi modis omnibus a restitutione nuptialia documenta, et super his factas alienationes aut hypothecas, et vel si gravata sit persona aut viri aut mulieris restitutione tali, liceat etiam ei nuncupatam antenuptia-

prioris] Sic Vind. *prioribus* Berol., quod tamen sec. m. correxit, ut in cont. In Mon. deest, sed supra sequentem vocem a secunda manu positum est. Gr. τῆς πρῴην.

rata manere] Sic Vind. Mon. *non ita tenere* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. κύρια μένειν.

volentes] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem littera *o* et syllaba *es* a secunda manu scriptae sunt.

hoc] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. Gr. τουτί.

vero] *uo* Mon., sed lineola superius iniecta. Berol. *ua*, sed circumflexus iniectus est.

ut] Sic Vind. Berol. In Mon. a sec. manu scriptum est. Gr. ἵνα.

suarum rerum] Sic Vind. Mon. In Berol. antea adiicitur *super*, quod tamen punctis subiectis notatum est. In Graecis sane nihil est, quo haec praepositio firmetur.

primum quidem] Sic Vind. *pridem* Mon. *quidem* Berol. Gr. πρῶτον μέν.

servet] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. φυλάττοι.

hoc] Sic Mon. *qd* Berol., sed per litteram *q* inferiorem lineola traiecta est. Vind. *quod*, sed littera *o* a secunda manu scripta est. Pro verbis *hoc enim emendavimus* I. habet *quod enim dabimus*.

eius] Sic Mon. Berol. *ei* Vind. *eis* I. Gr. αὐτοῦ.

sed] *sed etiam* I.

numerum] *nui* Berol., sed lineola superius iniecta est. Secunda manus correxit, ut in cont.

deinde et] Sic Vind. Mon. *et* deest in Berol. I. et Vulgo. Gr. ἔπειτα καί.

sufficeret] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *fuerit* Berol., sed sec. manus correxit *sufficeret*. In Mon. est *suffecerit*, quod etiam Vulgo habetur. Gr. ἀρκοίη.

vel aut] Sic Mon. Berol., deest in Vind., quod a secunda manu supra lineam posita est. Gr. ἤ.

antenuptialis] Sic Vind. Berol. *antenuptias* Mon. Gr. προγαμιαίας.

donationis] *aut donationis* Vind., sed vox *aut* a secunda manu scripta est. In Graecis sane non est, quo illud *aut* firmetur.

et merita] Sic Vind. *merita* Mon. I., sed in Mon. litteris *ri* puncta subiecta sunt. Berol. *et metita*, sed supra priorem litteram *t* littera *r* posita est.

excipere] Sic Vind. Mon. *accipere* Berol. Gr. ἐξῃρῆσθαι.

a restitutione] *ad restitutione* Vind., sed iam prima manus correxit, ut in cont. Vulgo I. *ad restitutionem*, quod etiam in Mon. Berol. Trid. Port. Hamb. est. Sed in Graecis est τῆς ἀποκαταστάσεως.

adiectum] In I. subiicitur *est*.

facit donationem] Sic Vind., quem verborum ordinem etiam Graeca confirmant. In Mon. Berol. I. est *donationem facit*.

excipi] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed hoc a secunda manu scriptum est.

a restitutione] Sic Vind. Mon. *ad restitutionem* Berol. I.

nuptialia] Sic Vind. Mon. *nuptiali* Berol., sed secunda manus ad finem huius vocis litteram *a* apposuit.

alienationes] Sic Vind. Berol. *alienationes vel donationes* Mon. Gr. ἐκποιήσεις.

hypothecas] Sic Mon. Berol. *ypothecas* Vind. I.

et vel] *vel etiam* I.

gravata] *grata* Vind., sed supra litteras *ra* a secunda manu scriptum est *va*. Gr. βεβαρημένον.

restitutione] *restitutionem* Berol., sed sec. m. ultimam litteram delevit. Gr. ἀποκαταστάσει.

etiam ei] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *etiam* Mon., sed secunda manus supra hanc vocem posuit *ei*, unde Vulgaris lectio *ei etiam* nata est. In Port. est *ei etiam*.

nuncupatam] *numcupatam* Vind. *enuncupatam* Mon.

antenuptialem] In Berol. subiicitur *do-*

lem seu propter nuptias donationem offerre, nihil quantum in illis rebus restitutione valente, et si mulier restitutione gravetur, non impedimentum fieri ad dotis oblationem. Ea enim, quae communiter omnibus prosunt, his, quae specialiter quibusdam utilia sunt, praeponimus; sitque hoc nuptialibus oblationibus et harum exactionibus privilegium. Si enim et ante nos ex generalibus hypothecis plurima per praesumtionem exceperunt, quum utique non ita nobis necessaria consistant, quomodo non nos ex maiori et meliori sententia nuptialium lucrorum exceptionem faciemus? §. 1. Haec igitur omnia futuro conferimus tempori, et postea faciendis restitutionibus secundum hanc legem. Non enim illam concedimus fieri laesionem, ut, si qua mulier parvam habens dotem, deinde legem cognoscens nostram, aut si quis vir mediocrem fecerit antenuptialem donationem, ad circumventionem legis velit augmentum aut dotis aut antenuptialis facere donationis, hoc trahere ad insidias restitutionum; et hanc enim perimimus circumventionem, nullam utilitatem habere concedentes facientibus augmentum, quantum ad restitutionis laesionem, puram futuro tempori nostram servantes legem. Unum quidem hoc capitulum est praesentis legis.

natios, sed ultimis duabus litteris lineola imposita est; in I. subiicitur *donationem.*

donationem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. δωρεάν.

in illis] Sic Vind. Berol. *illis* Mon., sed supra a sec. m. scriptum est *in*.

restitutione] Sic Berol., sed ultimae litterae a sec. manu circumflexus impositus est.

fieri ad dotis oblationem] Sic Vind. Berol. I. *ad dotas oblationem fieri* Mon., nisi quod sec. m. correxit *dotis*. Vulgo *ad dotis oblationem fieri*, qui tamen verborum ordo Graecis non firmatur.

communiter] *comuniter* Vind.

his] Sic Vind. Berol. Mon. I. *iis* Vulgo.

utilia sunt] Sic Vind. Mon. *utili* Berol., sed sec. manus adscripsit *utilia sunt*. Gr. τὰ - συμφέροντα.

hoc] Ab hoc inde verbo usque ad voces *necessaria con* quae sunt, iam non a prima, sed a secunda manu in Berol. scripta sunt.

oblationibus] Sic Vind. Berol. I. *donationi oblationibus* Mon. *donationibus* Vulgo. Gr. ἐπιδόσεσι.

ex] Sic Mon. Berol. *et* Vind. Gr. ἐκ.

hypothecis] Sic Mon. Berol. *ypothecis* Vind. I.

per] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam positum est. Gr. κατά.

praesumtionem] *praesuntionem* Berol. *praesumptionem* Vind. Mon.

necessaria] Sic Vind. Berol. *necessariam* Mon. Gr. ἀναγκαῖα.

consistant] Sic Mon. Berol. *consistat* Vind. Gr. καθεστῶτα.

maiori] Sic Vind. Mon. Berol. *maiore* Vulgo. *maoire* I. ex errore typographi.

meliori] Sic Vind. *meliore* Berol. Mon. Vulgo I.

NOV. XLI. CAP. I. §. 1. igitur] deest in I.

conferimus] Sic Vind. Berol. *conferrimus* Mon. *confecimus* I.

postea] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., deest in Port. Trid., nec sane Vulgo aut apud Contium habetur. Gr. ὕστερον. Caeterum ad marginem Contius: *antea perperam legebatur*: *etiam ei etc.*

secundum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *post* Vulgo.

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. γάρ.

illam] Sic Vind. Berol. *ullam* Hamb. Trid. Mon., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Port. *illarum*. Gr. ἐκεῖνο.

laesionem] *lesionem* Berol., sed litterae *onem* a secunda manu scriptae sunt.

fecerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *faciens* Vulgo.

augmentum] deest in I.

facere donationis] Sic Vind. Mon. Berol. *donationis facere* Vulgo I. Interpres videtur habuisse ποιήσασθαι δωρεᾶς.

hoc] Antea Vulgo est *et*, quod in I. Vind. Mon. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid., deest Vulgo et apud Port. Gr. καί.

perimimus] Sic Vind. Berol. *perimus* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

quantum] deest in I.

restitutionis laesionem] *restitutionem laesionis* I.

quidem] Sic Vind. Mon. *siquidem* I. Berol. Hamb. Port. Trid. Gr. μὲν οὖν.

est] *et* Vind. Gr. ἔσται.

CAP. II. Secundum vero illud de mulieribus, quae post priores nuptias ad secundum venerunt matrimonium, et antequam annus expleretur, quem lugubrem leges appellant, quas puniebant constitutiones tres ante nos imperantium, et nos nuper de his scribentes legem cum quibusdam correctionibus, etiam super his sancita in brevi quadam parte nostrae legislationis tetigimus. Sed impudentissimum quiddam nunc accessit, quod in nostris provenire temporibus nolebamus; quamobrem nobis recte placuit emendatione dignum existimare. Mulier enim ad virum veniens hunc extulit, ut apparet, etiam superstite eo non caste vivere cogitans; nondum enim expleto anno, undecimo mense perfecto, peperit, ut non esset possibile dicere, quia de defuncto fuisset partus; neque enim in tantum tempus conceptionis extensum est. Et quoniam etiam hoc una est poenarum earum, quae acerbas nuptias faciunt, ut uxor cadat mox antenuptiali donatione a viro data, et repente eam amittat, et neque usum habeat, recte filii, sic mirabili matris partu iniuriati, antenuptialem patris poscebant accipere donationem, et non lucrari velle mulierem per virum, quem sic velociter dehonestavit. Illa (sed quomodo dicamus verba illius, erubescimus) non dignam se dicebat

NOV. XLI. CAP. II. PR. secundum] Ad marginem Mon. Berol. *si soluto matrimonio mulier secundas quidem non contraxerit nuptias* (Berol. *nuptias non contraxerit*), *ante annum autem impletum ab aliquo stuprata sit.* Vind. *secundam.*

et antequam] Sic Vind. Mon. I. *antequam* Vulgo. Gr. *καὶ πρίν.*

expleretur] Sic Vind. Berol. *expleatur* Mon.

leges] Sic Vind. Mon. *legem* Berol., quod tamen sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *οἱ νόμοι.*

appellant] Sic Mon. Berol. *appellabant* Vind.

constitutiones] In Vind. antea est *et*, quod in Mon. Berol. desideratur, nec usque Graecis firmatur.

super] Sic Vind. Mon. Hamb. *super* Berol. *insuper* Trid. Port. Gr. *ἔναγχος.*

legislationis] Sic Mon. Vind. *legis* Berol. Gr. *νομοθεσίας.*

quiddam] Sic Vind. Berol. I. *quoddam* Vulgo. Gr. *τι.*

nobis recte] Sic Vind. Berol. *recte nobis* Mon. Gr. *ἡμῖν εἰκότως.*

existimare] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *exsistere* Vulgo.

hunc] *hoc* I.

apparet] *appareret* I.

expleto] Sic Mon. *completo* Vind. I. Berol., quod etiam Vulgo habetur. Gr. [illegible].

undecimo] Sic Vind. Berol. *in decimo* Mon., sed sec. m. supra litteram *de* lineam posuit *un*, ut sit *in undecimo.*

peperit] *pepit* Mon., sed litterae *i* circumflexus impositus est, qua re fortasse coniunctivus modus significatur. Sed indicativum Graecum *ἔτεκεν* tuetur.

quia] *qui* Mon., in quo quidem sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *ὡς.*

de defuncto] Sic Mon. *defuncto* Vind. Berol. I., sed in Berol. sec. manus ad marginem apposuit *de.*

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed tamen a secunda manu supra lineam positum est. Gr. *οὐ γάρ.*

hoc] Sic Berol. *haec* Vind. Mon., quod etiam Vulgo habetur. I. *hec.* Gr. *τοῦτο,* quod male interpres intellexit.

una] Sic Vind. Berol. *et una* Mon., quod tamen Graecis non firmatur.

est poenarum] *poenarum est* I.

acerbas] Sic I. Berol., sed in Berol. littera *b* a sec. manu scripta est. Vind. *arcerbas*, sed priori litterae *r* punctum subiectum est. Mon. *acervas*, supra ultimam tamen syllabam sec. manus posuit *r* (h. e. *vel*) *bas.* Vulgo *intempestivas.*

cadat mox] Sic Vind. Mon. Berol. I. *mox cadat* Vulgo. Gr. *πίπτειν εὐθύς.*

a viro] Sic Mon. Vind. *auro* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *παρὰ τοῦ ἀνδρός.*

amittat] Sic Mon. *ammittat* Vind. I. *amittebat* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. *ἀπολλύναι.*

mirabili] *mirabilis* I.

poscebant] *posscebant* Mon.

non] In Mon. postea scriptum est *posscebant*, cui tamen voci puncta subiecta sunt.

velle] Sic Vind. Mon. Berol. I. *valere* Vulgo.

illa] Sic Vind. Mon. *illam* Berol. Gr. *ἡ δέ.* Quod antea Vulgo est *at*, in dictis tribus codd. mss. et in Hamb. Trid. Port. I. deest, ideoque omittendum videbatur esse.

quomodo] *quo* I., lineola tamen superius imposita.

esse, ut caderet, quia legem nosset de legitimis loquentem nuptiis, sibi vero nuptias non fuisse, nisi primas, porro partum hunc esse opus naturalis concupiscentiae. Sed quia haec etiam decies millies aliis subiacet castigationibus committendo stuprum indubitatum est, et poenis illis eam non privabimus, interim autem (parcimus defuncti filiis) inferimus ei antenuptialis donationis amissionem et in hoc casu, quam constituit lex super eis, quae ad legitimas accedunt nuptias intra lugubre tempus. Si enim illas lex inultas non reliquit, licet legitimas nuptias celebrantes, eo quod forte suspicio fuerit, ne qua praeexstiterit suspicionis malignae causa ad secundum maritum, eo quod velociter ad nuptias festinavit, quomodo non hic, ubi causa non per suspicionem est solam, sed hoc ipsum increpatio manifesta et indubitata praebita est delicto, omnium impiissimus iste partus, noxiam eam relinquemus! §. 1. Unde sancimus, si quid tale contigerit, et ante luctus tempus pepererit mulier circa terminum anni, ut indubitatum sit, sobolem non

caderet] Sic Vind. Mon. *cad*ꝛ Berol., sed ultimae litterae lineola superius iniecta est.

nosset] Sic Berol. Hamb. Trid. I. *noscet* Mon., sed litterae *c* punctum subiectum est, Vind. *nosceret*, Port. *noscere*. Gr. ἠπίστατο.

nuptias non fuisse] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *non fuisse nuptias* Port. Trid. Vulgo. *non fuisse* I.

quia] *qui* Berol., sed sec. manus correxit *quia*. Gr. ὅτι.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hanc* Vulgo.

millies] Sic Berol. *milies* Vind. Mon.

subiacet] Sic Berol. I. Hamb. *subiacere* Vind. Mon. *subiaceret* Trid. Port. Gr. ὑπόκειται.

et] Sic Vind. Mon. *etiam* Berol.

illis] Sic Berol. *aliis* Vind. Mon. Gr. ἐκείνων.

eam non] *non eam* I.

autem] Sic Vind. *tamen* Mon., quod etiam Vulgo habetur. Berol. I. *enim*. Gr. δέ.

parcimus] Vulgo subiicitur *enim*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est. Caeterum Hamb. Trid. Port. hanc parenthesin sic exhibent: *interim enim parcimus defuncti filiis*.

defuncti] Hoc verbum quaeque sequuntur usque ad *eo quod forte*, in Berol. habentur quidem, sed a secunda manu scripta sunt.

ei] Sic Vind. *autem ei* Berol. Hamb. Trid. Port. *autem* Mon. *autem eis* I.

quam] Sic Vind., ut tamen puncta huic voci subiecta sint. Mon. I. *quem*, quod tamen in Mon. secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἥν.

lex] Sic Mon. Berol. *autem lex* Vind., quod tamen Graecis non firmatur.

eis] *his* I.

legitimas] *legittimas* Mon., sed uni litterae *t* punctum subiectum est.

accedunt] *ascedunt* Mon., sed ante litteram *d* una littera erasa atque litterae *c* puncta subiecta sunt. Gr. προσιουσῶν.

inultas] Sic Vind., in quo quidem ultima syllaba *tas* a secunda manu scripta est.

reliquit] Sic Berol. *reliquerit* Mon. *relinquit* Vind. I., sed littera *n* in Vind. a secunda manu scripta est. Gr. καταλέλοιπε.

nuptias] Sic Vind. Berol. *multas* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est, cui tamen voci iam prima manus puncta subiecit. Ad marginem Mon. tamen a sec. manu adiectum est *nuptias*. Gr. γάμον.

quod forte] Sic Vind. Mon. In Berol. haec quidem bis scripta sunt, sed prima vice punctis subiectis deleta.

suspicio] *suspitio* I.

qua] Sic Vind. Mon. *q* Berol., cui litterae tamen una linea traiecta, altera imposita est.

praeexstiterit] Sic Vind. Mon. I., quamquam in Vind. a secunda manu scriptum est. Berol. *praestitit*. Vulgo *praeexsisterit*.

festinavit] Sic Vind. Berol. *festinaverit* Mon. Gr. ἔσπευσε.

quomodo] *quo* I., lineola tamen superius imposita.

causa] In Berol. adiicitur *ad secundum maritum*, quae in Vind. Mon. non sunt, nec sane Graecis firmantur.

suspicionem] Sic Vind. Mon. *spitionem* Berol.

est solam] Sic Vind. Berol. *sola est* Mon. *solam* I. Gr. ἐστὶ μόνην.

ipsum] Sic Vind. Mon. Berol. *ipse* I. Vulgo.

iste] *est iste* I.

noxiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *innoxiam* Vulgo. Pro ἀνεύθυνον interpres videtur legisse ὑπεύθυνον.

relinquemus] Sic Berol. *relinquens* I. Vind. Mon. Gr. καταλείψομεν.

NOV. XLI. CAP. II. §. 1. circa] *citra* I.

ex priori consistere matrimonio, modis omnibus eam privari antenuptiali donatione et secundum proprietatem et usum, subdendam quoque aliis omnibus poenis, ac si secundas eam contigisset ante luctus tempus legitimas celebrasse nuptias. Non enim aliquid amplius habebit castitate luxuria, sed subiiciatur quidem et ipsa poenis, periculumque sustineat et circa spem scripturae propter stuprum, ut neque nuptias acerbas desideret, neque legitimas nuptias maiori malo circumveniat.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo cognoscens, solenniter per programmata propria manifesta faciat universis. *Dat. XII. Kal. Mai. CP., Belisario V. C. Cons.* (535.)

XLII.

UT ECCLESIA SANCTAE RESURRECTIONIS POSSIT ALIENARE HABITACULA IN SUA POSITA CIVITATE.

Imp. Iustinianus Aug. Petro, sanctissimo et beatissimo Archiepiscopo Hierosolymorum.

PRAEFATIO. Iam quidem de prohibitione ecclesiasticarum aliena-

priori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *priore* Vulgo.

cons. matr.] *matrim. consist.* I.

donatione] Sic Vind. Mon. *donationem* Berol. Gr. *δωρεᾶς*.

usum] Ante Vulgo est *secundum*, quod in Vind. Mon. Berol. I. desideratur.

ante] Sic Vind. Mon. *et ante* Berol., quod tamen Graecis non firmatur.

subiiciatur] *subiciatur* Vind. I.

periculumque] Sic Vind. Berol. In Mon. tamen ultimae syllabae *que* a secunda manu puncta subiecta sunt. An interpres in Graecis habuit: *κινδυνευέτω τε*?

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam* Vulgo.

stuprum] *struprum* Vind., sed priori litterae *r* puncta subiecta sunt.

acerbas] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *intempestivas* Vulgo, Contius, qui tamen ad marginem *acerbas* notat non recte.

desideret] Sic Vind. Mon. *descenderet* Berol., quod tamen sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *ἐπιθυμοίη*.

maiori] Sic Mon. Berol. I. *mari* Vind., sed supra litteram *r* a secunda manu scripta sunt *io*. Vulgo *maiore*.

NOV. XLI. EPIL. nobis] In Berol. postea subiicitur *nubtas*, quam tamen vocem secunda manus punctis subiectis notavit.

solenniter] *sollempniter* Vind. Mon. Berol.

faciat] Sic Vind. Berol. *fiat* Mon., sed sec. m. supra litteram *i* posuit litteram *a*. Gr. *καταστησάτω*. Vulgo haec subiiciuntur: *lex scripta est Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio*, quae tamen in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. desunt, ideoque iam ab Os. uncis inclusa sunt.

Dat.] Haec subscriptio in solo Vind. et Bamb. D. II. 11. habetur, deest autem in Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1. *datum* I.

XV.] Sic Vulgo, deest in I. Bamb. D. II. 11. In Vind. esse videtur numerus *XII*.

Kal.] *kl.* Vind. I., sed circumflexo per ultimam litteram traiecto.

Mai] *Maii* Vind. *Ian.* I. Bamb. D. II. 11.

CP.] *Cap.* Vind. I. *Ca.* Bamb. D. II. 11. *Constantinop.* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *post cons.*, in Vind. non est; est autem in Bamb. D. II. 11. *pc.*

Belisario] *bilisaio* Vind., sed ultimis tribus litteris circumflexus impositus est. *Bili.* I. *Bisi* Bamb. D. II. 11.

V. C.] *vice* Vind. *viro clarissimo* I. *v. c.* Bamb. D. II. 11.

Cons.] *consul* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. Deest in I. Bamb. D. II. 11.

NOV. XLII. XLII.] Sic Vind., deest in reliquis. In Mon. haec Novella in extravagantium constitutionum appendice posita est, ubi numeri adiecti non sunt.

in sua] Sic Vind. In Mon. praemissum est *quae*.

posita] *posita sunt* Mon., sed ut in cont., Vind. Post sequentem vocem *civitate* in utroque codice *R/.* positum est. In Hamb. postea *sita* esse adscriptum Os. auctor est.

imp.] Sic Vind. Pist. *impr.* Mon. ..*mpr* Neob.

Iustinianus] Sic Vind. *I.* Mon. *Iust.* Pist. Neob.

tionum legi communi declaratum est a nobis, quam etiam valere et ratam in omnibus esse volumus. Quia vero utilitati totius ecclesiae prospicere competit, praecipue autem sanctae resurrectionis, et loci, quo mundi creator dignatus est in humana constitui generatione, propterea credidimus praesentem scribere legem, non pro mutatione horum, quae iam a nobis sancita sunt, sed ad quandam competentem et necessariam rebus utilitatem. Omnibus enim est hominibus manifestum, sanctissimam resurrectionem ex omni orbe terrarum ibi confluentes, quorum multitudo inopior est , et suscipere et alere, et facere expensas immensas et citra omnem spem congregatis ibi sufficientes et miraculum magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi, qui multitudinem innumerabilem ex paucis satiavit panibus quotidie suscipientem. Unde et quaestibus eget pluri-

Petro] Pro hac voce et his, quae sequuntur, Pist. habet *Ihoi pp.*; in Neob. post vocem *aug.* reliqua inscriptionis desiderantur.

Hierosolymorum] *Hierosolimorum* Vind. *Ierosolimorum* Mon.

NOV. XLII. PRAEF. PR. iam] *nam* Mon. *am* Neob. Gr. ἤδη.

legi] Sic Vind. Mon. *lege* Vulgo.

communi] Sic Vind. Mon. *corū* Neob.

quam] Sic Vind. Mon. In Vind. *quoniam* haberi Os. notat. Gr. ὅν.

quia] Sic Vind. Mon. *q* Neob.

utilitati totius] Sic Vind. *totius utilitati* Mon. Neob., quem verborum ordinem Graeca non confirmant. Caeterum manifestum est, interpretem habuisse ἁπάσης ἐκκλησίας.

praecipue] *praecupue* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

autem] Sic Vind. Mon. *aue* Neob.

resurrectionis] *resurreccīois* Neob., sed ultimis litteris lineola imposita est.

loci] Sic Vind. Mon. Neob. *loco* Vulgo. In Vind. esse *locum* Os. auctor est.

quo] Sic Vind. Mon. *in quo* Neob. In Vind. esse *in quo* Os. scribit.

dignatus] Sic Vind. Neob. *dignitatis* Mon. Gr. ἠξίωσεν.

constitui] Sic Vind. Neob. *constituti* Mon. Gr. καταστῆναι.

generatione] *gnatione* Vind. Mon., sed prioribus duabus litteris circumflexus iniectus est.

credidimus] *credimus* Vind. Mon. Neob., sed correctio facilis est ex Graeco ᾠήθημεν.

praesentem] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Gr. παρόντα.

mutatione] Sic Mon. *mutatiom* Vind., sed sec. manus ultimis litteris lineolam imposuit. In Neob. verba *pro mutatione* sic coaluerunt *pronuntiatione*. In Vind. *mutationum* esse Os. scribit.

quae] *que* Vind. *q* Mon., sed lineola superius iniecta est.

iam] Sic Vind. *ram* Mon., deest in Neob. Gr. ἤδη.

sancita] Sic Neob. *scita* Mon., sed lineola superius iniecta est. Vind. *sancta*.

sed ad quandam] Sic Vind. *et a quadam* Neob. *set et ad quandam* Mon. Gr. ἀλλ' ἐπί τινι.

est hominibus] Sic Vind. *omnibus* Neob. *hominibus est* Mon. Gr. ἐστιν ἀνθρώποις.

manifestum] Sic Vind. Mon. *manifesti* Neob., sed ultimae litterae circumflexus iniectus est. Gr. φανερόν.

sanctissimam] *estissimam* Vind., sed litteris *is* circumflexus impositus est.

terrarum] Sic Vind. Mon. *terarum* Neob.

inopior est] *inopiore* Vind. Mon., sed ultimae litterae lineola imposita est. Neob. *inopie re*, sed ultimae litterae item lineola imposita est. In Vind. esse *inoperiorē* Os. notat. Ac sane facile constat, vocem *inopior* ex Graeco ἄπειρον male intellecto prodiisse. Pro sequenti εἰπεῖν autem interpres videtur habuisse ἐστίν. Vulgo *inexperta est dicere*.

immensas] *inmensas* Vind. Mon. *inmesas* Neob.

sufficientes] *sufficetientes* Neob., sed priori litterae *e* circumflexus impositus, syllabae *ce* autem a prima manu puncta subiecta sunt. Gr. ἀμέτρους.

et miraculum] Sic Vind. Mon. Neob. *ad miraculum* Vulgo. Interpres καὶ pro κατὰ legisse videtur.

magni] Sic Mon. Neob. *sancti* Vind., quod etiam Vulgo habetur. Gr. μεγάλου.

Iesu Christi] *Ihu xpi* Vind. Mon., sed cuique ex his vocibus circumflexi impositi sunt.

quotidie] *cothidie* Mon. *coditie* Vind. Neob., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont.

unde] *un* Vind. Mon., sed supra lineam lineola posita est. Gr. ὥστε.

quaestibus] *questoribus* Mon. Gr. πόρων.

bus, et occasionibus piis, per quas sit possibilis multitudini auxiliari tantae. §. 1. Cognovimus igitur, quia in praesenti sanctus Eusebius, deo amabilis presbyter et vasorum praepositus huius regiae civitatis sanctissimae ecclesiae, adveniens in praedictam Hierosolymorum urbem, et honestum suum et deo amabilem etiam nunc ostendens modum, per quem plurimis et magnis ac iustis crementis sanctae ecclesiae augere reditus valuit, trecentis octoginta auri libris emit reditus triginta paulo plus minus auri librarum, alias quidem pecunias congregans pie, alias autem etiam mutuari procurans deo amabilibus oeconomis memorátae sanctae resurrectionis, docuitque nos, quia creditores, quae sua sunt, recipere quaerunt, et quia alium invenit inopinabilem quaestum. Plurimi enim confluentium et advenientium ad memoratam Hierosolymorum civitatem desiderio dicatorum deo locorum cupiunt comparare habitacula ecclesiastica auro multo, quatenus eis liceat secundum memoratum locum

et occasionibus] Prior vox *et* in Neob. deest. Gr. *καί*.

possibilis] Sic Vind. Mon. *posibili* Neob. Gr. *δυνατῇ*.

multitudini] Sic Mon. Neob. *multitudine* Vind. Gr. *πλήθει*.

auxiliari] Sic Vind. Mon. *auxilium* Neob. Gr. *βοηθεῖν*.

NOV. XLII. PRAEF. §. 1. in praesenti] Sic Vind. Mon. Neob. *ipse* Vulgo. Gr. *κατὰ τὸ παρόν*. Scribendum *hoc tempore* Os. censet.

vasorum] Sic Vind. Neob. *vosorum* Mon.

praedictam] Sic Vind. Mon. Neob. *praedicta* Vulgo.

Hierosolymorum] *Hierosolimarum* Vind. *Ierosolimorum* Mon. Neob.

urbem] Sic Vind. Mon. Neob. *urbe* Vulgo.

suum et] Sic Mon. Neob. In Vind. vox *et* deest. Gr. *καί*.

deo] Sic Mon. Neob., deest in Vind., nec Vulgo habetur. Gr. *θεοφιλῆ*.

etiam nunc] Sic Vind. Mon. *et non* Neob. Gr. *καὶ νῦν*.

ostendens] Sic Vind. *ostendendo* Mon. *ostendenredo* Neob., sed litteris *re* puncta subiecta sunt. Gr. *ἐνδεικνύμενος*.

modum] *mod* Mon., sed circumflexus superius impositus est.

crementis] Sic Vind. Mon. *incrementis* Vulgo.

ecclesiae] *ecclie* Vind. Mon., sed per litteram *l* superiorem circumflexus traiectus est.

augere] *auge* Vind., sed ultimae litterae *e* circumflexus iniectus est, unde nata lectio cod. Mon. *auguste*. Gr. *ὕψωσε*.

reditus] *redditus* Vind. Mon.

octoginta] Antea Vulgo est *e*, quod in Mon. Neob. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum videbatur esse.

libris] *libs* Vind. Mon., sed litterae *s* littera *i* imposita est. Neob. *libras*.

emit] Sic Vind. Neob. *enim* Mon. Gr. *ὠνήσασθαι*.

reditus] *redditus* Vind. Mon.

minus] Antea Vulgo additum est *vel*, quod in Vind. Mon. Neob. non est.

librarum] Sic Vind. *libras* Mon. Neob. Gr. *λιτρῶν*.

pecunias] *peccunias* Mon. Vind., in quo litterae *n* lineola iniecta est.

alias] Sic Mon. Neob. *aliis* Vind.

autem] Sic Neob. *at* Vind. Mon., sed lineola superius imposita est.

oeconomis] *oconomis* Vind. *ychonomis* Mon., deest in Neob. Gr. *οἰκονόμους*.

resurrectionis] *resuctio* Neob., sed supra secundam litteram *e* lineola posita est. Gr. *ἀναστάσεως*.

docuitque] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. *ἐδίδαξέ τε*.

sunt] *st* Vind. Mon., sed lineola superius iniecta est. Neob. *sut*.

quaerunt] *quert* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Neob. *qre*, sed priori litterae *q* lineola imposita est. Gr. *ἐπιζητοῦσι*.

quia] Sic Vind. *per* Mon. *qui* Neob. Gr. *ὡς*.

invenit] *iuvenum* Mon.

plurimi] *plimi* Vind. Mon., sed per litteram *p* inferiorem lineola traiecta est, qua re Vulgo significatur *per*.

confluentium] *confluentestium* Neob., sed litteris *tes* puncta subiecta sunt.

advenientium] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. *ἐπιφοιτώντων*.

Hierosolymorum] *Ierosolimorum* Mon. Neob. *Hierosolimorum* Vind.

cupiunt] Sic Neob. *capiunt* Vind. Mon. Gr. *ἐπιθυμοῦσιν*. In Vind. esse *cumpiunt* Os. scribit.

comparare] *compare* Vind. Mon.

auro multo] *auro ullo* Vind., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus est. *aro mulo* Mon. Desunt in Neob. Gr. *χρυσίου πολλοῦ*.

quatenus] *quatinus* Vind. Mon. Neob.

eis] *ei* Neob., sed ut in cont., Vind. Mon. Gr. *αὐτοῖς*.

liceat] *licead* Neob.

frui habitatione, non autem posse haec agere praepositos sanctae resurrectionis timore legis, quae a nobis super ecclesiasticis alienationibus posita est, quum utique tanta sit utilitas, ut in annis quinquaginta velint aliqui domus has comparare; et ex hoc plurimam et nec dicere facilem provenire commoditatem, siquidem possessio sanctae ecclesiae acquisita est redituum circiter triginta auri librarum (et hoc mirabilium exsistentium) vix in tredecim annis, habitaculorum autem venditio in quinquaginta annis agitur, et maxime causa in habitaculis exsistente, quae fortuitis omnibus subiacent cladibus, mox peritura et vestigium nullum facile salvare valentium, si ex quadam (quod absit etiam dici) clade deiiciantur aut aliter absumantur.

secundum] Sic Vind. Mon. Neob. *ad* Vulgo. Gr. κατά.
memoratum] Sic Vind. Neob. *moratum* Mon. Gr. εἰρημένον.
habitatione] *habitatioe* Vind., sed duabus ultimis litteris lineola iniecta est. Mon. *habitoe*, sed ultimis duabus litteris lineola iniecta est.
non] Hanc vocem in Vind. deesse Os. notat, quod tamen schedis meis repugnat.
autem] *at* Vind. Mon., sed lineola superius iniecta est.
posse haec] Sic Neob. *posse hoc* Mon. *hec posse haec posse* Vulgo. Gr. δύνασθαι δὲ ταῦτα.
sanctae] *sce* Neob. Vind. Mon., ut tamen in Vind. Mon. huic signo lineola superius imposita sit.
legis] Sic Neob. *leg* Vind. Mon., cui tamen signo lineola impositaest. Gr. τοῦ νόμου. In Vind. *legum* esse Os. scripsit.
quae] *que* Vind. Mon.
super] *sr* Mon., sed lineola tamen superius imposita est, qua re *super* significatur.
ecclesiasticis] *eclesiasticis* Neob., sed litterae *l* circumflexus traiectus secundaeque litterae *e* punctum subiectum est. Gr. ἐκκλησιαστικαῖς.
quum] *cum* Vind. Neob. *c* Mon., sed lineola superius iniecta est.
annis] Sic Vind. Mon. Neob. *annos* Vulgo.
velint aliqui] *velint aliquid* Mon. *sit utilitas in annis quinquaginta vel in aliqui* Vind., prioribus tamen quinque vocibus puncta subiecta sunt. Gr. βούλεσθαί τινας.
has] Sic Vind. Mon. *hoc* Neob. Gr. τὰ στεγονόμια ταῦτα.
comparare] *compare* Vind. *operare*Mon.
dicere] *diu* Vind. Mon. Neob., sed in Vind. esse *dice* Os. notat. Corrigendum ex Gr. εἰπεῖν.
siquidem] Sic Vind. Mon. *sed quidem* Neob. Gr. εἴπερ.
ecclesiae] *ecclie* Vind. Mon., sed per litteram *l* superiorem circumflexus traiectus est. Neob. *eccte*.
acquisita] *adquisita* Vind.

redituum] *redditum* Vind. Mon.
circiter] *ccit* Vind. Mon., sed priori litterae *c* littera *i* imposita est.
triginta auri] *XXX. auri* Vind. Neob. *XXX. a.* Mon. *auri triginta* Vulgo. Gr. τριάκοντα τοῦ χρυσοῦ.
habitaculorum] *habitacloni* Mon., sed litterae *l* circumflexus traiectus et secundae litterae *i* circumflexus impositus est. Gr. οἰκημάτων.
autem] Sic Vind. *a* Mon., sed lineola superius imposita.
venditio] Sic Vind. *vendito* Mon., sed litterae *o* lineola imposita est. In Vind. deesse Os. notavit. Gr. πρᾶσις.
annis] Sic Mon. Neob. *anis* Vind., quod tamen *annis* esse Os. notat. *annos* Vulgo. Gr. ἐνιαυτοῖς.
agitur] Sic Vind. *ag* Mon. Neob., sed litterae *g* alia littera *i* imposita est. Vulgo *agetur*.
maxime] Sic Vind. Mon. *maxime* Neob., quod etiam Vulgo habetur. Gr. μάλιστα.
causa] Sic Vind. Mon. Neob. In Vind. tamen haberi *causam* Os. auctor est, quod nec Graecis firmatur.
quae] Sic Vind. Mon. *q* Neob.
fortuitis] Sic Mon. Neob. *fortius* Vind. Gr. τυχηρᾶς.
mox] Sic Vind. Mon. *inex* Neob. Gr. εὐθύς.
peritura] *ptea* Mon., sed litterae *t* circumflexus iniectus est. Postea Vulgo subiicitur *eis*, quod in Vind. Mon. Neob. non est, ideoque omittendum fuit.
facile] Sic Mon. Neob. *facire* Vind. Gr. ῥᾳδίως.
salvare] Sic Vind. Mon. *svare* Neob., sed priori litterae *s* parti inferiori circumflexus traiectus est, qua re significatur *servare*.
valentium] Sic Vind. Mon., sed Vulgo *valentia*, quod fortasse praeferendum ob Graecum δυνάμενα.
deiiciantur] Sic Vind. Neob. *deiciantur* Mon. *detineantur* Vulgo.
aliter] Sic Vind. *alr* Mon., sed lineola superius iniecta est.
absumantur] *adsumantur* Vind. *assu-*

CAP. I. Haec nos respicere ad praesentem legem procuraverunt, quam dicamus domino deo et omnium ecclesiarum sanctissimae resurrectionis, per quam sancimus, alia quidem omnia legis de ecclesiasticis alienationibus teneri et in sanctissima resurrectione occasione agrorum ecclesiasticorum (non enim ei penitus concedimus venditionem neque unam facere agrorum), super habitaculis autem relaxamus aliquid subtilitatis legis. Si enim pro utilitate sanctissimarum ecclesiarum hanc scripsimus, videmus autem tantam in causa utilitatem exsistentem, quomodo non per praesentem legem hoc eis concedimus, omnem dantes et vendentibus licentiam et ementibus cautelam? quoniam cognoscimus tempore veloci ad eam revocanda rursus habitacula, utpote quum haec comparantes, sicut propter divinum studium haec emerunt, ita et dum

mentur Mon. Neob. In Graecis tamen est ἀναλωθείη.

NOV. XLII. CAP. I. PR. haec] Sic Vind. Neob. *hoc* Mon. Gr. ταῦτα.

quam] Sic Vind. *quam* Neob. *q* Mon., sed per partem inferiorem huius litterae circumflexus traiectus est. Gr. ὅν.

ecclesiarum] Sic Vind. Mon. *ex eclarum* Neob., sed per partem superiorem litterae *l* circumflexus traiectus est.

resurrectionis] Sic Vind. Neob. *resurrectioe* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est.

legis] *leg* Vind. Mon., sed ultimae litterae lineola imposita est.

ecclesiasticis] Sic Vind. Mon. *eclcasticis* Neob., circumflexo per litteram *l* traiecto; sed secundae litterae *c* punctum subiectum est.

sanctissima] *scsima* Neob., sed litterae *c* littera *i* supra lineam imposita est.

resurrectione] Sic Mon. *resurrectoe* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Neob. *resurrectionis*.

ei] Sic Vind. Mon. Neob. In Vind. tamen haberi *et* Os. male auctor est. Gr. αὐτῇ.

penitus concedimus] Sic Vind. Neob. *concedimus penitus* Mon. Gr. παντελῶς ἐφίεμεν.

habitaculis] Sic Vind. Mon. *habitalis* Neob., sed litteris *ta* syllaba *cu* imposita est.

autem] *at* Vind. Mon., sed supra lineam lineola posita est, qua re *autem* significatur.

legis] Sic Vind. Mon. Neob. *legum* Neob. Gr. τοῦ νόμου.

utilitate] *hutilitate* Mon.

sanctissimarum] Sic Vind. Mon. Neob. *sanctissimarum* Vulgo. Gr. ἁγιωτάτων.

in causa] Sic Vind. Neob. *in causam* Mon. Gr. ἐν τῷ πράγματι.

utilitatem] Sic Neob. *humilitatem* Mon. *utilitatem* Vind. Gr. ὠφέλειαν.

quomodo] Sic Vind. Neob. *quo* Mon., sed lineola superius iniecta est. Gr. πῶς.

non per] Sic Vind. Mon. *per non* Neob. Gr. οὐκ ἂν διά.

legem] Sic Vind. Mon. *legis* Neob. Gr. νόμου.

eis] Sic Mon. Neob. *ei* Vind. Gr. αὐτοῖς.

concedimus] Sic Vind. Mon. Neob. *concedemus* Vulgo.

omnem] Sic Vind. Mon. *one* Neob., sed supra litteram *e* a secunda manu lineola posita est. Gr. πᾶσαν.

ementibus] Sic Vind. Mon. *emetibus* Neob.

quoniam] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Gr. ἐπειδή. Quod Vulgo antea est *et maxime*, in Vind. Mon. Neob. deest.

tempore] Sic Vind. Neob. *tpr* Mon., sed lineola superius iniecta. Gr. τῷ χρόνῳ.

veloci] Sic Vind. Neob. *vel loci* Mon. Gr. θᾶττον.

revocanda] Sic Vind. Mon. *revocata* Neob. Si Graecum τῷ χρόνῳ – ἄξοντι sequaris, facile corriges *revocante*.

habitacula] Sic Mon. *habicula* Vind. *habitaculila* Neob., sed litteris *li* puncta subiecta sunt.

utpote] Sic Mon. Neob. *utputa* Vind. Gr. οἷα.

comparantes] *comperantes* Vind. Mon. Neob.

sicut] Sic Vind. Mon., sed ultimae litterae lineola imposita est, qua re *sicut* significari videtur. Gr. ὥσπερ.

propter] Sic Vind. Mon. *per* Neob.

emerunt] *emert* Vind., sed lineola ultimae litterae iniecta est. Mon. *emit*, sed supra litteras *m* et *i* circumflexi positi sunt. Gr. ἐώνηνται.

et] Sic Mon. Neob. *ut* Vind., sed litterae *l* circumflexus traiectus est. Gr. καί. In Vind. esse *ut* Os. auctor est.

moriuntur ei haec relicturi sunt. Liceat igitur nunc sanctissimae ecclesiae facere habitaculorum venditionem, nihil metuenti legem generaliter de his positam, eo quod lege iuniore subdivisionem habuit, neque ulla poena contra quamlibet personam competente, (§. 1.) et in reliquum tempus hoc ipsum agere, sicubi aliqua talis emerserit utilitas, tanquam multiplex bonum pro parvo sanctissimae acquisitum resurrectioni; omnem habentibus cautelam haec comparantibus nunc et in omne deinceps tempus, et nullam ablationem metuentibus, non ipsis, non heredibus eorum, non successionibus, neque nunc, neque in aliud tempus, eo quod secundum praesentem legem ipsi confidentes subeunt emtionem, neque esse iustum, aliquem de hoc pati tumultum aut querelam, aut damnum aut sublationem; quippe decreto agendo apud tuam beatitudinem, praesentibus qui ex venerabili clero sunt, et ostensa causa, per quam alie-

moriuntur] Sic Vind. Mon. *moriutur* Neob. Gr. τελευτῷεν.

relicturi] Sic Vind. Neob. *relicti* Mon., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. καταλιμπανόντων.

liceat] Sic Vind. Mon. *licead* Neob.

igitur] Sic Vind. Mon. Neob. *itaque* Vulgo.

nunc] Sic Neob. *nc* Vind. Mon., sed lineola superius imposita. Hoc natum est ex ultima syllaba vocis τοίνυν, quam pro voce νῦν interpres habuit.

sanctissimae] *scissime* Vind. *sancte* Mon. Neob. Gr. τῇ ἁγιωτάτῃ.

metuenti] Sic Vind. Mon. *metuendi* Neob. Gr. εὐλαβουμένῃ.

positam] Sic Vind. Mon. *poita* Neob., sed tribus prioribus litteris lineola imposita est.

habuit] Sic Neob. *huit* Vind. Mon., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est.

poena] Sic Neob. *pena* Mon., deest in Vind. Gr. ποινῆς. Quod Vulgo subiicitur *inde*, in Vind. Mon. Neob. non est, ideoque omittendum videbatur esse.

contra] Sic Vind. Mon. Neob. *in* Vulgo. In Vind. esse *ulla esse* Os. notat.

quamlibet] Sic Vind. Mon. *colibet* Neob.

personam] Sic Mon. Neob. *persona* Vind.

NOV. XLII. CAP. I. §. 1. sicubi] Sic Neob. *sicu* Vind. Mon., sed supra litteram *u* littera *i* posita est.

aliqua] Sic Neob. *aliquam* Vind. Mon. *aliquando* Vulgo. Gr. τι.

talis] *tal* Vind. Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

emerserit] Sic Mon. Neob. *et merserit* Vind. Gr. ἀνακύψειεν.

multiplex] Sic Vind. Mon. *multipex* Neob., sed litterae *p* littera *l* imposita est. Gr. πολλαπλάσιον.

pro parvo] *ex probario* Neob., sed secundae voci puncta supposita sunt litteraeque *p* littera *l* inscripta est. Ad marginem Neob. tamen secunda manus adnotavit: *bonorum pro parvo*.

omnem habentibus] Sic Vind. Mon. *habentibus ome* Neob. Gr. πᾶσαν ἐχόντων.

comparantibus] Sic Neob. *compantibus* Vind. *operantibus* Neob.

nunc et] Sic Mon. Neob. *et nunc* Vind. Gr. νῦν τε καί.

omne] Sic Mon. Neob. *ome* Vind., sed ultimis duabus litteris circumflexi impositi sunt.

ablationem] Sic Vind. Mon. *ablatione* Neob. Gr. ἀφαίρεσιν.

successionibus] Sic Vind. Mon. *successoribus* Vulgo. Pro διαδόχων sibi habere interpres visus est διαδοχῶν. Quod statim ante habetur *non*, in Neob. deest, est autem in Vind. Mon. Gr. οὐ.

aliud] Sic Vind. Mon. *alius* Neob., sed ultimae litterae *s* lineola imposita est.

tempus] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Gr. χρόνον.

emtionem] *emptionem* Vind. Neob. *emptoem* Mon., sed litterae *o* circumflexus iniectus est. Gr. ἀγορασίαν.

esse] Sic Vind. Mon. Neob. *sed* Vulgo. Gr. εἶναι.

aliquem] Sic Mon. *aliquod* Vind. Neob. Gr. τινα.

tumultum] *tumltum* Vind. Mon., sed per litterae *l* partem superiorem circumflexus traiectus est.

qui] Sic Vind. *que* Neob. *quod* Mon.

venerabili] Sic Vind. Mon. *venerabilem* Neob.

clero] *clo* Mon., sed litterae *o* circumflexus iniectus est.

alienatio] Sic Vind. Mon. *alienation* Neob., sed litteris *ne* puncta subiecta sunt.

natio habitationum fit, quia maiorum causa bonorum horum venditio celebratur, paucis quidem, quae alienantur, exstantibus, pluribus autem ac melioribus, quae hinc acquiruntur; secundum hoc pretiis videlicet recollectis ex pensionibus, ex venditione in quinquaginta annis facta, transactione debitorum solvendis, quae creditores dederunt in praedicti reditus emtione. Si enim omnium dominus simul et mundi creator deus dignatus est tantum ei dare privilegium ultra alias civitates, ut ex ipsa resurgeret secundum carnem, palam est, quia et nos, sequentes dominum deum et magna eius miracula, secundum quod homini possibile est, privilegium aliquod dedimus ei citra ecclesias alias, ut ipsa fruatur hac nostra lege, quam ei velut quoddam munus offerimus, utilitatem ei per omnia conferentes et honorantes.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc specialem

habitationum] *habitatonum* Vind. Mon., sed secundae litterae *t* lineola supra imposita est.
fit] Sic Neob. *sit* Vind., deest in Mon. Gr. *γίνεται*.
maiorum] Sic Vind. Neob. *maior* Mon. Gr. *μειζόνων*.
causa] *ca* Vind. Mon., sed lineola superius iniecta.
celebratur] Sic Vind. Mon. *celebrant* Neob. Gr. *σπουδάζεται*.
alienantur] Sic Mon. Neob. *alienantibus* Vind. Gr. *τῶν ἐκποιουμένων*.
exstantibus] *errantibus* Neob. Gr. *ὄντων*.
autem] *at* Vind. Mon., sed supra litteram lineola iniecta est.
acquiruntur] *adquiruntur* Vind. Mon. Neob. Quod postea Vulgo est *scilicet*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.
pretiis] *pciis* Vind. Mon., sed priori litterae lineola iniecta est.
videlicet] Sic Vind. Mon. *vidl* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
recollectis] Sic Vind. Mon. *collectis* Neob.
pensionibus] Quod Vulgo subiicitur *habitantium*, in Vind. Mon. Neob. deest, cumque et in Graecis nihil sit, quo fruetur, omittendum fuit. In Vind. esse *habitantium* Os. auctor est.
ex] Quod antea Vulgo additur *et*, in Neob. non est, cumque nec Graecis fruetur, omittendum esse visum est.
annis] Sic Vind. Mon. *annos* Neob., quod etiam Vulgo habetur.
facta] *t factioe facta* Neob., sed litterae *t* circumflexus iniectus est. Non dubito, quin prior vox male ex sequentibus in hunc locum traducta sit.
transactione] Sic Mon. Vind., deest in Neob. Quod Vulgo additum est *in*, in omnibus codd. mss. deest.
quae] *que* Vind. Mon. Neob.

praedicti] Sic Vind. Neob. *praedicto* Mon., quod sec. manus correxit ita, ut in cont. Gr. *τῆς εἰρημένης*.
reditus] *creditus* Mon. Neob.
dominus] *dns* Vind. Mon., sed lineola superius imposita.
est tantum] Pro his *tamen* in Vind. esse Os. notat, quod schedis meis contradicit.
ultra] *ult* Mon. Vind., sed ad finem vocis circumflexus impositus est.
eius] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Gr. *αὐτοῦ*.
miracula] Sic Vind. *mirabilia* Mon. Neob. *oracula* Vulgo. Gr. *θαυματουργίας*.
secundum quod] Sic Mon. Neob. *eius quod* Vind., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. *καθ' ὅσον*. In Vind. *quod* esse Os. auctor est.
ei] Sic Vind. Mon. *eis* Neob. Gr. *αὐτῇ*.
citra] Sic Vind. Mon. Neob. *intra* Vulgo. Gr. *παρά*.
alias] Sic Vind. Mon., deest in Neob. et Vulgo, quod etiam in Vind. ita esse Os. auctor est. Gr. *τὰς ἄλλας*.
ipsa] *ip* Mon., sed litterae *p* circumflexus iniectus est.
hac] Sic Vind. Mon. Neob., sed in cod. postremo litterae *a* lineola imposita est.
lege] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Gr. *τοῦ νόμου*.
velut] *velud* Vind. Mon. Neob.
offerimus] *offerrimus* Vind.
utilitatem ei] Sic Vind. *ei utilitatem* Mon. Neob. Gr. *τὸ συμφέρον αὐτῇ*.
honorantes] *honorates* Mon.

NOV. XLII. EPIL. quae] *que* Vind.
placuerunt nobis] Sic Vind. Mon. *nobis placuerunt* Neob.
specialem] Sic Vind. *spectabilem* Mon. *spebilem* Neob., sed supra litteram *b* a secunda manu litterae *cta* positae sunt. Gr. *ἰδικοῦ*.

legem, et ipsa legum inscribenda codicibus, tua beatitudo cognoscens manifesta illic omnibus instituat, doceatque nostram voluntatem, quam in sanctissima et iuste ab omnium hominum genere adoranda resurrectione nostra habet potestas et domino offerat deo, qui tantorum nos et talium bonorum ultra alios omnes ante nos imperantes per singula dignos fecit et faciet.

Specialis lex scripta Petro, sanctissimo et beatissimo Archiepiscopo et Patriarchae Hierosolymitanorum civitatis. Dat. XV. Kal. Iunii, CP. Belisario V. C. Cons. (536.)

XLIII.

DE DEPOSITIONE ANTHIMI, SEVERI ET ZOORAE.

Imp. Iustinianus aug. Mennae, sanctissimo et beatissimo universali episcopo et Patriarchae.

PRAEFATIO. Rem non insuetam imperio et nos agentes, ad prae-

legem] Sic Vind., deest in Mon. Neob. Gr. νόμον.
ipsa] *ipa* Vind. Mon. Neob., sed huic voci lineola superimposita est, qua re *ipsa* significatur. Vulgo *ipsam*. Manifesto interpres verba αὐτοῦ-ἐγγραφησομένου pro genitivis absolutis habuit.
legum] *lesum* Mon. Neob. *in legum* Vind. Gr. τοῖς τῶν νόμων.
inscribenda] Sic Vind. Mon. Neob. *inscribendam* Vulgo.
codicibus] Sic Vind. Mon. *coditibus* Neob.
cognoscens] *cognosens* Neob., sed litterae *e* sec. manus litteram *c* imposuit.
illic] Sic Mon. Neob. *illi* Vind. Gr. αὐτόθι.
instituat] Sic Vind. Mon. *instituad* Neob.
quam] Sic Vind. Mon. *q* Neob., sed lineola superius iniecta est. Gr. ἣν. In Vind. *quoniam* esse Os. auctor est.
omnium] Sic Vind. Mon. Neob. *omni* Vulgo. Interpres videtur legisse παρὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων.
hominum] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. ἀνθρώπων.
genere] *gne* Vind. Mon., sed supra lineam circumflexus positus est.
adoranda] Sic Vind. Mon. *adhoranda* Neob. Gr. προσκυνουμένη.
habet] Sic Vind. Mon. Neob. *habeat* Vulgo. Gr. ἔχει.
nos] Sic Vind. Mon. *in nos* Neob., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. ἡμᾶς.
talium] Sic Vind. *aliorum* Mon. Neob. Gr. τηλικούτων.
bonorum] *boa* Vind. Mon., sed ultimo signo lineola superius imposita est. Gr. ἀγαθῶν.
fecit] Sic Vind. Neob. *fec* Mon., sed ultimae litterae lineola imposita est.
specialis] *spal* Mon., sed litterae *p* circumflexus impositus ac litterae *l* superiori virgula adiecta est. Gr. ἰδικός.

sanctissimo] Sic Vind. Mon. *scisimo* Neob.
Hierosolymitanorum] *Hierosolimitanorum* Vind. *Ierosolimitanorum* Mon. Neob.
Dat.] Subscriptio in Pist. desideratur tota. Mon. *data*.
Kal.] *kl.* Vind. Mon., sed per ultimam litteram circumflexo traiecto.
CP.] Sic Vind. Mon. Neob., lineola tamen iniecta. *Constantinop.* Vulgo. Quod Vulgo postea additur *post cons.* in Vind. Mon. Neob. non est.
Belisario] *Bilisario* Vind., quod tamen *Belisario* esse Os. auctor est. *Bili*[illegible] Neob. Mon.
V. C.] Sic Mon. Neob. *vic.* Vind. sed supra lineam circumflexus positus est.
Cons.] *consul.* Vind. *co* Mon. Neob. sed lineola supra hanc vocem posita est.
NOV. XLIII. XLIII.] *R/. XLIII.* Vind. deest in Mon. Neob.
depositione] *positione* Mon., sed prioribus litteris circumflexus impositus est. Neob. *depositiono*.
Anthimi] *Antimi* Mon. Neob. Gr. Ἀνθίμου.
Severi] Quod antea Vulgo est *et*, in Vind. Mon. non est; in his autem et in Neob. deest, quod Vulgo postea habetur *et Petri*.
Zoorae] *Zome* Vind. *Zuchore* Mon. *Xocore* Neob. *Zoarae* Vulgo. Gr. Ζοορᾶ. Quod postea Vulgo est *et reliquorum*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.
imp. Iustinianus aug.] *imp. I. a.* Mon. *imp. Iust. aug.* Vind. Alia longe inscriptio Vulgo habetur: *In nomine domini Iesu Christi dei nostri. Imp. Caesar Flavius Iustinianus Alemannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix gloriosus victoriosus triumphalis semper Augustus*.
Mennae] *Menae* Vind. *Mene* Mon. Haec vox et reliqua inscriptionis in Neob. plane non sunt.
universali episcopo] Sic Vind. Mon.

sentem venimus legem. Quoties decretum sacerdotum aliquos indignorum sacerdotio sacerdotalibus deposuit sedibus, velut Nestorium, Eutychen, Arium ac Macedonium, Eunomiumque et alios quosdam in malitia non minores illorum, toties et imperium condecernens sacerdotium auctoritati fuit, ut diviniora et humana concurrentia unam consonantiam rectis facere decretis. Quale videlicet et quoddam etiam nuper factum circa Anthimum novimus, expulsum quidem regiae huius urbis sede ab Agapeto sanctae et canendae memoriae praesule senioris Romae san-

Manifesto interpres οἰκουμενικῷ illud post μακαριωτάτῳ habuit. Vulgo *archiepiscopo*.

NOV. XLIII. PRAEF. rem] Prior littera in Neob. desideratur.

insuetam] Sic Vind. Neob. *in* Mon. *insolitam* Vulgo.

imperio] *inperio* Neob.

nos] Sic Vind. Mon. *non* Neob. Gr. ἡμεῖς.

agentes] Sic Mon. Neob. *agentens* Vind. *facientes* Vulgo.

ad] *et* Vind. Gr. ἐπί.

praesentem] Sic Vind., nisi quod ultima littera ab initio *s* fuit, quam tamen iam prima manus mutavit.

venimus] Sic Mon. Neob. *ummus* Vind. Gr. ἐληλύθαμεν.

quoties] *quotiens* Vind. Neob. *quociens* Mon. Quod Vulgo subiicitur *enim*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.

decretum] Sic Vind. Neob. *dectum* Mon., sed priori litterae *c* lineola imposita est. Vulgo *sententia*.

aliquos] Sic Mon. *aliquis* Vind. *aliqquos* Neob., sed priori litterae *q* punctum subiectum est. *quosdam* Vulgo.

indignorum] Sic Vind. Mon. Neob. *indignos* Vulgo. Gr. τῶν οὐκ ἀξίων.

sacerdotio] *sacerdocio* Vind. Mon.

sacerdotalibus] Sic Vind. Mon. Neob. *de sacris sedibus* Vulgo. Gr. τῶν ἱερατικῶν.

sedibus] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. κατεβίβασε θρόνων.

velut] Sic Vind. *velud* Mon. Neob. *quemadmodum* Vulgo.

Nestorium] Sic Vind. Neob. *Nestorius* Mon. Gr. Νεστόριον.

Eutychen, Arium] *Euthichenarium* Mon. *Eutychenarium* Vind. *Erichenarium* Neob., quod totum a secunda manu scriptum est.

ac] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. καί.

Eunomiumque] Sic Mon. Neob. *Eunomiumq*; Vind., sed litterae secundae *m* circumflexus impositus est.

et] Sic Vind. Mon. *ac* Vulgo.

alios quosdam] Sic Vind. Mon. *quosdam alios* Vulgo. Gr. ἄλλους δή τινας.

in malitia] Sic Vind. Neob. *in malicia* Mon. *ad iniquitatem* Vulgo.

illorum] Sic Vind. Mon. Neob. *illis* Vulgo. Interpres genitivum ἐκείνων, quo id, quocum comparantur, significatur, non intellexit, ideoque sententiam ad verbum transtulit.

toties] *tociens* Vind. Mon. *totiens* Neob.

et] Sic Vind. Neob., deest Vulgo. Gr. καί.

imperium] *inperium* Neob.

condecernens] Sic Vind. Mon. Neob. *eiusdem sententiae et ordinationis cum* Vulgo. Gr. σύμψηφος.

sacerdotium] Sic Vind. Mon. Neob. *sacerdotum* Vulgo.

auctoritati] Sic Vind. Mon. *actoritati* Neob.

ut] Sic Vind. Mon. Neob. *sicque* Vulgo.

diviniora] Sic Vind. Mon. Neob. *divina* Vulgo. Gr. τὰ θειότερα.

humana] *umaina* Neob., sed litterae *i* puncta subiecta sunt.

concurrentia] *concurrientia* Neob., sed priori litterae *i* punctum subiectum est.

unam] Sic Vind. Mon. *una* Neob. Gr. μίαν.

rectis] Sic Vind. Neob. *rectoris* Mon. Gr. ταῖς ὀρθαῖς.

facere decretis] Sic Mon. *facerent decretis* Vind. Neob. *sententiis facere* Vulgo. Gr. ποιήσασθαι ψήφοις.

quale videlicet et quoddam etiam] Sic Vind. Mon. *quale videlicet* Neob. *quemadmodum et* Vulgo. Interpres manifesto legit ὁποῖον δή τι καί.

factum] Quod Vulgo subiicitur *esse*, in Vind. Mon. deest, ideoque omittendum fuit.

novimus] Sic Mon. Neob. *novissimus* Vind. *scimus* Vulgo. Gr. ἴσμεν.

expulsum quidem] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. ἀπελαθέντα μέν. Vulgo: *qui quidem deiectus est de sede.*

regiae huius] Sic Vind. Mon. *regias uius* Neob. *huius regiae* Vulgo. Gr. τῆς βασιλίδος ταύτης.

ab Agapeto] *ab Agapida* Neob. *ab Acpita* Mon. *ab Apito* Vind. Gr. παρὰ Ἀγαπητοῦ. Vulgo *a*, sed nomine proprio omisso.

canendae] Sic Mon. *cancnende* Vind. *carnēd* Neob. Gr. ἀοιδίμου. Vulgo *gloriosae.* Quod post *memoriae* Vulgo inruditur *Agapeto,* in Vind. Mon. Neob. plane non est.

praesule] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. προέδρου.

senioris Romae sanctissimae ecclesiae]

ctissimae ecclesiae utpote nullo modo sibi competentem contra omnes venerabiles canones invadentem sedem, communi vero decreto et ipsius sanctae memoriae viri prius, et hic celebrati sacri concilii condemnatum atque depositum, eo quod a rectis recederet dogmatibus, et quae primitus multipliciter videbatur amplecti, postea diversis declinavit opinionibus, fingens quidem quattuor se sanctas synodos sequi (et trecentorum decem et octo patrum in Nicaea, et quinquaginta et centum in hac felici urbe, et in Epheso prius congregatorum ducentorum, et deo amabilium patrum Chalcedone sexcentorum triginta), non tamen

Sic Vind. Mon. Neob. *sanctissimae ecclesiae antiquae Romae pontifice* Vulgo.

utpote] Sic Vind. *utp9to* Neob. *utpute* Mon. *eo quod* Vulgo. Gr. οἷα.

.sibi] Vulgo subiicitur *ipsi*, quod in Vind. Mon. Neob. non est.

competentem] Sic Vind. Mon. Neob. *conveniente* Vulgo. An legit προσήκοντα?

venerabiles] Sic Vind. Mon. Neob. *sacros* Vulgo. Gr. εὐαγεῖς.

canones] *ccanones* Neob., sed priori litterae punctum subiectum est, quod est delentis signum.

invadentem] Sic Vind. Mon. Neob. *se intruserat* Vulgo. Gr. ἐπεισπηδήσαντα.

sedem] Sic Vind. Mon. Neob. *sedi* Vulgo. Gr. θρόνῳ.

communi vero] Sic Vind. Mon. Neob. *sed et communi* Vulgo. Gr. κοινῇ δέ.

decreto et] Sic Vind. Mon. Neob. *sententia* Vulgo. Gr. ψήφῳ τοῦ τε.

sanctae] Sic Vind. Mon. *sancte ecclesie* Neob., quod tamen Graecis non firmatur.

prius] Sic Vind. Mon. Neob. *primum* Vulgo. Gr. πρότερον.

et] Sic Vind. Mon. Neob. *atque etiam* Vulgo. Interpres verba illa καὶ μὴν non videtur in Graecis habuisse.

hic celebrati] Sic Vind. *hic celebratis* Mon. Gr. ἐνταῦθα γενομένης. Prior vox in Neob. deest, utraque autem Vulgo non est.

sacri concilii] Sic Vind. Mon. Neob. *sacrae synodi hic celebratae* Vulgo.

condemnatum] Sic Vind. Mon. Neob. *condemnatus* Vulgo.

atque] Sic Vind. Mon. Neob. *et* Vulgo.

depositum] Sic Vind. Mon. Neob. *depositus fuit* Vulgo.

recederet dogmatibus] *recederit dogmatibus* Vind. *red' et dignitatibus* Mon. *recedere dignitatibus* Neob. *dogmatibus recessit* Vulgo. Gr. ἀπεφοίτα δογμάτων.

quae] *que* Vind. Mon.

primitus] Sic Vind. Mon. Neob. *prius* Vulgo.

multipliciter] Sic Vind. Mon. Neob. *multoties diligere* Vulgo. Gr. πολλαχόθεν.

videbatur] Sic Vind. Neob. *videtur* Mon. Gr. ἐφαίνετο.

amplecti] Sic Vind. Mon. *anplecti* Neob., deest Vulgo. Gr. στέργων.

postea] Sic Vind. *post eā* Neob. *praeterea* Mon. *haec demum* Vulgo.

declinavit] Sic Neob. *declamaret* Mon. *declinare* Vind., deest Vulgo. Gr. ἀπέφευγε.

opinionibus] Sic Vind. Mon. Neob. *lustrationibus aufugit* Vulgo.

fingens quidem — sanctas] *un se sanctas* Mon. *quattuor sanctas* Vind., sed ut in cont., Neob. *simulans sequi sanctas quattuor* Vulgo. Gr. προσποιούμενος μὲν ταῖς τέτταρσιν ἁγίαις.

sequi] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἀκολουθεῖν.

et trecentorum] Sic Vind. Mon. *et trecentorum et* Neob., sed ultimae litterae puncta subiecta sunt. Gr. τῇ τε τῶν τριακοσίων. Quod postea Vulgo additur *videlicet*, in Vind. Mon. Neob. non est, ideoque omittendum videbatur esse.

decem] *decit* Vind.

octo] *hocto* Neob.

patrum] Sic Vind. Mon. *patium* Neob. Gr. πατέρων.

in] Sic Vind. Mon. *i* Neob.

Nicaea] *Micea* Vind. *Nicenam* Mon. *Nicena* Neob. Gr. ἐν Νικαίᾳ.

quinquaginta et centum] Sic Vind. Mon. Neob. *centum quinquaginta* Vulgo. Gr. πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.

hac] *hac diffintoe* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola imposita, huicque voci tamen puncta subiecta sunt. Gr. ἐν ταύτῃ.

urbe] Sic Vind. Mon. Neob. *civitate* Vulgo.

Epheso] *Effeso* Mon. *Exffeso* Neob., sed priori litterae *x* punctum subiectum est.

prius] Sic Vind. Mon. Neob. *primo* Vulgo.

ducentorum et] Quod postea Vulgo additur *sexcentorum triginta*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit, nec sane in Graecis est, quo firmetur.

deo amabilium] Sic Vind. Mon. Neob. *venerabilium* Vulgo. Gr. θεοφιλεστάτων.

Chalcedone] *Calcedone* Mon. Neob. *Calcedonie* Vind. *in Chalcedone* Vulgo. Gr. ἐν Χαλκηδόνι.

sexcentorum triginta] Sic Vind. Mon. Neob., quae tamen Vulgo desunt.

non tamen] Sic Neob. *non tantum*

horum dogmata sequens, neque nostrae clementiae condescensione, quam propter eius salutem habuimus, suscipere volens, nec abdicare et ipse impiorum dogmatum principes, a prioribus sacris expulsos conciliis, sed aestimans oportere secundum se sub aequalitatem et condemnatos et condemnantes deducere. Semel enim extraneus sanctissimae ecclesiae sensibus corruptus, et a rectis alienatus dogmatibus, merito remeare ad eorum non valuit rectitudinem, et haec a nobis etiam invitatus et eruditus, omni utentibus studio ad salutem eius.

Vind. Mon. *at quidem nec* Vulgo. Gr. οὐ μήν.

sequens] Sic Vind. Mon. Neob. *sequi* Vulgo.

neque] Sic Vind. Mon. Neob. *nec* Vulgo.

nostrae clementiae] Sic Vind. Mon. Neob. *nostram clementiam et* Vulgo. Vide notam sequentem.

condescensione] Sic Vind. Mon. *condescendentem* Neob. Legendum videtur *condescensionem.* Interpres autem in Graecis habuisse videtur: τῆς ἡμετέρας φιλανθρωπίας τὴν συγκαταβασιν.

quam] Sic Vind. Mon. *si omnem q* Neob., sed ultimae litterae circumflexus impositus est.

eius] Sic Vind. Mon. Neob. *ipsius* Vulgo.

habuimus] *heminus* Neob. *huimus* Vind. Mon., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est. Gr. ἔσχομεν.

volens] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. βουληθείς.

nec] Sic Vind. Mon. Neob. *neque ipse* Vulgo, quod tamen Graecis non firmatur.

abdicare] Sic Mon. *alidicare* Neob. *abdice* Vind., sed litterae c circumflexus appositus est, qua re *abdicare* significari videtur.

et ipse] Sic Vind. Neob. *et spe* Mon., sed litterae ultimae *e* lineola imposita est. Gr. καὶ αὐτός. Quod Vulgo habetur *auctores*, in Vind. Mon. Neob. deest ideoque omittendum fuit.

impiorum] Sic Vind. Mon. *inpiorum* Neob.

dogmatum] Sic Mon. Neob. *dogmate* Vind. Gr. δογμάτων.

principes] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἀρχηγούς.

a prioribus sacris] Sic Vind. Mon. Neob. *qui prius a sanctis synodis* Vulgo. Gr. τοὺς ὑπὸ τῶν προτέρων ἁγίων.

expulsos] *expulsus* Vind. Mon. Neob. Gr. ἐκβεβλημένους.

conciliis] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. συνόδων. *fuerant* Vulgo.

aestimans] Sic Vind. *extimans* Mon. *extimans* Neob., sed secunda manus ex u fecit m. Vulgo *putavit.* Gr. οἰόμενος.

se sub aequalitatem] Sic Vind. Mon. *qualitatem* Neob. *ipsum et in aequali ducere* Vulgo. Interpres pro κατὰ ταὐτὸν καὶ manifesto legit καθ' αὐτόν.

condemnantes] *condempnatos* Neob. Gr. τούς τε καταδικάσαντας.

deducere] Sic Vind. Neob. *reducere* Mon., deest Vulgo. Gr. ἄγειν.

semel enim] Sic Vind. Mon. Neob. *nam semel* Vulgo. Gr. ἅπαξ γάρ.

extraneus] Sic Vind. Mon. Neob. *alienatus* Vulgo. Manifesto interpres pro ταῖς ἀλλοτρίαις habuit ἀλλότριος.

sanctissimae ecclesiae] Sic Vind. Mon. Neob. *a sanctissima ecclesia* Vulgo. Gr. τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

sensibus] Sic Vind. Mon. Neob. *intellectibus* Vulgo.

corruptus] Sic Mon. *corruptos* Vind. Neob. *mancipatus* Vulgo. Gr. καταν-δραποδισθείς.

alienatus] Sic Vind. Mon. *alienatis* Neob. *dogmatibus alienatus* Vulgo. Gr. ἠλλοτριωμένος.

dogmatibus] Sic Neob. Vind. *dignitatibus* Mon., deest Vulgo. Gr. δογμάτων.

remeare] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἐπανελθεῖν.

eorum] Sic Vind. Mon. Neob. *ipsorum* Vulgo.

non valuit rectitudinem] Sic Vind. Mon. Neob. *rectitudinem reverti non valuit* Vulgo.

et haec] Sic Vind. Mon. *et hoc* Neob. *etiam ad haec* Vulgo. Gr. καὶ ταῦτα.

a nobis etiam] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. παρ' ἡμῶν καί. Haec desunt Vulgo. Post vocem *invitatus* quod Vulgo *a nobis* habetur, in Vind. Mon. Neob. non est, nec Graecis firmatur.

eruditus] Sic Vind. Mon. *eruditis* Neob., sed sec. m. correxit *eruditus*. Vulgo *directus*. Gr. ὁδηγηθείς.

omni utentibus] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. πάσῃ χρησαμένων. Vulgo *qui omni*. Quod post vocem *studio* Vulgo interponitur *usi sumus*, in Vind. Mon. Neob. deest, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

ad salutem] Sic Vind. Mon. *asolutē* Neob. *ad ipsius salutem* Vulgo.

eius] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. τὴν αὐτοῦ.

CAP. I. Propter haec igitur omnia factum super eo depositionis decretum a sancto concilio occasione illicitae et non a sanctis canonibus attestatae pervasionis regiae huius sacerdotalis sedis et a rectis et veris dogmatibus aversionis ratum nostrum ponit imperium, et super his praesentem scribit legem. Interdicimus autem ei et in hac felicissima civitate et in confinio eius habitationum commoratione, et omni aliarum insignium civitatum, sancientes sub quiete esse, et his contentum, quibus se digne subiecit, et neque aliquibus communicare, neque imbuere eos ad interdictorum dogmatum perditionem. §. 1. Sed neque iuste pro-

NOV. XLIII. CAP. I. PR. omnia] Hoc verbum in Vind. bis scriptum est.

factum] Sic Vind. Mon. Neob. *sententiam* Vulgo. Gr. τὴν γενομένην.

super eo] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἐπ' αὐτῷ.

depositionis] Sic Vind. Neob. *depositionibus* Mon. Gr. καθαιρέσεως.

decretum] Sic Vind. Mon. Neob. *in ipsum* Vulgo. Gr. ψῆφον.

sancto concilio] Sic Vind. Mon. Neob. *sacra synodo factum* Vulgo. Gr. τῆς ἁγίας συνόδου.

illicitae] Sic Mon. Neob. *illicitate* Vind. *non liciti* Vulgo.

et non] Sic Vind. Mon. Neob. *neque* Vulgo. Gr. οὐδέ.

sanctis] *scisi* Neob., sed toti huic voci lineola superius iniecta est.

attestatae] *adtestate* Vind. *atestae* Neob., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est. Mon. *antistite.* Vulgo *approbati.* Gr. μαρτυρουμένης.

pervasionis] Sic Vind. Mon. Neob. *raptus* Vulgo. Quod Vulgo postea additur *sacrarum sedium*, deest in Vind. Mon. Neob., ideoque omittendum fuit.

regiae huius] Sic Vind. Mon. Neob. *huius regiae* Vulgo. Gr. τῆς βασιλίδος ταύτης.

sacerdotalis sedis] Sic Vind. Mon. Neob., desunt haec Vulgo. Pro ἱερατικῶν θρόνων interpres videtur legisse ἱερατικοῦ θρόνου.

et] Quod Vulgo postea habetur *aversionis*, in Vind. Mon. Neob. deest, nec sane Graecis firmatur.

et veris] Sic Vind. Mon. *verisque* Neob.

aversionis] Sic Vind. Mon. *adversionis* Neob., deest Vulgo. Gr. ἐκτροπῆς.

ratum] Sic Vind. Mon. Neob. *proprium* Vulgo. Gr. κυρίαν.

ponit] Sic Vind. Mon. Neob. *facit* Vulgo. Gr. τίθεται.

imperium] Sic Vind. Mon. *inpertium* Neob. Gr. βασιλεία.

super his] Sic Vind. Mon. Neob. *contra istum* Vulgo. Gr. ἐπὶ τούτοις.

in hac] Quod antea Vulgo est *commorari*, in Vind. Mon. Neob. deest.

felicissima] Sic Vind. Neob. *felicissimu* Mon., quod tamen sec. manus correxit, ut in cont. Vulgo *felici.*

in confinio eius] Sic Vind. Mon. Neob. *eius districtu* Vulgo. Gr. τῆς περιοχίδος αὐτῆς.

habitationum commoratione] *habitationum comorationem* Vind. *habitationum commemorationem* Mon. *habitationum commemoratione* Neob. Haec Vulgo desunt. Interpres vocem διατριβῆς quomodo Latine transferre deberet, videtur ignorasse.

et omni aliarum] *omni aliarum* Vind. *omnia aliarum* Neob. *omnia harum* Mon. Interpres videtur legisse πάσης ἑτέρων.

insignium civitatum] Sic Vind. Mon. Neob. *insigni civitate* Vulgo. Gr. τῶν ἐπισήμων πόλεων.

sancientes] *scientes* Vind. Mon., sed litteris *ci* circumflexus impositus est. Neob. *sanctientes.*

sub] Sic Vind. Mon. Neob. *in* Vulgo.

et] Sic Mon., deest in Vind. Neob. Gr. καί.

his contentum] Sic Vind. Mon. Neob. *eos diligere* Vulgo. Gr. τούτοις στέργει.

se] In Vind. Mon. Neob. deest, quod Vulgo postea habetur *ipsum.*

subiecit] Sic Neob. *subiec* Vind. Mon. sed ultimis duabus litteris lineola iniecta est. *supposuit* Vulgo.

et neque] Sic Vind. Mon. Neob. *non* Vulgo. Gr. καὶ μήτε.

aliquibus] Sic Vind. Neob. *ab*; Mon. sed litterae *a* littera *i* imposita est.

imbuere eos] Sic Vind. Mon. *inbuere eos* Neob. *eos imbuere* Vulgo. Gr. ἐμβιβάζειν αὐτούς.

ad] Sic Vind. Mon. Neob. *in* Vulgo.

interdictorum — perditionem] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem habetur *perditione.* Vulgo *perditionem interdictorum dogmatum.* Gr. τῶν ἀπηγορευμένων δογμάτων ἀπώλειαν.

NOV. XLIII. CAP. I. §. 1. sed neque iuste prolata] Sic Vind. Mon., qui tamen habet *prolatam*, Neob., qui tamen habet *praelata.* Vulgo est: *nec utique extra imperialem confirmationem relinquimus sententiam iuste.* Gr. οὐδὲ μὴν οὐδὲ τὴν δικαίως ἐξενεχθεῖσαν.

lata contra Severum sententia ab omnibus interdicendum est pontificalibus et patriarchis cum monachico consensu procedentem sedibus, anathematismum inferentem ei imperiali extraneum confirmatione relinquimus, qui primitus contra sacras sanctiones, apprehendens sedem Theopolitanorum sanctissimae ecclesiae, ita perturbavit omnia, ita plena fecit tumultu, quod commune quoddam et abdicandum sanctissimis ecclesiis immitteret adinvicem bellum. Et hoc et a praecedentibus nos sceptris ad eum scriptum est, variis quidem dogmatum et alienis a rectitudine sensibus blasphemiis utentem, omnia vero conturbantem, et sola utrius-

Severum] *Sueseuru* Neob., sed priori litterae *s* circumflexus inferius traiectus est, ultimaeque litterae lineola imposita, syllabaeque *ues* puncta subiecta sunt.

sententia] Sic Mon. *sententiam* Vind. Neob. Gr. ψῆφον. Vulgo *latam*.

ab omnibus interdicendum est] Sic Vind. Mon. Neob., qui tamen pro *interdicendum* habet *interdictum*. Interpres sententiam verborum ὡς εἰπεῖν non cepit. Vulgo *ac ex omnibus, ut ita dicamus*.

et] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Gr. καί.

patriarchis] Sic Vind. Mon. Neob. *patriarchalibus una* Vulgo. Interpres videtur habuisse πατριαρχῶν.

cum] Sic Mon. Neob. *com* Vind.

monachico] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem haec vox a secunda manu scripta est. Vulgo *monachicis*. Gr. μοναχικῆς.

consensu] Sic Vind. Mon. Neob. *consensibus* Vulgo. Gr. συναινέσεως.

procedentem] Sic Vind. Mon. Neob. *provenientem* Vulgo.

sedibus] Quod postea Vulgo est *et*, in Vind. Mon. Neob. deest, nec sane Graecis firmatur.

inferentem] Antea Vulgo est *ipsi*, quod in Vind. Mon. Neob. deest, nec sane Graecis firmatur.

ei] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. αὐτῷ.

imperiali extraneum confirmatione relinquimus] Sic Vind. Mon., in quo quidem habetur *confirmationem*, Neob., ubi est *imperiali*. Desunt haec Vulgo. Gr. βασιλικῆς ἔξω καταλιμπάνομεν ἐπικυρώσεως.

primitus] Sic Vind. Mon. Neob. *prius* Vulgo.

sanctiones] Sic Vind. Neob. *sanctionis* Mon., quod quidem secunda manus correxit, ut in cont.

apprehendens] Sic Vind. Mon. *ad praehendens* Neob. *accipiendo* Vulgo. Gr. καταλαβών.

Theopolitanorum sanctissimae ecclesiae] Sic Vind. Mon. *Teopolitanorum et sanctissimae i* Neob., sed huic ultimae litterae a secunda manu punctum subiectum est. *sanctissimae ecclesiae Teopolitanorum* Vulgo. Gr. τῆς Θεουπολιτῶν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

ita] Sic Vind. Mon. Neob. *sic universa* Vulgo. Gr. οὕτω.

perturbavit] Sic Vind. Mon. Neob. *conturbavit* Vulgo.

omnia] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἅπαντα.

ita plena fecit tumultu] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem est *feci* pro *fecit*, lineola tamen superius iniecta. Vulgo *sicque accumulatas turbationes fecit*.

et abdicandum] Sic Vind. Mon. Neob. *ac abominabile bellum* Vulgo.

sanctissimis] *sanctissimus* Neob.

immitteret] *inmitteret* Vind. Mon. *inmitter* Neob., sed circumflexus ultimis duabus litteris iniectus est. Quod postea habetur: *adinvicem*, in Vind. Mon. Neob., ante vocem *immitteret* Vulgo collocatur. Gr. ἐμβαλεῖν πρὸς ἀλλήλας.

bellum] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. πόλεμον.

praecedentibus nos] Sic Vind. Mon. Neob., quod etiam Graecis convenit. Deest Vulgo.

sceptris] *ceptris* Mon. Quae postea Vulgo adduntur *qui ante nos fuerunt*, in Vind. Mon. Neob. desiderantur.

ad eum] Sic Vind. Mon. Neob. *contra ipsum* Vulgo. Gr. πρὸς αὐτόν.

est] Sic Mon. Neob. *et* Vind. *erat* Vulgo.

quidem] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. μέν.

alienis] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. ἀπηλλοτριωμέναις.

a rectitudine] Sic Vind. Mon. *arrectitudinem* Neob. Quod Vulgo subiicitur *alienatis*, in Vind. Mon. Neob. deest.

sensibus] Sic Vind. Mon. Neob. *intellectibus* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *ac*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.

blasphemiis] Sic Vind. Neob. *blasphemis* Mon.

utentem] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. χρησάμενον. Vulgo *usum fuisse*.

omnia vero] Sic Vind. Mon. Neob. *ac universa* Vulgo. Gr. ἅπαντα δέ.

conturbantem] Sic Vind. Mon. Neob. *conturbasse* Vulgo. Gr. ταράξαντα.

que erroris haeresiarchae abominabilia atque scelesta dogmata defendentem, Nestorii dicimus et Eutychis, et utriusque ducis e contrario quidem sibi adinvicem esse aliquo modo putati, ad unum vero terminum impietatis impulsi et illorum figuratos in se designantem sermones. Duobus enim exsistentibus contrariis adinvicem dogmatibus, quorum utrumque similiter ad animae perditionem tendit, et Nestorii et Eutychis, sicuti praediximus, quae ex Arianicis et Apollinariis constat pollutionibus ipse aliquid passus inopinabile similiter in utrumque corruit, et alibi quidem hoc, alibi autem illud asserens, commune videtur receptaculum semetipsum suosque libros tantorum constituere delictorum. §. 2. Sit igitur et ipse sub praedicto anathematismo, quem om-

et sola — haeresiarchae] Sic Vind. Neob. Mon., in quo quidem pro *heresiarchae* habetur *heresi*. Vulgo: *et illum quemcunque errorem abominabilem haeresiarcharum*.

abominabilia] Sic Vind. Neob. Mon., in quo quidem *abhominabilia* est.

atque scelesta dogmata defendentem] Sic Vind. Mon. Neob., quod etiam Graecis firmatur. Vulgo *et iniquorum dogmatum recipere*.

Eutychis] *Euticis* Mon. *Eutichis* Neob. *Ethychis* Vind.

et] Sic Mon., deest in Neob. Vind. Gr. *καί*. Pro his, quae sequuntur *utriusque — sibi*, quae quidem in Vind. Mon. Neob. sunt et Graecis firmantur, Vulgo haec leguntur: *quum uterque horum praeceptorum contrarii quodammodo*.

adinvicem] Sic Vind. Neob. *invicem* Vulgo.

esse aliquo — sermones] Sic Vind. Neob. Mon., in quo quidem pro *figuratos* habetur *figuratus*; praeterea loco vocis *designantem* legitur *designantes*. Pro his Vulgo habentur: *esse videantur, ad unum vero impietatis finem inferant, etiam illorum divulgatos sermones eum in unum formavisse*.

contrariis] Sic Vind. Mon. Neob. *dogmatibus* Vulgo.

dogmatibus] Sic Mon. Neob. *dogmatis* Vind., deest Vulgo. Gr. *δογμάτων*.

quorum] Sic Neob. *quarum* Vind. Mon.

animae] Sic Vind. *ure* Mon. Verba *ad animae* in Neob. desunt.

perditionem] Sic Vind. Neob. *perticionem* Mon.

tendit] Sic Vind. Mon. Neob. *adducit* Vulgo.

et] Sic Vind. Mon. Neob. Gr. *τέ*.

Nestorii] Sic Vind. Neob. *Nestocii* Mon., sed sec. manus supra litteram *r* litteram *c* posuit. Quod Vulgo postea habetur *videlicet*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque omittendum fuit.

Eutychis] *Euthychis* Vind. *Eutichis* Mon. In Neob. voces *et Eutichis* a secunda manu scriptae sunt.

sicuti praediximus] Sic Vind. Mon. Neob. *quemadmodum dicendo narravimus* Vulgo.

quae] *que* Vind. *q̄* Mon.

Arianicis] Sic Vind. Mon. Neob. *Arianorum* Vulgo.

Apollinariis] Sic Neob. *Apolinariis* Mon. *Apolinnariis* Vind. *Apollinarii* Vulgo.

constat pollutionibus] Sic Vind. Mon. Neob. *contagione consistunt* Vulgo, quem verborum ordinem Graeca non confirmant.

aliquid passus inopinabile] Sic Vind. Mon., qui tamen habet *aliquis*, Neob., in quo est *inoppinabile*, quae verborum conceptio et Graecis firmatur. Vulgo *paradoxum quid perpessus in utrumque*.

in utrumque] Sic Neob., deest in Vind. Mon., nec Vulgo habetur. Gr. *εἰς ἑκάτερον*.

corruit] Sic Vind. Mon. Neob. *incidi*... Vulgo.

alibi] Sic Vind. Mon. *alii* Neob. ... Vulgo. Gr. *πῆ*.

alibi] Sic Vind. Mon. Neob. *ibi* Vulgo. Gr. *πῆ*.

autem] Sic Vind. Mon. Neob. *quide*... Vulgo. Gr. *δέ*.

asserens] Sic Vind. Neob. *asere*... Mon. *mittendo* Vulgo. Gr. *πρεσβεύω*...

commune videtur — delictorum] S... Neob. Vind. Mon., nisi quod pro voc... *receptaculum* in Vind. Mon. est *recepta d'm*... et pro *constituere* in Neob. est *constitiss*... Sane potest ab initio fuisse *constituisse*. Certe Gr. *καταστῆσαι*. Vulgo: *se ipsu*... *et sermones suos visus est constituiss*... *commune receptaculum tantorum malorum*.

NOV. XLIII. CAP. I. §. 2. igitur] Sic Vind. Mon. 9 Neob. *itaque* Vulgo.

et] deest in Mon. Neob., est in Vind. Gr. *καί*.

quem] *q* Vind. Mon. Neob., sed lineola inferius traiecta.

omnis] Sic Vind. Mon. Neob. *universus* Vulgo.

nis patriarchalis et sacerdotalis et monachica nostrae reipublicae figura iuste intulit ei, Theopoli quidem expulsus, eo quod eum eius removit sedis, utpote nec initia recte eam apprehendentem, sed adhuc vivente et in sanctas ecclesias praedicato eo, qui ante eum sacerdotium habuit, ab eo autem, qui post eum fuit, sacerdotio cadentem, et nec stantem usque ad hoc solum, sed etiam sub commune anathematismo orthodoxae catholicaeque ecclesiae factum, et multis nobis libris blasphemis et interdictis implentem rempublicam, unde etiam interdicimus omnibus eius aliquem habere libros. Et sicuti non licet Nestorii scripturare aut possidere libros, eo quod a prioribus nostris imperatoribus in eorum con-

et sacerdotalis] Sic Vind. Mon. *et sacerdotali* Neob. *pontificalis* Vulgo. Gr. *καὶ ἱερατικόν*.

et] Sic Vind. Mon. Neob. *ac* Vulgo.

monachica] *monachicha* Vind., sed ut in cont., Mon. Neob. *monachicus* Vulgo.

nostrae reipublicae] Sic Vind. Neob. *rei nostre p.* Mon. *nostrae ut ita dicamus politiae* Vulgo.

figura iuste intulit] Sic Vind. Mon. Neob. *coetus iuste in ipsum induxit* Vulgo.

ei] Sic Vind. Neob. *e* Mon., deest Vulgo. Gr. *αὐτῷ*.

Theopoli quidem expulsus] Sic Vind. Neob. Gr. *τῆς μὲν Θεουπουλιτῶν ἐκβεβλημένος*. Vulgo *de Theupolitana quidem ecclesia eiectus*.

eo quod — apprehendentem] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem pro *eum* habetur *cum*. In Vind. Mon. tamen pro *utpote* legitur *utpute*. Pro his Vulgo est *idcirco, quod thronus de illa ipsum removit, eo quod ipsius principatum recte non acceperat*.

vivente] Sic Vind. Mon. Neob., qui non habent, quod Vulgo subiicitur *eo*, quod nec Graecis firmatur.

in] Sic Neob., deest in Vind. Mon.

sanctas] Sic Vind. Mon. *sancta* Neob. *sanctissimis* Vulgo.

ecclesias] Sic Vind. Mon. Neob. *ecclesiis* Vulgo.

praedicato eo] Sic Vind. Mon. Neob. *commemorante* Vulgo. Gr. *ἀνακηρυττομένου τοῦ*.

ante] Sic Vind. Mon. *a non* Neob.

eum] Sic Vind. Mon. Neob. *ipsum* Vulgo.

habuit] Sic Vind. Mon. Neob. *habebat* Vulgo.

ab eo autem] Sic Vind. Mon. Neob. *et propter eum* Vulgo.

eum] Sic Vind. Mon. Neob. *ipsum* Vulgo.

sacerdotio] Sic Neob. *sacerdocio* Vind. Mon. *de sacerdotio* Vulgo.

cadentem] Sic Vind. Mon. *cademte* Neob. *exciderat* Vulgo. Gr. *ἐκπεπτωκότος*.

et nec] Sic Vind. Mon. Neob. *nec* Vulgo.

stantem] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. *στάντα*.

ad hoc] Sic Mon. Neob. *adhuc* Vind. Gr. *μέχρι τούτου*.

solum] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. *μόνον*.

sub commune anathematismo] *commune sub anath'ismo* Vind. *sub commune anathematismo* Mon. *sub commune anathatismo* Neob. Ultima vox Vulgo deest. Gr. tamen *ὑπὸ τὸν κοινὸν ἀναθεματισμόν*.

orthodoxae] *ortodoxe* Neob.

catholicaeque] Sic Mon. Neob. *catholice* Vind.

ecclesiae] Quod Vulgo postea subiicitur *anathematismo*, in Vind. Mon. Neob. non est, nec Graecis firmatur.

factum] Sic Vind. Neob. *facai* Mon., sed ultimis tribus litteris lineola imposita est. Gr. *γενόμενον*.

et multis] Sic Vind. Mon. Neob. *multis* Vulgo. Gr. *καὶ πολλῶν*.

nobis] Sic Vind. Mon. Neob., in quo quidem syllaba *blas* subiicitur. Deest Vulgo. Gr. *ἡμῖν*.

libris — rempublicam] Sic Vind. Mon. Neob. Pro his Vulgo haec habentur: *libris blasphemiisque et abominationibus nobis politiam implevit*.

unde etiam] Sic Vind. Mon. Neob. *quare universis* Vulgo.

omnibus eius] Sic Vind. Mon. Neob., desunt Vulgo. Gr. *ἅπασι τῶν αὐτοῦ*.

aliquem] Sic Vind. Neob. *aliq̄* Mon., sed ultimae litterae circumflexus impositus est.

libros] Sic Vind. Mon. *de libros eo, quod a prioribus et* Neob.

et] Ab hac inde voce usque ad vocem *libros* quae leguntur, desunt in Mon. omnia.

sicuti] Sic Vind. *sic et* Neob.

scripturare] *scriptura4* Vind. *scripturam* Neob. An legendum *scripturam scribere? libros scribere* Vulgo. Gr. *γράφειν*.

aut] Sic Vind. Neob. *vel* Vulgo.

possidere] *posidē c* Neob., sed litterae o punctum subiectum est.

libros] Sic Vind. Neob., deest Vulgo.

nostris] Sic Vind., deest in Neob. Interpres manifesto sententiam verborum *πρὸ ἡμῶν* interpretans assecutus non est. Pro *eo quod — nostris* Vulgo habetur *quia praedecessoribus nostris*.

stitutionibus placuit eos et his, quae a Porphyrio contra Christianos dicta sunt, similes constituere, ita neque Severi dicta et scripta maneant apud aliquem Christianum, sed sint profana et aliena a catholica ecclesia ignique concrementur a possessoribus, si nolunt sustinere periculum, qui haec habent. Scribanturque a nullo de cetero, neque ab his, qui pulchre neque qui velociter scribunt, neque ab aliquo omnium alio, sciente, quia abscisio manus erit, quae illius sunt, scribentibus poena. Non enim volumus etiam reliquo **** §. 3. autem et huic omnino interdicimus et regiam accedere civitatem eiusque confinia et aliam

imperatoribus] Hoc loco in Mon. intruditur: *et sicut non licet Nestorii scripta aù possidere libros eo quod a prioribus nostris.* Caeterum Neob. habet *inperatoribus.*

eorum] Sic Vind. Mon. Neob. *suis* Vulgo.

constitutionibus] Sic Vind. *constitoibus* Mon., sed litteris *oi* lineola imposita est. Neob. *constitutionem.*

placuit — et his] Sic Vind. Mon. Neob. Pro his autem Vulgo habetur: *visum est statuere similia de his.*

quae] *que* Vind. Mon. Neob. Quae Vulgo subiiciuntur: *dicta et scripta sunt,* in Vind. Mon. Neob. desunt, nec Graecis firmantur.

Porphyrio] *Porfilio* Vind. *Porphirio* Mon. Neob., in quo quidem syllaba *Por* a prima manu scripta est. Quod in Vind. Mon. Neob. subiicitur *que,* Vulgo deest, nec sane Graecis firmatur videturque ex superioribus male esse repetitum.

contra] Sic Vind. Mon. Neob. *in* Vulgo. Quod voci *Christianos* Vulgo subiicitur: *dicta sunt, similes constituere ita,* in Vind. Mon. Neob. deest.

neque Severi] Sic Vind. *neqstorii* Mon., sed litterae *q* lineola imposita est. In Neob. est *neque Nestorii.* Gr. τὰ Σεβήρῳ ῥηθέντα. Pro verbis *ita — Severi* Vulgo habetur: *sic nec dicta et scripta Severi.*

scripta] Sic Vind. Mon., in quo ultimae litterae *a* lineola imposita est. Neob. *scriptua,* ut tamen ultimis duabus litteris circumflexus impositus sit.

apud] Sic Vind. Mon. Neob. *penes* Vulgo.

profana] *prophana* Vind.

a catholica ecclesia] Sic Vind. Mon. Neob. *ab ecclesia catholica* Vulgo.

ignique] *uq;* Mon., sed prioribus litteris puncta iniecta sunt. Vulgo *igneque.*

concrementur] Sic Vind. Mon. Neob. *comburantur* Vulgo.

possessoribus] *possidentibus* Neob.

si nolunt sustinere] Sic Vind. Mon. Neob. *nisi qui ista habent velint* Vulgo.

qui haec] *qui hoc* Neob. *que hic* Mon. *pati* Vulgo. Gr. οἱ ταῦτα ἔχοντες.

habent] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo.

scribanturque] *scribaturque* Neob., deest Vulgo. Gr. γραφέσθω τε.

nullo] *nemine* Vulgo.

de caetero] Sic Mon. Neob. *decreto* Vind. *ergo scribantur* Vulgo. Gr. τὸ λοιπόν.

ab his] Sic Neob., sed litterae *h* punctum subiectum est. *ablus* Vind. Deest Vulgo.

pulchre] *pulcre* Mon. Neob. Pro verbis *ab his qui pulchre* Vulgo habetur *ad pulchritudinem.*

qui velociter scribunt] Sic Neob. Prior vox *qui* in Mon. deest, habetur in Vind. *que.* Vulgo: *ad velocitatem scribentium.*

neque ab] In Vind. Mon. vox *ab* bis ponitur. Haec Vulgo desunt.

aliquo] Sic Vind. Mon. *alio* Neob., deest Vulgo.

omnium alio] Sic Vind. Mon. *omnium in alio* Neob. Desunt Vulgo.

sciente] Sic Vind. Mon. *siente* Neob. *sciendo* Vulgo. Gr. εἰδότος.

quia] *qui* Vind. Mon. Neob., sed lineola superius iniecta est.

abscisio] Sic Vind. *ab his scissio* Mon. *abscissio* Neob. *amputatio* Vulgo.

manus] Sic Neob. *marius* Mon. *magnus* Vind.

erit — poena] Sic Vind. Mon. Neob., quod etiam Graecis firmatur. Vulgo: *his qui scripta eius scripserint, poena erit.* Caeterum pro *illius* in Neob. est *cblis,* sed litterae *b* superiori circumflexus traiectus eique punctum subiectum est.

non] Sic Vind. Mon. Neob. *neque* Vulgo.

etiam reliquo] Post haec lacunam esse in codd. mss. Graeca indicant. Videtur autem unus versus in authentico exemplari excidisse. Vulgo: *in futuro tempore ex illis blasphemiam protrahi. Similiter.* **NOV. XLIII. CAP. I.** §. 3. omnino interdicimus] Sic Vind. Mon. Neob. *interdicimus omnino* Vulgo. Gr. παντοίως ἀπαγορεύομεν.

et] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. τῆς τε.

accedere civitatem] Sic tres mei codd. *civitatem ingredi* Vulgo. Gr. ἐπιβαίνειν πόλεως.

eiusque confinia] Sic codd. *aut eius districtum* Vulgo.

et insignium, sed in deserto quodam et quiete sedere et non pere alios neque ad blasphemiam eos producere, neque aliquid novum contra vera dogmata reperire, per quod rursus nobis are sanctissimas ecclesias studeat.

P. II. Sed neque Petrum, qui Apameae fuit episcopus et simul depositus, simul autem in iisdem, in quibus Severus, sub anathemate est, imperium recepit, sed sint rata etiam, quae contra eum decreta sub commune deductus anathematismum sub eo constituatur, sanctis- n pontificum super eis procedente sententia rata manente. Non autem nec illi hanc habitare regiam civitatem aut eius confinia quam insignium, sed quorum secutus errorem, horum imitetur et ationem, exiliatus longissime et celans semetipsum, quia talibus

am quamlibet] Sic Vind. Mon. in quo quidem est *quanlibet.* ec *aliquam aliam.*
ium] Sic Neob. *insignum* Vind. le *insignibus* Vulgo.
to quodam] Sic Vind. Mon. Neob. litudine Vulgo.
] Sic Neob. *queete* Vind. Mon., quidem sec. manus correxit, ut Vulgo *in silentio.*
Sic Vind. Mon. Neob. *celeros*
ic Vind. Mon. *a ad* Neob., sed itterae punctum subiectum est.
emiam] Sic Vind. Mon. *blas-* Neob.
roducere] Sic Vind. Mon. Neob. *ducere* Vulgo.
aliquid] Sic Neob. *neque ad* on. Vulgo *et non semper aliquid.* δὲ ἀεί τι.
er novum] Sic Vind. Mon. Neob. *nire* Vulgo.
ire] Sic Vind. Mon. Neob., deest Gr. ἐξευρίσκειν.
rbare] *conturbari* Vind. Mon. Neob. rigendum ex Gr. συνταράξαι.
ssimas] *santissimas* Neob.
at] Sic Vind. Mon. *studead* Neob. Vulgo.
XLIII. CAP. II. neque] Sic Vind. eob. *nec* Vulgo.
In Mon. est signum, quo signi- let *quia.* Ultima littera ex se- roce adhaesit. Deest Vulgo.
eae] *Apamie* Neob. *Apanie* Vind. Mon. *episcopum Apameae* Vulgo. αμείας.
piscopus] Sic Vind. Mon. Neob. o.
m] Sic Vind. Mon. Neob., deest
itus] Sic tres mei codd. *depo-* Vulgo.
] at Vind. Mon., cui voci lineola . Deest Vulgo.
] *in hisdem* Vind. Mon. *de hisdem* Neob. Gr. ἐπὶ τούτοις. Vulgo *ab ipsis.*
in] Sic mei codd. *a* Vulgo.
Severus] Sic Mon. Neob. *venis* Vind.
sub] Quod Vulgo subiicitur *praedicto,* in meis codd. desideratur.
factus est] *factum* Vulgo.
recepit] Sic codd. *admittit* Vulgo.
rata etiam quae] Sic codd., nisi quod pro *rata* Neob. *rapta* habet; pro *etiam* idem et Mon. *et* exhibet. Vulgo *propria.*
eum] Sic codd. *ipsum* Vulgo.
decreta sunt et] Sic Vind. Mon. Neob. *sententiata et qui* Vulgo.
commune] Sic Vind. Mon. *conditione* Neob. *communi* Vulgo.
deductus] Sic mei codd., deest Vulgo.
anathematismum] *anathematismo ordinatus est* Vulgo.
eo] Sic mei codd., *ipso* Vulgo.
constituatur] Sic Neob. *constituant* Vind. Mon. Gr. τετάχθω. *esto et sententia* Vulgo.
sanctissimorum] *scifitiorum* Neob., sed prioribus tribus litteris lineola iniecta est.
super — manente] Sic mei codd. *quae ipsum praevenit, firma permaneto* Vulgo.
non — civitatem] Sic mei codd., nisi quod pro *illi* Vind. habet *illic.* Vulgo: *neque vero permittimus illi hanc regiam urbem habitare.*
eius confinia] Sic Vind. Mon. Neob. *ipsius districtum* Vulgo.
insignium] *insignum* Mon. *inscignium* Neob., sed litterae *c* punctum subiectum est. Vulgo *de insignibus.*
horum] Sic Mon. Neob. *eorum* Vind. Gr. τούτων.
imitetur] *innitatur* Neob. *mittetur* Mon., sed ut in cont., Vind.
et conversationem] Sic Mon. Neob. *conversationum* Vind. *diaetam* Vulgo. Gr. καὶ τὴν δίαιταν.
exiliatus] *exhiliatur* Vind. *exilliatur* Neob. *exiliatur* Mon. Corrigendum ex Gr. ἀπῳκισμένος.
longissime] *logissime* Vind.
semetipsum] *sesemetipsum* Vind. Pro

absconditi, quam apparere magis utilius, cum etenim non videntur, sibi nocent tantummodo, publicantes vero sua dogmata plurimis simplicioribus occasionem perditionis impertiunt, quod in nullo fieri modo in christiano dei ovili et orthodoxo populo iustum est neque ab imperio concedendum.

CAP. III. Quia vero Zooram dignum habuerunt omnino sub anathemate facere colendissimi et iusta iudicantes episcopi, parvam aliquam interpositionem malorum talium existentem et in quibus depravatus est omnino mereri aliquam posse memoriam; sit quoque Zooras malignae huius partis, Anthimi et Severi et Petri dicimus, interpositio quaedam vilis, inter anathematizatos ipse quoque constituatur pontificali eum deponente sententia, quam ratam et ipsam in se existentem et in quibus depravatus est, robustiorem adhuc magis imperium facit et hunc quidem expellens hac regia civitate eiusque confiniis et in civitatibus habita-

verbis *exilintus — ipsum* Vulgo habetur: *quam longissime abscedens et occultans se ipsum.*

quia talibus] *quam talibet* Vind. Mon. *quem talibus* Neob. Gr. ὡς τοῖς γε τοιούτοις.

apparere] *aparem* Neob.

utilius] *utillius* Mon. Pro *quia — utilius* Vulgo habentur: *nam talibus occultari quam videri utilius est.*

cum] *cdum* Vind. Mon., sed priori litterae *c* lineola imposita est. Neob. *ēdum.*

non] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Gr. ἀφανεῖς.

tantummodo] *tntmo* Vind., sed lineola superius imposita est. Mon. *mum,* sed litterae *u* circumflexus impositus est. Pro *cum — tantummodo* Vulgo est: *ignoti enim exsistentes se ipsos laedunt solos.*

impertiunt] *inpertivit* Neob. Pro *plurimis — impertiunt* Vulgo haec habentur: *multis ex simplicioribus occasionem perditionis praebent.*

fieri] Sic Vind. Neob. *fieret* Mon. Gr. γίνεσθαι.

ovili] *et alive* Vind.

orthodoxo] Sic Mon. *horthodoxo* Vind. *ortodoxo* Neob., sed litterae *r* littera *h* supra lineam imposita est. Pro verbis: *quod in nullo — concedendum* Vulgo haec habentur: *quod nullo modo fieri in Christiano ovili dei et orthodoxo populo iustum est neque ab imperio permissum.*

NOV. XLIII. CAP. III. PR. Zooram] Sic Vind. *Zocoram* Mon. *eiħcoram* Neob.

dignum] Sic Neob. Mon., deest in Vind.

iusta] Sic Mon. Neob. *iuste* Vind. Gr. δίκαια. Pro *quia — episcopi* Vulgo leguntur: *quoniam vero et Zooram digne penitus iudicarunt sub anathematismo esse reverendissimi et qui iusta iudicant episcopi.*

parvam] *partem vero* Neob., sed ut in cont., Vind. Mon.

interpositionem] Sic Vind. Mon. *interpositione* Neob.

depravatus est] Pro *parvam — est* Vulgo haec habentur: *quam parva quaedam talium malorum interpositio sit et in quibus dehonestatus est.*

aliquam] Sic Vind. Mon. *aliquo* Neob. Pro verbis *omnino — memoriam* Vulgo habetur: *omnia videlicet comprehendendo ex memoria quadam abundante.*

quoque] Sic Vind. Neob., deest in Mon.

Zooras] Sic Vind. Mon. *Zooranst* Neob., sed litterae *s* punctum subiectum est.

malignae] *maligna* Mon. *maligni* Vind.

partis] *patris* Neob. Pro verbis *sit — partis* Vulgo habetur: *sit et Zoorae interpositio quaedam parva huius malae partis.*

Anthimi] Sic Vind. Neob. *Anathismi* Mon. *Anthimi dicimus* Vulgo.

et Petri dicimus] *ac Petri* Vulgo.

vilis] Sic Vind. *utilis* Mon. *nutilis* Neob., sed primae litterae punctum subiectum est. Gr. εὐτελής. Possis credere in altero exemplari fuisse *inutilis.* Desunt Vulgo verba: *interpositio quaedam vilis.*

anathematizatos] *anathematos* Vind. Mon. Neob.

quoque] *coque* Neob., deest in Mon.

deponente] *deponentes* Mon. Vind. *deponeretes* Vulgo.

quam] *quan* Neob.

ratam] Sic Vind. Mon. *raptam* Neob.

ipsam] *ipa* Mon., sed lineola superius imposita est.

est] In Mon. Neob. voces: *et in quibus depravatus est* desunt.

robustiorem] *robostiorem* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont.

magis] *i magis* Neob.

imperium] *inperium imper* Neob.

facit] Pro verbis: *inter anathematizatos — facit* Vulgo leguntur: *ordineturque et ipse inter anathematizatos, sacra sententia ipsum deferente; quam propriam et ipsam in se ipsa exsistentem adhuc magis cyrioteran imperium facit.*

quidem] Sic Vind. Mon. *quoque* Vulgo.

habitationem] *habitatione* Vind.

tionem ei omnibus modis interdicens, ut cum illis solis habitet atque consultet, qui primitus a nobis sunt dicti, similia quidem blasphemantibus, similiter vero circumclusis. Si vero aliquid etiam aliud sanctissimorum episcoporum continetur decreto, quod praedictos deposuit et anathematizavit, ratum etiam hoc ponimus et imperialibus illud legibus firmamus, tamquam si ab imperiali cubiculo processisset. Si quis autem eorum capiatur de cetero agens aliquid praeter ea, quae definita sunt, sciat etiam civilibus subcumbere legibus, quae eos, qui minores poenas declinant, ad maiores indignationes adducunt. §. 1. Interdicimus autem et omni, catholicam ecclesiam dei dilacerare nitenti, sive secundum Nestorii noxiae sectae explanationem sive secundum stultam Eutychis traditionem sive secundum Severi blasphemiam, haec eadem cum illis languentis, sive illud sequentibus sanctissimis ecclesiis tumultus immittere, et loqui aliquid de fide, sed sancimus unumquemque talium quietem

modis] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. παντοίως. In Mon. subiicitur *eius*, quod tamen a Vind. Neob. abest, nec sane Graecis firmatur.

illis] Sic Mon. Vind. *ul* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

habitet] Sic Vind. Mon. *abitet* Neob.

atque] Sic Vind. Mon. *adque* Neob.

primitus] Sic Vind. Neob. *provinciis* Mon. Post haec in Neob. additur: *ut cum illis habitet adque consultet sunt dicti similia.*

sunt dicti] *dictis* Vind. *interdicens* Neob.

similiter] *silr* Mon., sed litterae *l* circumflexus traiectus est.

circumclusis] Sic Mon. Neob. *circumclausis* Vind. Pro verbis: *et hunc quidem — circumclusis* Vulgo est: *de hac regia civitate et eius districtu obiicit et habitationem in aliis civitatibus ipsi omnino interdicit. Itaque cum illis solis habitet et consulat, qui a nobis ante memorati sunt, qui similia quidem blasphemant et similia in exsilio ponuntur.*

continetur] Sic Vind. Neob. *continent* Mon.

et] deest in Neob., sed in Mon. Vind. habetur.

anathematizavit] *anathemavit* Vind. *anath'ahauit* Neob.

imperialibus] Sic Vind. Mon. *inperiali* Neob.

illud] Sic Vind. Neob. *illum* Vulgo.

tamquam] *taqm* Vind., sed ultimae litterae circumflexus iniectus est.

imperiali] Sic Mon. Neob. *imperialibus* Vind.

cubiculo] *iudicio cubiculo* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt. Pro *si vero — processisset* Vulgo haec leguntur: *si quid* vero aliud in sententia sanctissimorum episcoporum continetur, quae praedictos deponit et anathematizat, hoc firmius ponimus et diutius ac imperialibus nostris legibus ipsum corroboramus ac si ab imperio ipso provenisset.*

quis] *q* Vind., sed littera *i* superius imposita est.

capiatur] Sic Mon. *capiant* Vind. Neob.

definita] *diffinita* Neob.

sciat] *siad* Neob.

civilibus] *ex civilibus* Vind.

subcumbere] *sucumbere* Neob.

minores] *miminores* Neob.

declinant] Sic Vind. *declarant* Neob. *declant* Mon., sed litterae *l* virgula superius adiecta est. Gr. ἐκκλίνοντας. Caeterum pro his: *si quis autem — adducunt* Vulgo est: *si vero aliquis ipsorum deprehendatur de cetero facere aliquid praeter constituta, sciat incidisse in legibus imperialibus quae minores poenas declinantes ad maiores immittunt indignationes.*

NOV. XLIII. CAP. III. §. 1. autem] *aunt* Neob.

nitenti] Sic Mon. *intenti* Vind. *intentio* Neob. Gr. ἐπιχειροῦντι.

sectae] *recte* Vind. Mon. Neob.

explanationem] Sic Vind. *explanatione* Mon. Neob.

Eutychis] *Eutichis* Mon. *Euthycis* Vind. *Euthicis* Neob.

traditionem] *traditione* Neob.

sive secundum] *secundum* Vind., ut tamen postea, fere quattuor litteris quod sufficiat, spatium vacuum relictum sit.

languentis] *langente* Neob. *languente* Vind. Mon. Correxi ex Gr. νοσήσαντος.

illud] *illum* Neob.

tumultus] *tumultos* Vind. Pro *interdicimus — immittere* Vulgo habentur: *interdicimus autem et omnibus conantibus catholicam dei ecclesiam divellere sive secundum Nestorii haeretici doctrinam sive secundum insensatam Eutychis traditionem sive secundum blasphemiam Severi, qui et similia illis intellexit, aut eorum, qui illos sequuntur seditionem immittere sanctissimis ecclesiis.*

aliquid] *aliqui* Neob.

sancimus] *sanctimus* Vind. *sanctissimus* Mon., *iscimis* Neob., quod tamen sec. m. correxit, ita ut in cont.

talium] Sic Vind. Mon. *alium* Neob. Gr. τῶν τοιούτων.

agere et non convocare ad se aliquos neque accedentes suscipere aut extranee baptismata facere audere aut sacram communionem [expellere vel] polluere et eam tradere aliquibus aut interdictas doctrinas exponere aut in hac regia nostra civitate aut in alia, sed formidare omne periculum, siquid tale gesserit. §. 2. Interdicimus autem omnibus hos suscipere, expellere vero sancimus eos de civitatibus ab eis turbatis, scientes poenas, quae sacris nostris iam constitutionibus, quae et domos ipsas, in quibus tale aliquid agitur et praedia, ex quibus alimenta ministrantur, sanctissimis ecclesiis assignant, a possessoribus quidem auferentes haec, eo quod laesionis causa simplicioribus facta sunt, sub sanctissimas autem et orthodoxas ecclesias haec iuste deducentes. §. 3. Pro communi pace sanctissimarum ecclesiarum haec decernimus, sanctorum patrum sequentes dogmata, quatenus sacerdotium omne inconturbatum nobis de caetero permaneat, per quod etiam et reliqua nobis valida sint. Res publica supernam habens pacem, quam omnibus magnus deus et salvator noster Iesus Christus trinitatis unus existens unigenitum dei verbum praedicat et subministrat germane se et vere colere et adorare promerentibus.

extranee] Sic Vind. Mon. *extranea* Neob.
aut] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. ἤ.
expellere vel] Sic Mon., desunt in Vind. Neob. Videtur autem glossema esse, ortum illud quidem ex eo, quod vocem ῥυπαίνειν non recte transtulerit interpres; itaque uncis includenda curavi.
aut] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Gr. ἤ.
interdictas] Sic Vind. Neob. *interdicta* Mon.
doctrinas] In Vind. antea habetur *autem*.
periculum] *pericuilum* Neob., sed sec. m. correxit, ut in cont. Caeterum pro: *unumquemque — gesserit* haec Vulgo leguntur: *quemlibet talium silentium ducer eet non convocare aliquos ad se neque accedentes recipere aut parabaptizare audere aut sacram communionem sordidare et ipsam aliquibus tradere aut interdictas doctrinas exponere sive in hac nostra regia sive in alia, sed omne supportare periculum, si quid tale faciet.*
NOV. XLIII. CAP. III. §. 2. sancimus] *santimus* Neob. *scimus* Mon., sed prioribus duabus litteris lineola iniecta est.
quae] Sic Vind. Neob., deest in Mon.
quae] q̄ Mon. Neob.
aliquid] Haec vox in Neob. bis scripta est, sed secunda vice punctis subiectis deleta.
agitur] Sic Vind. Neob. *agi* Mon.
auferentes] *aufentes* Neob.
sunt] Sic Mon. *sint* Vind. Voces *haec eo — sunt* in Neob. desunt.
sanctissimas] Sic Vind. *sanctissima* Mon. Neob.
orthodoxas] *horthodoxas* Vind. Neob. *orthodoxa* Mon.
deducentes] Sic Mon. Neob. *ducentes* Vind. Caeterum Vulgo tota §. 2. sic legitur: *interdicimus etiam omnibus istos suscipere. Abiici ergo ipsos sancimus de civitatibus ab ipsis concitatis scientes poenas iam contentas in nostris divinis constitutionibus, quae et domos ipsas, in quibus tale quid fit et campos, ex quibus nutrimenta praebentur, sanctissimis ecclesiis assignant et a possidentibus auferunt, quia detrimenti causa fit simplicioribus, sub sanctissimis vero et orthodoxis ecclesiis haec iuste ducunt esse.*
NOV. XLIII. CAP. III. §. 3. haec decernimus] Sic Vind. Mon. *decernimus haec* Neob.
dogmata] Sic Vind. Neob. *dogmatibus* Mon.
quatenus] Sic Vind. Neob. *qtus* Mon., sed priori litterae circumflexus impositus est.
sacerdotium omne] Haec habentur in Vind. Mon.; in Neob. autem a sec. manu scripta sunt.
permaneat] *permanend* Neob.
sint] Sic Vind. *sit* Mon. Neob.
omnibus] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Gr. ἅπασιν.
noster] In Neob. repetitur: *et salvator*, quod tamen sec. manus punctis subiectis delevit.
trinitatis] Sic Vind. Mon. *tianitas* Neob. Post vocem *unus* vox *trinitatis* in Neob. male repetitur.
subministrat] Sic Vind. *suum ministrat* Mon. Neob. Gr. χορηγεῖ.
colere] *collere* Neob.
adorare] *adhorare* Neob.
promerentibus] Sic Vind. *promentibus* Mon. Neob. Haec §. Vulgo sic habetur: *haec pro communi pace sanctissimarum ecclesiarum statuimus, haec sententiavimus, sequentes sanctorum patrum dogmata, ut omne sacerdotium imperturbatum de cetero*

EPILOGUS. Tua igitur beatitudo, quae recte nobis placuerunt, custodiat [ad] effectum perducat, mittens ea per deo amabiles suas litteras omnibus sub se constitutis sanctissimis metropolitis, quorum unicuique erit sollicitudo sub se constitutis sanctissimis ecclesiis haec facere manifesta, ut nullum omnium lateant et, quae pontificatui placuerunt et, quae ab imperio confirmata sunt. *Dat. VIII. idus Aug. CP. post cons. Belisarii V. C.* (536.)

XLIV.

DE ERGASTERIIS CONSTANTINOPOLEOS, UT MILLE CENTUM ERGASTERIA MAIORIS ECCLESIAE EXCUSENTUR, ET RELIQUA OMNIA SOLENNITER FUNCTIONES EXSOLVANT, CUIUSLIBET DOMINI SINT.

In nomine domini nostri Iesu Christi, dei omnipotentis. Imp. Caesar Flavius Iustinianus, Alamannicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, inclytus, victor ac triumphator, semper Augustus, Longino, Praefecto Urbi.

PRAEFATIO. Quoniam curae est nostrae potentiae nostrorum subie-

nobis permaneat. Quo in pace servato, reliqua nobis exuberabit politia, desuper pacem habens, quam omnibus magnus deus et salvator noster Iesus Christus, trinitatis unus, unigenitus dei filius praedicat ac donat his, qui sincere ipsum et vere glorificare ac adorare digni habiti sunt.

NOV. XLIII. EPIL. recte] *rectae* Mon.

custodiat] Sic Vind. *custodita* Mon. Neob.

ad] deest in Vind. Mon. Neob. Supplevi ex Gr. εἰς ἔργον.

perducat] Sic Vind. Neob. *perducit* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

ea] *eas* Vind. Mon. Neob.

sanctissimis] Post hanc vocem in Neob. omissa sunt: *metropolitis quorum unicuique erit sollicitudo sub se constitutis sanctissimis*, quae propter homoeoteleuta excidisse manifestum est.

haec] Sic Vind. Neob. *h* Mon., sed virgula superius adiecta est. Pro his *Tua — sunt* Vulgo haec habentur: *custodiat itaque beatitudo tua, quae recte annotata sunt et mittat ipsa per suas deo dilectas litteras omnibus sanctissimis metropolitis sub ipsa exsistentibus, quorum cuilibet cura erit ipsa manifesta facere sanctissimis ecclesiis sub ipsis ordinatis, ut neminem ex omnibus lateant, quae sacerdotio visa sunt et ab imperio confirmata. Divina subscriptio: divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiose pater.*

VIII.] *VIIII.* Vind. Neob., quod per fastorum rationem ferri non potest. In Mon. tota haec subscriptio desideratur.

CP.] Sic Neob., sed lineola superius iniecta. *Cap.* Vind., sed lineola superius iniecta est. Vulgo *Constantinop.*

post cons.] *post consubitum* Neob. *p. con.* Vind., sed priori litterae lineola imposita est.

Belisarii] *Belis.* Neob. *bilisiaio* Vind., sed litteris *ai* circumflexus impositus est.

V. C.] *vic. con.* Vind., sed his lineola superius iniecta est. Neob. *viri clarissimi consulis.*

NOV. XLIV. XLIV.] *LXIIII.* Vind., quod quidem male videtur esse scriptum pro numero *XLIIII.* Deest in Mon., in quo nec sequens titulus: *de ergasteriis — domini sint* habetur.

Constantinopoleos] Sic Vind. Neob. *Constantinopolitanis* Vulgo. Gr. Κωνσταντινουπόλεως.

omnia] Sic Neob. *omnium* Vind. Gr. πάντα.

domini] *domi* Vind. *dni* Neob., sed lineola superius imposita est.

nostri] Sic Vind. Mon., deest in Neob.

dei] Sic Vind. Mon., deest in Neob.

omnipotentis] Sic Vind., deest in Mon. Neob.

Iustinianus] *Iust.* Vind. Mon. Neob., sed ad finem huius vocis circumflexo imposito.

Alamannicus] Sic Vind. Neob. *Alamannicus* Mon., sed litterae *o* littera *u* iniecta est.

Gothicus] *Gotthicus* Vind.

Francicus] Sic Mon. *Francus* Vind. Neob. Gr. Φραγγικός.

Vandalicus] *Uuandalicus* Vind. Mon. Neob.

felix] *felis* Neob.

ac triumphator] *atriumphator* Neob.

augustus] *aug.* Mon.

urbi] *urbis* Vind. Neob.

NOV. XLIV. PRAEF. curae] *cure* Vind. Mon. Neob.

ctorum et viventium et defunctorum, ut neque sepulturae eis graves sint, neque damnosae his, qui ex defuncti sunt domo, propterea et circa sepulturas eorum competentem disposuimus modum. Et quoniam tam Constantinus divae memoriae, magnae nostrae huius civitatis conditor, quam Anastasius piae memoriae eorum, qui vocantur lecticarii seu decani, numerum mensurae determinaverunt, mille centum esse decanos sive ergasteria tanta constituentes, quatenus in nullo tempore haec susciperent adiectionem, eo quod etiam subiecta dispositioni divae memoriae Anastasii mensura ex unoquoque collegio sit competentium lecticariorum, nos quidem haec firma manere volumus. Adeuntes autem qui collegiorum sunt felicissimae nostrae huius regiae civitatis, quorum praecipue nobis cura est, nostram docuerunt potestatem, magnam et importabilem

nostrae potentiae] *potentiae nostrae* Vind. Mon. Neob. Gr. τῷ ἡμετέρῳ κράτει.

nostrorum] Sic Vind. Neob. *nostro* Vind. Deest Vulgo. Gr. ἡμετέρων.

graves sint] Sic Vind. Mon. *guesint* Neob.

damnosae] *danose* Neob. *dampnose* Vind. Mon.

his] *is* Neob.

ex] Sic Vind., deest in Mon. Neob. Gr. ἐκ.

propterea] Sic Vind. *praeterea* Mon. Neob. Gr. διὰ τοῦτο.

et] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. καί.

circa] Sic Vind. Mon. *citra* Neob. Gr. περί.

eorum] Sic Vind. Mon. Neob., deest Vulgo. Gr. αὐτῶν.

competentem] Sic Vind. Mon. *competentes* Neob. Gr. τὸν προσήκοντα.

quoniam tam] Sic Vind. Neob. *quantam* Mon. Gr. ἐπειδὴ τοῦτο μέν. In Vind. tamen *quos tam* haberi Os. auctor est.

Constantinus] Sic Vind. Mon. *Constamus* Neob.

divae memoriae] *dive memorie* Vind. Mon. Neob.

huius] Sic Neob., deest in Vind. Mon. et Vulgo. Gr. ταύτης.

Anastasius] *Anastius* Mon.

vocantur] Sic Mon. Neob. *vocatur* Vind. Gr. τῶν καλουμένων.

lecticarii] *letitiarii* Vind., in quo quidem Os. scribit haberi *letitarii.* Neob. *lectitiarii.* Gr. λεκτικαρίων.

mensurae] Sic Vind. Mon. Neob. *mensura* Vulgo.

ergasteria] Sic Mon. *ergastena* Vind. *ergastiam* Neob.

quatenus] *quatinus* Vind. Mon. Neob.

nullo] *ullo* Mon., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus est. Gr. μηδενί.

tempore] *tpr* Vind. Neob., sed lineola superius iniecta est.

susciperent] *susciperint* Vind. *susceperunt* Mon. *suscipient* Neob.

adiectionem] Sic Mon. *adlectionem* Vind. Neob. Gr. προσθήκην.

eo quod] *eoq,* Mon.

subiecta] Sic Mon. *suba* Vind. Neob., sed litterae *b* superiori circumflexus traiectus est, qua re Vulgo *substantia* significatur. Gr. ὑποκεῖσθαι.

dispositioni] Sic Neob. Vind., in quo quidem litterae *i* etiam alia lineola superius iniecta est. In Vind. haberi *dispositionum* Os. scribit.

divae] *due* Neob., quod tamen punctis subiectis notatur, secundaque manus correxit *divae.*

unoquoque] Sic Neob. *uno* Mon. Gr. ἑκάστου.

lecticariorum] *lecticiariorum* Vind., quod *lecticuariorum* esse Os. voluit.

nos] Antea Vulgo interponitur *et,* quod tamen in Neob. Mon. desideratur, nec sane Graecis firmatur.

manere] Sic Vind. Neob., ubi tamen postea aliquot litterarum lacuna habetur. In Vind. tamen esse *habere* Os. scribit. Gr. μένειν.

adeuntes] Sic Vind. Neob. *adeuntem* Mon. Gr. προσελθόντες.

autem] In Neob. postea subiicitur *mus,* quod tamen a secunda manu punctis subiectis notatum est.

qui] Sic Vind. Mon. Neob. *que* in Vind. esse Os. statuit.

collegiorum] *colligiorum* Vind.

sunt] deest in Vind. Neob., sed in Mon. habetur.

nostrae] Sic Vind. Mon., deest in Neob. et Vulgo. Gr. ταύτης ἡμῶν.

regiae] *rei* Neob., deest in Mon. Gr. βασιλίδος.

quorum] *in quorum* Neob. Gr. ὧν.

nostram] *nra* Mon., sed lineola superius iniecta est.

docuerunt] *docuer* Vind. Neob., sed superius lineola imposita est.

se sustinere vexationem. Sanctissimam enim maiorem ecclesiam mille centum ergasteriis frui functione omni liberis, quae satis sponte ipsi darent, eo quod circa commune omnium hominum funus causa procederet, non tamen etiam reliqua portare onera possint. Plurimis enim ergasteriis exsistentibus in hac felicissima civitate commercii negotiique diversi, non haec esse sola, mille centum dicimus, praedictae functionis excepta, sed multas quidem sanctissimas ecclesias, plurimos autem venerabiles xenones et monasteria, et alias venerabiles domos, et aliquos primitus haereticos introduci, deinde migrantes ad orthodoxam fidem, multas quoque imperiales domus, insuper et iudicum et senatorum et illustrium et cubiculariorum excipi tributis, et horum dominos sibi hinc praeparare reditus et communem rempublicam laedere, dum exceptionis multitudine in angustiam causa concludatur, et pauci sunt, qui functionem solvant, ita gravati tributis, et priorem sollicitudinem forte triplicem

sustinere] Sic Vind. Mon. *sustinem* Neob. Gr. ὑφίστασθαι.

vexationem] Sic Vind. Mon. *vexatione* Neob.

enim] Sic Vind. Mon. *esse* Neob. Gr. γάρ.

darent] Sic Mon. *daret* Neob. Vind., in quo et subiicitur glossa *enim*, quae a Mon. Neob. abest, nec sane Vulgo habetur.

circa] In Neob. antea est littera *i*, cui tamen secunda manus puncta subiecit.

commune] Sic Neob. *communem* Vind. Mon.

omnium hominum] Sic Vind. Mon. *omnio mimum* Neob., sed priori voci lineola superius iniecta est. Gr. ἁπάντων ἀνθρώπων.

causa] Sic Mon. *can* Neob., sed lineola superius iniecta, litteraeque *n* punctum subiectum est. Vind. *eam*.

procederet] In Neob. subiicitur *procede*.

tamen] Sic Vind. Neob. *tantum* Mon. Gr. μήν.

etiam] Sic Vind. Neob. *et* Mon.

onera] *honera* Mon. Neob. *oneta* Vind.

possint] Sic Vind. Neob. *posse* Vulgo.

exsistentibus] *existentutibus* Vind.

commercii] *commertii* Vind. *comercii* Neob.

negotiique] *negociique* Mon. *negotii* Neob. Gr. καὶ πραγματείας.

diversi] Sic Vind. Mon. *diversis* Neob. Gr. διαφόρου.

haec esse] Sic Vind. *hoc esse* Neob. *esse haec* Mon. Gr. ταῦτα εἶναι.

sola] Sic Mon. *soli* Vind. Neob.

mille] Sic Vind. Mon. *mile* Neob.

praedictae functionis] Sic Vind. Mon. Neob. *praedicta functione* Vulgo. Interpres genitivum casum ex Graecis retinuisse videtur contra quam tota loci sententia postulat.

sanctissimas] Sic Vind. Mon. *sanctissimas* Neob. Gr. ἁγιωτάτας.

plurimos] Sic Vind. Neob. *plurimas* Mon.

xenones] *axeneones* Vind. Neob. *doxenones* Mon.

aliquos] *as* Mon.; sed secunda manus supra litteram *a* litteram *o* imposuit.

introduci] *introducti* Mon. Neob., sed ut in cont., Vind.

fidem] Sic Vind. Neob. *fid* Mon., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

multas quoque] Sic Vind. Neob. *qq militos* Mon., sed litteris *qq* lineola superius iniecta est.

imperiales] *inperiales* Vind. Neob.

domus] Sic Vind. Neob. *domos* Mon.

et illustrium] Sic Vind. Neob. *illustrium* Mon. Gr. καὶ ἰλλουστρίων.

tributis] Sic Vind. Mon. *tributibus* Neob.

horum] Sic Vind. Mon. Neob. *harum* Vulgo.

dominos] Sic Neob. *dns* Vind. Mon., sed lineola superius iniecta est.

reditus] Sic Neob. *redditus* Mon. *reditos* Vind.

laedere] *reledere* Neob., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt. Vind. *led*, sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Mon. *hede*, sed ultimae litterae *e* circumflexus iniectus est.

exceptionis] Sic Vind. Neob. *exceptiois* Mon., sed litteris *oi* circumflexus impositus est.

multitudine] Sic Mon. *multitudin* Vind., sed ultimae litterae lineola imposita est. Neob. *multitudinem*.

concludatur] *concluditur* Neob. *excluditur* Mon. Gr. συγκλείοντος.

et] Sic Vind. Mon. Neob. *ut* Vulgo.

sunt] Sic Vind. Mon. Neob. *sint* Vulgo.

functionem] Sic Vind. Neob. *vexationem* Mon., sed litterae *x* littera *r*, litterae *t* autem littera *c* imposita est. Gr. τοὺς λειτουργοῦντας.

solvant] *solvavant* Neob., sed litteris *va* prioribus puncta supposita sunt.

gravati] Sic Mon. Neob. *gratiati* Vind., quod etiam Vulgo habetur. Gr. τοὺς βαρουμένους.

triplicem] Sic Vind. Neob. *duplicem* Mon.

et quadruplicem, iam autem et decuplam fieri, cum Anastasius divae memoriae in typo a se definito nulli penitus alio tributa relaxaverit, citra mille centum ergasteria sanctissimae maioris ecclesiae, occasione defunctorum exsequiarum data. Ideoque et nos aestimavimus praecipere nostris iudicibus et cum eis beatissimo archiepiscopo felicissimae huius urbis in uno convenire, et causam examinare, et ad nos referre, quae eis videntur, et praesenti uti ad tuam celsitudinem lege firmante, quae Anastasio piae memoriae de hoc placuit.

CAP. I. Et sancimus, mille quidem centum ergasteria omnibus modis imminuta et omni datione pura servari sanctissimae maioris ecclesiae occasione decanorum seu lecticariorum, et defunctorum funeri deputata, nullo altero praeter eam decanum exigere valente ab haereticorum aut alia qualibet sanctissima ecclesia, sed quod nuper a nobis ordinatum est valere, ut octoginta quidem ergasteria solvant corpora,

iam] Sic Vind. Mon. *ut* Neob. Gr. ἤδη.

et] Sic Vind. *etiam* Mon. Neob.

decuplam] *deculpam* Neob. *decupiam* Vind. Gr. δεκαπλάσιον.

fieri] Sic Vind. Neob. *fiet* Mon. Gr. γενέσθαι.

typo] *tyro* Vind., sed ut in cont., Mon. Neob. Gr. τύπῳ.

a se] Sic Vind. Mon. *ad se* Neob. Gr. παρ' αὐτοῦ.

definito] Sic Vind. Neob. *diffinito* Mon.

alio] Sic Vind. Mon. Neob. *alii* Vulgo.

tributa] Sic Mon. Neob. *tribute* Vind., in quo quidem *tributo* haberi Os. auctor est.

centum] Sic Mon. *centu* Vind. Neob.

occasione] Sic Vind. Neob. *occasionem* Mon. Gr. προφάσει.

defunctorum] Postea Vulgo est *et*, quod in Vind. Mon. Neob. deest, nec sane Graecis (τῆς τῶν τελευτώντων ὁσίας) confirmatur.

exsequiarum data] Sic Vind. *exequi mandata* Mon. Neob. Gr. ὁσίας δεδομένα.

ideoque] *ioq;* Vind. Neob.

aestimavimus] Sic Vind. *extimavimus* Mon. Neob.

nostris] Sic Vind. Neob. *rois* Mon., sed supra hanc vocem lineola imposita est. Gr. τοῖς ἡμετέροις.

beatissimo] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Gr. τῷ μακαριωτάτῳ.

felicissimae] deest in Mon. Gr. τῆς εὐδαίμονος.

huius] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Gr. ταύτης. Pro *urbis* haberi in Vind. *nobis* Os. male auctor est.

uno] Sic Vind. Mon. Neob. *unum* Vulgo. Pro *in uno* in Vind. haberi *numero* Os. auctor est.

et ad nos] Sic Vind. Neob. *ad nos* Mon. Gr. καὶ εἰς ἡμᾶς.

quae] Sic Vind. Neob. *que* Mon.

praesenti] Sic Vind. Mon. Neob. *praesente* Vulgo.

celsitudinem] In hanc vocem desinit contextus cod. Monacensis, in quo cum folium unum excisum sit, reliqua desiderantur.

lege] Sic Neob. *longe* Vind. Caeterum ab hac voce incipit folium 85 cod. Berolinensis, cuius scripturae varietatem deinceps notabimus. Gr. νόμῳ.

firmante] Sic Vind. *confirmante* Neob. *confirmantem* Berol. An interpres habuit βεβαιοῦντι pro βεβαιοῦντες?

NOV. XLIV. CAP. I. PR. et] Sic Berol. Neob. *set* Vind. Gr. καί.

sancimus] *sanccimus* Vind. Neob.

mille quidem] Sic Vind. *quide nulla* Neob. *nulla quidem* Berol. Gr. μὲν χίλια.

centum] Sic Neob. Vind., deest in Berol., sed lineae c a secunda manu inscriptum est.

pura] Sic Vind. Neob. *puta* Berol. Gr. καθαρά.

occasione] Sic Vind. Berol. *occasioes* Neob., sed litteris *oe* circumflexus iniectus, litteraeque *e* punctum subiectum est.

decanorum] Sic Neob. Berol., deest in Vind. Gr. δεκανῶν.

lecticariorum] Sic Berol. *letitariorum* Neob. *lecilitariorum* Vind. Gr. λεκτικαρίων. In Vind. esse *lectiariorum* Os. adnotavit.

deputata] Sic Neob. Berol. *deputa* Vind. Gr. ἀφωρισμένα.

praeter eam] Sic Vind. *praeterea* Neob. *propter quam* Berol. Gr. παρ' αὐτήν.

decanum] Sic Vind. Neob. *decano* Berol. Gr. δεκανόν.

exigere] Sic Berol. *existere* Vind. Neob. Gr. ἀπαιτεῖν.

haereticorum] *ereticorum* Neob.

alia] Sic Vind. Berol. *alii* Neob.

sed quod] Sic Vind. *siquidem* Neob. Berol. Gr. ἀλλὰ τὸ κ. τ. λ.

ut] Sic Neob. Berol., deest in Vind. Gr. ὥστε.

octoginta] Sic Vind. Berol. *occoginta* Neob.

trecenta vero in nummo exigantur. Quod enim hinc colligitur, iam sacra nostra pragmatica definivit lex, ad quid competens est expendi; subrogari vero semper quod cadit. Modus quoque, secundum quem erit subrogatio, ab Anastasii piae memoriae positus est iussionibus. Haec siquidem sine tributis manere et omni excepta functione sancimus, neque ipsis ergasteriis, neque praepositis collegiorum praebentibus eo quodlibet sustinentibus damnum aut tributum agnoscentibus; (§. 1.) reliqua vero omnia ergasteria felicissimae huius urbis quatuordecim regionum, sive sanctissimae ecclesiae sint sive xenodochiorum sive monasteriorum sive orphanotrophiorum sive brephotrophiorum sive ptochiorum sive alterius cuiuscunque domini in sive imperialium domuum sive iudicum aliquorum maioris aut minoris administrationis habentium, sive gloriosissimorum senatorum, aut magnificentissimorum illustrium, aut

nummo] Sic Neob. *numo* Berol. Vind., in quo tamen vocem *numero* haberi Os. auctor est. Gr. ἀπαργυρισμῷ.

exigantur] *exgigantur* Vind. Neob.

quod enim] Sic Vind. Neob. *quod* Berol. *quod vero* Vulgo. Gr. τὸ γάρ.

colligitur] *collig* Berol., sed ultimae litterae *g* littera *i* imposita est.

pragmatica] Sic Vind. Berol. *pramatica* Neob.

ad quid] In Neob. antea est *qui competit*, quibus verbis puncta subiecta sunt, quae nec sane Graecis firmantur, videnturque ex posterioribus huc male esse translata.

expendi] Sic Berol. *expensi* Neob. Vind. Gr. προχωρεῖν.

subrogari] *subrogavi* Vind. Neob. Berol. Sed corrigendum ex Gr. ἀντεισάγεσθαι.

vero semper] Sic Berol. *semper vero* Vind. Neob. Gr. δὲ ἀεί.

cadit] Sic Vind. Neob. *cad* Berol., sed ad finem litterae *d* virgula adiecta est. Gr. τὸ διαπῖπτον.

quem] Sic Vind. Berol. *quen* Neob.

subrogatio] Sic Vind. Neob. Berol. In Vind. esse *subrugatio* Os. scribit.

positus] Sic Vind. Neob. *dispositus* Vulgo. Gr. διατετύπωται.

siquidem] Sic Vind. Berol. Neob. *quidem* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse εἰ μὲν οὖν.

sine] In Vind. haberi *secundum* Os. auctor est, quod tamen schedis meis repugnat.

collegiorum] Sic Vind. Neob. In Berol. *et* antea positum est, cui tamen voci puncta a prima manu subiecta sunt. Gr. τῶν προστατῶν τῶν συστημάτων.

praebentibus] Sic Vind. Neob. Berol. *praebentium* Vulgo. Interpres videlicet vocem τῶν παρεχομένων, quae a συστημάτων pendet, a voce τῶν προστατῶν pendere crediderat.

quodlibet] Sic Vind. Neob. Berol. *qualecunque* Vulgo. Gr. τὴν οἱανοῦν. In Vind. esse *eo quod* Os. adnotavit.

NOV. XLIV. CAP. I. §. 1. reliqua] *aliqua* Vind.

felicissimae] *felicissimme* Vind. Neob., sed litterae *m* punctum subiectum est.

sive] Sic Vind. Neob., deest Vulgo. Gr. εἴτε.

sint] Sic Vind. Neob. *snt* Berol., sed superius lineola imposita est. Gr. εἶεν.

xenodochiorum] *exsenodochiorum* Berol. *exxenodochiorum* Neob. *senodochiorum* Vind.

orphanotrophiorum] *orphanotrophorum* Berol. *orfanotroforum* Neob. *orfanostrophorum* Vind.

brephotrophiorum] *brephorophorum* Berol. *brephotrophorum* Neob. *bereforotrophorum* Vind., sed priori litterae *e* punctum subiectum est.

cuiuscunque] Sic Vind. Berol. Neob. *uniuscuiusque* Vulgo. Gr. οἱασοῦν. In Vind. esse *uniuscunque* Os. adnotavit, quod schedis meis contradicit.

dominii] Sic Vind. Berol. Neob. *domini* Vulgo, quod et in Vind. esse Os. adnotavit. Gr. δεσποτείας.

domuum] Sic Neob. *domum* Vind. *dnnı* Berol., sed litteris *nn* circumflexi impositi sunt. Gr. οἴκων.

iudicum] Sic Vind. Berol. *iuditium* Neob. Gr. ἀρχόντων.

maioris] Sic Vind. Berol. Neob. *maiores* Vulgo.

minoris] Sic Vind. Berol. Neob. *minores* Vulgo.

administrationis] Sic Berol. Neob. *amministrationis* Vind.

aut] Sic Vind. Berol. Neob., in quo quidem supra litteram *a* alia littera *a* imposita est.

magnificentissimorum] Sic Neob. Berol. *magnificentorum* Vind., in quo quidem esse *magnificentium* Os. adnotavit. Gr. τῶν μεγαλοπρεπεστάτων.

aut] Sic Berol. *ac* Neob. *an* Vind. Gr. ἤ.

spectabilium cubiculariorum, sive quorundam in militiis conscriptorum, haec omnia solvere imposita eis publica tributa, et omnia alia facere atque complere, secundum quod competit unicuique proprii sui collegii, et exsolvere per omnia fisco per praepositos collegii, nullo valente privilegio huius rei gratia incumbere, aut tali quadam uti refutatione. Non enim patimur aliorum onus in alios ferri, neque sic crudelem iacere dispositionem, quatenus quotidie augeantur tributa, et, sicut docti sumus, quadrupla et quincupla et alicubi etiam decupla, dentur, eo quod studium sit nostrae pietatis nullo novo tributo nullum gravari (novum vero erit, non quod nunc primum positum est, sed etiam quod priorem mensuram transcendit), sed omnia sub eodem sint statu atque fortuna, communisque sit per omnes huiusmodi sacra nostra pragmatica sanctio (quam videlicet etiam legem vo-

spectabilium] *spectabilitu* Berol., sed ultima littera deleta, superius impositum est *um*. In Vind. esse *spectabiliorum* Os. adnotavit.

cubiculariorum] In Vind. esse *urbicu-lariorum* Os. adnotavit.

quorundam in] *quorum damni* Neob. Gr. εἴτε τινῶν.

eis publica] Sic Vind. Neob. Berol. *publica eis* Vulgo. Gr. αὐτοῖς δημόσια.

atque] Sic Berol. Neob. *adque* Vind.

complere] *compellere* Vind. Gr. πληροῦν.

quod] Sic Vind. Neob. *qd* Berol., sed virgula ad ultimam litteram adiecta.

proprii sui collegii] Haec verba in Neob. a secunda manu scripta sunt.

et] deest in Neob., sed in Vind. Berol. habetur. Gr. καί.

per] In Berol. subiicitur *omnia*, quod tamen sec. m. delevit. Gr. διά.

praepositos] Sic Berol. Vind. *praeposito* Neob. Gr. προστατῶν.

collegii] Sic Vind. Berol. *conlegii* Neob.

gratia] *gra* Vind. Neob., sed lineola superius imposita.

tali quadam] *talia quedam* Vind. Neob. Berol. Sed corrigendum ex Gr. τοιαύτῃ τινί.

onus] *honus* Vind. Berol. *omis* Neob.

alios] Sic Vind. Berol. *alio* Neob. Gr. εἰς ἑτέρους.

sic] Sic Berol. *si* Vind. Neob. Gr. οὕτως.

dispositionem] Sic Neob. Berol. *depositionem* Vind. Gr. διατύπωσιν.

quotidie] *cotidie* Vind. Neob. *cothidie* Berol.

docti sumus] *doctissimus* Vind. *edoctissimus* Berol. Neob. Gr. ἐδιδάχθημεν.

quincupla] Sic Berol. *quinque lecta* Vind. *quincupletia* Neob. Gr. πενταπλάσια. Quod Vulgo antea habetur *et*, in Berol. non est, verum est in Vind. Neob. Gr. καί.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Neob. Gr. καί.

decupla] *deculpha* Vind. Neob. In Vind. tamen *de culpa* esse Os. auctor est. Gr. δεκαπλάσια.

dentur] *dntur* Vind. Neob., sed lineae lineola superius iniecta est.

eo quod] Sic Vind. Neob. Berol. *eoque* Vulgo.

nostrae] Sic Vind. Berol. *nostri* Neob. *nostra* Vulgo. Gr. τῷ ἡμετέρῳ κράτει.

nullum] *nullo* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. μηδένα.

quod] Sic Berol. Neob. *per* Vind. quod Graecis non firmatur.

nunc] *nc* Vind. Neob., sed supra lineam lineola posita est.

etiam] In Berol. non est, quod Vulgo sequitur *quod*.

priorem] *priorem quod* Berol.

transcendit] *transscendit* Vind. Neob. *transced'* Berol. Gr. ὑπερβαῖνον.

omnia] Sic Berol. *dominia* Vind. *omnia sub omnia* Neob. Gr. πάντα.

sub] deest in Vind., habetur in Berol. Neob. Gr. ὑπό.

sint] Sic Berol. Neob. In Vind. *sunt* haberi Os. auctor est, quod tamen schedis meis contradicit. Gr. ἔστω.

statu] Sic Neob. *statuto* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Vind. *statuta*. Gr. καταστάσεως.

atque] Sic Vind. Berol. *adque* Neob.

per] Sic Berol. Neob. Vind., in quo quidem haberi *pro* Os. auctor est.

sanctio] Sic Neob. *sctio* Berol., sed prioribus tribus litteris lineola intecta est.

quam] *qua* Neob. In Vind. haberi *quoniam* Os. adnotavit.

videlicet] Sic Berol. *udel* Vind. Neob., sed per ultimam litteram superiorem circumflexus traiectus est. Gr. δή.

etiam] Sic Neob. Berol. In Vind. hoc et quae sequuntur *vocare licet* plane non sunt. Exciderunt autem, nisi fallor, propter homoeoteleuton.

care licet), ut omnibus securitatem largiatur. Non enim aliquis hoc dure habebit, nullum esse exceptum videns, nisi pro funeris defunctorum ratione mille centum ergasteria. Quae lex et communissima est, et omnibus similiter explicata hominibus. §. 2. Si quis autem tentaverit refutatione qualibet uti, et semetipsum levigare tributo, et aut non permittere inquilinos exigi suos, aut patrocinium velle tribuere aut militare, aut civile, aut ecclesiasticum, aut quodlibet aliud, cadat modis omnibus ergasterii dominio, et sit hoc publicum, illi collegio assignandum. Sic enim **** paulatim in omnes extenduntur tributa, breve quidem erit, quod ab unoquoque datur, mediocre vero et leve et portabile ac facile, quod infertur, quanto a pluribus collectum. Quod enim ineptius erit, viros ex propriis operantes manibus, et pascentes uxores ac filios, et aliam vitae dispositionem hinc habere compulsos, onerare maioribus tributis, et quanto amplius per eos, qui laevigantur, fit, tanto

vocare] Sic Berol. *vocarem* Neob., sed ultimae litterae *m* a prima manu puncta subiecta sunt. *appellare* Vulgo.

hoc] Sic Vind. Neob., deest Vulgo et in Berol. Gr. *περὶ τοῦτο*.

ratione] *rone* Neob.

quae] Sic Vind. Neob. *que* Berol.

et] Hanc vocem deesse in Vind. notat Os., quod schedis meis repugnat. Gr. *καί*.

hominibus] Sic Berol. In Vind. Neob. habetur *omnibus*. Gr. *ἀνθρώποις*.

NOV. XLIV. CAP. I. §. 2. tentaverit] *templaverit* Vind. Berol. *temperaverit* Vulgo.

uti] *enim* in Vind. haberi Os. auctor est, quod schedis meis repugnat. Gr. *χρήσασθαι*.

levigare] Sic Vind. *et levigare* Neob. *obligare* Berol. Gr. *ἐλαφρύνειν*.

et] Sic Vind. Berol., deest in Neob. Gr. *καί*.

exigi] Sic Vind. Berol. Neob. *exigere* Vulgo. Gr. *ἀπαιτεῖσθαι*.

aut] Sic Berol., deest in Vind. Neob. Gr. *ἤ*.

velle] *vellet* Berol., sed ultimae litterae punctum subiectum est. Vind. Neob. *ulle*, sed litterae *u* littera *e* superius imposita est.

aut ecclesiasticum] Prior vox *aut* in Vind. deest. Gr. *ἤ*.

quodlibet] Sic Vind. Berol. *quolibet* Neob. Gr. *οἱανοῦν*.

aliud] Sic Berol. *aliut* Vind. *aut* Neob. Gr. *ἑτέραν*.

cadat] Sic Vind. Neob. Berol. *cadet* Vulgo. Gr. *ἐκπιπτέτω*.

modis] deest in Berol.

dominio] Sic Vind. *dmo* Neob., sed huic voci lineola imposita est. In Vind. haberi *dominii* Os. auctor est.

et sit] Sic Neob. Berol. *esset* Vind. Gr. *καὶ ἔστω*.

publicum] Sic Vind. Berol. *puplicum* Neob.

assignandum] *assignare dum* Vind. Berol. Neob., in quo quidem a secunda manu scriptum est.

enim] Postea lacunae signa posui, quia manifesto interpres verba *εὐλαβηθήσονται – ἀλλὰ τῷ* in libro suo non habuit.

extenduntur] Sic Vind. Berol. Neob. *extendentur* Vulgo.

tributa] Sic Vind. Neob. Berol., deest Vulgo. Gr. *τὰ τέλη*.

breve] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Berol. Neob. non est, nec sane Graecis firmatur.

unoquoque] Sic Vind. Berol. Neob., in quo quidem syllabae *uno* a secunda manu scriptae sunt.

et leve] Sic Vind. Berol. *ele* Neob. Gr. *καὶ κοῦφον*.

infertur] Sic Vind. Neob. *inferunt* Berol. Gr. *εἰσφερόμενον*.

quanto] Sic Vind. Berol. *quando* Neob. Gr. *ὅσῳ*.

quod] Sic Vind. Neob. Berol. *quid* Vulgo.

enim] Sic Berol. Vind. Neob., sed in Vind. Neob. litterae *i* circumflexus impositus est.

ineptius] *inemptius* Berol.

pascentes] Sic Vind. Berol. *paxentes* Neob.

aliam] Sic Vind. Berol. *alian* Neob.

dispositionem] Sic Vind. Neob. *dispensationem* Vulgo.

onerare] *honorare* Berol. Neob. *honestare* Vind. *molestare* Vulgo. Gr. *βαρύνειν*.

tributis] Sic Berol., deest in Vind. Neob. Gr. *τέλεσι*.

laevigantur] Sic Vind. Berol. *levigatur* Neob. *levantur* Vulgo. Gr. *τῶν ἐλαφρυνομένων*.

fit] Sic Berol. *sit* Vind. Neob. Gr. *γίνεσθαι*.

tanto] Sic Berol. *tato* Vind. Neob. Gr. *τοσούτῳ*.

spectabilium cubiculariorum, sive quorundam in militiis conscriptorum, haec omnia solvere imposita eis publica tributa, et omnia alia facere atque complere, secundum quod competit unicuique proprii sui collegii, et exsolvere per omnia fisco per praepositos collegii, nullo valente privilegio huius rei gratia incumbere, aut tali quadam uti refutatione. Non enim patimur aliorum onus in alios ferri, neque sic crudelem iacere dispositionem, quatenus quotidie augeantur tributa, et, sicut docti sumus, quadrupla et quincupla et alicubi etiam decupla, dentur, eo quod studium sit nostrae pietatis nullo novo tributo nullum gravari (novum vero erit, non quod nunc primum positum est, sed etiam quod priorem mensuram transcendit), sed omnia sub eodem sint statu atque fortuna, communisque sit per omnes huiusmodi sacra nostra pragmatica sanctio (quam videlicet etiam legem vo-

spectabilium] *spectabilitu*ℨ Berol., sed ultima littera deleta, superius impositum est *um*. In Vind. esse *spectabiliorum* Os. adnotavit.

cubiculariorum] In Vind. esse *urbicu-lariorum* Os. adnotavit.

quorundam in] *quorum damni* Neob. Gr. εἴτε τινῶν.

eis publica] Sic Vind. Neob. Berol. *publica eis* Vulgo. Gr. αὐτοῖς δημόσια.

atque] Sic Berol. Neob. *adque* Vind.

complere] *compellere* Vind. Gr. πληροῦν.

quod] Sic Vind. Neob. *qd* Berol., sed virgula ad ultimam litteram adiecta.

proprii sui collegii] Haec verba in Neob. a secunda manu scripta sunt.

et] deest in Neob., sed in Vind. Berol. habetur. Gr. καί.

per] In Berol. subiicitur *omnia*, quod tamen sec. m. delevit. Gr. διά.

praepositos] Sic Berol. Vind. *praeposito* Neob. Gr. προστατῶν.

collegii] Sic Vind. Berol. *conlegii* Neob.

gratia] *gra* Vind. Neob., sed lineola superius imposita.

tali quadam] *talia quedam* Vind. Neob. Berol. Sed corrigendum ex Gr. τοιαύτῃ τινί.

onus] *honus* Vind. Berol. *omis* Neob.

alios] Sic Vind. Berol. *alio* Neob. Gr. εἰς ἑτέρους.

sic] Sic Berol. *si* Vind. Neob. Gr. οὕτως.

dispositionem] Sic Neob. Berol. *depositionem* Vind. Gr. διατύπωσιν.

quotidie] *cotidie* Vind. Neob. *cothidie* Berol.

docti sumus] *doctissimus* Vind. *edoctissimus* Berol. Neob. Gr. ἐδιδάχθημεν.

quincupla] Sic Berol. *quinque lecta* Vind. *quincupletia* Neob. Gr. πενταπλάσια. Quod Vulgo antea habetur *et*, in Berol. non est, verum est in Vind. Neob. Gr. καί.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Neob. Gr. καί.

decupla] *deculpha* Vind. Neob. In Vind. tamen *de culpa* esse Os. auctor est. Gr. δεκαπλάσια.

dentur] *dntur* Vind. Neob., sed lineae lineola superius iniecta est.

eo quod] Sic Vind. Neob. Berol. *eoque* Vulgo.

nostrae] Sic Vind. Berol. *nostri* Neob. *nostra* Vulgo. Gr. τῷ ἡμετέρῳ κράτει.

nullum] *nullo* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. μηδένα.

quod] Sic Berol. Neob. *per* Vind. quod Graecis non firmatur.

nunc] *nc* Vind. Neob., sed supra lineam lineola posita est.

etiam] In Berol. non est, quod Vulg. sequitur *quod*.

priorem] *priorem quod* Berol.

transcendit] *transscendit* Vind. Neob. *transced'* Berol. Gr. ὑπερβαῖνον.

omnia] Sic Berol. *dominia* Vind. *omnia sub omnia* Neob. Gr. πάντα.

sub] deest in Vind., habetur in Berol. Neob. Gr. ὑπό.

sint] Sic Berol. Neob. In Vind. *sunt* haberi Os. auctor est, quod tamen schedis meis contradicit. Gr. ἔστω.

statu] Sic Neob. *statuto* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Vind. *statuta*. Gr. καταστάσεως.

atque] Sic Vind. Berol. *adque* Neob.

per] Sic Berol. Neob. Vind., in quo quidem haberi *pro* Os. auctor est.

sanctio] Sic Neob. *sctio* Berol., sed prioribus tribus litteris lineola intecta est.

quam] *qua* Neob. In Vind. haberi *quoniam* Os. adnotavit.

videlicet] Sic Berol. *udel* Vind. Neob., sed per ultimam litteram superiorem circumflexus traiectus est. Gr. δή.

etiam] Sic Neob. Berol. In Vind. hoc et quae sequuntur *vocare licet* plane non sunt. Exciderunt autem, nisi fallor, propter homoeoteleuton.

licet), ut omnibus securitatem largiatur. Non enim aliquis hoc habebit, nullum esse exceptum videns, nisi pro funeris defunctoatione mille centum ergasteria. Quae lex et communissima est, nibus similiter explicata hominibus. §. 2. Si quis autem tentarefutatione qualibet uti, et semetipsum levigare tributo, et aut non ttere inquilinos exigi suos, aut patrocinium velle tribuere aut miaut civile, aut ecclesiasticum, aut quodlibet aliud, cadat modis us ergasterii dominio, et sit hoc publicum, illi collegio assignan- Sic enim **** paulatim in omnes extenduntur tributa, breve quirit, quod ab unoquoque datur, mediocre vero et leve et portabile ile, quod infertur, quanto a pluribus collectum. Quod enim inerit, viros ex propriis operantes manibus, et pascentes uxores os, et aliam vitae dispositionem hinc habere compulsos, onerare ibus tributis, et quanto amplius per eos, qui laevigantur, fit, tanto

re] Sic Berol. *vocarem* Neob., sed litterae *m* a prima manu puncta a sunt. *appellare* Vulgo.
Sic Vind. Neob., deest Vulgo et ol. Gr. περὶ τοῦτο.
ne] *rune* Neob.
] Sic Vind. Neob. *que* Berol.
lanc vocem deesse in Vind. notat od schedis meis repugnat. Gr. καί.
nibus] Sic Berol. In Vind. Neob. r *omnibus*. Gr. ἀνθρώποις.

XLIV. CAP. I. §. 2. tentaverit] *erit* Vind. Berol. *temperaverit*

enim in Vind. haberi Os. auctor uod schedis meis repugnat. Gr. θαι.
are] Sic Vind. *et levigare* Neob. Berol. Gr. ἐλαφρύνειν.
ic Vind. Berol., deest in Neob. ε.
i] Sic Vind. Berol. Neob. *exigere* Gr. ἀπαιτεῖσθαι.
Sic Berol., deest in Vind. Neob.

] *vellet* Berol., sed ultimae litteictum subiectum est. Vind. Neob. d litterae *u* littera *e* superius imest.
ecclesiasticum] Prior vox *aut* in deest. Gr. ἤ.
libet] Sic Vind. Berol. *quolibet* Gr. οἱανοῦν.
] Sic Berol. *aliut* Vind. *aut* Neob. ραν.
] Sic Vind. Neob. Berol. *cadet* Gr. ἐκπιπτέτω.
] deest in Berol.
] Sic Vind. *dmo* Neob., sed lineola imposita est. In Vind. Os. auctor est.
Neob. Berol. *esset* Vind.
Sic Vind. Berol. *puplicum*

assignandum] *assignare dum* Vind. Berol. Neob., in quo quidem a secunda manu scriptum est.
enim] Postea lacunae signa posui, quia manifesto interpres verba εὐλαβηθήσονται – ἀλλὰ τῷ in libro suo non habuit.
extenduntur] Sic Vind. Berol. Neob. *extendentur* Vulgo.
tributa] Sic Vind. Neob. Berol., deest Vulgo. Gr. τὰ τέλη.
breve] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Berol. Neob. non est, nec sane Graecis firmatur.
unoquoque] Sic Vind. Berol. Neob., in quo quidem syllabae *uno* a secunda manu scriptae sunt.
et leve] Sic Vind. Berol. *ele* Neob. Gr. καὶ κοῦφον.
infertur] Sic Vind. Neob. *inferunt* Berol. Gr. εἰσφερόμενον.
quanto] Sic Vind. Berol. *quando* Neob. Gr. ὅσῳ.
quod] Sic Vind. Neob. Berol. *quid* Vulgo.
enim] Sic Berol. Vind. Neob., sed in Vind. Neob. litterae *i* circumflexus impositus est.
ineptius] *inemptius* Berol.
pascentes] Sic Vind. Berol. *paxentes* Neob.
aliam] Sic Vind. Berol. *alian* Neob.
dispositionem] Sic Vind. Neob. *dispensationem* Vulgo.
onerare] *honorare* Berol. Neob. *honestare* Vind. *molestare* Vulgo. Gr. βαρύνειν.
tributis] Sic Berol., deest in Vind. Neob. Gr. τέλεσι.
laevigantur] Sic Vind. Berol. *levigatur* Neob. *levantur* Vulgo. Gr. τῶν ἐλαφρυνομένων.
fit] Sic Berol. *sit* Vind. Neob. Gr. γίνεσθαι.
tanto] Sic Berol. *tato* Vind. Neob. Gr. τοσούτῳ.

maiores inde effici passiones? et est aliquod onus infinitum, terminum nullum habere valens. §. 3. Haec omnia prohibentes hanc sacram ponimus pragmaticam formam, et casus interminantes poenam omnibus similiter subiectis, si prohibuerint uniuscuiusque collegii praepositos legitima et antiquitus ordinata tributa percipere, aut tentaverint tributa mutare in pensiones, sed unusquisque fruatur quidem in pensionibus illatione, concedat autem ergasteria functionem dare consuetam atque legitimam. Sicut enim unusquisque sui providet, ita et nos necesse est quod commodum est et utile magnae huic regiae defendere civitati; non enim aliter quae communiter utilia sunt, procedunt, si non tali onere liberentur, quae hactenus illud ferre coacta sunt.

EPILOGUS. Tua igitur gloria quae placuerunt nobis, et per hanc

inde] *in* Neob. Vind., sed superius circumflexus impositus est. Berol. *tn*, sed circumflexo superius iniecto. Gr. ἐκεῖθεν.

effici] Sic Neob. Berol. *exfici* Vind. Gr. ἀποτελεῖσθαι.

passiones] *pasiones* Vind. Neob.

est] Sic Vind. Berol. Neob. *esset* Os. melius fore scribit.

onus] deest in Vind. *honus* Berol. Neob. Gr. βάρος. Postea in Vind. *in* haberi Os. auctor est.

nullum] Sic Berol. *nulla* Vind. *mılu* Neob., sed ultimae litterae circumflexus impositus; litterae *i* alia littera *i* iniecta est.

NOV. XLIV. CAP. I. §. 3. sacram] Sic Berol. *sacran* Vind. Neob.

pragmaticam] Sic Berol. *pramaticam* Vind. Neob.

formam] Sic Vind. *fonrmam* Neob., sed litterae *n* punctum subiectum est. Berol. *cam formam*, sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. τύπον.

casus] Sic Berol. Vind. *causas* Neob. Gr. τῆς ἐκπτώσεως.

poenam] *penam* Vind. Berol. Neob.

omnibus] Sic Neob. Berol. In Vind. *omnes* esse Os. adnotavit.

subiectis] Sic Berol. *subiectos* Vind. *subtis* Neob., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Gr. τοῖς ὑπηκόοις.

si prohibuerint] In Neob. *si prohibuerit* habetur idque a secunda manu scriptum est. Gr. κωλύσαιεν.

uniuscuiusque] Sic Neob. Berol. *uniuscuiuscunque* Vind. Gr. ἑκάστου.

praepositos] *praepositus* Vind. Neob. Berol. Gr. προστάντας.

legitima] Sic Vind. Berol. *legitimam* Neob. *definita* Vulgo. Gr. νενομισμένα.

aut] In Vind. esse *autem* Os. scribit, quod schedis meis repugnat. Gr. ἤ.

tentaverint] *temptaverint* Berol. Neob. *putaverint* Vind.

fruatur] Sic Vind. Neob. Berol. *utatur* Vulgo. Gr. ἀπολαυέτω.

unusquisque] Postea in Vind. subiici *quidem* Os. statuit.

in pensionibus] Sic Vind. Neob., in quo quidem litteris *bus* puncta subiecta sunt. *impensionis* Berol.

illatione] Sic Neob. *illatione* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, qua re accusativus casus significatur. Vind. *inlatione*.

concedat] *cedat* Berol. Vind. *cada* Neob. Gr. συγχωρείτω.

functionem] Sic Vind. *functioe* Neob. *factionem* Berol. Gr. λειτουργεῖν.

unusquisque] *unus quis* Vind. Neob. Gr. ἕκαστος. In Vind. *quidem* subiici Os. auctor est.

sui providet] Sic Vind. Neob. *providerit* Berol. Gr. προνοεῖται.

et nos] Sic Neob. Berol. *ut nos* Vind. Gr. καὶ ἡμᾶς.

commodum] *cunmodum* Vind.

est] Sic Berol., deest in Vind. Neob.

magnae] Sic Vind. Neob. Berol. *agere* Vulgo. Gr. τῆς μεγάλης.

communiter utilia sunt] Sic Vind. *communia sunt utiliter* Neob. Berol. Gr. τὰ κοινῇ λυσιτελοῦντα.

si non] *sine* Vind. Neob. *sn* Berol., sed lineola superius imposita.

onere] *hone* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Vind. *honera*. Neob. *onore*. Gr. βαρύτητος.

liberentur] Sic Vind. Berol. *liberatur* Neob. Gr. ἀπαλλαττομένων.

quae] *que* Vind. Berol. Neob. *qui* Vulgo.

hactenus] Sic Vind. Berol. *actenus* Neob.

illud] Sic Berol. Vind. *illi* Neob. Gr. αὐτήν.

coacta] Sic Vind. Neob. Berol. *coacti* Vulgo.

NOV. XLIV. EPIL. quae] Sic Vind. *que* Vulgo.

per hanc] Sic Vind. Berol. *pro hanc* Neob. Gr. διὰ τοῦδε.

sacram pragmaticam sanctionem declarata sunt, ipsa servabit, et qui post eandem administrationem susceperint, et obediens tibi officium nunc et in omne deinceps tempus. *Dat. Kal. Iunii CP. post cons. Belisarii V. C.* (536.)

XLV.

GLOSS.

DE TABELLIONIBUS UT PROTOCOLLA DIMITTANT IN CHARTIS.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni P. P.

PRAEFATIO. Litem paulo ante audivimus praesenti legi praebentem occasionem. Ex persona quoque mulieris cuiusdam ferebatur documentum, litteras quidem eius non habens (erat enim harum ignara), completum autem a tabellione et tabulario subscriptionem habens eius, et testium ostendens praesentiam. Deinde dum quaedam dubitatio super eo fieret, muliere dicente, non esse a se delegata, quae charta loque-

pragmaticam] *pmaticam* Neob., sed priori litterae circumflexus iniectus est. Vind. *pragmatica.*
sanctionem] *sanccionem* Berol. *sanctio-nem* Neob., deest in Vind. et Vulgo. Gr. τύπον δηλούμενα.
sunt] Hoc loco subiicitur in Vind. *sanctione*, Vulgo *sanctionem*, quod in Berol. Neob. desideratur, nec Graecis firmatur.
ipsa] Sic Vind. Berol. Neob. *illaesa* Vulgo. Pro ἀπαράθραυστα interpres videtur legisse αὐτά.
qui] *q* Vind., sed infra virgula apposita superiusque linea imposita est, qua significatur *quae*. Deest in Neob. Berol.
administrationem] *amministrationem* Vind. *adiministrationem* Neob.
susceperint] Sic Vind. Berol. *suscipe-rint* Neob.
officium] *offium* Vind. Neob.
nunc] *nuc* Vind. Neob.
omne] Sic Berol. *eme* Vind., sed lineola superius iniecta est. Neob. *onne.*
Kal.] *kl.* Vind. In Berol. Neob. tota subscriptio deest.
CP.] *Cap.* Vind. *Constant.* Vulgo.
post cons.] *pc* Vind., sed lineola superius iniecta est.
Belisarii] *Bilisario* Vind.
V. C.] *uc. con.* Vind.
NOV. XLV. XLV.] *R/. XLIIII.* Vind., deest in Berol. Mon. I., in quo quidem ad marginem adscriptum est: *constitutionem localem esse puto* (Cod. *pu*).
tabellionibus] *tabellioibus* Vind.
ut] Quod Vulgo et in I. antea est *et*, in Vind. Mon. Neob. deest, ideoque delendum esse videbatur.
protocolla] *prothocolla* I.
dimittant] Sic Neob. *demittant* Berol. *dimittat* Vind. *serventur* I.

chartis] *cartis* Mon. Berol. *atis* Vind., sed litterae *t* littera *i* imposita est.
imp.] *impr.* Vind. Neob. I., deest in Mon.
Iustin.] *Ius* I.
Aug.] *a* Mon. Neob. Berol. I., sed supra lineam lineola posita est. In Neob. et littera *p* subiicitur.
Ioanni] *Ioan* I.
P. P.] Sic Berol. Mon. I., sed lineola superius imposita est. *pprii* Vind. Neob., sed litteris *pp* lineola superius iniecta est. *praefecto praetorio iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.
NOV. XLV. PRAEF. ante] Sic Berol. Mon. *antea* Vind.
praebentem] Sic Berol. Mon. *praesentem* Vind. Gr. παρασχομένης.
quoque] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *que* Vind., sed puncta subiecta sunt. Berol. *ꝑq*, sed ultimae litterae puncta subiecta sunt. Vulgo *quidem.*
mulieris cuiusdam] *cuiusdam mulieris* I.
enim] Sic Mon. *autem* I. Vind. Berol., quod etiam Vulgo habetur. Gr. γάρ.
tabellione] In Berol. supra ultimam litteram circumflexus positus est, quem tamen iam secunda manus delevit.
tabulario] Sic Vind. Mon. I. *tabulatio* Berol. Quod Vulgo antea est *a*, in his tribus codd. et I. deest, ideoque omittendum videbatur esse.
habens eius] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *eius habens* Vulgo, quod etiam Mon. Port. confirmant. Gr. ἔχον τὴν αὐτῆς.
eo] Sic Berol. *eum* Vind. I. *eu* Mon., sed sec. manus ex ultima littera efficit *o*. Gr. περὶ αὐτοῦ.
a se delegata] Sic Vind. Berol. *delegata a se* Mon. Gr. παρ' αὐτῆς ἐπιταχθέντα.
charta] Sic Vind. Mon. *carta* Berol.

batur, qui litem audiebat, quaerebat a tabellione cognoscere rei veritatem, denique tabellionem deduxit. At ille litteras recognoscere dixit completionis tabellionis, non tamen nosse aliquid horum, quae secuta sunt; nec enim sibi ab initio penitus delegatum, sed commisisse cuidam suorum hoc facere, neque postea venisse ad completionem, sed rursus alii hoc commisisse. Et is quidem, qui affuit completioni, venit, nihil nec ipse dicens se nosse (etenim neque scriptor fuit documenti), sed solum docuit, quia praesente se hoc dimissum sit. Nec cui ab initio delegatum est, inventus est, unde, nisi per testes iudex valuisset agnoscere causam pure, periculum patiebatur undique negotii cadendi notitia. Et illud quidem competentem meruit examinationem atque decretum.

CAP. I. Nos autem credimus oportere universis auxiliari, et communem in omnibus facere legem, quatenus praepositis operi tabellionum ipsis per se omnibus modis iniungatur documentum, et, dum dimittitur, intersit, et non aliter imponatur chartae completio, nisi haec gerantur, ut habeant, unde sciant negotium, et interrogati ab iudicibus possint

qui litem] Haec et quae sequuntur usque ad vocem *tabellionis*, in Berol. a secunda solum manu scripta sunt.

rei] Sic Berol. *negotii* I. Vulgo. Gr. τοῦ πράγματος.

tabellionis] In Berol. subiicitur *nis*, quod tamen punctis subiectis notatum est.

non] *nou* I.

nosse] Sic Vind. Berol. *nossce* Mon., sed litterae *c* punctum subiectum est.

horum] Sic Vind. Berol. *eorum* Vulgo, quod etiam in Mon. habetur.

sibi] Sic Mon. Berol. *si* Vind., sed secunda manus addit *bi*. Quod Vulgo antea est *enim*, deest in I.

ab] Sic Vind. Berol. *ad* Mon.

delegatum] *delegato* Mon., unde sec. manus facit, quod in cont. legitur. Berol. *delegato*, sed supra *to* a sec. manu scriptum est *t tum*. Vulgo I. *delegata*.

commisisse] *comissise* Berol., sed priori litterae o lineola imposita est.

suorum hoc facere neque postea venisse] Haec in Vind. a secunda manu ad marginem adscripta sunt.

completionem] Sic Vind. Berol. *complectionem* Mon.

rursus] Sic Vind. Berol. *rursum* Mon.

alii] Sic Vind. Mon. *alio* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Post *commisisse* in Berol. a prima manu scripta sunt: *cuidam suorum hoc facere neque postea venisse ad completionem*, quae tamen punctis subiectis notantur.

is] *his* Berol., sed priori litterae *h* punctum subiectum est. Gr. ὁ μέν.

affuit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adfuit* Vulgo.

completioni] Sic Vind. Berol. *complectioni* Mon.

nihil] *et nihil* I.

nosse] Sic Vind. Berol. *nosce* Mon., sed litterae c punctum subiectum est. Gr. εἰδέναι.

sed] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. ἀλλά.

cui] Sic Vind. Mon. *cuil* Berol., sed ultimae litterae punctum subiectum est.

negotii cadendi] Sic Vind. Mon. Trid. Berol. *cadendi negotii* Hamb. *negotii cadente* I. *cadente negotii* Port. Vulgo.

examinationem] *examanationem* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.

NOV. XLV. CAP. I. PR. facere] Sic Vind. Berol. *facimus* Mon. Gr. ποιήσασθαι.

praepositis] *praepositus* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τοὺς προεστῶτας.

omnibus modis] Sic Vind. Berol. *modis omnibus* Mon. Gr. ἐκ παντὸς τρόπου.

iniungatur] Sic Vind. Berol. *iungatur* Mon., sed supra litteram *i* a secunda manu alia littera *i* posita est.

et] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *ut* Vind. Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. ἡνίκα τε.

dimittitur] *dmittitur* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

intersit] Sic Vind. Mon. Berol. *intersit* I. *intersint* Vulgo.

imponatur] Sic Vind. Berol. *ponatur* Mon. Gr. ἐπιτιθέναι.

chartae] Sic Vind. Mon. *carte* Berol.

haec gerantur] Sic Mon. Berol. *gnatur haec* Vind., sed prioribus duabus litteris *gn*, item et litterae *a* circumflex impositi sunt. Gr. ταῦτα πραχθείη.

habeant] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem tantum a secunda manu tota haec vox scripta est.

interrogati] Sic Vind. Mon. *interroganti* Berol., sed litterae *n* puncta subiecta sunt. Quod Vulgo antecedit *et*, in I. deest.

ab] Sic Vind. Berol. *ab iudicibus* Mon.,

quae sunt subsecuta, cognoscere et respondere, maxime quando litteras **sunt ignorantes,** qui haec iniungunt, quibus facilis est et inconvincibilis **denegatio** horum, quae pro veritate secuta sunt. §. 1. Ut igitur omnia **haec** prohibeamus, propterea praesentem scripsimus legem, et haec custodiri modis omnibus volumus a tabellionibus, sive in ipsa felicissima **civitate,** sive in provinciis sint; scientibus, quia, si praeter haec aliquid **egerint,** cadent omnino iis, quae vocantur stationibus, et qui ab eis **dirigitur** ad iniungendum documentum, et interest, ipse dominus super **stationis** auctoritate erit, et mutabitur causa; et ille quidem de cetero **hoc** obtinebit officium in statione, quale qui in ea primatum tenebat, **ille vero** cadet ea, aut unus erit ministrantium illi. Quoniam ille quidem dedignatus est hoc agere, quod erat concessum ei, ille vero secundum illius voluntatem hoc egerit, propterea nos hanc intulimus eis poenam, ut optime fiant circa documenta et iusti et cautiores, et non propter suam requiem et delicias alienas corrumpant vitas. §. 2. Si

sed litterae *b* punctum subiectum est. Vulgo *a*.

possint] *et possint* I.

sunt subsecuta] Sic Vind. Berol. *subsecuta* Mon. *subsecuta sunt* Vulgo I.

litteras] Sic Mon. Berol. *litteris* Vind.

haec] *hoc* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. *ταῦτα*.

iniungunt] Sic Vind. *iungunt* Mon. *iungit* Berol., sed secunda manus supra litteram *i* posuit *in*. Gr. *ἐπιτάττοντες*.

inconvincibilis] Sic Vind. Mon. *inconvincibilibus* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

denegatio] Sic Vind. Berol. *denoyatio* Mon.

NOV. XLV. CAP. I. §. 1. igitur] Sic Vind. Mon. Berol. *ergo* Vulgo I.

omnia haec] Sic Vind. Berol. *haec omnia* Mon. Gr. *ἅπαντα ταῦτα*.

propterea] Sic Mon. Berol. *Ropterea* Vind.

scripsimus] Sic Mon. *conscripsimus* Vind. Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *γράφομεν*.

et haec] Sic Mon. Berol. *et hoc* I. *et haec* Vind., sed priori voci a secunda manu puncta subiecta sunt. Gr. *καὶ ταῦτα*.

ipsa] Sic Vind. Mon. *ipsam* Berol.

felicissima] *felicissimam* Berol.

civitate] *civitatem* Berol.

quia] Sic Vind. Berol. In Mon. subiicitur *haec*, quod tamen punctis subiectis notatum est.

haec] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. *hoc* I.

egerint] *egerunt* I.

omnino] *omni modo* Vind. Mon. *omno nobis* Berol., sed litteris *no nobis* puncta subiecta lineaeque inscriptum est *m° his*.

iis] Sic Vind. Berol. *his* Mon. I.

stationibus] Sic Mon. Berol. *stationis* Vind. Gr. *στατιώνων*.

iniungendum] *iniugundum* Berol.

stationis] Sic Vind. Mon. *stationum* I. *statiois* Berol., sed litterae *i* priori punctum subiectum est.

de cetero] *decto* Vind., sed litterae *c* circumflexus iniectus est.

obtinebit] Sic Mon. Berol. *optinebit* Vind.

qui] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus hanc vocem lineae iniecit.

primatum] *primatoio* Berol., sed litteris *oio* lineola superius imposita est. Vind. *primatu*, sed ultimae litterae *u* secunda manus lineolam imposuit.

tenebat] Sic Vind. Mon. *tebat* Berol., sed litterae ultimae circumflexus impositus est.

ministrantium] Sic Vind. Berol. *aministrantium* Mon.

dedignatus] Sic Vind. Berol. *dignatus* Mon., sed supra litteras *di* secunda manus litteras *de* posuit.

illius voluntatem] Sic Vind. Berol. *voluntatem eius* Mon. Gr. *ἐκείνου γνώμην*.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. *τοῦτο*.

intulimus] Sic Vind. Mon. *intulibet* Berol., sed syllabae *bet* puncta supposita sunt, lineaeque inscriptum *mus* a secunda manu.

eis poenam] *poenam eis* I.

optime] Sic Vind. Mon. Berol., in quo secunda manus correxit *optimi*, quod sane et Vulgo I. habetur. An interpres pro verbis *δέει τούτου* legisse censendus est *βέλτιστα*?

alienas corrumpant] Sic Vind. Mon. I. *alientionas corrumpant* Berol., sed primae litterae *a* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit litterisque *atio* puncta subiecit. Vulgo *corrumpant alienas*. Gr. *τοὺς ἀλλοτρίους διαφθείρωσι*.

vero indignus forte sit potestatem in stationibus suscipere is, cui documentum extra ea, quae a nobis disposita sunt per praesentem legem, iniungitur, tabellio quidem cadat modis omnibus hac causa, alter vero pro eo constituatur; nihil omnino damnificando ex hoc stationis domino, quicunque fuerit extraneorum, et non ipse tabellio, neque cadente lucris exinde venientibus, sed illo solo, qui talia perpetravit, et dedignatus est suum complere opus, primatu cadente, omnibus quidem aliis super stationis iure integris dominis eius ab ipsis tabellionibus, qui talia peccaverunt, servandis. §. 3. Et non fingant tabelliones occasiones, per aegritudinem forte descendentes, aut occupationes huiusmodi; licebit enim eis, si quid tale fuerit, evocare eos, qui contrahunt, et per se causam complere; proinde haec, quae contingunt raro, non impedimentum facient universis, eo quod nihil inter homines sic est indubitatum, ut non possit, licet aliquid sit valde iustissimum, tamen suscipere quandam sollicitam dubitationem; sed nec quaestus eorum minores fieri per hoc propter contrahentium frequentiam occasionem habentes, cum melius sit pauca agere caute, quam multis interesse periculose. §. 4. Ut tamen non vehementer eis dira lex esse videatur, nos coniicientes humanam

NOV. XLV. CAP. I. §. 1. forte sit] Sic Mon. Berol. *sit forte* Vulgo I., quod etiam in Vind. habetur. Gr. τυχὸν εἴη.
in] Sic Vind. Mon., deest in Berol. An forte, voce *in* omissa, scribendum *stationis*, quod Graeco τῆς στατίωνος conveniat?
stationibus] *statutionibus* Vind., sed litteris *tu* puncta subiecta sunt.
modis omnibus] Sic Mon. *omnibus modis* Vind. Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. τρόποις ἅπασι.
hac] *h* Berol., sed sec. manus supra lineam posuit litteram *a*.
omnino] *vero omnino* I.
damnificando] Sic Berol. *dampnificando* Vind. *dampnificandum* Mon. Gr. ζημιουμένου.
stationis] Sic Mon. Berol. *stationibus* Vind. Gr. τῆς στατίωνος.
fuerit] *fuit* Berol., sed ut in cont., Vind. Mon.
et non ipse] Hoc bis in Berol. scriptum est, sed prima vice punctis subiectis notatum. Supra ultimam litteram *e* tamen a secunda manu scriptum est o, ut inde fiat *ipso*. I. *et non ipso*. Gr. αὐτός.
neque] Sic etiam Berol., in quo quidem syllabae *que* puncta subiecta sunt, ut proinde corrector huius codicis videatur voluisse: *et non ipso tabellione cadente*. Pro *tabellio neque* I. habet *tabellione*.
illo] Sic Berol. Vind. *ille* Mon., quod tamen secunda manus correxit ita, ut supra habetur. Gr. αὐτοῦ μόνου.
dedignatus] *dedig* Berol., cui sec. manus adiecit *natus*.
eius] deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. αὐτῆς.
NOV. XLV. CAP. I. §. 3. occasiones] *occasionis* Vind. Berol. Mon., sed in Berol. et Mon. iam secunda manus correxit, ut in cont. est.
forte] deest in I.
descendentes] Sic Vind. Mon. I. *discedentes* Vulgo. Cont., qui tamen ad marginem: *al. descendentes*. Gr. ἀναχωροῦντες.
eis] Sic Vind. *ei* Mon. Berol. Gr. αὐτοῖς.
evocare] Sic Vind. Berol. I. *vocare* Mon. *advocare* I.
complere] *compler* Berol., sed ad finem huius vocis secunda manus addit *e*.
proinde] Sic Mon. Berol. *deinde* Vind.
quae] *quod* Berol., sed sec. manus correxit *quae*.
sollicitam] Sic Vind. Berol. *solicitam* Mon.
hoc] *haec* I.
contrah. freq.] *freq. contr.* I.
occasionem] Sic Vind. Mon. *occasiones* Berol.
cum] Sic Mon. Vind. *quum* Vulgo.
sit] deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam haec vox imposita est.
caute] Sic Vind. Mon. Berol., in quo ultimae litterae circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Gr. ἀσφαλῶς.
NOV. XLV. CAP. I. §. 4. tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Vulgo. Gr. ὅμως.
vehementer] *veheemter* Mon., sed litterae *m* a secunda manu circumflexus impositus est.
dira] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dura* Vulgo. Accursius notat: *alias dira, alias dura*. Gr. ἀπηνής.
nos] Sic Vind. *nos n̄* Mon., sed ultimae litterae puncta subiecta sunt. Berol. *et nos*, quod tamen Graecis non firmatur.
coniicientes] *conuniciente*s Berol., in quo

naturam, mediocres ei etiam leges nostras ponimus. Propter tales enim eorum forte dubitationes damus eis licentiam singulis unum ad hoc constituere, gestis apud clarissimum magistrum census felicissimae civitatis solenniter celebratis, et licentiam ei dare, ut delegentur ei ab his, qui veniunt ad eius stationem documenta, et dimissis eis interesse, et nulli omnino alteri in statione exsistenti licentiam esse, ut aut delegentur ei initium, aut cum dimittuntur, intersit, nisi tabellioni, qui auctoritatem habet, aut qui ab eo ad hoc statutus est. Si vero praeter haec fiat, et alter delegetur, tunc subiaceat poenae tabellio, qui auctoritatem habet a nobis, dudum definitam, ipsis tamen documentis propter utilitatem contrahentium non infirmandis. Novimus enim, quia metu legis de cetero et ipsi custodient, quae a nobis decreta sunt, et documenta sub cautela faciunt.

CAP. II. Illud quoque praesenti adiicimus legi, ut tabelliones non in alia charta pura scribant documenta, nisi in illa, quae in initio (quod

quidem syllaba *ni* a secunda manu scripta est, litteris *nu* autem a secunda manu puncta subiecta sunt.

ei] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. I., quod sane Vulgo non est. Gr. συμμέτρους αὐτῇ. Post sequentem vocem *etiam* Vulgo subiicitur *eis*, quod in meis libris mss. et I. non est, nec Graecis firmatur.

eis] *ei* Berol. Mon., in quo quidem a sec. m. scriptum est, sed ut in cont., Vind. Gr. αὐτοῖς.

unum] Sic Vulgo et Acc., qui tamen notat: *sed quidam habent unam*, quod sane habetur in Vind. Mon. Berol. Gr. ἕνα.

civitatis] Acc. notat: *quidam habent in textu huius*, quod tamen neutro meorum codd. firmatur.

solenniter] *sollepniter* Mon.

celebratis] Sic Vind. Mon. *celebrabilis* Berol. Gr. πραττομένοις.

ei] Sic Mon. *eis* Vind. Berol. Gr. αὐτῷ.

ei] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Trid. Port. I. *enim* Hamb.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

eius stationem] Sic Vind. Berol. *stationem* Mon., ubi ad marginem a prima manu appositum est *eius*. Gr. ἐν τῇ κατ' αὐτὸν στατίωνι. Postea in Hamb. et Port. et Trid. *et* addi Os. auctor est, quod et in I. est, tamen neque Graecis neque meis codd. mss. firmatur.

dimissis] Sic Vind. Mon. *demissis* Vulgo. Gr. ἀπολυομένων.

et] Sic Vind. *ut* Mon. Berol. Gr. καί.

statione] Sic Vind. Mon. *stationem* Berol.

esse] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἄδειαν εἶναι.

ut] *ubi* I.

delegentur] Sic Vind. Mon. Berol. *delegetur* Vulgo I. Vox *initium* nihil quicquam habet, nisi κατὰ πόδα translationem verborum τὴν ἀρχήν.

qui auct.] *quia auct.* Berol., quod ex sequentis litterae adhaesione originem duxit.

habet] Sic Vind. Berol. *hnt* Mon., sed lineola superius iniecta est, litteraeque *n* puncta subiecta sunt.

statutus] Sic Berol. Vind., in quo quidem litterae *tu* a secunda manu lineae impositae sunt. Mon. *est constitutus*.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. παρὰ ταῦτα.

alter] Sic Vind. Berol. *aliti* Mon., sed priori litterae *i* punctum subiectum est. Gr. ἕτερος.

subiaceat] Sic Berol. *subiacet* Mon. Trid. Port. *subiacebit* Hamb. Vind., quod tamen a secunda manu scriptum est. Gr. ὑποπιπτέτω.

habet] *habebat* I.

definitam] Sic Vind. Berol. *diffinitam* Mon. I. *definitae* Vulgo. Manifesto interpres legit τὴν-διωρισμένην loco vocum τῇ - διωρισμένῃ.

enim] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *enim*.

metu legis] Sic Mon. Berol. I. *metu leḡ* Vind., sed litterae *g* lineola superius iniecta est. Vulgo *legis metu*. Gr. δέει τοῦ νόμου.

de cetero] *decto* Vind., sed litterae *c* circumflexus iniectus est.

faciunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *facient* Vulgo.

NOV. XLV. CAP. II. adiicimus] Sic Vind. *addicimus* Mon. *addimus* Berol. Gr. προστίθεμεν.

charta] *carta* Mon. Vind.

in illa] Sic Mon. Berol. *illa* Vind. Gr. εἰς ἐκεῖνον.

in initio] Sic Vind. *ab initio* Mon. *initio* Berol.

quod] Sic Vind. Berol. *qde* Mon.,

vocatur protocollum) per tempora gloriosissimi comitis sacrarum nostrarum largitionum habet appellationem, et tempus, quo charta facta est, et quaecunque in talibus scribuntur, et ut protocollum non incidant, sed insertum relinquant. Novimus enim multas falsitates ex talibus chartis ostensas et prius et nunc, ideoque licet aliqua sit charta (nam et hoc scimus) habens protocollum non ita conscriptum, sed aliam quandam scripturam gerens, neque illam suscipiant, tanquam adulteram et ad talia non opportunam, sed in sola tali charta, qualem dudum diximus, documenta scribant. Haec itaque, quae de qualitate talium chartarum a nobis decreta sunt, de incisione earum, quae vocantur protocolla, valere in hac felicissima solum civitate volumus, ubi plurima quidem contrahentium multitudo, multa quoque chartarum abundantia est, et licet legali modo negotiis uti et non dare occasionem quibusdam falsitatem committere, cui se obnoxios exsistere demonstrabunt, qui praeter haec aliquid agere praesumserint.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique tradere festinet. *Dat. XIX. Kal. Septemb. CP. post cons. Belisarii V. C.* (536.)

sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

protocollum] *prothocollum* I., quod genus scripturae non amplius notabo.

comitis] Sic Vind. Berol. *nostri comitis* Mon., quod tamen Graecis non firmatur.

habet] Sic Vind. Mon. Berol. *habeat* Vulgo. *habebat* I.

charta] Sic Vind. Berol. *carta* Vulgo.

quaecunque] *quaecumque* Mon. *quocunque* Vind. Quod antea est *et*, Vulgo non est.

non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam *non* positum est. Gr. μή.

incidant] *mutant* I.

chartis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. χαρτῶν.

scimus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *sancimus* Vulgo. Trid. Port. *scimus* I., sed lineola imposita. Gr. εἴδομεν.

conscriptum] *scriptum* I.

scripturam] Sic Vind. Mon. *scriptum* Berol., quod secunda manus correxit ita, ut in cont. Gr. γραφήν.

suscipiant] Sic Mon. Berol. *suscipient* Vind. Gr. προσιέσθωσαν.

opportunam] *oportunam* Vind. Mon. Berol.

charta] *carta* Vind.

quae] Sic Vind. Mon., deest in Berol., nisi fallor, propter antecedens verbum *que*.

qualitate] *equalitate* Vind. Mon. Berol. Gr. ποιότητος.

sunt] Postea Vulgo habetur *et*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.

earum] Sic Vind. Mon. Berol. *eorum* Vulgo I.

solum] Sic Vind. Mon. *sola* Berol.

ubi] Sic Mon., *ut* Vind., sed litterae *t* punctum subiectum, ac litterae *u* punctum impositum est. Deest in Berol., ubi tamen secunda manus lineae imposuit *ubi*. Gr. ἔνθα.

plurima] Sic Vind. Mon. *duplum* Berol., quo deleto, secunda manus lineae imposuit *plurima*. I. *plura*. Gr. πολύ.

abundantia] *habundantia* Vind. Mon.

modo] Pro *legali modo* I. habet *legalibus*. Vulgo et in I. subiicitur *interesse*, quod in Vind. Mon. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur. In Mon. tamen a secunda manu supra lineam scriptum est, quare glossa esse intelligitur.

uti et] *ut et* Vind. I. *et ut* Mon. Berol., quod secunda manus correxit Vulgo *ut et* habetur. Gr. χρῆσθαι κα

committere] *omittere* Berol., sed secunda manus litteris *oi* puncta supposuit litterasque *com* lineae imposuit.

obnoxios] Sic Vind. Berol. *obnoxius* Mon., quod tamen secunda manus correxit ita ut in cont.

praeter] Sic Mon. Berol. *prae* Vind. Gr. παρά.

haec] *hoc* I.

praesumserint] *praesumpserint* Vind. Mon. Berol.

NOV. XLV. EPIL. igitur] *ergo* I.

sacram] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sanctam* Vulgo.

declarata] *descripta* I.

XIX.] *XVIIII.* Vind. Bamb. D. II. 11. In Mon. Bamb. D. I. 1. Berol. I. tota haec subscriptio non est.

Kal.] Sic Bamb. D. II. 11. *kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Septemb.] *Sept.* Bamb. D. II. 11.

CP.] *Cn* Bamb. D. II. 11. *Cap.* Vind., sed lineola iniecta. Vulgo *Constantinop.*

XLVI.

GLOSS.

DE ECCLESIASTICARUM IMMOBILIUM RERUM ALIENATIONE ET SOLUTIONE.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. Et circa legis studium, et alia omnia nobis ideo quotidie cum labore aguntur, ut utilitatem nostris subiectis inveniamus, quod effusum quidem et immensum est, removentes; quod autem optimum et meritum, subrogantes. Et saepe quoque ex studio propter priorem immensitatem etiam ultra mensuram legem constrinximus, ut quod primitus effluebat, retinentes, ita aequalitatem de cetero introduceremus. Nuper igitur scripsimus legem sanctissimis ecclesiis omnibus, et monasteriis, et reliquis venerabilibus domibus, nullam eis esse rerum immobilium alienationis licentiam permittentem. Videbamus enim causam effusam, et paulatim ad alios ecclesiasticas migrantes possessiones, ne-

post cons.] Sic Vind. *p9 consuli* Bamb. D. II. 11. Ultima vox *cons.* Vulgo non est.

Belisarii V. C.] *Bilisario viro clarissimo con* Vind., sed ultimae syllabae lineola imposita est. *Bisiario viro kari* Bamb. D. II. 11. *Belisarii V. C. cons. anno II.* Vulgo.

NOV. XLVI. XLVI.] *R/. XLVI.* Vind. Deest in Mon. Berol. I., ad cuius marginem haec scripta sunt: *coll. V. const. I.*

immobilium rerum] Sic Mon. Berol. *rerum immobilium* Vind. I.

solutione] Sic Mon. Berol., in quo quidem postea subiicitur: *R/.*

imp.] Sic Pist. Berol. *impr.* Vind. Neob., deest in Mon.

Iustinianus] Sic Neob. *Iustianus* Mon. *Iustus* Berol. *Iust.* Vind. Pist. *Ius.* I.

Aug.] *a* I., lineola superius imposita.

secundo] *pporum scdo* Vind. *pp. s.* Mon. *pp. scdo* Pist. Berol. I. *scdo* Neob. Pro his Vulgo habetur: *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio.*

NOV. XLVI. PRAEF. et] *ut* I.

legis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *leges* Vulgo.

alia omnia] Sic Vind. Berol. *omnia et alia* Mon. Gr. *καὶ τἄλλα πάντα.*

nobis] Sic Vind. Mon. Berol. *a nobis* Vulgo. *quae a nobis* I.

quotidie] *cotidie* Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae signum appositum est, qua re significatur *ae.*

utilitatem] *cum utilitatem* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt.

quod] ꝗ Berol., sed lineola superius iniecta est.

et immensum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *immensumque* Vulgo.

optimum] Vulgo et in Trid. Port. antea est *et*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est.

meritum] Sic Vind., sed supra ultimam syllabam impositum est: *est.* Mon. Berol. *melitum*, quod tamen secunda manus correxit, ut supra. Gr. *μεμετρημένον.*

et] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. *καί.*

saepe] *sepe* Vind. Mon. Berol. Pro *πολλὰ* interpres videtur habuisse *πολλάκις.*

immensitatem] *inmensitatem* Vind. Mon.

constrinximus] Sic Vind. Berol. Hamb. *construximus* Mon. Port. Trid. I. Gr. *περιεσφίγξαμεν.*

effluebat] Sic Mon. Berol. *effliebat* Vind.

retinentes] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem antea est *et*, quod tamen secunda manus delevit.

aequalitatem] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimae duo syllabae a secunda manu scriptae sunt.

introduceremus] *introducermus* I.

igitur] *ergo* I.

sanctissimis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *de sanctissimis* Trid. Port. I. Vulgo.

ecclesiis] *aecclesiis* Berol.

et mon.] *mon.* I.

eis esse rerum] Sic Vind. I. *esse eis rerum* Berol. Hamb. Trid. *eis rerum esse* Mon. *eis rerum* Port. Gr. *αὐτοῖς εἶναι πραγμάτων.*

immobilium] *inmobilium* Mon.

permittentem] Sic Vind. Berol. Hamb. Port. *permittentes* Mon. Trid.

alios] *alias* Mon., sed secunda manus supra litteram *a* litteram *o* imposuit. Gr. *εἰς ἑτέρους.*

ecclesiasticas] Sic Vind. Mon. *ecclesiasticos* Berol., unde secunda manus facit, quod in cont. est. Deest in I. Gr. *τὰς ἐκκλησιαστικάς.*

migrantes] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra lineam a secunda manu scriptum: *vel mstran.* Ut proinde ab initio fuerit *monstrantes.* I. *migr. eccl.* Gr. *μεταβαινούσας.*

que pretiis solutis dignis, neque opere inevitabili imminente alienatis, sed etiam contra positas iam leges decies millies circumventiones factas. Quocirca primam perimentes viam, omnibus similiter inaccessibilem contra eas facimus circumventiones. Sed hinc plerumque quidem sanctissimarum ecclesiarum aliarumque venerabilium domuum utilitatem habuerunt possessiones, nullo has minuere praesumente. Occurrit tamen aliquid etiam difficile. Debita enim aut longo tempore constituta, aut etiam postea ex quadam necessitate, et maxime per fiscales occasiones, eis accedentia ad alienationis necessitatem sacras perduxerunt domos. Mobili enim non exstante substantia sufficiente periclitabantur in novissimam venire necessitatem harum praesules, neque vendere potentes, neque, unde debita solverent, valentes. Sed pro talibus quidem debitis posse pro solutione creditoribus dare possessiones ecclesiasticas, tamen cum competenti subtilitate et observatione facienda solutione, iam saepe permisimus, sicut neque palam hoc nostra prius permisimus lege. Si vero non privatus aliquis est creditor, sed imminet fiscus et exigit de-

possessiones] Sic Vind. Berol. *passiones* Mon., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *sse*. Gr. κτήσεις.
imminente] *inminente* Mon.
etiam] Sic Vind. Mon. *et* Berol.
alienatis] Sic Mon., cui quidem voci puncta subiecta sunt. Ad marginem Mon. tamen adscriptum est *alienatas*.
millies] *milies* Vind. Mon.
inaccessibilem] *inaccessibiles* Trid. Port. I.
eas] Sic Vind. Mon. *earum* Vulgo.
circumventiones] Sic etiam I. *circumventionem* Hamb.
plerumque] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *pleraeque* Port. Vulgo. *plerique* I. Gr. κατά το πλεῖστον.
habuerunt] Sic Mon. Berol. *habuer* Vind., sed ultimae litterae lineola imposita est. Secunda tamen manus correxit *habebunt*. Sed perfectum tempus Graeca confirmant.
possessiones] *possessionis* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.
tamen] Sic Berol. Vind. *tantum* Mon. Gr. ὅμως.
aliquid etiam] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam aliquid* Vulgo I. Gr. τι καί.
debita] Sic Vind. Mon. *debito* Berol., ubi tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. δανείσματα.
aut] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἤ.
aut etiam] Sic Mon. Berol. *ut etiam* Vind. Gr. ἤ καί.
accedentia] Sic Vind. Berol. *accidentia* Mon. I. Gr. ἐπισυμβάντα.
mobili] Sic Vind. Mon. *mobilium* Berol. Gr. κινητῆς.
sacras] Sic Vind. Berol. *et maxime sacras* Mon.
exstante] Sic Vind. *exsistente* Berol. Mon. Notat Acc.: *alias non existente*, *alias non extante* haberi.

sufficiente] Sic Mon. *sufficienti* Vind. Berol.
neque unde] *neque* Mon., sed secunda manus supra lineam posuit *unde*. Gr. οὔτε ὅθεν.
debita] Sic Vind. Berol. *in debita* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt.
solverent] *solvere* Mon., quod secunda manus correxit *solverent*.
valentes] Sic Vind. Mon. Berol. *habentes* I. Vulgo. Gr. ἰσχύοντες.
solutione] Sic Vind. Berol. *solutionibus* Mon. Gr. ἀντὶ καταβολῆς.
dare] Sic Vind. *dari* Mon. Berol. I. Gr. διδόναι.
possessiones] *possiones* Mon., sed supra lineam litteris *ss* syllaba *se* inscripta est.
cum] Deest in Mon., in quo quidem haec vox a secunda manu lineae imposita est. Gr. μετά.
competenti] Sic Vind. Mon. Berol. *competente* Vulgo.
facienda solutione] Haec desunt Berol., sed a secunda manu supra lineam posita sunt. Gr. γινομένης τῆς καταβολῆς.
permisimus] Sic Mon. Berol. Hamb. Port. *permittimus* Trid. *perimimus* Vind., sed secunda manus correxit, ut est in cont. Scribendum *peremimus* ex Os. sententia. Gr. ἐπετρέψαμεν.
palam] Sic Vind. Mon. I. *pala* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Vulgo *clam*. Gr. σαφῶς.
permisimus] *permittimus* I.
est creditor] Sic Vind. Berol. *creditor est* Mon. Gr. ἐστὶ δανειστής.
imminet] *inminet* Mon. *praeeminet* Trid. Port. *praeminet* I. Hamb., sed secunda manus in Hamb. correxit *praeimminet*.
exigit] Sic Vind. Mon. *exeg* Berol., sed supra litteras *eg* lineola posita est. I. *exiget*. Gr. ἀπαιτοίη.

t autem inopia pecuniarum, accipere vero immobilem possessio- possibile est fiscum, hic relaxare aliquid subtilitatis legis com- udicavimus, et si qua necessitas huiusmodi fiat, etiam alienationem erspeximus.

P. I. Sancimus igitur, si sanctarum aliquis ecclesiarum aut um colendarum domuum fiscales debeat functiones, et unde fa- um redditionem, non habeat, convenire omnes in unum et qui sunt, et deo amabilem episcopum et eius civitatis et insuper leos, et sacris propositis eloquiis causam examinari, et si non rit ullus quaestus citra alienationem immobilis rei, valens sol- cale debitum, tunc licentiam eis esse, sententia tali procedente, to celebrato apud provinciae iudicem, etiam possessiones immo- atingere, et eas alienare ad solutionem debiti, ementibus quidem m solventibus, et desuscepta inde percipientibus, et subeuntibus lebitum, et cautelam inde habentibus, et nihil metuentibus pri- ositam legem ****** constitutis, et fiscalibus desusceptis insinu- er monumenta gestorum, deponentibus his, qui fecerunt ea, ut sanctissimas ecclesias salventur clara desuscepta, eo quod et

ilem] *immobilem* Vind. Mon.
e I.
tatis] Sic Vind. Mon. Berol. I.
Vulgo. Gr. τῆς ἀκριβείας.
rimus] *indicavimus* I.
et I.
| *scnere* Mon. *fieri* I.
ximus] *permisimus* I.
LVI. CAP. I. aliquis] Sic Mon. *aliquid* Vind. *aliqua* Vulgo.
arum] *collendarum* Mon.
] Sic Berol. *debat* Vind. *ha*-., sed prioribus litteris *ha* pun- ecta sunt, secundaque manus ut in cont. est.
] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ha*-go. Gr. τούτων.
onem] Sic Mon. Berol. *reditio*-I. Gr. ἀπόδοσιν.
| Sic Vind. Berol. *qui* Vulgo. τε.
] Sic Vind. *eius* Mon. Berol. I. ς τε.
per] Sic Mon. *insuper et* Vind. Gr. καὶ πρός γε.
itis] *praepositis* Vind. Mon., Berol., sed secunda manus neam posuit *propositis*. Gr. νων.
ari] *examinare* Mon., sed, ut in ad. Berol. Gr. ἐξετάζεσθαι.
erit] Sic Vind. Mon. *apparuit* Gr. φανείη.
tia] *sententiam* Berol., sed sec. am litteram delevit. Graeca lvos absolutos habent.
ere] *contignere* Mon., sed litte- la imposita, litteraeque *n* pun- um est.
ta] Sic Mon., sed secunda

manus ultimae litterae *a* punctum sub- iecit lineaeque inscripsit *o*. I. *desuscepto.*
inde] *tamen* I.
habentibus] Sic Vind. Mon. *percipi- entibus* Berol., in quo quidem secunda manus supra lineam posuit: *vel habentibus.* Gr. λαμβανόντων.
legem] Post haec lacunae signa posui, cum verba, quae Vulgo postea habentur: *vendentibus vero sine culpa quoad legem,* in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. non habeantur, Graeca autem aliquid excidisse monstrent. Desunt haec ea- dem in I., ubi tamen nec postea verba *constitutis et* habentur.
et] Sic Vind. Mon. *et* Berol. sed quidem a secunda manu scriptum est. Vulgo *etiam.*
fiscalibus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus lineae hanc vocem imposuit. Gr. τῶν τε δημοσίων.
desusceptis] Sic Mon. Berol. *tesusce- ptis* Vind.
insin.] *et insin.* I.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr., καί.
apud] Sic Mon. Berol. *aput* Vind.
salventur] Sic Vind. Mon. *solvantur* I. *solventur* Berol., sed secunda manus cor- rexit, ut in cont. Gr. σώζοιτο.
clara] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *data* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. περιφανής.
desuscepta] Sic Mon., sed ultimae litterae deletae secunda manus imposuit litteram *o*. Gr. ἀπόδειξις.
eo quod et] Sic Vind. Berol. Hamb. *eo quod* Trid. Port. *et eo quod et* Mon., sed iam secunda manus priorem vocem *et* delevit. I. *et quod.*

fiscalia soluta sint tributa, et omnia secundum nostram gesta sint legem; non potentibus aliquibus fingere fiscale debitum, et ita ad alienationes immobilium accedere. Ideo enim et decreti factionem permisimus, ut et fiscale debitum testimonio pandatur, et ex quantis descendit temporibus, et quoniam non pecuniis solutum est, sed in necessitatem alienationis venit, ut veritas undique protestata sit; omnibus coram sacris evangeliis agendis, scientibus et episcopis et clericis et aliis omnibus, quia deus respiciet, quae geruntur ab eis, et si quid egerint per dolum aut lucrum aut machinationem, hoc in suis recipient animabus viventes ac morientes.

CAP. II. Si vero privatus aliquis creditor fuerit, possit secundum pro soluto schema accipere immobiles possessiones, hic quoque decreto faciendo, pro mensura vero eorum debitorum assignandis eis possessionibus; si vero debitum fiscale fuerit, potentibus eis ad alienationem immobilium accedere secundum priorem observationem, ut nihil desit neque subtilitatis neque communis utilitatis.

CAP. III. IIis autem universis sanctissimam maiorem ecclesiam felicis huius urbis, et eius confinia, et orationum domos, quarum ipsa curam suscepit, omnibus excipimus modis, quae iam de hoc sancita sunt a nobis, in sua virtute durantibus. Si autem et aliqua monasteria

sint] *sunt* Mon., sed sec. manus scripsit *sint*. Berol. *sunt sint*. Pro *sol. sint* I. habet *sunt sol.*

gesta sint legem] Sic Vind. Berol. *legem gesta sunt* Mon. *legem gesta fca* I. Gr. πεπρᾶχθαι νόμον.

potent.] *ptoent.* I. ex errore typographi.

fingere] *fingne* Mon., sed secunda manus litterae *n* circumflexum imposuit, punctaque ei litterae subiecit. Gr. πλάττειν.

ad alienationes] Sic Mon. Berol. *alienationes ad* Vind. Gr. ἐπὶ τὰς ἐκποιήσεις.

accedere] Antea Vulgo est *rerum*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, habetur autem apud Port.

et decreti] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam haec posita sunt. Gr. τοῦ δεκρέτου.

permisimus] Sic Vind. Berol. *permissimus* Mon., sed litterae *s* uni puncta subiecta sunt.

ut et] *ut etiam* Vind. *ut* Mon., omissa voce *et*. Gr. ἵνα καί.

testimonio] In Mon. syllabae *nio* a secunda manu scriptae sunt; Berol. *testimonia*, quod tamen secunda manus correxit *testimonio*.

et ex quantis] *exequantis* I.

descendit temporibus] Sic Berol. *temporibus descendit* Vind. Mon. Gr. κάτεισι χρόνων.

pec.] *in pec.* I.

necessitatem] Sic Vind. Berol. *necessitate* Mon. Gr. εἰς ἀνάγκην.

ut veritas] Sic Vind. *et veritas* Mon. Berol. Gr. ὅπως ἄν seq.

und.] *undique quidem* I.

scientibus et] Sic Vind. Mon. In Berol. ultima vox *et* non est. Gr. τῶν τ[illegible] ἐπισκόπων.

aliis omnibus] Sic Vind. Mon. *omnibus aliis* Berol. Gr. τῶν ἄλλων ἁπάντων[illegible]

geruntur] *geruntuntur* Vind.

quid] Sic Mon. Berol. *quis* Vind., se[illegible] ultimae litterae punctum subiectum su[illegible] pra eamque scriptum est *d*. Gr. εἴ τι [illegible]

egerint] *agunt* I.

recipient] *reperient* I.

ac] Sic Vind. Mon. *et* Berol.

NOV. XLVI. CAP. II. secundum] *sed* [illegible]

schema] Sic Berol. *scema* Mon. [illegible] *chema* Vind.

hic] *hoc* I.

pro] *et pro* I.

vero] deest in I.

si vero debitum fiscale] Sic Mon. Berol. *si debitum vero fiscale* Vind. *si vero* [illegible] *fiscale debitum* Vulgo I. Gr. εἰ δὲ ὄφλημα δημόσιον.

potentibus] Sic Vind. Mon. Berol., se[illegible] in Berol. priori litterae *o* littera *e* i[illegible] posita est.

neque subtilitatis] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. μηδὲ τῆς ἀκριβείας.

NOV. XLVI. CAP. III. felicis] Sic Vind. Berol. *felicissimae* Mon. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. εὐδαίμονος.

ipsa] *ipa* Vind. Mon. Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexi impositi sunt. Gr. αὐτή.

omnibus] *omniqus* I.

excipimus] Sic Mon. *excepimus* Vind. Berol. Gr. ἐξαιροῦμεν.

b eadem sanctissima maiore ecclesia sunt, nec ea sub praesentem cimus legem, forinsecus provinciis eam constituentes solum, in quibus ılta quaedam est inopia pecuniarum, per quam sanctissimae ecclesiae lvere per pecunias debita non valuerint.

EPILOGUS. Tua igitur celsitudo, quae placuerunt nobis, cognoscens, secundum hoc procedere super sacris rebus alienationes custodiat. *st. XVIII. Kal. Sept. CP. p. c. Belisarii V. C. anno secundo.* (537.)

XLVII. GLOSS.

E IUREIURANDO A MORIENTE PRAESTITO PROPTER MENSURAM SUAE SUBSTANTIAE.

Imp. Iust. Aug. Ioanni, p. p. secundo.

PRAEFATIO. Semper hanc unam habemus intentionem, dispositios morientium esse firmas, nisi resultent legi, et aperte contrariae

sunt] Sic Mon. Berol., deest in Vind. t Vulgo I.
nec] Sic Vind. Mon. Berol. I., in quo idem sequens *ea* deest. Deest Vulgo. . *οὐδέ*.
sub] *s sub* Mon., sed priori litterae positum est *i*.
praesentem] Sic Mon. Berol. *praetis* Vind. Gr. *ὑπὸ τὸν παρόντα ποιμεθα νόμον*.
facimus] *facinus* Mon., sed secunda anus correxit, ut in cont.
legem] Sic Berol. *lege* Vind. *legem* on., sed ultimae litterae *m* punctum ıbiectum est.
forinsecus] Sic Vind. Mon. Hamb. I. rid. *foinsecus* Berol., sed litterae *o* rcumflexus impositus est. Port. *forsecis*, quod etiam Vulgo habetur. r. *ἔξω*.
eam] Sic Vind. Mon., deest in Berol., iamquam a secunda manu lineae impositum est. Gr. *αὐτόν*.
constituentes] Sic Mon. Berol. *custodes* Vulgo. Gr. *ἐφιστάντες*.
quaedam] Sic Vind. Berol. *quodam* on. Gr. *τις*.
per] Sic Mon., deest in Vind. Berol., rum a secunda manu in utroque appositum est. Gr. *διὰ χρημάτων*.
pecuniarum] Sic Vind. Berol. *pecuniarum* Mon., sed priori litterae *c* punctum subiectum est.
debita] Sic Vind. *debitas* Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae punctum appositum est.
valuerint] Sic Mon. Berol. I. *valuerunt* Vulgo. Gr. *δυνηθεῖεν*.

XLVI. EPIL. igitur] *ergo* I.
placuerunt] *placuerint* I.
Sic Mon. *haec* Vind., quod etiam habetur. *secundum hoc* I. Deest in Berol., ubi tamen lineae impositum est *hoc*.
XVIII.] Sic Mon. *XIV*. Vulgo. In Pist. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. Berol. I. subscriptio plane desideratur; desunt autem et haec: *XIV*. — *p. c.* in Vind.
CP.] Sic Mon. *Constantinop.* Vulgo.
p. c.] deest in Mon. Videntur autem excidisse propter antecedens *CP*.
Belisarii] *Bili* Mon. *Bilisario* Vind.
V. C.] *vice consut* Vind. *viri* Mon.
anno secundo] *ann. sd.* Mon., desunt in Vind.

NOV. XLVII. XLVII.] *R/. XLVII.* Vind. Deest in Mon. Berol. I. Ad marginem Mon. *const. II.*
a moriente] Sic Vind. Mon. *morientis* Berol.
praestito] *praestita* Vind. *pp* Mon., sed lineola superius imposita est. Deest in Berol.
propter] Sic Vind. Berol., deest in Mon.
imp.] Sic Berol. Pist. *impr.* Vind. Neob. I., deest in Mon.
Iust.] Sic mei codd. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo. Deest in Neob.
Aug.] *a* Neob. Pist. Berol., deest in Mon. I.
Ioanni] *Iohi* Mon. Vind. Berol. *Ihoi* Pist., deest in Neob. *Ioh. pp.* I.
p. p.] Sic Mon. Pist. *praeferto* Berol. *pprum* Vind., sed prioribus duabus litteris puncta imposita sunt. Deest in Neob. *praefecto praetorio* Vulgo.
secundo] Sic Pist. *scdo* Vind. Mon. Berol. Deest in Neob. *iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. XLVII. PRAEF. esse firmas] Sic Mon. Berol. *firmas esse* Vind. Gr. *εἶναι βεβαίας*.

sint his, quae illi placent. Scimus igitur *** motum, et adnuntiatum nobis, quia, quum testaretur quidam, cum iureiurando suam substantiam omnem dixit, et quia hanc solam relinquit suis heredibus, aliqui vero eorum heredum ad haec resultant, non iusta facientes, quia substantiae quidem illius heredes fiunt, et in hoc acquiescunt his, quae ab eo disposita sunt, quae vero dixit cum iureiurando, haec nequaquam rata manere, neque custodire ea secundum competentem modum volunt, quum utique nostris videtur legibus unam quodammodo esse personam heredis, et, qui in eum transmittit hereditatem, ideoque nullus eidem sibimet edicit reluctari, et quod dixit atque iuravit tutum esse, hoc nolle valere, sed contra proprios reluctari sermones.

CAP. I. Sancimus igitur, si quis descriptionem faciens sive propria manu, sive per alterius quidem scriptam, a se autem subscriptam, aut in suis testamentis substantiae suae mensuram faciat manifestam, heredibus forte aliis quidem absentibus, aliis vero praesentibus, aut etiam omnibus praesentibus, non licere heredibus contra haec resultare,

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
illi] Sic Vind. Berol. *illis* Mon., sed litterae *s* punctum subiectum est. Gr. ἐκείνῳ.
igitur] Post haec Vulgo intruditur: *et in causis*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est. Interpres verba καὶ ἐν τοῖς πράγμασι non videtur habuisse, ideoque lacunae signa ponenda fuerunt.
motum] Sic Vind. Berol. Hamb. *notum* Mon. Trid. Port. Gr. κινηθέν.
adnuntiatum] *annuntiatum* Vind. Mon.
nobis] Sic Vind. Berol. *vobis* Mon., sed secunda manus supra litteram *v* litteram *n* posuit. Gr. ἡμῖν.
quum] *cum* Vind. Mon.
suam substantiam] Sic Vind. *substantiam suam* Mon. Berol. Gr. τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν.
dixit] Sic Mon. Berol. *edixt* Vind., sed ultimis duabus litteris puncta imposita sunt. Gr. εἶπε.
quia] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed ad hanc vocem secunda manus litteram *a* apposuit.
relinquit] Sic Hamb. *reliquit* Mon. Berol. Trid. Port. *reliquid* Vind. Gr. καταλιμπάνει.
heredibus] *in heredibus* Berol. Vind., sed priori voci puncta subiecta sunt. Etiam in Mon. syllaba *in* lineae inscripta est.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. πρὸς ταῦτα.
iusta] Sic Vind. Mon. *iuste* Berol. I. Gr. οὐ δίκαια.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
haec nequaquam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nequaquam haec* Vulgo. Gr. ταῦτα οὐκ ἔτι.
ea] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. αὐτά.
volunt] Sic Mon. Berol. *voluit* Vind., sed ad litteram *v* circumflexus adscriptus est. I. *volsit.* Gr. βούλονται.
unam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *una* Vulgo.
personam] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *persona* Vulgo.
qui] Antea Vulgo est *eius*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.
transmittit] *transmittet* Vind. Mon. Berol., sed in Berol. sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παραπέμποντος.
hereditatem] Hoc bis in Vind. scriptum, sed, quod primo loco scriptum, deletum est.
edicit] Sic Vind. *et dicit* Berol. Mon., in quo quidem iam prima manus vocem *et* punctis subiectis notavit. I. *dicit.*
tutum] Sic Vind. Berol. *totum* Mon., quod tamen secunda manus correxit. Vulgo I. *ratum.*
hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. τοῦτο.
valere] Sic Vind. Berol. *vallere* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.

NOV. XLVII. CAP. I. PR. scriptam] Sic Berol. *scripturam* Vind. Mon. I., quod etiam Vulgo habetur videturque ex male intellecto siglo prodiisse. Gr. γραφεῖσαν.
quidem] deest in I. Berol., in quo quidem a secunda manu supra lineam positum est. Gr. μέν.
absentibus] Sic Vind. Mon Berol. Hamb. *praesentibus* I. Vulgo, quod etiam apud Port. est. Pro antecedenti *quidem* Trid. habet *vero.* In Berol. *abscentibus*, sed litterae *c* punctum subiectum est.
aliis vero] *aliis quidem* I. Trid.
praesentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *absentibus* I. Vulgo, quod etiam apud Port. est. Gr. παρόντων.
praesent.] *absent.* I.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. πρὸς ταῦτα.

neque dicere, quia aliquis heredum celavit res extra ea, quae dicta sunt a defuncto; sed si quidem iusiurandum moriens praebuerit et iuraverit secundum sua testamenta, quia nihil est aliud ei praeter haec, hoc amplecti heredes, sive filii, sive etiam extranei sint, et neque tergiversari, neque calumniari suos coheredes, neque ob hoc servos quaerere ad tormenta deducere, et alia similia discutere et perscrutari, quae solius sunt contentionis, alterius autem penitus nullius, utpote dum substantia videatur tanta esse, quantam testator iurans hanc solam apud heredes inveniri voluit. §. 1. Sed haec quidem inter heredes, qui curiosi videntur in defuncti esse substantia, valere volumus, non tamen hoc ratum esse et inter creditores, eo quod nostris declaratum est legibus, quaecunque quilibet pro se dixerit aut scripserit, haec nihil ei prodesse, neque creditoribus praeiudicare, sed illis licentia sit omnia perscrutari quo volunt modo, heredes autem contentos esse his, quae a testatore dicta sunt. Sitque poena negotii inter heredes, ut qui adversatur his,

aliquis] In Vind. hoc bis scriptum est, sed prima vice punctis subiectis deletum.
celavit] Sic Vind. *celevit* Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *celaverit*, quod etiam in Mon. et I. est. Gr. ἀπέκρυψε.
moriens praebuerit] Sic Mon. Vind. *praebuerit moriens* Berol. Gr. τελευτῶν ὑπόσχοι.
testamenta] Sic Vind. Mon. *iuramenta* Berol., quamquam supra lineam a secunda manu scriptum est *vel testamenta*. Gr. διαθήκας.
nihil] Sic Vind. Berol. *non* Mon. Gr. οὐδέν.
est aliud] *aliud est* I.
haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. παρὰ ταῦτα.
hoc] Sic Vind. *haec* Berol. Mon. Gr. τούτῳ στέργειν.
heredes] *res heredes* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt.
sive etiam] *sive* I.
extranei] Sic Vind. Mon. *extranea* Berol., sed sec. manus correxit, ut constat.
calumniari] *calumpniari* Vind.
deducere] Sic Vind. Mon. *adducere* Berol.
et perscrutari] Quae abhinc habentur usque ad voces *pro se dixerit*, in Berol. secunda manu in linea adscripta sunt.
quae] Sic Vind. Mon. *et per quae* Berol. Sed voci *per* puncta subiecta sunt. Gr. ἅπερ.
sunt] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐστί.
contentionis] Sic Vind. Berol. *contemptionis* Mon. Gr. φιλονεικίας.
autem] *aut* I.
utpote] Sic Vind. Berol. *utpute* Mon., [illegible] a sec. m. *utputa* I.
tanta esse] Sic Vind. Mon. Berol. I. *tantam* [illegible] Vulgo. Gr. τοσαύτης εἶναι.
quantam] Sic Berol. *quanto* Vind. Mon., in quo quidem supra litteram *o* a secunda manu impositum est *a*. Gr. ὅσην.
hanc] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *et hanc* Vulgo.
inveniri] Sic Vind. *invenire* Mon. Berol. Trid. I. *venire* Hamb.
voluit] *voluerit* Hamb.
NOV. XLVII. CAP. I. §. 1. haec] Sic Mon. Berol., deest in Vind. *hoc* I. Gr. ταῦτα.
esse subst. valere] Haec tria verba in Vind. a secunda manu scripta sunt.
et inter] *inter* I.
nostris] Sic Vind. Mon. *nostrum* Berol., sed secunda manus correxit *nostris*. Gr. τοῖς ἡμετέροις.
declaratum] Sic Vind. Berol. *declarutum* Mon.
pro se] Sic Mon. Berol. *per se* Vind. I. Gr. ὑπὲρ ἑαυτοῦ.
dixerit] *dixerit se dixerit* Berol.
neque] *neque legibus* Mon., sed ultimae voci puncta subiecta sunt.
perscrutari] *perscrptari* Vind., sed secundae litterae *p* littera *u* imposita est.
volunt modo] Sic Mon. *volut modo* Vind., sed priori litterae *u* circumflexus iniectus est. In Berol. I. verborum ordo inversus est. Gr. ὃν βούλονται τρόπον.
autem] Sic Vind. Mon. Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est. I. *aut*. Gr. δέ.
contentos] Sic Mon. Berol. *contemptos* Vind. Gr. ἐμμένειν.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
sitque] Sic Vind. Mon. *hisitque* Berol., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt.
poena] Sic Vind. Berol., deest in Mon., Graecis autem confirmatur.
inter] Sic Vind. Berol. *poena in* Mon. Sed prior vox in Graecis non habet, quo firmetur.
his] Sic Mon. Berol. I. *iis* Vind., quod etiam Vulgo habetur.

quae relicta sunt, eis non possit omnino frui, necessitate imminente aut obedire omnibus, aut universa contemnere, et non haec quidem eligere, his vero resultare, sed defuncti voluntatem ab eius successoribus ita servari, ut in nullo ei contradici praesumatur. His valentibus in reliquo tempore universo, et in omni negotio nondum moto in iudicio, neque iudiciali sententia aut amicali interventione transacto.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, cognoscens, solenniter per programmata propria manifesta faciat universis. *Dat. X. Kal. Septembr. CP., p. c. Belisarii V. C.* (537.)

XLVIII.

GLOSS.

UT PRAEPONATUR IMPERATORIS NOMEN DOCUMENTIS, ET UT LATINIS LITTERIS APERTIUS TEMPORA PERSCRIBANTUR.

Imp. Iust. Aug. Ioanni PP. secundo.

PRAEFATIO. Illud omnium esse honestius putandum documentum, et gesta, et quod omnino pro temporis memoria hominibus adinventum

eis] *ei* Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus correxit *eis*. Gr. τούτοις.
possit] Sic Mon. Berol. *possint* Vulgo.
omnino] Sic Mon. Berol. *omnimodo* Vind.
eligere] Sic Vind. Berol. *elegere* Mon.
eius] Sic Vind. *eis* Mon. Berol., quod tamen secunda manus correxit ita, ut in cont.
et in omni] *in omni* Berol., sed supra *in* a secunda manu scriptum est *et*. Gr. ἐπί τε πάσης.
in iudicio] *iudicio* I.
iudiciali] *iuditiali* Mon.
aut] Sic Vind. Berol. *neque* Mon. Gr. ἤ.
amicali] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo. *amicabili* I. Gr. φιλικῇ συμβάσει.
interventione] *conventione* I.
transacto] Antea Vulgo est *amicabili*, quod in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, nec sane Graecis firmatur. Caeterum Vind. *transacta*.
NOV. XLVII. EPIL. solenniter] Sic Berol. *solempniter* Vind. Mon.
X.] Sic Vind., deest in Bamb. D. II. 11. In Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1. subscriptio deest.
Kal.] *kt* Vind. Bamb. D. II. 11. *Kalend.* Vulgo.
Septembr.] *Sept.* Bamb. D. II. 11., sed lineola superius imposita est.
CP.] *Cap.* Vind., sed lineola superius iniecta, deest in Bamb. D. II. 11. *Constantinop.* Vulgo.
p. c.] Sic Vind., qui tamen subiicit *con.* Bamb. D. II. 11. *t. iust. a. c.* Vulgo *post consulatum.*
Belisarii] *Bis.* Bamb. D. II. 11. *Bilisaio* Vind., sed litteris *ai* circumflexus iniectus est.
V. C.] *vice* Vind. *vic. anno secundo* Bamb. D. II. 11., sed litteris *vic* lineola superius imposita est. *V. C. ann. II.* Vulgo.
NOV. XLVIII. XLVIII.] Deest in Mon. Berol. I. Ad marginem Berol. habetur *const. II.*
imperatoris nomen] Sic Vind. Mon. Berol. *nomen imperatoris* I. Vulgo.
litteris] Sic Vind. Berol. *literis* Mon.
tempora] Sic Mon. Berol. *tp* Vind., sed lineola superius imposita.
perscribantur] Sic Mon. Berol. *inscribantur* I. Vulgo. Gr. γράφεσθαι.
imp.] Sic Pist. Berol., deest in Mon. *impr.* Vind. I.
Iust.] Sic dicti codd. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo.
Aug.] *a* Mon. Pist. Berol., sed circumflexo superius iniecto. Deest in I.
Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Pist. Berol. *Ioh.* I.
PP.] Sic Pist. Berol. I. *pprii* Vind. *ppo* Mon. *praefecto praetorio* Vulgo.
secundo] Sic Pist. *scdo* Vind. Berol., deest in Mon. *iterum exconsuli et patricio* Vulgo.
NOV. XLVIII. PRAEF. esse honestius] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *honestius esse* Trid. Port. *honestius est* Vulgo.
documentum] Accursius notat: *alias deest documentum.*
quod] Sic Mon. Berol. *quid* Vind. Pro εἴ τι interpres videtur legisse ὅ, τι. Pro *et quod* I. habet *quidem*.
hominibus] *omnibus* Berol., sed supra litteram *o* a secunda manu littera *h* posita est. Gr. ἀνθρώποις.

est, quod ipsa quoque commemoratione ornatur imperii. Consules etenim et indictiones et quod quidem indicium temporum omnino est apud nos, sunt quidem forsan et haec significativa horum, quae volunt, non tamen nos aliquid horum perimimus, sed maiorem adiectionem eis inponimus, ut ex maioribus et perfectioribus eis temporum designetur cursus. Si quis enim respexerit ad vetustissima omnium et antiqua reipublicae, Aeneas nobis, Troianus rex, reipublicae princeps, et nos quidem Aeneadae ab illo vocamur, sive quis etiam ad secunda principia respexit, ex quo pure Romanorum nomen apud homines coruscavit, reges eam constituerunt Romulus et Numa, ille quidem civitatem aedificans, ille autem eam legibus ordinans et exornans, sive etiam tertia principia sumat quilibet imperii, Caesarem maximum et Augustum Pium, et ita rempublicam nobis inveniet hanc, quae nunc est, valentem (sitque immortalis ab illis procedens). Erit ergo absurdum in documentis et his, quae in iudiciis aguntur, et absolute in omnibus, in quibus memoria quaedam fit temporum, non imperium his praeponi.

CAP. I. Unde sancimus, eos, quicunque gestis ministrant, sive

commemoratione] Sic Vind. Berol. *in commemoratione* Mon., sed priori litterae *n* punctum subiectum est.
ornatur] Sic Berol. Mon. *ornentur* Vind., sed litterae *ne* a secunda manu scriptae sunt. Gr. κοσμεῖται.
indictiones] *indictionis* Vind. Berol. I., in quo quidem solo non est, quod Vulgo antea est *et*. Gr. καὶ ἐπινεμήσεις.
quod quidem] Sic Vind. Mon. *quod* Hamb. Trid. Port. *quotquot* I. *quodquod* Berol. *quodcunque* Vulgo. Ego crediderim interpreti ob oculos fuisse ὅτιπερ. Hinc emendanda sunt, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 135. p. 563.
indicium] *indicia* I. *iudicium* omnes mei codd., perpetua fere harum vocum confusione. Notat Acc. *alias indicium*. Gr. δεῖγμα.
est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed secunda manus supra lineam posuit *ht*, cui tamen voci lineola iniecta est; deest etiam in I. Gr. ἐστί.
apud nos] Sic Vind. Berol., sed supra vocem *apud* a secunda manu scriptum *et*. Mon. *et apud*. Gr. παρ' ἡμῖν.
significativa] Sic Vind. Berol. *significata* Mon., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, in quo quidem secunda manus correxit *significativa*. Gr. δηλωτικά.
volunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quis vult* Vulgo.
aliquid] Sic Vind. Mon. I. *aliquod* Berol. Gr. τι.
maiorem] Sic Vind. Mon. *a maiorem* Berol., sed priori litterae *a* punctum subiectum est.
inponimus] Sic Vind. Mon. *imponimus* Vulgo. Caeterum verba *sed maiorem — inponimus* in I. desunt.
designetur cursus] Sic Vind. Mon. *cursus designetur* Berol. Caeterum I. *design. eis temporum curs.* Gr. δηλῶται δρόμος.
vetustissima] Sic Vind. *vetustissimam* Mon. *venustissimam* Berol. Gr. πρὸς τὰ παλαιότατα.
omnium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *hominum* Trid. Port. Gr. πάντων.
antiqua] Sic Vind. Berol. *antiquam* Vulgo. *antiqua hominum* I. Gr. ἀρχαῖα.
Aeneas] *Eneas* Berol. *Heneas* Vind.
Troianus] Sic Vind. Berol. *Troianis* Mon., sed ultimae litterae *i* littera *u* superius iniecta est.
quidem] Sic Mon. *qui* Vind. Berol. I.
Aeneadae] *Eneade* Vind. Berol. *Eneades* Mon. I., sed ultima littera tantum a secunda manu scripta est. Gr. Αἰνειάδαι.
sive quis] *sive etiam quis* I.
etiam] deest in I.
respexit] Sic Vind. *respexerit* Mon. Berol.
coruscavit] *corruscavit* Vind *corruscau* Berol., sed ultimae litterae lineola imposita est.
reges] *et reges* I.
ille autem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hic autem* Vulgo. Gr. ὁ δέ.
immortalis] *inmortalis* Mon. Post haec Vulgo parenthesis, quae a verbis *sitque* incipit, concluditur.
procedens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *procedentem* Vulgo. Interpres manifesto προϊοῦσα legit.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
quae] *que* Vind. *q9*, Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *que*.
fit] *sit* I.
imperium his] Sic Vind. Mon. *his imperium* Berol. *imperium in his* I.
NOV. XLVIII. CAP. I. PR. sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon.

in iudiciis, sive ubicunque conficiuntur acta, et tabelliones, qui omnino qualibet forma documenta conscribunt in hac magna civitate, sive in aliis gentibus, quibus nos praesidere dedit deus, hoc modo incipere in documentis: Imperii illius sacratissimi Augusti et imperatoris anno toto, et post illa inferre consulis appellationem, qui illo anno est, et tertio loco indictionem, mensem et diem. Sic enim per omnia tempus servabitur, et pro imperii memoria atque consulatus ordine et reliqua observatione interposita documentis inadulterata haec valde constituuntur. §. 1. Si qua vero apud Orientis habitatores aut alios homines observatio custodiatur in civitatum temporibus, neque huic invidemus, sed praescribatur quidem imperium, sequatur vero, sicut dictum est, consul et indictio atque mensis et dies, secundum quam geruntur et scribuntur quae geruntur, et tunc inferatur etiam civitatis omnibus modis annus. Nos enim auferimus quidem priorum nihil, imperiali vero additamento causam augemus. Et inchoetur mox auctore deo a praecedente prima indictione, ita quodammodo eis scribentibus: Imperii Iustiniani sacratissimi Augusti et imperatoris anno XI. et post consulatum Flavii

qui] In Vind. Mon. Berol. I. *et* omissum, quod Vulgo antea positum est.
forma] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. σχῆμα.
hac] Sic Mon. Berol. *haec* Vind. Gr. ταύτης.
gentibus] Postea Vulgo et in I. est *omnibus*, quod in Vind. Mon. Berol. deest.
praesidere] Sic Vind. Mon. *possidere* Berol., sed sec. m. correxit *praesidere*. Gr. ἐξάρχειν.
deus] Sic Mon. Berol. *dus* Vind., sed secunda manus supra litteram *u* litteram *e* posuit.
illius sacratissimi] Sic Vind. Berol. *sacratissimi illius* Mon. Gr. τοῦδε τοῦ θειοτάτου.
et imperatoris] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *et* Vulgo non est. Gr. καὶ αὐτοκράτορος.
toto] Sic Vind. Mon. Berol. *tali* Hamb. *tertio* Trid. Port. I. Interpres, ut τοσοῦδε, quo anni numerus significatur, in Latinum transferret, ex voce *tot* novum genus sermonis effinxit.
illo] Sic Vind. Mon. Berol. *in illo* I. Vulgo.
inadulterata] Haec vox, quaeque sequuntur usque ad vocem *Orientis*, in Vind. plane desunt, habentur in Mon. Berol.
constituuntur] Sic Mon. Berol. I. *constituentur* Vulgo.
NOV. XLVIII. CAP. I. §. 1. qua] Sic Mon. Berol. I. *quae* Vulgo.
vero] Sic Mon., deest in Berol., sed supra lineam scriptum est. Gr. δέ.
praescribatur] Sic Mon. Berol. *perscribatur* Vind. Gr. προτετάχθω.
sicut] Sic Mon. *sicuti* Vind. Berol. I.
indictio] *inditio* Mon., sed supra litteram *t* secunda manus litteram *c* scripsit. Gr. ἐπινέμησις.
mensis] Sic Mon. *mensis is* Berol., sed ultimis duabus litteris puncta subiecta sunt. Deest in Vind. Gr. μήν.
secundum quam] Sic Mon. Vind. *quam secundum* Berol., ubi tamen secunda manus ordinem verborum esse immutandum adnotavit. I. *secundum quae*. Gr. καθ' ἥν.
geruntur] Sic Vind. Mon. *gert* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola iniecta est, secundaque manus supra lineam litteras *et* addidit.
scribuntur] Sic Mon. *conscribuntur* I. Vulgo. Gr. γράφεται.
quae] *que* I.
geruntur] Sic Vind. *aguntur* I. Vulgo.
inferatur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *inseratur* Port. Vulgo. Gr. ἐπαγέσθω.
omnibus modis] Sic Vind. Berol. *modis omnibus* Mon. Gr. πᾶσι τρόποις.
quidem] *quidam* I.
mox] *quidem mox* I.
deo] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam positum est. Gr. ἡγεμόνι θεῷ.
praecedente] Sic Vind. Berol. Port. *procedente* Mon. Hamb. Trid. I. Quod Vulgo antea est *a*, in I. deest. Gr. προϊούσης.
indictione] Sic Mon. Berol. *inditione* Vind.
eis] Sic Mon. Berol. *ei* Vind., sed secunda manus litteram *s* adscripsit. Gr. αὐτῶν.
imperii] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus supra lineam scripsit *scd*, ut per ultimam litteram circumflexus traiiciatur.
Augusti] *principis augusti* I.
imperatoris] *inperatoris* Mon.
et post] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *et* Vulgo desideratur. Gr. καὶ μετά.

Belisarii viri clarissimi anno II., die nono Kalendas, sicque in omnibus nominentur imperii anni, et nostri, in quantum eos deus elongaverit et de cetero imperatorum. Palam namque est, quia nunc quidem annum XI. nostri scribunt imperii, inchoante vero Aprile mense, et prima die, in qua nos deus Romanorum superposuit rebus, XII. annum scribent, et ita de cetero, donec nostrum deus imperium extenderit, ut nobis etiam haec causa super leges et harum celebrationem continue maneat immortalis, dum memoria imperii omnibus simul interfuerit causis atque temporibus.

CAP. II. Illud quoque adiicimus, quia, quoniam hi, qui tempus in iudiciis designant, cum incertis illis et antiquis litteris hoc declarant, observetur in omni iudicio, ut post illas litteras antiquitatis alias subdant, id est has communes et omnibus notas, et quae legi ab omnibus facile possint, et significare gestorum tempus, ut non fatigentur requirentes tempus, deinde errantes exspectent, donec hominem quem-

Belisarii] *Bilisarii* Vind. Mon. Berol. I.
viri clarissimi] Sic Vind. Mon. I. *clarissimi viri* Vulgo.
die nono] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra vocem *nono* in Mon. a secunda manu scriptum est: *a¢. toto R/.* Vox *die* deest in I. *IX.* Hamb. Trid. Port. *ante tot et tot* Vulgo.
Kalendas] *Kal.* Hamb. Trid. *Cal. Iunii* Port. *K.* Mon. *Kal. idus* I.
nominentur] Sic Mon. *ominentur* Vind., sed secunda manus litteram *n* praeposuit. Berol. *nominentur*, quod tamen a secunda manu scriptum est.
quantum] Sic Vind. Mon. Berol., sed in hoc secunda manus litteris *um* imposuit litteras *vel o.*
eos] Sic Mon. Berol. *eam* Vind.
imperatorum] *inperatorum* Mon.
nunc] Sic Mon. *tunc* Vind. I. Berol., in quo quidem secunda manus supra lineam scripsit *vel nunc.* Gr. νῦν μέν.
XI.] Sic Vind. Mon. *udecimum* Berol., sed lineola supra priorem litteram *u* iniecta, cui deinceps puncta subiecta sunt Gr. ἑνδεκάτου.
scribunt] Sic Mon. Berol. *dicunt* Vind. Pro γράψουσι interpres videtur habuisse γράφουσι.
inchoante] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἀρχομένου.
Aprile] Sic Vind. Mon. Berol. *Aprilis* I. *Aprili* Vulgo.
mense] In Vind. postea est *inchoante.*
prima] *a prima* I.
XII.] Sic Mon. Berol. *duodecimum* Vind.
scribent] *scribunt* I.
deus imperium] Sic Vind. Mon. *imperium deus* Berol. I. Gr. ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν.
ut] *ita ut* I.
leges] Sic Vind. Mon. *geles* Berol. Gr. πρὸς τοῖς νόμοις.
harum] Sic Vind. Berol. *earum* Mon. Gr. τούτων.
celebrationem] *celebratione* I.
immortalis] Sic Vind. Berol. *inmortalis* Mon.
imperii] Sic Vind. Mon. *imperatoris* Berol. Gr. τῆς βασιλείας.
interfuerit] Sic Vind. Berol. *interfiunt* Mon., sed sec. manus scripsit *interfuerint.* Gr. συμπαραγινομένης.

NOV. XLVIII. CAP. II. adiicimus] *adicimus* Mon. Berol. *addimus* Vind. Gr. προστίθεμεν.
quia] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Pro *quia quoniam* I. habet *quoniam qui.* Gr. ὥστε.
hi] *hii* Vind. Mon. Berol. Voces *hi qui* in I. desunt.
designant] Sic Vind. Mon. *designat* Berol., sed litterae *a* lineola imposita est. Gr. ἀποσημαίνοντες.
hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *haec* Vulgo. Gr. αὐτόν.
has] In Berol. quidem litterae *a* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit.
et omnibus] Sic Vind. Mon. *in omnibus* Berol. Pro verbis *ab omnibus facile* I. habet *facile ab omnibus.* Gr. καὶ ἅπασι.
possint] *possunt* I.
tempus] Sic Vind. *id tempus* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. τὸν χρόνον.
exspectent] Sic Berol. *expectent* Vind. Mon.
donec] *chonec* Vind.
quemcunque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quendam* Vulgo.

cunque comperiant litteras illas pro veritate lecturum. Sed si quidem reliqua etiam post praescriptionem incertarum litterarum graecae sint vocis, graecis litteris subdi tempus; si vero latinus quidem totius chartae consistat ordo, latinis quidem perscribatur tempus, interpositis illis incertis elementis, clariorem tamen ordinem habentibus litteris, quas licet omnibus legere omnino syllabarum latinarum ignaris.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, et in hac maxima civitate, et in provinciis universis, quibus praeest, manifesta constituat, ut nullus praesumat aliter numerare tempus, aut aliud agere, sed ita, sicut modo decrevimus. *Dat. Kal. Sept. CP. imperatore Iustiniano pp. Augusto anno XI., p. c.' Belisarii V. C. anno secundo indictione I.* (537.)

comperiant] Sic Vind. Mon. *ccipiat* Berol., ut tamen priori litterae *c* lineola imposita ultimaeque litterae *t* circumflexus appositus sit. Secunda autem manus litteris *ci* puncta supposuit. Gr. *περιτύχοιεν*.

illas] Sic Vind. Mon. *litillas* Berol., sed prioribus tribus litteris secunda manus puncta supposuit. Gr. *ἐκεῖνα*.

sed] Sic Mon. Berol. *litterarum* Vind., quo deleto secunda manus lineae imposuit *sed*. Gr. *ἀλλ'*.

si quidem] Haec et reliqua quae usque ad voces *graecae sint* habentur, in Vind. non sunt, sunt autem in Berol. Mon.

reliqua] Sic Berol. *reliquam* Mon. Gr. *τὰ ἐφεξῆς*.

praescriptionem] Sic Mon. *perscriptionem* Berol. Vulgo. Gr. *προγραφήν*.

graecae sint vocis] Sic Mon. Berol. *sint graecae vocis* Hamb., sed a secunda manu. Trid. Port. *si graecae sint vocis*. Gr. *τῆς ἑλλάδος εἴη φωνῆς*.

graecis litteris] Sic Vind. Mon. *litteris graecis* Berol. Gr. *γράμμασιν ἑλληνικοῖς*.

latinus] Sic Mon., sed litterae *u* punctum subiectum est. *latinis* I.

quidem] Sic Vind. Mon. *quidam* Berol. Gr. *τις*.

chartae] Sic Vind. Berol. *carte* Mon.

consistit] Sic Mon. *consistat* Vind. Berol. Gr. *καθέστηκε*.

latinis] *latinas* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. In Berol. scriptum est *latinas*, sed secunda manus ultimam litteram *s* delevit lineaeque imposuit *e*.

quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. *μέν*.

perscribatur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *praescribatur* Trid. Port. *subscribatur* Vulgo.

incertis] Sic Vind. Berol. *certis* Mon. Gr. *ἀσαφέσιν*.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon. Gr. *μέντοι*.

litteris] Sic Vind. Mon. *literis* Vulgo.

licet] Sic Berol. I. *liceat* Vind. Mon., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *ἔξεστι*.

syllabarum] *sillabarum* Vind. I. *syllarum* Mon., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus est.

ignaris] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., qui non habent, quod Vulgo antea est *non*. Itaque interpres *οὐκ* illud non videtur in cont. habuisse.

NOV. XLVIII. EPIL. et] Sic Vind. Mon. *ut* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

praeest] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *praees* Port. Vulgo. Gr. *ἄρχει*.

aliud] Sic Mon. Berol. *aliu* Vind., sed ultimae litterae punctum subiectum est.

modo] Sic Vind. Mon. *dudum* Berol. I.

Dat.] Sic Mon. *d.* Vind. *datum* I.

Kal.] Sic Vind. I. *pridie Kal.* Mon., quod etiam Vulgo habetur, sed tum non conveniet cum *indictionis primae* adiectione, quae a Kalendis Septembribus incipit.

Sept.] Sic Vind. *Septemb.* Mon. I.

CP.] Sic Vind., deest in Mon. I. *Constantinop.* Vulgo.

imperatore] *imperator* Mon., deest in Vind. I. *imperante* Vulgo. Caeterum possis et: *imperatoris Iustiniani Augusti*.

Iustiniano] *Iust.* Vind. Mon., deest in I.

pp.] Sic Mon., deest in Vind. *perp.* Vulgo. Deest in I.

Augusto] *aug.* Mon., lineola superius imposita. Deest in Vind. I.

anno XI.] *an. XI.* Vind., deest in Mon.

p. c.] Sic Vind., deest in Mon. Berol.

Belisarii] *Bil.* Vind. *Bilisaio* Mon., sed supra litteras *ai* circumflexus impositus est. I. *Bili.*

V. C.] *vic. con.* Mon., sed superius lineola imposita est. I. *viro clarissimo.* Deest in Vind.

secundo] *scdo* Mon., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Vind. *II.*

indictione I.] Sic Mon., deest in Vind. I.

XLIX.

APPELLATIONES EX QUINQUE PROVINCIIS, CARIA ET CYPRO, CYCLADIBUS INSULIS ET MYSIA ET SCYTHIA, APUD QUEM OPORTEAT EXAMINARI.

Imp. Iust. Aug. Bono, Quaestori Iustiniani exercitus.

PRAEFATIO. Scimus pridem sacram facientes constitutionem, secundum quam tuae gloriae tradidimus quinque has provincias, Cariam et Cyprum et in circuitu positas insulas, insuper et Mysiam ac Scythiam, ad constituendum eas sub tua gloria adiicientes, et sub appellatione factas causas per memoratas provincias nequaquam ad gloriosissimos nostros praefectos, sed ad tuam remitti magnificentiam. Quia igitur multi adierunt nos ex Caria et Rhodo et Cypro, difficultatem patientes et dicentes, cogi se frequenter hiemis tempore venire ad Scythiam et Mysiam, ubi deges, et ibi appellationes, forte neque pro

NOV. XLIX. XLIX.] *XLVIIII.* Vind. Deest in Berol. Neob. In Mon. haec Novella desideratur tota.
appellationes] Sic Berol. Neob. *apellationes* Vind.
quinque] Sic Berol. *XXV.* Neob. *Pquuacq*, Vind., sed supra litteram *c* littera *e* posita est, quod tamen secunda manus correxit *quinque.*
provinciis] *provintias* Neob.
Cypro] Sic Vind. Berol. *quipro* Neob.
Cycladibus] Sic Vind. Berol. *Cicladibus* Neob.
Mysia] *Misia* Vind. Neob.
Scythia] *Scithia* Vind. *Sithia* Neob.
apud] Sic Berol. *aput* Vind. *ap* Neob., sed ultimae litterae lineola imposita est.
quem] Sic Vind. Berol. *q* Neob., sed tamen lineola imposita.
examinari] Sic Vind. *examinare* Neob. Berol.
Iust.] Sic Vind. Neob. *I.* Berol., sed supra lineam lineola posita est. *Iustinianus* Vulgo.
exercitus] Sic Vind. Neob. Berol., in quo quidem ad finem huius vocis adscriptum est *s.*
NOV. XLIX. PRAEF. PR. scimus] Sic Vind. Berol. *cimus* Neob., sed antea uni litterae spatium vacuum relictum fuit.
tuae gloriae] *tue glorie* Vind. Berol. Neob.
tradidimus] Sic Vind. Berol. *tradimus* Neob.
quinque has] *v as* Neob.
Cariam] Sic Neob. *Caryam* Berol. *Caria* Vind. Gr. *Καρίαν.*
Cyprum] Sic Vind. Berol. *Ciprum* Neob. Gr. *Κύπρον.*
circuitu] Sic Neob. Berol. *circuitu* Vind.
Mysiam] *Misiam* Neob. *Missiam* Berol. *Misya* Vind. Gr. *Μυσίαν.*
Scythiam] *Sythytiam* Vind. *Sithiam* Berol. Neob.
constituendum] Sic Vind. *constituendus* Neob. *constituendam* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ἐφ' ᾧ τελεῖν.*
adiicientes] *adicientes* Vind. Berol. *adhicientes* Neob. *addentes* Vulgo. In Vind. esse *adtuentes* Os. scribit.
appellatione] Sic Vind. Berol. *apelatione* Neob.
memoratas] Sic Neob. Berol. *memoraturas* Vind. Gr. *τὰς εἰρημένας.*
gloriosissimos] *gloriosissimorum* Neob., sed supra litteras *rum* secunda manus litteram *s* posuit. Gr. *ἐνδοξοτάτους.*
quia] Sic Vind. Berol. *quod* Neob. *quoniam* Vulgo.
igitur] Sic Vind. Berol. *ag* Neob., sed litterae *g* littera *i* imposita est.
Rhodo] *Rodo* Vind. Berol. Neob.
Cypro] Sic Vind. Berol. *Cipra* Neob. Gr. *Κύπρου.*
difficultatem] *diffulcultatem* Berol., sed prioribus litteris *ul* puncta a secunda manu subiecta sunt.
patientes] *facientes* Berol. *fatientes* Neob.
cogi se] *cogisse* Vind. *cogere se* Neob. *coge se* Berol., sed litteris *ge* lineola superius iniecta est. Gr. *ἀναγκάζεσθαι.*
hiemis] *hyemis* Vind. Berol. Gr. *χειμῶνος.*
tempore] Sic Vind. Neob. *tempi* Berol., sed ultimis litteris lineola imposita est.
ad] Sic Vind. Berol. *a* Neob., sed supra lineam littera *d* posita est.
Scythiam] *Scythyam* Vind. *Sithyam* Berol. *Sitiam* Neob., sed secundae litterae *i* littera *h* imposita est.
Mysiam] *Misiam* Vind. Neob. *Nisiam* Berol.
deges] Sic Vind. Berol. Neob. *degis* Vulgo. Gr. *διάγεις.*
ibi] Sic Berol. *ubi* Vind. Neob. Gr. *κἀκεῖσε.*
appellationes] *apellationes* Vind. Neob.,

magnis pecuniis, exerceri, et periclitari etiam maria transeuntes longa et venire ad provincias a barbaris inquietatas, propterea perspeximus hanc legem scribere ad tuam gloriam, ut ex Scythia quidem et Mysia causas, tanquam ex vicinis exsistentes, tua celsitudo secundum se audiat, aliarum vero, hoc est ex Caria et praedictis insulis et Cypro, etsi ab initio ipsae apud gloriosissimos nostros praefectos exercebantur, ex sacra iussione nostra traditae provinciae iudici, si quidem adfueris huic regiae civitati, etiam eas apud te moveri et examinari una cum gloriosissimo quaestore sacri nostri palatii in sacro auditorio, sicut super appellationibus posita lex explanat; §. 1. Si autem ipse in Mysiam et Scythiam commoraris, locum implenti tuum in hac felici civitate deferri appellationes, omnino tamen residente eo una cum gloriosissimo nostro quaestore audire negotium secundum talium examinationum schema, et

sed priori litterae *p* aliud *p* supra lineam impositum est.

magnis] Sic Berol. Neob. *mag* Vind., sed superius lineola imposita est.

exerceri] Sic Berol. Neob. Vind., in quo quidem *exercere* haberi Os. scribit. *exercere* Vulgo.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Neob.

venire] Sic Vind. Neob. Berol. *venientes* Vulgo.

ad provincias] Sic Vind. Berol. *et provincias* Neob., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. εἰς χώρας.

provincias] *provintias* Vind. Neob.

inquietatas] *inquietas* Vind. Berol. Neob., quod corrigendum ex Graeco ἐνοχλουμένας.

perspeximus] Sic Vind. Berol. *prospesimus* Neob. Gr. συνείδομεν.

scribere] Sic Vind. Berol. *scbem* Neob., sed litterae *c* littera *i* imposita est. Gr. γράψαι.

ut] Sic Berol. Neob. *et* Vind. Gr. ὥστε.

ex] Sic Vind. Berol. *et* Neob. Gr. ἐκ.

Scythia] *Scythya* Vind. *Sitthia* Neob. *Scicya* Berol.

Mysia] *Misia* Berol. Neob. *Missia* Vind.

exsistentes] Sic Vind. Neob. *existens* Berol. Gr. οὐσῶν.

aliarum] Sic Vind. Berol. *aliorum* Neob. *alias* Vulgo. Gr. τῶν δὲ ἄλλων.

hoc est] *hoc* Vind.

Cypro] *Cipro* Vind. Berol. Neob.

etsi] Sic Neob. *si* Vind. Berol. Vulgo. Gr. εἴπερ.

initio] Sic Vind. Neob. *inicio* Berol.

ipsae] Sic Bienerus correxit. Neob. Berol. Vind. *ipsas*. Gr. αὗται.

ex] Sic Vind. Berol. *et* Neob., sed huic voci puncta subiecta sunt. Gr. ἐκ.

traditae provinciae] *tradite provincie* Vind. Berol. Neob.

quidem] Postea Vulgo est *ipse*, quod in Vind. Berol. Neob. non est.

adfueris] *affueris* Vind. *affuis* Neob., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Berol. *afuris*.

civitati] Sic Vind. Berol. *civita* Neob.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Neob. Gr. καί.

eas] Sic Vind. *ea* Berol., deest in Neob. Gr. αὐτάς.

apud] *aput* Vind. *ap* Neob., sed superius lineola imposita est.

moveri] Sic Vind. Berol. *mo* Neob.

nostri] In Neob. hoc bis scriptum est.

auditorio] Sic Vind. *nostro auditorio* Berol. *aiutorio* Neob., quae quidem Graecis non confirmantur.

super] Sic Neob., deest in Vind. Berol., in quo quidem supra litteras *ap* a secunda manu scriptum est *de*. Vulgo *et de*. Gr. ἐπὶ ταῖς.

appellationibus] Sic Vind. Berol. *apellatiōnebus* Neob., sed litteris *ebus* puncta supposita sunt.

explanat] Sic Vind. Berol. *aplanat* Neob.

NOV. XLIX. PRAEF. §. 1. Mysiam] *Misiam* Vind. Neob. *Misyam* Berol. *Mysia* Vulgo.

Scythiam] *Scytickam* Vind. *Sithyam* Berol. *Sitiam* Neob., sed litterae *t* littera *h* imposita est. Manifesto interpres legit ἐπὶ Σκυθίας καὶ Μυσίας.

commoraris] Sic Berol. *comoraris* Vind. Neob. *commoreris* Vulgo.

locum] Sic Vind. Berol. Neob. *loco* Vulgo. Gr. τὸν τόπον.

implenti] Sic Vind. *implet* Berol. *implei* Neob., sed sec. manus ultimis litteris lineolam imposuit. Gr. πληροῦντι.

appellationes] Sic Vind. Berol. *apellatioes* Neob., sed ultimis litteris lineola imposita est.

residente] *resindente* Vind. *reseindente* Berol. *resistentes* Neob. *residentem* Vulgo.

eo] Sic Vind. Berol. Neob. *eum* Vulgo.

una] Sic Berol. Neob. *unam* Vind. Gr. ἅμα.

cum] Sic Vind. Berol. *c* Neob., cui tamen punctum subiectum est.

schema] *scema* Vind. Berol. Neob. Gr. σχῆμα.

non homines sustinere praedictas difficultates, sed ab eis communiter, secundum quod prius a nobis dictum est, iudicari, eo quod placuit nobis ita ordinare legem, ut cum plurima et maiori subtilitate et auctoritate negotia exerceantur. §. 2. Si vero ipse dederis iudicem in memoratis superius provinciis, qui locum obtineat tuum in civitate felicissima audiet, secundum quod et gloriosissimis praefectis solitum est. Si vero inchoari apud tuam gloriam contingat litem, hic forsan inventam, deinde in medio propter militares expensas proficisci, eam sine dilatione compleri apud eum, qui tuum obtinet locum, sicut eam ipse audiebas. Si autem ab initio non apud gloriosissimos praefectos appellatio ex aliquibus provinciis remittebatur, sed in aliud forum, antiquitatem penitus non novamus.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, tua gloria operi effectuique tradere et in perpetuum servare festinet. *Dat. Kal. Sept. CP., imp. Iustiniano PP. Aug. anno XI., p. c.* B e l i s a r i i. *V. C. anno secundo.* (537.)

homines] Sic Vind. Neob. *oms* Berol., sed supra lineam lineola iniecta est. Gr. τοὺς ἀνθρώπους.

praedictas] Sic Vind., deest in Berol. Neob. Gr. τὰς εἰρημένας.

sed] *si* Neob. Berol. Gr. ἀλλ'.

communiter] Sic Berol. *coiter* Neob. Vind., sed prioribus tribus litteris lineola imposita est. Gr. κοινῇ.

prius] Sic Vind. Berol. *plus* Neob. Gr. ἔμπροσθεν.

a nobis] Sic Vind. Neob. *nobis* Berol.

dictum] *dicdictum* Neob. Gr. εἰρημένον. In Vind. haberi *edictum* Os. auctor est.

maiori] Sic Vind. Berol. *maioris* Neob. *maiore* Vulgo.

auctoritate] Sic Vind. Berol. *actoritate* Neob.

negotia] Sic Vind. Neob. *negocia* Vulgo.

NOV. XLIX. PRAEF. §. 2. obtineat] *optineat* Vind. Berol. Neob. *obtinet* Vulgo.

tuum] Sic Vind. Berol. *tum* Neob.

et] Sic Vind. Berol., deest in Neob. Gr. καί.

solitum] Sic Neob. Berol. *et solutum* Vind., in quo quidem *resolutum* esse Os. auctor est. Gr. νενόμισται.

inchoari] Sic Vind. Neob. *incohari* Berol.

apud] Sic Berol. Neob., deest in Vind. Gr. παρά.

forsan] *forsam* Neob. *forsat* Berol.

proficisci] Sic Vind. Berol. *profecissci* Neob.

compleri] *conpleri* Neob.

audiebas] Sic Berol. Neob. *audiebat* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἠκροῶ.

autem] Postea in Berol. est *audieb*, cui quidem voci puncta subiecta sunt.

initio] *inicio* Berol.

apud] Sic Vind. Berol. *aput* Neob.

appellatio] Sic Vind. Berol. *apellatio* Neob.

aliud] *aliu* Vind. Neob. Berol., sed ultimae litterae *u* lineola imposita est. In Vind. haberi *alium* Os. scribit.

antiquitatem] Sic Vind. Berol. *antiquitate* Neob.

novamus] Sic Vind. Berol. *novatus* Neob. Gr. καινίζομεν.

NOV. XLIX. EPIL. quae] Sic Neob. Berol. *ue* Vind., sed antea spatium vacuum relictum est, cui explendo una littera sufficere queat. In Vind. esse *ut* Os. notavit.

tua] Sic Vind. Berol. *et tua* Neob.

tradere] Sic Vind. *contradere* Neob. *contende* Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

Dat.] Sic Vind. Berol. *data* Neob.

Kal.] *kl.* Vind. Berol. Neob., sed per litteram *l.* superiorem circumflexus traiectus est. Vulgo *XV. Kal.*

Sept.] *Septembr.* Vind. *Septeb* Berol., sed priori litterae *e* circumflexus impositus est. Neob. *Septembris.*

CP.] *Cap.* Vind. Berol. Neob., sed circumflexo superius iniecto. *Constant.* Vulgo.

imp.] *pr.* Vind., sed lineola superius iniecta, deest in Neob. Quod Vulgo subiicitur *DN.*, neque in Vind., neque in Neob., aut in Berol. habetur.

Iustiniano] Sic Neob. Berol. *Iust.* Vind.

PP.] *ppo* Berol. Neob., sed superius lineola imposita est.

anno] Sic Vind. Berol. *ann.* Neob., sed superius lineola imposita est.

p. c.] Sic Neob. Berol., sed superius lineola imposita est. Desunt in Vind.

Belisarii] *Bil.* Berol. *Bilis.* Neob. *Bilisario* Vind.

V. C.] *vc.* Neob. Berol., sed circumflexus superius impositus est, deest in Vind. Postea in Neob. appositum *clar.*, Vulgo est *cons.*, quod in his tribus mss. non est.

anno secundo] Sic Neob. Berol., desunt in Vind.

L.

GLOSS.

SCENICAS NON SOLUM SI FIDEIUSSOREM PRAESTANT, SED ETIAM SI IUSIURANDUM DENT, SINE PERICULO DISCEDERE.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. Novimus pridem facientes legem, interdicentem nulli licentiam esse scena detentas mulieres fideiussores exigere, quia observabunt et impiam complebunt operationem, poenitentiae tempus non habentes, et poenas interminantes novissimas his, qui tales fideiussiones exigunt, insuper et ipsos fideiussores sine obligatione recedere et nullam inferri eis necessitatem personarum harum praesentationis. Sed in praesenti comperimus crudelem quandam et importabilem calumniam contra studendam a nobis fieri castitatem. Quia enim eos fideiussorem accipere prohibuimus, invenisse illos aliam viam ad impietatem ducentem maiorem; iusiurandum enim eas exigere, quia nunquam ab impia illa et turpi operatione cessabunt, mulieres autem exsistentes miseras et sic male seductas pie agere se putare, si impie egerint, et ut custo-

NOV. L. L.] *R/. L.* Vind. *R/.* Mon., deest in Berol.

fideiussorem] Sic Mon. Berol. I. *fideiussorum* Vind. *fideiussores* Vulgo.

praestant] Sic Vind. *prant* Berol., sed duabus prioribus litteris *pr* lineola imposita est. *praestent* Vulgo I.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.

si] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est.

discedere] Sic Vind. Mon. *descendere* Berol.

imp.] Sic Pist. Berol. *impr.* Vind. In Mon. deest, sed spatium vacuum relictum est.

Iustinianus] Sic Mon. *Iust.* Vind. Berol. *Iu.* Pist.

Aug.] Sic Vind. *au.* Pist. *a.* Mon. Berol., deest in I.

Ioanni] *Ioh.* Vind. Mon. Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. *Io.* Pist. *Ioh.* I.

P. P.] Sic Mon. Pist. Berol. *pprum* Vind. *praefecto praetorio* Vulgo. *pa* I.

secundo] *scdo* Vind. Berol. I. *so* Pist. *II.* Mon. Pro hoc Vulgo est: *iterum exconsuli et patricio,* quae nec in Vind., nec in Berol., Mon. aut Pist. sunt.

NOV. L. PRAEF. scena] Sic Vind. *scenas* Berol., in quo quidem ultima littera deleta est. Mon. *e scena*, sed priori litterae punctum subiectum est. Vulgo I. *in scena.*

impiam] Sic Vind. Berol. *inpiam* Mon. Pro verbis *impiam complebunt* I. habet *complebunt impiam.*

et poenas] Sic Berol. Mon. *pena* Vind., sed sec. manus supra litteram *a* lineam posuit. Gr. καὶ ποινάς.

interminantes] Sic Mon. Berol. *interminantem* Vulgo I. Gr. ἀπειλήσαντες.

novissimas] Sic Mon. Berol. *novissimam* Vind. Ad marg. Mon. adscriptum est: *iustissimas.* Caeterum inde a syllaba *simas* quae sunt usque ad *obligatione*, in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia.

fideiussiones] Sic Mon. Berol. I. *fideiussione* Vind., sed secunda manus supra ultimam litteram *s* posuit. Vulgo *fideiussores.* Gr. ἐγγύας.

inferri] Sic Vind. Mon. *inferre* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Pro verbis *inferri eis* I. habet *eis inferri.* Gr. ἐπάγεσθαι.

personarum] Sic Vind. Mon. *et personarum* Berol.

praesentationis] Sic Berol. *inpraesentationes* Vind. *praesentationes* Mon., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παραστάσεως.

fideiussorem] Sic Vind. Berol. *fideiussores* Vulgo I. Pro ἐγγυητὰς interpres videtur legisse ἐγγυητήν.

ducentem] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *deducentem* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἄγουσαν.

eas] *eis* I.

impia illa] *illa impia* I.

seductas] Sic Mon. Berol. *deductas* Vind. Gr. ἐξηπατημένας.

ut] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Vocem *et*, quae antecedit, I. non habet. Gr. ἵνα.

diant iusiurandum, propterea suam prostituere castitatem, quum oporteret agnoscere, quia huiusmodi transgressiones magis placent deo, quam iurisiurandi observationes. Non enim si quis ab aliquo iusiurandum acceperit, quia occidet forsan, aut adulterabitur, aut aliquid aget tale illicitum, oportet servari iusiurandum, utpote quum sit ita turpe et illicitum et ad perditionem ducens. Ideoque liceat mulieri, licet huiusmodi iusiurandum iuraverit, recedere a iurisiurandi huius amaritudine, et caste vivere sine periculo periurii, magis autem deo amabiliter, poena periurii, si qua omnino est poena, contra eum, qui iusiurandum exigit, convertenda.

CAP. I. Unde etiam nos repente inferimus decem librarum auri poenam, exigentes eum, qui praesumserit omnino tale iusiurandum accipere. Et hanc scilicet quantitatem ipsi infelici dari mulieri sancimus ad reliquam bonae figurae vitam, exigendum per administrationem provincialem et dandum ei; sciente iudice, quia, si neglexerit, tenebitur ab ea deponens administrationem, heredesque eius, successores, et eius substantia, eo quod actionem piam agere neglexerit. §. 1. Si autem

prostituere] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem supra lineam a secunda manu scriptum est *comperimus.*
oporteret] Sic Mon. Berol. *oportet* Vulgo. Gr. ἐχρῆν.
agnoscere] *cognoscere* I.
forsan] Sic Vind. Mon. *forsitan* Vulgo.
aget] Sic Berol. *agit* Vind. I., deest in Mon. Gr. πρᾶξειν.
illicitum] Sic Mon. *illicito* Vind. Berol., quod tamen secunda manus correxit ita, uti in cont. Gr. ἄτοπον.
utpote] *utpute* I.
ita turpe] Sic Vind. Berol. *turpe ita* Mon., sed ultimae voci puncta subiecta sunt. Gr. οὕτω αἰσχρόν.
et illicitum] Sic Vind. Berol. *illicitum* Mon., sed supra lineam adiectum est *et.* Caeterum syllaba *ci* a secunda manu scripta est. Gr. καὶ ἄτοπον.
et ad] *que et ad* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt. I. *te ad.*
ducens] Sic Mon. Berol. *deducens* Vind. I. Gr. ἄγοντα.
liceat] Sic Vind. Berol. *licet* Mon. Gr. ἐξέστω.
huius] *huiusmodi* I.
periurii] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. ὅρκου.
deo] Sic Berol. *a deo* Vind. Mon., sed prior littera *a* in Vind. a secunda manu scripta est. Sane in Graecis nihil est, quo illud *a* confirmetur.
amabiliter] Sic Vind. Berol. *amabit*˜ Mon. Gr. θεοφιλῶς.
poena] Sic Vind. Berol. *pene* Mon., sed supra ultimam litteram *e* littera *a* superius posita est.
periurii] Sic Vind. Berol. *peiurii* Mon., sed supra primam litteram *i* a secunda manu littera *r* scripta est.
omnino-est] *noe* Berol., lineola superius iniecta, sed litteris *no* a secunda manu puncta subiecta sunt.
poena] Sic Vind. Berol. *pena* Mon., quod tamen a secunda manu punctis subiectis notatum.
exigit] Sic Vind. *accipere exig* Berol., in quo quidem ultimis litteris *ig* lineola imposita est. Mon. *exegit.*
convertenda] *convertendam* I.
NOV. L. CAP. I. PR. inferimus] Sic Vind. Berol. *inferemus* Mon., quod tamen secunda manus corr., ut in cont. Gr. ἐπάγομεν.
praesumserit] Sic Berol. *praesumpserit* Vind. Mon. *praesumpserat* I.
omnino] Sic Vind. Berol. *omni'* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ὅλως.
dari mulieri] *mulieri dari* I.
figurae] *fruge* I.
exigendum] Sic Vind. Mon. Berol. *exigendam* Vulgo. Interpres vocem ἀπαιτούμενον non recte interpretatus est, quae quidem ad superius τὸ ποσὸν referenda fuit.
administrationem] Sic Vind. Berol. *aministrationem* Mon. *administratorem* I.
et] *ei* I.
dandum] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit: *dandam.* I. *dandam.* Gr. διδόμενον, quod interpres non recte interpretatus est. Quod Vulgo subiicitur *ei,* in I. deest.
quia] Sic Vind. Berol. *qui* Mon. Gr. ὡς.
ab ea] *ad eam non* I.
admin.] *ammin.* I.
successores] Sic Vind. Mon. Berol., in quibus non est, quod Vulgo et in I. antea est *et.*
substantia] Sic Vind. Berol. *substantiam* Mon. Gr. ἡ τούτου περιουσία.
NOV. L. CAP. I. §. 1. autem] Hoc et quae sequuntur usque ad voces *iudex sit,* in Berol. a secunda manu scripta sunt.

ipse provinciae praeses iusiurandum exegerit, ipse etiam memoratam decem librarum auri poenam exigatur, si quidem militaris iudex sit in illa provincia, per illum danda, sicuti dictum est, mulieri; si vero non habet militarem iudicem, metropoleos illius provinciae episcopus hoc provideat, causam etiam ad nos, si probaverit, referens, et insuper ex vicinis maioribus cingulis, et undique hoc agentem, sive iudex, sive privatus sit, memorata castigari poena, et dari hanc ei, quae quantum ad illum, neque caste vivere valet ulterius, ut non videatur quasi periurasse.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per praesentem sacram declarata sunt legem, tua celsitudo praeceptionibus propriis omnibus faciat manifesta, ut agnoscant nostri imperii circa castitatem studium. *Dat. Kal. Sept. CP., imp. DN. Iustiniano PP. A. anno XI., p. c. Belisarii V. C.* **** (537.)

ipse] deest in I.

praeses] Sic Vind. Berol. *praesens* Mon., sed litterae s puncta subiecta sunt. Gr. ἡγούμενος.

exegerit] Sic Mon. Berol. *exigerit* Vind. Gr. ἀπαιτήσειεν.

in illa] Sic Vind. Mon. *nulla* Berol., ubi tamen secunda manus correxit *in illa*. Gr. κατ' ἐκείνην.

danda] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Port. *dandam* Trid.

sicuti] Sic Vind. Berol. *sicut* Vulgo.

habet] Sic Berol. *habeat* Mon. I. *hnt* Vind., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *habent*. Gr. ἔχει.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hanc* Vulgo, quod si admittimus, post *causam* interpungendum erit. Interpres vocem τούτου non ad sequens τοῦ πράγματος retulit, sed ita transtulit, quasi sua vi et potestate constaret.

ad nos si] Sic Vind. Mon. *agnosci* Berol. Gr. εἰς ἡμᾶς εἰ.

probaverit] Sic Vind. Berol. *probavimus* Vulgo. Gr. δοκιμάσειεν.

cingulis] Sic Mon. Berol. Acc., qui tamen notat: *alias haberi cingulo*. Vind. *singulis*. Manifesto interpres legit μειζόνων ἀρχῶν.

valet] Sic Vind. Mon. Berol. *valent* Vulgo I.

ulterius] Sic Vind. Mon. *et ulterius* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt.

NOV. L. EPIL. tua celsitudo] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., sed haec a secunda manu ad marginem adiecta sunt.

praeceptionibus] Sic Vind. Mon. *tuis praeceptionibus* Berol., sed litteris *tuis* lineola subiecta est.

faciat] Sic Vind. Mon. *fient* Berol., sed huic voci puncta subiecta lineaeque inscriptum *faciat*.

agnoscant] Sic Vind. Mon. Berol. *cognoscant* Vulgo I.

Dat.] Sic Vind. *d.* Mon., sed superius lineola imposita est. In Pist. Berol. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11., et in I. subscriptio deest.

Kal.] *K.* Mon., sed superius lineola imposita est. *kl.* Vind., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est.

Sept.] Sic Vind. *sep.* Mon., sed supra lineam lineola posita est.

CP.] Sic Mon. *Cap.* Vind., sed lineola superius imposita est. *Constant.* Vulgo.

imp. DN.] desunt in Mon. *impr. dons* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

Iustiniano] Sic Vind. *Iust.* Mon.

A.] Sic Mon. *aug.* Vind.

anno] *ann* Mon.

p. c.] Sic Vind., desunt in Mon. *post* Vulgo.

Belisarii] *Bilisiario* Vind. *Bi4* Mon.

V. C.] *vic.* Mon. *vicecon* Vind., sed ultimis tribus litteris lineola imposita est. Vulgo *V. C. cons.* Quod postea Vulgo habetur: *anno secundo*, in Vind. Mon. deest, ideoque his omissis, puncta posui, ut lacunae signum essent.

LI.

GLOSS.

UT NON FIANT PIGNORATIONES PRO ALIIS PERSONIS, ET UT, SICUT PRINCIPUM DONATIONES NON EGENT GESTIS MONUMENTORUM, SIC NEQUE A PRIVATIS IMPERATORIBUS FACTAE DONATIONES INDIGEANT.

Imp. Iustinianus Aug. Ioanni p. p. secundo.

PRAEFATIO. Inhonestas pignorationes et odibiles super his exactiones plurimae quidem et aliae leges odio habent, praecipue autem a nobis positae, sed nescimus quemadmodum causa, licet tantis castigata legislationibus, adhuc praesumitur, et in republica est, et maiorem sui praebet virtutem, quam legum necessitas.

CAP. I. Propterea sancimus, nullam omnino pignorationem in nostra republica praevalere, neque in mercatis (hoc quod maxime ibi praesumtum invenimus), neque in agris, neque in civitatibus, neque in vicis, neque in civibus, neque in vicaneis, neque in agricolis, neque alio omnium quocunque modo vel tempore, sed praesumentem alium pro alio secundum pignorationis formam aurum aut aliud aliquid exigere, hoc reddere quadruplum violentiam passo, et cadère etiam actione, quam habuit adversus eum, pro quo exactionem fecit. Non enim habet ra-

NOV. LI. LI.] *Rl. LI.* Vind. Deest in Mon.

pignorationes] Sic Mon. Berol. *pignorationes* Vind.

pro] *prorsus pro* I.

principum] Sic Mon. Berol. *principis* I. *principium* Vind., sed ultimae litterae *i* puncta subiecta sunt.

gestis] *aliis gestis* I.

neque] Sic Vind. Mon. Berol. *nec* I. Vulgo.

imperatoribus] *imperatoris* Vind., sed ut in cont., Mon. Berol.

donationes] *donatiois* Vind., sed supra ultimam litteram *i* iam prima manus litteram *e* posuit.

imp.] Sic Pist. Neob. *impr.* Vind. Berol. I., deest in Mon.

Iustinianus] *Iust.* Vind. Mon. Berol. *Iustus* Neob. *Iusti.* I.

Aug.] Sic Vind. *a* Neob. Berol., sed lineola superius iniecta. Pist. *au.* Deest in I.

Ioanni] *Ioh* Vind. Mon. Berol., sed per litteram superiorem *h* circumflexus traiectus est. Deest in Neob. *Io* I.

p. p. secundo] *p. p. scdo* Berol. *pprum scdo* Vind. *pp. s.* Mon. *pp. so* Pist. Deest in Neob.

NOV. LI. PRAEF. pignorationes] Sic Vind. Mon. *pignerationes* Berol.

super his] Sic Mon. Berol., desunt in Vind. Gr ἐπὶ τούτοις.

habent] *habebant* I.

nescimus] Sic Vind. Berol. *nesciens* Mon., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. οὐκ ἴσμεν.

castigata legislationibus] *legislationibus castigata* Mon. Gr. κεκολασμένον νομοθεσίαις.

praesumitur] Sic Mon. Berol. *praesumatur* Vind. Gr. τολμᾶται.

est] *esse* I.

NOV. LI. CAP. I. omnino] Sic Vind. Berol. *omnium* Mon. Gr. παντελῶς.

pignorationem] Sic Vind. Mon. *pignerationem* Berol.

praevalere] *valere* I.

mercatis] *mercatis quidem* I.

max. ibi] *ibi max.* I.

civibus] Sic Mon. *villis* Vind. *civilibus* Berol., sed litteris *li* puncta subiecta sunt. Gr. ἐπὶ πολίταις.

alio] *in alio* I.

omnium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *omnino* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. τῶν πάντων.

pignorationis] Sic Vind. Mon. *pignerationis* Berol.

aliud aliquid] Sic Vind. Mon. *aliquid* Berol., sed supra litteras *id* vox *aliud* posita est. *aliquid aliud* I. Vulgo. Gr. ἤ τι ἕτερον.

quadruplum] Sic Mon. Berol. I. *in quadruplum* Vind. Vulgo. Gr. τετραπλάσιον.

actione] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ab actione* Vulgo. Gr. τῆς ἀγωγῆς.

habuit] Sic Vind. Mon. Berol., in quo ultimae syllabae circumflexus impositus est, quem tamen secunda manus delevit.

fecit] Sic Vind. Mon. *fac* Berol., sed lineola supra posita est, secundaque manus correxit *fecit*. Gr. ἐποίει.

tionem, alium quidem esse debitorem, alium vero exigi, sed nec alteri molestum esse pro altero quodam, tanquam invasionem aut iniuriam committentem, et alium quasi vicaneum exsistentem caedi aut iniuriam sustinere, et aliquid pati, quod omnino non competit, pro alio, et absque legitima occasione quamlibet perferre calumniam, et supplicia sustinere in corpore a praesidibus gentium, scientibus, quia si non hoc egerint, sed in provincia, cui praesunt, pignorationes praesumantur, nihil erit tale, quod eos a nostris eripiat manibus.

CAP. II. Illud quoque perspeximus huic adiicere legi, ut, sicut ab imperio in alios factae donationes non egent gestis monumentorum, sed ex ipso hoc habent virtutem, ita neque a privatis in imperatoribus factae, si tantummodo pro veritate fiant in publico a tabellionibus completae, et subscriptionem habentes et eius, qui fecit, et testium, et aliam donationum observationem, non egebunt gestis monumentorum, cuiuscunque quantitatis sint; non enim est consequens, ut nec his fruatur imperium a privatis, quae ab eo praebentur illis. Haec autem inaequa-

alteri] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam haec vox posita est. Gr. ἕτερον.

pro altero] Sic Vind. Berol. *alterum* Mon. Gr. ὑπὲρ ἑτέρου.

quodam] Sic Vind. Mon. *quidam* Berol. Gr. τινός.

invasionem] Sic Vind. Berol. *inansionem* Mon., sed litteris *an* puncta subiecta sunt. Caeterum supra litteram *n* littera *u* posita est, sed a secunda manu.

committentem] Sic Vind. Berol. *committente* Mon.

vicaneum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *convicaneum* Vulgo. Postea Vulgo subiicitur *illius*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.

perferre] Sic Mon. *inferre* Berol. *praeferre* Vind. Gr. ὑπομένειν.

et supplicia] Sic Vind. I. In Mon. Berol. prior vox *et* non est. *sed et* Vulgo.

in corpore] Sic Berol. Trid. Port. *corpora* Hamb. *incorporea* Vind., sed ultimae litterae *e* punctum subiectum est. Mon. *corporea*, quod ex attracta syllaba *a* factum est. Gr. τὰς εἰς σῶμα.

praesidibus] Sic Vind. Mon. *praesidentibus* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Quod Vulgo antea est *a*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. non est, est tamen in Berol. Gr. παρὰ τῶν.

gentium] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem haec vox punctis subiectis notata est. Verum supra lineam a secunda manu scriptum est *certum*. Gr. τοῖς ἔθνεσι.

scientibus] Sic etiam Glossa, ubi Acc. notat: *alias scientium*.

quia] *quasi* Mon., sed secunda manus scripsit *quia*. Berol. *q*, sed supra hanc litteram circumflexus positus est, correxitque secunda manus *quia*.

si] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem a secunda manu lineae impositum est. Gr. εἰ.

hoc] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *haec* Vind. Trid. Port. Gr. τοῦτο.

provincia] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *provintie* Vind. *provinciis* Vulgo I., quod etiam apud Port. est. Gr. κατὰ τὴν ἐπαρχίαν.

cui] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *quibus* Vulgo Port. I.

pignorationes] Sic Vind. Mon. *pignerationes* Berol.

praesumantur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *praesumi patiantur* Port. Caeterum, quod postea habetur in Trid. Hamb. *agere*, in reliquis codd. non est, nec Vulgo habetur.

eos a nostris] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *a nostris eos* I. Trid. Port. Gr. αὐτοὺς τῶν ἡμετέρων.

NOV. LI. CAP. II. ipso hoc] Sic Vind. Mon. *hoc ipso* Berol. I., quod etiam Vulgo habetur.

habent] *habebant* I.

in imperatoribus] Sic Vind. Mon. I. *imperatoribus* Berol., sed supra primam syllabam *im* vox *in* posita est. Gr. εἰς τὴν βασιλείαν.

si] *nisi* I.

completae] Sic Berol. *complecte* Vind. Mon. Gr. συντελεσθεῖσαι.

et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., deest Vulgo et apud Port. Gr. τε.

eius] Sic Vind. Berol. *ei* Mon., sed secunda manus correxit *eius*.

aliam] Sic Vind. Mon. *alia* Berol. I. Gr. τὴν ἄλλην.

observationem] *observatione* I.

egebunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *egeant* Vulgo.

est consequens] Sic Vind. Mon. Berol. *consequens est* Vulgo I.

his] Sic Vind. Berol. *is* Mon., sed supra litteram *i* littera *h* posita est.

imperium] Sic Mon. Berol. *imperio* Vind. Gr. τὴν βασιλείαν.

litas facta est ex novitate, quam Zenonis piae memoriae introduxit constitutio, ut imperiales donationes non egeant monumentis. Quia igitur imperfectius causa prius apparuit, propterea nos perfectionem imponentes ei, ex utroque tenere hoc volumus, etiam in his donationibus, quae ab imperatoribus in privatis fiunt, et a privatis in imperatorem, ut ex aequalitate iustitia causae adiiciatur.

EPILOGUS. Tua igitur excellentia, quae per hanc divinam nostram constitutionem sancita, sunt praeceptis propriis solenniter manifesta facere studeat universis. *Dat. Kal. Sept. Constantinopoli, imper. DN. Iust. PP. A. anno XI., p. c. Belisarii* **** (537.)

LII.

UT HAERETICI CURIALES ET MUNIA IMPLEANT ET OMNES FUNCTIONES EXHIBEANT, PRIVILEGIIS AUTEM NON FRUANTUR, ET DE TESTIBUS HAERETICIS ET UT DE CURIALI FORTUNA TESTIMONIUM PERHIBEANT.

tenere] Sic Vind. *tenore* Mon. Berol. I., sed in utroque a secunda manu supra lineam positum est: *al'. tenere.* Gr. *κρατεῖν*.

etiam] Sic Vind. Mon. *et* Berol. I., quod etiam Vulgo habetur.

privatis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *privatos* Vulgo. Gr. *εἰς τὴν βασιλείαν*.

a privatis] Antea Vulgo et in I. est *quae*, quod in Vind. Mon. deest. Caeterum I. *in privatis*.

in] Sic Mon. Deest in Vind. Berol., in quo quidem a secunda manu adscriptum est. I. *ab*.

imperatorem] Sic Mon. Berol. *imperatore* I. Vind., ubi secunda manus correxit *imperatorem*. Gr. *εἰς τὴν βασιλείαν*.

ex] Sic Mon. Berol. *et* Vind. Gr. *ἐξ*.

aequalitate] *qualitate* Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus supra litteram *q* litteram *e* posuit. Gr. *ἰσότητος*.

iustitia] Sic Vind. Berol. *iustitiam* Mon.

adiiciatur] Sic Vind. Berol. *addiciatur* Mon.

NOV. LI. EPIL. sunt] Sic Vind. Mon. *s* Berol., sed lineola superius imposita, qua re *sunt* significatur, sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *que*.

solenniter] Sic Mon. Berol. *solempniter* Vind.

Kal.] Sic Vind. *XV. Kal.* Vulgo. Caeterum in Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1., D. II. 11., I. tota subscriptio non est.

Constantinopoli] Sic Vind. *Const.* Vulgo.

imper.] *impr* Vind., sed lineola superius iniecta.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

p. c.] Sic Vind., ubi tamen etiam subiicitur cons. Vulgo *post cons*.

Belisarii] *Bilisarii* Vind. Quod Vulgo subiicitur: *V. C. anno secundo*, in Vind. non est. Hic lacunam haberi manifestum est. Vide Bieneri historiam Novellarum p. 515.

NOV. LII. LII.] *R/. LII.* Vind., deest in Neob. Berol. Mon., qui hanc Novellam ad finem nonae collationis exhibet, sed ut ante appendicem Extravagantium collocata esse reperiatur.

haeretici] Sic Berol. *aeretici* Mon. *afetici* Vind.

curiales] Sic Vind. Berol. *et curiales* Mon.

et munia] Sic Vind. Berol. *munia et munia* Neob. *munia* Vulgo.

omnes] Sic Vind. Berol. *uos* Mon., sed lineola superius imposita est.

exhibeant] *exibeant* Vind. Mon. Berol. Pro *functiones exhibeant* Neob. habet *exhibeant functiones*.

fruantur] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob.

et de testibus] Sic Vind. Berol. *de testibus* Mon.

ut] Sic Mon. Berol. *in* Vind., deest in Neob.

curiali fortuna] Sic Vind. Mon. Berol. *fortuna curiali* Neob.

testimonium perhibeant] Sic Vind. Neob. Berol. *perhibeant testimonium* Mon. Vulgo tota haec inscriptio sic habet: *ut non liberentur curiali fortuna Iudaei nec Samaritani aut haeretici occasione eorum religionis, sed curialibus quidem functionibus subiaceant, privilegiis vero curialium non fruantur; posse vero eos contra orthodoxos, quod subiaceant curiali fortunae, testimonium perhibere, ut qui et pro orthodoxa politia recte testimonium perhibeant.*

Imp. Iust. aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. Verbum quoddam nobis tua retulit eminentia, quosdam inter curiales esse Iudaeos forte, aut Samaritas, aut Montanistas, aut aliter respuendos homines, quibus nondum hactenus recta et immaculata fides illuxit, sed in tenebris sedent, animarum vera non sentientes sacramenta, et quoniam haereticos odio habemus, putant per eam occasionem liberi curialium esse functionum, et quae competunt his declinare. Nos igitur mirati sumus, si sapientia et acumen tuum tales eorum pertulit rationes, et non repente talia dicentes dilacerasti. Si enim homines quidam sunt, qui quidem putant per novissimam absurditatem illa promereri se praemia, quae solis maximis dignitatibus reservavimus, quis non eorum habeat exosam vecordiam et stultitiam?

imp.] *impr.* Vind. Mon. Neob. *..mperator* Berol. *idem imperator* Vulgo.

Iust.] Sic Vind. Mon. *Iustinianus* Neob. *Iu.* Berol. Deest Vulgo.

aug.] Sic Vind. Mon. Berol. *a* Neob.

Ioanni] *Iohanni* Neob. *Ioh.* Vind. Mon. Berol.

P. P. secundo] Sic Mon. Berol. *pprum secundo* Vind., sed priori voci lineola superius iniecta est. In Neob. est: *pp. scdo uo.*, sed prioribus sex litteris lineola imposita est. Vulgo: *pf. p. iterum exconsuli et patricio.*

NOV. LII. PRAEF. verbum] *uerum* Mon. Neob. *...ero* Vind. Berol. Gr. ῥῆμά τι.

quoddam] Sic Vind. Mon., deest in Neob. Berol. Gr. τι.

tua] Sic Vind. Neob. Berol. *rein* Mon., sed supra litteram *i* secunda manus litteram *y* posuit.

retulit eminentia] Sic Vind. Mon. Neob. *eminentia retulit* Berol.

quosdam] *quosdas* Neob., sed litteris *s* puncta subiecta sunt.

inter curiales esse] Sic Vind. Neob. Berol. *esse inter curiales* Mon. Gr. ἐν τοῖς βουλευταῖς εἶναι.

Iudaeos] *Iudeos* Berol.

Montanistas] *Montistas* Neob., sed litteris *os* lineola imposita est.

homines] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. ἀνθρώπους.

quibus] Sic Vind. Mon. *quibus hominibus* Berol. *quos* Vulgo.

nondum] Sic Vind. Mon. *nūdū* Berol.

hactenus] *actenus* Vind. Neob.

et] Sic Vind. Berol. Neob., deest in Mon. Gr. καί.

immaculata] Sic Vind. Berol. *inmaculata* Mon. Neob. Gr. ἀμώμητος.

fides] *fidex* Mon.

sed] Vulgo postea est *et*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. non est. Gr. ἀλλ'.

sedent] *sed et* Neob. Gr. κάθηνται.

animarum] Sic Vind. Berol. Mon. Neob. *animis* Vulgo. Interpres videtur legisse τῶν ψυχῶν.

odio] Sic Vind. Berol. *hodio* Mon. Neob.

eam] Sic Mon. Berol. Neob. *eam hoc* Vind. *illam* Vulgo.

curialium] *cu alium* Neob., sed prioribus duabus litteris lineola superius imposita est.

functionum] Sic Vind. Mon. Berol. *factionum* Neob. Gr. λειτουργημάτων.

quae] Sic Mon. Neob. Berol., deest in Vind. Gr. ὡς προσήκει.

declinare] Sic Vind. Mon. Berol. *designare* Neob. Interpres pro διακριθῆναι videtur legisse διακλίνειν.

mirati] Sic Vind. Mon. Berol. *miserati* Neob. Gr. ἐθαυμάσαμεν.

sapientia et acumen] *sapientia et cacumen* Berol. *sapienti et cacumen* Mon. *sapientie cacumen* Vind. Neob. Gr. σύνεσίς τε καὶ ὀξύτης.

talia dicentes] Sic Vind. Mon. Berol. *dictas* Neob.

dilacerasti] *declararasti* Mon. *delaterasti* Vind. Berol. *delatasti* Neob., sed ultimae litterae *a* lineola imposita est. Gr. διέσπασεν.

si enim] Sic Mon. Berol. *si* Vind. *set* Neob. Gr. εἰ γάρ.

qui] Sic Vind. Mon. Berol. Neob., qui non habent, quod Vulgo postea interponitur *quidem*. Sane in Graecis non est, quo hoc *quidem* confirmetur.

per] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *propter* Vulgo. Gr. διά.

novissimam] *novissimas* Neob.

absurditatem] *adsurditatem* Neob.

promereri] *promeus* Neob., sed litteris *eu* circumflexus impositus est.

se praemia] Sic Vind. Mon. Berol. In Neob. prior vox *se* plane omissa est.

maximis] Sic Vind. Neob. Berol. *maximisque* Mon., quod Graecis non firmatur.

dignitatibus] *digni* Neob.

habeat exosam] Sic Vind. Mon. Berol. *exoia habeat* Neob., sed litteris *oia* lineola superius imposita est.

vecordiam] Sic Vind. Mon. Berol. *verecundiam* Neob. *inverecundiam* Vulgo.

Quapropter curiam exerceant huiusmodi omnes et nimis ingemiscentes et curialibus subiaceant functionibus, sicut etiam officialiis, ut dudum sancitum, et nulla religio ab huiusmodi eos excipiat fortuna (hoc enim neque antiquarum quarumlibet legum, neque Novellarum dictum est), indigni tamen curiali sint honore. Et quoniam leges plurima praebent curialibus privilegia, et ut non caedantur et non exhibeantur neque ad aliam deducantur provinciam, et alia plurima, horum nullo fruantur, sed quicquid scriptum est de curialibus, quod non confert privilegium, hoc etiam in his valeat, et compleant corporalia et pecuniaria munia, et nulla ab his eripiat eos lex; honore vero fruantur nullo, sed sint in turpitudine fortunae, in qua et animam volunt esse. Sic igitur eis de hoc disponet.

curiam] In Vind. postea spatium vacuum relictum est, cui supplendo fere quattuordecim litterae sufficere possunt.
exerceant] Sic Vind. Mon. Neob. *exeant* Berol.
omnes] *homines* Mon. Berol., sed ut in cont. Vind. Neob. Gr. πάντες.
et nimis] Sic Vind. *etiam nimis* Mon. Berol. *in minus* Neob. Gr. καὶ μάλα.
ingemiscentes] Sic Vind. Neob. *ingemescentes* Mon. Berol. Gr. οἰμώζοντες.
et] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob. Gr. καί.
subiaceant] Sic Vind. Mon. Neob. *subaceant* Berol., in quo quidem secunda manus supra primam litteram *a* posuit litteram *i*.
sicut] Sic Vind. Mon. Neob. *siu* Berol., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est. Gr. ὥσπερ.
etiam] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob. Gr. καί.
officialiis] Sic Mon. *officialis* Vind. Berol. *in officialiis* Neob. *officialibus* Vulgo.
sancitum] Sic Vind. Mon. *sanctitum* Berol. Neob. Quod Vulgo postea legitur *est*, in Vind. Mon. deest, ideoque omittendum esse videbatur.
religio] Sic Vind. Neob. *regio* Berol. *religio eos* Mon., quod Graecis non firmatur.
ab] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob.
huiusmodi] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *eiusmodi* Vulgo.
eos] Sic Vind. Neob., deest in Mon. Berol. Gr. αὐτούς.
hoc] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *horum* Vulgo. Pro τούτων videtur interpres habuisse τοῦτο.
enim] Quod postea Vulgo est *nihil*, in Vind. Mon. Berol. Neob. deest. Itaque interpres οὐδὲν illud non videtur in Graecis habuisse.
antiquarum] Sic Mon. *antiquorum* Vind. Berol. Neob.
quarumlibet] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. [illegible] Vulgo.

dictum] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Neob. Gr. εἴρηται.
curiali sint] Sic Vind. Neob. *curiali sunt* Berol. *sunt curiali* Mon. Gr. βουλευτικῆς - ἔστωσαν.
praebent curialibus] Sic Mon. Berol. Neob. *curialibus praebent* Vind. Gr. διδόασι τοῖς βουλευταῖς.
caedantur] Sic Mon. Neob. *cedantur* Berol. *concedantur* Vind. Gr. τύπτεσθαι.
et non exhibeantur] Sic Mon. Berol. *et non exibeantur* Vind. Neob. Haec tamen Vulgo desunt. Gr. περί τε τὸ μὴ παρίστασθαι.
deducantur] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *ducantur* Vulgo. Pro ἄγεσθαι interpres videtur legisse κατάγεσθαι.
provinciam] Sic Vind. Mon. Neob. *provintiam* Berol.
alia] Sic Mon. Neob. Berol. Vind., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est.
nullo] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. μηδενός.
quicquid] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *si quid* Vulgo.
non] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob. Gr. οὐ.
confert] *comfert* Vind.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon., deest in Neob. Gr. καί.
et pecuniaria] Sic Vind. Mon. Berol., desunt in Neob. Gr. καὶ χρηματικάς.
munia] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *munera* Vulgo.
eripiat] Sic Neob. *erripiat* Vind. *arripiat* Mon. Berol. Gr. ἐξαρπαζέτω.
nullo] Sic Vind. Berol. Neob., deest in Mon. Gr. μηδεμιᾶς.
animam] Sic Vind. Neob. Berol. *antea* Mon. Gr. τὴν ψυχήν.
volunt] Sic Vind. Mon. Berol. *nolunt* Neob. Gr. ἠβουλήθησαν.
hoc disponet] Sic Vind. Berol. Neob. *disponet hoc* Mon. *hoc dispositum sit* Vulgo. Gr. περὶ τούτου διαθέσθω, quod interpres explicuit, quasi medii generis significationem haberet.

CAP. I. Illud quoque nuntiasti nobis dignum quaestione tibi natum. Quia enim haereticos testimonium perhibere prohibuimus, ut, quando orthodoxi inter alterutros litigant, dantes eis per nostram constitutionem, si quidem inter alterutros misceantur illi et litigent, et uterque haereticus sit, et actor et reus posset testimonium, dignis adinvicem exsistentibus et litigantibus et testimonium perhibentibus, si vero rursus haereticus sit et orthodoxus, contra haereticos quidem etiam valde posse testimonium dari pro orthodoxo, adversus orthodoxum nequaquam, orthodoxis quoque exsistentibus litigatoribus nullum esse penitus accessum illis ad testimonium ****** ex genere aut etiam aliter quodam modo scientibus eorum fortunam, et quoniam lex suspendit super

NOV. LII. CAP. I. quoque] Sic Vind. Mon. Neob., in quibus non est, quod in Berol. subiicitur *quidem*.

nobis] Sic Vind. Berol. Neob., deest in Mon. Gr. ἡμῖν.

quaestione tibi natum] Sic Vind. Berol. Mon. *natumt qstione* Neob., sed litterae *q* lineola superius imposita est. Vulgo *quaestione tua natum*. Gr. σοι ζητήσεως γινόμενον.

perhibere] Sic Berol. Neob. *perhibent* Mon. Vind. Gr. μαρτυρεῖν.

prohibuimus] Sic Vind. Mon. Berol. *perhibuimus* Neob. Gr. εἴρξαμεν.

ut] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. *et* Vulgo.

orthodoxi] *ortodoxi* Mon. Berol. Neob. *horthodoxi* Vind.

litigant, dantes] Sic Vind. Mon. Berol. *litis cea illide* Neob., sed litteris *cea* et ultimae litterae *e* lineolae superius impositae sunt. Gr. δικάζονται διδόντες.

misceantur] *miseantur* Neob.

illi et] Sic Vind. Berol. Neob. *et illi* Mon. Gr. ἐκεῖνοι καί.

et uterque] Sic Vind. Mon. Neob. *uterque* Berol. Gr. ἑκάτερος.

sit] Sic Vind. Mon. Neob. *sic* Berol. Gr. εἴη.

et actor] Sic Vind. *et auctor* Berol. In Neob. Mon. et Vulgo vox *et* non est. Gr. ὅ, τε ἐνάγων.

posset] Sic Vind. Mon. *posse* Berol. Neob.

testimonium] Quod Vulgo subiicitur *perhibere*, in Vind. Mon. Neob. Berol. non est, ideoque omittendum visum est.

et litigantibus] Sic Neob. Berol., deest in Vind. Mon. Gr. καὶ τῶν δικαζομένων.

perhibentibus] Sic Mon. Berol. *perhibentes* Vind. *praebentibus* Neob. Gr. καὶ τῶν μαρτυρούντων.

orthodoxus] *ortodoxus* Berol. *horthodoxus* Vind. *ordoxos* Neob.

posse] Sic Vind. Mon. Berol. *possit dari* Neob.

dari pro] Sic Vind. Mon. Berol. Posterior vox *pro* deest in Neob. Desunt Vulgo. Gr. μαρτυρεῖν ὑπέρ.

orthodoxo] Sic Vind. Berol. *orthodoxo vero* Mon. *ordoxo* Neob.

orthodoxum] Sic Mon. *ortodoxum* Berol. *ordoxum* Neob. *horthodoxum* Vind. Quod Vulgo postea est *autem*, in Berol. est, deest in Mon., nec sane Graecis firmatur.

orthodoxis] Sic Mon. Neob. *ortodoxis* Berol. *horthodoxis* Vind.

quoque] *aqtioque* Berol., sed supra litteram primam *q* lineola posita est, quam iam prima manus delevit.

ad] Sic Mon. Neob. *ut ad* Berol., deest in Vind. Gr. εἰς.

testimonium] Postea Vulgo est *perhibendum*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. non est, ideoque videbatur esse omittendum, cum neque in Graecis sit, quo confirmetur.

ex genere] Sic Vind. Mon. Neob. *exigere* Berol. Gr. ἐκ τοῦ γένους. Caeterum pro his et iis quae sequuntur usque ad voces *eorum fortunam*, Vulgo haec habentur: *docuisti igitur nos, quod quidam orthodoxi constituti refugiunt curialis esse fortunae et necessitatem subire perhibendi testimonii eos, qui illis ex genere iuncti sunt vel qui alias aliquo modo eorum sciunt fortunam*, quae in nullo dictorum codd. habentur. Caeterum antea lacunae signa ponenda fuerunt. Est enim manifestum interpreti illa ἐδίδαξας τοίνυν – παρελθεῖν εἰς μαρτυρίαν τοὺς ob oculos non fuisse.

aut etiam] Sic Vind. Berol. *vel etiam* Mon. *vel* Neob. Gr. ἢ καί.

quodam] Sic Vind. Neob. Mon. *qdam* Berol.

modo] Sic Neob. Mon. *modis* Vind. Berol.

lex] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob. Gr. ὁ νόμος. Quod Vulgo subiicitur *eorum*, in Vind. Mon. Neob. Berol. non est, ideoque omittendum fuit, cum nec in Graecis habeat, quo firmetur.

orthodoxis testimonia haereticorum, propterea iudices piguisse haec admittere, cum utique vanum metuant timorem, qui huiusmodi repudiant suscipere testimonium. Primum etenim pro orthodoxis fiunt (hoc autem leges agere haereticos non prohibent), deinde si exsistentes curiales contra fortunam reluctantes trahit quisquam ad curiam et haereticos ad testimonium ***, quomodo non hoc pro nostra agit republica? ut sit respublica litigantium quidem orthodoxa, et maxime ex quo nos ei dedit deus imperare, qui autem super hoc testantur, pro orthodoxis perhibeant testimonium. Conversatio enim nostra recta est etiam plena orthodoxa fide, omni alia haeresi merito constituta sub odio.

EPILOGUS. Et hoc igitur tua eminentia custodiat, nostram co-

orthodoxis] Sic Vind. Berol. *orthodoxos* Mon. *ortodoxos* Neob.

testimonia] Hoc in Mon. bis scriptum est.

haereticorum] Sic Mon. Vind. Berol. *haereticarum* Neob. Desideratur Vulgo. Gr. τῶν αἱρετικῶν. Quod in Mon. postea intruditur *et*, in Vind. Neob. Berol. non est, nec Graecis firmatur.

piguisse] Sic Mon. *pinguius* Neob. *pigre* Berol. In Vind. deest, sed spatium vacuum relictum est, cui supplendo quattuor fere litterae sufficere queant. Gr. ὀκνεῖν.

haec] Sic Mon. Neob. Berol., quod melius fere et Os. iudicat; deest in Vind. *hoc* Vulgo. Gr. ταύτας.

cum] *quum* Mon. Neob. *eum* Berol.

utique] Sic Vind. Mon. Neob. Berol., quod et Os. viderat. Deest Vulgo.

vanum] Sic Mon. Neob. *unum* Berol. *unam* Vind. *in vanum* Vulgo. Gr. μάταιον.

timorem] Sic Mon. Neob. Berol., deest Vulgo. Gr. δέος. Os. coniicit: *in vanum metum incidunt*, qua coniectura iam opus non est.

qui] Sic Vind. Mon. Berol. *quod* Neob.

repudiant] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *dubitant* Vulgo.

suscipere] Sic Berol. Neob. Vind., deest in Mon. *recipere* Vulgo.

testimonium] In Mon. subiicitur *suscipere*. Gr. δέχεσθαι μαρτυρίας.

primum etenim] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *nam primum quidem* Vulgo. Gr. πρῶτον μὲν γάρ.

orthodoxis] *ortodoxis* Mon. Berol.

hoc] Sic Vind. Neob. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο.

contra] Antea Vulgo est *postea*, quod in Vind. Mon. Berol. Neob. non est. Interpres ἔπειτα illud non videtur reperisse.

trahit] Sic Berol. *trait* Mon. *trahis* Vind. *trahi* Neob. Gr. ἕλκει.

quisquam] *quisque* Berol.

et haereticos] Sic Vind. Mon. Berol. *in haereticos* Neob.

testimonium] Vulgo interponitur *vocat*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. non est, ideoque omittendum fuit. Exstitisse tamen aliquid sequens καλεῖ et sententiarum contextus satis significat.

quomodo] Sic Vind. Berol. Neob. *quo* Mon.

non] Sic Mon. Neob. *in* Vind. Berol.

agit republica] Sic Vind. Neob. Berol. *re.p. agit* Mon. Gr. πράττει πολιτείας.

sit] Postea Vulgo est *quidem*, quod in Vind. Mon. Neob. Berol. hic desideratur.

litigantium quidem] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *ligantium quidem* Vulgo. Interpres ob oculos habuisse videtur τὴν πολιτείαν τῶν δικαζομένων μέν.

orthodoxa] *ortodoxa* Berol. Neob.

ex quo] Sic Mon. Neob. *et quod* Vind. *q* Berol. Gr. ἐξ οὗπερ.

dedit deus] Sic Vind. *ei deus dedit* Mon. *dederit deus* Berol., desunt in Neob. Gr. αὐτῆς δέδωκεν ὁ θεός. Quod postea Vulgo intruditur *dedit*, in Mon. Berol. Vind. Neob. deest, cumque hoc Graecis firmetur, omittendum fuisse visum est.

imperare] *ei imperare deus* Neob.

qui] *quis* Berol. *qs* Vind., sed lineola superius iniecta est.

testantur] Sic Mon. *testatur* Neob. *testatuti* Vind. *testantibus* Berol.

pro] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. ὑπὲρ ὀρθοδόξων.

orthodoxis] *ortodoxis* Mon. Berol. Neob. *horthodoxis* Vind.

perhibeant] Sic Vind. Mon. *peribeant* Berol. *non habeatur* Neob., quod tamen Graecis non firmatur.

etiam plena] Sic Vind. Mon. Berol. *et plena* Neob. Pro καὶ ἤδη μετὰ interpres legisse videtur καὶ πλήρες.

orthodoxa] *ortodoxa* Berol. Neob.

constituta] *conconstituta* Mon.

odio] *hodio* Neob.

NOV. LII. EPIL. et hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *in hoc* Neob. Gr. καὶ τοῦτο.

eminentia] Sic Vind. Mon. Berol., in Neob. deest. Gr. ἡ σὴ ὑπεροχή.

custodiat] Sic Vind. Mon. *custodia* Berol., sed supra ultimam litteram *a* secunda manus litteram *t* posuit. Neob. *custodiat eminentia*.

gnoscens mentem, et quod reipublicae expedit commemorans, et sciens per omnia, quia illa nobs et agere et sancire studii est, quaecunque nostrae prosint reipublicae. *Dat. Kal. Septemb. Constantin. imperatore Iust. PP. aug. anno XI. p. c. Belisarii V. C.* *** (537.)

LIII.

GLOSS.

DE EXHIBENDIS ET INTRODUCENDIS REIS, ET UT HI, QUI CONVENIUNTUR, POST VICESIMUM DIEM PRAESENTENTUR IUDICIBUS, ET DE HIS, QUI IURATORIAM CAUTIONEM EXPONUNT, ET ANTE LITIS CONTESTATIONEM ABSENTES FIUNT, ET DE HYPOTHECIS, QUAE APPELLANTUR EX CASU, ET QUAE PERSONAE, ET QUANDO IUS HOC HABEANT, ET DE INDOTATIS UXORIBUS, UT HABEANT QUANDAM PARTEM IN SUBSTANTIA VIRI ET IPSE VIR IN SUBSTANTIAM UXORIS, QUANDO INOPS EST, QUI RELINQUITUR.

Imp. Iust. Aug. Ioanni, P. P. scdo.

quod] Sic Mon. Neob. Berol. *qd* Vind., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est.
reipublicae] *reipublice* Mon.
expedit] *expedidit* Vind.
et agere] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *agere* Vulgo. Gr. καὶ πράττειν.
sancire] *sanctire* Neob. *sanccire* Berol. Quod Vulgo subiicitur *lege*, in Vind. Neob. Berol. desideratur.
quaecunque] *quecumque* Mon.
prosint] Sic Mon. Neob. Berol. *possunt* Vind. *prosunt* Vulgo.
Dat.] Sic Vind. *Datum XV.* Vulgo. In Mon. Berol. Neob. tota haec subscriptio desideratur.
Constantin.] Sic Vind. *Constantinop.* Vulgo.
imperatore] Hoc verbum et, quae sequuntur usque ad voces *anno XI.*, in Vind. habentur, desunt autem Vulgo.
p. c.] In Vind. subiicitur *cons.*, lineola superius iniecta. Vulgo *post cons.*
Belisarii] *Bilisario* Vind., sed litteris *ar* circumflexus impositus est.
V. C.] *vic. cos.* Vind., sed lineola superius iniecta. Quod Vulgo postea est *anno II.*, in Vind. non est, ideoque lacunae signa ponenda fuerunt. Vide Bieneri historiam Novellarum p. 514.
NOV. LIII. LIII.] Deest in Vind. Berol. *Const. VI.* Mon.
exhibendis] Sic Mon. Neob. I. *exibendis* Vind. Berol.
reis] Sic Mon., deest in Berol. Vind., in quo quidem a secunda manu supra lineam positum est *reis.*
et ut] Sic Vind. Berol. *et* Mon.
hi] *hii* Mon., deest in Vind. Berol.
vicesimum] *vicesimam* Vind. Berol. *XX.* I.
diem] *dies* I.
praesententur] Sic Vind. Mon. *praesentur* Berol., sed supra *en* a secunda manu scriptum est *ten.*
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
absentes] *abscentes* Mon., sed litterae *c* punctum subiectum est.
et de] *de* I.
hypothecis] *ypothecis* Vind. *ypotecis* I.
casu] *causa* I.
et quae] Sic Vind. Mon. Desunt in I. Prior vox *et* in Berol. desideratur.
personae] *persona* I.
ius hoc] Sic Vind. Berol. *hoc ius* Mon. I., quod etiam Vulgo est.
habeant] Sic Vind. I. *habent* Mon. Berol., quod etiam Vulgo habetur.
quandam] Sic Vind. Mon. Berol., deest in I. *quartam* Vulgo.
substantia] Sic Mon. Berol. *substantiam* Vind.
et ipse] Sic Vind. Berol. Ultima vox in Mon. deest. Pro verbis *viri et ipse* I. habet *nisi et vir.*
substantiam] Sic Vind. *substantia* Mon. Berol. Verba *vir in substantiam* desunt in I.
quando] *q* Vind., sed circumflexus supra lineam positus et alius infra lineam ad sinistram partem appositus est. Pro verbis *quando — relinquitur* in I. haec sunt: *ipsius substantiam que inops.*
qui] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *cui* Vulgo Port. Contius, qui tamen ad marginem: *al. quae subaudi persona. recte.* Deest in Vind.
relinquitur] Sic Mon. Berol., deest in Vind.
imp.] Sic Pist. *impr.* Vind. Neob. Berol. I., deest in Mon.
Iust.] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. *Iustus* Neob. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo.
Aug.] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *au* Pist., deest in I.

PRAEFATIO. Plurimi adeuntes docent nostram potestatem, quia exhibentur ab aliquibus, aut etiam in alias protrahuntur provincias aut ex sacra nostra iussione aut ex decretis iudicialibus, et ad miseriam quidem per haec aguntur, coacti vero iussionibus aut decretis exhibentur. Proinde qui eos exhibent, etiam cautiones exigentes, quia intra certum tempus veniunt ad determinatum iudicium hi, qui ab eis conventi sunt, ipsi remanent in provincia, affligi in peregrinationem sumtibus exhibitum aut praesentatum relinquentes.

CAP. I. Hoc igitur miserantes sancimus, si quid fiat tale, et tempus impleatur, quod in cautione exhibitionis aut praesentationis ipse actor constituit, deinde ille quidem observet in iudicio, actor autem desit, et non intra dies decem, postquam reus venerit in provinciam, actor occurrerit, reum quidem ingredientem apud iudicem et haec do-

Ioanni] *Iohι* Vind. Mon. Berol. Neob. *Iohā* I.

P. P. secundo] *pp.* Mon. *pp. so.* Pist. *p. p. secū.* I. *pp. scdo* Berol. *pprum scdo* Vind. *prumi scdo* Neob. *gloriosissimo praetoriorum per Orientem praefecto iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. LIII. PRAEF. docent nostram] Sic Hamb. *nostram docent* Vind. Berol. Mon. Port. Trid. Gr. *διδάσκουσι τὸ ἡμέτερον.*

quia] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed superius lineola iniecta est.

exhibentur] Sic Vind. Berol. *exibentur* Mon.

aut etiam] *aut* I.

aliquibus] *alibus* Vind., sed supra litteras *li* a secunda manu scriptum est *qui*. Gr. *τινῶν*.

protrahuntur] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *protrauntur* Berol. *pertrahuntur* Port., quod etiam Vulgo habetur.

aut ex] Sic Mon. Berol. I. *ex* Vind., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *ἢ ἐκ θείας*.

sacra] deest in I.

aut ex decretis] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *exdecretis* Vind., sed priori voci *ex* vox *aut* imposita est. Vulgo *aut decretis*, omissa voce *ex*, quod idem et Trid. Port. habent.

per] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *propter* Hamb. Trid. I.

haec] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *hoc*, quod sane et Vulgo et in I. est. Gr. *τούτοις*.

eos] deest in I.

cautiones] Sic Vind. Berol. *cautionem* I. *cautiones* Mon., sed supra ultimam litteram *e* lineola superius posita est.

quia] *quod* I.

veniunt] Sic Vind. Mon. Berol. *veniant* I. Vulgo.

determinatum] *determinandum* I.

hi] *hii* Vind. Mon. Berol. I. *ii* Vulgo.

conventi] Sic Vind. Mon. *conventa* Berol., quod tamen secunda manus correxit *conventi*. Gr. *αἰτιαθέντες*.

remanent] *remaneant* Mon. I. *remanet* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est et his iisdem litteris puncta subiecta sunt. In Berol. secunda manus tamen supra lineam scripsit *eant*. Gr. *μένουσιν*.

affligi] Sic Mon. Berol. *afligi* Vind.

peregrinationem] Sic Berol. *peregritionem* Mon., sed supra vocem *gri* lineae a secunda manu inscriptum est *na*. Vind. *peregrinando*, sed ultimis duabus litteris puncta subiecta sunt atque ad finem vocis appositum est *ne*. I. *peregrinatione*.

sumtibus] Sic Mon. Berol. *sumptibus* Vind.

NOV. LIII. CAP. I. hoc] Sic Vind. *haec* Berol. I. *hec* Mon. Gr. *τοῦτο*.

fiat tale] Sic Vind. *tale fiat* Mon. Berol. Gr. *γένοιτο τοιοῦτο*.

et tempus] *tempus* I.

actor] Sic Mon. Berol. *auctor* Vind. Gr. *ὁ ἐνάγων*.

constituit] *autem desit constituit* Berol., sed prioribus duobus verbis lineola subiecta est.

ille quidem] *quidem ille* I.

actor] Sic Mon. Berol. *auctor* Vind.

non] *n* Vind. Mon. Berol., littera *i* superius iniecta, qua re significatur *nisi*. I. *nisi*. Gr. *μή*.

dies decem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *decem dies* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *εἴσω ἡμερῶν δέκα*.

postquam reus] desunt in Mon. Vind. Berol., sed a secunda manu in Vind. Mon. supra lineam scripta sunt.

actor] Sic Mon. Berol. *auctor* Vind.

occurrerit] Sic Vind. *aocurrerit* Mon., sed prima manus litterae *a* puncta supposuit, litteraeque *o* vocem *et* imposuit. Berol. *occurrit*, sed supra litteram *o* a secunda manu *et* scriptum, litterae *r* autem littera *e* imposita est.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. *ταῦτα*.

centem repente dimitti; iureiurando autem eius iudicetur de omnibus expensis, quas pertulit circa viam et circa peregrinam habitationem, et has iudices addicant actorem convenientem frustra. Et quoniam mos est, non aliter fieri exhibitiones aut praesentationes, nisi actores fideiussores certa quantitate dederint, quia exsequuntur causam et suscipiunt sententiam, hanc quidem quantitatem omnino eos exigi et dari frustra calumniam passo. Si vero per iusiurandum etiam plus aliquid declaraverit, certa tamen quantitate definita a iudice, quam leges taxationem vocant, etiam hoc superexigi, ut agnoscant non ludere in vitas alienas, sed in provincia eligere iudices, et ibi contra suos adversarios litigare.

CAP. II. Quia vero ab actoribus fideiussiones plerumque novimus hic datas, tanquam in exhibendis personis, si vero in aliam deducantur provinciam, forte declinare hanc observationem, sancimus, hic iudicem aut gloriosissimum nostrum quaestorem sacris ministrantem litteris, si

repente] Sic Vind. Berol. *et repente* Mon.

dimitti] Sic Vind. Berol. *dimittit* Mon., sed ultimae litterae punctum subiectum est.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon., sed secunda manus correxit *eius*. Gr. αὐτοῦ.

has] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Berol. secunda manus correxit *his*. In Mon. supra lineam appositum est a secunda manu *al. his*. Vulgo I. *his*.

addicant] Sic Berol. *abdicat* Vind. *abdicant* Mon., in quo quidem secunda manus supra litteram *b* posuit litteram *d*. Gr. καταδικάζειν.

actorem] Sic Mon. Berol. *auctorem* Vind. Gr. τὸν ἐνάγοντα.

convenientem] Sic Vind. Mon. *venientem* Berol.

frustra] Sic Vind. Berol. *frusta* Mon. Gr. μάτην.

mos] Sic Vind. Berol. *mox* Mon., sed supra litteram *x* a secunda manu scriptum est *s*.

exhibitiones] Sic Vind. Berol. *exhibitio* Mon., quod secunda manus correxit, ita ut in cont. Gr. ἀπαγωγάς.

actores] Sic Mon. Berol. *auctores* Vind. Gr. οἱ ἐνάγοντες.

certa quantitate] Sic Vind. Mon. Berol. *ad certam quantitatem* Vulgo I.

quia] *qui* Vind., sed secunda manus litteram *a* ad finem huius vocis apposuit. Gr. ὡς.

exsequuntur] Sic Berol. *exsecuntur* Vind. Mon. *exsequentur* Vulgo I. Gr. ἐπεξέρχονται.

suscipiunt] Sic Vind. Mon. *suscipiant* Berol. *suscipient* Vulgo I. Gr. κρατοῦσι.

quidem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. μέν.

omnino] *oomo* Berol., sed lineola superius iniecta, sed primam litteram *o* punctis subiectis secunda manus notavit.

exigi et] Sic Mon. Berol. *exiget* Vind. Gr. ἀπαιτεῖσθαι καί.

si vero] *si vero iusiurandum si vero* Vind., sed prioribus quattuor litteris secunda manus puncta subiecit.

certa] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem tantummodo a secunda manu scriptum est.

definita] *diffinita* Vind. Mon. I. *et definita* Berol., sed prior vox in Graecis non habet quicquam, quo confirmetur.

hoc superexigi] Sic Vind. Berol. *super hoc exigi* Mon. Gr. καὶ τοῦτο προσαπαιτεῖσθαι.

agnoscant] Sic Vind. Mon. Berol. *cognoscant* Vulgo I.

ludere] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *illudere* Port. Vulgo. Gr. παίζειν.

in vitas] Sic Vind. Berol., in quo quidem prior syllaba a secunda manu punctis subiectis notata est. Mon. *vitas*, quod etiam Vulgo est. Gr. εἰς βίους.

contra] Sic Vind. Mon. *co* Berol., sed circumflexus superius iniectus est. Gr. πρὸς τούς.

NOV. LIII. CAP. II. fideiussiones] Sic Vind. Berol. *fideiussores* Mon. I. Gr. ἐγγύας.

datas] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *datos*, quod etiam in I. habetur.

declinare hanc] Sic Vind. Berol. *hanc declinare* Mon. Gr. διαφυγγάνειν ταύτην.

hic] Sic Vind. Mon. *hinc* Berol. Gr. ἐνταῦθα.

nostrum quaestorem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *quaestorem nostrum* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἡμῶν κοιαίστωρα.

sacris] *sacris nostris* I.

quid tale agere iubeatur, non aliter ad aliam exhiberi provinciam reum, antequam fideiussorem praebeat actor in iudicio, in quod futurus est reum deducere, quia dabit secundum locorum spatium aurum, quantumcunque decretum fuerit, fugienti, si non exsequatur, aut exsequens non vincat causam, et ibi omnia agi, quaecunque in exhibitione decrevimus, definitum vero aurum a fideiussoribus exigendum, et dandum ei, qui deductus est, praebendo quoque ab illo etiam iureiurando usque ad taxationem, ut, si iuraverit se etiam amplius expendisse, et hoc recipiat, et undique videantur perfectae nostrae legislationes.

CAP. III. Illud quoque antiquitas quidem bene faciens disposuit, nunc autem studio machinantur, nostrarum legum clementiam occasionem facientes suarum calumniarum. Vetustate namque volente conventionis libellum suscipientem diebus aeque decem deliberationem habere, quo possit discutere causam, et forte etiam recognoscere et liberari, post decem autem dierum inducias, tunc et subscribere misso libello, et iudiciales implere cautiones, quidam vero respicientes ad nostras leges, quae post litis contestationem neque refutare iudicem, neque alium petere iudicem permittunt, causam arte machinantur, et maxime executoribus talia dolose adinvenientibus, et mox ut oblata fuerit quaelibet admonitio, forte neque libello dato, neque iudiciali ulla cautione, deducunt hominem invitum ad iudicem datum, et nihil scientem compellunt facere litis

exhiberi] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *exhibere* Mon. Port. *exhibet* Berol., sed sec. manus scripsit *exiberi*. Gr. κατάχ- ϑῆναι.

provinciam] deest in I. In Mon. subiicitur *exhiberi*, quod tamen Graecis non firmatur.

reum] Sic Mon. Berol. *rerum* Vind., sed secunda manus correxit *reum*. Gr. τὸν ἐναγόμενον.

actor] Sic Mon. Berol. *auctor* Vind. Verba *actor in* desunt in I. Gr. ὁ ἐνάγων.

in quod] Sic Vind., *in quo* Berol. I. Mon. Gr. εἰς ὅ.

reum] Sic Berol. Mon. Vind., in quo quidem syllaba *um* a secunda manu scripta est.

decretum fuerit] *fuerit decretum* I.

definitum] *deffinitum* I.

aurum] *auaurum* Vind., sed litterae *au* mediae a secunda manu scriptae sunt.

exigendum] Sic Vind. Berol. *exhibendum* Mon. Gr. ἀπαιτουμένου.

etiam] *et* I.

iureiurando] Sic Vind. Berol. *iurando* Mon., sed supra litteram *r* alia littera *r* posita est. Gr. καὶ τοῦ ὅρκου.

taxationem] Sic Vind. Mon. *texationem* Berol.

se] Sic Vind. Mon. *set* Berol., unde secunda manus facit *se*.

et undique] Sic Vind. Mon. *ut undique* Berol. I. Gr. καί.

legislationes] *legislatinos* Vind., sed ultimae syllabae *nos* lineola iniecta est.

NOV. LIII. CAP. III. PR. studio] Sic Mon. Berol. *stidio* Vind., sed priori litterae *i* littera *u* imposita est.

calumniarum] Sic Vind., in quo quidem ultima syllaba *rum* a secunda manu scripta est. Gr. τῆς - ἐπηρείας.

vetustate] Sic Mon. Berol. *venustate* Vind., sed supra litteram *n* secunda manus posuit *al˜ vel˜*. Gr. παλαιότητος.

conventionis] Vulgo subiicitur *factae*, quod etiam in Mon. Berol. I. habetur, in Vind. deest, cumque nec Graecis confirmetur, omittendum fuit.

aeque] *eq* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

recognoscere] Sic Vind. Berol. *cognoscere* Mon., sed supra *co* a secunda manu scriptum est *re*. Gr. ἐπιγνῶναι.

misso libello] Sic Vind. *libello misso* Mon. *misso libellum* Berol., sed secunda manus ex litteris *um* facit *o*. Gr. τῷ σταλέντι βιβλίῳ.

iudiciales] Sic Vind. Mon. *iudices* Berol., sed supra litteras *ic* a secunda manu scriptum est *ial*. Gr. τὰς δικαστικάς.

quidam vero] Sic Mon. Berol. *vero quidam* Vind., sed secunda manus priorem vocem delevit et post vocem *quidam* vocem *vero* lineae imposuit. Interpres videtur legisse τινὲς δέ.

iudicem] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. συνδικαστήν.

permittunt] Sic Vind. Mon. *permittit* Berol., sed duabus litteris circumflexus impositus est, unde secunda manus facit *permittunt*. Gr. συγχωροῦσι.

talia] Sic Mon. Berol. *tale* Vind. Gr. τὰ τοιαῦτα.

admonitio] Sic Berol. *ammonitio* Vind, I. *amonitio* Mon. Gr. ὑπόμνησις.

contestationem, ut semel sub litis contestatione constitutus obligetur, et nullam habeat licentiam neque refutare iudicem, neque alium simul iudicem petere, quum forte suspectus iudex sit; et sic agunt quae volunt, et sub suis artibus hominem constituentes, quo volunt modo, de eo agunt. §. 1. Sancimus igitur, dum admonitio oblata fuerit alicui, modis omnibus offerri libellum, et non secundum antiquitatem decem solummodo dierum habere eum, qui admonetur, inducias, sed duplices, hoc est viginti, ut, sive repudiare voluerit, sive et cum eo alium iudicem petere, licentiam habeat hoc facere, aut forte recognoscere debitum, et liberare se ab adversarii sui contentione amicabiliter, et non per calumniam et circumventionem sub iudice constitui forsan suspecto et forsan ingrato, plerumque autem aliquid etiam proprium contra eum dispensante, et eo, qui litem sustinet, nullum habente tempus ad cognoscendum, in quibus conventus occurrit. §. 2. Suscepto vero libello, sola personali fideiussione ab eo data, et sportulis secundum sacram nostram praebitis constitutionem, subscribere libello, qui appellatur responsionis, et declarare etiam tempus, quo ei libellus datus est, ne etiam ob hoc ars fiat

ut] Sic Vind. Berol. *et* Mon., cui tamen punctum subiectum, deindeque lineae impositum *ut*. Gr. ὥστε.

habeat licentiam] Sic Mon. *licentiam habeat* Vind. *habet licentiam* Berol. Gr. ἔχειν ἄδειαν.

iudicem] *indicem* I.

simul] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo. Gr. συνδικαστήν.

iudicem] deest in I.

quum forte suspectus] Sic Vind. Mon. *subspectinus* Berol., quo deleto a secunda manu supra lineam positum est: *cum forte suspectus*. Gr. καίτοιγε ἴσως ὑπόπτου.

hominem] *homines* I.

constituentes] Sic Mon. Berol. *statuentes* I. Vulgo.

de eo] desunt in I.

NOV. LIII. CAP. III. §. 1. admonitio] Sic Berol. *ammonitio* Mon. *ammotio* Vind. Gr. ὑπόμνησις.

oblata] Sic Mon. Berol. *ablata* Vind. Gr. προσενεχθείη.

offerri] Sic Vind. *offerret* Mon., sed secunda manus correxit *offerri*. Berol. *auferri*, sed sec. m. correxit *offerri*. Gr. ἐπιδίδοσθαι.

et non] Sic Mon. Berol. *ut non* Vind. Gr. καὶ μή.

antiquitatem] Sic Vind. Berol. *quantitatem* Mon., sed sec. manus correxit *antiquitatem*. Gr. κατὰ τὸ παλαιόν.

dierum] deest in I.

admonetur] *ammonetur* Mon. Vind. *monetur* Berol., sed secunda manus supra litteram *m* posuit litteram *a*.

et cum eo] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam cum eo* Vulgo I.

recognoscere] Sic Vind. Mon. *cognoscere* Mon. I. Gr. ἐπιγνῶναι.

ab] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est *ab*.

contentione] Sic Vind. Mon. *contemptione* Berol.

calumniam] Sic Vind. Berol. *calupniam* Mon.

forsan] Sic Vind. Hamb. Trid. *et forsan* Mon. Berol. Port., quod tamen Graecis non firmatur.

suspecto] Sic Vind. Mon. *sub specto* Berol. Gr. ὑπόπτῳ.

et forsan ingrato] *forsan ingrato* I.

aliquid etiam] *etiam aliquid* I.

proprium contra eum] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *contra eum proprium* Mon. Gr. οἰκεῖον ἐπὶ τῷ φεύγοντι. Hinc Leunclavius Notat. II. 245. recte coniicit scribendum esse *reum*, quod in I. habemus, quia tamen codicum auctoritate non firmatur, in contextum recipere dubitavi.

dispensante] Sic Berol. Mon. *dispensantem* Vind.

qui litem] Sic Mon. Berol. In Vind. prior vox *qui* deest, sed Gr. τοῦ τὴν δίκην ὑπομένοντος.

cognoscendum] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *agnoscendum* Mon. Berol. Port., quod etiam Vulgo habetur. Postea Vulgo et in I. interponitur *ea*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum fuit.

NOV. LIII. CAP. III. §. 2. vero] Sic Vind. Berol. *autem* Mon.

secundum sacram nostram praebitis] *praebitis secundum sacram nostram* I.

qui] *quod* I. Vind. Berol. Mon., in quo quidem iam secunda manus correxit *qui*.

est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tamen id ipsum a secunda manu supra lineam adscriptum est.

ne etiam] Sic Vind. Berol. *nec etiam* I. *nei etiam* Mon., sed priori litterae *i* secunda manus puncta subiecit. Gr. ἵνα μή.

quaedam, cumque futura est celebrari contestatio litis apud iudicem, interrogari fugientem, si viginti dies transierunt deliberationis, et illum dicere quidem veritatem, ostendi quoque illud etiam ex die et subscriptione libelli, et si dixerit transisse viginti dierum numerum, tunc fieri litis contestationem; in medio autem licentiam esse ei repudiare iudicem et alium petere, aut cum eo iudicem percipere, aut certe absolvi amicabiliter, nihil in medio neque damnificando, neque ab exsecutoribus conturbando, sed et iudiciariam cautionem exponentem, sicut de his iudicans perspexerit, et viginti dierum habentem deliberationem. Si vero haec non serventur, licet videatur quaedam fieri contestatio litis, pro nihilo eam esse, sed licentiam esse et post huiusmodi contestationem litis intra definitos viginti dies sic omnia agere, tanquam si neque ab initio facta sit quaedam contestatio litis.

CAP. IV. Si vero semel repudians iudicem alium acceperit, non sinimus ei et eum, qui petitus est, rursus repudiare. Sicut enim eius curam habemus, sic etiam per dilationem agi aliquid adversus actores modis omnibus aversamur. Si vero etiam quidam iurent quidem, quia observant, et antequam contestatio litis fiat, ab hac maxima dispare-

fiat quaedam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quaedam fiat* Vulgo.

cumque] Sic Vind. Mon. Berol. *cunque* I. *quum vero* Vulgo.

transierunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *transierint* Vulgo. Gr. *διεληλύθασιν.*

dicere quidem] Sic Vind. Berol. *quidem dicere* Mon., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *λέγειν μέν.*

ostendi] Sic Berol. Hamb. Trid. *ostendit* Vind. Mon. Port. Gr. *δείκνυσθαι.*

transisse] Sic Vind. Berol. *transsise* Mon.

viginti] Sic Vind. Berol. *decem* Mon., quo deleto, supra lineam a secunda manu scriptum est *viginti*. Gr. *αἱ εἴκοσι.*

licentiam esse ei] Sic Vind. Berol. I. *licentiam ei esse* Mon. *ei licentiam esse* Vulgo.

aut] Sic Mon., sed supra lineam a secunda manu *etiam* positum est. Vind. Berol. I. *aut etiam*, quod etiam Vulgo est, Graecis tamen non firmatur.

absolvi] Sic Vind. Mon. *persolvi* Berol. Gr. *ἀπαλλάττεσθαι.*

damnificando] Sic Mon. Berol. *dampnificando* Vind.

sed et] Sic Mon. *set* Vind. Berol. Gr. *ἀλλά τήν τε.*

exponentem] *exponente* I.

de his] *qui de his* Mon. I. Berol., quod etiam Vulgo habetur. *de his qui* Vind., sed iam incerta collocatio vocis *qui* hanc vocem glossematis loco esse demonstrat.

iudicans] Sic Vind. Mon. *iudicant* Berol. *iudicat* I. Vulgo. Interpres legisse videtur *ὁ ταῦτα κρίνων.*

habentem] Sic Mon. *hnte* I. Vind. Berol.; sed supra hanc vocem secunda manus lineolam posuit. Gr. *ἔχοντα.* In Berol., quae inde ab hac voce habentur usque ad voces *qui petitus*, omnia a secunda manu scripta sunt.

et post] *post* I.

contestationem] Sic Vind. Berol. *constitutionem* Mon., sed secunda manus correxit *contestationem*. Gr. *προκάταρξιν.*

intra] Sic Vind. Berol. *infra* Mon. Gr. *εἴσω.*

definitos] Sic Vind. *diffinitos* Mon. Berol. *prefinitos* I.

NOV. LIII. CAP. IV. PR. et eum] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *et* Vulgo desideratur. Gr. *καί.*

petitus] Sic Vind. *petitus petitus* Berol. *penitus* Mon., sed secunda manus scripsit *petitus*. Gr. *τὸν ᾐτημένον.*

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. Gr. *αὐτοῦ.*

agi aliquid] Sic Vind. Mon. *aliquid agi* Berol. Gr. *πράττεσθαί τι.*

actores] Sic Vind. Mon. Berol. *actorem* I. Vulgo. Gr. *κατὰ τῶν ἐναγόντων.*

aversamur] *adversamur* Vind. Berol. I. *adversamus* Mon., sed ultimis tribus litteris puncta subiecta sunt.

quidam] Sic Vind. Mon. *quidem* Berol., sed secunda manus correxit *quidam*. Gr. *καί τινες.*

iurent quidem] Sic Vind. Mon. I. *uurent quidem* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vulgo ultima vox *quidem* non est. Gr. *δεομόσαιντο μέν.*

observant] Sic Hamb. *observent* Vind. Berol. Trid. I. *observabunt* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *προσεδρεύουσι.*

maxima] Sic corrigendum ex Graeco *μεγάλης ταύτης.* Vind. Mon. Berol. I. *maxime.*

dispareant] *disperant* Berol., sed ad ultimam litteram circumflexus appositus est. Vind. *disparreant*, sed ultimae lit-

ant civitate, licentiam esse etiam non facta litis contestatione adire actorem statutum iudicem, et haec denunciare, illum vero, si quidem administrator sit, iubere omnimodo exhiberi reum tanquam periurum, et paene sui accusatorem per fugam factum, si vero non administrat, sed datus sit a quodam iudice, sive ex sacra forte forma aut iussione, aut etiam ab aliquo administratore, ad illum nunciare, ut deducatur ab illo, ne causa maneat actori undique desolata, iudice agere aliquid non valente, eo quod nondum apud eum facta sit contestatio litis, illo contemnente legem et iuramentum suum manifestationem suam, et actorem extra omne legitimum adiutorium relinquente. §. 1. Igitur ne latente eo et tardata exhibitione causa maneat suspensa, examinet ut potuerit iudex, in quam terram abisse dicitur, et det inducias certas, ut, nisi intra eas occurrerit (liberam tamen huius rei fiduciam habens, si non forte studio actoris impediatur aut venire prohibeatur), tunc secundum unam partem examinet negotium. Et in possessionem mittat actorem eius rerum secundum mensuram declarati debiti (ipsumque in possessio-

terae *r* punctum suppositum est. Mon. *disperеant*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀφανεῖς καταστaῖεν.

etiam] *et* I.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

administrator] Sic Vind. Berol. *amministrator* Mon. I.

omnimodo] *omnino* I.

tanquam] Sic Vind. Berol. *taquam* Mon.

periurum] Sic Vind. Berol. *periurium* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐπίορκον.

sui] Sic Vind. Mon. *sue* Berol. Gr. ἑαυτοῦ.

sive] Hoc in Berol. bis scriptum, sed ei, quod primo loco habetur, linea supposita est, quod delentis signum est.

administrat] *aministrat* Vind.

sacra forte forma] Sic Vind. Berol. Hamb. *sacra nostra forte forma* Mon. *sacra forma* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. ἐκ θείου τύπου τυχόν.

administratore] Sic Vind. Berol. *amministratiore* Mon. Gr. ἄρχοντος.

nunciare] Sic Vind. Mon. I. Hamb., in quo quidem secunda manus correxit *denuntiare*. Berol. *denuntiare*. Trid. Port. Vulgo *renuntiare*. Gr. μηνύειν. Quod Vulgo subiicitur: *a quo datus est*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum visum est.

ut] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. ὥστε.

contestatio litis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *litis contestatio* Vulgo, quod etiam in Trid. Port. est.

contemnente] Sic Vind. Mon. *contimentem* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. καταφρονοῦντος.

iuramentum suum] Sic Vind. Mon. *iuramento suo* Berol., sed sec. manus correxit, ut supra.

manifestationem suam] Sic Berol. *et manifestatione sua* Mon., sed sec. manus litteras *et* punctis subiectis notavit. *manifestatione sua* Vulgo I. Haec ego secundae versionis verborum τῆς διωμοσίας τῆς ἑαυτοῦ locum obtinere puto, cum Graeca non habeant, quo firmentur.

omne] *omnem* I. Vind., in quo quidem ultimae litterae punctum subiectum est. Gr. πάσης.

relinquente] Sic Vind. Berol. *relinquere* Mon., sed secunda manus scripsit *relinquente*. Gr. ἀπολιμπάνοντος.

NOV. LIII. CAP. IV. §. 1. tardata] Sic Mon. Berol. *tardata et* Vind., sed ultimae voci *et* puncta subiecta sunt. Gr. βραδυνούσης.

exhibitione] Sic Mon. Vind. *et exibitione* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. τῆς παραστάσεως.

causa] Sic Vind. Mon. *et ca* Berol., sed supra litteras *ca* lineola posita est, priorique voci *et* puncta subiecta, quae sane nec Graecis firmatur.

terram] Sic Vind. Berol. *in terram* Mon., sed priori voci *in* puncta subiecta sunt, quae nec Graecis firmatur.

abisse] Sic Vind. Mon. *abiisse* Vulgo.

si non] *nisi* I.

actoris] Sic Vind. Mon. *imperatoris* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παρὰ τοῦ διώκοντος.

eius rerum] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *rerum eis* Mon., quod tamen secunda manus correxit *rerum eius*, quod est apud Port. Gr. τῶν αὐτοῦ πραγμάτων. Caeterum inde a voce *rerum* usque ad voces *res et* quae sunt, in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia.

nem missum habere res debiti causa servandi), et tunc, si ille occurrerit, omne ei prius solvet damnum, et tunc recipiens res et fideiussorem praestans prosequatur causam.

CAP. V. Optimum quoque est etiam hoc propter dubitationum quaestionem lege communi determinare. Primum namque fuerunt dubitationes plurimae, utrum oporteat militias sub hypothecae deduci vinculis, aut etiam his liberas esse. Sed hoc quidem iam definitum est lege, et certae consistunt militiae, quaecunque vendi aut obligari possunt. Nos autem ex maioribus causam considerantes scimus, quia ex antiquis temporibus non erat in militiis hypotheca, sed quaedam nomina omnino antiqua et deficientia in talibus ferebantur; paulatim vero imperatores, interpellantium creditorum miserati, haec praebebant, quum utique omnis militia publica exsisteret, et nullum quaestum omnino alium, quam ex imperiali munificentia habens. §. 1. Propterea igitur sancimus, ea, quae appellantur ex casu militias, non omnibus promte subiacere, nisi tamen creditor fuerit, qui ad hoc ipsum mutuavit, ut militia illi emeretur. Alioquin aliis creditoribus non promte damus

res] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *rem* Port. Vulgo. Gr. *τὰ πράγματα*. Quod Vulgo antea est *etiam*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

causa servandi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *servandi causa* Port. Vulgo. Gr. *ἕνεκεν φυλακτέου*.

solvet] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. Mon., sed secunda manus scripsit *salvet*, quod praestare crediderim. Certe eadem versio est vocis *θεραπεύοιτο* in huius Novellae cap. 6. §. 2. ad finem. *salvet* I.

fideiussorem] Sic Vind. *fideiussores* Mon. Berol. Gr. *ἐγγυητήν*.

prosequatur] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra syllabam *pro* a secunda manu scriptum est *quod*.

NOV. LIII. CAP. V. PR. dubitationum] Sic Mon. *dubitationi* Vind. *dubitationem* Berol. Gr. *τῶν ἀμφισβητουμένων*.

quaestionem] Sic Vind. Mon. *quaestionum* Berol. Gr. *ζήτησιν*.

lege] Sic Vind. Mon. *legem* Berol. Gr. *νόμῳ*.

primum] Postea in solo Berol. subiicitur *determinare*, quod tamen lineola subducta deletum est.

plurimae] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *multae* Trid. Port.

hypothecae] Sic Mon. Berol. *ypothece lege* Vind. *ypotece* I.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *au etiam* Port. *au* Vulgo. Gr. *ἤ*.

definitum] *diffinitum* Mon.

lege] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *νόμῳ*.

considerantes] *desiderantes* Berol., sed secunda manus scripsit *considerantes*. Gr. *σκοποῦντες*.

scimus] *sancimus* I.

in militiis] *in mlitiis* Mon., quod tamen secunda manus correxit *in militiis*. Gr. *ἐπὶ ταῖς στρατείαις*.

omnino] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *παντελῶς*.

ferebantur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *deferebantur* Trid. *efferebantur* Port. Vulgo. Gr. *ἐφέρετο*.

interpellantium] Sic Vind. Mon. *interpellai* Berol., sed secunda manus ex secundo *i* fecit *cium*. Gr. *τοὺς προσιόντας*.

haec] *hoc* I.

praebebant] Sic Vind. Berol. *praebeant* Mon., sed hinc secunda manus facit *praebebant*. Gr. *ἐδίδοσαν*.

militia] Sic Vind. Mon. *militiae* Berol., unde secunda manus facit *militia*. Gr. *δημοσίας*.

publica] *pulica* Vind. Mon., sed supra litteram *u* a secunda manu littera *o* imposita est. In Berol. deest, sed tamen a secunda manu supra lineam positum est. Gr. *δημοσίας*.

exsisteret] Sic Vind. Berol. *exsisterent* Mon.

et nullum] Sic Vind. Hamb. Trid., deest *et* in Mon. Berol. Port. I. Gr. *καί*.

NOV. LIII. CAP. V. §. 1. ea] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eas* Vulgo.

casu] *ca* Berol., lineola superius iniecta, sed supra lineam a secunda manu scriptum *su*. I. *causu*.

militias] deest in I.

promte] *prompte* Mon. *prom* Vind., sed lineola superius iniecta. In Berol. habetur *propterea g sancimus*, sed ultimae voci puncta subiecta sunt.

mutuavit] Sic Vind. Mon. *mutuaverit* Berol. *nuntiavit* I.

alioquin] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alioqui* Vulgo.

promte] *ppea* Berol., sed supra lineam scriptum est *a t. prompte*. Gr. *προχείρως*.

hoc, sed si quidem filii fuerint aut uxor defuncti, istos omnibus praeponimus modis, ut adeant nos, et secundum iussionem nostram haec habeant non tanquam paternam hereditatem, si in aliis inops sit, sed tanquam imperialem munificentiam, ut et substantiam relinquentibus, et non habentibus merito solatium praebeamus. Si vero nullus eis neque filius neque uxor fuerit neque creditor, qui ad ipsam militiam mutuavit, tunc et aliis creditoribus praebemus haec, ne videamur inhumanum aliquid facere, et non propter piam et deo placentem actionem ponere legem; de militia quidem spectabilium silentiariorum proprie datis et largitis eis privilegiis in sua virtute manentibus.

CAP. VI. Quoniam vero ad clementiam omnis a nobis lex apta est, videmus autem quosdam cohaerentes mulieribus indotatis, deinde morientes, et filios quidem ex lege vocatos ad paternam hereditatem, mulieres autem, licet decies millies in statu legitimae coniugis manserint, attamen eo, quod non sit facta neque dos, neque antenuptialis donatio, nihil habere valentes, sed novissima viventes inopia, propterea sancimus, providentia fieri etiam harum, et in successione morientis et huiusmodi uxorem cum filiis vocari, et sicut scripsimus legem, volentem, si sine dote exsistentem uxorem vir dimiserit, quartam partem eius substantiae accipere eam, sic etiam hic, quoniam contigit forte paucos aut plures esse filios, quartam partem substantiae habere mulie-

uxor] Sic Mon. Berol. *uxore* Vind. Gr. γαμετή.

defuncti] Sic Mon. Berol. *defucti* Vind.

iussionem nostram] Sic Mon. Berol. *missionem nostram* I. *nostram iussionem* Vind. Gr. κέλευσιν ἡμετέραν.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. ταῦτα.

in aliis inops] Sic Mon. Berol. *aluuops* Vind. Gr. τὰ ἄλλα ἄπορος.

sit] *fuit* I.

merito] In Vind. subiicitur *i'to*, sed puncta a secunda manu subiecta sunt.

ipsam] Supra hanc vocem in Mon. scriptum est *hoc*, quod tamen Graecis non firmatur. Pro *ipsam mil.* I. habet *mil. ipsam*.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. τῶν τοιούτων.

quidem] Sic Berol. Mon. *quippe* Vulgo I.

silentiariorum] *soilentiariorum* Mon. *silentiarum* Berol., sed supra litteras *ia* a secunda manu scriptum est *rio*.

NOV. LIII. CAP. VI. PR. lex] Sic Mon. Hamb., deest in Vind. Berol. Trid. Port. I. et Vulgo. Gr. ὁ νόμος.

apta] Sic Berol. I. *apta* Vind. Mon., qua re *aperta* significatur. Vulgo *aptata*, quod etiam in Trid. Port. est. Gr. ἥρμοσται. Quod Vulgo subiicitur *lex*, in Vind. Mon. Hamb. non est, nec sane Graecis firmatur, ideoque omittendum visum est.

videmus] Sic Vind. Berol. *videamus* Mon. Gr. ὁρῶμεν.

deinde] Sic Vind. *et deinde* Mon. *deinde dein co* Berol., sed ultimis litteris *in* circumflexus impositus est litterisque *co* puncta subiecta sunt. Sane *et* illud in Graecis non habet, quo confirmetur.

morientes] *morientibus* Mon., unde secunda manus facit, quod in cont. est. Postea in Vind. haec intruduntur: *mulieribus indotatis deinde morientes*, quae quidem ex superiorum verborum repetitione orta et a secunda manu deleta sunt.

statu] Sic Vind. Mon. *statum* Berol. Gr. ἐν τάξει.

attamen] Sic Vind. Mon. *attm* Berol., sed supra ultimas duas litteras lineola posita est, qua re *at tantum* significatur. Gr. ἀλλ' οὖν.

novissima] Antea Vulgo est *in*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

inopia] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen a secunda manu supra lineam adscriptum est *inopia*. Gr. ἀπορίᾳ.

providentia] Sic Vind. *providentiam* Mon. Berol. Gr. πρόνοιαν.

et sicut] Sic Berol. *in et sicut* Mon. *sicut* Vind., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *et*. Gr. καὶ ὥσπερ.

exsistentem] *existentem* Vind. Mon.

eam] Sic Mon. Berol. *eius* Vind., sed supra litteram *i* secunda manus litteram *a* posuit. Gr. αὐτήν.

contigit] Sic Vind. Mon. *contingit* Berol. I.

substantiae] Antea Vulgo et in I. est *eius*, quod in Vind. Mon. Berol. desideratur, nec sane Graecis firmatur.

rem, sive plures, sive minus filii fuerint. Si tamen legatum aliquod reliquerit ei vir minus a quarta parte compleri hoc, ut, sicut laesas eas iuvamus, si forte dimissae fuerint a viris indotatae consistentes, ita vel si perduraverint semper cum eis, eadem perfruantur providentia; scilicet omnibus secundum instar illius nostrae constitutionis, quae quartam decernit eis, etiam hic servandis similiter quidem in viris, similiter autem in mulieribus; communem namque etiam hanc super eis ponimus legem, sicut et praecedentem. §. 1. Si vero quasdam res proprias mulier in domo viri aut alibi repositas habuerit, harum actionem et retentionem habeat omnibus modis imminutam, subiacere huiusmodi rebus viri creditoribus nullo modo valentibus, nisi forte secundum quod in illius iure ex hac lege heres exstiterit. §. 2. Haec itaque dicimus, si coniunctorum alter dotem aut antenuptialem donationem non faciens, inops aut vir aut mulier inveniatur, et moriens quidem aut vir aut mulier locuples sit, ille vero vel illa superstes pauper exsistat. Nam si aliunde forsan habeat, non offerentem dotem aut non dantem propter nuptias donationem non erit iustum gravare filios per successionem, quoniam lex alia est nostra dicens, dotem non offerentem non posse res viri conquirere

sive minus] Sic Mon. Berol. *un minus* Vind., sed prioribus duabus litteris circumflexi impositi punctaque subiecta sunt. Gr. *εἴτε ἐλάττους*.

fuerint] Sic Mon. *sint* Vind. *fuit* Berol., litterae penultimae autem circumflexus iniectus est. Gr. *εἶεν*.

aliquod] Sic Vind. Berol. In Mon. siglum est, quo *aliquid* significatur.

reliquerit] Sic Vind. Berol. *relinquerit* Mon., sed litterae *n* punctum subiectum est. Gr. *καταλίποι*.

vir] In Vind. est *u*, sed supra lineam littera *i* iniecta est, qua re Vulgo *ubi* significatur, sed hoc totum secunda manus delevit. Sed Vulgatam confirmat Berol. Mon. Gr. *ὁ ἀνήρ*.

a quarta] Sic Vind. Mon. Berol. *quarta* Vulgo Port. *autem quarta* I. Manifesto interpres verba *τῆς τετάρτης μοίρας* non cum superioribus coniunxit, sed a sequenti voce *τοῦτο* pendere credidit. Si legimus: *autem quarta*, quod in Hamb. Trid. habetur, dicendum est, interpreti in Graecis fuisse *ἔλαττον δέ*.

iuvamus] Sic Vind. Mon. *videamus* Berol.

a viris] *auris* Mon., sed supra litteram *u* a secunda manu positum est *i*. I. *a viro*. Gr. *παρὰ τῶν ἀνδρῶν*.

vel si] Sic Vind. Berol. *lis si* Mon., cui tamen voci postea lineola subiecta est; supra lineam autem a secunda manu scriptum est *vel*. Gr. *κἂν εἰ*.

perfruantur] Sic Mon. Berol. *fruantur* Vind. I., quod etiam Vulgo habetur.

eis] Sic Vind. Mon. *his* I. *ei* Berol. Gr. *αὐταῖς*.

et praecedentem] Sic Mon. Berol. *etiam praec.* I. Deest *et* in Vind. Gr. *καὶ τὸν ἔμπροσθεν*.

NOV. LIII. CAP. VI. §. 1. habuerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habuit* Vulgo. Gr. *ἔχοι*.

omnibus] Sic Vind. Mon. *oι* Berol., sed supra lineam lineola iniecta est, secundaque manus adscripsit *bus*. Gr. *πᾶσι τρόποις*.

imminutam] *inminutam* Mon.

secundum quod in illius] Sic Vind. Mon., in quo quidem haec a secunda manu in linea scripta sunt; porro sic etiam Berol., in quo quidem pro *in illius* prima manus habuerat *nullius*. Gr. *καθ' ὅσον τῶν ἐκείνου*.

heres] *eres* Mon., sed supra primam litteram secunda manus litteram *h* posuit.

NOV. LIII. CAP. VI. §. 2. coniunctorum] *cutiunctorum* Mon., sed sec. manus primas litteras *nt* delevit lineaeque imposuit *on*. Gr. *τῶν συνοικούντων*.

vir] *u* Vind., sed littera *i* imposita, qua re significatur *ubi*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ὁ ἀνήρ*.

mulier inv.] Sic Vind. Mon. *femina inv.* Berol.

locuples] Sic Vind. *locuplex* Mon. Berol. I.

illa] Sic Vind. *illas* Mon., sed ultimae litterae punctum subiectum est. Berol. *ista*.

offerentem] Sic Berol. *offorentem* Vind. *aufferentem* Mon., verum secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *εἰσενεγκοῦσαν*.

non] Sic Vind. Mon. *mo* Berol., sed lineola iniecta; secunda autem manus correxit *non*. Gr. *οὐκ*.

lex alia est] Sic Vind. Berol. *alia est lex* Mon. Gr. *νόμος ἄλλος ἐστίν*.

dotem] deest in I.

offer.] Postea I. subiicit *dotem*.

conquirere] Sic Vind. Mon. Berol. *acquirere* Vulgo, quod sane praestat propter Graecum *οἰκειοῦσθαι*.

per antenuptialem donationem. Quod etiam hic volumus obtinere, nisi tamen ipse vir aut legatum ei aut aliquam partem institutionis reliquerit; fieri namque hoc nullo invidemus modo, ut in omnibus nobis concordantiae legum serventur, et inopia coniugis per divitias alterius salvetur.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, tua celsitudo valere effectuique contradere festinet, per praecepta a se conficienda universa faciens manifesta, quatenus ipsi secundum haec vivant etiam et convertantur. *Dat. X. Kal. Octob. CP. DN. nri Iustiniani PP. Aug. anno XI., p. c. Belisarii V. C. anno secundo.* (537.)

LIV. GLOSS.

CONSTITUTIONEM, QUAE EX ADSCRIPTITIO ET LIBERA NATOS ESSE LIBEROS VULT, NON HIS, QUI ANTE CONSTITUTIONEM NATI SUNT, SED QUI POST CONSTITUTI-

per] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. διά.

hic volumus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *volumus hic* Vulgo. Gr. κἀνταῦθα βουλόμεθα.

nisi tamen] Sic Vind. Berol. *nisi tantum* Mon. Gr. πλὴν εἰ μή.

reliquerit] *relinquerit* Vind. Mon.

invidemus modo] Sic Vind. Berol. *modo invidemus* Mon. Gr. βασκαίνομεν τρόπον.

in omnibus] Sic Vind. Mon. Berol. *omnibus* I. Vulgo. Gr. διὰ πάντων.

nobis] Sic Vind. *modis nobis* Berol. *modis* I. Mon., quod etiam Vulgo habetur. Gr. ἡμῖν.

alterius] Sic Berol., deest in I. Vulgo. Gr. θατέρου.

salvetur] Sic Mon. Berol. *salentur* Mon., sed supra litteram *e* a secunda manu scriptum est *u*. Gr. θεραπεύοιτο. Quod Vulgo et in I. postea subiicitur *alterius*, in Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

NOV. LIII. EPIL. nobis] *vobis* I.

celsitudo] Postea Vulgo et in I. *in omnibus*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec Graecis firmatur. Originem glossae demonstrat Mon., ubi supra lineam secunda manus posuit vocem *omnibus*.

valere] Sic Vind. Mon. *valere, operi* I., deest in Berol. Gr. κρατεῖν.

contradere] Sic Mon. Berol. *tradere* Vind. I.

haec] *hoc* I.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Crediderim interpretem male transtulisse illud, quod in Graecis est τε καί.

convertantur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *conversentur* Vulgo. An scribendum *conversantur*? Gr. πολιτεύεσθαι.

X.] deest in Bamb. D. I. 1.

Kal.] *kl.* Vind. In Mon. Berol. Pist. I. Bamb. D. II. 11. tota haec subscriptio desideratur.

Octob.] *Octub.* Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita. *Cap.* Vind. *Constant.* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *imper.*, in Vind. deest, ideoque a me omissum est.

DN.] *dni* Vind., sed lineola superius iniecta. Bamb. D. I. 1. *dni.*

nri] Sic Vind. Bamb. D. I. 1., deest Vulgo.

anno] Sic Bamb. D. I. 1., deest in Vind.

p. c.] *pc* Bamb. D. I. 1. *kl*. *april.* Vind., quod fortasse ex male intellecto siglo *cp.* prodiit, de quo vide, quae habet Bienerus in historia Novellarum p. 503.

Belisarii] *Bilisario* Vind., deest in Bamb. D. I. 1.

V. C.] *viro clarissimo* Vind. Bamb. D. I. 1.

secundo] Sic Bamb. D. I. 1. *scdo* Vind., sed circumflexus per litteram *d* traiectus est.

NOV. LIV. LIV.] *R/. LIII.* Vind. In Bamb. D. I. 1. est *R/. LIIII.* In Mon. Berol. numerus deest. Ad marginem Vind. *const. V.*, ad marginem Berol. *const. VIII.*

constitut.] Antea in Mon. est *innovat.* Caeterum Vind. *const.* Berol. I. *constitutio.*

adscriptitio] *inscriptio* Vind. *inscripticio* Berol., sed supra ultimam litteram secunda manus scripsit *ē*.

libera] *libera mulierae* Berol. *libera muliere* I.

esse liberos] Sic Mon. Berol. *liberos esse* Vind. Vulgo.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *in hiis* I. *iis* Vulgo.

sunt] Sic Mon., deest in Vind. Berol., in quo quidem supra lineam a secunda manu scriptum est *st*, lineola tamen superius imposita. Verba *nati sunt* in I. desunt.

qui] *quod* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

ONEM, PRODESSE, ET UT VENERABILES DOMUS COMMUTATIONES FACIANT ADINVICEM IMMOBILIUM RERUM, DECRETO PRIUS INTERPOSITO, EXCEPTA HAC MAIORE ECCLESIA.

Imp. Iust. Aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. In quadam nostrarum constitutionum nihil obscuritatis habente motae sunt quaestiones ab aliquibus, ex studio et ad suam intentionem obscuritatem ei introducentibus. Quum enim libertatis amatores simus, nuper posuimus legem, ut non secundum antiquitatem, si ex adscripticia et libera persona processerit soboles, omnino eam sequi adscripticiam fortunam, sed secundum servilis fortunae observationem, sic etiam super adscripticiis putari, et secundum ventris statum etiam eius, qui nascitur, considerari fortunam. Ex libera namque matre procedere servilem partum, nostra benefaciens noluit lex, quoniam diximus in lege, sive quidam coniuncti sunt mulieribus, sive etiam coniuncti

prodesse] Sic Vind. Mon. Berol., ad cuius finem tamen appositum est *t*. In I. antea est *nati sunt*.

venerabiles] *ne venerabiles* Mon. Port., quod tamen reliquis fontibus non firmatur.

domus] *domos* Vind. *yconomi* I.

commutationes] *commutation* Mon., sed ultimae litterae lineola superius iniecta est. Vind. *communicationes*, sed litteris *uni* puncta subiecta sunt.

rerum] Postea Vulgo et apud Port. subiicitur *ecclesiasticarum*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. non est. Caeterum I. *ecclesiast. rerum immobilium.*

excepta] *excepto* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont.

hac] Sic Mon. Berol. *hic* Vind.

maiore] Sic Vind. Mon. Berol. *maiori* Vulgo I. *venerabili* Hamb.

ecclesia] In Vind. Mon. subiicitur *Rl*.

imp.] Sic Vind., deest in Mon. *impr.* Berol. Pist. I.

Iust.] Sic dicti codd. *Iustinianus* Vulgo. *Iusti* I.

Aug.] *a* Mon. Berol. I. *au* Pist.

Ioanni] *Iohi* dicti codd., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Hamb. *Mennae*. I. *Io*.

P. P. secundo] Sic Vind. Mon Berol. Pist. I. *praefecto praetorio iterum*, *exconsuli et patricio* Vulgo, quod etiam in Trid. Port. haberi Os. auctor est. Hamb. *archiepiscopo Constantinopoleos*.

NOV. LIV. PRAEF. intentionem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. σκοπόν.

obscuritatem] In solo Mon. postea subiicitur *intentionem*, quod Graecis non firmatur.

simus] Sic Mon., sed sec. manus correxit *sumus*. Berol. *scimus*, sed priori litterae *c* puncta subiecta sunt.

ut] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem huic voci puncta subiecta sunt. Gr. ὥστε.

adscripticia] *adscripticio* Mon., sed secunda manus correxit *adscripticia*, quod etiam in Vind. est. *inscripticia* Berol.

adscripticiam] Sic Vind. *inscripticiam* Berol. *asscripticiam* Mon. I.

sed secundum] Sic Mon. *sed* Vind. In Berol. sigla sunt, quae explicari possunt hoc modo *sed quod*, sed secunda manus scripsit, ut in cont. est. Port. *et secundum*, Hamb. Trid. I. *secundum*, priore voce *sed* omissa. Gr. ἀλλὰ κατά.

sic] *sicut* I.

adscripticiis] *ascripticiis* Vind. *inscriptuis* Berol., sed litterae *u* circumflexus iniectus est, quem iam prima manus delevit. Supra ultimam litteram *i* secunda manus litteram *c* posuit. Mon. *inscriptiis*, sed supra litteram *t* a secunda manu scriptum est *i*.

etiam eius] Sic Berol. I. *etiam* Vind. Mon. *eius etiam* Vulgo. Gr. καὶ τοῦ.

considerari] Sic Vind. Berol. *consideratur* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. κανονίζεσθαι.

partum] Sic Vind. Mon. *patrem* Berol., ubi secunda manus correxit *partum*. Gr. βρέφος.

noluit lex] *lex noluit* I.

sive quidam] Sic Berol. *si quidam* Vind. Hamb. Trid. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *si quidem*, quod etiam apud Port. et in I. habetur. Gr. εἴτε τινές.

coniuncti] Sic Vind. Mon. *a cuncti* Berol., sed litterae *c* lineola superius imposita est.

fuerint, et filii procreantur, ita legem in his, qui procreantur, valere. Quidam autem sic fatue aut callide interpretari ausi sunt legem, ut, etiam si ante constitutionem nati sunt aliqui, vel si valde sint senes, putent eos liberari tanquam enim modo natos et non longe praecedentes legem, quum utique nos hunc habuimus intellectum, ut, si cohaerent iam quidam uxoribus, et post legem filii procreati essent, aut non cohaerent quidem, postea vero nuptiae fierent, post legem nati haberent ex lege datam libertatem.

CAP. I. Ne igitur liceat artibus uti et malignari et possessionum nocere dominis talibus interpretationibus, propterea sancimus omnes, qui nati sunt a tempore legis, hos solutos esse adscripticia fortuna, si ex liberis nascantur matribus, omne praeteritum antiquae servandum legi.

CAP. II. Quia autem nuper legem scripsimus, medentes his, quae de ecclesiasticis alienationibus fiunt, et volentes, si quidem publicum debitum sit, posse eas et alienare cum omni subtilitate secundum legis

fuerint] Sic Vind. Mon. *fuerunt* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Gr. συνοιχήσωμεν. Pro *coni. fuerint* I. habet *fuerint coniuncti.*

in his] Sic Vind. I. *his* Mon., ubi supra lineam adscriptum est *in.* Berol. *in iis,* quod etiam Vulgo habetur. Gr. ἐπὶ τοῖς.

procreantur] Sic Mon. Berol. *creantur* Vind. Gr. τικτομένοις.

fatue] *fatuae* Berol. Gr. ἀνοήτως.

ausi] *nisi* Vind. Mon. I. *si* Berol., sed supra litteram *s* secunda manus posuit litteras *vi.* Gr. ἐπεχείρησαν.

si ante] Sic Vind. Mon. *sciant* Berol., sed litterae *c* punctum subiectum, litterisque *aut* lineola superius imposita est. Gr. εἰ πρὸ τῆς.

nati] Sic Vind. Mon. *cnati* Berol., sed priori litterae punctum subiectum est. Gr. ἐτέχθησαν.

valde] *valide* Berol., sed litterae *i* punctum subiectum est.

sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Vulgo I. Gr. εἶεν.

senes] Sic Vind. Mon. *senex* Berol., ex quo secunda manus illud efficit, quod in cont. positum est. Gr. πρεσβῦται.

enim] Sic Vind. Berol. I. *etenim* Mon., deest Vulgo. Pro ἄρτι interpres manifesto legit γὰρ ἄρτι.

longe] Sic Vind. Berol. *longuė* Mon.

habuimus] Sic I. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *habuerimus,* quod etiam in Vind. Berol. est. Gr. ἔσχομεν.

intellectum] Inde a syllabis *tellectum* quae sunt usque ad verba *fierent quide,* omnia a secunda manu scripta sunt.

cohaerent] Sic I. *coerent* Vind., sed supra litteram *o* a secunda manu littera *h* posita est. Mon. Berol. *cohaererent,* quod etiam Vulgo habetur. Gr. συνοικοῦσιν.

quidam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *quidem* Port. Vulgo. Gr. τινές.

cohaerent] Sic Vind. Mon. Berol. I. *cohaererent* Vulgo. Gr. συνοικοῦσι.

quidem] In Berol. subiicitur: *quidem postea vero nuptie fierent quide heret quidem,* quae a secunda manu punctis subiectis notantur.

nati] *non* I.

datam] Sic Mon. Berol. *data* Vind. Gr. δεδομένην.

NOV. LIV. CAP. I. ne] *nec* I.

igitur liceat] Sic Berol. *liceat igitur* Vind. Mon., quod sane Vulgo est. Gr. τοίνυν ἐξῇ.

possessionum] Sic Vind. Mon. *possessionem* Berol. Gr. χωρίων.

qui] In Mon. subiicitur *vero,* cui puncta subiecta sunt.

solutos] *solos* Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἐλευθέρους.

adscripticia] *inscripticia* Berol. *iamscripticia* Vind.

si] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra lineam scriptum est *ac. qui.* Gr. εἴπερ.

servandum] Sic Vind. Mon. Berol. *servando* Vulgo. *servabunt* I.

NOV. LIV. CAP. II. PR. autem] *igitur* I.

legem scripsimus] Sic Vind. Mon. Berol. *scripsimus legem* Vulgo. *conscripsimus legem* I. Gr. νόμον ἐγράψαμεν.

medentes] Sic Vind. Berol. *medentem* Mon. Gr. θεραπεύοντες.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

fiunt] *funt* Berol., sed supra litteras *ui* circumflexus positus est.

et alienare] Sic Vind. Mon. I. Prior vox *et* in Berol. deest, nec Vulgo habetur. Gr. καὶ ἐκποιεῖν.

observationem; si vero privatum debitum, pro soluto dare rem immobilem, et in nullo videri offendere positam legem, quae omnem alienationem prohibet, etiam illud adiicimus, et per quandam inevitabilem occasionem et utilem et danti et accipienti venerandae domui, hoc est aut ecclesiae ad ecclesiam, aut ptochio ad ptochium, aut xenodochio ad xenodochium, aut simpliciter venerabili domui ad aliam venerabilem domum, hoc est aut ecclesiae ad ptochium, aut monasterium ad venerandam domum, aut xenodochium, aut nosocomium, aut illis ad ecclesiam, aut ad alterutrum, aut ad unum horum, quae prius a nobis dinumerata sunt, aut alteri cuilibet venerabili domui, licentiam damus praesulibus horum per hanc legem commutationem facere, et hoc valere, et non solum imperium, sicuti prior dabat lex, licentiam habere commutare, sed etiam venerabiles domos, quae regi omnium dicatae sunt deo, sic tamen, ut etiam decretum interponatur cum omni subtilitate et

debitum] Vulgo et in I. subiicitur *est*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec Graecis firmatur.

dare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dari* Vulgo. Gr. *διδόναι*.

immobilem] *inmobilem* Vind. Mon.

prohibet] Sic Mon. Berol. *prohibent* Vind., sed litterae *n* puncta subiecta sunt. Gr. *εἴργοντι*.

inevitabilem] *incuitabilem* Berol., sed litterae *c* lineola superius iniecta est.

adiicimus] Sic Vind. Berol. *addicimus* Mon. Gr. *προστίθεμεν*.

et] Sic Vind. Mon. Hamb. I., in quo quidem huic voci puncta subiecta sunt, deest in Trid. Port. *ut* Vulgo.

et danti] Sic Vind. Berol. Hamb. I., deest in Mon. Trid. Port. Vulgo. Gr. *τῷ τε διδόντι*.

ecclesiae] In Mon. antea est *ei*, quod punctis subiectis notatum est.

ptochio] Sic Mon. Berol. *apotichium* Vind. *ptochotrophio* Vulgo. *ptochium* I. Gr. *πτωχείῳ*.

ptochium] Sic Mon. I. *tochium* Berol. *optochium* Vind. *ptochotrophium* Vulgo.

xenodochio] *xenodochium* Vind. Berol. I. *scenodochium* Mon., quae lectionis varietas in sequentibus redit. Gr. *ξενῶνι*.

simpliciter] Sic Vind. Mon. *simpliciter* Berol.

venerabilem] Sic Mon. Berol. *venerandam* Vind. I. *reuerendam* Vulgo.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *ecclesia* I. *ecclesiam* Berol.

ad] Sic Vind. *aut* Mon. Berol. I.

ptochium] Sic Mon. Berol. I. *optochium* Vind. *ptochotrophium* Vulgo.

monasterium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasterio* Vulgo. Pro *μοναστηρίῳ* interpres videtur habuisse *μοναστήριον*.

ad] Sic Vind. *aut* Berol. Mon., in quo quidem a prima manu scriptum fuit *ad*. I. *aut ad*.

xenodochium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *xenodochio* Vulgo. Gr. *ξενῶνα*.

nosocomium] *nosochomium* Vind. Mon. Berol. *noxocomium* I. *nosocomio* Vulgo. Gr. *νοσοκομεῖον*.

ad alterutrum] Sic Vind. Mon. Prior vox *ad* in Berol. non est. I. *alterius*. Gr. *πρὸς ἄλληλα*.

aut ad] *aut* Vind. Mon. Vulgo I. *ad* Berol., quod prius *aut* ut evanesceret, effecit. Gr. *ἢ πρός*.

unum horum] Sic Vind. Berol. *unius horum* I. *horum unum* Mon., quae verborum collocatio Graecis non firmatur.

dinumerata sunt] Sic Vind. Mon. *denumerata sunt* Berol. *sunt dinumerata* Vulgo I.

venerabili] Sic Mon. Berol. *venerabile* Vind. Gr. *εὐαγεῖ*.

horum] Sic mei codd., qui non habent, quod in Port. Trid. postea additur *monasteriorum*, quod nec Graecis firmatur.

imperium] Sic Vind. Berol. *in imperium* Mon., quod sane Graecis non firmatur.

sicuti] Sic Mon. Berol. I. *sicut* Vind. Vulgo.

dabat] *dat* I.

etiam] *et* I.

regi] Sic Vind. Mon. *rei* Berol. Gr. *τῷ βασιλεῖ*.

omnium] Postea Vulgo et in I. est *deo*, quod in Vind. Mon. Berol. deest. Interpres *θεῷ* illud non videtur habuisse.

dicatae] Sic Vind. Mon. Berol. *dedicatae* Vulgo I.

deo] Sic Vind. Mon. Berol., quod etiam Graecis firmatur. Deest Vulgo I.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon., quod secunda manus correxit *tamen*. Postea Vulgo est *ut*, quod tamen in I. desideratur. Gr. *μέντοι*.

decretum] *ubi et decretum* I.

interponatur] Sic Vind. Berol. *ponatur* Mon.

iureiurando. Et apud locorum metropolitam haec considerari, et si revera probatum fuerit cum iureiurando, quia utile est utrique parti hoc agi, ratum esse et valere, et non egere neque speciali iussione, nec divino pragmatico typo; habentibus quippe his, qui ad talia conveniunt, magni dei iudicium, si quid praevaricati fuerint horum, quae competunt, aut quoddam colludium fiat, aut aliquid praeter utilitatem utriusque geratur partis. Nam etiam maledicta his omnium terribilia imminebunt, et quae inferunt eloquia divina peccantibus, et quae nunc disposita sunt. Si quid autem praetermittatur, et postea demonstretur maligne factum, pro non facto erit. §. 1. Excipimus etiam hac lege sanctissimam maiorem ecclesiam, sicut etiam priore; illam namque in priore prohibitione alienationum stare volumus, quoniam et hoc ipsis gubernatoribus eius sanctissimis viris videtur.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae bene a nobis et sancte iussa sunt, et per hanc sacram declarata sunt legem, in omnibus gentibus, quibus praeest, per praecepta propria solenniter faciat manifesta. *Dat. Kal. Septemb. CP. imper. DN. nostro Iustiniano pp. aug. anno XI., p. c. Belisarii V. C. anno secundo.* (537.)

haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.

nec divino pragmatico] Sic Vind. Mon. Berol. *neque pragmatico divino* Vulgo I. Gr. μηδὲ θείου πραγματικοῦ.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

talia] Sic Vind. Mon. *italia* Berol., sed priori litterae punctum subiectum est.

si quid] *siquidem* I.

competunt] *competant* I.

praeter] Sic Berol. Hamb. Trid. Port. *propter* Vind. Mon., in quo quidem haec vox a secunda manu deleta est. Gr. παρὰ τό.

utriusque] Sic Vind. Berol. *utrisque* Mon., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Sane singularem numerum etiam Graeca praeferunt.

his] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. τούτοις.

terribilia] Sic Vind. Berol. *tbilia* Mon., sed supra litteram *t* circumflexus positus est litteraeque *b* aliae litterae *ae* impositae sunt.

nunc] Postea Vulgo et in Trid. Port. subiicitur *eis*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, quamquam in Berol. eius locum obtinet *peccantibus*, quod ex superioribus male repetitum et iam a prima manu punctis subiectis notatum est. Sane in Graecis nihil habetur, quo illud *eis* confirmetur. Caeterum manifesto interpres verba τῶν τε νῦν διατεταγμένων, quae ad inferiora pertinent, male cum superioribus coniunxit.

NOV. LIV. CAP. II. § 1. etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol.; in his tribus autem codd. et in I. non est, quod Vulgo anteponitur *autem*.

illam — priore] deest in Vind. propter homoeoteleuta, est autem in Mon. Berol. I., sed Berol. I. habent *priori*.

priore] *superiori* I.

prohibitione] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem iam a prima manu deletum est. Gr. κωλύσεως.

alienationum] Sic Mon. Berol. *alienatam* Vind. Gr. τῶν ἐκποιήσεων.

ipsis] *ipsius* I.

gubernatoribus] *gubernatori* I.

NOV. LIV. EPIL. bene a nobis] Sic Vind. *nobis bene* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. καλῶς ἡμῖν.

iussa] Sic Vind. *visa* Mon. Berol. I.

sacram] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sanctam* Vulgo.

praeest] Sic Vind. Mon. I. *praees* Berol., quod etiam Vulgo est. Gr. ἄρχει.

solenniter] *sollempniter* Vind. Berol.

Dat.] Sic Vind. *D.* Mon. In I. Berol. Bamb. D. II. 11. subscriptio desideratur tota. Quod Vulgo subiicitur *XV.*, in Vind. Mon. deest.

Kal.] *kl.* Bamb. D. I. 1. Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Mon. *K.* Vulgo *Kalend.*

Septemb.] Sic Vind. *Sept.* Mon. Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1. *Cap.* Vind., sed supra lineam circumflexus positus est. Deest in Mon. *Constant.* Vulgo.

imper. dn. nostro] *imp domno nro* Bamb. D. I. 1. *impr. donno nro* Vind., sed ultimae voci lineola imposita est. Mon. *Iuhi dno.*

Iustiniano] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. *Iust.* Mon. *Iustiniani* Vulgo.

pp. aug.] Sic Vind. *pp. a.* Mon., sed lineolae superius impositae sunt. *pp* Bamb. D. I. 1.

p. c.] Sic Mon. *post* Vind. *pc.* Bamb. D. I. 1.

LV.

GLOSS.

UT DE CETERO COMMUTATIONES ECCLESIASTICARUM RERUM NON FORTUITE FIANT AD PIISSIMUM IMPERATOREM, ET HOC MODO AD ALIAS PERSONAS TRANSEANT RES, SED HAEC TANTUMMODO FIANT AD IMPERIALEM DOMUM; ET UT LICEAT PERPETUE EMPHYTEUSES AGI AB ORATORIIS IN ORATORIA, DECRETO VIDELICET INTERPOSITO, EXCEPTA HAC MAIORE ECCLESIA, NE TAMEN IN PRIVATAM PERSONAM TRANSEAT EMPHYTEUSIS.

Imp. Iust. Aug. Mennae, Archiepiscopo Constantinopoleos.

PRAEFATIO. Legem scripsimus dudum ecclesiasticas quidem alienationes prohibentem, solam autem commutationem permittentem sanctissimis ecclesiis, nec non sanctissimae maiori ecclesiae huius felicissimae civitatis, dum imperium accipere aliquid ab aliqua venerabilium

Belisarii] *Bilisaио* Vind., sed litteris *ai* circumflexus impositus est. *Bil* Mon. *Bilisari* Bamb. D. I. 1.

V. C.] *vic.* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *viro clarissimo.* Bamb. D. I .1. *viri clarissimi.* Quod postea Vulgo subiicitur *cons.*, in Vind. Mon. Bamb. D. I. 1. deest.

secundo] Sic Vind. Mon. Bamb. D. I. 1. *II.* Vulgo.

NOV. LV. LV.] *R/. LV.* Vind. Bamb. D. I. 1., deest in Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. Ad marg. Berol. *const. VIII.*

commutationes] Sic Mon. Berol. *commutationis* Vind.

fortuite] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *fortuito.* Vulgo I. *ficte*, quod etiam apud Contium habetur. Ad marg. Contius: *al. fortuito*, quae huc manifesto referenda sunt, quamvis notae signum superius ad verba *de caetero* appositum sit.

fiant ad] *fiant in privatam personam et ad* I.

imperatorem] Sic Vind. Berol. *peratorem* Mon., sed supra litteram *p* a secunda manu littera *i* posita est.

personas] In Hamb. Trid. I. postea additur *legitimas*, quod sane in reliquis codd. desideratur.

haec] Sic Vind. *nec* Mon. Berol., in quo quidem secunda manus correxit *sed hec.* Deest in I.

fiant ad] *ad* I.

domum] *domum fiant* I.

perpetue] Sic Mon. Berol. I. *perpetuam* Vind. *perpetuas* Vulgo.

emphyteuses] *enfiteosis* Mon. *emphiteusis* Vind. *emphiteosis* Berol. I.

ab] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

oratoriis] *oratoriis* Berol. *oratorio* Vind.

in] Sic Berol., deest in Vind. Mon.

decreto] Sic Vind. Mon. *decetero* Berol., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont.

hac] Sic Vind. *hic* Berol. *hoc* Mon.

maiore] *maiori* I.

ne] Sic Mon. Berol. Vind. *nec* Vulgo. *tantum ne* I.

tamen] Sic Mon. Berol. *tantum* I. Vind., in quo quidem a secunda manu deletum est.

in] Sic Vind. Berol., deest in Mon.

privatam personam] Sic Mon. Berol. *personam privatam* Vind.

transeat] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

emphyteusis] *emphiteosis* Berol. *enfiteosis* Mon. Postea in Vind. Mon. Berol. habetur *R/.*

imp.] *impr.* Berol. I., sed lineola superius iniecta. Deest in Mon.

Iust.] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *Iu* Pist. *Iustini* I. *Iustinianus* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *a* Mon. Berol. Neob. Deest in I.

Mennae] *Menne* Vind. Mon. *Mene* Pist. Berol.

Constantinopoleos] Sic Vind. Pist. Berol. *Cstpol.* Mon., sed ultimae litterae *l* circumflexus traiectus est. *Constanti* I. *Constantinopolitano* Vulgo.

NOV. LV. PRAEF. prohibentem] Sic Vind., sed supra litteram *b* a secunda manu *u* inscriptum est.

maiori] Sic Vind. Berol. *maioris* Mon. Gr. *μεγάλῃ.*

ecclesiae] *ecclesiis* Vind., quo deleto, secunda manus supra lineam correxit, ut in cont. Gr. *ἐκκλησίᾳ.*

aliqua] Sic Mon. Berol. *aliqque* Vind., sed supra priorem litteram *q* circumflexus positus est. Gr. *παρά τινος.*

domuum voluerit. Postea siquidem aliam scripsimus legem, qua excepimus sanctissimam maiorem ecclesiam, permittentes quasdam alienationes, quas illa lex dicit. Quia vero cognovimus, quod aliqui prioris constitutionis capitulum, quod de permutatione competentium rerum sanctissimis domibus ad imperium scripsimus, ad artem legi contrariam converterunt, postulaveruntque, nos quidem a sanctissima ecclesia accipere, his autem haec dare, hinc aggressi sunt multi quidam similibus petitionibus utentes sacram circumvenire constitutionem. Quaecunque igitur gesta sunt a nobis usque ad praesentem diem, haec sub schemate, quo nunc est, valere volumus, nullo permutando horum, quae iam a nobis cum sanctissima ecclesia in talibus gesta sunt, aut cum his, qui haec a nobis perceperunt.

CAP. I. De cetero autem sancimus, nulli penitus ullam esse licentiam aliquid tale agere, sed illas solas valere permutationes, quae in imperialem domum in hoc factae sunt, ut perpetuo apud imperium maneant, et non transferantur ad privatum, neque illarum ius per medium imperium ad eos proficiscatur. Sed si quid tale fiat, licentiam damus reverendissimis oeconomis res apprehendere huiusmodi, et tra-

qua] Sic Mon. *quia* Vind. *quam* Berol. Gr. οὕπερ.
maiorem ecclesiam] Sic Vind. Berol. *ecclesiam maiorem* Mon. Gr. μεγάλην ἐκκλησίαν.
permittentes] *permittentem* I.
quas] Sic Mon. Berol., deest in Vind., verum a secunda manu lineae impositum est. Gr. ἅσπερ.
dicit] Sic Berol. *dixit* Vind. Mon.
quod] Sic Vind. Mon. Port. *eo quod* Berol. Hamb. Trid. I. Gr. ὡς.
legi] *ei* I.
converterunt] *convertere* Mon., sed ultimae litterae punctum subiectum, eique syllabae lineola imposita est. I. *convertunt.*
postulaveruntque] Sic Vind. Mon. *postulaverunt* Berol.
a sanctissima] Sic Mon. Berol. *a sanct. maiore* I. Prior vox *a* in Vind. non est, sed a secunda manu supra lineam imposita est. Gr. παρὰ τῆς ἁγιωτάτης.
haec] Sic Vind., deest in Mon. Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. ταῦτα.
aggressi] *adgressi* Vind.
quidam] Sic Vind. Berol. I. *quidem* Vulgo. Interpres videtur legisse πολλοί τινες ταῖς.
utentes] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *nitentes* Port. Vulgo. Gr. χρώμενοι.
sacram] Sic Mon. Berol. *sacrum* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τὴν θείαν.
circumvenire] Sic Vind. Mon. *venire* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *circum*. Gr. περιγράφειν.
igitur] Sic Vind. Mon. Berol. *ergo* Vulgo I.
usque] Sic Mon. Berol. *vel usque* Vind.
quo] Sic Berol. *qui* Vind. *qua* Mon., sed iam prima manus litterae *a* litteram *o* imposuit. *quod* I.
permutando] Sic Vind. Mon. *permitendo* Berol., ubi tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀνατρεπομένου.
talibus] *tal. contractibus* I.
cum] Sic Berol., deest in Vind. Mon., verum secunda manus hanc vocem lineae imposuit.
his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo.
perceperunt] Sic Vind. Mon. Berol. *perceperint* Vulgo.

NOV. LV. CAP. I. sancimus] *sacimus* Mon.
ullam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. μηδεμίαν.
in] Sic Mon. Berol., deest in Vind. *ad* I. Vulgo. Gr. πρὸς τήν.
perpetuo] *perpetue* Mon.
maneant] Hoc in Berol. bis scriptum est, sed prima vice puncta supposita sunt. Pro *apud imp. maneant* I. habet *maneant apud imper.*
proficiscatur] *proficiscantur* Vind.
reverendissimis] *reverentissimis* Vind. Mon.
oeconomis] *yconomiis* Vind. *yconomis* Mon. Berol. I. Gr. οἰκονόμοις.
apprehendere] *apphendere* Mon., sed ultimae litterae *p* lineola superius imposita est.
trahere] *traere* Berol., sed litterae *t* circumflexus impositus est; secunda autem manus priori litterae *e* litteram *h* imposuit.

here eas rursus ad sanctissimam ecclesiam, tanquam si nec ab initio contigisset permutationes harum ad imperium factas, sed servari hoc schema in perpetuum ex praesenti die inchoatum; omnibus, quae dudum, sicuti praediximus, post priorem legem secundum praedictum modum gesta sunt, ratis manentibus, eo quod illa quidem, quae sic facta sunt, a viris gesta sunt, **** Nunc autem quidam volunt, illorum exemplo utentes, et nobis esse molesti, et sanctissimam maiorem ecclesiam huius felicissimae civitatis circumvenire. Quod per omne tempus nullo modo fieri volumus. Sed et si quolibet fiat schemate, etiam hoc infirmum esse, et a sanctissima maiore ecclesia in perpetuum vindicari posse, nulla ei temporis praescriptione in hoc obiicienda.

CAP. II. Illud quoque sancimus, ut, aliis omnibus de iure emphyteuseos sancitis et in sanctissima maiore ecclesia et in aliis omnibus venerabilibus domibus proprium robur habentibus, licentia sit sanctissimis ecclesiis et venerabilibus domibus adinvicem et emphyteusis

sanctissimam] *sanctissimās* Mon., sed ultimae litterae puncta iniecta sunt, ut sit *sanctissimam*. I. *sanctissimas*.
ecclesiam] *ecclesias nec* I.
nec] Sic Mon. Berol., deest in I. *nichil* Vind. Gr. μηδέ.
permutationes] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. *permutationis* Berol. *permutatio* Vulgo. *permutationes ad* I. Manifesto interpres legit: ἀμείψεις τινὰς-γενομένας.
ad imp.] deest vox *ad* in I.
factas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *facta* Vulgo.
schema] *scema* Mon. *chema* Vind.
praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.
inchoatum] *incohatum* Vind., sed priores duo litterae a secunda manu scriptae sunt.
omnibus] In Vind. antea est *aut*, cui tamen voci lineola superius iniecta est, quod reliquis fontibus non firmatur.
sicuti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sicut* Vulgo.
praedictum modum] Sic Berol. *modum praedictum* I. Vulgo. Gr. τὸν εἰρημένον-τρόπον.
a viris] Sic Mon. Berol. *viris* Vind., sed supra primam litteram a secunda manu positum est *a*. Gr. παρ' ἀνδρῶν.
gesta sunt] Post haec lacunae signa posui, quia in Vind. Mon. Berol. I. non est, quod Beckius ex Graecis supplevit: *qui non machinantes neque malignantes fecerunt, sed etiam a nobis ad hoc incitati venerunt*. Interpres illa: οἵπερ-ἦλθον non videtur in Graecis habuisse.
volunt illorum] *illorum volunt* I.
utentes] Sic Vind. Mon. *viventes* Berol. *utentens* I.
omne] Sic Vind. Mon. *ome* Berol., sed supra litteras *m* et *e* iam prima manus circumflexum posuit.
fieri volumus] Sic Vind. Mon. *volumus fieri* Berol. Gr. γίνεσθαι βουλόμεθα.
sed et] Sic Vind. Berol. *sed* Mon. Interpres legisse videtur ἀλλὰ καί.
si] Postea in Trid. Port. et Vulgo est *fiat*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.
quolibet] Antea Vulgo est *sub*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. desideratur.
fiat] Sic Vind. Berol. Hamb., deest in Mon. Hic sane Graeca habent γένοιτο.
schemate] Sic Mon. *scemate* Berol. *themate* Vind. Gr. σχῆμα.
etiam hoc] Sic Mon. *hoc etiam* Vind. Berol. Gr. καὶ τοῦτο.
et a] Sic Mon. Berol. *et* Vind., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *a* Gr. παρά.
posse] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. δυνάμενον.
praescriptione] Sic Mon. Berol. *perscriptione* Vind. Gr. παραγραφῆς.
obiicienda] *obicienda* Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllabae *icienda* a secunda manu scriptae sunt.
NOV. LV. CAP. II. aliis] Sic Vind. Mon. *in aliis* Berol.
omnibus] Sic Mon. Berol. *hominibus* Vind. Gr. ἁπάντων.
emphyteuseos] *emphiteoseos* Mon. Berol. I. *emphyteos* Vind.
sancitis] Sic Vind. Mon. *sanctitis* Berol.
omnibus venerabilibus] Sic Vind. Mon. *venerabilibus omnibus* Berol. Gr. ἅπασιν εὐαγέσιν.
licentia sit] *licentiam* I.
adinvicem] Sic Mon. Berol. *ab invicem* Vind. Gr. πρὸς ἀλλήλας.
et] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. καί.
emphyteusis] *emphyteosis* Mon. *emphiteosin* Berol. *emphiteosim* I. *emphyteosin* Vind. Gr. ἐμφυτεύσεις. Quod Vulgo postea subiicitur *perpetuam*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec Graecis firmatur.

agere perpetuo, decreto quippe hic faciendo; excepta quidem hic sanctissima maiore ecclesia, in hoc autem celebrata emphyteusi, ut non ad privatam personam extendi omnino possit.

EPILOGUS. Tua igitur beatitudo quae iussa sunt nobis custodiat, et his, qui sub ea metropolitanas sedes habent, faciat manifesta, ut et ipsi, quae nobis placuerunt, cognoscentes, nihil horum praevaricari praesumant. Erit enim universis a deo iudicium et exinde poena, si quid praeter haec aut ipsi egerint, aut agi permiserint. *Dat. III. Non. Nov. CP., imp. dn. n. Iust. pp. a. anno XI., post c. Belisarii V. C. anno II. indictione prima.* (537.)

LVI.

GLOSS.

UT EA, QUAE VOCANTUR INSINUATIVA SUPER CLERICIS, IN MAIORI ECCLESIA QUIDEM DENTUR, IN ALIIS AUTEM ECCLESIIS PENITUS NON DENTUR.

Imp. Iust. Aug. Mennae, Archiepiscopo regiae civitatis Constantinopol.

perpetuo] Sic Mon. *perpetuam* Vind. Berol. I. An interpres legit διηνεκῶς?
hic] Sic Vind. Mon. Berol. I. *in hoc* Vulgo.
sanctissima] In Mon. ultima syllaba a secunda manu scripta est.
hoc] Sic Berol. *hac* I. *haec* Vind. Mon.
autem] deest in I.
emphyteusi] *emphiteosin* Berol. *emphiteosi* I. *emphiteosis* Mon., sed ab initio scriptum erat *emphiteosin*.

NOV. LV. EPIL. iussa] Sic Vind. *iusa* Berol., sed supra primam litteram *i* littera *u* scripta est, sed a secunda manu. *nobis visa sunt* Mon., quod tamen Graecorum verborum collocatione non confirmatur.
nobis] Sic Vind. Berol., deest in Mon. *a nobis* Vulgo I.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
metropolitanas] Sic Vind. *metropolitanis* Mon. *metropolitanus* Berol., sed sec. m. correxit *metropolitis*. Gr. τοὺς μητροπολιτικοὺς θρόνους.
habent] *habeant* I.
quae] Sic Vind. Mon. *cognoscentes quae* Berol., quod tamen Graecis non firmatur.
cognoscentes] Sic Vind. Mon., deest in Berol. In Graeco est γινώσκοντας.
horum] *orum* Vind.
praevaricari] Sic Vind. *paari* Berol., sed priori litterae lineola imposita est. Mon. *praevaricatori*, sed litteris *or* puncta subiecta sunt. Gr. παραβῆναι.
si quid] *si quidem* I.
haec] *hoc* I.
ipsi] Sic Vind. Berol. *ipse* Mon. Gr. αὐτοί.
permiserint] Sic Vind. Berol. *permiserit* Mon. Gr. συγχωρήσαιεν.
Dat.] *d.* Mon. In Vind. Berol. Pist. I. Bamb. D. II. 11. subscriptio deest.

III. Non.] *III. Nonas* Bamb. D. I. 1. *XV. Kal.* Mon.
Nov.] *Novb.* Mon., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. *Novemb'* Bamb. D. I. 1.
CP.] *Cap.* Mon., sed lineola superius iniecta est. *Cpa.* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita.
imp. dn. n.] *impr. dom. nn* Bamb. D. I. 1. *imper. dn* Vulgo. *Iohn* Mon., quod fortasse ex siglo ortum est, quo significabatur: *imperatoris*.
Iust.] Sic Mon. Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.
pp. a.] *pp. aug.* Bamb. D. I. 1.
XI.] *VII. decimo* Bamb. D. I. 1.
post. c.] Sic Mon., ubi tamen ultimae litterae lineola imposita est. Bamb. D. I. 1. *post cons.* Vulgo *post.*
Belisarii] *Bili* Mon. *Bilisario* Bamb. D. I. 1.
V. C.] Sic Bamb. D. I. 1. *vic.* Mon., sed circumflexus supra positus est.
anno II.] *ann. scdo* Bamb. D. I. 1.

NOV. LVI. LVI.] Sic Vind. *R/. LVI.* Bamb. D. I. 1. *const. VIIII.* Berol. Mon., in quo a secunda manu haec ascripta sunt: *localis est in regia civitate et ecclesiis sub ea constitutis.*
insinuativa] Sic etiam Gloss., ubi Acc. notat: *alias insinuata.*
clericis] In Berol. omissum, sed a secunda manu ad marginem appositum est.
maiori] Sic Vind. Mon. I. *maiore* Berol. Vulgo.
ecclesia quidem] Sic Vind. Mon. Port. *quidem ecclesia* Hamb. Trid. Berol.
imp.] Sic Pist. Berol. *impr.* Vind. I. Deest in Mon.
Iust.] Sic omnes codd. *Iustinianus* Vulgo. *Iustini* I.
Mennae] Sic Mon. *Mene* Vind. Berol. *Mene* Pist. *Menne* I.

PRAEFATIO. A plurimis aditiones suscipientes hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem iustum existimavimus. Qui enim ordinantur a tua reverentia clerici in sanctissimis ecclesiis (absque tamen sanctissima maiore ecclesia), omnium patiuntur crudelissima, non suscipientibus eos illic clericis ante quam quantum voluerint accipiant aurum. Et novimus haec ex frequentibus aditionibus de hoc factis nobis.

CAP. I. Sancimus igitur, beatitudinem tuam hoc validissime custodire, et, si quid quidem consuetudo est dare eos qui ordinantur in sanctissima maiore ecclesia, hoc eos praebere (nihil enim de his, quae dantur in sanctissima maiore ecclesia, novamus), praeterea vero in aliis omnibus nulli in eis clericorum licentiam esse penitus pro his, quae vocantur insinuativa, aliquid ferre. Sed si quis tale aliquid egerit, illum quidem privari sacerdotio, in illius autem officium introire qui missus est, et hanc eum avaritiae ferre mercedem; custodire vero haec etiam deo amantissimos ecclesiae defensores sanctissimae maioris ecclesiae, poenam formidantes decem librarum auri, si quid horum neglexerint, sed gratis omnia procedere. Domini etenim dei

archiepiscopo] *archiepo* I.
Constantinopol.] *Constantinopolim* Vind. Pist. Berol. *Constantinopol* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. I. *Constantino*.

NOV. LVI. PRAEF. a plurimis] Sic Mon. Berol. *per plurimas* Vind. *plurimas* Vulgo I. Gr. παρὰ πολλῶν.
aditiones] *aditionis cleri* Mon. *donationes* Vind. *aditios* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola iniecta est. Gr. προσελεύσεις.
existimavimus] Sic Mon. Berol. *extimavimus* I. *estimavimus* Vind. Gr. ἡγησάμεθα.
clerici] Sic Vind. Berol. *cleri* Mon., in quo quidem supra litteras *ri* a secunda manu scriptum est *ci*.
maiore] Sic Vind. Mon. Berol. I. *maiori* Vulgo.
patiuntur] Sic Vind. Mon. *paciuntur* Berol.
clericis] Sic Vind. Berol. Hamb. *ecclesiis* I. Mon. Trid. Port., quod etiam Vulgo habetur. Glossa habet *ecclesiis*, ubi tamen Acc. notat: *alias est in littera clericis*. Gr. κληρικῶν.
quantum] *t* Berol., cui tamen litterae punctum subiectum est; supra lineam tamen a secunda manu scriptum est, ut in cont. Gr. ὅσον.
voluerint] Sic Berol. I., quod etiam Vulgo habetur. Vind. Mon. *volunt*. Gr. βουληθεῖεν.
novimus] Sic Vind. Mon. *novissimus* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Gr. ἴσμεν.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.

NOV. LVI. CAP. I. et si] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *ut si* Mon. Port. Gr. καὶ εἰ.
quid] Sic Vind. Hamb., deest in Mon. Trid. Port. Berol., in quo quidem supra lineam scriptum est *quid*. Gr. τι.
eos] *eis* I.
hoc] Sic Berol. *haec* Vind. Gr. τοῦτο. Caeterum, quae abhinc habentur usque ad *maiore ecclesia*, in Mon. desunt omnia.
eos] *eis* I.
his] Sic Vind. Berol. I. *iis* Vulgo.
in eis] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Gr. ἐν αὐταῖς.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
ferre] *inferre* I.
sed] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed et* Vulgo. Gr. ἀλλ'.
quis] Sic Vind. Berol. In Mon. siglum est, quo vel *quid* vel *quidem* significatur. Gr. τις.
officium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *officio* Vulgo. Gr. τάξιν.
introire] Sic Vind. Mon. *intrire* Berol., sed supra litteram *t* a secunda manu scriptum est *o*.
qui missus est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port., ubi tamen a secunda manu haec eadem adscripta sunt. Gr. σταλέντα.
haec] Sic Vind. Berol. Mon. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.
etiam] Sic Vind. Mon. *et* Berol.
deo] Sic Mon. Berol. *deeo* Vind., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. θεοφιλεστάτους.
ecclesiae defensores] Sic Vind. Berol.; priorem vocem Mon. omittit, quae sane nec Vulgo habetur. Sed κατὰ πόδα versum ἐκκλησιεκδίκους.
domini] *dni* Mon. Berol., sed supra lineam lineola posita est. Hamb. *deum*, Trid. *demum*, Port. Vind. *deinde*. Gr. δεσπότου.
dei functiones] *defunctiones* Vind. Mon.

functiones et ministeria non per venditionem, neque per mercationem fieri aliquam volumus, sed pure et citra redemtionem; sic enim re digni fient, nulla venditione ac mercatione facienda.

EPILOGUS. Tua igitur beatitudo, et qui postea in pontificalibus accesserint sedibus, quae a nobis ordinata sunt et per hanc sacram declarata sunt legem operi effectuique tradere festinet. *Dat. VI. Non. CP. Nov., imp. DN. Iust. pp. Aug. anno XI., post c.* ***Belisarii*** *V. C. anno II. ind. I.* (537.)

LVII.

GLOSS.

UT CLERICI, QUI RECEDUNT ALIIS PRO EIS SUBROGATIS, PRAEBEANT SUBROGATIS EMOLUMENTA, RECEDENTES AUTEM REMEARE VOLENTES NON SUSCIPI; ET UT, SI QUIS AEDIFICANS ECCLESIAM AUT ALITER IN EADEM SERVIENTIBUS MINISTRANS EMOLUMENTA VOLUERIT ALIQUOS CLERICOS INSTITUERE, NON FORTUITE EOS, SED PROBATIONE SACRATISSIMI PATRIARCHAE SUSCIPIAT.

I. Trid. Port. *functiones* Berol. *et defunctiones* Hamb. Gr. θεοῦ λειτουργίας.

neque] Sic Mon. I. *nec* Vind. Berol.

aliquam] Sic Vind. Berol. *aliqm* Mon., sed per inferiorem partem litterae *q* lineola traiecta est.

et citra] Sic Vind. Berol. *etiam* Mon.

re] Sic Vind. Mon. Berol. I. *rei* Hamb. Trid. Port. Gr. τοῦ πράγματος.

nulla] Sic Mon. Berol. *nulli* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont.

venditione] In Berol. ultimae litterae *e* circumflexus impositus est, qui tamen a secunda manu deletur.

ac] Sic Vind. Mon. *a* Berol., quod secunda manus correxit, ut in cont.

NOV. LVI. EPIL. beatitudo] Sic Vind. Berol. *celsitudo* Mon. Gr. μακαριότης.

qui] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed tantummodo a secunda manu supra lineam positum est.

postea] Sic Vind. Mon. *post eam* Berol. Gr. μετ' αὐτήν.

in] *m* Vind., sed priori litterae lineola imposita eique deinde puncta subiecta sunt.

accesserint] Sic Berol. *accesserit* Vind. Mon. I. Gr. οἱ -γινόμενοι.

sedibus] Postea in Berol. subiicitur: *accesserit sedibus*, quod tamen punctis subiectis notatum est.

sacram] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo I. Gr. θείου.

Dat.] Sic Bamb. D. I. I. *D.* Mon. In Vind. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. subscriptio desideratur tota.

VI. Non.] Sic Mon. *III. Nonas* Bamb. D. I. I. *III. Kal.* Vulgo.

CP.] Sic Bamb. D. I. I., sed circumflexo superius imposito. Deest in Mon. *Constant.* Vulgo.

Nov.] Sic Mon. *Novembr.* Bamb. D. I. I. *Novemb.* Vulgo.

imp.] *impr.* Bamb. D. I. I.

dn.] *dono* Mon., sed lineola superius iniecta est. *dnni* Bamb. D. I. I.

Iust.] Sic Mon. *Iustinian* Bamb. D. I. I., sed ultimae litterae *n* circumflexus impositus est.

pp. Aug.] *pp. a.* Mon. Bamb. D. I. I. *aug.* Vulgo.

anno XI.] Sic Mon. *ann. XI.* Bamb. D. I. I.

post c.] Sic Mon. *pc* Bamb. D. I. I., sed lineola superius imposita est. Ultima littera *c* Vulgo desideratur.

Belisarii] *Bil.* Mon. *Bilisari* Bamb. D. I. I.

V. C.] *vic.* Mon., sed superius lineola imposita est.

anno] *an.* Bamb. D. I. I., sed lineola superius imposita est.

II.] *III.* Mon., sed corrigendum tam ex anno imperii XI. et ex sequenti indictionis nota.

ind. I.] *indic. I.* Mon., sed ultimae litterae *c* lineola superius imposita est. *indct. prima* Bamb. D. I. I. Deest Vulgo.

NOV. LVII. LVII.] *Al. LVI.* Bamb. D. I. I., deest in Vind. Mon. Berol., ubi ad marginem *const. X.*

praebeant] *praebere* Mon. Berol. Ad marg. Berol. *al. praebeant.* Caeterum voces: *praebeant subrogatis emolumenta* in Vind. non sunt, in I. deest vox *subrogatis.*

remeare] Sic Mon. Berol. *remanere* Vind.

et ut] Sic Vind. Berol. *ut* Mon.

ministrans] *ministrare* I.

voluerit] Sic Vind. Mon. *voluit* Berol., sed secunda manus scripsit *voluerit.*

instituere] Sic Vind. Berol. *constituere* Mon.

fortuite] Sic Vind. Mon. Berol. *fortuito* Hamb. Trid. Port. I. Vulgo.

Imp. Iust. Aug. Mennae, Archiepiscopo Constantinopoleos.

PRAEFATIO. Plurimi saepe clerici quibusdam oratoriis observantes domibus, aut etiam forte ab aliquibus prius instituti, ministrantur eis ab aliquibus solennes expensae, deinde separant semet ipsos divinis omnino sacramentis, propter quas ipsi noverunt causas, aut pro qualibet occasione recedunt omnino a sanctissima, in qua constituti sunt, ecclesia.

CAP. I. Sancimus igitur, non hoc fieri prohibitionem sacro ministerio, sed alios subrogari a deo amantissimis episcopis, sub quibus ipsae constitutae sunt ecclesiae, et eos haec accipere. Non enim volumus aliquibus dari lucrari, quae iam per ipsos aut propter ipsos expendebantur sanctissimis ecclesiis, quoniam nolumus per quamlibet occasionem lucrum aliquos facere ex aliorum fraudatione, sed quae ab initio ministrabantur, semper dari, et non sacrum ex hoc ministerium corrumpi. Non exsistente licentia, postquam statuti fuerint aliqui pro prioribus clericis aut a sanctissimo patriarcha, aut a provincialibus

sacratissimi] Sic Vind. *sanctissimi* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo habetur.

suscipiat] In Mon. postea positum est *R/.*

imp.] Sic Pist. *impr.* Vind. Berol. I. Deest in Mon.

Iust.] Sic dicti codd. *Iustini* I. *Iustinianus* Vulgo.

Aug.] *ā* Mon. Berol., deest in I.

Mennae] *Mane* Pist. *Mene* Berol. Quod postea Vulgo est: *sanctissimo huius regiae urbis*, in meis codd. Hamb. Trid. I. non est.

Constantinopoleos] Sic Vind. Pist. *Constantino* I. *Constantinopopoleos* Berol., ubi prior syllaba *po* punctis subiectis notata est. Mon. *coxтpo*, sed prioribus tribus litteris lineola imposita est. Hamb. Trid. *Constantinopolitano.* Vulgo *et universali eius tractus patriarchae.*

NOV. LVII. PRAEF. oratoriis] Sic Vind. *orois* Berol., sed supra lineam a sec. manu lineola posita est. Mon. *orationes.* I. *orationis.* Gr. εὐκτηρίοις.

observantes] Sic Mon. Berol. I. *observientes* Vulgo.

eis ab aliquibus] Sic Vind. Mon. Berol. I., desunt Vulgo. Gr. παρά τινῶν.

solennes] *sollempnes* Vind. Mon. Berol.

separant] Sic Berol. *seperant* Mon., in quo bis scriptum est. Haec tamen vox secunda vice deleta est.

divinis] In Vind. Mon. Berol. I. deest, quod Vulgo antea est *a.*

occasione recedunt] *recedunt occasione* I.

noverunt] Sic Vind. Mon. *noverint* Berol. Gr. γινώσκουσιν.

pro] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καθ'.

NOV. LVII. CAP. I. sancimus] Sic Mon. Berol. *saccimus* Vind.

hoc] deest in Vind. *ex*, quod Vulgo et in I. antea est, quod quidem nec Graeco τοῦτο firmatur.

ministerio] *misterio* Berol. *monasterio* Vind. *ministerio* Mon., nisi quod litterae *in* a secunda manu adscriptae sunt.

alios] Sic Vind. Mon. *al* Berol., sed circumflexo per litteram *l* traiecto; secunda tamen manus correxit *ios.*

a] Sic Mon. Berol., deest in Vind., in quo quidem secunda manus litteram *a* lineae imposuit. Gr. παρά.

amantissimis] Sic Mon. Berol., sed litterae *n* puncta subiecta sunt.

ipsae] Sic Mon. Berol. *ıp* Vind., lineola tamen superius imposita. Gr. αἱ αὐταί.

haec accip.] *accip. hoc* I.

aliquibus] Sic Mon. Berol. *abaliquibus* Vind. Gr. τισί.

lucrari] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. Berol. iam secunda manus correxit: *lucra*, quod etiam Vulgo est. Gr. κερδαίνειν.

iam] Sic Vind. Mon. *iam eis* Berol. I., quod sane Graecis non firmatur.

per] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

ipsos] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem a secunda manu deletum est.

nolumus] *volumus* I.

lucrum] *non lucrum* I.

aliquos] *aliq* Mon., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. τινας.

sacrum] *sacm* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τὴν ἱεράν.

ex hoc min.] *min. ex hoc* I.

licentia] Sic Vind. Berol. *licentiam* Mon. Gr. ἀδείας.

fuerint] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *sunt* Hamb.

pro] Sic Mon., deest in Berol. Vind., sed in utroque sequens littera *p* ita formata est, quasi significaretur *pro.*

a sanctissimo] Sic Mon. *sanctissimo* Vind. Berol. Gr. παρά.

a provincialibus] Sic Mon. *a conprovincialibus* I. *provincialibus* Vind. Berol., sed supra *pr* a secunda manu scriptum est *a.*

episcopis, rursus recedentes denuo remeare velle et expellere subrogatos, et cogi duplicia ministrare eos, qui faciunt talem expensam, dare etiam subrogatis et denuo remeare volentibus, sed illos quidem revertentes non suscipi, qui vero post discessum priorum statuti sunt, eis dari emolumenta, nullo lucro hinc ministrantibus accessu. Talia lucrari nitentibus ex sua substantia omnino praebentibus his, qui ab eis statuti sunt, emolumenta et omnes expensas, heredibusque eorum et successoribus, scientibus, quia, si etiam post haec fraudaverint, certa possessio deputabitur ex eorum substantia sacris nostris privatis, ut hinc ministratio eis fiat.

CAP. II. Illud quoque ad honorem et cultum sedis tuae decernimus, ut si quis aedificans ecclesiam, aut etiam aliter expendens in ea ministrantibus alimenta voluerit aliquos clericos statuere, non esse ei fiduciam ullam quos vult per potestatem deducere tuae reverentiae ad ordinandos eos, sed examinari a tua sanctitate sententiaque tua, et qui pontificalem sedem rexerit, semper hos suscipere ordinationem, qui et tuae beatitudini, et qui post ea opportuni videbuntur exsistere et dei

remeare velle] Sic etiam Gloss., ubi tamen Acc. notat: *alias remeantes*.
et expellere] Sic Vind. Berol. *expellere* Mon. Gr. *καὶ ἐξωθεῖν*.
faciunt] *fecerunt* I.
dare] Quod antea Vulgo est *et*, in I. Berol. deest, videturque etiam deesse in Hamb. Trid. Port., nec sane Graecis firmatur.
etiam] Sic Vind. I., fortasse et in Hamb. Trid. Port. Gr. *καί*.
subrogatis] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem syllabae *ati* a secunda manu scriptae sunt. Gr. *ἐγκαταστᾶσι*.
et denuo] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi a secunda manu adscriptum est. Gr. *καὶ τοῖς πάλιν*.
revertentes] Sic Mon. Vind. *revertentibus* Berol., ubi tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ἐπανιόντας*.
discessum] Sic I. *dicessum* Mon. Berol., ubi tamen secunda manus scripsit, ut in cont. Vind. *decessum*, quod etiam Vulgo habetur. Gr. *ἀναχώρησιν*.
dari] Sic Vind. Berol. *dare* Mon. Gr. *δίδοσθαι*.
lucro] In Vind. Mon. Berol. est *ucro*, ut prior littera *l* omittatur. Hamb. Trid. Port. *uero*. Deest in I. Gr. *κέρδους*.
hinc] Sic Vind. Berol. *hic* Mon., ubi tamen secunda manus correxit *hinc*. Gr. *ἐντεῦθεν*.
accessu] Sic Mon. Berol. Trid. Port. I. *accessum* Vind. *accedente* Vulgo. Caeterum voces *ministrantibus accessu* in Hamb. desunt.
qui ab] Sic Vind. Berol. *que ab* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.
et omnes expensas] Sic Vind. Mon., deest in Berol., in quo quidem secunda manus lineae inscripsit: *roces expressas*, lineolis superius impositis, qua re significatur *rationes expressas*. Gr. *καὶ πάσας τὰς χορηγίας*.
heredibusque] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *heredibus* Port. I., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *κληρονόμων τε*.
scientibus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo littera *c* a secunda manu scripta est.
si etiam] Sic Vind. *scientiam etiam* Mon. Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. *εἰ καί*.
haec] *hoc* I.
sacris nostris privatis] In Hamb. pro his habetur *subrogatis*.
NOV. LVII. CAP. II. honorem] In Mon. subiicitur *nostrum*, quod in Vind. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.
tuae] *tue* Vind., sed supra lineam signum positum est, quo significatur *sed*.
ut] Sic Mon. Hamb. Trid. I., deest in Vind. Berol. Port. Gr. *ὥστε*.
clericos] *cleros* I.
fiduciam] Sic Vind. Mon. *fiduciam ei* I. Quod Vulgo antea est *ei*, deest in I. *licentiam* Berol.
sed] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. Deest in Berol., ubi tamen a secunda manu lineae impositum est. Gr. *ἀλλά*.
examinari] Quod Vulgo antea est *deductos*, in Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. deest; in Hamb. pro eo habetur *eos*. Os. melius fore scripsit: *deductos eos examinari*. Caeterum in Mon. prior littera *a* a secunda manu scripta est.
hos] *hos omnes* I.
qui] In Vind. Mon. Berol. signum est, quo Vulgo significatur *quod*.
et tuae] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *tuae* Vind. Port., quod etiam Vulgo habetur. In Vind. tamen supra lineam a secunda manu adscriptum est *et*. Gr. *τῇ τε σῇ*.
post ea] Sic Vind. Mon. Berol. I. *post eam* Vulgo.

ministerio digni, ut non profanentur sancta dei (hoc videlicet quod sacris sancitur eloquiis), sed intacta haec et ineffabilia tremendaque constituta sancte et deo amabiliter et venerande tractari.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, beatitudinem tuam servare perpetue sancimus, cognoscentes, quia non minus nobis cura est sanctarum ecclesiarum utilitatem, quam ipsius animae. *Dat. III. Non. Nov. CP. imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XI., p. c. Belisarii V. C. anno secundo.* (537.)

LVIII. GLOSS.

DE HIS, QUI INGREDIUNTUR AD APPELLATIONEM, ET QUANDO PER SCRIPTURAM MANUS PROPRIAE FIAT COLLATIO LITTERARUM, ET DE IUREIURANDO DILATIONIS, ET UT CONIUNGATUR IURIIURANDO CALUMNIAE.

profanentur] Sic Vind. Mon. *prophanentur* Berol. I.

sancta] *sancti* I.

quod] In Mon. statim subiicitur *si*, quod iam a secunda manu deletum est, nec Graecis nec reliquis codd. confirmatur.

sancitur] *sanccitur* Vind. Mon.

tremendaque] Sic Berol. Mon., in quo quidem ultima vox *que* punctis subiectis notata est. Vind. *tremenda vi*, quod tamen a secunda manu mutatur, ut in cont. Gr. καὶ φρικτά.

et deo] Sic Vind. Berol. *deo* Mon., sed supra lineam a secunda manu vox *et* imposita est. Gr. καὶ θεοφιλῶς.

tractari] Sic Vind. Mon. Berol. I. *tractentur* Vulgo.

NOV. LVII. EPIL. sunt] Sic Vind. Berol. *s* Mon., lineola tamen superius iniecta, cui voci deinde puncta supposita sunt.

tuam servare] *servare tuam* I.

perpetue] Sic Vind. Mon. I. *perpetuae* Berol. *perpetuo* Vulgo.

cura] Sic Vind. Mon. I. *curare* Berol., in quo quidem ultimae litterae lineola imposita litteraeque *r* puncta subiecta sunt. Vulgo *curae*.

est] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. μέλει.

ecclesiarum] Postea Vulgo est *conservare*, I. *servare*, quod in Mon. est, deest in Vind. Berol., in quo quidem a secunda manu lineae inscriptum est, quae res glossae originem satis demonstrat, cum praesertim nec Graecis firmetur.

III. Non.] Sic Mon. *III. Nonas* Bamb. D. I. 1. *III. Nonos* Vind. *XV. Kal.* Vulgo. In Pist. Berol. Bamb. D. II. 11. I. subscriptio deest.

Nov.] Sic Mon. *Novembr.* Vind. *Noveb'* Bamb. D. I. 1. *Novemb.* Vulgo.

CP.] Sic Mon. Bamb. D. I. 1., in quo quidem his litteris lineola superius imposita est. *Cap.* Vind., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est. Vulgo *Constantinop.*

imp.] Sic Mon. *imperat.* Vind. *ipr.* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita.

DN.] *dono* Vind. *dom.* Bamb. D. I. 1. Deest in Mon.

Iust.] Sic Vind. Mon. Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *a* Mon. Bamb. D. I. 1., sed superius circumflexus iniectus est.

XI.] Sic Mon. Bamb. D. I. 1., in quo etiam haec subiiciuntur: *post a' a' no XI.* Vind. *XV.* Vulgo *XII.*

p. c.] Sic Mon. *post consuli* Vind. *post consul* Bamb. D. I. 1.

Belisarii] *Bilisiario* Vind. *Bil.* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. *Bilisario* Bamb. D. I. 1.

V. C.] *clarissimo* Bamb. D. I. 1., deest in Vind. *vic.* Mon., sed supra lineam lineola iniecta est. Quod postea Vulgo est *cons.*, in Vind. Mon. non est.

secundo] Sic Vind. *so* Bamb. D. I. 1. In Mon. voces *anno secundo* non sunt. Vulgo *II.*

NOV. LVIII. LVIII.] *R/. LVIII.* Vind. Bamb. D. I. 1. Deest in Mon. Berol. I. Bamb. D. II. 11., in quo quidem ad marginem adscriptum est *const. XI.*

his] *hiis* I.

quando] Sic Vind. Berol. *qn* Mon., sed lineola superius iniecta est.

manus propriae] Sic Vind. Mon. *proprie manus* Berol.

fiat] Sic Vind. Mon. *fiant* Berol.

litterarum] Sic Mon. Berol. *literarum* Vind.

et ut] Sic Vind. Mon. *et* Berol. *ut* I.

coniungatur] Sic Vind. Mon. *cugatur* Berol., sed litterae *c* lineola, litterae *u* autem priori circumflexus iniectus est.

iuriiurando] Sic Vind. Mon. *iureiurando* I. Berol., sed supra primam litterum *i* a secunda manu signum positum est, quo significatur *vel.*

Imp. Iust. Aug. Ioanni p. p. secundo.

PRAEFATIO. Volubile hoc et humanum, et quod manere in idem nunquam valens, sed fit quidem semper, manens autem nunquam, et legislationibus introducit aliquem tumultum, et his, quae videntur habere se recte et firme posita iudicantur; sed et ea, quae subtilium observatione cauta sunt, plerumque turbavit emergentium varietas causarum. Scimus enim, quia dudum correximus, quod male et dolose circa appellationes agebatur, quia hoc solo, ut cognitionem introducerent in iudicium, appellantes contenti, et personam facientes firmam aut per unam partem, aut etiam per cognitionem (hoc enim indifferens est), relinquebant causam, et victori omnino erat inexplicabilis victoria, non valenti neque his, quae erant iudicata, frui propter appellationem, neque appellationem examinari posse propter absentiam appellantis. §. 1. Haec nos dudum sancientes correximus, annum quidem deputantes ap-

calumniae] *calupmnie* Berol., sed ultimae litterae circumflexus subiectus est.

imp.] Sic Pist. *impr.* I. Vind. Berol., sed ultimis litteris in Vind. Berol. circumflexus impositus est, deest in Mon.

Iust.] Sic Vind. Mon. Berol. *In.* Pist. *Iustini* I. *Iustinianus* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *a* Mon. Berol., sed lineola superius iniecta est. Pist. *au.* Deest in I.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Pist. Berol. *Iohan* I.

p. p. secundo] Sic Berol. *pp. so.* Mon. Pist. *pp4 scdo* Vind., sed lineola superius iniecta est. I. *ppō secū.* Vulgo *praefecto praetorio iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. LVIII. PRAEF. hoc et humanum] Sic Mon. Berol. *humanumque* Vind. *est hoc et humanum* I. Gr. τοῦτο καὶ ἀνθρώπινον.

et quod] Sic Vind. Mon. *quod* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *quod.* I. *et quidem.* Gr. καί.

in idem] Sic Vind. *indiem* Mon. Berol. I. Gr. ἐπὶ ταὐτοῦ. Prior vox *in* Vulgo desideratur.

valens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *valet* Vulgo. Gr. δυνάμενον.

fit quidem] *siquidem* I.

manens] Sic Mon. Berol. I. In Vind. bis scriptum est. Vulgo *manet.* Gr. μένον.

autem] *aut* Berol., sed ultimae litterae *t* circumflexus impositus, et litteris *ut* puncta subiecta sunt. I. *ut.*

et] *etiam* I.

introducit] *introducat* I.

his] Sic Mon. *hiis* I., deest in Vind. Berol. *iis* Vulgo.

quae] Sic Vind. Berol. *qui* Mon.

habere se] Sic Vind. Mon. Berol. I. *se habere* Vulgo.

et firme] Sic Vind. Berol. *firme* Mon., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *et.* Gr. καὶ ἐν βεβαίῳ.

sed et] Sic Vind. Mon. *sed* Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *et.*

subtilium] Sic Mon. Berol. I. *supplicatum* Vind., sed litterae *ca* a secunda manu scriptae sunt. Vulgo *subtili.* Gr. τῶν ἀκριβῶν.

turbavit] *turbans* Berol., lineola litterae *n* iniecta, punctisque litterae *s* suppositis. Gr. ἐκίνησεν.

emergentium] In Vind. subiicitur *turbavit,* cui voci postea puncta subiecta sunt, quae vox nec Graecis firmatur.

scimus] *sacimus* I.

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. γάρ.

introducerent] Sic Vind. Berol. *introducent* Mon., quod tamen a secunda manu scriptum est.

contenti] Sic Vind. Mon. *contepti* Berol., sed litterae *e* lineola imposita, litterae *p* autem punctum subiectum est. Gr. ἀρκούμενοι.

firmam] Sic Vind. Mon. *firmas* Berol., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont.

relinquebant] Postea in Berol. *autem* interponitur, quod nec in Vind. aut Mon. est, nec Graecis firmatur.

causam] *etiam causam* I.

valenti] Sic Mon., ut tamen littera *a* a secunda manu scripta sit.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

neque] Sic I. *nec* Mon., sed ut in cont., Vind. Berol.

absentiam appellantis] *appellantis absentiam* Berol., sed ut in cont., Vind. Mon. habent, in quo quidem est *abscentiam.*

NOV. LVIII. PRAEF. §. 1. haec] *hoc* I.

sancientes] Sic Mon. Berol. *sentientes* Vind. Gr. νομοθετήσαντες.

correximus] *correxerimus* I.

deput.] *reput.* I.

pellationem offerenti, sive ipsi secundum se ingredienti, sive communiter, quatenus intra hoc litem exsequatur, et mereatur quae iusta sunt, et non relinquat ea sine provisione; deinde propter clementiam, si per occasionem iudicis appellatio prolongetur, aut per aliam quamlibet causam inevitabilem, etiam alium adiicientes annum, post quem, nisi litem compleverint, ratam manere victoris sententiam sancivimus. Haec itaque placuerunt nobis, et in communi lege conscripta sunt, et obtinere legem hanc volumus et illius observationem. §. 2. Sed plurimi interpellaverunt nos, dicentes, se quidem denunciasse appellantibus, et voluisse litem examinari, non tamen ab ipsis iudicibus impetrare valuisse propter quasdam forsan inevitabiles occupationes. Alii vero etiam ventorum immensitatem accusaverunt, et quia navigare non licuisset de provincia, contrariis flantibus ventis, per terram vero venire non valentes propter inopiam, aut certe quia in insula commanentes aliter, nisi per mare, venire non poterant, et propterea non valuerunt examinare usque ad finem negotium neque secundo anno, et quidam tempestatum acerbitatem, alii languorem inevitabilem, quae omnia ex ipsis agnoscimus rebus nobis insinuatis. Unde nos haec iuste moverunt, et legem transcendere nolentes, et his, qui per talem quandam fortunae circumventionem laeduntur, dare praesidium possibile cupientes.

CAP. I. Quid ergo agere oportebat, nisi ad legem aliam respicere, quae digne causam iuvaret? Observatio siquidem reliqua praedictae legis nostrae, sicuti praediximus, per omnia custodiatur. Si vero pro veritate inevitabile quiddam evenerit, et qui appellationis litem

ingredienti] *ingrediente* Berol., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *εἰσελθόντι.*

quatenus] *quatinus* Vind.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hunc* Vulgo.

litem] *littem* Vind., sed priori litterae t punctum subiectum est.

relinquat] *relinquant* I.

sine] Sic Vind. Mon. *sive* Berol., in quo quidem secunda manus correxit *sine.* Gr. *ἀπρονόητον.*

si] Sic Mon. Berol. *sic* Vind. Gr. *εἰ.*

adiicientes] *adicientes* Vind.

sancivimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol. *sancimus* I. Gr. *ἐθεσπίσαμεν.*

placuerunt] Sic Mon. Berol. *quae placuerunt* Vind.

in communi] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox in Vulgo deest. Gr. *ἐν κοινῷ.*

legem hanc] Sic Vind. Berol. *hanc legem* Mon. Gr. *τὸν νόμον τοῦτον.*

illius observationem] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem ad finem subiicitur *s.* Vulgo *observationem illius.* Gr. *τὴν ἐκείνου παρατήρησιν.*

NOV. LVIII. PRAEF. §. 2. forsan] *forte* I.

in] Haec vox in Vind. Mon. Berol. deest, est autem in Vind. a secunda manu supra lineam adscripta.

insula] Sic Vind. Berol. *insulam* Mon. I.

commanentes] *comanentes* Vind.

aliter] Sic Vind. Mon. *non aliter* Berol., quod tamen Graecis non firmatur.

non poterant] Sic Vind. Mon. Vox *non* deest in Berol. I. Gr. *οὐκ ἠδύναντο.*

propterea] Sic Mon. Berol. *propter* Vind.

languorem] *langorem* Vind. Mon. Berol.

inevitabilem] Sic Vind. Berol. *inevitabile* Mon., quod secunda manus correxit *inevitabili.* Gr. *ἀπαραιτήτους.*

omnia] In Mon. subiicitur *ex omnibus,* quod a secunda manu deletum est, nec sane Graecis firmatur.

ex ipsis] Sic Vind. Mon. *ad ipsis* Berol., sed secunda manus litteris *ad* puncta subiecit ac supra lineam posuit *ex.* Gr. *ἐξ αὐτῶν.*

agnoscimus] Sic Mon. Berol. *agu* Vind., sed supra litteram *u* a secunda manu scriptum est *o.*

insinuatis] Sic Mon. Berol.; in Vind. autem ultima syllaba *tis* a secunda manu adscripta est. Interpres manifesto legit *προσαγγελθέντων.*

nos haec] Sic Vind. Berol. *hec nos* Mon. Gr. *ἡμᾶς ταῦτα.*

nolentes] *volentes* I.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

NOV. LVIII. CAP. I. PR. agere] deest in I.

oportebat] *oportebit* I.

quiddam] Sic Mon. Berol. Port. *quidam* Vind., sed supra litteram *d* a secunda manu alia littera *d* scripta est. Trid. *quoddam.* Hamb. *quid.*

exsequitur, non observet, et licet ingressum et fatalem fecerit, non occurret, periclitetur biennii compendii tempus, tunc victori confirmari sententiam (quod etiam prior nostra dicit lex), sed cum quadam subdivisione, quam in praesenti adiicimus. Quia enim victores iuvimus, immensitatem temporis fingentes his, qui appellationem quidem et per fatalem ingrediuntur, non tamen ulterius examinationem subire volunt, aut etiam in mediis certaminibus relinquunt eam, propterea parvo quodam victores minuentes, consideravimus bene forte quod decet. Volumus etenim eum, qui vicit causam, si voluerit pro veritate firmari sententiam, non ex circumventione, nec ex tempore quodam, sed ex ipsa rerum veritate, etiam deserente eo, qui appellationem obtulit, ingredi, et hoc ipsum accusare, et quaerere desertorem, et sive invenire eum valuerit, sive ille non appareat, suas allegationes deducere ad medium, quippe biennio instante, ad finem tamen, ita ut unus forte supersit negotio mensis; et si quidem superior apparuerit, firmam esse sententiam, si vero inferior circa certamina, etiam eo, qui appellationem obtulit et fatalem ingressus est, non observante causam, suscipiat ex iure de-

et licet] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *dicet* Hamb. Interpres videtur habuisse *καὶ καίτοι*.

et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ad* Vulgo. Pro *κατὰ* interpres legisse videtur *καί*. Os. tamen coniicit *et per*.

fecerit] *foecerit* Mon.

occurret] Sic Vind. Mon. Berol. *occurrat* Vulgo. *occurrerit* I.

periclitetur] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Antea Vulgo et in I. scriptum est *et*.

biennii] *propter biennii* I.

compendii] Sic I. Vind. *compendio* Mon. *compendi* Berol., sed litterae *p* lineola imposita est. Vulgo *compendiari*.

tempus] In Mon. subiicitur *compendii*, quod in Vind. Berol. desideratur.

victori confirmari] Sic Mon. Berol. *victoris confirmari* Vind. *confirmari victoris* I. *confirmari victori* Vulgo. Gr. *τῷ νενικηκότι κυροῦσθαι*.

dicit] Sic Vind. *dicet* Mon., ubi tamen secunda manus correxit *dicit*. Gr. *λέγει*.

subdivisione] Sic Mon. Berol. *divisione* Vind. Gr. *ὑποδιαιρέσεως*.

praesenti] Sic Mon. Berol. Trid. Port. *praesentia* Vind. *praesenti* Hamb. Gr. *ἐν τῷ παρόντι*.

adiicimus] Sic Vind. Berol. *addicimus* Mon.

iuvimus] Sic Mon. *iubemus* I. *vivimus* Berol. *vidimus* Vulgo. Gr. *ἐβοηθήσαμεν*.

fingentes] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *figentes* Vulgo, quod praeferendum videtur ob Graecum *στήσαντες*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

subire] *quidem sub iure* Mon., sed litterae *u* puncta subiecta sunt. I. *quidem subire*. Prior vox *quidem* nec reliquis codd. nec Graecis firmatur.

parvo quodam] Sic Vind. Mon. *quodam parvo* Berol. Gr. *σμικρῷ τινί*.

minuentes] Sic Mon. Berol. *munientes* Vind. Gr. *ἐλαττοῦντες*.

bene forte] Sic Vind. Mon. Berol. *forte* I. *pulchre* Vulgo. Gr. *ἂν καλῶς*.

etenim] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem iam a prima manu deletum est. Gr. *γάρ*.

eum] deest in I.

vicit] Sic Berol. *vincit* Vind. Mon. Gr. *τὸν κρατήσαντα*.

causam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *causa* Vulgo.

vol. pro verit.] *pro verit. vol.* I.

firmari] *firmare* I.

obtulit] Sic Vind. Mon. *optulit* Berol., sed litteris *op* puncta subiecta lineaeque inscriptum est *in*. Gr. *ἐπιδιδόντος*.

invenire eum] *eum invenire* Mon., sed ut in cont., Vind. Berol. Gr. *εὑρεῖν αὐτόν*.

appareat] *apparet* I.

forte supersit] *supersit forte* I.

negotio] Sic Vind. Berol. *ex negotio* Mon. Gr. *τῷ πράγματι*.

superior apparuerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *apparuerit superior* Vulgo. Gr. *εὐδοκιμῶν φανείη*.

inferior circa certamina] Sic Vind. Mon. *circa certamina inferior* Berol. Gr. *ἐλαττοῖτο περὶ τοὺς ἀγῶνας*.

etiam eo] Sic Mon. *tamen etiam eo* Vind. *eo etiam* Berol. Gr. *καὶ τοῦ*.

qui] Sic Vind. Berol. *quod* Mon.

obtulit] Sic Vind. Mon. *optulit* Berol.

ex iure] desunt in I.

cretum: illo tantummodo adiecto, ut, sive obtineat causam is, qui etiam prius vicit, sive circa eam minor inveniatur, expensas ei modis omnibus post appellationis ingressum factas desertor praestet. Sive namque obtineat causam occasione expensarum, secundum hoc ipsum, quod etiam vincit, recte iustum est etiam expensas accipere, sive minor inveniatur, eo quod omnino ille deseruit, et contigit eum etiam deserentem vincere, expensas quidem praestet, sententia vero fruatur, gratias agens deo et praesenti legi ita iustitiam sibi servanti, et tantummodo in expensas damnificanti, quibus non lex, sed ipse absens se damnificavit. Si vero neuter occurrerit, neque victor neque victus, qui etiam secundum fatalem ingressus postea deseruit, sententia victoris maneat firma, omnibus reliquis super appellationibus scriptis legibus exsistentibus et in spatiis temporum, et in aliis. Hanc enim legem specialiter super his, qui post ingressum fatalis factum deserunt, ponimus, nihil aliarum legum aut temporum appellativorum neque perimentes, neque permutantes, firmas igitur eas etiam per hanc ponentes legem. §. 1. Illud quoque determinare optimum est, si quidem victores contigit iam sententiam promereri firmas declarantem eorum victorias, his eos frui; nihil enim eorum,

tantummodo] Sic Vind. Berol. *tnmodo* Mon., qua re *tantummodo* significatur. Gr. *μόνου*.

obtineat] Sic Vind. Mon. *optineat* Berol.

causam] Sic Mon. *ca* Vind., sed lineola superius iniecta est. Berol. *causam etiam*, sed ultimae voci *etiam* puncta subiecta sunt.

is] Sic Mon. Berol. *his* Vind.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *eam* I. Gr. ὁ καί.

eam] *ea* I.

factas] Haec vox in Vind. bis scripta est, sed secunda vice puncta supposita sunt.

praestet] *pret* Mon., sed lineola superius iniecta est.

obtineat] Sic Vind. Mon. *uptineat* Berol.

occasione] Sic Mon. Berol. *occasiom* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Gr. *προφάσει*.

secundum] Sic Vind. Mon. *set* Berol., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *κατ' αὐτό*.

iustum] Sic Vind. Berol. *victum* Mon., quod quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *δίκαιον ἂν εἴη*.

omnino ille] Sic Berol. *ille omnino* Vind. Mon. Gr. *ὅλως ἐκεῖνος*.

contigit] Sic Mon. Hamb. *contingit* Port. Trid. Gr. *γέγονεν*.

expensas] Sic Vind. Berol. *in expensas* Mon. *et expensas* I. Gr. *τὰς μὲν δαπάνας*.

gratias] *grans* Vind., sed lineola superius iniecta litteraeque *n* puncta subiecta sunt.

servanti] *ita servanti* I.

in expensas] Sic Vind. Mon. *expensas* Berol.

damnificanti] *dampnificanti* Berol.

absens] Sic Vind. *abscens* Mon. *abens* Berol. Gr. *ἀπών*.

se] Sic Mon. Berol., deest in Vind. I. Gr. *ἑαυτόν*.

damnificavit] *dampnificavit* Vind. Berol.

occurrerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *occurrit* Trid. Port. Vulgo. Gr. *ἀπαντήσειε*.

victor] Sic Mon. Berol. *victorum* Vind. Gr. ὁ *νενικηκώς*.

maneat] *manet* I.

ratis] deest in I.

exsistentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *ratis*, pro quo et *firmis* scribi posse Os. coniicit. Interpres vocem *κυρίων* non videtur in Graecis habuisse.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

deserunt] Sic Mon. *deserint* Vind. *deseruit* Berol., sed litteris *ui* circumflexus impositus est. An legendum *deseruerint?* Gr. *τοῖς ἀπολελειμμένοις*.

appellativorum] Sic Vind. Berol. *appellatorum* Mon., sed litteris *or* lineola superius iniecta est, quod tamen secunda manus mutavit in *ui*. Gr. *τῶν ἐφετικῶν*.

neque perimentes] deest in I.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

ponentes] *ponenentes* Mon.

NOV. LVIII. CAP. I. §. 1. contigit] Sic Vind. Hamb. Port. I. Mon., in quo quidem a secunda manu scriptum *contingit*, quod etiam in Berol. Trid. est. Gr. *ἔφθασαν*.

firmas] Sic Vind. Berol. *firmam* Mon. Gr. *κυρίας*.

eorum] Sic Vind. Berol. *horum* Mon.

eos] deest in I.

nihil enim eorum] *nichilorum enim* Vind. *nihil enim horum* I. Gr. *οὐδὲν γὰρ τῶν*.

quae iam determinata sunt, commovemus; si vero hactenus pendent, biennio instante et nondum transacto et nondum decreto firmatae, etiam istae eandem mereantur examinationem, et ita potiantur victores sententiis, si eas recte habere monstraverint.

CAP. II. Illud etiam iudicavimus huic oportere adiici legi. Quia enim dudum scripsimus legem, volentem ex propriae manus scriptura nullam fieri comparationem, sed ex solis documentis publice celebratis, videmus autem causarum experimentum egere competente correctione in lege, et hoc ex ipso litigantium invenimus experimento, emendare eam secundum hoc volumus schema. Crebro namque proferens quidam cuiusdam manus documentum, et ex ea faciens aut conventionem, aut suarum allegationum probationem, quum eiusdem manus adversa pars protulisset litteras, et legitimam probationem exinde vellet fieri, ex quibus ipse adversarius illud obtulerat, ille utebatur lege, quia oportet ex publice confectis documentis fieri comparationem, et non ex aliis, quae a quoquam scribuntur. §. 1. Sancimus igitur, si quando aliquid tale contigerit, et quispiam voluerit secundum eas, quae ab adversario prolatae sunt, litteras fieri examinationem, non accusetur hoc tamquam non recte sit factum. Cui enim ipse credidit, et quod protulit is, contra quem et ex quo suas affirmat allegationes, hoc non accuset accusandum, neque prohibeat comparationem litterarum ad eum fieri, licet contingat

iam] deest in I.
determinata] Sic Vind. Mon. *determinanda* Berol., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. πεπερασμένων.
hactenus] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. μέχρι νῦν.
pendent] Sic Vind. *pendent actenus* Berol., quod Graecis non firmatur. Mon. *pudent*, quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἤρτηνται.
transacto] *trasacto* Mon. Quod Vulgo postea est *et*, in Berol. plane non est. Interpres videtur legisse οὔπω τε.
decreto] *deceto* Vind., sed supra litteram *o* circumflexus positus est. Gr. ψήφου.
firmatae] *firmante* I.
victores] Sic Mon. Berol. *vitores* Vind.
monstraverint] Sic Mon. Berol. *monstraverit* Vind. Gr. ἀποδείξαιεν. Pro *habere monstr.* I. habet *monstr. habere.*

NOV. LVIII. CAP. II. PR. adiici] Sic Vind. Berol. *adici* Mon.
egere] *agere* Berol., sed ex littera *a* secunda manus facit *ae*.
competente] Sic Vind. Mon. *competenti* Berol. I.
hoc ex ipso] *ex hoc ipso* I.
crebro] *crebo* Mon. I.
ea] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *eo* Hamb.
aut conventionem] Sic Vind. Berol., desunt in Mon., sed a secunda manu lineae haec eadem imposita sunt. Gr. ,την ἐναγωγήν.

allegationum] *legum* I.
probationem] Sic Mon. Berol. *privationem* Vind. Gr. ἀπόδειξιν.
eiusdem] Sic Vind. Berol. *eisdem* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῆς αὐτῆς.
protulisset] Sic Vind. Mon. *protulisse* Berol. Gr. προεκόμισε.
legitimam] Sic Vind. Berol. *legittima* Mon., ubi secunda manus scripsit *legittimam*. Gr. νόμιμον.
obtulerat] *optulerat* Berol.
oportet] Sic Vind. Mon. I. *oporteret* Vulgo. Gr. τῷ δεῖν.
NOV. LVIII. CAP. II. §. 1. igitur] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. τοίνυν.
aliquid tale] Sic Vind. Mon. *tale aliquid* Berol. *tale* I. Gr. τοιοῦτό τι.
contigerit] Sic Vind. Berol. *acciderit* Mon.
cui] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu scriptum est *cum*. Gr. ᾧ.
is, contra quem] Sic Vind. Mon. I. *his contra quem* Berol., sed priori litterae *h* puncta subiecta sunt. Vulgo haec desunt. Interpres videtur habuisse προκεκόμικε κατά τινος.
et ex] Prior vox *et* in Vind. Berol. deest, in hoc tamen a secunda manu lineae imposita est. Gr. καὶ ἐξ οὗ.
suas] Sic Mon. Berol. *suos* Vind.
accusandum] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo et in I. An interpres habuit διαβάλλοι διαβλητέον?
eum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *id* Vulgo.

esse documentum manu cuiuscunque conscriptum. Non enim ipse sibi resistit, et quae affirmavit, haec accusabit. §. 2. Si vero etiam ex publicis archivis proferatur charta, veluti desusceptum mensae gloriosissimorum praefectorum (novimus enim etiam aliquid tale quaesitum), et quod ex publicis profertur, et publicum habet testimonium, etiam hoc susceptibile esse ad collationes manuum ponimus. Ubique enim falsitatis peccatum odio habentes, et iusiurandum praebere discutientes litteras sancivimus, et ex publicis solummodo documentis comparationem permisimus. Quapropter valeat per omnia lex illa praesenti subdivisione delata ei, iureiurando tamen comparantium modis omnibus perhibendo.

CAP. III. Quia igitur nos pro reverentia litigantium voluimus mox in principio litis iurare litigantes, actores quidem, quia non calumniantes inferant lites, fugientes vero, quia credunt satisfactionem competenter se facere, et non causa contentionis, et hanc communem posuimus legem contra omnem personam, modis omnibus hoc nulli concedentes, illud quoque adiicimus, ut, si quis probationem petierit quemquam

cuiuscunque] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *cuiusque* Port.

conscriptum] *scriptum* I.

non] Sic Vind. Mon. Berol. *neque* Vulgo I. Gr. οὐ.

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam scriptum est *enim*. Gr. γάρ.

ipse] *iste* I.

resistit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *resistet* Vulgo, quod in Mon. etiam secunda manus scripsit.

affirmavit] Sic Vind. Berol. *affirmabit* Mon., sed sec. manus correxit, ut supra in contextu positum est.

NOV. LVIII. CAP. II. §. 2. etiam] deest in I.

charta] *carta* Berol.

veluti] Sic Vind. Mon. I. *velut* Berol., quod etiam Vulgo habetur.

desusceptum] Sic Vind. I. *desuscepto* Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. ἀπόδειξις. Quod Vulgo postea est *descriptio*, in Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid. Port. desideratur, nec sane Graecis firmatur. In Mon. tamen supra lineam littera *a* posita est.

etiam] deest in I.

publicis] Sic Vind. Berol. *plubicis* Mon. Gr. δημοσίων. Quod Vulgo subiicitur *archivis*, in Hamb. Trid. Vind. Mon. I. deest, est apud Port. In Graecis sane nihil est, quo confirmetur, ideoque delendum fuit.

habet] Sic Vind. Berol. *habent* Mon. Pro *habet test.* in I. est *test. habet.*

hoc susceptibile] Sic Vind. Berol. I. *si susceptibile* Mon., sed supra litteras *si* a secunda manu scriptum est *hoc*. Vulgo *susceptibile hoc*. Gr. τοῦτο δεκτόν.

collationes] Sic Mon. Berol. *collationis* Vind. Gr. τὰς συγκρίσεις.

odio] *hodio* Vind.

discutientes] Quod Vulgo et in I. subiiciuntur *et eximentes*, desunt in Berol. Vind., ubi vox *eximentes* a secunda manu deleta est, habentur autem in Trid. Port., pro quibus Hamb. habet *exhibitas*.

sancivimus] Sic Hamb. Mon. *sanctivimus* Vind. *sancimus* Port. Trid. I. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. νενομοθετήκαμεν.

comparationem] Quod Vulgo et in I. postea est *fieri*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. desideratur, nec Graecis firmatur.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon. Gr. μέντοι.

perhibendo] Sic Vind. Mon. *peribendo* Berol. *prohibendo* Hamb. Trid. Port. *praestito* Vulgo I. Gr. διδομένου.

NOV. LVIII. CAP. III. PR. quia] *qui* Mon., sed secunda manus correxit *quia*. Ad marginem Berol. scriptum est: *de iureiurando propter calumpniam dando.* Gr. ἐπειδή.

voluimus] Sic Hamb. *volumus* Vind. Mon. Berol. Trid. Port. Gr. ἠβουλήθημεν.

quidem quia] *quod* I.

calumniantes] *calumpniantes* Vind.

fugientes] Sic Mon. Berol. *fugientis* Vind. Gr. τοὺς δὲ φεύγοντας.

se facere] Sic Vind. Mon. *facere se* Berol.

contentionis] Sic Vind. Mon. *contemptionis* Berol. Gr. φιλονεικίας.

personam] *pero soa* Berol., sed litteris *oa* lineola superius imposita est. Gr. προσώπου.

petierit] Sic Mon. Berol. *petient* Vind. Gr. ἀπαιτοίη.

quemquam] Sic Vind. Hamb. Trid. *quanquam* Vind. Port. qq Berol., sed circumflexis superius iniectis. Gr. τινά.

suorum sermonum aut litterarum, iuret prius, quia non dilationis causa hoc agit. Multi namque sola iniuriae causa, et maxime super nobilibus mulieribus, sive litterarum probatio obiiciatur, sive alia quaelibet causa, ad iusiurandum hoc concurrunt, ut in uno negotio frequenter iusiurandum praebeatur. §. 1. Sancimus, hanc perimentes iniuriam, et nolentes crebro in eodem negotio iusiurandum praeberi, ut utraque pars, dum una quidem de calumnia sacramentum praebuerit, alia vero, quia iustam putans reluctationem esse litis, adiiciat, quia in tota lite, sicubi quaesierit probationes adversarium suum, non per occasionem dilationis hoc facit, sed pro veritate, necessariam sibi a suo adversario exhibendam putans probationem, et si hoc iuraverit sacramentum, nequaquam penitus, licet crebro requirendae sint probationes, ab alterutra parte expeti sacramentum, sed dari probationes, et non crebro cogi quendam sacramenta subire, generaliter semel huiusmodi sacramento praebito.

EPILOGUS. Quae igitur visa sunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo, omnibus faciat manifesta edictis a se directis, ut omnes agnoscant, quae nobis sunt placita. *Dat. X. Kal. Septembr. CP. p. c. Belisarii V. C. anno II.* (537.)

sermonum] In Berol. haec vox a secunda manu scripta est.
aut] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu impositum est. Gr. ἤ.
agit] *agi* Mon., sed sec. manus correxit *agit*. Gr. πράττει.
et maxime] Sic Mon. Berol. *hoc agit* Vind., quod quidem ex superioribus videtur esse male repetitum.
obiiciatur] Sic Vind. Berol. *exigatur* Mon. Gr. ἀντιτεθείη.
hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. Gr. τοῦτον.
concurrunt] *concurr* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est.
frequenter] Sic Vind. Berol. *frequentius* Mon. Gr. πολλάκις.

NOV. LVIII. CAP. III. §. 1. sancimus] In Vind. Mon. Berol. non est, quod Vulgo et in I. postea intruditur *igitur*.
perimentes] *punientes* I.
ut] In Vind. Mon. Berol. non est, sed Vulgo recte haberi et prima sequentis vocis syllaba significat, quae in caussa fuit, quare exciderit. *ut dum* I. Gr. ὥστε.
dum una] *una* I.
de] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. περί.
suum] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τὸν αὐτοῦ.
dilationis] Sic Mon. Berol. *dilatationis* Vind., sed litteris *ta* puncta subiecta sunt.
facit] Sic Vind. *faciat* Mon. Berol. I. G. ποιεῖ.
necessariam] Sic Vind. Mon. In Berol. est: *necessaria*, sed ultimae litterae circumflexo iniecto, quem tamen secunda manus delevit. Gr. ἀναγκαίαν.
sibi] deest in I.
adversario] *aversario* Berol., quod tamen sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἀντιδίκου.
exhibendam] Sic Vind. Berol. *cribendam* Mon.
putans] Sic Vind. Mon. *putatis* Berol. Gr. νομίζων.
dari] Sic Mon. Berol. *dare* Vind. I. Gr. δίδοσθαι.
crebro] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen a secunda manu voci sequenti inscriptum est. Gr. πολλάκις.
quendam] Sic Vind. Berol. Hamb. *quemquam* Mon. Trid. Port. I. Gr. τινάς.
praebito] *michi praebito* Mon. *proibito* Berol. *prohibito* I. Vind., in quo sec. manus scripsit *praebito*. Gr. διδομένου.

NOV. LVIII. EPIL. visa] Sic Mon. Berol. *iussa* Vind.
omnibus faciat] *faciat omnibus* I.
placita] Sic Mon. Berol. *placida* Vind.
Dat.] Sic Bamb. D. I. 1. *datum* Vulgo. Deest tota subscriptio in Vind. Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et in I.
X.] Sic Bamb. D. I. 1. *XV.* Vulgo.
Kal.] *kl*. Bamb. D. I. 1., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
CP.] Sic Bamb. D. I. 1., sed circumflexo superius imposito. *Constantinop.* Vulgo.
p. c.] Sic Bamb. D. I. 1., sed circumflexo superius imposito. *post. cons.* Vulgo.
Belisarii] *Bilisari* Bamb. D. I. 1.
II.] *scdo* Bamb. D. I. 1.

LIX.

GLOSS.

UT IN PRIVATIS DOMIBUS SACRA MYSTERIA NON FIANT.

Imp. Iust. Aug. Ioanni p. p. secundo.

PRAEFATIO. Et priscis sancitum est legibus, nullam penitus esse licentiam domi quae sacratissima sunt agere, sed publice sinere procedere et credulitatem et dei culturam secundum sanctiones de his sacris actibus traditas. Et nos autem hanc in praesenti ponimus legem, quam cum cautela omni tenere volumus. Omnibus enim interdicimus magnae huius civitatis habitatoribus, magis autem etiam totius ditionis, in domibus suis habere quasdam quasi orationum domus, et in his sacra celebrare mysteria, et hinc fieri quaedam catholicae et apostolicae traditioni extranea. Sed si quidem domos ita simpliciter aliqui habere putant oportere in suis sacras, orationis videlicet solius gratia, et nullo

NOV. LIX. LIX] *R/. LVIIII.* Bamb. D. I. 1., deest in Vind. Mon. Bamb. D. II. 11. Berol., ad cuius marginem tamen adiectum est *const. XII.*

ut in privatis domibus] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon.

mysteria] Sic etiam Contius. *misteria* Vind. Berol. Mon. I. *ministeria* Hamb. Trid. Contius ad marginem.

imp.] *impr.* Vind. Berol. I., deest in Mon.

Iust.] Sic Vind. Mon. Berol. *Iu* Pist. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *au* Pist. *a͞* Mon., deest in I.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol. Pist., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. *Ioha͞* I.

p. p. secundo] Sic Pist. Berol. Mon. *ppo4 scdo* Vind. *pp.* Hamb. Trid. *pp secun* I. *praefecto sacrorum Orientis praetoriorum iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. LIX. PRAEF. priscis] Sic Vind. Berol. *priscis quidem* Mon., quod tamen Graecis non firmatur.

sancitum] Sic Mon. Berol. *sanctum* Vind.

nullam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nulli* Vulgo.

et credulitatem] Sic Vind. Mon. *in credulitatem* Berol. I. Gr. *καί.*

sanctiones] Sic Vind. Mon. *sancciones* Berol. *sanctionem* Vulgo. *sancionem* I. Gr. *κατὰ τοὺς θεσμούς.*

sacris] Sic Mon. *sacratis* Vind. Berol. I. Gr. *ταῖς ἱερατικαῖς.*

traditas] Sic Vind. Mon. Berol. *traditam* Vulgo I. Gr. *παραδεδομένους.*

autem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *etiam* Port., quod etiam Vulgo habetur. Gr. *δέ.*

quam] Sic Mon. Berol., deest in Vind., ubi tamen a secunda manu haec vox scripta est. Gr. *ὅν.*

cautela omni] Sic Mon. Berol. *omni cautela* Vind. I. Gr. *ἀσφαλείᾳ πάσῃ.*

etiam] Sic Berol., deest in Vind. In Mon. I. tantum a secunda manu scriptum est. Gr. *καί.*

totius] Vulgo subiicitur *nostrae*, quod in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec in Graecis habet, quo firmetur.

ditionis] Sic Vind. Mon. *dictionis* Berol.

orationum] *orationis* I.

domus] Sic Vind. Mon. *domos* Berol. Gr. *οἴκους.*

sacra] *sacrata* I.

mysteria] *misteria* Vind. Mon. Berol.

hinc] *hic* Berol., sed secunda manus correxit *hinc.* Gr. *ἐντεῦθεν.*

catholicae] Sic Vind. Berol. *acatholicae* Mon., sed supra ultimum *ae* littera *a* posita est.

et] Sic Vind. Mon. I. *atque* Berol.

apostolicae] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimis litteris *ae* littera *a* inscripta est.

traditioni] Sic Vind. Berol. *traditione* Mon.

aliqui habere] Sic Vind. Berol. *abere aliqui* Mon., sed supra litteram *a* secunda manus litteram *h* posuit; utrumque tamen a secunda manu scriptum est.

suis sacras] Sic Vind. *suis sacris* Berol. *sacris suis* I. *sub sacris* Mon., sed litterae *b* punctum subiectum lineaeque inscriptum est *is.* Gr. *ἐν τοῖς ἑαυτῶν ἱερούς.*

orationis] Sic Hamb. Berol., in quo quidem supra ultimam syllabam *is* a secunda manu scriptum est *vel ibus.* Vind. *orationes.* Mon. *orotbs*, sed litteris *ot* lineola imposita litteraeque *b* punctum subiectum est. I. *oratoriis.* Port. Trid. *orationum.* Gr. *εὐχῆς.*

nullo] Sic Vind. Mon. *in nullo* Berol., quod tamen Graecis non firmatur.

celebrando penitus horum, quae sacri sunt mysterii, hoc eis permittimus Invidia enim nulla est, si volunt citra haec habere habitacula quaedam. et in eis tanquam in sacris orare, aliis autem omnibus abstinere, tamen nisi in eis voluerint aliquos invitare clericos, hic quidem sanctissimae maioris ecclesiae et sub ea sanctissimarum domuum, voluntate et probatione sanctissimi archiepiscopi ad hoc deputatos, in provincia vero deo amabilium episcoporum. Nulla novitate sedi eius beatitudinis ex praesenti nostra facienda lege circa exsistentia ei quolibet modo in ordinationibus aut gubernationibus hic aut in provinciis iura, sed omnibus competentibus ei quolibet modo et tempore ratis nunc et in reliquum omne tempus servandis. Sancimus, tuam haec conservare gloriam, et manifesta omnibus per litteras proprias constituere, quatenus per omnia valeat lex. Hoc enim et gloriosissimo praefecto felicis huius urbis, et sanctissimo archiepiscopo et universali patriarchae praecepimus, ut

horum] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. τῶν.

sacri] *sacris* Mon., sed ultimae litterae *s* puncta imposita subiectaque sunt.

sunt] Sic Vind. Berol. In Mon. subiicitur *aut*, cui tamen voci lineola superius iniecta est, qua re *autem* significatur, verum haec res Graecis non firmatur.

mysterii] Sic Mon. *misterii* Vind. *ministerii* Berol. Gr. λειτουργίας.

enim] In Mon. subiicitur *e*, cui litterae punctum subiectum est.

citra] Sic Berol. Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *circa* Port. Vulgo. Gr. τούτων χωρίς.

sacris] Sic Mon. Berol. *eis sacris* Vind., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. ἐν ἱεροῖς.

tamen nisi] Sic Vind. Berol. *nisi* Mon. *nisi tamen* I. Vulgo. Interpres verbotenus videtur in Graecis transtulisse πλὴν εἰ μή.

eis] *equis* Mon., sed secunda manus correxit, ut supra. Gr. ἐν αὐταῖς.

voluerint] Sic Vind. Mon. *voluer* Berol., sed supra litteram *r* a secunda manu lineola posita est. *voluerit* I. Gr. βουληθεῖεν.

hic] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind.

voluntate] *voluntatem* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. γνώμῃ.

et] Sic Mon. Berol. *ac* Vind., quod etiam Vulgo et in I. habetur.

deo] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. θεοφιλεστάτων.

beatitudinis] Sic Mon. Berol. *beatitudini* Vind. Gr. μακαριότητος.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

facienda lege] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui verborum ordo etiam Graecis firmatur. Vulgo *lege facienda*.

ei] Sic Vind. *ei ei* Berol. *eo* Mon., quod tamen secunda manus correxit *ei*. Gr. αὐτῷ.

quolibet] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *quodlibet*. Gr. καθ' οἱονδήποτε.

aut gubernationibus] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἢ διοικήσεσιν.

aut] Sic Mon. Berol. *au* Vind., lineola tamen superius iniecta, quod secunda manus correxit *aut*. Gr. ἢ.

iura sed] Sic Vind. Berol. *iurasse* Mon., sed litterae *s* punctum subiectum, litteraeque *e* impositum est *et*. Gr. δίκαια ἀλλά.

omnibus] Sic Vind. Berol. *domibus* Mon., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. πάντων. Quod Vulgo postea subiicitur *etiam*, in Trid. Port. I. est, desideratur autem in Vind. Mon. Berol. Hamb., nec Graecis firmatur.

ei] Sic Vind. Berol. *eo* Mon., sed secunda manus correxit *ei*. Gr. αὐτῇ.

in] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed tantum a secunda manu lineae haec vox imposita est. Gr. εἰς.

reliquum omne] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *omne reliquum* Berol. Port., quae verborum collocatio Graecis sane non firmatur.

sancimus] Quod Vulgo subiicitur *autem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum visum est.

haec] *hoc* I.

proprias] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. οἰκείων.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind. I.

hoc] Sic Vind. Mon. I. *haec* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Gr. τοῦτο.

praefecto] *perfecto* I.

felicis] Sic Vind. Mon. *felicissime* Berol. Gr. εὐδαίμονος.

praecepimus] Sic Mon., Berol. *praecipimus* Vind. I. Aoristum sane tempus etiam Graeca confirmant.

ut] Sic Vind. Mon., deest autem in Berol. Gr. ὥστε.

ex civili et sacerdotali virtute haec perpetue custodiantur. Sciant autem et ipsi domnum domini, quia, si non haec custodierint, ipsi quidem sub imperiali fient motu; domus autem, in quibus aliquid tale agitur, et publicae fient, et sub sacratissimum nostrum aerarium deducentur. Si autem et aliquos contingit tale aliquid in suis habere domibus, sciant, nisi intra tres menses, ex quo haec lex insinuata fuerit, haec correxerint, et ad figuram a nobis ordinatam deduxerint, sub praedicta poena fient. Haec autem agi cum veritate, non per aliquam calumniam volumus; veracium enim solummodo sumus ****. Haec sancimus tuam custodire celsitudinem, et nihil tale fieri concedere. Scito enim, quia, si didicerimus, quia tibi tale aliquid nunciatum, deinde non prohibuisti aut tu aut successores tui cinguli futuri, ipse quidem quinquaginta librarum auri expones poenam, et qui successores cinguli fuerint, parens

et ex civili] Sic Vind. *ex civili* Mon. Berol. Gr. ἔκ τε τῆς πολιτικῆς.

autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *enim* I. Gr. δέ.

domnum] Sic Mon. Berol. *domum* Vind. I., sed in Vind. secunda manus supra ultimam litteram *m* posuit.

haec] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. ταῦτα.

imperiali] Sic Vind. Berol. *inperiali* Mon.

domus] Sic Mon. Berol. *domus* Vind. Gr. οἰκίαι.

aliquid tale] *tale aliquid* I.

agitur] Sic Vind. *ag* Mon. Berol., sed litterae *g* littera *i* imposita est. Gr. πράττεται.

aerarium] *errarium* Vind. Mon. Berol.

si] Sic Vind. Berol. *sin* Mon.

contingit] Sic Mon. Berol. I. *conting* Vind., sed supra litteram *g* lineola posita est. Vulgo *contingat*. Sane indicativum modum vel Graeca agnoscunt.

in suis habere] Sic Vind. Berol., quod etiam Graecis firmatur. Mon. *iam habere in suis*.

sciant] Quod postea Vulgo interponitur *quod*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

intra] Sic Vind. Berol. *int* Mon., sed ad ultimam litteram *t* littera *a* apposita est.

haec lex] Sic Vind. Mon. *et lex* Berol., sed supra vocem *et* a secunda manu positum est *haec*. Gr. ὅδε ὁ νόμος.

insinuata] *insinuati* I.

haec] *hoc* I.

a nobis] Sic Mon. Berol. *nobis* Vind. Gr. παρ' ἡμῶν.

deduxerint] Sic Mon. Berol. *deduxer* Vind., sed ultimis litteris lineola imposita est. Gr. ἀγάγοιεν.

sub praedicta] Sic Mon. *sub praedictam* Berol., sed litterae *b* punctum subiectum ultimaque littera *m* a secunda manu deleta est. Vind. *supradicte*. Gr. ὑπὸ τὴν εἰρημένην.

poena] Sic Mon. *pene* Vind. *penam* Berol., sed ultima littera a secunda manu deleta est.

aliquam] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen a secunda manu haec eadem vox supra lineam adscripta est. Gr. κατά τινα.

veracium] In Mon. syllabae *ium* a secunda manu scriptae sunt. Berol. *verantium*, litterae *a* autem circumflexus iniectus est, quem secunda manus delevit. Litteris *n* ambabus puncta subiecta sunt. Sic, ut in cont. et Glossa habet, ubi notat Accurs. *alias veritatis*. Gr. τῶν γὰρ ἀληθῶν.

sumus] Quod Vulgo et in I. subiicitur *amatores*, in Vind. Mon. Berol. non est; cum tamen Graeca pleniora sint, ut tale aliquid videatur deesse, lacunae signa ponenda fuerunt.

sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon. Gr. θεσπίζομεν.

et] Sic Mon. Berol. *ut* Vind. Gr. καί.

tale] *tale aliquid* Mon., quod tamen Graecis non firmatur.

quia si] *quasi* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὡς εἰ.

didicerimus] Sic Mon. Berol. *dicerimus* Vind. I. Gr. μάθοιμεν.

quia] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., deest in Trid. Port. Gr. ὅτι.

nunciatum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *denunciatum* Vind.

ipse] Sic Mon. Berol. *ipi* Vind., sed supra lineam circumflexus positus est. Gr. αὐτός.

expones] Sic Vind. Berol. *exponens* Mon. I. Gr. καταθήσεις.

cinguli] Postea Vulgo est *tui*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque delendum fuit.

parens] Sic Vind. Berol. *parcens* Mon., sed supra litteram *c* secunda manus posuit litteram *r*. Gr. πειθομένη.

autem tibi officium idem sustinebit damnum, quia rem nobis studiosam et sanctissimae ecclesiae custodientem unitatem et prohibentem, quae aperte interdicta sunt, agi latenter passum est et commissum despicere; et circa ipsum cingulum periclitabitur, insuper et ipsam domum, in qua aliquid tale agitur, fieri publicam et sub sacratissimum venire aerarium.

EPILOGUS. Scriptum autem est a nobis et sanctissimo patriarchae felicis huius urbis, ut et ipse huius ponat rei providentiam. Volumus enim sacerdotaliter et iudicialiter haec servata durare in reliquum tempus immutilata. *Dat. III. Nonas Novemb. CP., imp. DN. Iustiniano PP. Aug. anno XI., p. c. Belisarii V. C. anno secundo.* (537.)

LX.

DE EXPENSIS, QUAE FIUNT CIRCA DEFUNCTORUM EXSEQUIAS.

Imp. Iust. Aug. Ioanni, p. p. secundo.

PRAEFATIO. Singula bonorum operum a nobis dei consilio oportet

idem] Sic Mon. Berol., deest in I. *iesud* Vind., sed litterae *u* lineola imposita circumflexusque per litteram *d* traiectus est.

sustinebit] Sic Vind. Berol. *sustenebunt* Mon. Gr. ὑποστήσεται.

damnum] *idem damnum* I.

rem nobis] Sic Mon. Berol. *nobis rem* Vind. Gr. πρᾶγμα ἡμῖν.

custodientem] *custodientes* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. φυλάττον.

quae] Vulgo et in I. subiicitur *a nobis*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur, ideoque omittendum fuit.

aperte] Sic Mon. Berol. *a patre* Vind.

interdicta] *interdicte* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀπηγορευμένα.

passum] *passus* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἠνέσχετο.

et] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port., deest in Berol.

despicere commissum] Sic Vind. Berol. I. *commissum despicere* Vulgo, quod sane Graecis non firmatur.

agitur] Sic Vind. Berol. *ag* Mon., sed supra litteram *g* littera *i* posita est. Gr. πράττεται.

aerarium] *erarium* Mon. Berol.

NOV. LIX. EPIL. autem est] Sic Mon. Berol. *est* I. *est autem* Vind. Gr. δέ. Quod Vulgo postea scribitur *exemplar*, in Vind. Mon. Berol. et I. non est, nec Graecis firmatur.

sanct.] *a sanct.* I.

patriarchae] *patriarcha* I.

felicis] Sic Mon. Berol. *et felicis* Vulgo. *felicissimae* I.

huius] *h9* Mon. *huic* I.

ponat] Sic Mon. Berol. *pena* Vind.

in] *et in* I.

immutilata] *inmutilata* Mon. Berol. *inmutiliqta* Vind., sed ultimae litterae *i* punctum subiectum est.

Nonas] *Nonos* Vind. *Non.* Vulgo. In Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. 1. aut in I. subscriptio plane non est.

CP.] *Cap.* Vind. *Constant.* Vulgo.

imp. DN.] *impr. dono* Vind., sed supra has voces lineola posita est.

Iustiniano] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *a.* Vulgo.

p. c.] Sic Vind., sed superius lineola imposita est. *post* Vulgo.

Belisarii] *Bilisarii* Vind.

V. C.] *u et* Vind., sed litterae *u* circumflexus impositus est. Vulgo subiicitur *cons.*, quod in Vind. desideratur.

anno secundo] Sic Vind. *ann. II.* Vulgo.

NOV. LX. LX.] *R/. K* Vind., quod corrigendum videtur Ξ, ut rubrica sexagesima designetur; ad marginem adscriptum est: *va* h. e. *vacat.* Deest in Berol. Paris. In Mon. tota haec Novella non est.

de expensis] Haec et reliqua inscriptionis in Vind. Berol. sunt, in Paris. desunt. Vulgo *de debita impensa in exsequiis defunctorum.* Ad marginem Contius: *ex veteri manuscripto Antonii Contii.*

imp.] *impr.* Vind. *idem imperator* Vulgo.

Iust.] Sic Vind. Par., deest Vulgo.

Ioanni] *Ioh* Vind., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Haec et reliqua inscriptionis in Par. desiderantur.

p. p. secundo] *pporum scdo* Vind., sed supra has voces lineola posita est. Vulgo *praefecto praetorio iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. LX. PRAEF. operum] *opm* Berol.

consilio] Sic Vind. Berol. *consilio* Par. *auxilio* Vulgo. Gr. βουλήσει.

accipere principium aut si qua ea, quae ab aliis facta sunt bona, secuta est corruptio, hanc emendari a nobis et in antiquum reduci ordinem, ut nos aut factione rei aut correctione ad bonos actus studeamus habere semper participium. Quale videlicet aliquid et super exsequiis defunctorum factum non recte perspeximus emendare, et donare hominibus, ne duplicem sustineant difficultatem, simul quidem, ut quae sua sunt, amittant, simul autem pro se damnificandi. Sed quod Constantinus piae memoriae recte cogitans disposuit, et post haec Anastasius piae memoriae firmavit, adiiciens etiam reditus causae, hoc nos ipsi, quum periculum patiatur cadere, reparare et dare cum omni cautela et terminis competentibus cogimur, durare illud facientes immortale. Constantino enim piae memoriae nongentis octoginta ex diversis corporibus felicissimae huius urbis sine tributis dante sanctissimae maiori ecclesiae,

aut si] Sic Berol. Paris. *ausi* Vind. Gr. ἢ κἂν εἰ.

qua ea] Sic Berol. Paris. *quae* Vind.

facta] Sic Vind. Paris. *fca* Berol., sed supra lineam a secunda manu linea posita est.

secuta] Sic Vind. Berol. *sunt secuta* Paris., videturque superioris vocis habere repetitionem.

corruptio] Sic Vind. Paris. *correptio* Berol. Gr. παραφθορά.

hanc emendari] Sic Vind. Paris. *hac emendae* Berol. Gr. ταύτην ἐπανορθωθῆναι.

in antiquum] Sic Vind. Paris. *ad antiquum* Berol. Gr. εἰς τὴν ἀρχαίαν.

aut factione] Sic Berol. *factione aut* Vind. *faccoem* Paris., sed ultimis tribus litteris lineola imposita est. Gr. ἢ τῇ ποιήσει.

correctione] Sic Vind. *correptione* Berol. *rei correptione* Paris. Gr. ἢ τῇ ἐπανορθώσει.

bonos] Sic Vind. Paris. *bos* Berol., sed lineola superius imposita.

actus] Sic Paris. Berol. *actos* Vind. Gr. πράξεις.

studeamus] Sic Vind. Berol. *studamus* Paris.

semper] Sic Vind. Berol. *aliquid semper* Paris., quod sane Graecis non firmatur.

et super] Sic Paris. Prior vox *et* in Berol. Vind. Gr. καὶ ἐπί.

exsequiis] *exequiis* Vind. Berol.

factum] Sic Paris. Berol., deest in Vind. Gr. γινόμενον.

et donare] Sic Berol. *et emendare cdonare* Paris., deest in Vind. Gr. καὶ χαρίσασθαι.

hominibus] Sic Vind. Berol. *hoie* Paris., sed supra lineam lineola posita est. Vulgo *omnibus*. Gr. τοῖς ἀνθρώποις.

ne duplicem] Sic Vind. Berol. *publicem* Paris. Gr. μὴ διπλῆν.

amittant] Sic Paris. *amittat* Vind. [illegible] Berol. Gr. ἀποβάλλοντας.

simul autem] Sic Paris. Berol. *autem*

simul Vind. Quod post *autem* Vulgo subiicitur *ut*, in his tribus codd. mss. non est, nec sane Graecis firmatur.

damnificandi] Sic Vind. *dampnificandi* Berol. Paris. *damnificentur* Vulgo.

piae memoriae] *pie memorie* Berol. Paris.

recte cogitans] Sic Berol. *retractans* Vind. Paris. Cum Graeca habeant ὀρθῶς ἐννοήσας, exinde efficiendum videtur esse *recte tractans*.

et post] Sic Berol. Vind. Prior vox *et* in Paris. non est. Gr. καὶ ὕστερον.

firmavit adiiciens] *retractans disposuit* Paris. *firmavit adiciens* Berol. Gr. ἐβεβαίωσε προσθείς.

reditus] Sic Vind. Paris. *aditus* Berol. Gr. πρόσοδον.

hoc] Sic Vind. Paris. *haec* Berol. Gr. τοῦτο.

terminis] Sic Paris. Berol. *terminus* Vind.

competentibus] Sic Vind. Berol. *compete tibi* Paris., sed secundae litterae *e* lineola imposita est.

durare] Sic Vind. Berol. Paris., deest Vulgo. Gr. μένειν.

illud] Sic Vind. Paris. *illu* Berol., sed litterae *u* lineola superius iniecta est. Gr. αὐτό.

facientes] Quod Vulgo postea est *manere*, in Vind. Paris. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.

immortale] Sic Berol. *inmortale* Vind. Paris.

Constantino] *Cost* Berol., sed ultimis litteris lineolae impositae sunt.

piae memoriae] *pie memorie* Berol.

nongentis] Sic Vind. Berol. *nongentis* Vulgo.

octoginta] Vulgo subiicitur *ergasteria*, quod in Vind. Berol. Paris. desideratur, ideoque omittendum esse visum est.

dante] Sic Vind. Berol. *dare* Paris. Gr. δεδωκότος.

sanctissimae] *sanctissime* Berol. *maiori sanctissimae* Paris.

maiori] *maioris* Vind.

Anastasio vero piae memoriae non solum ergasteriis illis quinquaginta et centum adiiciente, sed et reditum certum largiente per duas pragmaticas formas, quatenus quod ex ipso reditu colligitur aurum, proficiat ad ea, quae dantur a deo amabilibus oeconomis his, qui ad hoc laborant, plurimi plerumque adierunt nos, dicentes, non similiter causam procedere, neque sine mercede fieri defunctorum exsequias, sed exigi amare et invenire plurima foris nomina et corpora, quae etiam invitos exigunt lugentes et cogunt dare non habentes. Haec omnia iustum iudicavimus competenti correctione digna facere.

CAP. I. Primum itaque ea, quae per ergasteria plurimam susceperint laesionem et deminutionem, ad plenum restituimus sanctissimae maiori ecclesiae, sacram propter hoc scribentes formam ad urbis praefecturam, quatenus ipsa cum obediente sibi officio traderet mille centum ergasteria omnibus modis deo amantissimis ecclesiae defensoribus et oeconomis memoratae sanctissimae ecclesiae, octingentis quidem in corporibus ergasteriorum praebendis deo amantissimis ecclesiae defensoribus trecentis autem dei cultoribus oeconomis, ut deo amabiles oeconomi

piae memoriae] *pie memorie* Berol.
illis] Sic Vind. Paris, deest in Berol. Gr. ἐκείνοις.
quinquaginta et centum] *L .et C* Berol.
adiiciente] *aditicdum* Paris. *additientes* Berol.
reditum] *redditum* Vind. Berol. Paris.
certum] *C* Paris.
largiente] Sic Vind. Berol. *largientem* Paris.
quatenus] *quatinus* Vind. Berol.
reditu] *reddit*u Vind. Berol.
aurum] *arro*ꝫ Paris.
proficiat] Sic Vind. Paris. *profitiat* Berol.
quae] *que* Berol.
a deo] Sic Vind. Berol., desunt in Paris. Gr. παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων.
oeconomis] *yconomiis* Vind. Berol.
hoc] Sic Vind. Paris. *haec* Berol. Gr. πρὸς τοῦτο.
adierunt] Sic Vind. Berol. *addic* Paris., sed ultimis litteris *ic* lineola imposita est. Gr. προσῆλθον.
nos] Sic Vind., deest in Berol. Paris. Gr. ἡμῖν.
procedere] Sic Berol. Paris. *proaccedere* Vind. Gr. προϊέναι.
exsequias] *exequias* Vind. Berol.
amare] Sic Vind. Berol. *amanere* Paris. Gr. πικρῶς.
nomina] Sic Vind. Berol. *nova* Paris. Gr. ὀνόματα.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Paris.
invitos] Sic Paris. *invitus* Vind. Berol. Gr. ἄκοντας.
dare] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. διδόναι.
competenti] Sic Vind. Berol. *competente* Paris.
correctione] *correcoem* Paris., sed ultimis litteris lineola superius iniecta est.
facere] Sic Berol. Paris. *faceret* Vind.
NOV. LX. CAP. I. quae] *que* Berol. *per quae* Paris., quod quidem ex inferioribus haustum est.
susceperint] Sic Vind. Berol. *susceperunt* Paris.
deminutionem] *diminutionem* Berol.
plenum] Sic Vind. Berol. *plena* Paris. Gr. εἰς πλῆρες.
maiori] Sic Berol. Paris. *maioris* Vind. Gr. μεγάλῃ.
propter] Sic Vind. Berol. *pro* Paris. Gr. ὑπὲρ τούτου.
praefecturam] *formam s praefecturam* Paris., in quo quidem litterae *s* lineola imposita est.
quatenus] *quatinus* Vind.
obediente] *obedientes* Vind.
mille] *nulle* Berol.
oeconomis] *yconomis* Vind. *conomis* Berol.
memoratae] Sic Berol. Paris., deest Vulgo. Gr. τῆς εἰρημένης. Quod post *sanctissimae* Vulgo est *dictae*, in Berol. Paris. deest. Vind. *memoratae*.
deo] *deo et* Paris., quod tamen Graecis non firmatur.
amantissimis] *anmantissimis* Paris.
defensoribus] Sic Paris. *defensoris* Vind. *ecclesiae defensoribus* Berol. Gr. ἐκδίκοις.
trecentis autem] Sic Paris. *et economis ecctis aut* Berol. *oeconomiis autem* Vind.
oeconomis] Sic Paris. *conomis* Berol., deest in Vind.
ut] Sic Vind. Paris. *et* Berol. Gr. ὥστε.
oeconomi] *eoconomi* Berol. *oeconomii* Vind.

habeant quadraginta ergasteria, et reditum ab Anastasio divae memoriae donatum, nequaquam querentes, tanquam minor sit, sed supplementum ex trecentorum ergasteriorum datione habentes, facere menstruorum expensas et decanis, et aliis ordinibus, deo amabiles autem defensores habentes octingenta ergasteria et appellatos decanos praebere, et aliud ministerium facere, quod defunctorum exsequiae volunt, quatenus per hoc damna auferantur lugentium.

CAP. II. Oportet igitur supradicta mille centum ergasteria custodiri et deo amabilibus oeconomis et defensoribus semper sine tributis et sine deminutione, et supplenda a gloriosissimo praefecto felicis huius urbis, si quis fiat casus quolibet modo aut mutatio horum faciei aut mercationis, ut deo amabiles quidem oeconomi, habentes praediorum gubernationem, quae sepulturis deputata sunt, habentes quoque etiam sine tributis trecenta ergasteria, defensores autem octingenta, circa funus defunctorum faciant gubernationem. Ea quidem, quae ex praediorum reditu accedunt, a deo amabilibus oeconomis dari sepulturis, sicut

habeant] Sic Vind. Berol. *hat* Paris., sed lineola superius iniecta est.

quadraginta] *quadrigenta* Vind. *XL.* Berol. *L.* Paris. *trecenta* Vulgo.

reditum] *redditum* Berol.

divae] Sic Paris. Vind. *diu* Berol., sed ultimae litterae *u* lineola imposita est.

minor] Sic Vind. Berol. Paris. *minus* Vulgo. Gr. *ἐλλιπής*.

ergasteriorum] Sic Berol. *ergasticorum* Vind. Paris., sed litteris *ic* lineola superius imposita est.

datione] Sic Berol. *donatione* Vind. Paris. Gr. *δόσεως*.

habentes] *hns ser aut defensores hns* Paris., sed voci primae, tertiae, quintaeque lineolae iniectae sunt.

menstruorum] Sic Paris. *ministeriorum* Berol. *ministrorum* Vind. Gr. *μηνιαίων*.

et aliis] Sic Paris. In Vind. Berol. antea est *menstruas*, quod tamen ex superioribus huc male translatum videtur esse.

deo] Quod Vulgo postea est *vero*, in Berol. non est, est autem in Paris.

autem] Sic Vind. *aut* Berol., deest in Paris., nec Vulgo habetur.

octingenta] Sic Vind. Paris. *octaginta* Berol. Gr. *τὰ ὀκτακόσια*.

decanos] Sic Vind. Berol. Paris. *lecticarios* Vulgo.

aliud] Sic Vind. *illud* Paris. *aliu* Berol., sed ultimae litterae *u* lineola iniecta est. Gr. *τὴν ἄλλην*.

exsequiae] *exequiae* Vind. Paris. *exequi* Berol. Gr. *ὅσία*.

volunt] Sic Paris. Berol. *voluit* Vind. Gr. *βούλεται*.

damna] *dampna* Berol. Vind. *damna igitur* Paris.

NOV. LX. CAP. II. igitur] Sic Paris. Berol., deest in Vind. *ergo* Vulgo. Gr. *τοίνυν*.

supradicta] In Vind. postea est *igitur*, quod in Berol. Paris. non est.

amabilibus] Sic Vind. Berol. *amabiles* Paris.

oeconomis] *oeconomiis* Vind. Gr. *οἰκονόμοις*.

sine deminutione] *sum diminutione* Berol., sed priori voci lineola iniecta est.

et supplenda] Sic Vind. Berol. *supplenda et* Paris. Gr. *καὶ ἀναπληρούμενα*.

felicis huius] Sic Paris. Berol. *huius felicis* Vind. Gr. *εὐδαίμονος ταύτης*.

si quis] deest in Vind., est autem in Berol. Paris. Gr. *εἴτις*.

fiat] Sic Berol. Vind. *fiad* Paris.

horum] Sic Vind. Paris. *eorum* Berol.

faciei] Sic Paris. Vind. *fatiei* Berol.

oeconomi] Sic Berol. Paris. *oeconomii* Vind. Gr. *οἰκονόμους*.

gubernationem] Sic Vind. Berol. Paris. *administrationem* Vulgo. Gr. *διοίκησιν*.

sepulturis] Sic Vind. Berol. Paris. *sepulcris* Vulgo. Gr. *ταῖς ταφαῖς*.

deputata] Sic Berol. *deputate* Vind. *depraedicta* Paris. Gr. *ἀπονεμομένων*.

sunt] Sic Vind. Berol., deest in Paris.

quoque] Sic Vind. Berol. Paris., deest Vulgo.

defensores] Sic Berol. *et defensores* Paris. *defensore* Vind. Gr. *τοὺς δὲ ἐκδίκους*.

octingenta] Sic Vind. Paris. *LXXX.* Berol. Gr. *ὀκτακόσια*.

funus] Sic Vind. Paris. Berol. *exsequias* Vulgo.

ea] Antea Vulgo est *igitur*, quod in Vind. Berol. desideratur.

reditu] *redditu* Berol.

oeconomis] Sic Paris. Berol. *oeconomiis* Vind.

dari] Sic Vind. Paris. Berol. *dentur* Vulgo. Gr. *ἐπιδίδοσθαι*.

descendentes dicimus, adiecto etiam ex trecentis ergasteriis cremento, quod et ipsum in ipso opere percipere petierunt. Quia mille igitur centum ergasteriorum in hac exsistentium felici urbe plurima ceciderunt, praecipimus secundum praesens tempus repleantur haec, et horum mille centum ergasteriorum numerum imminutum et sine tributo, divisum secundum dictum a nobis modum servari et deo amabilibus oeconomis, et dei cultoribus defensoribus, ut tamen non minus sint decani seu laboratores octingentis deputati deo amabilibus defensoribus, pro vero trecentis datis deo amabilibus oeconomis licentiam esse iisdem deo amabilibus viris, si voluerint, in corporibus accipere trecenta ergasteria aut omnia, aut quaedam ex his, aut percipere occasione appellatorum excusatorum pecunias pro cunctis aut pro aliquibus ergasteriis, ipsasque pecunias, quas hactenus non habebant (sicut et ipsi nostram docuerunt potestatem), eas expendere circa defunctorum exsequias, ut et ex his pecuniis, et ex reditibus praediorum distributio fiat et decanis et ascetriis et ca-

descendentes] Sic Vind. Paris. *defendente* Berol. Gr. ὑποχατιόντες.

dicimus] Sic Vind. *dms* Berol., sed lineola superius imposita est. Paris. *dn9*, sed supra lineam lineola iniecta est. Gr. ἐροῦμεν. Os. melius fore scripsit *dicemus*.

cremento] Sic Vind. Paris. Berol. *incremento* Vulgo.

et] Sic Vind. Berol. Paris. *etiam* Vulgo.

percipere] Sic Vind. Berol. *et praecipere* Paris. Gr. λαμβάνειν.

mille igitur] Sic Berol. Paris. *ille igitur mille* Vind., quod tamen Graecis non firmatur. *igitur mille* Vulgo.

urbe] Sic Vind. Paris. *verbe* Berol. Gr. πόλεως.

ceciderunt] Sic Paris. Berol. *acciderunt* Vind. Gr. διέπεσε.

praecipimus] Sic Vind. Paris. *et praecipimus* Berol., quod tamen Graecis non firmatur.

repleantur] Sic Vind. Paris. Berol. *repleri* Vulgo.

haec] Sic Vind. Berol. *ea* Vulgo. Pro *haec et* in Paris. est *habet*.

imminutum] Sic Berol. Paris. *minutum* Vind. Manifesto interpres legit: ἀριθμὸν ἀμείωτόν τε. Quod Vulgo postea est *conservatum*, in Vind. Paris. Berol. non est.

et sine] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* in Paris. non est. Gr. καί.

tributo] Sic Paris. Berol. *tributum* Vind.

modum] Sic Vind., sed supra litteram o lineola iniecta est.

deo] Sic Vind. Berol. *a deo* Paris., quod tamen Graecis non firmatur.

oeconomis] Sic Berol. Paris. *oeconomiis* Vind.

decani] Sic Vind. *decanis* Berol. Paris.

laboratores] Sic Berol. Paris. *laborantes* Vind.

deputati] Sic Vind. Berol. *deputatis* Vulgo.

amabilibus] *amabmabilibus* Paris.

vero] Sic Vind. Berol., deest Vulgo. Videlicet κατὰ πόδα versum est Graecum ἀντὶ δέ.

trecentis] Sic Berol. Paris. *recentis* Vind. Gr. τριακοσίων.

datis] Antea Vulgo est *vero*, quod in Vind. Berol. non est, nec Graecis firmatur. Caeterum in Vind. est *date*. Gr. τῶν δεδομένων.

oeconomis] *oeconomiis* Vind.

esse] Vulgo antea est *his*, quod in Vind. Berol. Paris. deest, nec sane Graecis firmatur.

iisdem] *hisdem* Vind. *hisde* Berol. Paris. Gr. τοῖς αὐτοῖς.

ex his] Sic Berol. Paris. *eis* Vind. Gr. ἐξ αὐτῶν.

occasione] Sic Vind. Paris. *occasionem* Berol. Gr. προφάσει.

excusatorum] Sic Berol. *excusatoribus* Vind. Gr. ἐξκουσάτων.

pecunias] Sic Paris. *peccias* Berol., sed ultimis tribus litteris lineola imposita est. Vind. *penas*. Gr. χρήματα.

hactenus] Sic Paris. *actenus* Vind. Berol.

habebant] Sic Vind. Berol. *hat* Paris., sed lineola superius imposita est. Gr. εἶχον.

docuerunt] Sic Vind. Berol. *docuerint* Paris.

eas] Sic Vind. Berol. Paris., deest Vulgo. Gr. ταῦτα.

expendere] Sic Vind. Berol. *exspendere* Paris.

ex his] Sic Vind. *his* Berol. Paris. Gr. ἔκ τε τούτων.

ex reditibus] Sic Berol. Vind. *reditibus* Paris.

et ascetriis] *ex asciteriis* Vind. *assisteriis* Berol. *adsisteriis* Paris. Gr. καὶ ἀσκητριῶν.

nonicis, acoluthis, sicut descendentes ordinabimus. Iisdem enim deo amabilibus oeconomis docentibus, quia iam impossibile est ex praediis de cetero eundem reditum salvari, recte nos trecentorum ergasteriorum crementum distribuimus huic parti, quatenus inculpabiliter quod hactenus datum est laborantibus circa funerum exsequias, et deinceps detur, hoc est per singulum mensem quadringentos solidos dividendos decanis et acoluthis et ascetriis et canonicis secundum, quae hactenus apud eos tenuit consuetudo, hoc est decanis quidem pro singulo mense centum octoginta duos solidos, ascetriis autem nonaginta unum solidos, et acoluthis nonaginta unum solidos, et canonicis triginta et sex solidos, congregandos quidem ab eisdem deo amabilibus oeconomis, solvendos autem in eis, qui consueverunt accipere, per sex menses.

CAP. III. Oportet autem competentem quidem auri partem reverendissimis ascetriis dari a deo amabilibus oeconomis secundum dictas

acoluthis] *acolithis* Vind. Berol. *acolitis* Paris. Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Berol. Paris. deest, ideoque omittendum videbatur esse.
sicut] Sic Paris. *et sic* Berol. *et sicut* Vind., quae sane Graecis non firmantur.
ordinabimus] Sic scribendum ex Vulgato *ordinavimus*. Gr. διαταξόμεθα.
iisdem] Sic Paris. *eisdem* Vind. *eiusdem* Berol. Gr. τῶν γὰρ αὐτῶν.
oeconomis] *oeconomiis* Vind.
docentibus] *decentibus* Berol. *docentis* Vind. Gr. διδαξάντων.
reditum] *redditum* Vind. Berol. *deredditum* Paris. Gr. πρόσοδον.
salvari] Sic Paris. Berol. *servari* Vulgo.
trecentorum ergasteriorum] Sic Vind. Berol. *ergasterio centum* Paris. Gr. τῶν τριακοσίων ἐργαστηρίων.
crementum] Sic Vind. Berol., deest in Paris. *incrementum* Vulgo. Gr. προσθήκην.
distribuimus] Sic Vind. Berol. *distribuim* Paris.
quatenus] *quatinus* Paris. Vind.
inculpabiliter quod] Sic Vind. Berol. *quod inculpabiliter* Vulgo. Sed Graeca cum illa lectione, quam in cont. posui, magis consentiunt. Sic enim ἀνεπιλήπτως τὸ μέχρι νῦν διδόμενον.
hactenus] *actenus* Berol.
datum] Sic Vind. Berol. *dictum* Paris. Gr. διδόμενον.
exsequias] Sic Berol. Paris. *exequia* Vind.
et] Sic Vind., deest in Berol. Paris. Gr. καί.
singulum] Sic Paris. Berol. *funerum* Vind., quod ipsis Novellae legis verbis adversatur.
mensem] Sic Vind. Berol. *msa* Paris., in quo quidem a secunda manu supra lineam lineola posita est.
acoluthis] *acolitis* Vind. Berol. Paris.
ascetriis] *asistiis* Paris. *asisteriis* Vind. *ascistriis* Berol.

secundum] Postea Vulgo est *eam*, quod in Vind. Berol. desideratur.
quae] Sic Vind. *que* Berol. *sct* Paris.
tenuit] Sic Vind. Berol. *emit* Paris. Gr. κρατῆσαν.
consuetudo] Sic Vind. Berol. *consuetudinem* Vulgo.
pro] Sic Vind. Berol. Paris. *per* Vulgo.
singulo mense] Sic Vind. Berol. Paris. *singulos menses* Vulgo.
duos] Sic Vind. Paris. *duo* Berol.
ascetriis] *ascistriis* Berol. *assistiis* Paris. *acisteriis* Vind.
autem] Sic Vind. Paris. *aut* Berol. Gr. δέ.
solidos] *solidum* Vind. Paris. *solid* Berol., ut tamen ad ultimam litteram virgula adiecta sit.
et acoluthis nonaginta unum] Sic Paris. Berol., in quo quidem scriptum est: *acolitis*. Desunt autem in Vind.
triginta et sex] Sic Vind. *XXXVI.* Berol. Paris.
deo] Sic Vind. Berol. *in deo* Paris.
oeconomis] *oeconomiis* Vind. *conomis* Berol., in quo quidem ante litteram c alia littera, erasa illa quidem ab initio collocata fuit.
autem] Sic Vind. Paris. *aut* Berol. Gr. δέ.
eis] Sic Vind. Berol. *eos* Paris. Vulgo.

NOV. LX. CAP. III. competentem] Sic Paris. Berol. *competenter* Vind. Gr. τὸ μὲν ἐπιβάλλον.
reverendissimis] *reverentissimis* Vind. Berol.
ascetriis] *ascisteriis* Vind. *asscistiis* Berol. *ascist'riis* Paris.
dari] Sic Paris. Berol. *dare* Vind. Gr. δίδοσθαι.
a deo] Sic Vind. Berol. Paris. *per deo* Vulgo.
amabilibus] Sic Vind. Berol. Paris. *amabiles* Vulgo.
oeconomis] Sic Vind. Berol. Paris. *oeconomos* Vulgo.

inducias Eugenio deo amantissimo diacono et xenodocho secundum Sampson sanctae memoriae xenodochii, et, quod a nobis constitutum est, et, qui post eum fuerint deo amantissimi xenodochi memoratorum xenodochiorum, eo quod ascetriae ad hoc ministrantes opus sub xenodochis per tempus memoratorum venerabilium xenodochorum constitutae sint, quod autem contingit acoluthos et reverendissimas canonicas similiter dari ab iisdem deo amabilibus oeconomis, et qui nunc praesunt eis, et quibus per tempus praesulatus earum committitur, ut per eos distributio fiat praedeclaratis et sub eis constitutis ascetriis, et canonicis, nec non et acoluthis. Si vero retro fecerint circa talem solutionem deo amabiles oeconomi, et hoc palam fiat intra sex menses in secundo semestre veniente, si nullam fecerint solutionem, tunc omne, quod post primum semestre debetur, exigi semper a deo amabilibus oeconomis cum usura tertiae partis legitimae centesimae post semestre tempus; providentiam huius ponente per tempus sanctissimo episcopo et patriarcha felicis huius urbis sanctissimae maioris ecclesiae.

CAP. IV. Si autem etiam alter annus transeat, et neque sic aliquid exsolvant deo amabiles oeconomi reverendissimis mulieribus aut memoratis decanis, licentiam esse per tempus sanctissimo patriarchae

inducias] *indutias* Vind. Berol.
amantissimo] Sic Vind. Berol. Paris. *amabili* Vulgo.
xenodocho] *exenocho* Paris. *exenodocho* Vind. Berol.
secundum] Sic Vind. Paris. Berol., deest Vulgo. Gr. κατά.
Sampson] *sumptum* Vind. Paris. Berol., quod manifesto ex Graeco Σαμψὼν ortum est.
sanctae] *sce* Berol. Paris., sed supra hanc vocem lineola posita est.
xenodochii] Sic Vind. *exenodochii* Berol. *exuodochii* Paris. *xenonis* Vulgo.
quod a nobis] Sic Vind. *qui a nobis* Paris. Berol. *eius, qui per nos* Vulgo.
constitutum est] Sic Vind. Berol. *constituere* Paris. Gr. τοῦ παρ' ἡμῶν συστάντος.
qui post eum fuerint] Sic Berol. Paris. *et prius cum fuerint* Vind. *his qui erunt post eum* Vulgo.
xenodochiorum] Sic Paris. *xenodochium* Vind. *exenodochiorum* Berol.
ascetriae] *asisterie* Vind. *assistrie* Berol.
hoc] Sic Berol. Paris. *haec* Vind. Gr. ταύτην.
sub] Sic Berol. Vind., deest in Paris. Gr. ὑπό.
xenodochis] *scenodochis* Paris. *senodochiis* Berol. *exenodochis* Vind. Gr. ξενοδόχους.
memoratorum] Sic Berol. Paris. *memoratum* Vind.
autem] Sic Vind. Paris. *enim* Berol. Gr. δέ. Quod postea Vulgo est *superesse*, in Vind. Berol. non est.
contingit] *contigit* Paris., sed ultimis litteris lineola imposita est.
acoluthos] *acolitos* Vind. *acoluthis* Vulgo.
reverendissimas] Sic Vind. Berol. *reverentissimos* Paris.
canonicas] Sic Vind. Berol. *canonicis* Vulgo.
iisdem] *eisdem* Vind. Berol.
praesunt] Sic Vind. *possunt* Berol. Paris. Gr. ἐφεστῶσιν.
earum] Sic Vind. Berol. *eorum* Vulgo.
praedeclaratis] Sic Paris. Berol. *depraeclaratis* Vind. Gr. προδηλουμέναις.
ascetriis] *asscistriis* Berol. *ascisteriis* Vind.
et canonicis] Sic Vind. Berol. In Paris. prior vox *et* non est. Gr. καὶ κανονικαῖς. Quod Vulgo postponitur *nec non*, in Vind. deest, est autem in Berol. Paris.
acoluthis] *acolitis* Vind. Berol.
deo amabiles] Haec et quae sequuntur usque ad verba *fecerint solutionem*, in Berol. Paris. non sunt.
semestre] *semestrem* Vind.
usura] Sic Vind. Berol. *usure* Paris.
providentiam] Sic Vind. *pruvidentia* Berol. Paris.
ponente] Sic Vind. Berol. *ponante* Paris.
episcopo] Sic Vind. Berol. Paris. *archiepiscopo* Vulgo.
NOV. LX. CAP. IV. PR. etiam] Sic Vind. Berol. *et* Paris., quod etiam Vulgo habetur.
et neque] Sic Vind. Prior vox *et* in Berol. Paris. deest. Gr. καὶ μηδέ.
oeconomi] *eoeconomi* Vind.
reverendissimis] *reverentissimis* Vind. Berol.
licentiam esse] Sic Vind. Berol. *sententiam* Paris. Gr. ἄδειαν εἶναι.
patriarchae] *patarce* Berol., sed litterae *t* littera *i* imposita est.

non solum exigere deo amabiles oeconomos debitum cum dicta usura, sed etiam cogere eos dare omnia, quaecunque decreta sunt, et, si voluerit sanctissimus patriarcha, expellere eos a gubernatione praediorum, et exigere horum faciem puram ab eis, qualis est. Horum omnium sollicitudinem ponente pro tempore beatissimo archiepiscopo et universali patriarcha, sub quo sunt et deo amabiles oeconomi et omnis clerus et universus sanctissimae ecclesiae status. §. 1. His ita factis, nullum penitus ab invito percipere pro mortuo corpore curato quidquam. Ut autem discreta sint omnia, sancimus, singulo lecto gratis dato unum asceterium dari ascetriarum aut canonicarum, non minus octo mulierum praecedentium lectum et psallentium, et tribus acoluthis, qui nihil penitus accipient. Si tamen aliquis voluerit competentium defuncto et exsequias facientium ipse sponte, cogente nullo, et aliud asceterium unum vel duo aut etiam amplius assumere, hoc sit quidem eius munificentiae, tamen nec hoc indefinitum relinquimus, et hic eandem mensuram esse volumus harum, quae per munificentiam assumuntur, ascetriarum seu canonicarum et acoluthorum, quam superius definivimus, non minus

oeconomos] *economos* Berol.
cogere eos dare] Sic Vind. Berol. *cogere deo amabiles yconomos debitum* Paris. Gr. ἀναγκάζειν αὐτοὺς διδόναι.
omnia] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. πάντα.
et] Sic Vind., deest in Berol. Par. Gr. καί.
exigere] Sic Berol. Paris. *exige* Vind. Gr. ἀπαιτεῖν.
faciem] Sic Vind. *fatiem* Berol. In Paris. deest, ut et sequentia usque ad voces *qualis est*.
ab eis] Sic Berol. Paris. *habeis* Vind. Gr. παρ' αὐτοῖς.
ponente] Sic Vind. Paris. *ponentem* Berol. Gr. τιθεμένου.
et universus] In Paris. haec bis posita sunt. Gr. ἡ σύμπασα.
sanctissimae] Vulgo subiicitur *maioris*, quod in Vind. Berol. Paris. deest, nec Graecis firmatur.
NOV. LX. CAP. IV. §. 1. ita] Sic Vind. *itaque* Berol. Paris. Gr. οὕτως.
factis] Sic Berol. Paris. *factus* Vind. Gr. γινομένων.
corpore] Sic Vind. Paris. *corpere* Berol.
curato] Sic Berol. Paris. *tutato* Vind. *humato* Vulgo. Gr. κηδευομένου.
autem] Sic Berol. Vind. *aut* Paris.
discreta] *disceta* Paris.
sint] Sic Berol. Paris. *sunt* Vind.
sancimus] *sanccimus* Berol.
gratis] Sic Berol. *grati* Vind. *guis* Paris., sed supra litteram *g* lineola posita est. Gr. προῖκα.
asceterium] *asciterium* Vind. *assistrium* Berol.
ascetriarum] *ascitriarum* Vind. *assistriarum* Berol. *assistiam* Paris., sed ad litteras *st* virgula apposita est.
non minus] Sic Vind. Paris. *ut minus* Berol.
praecedentium] *praecidentium* Vind.
lectum et psallentium] Sic Vind. Berol., desunt in Paris. Gr. τῆς κλίνης καὶ ψαλλουσῶν.
tribus] Sic Vind. Berol. Paris. *trium* Vulgo.
acoluthis] *acolitis* Vind. Berol. Paris.
accipient] Sic Vind. Berol. *accipietur* Paris. Gr. λήψονται.
tamen] Sic Vind. Paris. *tm* Berol., sed supra lineam lineola posita est. Gr. μέντοι.
aliquis] Sic Vind. Berol. *aliquis aliquis* Paris. *quis* Vulgo.
et] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. καί.
facientium] *facientium defuncto exequias facientium* Paris., quod quidem ex male facta superiorum verborum repetitione videtur prodiisse.
aliud] *alium* Berol. *alium et* Paris., *aliu* Vind., sed ultimae litterae *u* lineola iniecta est.
asceterium] *asisterium* Vind. *assistrium* Berol. *assistium* Paris., sed litteris *st* virgula superius imposita est.
vel] Sic Vind. Berol. Paris. *aut* Vulgo.
etiam] Sic Vind. Berol. *te* Paris. Gr. καί.
assumere] *adsumere* Vind. *ad hoc* Paris. Gr. προσλαβεῖν.
eandem] *eamd* Berol., sed ad finem huius vocis virgula apposita est.
assumuntur] Sic Vind. Paris., sed priori litterae *a* lineola imposita est.
ascetriarum] *asciteriarum* Vind. *assistriarum* Berol.
canonicarum] Sic Berol. Paris. *canonicorum* Vind.
et] Sic Vind., deest in Berol. Paris.
acoluthorum] *acolitorum* Vind. Ber. Par.
definivimus] Sic Vind. Paris. *diffinivimus* Berol.

octo ascetrias seu canonicas esse, quae ex unoquoque asceterio assumuntur, et tres acoluthos per singulum asceterium.

CAP. V. Dari autem ascetriis seu canonicis his, quae citra unum, quod gratis ministrare sumuntur, si quidem intra novos muros felicis huius urbis sint exsequiae, usque ad ternos solidos, nihil ex hoc acoluthis penitus accipientibus, neque dividentibus haec cum reverendissimis ascetriis aut canonicis; acoluthis autem, qui post tres gratis ministrantes sumuntur, si quidem alii tres fuerint contentis siliquis ****, si autem sex, siliquis sex, et deinceps secundum hunc modum et de his gubernari. Certum vero est, quia, etsi spatium plus consistat, et qui lecto ministrant decani plures sint, et asceteria plura, propter huius

non minus] Sic Berol. Paris., deest in Vind.

ascetrias] Sic Paris. *asciterias* Vind. *asscistrias* Berol.

asceterio] *asciterio* Vind. *asscistrio* Berol. *assisteriorum* Paris.

acoluthos] *acolitis* Vind. *acolitas* Berol., sed secunda manus supra ultimum *a* litteram *o* posuit.

asceterium] *asciterium* Vind. *assistrium* Berol., deest in Paris. Gr. ἀσκητήριον.

NOV. LX. CAP. V. dari] Sic Vind. Berol. *doari* Paris., sed litterae *o* lineola superius imposita est. Gr. δίδοσθαι.

ascetriis] *asciteriis* Vind. *asscistriis* Berol.

citra] Sic Vind. Berol. Paris. *circa* Vulgo. Gr. ὑπέρ.

unum quod] Sic Vind. *aunum quod* Berol., sed litterae *a* punctum subiectum est. *unum* Paris. *id* Vulgo.

ministrare] *omistratas* Vind., sed litterae *i* circumflexus iniectus est. Paris. *ministratas*. Berol. *ministrans*. Error ex siglo ortus videtur, quo syllaba *re* in codd. mss. designatur. Gr. ὑπηρετεῖν.

intra] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. εἴσω.

urbis] Sic Vind. Paris. *hurbis* Berol.

sint] Sic Paris. Berol., deest in Vind. Gr. εἴη.

ternos] *tnos* Berol., sed litterae *t* lineola iniecta est.

solidos] *soliat* Paris. *soli* Berol. *soil* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

nihil] Sic Paris. Vind. *annich* Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

penitus] Sic Berol. Paris., deest in Vind. Gr. παντελῶς.

acoluthis] *acolitis* Vind. Berol. Paris. Quod Vulgo postponitur *penitus*, in Berol. Paris. deest, nec Graecis firmatur.

accipientibus] Sic Vind. Berol. Paris. *recipientibus* Vulgo.

reverendissimis] *reverentissimis* Vind. Berol.

ascetriis] *assisteriis* Berol. *ascisteriis* Vind.

acoluthis] *acolitis* Berol. *acoliti* Vind. *acoluthos* Vulgo.

autem] Sic Vind. Paris. *aut* Berol. Gr. δέ.

post] Sic Berol. *praeter* Vind. Paris. Vulgo. Gr. μετά.

fuerint] Sic Vind. Berol. Paris. *sint*, *fieri* Vulgo. Gr. εἶεν.

contentis] Sic Vind. *contenti* Paris. *conrepti* Berol. Gr. ἀρκουμένων.

siliquis] Sic Berol. *si aliquis* Paris., deest in Vind. Quod Vulgo postea *tribus* interponitur, in his codd. mss. non est, excidisse autem aliquid Graeca significant.

autem] Sic Paris. Berol. *vero* Vulgo. Caeterum haec: *si autem sex, siliquis sex* in Vind. non sunt.

siliquis] *sicliquis* Berol., sed litterae *c* punctum subiectum est. *quis* Paris. Gr. κερατίοις.

et] Sic Vind. *etiam* Paris. Berol.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. δέ.

quia etsi] Sic Vind. *quia si et* Berol., quod etiam Vulgo habetur. Paris. *quasi et*.

consistat] Sic Vind. Paris. *consistant* Berol. Gr. καθεστήκοι.

ministrant] Sic Vind. Berol. *ministratur* Paris. Gr. ὑπηρετούμενοι.

et asceteria] Sic Paris. *assistia* Berol., sed ultimae litterae *i* circumflexus impositus est. Vind. *asciteria*, quod tamen a secunda manu scriptum est. Gr. καὶ τὰ ἀσκητήρια.

plura] Sic Berol. Paris., deest in Vind., in quo quidem a secunda manu scriptum est. Gr. πλείονα.

propter huius] Sic Vind. Paris. *ppe* Berol., sed per has litteras *pp* lineola inferius traiecta est.

onus parvum etiam aliquid ipsis dabitur secundum similitudinem ad asceterii disciplinam laborantium, ut differentia laboris videatur aliquod et ipsi habere hinc solatium. Videtur autem intra novos muros et transitus Iustinianarum seu Sycorum, quoniam non longe consistit, neque eget ampliore tempore vel labore ad veniendum ibi. Si vero foris novos muros felicis huius urbis exsequiae fiant, aut etiam in alios transitus, citra qui dictus est, tunc ascetrias quidem seu canonicas dimidiam partem solidi accipere, neque hic communicantibus penitus ullo modo eis acoluthis, ipsis autem acoluthis in singulo asceterio quatuor accipientibus siliquas, et ultra haec nihil secundum memoratam divisionem; asceterio sequente gratis datum lectum cum tribus acoluthis, et ipso omnino veniente per octo ascetrias vel canonicas, et tres, sicut dictum est, acoluthos, et nihil penitus accipientibus, neque per cereorum dationem exigentibus, et aliam mensuram adinvenientibus sub alio velamine.

onus] Sic Berol. *honus* Vind. *oneris* Vulgo, quod Graecis non firmatur.

parvum] Sic sane scribendum ex voce *partum*, quam habet Vind. *partem* Vulgo. Deest in Berol. et Vulgo. Gr. βραχύ.

etiam] Sic Berol. Paris. *et* Vind.

aliquid] *aliquid parum* Berol. *alii quid* Paris.

ipsis] Sic Paris. Berol. Vind., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *et*. An interpres habuit βραχὺ καί τι αὐτοῖς?

dabitur] Sic Vind. *dabit* Berol. Paris. Gr. δοθήσεται.

secundum] Sic Vind., deest in Berol. Paris. Gr. καθ'.

similitudinem] Sic Berol. Paris. *multitudinem* Vind. Gr. ὁμοιότητα.

ad] Sic Paris. Berol., deest in Vind.

asceterii] *asciterii* Vind. *ascistrii* Berol. *assistii* Paris. In Graecis fuisse videtur πρὸς τὰς τοῦ ἀσκητηρίου.

disciplinam] Sic Vind. Berol. Paris. *disciplinae* Vulgo.

ut differentia laboris] Sic Vind. Berol., deest in Paris.

videatur] Sic Vind. Paris. *videantur* Berol. Vulgo. Gr. δοκεῖν.

aliquod] Sic Vind. Berol. *aliquid* Paris. Gr. τινά.

ipsi] Sic Vind. Paris. Berol. *ipsae* Vulgo. Gr. καὶ αὐτούς.

novos] Sic Vind. Berol. *nosos* Paris. Gr. νέων.

Sycorum] *Sirorum* Berol. *Siroγe* Paris., sed ultimae litterae *e* littera *a* subiecta est.

consistit] Sic Berol. Paris. *constitute* Vind. *constitutae* Vulgo. Cont. Gr. καθέστηκε.

neque] Sic mei codd. Apud Contium uncis inclusum est ad marginemque adscriptum: *deest in manusc. sed addidi ex Graeco.*

eget] *horum* Berol. Paris. *egerint* Vind., sed supra litteram *i* a secunda manu scriptum est *a*. Gr. δεῖται.

ampliore] Sic Vind. Berol. *apliore* Paris.

vel] deest in Paris. Gr. ἤ.

ibi] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. ἐκεῖσε.

foris] Sic Vind. *fori* Paris. *foι* Berol., sed supra *οι* circumflexus positus est. Gr. ἔξω.

felicis huius] Sic Vind. *felicissimis* Berol. *fecissimis* Paris. Gr. εὐδαίμονος ταύτης.

qui] Sic Berol. Paris. *quam* Vind., quod etiam Vulgo legitur.

dictus] Sic Vind. Berol. *dicta* Paris.

ascetrias] *ascitrias* Vind. *assisterias* Berol.

hic] Sic Berol. *hinc* Vind., deest in Paris. Gr. ἐνταῦθα.

communicantibus] Sic Paris. *communicantes* Berol. Gr. κοινωνούντων.

acoluthis] *acolythis* Vind.

acoluthis] *acolythis* Vind. *acolitis* Berol. *acollitis* Paris.

in singulo] Sic Vind. Berol. *et singulo* Paris. Gr. ἐφ' ἑκάστῳ.

asceterio] *asisterio* Vind.

siliquas] Sic Vind. Berol. *si aliquos* Paris., quod Graecis sane non firmatur.

ultra] *ut ut* Paris., sed his verbis circumflexi impositi sunt. Gr. πέρα.

asceterio] *asisterio* Vind. *assisterio* Berol.

cum] Sic Berol. Paris. *eum* Vind. Gr. σύν.

acoluthis] *acolitis* Berol.

ipso] Sic Vind. *ipsi* Berol. Paris. Gr. αὐτοῦ.

vel] Sic Vind. Berol. *et* Paris. *aut* Vulgo.

acoluthos] *acolitos* Berol. *acolitis* Vind.

nihil] *nic* Berol., sed supra litteram *c* littera *i* posita est.

accipientibus] Sic Berol. Paris. *et accipientibus* Vind., quod Graecis non firmatur.

per] Sic Vind. Paris. *pro* Berol. Gr. διά.

cereorum] Sic Vind. *cireorum* Vind. *creatorum* Paris. Gr. κηρῶν.

dationem] Sic Vind. Paris. *datione* Berol.

CAP. VI. Haec itaque omnia definimus super his, qui non per munificentiam quaerunt duos maiores lectos in venerabili vasorum custodiario positos, dicimus autem Studii gloriosae memoriae et Stephani magnificae memoriae. Si quis enim illos voluerit accipere, utpote et plurimis hominibus egentes, et custodia potiori, et omnino quadam curiositate opus habentes, hoc non coniungimus his, quae prius diximus, sed tanquam munificam exhibens voluntatem, quantumcunque pro labore decanis aut reverendissimis ascetriis vel canonicis placuerit dare, tantum et praebeat; non tamen valens transscendere duodecim solidorum quantitatem in duobus lectis Studii et Stephani, in deaurato autem posito in sanctissima maiore ecclesia, vel uno solo pro eo forsan faciendo, quatuor solidorum, ascetriis aut canonicis, et acoluthis duplicia accipienti-

et aliam] Sic Vind. Prior vox *et* in Berol. Paris. non est.
sub] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. ὑφ'.
alio] Sic Vind., deest in Berol. Paris. Gr. ἑτέρῳ.

NOV. LX. CAP. VI. haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Paris. Gr. ταῦτα.
definimus] Sic Paris. *diffinimus* Vind. Berol. *definivimus* Vulgo. Gr. διορίζομεν.
qui] *quia* Vind. Berol. Paris.
per] *quia per* Paris.
venerabili] *uabili* Berol.
dicimus] Sic Vind. Paris. *oms* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu lineola posita est. Gr. φαμέν.
Studii] Sic Vind. Berol. *a studii* Paris. Gr. Στουδίου.
illos voluerit accipere] Sic Vind. Paris. *voluerit accipere illos* Berol., quod Graecis non firmatur.
utpote] Sic Berol. Paris. *upute* Vind., sed priori litterae punctum iniectum est. Gr. ὡς.
plurimis] Sic Berol. Paris. *pluribus* Vulgo.
egentes] Sic Vind. Berol. *agentes* Paris. Gr. δεομένας. Pro eo, quod sequitur *et*, in Paris. est *eum*. Gr. καὶ φυλακῆς.
potiori] Sic Vind. Berol. *potiora* Paris. *potiore* Vulgo.
omnino quadam] *omnino quam* Vind. *omnino quodam* Berol. Paris. *omnimoda* Vulgo.
curiositate] Sic Berol. Paris. *curiositatem* Vind.
opus habentes] Sic Berol. Paris. *us habentes* Vind., sed antea spatium vacuum relictum est, cui explendo fere duae litterae sufficere queunt. Vulgo *egentes*.
non] Sic Vind. Berol. *novo* Paris. Gr. οὐ.
coniungimus] *coniugimus* Paris.
quae] Sic Vind. Paris. *que* Berol., sed supra litteram *e* lineola posita est.

munificam] Sic Berol. Paris. *maunificam* Vind. *magnificam* Vulgo. Gr. φιλότιμον.
exhibens] *exibens* Berol. *his hus* Paris., sed ultimae voci lineola superius iniecta est.
reverendissimis] *reverentissimis* Vind. Berol. Paris.
ascetriis] *asciteriis* Vind. *asscisteriis* Berol.
canonicis] Sic Vind. Paris. *canonici* Berol. Gr. κανονικαῖς.
placuerit dare] Sic Vind. *dare potuerunt* Berol. *placuer* Paris., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est.
tamen] *tantum* Berol. Paris. Gr. μέντοι.
valens] Sic Vind. Berol. Paris. *valentibus* Vulgo. Gr. δυνάμενον.
transscendere] *transscindere* Berol. Paris.
duodecim] *XII.* Berol. Paris. *duorum* Vind. *decem* Vulgo.
deaurato] Sic Vind. *desiderato* Berol. Paris. Gr. χρυσοπάστου.
autem] Sic Vind. *ut* Berol. Paris. Gr. δέ.
posito] Sic Vind. Berol. *posita* Paris. Gr. τοῦ κειμένου.
solo] Sic Paris. *solido* Vind. Berol. Contius. Gr. μόνου. Ad marg. Contius gaudio nimium elatus: *hic locus nunc nostra opera lucem accipit, cuius obscuritati nullum se remedium invenire posse nec ex Graecis quidem Scrimgeri fatetur ingenue Agylaeus.*
pro eo] Sic Paris. Vind., deest in Berol. Gr. ἀντ' αὐτοῦ.
forsan] *fosam pro eo* Berol., sed priori litterae *o* circumflexus iniectus est.
quatuor] *IIIIor* Berol.
ascetriis] *asciteriis* Vind. *asscisteriis* Berol.
aut] Sic Berol. *autem et* Vind. Paris. Gr. ἤ.
acoluthis] *acolythis* Vind. *acolitis* Berol.
duplicia] Sic Vind. Paris. *dupplici* Berol.

bus, quam prius de his definivimus, quippe et ipso asceterio seu canonicis gratis in aliis lectis praecedente eandem accipiente quantitatem, quam et reliqua asceteria. Hoc ipso et super acoluthis observando, quod praediximus, ut et isti duplum horum, quae iam a nobis ordinata sunt, accipiunt, quando tamen unus horum trium fuerit lectus, in quo funus agitur, id volente, qui hoc celebrat, quippe deo amabilibus defensoribus necessitatem habentibus corpora decanorum praebere, quibus in eis deputavimus octingentis decanis et lectos, non tamen expensas facere aliquas; deo amabilibus oeconomis cogendis vel ex reditu ab Anastasio divae memoriae relicto, vel ex trecentis ergasteriis omnem memoratam expensam fieri circa dictas personas secundum in omnibus ordinatam a nobis divisionem. Sic nihil indefinitum erit, sed et mediocres sepulturas fieri volentes hac fruentur dispositione, et ad munificentiam respicientes non magis damnificabuntur, sed erunt cum mediocritate munifici.

de his] *iis* Paris. *is* Vind. *eius de eis* Berol. Gr. περὶ αὐτῶν.

definivimus] *diffinivimus* Berol. Paris.

asceterio] *asciterio* Vind. *assisterio* Berol.

in aliis] *et aliis* Paris. Gr. ἐπὶ τῶν ἄλλων.

praecedente] *praecedentem* Paris.

quantitatem] Sic Paris. Berol. *quantitate* Vulgo.

et reliqua] *etiam reliqua* Berol. *et aliqua etiam* Paris., sed supra litteram *a* secunda manus lineolam posuit.

asceteria] *asisteria* Paris. *asscisteria* Berol.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Paris. Gr. τούτου.

ipso] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. ταὐτοῦ.

super] Sic Vind. Berol. *supra* Paris., quod etiam Vulgo habetur.

acoluthis] *acolitis* Vind. Berol.

ut et] Sic Vind. Berol. *et ut et* Paris. Gr. ὥστε καί.

iam] deest in Vind., est autem in Paris. Berol. Gr. ἤδη.

accipiunt] Sic Berol. Vind. Paris. *accipiant* Vulgo.

quando] Sic Vind. Paris. *quantum* Berol. Gr. ὅταν.

tamen unus] Sic Vind. *tamen* Paris., in quo quidem postea lacuna est, cui explendae aliquot litterae sufficere queant. Deest in Berol. *unus tamen* Vulgo.

fuerit] *fuimus* Paris. *fuerunt* Berol. Gr. εἴη.

id] Sic Vind. Berol. *aut* Paris. Gr. τοῦτο.

volente] Sic Vind. Paris. *volentes* Berol. Gr. βουλομένου.

qui] Sic Berol. Paris. *per* Vind.

celebrat] Sic Vind. Paris. *celebrant* Berol. Gr. ἐπιτελοῦντος.

necessitatem] *neccitatem* Berol., sed litteris *cc* circumflexus impositus est.

corpora] Sic Vind. Paris. *corpera* Berol.

quibus] Sic Vind. Berol. Paris. *ex quibus* Vulgo.

in eis] Sic Berol. Paris. *eis* Vind.

deputavimus] *deputatavimus* Paris., sed litteris *ta* puncta subiecta sunt.

decanis] Sic Vind. Berol. Paris. *ergasteriis* Vulgo.

et lectos] *et lectus* Berol. Paris. *lectum* Vind. *et etiam* Vulgo. Gr. καὶ τὰς κλίνας.

expensas] Sic Berol. Paris. *expensans* Vind. An voluit *expensam*? Gr. δαπάνην.

aliquas] *aliquam* Berol. *aliq* Vind., sed supra litteram *q* circumflexus appositus est.

oeconomis] *yconomis* Berol.

reditu] *reddittu* Berol.

in omnibus] Sic Vind. *omnibus* Berol. Paris. Gr. ἐφ' ἅπασι.

nihil] Sic Vind. Paris. *nic* Berol., sed supra litteram c littera *i* posita est.

erit] Sic Vind. Paris. *ert* Berol., sed supra ultimas litteras lineola posita est. Gr. ἔσται.

sed et] Sic Vind. Paris. *sed* Berol. Gr. ἀλλὰ καί.

mediocres] Sic Vind. *medio III.* Paris. Gr. μετριωτέρας.

fieri] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. γίνεσθαι.

hac] Sic Vind. Berol. *ac* Paris. Gr. ταύτης.

fruentur] Sic Vind. Paris. *fruetur* Berol. Gr. ἀπολαύσουσι.

et ad] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* in Paris. omissa est. Gr. καὶ οἱ πρός.

respicientes] Sic Vind. Paris. *respuentes* Berol. Gr. ὁρῶντες.

mediocritate] Sic Vind. Berol. *meditatem* Paris. Gr. τοῦ μετρίου.

CAP. VII. Haec igitur nos decrevimus et super ergasteriis et super reditibus et super exsequiis, et quae gratis, vel quae per munificentiam fient. Custodes quoque ponimus, ut imminutus semper custodiatur ergasteriorum numerus, non solum gloriosum praefectum huius urbis et ei obediens officium, sed multo potius tuam celsitudinem, et qui semper cingulo sunt addendi, cui nunc ipse praesides. Insuper et poenam definimus et adversus officium tuum, si neglexerit, quinquaginta librarum auri, et adversus eos, qui semper tuam perceperint sedem duplicem, ut non concedatur aliquando memoratorum mille centum ergasteriorum numerus deficere secundum dictam a nobis divisionem; sed si doceatur hoc, ipse, aut qui post te, huius omnem ponere providentiam, et procurare eum imminutum per omnia perdurare, et inonustum et sine adinventione et a tua celsitudine, et ab omni alia persona, ut non haec fiat occasio, quatenus contra quod definitum est, a nobis detur aliqua merces pro funere alicuius personae; nulla discretione facienda

NOV. LX. CAP. VII. et super reditibus] Sic Vind., desunt in Berol. Paris., nisi fallor, propter similium verborum repetitionem. Gr. ἐπί τε ταῖς προσόδοις.

et quae gratis] Sic Paris. *vel quae gratis* Vulgo. Gr. τε.

munificentiam] Sic Vind. Berol. *munificentia* Paris.

fient] *fiunt* Vind. *fiut* Berol., sed supra lineam a secunda manu circumflexus positus est. Paris. *fuerit*, sed ultimis litteris *it* circumflexus impositus est.

custodes] Sic Paris. Berol. *custodem* Vind. Gr. φύλακας.

imminutus] *iminutus* Vind. *inminutus* Berol. *inminutis* Paris. Gr. ἀμείωτον.

semper custodiatur ergasteriorum] Sic Vind. Paris. *ergasteriorum semper custodiatur* Berol.

numerus] Sic Vind. Berol. *numeris* Paris. Gr. ἀριθμόν.

praefectum] Sic Vind. Berol. *praefectus* Paris. Gr. ἔπαρχον.

urbis] Sic Vind. Paris. *uebis* Berol., sed supra litteram *e* circumflexus positus est. Ante vocem praecedentem *huius* Os. coniicit excidisse *felicis*.

ei obediens] Sic Vind. *eo veniens* Berol. *obveniens* Paris. Gr. αὐτῷ πειθομένην.

et qui] Sic Vind. *quae* Berol. Prius *et* in Paris. deest. In Graecis tamen est καὶ τούς.

cingulo] Sic Vind. Paris. *per cingulo* Berol.

sunt] deest in Paris., est autem in Vind. Berol.

ipse praesides] *ipsides* Paris., sed litterae *p* lineola superius imposita est. Berol. *ipse praesides*. Vind. *ipse praesedit*. Gr. αὐτὸς ἐφέστηκας.

definimus] *definivimus* Paris. *diffinivimus* Berol.

perceperint] *per* Berol.

duplicem] Sic Vind. Berol. *publice* Paris.

concedatur] *cedatur* Vind. Berol. Paris. sed corrigendum, ut supra, ex Graeco συγχωρῆσαι. Videtur enim ab initio vocis littera *c*, cui lineola superius imposita fuerit, excidisse, qua re significatur *con*.

aliquando] Sic Berol. Paris. *aliq* Vind., sed litterae ultimae *q* circumflexus impositus est. Gr. ποτέ.

sed si] Sic Paris. *sed* Vind. Berol. Gr. ἀλλ' εἰ.

doceatur] Sic Berol. *docearis* Vulgo. Gr. διδαχθείη. Tunc sane post vocem *hoc* punctum ponendum est.

hoc] Sic Vind. Paris. *nc* Berol., sed littera superius imposita est. Gr. τοῦτο.

ipse] Sic Vind. Berol. Paris., qui non habent, quod antea Vulgo est *aut*. Itaque interpres ἤ illud non videtur in Graecis habuisse.

huius] Sic Berol. Paris., deest in Vind. Gr. τούτου.

omnem ponere] Sic Berol. *ponere omnem* Paris. *tpr* Vind., sed circumflexus lineae impositus est. Vulgo *omnem ponas*. Gr. πᾶσαν τίθεσθαι.

procurare] Sic Vind. Berol. *procures* Vulgo. Gr. παρασκευάζειν.

eum imminutum] Sic Vind. Paris. *enim minutum* Berol. Gr. αὐτὸν ἀμείωτον.

inonustum] *inhonustum* Vind. *inobinustum* Paris. *inobnustum* Berol. Gr. ἀβαρῆ.

adinventione] Sic Vind. *inventione* Paris. *adinventionem* Berol.

et a tua] Sic Vind. Berol. *et non a tua* Paris.

quatenus] *quatinus* Vind. Berol.

contra quod] Sic Berol. Paris., deest in Vind.

est] Sic Berol., deest in Vind. Paris.

a nobis] Sic Vind. Paris., deest Vulgo. Gr. ἡμῖν.

merces] *meces* Berol., sed priori litterae *e* circumflexus iniectus est.

personarum defunctarum, sive divites sint, sive pauperes, nisi tamen, sicuti praecedenter diximus, unum trium lectorum elegerint, in quibus competentia disposuimus. Et volumus etiam illa tenere secundum hunc modum, et esse per omnia immutilata et immortalia, hac sacra pragmatica lege per omnia tenente, donec sunt homines, donec magnum et valde laudandum Christianorum nomen in hominibus est et quotidie per dei clementiam augetur; providente quippe huius ante alios omnes ipso sanctissimo patriarcha huius felicis urbis, ut cum pontificali dignitate ipse causa utens, non sinat ab ulla persona, neque sacerdotali, neque iudiciali, neque aliorum ulla, praevaricari, quae a nobis ordinata sunt. Sed ipsum imperium coniuramus, ad magnum respiciens deum, ut semper sceptrorum dominus huic rei provideat. Non enim hoc pro solis mortuis, sed etiam pro viventibus et maxime imperantium salute, pios actus omnino ad effectum adduci, et non laborantium bonum opus a subsequentium desidia deperire. Sicut autem mille centum ergasteria imminuta et sine tributo servari disposuimus, ita reliqua ergasteria

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Vulgo.
elegerint] Sic Berol. *legerint* Vind. *eget* Paris., sed supra priorem litteram *e* circumflexus iniectus est. Gr. ἕλοιντο.
competentia] Sic Vind. Berol. *potentia* Paris. Gr. τὰ προσήκοντα.
immutilata] *inmutilita* Berol. *inmaculata* Vind.
immortalia] *inmortalia* Berol.
sacra] *sagc* Berol., sed litterae *c* circumflexus impositus est.
pragmatica] Sic Vind. Paris. *pragmata* Berol., sed litteris *at* puncta subiecta hisque superscriptum est *tic*.
sunt] Sic Berol. Paris., deest in Vind. Gr. εἰσίν.
hominibus] Sic Paris. *omnibus* Vind. Berol. Gr. ἐν ἀνθρώποις.
quotidie] *cotidie* Vind. Berol.
clementiam] Sic Vind. Berol. Paris. *providentiam* Vulgo. Gr. φιλανθρωπίας.
providente] Sic Vind. *providentie* Berol. Paris. Gr. προνοοῦντος.
huius ante] Sic Vind. Berol. *his* Vulgo. Interpres vocem τούτου sane κατὰ πόδα vertit.
urbis] Sic Vind. Paris. *vebis* Berol., sed litterae *e* circumflexus iniectus est.
ut cum] Sic Vind. *cum* Berol. *ut eum* Paris. Gr. ὥστε μετά.
causa] *ea* Berol., sed ultimae litterae lineola imposita est. Paris. *causantes*.
utens] Sic Berol. *utent* Vind., deest in Paris. Gr. χρώμενον.
sinat] *silent* Vind. *sic eat* Berol. *licet* Par., sed litterae *t* punctum subiectum est.
iudiciali] *iuditiali* Berol.
praevaricari] Sic Vind. *privari* Berol. Paris. Gr. παραβαίνεσθαι.
sed] Sic Vind. Berol. Paris. *sed et* Vulgo. Interpres καὶ illud non videtur in contextu habuisse.
imperium] Sic Vind. Paris., deest in Berol. Gr. βασιλείαν.
coniuramus] Sic Vind. *convivavimus* Berol. Paris.
respiciens] Sic Berol. *respicientes* Vind. Paris., quod etiam Vulgo habetur. Gr. ἀφορῶσαν.
sceptrorum] Sic Vind. Berol. *susceptorum* Paris. Gr. τῶν σκήπτρων.
dominus] In Vind. Berol. Paris. non est, quod Vulgo postea est *vigilanter*.
mortuis] *et mortuis* Vind. *est mortuis* Paris., sed, ut in cont., Berol. An dicendum interpreti ob oculos fuisse τῶν τε τελευτώντων?
salute] Quod Vulgo postea additur *est*, in Vind. Berol. Paris. non est, nec Graecis firmatur, ideoque delendum videbatur esse.
pios] *pius* Vind. Berol. Paris. Gr. εὐσεβεῖς.
actus] Sic Berol. Paris. *actos* Vind. Gr. πράξεις.
effectum] Sic Vind. Paris. *affectum* Berol. Gr. εἰς ἔργον.
laborantium] Sic Vind. Berol. Paris. *praelaborantium* Vulgo.
a] *ad* Vind. Berol. Paris.
subsequentium] *sibsequentium* Paris.
desidia] *dare* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est, sed, ut in cont., Berol. Paris. Gr. ῥᾳθυμίας.
deperire] Sic Berol. Paris. *perire* Vulgo.
sicut] Sic Paris. Vind. *a sic* Berol., sed priori litterae *a* punctum subiectum litteraeque c lineola superius iniecta est. Gr. ὥσπερ.
autem] Postea Vulgo est *ea*, quod in Berol. Paris. deest.
imminuta] *iminuta* Vind. *imminutam* Berol. Gr. ἀμείωτα.
servari] Sic Vind. *servare* Berol. Paris. Gr. φυλάττεσθαι.
reliqua] Sic Vind. Berol. *reliquis* Paris. Gr. τὰ πάντα.

omnia sub tributis constitui sancimus, nullo penitus licentiam habente excipere ea tributis, neque venerabilibus domibus, neque xenodochiis, neque asceteriis, vel monasteriis, aut alio quolibet, sed neque ipsa imperiali nostra domo, aut qui in cingulo, aut qui in potestatibus sunt, sed omnibus ergasteriis similiter agnoscentibus tributa, nec paulatim singula excusare, et proprium levigare, et reliquis paucis exsistentibus totum imponere onus, et ex hoc magnum sustinere dispendium ferre hoc non valentes.

EPILOGUS. Tua igitur celsitudo, et qui post te eandem administrationem acceperit, et parens tibi officium, quae placuerunt nobis per praesentem divinam pragmaticam formam, nunc et in reliquum omne tempus servabunt. *Datum III. Non. Novemb. CP. imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XI. p. c. Belisarii V. C.* *** (537.)

LXI. GLOSS.

UT DEFUNCTI SEU FUNERA EORUM NON INIURIENTUR A CREDITORIBUS, ET UT CONSILIARII NON SUSCIPIANT COGNITIONES ABSQUE IUDICIBUS.

sancimus] *sanccimus* Berol.

tributis] Sic Paris. Berol. *tribus* Vind. Gr. ὑποτελῆ. Inde a sequenti voce *constitui*, quae sunt usque ad vocem *tributis*, in Paris. desunt omnia. Gr. τοῦ τέλους.

excipere] Quod Vulgo antea est *ea*, id in Vind. Berol. desideratur, ideoque omittendum fuit. Sed ultimae litterae *e* a secunda manu impositum est *a*.

ea] *a* Vind. Paris., quod tamen corrigendum est ex Graeco αὐτά. Videtur enim ex superiori voce ultimum *e* adhaesisse.

venerabilibus] *venerabilium* Vind. Berol. Paris.

domibus] Sic Vind. Berol. Paris. *domuum* Vulgo.

xenodochiis] Sic Vind. Berol. *exenodochiis* Paris. *ex xenodochiis* Vulgo.

neque] Sic Vind. Berol. *ne* Paris.

asceteriis] *asisteriis* Vind. *assisteriis* Paris. Berol.

qui in] Sic Vind. Berol. Vox *in* deest in Paris. Gr. ἐν.

imponere] Sic Vind. Berol. *ipones* Paris., sed supra litteram *i* circumflexus iniectus est.

onus] Sic Vind. *honus* Berol. Paris. *pondus* Vulgo.

et] Sic Vind. Berol., deest in Paris. Gr. κἀντεῦθεν.

magnum sustinere] Sic Berol. Paris. *sustinere magnum* Vind. Gr. μεγάλην ὑφίστασθαι.

ferre] Sic Berol. *fere* Vind. Paris. Gr. φέρειν.

NOV. LX. EPIL. qui] *quid* Paris. Gr. οἱ.

te] Sic Vind., deest in Paris. Berol. Gr. σε.

eandem] Sic Vind. Berol. *eadem* Paris. Gr. τὴν αὐτήν.

acceperit] Sic Paris. Berol. *acciperit* Vind.

quae] Sic Vind. Paris. *que* Berol.

placuerunt] Sic Paris. Berol. *placuer* Vind., sed ultimae litterae lineola imposita est.

nunc et in] Sic Vind. *nunc et* Paris. *nc* Berol. Gr. νῦν τε καὶ εἰς.

Novemb.] *Novebr.* Vind., sed supra litteram *e* a secunda manu linea posita est. Caeterum in Berol. Paris. tota haec subscriptio deest.

CP.] *Cap.* Vind. *Constantinop.* Vulgo.

imper.] *ipr* Vind., sed primae et ultimae litterae circumflexi impositi sunt. *dn. imper.* Vulgo.

DN.] *dono* Vind., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est. Deest Vulgo.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

anno] *ano e* Vind., sed litteris *n* et *e* circumflexi impositi sunt.

p. c.] *pc* Vind., sed his litteris circumflexus impositus est. Vulgo *post.*

Belisarii] *bilisaio* Vind., sed prioribus litteris *ai* circumflexus iniectus est.

V. C.] *viro clarissimo* Vind., nihil aliud. Postmodo Vulgo *cons. anno II.* Lacunae signa ponenda fuisse ex toto sententiarum contextu satis apparet.

NOV. LXI. LXI.] *R/. LXI. et inmutilata* Bamb. D. I. 1. Deest in Vind. Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. et I. Ad marginem Vind. adscriptum est: *hic deest const. singula horum operum*, ad marg. Berol.: *hic deē una cōst: singla bo4 operum*, sed litteris *l* et *b* circumflexi traiecti sunt. Ad marg. Berol. Mon. scriptum est *const. XIII.*

consiliarii] *consciliarii* Berol.

cognitiones] *cognitione* Vind.

Imp. Iust. Aug. Ioanni, p. p. Orientis secundo.

PRAEFATIO. Qui veritatem causarum coniiciunt, non facile ad culpam venient, si veritatem examinent. Quosdam namque veri simile est multitudinem legum, quae per singula a nobis adiiciuntur, culpare, non considerantes, quia opere semper vocante consonas causis ponere leges compellimur, quum semper inopinabile emergat, et ab his, quae iam posita sunt, mederi non valeat, quale quiddam nuper est agnitum. Deberi sibi quidam dicens ab aliquo, dum hominem in morte cognovisset esse constitutum, milites congregans et servos et alios plurimos, ingressus est super morientem; verum ille anxiatus clamare coepit, donec eum violentia compressum reliquisset spiritus; at ille etiam signacula imposuit rebus sua potestate, praesente nullo in cingulo constituto, aut quolibet omnino legali et civili officio observante, et neque ita recessit, sed etiam defunctum iniuriare non eum piguit, primum qui-

imp.] *impr.* I.
Iust.] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *Iu.* Pist. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo.
Aug.] Sic Vind. *au* Pist. *a* Mon. Berol. I. Neob., in quo quidem circumflexus superius iniectus est.
Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol. *Io.* Pist. I.
p. p.] Sic Mon. Pist. Berol. I. *pprii* Vind. *ppo* Neob., sed lineola superius iniecta est. Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto.*
Orientis] Sic Vind. Pist. Neob. I. *Orient.* Mon., deest in Berol. et Vulgo.
secundo] Sic Neob. *scdo* Berol. Vind. *so* Pist. *II°* Mon. *secun* I. *iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. LXI. PRAEF. veritatem] Sic Mon. I., sed secunda manus in Mon. correxit *varietatem*. Gr. ἀληθείας.
coniiciunt] *coniciunt* Berol. *conciunt* Mon., sed litteris *in* puncta subiecta, priorique litterae *n* littera *i* imposita est. Vind. *comitiunt*, sed litteris *co* et *ut* lineola imposita, ultimae autem litterae *a* punctum subiectum est.
facile] Sic Mon. Berol. *fatile* Vind., sed supra litteram *t* littera *c* a secunda manu posita est.
venient] Sic Vind. Mon. *veniunt* I. *inveniunt* Berol., sed prioribus litteris *in* puncta subiecta sunt. Gr. χωροῖεν.
examinent] *examinenent* Mon., sed litteris *ne* puncta subiecta sunt.
veri simile] Sic Vind. Mon. *virsimile* Berol. Gr. εἰκός.
a] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. παρ' ἡμῶν.
adiiciuntur] Sic Mon. Berol. *adiciuntur* Vind. Interpres videtur habuisse προστιθεμένων.
opere semper] *semper opere* I.
consonas] Sic Vind. Berol. *consonans* Mon., sed litterae *n* punctum subiectum et supra lineam adiectum est *te*. Gr. συμφώνους.
ponere] *imponere* I.
leges] *legem* I.
emergat] Sic Mon. Berol. *emergeat* Vind., sed litterae *e* punctum subiectum est.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
posita sunt] Sic Vind. Mon. *sunt posita* Berol.
valeat] *valeant* I. Vind. Mon., sed litterae *n* in Mon. Vind. puncta subiecta sunt.
quiddam] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *quidem* Berol. Port. *quoddam* I. Gr. δή τι.
deberi] Vulgo et in I. subiicitur *enim*, quod in Berol. Vind. Mon. non est. Interpres vocem γὰρ non videtur in Graecis habuisse.
morte] *monte* Vind. Mon., sed litterae *r* punctum subiectum lineaeque littera *n* imposita est. Gr. ἐπιθάνατον.
et alios] Sic Vind. Mon. *alios* Berol. I. Gr. καὶ ἑτέρους.
super] Sic Vind. Berol. *ad* Mon.
ille] Sic Berol. *ne ille* Vind. Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. ὁ δέ.
anxiatus] Sic Vind. Berol. *exanxiatus* Mon., sed priori syllabae *ex* puncta subiecta sunt.
coepit] *cepit* Vind. Mon. Berol.
donec eum] Sic Berol. *eum donec* Vind. Mon. Gr. ἕως αὐτόν.
spiritus] Sic Berol. *sps* Vind., sed lineola superius iniecta est. Mon. *tes*, sed huic syllabae puncta iniecta et supra lineam positum est *spiritus*. Gr. ἡ ψυχή.
etiam] Sic Mon. Berol. I. *et* Vind.
in cing.] Prior vox *in* deest in I.
observante] Sic Vind. Mon. Berol. I. *observato* Vulgo.
non eum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eum non* Vulgo.

dem insistens non fieri exsequias, deinde, quum vix cessisset de domo deponi mortuum, instabat publice, portari lectum non sinens, neque deducendum dicens, nisi debitum perceperit, donec sponsorem accepit, et ita iam defunctum tradi terrae permisit. Negotium siquidem, quo haec commissa sunt, competenter dispositum est, oportere autem iudicamus etiam generali lege haec emendare, non sinentes haec rursus committi semper sine legislatione manentia.

CAP. I. Sancimus igitur, si quis illo superstite adhuc, quem putat debere sibi, adscendat domum eius, et molestus sit superstiti homini aut qui eius sunt, uxori forte, vel filiis, aut domui omnino, aut etiam signacula per propriam potestatem imponere praesumat, non prius decreto et officio legali servato, post eius, qui dicitur debere, mortem actione quidem modis omnibus cadat, sive iustam habeat hanc, sive non, quantum vero deberi sibi dicit, tantum aliud superexigatur, et detur iniuriati heredibus; confiscationem quoque in tertiam substantiam sustineat (sicut et Marcus philosophissimus imperatorum in suis conscripsit legibus), et infamia feriatur. Qui enim hominis naturam non erubuit, dignus est et pecuniis et gloria et aliis omnibus condemnari. §. 1. Si vero etiam moriente quodam circa funus peccetur aliquid morientis, quod exsequias prohibeat, scripta quidem iam lex est et a nostro patre

exsequias] Sic Berol. *exequias* Vind. Mon.

cessisset] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *concessisset* Port. in marg. Vulgo. *coepisset* Port. Gr. ἐνέδωκεν.

instabat] *iustabat* I.

perceperit] Sic Vind. Berol. *perciperit* Mon.

accepit] *acceperit* I.

ita iam] *ita* I.

terrae] *terre* Vind., sed hoc a secunda manu punctis subiectis notatum est, signoque addito secunda manus ad marginem apposuit *sepultura*. Gr. τῇ γῇ.

haec] *hoc* Mon. Gr. ταῦτα.

commissa sunt] *commissum est* Mon.

iudicamus] Sic Vind. Mon. *iudicavimus* Berol. Gr. ἡγούμεθα.

haec] *hoc* I.

NOV. LXI. CAP. I. PR. quem] Sic Vind. Mon. *q̄* Berol.

adscendat] Sic Berol. *ascendat* Vind. Mon.

uxori] *uxor* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.

omnino] Sic Vind. Berol. *omino* Mon.

aut] *autem* I.

etiam] Sic Berol. Mon. *et* Vind.

per] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. κατ'.

propriam] Sic Mon. Berol. *propriam* Vind., sed ultimae litterae *m* puncta subiecta sunt.

potestatem] Sic Mon. Berol. *potestate* Vind. Gr. ἐξουσίαν.

debere] Sic Vind. Mon. *habere* Berol., sed secunda manus litteris *ha* puncta subiecit, lineaeque imposuit *de*. Gr. ὀφείλεσθαι.

dicit] Sic Mon. Berol. *dic* Vind., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. λέγῃ.

tantum] *tamen* Mon., sed secunda manus correxit: *tantum*. Gr. τοσοῦτον.

superexigatur] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *ex* a secunda manu scripta est. I. *desuper exigatur*. Gr. προσαπαιτείσθω.

substantiam] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *substantiae*; praeterea in Mon. supra lineam scriptum est *partem*. Caeterum deest in Berol. *partem substantiam* I. *partem substantiae* Vulgo, cuius glossematis originem ex cod. Mon. facile est cognoscere.

sicut et] Sic Mon. Berol. *sicut* Vind., sed supra lineam adscriptum est: *et*. Gr. καί.

philosophissimus] Sic Vind. Mon. Berol. *philosophus* Contius Vulgo I. Ad marg. Contius: *in vete. manuscr. est philosophissimus imperatorum, ut in Graeco*. Gr. ὁ φιλοσοφώτατος.

imperatorum] Sic Mon. Berol. *imperator* Vulgo. Gr. τῶν αὐτοκρατόρων.

feriatur] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra lineam a secunda manu adscriptum est: *sine sententia*. Gr. πληττέσθω.

NOV. LXI. CAP. I. §. 1. morientis quod] *quod morientis* I.

prohibeat] Sic Vind. Mon. *proibuit* Berol.

super hoc, tamen simul etiam ex nostris maior sequatur delictis poena, et iisdem subiaceat, quae praesens infert lex eis, qui in viventem tale aliquid, quale diximus, committunt; huius rei providentiam habente praecipue quidem gloriosissimo praefecto huius felicissimae civitatis, cui talium emendationum cura est, nihilo minus autem et gloriosissimo sacrorum nostrorum praetoriorum praefecto, et gloriosissimo magistro sacrorum officiorum, et semper his obedientibus officiis. Oportet enim, communibus exsistentibus contra naturam iniuriis, communem esse iudicibus super his prohibitionem atque vindictam. His non in sola hac felicissima civitate valentibus, sed etiam in omnibus gentibus, quarum nobis principatum alium quidem ab initio dedit deus, alium vero adiecit, et adhuc etiam dabit, sicut ait quidam ante nos, provinciarum quippe iudicibus, sive militaribus, sive civilibus, huius rei providentiam habentibus. Sequitur enim hic quidem iudices eorumque officia viginti librarum auri poena, si quid horum neglexerint, provinciales autem quinque, si neque ipsi ad hoc institerint, denunciatione qualibet aut hic aut per provincias facta.

CAP. II. Illud etiam recte se habere perspeximus, non permittere (sicut Zenonis piae memoriae dicit constitutio, et nostra quoque) consiliarios iudicum ipsos per se causas audire, quae apud administratores

tamen] Sic Vind. Berol. *tm* Mon., sed supra lineam a sec. manu lineola posita est. Gr. πλὴν ἀλλά.

delictis] Sic Mon. Vind., deest in Berol. *delicti* Vulgo. Gr. τοῖς πλημμελήμασι.

poena] Sic Vind. Mon. *pena delicti* Berol. Gr. ποινή.

iisdem] *hisdem* Vind. Mon. Berol. I.

infert] Sic Vind. Berol. *infertur* Mon., sed litteris *ur* puncta subiecta sunt. Gr. ὑπάγει.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

viventem] Sic Berol. *vivente* I. *venientes* Vind. *habentem* Mon.

habente] Sic Mon. Berol. *habentem* Vind., quod Graecis non firmatur.

quidem] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam hanc vocem posuit. Gr. μέν.

felicissimae] Sic Vind. Berol. *felicis* Mon. Gr. εὐδαίμονος.

civitatis] Sic Vind. Berol. *urbis* Vind.

cura est] *cura re* Berol., sed ultimae litterae *r* punctum subiectum est.

nihilo] Sic Vind. Berol. *nichil ho* Mon. Gr. οὐδέν.

gloriosissimo] Sic Vind. Berol. *gloriosissimorum* Mon. Gr. τοῦ ἐνδοξοτάτου.

semper] *senp* Berol., sed secunda manus supra lineam litterae *n* litteram *m* posuit.

communibus] Sic Mon. Berol. *communi* Vind. Gr. κοινῶν.

exsistentibus] *existentibus* Vind. Mon.

communem] Sic Vind. Mon. *omnem* Berol. Gr. κοινήν.

prohibitionem] Sic Vind. Berol. *iudicibus prohibitionem* Mon., quod Graecis non firmatur.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

alium] Sic Mon. Berol. *aliud* Vind. Gr. τὴν μέν (sc. ἡγεμονίαν). Pro verbis *principatum alium quidem* I. habet *aliud quidem principatum*.

ab initio dedit] Sic Vind. Berol. *dedit ab initio* Mon. Gr. ἐξ ἀρχῆς ἔδωκεν.

alium] Sic Mon. *aliud* Vind. Berol., in quo quidem hoc et quae deinceps sunt usque ad vocem *habentibus* plane non reperiuntur. I. *aliud*.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aut* Vulgo. Gr. ἤδ.

sicut] Sic Vind. Berol. *sic* Mon.

quippe] Ad marginem Mon. adnotatum est *al. quidem*. Hamb. Trid. I. *quidem*.

eorumque] *eorum quae* Vind. Gr. καὶ ταῖς τούτων.

viginti] Sic Vind. Mon. *triginta* Vulgo Berol. XXX. I. Sane quam id, quod in cont. posui, Graecis firmatur.

poena] Sic Vind. Berol. *penam* Mon.

ipsi] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Caeterum manifestum est ab interprete lectum esse αὐτοὶ pro αὐται.

institerint] Sic Vind. Mon. *insteterint* Berol. Gr. ὁρμῷεν.

NOV. LXI. CAP. II. PR. perspeximus] *prospeximus* I.

consiliarios] *consciliarios* Mon.

per se causas] Sic Mon. Berol. *per se causam* Vind. *causas per se* Vulgo I. Gr. αὐτοὺς τῶν ὑποθέσεων.

administratores] *ministratores* Vind. Berol., sed supra litteram *m* a secunda manu scriptum est *a*. Gr. ἄρχουσιν.

aut datos a nobis iudices agitantur. Multo namque melius atque perfectius coram ipsis administratoribus, praesentibus illis, quorum causae moventur, terrore imminente exhibitis testibus, et omnino causa propriam habente honestatem, quam si apud pedaneos iudices talia decernantur, in nullo consiliariorum officio distante ab illis. Sed quoniam nobiscum statuti semper administratores, occupationibus rerum nostrarumque iussionum comprehensi, ad hanc necessitatem deponuntur, oportet consonam congruamque legem rebus imponere. §. 1. Sancimus igitur, contestationes quidem litium modis omnibus apud ipsos fieri administratores, sive maiores, sive minores sint, sed etiam in mediis litibus introduci rursus apud eos semel negotium et, quatenus ea, quae examinantur, agnoscant; quum vero novissima sententia proferenda est, nullo modo praesumere consiliarios absque administratoribus audire, sed cum competenti honestate, quam dudum disposuimus, propositis sacrosanctis eloquiis, ipsos administratores et audire, quae examinata sunt, omnia consequenter, et iudicare eos negotia, et suscipere appellationes, si quis appellaverit, sine ulla dilatione, ubi lex haec fieri permittit; et rursus appellationis iudices modis omnibus per se audire negotia, nullo aliter agere praesumente; sed si quid tale fiat, ipsis quidem administratoribus viginti librarum auri formidantibus poenam, consiliariis autem, qui tale aliquid agere praesumserint, si quidem advocati sint, expellendis ab

ipsis] *ipsis atque* I.

administratoribus] Sic Vind. Mon. *amministratoribus* Berol.

quorum] Vulgo subiicitur *interest*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, est autem apud Port. Manifesto interpres legit: ἐκείνων ὧν αἱ ὑποθέσεις κινοῖντο, quod sane Os. non intellexit, cum vocem *quorum* delendam esse censeret. Vide, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung 1842. Juni Num. 134. p. 559.

omnino] Sic Mon. Berol. *os* Vind., sed lineola superius iniecta est. Gr. ὅλως.

causa] Sic Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem tamen secunda manus delevit. *causam* I.

habente] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus litteram *s* apposuit, ut tamen lineola traiecta sit. Gr. ἔχοντος.

sed] *et* I.

nobiscum statuti] Sic Vind. Berol. *a nobis constitutis* Mon., sed ultimae litterae *s* puncta subiecta sunt priorique litterae *a* punctum subiectum est. Vulgo I. *a nobis constituti*. Gr. αἱ σὺν ἡμῖν οὖσαι.

rerum] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est: *suarum*, quod in Graecis non habet, quo firmetur.

nostrarumque] Sic Vind. Berol. *suarumque* Mon. Gr. τῶν ἡμετέρων.

necessitatem] Sic Vind. Berol. *necessitudinem* Mon.

NOV. LXI. CAP. II. §. 1. modis omnibus] Sic Vind. *omnibus modis* Berol. I. Vulgo Mon., in quo quidem prior vox punctis subiectis notata est. Gr. ἐκ τρόπου παντός.

apud ipsos] Sic Mon. Berol., deest in Vind., in quo quidem lacuna est, cui supplendae tres litterae sufficere queant.

semel] Vulgo subiicitur *moti*, quod in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

negotium] Sic Vind. Mon. Berol. *negotii* I. Vulgo. Gr. τὴν ὑπόθεσιν.

et quatenus] Sic Vind. I. *quatenus* Mon. Berol. *res quatenus* Vulgo. In Berol. tamen a secunda manu scriptum est *rei*.

consiliarios] In Mon. subiicitur *et*, quod in Vind. Berol. deest, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

cum] deest in I.

competenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *competente* Vulgo.

eos] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon. Gr. αὐτούς.

quis] *quem* Mon., ubi tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τὶς.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Glossa, ubi Acc. notat: *alias et lex hec*. Interpres in Graecis videtur legisse ταῦτα.

aliter agere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *agere aliter* Vulgo. Gr. ἑτέρως πράττειν.

administratoribus] *aministratoribus* Vind. *amministrantibus* Mon. Berol.

auri formid.] *formid. auri* I.

consiliariis] *consiliarios* I.

advocati] Sic Berol. *avocati* Vind. Mon. Gr. συνήγοροι.

sint] Sic Vind. Mon. *sunt* Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. εἶεν.

eloquentissimorum advocatorum collegio, si vero advocati non sunt, sed alii quidam, etiam cingulo, si quidem habeant, privandis, et decem librarum auri castigandis poena. Non enim oportet eos, qui Zenonis piae memoriae contemserunt legem, et dudum nostram et praesentem, arbitrari, ut unquam falsitatis huius fugiant poenas. Erit enim curae per tempus gloriosissimi comitis sacrorum nostrorum privatorum huius rei habere providentiam et exigere poenam et inferre aerario, dum tale aliquid commissum fuerit; cognoscente etiam ipso, quia de suo fisco compleret, nisi huius rei habuerit competentem providentiam. §. 2. Sed haec quidem in administratoribus decernimus, quibus publicae et circa nostras iussiones occupationes, ut non per se audiant causas, concedunt veniam. Alios autem omnes, qui nullam administrationem habent, causas autem ex iussionibus nostris audiunt aut in hac felicissima civitate, aut in aliis, si tale aliquid egerint, et eos, qui in officio consiliariorum cum eis audierint, adhuc vehementioribus affligimus poenis, nisi per omnem consequenter litem ipsi cum suis consiliariis audiant causam. Nam et dignitatum casum eis interminamus, et poenam vicenarum librarum auri, et eorum consiliarios ex ipsa pelli civitate, in qua haec egerint, et insuper et ipsos proprio cadere honore.

advocati] Sic Vind. Mon. *ad vocatu* Berol., sed ultimae litterae punctum subiectum est.
sunt] Sic Berol., quod etiam Vulgo est. Vind. Mon. I. *sint*. Gr. καθεστᾶσιν.
quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quoddam* Vulgo.
habeant] Sic Mon. Berol. I. *habent* Vind. Gr. ἔχοιεν.
et decem] X I.
eos] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τούς.
contemserunt] Sic Mon. I. *contempserunt* Vind. Berol. *contemserint* Vulgo.
arbitrari] In Mon. antea est *legem*, quod in Vind. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.
unquam] *quamquam* Vind. Mon., sed hic quidem punctis ultimae syllabae subiectis, quod quidem secunda manus correxit, ut in cont. Deest in Berol., sed a secunda manu ibi lineae iniectum est.
huius] Sic Vind. Berol. *his* Mon., quod sec. manus correxit *huius*. I. *quisquam*. Gr. ταύτης.
fugiant] *fugiat* I.
erit enim] Sic Mon. Berol. *enim erit* Vind. *erit igitur* I. Gr. μελήσει γάρ.
gloriosissimi] *gloriosisimi* Berol.
hab. prov.] *prov. habere* I.
poenam] Sic Mon. Berol. *pea* Vind., sed lineola superius iniecta. Interpres videtur legisse ποινήν.
aerario] *errario* Vind. Berol.
quia] Sic Vind. Berol. *qui aministratorem* Mon., sed priori litterae *a* lineola iniecta est.
compleret] Sic Berol. *complere* Vind. Mon. I. Quod Vulgo et in I. subiicitur *debeat*, in Vind. Berol. deest, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

NOV. LXI. CAP. II. §. 2. haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.
iussiones] Sic Mon. Berol. *iusiones* Vind. *iussiones et* I.
alios] Ad marginem Mon.: *ut magistratus Constantinopolitanae civitatis in conventionibus ceris adiiat* (sec. m. corr. *audiaut*) *et sententiam dicant*.
audiunt] Sic Vind. Berol. *audiant* Mon.
aut in hac] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra priorem vocem alia lineola iniecta est, quam secunda manus delevit.
consiliariorum] Sic Vind. Berol. *conscilinriorum* Mon.
adhuc] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem antea scriptum est *cum*, quod Graecis non firmatur.
consequenter] *consequentes* Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *consequente* Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est. Gr. ἐφεξῆς.
ipsi] Sic Mon. Berol. *ipsis* Vind., sed ultimae litterae punctum suppositum est. Gr. αὐτοί.
interminamus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *interminamur* Vulgo.
poenam] Sic Vind. Berol. *pena* Mon. Gr. ποινήν.
vicenarum] Sic Mon. Berol. *vicinarum* Vind. Gr. ἀνὰ viginti.
librarum auri] Sic Vind. Mon. *auri librarum* Berol.
pelli] Sic Vind. Mon. *compelli* Berol. Gr. ἐξελαύνεσθαι.
haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. ταῦτα.
et insuper et] Sic Mon. I. *insuper et*

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae visa sunt nobis et per hanc divinam declarata sunt legem, omnibus faciat manifesta, secundum sollennem modum edictis per provincias utens, ut nullam gentium lateat aliquid, quod a nobis sancitur. In hac enim felicissima civitate gloriosissimus praefectus urbis haec proponet. *Dat. Kal. Decemb. CP., imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XI., p. c. Belisarii V. C. anno II.* (537.)

LXII.

GLOSS.

UT IMMOBILIA ANTENUPTIALIS DONATIONIS NEQUE HYPOTHECAE DENTUR, NEQUE OMNINO ALIENENTUR A VIRO, NEC CONSENTIENTE UXORE, NISI POSTEA SATISFIERI POSSIT UXORI; HAEC VERO VALERE ETIAM IN DOTE.

Imp. Iust. Aug. Ioanni p. p. Orientis secundo.

Vind. Berol. *insuper etiam* Vulgo. Gr. καὶ πρός γε καί.

NOV. LXI. EPIL. eminentia] Sic Berol. Mon. *convenientia* Vind. Gr. ὑπεροχή.

visa] Sic Mon. Berol. *visi* Vind. Gr. τὰ παραστάντα.

sollennem] *sollempnem* Vind. Mon. Berol.

utens] Sic Vind. Berol. *mittens* Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. χρωμένη.

nullam] Sic Vind. Berol. *nullus* Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μηδέν.

gentium] *gentilium* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τῶν ἐθνῶν.

sancitur] Sic Mon. Berol. *sanctitur* Vind.

gloriosissimus] Sic Vind. Mon., in quo a secunda manu lineola traiecta est. Caeterum Berol. *gloriosisimus*.

praefectus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo a secunda manu lineola traiecta est.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. ταῦτα.

proponet] Sic Vind. Berol. *proponit* Mon. I. Gr. προθήσει.

Dat.] *dat'* Bamb. D. I. 1. Caeterum in Pist. Berol. Mon. Bamb. D. II. 11. aut I. tota haec subscriptio non est.

Kal.] *kl.* Vind., sed supra lineam virgula apposita scriptum est.

Decemb.] *decebr.* Vind., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. *Decembr.* Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita. *Cpr.* Vind., sed supra lineam virgula imposita est. Vulgo *Constant.*

imp.] *impr.* Bamb. D. I. 1., deest in Vind.

DN.] *do. n.* Vind., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. *duin?* Bamb. D. I. 1.

Iust.] Sic Vind., sed supra hanc vocem circumflexus iniectus est. *Iustinianus* Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

XI.] *undecimo* Bamb. D. I. 1.

p. c.] Sic Vind. *cp.* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita est.

Belisarii] *bilisiaio* Vind., sed litteris *ai* circumflexus impositus est. Bamb. D. I. 1. *Bilisari.*

V. C.] *uc.* Vind. Bamb. D. I. 1., sed lineola superius iniecta est. Vulgo *V. C. cons.*

II.] *secundo* Vind. *so* Bamb. D. I. 1., sed per litteram *s* inferiorem circumflexus traiectus est.

NOV LXII. LXII.] *R/. LXII.* Vind. Bamb. D. I. 1., deest in Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. Ad marginem Mon. adscriptum est *cons. XIIII.*, in Berol. *const. XIII.*

donationis] Sic Mon. Berol. *donationes* Vind.

dentur] *dentur a viro* I.

omnino] deest in I.

a viro] deest in I.

consentiente] Sic Vind. Mon. *consentientes* Berol., sed ultimae litterae punctum subiectum est.

nisi] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem a secunda manu ultima syllaba scripta est.

satisfieri] *satisfacere* I.

haec vero] *hoc* I.

valere] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo.

etiam] *et* I.

dote] Postea Vulgo est *valere*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.

imp.] Sic Neob. Pist. *impr.* Vind. Berol. I., deest in Mon.

Iust.] Sic Vind. Mon. Pist. Neob. *Iusti* Berol. I. *Iustinianus* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *au* Pist., sed lineola superius imposita. Berol. Neob. Mon. I. *a.*, sed supra lineam virgula posita est.

Ioanni p. p. Orientis secundo] *Orien-*

PRAEFATIO. Causam miserandam fieri cognoscentes, coram nobis ipsis negotio moto, illud quidem correximus competenti modo, lege autem generali emendamus huiusmodi negotia, hoc quod moris est nostri.

CAP. I. Et sancimus, si quis conscripserit antenuptialem aut propter nuptias donationem (sic enim eam oportere magis vocari decrevimus), sive ipse pro se hoc faciens, sive etiam altero scribente, aut patre aut matre aut cognatis aut extraneis forte, si quis igitur tale aliquid fecerit, et scripserit donationem, in qua etiam aliquid immobilium est, interdicimus ei aut supponere de cetero rem conscriptam in antenuptiali donatione, aut alienare omnino. Quod enim semel vinculis sponsalitiae largitatis obligatum est, non erit conveniens alienari, ut mulier eveniente forsitan lucro, quod ei confert antenuptialis donatio, difficultatem patiatur, non inveniens rem in viri substantia, quum sit alienata aliis aut supposita, aut potentibus forte personis, quatenus illi propter huiusmodi causas aut sit omnibus modis inadibilis vindicatio, aut difficilis, et litibus egeat, dum ex hoc ipso sit adiuvanda. §. 1. Quapropter hoc observetur, et qui posthaec contraxerit, sciat, quia, sive

tis scdo Vind. *Iohi pp Ori II.* Mon., sed litteris *ri* circumflexus impositus est. — *Io. pp. Orientis so* Pist. *Iohi pp. scdo* Berol., desunt in Neob. *pp. Orientis secun* I. — Vulgo: *Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. LXII. PRAEF. competenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *competente* Vulgo.
moris] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem littera *r* a secunda manu scripta est.

NOV. LXII. CAP. I. PR. antenuptialem] Sic Vind. Mon. *ananuptialem* Berol., sed prioribus duabus litteris lineola imposita est.
aut] Sic Vind. Mon. *vel* Berol., deest in I.
propter nuptias donationem] *donationem propter nuptias* I.
oportere] Sic Vind. Mon. *oportetere* Berol., sed priori litterae *e* circumflexus impositus syllabisque *tere* puncta subiecta sunt.
faciens] Sic Vind. Berol., in quo quidem subiicitur *ma*, cui voci puncta subiecta sunt. — Mon. *facietis*, quod sec. m. correxit *faciens*. Gr. ποιῶν.
altero] *alio* I.
patre] Sic Vind. Mon., nisi quod littera *r* in Vind. a secunda manu scripta est. Berol. *pat.*, sed supra lineam secunda manus posuit *re*. Gr. ἢ πατρός.
si quis] Sic Vind. Mon. *si quid* Berol., sed secunda manus correxit *si quis*. Gr. εἴ τις.
igitur] *autem* I.
supponere de cetero] Sic Vind. Berol. *de cetero ponere* Mon., sed secunda manus facit ex voce *ponere* vocem *supponere*. Vulgo *de cetero supponere*.
vinculis] *vinculo* I.
obligatum] Sic Vind. Berol. *oblatum* Mon., ubi secunda manus correxit *obligatum*. Gr. ἔνοχον γενόμενον.
eveniente] Sic Vind. *veniente* I. Mon., sed in Mon. secunda manus correxit *inveniente*. Berol. *invenientes*, quod secunda manus correxit *inveniens*. Hamb. Trid. *inveniens*, quod apud Port. plane non est. Gr. ἀποβαίνοντος.
forsitan] Sic Mon. Berol. Hamb. *forsitam* Vind. *forsan* Trid. Port.
lucro] Sic Vind. Mon. *in lucro* Port. *lucrum* Hamb. Trid. Berol. Gr. τοῦ κέρδους.
patiatur] Sic Mon. Berol. *doa patiatur* Vind., sed prioribus syllabis *doa* puncta subiecta sunt.
aut potentibus] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *ut* Berol. Mon. Praestare *et* Os. scripsit. Nisi credendum interpreti pro καὶ ob oculos fuisse ἤ.
personis] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed ultimae litterae lineola imposita punctumque subiectum est, in quo quidem secunda manus scripsit *personis*.
propter] Sic Vind. Berol. *per* Mon.
omnibus modis] Sic Berol. *modis omnibus* Vind. Mon.
inadibilis] Sic Berol. *inabilis* Vind. Mon. *inhabilis* Port. Trid. I. Hamb., sed in hoc quidem ita a secunda manu scriptum esse reperitur. Gr. ἄβατον.
litibus] *litbus* I.

NOV. LXII. CAP. I. §. 1. posthaec] Sic Berol. *posthec* Mon. *post hoc* I. *posthac* Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

emtionem sive hypothecam habeat, nihil horum utilitatis habebit omnino, sed aequalia erunt non scriptis nec dictis, quae super hoc scripta sunt aut convenerunt, et servetur uxori lucrum. Non enim videntur nobis immoderate fecisse quidam nostrorum iudicum, qui etiam ipsam in rem mulieribus post matrimonii transactionem in sponsalitia largitate dederunt, quod recte inchoatum, deinde a posteris iudicibus, quasi pro supervacanea quadam subtilitate contemtum est. Et non quaslibet vias artificiosas inveniant sumentes hypothecas, praeparando mulieres consentire et ita proprio cadere iure. Consensus enim in talibus aut in hypothecam, aut in venditionem, aut in aliam alienationem conscriptus percipienti omnino non proderit, si semel consensus fiat, sed sicut in intercessionibus scripsimus, ut oporteat biennii tempore exsistente rursus aliam professionem scribi confirmantem consensum, et tunc ratum esse quod factum est; sic et in hoc fiat. §. 2. Et si consentiat mulier secundum speciem in intercessionibus, sit omnino indemnis, nisi etiam

emtionem] Sic Vind. Berol. *emptioe* Mon., sed litteris *o* et *e* circumflexi impositi sunt.

hypothecam] Sic Berol. *ypothecam* Mon. I. *ypotheca* Vind.

habeat] Sic Vind. Berol. *hat* Mon., sed supra lineam circumflexus positus est. Gr. ἔχοι.

nihil horum] Sic Mon. Berol. *nichilorum* Vind.

et] Sic Mon. I. *ut* Vind. Berol. Vulgo, Contius, qui ad marg. *al. et.* Gr. καί.

qui etiam] Sic Vind. Mon. *quia etiam* I.. deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *qui etiam.* Arbitror, interpretem habuisse in Graecis οἵπερ καί.

ipsam] Sic Vind. Berol. *constante matrimonio in rem* Mon.

in rem] Sic Berol. *nre actionem* Mon., sed priori voci lineola iniecta est. Vulgo I. *in rem actionem,* quod etiam in Vind. est, quod glossam sapit.

sponsalitia largitate] *sponsalitiam largitatem* I.

supervacanea] Sic Vind. Berol. *supervacua* Mon., sed littera *u* a secunda manu scripta est.

subtilitate] Sic Mon. Berol. *suptilitate* Vind.

non] *si* I.

vias] Sic Vind. Mon. *causas* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est: *al. vias.* Gr. ὁδούς. Quod Vulgo et in I. postea est *et,* Graecis sane non firmatur.

inveniant artificiosas] Sic Vind. Mon. Berol., in quo et subiicitur: *inveniant.* Vulgo I. *artificiosas inveniant,* quod sane Graecis non firmatur; quae verborum collocatio unde orta sit, ex testimonio codicis Berol. satis apparet.

hypothecas] *ypothecas* Vind. Mon.

praeparando] Sic Vind. Berol. *praeperando* Mon.

mulieres] Sic Vind. Berol. *et mulieres* Mon., quod tamen Graecis non firmatur.

ita] *illa* I.

consensus] Sic Mon. Berol. *concensus* Vind. Gr. συναίνεσις.

in hypothecam] Sic Vind. Mon., nisi quod vox *in* a secunda manu scripta est. Berol. *ypothecam*, sed supra litteram *y* scriptum est *in.*

in venditionem] Sic Vind. Berol. *in venditione* Mon., sed prior syllaba *in* a sec. manu scripta est.

aliam] Sic Vind. Berol. *alienam* Mon., sed litteris *en* puncta subiecta sunt. *alienationem aliam* I. Gr. ἄλλην.

in intercessionibus] Sic Mon. Vind. Berol., sed prior vox a secunda manu supra lineam in Berol. posita est.

exsistente] Sic Vind. Mon. Berol. *exeunte* Os. coniicit.

rursus] Sic Mon. Vind. *et rursus* Berol. I. Gr. αὖθις.

prof. scribi] *scribi prof.* I.

sic et] Sic Vind. Berol. *sic etiam* Mon., quamquam syllaba *iam* a secunda manu scripta est.

fiat] Sic Vind. Mon. *factum fiat* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt.

NOV. LXII. CAP. I. §. 2. speciem] Sic Vind. Berol. *spem* Mon., sed litterae *e* circumflexus iniectus est. Gr. σχῆμα.

in intercessionibus] Sic Vind. Mon. Port., in quo quidem prior vox *in* a secunda manu adscripta est. Trid. Berol. *intercessionibus.* Hamb. I. *intercessionis.*

secundum, sicuti praediximus, celebraverit consensum. Plura namque ex primo mox auditu delinquuntur, muliere quippe mariti seductionibus facile decepta et propria negligente iura, quum vero in plurimo tempore cogitaverit pro negotio, fiet forsitan cautior. §. 3. Veruntamen neque hoc simpliciter damus, sed tunc mulierem ex secundo consensu damno submittimus, dum sunt aliae res, ex quibus possibile est ei satisfieri pro re vel rebus immobilibus, quae in antenuptiali donatione continentur, et quae ab alio detinentur propter alienationis aut suppositionis modum; alioquin, si nihil aliud supersit, neque sic laesionem sustinere mulierem permittimus, sed licet secundo vel si frequenter consentiat, causa ad intercessionis feratur rationem, et sit ei omnino lucrum sub cautela positum, nisi apparuit relictum aliud sufficiens ad antenuptialis largitatis quantitatem. Et haec dicimus non solum parcentes mulieribus, sed multo potius viris talia facientibus, siquidem et multis et paene plurimis casibus communibus filiis antenuptialis donationis servantur res, et rursus hae manent apud substantiam viri

sicuti] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus puncta supposuit, secundaque manus lineae vocem *quod* imposuit. Gr. καθάπερ.
plura] Sic Mon. Berol. *plurima* Vind. I. Gr. πολλά.
namque] *nanque* I.
delinquuntur] Sic Vind. Berol. *dereliuquuntur* Mon., sed litteris *re* puncta subiecta sunt.
propria] Sic Berol. Mon., in quo secunda manus scripsit. Vind. *proprio.* Gr. οἰκείων.
negligente] *neglegente* Vind. Mon.
iura] *iure* Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *iura*. Berol. *iua*, sed circumflexo superius imposito; secunda tamen manus priori litterae punctum subiecit, lineaeque litteram *c* imposuit, ut sit *cura*. Gr. δικαίων.
vero] *autem* I.
fiet] Sic Vind. Mon. *fħ* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *fiet*.
forsitan] Sic Vind. Mon. Berol. I. *forsan* Vulgo.
NOV. LXII. CAP. I. §. 3. veruntamen] Sic Berol. *verum tamen* Vind. Mon.
simpliciter] Sic Vind. Mon. *sinpliciter* Berol.
sed tunc] Sic Mon. Berol. *et tunc* Vind. Gr. ἀλλὰ τηνικαῦτα.
submittimus] *summittimus* Vind. Mon. Berol.
possibile est ei] Sic Vind. Berol. *ei possibile est* Mon. Gr. δυνατὸν αὐτῇ.
vel rebus] Sic Vind. Berol. *vel pro rebus* Mon. Gr. ἢ πραγμάτων.
continentur] *contineantur* I.
et quae ab alio detinentur] Sic Berol. *et quae ab illo detinentur* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Desunt in Vind. Gr. ὑφ' ἑτέρου κατεχομένων.

suppositionis] Sic Mon. Berol. *subpositionis* Vind.
sic] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. οὕτω.
si frequenter] Sic Vind. Mon. Berol., sed prior vox *si* Vulgo deest.
feratur] Sic Vind. Berol. *transferatur* Mon.
rationem] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultimae duae litterae a secunda manu scriptae sunt.
ei omnino] Prior vox in I. deest.
apparuit] Sic Vind. Mon. *apparuerit* Berol. I. Gr. φανείη.
relictum] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra a secunda manu scriptum est *nichil*.
haec] *hoc* I.
parcentes] Sic Berol. Trid. Port. Cont. Vind., in quo quidem ultimae duae litterae a secunda manu scriptae sunt. Ad marg. Contius: *al. parentes. Videtur legendum: prospicientes.* Hamb. I. Mon. *parentes*, quod sec. manus in Mon. correxit, ut in cont.
sed] Sic Mon. Berol. *set* Vind.
et multis] *multis* I.
paene] *pene* Vind. Mon., deest in Berol. Gr. σχεδόν.
plurimis] Sic Mon. Berol. *pluribus* Vind. I. Gr. τῶν πλείστων.
antenuptialis donationis] *antenuptiales donationes* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς.
hae] *hee* Berol. *hec* Mon., deest in Vind. I.
manent] Sic Mon., sed Vind. Berol. I. *remanent*, quod etiam Vulgo est. Gr. μένειν.
viri] In Berol. supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *eius*.

eiusque successionem ex hac observatione, ideoque utilis lex est et uxori et marito secundum has satisdationes. Et multo potius haec in dote valebunt, si quid dotis aut alienetur aut supponatur. Iam enim haec sufficienter delimata atque sancita sunt. §. 4. Sed neque ipsos contrahentes omnino neglexinus. Nam si etiam super his obligationem, quantum ad mulieres, neque dictam neque scriptam esse volumus, sed ipsos viros in aliis eorum rebus obligari volumus occasione alienationis aut hypothecae, mulieribus quidem servantes in ipsis immobilibus rebus sponsalitiae largitatis ius innovatum, illis autem competens ius ex documentis, quantum in aliis eius rebus; omnibus privilegiis doti datis iam a nobis in sua firmitate manentibus, quando mulier moverit. Aliis enim omnibus praeter mulierem huiusmodi privilegia nec ex antiquo dedimus, neque nunc damus.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, omnibus faciat manifesta, secundum solennem modum praeceptis per provincias utens, ut nullum gentium lateat, quae a nobis sancita sunt. In hac enim felicissima civitate gloriosissimus praefectus urbis haec proponet.

hac] Sic Vind. Berol. *hanc* Mon.

lex est] Sic Vind. Mon. Berol. *est lex* Vulgo I.

et uxori] Sic Vind. Hamb. Trid. *uxori* Mon. Berol. Port., sed in Mon. supra litteram *u* a secunda manu scriptum est *ut*. Gr. τῇ τε γυναικί. Vulgo sane vox *et* desideratur.

satisdationes] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ratiocinationes* Vulgo.

siquid] *siquidem* I.

aut alienetur] Sic Vind. Berol. *alienetur* Mon., sed priori syllabae *al* a secunda manu vox *aut* inscripta est. Gr. ἢ ἐκποιήσειεν.

delimata] Sic Vind. Berol. *elimata* Mon. *declinata* I.

sancita] *sancta* Mon., in quo quidem supra lineam a secunda manu scriptum est *ci*.

NOV. LXII. CAP. I. §. 4. obligationem] Sic Vind. Berol. I. *obligationes* Mon. Gr. ἐνοχήν.

mulieres] Sic codd. *mulierem* I.

sed] Sic Mon. *et* Vind. Hamb. Trid. Port. I. *tamen* Vulgo. Gr. ἀλλ'.

eorum] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *earum* Mon. Port.

obligari] *obligati* Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἐνέχεσθαι.

aut] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem lineola superius iniecta est, quam secunda manus delevit.

hypothecae] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *mi* subiiciuntur, quibus a secunda manu puncta subiecta sunt.

servantes] *servantibus* I.

rebus] Sic Vind. Berol. *eius* Mon., quod Graecis non firmatur.

illis] Sic Mon. *viris* Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἐκείνοις.

ex] *est ex* I.

eius rebus] Sic Vind. Mon. *rebus suis* Hamb. Trid. Port. I. Vulgo. Interpres videtur habuisse αὐτοῦ πράγμασι.

omnibus] In Vind. subiicitur *suis*, quod in Mon. Berol. non est. Quod post vocem *privilegiis* Vulgo subiicitur *iam*, id in Vind. Mon. Berol. I. non est.

datis iam] Sic Vind. Mon. Berol. *datis* Vulgo. Pro verbis *doti datis iam* I. habet *doti in mdotis*(sic). Gr. δεδομένων ἤδη.

privilegia] *privilegio* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Berol. *privilegia*, sed secunda manus correxit *privilegium*.

neque nunc] *nec nunc* I.

NOV. LXII. EPIL. quae] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam positum est: *quae*. Gr. τὰ παραστάντα.

solennem] *sollepnem* Vind. Mon. Berol.

praeceptis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *p edictis* Mon., sed priori litterae *p* punctum subiectum est. Trid. *edictis praeceptis*, Port. I. *edictis*. Apud Contium vox *praeceptis* uncis inclusa est, qui ad marg. *alias deest*. Gr. κηρύγμασι.

ut] *tu* I.

nullum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nullam* Vulgo. Interpres vocem μηδὲν, quae ad sequentes genitivos τῶν ἐθνῶν refertur, plane non intellexit.

lateat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *lateant* Vulgo.

praefectus urbis] Sic Berol. *p. h·* Vind., sed priori litterae *p* lineola imposita est. Mon. *p. u.*, sed ultimae litterae lineola superius imposita est, qua re significatur *id*, quod in cont. posuimus.

haec] *hoc* I.

[LXIII.]
DE PRAETORE SICILIAE.

Idem. aug. Triboniano, Quaestori sacri palatii.

PRAEFATIO. Tua cognoscit sublimitas, utpote operi quaestorio praeposita et nostri consilii particeps constituta, quia Siciliae provinciae secundum instar antiquitatis praetorem praefecimus, eius ut gubernatione omnia privata peragantur et militares expensae procurentur. Nam publicas eiusdem insulae functiones sub iurisdictione viri excellentissimi comitis sacri patrimonii per Italiam esse, antiqua consuetudo tradidit, cuius auctoritate tam exactio quam illatio earum procederet. Sed quia lites in tanta provincia moveri necesse est, volumus, ut, si quando appellatum fuerit a praetore, vel a duce, vel ab aliquo iudice eiusdem insulae, appellationes omnes ad tuum fastigium tuamque sedem remittantur, et ipse merita eorum more consultationis discutias et ad nostram referas scientiam, quatenus tua nobis cognita dispositione, ex nostra auctoritate lis dirimatur, neque ad anteriorem Romam, neque ad alium iudicem huius regiae civitatis eatur, sed ipse vice sacri cognitoris audias et litem dirimas. Et non solum haec tuam iurisdictionem respicere decernimus, sed etiam si quid aliud civile ordinatur, quod confirmatione indigeat, id est pro defensoribus vel patribus civitatum decretum; nam id quoque ad tuam sedem remitti, ut per tuam sententiam nostramque auctoritatem roboretur, quia semper Sicilia quasi peculiare aliquod commodum imperatoribus accessit, et oportet res civiles, quum aliquam habuerint dubitationem, nostri quaestoris iudicio dirimi, quod accipere a tua sublimitate censemus, quam nos proveximus, quam legitimo operi praeposuimus, cuius opere atque industria omnis legum

proponet] Vulgo subiicitur haec subscriptio: *Dat. Kal. Dec. Constant. imper. dn. Iustiniani pp. aug. anno XI. post Belisarii V. C. cons. anno II.*, quae tamen subscriptio in Vind. Mon. Berol. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. aut I. desideratur, ideoque a nobis omissa est.

NOV. LXIII. LXIII.] deest in Vind.; sed in Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. aut D. I. 1., reliquis haec Novella plane non est.
aug.] Sic Vind. *a.* Vulgo.
Triboniano] *Tribuniano* Vind.

NOV. LXIII. PRAEF. publicas] *publicae* Vind.
patrimonii] Sic corr. Bienerus. — Os. in Vind. esse *patromonii* auctor est, quod schedis meis contradicit.
quia lites] *qualitates* Vind.
fuerit] Vulgo subiicitur *vel*, quod in Vind. desideratur.
eorum] Sic Vind. *earum* Vulgo.
consultationis] *consultatione* Vind., in quo quidem esse *consulatione* Os. scribit.
referas] Sic Vind., sed supra litteram *e* lineola posita est, quam tamen lineam secunda manus delevit.
dirimatur] *drimatur* Vind.

neque] Haec vox in Vind. bis scripta est.
audias] *audiat* Vind.
et] *ed* Vind., sed lineola per litteram *d* superius iniecta.
si] *etsi* Vind.
aliud] Sic Vind., in quo quidem esse *aliquid* Os. scribit.
ordinatur] *ornatur* Vind., sed emendandum est ex coniectura satis facili, cum nihil quicquam deesse videatur praeter virgulam litterae *n* impositam.
nam] Sic Vind., deest Vulgo. Sed recte se habet, modo ex superioribus vox *decernimus* ad inferius *remitti* trahatur. De hoc loco dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 135. p. 564.
Sicilia] *Secilia* Vind., verum secunda manus correxit, ut in cont.
quod] *qm* Vind., sed supra ultimam litteram circumflexus positus est, qua re significari potest *quam* vel *quoniam*. In Vind. esse *quam* Os. scripsit.
quam legit.] *q* Vind., sed supra lineam circumflexus positus est. In Vind. esse *qua* Os. scripsit.

ambiguitas, omnis altitudo in praesentem concordiam et pulchram brevitatem pervenit.

EPILOGUS. Quae igitur per hanc divinam legem nostra decrevit aeternitas, tua sublimitas sciens, praeceptionibus suis admoneat Sicilienses iudices, quatenus sciant, cui debeant causas appellatione suspensas praeferre, ut per tuas tuorumque successorum suggestiones omnia nobis manifestentur, et videamur per semet ipsos easdem causas peragere. Esse enim non indignum putavimus, ** Siciliam, nostrum quodammodo peculium constitutum, nostrorum particeps consiliorum quaestor sub iurisdictione sua suscipiat.

[LXIV.]

[DE ORDINE SENATUS.]

Idem Aug. Ioanni P. P.

PRAEFATIO. Antiquissimis temporibus romani senatus auctoritas tanto vigore potestatis effulsit, ut eius gubernatione domi forisque habita iugo romano omnis mundus subiiceretur, non solum ad ortus solis et occasus, sed etiam in utrumque latus orbis terrae romana ditione propagata; communi etenim senatus consilio omnia agebantur. Postea vero quum ad maiestatem imperatoriam ius populi romani et senatus felicitate reipublicae translatum est, evenit, ut hi, quos ipsi elegerint et administrationibus praeposuerint, omnia facerent, quae vox imperialis eis iniunxisset, et militiae sub eis constituerentur, et cetera eorum dispositionibus obedirent, reliquis senatoribus in quiete degentibus, et

altitudo] Sic Vind. *latitudo* Vulgo, palmaria sane coniectura.

NOV. LXIII. EPIL. quae] *ue* Vind.

decrevit] *decuit* Vind., sed litterae *u* circumflexus impositus est. In Vind. esse *decernit* Os. scripsit, quod schedis meis contradicit.

quatenus] *quatinus* Vind.

praeferre] Sic Vind. Correxit Bienerus *referre*. Vulgo *proferre*.

videamur] *videamus* Vind.

semet] Sic Vind. *nosmet* Vulgo, quod ex Bieneri coniectura venit, qua tamen Hellenismus satis notus tolli non debebat. De hac re dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 135. p. 564.

Siciliam] *Seciliam* Vind., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Quod Vulgo antea ex Bieneri coniectura interponitur *ut*, in Vind. desideratur; cumque tale quid excidisse totus orationis contextus satis demonstret, puncta interponere satius duxi, ut lacunae signum foret.

suscipiat] Post hanc vocem haec subscriptio Vulgo adiecta est: *dat. m. dec. imp. Iustiniani a. anno XI. post Belisarii V. C. cons. anno II.*, quod in Vind. non est.

NOV. LXIV. LXIV.] Deest in Vind.

de ordine senatus] Deest in Vind. Sed habetur in Glossis apud Bienerum in hist. Nov. p. 542. seq. *de Senatoribus* Vulgo.

idem Aug.] *imp. Iustinianus a.* Vulgo, sed ut in cont., Vind.

Ioanni] *Iohi* Vind.

p. p.] *ppro* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. *pf. p.* Vulgo.

NOV. LXIV. PRAEF. forisque] *foris quae* Vind.

subiiceretur] *subiceretur* Vind.

terrae] *tre* Vind., sed supra lineam lineola posita est.

romana ditione] *romano ditione* Vind.

vero] *uo* Vind., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est.

quum] *q* Vind., sed per partem inferiorem circumflexus traiectus est. In Vind. esse *quum* Os. scribit. Caeterum Bienerus *quam*, quod tamen corrigendum esse ipse vidit.

reipublicae] *reip.* Vind.

hi] *hii* Vind.

ipsi] Sic Vind. *imperatores* Vulgo.

elegerint] *elegenter* Vind.

administrationibus] *amministrat.* Vulgo.

iniunxisset] *iniuxisset* Vind.

militiae] *militie* Vind., in quo quidem esse *militis* Os. scribit. Vulgo *milites*.

reliquis] *reliquiis* Vind.

quiete] *quietae* Vind.

posteaquam administratores causas sibi mandatas deposuerint, in principali maneat voluntate, utrum velit eos laborioso cingulo liberatos ad senatus securitatem remittere an aliis actibus destinare.

CAP. I. In praesenti itaque multis variisque actibus urgentibus, quos nostra maiestas bello et pace indefessa gerere noscitur, pars vacantium senatorum in nimia deminutione pervenit hocque summam putavit iniuriam et non curiosae conversationis remedium. Ideoque et eam, quibus oportet modis, ampliare nostro monumento visum est, et homines nobilitate et summa opinione egregios ei assignare, quatenus una quidem nostri senatus pars per administrationes suam ostendat sagacitatem, altera vero, quae in quiete degit, alio modo suum ingenium reipublicae valeat exhibere. Et quia magna utilitas ex iudicandi sinceritate reipublicae nostrae cedit, quaedam autem causae post appellationes iudicibus porrectas in sacrum nostrum numinis consistorium inferuntur, et a nostris proceribus examinantur, idcirco nobis *** non solum iudices nostros, sed etiam senatores ad examinandas lites in consultationibus convenientes una cum aliis florentissimis nostris proceribus litium facta trutinare, et quemadmodum, si quando silentium ab ullo una cum conventu fuerit nunciatum, omnes colliguntur et proceres et senatores, ita et nunc, quando silentium tantummodo propter alicuius causae examinationem pronuncietur, etsi non addatur conventus vocabulum, tamen eos convenire, et omnes considentes quod eis visum fuerit sub sacrosanctorum evangeliorum praesentia et statuere et ad nostram perferre scientiam et augustae maiestatis dispositionem exspectare, *** a solis senatoribus, sed ab utroque ordine, huiusmodi litibus exercendis. Melius enim et perpensius amplioribus quam paucis examinantibus ius merum et iustitiae lumen invenitur: eo certissimo constituto, quod et

administratores] *amministratores* Vind.

sibi] Sic Vind., quod et viri doctissimi Savignius et Bienerus in contextum receperunt. In Vind. tamen *iis* haberi Kriegel et Os. scribunt.

NOV. LXIV. CAP. I. urgentibus] Sic Vind. *vigentibus* Bienerus coniicit.

et pace] Sic Vind. *ac pace* Vulgo.

indefessa] Sic Vind. *indefesse* Vulgo.

gerere] *egerere* Vind.

nimia deminutione] Sic Vind. *nimiam deminutionem* Vulgo ex Bieneri correctione.

hocque] *hoc quae* Vind.

summam] *sua* Vind.

curiosae] *curiose* Vind.

ideoque] Hoc in Vind. male bis scriptum est.

quatenus] *quatinus* Vind.

administrationes] *aministrationes* Vind.

exhibere] *exibere* Vind.

cedit] Sic Vind. *accedit* Vulgo.

nostrum] Sic Vind. *nostri* Vulgo ex Bieneri coniectura.

nobis] Quod Vulgo subiicitur *placuit*, ex Bieneri coniectura profectum est, nec in Vind. est. Ego lacunae signa ponenda curavi, quoniam tale quid excidisse totus orationis contextus docet.

trutinare] *trucinare* Vind.

quemadmodum] Sic Beckius vidit scribendum propter inferiora illa: *ita et nunc.* Vind. *q̲ est ad modum*, sed litterae *q* supra lineam littera *i* imposita est, unde Bienerus coniicit *quasi ad modum*, quod non recte se habet. Caeterum facile est demonstratu vocem *est* exiisse ex litteris *em*, quae in codd. sic scribi solent *ē*, quo signo et vox *est* designatur.

ullo] *ulla* Vind., sed supra litteram *u* littera *a* posita est. In Vind. simpliciter haberi *ulla* Os. auctor est.

colliguntur] *colleguntur* Vind.

alicuius] *alicus* Vind.

addatur] *adatur* Vind.

considentes] Sic ex Bieneri coniectura scripsi. *conscendentes* Vind.

perferre] *praeferre* Vind.

augustae] *auguste* Vind.

huiusmodi] *h9moι* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

a solis] Sic Vind. Ego antea lacunae signa posui, quod aliquid excidisse totus orationis contextus satis significat, quale est illud *non*, quod Os. rectius fore scripsit.

in ludis circensibus, et quando conventus fuerit nuntiatus, solito more et senatores colligi necesse est, et suum officium exercere. Et hunc quidem praesentis legis articulum ita disponimus et hanc constitutionem in perpetuum valituram constringimus.

CAP. II. Aliud autem capitulum propter honorem dignitates comitantem praesenti lege discernendum esse perspeximus. Quum enim inter florentissimos nostri palatii proceres et gloriosissimos senatores quasi quaedam medietas sublimi est praefecturae, sancimus, praesulem quidem amplissimi senatus (secundum instar antiquissimae series memoriae vindicatur) urbicariam esse praefecturam et primam sedem ei dedicari, postea autem omnes eminentissimos senatores patricios numerari, videlicet ut, si quis ex his et consulatus insignibus decorantur, secundum consulatus ordinem habeant inter se emergentem praerogativam; his procul dubio, qui in ipso actu consulatum gesserunt, aliis omnibus consularibus in suo ordine anteponendis. Quemadmodum enim inter proceres nostros moris est patriciatus infulas consulari fastigio anteponi, et in amplissimo senatu idem exemplum observandum est. Cetero omni post patricios consortio, tam consularium quam praefectoriae dignitatis, quibus etiam magistros militum connumeramus, nec non viros magnificos, illustres, secundum suae dignitatis tempora in magnam curiam tam convenientibus, quam considentibus et sententiam ferre habentibus licentiam. Si quem autem utentem cingulo ex nostra iussione deponere cingulum contigerit, non ex hoc fieri eum deteriorem censemus vel ad inferiorem gradum deduci, sed suam tenere etiam in amplissimo senatu praerogativam, quam antea, quum cingulo uteretur, habuisse noscebatur; et si quidem altiore loco condonare voluerimus, hoc eum et in maxima curia beneficio perpotiri. Quos enim honoratos vocamus, eos nullam iniuriam perpeti concedimus, ne, quod eis pro labore per quietem praecipuum praemium indulgemus, hoc

valituram] Sic corrigendum ex toto orationis tenore. Vind. *valitura.*

NOV. LXIV. CAP. II. dignitates] Sic Vind., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est.
praesenti] Sic Vind. *praesente* Vulgo.
lege] Sic Vind., sed supra ultimam litteram *e* circumflexus positus est.
discernendum] *disscernendum* Vind.
sublimi] *sublima* Vind. *sublimissima* Vulgo ex Bieneri emendatione.
praefecturae] *praefecture* Vind. *praefectura* Vulgo.
sancimus] *sanctimus* Vind.
instar] Sic Bienerus recte coniecit. In Vind. est *s*, sed littera *i* supra lineam iniecta est, quamquam Os. auctor est, haberi ibi *s*, littera *x* supra lineam iniecta. Caeterum deest Vulgo, ubi tantummodo lacunae signa sunt.
urbicariam] Sic Bienerus coniecit; *bicariam* Vind.
sedem] *sede* Vind., sed per litteram *d* circumflexo traiecto.
quis] Sic Vind. *qui* Vulgo, quod quare corrigatur, caussa omnino non est. Recte enim pluralis modus infertur, cum manifestum sit, in verbis *si quis* collectivam vim et potestatem inesse.
insignibus] *insingnibus* Vind.
emergentem] *emegentem* Vind.
amplissimo] *amplissimos* Vind.
praefectoriae] *praefectorie* Vind.
illustres] Sic Vind., qui non habet, quod Vulgo antea scriptum est *et*. Sed hac voce opus non est, modo post vocem *magnificos* minus plene interpungamus.
magnam] *magina* Vind., sed supra litteram *a* iam a prima manu lineola posita est.
considentibus] *consedentibus* Vind.
cingulo] *cingulum* Vind.
sed] *set* Vind.
quum] *cum* Vind.
honoratos vocamus] Sic Vind. *honoramus* Savignius, Bienerus, Vulgo.
ne quod] *ne q* Vind., sed per inferiorem partem ultimae litterae circumflexus traiectus est, qua re significatur *quod*. In Vind. *neque* esse Os. scribit.

in deminutionem honoris eorum detrahatur. Gaudeat ita unusquisque sine aliqua laesione beneficio nostro, sive ut agat, sive ut requiescat, fuerit in eum collatum, quum neque semper laborare, neque semper vacare hominibus libitum esse videtur, sed permutatio et varietas et usus rarior mentes humanas delectant. Si qui autem illustri dignitate decorati sunt, liceat eis patriciatus codicillos accipere, etsi non consulares vel praefectorii exsistant, quod constitutio divae memoriae Zenonis non rite postulabat. Sufficit etenim in patriciatus honorem capiendum, si tantummodo illustri dignitate quidam decoretur; sed etsi hoc iam in quibus praetermissum est, nullum praeiudicium eis, qui provecti sunt, generare. Sin vero dignitate donare quosdam voluerimus, illa tamen voluntate, ut illico in senatu eos transferamus, eos tantummodo tertiam partem sportularum praestare sancimus, ut et dignitate gaudeant, et magnum non sentiant detrimentum; aliis videlicet omnibus in provectionibus suis in solidum consuetudines praestantibus.

EPILOGUS. Quae igitur per hanc divinam legem nostra sanxit aeternitas, sublimitas tua et tuae sedis successores et officium tuum in omne aevum conservare festinent, poena quinquaginta librarum auri eis imminente, qui hoc violare tentaverint vel a quoquam violari concesserint. *Dat. Kal. Ianuar. CP. imp. DN. Iustin. PP. aug. anno XI., post cons. Bel. V. C.* ****

LXV.

DE ORTULANIS CONSTANTINOPOLITANIS.

Idem Aug. Longino, praefecto urbis regiae Constantinopolis.

deminutionem] Sic Vind. *deminutione* Vulgo, sed ut in Vind., Bienerus.
laborare] *labore* Vind., sed ut in cont., Bienerus correxit.
neque semper vacare] Sic Bienerus. *semper neque vacare* Vind.
autem] *au* Vind., sed supra lineam lineola posita est.
patriciatus] *patains* Vind., sed litterae *t* littera *i* supra lineam imposita est, quamquam hanc quidem, quae imponitur, litteram *x* esse Os. scribat.
praefectorii] Sic Vulgo. *praefectorie* Vind. Bienerus.
non rite] Sic corrigendum est, quod Vind. habet *inirrite*, quod quidam legerunt *in irrite*, unde Os. coniecit *non irrita*, quod a tota huius loci sententia abhorret. Vulgo *indistincte*.
si] *sit* Vind., quod ex littera initiali sequentis vocis exortum videtur esse. Bienerus *si sit — decoratus*.
quibus] Sic Vind. *quibusdam* Vulgo, qua emendatione facile caremus.
est] *et* Vind. Caeterum manifestum est, utriusque vocis permutationem ortam esse ex siglo, quo utrumque in codd. mss. significari potest.
senatu] Sic Vind. *senatum* Vulgo.
sancimus] *sanctimus* Vind.
NOV. LXIV. EPIL. quae] *que* Vind.
aeternitas] *eternitas* Vind.
omne aevum] *ome evum* Vind.
imminente] *imminenda* Vind., quod Bienerus recte correxit.
tentaverint] *temptaverit* Vind.
Dat.] Sic Vind. *Datum* Vulgo.
Kal.] *kl.* Vind.
Ianuar.] *Ianuaria* Vind.
CP.] *Cap.* Vind. *Constant.* Vulgo.
DN.] *doni* Vind., sed lineola superius posita est.
Iustin.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.
aug.] Sic Vind. *a.* Vulgo.
post cons.] *p̄ cōsl* Vind., sed ultimae litterae secunda manus circumflexum traiecit.
Bel.] *Bil.* Vind., in quo quidem ultimae litterae circumflexus traiectus est. *Belisarii* Vulgo.
V. C.] *vic.* Vind. Postea lacunae signa posui, quamquam Vulgo *anno II.*, sed haec anni designatio in Vind. desideratur.
NOV. LXV. LXV.] *R/. LXV.* Vind., deest in Berol.
ortulanis] Sic Vind. Berol. *hortulanis* Vulgo.
praefecto urbis] Sic Vind. *pf. u.* Vulgo. In Berol. tota inscriptio *idem — polis* non est.
regiae] *regie* Vind.

PRAEFATIO. Multae undique querelae ex tempore plurimo contra felicissimae huius urbis et eius suburbanorum ortulanos deferuntur laborantium omnium adversus eorum malitiam. Quae vero deferuntur, huiusmodi sunt.

CAP. I. Aiunt ex corpore ortulanorum et aestimatores ortorum plerumque esse et causam fieri pessimam. Dum enim orti dominus hunc tradit ortulano conductionem subeunti, nihil aliud, quam plantatum in eo olus aestimant, et huius aestimationem imponunt accipienti hortulano seu conductori; quum vero futurus est tradere post transactionem temporis conductor, fieri tunc quidem ab eis scrupulosam oleris aestimationem, aut in sexcuplum aut multiplicem fieri, et si ei quinquaginta aureorum sit olus, non minus trecentum, interdum autem et amplius hoc aestimari, et non usque hoc solum causae avaritiam stare, sed etiam maiorem multo eam facere, dicentes, quia stercus immiserint terrae, et alios quasi habeant labores, et ex hoc extendere in quantum voluerint

NOV. LXV. PRAEF. multae] *multe* Vind. Berol.

querelae] *quele* Berol., sed priori litterae *e* secunda manus circumflexum imposuit. Vind. *quaerele.*

contra] Sic Vind. *cc* Berol., sed circumflexo superius imposito.

suburbanorum] Sic Berol. *urbanorum* Vind. *suburbiorum* Vulgo.

ortulanos] Sic Vind. Berol. *hortulanos* Vulgo.

deferuntur] *deseruntur* Berol.

omnium] Sic Vind. *hominum* Berol.

eorum] Sic Berol., quod etiam Bienerus coniecerat. Vind. *eos.*

quae] *que* Berol.

NOV. LXV. CAP. I. corpore] Sic Vind. *cope* Berol., sed litterae *o* circumflexus impositus ac per partem inferiorem litterae *p* lineola traiecta est.

ortulanorum] Sic Vind. Berol. *hortulanorum* Vulgo.

aestimatores] *estimatores* Vind. *estimatioes* Berol., sed litteris *oe* lineola superius imposita est.

ortorum] Sic Vind. Berol. *hortorum* Vulgo.

et] Sic Berol., deest in Vind. Gr. *καί.*

orti] Sic Vind. Berol. *horti* Vulgo, quam quidem varietatem scripturae non amplius notabimus.

hunc tradit] Sic Vind. *ccdit* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est, qua re significatur *contradit.* Gr. *τοῦτον παραδοίη.*

aestimant] *estimant* Vind. *extimant* Berol.

aestimationem] *estimationem* Vind. *extimationem* Berol.

conductori] *conductioi* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Gr. *ἤγουν μισθωτῇ.*

futurus est] Sic Vind. *futuris* Berol. Gr. *μέλλοι.*

conductor] Sic Vind. *conductioem* Berol. Gr. *ὁ μισθωσάμενος.*

quidem] Sic Vind. Berol. *demum* Vulgo. Gr. *μέν.*

ab eis] Sic Vind. *habes* Berol., sed supra litteram *e* lineola posita est. Gr. *αὐτούς.*

aestimationem] *estimatiom* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Berol. *extimationem.*

aut] Sic Vind. Berol. *eam autem* Vulgo. Interpres *ἢ* pro verbis *ταύτην δὲ* videtur habuisse.

sexcuplum] Sic Vind. Berol. *sextuplum* Vulgo.

aut] Sic Vind. Berol. *et* Vulgo. Pro *καὶ* interpres videtur habuisse *ἤ.*

trecentum] Sic Vind. *trecentis* Berol. *trecentorum* Vulgo.

aestimari] *estimari* Vind. *extimari* Berol.

solum] Sic Vind. *solo* Berol.

causae] *cause* Vind. *care* Berol. Gr. *τοῦ πράγματος.*

avaritiam] *auritiam* Vind.

sed etiam] Sic Vind. *sed et etiam* Berol.

maiorem] Sic Berol. *maiore* Vind.

multo] *mlto* Vind. Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Vulgo *tanto.* Gr. *κατὰ πολύ.*

immiserint] Sic Vind. *immiserit* Berol. Gr. *ἐμβαλόντες.*

terrae] *tre* Berol., sed supra has litteras a secunda manu lineola posita est.

quasi] *qi* Vind., sed supra hanc vocem a secunda manu circumflexus positus est. Berol. *quai*, sed supra hanc vocem a secunda manu lineola posita est. Vulgo *quosdam.* Os. notat in Vind. haberi *qui*, quod tamen schedis meis contradicit.

labores] Sic Vind. *labscens* Berol. Gr. *ἐμπονήματα.*

pretium, et pro aestimatione insertarum forsan arborum alia augmenta facere, dum utique, cum perceperint a dominis, nulla talis penitus aestimatio facta sit, sed plerumque in pactis profiteantur ortulani, quia et plantatas servant arbores et alias plantabunt. Sed aestimator, et in semetipso similiter causam post paucum tempus futuram putans, merito pro se talem avaritiam infert, unde si infelix patiatur dominus ex imperitia tanta dare damnum et sua recipere, alioque tradat hortum, et rursus in illo hoc patiatur, et ex tertio forte aut quarto similem patiatur nimietatem, periclitabitur et ipso penitus cadere horti dominio, et extraneus omnibus suis rebus fieri. Facere quoque eos agnovimus et quandam maiorem absurditatis adiectionem. Si enim qui postea subintrat hortulanus adiiciat aliquid priori pensioni et hac ipsa conductione completa exigit aestimationem tanquam ex laboribus suis factam, quum utique non omnino augmentum ex illius diligentia factum sit, sed forte

pretium] Sic Vind. *ptium* Berol., sed supra litteram *p* a secunda manu lineola posita est.

pro aestimatione] *pro estimatione* Vind. *pastinationem* Berol. Gr. ὑπὲρ ἀποτιμήσεως.

cum] Sic Vind. *dum* Berol. Gr. ἡνίκα.

perceperint] Sic Berol. *perciperint* Vind.

a dominis] Sic Berol. *ados* Vind., sed supra litteras *os* a secunda manu lineola posita est, quam tamen lineam circumflexi in formam haberi Os. auctor est.

aestimatio] *extimatio* Berol. *estimatio* Vind.

facta] Sic Vind. *fca* Berol., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est.

pactis] Sic Vind. *factis* Berol. Gr. ἐν τοῖς συμφώνοις.

ortulani] Sic Vind. *ortulai* Berol., sed supra litteras *ai* lineola posita est.

plantatas] *plantatus* Vind. Berol., sed corr. propter id, quod sequitur: *arbores*.

servant] Sic Vind. Berol. *servabunt* Vulgo. Interpres videtur habuisse φυλάττουσι.

alias] *anoas* Berol. *alios* Vind., quod quidem iam apud Bienerum correctum est. Gr. ἕτερα.

aestimator] *extimator* Berol. *estimator* Vind.

tempus] Sic Berol., deest in Vind.

si] deest in Vind., est autem in Berol. Gr. εἴπερ.

tanta] Sic Vind. Berol. *tantum* ex Graecis Os. coniicit. Verum interpres legisse videtur τοσαύτης.

alioque] Sic Vind. Berol. *aliique* Vulgo. Postea *hortulano* excidisse Os. coniicit, quod si verum esset, id post vocem *tradat* dicendum foret excidisse propter Graeca ἐκδοίη κηπουρῷ.

et ex tertio patiatur] Sic Berol. Vind., in quo quidem haec deesse Os. auctor est.

nimietatem] Sic Vind. *minuetatem* Berol. Gr. ἀπληστίαν.

ipso] Sic Berol. *impo* Vind., sed supra litteras *po* lineola posita est. Gr. καὶ αὐτῆς.

cadere] Sic Vind. *cad'* Berol., sed supra litteram *a* lineola posita est. Gr. ἐκπεσεῖν.

dominio] Sic Berol. *dno* Vind., sed supra lineam lineola posita est, secundaque manus correxit *dominio*. Gr. τῆς δεσποτείας.

extraneus] Sic Berol. *extraneous* Vind., sed litterae *o* punctum subiectum est.

suis] Sic Berol. *omnibus suis* Vind. Gr. τῶν οἰκείων.

quoque] Sic Vind. Berol. *vero* Vulgo.

agnovimus] Sic Vind. Berol., quod tamen Vulgo deest.

absurditatis] Sic Vind. *absurditatem* Berol.

qui postea] Sic Vind. *postea qui* Berol. Gr. ὁ μετὰ ταῦτα.

subintrat] Sic Berol. *subintt* Vind., sed supra litteras *tt* circumflexus positus est. In Vind. esse *subitat* Bienerus refert, qui vult scribi *subit*.

adiiciat aliquid] *alitiat aliquid* Vind. *aliquid aditiat* Berol. Gr. προσθείη τι.

pensioni] *p9sessio* Vind. *possessoi* Berol., sed ultimis litteris duabus circumflexus impositus est. Gr. προσόδῳ. In Vind. esse *po*ɿ Os. auctor est, ut tamen priori litterae velut numerus 2 superscriptus sit.

ipsa] Sic Vind. *ipa* Berol., sed supra lineam lineola posita est. Gr. καὶ αὐτός.

exigit] *exigi* Vind. *erigit* Berol. Gr. ἀπαιτεῖ.

aestimationem] *extimationem* Berol. *estimationem* Vind.

factam] Sic Vind. *fiam* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

diligentia] Sic Berol. *diligentiam* Vind.

factum] Sic Berol. *factm* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. In Vind. esse *facta* Os. auctor est.

sed] Sic Berol. *set* Vind.

principio aut per proditiones aestimantium, aut per negligentiam, dum in minus, quam debeat, traditio facta sit. Quae nobis omnia ultra omnem videntur esse calliditatem et asperitatem. Quam reprimi volumus a tua celsitudine, hanc sacram nostram pragmaticam respiciente legem, et sicut hortulanus suscepit hortum possessorem, ita eum et recontradat; si quidem olus habet, quum hortulanus eum suscipit, et aestimatio fiat huius, similiter et in restitutione scrupulosam aestimationem oleris solius percipiat; si vero non habet, sed purum percipiat hortum, sive habentem stercus, sive etiam non, sic etiam restitutionem fieri, et simpliciter ita servari causae ordinem super tradente hortulano, qualis fuit, cum perciperet, nulla alia inferenda domino laesione; aestimationem vero olerum non solum ab hortulanis fieri, sed etiam ab his, qui vocantur summarii, et qui talia noverunt, quippe propositis sacris eloquiis. Non enim volumus possessores inutiles esse usus propter eorum, qui

proditiones] Sic Vind. Berol. *proditionem* Vulgo.

aestimantium] *estimantium* Vind. Berol.

negligentiam] *neglegentiam* Vind. Berol.

dum] Sic Vind. Berol., deest Vulgo. — Bienerus coniicit legendum esse *dominorum*, quod quidem censeo improbandum esse, quum in Graecis nihil plane sit quo confirmetur. Sed ego hanc interpretationem ex male intellectis Graecis ἀλλ' ἴσως — ἢ κατὰ ῥᾳθυμίαν exiisse credo, quum haec iam non cum inferioribus, sed cum superioribus coniungerentur, ut proinde interpres ante haec ἐπ' ἐλάττοσιν minus plene distinguendum esse arbitraretur.

in minus] Sic Vind. *i. miminus* Berol., sed priori litterae *i* circumflexus impositus est.

facta] *fca* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

quae] *que* Vind. Berol.

reprimi] Sic Vind. *perimi* Berol. Gr. ἀνασταλῆναι.

respiciente] Sic Berol. *respicientem* Vind.

suscepit] Sic Berol. *suscipit* Vind. Gr. παραλάβοι.

possessorem] Sic Vind. Berol. *a possessore* Vulgo.

recontradat] Sic Vind. *recondat* Berol. *retradat* Vulgo.

suscipit] *suscepit* Berol. Vind., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παραλαμβάνει. Os. scribit in Vind. simpliciter haberi *suscipit*.

aestimatio] *estimatio* Vind. *extimatio* Berol.

fiat huius] Sic Vind. *fiat hoc* Berol. *huius fiat* Vulgo. Gr. γένηται τούτου.

restitutione] Sic Vind. *restitutionem* Berol. Gr. κἂν τῇ παραδόσει.

habet] Sic Vind. Berol. *habeat* Vulgo. Pro ἔχοι interpres videtur habuisse ἔχει.

sed] *set* Vind.

sive hab.] Sic Vind. *suu hab.* Berol., sed supra ultimam litteram *u* lineola superius posita est.

stercus] Sic Vind. *stratus* Berol. Gr. κόπρον.

restitutionem] Sic Berol. *restitutione* Vind. Gr. παράδοσιν.

simpliciter] *sinplr* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. ἁπλῶς.

causae] *cause* Vind. *cae* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

tradente] Sic Vind. Berol., in quo quidem ultimae litterae lineola superius imposita est.

perciperet] Sic Berol. *percipiet et* Vind. *reciperet* Vulgo. Gr. παραλάμβανε.

inferenda] *inserenda* Vind.

domino] Sic Berol. *dominio* Vind. Gr. τῷ δεσπότῃ.

laesione] *lesione* Berol. *lesionem* Vind. Gr. βλάβης.

aestimationem] *estimationem* Vind. *extimationem* Berol.

fieri] Sic Berol. *fi'ei* Vind., in quo *fiet* esse Os. auctor est.

vocantur] Sic Vind. *vocatur* Berol.

summarii] Sic Vind. *sumaii* Berol., sed supra litteram *a* secunda manus circumflexum posuit. Gr. *summaρίων*.

noverunt] *novert* Vind. Berol., sed ultimis litteris duabus lineola imposita est. Vulgo *noverint*. In Vind. esse *noverit* Os. scribit.

sacris] In hanc vocem desinit contextus codicis Berol. Relictum est spatium vacuum, fere undecim litteris idoneum. Quae postea leguntur, incipiunt a verbis *dat nulla*.

possessores] Sic Vind. *possessoribus* Vulgo, quod sane Graecis τοῖς κεκτημένοις satis convenire videtur.

usus] Sic Vind. *possessiones* Vulgo. Manifesto pro τὰς κτήσεις videtur legisse τὰς χρήσεις, qua de re dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturz. 1842. Juni Num. 134. p. 559. B.

eorum] *eos* Vind. Non dubito litteram

sortiuntur, nequitiam et avaritiam. Propterea igitur congregans eos determinabis et non sines iniuriam ullam inferri possessoribus, sed undique eos illaesos indemnesque servabis; volumus enim aequam mensuram et a dominis ad hortulanos, et ab hortulanis ad dominos fieri, eo quod undique nobis aequitas curae sit, et ut neutra laedatur pars.

CAP. II. Si vero aliquis in cultura terram tradat, ille eam colat, pro cultura percipiat mercedem et exsistentis in eo oleris aestimationem, et ita sine lite discedat, nulla avaritia neque maligna arte nec super hoc facienda, quatenus per hanc sacram nostram pragmaticam legem et futuram super eum dispositionem per tuam celsitudinem de cetero maneamus pro talibus non inquietandi, et non etiam reliquis nostris pro republica curis tales quaedam subeant sollicitudines, eo quod non parva, non grandis pars nostrae reipublicae absque nostra sollicitudine est, dum cuncta circumeamus mentis oculis, et nihil incompositum, nihil inordinatum neque dubium relinquere velimus. Interminabis autem etiam poenam quinque librarum auri contra eos, qui de cetero tale aliquid egerint aut agere permiserint. *Dat. XV. Kal. Feb. Constant. impr. DN. Iust. PP. aug.* **** *Ioanne V. C. cons.* (538.)

s exiisse ex signo, quo syllaba *rum* ad finem vocis significari solet. Gr. τῶν ἐκλαμβανόντων.

sines] *sinis* Vind., quod tamen apud Os. relatum non est.

illaesos] *illesos* Vind.

indemnesque] *indempnesque* Vind.

aequam] *nequam* Vind. Gr. ἐν ἴσῳ.

a dominis] *ad ois* Vind., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. παρὰ τῶν δεσποτῶν.

ad hortulanos] *hortulanas* Vind., priori voce omissa. Correxit iam Bienerus ad Graeca illa πρὸς τοὺς κηπουρούς.

NOV. LXV. CAP. II. in cultura] Sic Vind. *incultam* Vulgo.

eam] *ea* Vind. Quod Vulgo antea est *vero*, in Vind. non est, ideoque omittendum fuit.

maligna] Sic Vind. *malig* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est.

super] *sr* Vind.

facienda] Sic Berol. *faciendi* Vulgo.

quatenus] *quatinus* Vind. Berol.

sacram] Sic Vind., deest in Berol. Gr. τοῦ θείου.

eum] Sic Vind. Berol. *ea* Vulgo. In Vind. *eam* esse Os. auctor est. Interpres vocem αὐτῷ non videtur ad id, quod antecedit, νόμου retulisse.

per tuam] Sic Vind. *et perpetuam* Berol. Gr. παρὰ τῆς σῆς.

celsitudinem] *celsitudine* in Vind. esse Os. scribit, quod tamen in schedis meis non invenio adnotatum esse.

non] Sic Berol. *n* Vind., sed supra lineam circumflexus iniectus est, quod *nec* esse Os. scribit.

inquietandi] Sic Vind. Berol. *inquietati* Vulgo.

et non etiam] Sic Vind. Berol. *et nequaquam* Vulgo. Gr. καὶ μή.

quaedam] Sic Vind. *e quedam* Berol., sed priori litterae *e* lineola imposita est.

grandis pars] Sic Berol. Ultima vox in Vind. deest.

nostrae] *nre* Vind., sed lineola toti voci imposita est. Caeterum prior littera *i* minio notata est.

absque] Antea Vulgo legitur *pars*, quod in Vind. Berol. non est.

cuncta] *culta* Vind. *cultis* Berol. Correxit Bienerus ex Graeco πάντα.

oculis] Sic Vind. *odois* Berol., sed ultimis tribus litteris lineola imposita est. Gr. ὀφθαλμοῖς.

poenam] *penam* Berol. *pena* Vind. Gr. ποινήν.

aliquid] Sic Vind. Berol. *quid* Vulgo.

egerint] *egerunt* Berol., sed id, quod sequitur *permiserint*, satis significat id, quod in contextu posuimus, recte se habere.

agi] Sic Vind. Berol. *agere* Vulgo. Gr. πράττεσθαι.

Dat.] Sic Vind. *Datum* Vulgo. In Berol. tota subscriptio non est.

Kal.] *kl.* Vind.

Feb.] Sic Vind. *Febr.* Vulgo.

Constant.] Sic Vind. *Constantinop.* Vulgo.

impr.] *ipr.* Vind., sed supra lineam lineola posita est.

DN.] *don.* Vind., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniano* Vulgo. Post vocem *aug.* Vulgo additum est: *anno XI.*, quod in Vind. deest. Itaque lacunae signa ponenda curavi, quoniam annum imperii designatum esse manifestum est.

Ioanne] *Ioh* Vind., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

cons.] *cosul* Vind., sed supra litteram *o* lineola posita per litteramque *l* circumflexus traiectus est.

LXVI.

DE NOVI OPERIS NUNTIATIONE MARINI ADSPECTUS.

Imp. Iustinianus Aug. Longino praefecto urbis Constantinopolitanae.

PRAEFATIO. Causam, quae dolose fit in hac regia civitate circa domuum aedificia, cohibere et emendare iustum credimus. Quia enim certis mensuris distare domos ab invicem Zenonis piae memoriae constitutio dicit, sed et nos aliquid tale sancivimus, sequitur autem in hac regia civitate non posse aliquid intra centum pedes prohibere maris adspectum, rem gratissimam; oportebat quidem forsan et ex ampliori

NOV. LXVI. LXVI.] *R/. LXVI.* Vind., deest in Berol. I. Mon., in quo haec lex bis posita est, cuius secundam varietatem lectionis notabo hoc signo *G.* Etiam in Vind. bis legitur, cuius secundam lectionem littera *C* notabo.

de novi operis] Haec et quae sequuntur ex inscriptione desunt in C. Berol. *operis novi* Pist. G.

nuntiatione] *annuntiatione* G.

marini] Sic Vind. Mon. G. *maritimi* Vulgo I. Deest in Pist.

adspectus] *aspectus* Vind. Mon. *aspectus R/.* G. *aspectus Rubrica* I., deest in Pist.

imp. Iustinianus] *impr. Iust.* Vind., sed supra litteras *st* circumflexus positus est. — *Id.* C. Pist. Berol. *..d.* Mon. In G. tota inscriptio deest. *Idem* I.

Aug.] Sic Vind. *a.* reliqui et I., sed circumflexo superius iniecto.

Longino praefecto] Sic Vind. C. *pri longini p* Pist., sed supra litteram *p* secunda manus litteram *i* posuit. — *Longini praefecto* Berol. *pp. Longini* Mon., sed supra priores duas litteras lineola posita est. I. *pp.* Vulgo *Longino huius almae.*

urbis] Sic Vind. C. Mon. *urb* Berol. Pist., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. I. *ur.*

Constantinopolitanae] *Constantinopol* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. I. *Constan.* Pro hac voce Vulgo legitur *praefecto.*

NOV. LXVI. PRAEF. causam] *causa* Mon.

quae] *que* G.

fit] *sit* G. Gr. *γινόμενον.*

domuum] *domum* Pist. Vind. C. Mon. Berol. *dom* G., sed ultimae litterae lineola imposita est. Gr. *τῶν οἴκων.*

aedificia] *edificia* Vind. Berol. *edifitia* G.

cohibere] *coibere* Berol.

credimus] Sic Vind. G. C. *dedimus* Mon. Berol. Pist. Gr. *ἡγησάμεθα.*

distare] *digestare* G. Gr. *διεστάναι.*

domos] *domo* Vind. *doimos* G., sed litterae *i* puncta subiecta sunt.

constitutio] *est* G., in quo postmodo fere quattuor litterae erasae sunt. Gr. *διάταξις.*

sed et nos] Sic Vind. Berol. Pist. Trid. I. *nos* Mon. *sed* I. *nos* G. *nos etiam* Port. Gr. *καὶ ἡμεῖς δέ.*

aliquid] *aliquem* Vind. Gr. *τι.*

sancivimus] *sancimus* Pist. I. *sanccimus* C., sed litteris *nc* lineola superius imposita est. Berol. Mon. G. *sanccimus.* Verba *sancivimus sequitur autem* apud Contium uncis inclusa sunt, qui ad marg. haec adnotavit: *pro inclusis legendum sanciverimus, adiecerit autem illa constitutio et caet.*

sequitur] Sic Vind. C. Mon. Berol. G. *sancitur* Vulgo I.

civitate] Sic Mon. Berol. Pist. *urbe* Vulgo I.

posse] *potse* Mon., sed superius lineola imposita est.

aliquid] deest in G. An pro *τινα* interpres habuit *τι?*

intra] Sic Vind. Pist. Berol. C. Mon. *ultra* Vulgo I. Gr. *εἴσω.*

centum] deest in Mon., sed secunda manus lineae imposuit *centum.* G. *ccc,* sed supra lineam a secunda manu scriptum est *tum.*

prohibere] *perhibere* G. Gr. *κωλύειν.*

adspectum] *aspectum* Vind. C. Mon. Berol. G.

rem] *re* G. Quod Vulgo subiicitur *omnium*, deest in Vind. C. Berol. Pist. Port. Trid. I.

gratissimam] *gratissima* G. *gravissimam* I.

oportebat] *operiebat* Mon., sed huic voci puncta subiecta sunt lineaeque a secunda manu inscriptum *oportebat.* Gr. *ἐχρῆν.*

quidem] *quod* Berol. In Mon. subiicitur *quod.* Gr. *μέν.*

forsan et] *forsan forsam et* G. *fossan* Mon.. sed primae litterae *s* littera *r* imposita est. Caeterum vox *et* in Berol. deest, sed a secunda manu sequenti voci imposita est. Gr. *ἴσως καί.*

ampliori] Sic Vind. C. Mon. Berol. G. Caeterum pro *ex ampliori* Pist. habet

mensura adspectus eis aperiri, et non eos prohibere. Sed tamen et in hoc inopinabili quadam machinantur arte. Quidam enim centum pedum relinquentes mensuram, aut etiam parum aliquid huic addentes, deinde aedificant ibi nihil aliud habentes, sed tanquam aliquod velum tendunt, et quum abstulerint maris adspectum per omnem potestatem, et non repugnantes legi propter centum pedum spatium, interius aedificant sine prohibitione, et dum, quod quaerunt, potiuntur, deponunt illud, quod propter utilitatem ab eis inventum est, et ita schema circumvenientes omni voluptate, extraneas possessorum constituunt domos. Quod de cetero fieri nullo volumus modo.

et exampliari. I. *et ampliori.* Gr. ἐκ πλείονος.

adspectus] *aspectus* Vind. C. Mon. Berol. G. *aspectum* Pist. Gr. τὰς ἀπόψεις.

eis] *eius* Mon. Vind. Berol. G. C., in quo quidem ultimis duabus litteris puncta subiecta sunt, sed ut in cont., Pist. Trid. Gr. αὐτοῖς.

aperiri] *partem* Vind. C. Mon. Berol. G. I., sed litterae *a* punctum subiectum est. *partem* Trid. *parare* Vulgo. Gr. ἀνεῷχθαι.

prohibere] *proibere* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. G. *perhibere.* Gr. κωλύειν.

et in] Sic Vind. G. *in* Mon. Berol. Pist. I., desunt Vulgo. Gr. καὶ τοῦτο.

inopinabili] *opinabili* Pist. Mon. Berol. I. *obmali* G.

quadam] *quodam* C. Berol. *qdam* G., sed per inferiorem partem prioris litterae lineola traiecta, eique iam a prima manu circumflexus impositus est. Gr. τινί.

machinantur] Sic I. *machinatus* Berol. *machinat9ur* Mon., sed secundae litterae *a* lineola superius imposita est. C. *dominatur.* Vulgo *machinatur.* Interpres videtur habuisse προσμεμηχάνηνται.

arte] *artem* Berol.

quidam] *quiddam* C. Gr. τινές.

relinquentes] *spatium relinqnte* Vind., sed supra litteram *q* lineola posita est. Gr. καταλιπόντες.

parum] Os. legendum censet *parvum.*

aliquid] deest in G. Gr. βραχύ τι.

huic] In Mon. subiicitur *aliquis*, quae tamen vox a secunda manu deleta est, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

aedificant] *edificant* Vind. *edificantibus* C. Mon. Berol. G. Pist. *aedificantibus* I.

ibi] In Berol. G. I. haec sane vox non legitur. Gr. ἐκεῖσε.

habentes] *habentis* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἔχοντες.

aliquod] *aliquid* C., sed per superiorem partem litterae *d* circumflexus traiectus est.

tendunt] Sic Berol. Pist. G. C. Mon. I. *tetenderint* Vulgo. Gr. παρατείνοντες.

adspectum] *aspectum* Vind. C. Mon. Berol. G.

spatium] *spacium* Berol. I.

interius] Sic G. Pist. *inteius* Mon., sed supra lineam a sec. manu litterae *e* circumflexus impositus est. Vind. *interus.* Vulgo *interim.* I. *ulterius.* Gr. ἔνδον.

aedificant] *edificant* Berol. G.

quaerunt] *quert* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Vind. *quer*, sed ultimae litterae lineola imposita est. Ad marg. Mon. *at quaeri.*

deponunt] *potiuntur* C.

illud] *illos* Berol. *ill* Mon., sed per litteras *ll* medias circumflexus traiectus est, in quo secunda manus correxit *illud.* Gr. ἐκεῖνο.

propter] *per* C. G.

ab eis] Sic Vind. Mon. Berol. C. G. I. *eis* Vulgo. Interpres vocem αὐτοῖς ita interpretatus est, quasi hoc loco esset παρ' αὐτῶν, quod sane per Graecae linguae rationes fieri potuit.

inventum] Sic Mon. Berol. G. Port. in marg.; primae tamen syllabae *in* in Mon. secunda manus signum imposuit, qua re significari solet *enim*; contra syllabae *re* secunda manus imposuit *id.* Pist. habet *iniunctum*, quod etiam Vulgo est. Vind. I. *adinventum.* Gr. ἐπινενοημένον.

et] *sed* Vind. I., quod tamen reliquorum codd. testimoniis repugnat. Gr. καὶ οὕτω.

schema] *scema* C. G. Berol. Pist.

voluptate] Sic C. G. Berol., in quo quidem supra litteram *u* lineola posita est, quam secunda manus delevit. Reliqui *voluntate*, quod etiam Vulgo legitur. Gr. τέρψεως.

possessorum] *possesorum* Mon.

constituunt] Sic Mon., sed sec. m. correxit *constituunt.* Pist. *constituit.* Gr. καθιστᾶσιν.

volumus modo] Sic Vind. Mon. Berol. C. G. *modo volumus* Trid. Port. Vulgo I. Gr. βουλόμεθα τρόπον. Quod Vulgo postea est *inventum*, in Vind. Berol. Pist. C. I. deest, nec sane Graecis firmatur; etiam Os. delendum vidit, cum apud Contium ex margine huc delatum animadvertisset.

CAP. I. Sed si quis voluerit tale aliquid excogitare et maligna non taliter ludat, sed si hoc eguerit pro veritate, domum totam aedificet, et usque ad spatium totum (centum dicimus pedum) tendat, aedificia faciens tanquam necessaria sibi et inevitabilia futura, non autem propter vicini laesionem construat parietes, et velut ex quadam pictura talem extendens machinationem, privationem adspectus abripiat. Sicut enim eos, qui aliena diripiunt, recte adversamur, et poena dignos putamus, ita et hoc molientes nihilo minus malitia eorum, qui etiam alienas res abripiunt, aestimamus. Unde si parvam aliquam rem ad modum arreptionis auferre praesumenti bene faciens vi bonorum raptorum cum

NOV. LXVI. CAP. I. sed si] *sed etsi* Berol. Pist. I. Gr. ἀλλ' εἰ.
quis] *quid* Vind. Gr. τις.
tale aliquid] *aliquid tale* Mon. C. Gr. τοιοῦτό τι.
ludat] *luat* G. Gr. παιζέτω.
sed si] *sed et si* Vind. Mon. Gr. ἀλλ' εἴπερ.
hoc] *hec* Berol. Gr. τούτου.
eguerit] Sic Vind. Pist. Berol. *egert* G., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Vulgo I. *egerit*. Gr. δέοιτο.
totam] *tota* I. Berol., sed sec. m. correxit *totam*. Pist. *tota*. Gr. οἶκον ὅλον.
aedificet] *ediffícet* C. *edificet* G.
centum] deest in G. Gr. ἑκατόν.
dicimus] *domus* Mon. Pist. *decernimus* C. Gr. φαμέν.
aedificia] *edifitia* Vind. Berol. G.
necessaria] *necessariam* G.
sibi] deest in Mon. Berol. Pist., sed in Vind. C. G. est. Gr. αὐτῷ.
inevitabilia] Sic Mon. Berol. Pist. G. *invitabilia* Vind. *incunctabilia* C. Gr. ἀπαραιτήτους.
non] *nunc* C. Pist. Gr. μή.
laesionem] *lesioe* G., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.
et] deest in G. Gr. καί.
velut] *velud* Mon. G. I. *veld* Vind., sed per litteram *d* ultimam circumflexus traiectus est. Gr. ὥσπερ.
machinationem] *machinacionem* Berol.
abripiat] Sic C. G. Pist. *arripuit* Vind. *arripiat* I. *eripiat* Mon., sed secunda manus supra primam litteram *e* posuit syllabam *ab*. Gr. ἁρπαζέτω.
eos] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. C. G. I. *eis* Vulgo. Accusativum sane casum et Graeca praestant.
recte] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. C. G. I. *directe* Vulgo. Gr. εἰκότως.
poena] Sic Mon. Vind. Berol. Trid. I. C. G. *poenis* Port. Vulgo. Gr. ποινῆς.
ita et] *et ita* C. Berol. Gr. οὕτω καί.
hoc] Sic Vind. C. G. I. *haec* Vulgo, quod etiam in reliquis fontibus non est. Gr. τοῦτο.
molientes] *mollientes* G.
nihilo] *nichilo* Mon. Berol. G.
minus] Sic Vind. Berol. Mon. C. G. Trid. Port. I. *minores* Vulgo. Pro ἐλάττονας interpres videtur habuisse ἔλαττον.
malitia] Sic C. *rei malitia* Vind. *ei malitia* Berol. Pist. *et malitiam* Trid. Port. I. *eius malitia* Mon. *reos militia* G. Hanc varietatem scripturae puto prodiisse ex varia lectione *res*, quae fortasse ad vocem *minus* in archetypo apposita fuit, cum interpres incertus haereret, transferendumne esset *minores*, an *minus*. Vulgo *in malitia*.
eorum] *horum* Vind. G.
etiam] Sic Vind. G., deest in reliquis et I., nec Vulgo est. Gr. καί.
alienas] *aliena* Vind., sed contra reliquorum codd. testimonia. Arbitror interpretem habuisse τὰ ἄλλων pro verbis τὰ ἄλλα.
abripiunt] *arripiunt* Vind. G. I. Gr. ἁρπαζόντων.
aestimamus] *extimamus* Trid. I. *aestimavimus* Port. *estimamus* Berol. Vind. G. *existimavimus* Mon. Pist. Gr. νομίζομεν.
rem] *semper* Vind. Mon. G., deest in Berol. Pist. Non dubitavi correctionem vulgarem in contextum recipere, siquidem facile vox *semper* ex verbis *rem per* oriri potuit. Gr. πρᾶγμα.
ad modum] Sic Vind. *modum* G. *mioris* C., sed supra lineam lineola superius posita est. Mon. Pist. *per modos*, deest in Berol. *per modum* Vulgo. Pro verbis *rem ad modum* I. habet *semper domum*. Gr. κατὰ τρόπον.
arreptionis] Sic Vind. C. G. *separationis* Mon. Pist. Berol. *abreptionis* I. Vulgo.
auferre] *aut ferre* Vind. Berol. *auferri* Mon. G., sed secunda manus correxit *auferre*. Gr. λαβεῖν.
praesumenti] Sic Vind. Berol. Pist. G. *praesumente* I. *praesumentibus* Mon. Gr. θαῤῥήσαντι.
benefaciens] Sic Pist. Mon., sed ultimae duae litterae punctis subiectis notatae sunt; supra lineam tamen a secunda manu scriptum est *afficimus*. G. Berol. *beneficiens*. Vind. *benefitient*. I. *beneficium*. Vulgo *beneficio*. Gr. εὖ ποιοῦσα.
bonorum] *boȝ* Berol., sed per mediam litteram *b* circumflexus traiectus est.

quadrupli minatur poena, quomodo non et hunc necesse est, qui tale aliquid egit, et cogi deponere, quod ab eo factum est, et alia maiori poena multari? hoc est decem librarum auri inferendarum theatralibus tuae celsitudinis, ut non malus vicinus (hoc quod in sermone) constitutus evadat deridens legem, tanquam non valentem eum propriis inhibere dispositionibus.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo in hac felicissima civitate operi terminoque contradere, et in perpetuum una cum obedienti officio servare festinet, eadem hoc est decem librarum auri imminente poena contra haec praevaricantes aut praevaricari sinentes. *Dat. VII. Idus Mart. Constantin., imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XI., *** V. C. cons.* (538.)

raptorum] Sic Mon., sed secunda manus correxit *raptorem*, quod Graecis non firmatur.

cum quadrupli minatur] *cum quadruplari minatur* Vind. G. *cum quadrupli* Mon., sed prioribus tribus litteris puncta subiecta sunt. C. *conquadruplatur*, Berol. *cum quadruplicat*˜, sed litteris *ic* puncta subiecta sunt. Pist. *cum quadruplicat.* I. *cum quadruplatur.* Vulgo *conquadruplat.* Gr. *μετὰ τῆς τετραπλασίας ἔπεισι.*

et hunc] Sic Vind. *et hanc* G. *hoc* Mon. Berol. Pist. C. *hic* I. Prior vox *et* Vulgo deest. Gr. *καὶ τοῦτον.*

egit] Sic Vind. Berol. I. G. *eg* C., sed lineola superius imposita est. Vulgo *agit.* Gr. *πράξαντα.*

et cogi deponere] Sic G. *et cogit* I. *et cogi l ponere* Vind., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est. Pist. Mon. Berol. C. *depone*, sed ultimae litterae circumflexus impositus est. *et cogit* Trid. Port. *et, ut tollat, cogi* Vulgo. Gr. *καὶ καθελεῖν ἀναγκάζεσθαι.*

et alia] Sic Vind. *alia* Port. *talia* Mon. Pist. Berol. C., sed in Mon. supra litteram *t* secunda manus vocem *et* posuit. Gr. *καὶ ἑτέρᾳ.*

maiori] *mari* C., sed reliqui, ut in contextu, habent. Gr. *μείζονι.*

poena] *pena* G.

multari] Sic Vind. C. Mon. *mulctari* Vulgo I. Caeterum pro *poena multari* in Berol. est *multari pena.* Gr. *ποινῇ σωφρονισθῆναι.*

theatralibus] *teatralibus* Pist. *theatalibus* C.

tuae] *tue* G.

ut non] *ut* Pist. *u ut non* C., sed litterae *c* punctum supra lineam adiectum est. G. *et non.* Gr. *ἵνα μή.*

malus] *alius* Mon., quo punctis subiectis deleto, secunda manus ad marginem adscripsit, quod in contextu est. G. *s aliis*, sed supra primam litteram circumflexus positus est. C. *malis.* Gr. *κακός.*

constitutus] Vind. antea *est*, quod neque reliquis fontibus neque Graecis firmatur.

evadat] *vadat* Vind. Berol. C. I. *tradat* Mon., quod secunda manus correxit *vadat.* Caeterum in G. *est vadat*, quod veram lectionem satis demonstrat, cum vox *est* in mss. codd. sic scripta esse deprehendatur *ē*. Gr. *ἀπίοι.*

non] Sic G. *in* Mon. C. Pist. Berol., deest in I. Gr. *οὐκ.*

valentem] Sic Pist. Mon. Berol. C.; in Mon. tamen secunda manus correxit *valentes.* G. *valente*, quod quidem per Graecorum tenorem ferri non potest. I. *invalentem.*

inhibere] *inibere* G., qua re potest et *nubere* significari.

NOV. LXVI. EPIL. tua] *tuam* G.

operi] *operic* G., sed ultimae litterae puncta subiecta sunt.

terminoque] *termino quae* C.

contradere] *concedere* Mon. *concdere* Pist., sed secundae litterae *c* circumflexus impositus est, qua re sane videtur significari *concedere.* Caeterum, quod G. pro hac re habet *festinet*, id aperte ex inferioribus huc male translatum est. Gr. *παραδοῦναι.*

in perpetuum] *imperpetuum* Vind. C.

obedienti] Sic Vind. C. G. Mon. Berol. I. *obediente* Vulgo. Gr. *πειθομένῃ.*

servare festinet] *servari festinet* Berol. *festinet servare* G. Gr. *παραφυλάττειν σπευσάτω.*

hoc est] Sic Mon. C. Berol. G. Pist. *i. e.* Vind., desunt Vulgo. *enim* I. Gr. *τουτέστι.*

auri] Sic Vind. C., deest Vulgo I., habetur autem et in Graecis.

poena] *pena* Berol. G. *penam* Pist. *pene* C. Gr. *ποινῆς.*

haec] Sic Vind. G. *hoc* C. Mon. Berol. Pist. Gr. *ταῦτα.*

aut] deest in I.

praevaricari] *puai* Berol., sed litteris *p* et *i* lineolae superius impositae sunt.

Idus] Sic Vind. *Id.* Vulgo. Caeterum tota subscriptio deest in C. Mon. G. Pist. Berol. I.

Mart.] *Mar.* Vind., sed lineola superius iniecta est.

Constantin.] *Constant.* Vulgo.

LXVII.

DE ALIENATIONE RERUM ECCLESIAE MYSIAE RELICTARUM PRO CAPTIVORUM REDEMTIONE ET ALIMENTIS PAUPERUM.

Idem aug. Iustiniano, VC. rectori Mysiae.

PRAEFATIO. Scimus, antea legem promulgasse, per quam omnes alienationes ecclesiasticas inhibuimus. Sed postea alia lege prospeximus, quatenus liceat pro soluto res ecclesiasticas, vel alias, quae piis domibus deputatae sunt, persolvere. Sed etiam hoc in nostram venit memoriam, quod Martino viro sanctissimo, episcopo Clissinatae civitatis, formam et ante legem nostram dedimus, prohibentem eum ecclesiasticas res vendere, ne qui ex potentioribus ei necessitatem imponant secundum suum propositum res ecclesiasticas alienare. Sed etiam in nostram venit memoriam alia res, quam pro divinis fecimus vasis, pro quibus omnibus abdicavimus, ne cui liceat sacrosancta vasa vel venumdare vel obligare, nisi tantummodo in redemtionem captivorum, quia animae redemtio aliis omnibus rebus pretiosior est.

CAP. I. Sed haec quidem antea subsecuta sunt. Quae narratio

imper.] *impr.* Vind., sed ultimis duabus litteris circumflexus iniectus est.
DN.] *dn. n.* Vind., sed his signis circumflexi impositi sunt.
Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.
aug.] *ag.* Vind., sed supra lineam a secunda manu circumflexus iniectus est.
XI.] Postmodo, punctis positis, lacunam notavimus, quia vox *Ioanne*, quae hoc loco Vulgo legitur, in Vind. non est, sed tale quid excidisse satis manifestum est.
V. C.] *viro clarisio* Vind., sed litteris *i* circumflexi impositi sunt.
cons.] *9st* Vind.
NOV. LXVII. LXVII.] deest in Vind., reliquis G.
ecclesiae] *eccle* Berol., sed litterae *l* circumflexus traiectus est.
Mysiae] *Misie* Vind. Berol.
alimentis pauperum] Sic Vind. *pauperum alimentis* Vulgo.
aug.] Sic Vind. Berol. *a.* Vulgo. Tota haec inscriptio deest apud Petr. Pithoeum, qui eam lege in primus exhibuit post Collationem Leg. Mos. et Rom. (1573.)
Iustiniano] *Iustiano* Vind. Berol., sed litteris *sti* supra lineam circumflexus impositus est.
VC.] Sic Vind. Berol. *vice* Vulgo.
NOV. LXVII. PRAEF. scimus] Sic Vind. *imus* Berol., in quo priores litterae desunt, quia miniatori describendae datae sunt, qui has neglexit.
prospeximus] *perspeximus* Vind. Berol.
quatenus] *quatinus* Vind. Berol.
soluto] Sic Vind. *solutiones* Berol. *solutione* Pith.
res ecclesiasticas] Sic Vind. *ecclesias* Berol. Pith.
quae] *que* Berol.
deputatae] Sic Pith. *deputate* Berol. *de potestate* Vind.
sed etiam] Sic Vind. Berol. *sed et* Pith.
in nostram] Sic Vind. *ut nra* Berol., sed supra ultimas tres litteras lineola posita est. Pith. *in nostra.*
memoriam] Sic Vind. *memoria* Berol.
Clissinatae] *Clissinate* Vind. *Clinate* Berol. Pith.
formam] Sic Berol. Pith. *forma* Vind.
ne qui] Sic Vind. Pith. *neque* Berol.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Vulgo.
nostram] *nra* Berol., sed lineola superius iniecta est. Pith. *nostra.*
memoriam] Sic Vind. *memoria* Berol. Pith.
venumdare] Sic Berol. Pith. *venundare* Vind.
redemtionem] *redemptione* Berol.
animae] *anime* Vind. *ae* Berol., sed supra lineam lineola imposita est.
redemtio] deest in Vind., qui habet lacunam, cui supplendae fere duodecim litterae sufficere queant.
pretiosior] *ptiosior* Berol., sed lineola priori litterae imposita est.
NOV. LXVII. CAP. I. antea subsecuta] Sic Berol. *ause ab* Vind., quod Os. scribit esse *ante absecuta.* Caeterum Pith. post vocem *antea* plene distinxit.
quae narratio] Sic Vind. *quenam ratioe* Berol., sed ultimis duabus litteris *oe* lineola superius imposita est. Caeterum Pith. *quae * nam ratione.*

necessaria nobis fuit ad praesentis specialis legis memoriam. Venit etenim in praesenti memoratus sanctissimus vir in hanc sanctissimam civitatem, et edocuit nos, multos terras sine certo reditu vel domunculas vel vineas relinquere ad redemtionem captivorum vel pauperum alimonias, et alienatione prohibita memoratos actus, licet piissimi sint, attamen inhiberi, competens, sibi permitti per legem specialem hoc facere. Sancimus itaque, si quis reliquerit ad redemtionem captivorum vel sustentationem pauperum res immobiles, si quidem certus reditus est ex relictis rebus colligendus, manere legatum vel hereditatem vel donationem nulla alienatione mutilandam, quum possit ex reditibus redemtio vel sustentatio fieri. Sin autem vel certus reditus non est, vel domus paene diruta et longe ab ecclesia posita, vel vineae, quarum fructus non semper similes, sed varii colliguntur, et incursionibus forsitan barbaricis dediti, in his tantummodo speciebus permittimus et venditionem hac speciali lege in memorata provincia fieri, si tamen domus intra fines ecclesiae vel vineae iuxta muros civitatis minime positae sint, ita ut in venditionis instrumento ipsa verba testatoris exprimantur, ut ei placuit venditionem fieri, et redemtionem ex his captivorum vel alimonias pauperum celebrari. Et si hoc ita subsecutum fuerit, habeat venditio firmitatem; liceat sine metu alterius legis et oeconomis ecclesia-

specialis] Sic Vind. Berol., deest apud Pith.
memoriam] *veit memoriam* Berol., sed litteris *ei* lineola superius imposita est.
venit] deest in Berol., sed in Vind. Pith. est.
etenim] Sic Vind. Berol. Pith. *enim* Vulgo.
vir] Sic Berol. Pith. *u* Vind., sed supra hanc litteram a secunda manu littera *i* posita est.
multos] Sic Vind. Pith. *multas* Berol.
certo] Sic Vind. Berol. Pith. In Vind. deesse Os. notat.
reditu] *redditu* Berol.
vel pauperum] Ab his verbis quae sunt usque ad voces *redemptionem captivorum* in Vind. desunt.
memoratos] *memoratus* Berol.
attamen] *ac tamen* Berol.
inhiberi] *iniberi* Berol.
competens] *competivit* Berol.
specialem] Sic Berol., deest in Vind., nec Vulgo est.
captivorum] Post haec Berol. addidit: *vel pauperum alimonias et alienatione prohibita memoratos sustentatioem* (sed litteris *oe* lineola imposita est) *captivorum*, quae quidem omnia ex superioribus videntur huc male esse translata.
immobiles] *inmobiles* Berol.
reditus] *redditus* Vind. Berol.
donationem] *donatione* Berol.
mutilandam] Sic Pith. *mutilanda* Vind. Berol.
reditibus] *redditibus* Vind. Berol.
sin] Sic Vind. Berol. *si* Pith.
autem] Sic Vind. *aut* Berol., sed supra lineam a sec. manu lineola posita est.
reditus] *redditus* Berol.
paene] *pene* Vind. Berol.
vineae] *vinee* Berol.
fructus] Sic Berol. *fructus se* Vind., sed ultimae voci puncta subiecta sunt, quod Os. adnotare neglexit.
colliguntur] Sic Berol. Pith. *in colliguntur* Vind.
forsitan] *forsitam* Berol.
dediti] *deditum* Vind. *deditis* Berol., sed ut in cont., Pith.
in his] Sic Berol. Pith. *his* Vind.
et] Sic Vind. Berol., deest apud Pith.
venditionem] *venditione* Vind.
domus] Sic Pith. Vulgo. *domos* Vind. Berol.
ecclesiae vel vineae] *eccle vel vinee* Berol., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est.
positae] *poite* Berol., sed supra *oi* lineola posita est.
instrumento] Sic Berol. Pith. *instrumenta* Vind.
ut] *u* Vind., sed supra lineam a secunda manu littera *i* posita est.
placuit] Sic Vind. Berol. Pith. *placuerit* Vulgo.
redemtionem] *redemptionem* Vind. Berol.
fuerit] Sic Vind. Pith. *fuert* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.
firmitatem] *firmitate* Vind. Quod Vulgo postea est *et*, in Vind. Berol. Pith. deest, quamquam in Vind. esse Os. scribit.
legis] *legi* Vind., sed superius lineola imposita est. Berol. *leg*, sed lineola superius imposita est.
oeconomis] Sic Vind. *yconomis* Berol.

sticis et viro sanctissimo episcopo vendere, et emtoribus habere easdem res firmo iure. Habebunt autem dei omnipotentis crimen oeconomi ecclesiae, si pretia, quae acceperint, in aliam causam consumserint, licet piissima sit, et non in praedictas duas tantummodo causas, ad imitationem legis, quae super sacrosanctis vasis alienandis lata est. Sic etenim et venditio necessaria procedat et actus piissimi non defraudentur et animae hominum non depereant, quum et terrarum possessio et rerum mobilium non talem habeat curam, nec ita sint necessariae, ut captivorum redemtio et vita egentium, quae et animas salvant, et deo omnipotenti placabiles sunt.

EPILOGUS. Gravitas itaque tua, quae per hanc specialem legem nostra decrevit aeternitas, tam effectui mancipare quam observari procuret. *Dat. X. Kal. April. CP., imp. DN. Iust. PP. aug. anno XI., Ioanne V. C. consule.* (538.)

autem] Sic Vind. Pith. *aut* Berol.

crimen] Sic Vind. *cm* Berol., sed litterae *c* littera *i* imposita, ac litterae *m* lineola iniecta est.

oeconomi] *yconomi* Berol.

ecclesiae] *eccle* Berol., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est.

in] *in ι* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est.

imitationem] *imitateιoem* Berol., sed litteris *eιoιe* lineola superius imposita, priorique litterae *e* punctum subiectum est.

quae] *que* Berol.

sacrosanctis] Sic Vind. *sacro sunt sanctis* Berol.

et] Sic Vind., deest in Berol. Pith.

necessaria] *neccιoα* Berol., sed ultimis litteris circumflexus impositus est, litteraeque *o* punctum subiectum.

non] *n* Vind., sed circumflexus superius impositus est. Berol. *et in*, sed ultimae litterae circumflexus imponitur. Pithoeus *exinde*. In Vind. Os. scribit esse *non*.

defraudentur] Sic Vind. *fraudentur* Berol. Pith.

animae] Sic Vind. *aιe* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

non depereant] Sic Vind. *in pereant* Berol., sed litterae *n* circumflexus impositus est. Pith. *inde pereant*.

mobilium] Sic Vind. Berol. *immobilium* Pith.

nec] Sic Vind. *n* Berol., sed lineola litterae *c* imposita est.

sint] Sic Vind. Berol. *sit* Pith., quod etiam Vulgo est.

necessariae] Sic Berol. *necessarie* Vind. *necessaria* Vulgo, quod etiam apud Pith. habetur.

quae] *que* Berol.

NOV. LXVII. EPIL. gravitas] *gravita* Vind., sed ultima littera *s* miniatori scribenda relicta fuit, qui eam depingere neglexerit.

effectui] Sic Vind. Berol. *effectu* Pith.

X. Kal.] Sic Vind. Iul. (Berol.) *Kal.* Iul. (Verc.) Vulgo, quod tamen propter annum imperii XI. non recte se habet, qui in finem Martii mensis exit. In Berol. tota subscriptio deest.

April.] Sic Berol. Iul. (Verc.) *Apl.* Vind., sed litterae *p* littera *i* imposita est.

CP.] Sic Iul. (Verc. Berol.) *Constantinop.* Vind. *Constant.* Vulgo.

imp.] *impr.* Vind.

DN.] *don* Vind., sed superius lineola imposita est.

Iust.] Sic Vind. Iul. (Verc. Berol.) *Iustiniani* Vulgo.

aug.] Sic Vind. Iul. (Verc. Berol.) *a.* Vulgo.

anno XI.] Sic Vind., deest in Iul. (Berol. Verc.), sed tamen sine lacunae suspicione.

Ioanne] *Iohι* Vind., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Iul. (Verc. Berol.) *Ioh.*, sed per litteram *h* mediam circumflexo traiecto.

V. C.] Sic Iul. (Verc. Berol.) *viro clarissimo* Vind.

consule] Sic Vind. *cons.* Iul. (Verc. Berol.)

LXVIII.

GLOSS.

UT FACTAE NOVAE CONSTITUTIONES POST INSINUATIONES EARUM POST DUOS MENSES VALEANT; PARCIT AUTEM NON CUSTODIENTIBUS SUBTILITATEM CONSTITUTIONUM SUPER TESTAMENTIS IN RELINQUENDO QUADRANTE AUT NON SCRIBENDO AUT NON DICENDO NOMEN HEREDIS.

Imp. Iust. Aug. Ioanni, glorioso p. p. Orientis secundo et excons.

PRAEFATIO. Semper legum nobis occasiones motorum negotiorum praebuerunt causae. Plurimis enim nobis aditionibus factis occasione nostrarum constitutionum, quas super successionibus scripsimus (quale est, ut oporteat propria manu testatorem heredis scribere nomen, ex quantis unciis reputari oporteat Falcidiam, quam filiis parentes relinquunt, sive ex tribus, sive ex quatuor, sive etiam ex pluribus,) et mul-

NOV. LXVIII. LXVIII.] *R/. LN. LXVIII.* Vind. Litteris *LN.* significatur numerus Graecus ξη'., qui ad numerum *LXVIII.* satis convenit. Deest in Mon. Berol. Bamb. D. I. 1. et D. II. 11. Ad marginem Mon. scriptum c. *XV.*, ad marginem Berol. *const. XV.* Caeterum ad marginem Vind. secunda eaque satis vetusta manus haec adscripserat: *hic desunt constitutiones LXIII.* + (h. e. *vel*) *de ordine senatus Antiquissimis temporibus, const. LXIII.* + *de ortulanis Multe undique, consn i. v.* + *de novi operis Cum quae dolose, const. LV.* + *d' alia Scimus et nra* (sed litteris *sc* et *nra* lineolae impositae sunt). Ad marginem eiusdem cod. Vind. inferius haec ab antiqua manu apposita sunt: *Cal. Hic desunt const. V. Tua cognoscat. Prima K' constit. iubet leges ordine rest. de praeterita.* Sub his haec posita sunt: *hec constitutio non valet.*

constitutiones] *constitution* Vind., sed ultimae litterae *n* lineola super. imposita est.

insinuationes] Sic Vind. Mon. *insinuationem* Berol.

parcit] *parc* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est; secunda autem manus correxit *parcit.*

constitutionum] Sic Mon. Berol. *constitutionibus* Vind.

scribendo] Sic Vind. Berol. *subscribendo* I. Vulgo, quod etiam in Mon. est. Vulgo subiicitur: *nomen heredis*, quod in Vind. Mon. I. non est.

aut non dicendo] desunt in Berol. I., sed in Berol. a secunda manu haec subscripta sunt.

nomen heredis] Sic Vind. Mon. Berol. I., quae tamen Vulgo desunt.

Imp.] Sic Pist. Neob. Berol. *impr.* Vind. I. ... Mon.

Iust.] Sic Neob. Berol. Vind. Mon. *Iu.* Pist. *Iusti* I.

Aug.] Sic I. *au.* Pist. Vind. *a.* Mon. Neob. Berol., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est. Pist. *au*, sed supra lineam lineola posita est.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol. *Io* Pist. *Ioha* I. In Neob. haec vox et reliqua plane non sunt.

glorioso] Sic Vind. Pist. Berol. I., deest in Mon. *gloriosissimo* Vulgo.

p. p. Orientis secundo et excons.] *praefecto Orientis scdo et consule* Vind. *pp. or. scdo et excs.* Mon. *pft Orientis so et consul* Pist. *pp. Orientis scdo et consuli* Berol. *praefec. comiti Orientis et consuli* I. *sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio* Vulgo. Ad marginem Mon. haec adscripta sunt: *haec constitutio non valet.*

NOV. LXVIII. PRAEF. occasiones] Sic Vind. Mon. *h* Berol., sed per litterae partem superiorem circumflexus traiectus est. Pro *nobis occ.* I. habet *occ. nobis.*

plurimis] Sic Vind. Berol. Mon. *pluribus* I. Vulgo. Gr. πολλῶν.

nobis] *nobia* I.

occasione] *occasiones* Vind., sed litterae *e* lineola imposita litteraeque *s* punctum subiectum est. I. *occasionem.* Gr. προφάσει.

successionibus] In Vind. litterae *ce* antea positae sunt, punctis quidem subiectis.

propria manu testatorem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *testatorem propria manu* Vulgo. Gr. οἰκείᾳ χειρὶ τὸν διατιθέμενον.

ex] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et ex* Vulgo. An interpres voces καὶ αὖθις in Graecis non invenit?

tis propter hoc periclitantibus testamentis cadere, ne complerentur, quae in eis scripta sunt, quia, licet factae sint leges, tamen non sunt cognitae aut provincialibus aut etiam hic nondum forte propositae nullique manifestatae, necessarium aestimavimus talia lege brevi corrigere.

CAP. I. Sancimus igitur, ex illo nostras constitutiones, quae pro testamentis sunt, valere, ex quo manifestae in commune factae sunt, et tempus exinde iis computari, id est hic quidem, ex quo omnibus fuerunt vel factae sunt manifestae, in provinciis autem, ex quo directae per metropolis palam factae sunt vel postea factae fuerint, ne legum ignorantia, secundum quod dudum tenuit, testamenta homines facientes videantur praevaricari legem. Ut autem apertius adhuc causa declaretur, sancimus, si scripta fuerit huiusmodi lex, hanc post duos menses dati ei temporis valere et in republica tractari sive in hac felicissima civitate sive in provinciis post insinuationem sufficienti hoc tempore omnibus manifestam eam constituere, et tabellionibus eius cognoscentibus virtutem et subiectis agnoscentibus legemque servantibus. Sic nulli omnino erit declinatio, ut nostram custodiant legem. Non enim volumus deficientium infringi voluntates, omnibus siquidem studemus modis ratas eas constituere. Cur enim culpabimus eos, qui positas nostras ignoraverunt constitutiones, vel si forte post paululum quam scripta lex est, et adhuc ignorata, praecesserint testatores et propterea in testamentis

cadere] Sic Mon., sed sec. manus scripsit *cadare*. Gr. ἐκπεσεῖν.
ne] Sic Vind. Berol. *nec* Mon. Gr. εἰς τὸ μή.
complerentur] Sic Mon. Berol. *complectentur* Vind. Gr. πληρωθῆναι.
sunt] *sint* I.
aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* I. Vulgo.
NOV. LXVIII. CAP. I. PR. manifestae] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I., nec Vulgo habetur. Gr. ἐξ ὅτου καταφανεῖς.
commune] Sic Berol., ubi secunda manus corr. *communi*.
factae sunt] Sic Berol. *factae sunt manifestae* Vind. I., in quo quidem secunda manus ultimam vocem delevit. Mon. *sunt factae*. Vulgo *factae sunt manifestae*, quod cum Graecis non convenit, et unde originem duxerit, Vind. satis declarat.
et tempus exinde — factae sunt manifestae] Haec sunt in Vind. Mon., desunt autem in I. Berol. Hamb. Trid. Port., nisi fallor, propter homoeoteleuton.
autem] *aut* I.
directae] Sic Berol. Port. *discretae* Cont. Vind. Mon. Hamb. Trid. *discrete* I. Ad marg. Cont. *al. directae*. Gr. πεμφθεῖσαι.
metropolis] Sic Vind., in quo quidem sec. manus correxit *metropolitas*. Mon. Berol. I. *metropolitas*, quod etiam Vulgo est. Gr. ταῖς μητροπόλεσι.
ne] Sic Vind. Mon. *nec* Berol. Gr. ἵνα μή.
ignorantia] Sic Vind., unde secunda manus correxit *ignorationi*. Berol. *ignoratione*. Mon. *ignorationem*. I. *ignorantie*.
hom. facientes] *fac. hom.* I.
praevaricari] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *cari*, lineaeque imposuit *are*. Berol. *privari*, quod tamen Gr. παραβαίνειν non satis convenit.
ei] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. *eius* I. Gr. αὐτῷ.
temporis] *tpris* Vind., sed ultimae tres litterae a secunda manu scriptae sunt.
insinuationem] Sic Mon. Berol. *insinuatione* Vind.
sufficienti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sufficiente* Vulgo. Gr. ἀρκοῦντος.
omnibus manifestam] *omnibus manifeste* Vind. Berol. I. *manifestam omnibus* Mon. Gr. πᾶσι φανερόν.
constituere] deest in Mon., in quo a secunda manu scriptum est. Gr. καταστῆσαι.
agnoscentibus] Sic Berol. *cognoscentibus* Vind. Mon., sed in Vind. a secunda manu scriptum est *agnoscentibus*.
custodiant] Sic Vind. Mon. I. *custodiat* Berol. Vulgo. Gr. τηρούντων.
studemus modis] *modis studemus* I.
positas] *propositas* I.
ignoraverunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ignoraverint* Vulgo.
forte post paullulum] Sic Vind. Mon. Berol. *post paullulum forte* Vulgo I. Gr. τυχὸν μετὰ βραχύ.
praecesserint] Sic Vind. Berol. I. *decesserint* Mon., sed sec. manus correxit *precesserint*. Vulgo *decesserint*.
testatores] Sic Vind. Mon. Berol. *te-*

aut non scripserint propria manu heredum nomina, aut tres uncias solum reliquerunt filio, et non quatuor, in quo legem aut non positam contigit, aut positam et ex eo, quod nondum proposita fuerit, iuste ignoratam? §. 1. Igitur etiam hactenus, licet antiqua constitutio sit, et in cognominis nostri posita constitutionum Codice, quae scribi propria manu heredis nomen disposuit, tamen plurimi praeter eius testati sunt virtutem, ignorantes eius legis lationem, et hactenus talia praetermissa denuntiantur nostrae potestati. Et omnibus semper talia poscentibus veniam dedimus, quoniam nondum fieri has manifestas evenerat et sacras super his fecimus formas, iustam eis largientes veniam. Ne igitur importunitatem patiamur de his per singulos dies, et formas scribere cogamur, propterea sancimus, sicuti dictum est, seniorem quidem in Iustiniano positam Codice valere, hic quidem, ex quo insinuata est; in provinciis autem, ex quo directa et palam facta est in unaquaque metropoli aut alia civitate; tempore namque plurimo transeunte, et nostro Codice ubique directo, non recte ignorabitur. §. 2. Alteram vero novellam, quae inter constitutiones post Codicem posita est, decernentem, quod filiis relinquatur, valere et in hac felicissima civitate, et in provinciis post duos menses insinuationis, sicuti praediximus, eo quod fa-

stamenta Vulgo. Pro verbis *αἱ διαθῆκαι* interpres videtur habuisse *οἱ διαθέμενοι*.
scripserint] *scripserunt* I.
aut tres] Sic Berol., in quo quidem priori verbo *etiam* inscriptum est. Vind. Mon. I. *aut etiam tres*, quod etiam Vulgo est, nec tamen Graecis firmatur.
uncias] Sic Vind. Mon. *unciis* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.
reliquerunt] Sic Mon. I. *reliqr* Berol., sed supra litteram *q* circumflexus positus est. Vind. *relinquer*, sed ultimis litteris lineola imposita est. Vulgo *reliquerint*.
quatuor] *quattuor* Mon.
non positam] Vulgo postea est *esse*, quod in Vind. Mon. Berol. I. desideratur.
contigit] Sic Vind. *conting* Berol., sed ultimae litterae lineola imposita est, ut tamen litterae *n* punctum subiectum sit. Vulgo I. *contingit*. Gr. *συνέβαινεν*.
positam] Postea in Berol. est: *conting̃ aut positam*, sed priori voci puncta subiecta sunt.
ex eo] Sic Mon. Berol. Prior vox *ex* deest in Vind. I., nec Vulgo est.
proposita] Sic Vind. Berol. *praeposita* Mon. Gr. *προτεθεῖσθαι*.
NOV. LXVIII. CAP. I. §. 1. hactenus] Sic Vind. *actenus* Mon. Berol., in quo quidem primae litterae *h* impositum est. Gr. *μέχρι νῦν*.
et in] *etiam* I.
cognominis] *cognovimus* I.
nostri] *nostro* I.
heredis nomen] *nomen heredis* I.
tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed supra lineam lineola posita est. Gr. *ὅμως*.
testati] *testamenti* I.
virtutem] *virtutes* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *δύναμιν*.

talia] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu adscriptum est. Gr. *τὰ τοιαῦτα*.
potestati] Sic Vind. Mon. *potestatis* Berol., sed ultimae litterae punctum subiectum est. Gr. *κράτει*.
dedimus] *dedemus* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont.
manifestas evenerat] Sic Mon. Berol. *manifestasse eveniant* Vind. Gr. *καταφανεῖς συνέβαινε*.
formas] Sic Vind. Mon. *formam* Berol., sed sec. m. correxit *formas*. Gr. *τύπους*.
iustam] *iuxtam* Vind. Gr. *δικαίαν*.
importunitatem] Sic Vind. Berol. *infortunitatem* Mon., sed supra litteram *f* littera *p* posita est. Gr. *ἐνοχλώμεθα*.
patiamur] Sic Vind. Mon. *paciamur* Berol.
Iustiniano] Sic Vind. I. *Iustiniano* Berol. Mon. Vulgo. Gr. *Ἰουστινιανῷ*.
Codice] Sic Vind. Mon. *d codicem* Berol., sed priori litterae punctum subiectum est. Quod postea Vulgo est *legem*, in Vind. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
alia] *aliqua alia* I.
namque] *nanque* I.
NOV. LXVIII. CAP. I. §. 2. quod] Sic Vind. Berol. Port. *quid* Hamb. Trid. *℘* Mon., sed ad marginem a secunda manu adiectum est: *al. quod*, punctaque voci in contextu positae imposita sunt.
felicissima] *felicessima* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont.
insinuationis] *insinuationes* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *τῆς ἐμφανίσεως*.
sicuti] Sic Mon. Berol. *sicut* Vind.

ctis a nobis uniformibus constitutionibus de mensura institutionis filiorum, alia quidem Graecorum lingua conscripta propter multitudinis frequentiam, alia vero latina, quae etiam firmissima propter reipublicae figuram est: illa quidem Kalendarum Martiarum habet conscriptionis diem, non autem insinuata est tunc, alia vero latina voce conscripta ad Solomonem, gloriosissimum apud Afros sacrum praesulem tunc praetoriorum, Kalendis Aprilibus. §. 3. Quia neque graeca lingua scripta mox palam facta est et directa, donec Romanorum posita lingua facta est et directa, denique etiam quae hic ad gloriosissimos praefectos sacrorum nostrorum praetoriorum scripta est, id est graeca lingua, Maio mense insinuata est in eadem sede atque directa, ideo sancimus oportere eius legis lationem, quae de mensura institu-

uniformibus] Sic Vind., nisi quod littera *b* a secunda manu scripta est.

alia] Sic Vind. Berol. *aliam* Mon. I. Gr. τῆς μέν.

Graecorum] *Ggcorum* Mon., sed primae litterae circumflexus impositus secundaeque puncta subiecta sunt. Gr. Ἑλλήνων.

lingua] Sic Mon., sed litterae *u* circumflexus impositus est. Vind. *linguam*.

conscripta] *conscriptam* Vind. Mon. Berol. I. Gr. γεγραμμένης.

multitudinis] *multitudines* Vind., sed secunda manus correxit *multitudinis*. Sed singularem numerum etiam Graeca τῷ πλήθει tuentur.

alia] *aliam* Vind. Mon. Berol. I.

latina] *Latinam* Vind. Mon. Berol. I., in quo quidem secunda manus ultimam litteram delevit.

firmissima] Ad marginem Cont. *propriissima videtur vertendum*.

figuram] Sic Vind. Mon. *figura* Berol. Gr. διὰ τὸ σχῆμα.

Kalendarum] Sic Vind. Berol. *Kal.* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Martiarum] Sic Vind. Mon. *Marciarum* Berol.

habet] *habeat* I.

conscriptionis] In Vind. Mon. Berol. non est, quod Vulgo et in I. subiicitur *tunc*, idque ideo omittendum visum est.

non] Sic Vind. *nova* Mon. Berol. I., sed in Mon. correctum est, quod in contextu collocavimus. Gr. οὐχ.

autem] Postea Vulgo subiicitur *tunc*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecorum ordine firmatur.

insinuata est tunc] Sic Berol. *insinuata tunc* Vind. *insinuata* Mon., sed supra lineam additum est: *est tunc*, quem sane verborum ordinem Graeca firmant. Vulgo I. *tunc insinuata est*.

vero] Quod Vulgo et in I. subiicitur *est*, in Vind. Mon. Berol. non est.

Solomonem] *Salomonem* Vulgo Mon., in quo quidem sec. m. correxit, ut in cont. legitur. Vind. Trid. *Salomem* I. Hamb. Berol. in quo quidem sec. m. correxit, ut in cont. est, Cont. in marg. *Solonium* Port. Gr. Σολομῶντα. Sic, ut in cont., et Contius habet. Est autem ad marginem Contii adscriptum: *sic in manuscripto, sed ibi emendatum fuit: Salonem.*

praesulem] Sic etiam Mon., in quo quidem primae ultimaeque syllabae puncta subiecta sunt. Ad marg. Contii *praefectum*.

Aprilibus] Sic Berol. *Ap.* Mon., sed litterae *p* lineola superius imposita est, sed iam prima manus adscripsit *libus*. Vind. Vulgo *Aprilis*., I. *Apprilis*. Gr. καλάνδας Ἀπριλλίας.

NOV. LXVIII. CAP. I. §. 3. neque] Sic Berol., sed supra lineam *vero* adscriptum. Vind. *neque vero*, Vulgo I. *vero neque*. Ex incerta vocis *vero* collocatione glossema facile agnoscitur, quod sane nec in Graecis habet, quo firmetur.

scripta] Sic Vind. Mon. Berol. *conscripta* I. Vulgo. Gr. γραφεῖσα.

facta est] Sic Vind. Mon. *est* Berol., sed supra lineam secunda manus scripsit *facta*. Gr. καταφανής.

donec Romanorum] Haec et quae sequuntur usque ad vocem *directa* in Vind. Mon. Hamb. I. Trid. Port. exciderunt, nisi fallor, propter homoeoteleuton; sunt tamen in Berol., cumque et Graecis firmentur, manifesto retinenda sunt.

etiam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.

hic] *hic hic* Vind.

gloriosissimos] Sic Mon. *gloriosos* Vind. Berol. Gr. ἐνδοξοτάτους.

scripta] Sic Vind. Berol. *conscripta* Mon., quod etiam Vulgo legitur. Gr. γεγραμμένη.

lingua] *ligua* Berol., sed circumflexo supra litteram *i* posito; totum autem a secunda manu scriptum est.

Maio] *madio* I.

ideo] Sic Vind. *ideoque* Mon. Berol. I. Gr. τοίνυν.

oportere eius legis lationem] Sic Vind. Mon. *eius legislationem oportere* Berol. Gr. δεῖν τὴν αὐτῆς νομοθεσίαν.

tionis filiorum eloquitur, valere hic quidem ex Kalendis tunc Maiis, ut duos menses ei servemus; in provinciis autem, ex quo haec palam facta est, etiam ibi duobus mensibus post insinuationem servandis. Si vero nondum hactenus in omnibus provinciis destinata est, velociter et eam, et alias, quae forte non missae sunt adhuc, aut etiam postea comitante deo a nobis faciendas mitti nunc vel mittendas esse, quatenus nostrae constitutiones in metropolitanis civitatibus fiant vel faciendae sint manifestae, provinciarum vero praesides ipsos mittere eas et missuros esse per omnes civitates sub unaquaque provincia constitutas, ut nullus de cetero occasionem sumat cuiuslibet ignorationis. §. 4. Unde praeteritum omne iustam habet veniam valeantque defunctorum dispositiones, vel si nuper factae sunt, sicut eas illi fecerunt, vel si secundum prius tenentem legislationem litteris propriis non scripserunt heredum appellationes, aut testibus eas non fecerunt manifestas, aut tres uncias et non amplius reliquerunt filiis. Non enim infringi, sicuti praediximus, defunctorum volumus dispositiones, sed et ratas eas per omnia declaramus, ut, vel si proxime scripta sunt testamenta post positionem legis, nondum vero contigerat constitutiones factas innotuisse, et superviventibus forte testatoribus non sunt mutata, maneant etiam sic institutiones, quae ab initio secundum tunc certas exstantes factae sunt leges,

hic] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra litteram *i* littera *e* posita est. Gr. ἐνταῦθα μέν.

tunc] Sic Vind. Mon. I. Deest Vulgo, nec habetur in Berol., in quo quidem a secunda manu supra lineam positum est. Interpres pro ποτε videtur legisse τότε.

Maiis] Sic Vind. *Madiis* Mon. Berol. Gr. Μαΐων.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed primae litterae punctum subiectum est. Gr. ἵνα.

nondum] Sic Mon. Berol. *mundum* Vind. Gr. οὔπω.

hactenus] Sic Vind. Berol. *actenus* Mon.

destinata] Sic et Contius, qui quidem ad marginem *al. insinuata.*

aut etiam postea] Sic Berol. *aut postea etiam* Vind. *etiam aut etiam postea* Mon., sed secunda vox *etiam* a secunda manu supra lineam posita est. Gr. ἢ καὶ ὕστερον.

comitante] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litterae *o* lineola imposita est.

quatenus] *quatinus* Vind.

nostrae] *nostras* Vind. Mon. Berol., quod ex toto orationis contextu facile emendatur.

sint] *sunt* I.

missuros] Sic Vind. *missurus* Mon. Berol., sed sec. manus correxit, quod in cont. est.

NOV. LXVIII. CAP. I. §. 4. praeteritum] *ptita* Mon., ut tamen litterae primae, mediae, ultimae circumflexi impositi sint.

habet] Sic Vind. I. *habeat* Mon. Berol. Gr. ἔχει.

defunctorum dispositiones] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *dispositiones defunctorum* Mon. Gr. αἱ τῶν τελευτησάντων διατυπώσεις.

sunt] Sic Mon. I. *sint* Vind. Berol. Gr. γεγόνασι.

appellationes] Sic Vind. Berol. *appellationem* I. *appellatione* Mon., sed ad finem huius vocis littera *s* adiecta est. Gr. προσηγορίας.

aut tres] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem primae litterae lineola superius imposita est, qua re significatur *autem tres.* Gr. ἢ τριούγκιον.

reliquerunt filiis] Sic Vind. Berol. *filiis reliquerunt* Mon. Gr. καταλελοίπασι τοῖς παισίν.

sed et] Sic Vind. Mon. I., sed Berol., vocem *et* omittit. Gr. ἀλλὰ καί.

eas] deest in I. Quod Vulgo et in I. subiicitur *esse*, in Vind. Mon. Hamb. desideratur, est autem in Berol. apud Port. et Trid., quod, cum Graecis non firmetur, omittendum visum est.

vel si] Sic Vind. Mon. Berol. *si vel* Vulgo I. Gr. κἂν εἰ.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *sint* Trid. Port. Vulgo.

contigerat] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *contiguat* Mon., sed ultimae syllabae circumflexus impositus est, litteraeque *n* puncta iam a prima manu subiecta, sed imperfectum tempus etiam Graeca tuentur, quae exhibent ἔτυχον.

innotuisse] Sic Mon. Berol. *innotuisset* Vind., sed ultimae litterae puncta subiecta sunt.

superviventibus] *supervenientibus* I.

certas] Sic Berol. Vind. Mon. I. *manifestas* Vulgo.

leges] Sic Vind. Mon. *lege* Berol.,

propriam virtutem habere, et non accusandas eo, quod tempore, quo supervixerunt illi, eas non mutaverunt. Non enim omnia sunt in nobis, nec semper quibusdam tempus fit testandi, repente plerumque incidunt hominibus mortes, testandi eis potestatem auferentes. Quamobrem ab initio factum recte eo, quod non fuerit mutatum, non arbitramur postea mutari aut aliquo modo infringi, sed immutilatam manere quae tunc placuit testatori sententiam valideque servari. Erit namque absurdum, ut, quod recte factum est, ex eo, quod tunc non erat factum, postea mutetur. §. 5. Collective igitur dicendum, percipiant filii relicta sibi, si ita contigerit, a patribus tres uncias ex testamentis ita factis aut ante legis positionem, aut post positionem legis, antequam haec tantum apud iudices innotesceret. Si vero adiectum sit testamentis, oportere, quod reliquum est, eis impleri secundum quod tunc legibus debebatur, hoc percipiendum secundum antiquas leges, ut, si deest tribus unciis, secundum illud supplementum fiat, non in quadriuncio, quod postea quidem sancitum est, nondum tamen tunc agnitum.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram de-

sed supra ultimam litteram circumflexus positus est.

habere] Sic Vind. Mon. Berol. *habentes* Vulgo I.

accusandas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *accusandae* Vulgo.

non] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed supra lineam tantum a secunda manu adscriptum est *non*. Gr. *οὐκ*.

mutaverunt] *nmutaverunt* Vind. An prima littera ex voce *non* adhaesit, quae hoc siglo *n̄* designari solet? Possit tamen dici et *immutaverunt* significari, quamvis in Graecis sit *ἤμειψαν*.

fit] Sic Vind. *sit* Mon. Berol. Gr. *γίνεται*.

repente] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *et repente* Vulgo Port.

mortes] Sic Mon. Berol. *morte* Vind.

eis] *eius* Mon., sed sec. m. correxit *eis*. Gr. *τούτους*.

auferentes] *aufferentes* Vind. Mon.

immutilatam] *inmutilatam* Berol. *inmutilatum* Vind. Mon., sed syllaba *in* a secunda manu scripta est.

testatori] Sic Vind. Mon. *testatoribus* Vulgo I., quod etiam in Berol. est. Gr. *τῷ διαθεμένῳ*.

valideque] Sic Vind. Mon. *vallideque* Berol.

servari] Sic Vind. Berol. *servanti* Mon., sed secunda manus scripsit *servari*.

ut] *id* I.

recte factum est] Sic Vind. Mon. Berol. *factum est recte* Vulgo I.

mutetur] Sic Vind. *mutatum* Mon. *mittetur* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *ὕστερον ἀνατρέπεσθαι*.

NOV. LXVIII. CAP. I. §. 5. percipiant] Sic Vind. Mon. *percipiatur* Berol. Gr. *λαμβανέτωσαν*.

relicta] Sic Vind. Berol. Mon. *relictas* I. Vulgo. Gr. *τὸ καταλελειμμένον*.

contigerit] Sic Vind. Berol. *contiguit* Mon., sed litterae *u* circumflexus impositus huicque litterae puncta supposita sunt. Gr. *τύχοι*.

positionem aut] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultima syllaba a secunda manu scripta est.

haec] *hoc* I.

tantum] *tamen* Mon., sed secunda manus scripsit *tantum*. Deest in I.

iudices] *iudicem* I.

innotesceret] Sic Vind. Berol. Hamb. *innotesceres* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Trid. Port. *innotescerent*.

reliquum] Sic Vind. Berol. *relictum* Mon. Gr. *τὸ λεῖπον*, pro quibus interpres *τὸ λοιπὸν* legisse videtur.

debebatur] Sic Mon. Berol. *debentur* Vind.

percipiendum] *percipiend* Mon., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est, sed secunda manus correxit, ut in cont.

antiquas leges] *antiquam legem* I.

si] Vulgo subiicitur *quid*, quod in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, nec sane hoc loco in Graecis habet, quo confirmetur. Vox *τι* enim voci *ἐλλείπει* postposita est.

illud] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illas* Vulgo. Gr. *εἰς ἐκεῖνο*.

supplementum] Sic Mon. Berol. *suplentum* Vind. Gr. *τὴν ἀναπλήρωσιν*.

non] *et non* I.

quadriuncio] *quadriuntio* Vind.

sancitum] Sic Vind. *sanccitum* Berol. *saccitum* Mon.

nondum] Sic Mon. Berol. *non* Vind.

agnitum] Sic Vind. *cognitum* Berol. Mon., sed a secunda manu, in quo secunda manus addit etiam *ē*, cui tamen voci puncta subiecta sunt.

clarata sunt legem, praeceptis propriis tua eminentia omnibus faciat manifesta, et qui in hac maxima civitate, et qui foris inhabitant, quatenus omnibus fiant palam, quae a nobis pro omnium cautela sancita sunt. *Dat. Kal. Maii CP. imp. DN. Iust. PP. A. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

LXIX.

GLOSS.

UT NULLUS FABRICET ORATORII DOMUM PRAETER VOLUNTATEM EPISCOPI, ET UT DEPUTET PRIUS, QUAE CIRCA DILIGENTIAM ET STATUM FABRICATI ORATORII SUFFICIANT, ET UT EPISCOPI NON DESINT SUIS ECCLESIIS, ET DE ALIENATIONE ECCLESIASTICARUM RERUM IMMOBILIUM.

Imp. Iust. Aug. Mennae Archiepiscopo Constantinopol.

NOV. LXVIII. EPIL. praeceptis] Hoc in Mon. bis scriptum est, ut tamen prior vox punctis subiectis notetur.
eminentia] *eminuentia* Mon.
inhabitant] *habitant* I.
quatenus] *quatinus* I.
omnium cautela] *cautela omnium* I.

sancita] Sic Mon. *sancta* Vind., sed supra litteram *s* a secunda manu positum est *ci*. Berol. *sanccita*. Sequens subscriptio est in Bamb. D. I. 1., in Vind. Mon. Berol. I. Bamb. D. II. 11. desideratur, haberi et in edd. antiquis Bienerus in hist. Nov. p. 517. auctor est.

Maii] *Maias* Bamb. D. I. 1. *Martii* edd. gloss. apud Bien. l. c. p. 517. *Maii* Vulgo.
CP.] *Constantinopolim* Bamb. D. I. 1. *Constant.* Vulgo, deest in edd. gloss., Bienero l. c. auctore.
imp.] Sic edd. gloss., deest in Bamb. D. I. 1. Vulgo.
DN.] *domnus* Bamb. D. I. 1., deest in edd. gloss.
Iust.] *Iustin* Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.
PP. A.] *pp. aug.* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita est. Desunt in edd. gloss. *P. P. aug.* Vulgo.
XII.] Sic Bamb. D. I. 1. *XI.* edd. gloss. Vulgo.
Ioanne] *Ioh* Bamb. D. I. 1., sed per litteram *h* superiorem circumflexus traiectus est.
V. C.] *vc.* Bamb. D. I. 1., sed circumflexo superius imposito.

NOV. LXIX. LXIX.] *R/. LXVIII.* Vind. *CXVII.* Mon., deest in I. Berol., in quo quidem ad marginem adscriptum est: *const. XVI.*
oratorii] Sic Vind. Mon. Berol. *orationis* Vulgo. *oratorium* I.

domum] Sic Vind. *domos* Mon. Berol. *domus* I.
quae circa] desunt in I.
statum] Sic Mon. Berol. *statuta* Vind., quod secunda manus correxit, ut in cont.
fabricati] *fabricationis* Vind. *fabricatio* Berol., ut tamen ultimae litterae punctum subiectum sit. Mon. *fabricatio*, sed sec. m. correxit *fabricationis*. I. *fabricando*.
oratorii] Sic Vind. Berol. *oratois* Mon., sed litterae *i* circumflexus impositus, ultimaeque *s* punctum subiect. est. I. *oratorio*.
non desint suis ecclesiis] Sic Mon. Berol. *suas ecclesias non desinant* Vind., qui videtur voluisse *deserant*. I. *non desint ecclesiis suis*.
rerum immobilium] Sic Vind., ut tamen ad finem adiiciatur *R/.*, pro quo I. *Rubrica*. — *immobilium rerum R.* Mon. *mobilium rerum R/.* Berol., sed priori litterae *m* a secunda manu impositum est *i*, circumflexo iniecto.
imp.] *impr.* Vind. Berol. I., deest in Mon.
Iust.] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *Iu* Pist. *Iusti* I. *Iustinianus* Vulgo.
Aug.] Sic Vind. *au* Pist. *a.* Mon. I. Berol. Neob., sed circumflexo iniecto. In hanc litteram *a* Neob. desinit.
Mennae] *Menne* Vind. Mon. I. *Mene* Pist. Berol. Quod Vulgo subiicitur *sanctissimo et beatissimo*, in codd. mss. deest, ideoque omittendum fuit.
Archiepiscopo] Sic Vind. *arceps* Mon. *archiepo* I. *archieps* Pist., sed his ultimis quattuor litteris lineola superius imposita est.
Constantinopol.] *Constantinopolim* Berol. *Constantinopoli* Vind., ut tamen ultimae litterae circumflexus iniectus sit. *Constantinopolim* Pist. *Constantinopolitano et universi eius tractus patriarchae* Vulgo. *Constantino* I.

PRAEFATIO. Ea, quae de sanctissimis ecclesiis sunt, multis comprehendentes legibus, adhuc etiam alia egemus ad exorta negotia et rursus emergentia sufficiente. Plurimi namque nominis causa ad opus sanctarum ecclesiarum accedunt, deinde eas aedificantes nequaquam curam ponunt, ut expensas quoque ei deponant decentes et ad luminaria et ad observantium alimenta et ad sacrum ministerium, sed deserunt eas in nudis aedificiis constitutas, et aut destruendas, aut omni sacro ministerio defraudandas.

CAP. I. Sancimus igitur, prae omnibus quidem illud fieri, et nulli licentiam esse neque monasterium neque ecclesiam neque orationis domum incipere aedificare, antequam civitatis deo amabilis episcopus orationem in loco faciat, et crucem figat, publicum ibi processum faciens, et causam manifestam omnibus statuens. Multi enim simulantes fabricare quasi orationis domos suis medentur languoribus, non orthodoxarum ecclesiarum aedificatores facti, sed speluncarum illicitarum.

NOV. LXIX. PRAEF. ea] *a* I. Scilicet prima littera miniatori relicta fuit, qui eam describere neglexit. Sic etiam Contius, qui tamen ad marg. *al. etiam ea.*
sunt] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem supra lineam a secunda manu haec adscripta sunt: *constituta sunt.*
alia] Sic Vind. Mon. *alia lege* Berol. I., quod etiam Vulgo legitur, Graecis tamen non firmatur.
rursus] Sic Mon. Berol. *rus* Vind., quod secunda manus corr., ut in cont. Verba *et rursus* desunt in I. Gr. αὖθις.
emergentia] Sic Mon. Berol. *ei mu emergentia* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.; etenim litteris *ei mu* puncta supposuit.
sufficiente] Sic Vind. Berol. *sufficientia* Mon., quod sec. m. correxit, ut in cont. Gr. ἀρκοῦντος.
nominis causa] Sic Vind. Berol. *causa nominis* Mon. In Port. Trid. *causa non esse* Os. adnotavit. Gr. ὀνόματος ἕνεκεν.
ad] *non ad* I.
sanctarum] *sanctissimarum* I.
aedificantes] Sic Mon. Berol. *ediffi- cantes* Vind.
curam] *cura* I.
ei] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eis* Vulgo. Pro αὐταῖς interpres videtur habuisse αὐτῇ.
deponant] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *deponunt.* Deest in Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *deponant.*
decentes] Sic Vind. Mon. *decedentes* Berol. Gr. πρέπουσαν.
observantium] Sic Mon. Berol. Vind., in quo secunda manus scripsit *observandum.*
sacrum ministerium] Sic Vind. Hamb. I. *sacrum misterium* Berol. Mon. *sacrarum ministerium* Trid. *sacra ministeria* Port., quod etiam Vulgo est. Gr. καὶ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν.
deserunt eas] In Mon. I. non est, quod Vulgo subiectum est *etiam*, quod sane nec Graecis confirmatur.
aedificiis] *edificiis* Vind.
et aut] Sic Mon. Berol. *aut et* Vulgo. Gr. καὶ ἤ.
destruendas] Sic Mon. Berol. *destruentes* Vind. Gr. καταλυομένας.
omni] Sic Mon. Berol. *omnino* Vind. Gr. πάσης.
ministerio] Sic Vind. Berol. *mistrio* Mon., sed litterae *r* circumflexus impositus est. Gr. λειτουργίας.
defraudandas] Sic Mon. Berol. *fraudandas* Vind. I.
NOV. LXIX. CAP. I. prae omnibus] Sic Vind. Mon. *prioribus* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. πρὸ πάντων.
licentiam] Sic Vind. Berol. *licentia* Mon. Gr. παῤῥησίαν.
neque ecclesiam] Sic Vind. Mon. *neque aecc. ecclam* Berol., sed litteris *aecc.* prioribus puncta subiecta, litteraeque *l* circumflexus traiectus est. Gr. μηδὲ ἐκκλησίαν. Caeterum in haec verba Mon. desinit Col. B. fol. 101.; in quo postea tria folia excisa sunt, post quam lacunam haec Novella est, quae ex corpore 168. est Nov. 74.
publicum] Sic Berol. *pblicum* Vind. Gr. δημοσίαν.
ibi processum] Sic Vind. Berol. I. *processum ibi* Vulgo, sed Hal. ἐκεῖσε πρόοδον, quamquam alii πρόσοδον.
et causam] Sic Berol. *aut causam* Vind., punctis tamen priori litterae subiectis, et supra lineam adscriptum est *et.* Gr. καὶ τὸ πρᾶγμα.
multi] Sic Vind. Berol., ubi tamen sec. m. scripsit *multis.* Gr. πολλοί.
languoribus] Sic Berol. *lagoibus* Vind., sed litterae *a* circumflexus impositus est, lineola autem litteris *oi.*
orthodoxarum] *horthodoxarum* Vind.
aedificatores] *edificatores* Berol. *edif- ficatores* Vind.

CAP. II. Deinde non aliter quempiam ecclesiam ex novo aedificare, priusquam loquatur ad deo amabilem episcopum, et definiat mensuram, quam deputat et ad luminaria et ad sacrum ministerium et ad incorrumpendae domus custodiam et observantium alimenta. Et si sufficienter habere videntur, faciat prius donationem eorum, quae futura sunt deputari, et ita domus aedificetur. Si vero non sufficiat quidem aliquis ad hoc, nomen vero forte habere desiderans, quo et ipse fabricator ecclesiae vocetur, vult aliquid tale facere, multae et in hac regia civitate et in provinciis ecclesiae sunt, in quibus competenti quidem administratur modo, periculum vero ruinae patiuntur per vetustatem, aut etiam parvae constitutae et inordinatae secundum desiderium eorum, qui eis deputati sunt, licebit ei unam talium ecclesiarum accipienti hanc aedificare, et hic voluntate deo amabilis orthodoxorum episcopi res agenda est. Sic enim poterit et sacrae domus fabricator vocari, et nihil de suo superexpendere, deputatis iam circa haec expensis oblatis ab eis, qui etiam prius has expendebant.

CAP. III. Illud quoque sancimus, quatenus secundum iam a nobis prolatam legem deo amabiles episcopi in suis ecclesiis maneant, et non relinquant quidem eas, tempus vero multum hic morentur, et cogant per provincias oeconomos expensas sibi transmittere ex sanctissima

NOV. LXIX. CAP. II. quempiam] Sic Berol. *qmpiam* Vind., sed litterae *q* circumflexus iniectus est. Gr. αὐτόν.

ad deo] *a deo* Vind. Berol., in quibus tamen sec. m. correxit, ut in cont. Gr. πρὸς τόν.

definiat] *diffiniat* Berol. Vind. I., in quo quidem litteris *at* circumflexus impositus est.

ministerium] Sic Vind. *misterium* Berol.

et ad] Sic Vind. *ad* Berol. Gr. πρός τε τήν.

videntur] Sic Vind. Berol. I. *videtur* Vulgo. Gr. δόξειε.

aedificetur] *edificetur* Berol. *ediſficetur* Vind.

vero] Sic Vind. Berol. *forte vero* I. *autem* Vulgo.

quidem aliquis] *aliquis quidem* I.

forte habere] Sic Vind. *habere forte* Berol. Hamb. Sed Vulgo Trid. Port. vocem *habere* omittunt. Vox *forte* deest in I.

vocetur] Sic Vind. Berol., in quo quidem a secunda manu scriptum est, quae et supra lineam addit *et*, quod Graecis non firmatur.

vult] *et vult* I.

multae] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *multae enim* Port., quod Graecis non firmatur.

et in hac] *in hoc* I.

regia civitate] Sic Berol. *civitate regia* Vind. Gr. τῇ βασιλευούσῃ πόλει.

competenti] Sic Vind. Berol. I. *competente* Vulgo.

administratur] *amministratur* Berol. *aministratur* Vind.

per vetustatem] Sic Vind. *pro vetustate* Berol. Gr. ὑπὸ παλαιότητος.

constitutae] *constitute* Berol. Quod Vulgo postea legitur *sunt*, deest in I. Vind. Berol., nec sane Graecis firmatur.

eis] Sic Vind. Berol. I. *in eis* Vulgo. Gr. ταύταις ἐγχειρούντων.

licebit] Sic Vind. Berol. *et licebit* Vulgo I.

accipienti] Sic Vind. *percipienti* Berol.

hic] Sic Berol. *hinc* Vind. *hec* I. Gr. κἀνταῦθα.

amabilis] *amabiles* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τοῦ θεοφιλοῦς.

orthodoxorum] Sic Berol. *horthodoxorum* Vind.

et sacrae] Sic Berol. *sacre* Vind. Gr. καὶ ἱεροῦ.

fabricator] Sic Berol. *frabricator* Vind.

deputatis] *dequtatis* Vind., sed sec. m. correxit, ut in cont.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Vulgo. An interpres legit περὶ ταῦτα?

NOV. LXIX. CAP. III. illud] Ad marginem Berol. haec adscripta sunt: *si episcopus ab ecclesia per multum tempus defuerit R/.*

quatenus] *quatinus* Vind.

prolatam] Sic Vind. *positam* Berol.

deo] *et deo* I.

et non] Sic Berol. Vind., in quo quidem prior vox punctis subiectis deleta est.

oeconomos] *yconomos* Vind. Berol. I.

ex] Sic Vind. *et* Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἐκ.

ecclesia; expendat quidem ipse inde eique observare non patiatur. Sancimus igitur (a nobis iam positam legem in sua manentem virtute), si defuerit deo amabilis episcopus ecclesiae suae amplius tempus, nullam ei mitti expensam de provincia, sed illam quidem circa actus pios et sanctissimam ecclesiam expendi, ipsum vero hic errantem non expensis sanctissimam ecclesiam praegravare, quum certum fit, quod, si plurimo tempore defuerit, quae iam a nobis super eisdem sancita sunt, valebunt.

CAP. IV. Quoniam vero contigit nos iam sanxisse, ut, si quae in provinciis alienatio rei immobilis facienda est, secundum decretum hanc procedere, sicuti dudum prolata a nobis constitutio dicit, agi vero decretum non solum praesente deo amabili episcopo civitatis eiusque clero, sed etiam metropoleos episcopo, nec non et illud insuper est sancitum, ut, si metropoleos sanctissimus episcopus futurus est venundare, sive eius ecclesiae sanctissimi oeconomi, quid oportet fieri, etiam hoc adiicimus, ut duo ex synodo, quae sub eo est, deo amabilium episcoporum, quoscunque elegerit, ipsi intersint, et alia omni observatione custodita, quae iam sancita est, praesentia duorum deo amabilium episcoporum adiiciatur, ut secundum se videatur cum sua synodo rem agere, et sicut

ecclesia] Vulgo subiicitur *sed*, quod in Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est.

expendat] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *expendant* Vulgo. Interpres videtur legisse δαπανάτω.

quidem] Sic Berol. Vind. Hamb. Trid. *quod* Port. I. Gr. μέν.

ipse] *ip* Vind. Berol., sed supra litteram *p* lineola posita est; *et ipse* Hamb. Trid. Port.; *et ipse ei* I., quod tamen Graecis non firmatur. Vulgo *ipsi*. Interpres videtur legisse αὐτός.

inde] Sic Vind. Berol. Hamb. Port. *ibi* Trid. Gr. ἐκεῖθεν.

eique] Sic Vind. Berol. Hamb. *ei quae* Trid. *ei* Port. *ei vero* Vulgo. *quod* I. Interpres videtur legisse ταύτῃ τε.

patiatur] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. I. *paciatur* Berol. *patiantur* Vulgo.

a nobis iam] Sic Vind. Berol. I. *iam a nobis* Vulgo. Gr. παρ' ἡμῶν ἤδη.

in sua] Sic Berol. *in suam* Vind.

manentem virtute] Sic Berol. *virtutem manentem* Vind. *manente virtute* I. Gr. μένοντος ἰσχύος.

si] Sic Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *vero*. Vind. I. *sive*. Vulgo *si vero*. Gr. εἴπερ.

suae] Sic Berol., deest in Vind., sed et hic a secunda manu ad marginem adiectum est. I. *sive*. Gr. τῆς αὐτοῦ.

quod] Sic Vind. *quia* Berol.

eisdem] Sic Berol. *eisque* Vind., sed litteris *que* puncta subiecta sunt. Gr. ἐπ' αὐτοῖς.

NOV. LXIX. CAP. IV. contigit] Sic Vind. *contingit* I. *conting* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Gr. ἐτύχομεν. Ad marg. Berol. est: *de alienatione rerum mobilium ad ecclesias pertinentium.*

nos iam] Sic Vind. *noxiam* Berol., sed litterae *x* puncta subiecta supra lineamque littera *s* posita est. Vulgo I. *iam nos.*

sanxisse] Sic Vind. *sancxisse* Berol. *sancivisse* I.

si quae] Sic Berol. *si qua* Vind. Gr. εἴ τις.

immobilis] Quod Vulgo et in I. subiicitur *ecclesiasticae*, in Vind. Berol. deest, ideoque omittendum visum est.

civitatis eiusque] *civitatisque eius* I.

clero] Sic Berol. *clerum* Vind. Gr. κλήρου.

nec non et] Sic Vind. Berol. I. *nec tamen* Vulgo. An legit interpres οὔτε μὴ καὶ τοῦτο κ. τ. λ.?

illud] *illud etiam* I.

insuper est sancitum] Sic Berol. *sup ē scitum* Vind., in quo postmodo tres litterae erasae sunt, quarum ultima fuit *u*, sed circumflexo superius imposito.

venundare] Sic Vind. *venumdare* Berol.

oeconomi] *yconomi* Vind. Berol. I.

oportet] Sic Vind. Berol. *oporteat* I. Vulgo.

adiicimus] Sic Berol. *adicimus* Vind.

synodo] *sinodo* Berol. I.

quae sub eo] Ab his inde verbis quae habentur usque ad verba *constitutus est*, in Vind. Berol. non sunt.

episcoporum] In Vind. supra lineam a secunda manu adiectum: *adiciantur ut s. se*, sed litterae *s* priori inferius circumflexus traiectus est.

elegerit] Sic Vind. *elegerint* Berol. Gr. ἕλοιτο.

sancita] *sanctita* Berol.

adiiciatur] *adiciatur* Vind.

ipse rem facit credibilem et sufficientem ei, qui sub eo constitutus est, dum praesens est, ita et ipsi, quae sub eo est synodus, praesens per duos deo amabilium episcoporum videbitur rem praebere cautissimam, sumentem ex huiusmodi synodo testimonium.

EPILOGUS. Hanc itaque nostram legem et ad sedem tuae beatitudinis, et ceteros sanctissimos patriarchas missam ipsi per litteras proprias sub vos metropolitis facietis manifestam, et illi palam facient sub se constitutis episcopis, ut nullum lateant, quae a nobis constituta sunt.

[LXX.]

Idem Aug. Ioanni p. p. secundo, excons. ordinar.

PRAEFATIO. Novimus Leonis piae memoriae constitutionem scriptam de his, qui ad secundas veniunt nuptias, sive viris sive mulieribus ex illo matrimonio lucrum ex illis nuptiis filiis venerande servantem, solius ususfructus eum, qui lucratur, dominum facientem, dominium au-

deo] deest in I.
amabil.] In I. subiicitur *deo*.

NOV. LXIX. EPIL. ad sedem] Sic Vind. *sedem* Berol. Gr. πρός τε τὸν θρόνον.

ceteros] Sic Vind. Berol. I. *ad ceteros* Vulgo.

sub vos] Sic Vind. Berol. Port. *vos sub* Hamb. *subditis* Trid. I. *sub vobis* Vulgo. Gr. ὑφ' ὑμᾶς.

facietis] Sic Vind. *civitatis* Berol., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ποιήσετε.

et illi] Sic Berol. Hamb. *ut illi* Trid. Port. I., quod sane Graecis non firmatur. Sic enim *οἱ δέ*. An interpres legit *οἵ τε*?

facient] Sic Berol. Hamb. *faciens* Vind. *faciant* Trid. Port. *facientes* I.

constituta sunt] Postea Vulgo est haec subscriptio: *Datum Kal. Maii Constant. imp. dn. Iustiniani pp. a. anno XII. Ioanne V. C. cons.*, quae tamen in Pist. Berol. Vind. non sunt, ideoque omittenda fuerunt.

NOV. LXX. LXX.] deest in Vind. Berol. — Vulgo post haec talis est inscriptio: *ut constitutio sacratissimi imperatoris de successionibus nuptialium lucrorum, quae apaediae id est non extantium liberorum lucra introducit, obtineat in his factis, quae acciderunt post constitutionem, in his autem factis, quae ipsam praecesserunt, Leonis constitutio locum habeat,* quae tamen in Vind. Berol. desunt, ideoque omittenda visa sunt.

Idem — ordinar.] Haec, quae Vulgo et in Berol. desunt, sic habet Vind.

Ioanni] *Iohanni* Vind.

p. p.] *pprm* Vind., sed secundae et quartae litterae circumflexi iniecti sunt.

secundo] *scd'o* Vind.

ordinar.] *ordinar* Vind.

NOV. LXX. PRAEF. novimus] Sic Vind. Berol. *scimus* Vulgo, ubi habetur versio Agylaei.

Leonis piae] Sic Berol. *pie Leoni* Vind., quod Graecis refutatur.

constitutionem] Sic Berol. *constitutione* Vind.

scriptam de his] Sic Berol. *de his scriptam* Vulgo. Verba *de his* Vind. non habet. Sed Berol. lectionem Graecorum ordo satis confirmat. Os. *scriptam super his*.

veniunt] Sic Vind. Berol. *perveniunt* Vulgo.

viris] Sic Vind. Berol. *viri sint* Vulgo.

mulieribus] Sic Berol. Vind., in quo quidem aliud quid ab initio scriptum fuit, quod quidem iam prima manus delevit. Secunda tamen manus ibi correxit *mulieris*. Vulgo *feminae*, et reliqua, ut Agylaeus in versione Latina expressit, cuius varietatem amplius notare operae pretium non est.

matrimonio] Berol. siglum habet *mm*, cui tamen circumflexi impositi sunt. Vind. *matri omnino*, quod tamen iam Bienerus recte correxit.

solius] Sic Vind. Berol., qui non habent, quod Os. anteponit *et*.

ususfructus] Sic Vind. *ususf* Berol.

qui] Sic Vind., deest in Berol.

dominum] Sic Vind. *dm* Berol., sed lineola superius lineolae iniecta; secundaque manus lineolae imponit ū.

dominium] Sic Vind. *dnm* Berol., sed ultimae syllabae lineola imposita est.

tem illis servantem, si filii, nepotes moriantur, non existente iam ullo, propter quem is, qui ad secunda vota pervenit, proprietate privatur, manere volentem inavulsibilem ac totam apud eum, qui lucratur, et proprietatis utilitatem.

CAP. I. Hanc nos nuper correximus alia disponentes et volentes, heredes morientium filiorum aut nepotum, sive parentes sint sive alii quidam, habere inde solatium, solo pacto, quod ex morte filiis non existentibus contrahitur, manente etiam secundum proprietatem apud lucrantem; reliquis autem ad heredes deficientium filiorum aut nepotum venientibus, in nullo a nobis ususfructus ratione novata. §. 1. Haec igitur et nunc in omne tempus valere volumus; nisi tamen contigit, filios antequam poneretur nostra constitutio, mori. Si enim contigit quidem lucrum totum ante nuptias iam factum eius, qui ad secunda vota migravit, filiis ante legem defunctis, nequaquam nostra lex illa perscrutabitur, quae praecedens lex Leonis piae memoriae sub sua constituit potestate; quapropter non solum filiis aut nepotibus non exi-

illis] *illius* Vind., deest in Berol. Correxit Bienerus. Gr. ἐκείνοις.

servantem] Sic Vind. *servetem* Berol., sed secundae litterae *e* punctum subiectum supraque lineam scriptum est *an*. Gr. τηροῦσαν.

si filii] Sic Vind. *sed filii* Berol. Quod postea est *et* apud Os. Bien., in Vind. Berol. desideratur ideoque omittendum fuit.

nepotes] Sic Vind. *nepotem* Berol. Gr. ἔγγονοι.

non] Sic Vind., deest in Berol. Gr. οὐκ.

ullo] Sic Berol. *illo* Vind. Gr. οὐδενός.

quem] Sic Vind. *quidem* Berol. Gr. δι' ὅν.

privatur] Sic Berol. *privahitur* Vind. Gr. ἐστέρηται.

inavulsibilem] Sic Berol. *inaulsibilem* Vind. Gr. ἀναφαίρετόν τε.

lucratur] Sic Vind. *lucratus* Berol. Gr. τῷ κερδάναντι.

et proprietatis] *proprietatis* Berol. *ap̄etatis* Vind., sed corrigendum de sententia Bieneri. Gr. καὶ δεσποτείαν.

NOV. LXX. CAP. I. PR. nuper] *super* Vind. Berol. Correxit Bienerus. Gr. ἔναγχος.

correximus] Sic Vind. *corexímus* Berol., sed supra litteram *o* a secunda manu lineola posita est.

heredes] Sic Vind. *heres* Berol. Gr. τοὺς κληρονόμους.

parentes] Sic Vind. *ptes* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius posita est.

sint] Sic Vind. *scis* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. εἶεν.

quidam] *qdam* Berol., sed priori litterae lineola traiecta est. Vind. *quid*, sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Gr. τινές.

habere] Sic Vind. *hr* Berol., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est. Gr. ἔχειν.

quod] Sic Vind. *quid* Berol., sed ultimae litterae adiectus accentus est, qua re significatur *quidem*, quod tamen Graecis non firmatur.

reliquis] Sic Vind. *relinquens* Berol. Gr. τοῦ λοιποῦ.

heredes] *hrde* Vind. Berol., sed supra lineam lineola adscripta est. Gr. τοὺς κληρονόμους.

deficientium] Sic Vind. *defitientium* Berol.

ususfructus] Sic Vind. *usuſf* Berol.

NOV. LXX. CAP. I. §. 1. nunc] Sic Vind. *hunc* Berol. Gr. νῦν.

nisi] Sic Vind. Berol. *non* Bien.

tamen] *tn* Vind. Berol., sed lineola superius iniecta est.

contigit] Sic Vind. Berol., in quo quidem priori litterae *n* lineola imposita est, ut sit *contingit*. Gr. ἔτυχον.

antequam] Sic Vind. *ante quicquam* Berol. Gr. πρίν.

poneretur] Sic Vind. *ponere* Berol. Gr. τεθῆναι.

mori] Sic Vind. *moi* Berol., sed supra lineam a secunda manu ultimae litterae circumflexus inscriptus est.

contigit] Sic Vind. *contingit* Berol. Gr. ἔφθη.

nequaquam] *neque quam* Vind., sed, ut in cont., Berol.

illa] Sic legendum. Berol. Vind. *illas*. Gr. ἐκεῖνα.

quae] Sic Berol. In Vind. siglum est, quo idem significari solet. Gr. ἅπερ.

piae memoriae] *pie memorie* Vind. Berol.

sub sua] Sic Berol. *sin* Vind., sed lineola superius iniecta est, quod secunda manus correxit *sua*. Gr. ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ.

stentibus, secure habebunt, quae lucrati sunt, sed etiam vel si quid horum apud alios est, secundum modum competentem dominis vindicabunt. §. 2. Haec igitur brevi lege comprehendentes tales dubitationes perimimus, ut non assidue ab interpellantibus molestemur, sed lege haec statuentes communi, importunitatibus huiusmodi liberamur, figuram, quae ante nostram legislationem erat posita, servari volentes ei, qui ante eam beneficium meruit. Tua igitur eminentia, quae secundum hunc nobis placuerunt modum, omnibus manifesta propriis edictis ac praeceptis efficiat. *Dat. VIII. Kal. Iunii Constantinopol. dom. Iust. pp. aug. anno XII. Ioh. V. C. consule.* (538.)

LXXI. GLOSS.

UT AB ILLUSTRIBUS, ET QUI SUPER EAM DIGNITATEM SUNT, OMNIMODO SUPER PECUNIARIIS CAUSIS, SED ET INIURIARUM CRIMINALITER PER PROCURATOREM DICANTUR; CLARISSIMIS AUTEM IN PECUNIARIIS LICERE EIS ET PER PROCURATOREM, ET PER SE LITIGARE.

Idem aug. Iohanni p. p. secundo et cons.

quae] *que* Berol.
vel] Sic Vind. *aliud* Berol. Gr. κἂν.
vindicabunt] Sic Vind. *vendicabr* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Gr. ἐκδικήσουσι.

Ioh.] *Ioħ* Vind., sed lineola superius iniecta est.
V. C.] *vic* Vind., sed lineola superius imposita est.
consule] *9sule* Vind.

NOV. LXX. CAP. I. §. 2. haec] *hoc* Berol.
comprehendentes] *cophendentes* Vind., sed prioribus duabus litteris lineola superius imposita est.
ut non] Sic Berol. In Vind. est *ū n̄*, quibus siglis tamen idem significatur. Gr. ἵνα μή.
ab interpellantibus] Sic Berol. *ad interpellationes* Vind. Gr. ὑπὸ τῶν αἰτούντων.
haec] Sic Vind. *hoc* Berol. Gr. ταῦτα.
liberamur] Sic Vind. *liberabimur* Berol., quod propter Gr. ἀπαλλαγείημεν fortasse praeferendum est.
nostram legislationem] Sic Vind. *leḡ nrā latioe* Berol., ut tamen ultimis duabus litteris lineola superius iniecta sit.
ante eam] Sic Vind.; posterior vox in Berol. non est. Gr. πρὸ ταύτης.
placuerunt] *placuert* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola imposita est. Vind. *placuer*, sed ultimae litterae lineola imposita est.
Dat.] Haec tota subscriptio in Berol. desideratur, quamquam ibi lineae vacuae relictae sunt, quibus supplendis subscriptio inservire poterat.
Constantinopol.] *Constāpl* Vind., sed per ultimam litteram *l* circumflexus traiectus est.
dom.] *don* Vind., sed secundae litterae circumflexus, ultimae autem lineola imposita est.

NOV. LXXI. LXXI.] deest in Vind. Berol. et in utroque Bamb. et I. Ad marg. Vind. *const. XIII.*, Berol. *const. XVII.*
dicantur] Sic Vind. *et dicantur* Berol. Hamb. Trid. Port. *dicatur* Vulgo I.
clarissimis] Sic Berol. *claris* Vind., in quo quidem supra lineam a secunda manu scriptum est: *al. clarissimis.*
pec.] *pec. causis* I.
eis] Sic Vind. Berol. Port. I., deest in Hamb. Trid. Vulgo.
litigare] In Vind. Berol. ad marginem appositum est *R/.*
Idem aug.] Sic Vind. Neob., in quo reliqua ex inscriptione desunt. Pist. *imp. iu. au*, sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Berol. *impr. a.*, I. *idem ā.*, Vulgo *imp. Iustinianus aug.*
Iohanni] *Ioht* Vind. Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Pist. I. *Io.*, sed lineola superius iniecta est. Vulgo *Ioanni.*
p. p. secundo et cons.] *ppro scdo et cons.* Vind. *so et Constantino* Pist. *pp. secun. cō* I. *pp. scdo et Constantino* Berol., quod quidem ex siglo, quo *consul* designatur, manifesto ortum est. Gr. ὑπάτῳ. Vulgo *gloriosissimo praetoriorum per Orientem praefecto iterum exconsuli et patricio.*

PRAEFATIO. Quaecunque procedunt quidem quasi honoris causa, et schematis melioris sunt, quod autem hinc evenit, non honorem, sed forsan etiam quandam laesionem inferens, hoc bene habere iudicamus brevi mederi lege. Fertur enim quibusdam constitutionibus, ut nulli clarissimorum liceat per se litem exercere, sed per procuratorem omnino. Sed haec quidem antiquitas pro dignitatum honore scripsit, multos autem conspicimus dignitates quidem adeptos, et inter clarissimos inscriptos, aut comites, aut tribunos, vel si qui alii consistunt huiusmodi, substantiae vero minoris dominos, ut penitus non sufficiant ad procuratores ordinandos et propter hoc agendas expensas.

CAP. I. Sancimus igitur, usque ad magnificentissimos illustres haec valere, et modis omnibus eos per procuratores pecuniarias exercere causas, nec non etiam iniuriarum per procuratorem criminali modo movere, secundum quod datum est eis super hoc privilegium, ne cogantur aut sedere cum iudicibus, quum iudicant, aut stare rursus, tanquam litigantes; ex utroque enim causa videtur incauta, aut dignitatibus iniuriam sustinentibus, aut iudiciali schemate indigne procedente. Post magnificentissimos igitur illustres omnibus licentia sit volentibus procuratores ordinare, et per se lites exercere, nulla ex hoc neque prohibitione neque damno neque poena inferenda eis.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae visa sunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, omnibus faciat manifesta, quae moris sunt, super his agens. *Dat. prid. Non. Iun. Constant. imper. DN. Iustiniani Aug. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

NOV. LXXI. PRAEF. et schematis] Sic Vind. Hamb. Trid. *et scematis* Berol. I. Vulgo sane et apud Port. vox illa *et* deest.
habere] Sic Vind. *habi* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est, secundaque manus correxit, ut in cont.
iudicamus] Sic Vind. Berol. Port. *iudicavimus* Hamb. I. Trid. Gr. ἡγούμεθα.
liceat] Sic Vind., deest in Berol., sed supra lineam secunda manus apposuit *liceat.*
per se litem] *litem per se* I.
haec] *hanc ha* Berol., sed ultimis duabus litteris puncta subiecta sunt. Vind. *h*, sed circumflexus traiectus est, qua re vox *haec* significari solet. Trid. *hoc*, I. Hamb. Port. *hanc*. An interpres ταῦτα habuit loco vocis τοῦτο?
conspicimus] Sic Berol. *conscripsimus* Vind. Gr. ὁρῶμεν.
adeptos] Sic Vind. Berol., in quo quidem litterae *e* alia lineola superius imposita est. Gr. ἀξιῶν μὲν τυχόντας.
inscriptos] Sic Vind. *conscriptos* Berol. Gr. ἐγγεγραμμένους.
ut] Sic Vind. *aut* Berol. I. Gr. ὥστε.
hoc] Sic Vind. *haec* Berol. Gr. διὰ τοῦτο.

NOV. LXXI. CAP. I. haec] *hoc* I.
eos] deest in I.
datum est] Sic Vind. *datum est secundum quod* Berol., sed ultimis duobus verbis lineola subiecta est.
eis] Sic Vind., deest in Berol. I. Gr. αὐτοῖς.
super hoc] Sic Berol. *super haec* Vind. Gr. ἐπὶ ταύτης.
iudicant] *iudicatur* I.
enim] Sic Vind., deest in Berol. Gr. γάρ.
iniuriam] Sic mei codd., Glossa, ubi Acc. notat: *alias iniuriam.*
iudiciali] Sic Berol. *iudicialis* Vind. Gr. δικαστικοῦ.
schemate] Sic Vind. *scemate* Berol. I.
prohibitione] Sic Vind. *proibiti* Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *one.*

NOV. LXXI. EPIL. visa] Sic Berol. *iussa* Vind. Gr. τὰ παραστάντα ἡμῖν.
sunt] Sic Vind., deest in Berol.
Dat.] Haec subscriptio in Vind. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. desideratur; est autem in Bamb. D. I. 1.
Iun.] Sic Contius, fortasse ex ms., uti Bienerus in hist. Nov. p. 518. coniecit. Caeterum pro *Iun.* in glossatis editt. haberi *Iul.* idem vir doctus auctor est. Bamb. D. I. 1. *Iunias.*
Constant.] *CP.* Bamb. D. I. 1.
imper.] *imp.* Bamb. D. I. 1.
DN.] *dns* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita.
Aug.] *pp. aug.* Bamb. D. I. 1.
cons.] *consulis* Bamb. D. I. 1.

[LXXII.]

GLOSS.

UT ORDINARIAE PRAEFECTURAE URBANAE DUAE ET PRAETORIANAE, ET PRAEFECTURAE, QUAE IN CINGULO ET IN ACTU SUNT, SOLAE, NON ETIAM HONORARIAE LIBERENT A CURIALI FORTUNA.

Idem aug. Iohanni p. p. Orientis II. et consuli ordinario.

PRAEFATIO. Plurima horum, quae olim sancita sunt, neglecta et non facile in republica tractata, omnino visa sunt absque lege sine legislatione consistere. Novimus enim, quia antiquitus erat quaedam praefecturae figura, quam honorariam vocabant, codicillis ab imperio super ea collatis. Hanc autem ita nominabant, ut nihil aliud, nisi purum honorem his, quibus praebebatur, conferret; quae curiales non liberabat fortuna curiali, nisi quis eam ipso opere ministrasset. Et sicut de gloriosissimis magistris militum videbimus, quia nullus ex magisterio armorum eripitur fortuna curiali, nisi eum opere gesserit (nam etiam

NOV. LXXII. LXXII.] deest in Vind. Berol. et utroque Bamb. Ad marginem Berol. *const. XVIII.*

ut] *R/. ut* Vind.

duae et] *due et* Vind. *due etiam* Berol. *et* I. Vulgo, sed ut in cont., iam Os. scripsit.

praetorianae] Postmodo Vulgo et in I. est *duae,* quod in Vind. Berol. non est, ideoque delendum fuit, uti et Os. censuit.

quae] *urbanae quae* I.

et in actu] Sic Berol. *quae in actu* Vind. *et quae in actu* Vulgo I.

solae] *solo* I.

etiam] deest in I.

liberent] Sic Berol. *liberentur* Vind.

fortuna] In I. subiicitur *Rubrica.*

Idem aug.] Sic Vind. *id. au* Pist. *idem a.* I. Ambras., in quo ultimae litterae lineola superius iniecta est. *id. a.* Neob., in quo reliqua inscriptionis desunt. Berol. *impr. a.*, sed ultimae litterae lineola iniecta est.

Iohanni] *Ioh* Vind. Berol. Ambras., sed litterae *h* mediae circumflexus traiectus est. *Ihoi* Pist., sed ultimis duabus litteris lineola superius iniecta est. Vulgo *Ioanni.* Deest in I.

p. p. Orientis II.] *ppro scdo Orientis* Vind. *pp. Orienti so.* Pist. *ppo Orientis secun* I. *pp. Orientis scdo* Berol., sed litterae *d* mediae circumflexus traiectus est. Vulgo: *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum.*

et] Sic Vind. Pist. Berol., deest in Ambras.

consuli ordinario] Sic Berol. *consuli* Ambras. *consul ordine* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Pist. *c. ordinat,* sed supra litteram *c* lineola posita est. Vulgo *exconsuli et patricio.*

NOV. LXXII. PRAEF. sancita] Sic Berol. Vind., in quo quidem littera *i* a secunda manu scripta est.

visa] Sic Berol. *iussa* Vind., sed supra litteram *i* a secunda manu littera *o* inscripta est.

sunt] Sic Vind., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum. Gr. ἔδοξεν.

sine] Antea Vulgo et in I. est vox *et,* quae in Vind. Berol. deest. Est autem hoc loco duplex versio vocis ἀνομοθέτητα.

honorariam] Sic Vind. *honoraria* Berol., sed ultimae litterae *a* secunda manus virgulam imposuit, quod sane Graecis convenit.

nominabant] Sic Vulgo. *nominabat* Vind. Berol. I., sed corr. ex Gr. ὠνόμαζον.

nihil] Sic Berol. *nil* Vind.

his] Sic Vind. Berol. I. *iis* Vulgo.

conferret] Sic Berol. *conferre* Vind., quod secunda manus emendavit, ut in cont. I. *coferret.*

fortuna] Sic Vind. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea est *a,* quod sane in Graecis non habet, cui conveniat.

eam] Sic Vind. *ea* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Gr. αὐτήν.

de] Sic Vind., deest in Berol. Gr. ἐπὶ τῶν.

videbimus] Sic Vind. Berol. Hamb. I. Trid. Port. *videmus* Vulgo.

eum] Sic Vind. *cum* Berol. I. Vulgo. Gr. ταύτην ἔργῳ. Non dubito, quin interpres vocem *magisterium* masculini generis esse crediderit.

etiam] Sic Vind. I. *et* Berol. Vulgo.

magisterium militiae praefecturam esse nostrae dicunt leges, puri vero magistrorum militiae codicilli solam praebent dignitatem, fortuna non liberantes), sic etiam in ipsa praefectura, si futurus sit aliquis liber huiusmodi fortuna fieri, necesse est ipso cingulo designatum ab ea curiae vinculis liberari.

CAP. I. Renovamus igitur huiusmodi legem, sancientes, si quando visum fuerit imperio honorare curialem, ut etiam liberet fortuna, dare ei codicillos administrationis, praeparare eum in talibus constitui sedibus, aut cingulis urbanae praefecturae senioris Romae et novae, videlicet huius nostrae, aut in praetorianis tribunalibus et Orientis et Hesperiae et Libyae, nec non et Illyrici, quos omnes sub nobis fecit deus, et ita libertate frui, quatenus magno promeriti honore, et in carpentis vecti, et clamores praeconum audientes, et insuper iudiciales conscendentes sedes huiusmodi fortuna liberi constituantur. Si vero solo eos participare voluerit honore, fieri quidem codicillos et hos dari, tantum vero valere huiusmodi imperialem largitatem, ut ille honoratus quidem sit, et maximae curiae pars esse videatur, non tamen neque provinciali curia neque eius albo liberetur, sed maneat sub antiqua fortuna, solum

praefecturam] Ab hac inde voce usque ad *militiae* quae leguntur, a Berol. absunt. Caeterum inde a syllabis *turam* secunda lectio codicis Berol. incipit, quam hic siglo C. notabo.

puri] Sic Berol. *puniri* Vind., sed litteris *nir* puncta supposita sunt. Gr. ψιλοί.

magistrorum] Sic Vind. *magisteriorum* C., sed litterae *e* punctum subiectum est.

codicilli] *codicelli* C., quod sec. manus correxit, ut in cont.

liberantes] Sic Vind. Berol. *liberante* C., quod sec. manus correxit, utin cont. Gr. ἐλευθεροῦντες.

si] *ut si* I.

fortuna fieri] Sic Vind. I. *fortuna fieri curiali* Berol., quod Graecis non firmatur.

est] Sic Vind. C., deest in Berol.

ipso] Sic Vind. Berol. C., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *in*. Vulgo I. *in ipso*, quod Graecis αὐτῇ τῇ ἀρχῇ non firmatur.

NOV. LXXII. CAP. I. honorare] Sic Vind. Berol. *honerare* C., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τιμῆσαι.

dare] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *dari* Port. Vulgo. Gr. διδόναι.

administrationis] *amministrationis* Vind. Berol. *aministrationis* C.

praeparare] Quod antea Vulgo et in I. est *et*, in Vind. Berol. C. deest, ideoque omittendum fuit.

cingulis] Sic C. Berol. *cinguli* Vind.

et novae] Sic Berol. C., deest in Vind. Gr. καὶ τῇ νέᾳ.

praetorianis] Sic Vind. C. *praeturianis* Berol.

tribunalibus] Sic Vind. C. *civita tribunalibus* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt. Caeterum litterae *a* impositum est siglum, quo *et* significatur.

Orientis] Sic Berol. C. *Horientis* Vind.

Libyae] Sic Vind. C. *Libie* Berol. I.

Illyrici] *Illirici* Vind. Berol. C. I.

quatenus] Sic Berol. C. *quatinus* Vind.

promeriti] Sic Berol. C. *preventi* I. *promti* Vind., sed litterae *m* circumflexus impositus est.

et insuper] Sic Hamb. Priorem tamen vocem *et* omittunt Vind. Berol. C. Trid. Port. I. Gr. καὶ πρόσγε.

participare] Sic Vind. *participari* Berol. C. Gr. μεταδοῦναι.

hos] Sic Vind. Berol. C. Hamb. *his* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. τούτους.

dari] Sic Vind. Berol. C. *dare* Os. coniicit.

tantum] Sic Vind. Berol. *tn* C., lineola tamen superius iniecta, cui voci secunda manus puncta subiecit; supra lineam tamen secunda manus scripsit *tantum*. Gr. τοσοῦτον.

vero valere] *uo valere* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt. Berol. *n° valere*, quod tamen sec. m. correxit *u*, sed priori litterae punctum subiectum supra lineamque adscriptum est *o*. — C. *valere vero*. Gr. δὲ ἰσχύειν.

huiusmodi] Sic C. *husmodi* Vind. *huiusmodi fortuna liberi* Berol., sed secundae voci *fortuna* puncta subiecta sunt, quod delentis signum est.

non tamen] Sic Vind. Berol. *n tm* C., sed utrique voci circumflexi iniecti sunt. Gr. οὐ μήν.

provinciali] Sic Vind. Berol. *provintili* C.

eius] Sic Vind. Berol. *ei* C., sed secunda manus correxit, ut in cont.

antiqua] Sic Vind. C. *antiq* Berol.,

lucratus honorem, et ita gratias agens deo et imperio, quia migravit eum, ad meliora prioris tranquillitatis educens. Sitque etiam hoc additamentum imperialium praemiorum, quod neque publicum minuit, neque fortuna, neque consuetis ei functionibus privans curialem, et ei, qui hoc promeruit etiam praesentem addens fortunam, et ostendens honoratiorem, et aliis curialibus dignitate solummodo praecedentem.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, tua celsitudo servare festinet, sciens, quia neque curiales minuimus, et honoratiores eos omnibus demonstravimus, ut sciant haec civitates per tua praecepta, quatenus **** imperium. *Dat. prid. Non. Iun. CP., imp. DN. Iust. PP. A. anno XII., Ioanne V. C. cons.* (538.)

sed ultimis litteris lineola superius imposita est. Gr. *ἐπὶ τῆς ἀρχαίας τύχης*.

migravit] Sic Vind. Berol. *migraverit* C. I. Gr. *μετέστησεν*.

prioris] Sic Vind. C. I. *priori* Berol. *priore* Vulgo.

tranquillitatis] Sic Vind. Berol. C. I. *tranquillitate* Vulgo. Manifesto interpres voces *ἐπὶ τὰ καλλίω* iam non ad superiora illa *μετέστησεν αὐτόν*, sed ad sequentia traduxit.

praemiorum] Sic Vind. Berol. *provinciorum* C., quod iam a prima manu subiecta lineola deletum est lineaeque inscriptum: *praemiorum*.

quod] Sic Berol. C., sed deest in Vind., ubi tamen a secunda manu adscriptum est.

consuetis ei] *publicis* I.

privans] *privares* Vind., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *ἀπαλλάττουσα*.

hoc] Sic Vind. C. I. Hamb. Trid. *haec* Port. *hanc* Vulgo.

promeruit] Sic Vind. Berol. C. I. *promeruerit* Vulgo.

ostendens] Sic Berol. C. *hostendens* Vind.

honoratiorem] *honorationem* Vind. *honoratioe* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexi impositi sunt. Gr. *σεμνότερον*.

dignitate] Sic Berol. C. *dignitatem* Vind., quod tamen Graecis non firmatur.

NOV. LXXII. EPIL. quae] *que* Vind.

servare festinet] *festinet servare* I.

quia neque] Sic Vind. Berol. *neque quia* C. Gr. *ὡς οὔτε*.

honoratiores] *honorationes* Berol., sed priori parti litterae *n* puncta subiecta sunt. Secunda autem manus scripsit: *honoratiores*. Gr. *σεμνοτέρους*.

haec] In Vind. siglum est, quo haec vox significatur.

per tua] Sic Vind. C. *perpetua* Berol. I. Gr. *διὰ κηρυγμάτων τῶν σῶν*.

quatenus] Sic Berol. C. I. *quatinus* Vind. Quam postea lacunam significavi, ea Vulgo sic expletur: *in iis curiales haec cognoscentes nostrum merito imperium laudent*, quae quidem in Vind. Berol. C. Hamb. Trid. Port. desiderantur. Manifesto interpres verba *τοὺς – εὐφημεῖν* in Graecis, quae transtulit, non reperit.

imperium] Sic Berol. *imperio* Vind. *imperio datur* I., deest in C., qui non habet, nisi *datur*, quod ex initio subscriptionis originem habuisse Os. observavit.

prid. Non. Iun.] *p·d Iunii Nono* Vind. *p·d9* Ambras. *prid.* Bamb. D. I. 1. *piu. non. Iun.* Neob. *Kalend. Iun.* Vulgo. In Pist. Berol. Bamb. D. II. 11. et I. subscriptio deest.

CP.] Sic Neob. *Cap.* Vind., sed lineola superius iniecta est. Deest in Ambras. et Bamb. D. I. 1. *Constant.* Vulgo.

imp.] *cp. imp.* Neob., sed circumflexis superius iniectis. Vind. Ambras. *ipr.*, sed lineola superius iniecta est.

DN.] *dono* Vind., sed supra lineam lineola iniecta est. Ambras. *donus*, sed prioribus duabus litteris lineola superius iniecta. Deest in Neob. *dnns* Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita.

Iust.] Sic Vind. Neob. Ambras. *Iustiniani* Bamb. D. I. 1. Vulgo.

A.] Sic Neob. Vind. *aug.* Ambras. Bamb. D. I. 1.

anno] Sic Vind. *ann.* Neob., sed lineola superius iniecta est. Bamb. D. I. 1. Ambras. *an*, sed lineola superius iniecta.

Ioanne] *Iohe* Ambras. Bamb. D. I. 1., sed per litteram *h* mediam circumflexus iniectus est. Vind. *Iohi*, sed per litteram *h* mediam circumflexus traiectus est. Neob. *Ioh.*, sed per litteram *h* mediam circumflexo traiecto.

V. C.] Sic Vind. Ambras. *vic* Neob. Bamb. D. I. 1., sed lineo superius iniecta est.

cons.] *consule* Ambras. Bamb. D. I. 1. *cosl* Vind., sed supra litteram *o* lineola posita est.

LXXIII. GLOSS.

UT OMNES OBEDIANT IUDICIBUS PROVINCIARUM ET IN CRIMINALIBUS, ET IN PECUNIARIIS, ET IBI NEGOTIA EXAMINENTUR, NULLO EXCEPTO PER PRIVILEGIUM, NEC HUC CONVENTI DEDUCANTUR, NISI SACRA PRAGMATICA FORMA EXHIBERI QUEMPIAM IUSSERIT.

Idem Aug. Constantinopolitanis.

PRAEFATIO. Unam quidem esse omnium perfectissimam virtutem arbitrandum est hominibus, quae iura omnibus distribuit, haec est ex causa cognominata iustitia. Etenim unamquamque aliarum virtutum nisi subsequantur huius bona, fiet nihil horum, quae competent, itaque nec fortitudinem, quae non est cum iustitia, laudabimus, quum scilicet patria lingua fortitudinem in armis virtutem appellet solum, et si quis ab ea iustitiam subtrahat, delictorum occasio solummodo, non quorumdam bonorum fiet. Quam in nostris provinciis intuentes contemni, lege placenti deo eam corroborare et ad fortitudinem decentem deducere iu-

NOV. LXXIII. LXXIII.] deest in Vind. Berol., in quo ad marginem adscriptum *const. XVIIII.* In Berol. bis legitur, itaque secundae lectionis varietatem, ut in superiori, littera *C* notabo.

ut] *R/. ut* C.

et in] *et u in* C., sed litterae *c* puncta subiecta sunt.

et in pecuniariis] Sic Vind. Berol. *peccuniariis* C., sed supra litteram *p* secunda manus vocem *in* posuit. Quod Vulgo et in I. subiicitur *causis*, in Vind. Berol. deest, ideoque delendum fuit, quamquam in C. Hamb. Trid. Port. reperitur.

ibi] *ut* I.

huc] Sic Berol. C. *hic* I. *hc* Vind., sed lineola superius iniecta est.

conventi] Sic Vind. Berol. *coouenta* C., quod tamen sec. manus correxit, ut in cont. est.

deducantur] Sic Berol. C. *deducant* Vind.

sacra] deest in I.

exhiberi] Sic C. *exiberi* Vind. Berol.

quempiam] *q̄piam* Berol., sed priori litterae lineola iniecta est.

idem aug.] Sic Vind. Pist. Neob. *id. a.* C. Ambras., sed his vocibus lineolae impositae sunt. Berol. *impr. ā.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *imperator Iustinianus ā.* Postea idem I. *Constantinopoli.*

NOV. LXXIII. PRAEF. haec] Sic Vind. *hoc* Berol. C.

iustitia] Sic Berol. C. *iustitiam* Vind.

unamquamque] Sic Vind. *unaquaeque* I. *unaquaque* C., sed secunda manus correxit, ut in cont. Berol. *unamque.* Gr. ἑκάστῃ.

subsequantur] Sic Vind. Berol. *subsequatur* C., sed supra litteram *a* secunda manus virgulam posuit. Pro *subs. huius* I. habet *huius subs.*

fiet] In Vind. C. subiicitur *et*, quod secunda manus delevit, nec sane Graecis firmatur.

competent] Sic Vind. Berol. I. *compet* C., sed secunda manus apposuit *nt*, supraque lineam lineolam adscripsit; ad marginem C. tamen adscriptum est a secunda manu: *competent.* Vulgo *competunt.*

nec] Sic Berol. C. *ne* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. οὐδέ.

quum] *cum* Vind.

scilicet] *silicet* C., sed supra priorem litteram *i* secunda manus litteram *c* posuit.

appellet] Sic Vind. Berol. C., sed supra lineam secunda manus scripsit *ant.*

subtrahat] Sic Vind. C. *subtraat* Berol.

delict.] *ad delict.* I.

occasio] Sic Vind. Berol. C. *occasionem* I., deest Vulgo. Gr. ἀφορμή.

non] Sic Vind. C. *m* Berol., lineola tamen superius iniecta, sed priori ductui punctum suppositum, qua re significatur, quod in cont. positum est. Gr. οὐ μήν.

quorumdam] Sic Berol. C. *coirumdam* Vind., sed prioribus tribus litteris puncta subiecta sunt. Correxit autem secunda manus ita, ut in cont.

fiet] Postea Vulgo et in I. est *occasio*, quod in Vind. Berol. C. desideratur, nec sane Graecis firmatur.

lege] *legem* Vind. C., sed secunda manus correxit, ut in cont. Vind. *legem.* Gr. νόμῳ.

placenti] Sic Berol. *placente* I. *placentem* Vind. Gr. θεραπεύοντι.

corroborare] *coroborare* Vind.

decentem] Sic Vind. C. *dedcentem* Berol., in quo quidem secundae litterae *d* punctum subiectum est.

dicavimus oportere. Plurimorum namque alii quidem litteras sacras, alii privilegia, alii pragmaticas formas, alii praecepta iudicum, quidam alias ex aliis adinvenientes occasiones sibi peragunt peccandi quidem in provinciis, et extra eas litigare simulant. Qui enim in quolibet loco male patitur, aut aliquid suorum amittit, aut de terminis terrae litigat aut de proprietate aut de possessione aut de hypotheca aut de alio quocunque, quomodo valebit in alio loco probationes horum, quae pertulit, exhibere? haec enim agentes ostendentesque potentiam solam et fortitudinem, ita iuste credentes talia machinantur, et haec homines perpetrant, tanquam perpetuam virtutem habituros se confidentes, et non respiciunt ad multa et decies millia exempla, quia sero tandem et in personis innumerabilibus ex potentibus vidimus potentes procedere, ex divitibus divites, in omne autem paene ex potentibus processerunt ina-

deducere] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *reducere* C. Port. Vulgo. Graeca nihil decidunt.

iudicum] Sic Berol. *iudiicum* C., sed ultimae litterae *i* punctum subiectum est. Vind. *iudicium*, sed ultimae litterae *i* punctum subiectum est. Gr. προστάξεις ἀρχικάς.

ex aliis] deest in I.

peccandi] *licentiam pecc.* I.

quidem] Sic Berol. C. Hamb. Trid. *quidam ut* Vind. *quidam* Port. Gr. μέν.

provinciis] *provintiis* C..

et extra] Sic Vind. Berol. C. I. *sed* Vulgo. Interpres legisse videtur ἔξω τε.

litigare] Sic Berol. C. *litigari* Vind.

simulant] Sic Vind. I. *simulent* C. *simul et* Berol., sed ultimae syllabae *et* lineola superius imposita est. Vulgo *simulandi*.

aliquid] Sic Vind. Berol. I. *aliqui* C. *aliquod* Vulgo. Gr. ἤ τι.

amittit] Sic Vind. Berol. *ammittit* C.

litigat] Sic Berol. C. *litigata* Vind.

aut] Sic Berol. C. *u* Vind., sed puncto supra lineam iniecto.

hypotheca] *ypotheca* Berol. C. Vind., in quo quidem litterae *y* punctum impositum est.

proprietate] Sic Berol. C. *propria etate* Vind. Gr. δεσποτείας.

quomodo] *mo* Vind. Berol. C., sed lineola superius iniecta. In C. tamen ad marginem a secunda manu adiectum est *i com.*

alio loco] Sic Vind. C. *alioquo co* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem quidem secunda manus delevit, quae eadem correxit *loco*. Gr. ἑτέρῳ τόπῳ.

exhibere] Sic Vind. C. *exibere* Berol.

haec] Sic Vind. C. *hoc* Berol. Gr. ταῦτα.

solam] Sic mei codd. *suam* Glossa, ubi notat Acc. *alias solam* et *alias suam*.

ita iuste] Sic Vind. C. I. *iuste ita* Berol. *non iusto* Vulgo, quod ex Graeco correctum. Pro οὐ δικαίῳ interpres manifesto legit οὕτω δικαίως.

haec] *hoc* I.

perpetuam virtutem] Sic Vind. Berol. *perpetua virtute* C. Gr. διηνεκῆ τὴν δύναμιν.

habituros] Sic Vind. Berol. *habitu uros* C.

multa] Sic Vind. Trid. *milia* Berol. Hamb. Port. I. C., in quo quidem secunda manus litteras *ia* delevit priorique litterae *i* litteram *u* imposuit. Vulgo *millia*. Gr. πολλά.

millia] Sic C. *milia* I. *milies* Vind. Berol. Gr. μυρία.

quia] Sic Vind. Berol. *q̃ḻ* C. Gr. ὅτιπερ.

in personis] Sic Vind. Berol. *nupsonis* C., sed secunda manus priores litteras *nu* delevit.

innumerabilibus] Sic Vind. Berol. C. *numerabilibus* Vulgo I., quod manifesto ex Graecis correctum est.

potentibus] Sic Berol. Vind., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum *in*. C. *inpotentibus*. I. *impotentibus*. Gr. ἐκ δυνατῶν.

vidimus] Sic Vind. Berol. C. I. *videmus* Vulgo. Gr. εἴδομεν.

ex] Sic Vind. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *et*, uti nec C., ubi tamen est *ex in*. Caeterum in I. subiicitur *non*, id quod etiam in Vind. supra vocem *ex* a secunda manu scriptum est. Interpres καὶ illud, quod post vocem δυνατῶν est, non videtur agnovisse.

omne] Sic Vind. *in omni* C. *in oe* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est. Manifesto interpres ἐπὶ πᾶν habere sibi visus est.

paene] Ante hanc vocem scriptum est Vulgo et in I. *aevum*, quod in Vind. Berol. C. desideratur, nec Graecis firmatur, glossaeque locum obtinet.

nes, ex divitibus autem pauperes, dum patrum iniustitia sobolem est secuta, et non cogitant neque reputant, quoniam, quod ipsi quasi pro se machinantur potestatibus utentes, hoc forsan contra eos, qui ex eis procreantur, agunt, non eadem potentia sequente sobolem, quae illos.

CAP. I. Haec considerantes praesentem ponere legem existimavimus oportere. Et praecipimus omnibus in provincias iudicibus, quicunque nostris obediunt sceptris in universa ditione, et quae ascendentem videt et quae occidentem solem et quae ex utroque est latere, ut unusquisque, in qua provincia delinquit, aut in qua pecuniarum aut criminum reus fit, sive de terra et de terminis, sive de proprietate, sive de possessione aut hypotheca, vel de qualibet alia occasione, illic etiam iuri subiaceat (hoc enim apud praecedentes legislatores varie quidem, tamen dictum est, licet non pure, et sicut nos illud consideravimus), et ultra terminos litigare non quaerat. §. 1. Sive enim magna delicta

iniustitia] *iniustitiam* I.
sobolem] *soboles* I.
secuta] Sic Vind. Berol. *consecuta* C., sed priori syllabae *con* puncta subiecta sunt.
quasi pro se] *pro se quasi* C. *quasi per se* Vind. Berol. I. Vulgo. Alteram praepositionem praeferendam duxi. Sic enim Graeca ὑπὲρ ἑαυτῶν.
machinantur] Sic Vind. Berol. *machinatur* C., sed secundae litterae *a* secunda manus virgulam imposuit. Gr. μηχανῶνται.
hoc] Sic Vind. Berol. *haec* C. Gr. τοῦτο.
ex eis] Sic Vind. C. *pro eis* Berol., sed secunda manus litteras *pro* delevit, lineaeque imposuit *ex*. Gr. ἐξ αὐτῶν.
illos] Postea Vulgo et in I. est *sequitur*, quod quamquam Os. auctore in Trid. Port. est, in Vind. tamen Berol. C. Hamb. non est, nec sane Graecis firmatur, ideoque omittendum visum est.
NOV. LXXIII. CAP. I. PR. haec] Sic Berol. C. *hec* Vind.
existimavimus] Sic Berol. *estimavimus* Vind. C. *extimavimus* I.
praecipimus] Sic Vind. *praecepimus* Berol. C., in quo quidem sec. m. corr., ut in cont. Gr. προαγορεύομεν.
provincias] Sic Berol. C. Vind. *provinciis* Vulgo.
quicunque] Sic Berol. C. *et quicunque* Vind., quod tamen Graecis non firmatur.
nostris] In Berol. subiicitur *iudicibus*, quod in Vind. C. non est, nec sane Graecis firmatur.
sceptris] Sic Vind. Berol. *septris* C., sed supra litteram *e* secunda manus litteram *c* posuit.
in universa] Sic Vind. Berol. *universa* C., sed supra litteram *u* secunda manus posuit praepositionem *in*. Gr. ἐπὶ τῆς — πάσης.
et quae asc.] *quae asc.* C. *quae et asc.* Berol. Gr. τῆς τε.
occidentem] *descendentem* I.
solem] Sic Vind. Berol. C., in quo quidem ultimae duae litterae a secunda manu scriptae sunt. Gr. ἥλιον.
est latere] Sic Vind. *latere est* I. Priorem vocem omittunt Berol. C., in utroque tamen sec. m. supra lineam apposuit *est*.
ut] Sic Berol. C. I. *et* Vind. Gr. ὥστε.
unusquisque] Sic Berol. C. *unus quis* Vind., sed secunda manus in linea correxit, ut in cont. Gr. ἕκαστον.
delinquit] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *deliquit* C. Port. Vulgo. Gr. πλημμελεῖ.
fit] *sit* I.
de possessione] Sic Vind. Berol. Priorem tamen vocem C. omisit. Gr. περὶ νομῆς.
hypotheca] *ypotheca* Vind. C. I.
de qualibet] Sic Vind. Berol. In C. I. prior vox omissa est. Gr. περὶ ἑτέρας.
iuri] Sic Vind. C., sed secunda manus correxit *iure*. Berol. *iure*.
enim] deest in I.
praecedentes legislatores] Sic Vind. Berol. C. I. *legislatores praecedentes* Vulgo. Gr. τοῖς πρὸ ἡμῶν νομοθέταις.
tamen dictum] Sic Vind. Berol. I. *dictum* C., quod etiam Vulgo est. Gr. εἰρημένον δὲ ὅμως.
et sicut] Sic Vind. *et sicuti* Berol. *set sic* C., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. καὶ ὡς.
et ultra] Sic Berol. C. I. *ut ultra* Vind., quod etiam Vulgo est.
non quaerat] Sic Vind., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est, quo deleto, secunda manus supra lineam posuit: *his nequeant*. C. *non querat*. Gr. ζητεῖν.

NOV. LXXIII. CAP. I. §. 1. magna] Sic Berol. C. *mag* Vind., sed linea superius imposita. Sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μεγάλα.

sint, sive contractus consistunt, oportet omnibus modis super eis et conventionem esse et scripturam, si opus fuerit, et examinationem provincialem propter facilem probationem; sive in parvo quispiam similiter delinquat, sive maius adhuc peccatum fiat, quale est, si nec in parvis iure potiatur, sed exspectet venire in extraneae terrae provinciam, ibique eum convenire et de talibus litigare, quem neque praesentem, neque in provincia forsan, propter virtutem illius aut propter infirmitatem suam, convenire poterat competenter. Quid enim erit durius, quam laesum forsan circa sublationem bovis aut equi aut iumentorum alicuius aut pecudum aut (ut exiguum dicamus) domesticae gallinae, hunc cogi non, in qua aufertur provincia litigare, sed alibi currere, et ibi probationes horum, quae pertulit, exigi, et aut plures expensas pati, quam rei aestimationem, aut inopiam ingemiscentem ferre? Hinc nobis mul-

consistunt] Sic Vind. Berol. C. *consistant* I. Vulgo, Gr. καθέστηκε.
oportet omnibus modis] Sic Berol. C. *omnibus modis oportet* Vind. Gr. χρὴ πᾶσι τρόποις. Quod post vocem *modis* in C. subiicitur *et*, in Vind. Berol. desideratur, nec Graecis firmatur.
eis] Sic Vind. Berol. *his* C. Verba *super eis et* desunt in I. Gr. ἐπ' αὐτοῖς.
et conventionem] Sic Vind. Berol. *conventionem* C. *et conventiones* Vulgo. Gr. καὶ παραγγελίαν.
fuerit] *fueri* I.
sive in parvo] *sive quidem in parvo* Port., quod reliqui fontes non agnoscunt nec Graeca firmant.
sive maius] Sic Vind. Berol. I. C. Hamb. Trid. Port. Prior vox Vulgo deest. In Graecis videtur fuisse εἴτε μεῖζον.
adhuc] deest in I.
in parvis] Sic Vind. C. *paru* Berol., sed secunda manus adscripsit ad finem *is*, sed supra lineam sec. manus scripsit *is*. Gr. ἐπὶ τοῖς βραχέσι.
potiatur] Sic Vind. *patiatur* Berol. C., in quibus tamen correctum, ut in cont. Gr. ἀπολαύσειεν.
quem] Sic Berol. C.; in Berol. tamen supra lineam scriptum est *at. q*, lineola inferius traiecta. In Vind. est *q*, sed inferius lineola traiecta circumflexusque superius impositus est. Gr. ὅν.
provincia] Sic Vind. C. *provinciam* Berol. Gr. ἐπὶ τῆς χώρας.
forsan] Sic Vind. C., deest in Berol., sed supra lineam scriptum, ut in cont. Gr. ἴσως.
propter infirmitatem] Sic C. In Vind. Berol. I. prior vox non est, ut nec Vulgo adest. Gr. διὰ τὴν ἀσθένειαν.
poterat] Sic Berol. *potat* Vind., sed lineola superius iniecta est. In C. est *poterat*, sed sec. manus correxit *poterit*.
competenter] Sic Vind. C. *competentem* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. προσηκόντως.

laesum forsan] Sic Vind. Berol. I. *laesum forsan et* C. Gr. τὸν ἀδικηθέντα τυχόν.
bovis] Sic Berol. C. *aut bovis* Vind. Gr. βοός.
equi] Sic Berol. C. *equis* Vind., sed litterae ultimae punctum subiectum est. Ad marginem Vind. tamen a secunda manu adscriptum est *ut. vacce*. Gr. ἢ ἵππου.
pecudum] Sic Vind. C. *peccudum* Berol.
aut ut] *aut* I.
domesticae] *domestica* C., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. κατοικιδίας.
gallinae] Sic Berol. *galinan* Vind. C. In C. tamen sec. manus scripsit *gallinae*. Gr. ὄρνιθος.
hunc] Sic Berol. C. *hc* Vind., sed lineola superius imposita. Gr. τοῦτον.
provincia litigare] Sic Vind. C. *provinciare* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. est. Gr. χώραν δικάζεσθαι. Caeterum I. *prov. aufertur litigare*.
sed alibi] Sic Berol. C. *sed et alibi* Vind. Gr. ἀλλ' ἀλλαχόσε.
illic] *ilic* Vind. *ibi* Berol. Gr. κἀκεῖσε.
exigi et] Sic Berol. C. *exiget* Vind., sed tres ultimae litterae punctis subiectis notatae sunt, secundaque manus litterae *g* imposuit litteram *i*. Gr. ἀπαιτεῖσθαι καί.
aut plures] Sic Berol. C. Vind., in quo quidem secunda manus voci *aut* imposuit vocem *et*. Gr. ἢ πολλαπλασίαν.
aestimationem] *estimatiom* Vind., sed ultimae litterae lineola superius iniecta est. C. *estimatio*. Berol. *extimatio ē*. Vulgo *aestimatio est*. I. *extimatio est*, quod sane cum Graecis non satis consentit.
aut inopiam] Sic Vind. Berol. *atque inopiam* C. Gr. ἢ τὴν ἀπορίαν.
ingemiscentem] Sic Vind. *ingemescentem* Berol. C.

titudo plurima est interpellantium quotidie, et crebro in talibus causis inquietamur parvarum gratia occasionum, et ipsi multas sustinentes importunitates et videntes plurimam quidem multitudinem virorum, plurimamque mulierum ex propriis locis agitatas et ad hanc venientes felicissimam civitatem, quorum plurimi etiam mendicantes et afflicti hoc agunt, interdum quoque hic moriuntur.

CAP. II. Si igitur fuerint ambo in provincia et actor et reus, nequaquam ad aliam provinciam causa trahatur, neque ad hanc felicissimam civitatem, neque ex privilegio cuiuspiam neque ex iussione, sed illic decidatur. Si vero alter quidem adest, alter autem abest; qui vero praesens est ex domo absentis iniustitiam patiatur, conveniatur omnibus modis ipse, qui iniustitiam egit, sive curator sive conductor sive quicunque sit eius, et liceat ei secundum provinciae spatium et secundum legem communem antiquitus positam inducias accipientem nuntiare, quae de his gesta sunt illi, ad quem causa refertur. §. 1. Sed si quidem vicina provincia est, in qua hoc agitur, una aut duabus mansionibus in medio provinciarum constitutis, quatuor ei mensium dare inducias, si vero maius sit spatium, sex. Si vero ex Palaestina forsan aut ex Aegypto aut ex gentium longinquarum, menses octo ad hoc sufficient. Si vero ex hesperiis gentibus aut septentrionalibus aut in Libya, tunc,

quotidie] *cotidie* Vind. Berol. C. I.
importunitates] Sic Vind. C. *inportunitates* Berol.
et videntes] Sic Vind. Berol. C. I. Prior vox *et* Vulgo non est. Gr. ὁρῶντές τε.
plurimamque] Sic Vind. Berol. C. I., in quo quidem secunda manus scripsit *plurimarumque*. Vulgo *plurimam vero*. Interpres videtur habuisse πολύ τε.
ad hanc] Sic Vind. Berol. *hanc* C., sed supra lineam secunda manus scripsit *ad*. Gr. εἰς ταύτην.
hoc] Sic Hamb. Trid. Vind., deest in Berol., sed sec. manus supra lineam scripsit *hoc*. Vulgo I. *hic*, quod etiam apud Portam est. Gr. ἐνταῦθα.
interdum] Sic Vind. Berol. *et interdum* C. I.
quoque] Sic Vind. Berol. *etiam* C., sed secunda manus supra lineam scripsit *quoque*.

NOV. LXXIII. CAP. II. PR. si igitur] Ad marginem Berol. adscriptum est *de praesentibus reis*.
provincia] Sic Berol. *provinciam* Vind. C. Gr. τῇ χώρᾳ.
reus] Sic Berol. C. *actor* Vind., quo deleto secunda manus lineae inscripsit *actor*. Gr. ὅ τε ἐναγόμενος.
ad aliam] Haec et quae sequuntur usque ad voces *alter autem*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.
vero alter] In hanc vocem C. desinit; sunt autem postea aliquot folia excisa.
alter autem abest] *alter uo abest abe* Berol., sed prioribus litteris *uo* lineola superius imposita est, vocique *abest* puncta subiecta sunt.
qui vero] *qui non* Vind., sed secunda manus ultimam vocem delevit lineaeque imposuit *vero*. Gr. δέ.
absentis] Sic Berol. *abscentes* Vind., sed secunda manus correxit *abscentis*. Gr. τοῦ μὴ παρόντος. Ad marg. Berol. *de absentibus reis*.
et liceat] Sic Vind. Berol. I. *sed liceat* Vulgo. Interpres videtur habuisse ἐξέστω τε.
accipientem] *accipiente* I.
quae] Sic Berol. *quae et* Vind., quod Graecis non firmatur.
quem] Sic Berol. In Vind. est *qm*, cui voci circumflexus iniectus est. Hac re vox *quam* designari solet. Gr. πρὸς ὅν.

NOV. LXXIII. CAP. II. §. 1. vicina] *in vicina* I.
una] Sic Berol., deest in Vind., in quo quidem secunda manus supra lineam posuit *et una*. In Graeco nihil est, nisi illud μιᾶς.
dare] Sic Vind. Berol. I. *dari* Vulgo.
sit spatium] Sic Vind. *spatium sit* Berol. Gr. εἴη διάστημα.
Aegypto] *Egypto* Vind. Berol. *Egipto* I.
ex] *facto* I.
gentium] Ante Vulgo est *spatio*, quod in Vind. Berol. I. deest, nec sane Graecis firmatur.
in Libya] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *e Libya* Port. Vulgo. *in Libia* I. Gr. ἐπὶ Λιβύης.

quod etiam praecedentibus legislatoribus sufficiens visum esse, tempus determinatum, hoc est novem mensium, ut ille, si quidem ipsi nuntianti credit, litem illi eam committat; si vero aliud aliquid de illo sapit, alium dirigat suscepturum modis omnibus actionem, et completurum omnino, quae decernenda sunt, nisi appellatio fuerit subsecuta, sive in maiori sive in minori causa. Si autem ille quidem nuntiet, ille vero non ordinet et statutum transeat tempus, tanquam firme agentem eum qui conventus est, et pro absente persona, etiam invitum praesentet negotii iudex apud suum tribunal et causam examinans praesente eo, qui conventionem suscepit, condemnet etiam eum, in quo obnoxius apparuerit, insuper et illum, post huiusmodi admonitionem mittere in provinciam non volentem, si tamen omnino obnoxius apparuerit. Et si quidem locuples sit, ipse exigatur; quae decreta sunt, si vero minus sit, quod habet, aut non sufficiat in ista condemnatione, tunc et de absentis rebus compleatur victori damnum huiusmodi.

CAP. III. Si vero neque ipse apparuerit, qui dominum litis praesentare iussus, aut qui pro eo legitime cogatur, tunc vocetur quidem

quod etiam] Sic Vind. *etiam quod* Berol. *quidem etiam* I. Gr. ὁ καί.

visum] Postea Vulgo et in Berol. I. est *est*, quod in Vind. deest, nec Graecis firmatur.

determinatum] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *determinetur* Vulgo. Non dubito interpretem habuisse ὁρισθείς. De hoc loco dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung. Juni 1842. Num. 135. p. 563.

ut ille] *utile* Vind. Berol. I., quod facile corrigitur ex Graeco ὥστε ἐκεῖνον. In Hamb. Trid. Port. est *utile et*, quod Graecis non firmatur.

si] *et si* I.

credit] Sic Vind. Berol. I., in quo quidem secundae syllabae impositum est *di*. Vulgo *credat*. Gr. πιστεύει.

aliud aliquid] Sic Vind. Berol. *aliquid aliud* Vulgo. Gr. ἀλλοιότερόν τι.

de illo sapit] *illos ap* Vind., in quo quidem ultimae litterae lineola imposita est. Berol. *illo sap*, ut tamen ultimae litterae circumflexus impositus sit, quem quidem iam prima manus delevit, secunda autem manus ultimae litterae imposuit litteras *it*. Gr. πρὸς ἐκεῖνον φρονεῖ.

decernenda] Sic Vind. *discernenda* I. Vulgo. Gr. ψηφιζόμενα.

fuerit] *sit* I.

sunt] Sic Berol. Vind., in quo quidem iam prima manus correxit *sint*.

maiori] Sic Vind. Berol. I. *maiore* Vulgo.

minori] Sic Vind. Berol. I. *minore* Vulgo.

si] Sic Vind. *sin* Berol.

absente] Sic Berol. *abecente* Vind.

praesentet] Sic Berol. Hamb. *praesente* Vind., ubi secunda manus correxit, ut in cont. Vulgo I. *repraesentet*, quod etiam in Trid. Port. est.

obnoxius] Sic Vind. Berol., in quo quidem adiicitur *omo*, cui tamen voci puncta subiecta sunt.

insuper et] Sic Vind. Berol. *et insuper* I. Ultima vox *et* Vulgo deest. Interpres videtur legisse πρός γε καί.

admonitionem] *ammonitionem* Berol. *amonitiom* Vind., sed ultimae voci linea imposita est.

omnino obn.] *obn. omnino* I.

locuples] Sic Vind. *locuplex* Berol. I.

ipse] *ipse quidem* I.

decreta] Sic Vind. *deceta* Berol.; ultimae autem voci circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit; caeterum secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τὰ ἐκ τῆς ψήφου.

habet] Sic Vind. *hat* Berol., in quo quidem supra lineam lineola imposita est. I. *habeat*.

aut non] Sic Berol. Hamb. Trid. I. *ut non* Vind. Port. Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse ἢ μή.

NOV. LXXIII. CAP. III. PR. qui] Sic Berol. *quid* Vind., sed prima manus ultimae litterae punctum subiecit. Gr. ὁ.

dominum] *dnm* Vind., sed lineola superius iniecta. Berol. *dm*, sed lineola superius inscripta, quod quidem sec. manus supra lineam scripsit; *dum* Berol., sed lineola superius inscripta. Gr. τὸν κύριον.

iussus] Postea Vulgo et in I. est: *est*, quod in Vind. Berol. desideratur, estque a secunda manu lineae impositum. Nec sane Graecis firmatur.

legitime] Sic Vind., in quo quidem syllaba *gi* a secunda manu scripta est. *legitimae* Berol. Gr. νομίμως.

cogatur] Sic I. *cogantur* Vind. Berol. *agat* Vulgo.

legitima voce, non autem obediens condemnetur et absens secundum schema, quod appellatur eremodicium, id est desertae causae. Nam qui per contumaciam deserit, in nullo minor praesente putabitur. Si vero ille quidem forsan advenerit aut miserit quempiam, accusator autem desit, tunc et absolvere eum et damna eius mederi calumniatorem cogat. Sic erunt temperatiores, sic peccare cessabunt, sic non putabunt potentiam divitiarum iustitiae praevalere. §. 1. Nec latet nos, quia forsan neque hoc sufficiet ad perfectissimam causae medelam, quum iudicantes potentioribus magis, quam iustiora volentibus et ad provincias venientibus praestent. Sed tamen novimus plurima iniustitiarum curata ab hac legislatione, magis autem, quantum ad nos est, totum erit sanatum. Namque non aliter tradimus cingula, nisi prius iusiurandum subierint haec accipientes, iuste omnibus iudicare et puras servare manus; non puto post praesentem legem altero quolibet egebimus augmento, si illi quidem iuste iudicent, ad legem simul et iusiurandum respicientes.

CAP. IV. Abripiat autem nullus provincialibus cingulis violentos, nullo utens privilegio aut potestate aut forma, nisi forte sacra nostra pragmatica forma occasione publicae causae procedens exhibitum hic

obediens] Sic Vind. *conveniens* Berol., sed supra lineam secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὑπακούων.

absens] *abscens* Vind. Berol.

schema] *scema* I.

eremodicium] *heremodicium* Vind. Berol. *hermodicium* I.

id est desertae causae] Sic Vind. *id est deserte causae* Berol., quod Vulgo non male uncis inclusum est, cum glossae significationem habere videatur.

quidem] Sic Berol., deest in Vind., in quo quidem a secunda manu in linea adscriptum est. Gr. μέν. Post verba *quidem forsan* I. subiicit *ille*.

quempiam] Sic Berol. *quemquam* Vind. I.

calumniatorem] Sic Vind. *calupniatorem* Berol.

sic] Vulgo postea est *enim*, quod in Vind. Berol. I. deest. Caeterum litterae *ic* in Berol. a secunda manu scriptae sunt.

peccare] Sic Vind. *pectare* Berol.

putabunt] Gloss. adnotavit: *alias putabunt, et alias putabitur.*

potentiam] *potentias* Berol. *potentiarum* Vind., in quo quidem sec. m. correxit, ut in cont. Gloss. adnotavit: *alias potentiam, et alias potentia.* Nisi fallor, interpres legit δύνασθαι τοῦ πλουτεῖν.

NOV. LXXIII. CAP. III. §. 1. neque hoc] Sic Vind. Berol. *nec* Vulgo. *neque* I. Gr. οὐδὲ τοῦτο.

sufficiet] Sic Vind. Berol. I. *sufficiat* Vulgo. Quod Vulgo et in I. subiicitur *hoc*, neque Vind. neque Berol. exhibent, neque in Graecis habet, cui rei conveniat.

medelam] Sic Vind. *tutelam* Berol. Gr. θεραπείαν.

quum] Sic Berol. *cum* Vind.

iustiora] *iustitiam* I.

plur. iniust.] *iniust. plur.* I.

legislatione] Sic Vind. *legis ratione* Berol. Gr. τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ.

sanatum] Sic Berol. *si natum* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τεθεραπευμένον.

namque] Sic Berol. *nam qui* Vind. *nam* I. Gr. γάρ.

tradimus] Sic Berol. Vind., sed secunda manus lineae imposuit syllabam *di*, quam secunda manus delevit. Gr. παραδιδόντες.

iuste] Sic Vind. *veste* Berol., sed supra primam syllabam scriptum est *iu*. Gr. τὸ δίκαιον.

puto] Sic Vind. Berol. Port. *ut puto* Hamb. Trid., quod tamen Graecis non firmatur.

quolibet] Sic Berol. *equolibet* Vind.

egebimus] Sic Vind. *legimus* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. δεησόμεθα.

ad] *etiam ad* I.

NOV. LXXIII. CAP. IV. PR. abripiat] Sic Berol. *arripiat* Vind. I. Ad marg. Berol. adscriptum est: *de fori praescriptione tollenda.* Gr. ἐξαρπάσει.

cingulis] *cingulos* I.

violentos] Sic Berol. *violentus* Vind., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τοὺς ἀδικοῦντας.

nullo] Sic Vind., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam hanc vocem adscripsit. Gr. οὐδεμιᾷ.

sacra] Sic Vind. *aut sacra* Berol., sed priori litterae puncta a secunda manu subiecta sunt. Gr. θεῖος.

procedens] Sic Berol. Hamb. Trid. Port. *praecedens* Vind. Gr. προελθών.

quempiam fieri praecipiat, aut hoc lege fiat, quale est super appellationibus, licet etiam hoc ex multa parte curavimus, plurimos maiorum iudicum in provinciis appellationum constituentes, ut apud illos magis appellatio, quando non de maximo negotio fuerit quaestio, quam in hac examinetur maxima civitate. §. 1. Hanc dicentes iustitiae legem, adhuc potius faciemus eam iustiorem, si nulli permittamus habere contra eam quaedam privilegia, neque excipi ab hac lege quolibet privilegio, nec si cuilibet sanctarum ecclesiarum largitum est aut alicui venerabilium xenodochiorum aut aliis reverendissimis domibus aut cuilibet ipsarum imperialium domuum aut sacro patrimonio aut sacris privatis, quae merito post supernum honorem secundo loco sunt posita, nec si aliquibus iudicibus aut in potentatu positis aut omnino sub nos constitutis hominibus, sed omnes obediant legi, et succumbentes iustitiae sanctioni honorent eam et per omnia habeant fortem, non solum in semet ipsos respicientes, sed etiam in futuras successiones, et scientes, quia nihil paene in semet ipso manet, sed curret natura semper multas evolvens mutationes, quas neque providere facile est, neque praedicere, deo solummodo et imperatore sequente deum haec gubernare mediocriter et mansuete valente. §. 2. Si vero

quempiam] Sic Berol. *quepiam* Vind. Gr. τινά.
fieri] Sic Vind. *inferri* Berol. Vulgo. *inferre* I. Gr. γενέσθαι.
hoc] Sic Berol. Vind., in quo a secunda manu scriptum est. Deest Vulgo et in I.
lege] Sic Vind., deest in Berol. *ex lege* Vulgo I. Gr. ὁ νόμος. Quod Vulgo postea est *hoc*, in Vind. I. deest.
fiat] Sic Vind. I. *faciat* Berol., quod etiam Vulgo est.
etiam hoc] Sic Vind. *hoc etiam* Berol. Gr. καὶ τοῦτο.
curavimus] *curaverimus* I.
plurimos] Sic Vind. *plurimis* Berol. Gr. πολλούς.
ut] Sic Berol., deest in Vind. Gr. ἵνα.
appellatio] *a populo* I.
non] Sic Berol. *inō* Vind., sed priori litterae punctum subiectum est. Gr. μή.
examinetur] Sic Berol. *examinet* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀγωνίζοιτο.

NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 1. dicentes] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *dicantes* Vulgo.
iustitiae] *iusticie* Vind., sed littera *u* a secunda manu scripta est. Berol. *iustitiam*, sed sec. m. litterae *m* puncta supposuit supra lineamque scripsit *e*. Gr. δικαιοσύνη.
iustiorem] Sic Vind. *iustiores* Berol. Gr. δικαιότερον.
quaedam] In Berol. hoc bis scriptum, sed prima vice deletum est.
largitum est] Sic Vind. *largitum sit* Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. πεφιλοτίμηται.
xenodochiorum] *xenodochorum* Vind. Berol. Gr. ξενώνων.
reverendissimis] Sic Vind. Hamb. *reverentissimis* I. *venerabilibus* Berol. Trid. Port.
cuilibet] Quod Vulgo et in I. antea est *alii*, in Vind. Berol. desideratur, nec sane Graecis firmatur.
imperialium domuum] Sic Vind. Berol. I. *domuum imperialium* Vulgo. Gr. τῆς βασιλείας οἴκων.
nec si] Sic Berol. *nec* Vind., sed a secunda manu lineae vox *si* imposita est. Gr. μήτε εἰ.
potentatu] Sic Berol. Vind., in quo quidem litterae *o* lineola super. imposita est.
omnes obediant] Sic Vind. I. *nos obediant* Berol., sed secunda manus supra vocem *nos*, quam delet, imponit vocem *omnes*. Vulgo *obediant omnes*. Gr. ἅπαντες ὑπακούοιεν.
succumbentes] Sic Berol. *subcumbentes* Vind.
habeant] Sic Vind. *habent* Berol. Gr. ἄγοιεν.
fortem] Sic Vind. Berol. *sortem* Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἰσχυρόν.
paene] Sic Berol. *pene* Vind.
semet ipso] *semetipsos* I.
manet] *manebit* I.
curret] Sic Vind. *curet* Berol. *currit* Vulgo. *cum* I.
quas] Sic Vind., deest in Berol., sed supra lineam secunda manus scripsit *quas*. Gr. ἅς.
providere] Sic Vind. Berol. *praevidere* Vulgo. *previdere* I. Gr. προειδέσθαι.
deo solummodo] Sic Vind. Berol. *solummodo deo* I. Vulgo. Gr. θεοῦ μόνου.
haec] *hoc* I.

NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 1. si vero] Ad marg. Berol. adscriptum est: *de his, quibus fori praescriptio negatur.*

quisquam utatur aliquibus sacris formis, sive pragmaticis sive aliis, de tali quodam sibi largitis, erunt omnino infirmae, iudicibus maximam solventibus poenam, si omnino susceperint. Et non hoc, quod fit, solum medebuntur, sed et quod faciendum est. Etenim si posthaec tale aliquid impetretur ab aliquibus nostrorum subiectorum aut ab alio quolibet, quibus prius interdiximus, inter quos complectimur, sicut dictum est, ecclesias et venerabilia monasteria et sacras nostras domos et sacra privata et sacrum patrimonium, neque hoc omnino valebit. Erit autem lex haec ubique suam iuste extendens virtutem, et simul quidem futura caute constituens, simul autem, quod praeteriit, curans. §. 3. Scitote igitur omnes subiecti, quos deus in nostris progenitoribus et nobis donavit, quoniam hanc vobis damus legislationem, omnem vobis cautelam conferentes, et neque itinere fatigabimini longiore, neque adversus maximos lacrimabitis, neque nos culpabitis, tanquam haec non corrigentes, sed unusquisque de proximo respiciens poenam, in quibus forte damnificabitur aut laedetur, et hanc curam videns, magnum et bonum laudabit deum, qui haec nos sancire bene et iuste illuminavit. Sit ergo poena talia committentibus aut suscipientibus iudicibus et cinguli casus et decem librarum auri damnum.

EPILOGUS. Gloriosissimi igitur praefecti sacrorum nostrorum praetoriorum, qui per omnem subiectam terram consistunt, legem hanc

quisquam] Sic Vind. Berol. Hamb. Port. *quispiam* Trid.

de tali] *tali* I.

quodam] Sic Vind. Berol. Hamb. *quodammodo* Vulgo Port. *modo quodam* I. Trid. Gr. τοιούτου τινός.

largitis] Sic Vind. *largitatis* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. πεποϱισμένους.

infirmae] Sic Berol. *infirmi* Vind., sed secunda manus correxit *infirme*, quod sane etiam Graeca requirunt.

hoc] Sic Vind. Berol. I. *huic* Vulgo. Accusativum sane casum vel Graeca requirunt.

solum] Sic Vind. Berol. *solummodo* I. Vulgo. Gr. μόνον.

medebuntur] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *meditabuntur* Port. Trid. Pro θεραπεύομεν interpres videtur habuisse θεραπεύσουσι.

sed et] Sic Vind., deest in Berol. *sed* I. Gr. καὶ τὸ ἐσόμενον.

quod] Quod Vulgo et in I. postea est *etiam*, in Vind. Berol. desideratur, nec sane Graecis firmatur.

si] Sic Vind., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est. Gr. εἰ.

posthaec] Sic Berol. *posthec* Vind. *posthac* Vulgo. *posthoc* I. Gr. μετὰ ταῦτα.

interdiximus] *interdicimus* I.

complectimur] Sic Berol. *conclimur* Vind. Gr. πεϱιλαμβάνομεν.

lex haec] Sic Vind. Berol. *haec lex* I. Vulgo. Gr. ὁ νόμος οὗτος.

iuste] Sic Berol., deest in Vind. Gr. δικαίως.

extendens] Sic Berol. *ostendens* Vind. Gr. ἐκτείνων.

NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 3. in nostris] Sic Vind. Berol. I. *nostris* Vulgo. An interpres legit ἐν τοῖς pro τοῖς τε?

et vobis] Sic Vind. Berol. I. *et nobis* Vulgo. Gr. ὑμῖν.

itinere] *in itinere* I.

lacrimabitis] *lachrymabitis* I.

haec] *hoc* I.

unusquisque] Sic Berol. *unusquis* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἕκαστος.

damnificabitur] Sic Vind. Berol. Hamb. s. *dapnificabitur* Berol., ut tamen priori litterae *a* lineola superius imposita sit. Trid. Port. I. *damnificatur*, quod etiam Vulgo est. Gr. ζημιωθείη.

aut] Sic Berol. *atque* I. Vind., quod etiam Vulgo est. Gr. ἤ.

laedetur] Sic Hamb. *laeditur* Berol. Vind. Trid. Port. I. Gr. βλαβείη.

curam] Sic Vind. *ca curam* Berol., sed priori voci circumflexus impositus est, secundaque manus puncta subiecit.

haec] *hoc* I.

illuminavit] *illuminabit* Vind. Berol. Gr. ἐλλάμψαντα.

poena] *haec pena* I.

cinguli casus] *casus cinguli* I.

et decem] Sic Berol. *decem* Vind. Gr. καὶ δέκα.

NOV. LXXIII. EPIL. praefecti] Sic Berol. *praefectis* Vind. Gr. ὕπαϱχοι.

sacrorum nostrorum] Sic Berol. *nostrorum sacrorum* Vind. Vulgo. *sacrorum* I. Gr. τῶν ἱεϱῶν ἡμῶν.

cognoscentes proponant et per dioeceses sub se constitutas et in omni Italia et Libya et insulis et Oriente, et quodcunque in Illyrico est, et scient omnes, quomodo eorum curam habemus, deo, qui tanta nobis contulit, offerentes legem, qui magnam nobis pro eis repensationem dabit, dum talia pro causa subiectorum salutis sanciverimus. *Proponatur Constantinopolitanis civibus nostris. Dat. Kal. Iun. CP. imp. Iustiniani PP. A. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

LXXIV. GLOSS.

QUIBUS MODIS NATURALES FILII LEGITIMI EFFICIUNTUR ET SUI SUPRA ILLOS MODOS, QUI SUPERIORIBUS CONSTITUTIONIBUS CONTINENTUR.

Idem aug. Ioanni p. p. secundo, exconsuli et patricio.

PRAEFATIO. Recte dictum est a praecessoribus nostris, et ante omnes a Iuliano sapientissimo, quia nulla lex neque senatusconsultum prolatum in republica Romanorum videtur ad omnia sufficienter ab initio promulgatum, sed multa indigere correctione, ut ad naturae varietatem et eius machinationes sufficiat. Igitur de his, qui ex naturalibus

proponant] Sic Berol. *preponant* Vind. Gr. προθήσουσιν.
dioeceses] *diocesis* Vind. *diocesis* Berol. *dioceseos* I.
Libya] *Libia* Vind. Berol. I., ubi tamen praecedens *et* omissum est.
Illyrico] *Illirico* Vind. Berol. I.
et scient] Sic Berol. Trid. I. *et sciant* Vind. Hamb. *ut sciant* Port. Vulgo. Gr. καὶ εἴσονται.
contulit] *optulit* I.
magnam] Sic Berol. *mag* Berol., in quo ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. μεγάλην.
repensationem] Sic Vind. Berol. *recompensationem* Vulgo I. Gr. ἀπολογίαν.
sanciverimus] Sic Vind. *sancciverimus* Berol.
proponatur — nostris] Sic Berol. I., deest in Vind. Pist.
Dat.] Sic Vind. Ambras., sed lineola superius iniecta. *datum* Vulgo. In Pist. Bamb. D. II. 11. Berol. I. subscriptio plane nulla est.
Kal.] *kl.* Ambras. Vind., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est.
Iun.] Sic Vind., qui reliqua ex subscriptione non habet. Ambras. *i. Ium.*, sed priori litterae punctum subiectum est.
CP.] *cp'* Ambras. *Constantinop.* Vulgo.
Iustiniani] *Iust.* Ambras., sed lineola superius iniecta.
anno] *an* Ambras., sed lineola superius iniecta est.
Ioanne] *Iohe* Ambras., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.
V. C.] *uc.* Ambras., sed circumflexus ad finem appositus est.
cons.] *consule* Ambras. Bamb. D. I. 1.

NOV. LXXIV. LXXIV.] deest in Vind. Mon. Berol. in utroque Bamb. et I. Ad marg. Berol. adscriptum est *const. I.*
filii] deest in I.
legitimi efficiuntur] Sic Vind. Mon. *efficiantur legitimi* Berol. I. Vulgo.
sui] Sic Mon. Berol., deest in Vind.
modos] Sic Mon. Berol. *modis* Vind., sed sec. manus correxit *modos*.
qui] Quod Vulgo subiicitur *in*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.
continentur] In Vind. Berol. postea adiectum est *R/.*, in I. *Rubrica*.
Idem aug.] Sic Vind. *id. a̅* Berol. Ambras. Pist. *..d. a̅.* Mon. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *imperator Iustinia a̅.* I.
Ioanni] *Ioh* Vind. Mon. Berol. *Io.* Ambras. Pist. *Ioha̅* I.
p. p. secundo] Sic Vind. Mon. Berol. *pp. II.* Ambras. *pp. so.* Pist. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Vulgo. *prepo secu̅* I.
exconsuli et patricio] Sic Neob. Ambras. *exconsule et patritio* Vind. *exconsule patricio* Pist. *exc patri* Mon., sed litterae *c* lineola superius iniecta est. Vulgo *exconsuli ordinario et patricio*, I. *exconsuli et patricio*.

NOV. LXXIV. PRAEF. PR. praecessoribus] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. secunda manus supra lineam scripsit *de*, quod litteris *ces* impositum. Vulgo I. *praedecessoribus*.
senatusconsultum] *senatusco* I.
correctione] *corectione* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

ad ius suorum perveniunt, multas et varias scripsimus leges, ex his autem, quae a natura rerum per singula moliuntur, invenientes aliquid deesse his, quae iam statuta sunt, hoc in praesenti corrigimus. Sancitum namque est, ut, si quis habens mulierem puro sibi affectu compertam, deinde filios procreaverit, et postea ei etiam nuptialia fecerit instrumenta, et legitimos ex ea procreaverit filios, neque hi, qui prius nati sunt, maneant naturales, sed et illi suis connumerentur, eo quod occasio omnino eis sunt nasci legitimis. Sed habuit etiam ista correctionem lex; nam qui secundi et post dotem nati mortui sunt, ideo volebant quidam nequaquam priores a non exsistentibus adiuvari. Et hoc emendavimus et dedimus eis etiam sic, vel si mortui sui sunt hi, qui secundi fuerunt fratres, habere iura legitima, illud quoque adiicientes,

ius suorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suorum ius* Vulgo.

multas] Sic Vind. Mon. Berol. *et multas* Vulgo I. Gr. πολλούς.

scripsimus] Sic Mon. *conscripsimus* Vind. Berol. I. Vulgo. Gr. ἐγράψαμεν.

a natura] Sic Mon. *natura* Berol., sed supra litteras *na* secunda manus praepositionem *a* posuit. Vind. *atura*, sed supra primam litteram *a* sec. manus posuit litteram *n*. Gr. ὑπὸ τῆς φύσεως.

moliuntur] Sic Vind. *moriuntur* Mon., sed secunda manus litterae *r* priori punctum subiecit, lineaeque imposuit litteras *li*. Berol. *molliuntur*, sed supra lineam scriptum est *niuntur*.

his] Sic Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

statuta] *constituta* I.

hoc] *haec* I.

corrigimus] Sic Vind. Mon. *hoc corrigimus* Vulgo, quod tamen Graecis non firmatur.

sancitum] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *tum*. Gr. νενομοθέτηται.

compertam] Sic Berol. Hamb. *comperatam* Vind. *copulatam* I. *consternatam* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἐγνωσμένην.

deinde] Sic Vind. Berol. *deis* Mon., quod tamen secunda manus correxit, ut tamen supra lineam scriptum sit *de*.

postea] Sic Vind. Berol. *post* Mon.

ei etiam] Sic Vind. Hamb. *etiam ei* Mon. *etiam* Port. Trid. Vulgo Berol., in quo supra lineam a secunda manu scriptum est *ei*. Desunt in I. Gr. αὐτῇ καί.

procreaverit filios] Sic Berol. *filios procreaverit* Vind. Mon. Gr. τέκοι παῖδας.

hi] Sic Mon. I. *hii* Vind. *his* Berol., sed sec. manus correxit *ii*. Vulgo *ii*.

qui] deest in I.

sed et illi] Sic Vind. Berol. *sed illi* Mon. Gr. ἀλλὰ κἀκεῖνοι.

suis connumerentur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *connumerentur suis* Vulgo. Gr. τοῖς γνησίοις συναριθμοῦνται.

eis sunt] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. *eis fuerit* Berol. *eis sit* Trid. I. Gr. αὐτοῖς εἰσί.

legitimis] Sic Vind. Berol. Hamb. Port. Mon., in quo ultimae litterae *s* punctum a secunda manu subiectum est. *legitimos* I. Trid. Spangenbergius, cui etiam Os. accedit vocem *legitimis* olim scriptam esse opinatur, ut id, quod antecedit *eis*, explicaretur, itaque in orationem irrepsisse. Contra videtur mihi interpres habuisse τῆς γεννήσεως τοῖς γνησίοις.

ista] Sic Vind. Berol. *iste* Mon. Gr. οὗτος – ὁ νόμος.

correctionem lex] Sic Mon. *lex correctionem* Vind. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ἐπανόρθωσιν ὁ νόμος.

qui] Sic Vind. Mon. Berol. *quia* I. Vulgo. Gr. οἱ δεύτεροι.

volebant] Sic Vind. Berol. *nolebant* Mon., sed sec. manus supra litteram *n* posuit litteram *v*. Gr. ἠξίουν.

a non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam adscripta sunt *a non*. Gr. ὑπὸ τῶν δευτέρων οὐκ ὄντων.

adiuvari] *iuvari* I.

dedimus] Sic Vind. Mon. *dedinavimus* Berol., sed litteris *inavi* puncta a prima manu subiecta sunt. Gr. δεδώκαμεν.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

sic] Sic Vind. Berol. *scl* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Verba *sic vel* desunt in I. Gr. οὕτω.

sui] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo et in I., nec sane Graecis firmatur.

sunt] Sic Vind. *s* Mon., sed lineola superius iniecta est. Berol. *sint*. Gr. τετελευτήκασιν.

hi] Sic Vind. I. *hii* Mon. Berol. *ii* Vulgo.

secundi] Sic Mon. Berol. *s* Vind., sed circumflexo traiecto, qua re *secundum* solet designari.

adiicientes] *adicientes* Vind. *addiicientes* Mon.

quoniam et hoc dubitatum est, ut, vel si aliqui filii post dotalia non nascantur, attamen praecedentes, licet ante dotalia nati sunt, inter suos adscribi, patre quippe ad hoc festinante. §. 1. Sed aliud quiddam tale occurrit. Ex huiusmodi namque consuetudine nati filii erant alicui, at ille eos volebat a nobis adinvento modo facere suos nuptialium confectione documentorum; deliberante autem haec patre, mortua est mulier et constitutionis eum deseruit modus. Non enim erat, ad quam oporteret nuptiale confici documentum, et naturales manebant filii invito patre. Et quiddam etiam secundum tale exortum est apud viros neque nobis incognitos. Procreavit enim quidam filios non legitime, et filios quidem ultra quam diligebat, et legitimos sibi fieri secundum legem volebat. Ea autem, quae sunt mulieris, non erant omnino sine peccato, neque dignam eam existimavit legitimo quodam nomine, quae etiam semet ipsam iniuriaverat (sufficit enim hoc tantum dicere). Quapropter secundus iste modus est, qui filios gravat, in priori quidem per mortem matris, in secundo vero per id, quod illa peccavit. §. 2. Novimus

ut] Sic Vind. Mon. *l ut* Berol., sed litterae *l* circumflexus traiectus eique litterae puncta subiecta sunt. Gr. ὡς.
vel] deest in I.
aliqui] Sic Vind. Mon. *aliquot* Berol., sed supra litteras *quot* a secunda manu scriptum est *l qui*, sed priori litterae *l* circumflexo traiecto, qua re significatur *vel*. Gr. εἴ τινες.
dot.] I. subiicit *instrumenta*.
nascantur] *nascuntur* I.
nati sunt] Sic Vind. Berol. *nati sint* Mon. Gr. ἐτέχθησαν.
suos] *filios* I.
adscribi] *asscribi* Mon. I. *ascribi* Vind. Berol.
NOV. LXXIV. PRAEF. §. 1. sed] Sic Vind. Berol. *sed et* Mon. Vulgo. *et* I. Gr. ἀλλ' ἕτερόν τι.
huiusmodi] Sic Mon. Berol. *huius* Vind., ut tamen supra lineam adscriptum sit *modi*, lineola tamen superius imposita.
confectione] Sic Mon. Berol. *correctione* Vind. Gr. ποιήσει.
haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I., quod etiam Vulgo est.
deseruit] *deserit* I.
enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind., in quo quidem secunda manus lineae signum imposuit, quo haec vox designari solet. Gr. γάρ.
ad quam] Sic Mon. Berol. *ead quam* Vind. Gr. πρὸς ἥν τινα.
quiddam] *quidem* I.
incognitos] Sic Vind. Mon. *cognitos* Berol. I. Gr. ἀγνώστους.
enim] Sic Vind. Mon. *etenim* Berol. I. Gr. γάρ τις.
filios] Sic Vind. Berol. *filius* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.
filios] Sic Vind. Mon. *filiis* Berol., sed ultimae syllabae secunda manus imposuit syllabas *vel os*. Gr. παῖδας.
quidem] *quidam* I.
legitimos] *legitime* I.
legem] Sic Berol. *leges* Vind. Mon. Gr. κατὰ τὸν νόμον.
volebat] Sic Vind. Mon. *nolebat* Berol. Gr. ἠβούλετο.
ea] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi id ipsum a secunda manu lineae inscriptum est.
sunt mulieris] Sic Vind. Mon. *mulieris sunt* Berol.
erant] Sic Mon. Berol. *ent* Vind., sed priori litterae circumflexus impositus est.
existimavit] Sic Vind. *esxistimavit* Berol. *estimavit* Mon. *extimavit* I.
nomine] Sic Vind. Mon. *modo* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὀνόματος.
iniuriaverat] Sic Mon. Vind. *iniuriaverit* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Gr. ὑβρίσασαν.
tantum] Sic Vind. Berol. *totum* I. *tamen* Mon., quod quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τοσοῦτον.
qui] Sic Vind. Mon. *et qui* Berol., quod Graecis non firmatur.
priori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *priore* Vulgo.
per mortem] Sic Hamb. *post mortem* Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I., quam ego lectionem ex male intellecto siglo prodiisse existimo, quo *per* designatur. Gr. διὰ τῆς τελευτῆς.
illa] Sic Vind. Mon. Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Gr. ἐκείνη.
peccavit] Sic Mon. Berol. *peccaverat* I. *pecavit* Vind., sed litterae *a* littera *o* superius iniecta est. An coniunctivus modus hac re designatur? Gr. ἐξήμαρτεν.

autem etiam quendam tertium modum. Pater namque volebat legitimos facere filios, et ad ea, quae de dotibus sancita sunt a nobis, respiciebat; filii vero sentientes, quoniam quaedam inopinate evenissent ad matrem eorum (licet uxorem non legitimam exsistentem) a quodam cognato divite, maligne simul et dolose agentes matrem occultaverunt, ne eos facere legitimos esset patri possibile, et moriente forte matre maternarum rerum frueretur usufructu, hoc quod patribus dat benefaciens lex. Talibus itaque resistere artibus legis est proprium subtilis, quam in praesenti sancimus.

CAP. I. Si quis ergo non habens filios legitimos, naturales autem tantummodo, ipsos quidem suos facere voluerit, mulierem vero aut non habet penitus, aut quae non sine delicto sit, aut quae non appareat, habeat, aut secundum quandam legem ad matrimonium praepeditam, damus ei fiduciam nova quadam et nunc adinventa a nobis via ad legitimorum ius perducere naturales, proculdubio suis in talibus casibus non exsistentibus. Sicut enim est quidam a praecedentibus nobis adinventus modus, qui libertos ad ingenuitatem deducit, praemundans quidem

NOV. LXXIV. PRAEF. §. 1. autem] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed secunda manus correxit *autem*. Gr. δέ.

etiam] deest in I.

quendam] Sic Vind. Mon. *quoddam* Berol.

legitimos facere filios] Sic Vind. *filios legitimos facere* Mon. Berol., quod contra Graecorum tenorem foret.

de dotibus] Sic Mon. Berol. *dotibus* Vind. Gr. ἐπὶ τοῖς προικῴοις.

sancita] *sancta* Vind.

inopinate] Sic Hamb. Berol. Port. *inopinata* Vind. Mon. Trid. I. Vulgo. Gr. παροδόξως.

evenissent] Sic Vind. Mon. Berol. I. Trid. Port. *venissent* Hamb. Vulgo.

ne] Sic Vind. Berol. *nec* I. Vulgo. Gr. ἵνα μή.

frueretur] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *fruentur* Mon., quod tamen secunda manus correxit *fruerentur*. Vulgo *fruerentur*. Interpres videtur habuisse ἀπολαύσοι.

dat] Sic Vind. Berol. *dabat* Mon. I. Gr. δίδωσιν.

lex] Sic Mon. Berol. *legem* Vind., sed secunda manus supra lineam posuit *lex* Gr. ὁ νόμος.

subtilis] Sic Mon. Berol. *subtilius est* Vind., sed ultimae voci *est* puncta subiecta sunt. Gr. ἀκριβοῦς.

quam] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu supra lineam scriptum est. Gr. ὅν.

sancimus] *sanccimus* Berol.

NOV. LXXIV. CAP. I. ergo] Sic Mon. Vind. Hamb. *vero* Trid. *sane* Port. *igitur* Vulgo I.

autem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.

suos facere vol.] Sic Vind. *voluerit suos facere* Berol. *facere aut suos voluerit* Mon. *suos facere voluit* I. Gr. γνησίους ποιήσασθαι βούλεται.

habet] *habebat* I.

quae non sine] Sic Mon. Prior tamen vox in Vind. Berol. non est. *si habeat in* I.

sit] Sic Vind. Berol. *fit* Mon., quod tamen per Graecorum rationem admitti non potest.

appareat] Sic Vind. Berol. *apparuit* Mon. Gr. οὐ φαινομένην.

habeat] *hanc* I.

aut secundum] *autem secundum* Hamb. Trid. Port. Berol. I. Gr. ἢ κατά.

fiduciam] Sic Vind. Berol. *licentiam* Mon. Gr. παῤῥησίαν.

nova] *vova* I.

perducere] Sic Vind. Mon. *procedere* Berol. Gr. ἀγαγεῖν.

exsistentibus] Quod Vulgo et apud Port. I. subiicitur *filiis*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. Berol. non est, ideoque cum nec Graecis firmetur, delendum esse visum est.

est quidam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., deest Vulgo. Gr. ἐστί τις.

nobis] Sic Vind. Berol. I. *nos* Mon., sed secunda manus scripsit *nob*, sed ultimae litterae circumflexus superius traiectus est, cui litterae secunda manus punctum subiecit. Vulgo *nos*.

modus] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus postea apposuit *est*, quod quidem Vulgo atque etiam apud Trid. et Port. hoc loco est, deest tamen in reliquis fontibus et I. Gr. ἐξηυρημένος.

libertos] Sic Vind. Berol. *liberos* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τοὺς ἀπελευθέρους.

praemundans] Sic Vind. Berol. Mon.; coniecit Heraldus rerum quotidianarum I. 5. et Hombergk, coniecturam pro-

eos alio quodam actu, et dans eis aureorum ius annulorum, postea vero ad ipsam deducens naturam, quae servum et liberum ab initio non discrevit, sed liberam hominis fecit prolem, sic et nos hunc modum adinvenimus causae. Et licebit id patri in his, qui dudum a nobis dicti sunt, modis, vel etiam si quis alter occurrerit talis; multae namque, sicut praediximus, naturae sunt novitates. Liceat igitur, sicut diximus, patri, si legitimam non habeat sobolem, filios restituere naturae et antiquae ingenuitati, si ex libera ei fiant, et suos de cetero et sub potestate habere. Neque enim a principio, quando sola natura sanciebat homines, antequam scriptae provenirent leges, fuit quaedam differentia naturalis atque legitimi, sed antiquis parentibus antiqui filii mox, ut procedebant, fiebant legitimi, et sicut in liberis natura quidem liberos fecit omnes, bella vero servitutem adinvenerunt, sic etiam hinc natura quidem legitimas produxit soboles, at vero ad concupiscentiam diversio naturales eis immiscuit. Tanquam ergo similibus passionibus factis,

bante Os. *premandans* I. *praemandans* Vulgo.

alio quodam] Sic Vind. Mon. *quodam alio* Berol. *quodam* I. Gr. ἑτέρᾳ τινί.

aureorum ius annulorum] Sic Mon. Berol. *anulorum ius aureorum* Vind. Gr. χρυσῶν δακτυλίων δίκαιον.

liberam] Sic Vind. Berol. *si liberam* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. ἀλλ' ἐλευθέραν.

hom. fecit] *fecit hominis* I.

id patri] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem prior vox a secunda manu scripta est. I. *hoc patri.*

in his] Sic Vind. *ut in his* Berol. I. *ut his* Mon. *in iis* Vulgo. Gr. ἐπὶ τῶν.

etiam] deest in I.

namque] Sic Vind. Mon. *nam* Berol., sed supra hanc vocem secunda manus vocem *que* posuit.

praediximus] Sic Mon. Berol. *supra diximus* Vind. Gr. καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες.

sicut diximus] Sic Berol. I. *edixit* Vind., sed priori litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. καθάπερ ἔφαμεν.

antiquae] Sic Vind. Berol. *antique* Mon.

ingenuitati] Sic Vind. Berol. *ingenuitatis* Mon., sed litterae *s* puncta subiecta sunt. Gr. εὐγενείᾳ.

fiant] Sic Berol. *fiat* Vind. *sunt* Mon. Gr. γένοιντο.

quando] Sic Mon. Berol. *ante* Vind., in quo quidem a secunda manu scriptum est *qu qn*, lineola superius imposita, punctis voci *ante* subiectis. Gr. ὅταν.

sanciebat] *sancciebat* Vind. Mon. Gloss. adnotavit: *alias s c i e b a t.* Berol. *faciebat*, quod tamen secunda manus correxit *sanctiebat*. Gr. διεθεσμοθέτει.

homines] Sic Mon. I. *hominis* Vind., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Berol. *hominis*, quod etiam Vulgo est. In I. subiicitur *omnes*, quod in reliquis fontibus non est. Hombergk proposuit *hominibus*. Gr. τοῖς ἀνθρώποις.

scriptae] Sic Vind. Mon. *scripte* Berol., sed litterae *e* circumflexus impositus est.

provenirent] Sic Vind. Mon. *provenire* Berol. Gr. εἰσφοιτῆσαι.

mox ut] *uet* I.

legitimi] Sic Vind. Berol. *legitima* Mon. Gr. γνησίου.

natura quidem] Sic Mon. Berol. *quidem natura quidem* Vind. Gr. ἡ μὲν φύσις.

fecit omnes] Sic Mon. Berol. *omnes fecit* Vind. Gr. πεποίηκεν ἅπαντας.

adinvenerunt] Sic Mon. *adinvenerant* Berol. I. *adinvenenant* Vind., quod secunda manus correxit *adinvenerant*. Gr. ἐξεῦρον.

hinc] Sic Berol. *huic* Vind., deest in Mon. *hic* I. Gr. κἀνταῦθα.

quidem legitimas] Sic Mon. Berol. *quidem legitimam* I. *legitimas quidem* Vind. Gr. ἡ μὲν φύσις γνησίας.

soboles] *sobolem* I.

produxit] Sic Vind. Berol. *perduxit* Mon., sed secunda manus correxit *produxit*. Gr. προήγαγε.

at vero] Sic Vind. Mon. Berol. *attamen* Vulgo I. Gr. ἡ δέ.

concupiscentiam] Sic Vind. Berol. *concupiscentias* Mon. Gr. εἰς ἐπιθυμίαν.

diversio] *diusio* Mon. Berol., sed supra litteram *u* lineola posita. In Berol. supra hanc lineam a secunda manu *i* scriptum est. Gr. ἐκτροπή.

naturales] Sic Vind. *natural* Mon. Berol., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est. In Mon. secunda manus correxit *naturalis*, in Berol. *naturales*. I. *naturalis*. Gr. τὸ νόθον.

immiscuit] *inmiscuit* Mon. Berol.

tanquam] *tamquam* Mon.

factis] Sic Vind. Berol. *factisque* Mon., sed ultimae voci *que* puncta subiecta sunt. Gr. γενομένων.

oportet etiam medelam ex aequalitatibus inveniri, illam quidem a praecessoribus nostris, hanc vero a nobis.

CAP. II. Sit igitur licentia patri matrem in priori statu derelinquenti, si ex veritate aliquid circa torum apparuerit deliquisse (aliter namque fieri hoc in talibus casibus non permittimus), et si quadam circumventione aut non est aut latitet, aut aliquid etiam aliud fiat circa eam aliud, quod prohibeat venire ad viam ducentem ad dotalia, etiam sic providere filiis, et offerre imperatori precem hoc ipsum dicentem, quia vult naturales suos filios restituere naturae et antiquae ingenuitati et legitimo iuri, ut sub potestate eius consistant, nihil a legitimis filiis differentes, et hoc facto exinde filios frui tali solatio, et neque fraudare posse patrem, et celantes matrem ius legitimorum abiicere. Uno enim hoc modo omnibus huiusmodi naturae excessibus et adinventionibus in his, qui legitimos non habent filios, medemur, ita brevi solatio

oportet] Sic Vind. Berol. *oporteret* Mon. Gr. δεῖ.

aequalitatibus] Haec est palmaria coniectura Spangenbergi. — Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *qualitatibus*. Gr. ἐκ τῶν ἴσων.

inveniri] Sic Vind. Berol. *invenire* Mon. Gr. ἐξευρεθῆναι.

praecessoribus] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra *ce* a secunda manu *de* scriptum est. Vulgo I. *praedecessoribus*.

a nobis] Sic Mon. Berol., sed vox *a* in Vind. deest, in quo tantum a secunda manu superscripta est. Gr. ὑφ' ἡμῶν.

NOV. LXXIV. CAP. II. PR. sit] *si* Mon., sed supra hanc vocem littera *t* posita est. Gr. ἔστω.

matrem] Sic Vind. Berol. *matri* Mon., sed secunda manus correxit *matre*. I. *matrique*. Gr. τὴν μητέρα.

derelinquenti] Sic corrigendum ex *delinquenti*, quod Berol. Mon. I. habet, in quo quidem sec. manus correxit *delinquente*. Vulgo *relinquenti*. Gr. καταλιμπάνοντι.

torum] *thorum* Vind. Mon. Berol. I.

et si] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *sed et si* Hamb. *aut si* Vulgo. Interpres videtur habuisse καὶ εἴπερ pro verbis ἢ εἴπερ.

quadam circumventione] Sic Hamb. *quandam circumventionem* I. *quaedam circumventio ē* Vind. Mon., in quo quidem syllaba *cum* et *ē* a secunda manu scripta sunt. In Port. Trid. Berol. est: *quaedam circumventio est*, sed litterae *o* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Vulgo *quaedam circumventio est*. Gr. κατά τινα περίστασιν.

latitet] Sic Vind. *latet* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. λανθάνοι.

fiat] Sic Vind. Berol. *faciat* Mon. Gr. γένοιτο.

aliud] *aut* Vind. Mon. Berol. Hamb. Port. Trid. I., deest Vulgo. Sciendum tamen in Vind. voculam *aut* a secunda manu deletam esse. Gr. ἕτερον.

quod] Sic Berol. *qui* Mon., sed sec. m. correxit *quod*. Deest in Vind., sed tamen a secunda manu supra lineam adiecta est. Gr. ὅ.

prohibeat] Sic Mon. Berol. *prohibebat* Vind. Gr. κωλύει.

offerre] Sic Mon. Berol. *offorre* Vind. Gr. ἐπιδοῦναι.

precem] Sic Mon. Berol. *preces* Vind. Gr. δέησιν.

quia] Sic Vind. Berol. *qui* Mon. Gr. ὡς.

suos filios] Sic Vind. Berol. *filios suos* Mon. Gr. τοὺς νόθους αὐτοῦ παῖδας.

restituere] Sic Vind. Berol. *restituerae* Mon.

antiquae] Sic Vind. Berol. *antique* Mon.

legitimo iuri] Sic Vind. Mon. Berol. I. *legitimorum iuri* Vulgo. Gr. γνησιότητι.

sub] Sic Vind. Mon. *sub sua* Berol., sed ultimae voci *sua* puncta subiecta sunt.

fraudare] Sic Vind. Mon. *fraudari* Berol. Gr. κακουργεῖν.

ius] Sic Berol. Vind., in quo quidem vox *et* supra lineam adiecta est. In Mon. Hamb. Trid. Port. I. est *et ius*.

abiicere] *abicere* Vind. Mon. Berol. *obiicere* I.

omnibus] Sic Vind. Mon. *hoibus* Berol. lineola superius iniecta, sed litterae *h* postea punctum subiectum est. Gr. πάσας.

huiusmodi] *huius* I.

et adinventionibus] Sic Berol. Vind. Mon., in quo quidem prior vox a secunda manu scripta est. Gr. καὶ ἐπινοίας.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

legitimos] Sic Vind., nisi quod syllaba *ti* a secunda manu scripta est.

ita] Sic Mon. Berol. *et ita* Vind., quod Graecis non firmatur.

tantum naturae impetum corrigentes. §. 1. Si vero solummodo naturalium filiorum pater hoc quidem propter quasdam fortuitas circumstantias non agat, moriens vero sub quodam praedictorum casuum scripserit in testamento, velle sibi eos legitimos esse filios et successores et huius rei damus licentiam; supplicantibus tamen etiam sic filiis post mortem patris et hoc dicentibus et ostendentibus patris testamentum, et heredibus exsistentibus, in quantum pater eos scripserit, et ab imperio hoc percipientibus, ut in uno eodemque hoc, quod agitur, sit donum patris et principis, idem est dicere, naturae simul et legis. Et haec dicimus nullum legitimum anteriorem perimentes modum, sed etiam hunc addentes, in quibus illos accipere non licet. Omnino enim suis exsistentibus, deinde naturalibus procreatis aut primitus natis, nequaquam legitimorum ius eis adiiciatur, nisi forsan constitutiones nostras, quae dotalium instrumentorum introduxerunt modum.

CAP. III. Et nos non latuit, quia etiam adoptionis modus erat antiquitus ab aliquibus ante nos imperatoribus super naturales ad legitimos transferendos non improbabilis existimatus, sed aeque piae me-

tantum] Sic Vind. Mon. *int* Berol., sed circumflexo ad ultimam litteram adiecto. Supra lineam tamen a secunda manu scriptum est *tantum*. Gr. τοσαύτην.

NOV. LXXIV. CAP. II. §. 1. filiorum pater] Sic Mon. Berol. *pater filiorum* Vind. Gr. παίδων πατήρ.
propter] Sic Mon. Berol. *proproptter* Vind., sed prior syllaba a secunda manu scripta est. Gr. διά τινας.
quasdam] Sic Mon. Berol. *quosdam* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.
agat] Sic Vind. Mon. Berol., in quo secunda manus correxit *agit*. Gr. πράξειε.
scripserit] Sic Berol. *scripsit* Vind. Mon. Gr. γράψειεν.
in] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Port., deest in Trid. I.
eos] Sic Berol. Mon. *eorum* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.; lineae enim imposuit litteram *s*.
et succ.] Sic Hamb., deest *et* in Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. Gr. καί.
et huius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam huius* Vulgo. Gr. καί.
post] Sic Vind. Berol. *pot* Mon., sed secunda manus litterae *t* punctum supposuit lineaeque inscripsit *st*. Gr. μετά.
patris] deest in I.
heredibus] Sic Mon. *ex heredibus* Vind., sed priori voci puncta subiecta sunt. Berol. *cheredibus*, sed priori litterae *c* puncta subiecta, circumflexusque per litteram *h* traiectus est. Gr. κληρονομούντων.
pater eos] *eos pater* I.
ut in uno] Sic Mon. Berol. *et in uno* Vind., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἵνα κατ' αὐτόν.
eodemque] *eodem quoque* I.
quod] Sic Berol. In Vind. et Mon. signum est, quo *quia* significari solet.
agitur] *agetur* I.
idem] Sic Vind. *id* Hamb. Trid. Port. Mon., in quo per litteram *d* circumflexus traiectus est. Berol. I. *i.* Gr. ταὐτόν.
est] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I.
dicere] Sic Mon. Berol. *dicte* Vind.
haec] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. *hoc* I. Gr. ταῦτα.
legitimum anteriorem] Sic Vind. *anteriorem legitimum* Mon. Berol. Vulgo. *interiorem legitimum* I. Gr. τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων.
naturalibus] Sic Vind. Mon. In Berol. subiicitur *existentibus*, quod punctis subiectis notatum est, cumque nec Graecis firmetur, delendum fuit.
aut primitus] Sic Vind. Mon. *vel primitus* Berol.
legitimorum ius] Sic Vind. Berol. *ius legitimorum* Berol.
adiiciatur] Sic Vind. *addicitur* Mon. *dr* Berol., lineola superius iniecta, sed supra lineam scriptum est *ad*. Vulgo *adiicitur*. Gr. προστεθείη.
forsan] Sic Vind. Mon. Berol. *forsitan* I. Vulgo.

NOV. LXXIV. CAP. III. nos non] Sic Vind. Mon. *non nos* Berol.
antiquitus] Sic Vind. Berol. *antiquius* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τὸ πάλαι.
ab aliquibus] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port., deest in I. et Vulgo. Gr. τισί.
improbabilis] Sic Vind. Mon. *improbabil* Berol., sed litterae *l* mediae circumflexus traiectus est, sed supra lineam sec. m. scripsit *lis*.
existimatus] *extimatus* Vind. Berol. I. *estimatus* Mon. Gr. νομισθείς.
aeque] Sic Mon. Berol. *eque* Vind. I.

moriae noster pater et constitutio ab illo prolata talia reprehendit. Manere ergo et illam in suis terminis volumus, quoniam castitatem diligenter consideravit et incompetens est, quae bene exclusa sunt, rursus ad rempublicam revocare.

CAP. IV. Illud quoque melius arbitramur constituere competenter, quod ex plurimo causarum experimento cognovimus; multae quidem et continuae lites nuntiatae nostrae maiestati ad opus nos deduxerunt legis. Quia enim et antiquis promulgatum est legibus, et a nobis ipsis sunt haec eadem constituta, ut nuptiae et extra dotalia documenta ex solo affectu valeant et ratae sint, sed falsatis contractibus nostra ex hoc est completa respublica (nam introeunt testes sine periculo mentientes, quia vir vocabat dominam cohaerentem, et istum illa similiter nominabat, et sic eis finguntur matrimonia, non pro veritate confecta), hoc existimavimus oportere secundum naturales diffinire leges. Novimus etenim (et castitatis sumus amatores, et haec nostris sancimus subiectis) sed nihil est furore amoris vehementius, quem retinere philosophiae est perfectae, monentis et insilientem atque inhaerentem concupiscentiam

noster pater] *pater noster* I.

prolata] Sic Vind. Mon. *et prolata* Berol., sed priori voci iam prima manus puncta subiecit, quam vocem nec sane Graeca agnoscunt.

est] Sic Berol., sed a secunda manu, deest in Vind. Mon., quamquam in Vind. prima manus supra lineam adscripsit *est.* Gr. ἐστί.

quae] *et quae* Berol. *et qui* Vind. Mon., ut tamen in Vind. secunda manus correxerit *que*; in Mon. deletae voci *et* inscriptum sit *est*. Vide notam superiorem. Gr. τὰ καλῶς ἐκβεβλημένα.

NOV. LXXIV. CAP. IV. illud] Ad marginem Berol. Mon. haec adscripta sunt: *quae sine dotalibus instrumentis nuptias contrahere possunt.*

maiestati] Sic Vind. Berol. *magestati* Mon.

legis] Antea Vulgo et in I. est *huius*, quod in Vind. Mon. Berol. desideratur, nec Graecis firmatur.

promulgatum est] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. διηγόρευται.

ipsis] Sic Mon. Berol. *ipsi* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἡμῖν αὐτοῖς.

eadem] Supra hanc vocem in Mon. a secunda manu scripta est vox *sunt*, quae Graecis non agnoscitur.

constituta] Sic Mon. Berol. *instituta* Vind. Gr. διατέτακται.

nuptiae et] Sic Berol. *etiam nuptiae et* Mon., sed voci *et* puncta subiecta sunt. Vind. *et nuptiae et*. I. *et nuptiae*. Vulgo *nuptiae etiam*. Gr. τοὺς νόμους καί.

extra] Supra hanc vocem in Mon. secunda manus adscripsit *et*.

documenta] Sic Vind. Berol. *instrumenta* Mon.

ex] Sic Vind. Berol. *et ex* Mon. Gr. ἐκ.

ratae] Sic Vind. Berol. *rata* Mon.

falsatis] Sic Vind., sed secunda manus supra syllabam *at* inscripsit syllabam *ti*. Berol. *falsitatis*, Mon. *falsitas*, quod secunda manus correxit *falsitatis*. Gr. νενοθευμένων.

completa] *completa est* I.

introeunt] *introeuntes* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I.; adhaesit enim huic voculae ultima syllaba sequentis vocis *testes*. Gr. παρίασι.

cohaerentem] I. subiicit *sibi feminam*.

istum illa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ista illum* Vulgo. Gr. καὶ τοῦτον ἐκείνη.

eis] *eis verbis* I.

non] Sic Berol. Antea in Vind. Mon. scriptum est *vero*, quod nec Graecis firmatur videturque prodiisse ex male intellecto siglo: ū, quod ad similitudinem sigli, quo *non* significatur, accedit.

existimavimus] Sic Vind. Berol. *extimavimus* I. *estimavimus* Mon. Gr. ᾠήθημεν.

diffinire] Sic Vind. Mon. Berol. *definire* Vulgo. Gr. διορίσαι.

et castitatis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etsi* Vulgo. Itaque interpres *εἰ* illud non videtur in contextu habuisse. Caeterum codicum lectionem si sequamur, parentheseos signa ponenda sunt, quae sane Vulgo desunt.

haec] Sic Mon. *hec* I. *huc* Vind. Berol. Gr. ταῦτα.

est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *esse* Vulgo. An interpres pro εἶναι habuit ἐστίν?

philosophiae] *filosophie* Mon. *phylosofie* Vind.

monentis] Sic Vind. Berol. *morientis* Vind., sed secunda manus corr. *monentis*. Gr. νουθετούσης. Quod Vulgo postea legitur *etiam*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. deest.

refrenantis; ut hi, qui hoc tali detinentur, se abstinebunt sermone ad eas, quas amant, quem eis non per blandimenta conferunt? denique in tantum etiam ante nos legislatores tales scierunt animorum affectus, ut etiam donationes constante matrimonio prohiberent, ut non concupiscentiae magnitudine victi, latenter paulatim coniuges semet ipsos sua privarent substantia. Haec ergo casta lege sancire bene se habere credidimus. §. 1. In maioribus itaque dignitatibus, et quaecunque usque ad nos est, senatores et magnificentissimos illustres, neque fieri haec omnino patimur, sed sit omnino et dos et antenuptialis donatio, et ad omnia, quae honestiora decet nomina. Quantum vero in militiis honestioribus et negotiis, et omnino professionibus dignioribus est, si voluerint legitime uxori copulari, et non facere nuptialia documenta, non sic quomodocunque et sine cautela effuse et sine probatione hoc aga-

ut] Sic Vind. Mon. Berol. Port. I. Trid. *unde* Hamb., dubitante tamen Os., Vulgo. Gr. *ὥστε*.

hi] Sic Vind. Mon. I. *hii* Berol. *ii* Vulgo.

hoc] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *τούτῳ*.

tali] Sic Vind. *tale* Mon., sed secunda manus correxit *tali*. Berol. *tale hoc*, sed secunda manus correxit *tali*. Interpres videtur habuisse *τούτῳ τοιούτῳ*.

se] Sic Hamb. I. *ei* Vind. Mon. Berol. Trid. Port. In Gr. medium est *ἀπέχοιντο*. Caeterum Vulgo antea est *quo*, quod cum in his, quos dixi, fontibus non sit, omittendum esse visum est. Certe interpres *τίνος* in Graecis non videtur legisse.

quem] Sic Mon. *quae* Port. Vind. I., quod etiam Vulgo est. Berol. Hamb. Trid. *que*, sed mutandum fuit propter Graecum *ὅπερ*, quod ad superius *ῥήματος* refertur.

eis] Sic Berol. *ei* Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *eis*. Gr. *αὐταῖς*.

non] Sic Vind. Mon. *n* Berol., sed punctis inferius subiectis. Gr. *αὐταῖς*.

scierunt] Sic Vind. Berol. *scietur* Mon., sed lineola ultimis tribus litteris superius iniecta. Atque his iisdem litteris etiam puncta a sec. manu subiecta sunt. Gr. *ἠπίσταντο*.

affectus] Sic Berol. *effectus* Vind. Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *διαθέσεις*.

ut non] Gloss. adnotavit: *alias deest non*.

latenter] Sic Berol. Vind., in quo quidem ultima syllaba a secunda manu scripta est. Mon. *lateater*, sed secunda manus imposuit *re*, ut significetur *latere*. Caeterum Contius ad marg.: *al. laterent paulatim coniuges semetipsos sua privare substantia*.

sua privarent] *sua privari* Vind. Mon. Berol. I., sed correctum est, ut in contextu. Vulgo Cont. *privarent sua*.

sancire] *scire* I.

lege] Sic Mon. Berol. *lex* Vind., quod secunda manus correxit *lege*. Gr. *σώφρονι νόμῳ*.

credidimus] *credimus* I.

NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 1. et quaecunque] Haec et quae sequuntur usque ad verba *illustres neque*, in Vind. tantum a secunda manu scripta sunt. I. *et quantum*.

usque ad] Sic Vind. Mon. *ad usque* Berol., sed priori voci *ad* puncta subiecta et supra lineam scriptum est *ad*.

nos est] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *no9 est* Berol. *nostros sunt* Vulgo. *nos et* Port. Cont. Non dubito interpretem habuisse *μέχρι ἡμῶν ἐστί*, itaque ea, quae sequuntur, pro appositione habuisse. Ad marg. Contius: *legend. ad nostros sunt senatores etc. quia Princeps se senatoribus connumerat*.

fieri] Hoc et quae sequuntur: *haec omnino patimur*, in contextu Vind. desunt, sed a secunda manu ad marginem adscripta sunt.

omnino] Sic Mon. Berol. *omnibus* Vind. Gr. *πάντως*.

antenuptialis] *annuptialis* I.

et] *etiam* I.

ad omnia] Sic Vind. Mon. Berol. Cont. Hamb. Trid. Port. I. Cont. ad marg.: *legendum ea*. Vulgo *alia omnia*.

negotiis] *in negociis* I.

professionibus] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antea positum est *in*.

voluerint] Sic Vind. Mon. Berol. *voluerit* I. Vulgo. An interpres habuit *βούλοιντο*?

nuptialia] Sic Mon. Vind. *nuptiali* Berol. Gr. *γάμων*.

quomodocunque] Sic Berol., sed ad priorem syllabam a prima manu adscriptum est *at. que*. Vind. *quomodo*, ubi sec. manus *cunque* adiecit. In Mon. post *qua modocunque* scriptum fuit *quocunque*, sed hoc secunda manus delevit. I. *quocunque modo*.

et sine] Sic Mon. Berol. Prior tamen

tur, sed veniat ad quandam orationis domum, et fateatur sanctissimae illius ecclesiae defensori, ille autem, adhibens tres aut quatuor exinde reverendissimorum clericorum, attestationem conficiat declarantem, quia sub illa indictione, illo mense, illa die mensis, illo imperii nostri anno, consule illo venerunt apud eum in illam orationis domum ille et illa et coniuncti sunt alterutri; et huiusmodi protestationem, si quidem accipere volunt aut ambo convenientes aut alteruter eorum, et hoc agant et subscribant ei et sanctissimae ecclesiae defensor et reliqui tres aut quantoscunque voluerint, non tamen minus trium, litteris hoc significantibus. §. 2. Si vero etiam hoc illi non egerint, ille tamen talem reponat chartam venerabilis illius ecclesiae defensor in eiusdem sanctissimae ecclesiae archivis, hoc est ubi venerabilia vasa servantur, praedictas subscriptiones habentem, ut reconditum sit hominibus ex hoc munimen, et non aliter videatur nuptiali affectu eosdem convenisse, nisi tale aliquid agatur, et omnino ex litteris causa testimonium habeat;

vox *et* in Vind. deest. Gr. *καὶ ἀναποδείκτως*.

agatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *agat* Vulgo. Interpres videtur legisse *πραττέσθω*.

sanctissimae illius ecclesiae] Sic Vind. Berol. *illius sanctissimae ecclesiae* Mon. I. Gr. *τῆς ἁγιωτάτης ἐκείνης ἐκκλησίας*.

adhibens] Sic Vind. *adibens* Berol. *adhibentes* Mon., ubi tamen secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *παραλαβών*.

reverendissimorum] *reverentissimorum* Vind. Berol.

attestationem] Sic Mon., sed tantummodo supra lineam scriptum est; *atestationem* Berol., *atestatioe* Vind., sed ut supra ultimas duas litteras lineola imposita sit. I. *atesttationem*.

indictione] *inditione* Vind. Berol. Mon., ut tamen in Vind. et Mon. supra litteram *t* a secunda manu littera *c* inscripta sit. Gr. *ἐπινεμήσεως*.

illa] Sic Mon. Berol. *illo* Vind.

illo] Sic Vind. Berol. *sub illo* Mon. I., quod Graecis non firmatur.

mensis] Sic Vind. Mon. *mensis nostri* Berol.

imperii nostri] Sic Vind. Ultima vox *nostri* in Berol. non est. Mon. *nostri imperii*.

venerunt] Sic Vind. Berol. *venerit* Mon., sed secunda manus correxit *vener.*, lineola tamen superius iniecta. Gr. *ἦλθον*.

apud] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ad* Vulgo.

illam] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem prior littera *i* a secunda manu adscripta est. Gr. *ἐν τῷδε*.

orationis] Sic Vind. Mon. *orois* Berol., sed lineola superius iniecta est. Gr. *εὐκτηρίῳ*.

ille] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu superius inscriptum est *et*, quod Graecis non firmatur. I. *et ille*.

illa] Quod Vulgo postea est *et*, deest in I.

coniuncti] Sic Vind. Mon. *convicti* Berol. Gr. *συνηρμόσθησαν*.

agant] Sic Vind. Mon. *agunt* Berol. Gr. *πραττέτωσαν*.

subscribant] Sic Vind. Mon. *suuscribunt* Berol. Gr. *ὑπογραφέτωσαν*.

tamen] Sic Mon. Berol. *tantum* Vind. Gr. *μέντοι*.

NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 2. si] Sic Mon. Berol. *sin* Vind.

etiam hoc] Sic Vind. Berol. *hoc etiam* Mon. I. Gr. *καὶ τοῦτο*.

egerint] Sic Vind. Mon. *egerunt* Berol. Gr. *πράξαιεν*.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon. Gr. *ἀλλά*.

talem reponat] *talem reponant* Berol., ut tamen penultimae litterae *n* punctum subiectum sit. Vind. *talem recipiat*. Mon. *reponat talem*. I. *talem proponat*. Gr. *τὸν τοιοῦτον ἀποτιθέσθω*.

chartam] Sic Vind. *cartam* Berol. I. Mon., in quo quidem sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *χάρτην*.

venerabilis] Sic Vind. Berol. *venerabilem* Mon., sed supra ultimam litteram sec. manus adscripsit litteram *s*. Gr. *τῆς σεβασμιωτάτης*.

illius] Sic Vind. Berol. *eiusdem* Mon. Gr. *ἐκείνης*.

ubi] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi a secunda manu adscriptum esse reperitur.

subscriptiones] Sic Mon. Berol. *suscriptiones* Vind.

hominibus] Sic Mon. *omnibus* Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. *τοῖς ἀνθρώποις*.

munimen] Sic Mon. Berol. *nom* Vind., lineola superius iniecta, sed secunda manus correxit *munimen*. Gr. *τὴν - ἀσφάλειαν*.

causa] *cause* I.

his ita gestis et nuptias, et ex eis sobolem esse legitimam. Haec autem dicimus, ubi non dotis aut antenuptialis donationis fit documentum; fidem enim in solis testibus suspectam habentes, ad praesentem venimus dispositionem. §. 3. Quisquis autem in abiecta degit vita, parvae quidem substantiae dominus consistens, in novissima vero vitae parte iacens, habeat etiam in his licentiam. Sed neque agricolas aut milites armatos, quos lex caligatos appellat, hoc est viliores et obscuriores, non perscrutamur, quibus civilium causarum ignoratio est, et solius circa terram operationis et circa bella concupiscentiae causa est studiosa et iuste laudabilis, sic ut in vilibus personis, in militibus armatis obscuris et agricolis licentia sit eis et non scripto convenire et matrimonia celebrare inter utrosque sintque filii legitimi, qui patrum mediocritatem aut militares vel rusticas occupationes et ignorantias adiuvent.

CAP. V. Quoniam autem interpellationibus, quae nobis fiunt sem-

et ex eis] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* deest in Mon., sed a secunda manu adscripta est. Gr. καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ.

dicimus] Sic Vind. Mon. *diximus* Berol. Gr. φαμέν.

antenuptialis] Sic Mon. Berol. *ante nuptias* Vind. Gr. προγαμιαίας.

donationis] Sic Vind. Berol. *donationem* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. δωρεᾶς.

fit] *sit* I.

enim] Sic Mon. Berol., in quo a secunda manu punctis subiectis notatum est. Deest in Vind., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. γάρ.

NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 3. degit] Sic Vind. *deget* Mon. I. *diget* Berol. Gr. διαζῇ.

consistens] Sic Vind. Berol. *consistentes* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. καθεστώς.

vitae parte] Sic Vind. Mon. *parte vite* Berol. I. Interpres τοῦ βίου videtur legisse pro τοῦ δήμου.

habeat] Sic Vind. Mon. *hat* Berol., lineola tamen superius iniecta, sed sec. manus correxit *hat*, lineola superius imposita. Gr. ἐχέτω.

agricolas] Sic Vind. *agricolam* Mon. Berol. Gr. γεωργούς.

armatos] Apud Port. subiicitur *et*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. non est, nec Graecis firmatur.

caligatos] Sic Vind. *calligatos* Berol. *coligatos* Mon., quod sec. m. correxit, ut in cont. Gr. καλιγάτους.

non] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., deest Vulgo.

ignoratio] Sic Vind. Mon. Berol. *ignorantia* I. Vulgo. Gr. ἀμαθία.

studiosa] Sic Mon., sed a secunda manu scriptum est. *studiose* Vind. Berol. Gr. πρᾶγμά ἐστι περισπούδαστον.

in milit.] Quod Vulgo anteponitur *et*, in Vind. Mon. Berol. I. deest.

eis] deest in I.

et non scripto] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo post *et* interpositum est *ex*. I. *etiam ex non*. Gr. καὶ ἀγράφως. Caeterum in Berol. vox *et* deleta est lineaeque a secunda manu inscriptum *ex*.

utrosque] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *alterutros* Vulgo I. Gr. ἀλλήλους.

sintque] Sic Vind. *sint* Mon. Berol., sed supra lineam in utroque vox *que* a secunda manu adscripta est. Gr. καὶ ἔστωσαν.

filii legitimi] Sic Vind. *legitimi filii* Mon. *filii matrimonii* Berol., in quo ultima vox deleta supraque lineam adscriptum est a sec. manu *legitimi*. Gr. οἱ παῖδες γνήσιοι.

qui] Sic Vind. Mon. *quia* Berol., quod sane cum Graecis non convenit.

mediocritatem] *mediocrem* Berol., quod secunda manus correxit *mediocritatem*. Vind. Mon. I. *aut mediocritatem*, quod Graecis non firmatur.

vel rusticas] Sic Vind. Berol. *aut rusticas* Mon.

occupationes] Sic Vind. Berol. *operationes* Mon.

ignorantias] Sic Vind. Berol. *ignorantias* Mon., sed circumflexus litteris *ig* impositus est. Ac supra litteras *at* secunda manus lineolam imposuit. Gr. ἀγνοίαις.

NOV. LXXIV. CAP. V. quoniam] Ad marginem Mon. Berol. haec adiecta sunt: *qui sunt legittimi filii vel naturales vel neutrum* (Mon. *neutram*) *eorum i. e.* (ultimae litterae *i. e.* desunt in Berol.) *ex dampnata copulatione.*

nobis] *a nobis* I.

fiunt] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est. Gr. τῶν γινομένων.

per, omnium tamen assidue mulieres audimus ingemiscentes et dicentes, quia quidam earum concupiscentia detenti ducant eas in domibus suis, sacra tangentes eloquia aut in orationis domibus iurantes, habituros se eas legitimas uxores, taliter eas habentes tempore multo, et forte suscipientes filios, deinde dum se satiaverint earum desiderio, aut extra filios aut cum filiis proiicientes de suis domibus, iudicavimus etiam hoc oportere sancire, ut, si mulier ostendere potuerit modis legitimis, quia secundum hanc figuram vir eam accepit domi, ut uxorem legitimam haberet et filiorum legitimorum matrem, nequaquam penitus licentiam ei esse hanc de domo praeter ordinem legis expellere, sed habere eam legitimam et filios suos ei esse; et illam quidem, si indotata sit, nostrae constitutionis uti bonis, quartam substantiae viri percipiens, sive expellatur, sive prius moriatur vir, non perscrutantibus nobis, sive repudio utens dimittat eam, sive etiam sine hoc; neque enim

omnium] Sic Vind. Berol. *omu* Mon., ut tamen ultimae litterae lineola superius imposita sit. Gr. πάντων.
tamen] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. δέ.
audimus] Sic Mon. *audivimus* Vind. Berol. Vulgo. Gr. ἀκούομεν.
ingemiscentes] Sic Vind. Mon., in quo secunda manus correxit *ingemescentes*, quod sane in Berol. est.
earum] Sic Mon. Berol. *eorum* Vind., quod sec. m. correxit, ut in cont.
ducant] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. ἀνάγουσιν.
eas] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ταύτας.
tangentes] Sic Vind. Mon. *tenentes* Berol., sed sec. manus scripsit *tangentes*. Gr. ἁπτόμενοι.
orationis] Sic Vind. Mon. *orois* Berol., lineola tamen superius iniecta. Vulgo *oratoriis*. Pro verbis *orationis domibus* I. habet *domibus orationis*.
iurantes] Sic Vind. Mon. *iuantes* Berol., sed prioribus litteris lineola superius imposita est.
habituros] Sic Vind. Berol. *abituros* Mon.
satiaverint] Sic Vind. Mon. *saciavit* Berol., ut tamen ultimis litteris *vit* circumflexus impositus sit.
earum] Sic Vind. Mon. *eorum* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont., quod quidem Graeca requirere videntur.
filiis] Postea Vulgo est *eas*, quod in Vind. Mon. I. deest, est autem in Berol., Graecis autem non firmatur.
proiicientes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *proiiciunt* Vulgo. Pro ἀποῤῥίπτουσι interpres videtur habuisse ἀποῤῥίπτοντες.
suis domibus] Sic Vind. Berol. *domibus suis* Mon.
modis legitimis] Sic Vind. Berol. *legitimis modis* Mon. Gr. τρόποις νομίμοις.
quia] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed circumflexo superius iniecto; secunda manus scripsit *q*,. Gr. ὅτι.
eam] Sic Mon. Berol. *earum* Vind., sed supra litteram *a* lineola superius posita est. Gr. ταύτην.
accepit] Sic Mon. Vind., in quo a secunda manu scriptum est. I. *acceperit*. Berol. *accip.*, sed ultimis litteris lineola imposita est. Gr. ἔλαβεν.
ut] Sic Vind. Mon. *aut* Berol., sed priori litterae *a* punctum subiectum est. Gr. ἐπὶ τῷ. Quod Vulgo et in I. postea est *eam*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. non est, nec sane Graecis firmatur.
ei esse] Sic Vind. Mon. Berol. *esse ei* Vulgo I. Gr. αὐτῷ καθεστάναι.
ei esse] Sic Berol. *esse ei* Vind. Mon. *esse* I. Gr. αὐτῷ καθεστάναι.
illam quidem si] Sic Berol. Vind. Mon., in quo subiicitur *quidem* ultimae voci. I. *illa siquidem*. Vulgo *illam siquidem*. Gr. ἐκείνην μὲν εἴπερ.
bonis] Sic Vind. Berol. *in bonis* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt. Gr. ἀπολαύειν ἀγαθῶν.
substantiae] Sic Mon. Berol. *substantiam* Vind. Gr. τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας.
percipiens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *percipientem* Vulgo. Interpres videtur legisse λαμβάνουσα.
vir] Sic Mon. Berol. *u* Vind., sed supra lineam littera *i* adscripta est, quod quidem totum punctis subiectis notatur. Gr. τὸν ἄνδρα.
dimittat] Sic I. *dimittet* Berol. Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Vind. *dimittens dimittatur*, sed prior vox a secunda manu punctis subiectis notata est. Gr. ἀποπέμψοι.
sive] Sic Vind. Berol. *sin* Mon., sed circumflexus supra lineam adiectus est. Gr. εἴτε.

verisimile est eum mittere repudium, qui et ipsas nuptias denegat. Sed si eam irrationabiliter expellat de domo, hoc ipsum sit adversus virum iusta causatio, et mulier hoc facto repudium ei mittat et exigat quartam, si uxor ostensa fuerit exstitisse, licet extra dotem convenerit, iuriiurando credens. Quid enim agat aliud, quae ad dotem non est idonea, quam ut semet ipsam sub omni dote contradat? §. 1. Sit autem et soboles legitima etiam invito patre. Qui enim ad hoc nuptias fecit et filios procreavit, ut mulier legitimorum ei filiorum fieret mater, non potest ex tali natos germine rursus ut naturales abiicere, neque quasdam postea forte nuptias post mortem uxoris aut repudium contrahens, eos, qui ex illis nascuntur nuptiis, velle habere solos esse legitimos, nisi eis etiam illi priores fuerint copulati, quorum similiter pater est, teste exsistente nuptiarum priorum quidem deo, secundarum autem lege. Eadem nobis lex pro cautela sit nuptias contrahentium, et si filii quidem ex talibus processerint nuptiis, erunt sui, et his legibus, quae sunt de suis positae, fruentur.

mittere] *remittere* I.

qui] Sic Mon. Berol. *ql.* Vind. Gr. τόν γε-ἐξαρνούμενον.

irrationabiliter] *inrationabiliter* Vind. Berol.

causatio] Sic Mon. Berol. *excuacto* Vind., sed lineola superius iniecta est, nisi quod litterae *xcu* a secunda manu scriptae sunt. Gr. αἰτία.

et] *tunc* I.

convenerit] Sic Vind. Berol. *conventus* Mon., sed secunda manus correxit *convenit*.

iuriiurando] Sic Vind. *iurisiurando* Berol., sed priori litterae *s* punctum subiectum est. Mon. *iusiurandum*, sed sec. manus correxit *iuriiurando*. Gr. τοῖς ὅρκοις.

idonea] *ydonea* I.

ipsam] Sic Vind. Mon. *ipsum* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἑαυτήν.

sub] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *cum* Trid. Port. *pro* Vulgo I. An fortasse ὑπὸ legit interpres pro ἀντί?

omni] Sic Vind. Mon. *di* Berol., sed lineola superius iniecta. Gr. πάσης.

contradat] Sic Mon. Berol. *contraxit* Vind. *credat* I. Gr. ἐπιδοῦναι.

NOV. LXXIV. CAP. V. §. 1. fecit] Sic Vind. Berol., sed supra lineam secunda manus virgulam posuit, qua re *fecerit* significari videtur. Mon. *fecerit*.

procreavit] Sic Vind. Berol., sed secunda manus virgulam superius imposuit. Mon. *procreaverit*.

ut] Sic Mon. *et* Vind. Berol., in quo utroque a secunda manu supra lineam adscriptum est: *ut*. Gr. ἐφ' ᾧ.

mulier] Sic Vind. Berol. *mulli* Mon., supra quam vocem secunda manus vocem *mulier* posuit. I. *mulieris*. Gr. τὴν γυναῖκα.

ei filiorum] Sic Vind. Berol. *filiorum ei* Mon. Gr. αὐτῷ παίδων.

fieret] Sic Vind. Mon. *fiet* Berol., sed supra litteram *e* lineola imposita est.

abiicere] Sic Berol. *abicere* Vind. Mon.

postea] Sic Vind. Mon. *posten uo* Berol., sed ultimis duabus litteris a secunda manu puncta subiecta sunt.

post] Sic Vind. Mon. *pt?* Berol., qua re Vulgo significatur *praeter*. Gr. μετά.

habere] Sic Vind. Port. Trid. *habebit* Berol. *habeb* Mon., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. Deest in Hamb., quod sane melius est, et Graecis admodum confirmatur.

solos] *eos solos* I.

eis] Sic Mon. Berol. *tis* Vind., quo deleto, secunda manus lineae imposuit, quod supra in contextu receptum est.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέν.

deo] Sic Berol. Mon. *de eo* Vind. Gr. θεοῦ.

autem] deest in I.

lex] Sic Mon. Berol. *lege* Vind., sed supra lineam secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὁ νόμος.

contrahentium] Quod Vulgo et in I. subiicitur *promulgata*, in Vind. Berol. Hamb. deest, nec sane Graecis firmatur, quod etiam ab interprete aliquo adiectum esse Os. recte vidit.

si] Sic Vind. Mon. *sci* Berol.

quidem] *quide* I.

his] Sic Vind. Berol. *huius* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν-νόμων.

fruentur] Sic Vind. *fruebuntur* Mon. Berol.

CAP. VI. Si quid autem praeter haec fiat, non tamen ex scripta procedat copulatione, erunt naturales, et quae a nobis largita sunt naturalibus, sive ex testamento sive ab intestato potientur. Eos enim, qui semel ex odibilibus nobis et propterea prohibitis nuptiis procedunt, neque naturales vocari, neque participanda eis ulla clementia est, sed sit supplicium etiam hoc patrum, ut agnoscant, quia neque quicquam peccatricis concupiscentiae eorum habebunt filii.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et ad hominum medelam et naturae plenitudinem per hanc legem statuta sunt, tua celsitudo manifesta faciat universis programmatibus positis, per quae omnibus lex erit aperta, cognoscentibus, secundum quem circa talia conversentur modum, et nostram consideravimus providentiam, quia omni occupationi alteri eorum utilitatem proponimus. *Dat. prid. Nonas *** CP. imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

NOV. LXXIV. CAP. VI. praeter] In Berol. Vind. signum est, quo haec praepositio designari solet. In Mon. Hamb. Trid. Port. I. est *post.*

haec] *hoc* I.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., lineola superius iniecta, qua re *tantum* significatur. Gr. *μέντοι.*

scripta] Sic Berol. *conscripta* Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. Vulgo. Crediderim antea aliquid excidisse, quod Gr. *ἐκ καταδεδικασμένης* suadet, et Heraldus animadvertisse videtur, qui scribi voluit *proscripta.*

procedat copulatione] Sic Vind. Berol. *copulatione procedat* Mon. Gr. *προέλθοιεν συναφείας.*

naturalibus] Sic Vind. Berol., sed in Vind. supra hanc vocem vox *de* posita est. I. *de naturalibus.* Mon. *temporalibus*, sed supra lineam scriptum est *naturalibus.* Gr. *τοῖς νόθοις.*

sive ab intestato] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *εἴτε ἐξ ἀδιαθέτου.*

odibilibus] Sic Berol. Mon. Vind., in quo syllaba *bi* a secunda manu scripta est. I. *odibilibus nuptiis.* Gr. *μεμισημένων.*

propterea] Sic Vind. Berol. *propteroea* Mon.

participanda] *participante* I.

clementia est] Sic Vind. Mon. *est clementia* Berol.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *καί.*

quicquam] Sic Vind. Mon. Berol. *quidquam* Vulgo I.

peccatricis] Sic Vind. *peccatrices* Mon. Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ἁμαρτανούσης.*

NOV. LXXIV. EPIL. igitur placuerunt] Sic Vind. Mon. *placuerunt igitur* Berol.

sunt] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est *sunt.*

programmatibus] *programatibus* Vind. Mon. *programmaticis* Berol. Gr. *προγραμμάτων.*

positis] Sic Vind. Berol. *propositis* Mon. I. Gr. *τιθεμένων*,

modum] Sic Vind. Berol. *mo* Mon., sed supra lineam secunda manus scripsit *at. modum.* Gr. *τρόπον.*

consideravimus] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *considerantes* Port. *consideramus* Berol. *considerantibus* Vulgo. Non dubito, quin interpres habuerit *ἐννοήσαμεν* loco vocis *ἐννοοῦσι.*

providentiam] Sic Vind. Mon. *per providentiam* Berol., sed ultimae litterae *m* punctum suppositum est.

omni] Sic Vind. Berol. *omnia* Mon.

proponimus] Sic Mon. Berol. *praeponimus* I. *imponimus* Vind., sed prioribus duabus litteris puncta supposita sunt. Gr. *προτίθεμεν.*

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. I. *datum* Ambras. Tota subscriptio in Mon, Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. non est.

prid.] Sic Ambras. *pd* Vind., sed priori litterae *p* littera *i* superius imposita, secundaeque litterae *d* circumflexus traiectus est. Bamb. D. I. 1. *pridie.*

Nonas] *Nonos* Ambras. Vind. *Non.* Bamb. D. I. 1. Quod postea lacunae signum posui, cum Vulgo sit: *Iun.*, factum est ideo, quod haec mensis designatio in neutro codd. mss. est. Quamquam vel totus contextus tale quid excidisse satis demonstrat.

CP.] *Constantinopolim* Ambras. Bamb. D. I. 1. *Const͞pol.* Vind. *Constantinop.* Vulgo.

imper.] *imp.* Ambras. Bamb. D. I. 1., sed ultimae litterae in utroque circumflexus impositus est. Vind. *impr.*, sed lineola superius iniecta.

DN.] *dnus* Ambras, circumflexo superius iniecto; *don* Vind., sed lineola superius imposita est. Bamb. D. I. 1. *dnnus.*

Iust.] Sic Ambras. Vind. *Iustinianus* Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

PP.] Sic Vind., deest in Ambras.

Aug.] Sic Vind. *a* Ambras., sed circumflexo superius inscripto.

LXXV.

GLOSS.

UT HI, QUI OBLIGATAS SE HABERE PERHIBENT RES MINORUM AUT OBLIGATI SUNT EIS, AD EORUM GUBERNATIONEM PENITUS NON ACCEDANT, ET CURATORES NULLO MODO SUSCIPIANT CESSIONES ADVERSUS EOS, QUORUM CURATIONEM AGUNT AUT EGERUNT: HAEC AUTEM GENERALITER VALEBUNT IN OMNI CURATIONE, IN QUIBUS PERSONIS LEGES CURATORES PRAEBENT: ET DE GUBERNATIONE PECUNIARUM COMPETENTIUM EIS, QUORUM NEGOTIA MINISTRENTUR, ET QUANDO EAS RECONDI AUT MUTUARI OPORTET, AUT REDITUS EX EIS COMPARARI.

Id. Aug. Ioanni p. p. secundo.

PRAEFATIO. Omnia quidem legislatori reipublicae in magna cura sunt, quemadmodum optime se habeant et peccandi nihil relinquatur praecipue autem instrumenta minorum, et quae circa eos est curatio,

XII.] Sic Ambras. *XIIII.* Vind. *duodecimo* Bamb. D. I. 1.

Ioanne] *Iohanne* Ambras. *Iohe* Bamb. D. I. 1., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. *Bilisario* Vind., quod Bieneri historia Novellarum p. 518. adnotare praetermisit.

V. C.] *vc* Ambras., sed circumflexo superius imposito. In Vind. Bamb. D. I. 1. est *vc*, sed circumflexo superius iniecto.

cons.] *cosl* Vind., ut tamen per litteram *s* circumflexus traiectus sit. Ambras. Bamb. D. I. 1. *ss*, sed lineola superius imposita.

NOV. LXXV. LXXV.] *R/. LXXV.* Vind., deest in Mon. Berol. utroque Bamb. et I. Ad marg. Berol. adscriptum est *const. II.*

hi] *hii* Berol. Mon. I.

perhibent] Sic Vind. Mon. Pro verbis *habere perhibent* I. habet *perhibent habere*. Berol. *proibent*, sed secunda manus scripsit *peribent*.

sunt] Sic Mon. Berol. *s* Vind., sed supra hanc litteram a secunda manu lineola posita est, qua re significatur *sunt*.

curatores] Antea Vulgo et in I. est *ut*, quod in Vind. Mon. Berol. desideratur.

nullo] Sic Mon. Berol. *nl* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

agunt] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed spatium vacuum in linea relictum fuit. Ad marginem Berol. scriptum *agunt*.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vel* Vulgo.

curatores] *curationes* I.

ministrentur] Sic Vind. *ministrantur* Berol. *ministrant* Mon. *administrantur* Vulgo I.

quando] Sic Mon. Berol. *qua* Vind., sed litterae *a* lineola superius imposita est, secundaque manus correxit *quando*.

recondi] Sic Vind. Mon. *reconda* Berol., sed qui circumflexus ultimae litterae *a* impositus est, eum secunda manus delevit, quae et scripsit *recondi*.

reditus ex eis] *redditus ex eis* Vind. Mon. *ex eis redditus* Berol., sed sec. manus correxit *ex eis redditus*. I. *ex his redditus*. Vulgo *ex eis reditus*.

comparari] In Vind. Berol. postea est *R/.*, qua re *Rubrica* significatur. Ad marginem Mon. scriptum est *const. II.*

id. Aug.] Sic Vind. *id. a* Berol. Ambras. Pist. *..d a.* Mon., ubi prima littera miniatori pingenda relicta fuit. I. *idem a.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Ioanni] *Iohanni* I. *Ioh* Mon. Vind. Berol., sed ut per litteram *h* circumflexus traiectus sit. Ambras. Pist. *io*, sed lineola superius iniecta est.

p. p. secundo] *ppro secdo* Vind., sed lineolis superius impositis. Mon. *pp. scdo*, Berol. *ppo scdo*, Pist. *pp. so*, Ambras. *pp.*, I. *praeposito secun.* Vulgo: *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. LXXV. PRAEF. peccandi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *peccati* Vulgo.

nihil] Sic Vind. Mon. *nicni* Berol., sed sec. manus scripsit *nichil*.

relinquatur] Sic Vind. Berol. *reliquer* Mon., sed lineola ultimae litterae imposita est, qua re significatur *reliquerunt*. Secunda tamen manus scripsit *relinquatur*.

eos] *eos sunt* I.

est curatio] Sic Vind. *curatio est* I. Berol. *est curatores est* Mon.

res est studiosa eis, qui proferendi leges a deo licentiam perceperunt, dicimus autem de eo, qui imperat. Multas itaque causas audivimus, ubi administrantibus curatoribus cessiones factae sunt adversus minores, sive impuberes sive puberes quidem, in secunda tamen aetate constitutos, et mox efficiuntur eorum domini facultatum, ut non exsistentia forsitan debita subeuntes, aut parvo pretio cessiones accipientes eorum, quae sunt undique fragiles, aut etiam celantes desuscepta exsistentia in minorum rebus, et ita cessiones accipientes et secundum multas et plures occasiones. Quid enim homo ad malitiam semel declivus non adinveniat, ut minorum res proprias faciat?

CAP. I. Haec omnia lege corrigere volumus et praecipue illud, ut, si quis obligatum habuerit minorem aut eius res, hunc non omnino ad curationem eius, vel si a legibus vocetur, accedere. Quid enim non agat pro se, dominus eiusdem exsistens et adversarii rerum detentator effectus? Propter haec enim et illud sancimus, ut, si apertissime ma-

res est studiosa] Sic Vind. Mon. *studiosa* Berol., reliquis omissis. Vulgo *studiosa cura est.*, I. *res studiosa.* Gr. πρᾶγμά ἐστι περισπούδαστον.

proferendi] Sic Vind. Mon. *proferenda eis* Berol., sed ultimae voci puncta subiecta sunt secundaque manus correxit *proferendi*. Gr. τοῦ νομοθετεῖν.

perceperunt] Sic Vind. Mon. *praeceperunt* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. λαβοῦσι.

imperat] Sic Vind. Mon. *imperant* Berol. Gr. τῷ βασιλεύοντι.

administrantibus] Sic Vind., ut tamen syllabae *tibus* a secunda manu scriptae sint. Mon. Berol. *aministrantibus.*

curatoribus] Sic Vind. Mon. *curatoibus* Berol., sed litteris *oi* lineola superius imposita est, secundaque manus litterae *t* punctum supposuit.

cessiones] Sic Vind. Mon. *et cessiones* I. *ceissios* Berol., lineola ultimae syllabae imposita. Contra litterae *i* punctum subiectum est. Gr. ἐκχωροῦνται.

adversus] Sic Mon. Berol. *adversum* Vind.

sive impuberes sive puberes] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *sive puberes sive impuberes* Hamb. I. Vulgo. Gr. εἴτε ἀνήβων εἴτε ἐφήβων.

facultatum ut non] Sic Mon. I. Vind., in quo quidem haec omnia a secunda manu scripta sunt. Berol. *facultatum ut uo,* sed lineola ultimis litteris imposita est, ut tamen ex *uo* secunda manus effecerit *non*. Vulgo *facultatum aut non,* quod sane correctum est ex Graecis.

forsitan] Sic Vind. Mon. *forsan* Berol.

pretio] Sic Vind. Mon. *pcio* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

celantes] Sic Vind. Berol. *cellantes* Mon., sed litterae priori *l* puncta subiecta sunt.

accipientes et] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I., deest apud Port. Vulgo. Gr. καί.

quae sunt] In Gloss. sic adnotatum est: *alias q̄ minores et est plana.*

et plures] Sic Vind. Berol. Hamb. *ne plures* Mon., sed syllabae *ne* puncta subiecta supraque lineam adscriptum est *et*. In Trid. Port. *pluresve.*

homo] Sic Vind. Mon. *ho* Berol., sed lineola superius iniecta est.

malitiam] Sic Vind. Berol. *militiam* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. κακίαν.

declivus] *declivius* Mon. *deditus* Vind. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ἐκκλίνας. An legendum *declinans?*

ut] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu haec vox lineae imposita est.

faciat] Sic Berol. *efficiunt* Mon., sed secunda manus correxit, ut in contextu. Vind. *facit*, sed secunda manus correxit, ut in cont.

NOV. LXXV. CAP. I. aut] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est *aut*. Gr. ἤ.

non omnino] Sic Mon. Berol. *non omino* Vind. *omnino non* Vulgo. *non animo* I. Gr. μηδὲ παριέναι παντελῶς, quod κατὰ πόδα versum est.

dominus] Sic Mon. Berol. In Vind. tamen antea intrusum est *vel*, quod nec Graecis firmatur, ideoque omittendum fuit.

detentator] Sic Mon. Berol. *detemptor* Vind., sed supra hanc vocem secunda manus syllabam *ta* posuit.

effectus] Quod Vulgo et in I. antea est *nuper*, in Mon. Berol. Vind. non est, nec sane Graecis firmatur, ideoque omittendum fuit.

haec] Sic Berol. *hoc* Vind. Mon. I. Gr. ταῦτα.

manifestus] Sic Vind. Mon. Berol. In

nifestus est, quia is, qui fit administrator, ipse est iuri minoris obnoxius, neque ipse curator erit, necubi aut cautionem furetur aut alias probationes, quae erant minori, corrumpat, et curatio fiat ei interitus rerum propriarum. Hoc itaque lege acutissima colligetur, ut nullus eorum, qui obligatas habere perhibent res defuncti ipsumque minorem et eius res, aut etiam qui aperte obligatus exsistit, ad curationem eius accedat, neque habeat licentiam tale aliquid agere.

CAP. II. Sed et si quis iam curam gerens obligatum sibi effectum habeat minorem, in se forsan hereditate perlata cuiuspiam, qui minorem habuit obligatum, aut alia huiusmodi occasione, non iam solum eum esse fidelem ad impuberum aut adolescentium curam, sed coniungi tutorem alterum aut curatorem (hoc quod in plurimis legum casibus invenimus) ut custodiat ille, ne fiat adversus adolescentem aut eius substantiam ab eo, qui habet eum obligatum, in medio ulla malignitas; sed hoc ipsum

Mon. tamen sec. manus correxit, ut in cont. Vulgo I. *manifestum.* Gr. *δῆλός ἐστιν.*

is] Sic Vind. *his* Mon. Berol., sed priori litterae *h* punctum subiectum est.

fit] Sic Berol. Hamb. Trid. *sit* Vind. Mon. Port. Gr. *γινόμενος.*

administrator] *amministrator* Berol.

est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum est.

iuri] Sic Vind. Mon. *ius* Berol., sed lineola superius imposita, ultimaeque litterae *s* punctum subiectum est. An legi voluit *iuribus?* Gr. *τοῖς δικαίοις.*

necubi] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus supra lineam adscripsit *alicubi.* Gr. *μήποτε.*

probationes] Sic Vind. Berol. *prodationes* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ἀποδείξεις.*

erant] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam id impositum est. Gr. *οὔσας.*

minori] Sic Berol. Hamb. *minoris* Vind. Mon. Trid. Port., quod etiam Vulgo est. I. *in minori.* Gr. *τῷ νέῳ.*

corrumpat] *corrumperet* I.

curatio] Sic Vind. Mon. *cura* Berol., sed ultimae litterae *a* circumflexus impositus est, sed secunda manus adscripsit *to*, lineola tamen superius imposita. Gr. *ἡ κηδεμονία.*

et curatio] *curatio* I.

fiat ei] Sic Vind. Berol. *ei fiat* Mon. Gr. *γένοιτο τούτῳ.*

interitus rerum] Sic Mon. *rerum interitus* Vind., quod etiam Vulgo est. Vocem *rerum* Berol. post verbum *propriarum* posuit, I. plane omisit.

hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. *hac* I. Gr. *τοῦτό τε.*

acutissima] Sic Hamb. Trid. Port. I. *accutissima* Vind. Mon. Berol. *tutissima* Vulgo, quod correctum ex Gr. *ἀσφαλεῖ.*

colligetur] *coligetur* Vind. Mon. *lege colligetur* Berol., sed priori voci *lege* puncta subiecta sunt.

obl. habere perhibent] Sic Vind. I. Berol., in quo quidem est *peribent*, Mon. *habere phibet oli obligatos*, sed sec. m. corr. *perhibent*, litterisque *oli* puncta subiecit. Vulgo *obligatas perhibent habere.*

ipsumque] *ipsum* I.

habeat licentiam] Sic Vind. Berol. *licentiam habeat* Mon., in quo ultima vox a secunda manu scripta est. Gr. *ἔχειν παῤῥησίαν.*

NOV. LXXV. CAP. II. gerens] *agens* I.

obligatum] Sic Mon. Berol. *obligat* Vind., sed supra ultimam syllabam *at* lineola superius posita est. Gr. *ὑπεύθυνον.*

habeat] *habet* I.

perlata] Sic Mon. Berol. *prolata* I. Vind. Gr. *κατενεχθέντος.*

habuit] Sic Mon. Berol. *habu't* Vind. *habuerit* I. Gr. *εἶχε.*

aut] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem priori litterae *a* iam prima manus punctum subiecit. Gr. *ἢ.*

eum] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *αὐτόν.*

adolesc. curam] Sic Mon. Berol. *curam adol.* Vind. Gr. *τῶν νέων κηδεμόνα.*

plurimis] *pluribus* I.

adversus] *adversus eius* I.

adolescentem] Sic Vind. Mon. *olescentem* Berol., sed supra priorem litteram a sec. manu adscriptum est supra lineam *ad.*

habet eum] Sic Vind. Mon. Berol. *eum habet* Vulgo. Gr. *κτησαμένου τοῦτον.*

hoc ipsum] Sic Berol. I. Mon., ubi tamen secunda manus ex *hoc* effecit *haec.* Vind. *h ip*, sed ut cuique ex his litteris circumflexus impositus sit, qua re videtur significari *haec ipsa.* Gr. *αὐτὸ τοῦτο.*

observet, et iusiurandum iurans in ordinatione, quia hoc custodiet, etiam eam, quae ex proditione ad curatorem poena est, reformidans.

CAP. III. Ut autem non demus recusationem omnibus hominibus tutelae vel curae, si dicant, quia obligatas habent res adolescentium aut aperte obligati sunt, sancimus, si quis dixerit obligatum se habere minorem aut eius res aut minoris parentes, mox ostendere hoc ipsum recusationis tempore apud eum, qui dedit curatorem, et absolvi, aut si incertum est hoc, praebeat ad sancta eloquia iusiurandum, quia ex veritate obligatum eum se habere credens recusat, et si hoc factum fuerit, tutelam non contingere, neque curam, sed eum ab ea re procul expelli, ne ex hoc ipso hostem et non curatorem adolescentulo praebeamus.

CAP. IV. Sin vero tacuerit in initio hoc et factus fuerit curator, sciat, omni actione adversus minorem, si vera fuerit, se casurum, propter quod ex studio adversus hanc nostram legem firmetur. Sed si quis aperte obligatus exsistens tacuerit, sciat etiam iste, quia sustinebit poenam, quo non possit redhibitionibus aut aliis solutionibus debiti se miscere, tempore curationis forsan arte compositis.

et iusiurandum] Sic Vind. *eiusque iurandum* Berol., sed supra syllabam *iur* a secunda manu positum est *ius*. Caeterum Mon. I. *iusiurandum* habet. Gr. ὅρκον τε. Os. coniicit *iusque iurandum* vel *atque iusiurandum*.

iurans] Sic Vind. Mon. *iuans* Berol.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.

curatorem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *concuratorem* Vulgo. Interpres non iam συγκηδεμόνα, sed κηδεμόνα legisse videtur.

poena] *penam* I.

NOV. LXXV. CAP. III. demus] Sic Vind. Berol. *damus* Mon. Gr. ἵνα – δῶμεν.

habent] Sic Vind. Berol. *habeant* Mon. Gr. ἔχουσι.

adolescentium] Sic Berol. *adolescentum* Vind. *adhulescentium* Mon., sed litterae *d* puncta subiecta sunt. Gloss. *alias minorum, alias adolescentium.*

dixerit] *pixerit* I.

aut minoris] Sic Vind. Berol. Hamb. I. Mon., in quo quidem ad marginem haec a secunda manu adscripta sunt: *aut se minori.* Trid. Port. Vulgo *aut etiam minoris.* Gr. ἢ τοὺς τοῦ νέου γονεῖς.

parentes] Sic Vind. Mon., in quo quidem sec. manus corr. *parentis.* Berol. *parentis.* Gr. γονεῖς.

ostendere] Sic Berol. Mon. *ostendet* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Gr. δεικνύναι.

contingere] Sic Vind. Berol. *contingnere* Mon., sed secundae litterae *n* puncta supposita sunt.

re] Sic Vind. Berol. *res* Mon., sed litterae *s* puncta subiecta sunt.

adolescentulo] Sic Vind. Berol. *adhulescentulo* Mon., sed litterae *d* puncta subiecta sunt. I. *adolescenti.*

NOV. LXXV. CAP. IV. sin] Sic Mon. Berol. *si* Vind. Vulgo I.

in initio hoc] Sic Vind. *initio hoc* Berol. *hoc in initio* Mon. Gr. τὴν ἀρχὴν τοῦτο.

si vera] Sic Vind. Berol. *siu* Mon., sed lineola superius imposita, quamquam secunda manus ibi correxit *si vero.* Gr. εἰ καὶ ἀληθὴς.

fuerit] Sic Mon. Berol. *fuit* Vind. Gr. γένοιτο.

propter] Vulgo et in I. subiicitur *hoc,* quod in Vind. Mon. Berol. non est; quamquam in Vind. Mon. sec. m. supra lineam apposuit *hoc*, in Berol. *haec.* Quod tamen nec Graecis firmatur.

quod] Sic Mon., deest in Berol. Vind., in quo quidem secunda manus hanc vocem lineae imposuit.

nostram legem] Sic Mon. *legem nostram* Vind. Berol. I. Fortasse vox *nostram* glossae locum obtinet, quae nec Graecis confirmatur.

firmetur] Sic Vind. *firmt* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexi impositi sunt, sed sec. manus correxit *firmetur.* Berol. *firmtur*, sed litterae *m* lineola superius imposita est.

iste] Sic Vind. Berol. *ipse* Mon. Gr. οὗτος.

quo] Sic Vind. Berol. Mon., sed in Vind. supra lineam scriptum est *ut.* Vulgo I. *quod.*

redhibitionibus] *redibitionibus* Vind. Mon. Berol. I.

miscere] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *eiicere* Vulgo. Pro ἐκβάλλειν interpres videtur habuisse ἐμβάλλειν.

arte] Sic Vind. Mon. *ar* Berol., sed secunda manus adscripsit *te.* Gr. τετεχνασμέναις.

compositis] Sic Mon. Berol. *composites* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.

CAP. V. Quod si quis, sicuti dictum est, factus curator deinde minoris res fuerit perscrutatus, et cessiones in semet ipso aut per donationem aut per venditionem aut alio quolibet egerit modo, sciat, omnino infirmum esse, quod ab eo fuerit factum, et neque per se, neque per interpositam personam tale aliquid agi, sed undique invalida haec talia fieri, tanquam si neque ab initio facta fuerint. Manifestum namque est, quia, si in talem cogitationem inciderit, omnia agi et disponi ad interitum quidem suae animae, et ad rerum, quae eius quasi videntur, utilitatem. §. 1. Et non solum donec fuerit curator, prohibemus eum ab huiusmodi cessione, sed neque postea gerere concedimus, ne forsan hoc considerans abscondat rem et praeordinans illud male, postmodum, dum a cura cessaverit, et latere fecerit, quod maligne egit, forte tunc iam non curator exsistens, cessionem accipiat, et rem maligne disponat. Etiam tunc enim infirmum esse volumus quod agitur, et non posse ullam actionem valere cessam adversus eum, cuius prius curam administraverat, sed pro non facto id esse, et lucrum fieri adolescenti, licet cessio pro veris causis facta sit, non ut remeet rursus ad eum, qui cessit,

NOV. LXXV. CAP. V. PR. minoris] Sic Mon. Berol. *res minoris* I. *minores* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τοῦ νέου.

res] Sic Mon. Berol., deest in I. Vind., sed sec. manus hanc vocem lineae imposuit. Gr. πράγματα.

fuerit] Sic Vind. Berol. *fuerint* Mon. Gr. περιεργάζοιτο.

semet ipso] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Port. *semetipsum* Trid., quod etiam Vulgo legitur.

aut per venditionem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἢ κατὰ πρᾶσιν.

namque est] Sic Vind. I. *namque haec est* Berol., sed voci *haec* puncta subiecta sunt. Vulgo *est namque*.

agi et disponi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *aget et disponet* Vulgo. Nisi fallor, interpres legit πράττεσθαι καὶ διοικεῖσθαι.

ad] Sic Vind. Mon. *et* Berol. *et ad* Trid. Hamb. I. Gr. πρός.

quidem] Sic Berol. Vind. Mon. Hamb. Deest in Trid. Port. Vulgo I. Gr. μέν.

suae] Sic Mon. Berol. *sue* Vind., deest in I.

animae] *animae suae* I.

eius] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu sequenti voci impositum est. Gr. αὐτοῦ. Pro verbis *eius quasi* I. habet *quasi eius*.

NOV. LXXV. CAP. V. §. 1. huiusmodi] Sic Berol. *hac huiusmodi* Mon. *hac* I. *hec huiusmodi* Vind., sed ut priori voci *hec* puncta subiecta sint. Gr. τῆς τοιαύτης. An credendum, interpretem dubitasse, num *hac* (ταύτης), an *huiusmodi* (τῆς τοιαύτης) scribendum fuerit, quare utramque lectionem coniunxisse dicendus sit?

ne] *neque* I.

postmodum] Sic Vind. Berol. *postmo* Mon. Gr. ἔπειτα.

dum] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐπειδάν. An ab initio scriptum fuit *cum*?

quod] Sic Vind. Mon. *qui* Berol. Gr. τὸ κακουργηθέν.

egit] Sic Vind. Mon. I. *egerit* Vulgo Berol.

tunc iam] Sic Vind. Mon. Hamb. Berol. *iam nunc* Port. Vulgo. *etiam tunc* Trid. I. Gr. ἴσως τηνικαῦτα οὐκ ἔτι.

etiam tunc enim] Sic Berol. *etenim tunc* Mon. *tunc enim* Vind. I. Vulgo. Gr. καὶ τηνικαῦτα γάρ.

administraverat] Sic Mon. *ministraverat* Vind. *administraverit* I. *ministuat* Berol., sed litteris *u* et *t* circumflexi impositi sunt.

pro non] Sic Berol. Vulgo. *non profecto* I. *non pro non* Mon., sed priori voci a secunda manu in Mon. puncta subiecta sunt, quae eadem manus secundam vocem *non* delevit. Vind. *non pro*. Sed vulgaris lectio magis ad similitudinem Graecorum ἀντὶ μηδὲ γεγονότος accedit.

facto] deest in I.

esse] *esset* I.

adolescenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adolescentis* Vulgo. Gr. τῷ νέῳ.

cessio] Quod Vulgo antea est *haec*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, quamquam Trid. Port. habent. Omittendum sane fuit, quia in Graecis est: τὰ τῶν ἐκχωρήσεων.

pro veris] Sic Vind. Mon. *pro ve* Berol., sed secunda manus ad finem apposuit litteras *ris*. Gr. ἐπ' ἀληθέσιν.

causis] Sic Vind. Mon. *causas* Berol., sed sec. m. corr., ut in cont. Gr. αἰτίαις.

remeet] Sic Mon. *remehet* Vind. *reme*

tanquam si nihil quasi in medium contra legem visum fuerit actum, sed cadat ab eis, quae exinde sunt quaesita, propter transgressionem nostrae legis, et haec minorem lucrari. Nam si non hanc imposuerimus poenam, facilia erunt ea, quae sunt malignitatis, et eum, qui cessit, faciet iterum movere, et per medium ea, quae sunt cessionis, recipiet, legem per suam malignitatem circumveniens. Et haec dicimus in omni curatore, in quibus omnino curas aliquorum introducunt leges, prodigorum forte aut furiosorum aut amentium aut si quid aliud lex iam dixit, aut si quid inopinabile natura adinvenerit.

CAP. VI. Quoniam autem videmus curatores, quicunque dei memoriam habent, ad curam difficulter accedere (nam plurimis volentibus ea, quae minorum sunt, impie in se vertere, amabilis est res et appetibilis), videmus autem praecipue difficilem esse curatorum causam propter foeneratorum necessitatem, sancimus, nullam necessitatem ex legibus esse curatoribus minorum pecunias foenerare, sed caute reponere atque servare, quoniam melius est in antiquis eis tutamen manere, quam usurarum appetitione etiam antiqua pecunia cadere, et periclitari quidem curatorem, si non mutuaverit, rursus autem, si mutuaverit, periculum sustinere, facto forsan in debitis detrimento. Sin vero ipse sponte mutuare voluerit sub obligatione forte pignorum aut sub aliis, quae putantur indubitata, cautelis, tunc habeat quidem duorum mensium per

Berol., sed secunda manus addit *et.* Gr. ἐπανελθεῖν.

exinde] Sic Vind. *exinde ex hoc* Mon. Berol. I., unde facile dictu est, ex quo Vulgatum *ex hoc* ortum sit. Gr. ἐκεῖθεν.

haec] *hoc* I.

imposuerimus] Sic Berol. *inposuerimus* Mon. *interposuerimus* Vind. Gr. ἐπιθείημεν.

curatore] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Port. *curatione* Trid. Gr. κηδεμόνος παντός.

introducunt] *introducant* I.

si quid] Sic Vind. Mon. *si quis* Berol. Gr. εἴ τι.

aliud] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἕτερον.

lex iam] Sic Vind. *iam* Mon. Berol. *iam lex* I. Vulgo. Gr. ὁ νόμος - ἤδη.

dixit] Sic Vind. Berol. *dixerit* Mon. Gr. εἶπεν.

adinvenerit] Sic Mon. Berol. *advenerit* Vind. Gr. ἐξεύροι.

NOV. LXXV. CAP. VI. plurimis] Sic Vind. Berol. *pluribus* Mon. Gr. τοῖς πολλοῖς.

minorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *minorem* Vulgo, ni fallor, ex errore typographi. Gr. τῶν κηδεμονευομένων.

appetibilis] *adoptabilis* I.

difficilem] Sic Vind. Mon. *difficile* Berol., quod tamen secunda manus correxit, ut in cont.

esse] deest in I.

foeneratorum] Ad marginem Contius *al. foenerationum.* Pro δανεισμάτων interpres videtur legisse δανειστῶν.

atque servare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et reservare* Vulgo Port. *et servare* Trid. Hamb. Gr. καὶ φυλάττειν.

est] Sic Mon. Vind. Berol., qui non habet, quod Vulgo et in I. subiicitur *eis*, quod quia Graecis non firmatur, omittendum esse visum est. Trid. Hamb. *eius.*

eis] Sic Vind. Mon. Berol., quod Vulgo et in I. deest. Gr. ἐπὶ τοῖς ἀρχαίοις αὐτοῖς.

tutamen] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu adscriptum est. Gr. ἀσφάλειαν.

appetitione] *apetitione* Vind. *appellatione* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐφέσει.

cadere] Sic Vind. Berol. *tradere* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐκπεσεῖν.

non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu adscriptum est. Gr. μή.

mutuaverit] Sic Berol. *mutaverit* Vind. Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. δανείσοι.

forsan] Sic Vind. Mon. *forsitan* Berol.

sin] Sic Vind. *si* Mon. Berol. I.

ipse sponte] Sic Vind. Berol. *sponte ipse* Mon. *sponte* I. Gr. αὐτὸς ἑκών.

putantur] Sic Mon. Berol. *deputantur* Vind. Gr. ταῖς - νομιζομέναις.

indubitata] Sic Vind. Mon. Berol. I. *indubitatae* Vulgo.

cautelis] Sic Vind. Mon. *cautel* Berol., sed litterae *l* circumflexus traiectus est. Gr. ἀσφαλείαις.

habeat] Sic Vind. Berol. *habet* Mon. Gr. ἐχέτω.

singulos annos inducias (hoc quod leges laxamentum vocant), sciat autem mutui periculum ad se omnino venturum.

CAP. VII. Si vero habeat reditus sufficientes is, cuius cura administratur, eos expendat; sin vero plus sunt, quam sufficiat, quod plus est, reponat. Quodsi mobilis forte eius, cuius cura administratur, substantia est, tunc illud solum mutuare curator cogatur, quantum ad dispensationem sufficiet adolescenti eiusque rebus, quod vero plus est, caute recondatur. Licebit autem ei cum omni subtilitate perscrutari, si aliquos forsan invenire caute potuerit reditus, et comparare minori ex abundantibus pecuniis, modicis functionibus publicis obligatos, venditorem vero habentes idoneum et opulentos reditus exsistentes. Damus enim ei licentiam et hoc agere, scienti, quia, si quid horum neglexerit, huius emtionis ipsum respiciet periculum.

CAP. VIII. Si vero tantum solummodo sit minoris aurum, cuius usurae vix eum et, qui eius sunt, pascere et aliquam aliam ei praebere vitae dispensationem sufficiant, tunc necessitatis ratio nos etiam ad hoc vocat, ut curatores respicientes ad deum ita faciant gubernationem, tan-

annos] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus lineae imposuit *annos*. Gr. ἔτος.

hoc quod] Sic Vind. Mon. *hoc quidem* I. *quod* Berol., sed sec. manus supra lineam posuit vocem *hoc*. Gr. τοῦτο ὅπερ.

sciat] Sic Mon. Berol. *sciant* Vind. Gr. ἴστω.

ad se omnino] Sic Vind. Mon. Berol. *omnino ad se* Vulgo I. Gr. ἐφ' ἑαυτὸν πάντως.

NOV. LXXV. CAP. VII. reditus] *redditus* Vind. Mon. Berol. I. Quod in Mon. postea statim subiicitur *omnino*, in Vind. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

is] Sic Vind. Mon. *his* Berol., sed priori litterae *h* punctum subiectum est. Gr. ὁ κηδεμονευόμενος.

administratur] Sic Vind. Mon. *amministratur* Berol.

sin] Sic Vind. Mon. *si* Berol. I.

sunt] Sic Vind. *sint* Mon. Berol. Pro verbis *plus sunt* I. habet *sunt plus*. Gr. εἰσί.

sufficiat] Sic Vind. Berol. Trid. Port. *sufficiant* Hamb. I. *suficiat* Mon.

reponat] Sic Vind. Mon. Berol., sed Contius ad marg. *al. reponatur*.

quodsi] Sic Vind. Mon. *quam si* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. εἰ δέ.

mobilis forte] Sic Mon. Berol. *forte mobilis* Vind. Pro πολλάκις interpres videtur legisse τυχόν.

eius] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *eius*. Gr. τοῦ κηδεμονευομένου.

administratur] Sic Vind. *amministratur* Berol. *ministratur* Mon.

mutuare] Sic Vind. Mon. *mutare* Berol., sed secunda manus supra litteram *a* posuit litteram *u*. Gr. δανείζειν.

dispensationem] Sic Vind. Berol. *dispentilationem* Mon., sed litteris *ti* puncta inferius subiecta sunt. Glossa adnotavit: *ad dispensationem*] *alias ad dispositionem*. Gr. πρὸς τὴν διοίκησιν.

sufficiet] *sufficiat* I.

adolescenti] Sic Vind. Berol. *adolenscenti* Mon.

quod] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τὸ δὲ περιττόν.

reditus] Sic Vind. *redditus* Mon. Berol.

abundantibus] *habundantibus* Vind. Mon. Berol. I.

functionibus] Sic Vind. Mon. *funccionibus* Berol.

habentes] *habentem* I.

idoneum] Sic Vind. Mon. *ydoneum* Berol. I.

reditus] Sic Vind. *redditus* Berol. Mon.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus correxit *quia*. Gr. ὡς.

huius] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. *huiusmodi* Vulgo. Gr. ταύτης.

emtionis] Sic Vind. Berol. *eptionis* Mon. Gr. ἀγορασίας.

NOV. LXXV. CAP. VIII. si] *sin* I.

aurum] *auri* I.

qui eius] Sic Vind. *quae eius* Mon. *q̄ iusa* Berol., sed secunda manus ex *iusa* facit *eius*. Gr. τοὺς αὐτοῦ.

pascere et] Sic Mon. Berol. *pascerent* Vind., sed supra litteram *t* secunda manus litteram *t* posuit. Gr. τρέφειν.

sufficiant] Sic Mon. *sufficiat* Vind. I. Berol., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont.

ad hoc vocat] Sic Vind. Mon. *hoc advocat* Berol. Gr. πρὸς τοῦτο καλεῖ.

deum] *eum* Vind. Mon. Berol. I. Sed facillima correctio est ex Graeco θεόν.

tanquam] Sic Vind. Berol. *taquam* Mon. Gr. ὡς ἄν.

quam in suis rebus. Etenim volumus, dum celebratur decretum, quod tradit curam ei, qui ad eam accedit, etiam iusiurandum eum dicere sacrosancta evangelia tangentem, quia per omnem pergens viam utilitatem adolescentis aget. Quod tamen non excipiet eum a ratiociniis, neque a legis ordine, sed cautiorem faciet ad rerum gubernationem, timentem semper circa eas propter iurisiurandi memoriam factam. Haec a nobis lex pro cautela sit posita horum, qui curatoribus indigent. Si quid et aliquid adinvenerimus, neque hoc lege complecti pigebimus, ut per omnia patres eorum, qui sibi auxiliari nequeunt, exsistamus.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae visa sunt nobis, edictis per provincias, quibus praeest, utens, omnibus faciat manifesta, ut nullum lateant, quae a nobis pie et pro subiectorum providentia sancita sunt. *Dat. Kal. Iun. CP. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

etenim] Sic Mon. Berol. *atenim* Vind. Gr. καὶ γάρ.

tradit] Sic Berol. *tradidit* Vind. *tradid* Mon., sed per ultimam litteram *d* circumflexus traiectus est, qua re *tradidit* significatur. Gr. παραδιδοῦσι.

etiam] *et* I.

accedit] Sic Vind. Mon. *qaccedit* Berol., sed priori litterae *q* punctum subiectum est. Gr. παριόντι.

dicere] Sic Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *deducere*. Vind. *decere*, quod tamen sec. manus correxit *ducere*.

sacrosancta] In Berol. I. subiicitur *dei*, quod etiam Vulgo est, Graecis tamen non firmatur, nec sane in Vind. aut Mon. apparet.

quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed secunda manus correxit *quia*. I. *qui*. Gr. ὡς.

adolescentis] Sic Mon. Berol. *adulescentis* Vind., sed supra litteram *u* littera *o* inscripta est.

aget] *ag* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. Mon. *agit*, sed secunda manus correxit *aget*. Gr. πράξει.

tamen] Sic Vind. *tantum* Mon. Berol.

ratiociniis] Sic Vind. Mon. *rociociniis* Berol., sed priori litterae *o* a secunda manu littera *a* imposita est.

cautiorem] *cautionem* Trid. I. Gr. ἀσφαλέστερόν τε.

faciet] Sic Vind. Mon. *faciat* Berol. Gr. ποιήσει.

eas] Sic Mon. Berol. Vind., sed supra hanc vocem a secunda manu impositum est *res*. Gr. αὐτά.

iurisiurandi] Sic Vind. Berol. *iusiurandi* Mon.

a nobis lex] Sic Vind. Mon. Berol. *lex a nobis* Vulgo I. Gr. ἡμῖν ὁ νόμος.

quid] Sic Mon. *quidem* Vind. Berol. I. Gr. τι. Quod Vulgo postea subiicitur *vero*, in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, ideoque omittendum visum est.

aliquid] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aliud* Vulgo.

adinvenerimus] *invenerimus* I.

hoc] *hac* I.

lege] Sic Mon. Berol. *legem* Vind. Gr. νόμῳ.

pigebimus] Sic Vind. Berol. *pigebit* Vulgo. *exigebit* I. Gr. ὀκνήσομεν.

exsistamus] Sic Berol. *estimamus* Mon. *existimamus* Vind., sed litteris *im* puncta secunda manu subiecta sunt. Gr. γενώμεθα.

NOV. LXXV. EPIL. visa] Sic Mon. Berol. *iussa* Vind.

praeest] Sic Vind. Mon. I. *praees* Berol., quod etiam Vulgo est. An legit interpres ἐφέστηκε?

lateant] Sic Vind. Berol. *lateat* I. Vulgo.

pro] In Vind. subiicitur *nobis*, quod in Mon. Berol. desideratur, nec sane Graecis firmatur.

sancita sunt] Sic Vind. *sunt sancita* Mon. Berol. I.

Dat.] Sic Vind. Berol. Ambras., sed lineola superius iniecta. Tota subscriptio in Mon. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. desideratur.

Kal.] *kl.* Vind. Berol. Ambras. Bamb. D. I. 1., sed litterae *l* circumflexus traiectus est.

Iun.] *Iunii* Bamb. D. I. 1.

CP.] *Constantinopoli* Vind. Berol. Ambras., in quo quidem ultimae litterae circumflexus superius impositus est. Vulgo *Constant.*, Bamb. D. I. I. *Constantinopolim.*

imp.] Sic Ambras. *ipr* Berol. Vind., sed lineola superius imposita.

DN.] *dni* Ambras., sed litterae *n* circumflexus impositus est. Bamb. D. I. 1. *dnn*, sed superius lineola imposita est. Vind. Berol. *don*, sed litterae *n* circumflexus impositus est.

LXXVI.

GLOSS.

DE INSTRUMENTORUM CAUTELA ET FIDE, ET PRIMUM DE DEPOSITO, ET MUTUO ET ALIIS DOCUMENTIS PRIVATE QUIDEM SCRIPTIS, HABENTIBUS AUTEM TESTES, ET DE NON HABENTIBUS TESTES, ET DE INSTRUMENTIS PUBLICE CONFECTIS, ET DE COLLATIONIBUS MANUS PROPRIAE SCRIPTURAE, ET DE EXPOSITIS INSTRUMENTIS AB ILLITTERATIS AUT PAUCAS LITTERAS SCIENTIBUS, ET DE EX NON SCRIPTO CONTRACTIBUS, ET DE CONTRACTIBUS USQUE AD UNAM AURI LIBRAM, ET DE CONTRACTIBUS, QUI IN AGRIS FIUNT, ET UT IN DOCUMENTIS ET CONTRACTIBUS FUTURIS LOCUM HABEAT LEX.

Idem aug. Ioanni p. p. secundo, exconsuli et patricio.

Iustiniani] *ius* Ambras. *Iust.* Berol. Vind., sed circumflexo superius imposito. *Iustinianus* Bamb. D. I. 1.

PP. Aug.] Sic Vind. Berol., sed circumflexo superius imposito. Ambras. *pp. a.*, sed circumflexo imposito.

anno] Sic Vind. Berol. *an.* Ambras. Bamb. D. I. 1., in quo quidem supra lineam lineola posita est.

Ioanni] *i Iohi* Ambras., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est *Iohi* Bamb. D. I. 1., sed per litteram *h* circumflexus superius traiectus est. Vind. Berol. *Bilisnio*, ubi tamen litteris *ai* circumflexus impositus est.

V. C.] *vic* Vind. Berol. *vc.* Ambras., sed circumflexo superius imposito.

cons.] *consule* Vind. Berol. *consulis* Ambras. Bamb. D. I. 1.

NOV. LXXVI. LXXVI.] *R/. LXXVI.* Vind. *R/.* Mon. Berol., ad cuius marginem scriptum est: *const. III.* Deest in I.

et mutuo] Sic Mon. *de mutuo* Vind. Berol., in quo secunda manus litteris *de* puncta subiecit.

aliis] Sic Mon. Berol., ubi non est, quod subiicitur in Vind. *omnibus*.

private] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *privatim* Trid. Hamb. I.

scriptis] Sic Mon. Berol. *scriptes* Vind.

hab.] *de hab.* I.

et de non hab. testes] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., quod propter homoeoteleuton excidisse manifestum est.

collationibus] *collatibnibus* I.

publice] Sic Mon. Berol. *publ* Vind., sed per litteram *l* circumflexo traiecto.

scripturae] Sic Vind. Mon. *sube scripturae* Berol., sed prioribus quattuor litteris puncta traiecta sunt. I. habet *scripture manus proprie.*

illitteratis] Sic Vind. *illittaratis* Mon. [illegible] Berol.

aut] Sic Vind. Berol. *l et paucas* Mon., sed litterae *l* circumflexus traiectus est.

ex non] Sic Mon. *contractibus ex non* I. *non ex non* Vind. *non* Berol., quod etiam Vulgo est.

scripto] Sic Mon. *ex scripto* Berol. *scriptis* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *contractibus*, deest in I.

et de contractibus] Sic Mon. Berol., desunt in Vind., quod propter homoeoteleuton videtur accidisse.

usque] *qui usque* I.

auri libram] Sic Mon. *libram* Vind. Berol., sed in Berol. supra hanc vocem in utroque ms. vox *auri* posita est. I. Vulgo *libram auri*.

et] Sic Vind., quod etiam Vulgo est. Mon. Berol. I. *vel*.

fiunt] Sic Mon. Berol. Vind., sed litterae *u* circumflexus impositus est.

et ut] Sic Vind. Berol. *ut et* Mon.

in documentis] Sic Mon. Berol. Priorem vocem Vind. omisit. Caeterum I. habet *in contractibus et documentis*.

lex] In Berol. subiicitur *R/.* Ad marginem Mon. *haec nondum inserta codice R/.* In I. subiicitur *Rubrica*.

Idem aug.] *id. a.* Ambras. Berol. Pist. Neob., sed lineola superius imposita. *I.* Mon., sed lineola iniecta. Vulgo *idem imperator*. I. *idem Iustinianus ā.*

Ioanni p. p. secundo] *Iohi pp scdo* Berol. *Iohi ppo. sdo* Neob. *Iohi pp. sa.* Mon. Pist. *Iohi ppo. scdo* Vind. *Iohi pp. II.* Ambras. *Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Vulgo. *Io. secun.* I.

exconsuli] Sic I. *exc̄* Mon. *et consul.* Vind. *exconsul.* Pist., sed ut in cont., Berol. Ambras. In Neob. haec et quae sequuntur ex inscriptione, plane desunt.

et patricio] Sic Berol. *et* Pist I. ꝛ. *pattio* Vind., sed priori litterae *t* circumflexus impositus est. Mon. *pati*, Ambras. *et pat'*.

PRAEFATIO. Novimus nostras leges, quae volunt ex collatione litterarum fidem dari documentis et quia quidam imperatorum super exsistente iam malitia eorum, qui adulterant documenta, haec talia prohibuerunt illud studium falsatoribus esse credentes, ut ad imitationem litterarum semet ipsos maxime exercerent, eo quod nihil aliud est falsitas, nisi imitatio veritatis. Quoniam igitur in his temporibus innumeras invenimus falsitates in iudiciis multis, quorum fuimus auditores, et quiddam inopinabile ex Armenia nobis exortum est. Oblato namque commutationis documento et litteris dissimilibus iudicatis, quoniam postea inventi sunt hi, qui documento testati sunt, subscriptiones subdentes et eas recognoscentes, fidem suscepit documentum, et quiddam hinc inopinabile occurrit, eo quod litterae quidem sine fide visae sunt licet examinata, responsa vero testium cum veritate concordaverunt, et haec per fidem testium, quae videtur quodammodo esse cauta. Videmus

NOV. LXXVI. PRAEF. PR. fidem] Sic Mon. Berol. *fid* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.
imperatorum] Sic Mon. Berol. *imperator* Vind., sed lineola ultimae litterae *r* iniecta est, ubi secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν αὐτοκρατόρων.
exsistente] Sic Vind. Mon. Berol. I. *excrescente* Vulgo.
malitia] *militia* I.
qui] Sic Berol. Mon., deest in Vind., sed a secunda manu sequenti voci impositum est.
adulterant] Sic Berol. Mon. I. *adulterantur* Vind., quod etiam Vulgo est.
prohibuerunt] Sic Vind. Mon. *proibuint* Berol., sed secunda manus supra litteras *ui* circumflexum imposuit. Gr. ἐκώλυον.
imitationem] Sic Berol. *immutationem* I. *imutationem* Vind., sed priori litterae circumflexus impositus est. Mon. *imitationem*, sed priori litterae *i* circumflexus impositus est. Gr. μίμησιν.
exercerent] *exercent* I.
aliud est] Sic Vind. Berol. I. *aliud* Mon. *est aliud* Vulgo. Gr. ἕτερόν ἐστι.
falsitas] In Berol. subiicitur *est*, quod in Vind. Mon. non est, omittendumque videtur esse, cum neque Graecis firmetur.
imitatio veritatis] Sic Berol., sed secunda manus correxit *immutatio veritatis*. Vind. Mon. I. *inmutatio veritatis*. Vulgo *veritatis imitatio*. Gloss. adnotavit: *mutatio*] *alias immutatio, alias mutatio*. Gr. τῶν ἀληθῶν μίμησις.
temporibus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem et subiicitur *in*, quod, nisi fallor, ex hoc, quod sequitur, verbo adhaesit.
innumeras] *innumerabiles* I.
quiddam] Sic Mon. Berol. I. *quidam* Vind. *quoddam* Vulgo. Gr. τι.
commutationis documento] Sic Mon. Berol. *commutationi sdo documentis* Vind., sed litteris *sdo* puncta subiecta, et ex voce *tis* factum est *to*. Gr. ἀμείψεως συμβολαίου.
hi] Sic Vind. I. *hii* Mon. Berol. *ii* Vulgo.
documento] Sic Mon. Vind. *de documento* Berol. I. Vulgo. Gr. τῷ συμβολαίῳ.
subscriptiones] Inde a syllabis *tiones* usque ad verba *hoc per fidem testium* quae leguntur, a secunda manu scripta sunt ad unum omnia. Caeterum *subscriptionem* Vind. Mon. Berol. Port. *subscriptiones* Hamb. Trid. I. Gr. γράμματα.
subdentes] Glossa habet: *alias habentes*.
eas] Sic Mon. Berol. I. *eam* Vulgo. Gr. ταῦτα.
quiddam] Sic Vind. Mon. I. *quoddam* Vulgo Berol.
hinc] *huic* I.
occurrit] Sic Vind. Mon. *occurit* Berol.
litterae] Sic Mon. Berol. *litte* Vind., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. τὰ γράμματα.
visae] Sic Berol. *visse* Mon. Vind. Gr. ὤφθη.
responsa] Sic Vind. Berol. In Mon. subiicitur *verborum vel*, quae quidem in reliquis desunt, et in Mon. secunda manu punctis subiectis notata sunt, cumque nec Graecis firmentur, omittenda visa sunt.
vero] *verorum* Vind. Mon. *eorum* I. *vorum* Berol., sed lineola superius imposita est. Gloss. adnotavit: *alias verorum, alias eorum*. Correxit Beck ex Graeco δέ.
concordaverunt] Sic Vind. Mon. *concordaverint* Berol. Gr. ἀπήντησε.
haec] Sic Vind. *hoc* Berol. Mon. I. Gr. ταῦτα.
per] *propter* I.
testium] Hoc in Berol. bis scriptum, sed semel a secunda manu, quod punctis subiectis notatur.
esse] Sic Mon. Berol. *deest* Vind. Gr. εἶναι.

tamen naturam eius crebro egentem rei examinatione, quando litterarum dissimilitudinem saepe quidem tempus facit (non enim ita quis scribit iuvenis et robustus, ac senex et forte tremens), saepe autem et languor haec facit. Et quidem haec dicimus, quando calami et atramenti mutatio similitudinis per omnia aufert puritatem, et nec invenimus de reliquo dicere, quanta natura generans innovat et legislatoribus nobis praebet causas. §. 1. Quia igitur imperium propterea deus de caelo constituit, ut difficilibus imponat, quae apud eum sunt bona, et leges aptet secundum naturae varietatem, propterea aestimavimus oportere et hanc scribere sanctionem et dare in commune subiectis, quos nobis deus et prius tradidit et paulatim semper adiiciet. Etenim quiddam de deposito dubitatum et ad contentionem deductum invenimus, et oportet etiam horum omnino prospicere. Itaque illico nobis est a deposito inchoandum.

CAP. I. Si quis igitur vult caute deponere, non soli credat accipientis scripturae (hoc quod in iudicio quaesitum est; quia enim non

naturam] Haec et quae sequuntur usque ad verba *robustus ac*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

examinatione] Sic Mon. Berol. *examinatiom* Vind., sed lineola superius imposita est.

litterarum] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a secunda manu scriptum est.

dissimilitudinem] Sic Vind. *dissimilitudines* Mon. Berol. Gr. ἀνομοιότητα.

enim] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a secunda manu in linea adscriptum est. Gr. γάρ.

ita quis] *quas* I.

languor] Sic Mon. *langor* Vind. Berol. Pro verbis *et languor hoc* I. habet *hoc et languor*.

haec] Sic Berol. *hec* Mon. *hoc* Vind., quod etiam Vulgo et in I. est. Gr. ταῦτα. Caeterum pro verbis *et quidem* Os. corrigi vult *et quid* vel *et quidem quid*, quod sane Graeco καίτοι τί satis convenit, sed codd. mei hanc rem non firmant.

atramenti] Sic Mon. Berol. *atremti* Vind., sed supra litteram *m* circumflexus positus est. Caeterum secunda manus priori litterae *e* litteram *a* imposuit.

mutatio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *immutatio* Vulgo.

aufert] *auffert* Vind. Mon.

puritatem] Sic Vind. Mon. Berol., sed huic voci inscriptum est a sec. manu in Vind. *at. veritatem*. Gr. ἀχραιφνές.

quanta natura] Sic Vind. Berol., desunt in Mon., ubi tamen secunda manus haec adscripsit. Gr. ὁπόσα ἡ φύσις.

innovat] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon., ubi a sec. manu adscriptum id est. Gr. καινουργεῖ.

praebet] *praestet et prebet* I.

NOV. LXXVI. PRAEF. §. 1. aptet] Sic Vind. Mon., in quo quidem ultimae litterae puncta subiecta sunt. Berol. *apte*. Gr. ἁρμόζῃ.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo I.

sanctionem] *sanccionem* Berol.

subiectis] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *iec* a secunda manu scriptae sunt. Gr. τοῖς ὑπηκόοις.

quos] Sic Vind. Berol. *quod* Mon. Gr. ὁπόσους.

et prius tradidit] *tradidit prius* I.

adiiciet] Sic Vind. Berol. *aditiet* Mon.

de] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. περί.

deposito] Sic Mon. Berol. *posita* Vind., sed supra priorem litteram a secunda manu vox *de* posita est. I. *deposito in scripto*. Gr. παρακαταθήκην.

contentionem] Sic Vind. Mon. *contestationem* Berol. Gr. στασιασθέν.

invenimus] Sic Vind. Berol., sed secunda manus correxit *invenemus*. Gr. εὕρομεν.

horum omnino] Sic Mon. Berol. Hamb. *omnino horum* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. τούτων πᾶσαν.

illico] Sic Vind. Berol. *aliquo* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. εὐθύς.

a deposito] Sic Berol. Mon. *addeposito* Vind., sed priori litterae *d* puncta subiecta sunt. I. *de deposito*.

NOV. LXXVI. CAP. I. caute] Sic Vind. Mon. *cautae* Berol. Gr. ἀσφαλῶς.

quod] Sic Vind. Mon., in quo quidem supra lineam adiectum est *etiam*. Berol. *quod et*. Vulgo I. *quod etiam*, quod quidem Graecis non firmatur.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.

enim] Sic Vind. Berol. *non enim* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt.

professus est is, qui scripsisse dicebatur, suam esse scripturam, magnum res habuit tumultum, et scribere alia coactus est, quae visa sunt veluti similia quidem, non tamen per omnia similia, et quantum ad illam scripturam, sine termino causa permansit), sed is, qui depositum dat, advocet etiam testes ut possibile est honestos et fide dignos, et non minus tres, ut non in sola scriptura et eius examinatione pendamus, sed sit indicantibus etiam testium solatium. Etenim tales testificationes suscipimus, quo praesentes testes dicant, quia his praesentibus subscripsit, qui documentum fecit, et hunc noverunt. Nam si invenerimus et tales quosdam testes non minus quam tres, dignos fide exsistentes, neque talem interdicimus fidem; neque enim ut abbreviemus probationes, ponimus legem, sed ut esse eas et caute esse faciamus.

CAP. II. Sed et si quis aut mutui instrumentum aut alterius cuiuspiam faciat, et noluerit hoc in publico conficere, quod et in deposito definivimus, non ex ipso videatur credibile, quod scribitur super mutuo

professus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem prior littera *s* deleta est.

scripsisse] Sic Vind. Berol. *scripsise* Vind. *se scripsisse* I.

dicebatur] *dicebat* I.

esse scripturam] Sic Berol. *scripturam esse* Vind. Mon. *scripturam* I. Gr. *καθεστάναι τὰ γράμματα.*

magnum] Sic Vind. Berol. *et magnum* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt, quam nec Graeca agnoscunt.

res habuit] Sic Vind. *habuit res* Mon. Berol. I.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. *οὐ μήν.*

sine termino causa] *causa sine termino* I.

is qui] Sic Mon. *his qui* Berol. *id qui* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ὁ διδούς.*

tres] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo supra lineam *tribus* a sec. m. scriptum est. Pariter in Vind. supra lineam scriptum est *i. tribus*. Vulgo *tribus*.

ut] Sic Vind. Mon. *au* Berol., sed lineola superius imposita litteraeque *a* punctum subiectum est. *non ut* I. Gr. *ἵνα.*

non] deest in I.

pendamus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Cont. *pendeamus* Port. in margine, quod etiam Vulgo est et Graeco *ἠρτήμεθα* satis firmatur. Cont. ad marg. *pendeamus*. Caeterum potest sane ipse interpres *pendĕre* et *pendēre* confudisse.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

suscipimus] *suscepimus* I.

quo] Sic Berol. Vind., in quo secunda manus lineae imposuit *ut*. Mon. *quos*, sed sec. manus lineae inscripsit *al. q̄*. Hamb. I. *que*, unde Os. coniecit, quod in cont. scriptum est. Vulgo *quas*. Gr. *ὥστε.*

hunc] Sic Mon. Berol. Cont. Vind., in quo tantum a secunda manu scriptum est, Hamb. Port. Trid. Ad marginem Contii: *al. hoc.* Interpres videtur legisse *τοῦτον.*

noverunt] Sic Vind. Mon. *nocuerunt* Berol., sed secunda manus litterae *c* punctum subiecit. Gr. *ἐπίστανται.*

invenerimus] Sic Vind. Berol. *hinc venerimus* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *εὕροιμεν.*

et tales] Sic Vind. Mon. *tales* Berol. *et quosdam tales* I. Gr. *καὶ τοιούτους.*

quosdam] deest in I.

interdicimus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo syllabae *inter* a secunda manu scriptae sunt. Gr. *ἀπαγορεύομεν.*

ut] Sic Vind. Berol., sed priori litterae *u* punctum subiectum est. Deest in Mon., sed a secunda manu adscriptum est. Gr. *ἵνα.*

ponimus] Sic Berol. Mon. *proponimus* Vind. Gr. *τίθεμεν.*

legem] Sic Vind. Berol. *leges* Mon. Gr. *τὸν νόμον.*

NOV. LXXVI. CAP. II. sed et si quis] Ad marg. Mon. Berol. *quemadmodum sine tabellione instrumenta caute fieri possunt.*

aut mutui] Sic Vind. Berol. *et mutui* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. *ἢ δανείσματος.*

noluerit] *voluerit* I.

conficere] Sic Mon., sed secunda m. correxit *confiteri*, quod etiam in Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. Vulgo est. Id, quod in contextu posui, iam Cramerus coniecerat Os. auctore. Gr. *συνθεῖναι.* Emendaverunt Leunclavius Notatorum II. 244. et Salmasius de usuris p. 155 *confieri*, non improbante Os.

et in] Sic Vind. Berol. Prior vox in Mon. deest, sed a prima manu lineae imposita est. Gr. *καὶ ἐπί.*

definivimus] Sic Vind. Berol. *diffinivimus* I. *diffinimus* Mon. Gr. *ὁρίζομεν.*

scribitur] *scribatur* I.

documentum, nisi etiam testium habeat praesentiam fide dignorum non minus trium, ut, sive veniant et propriis subscriptionibus attestentur, sive alii quidam testificentur, quia praesentibus eis confectum est documentum, fidem causa ex utroque percipiat, etiam litterarum examinatione penitus non repulsa, sed sola non sufficiente, augmento autem testium confirmanda.

CAP. III. Si vero tale aliquid contigerit, quale in Armenia factum est, et aliud quidem faciebat collatio litterarum, aliud vero testimonia, tunc nos quidem aestimavimus ea, quae a viva dicuntur voce et cum iureiurando, haec digniora fide, quam scripturam ipsam secundum se subsistere. Veruntamen sit hoc iudicantis prudentiae simul atque religionis, ut veracibus potius pro talibus credat. Et nos quidem secundum hunc modum aestimamus oportere probari fidelia documenta.

CAP. IV. Si tamen quisquam aut deponens aut mutuans aut aliter contrahens contentus sit scriptura sola eius, cum quo contrahit, in ipso erit, ut sciat, quia in illius fide totum ipse suspendit. Et quidem quantum ex scriptura, non sufficiens videbitur fides, nisi secundum nostram

habeat] *habeatur* Mon. *habeant* Vind. *adibeant* Berol. An interpres habuit ἔχοι?

non] *et non* I.

sive] Sic Berol. Mon. *si* Vind. Gr. εἴτε.

et] Sic Vind. Berol. *set* Mon., sed litterae *s* punctum subiectum est. Gr. καί.

attestentur] Sic Vind. *atestentur* Mon. Berol.

quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed sec. manus correxit *quia*. Gr. ὡς.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eius* Vulgo, quod ex errore typographi profectum est.

fidem causa] Sic Mon. Berol. *fidem eam* I. *fid cam* Vind., sed litterae *d* lineola traiecta, qualis et ultimae voci imponitur; secunda tamen manus litterae *m* puncta subiecit. Gr. τὸ πρᾶγμα τὴν πίστιν.

percipiat] *percipiant* I.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

litterarum] Sic etiam Berol., sed litteris *tt* puncta subiecta sunt.

repulsa] Sic Vind. *pulsa* Mon. Berol., in quo quidem supra litteram *p* impositum est *re*. Hamb. Trid. *expulsa*. Gr. ἀποβλήτου.

non] deest in Vind., sed haec vox a secunda manu lineae inscripta est. Gr. οὐχ.

autem] deest in I.

NOV. LXXVI. CAP. III. si] Sic Mon. Berol. *sin vero* Vind. Ad marginem Mon. Berol.: *si litterarum fides a voce testium discrepet.*

tale aliquid] *aliquid tale* I.

et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *ut* Port. Vulgo. Gr. καί.

faciebat] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. [illegible] Port. Vulgo. Gr. ἐποίει.

[illegible] *testimonium* I.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. *exstimavit* Berol., sed secunda manus corr. *exstimavimus*. Vulgo *existimavimus*. I. *extimamus*.

ea, quae] Sic Vind. Berol. *eamque* Mon. Gr. τά.

a viva] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *viva* Port. *ad viva* Vind. Gr. παρὰ ζώσης.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. Gr. ταῦτα.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο.

ut] Sic Vind. Mon. *aut* Berol., sed priori litterae *a* punctum subiectum est.

aestimamus] Sic Vind. *estimavimus* Mon. *extimavimus* I. Berol. *existimamus* Hamb. *existimavimus* Trid. Port., quod etiam Vulgo est. Gr. οἰόμεθα.

probari] Sic Mon. Berol. *reprobari* Vind. Gr. ἀποδείκνυσθαι.

NOV. LXXVI. CAP. IV. tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι. Ad marg. Berol. Mon.: *de contractibus incaute vicariis depositis* (Mon. *incaute compositis*).

quisquam] Sic Vind. Berol. *quicquam* Mon., sed sec. m. scripsit *quisquam*. Gr. τις.

aliter] Sic Vind. *al* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Mon. I. *alias*. Gr. ἄλλως.

contrahens] Sic Vind. Berol. *contrahat* Mon. Gr. συμβάλλων.

erit] Sic Mon. Vind. In Berol. hoc bis scriptum, sed prima vice punctis subiectis notatum est.

illius] Sic Vind. Mon. *ipsius* Berol. Gr. ἐκείνου.

videbitur] Sic Vind. Berol. *videtur* Mon. Gr. δόξειε.

legem adiiciatur documento credulitas, aut si praesentia testium, coram quibus contractus factus est, aut forsan novissimum eius rei refugium iuverit, dicimus autem, quod ex iureiurando est. Nam non infirmamus, quod factum est; nam falsitates et imitationes metuentes, et nudis eis exsistentibus non credentes huiusmodi subtilitatem causae addimus, non ut credentes privemus fide sua circa amicos, sed ut, quantum possibile est, perfidiam et negationem multis convincamus modis.

CAP. V. Sed et instrumenta publice confecta licet tabellionum habeant supplementum, adiiciatur et eis, antequam compleantur, sicut dictum est, testium ex scripto praesentia.

CAP. VI. Oportet autem iudicantes, et si qua signa invenerint adscripta chartis, etiam haec requirere et legere niti (plurima namque novimus et ex illis apparuisse), et non facile fidem litterarum ex aliarum collatione recipere propter dudum dictas a nobis causas.

adiiciatur] Sic Vind. Berol. *adiciatur* Mon.

credulitas] Sic Vind. *credulitatis* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Berol. *creditas*, sed sec. m. supra lineam adscripsit *credulitas*.

si praesentia] Sic Berol., deest *si* in Vind. Mon. An interpres legit ἢ εἰ ἡ παρουσία?

factus est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *est factus* Vulgo.

forsan] Sic Vind. Mon. Berol. *forsitan* Vulgo. *novissimum forsan* I.

eius] Sic Berol. *huius* Mon. *ei* Vind., lineola quidem superius imposita, sed secunda manus correxit *eius*.

rei] Sic Mon. Berol. Vind., in quo huic voci puncta subiecta sunt. Gr. τοῦ πράγματος.

iuverit] Sic Berol. Mon., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *al. inveneri t.* Vind. *invenerit*, in quo quidem syllaba *ne* a secunda manu scripta est. I. *intervenit*. Contius *invenerit*, qui idem in margine habet *intervenerit*. Gr. βοηθήσειεν.

dicimus] Sic Vind. Mon. *dice* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit, quae eadem manus correxit, ut in cont. Gr. φαμέν.

imitationes] Sic Vind., sed priori litterae circumflexus impositus est. Berol. Mon. I. *immutationes*. Gr. μιμήσεις.

addimus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo secunda manus correxit *addidimus*. I. *adiicimus*. Gr. προστίθεμεν.

perfidiam] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *et*. Interpres igitur vocem *et* non videtur habuisse.

convincamus] Sic Vind. Mon. *recoicamus* Berol., sed supra lineam appositum est *vi*, circumflexo tamen superius imposito. Vulgo I. *reconvincamus*. Gr. ἐλέγχωμεν.

NOV. LXXVI. CAP. V. sed et] Vulgo et in I. postea est *si*, quod licet in Vind. Mon. sit, melius tamen in Berol. omittitur. Nec enim in Graecis est, quo firmetur.

confecta] Quod Vulgo et in I. postea est *sint*, licet in Vind. Mon. legitur, tamen in Berol. recte deest, in quo quidem secunda manus supra lineam adscripsit *sint*. Nec enim in Graecis habet, quo firmetur.

supplem.] *suplem.* I.

adiiciatur] Sic Vind. Berol. *adiciatur* Mon.

sicut] *sicuti* I.

scripto] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus lineae imposuit *non*. Pro *testium ex scripto* I. habet *ex scripto testium*. Gr. ἐν γράμμασι.

NOV. LXXVI. CAP. VI. et si qua] Sic Mon. Berol.. *si qua et* Vind. *ut si qua* I. Gr. καὶ εἴ τινα.

chartis] Sic Mon. *cartis* Vind. Berol. I.

etiam] *et* I.

haec] Sic Mon. Berol. *hoc* I., deest in Vind. Gr. ταῦτα.

legere] Sic Vind. *lege* Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. Gr. ἀναγινώσκειν.

et ex illis] Sic Mon. Berol. *ex illis* Vind. Gr. καὶ ἐξ ἐκείνων.

fidem] Sic Mon. Berol. *fid* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est.

litterarum] Sic Vind. Mon. Hamb. I. Trid. *ex litterarum* Port. Vulgo. Gr. τῶν γραμμάτων.

ex aliarum] Sic Berol. Hamb. Trid. *aliarum* Port., desunt Vulgo et in I. Gr. ἐκ παραθέσεως ἑτέρων.

collatione] Sic Mon. Vind. *collectione* Berol. Vide notam superiorem.

CAP. VII. Si vero moriantur omnes testes aut forsan absint aut aliter non facile sit fidem ex testium subscriptionibus invenire, neque tabellio superest, qui complevit (si quidem publice sit confectum), quatenus testimonium perhibeat pro se, aut non est in civitate, sed necesse est omnino collationem litterarum aut suppletionis aut eorum, qui subscripserunt, assumere, tunc competens est properare quidem ad comparationes (neque enim eas modis omnibus interdicimus), per omnem autem subtilitatem procedere, et omnino si putaverit eis oportere credi, etiam iusiurandum iniicere proferenti, quia nihil maligni conscius in eo, quod a se profertur, nec quandam artem circa collationem fieri praeparans, sic utitur eo, quatenus neque perimatur quidquam omnino, et per omnia munitio in rebus fiat. §. 1. In his vero, quae conficiuntur publice documentis, si tabellio venerit et testimonium perhibuerit cum iureiurando, si quidem non per se scripsit, sed per alium ministrantium sibi, et ille, si vivit, si quidem possibile omnino est eum venire, et nulla causa prohibet eius adventum, aegritudo forte valida aut quaelibet aliarum necessitatum, quae hominibus accidunt. Quodsi etiam adnumera-

NOV. LXXVI. CAP. VII. PR. aut aliter] Sic Mon. Berol. *u aliter* Vind., sed priori litterae u punctum impositum est. Gr. ἢ καὶ ἄλλως.

testium] Sic Vind. Berol. *existentium* Mon., sed huic voci puncta subiecta lineaeque impositum est *testium*. Gr. μαρτύρων.

perhibeat] Sic Mon. *peribeat* Berol. *prohibeat* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. μαρτυρῆσαι.

non] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem vox *si* supra lineam adscripta est, quae tamen Graecis non firmatur.

collationem] Sic Vind., sed ultima littera a secunda manu scripta est.

aut suppletionis] Sic Vind., quod restituendum esse vidit Os., qui quidem et *aut suppletionum* scribi posse animum advertit. *aut suppletiones* Mon. Berol. *suppletiones* Hamb. Trid. Port. I. *aut suppletiones* Vulgo, quod etiam in Vind. sec. manus correxit.

aut eorum] Sic Vind. Hamb., priorem tamen vocem omittunt Mon. Berol. *eorum* I. Trid. Port. Vulgo. Gr. ἢ τῶν.

subscripserunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *subscripserint* Vulgo.

ad] Sic Mon. Berol. *aut* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἐπὶ τάς.

comparationes] Sic Vind. Mon. *comparationem* Berol. Gr. συγκρίσεις.

autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. sed a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. δέ.

eis] Post *eis* Vulgo et in I. interponitur [illegible], quod in Vind. Mon. non est. Gr. [illegible] αὐταῖς.

oport. credi] *credi oport.* I.

iniicere] Sic Mon. Berol. *invicem* Vind. Gr. ἐπάγειν.

collationem] Sic Vind. Mon. *collectionem* Berol. Gr. σύγκρισιν.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind.

munitio] Sic Berol. *minutio* Vind. Mon. Gr. τὸ ἀσφαλές.

NOV. LXXVI. CAP. VII. §. I. conficiuntur] Sic Vind. Mon., in quo quidem syllaba *ci* a prima manu scripta est. Berol. *confitiuntur*.

tabellio] Sic Mon. Berol. *tabelio* Vind.

perhibuerit] Sic Vind. Mon. *proibuit* Berol., sed litteris *it* circumflexus impositus est; secunda autem manus ex *pro* facit *per*.

scripsit] Sic Vind. Berol. *scripserit* Mon. Vulgo I. Gr. ἔγραψεν.

ministrantium] Sic Vind. Mon. Berol. *ministrantem* Vulgo I. Gr. τῶν ὑπουργούντων.

et ille] Quod postea Vulgo est *veniat*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Port. Trid. I. deest, nec sane in Graecis habet, quo firmetur. Etenim illa παρίτω κἀκεῖνος ante voces *et ille* potius lacunam statui suadent.

omnino est] Sic Vind. *est omnino* Mon. Berol. I., quod sane Graecis non firmatur.

nulla] Sic Mon. Berol. *si nulla* Vind. Gr. καὶ οὐδεμία.

quaelibet] Sic Berol. *quolibet* Vind. Mon., sed sec. m. correxit *quaelibet*. An ab initio scriptum fuit *quodlibet*, ut Graeco τι conveniat?

torem habuerit instrumentum, et ipse adveniat, ut tres sint testificantes et non unus. Si vero neque adnumerator assumtus est et instrumentum ipse tabellio totum per se scripsit atque supplevit, aut si etiam, qui hoc conscripsit, non est, aut aliter ipse venire non valet, tamen cum iureiurando propriae completioni attestetur, ut comparationi non fiat locus, sint etiam sic credibilia documenta; testimonium enim et ex voce complentis factum, et iusiurandum habens adiectum praebeat quoddam causae momentum. §. 2. Quodsi tabellio defunctus est et testimonium perhibeatur suppletioni ex alia collatione, si quidem etiam sic habeat eum, qui conscripsit instrumentum, viventem et adnumeratorem, adveniant et illi, si quidem praesentes sunt, et habeat ex collatione adimpletionum et ex testibus causa fidem. Sin vero nullus horum sit, tunc fiat quidem completionum collatio, non autem sola haec ad hoc sufficiant, sed et aliorum subscribentium forte aut contrahentium scripturae examinentur, ut ex plurimis comparationibus tam completionis, quam subscribentium, aut etiam

et ipse] Sic Vind. Berol. *ipse* Mon. Gr. κἀκεῖνος.
adveniat] Sic Mon. *adveniait* Vind., sed ultimae litterae *i* puncta subiecta sunt. Berol. *adveiat*, sed litteris *eia* circumflexi impositi sunt. Gr. παραγινέσθω.
scripsit] *scripserit* Mon., sed secunda manus litteris *er* puncta subiecit, priorique syllabae *scrip* syllabam *con* inscripsit. Vind. Berol. I. *conscripsit*, quod etiam Vulgo est. Gr. γέγραφέ τε.
supplevit] Sic Vind. Berol. *suppleverit* Vulgo. Gr. ἐτέλεσεν.
hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. Gr. τοῦτο.
tamen] Sic Vind. Berol. *tc* Mon., lineola superius imposita, qua re *tunc* significatur. Gr. μέντοι.
completioni] Sic Berol. *complectioni* Vind. Mon. Gr. τελέσματι.
attestetur] *adtestetur* Mon. *atestetur* Berol.
enim et] Sic Vind. *et enim* Mon. *enim* Berol., in quo quidem secunda manus supra lineam vocem *et* posuit. Gr. γὰρ – καί.
complentis] Sic Vind. Mon. *complenti?* Berol., quamquam prima manus scripserat, ut in cont. Gr. τοῦ τελέσαντος.
praebeat] Sic Vind. Mon. *praebuit* Berol. *prebuit* I. Gr. ποιήσειεν.
quoddam] Sic Vind. Mon. *qdam* Berol., sed per litteram *d* virgula traiecta est. Gr. τινα.
momentum] Sic Vind. Berol. Mon. I. Trid. *documentum* Hamb., quod sec. m. correxit, ut in cont. Port. Cont. *monimentum*, quod etiam Vulgo est. Ad marg. Contii: *alias momentum*, *alias documentum*. Gr. ῥοπήν.
NOV. LXXVI. CAP. VII. §. 2. perhibeatur] Sic Mon. *peribeatur* Vind. Berol.
suppletioni] Sic Vind. Berol. *suppletioni* Mon. Gr. τὸ τέλεσμα.

collatione] Sic Mon. Berol. *collectione* Vind., nisi quod supra syllabam *ec* a secunda manu positum est *a*.
sic] Sic Berol. Vind., in quo huic voci puncta subiecta sunt; deest in Mon., sed sec. manus vocem *sic* lineae imposuit. Gr. καὶ οὕτως.
conscripsit] Sic Vind. Berol. *scripsit* Mon. Gr. τὸν συντάξαντα.
adveniant] Sic Vind. Berol. *adinveniant* Mon., sed litteris *in* puncta subiecta sunt. Gr. παρίτωσαν.
adimpletionum] Sic Berol. *ad impletionem* Vind. *inplectionum* Mon. Gr. τῶν πληρώσεων.
ex testibus] Sic Vind. Berol. *existentibus* Mon., quod tamen secunda manus correxit *testibus*, cum syllabis *istentibus* puncta subiecta sint. Gr. ἐκ τῶν μαρτύρων.
sin] Sic Vind. Berol. *si* Mon. Vulgo I.
sit] Sic Vind. Berol. *fit* Mon. Gr. εἴη.
completionum] Sic Vind. Berol. *complectionum* Mon. Gr. τελεσμάτων.
autem] In Vind. antea est *u*, sed circumflexo superius imposito. An significatur *vero*?
hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. Gr. τοῦτο.
sufficiant] Sic Vind. Berol. *sufficiat* I. Mon., quod tamen Graecis refutatur.
aliorum] Sic Mon. Berol. *ad horum* Vind. Gr. τῶν ἄλλων.
scripturae] *etiam scripturae* I.
tam] Sic Vind. Berol. *tam in* Mon., sed ultimae voci puncta subiecta sunt.
completionis] Sic Vind. *complectionis* Mon. *comparationibus completionis* Berol.
aut] Quod Vulgo antea est *forte*, in Mon. I. est, deest autem in Vind. Berol., ideoque cum nec Graecis firmetur, omittendum fuit.
etiam] Sic Vind. Mon., **deest in** Berol. Gr. ἢ καί.

contrahentium una quaedam colligatur undique et efficiatur fides. §. 3. Si vero nihil aliud inveniatur, praeter collationem instrumentorum, quod hactenus valuit, fiat, ut qui profert ad collationes documentum, iuret solenniter. Ut autem aliquod omnino causa sumat augmentum ad maiorem negotii fidem, et ipse, qui haec petit fieri, iuret, quia non aliam idoneam habens fidem ad collationes instrumentorum venit, nec quicquam circa eam agit aut machinatus est, quod forte possit veritatem abscondere. De quibus licebit sese liberare contrahentes, si consenserint utrique ad hoc venire, ut insinuent instrumenta et profiteantur ea sub gestis monumentorum ipsi contrahentes, quatenus priventur nequitia, et corruptione et falsitatibus et quaecunque alia mala corrigentes, praesentem promulgamus legem. His, quae dudum a nobis in collationibus litterarum factarum per scripturam propriae manus sancita sunt, in sua virtute manentibus, proculdubio et in his, qui litteras nesciunt, quae olim valent in iudiciis suam habentibus firmitatem, quando quidem ex iudiciali forma acceperunt examinationem haec talia competentem.

colligatur] Sic Vind. Mon. *colligat* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. συνάγεσθαι.

et] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.

NOV. LXXVI. CAP. VII. §. 3. si] *sin* I.

inveniatur] Sic Mon. Berol. *adinveniatur* Vind. Gr. εὑρεθείη.

praeter] Sic Vind. Berol. *ppter* Mon., sed priori syllabae lineola superius imposita est. Gr. πλήν.

quod] Sic Mon. Berol. *qd* Vind., sed circumflexo per ultimam litteram traiecto. Gr. τό.

collationes] Sic Vind. Mon. *collatioss* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est, quod tamen secunda manus correxit *collationis*. Hamb. Trid. Port. *collationis*. Sed accusativum casum Graeca requirunt.

iuret] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *et* a secunda manu adscriptae sunt. Gr. ὀμνύναι.

solenniter] *sollempniter* Vind. Berol. *et sollepniter* Mon., sed secunda manus litteris *et* et priori litterae *l* puncta subiecit. Gr. τὰ νενομισμένα. In Vind. postea est *iurent*, quod sec. manus punctis subiectis notavit, nec Graeca firmant.

autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. An interpres pro δή habuit fortassis δέ?

aliquod] Sic Vind. *aliquid* Mon. Berol.

causa] Sic Vind. Mon. *causam* Berol., sed litterae *m* puncta subiecta sunt. Gr. τὸ πρᾶγμα.

ipse] Sic Vind. Berol. *per se* Mon., quod secunda manus correxit *ipse*. Gr. αὐτός.

haec] Sic Vind. *hec* Mon. I., deest in Berol. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.

petit] Sic Mon. Berol. *petat* Vind.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus correxit *quia*. Gr. ὡς.

idoneam] Sic Vind. Mon. *ydoneam* Berol. I.

habens] Sic Mon. Berol. *non habens* Vind., sed priorem vocem secunda manus punctis subiectis notavit.

collationes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *collationem* Vulgo. Interpres videtur legisse κρίσεις.

quicquam] Sic Vind. Mon. Berol. *quidquam* Vulgo I.

forte possit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *possit forte* Vulgo. Gr. ὡς εἰκὸς δυνηθείη.

ut] Sic Vind. Berol. *ut et* Mon., sed voci *et* puncta subiecta sunt. Gr. τὸ ἐμφανῆ ποιεῖσθαι.

sub gestis] Sic Mon. Berol. *suggestis* Vind. Gr. ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind.

nequitia] Sic Mon. *nequitiae* Berol. *nequicia* I. *nequitie* Vind., sed sec. manus ultimae litterae *e* litteram *a* imposuit.

et falsitatibus] Sic Mon. Berol. *falsitatibus* Vind., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *et*. Gr. καὶ νοθείας.

his] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo secunda manus supra lineam apposuit *in*, quod quidem Graeca non agnoscunt.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

factarum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *factis* Vulgo. Pro γινομέναις interpres videtur legisse γενομένων.

et in] Sic Vind. Berol. *etiam in* I. *in* Mon. Gr. καὶ τῶν ἐπὶ τοῖς.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

olim] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Interpres vocem ἤδη non videtur recte intellexisse, qua hoc loco *iam* designatur.

hab. firm.] *firm. hab.* I.

quando] Sic Vind. Mon. *quoniam* I. *qm* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐπειδήπερ. In sequentibus interpreti ob oculos fuisse videtur ἐκ δικαστικοῦ τύπου.

CAP. VIII. Oportet vero in his, qui litteras nesciunt, et testes et omnino tabularios adhiberi, in quibus locis sunt tabularii, maxime autem testes non ignotos contrahentibus, ut quidam scribant pro illitterato aut paucas litteras scienti, alii vero attestentur, quia etiam praesentibus eis haec gesta sunt et scierunt eum, et ita talium instrumentorum suscipiatur fides; manifestum exsistens, quia non minus quinque testes in his talibus adhibendi sunt, inter quos erit et qui scribit pro contrahente aut totum, aut postea quae post paucas litteras illius posita sunt, quatenus nihil omittatur de summa subtilitate. Et haec dicimus super instrumentis ex scripto confectis. Nam si quis facere quemlibet contractum ex non scripto voluerit, hoc manifestum est, quia aut per testes aut per iusiurandum fidem percipiet, actore equidem testes deducente, pulsato autem iurante aut referente, sicuti iudex negotium disposuerit. Ut autem nihil sit neque horum inemendatum, illud quoque adiicere legi bonum est, ut, si usque ad unam auri libram fuerit con-

NOV. LXXVI. CAP. VIII. his] Sic Mon. Berol. I. *iis* Vind. Vulgo.

et testes] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Prior tamen vox in Vind. non est. Interpres videtur habuisse *καὶ μάρτυρας καὶ διὰ πάντων ταβουλαρίους*.

et omnino] Sic Vind. Trid. Port. Prior vox in Berol. desideratur. Mon. *et omo*, sed ultimae voci a secunda manu lineola imposita est. Hamb. *omnino et*.

adhiberi] Sic Vind. Mon. *adiberi* Berol.

tabularii] Sic Vind. Mon. *tabellarii* I. *tabulariorum* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ταβουλάριοι*.

quidam] Sic Vind. Mon. *quiddam* Berol. Gr. *οἱ μέν*.

illitterato] Sic Berol. *inlitterato* Vind. Mon.

scienti] Sic Vind. Mon. Berol. *sciente* I. Vulgo.

alii] Sic Vind. Berol. *alia* Mon., sed secunda manus correxit *alii*. Gr. *οἱ δέ*.

attestentur] Sic Vind. *adtestentur* Mon. *atestentur* Berol.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. *ταῦτα*.

talium] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem syllaba *ta* a sec. manu scripta est. Gr. *τῶν τοιούτων*.

quia non] Sic Mon. Berol. *qui ante* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ὡς οὐκ*.

minus] Quod Vulgo et in I. subiicitur *quam*, in Vind. Berol. non est, nec Graecis firmatur.

scribit] Sic Vind. Berol. *scribis* Mon., sed litterae *s* punctum subiectum supraque lineam adscriptum est *scribit*. Gr. *καὶ ὁ γράφων*.

contrahente] Sic Berol. *trahente* Vind. Mon., sed supra litteras *tra* a secunda manu *con* positum est. Gr. *ὑπὲρ τοῦ συμβάλλοντος*.

aut totum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo priori voci lineola superius imposita est. Gr. *ἢ τὸ πᾶν*.

postea, quae post] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *postea qui post* Berol., sed secunda manus ex voce *qui* facit *quae*. Vulgo prior vox *postea* non est.

subtilitate] Sic Mon. Berol. *supptilitate* Vind.

et] Sic Mon. Berol. *at* Vind. Gr. *καί*.

scripto] Sic Vind. Berol. *conscripto* Mon.

nam si] Sic Vind. Mon. *nam et si* Berol., sed secunda manus syllabae *et* puncta supposuit. Gr. *εἰ γάρ τις*.

quemlibet] Sic Mon. *quilibet* Berol., quod secunda manus correxit, ut in cont. Vind. *qlibet*, sed priori litterae circumflexus inferius traiectus est. Gr. *οἷον δήποτε*.

percipiet] *percipiat* I.

actore] Sic Mon. Berol. *auctore* Vind. Gr. *τοῦ μὲν ἐνάγοντος*.

equidem] Sic Vind. Berol. *quidem* Mon., quod etiam in I. et Vulgo est.

deducente] Sic Vind. Mon. Berol. ,sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Gr. *παράγοντος*.

disposuerit] Sic Vind. Berol. *exposuerit* Mon., quod sec. manus correxit. Gr. *τάξειεν*.

autem] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem hoc a secunda manu scriptum est. Interpres videtur legisse *ἵνα δέ*.

sit] Sic Vind. Mon. *sint* Berol. Gr. *εἴη*.

neque horum] Sic Mon. Berol. *horum neque* Vind. Gr. *μηδὲ τούτων*.

adiicere] Sic Vind. Berol. *adicere* Mon.

libram] Sic Vind. Mon. *librarum* Berol. Gr. *λίτρας*.

tractus, huiusmodi observationem in hoc minime custodiri, sed secundum hoc, quod tunc actum est, causam fieri, ut non de rebus exiguis maximas homines attritiones sustineant.

CAP. IX. Haec autem omnia tenere in civitatibus volumus; nam in agris, ubi multa simplicitas est, et neque scribentium aut testium multorum copia est, quae hactenus apud eos valuerunt, et nunc sint firma. Hoc enim et in ipsis testamentis, quibus maxime studemus, iam a nobis sancitum est. Valeat itaque lex in omnibus, quae post haec facienda sunt, instrumentis et contractibus; quod enim iam transivit, cur quispiam sanciat? Hanc autem legem peperit contentionum multitudo factarum quidem in litibus, apud nos autem introductarum, quatenus quotidie inter se contendere homines compescamus, praeauferentes eis altercationes per legislationis subtilitatem.

EPILOGUS. Quapropter convenit tuam eminentiam haec cognoscentem manifesta omnibus facere subiectis, et qui hic sunt, et qui in gentibus. Etenim ** alios gloriosissimos praefectos, et qui in Hesperia sunt et in Libya et qui in septentrionalibus (dicimus autem in Illyrico)

huiusmodi] Sic Vind. Berol. *huius* Mon., ubi secunda manus adscripsit *modi*. Gr. τὴν τοιαύτην.

hoc] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. Gr. ἐπὶ τούτῳ.

actum] Sic Vind. Berol. Mon., ad cuius marginem a secunda manu scriptum est: *al. tractatum*. Gr. πολιτευόμενον.

ut non de] *unde cum* I.

exiguis] Sic Mon. Berol. *exiguus* Vind. Gr. σμικρῶν.

homines attritiones] Sic Vind. *homines attios* Berol., sed litterae *t* littera *i*, et ultimae syllabae *os* circumflexus impositus est. Mon. *homines actiones*, sed supra syllabam *ti* secunda manus litteram *i* posuit. Vulgo *attritiones homines*, I. *astrictiones homines*.

NOV. LXXVI. CAP. IX. multa] Sic Mon. Berol. *multas* Vind., sed litterae *s* punctum subiectum est. Gr. πολλά.

hactenus] Sic Mon. *actenus* Vind. Berol.

firma] Quod antea Vulgo est *etiam*, in Mon. Berol. Hamb. I. non est; est autem in Trid. Port. Nec sane Graeca habent, quo illa vox *etiam* firmetur.

sancitum] Sic Mon. Berol. *sanctum* Vind.

instrumentis] *instrummtis* Mon., sed litteris *mm* circumflexi impositi uniqne ex his litteris puncta subiecta sunt.

et] Sic Vind. Mon. *ex* Berol. Gr. καί.

quod] Sic Vind. Berol. *quid* Mon. Gr. τό.

transivit] Sic Mon. *transiit* Vind. I. *transit* Berol. Gr. παρῳχηκός.

sanciat] Sic Vind. *sancciat* Berol. *sacciat* Mon. *sciat* I.

contentionum] Sic Vind. Mon. *contemptionum* Berol. Gr. τῶν ἀμφισβητήσεων.

litibus] Sic Mon. Berol. *militibus* I. Vind., in quo priori syllabae *mi* puncta subiecta sunt. Gr. ἐν δίκαις.

autem] *aut* I.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind.

quotidie] *cotidie* Vind. Mon. *quottidie* I. *cotidie* Berol., sed ultimae litterae signum appositum est, quo significatur *ae*.

se] Sic Vind. Berol. I. *sese* Mon. Vulgo.

compescamus] Sic Vind. Mon. *compeccamus* Berol., sed ex litteris *cc* secunda manus facit *sc*.

praeauferentes] Sic Vind. Berol. *auferentes* Mon. Gr. προαναστέλλοντες.

legislationis] Sic Vind. Mon. *legislatios* Berol., sed litteris *os* circumflexus impositus est. Sec. manus corr. *legislationis*.

NOV. LXXVI. EPIL. cognoscentem] Sic Vind. Mon. *agnoscentem* Berol. Gr. μανθάνουσαν.

manifesta] Sic Vind. Berol. *manifestati* Mon., sed ultimis litteris *ti* puncta subiecta sunt. Gr. φανερά.

hic] Sic Vind. Berol. *h* Mon., sed huic litterae supra lineam littera *i* imposita est. Gr. ἐνταυθοῖ.

alios] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod antea Vulgo est *ad*. I. *ad alios*. Cum tamen in Graecis sit πρός, non dubitavi lacunae signum ponere.

Libya] *Libia* Mon. Vind. Berol. I., in quo solo non est, quod Vulgo antepositum est *in*. Gr. ἐπὶ Λιβύης.

Illyrico] *Illirico* Vind. Mon. Berol. I.

scripsimus, ut omnis nobis respublica plena fiat hac lege, subiectorum medente concussionibus. *Dat. prid. Non. Iun. CP. imp. DN. Iust. PP. A. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

LXXVII. GLOSS.

HAEC CONSTITUTIO INTERPRETATUR PRIOREM CONSTITUTIONEM DE HIS, QUI INGREDIUNTUR IN MONASTERIUM, ET DE SUBSTANTIIS EORUM ET EX QUO TEMPORE OPORTEAT EAM VALERE.

Idem Aug. Ioanni p. p. secundo.

PRAEFATIO. Causa talis ad nos pervenit, quam aestimamus opor-

omnis nobis] Sic Vind. *nobis oms* Mon., sed ultimae voci lineola superius iniecta est. Berol. *os*, sed lineola superius imposita est, unde secunda manus facit *ois*, lineola superius imposita. Gr. πᾶν ἡμῖν.

subiectorum] Sic Vind. Berol. *subtorum* Mon., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.

Dat.] Sic Vind. *datum* Ambras. In Pist. Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. et I. tota haec subscriptio non est.

prid.] *prid* Ambras., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Bamb. D. I. 1. *prid'*. Vind. *pd.*, sed litterae *p* littera *i* imposita et circumflexus per litteram *d* traiectus est.

Non.] *nons.* Ambras., sed huic ultimae litterae circumflexus impositus est. Vind. Bamb. D. I. 1. *Nonos.*

Iun.] Sic Ambras. *Iunii* Vind.

CP.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Cap.* Vind., sed supra hanc vocem lineola superius iniecta est. Vulgo *Constant.*

imp.] Sic Ambras., sed circumflexus ultimae litterae impositus est. Vind. *ipr.*, sed harum litterarum tam primae, quam ultimae circumflexi impositi sunt.

DN.] *dnn* Bamb. D. I. 1. *dono* Vind., sed superius lineola imposita est. Ambras. *donus*, sed prioribus litteris *do* circumflexus impositus est.

Iust.] Sic omnes codd. *Iustiniani* Vulgo.

A.] Sic Ambras. *aug.* Vind. Bamb. D. I. 1., sed lineola superius imposita est.

anno] *an* Ambras. Bamb. D. I. 1. *ano* Vind.

Ioanne V. C.] Haec desunt in Vind., ubi spatium vacuum relictum est, cui explendo fere septem litterae sufficiant. Vind. *Iohe vc'*, sed litterae *h* circumflexus traiectus litterisque *vc* lineola superius imposita est. Bamb. D. I. 1. *Iohe vic*, sed per litteram *h* mediam circumflexus traiectus est.

cons.] *scdo* Ambras., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Vind. *cosl*, sed litterae *o* lineola imposita, circumflexo per litteram *l* traiecto.

NOV. LXXVII. LXXVII.] *R/orum LXXVII.* Vind., desunt in Berol. Mon., in quo tantum adscriptum est *R/*. Deest in I. Caeterum ad marginem Mon. Berol. adiectum est *const. IIII.*

constitutio] Sic Mon. Berol. *costo* Vind., sed utrique litterae *o* circumflexi superius impositi sunt.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

in] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo.

monasterium] Sic etiam Contius, qui quidem ad marginem: *alias in monasteriis.*

oporteat] Sic Vind. Mon. *oportet* Berol.

eam] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

valere] Postea in Vind. Mon. est *R/.*, in I. *Rubrica.* Ad marg. Vind. *const. IIII.*

idem Aug.] Sic Vind. Neob. *id. a.* Ambras. Berol. Pist. *..d. a.* Mon. *idem Iusti. ā.* I.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Pist. Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Ambras. *Io.* I. *Iohanni.* In Neob. haec et quae sequuntur ad unum omnia desiderantur.

p. p. secundo] *pp. scdo* Pist. Berol. Ambras. *ppro scdo* Vind. *pp. II'* Mon., sed litteris *pp* circumflexus impositus est. I. *preposito secundo.* Vulgo *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. LXXVII. PRAEF. causa] *ca* Vind., sed lineola superius imposita est, ut tamen ex littera *a* secunda manus litteram *c* effecerit.

quam] Sic Mon. Berol. *taquam* Vind., sed priori litterae *a* lineola superius imposita est, eique litterae puncta subiecta sunt. Gr. ὅπερ.

aestimamus] Sic Vind. Mon. *existimavimus* Vulgo. *extimavimus* I. Gr. οἰόμεθα.

tere competenti uti a nobis interpretatione simul et adiutorio. Cognovimus etenim, quia mulier quaedam, habens filium sibi ex nuptiis legitimis procreatum, voluit quidem segregare se a communi ista conversatione, et in quodam mulierum monasterio commanere, plurima bona faciens in mulieribus reverendissimis ibidem congregatis. Et quoniam nostra pietatis lex vult, eos, qui se in monasteriis dedicant, seu viros seu mulieres, antequam ingrediantur in monasterium, eo, quo voluerint, modo, quae sua sunt, disponere, nec posse, postquam ingrediuntur in monasterium, ulterius agere quicquam de propriis, utpote domini rerum non exsistentes ulterius, eo quod sanciverimus nos, huiusmodi viros et mulieres cum corpore et anima ipso ingressu ad monasterium dedicare se suasque substantias, et siquidem discesserint, manere etiam sic eorum substantias in monasterium, eo quod domini harum ulterius non exsistunt, hinc autem metuere, ne forte, quamvis nostra constitutio multo posterior sit, quam quod in praedictam venerabilem domum ingressa est, aliqui prohibent eam suo prospicere filio, et oportere propter

competenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *competente* Vulgo.

adiutorio] Sic Vind. Mon. *auditorio* Berol. Gr. *βοηθείας*.

quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed sec. m. correxit *quia*. Gr. *ὡς*.

voluit] Sic Vind. Berol. *voluerit* Mon., sed litteris *er* puncta subiecta sunt. Gr. *ἠβουλήθη*

segregare] Sic Vind. Mon. *segregature* Berol., sed litterae *u* circumflexus impositus est. Litteris *tu* puncta a secunda manu subiecta sunt. Gr. *χωρίσαι*.

in mulieribus] Sic Mon. Berol. Prior vox *in* nec Vulgo aut in I. aut in Vind. legitur. Gr. *εἰς τάς*.

reverendissimis] Sic Berol. *reverentissimis* Mon. Vind.

in monasteriis] Sic Mon. Prior vox deest in Vind. Berol. I. Gr. *εἰς ἀσκητήριον*.

dedicant] Sic Berol., quamquam hoc verbum a secunda manu scriptum est; sic etiam Mon., in quo quidem litteris *ica* puncta subiecta sunt, supra litteram c autem a secunda manu positum est *u*. Vind. *deder*, sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. I. *dederunt*. Gr. *καθιεροῦντας*.

ingrediantur] Sic Vind. Berol. *ingrediuntur* Mon., sed sec. manus correxit, ut supra.

in monasterium] Sic Vind. Mon. Berol. Prior vox *in* Vulgo et in I. non legitur. Gr. *εἰς μοναστήριον*.

voluerint] Sic Vind. *voluerit* Berol. *voluerunt* Mon., sed sec. manus correxit, ut supra.

sua sunt] Sic Mon. Berol. *sunt sua* Vind.

in monasterium] Sic Vind. Mon. Prior vox *in* in Berol. et Vulgo non est. Gr. *εἰς τό*.

quicquam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quidquam* Vulgo.

utpote] Sic Vind. Berol. *utpute* Mon., sed secunda manus correxit *utpote*. Gr. *οἷα*.

quod] *quod sic* I.

sanciverimus] Sic Vind. Berol. *statuerimus* Vulgo. *sancivimus* I.

nos] deest in I.

corpore] Sic Vind. Berol. *corpe* Mon., sed lineola inferius per litteram *p* traiecta, qua re *per* significatur. Gr. *σώματος*.

ipso] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *ipo*, sed lineola imposita. Gr. *αὐτῇ τῇ*.

dedicare] Sic Berol. *dicare* Vind. Mon., sed in utroque correctum est a secunda manu, ut supra.

discesserint] Sic Vind. *decesserint* Berol. *dissesit* Mon., sed littera *e* deleta, supra lineam positum a sec. m. *c*, quae eadem manus litterae *t* litteram *n* imposuit.

sic] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

monasterium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasterio* Vulgo.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo.

aliqui] *aliquid* I.

prohibent eam] Sic Vind. Berol. *eam prohibent* Mon. *prohiberet eam* I. *prohiberent* Vulgo. Gr. *ἀποστερήσαιεν αὐτήν*.

suo prospicere] Sic Vind. Mon. Berol. *prospicere suo* Vulgo I. Gr. *τοῦ οἰκείου προνοήσασθαι*.

filio] Sic Vind. Berol. *filio suo* I., deest in Mon., sed haec vox in Mon., tantum a secunda manu adscripta est. Gr. *παιδός*.

propter] Sic Vind. Berol., qui non habent, quod in Mon. subiicitur *quod*, quod quidem secunda manus subiectis punctis notavit.

praedictum metum hoc interpretari et lege nostra fieri manifesta, quia nihil laesa sit aut ipsa aut filius circa eius successionem ex memorata constitutione.

CAP. I. Propterea sancimus, si quis monasterium habitavit vir aut mulier ante praedictam nostram constitutionem, aut hactenus habitat, et maxime filiis exsistentibus, nullam habere necessitatem nunc eorum substantiam *** in monasterium, sed filio aut filiae transmittere aut totam aut etiam partem suae substantiae aut etiam quo voluerit modo, res suas disponere. utpote primam illam legem alia nostra hac constitutione interpretante (eos enim, qui semel ante memoratam dudum nostram legem monasteria inhabitaverunt, in nullo postea posita lex contristatura est aut ablatura est eorum, quae prius eis ut liceat data.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *hec* I. *haec* Vulgo.

nihil] *nihi* I.

laesa] Sic Vind. *lesa* Mon. Berol. I.

aut filius] Sic Vind. Berol. *aut ip filius aut filius* Mon., sed litteris *ip* lineola superius iniecta est. Quod Vulgo postea legitur *eius*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

ex] Sic Vind. Berol. *et ex* Mon., sed priori voci *et* puncta subiecta sunt.

constitutione] Sic Vind. Mon. *eius constitutione* Berol., quod Graecis non firmatur. I. *const. eius.*

NOV. LXXVII. CAP. I. PR. habitavit] Sic Vind. Mon. Berol. *habitaverit* Vulgo I. Gr. ᾤκησεν.

vir] Sic Mon. Berol. *u* Vind., sed littera *i* superius imposita est. Secunda manus lineae imposuit vocem *vir*. Gr. ἀνήρ.

nostram constitutionem] Sic Vind. Berol. *constitutionem nostram* Mon. Gr. τῆς ῥηθείσης ἡμῶν διατάξεως.

hactenus] Sic Mon. *actenus* Vind. Berol.

exsistentibus] Sic Berol. *existentibus* Vind. Mon. Quod antea est *filiis*, deest in I.

necessitatem] Inde a syllabis *sitatem* usque ad *res suas*, in Berol. desunt omnia, sed a secunda manu scripta sunt.

nunc] *nec* I.

in monasterium] *in monasterio* I. Quod Vulgo postea additur *inducere*, in Vind. Hamb. Berol. Mon. Trid. Port. I. non est, ideoque omittendum fuit. Graeca εἰσάγειν εἰς τὸ μοναστήριον suadent, ut antea aliquid excidisse credamus, quo loco lacunae signa apposui. Facile autem interpres ex sequenti εἰς id, quod antecedit, εἰσάγειν transsiluisse potest.

totam] *totum* I.

aut etiam] Sic Vind. *aut sue* Berol. *aut* Mon., sed supra lineam a secunda manu vox *etiam* adiecta est. Gr. εἴτε καί.

suae] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. οἰκεῖα.

aut etiam quo] *aut quo* I.

utpote] Sic Vind. Berol. *utpute* Mon Gr. οἷα.

nostra] Sic Vind. Berol., deest in Mon. I., qui haec in cont. habet: *quae est sub t. de monachis posita*, quae omnia in reliquis non sunt videnturque ex glossa in hunc locum irrepsisse. Gr. ἡμῶν.

hac] Sic Vind. Berol. Mon., in quo, ut et in I., tamen subiicitur *nostra*. In Graecis sane non est, quo haec vox confirmetur.

interpretante] *interpretantae* Mon.

eos enim] Sic Vind. Mon. *eos* Berol., in quo quidem a sec. manu scriptum est *enim*. Gr. γάρ.

memoratam] Sic Vind. Mon. In Berol. subiicitur *constitutionem*, sed huic voci a secunda manu puncta supposita sunt. Gr. εἰρημένου.

nostram legem] Sic Vind. Mon. I. *legem nostram* Berol. Gr. ἡμῖν νόμου.

inhabitaverunt] Sic Mon. Berol. *habitaverunt* Vind. *intraverunt* Vulgo I. Gr. κατοικήσαντος.

postea] Sic Vind. Mon. *posta* Berol., sed supra lineam a secunda manu lineola posita est, quod sec. m. correxit *poste*. I. *posita postea*. Gr. μετὰ ταῦτα.

posita lex] Sic Vind. Berol. *lex posita* Mon. *lex* I. Gr. τεθεὶς νόμος. Caeterum inde a voce *lex* usque ad voces *nostra lege* quae sunt, in Vind. a secunda manu scripta sunt; spatium enim vacuum relictum fuit, quod prima manus non explevit.

est aut] Haec desunt in Vind., sunt in Mon. Berol. Gr. λυπήσειεν ἤ.

ablatura] Sic Mon. *ablatum* Vind. *ablata* Berol., sed litterae *e* lineola superius imposita est, sed sec. manus supra lineam *t* circumflexum imposuit, ut sit *ablatura est*. Gr. ἀφέλοιτο.

eorum] Sic Berol. Vind. *est eorum* Mon. I. *aliquid eorum* Vulgo.

quae] Sic Vind. Berol. *queque* Mon., sed ultimae voculae *que* puncta subiecta sunt. Inde ab hac voce quae sunt usque ad *prius*, in Berol. non nisi a secunda manu adscripta sunt.

sunt), neque prius nostrae legi impedimentum penitus faciente, eo quod neque possibile sit hoc fieri, ut oportuisset prius disponere, et ita ingredi in monasterium. Si vero nulla tunc tali lege posita in monasterium ingressa est, quomodo fieri potuerit converti ordinem legis et exigere eos, qui prius ingressi sunt in monasterium, illa facere, quae prius ignorata, postea per sacram nostram constitutionem sunt innovata? Sed unumquemque competit secundum sua tempora exspectare, et ea quidem, quae post legem sunt, ita quaerere fieri, sicut lex vult; si quid autem ante legem subsecutum est, hoc non commovere neque perscrutari, sed in priore figura relinquere. §. 1. Haec igitur lex pro interpretatione utili posita sit prioris nostrae illius constitutionis, ut illa in posterioribus temporibus, ex quo facta est, locum habeat, et his, qui postea convertuntur, viris ac mulieribus, posita sit, sibique potestatem in illis custodiat, nihil horum, quae ante eam fuerunt, perscrutando,

eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon., sed secunda manus correxit, ut supra. Gr. αὐτοῖς.
ut] Sic Mon. Berol. *u* Vind., sed punctum supra lineam adiectum est, qua re *ut* significari solet.
data sunt] Sic Mon. Berol. *datas* Vind. Gr. διδομένων.
neque] Sic Berol. Mon. *nec* Vind.
prius nostrae legi] Sic Vind. Berol. Mon. I. *prius nostrae legis* Hamb. Trid. Port. *priore nostra lege* Vulgo.
possibile sit] Sic Vind. Mon. *sit possibile* Berol. *impossibile sit* I. Gr. τῶν ἐγχωρούντων ἐστί.
hoc] Sic Vind. *hec* Mon., deest in Berol. Gr. τοῦτο.
ut] Sic Vind. Mon. I. *u* Berol., sed lineola supra hanc litteram posita est. Vulgo *utpote*. Os. notat secundum Graeca *nam* scribi oportuisse.
oportuisset] Sic Vind. Mon. I. *potuisset* Berol. Gr. ἐχρῆν.
in monasterium] Sic Vind. Berol. *monasterium* Mon. Gr. εἰς τὸ μοναστήριον.
si vero] Quae abhinc sunt usque ad voces *ingressi sunt*, in Vind. tantum a secunda manu scripta sunt.
nulla tunc] Sic Berol. *nulla nunc* Mon., sed secunda manus correxit, ut supra. Vind. *tunc nulla*. Gr. οὐδενὸς τότε.
quomodo] Sic Vind. Berol. *qmo* Mon., sed supra primam litteram secunda manus litteram *o* posuit. Gr. πῶς.
potuerit] Sic Berol. *pout* Vind., sed supra hanc vocem lineola superius posita est. Mon. *oportuit*, sed litterae *c* puncta subiecta sunt. Pro verbis *fieri potuerit* I. habet *potuerit fieri*. Gr. ἂν γένοιτο δυνατόν.
converti] Sic Vind. Mon. *conuti* Berol., sed supra litteram *u* circumflexus positus est. Gr. ἀναστραφῆναι.
legis] Sic Mon. Berol. *leg* Vind., sed litterae *g* lineola superius imposita est. Gr. τοῦ νόμου.

et exigere] Sic Mon. Berol. *9 exigere* Vind. Gr. καὶ ἀπαιτῆσαι.
in monasterium] Sic Hamb. Berol. Priorem vocem Vind. Mon. Trid. Port. I. omiserunt. Gr. ἐν τῷ μοναστηρίῳ.
sunt innovata] Sic Mon. Berol. Vind., in quo vox *sunt* a secunda manu scripta est. Gr. ἐκαινίσθη.
unumquemque] Sic Vind. Berol. Mon., in quo ultima syllaba *que* punctis subiectis notata est. Gr. ἕκαστον.
quae] Sic Vind. Berol. *quae quidem* Mon., sed in Graecis nihil est, quo haec res significetur.
perscrutari] *pescrutari* I.
priore] *priori* I.

NOV. LXXVII. CAP. I. §. 1. int. utili] *utili int.* I.
prioris] *priori* Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῆς προτέρας.
illa] Sic Vind. Mon. *in illa* Berol., sed priori voci *in* puncta subiecta sunt. Gr. αὐτήν.
habeat] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *ht*, lineola superius imposita, qua re significatur *habet*.
his] Sic Mon. Berol. I. *is* Vind.
postea] Sic Vind. Mon. *propterea* Berol. Gr. μετ' αὐτήν.
convertuntur] Sic Vind. *convertentur* Mon. Berol. I. Gr. ἀποταττομένοις.
sibique] Sic Mon. Berol. *s* Vind., sed supra lineam littera *i* posita est. Gr. καὶ ἑαυτῇ.
horum] Sic Mon. *orum* Berol., sed priori litterae *o* littera *h* superius posita est. Deest in Vind. Gr. τῶν.
ante eam] Sic Vind. *ana* Mon., sed lineola superius imposita est. Deest in Berol. *antea* Vulgo I. Gr. πρὸ αὐτῆς.
fuerunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fuerint* Vulgo.

quum licentia sit prioribus viris ac mulieribus, qui habitaverunt aut etiam hactenus habitant monasteria, et maxime filiis exsistentibus, suas res quo volunt disponere modo.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, solenniter per programmata sua omnibus facere manifesta festinet. *Dat. V. Idus Octob. CP. imp. DN. Iustiniani PP. A. anno XII. Ioanne V. C. cons.* (538.)

LXXVIII.

GLOSS.

UT NON LUXURIETUR CONTRA NATURAM, NEQUE IURETUR PER CAPILLOS DEI AUT ALIQUID HUIUSMODI, NEQUE BLASPHEMETUR IN DEUM.

Idem Aug. Constantinopolitanis.

ac] *aut* I.

habitaverunt] Sic Vind. Mon. *abitaverunt* Berol., sed supra priorem litteram *a* littera *h* posita est. Gr. *κατοικήσασιν.*

hactenus] Sic Vind. *actenus* Mon. Berol.

habitant] Sic Vind. Mon. *abitant* Berol., sed priori litterae *a* littera *h* imposita est.

monasteria] Sic Vind. Mon. Berol. *in monasteriis* I. Vulgo. Gr. *μοναστήρια.*

volunt] Sic Vind. Mon. *voluit* Berol., sed litterae *i* circumflexus impositus est. Gr. *βούλονται.*

A.] Sic Ambras. *aug.* Vind., sed circumflexo superius imposito.

anno] Sic Vind. *an* Ambras., sed lineola superius imposita est.

XII.] *duodecimo* Bamb. D. I. I.

Ioanne] *Iohi* Vind., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est, deest in Ambras. *Iohe* Bamb. D. I. 1., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

V. C.] *viro claiso* Vind., sed litteris *ai* circumflexus impositus est. Ambras. *vic claissimo.* Bamb. D. I. 1. *viro clarissimo.*

cons.] *consule* Ambras. Vind. Bamb. D. I. 1.

NOV. LXXVII. EPIL. nobis] Sic Mon. Berol. In Vind. haec vox bis scripta est.

solenniter] *sollempniter* Berol. *solepter* Mon., sed priori litterae *o* lineola superius imposita est. Vind. *solempni.*

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1., deest in Ambras. Caeterum in Mon. Pist. Berol. I. Bamb. D. II. 11. subscriptio deest tota.

V. Idus] *V. id.* Vind. *quinto idus* Ambras. *V. Kal. Idus.* Bamb. D. I. 1., sed litteris *Kal.* puncta inferius subiecta sunt, quod est delentis signum. *Idibus* Vulgo.

Octob.] *Octob.* Ambras. *Octubr.* Vind., sed lineola superius imposita est. *Octub.* Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1. *eps* Ambras. *cap* Vind., sed lineola superius imposita est.

imp.] Sic Bamb. D. I. 1. Ambras., in quo lineola superius imposita est. Vind. *ipr.*, sed lineola superius imposita est.

DN.] *donus* Ambras., sed lineola superius imposita est; *dono* Vind., sed lineola superius imposita est; Bamb. D. I. 1. *dnn.*, sed lineola superius imposita.

Iustiniani PP.] *Iust. pp.* Vind., sed lineola litteris *pp* superius imposita est. Desunt in Ambras. *Iustin. pp.* Bamb. D. I. 1., sed lineolae superius impositae sunt.

NOV. LXXVIII. LXXVIII.] *R/. OII LXXVIII.* Vind., ubi secunda manus ad marginem apposuit: *nec haec multum valet.* Deest in utroque Bamb. I. et Berol., ad cuius marginem sec. manus adscripsit: *const. IIII.*

luxurietur] Sic Mon. Berol. Hamb. *luxurientur* Trid. Port. I. Quod Vulgo subiicitur *homines*, in Port. I. est, in Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. non est.

neque iuretur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *nec iurent* Trid. Port., quod etiam Vulgo legitur. I. *nec iuretur.*

dei] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I.

blasphemetur] Sic Mon. Berol. *blasphementur* Vind. *plasphementur* I.

in deum] Sic Berol. Mon., in quo subiicitur: *R/. const. V.* Ad marg. Mon.: *nec hec multum valet.* In I. subiicitur *Rubrica.*

Idem Aug.] *id. a.* Pist. Berol., sed lineola superius imposita est. Vind. *idem aug.*, ut tamen ultimae voci lineola superius imposita sit. Mon. *...d. a.*, ut tamen litterae *a* superius lineola imponatur. *Idem ā* I. *Imp. Iustinianus aug.* Vulgo.

Constantinopolitanis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *Iohi. pp. ꝯst. Orientis • exꝯs ord.* Pist., sed ultimae voci *s* lineola superius imposita est.

PRAEFATIO. Omnibus hominibus, qui recte sapiunt, manifestum esse putamus, quia omne nobis est studium et oratio, ut crediti nobis a domino deo bene vivant, et eius inveniant placationem, quoniam et dei misericordia non perditionem, sed conversionem et salutem vult, et delinquentes, qui corriguntur, suscipit deus. Propter quod omnes invitamus dei timorem in sensibus accipere et invocare eius placationem, et novimus, quia omnes, qui deum diligunt et eius misericordiam sustinent, hoc faciunt.

CAP. I. Igitur quoniam quidam diabolica instigatione comprehensi et gravissimis luxuriis semet ipsos inseruerunt et ipsi naturae contraria agunt et istis iniungimus accipere in sensibus dei timorem et futurum iudicium et abstinere ab huiusmodi diabolicis et illicitis luxuriis, ut non per huiusmodi impios actus ab ira dei iusta inveniantur et civitates cum habitatoribus earum pereant. Docemur enim a divinis

NOV. LXXVIII. PRAEF. quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., quod sec. manus correxit *quia*. Gr. *ὅτι*.

est studium] Sic Mon. Berol. Prior vox in Vind. non est. Gr. *ἐστὶ σπουδή*.

bene] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed in hoc libro secunda manus vocem *bene* lineae imposuit. Gr. *καλῶς*.

et eius inveniant] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., sed a secunda manu haec eadem lineae imposita sunt. Gr. *καὶ τὴν αὐτοῦ εὑρεῖν*.

quoniam et] Sic Vind. Berol. *et* Mon., sed supra lineam secunda manus vocem *quoniam* posuit. Gr. *ἐπειδὴ καί*.

dei] Sic Mon. Berol. *dei et dei* Vind.

non] *non vult* I.

perditionem] Sic Vind. Berol. *perdictionem* Mon. Gr. *ἀπώλειαν*.

qui corriguntur] Haec et quae sequuntur usque ad voces *comprehensi*, in Berol. desiderantur, quamvis a secunda manu in linea adscripta sint.

suscipit] *suscepit* Vind. Mon. Berol. I., quod facile corrigitur ex Gr. *δέχεται*.

omnes] Sic Berol. *nos omnes* Vind. Mon. I., quod etiam Vulgo est, quod Graecis non firmatur.

sensibus] Sic Mon. Berol. *scensibus* Vind., sed litterae *c* punctum subiectum est.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., quod secunda manus correxit, ut supra. Gr. *ὅτι*.

qui deum] Sic Vind. Berol. Hamb. *qui dominum* Mon., sed secunda manus correxit *qui dominum*. Port. Trid. *qui deum dominum*. Gr. *οἱ τὸν θεόν*.

eius misericordiam] Sic Vind. Mon. Berol. *misericordiam eius* Vulgo. Vox *eius* deest in I. Gr. *τὸν αὐτοῦ ἔλεον*.

sustinent] Sic Vind. Mon. *sustineant* Berol.

hoc] *hec* I.

NOV. LXXVIII. CAP. I. PR. quoniam] Sic Vind. Berol. In Mon. haec vox a secunda manu scripta est. Gr. *ἐπειδή*.

instigatione] Sic Vind. Mon. *instigatuvone* Berol., sed litteris *uve* puncta subiecta sunt. Gr. *ἐνεργείας*.

inseruerunt] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *inferuent* Vind., sed priori litterae *u* littera *r*, circumflexusque litterae secundae *u* impositus est. Vulgo Port. *inserunt*. Gr. *ἐνέβαλον*.

naturae] Sic Vind. Berol. *nate* Mon., in quo quidem litterae *e* circumflexus impositus est. Gr. *τῆς φύσεως*.

et istis] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *istis* Mon. Port., quod etiam Vulgo est. Berol. *ista*, sed sec. manus correxit *istis*. Gr. *καὶ τούτοις*.

accipere in sensibus] Sic Vind. Mon. Berol. *in sensibus accipere* Vulgo I. Gr. *λαβεῖν κατὰ νοῦν*.

ab huiusmodi] Sic Vind. Mon. *huiusmodi* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *ab*.

ut non] Sic Mon. *ut si non* Berol., sed litteris *si* puncta subiecta sunt. Vind. *aut non*. Gr. *ἵνα μή*.

per] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *propter*. Berol. I. *propter*, quod etiam Vulgo legitur. Gr. *διά*.

impios] *inpios* Mon. *impiis* I.

actus] *actibus* I.

iusta] Sic Mon. Berol. *iusti* Hamb. Trid. Port. I., deest in Vind., ubi tamen a secunda manu haec vox ad marginem apposita est. Gr. *δικαίας*.

inveniantur] *inveniuntur* Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *εὑρεθῶσι*.

earum] Sic Vind. *eorum* Mon. Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *ἐν αὐταῖς*.

docemur] Sic Vind. Mon. *docemus* Berol., sed sec. manus correxit *docemur*. Gr. *διδασκόμεθα*.

scripturis, quia ex huiusmodi impiis actibus et civitates cum hominibus pariter perierunt. §. 1. Et quoniam quidam ad haec, quae diximus, et blasphema verba et sacramenta de deo iurant, deum ad iracundiam provocantes, et istis iniungimus abstinere ab huiusmodi blasphemis verbis, et iurare per capillos et caput et his proxima verba. Si enim contra homines factae blasphemiae impunitae non relinquuntur, multo magis, qui ipsum deum blasphemat, dignus est supplicia sustinere. Propterea igitur omnibus huiusmodi praecipimus a praedictis delictis abstinere, et dei timorem in corde percipere et sequi eos, qui bene vivunt. Propter talia enim delicta et fames et terrae motus et pestilentiae fiunt et propterea admonemus abstinere ab huiusmodi praedictis illicitis, ut non suas perdant animas. Sin autem et post huiusmodi nostram admonitionem inveniantur aliqui in talibus permanentes delictis, primum quidem indignos semet ipsos faciunt dei misericordia, post haec autem et legibus constitutis subiicientur tormentis. §. 2. Praecepimus enim gloriosissimo praefecto regiae civitatis permanentes praedictis illicitis

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὅτι.

ex] Sic Berol. Mon. *et* Vind., sed secunda manus correxit *ex*. Gr. ἐκ.

impiis] *inpiis* Mon.

hominibus] Sic Vind. *omnibus* Mon. Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τοῖς ἀνθρώποις.

pariter perierunt] Sic Vind. Berol. *perierunt pariter* Mon. Deest *pariter* in I.

NOV. LXXVIII. CAP. I. §. 1. haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. Gr. πρὸς τοῖς εἰρημένοις.

blasphema] Sic Mon. *blasphemia* Vind. Berol. I. Gr. βλάσφημα.

sacramenta] Sic Mon. Berol. *sacramento* Vind. Gr. ὅρκους.

et istis] Sic Vind. Hamb. Trid. I. Prior vox *et* in Mon. Berol. Port. non est. Gr. καὶ τούτοις.

iniungimus] Sic Vind. Berol. *adiungimus* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παρεγγυῶμεν.

huiusmodi] Postmodo in Mon. Berol. Vulgo est *et aliis*, quod in Vind. I. non est, nec Graecis firmatur.

blasphemis] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *blasphemiis*. I. *plasphemiis*. Gr. βλασφήμοις.

iurare] Quod Vulgo et apud Port. antea est *non*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, nec Graecis firmatur.

his] Sic Vind. Berol. *ab his* Mon., sed priori voci *ab* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τῶν τούτοις παραπλησίων.

factae] Sic Mon. *facte* Berol. *facta* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. γινόμεναι.

blasphem.] *plasphem*. I.

impunitae] *impunite* Mon. Berol.

multo] Sic Vind. Berol. *multa* Mon., sed secunda manus correxit *multo*. Gr. πολλῷ.

blasphemat] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *blasphemant* Trid. Port. Vulgo. Gr. ὁ–βλασφημῶν.

dignus est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *digni sunt* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἄξιός ἐστι.

omnibus] Sic Vind. Berol. I., in quibus non est, quod in Mon. et Vulgo postea legitur *hominibus*, quod quidem nec Graecis firmatur.

praecipimus] Sic Berol. *praecepimus* Vind Mon. Gr. προτρέπομεν.

delictis] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo haec vox non est, nisi a secunda manu lineae imposita. Gr. πλημμελημάτων.

timorem] Sic Vind. Mon. *timoe* Berol., sed ultimis litteris *oe* circumflexus impositus est. Gr. φόβον.

percipere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *accipere* Vulgo.

terrae] Sic Vind. Mon. *terre* Berol.

admonemus] *ammonemus* Vind. Mon. Berol.

admonitionem] Sic Mon. *ammonitiom* Vind. Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.

subiicientur] *subicientur* Vind. *subiciuntur* Berol. *subiiciuntur* Mon. I. Gr. ὑποστήσονται.

NOV. LXXVIII. CAP. I. §. 2. praecepimus] Sic Vind. *praecipimus* Mon. Berol. I. Gr. ἐπετρέψαμεν.

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tamen secunda manus hanc vocem *enim* lineae imposuit. Gr. γάρ.

gloriosissimo] Sic Vind., qui non habet *et*, quod sane et Mon. et Berol. antea exhibent. Graeca Vind. codicis lectionem firmant.

praedictis] Sic Vind. Mon. Berol., qui

et impiis actibus et post hanc nostram admonitionem et comprehendere et ultimis subdere suppliciis, ut non ex contemtu talium inveniatur et civitas et respublica per hos impios actus laedi. Si enim et post hanc nostram suasionem quidam tales invenientes, hos subtercelaverunt, similiter a domino deo condemnabuntur. Et ipse enim gloriosissimus praefectus, si invenerit quosdam tale aliquid delinquentes, et vindictam in eos non intulerit secundum nostras leges, primum quidem obligatus erit dei iudicio, post haec autem et nostram indignationem sustinere.

LXXIX.

GLOSS.

UT LIBERTI DE CETERO NON EGEANT AUREO ANNULO, ET UT PRISTINIS RESTITUANTUR NATALIBUS; ET CELEBRATIONE DOTALIUM INSTRUMENTORUM IN LIBERTIS MULIERIBUS FACTA, EX HOC IPSO IAM ETIAM NUPTIAS LEGITIMAS FIERI ET FILIOS SUOS; SI NUPER ETIAM ANCILLA FUERIT, ET IPSAM LIBERAM ESSE CELEBRATIONE DOTIS, ET NUPTIAS LEGITIMAS, ET QUI EX EA PROCESSERINT, SUOS.

non habent, quod Vulgo et in I. antea est *in*, quod sane nec Graeca agnoscunt.

illicitis] Sic Vind. Mon. *et illicitis* Berol., sed priori voci puncta subiecta sunt, quod sane Graeca non exprimunt.

et post hanc] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. Vox *et* deest in Berol. Port. Gr. *καί*.

nostram admonitionem] Sic Vind. Berol. *admonitionem nostram* Vulgo I. Caeterum Mon. huic voci subiicit *saturam*, qua voce punctis subiectis notata, secunda manus lineae imposuit vocem *nostram*; hinc facile origo Vulgatae lectionis perspicitur. Gr. *ταύτην ἡμῶν τὴν νομοθεσίαν*.

et comprehendere] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox Vulgo non est. Interpres videtur habuisse *καὶ συνέχειν*.

ut non] *ut nec* I.

contemtu] Sic Mon. *contemptu* Berol. *contentum* Vind. Gr. *παραβλέπειν*.

respublica] *res* I.

laedi] Sic Vind. Berol. *ledi* Mon.

quidam] Sic Berol. I. *quosdam* Vind. Mon. Gr. *τινές*.

hos] Sic Vind. I. *hoc* Mon. Berol. Gr. *τοὺς τοιούτους*.

subtercelaverunt] Sic Mon. Berol. I. *subtercelaverint* Vind. Vulgo.

et ipse enim] Sic Mon. Vind. I. *et enim ipse* Berol. Gr. *καὶ αὐτὸς γάρ*.

haec] *hoc* I.

sustinere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sustinebit* Vulgo. Pro *ὑποστήσεται* interpres videtur habuisse *ὑποστήσεσθαι*. Caeterum subscriptio nusquam est, nec in Vind. Mon. Pist. aut Berol. Ad marginem Contii: *nusquam dies aut consul exstat huius legis.*

NOV. LXXIX. LXXIX.] *R/. LXXVIII.* Vind. *R/.* Mon., deest in Berol. et utroque Bamb. I. Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *const. VI.*

non egeant aureo annulo] Sic Vind. *aureo non egeant annulo* Berol. *aureo annulo non egeant* Mon. *aureo non indigeant annulo* Vulgo I.

celebratione] Quod Vulgo et in I. antea est *de*, in Vind. Mon. Berol. non est.

ex] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo.

iam etiam] Sic Vind. Mon. Berol. Prior vox *iam* Vulgo non legitur; vox *etiam* deest in I.

nuptias] Sic Mon. Berol. *nupt'* Vind. Deest in I.

legitimas] Sic Vind. Berol. *legit'* Mon. *legitimas nuptias* I.

nuper] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus supra lineam posuit *vel insuper*.

fuerit] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol.

celebratione] Sic Vind. Mon. *celebraciore* Berol., sed ultimae litterae lineola superius iniecta est.

qui] Sic Mon. Berol. *quae* Vind.

processerint] Sic Vind. Mon. *processeitit* Berol., sed litteris *ei* circumflexus superius iniectus est. Quod Vulgo postea est *filios*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

suos] In Vind. Mon. Berol. postea legitur *R/.*, in I. *Rubrica.*

Idem Aug. Ioanni p p. Orientis secundo exconsuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Perfectis nobis omnibus bonis a magno deo datis, existimavimus oportere et ipsi servorum libertates, quum a priore conditione a dominis liberantur, omnino eas puras eis et infuscatas et perfectas efficere. Et propterea etiam dediticiorum iniuria liberavimus libertates et latinitates velut imperfectas exclusimus et iterationes superfluas demonstravimus et Iuniam legem et Largianum odivimus senatusconsultum, utpote initio inaniter introductum et recte postmodum reprobatum, solamque valere romanam civitatem in libertatibus voluimus, non locis, non aetatibus, non alio quodam causam discernentes. Quo-

Idem Aug.] Sic Mon. Ambras. *id. ā.* Berol. Vind., in quo quidem prima littera non est. I. *idem ā.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Ioanni] *Ioh.* codd., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. I. *Io.*

p. p. Orientis secundo] Vind. *ppo. Orienti II°.* Mon. *ppro Orientis scdo.* Berol. *pp. Orientis scdo.* Ambras. *pp. Orientis II.* Pist. *p. p. Orientis so.* I. *p̄ Orientis.* Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum.*

secundo] *se* I.

exconsuli] *et consule* Mon. *exc. ord.* Berol. Pist. Vind. *exconsuli oro* Ambras.

ordinario] *oro* I., sed lineola superius imposita est.

et patricio] *et patritio* Berol. Ambras. I. *et pattio* Mon. *et patc'* Vind. *patc* Pist., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.

NOV. LXXIX. PRAEF. nobis] Sic Mon. I. *bonis* Vind., deest in Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. ἡμῖν.

bonis] Sic Mon. *nobis* Vind., deest in Berol. Gr. τῶν ἀγαθῶν.

existimavimus] *exstimavimus* Berol. *estimavimus* Vind. Mon. *extimavimus* I.

ipsi] *ip* Vind., lineola tamen superius iniecta, quam rem sec. manus correxit *ipsas.* Mon. Berol. I. *ipsas*, quod etiam Vulgo legitur. Legendum, ut scripsi. Gr. καὶ αὐτούς.

quum] Sic Berol. *cum* Vind. Mon.

priore] Sic Mon. Berol. *priori* Vind. I.

liberantur] *liberarentur* I.

omnino eas] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. *omnino ipsas* Hamb. *eis omnino* Vulgo. *omnino* I. Interpres videtur habuisse: παντοίως αὐτὰς αὐτοῖς. Vide notam sequentem.

eis] Sic Berol. I. *ei* Mon., deest in Vind., nec Vulgo est.

infuscatas] Sic Mon. Berol. *infiscatas* I. Vind., in quo secundae litterae *i* littera *u* superius imposita est. Vulgo *infucatas.*

efficere] Sic Vind. Mon. *accipere* Berol. Gr. ἀποτελέσαι.

dediticiorum] *deditiorum* Vind. Mon. Berol., sed supra litteras *ti* a secunda manu adscriptum est *dit*, quod sane Graecis firmatur.

libert.] *et libert.* I.

latinitates] *latinitatis* Vind. Mon. Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.

velut] Sic Berol. *velud* Vind. Mon.

iterationes] Sic Vind. *iteractiones* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Deest in Berol.

superfluas] Sic Vind. *superfluas iterationes* Berol. *superflua* Mon., sed supra litteram *a* secunda manus apposuit litteram *s*. Gr. τὰς iterationας περιττάς.

Iuniam] Sic Vind. Berol. *Iuliam* I. *Iuneam* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Hamb. Trid. Port. *Iuliam*, quod Graecis non firmatur.

Largianum] *Larginum* I.

odivimus] Sic Vind. Berol. *audivimus* Mon., sed secunda manus litteris *au* puncta subiecit lineaeque imposuit *o*. Gr. ἐμισήσαμεν.

senatusconsultum] Sic Vind. Berol. *senatum consultum* Mon.

utpote] Sic Vind. Berol. *utpute* Mon., sed secunda manus scripsit *utpote.*

initio] Sic Vind. Mon., sed sec. manus antea adiecit *in*. Berol. *invito*, sed secunda manus scripsit *in initio*, pro quo I. habet *inito*. Gr. τὴν ἀρχήν.

reprobatum] Sic Vind. Mon. *inprobatum* Berol.

voluimus] Sic Vind., sed litterae *i* punctum a secunda manu subiectum est. Mon. Berol. I. *volumus*. Gr. ἠβουλήθημεν.

aetatibus] *etatibus* Mon., sed secunda manus correxit *etatis*. Vind. *etates*, quod secunda manus correxit *etatibus*. Berol. *etatis*, sed sec. m. scripsit *etatibus*. Gr. ἡλικίαις.

causam] Sic Mon. Berol. *ca* Vind., sed lineola superius iniecta; postea ad finem secunda manus litteram *m* adiecit, qua re significatur, quod in cont.

niam autem semper aliquid melius de nostris subiectis tractamus, etiam ipsum, quod perfectius datum est a maioribus, existimavimus oportere adiectionibus ampliare.

CAP. I. Propterea sancimus, si quis manumittens servum aut ancillam suam cives denuntiaverit romanos (neque enim aliter licet), sciat ex hac lege, quia qui libertatem accepit, habebit subsequens mox et aureorum annulorum et regenerationis ius, et non iam ex necessitate hoc a principibus postulabit, neque indigebit omnino ulla scrupulositate, sed libertatis virtute haec omnia subsequentur, hac nostra lege ex praesenti die inchoante. Non enim aliquid horum, quae prius facta sunt, perscrutamur, firmamus ergo omnia praecedentia, ut valeant secundum eos, per quos facta sunt, modos. Sed haec quidem sic habere sancimus.

CAP. II. Illud vero adiicimus, ut nihil neque post hanc legem

aliquid] Sic Vind. Mon. In Berol. signum est, quo *aliquod* significari solet, id est *aliq*, sed litterae *q* inferiori circumflexus traiectus est.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.

quod] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed lineola inferius traiecta est, qua re Vulgo significatur *qui*.

existimavimus] Sic Mon. *estimavimus* Vind. *extimamus* Berol. I. Gr. φήθημεν.

adiectionibus] In Vind. subiicitur *poiti adiectionibus*, sed litteris *poiti* ad finem littera *s* a secunda manu adscripta est, atque adeo voci *adiectionibus* puncta supposita. Caeterum manifestum est, interpretem vocem μείζοσιν iam non ad haec, quae sequuntur ταῖς προσθήκαις retulisse, sed potius cum superioribus τὸ - δεδομένον coniunctam transtulisse *a maioribus*. Quod quum Os. non animadvertisset, melius fore scripsit, si qui legat: *quod perfectius datum est, maioribus existimavimus* et caet.

NOV. LXXIX. CAP. I. denuntiaverit] Sic Vind. *denunciaverit* Berol. *denuntiavit* Mon. Gr. ἀποφήνειε.

ex hac] Sic Vind. Berol. *ex a hac* Mon., sed priori litterae *a* punctum subiectum est.

quia] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem a secunda manu lineae impositum est. Gr. ὡς.

accepit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *acceperit* Vulgo.

annulorum] Sic Berol. *anullorum* Mon. *anulorum* Vind.

regenerationis] Sic Vind. Mon. *generationis* Berol., sed litterae *g* supra lineam syllaba *re* posita est. Gr. παλιγγενεσίας.

ex necessitate] Sic Vind. Mon. *necessitate* Berol., sed supra litteras *ne* a secunda manu praepositio *ex* posita est. Gr. ἐξ ἀνάγκης.

principibus] *principipibus* Vind., sed sec. manus litteris ultimis *pi* puncta supposuit.

postulabit] Sic Vind. Berol. *postulabi* Mon., sed secunda manus scripsit *postulabit*.

indigebit] Sic Vind. Berol. *indigebis* Mon., sed secunda manus scripsit *indigebit*. Gr. δεήσεται.

subsequentur] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *subsequenter* Mon. Port. *subsequetur* Vulgo. Gr. συνεισελεύσεται.

praesenti] Sic Vind. Mon. I. *praesente* Berol., quod etiam Vulgo legitur.

quae] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est, veruntamen secunda m. scripsit *quae*.

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* Mon.

perscrutamur] Sic Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *perscrutantur*. Vind. *perscrutantur*. Gr. περιεργαζόμεθα.

ergo] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *igitur* Vulgo I.

omnia] Sic Vind. Berol., in quo quidem vox *ergo* subiicitur. Deest in Mon. Gr. ἅπαντα.

praecedentia] Sic Mon. Berol. *praecedenti* Vind., ad cuius finem secunda manus adscripsit litteram *a*. Gr. προειληφότα.

ut] Sic Mon. Berol. *aut* Vind. Gr. ὥστε.

eos] *illos* I.

per quos] Sic Vind. *quos* Mon. Berol., sed supra lineam secunda manus vocem *per* posuit. Gr. καθ' οὕς.

NOV. LXXIX. CAP. II. PR. illud] Ad marginem Mon. Berol. scriptum est: *de reverentia et obsequio a libertis patrono (patronis a libertis* Mon.) *praestanda* (Berol. *praestanda*) *et de ingratis libertis*.

vero] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed supra lineam secunda manus hanc vocem apposuit. Gr. δέ.

adiicimus] Sic Vind. I. *adicimus* Mon. Berol.

nostram laedantur patronatus iura illa, quae nos sanximus, in quibuscunque omnino haec personis servavimus, nisi tamen etiam ab his libertum, qui libertatem donavit, absolverit, aut per fideicommissum hoc relinquens, aut in ipsa libertate hoc adiiciens. Nam si ille hoc dederit, omnino, qui manumittitur, absolvetur etiam patronatus iure, eo quod hoc ille expressit. Habeant itaque haec omnia, qui libertatem meruerunt, veruntamen servent etiam post hanc nostram constitutionem eis, qui ad talem eos perduxerunt honorem, omnem reverentiam, et hoc, quod quidem vocatur obsequium, et reverentiam recte legibus introductam; quin etiam abstineant aut manibus aut insidiis aut aliis, ex quibus liberti tale aliquid agentes rursus servitutem sustinent secundum de his scriptas leges, et restituuntur priori conditioni. Nam si nullum penitus ingratum esse circa donatorem permisimus, licet fuerit bene natus, sed donationes infirmas pronuntiavimus in his, quae dudum a nobis scriptae sunt, legibus, et in his, quae a nobis quotidie praecipiuntur, quomodo patiemur manumissorem, qui aequalis patri circa liber-

illa] Sic Mon. Berol. Vind., in quo subiicitur *vero*, quod sane Graecis non firmatur.

sanximus] *sanxximus* Mon. *sancimus* Vind. I. *sanccimus* Berol. Gr. ἐνομοθετήσαμεν.

omnino haec] Sic Vind. Berol. *hec omnino* Mon. Gr. ὅλως αὐτά.

servavimus] *servabimus* Vind. Mon. Berol. I., sed emendatio Becki facillima est et verbo ἐφυλάξαμεν omni ex parte confirmatur.

his] *hiis* I.

donavit] Sic Vind. Berol. *donaverit* Mon.

absolverit] *absolvit* I.

hoc] Sic Berol. Vind. *hec* Mon. I. An interpres ταῦτα habuisse censendus est?

relinquens] Sic Vind. Berol. *relinquentes* Mon., sed secunda manus scripsit *relinquens*. Gr. καταλιπών.

hoc] Sic Berol. *hec* Vind. Mon. I. An interpres ταῦτα habuisse censendus erit?

adiiciens] *adiciens* Vind. Mon. Berol.

ille hoc] Sic Vind., quamquam ultima vox a secunda manu scripta est. Mon. *ille haec*, Hamb. Berol. *hoc*, quod fortasse praeferendum, quia in Graecis est καὶ τοῦτο. I. *hec ille*.

qui] Sic Vind. Mon. *quia* Berol. Gr. ὁ ἠλευθερωμένος.

absolvetur] Sic Mon. Berol. *absolvebitur* Vind., sed litteris *bi* puncta subiecta sunt.

patronatus] Sic Berol. *a patronatus* Vind. Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

hoc ille] Sic Vind. Mon. *ille* Berol. *ille hec* I. Gr. τοῦτο ἐκεῖνος.

expressit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *expresserit* Vulgo. Gr. ἐπέσκηψεν.

habeant] Sic Mon. Berol. I. *habent* Vind. Gr. ἐχέτωσαν.

haec] deest in I.

veruntamen] *verum tamen* Mon.

eis] *et* Vind. Mon. Berol. Gr. τοῖς.

reverentiam] Sic Vind. Mon. *reverentia* Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est.

quidem] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Vulgo. Gr. τό γε.

introductam] Sic Vind. Mon. *introducte* Berol., ut tamen ultimae litterae *e* circumflexus impositus sit.

aut manibus] *manibus* I.

servitutem] Sic Vind. Mon. Berol. *et servitutem* Vulgo I., quod Graecis non firmatur.

sustinent] Sic Vind. Berol. *sustineant* Mon. Gr. ὑφίστανται.

nullum] Sic Mon. Berol. *nullus* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. οὐδένα.

ingratum] Sic Vind. Berol. *gratum* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀχάριστον.

donatorem] Sic Vind. Berol. *donationem* Mon., sed secunda manus supra lineam posuit: *al. donatorem*. Gr. περὶ τὸν δωρησάμενον.

bene natus] Ad marg. Contii: *rectius vertisset ingenuus*.

pronuntiavimus] Sic Vind. Berol. *pronuntiamus* Mon. Gr. ἀπεφήναμεν.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

scriptae] Sic Berol. *scripta* Vind. Mon.

his] Sic Vind. Mon. I. *iis* Berol. Vulgo.

quotidie] *cotidie* Vind. Mon. Berol., in quo ultimae litterae *e* signum subiectum est, quo significatur *ae*.

qui] Sic Mon. Berol. *qi* Vind., sed priori litterae *q* littera *i* imposita sequentique litterae *i* punctum subiectum est.

aequalis] Sic Vind. *equalis* Mon. Berol.

tum factus est, ab eo aliquid pati malignum, aut iniurias forsitan asperas et indecentes, seu plagas, aut maxime intolerabilia sustinere dispendia? Sed si quid horum legitimis probationibus convicerit passum se, qui libertatem dedit, vel eius filios, post praedictas probationes libertum in priori restituimus habitu, nominum quidem perscrutationem et propter haec dispendiis omnes eripientes, iustitiam autem ubique et aequitatem et quod legislatorem decet, et quod placet deo, et liberto et dudum domino conservantes. §. 1. Quapropter sint quidem et liberti et ingenui, sive hi, qui dudum manumissi sunt, si evidenter eis hoc largitum est, sive illi, qui post hanc nostram legem ad ingenuitatem venientes tanquam bene nati iam facti vivant, et debitum honorem manumissoribus reddant, ut non denuo et libertate ** benenatione cadant, tanquam indevoti ingratique convicti, et a lege damnati. Erunt namque ita perpetue liberi et ingenui, si manumissoribus eorumque filiis inconfusam et liberam suam venerationem et reverentiam devotionemque servaverint, quibus videlicet conservatis, nunquam ad priorem relabentur fortunam.

factus est] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., sed secunda manus supra lineam haec verba adscripsit.

indecentes] *decentes* I.

seu plagas] Sic Vind. *su seu plagas* Mon., sed prioribus duabus litteris *su* puncta inferius subiecta sunt. Berol. *seu plaga*, sed secunda manus addit *s*. Gr. ἢ πληγάς. Ad marg. Contii: *aut indigentias*.

intolerabilia] Sic Mon. *intollerabilia* Vind. Berol.

dispendia] Sic Vind. Berol. *stipendia* Mon. Gr. ζημίαν.

convicerit] Sic Vind. Berol. *convincerit* Mon., sed sec. manus litterae *n* puncta supposuit.

se qui — filios] In Vind. haec tantummodo a secunda manu in cont. adscripta sunt.

qui] Sic Mon. Berol. *q* Vind., sed supra lineam littera *i* posita est.

priori] Sic Vind. Mon. Berol. *priore* I. Vulgo.

restituimus] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *constituimus* Berol. *restituemus* Vulgo.

nominum] Sic Vind. Berol. *nou* Mon., lineola tamen superius imposita. Gr. ὀνομάτων.

perscrutationem] Sic Vind. Mon. I. *perscrutatione* Vulgo. An interpres legit τὴν περιεργασίαν?

haec] Sic Vind. Mon. *hec* Vulgo I. Berol. Gr. διὰ ταῦτα.

eripientes] Sic Mon. Berol. *eripietes* Vind.

liberto] Sic Mon. Berol. *libero* Vind., sed litterae *r* secunda manus litteram *t* imposuit. Gr. ἀπελευθέρῳ.

NOV. LXXIX. CAP. II. §. 1. quidem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. μέν.

hi] Sic I. *hii* Vind. Mon. Berol. *ii* Vulgo.

si] *et* I.

evidenter] Sic Berol. *evidente* Vind. Mon. Gr. ῥητῶς.

eis] Sic Vind. Mon. *ei* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. αὐτοῖς.

nostram legem] Sic Vind. Mon. I. *legem nostram* Berol. Vulgo. Gr. τόνδε ἡμῶν τὸν νόμον.

venientes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *venient et* Vulgo. Gr. ἀφικνούμενοι.

benenatione] Quod Vulgo et in I. antea est *et*, in Vind. Mon. Berol. non est; potest tamen ex superioribus facile excidisse. Nam et contextus tale quid desiderat, et Graecum καὶ suspicionem movet, ut lacunam fuisse credamus.

indevoti ingratique] Sic Vind. Berol. *ingrati indevotique* Mon. Gr. ἀγνώμονας καὶ ἀχαρίστους.

convicti] Sic Vind. Berol. *coniuncti* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἐληλεγμένους.

perpetue] Sic Vind. I. *perpetuae* Berol. *perpetuo* Mon.

manumissoribus] Sic Vind. Berol. *manumissionibus* Mon., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Gr. τοῖς ἐλευθερωταῖς.

filiis] Sic Vind. Mon. *filius* Berol.

conservatis] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *observatis* Hamb. *conservans* Berol. Gr. τηρουμένων.

ad] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. εἰς τήν.

CAP. III. Si quis autem libertam ducere voluerit aut legitimam facere coniugem, cuiuslibet dignitatis exsistens, nuptialia conficiat documenta; hanc enim solam post manumissionem observationem adiicimus. Et sint etiam praecedentes filii, et qui post dotalia nati sunt, liberi et ingenui, et sui patri successores, a postulatione aureorum annulorum et pristinorum natalium liberati, nullamque penitus habentes differentiam ad cetera ingenuorum matrimonia. Libertas enim matris et insuper documentum nuptiale sobolem liberam et ingenuam et patri succedentem demonstrabunt.

CAP. IV. Et ita rebus et veritate toti efficimur, ut, si cui etiam ex serviente muliere procreentur filii, et voluerit ille postea mulierem manumittere et dotalia conficere documenta, mox cum ipsa dotalium inscriptione et filiis competet libertatis simul et suorum ius, non requirentibus nobis specialem libertatem in filiis fieri, simul manumitti

NOV. LXXIX. CAP. III. si quis] Ad marg. Berol.: *si libertinam suam patronus uxorem duxerit vel habere maluerit*; ad marg. Mon.: *si libertinam suam patronus habere maluerit.*

ducere] Sic Vind. Berol. *deducere* Mon., sed prioribus litteris *de* puncta subiecta sunt. Gr. ἀγαγέσθαι.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo. Interpres pro καὶ videtur habuisse ἤ.

filii] Post hanc vocem Vulgo et in I. subiicitur *sicut*, quod in Vind. Mon. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.

et qui] Prior vox in Vind. Mon. Berol. desideratur, sed in Berol. a sec. manu lineae imposita est. Gr. καί.

sui] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem a secunda manu adscriptum est. Gr. καὶ γνήσιοι.

patri] Sic Vind. *et patri* Hamb. Berol. I. *et patris* Mon. Port. Trid. *patris* Vulgo. Gr. τῷ πατρί.

successores] Sic Vind. Mon. *successiones* Berol. Gr. διάδοχοι. Quod Vulgo et in I. subiicitur *et*, in Mon. Berol. non legitur, est autem in Vind., Graecis tamen non firmatur.

aureorum annulorum] Sic Vind. Berol. I. *annulorum aureorum* Mon., sed priori *n* puncta subiecta sunt. Gr. τῶν χρυσῶν δακτυλίων.

pristinorum] Sic Vind. *pristinum* Mon. Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Hamb. Trid. Port. I. *pristinum*. Quod in Trid. et in Hamb. a secunda manu subiicitur *iure*, in Vind. Mon. Berol. Port. omissum est, nec sane, cum nec Graecis firmetur, aliud quam glossa videtur esse.

natalium] I. subiicit *iure*.

liberati] Sic Vind. Berol. *libertati* Mon., sed priori litterae *t* punctum subiectum est. Gr. ἀπηλλαγμένοι.

nullamque] Sic Mon. Berol. *nullam* Vind. Gr. καὶ οὐδεμίαν.

cetera] Sic Vind. Berol. *certa* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τὰ λοιπά.

ingenuorum] Sic Vind. Mon. *ingenuarum* Berol. Gr. τῶν εὖ γεγονότων.

sobolem] Sic Vind. Berol. *sobole* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τὴν γονήν.

NOV. LXXIX. CAP. IV. PR. veritate] Sic Vind. Mon. *veritati* Berol.

toti] Sic Mon. *tuti* Berol. I. Hamb. Trid. Port. *tuti tuti* Vind., in quo quidem secunda vox punctis subiectis notata priorique litterae *u* littera *o* imposita est. Gr. ὅλος.

efficimur] Sic Vind. *efficiamur* Berol. *efficiuntur* Mon. Trid. Port. *efficiantur* Hamb. I.

si cui] Sic Mon. Berol. *sicut* Vind. Gr. εἴ τινι.

voluerit] *noluerit* I.

postea] Sic Vind. Mon., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est. In Berol. sane non legitur. Gr. ὕστερον.

mulierem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem subiicitur *postea*, quod Graecis non firmatur.

conficere] *confiteri* I.

dotalium] Sic Vind. Mon. *dotis* Berol. I. Gr. τῶν προικῴων.

inscriptione] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est. Vulgo *scriptione*. Gr. γραφῇ. Unde Os. *conscriptione* coniecit.

competet] Sic Mon. *competit* Berol. *competebit* Vind., sed ultimae syllabae puncta subiecta sunt. Gr. ἁρμόσει.

libertatis] Sic Vind. Berol. *libertas* Mon. I., sed sec. manus in Mon. correxit, ut in cont. Gr. τῆς ἐλευθερίας.

suorum ius] Ad marginem Contii adscriptum est *suitatis*.

specialem] Sic Vind. Berol. *spualem* Mon., sed litterae *u* circumflexus impositus est. Secunda manus correxit *specialem*. Gr. τὴν ἰδιάζουσαν.

simul] Sic Berol., ubi supra lineam

cum matre, aut post eam vel ante eam forte libertatem accipere, sed scriptione nuptialium documentorum mox eis etiam libertatem donamus. Quod enim maius utique ostensurus est pater libertatis filiorum indicium, quam quod uxorem ostendere liberamque simul et legitimam nuptialium documentorum conscriptione? Si enim miles, relinquens legatum alicui suarum ancillarum, ipsa donatione legati et libertatem dare videatur, quomodo non multo magis pater, si documentum nuptiale conscripserit habebit proprios filios ex hoc solo et liberos et legitimos successores?, Neque enim quilibet eum putaturus erit voluisse filiorum quidem matrem legitimam esse, et hoc tam magnum ei donasse opus libidinis, proprios autem filios ex suo natos semine adhuc relinquere servituros. §. 1. Haec similiter quidem pro manumissoribus, similiter autem pro manumissis sanximus. Nam si ea, quae in praecedentibus dicta sunt, manumissoribus non servamus, segniores forsan homines circa libertatis largitatem efficimus. Nobis autem omne exstat studium subsistere li-

adscriptum est *et*. Vind. Mon. I. *et simul*, quod etiam Vulgo est, nec tamen Graecis firmatur.

post eam] Sic Mon., sed a sec. m. Prima, ut et Vind. Berol. I., habet *postea*. Gr. μετ' αὐτήν.

vel ante] Sic Mon. Berol., desunt in Vind., ubi secunda manus haec eadem adscripsit.

scriptione] Sic Mon. *scriptionem* Vind. Berol. Gr. τῇ γραφῇ. Vulgo I. *conscriptione*, quod etiam in Hamb. Trid. Port. legitur. Quod Vulgo subiicitur *sola*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

libertatem] Sic Vind. Berol., in quo quidem supra lineam adscriptum est: *vel ti*. Mon. *libertate*, quod sec. manus correxit *libertati*. Gr. τὴν ἐλευθερίαν.

donamus] *donavimus* I.

quod] Sic Vind. Berol., deest in Mon., quamquam eadem vox iam a secunda manu in linea adscripta est. Gr. τί.

indicium] Sic Vind. Berol., ad cuius tamen marginem scriptum est: *alias iudicium*. Mon. I. *iudicium*, sed glossae loco in Mon. adnotatum est: *alias inditium*, *alias iudicium*.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. *quidem* I., deest Vulgo.

liberamque] Sic Vind. Berol. In Mon. subiicitur *qui*, quod punctis subiectis notatum est.

documentorum] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *u* circumflexus impositus est.

suarum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *suorum* Vulgo.

ancillarum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *servorum* Vulgo. Pro θεραπόντων interpres videtur legisse θεραπαινῶν.

donatione legati] *legati donatione* I.

videatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *videtur* Vulgo.

proprios filios] Sic Vind. Berol. *filios proprios* Mon., quod secunda tantum manus scripsit. Gr. τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας.

et liberos] Sic Vind. Mon. *liberos* Berol. Gr. καὶ ἐλευθέρους.

eum] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon. Gr. αὐτόν.

putaturus] Sic Vind. Berol. *putat* Mon., sed secunda manus correxit *putaturus*. Gr. οἰηθείη.

natos] Sic Mon. Berol. *natus* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. φύντας.

relinquere] Sic Vind. Berol. *reliquere* Mon., sed litterae *i* circumflexus a secunda manu impositus est. Gr. καταλιμπάνειν.

NOV. LXXIX. CAP. IV. §. 1. haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hec* I. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.

manumissoribus] Sic Vind. Berol. *manumissioibus* Mon., sed secundae litterae *i* puncta subiecta sunt. Gr. ἐλευθερωτῶν.

autem] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid., deest in Berol. *autem et* Vulgo I., quod etiam apud Port. est. Sed vox *et* in Graecis non habet, quo confirmetur.

sanximus] Sic Vind. *sancimus* Mon. Berol. I. Gr. ἐνομοθετήσαμεν.

quae] In Vind. Berol. non est, quod in Mon. subiicitur *sunt dicta*, quod quidem nec Graecis firmatur. I. *dicta sunt in praec.*

forsan] Sic Vind. Mon. *fortasse* Berol.

circa] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu lineae vox *libertatis* imposita est. Gr. περὶ τήν.

efficimus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo supra ultimum *i* scriptum est *e*. *efficiemus* Vulgo I. Interpres videtur legisse ἀποτελοῦμεν.

omne] Sic Vind. Mon. *coe* Berol., lineola superius imposita, qua re significatur *commune*, sed sec. manus litterae *c* puncta subiecit. Gr. πᾶσα.

bertates atque valere, et in nostra florere et augeri republica. Etenim huius desiderio et in Libya et in Hesperia tanta suscepimus bella et pro recta ad deum religione et pro subiectorum pariter libertate.

CAP. V. Facimus autem novum nihil, sed egregios ante nos imperatores sequimur. Sicut enim Antoninus Pius cognominatus, ex quo etiam ad nos appellatio haec pervenit, ius romanae civitatis prius ab unoquoque subiectorum petitus, et taliter ex eis, qui vocantur peregrini, ad romanam ingenuitatem deducens, ille hoc omnibus in commune subiectis donavit, et Theodosius iunior post Constantinum, maximum sanctissimae huius civitatis conditorem, filiorum prius ius petitum in commune dedit subiectis, sic etiam nos hoc videlicet regenerationis et aureorum annulorum ius, unicuique petentium datum, et damni et scrupulositatis praebens occasionem et manumissorum indigens auctoritate,

exstat] *extat* Vind. Mon. *existat* Berol. Gr. καθέστηκε.

subsistere] Sic Contius, qui habet ad marg. *alias sustinere.*

atque] *ac* I.

etenim huius] Sic Mon. Berol. *et huius enim* Vind. *etenim huiusmodi* I. Gr. καὶ γὰρ δὴ ταύτης. Quod in I. Mon. Berol. Vulgo subiicitur *causae*, in Vind. deest.

Libya] *Libia* Vind. Mon. Berol. I.

Hesperia] Sic Vind. Mon. *Esperia* Berol. Ab hac voce usque ad vocem *sequimur* quae sunt, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

et pro recta] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I.; sed prior vox *et* Vulgo non est. Gr. ὑπέρ τε. Quod Vulgo subiicitur *scilicet*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. deest, nec Graecis firmatur.

ad deum] Sic Vind. Mon. *adm* Berol., sed huic voci a secunda manu lineola superius imposita est. Gr. πρὸς θεόν.

et pro] Sic Vind. *et* Berol. *et de* Mon., sed secunda manus supra lineam apposuit *pro*. Gr. ὑπέρ τε.

NOV. LXXIX. CAP. V. facimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *faciemus* Vulgo. Gr. ποιούμεθα.

ante] Sic Vind. Berol. *an* Mon., sed secunda manus supra litteram *n* circumflexum posuit. Hamb. Trid. *anteriores*. Gr. πρὸ ἡμῶν.

nos] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem vox *et* subiicitur, quam secunda manus punctis subiectis notavit. Deest in Hamb. Trid.

Antoninus] Sic Vind. Berol. *Anthonius* I. *Antonius* Mon. Gr. Ἀντωνῖνος.

romanae] Sic Vind. Mon. *romane* Berol.

petitus] Sic Vind. Mon. Berol. I. Cont. *petitum* Vulgo. Ad marg. Cont. *alias petitum id est peti solitum.* Ad marg. Mon. *al. penitus.* Pro αἰτούμενον interpres videtur habuisse αἰτούμενος.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. *his* I. *iis* Vulgo.

peregrini] Sic Mon. Berol. *peregri* Mon., sed supra lineam syllaba *ni* adscripta est.

deducens] Sic Vind. Berol. *deducentis* Mon., sed secunda manus scripsit *deducens*. Gr. ἄγων.

ille hoc] Sic Vind. Berol. I. *ille haec* Mon. *hoc ille* Vulgo.

subiectis] Sic Vind. Mon. *subtis* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.

iunior] *minor* I.

maximum] Sic Vind. Berol. *maxime* I. *maxiemu* Mon., sed litterae *e* et *u* circumflexus impositus est.

sanctissimae] Sic Mon. Berol. *sacratissimae* Vind. Pro *sanct. huius* I. habet *huius sanct.*

prius ius] Sic Vind. Mon. I., in quo quidem vox *prius* punctis subiectis notata est. Berol. *prius*, sed vox *ius* a secunda manu lineae imposita est; caeterum antea in hoc libro scriptum fuit *p9 ius*., quod iam prima manus correxit. Vulgo *ius prius*.

petitum] Sic Vind. Mon. *pectum* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. αἰτούμενον.

in commune] Sic Vind. Mon., in quo priori voci *in* a secunda manu impositum est *prius*. Pro *in comm. dedit* I. habet *dedit in comm.*

annulorum] Sic Berol. *anullorum* Vind. Mon.

unicuique] Sic Vind. Mon. *uniqui* Berol. Gr. ἑκάστῳ.

praebens] Sic Mon., in quo secunda manus correxit *praebentem*. Vind. Berol. *praebentem*, sed in Berol. secunda manus correxit *praebentes*. Gr. παρεχόμενον.

indigens] Sic Mon., sed secunda manus correxit *indigentem*. Vind. Berol. I. *indigentem*. Gr. δεόμενον.

auctoritate] Sic Vind. Berol. *auctoritatem* Mon.

omnibus similiter subiectis ex hac lege damus. Restituimus enim naturae ingenuitate dignos non per singulos de cetero, sed omnes deinceps, qui libertatem a dominis meruerunt, ut et hanc magnam quandam et generalem largitatem nostris subiectis adiiciamus.

EPILOGUS. Quae igitur pro subiectorum indulgentia placuerunt nostrae clementiae per hanc legem, haec tua celsitudo cognoscens nostris subiectis faciat manifesta per programmata propria et hic et in provinciis, ut discant, quia nostrorum subiectorum per omnia curam habemus, ea, quae pro utilitate eorum sunt, sancientes. Valebit autem lex haec in subsequentibus omnibus, et eis, qui post eam emerserint, casibus; quod enim recessit, non perscrutamur. *Dat. Kal. Septembr. CP. imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XII. Apione V. C. cons.* (539.)

subiectis] Sic Vind. Berol. *subtis* Mon., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Pro verbis *simil. subiectis* I. habet *subiectis simil.*

ex hac] Sic Vind. *et hac* Mon. Berol., sed litteris *et* puncta subiecta sunt. Gr. αὐτόθεν.

ingenuitate] Sic Vind. Berol. *ingenuitatem* Mon. Gr. τῆς εὐγενείας.

non per] *non etiam per* I.

meruerunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *meruerint* Vulgo.

et hanc] Sic Vind. Prior vox *et* in Mon. Berol. I. desideratur. Gr. καὶ ταύτην.

magnam] Sic Mon. Berol. *nostram magnam* Vind., quod Graecis non firmatur.

NOV. LXXIX. EPIL. igitur] In I. subiicitur *placuerunt nobis*.

subiectorum indulgentia] Sic Vind. Mon. Berol. *indulgentia subiectorum* I. Vulgo. Gr. τῆς τῶν ὑπηκόων φιλανθρωπίας.

placuerunt nostrae] Sic Mon. *placuerunt nostre* Vind. Berol., desunt in I. *nostrae placuerunt* Vulgo. Gr. παρέστη τῷ ἡμετέρῳ κράτει.

clementiae] Sic Vind. Mon. *clementie* Berol., deest in I.

faciat manifesta] Sic Vind. Berol. Ultima vox deest in Mon. Gr. δῆλα ποιησάτω.

propria] Sic Vind. Berol. *proprie* Mon., sed sec. manus correxit *propria*. Gr. οἰκείων.

et hic] Sic Vind. Berol. *manifesta et hic* Mon., quod Graecis non firmatur.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus correxit *quia*. Gr. ὥστε.

quae] Sic Vind. Mon. *q*, Berol., sed supra hanc vocem secunda manus virgulam posuit.

pro utilitate] Sic Mon. Berol. *utilitate* Vind., sed supra hanc vocem a secunda manu praepositio *pro* posita est, quam sane et Graecorum conf. desiderat.

sunt] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

sancientes] Sic Mon. Berol. *sanctientes* Vind.

lex haec] Sic Vind. Mon. *haec lex* Berol., quod Vulgo et in I. est.

subsequent.] *sequent.* I.

qui] Sic Vind. Mon. *q* Berol., lineola tamen imposita, quam secunda manus delevit; sed sec. manus siglum scripsit, quo illa vox significatur.

post eam] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *post ea* Berol. Mon. Port. Gr. μετ' αὐτόν.

emerserint] Sic Vind. Berol. *emerserunt* Mon. Graeca nihil decidunt.

casibus] *causis* I.

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. *datum* Ambras. In Pist. Bamb. D. II. 11. Berol. I. subscriptio plane nulla est.

Kal. Septembr.] Sic Vind. *kl. sep* Ambras. Bamb. D. I. 1. *XV. Kalend. Febr.* Vulgo.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1. *cap.* Vind., sed lineola superius imposita est. Ambras. *cp.*, sed lineola superius imposita est. Vulgo *Constant.*

imper.] *ipr.* Vind., sed lineola superius imposita est. Ambras. Bamb. D. I. 1. *imp.*, lineola tamen superius imposita.

DN.] *dnn.* Bamb. D. I. 1., sed superius lineola imposita est. Ambras. *donus*, sed lineola superius imposita est. Vind. *don.*, sed lineola superius imponitur.

Iust.] Sic Vind. Ambras. *Iustin* Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

Aug.] Sic Vind. *a.* Ambras., sed lineola superius imposita est.

anno] Sic Vind. *an* Ambras.

XII.] Sic Vind. Ambras. Vulgo, quod cum Vulgato *XV. Kal. Febr.* satis convenit. Sed propter eam, quam supra posui, diei emendationem scribendum erit *XIII.*

Apione] Sic Vind. *apioe* Ambras., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Bamb. D. I. 1. *consule Apione.*

V. C.] *vc* *i clarissimo* Ambras. *viro clarisio* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

cons.] *consule* Ambras. *cōsl* Vind., deest in Bamb. D. I. 1.

LXXX. GLOSS.

APUD QUOS OPORTEAT CAUSAM DICERE MONACHOS ET ASCETRIAS.

Idem Aug. Mennae beatissimo archiepiscopo et generali patriarchae.

PRAEFATIO. Rem cognoscentes non rectam fieri in hac regia civitate, communi lege aestimavimus hoc mederi, inchoantes quidem ab hac felicissima civitate, in omni vero eam, quae subiecta sunt, distendentes. Quidam enim volentes corrumpere orthodoxae fidei honestatem, si quidam litem habuerint quasi cum monachis aut ascetriis, civiles iudices interpellant, at illi mittunt exsecutores, praesumentes accedere intra loca sancta et monachos trahere atque monastrias vel ascetrias inquie-

NOV. LXXX. LXXX.] *R/. LXXI.* Vind. *R/.* Mon., deest in Berol. et utroque Bamb.

apud] *ap.* Vind. Mon., sed lineola superius imposita est. I. *aput.*

oporteat] Sic Vind. Berol. *oportet* Mon.

causam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *causas* Vulgo.

ascetrias] Sic Mon., sed ad finem littera *R/.* adiecta est. Vind. *ascitriarias R/.* Berol. *assistrias R/.* I. *assisterias Rubrica.* Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est *cons. VII.*

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Berol., sed lineolis superius impositis. Mon. *..d. ā.* Ambras. *impr. ā.* I. *idem ā.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Mennae] *Menne* Mon. I., sed ultimae litterae *e* punctum inferius subiectum est. Vind. *Mene*, Berol. Ambras. *Mene.*

archiepiscopo] *archiepo* Vind. Mon. Berol. Ambras. I., sed ultimis duabus syllabis lineola superius imposita est. Pro verbis *beat. archiepiscopo* Vulgo est *archiepiscopo Constantinopolitano.*

generali] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *gnali* Vind. *in gnali* Ambras., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *universali.*

NOV. LXXX. PRAEF. hac] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus supra lineam adscripsit *ab.* Gr. ἐπὶ ταύτης.

aestimavimus] *estimavimus* Vind. Mon. *extimavimus* Berol. I. *existimavimus* Vulgo.

ab hac] Sic Mon. *a* Vind. Berol. I. Gr. ἀπὸ ταύτης.

felicissima] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae syllabae *ma* littera *m* imposita est. I. *felicissima hac.*

civitate] Post hanc vocem in Vind. interpositum est *hac*, quod in Mon. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.

omni] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem ultimae litterae *i* littera *a* imposita est. Hamb. Trid. Vulgo *in omnia.* Gr. εἰς ἅπασαν.

vero] Sic Vind. Mon. Berol. I. In Vind. voci *vero* vox *loco* superius imposita est, in Mon. lineae inscriptum § *loca*, unde facile constat de origine Vulgatae lectionis *vero loca*, quam Graeca non confirmant.

eam] Sic Mon. Berol. *ea* Vind. Hamb. Trid. Vulgo I. Gr. αὐτόν.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Vulgo. Pro τὴν ὑπήκοον interpres videtur legisse τὰ ὑπήκοα.

distendentes] Sic Vind. Berol. *defendentes* Mon., sed secunda manus supra lineam scripsit: *ut. distendentes.* I. *discedentes.* Gr. ἐκτείνοντες.

corrumpere] Sic Vind. *eorum rumpere* Mon. Berol. I., sed in Mon. secunda manus lineae inscripsit *co.* Gr. διαφθείρειν.

orthodoxae] Sic Mon. Berol. *hortho-doxe* Vind.

quidam] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. supra lineam huic voci positum est *quidem.* I. *quidem.* Vulgo *quandam.* Pro εἴ τινα interpres videtur legisse εἴ τινες.

litem] Sic Vind. Berol. *litte* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. δίκην.

ascetriis] *asisteriis* Vind. Berol. *asisti'* Mon., sed supra lineam secunda manus scripsit *is.* Hamb. Trid. I. *assisteriis.* Gr. ἢ πρὸς ἀσκητρίας.

interpellant] Sic Vind. Berol. *interpellent* Mon., sed ultimae litterae *e* a secunda manu littera *a* imposita est. Gr. προσίασι.

at] *ac* I.

monastrias] *monasteria* Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit, ut in cont. Vind. *monasti*, sed ultimae litterae circumflexus impositus est, cui secunda manus litteram *a* imposuit. I. *monasterias.* Gr. μοναστρίαις.

ascetrias] *ascisterias* Vind. *asistrias* Mon. Berol. *asceterias* I. Gr. ἀσκητρίαις.

inquietare] Sic Mon., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est.

tare, forsan eas, quae non videntur, et hinc iniuriam et confusionem non parvam adorabilibus fieri locis..

CAP. I. Propterea igitur sancimus, si quis quamcunque habuerit causam cum aliquibus venerabilibus sanctimonialibus aut sacratis virginibus aut mulieribus omnino in monasteriis consistentibus, deo amabilem civitatis episcopum interpellet, ille vero mittat, et cum omni honestate quae sunt de personarum praesentia disponat, sive oportet per abbates sive per responsales sive per alios quoslibet hoc fieri; ipse vero cum omni veneratione sacerdotali causam examinet et iudicet, et civiles non sint penitus eis iudices, neque confundant eorum honestatem, quum idonei sint deo amabiles singularum civitatum episcopi et quae de lite sunt, et de cautela iudiciorum disponere, et iudicare honeste atque sacerdotaliter et secundum leges nostras et sacratissimas regulas. Sic enim et qui aliquam rationem habere putantur, merebuntur iustitiam, et honestas sacratorum inviolata integraque servabitur.

CAP. II. Communis igitur sit lex habeatque custodiam et a gloriosissimis praefectis, qui per cunctas exsistunt dioeceses, et Illyrici dicimus et Libyae Italiaeque et occidentis totius et a gloriosissimis praefectis utriusque Romae et magnificentissimo praetore populorum et iudicibus gentium eorumque officiis, et nulla eius fiat omnino cor-

Berol. *inequitare*, Vind. *inquietate*, sed sec. m. scripsit *inquietare*. Gr. ἐνοχλεῖν.

forsan] Vulgo postea interponitur *etiam*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol., quod secunda manus correxit, ut supra dictum est.

videntur] Sic Mon. Vind., in quo quidem littera *d* a secunda manu scripta est. Berol. *iubentur*. I. *videntur assisterias*. Gr. ἀθεάτοις.

hinc] Sic Vind. Berol. *hanc* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. κἀντεῦθεν.

fieri locis] Sic Vind. Mon. *locis fieri* Berol. Gr. γίνεσθαι τόποις.

NOV. LXXX. CAP. I. sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon., sed ultimae litterae c lineola superius imposita est. Pro *igitur sancimus* I. habet *sancimus igitur*.

cum] Sic Mon. Berol. *cu* Vind.

sacratis] Sic Vind. Mon. Berol. *sacris* I. Cont. Vulgo. Ad marg. Contii *l. sacratis*. Gr. τῶν ἱερωμένων.

civitatis] Postea Vulgo interponitur *illius*, quod in I. Vind. Mon. deest, in quo quidem a secunda manu lineae superscriptum est *illius*. An pro ἑκάστης interpres legisse censendus est ἐκείνης?

responsales] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem syllaba *spo* a secunda manu lineae imposita est.

ipse] Sic Mon. Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ipsi* Vulgo. Gr. αὐτόν.

examinet] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *examinent* Vulgo.

iudicet] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *iudicent* Vulgo.

penitus eis] Sic Vind. Mon. *eis penitus* Berol. Gr. παντελῶς αὐτοῖς.

confundant] Sic Mon. Berol. *consuerudant* Vind., sed litteris *eru* puncta inferius subiecta sunt. Gr. καταισχύνειν.

quum] Sic Berol. *cum* Vind. Mon.

idonei] *ydonei* Berol. I.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind.

honeste] Sic Vind. Mon. *honestate* Berol. Gr. σεμνῶς.

atque] *et* I.

sacerdotaliter] Sic Vind. Mon. *sacerdoliter* Berol., sed supra litteras *do* secunda manus syllabam *to* posuit.

qui] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultima littera a secunda manu scripta est.

rationem] Sic Vind. *ratiotinationem* Mon. Berol. Gr. λόγον.

putantur] Sic Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vind. Berol. *putantur*, quod etiam Vulgo est. Gr. οἰόμενοι.

integraque] Sic Mon. Vind. *integra* Berol., sed secunda manus supra lineam posuit *taque*. Gr. καὶ ἀκέραιος.

NOV. LXXX. CAP. II. a] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. παρά.

dioeceses] *dioceses* Mon. *diocesis* Vind. Berol. *dioceses* I, Gr. διοικήσεσι.

Illyrici] *Illirici* Mon. Berol. I. *Illiriaci* Vind.

Libyae] *Libie* Vind. Mon. Berol. I.

Italiaeque] *Italieque* Berol. *Ytalieque* I.

totius] *tocius* I.

eius] Sic Berol. *eis* Vind. Mon. I. Gr. αὐτοῦ.

ruptio, sed integra ad honorem reverendissimorum monachorum custodiatur. Haec autem etiam tua beatitudo cognoscens, et ipsa custodiat in hac felicissima civitate et eius confinia *** utatur autem ad deo amabiles civitatum metropolitas, quorum ipse suscepisti ordinationem, praeponens propriis litteris hanc nostram sacram legem. Verum illi sub se constitutis episcopis haec nuntient, ut ex paucis litteris una continuatio legis ad omnem perveniat ditionem. Sed etiam accelerari lites sancimus monachis illatas, ut non mens eorum occupetur circa litis sollicitudinem, sed velociter liberati, sacris operibus obsecundent.

CAP. III. Sciat igitur, qui praeter haec aliquid egerit, si quidem iudex sit, qui talem proferre sententiam praesumserit, quia ab administratione repellitur, tanquam divinitati contumeliam faciens, et poena decem librarum auri una cum officio suo mulctabitur, sacratissimo nostro danda aerario, exsecutores autem, praesumentes offerre omnino admonitionem, ab ipsis deo amabilibus episcopis prohibeantur et retrudantur in locis, quae decanica nuncupantur, poenas competentes passuri et exactionem nullam de cetero agere permittendi.

reverendissimorum] *reverentissimorum* Vind. Berol.

etiam tua] Sic Vind. Mon. *tua etiam* Berol. Gr. καὶ ἡ σή.

beatitudo] Sic Mon. Berol. *beatitudine* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. μακαριότης.

confinia] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *confiniis* Port. Vulgo. Quod postea Vulgo interponitur *litteris*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, sed excidisse aliquid Graecum γράμμασι satis ostendit.

autem] Sic Berol., deest in Hamb. Trid. Port. Mon. Vind., in quo quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *autem*.

ad deo] Sic Vind. Hamb. Port. I. *a deo* Trid. *deo* Berol., sed supra lineam vox *ad* posita est. Mon. *a deo*. Gr. πρὸς τοὺς θεοφιλεῖς.

metropolitas] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *metropolitanos* Vulgo. Gr. μητροπολίτας.

ipse suscepisti] Sic Mon. Berol. *suscepistis ipsi* Vind. *suscepisti ipse* I. Gr. αὐτὸς ἀναδέδεξαι.

ordinationem] *ordinem* I.

praeponens] Sic Vind. Mon. I. *proponens* Berol., quod etiam Vulgo est. Gr. προτάττουσα.

propriis] *hiis propriis* I.

nostram sacram] Sic Vind. Berol. *sacram nostram* Mon. I. Gr. ἡμῶν τὸν θεῖον.

sub se] Sic Vind. Berol. *sub lege se* Mon., sed voci *lege* puncta subiecta sunt. Gr. ὑπ' αὐτούς.

continuatio] Sic Vind. Berol., sed in Mon. a secunda manu scriptum est. Gr. συνέχειαν.

accelerari] *adcelerari* Mon. Berol. *oi accelerari* Vind., sed prioribus litteris *oi* puncta subiecta sunt.

illatas] *illibatas* Vind. Berol., sed secundae litterae *i* littera *a* subiecta est. Mon. *inlibatas*, sed sec. manus correxit *inlatas*. Gr. ἐπαγομένας.

NOV. LXXX. CAP. III. sciat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sciant* Vulgo. Gr. ἴστω.

egerit] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *egerint* Vind. Trid. Port. Gr. πράττων.

proferre] Sic Vind. Berol. *q proferre* Mon., sed priori litterae *q* puncta subiecta sunt. Pro verbis *prof. sententiam* I. habet *sententiam proferre*.

ab] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

administratione] *aministratione* Vind. Mon. Berol., sed priori litterae *a* littera *d* imposita est.

repellitur] Sic Vind. Mon. Berol. *repelletur* I. Vulgo.

mulctabitur] Sic Mon. Berol. *multabitur* Vind.

danda] Sic Vind. Berol. *damus* Mon., sed secunda manus correxit *danda*. Gr. δοθησομένη.

aerario] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit, ut in cont. Berol. I. *errario*.

admonitionem] Sic Vind. *amonitionem* Mon. Berol.

episcopis] Sic Mon. Berol. *eipis* Vind., sed lineola superius imposita est.

quae] Sic Mon. Berol., deest in Vind., ubi a secunda manu lineae haec vox inscripta est.

decanica] Sic Hamb. *decanesa* Trid. Mon. *decanea* Berol., sed ultimae litterae *e* secunda manus syllabam *ca* imposuit. Port. Cont. *decaneta*. Ad marg. Contii: *decanica legendum*. Vind. *decaneca*, quod secunda manus correxit *decanica*, ut tamen priori litterae *a* circumflexus et litterae *i* alia *i* superius imposita sit. Gr. δεκανικοῖς.

et] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. καί.

EPILOGUS. Hac valente lege, si quis cum aliquo reverendissimorum monachorum aut virginum aut mulierum omnino sacratarum et in venerabilibus monasteriis habitantium habuerit causam. De clericis etenim et ordine conventionis eorum iam leges conscripsimus, quas valere et firmas esse omni volumus modo.

Scripta exemplaria Ioanni viro gloriosissimo praefecto sacrorum Orientis praetoriorum secundo, exconsule ordinario et patricio. Scripta exemplaria Basilidi, gloriosissimo magistro sacrorum officiorum. Scripta exemplaria Longino, gloriosissimo praefecto urbis. Datum V. Id. Mart. CP. imp. DN. Iust. PP. A. anno XII. Apione V. C. cons. (539.)

NOV. LXXX. EPIL. hac] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. τούτου.

lege] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. τοῦ νόμου.

reverendissimorum] *reverentissimorum* Vind.

sacratarum] Sic Vind. I. *sacrarum* Mon. Berol. Gr. ἱερωμένων.

venerabilibus] Sic Berol. *venerabilium* Mon. I. *venerabili* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. εὐαγέσι.

monasteriis] Sic Vind. Berol. *monasterii* Mon., sed secunda manus adscripsit litteram *s*. Gr. μοναστηρίοις.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

iam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἤδη.

et firmas] Sic Mon. Berol. *confirmas* Vind., sed secunda manus priorem syllabam *con* delevit. Gr. καὶ κυρίους.

omni] Sic Vind. Mon. *omnino* Berol., deest in I. Gr. κατὰ πάντα.

modo] deest in Berol., sed in Mon. Vind. adest. *omnimodo* I. Gr. τρόπον.

scripta] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. I. *scriptum* Vulgo.

exemplaria] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. *exemplar viro clarissimo* Vulgo. *exemplaria viro clarissimo* I.

Ioanni] *Ioh* Vind. Mon. Berol., sed per litteram *h* mediam circumflexus traiectus est. I. *Iohanni*.

viro gloriosissimo] Sic Vind. Mon. *viro clarissimo* Berol. Desunt Vulgo.

praetoriorum] Sic Hamb. *praetoio* Vind. Mon. Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexus impositus est. Trid. Port. *praetorio*.

secundo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iterum* Vulgo.

exconsule] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *exconsuli*, quod in Berol. Vulgo I. est.

scripta exemplaria] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., sed Vulgo *scriptum exemplar*. Quae a voce *Basilidi* usque ad *scriptum exemplar* leguntur, in Berol. desiderantur.

officiorum] Postea in Vind. Mon. est *praefecto urbi*, quod in reliquis desideratur, nec sane Vulgo est. Quae postea sunt: *scriptum exemplar Longino gloriosissimo*, desunt in I.

praefecto urbis] *praefecto urbi* Port. Haec quidem in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. desunt, sed in Vind. Mon. ad lineam superiorem manifesto translata sunt. Postmodo in I. est: *scripta exemplaria Longino gloriosissimo*.

Datum] Sic Ambras. *Dat.* Bamb. D. I. 1. Subscriptio in Vind. Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. deest.

V.] Sic Ambras. *VI.* Vulgo. *V. Kal.* Bamb. D. I. 1., sed litteris *Kal.* puncta inferius subiecta sunt.

Mart.] *Mrc.* Ambras., sed circumflexus superius iniectus est.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1., deest in reliquis. *Constant.* Vulgo.

imp.] Sic Ambras. *imp. i* Bamb. D. I. 1., sed ultimae litterae puncta inferius subiecta sunt. *imper.* Vulgo.

DN.] *'dopnus* Ambras., sed prioribus tribus litteris circumflexus iniectus est. *dnn.* Bamb. D. I. 1., sed circumflexo iniecto.

Iust.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

A.] *aug.* Bamb. D. I. 1., sed supra lineam circumflexus superius posita est.

anno] *an* Ambras., sed lineola superius imposita est.

Apione] *apiōoe* Ambras. *Appinnae* Bamb. D. I. 1., sed ultimis duabus litteris *ae* lineola superius imposita est.

cons.] *9sul.* Ambras. *consule* Bamb. D. I. 1.

LXXXI.

GLOSS.

DE QUAESTORE.

Idem aug. Ioanni p. p. II. exconsuli et patricio.

PRAEFATIO. Semper cum dei auxilio omnem facimus providentiam, ut subiecti, ab eius clementia traditi nobis, illaesi serventur. Itaque et leges ponimus, omni in eis curantes iustitia, et quod paulatim labitur reparare festinamus, insuper etiam administrationes invenimus, quae castigantes, quod inornatum est, mediocria faciunt delicta. Quale videlicet aliquid praetores populi in hac fecimus magna urbe, utilissimo ex ipso rerum experimento omnibus regiam hanc civitatem nostram habitantibus approbatum. Ex hoc igitur experimento et aliud quiddam medela egens moliri et adinvenire legi et cingulo iustum aestimavimus.

NOV. LXXXI. LXXXI.] desunt in Vind. Mon. Berol. in utroque Bamb. Pist. I. Ad marginem Berol. *const. VIII.*, ad marg. Mon. *const. VIII. parum aut nichil bōa propenat.*

de quaestore] *de questore* Pist. Berol. *de quaestoribus* Ambras. *de quaestore Rubrica* I. In Vind. a recentiori manu ad marginem adscriptum est *de quaestore*.

Idem aug.] Sic Pist. Vind. *ide aug.* Ambras. *id. ā* Berol. *..d. a.* Mon. *Imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *idem ā* I.

Ioanni] *Io.* Ambras. I. *Iohi* Vind. Mon. Berol. Pist., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

p. p. II.] *ppo secundo* Vind. I. *pp. scdo* Berol. *pp. so* Pist. *ppo. II°* Mon. *pp. II.* Ambras. *gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto iterum* Vulgo.

exconsuli] Sic Ambras. *excōsul* Pist. *excōsuli* Berol. Vind. *exc.* Mon. *et consuli* I.

NOV. LXXXI. PRAEF. omnem] Sic Vind. Mon. *ome* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. *πᾶσαν*.

clementia] Sic Vind. Mon. Berol. *clementiam* Pist.

traditi nobis] Sic Vind. Berol. *traditi a nobis* Mon., sed secunda manus litterae *a* punctum superius imposuit. Gr. *παραδοθὲν ἡμῖν*.

illaesi] *illesi* Vind. Mon. *inlesi* Pist.

ponimus] Sic Vind. Mon. *facimus* Berol. Pist. Gr. *τίθεμεν*.

omni in eis] Sic Vind. Pist. Mon., in quo vox *in* a secunda manu punctis subiectis notata est, cui secunda manus litteras *no* imposuit. Berol. *omni in eius.* Vulgo *omnem eis.* I. *omnes in eis.* Gr. *πάσης ἐν αὐτοῖς*.

iustitia] Sic Mon. Berol. *iustitiam* Vulgo. *iusticiam* I.

etiam] *et* I.

administrationes] *aministrationes* Mon. Berol.

inornatum] *inhoratum* Vind., sed secunda manus supra litteras *ro* syllabam *no* posuit. Berol. *honoratum*, sed supra primam syllabam litterae *in* positae sunt. Hamb. *ignoratum*, Mon. I. *inhonoratum*, quod etiam Vulgo est. Id, quod in contextu posui, iam Os. coniecerat legendum esse. Gr. *ἀκοσμοῦν*.

mediocriora] Sic I. Vind. Mon., sed litteris ultimis *or* in Vind. Mon. puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *mediocria*. Gr. *μετριώτερα*.

aliquid] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. *τι*.

hac] Sic Trid. Port. *hanc* Hamb. *ac* Berol., sed supra priorem litteram *a* littera *h* posita est. Vind. Mon. *hac*, ut tamen litterae *a* superius lineola imposita sit.

fecimus] Sic Vind. Mon. *felicissima* Berol. I. Hamb. *felicissimam* Port. *fecimus felicissima* Trid. Gr. *πεποιήκαμεν*.

magna urbe] Sic Berol. Mon. Trid. Port. *magnam urbem* Vind. Hamb., quod etiam in Mon. secunda manus correxit.

hanc] deest in I.

civitatem] Sic Vind. Mon. *civitate* Berol. Gr. *πόλιν*. Pro. *civit. nostram* I. habet *nostram civit.*

quiddam] Sic Vind. Mon. Berol. *quoddam* I. In Pist. signum est, quo Vulgo significatur *quidem*. Gr. *τι*.

medela] Sic Mon. Berol. Pist. *medella* Vind., sed priori litterae *l* punctum inferius subiectum est.

egens] Sic Vind. Pist. *egen* Mon., sed ad finem littera *s* apposita est. Berol. *egenus*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *δεόμενον*.

moliri] Sic Vind. Berol. *molliri* Mon. *moliti* I. Gr. *προσμηχανήσασθαι*.

et] Sic Vind. Berol. *ex* Mon., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *καί*.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. *extimavimus* Berol. I. *existimavimus* Vulgo.

Invenimus enim, quia paulatim provinciae quidem suis habitatoribus spoliantur, magna vero haec civitas nostra populosa est turbis diversorum hominum, et maxime agricolarum suas civitates et culturam relinquentium.

CAP. I. Haec ad praesentem legem nos respicere procuraverunt, et ad cingulum, quod nunc a nobis paene novatum est, cui non piget nos de publico et annonas dare et adsufficientes, et officium constituere, et ex negligentia eius periculum relevare. Cingulo etenim et hoc accipienti quaestoris imponimus nomen; sic enim et initium eum invenientes (dicimus autem priscis temporibus) Ereunadas vocabant ad hoc venientes officium. Volumus autem cingulum habentes hoc, respicientes ad deum nostrumque timorem et legem, requirere ad magnam hanc civi-

enim] Sic Vind. Mon. Berol. *etenim* Pist.

habitatoribus] *abitatoribus* Vind. Mon., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont.

magna vero] Sic Vind. Berol. *vero magna* Mon. Gr. ἡ μεγάλη δέ.

populosa] Sic Vind. Berol. *populasa* Mon., sed sec. m. corr., ut in cont.

turbis] Sic Vind. Berol. *l urbis* Mon., sed priori litterae circumflexus traiectus est, quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. διενοχλεῖται.

culturam] Sic Vind. Trid. I. *culturas* Mon. Berol. Port. *cultura* Hamb. Gr. γεωργίαν.

NOV. LXXXI. CAP. I. haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. Gr. ταῦτα.

praesentem] Sic Vind. Mon. Berol. *praesens* Pist., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παρόντα.

legem] Sic Vind. Mon. Berol. *legēte* Pist., sed ultimis duabus litteris puncta inferius subiecta sunt.

procuraverunt] Sic Vind. Mon. Pist. *curaverunt* Vulgo.

paene] *pene* Vind. Mon. Berol.

annonas] Sic Vind. Mon. *annosas* Berol. Gr. σίτησιν.

adsufficientes] *adsufficientis* Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus litteras *ti* delevit, Pist. habet, ut in cont. Ad marg. Berol., signo adiecto, est *al. tes.* Hamb. Trid. I. *adsufficiens.* Gr. καὶ ταύτην αὐτάρκη, quod ad σίτησιν referatur.

et officium] Sic Berol. Pist. Vind. Mon., in quo quidem puncta huic voci subiecta sunt. Hamb. Trid. I. *officium.* Vulgo *etiam officium.* Gr. καὶ τάξιν.

ex negligentia] Sic Berol. *neglegentia* Vind. Mon. Gr. ἐκ ῥᾳθυμίας.

relevare] Sic Vind. Berol. *rei revelare* Pist. *relavare* Mon., quod sec. m. correxit, ut in cont. Gr. ἐπιστῆσαι.

cingulo] Sic Vind. Mon. Berol. Pist., sed in Vind. Mon. secunda manus correxit *cingulum.* Gr. τῇ μὲν οὖν ἀρχῇ.

etenim] Sic Vind. Berol. Pist. *enim* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont.

et hoc] Sic Pist. Mon. Berol. I., sed prior vox in Vind. non est. Gr. καὶ τῷ ταύτην.

quaestoris] Ad marginem Pist. adscriptum est: *officium.*

et initium] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *et in initio* Vulgo. *et initio* I. Gr. καὶ οἱ τὴν ἀρχήν. Interpres vim et potestatem ultimae vocis, qua *magistratus* significatur, non percepit.

eum] Sic Pist. Berol. I., deest in Vind. Mon. Gr. αὐτήν.

dicimus] Hoc et quae sequuntur usque ad vocem *venientes*, in Vind. Berol. tantummodo a secunda manu scripta sunt. I. *omnes.*

autem] Sic Vind. Berol. Pist., deest in Mon. Gr. δέ.

priscis] *priscis autem* Mon. *in priscis* I.

Ereunadas] Sic Vind. Deest haec vox in Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *inquisitores* I. Gr. ἐρευνάδας.

vocabant] Sic Berol. *vocabantur* I. *inquisitores vocabant* Mon. Hamb. *inquisitores vocabat* Vind. *vocabant inquisitores* Vulgo Trid. *in quibus vocabant inquisitores* Port. Hinc constat de origine vocis *inquisitores*, quam glossae locum obtinere facile est videre, quam quidem ab illo adiectam esse putandum est, qui vocem ἐρευνάδας interpretabatur.

ad hoc] Sic Vind. Berol. *ad hec* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. εἰς ταύτην.

habentes] Sic Berol. *habentem* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont.

civitatem] Quod Vulgo subiicitur *venientes*, in Vind. Mon. Berol. Pist. I. non est, ideoque omittendum visum est.

tatem, ex quacunque provincia sint, viros sive mulieres aut clericos seu monachos vel monachas sive externarum civitatum advocatos, aut alterius cuiuscunque fortunae vel dignitatis, et perscrutari, qui sint, aut unde venerint et in qua occasione, et si quidem agricolae sint, intendere, quibus nostrorum iudicum horum competunt lites, et his imminere velociterque eos eripere difficultatibus, propter quas hic venerunt, et festinanter, unde venerunt, eos remittere, competentia fruentes.

CAP. II. Si vero aliqui sint agricolae constituti sub dominis, et egentes eis ad hanc venerunt regiam civitatem, praeparare possessores citius eas discernere, pro quibus venerunt, causas, et remittere, merentes mox, quae iusta sunt. Si vero forsan ad resultationem possessorum venerunt, et adversus eos dicant causas, si quidem multitudo sit, plures quidem remittere continuo ad provinciam, duobus aut tribus relictis, qui secundum collitigantium schema litem exerceant, et ita eum imminere litis auditori, et procurare citius incidi negotia, ut non longitudo

sint] *sunt* I.
viros] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *sive*.
monachos] *monacos* Vind.
externarum] Sic Vind. Mon. Berol. *extraniarum* Pist.
advocatos] Sic Vind. Berol. *iura advocatos* Mon., sed priori voci puncta subiecta sunt.
cuiuscunque] Sic Vind. Berol. *cuiuscumque* Mon. Gr. οἱασοῦν.
dignitatis] Sic Vind., qui non habet, quod in Berol. I. subiicitur *existant* et in Mon. *existimant*, quod tamen sec. m. correxit *exsistant*, sed neutra vox in Graecis habet, quo confirmetur.
sint] Sic Vind. Berol. I. *sunt* Mon. Gr. εἶεν.
aut unde] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et unde* Vulgo. Interpres videtur habuisse ἢ πόθεν.
venerint] Sic Vind. I. *venit* Berol., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Mon. *venerunt*. Gr. ἥκοιεν.
in qua] Sic Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. I. Prior vox *in* deest in Port. Vind. Gr. ἐπὶ ποίᾳ.
sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Mon. I.
iudicum] Sic Vind. Berol. *iudicium* Mon., sed sec. manus correxit *iudicum*. Gr. ἀρχόντων.
his] *hiis* I.
imminere] Sic Vind. Berol. *inminere* Mon.
velociterque] Sic Berol. Mon., sed ultimae syllabae *que* puncta superius imposita sunt. Vind. *velociterquae*. Gr. συντόμως τε.
hic] Sic Vind. Mon. Berol. I. Pist., in quo quidem secunda manus correxit *huc*. Gr. ἐνταυθοῖ.
festinanter] Sic Vind. Mon. Berol. *festinantes* Pist. Gr. τάχιστα.
competentia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *competentibus* Vulgo.
fruentes] Sic Vind. Mon. *frugentes* Berol., sed litterae *g* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀπολαύσαντας.

NOV. LXXXI. CAP. II. citius] Sic Vind. Mon. *cicius* Berol. *cuius* I.
discernere] Sic Mon. Berol. *descernere* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.
merentes] Sic Berol. *inherentes* Vind. Mon., sed litterae *h* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τυχόντας.
iusta] Sic Vind. Mon. *iuxta* Berol. Gr. τῶν δικαίων.
forsan] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *forsitan* Vulgo.
possessorum] Sic Mon. Berol. *possessiom* Vind., sed ultimis duabus syllabis lineola superius imposita est. Gr. τῶν κεκτημένων.
eos] Sic Vind. Mon. *eo* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in contextu. Gr. πρὸς αὐτούς.
dicant causas] Sic Vind. Mon. Berol. *dicas dicant* Pist., sed syllabae *cas* lineola superius imposita est.
multitudo] In Mon. subiicitur *causa*, quod a secunda manu punctis subiectis notatum est, quae tamen res Graecis non firmatur.
collitig.] *litig.* I.
schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol. Pist. I.
auditori] *auditoribus* I.
procurare] Sic Mon. Berol. *curare* Vind., sed supra litteram c a secunda manu vox *pro* posita est. Graeca nihil decidunt.
incidi] Sic Vind. Berol. I. *indici* Mon., sed sec. manus correxit *incidi*. Vulgo *decidi*. Interpres vocem τέμνειν non recte interpretatus esse videtur.

eis fiat temporis, et maxime agricolis, quorum et hic praesentia superflua et agriculturae vacatio damnum et ipsis et possessoribus facit.

CAP. III. Si vero neque agricolarum sit adveniens multitudo, sed quidam forsan alii, aut etiam litigaturi adversus alios, et hic tardent, non quiescere, sed cum omni instantia iudices urgere cum festinatione eos contentionibus absolvere et litibus liberatos remittere, suas civitates et provincias habitare. Si vero, quum institerint auditores litis aut agricolarum domini qui a nobis statuti sunt iudices, ut litigantes aut observantes liberent, ipsi ad hoc differant, et non citius eos aut litis aut observatione liberaverint, tunc ipsum, qui a nobis in hoc cingulo constitutus est, deducere ad se litigantes aut egentes aliquo iure a pos-

eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon., sed secunda manus scripsit *eis*. Pro verbis *eis fiat* I. habet *fiat eis*. Gr. αὐτοῖς.

hic] Sic Mon. Berol. *in hic* Vind. Gr. ἐνταῦθα.

agriculturae] Sic Vind. Mon. *agri etclte* Berol., sed litterae *l* circumflexus traiectus aliusque litterae *e* impositus est.

vacatio] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *vocatio*. Trid. Hamb. I. *evacuatio*. Gr. σχολή.

et possessoribus] Sic Vind. Berol. *et possessioibus* Mon., sed priori litterae *i* puncta subiecta sunt. Prior vox *et* in Pist. non est. Gr. καὶ τοῖς κεκτημένοις.

NOV. LXXXI. CAP. III. adveniens] Sic Vind. Mon. *adinveniens* Berol., sed iam prima manus correxit, ut supra.

forsan] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *forsitan* Vulgo I.

aut] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem superius lineola imposita est. Pro εἰ καὶ interpres legisse videtur ἢ καί. Pro verbis *aut etiam* I. habet *veniant*.

litigaturi] Sic Vind. Mon. *litigai* Pist., ut tamen duabus ultimis litteris lineola imposita sit. Berol. *litigantium*. Gr. δικασόμενοι.

hic] *hoc* I.

tardent] Sic Vind. Berol. Pist. *ardent* Mon., sed sec. manus correxit *tardent*. Gr. χρονίζοιεν.

cum omni] Sic Vind. Mon. Pist. *cum in omnia* Berol., sed litteris *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. σὺν πάσῃ.

iudices] Sic Vind. Berol. *iudiciis* Mon., sed secunda manus correxit *iudices*. Gr. δικαστάς.

urgere] Sic Vind. *urguere* Mon., sed secundae litterae *u* punctum subiectum est. Pist. *urgue*, sed ut ultimae litterae circumflexus imponatur. Berol. *arguere*. Gr. ἐπείγειν.

suas] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. Hamb. Trid. *in suas* Port. Vulgo, quod Graecis non firmatur. Etenim χώρας illud a sequenti οἰκεῖν dependet.

habitare] Sic Vind. Berol. Pist. *retine habitare* Mon., sed priori voci *retine* puncta subiecta sunt, quae sane nec Graecis firmatur.

vero] Quod postea Vulgo et in I. est *forsan*, in Berol. Pist. deest, est autem in Vind. Mon., Graecis tamen non firmatur.

quum] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Berol.

institerint] Sic Vind. Mon. *instituerint* I. *constituit* Berol. Pist., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est; in Berol. secunda manus ex *con* facit *in*. Gr. ἐνοχλήσαντος.

auditores] Sic Vind. Mon. I. *forsan auditores* Berol. Pist. *auditoribus* Vulgo. Sane interpres Graecorum sententiam non percepit.

domini] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dominis* Vulgo.

statuti sunt iudices] Sic Vind. Mon. Pist. *sunt iudices statuti* Berol. I. Vulgo.

ut] Sic Vind. Berol. Pist. *aut* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐφ' ᾧ.

ad hoc] Sic Vind. Berol. Pist. Mon. Hamb. I. *et hoc* Trid. *adhuc* Vulgo Port. Gr. πρὸς τοῦτο.

aut] Sic Vind. Pist. Mon., in quo quidem huic voci a secunda manu puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *a*. Gr. ἢ τῆς δίκης.

litis] In Mon. supra lineam a secunda manu littera *a* superius imposita est.

aut observatione] Sic Vind. Berol. *autem observatione* Pist. *observatione* I. Gr. ἢ τοῦ προσεδρεύειν.

qui a nobis] Sic Mon. Pist. Berol. *quia a* Vind., sed litterae *ia* a secunda manu adscriptae sunt.

constitutus est] Sic Vind. Berol. Pist. *constitutionis* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. προβληθέντα.

ad se litigantes] Sic Vind. Berol. Pist. *litigantes ad se* Mon. Gr. εἰς ἑαυτὸν τοὺς δικαζομένους.

egentes] Sic Vind. Mon. Pist. Hamb. Trid. *agentes* Berol. Port. Gr. ἢ δεομένους, cuius sententiam interpres non percepit.

possessoribus] Sic Vind. Berol. Pist. *possessionibus* Mon., sed litteris *ioni* pun-

sessoribus, proinde non merentes, et examinare, et citius disponentes, pro quibus illi huic magnae observant civitati, ad suas remittere patrias, aut omnino ex quibus venerunt locis, omnibus peremto ad hoc privilegio et fori praescriptione.

CAP. IV. Si vero vitae occasionem aliqui aut litis non habentes in hac sunt nostra civitate, ut propter victum, aut eo quod hic ad eorum desideria non sufficiat, iam etiam peccent, corporum eorum statum, qualis quis est, inspicere, et si quidem valent eis corpora potentes autem sufficere ad laborem sunt, si quidem servi aliquorum fuerint, cognoscere quorum sunt, et hos etiam invitos possessoribus transmittere. Si vero liberi fortuna, et ex aliquibus civitatibus aut provinciis orti, hos transmittere ad provincias, ex quibus sunt.

CAP. V. Si vero huius terrae fuerint, et corporibus quidem validis utantur, vitae autem eis decens non est occasio, hos non frustra esse terrae opus permittere, sed tradere citius eos et operum publicorum

cta inferius subiecta sunt. Gr. παρὰ τῶν κεκτημένων.

merentes] Sic Pist., in quo quidem supra lineam a secunda manu praepositio *pro* inscripta est. I. *promerentes*. Gr. τυγχάνοντας.

et examinare] Sic Vind. Mon. Pist. *examinare* Berol. I. Gr. καὶ ἐξετάζειν.

disponentes] Sic Mon. Pist. *disponent* Vind. *disponere* Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. διατιθέντας.

observant] Sic Vind. Pist. *hobservant* Berol. *observent* Mon.

ad suas] Sic Vind. Mon. Berol. *et ad suas* I. Vulgo, quod Graecis non firmatur.

venerunt] Sic Vind. Berol. Pist. *venerint* Mon. Gr. ἥκουσι.

peremto] Sic Vind. Mon. *exempto* Berol. Gr. ἀνῃρημένης.

NOV. LXXXI. CAP. IV. occasionem] Sic Vind., in quo quidem ultima littera a secunda manu erasa est; Berol. Mon. Pist. Hamb. Trid. Port. I. *occasione*. Gr. πρόφασιν.

litis] Sic Vind. Mon. Pist. *lites* Berol. I. Gr. δίκης.

sunt nostra] Sic Vind. Berol. Mon. *nostra sunt* Pist. Gr. εἰσὶ τῆς ἡμετέρας.

ut propter] *aut propter* I.

victum] Postea interposita haec sunt: *aut mendicent*, quae quidem in Vind. Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. Port. I. non sunt.

hic] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Hamb. Trid. Port. Vulgo.

peccent] Sic Vind. Mon. Pist. *expectent* Berol. Gr. πλημμελεῖν.

corporum] *et corporum* I.

qualis] Sic Vind. Berol. Pist. *qual* Mon., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est.

quis] Sic Vind. Berol., deest in Pist. Mon., in quo quidem a secunda manu haec vox lineae superius imposita est.

eis] Sic Vind. Berol. Pist. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *eorum*. Gr. αὐτοῖς.

potentes] Sic Vind. Berol. Pist. *ponentes* Mon., sed priori litterae *n* secunda manus imposuit litteram *t*. Gr. δυνατοί.

autem] Sic Mon. Berol. Pist., deest in Vind. Gr. δέ.

servi aliquorum] *servilia quorum* Vind. Mon. Hamb. Trid. Berol. Pist., unde facilis emendatio est. Gr. οἰκέται τινῶν. Port. I. *servilia*, omissa voce *quorum*. Vulgo *servitia*.

fuerint] Sic Vind. Pist. *fuit* Berol., sed huic voci superius circumflexus impositus est. Mon. *fuerunt*. Deest in I. Gr. εἶεν.

et hos] *ad hos* I.

possessoribus] Sic Vind. Berol. Pist. *possessioibus* Mon. Gr. τοῖς κεκτημένοις.

orti] Sic Pist. Berol. *horti* Vind., deest in Mon. Gr. ὁρμώμενοι.

quibus] In Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, quod Vulgo subiicitur *orti*, quod sane nec Graecis firmatur.

sunt] Sic Hamb. Trid. *sint* Vind. Mon. Berol. I. Gr. εἰσίν.

NOV. LXXXI. CAP. V. fuerint] Sic Vind. Mon. Pist. *fuerit* Berol. Gr. εἶεν.

vitae] *vite* Vind. Berol., sed in Vind. ultima syllaba *te* a secunda manu scripta est. In Berol. tota vox a secunda manu scripta est.

eis decens] *decens* I., priori voce *eis* omissa.

occasio] *eis occasio* I.

terrae] *recte* I.

opus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *onus* Vulgo, quod ex Graeco ἄχθος correctum.

et operum] *ut operum* Mon. I. Berol. Hamb. Trid. Port. Optima est emendatio, quae Graeco τοῖς τε admodum commendatur.

artibus ad ministerium, praepositis panificantium stationum et hortos operantibus, aliisque diversis artibus aut operibus, in quibus valent simul quidem laborare, simul autem ali et segnem ita ad meliorem mutare vitam. §. 1. Si vero aliqui noluerint observare operibus, quibus traditi sunt, hos sectari hac regia civitate. Parcentes enim eis, hanc sancimus, ut non segnitie eos ad illicitos actus impellentes, leges eos arripiant ad poenas, nostris tradentes iudicibus. Laesos autem aut laesas corpore, aut canitie graves, hos sine molestia esse iubemus in hac bona civitate, aut pie agere volentibus ascribendos, et aliorum singulos interrogare, qua venerunt gratia, et inquisitis, quae digna sunt super eis agere, ut non pigri hic sedeant, sed competentia agentes ad proprias revertantur provincias.

artibus] Sic Vind. Berol. Mon. Pist. *attinet artibus* Hamb. Trid. Port. I. *artificibus* Vulgo. Interpres videtur legisse τέχναις pro voce τεχνίταις. Caeterum quae inde ab hac voce sunt usque ad *parentes*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

praepositis] In Vind. Mon. Pist. deest, quod Vulgo et in I. antea est *et*. Itaque τε illud non videtur in Graecis habuisse interpres.

panificantium] *pannificantium* Mon. Gr. ἀρτοποιητικῶν.

stationum] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Berol., sed in Pist. a secunda manu lineae inscriptum est. Gr. ἐργαστηρίων.

hortos] Sic Vind. Pist. *ortos* Mon. I. *olos* Berol. Gr. κήπους.

aliisque] Sic Vind. Berol. Pist. *aliis* Mon., sed secunda manus supra lineam adscripsit *que*. Gr. καὶ ἄλλοις.

aut] Sic Vind. Mon. Pist. *ut* Berol. Gr. ἤ.

autem ali] Sic Vind. Berol. Pist. *et ali* Mon., sed ultima littera *i* a secunda manu scripta est. I. *autem et ali*. Gr. ἅμα δὲ ἀποτρέφεσθαι.

et segnem] Sic Vind. Pist. *se gerere* Berol. In Mon. hae voces non sunt nisi a secunda manu adscriptae. Gr. καὶ τὸν ἀργόν.

NOV. LXXXI. CAP. V. §. 1. noluerint] Sic Vind. Mon. Berol. *voluerint* Pist. Gr. μὴ βουληθῶσι.

observare] Sic Mon. Pist. Hamb. Trid. Port. *observire* Vind. *observari* Berol. Gr. προσεδρεύειν.

operibus] Sic Vind. Berol. Pist. *quidem operibus* Mon., sed priori voci *quidem* puncta inferius subiecta sunt, quae sane nec Graecis firmatur.

quibus] Sic Vind. Mon. *quidem quibus* Pist. I. In Berol. signum est, quo idem significari videtur. Gr. αἷς.

hos] Sic Vind. Mon. Pist. *hoc* Berol. Gr. τούτους.

parcentes] *parentes* I.

hanc] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *hoc* Vulgo I.

actus] Sic Mon. Berol. *actos* Vind., quod secunda manus correxit, ut in cont. Pist. *actis*, sed litterae *i* littera *u* superius imposita est. Gr. πράξεις.

impellentes] Sic Vind. Pist I. *inpellentes* Mon. *implentes* Berol. *impellente* Vulgo. Interpres videtur habuisse συνωθοῦντες.

arripiant] Sic Vind. Berol. I. *abripiant* Mon. Pist. Gr. ἁρπάζοιεν.

poenas] Sic Mon. Berol. Pist. *penes* Vind., quod secunda manus mutavit in *penas*. Gr. ποινάς.

aut] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. Gr. ἤ.

hos] Sic Vind., deest in Berol. Mon. Pist. Gr. τούτους.

esse] Sic Mon. Berol. Pist., deest in Vind. Gr. εἶναι.

bona] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. Hamb. Trid. *nostra* Vulgo.

aut pie] Sic Vind. Mon. Berol. Prior vox *aut* Vulgo et in I. non est. Os. coniicit *et pie*.

ascribendos] Sic Berol. Pist. *adscribendos* Vind. *asscribendos* I. *asscribendis* Mon., sed secunda manus correxit *asscribentibus*. Vulgo *alendos*. Pro ἀποτρεφομένους interpres videtur legisse προσγραφομένους.

venerunt] Sic Berol. I. *venerint* reliqui, quod etiam Vulgo est. Gr. παρεγένοντο.

hic] Sic Mon. Berol. Pist. *hinc* Vind. Gr. ἐνταῦθα.

agentes] Sic Berol. Pist. *adgentes* Vind. Mon., sed priori litterae *d* puncta subiecta sunt.

proprias] Sic Vind. Mon. Pist. *propintias* Berol., sed secundae litterae *p* littera *i* superius imposita est. Gr. τὰς οἰκείας.

CAP. VI. Si vero aliqui aut in hac habitantium civitate, aut etiam de foris venientium culpent aliqui tanquam ab eis damnificati per occasionem forte eorum, quae dicuntur sportula, aut etiam ex hoc laesionum, et dicant, eos aut praevaricari pro his nostras leges, aut etiam sine iudiciali praecepto admonitionem eis offerre, quaerere subtiliter haec delinquentes, cuiuscunque fuerint dignitatis et militiae, et sub quo constituti sint cingulo, eosque simul quidem comprehendere, simul autem post probationes interminatas secundum nostras leges exigere poenas, nullo competentium eis iudicum defendere eos valente, et tam illaesos servare eos, qui iniustitiam passi sunt, recipientes, quae contra legem exacti sunt, quam poenas nostris definitas constitutionibus superexigere, ac de eis referre, ubi perspexerimus dandas.

CAP. VII. Super haec autem quicunque querelam suscipiunt falsitatis seu quod vocatur falsa scriptura in quocunque collegio haec

NOV. LXXXI. CAP. VI. aliqui] Sic Mon. Berol. Pist. *aliq* Vind., ut tamen ultimae litterae circumflexus impositus sit, sed secunda manus correxit *aliqui*. Gr. τινές.
habitantium] Sic Vind. Berol. Pist. *abitantium* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont.
culpent] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *inculpent* Vulgo I.
aliqui] Sic Vind. Berol. Pist., sed in Vind. secunda manus correxit *aliquos*, quod sane etiam in I. est. Pro τισὶν interpres legisse videtur τινές.
quae] Sic Mon. Berol. Pist. *qui* Vind., sed secunda manus correxit *que*.
sportula] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *sportulae* Vulgo. Etiam Graeca hanc vocem neutro genere extulerunt.
ex hoc] Sic Vind. Pist. *et hoc* Mon. Berol. I. Gr. ἐντεῦθεν.
et dicant] Ad marg. Mon. a secunda manu adscriptum est *at. enim*. Gr. καὶ φάσκοιεν.
eos aut] Ab his verbis usque ad vocem *dandas* quae sunt, in Berol. omnia a secunda manu scripta sunt.
praevaricari] In hac voce ultimae syllabae *cari* a secunda manu scriptae sunt.
his] *hiis* I.
nostras] Sic Vind. Mon. Berol. Pist., sed supra hanc vocem secunda manus posuit *secundum*.
admonitionem] *ammonitionem* Vind.
offerre] Sic Vind. Mon. Pist. *offere* Berol.
quaerere] Ad marg. Berol. a secunda manu scriptum est: *al. quae recte*. Gr. ζητεῖν.
subtiliter] Sic Vind. Mon. Pist. *sublicitum* Berol., quod sec. manus correxit *subtiliter*. Gr. ἀκριβῶς.
et militiae] Sic Vind. Mon. *aut militiae* I. Berol. Pist. Gr. καὶ στρατείας.
sint] Sic Vind. Mon. Pist. *sunt* Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. τελοῖεν.
eosque] Sic Berol. Pist. *eos quae* Vind. *eos qui* Mon., sed secunda manus scripsit ut in cont. Gr. καὶ τούτους.
nostras] *nras* Vind., sed lineola superius imposita est.
leges] Sic Berol. Pist, deest in Vind. Mon. Gr. νόμους.
illaesos] Sic Vind. Pist. *illesos* Berol. *in ipsos inlaesos* Mon. Gr. ἀζημίους.
servare] Sic Vind. Mon. Berol. *servantes* Pist. Gr. φυλάττειν.
recipientes] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist., sed ad marginem haec eadem vox adiecta est. Gr. ἀπολαμβάνοντα.
legem] Sic Vind. Mon. Berol. *leges* Pist. Gr. παρὰ τὸν νόμον.
definitas] *diffinitas* I.
superexigere] *super eos exigere* I.
ac] Sic Vind. Mon. Berol. *hac* Pist. Gr. καί.
eis] Sic Berol. Mon. Pist. *his* Vind. Gr. αὐτῶν.
perspexerimus] Sic Vind. Mon. *prospexerimus* Pist. *perspesimus* Berol. *perspexerimus* I, Vulgo. Gr. συνείδοιμεν.
dandas] In Berol. subiicitur *re ù perspexerimus dandas*, quod pravam superiorum verborum repetitionem habet.

NOV. LXXXI. CAP. VII. haec] Sic Vind. Berol. Mon. Pist. *hoc* I. Vulgo. Gr. πρὸς τούτοις.
quicunque] Sic Mon. Pist. Vind., in quo quidem secunda manus correxit *quaecunque*. Berol. *quaecunque*.
querelam] Sic Vind. Berol. *qrela* Mon., sed iam primae et ultimae litterae lineola superius imposita est.
suscipiunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suscipiant* Vulgo. Sane indicativum modum et Graecum λαμβάνει agnoscit.
quod] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *quae* Vulgo.
falsa scriptura] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *falsae scripturae* Vulgo.
collegio] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. Port. I. *negotio* Vulgo.

requirere, et, qui super his denuntiatur, comprehendere, et post inscriptiones et probationes punire; sic enim huiusmodi audientiae damus potestatem ei. Si vero aliquis taliter laesorum adierit ordinatum secundum praesentem legem iudicem, et non iustam impetraverit providentiam, ut cogatur ad nos et ad semper imperium haec denunciare, sciat aperte, qui cingulum hoc assumit, quia ipse de suo reddet ea ei, qui ab eo neglectus est male, quae decuerat eum a delinquentibus accipere, insuper et maiori indignatione nostra experietur iuste, utpote nostras iussiones transcendere praesumentes.

CAP. VIII. Maxime autem omnium qui hanc administrationem habet et perpetue hoc ponet studium, puris manibus omnia agere, et ministratores habere non sordidos neque turpis acceptionis paratos, sed pure et libere administrare, et si tale aliquid super ministris peccatum

quod Leunclavius Notatorum III. 244. primus proposuit. An pro πράγματι interpres legit συστήματι?

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. Pist. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ταῦτα.

qui] Sic Vind. Mon. *quod* Berol., quod Graecis non firmatur.

his] *hiis* I.

denuntiatur] Interpres videtur in Graecis habuisse τὸν ἐπὶ τούτοις προσαγγελλόμενον.

et probationes] Sic Mon. Berol. Pist., desunt in Vind., in quo quidem secunda manus haec ipsa adscripsit. Gr. καὶ ἐλέγχους.

punire] Sic Vind. Berol. Pist. *punite* Mon., sed supra litteram *t* a secunda manu littera *r* inscripta est. Gr. τιμωρεῖσθαι.

potest. ei] *ei potest.* I.

laesorum] Sic Vind. Mon. Pist. *lesorum* Berol., sed littera *o* a secunda manu scripta est.

adierit] Sic Mon. Berol. Pist. *audierit* Vind., sed litterae *u* puncta inferius subiecta sunt. Gr. προσαγγείλειε.

ordinatum] *ordinarium* I.

impetraverit] *imperaverit* Pist. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit, ut in cont. Vind. *imperavit,* quod secunda manus correxit *impetravit.* Mon. *imperavit*, sed supra litteram *v* circumflexus superius positus est. Gr. τύχῃ.

ad nos] *et ad nos* I.

haec] Sic Berol. *hec* Mon., deest in Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

sciat] Sic Berol. Pist. *sciant* Vind. Mon., in quo quidem litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἴστω.

reddet] Sic Vind. Mon. Pist. *reddat* Berol. Gr. ἀποδώσει.

decuerat] Sic Mon. Pist. Berol. *decuciiat* Vind., sed litterae *ci* a secunda manu scriptae sunt. Gr. ἐχρῆν.

delinquentibus] Sic Vind. Mon. Pist. *delinquentis* Berol., sed sec. manus correxit *delinquente*, quod sane in I. et Vulgo est. In Graecis interpres παρὰ τῶν πλημμελησάντων videtur invenisse.

accipere] Sic Berol. Pist. *percipere* I. Vind. Mon. Graeca sane nihil decidunt.

maiori] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *maiorem* Vulgo.

indignatione nostra] Sic Vind. Mon. I. *indignationem nostram* Berol. Pist.

utpote] Sic Vind., sed a sec. manu. Mon. *utpute*.

praesumentes] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *praesumens* Vulgo. An legit interpres θαῤῥήσαντας?

NOV. LXXXI. CAP. VIII. hanc] Sic Vind. Berol. Mon. *per hanc* Pist. Gr. τήνδε.

habet] Sic Vind. Mon. Berol. *habent* Pist., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἔχων.

ponet studium] *pon studium* Mon., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. *punit studium* I. Vind., in quo priori litterae *u* littera *o* superius imposita est. Pist. *studium ponit*. Gr. θήσεται σπούδασμα.

ministratores] Sic Vind. Berol. I. *ministrationes* Pist. *ministratioes* Mon., sed litterae *o* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *administratores*. Gr. ὑπουργοῦντας.

sordidos] Sic Vind. Mon. Berol. *sordidas* Pist. Gr. μὴ ῥυπῶντας.

turpis] Sic Vind. Mon. Pist. Hamb. Trid. I. Berol., in quo quidem ultima littera a secunda manu scripta est. Vulgo *turpi*.

acceptionis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Pist. *acceptioni* Vulgo.

administrare] *amministrare* Berol.

aliquid] *aliquod* I.

invenerit, hoc etiam punire et ex ipsis prius ostendere suam firmitatem simul et castitatem. Propterea enim et decem librarum auri occasionem expensarum decernimus ei, et eius consiliario solidos centum et ministrantibus ad expensarum causam solidos trecentos triginta damus annonam. Quorum etiam descriptionem huic legi apponi praecipimus, ut de fisci largitate contenti alienis abstineant; eruntque dei et nostri subtiles cultores, et e caelo hanc nostram fruentes providentiam et administrationem, causis facilius et legalius utentes.

CAP. IX. Damus autem administrationem habenti fiduciam et iudicibus insistere et ad nos referre et ex se agere competentia, ut neque infirmitate neque alio omnino culpatus, nostro super eo iudicio minor appareat. Licentiam vero similiter ei damus publicis epistolis uti ad provinciarum praesides, ut, qui remittuntur ab eo, mittant ad suas provincias sine lite ibi ducturos, et si quo egent auxilio legitimo, hoc percepturos. Illud maxime providere, quia non de iisdem secundo

ex ipsis] Sic Mon. Berol. Pist. *ipsis* Vind. Gr. ἐξ αὐτῶν.

librarum] Sic Vind. Berol. Pist. I. *libras* Vulgo.

occasionem] Sic Vind. Berol. Pist. *occasione* I. Vulgo.

decernimus] Sic Pist. Mon. *decrevimus* Vind. Berol. Gr. ὁρίζομεν.

ei et] *et* I.

consiliario] Sic Vind. Mon. Berol. *consiliarios* Pist., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παρέδρῳ.

solidos] *solidis* Mon., sed sec. manus correxit *solidos*.

causam] Sic Vind. Mon. Pist. *causa* Berol. Gr. αἰτίαν.

solidos] Sic Berol. Pist. *solido* Vind. Mon., deest in I.

trecentos] Sic Vind. Berol. Pist. *trecentum* Mon.

triginta] *treginta* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. I. *triginta solidos*.

annonam] Sic Vind., sed ultimae litterae *m* puncta inferius subiecta sunt. Berol. I. *anno*. Vulgo Mon. Pist. *annonae*. Gr. σίτησιν.

apponi] Sic Vind. Pist. *deponi* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

praecipimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praecepimus* Vulgo.

ut] *aut* Mon., sed primae litterae punctum inferius subiectum est. Gr. ἵνα.

de fisci] Sic Berol. Mon. Vind. I. Vox *de* Vulgo deest. Gr. ἐκ τοῦ φίσκου.

eruntque] Ad marg. Contii: *hoc pacto videtur addendum*.

e] *ee* Pist., sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est. Mon. *a*, Berol. *e*, sed secunda manus lineae imposuit *de*. I. *ex*. Gr. ἐξ οὐρανοῦ.

fruentes] Sic Mon. Berol. Pist. *secundum* Vind. Gr. ἀπολαύοντες.

administrationem] *administratio* Pist. *amministratio* Berol.; in Pist. tamen adscriptum *nem*, supra Berol. autem secunda manus scripsit *vel nem*. I. *administrationum*.

NOV. LXXXI. CAP. IX. administrationem] *amministrationem* Berol. *et administrationem* Mon., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. In Graecis nihil est, quo vox *et* firmetur.

ex se] Sic Mon. Vind. Pist. *a se* Berol., sed supra litteram *a* secunda manus vocem *ex* posuit, puncto litterae *a* subiecto. I. *ad se*.

competentia] Sic Vind. Mon. Berol. *competentiam* Pist., sed litterae *i* secunda manus punctum supposuit. Gr. τὰ προσήκοντα.

ei damus] Sic Berol. Mon. Pist. *damus* Vind. Gr. αὐτῷ δίδομεν.

qui] Sic Mon. Berol. Pist. *iis, qui* Vind. *ii, qui* Hamb. Port. *hii, qui* I. *eos, qui* Trid.

mittant] Sic Vind. Mon. Berol. *mittat* Pist. Gr. πέμπειν.

ibi] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam* Pist. Gr. ἐκεῖσε.

ducturos] Sic Vind. Pist. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *ductores*. Mon. *ductores*, sed sec. manus scripsit *ducturos*. Gr. διάξοντας.

si quo] Sic Vind. Berol. Pist. *si eo* Mon., sed sec. manus correxit *si quo*. Gr. εἴ τινος.

auxilio legitimo] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *legitimo auxilio* Vulgo. Gr. βοηθείας νομίμου.

hoc] Sic Vind. Berol. Pist. *hic* Mon. Gr. ταύτην.

percepturos] *praecepturos* Berol. Pist., sed secunda manus scripsit *praecepturus*. Vind. I. *praecepturus*, Berol. *percepturus*, ut tamen primae litterae lineola superius imposita sit, qua vox *prae* significari potest. Gr. ληψομένους.

providere] *previdere* I.

quia] deest in I.

molestari, quod saepe eos, qui hic vane commorantur, deinde retransmissos ab eo, rursus remeare, et mox reversos secundarum ei causarum praebent occasiones. Si enim denuo in hac felicissima civitate inveniat quosdam nidificantes frustra, qui liberati et ad propriam provinciam transmissi sunt, his et castigationem imponat decentem et vehementius iterum transmittat. Sic nobis foris civitates habitabuntur et magna civitas haec confusione liberabitur. Si vero aliquos perspexerit sui officii in transmarinis partibus collocare, qui etiam de foris venientes inquirant et hinc destinatos suscipientes ad provincias dirigant, et hoc agat, quod utile est reipublicae per omnia venatus.

CAP. X. Haec omnia sancimus nostrorum subiectorum curam habentes, ut non suas provincias deserentes hic atterantur, et moriantur

non] Sic Vind. Pist. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus correxit *ne*. Gr. μή.

iisdem] *eis* Berol. *hisdem* Pist. Vind. *hiisdem* I. *isdem* Mon., sed sec. manus scripsit *hisd*, ut per litteram *d* mediam circumflexus traiectus sit. Gr. περὶ τῶν αὐτῶν.

secundo] *de secundo* Berol. Gr. δίς.

retransmissos] Sic Vind. Pist. *revetransmisso* Mon., sed sec. manus supra litteram o litteram *s* posuit. Berol. *revetransmisso*, sed litteris *ve* puncta inferius supposita sunt. I. *retransmissos*. Gr. ἀποπεμφθέντας.

remeare] Sic Vind. Berol. *remanere* Mon. Pist. Gr. ἐπανιέναι.

et mox] Sic Vind. Berol. Pist. Mon., in quo quidem prior vox *et* a secunda manu scripta est. Gr. καὶ εὐθύς.

reversos] Sic Vind. *reversus* Mon. Berol. Pist. I. Gr. ὑποστρέφοντας.

praebent] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *praebeant* Pist. *praebere* Vulgo.

denuo] Sic Mon. Pist. Berol., deest in Vind. Gr. πάλιν.

hac] Sic Mon. Pist. *hanc* Berol., deest in Vind. Gr. ταύτης.

felicissima civitate] Sic Vind. Mon. *felicissimam civitatem* Berol. *civitate felicissima* Pist. Gr. εὐδαίμονος-πόλεως.

inveniat] Sic Vind. Berol. Pist. *inveniant* Mon., sed littera *n* secunda a secunda manu scripta est. Gr. λάβοι.

nidificantes] Sic Mon. Pist. Vind., in quo prioribus litteris *nidi* puncta subiecta supraque lineam scriptum est a secunda manu *damni*, ut corrigatur *damnificantes*, quod secunda manus correxit. Berol. *nitificantes*.

frustra] Sic Vind. Mon. Berol. *frusta* Pist. Gr. μάτην.

liberati] Sic Vind. Mon. Pist. *libertati* Berol. Gr. τοὺς ἀπαλλαγέντας.

et ad] *ad* I.

propriam] Sic Mon. Pist. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu ad marginem adscriptum est *propriam*. Gr. οἰκείαν.

transmissi] Sic Vind. Mon. Pist. *transmisi* Berol.

his et] *his et ad* Vind. Berol. Pist., sed secunda manus ultimam vocem *ad* delevit. Mon. *his ad*, sed secunda manus scripsit *his et*. I. *hiis et*. Gr. τούτοις καί.

imponat] Sic Vind. Mon. Berol. *imponant* Pist. Gr. ἐπιθήσει.

vehementius] *veementius* Berol.

iterum] *iterum nunc* I.

sic] Sic Berol. Pist. Mon. *si* Vulgo *et sic* I. Gr. οὕτως.

nobis foris] Sic I. Mon., in quo quidem ultimae voci vox *etiam* imposita est. Berol. *etiam nobis foris*. Vulgo *nobis etiam foris*, quod Graecis non firmatur.

civitates] Sic Vind. Berol. Pist. *civitatis* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont.

habitabuntur] Sic Mon. Berol. Pist. *habitabunt* Vind. Gr. οἰκισθήσεται.

haec] *hac* I.

perspexerit] Sic Vind. Mon. *prospexerit* Berol. Pist. Gr. συνείδοι.

partibus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *portibus* Os. coniicit.

foris] Sic Vind. Mon. Pist. Berol., in quo quidem supra ultimam syllabam positum est *vel ē*.

venientes] Sic Vind. I. *convenientes* Berol. Pist. Mon., in quo quidem prior syllaba *con* punctis subiectis notata est, quamquam secunda manus lineae imposuit *civitates*. Gr. ἀφικνουμένοις.

agat] Sic Vind. Berol. *agit* Mon., sed secunda manus correxit *agat*. Pist. I. *agant*. Gr. πράξει.

est] Sic Mon. Berol. Pist., deest in Vind.

per omnia] Sic Mon. Berol. Pist., deest in Vind., sed secunda manus supra lineam scripsit *per omnia*. Gr. διὰ πάντων.

NOV. LXXXI. CAP. X. sancimus] *sanccimus* Berol. *saccimus* Mon.

atterantur] *aterantur* Berol. *adterantur* Pist. Vind. Mon., in quo quidem secunda manus apposuit *adtestantur*. Gr. ταλαιπωρεῖσθαι.

forsan propriis privati, et neque paternis fruentes sepulturis, eo quod et ante nos ponentibus leges et rempublicam constituentibus haec non transitorio studio fuerunt, sed et pigritiae fuit quaedam scriptura, et peregrinos omnes perscrutabantur. Et neque novum, neque leve hoc causis studium, sed bonum quidem et antiquum, neglectum vero in medio ab universa laedente negligentia, paulatim periclitatum est corrumpi et perimi, donec nos prodesse hoc et utillimum invenientes, rursus in rempublicam introducimus. Sicut enim praebemus incorruptum eum et eius officium esse volumus, ut nihil, extra quae a nobis dicta sunt, accipere, ita indemnes eos servari iubemus, et neque occasione codicillorum, neque per occasionem annonarum, neque per aliam quamlibet causam aut in sacrum nostrum palatium, aut in foro tuae celsitudinis occasione codicillorum aut praeceptorum aliquid dare nunc aut in futuro tempore **** mensae tuae celsitudinis occasione emolumentorum, quae per eos expenduntur ei aut consiliario aut eius officio, sed undique eis

paternis fruentes] Sic Berol. Mon. *paternis fruantur* Vind. *paternis sepulturis fruentes* Pist., in quo sequens vox *sepulturis* omissa est. Gr. πατρῴων ἀπολαύοντας τάφων.

et ante] Sic Berol. Mon. Prior vox *et* in Vind. Pist. deest. Gr. καὶ τοῖς.

nos] Sic Vind. Berol. Pist. *anos* Mon., sed prioribus duabus litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἡμῶν.

haec] deest in I.

non] *nos* Mon. Berol. Pist. Vind., in quo quidem haec vox punctis subiectis notata est. Gr. οὐ παρέργως.

fuerunt] *fuerunt haec* I.

sed et] *sed* I.

quaedam] *qdam* Pist. *quidam* Vind. *quiddam* Berol. Mon. I. Gr. τις.

scriptura] Sic Vind. Mon. Berol. *scripta* Pist. Gr. γραφή.

perscrutabantur] Sic Vind. Mon. *perscrutabuntur* Berol. Pist. I. Gr. περιειργάζοντο.

novum] Sic Vind. Mon. Pist. *non* Berol., sed litteris *o* et *u* circumflexi impositi sunt; secunda tamen manus litteram *u* adscripsit. Gr. καινόν.

sed] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. I. Gr. ἀλλά.

medio] Sic Vind. Mon. Pist. *medium* Berol. Gr. ἐν μέσῳ.

est] Sic Mon. Berol. Pist., deest in Vind. *non* I. Gr. ἐκινδύνευσε.

utillimum] Sic Vind. *utilimum* Mon. Pist., sed in Mon. sec. manus scripsit, ut in cont. Berol. *ultimum*. Vulgo I. *utilissimum*. Gr. λυσιτελέστατον.

rempublicam] Sic Vind. Mon. Berol. *republica* Pist. Gr. εἰς τὴν πολιτείαν.

praebemus] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol. Pist., nec Vulgo est, neque sane Graecis firmatur. Os. coniicit *praemiis*.

ut nihil] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *et nihil* Vulgo.

extra quae] Sic Vind. Mon. Pist. *ex utraque* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἔξω τῶν παρ' ἡμῶν ὡρισμένων.

ita] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ita et* Pist. Gr. οὕτω καί.

et neque] Sic Vind. I. *ut neque* Mon. Berol. Gr. καὶ μήτε.

occasione] Sic Mon. Berol. Pist. *per occasione* Vind. Gr. προφάσει.

quamlibet] *qlibet* Mon., sed priori litterae *q* littera *a* superius imposita est.

causam] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *cam* Vind. Pist., sed lineola superius imposita. Vulgo *causarum*, quod etiam apud Port. est. Gr. αἰτίαν.

foro] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *forum* Vulgo.

aut] *autem* I.

mensae] Sic Hamb. *mense* Mon. Berol. *mse* Vind. *in immensae* Pist. *immense* I. *aut praesidentibus in mensa* Vulgo. Gr. τῆς τραπέζης. Interpres verba illa ἢ τοῖς προεστῶσι in Graecis non videtur habuisse, quapropter lacunae signa posui.

emolumentorum] Sic Mon. Berol. Pist. *emolum* Vind., sed supra lineam a secunda manu adscriptum est *col*, sed ultimae litterae circumflexus traiectus est. Gr. σιτήσεων.

quae] *q* Vind., sed circumflexo superius imposito.

expenduntur] Sic Mon. Berol. Pist. Hamb. Trid. I. Vind., in quo litterae *x* littera *t* superius imposita est. Vulgo *impenduntur*. Gr. χορηγουμένων.

consiliario] *conscilinrio* Berol. *eius consiliario* I. Vox *eius*, quae ante vocem *officio* legitur, deest in I.

pura servari, quae nostra largitate dantur; sufficiet enim omnibus pro medela decenti, germane eum gubernantem cingulum universis utillimum esse.

EPILOGUS. Quae igitur nostrae placuerunt potestati, cognoscens tua celsitudo omnia ad effectum perducere festinet, approbetque nostram providentiam, quia et novum cingulum adiecimus, et nostrorum subiectorum per omnia curam habemus. *Dat. VI. Id. Maii CP. imp. DN. Iust. PP. A. an. XII. Appione V. C. consule.* (539.)

LXXXII. GLOSS.

'CONSTITUTIO, QUAE DIGNITATIBUS ET EPISCOPATU LIBERAT FILIUM PATRIA POTESTATE.

Idem Aug. sacro Senatui huius regiae civitatis.

PRAEFATIO. Quicquid ad utilitatem et ornatum respiciet a deo

pura] Sic Vind. Mon. Berol. *puta* Pist. Gr. καθαρά.

largitate dantur] Sic Vind. Mon. Berol. *dantur largitate* Pist. Gr. φιλοτιμίας διδόμενα.

sufficiet] Sic Vind. Berol. Pist. *sufficiat* Mon. Gr. ἀρκέσει.

decenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decente* Pist.

universis] Sic Mon. Pist. Vind., in quo quidem ultima syllaba a sec. manu scripta est. Berol. *universiss*, sed secunda manus correxit, ut in cont.

utillimum] Sic Vind. *utilimum* Mon. Berol. Pist. *ultimum* I. *utilissimum* Vulgo.

NOV. LXXXI. EPIL. placuerunt] Sic Vind. Berol. Pist. *placur* Mon., sed lineola ultimae syllabae imposita est, eique secunda manus litteram *e*, lineola superius iniecta, inscripsit. Pro verbis *nostrae placuerunt* I. habet *placuere nostrae*.

cognoscens] Sic Vind. *etiam cognoscens* Pist., quod Graecis non firmatur. Deest in Berol. Mon.

nostr. prov.] *provid. nostram* I.

adiecimus] Sic Vind. Berol. Pist. *adicimus* Mon. I. Gr. προσεθήκαμεν.

et nostrorum] Sic Vind. Mon. Pist. *nostrorum* Berol. Gr. καὶ τῶν ἡμετέρων.

Dat.] Haec subscriptio in Ambras. Bamb. D. I. 1. est, deest autem in Vind. Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I.

VI.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *VII.* Vulgo.

Maii] *Mai* Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Constantinop.* Vulgo.

imp.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *imper.* Vulgo.

DN.] *dnn* Bamb. D. I. 1. *dnnus* Ambras., sed priori litterae *n* circumflexus impositus est.

Iust.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

PP. A.] His litteris in Ambras. circumflexus impositus est. *pp. aug.* Bamb. D. I. 1.

an.] Sic Ambras. *anno* Bamb. D. I. 1. Vulgo.

XII.] *XI.* Bamb. D. I. 1.

Appione] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Apione* Vulgo.

V. C.] *vc. clarissimo* Ambras., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est. Bamb. D. I. 1. *viro clarissimo*.

consule] Sic Ambras., in quo quidem postea litterae *ss* appositae sunt, ex quibus ultimae punctum subiectum est. Deest in Bamb. D. I. 1., *cons.* Vulgo.

NOV. LXXXII. LXXXII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marginem Berol. Mon. adscriptum est: *const. VIIII.*

dignitatibus] Sic Vind. Mon. *de dignitatibus* Berol.

liberat filium] Sic Vind. Mon. Berol. *filium liberat* I. Vulgo. In Hamb. vox *filium* uncis inclusa est.

patria] Quod Vulgo et in I. antea legitur *a*, in Mon. est, deest in Vind. Berol.

potestate] Huic voci in Mon. littera *R/* subiecta est.

idem Aug.] Sic Vind. *id. ā* Pist. Berol. Ambras. *..d. ā* Mon. *idem ā* I. *imperator Iustinianus aug.* Vulgo.

sacro] Antea in Pist. scriptum est *Iohi*, circumflexo per litteram *h* traiecto.

Senatui] Sic Pist. Berol. Ambras. *senatu* Vind. Mon.

huius] Sic Pist. Mon. *h9* Berol. Vind. Ambras.

NOV. LXXXII. PRAEF. quicquid] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quidquid* Vulgo.

ad utilitatem] Sic Vind. Mon. Vocem *ad* omittit Berol., in quo supra lineam a secunda manu scriptum est *ad*. Gr. πρὸς ὠφέλειαν.

ornatum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo supra lineam adscriptum est *ad*, quod sane Graecis non firmatur.

traditae nobis reipublicae, hoc semper cogitantes, ad effectum deducere festinamus. Igitur etiam dudum legem scripsimus super gloriosissimis nostris patriciis, quae liberos eos dignitatis collatione paterna potestate demonstrat. Non enim decens putavimus, ut hos, quos nos in officio patrum provehimus nostrorum, hi sub aliena sint potestate. Nam si emancipationis actio, dudum quidem et per eas, quae nuncupantur legis actiones, facta, cum iniuriis et alapis liberabat eos huiusmodi vinculis, quomodo futuri essent codicilli omnium honestissimi dati a praesidente universis imperio non eos paterna potestate liberare? Nunc autem clementius aut etiam honestius in republica cogitantes et super gloriosissimis consulibus, qui proprium nomen tempori post imperium praebent, et solis consularibus codicillis honorantur, et super cingulis, quae liberare a curia possunt, hoc est praefecturae et magistri militatus (dicimus autem in ipsis sedibus et operibus agnitis) hoc ipsum sancimus esse, ut omnis talis dignitas aut etiam cingulum huiusmodi acquisitum aliquibus,

traditae nobis] Sic Vind. Berol., in quo quidem secundae litterae *a* punctum inferius subiectum est. I. *traditum est a nobis*. Mon. *nobis traditae*. Gr. παραδοθείσης ἡμῖν.
putavimus] Sic Vind. Mon. *putabimus* Berol. I. Gr. ἐνομίσαμεν.
hos] Sic Berol. I. Vind., in quo secunda manus puncta supposuit. Deest in Mon. Gr. τούτους οὓς, quod κατὰ πόδα vertisse interpres videtur.
nos] deest in I.
officio] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *officium* Vind., quod sane etiam in Port. et Vulgo est.
provehimus] Sic Vind. Mon. *proveimus* Berol.
nostrorum] Sic Vind. Berol. *pn nostrorum* Mon., sed prioribus duabus litteris puncta subiecta sunt.
hi] *hii* Mon. Berol. I.
si] *et si* I.
actio] Sic Mon. Berol. *acco* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. πρᾶξις.
et per eas] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I., deest in Berol. Interpres videtur legisse πάλαι μὲν καὶ ὑπὸ τὰς κ. τ. λ.
nuncupantur] Sic Berol. *nuncunpantur* Vind. *nuncupatur* Berol. Gr. τὰς καλουμένας.
legis actiones] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus ultimam syllabam *nes* adscripsit. I. *legislationes*.
alapis] Sic etiam Mon., nisi quod primum *a* a secunda manu scriptum est.
liberabat] *liberat* I.
futuri] Ad marg. Contii: *alias non futuri*.
essent] Sic Vind. Mon. *ee* Berol., sed lineola superius imposita, cui quidem voci ad finem adscriptum est *t*, ut sit *eeset*.
praesidente] *praeside* I.
paterna] Sic Vind., qui non habet, quod Vulgo et in I. antea scriptum est *posse*, verum secunda manus supra hanc vocem posuit vocem *posse*, quae Graecis non firmatur. In Mon. Berol. tamen *posse* illud est.
aut etiam] Sic Mon. Berol. *aut* Vind. I. Pro καὶ fortasse scriptum habuit interpres ἢ vel ἢ καί.
in rep.] *et in rep.* I.
cogitantes] Sic Vind. Mon. *cogitantem* Berol., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. διανοούμενοι.
et super] Sic Hamb. Trid. *sed super* Port. Berol. Vind., sed litterae *s* et *d* in Vind. erasae sunt. Mon. habet *sed super*, sed priori litterae *s* punctum subiectum est. Gr. καὶ ἐπὶ τῶν.
tempori] Sic Mon. Berol. Hamb. *ipsi* Vind. Trid. Port. *imperii* I. Gr. τῷ χρόνῳ.
praebent] Sic Berol. *praebeant* Vind. Mon. Gr. διδόασι.
solis] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antepositum est *qui*.
cingulis] Sic Mon. Berol. *singulis* Vind. Vulgo. Gr. ἀρχῶν.
quae] Sic Vind. Mon. *que* I. *qui* Berol. Vulgo, quod Graecis non firmatur.
magistri militatus] Sic Vind. Mon. Trid. Port. I. Berol. *magistri militum* Hamb. *magisterii militum* Vulgo. Crediderim *magisterii* corrigendum. Gr. enim στρατηγίας.
ipsis] Sic Vind. Berol. *istis* Mon. Gr. αὐτοῖς τοῖς.
sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon., sed supra lineam secunda manus scripsit *sacratissimus*. Gr. νομοθετοῦμεν.
esse ut] Sic Vind. Mon. Berol. I., sed prior vox *esse* Vulgo plane non est.
aliquibus] Sic Vind. Mon. *ab aliquibus* Berol. Gr. τισίν.

quoscunque nos probaverimus, quod eos liberat a curia, hoc valeat et ut potestate eos liberet patrum aut avorum. Nam si sancivimus, ut, si quis servus sciente domino mereatur militiam, aut quamlibet dignitatem adipiscatur ab imperio, repente liberatur, et in ipsam rapitur ingenuitatem, quomodo non est iustum, tantos promerentem codicillos non etiam potestate paterna liberum fieri?

CAP. I. Propterea igitur hac bonestissima utentes lege sancimus, et ordinarios consules, si sub potestate consistant, una cum ipso verbo, quo hoc his donatur officium, suae potestatis fieri, nec non et his, qui honorantur ab imperio per consulares codicillos, si sub patris sunt manu, fieri codicillos eorum suae potestatis occasionem. Et si quos nos per universas dioeceses gloriosissimos praefectos sacrorum nostrorum praetoriorum instituamus, aut in praefectura civitatis utriusque Romae provexerimus, aut in quolibet magistro militatus, hos repente etiam suae potestatis fieri. Eum namque, qui tantorum iudex est et tantis iubet, manere sub potestate alterius, et non inter eos, qui suae potestatis sunt, scribi, nostrarum indignum iudicavimus legum simul et temporum.

nos] Sic Vind. Berol.; in Mon. tantummodo a secunda manu scriptum est. Gr. ἡμεῖς.

quod] Sic Mon. *q* Berol., sed lineola inferius traiecta, qua re Vulgo significatur *qui*. In Vind. est *qd*, sed littera *i* supra primam litteram imposita; secundaque manus litteram *d* delevit. Gr. ὅπερ.

liberat] Sic Vind. Mon. Berol. *liberet* I. Vulgo. Gr. ἀπαλλάττει.

et ut] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. *ut et* Trid. I. *ut* Berol. *et* Vulgo.

liberet] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *liberare* Vulgo.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *atque* Vulgo. Gr. ἤ.

sancivimus] Sic Mon. *sancuimus* Vind. *sanccimus* Berol., sed supra syllabam *ci* a secunda manu scriptum est *vi*. Gr. ἐνομοθετήσαμεν.

mereatur] Sic Vind. *meretur* Berol. I., deest in Mon. Gr. τύχοι.

ab imperio repente] Sic Vind. Berol. I. *ab imperio repente* Mon. *repente ab imperio* Vulgo. Gr. παρὰ τῆς βασιλείας εὐθύς.

liberatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *liberetur* Vulgo. Gr. ἐλευθεροῦται.

rapitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *rapiatur* Vulgo. Gr. ἀναρπάζεται.

non etiam] Sic Mon. Berol. *non* Vind., sed supra lineam a secunda manu adnotatum est *etiam*. Gr. καὶ μή.

potestate paterna] Sic Vind. Mon. Berol. I. *paterna potestate* Vulgo. Graeca nihil decidunt.

liberum] Sic Mon. Berol. *libertum* Vind., sed sec. manus correxit *liberatum*. Gr. ἐλεύθερον.

NOV. LXXXII. CAP. I. PR. hac] Sic Vind. Mon. *ac* Berol., sed litterae *a* secunda manus litteram *h* imposuit.

hoc] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam imposuit voci *his*. Gr. ταύτην.

his] *hiis* I.

suae] Sic Vind. Mon. *sue* Berol., ut tamen ultimae litterae lineola superius imposita sit.

his] Sic Vind. Mon. Berol., sed litterae *i* secunda manus litteram *o* imposuit. I. *hiis*.

codicillos] Sic Mon. Berol. *codicillis* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.

manu] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. χεῖρα.

suae] Sic Vind. Mon. *seu* Berol. Gr. αὐτεξουσιότητος ab interprete κατὰ πόδα versum est.

occasionem] Sic Vind. Berol., in quo quidem secunda manus ultimam litteram *m* delevit. I. *occasione*. Gr. πρόφασιν.

quos] Sic Mon. Berol. *quis* Vind., sed litterae *i* punctum subiectum est, secundaque manus correxit, ut in cont. Gr. εἴ γέ τινας.

dioeceses] *diocesis* Mon. Berol. *dioceses* I. *diocesas* Vind., quod secunda manus correxit *dioceses*.

in praefectura] Sic Mon. Berol. *praefectura* Vind., sed priori syllabae *prae* a secunda manu vox *in* imposita est. Gr. ἐπὶ τὴν πολιαρχίαν.

magistro militatus] Sic Vind. *magistri militatu* Berol. *magistro militari* I. *magistro militatu* Mon., quod secunda manus correxit *magistro militum*.

potestatis] Sic Mon. Berol. *potestates* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.

est] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

inter] Sic Mon. Berol. *intra* Vind.

temporum] Sic Vind. *ipsorum* Mon. Berol., sed in utroque secunda manus correxit *temporum*. Gr. χρόνων.

§. 1. Generaliter autem, sicuti dictum est, sancimus, ut omnis dignitas et omne cingulum a curia liberare valens, hoc etiam suae potestatis praemium honoratis praestet, et nobiliores adhuc patres ostendat, si ergo ab imperio sic honoratorum sint patres; qui si non hoc essent, etiam ipsi pariter studerent imperium pro istis petentes. Quapropter sive est aliquis nunc quidem sub potestate, his fruens honoribus aut cingulis, quos in primis enumeravimus, sive postea erit, etiam hos ius suae potestatis sequatur, et peculium eis donans et arbitrii liberi esse praebens, ac digne agere honore et iudicio super his ab imperio habito; haec enim multo maior patribus laus erit et laetitiae occasionem praebebit magnae.

CAP. II. Illud quoque lege cavemus, ut non has tales suas potestates similia praebere, qualia aliae, quae per emancipationes fiunt, sed praecipuum quoddam praemium imperium conferre talibus suis potestatibus. Non enim volumus eum, qui ita suae potestatis fit, perdere aliquod legitimorum ius, sed sint et generi ad eos, et ipsis ad genus

NOV. LXXXII. CAP. I. §. 1. autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam litteram *g* inscripsit. Gr. δέ.

a curia] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. βουλῆς.

hoc etiam] Sic Mon. Berol., sed prior vox *hoc* in Vind. non est. Gr. ταύτην καί.

praestet] Sic Vind. *pret* Mon., sed lineola superius iniecta. In Berol. antea legitur *iubet*, quod punctis subiectis notatum est.

ostendat] Inde ab hac voce usque ad *patres* quae sunt, in Vind. Mon. sunt, sed desunt in Berol.

si ergo] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *si* Vulgo. Interpres pro εἴγε videtur habuisse εἰ γοῦν.

honoratorum] Sic Mon. Vind., in quo quidem litterae *hon* a secunda manu scriptae sunt. Gr. τετιμημένων.

sint] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *aliqui sint* Port. *sunt* I. *ipsi sint* Mon., quod sane Graecis non firmatur.

qui si] Sic Vind. Mon. Port. *quia etsi* Hamb. *qui etiam si* Trid. *qui et si* I. *qd si* Berol., sed lineola per litteram *q* traiecta, punctoque litterae *d* supposito; qua re significatur *qui si*. Vulgo *quod si*.

non hoc] *hoc non* I.

essent] Sic Vind. Mon. Berol. *esset* Vulgo I.

etiam ipsi] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. I. *etiam* Mon. *non ipsi* Vulgo. Gr. καὶ αὐτοί.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

hos] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *etiam ius* Berol., sed secundae litterae *i* punctum inferius subiectum est. Vulgo *hunc*. Gr. καὶ τούτοις.

ius] Sic Vind. Mon. *hos* Berol.

suae potestatis] Sic Vind. Berol. I. *sue potestatis* Mon. *potestatis suae* Vulgo, quod quidem minus convenit voci αὐτεξουσιότης.

eis] Sic Vind. Trid. Port. I. *ei* Mon. Hamb. Berol., quod etiam Vulgo legitur. Gr. αὐτοῖς.

arbitrii] Inde a syllabis *bitrii* usque ad vocem *praebebit* quae sunt, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

super his] Sic Vind. Mon. *sr eis* Berol., sed prioribus duabus litteris lineola superius imposita est. I. *super eis*. Gr. ἐπ' αὐτοῖς.

haec] Sic Vind. Berol. I. *hoc* Mon., quod etiam Vulgo est. Interpres pro οὕτως videtur legisse οὗτος.

maior] Sic Vind. Mon. *mag* Berol. Gr. μείζων.

magnae] Sic Vind. Berol. *mag* Mon., sed ultimae litterae *g* littera *i* superius imposita est.

NOV. LXXXII. CAP. II. ut] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. ὥστε.

emancipationes] *emancipatioenes* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

fiunt] Sic Mon. *fuit* Vind., sed secundae litterae *u* circumflexus superius impositus est. Berol. *sunt*. Gr. γίνονται.

praemium] *primum* I.

conferre] *comferre* Berol.

talibus] Sic Vind. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *talium*. Berol. *talium*. Gr. ταῖς τοιαύταις.

fit] Sic Vind. Mon. *sit* I. Vulgo. Gr. γενόμενον.

aliquod] Sic Mon. *aliquid* Berol. In Vind. incertum est, utrum *aliquid*, an *aliquod* sit.

generi] *gni* Mon., sed circumflexus superius iniectus est.

et ipsis] Sic Vind. Mon. *et ipsi* Berol. I. Gr. καὶ αὐτοῖς.

intacta legitima et ex natura servata iura, et filii horum post mortem avorum sub eorum recidant potestatem, ac si contigisset eorum parentes morte suorum patrum et non ex praesenti lege suae potestatis fieri, et merito filios post mortem suorum patrum sub potestate habentes, ut nihil horum, quae ab imperio conferuntur, eis deesse videatur, quoniam omne bonum, sive a deo adquiritur hominibus, sive ab imperio, sequente deum, decet esse mansurum, et omnis malitiae ac deminutionis extraneum.

CAP. III. Palam vero, nullum esse, qui nesciat, prae omnibus sanctissimis episcopis ipsa ordinatione etiam suam potestatem acquiri. Qui enim omnium sunt spirituales patres, quomodo sub aliorum potestate consistant? Sed convenit etiam eos huiusmodi potiri honore, et hoc ex hac nostra legislatione frui.

EPILOGUS. Quae igitur nobis visa sunt ad vestram reverentiam et honorem, o colendissimi patres, volumus in perpetuum splendere nostrae reipublicae tam ad nostrum ornatum, quam ad nostrae largitatis probationem, quam nostris patribus et consulibus sacerdotibusque con-

horum] Sic Vind. Mon. Berol. *eorum* I. Vulgo.
recidant] Sic Vind. Berol. *recadant* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.
potestatem] *potestate* I.
praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.
filios] Sic Vind. Mon. *filiis* Berol. Gr. τοὺς παῖδας.
patrum] In Berol. postea est: *et non ex praesenti lege sue potestatis fieri et merito filiis* (sed sec. m. corr. *filios*) *post mortem suorum patrum.*
habentes] Sic Vind. Mon. *habere* I. Vulgo. Gr. ἔχοντες.
nihil horum] Sic Vind. Mon. *nihil* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *horum*. Gr. μηδὲν τῶν.
eis] Sic Vind. Berol. *de eis* Mon.
videatur] Sic Vind. Berol. *videantur* Mon. Gr. δόξειεν.
sive a deo] Sic Vind. Mon. Port. *quod sive a deo* Berol. Hamb. Trid. I.
adquiritur] Sic Vind. Mon. Berol. *acquiritur* Vulgo.
malitiae] Sic Vind. *malitie* Berol. *melitiae* Mon.
deminutionis] Sic Mon. Vind. Berol., sed in Berol. priori litterae *i* superius littera *a* imposita est. Vulgo *deminutionis.*

NOV. LXXXII. CAP. III. palam] Sic Mon. Berol. *palim* Vind. Gr. πρόδηλον.
nullum] Quod Vulgo et in I. antea legitur *est*, in Vind. non est, ubi tamen a secunda manu lineae impositum est. Berol. Mon. *est*. In Graecis sane nihil est, quo *est* illud firmetur.
qui nesciat] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen hae voces lineae impositae sunt. Gr. ὃς ἀγνοεῖ.
spirituales] *spiritales* I.
patres] Sic Mon. Berol. *frs* Vind., sed lineola superius imposita est; verum secunda manus supra lineam posuit *patres*. Gr. πατέρες.
aliorum potestate] Sic Vind. Berol. *potestate aliorum* Mon. Gr. ἑτέρων ἐξουσίαν.
convenit] Sic Mon. Berol. *quen* Vind., sed lineola superius imposita est. Pro *conv. etiam* I. habet *etiam conv.*
eos] Sic Vind. Mon. *ho9* Berol. Gr. αὐτούς.
hoc] Sic Mon. Berol. Vind. Hamb. Trid. Port., qui non habent, quod Vulgo et in I. postponitur *etiam*, quod sane nec Graecis confirmatur.
hac nostra] Sic Mon. Berol. *nostra hac* Vind. Gr. ἐκ τῆσδε ἡμῶν.
frui] Sic Mon. Berol. *fieri* Vind., sed priori litterae *i* littera *r* superius imposita est. Gr. καρποῦσθαι.

NOV. LXXXII. EPIL. visa] Sic Mon. Berol. *iussa* Vind. Gr. παραστάντα.
vestram] Sic Vind. *nostram* Berol. Mon. Gr. ὑμετέραν.
o] Sic Mon. Berol., sed in Vind. huic litterae punctum inferius subiectum est, quod delentis signum est.
in] Sic Mon. Berol. *im* Vind.
splendere] Sic Vind. Mon. *spendere* Berol. Gr. ἐμπρέπειν.
tam] *cū tam* I.
nostrum] Sic Vind. I. Cont. *vestrum* Mon. Berol., quod Contius probat et in omnibus mss. esse affirmat, qua de re Os. dubitat. Gr. ἡμέτερον.
ornatum] Sic Mon. Berol. *ordinatum* Vind. Gr. κόσμον.
ad nostrae] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. εἰς τὴν τῆς ἡμετέρας.
probationem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu in linea id ipsum adscriptum est. Gr. ἀπόδειξιν.

tulimus. *Dat. X. Kal. April. CP. imp. DN. Iustiniani PP. A. anno XII. Apione V. C. cons.* (539.)

LXXXIII.

GLOSS.

DE IUDICIBUS, ET UT NULLATENUS CUM IUREIURANDO ELIGATUR ALIQUIS IUDEX, QUOD PERMANET EI; ET UT APPELLATIONES ACCIPIANT MODIS OMNIBUS IUDICES; ET UT IN MEDIA LITE FACTAE FORMAE, QUO MODO OPORTEAT DECIDI COGNITIONEM, NON ATTENDANT IUDICES.

Idem aug. Ioanni p. p. Orientis iterum exconsule et patricio.

PRAEFATIO. A Zenone piae memoriae scripta est lex de iudiciorum ordine, multas quidem mutationes subsequentibus suscipiens temporibus, ad hoc autem pervenit, ut paulatim paene omnino caderet. Nam et qui in ea conscripti sunt pedanei iudices, humanam omnes reliquerunt vitam, et plurima definiti iuris tacita sunt, et certam non me-

X.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *XV.* Vulgo. Caeterum in Mon. Pist. Berol. Bamb. D. II. 11. et I. haec subscriptio deest. In Vind. alia subscriptio est: *dat. kl. Madii Bilisiario viro clarissimo.*

Kal.] *kl.* Ambras. Bamb. D. I. 1., sed circumflexo superius traiecto. *Kalend.* Vulgo.

CP.] Sic Bamb. D. I. 1. *emp.* Ambras. *Constantinop.* Vulgo.

DN.] *dnnus* Ambras., sed lineola superius imposita. *dnn* Bamb. D. I. 1.

Iustiniani] *Ius.* Ambras. *Iust.* Bamb. D. I. 1.

PP. A.] *pp. aug.* Bamb. D. I. 1.

anno] *an* Ambras., sed lineola superius imposita.

XII.] *d. duodecimo* Bamb. D. I. 1., sed priori litterae *d* punctum inferius subiectum est.

Apione] *Aptone* Bamb. D. I. 1., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est.

V. C.] *vic. clarissimo* Ambras. Bamb. D. I. 1.

cons.] *consule* Ambras. Bamb. D. I. 1.

NOV. LXXXIII. LXXXIII.] *R/. III. LXXXIII.* Vind., deest in Berol. Bamb. D. I. 1. Mon. I., in quo nihil est, nisi *R/.* Ad marg. Berol. *const. X.*, ad marg. Vind. *const. VIII.*

permanet] Sic Vind. Mon. Berol. *permanent* Vulgo. *qui permanet* I.

iudices] Sic Mon. Berol. *iudicis* Vind.

non] Sic Mon. Berol. *nos* Vind.

iudices] Postea in Vind. Mon. Berol. scripta est littera *R/.* In I. subiicitur *Rubrica.*

idem aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Berol. Ambras. *idem ā* I. *idem imperator* Vulgo.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Pist. Berol. *Io.* Ambras. I., sed superius linea imposita est.

p. p. Orientis] *ppo Orientis* Vind., sed ut in cont., Mon. Berol. Ambras. *p. p.* Pist. *gloriosissimo praetoriorum Orientis praefecto* Vulgo. *pposi Orientis* I.

iterum] Sic Mon. Berol. *itum* Vind. Pist. *gnerum* Ambras.

exconsule] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. Ambras. I. *exconsuli* Vulgo.

et] Sic Berol. *ac* Vind. Pist. Ambras. I. *a* Mon.

NOV. LXXXIII. PRAEF. piae] Sic Mon. Berol. *pie* Vind.

memoriae] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. λήξεως.

subsequentibus suscipiens] Sic Mon. Berol., deest in Vind., in quo ad marginem a secunda manu adscriptum id est, quod sane etiam Graecis firmatur.

ad hoc] Sic Vind. Mon. *ad haec* Berol. Gr. εἰς ταῦτα.

paene] Sic Mon. Berol. *pne* Vind., sed litterae *n* littera *e* superius imposita est.

et qui] *etiam qui* I.

humanam] Sic Mon. Berol. *hunm* Vind., lineola superius imposita, sed secunda manus litteram *a* scripserat.

reliquerunt] Sic Mon. Berol. *reliqrt* Vind., sed ultimis quattuor litteris lineolae superius impositae sunt.

definiti] Sic Vind. Berol. *diffiniti* I. *definita* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν ὁρισθέντων δικαίων.

et certam] Sic Mon. Vind. *certam* Berol., sed priori litterae *c* vox *et* superius imposita est. Gr. ῥητῆς τε.

ruerunt memoriam, sed usus haec percipiens in aliam transtulit figuram. Nos igitur videntes omnino confusum iudicum schema, aestimavimus oportere haec lege determinare, quae decentem ordinem imponat causae. Non enim existimavimus oportere habere iudicum quosdam nomina, maxime legum ineruditorum, deinde neque causarum habentium experimentum. Nostris enim administratoribus adsunt modis omnibus etiam assessores, et ea, quae legum, sunt explicantes et occupationes adimplentes eorum, quoniam multis detenti curis, quas apud nos habent, merito iudiciorum complent partem per suorum praesentiam assessorum. Illi autem neque cingulum habentes, neque nobis ministrantes, nisi potuerint per se nosse, quod iustum est, sed aliunde emendicare iudicandi honestatem, quomodo non maximum vitium erit reipublicae, non eis, qui ex se quod agendum sit sciant, lites tradere, sed sinere eos quaerere alios, a quibus liceat discere, quae ipsos in iudicando eloqui decet? Haec nos merito ad praesentem legem erexerunt, nostrorum subiecto-

videntes omnino] Sic Vind. Berol. *omnino videntes* Mon. Gr. ὁρῶντες - καθάπαξ.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. *extimavimus* Berol. *existimavimus* Vulgo I.

haec lege] Sic Port. *haec abere* Berol., sed ultimae voci puncta inferius supposita sunt. Mon. *hac lege*, sed sec. manus correxit, ut in cont. Vind. *hac lege*, sed litterae *ac* tantummodo a secunda manu scriptae sunt. Hamb. Trid. I. *hac lege.* Vulgo *hoc lege.* Gr. νόμῳ ταῦτα.

enim] Sic Vind. Berol. *etenim* Mon. Gr. γάρ.

existimavimus] Sic Berol. *estimavimus* Mon. Vind. *extimavimus* I.

habere iudicum] *iudicum habere* I.

quosdam] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *quarumdam* Port. *qcdam* Vind., sed littera *o* priori litterae superius imposita, litteraeque *s* punctum inferius subiectum est. Gr. τινάς.

ineruditorum] Sic Mon. Hamb. Trid. Port. I. *inhrditorum* Vind. *eruditorum* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Vulgo *ineruditos.* Pro ἀνεπιστήμονας interpres videtur legisse ἀνεπιστημόνων.

habentium] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid. Port. *habentes* Vulgo. Pro εὐτυχοῦντας interpres ἐχόντων videtur legisse.

experimentum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllabae *imentum* a sec. manu scriptae sunt.

enim] Sic Mon. *etenim* Vind. Berol. I. Gr. γάρ.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

assessores] Sic Vind. *adsessores* Berol. *assensiones* Mon., sed secunda manus scripsit *assessores.* Gr. πάρεδροι. Quod Vulgo antea est *etiam,* deest in I.

multis] Sic Vind. Trid. I. Hamb., in quo quidem a sec. manu scriptum est. Berol. Port. Hamb. (a prima manu) Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. πολλαῖς.

detenti] Sic Vind. Berol. *decenti* Mon., sed secunda manus correxit *detenti.* Gr. περιεχόμενοι.

curis] Sic Mon. Berol. *curris* Vind., sed priori litterae *r* punctum inferius subiectum est.

habent] Sic Vind. Mon. *habeant* Berol. Gr. ἔχουσιν.

partem] Sic Mon. Berol. *patem* Vind., sed sec. manus litterae *a* imponit litteram *r.* Gr. μέρος.

cingulum] Sic Berol. Mon. Vind., in quo quidem prima syllaba *cin* a secunda manu scripta est. Gr. ἀρχήν.

nisi] Sic Mon. Berol. Vind., in quo secunda manus puncta subiecit, sed eadem supra lineam posuit *non.* Gr. εἰ μή.

per se] Sic Vind. Mon. *prae se* Berol. Gr. οἴκοθεν.

nosse] Sic Vind. Berol. *nosce* Mon., sed litterae *s* aliud *s* superius impositum est. Gr. ἐπίστασθαι.

emendicare], *mendicare* I.

honestatem] Sic Vind. Mon. *onestatem* Berol.

sit] Sic Vind. Berol. *est* Mon.

discere] Sic Vind. Berol. *disscere* Mon.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind., unde sec. manus efficit *nec.* Gr. ταῦτα.

legem] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Hamb. Port. Trid. I. apud Contium, qui ad marginem habet: *sic in omnibus manuscriptis, sed ex Graec. videtur addendum legem.* Gr. νόμον.

subiectorum] Sic Vind. Berol. *subtorum* Mon., sed litteris *bt* circumflexus impositus est. Gr. ὑπηκόων.

rum curam agentes, et volentes eis etiam, quae de iudiciis sunt, in promtu esse atque facilia, et absque omni dilatione transigenda.

CAP. I. Vetus igitur schema Zenonis constitutionis piae memoriae, quae unicuique praetorio certos definivit iudices, omnino perimimus, eligere vero perspeximus iudices in rebus utilibus habentes attestationem, qui communes omnium erunt iudices, tanquam undique electi. Et hoc quidem gestum est, et electi sunt a nobis iudices Anatolius vir spectabilis, iam advocatione dudum completa, et inter spectabiles fisci advocatos deputatus, ac Flavianus, qui nunc advocatus fisci consistit et Alexander et Stephanus et Menna, eloquentissimi advocati et pedanei iudices tui fori, et Alexander alter, quem pedaneum iudicem esse praetorii gloriosissimi magistri sacrorum officiorum cognovimus, et duo subsequentes alii advocati tui fori, Victor, et, qui ex Quyzico, Theodorus. Ex advocatis itaque isti iudices praeponantur. §. 1. Quia vero competens est, esse etiam maiores iudices aliquos dignitate provectos experimento causarum multarum, aut plurimi temporis exercitio magnis cingulis aut multitudine horum exercitatos, qui etiam nostrae observant

eis] *ea* I.

de iudiciis] Sic Vind. Mon. *iudicii* Berol. Gr. ἐπὶ ταῖς δίκαις.

atque facilia] Sic Vind. Mon. *aut facilia* Berol. Gr. καὶ ῥᾴδια.

NOV. LXXXIII. CAP. I. PR. schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol.

Zenonis const.] *const. Zenonis* I.

certos] Sic Mon. Berol. *certo* Vind., sed secunda manus ad finem litteram *s* adscripsit. Gr. ῥητούς.

definivit] *diffinivit* I.

iudices] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. δικαστάς.

eligere] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu adscriptum est. Gr. ἐπιλεγῆναι.

iudices] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. δικαστάς.

attestationem] *adtestationem* Mon. Berol. *atestationem* Vind.

gestum] Sic Mon. Berol. *iestum* Vind. *digestum* I. Gr. πέπρακται.

sunt] Sic Mon. Berol. *sut* Vind., sed secunda manus supra lineam litteram *n* apposuit.

Anatolius] Sic Vind. Mon. *Anatolis* Berol.

deputatus] Sic Vind. Mon. *deputatos* Berol., sed secunda manus scripsit *deputatus*. Gr. ταχθείς.

Flavianus] Sic Vind. Berol. *Flavian'* Mon., sed secunda manus correxit *Flavianus*.

advocatus fisci] *fisci advocatus* I.

Menna] *Menas* Mon. Berol. *Mennas* I. *Meas* Vind., sed litteris *ea* supra lineam adscriptae sunt litterae *nn*.

eloquentissimi] Sic Mon. Berol. *eloquentissi* Vind., ad cuius finem syllaba *mi* apposita est.

advocati] Hoc in Berol. bis scriptum, sed secunda vice deletum.

quem] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. supra hanc vocem secunda manus posuit litteras *in*.

qui ex Quyzico] *qui ex Quizico* Berol. *qui ex Quiaco* Vind. *qui ex Quizico est* Trid. *qui ex quisito est* Hamb. *ex Quizico* Mon. Port. *ex Cyzico* Vulgo. *qui exquisito est* I. Gr. καὶ ὁ ἐκ Κυζίκου.

iudices] Sic Mon. Berol. *et iudices* Vind., sed priori voci puncta subiecta sunt, lineaeque lineola imposita est. Gr. δικασταί.

NOV. LXXXIII. CAP. I. §. 1. est] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐστίν.

iudices] Sic Vind. Berol. *aliquos iudices* Mon., quod Graecis non firmatur. Pro verbis *maiores iudices* I. habet *iudices maiores*.

aliquos] Sic Vind. *alios* Berol. *aliqua* I., deest in Mon. Gr. τοὺς μέν.

causarum multarum] Sic Mon. Berol. *multarum causarum* Vind. Gr. πραγμάτων πολλῶν.

exercitio] Sic Berol., sed sec. manus scripsit *exercitium*. Mon. *exercitium*, ubi ad marginem adscriptum est: *al. exercitio*. Vind. I. *exercitatos*, nisi quod ultimae tres syllabae a secunda manu scriptae sunt. Gr. τριβῇ.

multitudine] Sic Berol. *multitudinem* Vind. Mon., sed ultimae litterae *m* puncta inferius supposita sunt. Gr. πλήθει.

exercitatos] Sic Mon. Berol., in quo ultimae litterae supra lineam adscriptum est *vel tus*. Vind. *exercitatus*, sed ultimae litterae *u* secunda manus litteram *o* imposuit. Gr. ἐγγεγυμνασμένους.

qui etiam] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a secunda manu hae voces lineae impositae sunt. Sed Graecis confirmantur.

nostrae] Sic Mon. Berol. *nostra* Vind. Gr. τῇ τε ἡμετέρᾳ.

pietati, ideoque perspeximus ex gloriosissimis quidem patriciis Platonem gloriosissimum patricium, qui in urbana praefectura obtinuit tempus et secundo in illis sedibus constitutus est, et Victorem gloriosissimum et ipsum, qui tam in magna Hellada, quam in nobili Alexandrinorum civitate administravit, et praefecturae urbanae tenuit praesulatum, et neque legum inexpertum, et Phocam gloriosissimum inter nostros annumerandos iudices, virum, quem quaecunque sedes noverit laudatum quam sibi praestantem, insuper et quae legum sunt scientem, inter hos Marcellum quoque magnificentissimum, semper quidem eum praesentem, et circa iustitiae miramur observationem, et ab omnibus paene nos adeuntibus propter hoc petitum, et consiliario utente laudabili, quatenus

observant] Sic I. Vind., in quo sec. manus supra litteram *a* posuit *i*. Berol. *observantie*, sed litteris *ie* puncta inferius subiecta sunt. Mon. *observantie*, sed litterae *e* puncta subiecta sunt. Vulgo *observent*. Gr. *προσκαρτεροῦντας*.

pietati] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae haec vox imposita est. Gr. *εὐσεβείᾳ*.

ideoque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ideo* Vulgo.

ex] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem supra lineam a secunda manu adscriptum est *et*. Gr. *ἐκ μέν*.

patricium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., qui non habent, quod Vulgo postea legitur *longaeva*. Sic autem mihi persuadeo pro *μακρὸν* interpreti ob oculos fuisse *πατρίκιον*, unde error versionis facile dignoscitur, quod etiam Os. animadvertisse videtur.

obtinuit] Sic Mon. Berol. *obtenuit* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont.

Victorem] *Vectorem* Vind., sed priori litterae *e* supra lineam littera *i* inscripta est.

gloriosissimum] Sic Vind. Berol. *et gloriosisimum* Mon., quod Graecis non firmatur.

Hellada] Sic Hamb. Trid., quam formam et in omnibus codd. mss. esse Os. adnotavit. Mon. *Ellada*, sed priori litterae *a* lineola superius imposita est. Berol. *Hellada*, circumflexo priori litterae *a* imposito, quem secunda manus delevit. Vind. *Melladia*, quod secunda manus delevit. Vulgo Cont. *Hellade*. I. *Hellanda*. Ad marg. Contii *vet. manuscr. omnes Hellada*.

Alex.] *ab Alex.* I.

civitate] Sic Vind. Berol. In Mon. deest, sed a secunda manu haec vox lineae imposita est. Gr. *πόλεως*.

administravit] Sic Mon. Berol. *aministravit* Vind.

inexpertum] Sic Vind. Mon. *inexperfetum* Berol., sed litteris *fe* puncta a secunda manu inferius supposita sunt. Gr. *ἀνήκοον*.

Phocam] *Focam* Vind. Mon. Berol.

annumerandos] deest in Hamb. teste Os. *annumerandum* Vulgo I.

virum] Sic Vind. Berol. *virumque* Mon., sed secunda manus vocem *que* delevit. *virrum* I. Gr. *ἄνδρα*.

quem quaecunque] *quemcunque* Vind. Mon., in quo quidem littera *m* a sec. manu scripta est. I. *quecunque*. Berol. *quam quaecunque*, quod tamen sec. m. correxit, ut in cont. Hamb. Trid. Port. Cont. *quaecunque* Pro verbis *ὃν ὅ τε σὸς* interpres videtur habuisse *ὃν οἱοσδήποτε*. Ad marg. Contii: *leg. quemque tua sedes novit laudabiliter praesidentem insuper etc.*

sedes] Sic Hamb. Trid. Port. Cont. *sedis* Vind. Mon. Berol. In Mon. Berol. tamen sec. manus scripsit *sedes*. Gr. *θρόνος*.

noverit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Cont. *novit* Vulgo.

laudatum] Sic Mon. Berol. I. Hamb. Trid. Port. Cont. *laudandum* Vind. *laudabiliter* Vulgo. Pro *ἐπαινουμένως* interpres videtur habuisse *ἐπαινούμενον*.

quam sibi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Cont. I. Prior vox *quam* Vulgo deest. Pro *quam* fortasse legendum est *que*.

praestantem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Cont. In margine Contius coniecerat *praesidentem*, qua coniectura nihil opus est. Gr. *προστάντα*.

quoque] Sic Mon. Berol. *quocunque* Vind., sed litteris *cun* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *καὶ ἐπὶ τούτοις*.

quidem] In Vind. Mon. Berol. I. deest, quod Vulgo postea scriptum est *nobis*.

miramur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *miratum* Vulgo. Pro *θαυμαζόμενον* interpres videtur habuisse *θαυμάζομεν*.

petitum] Sic Vind. Mon. *petitum solumus* Berol. I., quod Graecis non firmatur.

consiliario] Sic Vind. Mon. *consiscalirio* Berol. Gr. *παρέδρῳ*.

utente] Sic Vind. Berol. Mon. I., sed

disponere, quae ex legibus sunt, possit, id est Appione viro spectabili, et fisci advocato, et in aliis habente testimonium optimum tam apud alios, quam a nobis ipsis.

CAP. II. Iudices itaque post nostros administratores hos esse volumus, et his omnibus negotia, secundum quod nobi svisum fuerit, delegamus. Si quis autem nostrorum iudicum deputare voluerit causas, his, qui definiti sunt a nobis, pedaneis iudicibus tradat, et alteri omnino nulli, nisi consiliariis suis commiserit particulares examinationes, ipse pro omni negotio iudicium portaturus.

CAP. III. Sedebunt autem hi pedanei continue et in regia basilica, in quibus et nunc domunculis iudicant, matutino mox et meridie et vespere audientes causas, non solum quae post legem movendae sunt apud eos, sed etiam alias, quaecunque apud alios quidem sunt secundum antiquum motae schema, nunc autem a nobis ad eos mutari praeceptae sunt.

CAP. IV. Illo custodiendo, ut, si sub appellatione a pedaneis iudicibus aut gloriosissimis viris fiant causae, et ipsae si quidem a nobis ipsis delegatae sint, secundum quantitatem aut in commune apud glo-

in tribus codd. mss. secunda manus correxit *utentem*. Gr. χρώμενον.

Appione] Sic Vind. *Apione* Mon. Berol. *a opinione* I.

fisci] Sic Mon. Berol. *ex fisci* Vind., sed priori voci puncta inferius supposita sunt. Gr. τῷ δημοσίῳ τε συνειπόντα.

NOV. LXXXIII. CAP. II. administratores] *aministratores* Vind.

his omnibus] *vobis omnibus* Mon. Berol. *nobis omnibus* Vind., ut priori voci puncta inferius subiecta sint; supra hanc vocem tamen secunda manus scripsit: *al. his*. Gr. τούτοις ἅπασι.

negotia] *negocia omnibus* I.

fuerit] Sic Vind. Berol. *fuit* Mon.

voluerit causas] Sic Vind. Mon. *causas voluerit* Berol. Gr. βούλοιτο δίκας.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

definiti] Sic Vind. Berol. *diffiniti* I. Mon. Gr. ὡρισμένοις.

nulli] Sic Vind. Mon. *nulli nul* Berol., sed ultimae syllabae *nul* puncta inferius subiecta sunt.

consiliariis] *consciliariis* Mon. Berol.

commiserit] Sic Vind. Mon. *miserit* Berol., sed priori litterae *m* syllaba *com* a secunda manu imposita est.

iudicium] Sic Mon. Berol. *iudicum* Vind. Gr. κρίσιν.

NOV. LXXXIII. CAP. III. sedebunt] Sic Vind. Berol. *set debebunt* Mon., sed secunda manus scripsit *sedebunt*. Gr. καθεδοῦνται.

hi] *hii* Mon. Berol. I.

pedanei] Quod Vulgo et in I. postea interpositum est *iudices*, in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum visum est.

continue] *continuae* Berol.

et] Quod Vulgo et in I. postea legitur *nunc*, in Berol. desideratur, deest autem in Vind. Mon., Graecis non firmatur.

basilica] *basillica* Mon.

movendae] Sic Mon. Berol. *movenda* Vind., sed ultimae litterae *a* supra lineam littera *e* superius posita est.

sunt] Sic Vind. Berol. *non* Mon., sed secunda manus supra lineam posuit vocem *sunt*.

alias] Sic Vind. Mon. Hamb. *alia* Berol. Quod, Os. auctore, in Trid. Port. postea interponitur *ut*, in dictis codd. mss. deest, nec sane Graecis firmatur.

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* Mon. Pro verbis *quidem sunt* I. habet *sunt quidem*. Gr. ἐκινήθησαν.

antiquum] Sic Mon. Berol. *antiqua* Vind. Manifesto pro ἀρχικὸν interpres sibi habere visus est ἀρχαῖον.

motae] Sic Mon. *mote* Vind. Berol.

schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol.

a nobis] Sic Vind. Mon. *nobis* Berol. Gr. παρ' ἡμῶν.

ad eos] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἰς αὐτούς.

praeceptae] Sic Vind. Mon. *precepte* Berol.

NOV. LXXXIII. CAP. IV. appellatione] Sic Vind. Berol. *apellatione* Mon.

ipsae] Sic Mon. *ip* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. An pro αὗται interpres legit αὐταί?

si quidem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *quidem* Port. Vulgo. Gr. εἰ μέν.

delegatae] Sic Mon. Berol. *delegate* Vind., sed sec. manus scripsit *delegandae*.

riosissimos nostros iudices examinabuntur, aut aliis secundum consuetudinem sacrarum consultationum delegabuntur. Si qui tamen gloriosissimorum nostrorum iudicum causas eis delegaverint, ad eos, qui hos miserunt eis audientibus, appellatio remeabit, ab illis autem rursus secundum praedictum modum talia iudicabuntur.

CAP. V. Audient igitur omnes litem quidem usque ad trecentos solidos exsistentem sub schemate annotationis. Sic enim velocius lites iudicabuntur, et circulis cognitionalibus ac temporis contritione omnes litigantes liberabuntur. Palam vero est, quia etsi per annotationem audiant causas, veruntamen dabunt terminum per scripturam, qui eorum manifestet sententiam; appellationibus in his nulli penitus perimendis, nisi forte tertio appellare voluerit, aut per contumaciam defuerit; talibus enim etiam appellationum perimitur ratio.

CAP. VI. Appellationes autem ex hac magna civitate a pedaneis iudicibus non ultra duos menses habere inducias in cursu fatalium volumus, post quos necesse est fatales suum inchoare cursum, ea, quae vocatur a legibus reparatione locum in his nullum habente.

CAP. VII. Nulloque praesumente transcendere, quae in sportulis

nostros iudices] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iudices nostros* Vulgo. Gr. ἡμῶν ἀρχόντων.

sacrarum] Sic Mon. Berol. *sacrorum* Vulgo.

tamen] *tamen delegaverint* I.

nostrorum] Sic Vind. Berol., in quo quidem antea adscriptum est in linea: *delegabuntur*, quod sane punctis subiectis notatum est. Graecis sane hoc ipsum non firmatur. Caeterum vox *nostrorum* in Mon. non est. Gr. ἡμῶν.

causas] *causa* I.

delegaverint] deest in I.

eos] Sic Vind. Mon. *eis* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

hos miserunt] Sic Mon. *os miserunt* Berol. *miserunt hos* Vind. Gr. παραδόντας.

audientibus] Sic Mon. Vind., in quo syllaba *bus* a secunda manu scripta est. Berol. *audientes*, sed secunda manus correxit, ut supra est.

remeabit] Sic Mon. Berol. *remeavit* Vind. Gr. ἥξει.

rursus] Sic Vind. Berol. *reversus* Mon., sed ad marginem Mon. a secunda manu adscriptum est. Gr. αὖθις.

NOV. LXXXIII. CAP. V. litem quidem] Sic Vind. Mon. Berol. *lites quidem* I. *quidem litem* Vulgo. Gr. πάντες τῆς μὲν δίκης.

schemate] Sic Mon. *scemate* Vind. Berol. I.

temporis] Sic Mon. Berol. *tpa* Vind., sed lineola superius imposita est.

liberabuntur] Sic Vind. Mon. *litigabuntur* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀπαλλαγήσεται.

annotationem] Sic Vind. *admonitionem* Mon. Berol., sed sec. manus in utroque cod. lineae imposuit *annotationem*.

audiant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *audient* Vulgo.

scripturam] Sic Vind. Berol. *scripturás* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἐν γράμμασι.

appellationibus] Sic Vind. Berol. *hap pellationibus* Mon.

his] *hiis* I.

tertio] Sic Vind. Mon. *tcio* Berol., sed circumflexus superius iniectus est.

etiam] Sic Vind. Berol. *enim* Mon., sed secunda manus supra lineam scripsit *etiam*. Gr. καί.

perimitur] Sic Vind. Mon. *perimatur* Berol. I. Gr. ἀνῄρηται.

NOV. LXXXIII. CAP. VI. magna] Sic Mon. Berol. *mag* Vind., sed lineola superius imposita est.

reparatione] *reparatio* Mon. I. *reparationis* Vind. Berol., sed ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est.

his] *hiis* I.

habente] Sic Mon. *habentem* Vind. Berol., sed in Berol. secunda manus ultimam litteram delevit.

NOV. LXXXIII. CAP. VII. PR. nulloque] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *nullo quoque* Port. Vulgo. Ad marg. Mon. Berol. adscriptum est: *de sportulis et officio iudicum*, sed in Mon. ultimae litterae *o* puncta inferius subiecta sunt.

transcendere] Sic Vind. Berol. *transscendere* Mon.

sportulis] Sic Vind. Mon. *sportul* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

aut in litis expensis a nobis disposita sunt, sed omnibus in his contentis et formidantibus poenam, quam in talibus sacra nostra constitutio terminavit. §. 1. His, qui causas praeparant, sic exsistentibus, sicut et militiae figura hactenus definivit; unoquoque tamen iudice duobus quidem exceptoribus utente et duobus causas praeparantibus et complentibus, non valentibus eis pluribus, quam duobus omnino ministrare iudicibus. Hos autem omnino locupletes et probatos esse, ut neque ab eis aliquid peccetur neque prodatur neque maligne agatur, sed periculo officiorum aut scholarum aut scriniorum praebentium eis super eos electionem simul et ministerium esse, et vel si quid ab eis peccatur, ad illos, qui deputant eos, referri exinde periculum, qui omne damnum eorum causa factum his, qui ab eis laesi sunt, curabunt. Necessitatem habentibus etiam competentibus iudicibus, si eis interpellatio fiat, praeparare modis omnibus eos, qui ex suis officiis aut scholis aut scriniis eligunt ministrantes, hinc laesis damnum curare. Si vero iudex senserit aliquam malignitatem ab aliquo ministrantium fieri, expellat quidem auditorio suo eos,

omnibus] *in omnibus* Berol., sed ultimae voci puncta inferius supposita sunt. Gr. πάντων.

in his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. Prior vox *in* in Berol. non est.

contentis] Sic Berol. Mon., in quo quidem secunda manus supra lineam posuit *al. certis.* Vind. *celtis.*

terminavit] Sic Mon. Berol. *firmavit* Mon. Gr. ὥρισεν.

NOV. LXXXIII. CAP. VII. §. 1. his] *hiis* I.

hactenus] Sic Berol. *actenus* Vind. Mon.

definivit] Sic Berol. *definiu* Mon., sed ultimae litterae *u* lineola superius imposita est. In Vind. litterae *ni* a sec. manu scriptae sunt.

tamen] Sic Vind. Berol. Mon., in quo secunda manus scripsit *tantum.* I. *tantum.* Gr. μέντοι.

utente] Sic Vind. Mon. *utentem* Berol., sed litteram *m* secunda manus delevit.

causas] Sic Vind. Mon. *causam* Berol. Gr. τὰς δίκας.

complentibus] *compellentibus* I.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eisdem* Vulgo. Pro τῶν αὐτῶν interpres videtur habuisse αὐτῶν.

hos] Sic Mon. Berol. *his* Vind., sed sec. manus litterae *i* litteram *o* imposuit. Gr. τούτους.

probatos] Sic Mon. Berol. *patos* Vind., sed priori litterae *p* littera *i* superius imposita est.

prodatur] *predetur* I.

maligne] Sic Vind. Mon. *malignae* Berol.

scholarum] *scolarum* Vind. Mon. Berol. I.

super eos] Sic Vind. Mon. *super os* Berol., sed secunda manus superius litteram *e* imposuit. Gr. ἐπ' αὐτοῖς.

illos] Sic Vind. Berol. *alios* Mon., sed sec. manus ad marginem adscripsit *al. eos.*

esse] deest in I.

qui deputant] Sic Mon. Berol. *quid putant* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est, litteraeque *p* a secunda manu impositum *de.* Gr. ἀφορίσαντας.

omne] Sic Vind. Berol. *omnem* Mon., sed secundae litterae *m* puncta inferius subiecta sunt.

his] Sic Berol. *is* Vind. Mon. *hiis* I. *iis* Vulgo.

modis omnibus] Sic Vind. Berol. *omnibus modis* Mon.

eos] Sic Vind. Mon. *eas* Berol., sed sec. manus scripsit *eos.* Gr. τοὺς ἐκ.

suis officiis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *officiis suis* Vulgo. Gr. τῶν οἰκείων τάξεων.

scholis] *scolis* Vind. Mon. *scol* Berol., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est.

scriniis] Sic Berol. *scrineis* Mon. *sciniis* Vind.

hinc] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἐντεῦθεν.

senserit aliquam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aliquam senserit* Vulgo. Gr. αἴσθηταί τι.

quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. μέν.

auditorio] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a secunda manu lineae impositum est *eos.*

eos] Sic Vind., deest in Mon. Berol., sed secunda manus in Berol. supra lineam scripsit *eos.* Gr. τοὺς οὐ μετὰ χρηστῆς.

qui non cum utili opinione causis utuntur, alios autem instituat sententia et electione eorum, quibus hoc, sicuti praediximus, periculi est.

CAP. VIII. Si quis autem aut gloriosissimorum aut eloquentissimorum iudicum removeatur iudicare pro qualibet causa, non aliter alter in eius succedat auditorio, nisi hoc nos decernentes, alii tradiderimus pro eo causarum examinationem.

CAP. IX. Ne autem circa haec labor sine mercede nostris fiat pedaneis, sancimus, eos in unaquaque dicta apud eos causa, vel si divinitus fuerit deputata, duos quidem aureos ab utraque parte in contestatione litis accipere, et duos in fine negotii, et ultra haec nihil, quod etiam praecessores nostri definierunt, sed his contentos esse solis, privilegiis quippe, quae in deminutione sumtuum quibusdam concessa sunt, omnibus integris secundum suum ordinem conservandis. Haec autem dicimus in litibus transcendentibus quantitatem aureorum centum. Si enim usque ad hoc mensura fuerit litium, nihil eos audientiae causa volumus exigi; qui enim ita parvae quantitatis exactionem facit, pro maxima parte victoria sic pauperem fraudat. Et neque in hoc solummodo stamus, sed etiam de proprio ipsis largimur. Volumus

periculi] Sic Vind. Berol. *periculo* Mon., sed sec. manus correxit *periculi*.

NOV. LXXXIII. CAP. VIII. si quis] Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *de iudicibus remotis qualibet de causa.*

autem aut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed lineola superius a secunda manu adscripta est; supra lineam tamen sec. manus adscripsit *aut*. Gr. δέ τις ἤ.

causa] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. postea est *vel necessitate*, quod sane nec Graecis firmatur.

auditorio] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *adiutorio* Berol. *auditorium* Vulgo.

nos] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἡμεῖς.

alii] Sic Vind. *alio* Mon. Berol., quod secunda manus correxit *alii*.

pro eo] Sic Vind. Mon. *in eo* Berol., sed secunda manus scripsit *pro eo*. Gr. ἀντ' αὐτοῦ.

NOV. LXXXIII. CAP. IX. ne autem] Ad marginem Mon. *de solatiis iudicum*; ad marginem Berol. *de salariis iudicum.*

haec] *hoc* I.

sancimus] *sanctimus sancimus* Vind.

divinitus] Sic Vind. Mon. *divinitas* Berol. Gr. θεόθεν.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon., quod sane etiam Vulgo est. Gr. περαιτέρω τούτων.

praecessores] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Mon. secunda manus syllabae *ce* syllabam *de* imposuit. Vulgo *praedecessores*.

definierunt] *definivert* Vind. Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Mon. *diffinier*, sed litterae *r* lineola superius imposita est. I. *diffinierunt*.

his] *hiis* I.

deminutione] Sic Vind. *diminutione* Mon. Berol. I.

haec] *hec* Vind. *hoc* Mon. Berol., quod etiam Vulgo est. Gr. ταῦτα.

in litibus] Sic Vind. Mon. *militibus* Berol. Gr. τῶν δικῶν.

hoc] Sic Mon. *haec* Berol. *hec* I. *hac* Vind., sed secunda manus scripsit *hoc*. Gr. μέχρι τούτου.

litium] *licitum* I.

audientiae] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae priori *i* sec. manus imposuit litteram *e*.

causa] Sic Vind. Berol. *casa* Mon., sed secunda manus correxit *causa*. Gr. ἕνεκεν.

exactionem] Sic Berol. *exactione* Vind., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. Mon. *exactioe*, sed ultimis duabus litteris secunda manus lineolam supra posuit. Gr. ποιούμενος.

pro maxima] Sic Vind. *proxima* Mon. Berol. Gr. μεγίστῳ μέρει.

victoria] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultimae litterae lineola superius imposita est. Pro verbis τῆς δίκης interpres videtur legisse ἡ νίκη.

sic] Sic Mon. Berol. *sicut* Vind. Gr. οὕτω.

pauperem] Sic Vind. Berol. *pauperiem* Mon., cui quidem secunda manus *pauperem* adscripsit.

stamus] *monstramus* I.

ipsis] Sic Vind. *ipsi* Mon. Berol. Gr. αὐτοῖς.

enim unumquemque eorum, qui sub istis sunt, pedaneorum annis singulis a mensa tuae celsitudinis percipere duas libras auri, et his esse contentum solis, et neque redimi, et aurum omnino despicere. Propterea enim elegimus fiscum minuere, quatenus horum unusquisque contentus nostra largitate et quaternis aureis, puras deo et nobis et legi custodiant manus, cogitans, quae a prioribus legislatoribus de his definita sunt.

CAP. X. Oportet autem et expensarum rationem iudices omnino examinare, et quia hoc bene Zenonis piae memoriae decrevit sententia et nos non dedignati sumus partem etiam hoc nostrarum facere dispositionum. Maneat ergo etiam nunc in eodem schemate custoditum, illo solo adiecto, si iusiurandum intulerit de expensis iudex victori, scilicet cum quantitate, quae visa ei fuerit recte se habere, quam taxationem vocant leges, deinde ille iuraverit, non habere licentiam iudicem minus, quam iuratum est, condemnare, neque videri clementiorem a lege, quae haec disponet. Si tamen perspexerit neutrum sumtuum subdere rationi, et propter negotii forte varietatem, hoc ipsum decernat sua sententia. Omnibus aliis super appellationibus, sicuti praediximus, et excusationibus, et ut non promte et cum necessitate fiant litis contestationes, sed

eorum qui sub istis sunt] Sic Mon. Hamb. I. *eorum, qui sub istos sunt* Vind. Berol., in quibus quidem sec. manus correxit *istis*. Trid. Port. *horum, qui sub isto vel his sunt*. Vulgo *istiusmodi*. Manifesto interpres pro τῶν τοιούτων legit τῶν ὑπ' αὐτῶν.

pedaneorum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem supra lineam a secunda manu adscriptum est *ordine*.

et] *ex* I.

his] Sic Vind. Mon. *hiis* I. *is* Berol., sed litterae *i* secunda manus litteram *h* imposuit.

contentum] Sic Vind. *contemptum* Mon. c Berol., sed puncto subiecto; lineae tamen a secunda manu inscriptum est *continptum*, sed litteris *tn* lineola superius imposita est. Gr. ἀρκεῖσθαι.

elegimus] Sic Vind. Mon. Berol. *eligimus* Vulgo I. Gr. εἱλόμεθα.

quaternis] Sic Mon. *quatenus* Berol. *quatinus* I. Gr. ἀνὰ τέσσαρσι.

unusquisque] Sic Vind. Berol. *unusquis* Mon. Gr. ἕκαστος.

custodiant] Sic Mon. Berol. I. *custodiatur* Vind. *custodiat* Vulgo. Gr. φυλάξῃ.

his] *hiis* I.

sunt] Sic Vind. Berol. *sut* Mon., sed huic voci superius circumflexi impositi sunt.

NOV. LXXXIII. CAP. X. oportet] Ad marginem Berol. *de sententiis diffinitivis*.

et expensarum] Sic Vind. Prior vox *et* in Mon. Berol. I. non est. Gr. καὶ τὸν τῶν δαπανημάτων.

rationem] *rationes* I.

sententia] Quod Vulgo et in Trid. Port. postea est *et auctoritas*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

hoc] deest in I.

schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* Berol. I.

visa ei fuerit] Sic Mon. *iussa ei fuerit* Vind. *ei visa fuerit* Berol. *visa erit ei* Vulgo. Gr. τῆς φαινομένης αὐτῷ.

minus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *in minus* Vulgo.

a lege] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest prior vox *a* Vulgo.

haec] *hoc* I.

disponet] Sic Vind. Mon. Berol. *disponit* Vulgo. *disponat* I.

et propter] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Prior vox *et* Vulgo non est. Interpres videtur habuisse διά τε τὸ τῆς κ. τ. λ.

negotii forte varietatem] Sic Vind. Mon. *varietatem forte negotii* Berol. Gr. τῆς ὑποθέσεως ἴσως ποικίλον.

decernat] Sic Vind. Berol. *decernebat* Mon., sed secunda manus scripsit *decernat*. Gr. διορίζεσθαι.

sicuti] Sic Vind. Mon. *sicut* Berol., quod etiam Vulgo est.

et ut non] Sic Mon. *ut non* Vind. Berol. I. Gr. καὶ τῶν.

promte] Sic Vind. Berol. *pronte* Mon., sed supra litteram *n* a secunda manu littera *m* posita est.

contestationes] Sic Vind. *contestationem* Mon., sed secunda manus scripsit *contestationes*. Berol. *contestationis*, sed secunda manus correxit *contestationes*. Gr. τὰς προκαταρξεις.

habeant viginti dierum inducias, et quidquid aliud iudiciale decrevimus, in propria virtute manentibus.

CAP. XI. Quia vero multae quaedam nobis fiunt interpellationes, eligentibus quibusdam iudices penitus ignorantes leges et experimentum, et prone iurant contentos se iudicibus, quibus nequaquam quispiam quodlibet credat, deinde suadent forsan etiam iudicibus quasi sibi praebere iusiurandum, viris neque quid sit iustum, neque eius observationem scientibus, et merito laesi ipsi rursus volunt examinari negotium, obliti iurisiurandi, quod iuraverunt, causa nobis subversione digna visa est. **§. 1.** Et quia cognovimus ex rerum experimento, incautum hoc esse, sancimus, de cetero nullum fieri omnino iudicem arbitralem, et cum iurisiurandi cautione iudicare, ne ex hoc in periurium invitum incidant homines, propter iudicum ignorantiam peierare compulsi, sed omnino qui iudicem aut iudices eligunt, cum poena eligant eos, quatenus partes adinvicem coëant, et necessitatem habeant aut contentae esse iudicio, aut, si retractare voluerit alter, det mulctam, et sic licentiam habeat discedere ab his, quae iudicata sunt, et ad aliud venire auditorium;

inducias] Sic Vind. *indutias* Berol. *incedutias* Mon., sed litteris *ce* puncta inferius supposita sunt.

NOV. LXXXIII. CAP. XI. PR. quia vero] Ad marginem Berol.: *ut arbitri per compromissum, non per sacramentum assumantur.*

interpellationes] Sic Vind. Mon. *appellationes* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. προσελεύσεις.

eligentibus] Sic Vind. *elegentibus* Mon. Berol., in quo secunda manus scripsit, ut in cont.

prone] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. inter litteras *o* et *n* aliquid erasum est, quod quale sit, non facile dignoscitur. Gr. ὑπὸ προθυμίας.

iurant] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. correctum a secunda manu *iurent.* Gr. ὀμνύουσιν.

contentos se iudicibus] Sic Vind. *contemptos se iudicibus* Mon. *se contentos iudicibus* I. *contemptos iudicibus* Berol., sed supra syllabam *tos* a secunda manu vox *se* posita est. Vulgo *iudicibus se contentos.* Gr. ἐμμένειν τοῖς δικασταῖς.

quodlibet] Sic Mon. Berol. *quilibet* I. Vind., in quo quidem prima littera *i* a sec. manu scripta est. Gr. ὁτιοῦν.

viris] Sic Hamb. Berol., in quo *s* secunda manu scriptum est. Vind. Mon. Trid. Port. I. *iuris.* Gr. ἄνδρας.

quid] Sic Vind. Mon. *quod* Berol. Gr. ὅ, τι ποτέ.

observationem] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *observationes* Mon. Trid. Port. Gr. τὴν αὐτοῦ παρατήρησιν.

laesi ipsi] Sic Mon. Berol. *ipsi lesi* Vind. Interpres videtur habuisse βλαβέντες αὐτοὶ αἰτοῦσιν.

examinari] Sic Vind. Mon. Berol., in quo secunda manus scripsit *examinare.* Gr. ἐξετασθῆναι.

iurisiurandi] *urisiurandi* I.

causa] Sic Vind. Berol. *causatio* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τὸ πρᾶγμα.

visa] Sic Mon. Berol. *iussa* Vind. Gr. ἐνομίσθη.

NOV. LXXXIII. CAP. XI. §. 1. ex rerum] Sic Mon. Berol. *et rerum* Vind. Gr. ἐκ τῆς.

incautum] Sic Vind. Berol. *incatum* Mon., sed sec. m. corr., ut in cont.

hoc] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. Gr. τὸ τοιοῦτο.

arbitralem] Sic Vind. Berol. *arbite* Mon., sed litterae superius circumflexus impositus est, quod sec. manus mutat in *arbitralem.* Gr. αἱρετόν.

cautione] Sic Vind. Mon. *quod iurauer cautione* Berol., sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀσφαλείας.

invitum] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἀκούσιον.

incidant] Sic Vind. Berol. *incidunt* Mon.

ignorantiam] *ingnorantiam* Mon.

compulsi] Sic Vind. Mon. *compelli* Berol. Gr. ἀναγκαζόμενοι.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind.

coëant] Sic Vind. *coheant* Mon. Berol.

habeant] Sic Vind. Berol. *hnat* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐχέτωσαν.

contentae] Sic Vind. *contempte* Mon. Berol. *contentos* I. Gr. ἐμμένειν.

discedere] Quod Vulgo et apud Port. subiicitur *reus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

his] Sic Vind. Berol. *iis* Mon. *hiis* I.

auditorium] Sic Vind. Berol. *adiuto-*

nostris iudicibus, si aditi fuerint, exigentibus mulctam, et his, qui eam iussi sunt accipere, restitui praeparantibus. Scientibus his, qui iudices eligunt, quia, si non hoc egerint, neque stipulati fuerint poenam, sed existimaverint sufficere sibi ex iureiurando cautionem, deinde iudices sic electi noceant eis, si quidem ex studio, a domino deo poenas periurii sustinebunt, si autem ex ignorantia hoc passi fuerint, nihil praeter iusiurandum erit eis amplius, quia neque periurium volumus ab aliquo fieri, neque rursus litigantes damnum sustinere magnum propter iudicantium ignorantiam citra iurisiurandi reverentiam permittimus. Omnibus ante sancitis sive ex antiqua legislatione, sive a nobis de compromissariis iudicibus aut in arbitris, extra necessitatem tamen iurisiurandi, in propria virtute manentibus, et nequaquam ex hac nostra lege novandis.

CAP. XII. Nostros tamen iudices omnibus modis suscipere appellationes sancimus, et nulli licentiam esse penitus hoc repellere, praeter solam tuam eminentiam, cui hoc ab initio largitur imperium, retractationis introducens auxilium.

rium Mon. Pro δικαστήν interpres habuit vel δικαστήριον, quod Os. vult, vel ἀκροατήριον.

aditi] Sic Vind. *additi* Mon. Berol., in quo quidem priori litterae *d* punctum subscriptum est. Gr. προσελευσθεῖεν.

his] Sic Vind. Mon. *sic licentiam his* Berol., sed prioribus duo verbis a secunda manu puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *iis*. I. *hiis*.

iussi] Sic Vind. Berol. *usi* Mon., quod totum a secunda manu scriptum est. Gr. προσταχθεῖσι. Pro *eam iussi sunt* I. habet *iussi sunt eam*

praeparantibus] Sic Vind. Berol. Cont. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *properantibus*. Ad marg. Contii: *properantibus al. impetrantibus, quod mihi rectius videtur.* Gr. παρασκευαζόντων.

his] Sic Vind. Mon. *iis* Berol., quod sane etiam Vulgo est. I. *hiis*.

eligunt] Sic Vind. Mon. In Berol. non est, sed supra lineam a secunda manu scriptum est *eliguntur*. Gr. τῶν τοὺς δικαστὰς αἱρουμένων.

quia] Sic Vind. Berol. Mon., in quo priores duae litterae a secunda manu scriptae sunt.

non hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc non* Vulgo I. Gr. μὴ τοῦτο.

sed] Sic Vind. Mon. *si* Berol. Gr. ἀλλ'.

existimaverint] Sic Mon. *extimaverint* I. *examinaverint* Berol. *estimavert* Vind., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est, qua re significatur *estimaverunt*. Gr. οἰηθῶσιν.

eis] Sic Vind. *ei* Mon., sed secunda manus correxit *eis*. Gr. αὐτούς.

ex studio] Sic Mon. Berol. *haec studio* Vind. Gr. ἐξεπίτηδες.

volumus] *ei volumus* I.

fieri] Sic Vind. *huic fieri* Mon. *ifieri* Berol., sed sec. manus correxit *inferi*. Vulgo I. *inferri*. Gr. γίνεσθαι.

damnum sustinere] Sic Vind. Berol. I. *sustinere damnum* Mon., quod etiam Vulgo legitur. Gr. ζημίαν ὑφίστασθαι.

iudicantium] Sic Vind. Mon. *iudicium* Berol. An voluit *iudicum*? Gr. τῶν δικαστῶν.

iurisiurandi] Sic Vind. Berol. *iusiurandi* Mon., sed sec. manus correxit *iurisiurandi*.

ante] Sic Mon. *autem* Vind. Berol. I. Gr. ἔμπροσθεν.

sancitis] Sic Mon. Berol. *sanctivimus* Vind.

in arbitris] Sic Mon. Hamb. Trid. I. Berol., in quo quidem secunda manus litteris *in* puncta subiecit. Vind. *in arbitriis*. Port. *arbitris*. Gr. ἢ ἐπὶ τοῖς αἱρετοῖς.

necessitatem tamen] Sic Vind. Mon. Berol. *tamen necessitatem* Vulgo I.

manentibus] Sic Vind. Mon. *remanentibus* Berol. Gr. μενόντων.

hac] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind. Gr. τοῦδε.

NOV. LXXXIII. CAP. XII. nostros] Ad marg. Mon. *de provocationibus et retractationibus*; ad marg. Berol. *de appellat. et retractationibus.*

sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon.

solam] Sic Vind. Mon. *etiam solam* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt estque lineae a secunda manu inscriptum *tuam*.

tuam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τῆς σῆς.

CAP. XIII. Omnis autem iudex, sive cingulum habens sive aliter iudicans, custodiat leges et secundum eas proferat sententias, et vel si contingat iussionem nostram in medium, vel si sacram formam, vel si pragmaticam procedere sanctionem, dicentem aliter agi, sequatur legem; nos enim volumus obtinere, quod nostrae volunt leges. Si enim sub appellatione lis fiat, iudex quidam suscipiat modis omnibus oblatam appellationem, nihil penitus excusans, in quibus omnino licet appellare, auxilium vero circa appellationes omnibus adiacet, per quod licet laeso et queri et mereri correctionem aut ab his, qui de appellatione iudicant, aut a nobis ipsis, si ad nos sententia referatur.

CAP. XIV. Si quid autem audientes iudices putaverint esse dubium, damus eis licentiam de his nuntiare nobis et consulere nos, ut discant, quae necessaria sunt, et ita, quod agendum est, explicent et faciant iusta simul rationabiliaque iudicia.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae placuerunt nobis et propter nostrorum subiectorum utilitatem gesta sunt, haec et in imperiali proponat basilica et in aliis partibus nostrae regiae civitatis, ut universis haec fiant manifesta et discant, quia per omnia nobis cura est eorum utilitatis pariter et aequitatis. *Dat. VI. Id. April. CP. imp. DN. Iust. PP. A. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

NOV. LXXXIII. CAP. XIII. omnis] Ad marg. Berol. *de diversis rescriptis provocationibus*, Mon. *de diversis rescriptis et provocationibus.*

vel si] Sic Mon. *si vel* Vind. *et vel si* Berol., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *κἂν εἰ.*

vel si sacram] Sic Vind. Berol. *vel in sacram* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. *κἂν εἰ θεῖον.*

pragmaticam] Sic Vind. Mon. *sacram pragmaticam* Berol., quod Graecis non firmatur.

sanctionem] Sic Vind. Berol. *sanccionem* Mon. Hanc vocem Contius uncis inclusit, deesseque in Graeco ad marginem notavit.

legem] Sic Mon. Berol. *leye* Vind. *leyes* I. Gr. *τῷ νόμῳ.*

nostrae] Sic Mon. *nrm* Vind., lineola tamen superius iniecta punctisque litterae *m* inferius subiectis. Berol. *nre quod nostre*, sed duabus ultimis vocibus puncta inferius subiecta sunt.

nihil] Sic Vind. Mon. *nichil* Berol.

omnino] Sic Vind. Berol. *oilno* Mon., sed prioribus litteris *oi* circumflexus et infra litteram *l* punctum positum est. Gr. *πάντως.*

circa] Sic Mon. *contra* Vind. I. *cc* Berol., sed circumflexus superius impositus est.

appellationes] Sic Vind. Mon. *appellationem* Berol. Gr. *ἐκ τῶν ἐκκλήτων.*

adiacet] Sic Mon. Berol. *advocet* Vind. An vero interpres legit *προσκείσθω*?

licet laeso] Sic Mon. Berol. *leso licet* Vind. Gr. *ἔξεστι τῷ βλαβέντι.*

et queri] Sic Mon. Berol. *qi* Vind., lineola tamen superius imposita. Gr. *καὶ μέμψασθαι.*

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

nos] Sic Vind. Mon. *nobis* Berol., sed sec. m. scripsit *nos.* Gr. *εἰς ἡμᾶς.*

sententia] *stientia* Vind. Mon. Berol., quod facile corrigendum ex Graeco *ψῆφος.*

NOV. LXXXIII. CAP. XIV. his] *hiis* I.

rationabiliaque] Sic Vind. Mon. I. *et rationabilia* Berol., quod etiam Vulgo est.

iudicia] Quod huic voci in Mon. subiicitur *tua*, in Vind. Berol. non legitur, nec Graecis firmatur. Videtur autem ex inferioribus adhaesisse.

NOV. LXXXIII. EPIL. haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Hamb. *hic* Vulgo I. Trid. Port. Caeterum quod sequitur *et*, in solo Hamb. desideratur. Gr. *ταῦτα ἐπί τε.*

in] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. *ἐπί τε.*

aequitatis] *aequalitatis* Vulgo.

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. *datum* Ambras. In Mon. Berol. Bamb. D. II. 11. Pist. I. subscriptio plane non est.

Id.] *idus* Bamb. D. I. 1.

April.] Sic Ambras. *Apl.* Vind., sed litterae *p* littera *i* superius imposita est.

CP.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. *Cap.* Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo *Constant.*

imp.] Sic Ambras. *ipr.* Vind., sed primae et ultimae litterae circumflexi superius impositi sunt.

DN.] *don.* Vind., sed lineola superius

LXXXIV.

GLOSS.

UT CLERICI APUD PROPRIOS EPISCOPOS PRIMUM CONVENIANTUR, ET POST HOC APUD CIVILES IUDICES.

Id. Aug. Ioanni gloriosissimo p. p. secundo exconsuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Plurimas sacras scribentes leges et de deo amabilibus episcopis, et reliquo omni sacerdotio, nec non de reverendissimis monachis, et nuper hoc agentes, in quibus volumus reverendissimos monachos apud solos civitatis episcopos, sub quibus sunt monasteria, conventiones suscipere, petiti sumus a Menna, deo amabili archiepiscopo huius felicissimae civitatis et universali patriarcha, reverendissimis clericis hoc dare privilegium, ut, si quis habeat adversus eos quamlibet pecuniariam causam, prius ad deo amabilem episcopum pergat, sub quo constitutus est, et interpellet eum, et ex non scripto iudicium mereatur.

imposita est. Ambras. *donus*, sed lineola superius imposita. Bamb. D. I. 1. *domn.*

Iust.] Sic Ambras. Vind. *Iustiniani* Vulgo. *Iustiniano* Bamb. D. I. 1.

aug.] Sic Vind., deest in Ambras.

anno] Sic Ambras., sed litterae *n* superius circumflexus impositus est.

Apione] *App.* Vind. Ambras. Bamb. D. I. 1., sed litterae *p* circumflexus impositus est.

V. C.] Sic Ambras., sed supra has litteras a secunda manu circumflexus positus est. Deest in Bamb. D. I. 1.

cons.] deest in Vind. *coss* Ambras., sed lineola superius imposita est. Bamb. D. I. 1. habet *co. ss.*, sed circumflexis superius impositis.

NOV. LXXXIV. LXXXIV.] deest in Vind. Mon. Berol. et in utroque Bamb. Ad marginem Berol. Mon. adscriptum est *const. XI.*

ut] Sic Vind. Berol. *ut non* Mon., sed secundae voci *non* puncta inferius subiecta sunt.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. *hos* I.

iudices] Sic Berol., in quo ad finem adscriptum est *R/.* In I. subiicitur *Rubrica.* In Vind. Mon. haec vox desideratur.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Berol. Ambras. *idem a.* I. *idem augustus* Vulgo.

Ioanni] *Ioh.* Vind. Mon. Pist. Berol. *Io.* Ambras. I.

gloriosissimo] *glo* I.

p. p.] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. Ambras. *praeposito* I. *per Orientem praetoriorum praefecto* Vulgo.

secundo] *scdo* Mon. Vind. Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Ambras. Pist. *so*, Vulgo *iterum.*

exconsuli] *excō* I.

ordinario] Sic Mon. Vind. Berol. Ambras. I. *ord.* Pist., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Vulgo haec vox desideratur.

NOV. LXXXIV. PRAEF. PR. reverendissimis] Sic Mon. *reverentissimis* Vind. Berol.

agentes] Sic Vind. Berol. *agentibus* Mon., sed sec. manus scripsit *agentes.* Gr. πεπραχότες.

reverendissimos] Sic Vind. Mon. *reverentissimos* Berol.

Menna] *Mena* Berol. Mon., in quo quidem sec. m. supra litteram *n* posuit litteram *n.* Vind. *Mn*, lineola superius imposita, cui quidem lineae secunda manus litteram *n* imposuit.

amabili] Sic Vind. Mon. I. *amabilic* Berol., sed ultimae litterae *c* punctum inferius subiectum est.

patriarcha] Sic Mon. Berol. *patriarche* Vind., sed ultimae litterae *e* a sec. manu littera *a* superius imposita est.

reverendissimis] Sic Vind. Mon. *reverentissimis* Berol.

ut si quis] Sic Mon. Berol. *et si quis* Vind., sed secunda manus correxit *ut si quis.* Gr. ὥστε εἴ τις.

habeat] Sic Mon. I. *habet* Vind. Berol. Gr. ἔχοι.

adversus] Sic Vind. Mon. *adversos* Berol. Gr. πρός.

pecuniariam] Sic Vind. *peccuniariam* Mon. *peccu ia* Berol., sed litteris *u* et *a* circumflexi superius impositi sunt.

ad] Sic Mon. *a* Vind. Berol., sed secunda manus in utroque correxit *ad.* Gr. παρά.

episcopum] Sic Vind. Mon. Berol. *archiepiscopum* I. Vulgo. Gr. ἐπίσκοπον.

ex non scripto] Ad marg. Contii *Sic in manuscr. et vulg. In Graeco tamen est ἔγγραφον i. scripto, sed hanc latinam interpretationem et lectionem veriorem esse verba sequentia demonstrant.*

Et si hoc fiat, nec inquietet eum, nec trahat ad auditoria civilia, neque a sacro eum vacare faciat ministerio, sed ex non scripto et examinetur negotium sine damnis, et accipiat formam forsan etiam scriptam, si hoc quoque partes voluerint et poposcerint et liberentur alterutro certamine. §. 1. Si vero aut propter causae naturam aut propter quandam forte difficultatem non fuerit possibile deo amabili episcopo decidere negotium, tunc licentiam esse ad civiles iudices pergere, et privilegiis omnibus custoditis, quae reverendissimis clericis sacrae praestant constitutiones, et litigare et examinationem fieri et terminum imponi liti et ita liberam fieri causam. Clarissimis iudicibus secundum nostras leges studentibus cum magnanimitate et velociter lites decidere, ut non propter huiusmodi causas sacris amoveantur obsequiis, et quum oporteat deum placari et decentia sacerdotibus agi, auditoriis detineantur, et illic turbis atque inhaerente tumultu litigantium animabus. §. 2. Si tamen de criminibus conveniantur, si quidem civilibus, hic quidem competentes iudices, in provinciis autem harum praesides sint

nec inq.] Sic Vind. *non inq.* Mon., sed secunda manus supra litteras *non* imposuit vocem *nec.* Berol. *ne.* Gr. μήτε.
trahat] Sic Vind. Mon. *traat* Berol., sed ultimae litterae *a* secunda manus litteram *h* imposuit.
vacare] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus correxit *vacari.* Gr. ἀπασχολεῖν.
sed ex] Sic Mon. Berol. *sed n ex* Vind., sed litterae *n* punctum inferius subiectum est. Gr. ἀλλ' ἀγράφως.
et examinetur] Sic Vind. Mon. Berol. Vox *et* Vulgo et in I. non est. In Graecis pro κατεξετάζεσθαι interpres videtur habuisse καὶ ἐξετάζεσθαι.
scriptam] Sic Vind. Berol. *scriptura* Mon. Gr. ἔγγραφον.
alterutro] Sic Mon. Berol. *alt'utro* Mon., sed priori litterae *t* punctum inferius subiectum est.
NOV. LXXXIV. PRAEF. §. 1. aut] *autem* I.
difficultatem] Sic Vind. *necessitatem* Berol. Mon. Gr. δυσχολίαν.
amabili] Sic Vind. Mon. *amabile* Berol.
ad] *et ad* I.
custoditis] *custodiendis* I.
reverendissimis] Sic Vind. Mon. *reverentissimis* Berol.
praestant] *prant* Mon., sed prioribus duabus litteris *pr* circumflexus impositus est, itemque litteris *nt.* I. *praestat.*
litigare] Sic Mon. Berol. *litigia* Vind. Gr. ἀγωνίζεσθαι.
examinationem] Sic Vind. Berol. *examinare tionem* Mon., sed litteris *re* puncta inferius subiecta sunt.
et terminum] Sic Vind. Berol. In Mon. haec bis posita sunt, sed secunda vice deleta.
fieri] Sic Mon. Berol. *facere* Vind. Gr. γίνεσθαι.
leges] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb., qui non habent, quod Vulgo et apud Trid. Port. I. anteponitur: *constitutiones vel,* quod sane nec Graecis firmatur.
huiusmodi] Sic Mon. Berol. *huius* Vind., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *modi.* Gr. τὰς τοιαύτας.
amoveantur] Sic Vind. Berol. *admoveantur* Vulgo. *ammoveantur* I. Gr. ἀπασχολεῖσθαι.
oporteat] Sic Vind. Berol. *oporeteat* Mon., sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est.
decentia] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem supra litteram *i* a secunda manu littera *a* posita est. Gr. τὰ ἱερεῦσι πρέποντα.
illic] *ill* Berol., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus est. Vind. Mon. I. Hamb. Trid. Port. *illis.* Gr. τῶν ἐκεῖσε.
inhaerente] *inherentes* Berol. *inerente* Mon., sed ad finem huius vocis secunda manus litteram *s* apposuit. Vind. *inhemtis,* sed lineola litterae *m* superius imposita est; caeterum secunda manus litteras *ntis* delevit.
NOV. LXXXIV. PRAEF. §. 2. de criminibus] Sic Vind. Berol. *dicriminibus* Mon. Gr. περὶ ἐγκλημάτων.
civilibus] Sic Vind. Mon. Berol. Ad marginem Vind. adiectum est *al. civile.* Gr. εἰ μὲν πολιτικῶν.
competentes] Sic Mon. Berol. *competens* Vind., sed secunda manus correxit *competentes.* Gr. πρόσφοροι.
autem] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam secunda manus scripsit *au,* lineola tamen superius imposita. Gr. ἐπὶ δέ.
harum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *earum* Vulgo. Gr. τούτων.
praesides sint] Sic Vind. *praesid* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Mon. *praesideant,* sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἡγούμενοι ἔστωσαν.

iudices, non transcendente lite mensium duorum spatium, ex quo litis contestatio fit, quatenus brevis imponatur causae terminus. Illud palam est, si reum esse putaverit eum, qui convenitur, provinciae praeses, et poena iudicaverit dignum, prius hunc spoliari a deo amabili episcopo dignitate, et ita sub legum fieri manu.

CAP. I. Si vero ecclesiasticum sit delictum, egens castigatione ecclesiastica et mulcta, deo amabilis episcopus hoc discernat, nihil communicantibus clarissimis provinciae iudicibus. Neque enim volumus talia negotia omnino scire civiles iudices, quum oporteat talia ecclesiastice examinari et emendari animas delinquentium per ecclesiasticam mulctam secundum sacras et divinas regulas, quas etiam nostrae sequi non dedignantur leges. Si vero quaedam praecontestatae sunt lites, hae maneant in ipso schemate, velocem accipientes finem; omnibus, quae iam a nobis sancita sunt sive super sanctissimis ecclesiis sive super deo amabilibus episcopis sive super clericis sive super monachis, propriam virtutem habentibus.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, per programmata propria manifesta faciat universis et in perpetuum studeat custodiri. *Dat. XV. Kal. Iun. CP. imp. DN. Iust. PP. aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

mensium duorum spatium] Sic Vind. Berol. *mensium spatio duorum* Mon., sed litteris *io* superius impositum est *u*, sed circumflexo superius imposito. Gr. μηνῶν δύο προθεσμίαν.

fit] Sic Mon. Berol. *sit* Vind., sed circumflexus supra positus est. Gr. γένηται.

quatenus] Sic Mon. Berol. *quatinus* Vind.

imponatur] Sic Vind. Mon. *componatur* Berol. Gr. ἐπιτίθεσθαι.

manu] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem syllaba *dis* antea posita est, cui tamen puncta inferius supposita sunt. Gr. γίνεσθαι χεῖρας.

NOV. LXXXIV. CAP. I. ecclesiasticum] Sic Vind. Mon. *aecclesiasticum* Berol.

ecclesiastica] Sic Vind. Mon. *aecclesiastica* Berol.

mulcta] Sic Berol. *multa* Vind. Mon., sed secunda manus supra litteram *t* litteram *c* posuit.

communicantibus] *comunicantibus* Berol.

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. οὐδὲ γάρ.

ecclesiastice] Sic Vind. Mon. *aecclesiasticae* Berol. Quod antea in Vind. I. est *et*, id Mon. Berol. non habent, nec Graecis sane agnoscitur.

ecclesiasticam] Sic Mon. Berol. *ecclesiasticas* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

et divinas] *ac divinas* I.

dedignantur] Sic Berol. Mon. *dedignentur* Vind., sed secunda manus correxit *dedignantur*. Gr. ἀπαξιοῦσι.

si vero] Sic Vind. Mon. *sin vero* Berol.

praecontestatae] Sic Vind. Mon. Berol. I. *prius contestatae* Vulgo. Gr. προκατηρχθησαν interpres non intellexit.

hae] Sic Vind. *haec* Berol. *hec* Mon. *hee* I. Gr. αὗται.

schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* I. Berol.

quae] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ad finem adscriptum est *re*.

iam a nobis] *a nobis* I., priore voce omissa.

sancita] Sic Mon. *sancta* Vind. *sanccita* Berol.

NOV. LXXXIV. EPIL. placuerunt] *placuere* I.

programmata] Sic Mon. Berol. *programata* Vind.

propria] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi a secunda manu in contextu adscriptum est. Gr. οἰκείων.

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. *Datum* Ambras. Vulgo. Deest tota subscriptio in Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I.

XV.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. **XX.** Vind., sed lineola superius imposita est.

Kal.] *kl.* Vind. Bamb. D. I. 1. Ambras., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Iun.] Sic Vind. Ambras., sed in utroque circumflexus superius impositus est. Cont. *April.*, sed ad marg. *al. Iunias.*

CP.] *Constantinopolin* Vind. Ambras. Bamb. D. I. 1. *Constantinop.* Vulgo.

imp.] Sic Ambras., lineola tamen superius iniecta. *ipr.* Vind., sed circumflexo supra imposito.

DN.] *dnns* Ambras., sed lineola superius imposita est. Vind. *dom*, sed circumflexo superius imposito. Bamb. D. I. 1. *dnn*, sed circumflexo superius imposito.

Iust.] Sic Vind. Ambras. *Iustin* Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

aug.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. *a.* Ambr.

anno] *an* Vind. Ambras., sed circumflexus superius impositus est.

LXXXV.

GLOSS.

DE CONSANGUINEIS ET UTERINIS FRATRIBUS.

Idem Aug. Ioanni p. p. bis et consuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Multis undique natura novitatibus utens (dictum est iam in legibus hoc saepe prooemium, dicitur autem et iterum, donec illa, quae sua sunt, operatur), ad opus multarum nos pertrahit legum. Legitimas enim et cognaticas successiones dicunt quidem nobis et veteres, et qui ex antiquissimo iure haec sumentes descenderunt usque ad nos, qui plurima horum correximus. Pervenit autem ad nos aliquid tale. §. 1. Duxit quidam uxorem, et filii ex eadem sunt nati, deinde moriente illa duxit rursus aliam, ex qua nati sunt filii ei, prioribus consanguinei solum, non tamen uterini; deinde etiam tertium introduxit matrimonium fecitque filios et ex ea. Post mortem vero eius ad secundum mulier descendit virum, ex quo alios fecit filios, his, qui ex priori viro fuerant, uterinos solum, non tamen consanguineos. Moriente

XIII.] *tertio decimo* Bamb. D. I. I.

Apione] Sic Vind. *Appione* Bamb. D. I. 1. *app.* Ambras., sed circumflexus superius impositus est.

V. C. cons.] *vice consule* Vind. *uc coss.* Ambras., sed lineola superius imposita est. *uc css.* Bamb. D. I. 1., sed circumflexo superius imposito.

NOV. LXXXV. LXXXV.] deest in Vind. Mon. Berol. utroque Bamb. et I. Ad marg. Vind. adscriptum *const. I. R/.*, ad marg. Mon. Berol. *const. XII.*

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Berol. *idem a* I. *imp. a.* Ambras. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo.

Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol., sed per litteram *h* mediam circumflexus traiectus est. Ambras. I. *Io.*

p. p. bis] *pp. bis* Mon. Ambras. *pp.* Pist. *ppo. bis* Vind. *pp. bilisario* Berol. *praeposi* I. *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum* Vulgo.

et consuli] *et cons* Vind., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Pist. *et consul.*, Mon. *et cs*, sed ultimae voci lineola voci imposita est. Ambras. *consuli*, Berol. Vulgo *exconsuli*, I. *cons.*

ordinario] Sic Ambras. Berol. *ordinar* Vind., sed lineola superius imposita est. Pist. *ord.*, sed lineola imposita. Mon. *op.*, lineola tamen imposita. I. *or.*

patricio] *patric* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. I. *pa.*

NOV. LXXXV. PRAEF. PR. est iam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iam est* Vulgo.

prooemium] *proemium* Mon. Berol. *premium* Vind., sed lineola priori litterae imposita est; superius secunda m. scripsit *e.* I. *prohemium.* Gr. προοίμιον.

dicitur] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *dr* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo *dicetur.*

illa] Sic Vind. *ille* Mon., sed sec. m. scripsit *illa.* Berol. *ea.* Gr. ἐκεῖνη.

pertrahit] Sic Vind. Mon. *protrait* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus scripsit *h.* I. *protrahat.*

cognaticas] Sic Berol. *cognativas* Vind. I. Mon., in quo quidem sec. manu scripsit: *al. cogitativas.*

quidem] Sic Vind. Berol. *qd* Mon., sed priori litterae secunda manus litteram *i* imposuit. Gr. μέν.

nobis] Sic Vind. Berol. *a nobis* Mon., sed priori litterae *a* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἡμῖν.

haec] *hoc* I.

descenderunt] *descendere* I.

NOV. LXXXV. PRAEF. §. 1. eadem] Sic Vind. Berol. *eadi* Mon. Pro αὐτῆς interpres videtur habuisse τῆς αὐτῆς.

filii ei] Sic Mon. Berol. *ei filii* Vind. *filiis ei* I. Gr. παῖδες αὐτῷ.

tertium] Sic Vind. Mon. *tercium* Berol.

matrimonium] Sic Vind. Berol. *in matrimonium* Mon.

et ex ea] Sic Vind. *ex ea* Berol. Mon. I. *ex eo* Vulgo. Gr. κἀντεῦθεν.

secundum] In I. subiicitur *virum.*

descendit] Quod subiicitur *virum*, I. non habet.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

ex priori] Sic Vind. Berol. I. *priore* Mon., sed sec. manus supra hanc vocem scripsit *ex.* Gr. ἐκ τοῦ προτέρου.

uterinos] Sic Mon. Berol. *uterinis* Vind. Gr. ὁμομητρίους.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon. Gr. οὐ μήν.

consanguineos] Sic Mon. Berol. *consanguineis* Vind. Gr. ὁμοπατρίους.

igitur matre, postea mori unum fratrum contigit sine filiis et sine testamentis, multos fratres relinquentem, alios quidem consanguineos, alios autem uterinos, alios vero simul et consanguineos et uterinos. Et quae quidem adinventa est naturae novitas, talis quodammodo fuit. Licebit autem tali principio dato nobis ab ea, et alios quosdam opinari casus tale aliquid proferre valentes, sive morte viri, seu morte mulieris, sive alia legitima separatione, nuptiis diversis hoc facientibus. Quaestio igitur illa erat, si ad mortui fratris hereditatem oportet omnes vocari et consanguineos et uterinos, et simul quidem consanguineos, simul autem uterinos fratres.

CAP. I. Quia igitur considerantes leges omnes, quas congregavimus et veteres et nostras, huiusmodi non invenimus emersisse quaestionem, congruum est eam sero tandem refrenare lege et considerare, quia fratribus sunt ad defunctum aliis quidem cognationis iura, quae nos legitimis copulavimus, aliis autem hoc ipso legitima. Communicabant enim aliquid ei circa paternam prolem, sicut alii circa maternam, alii autem illud pure habebant, et lege et natura iuvante se, eo quod ex iisdem erant procedentes matrum sinibus, eratque eis patris semen unum, et undique veluti quoddam signum eis germanitatis resplendebat.

mori unum] Sic Vind. Mon. *morientem unum* Berol., sed litteris *entem* puncta inferius sunt a sec. m. subiecta. Gr. ἐπιτελευτῆσαι.

fratrum] Sic Vind. *fratrem* Mon. Berol. Gr. τὸν ἕνα τῶν ἀδελφῶν.

contigit] Sic Vind. Berol. *contigitigit* Mon., sed sec. manus ultimas quattuor litteras delevit. I. *contingit*. Caeterum in nullo ex his libris mss. est, quod Vulgo et in I. anteponitur *ex tertio matrimonio*.

testamentis] Sic Vind. Mon. I. *testamento* Vulgo. Gr. διαθηκῶν χωρίς.

fratres] Sic Mon. Berol. *fres i* Vind., sed lineola superius imposita est, litteraeque *i* punctum inferius subiectum.

relinquentem] Sic Mon. Berol. *relinquentes* Vind., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. καταλελοιπότα.

simul et] *simul* I.

naturae] Sic Vind. Mon. *nate* Berol., sed supra lineam circumflexus impositus est.

ea] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. *eo* Cont. Hamb. Port. I. Vulgo. Ad marg. Contii: *alias ab ea scilicet quaestione*. Gr. παρ' αὐτῆς.

aliquid] *aliquod* I.

valentes] Sic Hamb. Trid. Port. *volentes* Vulgo, quod etiam in Vind. Mon. Berol. est. Gr. δυνάμενα.

seu] Sic Vind. Mon. *sive* Berol. I. Vulgo.

morte mulieris] Sic Vind. Mon. *mulieris morte* Berol. Gr. τελευτῇ τῆς γυναικός.

quaestio] Sic Mon. Vind. *questio* Berol. Gr. τὸ ζητούμενον.

igitur illa erat] Sic Mon. Berol. *ille erat igitur* Vind. Gr. τοίνυν ἐκεῖνο ἦν.

hereditatem] Sic Mon. Berol. *ad hereditatem* Vind., quod Graecis non firmatur.

oportet] Sic Vind. Mon. *oporteret* Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. δεῖ.

et cons.] *cons.* I.

et simul] *sed et simul* I.

NOV. LXXXV. CAP. I. PR. veteres] Sic Vind. Berol., qui non habet, quod Vulgo et in I. subiicitur *omnes*. Gr. τούς τε παλαιούς.

refrenare] *infrenare* I.

legitimis nos] *nos legitimos* I.

aliis autem hoc ipso] *hoc autem ipso aliis* I.

communicabant] *communicabunt* I.

aliquid] Sic Mon. *aliqui* Hamb. Trid. Port. I. Vind. Berol., sed secunda manus supra ultimam syllabam in Berol. imposuit *vel quid*.

maternam] Sic Berol. *maternam prolem* Mon. *materna* Vind. Gr. μητρῴαν Codicis Mon. lectionem non firmat.

iuvante se] Sic Berol. Vind., in quo quidem sec. manus correxit *iuvantes se*. Mon. *iuvantes set*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Interpres videtur habuisse: καὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς φύσεως βοηθούσης αὐτοῖς.

iisdem] *hisdem* Vind. Berol. *eisdem* Mon. I.

sinibus] Sic Vind. Mon. *finibus* Berol. I. Gr. κόλπων.

eis] Sic Vind. Mon. *eius* Berol. Gr. αὐτοῖς.

patris] Sic Mon. Berol. *patribus* Vind. ἐκ τοῦ πατρός.

resplendebat] Sic Mon. *respendebat* Berol. *resplendeat* Vind. Gr. ἐνέπρεπεν.

Si igitur huiusmodi frater litibus liberare et legem et dubitantes voluisset, ad testamentum venerat et suam sententiam fecerat manifestam, et per scripturam honorati ad hereditatem vocarentur. Quia vero hoc agere noluit aut non potuit (multa namque sunt hominum et anxietates innumerae et repentinae mortes), haec nostra lex causam determinet. §. 1. Vult autem haec lex ex utroque decoratos, et simul quidem consanguineos, simul autem uterinos fratres ad successionem morientis meliores esse, quam illi, qui solummodo consanguinei aut solummodo uterini sunt. Et non nos faciet haesitare naturae varietas, sed nos huiusmodi adinventiones ostendimus legitimas atque discernimus, perfectioribus distribuentes, quae meliora sunt, et minores exaequare eis non patientes. §. 2. Plurima namque nos ad hoc invitaverunt. Primum quidem altera nostra lex, si filius moriatur filios non habens, deinde exsistentibus ita forte maternis rebus aut ex nuptiali, aut etiam ex alia causa, quae non acquiruntur, prius ex iisdem nuptiis fratres ad hereditatem vocari, deinde ex aliis, et post hos patrem, quod probatio

frater] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tamen a secunda manu hoc idem verbum adscriptum est. Gr. ἀδελφός.

venerat] Sic Mon. Berol. *veniant* Vind., sed litteris *ant* puncta subiecta, supra lineamque adscriptum est *venisset*. Interpres ni fallor, sententiam verborum ἦλθεν ἄν non videtur percepisse. Ad marg. Contius: *haec omnia verba venerat et fecerat etc. rectius per optativum modum efferrentur veniret faceret i. venire poterat, facere poterat etc.*

fecerat] Sic Vind. Berol. Mon., sed ultimis quattuor litteris puncta supposita sunt et supra lineam correctum est *fecisset*.

per scripturam] Sic Mon. Berol. *prae scriptura* Vind. Gr. τῇ τιμῇ.

vocarentur] Sic Vind. Berol. *vocantur* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐκαλοῦντο.

multa] Sic Vind. Mon. Hamb. *multe* Berol. *multae* I. Vulgo, quod etiam in Trid. Port. legitur. Gr. πολλὰ δὲ τά.

namque] *nanque* I.

hominum] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *homini* Berol. Mon. Port. Gr. ἀνθρώπων.

et anx.] *anx.* I.

innumerae] *innumerose* I.

determinet] *detminet* Mon. Berol., sed priori litterae *t* a secunda manu circumflexus impositus est.

NOV. LXXXV. CAP. I. §. 1. vult] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem littera *t* a secunda manu scripta est.

utroque] *utraque* I.

consanguineos] Sic Vind. Berol. *consanguineos fratres* Mon., quod Graecis non firmatur.

illi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illos* Vulgo, quod emendationem in se habet.

consanguinei aut solummodo uterini] Sic Berol. I. *consanguinei uterini* Vind. *uterini* Mon. Vulgo, reliquis omissis. Gr. τῶν ἢ μόνον ὁμοπατρίων ἢ μόνον ὁμομητρίων.

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* Mon. I.

non nos] Sic Vind. Berol. *non eos* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Vulgo I. *nos non*.

faciet] Sic Vind. *faciat* Berol. Mon. Gr. καταπλήξει.

haesitare] *esitare* Vind. Mon. Berol.

naturae] Sic Vind. Mon. *nae* Berol., sed circumflexo superius imposito.

sed nos] Sic Mon. Berol. *si nos* Vind. Gr. ἀλλ' ἡμεῖς.

huiusmodi] Sic Mon. Berol. *eiusmodi* Vind., sed priori litterae *e* a sec. manu littera *h* superius imposita est.

discernimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decernimus* Vulgo. Gr. κρινοῦμεν.

exaequare] *exequare* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *exaequari* Vulgo. Gr. ἐξισοῦν.

NOV. LXXXV. CAP. I. §. 2. namque] *nanque* I.

nos ad hoc] Sic Vind. Mon. *nos ad haec* Berol. *ad hoc nos* Vulgo I. Gr. ἡμᾶς εἰς τοῦτο.

invitaverunt] Sic Vind. Berol. *mutaverunt* Mon., sed secunda manus correxit *invitaverunt*. Gr. προέτρεψε.

nostra lex] Sic Vind. Mon. *lex nostra* Berol. Gr. ἕτερος ἡμῶν νόμος.

filios non habens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *non habens filios* Vulgo. Gr. παῖδας οὐκ ἔχων.

iisdem] Sic Berol. *hisdem* Mon. *hiisdem* I. *his* Vind. Gr. ἐκ τῶν αὐτῶν.

nuptiis] Sic Mon. Berol. *nupptiis* Vind.

vocari] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vocat* Vulgo. Pro καλεῖ interpres videtur habuisse καλεῖσθαι.

ex aliis] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem postea adiectum est *frs ad hereditatem*, lineola superius imposita, quod Graeca non firmant.

post hos] Sic Vind. Berol. *post hos ad*

erat eo, quod dudum talia nostra legislatio concepisset. Nam si et patre exsistente, suo patri, et his, qui sunt ex aliis nuptiis, praeponi consanguineos et uterinos fratres contingit, consequens est, licet pater non exsistat, sed fratres solummodo, praeponi his, qui ex uno parentium solummodo copulantur morienti, eos, qui similiter quidem consanguinei, similiter autem uterini sunt. Et his conveniens erit illud, quod dudum et in maternis, et in his, quae ex nuptiali causa aut aliter non acquirantur, sancitum est, hoc etiam in reliquis morientis rebus valere atque tractari. Haec igitur lex in isto casu data sibi occasione, sicuti dictum est, posita sit. Et quia ex tribus matrimoniis haec processit novitas naturae, nihil prohibet, vel si quis ponat et in duobus solum matrimoniis alios quidem esse solum uterinos, alios autem consanguineos simul et uterinos, vel si quis extendi dicat matrimonia, et adhuc amplius tale aliquid fieri. Et sic in huiusmodi casibus, ubi tales quidam introducuntur ordines fratrum, lex habeat suam virtutem, et excludant duplici utentes iure eos, qui uno solo uti possunt.

CAP. II. Si vero non talis est casus, sed solummodo constituti sunt uterini aut consanguinei, et moriatur aliquis fratrum, haec prioribus subiaceant legibus, quae eorum iam successiones disposuerant. Locum tamen haec lex habeat non solum in hoc casu, qui quaestio-

Mon., sed litteris *ad* inferius puncta subiecta sunt. Gr. τὸν πατέρα.

eo quod] Sic Vind. Mon. I. *quod* Vulgo.

concepisset] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *concessisset* Port. Trid. Vulgo. Gr. ὠδίνειν.

nam si et] Sic Vind. *nam etsi et* Berol., sed litteris *etsi* puncta inferius supposita sunt. Mon. *nam etsi etiam*. Vulgo *nam si etiam*. I. *nam et si*. Gr. εἰ γὰρ καί.

patre] Sic Vind. Mon. *pat* Berol., sed circumflexus superius iniectus est. Secunda manus litterae *t* secundae etiam litteram *e* imposuit.

his, qui] Sic Vind. Mon. Berol. *iis, qui* Vulgo. *hiis que* I.

contingit] Sic Mon. *contigit* Vind. Berol. Gr. συμβαίνει.

solummodo] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est *latere*, priori litterae *e* lineola imposita.

his] Sic Vind. Berol. *iis* Mon. *hiis* I.

parentium] Sic Berol. Mon., sed litterae *i* in Mon. punctum inferius subiectum est. Vind. I. *parentum*.

qui sim. quidem] *quidem qui sim.* I.

his] *hiis* I.

erit] Sic Vind. Mon. Berol. *erat* Hamb. Gr. συμβαῖνον ἂν εἴη.

acquirantur] Sic Vind. Mon. Berol. *adquirantur* Hamb. *adquiruntur* I.

sancitum] Sic Vind. *sanccitum* Berol. *saccitum* Mon.

hoc] Sic Mon. Berol. *ho* Vind., sed sec. m. scripsit *hoc*. Gr. τοῦτο.

in reliquis] Sic Vind. *ut in reliquis* Mon. Berol., sed priori litterae *ut* puncta inferius subiecta sunt, quae vox sane nec Graecis καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς confirmatur.

morientis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τοῦ τελευτήσαντος.

casu] Sic Mon. Berol. *cau* Vind., lineola tamen superius iniecta, quae vox a sec. manu scripta est tota. Gr. θέματος.

haec] *hoc* I.

matrimoniis] Sic Vind. Berol. *matribmoniis* Mon., sed litterae *b* a sec. manu puncta inferius subiecta sunt.

haec] Sic Mon. Berol. Trid. *hec* Vind. *hoc* Port. Hamb.

prohibet] Sic Vind. Mon. *proibet* Berol.

ponat] Sic Vind. Mon. *proponat* Berol. Vulgo. Gr. ὑπόθοιτο.

solum] Sic Vind. Mon. *solummodo* I. Berol. Gr. μόνον.

extendi] Sic Vind. Berol. *exstendi* Mon.

tale aliquid] Sic Vind. Berol. *aliquid tale* Mon. Gr. τοιοῦτό τι.

huiusmodi] Sic Vind. Berol. *eiusmodi* Mon.

quidam] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed secunda manus adscripsit *quidam*. Gr. τοιαῦταί τινες.

habeat suam] *suam habeat* I.

NOV. LXXXV. CAP. II. haec] Sic Berol. Hamb. *hec* Vind. Mon. *hic* Trid. *his* I. *hi* Port. Vulgo. Gr. ταῦτα.

eorum iam] Sic Vind. Hamb. I. *eorum* Mon. Berol. Trid. Port. Gr. αὐτῶν ἤδη.

tamen] Sic Vind. Mon. *autem* Berol. Gr. μέντοι.

quaestionem] Sic Vind. Mon. *questionem* Berol. Gr. ζήτησιν.

nem movit, sed etiam in his, qui postea futuri sunt. Quocirca priora, si aut iudicis sententia, aut pactionum expedita sunt formis, habeant propriam decisionem, huius legis iudicio non egentia.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia quae placuerunt nobis et per hanc sacram manifestata sunt legem, per litteras proprias declarare cunctis et in perpetuum observare festinet. *Dat. XV. Kal. Iun. CP. imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

LXXXVI. GLOSS.

DE ARMIS.

Idem Aug. Basilidi magistro sacrorum officiorum.

PRAEFATIO. Magnum deum et salvatorem nostrum Iesum Chri-

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

si aut] Sic Vind. *aut* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *si*. Mon. *aut*, sed secunda manus antea in linea scripsit *si*. Gr. εἴπερ ἤ.

NOV. LXXXV. EPIL. manifestata] Sic Mon. *manifesta* Vind. Berol. *declarata* I. Gr. δηλούμενα.

per litteras] Sic Mon. Berol. *litteras* Vind. Gr. διά.

in perpetuum] Sic Mon. Berol. *im perpetuum* Vind.

Dat.] Sic Vind. Bamb. D. I. 1. Frisingensis, qui in regia bibliotheca Monacensi inter codices iuris Latinos numero 18 signatus est. Ambras. *datum*. Caeterum in Mon. Berol. Pist. Bamb. D. II. 11. et I. tota subscriptio non est.

XV.] Sic Ambras. Fris. Bamb. D. I. 1. *V*. Vind.

Kal.] *Kl*. Fris. Ambras. Vind. Bamb. D. I. 1. *Kalend*. Vulgo.

Iun.] Sic Fris. Ambras. Vind., sed circumflexo superius imposito. *Iuni* Bamb. D. I. 1.

CP.] Sic Ambras. Fris. Bamb. D. I. 1. *cp*. Vind. *Constant*. Vulgo.

imp.] Sic Ambras. Fris. Bamb. D. I. 1. *ipr*. Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *imper*.

DN.] *donus* Ambras., sed lineola superius imposita est. Fris. *dni*, lineola superius imposita. Vind. *don*, sed lineola superius iniecta. Bamb. D. I. 1. *dnn*., sed lineola superius imposita est.

Iust.] Sic Ambras. Bamb. D. I. 1. Fris., in quo ad finem circumflexus additus est. Vind. *Iustiniano*, sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Vulgo *Iustiniani*.

PP. Aug.] Sic Vind. *a* Fris. Ambras., sed lineola superius imposita. Deest in Bamb. D. I. 1.

anno XIII.] *an. XIII*. Ambras., desunt in Fris. Bamb. D. I. 1. Vind., ubi nec lacunae est suspicio.

Apione] *pp*. Ambras. *app*. Fris. Vind., sed lineola superius imposita est. — *a pp*. Bamb. D. I. 1., sed ultimis litteris circumflexus superius impositus est.

V. C. cons.] *vc. cons. titulo* Vind. *vc. constan*. Bamb. D. I. 1. *con*. Ambras. *vices* Fris., sed litterae *e* superius lineola imposita est.

NOV. LXXXVI. LXXXVI.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Mon. Berol. *const. XIII*.

de armis] Sic Berol. Mon. *di armis* Vind. In I. subiicitur *Rubrica*. Haec Novella in Vind. Berol. bis posita est. Secundam varietatem Vind. codicis littera *Z* notabo; codicis autem Berol. littera X.

idem Aug.] Sic Vind. *id. a*. Z. Pist. Berol. Neob., qui reliqua inscriptionis non habet. *d. a*. X. Mon., sed lineola superius imposita. I. *idem a*. Vulgo *imp. Iustinianus aug*.

Basilidi] Sic Vind. Mon. X. *Bassilidi* Z. *Basilica* I. *Basili* Pist., litterae *a* et litteris *i* circumflexis superius iniectis.

magistro sacrorum officiorum] Sic Vind. Z. *magistro officiorum* Mon. *magistro sacrorum offo* X., sed ultimae litterae *o* circumflexus superius iniectus est. Pist. *mag. off*. Berol. *mag. offorum*. I. *magistro officiorum*. Vulgo *gloriosissimo magistro sacrorum officiorum*.

NOV. LXXXVI. PRAEF. deum] *dignm deum* Z., sed litteris *gnm* puncta inferius subiecta sunt. Neob. *dnm*, sed lineola superius imposita, qua re Vulgo significatur *dominum*. Gr. θεόν.

nostrum] *nm* Neob., sed lineola superius imposita. Gr. ἡμῶν.

Iesum] *Ihm nrm* X., sed ultimis tribus litteris puncta inferius subiecta sunt. I. *ihenum*.

Christum] *cristum* I.

stum et eius auxilium semper invocantes, studemus omnes nostros subiectos, quorum regimen credidit nobis deus, illaesos et sine calumnia custodire et inhibere bella, quae per suam considerantiam suscipientes, adversus alterutros operantur dolores, duplex ex hoc contra se supplicium inferentes, tam quod sibimet inferunt, quam quod ex legibus vesaniam eorum punientibus patiuntur.

CAP. I. Volentes igitur huiusmodi mortibus homines liberare, perspeximus armifacturae opus nullum privatum operari, solos autem illos arma facere, qui in publicis deputati sunt armificatoriis, aut qui dicuntur fabricensii; eos autem, qui operantur arma, nulli vendere pri-

auxilium] *auxium* Neob., sed litteris *xi* litterae *li* a sec. manu impositae sunt. Deest in Z. Gr. βοήθειαν.

nostros subiectos] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. Z. X. I. *subiectos nostros* Vulgo. Gr. τοὺς ἡμετέρους ὑπηκόους.

regimen] *regiam* Neob., sed litterae *a* punctum inferius subiectum litteraeque *m* lineola superius imposita est. Mon. *regim*, sed, ut ultimae litterae lineola imponatur, quam rem secunda manus scripsit totam. Gr. τὴν διοίκησιν.

credidit] *credit* Mon. Berol., in quo quidem utroque secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἐπίστευσεν.

nobis] In Mon. postea est *illesos*, quam rem nec reliqui libri nec Graeca confirmant.

deus] *dus* Neob., sed secunda manus supra lineam litteram *e* imposuit.

illaesos] *illesos* X. *inlesos* Berol. *osillosos* Neob., sed primae litterae *o* punctum subiectum, secundae *o* littera *e* a secunda manu imposita est. Deest in Mon. Gr. ἀβλαβεῖς.

et sine] In solo Vind. vox *et* deest. Gr. καί.

calumnia] *calupnia* Berol. X. Neob., sed litterae *u* lineola superius imposita est.

et] *etiam* X., quod quidem per Graecorum tenorem stare non potest.

inhibere] *inibere* Vind. Berol. *ibe* X., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Neob. *inebe*, circumflexo ultimae litterae *e* imposito. Caeterum pro ultimo *e* secunda manus scripsit *i*.

considerantiam] Sic Vind. X. *considerationem* I. Vulgo, quod etiam reliqui codd. firmant. Ex Graeco ἀβουλίας Os. coniicit legendum: *inconsiderationem*. Malim *inconsiderantiam*.

alterutros] Sic Vind. X. Berol. Neob., in quo quidem litterae *ros* a sec. manu scriptae sunt. Z. *alteros*. Mon. *altuts*, sed litterae *s* littera *o* superius imposita est. Gr. κατ' ἀλλήλων.

dolores] deest in Berol. Neob., in quo haec vox a secunda manu adscripta est. Gr. φόνους.

ex hoc] Ultima vox *hoc* in Z. deest, prior vox *ex* in X. desideratur. Gr. ἐκ τούτου.

supplicium] *suplicium* Z. *suplitium* Neob. Gr. τὴν τιμωρίαν.

quod] Sic Mon. Berol. X. *qui* Vind. *qm* Z., circumflexo superius imposito. Neob. *quod id*, sed ultimis duabus litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἥν.

vesaniam] Sic Vind. X. Mon. Berol. Neob. *vesaniamque* Z. Gr. τὴν μανίαν.

punientibus] *penitentibus* Vind. Gr. κολαζόντων.

NOV. LXXXVI. CAP. I. volentes] *volentibus* Z. Berol. I. Gr. βουλόμενοι.

igitur] deest in I.

mortibus] *mtibus* X., sed litterae *m* circumflexus superius impositus est. Deest in Neob., sed a secunda manu lineae impositum *mortibus*. Gr. θανάτων.

perspeximus] Sic Vind. Mon. Z. Berol. X. Neob. I. *prospeximus* Vulgo. Gr. συνείδομεν.

armifacturae] *armifacte* Z. X., in quo ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Neob. *armifatue*, sed, ut ad litteram *t* superius littera *c* apposita sit. Gr. ὁπλοποιΐας.

operari] *qpai* Neob., sed primae litterae *q* littera *o*, ultimisque litteris *ai* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐργάζεσθαι reliquorum codd. lectionem satis confirmat.

solos] *solum* Mon., quod sec. manus correxit *solos*. Vind. *solas*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. μόνους.

autem] *vo* Neob., sed lineola superius imposita, qua re significatur *vero*.

qui in] *di* X., sed lineola superius imposita est. Gr. τοὺς ἐν.

publicis] *punicis* Z. *plubices* Neob.

deputati] deest in Z. X., sed in reliquis est. Gr. καταλεγομένους.

armificatoriis] Sic Vind. Mon. Berol. *armifactoriis* Z. X.

qui] *quicquid* X.

fabricensii] Sic Port. Cont. *fabricentii* Mon. Berol. X. Neob. *fabricennii* Hamb. Trid. I. Vind. *fabricenses* Vulgo. Ad marg. Contii *vete. quae dicuntur f a b r i c a e*.

autem] deest in Z. Gr. τοὺς δέ.

privato] *privatos* Neob., sed ultimae litterae *s* punctum subiectum est. Gr. ἰδιώτῃ.

vato. Sed neque, qui in numeris statuti sunt armificatores, quos etiam deputatos appellant, qui de fisco annonas accipiunt, permittimus operari aut alicui vendere arma, sed solum diligentiam habere armorum milites in numeris constitutos, in quibus militant. Si vero novum aliquid faciunt, hoc auferri ab eis, et in sacro nostro inferri armamento, adiiciendum ibi repositis publicis armis.

CAP. II. Hoc autem observare volumus et eos, qui in ordinibus ballistariorum sunt, quos per diversas statuimus civitates, ordinantes eos et arma facere scientes, ut et ipsi sola publica arma in armamentis publicis uniuscuiusque civitatis recondita corrigant atque renovent. Si qui vero novum aliquid armorum instruxerit, hoc

sed] *et* Neob. Gr. ἀλλ'.

in] deest in Mon. Neob., in quo quidem a secunda manu supra lineam adscriptum est. Gr. ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.

numeris] *numero* Neob. *nuis* Mon., sed litteris *ui* circumflexus superius impositus est. Vind. *unus*, sed sec. manus supra lineam scripsit *numeris*, sed, ut in cont., Berol. Z. X.

statuti] Sic Vind. Z. Berol. X. Neob. *constituti* I.

armificatores] *armifactores* Mon. X.

quos] *sed* X.

permittimus] Sic Berol., sed antea scriptum fuit *permittunt*. Gr. συγχωροῦμεν.

aut alicui] *alieni* Z. Gr. ἤ τινι.

diligentiam] *diligentia* Z.

habere armorum] Sic Vind. Mon. Berol. *armorum habere* Neob. Z. X. Gr. ἐπιμελεῖσθαι τῶν ὅπλων.

milites] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. X. Hamb. Trid. Port. I. *militum* Vulgo.

numeris] Sic Z. Neob. Vind., in quo quidem litterae *eris* a secunda manu scriptae sunt. Mon. Berol. X. I. *numero*, quod etiam in Hamb. Trid. Port. haberi Os. auctor est. Gr. ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.

constitutos] Sic Vind. Mon. Berol. Z. Neob. X. Hamb. Trid. Port. I. *constitutorum* Vulgo. Interpres videtur habuisse τοὺς στρατιώτας τοὺς-καταλεγομένους.

militant] *militat* Berol., sed litterae *a* lineola superius imposita est; ad finem vocis circumflexus adiectus est, quem secunda manus delevit.

si vero] Ultima vox in Neob. non est. Gr. εἰ δέ τι.

hoc] *haec* Z. Gr. τοῦτο.

et in sacro] Prior vox *et* in Neob. deest. Gr. καὶ ἐν τῷ θείῳ.

inferri] *inferre* Z. X. *referri* Neob., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Mon. *auferri*. Gr. εἰσφέρεσθαι.

armamento] Sic Z. X. Mon. Neob. *armanto* Vind. *armatorio* Berol. Gr. ἁρμαμέντῳ.

adiiciendum] *addiciendum* Neob. *adiciendum* Berol. *addicendum* Vind., sed supra litteram *c* a secunda manu scriptum est *i*. Gr. προστεθησόμενον.

ibi] Sic Vind. Z. X. *ubi* Mon. Berol. Neob. Gr. ἐκεῖσε.

NOV. LXXXVI. CAP. II. hoc] Sic Vind. Neob. Mon. Berol. X. *hec* I. *sic* Z. Gr. αὐτὸ δέ.

ballistariorum] *balistariorum* Mon. Neob. *balistorum* Z. X. *balistatorum* Berol. I. *balistarium* Vind. Gr. τῶν βαλλισταρίων.

quos] deest in Vind., sed in reliquis est. Gr. οὕς.

per] deest in Vind.

statuimus] *perstatuimus* X.

ordinantes] *ordinates* Z.

eos] Quod Vulgo et in I. est *inter*, in Vind. Mon. Berol. Neob. X. desideratur. Pro ἐν αὐτοῖς interpres videtur habuisse αὐτούς.

et arma facere scientes] *et ara facere sientes* Neob., sed priori litterae *r* littera *m* superius imposita, litteraeque *i* littera *c* inscripta est.

ut et ipsi] Sic Vind. Mon. X. Neob. *ut ipsi* Berol. *ut ipsa* Z. Gr. ὥστε καὶ αὐτούς.

publica arma] Sic Vind. Berol. *arma publica* Mon. *publici arma* Z. *cap arma* X. *publica arma et* I. Gr. τὰ δημόσια ὅπλα.

armamentis] *armentis* Vind. *amaarmamentis* Neob., sed prioribus litteris *ama* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ὁπλοθήκαις.

publicis] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. *publicos* X.

uniuscuiusque] Sic Berol., nisi quod primum *i* a sec. manu scriptum est.

recondita] Sic Vind. Mon. Neob. Z. X. *recundant* Berol., sed secunda manus scripsit *recondita*.

corrigant] *corrigat* Z.

atque] *neque* Neob., sed sec. manus scripsit *atque*. Gr. καί.

renovent] Sic Vind. Mon. *removent* Z. X. Berol. Neob., sed in Berol. Neob. correctum, ut in cont. Gr. ἀνανεοῦν.

novum] *nuu* Berol., sed lineola superius imposita. In Hamb. *novum* esse cum aliqua dubitatione Os. affirmat. *unum* Vind. Mon. Neob. Z. X. Trid. Port. I. Gr. νέον.

instruxerit] Sic Vind. Mon. Z. Berol.

similiter et ipsis inter publica arma praestent, et nulli alteri penitus vendant.

CAP. III. Hoc quoque custodiant qui in ballistariis deputati sunt periculo patrum civitatum, sub quibus et ipsos ballistarios statuimus, et publicorum armamentorum diligentiam atque custodiam constituimus, quatenus, si qui visi fuerint aut deputati aut fabricensii vendentes arma, provideant per loca iudices eos suppliciis subdere, insuper et arma ab his, qui ea comparant, sine pretio auferre, et publico vindicare. Hanc igitur gubernante nos deo cogitationem, per praesentem sancimus legem, in nulla civitate aut provincia nostrae reipublicae habere licentiam pri-

Neob., sed in ultimis tribus littera *u* a secunda manu scripta est. Vulgo *instruxerint*. Gr. κατασκευάσει.

hoc] Sic Vind. *hoco?* Berol. *haec* Neob. *et haec* Mon. Gr. τοῦτο.

et ipsis] Sic Vind, Mon. Berol. Neob. Z. X. Hamb. Trid. Port. *et ipsi* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse καὶ αὐτοῖς.

NOV. LXXXVI. CAP. III. PR. quoque] Sic Vind. Mon. Neob. Z. X. *q'que* Berol., sed per priorem litteram *q* inferius lineola traiecta est.

qui] In Z. signum est, quo significatur *quod*, sed reliqui habent, ut in cont. Gr. οἱ.

ballistariis] *balistariis* Vind. Mon. Berol. Z. X. *ballistriis* Neob., sed supra litteram *r* a secunda manu littera *a* posita est.

deputati sunt] *sunt deputati* Z. X.

sub quibus] Sic Vind. Mon. Z. X. *super quibus* Neob. *super civitatum quibus* Berol., sed voci *civitatum* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ὑφ' οὓς.

ballistarios] *balistartos* Vind. Mon. Z. X. Berol. *ballistrariis* Neob., quod sec. manus correxit ita, ut in cont. Gr. τοὺς βαλλισταρίους.

statuimus et] Sic Vind. Mon. Berol. Z. X., desunt in Neob., sed a secunda manu supra lineam posita sunt. Gr. ἐτάξαμεν καί.

publicorum] Sic Vind. Mon. Berol. Z. Neob. *post paucorum* X. Gr. τῶν δημοσίων.

armamentorum] Sic Vind. Berol. Z. X. Neob. *armorum* Mon. Gr. ὁπλοθηκῶν.

custodiam] Sic Vind. Mon. Berol. X. Neob., deest in Z. Gr. καὶ παραφυλακήν.

quatenus] *quatinus* Vind. Mon. Berol.

visi] Sic Vind. Mon. *usi* Z. *iussi* X. Berol. Neob. Gr. φανεῖεν.

deputati] In Mon. postea est *sunt*, quod in Vind. Berol. Z. X. Neob. desideratur.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z., deest in X. Gr. ἤ.

fabricensii] Sic Port. *fabricentii* Vind. Mon. Berol. Z. X. Neob. Hamb. Trid. *fabricenses* Vulgo. *fabricensii* I. Gr. φαβρικίσιοι.

vendentes arma] Sic Mon. Berol. Z. X. Neob. *arma vendentes* Vind. Gr. διαπιπράσκοντες ὅπλα.

provideant] Sic Vind. Mon. Neob. Z. X. *provideat* Berol. Gr. προνοήσουσιν.

suppliciis] *subpliciis* Vind. *supplitiis* Berol.

subdere] Sic Vind. Mon. Berol. Z. X. *sude* Neob., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. ὑποβάλλειν.

insuper et] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *et insuper et* Z. *et insuper* X. Gr. πρὸς τῷ καί.

his] Sic Berol. Neob. Vind. Z. X. *eis* Mon. *iis* Vulgo. *hiis* I.

comparant] Sic Vind. Mon. Berol. Z. *compat* X. Neob., sed litterae *t* circumflexus superius iniectus est. Gr. ὠνουμένων.

pretio] *pcio* Berol. X., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est.

auferre] *aufferre* Mon. *aufeit* X., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Gr. ἀφαιρεῖσθαι.

et publico] *et a publico* X. Gr. καὶ ἐκδικεῖσθαι τῷ δημοσίῳ.

vindicare] *vendicare* Berol. X. Neob.

hanc] *auc* Neob., sed priori litterae *a* secunda manus litteram *h* imposuit.

gubernante] Sic Vind., in quo secunda manus ad finem litteram *s* addidit. Mon. Berol. *gubernantes*, Z. Neob. *gubernantem*, sed in Neob. littera *t* a secunda manu scripta est. Gr. διακυβερνῶντος.

cogitationem] Sic Vind. Berol. Mon. X. *cogitatione* Neob. In Z. siglum est, quo id, quod in cont. est, videtur significari. Gr. τὴν ἔννοιαν.

provincia] Sic Vind. Mon. Z. X. *provintiam* Neob. *in provincie* Berol.

habere licentiam] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *licentiam habere* Z. *licentiam ht* X., sed ultimae voci *ht* lineola superius imposita est. Gr. ἔχειν ἄδειαν.

vatos aut alium quempiam arma facere aut vendere aut quolibet mercari modo, sed solos, qui inter fabricenses referuntur, haec instruere et deferre ad sacrum nostrum armamentum. Et hoc a tua celsitudine et, qui post te susceperint cingulum, custodiri sancimus, deputantibus nobis aliquos chartulariorum, qui sub tua celsitudine in scrinio constituti sunt fabricensium, periculo quinque inter eos priorum, bonam opinionem habentes et opportunos, qui et eos, qui in hac felicissima civitate, et in aliis civitatibus nostrae reipublicae arma faciunt, requirentes, prohibeant privatos, aut etiam alios quosdam, citra eos, qui deputati

alium] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *aliam* X. *aliaim* Z., sed litteris *iai* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἕτερον.

quempiam] Sic Vind. Mon. Neob. X. Berol. In Z. signum est, quo *quaepiam* designatur. Gr. ἕτερόν τινα.

quolibet] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. *quodlibet* Mon., sed litterae *d* punctum inferius subiectum est. Gr. καθ' οἱονοῦν-τρόπον.

modo] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. X., deest in Z. Gr. τρόπον.

solos] Quod Vulgo subiicitur *eos*, in Berol. Z. est, deest in Vind. Mon. X. Neob. *solo eos* I.

fabricenses] Sic Mon. Berol. Z. X. *fabricantes* Neob. *fabricent'* Vind., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est.

referuntur] Sic Berol. Neob. Z. *feruntur* X. *refe iruntur* Neob., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est; litteraeque quattuor priores a secunda manu scriptae sunt.

instruere] Sic Vind. Neob. Berol. Z. X. *instituere* Mon. Gr. κατασκευάζειν.

deferre] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. *defendere* Mon. Gr. εἰσκομίζειν.

nostrum] In solo Neob. deest. Gr. τὸ θεῖον ἡμῶν.

armamentum] Sic Mon. Z. X. Neob., in quo quidem littera *r* a secunda manu lineae imposita est. Berol. *armtum*, sed priori litterae *m* circumflexus impositus est. Vind. *armamentarium*. Gr. ἀρμαμέντον.

hoc] Sic Vind. Mon. Z. X. *haec* Berol. Neob. Gr. τοῦτο.

a tua] Sic Vind. Mon. Berol. Z. X. *ad tua* Neob., sed litterae *d* punctum subiectum est. Gr. παρὰ τῆς σῆς.

celsitudine] Sic Vind. Berol. Mon. Z. X. *celsitudo* Neob., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ὑπεροχῆς.

post te] Sic Vind. Mon. Berol. Z. *postea* I. *pea* Neob., sed litterae *p* littera *s* superius imposita est. Gr. μετά σε. In X. haec et, quae postea sunt usque ad vocem *celsitudine*, plane non sunt.

susceperint] Sic Berol. Neob. Mon. Z. X. *susceper* Vind., sed lineola ultimae litterae iniecta, qua re significatur *susceperunt*. Gr. παραληψομένων.

custodiri] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. X. *custo* Z. Gr. φυλάττεσθαι.

sancimus] *sanccimus* Neob. Berol. *saccimus* Mon.

deputantibus] Sic Vind. Mon. Berol. X. *deputatibus* Z. *deputantistbus* Neob., sed litteris *st* lineola superius imposita est. Gr. ἀφοριζόντων.

nobis] Sic Mon. Neob. Z. X. *vobis* Vind. Berol. An post ἀφοριζόντων interpres habuit ἡμῶν, vel ἀφορίζοντες? Graeca quidem hanc rem ad magistrum officiorum pertinere demonstrant.

chartulariorum] *cartulariorum* Vind. Mon. Neob. Z. X. Berol. I.

celsitudine] Sic Vind. Mon. Berol. Z. X. *celsiotudinem* Neob., sed litterae *o* puncta inferius subiecta sunt.

scrinio] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. *scrineo* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. σκρινίῳ.

constituti sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. X. I. *sunt constituti* Vulgo.

quinque] Sic Mon. Neob. Berol. Z. Vind., in quo litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. X. *quoque*. Gr. πέντε.

priorum] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. Cont. *qui priorum* Mon. Ad marg. Contii: *al. primorum*. Gr. πρωτευόντων.

opinionem] *oppinuom* Z., sed lineola superius imposita.

opportunos] *oportunos* Vind. Mon. Berol. Neob. Z. X.

et eos] Sic Mon. Berol. X. Neob. *eos* Z. *et os* Vind. Gr. τοῖς τε.

qui in] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. *et* X. Gr. οἵ τούς τε κατά.

felicissima] Sic omnes praeter Neob., qui habet *felicissime*.

prohibeant] *faciunt proibeant* X., sed priori voci *faciunt* puncta inferius subiecta sunt.

aut etiam] Sic Mon. Berol. Neob. Berol., in quo priori litterae *t* circumflexus appositus est, qua re significatur *autem*. I. *autem etiam*. Z. X. *aut et*. Pro καὶ ἑτέρους interpres videtur habuisse ἢ καὶ ἑτέρους.

alios] *alios prius* I.

citra eos] Sic Vind. Mon. Berol. Z. X. *circa eos* Neob., sed litterae *a* circumflexus impositus punctumque suppositum est. Gr. πλὴν τῶν.

sunt inter fabricenses, armifacturae agere causam, et in quibuscunque repererint locis aliquos privatos hoc audentes, haec auferri, et fisci applicari armamento. Si autem inter operarios privatos artifices opportunos invenire potuerint, his, si volunt, in militiis statuere, et in descriptione nomina eorum facere, et destinare nobis descriptionem artificum, ut per sacrum nostrum rescriptum in illis statuantur locis, in quibus sunt publicae fabricae, quatenus ipsi operantes arma et de fisco annonas accipiant. Hoc enim facto et subtiliter observato a praedictis personis,

qui] deest in X., sed in Vind. Mon. Berol. Neob. Z. est.

fabricenses] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. *fabrices* Mon., sed sec. manus correxit *fabricenses*.

armifacturae] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *armifacte* Z. *arma faciunt* X. Gr. ὁποπλοιΐας.

quibuscunque] Sic Vind. Mon. Neob. Z. X. *quibus* Berol. Gr. ἐν οἷς ἄν.

repererint] Sic Mon. Berol. *repetrit* Neob., sed litterae *i* priori punctum subiectum. Z. *comperint*, Vind. X. *compererint*, I. *competierint*. Gr. εὕρωσι.

aliquos] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *alioq;* X., sed litterae *q* littera *o* superius imposita est. Gr. τινάς.

privatos] Hoc et quae postea sunt usque ad *si autem*, a secunda manu in Berol. scripta sunt.

hoc] Sic Vind. Neob. Z. X. *haec* Mon. Berol. Gr. τοῦτο.

audentes] Sic Mon. Berol. *audientes* Vind. Z. X. I. *adientes* Neob., in quo quidem syllabae *ientes* a secunda manu scriptae sunt ab eademque litterae *d* littera *u* superius imposita est. Gr. τολμῶντας.

haec] *hoc* I.

auferri] Sic Mon. Z. Neob. X. Berol. I. *aiferri* Vind. *auferre* Vulgo. Gr. ἀφαιρεῖσθαι.

applicari] Sic Vind. Mon. Z. I. *aplicari* Neob. *amplicari* X. Berol. *applicare* Vulgo. An interpres legit προσχυροῦσθαι?

si] Sic Vind. Berol. Neob. Z. X. Mon., nisi quod secunda manus litterae *i* litteram *n* imposuit. Neob. *sin*.

autem] *au* Neob., sed lineola superius imposita. Berol. *autem autem*. Gr. δέ.

operarios privatos] Sic Vind. Berol. Z. X. Neob., qui tamen habet a prima manu *oporarios*, quod secunda manus correxit. Mon. *privatos operarios*, sed ultimae voci vox *et* superius imposita est. Gr. ἐν τοῖς ἐργαζομένοις ἰδιώταις.

artifices] Sic Vind. Mon. Neob. Z. X. *et artifices* Berol., quod Graecis non firmatur.

opportunos] *oportunos* Vind. Mon. Z. Berol. X. I., deest in Neob. Gr. ἐπιτηδείους.

invenire] Sic Mon. Berol. Z. X. *inveniri* Vind. *invenientes* Neob., sed sec. manus scripsit *invenire*. Gr. εὑρεῖν.

his] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. X. *hii* I. *hos* Vulgo. Crediderim litteram *s* ex sequenti voce *si* adhaesisse, indeque legendum *hi*, ut comma, quod postea est, huic voci *hi* praeponatur.

volunt] Sic Vind. Mon. Z. Neob. Berol. *nolt* X., sed ultimis litteris lineola superius imposita est. Vulgo I. *voluerint*.

militiis] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *militiam* Z. X. Gr. στρατηγίαις.

et in] Sic omnes codd. praeter Neob., qui vocem *in* non habet. Gr. ἐν ἀπογραφῇ.

descriptione] Sic Vind. Mon. *discriptione* Berol. X., deest in Z., *desptione* Neob., sed litterae *p* littera *i* superius imposita est. Vide notam superiorem.

nomina] *nia* Neob., sed lineola superius iniecta est, litteraeque *a* littera *o* imposita.

destinare nobis] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. X. *nobis destinare* Z. Gr. ἐκπέμπειν ἡμῖν.

descriptionem] *prescriptionem* I.

artificum] Sic Mon. Z. X. *arteficum* Vind. *artificium* Berol. *articum* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν τεχνιτῶν.

rescriptum] In Mon. antea est *artifi*, quibus litteris iam prima manus puncta subiecit, quam sane nec Graeca agnoscunt.

publicae] Sic Vind. Mon. Neob. Z. *publice* Berol. *p.* X., qua re idem significatur. Gr. δημοσίαν.

fabricae] Sic Z. *fabricenses* Vind. Neob. Berol. X. I. *statuentes* Mon., sed a sec. manu puncta inferius subiecta sunt. Ad marginem Mon. adscriptum est *al. fabricenses*.

quatenus] *qualinus* Vind. Mon. Z. X.

arma] Ad finem huius vocis in Z. littera *s* adiecta est. Gr. ὅπλα.

et de fisco] Prior vox *et* in Z. non est, sed reliqui habent. Gr. καὶ τάς.

annonas] Sic Vind. Berol. Mon. Z. X. *annos* Neob., sed supra litteras *nos* sec. manus litteras *na* posuit. Gr. σιτήσεις.

accipiant] Sic Vind. Berol. Z. X. *accipiunt* Mon. *acipant* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. κομίζεσθαι.

hoc] Sic omnes praeter Neob., qui habet *haec*. Gr. τούτου.

licentia penitus nulli dabitur, neque civitates inhabitantibus privatis, neque villas incolentibus rusticis, armis uti adversus alterutros, necesque praesumere, et ex hoc plurimos homines occidi, publicas vero perire functiones, dum terrae cultores vitam amittere metuentes, fuga propter timorem utuntur. §. 1. Oportet ergo eos, qui diriguntur a tua celsitudine ex memorato fabricensium scrinio ad prohibendos privatos armorum factiones, confessionem accipere etiam per loca iudices, et subiecta eis officia, et civitatum defensores, et patres, quia nihil valebunt de cetero horum, quae nobis prohibita sunt, aliquid agere, sed

facto] Sic omnes praeter Neob., in quo a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. *γινομένου*.

et subtiliter] Sic omnes praeter Neob., in quo prior vox *et* non est. Gr. *ἀκριβῶς*.

observato] Sic omnes praeter Neob., in quo *observatio* est, quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *φυλαττομένου*.

licentia] Sic omnes praeter Berol., in quo est *licentiam*. Gr. *ἄδεια*.

penitus] Sic omnes praeter Neob., qui habet *pnitus*, sed sec. manus supra litteram *n* litteram *e* posuit.

neque] Sic omnes praeter Neob., qui habet *atque*, quod sec. manus correxit *neque*. Gr. *οὔτε*.

villas incolentibus] *ullas inculentibus* Neob. Berol., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Z. *villas incollentibus*. Mon. *collentibus villas*, sed supra litteras *co* a secunda manu scriptum est *in*. Reliqui habent, quod in cont. Gr. *τὰ χωρία γεωργοῦσιν*.

adversus] *adversis* Neob., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *κατ' ἀλλήλων*.

necesque] Sic Vind. Berol. *necepque* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Mon. *neces*, Z. *nec ee*, X. *nec*, sed postea spatium vacuum relictum est, cui explendo tres fere litterae sufficere queant. Gr. *καὶ φόνους*.

plurimos] Sic omnes praeter Neob., qui habet *plurimis*, quod secunda manus correxit *plurimos*. Gr. *πολλούς*.

homines] Sic omnes libri praeter Mon., in quo sane non est. Gr. *ἀνθρώπους*.

publicas] *plubicas* Neob., sed secunda manus correxit, ut in cont.

perire] Sic omnes praeter Vind., qui habet *reppérire*. Deest in Neob., in quo quidem sec. manus lineae inscripsit *perire*. Gr. *ὑστερεῖσθαι*. Pro *perire funct.* I. habet *funct. perire*.

terrae] *tre* X., lineola superius imposita. Gr. *τὴν γῆν*.

vitam] *vita* Z.

amittere] Sic omnes praeter Neob., qui habet *admittere*. Gr. *ἀπολιμπανόντων*.

fuga] Sic omnes praeter Berol., in quo litterae *a* circumflexus impositus est, quem secunda manus postea delevit.

NOV. LXXXVI. CAP. III. §. 1. armorum] Sic Mon. Berol. X. Neob. *armarum* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Deest in Z., sed spatium vacuum relictum est, cui explendo fere quattuor litterae inservire queunt.

factiones] Sic Vind. Mon. Z. Berol. *facciones* Neob. *arcensium scrinio ad proibendos privatos armorum factiones* X. *factores* Vulgo I. Pro *τῆς ὁπλοποιΐας* interpres videtur legisse *τὰς ὁπλοποιΐας*.

confessionem] Sic Vind. Mon. Berol. *confessiones* Z. X. *confessionum* Neob. Gr. *κατάθεσιν*.

etiam] Sic omnes praeter Neob. Z., ubi est *et*. In his, quae sequuntur, interpres in Graecis videtur habuisse *τούς τε κατὰ τόπον ἄρχοντας καὶ τὰς πειθομένας αὐτοῖς τάξεις*.

eis] Sic omnes mei praeter Z., in quo est *eoius*, sed litterae *o* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *αὐτοῖς*.

civitatum] *citatum* Neob., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *τὰς πόλεις*.

defensores] Sic omnes mei praeter Mon., qui habet *defensiones*, et X., in quo est *defensios*, sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Interpres videtur legisse *τοὺς τὰς πόλεις ἐκδικοῦντας καὶ πατέρας*.

quia] Sic omnes mei praeter Berol., in quo est *qui*. Gr. *ὡς*.

nihil] Sic Vind. Mon. Z. I. *nichil* X. Berol. *nic* Neob., sed ultimae litterae *c* littera *i* superius imposita est. Vulgo *nulli*. Pro *οὐδενὶ* interpres videtur habuisse *οὐδέν*.

valebunt] Sic Vind. Mon. Neob. Z. I. *valebit* Berol. X. *permittent* Vulgo.

de cetero horum] Sic Mon. Neob. Z. X. *de ceterorum* Berol. *de cetero horum horum* Vind. Gr. *τοῦ λοιποῦ τῶν*.

quae] Sic omnes praeter Berol., qui siglum habet, quo significatur *qui*, quod secunda manus correxit, ut in cont.

nobis] Sic omnes mei codd. In Berol. tamen supra *no* a secunda manu praepositio *a* imposita est. Vulgo I. *a nobis*.

agere] Sic omnes praeter X., in quo est *agitur*. Gr. *πρᾶξαι*.

sed quae] Sic Vind. Mon. Berol. *quae* Z., deest in X. et Neob., in quo quidem

quae per praesentem sancita sunt legem, custodient, poenam et in pecuniis et in ipsum formidantes caput. Sancimus enim, magnae quidem Alexandriae iudicem, negligentem, quae a nobis sancita sunt, viginti auri libras exsolvere poenam, et cingulo cadere, et huius officium similiter viginti auri libras dare poenam, et capitale sustinere supplicium, aliarum vero provinciarum iudices damnum quidem decem librarum auri sustinere, similiter autem et ipsos casui cinguli subiacere, et horum officia, defensores autem et patres civitatium trium auri librarum mulctari poena et in capite sustinere periculum, si quid tale factum com-

haec eadem secunda manus lineae imposuit. Gr. *ἀλλὰ τά*.

sancita] Sic Vind. Mon. Neob. Z. *sanccita* Berol. X.

custodient] *custodiri* I.

pecuniis] Sic Vind. Neob. Z. *peccuniis* Berol. X. *pecunias* Mon. Gr. *ἐν χρήμασι*.

caput] Sic omnes praeter Mon., qui habet *capud*.

sancimus] *sanccimus* Berol. X.

magnae] Sic omnes praeter Neob., in quo est *magnis*, quod sec. manus correxit *magne*. Gr. *μεγάλης*.

Alexandriae] Sic omnes praeter Z., in quo est *aᵪilianle*. Gr. *τῶν Ἀλεξανδρέων*.

negligentem] *neglegentem* Vind. X. *si neglegentem* Neob., quod Graecis non firmatur.

sancita] *sanccita* X. Berol.

auri libras] Sic Mon. X. Neob. Z. *libras auri* Mon. *au libras* Berol., sed priori voci *au* circumflexus superius impositus est. Interpres videtur legisse *χρυσίου λίτρας*. Vulgo *auri librarum*. I. *librarum auri*.

exsolvere] Sic Vind. Berol. Neob. Z. *dare* Mon. X. Gr. *καταιιθέναι*.

cingulo] Sic omnes codd. praeter X., in quo est *cingulos*. Gr. *τῆς ἀρχῆς*.

huius] Sic omnes praeter Berol., qui habet *in huiusmodi*, et Neob., qui scribit *h9moi*, sed litteris *oi* lineola superius imposita est. I. *huiusmodi*. Gr. *τούτου*.

viginti auri libras] Sic Z. Berol. Neob. *auri libras viginti* Vind. *XX. au libs* X., sed litteris *au* et *bs* circumflexi superius impositi sunt. Gr. *εἴκοσι χρυσίου λιτρῶν*. I. *viginti librarum auri*, Vulgo *auri librarum viginti*.

dare poenam] Sic omnes codd. praeter Vind., in quo est *dare et*. Gr. *ὑπέχειν ποινήν*.

capitale] Sic Mon. Berol. Z. X. Neob., in quo quidem ultima syllaba *le* a sec. manu scripta est. Vind. *capitali*, quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *κεφαλικήν*.

sustinere] Sic Vind. Mon. Z. X. I. *subire* Vulgo. Gr. *ὑπέχειν*.

supplicium] *supplitium* Berol. *suplitium* Neob.

vero] Sic omnes praeter X., in quo desideratur. Gr. *δέ*.

damnum quidem] Sic Berol. Neob. X. Vind. Z. *quidem dampnum* Mon. Gr. *ζημίαν μέν*.

decem] *celedecem* Neob. Gr. *δέκα*.

librarum auri] Sic omnes praeter Mon., in quo est *auri librarum*. Gr. *λιτρῶν χρυσίου*.

et ipsos] Sic omnes praeter Z., in quo prior vox *et* desideratur. Gr. *καὶ αὐτούς*.

casui] Sic omnes praeter Z., in quo est *casu*. Gr. *ἐκπτώσει*.

cinguli] Sic omnes praeter Berol., in quo est *cingulis*. Gr. *τῆς ἀρχῆς*.

horum] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. X. I. *orum* Z. Gr. *τούτων*.

officia] Sic omnes praeter Neob., in quo est *officiorum*, quod secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *τάξεις*.

defensores] Sic omnes praeter Neob., in quo est *defesores*.

autem] Sic omnes praeter Neob., in quo est *aut*. Gr. *τοὺς δέ*.

et] *etiam* I.

patres civitatium] Sic Vind. Mon. Berol. X. *civitatum patres* Z. Gr. *πατέρας τῶν πόλεων*. *patres civitatum* Vulgo. Quod in Z. postea subiicitur *auri*, in reliquis desideratur, nec Graecis firmatur.

trium auri librarum] Sic Vind. Z. *trium librarum* Berol. *trium aurum librorum* X., sed litterae *b* circumflexus traiectus est. Neob. *trium librarum*, sed secunda manus vocem *auri* apposuit. Gr. *τριῶν τε χρυσίου λιτρῶν*. Vulgo I. *trium librarum auri*.

mulctari] Sic Vind. Neob., in quo litterae *t* littera *c* superius imposita est. Berol. *militari*. I. *poena mulctari*. Gr. *ζημιοῦσθαι*.

poena] deest in I.

si quid] Sic Vind. Berol. *si quod* I. *si qui* X. In Mon. voci *si* subiicitur signum, quo significari solet *quidem*. Z. *si tale quod*, Neob. *si quo*, Vulgo *si quod*. Gr. *εἴ τι*.

tale] Hoc est in omnibus codd. praeter Z., qui hanc vocem non habet. Gr. *τοιοῦτο*.

perientes non punierint, aut hoc agere valentibus non nuntient, sed latere permiserint.

CAP. IV. Ut autem palam fiant, quae a nobis prohibita sunt, a privatis et aliis quibusdam, citra eos, qui in sacris nostris fabricensibus referuntur, fieri aut privatis vendi arma, et hoc per praesentem legem significare curavimus. Prohibemus enim privatos operari et emere arcus et sagittas et spathas et enses, quae vocare consueverunt semispathia, et quae vocantur zabae sive loricae et contos et quolibet modo vel figura factas lanceas, et quae apud Isauros nominantur monocopia, et appellatos sibinnos seu missibilia, insuper et aspides sive scuta et galeas seu cassides. Nec enim ista alio cuidam instruere

punierint] Sic Vind. *puniverint* Z. X. *punier* Berol. Neob., in quibus quidem ultimis tribus litteris lineola superius imposita est, qua re significatur *punierunt*. Mon. *puniunt*. Gr. τιμωρήσονται.

valentibus] Sic omnes, sed Neob. a sec. manu; prima habuerat *volentibus*. Gr. δυναμένοις. I. *non valentibus*.

permiserint] Sic Vind. Berol. *permiserit* Mon. Z. *permisert* Neob., sed sec. manus ultimae litterae *t* litteram *i* imposuit. I. *permiserunt*. Gr. συγχωρήσουσιν.

NOV. LXXXVI. CAP. IV. citra] *circa* I.

eos] Sic Vind. Mon. Neob. Berol., in quo quidem secunda manus correxit *eas*. Caeterum Mon. *eas*, quod sane Graecis non firmatur.

aut privatis] Sic Vind. Mon. Neob. X. Z., in quo priori voci lineola superius imposita est, qua re significatur *autem*. Berol. *aut a privatis*. Gr. ἢ ἰδιώταις.

curavimus] Sic omnes praeter Neob., in quo est *curamus*. Gr. συνείδομεν.

privatos] Sic omnes praeter Mon., in quo est *praesentes*. Gr. τοὺς ἰδιώτας.

spathas] *spatas* Neob. Vind. Mon. Berol. X. *asparas* Z. Gr. σπάθας.

enses] *ensens* Mon., sed a sec. manu litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Neob. *ensas*, sed litterae *a* littera *e* superius imposita est. Gr. ξίφη.

vocare] Sic omnes praeter X., in quo non est. Gr. καλεῖν.

consueverunt semispathia] *consuer semisaphia* Mon., sed litteris *er* lineola et litteris *ia* circumflexus impositus est. Berol. *semispadia*, Neob. *consuebuert semispadia*. Verum litterae *b* circumflexus traiectus, litterisque *ert* lineola superius imposita, denique in locum litterae *d* litterae *th* suffectae sunt. I. *consueverunt semispachia*. Sic, ut in cont. Contius, qui ad marg. *p a r a m e r i a legendum, ut in Graeco et Iuliani epitome quasi femori applicitos enses*. Gr. παραμήρια.

zabae] *zave* Berol. Neob. Vind. *Zane* Z. X. *zavie* Mon. *zanie* I. Gr. ζάβας.

contos] *cunctos* I.

vel figura] Sic Vind. Mon. Neob. *vel figa* Berol., sed litteris *ga* circumflexus impositus est. X. *vel factas*. Gr. ἢ σχῆμα.

factas] Sic omnes praeter X., in quo est *figas*, sed circumflexo superius imposito. Gr. γινομένας.

et quae] Sic omnes praeter X., in quo est *q*, lineola tamen superius imposita, qua re significatur *quae*. Gr. καὶ τά.

Isauros] *hisauros* Vind. *hisauuros* Neob., sed litterae *o* superius littera *e* imposita est. Berol. *Hisaureos*. I. *Ysauros*. Gr. παρὰ Ἰσαύροις.

nominantur] Sic Vind. Mon. *nontur* Neob. Berol. X., sed lineola superius imposita est. Deest in Z. Gr. ὀνομαζόμενα.

monocopia] Sic Vind. Neob. Z. X., sed in Neob. sec. manus correxit *monocapia*, quod sane etiam in Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. est. *monacupia* I.

sibinnos] *sitimos* Z. X. Trid. Vind., in quo tota haec vox a secunda manu scripta est. Berol. *sistinnos*, Hamb. *sithinios*. Port. *sitimos*, I. *sithimos*, Neob. *sit uenos*, in quo sec. manus scripsit *sitinos*, circumflexo litterae *t* imposito. Gr. ζιβύννους.

seu] *su* Neob., sed litterae *u* littera *e* superius imposita est.

missibilia] Sic Hamb. Trid. Vind. I. Neob., in quo quidem sec. manus correxit *missilia*. Mon. *misabilia*, Z. *missiabilia*, Berol. *missabilia*, X. *nusabilia*, Port. *missilia*, quod etiam Vulgo est. Gr. μισιβίλια.

insuper et] Sic omnes mei praeter X., in quo ultima vox desideratur. Gr. πρὸς τούτοις δὲ καί.

aspides] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Z. I. *aspidas* Vulgo.

galeas] *gallens* Vind. *galueas* Neob., sed litterae *l* puncta inferius subiecta sunt.

cassides] Sic omnes praeter Z., qui habet *casides*.

nec] Sic Vind. X. Z. I. *is* Neob., deest in Berol. Mon., in quo sec. manus lineae imposuit vocem *nec*. Vulgo *non*. Gr. οὐδέ.

alio] Sic Vind. Mon. Z. X. Berol., in

sinimus, praeter eos, qui deputati sunt in sacris nostris fabricensibus. Solos autem fieri a privatis et privatis vendi permittimus cultellos minores, quibus nullus in praeliis utitur. Praesentem igitur generalem legem tua celsitudo in hac proponat regia civitate, nec non et per alias civitates nostrae reipublicae, ut omnes agnoscentes, quae placuerunt nobis, haec observent.

CAP. V. Denunciamus autem futuris praeesse huiusmodi custodiae chartulariis ex memorato fabricensium scrinio, quia ex negligentia non solum pecuniarias sustinebunt poenas, sed etiam in corpore supplicia patientur et militia cadant, insuper nec ipsum scrinium ulterius permitti a nobis in huiusmodi adesse sollicitudine, sed aliis committi fabricensium curam.

quo quidem sec. manus correxit *alii*, quamquam antea in linea scriptum fuit *nulli*. Neob. *vita alion*, sed sec. manus correxit *alio*.

instruere] Sic Vind. Neob. Z. X. *instituere* Mon. *instuere* Berol., sed sec. manus correxit *instruere*. Gr. κατασκευάζειν.

sinimus] Sic Vind. Berol. Z. X. Neob. *sinimis* Mon., sed supra litteras *is* sec. manus syllabam *us* posuit.

sunt] deest in Mon. Z., in reliquis est.

autem] Sic omnes praeter X., in quo est *aut*. Gr. δέ.

fieri a privatis et privatis] Sic Vind. Mon. Neob.; in Z. Berol. Hamb. ultimae duo voces non sunt. Trid. *fieri et vendi a privatis*, Port. Vulgo *fieri et vendi a privatis et privatis*. Gr. γίνεσθαι παρὰ ἰδιωτῶν καὶ ἰδιώταις πιπράσκεσθαι.

vendi] deest in Port., sed in reliquis est. Gr. πιπράσκεσθαι.

cultellos] *cultelos* Neob.

quibus] Sic Vind. Neob. Berol. Z. *quos* Mon. *qs* X., sed lineola superius imposita est. Gr. αἷς.

generalem legem] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. I. *legem generalem* Z. X. Vulgo. Gr. γενικὸν ἡμῶν νόμον.

tua] In Neob. solo est *tuam*. Gr. ἡ σή.

hac] Sic omnes praeter Z., in quo est *hoc*.

proponat] Sic Mon. Berol. Z. X. *praeponat* Vind. Neob., in quo quidem incertum est, an sit *proponant*. Gr. προθήσει.

civitate] *civitates* Neob., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est.

nec non] In Neob. est *nostre reipublice civitate nec non*, sed ultimis tribus litteris puncta inferius subiecta sunt.

et per alias] Sic omnes praeter Berol. X., in quibus est *per alias*. In Berol. tamen supra litteras *per* a sec. manu vox *et* posita est. Gr. καὶ κατὰ τὰς ἄλλας.

agnoscentes] Sic Vind. Mon. Z. X. *agnosentes* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Berol. *cognoscentes*. Gr. γινώσκοντας.

observent] Sic omnes praeter Neob., in quo est *observare*, quod sec. manus correxit *observent*.

NOV. LXXXVI. CAP. V. denunciamus] *denuntiamus* Vind. Mon. *denuntiavimus s* X., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Z. *enuntiamus*.

futuris] Sic omnes praeter Z., in quo est *futuri sumus*.

custodiae] Sic X. Vind. Mon. Neob. Z. *custodiant* Berol. Gr. παραφυλακῇ.

chartulariis] *cartulariis* Vind. Z. Berol. X. I.

memorato] Sic omnes praeter Z., in quo est *merato*.

fabricensium] *fabricentium* Mon.

negligentia] *neglegentia* Vind. Berol. X. Neob.

non solum] Sic omnes praeter Z. X., in quibus est *nec non*. Gr. οὐ μόνον.

poenas] *penas* Mon.

sed etiam] Sic omnes praeter Berol., in quo est *sed*. Gr. ἀλλὰ καί.

supplicia] *suplicia* Mon. *suplitia* Neob.

militia] Sic omnes praeter Z., in quo est *milia*. I. *militia*. Gr. τῆς στρατείας.

cadant] Sic Mon. Berol. Neob. I. *cadunt* Vind. Z. *cadt* X., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Gr. ἐκπεσοῦντας.

ipsum scrinium] Sic Mon. Berol. I. Neob., in quo quidem ad ultimam vocem superius adscriptum est *utentes*. Z. X. *ipsum scrinium utentes*. Vind. *ipsum sed scrinium*. Vulgo *ipsum*. Gr. αὐτὸ τὸ σκρίνιον.

permitti] Sic omnes praeter Neob., in quo est *promuta*, sed sec. manus litterae *a* puncta subiecit, lineaeque litteram *t* imposuit. Gr. συγχωρεῖσθαι.

nobis] Post hanc vocem Vulgo interponitur *scrinium*, quod quidem in omnibus meis codd. et I. non est, nec sane Graecis firmatur.

adesse] Sic omnes mei codd. praeter Mon., in quo est *praeesse*. Gr. παρεῖναι.

sollicitudine] *solicitudinem* Mon. *solitudines* Neob., sed supra syllabam *li* a sec. manu syllaba *ci* imposita est.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc legem declarata sunt, tua celsitudo, et qui post te in cingulo fuerint, operi terminoque contradere festinent, indignationem nostram et ipsi metuentes, nisi rem sic utilem reipublicae custodierint. *Dat. VII. Kal. Iul. Chalcedone imp.* ** *Iustiniani PP. A. anno XIII.* **** (539.)

LXXXVII.

Imp. Iust. Aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. Curialium malignitates nullam valere adferre laesionem fisco, sed resistere legem talibus voluntatibus, omni volumus modo. **** non concedentes eis rem immobilem donare, neque in testamento

sed] Sic omnes praeter Neob., in quo est *et*. Gr. ἀλλ'.

committi] Sic omnes praeter X., in quo est *committenti*, sed litteris *en* puncta inferius subiecta sunt.

fabricensium] *fabricentium* Mon.

curam] *cura* Mon. *cua* X., sed circumflexo superius imposito. Deest in Z.

NOV. LXXXVI. EPIL. legem] Sic omnes praeter Z., in quo plane non est. Gr. τοῦ νόμου.

sunt] Sic omnes praeter Vind., qui habet solum *s*.

et qui] Sic omnes praeter Z., in quo est *qui*.

post te] Sic omnes praeter Mon. I., in quibus est *post ea*. Gr. μετὰ σέ.

in] Sic omnes praeter Berol., in quo non est.

cingulo] *cigulo* Mon. *cingulum* Berol., sed sec. manus supra lineam scripsit *in*. Vind. X. Neob. *cinglm*, sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

fuerint] Sic omnes praeter Mon., in quo est *fuerit*. Gr. οἱ - ἕξοντες.

operi] Sic Berol., in quo quidem priori litterae *o* littera *i* imposita est, quam secunda manus delevit.

contradere] Sic omnes praeter Vind., qui habet *tradere*.

festinent] Sic Vind. Neob. Berol. *festinet* Mon. Z. X.

indignationem] Sic omnes praeter Neob., in quo est *adignatiooe*, sed litterae *t* circumflexus litterisque *oe* lineola superius imposita est. Sec. manus, deleto *a*, imposuit *in*. Gr. ἀγανάκτησιν.

nostram] *nrum* Neob.. sed lineola superius imposita est.

et ipsi] Sic Vulgo. *ipsi* Neob. Gr. καὶ αὐτοί.

sic] *sicut* Vulgo, sed litterae *u* punctum inferius subiectum est. Gr. οὕτω.

utilem] Sic Mon. Z. X. Neob. *utile* Vind., deest in Berol., sed supra lineam a secunda manu adscriptum est. Gr. λυσιτελές.

custodierint] Sic omnes praeter Neob., in quo est *custorent*, sed ultimis litteris tribus secunda manus imposuit *die*. Gr. φυλάξειν.

Iul.] *Iulii* Vind. In reliquis et I. subscriptio deest.

Chalcedone] *Calcedone* Vind.

imp.] *ipr*. Vind., sed lineola superius iniecta. Quod postea lacunae signum posui, causa in eo posita est, quod *dn*., quod Vulgo est, in Vnd. non est. Excidisse autem tale quid aliarum subscriptionum docet similitudo.

Iustiniani] *Iustiniano* Vind.

A.] *aug*. Vind., sed lineola superius imposita est.

XIII.] Vulgo subiicitur *Apione V. C. consule*, quod in Vind. non est. Itaque lacunae signum ponere malui.

NOV. LXXXVII. LXXXVII.] deest in Vind. Tota haec Novella in Mon. desideratur. Vulgo et apud Contium postea hic titulus est: *de mortis causa donatione curialium*, qui in Vind. desideratur. Ad marg. Contii: *in libro, unde descripsi, inscribitur de donationibus a curialibus factis sive ab intestato vel testamento eorum successoribus et sic etiam inscribi ait Cyprianus vetus glossographus, qui ex hac Novella decerpsit tres Autenticas, quas titulo* C. „quando et quibus quarta pars", *addit*.

Iust.] Sic Vind. *Iustinianus* Vulgo.

P. P. secundo] *ppo scdo* Vind., sed prioribus tribus litteris circumflexus superius impositus est. Vulgo *pf. p. secundo.*

NOV. LXXXVII. PRAEF. valere] *vale* Vind., sed per litteram *l* mediam circumflexus traiectus est.

laesionem] *lesionem* Vind.

sed] *set* Vind.

omni] *omi* Vind., sed lineola superius imposita.

modo] *mo* Vind., sed lineola superius imposita est.

non] In Vind. est *n*, sed circumflexo superius imposito. Quod antea lacunae signum posui, illud in causa est, quod

derelinquere plus quam trium unciarum, sed novem uncias omnino curiae servare, illi circumvenientes legem adinvenerunt huius ** aliquas malignitates contra legem. Scientes autem, quod nos invenientes veteres legislatores dubitantes de mortis causa donatione, quando donatio aut legatum est, et alios quidem adnumerantes eam donationi, alios vero legato, a pluribus et bonis legislatoribus eligentes, legatum eam esse pure definivimus, et neque gestis monumentorum indigere, sed licentiam habere fieri eam et inseri ei et aliquas conditiones, quas donator voluerit, et si hoc actum fuerit, licentiam habere renunciare et hoc ipsum, posse per poenitentiam huiusmodi donationem revocare, et quas voluerit conditiones, inserere mortis causa donationibus, secundum quod Iulianus sapientissimus sancivit, hoc quod nos in tricesimo octavo libro nostrorum Digestorum scripsimus (omnia enim comprehendimus ****) hoc igitur scientes aestimavimus oportere et secundum hunc modum fieri aliquas mortis causa donationes, et inseri placitum secundum legem tollendi eis facultatem super donationem poenitentiam revocandi, aliam autem conditionem, quae eis placet, addi istis donationibus, ut exinde his liceat facere donationes revocatione liberas, et ita suas imminuere facultates.

verba: *cognovimus enim, quod quoniam interdiximus curialibus donationum modum* in Vind. desiderantur, excidisse autem aliquid Graeca demonstrant. Supplevit Beck, recepitque Os.

testamento] *testo* Vind., sed circumflexo superius imposito.

derelinquere] *derelinqre* Vind., sed litterae *q* circumflexus impositus est.

unciarum] *untiarum* Vind.

curiae] *curie* Vind. Gr. τῇ βουλῇ.

servare] Sic Vind. *servari* Vulgo. Gr. φυλάττειν.

adinvenerunt] *adinvener* Vind., sed litteris *er* lineola superius imposita est.

huius] Sic Vind., in quo lacuna significatur nulla. Vulgo *huiusmodi*, quale quid excidisse Graecum τοιαύτας τινὰς satis demonstrat.

aliquas] Sic Vind. *aliquis* Os. ibi esse affirmat.

contra] *cc* Vind., sed lineola superius imposita, qua re significatur *contra*. In Vind. haberi *esse* Os. auctor est. Vulgo *secundum*. Gr. κατὰ τοῦ νόμου.

veteres] *veteris* Vind.

de mortis] *d mortis* Vind., sed priori litterae *d* circumflexus appositus est.

causa] *ca* Vind., sed lineola superius imposita est.

quando] *qn* Vind., sed circumflexo superius imposito.

donatio] *dontio* Vind.

donationi] *donatiom* Vind., sed lineola superius imposita est. In Vind. esse *donatio inde* Os. scribit. Gr. εἰς δωρεάν.

vero] *uo* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. τινὰς δέ.

bonis] *bois* Vind., sed lineola superius imposita est.

legislatoribus] *leglatoribus* Vind., sed litterae *g* lineola superius imposita est.

pure] Sic Vind. Os. coniicit *plane*, quod sane Graeco παντελῶς iuvatur.

sed] *set* Vind.

et aliquas] Hae voces in Vind. bis positae quidem sed prima vice puncta subiecta sunt.

donator] *doatos* Vind., sed litteris *oa* lineola superius imposita est.

habere] *hre* Vind., sed lineola superius imposita est.

hoc ipsum] *h ipm* Vind., sed priori litterae *h* punctum secundaeque voci lineola superius imposita est.

et quas] *set quas* Vind. Gr. καὶ τινάς.

conditiones] *conditioe* Vind., sed ultimae litterae lineola superius imposita est, quod Os. scribit esse *conditione*. Gr. ὅρους.

sancivit] *sanctivit* Vind.

hoc] In Vind. *h* est, sed puncta superius imposita sunt.

omnia] *omni* Vind. Gr. ἅπαντα.

hoc igitur] Quod antea lacunae signum posui, aliquid excidisse Graeca demonstrant, secundum quae Vulgo suppletum *in brevi et a veteribus et a nobis definita*.

aestimavimus] Sic Vind. *existimavimus* Vulgo.

donationes] *donationis* Vind.

donationem] Sic Vind. *donatione* Vulgo, quod etiam in Vind. esse Os. scribit.

poenitentiam] *penitentiam* Vind.

addi] *addidi* Vind., quod *additi* esse Os. affirmat. Os. credit esse posse *addendi*.

exinde] *exin* Vind., sed lineola superius imposita.

revocatione] Sic Vind., in quo esse *revocare* Os. scribit.

CAP. I. Et ex his, quae dudum sancivimus, omni causa sublata eis plus aliquid posse tribus unciis aut in testamento relinquere, aut per donationis modum alienare, tamen ut adhuc et magis eorum malignitatem compescamus, **sancimus, nulli curiali neque per mortis causa donationem licere donare aliquid, nisi solum per ante nuptias donationis modum pro semet ipsis aut propriis filiis factas, aut per dotis occasionem secundum quantum nostra dicit constitutio et filiabus conferre nubentibus; namque aliter eos non posse donare res immobiles, sed has manere semper apud eos, curiae subiectas administrationibus, sola eis venditione indulta, et ipsa secundum novellae nostrae constitutionis observationem. Mortis causa donationibus habentibus propriam fortitudinem, et valentibus aliis, quam a curialibus, fieri praedictas mortis causa donationes in quas voluerint personas, et conditiones eis inserere et recusare, si hoc voluerint, poenitentiam de placito revocandi; manere quidem causam et ita in mortis causa donationis conditionibus (hoc enim adiicientes sancimus), huiusmodi donationes validas esse et firmas. Et non modo prius sancimus, sed quod sanctum erat dudum, et nunc

NOV. LXXXVII. CAP. I. et] Sic Vind. *etenim* Vulgo, quod Graecis non firmatur.
causa] *ca* Vind., sed lineola superius imposita est.
posse] Sic Vind., in quo *post se* Os. haberi scribit.
tribus] *a tribus* Vind.
aut in] Sic Vind., sed priori voci lineola imposita est, qua re significatur *autem*. Gr. ἢ ἐν.
testamento] *testo* Vind., sed lineola superius imposita est.
tamen] *tam* Vind., sed lineola superius imposita est.
magis] *mag* Vind., sed lineola superius imposita est. In Vind. esse *magna* Os. auctor est. Gr. μᾶλλον.
malignitatem] *maligtate* Vind., sed litterae *g* littera *i* superius imposita est. Gr. κακουργίαν.
compescamus] *compesceamus* Vind. Quae postea Vulgo sunt *propterea etiam nunc*, in Vind. non sunt; excidisse autem aliquid vel Graeca demonstrant. Itaque lacunae signum posui.
sancimus] *sanctimus* Vind.
nulli] *in illa* Vind., quod ex Graeco οὐδενὶ facile corrigitur.
causa] *ca* Vind, sed lineola superius imposita est, quod *causam* esse Os. significat.
licere] *lice* Vind., sed lineola superius imposita est.
nisi] *n* Vind., sed littera *i* superius imposita est, qua re significatur, quod in contextu positum est.
factas] Sic Vind., Os. *factae* melius fore scribit.
occasionem] *occasiom* Vind., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est.
nostra] *nra* Vind., sed lineola superius posita.
aliter] *alt* Vind., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. In Vind. esse *alter* Os. scribit. Gr. ἄλλως.
sed] *set* Vind.
apud] *ap* Vind., sed lineola superius imposita.
curiae] *cuie* Vind., sed litterae *i* superius circumflexus impositus est, quare *cuius e* in Vind. esse Os. scribit. Sed hoc signo *curiae* significatur. Vulgo *curialibus*.
subiectas] *subiectis* Vind. Gr. ὑποκείμενα.
venditione] *unditione* Vind.
secundum] *scd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.
novellae] *novelle* Vind.
nostrae] *nostre* Vind.
a curialibus] Sic Vind. Interpres sensum verborum παρὰ τοὺς βουλευτὰς manifesto non cepit, cumque incertus esset, quomodo transferenda essent, utramque versionem *quam* et *a* coniunxit.
fieri] Sic Vind. *facere* Vulgo. Interpretem puto ποιεῖσθαι illud non recte interpretatum esse, cum, quod medii generis est, passivi esse existimaret.
praedictas] *praedictis* Vind. Gr. τὰς εἰρημένας.
quidem] Sic Vind. *tamen* Vulgo. Interpres pro μέντοι videtur habuisse μέν.
adiicientes] *adicientes* Vind.
huiusmodi] In Vind. vox *et*, quae praecedit, plane non est.
et non modo prius] Sic Vind. *quod non nunc primum* Vulgo. De hoc loco dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 134. p. 559. A.
sed] *set* Vind.
sanctum] Sic Vind. *sancitum* Vulgo.
erat] *eat* Vind., sed lineola superius imposita est.

per nostram interpretamur et confirmamus vocem super aliis omnibus personis, exceptis duntaxat solis, sicut dictum est, curialibus et hoc propter publici industriam.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et hac lege manifestata sunt, tua gloria observare festinet, praecipue omnibus, qui pro iuvamine publico omnem providentiam ponant. *Dat. XV. Kal. Iun. CP. imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione viro clarissimo cons.* (539.)

GLOSS.

[LXXXVIII.]

DE DEPOSITO, ET DENUNCIATIONIBUS INQUILINORUM, ET DE SUSPENDENDA ADMINISTRATIONE PANUM.

Id. aug. Ioanni p. p.

PRAEFATIO. Litem nuper audientibus nobis (hoc quod in imperio publice sedentes multoties agimus), orta est aliqua quaestio, quam resol-

solis] *sol* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

hoc] In Vind. est *h*, sed lineola superius traiecta est, qua re significatur *haec*. Gr. καὶ τοῦτο. An dicendum interpretem habuisse καὶ ταῦτα?

propter publici] *pp*. Vind., lineola superius iniecta, qua re vulgo significatur *propter*. Potest tamen facile postea alia littera *p* excidisse, qua re *publici* significetur. Quod Os. hanc ipsam litteram in Vind. esse scripsit, id in schedis meis non invenio adnotatum. Gr. περὶ τὸ δημόσιον.

NOV. LXXXVII. EPIL. quae] *que* Vind.

lege] *legem* Vind.

manifestata] *manifesta* Vind. Gr. δηλούμενα.

gloria] *gla* Vind., sed per litteram *l* mediam circumflexus superius traiectus est.

omnibus, qui] Sic Vind. *omnium* Vulgo. Vox *omnibus* manifesto a praecedenti *praecipue* pendet.

iuvamine] *iubamine* Vind.

ponant] Sic Vind. *ponens* Vulgo. Manifesto interpres habuit τιθεμένων.

Kal.] *Kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

CP.] *scptio* Vind., sed superius circumflexo imposito. Vulgo *Constant.*

imp.] *ipr.* Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *imper.*

DN.] *do.n.* Vind., sed prioribus duabus litteris lineola superius imposita est.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

PP.] Sic Vind., sed circumflexo superius imposito. Vulgo *perpetuo*.

Aug.] Sic Vind. *augusti* Vulgo.

clarissimo] *clarisio* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

cons.] *9st.* Vind.

NOV. LXXXVIII. LXXXVIII.] deest in Vind. Mon. Berol. utroque Bamb. I., quapropter uncis inclusi.

deposito] *posito* Vind., sed lineola superius imposita est.

denunciationibus inquilinorum] Sic Mon. Berol., desunt in Vind.

administratione] *amministratione* Berol. *aministratione* Vind. Mon.

panum] Sic Vind., ut ad finem adscriptum sit *R/.* Mon. Berol. *panium*, sed in Mon. litterae *i* punctum inferius subiectum est. I. *panis Rubrica*.

id. aug.] Sic Vind. *idem ā* I. *id. a.* Mon. Pist. Neob. Berol., sed litterae *a* lineola superius imposita est. Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Ioanni p. p.] *Iohi pp.* Vind. Pist. *Iohi ppo* Mon., sed ultimae voci circumflexus superius impositus est. I. *Io prepo.* Deest in Neob. *Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio* Vulgo.

NOV. LXXXVIII. PRAEF. in imperio] Sic Vind. *imperio* Mon. Berol. Gr. ἐπὶ τῶν βασιλείων.

multoties] *multotiens* Vind. Mon. Berol.

orta] Sic Mon. Berol. *horta* Vind. Gr. ἀνεφύη.

aliqua] Sic Vind. Mon. *aliq* Berol., sed ultimae litterae *q* circumflexus superius impositus est.

resolvimus] *solvimus* I.

vimus statim; huiusmodi vero discentes contingere multa, communi et generali lege definire haec iustum arbitrati sumus.

CAP. I. Si enim quis ab aliquo accipiat aurum aut res aliquas depositi causa in quibusdam conditionibus, deinde illi agant, necessitatem habeat omne restituere aurum aut res conditionibus semel impletis, nulla omnino licentia sit aliquibus extrinsecus interdictionibus uti, et retinere depositi restitutionem, quum et alia multa privilegia tam a praecedentibus legislatoribus, quam a nobis ipsis data sunt. Licentia enim est prohibenti redditionem eum quidem, cui creditum est depositum, non molestare, eum vero de rebus, quae in quaestione sunt qui aurum aut res aliquas accepturus est, litem sortiri, et iustitiam et legem promereri, sed non per hanc causam damnis magnis subiiciat eum, qui interdictionem suscepit, et compellatur aut defensiones expetere, aut res habere, et non possit voluntarie cum deponente benigne agere. Quodsi

discentes] Sic Mon. *discedentes* Berol., sed sec. manus litteris *ed* puncta supposuerat. Vind. *discetes*, sed litteris *ce* secunda manus supra lineam imposuit *men*. Gr. μαθόντες.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon., sed sec. manus correxit *haec*. Vulgo I. *hoc*. Gr. ταῦτα.

iustum] Post hanc vocem Vulgo interpositum est *esse*, quod in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, in Mon. tamen a sec. manu adscriptum est, unde de glossae origine facile constat. Nec in Graecis est, quo vox illa *esse* confirmetur.

NOV. LXXXVIII. CAP. I. accipiat] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *capiat* Berol. Port. Vulgo.

aurum] Sic Mon. Berol. *aurum aurum* Vind., sed secundam vocem secunda manus delevit.

aut res] Sic Vind. Mon. *ut res* Berol., sed priori litterae *u* secunda manus litteram *a* imposuit. Gr. ἢ πράγματα.

in quibusdam] Sic Vind. Berol. *sub quibusdam* Mon. Gr. ἐπί τισι.

deinde] In Mon. postea est *q deposuer*, quae quidem omnia punctis subiectis notata sunt.

habeat] Sic Vind. Berol. *hanc habeat* I. *habeant* Mon. Gr. ἐχέτω.

condit.] *condiet.* I.

nulla] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea positum est *et*, quod sane nec Graecis firmatur.

interdictionibus] Sic Vind. Berol. *indictionibus* Mon., sed litteris *in* littera *t*, apposito circumflexo, imposita est, qua *in* syllaba *inter* designatur. Gr. παραγγελίαις.

quum] *cum* Vind. Mon. Berol., sed Os. praestare dicit *cui*. Crediderim potius interpretem pro ἤπερ habuisse εἴπερ.

tam a] *tam* I.

licentia] *licentiam enim* Vind., sed litteris *m enim* puncta inferius subiecta sunt.

enim est] *est enim* I.

prohibenti] *prohibentibus* I.

redditionem] Sic Mon. Berol. *reditiom* Vind., sed ultimae syllabae *om* lineola superius imposita est. Gr. ἀπόδοσιν.

depositum] Sic Vind. Mon. *depositum est* Berol., sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. τὴν παρακαταθήκην.

molestare] Sic Vind. Mon. *molestari* Berol., sed secunda manus correxit *molestare*. Gr. διενοχλεῖν.

eum] *euo* Berol., sed litterae *u* lineola superius imposita est, quod quidem ex sequenti voce *vero*, quae siglo in codd. mss. designari solet, male contractum est.

quaestione] *quaestionem* I.

res] Quod Vulgo subiicitur *aliquas*, in Vind. Mon. Berol. non est, ideoque cum nec Graecis firmetur, omittendum fuit. Glossae originem Mon. Berol. satis demonstrant, in quibus voci *res* vox *aliquas* imposita est.

ne] Sic Vind. Mon. *non* Berol. I. Vulgo.

magnis] Sic Vind. Mon. *magis* Berol., sed litterae *g* secunda manus litteram *n* imposuit. Gr. μεγάλαις.

subiiciat] *subicint* Vind. Berol. I. *subitiat* Mon.

defensiones] Sic Vind. *defensores* Mon. *defensoes* Berol., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est; secunda manus litterae *o* litteram *i* imposuit. Gr. δεφενσίονας.

possit] *posse* I.

benigne agere] *agere benigne* I.

quodsi] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. prior vox a secunda manu deleta lineaeque impositum est *vel*. Gr. εἰ δέ τι.

tale aliquid egerit omnino (enim oportet non sola delictorum nos contentos esse prohibitione, sed etiam timorem inferre iustum transgressoribus), sive perditionem contigerit rerum aut pecuniarum fieri, et hoc probetur, sive alium quemcunque fortuitum casum, ipsum respicere, qui contestationem dixerit, insuper etiam ex quo facta est huiusmodi contestatio, usuras pecuniarum usque ad tertiam centesimae agnoscere prohibentem accipere propria, non solum si aurum fuerit, quod depositum est, restitui vero prohibitum, sed et si aliae res sint, ut hoc timore stultorum simul et perversorum maligne versandi in depositionibus homines cessent.

CAP. II. Sed et totum hoc, quod de mandatis est et adspicere et constituere secundum legem praevidimus. Videmus enim frequentari hoc in regia hac praecipue civitate, et aliquos interdicentes eis, qui

egerit] Sic Vind. Mon. *egeit* Berol., sed litteris *ei* circumflexus superius iniectus est, sed tota vox a secunda manu supra lineam scripta est. I. *egerint*. Gr. πράξειεν.

enim oportet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *oportet enim* Vulgo.

non] Sic Vind. Berol. *i. ꝛ non* Mon., sed prioribus duabus litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. μή.

sola] Sic Mon. Berol. *solum* Vind. Gr. μόνῃ.

contentos] Sic Vind. *contemptos* Berol. *contemptibiles* Mon., sed sec. manus scripsit *contemptos*. Gr. ἀρκεσθῆναι.

timorem] Sic Vind. Mon. *timore* Berol., sed litterae *e* a secunda manu lineola superius imposita est. Gr. δέος.

contigerit] Sic Vind. *conti g erit* Mon., sed in his spatiis vacuis litterae aliquot erasae sunt. Berol. *contig*, sed lineola ultimae syllabae imposita est, secundaque manus supra lineam scripsit *eit*, circumflexo superius iniecto. Gr. συμβαίη.

quemcunque] Sic Mon. Berol. *quaecunque* Vind. Gr. ἄλλην οἱανοῦν.

fortuitum casum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *casum fortuitum* Vulgo. Gr. τυχηρὰν περίστασιν.

dixerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *miserit* Vulgo.

insuper etiam] Sic Mon. Berol. *etiam insuper* Vind. Gr. πρόσγε καί.

usque ad] deest in Berol. Mon., in quo quidem a secunda manu scriptum est supra lineam *usque ad*. Crediderim autem glossae locum obtinere, si quidem Graecis non confirmatur. I. *usque*.

prohibentem] Sic Vind. *proibente* Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu littera *m* ad finem apposita est. I. *at prohibentem*.

accipere] Quae ab hac inde voce sunt usque ad vocem *praevidimus*, in Berol. omnia a secunda manu in contextu adscripta sunt.

propria] Sic Vind. Mon. *propriam* Berol. Gr. τὰ οἰκεῖα.

aurum] Sic Vind. Berol. *avorum* Mon., sed secunda manus scripsit *aurum*. Gr. χρυσίον.

fuerit] *est* I.

est] *fuerit* I.

sed et] Sic Vind. Mon. *sed* Berol. Gr. ἀλλὰ κἄν.

aliae sint res] *alie sint res* Berol. I. Vind., in quo voci *sint* circumflexus impositus est. Mon. *aliae sunt res*, sed sec. manus correxit *sint*. Vulgo *aliae res sint*. Gr. εἴη ἕτερα πράγματα.

stultorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *stultarum* Vulgo.

perversorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *perversarum* Vulgo.

in] Quod antea Hamb. Port. I. Contius in margine interponunt *cursum*, id neque in Vind. Mon. Berol. Vulgo est, nec sane Graecis firmatur.

depositionibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *deposito retentionum* Vulgo.

cessent] Sic Vind. Berol. *cesset* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. παύσωνται.

NOV. LXXXVIII. CAP. II. PR. sed et] Sic Vind. Berol. *sed* Mon. Gr. ἀλλὰ καί.

adspicere] *aspicere* Vind. Mon. Berol. I., qui non habet, quod Vulgo antea positum est *et*.

praevidimus] Sic Mon. Berol. I. *praevidemus* Vind., in quo quidem sec. manus scripsit, ut in cont. Post haec in Berol. a prima manu adscriptum est: *hoc quod de mandatis est et aspicere et constituere secundum legem praevidimus*.

frequentari hoc] Sic Berol. *frequentari is hoc* Vind. *hoc frequentari* Mon. Gr. συχνάζον τοῦτο.

in regia] Sic Vind. Mon. *regia* Berol., sed sec. manus lineae imposuit praepositionem *in*. Gr. ἐπὶ τῆς βασιλίδος.

praecipue] Sic Berol. *praecipuae* Vind. *praecipua* Mon. Gr. μάλιστα.

ministrant publicas annonas, et tesseras accipiunt ab annonarum praefecto, volentes suspendi administrationem, et eos, qui ex hoc solummodo forsan nutriuntur, defraudari administratione, per quam ei omnis tribuitur vitae occasio. Huic autem rei severius et difficilius illud est. Multi enim domos possidentibus in hac felicissima civitate qui invidi non videntur, mox futuris pensiones ab inquilinis accipere calumniantur per interdictiones inquilinis dirigentes, ut non inferant eis. Illi vero ultro eas suscipientes, quidam propter inopiam forsan comedunt eas, quidam vero etiam exsules a magna hac fiunt civitate; et decidit omnino pensionum ministratio his, qui ex hoc forsan solo nutriuntur, secundum

annonas] *annona* Vind., sed reliqui codd. habent, ut in cont. Gr. σιτηρέσιον.
tesseras] *tessaras* Mon.
praefecto] Sic Mon. Berol. *perfecto* Vind., sed secunda manus scripsit *praefecto*. Gr. ὑπάρχου.
et eos] Sic Vind. *eos* Mon. Berol. Gr. καί.
ex hoc] Sic Vind. *hoc* Mon. Berol. I. Gr. ἐντεῦθεν.
nutriuntur] Sic Mon. Berol. *nitantur* Vind. Gr. τρεφόμενον.
defraudari] *defraudai* Vind., sed litteris *ai* circumflexus superius impositus est.
administratione] Sic Vind. *amministratione* Mon. *ministratione* I. *ministrationem* Berol., sed supra priorem litteram *m* littera *a* superius imposita est. Gr. τῆς χορηγίας.
ei] Sic Vind. Mon. *eis* Berol. I. Gr. αὐτῷ.
omnis] Sic Vind. Mon. *oms* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. πᾶσα.
severius] Sic Mon. Vind. *sevius* Berol., sed hoc a secunda manu scriptum est. Gr. χαλεπώτερον.
multi] Sic Vind. Mon. *multis* Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. πολλοί.
in hac] *qui in hac* I.
qui invidi] *qui imbacati* Vind., sed ultimae litterae *cati* a secunda manu scriptae sunt. Mon. *qui inbaciti*, sed supra lineam adscriptum est *in hac uti*. Berol. *qui inbatiti*, sed secunda manus litteras *batiti* delet lineaeque imposuit *actu*. Hamb. *imbaciti*, Trid. *imbanchiti*, Port. Cont. *qui imbanchiti*, Vulgo *invidentes*, I. *inbanciti*. Ad marg. Contius: *Locus depravatus. in manuscri. est in hac unde, in aliis aliter. In uno deprehendi tantum vestigia Graeci verbi* βασκαίνοντες. *Puto igitur interpretem Latinum et Graec. verbum retinuisse sic* βασκαίνοντες *invidentes mox futuris etc.* Vide notam sequentem.
non videntur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Contius, desunt Vulgo. Crediderim interpretem in Graecis habuisse βασκαίνειν οὐ δοκοῦντες.

futuris] Sic Vind. Mon. Port. *futuri sunt* Hamb. *cui futuri sunt* Trid. I.
pensiones] Sic Vind. Berol. *possessiones* Mon., sed secunda manus correxit *pensiones*. Gr. στεγονόμια.
calumniantur] Sic Vind. Mon. *calumpniantur* I. *calupniatur* Berol., sed litterae *u* superius lineola imposita est. Gr. ἐπηρεάζουσιν.
interdictiones] Sic Vind. Mon. *interditiones* Berol.
ut non] Sic Mon. Berol. *ut etiam non* Vind. Gr. ὥστε μή.
inferant] Sic Mon. Berol. *ferant* Vind. Gr. καταβάλλειν.
ultro] Sic Vind. Berol. *ultra* Mon., sed sec. manus supra litteram *a* litteram o posuit. Gr. ἄσμενοι.
eas] Sic Vind. Berol. *eos* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ταύτας.
quidam] In I. subiicitur *forsan eas*.
forsan] Sic Vind. Mon. *foirsan* Berol., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est. Pro *propter* — *comedunt* I. habet *comedunt propter inopiam*.
comedunt] Sic Mon. *commedunt* Vind. Berol.
eas] deest in I.
vero etiam] Sic Vind. I. *mox et* Trid. Port. Vulgo.
fiunt] *fiut* Mon. Berol., sed litterae *i* circumflexus impositus est. Vind. *fuerint*. Gr. γίνονται.
omnino] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *omnium*. Gr. παντελῶς.
pensionum] Sic Vind. Berol. Mon., in quo sec. manus correxit *possessionum*. Gr. στεγονομίων.
ministratio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *administratio* Vulgo. Gr. χορηγία.
his] Sic Mon. Berol. *iis* Vind. Vulgo. *hiis* I.
ex hoc] Sic Vind. Mon. *ex* Berol., sed supra lineam secunda manus vocem *hoc* imposuit. Gr. ἐντεῦθεν.

quod occurrentes in civilibus annonis diximus. §. 1. Nemini igitur huiusmodi damus licentiam, sed unusquisque, si aliquam habet causam ad obnoxium sibi, non obdormiat, inliberalibus autem et perversitate omni plenis adspiret interdictionibus. Cognoscat enim, quia, si tale aliquid egerit, et per occasionem eius ceciderit aut ministratio panum, aut pensionum datio, ex hoc accidens ipse sustinebit periculum, quod interdictionem inquilinis aut ministrantibus panem miserit, aut suspenderit annonam. Nihil enim horum agi omnino volumus, sed ex quo interdictiones egerit, sancimus, eum omne damnum sarcire domino rerum, super hoc et usuram tertiam centesimae agnoscere pecuniarum aut rerum, quas non accipere per eum is, qui secundum hunc modum laesus est, valuit. Et neque aliquis opponat defensiones, quia praesens est ei exactionis domino danti defensionem aut in depositum, aut in aliis, recipere propria. Non enim omnibus est facile fideiussorem praebere, nostris legibus nullam defensionem omnino ratam esse ponentibus, nisi

occurrentes] Sic Mon. Berol. *adcurrentes* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *φθάσαντες*.

annonis] Sic Mon. Berol. *annis* Vind., lineola superius imposita. Gr. *σιτηρεσίων*.

NOV. LXXXVIII. CAP. II. §. 1. huiusmodi damus] Sic Mon. Berol. Vind. *huiusmodi* I. *damus huiusmodi* Vulgo, qui verborum ordo Graecis sane non confirmatur. Interpres sane pro *τούτου* videtur legisse *τοῦ τοιούτου*.

licentiam] *lic. damus* I.

habet] Sic Vind. Mon. I. *bat* Berol., lineola superius imposita. Vulgo *habeant*. Gr. *ἔχοι*.

ad] Sic Vind. Berol. *aut* Mon. Gr. *πρὸς τόν*.

non] Quod Vulgo subiicitur *quidem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum visum est.

inliberalibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *in liberalibus* Port. Trid. I. *illiberalibus* Vulgo. Gr. *ἀνελευθέρους*.

autem] Sic Berol. *a* Vind., sed lineola superius imposita. In Mon. plane non est. Gr. *δέ*.

plenis] Sic Vind. Port. Mon., in quo quidem sec. manus lineae imposuit *uoi*, lineola superius imposita. Hamb. Trid. Berol. *plenius*, sed sec. m. scripsit *plenis*. Gr. *μεστάς*.

adspiret] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *aspiret* I. *abstineat* Vulgo. Gr. *ἐπινοείτω*.

quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., quod secunda manus correxit *quia*. Gr. *ὡς*.

ministratio] Sic Vind. Mon. *eius administratio* I. Berol., in quo priori voci puncta inferius subiecta sunt, lineaeque inscriptum *aut*. Gr. *τὰ τῆς χορηγίας*.

panum] Sic Vind. Berol., sed priori litterae *a* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit. Mon. *panium*.

quod] *mox qui* I.

aut] *et* I.

ministrantibus] *iministrantibus* Vind.

interdictiones] Sic Vind. Berol. *interdictionie* Mon., sed lineola ultimae litterae imposita, punctumque ultimae litterae *i* subiectum est. Gr. *τὰ τῆς διαμαρτυρίας*.

usuram] Sic omnes mei codd., Hamb. Trid. *usuras* Port. Gr. *τόκον*.

tertiam] Sic Berol. Hamb. Trid. *et tertiam* Vind. Mon. Port. *tertiae* Vulgo. *centesimae tertiam* I. Gr. *τὸν ἀπὸ τρίτης*.

centesimae] deest in I.

pecuniarum] Sic Mon. Berol. *p* Vind. Gr. *τῶν χρημάτων*.

quas] Sic Mon. *q* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. I. *que*.

non accipere per eum] Sic Vind. *accipere per eum* Berol., sed supra litteras *ac* vox *non* superius imposita est. Mon. *non per eum accipere*. Gr. *μὴ λαβεῖν δι' αὐτόν*.

opponat] Sic Vind. Mon. *opponatur* Berol. Gr. *ἀντιτιθέτω*.

praesens est ei] Sic Berol. Mon. *qui praesens est ei* I. *quae praesens est ei* Vind., sed ex priori voce *quae* secunda manus facit *quod*. Vulgo *in permissis est*. Gr. *πάρεστιν αὐτῷ*.

depositum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *deposito* Vulgo.

propria] Sic Mon. Berol. *propriam* Vind. Trid. I. *rem propriam* Port., quod etiam Vulgo est. Gr. *τὰ οἰκεῖα*.

est facile] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *ἐστὶ ῥᾴδιον*.

fideiussorem] Sic Vind. Berol. *fideiussorem uo omnino dandum idoneum* Mon., sed voci *uo* lineola superius imposita est, secunda tamen manus haec omnia praeter primam vocem delevit.

omnino] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *παντελῶς*.

cum fideiussore fiat, fideiussorem vero omnino dare idoneum non facile, neque possibile passim est; propterea igitur in observantiam nostrorum subiectorum volumus haec custodiri a modo et de cetero omni tempore, ut immortale sit huius nostrae sanctionis iuvamen reipublicae, iudicant quidem nobis in mentem venientes, praesentem vero legem commune iuvamen nostris parientem subiectis.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia, quae placuerunt nobis et per hanc divinam manifestata sunt legem, operi effectuique tradere et in perpetuum observare festinet. *Dat. Kal. Dec. CP. imp. DN. Iustiniano PP. Aug. anno XIII. Appione V. C. consule.* (539.)

[LXXXIX.] GLOSS.

QUIBUS MODIS NATURALES EFFICIUNTUR SUI, ET DE EORUM EX TESTAMENTO SIVE AB INTESTATO SUCCESSIONE.

Id. aug. Ioanni p. p. secundo.

fideiussore] Sic Berol. *fideiussione* I. Vind. *fideiussionem* Mon. Gr. μετ' ἐγγυητοῦ.
vero] Sic Mon. Berol. *enim* Vind. I. *autem* Vulgo. Gr. δέ.
dare] Sic Vind. Mon. Berol. *dandum* Vulgo. *et dandum* I.
idoneum] Sic Vind. Mon. *ydoneum* Berol.
facile] *facile est* I.
est] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Gr. ἐστί.
propt.] *et propt.* I.
in observantiam] Sic Vind. Mon. I. *in observantia* Berol. *ad securitatem* Vulgo. Gr. ἐπ' ἀσφαλείᾳ.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.
a modo] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem priori litterae *a* lineola superius imposita est. I. *ammodo*. Gr. ἀπὸ τοῦ νῦν.
ut] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *ut*.
sanctionis] Sic Vind. Berol. *sanccionis* Mon., sed prioribus quattuor litteris lineola superius imposita est.
iuvamen] Sic Vind. Mon. *in uram* Berol., sed lineola superius imposita, quibus deletis sec. manus scripsit *iuvamen*. Gr. τὴν ὠφέλειαν.
iudicant] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *indicant* Port. Trid. I. *quae iudicantibus* Vulgo. Enimvero interpres δικάζουσι, quod ad ἡμῖν sequens refertur, pro indicativo modo habuit.
quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. μέν.
in mentem venientes] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *in mente venientes* Vind. Pro γενομένης interpres videtur habuisse γενόμενοι.
praesentem] Sic Mon. Berol. *etiam* *praesentem* Vind. Sane prior vox in Graecis non habet, quo firmetur.
commune] Sic Berol. *communem* Mon. I. Vind., in quo quidem secunda manus scripsit *commune*. Gr. κοινήν.
iuvamen] Sic Berol. *iuvamur* Vind. Mon., sed in utroque sec. manus scripsit *iuvamen*. Gr. ὠφέλειαν.
parientem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *peperit* Vulgo.

NOV. LXXXVIII. EPIL. nobis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἡμῖν.
manifestata] Sic Vind. Mon. *manifesta* Berol. I. Gr. δηλούμενα.
in perpetuum] Sic Mon. Berol. *imperpetuum* Vind.
Dat.] haec subscriptio in omnibus codicibus, quos inspexi, desideratur, est autem in solo Bamb. D. I. I. Deest etiam Vulgo.
Kal.] *Kl.* Bamb.
DN.] *dnn* Bamb., sed circumflexi superius impositi sunt.
XIII.] Sic correxi; Bamb. habet *XII.*
V. C.] *viro clarissimo* Bamb.

NOV. LXXXIX. LXXXIX.] deest in Vind. Mon. utroque Bamb. I. Berol., ad cuius marginem adscriptum est *const. I.*
quibus] Antea in Mon. est *R/.*, quod in reliquis desideratur.
naturales] Sic Vind. Mon. *nas* Berol., sed lineola superius imposita est.
sive] Sic Vind. Mon. *seu* Berol. *vel* I.
successione] In Vind. Mon. Berol. subiicitur littera *R/.* I. *successione. Rubrica.*
id. aug.] Sic Vind. *id. a.* Berol., sed lineola superius iniecta. Mon. *..d, a̅.* I. *idem.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*
Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Berol., sed circumflexus per mediam litteram *h* traiectus est. I. *Iohanni.*
p. p. secundo] *pp. scdo* Mon. Berol. I.

PRAEFATIO. Naturalium nomen Romanae legislationi dudum non erat in studium, nec quaelibet circa hoc fuit humanitas, sed tanquam alienigenum aliquid et omnino alienum a republica putabatur, a Constantini vero piae memoriae temporibus constitutionum scriptum est libris. Deinde paulatim in mediocritatem clementemque sententiam imperatores transeuntes leges posuerunt, alii quidem et dari et relinqui aliquid eis a patribus concedentes, aliqui autem etiam adinvenientes modum, per quem naturali iure priori liberati, legitimi fierent et paternae substantiae successores; paulatimque etiam ad nepotes processerunt huiusmodi legislationes. Et quoniam in nostra tempora venerunt, et eorum, qui paulo ante nos fuerunt, multam varietatem causa suscepit. Nos enim duplex habuimus studium, plurimos in libertatem perducere homines ex priore servitute, et ex naturalibus ad legitimos elevare; non enim ultio et interdictio respicienda est, sed quod est in necessitate, curandum est, et fugiendum quidem, quod malum est, inveniendum vero undique, quod melius est. Quia igitur aliqua quidem in constitu-

ppo scdo Vind., sed circumflexo superius imposito. Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio.*

NOV. LXXXIX. PRAEF. naturalium] *naturale* I.

Romanae] Sic Mon. Berol. *sede legis Romanae* Vind., ut tamen litterae *d* circumflexus traiiciatur. Priores duae voces punctis subiectis notatae sunt.

legislationi] Sic Vind. Mon. *legislationis* Berol. Gr. νομοθεσίᾳ.

studium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *studio* Vulgo.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. αὐτό.

fuit] Sic Vind. Hamb. I. *fuerat* Mon. Berol. Trid. Port. Gr. ἦν.

alienigenum] Sic Mon. Vind. *alienigens* Berol., sed litteris *e* et *u* circumflexus superius impositi sunt. Gr. ἔκφυλόν τι.

et omnino] Sic Vind. Mon. *omnimodo* Berol., sed supra litteras *om* a secunda manu vox *et* superius imposita est.

republica] *re. pu.* I.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐκ δὲ τῶν.

constitutionum] Quod antea Vulgo et in I. est *in*, in Vind. Mon. Berol. deest.

paulatim in] *paulatim* I.

dari] Sic Vind. Berol. *clari* Mon. Quod antea Vulgo est *et*, in I. deest. Gr. δίδοσθαι.

a patribus] Sic Vind. Mon. Praepositio *a* in Berol. non est. Gr. παρὰ τῶν πατέρων.

priori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *priore* Vulgo.

successores] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *successores*. Gr. διάδοχοι.

paulatimque] Sic Vind. Berol. Mon., in quo secundae litterae *a* punctum inferius subiectum est.

processerunt] Sic Mon. *transierunt* Vind. *profert* Berol., sed ultimis litteris *rt* circumflexus impositus est; supra litteras *er* tamen a secunda manu scriptum est *ces*. Gr. προῆλθον.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. *ad huiusmodi* Berol., quod Graecis non firmatur.

quoniam] Sic Vind. Berol. Port. Trid. *qm* Mon., sed lineola superius imposita est; quamquam secunda manus lineae imposuit litteras *vel qui*. Hamb. *quoniam et*. Gr. ἐπειδή.

causa] Sic Vind. Mon. *causas* Berol., sed ultima littera *s* a secunda manu deleta est. Gr. τὸ πρᾶγμα.

suscepit] Sic Mon. Berol. *suscipit* Vind. Gr. ἐδέξατο.

plurimos] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea positum est *et*.

perducere] *producere* I.

ex priore] Sic Vind. Mon. *et ex priore* Berol. I., quod Graecis plane non firmatur.

et ex naturalibus] Sic Berol., prior vox *et* in Mon. Vind. non est. Gr. ἔκ τε νόθων.

elevare] Sic Vind. Berol. *elaevare* Mon.

interdictio] Sic Vind. Mon. *interdicto* Berol., sed supra litteram *o* secunda manus litteram *i* posuit. Gr. ἀπαγορεύειν.

respicienda] Sic Berol. *despicienda* I. Vind. *despiciendum* Mon. Gr. προσεκτέον.

fugiendum] Sic Vind. Mon. Berol. *diffugiendum* I. *defugiendum* Vulgo. Gr. φεύγειν.

vero] Sic Vind. Mon. *est vero* Berol. I. Gr. εὑρίσκειν.

aliqua] Sic Vind. Mon. *aliq* Berol., sed ultimae litterae *q* circumflexus superius impositus et supra litteram *i* a sec. m. scriptum est *a*. Gr. τινά.

tionum Codice, quem ex omni priorum imperatorum legislatione collegimus, de naturalibus scripta sunt filiis, quaedam vero in libro Institutorum, et de his aut nos constituimus, aut iam perfecta comperimus, et nos ipsi plurimas fecimus de his constitutiones, alias quidem in praedictarum collectione constitutionum, alias autem etiam postea, ne causa dispersa sit, bene se habere credidimus in una constitutione totum colligere, quae pro omnibus sufficiat ea, quae de naturalibus sunt, corrigere atque sancire.

CAP. I. Palam namque est, quia hominum alii quidem liberi simul consistunt et inter legitimos sunt, alii vero hoc prius non habentes, postea fiunt, et ex servis ad liberos ascendunt, et ex naturalibus ad legitimos, alii vero ex hoc ipso naturales sunt, et quaedam eis successiones exsistunt, alios autem neque naturales esse decet, sed etiam hoc monstrantur indigni. Oportet igitur nos ita facere constitutionem, ut

quem] *que* I.
imperatorum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., in quo secunda manus supra lineam adscripsit *imperatorum*. Gr. *βασιλευόντων*.
quaedam vero] Sic Mon. *quaedam* Berol., desunt in Vind., sed a sec. manu lineae imposita sunt. Gr. *τινὰ δέ*.
libro] Sic Mon. Berol. *institutionum libro* I. *libro suo* Vind., sed ultimae voci lineola superius imposita est.
institutorum] Sic Mon. Berol., deest in I. *institutionum* Vind., sed syllabae *onum* a sec. m. adscriptae sunt. Cont. *institutionum*, sed ad marg. *al. institutorum*.
et de] *de* I.
his] *hiis* I.
aut nos] Sic Vind. I. *autem nos* Mon. Berol. *alia nos* Vulgo.
aut iam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alia iam* Vulgo.
nos] *suo* I.
fecimus] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *ἐποιησάμεθα*.
his] *hiis* I.
constitutiones] *constitutionibus* Mon. Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. In Vind. vox *constitutionibus* a secunda manu scripta est.
quidem] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. *μέν*.
constitutionum] Sic Vind. Mon. In Berol. postea scriptum est *totum colligere*, sed priori voci *totum* puncta inferius subiecta sunt.
dispersa sit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sit dispersa* Vulgo. Gr. *διεσπαρμένον ᾖ*.
credidimus] Sic Vind. I. *credimus* Mon. Berol. Gr. *ᾠήθημεν*.
constitutione] Sic Vind. Mon. *constitutionum* Berol. Gr. *διατάξει*.
colligere] Sic Vind. Berol. *colligere in* Mon., sed ultima vox *in* a secunda manu scripta est.
ea] *et ea* I.
quae pro omnibus] Sic Vind. Berol. *rationibus* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ἥτις ἀντὶ πάντων*.
sufficiat] Sic Vind. *sufficiant* Berol. Mon., in quo litterae *n* inferius punctum subiectum est. Gr. *ἀρκέσει*.
corrigere] Sic Vind. Mon. Berol., in quo secunda manus scripsit *colligere*. Gr. *διορθῶσαί τε*.
sancire] *sarcire* I.

NOV. LXXXIX. CAP. I. PR. namque est] Sic Mon. *nanque est* I. *est namque* Vind. Berol. Gr. *γάρ ἐστιν*.
hominum] Sic Mon. Vind. *omum* Berol., sed et superius lineola et supra lineam littera *h* imposita est. Gr. *τῶν ἀνθρώπων*.
alii quidem] Sic Vind. Berol. *quidem alii* Mon. Gr. *οἱ μέν*.
simul] Sic Vind. Mon. *quidem simul* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Vox *quidem* Graecis non firmatur.
habentes] Sic Vind. Berol. *hantes* Mon., sed priori syllabae lineola superius imposita est. Gr. *ἔχοντες*.
fiunt] Sic Vind. Mon. *fiut* Berol., sed circumflexo superius imposito. Gr. *γίνονται*.
ascendunt] Sic Vind. Mon. *adtendt* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est; porro secunda manus priori litterae *d* punctum subiecit sequentique litterae *t* litteram *s* superius imposuit.
hoc ipso] Sic Vind. I. *ipso* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum *hoc*. Mon. *hoc ipsi*. Vulgo *ipso hoc*. Gr. *αὐτόθεν*.
eis] Sic Vind. Berol. *ei* Mon. Gr. *αὐτοῖς*. Pro *eis succ.* I. habet *succ. eis*.
hoc] Sic Mon. Berol. *in hoc* Vind. *hic* I. Gr. *τούτου - ἀνάξιοι*.

nullus ignoret, quae possunt in naturalibus valere. Dicimus autem inchoantes legem, qui consistunt naturales, quibusque modis procedunt ad legitimos (quorum plurimos invenimus nos), at quae sunt horum successiones, et quomodo quidem vetustas usa est his amare, quomodo autem nos humane. Nec illud quoque relinquitur, quoniam nec naturalium digni fiunt, sicuti diximus, appellatione. Natura siquidem ab initio, dum de filiorum procreatione sanciret, scriptis nondum positis legibus, omnes similiter quidem liberos, similiter autem produxit ingenuos. Primis namque parentibus primi filii similiter quidem liberi, similiter autem legitimi a creatura fiebant, bella vero et lites atque libidines et concupiscentiae causam deposuerunt ad aliud schema. Servitutem namque invenit bellum, naturales autem castitatis casus; lex autem rursus huiusmodi delicta curans, libertatem servis molita est, et multum de his tractavit, modos introducens dena millia, imperatoriae vero constitutiones aperuerunt his, quae non recte facta sunt, ad ius legitimum vias. Quod non transitorie neque nos sancimus, neque subiectos hanc legem negligenter audire praecipimus. §. 1. Legitimi siquidem successores procedunt hominibus ex nuptiis, quas contrahunt aut cum dotalibus in-

possunt] *possint* I.
dicimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dicemus* Vulgo.
quibusque] Sic Vind. Berol. *quibuscunque* Mon., sed id, quod in contextu posui, solum cum sententia Graecorum convenit.
at quae] *atque* Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus lineae imposuit *vel ex*. Vulgo *et quae*. I. *ac quae*. Gr. τίνες δέ εἰσιν.
horum] *eorum* I.
quomodo] *quo* I.
his] *hiis* I.
autem] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. δέ.
humane] Sic Vind. Berol. *humanae* Mon.
relinquitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *relinquetur* Vulgo.
quoniam] Sic Vind. Mon. Berol. I., sed in Vind. prima manus supra lineam posuit *al. quid*, sed circumflexo per litteram *d* traiecto. Vulgo *qui*.
fiunt] Sic Mon. *fuit* Vind. Berol., sed ultimis litteris *it* circumflexus impositus est. I. *sunt*. Vulgo *sint*. Gr. ἀξιοῦσθαι.
de filiorum] Sic Mon. Berol. *filiorum* Vind., sed priori syllabae *fi* a secunda manu supra lineam adscriptum est *de*. Gr. περὶ τῆς τεκνογονίας.
sanciret] Sic Vind. Mon. *sanccire* Berol., sed ad finem huius vocis littera *t* adscripta est. Gr. ἐνομοθέτει.
scriptis] Sic Vind. Berol. *scriptu* Mon., sed sec. manus correxit *scriptis*. Gr. γραπτῶν.
produxit] Sic Vind. Mon. *produxerit* Berol. *perduxit* I. Gr. προήγαγε.
filii] Sic Mon. Berol. *filiis* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. παῖδες.
creatura] Sic Vind. Mon. I. *catua* Berol., sed priori litterae *c* et ultimis *ua* circumflexi superius impositi sunt. Vulgo *natura*. Gr. παρὰ τῆς δημιουργίας.
schema] Sic Vind. Mon. *scema* I. Berol.
naturales] Sic Berol. Cont. Ad marg. Contii: *al. naturale seu naturalitatem*. Vind. Mon. *natural*, sed mediam per litteram *l* circumflexus traiectus est secundaque manus correxit *naturales*. Gr. νοθείαν.
rursus huiusmodi] *huiusmodi rursus* I.
his] *hiis* I.
millia] Sic Berol. *milia* Vind. Mon. I.
vero] Sic Mon. Vind. *euo* Berol., sed supra ultimas litteras lineola superius imposita, priorique litterae *e* punctum subiectum est. Gr. δέ.
aperuerunt] Sic Vind. *apperuerunt* Berol. *aperuer* Mon., sed litteris *er* lineola superius imposita est. Inter litteras *a* et *p* una littera erasa est.
his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo.
facta] Sic Mon. Berol. *facte* Vind. In Graecis sanequam nihil est, quo haec lectio firmetur.
ius] Sic Mon. Berol. Vind., in quo litterae *s* punctum inferius subiectum est.
transitorie] Sic Vind. Mon. *transitoriae* Berol. Gr. παρέργως.
legem] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus scripsit *legentur*, ut tamen litterae *n* puncta inferius subiecta sint. Gr. νόμου.
negligenter] *neglegenter* Mon.
NOV. LXXXIX. CAP. I. §. 1. aut cum] Sic Vind. Berol. *at cum* Mon., sed secunda manus scripsit *aut cum*. Gr. ἢ μετά.

strumentis, aut etiam absque his, sic ad feminas masculis convenientibus, ut ab initio habeant ad eas nuptiarum legitimarum affectum. Et hoc enim in calumnia positum nos respicientes, lege decrevimus, quid in his quidem, qui fortunae dignitate provecti sunt, quid autem in mediocri hoc hominum statu agendum sit ad demonstrationem legitimarum nuptiarum, quid vero deinceps permissum est plebi. Quapropter nuptiis procedentibus, ex hoc ipso sunt successiones certae, et si inter legitimos connumerentur, mox lex introducit successionum modos, plurimum de his tractans, legitimum siquidem ius sic se habet; quod vero non est huiusmodi, sed liberum quidem, non tamen ex nuptiis procedens legitimis, aut etiam in servitute natum, si libertatem quidem meruerit, manserit autem naturale, hoc modi varii ad ius legitimum ferunt, quos enumerantes, sic etiam reliqua sanciemus.

CAP. II. Primus itaque modus eis legitimi iuris exsistens, civitatibus mox utilis, quem Theodosius piae et novae introduxit memoriae. Sancitum namque est ab eo, ut possit naturales filios aut omnes, aut

his] Sic Vind. Berol. *hiis* I. *eis* Mon., sed sec. m. correxit *his*. Gr. τούτων.

ut ab] Sic Vind. Berol. *aut ab* Mon. Gr. ὥστε ἐξ ἀρχῆς.

nuptiarum legitimarum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *legitimarum nuptiarum* Vulgo. Gr. γάμων γνησίων.

affectum] Sic Vind. *effectum* Berol. Mon., sed in utroque secunda manus correxit *affectum*. Gr. διάθεσιν.

in calumnia] Sic Vind. Mon. *calumpnia* Berol., sed supra litteras *ca* a sec. manu scriptum est *in*.

lege] Sic Vind. Mon. et Berol., circumflexo quidem ultimae litterae imposito, quem secunda manus delevit. I. *leges*. Gr. νόμῳ.

quid] Sic Mon. Berol. *q* Vind., sed littera *i* supra lineam posita, qua re significatur *qui*; sed secunda manus superius imposuit *at. quid*.

his] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. *hiis* I.

mediocri] Sic Vind. Berol. *mediocris* Mon.

hoc] Sic Mon. Berol. Trid., deest in Vind. Hamb. Port. I. Gr. ταύτης.

hominum] Sic Vind. *o hominum* Berol., sed priori litterae *o* puncta inferius subiecta sunt. Mon. *hominis*.

statu] Sic Vind. Berol. *statui* Mon.

demonstrationem] Sic Mon. Berol. *demonstratunem* Vind., sed supra litteram *i* secunda manus litteram *o* posuit. Gr. πρὸς ἀπόδειξιν.

quid] Sic Vind. Berol. *qd* Mon., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est, qua re Vulgo significatur *quidem*. Gr. τί δέ.

plebi] Sic Mon. Berol. *geri* Vind. Gr. τῷ πλήθει.

nuptiis] Sic Mon. Berol. *nuptias* Vind., sed litterae *a* littera *i* superius imposita est.

si] *sic* I.

connumerentur] Sic Vind. Mon. *comnuentur* Berol., sed litteris *ue* circumflexus superius impositus est.

introducit] Sic Vind. Berol. *introduc* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. ὑφηγεῖται.

tractans] Sic Vind. Mon. *contractans* Berol. Gr. πραγματευσάμενος.

siquidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *igitur* Vulgo.

huiusmodi] Sic Vind. Berol. *ius huiusmodi* Mon., sed priori voci *ius* puncta inferius subiecta sunt.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. *tm* Berol., lineola superius imposita, qua re *tantum* significatur. Gr. δέ.

legitimis] Sic Vind. Mon. *legitimus* Berol., sed sec. manus scripsit *legitimis*. Gr. γάμων.

meruerit] *meruerrerit* Mon.

hoc] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu sequenti voci superius impositum est. I. *huiusmodi*. Gr. τοῦτο.

modi] Sic Vind. Berol. I. *m* Mon., sed littera *o* superius imposita est.

varii] Sic Vind. *vaii* Berol., sed sec. manus litteris *ii* circumflexum imposuit, secunda tamen manus scripsit *variari*. Mon. *variari*. Gr. ποικίλοι.

enumerantes] *numerantes* I.

sanciemus] Sic Berol. *sanctiemus* Mon. *saccimus* Vind. *sancimus* I. Gr. νομοθετήσομεν.

NOV. LXXXIX. CAP. II. PR. eis] Sic Vind. Mon. *eius* Berol. I. *est* Vulgo. Gr. αὐτοῖς.

piae et novae] Sic Vind. Mon. *pie et nove* Berol.

sancitum] Sic Mon. Berol. *sanctum* Vind., sed supra litteram *t* a sec. manu scriptum est *ti*.

aliquos offerre curiis, aut filias curialibus copulare. Et quoniam modus iste non simplicem habuit legislationem, sed varie et de oblationibus dictum est, et de successionibus, quomodo et ipsi, et quorum heredes exsistant, et qui rursus ad ius eorum hereditatium accedant, iustum credidimus, hoc primum legislationis disponentes capitulum, ita ad reliquos modos, qui ad legitimorum ius ferunt, accedere; quae enim inde sunt, facile omnino est dicere. §. 1. Si quis igitur fuerit naturalium filiorum pater, sive curialis exsistens, seu liber a curia, licentiam habebit hos aut quosdam ex eis, sive legitimorum sit filiorum pater, sive etiam non, sed solummodo naturalium, offerre curiae, licet forte illustris dignitatis sint filii suscepti, nisi tamen talis, quae homines, licet curiales sint, ab hac fortuna liberos facit. Oblationis autem modus, sive fiat a patre adhuc superstite, quum quispiam in commune filium offerret (hoc namque gestum est in Philocalo naturali filio, curiali a patre in Bo-

aliquos] Sic Mon. Berol. *alios* Vind. Gr. ἤ τινας.

offerre] *oferre* Berol.

habuit] Sic Mon. Berol. *hauit* Vind., sed secunda manus supra hanc vocem lineolam posuit. Gr. εἶχε.

oblationibus] Sic Mon. Vind. *obligationibus* Berol., sed litteris *ga* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τῶν ἐπιδόσεων.

dictum est] Sic Mon. *dictum* Berol., sed secunda manus addit *est*. Deest in Vind. Gr. εἴρηται.

de successionibus] Sic Mon. Berol., desunt in Vind., sed sec. manus lineae haec ipsa imposuit. Gr. περὶ τῶν διαδοχῶν.

quomodo] Sic Vind. Berol. *qmo* Mon., sed lineola superius imposita. Gr. πῶς τε.

et ipsi] Sic Vind. Mon. *ipsi* I. Berol., in quo quidem secunda manus supra lineam apposuit vocem *et*. Vulgo *ipsi*. Interpres sane Graeca illa πῶς δὲ αὐτοὶ non videtur cepisse.

et quorum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem haec a secunda manu deleta sunt. Postea tamen lacuna est, quinque fere litterarum, quam secunda manus voce *heredes* explet, quamquam postea est *et quorum*. Gr. καὶ τίνων κληρονομοῦσι.

et qui] Sic Vind. Mon. *qui* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu vox *et* scripta est. Gr. καὶ παρὰ τίνων.

hereditatium] Sic Vind. Berol. *hereditarium* Mon. Vulgo. *hereditatum* I.

accedunt] *accedt* Mon. Berol., sed ultimis litteris *dt* lineola superius imposita est; sed quod est in contextu, Graeca sane exhibent. Gr. κληρονομοῦνται.

iustum] Sic Mon. Berol. *iustam* Vind., sed secunda manus correxit *iustum*. Gr. δίκαιον.

credidimus] Sic Vind. Mon. *credimus* Berol. I. Gr. ᾠήθημεν.

legislationis] Sic Mon. Berol. *legislationibus* Vind. Gr. νομοθεσίας.

ferunt] Sic Mon. Berol. *furunt* Vind., sed priori litterae *u* puncta inferius subiecta sunt. Gr. φέροντας.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol., sed litterae *e* lineola superius imposita est. Gr. τὰ γάρ.

NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 1. si quis] Ad marg. Berol. *si quis filios naturales curie dederit.*

fuerit naturalium] Sic Vind. Berol. *naturalium fuerit* Mon. Gr. εἴη νόθων.

seu] Sic Vind. Mon. I. *sive* Berol. Vulgo.

hos] Sic Vind. Mon. Berol. *omnes* Vulgo. *hos omnes* I. Gr. τούτους.

ex eis] *ex hiis* I.

sive] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est.

sit filiorum] *filiorum sit* I.

solummodo] *solumo* Vind., sed litteris *mo* lineola superius imposita est. Verum ultimae litterae *o* punctum subiectum idemque litterae *m* superius impositum est.

illustris] Sic Vind. Mon. *inlustris* Berol.

dignitatis] Sic Vind. Mon. *dignitas* Berol., sed secunda manus scripsit *dignitatis*. Gr. ἀξίας.

tamen] Sic Mon. I. *tam* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. signum habet, quo *tantum* significatur, sed sec. m. correxit *tamen*. Gr. πλήν.

talis] Sic Vind. *talis dignitas* Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae haec verba imposita sunt *sit dignitas*. Vulgo I. *dignitas intercesserit talis*. Gr. τηλικαύτης.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol., sed sec. manus scripsit *quae*. Gr. ἥπερ.

in commune] Sic Mon. Berol. *im commune* Vind. Gr. ἐν κοινῷ.

offerret] Sic Vind. Mon. Berol. I. *offerat* Vulgo. Gr. ἐπιδοίη.

namque] *nanque* I.

in] *a* I.

Philocalo] Sic Mon. *Filocalo* Vind. *Philocanolo* Berol. *filio tali* I. Gr. ἐπὶ Φιλοκάλῳ.

strena civitate et hoc ipsum dicit secundum inspectionem ibi factam, et ita eum offert, sicut a Leone piae memoriae scripta dicit constitutio), sive ergo secundum hunc modum fiat aliquis a patre pronunciatus curialis, sive eum pater sub gestis monumentorum offerat, sive moriens in testamento conscribat oportere fieri curialem, deinde ille amplectatur scripturam, legitimus mox fiet, naturalium iure omnino liberatus. Sive etiam a mortuo patre semet ipsum filius aut filii offerant, non exsistente quidem legitima sobole, etiam sic erunt legitimi et curiales. Proinde pater quidem etiam exsistentibus legitimis offeret curiae non legitimos filios; qui vero per semet ipsum ad hoc procedit, tunc solummodo audietur, quum nullus legitimorum filiorum exsistit. Hoc itaque de oblationibus sit, quod indifferenter sancitum est a nobis, in hac praesenti lege reconditum. Non autem simpliciter neque fortuite oblatio est; oportet enim et modos facere manifestos, secundum quos offerantur. §. 2. Si quis igitur ex qualibet oriatur civitate, sive curi-

filio] *et filio* I.
curiali] Sic Vind. Mon. Berol. I. *curiale* Vulgo.
Bostrena] Sic Vind. Mon. Berol. *Bostrenorum* Vulgo. *Bustrema* I.
civitate] In Vind. Mon. Berol. I. non est, quod Vulgo postea est *facto*.
dicit] Sic Vind. Mon. I. *dic* Berol., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Vulgo *dicente*.
ibi factam] Sic Vind. Berol. *factam ibi* Mon.
offert] Sic Vind. I. *offerret* Mon. Berol., in quo sec. manus correxit *offert*.
a] Sic Vind. Berol. *et a* Mon.
scripta] Sic Vind. Mon. Berol., in quo ultimae litterae *a* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit.
dicit] Sic Vind. Berol. *dic* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est.
sive] Sic Vind. Berol. *sivo* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Gr. εἴτε.
pronunciatus] *pronunctiatus* I.
eum] Sic Mon. Berol., deest in Vind., nisi quod litterae *um* a sec. manu lineae impositae sunt. Gr. αὐτόν.
gestis] Sic Mon. Berol. *iestis* Vind. Gr. ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων.
offerat] Sic Vind. Mon. *offerret* Berol. Gr. ἐπιδοίη.
fiet] Sic Vind. Mon. *fiat* I. *faciat* Berol., sed prioribus duabus litteris *ac* puncta inferius subiecta sunt.
liberatus] Sic Vind. Mon. *liberatur* Berol., sed sec. manus scripsit *liberatus*. Gr. ἀπηλλαγμένος.
a mortuo] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *a* Vulgo non est.
patre] Sic Vind. Mon. *pat* Berol., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est; sec. manus tamen scripsit *patre*. Gr. τοῦ πατρός.
aut filii] Sic Mon. Berol. In Vind. vox *aut* tantum a secunda manu in linea ante vocem *filii* perscripta est. Gr. ἢ οἱ παῖδες.
offerant] Sic Vind. Mon. *offeratur* Berol., sed sec. manus scripsit *offerant*. Gr. ἐπιδοῖεν.
quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. μέντοι.
legitima] Sic Vind. Berol. *legitima* Mon., sed priori litterae *t* puncta inferius subiecta sunt.
etiam sic] Sic Mon. Berol. *etiam* Vind. Gr. καὶ οὕτως.
proinde] *et proinde* I.
offeret] *offerret* Berol. *offerat* Vind. *offert* Mon., quod etiam Vulgo est.
non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. οὐχί.
per] Sic Vind. Mon. *se per* Berol., sed priori litterae *se* puncta inferius subiecta sunt.
audietur] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *auditur* Vind. Port. I. Gr. ἀκουσθήσεται.
oblationibus] Sic Vind. *obligationibus* Berol., sed litteris *ig* puncta inferius subiecta sunt. Mon. *delegationibus*, sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τὰ τῶν ἐπιδόσεων.
praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. *praesente* I. Vulgo.
lege] *l.* I.
fortuite] Sic Trid. I. *fortuitae* Vind. *fortunae* Mon. Hamb. Port. *fortune* Berol. *fortuito* Vulgo. Gr. ὡς ἔτυχε.
oblatio est] *oblatione* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *oblatio sit* Vulgo. Correxi, cum ab initio scriptum fuisse credam *oblatioē*, qua re et id, quod in cont. posui, significari potest. Gr. τὸ τῆς ἐπιδόσεως ἔσται.
offerantur] Sic Mon. Berol. *offeruntur* Vulgo Vind. *offeratur* I.
NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 2. oriatur] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ὁρμῷτο.

alis, sive etiam liber huiusmodi sit fortuna, licebit ei suum naturalem offerre curiae illius, unde oritur, civitatis. Si vero non civis nec ipse consistat, sed ex villa quadam aut vico sit oriundus, illi a patre offeratur civitati, aut semet ipsum offerat, sub qua civitate villa aut vicus tributa persolvat. Palam vero est, quia, si quidem pater eum aut avus offerat, aut aliquis ascendentium parentum, et liberos habens filios, hoc agere poterit; si vero ipse quispiam semet ipsum offerat, hoc permittimus, quum non alii legitimi sunt fratres. §. 3. Si tamen aliquis offerre volentium suos naturales curiis aut ex maxima oriatur civitate aut ex seniore Roma, huic damus licentiam, in quam voluerit metropolim, oblationem celebrare. Et hanc esse regulam etiam in filiabus, ut iungat eas curialibus aut ex civitate ipsa, ex qua orti sunt, aut sub qua villa aut vicus tributa persolvat, aut si quis liber simul et Romanus aut Byzantius fuerit, cuique curialium alterius cuiuspiam, metropolis tamen. Sic itaque nobis curialium diligentia est, et iste modus placet iuris legitimi, quia damus curialium naturalium exsistenti solummodo filiorum patri, licet ex ancilla eos habeat, et liberos facere, et offerre curiae secundum quod praedictum est. Et adhuc amplius de causa san-

sit fortuna] Sic Vind. Mon. *fortuna sit* Berol. Gr. εἴη τύχης.

ei] Sic Vind. Berol. *eis* Mon.

suum] *filium* I.

naturalem] Sic Vind. Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *filium*.

offerre] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo postea legitur *filium*, quod sane nec Graecis firmatur.

non] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *nec* Vind. Port. Vulgo. Gr. οὐ.

civis] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. *cuius* Berol., sed sec. manus scripsit *civis*. In Mon. deest. Gr. πολίτης.

nec ipse] Sic Berol. Hamb. Trid. I. In Vind. Mon. Port. Vulgo prior vox *nec* deest. Gr. οὐδὲ αὐτός.

illi] Sic Mon. Berol. *ille* Vind. Gr. ἐκείνῃ.

offeratur] Sic Vind. Berol. *auferatur* Mon., sed sec. m. correxit *offeratur*. Gr. ἐπιδιδόσθω.

persolvat] Sic Hamb. Trid. I. *persolvet* Mon. Berol. *persolvit* Vulgo. Gr. τελοίη.

si] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. εἰ.

liberos] Sic Mon. Vind. Berol. I. *legitimos* Vulgo. Pro γνησίους interpres videtur habuisse ἐλευθέρους.

habens filios] Sic Berol. *filios* Mon., desunt in Vind., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est. Gr. ἔχων παῖδας.

hoc] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τοῦτο.

si vero] Sic Vind. Mon. *sive* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. εἰ δέ.

semet ipsum offer.] *offer. semetipsum* I.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο.

sunt] *sint* I.

NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 3. tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol., sed sec. manus correxit *tamen*. Gr. μέντοι.

maxima] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo postea scriptum est *hac*.

seniore] *seniori* I.

ut] Sic Vind. Mon. *uti* Berol. Gr. ὥστε.

eas] Sic Mon. Berol. *eos* Vind., sed sec. manus scripsit *eas*. Gr. αὐτάς.

orti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ortae* Vulgo.

persolvat] Sic Vind. Trid. I. *persolvet* Mon. Berol. Hamb. *persolvit* Port. Gr. τελοίη.

Byzantius] Sic Mon. *Bisantius* Vind. Berol., sed supra litteram *s* a secunda manu littera *z* posita est. I. *Bizansius*. Gr. Βυζάντιος.

cuique] Sic Mon. Vind., in quo supra lineam syllaba *cum* imposita est. Berol. I. *cuiuscunque*. Gr. τινί.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι.

curialium] Sic Mon. Berol. I., deest in Vind. Gr. τῶν βουλευτηρίων.

diligentia] Quae inde ab hac voce sunt usque ad *sancimus*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

placet] Sic Mon. Berol. *placent* Vind. Gr. ἀρέσκει.

legitimi] Sic Vind. Mon. *legittimi* Berol.

quia] Sic Vind. Mon., in quo secunda manus correxit *quod*. Berol. *q*, lineola inferius traiecta.

curialium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *curiali* Vulgo.

de causa sancimus] Sic Mon. I. *de causa sanctimus* Vind. Berol., in quo quidem postea scriptum *cimus*, quibus

cimus, ut, vel si non pater offerat, liber autem semel filius fiat, possit et semet ipsum offerre curiae, etiam hic legitima non exsistente prole.

CAP. III. Et quoniam varie etiam de huiusmodi personarum successione sancitum est, non videtur absurdum nobis et de successione, sicut praediximus, terminare. Si quis igitur naturalis secundum hoc schema id est oblationis fiat curialis, erit patri et ab intestato successor, et ex voluntate, nihil dissimilis legitimis, et ex donatione percipere poterit patris, ita tamen, ut non amplius habeat uno horum, qui ab initio legitimi sunt, et inter omnes minus habente. Quum semel autem illi susceperint oblationem, et propterea ad ius legitimorum ascenderint, non sinimus eos abstinere se patrum hereditate, aut videri quasi donationem in se factam et ratam habitam ab eis relinquere, et fortuna recedere. Manentes itaque curiales relictam aut donatam, sicuti dudum a nobis dictum est, habebunt mensuram. §. 1. Si vero ab initio refutaverint oblationem, manere liberi praeponentes, licet naturales, quam fieri ditiores et curiales, deinde videantur postea aut in totum aut ex parte possidere res donatas aut relictas sibi, aut etiam alienare, tenebuntur omnino curiali fortuna etiam inviti, ut non adulterari nobis videantur legislationem, et lucra quidem venentur, quae occasione obla-

litteris puncta a sec. manu subiecta sunt. *sancimus de causa* Vulgo. Gr. τὸ πρᾶγμα νομοθετοῦμεν.

ut] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ὥστε.

si non] Sic Vind. Mon. *su* Berol., lineola superius imposita; quamquam sec. manus supra lineam scripsit *si no*, sed lineola litteris *no* superius imposita est. Gr. εἰ μή.

NOV. LXXXIX. CAP. III. PR. varie] Sic Vind. Mon. *uaie* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ποικίλως.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

de huiusmodi] Sic Mon., *in huiusmodi* Berol. *huiusmodi* Vind., sed priori syllabae litterae *de* superius iniectae sunt. Gr. ἐπί.

sancitum] Sic Mon. *sanccitum* Berol. *concessum* Vind. Gr. νενομοθέτηται.

terminare] Sic Vind. Mon. *determinare* Berol. Gr. διορίσασθαι.

intestato] Sic Vind. Mon. *testato* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἐξ ἀδιαθέτου.

dissimilis legitimis] Sic Vind. Mon. *legitimis dissimilis* Berol. Gr. ἀπεοικὼς τῶν γνησίων.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι.

horum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra litteram *h* a secunda manu littera *e* adscripta est.

et inter] *inter* I.

habente] Sic Vind. *habenti* Mon. Berol., ad cuius marginem tamen sec. m. adscripsit *al. habentes*. I. *habentem et*. Gr. ἔχοντος.

illi susceperint] *susceperit illi* I.

ascenderint] *ascenderit* I.

eos] Sic Mon. Berol. *eas* Vind., sed secunda manus scripsit *eos*.

se] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἑαυτούς.

relictam] Sic Vind. Berol. *reluctamus* Mon. Gr. καταλελειμμένον.

sicut] *sicuti* I.

NOV. LXXXIX. CAP. III. §. 1. refutaverint] *refutaverit* I.

liberi] Sic Berol. *liberos* Vind. Mon. I. Gr. μένειν ἐλεύθεροι.

ditiores] *diditiores* Berol., sed prioribus litteris puncta inferius subiecta sunt. Vind. *donationes*, Mon. *ditiones*, unde secunda manus facit *ditiores*. Gr. πλουσιώτεροι.

videantur] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem priores syllabae *vide* a secunda manu scriptae sunt.

in totum] Sic Vind. Berol. *totum* Mon., sed supra hanc vocem secunda manus vocem *in* posuit. Gr. εἰς ὁλόκληρον.

sibi] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *sibi*. Gr. αὐτοῖς.

omnino] Sic Vind. Mon. *aut om* Berol., sed litterae *m* littera *o* superius imposita est, sed voci *aut* puncta inferius supposita sunt, quam sane nec Graeca agnoscunt.

fortuna] Sic Mon. Berol. *fortunae* Vind., quod etiam Vulgo est.

venentur] Sic Vind. *venantur* Mon., quod secunda manus correxit *venentur*. Berol. *veneretur*, sed priori litterae *r* circumflexus impositus est. Gr. θηρώμενοι.

tionis sunt, repellant autem fortunam, propter quam lucra promeruerunt. Et haec similiter sancimus et in masculis oblatis curiae, et in filiabus nubentibus curialibus; nulla exsistente differentia, sive per masculos quispiam curiae munia agat, sive per generos curiam in filiabus augere voluerit, et per illorum filios novos adiicere prioribus curialibus filios eorum.

CAP. IV. Filium vero per huiusmodi causam factum legitimum ipsi soli genitori legitimum facimus, non etiam extraneae cognationi patris (dicimus autem et ex quibus ille natus est, et qui ex utroque sint, et qui ex eo processerunt) facimus eum velut ex quadam machinatione cognatum. Sancimus enim oblatum curiae naturalem filium solummodo patri legitimum fieri successorem, nullum tamen habere participium ad ascendentes aut descendentes aut ex latere agnatos vel cognatos patris, aut illos aliquod habere participium ad illorum successionem, aequum etiam ei dantes privilegium, ut, sicut nec illis fit iste successor, nec illi ad eius vocentur successionem, nisi forte scripserit aut ipse illos, aut ab illis scribatur. Soli enim patri fiunt legitimi et cognati esse creduntur.

sunt] Sic Mon. Berol. I. *fuit* Vind., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est.

promeruerunt] Sic Berol. *promeruerint* I. *proierunt* Vind., sed priori syllabae *pro* lineola superius imposita est. Mon. *promerentur*. Gr. ἠξιώθησαν.

et] Sic Mon. Berol. *sed* Vind. Gr. καί.

haec] Sic Berol. *hec* Vind. Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

et in masculis] Sic Berol. *in masculis* Mon. *et in masculos* Vind., quod quidem sec. manus correxit *mascules*. I. *et in masculis et in feminis*. Gr. ἐπί τε ἀῤῥένων.

oblatis] *obaltis* I.

munia] Sic Berol. I. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *munera*. Vind. *munie*, sed secunda manus supra lineam scripsit *nl*.

agat] Sic Vind. Mon. *ag* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. βουλεύοι.

augere] Sic Vind. Mon. *agere* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus litteram *u* posuit. Gr. αὔξειν.

voluerit] Sic Vind. Berol. *volunt* Mon. Gr. βούλοιτο.

NOV. LXXXIX. CAP. IV. per huiusmodi] In Berol. haec et quae sequuntur usque ad huius legis finem, a secunda manu scripta sunt.

extraneae] Sic Vind. Mon. *extranee* Berol., sed litterae *nee* a secunda manu scriptae sunt. I. *extraneae personae*. Vulgo *tertiae*.

cognationi] Sic Vind. Mon. *cognatiónem* Berol.

et] Sic Vind. Mon. Berol., in quo haec eadem vox sequenti voci *ex* superius imposita est.

utroque] Sic Vind. Berol. *troque* Mon. Gr. ἑκατέρωθεν.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind. I.

velut] *velud* Mon. Berol.

quadam] Sic Vind. Berol. *qudam* Mon., sed litterae *u* littera *a* superius imposita est.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Ber.

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. γάρ.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., lineola superius imposita. Gr. μέντοι.

participium] Sic Mon. Berol. *partipium* Vind. Gr. μετουσίαν.

ex latere] Sic Mon. Berol. *latere* Vind., sed tantum a sec. manu scriptum est. Gr. ἐκ πλαγίου.

illos] Sic Vind. Berol. *alios* Mon.

aliquod] Sic Mon. *aliquid* Vind. Berol.

successionem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *successiones* Vulgo. Gr. διαδοχήν.

aequum] Sic Mon. *equum* Vind. Berol.

etiam] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. καί.

illis] Sic Vind. Mon. Berol. *cognatis patris* Vulgo, quod ex glossa profectum. Trid. Hamb. *cognatis patris illis*. Port. I. *cognatis patris nec illis*. Gr. ἐκείνοις.

fit] Sic Berol. *sit* Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. Gr. γίνεται.

nec] Quod antea Vulgo est *sic*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

scripserit] Sic Vind. Mon. *scripseit* Berol., sed litteris *ei* circumflexus superius impositus est.

ipse] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam secunda manus scripsit *ipse*. Gr. αὐτός.

illos] Sic Berol. *alios* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *illos*. Gr. ἐκείνους.

CAP. V. Ergo sanciendum est, qui factis ita legitimis efficiantur successores. Si quidem habuerit filios, qui talis est, aut nepotes de legitimis sibi procreatos uxoribus, et merito etiam curiales constitutos, modis omnibus ei succedant. Quid enim legalius est proprio filio ad paternam successionem? Si vero filios habuerit non curiales, quandoque sibi progenitos, tunc legitima mensura veniat ad fiscum et curiam, reliqua vero, quantacunque fuerit, ad illos filios, qui curiales non sunt, accedat. Si vero etiam generaliter nulla ei sit proles, et moriatur intestatus, novem quidem uncias curia et fiscus habeant, secundum quod dudum a nobis sancitum est, in reliquis autem tribus unciis, qui ex lege vocantur, omnibus modis venient, aut si testatus fuerit, ad scriptos descendet heredes. Semel autem factum curialem lex suscipiens et inscribens curiae et successiones et aliam omnem ordinatam dedit vitae successionem et quaestum. Si quis autem vel ex genere, vel extraneus, scriptus forsan, aut etiam non scriptus, voluerit adire imperium et semet ipsum offerre curiae, licentiam habeat hoc agendi, et distributam curiae partem accipiens fieri curialis, et tam fortunae, quam functionum successor, si hoc imperium annuerit.

CAP. VI. Si quis autem legitimos quidem filios non habeat, na-

scribatur] Sic Mon. Berol. *scribantur* Vind. I. Gr. γραφείη.

NOV. LXXXIX. CAP. V. sanciendum] *sciendum* I.

si quidem] Sic Vind. Mon. I. *et si quidem* Berol. Vulgo. Gr. εἰ μέν.

ei] Sic Berol., deest in Vind. Mon. *eis* I. Vulgo. Gr. αὐτόν.

succedant] Sic Vind. Berol. *subcedant* Mon.

quid] Sic Mon. Berol. *qd* Mon., sed per litteram *q* inferiorem circumflexus traiectus est.

filio] Sic Vind. Berol. *filio est* Mon., quod Graecis non firmatur.

ad paternam] Sic Berol. *hre paternam* Vind., sed priori voci *hre* lineola superius imposita est. In Mon. bis scriptum, sed prima vice deletum est.

quandoque] Sic Vind. Mon. *ququę* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ὅτε δήποτε.

et curiam] Sic Vind. Mon. *curiam* Berol., sed supra litteram *c* a sec. manu scriptum *et*. Gr. καί. Caeterum interpres videtur habuisse in Graecis εἰς τὸ δημόσιόν τε καὶ τὴν βουλήν.

reliqua] Sic Vind. Mon. I. *reliquam* Berol., sed sec. manus correxit *reliquum*, quod sane etiam Vulgo est. Manifesto interpres vocem τὸ λοιπόν, quae per se sola stat, ad superiorem vocem μέτρον retulit.

quantacunque] Sic Mon. I. *quantumcunque* Vind. Berol., quod sane etiam Vulgo est.

accedat] Sic Mon. Berol. *accedant* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἡκέτω.

ei] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτῷ.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέν.

habeant] Sic Hamb. I. *habent* Vind. Berol. Mon. Trid. Port., quod etiam Vulgo est. Gr. ἐχέτωσαν.

a nobis sancitum] Sic Mon. *sancitum a nobis* Vind. *sanccitum a nobis* Berol. Gr. παρ' ἡμῶν νενομοθετημένον.

in reliquis] Sic Mon. Berol. *at reliquis* Vind. Gr. εἰς δὲ τὸ λειπόμενον.

venient] *veniant* I.

descendet] Sic Berol. *descendat* Mon. I. *descendent* Vind. Vulgo, Contius, qui quidem ad marg. *alias descendet in Graeco.* Gr. ἐλεύσεται.

semel] Sic Mon. Berol. *simul* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum § *semel*. Gr. ἅπαξ.

curiae] Sic Mon. Berol. *in curiae* Vind., sed prior vox a secunda manu deleta est. Gr. τῷ βουλευτηρίῳ.

vel ex] Sic Vind. Mon. *ex* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu vox *vel* posita est. Gr. ἢ τῶν ἐκ γένους.

forsan] *forsitan* I.

voluerit] Sic Vind. Mon. *nolut* Berol., sed litterae *u* circumflexus superius impositus et a secunda manu punctum suppositum est. Gr. βουληθείη.

hoc] *hic* I.

fortunae] Sic Vind. *fortune* Berol. Mon., in quo quidem syllaba *ne* a sec. manu scripta est.

functionum] Sic Mon. Berol. *functionis* Vind. Gr. τῶν τε λειτουργημάτων.

turales autem ei solummodo sint, liceat ei cum curiae honore scribere eos heredes, et scriptura pro omni oblatione consistat, et non egeat hoc antiquarum legum alia adiectione, neque oblatione, dum superstites essent, sed ex hoc ipso scripti, si liberi sunt, curiales simul et heredes fiant, et habeant et ipsi substantiae novem uncias, sicut pater eis distribuerit. Sin autem etiam totum eis relinquere voluerit, adhuc faciet melius; veruntamen usque ad novem uncias omnino eis relinquat, sciens, quia, si reliquerit minus, a lege modis omnibus supplementum substantiae fiet. Illi vero, si voluerint, curiales fiant. Si vero aliqui quidem eligant, aliqui vero refutent, ad eos, qui eligunt, refutantium veniant portiones. Si vero omnes renuerint, tunc tanquam filiis non exsistentibus, ita ad curiam veniant novem unciae omnes. Si vero ille quidem tacuerit, filiorum vero legitimorum ei non sit proles, tunc legitima quidem pars ad heredes ab intestato veniat, filii vero naturales, si voluerint semet ipsos offerre curiae, hoc faciant sicuti voluerint, sive omnes, sive quidam ex eis, et modis omnibus novem unciae substantiae ad curiales aut curialem perveniant. Si vero etiam ex ancilla ei nati sint, si eos manumiserit aut vivens aut in testamento, obtulerit eos, etiam sic suscipiantur, et sint curiales, sicut testator voluit, aut sicut eorum desiderium fecit. Offerentes enim semet ipsos curiae percipient, sicuti dictum est, novem uncias; undique enim volumus, vel si testetur,

NOV. LXXXIX. CAP. VI. cum] deest in I.

honore] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *honor* I. *onere* Vulgo.

consistat] Sic Vind. Berol. *constat* Mon. Gr. *ἔστω*.

sed] Sic Mon. Berol. *set* Vind.

scripti] Sic Mon. Berol. *scripto* Vind. Gr. *γραφέντες*.

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* I. Vulgo. Gr. *καθεστᾶσι*.

et ipsi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsi* Vulgo. Gr. *καὶ αὐτοί*.

uncias] Sic Vind. Mon. *untias* Berol.

distribuerit] Sic Mon. Berol. *distribuit* Vind. Gr. *διανείμῃ*.

sin autem etiam] Sic Mon. Berol. Vulgo. *si etiam aut* Vind. *si autem etiam* I. Gr. *εἰ δὲ καί*.

relinquere] Sic Vind. Berol. *relinquetere* Mon.

voluerit] Sic Mon. Berol. *voluerint* Vind. Gr. *βουληθείη*.

faciet] Sic Vind. Mon. *fatiet* Berol.

omnino] Sic Mon. I. *omnimodo* Vind. Berol.

relinquat] Sic Vind. Berol. *relinquatur* Mon. Gr. *καταλιμπανέτω*.

sciens] Sic Vind. Mon. *sciaens* Berol.

reliquerit] Sic Mon. *relinquerit* Berol. *relinq̄* Vind., sed ultimae litterae *q* inferius accentus appositus est. Gr. *καταλίποι*.

supplementum] *suplementum* Vind.

fiet] *fiat* I.

si voluerint] Sic Mon. *si voluerit* Berol., deest in Vind. Gr. *εἴπερ ἕλοιντο*.

fiant] In Vind. supra hanc vocem a sec. manu positum est *si voluerint*.

aliqui] Sic Mon. *aliquid* Vind. Berol., in quo utroque quidem sec. manus scripsit *aliqui*. Gr. *τινὲς μέν*.

aliqui] Sic Mon. Berol. *aliquid vero* Vind., sed litterae *d vero* a sec. manu scriptae sunt, quae quidem eadem correxit *aliqui*. Gr. *τινὲς δέ*.

renuerint] Sic Vind. Mon. *renuunt* Berol. *renuntiaverint* I. Gr. *ἀπείποιεν*.

tunc] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *τηνικαῦτα*.

sit] Sic Mon. Berol. *sint* Vind. Pro verbis *ei non sit* I. habet *non sit ei*.

legitima quidem] *quidem legitima* I.

voluerint] Sic Vind. Mon. *voluit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est.

sive] Sic Mon. Berol. *seu* Vind.

substantiae] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *τῆς περιουσίας*.

sint] Sic Berol. *sunt* Vind. Mon. I. Gr. *εἶεν*.

obtulerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *et*. Caeterum I. *obtulit*, ubi etiam omissum est, quod postea est *eos*.

etiam] Hoc in Vind. bis scriptum est.

sint] Sic Mon. Berol. *sit* Vind., sed ultima littera *t* a secunda manu scripta est. Gr. *ἔστωσαν*.

voluit] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litteris *it* circumflexus superius impositus est. I. *voluerit*. Gr. *ἠβουλήθη*.

fecit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fuit* Vulgo.

percipient] Sic Vind. Mon. *percipiant* Berol. Gr. *λήψονται*.

sicuti] Sic Vind. Mon. *sicut* Berol.

vel si non facta voluntate decesserit, eos, qui ad curiam veniunt, novem uncias accipere. Si vero manumiserit quidem solummodo, non tamen obtulerit, at illi etiam sic volunt, aut quidam ex eis ad curiam respicere, etiam tunc novem unciae curiam agenti aut agentibus secundum quantitatem dentur. Si vero nullus naturalium aut velit, aut offeratur, tunc novem uncias curia percipiat. Palam quippe est, quia simul sequitur ubique fiscus secundum constitutionem de hoc a nobis positam. De naturalibus itaque, qui per transitum ad curiam fiunt legitimi, et de modo, secundum quem offeruntur, et successionibus haec a nobis pure sancita sint.

CAP. VII. Tribus autem aliis constitutionibus scriptis Zeno quidem piae memoriae non de futuris aliquid plene sancivit, sed de iam praeteritis. Quam scribi ideo solummodo permisimus, ut eos, quibus illa forte constitutio prodest, quod descendat eorum exinde proles, non hac utilitate privaremus; sicut etiam Anastasii piae memoriae, quae naturales adoptare contribuit, non esse importunam de cetero nostris subiectis permittimus, nisi ad hoc positam solummodo sinimus, ut, si qua utilitas aliquibus inde reposita est, hanc non videamur per nostras amputare leges. Oportet enim semper aliquid inchoare bonum, non ea,

facta] Sic Mon. Berol. *fac* Vind., sed secunda manus addit *ta*.

quidem] Sic Vind. Berol. Mon., in quo huic voci impositum est *eos*, quod Graecis non firmatur.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol. Gr. οὐ μήν.

at] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *ac* I. *aut* Port. Vulgo. Gr. δέ.

sic] Sic Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae c puncta inferius subiecta sunt. In Vind. voci *sic* lineola superius imposita est, qua re significatur *sicut*. Gr. καὶ οὕτω.

curiam] Sic Mon. Berol. *curam* Vind., sed supra litteram *r* a secunda manu littera *i* superius posita est. Gr. πρὸς τὸ βουλευτήριον.

unciae] Sic Vind. Mon. *untie* Berol.

agenti] Sic Vind. Mon. *argenti* Berol., sed litterae *r* punctum inferius subiectum est. Gr. βουλεύοντι.

aut agentibus] Sic Vind. Berol. I. *vel agentibus* Mon.

modo] Sic Mon. Berol. *domodo* Vind., sed priori syllabae *do* puncta inferius subiecta sunt, quae quidem nec Graecis firmatur.

sint] Sic Vind. *sunt* Mon. Berol. I. Gr. νενομοθετήσθω.

NOV. LXXXIX. CAP. VII. de futuris] Sic Mon. Berol. *defunctis* Vind., sed secunda manus correxit *de futuris*. Gr. περὶ τῶν μελλόντων.

sancivit] Sic Vind. Mon. *sanccivit* Berol.

de iam] Sic Mon. Berol. *iam de* Vind. Gr. περὶ τῶν ἤδη παρῳχηκότων.

praeteritis] Sic Vind. Berol. *ptis* Mon., sed primae litterae lineola superius imposita est.

quam scribi] *tamen scribit* I.

quod] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a secunda manu lineae impositum est *eo*. Gr. διὰ τό.

descendat] Sic Vind. Berol. *descendit* I. Vulgo.

utilitate] *utiliate* I.

privaremus] Sic Vind. Berol. *privaremur* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀποστερήσωμεν.

quae] *qui* I.

importunam] Sic Mon. *inportunam* Berol. *oportunam* Vind., quod a secunda manu scriptum est totum praeter priorem litteram o, quae a tertia manu scripta est. Gr. ἐνοχλεῖν.

nisi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed* Vulgo. Gr. πλήν.

positam] *depositam* I.

sinimus] *scinimus* Berol., sed litterae c punctum inferius subiectum est. Vind. *sinivimus*, quod etiam Mon. habet, nisi quod litteris *ni* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀφίεμεν.

aliquibus] Sic Mon. Berol. *a quibus* Vind., sed litterae *q* litterae *li* superius impositae sunt. Gr. τισίν.

inde] *in* Mon. Berol. I., sed lineola superius imposita. Vind. *in*, sed sequenti litterae *r* littera *d* superius imposita est. Vulgo *exinde*.

aliquid] Sic Mon. I. *aliquod* Vind. Berol. Vulgo. Gr. τινός.

non] Sic Vind. Berol. *et non* Mon. Gr. οὐ μήν.

quae a quibusdam praeexsistunt, destruere. Nostri enim patris approbamus constitutionem, temperate quidem introductam, et ornate positam, quae adoptiones naturalium prohibuit multam absurditatem habentes, et indiscrete velut advenas quosdam legitimis naturales superintroducentes.

CAP. VIII. Reliqui igitur sunt modi, qui a nobis inventi sunt, quos percurremus, legitimum ius praebentes eis, qui erant primitus naturales. Circa quorum successionem non laborabimus; semel enim eos efficientes legitimos, damus habere etiam successiones illas, quas habent hi, qui ab initio legitimi sunt. Si quis igitur dotalia scripserit ad liberam in principio sive ad libertam mulierem, cui omnino licet copulari in concubinae schemate sibi, aut legitimorum filiorum iam pater exsistens, aut etiam filiorum naturalium pater, legitimas esse nuptias, et filios vel praecedentes, vel conceptos legitimos ei esse sancimus. Et licet non nascantur postea filii ei, aut etiam nati moriantur, nihilominus prior soboles legitima consistit. Affectus enim circa filios ita ei procedentes, qui eum etiam ad dotale provocavit instrumentum, ipse

quae] Sic Vind. Mon., deest in I. *esai semper quae* Berol., sed litterae *i* circumflexus impositus et a secunda manu punctum subiectum; caeterum voci *semper* puncta inferius supposita.

quibusdam] *quibus* I.

praeexsistunt] Sic Mon. *praeexsistant* Vind. Berol. I.

destruere] Sic Vind. Mon. *destituere* Berol. Gr. διαλύειν.

approbamus] *adprobamus* Vind. *appropriamus* Mon., quod secunda manus correxit *adprobamus*.

temperate] Sic Vind. *temperare* Mon., sed sec. manus correxit *temperate*. In Berol. est *teptae*, sed priori litterae *e* circumflexus impositus litterisque *ta* puncta inferius subiecta sunt. Gr. σωφρόνως.

ornate] Sic Vind. Berol. I. *ordinate* Mon., quod sane etiam Vulgo est. Gr. κοσμίως.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. ἥτις.

adoptiones] Sic Mon. Berol. *adptiones* Vind., sed secunda manus litterae *p* litteram o superius imposuit. Gr. υἱοποιΐας.

multam] Sic Mon. Berol. *multatam* Vind. Gr. πολὺ τὸ ἄτοπον.

velut] Sic Vind. Mon. *velud* Berol.

superintroducentes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *superinducentes* Vulgo. Gr. ὑπαγούσας.

NOV. LXXXIX. CAP. VIII. PR. igitur] *vero igitur* Berol. *vero* Mon. Vind., in quo quidem secunda manus correxit *igitur*. Gr. τοίνυν.

successionem] Sic Mon. Berol. *successione* Vind. Gr. περὶ τὴν διαδοχήν.

non] Sic Mon. Berol. *nos* Vind., sed hoc a secunda manu scriptum est praeter primam litteram *n*. Gr. οὐδέ.

laborabimus] *laboravimus* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. πονήσομεν.

efficientes] Sic Vind. Berol. *effitientes* Mon.

legitimos] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum. Gr. γνησίους.

hi] Sic Vind. *hii* Berol. *filii* Mon., quod Graecis οἱ τελέσαντες non firmatur.

ab] Sic Mon. Berol. *hab* Vind.

liberam] Sic Mon. Berol. *libertam* Vind. Gr. ἐλευθέραν.

principio] Sic Vind. Mon. *princio* Berol.

omnino] Sic Mon. Berol. *oio* Vind., lineola superius iniecta, sed sec. manus litteram *o* ultimam scripsit. Gr. ὅλως.

schemate] *scemate* Vind. Berol.

filiorum naturalium pater] Sic Mon. Berol. *pater naturalium filiorum* Vind. *naturalium filiorum pater* I. Gr. παίδων τοιούτων πατήρ.

vel praecedentes] Sic Mon. Berol. *praecedentes* Vind., sed prima voce plane omissa. Gr. τούς τε προειληφότας.

licet] Quod Vulgo subiicitur *postea*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec Graecis firmatur.

postea filii] Sic Vind. Mon. Berol. I. *filii* Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα παῖδες.

ei aut etiam] *ei autem etiam* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Mon. *ei.* Vind. *etiam aut ei.* Gr. αὐτῷ ἢ καί.

nihilominus] Sic Vind. *nichminus* Mon., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Berol. *nichominus*, sed per litteram *h* circumflexus traiectus est.

legitima] Sic Mon. Berol. *legitimis* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. γνησία.

consistit] Sic Mon. Berol. *consistens* Vulgo. Gr. καθέστηκεν.

procedentes] Sic Vind. Mon. *procedens* Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. γενομένους.

dedit secundis filiis occasionem, qui postea nati sunt, legitimi iuris. Quapropter absurdum erat, benignam occasionem, quam posteri filii invenerunt ex prioribus sumentes, eam non etiam prioribus legitimum ius simul et sine calumnia circa patrum dare successiones. Palam enim est, quia iuniores filii ex lege facti sunt sui, hoc initium dotalibus praebentibus. Quapropter unum amborum fecimus ordinem, et de cetero calumnias plurimis abstulimus constitutionibus, illud dicentes, ut, vel si non habuerit filios postea pater, dotalia tamen exposuerit instrumenta, etiam sic nihilominus suos habeat filios. Ut enim nascerentur ei filii alii, casus quidam forte potestatem et licentiam habuit, sicut etiam natos auferre, affectionis vero probationem, quae in prioribus fuit natis, hoc est ante dotalia instrumenta, praebentem legitimum ius, nihil tale fuit, quod auferre omnino potuerit. §. 1. Insuper etiam ex rationalibus hoc adiectum est causis, quia, si ante dotalia conceptus quidem est filius, natus autem post dotalia, auxiliator sui fit, qui etiam prioribus

secundis] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae inscriptum est. Gr. τοῖς δευτέροις.
filiis] *filis* I.
erat] Sic Vind. Berol. *est* Mon. Gr. ἦν.
posteri] *posteriori* I. Quod Vulgo postea est *sibi*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec Graecis firmatur.
eam] *ea* I.
etiam] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem totum hoc punctis subiectis notatur. Gr. μὴ καί.
legitimum ius] *ius legitimum* I.
calumnia] Sic Vind. Mon. *calumpnia* Berol.
dare] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam scriptum est. Gr. δοῦναι διαδοχάς.
iuniores] *minores* I.
praebentibus] Sic Vind. Mon. *praesentibus* Berol., sed priori litterae *s* littera *b* superius imposita est. Quod Vulgo postea est: *ipsum vero dotale instrumentum initium et occasionem ex priore habuit consuetudine*, haec in Vind. Mon. Berol. I. absque ulla lacunae suspicione desunt. Interpres in Graecis videtur habuisse: τῶν προικῴων τὴν ἀρχὴν παρεχόντων pro his: τοῦ τὸ προικῷον ἐσχεῖν οἰκειότητος.
calumnias] *calumpnias* I.
plurimis] *plurimas* I.
illud] Sic Vind. Berol. *ut illud* Mon. Gr. ἐκεῖνο φήσαντες ὡς.
vel si] *si vel* I.
tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol. Gr. ὅμως.
nihilominus] Sic Vind. Berol. *nichilhominus* Mon.
nascerentur] Sic Mon. Berol. *nascedentur* Mon., sed litterae *d* punctum inferius subiectum est. Gr. τοῦ γενέσθαι μέν.
ei filii] *filii* I.
quidam] *quidem* Vind. Mon. *quid* Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Gr. τις. Pro *casus quidam* I. habet *quidem casus*.
auferre] Sic Berol., sed priori litterae *u* punctum inferius subiectum est. Vind. Mon. *aufferre*. Gr. ἀφελέσθαι.
affectionis] Sic Mon. Berol. *actiones* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῆς διαθέσεως.
probationem] Sic Vind. Berol. *propotionem* Mon., sed sec. manus correxit *probationem*. Gr. ἀπόδειξιν.
hoc est] Sic Mon. Berol. *hec est* Vind. Gr. φαμὲν δέ.
praebentem] Sic Vind. Berol. *praebente* Mon. Gr. παρασχοῦσαν.
legitimum ius] *ius legitimum* I.
nihil] Sic Vind. Berol. Mon., in quo litterae *h* circumflexus traiectus est.
fuit] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litterae *u* circumflexus impositus est. Gr. ἦν.
auferre omnino] Sic Berol. *omnino auferre* Mon. *offerre* Vind., sed litterae *o* punctum subiectum supraque lineam adscriptum est *au*. Gr. ἀφελέσθαι παντελῶς.
potuerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *potuerat* Vulgo.
NOV. LXXXIX. CAP. VIII. §. 1. insuper] Sic Vind. *super* Berol. *sr* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. καὶ ἔτι.
rationalibus] Sic Vind. Berol. *rationabilibus* Mon.
quia si] *qsi* Berol., sed priori litterae *q* circumflexus superius impositus est. Mon. *quai*, sed circumflexo superius iniecto, qua re *quasi* designatur. Vind. *qi*, sed circumflexo superius imposito. Vulgo I. *quodsi*.
est filius] *filius est* I.
auxiliator] Sic Mon. Berol. *auxilia auxiliator* Vind. Gr. βοηθός.
fit] Sic Berol. *sit* Vind. Mon. I. Vulgo. Gr. γίνεται.
prioribus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ex*

hoc facere potuit. Et quaedam a nobis adinventa est ratio regularis, optime narrans de ordine nascentium. Cum enim dubitetur, utrum oporteat concepti an partus respici tempus, sancimus, ut non tempus conceptus, sed partus inspiciatur propter filiorum utilitatem. Si vero contigerit tales aliquas excogitare circumstantias casuum, in quibus utilius est conceptionis tempus, quam partus, tempus illud valere magis praecipimus, quod utilius sit nascenti.

CAP. IX. Illud tamen a nobis sancitum est, ut, si quis voluerit legitimam suam facere sobolem, et non habuerit uxorem talium filiorum matrem, aut filios quidem valde diligat, mulier autem non sine peccato sit apud eum, neque digna sit quolibet legitimo nomine, et propterea aut moriente muliere, aut legitimo iure non digna in matrimonio putanda, aut causa a filiis maligne tractata, aut ex studio muliere celata aut a filiis, aut aliter forte ei divitiis accedentibus, ne iure legitimorum usum pater et fructum defuncta matre tanquam sub potestate filiis constitutis habeat, si quis ergo filios legitimos non habens, sed tantummodo naturales, ipsos quidem legitimos facere voluerit, mulierem vero in promtu non habeat omnino, aut habeat quidem, non tamen sine pec-

prioribus Vulgo. Gr. τοῖς πρὸ αὐτοῦ. Quod Vulgo et in I. subiicitur *constitutionibus*, in Vind. Mon. Berol. non est, sed in Mon. a sec. manu supra lineam adscriptum est *constitutionibus*, quae vox nec sane Graecis firmatur.

adinventa] Sic Mon. Berol. I. *inventa* Vind., quod sane etiam Vulgo est.

dubitetur] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *dubitentur* Mon. *dubitaretur* Berol. *dubitatur* Port.

concepti] Sic Vind. Mon. *conceptus* Berol. I., quod etiam Vulgo est.

an] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. a secunda manu supra lineam positum est *an*. Deest in I. Gr. ἤ.

partus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem litterae *u* lineola superius imposita est. Gr. τῆς γεννήσεως.

sancimus] Sic Mon. *sanccimus* Berol. *sancimus itaque* Vind.

conceptus] Sic Vind. Berol. *concipiat conceptus* Mon., sed litteris *cipiat* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τῆς συλλήψεως.

contigerit] Sic Vind. Mon. *contingit* Berol., sed litteris *it* puncta inferius subiecta sunt. Gr. συμβαίη.

excogitare] Sic Vind. Mon. Berol. *excogitari* Vulgo I.

utilius est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *est utilius* Vulgo. Gr. λυσιτελέστερός ἐστιν.

conceptionis] Sic Vind. Mon. *contemptionis* Berol. Gr. συλλήψεως.

tempus] Sic Vind. Mon. *est tempus* Berol.

illud] Quod Vulgo antea est *tempus*, deest in I.

nascenti] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem postea una vel duae litterae erasae sunt.

NOV. LXXXIX. CAP. IX. PR. tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι.

a nobis] Sic Mon. Berol. *u nobis* Vind., sed punctum priori litterae *u* impositum est. Secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παρ' ἡμῶν.

sancitum] Sic Vind. Mon. *sanccitum* Berol.

legitimam suam] Sic Mon. Berol. *legitimas suas* Vind. Gr. γνησίαν τὴν ἑαυτοῦ.

sobolem] Sic Mon. Berol. *soboles* Vind. Gr. γονήν.

diligat] Sic Mon. Berol. *diligit* Vind.

quolibet legitimo nomine] *qualibet legitimatione* I.

a filiis] Sic Vind. *filiis* Mon. Berol. Gr. ὑπὸ τῶν παίδων.

tractata] Sic Vind. Mon. *retractata* Berol.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo. Pro καὶ interpres videtur habuisse ἤ.

muliere] *mulier est* I.

a filiis] Sic Vind. *filiis* Mon. Berol. Gr. παρὰ τῶν παίδων.

aliter forte ei] Sic Berol. Hamb. I. *alti forte* Vind. *forte aliter ei* Berol. Trid. Port. Gr. ἄλλως ἴσως αὐτῇ.

divitiis] Sic Mon. Berol. *ex divitiis* Vind.

constitutis] *constituta* I.

filios legitimos] Sic Mon. Berol. I. *legitimos filios* Vulgo. Gr. παῖδας γνησίους.

non habens] Sic Vind. Mon. In Berol. hoc bis scriptum, sed prima vice deletum est.

voluerit] Sic Vind. Berol. *voluit* Mon. Gr. βουληθείη.

in promtu] Sic Vind. Berol. *impromtum* Mon. *in promptu* I.

habeat] Sic Mon. Berol. *habet* Vind. Gr. ἔχοι.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol. Gr. οὐ μήν.

cato, vel si non appareat, aut aliter dotalium instrumentorum non habeat facultatem (quid enim, si ad sacerdotium alter eorum ascenderet?), damus ei fiduciam (hoc quod dudum gessimus) ad legitimum ius filios ducere naturales, legitimis, sicuti praediximus, non exsistentibus, per quandam huiusmodi viam. Sicut enim sunt modi, qui servos ad libertatem simul et ad ingenuitatem deducunt et naturae restituunt, ita si pater non habuerit legitimam prolem, et voluerit eos restituere naturae et antiquae ingenuitati, sive ex ingenua ei nascantur, et legitimos de cetero et sub potestate habere, hoc agat per nostrum rescriptum. Non enim fuit principio, quando natura hominibus sanciebat sola, antequam scriptae procederent leges, quaedam differentia naturalis atque legitimi, sed primis parentibus primi filii, sicut inchoantes praesentem diximus legem, ipso processu nati legitimi sunt. Et sicut in liberis natura quidem fecit liberos omnes, bella vero servitutem adinvenerunt, sic etiam hic natura legitimas protulit soboles, ad concupiscentiam vero facta

peccato] Inde a syllabis *cato* usque ad *hoc quod du* quae sunt omnia a secunda manu scripta sunt.

vel si] Sic Mon. Berol. I. *vel* Vind. *aut si* Vulgo.

appareat] Sic Vind. Berol. *hat appareat* Mon., sed litteris *hat* puncta inferius subiecta lineaque superius imposita est.

dotalium] Sic Vind. Mon. *forte dotalium* Berol., quod Graecis non firmatur.

ad sac. alt. eorum] *alter eorum ad sac.* I.

ascenderet] Sic Vind. *ascendat* Mon. Berol., quod sane in I. et Vulgo est. Gr. ἀνῆλθεν.

fiduciam] Sic Vind. Mon. *fidutiam* I. *licentiam fiduciam* Berol., quod sane glossam redolet. Gr. παρρησίαν.

ad] Sic Mon. Berol. I. *et* Vind. Gr. πρός.

legitimum] Sic Vind. Berol. *legimum* Mon., quod secunda manus correxit *legitimum*. Gr. γνησιότητα.

ducere] Sic Berol. *educere* Vind. Mon. I., quod sane etiam Vulgo est. Gr. ἀγαγεῖν.

naturales] Sic Mon. Berol. *nata* Vind., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est. Gr. τοὺς νόθους.

sicuti] Sic Vind. *sicut* Mon. Berol. I.

quandam] *quasdam* I.

viam] *vias* I.

sunt modi] Sic Mon. Berol. *modi sunt* Vind. Gr. γάρ εἰσι τρόποι.

restituunt] Sic Vind. *rescisiunt* Berol. In Mon. vox *restituunt* a secunda manu scripta est. Gr. ἀποδιδόντες.

eos] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτούς.

restituere naturae] Sic Mon. Berol. *naturae restituere* Vind. Gr. ἀποκαταστῆσαι τῇ φύσει.

ei nascantur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nascantur ei* Vulgo. Gr. αὐτῷ γένοιντο.

Quod postea Vulgo et in I. *sive ex liberta* sunt, in Vind. Mon. Berol. desunt, cumque nec Graecis firmentur, omittenda esse visa sunt.

principio] Sic Vind. Mon. Berol. *in principio* I. Vulgo, quod sane Graecis firmatur.

hominibus] Sic Mon. *omnibus* Vind. Berol. Gr. ἀνθρώποις.

differentia] Sic Vind. Berol. *diffa* Mon., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est.

naturalis] *natalis* Vind. Mon., sed Berol., ut in cont., habet. Gr. νόθου.

inchoantes praesentem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesentem inchoantes* I. Gr. ἀρχόμενοι τοῦ παρόντος.

ipso] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antepositum est *etiam*, quod nec Graecis firmatur.

nati legitimi] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Vox *nati* in Vind. et Vulgo deest. Gr. γεγόνασι.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fiebant* Vulgo.

fecit] Sic Vind. Berol. *fec* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est.

adinvenerunt] Sic Mon. Berol. *adinvert* Mon., sed lineola superius imposita est; caeterum litterae *er* a secunda manu scriptae sunt.

hic] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. κἀνταῦθα.

natura] Sic Vind. Mon. *nobis natura* I. Berol., quod Graecis non firmatur.

legitimas] Sic Vind. Mon. *legitimis* Berol., sed secunda manus scripsit *legitimas*. Gr. γνησίας.

protulit] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *protulit*. Gr. προήγαγε.

facta] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae *a* circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit.

conversio naturale ius eis inseruit. Quapropter similibus passionibus exortis, convenit curam ex aequalibus inveniri, aliam quidem a prioribus nostris, aliam vero a nobis. §. 1. Sit igitur licentia patri, in praedictis casibus matrem in priori schemate relinquenti, imperio preces offerre, hoc declarantes, quia vult naturales suos filios restituere naturae et antiquae ingenuitati et iuri legitimo, ut sub potestate eius consistant, nihil a legitimis filiis differentes, quo facto, ex hoc filios frui huiusmodi adiutorio. Una namque hoc modo omnes huiusmodi naturae digressiones et opiniones in his, qui legitimos non habent filios, curamus, sic brevi solatio tantum impetum naturae corrigentes.

CAP. X. Si vero is, qui solummodo naturalium filiorum est pater, per quosdam fortuitos casus non valuerit hoc agere, moriens autem sub quodam praedictorum casuum scripserit testamentum, volens sibi legitimos esse filios successores, et in hoc damus ei licentiam, fiduciam, supplicantibus tamen etiam sic filiis post mortem patris, et hoc dicentibus, et ostendentibus patris testamenta, et heredibus exsistentibus secundum legem, hocque donum habeant patris et principis, idem est dicere naturae simul et legis.

CAP. XI. Generaliter autem in omnibus, qui per praedictos -

conversio] Sic Vind. Berol. *conversatio* Mon.; sed litteris *at* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐκτροπή.

eis] Sic Mon. *ei* Vind. In Berol. est *eis eis*, sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt.

aequalibus inveniri] Sic Berol. *equalibet conveniri* Vind. *qualibet inventi* Mon. Gr. ἐκ τῶν ἴσων ἐξευρεθῆναι.

NOV. LXXXIX. CAP. IX. §. 1. priori] Sic Vind. Mon. Berol. *priore* I. Vulgo.

schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* Berol.

hoc] Sic Vind., deest in Mon., ubi tamen secunda manus supra lineam scripsit *hoc*. Berol. *haec*. Gr. τοῦτο.

suos filios] Sic Vind. Berol. *filios suos* Mon. Gr. αὐτοῦ παῖδας.

iuri] Sic Vind. Berol. *iuro* Mon., in quo quidem sec. manus correxit *iuri*.

ex hoc] Sic Vind. Mon. *et ex hoc* Berol. Gr. ἐντεῦθεν.

una] Sic Vind. *unam* Mon. Berol. *uno* I.

opiniones] Sic Vind. Berol. *oppiniones* Mon.

his] *hiis* I.

habent] Sic Vind. Mon. *habeant* Berol.

impetum] Sic Mon. Berol. *impecum* Vind.

corrigentes] Sic Vind. Berol. *corigentes* Mon.

NOV. LXXXIX. CAP. X. is] Sic Mon. *his* Vind. Berol., in quo priori litterae *h* inferius lineola imposita est. Deest in I.

solummodo naturalium] Sic Vind. Berol. *naturalium solummodo* Mon. Gr. μόνων φυσικῶν.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. τοῦτο.

moriens] Sic Mon. Berol. *moriens is* Vind., sed litteris *is* puncta inferius subiecta sunt.

in hoc] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon., sed supra lineam a secunda manu adscriptum est *in*.

ei] deest in I.

fiduciam] Sic Vind. Mon. Berol., sed Vulgo et in I. particula *et* antea appos. est. Haec autem est duplex eiusdem vocis, παρρησίαν videlicet, translatio, quae ex variis eiusdem legis versionibus orta esse potest. Deest in I.

supplicantibus] Sic Vind. Berol. *supplicationibus* Mon., sed sec. m. correxit *supplicantibus*. Gr. δεομένων.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita. Gr. μέντοι.

etiam sic] Ab his inde verbis usque ad *principis* quae sunt, in Berol. tantummodo a sec. manu scripta sunt. Caeterum vox *sic* in Mon. Berol. est, in Vind. deest. Gr. καὶ οὕτω.

patris] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem postea scriptum est *re*, cui quidem voci secunda manus puncta supposuit. Gr. τοῦ πατρός.

testamenta] Sic Berol. I. *testamentum* Vind. *testamento* Mon. Gr. διαθήκας.

hocque] Sic Hamb. Berol. Mon., in quo quidem hoc totum a secunda manu scriptum est. Vind. *hoc*, Trid. Port. *hoc quoque*. Gr. καὶ τοῦτο.

habeant] Sic Mon. Berol. *habeat* Vind. Gr. ἐχέτωσαν.

idem est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Manifesto interpres τοῦτο legit pro voce ταὐτόν.

NOV. LXXXIX. CAP. XI. PR. qui] Sic Mon. *quibus* Vind., deest in Berol., sed supra lineam scriptum *quibus*.

dos deducuntur ad legitimum ius, tunc haec volumus obtinere, dum et filii hoc ratum habuerint. Nam si solvere ius patriae potestatis invitis filiis non permissum est patribus, multo magis sub potestatem redigere invitum filium et nolentem sive per oblationem ad curiam, sive per instrumentorum celebrationem, sive per aliam quamlibet machinationem, tanquam fortem metuentem paternam, iustum non est neque imperii et legislationis ponimus proprium. §. 1. Si vero plurimis exsistentibus filiis alii quidem eligant, alii respuant, hi, qui volunt legitimi fieri, fiant, aliis in iure naturali manentibus. Et haec dicimus, nullum priorum legitimorum perimentes modum, sed et hunc adiicientes aliis, in quibus illos accipere non licet. Omnino enim legitimis exsistentibus, deinde naturalibus provenientibus, nequaquam ius legitimorum eis adiiciatur, nisi omnino aut per curiam aut per nostras constitutiones, quae dotalium instrumentorum introduxerunt modum. §. 2. Adoptionis autem modum, qui fuit olim quibusdam ante nos imperatoribus super naturalibus putatus non improbus, invenientes secundum paternae constitutionis virtutem, et nos, sicuti dictum est, excludimus, quoniam castitatem non

per] Sic Vind. Mon., deest in Berol.
praedictos] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. ἔμπροσθεν εἰρημένων.
haec] Sic Mon. *hc* Berol., sed lineola superius imposita est. Vind. I. Vulgo *hoc*. Gr. ταῦτα.
si] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu voci *solvere* impositum est. Gr. εἰ γάρ.
patriae] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Potest autem fieri, ut glossae locum habeat.
multo] Sic Vind. Mon. *malo* Berol., sed ex *a* sec. manus litteram *l* efficit.
sub] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. εἰς.
potestatem] Sic Mon. *potestate* Vind. Berol. I.
redigere] Sic Mon. Berol. *sub redigere* Vind.
fortem] Sic Berol. *sortem* Vind. Mon. Vulgo. Gr. τύχην.
legislationis] Sic Mon. Berol. Trid. *legislatoris* Vind. Hamb. Port. Cont. *legislatores* I. Ad marg. Contii *al. legislationis. sic enim et in Graeco.* Gr. νομοθεσίας.
NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 1. eligant] Sic Mon. Berol. *eligunt* Vind. Gr. ἕλοιντο.
respuant] Sic Vind. Berol. *respiciant* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παραιτήσοιντο.
hi] *hii* Vind. Mon. Berol. I.
fieri] Sic Vind. Mon. *filii* Berol., sed sec. manus scripsit *fieri* Gr. γίνεσθαι.
fiant] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu lineae inscriptum est *fiat*, sed circumflexo litterae *a* superius imposito, qua re significatur *fiant*. Deest in I.
haec] Sic Berol. Vind. *hec* Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

sed et] *sed* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Vind. *et*. Gr. ἀλλὰ καί.
adiicientes] Sic Vind. Berol. *addicientes* Mon. *aditientes* I. Gr. προστιθέντες.
enim] Sic Vind., deest in Mon., ubi tamen a sec. manu priori voci impositum est. Berol. *cum*, sed sec. manus pro eo scripsit *enim*. Gr. γάρ.
provenientibus] Sic Vind. Mon. *pervenientibus* Berol. I. Gr. προγενομένων.
eis] Sic Vind. Mon. *eius* Berol., sed sec. manus scripsit, quod in contextu. Gr. αὐτοῖς.
adiiciatur] *adiciatur* Vind. *adicitur* I. Mon. *adiicitur* Vulgo Berol. Gr. προστεθείη.
aut per curiam] Sic Mon. Berol. *per curiam* Mon. Gr. ἢ διὰ τῆς βουλῆς.
instrumentorum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed priori voci a sec. manu impositum est *instrumentorum*.
modum] *modus* I.
NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 2. qui] Sic Vind. Mon. *quae* Berol., quod secunda manus correxit *qui*.
quibusdam] Sic Vind. Mon. Berol. *a quibusdam* Vulgo I. Gr. τισί.
imperatoribus] Sic Vind. Berol. *impribus* Mon., sed litteris *pr* circumflexus superius impositus est.
improbus] Sic Berol. *improbe* Vind. *improbet* Mon., unde sec. manus facit *improbus*. Gr. ἀδόκιμος. Quod Vulgo postponitur *absurdum*, in Vind. Mon. Berol. I. deest. Interpres vocem ἄτοπον transsiluisse videtur.
virtutem] Sic Vind. Mon. *servitutem* Berol., sed sec. manus correxit *virtutem*. Gr. δύναμιν.
castitatem] Sic Vind. Berol. *castitatem* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont.
non] Sic Vind. Berol. *e non* Mon.,

perfecte consideravit, et non erit decens, ut, quae bene exclusa sunt, in rempublicam rursus introducantur. Quapropter his a nobis sancitis atque manifestatis, quo conveniat modo ad civitatem romanam legitimorumque ius transire, nihil de successione super talibus est dicendum. Nam sicut in ceteris ab initio legitimis, oportet etiam in eis fieri successiones.

CAP. XII. Discretis igitur et his, qui facti sunt legitimi, et his, qui manserunt naturales, ordinandum est iam etiam de successionibus eorum. Valenti siquidem et Valentiniano et Gratiano divae memoriae primis placuit humanum aliquid agere circa naturales. Et si quidem sit naturalium patri legitima soboles, una uncia eos dignos esse fecerunt, et hac cum sua matre, non donari, neque ex ultima dari voluntate ulterius aliquid permittentes, si vero filii quidem non sint naturales, concubinae vero solummodo, his, qui non habent utique coniugem (his etenim tantum concubinam habentibus est conscriptum), mediam unciam solam donantes. Si vero filiorum legitimorum non sint parentes, et

sed litterae *e* punctum superius impositum est. Pro verbis *non perf.* I. habet *perf. non.*

erit] Sic Vind. Mon. *erat* Berol. Gr. *οὐκ ἂν εἴη.*

rempublicam] *re publ.* I.

his] *hiis* I.

sancitis] Sic Vind. *sanccitis* Mon. *sanccita s* Berol., sed ultimae litterae *s* lineola superius imposita est, qua re significatur *sancita sunt.* Verum secunda manus correxit *sancitis.* Gr. *νομοθετηθέντων.*

atque] *et* I.

manifestatis] Sic Mon. *manifestis* Vind. Berol., quod sec. manus correxit *manifestatis.* Gr. *φανερῶν γενομένων.*

quo] Sic Mon. Berol. *quod* Vind. Gr. *ὃν προσήκει τρόπον.*

legitimorumque] Sic Mon. *legitimorumq* Vind. *legitimorum quae* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. *καὶ γνησιότητα.*

ceteris] Sic Vind. Berol. *cetis* Mon., sed ultimae syllabae *is* circumflexus impositus est.

etiam in eis] Sic Mon. *et in eis* Vind. Berol. *etiam in his* Vulgo I. Gr. *καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς.*

NOV. LXXXIX. CAP. XII. PR. discretis] Quae abhinc leguntur usque ad syllabas *successioni*, in Vind. non sunt, nisi a secunda manu adscripta.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

facti] Sic Vind. Berol. *sancciti* Mon., sed secunda manus scripsit *facti.* Gr. *τῶν τε γενομένων.*

legitimi] Sic Mon. Berol. *legitimis* Vind.

et his] Sic Mon. Berol. I. *et iis* Vulgo. Desunt autem haec in Vind. Gr. *τῶν τε μεινάντων.*

manserunt] Sic Mon. Berol. *manserit* Vind. Gr. *μεινάντων.*

naturales] Sic Mon. Berol. *natales* Vind. Gr. *νόθων.*

memoriae] Sic Mon. Berol. *memoec* Vind., sed secundae litterae *e* circumflexus impositus est. Gr. *λήξεως.*

aliquid] *aliquod* I.

hac] Sic Vind. Mon. Berol. *hanc* I. Vulgo. Gr. *ταύτης*, quod ad vocem *οὐγκίας* referatur.

voluntate] Sic Vind. Berol. *volintate* Mon. Pro verbis *dari voluntate* I. habet *voluntate dari.*

filii] deest in I.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind. Gr. *εἶεν.*

concubinae] Sic Vind. Mon. I. *concubine* Berol. *concubina* Vulgo. Interpres videtur habuisse *παλλακαὶ – μόναι.*

his] Sic Vind. Berol. *hnt i his* Mon., sed litteris *hnti* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *scilicet.*

coniugem] Sic Vind. Mon. *coniunge* Berol., circumflexo ultimae litterae imposito; secunda manus secundae litterae *n* puncta subiecit. Gr. *γαμετήν.*

habent] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habeant* Vulgo.

his etenim] Sic Vind. Berol. *hoc etenim* I. *hoc et hoc enim* Mon., sed priori voci *hoc* puncta inferius subiecta sunt.

habentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habere* Vulgo.

conscriptum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *concessum* Vulgo. Pro *ἐπιτέτραπται* interpres videtur habuisse *ἐπιγέγραπται.*

unciam] Sic Vind. Mon. *untiam* Berol.

filiorum legitimorum] Sic Vind. Mon. *legitimorum filiorum* Berol. I. Gr. *παίδων γνησίων.*

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind.

et neque] Sic Mon. Berol. Priorem vocem *et* Vind. non habet. An scribendum *sed neque?* Gr. *ἀλλ' οὐδέ.*

neque patrem et matrem habeant, usque ad tres uncias relinquere eis aut donare permissi sunt, et haec cum matre, et si quolibet modo acceperint aliquid, in hoc reputari solummodo, quod autem plus est, ad eos, qui vocantur ex lege, venire, hoc quod Theodosii senioris filii, licet non perfecte, sanciverunt. §. 1. Nos igitur, etsi prius humana usi lege, pro tribus unciis sex uncias eis, filiis legitimis non exstantibus, per patrum munificentiam dedimus, sed tamen ex his, quae subinde proveniunt, causis perfectius simul clementiusque considerantes, praesentem ponimus legem. Plurima utique sunt et prius commissa, et in nostris temporibus delinquuntur, et ideo ab impietate homines liberamus. Quidam enim non habentes licentiam quantum volunt suis naturalibus filiis relinquendi, eligunt quasi viros, et scribunt heredes, quatenus restituant filiis; at illi aut ex hoc impie agunt et praevaricantur voluntatem scribentium, aut, quod omnium levissimum putant, peierant, et tacemus ea, quae tradita sunt ex memoria nobis in personis gloriosis talia delinquentibus priscis temporibus. §. 2.

et matrem] Sic Vind. Mon. I. *neque matrem* Berol. Vulgo. Pro ἤ interpres καὶ videtur habuisse.

habeant] Sic Mon. *hat* Berol., sed litterae *h* punctum supra impositum est. Vind. *habent*. Gr. ἔχοιεν.

uncias] Sic Vind. Mon. Berol. *untias* I., deest Vulgo. Gr. τριουγκίου.

relinq. eis] *eis relinquere* I.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Interpres videtur habuisse ταῦτα.

et si] Sic Vind. Mon. *si* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *et hoc*, sed ultimam vocem posterior manus delevit. Gr. καὶ εἰ.

acceperint] Sic Mon. Berol. *acceperit* Vind. Gr. λάβοιέν τι.

reputari] Sic Mon. Berol. *reputati* Vind. Gr. συναιρεῖσθαι.

filii] Sic Vind. Mon. *filiis* Berol. Gr. παῖδες.

sanciverunt] Sic Vind. Berol. *sancierunt* I. *sanciver* Mon., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 1. prius humana] *humana prius* I.

usi] Sic Mon. *u* Vind., sed superius littera *i* scripta est, quam rem sec. m. delevit totam. Deest in Berol., sed supra lineam scriptum est *usi*. Gr. χρησάμενοι.

munificentiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *magnificentiam* Port. Gr. φιλοτιμίαν.

tamen] Sic Vind. Mon. I. *tantum* Berol., quod secunda manus correxit *tamen*. Vulgo *nunc*. Os. scribi vult *iam*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

causis] Sic Berol. *causas* Vind. Mon.

clementiusque] Sic Vind. Mon. *clementius* Berol., sed supra *cl* a secunda manu scriptum est *et*. Gr. καὶ φιλανθρωπότερον.

plurima] Sic Vind. Mon. *plurime* Berol., sed secunda manus scripsit *plurima*. Gr. πολλά.

utique] *itaque* Trid., sed reliqui habent, ut in cont. Gr. γοῦν.

commissa] Sic Vind. *comissas* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum subiectum est. Mon. *commisse*. Gr. ἁμαρτηθέντα.

in nostris] Sic Vind. Mon. I. *nostris* Berol. Gr. ἐπὶ τῶν ἡμετέρων.

delinquuntur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *delicta quae correctione dignamur* Vulgo. Gr. πλημμελούμενα. Verba *quae correctione dignamur* in I. desunt.

impietate] Sic Vind. Berol. *inpietate* Mon.

liberamus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litterae *a* inscriptum est *vi*. Gr. ἀπαλλάττομεν.

heredes] Sic Vind. *quasi heredes* Mon. Berol. Gr. γράφουσι κληρονόμους.

at illi] Sic Vind. Mon. *illi autem* Berol. Gr. οἱ δέ.

aut] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *aut*. Gr. ἢ αὐτόθεν.

peierant] Sic Mon., sed a sec. manu. *peant* Berol., sed supra litteras *ea* a sec. manu circumflexus impositus est; sec. manus correxit *peierant*. In Vind. est *peierant*, sed sec. manus correxit *perierant*. I. *deierant*. Gr. ἐπιορκοῦσι.

tacemus] Sic Vind. Berol. *tracemus* Mon., sed litterae *r* puncta inferius subscripta sunt. Gr. σιγῶμεν.

gloriosis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *gloriosissimis* Vulgo. Gr. ἐνδόξων.

Ne igitur semper tale fieri delictum sinamus, neque quod agere licet in extraneis et ignotis, hoc in propriis naturalibus filiis homines agere prohibeamus, propterea praesenti lege sancimus, ut si quidem quispiam habuerit filios legitimos, non possit filiis eorumque matri ultra unam relinquere unciam aut donare naturalibus aut concubinae (hoc enim proprium prioris iudicamus esse constitutionis), sed etiam si quid amplius dare tentaverit quolibet modo, hoc filiorum fieri legitimorum; et vel si filii non sint, concubina vero solummodo, huic mediam unciam relinqui aut donari concedimus. §. 3. Si vero filios non habuerit quispiam legitimos aut quemquam ascendentium, quibus necessitas est legis relinquere partem propriae substantiae competentem, testatori licentia sit etiam in duodecim uncias scribere filios naturales heredes, et dividere inter eos quocunque voluerint modo res, et per donationes aut simplices aut antenuptiales aut per dotes aut per alium quemlibet modum legitimum suas in illos substantias transponere. Sic enim nequaquam egebunt quibusdam ad impietatem aut periurium praeparatis, sed ex ipso suam disponent pure sententiam. Si vero habuerint hi, quos praedixi-

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 2. fieri delictum] *delictum fieri* I.

neque] Sic Mon. *nec* Vind. *ne* Berol. Gr. μηδὲ ὅ.

hoc] *hoc et* I.

naturalibus filiis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *filiis naturalibus* Vulgo. Gr. φυσικῶν παίδων.

prohibeamus] Sic Vind. Mon. *proibeamus* Berol.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

ut] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ὥστε.

unciam] Sic Vind. Mon. *untiam* Berol.

iudicamus] Sic Vind. Berol. *iudicavimus* Vulgo. Gr. ἡγούμεθα.

constitutionis] Sic Vind. Berol. *constitutiones* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. διατάξεως.

etiam] Sic Vind. Berol. I. *et* Mon., quod etiam Vulgo est.

tentaverit] *temptaverit* Vind. Mon. Berol. I.

filiorum fieri] Sic Mon. *filiorum* Vind. Berol. *fieri filiorum* I. Vulgo. Gr. τῶν παίδων γίνεσθαι.

et vel si] Sic Vind. Mon. *vel si* Berol., quod etiam Vulgo est. — I. *et si vel.*

sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Mon. Gr. εἶεν.

concubina] Sic Vind. Berol. *concubinas* Mon., sed secunda manus lineae puncta superius imposuit.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 3. non hab. quispiam] *quispiam non habuerit* I.

quemquam] Sic Mon. Berol. I. *quempiam* Vind. *quendam* Vulgo.

partem] Sic Vind. Berol. *patrem* Mon., sed sec. m. scripsit *partem.* Gr. μέρος.

testatori] Sic Vind. Mon. *testatoris* Berol. Verba τοὺς διατιθεμένους interpres non ad superiora traxit, sed ad haec, quae sequuntur, ut comma antea, non postea apponendum sit.

duodecim] Sic Vind. Berol. *decim* Mon., sed secunda manus supra lineam inscripsit vocem *duo.*

dividere] *dividere res* I.

voluerint] Sic Vind. Mon. *voluerit* Berol., quod sane etiam Vulgo est. Gr. βούλωνται.

et per] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *et aut per* Vulgo. Gr. καὶ ἢ κατά.

aut simplices] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *aut per simplices* Vind. Interpres in Graecis videtur habuisse δωρεὰς ἢ ἁπλᾶς.

alium quemlibet] Sic Mon. Berol. *quemlibet et alium* Vind. Gr. καθ' ἕτερον οἱονδήποτε.

suas] Sic Vind. Berol. *suos* Mon.

illos] Sic Vind. Berol. *illo* Mon. *illas* I. Gr. εἰς ἐκείνους.

quibusdam] Sic Mon. Berol. *quibus* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *i. aliquibus.* Gr. τινῶν.

periurium] Sic Vind. Mon. *periurum* Berol. Gr. ἐπιορκίαν.

sed ex ipso] Sic Mon. *ex ipso* Berol., sed supra litteras *ex* a priore manu *et* positum est. Vind. *sed et ex ipso.* Gr. ἀλλ' αὐτόθεν.

disponent] Sic Mon. Berol. *disponant* Vind. *pure disponent* I. Gr. διαθήσουσι.

pure] Sic Vind. Mon. *puram* Berol., deest in I. Gr. καθαρῶς.

habuerint] Sic Mon. Vind. *non habuerint* Berol. Gr. ἔχοιέν τινας.

hi, quos] *in quos* Vind. Mon., in quo quidem priori voci *in* puncta inferius

mus, aliquos ascendentium, legitimam eis relinquant partem, quam lex et nos constituimus, reliquam vero totam in naturales filios habeant relinquendi licentiam. Et haec dicimus super his, qui in scriptis et legitimis voluntatibus disponunt suam sententiam. §. 4. Si quis autem defunctus fuerit legitima ei omnino sobole non exstante (filiorum dicimus, aut nepotum, vel deinceps successionis), neque legitima coniuge, deinde moriatur non disponens de substantia, et veniat cognatio forsan, aut etiam manumissor, utpote bonorum possessionem movens et insurgens, aut etiam nostrum aerarium (nam nec illi quantum ad hoc parcimus), sit autem ei, donec vixerit, libera mulier in schemate concubinae sociata, et filii ex ea (talibus enim solummodo haec sancimus, ubi omnino indubitatus est et concubinae in domo affectus, et filiorum ibidem proles et alimentum), damus eis et intestatis parentibus defunctis duas paternae substantiae uncias habere, cum matre partiendas, quanticunque fuerint filii, ut unius filii portionem et mater accipiat. Et haec dicimus, si uni concubinae societur, ac filios ex illa habeat aut etiam praedecedente concubina, morte forsan aut separatione, filii ei domi

subiecta, supraque lineam adscripta sunt *hii*. Berol. *quos*, sed superius a secunda manu scriptum est *hii*.

relinquant] Sic Vind. Mon. *relinqt* Berol., sed secunda manus circumflexum imposuit. Gr. καταλιμπανέτωσαν.

totam] Sic Mon. Berol. *totum* Vind. Gr. τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν.

habeant] Sic Mon. Berol. *hnt* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐχέτωσαν.

haec] Sic Mon. *hoc* Vind. Berol. I. Gr. ταῦτα.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

in] deest in I.

voluntatibus] Sic Mon. Berol. *voluptatibus* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. νομίμοις βουλήσεσιν.

sententiam] Sic Mon. Berol. *sentiam* Vind., sed supra syllabas *en* sec. manus circumflexum posuit. Vulgo I. *substantiam*. Gr. γνώμην.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 4. omnino sobole] Sic Vind. Berol. *sobole omnino* Vulgo I. Gr. παντελῶς γονῆς.

exstante] Sic Vind. *extante* Mon. *exhibtante* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ὑπούσης.

aut] *autem* I.

substantia] Sic Berol. *substantia sua* Vind. I. *sua substantia* Mon. In Graecis tantummodo est τὴν οὐσίαν.

possessionem] Sic Vind. Berol. *possessionum* I. *possesionei* Mon., sed sec. manus litterae penultimae *e* lineolam superius imposuit, ultimaeque litterae *i* punctum subiecit.

aerarium] *errarium* Vind. Mon. Berol.

nec] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *nec*. Gr. οὐδέ.

sit] Sic Berol. *si* Vind. Mon. Gr. εἴη δέ.

vixerit] Sic Vind. Berol. *ipse vixerit* Mon., quod Graecis non firmatur.

schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* Berol. I.

concubinae] Sic Vind. Mon., sed inde ab hac voce usque ad verba *et haec dicimus, si uni concubi* quae sunt, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

sociata] Sic Mon. Berol. *sotiata* Vind.

haec] Sic Berol. Mon., in quo quidem supra lineam adscriptum est totum. Vind. *hec*. I. *hoc*. Gr. ταῦτα.

sancimus] Sic Mon. Berol. *sanctimus* Vind.

alimentum] *alimenta* I.

uncias] Sic Vind. Mon. *untias* Berol.

fuerint filii] Sic Vind. Mon. *filii fuerint* Berol. Gr. εἶεν οἱ παῖδες.

ut unius] Sic Vind. Berol. *auunius* Mon., sed prioribus duabus litteris puncta imposita litteraeque *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε ἑνός.

et mater] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *et* Vulgo desideratur. Gr. τὴν μητέρα.

haec] Sic Vind. *hec* Mon. Berol. *hoc* I.

concubinae] *concubi uni concubinae* Berol., sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt.

ac filios] Sic Vind. Mon. Berol. *aut filios* Hamb. Trid. Port. Gr. καὶ παῖδας.

illa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ea* Vulgo. Gr. ἐξ ἐκείνης.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

praedecedente] Sic Vind. *praediscedente* Hamb. I. *praecedente* Trid. Port. *praedescendente* Mon. Berol., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. προαπελθούσης.

forsan] Sic Vind. Mon. *forte* Berol.

separatione] Sic Vind. Berol. *etiam separatione* Mon. Gr. ἢ χωρισμῷ.

sint; tunc enim damus eis ab intestato ad duarum unciarum vocationem §. 5. Si vero effusa concupiscentia ei fuerit, et alias super alias introduxerit priori concubinas, et multitudinem habuerit mulierum fornicantium (sic enim dicere melius est), et ex eis filios habens moriatur, multas simul deserens concubinas, odibilis quidem est iste talis, procul autem hac lege modis omnibus cum talibus filiis et concubinis excludatur. Sicut enim si quis legitimae copulatur uxori, alias superinducere non poterit matrimonio consistente et ex his legitimos procreare, ita neque post agnitam, quo diximus modo, concubinam et ex illa filios dabimus, si etiam aliquod opus libidinis aliud fecerit, etiam hoc ad successionem eius introduci, si mortuus fuerit intestatus. Nam si non hoc sanciverimus, indiscreta quidem erunt, quae mulierum sunt, quam potius aut quam minus amaverit, indiscreta quidem quae filiorum, et nos non damus luxuriantibus, sed pudicis legem. Non autem differentiam facimus de filiis, sive masculis, sive sint feminae. Sicut enim natura nihil circa talia tractat, sic neque nos aliam in masculis et aliam in feminis secundum hoc ponimus legem. §. 6. Oportet enim per omnem viam

duarum unciarum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *duas uncias* Vulgo.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 5. alias super alias] Sic Berol. Hamb. Trid. *et super alias* Mon. *alias priori* I. Voces *super alias* apud Port. non sunt. Gr. ἄλλας ἐπ' ἄλλαις.

introduxerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *superintroduxerit* Port. *superinduxerit* Vulgo I. Gr. ἐπεισαγάγοι.

priori] deest in I.

habuerit] Sic Vind. Mon. *habuit* Berol. Gr. ἔχοι.

quidem est] *est quidem* I.

procul autem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *l* et *a* a secunda manu scriptae sunt.

hac] Sic Mon. *ac* Vind. Berol. Gr. πόῤῥω τοῦ νόμου.

sicut] Sic Vind. Berol. *si quis* Mon. Gr. ὥσπερ.

si quis] Sic Vind. Berol. *sic* Mon., sed lineola imposita, qua re significatur *sicut*.

legitimae] *legitime* Berol.

copulatur] Sic Mon. Berol. *copuletur* I. *compulatur* Vind. Gr. συνοικοίη.

poterit] Sic Vind. Mon. *potuit* Berol. I. Gr. οὐκ ἂν δύναιτο.

consistente] Sic Vind. Berol. *constante* I. *consistere* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. συνεστῶτος.

neque] *enim* I.

quo] Sic Mon. *quod* Vind. Berol. Gr. καθ' ὅν.

fecerit] *fecit* I.

fuerit] Sic Vind. *est fuerit* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. In Berol. non est.

non hoc] Sic Mon. Berol. *hoc non* Vind. Vulgo I. Gr. μὴ τοῦτο.

sanciverimus] Sic Vind. Mon. *sancciverimus* Vulgo.

mulierum] *mulieris* I.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol., in quo a secunda manu deletum est.

amaverit] Sic Berol. *amaverint* Vind. *au qua* Mon., sed ultimae litterae *a* lineola superius imposita est, quo deleto sec. manus correxit *amaverit*. Gr. ἐρᾷ.

indiscreta] Sic Vind. Mon. *indiscreti* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀδιάκριτα.

quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *autem et* Vulgo. An pro δὲ interpres habuit γε?

quae] *q* Berol., sed lineola superius imposita, prima manus totam rem puncto subiecto notavit.

filiorum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae tres litterae punctis subiectis notatae sunt. Gr. τῶν παίδων. Quod Vulgo subiicitur *sunt*, in Vind. Mon. I. non legitur, nec sane Graecis firmatur.

nos non] Sic Vind. *non* Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu lineae vox *nos* imposita est. Gr. ἡμεῖς οὐ.

sed] *set* Vind. Mon. Berol.

facimus] Sic Mon. Berol. *sanctimus* Vind.

masculis] Sic Vind. *masculi* Mon. Berol. I. *masculi sint* Vulgo.

sive sint] Sic Vind. *seu sint* Berol. Mon. *sive* Vulgo I.

feminae] *femine sint* I.

sicut] *si* I.

neque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nec* Vulgo.

aliam] In Vind. verba *aliam in masculis* propter homoeoteleuton desunt.

et aliam] *aliam* I.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 6. oportet] Quod Vulgo antea est *si quis autem*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est.

subtilitatem simulque pietatem transire. Si quis igitur habens filios legitimos, relinquat et naturales, ab intestato quidem nihil eis exsistere omnino volumus, pasci vero naturales a legitimis sancimus, ut decet eos secundum substantiae mensuram a bono viro arbitratam, quod videlicet apud nostras leges viri boni arbitratu dicitur; hoc ipso custodiendo, vel si coniugem quidem habet, filios autem naturales et ex defuncta concubina sibi natos, et illi aluntur ab eius successoribus. De nepotibus enim naturalibus, quae iam a nobis specialiter etiam de ipsis disposita sunt, obtineant.

CAP. XIII. In quibus enim casibus naturales filios vocavimus ad successionem, in his quoque et ipsi decentem naturalibus patribus devotionem servent, eademque mensura, sicut parentes prospiciunt naturalibus filiis secundum nostram legem, et ipsi parentibus compensent sive in successionibus sive in alimentis, sicut superius sancivimus.

CAP. XIV. Quoniam vero et dudum in quibusdam constitutionibus dictum est, oportere, in quibus patres donant filiis aut relinquant, in his

subtilitatem] Sic Vind. Mon. I. Cont. *subtilitatem* Berol., sed priori litterae *l* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *subtilitatis*, ex Contii videlicet coniectura. Interpres videtur habuisse ἀκρίβειαν.

pietatem] Sic Vind. Mon. Berol. I. Cont. *pietatis* Vulgo, ex Contii coniectura. Interpres videtur habuisse εὐσέβειαν. Contius ad marg.: *legendum subtilitatis simulque pietatis transire.*

si quis igitur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., quae Vulgo desiderantur. Manifesto interpres verba εἰ μέντοι in superioribus non habuit, sed hoc loco post ἐλθεῖν legit.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

arbitratam] Sic Vind. Mon. I. *arbitra* Berol., sed litteris *t* et *a* circumflexi impositi sunt. Verum secunda manus litterae *t* aliam litteram *t* superius imposuit. Gr. δοκιμαζόμενον.

hoc ipso] *et hoc ipso* I.

autem] Sic Berol. *aut* Vind. Mon., in quo quidem litterae *em* a secunda manu adiectae sunt. Gr. δέ.

et ex] Sic Vind. Mon. Berol. Prior vox *et* Vulgo et in I. non legitur. An pro ἐκ τῆς interpres legit ἔκ τε τῆς?

def. conc.] Sic Vind. Berol., sed in Mon. verborum ordo inversus est *conc. def.*, quod Graecis non firmatur.

et illi] Quod Vulgo autem appositum est *ut*, in Vind. Mon. Berol. I. non legitur. Interpres ὥστε non videtur habuisse in contextu.

aluntur] Sic Vind. Hamb. Trid. I. Mon. Berol., in quo priori litterae *u* circumflexus impositus est, quem iam prima manus delevit. Vulgo *alantur*.

eius] Sic Vind. Berol. *ei* Mon. Gr. αὐτοῦ.

successoribus] Sic Vind. Berol. *successionibus* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont.

nepotibus] Sic Vind. Berol. *propultibus* Mon., sed secunda manus correxit *nepotibus*. Gr. ἐκγόνων.

enim] Sic Vind. Mon. *aut enim* Berol., sed priori voci *aut* puncta inferius subiecta sunt, quae quidem nec Graecis firmatur.

posita] Sic Mon. Berol. *disposita* Vulgo.

obtineant] Sic Mon. Berol. *optineant* I. *optine* Vind., sed spatium, tribus fere litteris quod sufficere queat, postea vacuum relictum est.

NOV. LXXXIX. CAP. XIII. enim] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *tamen* Hamb. *autem* Vulgo.

vocavimus] Sic Mon. Berol. *vocaverimus* Vind. Gr. ἐκαλέσαμεν.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

ipsi] Sic Vind. Berol. *ipsis* Mon., sed litterae *s* lineola superius imposita est. Gr. αὐτοί.

decentem] Sic Vind. Mon. *decedentem* Berol., sed ut litteris *de* mediis puncta inferiu a secunda manu subiecta sint. Gr. πρέπουσαν.

naturalibus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae haec vox imposita est. Gr. φυσικοῖς.

eademque] *et eadem* I.

sive] Sic Mon. Berol. *seu* Vind. I.

sancivimus] Sic Mon. *sanccivimus* Berol. *sanctimus* Vind. Gr. νενομοθετήκαμεν.

NOV. LXXXIX. CAP. XIV. donant] Sic Vind. Mon. *donavit* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

filiis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. παισίν.

relinquant] Sic Vind. Mon. Berol. *relinquunt* Vulgo.

his] *hiis* I.

hoc facere potuit. Et quaedam a nobis adinventa est ratio regularis, optime narrans de ordine nascentium. Cum enim dubitetur, utrum oporteat concepti an partus respici tempus, sancimus, ut non tempus conceptus, sed partus inspiciatur propter filiorum utilitatem. Si vero contigerit tales aliquas excogitare circumstantias casuum, in quibus utilius est conceptionis tempus, quam partus, tempus illud valere magis praecipimus, quod utilius sit nascenti.

CAP. IX. Illud tamen a nobis sancitum est, ut, si quis voluerit legitimam suam facere sobolem, et non habuerit uxorem talium filiorum matrem, aut filios quidem valde diligat, mulier autem non sine peccato sit apud eum, neque digna sit quolibet legitimo nomine, et propterea aut moriente muliere, aut legitimo iure non digna in matrimonio putanda, aut causa a filiis maligne tractata, aut ex studio muliere celata aut a filiis, aut aliter forte ei divitiis accedentibus, ne iure legitimorum usum pater et fructum defuncta matre tanquam sub potestate filiis constitutis habeat, si quis ergo filios legitimos non habens, sed tantummodo naturales, ipsos quidem legitimos facere voluerit, mulierem vero in promtu non habeat omnino, aut habeat quidem, non tamen sine pec-

prioribus Vulgo. Gr. τοῖς πρὸ αὐτοῦ. Quod Vulgo et in I. subiicitur *constitutionibus*, in Vind. Mon. Berol. non est, sed in Mon. a sec. manu supra lineam adscriptum est *constitutionibus*, quae vox nec sane Graecis firmatur.

adinventa] Sic Mon. Berol. I. *inventa* Vind., quod sane etiam Vulgo est.

dubitetur] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *dubitentur* Mon. *dubitaretur* Berol. *dubitatur* Port.

concepti] Sic Vind. Mon. *conceptus* Berol. I., quod etiam Vulgo est.

an] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. a secunda manu supra lineam positum est *an*. Deest in I. Gr. ἤ.

partus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem litterae *u* lineola superius imposita est. Gr. τῆς γεννήσεως.

sancimus] Sic Mon. *sanccimus* Berol. *sancimus itaque* Vind.

conceptus] Sic Vind. Berol. *concipiat conceptus* Mon., sed litteris *cipiat* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τῆς συλλήψεως.

contigerit] Sic Vind. Mon. *contingit* Berol., sed litteris *it* puncta inferius subiecta sunt. Gr. συμβαίη.

excogitare] Sic Vind. Mon. Berol. *excogitari* Vulgo I.

utilius est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *est utilius* Vulgo. Gr. λυσιτελέστερός ἐστιν.

conceptionis] Sic Vind. Mon. *contemptionis* Berol. Gr. συλλήψεως.

tempus] Sic Vind. Mon. *est tempus* Berol.

illud] Quod Vulgo antea est *tempus*, deest in I.

nascenti] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem postea una vel duae litterae erasae sunt.

NOV. LXXXIX. CAP. IX. PR. tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι.

a nobis] Sic Mon. Berol. *u nobis* Vind., sed punctum priori litterae *u* impositum est. Secunda manus correxit, ut in cont. Gr. παρ' ἡμῶν.

sancitum] Sic Vind. Mon. *sanccitum* Berol.

legitimam suam] Sic Mon. Berol. *legitimas suas* Vind. Gr. γνησίαν τὴν ἑαυτοῦ.

sobolem] Sic Mon. Berol. *soboles* Vind. Gr. γονήν.

diligat] Sic Mon. Berol. *diligit* Vind.

quolibet legitimo nomine] *quolibet legitimatione* I.

a filiis] Sic Vind. *filiis* Mon. Berol. Gr. ὑπὸ τῶν παίδων.

tractata] Sic Vind. Mon. *retractata* Berol.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo. Pro καὶ interpres videtur habuisse ἤ.

muliere] *mulier est* I.

a filiis] Sic Vind. *filiis* Mon. Berol. Gr. παρὰ τῶν παίδων.

aliter forte ei] Sic Berol. Hamb. I. *alii forte* Vind. *forte aliter ei* Berol. Trid. Port. Gr. ἄλλως ἴσως αὐτῇ.

divitiis] Sic Mon. Berol. *ex divitiis* Vind.

constitutis] *constituta* I.

filios legitimos] Sic Mon. Berol. I. *legitimos filios* Vulgo. Gr. παῖδας γνησίους.

non habens] Sic Vind. Mon. In Berol. hoc bis scriptum, sed prima vice deletum est.

voluerit] Sic Vind. Berol. *voluit* Mon. Gr. βουληθείη.

in promtu] Sic Vind. Berol. *impromtum* Mon. *in promptu* I.

habeat] Sic Mon. Berol. *habet* Vind. Gr. ἔχοι.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol. Gr. οὐ μήν.

cato, vel si non appareat, aut aliter dotalium instrumentorum non habeat facultatem (quid enim, si ad sacerdotium alter eorum ascenderet?), damus ei fiduciam (hoc quod dudum gessimus) ad legitimum ius filios ducere naturales, legitimis, sicuti praediximus, non exsistentibus, per quandam huiusmodi viam. Sicut enim sunt modi, qui servos ad libertatem simul et ad ingenuitatem deducunt et naturae restituunt, ita si pater non habuerit legitimam prolem, et voluerit eos restituere naturae et antiquae ingenuitati, sive ex ingenua ei nascantur, et legitimos de cetero et sub potestate habere, hoc agat per nostrum rescriptum. Non enim fuit principio, quando natura hominibus sanciebat sola, antequam scriptae procederent leges, quaedam differentia naturalis atque legitimi, sed primis parentibus primi filii, sicut inchoantes praesentem diximus legem, ipso processu nati legitimi sunt. Et sicut in liberis natura quidem fecit liberos omnes, bella vero servitutem adinvenerunt, sic etiam hic natura legitimas protulit soboles, ad concupiscentiam vero facta

peccato] Inde a syllabis *cato* usque ad *hoc quod du* quae sunt omnia a secunda manu scripta sunt.

vel si] Sic Mon. Berol. I. *vel* Vind. *aut si* Vulgo.

appareat] Sic Vind. Berol. *hat apparent* Mon., sed litteris *hat* puncta inferius subiecta lineaque superius imposita est.

dotalium] Sic Vind. Mon. *forte dotalium* Berol., quod Graecis non firmatur.

ad sac. alt. eorum] *alter eorum ad sac.* I.

ascenderet] Sic Vind. *ascendat* Mon. Berol., quod sane in I. et Vulgo est. Gr. ἀνῆλθεν.

fiduciam] Sic Vind. Mon. *fidutiam* I. *licentiam fiduciam* Berol., quod sane glossam redolet. Gr. παρρησίαν.

ad] Sic Mon. Berol. I. *et* Vind. Gr. πρός.

legitimum] Sic Vind. Berol. *legimium* Mon., quod secunda manus correxit *legitimum*. Gr. γνησιότητα.

ducere] Sic Berol. *educere* Vind. Mon. I., quod sane etiam Vulgo est. Gr. ἀγαγεῖν.

naturales] Sic Mon. Berol. *nata* Vind., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est. Gr. τοὺς νόθους.

sicuti] Sic Vind. *sicut* Mon. Berol. I.

quandam] *quasdam* I.

viam] *vias* I.

sunt modi] Sic Mon. Berol. *modi sunt* Vind. Gr. γάρ εἰσι τρόποι.

restituunt] Sic Vind. *rescisIunt* Berol. In Mon. vox *restituunt* a secunda manu scripta est. Gr. ἀποδιδόντες.

eos] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτούς.

restituere naturae] Sic Mon. Berol. *nature restituere* Vind. Gr. ἀποκαταστῆσαι τῇ φύσει.

ei nascantur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nascantur ei* Vulgo. Gr. αὐτῷ γένοιντο. Quod postea Vulgo et in I. *sive ex liberta* sunt, in Vind. Mon. Berol. desunt, cumque nec Graecis firmentur, omittenda esse visa sunt.

principio] Sic Vind. Mon. Berol. *in principio* I. Vulgo, quod sane Graecis firmatur.

hominibus] Sic Mon. *omnibus* Vind. Berol. Gr. ἀνθρώποις.

differentia] Sic Vind. Berol. *diffa* Mon., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est.

naturalis] *natalis* Vind. Mon., sed Berol., ut in cont., habet. Gr. νόθου.

inchoantes praesentem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesentem inchoantes* I. Gr. ἀρχόμενοι τοῦ παρόντος.

ipso] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antepositum est *etiam*, quod nec Graecis firmatur.

nati legitimi] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Vox *nati* in Vind. et Vulgo deest. Gr. γεγόνασι.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fiebant* Vulgo.

fecit] Sic Vind. Berol. *fec* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est.

adinvenerunt] Sic Mon. Berol. *adinvert* Mon., sed lineola superius imposita est; caeterum litterae *er* a secunda manu scriptae sunt.

hic] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. κἀνταῦθα.

natura] Sic Vind. Mon. *nobis natura* I. Berol., quod Graecis non firmatur.

legitimas] Sic Vind. Mon. *legitimis* Berol., sed secunda manus scripsit *legitimas*. Gr. γνησίας.

protulit] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam scripsit *protulit*. Gr. προήγαγε.

facta] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae *a* circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit.

conversio naturale ius eis inseruit. Quapropter similibus passionibus exortis, convenit curam ex aequalibus inveniri, aliam quidem a prioribus nostris, aliam vero a nobis. §. 1. Sit igitur licentia patri, in praedictis casibus matrem in priori schemate relinquenti, imperio preces offerre, hoc declarantes, quia vult naturales suos filios restituere naturae et antiquae ingenuitati et iuri legitimo, ut sub potestate eius consistant, nihil a legitimis filiis differentes, quo facto, ex hoc filios frui huiusmodi adiutorio. Una namque hoc modo omnes huiusmodi naturae digressiones et opiniones in his, qui legitimos non habent filios, curamus, sic brevi solatio tantum impetum naturae corrigentes.

CAP. X. Si vero is, qui solummodo naturalium filiorum est pater, per quosdam fortuitos casus non valuerit hoc agere, moriens autem sub quodam praedictorum casuum scripserit testamentum, volens sibi legitimos esse filios successores, et in hoc damus ei licentiam, fiduciam, supplicantibus tamen etiam sic filiis post mortem patris, et hoc dicentibus, et ostendentibus patris testamenta, et heredibus exsistentibus secundum legem, hocque donum habeant patris et principis, idem est dicere naturae simul et legis.

CAP. XI. Generaliter autem in omnibus, qui per praedictos -

conversio] Sic Vind. Berol. *conversatio* Mon.; sed litteris *at* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐκτροπή.

eis] Sic Mon. *ei* Vind. In Berol. est *eis eis*, sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt.

aequalibus inveniri] Sic Berol. *equalibet conveniri* Vind. *qualibet inventi* Mon. Gr. ἐκ τῶν ἴσων ἐξευρεθῆναι.

NOV. LXXXIX. CAP. IX. §. 1. priori] Sic Vind. Mon. Berol. *priore* I. Vulgo.

schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* Berol.

hoc] Sic Vind., deest in Mon., ubi tamen secunda manus supra lineam scripsit *hoc*. Berol. *haec*. Gr. τοῦτο.

suos filios] Sic Vind. Berol. *filios suos* Mon. Gr. αὐτοῦ παῖδας.

iuri] Sic Vind. Berol. *iuro* Mon., in quo quidem sec. manus correxit *iuri*.

ex hoc] Sic Vind. Mon. *et ex hoc* Berol. Gr. ἐντεῦθεν.

una] Sic Vind. *unam* Mon. Berol. *uno* I.

opiniones] Sic Vind. Berol. *oppiniones* Mon.

his] *hiis* I.

habent] Sic Vind. Mon. *habeant* Berol.

impetum] Sic Mon. Berol. *impecum* Vind.

corrigentes] Sic Vind. Berol. *corigentes* Mon.

NOV. LXXXIX. CAP. X. is] Sic Mon. *his* Vind. Berol., in quo priori litterae *h* inferius lineola imposita est. Deest in I.

solummodo naturalium] Sic Vind. Berol. *naturalium solummodo* Mon. Gr. μόνων φυσικῶν.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. τοῦτο.

moriens] Sic Mon. Berol. *moriens is* Vind., sed litteris *is* puncta inferius subiecta sunt.

in hoc] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon., sed supra lineam a secunda manu adscriptum est *in*.

ei] deest in I.

fiduciam] Sic Vind. Mon. Berol., sed Vulgo et in I. particula *et* antea appos. est. Haec autem est duplex eiusdem vocis, παρρησίαν videlicet, translatio, quae ex variis eiusdem legis versionibus orta esse potest. Deest in I.

supplicantibus] Sic Vind. Berol. *supplicationibus* Mon., sed sec. m. correxit *supplicantibus*. Gr. δεομένων.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita. Gr. μέντοι.

etiam sic] Ab his inde verbis usque ad *principis* quae sunt, in Berol. tantummodo a sec. manu scripta sunt. Caeterum vox *sic* in Mon. Berol. est, in Vind. deest. Gr. καὶ οὕτω.

patris] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem postea scriptum est *re*, cui quidem voci secunda manus puncta supposuit. Gr. τοῦ πατρός.

testamenta] Sic Berol. I. *testamentum* Vind. *testamento* Mon. Gr. διαθήκας.

hocque] Sic Hamb. Berol. Mon., in quo quidem hoc totum a secunda manu scriptum est. Vind. *hoc*, Trid. Port. *hoc quoque*. Gr. καὶ τοῦτο.

habeant] Sic Mon. Berol. *habeat* Vind. Gr. ἐχέτωσαν.

idem est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Manifesto interpres τοῦτο legit pro voce ταὐτόν.

NOV. LXXXIX. CAP. XI. PR. qui] Sic Mon. *quibus* Vind., deest in Berol., sed supra lineam scriptum *qui*bus.

dos deducuntur ad legitimum ius, tunc haec volumus obtinere, dum et filii hoc ratum habuerint. Nam si solvere ius patriae potestatis invitis filiis non permissum est patribus, multo magis sub potestatem redigere invitum filium et nolentem sive per oblationem ad curiam, sive per instrumentorum celebrationem, sive per aliam quamlibet machinationem, tanquam fortem metuentem paternam, iustum non est neque imperii et legislationis ponimus proprium. §. 1. Si vero plurimis exsistentibus filiis alii quidem eligant, alii respuant, hi, qui volunt legitimi fieri, fiant, aliis in iure naturali manentibus. Et haec dicimus, nullum priorum legitimorum perimentes modum, sed et hunc adiicientes aliis, in quibus illos accipere non licet. Omnino enim legitimis exsistentibus, deinde naturalibus provenientibus, nequaquam ius legitimorum eis adiiciatur, nisi omnino aut per curiam aut per nostras constitutiones, quae dotalium instrumentorum introduxerunt modum. §. 2. Adoptionis autem modum, qui fuit olim quibusdam ante nos imperatoribus super naturalibus putatus non improbus, invenientes secundum paternae constitutionis virtutem, et nos, sicuti dictum est, excludimus, quoniam castitatem non

per] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

praedictos] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. ἔμπροσθεν εἰρημένων.

haec] Sic Mon. *hc* Berol., sed lineola superius imposita est. Vind. I. Vulgo *hoc*. Gr. ταῦτα.

si] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu voci *solvere* impositum est. Gr. εἰ γάρ.

patriae] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Potest autem fieri, ut glossae locum habeat.

multo] Sic Vind. Mon. *malo* Berol., sed ex *a* sec. manus litteram *l* efficit.

sub] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. εἰς.

potestatem] Sic Mon. *potestate* Vind. Berol. I.

redigere] Sic Mon. Berol. *sub redigere* Vind.

fortem] Sic Berol. *sortem* Vind. Mon. Vulgo. Gr. τύχην.

legislationis] Sic Mon. Berol. Trid. *legislatoris* Vind. Hamb. Port. Cont. *legislatores* I. Ad marg. Contii *al. legislationis. sic enim et in Graeco.* Gr. νομοθεσίας.

NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 1. eligant] Sic Mon. Berol. *eligunt* Vind. Gr. ἕλοιντο.

respuant] Sic Vind. Berol. *respiciant* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παραιτήσοιντο.

hi] *hii* Vind. Mon. Berol. I.

fieri] Sic Vind. Mon. *filii* Berol., sed sec. manus scripsit *fieri* Gr. γίνεσθαι.

fiant] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu lineae inscriptum est *fiat*, sed circumflexo litterae *a* superius imposito, qua re significatur *fiant*. Deest in I.

haec] Sic Berol. Vind. *hec* Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

sed et] *sed* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Vind. *et*. Gr. ἀλλὰ καί.

adiicientes] Sic Vind. Berol. *addicientes* Mon. *aditientes* I. Gr. προστιθέντες.

enim] Sic Vind., deest in Mon., ubi tamen a sec. manu priori voci impositum est. Berol. *cum*, sed sec. manus pro eo scripsit *enim*. Gr. γάρ.

provenientibus] Sic Vind. Mon. *pervenientibus* Berol. I. Gr. προγενομένων.

eis] Sic Vind. Mon. *eius* Berol., sed sec. manus scripsit, quod in contextu. Gr. αὐτοῖς.

adiiciatur] *adiciatur* Vind. *adicitur* I. Mon. *adiicitur* Vulgo Berol. Gr. προστεθείη.

aut per curiam] Sic Mon. Berol. *per curiam* Mon. Gr. ἢ διὰ τῆς βουλῆς.

instrumentorum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed priori voci a sec. manu impositum est *instrumentorum*.

modum] *modus* I.

NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 2. qui] Sic Vind. Mon. *quae* Berol., quod secunda manus correxit *qui*.

quibusdam] Sic Vind. Mon. Berol. *a quibusdam* Vulgo I. Gr. τισί.

imperatoribus] Sic Vind. Berol. *inpribus* Mon., sed litteris *pr* circumflexus superius impositus est.

improbus] Sic Berol. *inprobe* Vind. *inprobet* Mon., unde sec. manus facit *improbus*. Gr. ἀδόκιμος. Quod Vulgo postponitur *absurdum*, in Vind. Mon. Berol. I. deest. Interpres vocem ἄτοπον transsiluisse videtur.

virtutem] Sic Vind. Mon. *servitutem* Berol., sed sec. manus correxit *virtutem*. Gr. δύναμιν.

castitatem] Sic Vind. Berol. *castitatem* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont.

non] Sic Vind. Berol. *e non* Mon.,

perfecte consideravit, et non erit decens, ut, quae bene exclusa sunt, in rempublicam rursus introducantur. Quapropter his a nobis sancitis atque manifestatis, quo conveniat modo ad civitatem romanam legitimorumque ius transire, nihil de successione super talibus est dicendum. Nam sicut in ceteris ab initio legitimis, oportet etiam in eis fieri successiones.

CAP. XII. Discretis igitur et his, qui facti sunt legitimi, et his, qui manserunt naturales, ordinandum est iam etiam de successionibus eorum. Valenti siquidem et Valentiniano et Gratiano divae memoriae primis placuit humanum aliquid agere circa naturales. Et si quidem sit naturalium patri legitima soboles, una uncia eos dignos esse fecerunt, et hac cum sua matre, non donari, neque ex ultima dari voluntate ulterius aliquid permittentes, si vero filii quidem non sint naturales, concubinae vero solummodo, his, qui non habent utique coniugem (his etenim tantum concubinam habentibus est conscriptum), mediam unciam solam donantes. Si vero filiorum legitimorum non sint parentes, et

sed litterae *e* punctum superius impositum est. Pro verbis *non perf.* I. habet *perf. non.*

erit] Sic Vind. Mon. *erat* Berol. Gr. οὐκ ἂν εἴη.

rempublicam] *re publ.* I.

his] *hiis* I.

sancitis] Sic Vind. *sanccitis* Mon. *sanccita s* Berol., sed ultimae litterae *s* lineola superius imposita est, qua re significatur *sancita sunt.* Verum secunda manus correxit *sancitis.* Gr. νομοθετηθέντων.

atque] *et* I.

manifestatis] Sic Mon. *manifestis* Vind. Berol., quod sec. manus correxit *manifestatis.* Gr. φανερῶν γενομένων.

quo] Sic Mon. Berol. *quod* Vind. Gr. ὃν προσήκει τρόπον.

legitimorumque] Sic Mon. *legitimorumq* Vind. *legitimorum quae* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. καὶ γνησιότητα.

ceteris] Sic Vind. Berol. *cetis* Mon., sed ultimae syllabae *is* circumflexus impositus est.

etiam in eis] Sic Mon. *et in eis* Vind. Berol. *etiam in his* Vulgo I. Gr. καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. PR. discretis] Quae abhinc leguntur usque ad syllabas *successioni*, in Vind. non sunt, nisi a secunda manu adscripta.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

facti] Sic Vind. Berol. *sancciti* Mon., sed secunda manus scripsit *facti.* Gr. τῶν τε γενομένων.

legitimi] Sic Mon. Berol. *legitimis* Vind.

et his] Sic Mon. Berol. I. *et iis* Vulgo. Desunt autem haec in Vind. Gr. τῶν τε μεινάντων.

manserunt] Sic Mon. Berol. *manserit* Vind. Gr. μεινάντων.

naturales] Sic Mon. Berol. *natales* Vind. Gr. νόθων.

memoriae] Sic Mon. Berol. *memoec* Vind., sed secundae litterae *e* circumflexus impositus est. Gr. λήξεως.

aliquid] *aliquod* I.

hac] Sic Vind. Mon. Berol. *hanc* I. Vulgo. Gr. ταύτης, quod ad vocem οὐγκίας referatur.

voluntate] Sic Vind. Berol. *volintate* Mon. Pro verbis *dari voluntate* I. habet *voluntate dari.*

filii] deest in I.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind. Gr. εἶεν.

concubinae] Sic Vind. Mon. I. *concubine* Berol. *concubina* Vulgo. Interpres videtur habuisse παλλακαὶ — μόναι.

his] Sic Vind. Berol. *hnt i his* Mon., sed litteris *hnti* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *scilicet.*

coniugem] Sic Vind. Mon. *coniunge* Berol., circumflexo ultimae litterae imposito; secunda manus secundae litterae *n* puncta subiecit. Gr. γαμετήν.

habent] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habeant* Vulgo.

his etenim] Sic Vind. Berol. *hoc etenim* I. *hoc et hoc enim* Mon., sed priori voci *hoc* puncta inferius subiecta sunt.

habentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habere* Vulgo.

conscriptum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *concessum* Vulgo. Pro ἐπιτέτραπται interpres videtur habuisse ἐπιγέγραπται.

unciam] Sic Vind. Mon. *untiam* Berol.

filiorum legitimorum] Sic Vind. Mon. *legitimorum filiorum* Berol. I. Gr. παίδων γνησίων.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind.

et neque] Sic Mon. Berol. Priorem vocem *et* Vind. non habet. An scribendum *sed neque?* Gr. ἀλλ' οὐδέ.

neque patrem et matrem habeant, usque ad tres uncias relinquere eis aut donare permissi sunt, et haec cum matre, et si quolibet modo acceperint aliquid, in hoc reputari solummodo, quod autem plus est, ad eos, qui vocantur ex lege, venire, hoc quod Theodosii senioris filii, licet non perfecte, sanciverunt. §. 1. Nos igitur, etsi prius humana usi lege, pro tribus unciis sex uncias eis, filiis legitimis non exstantibus, per patrum munificentiam dedimus, sed tamen ex his, quae subinde proveniunt, causis perfectius simul clementiusque considerantes, praesentem ponimus legem. Plurima utique sunt et prius commissa, et in nostris temporibus delinquuntur, et ideo ab impietate homines liberamus. Quidam enim non habentes licentiam quantum volunt suis naturalibus filiis relinquendi, eligunt quasi viros, et scribunt heredes, quatenus restituant filiis; at illi aut ex hoc impie agunt et praevaricantur voluntatem scribentium, aut, quod omnium levissimum putant, peierant, et tacemus ea, quae tradita sunt ex memoria nobis in personis gloriosis talia delinquentibus priscis temporibus. §. 2.

et matrem] Sic Vind. Mon. I. *neque matrem* Berol. Vulgo. Pro ἤ interpres καὶ videtur habuisse.

habeant] Sic Mon. *hat* Berol., sed litterae *h* punctum supra impositum est. Vind. *habent*. Gr. ἔχοιεν.

uncias] Sic Vind. Mon. Berol. *untias* I., deest Vulgo. Gr. τριουγκίου.

relinq. eis] *eis relinquere* I.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Interpres videtur habuisse ταῦτα.

et si] Sic Vind. Mon. *si* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *et hoc*, sed ultimam vocem posterior manus delevit. Gr. καὶ εἰ.

acceperint] Sic Mon. Berol. *acceperit* Vind. Gr. λάβοιέν τι.

reputari] Sic Mon. Berol. *reputati* Vind. Gr. συναιρεῖσθαι.

filii] Sic Vind. Mon. *filiis* Berol. Gr. παῖδες.

sanciverunt] Sic Vind. Berol. *sancierunt* I. *sanciver* Mon., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 1. prius humana] *humana prius* I.

usi] Sic Mon. *u* Vind., sed superius littera *i* scripta est, quam rem sec. m. delevit totam. Deest in Berol., sed supra lineam scriptum est *usi*. Gr. χρησάμενοι.

munificentiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *magnificentiam* Port. Gr. φιλοτιμίαν.

tamen] Sic Vind. Mon. I. *tantum* Berol., quod secunda manus correxit *tamen*. Vulgo *nunc*. Os. scribi vult *iam*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

causis] Sic Berol. *causas* Vind. Mon.

clementiusque] Sic Vind. Mon. *clementius* Berol., sed supra *cl* a secunda manu scriptum est *et*. Gr. καὶ φιλανθρωπότερον.

plurima] Sic Vind. Mon. *plurime* Berol., sed secunda manus scripsit *plurima*. Gr. πολλά.

utique] *itaque* Trid., sed reliqui habent, ut in cont. Gr. γοῦν.

commissa] Sic Vind. *comissas* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum subiectum est. Mon. *commisse*. Gr. ἁμαρτηθέντα.

in nostris] Sic Vind. Mon. I. *nostris* Berol. Gr. ἐπὶ τῶν ἡμετέρων.

delinquuntur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *delicta quae correctione dignamur* Vulgo. Gr. πλημμελούμενα. Verba *quae correctione dignamur* in I. desunt.

impietate] Sic Vind. Berol. *inpietate* Mon.

liberamus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litterae *a* inscriptum est *vi*. Gr. ἀπαλλάττομεν.

heredes] Sic Vind. *quasi heredes* Mon. Berol. Gr. γράφουσι κληρονόμους.

at illi] Sic Vind. Mon. *illi autem* Berol. Gr. οἱ δέ.

aut] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *aut*. Gr. ἢ αὐτόθεν.

peierant] Sic Mon., sed a sec. manu. *peant* Berol., sed supra litteras *ea* a sec. manu circumflexus impositus est; sec. manus correxit *peierant*. In Vind. est *peierant*, sed sec. manus correxit *perierant*. I. *deierant*. Gr. ἐπιορκοῦσι.

tacemus] Sic Vind. Berol. *tracemus* Mon., sed litterae *r* puncta inferius subscripta sunt. Gr. σιγῶμεν.

gloriosis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *gloriosissimis* Vulgo. Gr. ἐνδόξων.

Ne igitur semper tale fieri delictum sinamus, neque quod agere licet in extraneis et ignotis, hoc in propriis naturalibus filiis homines agere prohibeamus, propterea praesenti lege sancimus, ut si quidem quispiam habuerit filios legitimos, non possit filiis eorumque matri ultra unam relinquere unciam aut donare naturalibus aut concubinae (hoc enim proprium prioris iudicamus esse constitutionis), sed etiam si quid amplius dare tentaverit quolibet modo, hoc filiorum fieri legitimorum; et vel si filii non sint, concubina vero solummodo, huic mediam unciam relinqui aut donari concedimus. §. 3. Si vero filios non habuerit quispiam legitimos aut quemquam ascendentium, quibus necessitas est legis relinquere partem propriae substantiae competentem, testatori licentia sit etiam in duodecim uncias scribere filios naturales heredes, et dividere inter eos quocunque voluerint modo res, et per donationes aut simplices aut antenuptiales aut per dotes aut per alium quemlibet modum legitimum suas in illos substantias transponere. Sic enim nequaquam egebunt quibusdam ad impietatem aut periurium praeparatis, sed ex ipso suam disponent pure sententiam. Si vero habuerint hi, quos praedixi-

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 2. fieri delictum] *delictum fieri* I.

neque] Sic Mon. *nec* Vind. *ne* Berol. Gr. μηδὲ ὅ.

hoc] *hoc et* I.

naturalibus filiis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *filiis naturalibus* Vulgo. Gr. φυσικῶν παίδων.

prohibeamus] Sic Vind. Mon. *proibeamus* Berol.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

ut] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ὥστε.

unciam] Sic Vind. Mon. *untiam* Berol.

iudicamus] Sic Vind. Berol. *iudicavimus* Vulgo. Gr. ἡγούμεθα.

constitutionis] Sic Vind. Berol. *constitutiones* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. διατάξεως.

etiam] Sic Vind. Berol. I. *et* Mon., quod etiam Vulgo est.

tentaverit] *temptaverit* Vind. Mon. Berol. I.

filiorum fieri] Sic Mon. *filiorum* Vind. Berol. *fieri filiorum* I. Vulgo. Gr. τῶν παίδων γίνεσθαι.

et vel si] Sic Vind. Mon. *vel si* Berol., quod etiam Vulgo est. — I. *et si vel.*

sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Mon. Gr. εἶεν.

concubina] Sic Vind. Berol. *concubinas* Mon., sed secunda manus lineae puncta superius imposuit.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 3. non hab. quispiam] *quispiam non habuerit* I.

quemquam] Sic Mon. Berol. I. *quempiam* Vind. *quendam* Vulgo.

partem] Sic Vind. Berol. *patrem* Mon., sed sec. m. scripsit *partem*. Gr. μέρος.

testatori] Sic Vind. Mon. *testatoris* Berol. Verba τοὺς διατιθεμένους interpres non ad superiora traxit, sed ad haec, quae sequuntur, ut comma antea, non postea apponendum sit.

duodecim] Sic Vind. Berol. *decim* Mon., sed secunda manus supra lineam inscripsit vocem *duo*.

dividere] *dividere res* I.

voluerint] Sic Vind. Mon. *voluerit* Berol., quod sane etiam Vulgo est. Gr. βούλωνται.

et per] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *et aut per* Vulgo. Gr. καὶ ἢ κατά.

aut simplices] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *aut per simplices* Vind. Interpres in Graecis videtur habuisse δωρεὰς ἢ ἁπλᾶς.

alium quemlibet] Sic Mon. Berol. *quemlibet et alium* Vind. Gr. καθ' ἕτερον οἱονδήποτε.

suas] Sic Vind. Berol. *suos* Mon.

illos] Sic Vind. Berol. *illo* Mon. *illas* I. Gr. εἰς ἐκείνους.

quibusdam] Sic Mon. Berol. *quibus* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *i. aliquibus*. Gr. τινῶν.

periurium] Sic Vind. Mon. *periurum* Berol. Gr. ἐπιορκίαν.

sed ex ipso] Sic Mon. *ex ipso* Berol., sed supra litteras *ex* a priore manu *et* positum est. Vind. *sed et ex ipso*. Gr. ἀλλ' αὐτόθεν.

disponent] Sic Mon. Berol. *disponant* Vind. *pure disponent* I. Gr. διαθήσουσι.

pure] Sic Vind. Mon. *puram* Berol., deest in I. Gr. καθαρῶς.

habuerint] Sic Mon. Vind. *non habuerint* Berol. Gr. ἔχοιέν τινας.

hi, quos] *in quos* Vind. Mon., in quo quidem priori voci *in* puncta inferius

mus, aliquos ascendentium, legitimam eis relinquant partem, quam lex et nos constituimus, reliquam vero totam in naturales filios habeant relinquendi licentiam. Et haec dicimus super his, qui in scriptis et legitimis voluntatibus disponunt suam sententiam. §. 4. Si quis autem defunctus fuerit legitima ei omnino sobole non exstante (filiorum dicimus, aut nepotum, vel deinceps successionis), neque legitima coniuge, deinde moriatur non disponens de substantia, et veniat cognatio forsan, aut etiam manumissor, utpote bonorum possessionem movens et insurgens, aut etiam nostrum aerarium (nam nec illi quantum ad hoc parcimus), sit autem ei, donec vixerit, libera mulier in schemate concubinae sociata, et filii ex ea (talibus enim solummodo haec sancimus, ubi omnino indubitatus est et concubinae in domo affectus, et filiorum ibidem proles et alimentum), damus eis et intestatis parentibus defunctis duas paternae substantiae uncias habere, cum matre partiendas, quanticunque fuerint filii, ut unius filii portionem et mater accipiat. Et haec dicimus, si uni concubinae societur, ac filios ex illa habeat aut etiam praedecedente concubina, morte forsan aut separatione, filii ei domi

subiecta, supraque lineam adscripta sunt *hii*. Berol. *quos*, sed superius a secunda manu scriptum est *hii*.
relinquant] Sic Vind. Mon. *relinqt* Berol., sed secunda manus circumflexum imposuit. Gr. καταλιμπανέτωσαν.
totam] Sic Mon. Berol. *totum* Vind. Gr. τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν.
habeant] Sic Mon. Berol. *hnt* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐχέτωσαν.
haec] Sic Mon. *hoc* Vind. Berol. I. Gr. ταῦτα.
his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
in] deest in I.
voluntatibus] Sic Mon. Berol. *voluptatibus* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. νομίμοις βουλήσεσιν.
sententiam] Sic Mon. Berol. *sentiam* Vind., sed supra syllabas *en* sec. manus circumflexum posuit. Vulgo I. *substantiam*. Gr. γνώμην.
NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 4. omnino sobole] Sic Vind. Berol. *sobole omnino* Vulgo I. Gr. παντελῶς γονῆς.
exstante] Sic Vind. *extante* Mon. *exhibtante* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ὑπούσης.
aut] *autem* I.
substantia] Sic Berol. *substantia sua* Vind. I. *sua substantia* Mon. In Graecis tantummodo est τὴν οὐσίαν.
possessionem] Sic Vind. Berol. *possessionum* I. *possesionei* Mon., sed sec. manus litterae penultimae *e* lineolam superius imposuit, ultimaeque litterae *i* punctum subiecit.
aerarium] *errarium* Vind. Mon. Berol.
nec] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *nec*. Gr. οὐδέ.
sit] Sic Berol. *si* Vind. Mon. Gr. εἴη δέ.

vixerit] Sic Vind. Berol. *ipse vixerit* Mon., quod Graecis non firmatur.
schemate] Sic Vind. Mon. *scemate* Berol. I.
concubinae] Sic Vind. Mon., sed inde ab hac voce usque ad verba *et haec dicimus, si uni concubi* quae sunt, in Berol. a secunda manu scripta sunt.
sociata] Sic Mon. Berol. *sotiata* Vind.
haec] Sic Berol. Mon., in quo quidem supra lineam adscriptum est totum. Vind. *hec*. I. *hoc*. Gr. ταῦτα.
sancimus] Sic Mon. Berol. *sanctimus* Vind.
alimentum] *alimenta* I.
uncias] Sic Vind. Mon. *untias* Berol.
fuerint filii] Sic Vind. Mon. *filii fuerint* Berol. Gr. εἶεν οἱ παῖδες.
ut unius] Sic Vind. Berol. *auunius* Mon., sed prioribus duabus litteris puncta imposita litteraeque *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε ἑνός.
et mater] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *et* Vulgo desideratur. Gr. τὴν μητέρα.
haec] Sic Vind. *hec* Mon. Berol. *hoc* I.
concubinae] *concubi uni concubinae* Berol., sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt.
ac filios] Sic Vind. Mon. Berol. *aut filios* Hamb. Trid. Port. Gr. καὶ παῖδας.
illa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ea* Vulgo. Gr. ἐξ ἐκείνης.
etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.
praedecedente] Sic Vind. *praediscedente* Hamb. I. *praecedente* Trid. Port. *praedescendente* Mon. Berol., quod sec. manus correxit, ut in cont. Gr. προαπελθούσης.
forsan] Sic Vind. Mon. *forte* Berol.
separatione] Sic Vind. Berol. *etiam separatione* Mon. Gr. ἢ χωρισμῷ.

sint; tunc enim damus eis ab intestato ad duarum unciarum vocationem §. 5. Si vero effusa concupiscentia ei fuerit, et alias super alias introduxerit priori concubinas, et multitudinem habuerit mulierum fornicantium (sic enim dicere melius est), et ex eis filios habens moriatur, multas simul deserens concubinas, odibilis quidem est iste talis, procul autem hac lege modis omnibus cum talibus filiis et concubinis excludatur. Sicut enim si quis legitimae copulatur uxori, alias superinducere non poterit matrimonio consistente et ex his legitimos procreare, ita neque post agnitam, quo diximus modo, concubinam et ex illa filios dabimus, si etiam aliquod opus libidinis aliud fecerit, etiam hoc ad successionem eius introduci, si mortuus fuerit intestatus. Nam si non hoc sanciverimus, indiscreta quidem erunt, quae mulierum sunt, quam potius aut quam minus amaverit, indiscreta quidem quae filiorum, et nos non damus luxuriantibus, sed pudicis legem. Non autem differentiam facimus de filiis, sive masculis, sive sint feminae. Sicut enim natura nihil circa talia tractat, sic neque nos aliam in masculis et aliam in feminis secundum hoc ponimus legem. §. 6. Oportet enim per omnem viam

duarum unciarum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *duas uncias* Vulgo.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 5. alias super alias] Sic Berol. Hamb. Trid. *et super alias* Mon. *alias priori* I. Voces *super alias* apud Port. non sunt. Gr. ἄλλας ἐπ' ἄλλαις.

introduxerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *superintroduxerit* Port. *superinduxerit* Vulgo I. Gr. ἐπεισαγάγοι.

priori] deest in I.

habuerit] Sic Vind. Mon. *habuit* Berol. Gr. ἔχοι.

quidem est] *est quidem* I.

procul autem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *l* et *a* a secunda manu scriptae sunt.

hac] Sic Mon. *ac* Vind. Berol. Gr. πόρρω τοῦ νόμου.

sicut] Sic Vind. Berol. *si quis* Mon. Gr. ὥσπερ.

si quis] Sic Vind. Berol. *sic* Mon., sed lineola imposita, qua re significatur *sicut*.

legitimae] *legitime* Berol.

copulatur] Sic Mon. Berol. *copuletur* I. *compulatur* Vind. Gr. συνοικοίη.

poterit] Sic Vind. Mon. *potuit* Berol. I. Gr. οὐκ ἂν δύναιτο.

consistente] Sic Vind. Berol. *constante* I. *consistere* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. συνεστῶτος.

neque] *enim* I.

quo] Sic Mon. *quod* Vind. Berol. Gr. καθ' ὅν.

fecerit] *fecit* I.

fuerit] Sic Vind. *est fuerit* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. In Berol. non est.

non hoc] Sic Mon. Berol. *hoc non* Vind. Vulgo I. Gr. μὴ τοῦτο.

sanciverimus] Sic Vind. Mon. *sancciverimus* Vulgo.

mulierum] *mulieris* I.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol., in quo a secunda manu deletum est.

amaverit] Sic Berol. *amaverint* Vind. *au qua* Mon., sed ultimae litterae *a* lineola superius imposita est, quo deleto sec. manus correxit *amaverit*. Gr. ἐρᾷ.

indiscreta] Sic Vind. Mon. *indiscreti* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. ἀδιάκριτα.

quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *autem et* Vulgo. An pro δὲ interpres habuit γε?

quae] *q* Berol., sed lineola superius imposita, prima manus totam rem puncto subiecto notavit.

filiorum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae tres litterae punctis subiectis notatae sunt. Gr. τῶν παίδων. Quod Vulgo subiicitur *sunt*, in Vind. Mon. I. non legitur, nec sane Graecis firmatur.

nos non] Sic Vind. *non* Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu lineae vox *nos* imposita est. Gr. ἡμεῖς οὐ.

sed] *set* Vind. Mon. Berol.

facimus] Sic Mon. Berol. *sanctimus* Vind.

masculis] Sic Vind. *masculi* Mon. Berol. I. *masculi sint* Vulgo.

sive sint] Sic Vind. *seu sint* Berol. Mon. *sive* Vulgo I.

feminae] *femine sint* I.

sicut] *si* I.

neque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nec* Vulgo.

aliam] In Vind. verba *aliam in masculis* propter homoeoteleuton desunt.

et aliam] *aliam* I.

NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 6. oportet] Quod Vulgo antea est *si quis autem*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est.

subtilitatem simulque pietatem transire. Si quis igitur habens filios legitimos, relinquat et naturales, ab intestato quidem nihil eis exsistere omnino volumus, pasci vero naturales a legitimis sancimus, ut decet eos secundum substantiae mensuram a bono viro arbitratam, quod videlicet apud nostras leges viri boni arbitratu dicitur; hoc ipso custodiendo, vel si coniugem quidem habet, filios autem naturales et ex defuncta concubina sibi natos, et illi aluntur ab eius successoribus. De nepotibus enim naturalibus, quae iam a nobis specialiter etiam de ipsis disposita sunt, obtineant.

CAP. XIII. In quibus enim casibus naturales filios vocavimus ad successionem, in his quoque et ipsi decentem naturalibus patribus devotionem servent, eademque mensura, sicut parentes prospiciunt naturalibus filiis secundum nostram legem, et ipsi parentibus compensent sive in successionibus sive in alimentis, sicut superius sancivimus.

CAP. XIV. Quoniam vero et dudum in quibusdam constitutionibus dictum est, oportere, in quibus patres donant filiis aut relinquant, in his

subtilitatem] Sic Vind. Mon. I. Cont. *subtilitatem* Berol., sed priori litterae *l* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *subtilitatis*, ex Contii videlicet coniectura. Interpres videtur habuisse *ἀκρίβειαν*.

pietatem] Sic Vind. Mon. Berol. I. Cont. *pietatis* Vulgo, ex Contii coniectura. Interpres videtur habuisse *εὐσέβειαν*. Contius ad marg.: *legendum subtilitatis simulque pietatis transire.*

si quis igitur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., quae Vulgo desiderantur. Manifesto interpres verba *εἰ μέντοι* in superioribus non habuit, sed hoc loco post *ἐλθεῖν* legit.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

arbitratam] Sic Vind. Mon. I. *arbitra* Berol., sed litteris *t* et *a* circumflexi impositi sunt. Verum secunda manus litterae *t* aliam litteram *t* superius imposuit. Gr. *δοκιμαζόμενον*.

hoc ipso] *et hoc ipso* I.

autem] Sic Berol. *aut* Vind. Mon., in quo quidem litterae *em* a secunda manu adiectae sunt. Gr. *δέ*.

et ex] Sic Vind. Mon. Berol. Prior vox *et* Vulgo et in I. non legitur. An pro *ἐκ τῆς* interpres legit *ἔκ τε τῆς*?

def. conc.] Sic Vind. Berol., sed in Mon. verborum ordo inversus est *conc. def.*, quod Graecis non firmatur.

et illi] Quod Vulgo autem appositum est *ut*, in Vind. Mon. Berol. I. non legitur. Interpres *ὥστε* non videtur habuisse in contextu.

aluntur] Sic Vind. Hamb. Trid. I. Mon. Berol., in quo priori litterae *u* circumflexus impositus est, quem iam prima manus delevit. Vulgo *alantur*.

eius] Sic Vind. Berol. *ei* Mon. Gr. *αὐτοῦ*.

successoribus] Sic Vind. Berol. *successionibus* Mon., quod secunda manus correxit, ut in cont.

nepotibus] Sic Vind. Berol. *propulibus* Mon., sed secunda manus correxit *nepotibus*. Gr. *ἐκγόνων*.

enim] Sic Vind. Mon. *aut enim* Berol., sed priori voci *aut* puncta inferius subiecta sunt, quae quidem nec Graecis firmatur.

posita] Sic Mon. Berol. *disposita* Vulgo.

obtineant] Sic Mon. Berol. *optineant* I. *optine* Vind., sed spatium, tribus fere litteris quod sufficere queat, postea vacuum relictum est.

NOV. LXXXIX. CAP. XIII. enim] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *tamen* Hamb. *autem* Vulgo.

vocavimus] Sic Mon. Berol. *vocaverimus* Vind. Gr. *ἐκαλέσαμεν*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

ipsi] Sic Vind. Berol. *ipsis* Mon., sed litterae *p* lineola superius imposita est. Gr. *αὐτοί*.

decentem] Sic Vind. Mon. *decedentem* Berol., sed ut litteris *de* mediis puncta inferiu a secunda manu subiecta sint. Gr. *πρέπουσαν*.

naturalibus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae haec vox imposita est. Gr. *φυσικοῖς*.

eademque] *et eadem* I.

sive] Sic Mon. Berol. *seu* Vind. I.

sancivimus] Sic Mon. *sanccivimus* Berol. *sanctimus* Vind. Gr. *νενομοθετήκαμεν*.

NOV. LXXXIX. CAP. XIV. donant] Sic Vind. Mon. *donavit* Berol., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

filiis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *παισίν*.

relinquant] Sic Vind. Mon. Berol. *relinquunt* Vulgo.

his] *hiis* I.

etiam curatores eis praebere, confirmandos tamen, hoc ratum esse etiam nunc ponimus, dantes et matri, secundum quod iam de his dispositum est, et naturalium tutelam agere filiorum, omnia agenti, quaecunque in legitimis definita sunt filiis.

CAP. XV. Ultima siquidem nos pars legis exspectat, ut ipsa competentem suscipiat ordinem, et enumeremus, qui neque ipso naturalium nomine digni sunt. Primum quidem omnis, qui ex complexibus (non enim vocabimus nuptias) aut nefariis aut incestis aut damnatis processerit, iste neque naturalis nominetur, neque alendus est a parentibus, neque habebit quoddam ad praesentem legem participium. Unde Constantino piae memoriae in constitutione ad Gregorium scripta quaedam de talibus dicta sunt filiis, haec non respicimus, quoniam et non utendo peremta est. Phoenicarchorum enim et Syriarchorum et magistratuum et insignium meminit et clarissimorum et neque naturales esse vult ex his procedentes, amovens eis etiam imperialis munificentiae mansuetudinem. Quam videlicet constitutionem et omnino perimimus. §. 1.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι.

hoc] Sic Mon. Berol. *et hoc* Vind., quod Graecis repugnat.

nunc ponimus] Sic Vind. Mon. *inco-ponimus* Berol., sed priori litterae *o* lineola superius imposita est; sec. manus correxit *nunc ponimus*. Gr. νῦν τίθεμεν.

his] Sic Berol. *hisdem* Vind. Mon. *eis* I. Gr. τούτων. An dicendum interpreti ob oculos fuisse τῶν αὐτῶν?

dispositum] Sic Vind. Mon. *depositum* Berol., sed litterae priori *d* a secunda manu punctum subiectum est; sec. manus correxit *dispositum*. Gr. διατεταγμένων.

NOV. LXXXIX. CAP. XV. PR. ut ipsa] *ut et ipsa* I.

competentem] Sic Vind. Mon. *compete* Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est, itemque syllabae *pe* sec. manus inscripsit *te*. Gr. τὴν προσήκουσαν.

qui neque] Sic Mon. Berol. *quicunque* Vind., unde secunda manus correxit *qui neque*. Gr. τίνες οὐδέ.

omnis] Sic Vind. Mon. *omnes* I. *ois* Berol., sed lineola superius imposita; sec. manus correxit *omnes*. Gr. πᾶς.

enim] Vulgo postea legitur *hoc*, quod in Mon. et I. est, deest in Vind. Berol., ut in Berol. supra lineam adscriptum sit. Graecis sane non firmatur.

vocabimus] *vocavimus* Vind. Mon. I. Berol., in quo secunda manus litteris *vi* puncta subposuit. Vulgo *vocamus*. Gr. καλέσομεν.

processerit] Sic Vind. Mon. *processerint* Berol. Gr. προελθών.

nominetur] Sic Vind. *nominatur* Mon. Berol. I. *nominabitur* Vulgo.

est] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἀποτραφήσεται.

a parentibus] Sic Mon. Berol. *apparentibus* Vind. Gr. παρὰ τῶν γονέων.

quoddam] *quiddam* I.

legem] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen manus quaedam decimi sexti fere saeculi vocem *legem* lineae imposuit. Gr. νόμον.

unde] Post hanc vocem Vulgo interponitur *etsi*, in Berol. *autem*, Hamb. Trid. Port. I. *certa*, quod quidem in Vind. Mon. non est, ideoque glossam esse crediderim. Contius *etsi certa*. Os. coniicit *certe*, quod Graecis non firmatur.

Const.] Quod Vulgo et in I. antea est *a*, in Vind. Berol. non legitur, deest in Mon., nec sane Graecis firmatur.

in const.] *const.* I.

de talibus] Sic Vind. Berol. *dotalibus* Mon., quod sec. manus correxit *de talibus*. Gr. περὶ τοιούτων.

sunt] Sic Vind. Mon. *sint* Berol.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *sed haec* Hamb. Trid. *sed hoc* I. *sed hanc* Port. Gr. ταῦτα.

respicimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *recipimus* Vulgo.

Phoenicarchorum] *Phenicarphorum* Vind. *Phenicartorum* Mon. *Phenicathorum* Berol. *Phenicatorum* I.

enim] deest in Berol., est in Vind. Mon. *etenim* I. Gr. γάρ.

Syriarchorum] *Siriarchorum* Mon. Berol. *Siriathorum* Vind. *Siriacorum* I.

et neque] Sic Mon. Berol. *neque* Vind. Gr. καὶ οὐδέ.

his] *hiis* I.

amovens] *ammovens* I.

eis etiam] *etiam eis* I.

et] Sic Mon. Vind., in quo quidem supra lineam lineola imposita est, deest in Berol. Vulgo. Gr. καί.

omnino] *etiam omnino* I.

Haec a nobis sancita sint, et nulla penitus ignorantia nostrarum erit legum, nec qui sunt legitimi, qui vero naturales, nec quomodo eis legitima iura dantur, aut quomodo etiam naturales permanentes promereantur humanitatem, et quomodo etiam ipsi competenter honorati sunt, ab eorum, qui neque naturales digni sunt, communione segregati.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et ad hominum medelam atque naturae supplementum per hanc legem decreta sunt, tua sublimitas faciat omnibus manifesta programmatibus positis, per quae omnibus lex erit aperta, cognoscentibus, quomodo in talibus conversentur, et nostram considerantibus providentiam, qui omni aliae occupationi eorum praeponimus utilitatem. *Dat. Kal. Sept. CP. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XIII. Apione cons.* (539.)

XC.

GLOSS.

DE TESTIBUS.

Idem aug. Iohanni p. p. secundo.

NOV. LXXXIX. CAP. XV. §. 1. sancita] Sic Vind. *saccita* Mon. *sanccita* Berol.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind. I. Gr. γενομοθετήσθω.

nulla] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nulli* Vulgo. Pro οὐδενὶ interpres videtur habuisse οὐδεμία.

sunt] *sint* I.

eis leg. iura] Sic Vind. Berol. *leg. iura eis* Mon. Gr. αὐτοῖς τὰ περὶ τῆς γνησ.

permanentes] Haec vox et reliqua, quae usque ad vocem *dici* leguntur, in Berol. sine lacunae suspicione exciderunt.

humanitatem] In Vind. posthaec in linea adiecta sunt: *et quomo ipi competentur humanitatem*, quae sec. m. delevit.

etiam ipsi] Sic Mon. Berol., prior vox deest in Vind. Gr. καὶ αὐτοί.

competenter] Sic Mon. Berol. *competentur* Vind., sed supra litteram *u* sec. manus imposuit litteram *e*. Gr. προσηκόντως.

digni] Sic Berol. Mon. I. *dici* Vind. *dicidigni* Vulgo, quod sane Graecis non firmatur.

communione] Sic Mon. Berol. *quneioe* Vind., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est, litteraeque *o* sec. manus litteras *io* imposuit. Gr. κοινωνίας.

NOV. LXXXIX. EPIL. et] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. καί.

hominum] Sic Vind. Mon. *omnium* Berol. Gr. ἀνθρώπων.

decreta] Sic Mon. Berol. *declarata* Vind. I. Gr. διορισθέντα.

faciat omnibus] *omnibus faciat* I.

programmatibus] Sic Mon. Berol. *progrematibus* Vind.

positis] Sic Vind. *propositis* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. τιθεμένων.

omnibus — aperta] Sic Vind., nisi quod *aperte* habet. Vind. *lex erit apertae omnibus*, Berol. *lex erit aperta omnibus*. Gr. ἅπασιν ὁ νόμος ἔσται σαφής.

considerantibus] Sic Vind. Mon. *consideravimus* Berol. Gr. ἐννοοῦσι.

aliae] Sic Vind. Berol. *alii* Mon. Vulgo. *alie* I.

Dat.] *data* Vind. *datum* Vulgo. In Mon. Berol. Bamb. D. I. 1. Pist. tota subscriptio desideratur. Pars subscriptionis est in Bamb. D. II. 11.

Kal.] *kl.* Vind. Bamb. D. II. 11., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est.

Sept.] Sic Vind. *Septemb.* Vulgo.

CP.] *Constantinopol.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. *Constantinopolis* Bamb. D. II. 11.

imp.] *imperante* Vind.

DN.] *donno* Vind.

Iustiniani] *Iustiniano* Vind.

XIII.] *XII.* Vind. Cont., qui ad marginem *al. XV.*

Apione] *Apice* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Quod Vulgo postea subiicitur *V. C.*, in Vind. non est.

cons.] *consule* Vind.

NOV. XC. XC.] deest in Vind. Mon. Berol. I.

de testibus] Antea in Mon. *R/.* positum est; in Vind. Mon. Berol. ultimae voci subiicitur *R/.*, in I. *Rubrica.* Ad marg. Mon. Berol. scriptum est *con. II.*

idem aug.] *id. a.* Pist. Neob. Berol. ..*d*, *a* Mon. *id. aug.* Vind. *imperator Iustinianus aug.* Vulgo. *idem* I.

Iohanni] *Iohi* Vind. Mon. Pist. Neob. Berol. *Ioanni* Vulgo. *Ioh.* I.

p. p. secundo] *ppro* Vind. *pp. scdo* Mon. Berol. *ppo so* Pist. Neob. *ppo* I. *gloriosissimo praetoriorum Orientis praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* Vulgo.

PRAEFATIO. Testium propter probationes utilitas adinventa quidem est dudum, ne quid lateat facile actorum, et calliditate plurima hominum adveniente animas, periclitetur migrare in contrarium ordo causae. Non enim ut patefiant, quae gesta sunt, testantur plurimi, sed quatenus adhuc amplius occultentur. Nam alia quidem scientes, alia vero pronuntiantes, aut quae non sunt dicentes, hoc ipso confitentur, quia ea, quae vere fiunt, neque volunt patefieri, neque secundum ea proferri iudicia, sed quae nunquam facta sunt, haec et pronunciant, et ad iudicium deduci quaerunt. Omnino itaque perimere testimonia usui rerum incautum est, plurimis exsistentibus, quae non aliter patefiunt, nisi testibus pronunciantibus, licere autem omnibus, etiam valde vilissimis, testimonium perhibere, et ante nos prohibuerunt legislatores, scilicet multas exceptiones facientes, et plurimos excludentes etiam ipso testium nomine vel schemate. Quia vero neque post has prohibitiones adhuc purum testium opus, aestimavimus oportere et nos adiicere aliquid causae subtilitati, et falsa testimonia quantum est possibile mino-

NOV. XC. PRAEF. est dudum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dudum est* Vulgo, quod quidem Graecorum collocatione non firmatur.

ne] Sic Vind. Berol. *n* Mon., sed supra hanc litteram a secunda manu littera *e* superius posita est. Gr. διὰ τό.

et] Sic tres mei codd. et I., sed Vulgo *at*. Pro δὲ interpres τε legisse videtur.

calliditate] *caliditate* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

hominum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus litteram *h* delevit. Gr. ἀνθρωπίναις.

adveniente] *adinveniente* Vind. Mon. Berol. Gr. ἐπιγενομένης. Itaque illam, quam repudiavi, lectionem credo esse correctionem aliquam serioris aetatis, cum quis vocem *plurima* pro neutro genere pluralis numeri habendam censeret.

animas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *animis* Vulgo.

periclitetur] Sic Vind. Mon. Berol. *periclitatur* I. Vulgo.

patefiant] Sic Vind. *petefiant* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. Berol. *patefaciant*, sed ex littera o sec. manus facit *a*. Gr. φανείη.

ipso] Sic Mon. Berol. *ipsum* Vind. Gr. αὐτόθεν.

confitentur] Sic Vind. Mon. *confitentes* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ὁμολογοῦσιν.

fiunt] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *fit* Berol., sed circumflexus superius impositus est. Trid. *sunt*, Port. Vulgo *sciunt*. Gr. γενόμενα.

proferri] Sic Vind. Mon. *profiteri* Berol. Gr. προιέναι.

iudicia sed quae] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., in quo quidem a secunda manu in cont. adscripta sunt. I. *iudicio sed quae*. Gr. τὰς κρίσεις ἀλλὰ τά.

haec et] Sic Vind. Mon. *haec* Berol., desunt in I. Gr. ταῦτα καί.

usui] Sic Contius. *u* Mon. Vind. Berol., sed littera *i* superius imposita, qua re significari videtur *ubi*. I. *ubi*. Contius ad marg. *antea perperam legebatur ubi*. Gr. τῇ χρήσει.

licere] Sic etiam Contius, qui ad marg. adnotavit *alias permittere*.

omnibus] Sic Mon. Berol. *hominibus* Vind. Gr. πᾶσι.

etiam] *et tamen* I.

vilissimis] Sic Vind. *uilissimis* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Mon. *utilissimis*, sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. εὐτελεστάτοις.

etiam] *et tam* Vind. Mon. Berol., quod facile ex Graeco καὶ corrigitur.

perhibere] *perbibere* I.

schemate] Sic Vind. Mon., in quo ultimae litterae *e* circumflexus impositus est. Berol. *scemate*.

adhuc] Sic Mon. Berol. *et adhuc* Vind. Gr. ἔτι.

purum] Sic Vind. Mon. *parum* Berol., sed secunda manus correxit *purum*. Gr. καθαρόν.

testium] Quod antea Vulgo et in Mon. Berol. et I. legitur *est*, deest in Vind., in quo quidem a secunda manu supra lineam positum est. Quae vox cum nec Graecis confirmetur, manifesto glossae locum obtinet.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo. *extimavimus* I.

adiicere] *adicere* Mon.

subtilitati] Sic Mon. Berol. *subtilitatis* Vind., sed ultima littera a secunda manu scripta est. Gr. ἀκριβείᾳ.

quantum] Sic Vind. Berol. *quatum* Mon. Gr. καθ᾽ ὅσον.

est possibile] Sic Vind. Berol. *possibile* Mon., sed ultimae syllabae *le* supra lineam vox *est* adscripta est. I. *possibile est*. Gr. οἷόν τέ ἐστιν.

rare. Tale enim quiddam etiam nunc apud clarissimum Bithyniae provinciae iudicem gestum invenimus in testamento, ostensa testium falsitate pessima, aperte convictorum, et novissime confessorum, quia, quum testamentum fieret, et fuisset defuncta testatrix, testium vero quidam tementes iam mortuae manum ita per chartam virgam rectam et ex latere ductam traxerunt, et signum venerabile crucis videri scripsisse defunctam praeparaverunt. Nos igitur ad haec respicientes alia quidem de modo testium, alia vero de eorum statu existimavimus oportere detinere. Quae itaque dicta sunt ab antiquis legislatoribus in prohibitione horum, quos suspendunt testimonium perhibere, rata omnia ponimus.

CAP. I. Sancimus autem, et praecipue in hac maxima et felicissima civitate, ubi plurima consistit (deo favente sermoni) bonorum multorumque copia virorum, bonae opinionis esse oportere testes, et aut carentes huiusmodi derogatione per dignitatis aut militiae aut divitiarum aut officii causam aut si non tales consistunt, ex utroque tamen,

nunc] Sic Vind. *tunc* Mon. Berol. Gr. νῦν.

Bithyniae] *Bithiniae* Vind. Mon. Berol. *Bitinie* I.

pessima] Sic Vind. Mon. *pessimum* Berol., sed sec. manus correxit *pessima*. Gr. δεινῆς.

testium vero] Sic Vind. Mon. Berol. I., sed ultima vox *vero* Vulgo non est. Gr. τῶν δὲ μαρτύρων.

virgam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *lineam* Vulgo.

rectam] Sic Vind. Mon. *factam* Berol. I.

ductam] Sic Vind. Mon. *ductum* Berol., sed Graeca sane repugnant.

venerabile] Sic Mon. *venerabil* Vind., sed circumflexo per ultimam litteram traiecto. I. *venerabilis*. Caeterum quae abhinc leguntur usque ad vocem *horum*, in Berol. omnia a sec. m. scripta sunt.

videri] Sic Vind. Mon. *viedri* I. *vide* Berol., ut tamen ultimae litterae lineola superius imposita sit. Gr. δοκεῖν.

haec] Sic Vind. Hamb. Trid. *hec* I. Mon. *hoc* Berol. Port., quod etiam Vulgo legitur. Gr. ταῦτα.

modo] Sic Berol. *mo* Mon. *domo* Vind. Gr. τρόπου.

existimavimus] Sic Mon. Berol. *estimavimus* Vind. *extimavimus* I.

detinere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decernere* Vulgo, quod, ni fallor, ex Graecis correctum est.

itaque] Sic Berol. *ita* Vind. Mon. Gr. οὖν.

horum] Sic Mon. *eorum* Vind. I. *horum horum* Berol., sed prius *horum* a sec. manu scriptum fuit.

suspendunt] *suspensunt* Vind., sed sec. manus, deleto ultimo *s*, supra lineam posuit *der*. Mon. *susceperunt*. Berol. I. Vulgo *suspenderunt*. Gr. ἐξείργουσι.

perhibere] Sic Vind. *peribere* Mon. Berol.

omnia] Sic Mon. Berol. *omnibus* Vind. Gr. πάντα.

NOV. XC. CAP. I. PR. sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

et] Sic Vind. Berol. *etiam* Mon.

maxima et felicissima] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τῆς μεγάλης ταύτης καὶ εὐδαίμονος.

ubi] Sic Mon. Berol. *u* Vind., sed supra hanc litteram punctum a secunda manu positum est, qua re significatur *ut*.

sermoni] Sic Vind. Mon. *sermone* Berol., sed sec. manus correxit *sermoni*.

bonorum multorumque] Sic Mon. Berol. *multorum virorum* Vind. *proborum bonorumque* Vulgo. *multorum bonorum* I. An interpres habuit ἀγαθῶν καὶ πολλῶν?

copia virorum] Sic Mon. Berol. *virorum copia bonorum* Vind. *virorum copia* I.

bonae] Sic Vind. Mon. *qr bonae* Berol., sed prioribus duabus litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. εὐυπολήπτους.

aut] Sic Vind. Berol. *au* Mon., sed ad finem huius vocis secunda manus litteram *t* addidit. Gr. καὶ ἤ.

carentes] Sic Mon. Berol. *caventes* Vind. Gr. κρείττους.

huiusmodi] Sic Vind. Berol. *huiusmodo* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont.

militiae] *milicie* I.

non] Sic Vind. Berol. *nunc* Mon. Gr. οὐ.

consistunt] Sic tres mei codd. et I.; *consistant* Vulgo. Gr. καθεστᾶσιν.

ex utroque] Sic Vind. Mon. Berol. Port. Contius. *ex utroque latere* Hamb. Trid. I. *ab aliis* Vulgo. Ad marg. Contii: *al. ex aliis subaud. testibus constet.* Pro ὑφ' ἑτέρων interpres videtur habuisse ὑφ' ἑκατέρων.

quia sunt fide digni, testimonium perhibere; et non quosdam artifices ignobiles, neque vilissimos, nec nimis obscuros ad testimonium procedere, sed ut, si qua de his dubitatio fuerit, possit facile demonstrari testium vita, quia inculpabilis atque moderata est. §. 1. Si vero ignoti quidam fuerint undique, et aliquid apparuerit circa testimonii veritatem corrumpere festinantes, posse eos etiam verberibus subiacere; et iudices, si quidem administratores fuerint, ipsi hoc agant, si vero alii praeter eos, qui administrationes habent, ipsi quidem assumant apparitorem magnificentissimi praetoris plebis, in provincia vero locorum defensorem, et per eos inferant eis verberum experimentum, quatenus propter hoc nihil celent veritatis, aut etiam capiantur per hanc viam pecuniis testimonium perhibere, aut etiam aliter circa hoc malignantes.

CAP. II. Et licet dudum nullam in debitis ex scripto factis non scriptarum solutionum probationem per testes suscipi sanciverimus, nisi secundum observationem ibi dictam, quam scilicet valere praecipimus et tamen etiam nunc hoc renovamus. Si enim scriptum sit debitum, et non scripta proferatur solutionis a litigantibus per testes probatio, tunc susceptibilem eam apud iudices esse, dum ad hoc ipsum assumantur

sunt fide digni] Sic tres mei codd. et I. Prior vox *sunt* deest Vulgo, sed voci *digni* postponitur. Gr. καθεστᾶσιν ἀξιόπιστοι.

testimonium perhibere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *testificati* Vulgo.

non] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μή τινας.

nec] Sic Vind. Mon. Berol. *neque* Vulgo I.

qua] Sic Vind. Mon. I. *quae* Berol.

his] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. I.

vita] Sic Vind. Berol. *iura* Mon., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *vel iura*. Gr. βίον.

atque mod. est] *est atque mod.* I.

NOV. XC. CAP. I. §. 1. quidam fuerint] *fuerint quidam* I.

aliquid] *aliqui* I.

apparuerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *apparuerint* Vulgo.

eos] Sic Mon. Berol. *eum* Vind. Gr. αὐτούς.

et iudices] Sic Vind. Mon. Vox *iudices* deest in I. *iudices* Berol., sed supra priores duas litteras vox *et* superius posita est. Gr. καὶ τοὺς δικαστάς.

si quidem] In I. subiicitur *siquidem*.

administratores] Sic Vind. *amministratores* Mon. Berol.

ipsi hoc] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *hoc ipsi* Port., quod etiam Vulgo est. Gr. αὐτοὺς τοῦτο.

alii] Sic Vind. Mon. *aliter* Berol. Gr. ἕτεροι.

eos] Quod Vulgo subiicitur *sunt*, in Mon. Berol. Port. est, deest in Vind. Hamb. Trid. I., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

habent] *habeant* I.

assumant] Sic Mon. *asumant* Berol. *adsumant* Vind., sed litterae *d* sec. manus litteram *s* imposuit.

defensorem] Sic Mon. *defensorum* Vind. Berol. Gr. ἔκδικον.

quatenus] Sic Vind. *quatinus* Mon. Berol.

per hanc] Sic Vind. Berol. *per hoc* Mon., sed sec. manus correxit *hac*. Gr. διὰ ταύτης.

aut etiam] Sic Vind. I. Ultimam vocem *etiam* Mon. Berol. Vulgo omittunt. Gr. ἢ καί.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol.

malignantes] Sic Vind. *malignitates* Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. κακουργοῦντες.

NOV. XC. CAP. II. scriptarum] Sic Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *scripturarum*. Vind. *scriptorum*. Gr. ἀγράφων.

probationem] *probatione* I.

suscipi] Sic Vind. Mon. *susciperi* Berol. Gr. δέχεσθαι.

sanciverimus] *sanccíverimus* Berol.

praecipimus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. Facile emendabis *praecepimus* ex Gr. νενομοθετήκαμεν.

et tamen] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *attamen* I. Vulgo. An in Port. habeatur, ex Os. nota non constat. Deest in Berol., sed supra lineam a secunda manu adscriptum.

ipsum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *ipsum*. Gr. ἐπ' αὐτῷ τούτῳ.

assumantur] Sic Mon. *adsumantur* Vind. *asumantur* Berol.

testes, ut pro facienda solutione aut memoria factae alicui iam solutionis et confessione eius, qui pecunias accepit, testimonium perhibeant viri fide digni constituti, aut etiam causam testimonii forte faciant manifestam. Haec autem inania et ex transitu perhibita testimonia nulla modis omnibus valere ratione, et huiusmodi quaedam fingere testimonia, ut propter aliud quoddam opus adveniens audiat aliquos dicentes, accepisse ab aliquo aurum aut debere alicui. Haec namque aperte nobis suspecta sunt, et nullius digna ratione, dum quando et tale aliquid in iudicando invenimus, eo quod multae pecuniae dicantur solutae, tabularii duo tantummodo hoc dixerunt audisse se, teste praesente nullo, et debitum in scriptis constitutum, et fatente scribere sciente, et valente per proprias litteras haec manifesta facere. Quod ex illo odio habentes, occasionem praesentis accepimus legis. Et iterum adductus est aliquis alius similis calumnianti, et praesentibus testibus ad hoc, et coram tabulario deposuit, apud semetipsum debita esse; et is quidem, qui

memoria] Sic Mon. *memoriae* Vind. Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

alicui] Sic Vind. Mon. Berol. *alicuius* Os. coniicit. Pro τινα interpres videtur legisse τινι. Vide, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung 1842. Juni Num. 134. p. 559. B.

confessione] Sic Mon. Berol. *confession* Vind., sed lineola superius imposita, secundaque manus correxit *confessiom*, sed lineola ultimae syllabae superius imposita.

perhibeant] Sic Vind. *peribeant* Berol. *perhibeatur* Mon.

causam] Sic Mon. Berol. *ca* Vind., sed linea superius imposita, supra quam secunda manus litteram *m* adscripsit.

testimonii] *testimoniis* Os. coniicit.

perhibita] Sic Mon. *prohibita* Vind. Berol., sed secunda manus in Berol. scripsit *peribita*. Gr. γινομένας.

fingere] Sic Vind. Berol. *finge* Mon., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. ἀναπλάττειν.

adveniens] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultima syllaba a sec. manu scripta est, Hamb. Trid. Port., quod Contiano *adinveniens* praeferendum. Sic enim Gr. παρατυχών.

dicentes] Sic Mon. Berol. In Vind. tantum a secunda manu scriptum est. Gr. λέγοντος.

ab] Sic Mon. Berol. *a* Vind., sed sec. manus scripsit *ab*.

haec] deest in I.

aperte nobis] Sic Berol. *nobis aperte* Vind. Mon., quae quidem verborum collocatio Graecis repugnat. In I. subiicitur *hec*.

nullius] Sic Mon. Vind., in quo quidem secunda manus scripsit *nulla*. Berol. I. *nulla*, quod etiam Vulgo legitur. Interpres οὐδενὸς iam non ad λόγου retulit, sed separatim positum esse voluit.

digna] Sic Vind. Mon. *indigna* Berol., sed prioribus duabus litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἄξιαι.

dum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem a sec. manu scriptum est.

et tale] Sic Vind. Mon. *tale* Berol. Gr. καί τι τοιοῦτον.

eo quod] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod quum* Vulgo.

pecuniae] *peccunie* Vind.

solutae] *solutae et* I.

hoc] *hec* I.

dixerunt] Sic Mon. Berol. *duxerunt* Vind. Gr. ἔφασαν.

et debitum] Sic Vind. Berol. I. *et debitis* Mon., sed sec. manus scripsit *et debito*. Pro καίτοι interpres videtur habuisse καί.

constitutum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *constituto* Vulgo.

fatente] Sic Vind. *faciente* Mon. Berol. I. Gr. κατατιθεμένου.

sciente] Sic Vind. Mon. *et ex hoc sciente* I. *hoc sciente* Berol., sed supra priorem vocem *hoc* a secunda manu scriptum est *ex*. Hamb. Trid. *et ex hoc sciente*. Sane *hoc* illud in Graecis nihil habet, quo firmetur.

per] deest in Vind. Gr. δι'.

odio] *hodio* Vind. Mon. Berol.

accepimus] Sic Vind. Berol. *accipimus* Mon. Gr. εἰλήφαμεν.

adductus] Sic Mon. Berol. *ductus* Vind. Gr. παρήχθη.

aliquis alius] Sic Mon. Berol. *alius aliquis* Vind., sed a sec. manu scriptum est. Gr. τις ἕτερος.

calumnianti] Sic Vind. Mon. *calumpnianti* Berol. I.

et coram] Sic Mon. Berol. Priorem vocem *et* Vind. omisit. Gr. καὶ ἐπί.

is] Sic Mon. *his* Vind. Berol., in quo quidem litterae *h* punctum inferius subiectum est. Gr. καὶ ὁ μέν.

mercede hoc egit, decessit, alius autem exactus est debitum, quod ab alio quodam tanquam ab eo scilicet confessum, deo huiusmodi omnino occultari non indulgente.

CAP. III. Neque igitur huiusmodi credimus testimoniis aut tabulariorum, sicut praediximus, depositionibus, eo quod litteris eruditi sint, qui confiteri volunt apud quem et scribere, aut in iudicio confiteri, et dare rei fidem indubiam, neque manere eas veracibus pestiferas concedimus, neque si tale aliquid factum est, recipimus, sed exigimus, quod deprecatum est ab eo, qui deduxit, testes in hoc ipso, et hoc per testationes demonstrari, necesse est eos (hoc quod in testamentis) rogatos, et bonae opinionis constitutos, et ita causam suscipere ab eis probationem, et neque attestationem deinceps, neque testium habentem praesentiam, et depositionem, et subscriptionem tenere. Si vero non huiusmodi constituti sunt testes, quales pridem ediximus, et suppliciis eos subdi praecipimus. Si vero quidam aperte contraria dicant sibi aut alterutris testificentur, maxime iudices hoc animadvertere, et si vera-

qui] Sic Vind. Berol. *qui annos* Mon., sed ultimae voci lineola superius imposita est; quae quidem omnia punctis subiectis notata sunt.

hoc] Sic Vind. Berol. *hec* I. *ab eo hoc* Mon., quod Graecis non firmatur.

egit] *egerit* I.

quod] Sic Mon. Berol. *qs* Vind.

confessum] Postea Vulgo et in I. est *est*, quod in Vind. Mon. Berol. non legitur. Gr. ὁμολογηθέν.

deo] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultima littera *o* a secunda manu scripta est. Gr. τοῦ θεοῦ.

omnino] Sic Vind. Mon. *l omnino* Berol., sed priori litterae *l* puncta inferius subiecta sunt.

occultari non ind.] Sic Vind. Mon. *non ind. occ.* Berol. Vulgo. Ad vocem *non* in Berol. nota marginalis pertinet: *at. sin n*, ut ultimis litteris *n* circumflexus imponatur. Caeterum ad vocem *indulgente* rursus ibidem ad marginem *at. indigente.* I. *non occultari indigente.* Verum Gr. συγχωροῦντος.

NOV. XC. CAP. III. testimoniis] Sic Vind. Berol. *testimonium* Mon., sed sec. m. corr., ut in cont. Gr. μαρτυρίαις.

litteris] *literis* Mon.

sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Mon. I. Gr. εἶεν.

et scribere] Sic Mon. I. *conscribere* Vind.; sed supra priorem vocem *con* scriptum est *l*, circumflexo traiecto. Berol. *scribere*, sed prioribus litteris *sc* supra lineam vox *et* superimposita est. Vulgo *et possunt scribere.* Caeterum manifesto interpres non παρὸν sed παρ' ὃν sibi legere visus est.

rei] *ei* I.

tale aliquid] *aliquid tale* I.

deprecatum est] Sic Mon. I. *depraecaut est* Vind., sed litteris *aut* lineola superius imposita est; litterae *t* autem secunda manus litteram *a* imposuit. Berol. *precatum est.* Vulgo *precati sunt.*

ipso] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *ipsum* Vulgo Port.

demonstrari] Sic Vind. Mon. *demonstrare* Berol. I. Gr. ἀποδείκνυσθαι.

necesse est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *et esse et* Vulgo.

hoc] Sic Mon. Berol. *ex hoc* Vind. Gr. τοῦτο ὅπερ.

causam] Sic Hamb. Trid. *cautam* Mon. Berol. Port. *cae* Vind., sed lineola superius imposita, qua re significatur *causae.* Gr. τὸ πρᾶγμα.

attestationem] *atestationem* Mon. *adtestationem* Vind. Berol.

habentem] Sic Vind. Mon. *habere* Berol. Gr. ἔχουσαν.

sunt testes] Sic Vind. Hamb. I. *testes* Berol. Trid. *sint testes* Mon. Port. Gr. καθεστᾶσιν.

ediximus] Sic Vind. Berol. Port. *eduximus* Mon., sed litterae *u* punctum subiectum est unum, ut corrigatur ita, ut in cont. Trid. Hamb. *diximus.*

suppliciis] Sic Vind. Berol. *suplitiis* Mon.

eos subdi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *subdi eos* Vulgo. Gr. αὐτοὺς ὑποκεῖσθαι.

alterutris] Sic Mon. *alterute* Vind., sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est. Berol. *alteris.* Gr. ἀλλήλοις.

animadvertere] Sic Vind. Mon. *aia advertere* Berol., sed prioribus tribus litteris lineola superius imposita est, quae quidem litterae non sunt, nisi a secunda manu adscriptae.

veraciora] *veratiora* Vind. Mon. Berol. I.

ciora testificatis adversitates invenerint, eiiciant quidem huiusmodi testationes, ea autem, quae a dignioribus fide et plurimis dicta fuerint, considerent. Si vero astu apparuerint malignantes, et ex hoc incidentes in contrarietatem, neque immunes eos derelinqui, nisi secundum aliquem errorem fortuitum, et non astu contraria dicentes demonstrentur.

CAP. IV. Quia vero multi saepe testes producunt, et tertio hoc agentes, postea, mox ut concluserint et excepta fuerint testimonia, tentantes interpellationibus nobis importuni esse, et velle et quater deducere testes, sancimus, nostros iudices haec maxime considerare, et si tertio iam producti sunt testes, et ab eo, qui testes deduxit, concludente et editum accipiente iterum petantur testes, hos omnino non adesse, utpote suspicione habita, ne forte relictis quidem prioribus, et dudum manifestis propter horum testimonia factis, ille non productionem testium, sed de praecedentibus aut non testificatis additamentum, aut eorum depositionibus emendationem desideret. Si vero deducens quidem testes editionem nondum acceperit, neque perlegerit testationes

testificatis] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem vox *et* subiicitur, quae quidem in reliquis plane non est.

adversitates] Sic Vind. Berol. *adversitatem* Mon. Gr. τὰς ἐναντιότητας.

invenerint] Sic Vind. Mon. Berol., sed sec. manus scripsit *inveniant*. Gr. εὕροιεν.

eiiciant] Sic Berol. *eiciant* Vind., sed haec vox tantummodo a secunda manu lineae imposita est. Mon. *eciant*, sed supra litteram *e* sec. manus posuit litteram *i*. Gr. ἐκβάλλειν.

huiusmodi] Sic Vind. Berol. *eiusmodi* Mon. Vulgo. *huius* I.

fuerint] *fuerunt* I.

immunes] Sic Vind. Berol. *inumnes* Mon.

dicentes] Sic Mon. Berol. *dicts* Vind., sed lineola superius imposita. Gr. λέγοντες.

NOV. XC. CAP. IV. tertio] Sic Vind. Mon. *tcio* Berol., sed lineola superius imposita est. *tercio* I. Gr. τρισσάκις.

concluserint] *conluserint* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. I. *concluserunt*.

fuerint] *fuerunt* I.

tentantes] Sic Vind. Mon. Berol. *tentant* Vulgo. *temptantes* I. Pro πειρῶνται interpres videtur habuisse πειρῶντες.

interpellationibus] Sic Vind. Mon. *intapplonibus* Berol., sed litteris *t* et *l* circumflexi traiecti sunt. Gr. προσελεύσεσιν.

nobis] *novis* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἡμᾶς.

importuni] Sic Vind. *inportuni* Berol. *inportunius* Mon., sed circumflexus ultimae litterae impositus est, quem sec. manus delevit, eidemque ultimae litterae puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐνοχλεῖν.

et] Sic Vind. Berol., deest in I. *etiam* Mon.

quater] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *quarto* Vulgo.

deducere] Sic Vind. Mon. *ducere* Berol. Gr. παραγαγεῖν.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

haec] Sic Mon. Vind. *hoc* Berol. I. Gr. τούτοις.

tertio] Sic Vind. Mon. *tercio* I. *tcio* Berol., sed lineola superius imposita est.

iam producti] Sic Mon. Berol. I. *producti iam* Vulgo, quod Graecis sane non firmatur.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sint* Vulgo. Indicativum modum sane Graeca confirmant.

deduxit] Sic Contius, qui tamen ad marg. *al. produxit.*

editum] Sic Vind. Mon. *aditum* Berol. *edictum* Hamb. Trid. I.

hos] Sic Berol. *haec* Vind. Mon. *hoc* I. Gr. τούτους.

suspicione] Sic Mon. *suspitione* Berol. *suscipione* Vind. Gr. ὑποψίας.

relictis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., quod Graecis prorsus contrarium est.

horum] Sic Vind. Berol. I. *eorum* Mon. Vulgo. Gr. τούτων.

ille] *et ille* I.

testificatis] Sic Mon. Berol. *de testificatis* Vind., litteraeque *t* ultimae punctum subiectum est, quod Graecis non firmatur.

additamentum] Sic Mon. *additamento* Vind. Berol., sed secunda littera *d* a secunda manu scripta est, et ex ultima littera *o* secunda manus facit *a*. Gr. προσθήκης.

eorum] Sic Vind. Mon. I. *horum* Berol.

emendationem] Sic Vind. Mon. *emendationes* Berol. Gr. ἐπανορθώσεως.

quidem testes] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimae voci impositum est: *etiam tertio.*

acceperit] Sic Vind. Mon. Berol., sed

neque ipse, neque aliquis advocatorum eius, adversarius autem eius acceperit solus, et fecerit disputationem, non tamen eam dederit ei, qui tertio dudum fecit testium productionem, neque per dispositionem edoctus sit is, qui eos produxerit, quae testimoniis desunt, haec adiici, tunc dandum est et quartam productionem testium ei, qui hoc petierit, primitus sacramento dando ab eo, quod neque subtraxit, neque percunctatus est testationes, neque ipse neque aliquis advocatorum eius, aut omnino pro eo agens, neque per aliquem dolum aut machinationem vel artem quartam productionem petit fieri testium, sed propter hoc, quod non valuit primitus uti denunciatis testimoniis; et si hoc factum fuerit, neque iussione pro talibus imperiali egere, sicut pridem erat, sed ex hac lege sufficiant eis haec, quae permissa sunt, et usque ad quartam testium productionem licentiam esse testimoniis uti, non tamen per longum intervallum, ut non ex hoc protrahantur lites, sed oportere omnino velocitatem eis imponere, secundum quod iudex aestimaverit hoc fieri. §. 1. Illud tamen indubium est, quia, etsi semel producens testes aut bis aut testificationes tractaverit, aut adversario hoc faciente ipse disputationem acceperit, et ex hoc didicerit testificata, non habebit omnino

litteris *pe* circumflexus impositus est, quem secunda manus delevit.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol., sed sec. manus in Vind. scripsit *tamen*. Gr. οὐ μήν.

eam] *eandem* I.

tertio dudum] Sic Vind. Mon. *dudum tcio* Berol., sed ultimae voci circumflexus impositus est. Gr. τρὶς ἤδη.

per] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sequenti litterae *dis* a secunda manu impositum est *per*. Gr. διὰ τῶν.

produxerit] Sic Vind. I. *produxerat* Mon. Berol. Vulgo.

desunt] Sic Mon. Berol. *desit* Vind. Gr. τὰ ἐλλείποντα.

adiici] Sic Vind. *adici* Mon. Berol. I.

tunc] *et tunc* I.

dandum est] Sic Vind. Mon. Berol. *dandam esse* Vulgo. *dandum esse* I. Gr. δοτέον.

petierit] Sic Vind. Mon. *pecierit* Berol.

subtraxit] *subtraxerit* I.

percunctatus] Sic Berol. Vind., in quo quidem litterae *cuncta* a secunda manu scriptae sunt. Mon. I. *pecuntatus*.

testationes] *attestationes* I.

petit] Sic Mon. Berol. *fecit* Vind. Gr. αἰτοῦντι.

propter hoc] Sic Vind. *propter* Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *propterea* Vulgo.

non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tamen a secunda manu lineae impositum est. Gr. μή.

imperiali] Sic Vind. Berol. *imperialem* Mon., sed secunda manus scripsit *imperiali*. Gr. κελεύσεως-βασιλικῆς.

egere] Sic Mon. Berol. *agere* Vind., sed secunda manus scripsit *egere*. Gr. δεῖσθαι.

esse] Sic Mon. Berol. *etiam* Vind. Gr. εἶναι.

test. uti] *uti test.* I.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., quod sec. m. correxit, ut in cont. Gr. ὥστε.

hoc] Sic Vind. Mon. *hac* Berol. Gr. ἐντεῦθεν.

protrahantur] Sic Mon. *protraantur* Berol. *prot^ω^ha' tur* Vind., sed littera *s* a secunda manu scripta est.

eis] *ei* I.

aestimaverit] *extimaverit* Berol. *existimaverit* I. Vulgo. *estimaverit* Mon. *estimav* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. οἰηθείη.

NOV. XC. CAP. IV. §. 1. tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon. Gr. μέντοι.

indubium] *est indubium* I.

est] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I., sed a sec. manu lineae in Berol. impositum est. Gr. ἐστίν.

etsi] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. *si* Berol., sed supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *et*, quam quidem vocem etiam Trid. omisit. Postea idem Trid. *quis* intrudit, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Port. non legitur.

bis aut] Sic Vind. Berol. *bis et* Mon. I., quod quidem Graecis ἢ ἐκλάβοι non firmatur. Caeterum manifesto interpres verba εἶτα ἀποτάξεται καὶ ob oculos non habuit.

tractaverit] Sic Berol. Mon., in quo priori litterae *e* punctum inferius subiectum est. Vind. *tractavit*. Gr. ἐκλάβοι.

didicerit] Sic Mon. Berol. *didicit* Vind. Gr. μάθοι.

testificata] Sic Vind. Berol. *iustificata*

licentiam ulla ulterius uti testium productione, neque si divina hoc iussio praeceperit.

CAP. V. Et quoniam scimus dudum factam legem, ut, si quis hic litem exercet, oportet autem in provinciae parte aliqua approbari, licentiam habere, iudice hoc decernente et sufficiens temporis spatium definiente, deducere intra provinciam testes, et huc transmittere litem gestis perlatis, et ab eodem iudicari iudice, multae autem huiusmodi interpellationes nobis fiunt, volentibus aliquibus, qui in provinciis quidem litigant, hic vero testes habent, ut teneantur et in huiusmodi lege, et licentiam esse in provinciam iudicanti dirigere huc, ut praesententur testes, aut testationes omnino dentur, et iterum ad eum referri lites, et si a provincia in provinciam haec petantur fieri, sancimus, propter probationum abundantiam et hoc valere, et posse etiam a provincia huc ab eo, qui iudex est in provincia, destinari, et ab uno, qui a nobis definitus fuerit, eloquentissimorum iudicum, interlocutione de eo a iudice facta, testationes dari, et a provincia alia in aliam provinciam, aut apud defensorem aut apud praesidem testificationibus ex interlocutione iudi-

Mon., sed sec. manus scripsit *testificata*. Gr. *τὰ μεμαρτυρημένα*.

ulla] Sic Vind. Berol. *ullam* Mon. Hamb., deest in I.

hoc] *hec* I.

NOV. XC. CAP. V. scimus] Sic Vind. Berol. *simus* Mon., sed secunda manus correxit, ut in cont. *sancimus* I. Gr. *ἴσμεν*.

litem] *lites* I.

exercet] Sic Vind. Berol. I. *exerceat* Mon. Gr. *λέγει*.

oportet] Sic Mon. Berol. I. *oporteat* Vind. Vulgo. Gr. *δεῖται*.

parte] Sic Vind. Mon. *partem* Berol. Manifesto interpres *μέρει* pro *μέρη* legit vocemque *τινά* cum hac voce non coniunxit.

approbari] Sic Mon. Berol. *exprobari* Vind. Gr. *συστῆναι*.

iudice] Sic Mon. Berol. *iudicem* Vind. Gr. *τοῦ δικαστοῦ*.

decernente] Sic Vind. Mon. *dicnente* Berol., sed litterae *c* circumflexus, supra hunc autem littera *s* a secunda manu apposita est. Ad marginem sec. manus scripsit *at. decernente*.

temporis spatium] Sic Mon. Berol. *spatium temporis* Vulgo I.

definiente] Sic Berol. *diffiniente* Vind. *deficiente* Mon., sed sec. manus correxit *diffiniente*. Gr. *ὁρίζοντος*.

transmittere] Sic Vind. Berol. *retransmittere* Mon.

iudicari] Sic Berol. *iudicari iudicare* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Vind. *iudicare*. Gr. *κρίνεσθαι*.

nobis fiunt] Sic Berol. *nobis fuerint* Vind., sed litteris *eri* puncta subiecta sunt. Mon. *fiunt nobis*. Gr. *ἡμῖν γίνονται*.

et in] Sic Vind. Mon. Berol., desunt in I. Vulgo. Gr. *καὶ ἐπὶ τῶν*.

provinciam] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *provincia* Hamb. I. Vulgo.

iudicanti] Sic Mon. Berol. *iudicari* Vind., sed supra litteram *a* littera *s* superius imposita est. Gr. *δικάζοντι*.

huc] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *ἐνταῦθα*.

testes] In Mon. antea positum est *huc*, quod Graecis non firmatur atque huc ex superioribus, ubi in Mon. deest, male videtur esse delatum.

testationes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *testificationes* Vulgo.

si] Haec vox Vulgo uncis inclusa est.

a] Sic Vind. Mon. Berol. I. *de* Vulgo.

in provinciam] Sic Vind. Mon., desunt in Berol. Gr. *εἰς ἐπαρχίαν*.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

abundantiam] *habundantiam* Vind. Mon. Berol. I.

a provincia] Sic Mon. Berol. *ad provinciam* Vind. Gr. *ἀπὸ ἐπαρχίας*.

huc] Sic Vind. Mon. *destinari huc* Berol., quod Graecis repugnat.

destinari] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *στέλλεσθαι*.

definitus] *diffinitus* Vind. Mon. Berol. I.

interlocutione] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimae litterae circumflexus superius impositus est.

alia] Sic Vind. Mon. *illa* Berol. Gr. *ἑτέρας*.

praesidem] Sic Mon. Berol. *praesid* Vind., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est.

testificationibus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem priori litterae *e* circumflexus impositus est.

cantis datis, illic videlicet definitiva sententia danda, ubi et lis contestata est, ut, quemadmodum hinc in provincia apud iudices aut defensores de productione testium agi sancita sunt, ita et a provincia in provinciam et a provincia huc teneat, et perfecta per omnia sit probationum omnibus facultas; testimoniis quidem non editis neque in provinciis, sed gestis datis eis, a quibus producuntur, aut eorum adversariis, sub gestis monumentorum signa percipientibus, et ita huc aut in provinciis destinandis a iudicibus, ne quando forsan et aliis egeat testibus causae natura, et excludatur propter editionem testium adiectio. Haec omnia in pecuniariis quaestionibus intelligentes; in criminalibus enim, in quibus de magnis est periculum, omnibus modis apud iudices praesentari testes, et quae sunt eis cognita edocere, ubi et tormentorum forsan erit tempus et aliis omnibus observationibus.

CAP. VI. Si vero dicatur servilis esse fortunae, qui testari voluerit, is vero liber affirmetur constitutus, si quidem ex nativitate, impleatur quidem testimonium, disputationum vero de statu servata ratione, ut, si apparuerit fortunae servilis esse, eius testimonium ac si neque datum fuerit, ita sit. Si vero libertum se dicat, compellatur demonstrare primum instrumentum, in quo libertatem percepit, et sic testetur. Si vero in alia provincia libertatem dicat perceptam, aut non esse in promtu sibi probationes, et hoc evidenter iuraverit, testatio quidem scri-

definitiva] *diffinitiva* Vind. Mon. Berol. I.

hinc] Sic Mon. *huc* Vind. I. *h* Berol., sed littera *i* superius imposita est, qua re significatur *hic*. Gr. ἐντεῦθεν.

provincia] Sic Berol. I. *provinciam* Vind. Mon. Vulgo. Gr. ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

apud] *aput* Vind.

iudices] Quae a syllaba *ces* usque ad voces *teneat* sunt, in Mon. non sunt nisi a secunda manu scripta.

productione] Sic Mon. Berol. *produtione* Vind.

sancita] Sic Vind. Mon. *sanccita* Berol.

ita et a] Sic Vind. Berol. *ita et* Mon., sed secunda manus litteram *a* ultimae voci superius imposuit. Gr. οὕτω καὶ ἀπό.

teneat] Sic Mon. Berol. *redeant teneat* Vind., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. κρατοίη.

per omnia] desunt in I.

facultas] Sic Mon. Berol., sed ultima littera *s* a sec. manu scripta est.

quidem] Sic Vind. Mon. I. *is quidem* Berol. *tamen* Vulgo. Pro μέντοι interpres μὲν solum videtur habuisse.

aut] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἤ.

provinciis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *provincias* Vulgo. Gr. ἐν ἐπαρχίαις.

destinandis] Sic Mon. Berol. *destinatis* Vind.

quando] *si quando* I.

natura] Sic Vind. Mon. *naturae* Berol., sed secunda manus scripsit *natura*. Gr. φύσις.

excludatur] Sic Mon. Berol. *excludantur* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀποκλεισθείη.

editionem] Sic Vind. Mon. *electionem* Berol., sed litteris *lec* puncta inferius subiecta et supra lineam adscriptum est *di*. Gr. τὴν ἔκδοσιν.

adiectio] *edictio* I.

pecuniariis] *pecc.* Vind.

enim] *etiam* I.

tempus] Sic Mon. Berol. *opus* Vind. I. In Berol. supra lineam scriptum *al. opus*. Gr. καιρός.

NOV. XC. CAP. VI. impleatur] *implentur* Mon.

disputationum] Sic Mon. Berol. *dispositionum* Vind.

libertum] Sic Vind. Mon. *si libertum* Berol., sed priori voci *si* puncta inferius subiecta sunt, quae, ni fallor, male ex superioribus repetita est.

compellatur] Sic Mon. Berol. *compellant* Vind., sed secunda manus correxit *compellatur*. Pro ἀναγκάζεσθαι interpres videtur legisse ἀναγκαζέσθω.

demonstrare] Sic Mon. Berol. *demonstre* Vind., sed ultimae syllabae *re* lineola superius imposita est. Gr. δεικνύναι.

percepit] Sic Vind. Mon. *perceperit* I. *acceperit* Berol. Graeca sane indicativum modum tuentur.

si vero] Sic Mon. Berol. *sin vero* Vind.

alia provincia] Sic Vind. Mon. *aliam provinciam* Berol. Gr. ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

promtu] Sic Vind. Berol. *provinciis* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *al. promtu*. Gr. οὐκ εἶναι προχείρους.

evidenter] Sic Mon. Berol. *evidentur* Vind., sed secunda manus correxit, ut in cont.

batur; non monstrato vero manumissionis instrumento is, qui deduxit eum, non utetur eius testimonio.

CAP. VII. Si vero quis dicat odiosum praesentem ad testimonium sibi constitutum, et approbaverit statim, quod criminalis inter eos lis movetur, non adsit ad testimonium, qui usque adeo infestus est, donec de crimine iudicetur. Si vero aliter odiosus esse dicatur, aut conventus pecuniarie, procedat quidem testatio, tempori vero disputationum serventur huiusmodi quaestiones.

CAP. VIII. Quoniam vero posuimus legem, ut in pecuniariis causis nolentes testificari, illos non compellendos testimonium dare, qui ante mediatores facti sunt ipsis, et quidam abutuntur hoc et testimonio nolunt uti, sancimus, si utraque pars consentiat, quod et mediator eorum fiat testificator, componantur enim ea, quae ab eo dicuntur, compellere eum etiam nolentem testimonium perhibere, prohibitione, propter quam eum nolentem testificari penitus nostra noluit lex, propter consensum utriusque partis sublata.

CAP. IX. Et hoc vero multotiens actum scimus, quidam aut apud

monstrato] *demonstrato* I.
vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.

NOV. XC. CAP. VII. quis] *iudici quis* I.
approbaverit] Sic Vind. Berol. *probaverit* Mon.
quod] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *quoniam* Trid. Port. Vulgo.
adsit] Sic Vind. Berol. *assit* Mon.
ad testimonium] Sic Vind. Mon. Prior sola vox *ad* in Berol. deest, quamquam deinde a secunda manu lineae impositum *ad*. Gr. πρὸς μαρτυρίαν.
infestus] Sic Mon. Berol. *infectus* Vind. Gr. δυσμενής.
dicatur] Sic Vind. *dicitur* I. *dr* Berol. Mon., lineola tamen superimposita, qua re *dicitur* significatur. Gr. λέγοιτο.
pecuniarie] *pecuniare* Vind., sed litterae *r* littera *s* superius imposita est.
procedat] Sic Vind. Berol. *procedet* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. προΐτω.
tempori] Sic Vind. Mon., quod etiam Spangenberg coniecerat. Berol. *tpr*, lineola tamen superius imposita. Vulgo I. *tempore*.

NOV. XC. CAP. VIII. posuimus] Sic Vind. Berol. I. *proposuimus* Mon., deest Vulgo Hamb. Trid. Port. Gr. ἐθήκαμεν νόμον.
legem] Quod Vulgo postea legitur *proposuimus*, in Vind. Mon. Berol. I. hoc loco non est, nec sane Graecis firmatur; *posuimus* Trid., *possumus* Hamb. *proposuimus* Port.
ut] Sic Mon. I., deest in Vind. Berol. Hamb. Trid. Gr. ὥστε.
illos] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illis* Vulgo.
compellendos] Sic Vind. Berol. I. *compelledos* Mon. *compellendis* Vulgo.
hoc] Sic Mon. Berol. *haec* Vind. Gr. τούτῳ.
sancimus] Sic Vind. Berol. *sanccimus* Mon.
quod et] Sic Trid. Port. Mon. Berol. *ut et* Hamb. I. An interpres habuit καὶ τόν?
componantur enim ea] Sic Vind. Mon. Berol. I. An interpres legit συντεθήσονται γάρ? Vulgo *et comprobaturos se esse*.
eo] Sic Mon. Berol. *en* Vind.
dicuntur] Sic Mon. Berol. *ducuntur* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. λεγομένοις.
compellere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *compelli* Vulgo.
etiam] Sic Vind. *et* Berol., deest in Mon. Gr. καί.
nolentem] *nollentem* Vind., sed priori litterae *l* punctum inferius subiectum est.
prohibitione] Sic Mon. Berol. *prohibitionem* Vind. Gr. τοῦ κωλύματος.
noluit lex] Sic Vind. Hamb. *voluit lex* I. *lex noluit* Mon., ad marg. tamen adscriptum est *at. voluit*. Berol. Trid. Port. *voluit lex*, ut tamen in Berol. sec. manus priorem vocem corrigat *noluit*. Gr. οὐκ ἠβουλήθη νόμος.
partis] Sic Mon. Berol. *pat's* Vind., sed sec. manus supra litteram *a* litteram *i* imposuit. Gr. τῶν μερῶν.

NOV. XC. CAP. IX. et hoc] Sic Mon. Berol. *et hic* I. *at hoc* Vind., sed sec. manus correxit *et hoc*. Port. *et hic*, qui et post vocem *vero* solus intrudit *quia*, quae vox in reliquis desideratur. Gr. καὶ τοῦτο.

locorum defensores, aut apud clarissimos provinciarum iudices, aut forte (ut adsolet) hic apud virum clarissimum magistrum census ingrediuntur et queruntur, tanquam ab aliquo sustinentes aliquid contra leges, aut aliter laesi aut damnificati, testes volentes producere; ut non in posterum opponatur eis, quod ab una parte gesta sunt, oportet et illum in ea civitate constitutum, in qua testationes dantur, admonitum a iudice sive defensore praesentem esse, et audire attestationes. Si vero noluerit advenire, sed respuerit, ut ex hoc ab una parte testimonia dentur, ut secundum hoc ipsum inutilia essent, sancimus, huiusmodi testationes ita tenere, ac si non ex una parte constitutae sint, sed tanquam eo praesente factae sint. Si enim recusaverit, et advenire noluerit et audire depositiones, etenim publicantur et non per inexcusabilem aliquam necessitatem deduci non possit, similis advenienti erit, et nullum iuvamen ex sua protervitate ei efficietur, sed videantur quidem probationes factae, quaecunque vero competierint ei ad disputandum de his, licebit his uti, solummodo quod videntur esse ex una parte (propter eius pro-

quidam] *quidam quidam* Vind., ut tamen priori voci a sec. manu supra lineam appositum sit *quod*. In Mon. antea signum est, quo significatur *quidem*. Berol. ut in cont. Vulgo l. *quod quidam*, cuius lectionis originem Vind. demonstrat.

iudices] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesides* Vulgo.

adsolet] *assolet* Mon. Berol. I.

queruntur] Sic Mon. *quaeruntur* Vind. Berol. Gr. μεμφόμενοι.

sustinentes] *substinentes* I.

laesi] Sic Vind. *lesi* Mon. Berol.

ut non] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et ut non* Vulgo.

opponatur] Sic Vind. Berol. I. *opponantur* Vulgo.

quod] Sic Vind. Berol. Trid. I. *quae* Mon. Port. *quia* Hamb. Gr. ὡς κατά.

gesta] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra litteram *a* in Berol. secunda manus imposuit *um*.

sunt] Sic Vind. Mon. *sint* Berol., quod sec. manus correxit *sit*. Gr. τὰ πεπραγμένα συνέστη.

et] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon. *etiam* I. Gr. κἀκεῖνον.

illum] *illo* Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. m. correxit, ut in cont.

constitutum] *constituto* Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Mon. sec. m. scripsit *constitutum*. Gr. καθεστῶτα.

a] Sic Mon. Berol. I. *ad* Vind., sed iam prima manus litterae *d* punctum inferius supposuit. Gr. παρὰ τοῦ.

defensore] Sic Mon. *defensorem* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Caeterum vox *a*, quae Vulgo antecedit, in Mon. Berol. non legitur, nec sane Graecis firmatur.

attestationes] Sic Mon. *adtestationes* Berol. *atestatioe* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Gr. μαρτυριῶν.

noluerit] Sic Mon. Berol. *nolunt* Vind. Gr. βουληθείη.

respuerit] Sic Berol. *respuit* Vind. *respuunt* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. διαπτύσειεν.

inutilia] Sic Vind. Mon. *utilia* Berol., sed priori litterae *u* a secunda manu impositum est *in*. Gr. ἀχρήστους.

essent] Sic Mon. Vind., in quo quidem litterae *nt* a secunda manu scriptae sunt. Berol. *esse*, sed sec. manus litteram *t* ad finem adscripsit.

testationes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *attestationes* Vulgo.

factae sint] Sic Vind. Mon. *factae sunt* Berol., sed sec. m. correxit *sint*.

depositiones] Sic Vind. *dispositiones* Mon. Berol., sed sec. manus scripsit *depos*. Gr. κατατιθεμένων.

etenim publicantur et non] Sic Vind., nisi quod pro *non* habet *nisi*; Mon. I., qui quidem habent *publicabuntur et nisi*; Berol., qui item habet *publicabuntur*. Vulgo *etsi in publico visus et quum non*. Manifesto interpres legit καὶ γὰρ δημοσιεύονται καὶ οὐκ.

possit] Sic Vind. Mon. *poss* Berol., sed huic voci lineola superius imposita est.

advenienti] Sic Vind. Mon. *adinvenienti* Berol., sed litteris *in* sec. manus puncta subiecit.

protervitate] Sic Mon. Berol. *pro protervitate* Vind.

quaecunque] *quicunque* I.

competierint] Sic Mon. Berol. *non petierint* Vind. Gr. ἁρμόσειεν.

his] Sic Mon. Berol. I. *eis* Vind. Vulgo.

his] Sic Mon. Berol. *is* Vind.

uti solummodo] *solummodo uti* I.

esse] deest in I.

proterviam] Sic Mon., ubi tamen sec. manus correxit *protervitatem*. Vind. *pro proterviam*. Berol. siglum habet, quo significatur *propter viam*. Gr. προπέτειαν.

terviam, quae propter audaciam minime advenientis) testationibus opponere non valente. Omnibus aliis, quae de testibus et ab his, qui ante nos, et a nobis ipsis dicta sunt et sancita, fixis manentibus, et a nostris iudicibus observandis, sive maiores, sive minores sint, et sive in hac magna civitate, sive foras in provinciis, ut et ea, quae de testibus sunt, quantum possibile nobis est, corrigentes, adhuc purius et sanctius lites agi praeparemus; per quas et cognitiones fieri a iudicibus omnibus divinis propositis evangeliis sancimus, et iusiurandum subire et pulsantes et pulsatos et advocatos praecipimus, ubique deum inspectorem et eorum, qui iudicant, et quibus iudicatur, et qui testimonium praebent animabus, ut perennis dei commemoratio et praesentia munda litium et citra suspicionem litigantibus fiat. Quam vero legem tenere volumus de cetero omni tempore.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc divinam manifestata sunt legem, tua eminentia operi effectuique tradere festinet. *Dat. Kal. Octob. imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

quae propter] Sic Mon. Berol. *propterque* Vind. Vulgo I. Interpres *κατὰ πεδα* transtulit *οἷα δὴ κατ'*.
testationibus] Sic Vind. Berol. *adtestationibus* Mon., ad cuius marginem tamen adscriptum est *at. adtestationem.*
et] *ad i et* Mon., sed sec. manus prioribus litteris *ad i* puncta inferius supposuit. Vind. Berol. *ab his*, sed priori voci *ab* secunda manus imposuit vocem *et*.
ab his] *ab hiis* I.
sancita] Sic Vind. Mon. *sanccita* Berol.
sive maiores sive minores sint] Sic Mon. Berol., quod etiam Graecis firmatur. In Vind. tantummodo a sec. manu scriptum est *sive minores sive maiores sint.*
et sive] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *εἴτε.*
foras] Sic Vind. I. *foris* Mon. Berol. Vulgo.
et] Sic Hamb. Trid., deest apud Port. Vulgo I. Gr. *ἵνα καὶ τὰ τῶν.*
nobis est] Sic Vind. Berol. *est nobis* Mon.
adhuc] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem huic voci a secunda manu vox *et* imposita est.
purius] Sic Vind. *prius* Mon., sed sec. manus correxit *purius*. Berol. *purus*, sed sec. m. scripsit *purius*. Gr. *καθαρώτερόν τε.*
sanctius] Haec vox et quae deinceps sunt usque ad verba *commemoratio et prae*, in Berol. a sec. manu scripta sunt.
per] Sic Mon. Berol. I. *propter* Vind. Vulgo. Gr. *δι' ἧς.*
et] Sic Mon. Berol., deest in I. In Vind. sec. manus litteris *cogn.* superius imposuit *l*, sed circumflexo traiecto, qua re significatur *vel*. Gr. *καί.*
propositis] Sic Mon. Berol. *praepositis* Vind. I. Gr. *προκειμένων.*
sancimus] Sic Vind. Mon. *sanctimus* Berol.

et pulsantes] Sic Mon. Vind., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. *καὶ τοὺς ἐνάγοντας.*
inspectorem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *insistentes* Vulgo. Ad marginem Mon. *at. deo inspectore.* Caeterum pro *ἐφίσταντες* interpres videtur legisse *ἐπιστάντα.*
et qui] Hoc loco ad marginem Mon. adiectum est *at. eorum.*
iudicant] *indicant* I.
ut] *et* I.
perennis] Sic Mon. Berol. *perhennis* I. *pi* Vind., sed per priorem litteram *p* inferius lineola traiecta est, qua re significatur *per*. Verum omnia haec a sec. manu lineae superius imposita sunt.
commemoratio] Sic Vind., sed sec. manus litterae *o* imposuit litteras *nem.*
munda] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus lineae imposuit *mda*, sed litterae *m* circumflexus impositus est. I. *in unda*. Gr. *καθαρὰ τά.*
litigantibus] Sic Mon. *litigantium* Vind. Berol.
vero] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo I. Pro *δὴ* interpres videtur legisse *δέ.*
NOV. XC. EPIL. manifestata] *manifesta* I.
Dat.] *Data* Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo *Datum*. In Mon. Pist. Berol. Bamb. D. I. 1. et I. subscriptio non est.
Kal.] *V. Kal.* Vulgo. *Kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
Octob.] *Octub.* Vind. Bamb. D. II. 11., qui nec habet, quod Vulgo subiicitur *Constant.*
imper.] *ipr.* Vind., sed lineola superius imposita est.
DN.] *don.* Vind., sed superius lineola imposita est.

[XCI.] GLOSS.

DE IMMENSIS DONATIONIBUS IN FILIOS FACTIS.

Idem Aug. Ioanni V. C. praef. sacrorum per Orientem praetoriorum secundo, excons. ord. et patricio.

PRAEFATIO. Dudum de Falcidia et illius parte decrevimus, augentes eam non ignobili incremento. Quod enim nimis inaequale est, non valde placet nobis, sed oportere quidem praeponi filios, quos pater voluerit, non tamen in tantum inminuere alios, ut importabilis eis sit diminutio.

CAP. I. Posita igitur a nobis lege in sua virtute manente, illud volumus, ut, si quis donationem immensam in aliquem aut aliquos filiorum fecerit, necessarium habeat in distributione hereditatis tantam unicuique filiorum servare ex lege partem, quanta fuit, priusquam do-

Iust.] Sic Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo *Iustiniani.*
XIII.] *XII.* Vind.
V. C.] *viro clarissimo* Vind.
cons.] *consule* Vind.

NOV. XCI. XCI.] deest in Vind. Mon. Berol. utroque Bamb. I. *Const. XCI.* Vulgo.
factis] Sic Vind. *factis R/.* Mon., deest in Berol., qui quidem postea habet *R/.* In I. subiicitur *Rubrica.*
idem Aug.] *id. a̅.* Pist. Berol. *..d. aug.* Mon. *item aug.* Vind., qui inscriptionem bis habet; secunda vice *idem aug.* Neob. *imp. Iust. a.* I. *idem augu.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*
Ioanni] *Iohanni* I.
V. C.] *viro clarissimo* Berol. Mon. Vind., secunda vice; etenim prima manus habuerat *viro gloriosissimo.* Pist. *viro clai,* sed ultimis litteris circumflexus superius impositus est. Neob. *viro clarat,* sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Desunt in I.
praef. — secundo] *perfecto* Vind., sed prima vice; secunda autem: *pp. sacrorum per Orientem secundo.* Neob. *pp. sacrorum per Orientem praetoriorum secundo.* Pist. *pfc. sacrorum per Ori. p. s.* Mon. *praefecto sacrorum per Orientem praetoriorum.* I. *praeposito viro clarissimo.* Berol. *pf. per Orientem praetoriorum secundo.* Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum.*
excons. ord. et patricio] *excons. ordo patrio* Vind., sed secunda vice; *excs. ord. et patricio* Berol. *excon. ord. et patricio* Neob. *ex9sitL. ord. et pat'cidio* Pist. *ш exconsuli ordinario et patri* Mon. *exconsuli ordinario et patricio* Vulgo. Haec omnia desunt in I.
NOV. XCI. PRAEF. dudum] *dud* Vind., sed per ultimam litteram *d* circumflexus traiectus est.
de] deest in Vind. Gr. περί.
Falcidia] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus ultimae litterae *a* lineolam imposuit, qua re significatur *Falcidiam.*
illius] Sic Mon. Berol. *illus* Vind., sed sec. manus correxit *illius.* I. *eius.* Gr. ἐκείνου.
parte] Sic Vind., sed sec. manus scripsit *partem.*
non] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. οὐκ.
ignobili] Sic Vind. *nobili* Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀγεννεῖ.
incremento] Sic Mon. Berol. *clementia* Vind. Gr. προσθήκῃ.
nimis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. σφόδρα.
oportere] Sic Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu scriptum est. Vind. I. *oportet.* Gr. δεῖν.
tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. In Berol. sec. m. correxit *tamen.* Gr. οὐ – δέ.
inminuere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *deminuere* Hamb. *minuere* Trid. *minui* Port., quod etiam Vulgo est. Gr. ἐλαττοῦν.
alios] Sic Vind. Mon. *aliis* Berol. I. Gr. τοὺς ἄλλους.
eis sit] *ei sit* Vind. I. *eius sit* Berol. *sit eis* Vulgo, quod sane Graecis minus commendatur.
diminutio] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *deminutio* Berol. *imminutio* Port. I. Vulgo.

NOV. XCI. CAP. I. PR. habeat] Sic Vind. Mon. *habet* Berol.
quanta] Sic Vind. Mon. *quantam* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.

nationem pater in filium aut filios, quos ea honoravit, faceret. Sic enim nihil ulterius in donationibus querebuntur, qui habent quidem in omni substantia patris quod legitimum est, in tantum autem aucta quantitate, quantum habuit substantia patris ante, quam donationibus exhauriretur, non valentibus filiis, qui donationibus honorati sunt, dicere, contentos se quidem esse immensis his donationibus, videri autem abstinere paterna hereditate, sed neque cogendis quidem, si contenti sunt donationibus, suscipere hereditatem, necessitatem autem habentibus omnibus modis complere fratribus, quod hinc differt, secundum quam scripsimus mensuram, ut non minus illi habeant, quod ex legibus eis debetur, propter factam in donationibus immensitatem, dum liceat patri mediocriter sapienti circa omnem prolem etiam his, qui ab eo potius diliguntur, donare aliquid amplius, et non caeteros filios per immensitatem in illos factam laedere et nostram transcendere intentionem. Et haec quidem nostra ab initio cogitatio est. Differentes autem illud dudum, et humanarum experti animarum, quoniam videbamus eos in

ea] Sic Mon. Berol. I. *ex ea* Vind. Gr. *τοὺς ταύτῃ τετιμημένους*.

honoravit] Sic Vind. Mon. *honoraverit* Berol. I.

faceret] Sic Vind. Berol. *faciens* Mon., sed sec. manus correxit *faceret*. Gr. *ποιήσαιτο*.

nihil] Sic Mon. Berol. *non* Vind. Gr. *οὐδέν*.

querebuntur] Sic I. *quaerebuntur* Vind. Mon. Berol. *querentur* Vulgo. Gr. *ἐγκαλέσουσιν*.

qui habent] Sic Mon., sed vox *qui* tantum a secunda manu scripta est. *qui habeant* Berol. *cum habent* Vind.

quod] Sic Mon. *quidem* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. In Vind. siglum est *qd*, sed ultimae litterae circumflexus traiectus est, quo et *quod* et *quidem* significari potest. Gr. *τὸ ἀπὸ τῶν νόμων*.

habuit] *habuerit* I.

exhauriretur] Sic Vind. *exauriretur* Berol., deest in Mon. Gr. *ἐξαντληθείη*.

contentos] *contemptos* Mon. Berol. Vind., in quo quidem iam prima manus litterae *m* punctum subiecit. Gr. *ἀρκεῖσθαι*.

se] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I.

immensis] Sic Vind. Berol. *in immensis* Mon., quod Graecis non firmatur.

his] *hiis* I.

contenti] Sic Mon. *contempti* Vind. Berol. Gr. *ἀρκοῦνται*.

quod hinc differt] Sic Hamb. Mon., in quo quidem sec. manus supra lineam adscripsit *at. quod his deest*. Vind. *qd est hinc differt*, sed vocem *est* iam prima manus punctis subiectis notavit. Berol. *quidem huic differt*, sed sec. manus ex *quidem* fecit *quod*. Voci *huic* a sec. manu inscriptum est *vel hoc*. Trid. *quod haec defert*. Port. *quod haec defertur*. Gr. *τὸ ἐντεῦθεν διαφέρον*.

illi habeant] Sic Mon. Berol. *illi habent* Vind., sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt, cui tamen voci secunda manus imposuit *hoont qua*, sed lineolis superius iniectis. Vulgo I. *habeant illi*. Gr. *αὐτοὺς ἔχειν*.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *quam quod* Vulgo Trid. Port. Sane prius illud *quam* in Graecis non habet, quo firmetur.

liceat] Sic Vind. Mon. *licet* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.

sapienti] Sic Vind. Mon. *sapiente* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. *φρονήσαντι*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

caeteros] Sic Vind. Berol. *certos* Mon. Gr. *τοὺς λοιπούς*.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra sequentem vocem a secunda manu scriptum est. Gr. *εἰς*.

illos] Sic Berol. *illo* Vind. Mon., sed in utroque secunda manus correxit. Gr. *ἐκείνους*.

haec] Sic Berol. *hic* Vind. Mon. *hoc* I. An voluit fortasse *hoc?* Gr. *τοῦτο*.

nostra] Sic Vind. Berol. *nostras* Mon. *ab initio nostra* I.

initio] Sic Vind. Berol. *intio* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Verba *ab initio* desunt in I.

cogitatio est] *cogitatione Cst* Vind., qui tamen litteris *st* vocem *et* superius imposuit. Mon. *cogitatio es*, sed ultimae voci lineola imposita est. Berol. *cogitatione*, sed litterae *n* punctum subiectum eidemque lineola imposita est. Vox *est* deest in I. *cogitatio fuit* Vulgo.

eos] Sic Mon. Berol. *eas* Vind. Gr. *αὐτούς*.

in] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. *εἰς*.

huiusmodi passionibus labefactari atque descendere, propterea nunc augmentum illi legi hoc facimus. §. 1. Haec itaque dicimus de filiis gratis exsistentibus eis, non de ingratis, et quibus pater iustam et legitimam ingratitudinem infert. Nam si hoc ita se habere apparuerit, et approbentur ingratitudinis causae, sint ea, quae in lege de ingratis posita sunt, rata, nihil hac nostra legislatione minuenda.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram nostram declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique tradere festinet. *Dat. VI. Idus Octobr.* ****

[XCII.] GLOSS.

UT SINE PROHIBITIONE MATRES DEBITRICES ET CREDITRICES TUTELAM GERANT MINORUM, NEQUE IUSIURANDUM PRAEBEANT, QUOD NON VENIUNT AD SECUNDA VOTA.

Idem Aug. Ioanni P. P. secundo.

PRAEFATIO. Nuper scripsimus legem super cura minorum (malignitates, quae circa eos fiunt ex frequentibus litibus, quae apud nos agitantur, invenientes), quatenus nullus obligatus exsistens minoribus, aut obligatos eos habere se dicens, curam exerceat, ne forsan in potestate rerum factus, agat aliquid circa minorem malignitatis. Et lex ipsa rata nobis sit et ex praesenti firmata.

passionibus] Sic Vind. Mon. *in passionibus* Berol.

nunc] Sic Vind. Mon. *nc* Berol., sed lineola superius imposita est.

augmentum] Sic Mon. Berol. *aucmentum* Vind.

legi] Sic Vind. *lege* Mon. Berol., sed in Mon. sec. m. scripsit *legi*. I. *hac lege*. Gr. *ἐκείνῳ τῷ νόμῳ*.

NOV. XCI. CAP. I. §. 1. haec] Sic Vind. Mon. *hac* Berol., sed sec. manus scripsit *hoc*. Deest in I. Gr. *ταῦτα*.

non de] Sic Mon. *non* Berol. *non de et* Vind. Gr. *οὐ μὴν περί*.

infert] Sic Vind. Berol. *fert* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. *ἐπάγει*.

approbentur] *adprobentur* Berol. *approbetur* I.

sint] *sunt* I.

in lege] Sic Vind. Mon. *lege* Berol.

nihil hac] Sic Vind. Berol. *hac nichil* Mon. Gr. *οὐδὲν ἐκ τῆσδε*.

NOV. XCI. EPIL. igitur] Sic Vind. Berol. *ita* Mon. Gr. *τοίνυν*.

Dat.] Sic Vind. *Datum* Vulgo. In Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1. et II. 11. et I. subscriptio deest.

Idus] Sic Vind. *id.* Vulgo.

Octobr.] *Octubr.* Vind., in quo nec postea lacunae signum est ullum.

NOV. XCII. XCII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Berol. *const. IIII.*, ad marg. Mon. *const. IV.*

nt] *R/. ut* Mon.

debitrices] Sic Mon. Berol. I. *debitricis* Vind.

gerant minorum] *minorum gerant* I.

praebeant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praestent* Vulgo.

veniunt] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *veniant*. Vulgo *venient*.

vota] Sic Vind. Berol. Mon., in quo postea littera *R/.* est. In I. postea subiicitur *Rubrica*.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a̅* Pist. Berol. Neob. *..d. a̅* Mon., scilicet priori littera omissa. Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *impr. Iust. a̅.*

Ioanni] *Ioha̅* I.

P. P. secundo] *p̅p̅o̅ scdo* Vind. *p̅p̅. scdo* Mon. Berol. I. *p̅p̅. sdo* Pist. Neob. *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum · exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. XCII. PRAEF. nuper] Sic Vind. Mon. *super* I. Berol., in quo sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ἔναγχος*.

cura] Sic Mon. *curam* Vind. Berol. I.

frequentibus] *freq̄tibus* Vind.

nos] *eos* I.

nullus obligatus] Sic Mon. Berol. *obligatus nullus* Vind. I. Gr. *μηδεὶς τῶν ὑπευθύνων*.

forsan] *forsitan* I.

circa min. malignitatis] Sic Vind. Berol. *circa malignitatis minorem* Mon. Gr. *περὶ τὸν νέον κακούργημα*.

CAP. I. Quia vero matribus volentibus curam habere minorum, et petentibus secundum veteres et nostras leges curam subire, obiecta est contra nostram intentionem ab aliquibus non recte huiusmodi constitutio, volumus in lege haec dicente matrum excipi personas. Primum quidem causam introductam pro minoribus semper prohibere, modo ineptissimum existimamus, deinde nullus eandem constitutionem obiiciat et matri et aliis. Quum illam namque naturae amor pius circa filios sine suspicione faciat quam plurimum, illis nullam habentibus ad filios favoris necessitatem, recte non est matribus derogandum. Ideoque licentia sit matribus secundum antiquam observationem abrenunciantibus et obligantibus suas res, sicuti prius schema fuit, et tueri filios, et talem praescriptionem non formidare, sed ita super his esse, ac si nec ab initio contigisset legem in hoc scribi. Quapropter sive dotes sive sponsalitias exiguntur largitates, sive alia debita habent sive matres ad minores, sive minores ad matres, ex paternis forsan occasionibus, aut etiam ex propriis (multa namque quilibet cogitans et considerans adinveniat), sint haec integra utrique secundum priores constitutiones iudicanda et tractanda, sive legitimorum, sive naturalium mater filiorum tutelam gerat.

CAP. II. Quia vero multam habemus formidinem, ne facile iusiu-

NOV. XCII. CAP. I. subire] Sic Mon. Berol. *et subire* Vind., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Sane Graeca nihil habent, quo vox *et* confirmetur.

obiecta] Sic Vind. Mon. *abiecta* Berol. Gr. ἀντετέθη.

nostram] Sic Vind. Mon. *nata* Berol., sed litteris *a* circumflexi superius impositi sunt. Gr. τὸν ἡμέτερον.

lege] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *legem* Trid. Port. I. Cont.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Trid. Hamb. Port. I. Vulgo. Gr. ταῦτα.

dicente] *dicentes* Hamb. *dicentem* Trid. Port. I. Cont., qui quidem ad marg. *al. in lege hoc dicente alias et lege hoc definiente.*

modo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nunc* Vulgo.

existimamus] *estimamus* Vind. *extimamus* Berol. *estimavimus* Mon. *extimavimus* I. Gr. ἡγούμεθα.

obiiciat] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *obiicia* I. ex errore typographi. Interpres videtur habuisse in Graecis τὴν αὐτὴν ἀντιθεῖτο διάταξιν.

et matri] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol. Gr. τῇ τε μητρί.

quum] Sic Berol. *cum* Vind. Mon., in quo quidem haec vox a secunda manu scripta est.

illam] Sic Mon. *illa* Vind. Berol. I. Gr. τὴν μέν.

namque] *nanque* I.

pius] Sic Mon. Berol. *pus* Vind., sed priori litterae *p* littera *i* superius imposita est. Gr. εὐσεβής.

quam] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed inferius lineola traiecta superiusque circumflexus impositus est.

abrenunc.] *abrenunct.* I.

schema] *scema* I.

tueri filios] *filios tueri* I.

in hoc scribi] *scribi in hoc* I.

dotes] In Mon. antea est *scribi*, cui quidem voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἴτε προῖκας.

exiguntur largitates] Sic Vind. Mon. Berol. I., quam verborum collocationem Graeca confirmant, nisi forte pro ἀπαιτοῦσι legit ἀπαιτοῦνται. Caeterum *largitates exiguntur* Hamb. Trid. *largitates exigunt* Port. *larg. exigant* Vulgo.

sive alia] Sic Vind. Mon. *sive enim alia* Berol., sed voci *enim* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἴτε ἕτερα.

habent] Sic Vind. Mon. *habeant* Vulgo I. Gr. ἔχουσιν.

matres ad] *matres sive ad* Vind., sed Graecis haec non firmantur.

sive minores] *sive ad minores* Vind., sed praepositioni *ad* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἴτε οἱ νέοι.

adinveniat] Sic Mon. I. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *adinveniet*. Vind. *adinveniet*. Gr. εὑρήσειεν.

sint] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἔστω.

integra] Postmodo Berol. intrudit *sint*, quo loco in reliquis non est, nec Graecis firmatur. I. *intega et.*

legit.] *legit. filiorum* I.

NOV. XCII. CAP. II. habemus] *habebimus* I.

randum per magnum deum detur, et hoc praevaricetur, propterea credidimus oportere et hanc emendare legem, quae vult matres, dum suorum filiorum curam gesturae sint, iusiurandum iurare, quia ad secundas nuptias non venient. Et totiens scimus praevaricatam legem, et iusiurandum periurum datum, quotiens paene datum est, ut peccatum apertissimum esset, quia hoc intulimus iusiurandum ad praevaricandum. Non enim eo, quod aliquae servaverunt iusiurandum, propterea oportet et eas, quae exhonorant eum, habere occasionem impietatis in deum. Nam quod raro fit, sicut et vetus sapientia docet, non observant legislatores, sed quod fit plerumque, et respiciunt et medentur. Propterea igitur sancimus, aliam quidem observationem, quam in matribus observamus, valere secundum prius schema, et abrenunciare eas et Velleiano senatusconsulto, et omni auxilio, et omnia agere, quae prius decreta sunt, iusiurandum vero non praeberi, sed sufficere abrenunciatione sola, et aliorum omnium, et de secundis nuptiis, nullo iureiurando de hoc dando, mox tamen, ut secundas contraxerit nuptias, repente expelli

credidimus] Sic Vind. Hamb. Trid. *credimus* Port. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ψήθημεν.

matres] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *matres*. Gr. τὰς μητέρας.

sint] Sic Vind. Hamb. *sunt* Mon. Berol. Trid. Port. Vulgo I. Gr. μέλλοιεν.

quia ad] Sic Berol. I. *qui ad* Mon., sed supra litteram *i* a secunda manu scriptum est *a*. Vind. *quod ad*, quod etiam Vulgo legitur. Gr. ὡς.

non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed tamen a secunda manu adscripta est. Gr. οὐκ.

venient] *venirent* I.

totiens] Sic Vind. Mon. Berol. *toties* Vulgo. *tociens* I.

et iusiurandum] Haec et quae sequuntur usque ad voces *servaverunt*, in Vind. leguntur quidem, sed a secunda manu scripta sunt. Prima enim tres fere versus vacuos reliquerat.

periurum] Sic Mon. *pervirum* I. *peierum* Berol., ad cuius marginem tamen adscriptum est *al. peieratum*. Vind. *peiorum*, sed supra lineam a secunda manu scriptum est *al. periurio*. Gr. ὅρκον ἐπίορκον.

quotiens] Sic Mon. Berol. *quociens* I. *quoties* Vulgo.

paene] *pene* Vind. Mon.

datum] Sic Berol. *dat* Vind., sed lineola superius imposita est. Mon. *datum*, sed sec. manus superius adscripsit *dandum*. Interpres videtur habuisse δεδομένον.

eo quod aliquae] Sic Berol. *eo quod aliq̄* Vind., sed ultimae litterae *q* lineola superius imposita est. Mon. *aliquod eo quod*. I. *eo quod aliqui*. Gr. οὐ γὰρ ἐπειδή τινες.

servaverunt] *servavere* I.

exhonorant] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra litteras *no* a secunda manu adscriptum est *at. ne*. Gr. ἀτιμαζούσας αὐτόν.

occasionem] Sic Vind. Mon. *occasios* Berol., sed ultimis litteris *os* lineola superius imposita est. Gr. ἔχειν πρόφασιν.

impietatis] Sic Mon. *inpietatis* Vind. Berol.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam* Vulgo.

observant] Sic Vind. Mon. *observatur* Berol., sed secunda manus correxit *observant*. Gr. τηροῦσιν.

et respiciunt] Sic Vind. Mon. Vox *et* deest in Berol. I. Gr. καὶ ὁρῶσι.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

quam] Sic Vind. Berol. *quia* Mon. Gr. ἥν.

prius schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol. I. Gr. κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα.

Velleiano] Sic Vind. Mon. *Velleian* Berol., sed ultimae litterae *n* littera *o* superius imposita est.

vero] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. δέ.

praeberi] *preberi* Vind. Mon. *praebere* I.

abrenunciatione] Sic Vind. Berol. *abrenunciatio* Mon. *abrenunciationem* Vulgo.

sola] Sic Vind. Mon. Berol. *solam* I. Vulgo. Manifesto interpres Graeca ἀρκεῖσθαι τῇ ἀποτάξει μόνῃ non intellexit, sed verbotenus transtulit. Quod Vulgo postponitur *Velleiani*, in libris meis et I. non est, nec sane Graecis firmatur.

aliorum omnium] *omnium aliorum* I.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. μέντοι.

secundis] Sic Mon. Berol. *secundiis* Vind.

tutela, et ea agi, quae, si eam contigisset iurare, perfert, semel in iudicium mentita, et praeponens propriae confessioni et depositioni secundas concupiscentias.

EPILOGUS. Haec igitur lex super pietate sit posita; ut enim non iniurietur in aliquo honor in deum, haec a nobis sancita sunt, ut ex nunc valeant, tua celsitudine manifesta faciente hanc legem in provinciis omnibus. Hinc enim gloriosissimo praefecto huius felicissimae civitatis, cui haec curae sunt, de his transmisimus legem, ut providentia eius et clarissimi praetoris, cui huius partis curae est, in omni tempore servari. Et ex nunc teneat, quatenus in omni pupillari substantia omnis cautela fiat circa res minorum custodiae, et praecipue ut cum subtilitate descriptiones fiant, praesente quoque clarissimo scriba, cui de talibus cura commissa est, et aliis, qui consuete talibus interveniunt, subtiliter et fideiussionibus dandis, et omnibus agendis, sicut nostris decernitur legibus, providentia clarissimi praetoris, cui huius partis cura est. Proponatque eam ipse in hac regia civitate, ut omnibus sit

tutela] Sic Vind. Mon. Berol. *a tutela* Vulgo I. Gr. *ἐξωθεῖσθαι τῆς ἐπιτροπῆς.*

ea] *eam* I.

quae si] *q.si* Berol., sed priori litterae *q* lineola superius imposita est. In Vind. siglum est, quo significatur *quasi.* Gr. *ἅπερ εἰ καί.*

eam] Quod Vulgo et in I. postea est *iurare*, in Vind. Mon. Berol. non est, ideoque omittendum visum est, cum nec Graecis h. l. firmetur.

iurare] *et iure* Vind. Mon. *iure* Berol. Deest in I. Non dubito prius *et* ex ultima syllaba vocis *contigisset* adhaesisse. Gr. *ἔτυχεν ὀμωμοκυῖα.*

perfert] Sic Vind. *profert* Berol. *perferre* Mon. *et iure perferret* I. *perferret* Vulgo. Gr. *ὑπέμενεν.*

depositioni] Sic Mon. Berol. *depositionis* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

NOV. XCII. EPIL. iniurietur] Sic Vind. Berol. *iurietur* Mon., sed sec. manus litteris *iu* litteras *in* superius imposuit.

honor] Sic Vind. Mon. *homini* I. *honore* Berol., sed ultimae litterae *e* punctum inferius subiectum est. Gr. *κατά τι τὴν εἰς θεὸν τιμήν.*

sancita] Sic Mon. *sanccita* Berol. *sancta* Vind., sed litteris *ct* superius litterae *ti* impositae sunt.

manifesta] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Mon. littera *m* a secunda manu scripta est. Vulgo I. *manifestam.*

faciente] Sic Vind. Berol. I. *facientem* Mon. Gr. *ποιούσης.*

gloriosissimo] Sic Vind. Mon. *gloriosissimos* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

praefecto] Sic Vind. Mon. *praefectos* Berol., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est.

huius] Sic Vind. Berol. *hus* Mon.

his] *hiis* I.

transmisimus] Sic Vind. Mon. *transimus* Berol. Pro *καταπέμψομεν* interpres videtur habuisse *κατεπέμψαμεν.*

providentia] *providentie* Vind. Mon. I. *providentiae* Berol.

eius et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *αὐτοῦ τε.*

clarissimi] Sic Vind. Mon. *clarissimis* Berol., sed ultima littera *s* puncto subiecto deleta est. Gr. *τοῦ λαμπροτάτου.* Quod Vulgo antea est *viri*, in Port. Trid. I. legitur, deest autem in codd. Vind. Mon. Berol. Hamb., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

partis] Sic Mon. Berol. *partes* Vind. Gr. *μέλει τοῦ μέρους.*

curae] Sic Vind. Mon. Berol. *cure* I. *cura* Vulgo.

in omni] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *in* deest Vulgo. Gr. *εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.*

servari] Sic Vind. Mon. Berol. I. *servetur* Vulgo.

ex nunc] *ex tunc* I.

teneat] Sic Vind. Mon. *teneant* Berol., sed ultimae lttterae *n* punctum inferius subiectum est. Gr. *κρατείτω.*

quatenus] Sic Mon. Berol. *quamvis* Vind. Gr. *ὥστε.*

pupillari] Sic Vind. Berol. *populari* Mon. Gr. *ὀρφανικῆς οὐσίας.*

custodiae] Sic Vind. Mon. *custodie* Berol.

descriptiones] Sic Vind. *discriptiones* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ἀπογραφάς.*

fiant] Sic Mon. *fuit* Vind. Berol., ut tamen litterae *i* circumflexus impositus sit, qua re significari videtur vel *fiunt.* vel *fuerint.* In Berol. sec. m. correxit *fiant.*

cura] Sic Vind. Berol. *cure* Mon.

decernitur] *decrevimus* I.

cura] Sic Mon. *cure est* Vind. Berol.

eam] deest in I.

hac] Sic Mon. Berol. *ha* Vind.

manifesta, et nullum lateant, quae a nobis sancita sunt. De hoc enim legem, sicut oportet in provinciis servari, gloriosissimis praefectis sacrorum nostrorum praetoriorum destinavimus. *Datum V. Idus Octob. imp. Iustiniani anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

[XCIII.] GLOSS.

UT EXACTIONE INSTANTE DOTIS PRIMAE ET SECUNDAE, VIRO AD SECUNDA VOTA MIGRANTE PRAEPONATUR UXOR PRIMA, VEL EX PRIORI MATRIMONIO FILII; ET, SI VOLUERIT UXOR, AUT IS, QUI PRO EA DOTEM SCRIPSERIT, DARE VIRO, QUAE SCRIPTA SUNT, DISTULERIT AUTEM VIR SUSCIPERE, SOLUTO MATRIMONIO EXIGI EUM AB EA CONSCRIPTAM ANTENUPTIALEM DONATIONEM.

Idem Aug. Ioanni P. P. secundo exconsuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Dudum iudicantibus nobis in dubitationem venit causa

et nullum] Sic Vind. Berol. I. *ut nullum* Mon. Gr. καὶ μηδένα.
quae] *que ei* I.
sancita] Sic Vind. *sanccita* Berol. *saccita* Mon.
legem] Sic Vind. Mon. *lege* Berol. Gr. τὸν-νόμον.
praetoriorum] Sic Mon. Berol. *praetorium* Vind.
Datum] Haec subscriptio in Hamb. et Contiana (1559) reperitur; est et in editione Venet. 1487. sed mutila, ut Bienerus in hist. Novellarum p. 520. auctor est. Deest in Vind. Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1. In I. habentur haec sola: *datum V. Idus Octobris*; in Bamb. D. II. 11. *datum V. Idus.*
Octob.] Vulgo *Constant.* subiicitur, sed vide Bienerum l. c. p. 520.
imp.] Vulgo subiicitur *DN.*, sed vide Bienerum l. c.
anno] Vulgo antea est *pp. a.*, sed vide Bienerum l. c.

NOV. XCIII. XCIII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. *const. XCIII.* Vulgo.
ut] *Rl. ut* Vind. Mon.
instante] Sic Mon. *dotis instante* Berol. *exstante* Vind.
dotis] deest in Berol., sed in Mon. Vind. deest.
secundae] Sic Mon. Berol. *scde* Vind.
migrante] Sic Hamb. I.; reliqui *migranti*, quod etiam Vulgo est.
prima] Sic Vind. Berol. *prime* Mon.
priori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *priore* Vulgo.
et si] Sic Vind. Berol. Port. *ut et si* Mon. *et ut si* Hamb. Trid. I. Vulgo.
voluerit] Sic Mon. Berol. *voluerint* Vind., sed sec. manus corr., ut in contextu, puncto videlicet ultimae litterae *n* subiecto.
is] Sic Mon. *his* Vind. *dis* Berol., sed priori litterae *d* punctum inferius subiectum est.
dotem] Sic Vind. Mon. *dote* Berol., sed sec. manus supra ultimam litteram lineolam posuit.
scripserit] *scripsit* I.
distulerit] Sic Vind. Berol. *disstulit* Mon., sed litteris *it* circumflexus impositus est.
ea] Postmodo Vulgo subiicitur *etiam*, quod in Vind. non est, est autem in Mon. Berol.
conscriptam] Sic Mon. Berol. *cum scriptura* Vind. *conscripta* I.
antenuptialem] *antenuptiarum* Vind.
donationem] Sic Vind. *donationem Rl.* Mon. Berol. I.
Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Berol. *idem* I. *imp. Iust. a.* Neob. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo.
Ioanni] *Iohi* codd. mss. dicti et I., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. Deest in Neob.
P. P. secundo] *ppo scdo* Vind., sed lineola superius imposita est. *pp. scdo* Neob. Berol. Mon. *pp. so* Pist. *ppo scdo* I. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Vulgo.
exconsuli] Sic Mon. Pist. *excs.* Berol., in quo quidem ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Neob. *exc.*, sed lineola superius imposita. Vind. *excons.* I. *excō.*
ordinario] Sic Mon. *ordinar.* Vind., sed lineola superius imposita est. Pist. Neob. Berol. *ord.* I. *or.*

NOV. XCIII. PRAEF. causa] Sic Vind. Mon. *causam* Berol., sed litterae *m* puncta inferius subiecta sunt. Gr. πρᾶγμα.

multa correctione digna, et legislatione clariori non indigna. Etenim quidam prioris factus uxoris vir, quum eam extulisset, deinde secundae, dotem suscipiens, et filios ex priori relinquens obiit, secunda adhuc superstite. Volebat igitur secunda uxor dotem a se datam exigere, privilegio utens a nobis dato, contradicebant autem ex priori matrimonio filii, et ipsi maternam obiicientes dotem, et dubium erat, utrum etiam non superstite priore uxore oportet suscipi filios contra secundae dotem litigantes. Non enim aliis dedimus dudum et damus hoc privilegium aut heredibus aut creditoribus, sed solis filiis. Plurimae siquidem dubitationes exstiterunt in hac causa, dicente secunda, quoniam expendisset et ante, quam ad eius venisset matrimonium, prioris uxoris dotem, et non esse iustum, suam quidem dotem, quod tantum inventus est reliquisse vir, quantum sufficeret soli secundae, dotem eam perdere, illos autem expensam iam dotem percipere. Sed filii hypothecas proponebant, quoniam omnino rebus exsistentibus morienti hypothecae seniores potiores, quam secundae essent.

CAP. I. His igitur in dubitationem venientibus, illud certum etiam a nobis sancitum est, quia, si aliquid appareat rerum prioris aut secundae dotis, hoc necessarium filios prioris, aut secundae habere, aut

correctione] Sic Mon. Berol. *correctio* Vind., sed sec. manus scripsit *correctione*. Gr. ἐπιστροφῆς.

legislatione] Sic Mon. Berol. *legis* Vind. Gr. νομοθεσίας.

clariori] Sic Vind. Mon. Berol. *clariore* Vulgo I.

prioris] Sic Mon. Berol. *priusloris* Vind., sed litterae *l* puncta inferius subiecta sunt. Gr. προτέρας.

factus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *factis*. Gr. γενόμενος.

vir] Sic Mon. Vind. *ve* Berol., sed sec. manus scripsit *vir*. Gr. ἀνήρ.

deinde] Sic Vind. Berol. *et deinde* I. Mon. Gr. εἶτα.

suscipiens] Quod Vulgo postmodo legitur *ab utraque*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum fuit. Interpres verba παρ' ἑκατέρας tacito praeteriisse videtur.

priori] Sic Vind. Mon. I. *priore* Berol.

secunda adhuc] Sic Mon. *adhuc secunda* Vind. Vulgo. *ad secunda* Berol., sed supra vocem *ad* vox *huc* a sec. manu adscripta est. Gr. δευτέρας ἔτι.

priori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *priore* Vulgo.

obiicientes] *obicientes* Mon. I.

et dubium] Sic Vind. I. *dubium* Mon. Berol., sed supra litteram *d* superius adscriptum fuit *et*. Gr. καὶ ἀμφισβητήσιμον ἦν.

utrum] Sic Mon. Berol. *atrum* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. εἰ.

priore uxore] Sic Vind. Mon. Berol. I. *uxore priore* Vulgo. Gr. τῆς προτέρας γαμετῆς.

oportet] *oporte* Vind., sed ultimae litterae lineola superius imposita est, pro qua secunda manus litteram *t* imposuit, ut sit *oportet*. I. *oporteat*. Mon. Berol. *oporteret*, quod etiam Vulgo est. Gr. δεῖ.

dotem litig.] *litig. dotem* I.

aliis ded.] *ded. aliis* I.

exstiterunt] Sic Vind. *exstiter* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Berol. *extiter*.

in hac] *ex hac* I.

et ante] Sic Vind. Mon. Berol. *ante* Vulgo I. Gr. καὶ πρίν.

suam quidem dotem] Sic Vind. Mon. Berol., sed ultimum *dotem* Vulgo omissum est. I. *suam quidem dotem perdere*. Gr. τὴν αὐτῆς προῖκα.

vir] Sic Vind. Mon. *u* Berol., sed littera *i* superius imposita est; secunda manus scripsit *vir*. Gr. ὁ ἀνήρ.

dotem] Sic Vind. Berol. In Mon. bis positum est; deest in Trid. Verba *dotem eam perdere* desunt in I.

iam] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. ἤδη.

hypothecas] Sic Berol. *ypothecas* Mon. *ipothecas* Vind., quod sec. manus correxit *ypothecas*.

hypothecae] *ypothece* Vind. Mon. Berol.

NOV. XCIII. CAP. I. his] *hiis* I.

sancitum] Sic Vind. Mon. *sanccitum* Berol.

prioris] Sic Mon. Berol. *priores* Vind.

necessarium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *necessarie* Vulgo. Gr. ἀνάγκη.

filios] Sic Vind. Mon. *filius* Berol. *aut filios* Vulgo.

secundae] Sic Vind. Mon. *secunde* Be-

si moriatur et illa, filios eius singulos, quod proprie habendum suum ostenderint. Hic enim et in rem, quae de proprietate est, competit pure, et unumquemque quod suum est habere, nullo privilegio indigens. Si vero nihil appareat utriusque rerum, aut aliqua quidem appareant, aliqua vero desint, sive superstites sint mulieres, repudio forsan priore matrimonio dissoluto et competenti mulieri dotem, sive defunctae sunt filiis exsistentibus ambae aut etiam una harum, in his, quae desunt, superiorem esse priorem et filios ex ea, antiquiorem dotem proponentes, idem est dicere nepotes, et pronepotes, et deinceps successionem, cuiuscunque naturae fuerint. Sicut enim si duo debita publica fuissent, necessario antiquum praeponetur posteriori, ita et hic privilegia necessarium est priori doti dare priora, et ita secundae, et dotem non prae-

rol. I. *secundam* Vulgo. Pro τὴν δευτέραν interpres τῆς δευτέρας habuisse videtur.

et illa] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam illa* Vulgo I.

quod] *quid* I.

ostenderint] Sic Mon. Berol. *hostenderint* Vind.

hic] Sic Berol. Trid. Port. *h* Mon., sed littera *i* superius imposita est; *hinc* Hamb. I. Vind., in quo littera *n* a sec. manu scripta est. Gr. ἐνταῦθα.

quae] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed supra lineam *que* a sec. manu adiectum est. Interpres videtur legisse ἡ in rem ἡ περὶ δεσποτείας.

est] Sic Vind. Mon. *e* Berol., lineola superius imposita, sed huic voci punctum inferius subiectum est.

competit] *competet* I.

pure] Sic Vind. Mon. *putae* Berol., circumflexo superius imposito, sed sec. manus scripsit *pure*. Gr. καθαρῶς.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antea scriptum est *oportet*.

suum] Sic Vind. Berol. *sive* Mon., sed sec. m. scripsit *suum*. Gr. τὸ οἰκεῖον.

appareat] Sic Mon. *apparet* Vind. Berol. I. Gr. φαίνοιτο.

rerum] Sic Mon. Berol. *et rerum* Vind., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt.

aliqua quidem appareant] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *appareant quidem aliqua* Vind., ubi tamen haec omnia a sec. manu scripta sunt. Gr. ἤ τινα μὲν φαίνοιτο.

aliqua] *reliqua* I.

desint] Sic Mon. Berol. *desimt* Hamb. *desunt* I. Gr. τινὰ δὲ ἐλλείποι.

mulieres] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *er* a secunda manu scripta est.

competenti] Sic Mon. Berol. *competere* I. *competnti* Vind., sed supra litteram *n* lineola posita est; ut tamen ex *i* secunda manus fecerit *e*.

dotem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dote* Vulgo.

sive] Sic Vind. Mon. *siuu* Berol., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est. Gr. εἴτε.

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* I. Mon., in quo sec. manus scripsit *sunt*. Gr. τετελευτήκασιν.

ambae] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *ambe*.

harum] Sic Vind. *earum* Mon. Berol. Gr. τούτων.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

desunt] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *de*. Gr. ἐπὶ τοῖς ἐλλείπουσι.

esse] deest in I.

proponentes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praeponentes* Vulgo.

idem est] Sic Vind. Hamb. Trid. *id est* Port. *idem* Berol. Mon., in quo quidem supra lineam a secunda manu adscriptum est *est*. Gr. ταὐτὸν δ' ἐστίν.

et pronepotes] Sic Vind. *pronepotes* Mon., desunt in Berol., sed a secunda manu supra lineam scriptum est *et pronepotes*. Gr. καὶ ἀπεγγόνους.

successionem] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *successiom* Vind., sed ultimis litteris lineola superius imposita est. Trid. Port. Vulgo *successores*. Gr. τὴν ἐφεξῆς διαδοχήν.

fuerint] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Gr. εἶεν.

sicut] *sicut enim sicut* Berol., sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt.

si] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. εἰ.

publica] Sic Vind. Berol. *puplica* Mon.

praeponetur posteriori] Sic Mon., ubi tamen sec. manus correxit *praeponeretur*. Vind. I. *posteriori praeponeretur*. Berol. *posteriori praeponentur*, sed priori litterae *n* circumflexus impositus secundaeque litterae *n* punctum inferius subiectum est. Vulgo *praeponetur posteriori*.

et ita] Sic Vind. Mon. *ita* Berol., sed

ponere doti, neque hypothecam hypothecis, sed quod antiquius est et tempore amplius, manere, proprium robur habens et privilegium, tempora namque hypothecarum permutare aut interimere nullo modo patimur. Et haec dicimus non ignorantes, quoniam iam et in alia quadam nostra legislatione haec decrevimus, sed quoniam omnino motum est apud nos, et quasdam habuit aliquo modo causa quaestiones, propterea et ad praesentis legis opus accessimus, non ut nunc aliquid prius sanciverimus, sed ut clariorem eam omnibus constitueremus.

CAP. II. Illud quoque adiicere legi bonum est, quod mota quaestio similiter necessarium nobis ad legislationem fecit. Si enim debeat dotem mulier, et illa quidem dare voluerit, ipsa forsan, aut qui pro ea promisit illam, quicunque fuerit aut proximorum aut extraneorum aut profecticia aut adventicia sit dos (haec enim legis verba sunt); vir autem,

supra lineam a sec. manu scriptum est *et*. Gr. οὕτω κἀνταῦθα.

praeponere] Sic Vind. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *proponere*. Berol. *ponere*, sed supra litteram *p* a sec. manu scriptum est *prae*.

neque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nec* Vulgo.

hypothecam] Sic Mon. Berol. *ypotheca* Vind. *ypothecam* I.

hypothecis] *ypothecis* Vind. *ypotthecis* Berol., sed priori litterae *t* punctum subiectum est.

antiquius] Sic Vind. Mon. *antiquus* Berol., sed litterae *q* inferiori virgula traiecta est. Gr. πρεσβύτερον.

et tempore] Sic Vind. Mon. *tpr* Berol., sed litterae *r* punctum subiectum, et supra lineam virgula imposita est; sec. tamen manus supra lineam adscripsit *et*. Vulgo *tempore*. I. *in tempus*. Gr. καὶ χρόνῳ. Os. coniicit *quod antiquius et tempore amplius, manere*. Vulgo virgulam voci *amplius* postponunt, quod sane Graecorum tenori repugnat.

amplius] *etiam amplius* I.

manere proprium] Sic Mon. Berol. *porum manere* Vind., sed priori litterae *p* littera *i* superius imposita est. Gr. μένειν τὴν οἰκεῖαν.

namque] Sic Vind. Mon. *neque* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. γάρ.

hypothecarum] *ypothecarum* Vind. Mon. Berol.

interimere] *perimere* I. Quod postmodo Vulgo et in I. statim interponitur *vel minuere*, in Vind. Mon. Berol. non est. Interpres haec verba ἢ ἀνελεῖν transsiluisse videtur.

nullo] Sic Mon. *nulla* Vind., sed sec. manus scripsit *nullo*. Berol. *nullu*, circumflexo ultimae syllabae superius imposito, quem tamen sec. manus delevit. Gr. κατ' οὐδένα τρόπον.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

haec] Sic Vind. Mon. *hec* Berol. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

haec] Sic Vind. Berol. *hec* Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

sed quoniam] Sic Mon. Berol. *quoniam set* Vind. Gr. ἀλλ' ἐπειδήπερ.

habuit] *habuerit* I.

aliquo modo] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *aliquo modo que* Mon., sed ultimae voci *que* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *diversas*, quod ex emendatione Contii prodiisse Os. recte suspicatur.

propterea et] Sic Mon. Berol. Vind. Hamb. Port. I. *et propterea* Trid. Vulgo. Gr. διὰ τοῦτο καί.

ad] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem littera *d* a sec. m. adscripta est.

non ut] Sic Vind. Hamb. I. *ut non* Trid. Port. Vulgo. Gr. οὐχ ἵνα.

sanciverimus] Sic Mon. I. *sanctivimus* Vind. *sancctivimus* Berol. *sanciremus* Vulgo.

NOV. XCIII. CAP. II. adiicere] Sic Vind. Mon. *adicere* Berol. I.

fecit] Sic Vind. Mon. *fecerit* Berol. Gr. ἐποίησεν.

illa] Sic Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *illam*. Vind. *illam*. Gr. ἡ μέν.

voluerit] *noluerit* I.

ipsa] Sic Vind. *ipso* Mon. *ipsam* Berol., sed secunda manus litterae *m* puncta subiecit. Gr. αὐτή.

forsan] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus lineae imposuit vocem *forsam*. Gr. τυχόν.

promisit] *dotem promisit* I.

illam] Sic Berol. *illud* Vind. Mon. I. Gr. αὐτήν.

aut prof.] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non exhibent, quod Vulgo anteponitur *aut*.

adventicia] Sic Vind. *advenatici* Berol. *adinventia* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

legis verba] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *verba legis* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. τὰ τοῦ νόμου ῥήματα.

vir] Sic Mon. In Berol. tantum a sec.

aut eius pater forsitan aut avus suscipere eam nollet, pars autem mulieris contestetur, et parata sit hoc solvere, aut etiam aliquid maius peragere, et offerat forsan, et, si mobilis sit, signacula etiam imponat, et secundum legem recondat, aut secundum unam partem ingrediens in iudicium petat haec fieri, et pergentes ex iudicio quidam denuncient haec ad partem viri, at ille permaneat etiam ita differens, non poterit soluto matrimonio antenuptialis donationis exactionem declinare, tanquam dote non data. Qui enim dare voluit, dum perceptionem recusat is, qui suscipere postulatur, proximus est danti. Et hoc cum aliis in dote valeat. Sicut enim, nisi dederit per dilationem dotem, negationem ei antenuptialis donationis inferimus, ita vel si voluerit dare, et percepturus ex studio recusaverit perceptionem, damus ei antenuptialis donationis matrimonio soluto petitionem, licet dotem propter viri causam non intulerit.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, eminentia tua operi effectuique tradere festinet. *Dat. Kal. Octob. CP. imper. Iust. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

manu scriptum est. Vind. *u*, puncto superius imposito, qua re *ut* significari solet, quo deleto sec. manus scripsit *vir*. Gr. ὁ δὲ ἀνήρ.

aut eius] Sic Mon. Vind., in quo quidem priori voci lineola superius imposita est, qua re significatur *autem*. Berol. *eius*, sed supra lineam sec. manus adscripsit *aut*. Gr. ἢ ὁ τούτου.

forsitan] Sic Vind. Mon. Berol. I. *forsan* Vulgo.

nollet] Sic Vind. Mon. I. *nolet* Berol. *nolit* Vulgo. Gr. βουληθεῖεν.

et parata] *quod parata* Hamb. Port. I., sed reliquis codd. repugnantibus. Gr. καὶ ἑτοίμως.

hoc] Sic Mon. *et hoc* Vind. *hoc hoc* Berol., sed ultima vox a sec. manu deleta est. Pro *hoc solvere* I. habet *solvere haec*.

peragere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *peragat* Vulgo. Pro πράξειε interpres habuisse videtur πράττειν, vel πράξειν.

legem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *leges* Trid. Port. Vulgo.

petat] *uxor petat* I.

haec fieri] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα γενέσθαι.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* I., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam appositum est. Gr. ταῦτα.

partem] Sic Mon. Berol. *patrem* Vind. Gr. μέρος.

at] *ita at* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt, quam nec Graeca agnoscunt. I. *ac*.

etiam ita] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *ita* Berol. Port. Trid. Vulgo. Gr. καὶ οὕτως.

non poterit] Sic Vind. Berol. *non possit* I., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. μὴ δύνασθαι.

voluit] *voluerit* I.

recusat] Sic Mon. Berol. *recuset* Vind., sed sec. manus scripsit *recusat*. Gr. παραιτεῖται.

is] Sic Vind. Mon. *his* Berol., sed priori litterae *h* punctum inferius subiectum est, quod sane cum reliquis non satis consentit.

hoc cum] Sic Vind. Berol. *cum hoc* Mon. Gr. τοῦτο μετὰ τῶν.

nisi] Sic Vind. Mon. *non* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *si*. Gr. εἰ μή.

dotem] Inde ab hac voce quae usque ad *festinet* leguntur, in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia. Port. *dotis*.

negationem] Sic Mon. Berol. *dilationem* Vind. Gr. ἄρνησιν.

ei] *ei et* I.

antenuptialis] Sic Vind. *et nuptialis* Mon. Berol.

vel si] Sic Vind. Mon. *etsi* Berol. Gr. κἂν εἰ.

percepturus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultima syllaba *us* a sec. manu scripta est.

antenuptialis] Sic Vind. Berol. *nuptialis* Mon. Gr. τῆς προγαμιαίας.

matrimonio] Sic Mon. Berol. In Vind. haec vox bis scripta, sed prima vice deleta est.

intulerit] Sic Vind. Berol. *tulerit* Mon., sed secunda manus correxit *intulerit*. Gr. εἰσενεγκούσῃ.

NOV. XCIII. EPIL. festinet] *festinetnet* Berol., sed prius *net* a secunda manu scriptum est.

Dat.] Sic Bamb. D. II. 11. *datum* I. Vulgo. Hanc subscriptionem, quae in Vind. Mon. Bamb. D. I. 1. Berol. Pist. non est, a Contio ex libris mss. in ed. 1559 restitutam esse Bienerus in historia

[XCIV.]

GLOSS.

DE ADMINISTRATIONIBUS.

Idem Aug. Ioanni, gloriosissimo p. sacrorum praetoriorum per Orientem secundo exconsuli et patricio.

PRAEFATIO. Iam quidem novimus positam legem, volentes eos, qui in cingulis fiunt sive civilibus sive militaribus, neque si removeantur ab administratione, discedere inde posse, antequam dies quinquaginta in metropolibus commorentur, publice apparentes, et convenire volentibus satisfacientes, et ut nec per occasionem hic evocationis possint a provincia discedere, et vel si quid egerint tale, rursus eos ad provinciam destinare. Invenimus autem aliquos sic exsistentes audaces, ut etiam hac posita lege, antequam discingerentur, praesumerent derelinquere

Novell. p. 520 scribit. Initium eius et in ed. Ven. 1487 reperiri idem auctor est.

Kal.] *Kalend.* Vulgo.

Octob.] *Octobris* I. *Obs.* Bamb. D. II. 11., ubi hic subscriptio desinit.

CP.] *Constantinop.* Vulgo. *Constantinopolis* I., quam vocem quae sequuntur in I. desunt.

Iust.] *DN. Iustiniani pp. aug.* Vulgo.

NOV. XCIV. XCIV.] Deest in omnibus meis codd. et I. Ad marginem Berol. *const. VI.*

administrationibus] Sic Vind. *ammministrationibus* Neob. *amministratoribus* Mon. *aministratoribus R/.* Berol. *administratoribus* I.

Idem] Sic Vind. Mon. *id.* Pist. Berol. *imp. Iustinianus* Vulgo. *impr. Iustin.* I.

Ioanni] *Iohan* I.

gloriosissimo] deest in Vind.

P. — secundo] *ppo. sacrorum praefectorum horum per Orientem secundo* Vind. *pfc. sacrorum praetoriorum per Ori. so.* Pist. *pp. sacrorum praetoriorum per Oriente scdo* Neob. *pf. sacrorum praetoriorum per Orientem scdo.* Berol. *per Orientem praetoriorum praefecto iterum* Vulgo. *prefecto pretorio* I.

exconsuli] *excons.* Vind. *excs.* Neob. Berol., sed lineola superius imposita est. Deest hoc et reliqua inscriptionis pars in I. Quod Vulgo postea est *ordinario*, in dictis codd. mss. non est.

patricio] Sic Mon. Pist. Neob. *pattio* Vind. *pati* Berol.

NOV. XCIV. PRAEF. iam] *nam* I.

quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. *μέν.*

novimus] Sic Mon. Berol. *novissimus* Vind., sed litteris *iss* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *ἴσμεν.*

volentes] Sic Vind. Berol. I. *volentem* Mon. Pro *βουλόμενον* interpres videtur habuisse *βουλόμενοι.*

qui] Sic Mon. Berol., deest in Vind., ubi a secunda manu lineae impositum est *qui.*

fiunt] Sic Vind. I. *fuit'* Mon. *fuit* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est. Vulgo *fuerint.* Gr. *γενομένους*, pro quo interpres fortasse legit *γινομένους.*

civilibus] Sic Vind. *civibus* Mon., sed secunda manus correxit *civilibus.* Berol. *in civilibus.* Gr. *εἴτε πολιτικαῖς.*

ab] deest in Berol.

inde] Vulgo subiicitur *non*, quod in Vind. Mon. Berol. I. deest, neque Graecis firmatur.

metropolibus] Sic Vind. Berol. *metropolis* Mon. Gr. *ἐπὶ τῶν μητροπόλεων.*

commorentur] Sic Mon. Berol. *commemorentur* Vind. Gr. *διατρίψαιεν.*

et ut nec] Sic Berol. Hamb. Trid. I. Mon., in quo quidem priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo Port. *ut nec.* Gr. *καὶ ὥστε μηδέ.*

occasionem] *occasiones* I.

hic] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hinc* Vulgo. Gr. *ἐνταῦθα.*

et vel] *vel* I.

egerint] Sic Mon. Berol. *egerit* Vind. Gr. *πράξειαν.*

destinare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *destinari* Vulgo.

sic exsistentes] Sic Vind. Berol. *existentes sic* Mon. Gr. *οὕτως ὄντας.*

discingerentur] Sic Mon. Berol. *distinguerentur* Hamb. I. Vind. *finiretur cingulus* Trid. Gr. *παύσαιντο.*

derelinquere] Sic Vind. Berol. *relinquere* Mon.

provincias, et ad hanc venire felicissimam civitatem, timore a se gestorum, et ne iusta perferrent horum, quae deliquerunt.

CAP. I. Sancimus igitur, nulli penitus licentiam esse cuiuscunque provinciae iudici, et orientalium et occidentalium et ex utroque, eam relinquere antequam deponat cingulum, sed etiam postea (renovamus enim vetustatem) quinquaginta commorari dies, publice apparentem in provincia, in qua administravit; gesta quoque monumentorum conficere, secundum quae advenit provinciae diem, ut sit palam, sive fiduciam habet in suis actibus, sive etiam non. §. 1. Si quis autem administrationem administrans aliquam militarem vel civilem, aut etiam remotus ab ea relinquat provinciam, administrans quidem adhuc eam dum reliquit citra nostram iussionem, ipse quidem maiestatis reus sit, in provincia vero denuo destinatus, postquam accusantibus satisfecerit, tunc maiestatis novissimas sustineat poenas. Si vero deponens cingulum, deinde non moretur legitimos dies publice cunctis semet ipsum osten-

hanc venire] Sic Vind. Berol. I. *hanc advenire* Mon. Gr. εἰς ταύτην ἀφικνεῖσθαι.
civitatem] Quod postea Vulgo est *venire*, in Vind. Mon. Berol. deest, nec sane Graecis firmatur.
a se] Sic Mon. Berol. *se* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *a*.
gestorum] Sic Vind. Mon. *getorum* Berol., sed supra litteram *t* a secunda manu impositum est *s*.
et ne] *ut ne* I.
iusta] *ista* I.
perferrent] Sic Mon. Berol. *perferent* Vind. *perferant* I.
quae] *qui* I.
deliquerunt] Sic Mon. Berol. *dereliquerunt* Vind., sed litteris *re* puncta inferius subiecta sunt.

NOV. XCIV. CAP. I. PR. sancimus] *sanccimus* Berol. *saccimus* Mon.
nulli penitus] Sic Mon. Berol. *penitus nulli* Vind. Gr. μηδενὶ παντελῶς.
iudici] Sic Mon. Berol. *iudicem* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἄρχοντι.
occidentalium] Sic Vind. Mon. *occidentium* Berol.
utroque] Sic Mon. *utro* Berol. Vind., in quo quidem secunda manus scripsit *utroque*. Gr. ἑκατέρωθεν.
relinquere] *derelinquere* I.
postea] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μετὰ ταύτην.
commorari] Sic Vind. Mon. *commemorari* Berol. Gr. διατρίβειν. Pro *comm. dies* I. habet *dies comm.*
publice] Sic Vind. Mon. *p.* Berol. Gr. δημοσίᾳ.
administravit] *administrat* I.
monumentorum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ad marg. adscriptum est *at. momentorum*. Gr. ὑπομνημάτων.
quae] Sic Vind. Mon. I. *quam* Berol. Vulgo.

advenit provinciae] Sic Vind. Mon. Berol. I. *excedit provincia* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *diem*, in I. desideratur.
habet] Sic Vind. Mon. I. *habeat* Berol. Vulgo. Gr. θαρρεῖ.

NOV. XCIV. CAP. I. §. 1. si quis] Sic Mon. Berol. I. *si qui* Vind., sed ad finem huius vocis littera *s* apposita est.
aliquam] Sic Berol. I., deest in Vind. Mon. Gr. τινα.
adhuc] Sic Vind. Mon. Berol. I. *qui* Vulgo.
dum] Sic Vind. Mon. I. *dudum* Berol., sed prioribus litteris *du* puncta inferius subiecta sunt. Deest Vulgo.
reliquit] *deliquit* Berol. *relinquitur* Vind. *relinquat* Mon., sed secunda manus scripsit *relinquerit*. I. *derelinquat*. Gr. ἀπολιπών.
citra] Sic Vind. Mon. In Berol. *dum relinquitur citra*, sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt.
maiestatis] Sic Vind. Berol. *magestatis* Mon.
provincia] Sic Vind. Mon. Berol. *provinciam* Vulgo I.
satisfecerit] Quae abhinc sunt usque ad voces *ipsum ostendens*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.
tunc] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. τηνικαῦτα.
sustineat] Sic Vind. Mon. Berol. *substineat* I. *sustinebit* Vulgo. Gr. ὑπεχέτω.
poenas] Sic Vind. Mon. *penas* Berol.
moretur] Sic Vind. Berol. *morietur* Mon., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. διατρίψειε.
legitimos dies] Sic Vind., sed secunda manus scripsit *legitimis diebus*; supra vocem *legitimos* autem sec. manus imposuit *tunc per*. Mon. *tunc legitimos dies*, sed supra litteras *os* a sec. manu scriptum est *at. is*. Berol. *legitimis diebus*, quod sane etiam Vulgo est. I. *per legitimos dies*. Gr. τὰς νενομισμένας ἡμέρας.

dens, et fugiat de provincia, quae dudum a nobis de hoc sancita sunt, valere. §. 2. Illud autem omnibus praedicimus, ut, dum aliquod acceperint cingulum, tueantur illud, successores autem eius cinguli factos solos non ultra terminos mittere quae vocantur interdicta, neque removere quidem praesides, ipsos autem morose iter agere, aut hic degere, aut aliquas alias prius ire provincias, patriam visuros, et quaecunque fortuitis et blaudientibus hominibus consueta sunt, sed velociter ad administrationem ire, cuius regimina susceperunt, ut non alii quidem removeantur, alii vero non sint, et provincia sine iudice maneat; sed ante duos solum dies, quam ad provinciam accedant, in qua qui cingulum habet est, mittere ad eum amicabilem epistolam, volentem officium destinari ad occursionem eius, et usque tunc annonas accipere in cingulo exsistentem et gubernantem eum; et non ex codicillis cinguli iudicare tempus, neque praeceptis tuae sedis, sed ex quo, sicuti dictum est, in provincia ipsa accesserint, illius percipere rei publicae emolu-

ostendens] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus supra lineam scripsit *non*. Gr. ἑαυτὸν ἐπιδεικνύς.

et fugiat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed fugiat* Vulgo.

sancita] Sic Vind. Mon. *sanccita* Berol.

NOV. XCIV. CAP. I. §. 2. praedicimus] Sic Mon. Berol. *praediximus* Vind. I. Gr. προαγορεύομεν.

aliquod] Sic Mon. Berol. I. *aliquid* Vind. *aliqui* Vulgo. Gr. τινα.

eius] Sic Berol. Hamb. Trid. *eis* Vind. Port. Mon., sed sec. manus corr. *eius*. Gr. αὐτῆς.

factos solos] Sic Vind., sed ultimae voci supra lineam adscriptum est *al. solere*. I. *factos solere*. Mon. *factos sol*, sed ultimae litterae *l* circumflexus traiectus est, unde sec. manus efficit *solos*. Berol. *facto9 sot*. Hamb. *factos solum*. Trid. *factos solos*. Vulgo *solos* deest. Pro γινομένους interpres videtur habuisse γινομένους μόνους.

terminos] Sic Vind. Mon. *nos* Berol., ad cuius marginem tamen sec. manus scripsit *terminos*, priori voci *nos* punctis subiectis. Gr. ὑπερορίως.

praesides] Sic Vind. Mon. *praesidis* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τοὺς ἡγουμένους.

morose] Sic Vind. Quod in Mon. Berol. I. et Vulgo antea est *aut*, deest in Vind., nec Graecis firmatur. Caeterum in Mon. secunda manus scripsit *morese*; Berol. *morese*, sed sec. m. corr. *morose*.

iter] Sic Vind. Mon. *inter* Berol. Gr. ὁδοιπορίας.

degere] Sic Vind. Berol. *degerere* Mon., sed ultimis duabus litteris puncta a prima manu subiecta sunt. Gr. διατρίβειν.

aliquas] *ad aliquas* Vind. Mon. Berol. I.

consueta] *consecuta* Vind. Mon. Berol. I. Arbitror facillimam esse correctionem ex Graeco συνήθη.

sed] Sic Mon. Berol. *set* Vind., sed sec. manus scripsit *sit*.

administrationem] Sic Vind. Berol. *ministrationem* Mon., sed priori voci *m* a secunda manu litterae *am* superius impositae sunt. Gr. ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

susceperunt] *susceperint* I.

sint] Sic Vind. I., deest in Berol. Mon. Gr. οὐκ εἶναι.

quam] Sic Vind. Berol. *quia* Mon. *antequam* I.

accedant] Sic Vind. Berol. *accedat* Mon.

qui] Sic Mon. Berol. Vind., in quo ad vocis finem sec. manus litteram *s* apposuit. Deest in I. Gr. ὁ τήν.

habet] *habent* I.

est] Sic Mon. Berol., deest in Vind. I. Gr. ἐστί.

mittere] In Mon. supra hanc vocem a secunda manu adscriptum est *et tunc*, quod sanequam Graeca non agnoscunt.

destinari] Sic Mon. Berol. *destinare* Vind., sed secunda manus scripsit *destinari*. Gr. ἐκπεμφθῆναι.

et usque] Sic Mon. Berol. *usque* Vind., sed priori syllabae *us* sec. manus superius apposuit litteras *et*. Gr. καὶ μέχρι.

cingulo] Sic Vind. Mon. *cingulum* Berol. Gr. ἐπὶ τῆς ἀρχῆς.

et gubernantem] Sic Mon. Berol. *gubernantem* Vind., sed supra lineam adscriptum est ad initium huius vocis *et*. Gr. καὶ διοικοῦντα.

iudicare] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *iudicari* Vulgo.

sicuti] Sic Mon. Berol. *ut* Vind., sed a sec. m. supra lineam id scriptum est.

provincia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *provinciam* Vulgo.

ipsa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipse* Vulgo. Pro αὐτὸς interpres videtur habuisse αὐτῆς.

accesserint] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *accesserit* Hamb. I. *accessit* Trid.

menta usque tunc eum, qui in rebus exstitit, ea percipere, et alium nullum omnium. Non enim possibile neque portabile est omnino sine iudice relinqui provinciam, statuto quidem quasi aliquo ab eo, qui a nobis ordinatus est, ut eius impleat locum, hominem forsan rerum non habentem experimentum, illo vero, qui in ipsis est operibus, et discedente de provincia, antequam adveniat tempus, et fraudando emolumentis, quae eum accipere oportet, donec deponat cingulum. Deponet autem id, dum successor accesserit in provinciam, ante duos solum dies, quam provinciam ille ingrediatur.

EPILOGUS. Quae omnia custodiri a sede tuae celsitudinis in perpetuum volumus, et mox, ut cognoveris adstitisse eum provinciae, ex illo transponere emolumenta in successorem, alioqui ministrare eas priori, secundum quod a nobis dispositum est, donec in provinciam successor veniens semet ipsum subiectis ostendat. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram insinuata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique contradere festinet. *Dat. Kal. Nov. CP. Iust. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

illius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illinc* Vulgo. Gr. ἐκείνου.

percipere] Sic Vind. Mon. *accipere* Berol. Vulgo. Deest in I.

reipublicae] Sic Vind. Mon. I. *rei. p.* Berol. *publica* Vulgo.

tunc] Quod Vulgo postea est *autem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

qui] Sic Berol., qui non habet, quod postea in Mon. Vind. legitur *omnium*, quod Graecis non firmatur.

exstitit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *existit* Vulgo.

alium] Sic Mon. Berol. *alia* Vind. Gr. μηδένα.

nullum omnium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *omnium nullum* Trid. Port. Vulgo. Gr. μηδένα τῶν πάντων.

portabile] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimae litterae circumflexus superius impositus est, qua re significatur *importabilem*.

ordinatus] Sic Vind. Berol. I. *ordinandus* Mon., sed sec. manus scripsit *ordinatus*. Gr. χειροτονηθέντος.

impleat] Sic Vind. Berol. Mon. *impleant* I.

hominem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *homine* Vulgo.

habentem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habente* Vulgo.

est operibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *operibus est* Vulgo. Gr. ὄντος τοῖς ἔργοις.

discedente] Sic Mon. I. *discendente* Vind. Berol., sed priori litterae *n* punctum inferius subiectum est. Gr. ἀποχωροῦντος.

emolumentis] Sic Vind. Mon. *emolumentum* Berol., sed sec. manus correxit *emolumentum*. Gr. τῶν σιτήσεων.

eum] Sic Vind. Mon. *eu* Berol., lineola tamen superius imposita, sed sec. manus scripsit *eum*. Gr. αὐτόν.

accip. oportet] *oportet accip.* I.

deponat] Sic Vind. Berol. Mon., sed a sec. manu scriptum est. Gr. καταθῆται.

deponet] Sic Mon. *deponat* Vind. I. *ponat* Berol., sed supra litteram *p* a secunda manu litterae *de* impositae sunt. Gr. καταθήσεται.

id] Sic Mon. *eum* Berol. I., deest in Vind. Gr. αὐτήν.

duos solum] Sic Mon. Berol. *solum duos* Vind. Gr. δύο μόνον.

quam] *qua* I.

NOV. XCIV. EPIL. quae] *et* I.

tuae] Sic Vind. Mon. *tue* Berol.

celsitudinis] Sic Mon. Berol. *celsitudis* Vind.

in] *im* I.

adstitisse] *adstetisse* Mon. *astitisse* Vind. I.

alioqui] *alioquin* Mon. Berol. *laioquin* I.

minist.] *administ.* I.

eas] Sic Vind. Berol. *ea* Vulgo. Gr. αὐτάς.

dispositum] Sic Vind. Mon. *depositum* Berol. Gr. διατεταγμένον.

provinciam] *provincia* I.

nobis] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἡμῖν.

contradere] Sic Vind. Mon. Berol. *tradere* Vulgo I.

Dat.] Sic Bamb. D. II. 11. *datum* I. Deest subscriptio in Vind. Mon. Berol. Pist. Bamb. D. I. 1.

Kal.] *Kls.* I.

Nov.] *Novembr.* Vulgo. *Novembris* I. *Nov.* Bamb. D. II. 11., ubi in hac voce tota subscriptio desinit. Hanc subscriptionem habet Contiana 1559, eiusque partem et in ed. Venet. 1487 esse Bienerus in hist. Nov. p. 520 auctor est.

CP.] *Constant.* Vulgo. *cp.* I., sed lineola superius imposita.

[XCV.]

GLOSS.

DE EXSECUTORIBUS, ET QUI CONVENIUNTUR ET RECONVENIUNTUR.

Idem Aug. Ioanni PP. per Orientem secundo exconsuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Quoniam calumnias odimus et omnem tergiversationem aversamur, propterea huiusmodi actus egere legitimis medelis aestimavimus. Didicimus enim, quia *quidam non habentes ullam obligationem, sed unam statuentes voluntatem cum his, qui causas exsequuntur, conveniunt quosdam, deinde libellos dirigunt, et dum damnum pertulerint fugientes, deserunt eos, et proficiscuntur, incurabile eis dantes dispendium. Et hoc adhuc amplius in provinciis committitur, communione lucrorum ipsis convenientibus et causarum executoribus proficiente.

CAP. I. Ne igitur haec iugiter committantur, sancimus, non aliter

Iust.] *imper. DN. Iustiniani PP.* *A.* Vulgo. *imperatoris Iustini prepo* I.
XIII.] In Cont. esse *XIV.* Bienerus l. c. auctor est.
V. C.] *viro clarissimo* I.
cons.] deest in I.

NOV. XCV. XCV.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. Sed ad marg. Mon. Berol. *const. VII.*
de] *R/. de* Mon.
exsecutoribus] *executoribus* Vind. Berol. I.
et qui] *et de iis, qui* Vulgo, sed voces *de iis* in Vind. Mon. Berol. non sunt. I. *et de hiis qui.*
conveniuntur] *conveniunt* I.
reconveniuntur] Sic Mon. Vulgo I. *reconveniunt* Vind. Berol. In I. subiicitur *Rubrica.*
Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Berol. Pist. *imp. Iust. a.* Neob. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *impr. Iust. a* I.
Ioanni] *Io* I.
PP. per Orientem secundo] Sic Neob. Mon. *p. p. per Orientem* Berol. *ppo. per Orientem scdo* Vind. I. *pp. secundo* Pist.
exconsuli ordinario] *cons. ordinar.* Vind. *excons. ord.* Pist. *excon. ord.* Neob. Berol. *excons.* I. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Vulgo.
et patricio] *et patritio* Mon. *et patrtio* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. *et patc.*, sed ultimae litterae *c* littera *i* superius imposita est. Pist. *et patcio.*, sed litterae *c* littera *s* superius imponitur. Neob. *atque patricio.* Desunt in I.

NOV. XCV. PRAEF. calumnias] *calupnias* Vind. Mon. *calumpnias* Berol. I. *calumniam* Trid. Port. Vulgo. Gr. *συκοφαντίας.*
tergiversationem] Sic Mon. Berol. *tergaversationem* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.
aversamur] Sic Vind. Vulgo. *adversamur* Mon. Berol. I. Gr. *ἀποστρεφόμεθα.*
egere] Sic Mon. *agere* Vind. Berol., in quibus tamen sec. m. correxit *egere.* Gr. *δεῖσθαι.*
aestimavimus] *estimavimus* Vind. Mon. *extimavimus* Berol. I. *existimavimus* Vulgo.
didicimus] Sic Vind. Mon. *oporte didicimus* Berol., sed priori litterae *e* circumflexus impositus est; contra vero tota vox *oporte*, punctis subiectis notata est. Gr. *ἐδιδάχθημεν.*
quia] Sic Vind. Mon. *qua* Berol., sed supra hanc vocem secunda manus litteram *i* superius posuit. Gr. *ὥς τινες.*
unam] Sic Vind. Berol. *una* Mon., sed sec. m. scripsit *unam.* Gr. *μίαν.*
voluntatem] Sic Vind. Berol. Mon., sed syllabae *tatem* a secunda manu scriptae sunt. Gr. *γνώμην.*
his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.
causas] Sic Vind. Mon. *cum causas* Berol., sed priori voci *cum* puncta inferius subiecta sunt.
exsequuntur] *execuntur* Vind. Mon. *exequuntur* I. *exeuntur* Berol., ut tamen litterae *e* superius littera *q* imposita sit.
damnum] Sic Vind. Mon. *dampnum* Berol.
pertulerint] Sic Vind. *pertulerit* Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. *ὑποσταῖεν.*
committitur] Sic Vind. *committatur* Mon. Berol. Gr. *ἁμαρτάνεται.*
proficiente] Sic Vind. Berol. *proficiscente* Mon., ubi tamen ad marginem adscriptum est: *al. proficiente.* Gr. *γινομένης.*

NOV. XCV. CAP. I. haec] *hoc* I.
committantur] *committatur* I.

actores libellos dirigere, et damni occasionem praebere conventis, antequam cautionem exponant et in fugientem et negotii exsecutorem, quia intra duos menses omnibus modis litis contestationem faciunt apud iudicem, aut si non hoc egerint, omne damnum eveniens convento restituunt duplum, non transcendente cautione sex et triginta aureos.

CAP. II. Illud quoque promereri competentem correctionem decet. Adiit enim quidam docens, quia in conventionem fecit obligatum sibi apud quendam gloriosissimorum nostrorum iudicum, deinde qui factus est in conventione, tamquam et ipse actorem obligatum habens, apud alium eum traxit iudicem, et aliquid inopinabile fiebat. Quia enim uterque seorsum actoris obtinet officium, miserandum quiddam et risibile in idem veniebat; mox enim quum voluisset aliquis propriam movere litem, repente is, qui e diverso convenerat, apud alium iudicum trahebat eum, apud quem ipse sortitus fuerat iudicem, et alterutros pro-

dirigere] Sic Mon. Berol. *diregere* Vind., sed sec. manus correxit *dirigere*.

praebere] Hoc et quae sequuntur usque ad vocem *exsecutorem*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

conventis] Sic Vind. Mon. *convento* Berol. I. Gr. τοῖς ἐναγομένοις.

negotii] Sic Vind. Mon. *n* Berol. In nullo horum librorum manuscriptorum aut in I. est, quod Vulgo antea positum est *in*.

exsecutorem] *executoëtorem* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

duos] Sic Mon. Berol. Vind., nisi quod syllaba *os* a secunda manu scripta est. Gr. εἴσω δύο.

faciunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *faciunt* Vulgo. Gr. προκατάρχονται.

non hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *non haec* I. *hoc non* Vulgo. Gr. μὴ τοῦτο.

egerint] Sic Mon. Berol. *egerit* Vind. Gr. πράξαιεν.

eveniens] Sic Vind. Mon. Berol., sed priori litterae *e* a secunda manu punctum subiectum lineaeque inscriptum est *ad*. I. *adveniens*.

restituunt] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *restituant*. I. *restituent*, quod etiam Vulgo est. Gr. ἀποδιδόασι.

duplum] Sic Vind. Berol. I. *in duplum* Vulgo, quod etiam apud Port. et in Mon. est. Gr. διπλασίονα.

sex et triginta aureos] Sic Berol. I. *triginta et sex aureos* Mon., quod etiam Vulgo est. Vind. *scil. aureos triginta et sex*. Gr. ἕξ καὶ τριάκοντα χρυσοῦς.

NOV. XCV. CAP. II. PR. quoque] *autem* I.

decet] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus supra lineam adscripsit *decet*. Gr. δεῖ.

enim] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. *nos* Vulgo. Gr. γάρ τις.

quia] Sic Vind. Berol. *eos qui* Mon., sed sec. manus priori voci *eos* puncta subiecit litteraeque *i* litteram *a* imposuit. Gr. ὡς.

conventionem] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *conventione* Mon. Port. I.

fecit] Sic Vind. Berol. *actorem fecit* Mon., quod Graecis non firmatur.

gloriosissimorum] *gloriosisimorum* Mon.

tamquam et ipse] Sic Vind. Mon. *et ipse tamquam* Berol. Gr. ὡς δὴ καὶ αὐτός.

actorem] Sic Mon. Berol. *auctorem* Vind. Gr. τὸν ἐνάγοντα.

apud alium eum] Sic Mon. *apud eum alium* Vind. *eum apud eum alium* Berol., sed secundae voci *eum* punctum inferius subiectum est. Vulgo *eum apud alium*. Gr. παρ' ἑτέρῳ τοῦτον.

inopinabile] Sic Vind. Berol. *inoppinabile* Mon.

actoris] Sic Mon. Berol. *aucteris* Vind. Gr. τοῦ ἐνάγοντος.

obtinet] Sic Mon. Port. Trid. *optinet* I. Vind. Berol., sed ultimae syllabae *et* lineola in Vind. Berol. superius imposita est. Hamb. *obtinent*. Pro ἐπεῖχε interpres videtur habuisse ἐπέχει. Vulgo *obtinebat*.

quiddam] *quoddam* I.

in idem] Sic Berol. Mon. I. *unde* Vind. *inde* Vulgo. Pro κατὰ τοῦτο interpres videtur habuisse κατὰ ταὐτό.

quum] Sic Vind. Mon., in quo haec vox tantummodo a sec. manu lineae imposita est. Deest in Berol. *quum non* I.

e diverso] Sic Vind. Mon. Berol. *ex diverso* Vulgo.

iudicum] Sic Berol. *iudicium* Vind. Mon. *iudicem* Vulgo I. Gr. τῶν δικαστῶν.

trahebat] Sic Vind. Mon. *traebat* Berol.

eum apud] Sic Vind. Berol. *eum et apud* Mon., quod Graecis repugnat.

quem] Sic Mon. Berol. *quiem* Vind., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est.

alterutros] Sic Vind. Mon. *alteroutros* Berol., sed litterae priori *o* punctum inferius subiectum est.

trahentes, immortaliter permanserunt litigantes. §. 1. Sancimus igitur, si quis obnoxium arbitratur habere eum, qui contra se conventionem exposuit, non apud alium iudicem, sed apud eum mox a principio convenire, et eundem esse iudicem in utroque negotio. Si vero forsan displicuerit ei, apud quem litem sortitus est, iudex, licet ei etiam hoc emendare. Viginti enim dierum inducias dantibus nobis post libelli transmissionem, post quam oportet litem contestari, licet intra praedictam suspensionem refutare quidem illum, alium vero mereri, apud quem iterum similiter utramque exerceri competit litem, et eiusmodi artes in nullo fieri, sed unumquemque proprio iure uti. Si itaque tacuerit, deinde postea voluerit causam apud alterum iudicem movere, necessitatem habere eum sustinere terminum eius litis illatae sibi ab eo, qui eum in iudicium traxit, et dum finem lis acceperit, tunc eum suam causam apud alium iudicem proponere, ut ita tales eorum auferamus artes et in alterutros calumnias.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique tradere festinet. *Dat.*

permanserunt] Sic Mon. Berol. *manserunt* Vind. Gr. διέμενον.

NOV. XCV. CAP. II. §. 1. sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

si] Sic etiam Vind., in quo quidem ultima littera a sec. manu scripta est.

vero] Sic Mon. Berol. *uo* Vind., sed lineola superius imposita.

displicuerit ei] Sic Berol., sed a sec. manu. Prima pro *ei* habuerat *et*. Vind. *displicuerit et*. Mon. I. *displicuerit et*, quod sane etiam Vulgo est. Gr. ἀπαρέσειεν αὐτῷ.

enim] deest in I.

inducias] Sic Vind. Mon. *indutia* Berol., sed sec. manus ad finem huius vocis litteram *s* apposuit.

post quam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *post quas* Vulgo. Sane interpres voces μεθ' ἣν ad vocem πομπήν, non ad προθεσμίαν videtur retulisse.

intra] Sic Vind. Berol. *int* Mon., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est, qua re potest significari *inter*.

praedictam suspensionem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo his vocibus puncta inferius subiecta sunt. Ultima vox *suspensionem* deest in I. Ad marg. Berol. adscriptum est *contestationem*. Gr. τῆς εἰρημένης ἀνακωχῆς.

illum] Sic Vind. *alium* Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus correxit *illum*. Gr. ἐκεῖνον.

quem] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed et superius lineola imposita inferiusque alia lineola traiecta est.

in nullo] Sic Vind. Berol. *in illo* Mon., sed sec. manus correxit *in nullo*. Gr. κατὰ μηδέν.

proprio] Sic Vind. Berol. Mon., in quo secunda manus scripsit *priori*. Gr. οἰκείοις.

deinde] Sic Mon. Berol. *deinde iu* Vind., sed litteris *iu* superius circumflexus impositus est.

causam] Sic Vind. Mon. *ca* Berol., sed circumflexo superius imposito.

alterum] Sic Mon. I. *altum* Berol., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est. Vind. *ltm*, sed lineola superius imposita. Gr. παρ' ἑτέρῳ.

habere eum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eum habere* Vulgo. Gr. ἔχειν αὐτόν.

sustinere] Haec et quae sequuntur usque ad verbum *proponere*, desunt omnia in Berol., sed a sec. manu in linea adscripta sunt. I. *substinere*.

illatae] Sic Mon. *inlate* Vind. *illate* Berol.

sibi] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. αὐτῷ.

dum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quum* Vulgo. Gr. ἐπειδάν.

eum suam causam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. αὐτὸν τὴν οἰκείαν δίκην.

proponere] Sic Vind. *suam causam proponere* Berol. In Mon. siglum est, quo et *proponere* et *praeponere* significari potest. Gr. προτιθέναι.

ut] Sic Mon. Berol., deest Vulgo. Gr. ἵνα.

tales] Sic Vind. Mon. *les* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *ta*, Gr. τὰς τοιαύτας.

NOV. XCV. EPIL. placuerunt] *placuere* I.

Kal. Novemb. CP. imp. DN. Iustin. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons. (539.)

[XCVI.]

GLOSS.

DE AEQUALITATE DOTIS ET PROPTER NUPTIAS DONATIONIS, ET AUGMENTO DOTIS ET PROPTER NUPTIAS DONATIONIS, DE PRIVILEGIO DOTIS, QUOD ALIIS PRAEPONITUR PRIVILEGIIS; UT EXCIPIANTUR HOC PRIVILEGIO CREDITORES IN EMTIONE MILITIAE; DE DOTE REMEANTE AD PATREM, ET RURSUS DATA PRO EADEM FILIA SECUNDO VIRO; ET DE DOTIS COLLATIONE INOPE MARITO MORIENTE.

Idem Aug. Ioanni p. p. per Orientem secundo.

PRAEFATIO. Quoniam plurimas in legibus quaestiones videmus et circa primas nostras nativitates, id est nuptias et filiorum procreationes motas, et circa novissima, quale est aliquid voluntatum et testa-

Novemb.] *Nov.* Bamb. D. II. 11. *Novebrs* Vind., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. In Mon. Berol. Bamb. D. I. 1. Pist. I. subscriptio plane nulla est.

CP.] In Bamb. D. II. 11. est 9, in Vind. desideratur totum. Vulgo *Constant.*

imp.] *ipr.* Vind. Bamb. D. II. 11., sed lineola superius imposita est.

DN.] *don.* Vind. Bamb. D. II. 11., sed lineola superius imposita est.

Iustin.] Sic Vind., sed litteris *n* circumflexus superius impositus est. *Iust.* Bamb. D. II. 11.

Aug.] Sic Vind., sed circumflexus superius impositus est. Bamb. D. II. 11. *a.*, sed circumflexo superius imposito.

Apione] *Apioc* Vind., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est.

cons.] *consule* Vind.

NOV. XCVI. XCVI.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Mon. Berol. *const. VIII.*

de] *R/. de* Mon.

aequalitate] *equalitate* Mon. I. *qualitate* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus litteris *qu* litteram *e* superius imposuit.

augmento] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo antea scriptum est *de*, quod in Trid. Port. I. est. In Hamb. priora rubricae verba depravata esse Os. notavit.

propter] Sic Vind. Berol. *ante* Mon., quod etiam Vulgo est.

donationis] In Mon. haec vox et quae sequuntur *de privilegio dotis* deleta sunt. Pro verbis *propter — don.* I. habet *don. propter nuptias.*

de priv.] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, est autem in Hamb. Trid. Port. *privilegiis* I.

quod aliis] Sic Vind. Mon. Port. *quia* Hamb. Trid. Berol. *quia aliis* I.

praeponitur] Sic Vind. Trid. Port. *praeponatur* Hamb. Mon. I. *praeponetur* Vulgo. *praeponet* Berol., sed ultimae litterae sec. manus punctum subiecit lineaeque imposuit syllabam *tur.*

ut] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea scriptum est *et.*

emtione] *emptione* Vind. Mon. Berol. I.

de] Quod Vulgo et in I. antea est *et*, in Vind. Mon. Berol. non legitur, sed supra *de* a sec. manu scriptum est *et.* Caeterum ipsum *de* in Berol. non est, sed sequenti voci a secunda manu impositum est.

moriente] Sic Berol. *moriente R/.* Mon. *moriente R/. LXX.* Vind. *mortuo* I.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Neob. Berol., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *impr. Iust. a.*

Ioanni] *Io* I.

p. p. per Orientem secundo] *ppo Orientem scdo* Vind. *p. p. per Orientem scdo* Mon. *p. p. per Ori. s* Pist. *pp. scdo* Neob. *ppo per Orientem scdo* I. *pp scdo per Oriente* Berol. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* Vulgo.

NOV. XCVI. PRAEF. quaestiones] Sic Vind. *questiones* Berol. *quaestionibus* Mon., sed sec. manus scripsit *quaestiones.*

id est] Sic Vind. Mon. *ide* Berol., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. Gr. τουτέστι.

novissima] Sic Vind. Mon. *novissimas* Berol., sed ultimae litterae *s* puncta inferius supposita sunt. Gr. τὰ τελευταῖα.

mentorum, cogitatio facta est nobis nuper perscrutari et agnoscere, quid volens nobis antiqua lex super dotis instrumentis, mensuram quidem pactionum nuptialium inter alterutros aequam esse et masculos et feminas, vult et aequalitatem pensat eorum, qui adinvicem copulantur, non alii quidem mediam forte dat stipulari partem, alteri vero tertiam aut quartam, sed ex medio trahens aequale utrinque exigit fieri pactum, aut mediam dicimus in utroque constituens, aut tertiam, aut quartam, aut quantumcunque contrahentes voluerint, hoc autem non multo prius quaesivit, ut et ipsorum, quae dantur, aequae sint mensurae, sed aliis quidem permisit in mille forsan aut in duobus millibus aureis facere dationem, aut in quantumcunque voluerint, aliis autem non tantum, sed minus, ut aequalitas in verbis solis et litteris puris, sed non in rebus ipsis quaereretur.

facta est nobis] Sic Vind. *nobis facta est* Mon. Berol. Gr. γέγονεν ἡμῖν.

quid] Sic Vind. Berol. Mon., in quo ad ultimam litteram circumflexus adiectus est, qua re potest significari *quidem.* Gr. τί δήποτε.

nobis] Postea in Vind. adiectum est *nul,* sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est, qua re potest sane vox *nullus* significari. Deest in I. Verum in Graecis sane nihil est, quo haec vox firmetur.

aequam] Sic Vind. Mon. *equam* Berol.

masculos] Sic Vind. Mon. Berol. I. *masculis* Vulgo.

et aequalitatem] Sic Vind. I. In Mon. Berol. prior vox *et* sane omissa est. Gr. καὶ τὴν ἰσότητα.

non] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., qui non habent, quod Vulgo antea scriptum est *et.*

alii] Sic Vind. *alio* Mon., sed sec. manus correxit *alio.* Berol. *alii,* sed sec. m. correxit *alio.*

forte] Sic Vind. Berol. Mon., in quo litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. τὴν ἡμίσειαν τυχόν. Pro *forte dat* I. habet *dat forte.*

quartam] In Mon. Vulgo subiicitur: *aut quantumcunque,* quae quidem in Mon. a sec. m. deleta sunt. Sane haec Graecis non firmantur, videnturque orta esse ex male facta inferiorum repetitione.

trahens] Sic Vind. Mon. *tens* Berol., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est. Gr. ἑλκύσας.

aequale] Sic Berol. *aequalem* Vind. Mon.

utrinque] Sic Vind. Berol. *utrumque* I. *utramque* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἑκατέρωθεν.

mediam] Sic Mon. Berol. *medium* Vind. Gr. τὴν ἡμίσειαν.

tertiam] Sic Vind. Mon. *tciam* Berol., sed supra litteram *t* secunda manus circumflexum posuit.

quantumcunque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quantamcunque* Vulgo. Gr. ὁσονδήποτε.

contrahentes] *ccentes* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est.

non multo] Sic Vind. Mon. *cum multum* Berol., sed priorem vocem *cum* sec. manus delevit lineaeque imposuit *non.* I. *non multum.* Gr. οὐ πολλῷ.

quaesivit] *quesivit* Mon.

ut et] Sic Vind. *et* Berol., sed sec. manus scripsit *ut et,* sed ultimae voci *et* eadem manus puncta subiecit. Mon. I. Hamb. Trid. Port. *ut.* Gr. τὸ καὶ αὐτῶν.

aequae] Sic Mon. *eque* Vind. I. *eq* Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. Gr. ἴσον.

sint] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind.

millibus] *milibus* Vind. Mon. Berol.

dationem] Sic coni. Hombergk, quod etiam Os. recepit. Vind. Mon. Berol. I. *rationem,* quod etiam Hamb. Trid. Port. habent. Ad marginem Trid. et Port. *donationem.* Gr. ἐπίδοσιν.

quantumcunque] Sic Vind. Mon. *quantamcunque* Berol. Gr. ἐφ' ὁπόσοις.

voluerint] Sic Mon. *noluerint* Vind. *voluerit* Berol. Gr. βουληθεῖεν.

tantum] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *tn* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *tanum.* Vulgo *in tantum,* quod etiam in Port. legitur et apud Contium, qui quidem vocem *in* uncis inclusit et margini adscripsit *deest in Graeco et Latino manuscriptō.* Verum Gr. τοσοῦτον.

minus] Sic Vind. Hamb. *et minus* Berol. Mon., sed a sec. manu id scriptum est, quod etiam in Trid. I. et apud Contium in marg. legitur. Vulgo *in minus,* quod etiam apud Contium legitur, qui quidem margini adscripsit *al. et.*

ut aequalitas] Sic Vind. Mon. *inaequalitas* Berol. Gr. τῆς ἰσότητος.

litteris] *literis* Mon.

CAP. I. Hoc igitur ante alia universa corrigimus, aequalia in dotibus esse et propter nuptias donationibus et ea, quae offeruntur, et ea, quae in stipulatione deducuntur, pacta, et tantam quidem quantitatem conscribere virum, quantam et mulierem, tantum quoque lucrum stipulari, et ex tanta parte, ex quanta voluerint, aequalis tamen mensurae. Non enim aliter iustitiae et aequitatis servabitur ratio, si negotiative alterutros circumveniant, et videantur quidem aequas facere stipulationes, pro vero autem inaequales maneant effectus, non prius quantitate datorum eadem consistente, irrideri videatur undique lex, si ille quidem conscribat duo millia aureos, mulier autem forte sex millia in dotem offerat, et stipulentur, alterutros quartam conscriptae in lucro percipere, proinde eveniente lucro, illa quidem nihil aliud lucrabitur, nisi quingentos aureos ex quarta, ille autem quingentos et mille ex eadem quarta, et tamquam in aenigmate multo videbitur quarta alterius quartae minor; ex suspecta namque vel aequalitate, quanta inaequalitas

NOV. XCVI. CAP. II. hoc] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *haec* I. Ad marginem Mon. Berol. haec adscripta sunt: *de exaequatione dotis et ante nuptias donationis.*
corrigimus] Sic Vind. Berol. *corrigemus* Mon., sed secunda manus scripsit *corrigimus*. Gr. ἐπανορθοῦμεν.
in dotibus esse] *esse in dotalibus* I.
nuptias] *nupcias* Berol.
offeruntur] *auferuntur* I.
stipulatione] Sic Vind. Mon. Berol. I. *stipulationem* Vulgo.
et tantam] Sic Berol. *tantam* Vind. Mon. Gr. καὶ τοσοῦτον.
tantum] Sic Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *tamen*. Gr. τοσοῦτον δὲ καί.
aequalis] Sic Vind. *equal* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Mon. *equas*, sed sec. manus correxit *equales*. Gr. ἰσομεροῦς.
tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. μέντοι.
aequitatis] Pro *iustitiae et aequ.* I. habet *aequitatis et iustitiae.*
negotiative] Sic Mon. *negotia* Vind. *negotiave* Berol. Gr. ἐμπορικῶς.
inaequales] Sic Vind. Mon. Berol. I. *inaequalis* Vulgo.
maneant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *maneat* Vulgo. Gr. ἄνισα μένοι τὰ ἀποτελέσματα.
quantitate] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *ta* a secunda manu scripta est. Gr. τῆς ποσότητος.
consistente] *exsistente* I.
irrideri] Quod Vulgo et apud Contium antea legitur *aut*, in Vind. Mon. non est. Berol. *et irrideri*. Contius ad marginem: *malim legere irrideri etiam videbitur lex.*
millia] *milia* I.
forte sex millia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sex millia forte* Vulgo. Gr. τυχὸν ἑξακισχιλίους.
stipulentur] Sic Vind. Berol. *stipulantur* Mon., sed sec. manus correxit *stipulentur*. Gr. ἐπερωτήσαιεν.
conscriptae] Sic Vind. Mon. *conscripte* Berol. Ad marg. Cont. *vel legend. conscripti i. eius quod conscriptum est vel subaudiendum quantitatis.*
lucro] Sic Vind. Berol. *libro* Mon., sed sec. m. scripsit *lucro*. Gr. κέρδους.
eveniente] Sic Berol. *lucro illo obveniente* I. *veniente* Vind. Mon. Gr. ἀποβάντος. Quod antea Vulgo legitur *illo*, in tribus meis codd. mss. et in I. desideratur, nec sane Graecis firmatur. Quod subiicitur *lucro*, in I. deest.
quidem] *quod* I.
lucrabitur] Sic Vind. Berol. *luctabitur* Mon., sed sec. manus scripsit *lucrabitur*. Gr. κερδανεῖ.
et tamquam] Quae ab hac voce usque ad *aequalitate* leguntur, in Berol. a sec. manu scripta sunt.
aenigmate] *enicmate* Berol.
alterius] Sic Hamb. Trid. Vind. Berol. I. *unius alterius* Mon. Port. Cont. Vulgo, quod Graeco θατέρου non confirmatur. Ad marginem Contii *altera*.
quartae] Sic Vind. Berol. Bamb. Mon. Trid. *quarta* Port. I. Vocem *quartae* Os. delendam esse censet.
ex] Sic Vind. Mon. *et ex* Berol., quod Graecis non firmatur.
suspecta] Sic Vind. *suscepta* Mon. Berol. Gr. ὑπούλου.
namque] *nanque* I.
vel aequalitate] Sic Vind. Port. Priorem vocem *vel* Mon. Berol. Hamb. Trid. omittunt. Caeterum in Mon. est *vel inaequalitate*. Gr. δῆθεν ἰσότητος.
inaequalitas] Sic Mon. *inequalitas* Berol. *ineaqualitas* Vind., sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est.

ex hoc ipso procedit. Quae igitur prius exposita sunt dotalia, secundum quem constituta sunt modum, habeantur; quod enim factum est, infectum manere impossibile est. De cetero autem in omni ditione sancimus aequas quidem esse oblationes, ipsos autem mediocria lucra pacisci, ut per omnia iustitiam aequitatemque honoremus. Si enim aliquis amplius alio dives est, licet ei per alium modum, legitimum tamen et agnitum nostris legibus, clementiam praebere alii, et non per inaequalitatem rediens ad aequalitatem lucrum maius alteri acquirere. Et haec quidem de hoc lex ita quodammodo habeat, suam iustitiam universis ostendens.

CAP. II. Aliud quoque, quod circa nuptiales oblationes fit, inspeximus atque consideravimus, dicimus autem de augmento. Quia enim et ante nos legislatoribus, et a nobis ipsis de augmentis dictum est, plurima autem a nobis et non facile numeranda et in his super antiquitatem philosophata sunt, adinventas ab aliquibus circumscriptiones perimentes, et puram iustitiam servari volentes, et illud corrigimus.

Gr. ἀνισότης. Ad marg. Contii: *leg. inepta inaequalitas ex hoc ipso procedet.*

quem] Sic Mon. Berol. *quae* Vind. *que* I. Gr. καθ' ὅν.

factum] Sic Vind. Mon. *faciuntum* Berol., sed litteris *iun* puncta inferius supposita sunt. Gr. τὸ μὲν γενόμενον.

manere] In Berol. postea est *infertum*, cui voci puncta deinde subiecta sunt, quae quidem vox subiectis punctis notata est.

autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. δέ.

ditione] Sic Mon. *dictione* Berol. *donatione* Hamb. Trid. I. *datione* Vind. Port. Gr. τῇ ὑπηκόῳ.

aequas] Sic Vind. Mon. *equas* Berol.

aliquis] Sic Vind. Berol. *aliquis alius* Mon., sed voci *alius* puncta inferius subiecta sunt. Gr. γάρ τις.

alio] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. Berol. sec. manus scripsit *alii*. Gr. μᾶλλον θατέρου.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol.

et non] Sic Berol. Vind. I. *non* Mon. Port. *sed non* Vulgo, quod ex Graeco ἀλλ' οὐ correctum est.

rediens] Sic Mon. Berol., deest in Vind. *redigens* I. Vulgo. Pro ὑποδυομένης interpres videtur legisse ὑποδυομένῳ.

ad aequalitatem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Ad marg. Contius: *legendum et non per inaequalitatem, quae veletur aequalitate lucrum maius etc.*

haec] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind. I. Gr. ὁ μὲν-νόμος.

habeat] *habet* I.
suam] deest in I.
univ.] *in univ.* I.

NOV. XCVI. CAP. II. quoque quod] Sic Berol. *quod quoque* Vind. *quoque qui* Mon., sed sec. manus ex ultima voce facit *quod*.

oblationes] Sic Vind. Berol. Mon., nisi quod a sec. manu supra lineam scriptum est *donationes*.

augmento] *augmentis* I.

ante] *an* Mon., sed circumflexo superius imposito. Quod Vulgo antea legitur *ab*, in Vind. Mon. Berol. I. desideratur, et Graeca solum dativum casum habent.

legislatoribus] In Berol. Mon. priori voci *legis* vox *a* superius imposita est.

numeranda] Sic Berol. I. Mon., in quo quidem ultimae litterae circumflexus superius impositus est. Vulgo *enumeranda*. Gr. οὐδὲ ἀριθμηθῆναι ῥᾴδια.

et] Sic Vind. *etiam* Mon. Berol. I.
his] *hiis* I.

super] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. huic voci a sec. manu impositum *q*, lineola tamen superius imposita. Caeterum Contius ad marginem: *al. super ea, quae per antiquitatem philosophata sunt.*

antiquitatem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *antiquitate* Vulgo.

philosophata] Sic Mon. *phylosofata* Berol. *filosofata* Vind.

ab aliquibus] Sic Vind. Mon. *aliquibus* Berol. Gr. παρά τινων.

circumscriptiones] Sic Mon. Berol. *circumspectiones* Vind. Gr. περιγραφάς.

et illud] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam illud* Vulgo I.

Privilegium enim dedimus dotibus, ut contra antiquiores hypothecas habeant honorabiliora iura, utpote dum contrahentes cum viris eorum credant substantiis, et non mulierum, et quae forte tunc neque competebant his, qui prius contraxerunt. Dedimus autem licentiam (hoc videlicet, quod antiquitus) et augmenta facere, permittentes et viro et mulieri, sive ambo voluerint, sive etiam horum alter, celebrare augmentum. Primum quidem illud sancimus, ne aliqua fiat circumscriptio, si augere voluerit dotem aut propter nuptias donationem, non licere alii quidem facere, alii autem in prioribus manere, sed utrumque celebrare omnino augmentum, et non in electione, sicuti prius, sed in necessitate causam consistere, omnino tamen quantitate aequali, hoc quod etiam nostri patris dicit constitutio. Et ne contingat augmentum non ipsa fieri veritate, sed schematicum, et maxime in parte mulieris, et viri creditores circumscribat privilegio utens, si quidem habuerint utrinque immobiles res, melius est in immobilibus fieri oblationem, quatenus sit palam et indubitatum, quid quidem ab initio fuit, quod autem postea

ut] Sic Mon. *et* Vind. Berol., sed in utroque supra lineam a secunda manu scriptum est *ut*. Gr. ὥστε.

hypothecas] Sic Mon. *ypothecas* Vind. Berol.

habeant] Sic Vind. Berol. *habebant* Mon., sed sec. manus correxit *habeant*. Gr. ἔχειν.

honorabiliora] Sic Vind. Berol. *honorabilia* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Gr. τιμιώτερα.

iura] Sic Vind. Mon., deest in Berol., in quo quidem a sec. m. supra lineam scriptum est *iua*, circumflexo imposito. Gr. δίκαια.

et quae] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Prior vox *et* deest Vulgo. Pro τῶν γε interpres manifesto legit τῶν τε.

forte tunc] *tunc sunt forte* I.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

licentiam] Sic Vind. Mon. In Berol. antea scriptum est *hoc*, quod in reliquis desideratur, neque Graecis firmatur.

horum] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon. Gr. ἐκ τούτων ἕτερος.

si augere] Sic Vind. Mon. *sive augere* I. *sive agere* Berol., sed supra litteram *a* littera *u* superius imposita est. Gr. εἴπερ ἐπαυξῆσαι.

aliqua] Sic Mon. Berol. *alia* Vind., sed sec. manus correxit *aliqua*. Gr. μή τινα γίνεσθαι.

fiat] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem subiiciuntur *ne alia fiat*, quas quidem voces secunda manus delevit.

alii] *alio* Vind. Mon. Berol., sed sec. manus correxit *alii*.

alii] Sic Vind. Mon. *alio* Berol., sed sec. manus correxit *alii*.

in electione] Sic Vind. Mon. *intellectione* Berol. Gr. καὶ μὴ ἐν αἱρέσει.

sed] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἀλλ' ἐν.

omnino] *non* I.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita. Secunda manus scripsit *tn*. Gr. μέντοι.

etiam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.

nostri] Sic Vind. Berol. *nostris* Mon., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. τοῦ ἡμετέρου πατρός.

ipsa] *in ipsa* I.

sed] Sic Mon. *set* Vind. *et* Berol. Gr. ἀλλ'.

schematicum] Sic Mon. *scematicum* Vind. Berol. I.

viri] Sic Vind. Mon. Berol., sed Vulgo antea est *ne*, quod in dictis codd. deest, in I. vero *ne scematicum*, nec Graecis firmatur. Pro ἵνα interpres videtur legisse καί.

habuerint] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo a secunda manu scriptum est; porro Hamb. Trid. *habuerit* Vulgo. Gr. ἔχοιεν.

utrinque] Sic Vind. I. Trid., sed in Vind. sec. manus scripsit *utrique*. Mon. Berol. Hamb. *utrique*. Gr. ἑκατέρωθεν. Vulgo Port. *uterque*.

melius est in] Sic Vind. Mon. *melius est* I. Desunt in Berol., sed ad marginem a sec. manu adscriptum *melius in*, sed ultimae voci a secunda manu superius adscriptum est *ut*.

immobilibus] Sic Vind. Mon. *inmobilibus* Berol.

quatenus] *quatinus* I.

quid quidem] Sic Vind. Mon. *quidem quod* Berol. *quod quidem* Vulgo. *quod* I. Gr. τί μέν.

fuit] *fuerit* I.

additum est. Si autem non utrinque immobiles res fuerint, mulierem omnino per immobiles res celebrare augmentum, ut et dos et augmentum similiter habeat adversus antiquiores creditores privilegium, undique indubitato augmento exsistente, vir autem etiam in rebus mobilibus faciat augmentum; nulla enim hinc oritur laesio. Si autem mulier immobilium habens rerum substantiam in rebus mobilibus scribat augmentum, sciat, privilegium non habituram, nisi in antiqua sola dote, non figurato exsistente augmento. Quod enim ab initio factum est, in toto sine suspicione est; quod autem postea machinatum est, contra creditores hoc ipso introducit meditationem, et laedi homines ex dato a nobis dotibus privilegio nullo volumus modo. Si vero non fuerit debitum contra virum ullum, neque suspicio contra creditores circumventionis, tunc et in pecuniis et ut volunt augmentum fiat ab eis, utrinque tamen augmento sic faciendo et aequitatem habente, ut aequalitatem servemus. Quae enim erit circumventionis suspicio, viro obligato nulli exsistenti, et propterea augmentis sine tergiversatione factis?

additum] Sic Vind. Mon. *aditum* Berol. Gr. *προσγέγονεν*.

utrinque] Sic Mon. Berol. *utrmque* Vind., sed litterae *m* puncta inferius subiecta sunt, lineaeque superius littera *i* imposita est. Gr. *ἑκατέρωθεν*.

fuerint] Sic Vind. Mon. *non fuerint* Berol., sed hoc Graecis non firmatur.

mulierem] *mulieres* I.

ut et dos et augmentum] Sic Vind. Berol.; desunt in Mon., in quo quidem a secunda manu lineae haec eadem imposita sunt. Quae antea sunt *omnino per immobiles res*, desunt in I., in reliquis codd. sunt.

similiter] Sic Vind. Berol. *similiter aut* Mon., sed ultimae voci *aut* puncta inferius subiecta sunt. Ultima sane vox in Graecis non habet, quo firmetur.

habeat] *habeant* I.

etiam] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem supra lineam adscriptum est *si*. Gr. *καί*.

nulla] Sic Mon. *nullam* Berol., sed sec. manus litteram *m* delevit. Berol. *nulli*. Gr. *οὐδέν*.

oritur] Sic Vind. Hamb. I. *orietur* Trid. Port. Gr. *ἀναφύεται*.

si] Sic Vind. Mon. *sin* Berol. I.

habens rerum] Sic Vind. Berol. *rerum habens* Mon. I.

sola] Sic Vind. Berol. *sole* Mon., sed supra litteram *e* secunda manus litteram *a* imposuit. Gr. *μόνης*.

non] Sic Mon. Vind., qui non habent, quod Vulgo et in I. subiicitur *in*. In Berol. est *non in*.

suspicione] Sic Vind. Mon. *suspitione* Berol. I.

contra] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *contra*. Gr. *κατὰ τῶν δανειστῶν*.

introducit] Sic Vind. Berol. *introducat* Mon. Gr. *εἰσάγει*.

meditationem] *machinationem* I.

dotibus privil.] *privil. dotibus* I.

volumus] Sic Mon. Berol. *nolumus* Mon. Gr. *βουλόμεθα*.

ullum] Sic Vind. Mon. *illum* Berol., quod sane Graecis non firmatur.

pecuniis] *peccuniis* Berol.

volunt] *voluit* I.

augmentum] Inde ab hac voce quae sunt usque ad verba *obligato nulli*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

utrinque] Sic Berol. Hamb. *utrique* Trid. Port. Mon., sed in hoc sec. manus correxit, ut in cont. Vind. *mque*, sed priori litterae *m* littera *i* superius imposita est. Gr. *ἑκατέρωθεν*.

augmento] Sic Vind. Mon. *aucmento* Berol.

sic] In Vind. Berol. quod antea intrusum *etiam*, neque in Mon. est, neque Graecis firmatur.

aequitatem] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *aequalitatem* Hamb. Vulgo I.

aequalitatem serv.] Sic omnes mei codd.; *aequitatem* Contius, qui ad marg. habet *aequalitatem*.

circumventionis] Sic Berol. *circumventioni* Vind., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Mon. *circumiventionis*, sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. *τῆς περιγραφῆς*.

nulli] Sic Vind. Berol. I. *nullo* Mon., sed sec. m. scripsit *nulli*. Gr. *μηδενί*.

exsistenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *existente* Vulgo.

propterea] Sic I. Vind. Mon. Berol., qui quidem praecedentem vocem *et* non videtur habuisse, quae certe per scriptu-

CAP. III. His consequens est et illud decernere, in casibus huiusmodi dubitatum. Novimus et antiquioribus creditoribus aliquas hypothecas praeponi iuniores exsistentes ex privilegiis a legibus datis, quale est, quando aliquis propriis pecuniis procuraverit navem comparare, aut fabricare aut reparare aut domum forsan aedificare aut etiam emi agrum aut aliquid horum; in his enim omnibus priores exsistunt posteriores creditores, quorum pecuniis emta aut renovata res est, his, qui etiam multum antiquiores sunt. Quaesitum est igitur, si mulier praetendens privilegium super antiquam dotem et augmentum, in quo etiam hic servatur privilegium, sicuti praedictum est, si prioribus voluerit praeponi creditoribus, veniat autem et alter creditor, posterior quidem, praetendens autem pecuniis suis emtam aut reparatam navem, aut domum aut agrum, aut competere, eum in his rebus, quae eius pecuniis emtae aut reparatae sunt, habere praedictum privilegium, utrum oportet dotem etiam talibus praeponi, an aliis quidem praevalere creditoribus, quicunque non talia praetendunt, his autem cedere, quoniam

rae tenuitatem dignosci non potest. Vulgo *praeterea*. Gr. διὰ τοῦτο.

tergiversatione] *tergisversatione* Mon., sed priori litterae *s* punctum inferius subiectum est.

factis] Sic Mon. Berol. *facti* Vind. Gr. γενομένων.

NOV. XCVI. CAP. III. his] *hiis* I. Ad marg. Mon. adnotatum est *de privilegio dotis*.

et illud] Sic Vind. Berol. I. *illud* Mon. Vulgo. Gr. κἀκεῖνο.

in cas.] Quod Vulgo antea est *quod*, in Mon. I. est, deest in Vind. Berol., sed in Berol. a sec. manu lineae impositum est *quod*, quod nec Graecis firmatur.

dubitatum] Quod Vulgo postea legitur *est*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

novimus] *invenimus* I.

aliquas] Sic Berol. *et aliquas* Mon., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Deest in Vind. Gr. τινάς.

hypothecas] Sic Mon. *ypothecas* Vind. Berol.

praeponi] Sic Vind., ut et Contius in margine legendum esse scripsit. *praeponere* Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Cont. Gr. περιγίνεσθαι.

quale est, quando aliquis] Sic Mon. Berol. *aliquis quale est* Vind. Gr. οἷον ὁπότε τις.

procuraverit] Sic Vind. Mon. *procuraverint* Berol. Gr. κατασκευάσειε.

domum] Sic Vind. Mon. *donum* Berol. Gr. οἰκίαν.

forsan] *forsitan* I.

his] *hiis* I.

res est] *est res* I.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

multum] Sic Berol. I., deest in Vind. Mon. Gr. πολλῷ.

si] Sic Mon., deest in Vind. Berol. I. Gr. εἰ.

antiquam dotem] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *antiqua dote* Berol., quod etiam Vulgo est.

et augmentum] Sic Vind. I. *augmentum* Mon. Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *et* in Berol. *et augmento* Vulgo.

etiam] *et* I.

hic] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *hoc* I. Vulgo.

sicuti] *sicut* I.

si prioribus] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox Vulgo sane deest. Interpres pro εἶτα manifesto habuit εἰ.

voluerit] Sic Mon. *voluerint* Berol. Vind. Gr. βούλοιτο.

creditor] Sic Vind. Mon. *creditori* Berol., sed sec. manus correxit *creditor*. Gr. δανειστής.

posterior] Sic Mon. Berol. *et posterior* Vind., quod Graecis non firmatur.

pecuniis] Sic Vind. Mon. *peccuniis* Berol.

aut competere] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. *et competere* Vulgo. *competere* I. Interpres pro καὶ videtur legisse ἤ.

his] *hiis* I.

emtae] *empte* Berol.

aut] Sic Mon. Berol. *et* Vind. Gr. ἤ.

oportet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *oporteat* Vulgo. Gr. δεῖ.

dotem] In Berol. hoc bis scriptum est, sed secunda vice punctis subiectis notatum.

an] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem his litteris circumflexus superius impositus est. Gr. ἢ τῶν.

his] *hiis* I.

ex eorum substantia res acquisita est? Plurimum igitur super his cogitantes, non invenimus mulierem iuste exsistentem cedere alicui tali privilegio. Videbamus enim (quae causae absurditas est), quia aliquis quidem fornicantibus mulieribus ex proprio corpore advenit quaestus, et vivunt ex hoc, adversantibus autem, et semet ipsas atque substantiam ad virum introducentibus, non solum nullus sit quaestus a viris male degentibus, sed etiam minuuntur, et spes eis nulla sit secundum haec. Unde volumus, etsi quis domum renovasset, aut etiam agrum, non possit talia privilegia mulieribus opponere. Infirmitatem namque muliebris naturae et satis novimus, et quia facile circumventiones fiunt adversus eas, minui autem eis dotem nullo sinimus modo. Sufficit enim, quia lucris cadunt, etsi priora antenuptialis donatio inveniatur et sufficiens quoddam exstet eis ex hoc damnum, non etiam eas volumus et circa ipsam dotem periculum sustinere.

CAP. IV. Quia vero et huiusmodi quaedam aditiones nobis factae sunt, eo quod quidam aliorum militant pecuniis, et oportet eos, qui in

acquisita] *adquisitum* Berol., sed sec. manus scripsit *adquisita*.
igitur] deest in I.
his] *hiis* I.
iuste] Sic Contius, qui ad marginem adscripsit: *videtur leg. iustam, ut sequamur Graecanicam figuram, qua utitur haec lex hoc loco.*
videbamus] *videamus* I.
ex hoc] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. postea legitur *quaestu*. Gr. ἐντεῦθεν.
adversantibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *bene versantibus* Vulgo.
autem et] Quod Vulgo postea legitur *quae*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
substantiam] Sic Vind. *substantias* I. Mon. Berol. Gr. τὴν οὐσίαν.
introducentibus] Sic Vind. I. *introducet* Mon. Berol., in quo quidem secunda manus supra *et* scripsit *ent*. Vulgo *introducent*. Gr. ἀγαγούσαις.
degentibus] Sic Mon. Berol. *agentibus* Vind. Gr. διαγινομένων.
minuuntur] Sic Vind. Mon. Berol. *minuantur* I. Vulgo. Gr. ἐλαττοῦνται.
eis] Sic Vind. *eius* Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *eis*. Gr. αὐταῖς.
secundum haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *secundum hoc* Hamb. Trid. Port., desunt Vulgo. Manifesto interpres legit κατὰ ταῦτα ὥστε βουλόμεθα. Hinc ex parte emendanda sunt, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 135. p. 563.
unde volumus] Sic Vind. Mon. I. *volumus* Berol., sed sec. manus litteris *vo* vocem *unde* imposuit. Vulgo *volumus igitur*. Gr. ὥστε βουλόμεθα.
ut etsi] Sic Vind. I. *etsi* Mon. Berol. Hamb. *ut si* Trid. Port.
renovasset] *renovasse* Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus ad finem huius vocis litteram *t* adscripsit.
agrum] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo postea legitur *emisset*. In solo tamen Vind. supra lineam a sec. manu adscriptum est: *non emisset*, quae Graecis non firmantur.
muliebris naturae] Sic Vind. Berol. *naturae muliebris* Vind. Gr. τῆς γυναικείας φύσεως.
et satis] Sic Vind. Mon. I. Prior vox *et* deest in Berol. Gr. καὶ σφόδρα.
eas] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a secunda manu adscriptum est *eas*. Gr. κατ' αὐτῶν.
eis] *eius* I.
enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu haec vox lineae superius imposita est. Glossam videtur redolere, cum nec in Graecis habeatur, quo firmetur.
quia] Sic Vind. Mon. Hamb. *quia a* Trid. *quod a* Port. I. Vulgo. *qui* Berol. Gr. ὅτι τῶν κερδῶν ἐκπίπτουσιν.
etsi] Sic Mon. *si* Vind. Berol. *etiamsi* I. Gr. εἰ καί.
priora] Sic Vind. Mon. Contius, qui ad marg. scripsit: *subaudi privilegia.* Hamb. Trid. Port. Vulgo I. *prior*. Gr. προγενέστερα nominativum pluralis numeri casum demonstrat.
antenuptialis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *antenuptiali* Vulgo. *ante nuptias* I.
quoddam] Sic Vind. Berol. *quidem* I. *qdam* Mon., sed priori litterae *q* sec. m. litteram *d* imposuit. Gr. ἱκανόν τι.
etiam] *et* I.
sustinere] *substinere* I.
NOV. XCVI. CAP. IV. quia vero] Ad marg. Berol. *de privilegiis datis creditori, qui militie causa marito mutuavit.*
adit.] *addit.* I.
eo] *in eo* I.

has crediderunt causas, praeponi, sancimus, si quis vere dederit aurum occasione militiae, sive statutum fieri, vel pro aliis quibusdam talibus causis, et expressim hoc ipsum scribatur in instrumento, et in hoc fiat pactum, ut casu proveniente prior sit solus, qui ad hoc credidit, huic solo casui cedere mulierem, neque facile credendum, neque per testes, sed negotio et scripto gesto, et testium habente subscriptiones, et ipso opere procedente. Tunc enim, si per omnem huiusmodi viam causa procedat, suspicionem non habeat, et competit contrahentes propriis non privari; aliis vero omnibus praevalere mulierem secundum quod iam a nobis eis datum est privilegium.

CAP. V. Quia vero iam legem scripsimus, ut patres semel offerentes dotem pro filia sub potestate, aut suae quidem potestatis, reversionem autem in semet ipsum facientem **** quaesitum est apud aliquos, si competens est moriente genero, et remeante ad patrem dote,

et oportet] Sic Vind. Mon. *oportet* Berol., sed supra priores duas litteras *op* a secunda manu scriptum est *et*. Gr. *καὶ δεῖ*.

sancimus] In Berol. subiicitur *quidem*, quod in reliquis desideratur, potest autem ex *θεσπίζομεν* ortum esse, quum, qui ultimam syllabam bis scriptam videret, vocem *μὲν* habere sibi videretur.

vere dederit] Sic I. Hamb. Trid. *vere dedit* Mon. *vero dederit* Vind. *vendiderit* Berol., sed sec. manus scripsit *crediderit*. Vulgo Port. *crediderit*. Gr. *ταῖς ἀληθείαις δοίη*.

sive] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *ἤ*.

expressim] Sic Mon. Berol. In Vind. antea est *hoc*, quod Graecis non firmatur.

in instrumento] Sic Vind. Berol. I. *instrumento* Mon., sed priori syllabae syllaba *in* a sec. manu lineae imposita est.

pactum] Sic Vind. *factum* Mon. Berol. I. Gr. *σύμφωνον*.

ut] Sic Vind. *et* Berol. Mon. I., in quo quidem supra hanc vocem secunda manus imposuit *ut* Gr. *ὥστε*.

huic] Sic Vind. Mon. *et huic* Berol. I., quod Graecis non firmatur.

neque] Quod Vulgo subiicitur *ei*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

credendum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *credendo* Vulgo.

et scripto] Sic Vind. Berol. *ex scripto* Mon. I., quod etiam Vulgo est. Gr. *καὶ ἐγγράφως*.

gesto] Sic Vind. Mon., deest in Berol., quod a sec. manu supra lineam impositum est. Gr. *πραττομένου*.

habente] Sic Vind. Berol. *habentem* Mon. Sed Graeca genitivum absolutum habent.

si] Sic Vind. *su* Mon. Berol., in quo sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *εἰ*.

omnem] Sic Vind. Mon. *om* Berol., sed his litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. *διὰ πάσης*.

suspicionem] Sic Vind. Berol. *suspitionem* Mon. I., sed litterae *spi* a sec. manu scriptae sunt.

non] Sic Vind. Mon. *vel non* Berol., sed priorem vocem sec. manus delevit.

habeat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habet* Vulgo. Gr. *ἔχοι*.

contrahentes] *ccentes* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est.

vero] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. *δέ*.

eis] *ei* Mon. *eas* Vind., sed sec. manus scripsit *eis*. Deest in Berol., in quo quidem a sec. manu subiicitur *eis*. Gr. *αὐταῖς*. Pro *a nobis — est* I. habet *datum est a nobis*.

datum] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *δεδομένον*.

NOV. XCVI. CAP. V. suae] Sic Vind. Mon. *sive* Berol., sed sec. manus scripsit *sue*. Gr. *αὐτεξουσίας*.

quidem] Sic Vind. Mon. *quidam* Berol., sed sec. manus scripsit, quod in cont. Gr. *μέν*.

ipsum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ipsos* Vulgo. Gr. *εἰς ἑαυτόν*.

facientem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *facientes* Vulgo. Gr. *πεποιηκότα*. Quod postea lacunae signum posui, totus sententiarum contextus aliquid excidisse facile ostendit, quam lacunam Vulgo sic explent: *ex stipulatu actionem habeant*, cuius additamenti signum nec in I. aut in ullo ex meis codd. habetur.

aliquos] Sic Vind. Mon. *alios* Berol. Gr. *παρά τισιν*.

si] Sic Vind. Mon. *sic* Berol., sed litterae *c* punctum inferius subiectum est. Gr. *εἰ*.

dote] Sic Vind. Mon. *dotem* Berol., sed genitivum absolutum Graeca habent.

quae ab eo data est, hanc patrem semel offerentem posse ad secundas veniente filia nuptias minuere, aut hoc non facere, cogitantem, quia semel alienata est ab eius substantia, sed ipsa mensura ei nubenti rursus dare, tanquam si nec contigisset viduatam? Hoc enim nobis nunciatum est, quia triginta librarum auri quidam pater exsistens obtulit dotem, deinde filia viduata et ad secundas veniente nuptias, non iam triginta ipse obtulit, sed quinque et decem solas, quoniam contigerat mulierem lucratam mediam antenuptialis donationis partem in quinque et decem auri libris exsistentem, et pater nequaquam de suo obtulit triginta libras, sed quinque quidem et decem ipse, quindecim vero ex lucro mulieris. Iniustum igitur aestimavimus hoc esse, sed similiter in divisione habere quidem eam praecipuum antenuptialis donationis lucrum ex paternis autem quinque et decem percipere reliquas, tanquam studuerit pater laedere filiam. Quid enim egerat, si non contigisset secundis eam nuptiis copulari, sed manere eundem generum vivum? aut quomodo futurus erat minuere dotem iam a se datam, aut proprium illius lucrum suum facere, et in dotem secundi viri deducere? quum utique oporteret eam in paraphernis haec habere, et forsan propter

semel] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. ἅπαξ.

filia nuptias] Sic Vind. Mon. I. *nuptias* Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *filia*. Vulgo *nuptias filia*. Gr. ἀφικνουμένης τῆς παιδὸς γάμους.

cogitantem] Sic Vind. Mon. *cogitante* Berol. Gr. ἐνθυμούμενον.

ipsa mensura] *ipsam mensuram dotis* I.

tanquam] Sic Vind. Berol. *tamquam* Mon.

nunciatum] Sic Berol. *nuntiatum* Vind. Mon.

quidam] Sic Mon. Berol. I. *quidem* Vulgo. Gr. πατήρ τις.

ad sec. veniente nuptias] Sic Vind. Mon. *ad nuptias secundas veniente* Berol., quod Graecorum tenore refutatur: καὶ δευτέροις ὁμιλησάσης γάμοις.

non iam] Haec quidem in Mon. scripta sunt omnia sed a secunda manu; prima manus solam priorem litteram *n* scripserat.

triginta] In Vind. Mon. Berol. I. deest, quod Vulgo postea est *libras*, quod cum nec Graecis firmetur, ex superioribus huc male delatum esse videtur.

quinque et decem] Sic Berol. *XV*. I. In Vind. haec quidem deleta sunt, sed supra lineam adscriptum a sec. manu *XV*. In Mon. litteris perscriptum est *quinque et decem*, sed voci *et* inferius puncta a secunda manu subiecta sunt; denique post *decem* sec. manus adscripsit *deci*. Gr. πεντεκαίδεκα.

solas] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est, ut sit *sola*. I. *solas auri libras exsistentes*.

quoniam] Sic Vind. Berol. *h qm* Mon., sed priori litterae *h* punctum inferius subiectum, litterisque *qm* lineola superius imposita est

contigerat] Sic Vind. Berol. *contingat* Mon. Gr. ἔτυχεν.

quinque et decem] *quindecim* I.

libris] Sic Berol. Hamb. I. *libras* Trid. Port., quod etiam Vulgo legitur. Gr. ἐν -λίτραις.

triginta] Vulgo et in I. postea legitur *auri*, quod in Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, pro glossemate habendum videtur esse.

quinque quidem et decem] *XV. quidem* I.

iniustum] Sic Vind. Berol. *non iustum* reliqui, quod sane etiam Vulgo I. legitur. Gr. οὐ δίκαιον.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo I.

eam] Sic Vind. Mon. *eum* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. αὐτήν.

quinque et decem] *quindecim* I.

reliquas] Sic Mon. Berol., in quo supra priorem syllabam *re* a sec. m. vox *et* posita est. I. *et reliquas*. Vind. *reliqua*. Gr. τὰς λειπομένας.

laedere] Sic Vind. Mon. *ledere* Berol.

egerat] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *egisset* Vulgo. Gr. ἔπραξεν.

suum facere] *facere suum* I.

et in dotem] Sic Mon. Berol. *in dotem* Vind. Gr. καὶ εἰς προῖκα.

secundi] Sic Vind. Mon. *secundis* Berol., sed litterae *s* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῦ δευτέρου.

oporteret] *oportet* I.

paraphernis] Sic Mon. *parafernis* Berol. I. *parefernis* Vind.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. I. Gr. ταῦτα.

hanc causam ditiori nubere viro, non solum triginta librarum domina facta est, quindecim antenuptialis donationis, et quindecim a patre oblatis, et non quadraginta et quinque, lucrum quidem in paraphernis ei constitutum, a fortuna ei datum, quod autem ex largitate paterna oblatum est, manente integro. Haec autem sancimus, si et patris substantia manserit in ipsa figura, in qua prius fuit. Sin autem fortuita quaedam clades minuerit ei substantiam, ut neque volenti sit possibile aequae mensurae qua prius daret rursus dotem, et probetur aperte fortuita deminutio substantiae patris, tunc non amplius cogi patrem dare secundo filiam iungentem, nisi in quantum substantiae virtus est, sed lucrum quidem prioris antenuptialis donationis habere integrum, tantam vero percipere a patre in secundo ordine dotem, quantum substantiae eius mensura susceperit. Palam enim est, quia hoc lucrum (quod ex antenuptiali donatione dicimus, cuius solum ei usum damus) ex

propter] Sic Vind. Berol. *pp* Mon., sed lineola superius imposita est.

ditiori] Sic Vind. Berol. Mon., sed sec. manus correxit *ditiorem*. Gr. *εὐπορωτέρῳ*.

librarum] Quod Vulgo postea subiicitur *auri*, in Vind. Berol. I. non legitur, cumque nec Graecis firmetur, pro glossemate habendum esse videbatur.

domina facta est] Sic Vind. Mon. *domina est facta* I. *domina facta* Berol., sed supra *facta* a sec. manu scriptum *est*. Vulgo *dominam factam*.

quindecim] Quod Vulgo antea legitur *scilicet*, in Vind. Mon. Berol. desideratur, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est. I. *sed quindecim*. Caeterum Berol. *quindecin*.

et non] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed* Vulgo, quod ex Graeco *ἀλλὰ* correctum est.

lucrum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *lucro* Vulgo.

in] *lucrum in* Vind., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt.

paraphernis] Sic Mon. *perapherni*s Berol. *parafernis* Vind. I.

constitutum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *constituto* Vulgo.

a fortuna] Sic Vind. Mon. *fortuna* Berol. I. Vulgo, sed in Berol. a secunda manu praepositio *a* supra lineam inscripta est. Gr. *παρὰ τῆς τύχης*.

datum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *dato* Vulgo.

haec] *hoc* I.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

et patris] desunt in I.

substantia] Sic Mon. Berol. *substantiam* Vind., sed ultimae litterae *m* punctum inferius subiectum est. I. *substantia patris*. Gr. *περιουσία*.

sin] *si* I.

minuerit] Sic Vind. Berol. I. *imminuerit* Mon., quod etiam Vulgo legitur. Gr. *ἐλαττώσειεν*.

ei] Sic Mon. Berol. *eius* Vind. I., quod etiam Vulgo est. Gr. *αὐτῷ*.

neque] Sic Mon. Berol. *eque* Vind. Gr. *μηδέ*.

aequae mensurae] *eq mensure* Berol., sed supra litteram *q* circumflexus positus est. Gr. *eque mensurae*.

qua] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed circumflexus superius impositus est. I. *quam*.

daret] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dare* Vulgo, quod fortasse retinendum foret.

probetur] Sic Vind. Mon. *probentur* Berol., sed litterae *n* punctum inferius subiectum est. Gr. *ἀποδεικνύοιτο*.

aperte] Sic Vind. *a patre* Berol. Hamb. Trid. Port. I. *aparte* Mon., sed sec. manus correxit *a patre*. Gr. *σαφῶς*.

deminutio] Sic Berol. Vind., in quo sec. manus supra litteram *e* litteram *i* posuit. Mon. *imminutio*. I. *diminutio*.

substantiae patris] Sic Vind. Mon. Berol. I. *patris substantiae* Vulgo. Gr. *τῆς οὐσίας τοῦ πατρός*.

iungentem] Sic Vind. Mon. Berol. *nubenti* Hamb. Trid. Gr. *ζευγνύντα*. Pro verbis *filiam iungentem* I. habet *filie nubenti*.

integrum] In solo Mon. antea in linea legitur *prioris*. Gr. *ἔχειν ἀκέραιον*. Pro *integrum habere* I. habet *habere integrum*.

tantam] *tm* Vind. Mon., lineola superius imposita, qua re *tantum* significari solet. I. *tantum*. In Berol. est *tamen*, sed sec. manus correxit *tm*, lineola superius imposita. Gr. *τοσαύτην*.

enim est] Sic Vind. Berol. *est enim* Mon.

donatione dicimus] Sic Mon. I. *dicimus donationem* Vind. *dicimus donatione* Berol., quod etiam Vulgo est. Gr. *δωρεᾶς φαμέν*.

ex] Sic Vind. Berol. *ex ex* Mon., sed in priori loco huic voci *ex* puncta inferius subiecta sunt.

omni necessitate moriens restituet filiae, proprietatis antenuptialis donationis domina omnibus modis facta.

CAP. VI. Illud quoque sancire necessarium existimavimus, in plurimis videlicet et innumeris rebus quaesitum. Obtulit enim pater dotem aut mater forte pro filia sua, hanc autem illa obtulit marito, et defunctus est vir inops; deinde patre aut matre mortuis, exigitur et quae nupsit conferre suam dotem, aut minus tantum accipere. Si quidem vir idoneus est, causa undique absoluta est; si vero nullius alterius domina consistit illa, nisi actionum, quae contra maritum sunt, at ille minus idoneus est, et obiiciatur mulieri, quod iam data sit dos pro ea, illa vero actionem conferat nullum habentem penitus effectum, legis causa nobis digna putata est. Et novimus quidem iam in plurimis iudiciis duritiem postea id iudicatam, et mulierem coactam conferre dotem aut certe reputare pro se datam, ex qua nullum ei omnino contigit

restituet] Sic Vind. Mon. *restituetis* Berol., sed duabus ultimis litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀποκαταστήσει.

donationis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *donationis*. Gr. δωρεᾶς.

domina] Sic Vind. Mon. I. *dominae* Vulgo. Pro κυρίᾳ interpres legit κυρία.

modis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi tamen secunda manus lineae inscripsit *modis*. Gr. πᾶσι τρόποις.

facta] Sic Vind. Mon. Berol. I. *factae* Vulgo. Pro γινομένῃ interpres legit γινομένη.

NOV. XCVI. CAP. VI. PR. illud] Ad marginem Berol. *de collatione dotis*.

sancire] *sanccire* Berol. *scire* I.

existimavimus] *estimavimus* Vind. *extimavimus* Berol. I.

plurimis] Sic Vind. Berol. *pluribus* Mon.

obtulit] *optulit* Berol.

mater forte] Sic Vind. Mon. Berol. I. *forte mater* Vulgo. Gr. μήτηρ τυχόν.

autem illa] Sic Mon. Berol. I. *illa autem* Vind.

defunctus] *dfunctus* Vind., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est.

vir] Sic Mon. Berol. *u* Vind., sed littera *i* superius imposita, qua re potest significari et *vir* et *ubi*; sec. tamen manus supra lineam scripsit *vir*. Gr. ὁ ἀνήρ.

inops] Sic Mon. Berol. *inobs* Vind.

aut] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem litterae *u* punctum superius impositum est; Hamb. Trid. et Port., quod etiam Vulgo est. Gr. ἤ.

mortuis] Sic Vind. Berol. *mortuus* Mon. Gr. τελευτησάντων.

et quae] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb., deest in Trid. Port. Berol. Gr. καὶ ἡ γήμασα. Caeterum in Mon. est *que*.

conferre] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *con* a sec. manu scripta est.

tantum] Sic Vind. Mon. *tat* Berol., sed lineola superius imposita legitur. Vulgo *tanto*. Gr. τοσοῦτον. Pro verbis *minus tantum* I. habet *tantum minus*.

idoneus] Sic Vind. Mon. *ydoneus* Berol.

illa] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *ulla*.

at] *ac* I.

ille] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illae* Vulgo.

idoneus est] Sic Vind. Mon. Berol. *ydoneus est* I. *idoneae sunt* Vulgo. Pro αἱ δὲ ἄποροι καθεστήκασι interpres videtur legisse ὁ δὲ ἄπορος καθέστηκεν. Vide, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung. Juni 1842. Num. 135. p. 563.

et] deest in I.

obiiciatur] *obiciatur* Mon. Berol.

actionem] Sic Vind. Mon. *accone* Berol., sed litteris *cc* et litterae *e* lineola impositae sunt.

legis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *lege* Vulgo. Interpres vocem νόμου videtur retulisse ad id, quod sequitur, τὸ πρᾶγμα.

nobis digna] Sic Vind. Mon. *digna nobis* Berol. Gr. ἡμῖν ἄξιον.

iam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἤδη.

iudiciis] Sic Mon. Vind. *iuditiis* Berol. I.

duritiem] Sic Vind. Mon., in quibus tamen sec. manus scripsit *duritiam*. I. *duriciam*. Berol. *dutia*, sed litteris *u* et *a* circumflexi impositi sunt. Vulgo *durius*. In voce *duritiam* latere fortasse *durius eam* Os. significat.

id] *sic* I.

iudicatam] Sic Vind. I. *indicata* Mon., sed secunda manus scripsit *iudicatam*. Ad marginem Mon. adscriptum est *al. iudicari*. Berol. *iudicat*, sed ut supra litteram *t* circumflexus impositus sit, cui sec. manus deinde litteram *a* imposuit. Vulgo *iudicatum*. Gr. κριθέν.

reputare] *computare* I.

nullum] *nullus* I.

contigit] *contingit* I.

effectum in ipsis rebus recipere. Nos autem ex aliis nostris legibus iuvamus causam. Quia enim dedimus mulieribus electionem et constante matrimonio, si male res maritus gubernet, et accipere eas, et gubernare et secundum decentem modum, et sicuti nostra constitutio dicit, si quidem suae potestatis et perfectae aetatis mulier est, sibimet culpam inferat, cur mox viro inchoante male substantia uti non percepit et auxiliata est sibi. Sic enim habitura erat in collationis ratione proprias res undique sine diminutione, et in ea minus tantum collationem facere. §. 1. Sin autem sub potestate est, et sine patris voluntate hoc agere non poterat, si quidem adiens patrem haec dixit, et contestata est, ut consentiret ei et res perciperet etiam constante adhuc matrimonio, et secundis temporibus eas servare, et hoc egit pater, rursus hinc integra sua habebit iura, rebus ei servatis, quum etiam antenuptialis donationis res vindicare etiam constante matrimonio dedimus

effectum] *effectus* I.
et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam* Vulgo.
male res mar.] *mar. male res* I.
accipere] *recipere* I.
et secundum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *secundum* Vulgo. Interpres videtur legisse καὶ κατά.
dicit] In Mon. subiicitur: *siquidem nostra constitutio dicit*, quod in reliquis desideratur, nec Graecis firmatur.
perfectae aetatis] *perfecte etatis* Berol.
percepit] Sic Vind. *perceperit* Mon. I. *prep.* Berol., sed litteris *p* lineolae superius impositae sunt. Indicativum modum vel Graeca tuentur, quamvis interpres vocis ἀντελάβετο vim et potestatem non videatur cepisse.
auxil.] Quod Vulgo antea legitur *non*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum visum est.
est] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. ἐβοήθησεν.
sibi] In Mon. supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *est*.
habitura] Sic Vind. *abitura* Mon. *habitare* Berol., sed sec. manus correxit *habitura*. Gr. ἔμελλεν ἔχειν.
collationis] Sic Vind. Mon. *collationibus* Berol., sed sec. manus scripsit *collationis*. Gr. τῆς συνεισφορᾶς.
sine] Sic Vind. Berol. Hamb. *et sine* Mon. Trid. Port. I., quod Graecis non firmatur.
diminutione] Sic Vind. Mon. Berol. I. *deminutione* Vulgo.
et in] Sic Vind. Mon. *nec in* Berol., sed sec. m. vocem *nec* delevit lineaeque imposuit *et*. Gr. καὶ ἐν.
tantum] Sic Vind. I. *tn* Berol., lineola superius imposita, quamquam in Berol. sec. manus correxit *tantum*. Vulgo *tanto*. Gr. τοσοῦτον.
collationem] Sic Mon. *collatione* Vind. *collatioe* Berol., sed litteris *oe* lineola superius imposita est.

NOV. XCVI. CAP. VI. §. 1. voluntate] Sic Vind. Mon. I. *hoc voluntate* Berol., sed prior vox *hoc* Graecis non firmatur.
hoc] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol. Gr. τοῦτο πράττειν.
poterat] Sic Mon. Berol. I. *pot* Vind., sed lineola superius imposita est.
adiens] *ad* I.
haec] Sic Berol. *hec* Vind. *hoc* Mon. I. Vulgo. Gr. ταῦτα.
et res] *res* I.
perciperet] Sic Vind. Mon. Berol. *percipere* Vulgo I.
adhuc matrimonio] Sic Vind. Mon. *matrimonio adhuc* Berol. Gr. ἔτι τοῦ γάμου.
hoc] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem subiicitur *etiam*, quod nec in reliquis legitur, nec Graecis firmatur. I. *hec*.
egit] Sic Mon. Berol. *agit* Vind. Gr. ἔπραξεν.
rursus] Sic Vind. Mon. Berol., ubi non est, quod Vulgo et in I. antea scriptum est *etiam*.
hinc] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *hic* I. Vulgo. Gr. κἀντεῦθεν.
sua habebit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habebit sua* Vulgo. Gr. τὰ οἰκεῖα ἕξει.
ei] Sic Vind. Hamb. *eis* I. *ei suis* Berol. Trid. Port. *suis ei* Mon. Sane vox illa *suis* in Graecis non habet, quo confirmetur.
donationis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est *donationis*. Gr. δωρεᾶς.
vindicare] Sic Vind. Berol. *vendicare* I. *vendicaret* Mon., sed ultimae litterae *t* punctum inferius subiectum est. Gr. ἐκδικεῖν.
etiam] Sic Berol. I. In Mon. *quia mulieri etiam*, sed duabus prioribus vocibus puncta inferius subiecta sunt. In Vind. haec scripta sunt: *qL mulier etiam constante matrimonio propter nuptias donationem sibi poterat vindicare etiam*, sed reliqua praeter ultimam vocem a sec. manu deleta sunt.

ei, et posteriori periculo omni liberari. Sin autem illa quidem haec contestata est patrem, ille autem neque movit, neque consensit, et neque dedit licentiam filiae hoc agere, non eam periculum pati, sed et conferri nudam actionem contra inopis mariti res, et fortunam esse communem et ipsi et eius fratribus, non tamen ex collatione damnificari, sed competentem ei partem dari ex paternis rebus, actionem illa quidem conferente, ab omnibus autem movendam fratribus, et hoc proficiendo universis ipsis, quod fortunae eventus dederit. Sed si quidem pater in talibus casibus obtulerit dotem, et de eius substantia sperari futura est collatio, hoc valere. Si vero maior forte oblatio fuerit, et collatio circa illam vertitur spem ex patris inobedientia, neque movere volentis, neque permittentis ei movere, tunc eam per semet ipsam filiam movere, et non habere occasionem, eo quod non potuerit movere, sed et sibimet auxiliari, et futurae laesionis ex inopia viri amittere metum. Et novimus Ulpianum sapientissimum talia quaesisse, et inope viro comperto iuvisse mulierem, et in quantum vir idoneus est, collationem ei fieri

dedimus] Sic Berol. *dederimus* Vind. Mon. I. Gr. *δεδώκαμεν*.

ei] deest in I.

et] Sic Vind. Berol. *u* Mon.; sed punctum superius impositum est, qua re significatur *ut*. Secunda autem manus lineae imposuit vocem *et*. Gr. *καί*.

posteriori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *posteriore* Vulgo.

omni] *omnium* I.

sin] Sic Vind. *si* Mon. Berol. I.

autem] Sic Vind. Berol. *au* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. *δέ*.

illa] Post hanc vocem Mon. intrudit *haec*, quod Graecis non firmatur.

neque movit] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est: *nec movit*. I. *neque novit*. Gr. *οὔτε ἐκίνησεν*.

neque] Sic Mon., deest in Vind. Berol., ubi tamen sec. manus supra lineam scripsit *neque*. Gr. *οὔτε*.

sed et] *sed* I.

conferri] Sic Mon. *conferre* Vind., sed sec. manus scripsit *conferri*. Berol. *confiteri*, sed syllabae *it* puncta a sec. manu subiecta sunt. Gr. *συνεισφέρεσθαι*.

actionem] Sic Mon. Berol. *exactionem* Vind., sed litterae *exac* a sec. manu scriptae sunt. Gr. *τὴν ἀγωγήν*.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. *μὴ μέντοι*

actionem] Sic Mon. Berol. *actione* Vind., sed ad finem huius vocis a sec. manu littera *m* adscripta est.

illa quidem] *quidem illa* I.

conferente] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae circumflexus superius impositus est.

movendam] Sic Vind. Berol. *movenda* Mon.

ipsis] Sic Mon. Berol. *illis* Vind. Gr. *αὐτοῖς*.

quod] Sic Vind. Mon. *qd* Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Gr. *ὅπερ*.

sperari] Sic Berol. *spectari* Vind., deest in Mon. Gr. *ἐλπίζεσθαι*.

oblatio fuerit] Sic Vind. Berol. *fuerit oblatio* Mon. Gr. *ἐπίδοσις εἴη*.

spem] Sic Mon. Berol. *specie* I. *spe* Vind., sed duabus ultimis litteris circumflexi impositi sunt. Gr. *τὴν ἐλπίδα*.

ei] *eam* I.

movere] Sic Berol. *moveri* Vind. Mon., in quo utroque sec. m. corr. *movere*.

tunc] *et tunc* I.

eam] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam* I. Vulgo. Gr. *αὐτήν*.

semet ipsam] *seipsam* I.

non] Sic Vind. Berol., deest in I. Mon., in quo a sec. manu lineae impositum est. Gr. *μή*.

sed et] Sic Mon. *set* Vind. Berol. *sed* Hamb. *et* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. *ἀλλ' ἑαυτῇ τε*.

futurae] *fute* Berol., sed superius circumflexus impositus est.

laesionis] *lesionis* Berol.

ex] Sic Mon. Berol. *et* Vind. Gr. *ἐπί*.

inopia] Sic Mon. Berol. *inopie* Vind.

amittere] Sic Berol. I. *admittere* Vind. Mon. *adimere* Vulgo. Sed facilis correctio est ex Gr. *ἀποπέμψασθαι*.

Ulpianum] *Ulp.* I.

talia quaesisse] Sic Mon. Berol. *quesisse talia* Vind. Gr. *τὰ τοιαῦτα ζητήσαντα*.

inopi] Sic Vind. Mon. Berol. *inope* I. Vulgo, quod etiam secunda manus in Berol. correxit.

iuvisse] Sic Vind. *iurasse* Mon., sed sec. manus corr. *iuvisse*. Berol. *ivisse*, sed supra primum *i* sec. manus litteram *u* imposuit. I. *iuvasse*. Gr. *βοηθήσαντα*.

ei fieri] *fieri eam* I.

voluisse. §. 2. Sed quoniam in multitudine legum exsistentium, antequam eas constitueremus et ad conspicuum perduceremus ordinem, plurima et necessariorum ignorabantur, et decreta, quae contraria vellent, a iudicibus posita sunt, ne ulla seductio circa haec fiat, propterea necessarium putavimus, proinde etiam in medio nostrae positae constitutionis, quae etiam constantibus matrimoniis mulieri auxiliatur, ad meliorem et magis consequentem viam venientes praesentem ponere legem. Ut autem non per partes enumeremus personas, in quibus valere eam oportere, generali sermone decernimus, quapropter, in quibus est collationis ratio, in his et constitutionem valere sive pater sive avus sive mater sive avia aut ascendentium aliqua sit persona.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram insinuata sunt legem, tua celsitudo per programmata propria manifesta facere universis solenniter procuret, et in perpetuum servare festinet. *Dat. Kal. Decemb.* *** *DN. Iust. PP. Aug. anno XIII.* ***

NOV. XCVI. CAP. VI. §. 2. eas] Sic Berol., deest in Vind. Mon., in quo quidem supra lineam adscriptum est *eas*. Gr. αὐτούς.

constitueremus] *constituerimus* I.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae inscriptum est. Gr. καί.

necessariorum] Sic Vind. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *necessaria*, quod etiam in Mon. et Vulgo est. Gr. τῶν ἀναγκαίων.

ignorabantur] Sic Berol. Mon., in quo quidem antea vox *eorum* scripta est, quam secunda manus litteris subiectis notavit. Vind. *ignorabuntur*. Gr. ἠγνοεῖτο.

vellent] Sic Vind. Berol. *valent* Mon., sed ad marginem a sec. manu adscriptum est *vellent*. Gr. βουλόμενοι.

a] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. παρὰ τῶν.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *hoc* I. Vulgo. Gr. περὶ ταῦτα.

necessarium] *contrarium* I.

proinde] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesertim* Vulgo. Pro ἄλλως τε interpres manifesto legit ὥστε.

etiam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. I. Manifesto interpres vocem καὶ non intellexit, quae quidem ad superiora ἄλλως τε pertinet.

nostrae positae] Sic Vind. Mon. *nostre posite* Berol. *posite nostre* I.

quae etiam] Sic Mon. Berol. *quod et* Vind.

constantibus] Postmodo in Vind. contextui haec adscripta sunt: *constantibus matrimoniis proin̄ in medio n reposite constitutionis quae et*, sed his quidem, ultimis duabus vocibus exceptis, iam prima manus puncta supposuit.

ad] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem a secunda manu supra lineam scriptum est *et*, quod Graecis non firmatur.

meliorem] Sic Vind. Mon. *mediocrem* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. κάλλιονα.

non per] Sic Berol., desunt in Mon., nisi quod a secunda manu supra lineam scripta sunt. Vind. *non*, sed supra lineam vox *per* a sec. manu adscripta est. Gr. μὴ κατὰ μέρος.

oportere] *oporte* Vind. Mon. Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est, qua re significatur *oportere*. Vulgo *oportet*. I. *oporteret*. Non dubito interpretem habuisse δεῖν idque cum sequenti διορίζομεν coniunxisse.

quapropter] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quia* Vulgo. Gr. ὥστε.

his] *hiis* I.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

constitutionem] *constitutiones* I.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *sive* Hamb. *vel* I.

NOV. XCVI. EPIL. programmata] Sic Mon. Berol. *programata* Vind.

solenniter] *sollempniter* Vind. Mon. Berol. I.

in] *im* Vind.

Dat.] Sic Vind., sed circumflexus superius impositus est. In Mon. Pist. Berol. utroque Bamb. et I. subscriptio deest. Caeterum in utroque Bamb. absentiam reliquarum deinceps subscriptionum, quae ab utroque codice plane absunt, iam non amplius enotabo. Nisi quod Bamb. D. I. 1. ad ultimam huius libri constitutionem 134 subscriptionem habet, de qua re in notis dicetur.

Kal.] *kl.* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus superius traiectus est. Vulgo *XV. Kal.*

Decemb.] *decembr.* Vind.

DN.] *do n.* Vind., sed lineola superius imposita est. Quod antea lacunae signum posui, Vulgo sane non est, ubi lacuna sic expletur: *Constant. imp.*

[XCVII.]

GLOSS.

DE DUOBUS REIS PROMITTENDI.

Idem aug. Ioanni p. p. per Orientem.

PRAEFATIO. Novimus pridem ponentes legem de electione mandatorum et fideiussorum et sponsorum, multas habentem et in commune utiles nostris subiectis legislationes. In praesenti vero et aliud nobis visum est egere quadam explanatione et incremento, non exgenere, neque usui imperfecto et inutili consistente.

CAP. I. Si quis enim alterna fideiussione obligatos sumat aliquos, si quidem non adiecerit oportere et unum horum in solidum te-

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

XIII.] Posthaec Vulgo lacuna habetur nulla, sed his verbis expletur: *Apione V. C. cons.*, quae tamen in Vind. desunt.

NOV. XCVII. XCVII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. In utroque Bamb. constitutionum numeri, uti et deinceps, plane desunt, quod quidem semel notasse sufficit. Ad marginem Berol. Mon. *const. VIIII.* Vulgo antea apponitur *const.*

duobus] Sic Vind. Trid. Port., deest in Mon. Berol. Hamb. Cont., qui ad marg. adscripsit: *sic in ms. ascribitur.*

reis] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *rei* Vind.

promittendi] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. I., in quo subiicitur *R/.* Mon. *promittendis R/.* Berol. *promittendis.*

idem aug.] Sic Vind. *id. a.* Pist. Berol., sed lineolis superius impositis. Mon. *..d. a.*, priori littera omissa. I. *impr. Iusti. a͞.*, ut et aliae edd. vett. apud Schraderum in libro: Civilistische Abhandlungen tom. II. p. 478. Caeterum aliae editt. vett. eodem auctore *idem* habent.

Ioanni] *Ioann.* I.

p. p. per Orientem] *pp.* Pist. *ppo. per Orientem* Vind. Mon. *pp. per Orientem* Berol. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio* Vulgo. *prepo Orientis* I. Caeterum aliae edd. vett. apud Schraderum l. c. vel *p͞fect. praeto p. Orientem*, vel *pre*, vel *pret*, vel *p. p. Orientem* habent.

NOV. XCVII. PRAEF. pridem] Sic Vind. Berol., ut et edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 479. In Mon. siglum est, quo significatur *quidem*, quod duae edd. vett. apud Schraderum l. c. habent. Gr. πρῴην.

electione] Sic Vind. Berol. *electionibus* Mon.

fideiussorum] *fidiiussorum* Mon., sed sec. litterae *i* circumflexus superius impositus est.

habentem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus corr. *habentes.* Gr. ἔχοντα.

quadam] Sic Vind. Berol. *qdam* Mon., sed circumflexus priori litterae impositus est, qua re significatur *quaedam*, sed sec. manus correxit *quadam*. Gr. τινός.

exgenere] Sic Vind. Berol. Contius Mon., in quo quidem secunda manus correxit *degenere*. Ad marginem Contii *i. ignobili, quod ignorans Accursius monstra hic loquitur.* Edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 479. habent: *ex genere*, aliae *egere*. Gr. ἀγεννοῦς.

usui] Sic Vind. Berol. I. Hamb. cod. Guelf. (apud Schraderum in Hugonis promptuario iuris civilis tom. IV. p. 428.) et editt. vett. apud Schraderum in libro Civil. Abh. tom. II. p. 479. *usu* Mon. Trid. Port. editt. vett. apud eundem l. c., sed ultimae litterae *u* in Mon. littera *i* superius imponitur. Vulgo *communi.*

imperfecto et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *reipublicae* Vulgo.

NOV. XCVII. CAP. I. PR. fideiussione] Sic Vind. Berol. *fidiiussione* Mon., sed secundae litterae *i* circumflexus superius impositus est.

si quidem] Sic codd. et vett. edd. apud Schraderum l. c. p. 480. Aliae tamen vett. edd. apud eundem habent *si quis.*

adiecerit] Sic Vind. Mon. *adiceit* Berol., sed litteris *ei* circumflexus superius impositus est.

et unum horum] *unum et horum* Vind., sed, ut in cont., Berol. Mon., in quo quidem verba *unum horum* a sec. manu scripta sunt. I. *et unum.* In edit. Mogunt. de anno 1477. esse *unum quemque* Schraderus apud Hugonem p. 428. auctor est, quod idem melius fore iudicat. Caeterum aliquot edd. vett. pro *unum* habent *in unum.* Vide Schraderum Civil. Abh. p. 480. Gr. καὶ ἕνα τούτων.

teneri] Sic Mon. Berol. auctore Schradero apud Hugonem l. c. p. 480., edd. quaedam vett. *tenere* Vind. *teneri horum* I. Gr. ἐνέχεσθαι.

neri, omnes ex aequo conventionem sustinere. Si vero etiam aliquid tale adiiciatur, servari quidem pactum, non tamen mox ab initio unumquemque in solidum exigi, sed interim secundum partem, qua unusquisque obligatus est, cedere autem eum et contra reliquos, sive idonei sunt, et in eo loco: et si hoc ita se habere videatur, si quidem idonei sunt, et praesentes inveniantur, illos periclitari complere, in singulos in propria parte, quod sub alterna promissione creditum est, aut ex quo omnino obligati sunt, et non commune debitum proprium cuiuspiam fieri onus. Si vero idonee minus se habere reliqui videantur, sive omnes seu quidam sive in partem sive in solidum sive absentes forte, in

omnes] Sic Mon. *omnem* Vind. Berol. I. Gr. πάντας.

aequo] *equo* Berol.

etiam aliquid] Sic Berol. edd. vett. apud Schraderum Civil. Abh. p. 480 *aliquid etiam* Vind. Mon. I., quod sane etiam Vulgo est. Caeterum edd. vett. apud Schraderum l. c. partim *alius etiam*, partim *aliquis etiam*. Gr. καί τι.

tale] Sic Vind. Mon., deest in Berol. et in una edit. vet., auctore Schradero l. c. p. 480. Gr. τοιοῦτο.

adiiciatur] Sic Mon. *adiciatur* Vind. Berol. I.

tamen] Sic Vind. Mon.- *tm* Berol., lineola tamen superius imposita, sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μέντοι.

unumquemque] *unumquenque* I.

solidum] Sic Vind. Berol. *solicitum* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ὁλόκληρον.

sed] *s set* Berol., sed priori litterae *s* circumflexus traiectus eique litterae punctum inferius suppositum est. Gr. ἀλλά.

interim] Sic Vind. Berol. *in tantum* Mon., ex quo secunda manus facit *interim*. Gr. τέως.

qua unusquisque] *quatenus quis* Hamb. Caeterum pro *qua* edd. vett. habent vel *quatenus* vel *quamvis* vel *quam* vel *qua*, auctore Schradero l. c. p. 480., in aliis plane deest.

autem] Sic Mon. Berol. *a'* Vind. Gr. δέ.

eum et] Sic Mon. *et eum* Berol. *eum contra et* Vind. *et* I. Gr. αὐτὸν καί.

contra] Sic Mon. Berol. *q* Vind., sed circumflexo superius imposito, qua re significatur *contra*.

reliquos] Quod Vulgo postea est *actionem*, in Trid. Port. est, deest in Vind. Mon. Berol. Hamb. cod. Guelf. auctore Schradero apud Hugonem l. c. et in I. aliisque editionibus vett., quas idem vir doctus inspexit, nec sane Graecis firmatur.

sive] Sic Berol. Hamb. Trid. I. *siu et* Mon., sed litterae *u* lineola superius imposita, ultimumque *et* punctis subiectis notatum est. Vind. *sine*, sed ultimum *ne* a sec. manu scriptum est. Pro εἴγε interpres videtur habuisse εἴτε.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *sint* Vulgo. Gr. καθεστᾶσι.

et in eo] Quae abhinc sunt usque ad vocem *inveniantur*, a sec. manu scripta sunt in Berol.

et si] Sic Mon. Berol. *ut si* Vind., sed ultima vox *si* a sec. manu scripta est. Gr. καὶ εἰ.

hoc ita] Sic Vind. Berol. *ita hoc* Mon. Gr. τοῦτο οὕτως. Caeterum pro *si hoc* aliquot edd. vett. habent vel *si hoc* vel *si haec*, auctore Schradero Civ. Abh. p. 481.

videatur] *videantur* aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 481.

sunt] Sic Mon. Hamb. Trid. Port. I., aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 481. *sint* Vulgo, et aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c.

praesentes] *praesentes esse* I.

complere] Sic Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *compelleret*. Gr. ἐκπληρῶσαι.

in singulos] Sic Vind. Mon. Berol. I. *singulos* Vulgo. Caeterum aliquot edd. vett. *complere cum propria in singulos parte*, vel *cum propria in singulos implere parte*, auctore Schradero l. c. p. 481.

debitum proprium] Sic Vind. Berol. *proprium debitum* Mon. Gr. χρέος ἴδιον.

onus] *honus* Vind. Mon. Berol.

idonee minus] Sic Mon. *minus ydonei* Berol. *minus idonei* Vind. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ἀπόρως.

se] Sic Mon. Berol. *sunt* Vind., sed supra hanc vocem secunda manus scripsit *sese*.

reliqui] *relinqui* edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 481.

sive omnes] Sic Vind. Berol. *si vero omnes* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. εἴτε πάντες.

seu] Sic Vind. Mon. *sive* Berol. I., quod etiam Vulgo legitur. Utrumque in aliquot edd. vett. legitur, auctore Schradero l. c. p. 481.

sive in solidum] Sic Vind. Mon. *seu in solidum* Berol. Utrumque in vett. edd. esse Schraderus l. c. p. 482. auctor est.

absentes] Sic Berol. *abscentes* Vind. Mon.

illud tenere, quod accipere ab aliis non potuit. Sic enim et illis servabitur pactionis modus, et nullum sustinebit damnum actor, licet aliquid inter se illi pepigerint ignorante isto, qui habet eos obligatos, et unusquisque tenebitur in id, quod ab initio scripsit, artibus, aut dolis, aut transactionibus praevaricari, quae constituta sunt, non sinendus. §. 1. Si autem iisdem commorentur utrique aut omnes locis, sancimus, negotii iudicem deducere illos mox, et communiter examinari negotium, communiter autem inferre sententiam. Sic etenim et rei omnes obligabuntur, et substantiae eorum qualitas examinabitur, et debitum similiter quidem secundum iustitiae, similiter autem secundum legis ordinem

in illud] *et in illud* edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 482.

tenere] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *teneri* aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 482. Quae inde ab hac voce sunt usque ad voces *pactionis modus*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia. Vulgo *teneri*.

potuit] in aliquot vett. edd. esse *poterant* Schraderus l. c. p. 482. auctor est.

illis] *in illis* I. et aliae edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 482.

pactionis] Sic Vind. Berol. *pationis* Mon., sed sec. manus correxit *pactionis*. Gr. συμφώνου.

sustin.] *substin.* I.

ignorante] Sic Mon., sed priori litterae *i* circumflexus superius impositus est.

habet] Sic Vind. Mon. *hat* Berol., sed lineola superius imposita est. Graeca sane nihil decidunt.

unusquisque] Sic Mon. Berol. *unusquisque ι. ro* Vind., sed litterae *i* circumflexus superius impositus est. Gr. ἕκαστος.

in id] Sic Vind. Mon. Berol.; in Mon. tamen et Berol. supra lineam sec. manus adscripsit *in id*, quod sane Graecis non firmatur, ideoque ex glossa ortum videtur.

quod] Sic Vind. Berol. *q* Mon., sed lineola inferius traiecta, qua re significatur *quod*. Pro ὥσπερ interpres videtur habuisse ὅπερ.

scripsit] Sic Vind. Berol. Hamb. Guelf. auctore Schradero apud Hugonem l. c. Trid. I. *scripserit* Mon. Vulgo. Port., aliquot edd. vett. apud Schraderum Civ. Abh. p. 482. Gr. συνεγράψατο.

artibus] Sic Vind. *et artibus* I. Mon. Berol., quod Graecis non firmatur.

transactionibus] Sic Vind. Mon. *transacconibus* Berol., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est.

praevaricari] Sic Vind. Mon. *p̄uai* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est.

quae] *que* Vind.

sinendus] *sinendos* Vind. Mon. Berol. *sinendos debitores* I., quae ultima vox et in aliquot aliis editt. vett. apparet, auctore Schradero l. c. p. 483. In Mon. tamen ad marginem adnotatum est: *in libro m. sinendus*. Gr. συγχωρούμενος.

NOV. XCVII. CAP. I. §. 1. si] Sic Vind. Mon. Berol.; sec. tamen manus in Mon. scripsit *sin*, quod etiam Vulgo et in I. est.

autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *autem*. Gr. μέντοι.

iisdem] *hiisdem* Vind. Mon. Berol. I., quamquam in Berol. prima manus scripsit *iisdem*. Gr. τοῖς αὐτοῖς.

mox] *etiam mox* I., aliquot aliae edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 483. Item aliae *mox etiam*.

et comm.] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam adscripta est. Gr. καὶ κοινῇ. In I. desunt verba *et comm. — negotium*. Caeterum hic in edd. aliquot vett. varietas lectionis est, auctore Schradero l. c. p. 483., de qua hic referre longum est.

examinari] Sic Vind. Mon. Berol. edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 483. *examinare* Vulgo.

inferre] Ad marg. Cont. adscriptum *ferre*.

etenim] Sic Mon. Berol. *enim* Vind. I., quod etiam Vulgo est. Utrumque in edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 483. est.

obligabuntur] Postmodo in I. intrusum est *et communiter examinari negotium*, quae quidem ex superioribus huc migrarunt.

substantiae] Sic Vind. Mon. *sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.

qualitas] Sic Vind. Mon. *qualitatis* Berol., sed sec. manus scripsit *qualitas*. Gr. ποιότης.

quidem] Sic Mon. Berol. *autem* Vind. Gr. ὁμοίως μέν.

iustitiae] Sic Mon. I., deest in Vind. Berol., quamquam in hoc tamen supra lineam scriptum *iustitie*. Gr. τοῦ δικαίου.

similiter autem sec.] Sic Mon. Berol., desunt in Vind. Gr. ὁμοίως δὲ κατά.

legis] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 483. *legum* Port. *legis* aliquot edd. vett. apud Schraderum l. c. p. 483. Gr. τοῦ νόμου.

procedit. §. 2. Si autem non administrator sit causae iudex, sed alter aliquis, damus licentiam aut hic competenti iudici interpellationem suscipienti, aut in provinciis, his denuntiatis, clarissimo praesidi aut competenti iudici cogere per suum officium et illos interesse liti, et partem eius fieri, ut nullum impedimentum huic nostrae legi fiat. His omnibus incipientibus in contractibus sequentis temporis, et ab huius legis positione; quod autem praeteriit et ante eam, positis pro his relinquimus legibus.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua quoque celsitudo operi effectuique contradere festinet. *Dat. XIII. Kal. Ian.* *** *Dom. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

procedit] Sic Vind. Mon. Berol. *procedet* Vulgo. *procedere* I.

NOV. XCVII. CAP. I. §. 2. non administrator] Sic Vind. Berol. *administrator non* Mon. Gr. οὐκ ἄρχων.

alter] Sic Vind. Mon. *aliter* Berol., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἕτερός τις.

hic] *hinc* Vind. Mon., in quo quidem a secunda manu punctis subiectis notatum est. Deest in Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἐνταῦθα.

competenti] Sic Vind. Mon. *incompetenti* Berol. Hamb. Port. *incompetentis* Trid. *in competentis* I. Aliquot edd. vett. habent *incompetentis* vel *incompetenti* vel *competenti*, auctore Schradero l. c. p. 483. Gr. τῷ προσφόρῳ.

iudici] Sic Mon. Vind., in quo quidem ultima littera *i* a secunda manu scripta est. Berol. *iudice*, sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit. Trid. I. *iudicis*. Vett. edd. apud Schraderum l. c. p. 483. habent partim *iudici* vel *iudicis*. Gr. δικαστῇ.

suscipienti] *suscipientis* I. In aliis vett. edd. utrumque haberi Schraderus l. c. p. 483. auctor est.

his] Sic Mon. Berol. *hiis* I., deest in Vind. In edd. vett. pro *his* esse vel *huiusmodi* vel *iis* Schraderus l. c. p. 484. auctor est. Gr. τούτων.

iudici] In aliquot edd. vett. hanc vocem deesse Schraderus l. c. p. 484. auctor est.

illos] In aliquot edd. vett. deesse Schraderus l. c. p. 484. auctor est.

nostrae] *nre* Berol., lineola superius imposita.

his] *hiis* I.

sequentis] Sic Mon. Berol. *sequentibus* Vind., sed sec. manus scripsit *sequentis*. Gr. τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου.

huius legis] *legis huius* I. Utrumque in aliquot edd. vett. haberi Schraderus l. c. auctor est; item aliae *huiusmodi legis*.

positione] Sic Guelf. et vett. editt. apud Schraderum l. c. p. 484., item Mon., in quo quidem sec. manus correxit *dispositione*, quod in Vind. I. et Vulgo est. In vett. edd. apud Schraderum l. c. partim *positione*, partim *dispositione* legitur. Berol. *dispositione dispositione*, sed sec. vice hoc deletum est. Gr. θέσεως.

autem] Quod Vulgo subiicitur *ante eam*, est quidem in Trid. Port., sed in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

praeteriit] Sic Vind. Mon. Hamb. *praeterit* Berol. Gr. παρῳχηκός.

et ante eam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., deest in Trid. Port. Vulgo. Caeterum in aliquot editt. vett. deesse vocem *et* Schraderus l. c. p. 484. auctor est. Pro τοῖς πρὸ αὐτοῦ interpres videtur legisse καὶ πρὸ αὐτοῦ.

his] *hiis* I. Caeterum pro verbis *pro his* edd. aliquot vett. habent *pro iis*; in una aliqua deest. Vide Schraderum l. c. p. 485.

NOV. XCVII. EPIL. quae] Sic Mon. Berol. *que* Vind.

igitur] Sic Mon. Berol. *autem* Vind. Gr. τοίνυν.

quoque] Omittitur in cod. Guelf. edd. vett. apud Schraderum l. c. p 485. et I., est autem in reliquis codd. Sane Graecis non firmatur. Caeterum Schraderus apud Hugonem l. c. p. 429. hanc vocem delendam esse censet.

contradere] Sic Vind. Mon. *ccdere* Berol., sed supra priores duas litteras circumflexus positus est.

Dat.] Sic Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *datum*. Caeterum in Mon. Berol. Pist. I. tota subscriptio non est.

XIII.] Sic Vind. *XV*. Vulgo.

Kal.] *KL*. Vind. *Kalend.* Vulgo.

Ian.] Sic Vind. Quae postea lacuna est, in hoc quidem libro ms. notata non est; Vulgo sic expletur *Constant. imper.*

[XCVIII.] GLOSS.

DE TEMPORE NON SOLUTAE PECUNIAE SUPER DOTEM.

Imp. Iust. Aug. Ioanni p. p. per Orientem secundo, exconsuli ord. et patricio.

PRAEFATIO. Omnes pecuniae non numeratae replicationes, subiectas in aliquibus casibus, non inexaminatas nostrae reliquerunt leges, sed prolixitatem earum et effusionem abbreviavimus, ne sua negligentia aut calliditate forsan negotiis fruantur homines et causas praebeant aliis. Non enim sub aequalitate semper probationes erunt eas exhibere volentibus, multa quoque tempus refutat. Quapropter benefacientes abbreviavimus in quibusdam casibus pecuniae non numeratae querelas,

Dom.] *do* Vind., sed circumflexus superius impositus est.
Iust.] Sic Vind., sed circumflexus superius impositus est. Vulgo *Iustiniani*.
Apione] *apice* Vind., sed litterae *e* lineola superius imposita est.
cons.] *consule* Vind.

NOV. XCVIII. XCVIII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marginem Mon. *const. XI.*, ad marg. Berol. *const. X.*
tempore] *tpr* Vind., sed lineola superius imposita est. Ante vocem *de* a secunda manu scriptum est *R/.*
non] *n* Vind., sed circumflexo superius imposito.
pecuniae] *pecunie* Vind. Berol. Mon., in quo subiicitur *R/.* In Mon. reliqua ex inscriptione desiderantur, nisi quod ad finem lineae a sec. manu inscriptum est: *super dotem*.
dotem] Sic Vind. Berol., in quo subiicitur *R/.* Vulgo I. *dote*.
Imp. Iust. Aug.] *imp. Iust. a.* Neob. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *Idem aug.* Vind. *..dem a.* Mon. *id. a.* Pist. Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. I. *impr. Iusti. a.*
Ioanni] *Iohi* Vind. Mon. Neob. Berol. *Ihoi* Pist., sed lineola superius imposita est. I. *Iohan*.
p. p.] Sic Neob. Berol., deest in Pist. *ppo.* Vind. Mon., sed lineola superius imposita est. Vulgo *gloriosissimo*. I. *prepo.*
per] deest in Neob.
Orientem] *Ori.* Pist. *Originem* Neob.
secundo] *scdo* Vind. Mon. Neob. Berol. I. *so* Pist. *praetoriorum praefecto iterum* Vulgo.
exconsuli] Sic I. *ex K* Neob. *exc* Mon., sed lineola superius imposita est. Berol. *excs*, ultimis duabus litteris lineola superius imposita.

ord.] Sic Berol. Mon. *ordinaro* Vind., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Neob. *ordo*, Pist. *hon.*, sed lineola superius imposita est. Vulgo *ordinario*. I. *ordinat.*
patricio] Sic Vind. Neob. Pist. Berol. *pat.* Mon., sed superius lineola imposita est. I. *patritio*.

NOV. XCVII. PRAEF. pecuniae] Sic Vind. Mon. *pecunie* Berol.
numeratae] Sic Vind. Mon. *nuate* Berol., sed lineola superius imposita est.
inexaminatas] Sic Vind. *examinatas* Hamb. I. Trid. Port. Cont. Mon., in quo quidem litteris *ex* supra lineam adscriptum est *in*. Berol. *examinas*, sed ultimae syllabae litterae *ta* adiectae sunt. Contius ad marg.: *inexaminatas legendum*. Gr. ἀνεξετάστους.
nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.
earum] Sic Mon. *in earum* Vind., in quo quidem prior syllaba *in* deleta est. Berol. *eorum*, sed sec. m. scripsit *earum*.
abbreviavimus] *abreviavimus* Berol. *adbreviavimus* Mon. *adbreviabimus* Vind. *abbreviavimus* I. Gr. συνεστείλαμεν.
negligentia] Sic Vind. Mon. *neglegentia* Berol.
calliditate] Sic Vind. Berol. *caliditate* Mon., sed priori litterae *l* alia littera *l* superius imposita est.
exhibere] *exibere* Vind. Berol. *scribere* Mon., sed sec. manus correxit *exibere*. Gr. δοῦναι.
benefacientes] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *es* a sec. manu scriptae sunt. Gr. εὖ ποιοῦντες.
abbreviavimus] *adbreviavimus* Mon. *adbreviabimus* Vind. *abreviamus* Berol. *abbreviamus* Hamb. Trid. Port. I. Gr. συνεστείλαμεν.

quas licet ex his, quae iam a nobis sancita sunt, colligere. Quia enim omne tempus matrimonii dabatur viris, donec matrimonium constaret, queri de non data dote, interpositio quoque maior facta est, ut etiam post mortem virorum, ut et post repudium intra annum daretur querela, ideoque aestimavimus brevi et compendiosa lege velocem facere et pecuniae non numeratae super dote querelam, et liberare a probatione mulieres in talibus ex longo tempore.

CAP. I. Si ergo annis duobus solummodo habeat aliquis uxorem aut etiam his temporibus minus, et non accipiat dotem, nihil ex taciturnitate vir laedatur, neque heredes viri, licet tacuerit ille, sed intra annum alium querela moveatur. Brevitas enim matrimonii ad hanc nos legislationem vocat. Si vero maius et biennio tempus, minus autem decennio matrimonium protendatur, damus marito queri et dicere, non illatam sibi dotem aut in partem aut in solidum, et si hoc fecerit,

licet] In Mon. huic voci a sec. manu inscriptum est *colligere*.
his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.
quae] *que* Mon.
iam a nobis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *a nobis iam* Vulgo. Gr. ἤδη παρ' ἡμῶν.
sancita] *sanccita* Berol.
colligere] Sic Vind., sed a sec. manu; supra lineam item a sec. manu scriptum est *constaret*. Deest in Mon. Berol. Gr. λαβεῖν.
quia enim] Ab his inde verbis usque ad vocem *matrimonium* quae sunt, in Vind. a sec. manu scripta sunt omnia, cum videlicet unus versus dimidiusque vacuus relictus sit.
matrimonii] Sic Vind. Berol. *matrimonium* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τοῦ συνοικεσίου.
constaret] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda manu voci *matrimonium* inscriptum est *constaret*. Gr. συνίσταιο.
queri] Sic Mon. *quaeri* Berol. In Vind. siglum est, quo idem significatur.
interpositio] Sic Mon. *interposito* Vind. *interposita* Berol., sed sec. manus scripsit *interpositio*. Gr. παρενθήκη.
quoque] Sic Mon. Berol. *qs* Vind., qua re significatur *que*.
est ut] Sic Vind. Ultima vox *ut* deest in Mon. Berol. I., nec sane Vulgo legitur.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon., sed secunda manus correxit *etiam*.
ut et] Sic Mon. Berol. *et* Vind. Gr. ὥσπερ καί.
intra] Sic Vind. *inter* Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus correxit *intra*. Gr. εἴσω ἐνιαυτοῦ.
ideoque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ideo* Vulgo.
aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo. *extimavimus* I.
brevi] Sic Vind. *brevem* Mon., sed sec. manus scripsit, quod in cont. Contra Berol. *brevem*, quod sec. manus scripsit *brevi*. Gr. βραχεῖ.
compendiosa lege] Sic Vind. *compendiosam legem* Mon. Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. συντόμῳ νόμῳ.
non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum a sec. manu *non*. Gr. τῇ-ἀναργυρίᾳ.
dote] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem secunda manus scripsit *dotem*. I. *dotem*.
et] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu sequenti syllabae *li* inscriptum est. Gr. καί.
probatione] Sic Vind. Mon. *probationem* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont.

NOV. XCVIII. CAP. I. habeat] Sic Berol. Mon. *habet* I. *habere* Vind., sed alterum Graeco συνοικήσειε firmatur. Hamb. *haereat*.
uxorem] *uxori* Hamb.
his] Sic Vind. Mon. *hiis* I., deest in Berol. Gr. τούτων.
laedatur] Pro verbis *vir laed.* I. habet *laed. vir*.
nos leg.] *leg. nos* I.
maius et] Sic Vind. Mon. *et maius* Berol., sed prius *et* Vulgo desideratur. *etiam maius* I.
damus] Sic Vind. Mon. *data* Berol., sed ultimis litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. δίδομεν.
queri] *quaeri* Vind. Berol. *qre* Mon., sed priori litterae *q* lineola superius imposita est. Gr. μέμφεσθαι.
non] *sibi non* I.
illatam] Sic Mon. Berol. *inlatam* Vind.
sibi] Sic Vind. Berol., deest in I. *sibi* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. αὐτῷ.
hoc] Sic Vind. I. Vulgo. *haec* Mon. Berol. Gr. τοῦτο.
fecerit] *fecit* I.

transmittere querelam, semel marito querente, et muliere, quia dedit, non probante. Si autem neque intra decennium queratur, taciturnitate mariti auferimus querelam, neque ei post decennium hoc agere sinemus, nec annum dantes ulterius eius heredibus. Sitque etiam hoc non nostra adversus aliquos poena, sed libertatis subiectorum diligentia. Ubi enim licet in prolixo sic tempore, decennii dicimus, proponere querelam, si tacere elegerit, palam est, voluisse, vel si non acceperit dotem, omnino eum suos reddere heredes. His valentibus, etsi repudio solvi contingat matrimonium, in nullo discernentibus nobis, sive mulier tanquam dotem offerens conscribat, sive pater, sive alter quispiam pro ea, tempore in omni casu tali, sicuti praediximus, extendente suos effectus, et dante vel perimente querelam. Contestationem vero dicimus non in sermonibus solam (saepe enim indignationis aut alterius incidens occasio talia quaedam virum praeparat dicere, aut etiam ille quidem dixit nihil, testes autem redemti haec mentiuntur), sed oportet contestationem in litteris esse. Si autem etiam in iudicio eam forte facere aliquis voluerit, oportet omnino innotescere mulieri, aut ei, qui dotem omnino

querente] Sic Mon. Berol. *quaerente* Vind.

quia] Sic Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *quam*. In Vind. siglum est, quo *quidem* significatur, sed sec. manus correxit *quia*. Gr. ὅτι δέδωκεν.

dedit] Sic Mon. Berol. *dit* Vind., sed prior syllaba praecedenti siglo adhaesisse videtur. Gr. δέδωκεν.

decennium] Sic Vind. Mon. *annum decennium* Berol., sed priori voci *annum* puncta inferius subiecta sunt.

queratur] *quaeratur* Berol.

auf.] *auf. ei* I.

ei] *enim* I.

sinemus] Sic Mon. Berol. I. *sinamus* Vind. *sinentes* Vulgo, quod ex Graeco correctum est.

annum] Sic Vind. Mon. *nu* Berol., sed sec. manus scripsit *annum*. Gr. τὸν ἐνιαυτόν.

eius heredibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *heredibus eius* Vulgo. Gr. τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις.

etiam hoc] Sic Vind. Hamb. Trid. *etiam haec* Berol. *haec* Mon. *in hoc* I. Port. Vulgo. Gr. καὶ τοῦτο.

poena] Sic Mon. *pen* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est.

subiectorum] Sic Vind. Berol. *subtorum* Mon., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est, qua re potest significari etiam *subditorum*.

dicimus] Sic Mon. Berol. *diximus* Vind., sed sec. manus scripsit *dicimus*. I. *dnis*, lineola superius imposita, qua re significatur *dominis*. Gr. φαμέν.

elegerit] Sic Vind. Mon. *eligerit* Berol. Gr. ἕλοιτο.

acceperit] Sic Berol. *accepit* Vind. Mon. I. Gr. λάβοι.

eum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *enim* Vulgo, quod ex Graeco correctum est.

suos] Sic Vind. Berol. *aut suos* Mon. I., sed Graecis non firmatur.

redd. her.] *heredes reddere* I.

his] *hiis* I.

etsi] Sic Vind. Berol. *si* Mon., sed supra lineam a secunda manu imposita est vox *et*. Gr. καὶ εἰ.

tempore] Sic Mon. Berol. *tpe* Vind., sed lineola superius imposita litteraeque *p* lineola inferius traiecta est. Gr. τοῦ χρόνου.

sicuti] *sicut* I.

extendente] Sic Mon. Berol. *extendentes* Vind., sed ultimae litterae punctum inferius subiectum est. I. *extendere*. Gr. δεικνύντος.

dicimus] Sic Mon. Berol. *dnis* Vind., sed lineola superius imposita est. Littera *i* tamen a sec. manu scripta est. Gr. φαμέν.

solam] Sic Mon. I. *solum* Vind. Berol. Gr. μόνην.

praeparat] Sic Vind. Berol. *praeparat quidem* Mon., sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt, quae sane vox nec Graecis firmatur.

dixit] *dixerit* I.

haec] Sic Vind. Berol. Hamb. *hoc* Mon. Trid. Port.

mentiuntur] Sic Mon. *menciuntur* Berol. *mentientur* Vind. Gr. καταψεύδονται.

litteris] Quod antea est *in*, deest in I.

in iudicio] Sic Vind. Mon. Deest vox *in* in Berol. Gr. ἐν δικαστηρίῳ. Quod Vulgo antea est *etiam*, deest in I.

forte facere aliquis] Sic Vind. Mon. Berol. *aliquis forte facere* Vulgo. *forte aliquis facere* I. Gr. τυχὸν ποιήσασθαί τις.

oportet] Sic Vind. Mon. *oporteret* Berol. Gr. δεῖ.

dotem — conscripsit] Sic Mon. *dotem*

offerre conscripsit. Nam nihil est, quod prohibeat maritum in semet ipsum hoc agere, et queri, quasi et partem quidem mulieris quod agitur ignorare, providentiam vero sui ponere nullo valere modo, et quia vel querela ab eo facta est, nescire.

CAP. II. Generaliter igitur dicendum est, intra biennium quidem matrimonio soluto sive morte, sive repudio, et ipsi marito de non numerata pecunia licet queri, et eius heredi intra alium annum. Si vero ultra biennium usque ad decem annos matrimonium extendatur, marito damus querelam et eius heredi intra menses tres. Si vero transcurrerit decennium, tunc neque marito, neque heredibus eius querela erit, tempore ad omnia sufficiente mulieri. Et si quidem intra aetatem maritus sit, et non queratur, tantum ad in integrum restitutionem ei damus tempus, ut non transscendat duodecim annos a tempore nuptiarum. Novimus enim eos, qui vehementer citius contrahunt nuptias, non minus quindecim annorum ad hoc procedentes. Qua de re et transit quintum

omnino offerre conscripserit Berol. Desunt in Vind., in quo quidem a sec. manu haec adscripta sunt: *omnino dotem conferre contemsit.* Gr. προῖκα ὅλως ἐπιδοῦναι καταγράψαντι.

quod] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed sec. manus correxit *quod.* Gr. τὸ κωλῦον.

prohibeat] Sic Vind. Mon. *proibeat* Berol.

queri] Sic Vind. Mon. *qri* Berol., sed litterae *q* lineola superius imposita est.

quasi et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *et quasi* Vulgo. *quasi ex* I.

partem] Sic Vind. Mon. Berol. *parte* Hamb. I. Gr. τὸ μὲν μέρος.

ignorare] Sic Vind. Berol. *ignorante* Hamb. Mon., in quo sec. manus correxit *ignorare.* Gr. ἀγνοεῖν.

sui] Quod Vulgo subiicitur *etiam,* deest in Berol. Vind. Mon. Hamb. I., neque Graecis firmatur.

querela ab eo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ab eo querela* Vulgo. Gr. μέμψις αὐτῷ.

NOV. XCVIII. CAP. II. PR. dicendum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed haec vox a secunda manu lineae imposita est.

intra] Sic Vind. Berol. *int˜* Mon. Gr. εἴσω.

ipsi] Sic Mon. *ipso* Berol. Vind., in quo secunda manus correxit *ipso.* Gr. αὐτῷ τῷ ἀνδρί.

marito] Sic Vind. Mon. *repudio marito* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt.

non numerata] Sic Mon. Berol. *numerata* Vind., sed vox *non* a sec. manu lineae imposita est.

licet] Sic Vind. Berol. *licere* Vulgo I., quod etiam in Mon. est. Gr. ἔξεστι.

eius heredi] Sic Vind. Berol. *heredi eius* Mon. I. Gr. τῷ γε αὐτοῦ κληρονόμῳ.

decem] Sic Vind. Berol. *decennium* Mon. Gr. δέκα.

annos] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐνιαυτῶν.

extendatur] Sic Vind. Berol. *extendentur* Mon., sed sec. manus correxit ut in cont. Gr. ἐκταθείη.

querelam] Sic Mon. Berol. *quaerellam* Vind.

eius heredi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *heredi eius* Vulgo. Gr. τῷ γε αὐτοῦ κληρονόμῳ. Caeterum vox *et* in Berol. deest, sed a sec. manu lineae imposita est. Gr. καί.

menses tres] *tres menses* I.

transcurrerit] *transcurrit* I.

heredibus eius] Sic Vind. Berol. *eius ab heredibus* Mon., sed litteris *ab* puncta inferius subiecta sunt. I. *eius heredibus.* Gr. οὐδὲ κληρονόμοις αὐτοῦ.

querela] Sic Mon. Berol. *quaerella* Vind.

sufficiente] Sic Mon. Berol. *suficiente* Vind., sed litterae *ciente* a sec. manu scriptae sunt.

intra] Sic Vind. Berol. *int* Mon., sed ultimae litterae *t* circumflexus impositus est.

aetatem] Sic Vind. Mon. *etatem* Berol.

in integrum] Sic Vind. Berol. *integrum* Mon.

ut non] Sic Mon. *non* Vind. Berol. Hamb., in quo quidem vox *ut* a secunda manu scripta est. In Trid. Port. I. vox *non* omissa est. Gr. ὥστε μή.

enim eos] Sic Mon. Berol. *eos enim* Vind. Gr. γὰρ τούς.

vehementer] Sic Vind. Mon. *veementer* Berol.

citius] Sic Mon. *cicius* Berol. *titius* Vind.

minus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *minores* Vulgo Port.

qua de re] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *quare* Vulgo.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. καί.

quintum] *ad quintum* Trid. Hamb., sed in reliquis est, ut in cont. I. *ad vicesimum.*

et vicesimum annum, et erit possibilis intra vicesimum septimum queri de non numerata pecunia dotis; moriente quoque eo intra praedictum tempus, heredes habere annum ad querelam. §. 1. Si autem minores sint non querentis heredes, sive maioris sive minoris, quinque habeant solum ad movendam querelam non numeratae pecuniae, sufficiente tempore, et non exspectante exitum omnium minorum temporum, quod nos ad praesentem legem movit. Muliere namque coniuncta quarto et decimo anno, post vicesimum annum mortis patris, abutens minori aetate, movebat quidam contra matrem non numeratae pecuniae obiiciens rationem post quartum et tricesimum nuptiarum annum. Quod nos iudicantes curavimus, et propter has circumstantias et tempus aetate minorum in quinquennium in praesenti decrevimus lege, illo videlicet non numeratam pecuniam obiiciente, qui scriptus fuerit dotem suscepisse, et secundum sua tempora, sive perfectae aetatis sit, sive minoris, causa

vicesimum] Sic Vind. Berol. *vicessimum* Mon., sed priori litterae *s* punctum inferius subiectum est. Pro *et vices.* I. habet *quintum*.

possibilis] Sic Vind. *possibile* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. δυνατός.

intra] Sic Vind. Berol. *int* Mon., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est.

septimum] Sic Vind., qui non habet, quod Vulgo et in I. postponitur *annum*, quod etiam in Mon. et Berol. est, et sane ea vox in Graecis non habet, cui conveniat.

queri] *quaeri* Vind.

querelam] *quaerellam* Vind.

NOV. XCVIII. CAP. II. §. 1. si] *sin* Vind.

quinque] Sic Vind. Berol. *quinquennium* Mon. I. Gr. πενταετίαν.

habeant] Sic Vind. Berol. *habent* I. *habeat* Mon., sed secunda manus scripsit *habeant*. Gr. ἐχέτωσαν.

solum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *solummodo* Vulgo.

sufficiente] Postmodo est Vulgo et in I. Port. *eo*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur. Gr. ἀρκοῦντος τοῦ χρόνου.

non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem a secunda manu supra lineam appositum est *non*. Gr. μή.

temporum] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. χρόνων.

ad praesentem] Sic Vind. Mon. *a praesentem* Berol., sed supra priorem litteram *p* secunda manus litteram *d* apposuit. Gr. πρὸς τὸν παρόντα.

muliere] Sic Vind. Berol. Mon., ubi quidem ad marginem adscriptum est *al. mulier*. Gr. τῆς γὰρ γυναικός.

namque] *nanque* I.

quarto] Sic Vind. Mon. *quarta* Berol., sed sec. manus scripsit *quarto*.

mortis] Sic Vind. Berol. *morte* Mon., sed secunda manus scripsit *mortis*. Gr. τοῦ θανάτου.

minori] Sic Vind. Mon. Berol. *minore* Vulgo. *minoritate* I.

aetate] Sic Vind. Mon. *etate* Berol., deest in I.

quidam] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *quidem*. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *quidem*. Gr. τις.

obiiciens] Sic Vind. *obiciens* Mon. Berol. I.

post] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μετά.

quartum] Sic Mon. Berol. *quintum* Vind. Gr. τέταρτον.

tricesimum] Sic Vind. Mon. *vicesimum* Berol. I. Gr. τριακοστόν.

nuptiarum annum] Sic Vind. Berol. *annum nuptiarum* Mon. I. Gr. τοῦ συνοικεσίου χρόνον.

nos] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἡμεῖς.

et tempus] Sic Mon. Berol. *et propter tempus* I. *ips* Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo sane vox *tempus* deest. Gr. καὶ τόν.

aetate] *etate* Vind. Mon. Berol. *ex etate* I.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

decrevimus] Sic tres mei codd. Hamb. Trid. I. *decernimus* Port. Vulgo. Gr. ὡρίσαμεν.

obiiciente] *obiciente* Mon. Berol. I.

suscepisse] Sic Mon. Berol. *suscipisse* Vind., sed secunda manus scripsit *suscepisse*.

tempora] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed ad marg. Vind. adscriptum a sec. manu *tempora*. Gr. χρόνους.

sit] deest in I.

minoris] *minori sit* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in cont. I. *minoris sit*. Sane vox *sit* in Graecis non habet, quo firmetur.

indicanda. Valente hac lege super his, quae postea futurae sunt, nuptiis; super his enim, quae constant, si quidem residuum est decennium, aut non minus biennium, hoc habeat tempus in non numerata pecunia, quod etiam ei transmissionem dabit. Si vero aut minus ei biennio reliquum est tempus, aut etiam excessit totum decennii tempus, tunc ipsis quidem biennium damus ad querelam non numeratae pecuniae, eorum autem heredibus et post solutionem matrimonii intra tres menses, ut per omnia eis iustitiam servemus.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo manifesta omnibus facere festinet. *Datum XVI. Kal. Ian.* *** *DN. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* (539.)

[XCIX.] GLOSS.

NEQUE VIRUM QUOD EX DOTE EST, NEQUE MULIEREM EX SPONSALITIA LARGITATE LUCRUM PROPRIUM HABERE, SED SERVARE DOMINIUM SUIS FILIIS, VEL SI AD SECUNDAS NON VENIUNT NUPTIAS, USU SOLO IN LUCRO

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

futurae sunt] *futura fuerint* I.

his] Sic Mon. Berol. *iis* Vind., quod etiam Vulgo est. I. *hiis*.

non minus] Sic Vind. Berol. Priorem vocem Mon. omisit, sed sec. manus lineae imposuit *non*. Gr. *οὐκ ἔλαττον*.

biennium] Sic Vind. Mon. Berol., sed sec. manus correxit *biennio*. Vulgo I. *biennio*.

habeat] *habet* I.

tempus] Ad marg. Mon., signo ad hanc vocem addito, scriptum a sec. manu: § *in libro M. biennium*.

non] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *ἐπὶ τῇ ἀναργυρίᾳ*.

etiam ei] Sic Mon. I. Hamb., in quo sec. manus correxit *ei etiam*. Vind. Berol. Trid. Port. *ei etiam*. Verum Gr. *αὐτῷ καί*.

transmissionem] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *in integrum restitutionem* Hamb., in quo quidem secunda manus correxit, ut in cont. Gr. *τὴν παραπομπήν*.

aut minus] Sic Vind. Berol. *ei aut minus* I. Priorem vocem *aut* Mon. omisit. Gr. *ἢ ἐλάττων*.

ei] *aut ei* Mon., quod reliquis fontibus non firmatur Graecisque repugnat. In I. deest.

est] *aut* I.

aut etiam] Sic Mon. Berol. *etiam* Vind. Gr. *ἢ καί*.

totum decennii tempus] Sic Vind. Mon. *tempus totum decennii* Berol. Gr. *ὁ σύμπας τῆς δεκαετίας καιρός*.

damus] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *δίδομεν*.

querelam] Sic Vind. Berol. *querellam* Mon.

non] Sic Vind. Berol. *in* Mon., sed litterae *i* punctum subiectum, ultimaeque litterae *n* circumflexus impositus est. Gr. *τῇ ἀναργυρίᾳ*.

eis] Sic Vind. Mon. *ei* Berol. Gr. *αὐτοῖς*.

NOV. XCVIII. EPIL. manifesta omnibus facere] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *effectui et fini contradere* Vulgo, quod manifesto ex Graecis correctum est.

Kal.] *Kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. In Mon. Pist. Berol. I. tota subscriptio non est.

Ian.] Sic Vind., sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Quod Vulgo subiicitur *Constant. imp.*, in Vind. non est.

DN.] *dono* Vind., sed circumflexus superius impositus est.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

XIII.] *XIIII.* Vind.

cons.] *cosl. R/.* Vind., sed litteris *os* lineola superius imposita est.

NOV. XCIX. XCIX.] Deest in Vind. Mon. Berol. I., sed ad marginem Vind. Mon. adiectum est *coll. VIII.*, ad marginem Berol. *const. I.*

neque virum] Sic Mon. Vind. I. *qd virum* Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est, quamquam in Berol. supra lineam a secunda manu scriptum est *neque*.

est] deest in I.

lucrum proprium] *propr. lucrum* I.

non veniunt nuptias] Sic Vind. *non veniant nuptias* Mon. *nuptias non veniant* Berol. Vulgo. *nuptias non venerit* I.

CONSISTENTE; ET UT EX REPUDIO TRANSIGENTES NUPTIAS, LUCRANTES AUTEM AUT DOTEM AUT ANTE NUPTIAS DONATIONEM ET IPSI SIMILITER DOMINIUM SERVARE FILIIS, USUM HABENTEM PERSONAM, COGENDAM FILIOS ALERE; SI VERO BONA GRATIA SOLVANTUR NUPTIAE, ET VIDEANTUR OCCASIONE DAMNI DETINERI QUAEDAM, ET HAC ARTE PERIMENDA, ET QUAE DETINENTUR, ET FILIIS SERVENTUR.

Idem Aug. Ioanni p. p. per Orientem secundo.

PRAEFATIO. Ea quidem, quae semper idem se habent, legibus non egent variis, simplicitatem et quod sine ullius diversitatis mixtura est continue possidentia, et utentia legibus sempiternis ac sacris, nulla correctione egentibus; quod autem secundum nos est in redundationis comprehensum tumultum, gubernativa indiget sapientia, ex legibus superveniente negotiis. Unde quoniam nos, neque ad iudicia segnes, mul-

ut ex] Sic Mon. Berol., desunt in Vind.
transigentes] Sic Vind. Berol. *transientes* Mon.
autem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. I., nec Vulgo est.
ante nuptias] *antenuptialem* I.
ipsi] Sic Vind. Mon. *ipsis* Berol., quod etiam Vulgo et in I. est.
servare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *servent* Vulgo.
habentem] Sic Mon. Berol. *habente* Vind., quod sane in I. et Vulgo est.
personam] Sic Vind. Berol. *persona* I. Mon. Vulgo.
cogendam] Sic Berol. *cogenti* Mon., sed sec. m. scripsit *cogenda*, quod etiam in Vind. I. et Vulgo est.
arte] Sic Vind. Berol. *parte* Mon.
et quae] Sic Mon. *quae* Berol. I., deest in Vind.
et filiis] Sic Mon. Port. Hamb. I. *et ea filiis* Vind. *et a filiis Rl.* Berol. *filiis* Vulgo, quod etiam in Trid. est.
serventur] Sic Vind. Mon. I. *serventur Rl.* Berol. *servandis* Vulgo.
Idem Aug.] Sic Vind. *id. ā* Neob. Pist. Berol. *..d. ā* Mon., sed prior littera miniatori describenda data fuit, qui eam neglexit. I. *idem ā.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*
Ioanni] *Iohan.* I.
p. p. per Orientem] Sic Berol. Mon. *pp. per Ori.* Pist. *pp. per originem* Neob. *ppo. per Orientem* Vind. *gloriosissimo sacrorum Orientalium praetoriorum praefecto* Vulgo. *prepo* I.
secundo] Sic Pist., deest in reliquis fontibus et in I. *iterum, exconsuli et patricio* Vulgo.

NOV. XCIX. PRAEF. ea] *na* I.
habent] Sic Vind. *habeant* Berol. Mon., in quo secunda manus correxit *habent.*
simplicitatem] Sic Mon. *sinplicitatem* Berol. *propter simplicitatem* Vind. Gr. τὸ ἁπλοῦν.
ullius] Sic Vind. Mon. *ulli ius* Berol. Gr. πάσης.
diversitatis] Sic Mon. Berol. *diversitates* Vind., sed secunda manus correxit *diversitatis.* Gr. ποικιλίας.
ac sacris] *hoc sacris* Mon. *hec sacris* Vind., in quo quidem secunda manus priori voci imposuit vocem *et.* Berol. *sacris*, sed priori syllabae a sec. manu impositum est *a.* Gr. καὶ θείοις.
nulla] Sic Vind. Berol. Mon. I., sed priori litterae *n* circumflexus superius impositus est. Vulgo *et nulla.*
egentibus] Sic Mon. Berol. *agentibus* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. δεομένοις.
sec. nos est] *est sec. nos* I.
comprehensum] Sic Vind. Mon. *copensum* Berol., sed priori syllabae lineola superius imposita est.
tumultum] Sic Vind. Mon. I. Hamb. Trid. Port. *tumultui* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est, ex quo sec. manus facit *tumultum.* Vulgo *tumultu.*
sapientia] *scientia* I.
ex legibus] Sic Mon. Berol. *et legibus* Vind., sed sec. manus priori voci deletae superscripsit *ex.* Gr. ἐκ τῶν νόμων.
superveniente] Sic Vind. Berol. *supervenientes* Mon. Gr. ἐπιγινομένης.
ad iudicia] Sic Mon. Vind., in quo quidem priori voci superius impositum est *circa.* Berol. *iudicio*, sed sec. manus correxit *iudicia.* I. *iudicia.* Caeterum pro ἐπειδήπερ interpres videtur legisse ἐπειδὴ ἡμῖν.
multis] Sic Mon. Berol. *multi* Vind., sed ad finem littera erasa est, qua, nisi fallor, littera *i* significatur.

tis interpellantium causis, singulis quidem medemur, comprehendentes autem unamquamque quaestionem dubitatam et nobis et iudicibus nostris, per legislationem, quae oporteat agi generaliter in unaquaque quaestione exponimus. Itaque illud ante omnia visum quidem est forsan esse priscis legislationibus non sine quadam divisione, nobis autem putandum est bene se habere temperata lege ad simplicitatem causam transponere, ex nunc inchoante, et nihil perscrutante horum, quae prius terminata sunt, quoniam et nobis ipsis, pridem non displicentibus de hoc ipso, quae legibus visa sunt meliora secunda. Nuptialibus namque lucris, si quidem aliquis coniunctorum servaverit pudicitiam, manentibus apud ipsos valide et eorum substantiis infixis, si vero veniat ad alterius personae coniunctionem, ex prioribus nuptiis filiis servandis, simplici quadam et meliori lege duplicem hanc placuit interimere. Si enim secundis mixta nuptiis mulier, aut etiam vir forte ad secundam respiciens coniugem, quae ex morte lucrata sunt aut etiam ex repudio forte servat filiis (quum utique et alii forsan erunt eis filii ex nuptiis sequentibus), quomodo iustum est, eos, qui in solis filiis legitimis moriuntur, non servare eis lucra ex mortuis eorum parentibus, sed aliis ea transmittere? Scilicet quid erit pretiosius, filiis a parentibus non ingratis?

interpellantium] Sic Vind. Mon. Berol. *interpellantium iudicantium* I. *interpellamur* Vulgo.
comprehendentes] Sic Vind. Mon. *compendentes* Berol.
et nobis] Sic Vind. Mon. Berol. *a nobis* Vulgo I. Gr. ἑαυτοῖς τε.
per] Sic Vind. Berol. *et per* Mon., quod Graecis non firmatur.
quae] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu haec vox sequenti voci imposita est. Gr. ἅ.
general.] *et general.* I.
visum] Sic Mon. Berol. *iussum* Vind. Gr. ἔδοξε.
est forsan] Sic Vind. Berol. *forsan est* Mon.
esse] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. εἶναι.
legislationibus] Sic Mon. I. Vind., in quo quidem sec. manus litterae *b* litteram *s* superius imposuit. Berol. *legislatoribus*. Gr. νενομοθετημένοις.
putandum] Sic Mon., ad cuius marginem adscriptum est: *at. putare.* Vind. Berol. *putata*. Vulgo I. *putatum*.
et nunc] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *nunc* Berol., sed priori litterae *n* secunda manus vocem *et* imposuit. Vulgo *ex nunc*.
horum] Sic Vind. Mon. *eorum* Berol. Gr. περιεργαζομένῳ.
pridem] *quidem* I.
displicentibus] Sic Vind. Mon. *displicientibus* Berol.
ipso quae] Sic Vind. Mon. Berol. I. Vox *quae* Vulgo deest.
visa] Sic Mon. Ber. *iussa* Vind. Gr. ἔδοξε.
namque] Sic Vind. Mon. *nanque* I. *quidem* Berol. Gr. γάρ.
valide] Sic Mon. Berol. *validis* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἰσχυρῶς.
alterius] Sic Vind. Berol. *ailterius* Mon., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. ἑτέρου.
coniunctionem] Sic Mon. Berol. *coniunctioe* Vind., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.
simplici] *sinplici* Berol.
quadam] Sic Vind. Mon. *quodam* Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *quadam*.
meliori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *meliore* Vulgo.
duplicem] Sic Vind. Mon. *duplici* Berol. Gr. διπλόην.
mul. aut] Sic Mon. Berol. I. *mul. autem* Vind. Gr. ἢ καί.
ex repud.] *repud.* I.
servat] *servet* I.
et alii forsan] Sic Mon. Berol. *et aliis forsan* Vind. *forsan et alii* Vulgo I., quam verborum collocationem Graeca firmant.
eis] *eius* I.
filii] Sic Mon. Berol. *filiis* Vind., ubi tamen sec. manus litteram *s* delevit.
ex] *etiam ex* I.
iustum est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tantum ex secunda manu sequenti voci *eos* superius impositum est *est*. Gr. δίκαιόν ἐστι.
transmittere] Sic Mon. Berol. *transmitere* Vind.
scilicet] *sed* I.
quid] Sic Vind. Mon. *quod* Berol. Gr. τί ἄν.
pretiosius] Sic Vind. Mon. *praeciosius* Berol.
a parentibus] Sic Vind. Mon. I. *parentibus* Berol. Gr. παρὰ τῶν γονέων.

CAP. I. Propterea igitur sancimus, si mulier moriatur, et eveniat lucrum fieri viro dotem, hanc omnino servare filiis, sive ad secundas veniat nuptias, sive etiam non, et e diverso, si mortuus fuerit vir, mulier autem ** antenuptialis donationis lucra propriis filiis suis, usum quidem lucrorum ex nuptiis apud eos constitutum, proprietatem vero eorum filiis omnino servandam; his, quae super parentibus ad secundas venientibus nuptias sancita sunt, in suo ordine servandis. Et hoc valere, matrimoniis quocunque modo solutis, ab hodierna die, et in omne, quod sequitur, et in his matrimoniis, quae iam soluta sunt quidem sive morte, sive alio quolibet modo, adhuc autem pendentibus eo quod unus superstes sit. Nam si ambo defuncti sunt, hoc heredibus non damus, sed tanquam semel terminatum veteribus relinquimus legibus. Illud certum est, quia, dum semel fuerint filiorum, et proprietatem

NOV. XCIX. CAP. I. propterea] Sic Vind. Mon. *ppt* Berol., sed ultimae litterae circumflexus appositus est; secunda manus postea adiecit *ea*. Gr. διὰ τοῦτο.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

servare] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *servari* Vulgo.

secundas] *secunda* I.

veniat] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ὁμιλήσειε.

nuptias] *vota* I.

e] Sic Vind. I. Mon., in quo secunda manus supra lineam scripsit litteram *x*. Deest in Berol. *ex* Vulgo. Gr. τοὐναντίον.

si mortuus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae impositum est. Gr. εἰ τελευτήσειεν.

mulier autem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *mulierem* Vulgo. Gr. ἡ γυνὴ δέ. Quod postea lacunae signum posui, manifestum est interpreti lineam, quae inde a τῆς προγ. usque ad τὰ ἐκ τῆς pertinet, ob oculos non fuisse.

antenuptialis] Sic Mon. Berol., in quo quidem ultima littera *s* a secunda manu scripta est. Vind. *ante nuptiarum*. Hamb. Trid. *antenuptiali*. I. *antenuptialem*. Gr. προγαμιαίας.

donationis] *donatione* Mon. Berol., sed in utroque secunda manus scripsit *donationis*. Hamb. Trid. *donatione*.

lucra propriis filiis suis] Sic Mon. Berol. I. *lucrat' is s*; Vind., sed solum *s*; a manu prima scriptum est. Hamb. Trid. *lucra propriis filiis*. Vulgo *lucra propriis filiis servare*. Caeterum Os. propter repetitum *donatione* hic quaedam a librario omissa, itaque fere sententiam restituendam esse censet: *antenuptiali donatione fruatur, et ipsam omnibus modis servare lucra propriis filiis*.

usum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *usu* Vulgo.

constitutum] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *constitutum* Mon., quod quidem sec. manus correxit, ut in cont. *constituto* Vulgo.

proprietatem] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *proprietate* Vulgo Vind., in quo quidem sec. manus scripsit, ut in cont.

servandam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *servanda* Vulgo.

his] *hiis* I.

quae] Sic Mon. *qui* Vind. *que* Berol., sed sec. manus scripsit *quae*.

venient. nuptias] *nuptias venient*. I.

sancita] Sic Mon. Berol. *sancta* Vind. Gr. νενομοθετημένων.

hodierna] Sic Mon. Berol. *odierna* Vind.

die] Sic Vind. Mon. *diae* Berol.

in omne] *i noe* Mon., sed ultimae voci lineola superius imposita est, qua re videtur significari *in nomine*. Gr. ἅπαν.

quod] *qd* Vind., sed per ultimam litteram *d* circumflexus traiectus est, qua re significatur *quidem*.

et in his] Sic Trid. Mon., in quo priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Vind. *his*, Port. *et his*, Berol. Hamb. *in his*, I. *in hiis*. Gr. καὶ τῶν ἤδη.

quidem] Post haec in Berol. scriptum est *solute sunt*, quibus quidem verbis postea puncta subiecta sunt.

alio quolibet] Sic Mon. I. *quolibet alio* Vind. Berol. Gr. καθ' ἕτερον οἱονδήποτε.

autem] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed. a secunda manu voci *adhuc* impositum est *autem*. Gr. δέ.

pendentibus] Sic Vind. Mon. *pendente* Berol. I. Gr. ἠρτημένων.

superstes] Sic Vind. Mon. *sr testes* Berol., sed prioribus duabus litteris lineola imposita est, qua re significatur *super*. Gr. περιεῖναι.

sunt] Sic Mon. Berol. I. *sint* Vind., quod etiam Vulgo est. Gr. ἔφθησαν.

non] *c non* Berol., sed priori litterae c punctum inferius subiectum est.

illud] Quod Vulgo postea est *enim*, in Berol. I. deest, nec Graecis firmatur.

certum] *cotu* Berol., sed priori syllabae *co* lineola superius imposita est.

fuerint] Sic Berol. I. *fuerit* Vind. Mon. Gr. γένοιντο.

lex deferens eis praestiterit, tunc in successionibus et aliis accessionibus, ita et in his erit, sicut et in prioribus sancitum est filiis, qui propter secundas nuptias parentum lucro aliquo ex legibus sunt potiti.

CAP. II. Illud quoque ex quadam causa denunciata nobis ad legislationem deducere aestimavimus oportere. Quia enim transegerunt quidem inter alterutros et vir et uxor (filii autem eis erant ex matrimonio) despexerunt eos ambo et circuibant mendicantes, propterea iudicavimus vehementiori quidem forte, convertenti ad melius se habens uti lege, ut timore scilicet poenarum quiescant aut lucrorum causa iniustorum matrimonia dilacerare, aut etiam proprios negligere filios. **§. 1.** Si enim omnino aut per transactionem aut per modum alium separetur matrimonium, si quidem non sint filii, maneant priora in suo ordine; si vero filiis exsistentibus fiat hoc, et neque filios erubescentes, dent tamen occasionem spontaneae et transactionis et per consensum

filiorum] *aliorum filiorum* I.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed secunda manus lineae hanc vocem superius imposuit. Gr. καὶ τήν.

tunc] deest in I., est in reliquis fontibus. Quod Vulgo postea est *quod*, in Vind. Mon. Berol. I. deest.

aliis] Sic Vind. Berol. *in aliis* Mon., quod Graecis non firmatur.

et in] *in* I.

his] *hiis* I.

parentum] *parentium* Berol.

lucro] Sic Vind. *lucrum* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est.

aliquo] Sic Vind. Mon. *aliquod* Berol. Vulgo. *aliquid* I.

potiti] Ad marginem Mon. scriptum est *at. consecuti.*

NOV. XCIX. CAP. II. PR. illud] Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *de alendis liberis a parentibus.*

denunciata] Sic Hamb. *denuntiatum* Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. Gr. προσαγγελθείσης.

nobis] Sic Mon., deest in I. Berol., sed a sec. manu in Berol. lineae impositum *nobis*. In Vind. syllaba *bis* a sec. manu scripta est. Gr. ἡμῖν.

aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo. *extimavimus* I.

transegerunt] Sic I. Vulgo. *transierunt* Vind. Mon. Berol., sed in Mon. secunda manus correxit *transigerunt*. Gr. διελέλυντο.

filii] Sic Berol. I. Tum autem tota haec enunciatio parenthesi concludenda erit. *filios* Mon. Vulgo. *filiis* Vind. Gr. παῖδες.

eis] Quod Vulgo antea est *qui*, in Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, est autem apud Port., nec sane Graecis firmatur. Verba *eis erant* in I. desunt.

despexerunt] Sic Mon. *dispexerunt* Berol. *et dispexerunt* Vind., sed secunda manus correxit *desp.* Sanequam *et* illud in Graecis non habet, quo confirmetur.

circuibant] Sic Vind. Berol. I. *circumibant* Mon.

mendicantes] Sic Vind. Berol. *emendicantes* Mon.

vehementiori] Sic Vind. Mon. I. *veementioni* Berol.

forte] Quod postea Vulgo est *sed*, in Vind. Mon. Berol. I. deest.

convertenti] Sic Mon. Berol. *convertendi* Vind. *convertente* Vulgo. *conventi* I. Gr. ἐπιστρέφοντι.

ad] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. πρὸς τό.

habens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habente* Vulgo. Gr. ἔχον.

scilicet] Sic Mon. Berol. *scl* Vind.

dilacerare] Sic Mon. Vind., in quo tantummodo a sec. manu scriptum est. Berol. *delacerare*, sed sec. m. scripsit, ut in cont.

negligere] *neglegere* Vind. Berol. *neggiere* I.

NOV. XCIX. CAP. II. §. 1. transactionem] Sic Vind. Berol. Mon., ad cuius marginem secunda manus scripsit *at. transgressionem.* Gr. ἢ κατὰ διάλυσιν.

modum alium] *modum aliud* Berol., sed ut in cont., habet Mon. et sec. m. in Berol. *medium aliud* Vind., sed sec. manus corr. *modum aliud*. Gr. κατὰ τρόπον ἄλλον.

separetur] Sic Berol. *reparetur* Vind. Mon., in quo sec. manus ad marg. scripsit *at. separetur.* Gr. διασπασθείη.

sint] Sic Mon. Berol. I. *sunt* Vind. Gr. ὦσι.

dent] *debet* I.

tamen] Sic Vind. *tantum* Mon. Berol., sed sec. m. scripsit *tamen*. Gr. ὅμως.

occasionem] Sic Vind. Berol. Mon., in quo secunda manus scripsit *occasiones*. Gr. ἀφορμήν.

spontaneae] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *spontaneam* I. *spontaneas* Mon., sed secunda manus scripsit *spontaneam*. Gr. ἑκουσίας.

factae aut etiam invitae, forsan peccante aut viro committente digna amissione antenuptialis donationis, aut muliere digna casu dotis, neque vir dotem lucretur neque mulier antenuptialem donationem, sed repente casu procedente aut dotis aut antenuptialis donationis, proprietatis lucrum mox ad communes veniat filios et eorum fiat, usu solo apud transigentes manente, cogendo tamen eo, qui usum lucratur, filios ex matrimonio et alere et alia omnia ministrare eis secundum lucratae substantiae mensuram. §. 2. Novimus autem aliquid etiam tale factum, quia bona gratia viso solvi matrimonio, et recedere antenuptialem quidem donationem ad eum, qui conscripsit, dotem vero ad eam, quae obtulit, tamen occasione quasi damni et aliarum causarum auri quantitas non mediocris utrique data est parti, ut non videretur hoc nuptiale lucrum,

et transactionis] Sic Mon. Vind. Berol., sed prior vox *et* deest Vulgo et in I.

et per] Priorem vocem Hamb. I. omisit. Gr. καὶ κατά.

etiam] *et* I.

peccante] Sic Vind. *petente* Mon. Berol. Hamb. Trid. I., sed ad marg. Mon. *al. peccante*. Os. emendat *forsan viro comm.* An vero *petente* in contextum recipiundum est, si dicamus interpretem pro ἀκουσίου legisse ἀπαιτήσαντος?

aut viro] Sic Mon. Hamb. Trid. I. Berol., in quo secunda manus virgulam superius imposuit. Vind. *autem viro*. Vulgo *viro aut*. Gr. ἢ τοῦ ἀνδρός.

digna] Sic Vind. Berol. *dignam* Mon. Gr. ἄξια.

amissione] Sic Vind. Berol. *occasione* Mon., sed hoc punctis subiectis notatum lineaeque impositum est *amissione*. Gr. ἀπωλείας.

antenuptialis] *aut nuptialis* I.

donationis] Sic Vind. Mon. *donationis pietatis lucrum* Berol., quod Graecis non firmatur.

mulier antenuptialem] *mulier nuptialem* Vind., sed priori litterae *u* circumflexus superius impositus est. Gr. τὴν προγαμιαίαν.

veniat] Sic Vind. Berol. *veniant* Mon. Gr. ἐρχέσθω.

usu solo] *solo usu* I.

transigentes] Sic Vind. Berol. *transegentes* Mon.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι.

lucratur] Sic Mon. I. *lucretur* Vind. Berol.

ex] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *ex eo* Port. I. Vulgo. Gr. ἐκ τοῦ γάμου.

alia omnia] Sic Vind. Mon. *omnia alia* Berol. Gr. τὰ ἄλλα πάντα.

eis] Sic Mon., deest in Vind. *eos* Berol., sed sec. manus scripsit *eis*. Gr. αὐτοῖς. Pro *ministrare eis* I. habet *eis ministrare*.

substantiae] Sic Vind. Mon. *subs* Berol., sed circumflexus superius impositus est.

NOV. XCIX. CAP. II. §. 2. aliquid etiam] *etiam aliquod* I.

factum] Sic Vind. Mon. Berol. *factum et* Hamb. Trid. Port., quod nec Graecis firmatur.

quia] *et quia* I.

bona] Sic Vind. Berol. *et bona* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt, quam quidem vocem nec Graeca firmant.

viso] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Gr. δόξαντος.

solvi] Sic Vind. Mon. I. *dissolvi* Berol. Vulgo.

matrimonio] Sic Vind. *matrimonia* Mon. Berol. I.

recedere] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *redire*. Gr. ἀναχωρῆσαι.

anten. quidem] Sic Mon. Berol. *quidem anten.* I. *anten. quide* Vind. In Berol. antea scriptum *q*, sed lineola inferius traiecta, quam litteram sec. manus delevit. Vulgo *quidem anten.*

eum] Sic Mon. Berol. *eam* Vind. Gr. εἰς τὸν γράψαντα.

quae obtulit] *qui obtulit* Vind. *q. optulit* Berol., sed priori litterae lineola superius imposita est. Gr. εἰς τὴν ἐπιδοῦσαν.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. ὅμως.

occasione] Sic Mon. *occasionem* Vind. Berol. Gr. προφάσει.

utrique] Sic Vind. I. *utreque* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus corr. *utrique*. Vulgo *alteri*.

parti] *patri* I.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed priori litterae punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε.

videretur] Sic Vind. Mon. *videatur* Berol., unde sec. manus puncto litterae *a* supposito, litterae *e* circumflexum imposuit.

neque servaretur filiis secundum de hoc leges, sed extrinsecus accidens, quasi ex alia causa lucrum fieret eius, qui accipere hoc egit. Ideoque ex hac arte factam curantes laesionem sancimus, vel si quid tale fiat, et adveniat aliquod alteri lucrum, et hoc similiter servari filiis, proprietate quidem mox veniente ad eos, usu vero solo apud lucrantem constituto. Sic abstinebunt omni vitio, sic omni desiderio irrationali, sic nec inviti nec sponte suis nocebunt filiis, sed erunt temperati, maxime quidem circa suam castitatem, deinde etiam circa matrimonii affectum, quem competens est habere eos, qui semel coniuncti sunt alterutris, res est et castitate plena et bonis moribus congrua et paterno maternoque affectu plena, ut, quod eis parentes sponte non servant, hoc post deum communis omnibus pater (dicimus autem, qui imperium habet), per legem his, qui a parentibus laesi sunt, servet, et hic quoque ea, quae de lucris et successionibus pridem disposita sunt, teneant; nihil enim eorum innovamus, praeter illa sola, quae expressim in hac lege conscripsimus.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram

servaretur] *servetur* I.

de hoc] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *de*. Gr. περὶ τούτου.

accidens] Sic Mon. Berol. Vind. I., in quo quidem sec. manus correxit *accedens*, quod sane etiam Vulgo est. Gr. προσγινόμενον.

eius] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Gr. τοῦ.

sancimus] Sic Vind. Berol. *saccimus* Mon.

vel si] *ut vel si* Vind. Berol. Vulgo I., sed Mon. habet, ut in cont., nisi quod sec. manus vocem *ut* voci *vel* imposuit, quam nec Graeca agnoscunt.

aliquod alteri] Sic Berol. Vind. Mon., in quo quidem ab initio scriptum fuit *aliter*. Vulgo I. *alteri aliquod*. Gr. τι θατέρῳ.

et hoc] Sic Vind. Mon. *ut hoc* I. Berol., in quo sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. καὶ τοῦτο.

servari] Sic Mon. Berol. *servare* Vind. Gr. φυλάττεσθαι.

proprietate] Sic Mon. Berol. *proprietatem* Vind.

solo] Sic Mon. Berol. *solum* Vind. Gr. μόνης.

irrationali] *inrationali* Vind. *inrationabili* Berol. *irrationabili* Vulgo I.

nec inviti] deest in I.

maxime] Sic Vind. Mon. *maximae* Berol. Gr. μάλιστα.

quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. μέν.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

affectum] Sic Mon. Berol. *effectum* Vind. Gr. διάθεσιν.

quem] Sic Vind. Berol. *q* Mon., sed lineola superius imposita est.

habere] Sic Vind. Berol. *et habere* Mon., quod Graecis non firmatur.

alterutris] Sic Vind. Berol. *alterutrius* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. *alterutri* I. Gr. πρὸς ἀλλήλους.

res est] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *res enim est* Vulgo, quod sane nec Graecis firmatur. Proinde Vulgo ex verbo *res* nova enunciatio incipit, cui punctum antepositum est.

ut] Sic Vind. Mon. *aut* Berol. Gr. ἵνα.

eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon., sed sec. manus scripsit *eis*. Gr. αὐτοῖς.

servant] Sic Mon. Berol. *servantur* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. φυλάττουσι.

deum] Quod Vulgo postea est *qui est*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

communis] Sic Vind. Mon. *communem* Berol. I. Gr. κοινός.

pater] Sic Vind. Mon. *patrem* Berol. Gr. πατήρ.

dicimus] *dnis* I., sed lineola superius imposita.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

a parentibus] Sic Mon. Berol. *apparentibus* Vind. Gr. παρὰ τῶν γονέων.

servet] *servetur* I.

et] Sic Berol. Mon. I. *ut* Vind., quod etiam Vulgo est. Gr. κἀνταῦθα.

ea quae] Sic Vind. Berol. *que* Mon.

eorum] Sic Vind. Mon. *horum* Berol. I. Gr. αὐτῶν.

expressim] Sic Vind. Mon. *expssim* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique contradere festinet.
Dat. VII. Kal. Ian. imp. DN. Iust. PP. Aug. ****

[C.] GLOSS.

DE APPELLATIONIBUS.

Imp. Iustinianus aug. Ioanni p. p. secundo exconsuli ordinario et patricio.

PRAEFATIO. Subiectorum nostrorum interpellationes legum nobis praebent occasiones pro salute subditorum conscribendarum. Aditionem namque nobis quidam patronus fecit, quia lege volente appellantem et per biennium tacentem, aut certe exercentem quidem, non tamen perexsequentem appellationum cadere certaminibus, et confirmata sententia, non posse ulterius procedere, sed ratam fieri utrique sententiam, He-

NOV. XCIX. EPIL. contradere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *tradere* Vulgo.

Dat.] Sic Vind., in quo quidem sec. manus circumflexum posuit. Caeterum in Mon. Berol. Pist. I. tota subscriptio non est.

VII.] Sic Vind. *XV.* Vulgo.

Kal.] *Kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Ian.] Sic Vind., sed circumflexus superius impositus est.

imp.] *ipr* Vind., sed supra lineam circumflexi impositi sunt. Vulgo *Constant. imp.*

DN.] *donno* Vind.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

Aug.] In hanc vocem Vind. desinit, qui nec habet lacunae vestigia, quae postmodo sunt. Vulgo *anno XIII. Apione V. C. consule.*

NOV. C. C.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Mon. Berol. adscriptum est *con. II.*; ad marg. Vind. *hec in Novellis deest.*

appellationibus] In Mon. Berol. I. postea adiectum est: *R/.* In I. subiicitur *Rubrica.*

Imp. — aug.] *imp. Iust. a.* Neob. *impr. a.* Pist. *impr.* Berol. *impr. Iust. aug.* Vind. *Iustinianus a.* Mon. *impr. Iust. a.* I.

Ioanni] *Iohan* I.

p. p. secundo] Sic Neob. Berol. *pp. so* Pist. *ppo᷈ scdo* Vind. *ppositorum scdo* Mon., sed litteri *sppo* circumflexus superius impositus est. I. *ppo secdo.* Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum.*

exconsuli] *excons* Vind. *exconsulibus* Pist. *excs* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. I. *excon.* Neob. *ex.*, Mon. *exc.*, sed lineola superius imposita est.

ordinario] *ordinarios* Berol. *or.* Mon. *ord.* Pist. *ordo* Neob., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Deest in I.

et] Sic Pist. *atque* Neob. Berol. Vind. I., deest Vulgo.

patricio] Sic Pist. Berol. Neob., in quo quidem ultimae quattuor litterae a secunda manu scriptae sunt. Vind. *patritio,* Mon. *pati.*

NOV. C. PRAEF. interpellationes] Inde a syllabis *iones* usque ad vocem *appellationem cadere* in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

occasiones] Sic Vind. Berol. *occasionem* Mon. Gr. ἀφορμάς.

subditorum] *subiectorum* I.

namque] *nanque* I.

patronus] Sic Vind. Berol. Mon., ad cuius marginem sec. manus adscripsit: § *forsan causae i. advocatus.*

et per] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *per* Hamb. Vulgo.

perexsequentem] *perexequentem* Vind. Mon. I.

appellationum] Sic Vind. Mon. I. *appellationem* Berol. Vulgo. Gr. τῶν ἐφετικῶν.

cadere] Sic Mon. *cad* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus ad finemque huius vocis littera *e* apposita est. Berol. *cade cade*, sed priori litterae *e* lineola superius imposita priorique voci puncta subiecta sunt. Gr. ἐκπίπτειν.

et confirm.] Sic Vind. Mon. *confirm.* Berol., sed sec. manus priori syllabae vocem *et* imposuit. Gr. καὶ βεβαιωθείσης.

sententiam] Sic Vind. Mon. *fieri sententiam* Berol., sed priori voci *fieri* puncta inferius subiecta sunt.

Hesychium] Sic Contius, qui ad marginem: *hoc fuit in veteribus libris posteriore manu aptatum.* — *Histichum* Berol. *Sychium* Vind. *Insithium* Mon. *Hysychium* Trid. *ysychium* Hamb. I. *ipsum* Vulgo.

sychium autem thium eius et adversarios eius exercuisse quidem litem apud pedaneum iudicem, addictum autem eundem Hesychium appellasse; et causam contigit recurrere ad tuam cognitionem, dum lis in iudicio tuae celsitudinis exerceretur, recessisse quidem a certaminibus apud te gestis, arbitros autem elegisse communes ex scripto, et apud illos concurrisse et quaedam exercuisse; postea vero neglexisse quidem electos arbitros, non autem persecutos apud eos motam litem, sed transacto biennio uti adversarios eius, quia non possit a condemnato exerceri in tuo iudicio talis lis, sed oportere eam confirmari, semel biennio transacto; illum vero propterea non perexsecutum apud tuam gloriam, eo quod litem apud electos diceret arbitros.

CAP. I. Sancimus igitur, memoratum quidem negotium, ex quo haec nobis nunciata sunt, nihil laedi ex cursu temporis, neque ratam esse iudicis sententiam semel appellatione data, sed perexerceri apud tuam gloriam, et terminum legitimum suscipere, etiamsi decies millies

autem thium eius] Sic Vind. *autem chium eius* Berol. *autem eius* Mon. *aut chium eius* Hamb. *autem zium eius* I. *enim aut cyum eius* Trid. Pro αὐτὸν δὲ interpres videtur habuisse Ἡσύχιον δὲ τὸν θεῖον αὐτοῦ.

adversarios] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *adversarium* Vulgo. Pro τὸν ἀντίδικον interpres videtur habuisse τοὺς ἀντιδίκους.

eius] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. αὐτοῦ. Quae postea sunt usque ad verba *cognitionem et*, Vulgo uncis inclusa sunt.

eundem] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Hamb. Legendum censet Os. *dictum autem Hesychium*.

Hesychium] *Ysichium* Vind. Berol. I. *Insithium* Mon.

contigit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *contigisse* Vulgo.

recurrere] Sic Vind. Berol., deest in Mon.

exerceretur] Sic Vind. Mon. *exercetur* Berol.

recessisse] *recessise* Mon.

communes] Sic Mon. Berol. *coes* Vind., sed ultima littera *s* a sec. manu scripta est. Gr. κοινούς.

ex scripto] Sic Vind. Mon. Berol. *ex rescripto* Hamb. Trid. I. *ex conscripto* Port. Gr. ἐγγράφως.

neglexisse] Sic Mon. Berol. *neglegisse* Vind.

electos] Sic Mon. Vind., deest in Berol., ubi a sec. manu haec vox supra lineam posita est. Gr. τῶν αἱρετῶν.

persecutos] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litterae *o* sec. manus litteram *u* imposuit. Gr. ἐπεξελθεῖν.

uti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *abuti* Vulgo.

adversarios] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adversarium* Vulgo.

quia] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed secunda manus scripsit *quia*. Gr. τῷ μηκέτι.

a] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol., in quo a secunda manu lineae impositum. Caeterum voces *a condemnato* Vulgo uncis includuntur.

lis] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem secunda manus priori voci *talis* vocem *lis* imposuit. Gr. τῇ τοιαύτῃ δίκῃ.

sed] Sic Vind. Mon. *et* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀλλά.

oportere] Sic Hamb. *oporteret* Vind. Mon. Port., quod etiam Vulgo et in I. est. *oportet* Berol. Trid. Gr. δεῖν.

perexsecutum] Sic Hamb. Berol. I. Vind., in quo secunda manus supra lineam scripsit *persecutum*, quod in Trid. Port. saneque et Vulgo est. Mon. *perexecitum*, sed litterae *c* littera *r* superius imposita est. Gr. ἐπεξελθεῖν.

quod] Sic Vind. Mon. *quidem* Berol., sed huic voci secunda manus puncta subiecit. Gr. διὰ τό.

arbitros] Sic Mon., sed sec. manus scripsit *arbitris*. Vind. *harbitros*, sed litteris *h* et *r* puncta inferius subiecta sunt.

NOV. C. CAP. I. igitur] Sic Mon. Berol. *autem* Vind. Gr. τοίνυν.

nunciata sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *nunctiata sunt* I. *sunt nunciata* Vulgo.

cursu] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultima littera a secunda manu scripta est. Gr. τῇ παραδρομῇ.

semel] Sic Vind. Mon. *seme* Berol.

sed] Sic Vind. Berol. I. *semper* Mon., sed sec. manus correxit *set*, cui quidem voci linea superius imposita est. Vulgo *sed et*. Gr. ἀλλά.

perexerceri] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *exerceri* Vulgo I. Os. coniicit a vetere interprete scriptum esse *proexerceri*.

legitimum susc.] *susc. legitimum* I.

decies] *deciens* Vind.

millies] Sic Mon. *milies* Berol. Vind.

plus, quam biennii tempus excessit aut excedat. Deinceps autem in omni negotio, in quo tale aliquid agitur, et in medio motae causae apud appellationis iudicem aut non motae aliqui eligantur alii, et propterea biennium transeat, intra quod oporteat appellationis iudices litem decidere, et per quamlibet circumstantiam rursus revertatur iterum ad appellationis causa, aliis quidem omnibus liceat uti partibus, tanquam si eos non contigisset deserere quidem appellationis iudicium, ad electos autem iudices venisse, non tamen posse uti, quod biennium praeteriit. Nam qui semel iudices alios elegit, non est iustum, ut taciturnitatem culpet eius, qui propterea laesus est, quia his, quae gesta sunt de electione iudicum, credidit, et ideo non est exsecutus, neque complevit litem illic, eo quod apud iudices illos sit exercitatum negotium.

EPILOGUS. Haec igitur in omni negotio servari apud tuum forum volumus, et in omni alio, ubi secundum appellationis iudicatur schema, quatenus nihil iniuste circa nostros subiectos agatur. Si vero etiam post quam deseruerint electos iudices, biennii transeat tempus, tunc confirmari sententiam secundum constitutiones de hoc factas a nobis. Quod etiam deinceps in omnibus futuris secundum hos modos negotiis valere volumus, aliis omnibus, quae de appellativis certaminibus priscis

plus] Sic Vind. Mon. Berol. *prius* Hamb.
biennii] Sic Vind. Mon. *biennium* Berol., sed sec. manus scripsit *biennii*. Gr. τῆς διετίας.
excessit] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *aut excessit* Vind. *excesserit* Berol. Port. Gr. παρέδραμεν.
tale aliquid] *aliquid tale* I.
appellationis iudicem] Sic Vind. Berol. I. *appellationes iudicem* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vulgo *iudicem appellationis*. Gr. παρὰ τῷ ἐφέτῃ δικάστῃ.
motae] Quod Vulgo postea est *si*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.
transeat] *traseat* Mon. Pro verbis *biennium trans.* I. habet *trans. biennium*.
oporteat] Sic Vind. Mon. Berol. *oportebat* Vulgo.
quamlibet] Sic Mon. Berol. *qualibet* Vind., sed sec. manus correxit *quamlibet*. Gr. καθ' οἱανδήποτε.
revertatur iterum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *revertatur* Vulgo. Gr. ἐπανέλθοι πάλιν.
ad app.] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent *ad iudices app.*, quod Vulgo est, nec sane Graecis firmatur. I. *ad iudicem app.*
iudices] deest in I.
non tamen] Sic Vind. *non posse tantum* Berol., sed ex ultima voce secunda manus facit *tamen*. Mon. *non tantum*, sed sec. manus correxit *non tamen*. Gr. μὴ μέντοι.
posse] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. δύνασθαι.
uti] Sic Mon. Berol. *utique* I., deest in Vind., in quo quidem supra lineam a sec. manu adscriptum est *quod*. Gr. χρῆσθαι.
quod] deest in I.
praeteriit] Sic Vind. Mon. *praeterit* Berol. *preterire* I. Gr. διαδραμεῖν.
nam] Sic Vind. Berol. *namque* Mon. Gr. γάρ.
elegit] *elegerit* I.
ut] Sic Vind. Mon. *tu* Berol., sed his litteris puncta inferius subiecta sunt.
quia his] *qui ab his* Vind. *qui his* Mon. Berol. *quia iis* Vulgo. *quia hiis* I. Gr. διότι τοῖς.
exsecutus] Sic Berol. Vind. *consecutus* Mon., sed sec. manus scripsit *exsecutus*. Gr. ἐπεξῆλθεν.
exercitatum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *exercitum* Vulgo.

NOV. C. EPIL. haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. ταῦτα.
in] Sic Vind. I., deest in Mon. Berol. Gr. ἐπὶ πάσης.
negotio] Sic Mon. Berol. *iudicio* Vind. Gr. ὑποθέσεως.
in omni] Sic Mon. Berol. *omni* Vind. I. Gr. παρὰ παντός.
iudicatur schema] Sic Vind. Mon. *iudicatur scema* I. *scema iudicatur* Berol., quod sane Graecorum ordini repugnat.
biennii] *biennium* I.
confirmari] Quod postea Vulgo est *volumus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, est autem in Trid. Port.
de] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. περὶ τῶν.
appellativis] Sic Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit: *at. appellationis*. Berol. *appellativus*, sed sec.

dicta sunt legibus, et a nobis in legum conscripta sunt codicibus, in propria virtute manentibus.

[CI.]

DE DONATIONIBUS A CURIALE FACTIS SUIS AB INTESTATO VEL TESTAMENTO EORUM SUCCESSORIBUS.

Idem Aug. Ioanni p. p. per Orientem.

PRAEFATIO. Bonae nobis sanctionis occasionem quorundam curialium interpellatio dedit, et hanc legem facimus non ad quosdam curiales, sed ad omnes, qui nobis obediunt, dicimus autem quantumque ad Orientem est, et quantum sol occidens respicit, et quantum ex utriusque lateribus est. Quoniam enim sollicitudo fuit eis, qui ante nos fuerunt, de curialibus et de collationibus in curiam, qui autem sunt, qui trahuntur ad curiam, qui autem sunt, qui eruuntur, illud sancimus, licentiam esse curialibus non solum eiusdem curiales heredes instituere civi-

manus scripsit *appellationis.* Mon. *appellationis.* Gr. ἐφετικῶν ἀγώνων.

sunt] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed haec vox a sec. manu supra lineam imposita est. Pro verbis *dicta sunt legibus* I. habet *legibus dicta sunt.* Potest sane huc pertinere subscriptio, quam ad sequentis Novell. rubricam Cod. Escurial. traxit, quamque et ego illic referendam esse censui: *dat. VIII. Kl. iunia' cap.* (leg. *CP.*) *imp. dni ni Iust. pp. cog.* (leg. *aug.*) *an. XIIII. Iustino viro clarissimo consule.*

conscripta] *scripta* I.

NOV. CI. CI.] deest in Vind. Mon. Pist. In Mon. est appendicis *const. I.*

de donationibus] Contius ad marginem haec adnotavit: *ex veteri libro manuscripto Ant. Contii.* Paullo inferius idem: *sic inscribitur in manuscripto, sic et in libro, quo usus est Albericus in verbo florebit.* In Vind. Mon. Pist. non est inscriptio, est autem in codice S. Laurentii Escurialis, cuius varietatem Gustavus Haenelius mecum communicavit.

curiale] Sic Escur. *curialibus* Vulgo.

vel test.] Sic Escur. Cont. *sive test.* Vulgo.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Berol., sed his vocibus lineolae superius impositae sunt. Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

p. p. per Orientem] Sic Mon. *ppo. per Orientem* Vind., sed priori voci *ppo* lineola superius imposita est. Pist. *pfco per Orientem,* sed priori litterae lineola superius imposita est. Vulgo *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio,* quod etiam Escur. testimonio refutatur.

NOV. CI. PRAEF. bonae] Sic Mon. Pist. *Monae* Vind. Gr. καλῆς.

nobis] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. ἡμῖν.

sanctionis] Sic Vind. Pist. *sanctiones* Mon. Gr. νομοθεσίας.

occasionem] Sic Vind. *occasione* Mon. Pist. Gr. ἀφορμήν.

quorundam cur. interp.] Sic Vind. Mon. Pist. *interp. quor. cur.* Vulgo.

hanc] Sic Mon. Pist. *hac* Vind. Gr. τόνδε.

legem] Sic Vind. Pist. *lege* Mon. Gr. νόμον.

facimus] Sic Vind. Pist. *scimus* Mon. Gr. ποιούμεθα.

quosdam] Sic Vind. Pist. *quondam* Mon. Gr. ἐπὶ τινῶν.

ad omnes] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. ἐπὶ τῇ ὑπηκόῳ πάσῃ.

quantumque] *quantum quidem* Vulgo. *quantumq* Vind. Mon., sed circumflexo ultimae litterae *q* traiecto. Gr. ὅσον τε.

sol occidens] Sic Vind. Mon. Pist. *occidens sol* Vulgo. Gr. δυόμενος ἥλιος.

utriusque] Sic Vind. Mon. *utrisque* Vulgo.

curiam] Pro εἰς τὰς βουλὰς interpres videtur habuisse εἰς τὴν βουλήν.

qui] Sic Vind. Mon. *q̄* Pist. *quidam* Vulgo. Gr. τίνες.

qui — eruuntur] Sic Vind. Pist. *qui autem sunt, qui exiguntur* Mon. *quidam vero liberantur* Vulgo.

illud] Sic Vind. Mon. *illud quoque* Pist. Gr. ἐκεῖνο.

eiusdem] Sic Vind. Mon. *eius* Pist. Gr. τῆς αὐτῆς. Quod Vulgo subiicitur *civitatis,* in Vind. Mon. Pist. non est.

curiales] Sic Pist., deest in Vind. Mon. Gr. βουλευτάς.

civitatis] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo.

tatis (hoc quod hactenus licitum fuit), sed etiam quosdam liberos a curia si voluerint instituere heredes, hoc agere, sub hac videlicet definitione, ut offerat modis omnibus se heres vel heredes conditioni curiae defuncti, id est ex qua ille progressus est, et curialis sit particeps functionis et hereditatem nullo impediente percipiat. Scientes enim, quia haec res erit in praesenti correctio, quoniam nunc quidem adiicitur curiae ex istis modis in pecunia utilitas, ex futura vero legislatione et curialis et substantia proficiet, et florebit curia corporibus pluribus et substantias habebit eorum.

CAP. I. Propterea sancimus, licentiam esse eis, qui curiales sunt, dum testamenta condent, uti heredibus, sive curialibus eiusdem civitatis voluerint (hoc lege permittente), sive quibusdam ex suo genere, sive extraneis sive curiales fuerint, seu non, sive in portionem non minus novem unciarum, sive in integrum, dantibus se tamen curiae et unitis eius corpori et explentibus inculpabiliter functiones. Hoc valente circa eos et circa filios et nepotes et residuos successores, non tamen secundum modum, quem ante paululum constitutio promulgata circa eos, qui se curiae offerunt, praeceperat, prolem eorum, qui se obtulerunt,

hoc] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. τοῦτο.

quod] Sic Vind. Mon. Pist. *enim* Vulgo.

licitum] Sic Mon. Pist. *illicitum* Vind., sed priori syllabae *ill* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐφιεμένον.

quosdam] Sic Vind. Pist. *qdam* Mon., sed priori litterae *q* littera *e* superius imposita est. Gr. τινας.

a curia] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. βουλῆς.

voluerint] Sic Pist. Mon. *voluerit* Vind. Gr. βούλονται.

definitione] Sic Vind. *diffinitione* Mon. *difficioe* Pist., sed litteris *ci* litterae *ns* superius impositae sunt. Vulgo *conditione*.

offerat] Sic Mon. Vind. *offerant* Pist.

se] Sic Mon. Pist. *set* Vind. Gr. ἑαυτόν.

vel] Sic Vind. Mon. Pist. *sive* Vulgo.

id est] Sic Mon. Pist. *ide* Vind., sed ultimae litterae lineola superius imposita est.

scientes] Sic Mon. Vind. *sientes* Pist.

haec] Sic Mon. Pist. *hoc* Vind.

res] *rei* coniicit Os. ex Gr. τοῦ πράγματος, sed Vind. Mon. Pist. repugnant.

adiicitur] Sic Mon. Vind. *adr* Pist., sed lineola superius imposita est.

pecunia] Sic Vind. Mon. *peccuniam* Pist. Gr. ἐν χρήμασιν.

ex] Sic Mon. Pist. *et* Vind. Gr. ἐκ δὲ τῆς ἑπομένης.

legislatione] *leglatione* Mon., sed litterae *g* circumflexus superius impositus est.

curialis] Sic Vind. *curiales* Mon. Pist.

florebit — pluribus] Haec omnia Contius uncis inclusit idemque adscripsit ad marginem: *inclusa citat Albericus ex hac Novella in verbo florebit, non ex Nov. 38 aut* 87 (id est ex ordine CLXVIII) *ut credidit Antonius Augustinus.*

NOV. CI. CAP. I. sancimus] Sic Vind. Pist. *scimus* Mon., sed superius lineola imposita est.

testamenta] Sic Vind. *testa* Mon., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Pist. *testementa*, sed secundae litterae *e* sec. manus litteram *a* imposuit.

condent] Sic Vind. Pist. *credent* Mon. Gr. διατιθεμένοις.

uti] Sic Mon. Pist. *in* Vind.

hoc] Sic Mon. Pist. *hanc* Vind. Gr. τοῦτο.

permittente] Sic Vind. Mon. Pist., quod etiam Os. coniicit. *permittentes* Vulgo.

quibusdam] *quibus suam* Mon. Vind *quibus* Pist. *quibusvis* Vulgo. Gr. εἴτε τισί.

sive curiales] *seu curiles* Vind.

seu non] Sic Vind. Mon. Pist. *sive non* Vulgo.

sive in] Sic Vind. Mon. *in* Pist.

sive in integrum] *sive in" in'* Pist. *vel certe in m̄* Mon. *vel certe integrum* Vind. Gr. εἴτε εἰς ὁλόκληρον.

et unitis] Sic Mon. Pist., desunt in Vind., in quo quidem spatium vacuum relictum est, quod septem fere litteris compleri queat. Gr. καὶ ἑνουμένοις.

eos] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsos* Vulgo.

circa filios] Sic Vind. Mon. *filios* Pist., quod sane etiam Vulgo est.

quem] In Vind. Mon. Pist. non est, quod antea Vulgo est *secundum*.

paululum] Sic Mon. Pist. *paulum* Vind.

constitutio] Sic Vind. Pist. *constituo* Mon.

offerunt] Sic Vind. Mon. *offerre* Pist.

praeceperat] Sic Mon. Pist. *praeciperat* Mon.

ad conditionem non trahens, sed tanquam si a principio fuissent constituti curiales, ita et ipsis cum propria prole curiae veniente et albo et corpore. Neque enim quidquam differt, aut eum, qui est curialis eiusdem civitatis, scribere heredem, aut eum, qui mox erit.

CAP. II. Sed et si quis consanguineus curialis exsistens vel aliter ab eadem conditione liber ad successionem curialis defuncti fuerit evocatus, tanquam eius, qui non scripserit testamentum, voluerit autem ille se dare curiae, licere ei hoc agere, et in actis voluntatem propriam declarare intra menses sex, et pariter curialem cum suis successoribus atque substantia, pariter et fieri et heredem, nihil omnino ex eadem substantia expetendo occasione quartae portionis seu novem unciarum, semel eo, qui successerit in hereditatem, aut curiale exsistente, aut mox facte et causa rursus ad curiam veniente. Sed et si quis donaverit res propriae facultatis, aut multas aut omnino non minus novem unciarum, vel curiali eiusdem civitatis exsistenti, vel alii cuidam, offe-

ad] Sic Vind. Pist. *cue* Mon., sed lineola superius imposita est, cui voci deinde puncta inferius subiecta sunt.

trahens] Sic Vind. Mon. *traeres* Pist. Gr. ὑπάγουσα.

a principio] Sic Vind. Mon. Pist. *ab initio* Vulgo.

ipsis] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsi* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse αὐτοῖς σύν.

curiae] Sic Mon. Pist. *curi* Vind. Gr. τῆς βουλῆς.

veniente] Sic Vind. Mon. Pist. *uniti* Vulgo.

et] *ex* Pist. Vind. Mon. Gr. τέ.

albo] *alvo* Vind. Pist. *alveo* Mon. Gr. λευκώματι.

corpore] Sic Mon. Vind. *corpori* Pist.

differt] Sic Vind. Mon. Pist. Melius fore *differret* Os. scribit.

qui est] Haec et quae sequuntur usque ad voce *saut eum*, in Mon. non sunt; exciderunt autem, ni fallor, propter homoeoteleuton. In Pist. sola verba *qui est curialis* sunt; reliqua sane usque ad finem huius capitis desiderantur. Caeterum pro *est* Vind. exhibet *fuit*, ut litterae *i* circumflexus impositus sit, qua re significatur *fuerit*.

eiusdem] *eius de* Vind.

heredem] *hrd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

NOV. CI. CAP. II. evocatus] Sic Vind. Mon. Pist. *vocatus* Vulgo.

scripserit] Sic Vind. Mon. *scripsit* Pist.

testamentum] Sic Vind. Pist. *testam* Mon., sed litterae *m* lineola superius imposita est.

autem] Sic Vind. Mon. *aut* Pist. *autem et* Vulgo.

se dare] *set a se* Vind. Pist. *dare se* Mon. *se ipsum dare* Vulgo. Gr. ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι.

ei] Sic Vind. Pist., deest in Mon. *ipsi* Vulgo. Gr. αὐτῷ.

agere] Sic Vind. Pist. *ei agere* Mon.

et in actis] *et suam voluntatem in actis* Vulgo, quod Vind. Mon. Pist. non firmant.

vol. prop. declarare] Sic Vind. Mon. Pist. *indicare* Vulgo.

intra] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. εἴσω.

menses sex] Sic Mon. *sex menses* Vind. Pist., quae verborum collocatio Graecis non firmatur.

curialem] Sic Vind. Mon. *curiale* Pist. *curialem esse* Vulgo.

et heredem] Sic Mon. Pist. *heredem* Vulgo. Caeterum voces *pariter et fieri — ex eadem substantia* in Vind. non sunt. Exciderunt enim propter homoeoteleuton.

expetendo] Sic Mon. Pist. *expeti* Vind., in quo postea lacuna annotata est, cui supplendae septem fere litterae sufficere queant.

unciarum] Sic Vind. Pist. *unciarum vel curiali* Mon., quae quidem Graecis non firmantur.

curiale] Sic Vind. Mon. *curiali* Pist. Vulgo.

facte] Sic Vind. Pist. *sce* Mon., sed lineola superius imposita. Vulgo *exstituro*.

causa] Sic Vind. Mon. Pist. *re ac substantia* Vulgo. Gr. τοῦ πράγματος.

veniente] Sic Vind. Mon. *venientem* Pist. Gr. ἀφικνουμένου.

sed et] Sic Vind. *sed* Mon. Pist. Gr. εἰ δὲ καί.

facultatis] Sic Mon. Pist. *facultates* Vind. Gr. τῆς αὐτοῦ περιουσίας.

non minus] Sic Mon. Pist. *nichilominus* Vind. Gr. οὐκ ἐλάττονα.

exsistenti] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. ὄντι.

alii] Sic Mon. Pist. *alio* Vulgo.

offerenti] Sic Vind. Mon. *offerens* Pist. Gr. προσάγοντι.

renti tamen se et propriam substantiam atque prolem, sive quae est sive quae erit, et residuam successionem curiae, cuius est, qui donationem fecit, sancimus, valere factam sub hac conditione largitatem. Omnimodo enim nobis studii dignum esse videtur, ut nullo modo substantiae curialium alienentur a curia illius civitatis, cuius sunt curiales.

CAP. III. Ut autem non ad collusionem haec fieri videantur, et quidam domini effecti hereditatum curialium aut per donationis modum, aut per testamentum, secundum quod praediximus, aut ab intestato differant et protrahant oblationem, et rerum quidem frui velint, oblationem autem suam non faciant, sancimus, si quidem per donationem (hoc quod praedictum est) dederit, non prius traditionem fieri rerum, sed hoc manere apud donatorem, donec is, qui donationem accepit, inter gesta confecta apud iudicem provinciae, gratis et citra omnem dationem, secundum praedictum modum datus fuerit curiae, et mox conscriptus albo; tunc enim ei etiam res dari volumus. Quodsi donator tradiderit res, et necdum confessione facta, quae accipientem societ curiae, etiam sic defendi quae donata sunt curiae usque ad novem uncias, in quibus omnino curiam vocari censemus. §. 1. Quodsi ex testamento aut per vocationem legis qui non est curialis **** concurrere curiam, et una cum defensore civitatis, praeter omnem laesionem futuram rerum de-

se et] *si et* Mon. *si esse et* Vind. *si et se* Pist. Gr. *ἑαυτόν τε.*

residuam] Sic Mon. Pist. *residue* Vind. Gr. *τὴν ἐφεξῆς.*

cuius] Sic Mon. Vind. *quae* Pist. Gr. *ἧς ἐστίν.*

factam] Sic Mon. Pist. *factum* Vind. Gr. *γενομένην.*

esse videtur] Sic Vind. Pist. *est videtur* Mon. *est videre* Vulgo. Gr. *εἶναι δοκεῖ.*

alienentur] Sic Vind. Pist. *alienetur* Mon.

NOV. CI. CAP. III. PR. collusionem] Sic Vind. Mon. Pist. Verum Os. praeferendum censet, quod infra recurrit: *illusionem.*

per donationis modum] Sic Vind. Pist. *pl* Mon., sed priori litterae inferius lineola traiecta supraque lineam littera *a* imposita, secundaeque *l* circumflexus traiectus est. Vulgo *per donationem.* Gr. *κατὰ δωρεᾶς τρόπον.*

praediximus] Sic Vind. Pist. *supradiximus* Mon.

differant] Sic Vind. Mon. *differatur* Pist. Gr. *διαναβάλλοιντο.*

protrahant] Sic Mon. Pist. *propter het* Vind., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. *παρέλκοιεν.*

oblationem] Sic Vind. Pist. *oblationes* Mon. Gr. *τὴν ἐπίδοσιν.*

rerum] Sic Vind. Pist. Mon. *rebus* Vulgo. Sane *κατὰ πόδα* versum Graecum *τῶν πραγμάτων.*

frui] Sic Vind. Pist. *uti frui* Mon. Gr. *ἀπολαύειν.*

dederit] Sic Vind. Mon. *dedit* Pist.

hoc] Sic Vind. Mon. Pist. *adhuc* Vulgo.

donatorem] Sic Vind. Mon. *datorem* Pist. Gr. *παρὰ τῷ δωρησαμένῳ.*

is] Sic Mon. Pist. *his* Vind. Gr. *ὁ τὴν δωρέαν.*

donationem] Sic Mon. *dationem* Vind. Pist. Gr. *δωρεάν.*

praedictum] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. *εἰρημένον.*

et mox] Sic Mon. Pist. *mox* Vind., in quo quidem prima manus iam supra lineam posuit *et.* Gr. *καί.*

conscriptus] Sic Vind. Mon. Pist. *inscriptus* Vulgo.

albo] Sic Pist. *alvo* Mon. Vind., quod a se et in ms. codice inventum Contius testatur. Gr. *τῷ λευκώματι.*

ei etiam res] Sic Vind. Pist. *etiam res ei* Mon. Vulgo. Gr. *αὐτῷ καὶ τὰ πράγματα.*

societ] Sic Mon. Pist. *sotiet* Vind.

defendi] Sic codd. mei, Contius, qui ad marg. adscripsit *vindicari.*

curiam vocari] Sic Vind. Mon. Pist. *vocari curiam* Vulgo. Gr. *τὸ βουλευτήριον καλεῖσθαι.*

NOV. CI. CAP. III. §. 1. vocationem] Sic Vind. Pist. *evocationem* Mon. Gr. *κλήσεως.*

curialis] Cuius lacunae signa posui, ea Vulgo sic expletur: *ad successionem perveniat curialis, tunc mox a morte curialis,* quae quidem in Vind. Mon. Pist. pariter desiderantur. Manifesto in Graecis interpreti unus versus exciderat: *τηνικαῦτα – τοῦ βουλευτοῦ.*

rerum] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. *πραγμάτων.*

functi, et descriptionem fieri rerum, praesente etiam eo, qui ad hoc vocatur, et res tradi curiae sub facto signaculo tam defensoris, quam dei amatoris episcopi, et dum praedicta actio gestorum facta fuerit apud iudicem provinciae, et datus fuerit curiae, secundum quod frequenter dictum est, cum substantia et prole, quae est, et quae fuerit, tunc eum et res percipere, et esse eum dominum, secundum quod et prior ille curialis fuit, nihil ab eo differre visus. Huiusmodi gestis sine dubio apud iudicem provinciae habitis praeter omne lucrum et dispendium. Neque enim ad illusionem vel ad dispendium curiae, sed ad utilitatem hanc proferimus sanctionem, ut in perpetuum valeat, augens et corporibus et pecuniis curialium facultates atque substantias. Si vero is, qui ab intestato vocatur curialis heres, non tamen exsistens et ipse curialis, noluerit adire et se dare curiae, curia quidem teneat novem uncias, tantummodo ipse dominus efficietur trium unciarum, quas ei dat et anterior lex, vel si non fuerit curialis. Quodsi plures fuerint eiusdem gradus, qui vocantur ad curialis hereditatem, et quidam dederint se, quidam recusaverint, novem quidem uncias accipere eum vel eos, qui se dederint curiae, tres autem uncias residuos, qui ex lege vocantur, accipere heredes. Studii enim nobis est, omnimodo novem uncias ad curialem eiusdem civitatis pervenire.

CAP. IV. Sin autem defunctus fuerit quidam superstite filia, si

et] Sic Vind., deest in Mon. Pist. Vulgo. Gr. καί.
fieri] Sic Pist. *fieret* Vind. Mon. Gr. ποιεῖσθαι.
rerum] Sic Vind. Pist. *rerum et* Mon., quod Graecis non firmatur.
praesente] *praesentem* Vind. Mon. Pist.
etiam] Sic Vind. Mon. *et* Pist.
hoc] Sic Mon. *haec* Vind. Pist. Gr. πρὸς τοῦτο.
vocatur] Sic Vind. Mon. *vocat* Pist. Gr. καλουμένου.
dei] Sic Mon. Pist. *de* Vind. *deo* Vulgo.
amatoris] Sic Vind. Mon. Pist. *amabilis locorum* Vulgo. Gr. θεοφιλεστάτου.
et datus] Sic Vind. *data* Pist. Caeterum in Mon. desunt haec et quae sequuntur usque ad voces *provinciae habitis*.
frequenter dictum] Sic Vind. Mon. *dictum frequenter* Pist. Gr. τὸ πολλάκις ῥηθέν.
et quae] Sic Vind. Mon. *quae* Pist. Gr. καὶ ἐσομένη. Pro sequenti *fuerit* Os. coniicit melius fore *futura est*.
eum] Sic Mon. Pist. *cum* Vind. Gr. αὐτόν.
huiusmodi] Sic Vind. Pist. *his* Mon. Vulgo. Gr. τῆς τοιαύτης.
praeter] Sic Mon. Pist. *petet* Vind. Gr. παρά.
et disp.] Sic Vind. Pist. *atque disp.* Mon.
vel ad dispendium] Sic Vind. *vel adispendium* Pist. In Mon. superiora repetuntur hoc modo: *vel ad dispendium et datus curiae secundum quod frequenter dictum est cum substantia et plē quē et quae fuerint tunc eum et res percipere et esse eum dominum secundum quod et prior ille curialis nichil ab eo differre iussus huiusmodi gestis sine dubio apud iudicem provincie habitis praeter omne lucrum atque dispendium neque ad illusionem vel dispendium.*
facultates] Sic Vind. Pist. *facultatum* Mon. Gr. περιουσίας.
is] Sic Mon. Pist. *his* Vind. Gr. ὁ ἐξ.
non tamen — curialis] Haec desunt in Vind., sunt autem in Mon. Pist., Graecisque firmantur. In Vind. non dubito, quin propter vocem antecedentem *curialis* exciderint.
ipse] Sic Mon. *ipr* Pist., sed lineola superius imposita est. Gr. αὐτός.
noluerit] Sic Mon. Pist. *voluerit* Vind. Gr. μὴ βουληθείη.
dare] Sic Mon. Pist. *dari* Vind. Gr. ἐπιδοῦναι.
ipse] Quod Vulgo antea legitur *autem*, in Vind. Mon. Pist. non est.
vocantur] Sic Vind. *vocatur* Mon. Pist. Gr. οἱ - καλούμενοι.
curialis] Sic Vind. Pist. *curiaml* Mon., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. Gr. τοῦ βουλευτοῦ.
quidam] Sic Vind. Mon. *quidem* Pist. Gr. οἱ μέν.
residuos] Sic Mon. Pist. *residuas* Vind. Gr. τοὺς λοιπούς.
est] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. καθέστηκεν.
curialem] Sic Mon. *curiales* Vind. Pist. Vulgo. Gr. εἰς βουλευτήν.
NOV. CI. CAP. IV. PR. fuerit] Sic Vind. Pist. *quidem fuerit* Mon., quod Graecis non firmatur.

nupta quidem fuerit curiali eiusdem civitatis, dubium non est, quia praeter calumniam habebit paternas res aut in integro, aut omnimodo novem uncias, si forsan ad alium quendam tres uncias pater voluerit pervenire. Sed et si non ab initio exsistenti curiali nupta fuerit, accesserit autem quidam ad eius nuptias, volens ad hoc eam accipere, ut sit curialis, et dare se curiae, et stabiles ei nuptiae fuerint, etiam sic habere eam novem uncias sine calumnia occasione bonae circa curiam voluntatis, et quia curialis offertur rebus et gubernabit eas, propter quod et omnimodo mulieri dari eas volumus. Quodsi plures fuerint filiae, et quaedam ex his nuptae fuerint curialibus, qui aut sunt aut per oblationem fuerint, novem unciae quidem inter eas dividendae sunt, ad residuas autem tres unciae venient, illi autem, qui eas uxores acceperint, usuri sunt rebus ipsis ad curiales causas, licet in dominio sint uxoris. Propterea enim eis dedimus res patris, ut exinde coniuges earum impleant curiae functiones. Quodsi contigerit deficere eam, quae nupta fuerat illi, qui se curiae tradiderit, si quidem filios masculos de eo habuerit, apud filios erunt res, et ipsi erunt in curia, et nulla tergiversatione res indigebit. §. 1. Quodsi feminae fuerint, quae natae sunt, si et ipsae quibusdam nuptae fuerint aut curialibus eiusdem civitatis, aut qui se ipsos dederint curiae eiusdem civitatis, similiter et

quia] Sic Vind. Mon. Pist. *quin* Vulgo.
calumniam] *calupniam* Vind. Pist.
forsan] Sic Vind. Mon. Pist. *forte* Vulgo.
alium] Sic Mon. Pist. *al* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. εἰς ἕτερον.
quendam] Sic Mon. Pist. *qndam* Vind., sed prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus est.
tres uncias pater voluerit] Sic Vind. Mon. Pist. *pater voluerit tres uncias* Vulgo, quod ni fallor, ad Graecorum tenorem effictum est.
sed et] Sic Mon. Pist. *sed* Vind. Gr. δὲ καί.
autem] Sic Vind. Pist. *tn* Mon., sed lineola superius imposita, qua re significatur *tamen*. Gr. δέ.
nuptias] Sic Vind. Pist. *nupt* Mon., sed ultimis litteris circumflexus superius impositus est.
ad hoc eam] Sic Vind. Mon. Pist. *eam ad hoc* Vulgo.
stabiles] Sic Vind. Mon. Pist. *acceptabiles* Vulgo, quod ex Graeco αἱρετὸς correctum est.
eam novem] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo. Gr. αὐτήν.
curiam] Sic Mon. Pist. *curiae* Vind. Gr. περὶ τὴν βουλήν.
quia] Sic Vind. *qui* Mon. Pist. Gr. ὅτι.
gubernabit] *gubernavit* Mon. Vind. *gubernau* Pist. Gr. διοικήσει.
et] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. καὶ πάντως.
qui aut sunt] Sic Mon. Vind. Pist. *aut existentibus* Vulgo.

fuerint] Sic Pist. *fuerit* Mon. Vind. *factis* Vulgo. Pluralem numerum sane et Graeca praeferunt.
unciae quidem] Sic Mon. *unciae quidam* Vind. *quidem unciae* Vulgo Pist. Gr. μέν.
tres unciae] Vulgo subiicitur *quidem*, quod nec Graecis firmatur, neque Vind.; est autem in Mon., pro quo Pist. *qui habet*.
venient] Sic Vind. Mon. *veniret* Pist. Gr. ἥξει.
eas uxores] Sic Vind. Mon. Pist. *uxores eas* Vulgo.
sunt] Sic Pist. Vind. *sint* Mon. Gr. χρήσονται.
sint uxoris] Sic Mon. Pist. *uxoris sint* Vind. Gr. ὦσι τῶν γυναικῶν.
dedimus] Sic Mon. Pist. *dedimur* Vind. Gr. δεδώκαμεν.
nupta] Sic Mon. Pist. *nuptas* Vind. Gr. τὴν γεγαμημένην.
illi] Sic corrigendum. Vind. Mon. Pist. *ille*. Gr. τῷ.
tradiderit] Sic Vind. Mon. *dederit* Pist. *tradidit* Vulgo.
eo] Sic Vind. Pist. *ea* Mon. Gr. ἐξ αὐτοῦ.
nulla] Sic Vind. Mon. *nulli* Pist.
tergiversatione] *tergiversationes* Vind. Gr. πολυπραγμοσύνης.
res] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. τῷ πράγματι.
NOV. CI. CAP. IV. §. 1. ipsae] Sic Mon. Pist. *ipse* Vind. Gr. αὐταί.
ipsos] Sic Vind. Mon. *ipo* Pist., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *ipso*. Gr. σφᾶς αὐτούς.

ipsae eas habebunt sine ulla molestia, subiectae curiae functionibus per proprios viros. Quodsi **** non nuptae fuerint curialibus aut qui erunt aut fuerint, tunc secundum datam olim divisionem nuptae quidem curialibus novem uncias habebunt, per quas functiones curiae compleantur, residuis autem sufficient tres unciae. Quodsi neque masculi neque feminae eis erunt, quoosque vir superest, habeat earum usum, explens in eis curiae functiones. Et si quidem ad secundas venerit nuptias, et filiorum effectus fuerit pater masculorum seu feminarum, et has coniunxerit curialibus, rursus similiter curiae corpori servabuntur res; quodsi mortuus fuerit aut ad secundas nuptias non venerit, aut filias procreans eas non sociaverit curialibus, vel qui sunt vel qui fuerint, tunc recto ordine curia has res accipiet. Neque enim unquam hanc partem curialium copiarum et functionum alienari concedimus, vel si ad plurimos redactum fuerit genus successionis, quatenus per omnes hac linea descendente semper curiae, sive per masculos filios curialium, sive per generos dantes se curiis novem unciae salvae sint. Quam legem valere volumus in omni deinceps tempore, et in causis adhuc

ipsae] Sic Mon. *ipse* Vind. *ιp* Pist., sed lineola superius imposita est. Gr. καὶ αὐταί.

molestia] Sic Mon. Pist. *modestia* Vind. Gr. ἀπραγμόνως.

subiectae] Sic Vind. Mon. Pist. *subiectas* Vulgo. Interpres videtur habuisse ὑποκείμεναι.

functionibus] Sic Mon. Pist. *functiones* Vind., quod Graecis ταῖς-λειτουργίαις refutatur.

quodsi] Quod postea lacunae signum posui, manifestum est, in exemplari Graeco, unde interpres hausit sua, unum versum excidisse, qui pertinet a voce τινὲς usque ad verba τινὲς δέ. Vulgo tamen haec ita supplentur: *quaedam nuptae fuerint curialibus eiusdem civitatis, quaedam*, quae in Vind. Mon. Pist. desiderantur.

qui erunt] Sic Mon. Pist. *qrint* Vind., sed priori litterae *q* lineola superius imposita est. Vulgo *qui sunt*.

fuerint] Sic Pist. *fuerit* Mon. *qui fuerit* Vind. *futuris* Vulgo.

per quas] Sic Vind. Pist. *propter quas* Vind. Vulgo. Gr. διὰ τάς.

explens] Sic Mon. Pist. *explet* Vind. Gr. πληρῶν.

in eis] Sic Vind. Pist. *eius* Mon. Gr. ἐν αὐτοῖς.

venerit] Sic Mon. Pist. *venerint* Vind. Gr. ἀφίκοιτο.

effectus fuerit] Sic Vind. Pist. *affectus fuerit* Mon. *fuerit effectus* Vulgo.

similiter] Sic Vind. Pist. *silr* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

corpori servabuntur] Sic Vind. Mon. Pist. *servabuntur corpori* Vulgo. Gr. σώματι φυλαχθήσονται.

res] Sic Pist., deest in Vind. Mon. Gr. τὰ πράγματα.

venerit] Sic Vind. Mon. Pist. *veniens* Vulgo. Pro ἐλθὼν interpres videtur legisse ἔλθοι.

qui] Sic Mon. Pist. *quae* Vind., quod Graecis ἢ οὖσιν repugnat.

qui] Sic Mon. Pist. *quae* Vind., quod Graecis ἢ γενησομένοις refutatur.

fuerint] Sic Vind. Pist. *fuit* Mon., sed circumflexus superius impositus est. Vulgo *futuri sunt*.

accipiet] Sic Mon. Pist. *accipiat* Vind. Gr. λήψεται.

unquam] *umquam* Vind.

et] Sic Mon., deest in Vind. Pist. Gr. καί.

quatenus] *quatinus* Pist. Mon. *quaternos* Vind. Gr. ὥστε.

descendente] Sic Pist. *descendentes* Vind. Mon., quod etiam Vulgo est. Gr. σειρᾶς κατιούσης.

semper curiae] Sic Vind. Mon. Pist., desunt Vulgo. Gr. ἀεὶ τῇ βουλῇ.

per] Sic Vind. Pist., deest in Mon., ubi tamen a sec. manu haec eadem vox lineae imposita est. Gr. δι'.

filios] Sic Vind. Pist. *liberos* Mon. Vulgo, quae prioris lectionis emendatio videtur esse.

generos] Sic Mon. Pist. *gnas* Vind., sed prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. γαμβρῶν.

curiis] Sic Vind. Pist. *curiae* Mon. Gr. ταῖς βουλαῖς.

unciae] Post hanc vocem Vulgo subiicitur *curiae*, quod in Vind. Pist. est, deest autem in Mon., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

pendentibus] *pedentibus* Vind. Gr. ἠρτημένων.

etiam nunc pendentibus, et quae potitae non sunt iudiciali sententia aut amicabili interventu absolutione.

EPILOGUS. Quae igitur visa a nobis sunt et hac sacra lege declarata, tua excellentia custodire festinet, maxime omnium utilitatis publicae providentiam omnem faciens. *Dat. Kal. Aug. CP. imp. DN. Iusti PP. A. anno XII. Belisario V. C. cons.*

[CII.] GLOSS.

DE TESTAMENTIS IMPERFECTIS A PARENTIBUS IN FILIOS FACTIS, ET DE DIVISIONE RERUM A FILIIS CORAM PARENTE DE EIUS FACULTATIBUS FACTA ET SUBSCRIPTA.

Idem aug. Basso, magnificentissimo comiti domesticorum, obtinenti locum Ioannis gloriosissimi praefecti sacrorum praetoriorum per Orientem.

potitae] Sic Vind. *poite* Mon. Pist., sed linea superius imposita. Vulgo *consecutae*. Gr. τυχόντων δικαστικῆς κρίσεως.

non] Sic Vind. Mon., deest in Pist., ubi tamen sec. manus sequenti voci supra lineam imposuit *non*.

amicabili] Sic Vind. Mon. *amicali* Pist.

absolutione] Sic Pist., quod etiam Graeca requirunt. Vind. Vulgo *absolutionem*. Mon. *obsolutionem*.

NOV. CI. EPIL. visa] Sic Vind. Pist. *iussa* Mon. Gr. παραστάντα.

a] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo.

hac] Sic Mon. Pist. *hanc* Vind. Gr. διὰ τοῦδε.

publicae] *p* Mon.

Kal.] Sic Vind. *VIII. Kal.* Escur. *Kalend.* Vulgo. Tota subscriptio in Mon. Pist. desideratur.

Aug.] Sic Vind. *Iunias* Escur. *April.* Vulgo.

CP. imp.] *cap. imp.* Escur., desunt in Vind. *Constant. imp.* Vulgo.

DN.] *dono* Vind. *dni n'* Escur.

Iusti.] Sic Vind. *Iust.* Escur. *Iustinian.* Vulgo.

A. anno] *aug.* Vind. *cog. an.* Escur.

XII.] *XIII.* Vulgo. *XIIII.* Escur. Sane si consulatum Belisarii designari statuimus, scribendum erit *IX*.

Belisario] *Biliseario* Vind. *Iustino* Escur. *Apione* Vulgo.

V. C. cons.] *viro clarissimo consule* Escur.

NOV. CII. CII.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Vind. scholium est, antiqua satis manu scriptum: *hic deest constitutio de dont. a curia factis: bene nobis.* Ad marg. Mon. scriptum est: *const. III.* In Mon. Berol. Neob. ad marginem adscriptum est: *hic debet esse de donatione* (Neob. *donationibus*, Berol. *donat.*) *a curiale factis bone.* (Berol. *addidit M.*)

de] Sic Vind. Mon. *de in* Berol., sed ultimae litterae puncta inferius subiecta sunt.

imperf.] *inperf.* Mon. Berol. Contius, qui ad marg.: *additum est ex post facto in vet. manuscri.*

a parentibus] *apparentibus* Vind.

parente] Sic Mon. *parente factarum* I. In Vind. Berol. subiicitur *factis*, quod in reliquis fontibus non est.

de] Sic Vind. Mon. Berol., in quibus quidem sec. manus supra lineam adscripsit *et*. Vulgo I. *et de*.

subscr.] In I. subiicitur *Rubrica*.

Idem aug.] Sic Vind. I. *id. a.* Neob. Pist. Berol. *..id. a.* Mon. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo.

Basso] *Basse* I.

magnificentissimo] *magnicentesimo* Vind. *magn* Pist., deest in I.

comiti] Sic Berol. Mon. *comite* Vind. Neob., in quo quidem ultimae tres litterae a secunda manu scriptae sunt. I. Pist. *com.*

domesticorum] *dnm* Neob. lineola superius imposita, sed litterae *m* puncta inferius subiecta sunt. Pist. *clem.*, sed lineola superius imposita. Berol. *dnmm*, sed litterae *i* circumflexus impositus est. Mon. *dno*, lineola superius imposita, quibus subiicitur *n. tm*, sed circumflexo superius imposito. Vind. *do tn*, sed prioribus duabus litteris circumflexus, sequentibus lineola superius imposita est. Vulgo *devotissimorum domesticorum*. In I. deest.

obtinenti locum] Sic Neob. Berol. Vind. Mon. *obtinentibus locum* Pist. *locum obtinenti* Vulgo. Deest in I.

Ioannis] Sic Vind. Mon. *Iohanni* Pist. Neob. Berol. *Io.* I.

praefecti — Orientem] *pfe sacrorum praetoriorum Origentem* Neob. *pp. sacrorum praetoriorum Or.* Pist. *pf. sacrorum praetoriorum per Orientem* Berol. *pf. sa-*

PRAEFATIO. Constantino divae memoriae lex scripta est per antiquae coniecturae simplicitatem; porro causarum varietas et natura eas frequenter mutans, egere leges illas emendatione nostra praeparavit. Dicit itaque lex, oportere morientium voluntates, quando sunt parentes, omnibus modis inter filios tenere, et tantum eos erubescit parentes exsistentes, quia eis et claram rerum concedit significationem, dicens, et si non manifestae sunt eorum dispositiones, aperiuntur autem ex quibusdam indiciis et coniecturis et qualibet scriptura, et sic eas valere. Et hoc in suis et emancipatis filiis ait. Insuper et Theodosii decernit, non in patribus solum haec disponens, sed etiam in matribus et ascendentibus utriusque naturae. Hanc apprehendentes licentiam homines in tantam egressi sunt obscuritatem, ut divinantibus magis, quam interpretantibus haec egerent. Itaque neque personas scribentes, neque re-

crorum praefectorum Orientis Mon. *pf. s. sacrorum praetoriorum Orientem* Vind. *praetoriorum praefecti iterum exconsulis et patricii* Vulgo. *ppo Orientali* I.

NOV. CII. PRAEF. Constantino] Quod Vulgo et in I. antea est *a*, deest in Vind., nec Graecis firmatur, est autem in Mon. Berol.

antiquae] Sic etiam Berol., nisi quod litterae *u* circumflexus impositus est, quem iam prima manus delevit.

coniecturae] Sic Mon. Berol. *coienicturae* Vind., sed litterae *o* lineola superius imposita est.

simpl.] *sinpl.* Berol.

porro] Quod Vulgo subiicitur *vero*, in Mon. Vind. Berol. I. non est.

natura] *naturam* I.

praeparavit] Sic Vind. Berol. *puauit* Mon., sed priori litterae *p* secunda manus lineolam superius imposuit. Ad marginem Mon. a sec. manu scriptum est *praeparau*, sed ultimae litterae lineola superius imposita est.

quando] Sic Vind. Berol. *qn* Mon., sed lineola superius imposita est.

tantum] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *tam* Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *tamen*, quod Port. habet. Gr. τοσοῦτον.

erubescit] Sic Mon. Berol. *erubesceit* Vind., sed litterae *i* circumflexus impositus est. Gr. αἰσχύνεται. Pro verbis *eos erub.* I. habet *erub. eos*.

quia] Sic Vind. Mon. *qua* Berol., sed circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit, quae scripsit *quia*. Gr. ὅτιπερ.

rerum] Sic Vind. Berol. *earum* Mon., sed sec. manus supra lineam adscripsit *rerum*. Gr. τῶν πραγμάτων.

concedit] Sic Vind. Mon. *concedat* Berol. Gr. συγχωρεῖ.

manifestae] Sic Vind. Mon. *manifeste* Berol. I.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *sint* Vulgo. Gr. εἰσίν.

aperiuntur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *apparuerunt* Vulgo. Gr. εἰσάγονται.

indiciis] Sic Vind. Mon. *inditiis* Berol. *iudiciis* I.

et qualibet] Haec in Vind. bis scripta sunt, sed prima vice deleta.

hoc] Sic Mon. Berol. *haec* Vulgo. Gr. τοῦτο.

emanc.] *in emanc.* I.

ait] Sic Hamb. Trid., deest in I. *ut* Berol., sed sec. m. correxit, ut in cont. Vind. *aut*, Mon. *at*, sed hoc deleto supra lineam scriptum est *ait*. Vulgo *dicit*.

insuper] *et insuper* I.

et] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam sec. manus supplevit. Gr. καί.

Theodosii] *Theodosius* Mon. Vind. I. quod etiam Vulgo est. Gr. ἡ Θεοδοσίου.

decernit] Sic Vind. Mon. Berol. *decrevit* I. Vulgo. Gr. προσδιορίζεται.

haec] Sic Vind. Berol. I. *hoc* Mon. Vulgo. Gr. ταῦτα.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.

naturae] Sic Vind. Mon. *nate* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

apprehendentes] *adpraeendentes* Berol. *adpraehendentes* Vind.

egressi] Sic Vind. Berol. I. *ingressi* Mon. Vulgo. Gr. ἐξῆλθον.

obscuritatem] Sic Vind. Berol. *securitatem* Mon. Gr. ἀσάφειαν.

haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. Gr. ταῦτα.

egerent] Sic Mon. *eger* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. I. *agerent*. Gr. προσδεῖσθαι.

rum dicentes notitias, et forte nec quantitatem, tamen dignantur coniecturis et verisimilium ratione talia permittere.

CAP. I. Nos igitur omnia clara et aperta consistere volentes (quid enim sic proprium est legum, sicut claritas, maxime super defunctorum dispositionibus?) volumus, si quis litteras sciens inter filios suos voluerit facere dispositionem, primum quidem eius praescriptione tempus, deinde quoque filiorum nomina propria manu, ad haec uncias, in quibus scripsit eos heredes, non signis numerorum significandas, sed per totas litteras declarandas, ut undique clarae et indubitatae consistant. Si vero etiam rerum voluerit facere divisionem, aut quibusdam rebus certis aut omnes aut quasdam institutionum statuere, et harum inscribat et significationes, ut eius litteris omnia declarata nullam ulterius contentionem filiis derelinquant. Si tamen aut uxori aut extraneis aliquibus personis voluerit relinquere legata aut fideicommissa aut libertates, et haec propria scripta manu, dictaque a testatoribus coram testibus, quoniam omnia consequenter in dispositione posita ipsi et

notitias] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *notitiam* Berol. Port. Vulgo. *noticias* I. Gr. γνωρίσματα.

tamen] Sic Vind. *tantum* Mon. Berol. I. Gr. ὅμως.

dignantur] Sic Mon. *dignatur* Vind. Berol. Gr. ἀξιοῦσι.

coniecturis] Sic Mon. Berol. *coniectura* Mon. Gr. στοχασμοῖς.

ratione] *rationi melius fore* Os. scribit, sed codd. mss. repugnant.

NOV. CII. CAP. I. omnia clara et aperta] *clara et aperta omnia* I.

filios suos] Sic Vind. Mon. Berol. *suos filios* I.

voluerit] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu sequenti voci *facere* superius imponitur. Gr. βούλοιτο.

dispositionem] Sic Vind. Berol. *dispositionibus* Mon. Gr. διατύπωσιν.

eius] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *ei* Vind. Gr. αὐτῆς.

praescriptione] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *positionem* Mon., in quo quidem secunda manus superius adscripsit *praescriptione*. Vulgo Port. *subscriptione*. Gr. προγράφειν. Interpretem scripsisse *praescribat* Os. coniicit.

tempus] Quod Vulgo et in Port. postea est *declaret*, in Vind. Mon. Hamb. Berol. non est, nec sane in Graecis habet, quo firmetur. In Hamb. ad marg. tantum a sec. m. scriptum *denotet*, quod etiam Trid. recepit. I. *denotet*.

deinde] *et demum* I.

quoque fil.] Sic Mon. *vero fil.* Vind. *filiorum quoque* Berol.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Vulgo.

eos] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a secunda voce sequenti voci superius impositum est. Gr. αὐτούς.

numerorum] *numerum* I.

sed] Sic Vind. Berol. *sed et* Mon., sed prior vox *sed* a sec. manu scripta est. Gr. ἀλλά.

consistant] Sic Vind. Berol. *consistat* Mon., quod sane Graecis non firmatur.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

rerum] *reum* I.

voluerit] *voluerint* I.

quibusdam] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Mon., in quo quidem supra hanc vocem a secunda manu scriptum est *ex*. Vulgo Port. I. *in quibusdam*. Graeca solum dativum casum agnoscunt.

quasdam] Sic Vind. Berol. *quosdam* Mon.

institutionum] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *institutiones*. Mon. I. *institutiones*. Gr. τῶν ἐνστάσεων.

harum] *horum* I.

et] Sic Vind. Mon. *etiam* Berol., deest Vulgo et in I. Interpres videtur habuisse ἐγγραφέτω καί.

significationes] Sic Mon. *signationes* Vind. Berol.

ut] Sic Vind. Mon. *ut et* Berol., quod Graecis non firmatur.

contentionem] Sic Vind. Mon. *contemptionem* Berol. Gr. φιλονεικίαν.

derelinquant] Sic Berol. *dereliquat* Vind. Mon. I.

aut] deest in I.

uxori aut] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem omnia, exceptis litteris *ut*, a sec. manu scripta sunt.

extraneis aliquibus personis] Sic Berol. Hamb. I. *aliquibus extraneis personis* Vind. Mon. *extraneis personis aliquibus* Vulgo Trid. Port. Gr. ἐξωτικοῖς τισὶ προσώποις.

haec] *hoc* I.

testibus] Sic Vind. Mon. *testibus omnibus* I. *testibus coram omnia testibus* Berol., sed tribus ultimis verbis puncta inferius subiecta sunt, quae sane ex superiorum et inferiorum repetitione male videntur orta esse.

scripserunt, et volunt valere, sint firma, nihil minuenda, eo quod videantur in charta scripta, reliquam observationem testamentorum non suscipientia, sed hoc solum immutetur, quod eius manus et lingua habet omnem virtutem chartae praebitam.

CAP. II. Et si quidem usque ad mortem maneat hoc schema, nullus postea deducet testes, quia voluit forte talem voluntatem mutare aut convertere, aut aliquid tale facere, cui licuit rumpere, quod factum est, et aliam facere voluntatem, declarantem perfectam eius sententiam, quam competit valere. Hoc enim concedimus ei agere, hoc ipsum expressim significantem sub praesentia testium septem, quia, etsi fecit quandam talem voluntatem, non tamen valere eam ulterius vult, sed rursus aliam facere. Et haec aut in testamento perfecto faciat, omnia testamentorum habente signa, aut in non scripta perfecta voluntate, **** videri eum

quoniam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quia* Vulgo.

consequenter in] Sic Mon. *consequente in* Vind., sed litterae *e* ultimae circumflexus superius impositus est. Berol. *consequente*, sed litteris *e* duabus ultimis circumflexi impositi sunt, quos iam sec. manus delevit. Ultimae litterae *e* eadem sec. manus punctum subiecit. Gr. ἐφεξῆς τὰ ἐν τῇ.

dispositione] Sic Mon. Berol. *dispositiou* Vind., sed ultimis litteris tribus lineola superius imposita est, qua re videtur significari *dispositionum*. Sec. manus *dispositione*. Gr. διατυπώσει.

volunt] Sic Vind. *voluerunt* Mon. *voluit* Berol., sed ultimae syllabae circumflexus impositus litteraeque *i* punctum inferius subiectum est. Gr. βούλονται.

valere] Sic Vind. Berol. *manere* Mon. Gr. κρατεῖν.

sint] Sic Vind. Mon. *sit* I. *sin* Berol., sed sec. manus adiecit litteram *t*. Gr. ἔστω.

nihil] Sic Mon. Trid. *nihilo* Berol. Port. *nihilominus* Vind. Hamb., quod manifesto ex sequentis voculae prioribus litteris evasit. Gr. μηδέν.

eo] Sic Vind. Mon. *ea* Berol., sed sec. manus correxit *eo*.

quod] Sic Vind. Mon. *qd* Berol., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

reliquam] *reliqua* I.

immutetur] Sic Berol. *inmutetur* Vind. *inmitetur* Mon. *imitetur* I. Gr. διαλλαττέτω.

quod] *qd* Vind., sed ultimae litterae circumflexus traiectus est.

habet] Sic Vind. Mon. *habeat* Berol. Graeca nihil decidunt.

virtutem] *nirtutem* I.

charta] *carte* Vind. Mon. Berol. I.

praebitam] Sic Vind. Berol. *praebita* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. παρεχομένην.

NOV. CII. CAP. II. schema] Sic Mon. Vind. *scema* Berol. I.

voluit] *voluerit* I.

talem voluntatem] Sic Vind. Berol. *voluntatem talem* Mon. Gr. τὴν τοιαύτην γνώμην.

mutare] Sic Vind. Mon. Berol. *commutare* Vulgo I. Gr. ἀμεῖψαι.

aut aliquid] Sic Vind. Mon. *aut tale aliquid* I. *ut aliquid* Berol., sed priori litterae *u* littera *a* a sec. manu superius imposita est.

perfectam eius] Sic Mon. Berol. *eius perfectam* Vind. Gr. τὴν τελευταίαν αὐτοῦ.

expressim] Sic Mon. *expssim* Vind. Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

significantem] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *significanti* Hamb.

septem] Sic in vett. omnibus Contius ad marginem testatur esse, omissa quinque testium mentione, quae apud Haloandrum est.

fecit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fecerit* Vulgo. Gr. πεποίηται.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *tamen*. Gr. οὐ μήν.

valere eam] Sic Vind. Berol. *eam valere* I. Mon. Vulgo. Gr. κρατεῖν αὐτήν.

rursus] Quod Vulgo et in I. subiicitur *vult*, deest in Vind., sed in Mon. Berol. est, nec sane in Graecis habet, quo firmetur.

haec] Sic Mon. *hanc* Vind. Berol. I. Gr. ταῦτα.

aut] deest in I.

perfecto] Sic Vind. Mon. *profecto* Berol. Gr. τελείῳ.

non] Sic Mon. Berol. *mo* Vind., lineola superius imposita, sed sec. manus scripsit *non*. Gr. ἀγράφῳ.

videri] Quod antea lacunae signum posui, illud in causa est, quod interpreti unus versus ex Graecis, nisi fallor, propter homoeoteleuton manifesto exciderat, qui pertinet inde a verbo ὥστε usque ad vocem βουλήσει. Vulgo sic suppletur lacuna: *ut scripta vel non scripta voluntate*, quae in Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid. Port. non sunt.

defunctum esse, prioribus infirmis factis ex secunda eius secundum perfectum testamentum aut voluntatem dispositione.

CAP. III. Quia vero novimus aliquos divisiones facientes inter proprios filios et praeparantes eos his subscribere, et hoc schema suscepimus. Si quis enim dividit proprias res, et ipsos filios convocans faciat subscribere divisionibus ipsis, et ratas eas iudicare, et profiteri, haec secundum hunc habere modum, sit et hoc firmum in huiusmodi rerum divisione secundum nostram constitutionem, quam ob hoc posuimus, quam in omnibus, quae in ea continentur, firmam esse per hanc legem sancimus. Si autem et in divisione ipse subscripserit, et clara omnia per subscriptionem suam fecerit, sit et hoc ratum, quoniam et hoc iam nostra legislatione continetur. Palam vero est, quia in talibus casibus haec lex valebit, quoscunque postea moveri contigerit.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua gloria cognoscens omnibus faciat manifesta, ut nullum lateat, quae recte et providenter pro nostris subiectis sancita sunt. *Dat. Kal. Febr. DN. Iust. PP. Aug. anno XIII. Basilio V. C. cons.* (541.)

dispositione] Sic Mon. Berol. *dispositionem* Vind. *disponere* Hamb. Trid. *dispocnere* I. Gr. διατυπώσεων.

NOV. CII. CAP. III. praeparantes] Sic Vind. Mon. *pantes* Berol., sed litterae *p* lineola inferius traiecta, item alia supra lineam adscripta est. Gr. παρασκευάζοντας.

schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol.

his] Sic Vind. Berol. *hiis* I. *h* Mon., sed supra lineam a prima m. adscripta est littera *i*. Gr. ταύταις.

schema] *scema* I.

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. γάρ.

dividit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dividat* Vulgo. Interpres videtur legisse διανέμει.

convocans] Sic Mon. *evocans* Berol. Vind. Gr. προσκαλεσάμενος. Pro *filios convoc.* I. habet *evocans filios*.

eas] Sic Vind. Berol. *eius* Mon., sed secunda manus scripsit *eas*. Gr. κυρίας ταύτας.

iudicare] Sic Mon. Berol. *indicare* Vind. Gr. ἡγήσασθαι.

profiteri] Quod Vulgo postea est *filios* uncis quidem inclusum, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, est in Trid. Port., sed Graecis non firmatur. Itaque ex glossa profectum esse dubium non est.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. ταῦτα.

habere] Sic Vind. Mon. *abere* Berol. *haberi* I.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. *huiuscemodi* Berol.

per] Sic Vind. Mon. Port. *et per* Berol. Hamb. Trid. I. Vulgo, quod Graecis non firmatur.

sancimus] *sanctimus* Vind. *sanccimus* Berol.

sit et hoc] *sit hoc* I.

iam] deest in I.

casibus] Sic Mon. Berol. *causis* Vind. Gr. θεμάτων.

haec lex valebit] Sic Vind. Berol. I. Mon., nisi quod in hoc est *hec*. Vulgo *valebit haec lex*. Gr. ὁ νόμος κρατήσει.

moveri] Sic Vind. Vulgo. *movere* I. Mon. Berol. Gr. κινηθῆναι.

NOV. CII. EPIL. placuerunt] *placuere* I.

hanc sacram] Sic Mon. Berol. *sacram hanc* Vind. Gr. τοῦδε τοῦ θείου.

gloria] Sic Berol. Mon., deest in Vind. Gr. ἐνδοξότης.

faciat] Sic Berol. *faciant* Vind. *fiant* Mon. Gr. ποιησάτω.

lateat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *lateant* Vulgo.

et] Sic Vind. Mon., deest in Ber. Gr. καί.

providenter] Sic Vind. *providentes* Mon. Berol. Gr. προνοητικῶς.

pro] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ὑπέρ.

subiectis] Sic Mon. Berol. *subgectis* Vind.

sancita] *saccita* Berol., sed priori litterae *a* lineola superius imposita est.

Kal.] *Kl.* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. In Mon. Berol. Pist. I. tota subscriptio desideratur.

Febr.] Sic Mon. Berol. *feb.* Vind., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Quod Vulgo subiicitur *Constant.*, in Vind. non est. In editionibus glossatis esse *Ian.* Bienerus in hist. Nov. p. 522. scripsit.

DN.] *dono* Vind., sed priori litterae *d* circumflexus traiectus est.

Iust.] Sic Vind., sed circumflexus superius impositus est. Vulgo *Iustiniani*.

aug.] Quod Vulgo postea est *imper.*, in Vind. desideratur.

XIII.] Sic Vind. Sane si Basilium consulem retinemus, scribendum est *XIV.*,

[CIII.] GLOSS.

DE RESTITUTIONIBUS.

Idem Aug. Basso, comiti domesticorum, locum habenti Ioannis, p. p. per Orientem.

PRAEFATIO. Negotium audivimus pro testamento dubitato, quod etiam interpretari iustum existimavimus, et lege comprehendere certissima, hoc quod nostrae consuetudinis est, in negotiis motis ex legibus optimis accipere occasiones. §. 1. Filios enim quidam suos instituens heredes, deinde et alterutris eos filiis non exsistentibus substituere volens, iussit, si contigerit aliquem eius filiorum et heredum futurum sine filiis humanam solvere vitam, post exceptionem horum, quae ex lege debentur ei ex eis, quae ab eo relinquebantur ei, rebus, reliquas omnes res et iura, quaecunque apud eum in tempore mortis invenirentur, venire et restitui ex his superstiti, aut eius filiis, si ipse moreretur, omni

qui imperii annus in finem Martii mensis exit. Nisi forte credendum mensis designationem in Vind. mutandam esse. Vulgo *XIV.*

V. C.] *vic.* Vind., sed lineola superius imposita est.

cons.] *co.* Vind.

NOV. CIII. CIII.] deest in Vind. Mon. Berol. I.

de] In Mon. antea est *R/.*

restitutionibus] In Vind. Mon. Berol. postea est *R/.* In I. subiicitur *constitutio nova R/.*

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Pist. Berol. *..d. a.* Mon. *imp. Iust. a.* Neob. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *impr. Iust. a* I.

Basso] deest in I.

comiti] *um comiti* Neob. *um co* Pist. *un. com.* Berol. *um com* Vind. Mon. *magnificentissimo comiti* Vulgo. Deest in I.

domesticorum] *domestico* Neob. I. *domse* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *domest.*, Pist. *demost.*, Berol. *dom.*, sed lineola superius imposita est.

habenti] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. *tenenti* Vulgo. In I. verba, quae inde a voce *locum* usque ad finem inscriptionis sunt, plane non leguntur, pro quibus scriptum est: *et Iohan. preposito.*

Iohannis] Sic Berol. Pist. Vind. *Iohi* Mon. Neob.

p. p.] Sic Pist. Berol. Mon. *ppio* Neob., sed punctum supra litteram *i* impositum est. Vind. *ppo.* Vulgo *gloriosissimi sacrorum praetoriorum praefecti.*

per Orientem] Sic Berol. Pist. Neob. Vind. Mon., deest Vulgo.

NOV. CIII. PRAEF. PR. interpretari] Sic Vind. Mon. *interptari* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

existimavimus] Sic Mon. Berol. *estimavimus* Vind. *constituimus* I.

ex legibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *ex* Vulgo non est.

NOV. CIII. PRAEF. §. 1. quidam suos] Sic Vind. Berol. *suos quidam* Mon. Gr. τις οἰκείους.

instituens] Sic Hamb. Port. Vind. Mon. Berol. *instituentes* Trid. Gr. ἐνστησάμενος.

et alterutris] Sic Mon. *alterutris* Vind. Berol. I. *alterutros* Vulgo. Gr. καὶ ἀλλήλοις.

non] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est *non.* Gr. ἐξ ἀπαιδίας.

exsistentibus] Sic Berol. *extantibus* I. Vind. Mon., sed litterae *n* punctum inferius in Vind. Mon. subiectum.

aliquem] Sic Vind. Mon. *alıq* Berol., sed ultimae litterae lineola traiecta, aliaque superimposita est. Gr. τινά.

contigerit] *contingeret* I.

heredum] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *hrdem* Vind. Port. *heredem* Vulgo. Gr. κληρονόμων.

solvere] Sic Vind. Mon. *solve* Berol., sed sec. manus supra ultimam litteram lineolam imposuit. Gr. καταλύειν.

post] Sic Vind. Mon. *pt* Berol., sed circumflexi superius impositi sunt. Gr. μετά.

quae] *quae exceptione horum que ex* Vind., quae quidem ex his, quae supra posita sunt, male repetita sunt.

ex eis] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. m. correxit *ex his.*

rebus reliquas] Sic Vind. Mon. *reliquas rebus* Berol., sed Gr. πραγμάτων τὰ λοιπά.

his] *hiis* I.

si ipse] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si etiam ipse* Vulgo, quod Graecis non firmatur.

cessante inter eos propter memoratam substitutionem cautione et fideiussione. In his eo moriente, et uno quidem eius filiorum et heredum filios habente, alio vero manente sine filiis, prohibet eum, qui sine filiis est, is, qui filios habet, uti rebus, utpote eas deterentem; at ille utens verbis testamenti, quia, quidquid inveniretur in tempore mortis apud eum, hoc eum restituere iussit, secundum hoc vult schema licentiam habere uti rebus, sicut voluerit, nulla prohibitione de earum gubernatione illata ei. §. 2. Nos igitur, sumentes ex hoc occasionem, aestimavimus oportere et antiquam indefinitionem, et deinceps discretionem hanc quidem definire, hanc autem puram hominibus reponere, et propterea lege causam comprehendere, ut discant homines omnem legis ordinem, cum quo competit talia et discere et iudicare. Novimus igitur apud Papinianum sapientissimum dictum in nono decimo eius Quae-

cessante] Sic Vind. Berol. *censante* Mon.
cautione] Sic Mon. *cautioni* Vind., sed lineola ultimis litteris superius imposita est, sed sec. manus scribit *caution*, lineola imposita. In Berol. deest, sed a sec. manu ad marginem adscriptum. Gr. ἀσφαλείας τε.
fideiussione] Sic Berol. *fideiussionem* Vind. *fidiiussione* Mon., sed secundae litterae *i* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐγγύης.
in his] Sic Vind. *et in his* Mon. Berol. *in hiis* I. Gr. ἐπὶ τούτοις.
alio] Sic Vind. Berol. *alia* Mon., sed sec. manus scripsit *alio*. Gr. τοῦ δέ.
vero] *non* I.
manente] Sic Vind. Mon. *manento* Berol. Gr. μείναντος.
prohibet] Sic Vind. Mon. *proibet* Berol.
is] Sic Mon. Berol. *ys* Vind., sed sec. manus correxit *is*. Gr. ὁ ἔχων.
habet] Sic Vind. Mon. *hat* Berol., sed lineola superius imposita est.
uti] *non uti* I.
utpote eas] Sic Vind. Mon. *utpeo* Berol., sed supra litteram *t* a sec. manu scriptum est *ote*. Gr. ὡς ταῦτα.
deterentem] Sic Vind. *detrente* Mon. Berol., sed supra litteram *r* a sec. manu circumflexus superius impositus est. I. *deterente*. Gr. ἐλαττοῦντα.
at ille] Sic Mon. *ut ille* Vind., quamquam prior vox prae vetustate deleta est. Berol. *ut ille*, sed sec. m. correxit *at ille*. I. *ac ille*. Gr. ὁ δέ.
verbis] Sic Mon. Berol. *verbi* Vind., sed secunda manus scripsit *verbis*. Gr. τοῖς ῥήμασι.
quia] Sic Vind. Berol. *qs* Mon.
hoc eum] Sic Mon. *eum hoc* Berol. *que* Vind., sed haec prima littera *q* a sec. manu scripta est. Gr. τοῦτο αὐτόν.
restituere] Sic Vind. Berol. *instituere* Mon., sed priori litterae *in* sec. manus imposuit *re*. Gr. ἀποκαθιστᾶν.
earum] Sic Mon. *eorum* Vind. Berol. I.
illata] Sic Mon. Berol. *inllata* Vind., sed prius *l* a sec. manu scriptum est.
NOV. CIII. PRAEF. §. 2. occasionem] Sic Vind. Mon. *occasione* Berol., sed supra ultimam litteram *e* sec. manus virgulam posuit. Gr. πρόφασιν.
aestimavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *existimavimus* Vulgo. *extimavimus* I.
indefinitionem] Sic Hamb. Berol., in quo quidem sec. m. syllabae *in* puncta subiecit et correxit *diffinitionem*. Mon. *indiffinitionem*, sed ad marg. *in libro m. descriptionem*. Vind. I. *diffinitionem*, Vulgo Trid. Port. *definitionem*. Sed Gr. ἀοριστίαν.
discretionem] Sic Vind. Berol. *discreptionem* Mon. *descriptionem* I.
quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. τὴν μέν.
definire] Sic Vind. Mon. *diffinire* Berol. I.
puram] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem litterae *uram* a secunda manu scriptae sunt.
hominibus] *omnibus* I.
comprehendere] Sic Vind. Mon. *compendere* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.
cum] *et in* I.
quo] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra hanc vocem in Vind. scriptum est *ordine*, quod Graecis non firmatur, ideoque glossae locum obtinere videtur.
discere] *dicere* I.
Papinianum] Sic Vind. Mon. *paninanum* Berol., sed secunda manus supra *ni* scripsit *pi*.
sapientiss.] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *virum*, quod cum Graecis non firmetur, glossae locum videtur obtinere.
nono decimo] Sic Vind. Mon. Berol. *decimo nono* Vulgo. *li. XVIII.* I.
eius] Sic Vind. Berol., sed in Vind. supra scriptum est *libro*. Mon. Vulgo *libro eius*. Sane Graeca non habent, quo vox *libro* firmetur, ideoque glossam redolere videtur.

stionum, ubi permittit alienationes in tali casu, illud solum velut ex studio in aenigmate proponens, ut tunc oporteret prohiberi alienationes, quum ad solvendum fideicommissum ex studio, qui hoc oneratus est, ad alienationem venit. Et philosophatus inter imperatores Marcus, tali quodam proposito casu, viri boni arbitratum videri inesse talibus verbis disposuit.

CAP. I. Nobis ergo recte visum est habere ita disponere legislationem, ut, si quidem universaliter aliquis dicat restitutionem fideicommissi, haec tenere, quae in talibus decreta sunt, et a nobis iam sancita; sin vero tale sit fideicommissum, quale subiacet, et ea, quae inveniuntur seu remanent in tempore mortis, testator submittet sola fideicommissum, tunc indefinite dictum prioribus sub quadam legitima deducere divisione et ordine. Si quis enim haec aut etiam aliquid tale aliud dixerit, sancimus, usque ad Falcidiam solum suae institutionis necessitatem habere servare eum, qui oneratus est fideicommissi restitutione, et non posse aliquid penitus ex illa minuere, sufficiens exsistens, sed heredi quidem

permittit] Sic Vind. *permittat* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Mon. *srmittit*, sed duabus prioribus litteris lineola superius imposita est, in quo sec. m. corr. *permittit*. Gr. ἐπιτρέπει.
illud solum] Sic Vind. Mon. *solum* Berol., sed supra lineam scriptum est *illud*. Gr. ἐκεῖνο μόνον.
velut] *velud* Vind. Berol. I.
aenigmate] Sic Mon. *enigmate* Vind. *eugmate* Berol., sed sec. m. corr. *enigmate*.
hoc oneratus] *hoc honoratus* Vind. Berol., quod corrigendum ex Graeco ὁ τούτῳ βεβαρημένος. Mon. *honoratus*. I. *hoc honeratus*.
est] deest in I.
et phil.] Sic Mon. *et tanquam phil.* Vind. Berol., quod Graecis non firmatur. I. *et tanquam phyl.*
Marcus] *Marchus* I.
arbitratum] Sic Vind. Mon., in quo secunda manus scripsit *arbitrium*. Berol. I. *arbitratu*.
NOV. CIII. CAP. I. ergo] *igitur* I.
habere] Sic Vind. Mon. I. Hamb. Deesse videtur in Trid., si recte intelligo Os. notam. *habere recte* Berol. *hanc* Port. Vulgo. Gr. ἔχειν.
quidem] *quid* I.
universaliter] Sic Vind. Mon. *universale* Berol., sed sec. manus scripsit *universaliter*. Gr. καθόλου.
haec] Inde ab hac voce quae leguntur usque ad syllabas *in fideic.*, in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia.
sancita] Sic Mon. *sanccita* Berol. *sanctita* Vind.
sin] *si* Berol. I.
fideicommissum] Sic Vind. Mon. *fidq* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.
inveniuntur] Sic Mon. Berol. *veniuntur* Vind., sed supra *ven* a sec. manu impositum est *in*. Gr. τὰ εὑρισκόμενα.
remanent] Sic Vind. Berol. *remaneant* Mon.
submittet] Sic Vind. Berol. *summittet* Mon. *submittat* Vulgo I. Quod Vulgo subiicitur *in*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.
indefinite] Sic Vind. Mon. *diffinite* Berol., sed sec. manus scripsit *indiffinite*. Gr. ἀορίστως.
quadam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quandam* Vulgo, quod melius fore Os. scribit.
legitima] Sic Mon. Berol. I., deest in Vind., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *legitima*. Vulgo *legitimam*, quod melius fore Os. scribit.
deducere] deest in Vind., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est.
divisione et ordine] Sic Vind. Mon. Berol. I. *divisionem et ordinem* Vulgo, quod melius fore Os. scribit.
haec] *hoc* I.
tale aliud] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *tale aliquod* Berol. *aliud tale* Vulgo Port. In Trid. tota periodus invertitur: *tale aliquid dixerit aliud*.
sancimus] Sic Vind. Berol. *sanccimus* Mon.
suae] Sic Vind. Mon. *sive* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. τῆς οἰκείας.
oneratus] *honeratus* Mon. *honoratus* Vind. Mon. Gr. τὸν βεβαρημένον.
restitutione] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit. Gr. τῇ ἀποκαταστάσει.
aliquid penitus] *amplius aliquibus* I.
minuere] *imminuere* I.
sed] Sic Vind. Mon. I. *set* Berol., in quo quidem litteris ultimis littera *i* superius imposita est, ut significetur *si*, quod etiam Vulgo est. Hamb. *sed hic*.
heredi] Sic Vind. Mon. *heredis* Berol.,

supersint tres partes, illi autem quartae solius relinquatur ratio. Non enim concedimus ei, qui gravatus est, etiam donationibus uti aliquibus, et forsan ex studio (quod Papinianus dicebat intervertendi fideicommissi causa), ut etiam quarta minuatur institutionis eius, sed hoc omnino relinquere fideicommissum, aliis omnibus in eius positis potestate, et licentiam habere eum his, sicut voluerit, uti, quemadmodum perfectis dominis competit. Si vero et ipsam quartam is, qui gravatus est, contingat, necessarium est perscrutari causam, secundum quam hoc egit. Et si quidem aut dotem voluerit dare, aut sponsalitiam largitatem, aliam non habens substantiam, oportet ei hoc permitti agere, et hoc videlicet, quod nostra continetur iam lege, in quo ei omnino non negavimus talem deminutionem. Si vero et in captivorum redemtionem (hanc enim excipimus, et dicamus deo causam), et hoc licentiam eum habere facere, et minuere etiam quartam pietatis ratione, quod omnium nobis pretiosius videtur.

CAP. II. Si vero contigerit neque ipsum habere ex aliquibus causis, unde faciat expensas, ex tali restitutione etiam has facere damus ei licentiam; hoc quod et testator permisit, quod relinqueretur omnino,

sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. τῷ μέν.

quartae] Sic Vind. Mon. *quarte* Berol.

solius] Sic Vind. Berol. *solus* Mon., sed sec. manus scripsit *solius*. Gr. μόνου.

et forsan] Sic Vind. Mon. *forsan* Berol., sed prioribus litteris sec. manus vocem *et* imposuit. Gr. καὶ ἴσως.

Papinianus] *Papinnus* Mon.

dicebat] Sic Vind. Mon. *et dicebat* Berol., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt, quod nec Graecis firmatur.

fideicommissi] Sic Mon. Vind. *fid9* Berol. Quae abhinc sunt usque ad voces *uti quem*, in Berol. a secunda manu scripta sunt.

hoc omnino] *omnino hoc* I., sed contra codd., in quibus quidem Mon. habet *omino*.

relinquere] Sic Vind. Berol. *relinqueretur* Mon. Gr. καταλιμπάνειν.

aliis] Quod in Hamb. Trid. adiicitur *autem*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec Graecis firmatur.

licentiam] *licenciam* I.

is] *contingat is* I.

contingat] deest in I.

sponsalitiam] In Vind. a secunda manu scriptum est.

largitatem] *donationem* I.

ei hoc] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind. Gr. αὐτῷ τοῦτο.

permitti] In Vind. postea subiicitur *oportet*, quod Mon. Berol. non habent, nec Graeca firmant.

et hoc] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *hoc* Port. *secundum hoc* Vulgo. Pro κατὰ τοῦτο interpres videtur habuisse καὶ τοῦτο.

in] Sic Mon. Berol. *n* Vind. Gr. εἰς ὅπερ.

quo] Sic Vind. Mon., in quo quidem correctum est *qua*. Berol. I. *qua*, quod etiam in Berol. et Vulgo est. Gr. εἰς ὅπερ.

ei] Sic Vind. Mon. *enim* Berol., sed sec. manus correxit *ei*. Gr. αὐτῷ.

dem] *dim*. I.

captivorum] Sic Vind. Mon. *capitorum* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν αἰχμαλώτων.

redemtionem] *redemptionem* Vind. Mon. Berol. I.

excipimus] Sic Berol. *excepimus* Vind. Mon. Gr. ἐξαιροῦμεν.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. *hic* I. Gr. τοῦτο.

eum habere] *habere eum* I.

etiam] Sic Berol. *et* Vind., deest in Mon. Gr. καί.

omnium] Sic Mon. Berol. *omnibus* Vind. Gr. πάντων. Pro *omnium nobis* I. habet *omnino*.

pretiosius] Sic Vind. Mon. *pciosius* Berol., sed priori litterae lineola superius imposita est.

NOV. CIII. CAP. II. contigerit] Sic Vind. Berol. *continyit* Mon. Gr. συμβαίη.

facere] Sic Vind. Berol. *faciens* Mon. Gr. ποιεῖσθαι.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο ὅπερ.

et] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. καί.

testator] Sic Mon. Berol. *testatorum* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ὁ διαθέμενος.

permisit] Sic Mon. Berol. *praemisit* Vind. Gr. ἐπέτρεψε.

quod] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed

hoc volens ad restitutionem trahi, et quasi aliquis dicat, ex hoc, quod remanet, ei restitutionem fieri. Si autem nulla talis subiacet occasio, necessitatem habere omnino quartam partem propriae institutionis servare, et aliis restitutionem donare. Si tamen aliquid expenderit, habens unde supplementum faciat, ex illo suppleri quartam, et per nullam causam hanc minui. Si vero contigerit quartam, et non habet ad supplementum aliam substantiam, tunc damus et contra emtores aut aliter accipientes res in rem et hypothecas ex auctoritate huius legis, ut liceat complere sibi fideicommissarium ex rerum vindicatione; hoc quod in legatis iam dedimus, et ex constitutione in rem eis donantes, et fideicommissi persecutionem. Unde et cautionem fideicommissarius dabit non minus quartam servare, nisi et ipsam testator, sicut in pronunciato nobis facto, prohibuit. Quum enim ipse testator omnem non fideiussionem solum, sed etiam cautionem relaxaverit, nos aliter disponere, non est morientis coniicere voluntatem.

sec. manus correxit *quod*. Gr. τὸ παραλιμπανόμενον.
relinqueretur] Sic Mon. Vind. *relinquitur* Berol. I. *relinquetur* Vulgo.
hoc volens ad rest.] *ad rest. hoc volens* I.
remanet] Sic Mon. *remaneret* Vind. Berol. I. Gr. ἐκ τοῦ περιττεύοντος.
ei] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. αὐτῷ.
si] Sic Vind. Berol. Mon., sed sec. manus scripsit *sin*.
subiacet] Sic Vind. Mon. *subiaceat* Berol. I. Gr. ὑπόκειται.
omnino] *omino* Mon.
institut.] *instituc.* Berol.
et aliis] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra lineam scriptum *et tali*. I. *et tali et aliis*.
restitutionem] Sic Vind. Berol. I. *restitutiones* Mon. *restitutioni* Vulgo.
tamen] Sic Vind. *tantum* Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *tamen*. Gr. μέντοι.
ex illo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et illo* Vulgo. Gr. ἐξ ἐκείνου.
si vero] Antea in Berol. haec scripta fuere, sed lineola subducta deleta sunt: *si vero contigerit quartam et per nullam causam hanc minui*.
habet] Sic Vind. Mon. *habeat* I. Berol. Vulgo. Gr. ἔχει.
damus] Quod Vulgo et in Port. subiicitur *ei*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
emtores] *eptores* Berol.
hypothecas] *ypothecas* Berol. I. *pothecas* Vind. *ypothecarias* Mon. Gr. καὶ ὑποθήκας.
ex auct.] Sic Vind. Mon. Berol. I. Sed Vulgo desideratur. Gr. ἐκ τῆς αὐθεντείας.
complere] Sic Vind. Mon. *compleri* Berol. Gr. ἀναπληροῦν. Pro *complere sibi* I. habet *sibi complere*.
fideicommissarium] Sic Hamb. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus correxit *fideicommissum*. Vind. *fiericommissarium*. Vulgo Trid. Port. *fideicommissum*. Gr. τὸν φιδεϊκομμισσάριον.
vindicatione] Sic Vind. Mon. *vendicatione* Berol. I.
eis] Sic Hamb. Trid. *ei* Port. Gr. αὐτοῖς.
donantes] Sic Mon. Berol. *donates* Vind., sed sec. manus supra litteram *a* virgulam imposuit. Gr. χαρισάμενοι.
et] Sic Berol. I. *ei* Mon. Vind. Vulgo. Gr. καὶ τήν.
fideicommissi] Sic Mon. Berol. *fideicommissis* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.
fideicommissarius] *fideicommissariis* Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ὁ φιδεϊκομμισσάριος.
quartam] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *quarta* Hamb.
ipsam] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *cautionem*.
prohibuit] Sic Vind. Mon. *proibuerit* Berol., sed indicativum modum Graeca tuentur.
enim] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. γάρ.
non] *non solum* I.
fideiussionem] Sic Vind. Mon. *fideiussione* Berol.
solum] Sic Mon. Berol. *non solum* Vind., quod Graecis repugnat. Deest in I.
aliter] Quod Vulgo subiicitur *id*, in Vind. Mon. Berol. non est.
non est] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum *non est*. Vulgo *non esset*, quod ex Graeco correctum est.
coniicere] *convincere* Trid.

EPILOGUS. Haec igitur sit causis decisio, ipsi, quae praebuit quaestionem, et aliis omnibus, in quibus pendere contigerit casus, testamentorum quidem factorum, et testatorum quippe defunctorum, nondum autem tali locum accipiente fideicommisso, sed adhuc eo, qui gravatus est, superstite. Et haec dicimus non in filiis solum, sed etiam aliis cognatis et extraneis a genere, in quibus omnino tale fideicommissum relinqui contingit. Tua igitur gloria omnibus haec manifesta faciat nostris subiectis, ut sciant, quemadmodum competat et vivere eos et mori et testari et fideicommissa relinquere et alia agere, quae in talibus sunt sancita.

[CIV.] GLOSS.

DE PRIVILEGIIS DOTIS HAERETICIS MULIERIBUS NON PROMITTENDIS.

Idem aug. Ioanni p. p. per Orientem.

PRAEFATIO. Unam nobis esse in omni nostrae reipublicae et imperii vita in deo spem, credimus, scientes, quia hoc nobis et animae

NOV. CIII. EPIL. ipsi] Sic Vind. Berol. I. *ipse* Mon., sed secunda manus correxit *ipsi*. In his tribus codd. et I. non est, quod Vulgo antea legitur *et*.

quae] Sic Vind. *qui* Mon. Berol. I.

casus] Sic Vind. I. Mon., in quo quidem ad marginem adscriptum est: § *in libro ω. causas*. Berol. *causas*, sed sec. manus correxit *casus*. I. *causis*. Gr. θέματα.

quidem] Sic Mon. Berol. *q'd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiicitur. Gr. μέν.

quippe] Sic Vind. Mon. Berol. I. *forte* Vulgo.

accipiente] *accipientem* I.

fideicommisso] *fideicommissum* I.

eo] Sic Vind. Berol., deest in Mon. I. Gr. τοῦ βεβαρημένου.

et haec] Sic Mon. Berol. *ad haec* Vind. Gr. καὶ ταῦτα.

aliis] In Vind. Mon. Berol. non est, quod Vulgo et in I. antea legitur *in*, quod sane nec Graecis firmatur.

et] Sic Vind. Mon. *extraneis* Berol., sed sec. manus supra syllabam *ex* posuit vocem *et*. Gr. καὶ τῶν ἔξω.

a genere] *agere* Mon. Berol. Trid. Port. *agne* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt, litterae *g* autem littera *a* superius imposita est. Desunt in Hamb. I. Gr. τοῦ γένους.

fideicommissum] *fideicomissum* Mon.

contingit] Sic Vind. Mon. *contigerit* Vulgo I. Gr. συμβαίνει.

faciat] *faciet* I.

competat] Sic Mon. Berol. *competant* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. προσήκει.

vivere] Sic Mon. Vind. *ive* Berol., in quo ultimae litterae punctum subiectum supraque lineam adscriptum est *vi*.

et testari] *ut testari* Mon. *et ut testatori* Vind. *ut et testari* Berol. Gr. καὶ διατίθεσθαι.

alia agere] *agere et alia* I.

sancita] Postea Vulgo haec subscriptio est *Dat. Kal. Febr. Constant. DN. Iustiniani PP. Aug. imp. anno XIV. Basilio V. C. cons.*, quae in Vind. Mon. Berol. Pist. I. desiderantur.

NOV. CIV. CIV.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Berol. *const. V.*

de] *R/. de* Mon. In Vind. tota rubrica desideratur.

promittendis] Sic Mon., in quo quidem ad finem rubricae adscriptum est *R/.* Berol. *prandis R/.*, sed prioribus litteris *pr* lineola superius imposita est. I. *praestandis*, quod etiam Vulgo est.

Idem aug.] Sic Vind. *id. a.* Pist. Berol., sed lineolis superius impositis. Mon. *..d. a.* Neob. *imp. Iust. a̅.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *impr. iusti. a̅.*

Ioanni] *Iohan* I.

p. p. per Orientem] *p̃po per Orientem* Vind. Mon. *p̃p. per Orientem* Neob. Pist. Berol. *prepo* I. *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio* Vulgo.

NOV. CIV. PRAEF. unam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *unum* Vulgo. Gr. μίαν.

esse] Quod Vulgo postea est *auxilium*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Interpres in Graecis non videtur habuisse βοήθειαν.

nostrae reipublicae] Sic Vind. Mon. *reipublicae nostrae* Berol. *nostra republica* I. Gr. τῆς ἡμετέρας πολιτείας.

in deo spem] *spem in deo* I.

et imperii dat salutem. Unde et legislationes nostras inde pendere competit, et in eam respicere et hoc eis principium esse et medium et terminum. Sciunt igitur universi, quia ante nos imperantes et maxime Leo piae memoriae et Iustinus divae memoriae, noster pater, in suis constitutionibus haereticis omnibus interdixerunt, ut neque ulla ipsi participarentur militia, neque quodlibet in publicis curis participium haberent, ut ne occasione militarium et publicorum collegiorum sanctae dei catholicae et apostolicae ecclesiae membra viderentur vastare. Et nos autem ipsi hoc egimus, nostris constitutionibus haec roborantes. Haereticos vero et illi dixerunt et nos dicimus eos, qui diversarum sunt haeresium. Quibus coniungimus et connumeramus et qui Nestorii Iudaicam sequuntur vesaniam et Eutychianistas et Acephalos, qui Dioscori et Severi mala secta languent, Manichaei et Apollinaris renovantium impietatem, et ad haec omnes, qui non sunt membrum sanctae dei catholicae et apostolicae ecclesiae, in qua omnes concorditer sanctissimi episcopi et totius orbis terrarum patriarchae et Hesperiae Romae et

hoc] Sic Vind. Berol. I. *haec* Mon. Vulgo. Gr. τοῦτο.
animae] Sic Vind. Mon. *aie* Berol., lineola tamen superius imposita.
inde pendere] Sic Vind. Mon. *inpendere* Berol. Gr. ἐκεῖθεν ἠρτῆσθαι.
eam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. εἰς αὐτήν.
eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon.
et medium] *medium* I.
sciunt] Sic Mon. *sciant* Vind. *sic* Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. I. *sicut*. Gr. ἴσασι.
quia] *qui* I.
divae] Sic Vind. Berol. Mon. I. *piae* Vulgo. Gr. θείας λήξεως.
noster pater] *pater noster* I.
haereticis] Sic Vind. Berol. *ereticis* Mon., sed supra primam litteram *e* littera *h* imposita est.
ipsi] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτούς.
participarentur] Sic Vind. Berol. *participarent* Mon.
militia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *militiam* Vulgo.
neque] Sic Vind. *nec* Mon. I. *ne* Berol. Gr. μήτε.
quodlibet] Sic Vind. Berol. *quolibet* Mon., sed sec. manus scripsit *quodlibet*. Gr. τὴν οἱανοῦν.
curis] *curiis* I.
ut ne] Sic Mon. *uti ne* Berol. *uti nec* I. *ut neque* Vind. Gr. ὅπως ἂν μή.
militarium] *miliciarum* I.
sanctae] Sic Vind. Mon. *sce* Berol., sed lineola superius imposita est.
ecclesiae] *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Pro verbis *eccl. membra* I. habet *membra eccl.*
viderentur] Sic Vind. Berol. *videntur* Mon., sed secunda manus correxit *viderentur*. Gr. φανεῖεν.

et nos] In Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, quod Vulgo antea scriptum est *itaque*, quod sane nec Graecis firmatur. Port. *ita et nos*.
autem] Sic Berol. Hamb. Trid. I., deest in Mon. Vind. Port. Vulgo. Gr. δέ.
hoc] Sic Mon. *haec* Berol. I., deest in Vind. Gr. τοῦτο.
nostris] *hoc nostris* Vind., quod Graecis non firmatur.
haec] Sic Vind. *hoc* Mon. Berol. Vulgo. Gr. ταῦτα.
illi] *illi qui* I.
haeresium] Sic Mon. Berol. *hrsu* Vind., sed lineolae superius impositae sunt. Pro verbis *sunt heresium* I. habet *heresum sunt*.
sequuntur] *secuntur* Vind. Mon.
Eutychianistas] Sic Vind. *Eutichianistas* Mon. Berol. *Eustichianistas* I.
Acephalos] *Acefalos* Vind.
qui] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et qui* Vulgo.
Severi] Sic Vind. Berol. *Seuu* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexus impositus est.
mala secta] Sic Vind. *malefacta* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Berol. *mala secta secta*.
Manichaei] *Manichei* Vind. Berol. *Manichai* Mon. *et Manichaei* Trid. Port.
Apollinaris] *Apolinaris* Berol. I. *Apolenaris* Mon. *Apollenaris* Vind.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo.
episcopi et] Sic Vind. Mon. I. *totius* Vulgo Berol., in quo quidem supra lineam scriptum est *epi*, sed lineola superius imposita est. Interpres videtur legisse οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι καὶ πάσης.
Hesperiae] Sic Vind. Mon. Trid. *Hespe* Berol. *Hesperiae et* Hamb. Port.

huius regiae civitatis et Alexandriae et Theopoleos et Hierosolymorum et omnes, qui sub eis constituti sunt sanctissimi episcopi, apostolicam praedicant fidem atque traditionem. Igitur sacram communionem in catholica ecclesia non percipientes ab eius deo amabilibus sacerdotibus, haereticos iuste vocamus. Nam licet nomen Christianorum sibimet imposuerint, vera tamen Christianorum se et fide et communione separant, dei iudicio semet ipsos subdi cognoscentes.

CAP. I. Quae igitur de haereticis prolatae sunt leges, omnibus sunt manifesta. Nos autem volentes, orthodoxam amplectentes fidem et eam defendentes habere aliquod amplius privilegium his, qui alienant semet ipsos dei ovili (quoniam neque iustum est aequalibus cum orthodoxis et haereticos dignos fieri privilegiis), propterea et nunc ad praesentem respeximus legem. Quia enim dedimus privilegium mulieribus dotium, ut etiam prioribus creditoribus praeponantur, et meliorem ordinem eas habere, et nunc a tempore superatas, in donationibus autem propter nuptias secundum tempora, per quae fiunt, hypothecas habere,

Alexandriae] *Alexandrie* Berol. Mon., in quo quidem secunda manus ultimis duabus litteris litteram *a* superius imposuit. I. *Alexandrine*.

Theopoleos] Sic Mon. Berol. *Teopoleos* Vind.

Hierosolymorum] Sic Vind. *Ierosolimorum* Mon. Berol. I. *Hierosolymarum* Vulgo.

sub eis] Sic Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *sub eius*. I. *sub ipsis*. Berol. *sub eius*, sed sec. manus correxit, ut in cont.

praedicant fidem] *fidem praedicant* I.

sacram] Sic Mon. Berol. *sacrum* Vind., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. τῆς ἀχράντου κοινωνίας.

ab eius] Sic Vind. Berol., in quo sec. manus scripsit *ab eis*. Vind. Hamb. I. *ab eis*, Trid. *ab his*, Vulgo *a*. Gr. παρὰ τῶν ταύτης.

deo] Sic Vind. Berol. *domino* Mon., quod, ni fallor, ex male intellecto siglo ortum est, quo *deo* significatur. Gr. θεοφιλεστάτων.

nam] Quae abhinc leguntur usque ad vocem *fide*, in Vind. desunt, sed ad marginem a sec. manu cum signo omissionis apposita sunt.

licet] Abhinc usque ad vocem *iudicio* quae sunt in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia.

vera tamen] Sic Vind. Mon. Berol. I. *veruntamen* Trid. Port. *attamen* Vulgo. In Hamb. verba: *sibimet imposuerint vera tamen* desunt.

Christ.] *Crist.* I. Quod Vulgo antea est *a*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

et fide] Sic Vind. *fide* Mon. Berol. Vulgo. Gr. πίστεώς τε καί.

separant] Sic Vind. Mon. *sepant* Berol., sed litterae *p* lineola inferius traiecta est.

NOV. CIV. CAP. I. quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

prolatae] Sic Hamb. Vind., in quo ultimum *e* a sec. manu scriptum est. Mon. Berol. Trid. Port. *prolata*, quod etiam Vulgo est. I. *probata*.

leges] Sic Hamb. Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *lege*. Berol. Vulgo I. *lege*, quod etiam in Trid. Port. est.

sunt manifesta] Sic Berol. *manifesta sunt* Vind. Mon. I. Gr. εἰσὶ φανεροί.

eam] Sic Mon. Berol. Trid. Port. *eandem* Vind. Hamb. Gr. ταύτης.

defendentes] Sic Mon., sed sec. manus habet *descendentes*. Gr. ταύτης ἀντεχομένους.

aliquod] Sic Vind. *aliquid* I. *aliqd* Mon. Berol., sed per litterae *q* inferiorem partem lineola traiecta est.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

dei] Sic Vind. Mon. Berol. *a dei* I. Vulgo, quod sane Graecis non firmatur.

ovili] Sic Mon. *ovile* Vind. Berol.

et haereticos] Sic Vind. Berol. I. *et heretiсos* Mon. Prior vox *et* Vulgo non est. Interpres in Graecis videtur habuisse καὶ τοὺς αἱρετικούς.

propterea] Sic Vind. Mon. *pp* Berol., sed inferius lineola traiecta est. Gr. διὰ τοῦτο.

dotium] Sic Mon. Berol. *dote* Vind. Gr. τῶν προικῶν.

creditoribus] Sic Vind. Mon. *creditorum* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. δανειστῶν.

nunc] *nc* Vind., sed lineola superius imposita, qua re significatur *nunc*. Mon. Berol. I. *nec*, quod etiam Vulgo est, Graecis non firmatur.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

fiunt] Sic Vind. Berol. *et fiunt* Mon., quod Graecis non firmatur.

omnibus in praesenti facimus manifestum per hanc sacram nostram legem, quia et hoc privilegium et tacitas hypothecas et alia omnia, quae mulieribus in diversis privilegiis a nostris legibus data sunt, illis damus solis, quatenus his fruantur et utantur, qui diligentiam habent rectam et adorandam nostram fidem tenere (catholicae dicimus et apostolicae ecclesiae), et participari in eius salutari communione. Quae enim separant se sancta dei catholica et apostolica ecclesia, et sacrosanctam in ea communionem percipere non patiuntur ab eius deo amabilibus sacerdotibus, nolumus omnino talibus frui privilegiis. Si enim se separant dei muneribus, et a sancta ac sacra communione alienas faciunt, multo potius et nos non eas dignas fieri privilegiis, neque ex nostris legibus frui permittimus continentia, sed sint eis inaggressibilia omnino ex legibus beneficia, et omni privilegio ex nostris constitutionibus eis dato privabuntur.

hypothecas] *ypothecas* Vind. Mon. Berol. I.

omnibus] Sic Vind. Mon. *et omnibus* Berol., quod Graecis non firmatur.

praesenti] Sic Mon. Berol. *praesentem* Vind. Gr. ἐπὶ τοῦ παρόντος.

sacram nostram] Sic Berol. *nostram sacram* Vind. Mon. Gr. θείου ἡμῶν νόμου.

et hoc] *ex hoc* I.

hypothecas] *ypothecas* Vind. Mon. Berol. I.

alia omnia] Sic Vind. Mon. Berol. *omnia alia* I. Vulgo. Gr. τὰ ἄλλα πάντα.

mulieribus] In Trid. Port. subiicitur *omnibus*, quod in reliquis desideratur.

privilegiis] Sic Vind. Mon. *capitulis* Berol. Gr. προνομίοις.

his] *hiis* I.

qui] Sic Vind. Mon. Berol. *quae* Vulgo.

habent] Sic Vind. Mon. *ht* Berol., circumflexo ad finem huius vocis apposito.

dicimus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo sec. manus supra lineam apposuit *autem*. I. *dicimus autem*.

apostolicae] Sic Vind. Mon. *aplice* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

ecclesiae] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *ecclesiae*. Gr. ἐκκλησίας.

participari] Sic Vind. Berol. I., in quo sec. manus scripsit *participare*.

eius] Sic Vind. Mon. *eis* Berol., sed sec. manus scripsit *eius*.

salutari] Sic Vind. Mon. *salutaris* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

communione] Sic Vind. Mon. *communionem* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.

separant] Sic Vind. Berol. *separat* Mon., sed sec. manus scripsit *separant*. Gr. χωριζούσας.

sancta] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea positum est *et*.

percipere] *accipere* I.

patiuntur] Sic Vind. Mon. *paciuntur* Berol.

ab eius deo] Sic Mon., in quo quidem litterae *b* punctum inferius suppositum est. Berol. *ab eiusdem deo*. Vind. *deo*, Port. *a deo*, quod etiam Vulgo est. Trid. I. *ab eis deo*, Hamb. *ab eos deo*. Gr. παρὰ τῶν ταύτης θεοφιλ.

omnino] Sic Vind. Berol. In Mon. antea est *au*, quibus quidem litteris puncta inferius subiecta sunt.

se] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam impositum est. Gr. ἑαυτάς.

separant] Sic Vind. Mon. *sepatur* Berol., sed priori litterae *p* lineola inferius traiecta, ultimisque litteris *ur* puncta subiecta sunt. Gr. χωρίζουσι. Pro *se separant* I. habet *separant se*.

dei] Sic Vind. Mon. Berol. *a dei* I. Vulgo.

muneribus] *mulieribus* I.

a sancta ac sacra] Sic Vind. *a sacra et sacra* Mon. *a sacra* Berol., quod etiam Vulgo est. I. *a sancta et sacra*. Gr. καὶ τῆς ἁγίας καὶ ἀχράντου.

nos] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἡμεῖς.

neque] Sic Vind. Berol. *et neque* Mon. *etiam neque* I. Gr. καί.

eis] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *eis magis* I. *eius* Mon., sed sec. manus scripsit *eius*. Gr. αὐταῖς.

inaggress.] *magis inaggress.* Hamb. *inaggress. magis* Trid., quae quidem neque Graecis neque auctoritate Vind. Mon. Berol. firmantur.

omni] *omnino* I.

privilegio] Sic Mon. Berol. *privilegia* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. προνομίου.

CAP. II. Licebit autem eis melioris factis sententiae, et rectam veramque amplectentibus fidem, et hac semper contentas, talibus frui muneribus et privilegiis. His in omni ditione valentibus atque servandis, principaliter quidem a deo amabilibus sacerdotibus, deinde et a nostris administratoribus et iudicibus, sive sint maiores seu minores, et insuper a tua celsitudine, apud quam et praesentem facimus legem. Unde competens est indices, apud quos aliquae moventur contra mulieres causae et aut mulieribus quaedam privilegia sibi vindicare volentibus, respicere ad praesentis nostrae legis subtilitatem, et si non invenerint eas orthodoxae fidei exsistentes, et percipientes sacrosanctam et adorabilem communionem in sanctissima catholica et apostolica ecclesia a venerandissimis eius sacerdotibus, non permittere frui ex nostris constitutionibus privilegiis.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo cognoscens, causis apud eam motis servare, et operi effectuique contradere curet, et per solennia edicta et praecepta propria omnibus faciat manifesta et in hac felicissima civi-

NOV. CIV. CAP. II. eis] Sic Vind. Mon. *eis dato privabuntur eis* Berol., sed prioribus tribus vocibus puncta inferius subiecta sunt.

factis sententiae] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *sententie* Berol., sed priori syllabae *seu* sec. manus imposuit *factis*. Vulgo *sententiae factis*, quod etiam in Trid. Port. est. Gr. γινομέναις γνώμης.

hac] Sic Vind. Mon. *hanc* Berol. I. Gr. ταύτης.

contentas] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *contemptas* Vind. *contentos* Port. *contentis* I. Vulgo. Gr. ἀντεχομέναις.

talibus] Sic Mon. *stabilibus* Vind. Berol. Hamb. Port. Trid. I. Gr. τῶν τοιούτων.

frui] Sic Mon. Berol. *perfrui* Vind. I., quod etiam Vulgo est.

his] *hiis* I.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέν.

sacerdot.] Quod Vulgo et in I. antea est *episcopis et*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

deinde et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *deinde* Trid. Port. *deinde vero et* Vulgo I. Interpres δὲ illud non videtur in Graecis habuisse.

et iudicibus] Sic Vind. Mon. *iudicibus* Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum *et a*. Gr. καὶ δικαστῶν.

sint] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

maiores] *minores* I.

seu] Sic Mon. *sive* Vind. I. Berol., quod etiam Vulgo est.

minores] *maiores* I.

insuper a] *in superna* I.

apud] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ad* Vulgo. Gr. πρὸς ἥν.

et praes.] *praes.* I.

iudices] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *et iudices* Trid. Port. Vulgo.

aliquae] *alique* I.

moventur] Sic Vind. *movebuntur* Mon. Berol. Vulgo I. Gr. κινοῦνται.

et aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aut* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse καὶ ἤ.

mulieribus] Sic Vind. Mon. Berol. *a mulieribus* Vulgo I.

privilegia] Sic Vind. Mon. *sibi privilegia* Berol. Gr. τινὰ προνόμια. Pro *privil. sibi* I. habet *sibi privil.*

sibi] Sic Vind., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est. Deest in Berol. Gr. ἑαυταῖς.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

et apostolica ecclesia] Sic Vind. Mon. I. *et apostolica* Berol., sed ultimae voci impositum a sec. manu *ecclesia*. Vulgo *ecclesia et apostolica*. Gr. καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ.

non] deest in Vind. Mon. Berol. I., quod Vulgo antea est *eis*.

ex] Sic Mon. Berol., quod etiam Vulgo est. Vind. *et ex*, quod Graecis non firmatur.

NOV. CIV. EPIL. quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

causis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *in causis* Vulgo.

contradere] Sic Vind. Berol. I. *cumtradere* Hamb., unde *contradere* Os. coniicit. Vulgo *tradere*, quod etiam in Mon. est.

solennia] *sollempnia* Berol. *solempnia* Vind. *sollempnie* Mon. Gr. τῶν εἰωθότων.

edicta] Sic Mon. Berol. *dicta* Vind.

praecepta] Sic Vind. Mon. *per praecepta* Berol. Gr. καὶ προσταγμάτων.

faciat] Sic Vind. Mon. *fatiat* Berol.

tate, et in provinciis, ut cognoscant omnes, quanta et quae nobis cura est et verae circa dominum Christum verum deum fidei et nostrorum subiectorum salutis.

[CV.]

DE USURIS NAUTICIS.

Idem aug. Ioanni p. p. Orientis.

PRAEFATIO. Novimus ex denunciatione tuae celsitudinis, legem iam fecisse [nos] de traiecticiis pecuniis, quae manifesta facta est foro tuo.

CAP. I. Sed quoniam postea, aditionibus nobis factis, praecepimus legem illam non valere, resumi eam praeparantes ex foro tuo, agnovimus autem, eam et in quibusdam provinciis iam insinuatam, pro-

provinciis] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem postea scriptum est *os*, sed his litteris puncta inferius subiecta sunt. Pro verbis *in prov.* I. habet *per provincias*.

verae] deest in Vind. *vere* Berol. *ve* Mon., sed circumflexus superius impositus est. Gr. τῆς ἀληθοῦς.

Christum] *Cristum* I.

fidei] *filium* I.

nostrorum subiectorum] Sic Vind. Berol. *nostrarum subiectarum* Mon.

salutis] In Vind. Mon. Berol. Pist. I. tota subscriptio deest, quae Vulgo hic est: *Dat. V. Non. Kal. Maii Constantinop. imper. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XV. Basilio V. C. cons.* Fortasse huc pertinet subscriptio, quae ad sequentis Novellae rubricam in codice Escuriali apposita est: *dat. non. mai. cap.* (leg. *CP.*) *imp. dm. n. Iustin. pp. cog.* (leg. *aug.*) *ann. XV. Basso vc. cs.* Ego ad sequentem Novellam traxi.

NOV. CV. CV.] Deest in Vind. Mon. Pist., in ms. Sancti Laurentii Escurialis, cuius varietatem Gustavus Haenel mecum communicavit, et in I. In Berol. haec constitutio desideratur; in Mon. bis est, tam in serie Novellarum, quam in appendice extravagantium, cuius appendicis varietatem lectionis siglo *A.* notabimus.

de us. naut.] Sic Vind. Pist. Escur. *de naut. us.* Mon., quod etiam Vulgo est. *de nauticis usuris Rubrica* I. Ad marginem Mon. scholium adscriptum est: *hic deest consto. de usuris nauticis*; Vind. *hic deest const. de nauticis Novimus ex*; Berol. *hic debet esse de usuris nauticis M.* Ad marg. Pist. *vacat.*

Idem aug.] Sic Mon. *id. a̅.* Vind. A. Pist. *idem a̅.* I.

Ioanni] *Ioh.* I.

p. p. Orientis] Sic A. *pp. Orienti* Escur. *ppo Orientis* Mon., sed prioribus tribus litteris circumflexus superius impositus est. Pist. *pfco Orientis*, sed prioribus quattuor litteris lineola superius imposita est. Mon. *pp. Or.* Vulgo *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum, exconsuli ordinario et patricio.* I. *p̅p̅o orientis.*

NOV. CV. PRAEF. denunciatione] *denuntione* A. *deciatione* Vind., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. μηνύσεως.

tuae] *tue* A.

iam fecisse] Sic Vind. *fecisse* Mon., voce *iam* omissa. *fecisse iam* A. Pist. I. Vulgo. Gr. ἤδη πεποιηκότες.

nos] deest in Berol. Trid. Port. I., sed in Mon. A. Vind. Pist. est, verum Graecis non firmatur. Itaque cum glossam redoleat, uncis inclusimus.

traiecticiis] *craiecticiis* A.

NOV. CV. CAP. I. aditionibus] *admonitionibus* Mon. Gr. προσελεύσεων.*

praecepimus] Sic Trid. *percipimus* Pist. *praecipimus* Vind. A. *precipimus* Mon. I. *percipientes* Port. Gr. προσετάξαμεν.

valere] Sic Vind. Pist. A. Vulgo. *tenere* Mon. Gr. κρατεῖν.

resumi] Sic Vind. Mon. A. Pist. I. *rescindi* Vulgo. *praesumi* Trid. Gr. ἀναληφθῆναι.

eam] Sic Mon. *eum* Vulgo, quod etiam in Vind. A. Pist. est. I. *enim.* Gr. αὐτόν, quod ad verba τὸν νόμον refertur.

praeparantes] Sic Vind. A. Pist. *preperantes* Mon. I. *sancientes* Vulgo. In Graecis videtur fuisse προτάξαντες pro voce προστάξαντες.

tuo] Hoc in Trid. non haberi Os. videtur significare, deestque etiam in I., sed est in reliquis. Gr. τοῦ σοῦ.

agnovimus] Sic Vind. Pist. A. *cognovimus* Vulgo I. Gr. ἔγνωμεν.

et in quibusdam] Sic Vind. *et in quibuslibet* Pist. *quibusdam* A., desunt in Mon. *et in quibus* I. Gr. καὶ ἔν τισι τῶν ἐπαρχιῶν.

propterea] *praeterea* I.

pterea sancimus, talem legem omnino vacare, et si contigerit etiam per provincias eam destinari, nec ibi valere, sed invalidam esse. Sic enim volumus causam procedere, tanquam si nec scripta fuisset memorata lex, sed secundum iam de talibus positas leges a nobis negotia examinatione et sententiam potiantur.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuique contradere festinet. *Datum VII. Kal. Maii CP. imper. DN. Iust. PP. Aug. anno XV. Basilio V. C. cons.* (541.)

[CVI.] GLOSS.

HAEC CONSTITUTIO INNOVAT CONSTITUTIONEM, QUAE PRAESCRIPTIONEM CENTUM ANNORUM LOCIS VENERABILIBUS DEDERAT.

Idem Aug. Theodoto p. p.

vacare] *vocare* Vind., sed sec. manus scripsit *vacare*. Gr. ἀργεῖν.

contigerit] Sic Vind. A. Pist. *conting'* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

destinari] *destinare* I.

sic] Sic Vind. Mon. Pist. A. *sicque* Vulgo I. Pro sequenti *volumus*, quod Port. habet, in Trid. esse *non valere* Os. significare videtur.

enim] Sic Vind. Mon. Pist. A. I. *nos* Vulgo, quod Graecis non firmatur.

si] Sic Vind. A. Pist. *sic* Mon. Gr. ὡς εἰ.

nec] Sic Mon. Vind. A., deest in Pist. Gr. μηδέ.

sed secundum] Sic A. Pist. *sed* Mon. *secundum* Vind. I. Gr. ἀλλὰ κατά.

iam de talibus] Sic Vind. A. Pist., deest in Mon. *vim de talibus* I. Gr. ἤδη.

examinatione] Sic A. *estimatione* Mon. *examinationem* Pist. *et examinationem* Vind. *et aestimatione* Vulgo. *extimatione* I. Gr. ἐξετάζεσθαι.

sententiam] Sic Mon. *sententia* Vind. A. Pist.

potiantur] Sic Vind. Mon. A. *ponantur* Pist.

NOV. CV. EPIL. contradere] Sic Vind. Pist. *tradere* Vulgo I.

VII.] deest in Escur. In Pist. Mon. A. I. tota subscriptio non est.

Kal.] *Kl.* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. Escur. *Non.* Vulgo *Kalend.*

Maii] *Mai* Vind. Escur., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est.

CP.] *Cap.* Escur., deest in Vind. *Constantinop.* Vulgo.

imper.] *imp.* Escur. *ipr.* Vind., sed circumflexus superius impositus est.

DN.] *dno* Vind., sed circumflexus superius impositus est. Escur. *dni n.*

Iust.] Sic Vind. *Iustin.* Escur. *Iustiniani* Vulgo.

Aug.] *cog.* Escur.

anno] *ano* Vind., sed sec. litterae *n* circumflexus superius impositus est.

Basilio] *Basilii* Vind. *Basso* Escur.

cons.] *cs* Escur., sed circumflexus superius impositus est.

NOV. CVI. CVI.] deest in omnibus meis codd. I. Ad marg. Berol. adscriptum est *const. VI.*, ubi et hoc scholium ab antiqua manu adscriptum est: *hic debet esse de usuris nauticis* ∞.

haec const.] Sic Mon. Neob. *constitutionibus haec* Vind., sed syllabis *nibus* puncta inferius subiecta sunt.

innovat] *novat* Neob., sed contra reliquorum codd. et editt. auctoritatem.

praescriptionem] Sic Vind. Mon. Berol. *praescriptione* Neob.

centum annorum] Sic Vind. Mon. Berol. *annorum centum* Neob.

locis vener.] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist I. *venerabilibus locis* Vulgo.

dederat] *declarat Rubrica* I.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Neob. Pist. Berol., sed supra litteram *a* lineola superius imposita est. Mon. *..d. a̅.* I. *idem a̅.* Trid. *idem au.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Theodoto] Sic Vind. Neob. Berol. *Theodoro* Pist. Mon. *Theodosio* Trid. *Theodo* I.

p. p.] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Neob. *Orientalium praetoriorum praefecto* Vulgo. *ppo* I.

PRAEFATIO. Quod medicamenta morbis, hoc exhibent iura negotiis. Unde consequitur, ut nonnunquam a iudicio discordet effectus, et quod credebat coniectura prodesse, experimento inveniatur inutile. Probat praesentis hoc etiam necessitas sanctionis, in qua privilegium, ex religioso proposito sanctis ecclesiis et monasteriis aliisque religiosis locis constitutione nostra nuper indultum, necessaria correctione distinguimus. Dudum siquidem iusseramus, ad centum illis annos exceptionis propagari curricula, per cuius licentiam sanctionis negotia quidem multa commota sunt, et velut antiquorum vulnerum obductae patuerunt iterum cicatrices, sed eorum sanitas provenire non potuit, probationum scilicet difficultatibus impedita, quoniam per tantum seculi magis quam temporis spatium nec documentis integritas, nec actis fides, nec aetas valet testibus suffragari.

CAP. I. Unde quia largitatis nostrae causarum non occurrit an-

NOV. CVI. PRAEF. quod] Sic Vind. Berol. I. *quid* Mon., sed sec. manus correxit *quod.*

hoc] *numquam h.* Neob.

exhibent] *exibent* Vind. Berol. *exigent* Neob.

iura] *ma* Vind., sed circumflexus superius impositus est.

nonnunquam] Sic Mon., nisi quod sec. manus vocem *non* delevit.

a iudicio] *adclmo* Neob., sed litterae c a sec. manu litterae *in* superius impositae sunt. I. *discordet a iudicio.*

discordet] *disscod⁊* Neob., sed litterae o lineola superius imposita est. Deest in I.

coniectura] *coniecturam* Berol.

probat] *et probat* Mon. Quod Vulgo postea est *igitur,* in Vind. Berol. Neob. Pist. I. omissum est.

praesentis hoc] Sic Vind. *haec praesentis* Mon. *hoc etiam praesentis* Neob. *hoc praesentis* Vulgo I.

etiam] Sic Vind. I., deest in Mon. Neob.

sanctionis] Sic Vind. Mon. *sanccionis* Berol. Neob. *sancionis* I.

proposito] Sic Vind. Berol. Neob. *praeposito* Mon.

sanctis] Sic Mon. Berol. Neob. Pist. *sacrosanctis* Vulgo I.

ecclesiis] *ecl* Neob., sed ultimae litterae *l* circumflexus traiectus est.

monasteriis] *monasteriisque* Mon.

aliisque] *aliis* Pist.

indultum] *indubum* Neob., sed litterae ultimae *u* littera *t* superius imposita est.

necessaria] *necesaria* Neob.

iusseramus] *iuseramus* Neob.

illis] Sic Vind. Berol. *illius* Mon. *illos* Pist.

exceptionis] deest in Vind., sed in reliquis fontibus est.

propagari] Sic Mon., in quo quidem sec. manus lineae inscripsit *extendi.*

curricula] *curicula* Mon. *auricula* Neob., sed priori litterae *a* punctum subiectum supraque lineam scriptum est *c.*

cuius] *huius* Berol.

sanctionis] *sanccionis* Berol. Neob. *sancionis* I.

velut] *velud* Vind. Berol. Pist. I.

antiquor. vuln.] *vuln. antiquor.* Neob.

patuerunt] Sic Vind. Berol. Neob. *patruer* Mon., sed ultimae litterae circumflexus impositus est.

iterum] *itm* Berol., sed lineola superius imposita est. Mon. *intus.*

sed] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo.

provenire] Sic Vind. Berol. *prouere* Mon., sed supra litteras *ue* sec. manus scripsit *ni.*

probationum] Sic Berol. Mon. *ꝑationum* Vind., sed priori litterae littera *i* superius imposita est.

scilicet] *s* Vind.

impedita] Sic Vind. Berol. *inpediti* Mon., sed sec. manus scripsit *inpedita.*

tantum] Sic Vind. Mon. *tn* Berol., lineola superius imposita, sed sec. manus correxit *tantum.*

seculi] Sic Vind. Mon. *scuc⁊* Berol., in quo quidem sec. manus scripsit, ut in cont.

temporis] Sic Mon. Berol. *per temporis* I. *squibus* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *temporis.*

nec] deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est *nc.*

suffragari] *suffagrari* Neob., sed priori litterae *a* supra lineam littera *r* imposita est.

NOV. CVI. CAP. I. quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed lineola superius imposita est.

largitatis] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. *largitati* Vulgo.

nostrae] *nre* Vind., sed lineola superius imposita est.

angustia] *angusta* Neob., sed ultimae litterae *a* littera *i* superius imposita est.

gustia, cum ratione simul ac religione tractantes praedictum privilegium, usque ad possibilem modum ducere experimento retraximus, et iubemus, in negotiis, quae antehac triginta annorum removebat exceptio, nunc venerabilibus ecclesiis, monasteriis et xenonibus, nec non orphanotrophiis ac brephotrophiis et ptochiis quadraginta annorum protelatio conferatur, salva scilicet circa alias personas et causas virtute, quam semper tricennalis sibi praescriptio vindicabat, quoniam hanc decem annorum adiectionem solis, ut dictum est, religiosis locis eorumque iuri vel contractibus indulgemus, ut sopitae hoc temporis spatio tam personales quam hypothecariae actiones in perpetuum conquiescant; nihil penitus aliis exceptionibus derogantes, sed tam in aliis, quam triennio *** vim

simul] *simil* Neob., sed secundae litterae *i* punctum subiectum, litterae *l* circumflexus traiectus est.
ac] *hac* Vind.
possibilem] Sic Mon. Vind. *possibile* Neob.
ducere] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *deducere* I. Vulgo.
experimento] Quod Vulgo subiicitur *eius*, in Vind. Mon. Berol. Neob. I. non est.
retraximus] Sic Vind. Mon. Berol. I. Neob. *traximus* Vulgo.
et iub.] Prior vox *et* deest in Neob.
in] Quod Vulgo antea est *ut*, in Vind. Mon. Berol. Neob. I. non est.
nunc] *nunc in* Hamb., sed reliqui codd. repugnant.
monast.] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.
et xenonibus] Sic Vind. *e xenonibus* Pist. Mon. *et xenobus* Berol. Neob., sed supra litteram *o* a sec. manu scriptum est *ni*. Vulgo *et xenotrophiis*. I. *et xenodochiis*.
nec non] deest in I.
orphanotrophiis] *orfanotrofiis* Pist. *orphatophiis ac retro* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont.
ac] Sic Mon. Berol. Neob., deest in Pist. Vind. I.
brephotrophiis] Sic Mon. Berol. *befotrofiis* Pist. *rethotrophiis* Vind. *brefotrophiis* Neob., sed priori litterae *r* punctum inferius subiectum est. I. *brephotrophiis et* non habet.
ptochiis] Sic Vind. Berol. Pist. Hamb. *ptochis* Trid. *ptohiis* Neob., sed supra litteram *o* a sec. manu littera *c* imposita est. Port. *ptocotrophiis*. Vulgo *ptochotrophiis*. I. *prothochiis*.
protelatio] Sic Pist. Berol., deest in Vind. Mon.
conferatur] Sic etiam Neob., sed ultimis duabus litteris *ur* puncta inferius subiecta sunt.
salva] In Mon. subiicitur *probatio*, sed secunda manus supra lineam posuit *protelatio*.
scilicet] Sic Vind. Berol. Pist. In Mon. supra hanc vocem a secunda manu impositum est *salva*.
alias] Sic Mon. Neob. *solas alias* Pist. *et s. alias* Vind., sed primae litterae *s* puncta inferius subiecta sunt.
semper] Sic Vind. Mon. Berol. *semel* Pist.
quam] Sic Mon. Berol. Pist. *quem* Vind.
tricennalis] *tricennalis* Vind. *tricinal* Neob., sed sec. manus per litteram *l* circumflexum traiecit.
vindicabat] *vendicabit* Pist. Neob. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *vindicabat*, quod sane Vind. Mon. habent. I. *vendicabat*.
adiectionem] *adhieccioe* Neob., sed litterae *h* punctum inferius subiectum ultimisque duabus litteris superius linea imposita est.
est] deest in Neob., sed in Vind. Mon. Pist. est.
eorumque] Sic Mon. Berol. Pist. *eorum* Vind. *eorum quod* Neob.
iuri] *uiris* Berol., sed sec. manus litterae *s* punctum subiecit. Pist. *iuris*.
indulgemus] Sic Vind. Berol. Pist. *indulgens* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.
sopitae] *spospite* Neob., sed priori litterae *p* et sequenti *s* punctum subiectum est.
hypothecariae] *ypothecarie* Vind. Berol. Neob. I. *ypothicariae* Pist. *ypothece* Mon., sed ultimis duabus litteris *ce* solis lineola superius imposita est, quibus deletis, sec. manus scripsit, ut in cont.
actiones] Sic Vind. Mon. Pist. *accones* Berol., sed prioribus tribus litteris circumflexus impositus est. Neob. *accioes*, sed tribus ultimis litteris circumflexus impositus est.
in perpetuum] *imperpetuum* Vind. Berol.
nihil] *nicil* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Litterae *c* littera *i* imposita est.
aliis] Sic Vind. Mon. Neob. I. *aliis exceptionibus derogantes* Berol., sed sec. voci lineola subducta est; ultimae autem voci puncta inferius supposita sunt.
triennio] Sic Vind. Neob. I. *in triennio*

roburque tenentibus. In illis namque, ut dictum est, tantum negotiis religiosos contractus memorato quadraginta annorum privilegio volumus perfrui, in quibus eis centum annorum praerogativam constitutio nostra contulerat. Si quas plane causas ante hanc nostram constitutionem ab ecclesiis ceterisque sacris locis ubicunque commotas iudicialis sententia aut transactionum conventio terminavit, nolumus refricari, sed in reliquum tempus illis hanc obiici sanctionem, quas antehac sopitas octo lustrorum silentio moveri hactenus aut motas terminari non contigit.

EPILOGUS. Illustris igitur et magnifica auctoritas tua, quae per hanc generalem legem nostra statuit aeternitas, edictis propositis ad omnium notitiam faciat pervenire. *Dat. Kal. Iun. DN. Iust. pp. Aug. anno XV. B**** (541.)

Mon. *tricennio* Berol. *triennii exceptione et aliis, quae in maiora vel minora trahuntur tempora suam.* Vulgo, quae quidem in supradictis mss. et I. non sunt. Fabrotus haec omnia ita emendavit: *sed tam annali et triennali praescriptione quam aliis, quae* etc.

vim roburque] Sic Vind. Mon. *vim robur* Neob. *et robur* Pist., sed secunda manus supra lineam vocem *vim* superius imposuit.

illis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *qillis* Neob.

tantum] Sic Vind. Pist. Mon. Neob. Hamb. I. *tamen* Berol. Deest Vulgo Trid. Port.

negotiis] Vulgo subiicitur *sacrorum locorum*, quod in Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. I. non est.

memorato] Sic Vind. Mon. Pist. *memoratos* Neob., in quo quidem ultima littera a sec. manu scripta est. Berol. *ē memorato*, sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est.

quadraginta] *quadriginta* Mon.

in quibus eis] *an quibus eius* Neob., sed ultima vox a sec. manu scripta est. Mon. *in his, quibus eius*, sed prioribus duobus verbis puncta inferius subiecta sunt, sed ut in cont., Vind. Pist.

praerogativam] *praerogatuam* Mon.

sacris locis] *locis* Neob., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *sacris*.

sententia] *setetia* Neob., sed ultimae litterae lineola superius imposita est.

transactionum] *transacconum* Berol., sed litteris *cc* lineola superius imposita est.

terminavit] Sic Mon. Vind. Pist. *terminau* Berol., sed ultimae litterae *u* lineola superius imposita est. Neob. *terminare*, sed ultimis tribus litteris puncta subiecta, a secundaque manu litterae *vit* supra lineam impositae sunt.

refricari] *refrayari* Pist., sed supra lineam a sec. manu lineae impositum est *at. refricari.*

reliquum] *relicum* Vind.

tempus] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. Neob. I.

sanctionem] *sanccione* Neob., ubi ad finem adscriptum est *m*.

antehac] *antehanc* Vind. Neob. I.

sopitas] Sic Vind. Mon. Pist. *sopitis* Berol.

octo] Quae abhinc sunt usque ad voces *aut motas* desunt in Neob., sed ad marginem adscriptum est: *octo lustrorum cursibus scil. itio actenus aut motas.*

aut] Sic Vind. Berol. *au* Mon.

contigit] Sic Pist. Mon. *contingit* I. Berol. *contingat* Vind.

NOV. CIV. EPIL. illustris] *illudstris* Neob.

et magnifica] Sic Vind. Pist. Berol. Neob. Prior vox *et* deest in Mon.

aeternitas] Sic Vind. Mon. Pist. Neob. *eternitatis* Berol., sed litteris *ta* puncta inferius subiecta sunt.

propositis] *praepositis* Mon.

omnium] Sic Vind. Mon. Berol. *omnem* I. *hominum* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont. Deest in Pist., sed a secunda manu supra lineam appositum est.

notitiam] *notiam* Neob., sed litteris *ia* litterae *ci* superius impositae sunt. I. *noticiam.*

faciat pervenire] Sic Vind. Berol. Pist. *pervenire faciat* Mon.

Kal.] *kl.* Vind., sed per litteram ultimam circumflexus traiectus est. Post vocem *Iun.* Vulgo est *Constant. imp.*, quod in Vind. non est. Caeterum in Mon. Pist. Berol. Neob. I. tota subscriptio non est.

DN.] *do no* Vind., sed utrique voci circumflexi superius impositi sunt.

Iust.] Sic Vind. *Iustiniani* Vulgo.

pp.] *perp.* Vind.

B***] Sic Vind. Quod Vulgo est *Basilio V. C. cons.*, in Vind. non est, itaque lacunae signa apposui.

[CVII.]

GLOSS.

DE LITIGIOSIS, ET DE DECIMA PARTE LITIS AB ACTORE CAUTELA PRAESTANDA.

Idem Aug. Theodoto p. p. per Orientem.

PRAEFATIO. Multa quidem de litigiosis tam antiqua legislatorum prudentia, quam imperialis dispositio promulgavit, sed in praesenti quidam iudices a nostra clementia petierunt, ut dubietatem discernamus, quae adhuc pro huiusmodi causis in iudiciis commovetur, et leges, nec non constitutiones super his positas apertius explanemus, ut iam manifestissimum sit, quas res vocari litigiosas oporteat.

CAP. I. Ideoque sancimus, litigiosam dici et intelligi rem mobilem vel immobilem seseque moventem, de cuius dominio causa inter petitorem et possidentem movetur aut per iudiciariam conventionem, aut per preces principi oblatas et insinuatas iudici, ac per eum adversario interpellatoris cognitas. In his enim casibus etiam praeteritam

NOV. CVII. CVII.] Haec desunt in Vind. Mon. Berol. I. Pist. *Const. CVIII.* Vulgo. Ad marg. Mon. Berol. scriptum est *const. VII.*; ad Vind. sec. manus notavit: *de litigiosis.*
de] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest in Neob.
de dec.] *dec.* I.
actore] *auctore* Vind.
cautela] Sic Vind. Mon. Neob., deest in I. *tutela* Berol., sed prioribus litteris deletis sec. manus scripsit *ca.*
praestanda] *pranda* Mon. *pranda R/.* Berol. *praestanda R/.* Vind. *praestanda Rubrica* I.
idem] Sic I. *id.* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius impositus est; *id.* Mon. Pist. Berol. Neob. *imp. Iustinianus* Vulgo.
Aug.] Sic Vind. *a.* Pist. Mon. Neob. Berol. I.
Theodoto] Sic Berol. Neob. Vind. *Theodoro* Pist. Mon. Hoc verbum et reliqua ex inscriptione desunt in I.
p. p. per Orientem] Sic Neob. Berol. *pfio per Ori* Pist., sed prioribus quattuor litteris lineola superius imposita est. Mon. *pp. p. Orient.*, Vind. *ppo per Orientem*, Vulgo *Orientalium praetoriorum praefecto.*

NOV. CVII. PRAEF. tam antiqua] *tan antiq.* Berol., sed priori litterae *n* lineola superius imposita litteraeque *n* puncta inferius subiecta sunt. Vind. *taq antiqua*, sed prioribus litteris *aq* circumflexi impositi sunt, qua re significatur *tamquam.* I. *tam antique.*
legislatorum] *legislatione* Mon.
dispositio] *dispotio* Neob., sed litteris *ti* sec. m. litteras *si* imposuit.
quidam] Sic Vind. Mon. Trid. *quidem* Berol. Neob. Hamb. I. Port. Gr. τινές.
clementia] *cclemtia* Neob., sed priori litterae *c* punctum inferius subiectum litteraeque *m* lineola superius imposita est.
petierunt] *petiverunt* Vind.
discernamus] *decernamus* I.
adhuc] *ad hoc* I.
et] Sic Vind. Mon. Berol. *ut* Neob., sed puncta inferius subiecta, supraque lineam scriptum est *e*, ut corrigatur *et.*
his] *hi* Mon., sed sec. manus scripsit *his.* I. *hiis.*
explanemus] *declaremus* Berol.
manifestissim.] *manifestassimum* Neob.
litigiosas] *letigioLas* Berol. *litigiosam* Neob., sed sec. manus corr. *litigiosas.*

NOV. CVII. CAP. I. sancimus] *sanccimus* Berol. *scaccimus* Neob., sed prioribus quattuor litteris lineola superius imposita est.
litigiosam] Sic Vind. Mon. Neob. *letigiosam* Berol., sed ex priori littera *e* secunda manus fecit *i.*
vel immobilem] Sic Neob. Berol. Hamb. Trid. *et immobilem* Port., quod etiam Vulgo est. In Vind. Mon. utrumque deest.
seseque] *sese* Neob., quamvis ultima vox *se* a sec. manu scripta sit.
dominio] Sic Vind. Berol. *dno* Mon., sed supra litteram *n* sec. manus litteram *i* posuit. Neob. *dmo*, sed prima habuit *doio*, sed lineola superius imposita.
conventionem] *constitutionem* Neob., sed sec. manus scripsit *conventionem.* Gr. ὑπομνήσεως.
preces] *praeceps* Berol. Gr. δεήσεων.
oblatas] *oblatos* Vind., sed sec. manus scripsit *oblatas.*
interpellatoris] *interpellatiois* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Berol. *interappellatoris*, Neob. *interpeletous*, sed

constitutionem mansuetudinis nostrae posthac volumus obtinere, in qua scientes et ignorantes emtores discrevimus. Et hoc adiiciendum esse perspeximus, ut, si lite de re litigiosa pendente pulsatum contigerit ab hac luce recedere, heredes autem eius velle divisionem rerum facere, sine aliquo obstaculo liceat eis hoc agere. Quando enim res litigiosae per successionem ad heredes perveniunt, non debet alienatio intelligi earum inter coheredes divisio. Et hoc autem praesenti nostra lege decernimus, ut, si contigerit unum pro tali causa litigantem ab humano consortio recedentem per ultimam voluntatem res aliquas, de quibus dominii dubitatio vertitur, legati nomine cuicunque relinquere, siquidem heres iudiciali sententia dominus earum fuerit demonstratus, tunc legatarius, quod ei relictum est, modis omnibus consequatur. Si vero heres in iudicio victus exstiterit, non habeat legatarius locum aliam rem pro

supra litteras *le* superius littera *n* a sec. manu posita est. I. *interpellationis*. Gr. τοῦ προσελθόντος.

his] *hiis* I.

etiam] Sic Vind. Neob. *et* Berol., deest in Mon. Gr. καί.

nostrae] *nre al.* Neob., sed priori litterae *n* lineola superius imposita sequentique voci puncta inferius subiecta sunt.

posthac] Sic Vind. Mon. *per haec* Berol., sed ex litteris *ae* secunda manus facit *a*. Neob. *per haec*. I. *per hanc*. Gr. μετὰ ταῦτα.

discrevimus] *disscrevimus* Mon. *decrevimus* Vind. Mon. I. Gr. διεκρίναμεν.

et] Quod Vulgo antea est *sed*, in Vind. Mon. Neob. Berol. I. non est.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *h* Neob., cui quidem voci littera *i* superius imposita est.

adiiciendum] *adiciendum* Berol. I. *aditiendum* Mon.

persp.] *prosp.* I.

litigiosa] *ligiosa* Neob.

pulsatum] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed a sec. manu adscriptum est. Gr. τὸν ἐναγόμενον.

eius] Sic Mon. Neob., deest in Vind. Berol. Gr. αὐτοῦ.

velle] In Mon. supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *in illis*, quod Graecis non firmatur. I. *vellent*.

divisionem] Sic Mon. Berol. *divisione* Vind. Neob.

aliquo] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *ullo* Hamb., deest in Neob.

eis hoc] Sic Neob. Berol. *hoc eis* Vind. *ei hoc* Mon., sed sec. manus priorem vocem ita correxit *eis hoc*. Gr. αὐτοῖς τοῦτο.

agere] *facere* Berol. I.

et] Sic Mon. Berol. Neob., deest in Vind. Gr. καί.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *praesente* Vulgo.

nostra lege] Sic Vind. Berol. Neob. *lege nostra* Vulgo. Gr. παρ. ἡμῶν νόμου.

humano] *huano* Vind. *uno* Berol. *umano* Neob.

recedentem] Sic Mon. Vind. Berol., in quo quidem litterae *nte* punctis subiectis notatae sunt, et superiori litterae *e* lineola imponitur. Neob. *recedente*. Gr. ἀπιόντα.

dubitatio] *disceptio* I.

dominii] *dni* Vind., sed sec. manus litteram *i* apposuit. Gr. δεσποτείας.

cuicunque] Sic Vind. Berol. Neob. *cuique* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

relinquere] Sic Berol. Neob. Mon., in quo quidem antea scriptum est *vertitur*, quod sec. manus delevit. Vind. *reliquerit*. Gr. καταλιπεῖν.

siquidem] Sic Vind. Neob. *et siquidem* Berol. *sȝsiquidem* Mon., sed priori syllabae *set* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἰ μέν.

heres] *haeredes* Neob., sed sec. manus scripsit *haeres*. Gr. ὁ κληρονόμος.

iudiciali sententia] Sic Vind. Neob. *iuditiali sententia* Berol. *iudicio vel sententia* Mon. Gr. κατὰ δικαστικὴν ψῆφον.

demonstratus] *demonstatus* Neob., sed litterae *a* littera *r* a sec. manu superius imposita est.

modis] Sic Vind. Berol. *mois* Neob., sed lineola superius imposita est. In Mon. est *modis modis*, sed sec. vice puncta inferius subiecta sunt.

consequatur] Sic Vind. Berol. Neob. *consequetur* Mon.

heres] *nheres* Neob., sed priori litterae *n* punctum subiectum priorique litterae *e* lineola superius imposita est. Gr. ὁ κληρονόμος.

in iudicio] Sic Berol. Neob. Vulgo. Vox *in* deest in Vind. Mon. Gr. ἐν δικαστηρίῳ.

exstiterit] *extiterat* I.

habeat] Sic Vind. Mon. Berol. *habet* Neob., sed secunda manus scripsit, ut in cont.

locum] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *licentiam* Vulgo I. Gr. χώραν.

eodem legato heredem exigere, quoniam sciens testator, rem litigiosam esse, litis eventum legatario dereliquit. Unde damus licentiam legatario, si hoc prodesse sibi putaverit, litis participem fieri, ne aliquam forte neglegentiam seu proditionem heredi possit obiicere. Ab hoc autem litigiosi vocabulo hypothecas separari decernimus, et in his hanc distinctionem tenere, ut, si quidem speciales res mobiles vel immobiles aut se moventes nominatim fuerint hypothecae suppositae, liceat quidem debitori eas, cui et quando voluerit vendere, sic tamen, ut ex pretio earum usque ad debiti quantitatem satisfaceret creditori. Si autem hoc debitor non fecerit, damus creditori licentiam, qui rem venditam suppositam habet, eandem rem vindicare, donec ei satis pro debito fiat. Haec autem praecipimus observari, si non forte ante aut per generalem aut per specialem nominatim hypothecam eadem res aliis fuerit credi-

quoniam] Sic omnes mei codd., inter quos èt Vind., in quo quidem secunda manus signum *ql.* supra lineam posuit, qua re significatur *quia*.

testator rem] *testatorem* Neob. Gr. ὁ διαθέμενος, τὸ πρᾶγμα.

dereliquit] *deliquid* Vind. Neob., sed priori litterae *d* circumflexus traiectus est.

legatario] *legato* Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. τῷ λεγαταρίῳ.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *haec* Neob.

putaverit] *existimavit* I.

ne] Sic Vind., in quo quidem sec. m. supra lineam scripsit +. *ut*. Mon. *ne ut*. I. *ut non*. Berol. *ne ut*. Neob. *itene*, in quo quidem ultimae duae litterae a sec. manu scriptae sunt. Priori litterae *i* littera *u* superius imponitur. Gr. ὥστε μή τινα.

forte] *fote* Neob., sed litterae *t* littera *r* superius imposita est. Gr. τυχόν.

neglegentiam] Sic Vind. Mon. Neob. *neglig.* Berol. Vulgo I.

seu] *aut* I.

heredi possit] *possit heredi* I.

hypothecas] Sic Mon. *ypothecas* Berol. Neob. I. *ypotechas* Vind.

his] *hiis* I.

distinctionem] *dubtioe* Neob., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Gr. τὴν διάστιξιν.

ut] Sic Mon. *et* Vind. Berol. Neob. I. Gr. ὥστε.

speciales] *spales* Mon., sed prioribus quattuor litteris circumflexus superius impositus est.

aut] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est *aut*. Gr. ἤ.

se] *sese* Mon.

fuerint] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol. *fuerit* Neob.

hypothecae] *ypothece* codd. supradicti, I.

suppositae] *subpoite* Vind. Berol., sed litteris *oi* lineola superius imposita est.

quidem] Sic Mon. Berol. Neob. *quidquid* Vind., sed litteris *d* circumflexi impositi sunt. Gr. μέν. In Vind. itaque una eademque vox ex errore librarii bis videtur esse repetita.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Neob. Gr. μέντοι.

pretio] *pcio* Berol., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est.

earum] Sic Vind. Mon. Berol. *eorum* Neob., sed litteris *orum* puncta inferius subiecta et a secunda manu lineae inscriptum est *a*. Gr. τούτων.

debiti] Sic Vind. Berol. Neob. *debitum* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Berol. *debitum*, sed secunda manus litteram *m* delevit.

satisfaceret] Sic Vind. Mon. Berol. *satisfacere* I. *satisfaciat* Neob.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *haec* Neob. Gr. τοῦτο.

creditori licentiam] Sic Vind. Mon. Neob. I. *licentiam* Berol., sed prioribus litteris *li* a sec. manu vox *creditori* superius imposita est. Vulgo *licentiam creditori*. Interpres videtur legisse τῷ δανειστῇ ἄδειαν.

suppositam] Sic Berol. I. *subpoitam* Vind.

vindicare] *vendicare* Neob. Berol. I. *uenditare* Vind., sed supra litteram *t* sec. manus posuit *c*.

ei] Sic Vind. Mon. Neob. *eis* Berol. Gr. αὐτῷ.

fiat] Sic Vind. Mon. Neob. *faciat* Berol. Gr. γένηται.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.

ante aut] In Neob. ultima vox *aut* omissa est. Gr. πρότερον ἤ.

hypothecam] *ypothecas* Berol., sed sec. manus scripsit *ypothecam*. I. *ypothecam*. Gr. ὑποθήκης.

eadem] *eandem* Berol., sed reliqui codd. repugnant, nec Graecis firmatur.

fuerit] *fuerat* Berol.

toribus obligata; tunc enim secundum nostrarum legum tenorem temporum privilegia unicuique creditorum servari decernimus. Ex quo iam claret, quod generales hypothecas multo magis litigiosi vocabulo nolumus contineri, sed earum actiones secundum veterum legum constituta examinari, et vim praecipimus obtinere. Et haec quidem de litigiosis, et speciali nec non et generali hypotheca disposuimus, ut iam nulla de his in iudiciis dubitatio generetur, sed secundum dictam distinctionem huiusmodi certamina terminentur.

CAP. II. Ad excludendas autem calumniose moventium intentiones et exsecutorum fraudes et aliud invenit providentia nostra remedium. Sancimus enim, omnes iudices, si quando aliquos teneri vel admoneri voluerint, hanc conditionem suis interlocutionibus adiicere, ut

nostrarum] Sic Vind. Mon. Neob. I., qui non habent, quod Vulgo et in Berol. antea est *sacrarum*, quod sane nec Graecis firmatur.

servari] *conservari* I.

decernimus] Sic Mon. Berol. Neob. *decrevimus* Vind. I. Gr. θεσπίζομεν.

vocabulo nolumus] Sic Mon. Vind. *volumus vocabulo* Berol., sed priori litterae *v* a sec. manu inscriptum est *n*. I. *vocabulo volumus*. In Neob. est *vocabulo nolumus*, sed litterae *n* supra lineam adscriptum est *v*. Gr. προσηγορίᾳ οὐ βουλόμεθα.

contineri] Sic Mon. Neob. Berol. Vind., in quo quidem haec vox punctis subiectis notata est. Gr. περιέχεσθαι.

actiones] *accones* Berol., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est. Neob. *accioes*, sed lineola superius imposita est. Gr. ἐναγωγάς.

veterum] Sic Vind. Berol. Neob. *ventum* Mon., sed sec. manus scripsit *vetu*, ut tamen ultimae litterae lineola imposita sit.

vim] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., qui non habent, quod Vulgo antea est *inde*, quod in Neob. est. Os. scribendum arbitratur *suam vim*. Sane vox *inde* in Graecis non habet, quo firmetur.

haec] Sic Vind. Berol. Neob. *hoc* Mon. I. Gr. ταῦτα.

litigiosis] Sic Mon. Berol. *letigiosis* Vind. *litigiose* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

speciali] *espetiali* Neob.

nec non] Sic Mon. Berol. Neob. *nec non et* Hamb. I. *non* Vind., sed supra hanc vocem a sec. manu lineae inscriptum est *nec*. Gr. οὐ μὴν ἀλλά.

hypotheca] *ypotheca* Neob. Berol. I.

nulla] Sic Vind. Mon. Berol. *ullam* Neob. Gr. μηδεμίαν.

his] *hiis* I.

iudiciis] Sic Mon. Vind. Neob. *iudicio* Berol. Gr. ἐν τοῖς δικαστηρίοις.

dubitatio] In Berol. subiicitur *ē*, cui voci deinde puncta subiecta sunt.

dictam] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Neob. I. Gr. τὴν εἰρημένην.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. *hmoi* Neob., sed priori litterae punctum impositum est, reliquis autem lineola superius imposita. Berol. *huius vero*. Gr. τοὺς τοιούτους.

terminentur] Sic Vind. Berol. *terminantur* Mon. *terminetur* Neob.

NOV. CVII. CAP. II. PR. excludendas] Sic Vind. Neob. Berol. *cludendas* Mon., sed prioribus duabus litteris supra lineam adscriptum est *ex*. Ad marginem Berol. haec adscripta sunt: *de interlocutionibus iudicum, per quas accusati rei conveniri iubent et de satisdatione eorum et de decima parte litis.*

calumniose] *calupniose* Neob.

fraudes] *fraudem* Berol. Gr. δόλους.

et aliud] Sic Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. I. *aliud* Port. Vind. Vulgo. Gr. καὶ ἄλλην.

remedium] *recmedium* Neob., sed priori litterae *c* punctum inferius subiectum est.

sancimus] Sic Mon. Berol. *sanccimus* Neob. *sanctimus* Vind.

enim] Sic Mon. Berol. Neob. *autem* Vind. Gr. γάρ.

omnes iudices] Sic Vind. Mon. Neob. *iudices omnes* Berol. I. Gr. πάντας τοὺς δικαστάς.

teneri] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *tenere* Vulgo. Gr. συσχεθῆναι.

admoneri] Sic Vind. Mon. Trid. Fortasse et Hamb. (nam Os. signum interrogantis apposuit), Neob. *moveri*, Berol. *amoui*, sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est. Port. Cont. *amoveri*, I. *admoveri*. Ad marg. Contius *admoneri legendum*. Gr. ὑπομνησθῆναι.

voluerint] Sic Vind. Mon. *voluit* Berol. Neob., sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. βουληθεῖεν.

hanc] Sic omnes mei codd., nisi quod Vind. adiicit *suam*, quae quidem vox Graecis non firmatur.

non aliter conventionales libelli pulsatis porrigantur, aut sportulae exsecutoribus dentur, nisi prius et in libello actor per se aut per tabularios subscripserit, et actis intervenientibus fideiussorem idoneum periculo competentis officii praestiterit, confitentem, quod et usque ad finem litis permanet, et suas intentiones aut per se, aut per legitimum procuratorem exercet, et si postea fuerit approbatus iniuste litem movisse, sumtuum et expensarum nomine decimam partem eius quantitatis, quae libello continetur, pulsato restituet. Si autem dixerit, non valere fideiussorem dare, tunc apud iudicem, a quo causa examinanda est, sanctis propositis evangeliis per sacramentum hoc ipsum affirmet, et sic iuratoriam cautionem exponat, et per eam haec, quae superius dicta sunt, profiteatur.' §. 1. Si vero non haec omnia, quae praediximus, secundum antelatum modum processerint, nullatenus pulsatum responsum facere executori concedimus. Nam si citra memoratam disposi-

conditionem] *qdttoe* Neob., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est.
suis] Sic Mon. Berol. *in suis* Vind. Neob. I., quod Graecis non firmatur.
interlocutionibus] *interlucutionibus* Mon. Berol.
adiicere] Sic Vind. Neob. *adicere* Mon. Berol. I.
aliter] *alter* Neob., sed sec. m. corr., ut in cont. Gr. μὴ ἄλλως.
pulsatis] *pulsantes* Neob. Gr. τοῖς ἐναγομένοις.
exsecutoribus] Sic Berol. Neob., sed secundum *e* a secunda manu scriptum est. Vind. *executionibus*. Gr. τοῖς ἐκβιβασταῖς.
et in libello] Sic Mon. Berol. Neob. *in libello* Vind. Gr. καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ.
se] Sic Mon. Berol. *sone* Neob., sed huic voci puncta inferius subiecta sunt. Vind. *soe*, lineola tamen superius imposita, sed priori litterae *o* punctum inferius subiectum est. Gr. δι' ἑαυτοῦ.
periculo] *periculum* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *periculo*. Gr. κινδύνῳ.
confitentem] *confidentem* Neob. Gr. ὁμολογοῦντα.
quod et] Sic Vind. Mon. Neob. Hamb. I. *quod* Trid. Port. Gr. ὅτιπερ καί.
permanet] Sic Berol. Neob. *permanebit* Vind. *permaneat* I. Mon. Vulgo. Gr. προσεδρεύει.
exercet] Sic Berol. Neob. I. *exercebit* Vind. *exerceat* Mon. Vulgo. Gr. ἐγγυμνάζει.
postea] *posea* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. μετὰ ταῦτα.
partem eius] *parteem ius* I.
quae] Sic Vind. Berol. Neob., in quo quidem a sec. m. scriptum est. Mon. *q*.
libello] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed a sec. manu adscriptum est. Quod Vulgo et in I. antea est *in*, in Vind. Mon. Neob. Berol. desideratur, quod sane Graecis non firmatur.
continetur] *contine* Neob., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est; sec. manus correxit, ut in cont.
pulsato] *pulsanto* Vind.
restituet] *restituit* Vind. Mon. Berol. Neob. In Vind. Mon. tamen sec. manus correxit *restituat*. In Berol. Neob. sec. manus scripsit *restituet*. Vulgo I. *restituat*. Gr. ἀποκαταστήσει.
examinanda est] *examinet* Neob., sed sec. manus litteris *net* puncta subiecit lineaeque imposuit *da est*. Gr. μέλλει ἐξετάζεσθαι.
propositis] *positis* Neob., sed priori litterae *p* infra virgula traiecta est, qua re Vulgo significatur *pro*. Gr. προκειμένων.
affirmet] *affirmat* Mon., sed sec. manus correxit *affirmet*.
profiteatur] *profiteantur* Mon., sed litterae *n* puncta inferius traiecta sunt.

NOV. CVII. CAP. II. §. 1. praediximus] ...*mus* Berol., antea aliquo spatio vacuo relicto. Ad marg. Berol. adscriptum est *praedixi*.
antelatum] Sic Vind., in quo quidem litterae *ant* a sec. manu scriptae sunt. Gr. κατὰ τὸν εἰρημένον.
processerint] *processerit* Neob. *processerunt* I.
nullatenus pulsatum] Haec verba bis in Vind. scripta sunt, sed prima vice linea subiecta notata sunt.
responsum facere] *facere* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *responsum*. Gr. ἀπόκρισιν - ποιήσασθαι.
exsecutori] *executoi* Vind. Mon., sed litteris *oi* superius circumflexus impositus est. Deest in Berol., sed a sec. manu lineae inscriptum *exsecutori*. I. *executori*.
citra] Sic Vind. Mon. Neob. *citur* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. παρὰ τήν.

tionem aut aliquis iudicum, aut officium eius, vel quilibet exsecutor aliquem conveuire praesumserit, iudex quidem et officium eius denarum librarum auri poenam sustinebit, ipse autem exsecutor negotii et confiscationem suae substantiae patietur, et exsilio quinquennali damnabitur, poena videlicet ex hac lege competente, periculo viri magnifici pro tempore comitis rerum privatarum exigenda, et nostri fisci viribus inferenda. Omne autem dispendium, quod pulsatus ex hac conventione praeter tenorem nostrae legis factum perpessus fuerit, ex petitoris substantia pulsato resarcietur periculo iudicis, cuius ab exsecutore detentus est, nec non et officii, quod eius iussionibus obsecundat, ut undique nostro imperio superna maiestate, divinitate crediti pro sua indemnitate laetentur. Causas vero, quae ex consensu utriusque partis in iudicio moventur, a poena huius constitutionis liberas esse decernimus, et, sicut aliis nostris constitutionibus continetur, terminari.

dispositionem] *disspositionem* Berol., sed litterae *s* priori puncta inferius subiecta sunt.

iudicum] *iuditium* Neob., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est.

aut aliq.] *ut aliq.* Berol., sed supra litteram *u* a sec. manu adscriptum est *a*. Gr. ἤ τῶν δικαστῶν τις.

quilibet] Sic Vind. Berol. Neob. *quibus* Mon., sed ultimae syllabae *us* adscriptum est a sec. manu *vis*. Gr. ὅστις δήποτε.

exsecutor] Quod Vulgo subiicitur *negotii*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. Neob. I. non est; est autem in Berol. et Port., Graecis tamen non firmatur.

aliquem] Sic Vind. Mon. Berol. *aliquam* Neob.

denarum] Sic Mon. Berol. Neob. *denarium* Vind. Gr. ἀνὰ δέκα.

ipse] *ipe* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. αὐτός δέ.

suae substantiae] Sic Vind. Mon. Neob. *sue substantie* Berol.

patietur] *pacietur* Berol.

exsilio] Sic Vind. Mon. *exillio* Neob., sed priori litterae *l* punctum inferius subiectum est.

quinquennali] *quinquennali* Neob.

poena] *pena* Berol., sed a sec. manu totum hoc scriptum est.

ex hac] *et ex hac* Vind., quod Graecis non firmatur.

et nostri] *est nostri* I.

viribus] In Vind. Mon. dubium est, an non *iuribus* scriptum sit, quod etiam in Trid. Port. I., fortasse et in Hamb. est.

praeter] Sic Vind., in quo quidem sec. manus vocem *preter* lineae imposuit.

perpessus] *perpensus* Neob. Gr. ὑπομένοι.

pulsato] Sic Vind. Mon. Berol. *pulsatoes* Berol., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est.

resarcietur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *arciatur* Neob., sed priori syllabae supra lineam impositum est *res*, sed a sec. manu. Vulgo *resarciatur*. Gr. θεραπευθήσεται.

officii] *officiis* I.

exsecutore] *secutore* Neob., sed priori litterae *s* vox *ex* superius imposita est.

iussionibus] Sic Mon. Berol. Neob. *iussibus* Vind.

obsecundat] Sic Vind. Berol. *obsecundant* Mon. *obsecundantur* Berol. Gr. πειθομένης.

ut und.] *et und.* I.

superna] Sic Mon. Neob. *superna tua* Vind. Inde a syllaba *na* quae sunt usque ad vocem *causas*, in Berol. omnia desunt. Vox *tua* nec Graecis firmatur.

maiestate] *magestate* Mon. Quod postea Vulgo est *ac* aut in I. *et*, in Vind. Mon. Berol. Neob. non est. Non dubito hoc loco duplicem haberi versionem vocis ῥοπῆς, quam qui Authenticum composuit, ex duabus versionibus haurire potuit.

divinitate] *divinitati* Neob., sed sec. manus correxit, ut in cont.

crediti] Sic Vind. Berol. Neob. *cditi* Mon., sed priori litterae lineola superius imposita est. Gr. καταπιστευθέντας.

indemnitate] *indepnitate* Neob.

partis] Sic Vind. Mon. Berol. *patis* Neob., sed litterae *t* littera *a* superius imposita est. Gr. ἑκατέρου μέρους.

liberas] Sic Mon. *libertas* Berol., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est. Neob. *liberata*, sed sec. manus scripsit *liberas*. Vind. *libertas*, sed litterae *t* sec. manus punctum inferius subiecit. Gr. ἐλευθέρας.

constitutionibus continetur] Sic Neob. I. *continetur constit.* Mon. Vind. Berol. Vulgo. Gr. διατάξεσι περιέχεται.

CAP. III. Omnem vero causarum finem volentes celeriter pervenire, et illorum malignitatibus obviamus, qui tantummodo proponunt actiones, nolunt autem usque ad finem exercere iudicium, dicentes, legem esse, quae decernit, neminem compelli actiones suas exercere nolentem. Et hanc igitur pravitatem exstinguere festinantes, iubemus, memoratae legis auxilio non eos uti, qui contra aliquem suas proposuerunt actiones sive per iudiciariam conventionem, sive per preces principi oblatas, et iudici insinuatas, et per eum ad scientiam adversarii deductas, vel sub legitimo iudicis coeptas examine. Iniuste enim agere recusat, qui paratus adversarium suum ad iudicium vocavit, quum haec excusatio pulsato magis, quam actori conveniat. Quamobrem sancimus, actorem coeptum negotium usque ad finem litis exercere. Si vero causam persequi distulerit, damus pulsato licentiam iudicem, apud quem lis coepta est, postulandi, ut ab eodem actor ad iudicium aut per se,

NOV. CVII. CAP. III. PR. omnem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ome* Neob., sed ultimae litterae *e* superius lineola imposita est. Vulgo *omnium*. Ad marginem Mon. adscriptum est: *si a morita reo actor iudicium deseruerit*. Manifesto interpres πᾶν legit pro πασῶν.

pervenire] Sic Mon. Berol. Neob. Vind. I. *provenire* Vulgo.

et] Sic Vind. Neob. Berol. Mon. Hamb. Trid., deest in Port. I. Vulgo. Gr. καί.

actiones] Sic Vind. Mon. *accos* Berol., sed lineola superius imposita est. Neob. *accioes*, sed ultimis litteris quattuor lineola superius imposita est. Gr. ἐναγωγάς.

neminem] Sic Hamb. Trid. Vind. Neob. *ap. neminem* Mon., sed litterae *p* lineola inferius traiecta est. Berol. *meminem*, sed secunda manus correxit, ut in cont. Gr. μηδένα.

compelli] Sic Vind. Berol. Neob. Mon. Hamb. Trid., deest in Port. I.

actiones suas exerc.] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *actiones exerc. suas* Mon. Neob.

nolentem] Quod Vulgo subiicitur *compelli*, in Port. est, deest in reliquis I.

memoratae] Sic Vind. *memorato* Berol. Gr. τοῦ μνημονευθέντος νόμου.

legis] Sic Vind. Berol. Neob. *litis* Mon., sed supra hanc vocem a secunda manu adscriptum est *legis*. Gr. νόμου.

auxilio] *eos auxilio* Neob., quod Graecis non firmatur.

non eos] *non* Neob.

suas] deest in Berol. Gr. τὰς οἰκείας.

proposuerunt] Sic Vind. I. *propositiones* Neob., sed sec. manus, litteris *tiones* deletis, ad marginem Neob. adscripsit *uert*, sed lineola superius imposita est. Vulgo *proposuerint*.

iudiciariam] Sic Mon. Neob. *iuridiariam* Vind. *iudicaia* Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. δι' ἀρχικῆς.

iudici] *iudices* Neob., sed sec. manus scripsit *iudicis*. Gr. τῷ δικαστῇ.

insinuatas] Sic Vind. Mon. *sinuatas* Berol., sed priori syllabae *si* a secunda manu impositum est *in*. Gr. ἐμφανιζομένων.

legitimo] Sic Vind. Neob. Hamb. *legitimi* Port. Trid. I. Gr. νομίμῳ τοῦ δικαστοῦ ἐξετάσει.

enim] In Neob. bis est signum, quo significatur *enim*.

paratus] Sic Vind. Neob. *patus* Berol. *paratum* Mon., sed sec. manus correxit *paratus*. Gr. ὡς ἑτοίμως.

vocavit] Sic Mon. Berol. Neob. *vocabit* Vind. Gr. ἐκάλεσεν.

haec excusatio] Sic Mon. Berol. *hec excusatio* Vind. I. *haec exsecutio* Neob. Gr. ἡ τοιαύτη παραίτησις.

actori] Sic Vind. Mon. *auctori* Berol. Neob. Gr. τῷ ἐνάγοντι.

conveniat] Sic Neob., sed a sec. manu scriptum est.

actorem] Sic Mon. Berol. *auctorem* Vind. Neob., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τὸν ἐνάγοντα.

negotium] Sic Vind. Berol. Mon. *iudicium* I. *negotii* Neob., sed supra litteras *ii* adscriptum est a sec. manu *um*. Gr. πρᾶγμα.

vero] *verro* I.

persequi] Sic Vind. Mon. Trid. Hamb. I. *perseq.* Neob. *prosequi* Berol. Port. Vulgo. Gr. ἐπεξελθεῖν.

distulerit] *distulerint* I.

iudicem] In I. subiicitur *venire*.

lis] *litis* Neob., sed ultimis litteris *ti* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἡ δίκη.

postulandi] *postulandi* Neob., sed priori litterae *a* littera *u* superius imposita est, cui sec. manus lineolam imposuit.

aut per legitimum procuratorem venire moneatur, et si hoc minime fecerit, propositis tribus vocetur edictis, unaquaque vocatione non minus, quam triginta dierum spatio concludenda. Iubemus enim, ordinarios iudices non solum praeconum vocibus, sed etiam edictis propositis quamcunque litigatorum partem absentem in iudicium vocare. Vocem enim praeconum pauci possunt, qui praesentes inveniuntur, audire; edicta vero per multos dies sic posita possunt paene omnes agnoscere. Aliis autem omnibus iudicibus, qui per imperialem iussionem causas examinant, ex praesenti lege permittimus partes, quae in iudicio non permanent, propositis edictis vocare, ne causae infinitae permaneant. §. 1. Si vero apud iudicem initium lis non accepit, sed tantum conventionali libello quicunque pulsatus est, aut precibus nostrae oblatis clementiae, iussio nostra super hoc prolata sive scriptis, sive per mandata iudici fuit intimata, et ea adversario per eum cognita, etiam sic licebit pulsato ire ad competentem iudicem, et per eum suum adversarium simili

eodem] Quod Vulgo et in I. subiicitur *iudice*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. non est, nec Graecis firmatur, ideoque glossae locum obtinere videtur. Pro αὐτοῦ interpres videtur legisse τοῦ αὐτοῦ.

iudicium] Sic Vind. Berol. Vulgo. *iudicium iudice* Mon. Hamb. *iudicium apud iudicem* Neob.

procuratorem] In Mon. antea est *imperator*, quod quidem punctis subiectis deletum est.

si] *sl* I.

hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *haec* Neob. Gr. τοῦτο.

unaquaque] *unaq*, Berol., sed ultimae litterae *q* circumflexus superius imponitur.

vocatione] Sic Neob., sed a sec. manu. Prima habuerat *cautionem*. Reliqui et I. *cautione*, quod etiam Vulgo et apud Contium est. Caeterum Contius ad marg. *vocatione*. Gr. κλήσεως.

triginta dierum] Sic Vind. Mon. Neob. Berol., ad cuius marginem tamen adscriptum est a sec. manu: *XXX. dies*. Gr. τριάκοντα ἡμερῶν.

concludenda] Sic Vind. Neob. *conducenda* Berol. *concludendi* Mon., sed sec. manus scripsit *concludenda*. Gr. περικλειομένης.

praeconum] Sic Vind. Mon. Berol. *praeconi* Neob., in quo quidem litterae *i* lineola superius imposita est; sec. tamen manus correxit *praeconum*. Gr. τῶν κηρύκων.

quamcunque] *etiam quamcunque* Neob., quod nec reliquis codd. nec Graecis firmatur.

litigatorum] *ligatorum* Mon. Gr. τῶν δικαζομένων.

absentem] *abscentem* Vind. Mon.

possunt] Sic Neob., in quo quidem priori litterae *s* punctum inferius subiectum est.

inveniuntur] Sic Vind. Berol., sed priori syllabae *in* vox *non* superius imposita est. Mon. Neob. *non inveniuntur*, quod sane Graecorum tenori contradicit.

dies] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed a sec. manu appositum est. Gr. ἡμέρας.

posita] *opposita* Hamb. I. *praeposita* Os. coniicit, sed reliqui codd., ut in cont.

iudicibus] Sic Vind. Mon. Neob., deest in Berol. Gr. δικασταῖς.

imperialem] *inpialem* Neob.

iussionem] *iuccasionem* Berol., sed litteris *ca* puncta inferius subiecta sunt.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *praesente* Vulgo.

NOV. CVII. CAP. III. §. 1. accepit] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Hamb. I. *acceperit* Vulgo Trid. Port.

tantum] *tamen* Berol. Gr. μόνον.

quicunque] Sic Mon., sed sec. manus scripsit *quacunque*. Gr. ἐνήχθη τις.

iussio] Sic Vind. Berol. Neob. *iussione* Mon. Gr. κέλευσις.

scriptis] *scripta* I.

sive per] *siu in per* Mon., sed litterae *u* sec. manus circumflexum imposuit, vocique *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἴτε διὰ μανδάτου.

iudici] deest in I.

fuit] Sic Mon. *fuerit* Vind. Berol. Neob. *iudici fuerit* I. Gr. γέγονεν.

intimata] Sic Vind. Berol. Neob. *intima* Mon., sed sec. manus correxit *intimata*. Gr. ἐγνώσθη.

suum adv.] *adv. suum* I.

modo vocare, ut, si quidem sui praesentiam actor fecerit, causa secundum legum ordinem examinata finem legitimum sortiatur. §. 2. Si vero propositis edictis vocatus ad iudicium venire, et suas intentiones aut per se, aut per legitimum, sicut dictum est, procuratorem proponere noluerit, tunc aliud unius anni spatium ei concedimus, intra quod, nisi suam intentionem fuerit persecutus, damus licentiam iudici et absente adversario partis permanentis allegationes secundum nostras leges examinare, et veritate subtilius requisita, legitimam proferre sententiam. Si vero intra praedictum anni spatium venerit, et suas intentiones exercere voluerit, iubemus, iudicem modis omnibus expensas vel sumtus, quos propter litem pulsatus permanens in iudicio sustinuit, ante omnia exigere actorem, et pulsato dare, et sic actorem permanere, donec causa finem accipiat secundum leges. Nam si tantummodo venerit, et expensis sive sumtibus datis solum annale tempus interrumpere voluerit, et iterum ab iudicio recedens usque ad exitum causae non permanserit,

ut] Sic Vind. Berol. Neob. *et* Mon. Gr. ὥστε.

actor] Sic Mon. Berol. Neob., deest in Vind. Gr. ὁ ἐνάγων.

fecerit] Sic Vind. Berol. Neob. *fec* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. I. *fecit*. Gr. ποιήσοιτο.

causa] *causam* Neob. *eam* I.

NOV. CVII. CAP. III. §. 2. propositis] Sic Vind. Neob. *positis* Mon. Berol., sed litterae *p* inferius circumflexus traiectus est. Gr. προτιθεμένων.

vocatus] Sic Mon. *vocat'* Vind. *vocatur* Berol. Neob., sed in Berol. sec. m. correxit *vocatus*. Gr. κληθεὶς.

dictum est] Sic Vind. Mon. Berol. *dictur* Neob., sed litteris *ct* superius lineola imposita est. Gr. καθάπερ εἴρηται.

noluerit] Sic Vind. Berol. Neob. *nuluerit* Mon., sed sec. manus correxit *noluerit*. I. *voluerit*. Gr. μὴ βουληθείη.

aliud] Sic Mon. Berol. Neob. Hamb. I. *ad aliud* Vind. *et aliud* Vulgo Trid. Port. quod Graecis non firmatur.

unius anni spatium] Sic Vind. Neob. *unius annis spatium* Berol., sed secunda manus correxit, ut in cont. Mon. *anni spatium unius*. Gr. ἑνὸς ἐνιαυτοῦ προθεσμίαν.

persecutus] Sic Hamb. Mon. Berol. Neob. I. *prosecutus* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἐπεξέλθοι.

absente] *abscente* Mon.

partis] Sic Vind. Mon. *per partis* Berol., sed sec. manus priorem vocem *per* delevit. Neob. *patis*, sed sec. manus litterae *t* litteram *r* imposuit. Gr. μέρους.

praedictum] *praedictam* Berol., sed sec. manus correxit *praedictum*. Gr. τῆς εἰρημένης.

voluerit] Sic Mon. Neob. Berol., in quo sec. manus correxit *noluerit*. Vind. *noluerit*. Gr. βουληθείη.

sumtus] *suptus* Neob.

propter] Sic Mon. Berol. Neob. *praeter* Vind. Gr. διὰ τὴν δίκην.

sustinuit] Sic Vind. Berol. *sustinuerit* Mon. *sustinuerint* Neob. *substinuerit* I. Gr. ὑπέμεινε.

actorem] *auctorem* Neob. *actiones* I. Gr. τὸν ἐνάγοντα.

actorem] *auctiorem* Neob., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. τὸν ἐνάγοντα.

donec] Haec vox in Neob. a secunda manu posita est.

causa] *ca* Berol., lineola superius imposita, sed sec. manus scripsit *causam*. Gr. τὸ πρᾶγμα.

accipiat secundum leges] Sic Berol. *secundum legem accipiat* Neob. *secundum leges accipiat* Vind. Mon. Caeterum I. *secundum legem finem accipiat*. Gr. δέξηται κατὰ τοὺς νόμους.

expensis] Sic Vind. Berol. Neob. I. *expensibus* Mon., sed sec. manus correxit *expensis*. Gr. τῶν δαπανημάτων.

solum] Sic Mon. Berol. Neob. *solummodo* Vind.

interrumpere] *interruppe* Neob., sed ultimae litterae *p* linea traiecta et supra ultimam litteram *e* circumflexus positus est.

iterum] *it'erum* Neob.

ab] Sic Vind. Berol., in quo quidem ultimae litterae punctum inferius subiectum est. Neob. *auditio*. I. *a*.

recedens] *recede* Berol., sed ultimae litterae *e* littera *s* superius imposita est. Neob. *recedmis*, sed litteris *mi* littera *u* imposita et lineola superius iniecta. Gr. ἀναχωρῶν.

permanserit] Sic Mon. Berol. Neob. *permanserint* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. παραμείνοι.

iubemus, eum post praedictas edictorum et annalis spatii observationes ab omni cadere actione, quam sibi competere contra pulsatum existimabat. Deterior namque dolus eius agnoscitur, qui interruptam iterum litem deseruit, quam qui semel coeptam dereliquit. Legis autem privilegia, quae nolentibus non imponit necessitatem proprias actiones movere, illis tantummodo uti concedimus, qui nullam secundum praedictos modos adversario moverint quaestionem.

EPILOGUS. Haec autem omnia obtinere decernimus in causis, quae necdum vel iudiciali sententia vel amicali conventione vel alia iuri cognita decisione finita sunt, Theodote, parens carissime atque amantissime. Illustris itaque et magnifica auctoritas tua praesentem nostri numinis legem in perpetuum valituram edictis in hac regia urbe propositis, et praeceptionibus in universas provincias sub tua constitutas

eum] Sic Vind. Berol. Neob. *enim* Mon. Gr. *αὐτόν*.

post] Sic Mon. Berol. Neob., deest in Vind., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. *μετὰ τάς*.

edictorum] Sic Vind. Mon. Berol. *edicetorum* Neob., sed sec. litterae *e* lineola superius imposita est.

annalis] Sic Mon. Berol. Neob., in quo ad finem huius vocis adscriptum est *n*, sed lineola superius imposita, quam litteram sec. manus delevit. Vind. *annales*, sed sec. manus scripsit *annalis*. Gr. *τοῦ ἐνιαυσιαίου*.

spatii] *spatium* Neob., sed litteris *um* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *διαστήματος*.

observationes] Sic Vind. Mon. Berol. *observae* Neob., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. *παρατηρήσεις*.

actione] *accioe* Neob., sed lineola superius imposita est. Berol. *accioe*, sed ultimis litteris lineola superius imposita est.

quam] Sic Vind. Berol. Neob. *q*ᵃ Mon., sed litterae *q* lineola inferius traiecta est.

existimabat] *existimat* Mon. Gr. *ὑπελάμβανε*.

namque] *nanque* I.

eius] In Mon. subiicitur *ē*, quod in reliquis desideratur, nec Graecis firmatur.

interruptam] *interruptam qui interruptam* Neob.

coeptam] Sic Vind. Berol. Neob. I. Hamb. *acceptam* Trid. Port. Mon. Vulgo. Gr. *τῆς προκαταρχθείσης*.

dereliquit] *dereliquid* Vind. Neob.

privilegia] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *privilegio* Vulgo. Interpres videtur legisse *τὰ - τοῦ νόμου προνόμια*.

nolent.] *volent*. I.

non] Sic Vind. Mon. Berol. *si* Neob. Gr. *μή*.

imponit] Sic Neob. *inponit* Vind. *imponunt* I. *inponi* Mon., sed sec. manus scripsit *inponit*.

actiones] *acciones* Neob., sed litteris *oe* lineola superius imposita est. Berol. *accones*, sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est. Gr. *ἐναγωγάς*.

illis] Sic Vind. Berol. Neob. *in his* Mon. Gr. *ἐκείνοις*.

nullam] Sic Vind. Mon. Berol. *nullas* Neob. Gr. *οὐδεμίαν*.

moverint] Sic Vind. Mon. Neob. *movit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est.

quaestionem] Sic Vind. Mon. *quaestiones* Neob. Berol. Gr. *ζήτησιν*.

NOV. CVII. EPIL. omnia] *ola* ~~*oia*~~ Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. *πάντα*.

vel] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Neob. Gr. *ἢ κατὰ δικαστικήν*.

amicali] Sic Vind. Mon. Berol. *amicabili* Vulgo Neob. I.

vel] *aut* Mon. I.

finita] Sic Vind. Berol. Neob. *definita* Mon. *finitae* Vulgo.

Theodote] *Theodore* I.

carissime] *kme* Mon. Berol. Neob. *karissime* Vind.

numinis] Sic Mon. Berol. Neob. *nominis* Vulgo.

in] *im* Vind.

perpetuum] Sic Mon. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *perpetuo*, quod sane in Neob. Berol. I. est.

propositis] *ppoms* Neob., sed priori litterae *p* circumflexus traiectus est, secundaeque lineola superius imposita; ultimis autem duabus litteris *ms* lineola imposita.

praeceptionibus] *per praeceptionibus* Berol., sed priori voci *per* puncta inferius subiecta sunt.

in] deest in Mon., sed in Vind. Berol. Neob. est.

universas provincias] Sic Vind. Berol. Neob. *universis provinciis* Mon. Vulgo I.

constitutas] Sic Vind. Neob. Berol. *constituta* Mon. *constitutis* I. Vulgo.

iurisdictione directis faciat manifestam, ut omnes ea, quae pro eorum utilitate sanximus, a se custodienda cognoscant. *Datum III. Id. Sept. CP. imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XV. Basilio V. C. cons.* (541.)

[CVIII.]

GLOSS.

UT NEQUE MILES, NEQUE FOEDERATUS OBSERVETUR DOMUI PRIVATAE AUT POSSESSIONI ALICUIUS.

Idem Aug. Theodoto p. p.

PRAEFATIO. Cum domini dei benevolentia ad custodiam nostrorum subiectorum militarium rerum incipit ordinatio. His enim providentia dei dispositis, barbarorum quidem incontinentia refrenatur, reipublicae vero res augentur. Et quoniam aliqui, propriae salutis pro nihilo facientes rationem, milites et foederatos, qui debent pro libertate reipublicae contra inimicos certare, praesumunt subtrahere et in privatas suas occupare utilitates, praevidimus per praesentem nostram legem om-

iurisdictione] *iurisditione* Mon. Berol. Neob. *custodita iurisd.* I.

directis] *dircetis* Neob., sed litterae *c* punctum subiectum litteraeque *t* littera *e* superius imposita est.

manifestam] Sic Vind. Mon. Neob. *manifestis* Berol., sed sec. manus correxit *manifestas.*

eorum utilitate] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *utilitate eorum* Vulgo.

sanximus] Sic Vind. Neob. *sacximus* Mon., sed litterae *c* circumflexus superius impositus est. Berol. *sanccimus.* I. *sancimus.*

custodienda] Sic Vind. Mon. Berol. *custodia* Neob., sed ultimae litterae *a* supra lineam syllaba *end* a sec. manu imposita est.

III. Id.] Sic Vind. *IV. Idus* Vulgo. In Mon. Berol. Pist. Neob. I. tota subscriptio deest.

Sept.] Sic Vind., sed litteris *e* et *t* circumflexi superius impositi sunt. Vulgo *Septemb.*

CP.] Sic Vind., sed circumflexo superius imposito. Vulgo *Constant.*

imp.] *ipr.* Vind., sed circumflexo superius imposito.

DN.] *dom.* Vind., sed circumflexus superius impositus est.

Iust.] Sic Vind., sed circumflexo superius imposito. Vulgo *Iustiniani.*

PP. Aug.] Sic Vind., sed lineolae superius impositae sunt.

V. C.] *viro clarisso* Vind., sed his litteris superius lineolae impositae sunt.

cons.] *consule* Vind., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est.

NOV. CVIII. CVIII.] deest in Vind. Mon. Berol. I., ad cuius marginem adscriptum est *const. VIIII.* Vulgo *const. CIX.*

ut] *R/. ut* Vind.

foederatus] *federatus* Vind. Mon. Berol. I.

observetur] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. Vulgo. *observet* I. Hamb. Itaque mutare non sustinui.

alicuius] *alicus R/.* Mon. In I. subiicitur *Rubrica.*

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a͞* Mon. Pist. Berol. *idem a͞* I. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo.

Theodoto] Sic Vind. Neob. Berol. *Theodoro* Pist. I. *Theodio* Mon.

p. p.] Sic Mon. Berol., sed lineola superius imposita est. Vind. *ppo*, sed lineola superius imposita est. Pist. *pfc*, sed priori et ultimae litterae lineola superius imposita est. Deest in Neob. *Orientalium praetoriorum praefecto* Vulgo.

NOV. CVIII. PRAEF. benevolentia] *benivolentia* Berol. I.

subiect.] *subiet.* I.

his] *hiis* I.

incontinentia] Inde a syllabis *tinentia* usque ad vocem *praesumunt mi* in Berol. omnia a sec. manu scripta sunt.

reipublicae vero] *rei vero pu* I.

augentur] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *augetur* Hamb. *agentur* I.

aliqui] Sic Vind. Mon. *aliquid* Berol. Gr. τινές.

reipublicae] *reipubil.* I.

certare] Sic Mon. Berol. *certari* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.

utilitates] Sic Mon. Berol. Ad marg. Vind. adscriptum est: § *alii.*

praevidimus] Sic Vind. Mon. Berol. *previdimus* I. *providimus* Vulgo.

nostram legem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *legem nostram* Vulgo. Gr. ἡμῶν νόμον.

nibus interdicere, ut nullum de cetero praesumant militem in quocunque relatum numero aut foederatum subtrahere, in sua domo aut in proprias habere possessiones. Pro quibus nos multos sustinemus labores; exercentur enim et militant, ut communibus utiles sint rebus.

CAP. I. Sint igitur omnes scientes, qui milites aut foederatos aliquos in suis habent domibus aut possessionibus aut qualitercunque observantes, et quasdam eis proprias implentes utilitates, quod, nisi intra triginta dierum dilationem, computatam ab insinuatione per loca praesentis nostrae dispositionis, eos expulerint, substantiae quidem habentium eos aut retinentium publicationi subiectae fisco applicabuntur, ipsi vero et dignitatibus et militiis, quas habent, expellentur, milites vero et foederati, qui eis post dilationem observaverint, non solum militia spoliabuntur, sed etiam ultima sustinebunt supplicia. Scientibus etiam uniuscuiusque provinciae iudicibus, quia, si aliqui inveniantur in locis, quae ab his exactionibus aut coniunctoribus aut personis aliqui-

nullum] Sic Vind. Mon. Berol. *nulli* Hamb.
in sua] Sic Vind. Mon. Berol. *et in sua* Vulgo I., quod sane Graeco ἢ non firmatur.
proprias] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *propriis* Vulgo. Gr. εἰς τὰς ἰδίας.
possessiones] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *possessionibus* Vulgo.
nos multos] Sic Vind. Mon. *multos nos* Berol. Gr. ἡμεῖς πολλούς.
sustin.] *substin.* I.
militant] *militantur* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus ultimam syllabam *ur* delevit, sed ut in cont., habet Mon. Crediderim interpreti ob oculos fuisse: γυμνάζονται καὶ στρατεύονται. Neque enim ad superius verbum ἡμεῖς, sed ad militum potius personas retulit.
ut] *ut in* I.
utiles sint] Sic Berol., in quo quidem priori litterae *s* a prima manu lineola traiecta est. Mon. *sint utiles*, Vind. *utiles scit*, sed litterae *c* littera *n* superius imposita, litteraeque *c* punctum inferius subiectum est. Gr. χρησιμεύειν.

NOV. CVIII. CAP. I. habent] *habeant* I.
aut qual.] Sic Vind. Mon. Berol. I. In Graecis sane non est, quo prius illud *aut* firmetur.
eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon. Gr. αὐτοῖς.
quod] Sic Berol. Vind., deest in Mon., sed a sec. manu scriptum est.
nisi] Sic Vind. Berol. *nisi qui* Mon., quod Graecis non firmatur.
triginta dierum] Sic Vind. *dierum triginta* Mon. *XXX.* Berol., in quo quidem sec. manus addidit *dierum*. Graeca id, quod in contextu positum est, firmant.
dilationem] Sic Mon. Berol. *dilatationem* Vind. Gr. προθεσμίας.
computatam] Sic Mon. Trid. I. *computatos* Vind. Hamb. *computatur* Berol. *computandorum* Vulgo. Pro ἀριθμουμένων interpres videtur habuisse ἀριθμουμένης.
praesentis] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem postea est *temporis*, quod punctis subiectis notatum est.
nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.
eos] Sic Vind. Mon. *eo9* Berol., deest in I. Gr. αὐτούς.
expulerint] Sic Vind. Mon. *expulit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est, qua re significatur *expulerit*. Gr. ἀποδιώξουσιν.
publicationi] Sic Mon. Berol. *publicationis* Vind. Gr. δημεύσει.
ipsi] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae inscriptum est. Gr. αὐτοί δέ.
et dign.] *dignit.* I.
dilationem] *deiectionem* Mon. *dilectionem* Vind. Berol., sed in utroque sec. manus correxit *dilationem*. Gr. μετὰ τὴν προθεσμίαν.
observaverint] Sic Mon. Berol. *observaverunt* Vind.
non] Sic Vind. Mon. *ol non* Berol., sed prioribus duabus litteris *ol* puncta inferius subiecta sunt. Gr. οὐ μόνον.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon. I.
quae] *que* I.
ab his] Sic Berol. Hamb. Trid. *ab his sunt* Mon. *ab* Vind. *ab hiis* I. *sub his sunt* Vulgo. Gr. παρ' αὐτῶν.
exactionibus] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *exactoribus* Berol. Trid. Nisi fallor, interpres legit εὐθυνομένοις pro ἰθυνομένοις.
coniunctoribus] Sic Vind. Mon. Trid. Berol., sed sec. manus scripsit *convictoribus*, quod etiam Vulgo et in Hamb. est. Quod Vulgo postea legitur *aliquibus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. desideratur. I. *coniuntionibus*.

bus aut dominiis aut possessionibus aut quibuslibet propriis facultatibus permanentes, et non celeriter istos comprehenderint et suppliciis subdiderint, et milites quidem ad numeros suos transmittunt, in quibus militant, foederatos vero ad proprios optiones, et ipsi decem librarum auri poenam exigentur, et insuper exsilio tradentur, utpote nostras iussiones praesumentes negligere. Nemo igitur neque divino quodam typo de hoc forsan facto, neque praeceptis iudicum utitur, nec aliquis nostrorum iudicum huiusmodi aliquos typos aut praeceptiones iudicum suscipiat, sed cum omni celeritate milites quidem ad proprios numeros, foederatos vero ad suas optiones revertantur, et pro communibus certent rebus; nullo enim modo de cetero concedimus nostros milites aut foederatos in quibusdam omnino privatis utilitatibus occupari.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per praesentem manifesta sunt legem, tua eminentia cognoscens, in hac quidem felicissima civitate edictis secundum morem propositis, in provinciis vero praeceptionibus destinatis omnibus manifesta constituere festinet. *Datum Id. Apr. CP. imp. DN. Iust. anno XVI. post B a s i l i i V. C. cons.* (542.)

pers. aliquibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., sed ultima vox *aliquibus*, Vulgo deest.
aut dominiis] Sic Vind. Mon. Berol. *aut domibus aut dominiis* Vulgo. *aut dominis* I.
facultatibus] Sic Vind. Mon. *utilitatibus* Berol. I. Gr. χρείαις.
permanentes] Sic Vind. Mon. Berol. I. *observantes* Vulgo. Gr. προσεδρεύοντες.
istos] Sic Vind. Mon. Berol. *ipsos* Trid. Hamb. Gr. τούτους.
comprehenderint] Sic Vind. Mon. *compenderint* Berol., sed litterae *p* superius lineola imposita est.
et suppliciis subdiderint] Sic Vind. Mon., desunt in Berol., sed a secunda manu lineae imposita sunt.
transmittunt] Sic Vind. Mon. Berol. *transmittant* Vulgo. *transmittent* I.
proprios] Sic Vind. Berol., in quo sec. manus correxit *proprias*. Mon. I. Cont. *proprias*. Ad marg. Contius *al. p r o p r i o s.*
optiones] Sic Vind. Berol. *obiectiones* I. *opiniones* Mon., sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. ὀπτίονας.
et ipsi] Sic Vind. Mon. *et ipsis* I. *ipsi* Berol., sed ad finem huius vocis littera *s* apposita est, quam sec. manus delevit. Vulgo *ipsi*. Gr. καὶ αὐτοί.
librarum] *li* I.
exigentur] Sic Vind. Berol. *exigent* Mon. Gr. εἰσπραχθήσονται.
et ins.] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* in Mon. non est. Gr. καὶ πρὸς τούτοις.
negligere] Sic Mon. Berol. *neglegere* Vind., sed sec. manus correxit *negligere*.
typo] *tipo* Berol.
iudicum] Sic Vind. Berol. In Mon. subiicitur *suscipiant*, cui voci sec. manus puncta subiecit. Gr. ἀρχόντων.

utitur] Sic Vind. Mon. Berol. *utatur* I. Vulgo. Gr. χρῆται.
nec] Sic Vind. Berol. *neque* Vulgo I.
praeceptiones] Sic Mon. Berol. *praecertiones* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. προστάξεις.
suscipiat] *suscipiant* Mon.
milites] Sic Vind. *militantes* Berol. I. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *militans*. Gr. στρατιῶται.
foederatos] Sic Vind. Mon. Berol. I. *foederati* Vulgo, quod etiam Graeca desiderare videntur. Infra scribendum videtur esse: *ad proprios optiones*, quamquam omnes mei codd. femininum genus *proprias* praeferunt.
certent] Sic Mon. *certetur* I. *certentur* Vind. Berol., sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. ἀγωνίσωνται.
enim modo] Sic Mon. *modo enim* Vind. Berol. Gr. κατ' οὐδένα γὰρ τρόπον.
util. occup.] *occup. util.* I.
NOV. CVIII. EPIL. manifesta] Sic Vind. Berol. I. *manifestata* Mon.
cognoscens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praecognoscens* Vulgo. Gr. γινώσκουσα.
vero] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐν δὲ ταῖς.
Datum] Haec tota subscriptio deest in Vind. Mon. Berol. Pist. I.; haberi autem in ed. Venet. de anno 1491. Bienerus in hist. Novellarum p. 522. auctor est.
CP.] Sic ed. Venet. 1491. *Constant.* Vulgo.
imp.] *imper.* Vulgo.
Iust.] *Iustiniani* Vulgo. Quae autem postea leguntur *pp. aug.*, in ed. Venet. 1491. desunt, Bienero l. c. auctore.
post Basilii] Sic ed. Venet. 1491., Bienero auctore. In glossatis editionibus recentioribus vocem *post* non haberi idem l. c. adnotavit. Vulgo *Basilio*.

[CIX.] GLOSS.

UT DIVINAE IUSSIONES SUBCRIPTIONEM HABEANT GLORIOSI QUAESTORIS.

Idem Aug. Theodoto p. p.

PRAEFATIO. Nostrae serenitatis sollicitudo remediis invigilat subiectorum, nec cessamus inquirere, si quid sit in nostra republica corrigendum; ideo namque voluntarios labores appetimus, ut quietem aliis praeparemus. Unde ad universorum utilitatem pertinere respeximus, si sacras etiam iussiones cum competenti iubeamus cautela procedere, ne aliquibus liceat eas pro sua voluntate confiteri.

CAP. I. Nam praesenti lege decernimus, nullam divinam iussio-

NOV. CIX. CIX.] Deest in Vind. Mon. Pist. I. *const. CX.* Vulgo. Ad marg. Berol. Mon. *const. VIIII.* Caeterum haec constitutio et in appendice Iuliani est, cuius varietatem lectionis hic enotabimus secundum Vercellensis et Berolinensis codicum auctoritatem. Illum litteris *Vercell.* (*Iul.*), hunc *Berol.* (*Iul.*) designabimus.

ut] In Verc. (Iul.) haec est inscriptio constitutionis: *cons. CXXXI. kp. DLXXVII. de sacris divinis subscriptionem habere gloriosi questoris*; in Berol. (Iul.) *cons. CXXXI. kp. DLXXXVI. de sacris divinis subscriptionem habere gloriosi questoris.*

iussiones] Sic Vind. Mon. *ι qusiones* Berol. Pist., sed in utroque sec. manus scripsit, ut in cont.

gloriosi] Sic Vind. Berol. Pist., deest in Mon. *gloriosissimi* I.

quaestoris] In Vind. Berol. Pist. subiicitur *R/.* in I. *Rubrica. quaestoris gloriosissimi R/.* Mon.

Idem Aug.] Sic Vind. *id. a͞* Mon. Pist. Neob. Berol. Tota inscriptio in Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) non est. I. *idem a͞.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Theodoto] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *Theod.* Pist. *Theodoro* I.

p. p.] Sic Mon. Neob. Berol. I. *ppo* Vind., sed lineola superius imposita est. Pist. *pfc*, sed primae ultimaeque litterae lineola superius imposita. Vulgo *sacrorum praetoriorum praefecto.*

NOV. CIX. PRAEF. nostrae] *nre* Verc. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

sollicitudo] *solicitudo* Mon. Berol.

remediis] *remedii* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.)

invigilat] *invigilet* Pist.

subiectorum] *subtorum* Mon., sed per litteram *b* superiorem circumflexus traiectus est. Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) *subditorum.*

nec cessamus] *necessamus* Berol., sed supra litteram *c* a sec. manu alia littera *c* superius imposita est. Vercell. (Iul.) *necessat.* Berol. (Iul.) *necesse.*

inquirere] deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam positum est.

si quid] *quid si* Vercell. (Iul.) *quid* Berol. (Iul.) *in quid* Berol., sed sec. m. inde facit *si quid.*

sit] *minus* Pist., sed huic voci a sec. manu puncta inferius subiecta sunt.

nostra republica] Sic Vind., nisi quod litterae *nostra re* a sec. manu scriptae sunt. Sed ad litteras *re* eadem manus apposuit et litteram *i*, quam eadem manus delevit. I. *re.p.*

corrigendum] In Berol. subiicitur *est*, quod in reliquis codicibus non est.

ideo namque] *idoneamque* Berol. (Iul.)

voluntarios] *voluntarius* Berol. (Iul.) Vercell. (Iul.)

labores] *lavores* Vercell. (Iul.)

appetimus] *adpetimus* Vind. Mon.

universorum] *diversorum* Mon.

respeximus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *perspeximus* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) Vulgo.

sacras] *sacra* Vercell. (Iul.)

etiam] *et* Berol., sed sec. m. superius huic voci lineolam imposuit.

iussiones] In Mon. supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *cum.*

cum] deest in Mon.

competenti] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *conpetenti s* Vercell. (Iul.), sed ultimae litterae *s* punctum inferius suppositum est. Vulgo *competente.*

procedere] *producere* Vercell. (Iul.)

eas] *neas* Berol. (Iul.)

voluntate] *voluntatem* Pist. Vercell. (Iul.)

confiteri] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Pist. Trid. I. *confitere* Vercell. (Iul.) *conficere* Berol. (Iul.) *profiteri* Vulgo.

NOV. CIX. CAP. I. praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *pertenti* I. *praesente* Vulgo Vercell. (Iul.)

nullam divinam] *divinam nullam* Pist.

nem, neque per viri magnifici quaestoris adiutores, neque per aliam cuiuslibet militiae aut dignitatis aut officii personam quocunque iudicio confectam, a quolibet suscipi cognitore, cui magnifici viri quaestoris adnotatio subiecta non fuerit, qua continetur, et inter quos et ad quem iudicem vel per quam fuerit directa personam, quatenus omni posthac ambiguitate submota, nulla cuilibet excusationis relinquatur occasio; scientibus iudicibus vel administratoribus universis, quod, si in quolibet negotio sacram susceperint iussionem, nisi cui quaestoris viri magnifici fuerit subiecta notatio, mulcta viginti librarum auri, et officium eorum simili poena plectetur. Quibus iubemus, si qua ad eos iussio talis advenerit, mox ad praedictum virum magnificum quaestorem referre, aut cum illo, qui haec ingerit, destinare, ut in eum vindicta procedat, quam

magnifici] *magnificentissimi* Hamb. Trid. I.
adiutores] In Berol. a sec. manu scripta sunt, quae inde a syllabis *iutores* usque ad syllabas *excu* habentur.
aliam] *alium* Mon., sed sec. manus correxit *aliam*.
cuiuslibet] *c9libet* Pist.
officii] Quod antea legitur *aut*, in Vercell. (Iul.) non est.
personam] *persona* Vercell. (Iul.)
quocunque] Sic Berol. Pist. *quocumque* Vercell. (Iul.) Vind. (Iul.) *qcumque* Vind., sed priori litterae *q* lineola superius imposita est. Mon. *q;culq;*, sed litteris *cul* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *cuicumque*.
iudicio] Sic Vercell. (Iul.), deest in Pist. *iudicii* Vind. *iudici* I. Mon. Berol. Berol. (Iul.)
confectam] Sic Vind. *concessa* I. *confessam* Mon. Berol., in quo utroque sec. manus scripsit *confectam*. Pist. *confectam iudicii*, Berol. (Iul.) *confixa*, Vercell. (Iul.) *consLxint*.
a] Sic Mon. Berol. Vercell. (Iul.), deest in Vind. *ut a* Berol. (Iul.)
suscipi] *suscepit* Berol. (Iul.)
subiecta] Sic Vind. Berol. Vercell. (Iul.) *subcta* Mon., sed litterae *b* superiori circumflexus traiectus est, quod sec. manus correxit *subiecta*. In Berol. (Iul.) est *sublata*.
qua] *que* Verc.
continetur] Sic Vind. Berol. Pist. *contineatur* I. *continuatur* Berol. (Iul.) *contenentur* Vercell. (Iul.) *contineatur* Vulgo.
quem] In Berol. signum est *q*, sed lineola inferius traiecta, circumflexoque superius imposito.
quam] *qua* Vercell. (Iul.)
personam] *persona* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.)
posthac] *post hanc* Pist. Pro verbis *omni posthac* I. habet *posthac omni*.
cuilibet] *civilibus et* Vercell. (Iul.)
relinquatur] Sic Vind. Mon. Berol. *reliqua* Vercell. (Iul.) *reliquat* Berol. (Iul.)
vel] deest in I.
admin.] *amin.* Berol. Pist.
negotio] *negotia* Berol., sed sec. manus correxit *negotio*.
sacram] Sic Vind. Mon. Berol. *sacra* Vercell. (Iul.), Berol. (Iul.)
quaestoris] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.)
viri] *viris* Vercell. (Iul.)
magnifici] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. *magnificis questores* Vercell. (Iul.) *magnifici questoris* Berol. (Iul.) *magnificentissimi* Vulgo.
subiecta] *subiaect* I., ex errore typographi.
notatio] Sic Vind. Mon. Berol. Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) In Mon. tamen sec. manus correxit *annotatio*, quod etiam in Pist. et Vulgo legitur. I. *adnotatio*.
mulcta] *mulctarum* Pist. *mlta* Berol., sed supra litteram *t* sec. manus litteram *c* posuit.
et officium] *officio* Vercell. (Iul.)
poena] *modo* Hamb.
si qua] Ab his verbis incipit Vind. codex Iuliani, quem hoc signo *Vind.* (*Iul.*) notabimus. Antea autem folium exciderat.
ad eos iussio talis] Sic Vind. Berol. Pist. Vercell. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *ad eos visio talis* Mon., sed sec. m. correxit, ut in cont. Vulgo *talis iussio ad eos*.
advenerit] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Vind. (Iul.) Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. I. *pervenerit* Vulgo.
mox] Supra hanc vocem in Pist. scriptum est *nec*, quod quidem iam prima manus delevit.
praed. virum] *virum praed.* I.
referre] *refere* Vind., sed ultima littera a sec. manu scripta est.
haec] Sic Mon. Berol. Pist. Vercell. (Iul.) Vind. (Iul.) *hoc* Vind. I. *het* Berol. (Iul.)
destinare] *destinari* Vercell. (Iul.)
ut in] Sic Mon. Berol. Pist. Vind. (Iul.) Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) *aut in* Vind., quae a sec. manu scripta sunt omnia.
eum] In Vind. haec vox a sec. manu scripta est.

in falsarios iura nostra constituunt, Theodote, parens carissime atque amantissime.

EPILOGUS. Quam legem perpetuo valituram celsitudo tua ad universorum faciat pervenire notitiam. *Dat. Kal. Nov. CP. DN. Iust. PP. Aug. anno XV. Basilio V. C. cons.* (541.)

[CX.] GLOSS.

IN MEDIO LITIS NON FIERI SACRAS FORMAS AUT SACRAS IUSSIONES, SED SECUNDUM GENERALES LEGES DIRIMI NEGOTIA.

Idem Aug. Theodoto p. p.

PRAEFATIO. Omnia secundum nostras leges agi volentes, et harum virtutem servari studentes, perspeximus praesentem scribere legem

vindicta] *vindictam* Vind.
quam] deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam positum est.
in falsarios] Sic Vind. Pist *et in falsarios* Mon., sed prima vox *et* deleta est. Berol. (Iul.) *falsarii hos*, Vind. (Iul.) *falsa in his*, Vercell. (Iul.) *falsari his*, Berol. *in falsaria*, sed sec. manus scripsit *in falsarios*.
constituunt] Sic Hamb. Vind. Berol. Pist. Berol. (Iul.) Vercell. (Iul.) I. *consistunt* Mon., sed sec. manus corr. *constituerunt*, quod etiam Vulgo est. Vind. (Iul.) *constituit*.
Theodote] *Theodore* I.
parens] deest in Berol. Pist.
carissime] *kme* Mon. Vind. (Iul.) *karissime* Berol. (Iul.) *kme parens* Berol. Pist.
atque] *adque* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.)

NOV. CIX. EPIL. legem] *lege* Vercell. (Iul.)
valituram] *valitura* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.)
Dat.] Sic Vind. Berol. (Iul.) *dt* Vercell. (Iul.), sed lineola superius imposita. In Mon. Berol. Pist. Vind. (Iul.) I. tota subscriptio non est. Vulgo *datum*.
Kal.] *Kl.* Vind. Berol. (Iul.), sed lineola ultimae litterae traiecta. Vercell. (Iul.) *K.*, lineola tamen superius imposita. Vulgo *Kalend.*
Nov.] *nobs* Vind., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) *nou.*, sed lineola superius imposita est.
CP.] Sic Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.), sed lineola superius imposita. Deest in Vind., sed absque lacunae suspicione. Vulgo *Constantinop.*
DN.] Sic Berol. (Iul.) Vercell. (Iul.) *dono* Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo *imper. DN.*
Iust.] Sic Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *Iustiniani*.
Aug.] *a.* Berol. (Iul.), deest in Vercell. (Iul.)
anno] *ano* Vind., sed circumflexus superius impositus est. Vercell. (Iul.) *an*, sed circumflexus supra positus est.
XV.] Sic Vind. *XVI.* Vercell. (Iul.) Berol. (Iul.), et Cuiacius in expos. Novv.
Basilio V. C. cons.] Haec desunt in Vind., sunt autem in Berol. (Iul.) *Basilio aug. cons.* Vercell. (Iul.), sed litteris *aug.* lineola superius imposita est. Sane si hanc constitutionem Basilio consule prodiisse dicamus, annus imperii quintus et decimus recte se habebit, qui a Kalendis Aprilibus huius anni incipit.
NOV. CX. CX.] deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marginem Berol. adscriptum *const. X.* Vulgo *const. CXI.*
in] *R/. in* Vind. Mon.
sed secundum] Sic Mon. Berol. *sed de secunda* Vind.
generales leges] Sic Berol. *quod generales leges* Mon. *gali lege* Vind., sed litteris *ga* circumflexus superius impositus est. Vulgo I. *antiquas leges generales.*
dirimi negotia] Sic Vind., qui ad finem litteram *R/.* h. e. rubricae signum apposuit. Mon. *lites dederint in negotiis*, Berol. *dd. in negotiis*, sed litteris *dd* circumflexi traiecti sunt. Vulgo *lites decidi.* I. *decidi negotium. Rubrica.*
Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Neob. Berol. Pist. *..d. a.* Mon., sed litterae *a* lineola superius imposita est. Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *idem a̅.*
Theodoto] *Theodote* Mon.
p. p.] Sic Mon. Neob. Berol. I., sed lineola superius imposita est. Vind. *ppo.*, sed circumflexus superius impositus est. Pist. *pfc.*, sed priori litterae *p* lineola superius imposita est. Vulgo *sacrorum praetoriorum praefecto.*
NOV. CX. PRAEF. perspeximus] *prospeximus* I.
scribere] Sic Vind. Berol. *suscipere* Mon., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

ad ipsarum legum observationem. Agnovimus enim, quoniam quidam iudicum, volentes eis, qui causas dicunt, tergiversari, et celare suas festinantes dilationes, excusant se frequenter, dicentes, quod sacrae formae aut sacrae iussiones aut depositiones spectabilium nostrorum referendariorum insinuatae eis sunt, tanquam disponentes, quemadmodum oporteat negotia examinari aut iudicari.

CAP. I. Et propterea sancimus, ut, dum lis examinatur sive in pecuniariis vel in criminalibus aut aliis quibuslibet emergentibus causis apud iudices, sive hic, sive in provinciis, neque pragmaticum typum, neque aliam rescriptionem, neque sacram quamlibet ex scripto aut non scripto iussionem aut depositionem in hac regia civitate spectabilium nostrorum referendariorum aut alterius cuiuslibet, disponentem eos, quomodo decet inchoatum examinare aut iudicare negotium, insinuare iudicantibus aut insinuatam valere, sed secundum generales nostras leges causas examinari et incidi. Quod enim in legum positum est potestate, non egebit aliqua extrinsecus dispositione. Si quod enim ad nos negotium veniat apud iudicem iam dictum, aut antequam hoc principium sumat, et perspexerimus hoc nos per proprium nostrum iudicium

ad] Sic Vind. Berol. *et ad* Mon., quod Graecis non firmatur.
tergiversari] Sic Vind. Mon. *versari* Berol., sed supra priorem syllabam *ver* a sec. manu scriptum est *tergi*.
celare] Sic Vind. Mon. *celerare* Berol. Gr. ἐπικρύπτειν.
quod] Sic Mon. Berol. I. *quia* Vind.
formae] *or me* I.
depositiones] Sic Berol. *dispositiones* Vulgo I. Gr. καταθέσεις.
negotia] Sic Vind. Berol. Hamb. *negotium* Mon. Trid. Port. Gr. τὰς ὑποθέσεις. Pro verbis *oport. negot.* I. habet *negot. oport.*
NOV. CX. CAP. I. PR. sancimus] *sanccimus* Berol.
examinatur] *examinadatur* Berol., sed sec. manus corr., ut in cont. I. *examinaretur*.
in pec.] Sic Vind. Mon. *pecc.* Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est *in*.
vel in] Sic Vind. Mon. *vel* Berol. Hamb. I. *sive in* Trid. Port.
aliis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. ἑτέραις.
quibuslibet] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem ad finem *au* scriptum est, linea superius imposita, quod sec. manus correxit *aliis*. Vulgo *quibuscunque*.
sive in] Sic Mon. Berol. *in* Vind. Gr. εἴτε ἐν ἐπαρχίαις.
pragmaticum] Sic Vind. Mon. *pragmaticam* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont.
aliam] *aliquam* I.
rescriptionem] Sic Vind. Mon. Berol. *praescriptionem* Vulgo I. Gr. ἀντιγραφήν.
neque] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *ex non* Hamb. I.
depositionem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dispositionem* Vulgo. Gr. κατάθεσιν.
spectabilium] Sic Mon. Berol. *expectabilium* Vind. Pro *spect. nostr.* I. habet *nostr. spect.*
cuiuslibet] Sic Vind. Mon. *alicuius* Berol. I.
eos] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eis* Vulgo.
insinuatam] Sic Vind. *insinuata* Mon. Berol. I. Gr. καταφανῆ γενομένην.
nostras] Sic Mon. Berol. *nostra* Vind., sed in hoc sec. manus ad finem vocis litteram *s* addidit. Gr. γενικοὺς ἡμῶν.
incidi] Sic Vind. Mon. Berol. *decidi* I. Vulgo. Gr. τέμνεσθαι.
quod] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed lineola superius imposita. Sec. tamen manus correxit *quod*. Gr. τὸ γάρ.
si quod] Sic Vind. Berol. *si que* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. εἰ γάρ τις.
veniat] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Hamb. I. Trid. Port. Gr. ἔλθοι.
dictum] In Mon. I. subiicitur *est*, quod in Vind. Berol. non est, nec Graecis firmatur.
et] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem huic voci puncta inferius supposita sunt. Deest in Hamb. Trid. Port. I. Gr. καί.
perspexerimus] Sic Vind. Mon. *perspeximus* Berol. Vulgo. *inspeximus* I. Gr. συνίδοιμεν.
hoc nos] Sic Vind. Berol. I. *nos hoc* Mon., quod etiam Vulgo legitur. Gr. ταύτην ἡμεῖς.
iudicium] Sic Mon. Berol. *iudicum* Vind. Caeterum Berol. I. *iud. nostrum*. Gr. ἡμῶν κρίσεως.

disponere et decidere, hoc nequaquam alterius iudicis egebit iudicio. Sicut enim a nobis per sacrum, sicuti dictum est, iudicium disposita aut decisa non egebunt aliorum examinatione aut iudicio aut retractatione aliqua. Nos enim, quibus deus et sanciendi potestatem donavit, si aliquod iudicium in quolibet negotio protulerimus, non alio iudici hoc committimus sive per formas, sive per depositiones spectabilium nostrorum referendariorum aut alterius cuiuslibet, quomodo convenit hoc negotium examinari aut iudicari, utpote a nobis semel iudicatum est, atque retractari a nullo valeat. His videlicet tenentibus, quando scripta talis aliqua nostra processerit sententia. Si vero aliqua dubitatio iudici de aliqua fiat lege, nunciet ad nostram potestatem, et a nobis exspectet causae scriptam declarationem aut interpretationem, et secundum eam decidat litem. §. 1. Si vero, dum causa, dicitur pragmatica nostra forma, aut depositio spectabilium nostrorum referendariorum aut alterius cuiuslibet, aut aliud aliquid horum, quae dicta sunt, omnium iudicanti insinuetur, ordinans eius examinationem aut sententiam, iubemus, iudicem omnino non respicere, sed his vacantibus et nullam penitus habentibus virtutem, secundum generales nostras leges causam exami-

decidere] *dicere* Vulgo Vind. Berol. Mon. I., ad cuius quidem marginem scriptum *at. decidere*. Gr. τεμεῖν.
egebit] Sic Vind. Berol. Mon., in quo sec. manus scripsit *egebunt*. Gr. δέεται.
nos enim] Sic Vind. *sic nos* Berol. Vulgo. *sed nos et* Mon., sed ultimae voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Hamb. I. *nobis*. Trid. *sed nos*.
et sanciendi] Sic Vind. I. *sanciendi* Mon. Vulgo. *sancciendi* Berol. Gr. καὶ τὴν τοῦ νομοθετεῖν.
protulerimus] *protulimus* I.
alio] Sic Mon. Berol., sed in utroque sec. manus correxit *alii*, quod etiam Vulgo est. Vind. *alio*, sed hoc punctis subiectis notatum est. I. *alii*.
committimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *committemus* Vulgo. Gr. ἐπιτρέπομεν.
depositiones] Sic Vind. *dispositiones* Mon. Berol. Gr. καταθέσεις.
utpote] Sic Berol. Vind. *utpute* Mon., sed secunda littera *u* a secunda manu scripta est.
a nobis] Vulgo antea est *quia*, quod in Vind. Berol. Hamb. I. non est; est autem in Trid. et Port.
est] Sic Vind. Berol. Mon. Hamb., deest in Trid. Port.
atque] Sic Vind. Mon. *quod* Berol. I. Gr. καί.
his] *hiis* I.
scripta] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra litteras *pt* a sec. manu virgula superius imposita est. Gr. ἐγγράφως.
processerit] Sic Mon. *procedit* Vind. Berol. I., quod sane etiam Vulgo est. Gr. προέλθῃ.
fiat] Sic Vind. Berol. *fiet* Mon. Gr. γένηται.
nunciet] Sic Berol. *nuntiet* Mon. Vind., in quo quidem ad finem huius vocis adiectum est *u*, sed circumflexo superius imposito. In Vind. tamen ultimae duae litterae a secunda manu scriptae sunt. Gr. μηνυέτω.
exspectet] Sic Berol. *expectet* Vind. Mon.
eam] Sic Vind. Berol. *ea* Mon., sed sec. manus corr. *eam*. Gr. κατ' αὐτήν.
decidat] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem secunda manus scripsit *decidet*. Gr. τεμνέτω.
NOV. CX. CAP. I. §. 1. depositio] Sic Vind. Mon. Berol. *dispositio* I. Vulgo. Gr. ἡ κατάθεσις.
nostrorum] Sic Vind. *au nostrorum* Mon., sed priori litterae *u* punctum superius impositum est. Berol. *aut nostrorum*, sed priori voci *aut* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἡμῶν.
aliud aliquid] Sic Vind. Mon. *aliquid aliud* Berol. I. Gr. ἄλλο τι.
iudicanti] Sic Mon. Berol., in quo quidem sec. manus supra lineam apposuit *bus*. Vind. *iudicanti*, ubi haec omnia a sec. manu scripta sunt. Vulgo I. *iudicantibus*. Gr. δικάζοντι.
eius] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *eis* Berol. *in his* Trid. Port. Gr. τὴν αὐτοῦ.
sententiam] Sic Vind. Mon. *sententia* Berol. Gr. ἢ κρίσιν.
iudicem] *iudices* I. Quod Vulgo postea legitur *quidem*, est in Mon. Berol. I., deest in Vind., nec Graecis firmatur.
non] Sic Berol. *haec* Mon., deest in Vind., sed una littera in ipsa linea erasa est. Gr. μηδεμίαν.
his] *hiis* I.
generales] Sic Vind. Mon. *gnales* Berol., sed prioribus litteris *gn* et secundae litterae *e* circumflexi superius impositi sunt, quos quidem secunda manus delevit.

nare et legitimo fini contradere; si autem haec non custodierit iudex, decem librarum auri eum subiacere poenae, ut etiam aliam nostram maiorem indignationem experiatur, eidem poenae subiecto et eo, qui praesumet talem aliquam dictare formam, et ministrantibus ei, et talem aliquam depositionem facientibus spectabilibus nostris referendariis. Et haec dicimus, sive ex sacra nostra sanctione iudicare quispiam deputatus est, sive ex praecepto iudiciali, sive secundum arbitrium aut compromissariorum schema quaestionem audit, sive scripto, sive sine litteris. Sed vel si quis iudicum propriam despiciens salutem ex aliquo tali praesumserit sententiam proferre, hanc ita infirmam esse volumus, ut neque appellatione indigeat, neque ex compromissis inferatur poena. Nos enim omnes iudices secundum generales nostras leges et examinationes et sententias fieri volumus. Illud quoque indubitatum est, quia neque iudicialis quaelibet valebit iussio, extra quod ordinatum est hac nostra lege.

CAP. II. Super haec autem et illud iudices nosse opus est, quia competens est eos et quae adhuc et nunc moventur quaestiones secun-

causam] *causas* I.
fini] Sic Vind. Mon. *siu* Berol., sed sec. manus scripsit *fini*. Gr. πέρατι.
haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *hoc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.
librarum] *li.* I.
poenae] *pene* Vind. Mon. Berol.
ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est.
maiorem] Sic Mon. Berol., deest in Vind.
praesumet] Sic Mon. Berol. *praesum* Vind., ubi tamen sec. manus adscripsit *et*.
dictare] Sic Vind. *dicta e* Mon., sed ut ultimae litterae littera *e* superius imposita sit, ubi tamen sec. manus litterae *a* litteram *r* superius imposuit. Caeterum, quae abhinc leguntur usque ad voces *talem aliquam*, in Berol. desunt omnia.
depositionem] Sic Vind. Mon. Berol. *dispositionem* I. Vulgo. Gr. κατάθεσιν.
spectabilibus] Sic Mon. Berol. *exspectabilibus* Vind.
nostris] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. ἡμῶν.
haec] *hoc* I.
sacra nostra] Sic Mon. Berol. *nostra sacra* Vind. Gr. θείου ἡμῶν.
sanctione] Sic Vind. *functione* Mon. Berol. I. Gr. θεσπίσματος.
iudiciali] *iuditiali* Berol. *iudiciali iudiciali* Vind., sed, quod sec. vice positum est, prima manus delevit.
arbitrium] Sic Vind. Berol. *arbitrum* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῶν αἱρετῶν. Itaque non dubito, quin interpres hanc vocem secundum tertiam declinationem declinaverit. Os. legendum esse coniicit *arbitrorum*.
compromissariorum] Sic Vind. Mon. *compromissa* 4 *riorum* Berol. Gr. ἢ κομπρομισσαρίων.
schema] Sic Vind. Mon. *scema* Berol. I.
quaestionem] Sic Vind. Berol. *quaestiones* Mon., sed sec. manus correxit *quaestionem*. Gr. ζητήσεως.
litteris] Sic Vind. Mon., in quo quidem postea a sec. manu scriptum est + *scriptis*. Gr. εἴτε γραμμάτων χωρίς.
iudicum] Sic Mon. Berol. *iudic* Vind., sed ultimae litterae *c* lineola superius imposita est. Gr. τῶν δικαστῶν.
praesumserit] Sic Berol. Vulgo. *presumpserit* I. *praesumpsit* Vind. Mon. Gr. τολμήσειε.
sent. proferre] *proferre sent.* I.
compromissis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *compromisso* Vulgo Trid. Port. Gr. ἐκ τῶν κομπρομίσσων.
poena] Sic Vind. Mon. *pen* Berol., sed lineola superius imposita est.
et exam.] Sic Vind. In Mon. Berol. I. non est, quod Vulgo est *et*. Gr. τάς τε ἐξετάσεις.
fieri] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *ferre* Berol. Vulgo Port. I. Gr. ποιεῖσθαι.
indubitatum] Sic Berol. Vind. *indubitatum fieri volumus* Mon.
est] Sic Berol. Vind. I., deest in Mon. *erit* Vulgo. Gr. ἐστίν.
quaelibet valebit] Sic Mon. *quae valebit* Berol., sed supra priorem vocem scriptum est a sec. manu *libet*. Desunt in Vind., sed a sec. manu supra lineam haec adscripta sunt. Gr. ἀρχική τις κρατήσει.

NOV. CX. CAP. II. haec] Sic Berol. *hee* Vind. Mon. *hec* I. *hoc* Vulgo. Gr. πρὸς τούτοις.
iudices] Sic Mon. Berol. *iudici* Vind. Gr. τοὺς δικάζοντας.
nosse] Sic Vind. Berol. *nosce* Mon. Gr. εἰδέναι.
moventur] Sic Vind. Berol. *mountur*

dum generales determinare leges, vel si quis iam praecesserit impetrans sanctionem, disponentem iudicantis examinationem aut sententiam. Ei enim, qui tale aliquid impetraverit iam, sententiamque definitivam nondum promeruit, nihil ex his, quae impetraverit, prodesse volumus. Si enim semel praevenit sententia definitiva data, nequaquam hanc ex hac nostra perscrutari lege iubemus, licet appellatio subsecuta sit, aut retractationis est aliqua spes contra sententiam. Eam autem, quae non disponet quidem iudicantem aut iudicare futurum iussionem, quomodo oporteat quaestionem fieri aut iudicium inferri, causam vero fini studiose tradi legitimo vult, aut actorum imponit editionem, aut iudicem coget legitimam proferre sententiam, aut simul alium iudicem secundum nostras praestat leges, et fieri et valere et scripto et sine scriptura non prohibemus.

Mon., sed priori litterae *u* linea superius imposita est.
quis iam] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *quispiam*. Vulgo I. *quispiam*. Gr. τις ἤδη.
praecesserit] Sic Vind. *processit* Mon. Berol. *precesserit* I. Gr. ἔφθασεν.
sanctionem] Sic Vind. Mon. *sanccionem* Berol.
disponentem] *disponente* I.
ei enim] *etenim* I.
impetraverit] Sic Vind. Mon. *impetravit* Berol. Caeterum, quae inde a praecedenti syllaba *quid* sunt usque ad voces *lege iubemus licet*, in Berol. omnia a sec. manu in linea adscripta sunt.
sententiamque] Sic Berol. *sententiam* Vind. I. *sententia* Mon., in quo quidem ultimae litterae virgula superius imposita est. Gr. ψήφου τε αὐτοτελοῦς.
definitivam] *diffinitivam* Mon. I.
nondum] *nudum* Berol. *quae nondum* Vind. *que nondum* Mon., sed priori voci *que* puncta inferius subiecta sunt. Gr. οὔπω.
his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.
quae] *quae ipse* I.
impetraverit] Sic Vind. Mon. *impetravit* Berol. Vulgo I.
prodesse] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem haec vox tantummodo a sec. manu scripta est.
praevenit] Sic Mon. Hamb. Trid. *prevenit* I. *pervenit* Vind. Port. *provenit* Vulgo. Gr. ἔφθασε.
definitiva] *diffinitiva* Vind. Berol. I.
hac nostra] Sic Vind. Berol. *nostra lege* Mon. I. Gr. ἐκ τοῦδε ἡμῶν.
lege] Sic Vind. Berol. In Mon. I. hoc loco desideratur, verum contra Graecorum tenorem.
subs.] *cons.* I.
spes] Sic Vind. Hamb. Trid. *species* Port. Mon. I. *spes* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐλπίς.
eam] Sic Vind. Mon. *ea* Berol., sed priori litterae *e* a prima manu, secundae *a* a sec. manu lineola superius imposita est. Quod post sequens *autem* apponitur in Trid. Port. et Vulgo *iussionem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
quae] *que* Vind. Mon.
disponet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *disponit* Vulgo.
iudicantem] Sic Vind. Berol. *iudicante* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τὸν δικάζοντα.
futurum] Sic Vind. *futuram* I. *futum* Berol., sed ultimae syllabae circumflexus superius impositus est. Sec. m. scripsit *futua*, sed ultimae litterae circumflexus impositus est. Mon. Hamb. *futuram*. Gr. ἢ δικάζειν μέλλοντα.
iussionem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., deest Vulgo. Gr. κέλευσιν.
fini stud.] *stud. fini* I.
tradi] Sic Vind. *tradi fini* Mon. Berol., in quo quidem vox *fini* a secunda manu scripta est, quod Graecis non firmatur.
legitimo] *legitime* I.
actorum] Sic Vind. Berol. *auctorum* Mon., sed litterae *u* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τὴν τῶν πεπραγμένων.
imponit] Sic Mon. Hamb. *inponit* Vind. *imponi* Trid. Deest in I. *ipon* Berol., in quo quidem primae ultimaeque litterae lineola superius imposita est. Vulgo Port. *imponet*. Gr. ἐπάγουσαν.
editionem] Sic Berol. *edictionem* Vind. *futuram* Mon., sed sec. manus correxit *editionem*. Gr. ἔκδοσιν.
coget] Sic Mon. Berol. *cogit* I., deest in Vind. Gr. ἀναγκάζουσαν.
praestat] Sic Berol. Hamb. I. *prat* Vind., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est, qua re *praestat* significari solet. Mon. *positas*, Trid. *praestitas*, Port. Vulgo *praestitutas*. Gr. παρεχομένην.
et scripto] Sic Vind. Berol. *scripto* Mon. I., sed sec. manus in Mon. huic voci vocem *et* praeposuit. Gr. ἐγγράφως τε.
sine] Sic Vind. Berol. *n* Mon., sed circumflexus superius impositus est.

CAP. III. Ut autem omnes nostri subiecti, et maxime qui litibus atteruntur, nostram pro se noverint providentiam, et nullus hanc sacram circumveniat legem, neque ignorantiam in ea proponat, sancimus, in unoquoque negotio initium apud iudicem accipere ex prooemiis mox, et ante ipsam personarum firmationem inscribi eam, et monumentorum fieri partem. Sic enim gestis praefulgens prohibebit ea, quae praeter eius virtutem tentantur circa aliam, et circa ipsam forsan personarum firmationem, et praevaricari eam nitentibus, per multam interminata refrenabit a talibus eos praesumtionibus, et propriis tempus non sinit fieri poenis. Ut enim iniquitatem simul et iniustitiam per omnia expellamus, propterea praesentem posuimus legem, undique eam et per eam alias cautas et incircumveniendas custodientes reipublicae leges, secundum quas et nos ipsi imperium, deo dante, suscepimus, custodire, nostram rempublicam ab his muniri semper optamus.

prohibemus] Sic Vind. Mon. *proibemus* Berol.

NOV. CX. CAP. III. ut] Sic Mon. Berol. *aut* Vind., sed priori litterae *a* punctum inferius subiectum est.

atteruntur] Sic Vind. Berol. *aterun-tur* Mon.

nostram] Sic Vind. Berol. Hamb. *nostra* Mon., sed sec. manus scripsit *nostram*. Trid. Port. *sacram nostram*, quod Graecis repugnat.

noverint] Sic Vind. Mon. *novit* Berol., sed supra lineam circumflexus impositus est.

sacram] Sic Vind. Mon. *nostram sacram* Berol. *sacram nostram* I. Gr. τόνδε ἡμῶν τὸν θεῖον.

ea] *eam* I.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

accipere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *accipiente* Vulgo, quod, nisi fallor, ex Graeco λαμβανούσης correctum est.

ex prooemiis] Sic Mon. *ex prohemiis* I. *ex proemiis* Vind., quod a sec. manu scriptum est. Berol. *proemiis*. Gr. ἐκ προοιμίων.

prohibebit] Sic Mon. *proibebit* Berol. *prohibet* Vind. Gr. κωλύσει.

tentantur] *temptantur* Vind. Berol. I.

circa] *et circa* I.

aliam] Sic Vind. Mon. Berol. *eam* I. Vulgo. Gr. περί τε τὰ ἄλλα. Quod ante vocem *circa* est *et*, in Hamb. Vind. Berol. Mon. est, deest autem in Trid. Port., cumque et Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

firmationem] Sic Vind. Mon. *praefirmationem* Berol. Gr. βεβαίωσιν.

multam] Sic Berol., in quo quidem sec. manus ultimam litteram *m* delevit. Vind. Mon. I. *multa*, Vulgo *mulctans*. Gr. διὰ τῶν ἐπιτιμίων.

interminata] Sic Vind. Mon. Berol. I. *interminatam* Vulgo. Gr. ἀπειλῶν.

refrenabit] *refrenavit* Vind. Mon. I. *refrenans* Berol., sed ultimae litterae *s* lineola superius imposita est. Gr. ἀναχαιτίσει.

a talibus] *talibus* I.

propriis] Sic Vind. Berol., in quo quidem a sec. manu ad marginem adscriptum est *al. prioribus*. I. *pro eis*. Mon. *prioribus*, sed sec. manus scripsit *propriis*. Gr. καὶ ταῖς οἰκείαις.

sinit] Sic Vind. Berol. I. *sinet* Vulgo. *sinat* Mon.

iniustitiam] Sic Mon. *iustitiam* Vind. *in iniustitiam* Mon. Gr. καὶ ἀδικίαν.

propterea] In Berol. haec vox et quae sequuntur usque ad vocem *nobis*, a sec. tantum manu in linea adscripta sunt.

posuimus] Sic Vind. Berol. *ponimus* Mon. Gr. τεθείκαμεν.

eam] Sic Vind. Berol. *peam* Mon., sed prior littera *p* punctis subiectis notata est. Gr. αὐτόν.

per eam] Sic Mon. Berol. In Vind. ultima vox *eam* non est. Gr. δι' αὐτοῦ.

cautas] Sic Berol. *causas* Vind. Mon. Gr. ἀσφαλεῖς.

custodientes] Sic Vind. Berol. *custodiendas* Mon., sed sec. manus scripsit *custodientes*. Gr. φυλάττοντες.

reipublicae] *rei pu* I.

imperium] Sic Vind. *et inperium* Berol. *inperio* Mon., sed sec. manus scripsit *imperium*. Gr. τὴν βασιλείαν. Quod Vulgo postea legitur *quod*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

custodire] Sic Vind. Mon. Berol. I. *custodiri* Vulgo.

nostram] Sic Vind. Mon., in quo sec. manus lineae inscripsit vocem *que*. Berol. Vulgo I. *nostramque*.

rempublicam] *rempu*. I.

ab his] Sic Port. Vind. Mon. Berol. *ab altis* I. *ab aliis* Trid. Hamb. Gr. ὑπ' αὐτῶν. Os. scribit vocem *aliis* mutandam in *illis* vel *iis*, qua coniectura nunc facile caremus. Quod Vulgo et in Trid. Port. postea est *legibus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. desideratur, nec Grae-

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo servare quidem studeat, omnibus autem palam faciat, proponens quidem eam in hac felicissima civitate praeceptis autem solennibus utens ad provinciarum praesides, ut omnes homines sciant et per eam, quam super eis habemus, providentiam.

[CXI.] GLOSS.

UT QUUM DE APPELLATIONE COGNOSCITUR, SECUNDUM ILLAS LEGES DEBEAT IUDICARI, QUAE TEMPORE DATAE SENTENTIAE OBTINEBANT, NON SECUNDUM EAS, QUAE POSTEA PROMULGATAE SUNT, ET DE ALIIS CAPITULIS.

Idem Aug. Theodoto p. p.

PRAEFATIO. Pervenit ad scientiam nostrae serenitatis, quod, quum inter Eustachium, virum reverendissimum Tloae civitatis episcopum, et Pistum, diaconem ecclesiae Telmissenae, fuisset causa commota,

cis firmatur, quod etiam Os. viderat eiiciendum esse.

NOV. CX. EPIL. placuerunt] *placuere* I.
nobis] In Berol. hoc bis scriptum, sed sec. vice punctis subiectis notatum est.
proponens] Sic Mon. Berol. *propones* Vind. Gr. προτιθεῖσα.
quidem] Sic Mon. Berol. *quidam* Vind. Gr. μέν.
utens] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam scriptum est a sec. manu *ntus*, lineola tamen superius imposita. I. *utens et.*
ut] *aut* Mon., sed ut in cont., Vind. Berol. habet.
omnes] Sic Vind. Berol. *ad om* Mon., sed ultimae voci *om* lineola superius imposita est.
homines] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἀνθρώπους.
sciant et per eam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *sciant eam* Vulgo Port. Gr. καὶ δι' αὐτοῦ.
eis] Sic Vind. Mon. I. *his* Berol. *eos* Vulgo.
provid.] Postea Vulgo est haec subscriptio: *Dat. X. Kal. Decemb. Constant. imper. dom. Iustiniani pp. aug. anno XV. Basilio V. C. cons.*, quae in Vind. Mon. Berol. I. non sunt.

NOV. CXI. CXI.] Deest numerus quidem in Vind. Mon. Berol. I. *const. CXII.* Vulgo. Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est *const. XI.*
ut] deest in Berol. Huic voci in Vind. Mon. littera *R/.* praecedit, qua re significatur *rubrica.*
debeat] Sic Mon. Berol. *debeant* Vind.
datae] *date* Vind. Mon. Hamb. I. *data* Berol., sed sec. manus scripsit *datae*, Vulgo Port. Trid. *latae.*
obtinebant] Sic Vind. Mon. I. *obtineant* Berol.
promulgatae sunt] Sic Vind. Berol. I. *sunt promulgatae* Mon.
capitulis] In Mon. ad finem huius vocis littera *R/.* adscripta est.
Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Neob. Pist. Berol., sed lineolae superius impositae sunt. Mon. *..d. a.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *idem a.*
Theodoto] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *Theod.* Pist., sed litterae *d* ultimae circumflexus superius traiectus est. I. *Theodoro.*
p. p.] *pp.* Mon. Neob. Berol. I., sed lineola superius imposita est. Vind. *ppo*, lineola tamen superius imposita. Pist. *pfc.*, sed lineola superius imposita. Vulgo *Orientalium sacrorum praetoriorum praefecto.*

NOV. CXI. PRAEF. nostrae serenitatis] Sic Vind. Mon. *serenitatis nostrae* Berol. Gr. τῆς ἡμετέρας γαληνότητος.
quum] deest in Berol.
Eustachium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *Eustathium* Vulgo.
reverendissimum] Sic Vind. *reverentissimum* Mon. Berol.
Tloae] *Thole* Mon. *Thone* Berol. *Telonce* Vind., sed ultimae litterae *e* punctum inferius subiectum est. Trid. *Thelone*, Hamb. *Theone*, Vulgo Cont. *Tholonae.* I. *Theone.* Ad marg. Cont. *in aliquibus Latinis manuscri est Thone.*
Pistum] *piissimum* I.
diaconem] Sic Vind. Reliqui et I. *diaconum*, quod etiam Vulgo est.
ecclesiae] *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.
Telmissenae] *celmiscene* Mon. *celscele* Vind. *lelmisene* Berol. *celmisene* Hamb. *celinissine* Trid. *Telmissensis* Port. Cont.,

processit a rectore provinciae definitiva sententia, contra quam appellatio est porrecta. Iudices igitur, apud quos appellatio ventilabatur, dubitantes ad nostram clementiam retulerunt, an secundum leges, quae obtinebant, quando processit definitiva sententia, an secundum tenorem legis, quae post definitivam sententiam a nobis promulgata est, eandem causam examinare deberent. Nos itaque iustum esse perspeximus secundum leges, quae obtinebant tempore datae sententiae, praedictam appellationis causam examinari, et terminum secundum ipsas accipere. Praevidimus autem et posthac, si quando talis dubitatio emerserit, eam simili ordine terminari.

CAP. I. Ideoque sancimus, si quando de aliqua causa processerit definitiva sententia, et provocatio fuerit subsecuta, appellationis examinatores secundum leges, quae tempore definitivae sententiae obtinebant, terminum dare negotio. Hoc eodem videlicet observando et in retractandis amplissimae praetorianae sedis sententiis, et in suggestionibus

qui quidem ad marg. *vet. Telmissenae.* I. *Cesilinie.*

causa commota] Sic Mon. Berol. *commota causa* Vind. *causa mota* I.

processit] *ta processit* Vind., sed prioribus duabus litteris inferius puncta subiecta sunt, quae sane nec Graecis firmantur.

definit.] *diffinit.* Vind. Berol. I.

appellatio est] *appellatioe est* Vind., sed litteris *oe* superius lineola imposita est. Mon. *appellatione*, sed litterae *n* punctum inferius subiectum est. Berol. *applone*, sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Secunda tamen manus litteris *ne* puncta subiecit, ac supra lineam a posteriori manu scriptum *est*.

iudices] ad marginem Mon. adscriptum est: *si nova lex post porrectam provocationem promulgetur.*

appellatio] Sic Vind. Berol. *causa* Mon. Gr. ἡ ἔκκλητος.

leges] Sic Vind. Mon. *legem* Berol. Gr. νόμους.

obtinebant] Sic Vind. Mon. *optinebat* Berol. Gr. κρατοῦντας.

definitiva] Sic Vind. *diff.* Mon. *sententia diffinita* Berol. *sententia diffinitiva* I. Gr. ἡ αὐτοτελὴς ψῆφος.

sententia] deest in Berol. I.

tenorem] Quod Vulgo et in I. postea est *illius*, in Vind. Mon. Berol. non est.

definitivam] *diffinitivam* Vind. Berol. I.

promulgata] *promulgato* Berol., sed sec. manus corr., ut in cont. Pro verbis *a nobis prom. est* I. habet *prom. est a nobis.*

examinare] Sic Vind. Mon. I. *examinari* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἐξετάσαι.

deberent] *debent* I.

perspeximus] Sic Mon. Berol. *prospeximus* Vind. I. Gr. συνείδομεν.

obtin.] *optin.* I.

datae] Sic Mon. *date* Vind. Berol. Hamb. I. *latae* Trid. Port. Vulgo. Gr. διδομένης.

praevidimus] Sic Vind. Mon. Berol. *providimus* Vulgo. *providemus* I.

et] Sic Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *si*. Gr. καί.

posthac] *posthanc* Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μετὰ ταῦτα.

si quando] Sic Vind. *qnq;* Mon. Berol., sed lineola superius imposita, qua re, nisi fallor, significatur *quandoque*. Vulgo I. *si quandocunque.*

talis dubitatio] Sic Mon. *dubitatio talis* Vind. Berol. Vulgo. Gr. τοιαύτη τις ἀμφισβήτησις.

eam] Sic Mon. Berol. *ea* Vind. Gr. ταύτην.

terminari] Sic Vind. Berol. *terminare* Mon. I. Gr. περαιοῦσθαι.

NOV. CXI. CAP. I. de aliqua] Sic Vind. Mon. I. *aliqua* Berol. Gr. περί τινος.

def.] *diff.* Berol. I.

fuerit] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Pro *fuer. subsec.* I. habet *subiecta fuerit.*

subsecuta] Sic Vind. *obsecuta* Mon., a prima manu habet, ubi quidem secunda manus correxit *subsecuta*. Berol. *subsecuta fuerit*. Gr. ἐπακολουθήσοι.

examinatores] Sic Vind. Mon. *examinatois* Berol., in quo litteris *ois* lineola superius imposita est. Sec. manus scripsit *examinatoes*, sed litteris *oe* lineola superius imponitur. I. *examinationes*. Gr. τοὺς ἐξετάζοντας.

tempore] deest in I.

defin.] *diffin.* Mon. Berol. I.

sententiae] In I. subiicitur *tempore.*

sedis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I.

sententiis] Sic Vind. Berol. *sententie* Mon., sed ultimae litterae *e* littera *s* superius imposita est.

suggestionibus] Sic Vind. Mon. *suggetoibus* Berol., in quo sec. manus scripsit *subgestionibus.*

iudicum, quando utraeque partes omnibus allegationibus suis renunciaverint, et iudices per suas relationes, quid disponi debeat, interrogaverint. In omnibus enim praedictis casibus illas leges a cognitoribus servari decernimus, quae tempore sententiae aut certe relationis obtinebant, tametsi contigerit postea legem promulgari novi aliquid disponentem, et tenorem suum ad praeterita quoque negotia referentem.

CAP. II. Sed et haec praesenti addimus sanctioni, ut, quia inter litigatores aliquando contingit, unam quidem partem suis allegationibus renunciare, aliam vero, scientem, se malas causas habere, post cognitionalia certamina et dilationes, quas probationum causa leges concedunt, nolle confiteri, allegationes sibi sufficere, ne cito causae qualitas agnoscatur, iubemus, ut, quando una pars allegationibus renunciaverit, alia vero pars dixerit, aliquid se habere, quod proponat, iudex negotii modis omnibus eam partem, quae utitur dilatione, compellat intra triginta dies, postquam altera pars renunciaverit, quidquid velit sine aliqua intermissione proponere. Quod si non fecerit, tunc ad eius malitiam superandam alius unus mensis indulgeatur a iudice. Si vero et sic

utraeque] Sic Mon. *utreque* Berol. *utrque* Vind., circumflexo litterae *r* imposito, qua re Vulgo significatur *utraque*. Gr. ἀμφότερα τὰ μέρη.

renunciaverint] *renuntiaverint* Vind. Mon. *renunciaverit* Berol. Gr. ἀποτάξονται.

suas] *suaas* I.

quid] Sic Vind. *q* Berol., cui litterae inferius circumflexus traiectus est, qua re significatur *quod*. Mon. *qui*, sed sec. manus corr. *quid*. Gr. τί ἄρα.

debeat] Sic Berol. *debeant* Vind. Mon. Gr. ὤφειλε.

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. γάρ.

relationis] Sic Mon. Berol. *relationes* Vind., sed sec. manus scripsit *relationis*. Gr. τῆς ἀναφορᾶς.

obtinebant] Sic Berol. Hamb. Trid. *obtinebunt* Mon. Port. *optinebunt* Vind. *optinebant* I. Gr. ἐκράτουν.

postea] Sic Vind. Berol. Mon., sed sec. manus scripsit *post eam*. Gr. μετὰ ταῦτα.

NOV. CXI. CAP. II. sed et] Ad marginem Mon. Berol. *de his, qui post renuntiationem adversariorum habere se dicunt probationes* (Berol. *allegationes*).

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse τοῦτο.

addimus] Sic Berol. *addidimus* Mon. *adimus* Vind., in quo quidem littera *d* a sec. manu addita est. Gr. προστίθεμεν.

sanctioni] Sic Vind. Mon. *sanccioni* Berol.

ut quia] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., sed prior vox *ut* Vulgo deest. Quod Vulgo postea subiicitur *enim*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. desideratur.

contingit] Sic Mon. Berol. *contigerit* I. *contigit* Vind. Gr. συμβαίνει.

renunciare] *renuntiare* Vind. Mon. *renunciare* Berol.

aliam] *alteram* I.

malas] Sic Mon. *mal* Vind., sed per partem superiorem ultimae litterae circumflexus traiectus est. Berol. *in alias*. Gr. κακόν.

certamina] Sic Mon. Berol. *scertamina* Vind., sed priori litterae *s* punctum inferius subiectum est.

dilationes] *probationes dilationes* I.

causae qualitas] Sic Vind. Berol. *qualitas cause* Mon. Gr. τὴν τοῦ πράγματος - ποιότητα.

renunciaverit] *renunciaverint* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀποτάξεται.

aliquid se habere] Sic Vind. Mon. *se habere aliquid* Berol. Vulgo I.

quod] Sic Mon. Berol. *qd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est.

proponat] Sic Vind. *ponat* Mon. Berol., in quo priori litterae *p* circumflexus inferius traiectus est, qua re significatur *pro*. Gr. ὀφείλει προθεῖναι.

negotii] Sic Vind. Berol. *negotiis* Mon., sed sec. manus scripsit *negotii*. Gr. τὸν τοῦ πράγματος δικαστήν.

partem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τὸ μέρος.

dilatione] Sic Vind. *partem dilatione* Mon. *dilatione allegatione* Berol.

compellat] Sic Vind. Berol. *a legato compellatur neu* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont.

fecerit] Sic Vind. Berol. *fecit* Mon. Gr. ποιήσοι.

superandam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *convincendam* Trid. Port. Gr. νικῆσαι.

unus] Sic Mon. Berol. *uunus* Vind. Gr. ἄλλον ἕνα.

distulerit, alterius unius mensis ei dilatio praebeatur, ita ut, si usque ad praedictos tres menses, quos litigatoribus protrahentibus concessimus, suas non proposuerit allegationes, tunc cognitor causae, non amplius exspectans, modis omnibus sententiam proferat legibus consonantem, vel si voluerit referat, ne litigatoribus male certantibus liceat causarum exitus ultra protrahere.

CAP. III. Aliud quoque capitulum praesenti legi addendum esse perspeximus. Sancimus igitur, non licere penitus patri vel matri, avo vel aviae, proavo vel proaviae suum filium vel filiam vel ceteros liberos praeterire aut exheredes in suo facere testamento, nec si per quamlibet donationem vel legatum vel fideicommissum vel alium quemcunque modum eis dederint legibus debitam portionem, nisi forsan probabuntur ingrati, et ipsas nominatim ingratitudinis causas parentes suo inseruerint testamento. Sed quia causas, ex quibus ingrati liberi debebant iudicari, in diversis legibus dispersas, et non aperte declaratas invenimus, quarum aliquae nec dignae nobis ad ingratitudinem visae

mensis] In Vind. Mon. deest, est autem in Berol. Gr. μηνός.
a iudice] Sic Mon. *ab iudice* Vind. Berol. Gr. παρὰ τοῦ δικαστοῦ.
distulerit] Sic Mon. Berol. *distulut* Vind., sed litterae *u* secundae circumflexus superius impositus est. Secunda manus scripsit *distulerit*. Gr. ὑπέρθηται.
mensis] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. μηνός.
ei] deest in I.
praeb.] *praeb. ei* I.
litigatoribus] Sic Vind. Berol. *ligatoribus* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont.
protrahent.] *protraent.* Berol.
proposuerit] Sic Vind. Berol. *posuerit* Mon., sed sec. manus scripsit *proposuerit*. Gr. προθῆσει.
cognitor] Quod Vulgo subiicitur *causae*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. non est.
sententiam proferat] Sic Vind. Berol. I. *proferat sententiam* Mon. Vulgo. Gr. ψῆφον προφέρειν.
voluerit] Sic Mon. *noluerit* Vind. Berol. Gr. βούλοιτο.
referat] In Mon. supra lineam a sec. manu scriptum est *inpri*, sed lineola superius imposita est.
exitus] Sic Vind. Mon. I. *exitum* Berol. Vulgo. Gr. ἐκβάσεις.
protrahere] *protraere* Berol.

NOV. CXI. CAP. III. PR. aliud] Ad marginem Mon. Berol. *que sint iuste cause* (*liberorum causae* Berol.) *exhaeredationis* (*hre dationis liberorum* Mon.) *seu praeteritionis* (*vel petitionis* Berol.).
proavo] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. προπάππῳ.
vel] deest in Vind., est autem in Mon. Berol. Gr. ἤ.
suum] Sic Vind. Berol. *su* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. Sec. manus tamen scripsit *suum*. Gr. τὸν ἴδιον.
filiam] Sic Mon. Berol. *suam filiam* Vind. Gr. θυγατέρα.
liberos] Sic Vind. Mon. *filios* Berol.
exheredes] Sic Vind. Mon. *exherede* Berol., sed ultimae litterae *e* ad marginem littera *s* apposita est. Gr. ἄπο κληρονόμων.
suo] Sic Mon. Berol. *suos* Vind. Gr. ἐν τῇ ἰδίᾳ. Pro verbis *in suo fac.* I. habet *fac. in suo.*
quemcunque] Quae abhinc usque ad vocem *debeant* leguntur, in Vind. a sec. manu in linea posita sunt, sed ut in cont. tres versus vacui relicti sint.
portionem] Sic Mon. Berol. *potioe* Vind., sed ultimis duabus litteris *oe* lineola superius imposita est; supra priorem litteram *a* circumflexus impositus est. Caeterum litteris *po* puncta inferius subiecta sunt. Gr. μοῖραν.
forsan] Sic Vind. Mon. Berol. *forsitan* Vulgo.
ingrati] Sic Mon. Berol. *grati* Vind., sed supra litteram *g* a secunda manu scriptum est *in*. Gr. ἀποδειχθεῖεν.
suo] *in suo* I.
inseruerint] Sic Berol. Mon. Trid. Port. *inseruerunt* Vind. Hamb. Gr. ἐγγράψαιεν.
debebant] Sic Vind., sed sec. litterae *b* punctum inferius subiectum est. Mon. Berol. I. *debeant*, quod etiam Vulgo est. Gr. ὤφειλον.
in diversis] Sic Mon. Berol. *inversis* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἐν διαφόροις.
invenimus] Quae abhinc sunt usque ad voces *si quis*, in Berol. a sec. manu scripta sunt.
aliquae] Sic Berol. *alique* Vind. *aliqua* Mon., sed sec. manus scripsit *aliquae*. Gr. αἱ μέν.
dignae] Sic Mon. *digne* Vind. Berol.

sunt, aliquae vero, quum essent dignae, praetermissae sunt, ideo necessarium esse perspeximus eas nominatim praesenti lege comprehendere, ut praeter ipsas nulli liceat ex alia lege ingratitudinis causas opponere, nisi quae huius constitutionis serie continentur. Causas autem iustas ingratitudinis has esse decernimus: §. 1. Si quis parentibus suis manus intulerit. §. 2. Si gravem et inhonestam iniuriam eis ingesserit. §. 3. Si eos in criminalibus causis accusaverit, quae non sunt adversus principem seu rempublicam. §. 4. Si cum maleficis ut maleficus versatur, (§. 5.) vel vitae parentium suorum per veneficium aut alio modo insidiari tentaverit. §. 6. Si novercae suae aut concubinae patris filius se miscuerit. §. 7. Si delator contra parentes filius exstiterit, et per suam delationem gravia eos dispendia fecerit sustinere. §. 8. Si quemlibet de praedictis parentibus inclusum esse contigerit, et liberi, qui possunt ab intestato ad eius successionem venire, petiti ab eo, vel unus ex his in sua eum noluerit fideiussione suscipere vel pro persona, vel debito, in quantum esse, qui petitur, probatur idoneus. Hoc tamen, quod

visae] Sic Vind. Mon. *visse* Berol.
aliquae] Sic Mon. Berol. *aliq* Vind.
perspeximus] Sic Vind. Mon. *persexi-mus* I. *prospesimus* Berol. Gr. συνείδομεν.
praesenti] Sic Vind. Mon. I. *praesente* Berol.
nulli] Sic Vind. Mon. *nullis* Berol. *nullas* Hamb. Trid. I. Gr. μηδενί.
lege] *l* I.
quae] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultima littera a secunda manu scripta est.
huius] Sic Vind. Hamb. I. *eius* Mon. *in huius* Berol. Port. Trid., quod etiam Vulgo est; Graecis non firmatur.
continentur] Sic Mon. Berol. *contraetinentur* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont.
iustas] Sic Mon. Vind., deest in Berol. Gr. δικαίας.
has] *iustas has* Berol., quod Graecis non firmatur.
decernimus] *decrevimus* I.
NOV. CXI. CAP. III. §. 1. intulerit] Sic Vind. Mon. *intulerat* Berol., sed sec. m. scripsit *intulerit*. Gr. ἐπιβάλοι.
NOV. CXI. CAP. III. §. 2. gravem et] *gravem te* I.
NOV. CXI. CAP. III. §. 3. seu remp.] Sic Mon. Berol. *se rempublicam* Vind., sed priori voci *se* lineola superius imposita est, quod sec. manus correxit *sive*. I. *sive rempu.*
NOV. CXI. CAP. III. §. 4. si cum] Sic Vind. Berol. *siu cum* Mon., sed litterae *u* superius lineola imposita est.
maleficis] Vind. Mon. Hamb. I. non habent, quod in Port. Trid. et Vulgo postea est *hominibus*. Os. rectius fore scripsit *veneficis*. Non crediderim ita esse.
ut] Sic Trid. Port. Vind. Berol. *aut* Hamb. I. Mon., in quo quidem litterae *u* punctum inferius subiectum est. Caeterum Os. scripsit melius fore *ut veneficus*.
maleficus] *maleficiis* I.
versatur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *conversatur* Vulgo, quod melius fore Os. significat.
NOV. CXI. CAP. III. §. 5. vel vitae] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si vitae* Vulgo. Interpres pro εἰ manifesto legit ἤ.
parentium] Sic Mon. *parentum* Vind. Berol. Gr. τῶν γονέων.
veneficium] Sic Vind. *venenum* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. φαρμακείας.
tentaverit] *temptaverit* Vind. Mon. I. *temptaverat* Berol. Gr. πειραθείη.
NOV. CXI. CAP. III. §. 6. se] Sic Vind. I. *sese* Mon. Berol.
miscuerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *immiscuerit* Trid. Port., quod sane etiam Vulgo est. I. *permiscuerit*.
NOV. CXI. CAP. III. §. 7. si] Sic Vind. Berol. *vel si* Mon., quod Graecis non firmatur, nisi dicendum sit, interpreti ob oculos fuisse ἢ εἰ.
exstiterit] Sic Vind. Berol. *existit* Mon., sed litteris *ist* circumflexus superius impositus est. Gr. γένηται.
eos] Sic Vind. Berol. I. *eis* Mon., sed sec. manus scripsit *eos*. Gr. αὐτούς.
fecerit sustinere] *substinere ferat* I.
NOV. CXI. CAP. III. §. 8. his] *hiis* I.
in sua eum] Sic Vind. *in sua* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus voci *sua* superius imposuit vocem *eum*. Gr. εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐγγύην τοῦτον.
noluerit] *voluerit* I.
pro persona] Sic Vind. Mon. *psona* Berol., sed priori litterae *p* inferius et lineola et circumflexus traiecta sunt. Gr. ὑπὲρ προσώπου.
vel debito] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. *vel pro debito* Vulgo Trid. Port. Gr. ἢ τοῦ χρέους.
idoneus] *ydoneus* Berol. I.

de fideiussione censuimus, ad masculos tantummodo liberos volumus pertinere. §. 9. Si convictus fuerit aliquis liberorum, quia prohibuit parentes suos condere testamentum, ut, si quidem postea facere potuerint testamentum, sit eis pro tali causa filium exheredandi licentia. Si autem in ipsa prohibitione sine testamento aliquis ex parentibus decesserit, et alii, sive qui ab intestato ad hereditatem defuncti, aut cum ipso filio, qui testamentum fieri prohibuerit, aut post illum vocantur, sive illi, quos heredes aut legatarios habere volebat, sive qui laesionem aliquam ex prohibitione testamenti sustinuerunt, hoc ipsum approbaverint, secundum alias leges super hoc positas talia negotia terminentur. §. 10. Si praeter voluntatem parentum inter arenarios aut mimos sese filius sociaverit, et in hac professione permanserit, nisi forsitan etiam parentes eius professionis fuerunt. §. 11. Si alicui ex praedictis parentibus, volenti filiae suae vel nepti maritum dare, et dotem secundum vires substantiae suae pro ea praestare, illa

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοιγε.
de] *in* I.

NOV. CXI. CAP. III. §. 9. convictus] Sic Vind. Mon. *coniunctus* Berol. Gr. ἐλεγχθείη.
liberorum] Quod Vulgo postea est *ex eo*, in Mon. Berol. I. non est. Vind. *ex*. In Graecis sane nihil est, quo firmetur.
prohibuit] Sic Vind. Mon. Hamb. I. Trid. *proibuit* Berol. *prohibuerit* Port. Vulgo. Gr. ἐκώλυσε.
condere] Sic Vind. Mon. *concedere* Berol., sed secunda manus litteris *ce* puncta inferius supposuit. Gr. ποιήσασθαι διαθήκην.
facere potuerint] *potuerit facere* I.
sit eis] Sic Vind. Mon. *ut si quid postea facere testamentum sit eis* Berol., sed priora septem verba a sec. manu lineola inferius subiecta notata sunt.
exheredandi] Sic Vind. Mon. *exhdeda* Berol., sed per litteram *h* circumflexus traiectus, secundae litterae *e* autem lineola superius imposita est. Etiam ultimae litterae *a* circumflexus superimpositus est, quem sec. manus delevit.
licentia] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est, quem secunda manus delevit.
decesserit] Sic Vind. Berol. *decesserit* Mon., sed litterae *c* superius littera *i* imposita est. Gr. τελευτήσοι.
qui] Sic Vind. Mon. *quidam* Berol., sed litteris *dam* puncta inferius subiecta sunt.
ab intestato] desunt in I.
def.] *def. ab intestato* I.
prohibuerit] Sic Vind. Mon. I. *proibuerit* Berol. *prohibuit* Vulgo.
illum] *filium* I.
habere] Sic Vind. Berol. *fieri habere* Mon., sed priori voci *fieri* iam prima manus puncta inferius subiecit. Gr. ἔχειν.
laesionem] *lesionem* Berol. *lesioe* Mon., sed ultimis duabus litteris *oe* lineola superius imposita est.
prohibitione] Sic Vind. Mon. *proibitione* Berol.
sustinuerunt] *substinuerint* I.
positas] Sic Vind. Mon. *impositas* I. *posita* Berol., sed ultimae litterae *a* littera *s* superius imposita est. Gr. νόμους τοὺς-κειμένους.

NOV. CXI. CAP. III. §. 10. arenarios aut] Sic Vind. Berol. I. *arenarios vel* Mon. Vulgo.
mimos] Sic Vind. *minos* Mon. *minimos* Berol., sed litteris *ni* puncta inferius subiecta sunt. Gr. μίμων.
sese] Sic Vind. Berol. *se* Mon.
filius] Sic Mon. *filia* Vind. *filios* Berol., sed litterae *o* sec. manus litteram *u* superius imposuit. Gr. ὁ υἱός.
sociaverit] Sic Vind. Mon. I. *ciaverit* Berol., sed supra litteras *ci* sec. manus litteras *so* posuit.
forsitan] Sic Vind. Berol. *forsan* Mon. I.
eius] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *eiusdem* Vulgo. Gr. τοιαύτης.
fuerunt] Sic Vind. Berol. *fuerint* Mon. I. Vulgo. Gr. γεγόνασιν.

NOV. CXI. CAP. III. §. 11. filiae suae] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suae filiae* Vulgo.
vel nepti] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est. Gr. ἐγγόνῃ.
maritum dare] Quae abhinc sunt usque ad voces *substantiae suae*, in Berol. non sunt; supra lineam tamen a sec. manu scriptum est: *maritum dare et dotem secundum vires substantie sue.*
praestare] Sic Vind. *prae* Berol. *prare* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. παρασχεῖν.

non consenserit, sed luxuriosam degere vitam elegerit. Si vero usque ad viginti quinque annorum aetatem pervenerit filia, et parentes distulerint eam marito copulare, et forsitan ex hoc contigerit in suum corpus eam peccare, aut sine consensu parentum marito se, libero tamen, coniungere, hoc ad ingratitudinem filiae nolumus imputari, quia non sua culpa, sed parentum id commisisse cognoscitur. §. 12. Si quis de praedictis parentibus furiosus fuerit, et eius liberi, vel quidam ex his, aut, liberis ei non exsistentibus, alii eius cognati, qui ab intestato ad eius hereditatem vocantur, obseqnium ei et curam competentem non praebuerint, si quidem a tali sanus fuerit infirmitate, erit ei potestas, utrum velit neglegentem filium vel filios aut cognatos ingratum vel ingratos in suo scribere testamento. Si autem aliquem furoris morbo eum detentum extraneus aliquis viderit suis neglectum liberis vel cognatis aut aliis ab eo scriptis heredibus, et pro misericordia voluerit eum procurare, damus ei licentiam attestationem eis, qui ab intestato vel ex testamento iam facto ad furiosi hereditatem vocantur, scriptis dirigere, ut eum procurare festinent. Si autem post huiusmodi attesta-

consenserit] Sic Vind. *concesserit* Mon. Berol. Gr. συναινέσῃ.

degere vitam] *vitam degere* I.

annorum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *o* littera *s* superius imposita est, quam sec. manus delevit. Gr. ἐνιαυτῶν.

forsitan] Sic Vind. Berol. *forsan* I. *si forsitan* Mon., quod Graecis non firmatur.

contigerit] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon. Gr. συμβαίη.

in suum] *eam in suam* I.

eam] deest in I.

cons. par.] *par. cons.* I.

tamen] Sic Vind. *tantum* Berol. Mon., in quo secunda manus correxit *tamen*. Gr. μέντοιγε.

coniungere] Sic Vind. Mon. Berol. *coniugere* Hamb. Os. inde coniicit *coniugare*.

sua] *ex sua* I.

commisisse] Sic Vind. Mon. Berol., in quo priori voci *s* a sec. manu alia littera supra lineam imposita est.

NOV. CXI. CAP. III. §. 12. his] *hiis* I.

ei] Sic Berol. *eius* Vind. *eis* Mon. I. Gr. αὐτῷ.

alii] Sic Mon. Berol. *aliis* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. οἱ ἄλλοι.

eius] Sic Mon. *eis* Vind., deest in Berol. Gr. αὐτοῦ.

praebuerint], Sic Mon. Berol. *prebuerit* Vind. Gr. παράσχοιεν.

sanus] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *tanus* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vulgo *sanatus*.

utrum] Sic Vind. Mon. *utrum ei* Berol., sed litteris *ei* puncta inferius subiecta sunt. Gr. πότερον βούλεται.

neglegentem] Sic Vind. Mon. *negligentem* Berol., sed tertiae syllabae *gli* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *negligentem*.

scribere testamento] Sic Vind. Berol. *testamento scribere* Mon. Gr. γράψαι διαθήκῃ.

si autem aliquem] *si autem contigerit aliquem* Mon. *aliquem* Berol., sed ad marginem a sec. manu adscriptum est *si vero*. Vind. *si q*, sed ultimae litterae lineola inferius traiecta supraque lineam a sec. manu circumflexus impositus est. Vulgo *si autem aliquo*. Hamb. *vel aliquorum*. Trid. I. *vel si aliquo*.

furoris] Sic Berol. *fororis* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Vind. *furois*, sed ultimis litteris circumflexus impositus est. Gr. τῆς μανίας.

viderit] *detentum extraneus aliquis viderit* I.

suis] Vulgo et in I. antea est *a*, quod in Vind. Mon. Berol. deest.

ab eo] Sic Mon. Berol. *habeo* Vind. Gr. ὑπ' αὐτοῦ.

attestationem] Sic I. *adtestationem* Vind. *atestationem* Berol. *atestatiom* Mon., sed litteris *om* superius lineola imposita est. Gr. διαμαρτυρίαν.

ad furiosi] Sic Vind. Mon. *furiosi* Berol., sed sec. manus supra lineam posuit *ad*. Gr. εἰς τὸν τοῦ μεμηνότος.

dirigere] *dirigentem* I.

ut] *et ut* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. *et* Vind. Berol., in quo supra lineam scriptum est *ut*. Gr. ὥστε.

eum] Sic Mon., sed supra lineam adscriptum est a sec. manu *et*, quod Graecis non firmatur.

festinent] Sic Vind. Berol. *festinet* Mon., quod sententiarum contextu refutatur.

attest.] *atest.* Berol.

tionem neglexerint, et extraneus in sua domo furiosum susceptum sumtibus propriis usque ad finem vitae ipsius procurasse monstratus fuerit, eum, qui obsequium ac diligentiam furioso exhibuit, licet extraneus sit, ad eius successionem pervenire decernimus, evacuata institutione eorum, utpote indignorum, qui furioso, sicut diximus, curam praebere neglexerunt, ita tamen, ut cetera testamenti capitula in sua maneant firmitate. §. 13. Si unum de praedictis parentibus in captivitate detineri contigerit, et eius liberi sive omnes sive unus non festinaverint eum redimere, si quidem valuerit captivitatis calamitatem evadere, in eius sit potestate, utrum hanc causam ingratitudinis testamento suo velit adscribere. Si autem per liberorum neglegentiam vel contemtum non fuerit liberatus, et in captivitate decesserit, illos ad successionem eius venire non patimur, qui non festinaverunt eius redemtionem citius procurare, sed omnibus liberis in hoc neglegentibus, res universas ab eodem relictas ecclesiae civitatis, ex qua oritur, applicari, inventario scilicet sub publica attestatione celebrando, ne quid ex eius facultatibus pereat, ita ut, quicquid exinde ad ecclesiam pervenerit, captivorum redemtioni

neglexerint] Sic Berol. *neglexer* Vind., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Mon. *neglexerit*, sed sec. m. corr. *neglexerint*. Gr. ἀμελήσειαν.

sua domo] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *suam domum* Vulgo Port. Gr. ἐν τῷ αὐτοῦ οἴκῳ.

usque] Sic Vind. Mon. *filiis usque* Berol., sed priori voci *filiis* iam a prima manu lineola subiecta est, quod est delentis signum. Sane in Graecis non est, quo *filiis* firmetur.

obsequium] Sic Vind. Berol. *obliquum* Mon., sed sec. manus scripsit *obsequium*. Gr. ὑπηρεσίαν.

exhibuit] *exibuit* Vind. Mon. Berol. *exhibuerit* I.

utpote] Sic Vind. Berol. *utpute* Mon., sed sec. manus scripsit *utpote*. Gr. ὅτε.

sicut] Sic Vind. Mon. *sicuti* Berol.

diximus] *praediximus* I.

neglexerunt] Sic Vind. Berol. *neglexerint* Mon. I.

tamen] Sic Vind. *tantum* Mon. Berol. Gr. μέντοι.

testamenti] Sic Mon. Berol. *testa* Vind., sed ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est. Gr. τῆς διαθήκης.

NOV. CXI. CAP. III. §. 13. parentibus] Sic Vind. Mon. *parentibus prae* Berol., sed litteris *prae* inferius puncta subiecta sunt. Gr. γονέων.

non] Sic Vind. Mon. *set non* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. μὴ σπουδάσαιεν.

festinaverint] *festinaverit* I.

si quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et si quidem* Vulgo.

capt. cal.] Sic Mon. I. *cal. capt.* Vind. Berol. Vulgo. Gr. τὴν τῆς αἰχμαλωσίας συμφοράν.

potestate] Sic Vind. Berol. *potestatem* Mon. Gr. ἐν τῇ αὐτοῦ εἶναι ἐξουσίᾳ.

adscribere] Sic Vind. Mon. *ascribere* Berol. *asscribere* I.

neglegentiam] Sic Vind. Mon. I. *negligentiam* Berol.

contemtum] Sic Mon. *contemptum* Berol. I. *contentum* Vind. Gr. καταφρονήσεως.

decesserit] Sic Vind. Berol. *decesser* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est. Gr. τελευτήσοι.

patimur] Sic Vind. Berol. I. *patitur* Mon., sed ultimae litterae *t* supra lineam littera *m* imposita est. Gr. ἀνεχόμεθα.

qui] Sic Vind. Mon. Hamb. *quia* Berol. Gr. οἵτινες.

festinaverunt] *festinaverint* I.

procurare] Quod Vulgo antea est *citius*, est in Trid. Port., in Vind. Mon. Berol. Hamb. deest, nec Graecis firmatur.

negleg.] Sic Vind. Berol. *neglig.* Vulgo. *neglientibus* I. ex errore typogr.

ecclesiae] *aeccle* Berol.

scilicet] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. δηλαδή.

sub] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu. Gr. ἐπὶ δημοσίου.

publica] Sic Mon. Berol. *publico* Vind., sed sec. manus scripsit *publice*.

ne quid] Sic Mon. *nec quid* Berol. Vind., in quo quidem priori litterae *c* punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε μηδέν.

pereat] Sic Berol. *pareat* Mon., sed sec. manus scripsit *pereat*. Vind. *per eum*, sed sec. manus scripsit *pereat*. Gr. παραπολέσθαι.

quicquid] Sic Vind. Mon. Berol. *quidquid* Vulgo I.

ecclesiam] Sic Vind. Mon. *aecclam* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

pervenerit] *perveuerit* I. ex errore typographii.

proficiat. Sed haec quidem quantum ad personas dicta sunt, quas exheredare non licet, nisi ingratitudinis causas scribi et approbari contigerit. Occasionem autem a nobis ad generalem legem promulgandam praesens causa noscitur obtulisse. Sed universaliter iubemus, ut, si ille, qui in captivitate detentus fuerit, liberos non habuerit, et aliis, qui ad eius hereditatem vocati sunt, eum redimere non festinantibus, in captivitate defunctus fuerit, nullus ex his, qui neglexerunt, ad hereditatem eius perveniat, licet ante captivitatem testamentum forsitan ab eo fuisset conscriptum, in quo memoratas personas scripsit heredes, sed hic quoque institutione heredum infirmata, et ceteris testamenti capitulis in suo robore permanentibus, substantiae talium personarum simili modo ecclesiis civitatum, ex quibus orti sunt, applicentur, et nullis aliis causis, quam in captivorum redemtionibus expendantur, ut, unde illi a suis non sunt redemti, aliorum redemtio procuretur, et ipsorum quoque animae ex hac causa piissima subleventur. Hoc eodem observando et si aliam extraneam personam ante captivitatem scripserit heredem, et illa sciens,

redemtioni] Sic Vind. Mon. I. *redemptione* Berol., sed sec. manus scripsit *redemptioni*. Gr. εἰς - ἀνάῤῥυσιν προχωρεῖν.
dicta] Sic Berol. *data* Vind. Mon., sed sec. manus in utroque scripsit *dicta*. Gr. εἴρηται.
exheredare] Sic Mon. Berol. *heredare* Vind., sed supra priorem syllabam *ex* adscriptum est. Gr. ἀπο κληρονόμων.
causas] Sic Vind. Berol. Trid. Port. *causa* Mon. Hamb. Gr. τὰς τῆς ἀχαριστίας αἰτίας.
scribi et] Sic Vind. Mon. I. *ubi et* Berol. Trid. Hamb. *ubique* Port., quod sane etiam Vulgo est. Scribendum esse *scribi et* iam Os. coniecerat. Gr. γραφῆναι καί.
approbari] Sic Berol. Hamb. Trid. Port. I. *adprobari* Vind. *approbare* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀποδειχθῆναι.
contigerit] Sic Vind. Berol. *contigerint* Mon. Gr. συμβαίη.
a nobis] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *a* Vulgo deest, nec sane Graecis firmatur.
legem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. νόμον.
praesens] Quod antea Vulgo est *haec*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Gr. ἡ παροῦσα.
obtulisse] Sic Mon. Berol. *optulisse* Vind. I.
captivitate] Sic Vind. Mon. *civitate* Berol., sed supra litteras *ivi* sec. manus scripsit *apti*. Gr. αἰχμαλωσίᾳ.
detentus] Sic Mon. Berol. *detemptus* Vind. Gr. ληφθείη.
eius] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τὴν τούτου κληρονομίαν.
redimere] Sic Vind. Berol. *redimire* Mon. Gr. ἀναῤῥύσασθαι.
defunctus] Sic Mon. Berol. *defuctus* Vind.
nullus] *unllus* I. ex errore typogr.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.
neglexerunt] Sic Vind. Berol. *neglexerit* Mon. *neglexerint* Vulgo. *neglexit* I.
eius] deest in I.
forsitan] Sic Vind. Mon. Berol. I. *forsan* Vulgo.
fuisset] Sic Vind. Berol. *fuit* Mon., sed ultimae syllabae *it* circumflexus superius impositus est, sed sec. manus ultimae syllabae superius imposuit *set*.
hic] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *hac* Berol. Trid. Port. Gr. ἐνταῦθα.
ecclesiis] Sic Vind. Berol. *ecclesiae* Mon. *ecclesie* I. Gr. ταῖς ἐκκλησίαις τῶν πόλεων.
civitatum] Sic Vind. Berol. *civitatis* Mon. Gr. τῶν πόλεων.
applicentur] Sic Vind. Berol. *aplicentur* Mon. Gr. προσκυρούσθωσαν.
nullis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *in nullis* Vulgo, quod nisi fallor ex Graeco correctum est.
ut] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *u*, sed puncto superius imposito. Gr. ὥστε.
animae] Sic Vind. Mon. *ane* Berol., sed lineola superius imposita est. Deest in I.
ex hac causa] Sic Vind. Berol. *causa hac* Mon.
piissima] *piissima anime* I.
hoc] Sic Vind. Mon. *ol hoc* Berol., sed prioribus litteris *ol* puncta inferius subiecta sunt. Gr. αὐτοῦ τούτου.
extraneam personam] Sic Vind. Berol. *personam extraneam* Mon. I. Gr. ἄλλο ἐξωτικὸν πρόσωπον.
scripserit] Sic Mon. Hamb. I., sed in Mon. litterae *i* secundae supra lineam littera *s* imposita est. In Vind. Berol. scriptum est *scripsit*, quod etiam Vulgo est. Gr. γράψῃ.
heredem] Sic Vind. Berol. *heredam* I.

se ab eo heredem scriptam, eum redimere a captivitate neglexerit. Hanc autem poenam contra illos valere iubemus, qui octavum et decimum suae aetatis annum compleverunt. In huiusmodi vero causis, quando pro redemtione captivorum necessarium fuerit dari pecunias, si quis proprias pecunias non habuerit, licentia erit ei, si memoratae sit aetatis, mutuandi pecunias, et res mobiles vel immobiles supponendi, sive propriae ipsius sint, sive illius, qui in captivitate detinetur, quoniam in praedictis omnibus, quae pro captivorum redemtione data vel expensa probantur, contractus huiusmodi tamquam a persona suae potestatis et legitimae aetatis factos, ita firmos esse decernimus, nullo eis, qui cum huiusmodi personis in memoratis causis quo praedictum est modo contraxerunt, praeiudicio generando; necessitatem scilicet habente eo, qui ex captivitate redierit, tales contractus ratos habere, et his tanquam suis debitis obligari. §. 14. Si quis de praedictis parentibus orthodoxus constitutus senserit suum filium vel liberos non esse catholicae fidei, nec in sacrosancta ecclesia communicare, in qua omnes beatissimi patriarchae una conspiratione et concordia fidem rectissimam praedicant, et sanctas quatuor synodos, Nicaenam, Constantinopolitanam,

heredes Mon., sed sec. manus scripsit *heredem*. Gr. κληρονόμον.
redimere] Sic Vind. Berol. *redimire* Mon. Gr. ἀναῤῥύσασθαι.
illos] Sic Vind. Berol. *eos* Mon. I. Gr. κατ' ἐκείνων.
valere] Sic Vind. *quoque valere* Mon. Berol., quod Graecis non firmatur.
suae aetatis] Sic Mon. Berol. *aetatis sue* Vind. Desunt in I. Gr. τῆς ἑαυτῶν ἡλικίας.
annum] Sic Berol. *anum* Vind. *annum suae aetatis* I. In Mon., qui habet, ut in cont., haec tamen vox punctis subiectis notata est. Gr. ἐνιαυτόν.
compleverunt] Sic Vind. *compleverint* Mon. Berol. I.
vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.
redemtione captivorum] Sic Mon. I. *captivorum redemtione* Vind. Berol., quod etiam Vulgo est. Gr. ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων.
dari] Sic Vind. Berol. I. *dare* Mon. Gr. δοθῆναι.
si] Sic Vind. Berol. *sine* Mon., sed litteris *ne* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἴ τις.
pecunias] Sic Vind. Mon. *peccunias* Berol.
erit] deest in I.
sit aetatis] *sit etatis* Vind. *etatis sit* Berol. *statis* Mon., sed exinde sec. m. efficit *etatis sit*. Gr. ὑπάρχει ἡλικίας.
mutuandi] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllabis *andi* puncta inferius supposita sunt. Gr. δανείζεσθαι.
res mobiles] *res mobile* Vind.
immobiles] Sic Vind. *inmobiles* Mon.
sive propriae ipsius] *sive ipsius propriae* Berol. I. *ipsius sis proprie* Mon., sed sec. voci lineola superius imposita est. Gr. εἴτε ἴδια ἔχει.
pro] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων.
captivorum] Sic Vind. Mon. *captivitate vorum* Berol., sed litteris *tate* puncta inferius subiecta sunt.
redemt.] deest tota vox in I.
data] Sic Vind. Mon. *daita* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. δίδοσθαι.
expensa] Sic Mon. Berol. *pensa* Vind. Gr. ἀναλίσκεσθαι.
probantur] Sic Vind. *probabuntur* Mon. Berol. I. Gr. δεικνυμένοις.
tamquam] Sic Vind. Mon. *personas tamquam* Berol., sed priori voci *personas* puncta inferius subiecta sunt.
suae] Sic Vind. Mon. *sue* Berol.
et legitimae aetatis] Sic Mon. *et legitime etatis* Berol., desunt in Vind. Gr. καὶ τελείας ἡλικίας.
contraxerunt] Sic Vind. Berol. *contraxerint* Mon. I. Vulgo.
praeiudicio] Sic Vind. Mon. *praeiuditio* Berol. I.
scilicet habente eo] *habente eo* s. I.
ratos] Sic Mon. Berol. *ratas* Vind., sed sec. manus scripsit *ratos*. Gr. βέβαια ἡγεῖσθαι.
his] Sic Vind. *eis* Mon. Berol. I. Gr. τούτοις.
NOV. CXI. CAP. III. §. 14. praed. par.] *par. praedictis* I.
orthodoxus] Sic Mon. *orthodoxiis* Vind. *orthodoxis* Berol. Gr. ὀρθόδοξος.
senserit] *sensit* I.
praedicant] Sic Mon. *praedicare* Vind. Berol. Gr. κηρύσσουσι.
synodos] Sic Vind. Berol. *sinodos* Mon.
Nicaenam] *Nicenam* Vind. Berol. I.

Ephesinam primam et Chalcedonensem, amplecti seu recitare noscuntur, **** licentiam habeant pro hac maxime causa ingratos eos et exheredes in suo scribere testamento. Et hoc quidem pro ingratitudinis causa decrevimus. Generalem autem providentiam liberis catholicis deferentes iubemus, salvis legibus, quae iam de aliis haereticis sunt prolatae, et circa Nestorianos et Acephalos haec observari, ut, si quando parentes inventi fuerint sive iudaico Nestorii furori dediti, sive Acephalorum amplectentes insaniam, et ideo ab ecclesiae catholicae communione separati, non liceat eis alios heredes sibi instituere, nisi liberos orthodoxos et ecclesiae catholicae communicantes, vel, liberis non exsistentibus, agnatos vel cognatos, qui scilicet catholici sint. Quodsi forte ex filiis alii quidem sunt orthodoxi et ecclesiae catholicae communicantes, alii vero ab ea separati, omnem parentum substantiam ad filios tantum catholicos pervenire sancimus, licet ultimas voluntates huiusmodi personae fecerint contra tenorem huius nostrae constitutionis aliquid disponentes. Si vero posthac fratres ab ecclesia separati ad eam conversi fuerint, pars eis competens in statu, quo inventa fuerit tempore, quo redditur, eis prae-

Ephesinam] Sic Mon. *Effesianam* Vind. *Ephesenam* Berol.

Chalcedonensem] *Calcedonensem* Mon. Berol. I. *Chalcidonensem* Vind. Gr. *Χαλκηδόνι.*

recitare] Sic Mon. Berol. *recitate* Vind. Gr. *ἀναφέρειν.*

noscuntur] Quod postea lacunae signum posui, Graeca faciunt, in quibus verba *καὶ διαμείνωσιν – ἀπιστίᾳ* ab interprete plane praetermissa sunt ob unius versus defectum, ut videtur. Haec lacuna Vulgo sic expletur: *et permaneant tales liberi in ea infidelitate,* quae in Vind. Mon. Berol. I. non sunt.

habeant] Sic Vind. Mon Berol., in quibus non est, quod Vulgo subiicitur *parentes.* Hamb. *esse*, qui nec vocem *parentes* habet. I. *esse*, in quo similiter vox *parentes* non est.

maxime causa] Sic Vind. Mon. *causa maxime* Berol. Gr. *ταύτης μάλιστα τῆς αἰτίας.*

hoc] Sic Vind. *haec* Mon. Berol. *hec* I. Gr. *τοῦτο.*

decrevimus] Sic Vind. Berol. *decernimus* Mon. I. Gr. *διετυπώσαμεν.*

iubemus] Sic Vind. Berol. *iubemus universalibus* Mon., sed sec. manus delevit vocem *universal.* Gr. *κελεύομεν.*

salvis] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi quidem a sec. manu scriptum est. Gr. *σώων.*

Acephalos] *Acefalos* Vind. I.

observari] Sic Vind. Berol. *conservare* Mon. Gr. *φυλάττεσθαι.*

Nestorii] Sic Berol. *Nestorio* Vind. Mon. Gr. *Νεστορίου.*

furori] *furore* I.

Acephalorum] *Accephalorum* Berol. *Acefalorum* I.

alios heredes] Sic Vind. Berol. *heredes alios* Mon. Gr. *ἄλλους κληρονόμους.*

ecclesiae] *ecclesias* Vind.

vel liberis] Sic Vind. Mon. *liberis* Berol., sed supra priorem syllabam *li* scriptum est *vel.* Gr. *ἢ παίδων μὴ ὑπόντων.*

scilicet] deest in I.

sint] *sunt* I.

alii] Sic Vind. Mon. *ali* Berol., sed ultimae litterae *i* supra lineam adscriptum est *i.* Gr. *τινὲς μέν.*

sunt] Sic Vind. Berol. *sint* Mon. I. Gr. *εἰσίν.*

ea] Sic Vind. Mon. *eo* Berol. Gr. *ἐκ ταύτης.*

separati] Sic Vind. *sepati* Berol., sed litterae *p* inferius littera traiecta est. Mon. *separatione.* Gr. *κεχωρισμένοι.*

omnem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *πᾶσαν.*

tantum] Sic Vind. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *tamen.* Berol. *tamen.* Gr. *καὶ μόνον.* Pro *tantum cath.* I. habet *cath. tantum.*

ultimas voluntates] desunt in I.

personae] Sic Mon. *persoe* Berol., sed supra litteras *oe* circumflexus positus est. Deest in Vind. In I. subiiciuntur haec: *ultimas voluntates.* Gr. *πρόσωπα.*

posthac] Sic Vind. Berol. *put hac* Mon., sed priori voci *pot* lineola superius imposita est. Gr. *μετὰ ταῦτα.*

ad eam] Sic Vind. Berol. *ad* Mon., cui voci secunda manus postea adscripsit *eam.* Gr. *ἐπὶ ταύτην.*

eis] *eius* I.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. *in quo* Vulgo I.

fuerit] Sic Vind. Berol. *st* Mon., sed lineola superius imposita. Gr. *εὑρηθείη.*

redditur] Sic Vind. *reditus* Mon. *redit* Berol., sed ad litteram *t* ultimo loco circumflexus impositus est. Gr. *ἀποδίδοται.*

beatur, ut nullam de fructibus aut gubernatione medii temporis inquietudinem vel molestiam catholici patiantur, qui ante praedictas res detinebant, quoniam huiusmodi rerum, quas ex fratrum parte non communicantium catholici possidebant, sicut alienationem vetamus, ita praeteritorum temporum fructus aut gubernationem nullatenus ab his, a quibus detenta sunt, exigi vel retractari permittimus. Si autem usque ad finem vitae suae in eodem errore non communicantes permanserint, tunc catholicos fratres vel heredes ipsorum plenissimo iure dominii easdem res possidere decernimus. Quodsi filii quidem omnes perversi et ab ecclesiae catholicae communione alieni inventi fuerint, alii autem propinqui agnati vel cognati religionem catholicam colentes et communicantes esse fuerint approbati, eos liberis haereticis anteponi, et eorum hereditati succedere. Si vero liberi et propinqui agnati vel cognati ab orthodoxae religionis communione sint extranei, tunc, si quidem schema clericorum parentes eorum habuerint, ad ecclesiam civitatis, ubi domicilium habebant, res eorum volumus pertinere, ita ut, si ecclesiastici intra annale spatium huiusmodi personarum res vindicare neglexe-

ut nullam] Sic Vind. Berol. *et nullam* Vind., sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. ὥστε μηδεμίαν.

catholici] Sic Mon. Berol. *catholice* Vind.

patiantur] Sic Vind. Mon. *paciantur* Berol.

res] Sic Vind. Mon. Trid., deest in Hamb. Port. Berol. I. Gr. πράγματα.

quoniam] *quoniam vero* I.

huiusmodi] Sic Vind. *huiusmodi vero* Mon. Berol. Gr. τῶν τοιούτων πραγμάτων.

possidebant] Sic Berol. *praesidebant* Mon., sed sec. manus corr. *possidebant.* Vind. *residebant,* sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. ἐκτήσαντο.

tenus] *teuus* I. ex errore typogr.

his] *hiis* I.

detenta] Sic Vind. *detente* Berol. I. *detenti* Mon., quod etiam Vulgo est. Gr. διεκρατήθη.

retract.] *tract.* I.

vitae suae] Sic Mon. Berol. *vite sue* Vind.

non] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μή.

ipsorum] Sic Vind. Mon. *eorum* Berol. I. Gr. αὐτῶν.

dominii] Sic Vind. Berol. *domini* Mon., sed sec. manus scripsit *dominii.* Gr. δεσποτείας.

quodsi] Sic Mon. Berol. *quossi* Vind. Gr. εἰ δέ.

quidem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. μέν.

communione] Sic Mon. Berol. *communioni* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

vel cognati] Sic Vind. Mon. Berol., desunt in Hamb. Gr. ἢ ἐκ θηλυγονίας.

communicantes] Sic Vind. *communicatores* Berol. Mon. Vulgo. In Mon. sec. manus correxit *communicantes.*

esse] Sic Vind. Mon. *ee* Berol., sed lineola superius imposita, cui voci deinde puncta a sec. manu subiecta sunt. Caeterum in Berol. eadem sec. manus lineae imposuit *eccl*, sed ultimae litterae circumflexus traiectus est. Gr. εἶναι.

approbati] Sic Mon. Berol. *adprobati* Vind.

hereditati succedere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hereditatem suscipere* Vulgo. Gr. διαδέχεσθαι κληρονομίαν.

liberi] Sic Vind. Mon. Berol. I., in quibus deest, quod Vulgo est *et.* Sane interpres καὶ illud, quod vocem παῖδες praecedit, non videtur habuisse.

religionis] Sic Vind. Mon. In Berol. haec et quae leguntur usque ad vocem *ad,* a sec. manu scripta sunt omnia.

communione] Sic Mon. *communicatione* Vind. Berol.

sint] Sic Berol. I. *sunt* Vind. Mon. Vulgo. Gr. τυγχάνοιεν.

schema] Sic Mon. *scema* Berol. *est scema* I. *chema* Vind.

habuerint] Sic Mon. Berol. *abuerint* Vind.

ecclesiam] *aecclam* Berol., sed per litteram *l* superiorem circumflexus traiectus est.

res] Sic Vind. Mon. *et res* Berol., quod Graecis non firmatur.

ita ut] Sic Vind. Mon. *ut* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *ita.* Gr. οὕτω μέντοιγε ὥστε.

res vindicare] Sic Hamb. *res vendicare* Berol. I. *vendicare res* Vind. *res iudicare* Mon., sed sec. manus correxit *vendicare.* Trid. Port. Vulgo *vindicare res.* Gr. τὰ πράγματα διεκδικῆσαι.

neglexerint] Sic Vind. Mon. *neglexerit* Berol. Gr. ἀμελήσαιεν.

rint, earum dominium nostri fisci viribus vindicetur. Si autem laici sint, sine aliqua distinctione substantias eorum ad res privatas nostras similiter pervenire sancimus. Quae obtinere decernimus etiam, si testamento non facto tales personae decesserint; omnibus, quae contra caeteros haereticos in aliis constitutionibus disposita sunt, et contra Nestorianos et Acephalos, et alios omnes, qui catholicae ecclesiae, in qua praedictae quatuor synodi et patriarchae recitantur, non communicant, et successiones eorum similiter observandis. Si enim pro causis corporalibus cogitamus, quanto magis pro animarum salute providentia est nostrae sollicitudinis adhibenda? Sive igitur omnes memoratas ingratitudinis causas, sive certas ex his, sive unam quamlibet parentes testamento suo inseruerint, et scripti heredes nominatam vel nominatas causas, vel unam ex his veram esse monstraverint, testamentum suam firmitatem habere decernimus. Si autem haec observata non fuerint, nullum exheredatis liberis praeiudicium generari, sed quantum ad institutionem heredum pertinet testamento evacuato, ad parentum hereditatem liberos tanquam ab intestato ex aequa parte pervenire, ne liberi falsis accusationibus condemnentur, vel aliquam circumscriptionem in parentum substantiis patiantur. Si tamen contigerit in quibusdam tali-

earum] Sic Vind. Mon. *eorum* Berol. Gr. αὐτῶν.

nostri fisci] Sic Mon. Berol. *fisci nostri* Vind.

viribus] Sic Mon. Berol. Trid. *iuribus* I. Port. In Hamb. Vind. incertum est, utrum sit *iuribus*, an *viribus*.

vindicetur] Sic Vind. Mon. *vendicetur* Berol. I.

si autem] Sic Vind. Berol. *sin au* Mon., sed ultimae voci *au* puncta superius imposita sunt.

sint] Sic Vind. Mon. *sunt* Berol. Vulgo. Gr. ὦσι.

distinctione] Sic Vind. Mon. *distincione* Berol.

pervenire sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus pervenire* Berol.

tales] Sic Vind. Berol. *de tales* Mon., sed priori voci *de* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τὰ τοιαῦτα πρόσωπα.

personae] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

omnibus] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. πάντων.

quae] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed sec. manus scripsit *quae*.

caeteros] Sic Vind. Berol. *cctos* Mon., sed circumflexus supra priores duas litteras *cc* positus est; secunda tamen manus scripsit *caeteros*. I. *cunctos*. Gr. κατὰ τῶν λοιπῶν.

Acephalos] Sic Mon. Berol. *Acefalos* Vind. I.

ecclesiae] *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

synodi] *sinodi* Vind. Berol. Mon.

communicant] Sic Berol. *communicantur* Vind. I. *communicatur* Mon. Gr. κοινωνούντων.

est] *ste* I.

nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.

sollicitudinis] Sic Vind. Berol. *solicitudinis* Mon.

quamlibet unam] Sic Vind. Mon. Berol. *unam quamlibet* Vulgo I., quod ex Graeco correctum videtur esse.

testamento] Sic Vind. Mon. *in testamento* Berol. I., quod etiam Vulgo est, Graecis autem non firmatur.

vel] Sic Berol. *et* Vind. Mon. Gr. ἤ.

his] *hiis* I.

firmitatem habere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habere firmitatem* Vulgo.

si] *sin* I.

fuerint] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol., sed litteris duabus ultimis circumflexus impositus est.

exheredatis] Sic Vind. Mon. *exhereditatis* I. *exhereditatis* Berol., sed litteris *di* puncta inferius supposita sunt.

praeiudicium] Sic Vind. Mon. *praeiuditium* Berol. *preiuditium* I.

generari] *generi* I.

liberos] Haec vox in Mon. bis posita, sed secunda vice litterae *b* lineola traiecta est. Prima tamen manus totam secundam vocem delevit.

aequa] *equa* Vind. Mon.

aliquam] Sic Berol. *aliam* Vind. *aliqua* Mon. Gr. τινα.

circumscriptionem] Sic Vind. Berol. *circumscriptione* Mon. Gr. περιγραφήν.

tamen] Sic Hamb. Trid. I. *si tm* Berol., sed ultimae voci lineola superius imposita est, qua *re* significatur *tantum*.

bus testamentis quaedam legata, vel fideicommissa, aut libertates, aut tutorum dationes relinqui, vel quaelibet alia capitula concessa legibus nominari, ea omnia iubemus adimpleri, et dari illis, quibus fuerunt derelicta, ut tanquam in hoc non rescissum obtineat testamentum. Et haec quidem de parentum ordinavimus testamentis.

CAP. IV. Iustum autem perspeximus et e contrario de liberorum testamentis haec eadem cum aliqua distinctione disponere. Sancimus itaque, non licere liberis parentes suos praeterire aut quolibet modo rebus propriis, in quibus habent testandi licentiam, eos omnino alienare, nisi causas, quas enumerabimus, in suis testamentis specialiter nominaverint. Has autem esse decernimus: §. 1. Si parentes ad interitum vitae liberos suos tradiderint, citra causam tamen, quae ad maiestatem pertinere cognoscitur. §. 2. Si venenis aut maleficiis aut alio modo parentes filiorum vitae insidiati probabuntur. §. 3. Si pater nurui suae aut concubinae filii sui sese miscuerit. §. 4. Si parentes filios suos testamentum condere prohibuerint in rebus, in quibus habent testandi licentiam; omnibus videlicet in huiusmodi testamentorum prohibitione servandis, quae in parentum persona distinximus. §. 5. Si contigerit aut virum uxori suae ad interitum aut alienationem mentis dare vene-

Vind. *si*, Mon. Port. *si vero*. Gr. *μέντοιγε*.
vel fid.] Sic Berol. *fid.* Mon. Vind. Gr. *ἤ*.
omnia] Sic Vind. Berol. *omnibus* Mon. Gr. *πάντα*.
fuerunt] Sic Vind. *fuerint* Mon. Berol. Vulgo I.
ut] Sic Vind. Mon. *et* Berol. I. Gr. *ὡς*.
hoc] Sic Vind. Berol. *ea* Mon. Gr. *κατὰ τοῦτο τὸ μέρος*.

NOV. CXI. CAP. IV. PR. et e contrario] Sic Mon. Berol. *contrario* Vind. Gr. *καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου*.
suos] Sic Vind. Mon. In Berol. bis scriptum, sed sec. vice deletum est.
rebus] In Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, quod Vulgo antea legitur *in*, quam praepositionem nec Graeca agnoscunt.
habent] Sic Vind. Mon. *habeant* I. *ht* Berol., sed utrique litterae circumflexi superius impositi sunt. Gr. *ἔχουσι*.
eos] Sic Vind. Berol. *eas* Mon. Gr. *αὐτούς*.
enumerabimus] Sic ed. Schoeff., uti Os. adnotavit. *enumeravimus* Hamb. Trid. Port. I. Vind. Berol. *enumerabimus* Mon., sed sec. m. corr., ut in cont.
nominaverint] Sic Vind. Berol. *nominaverit* Mon. Gr. *ἐγγράψοιεν*.
esse] Sic Mon. Vind., deest in Berol. Gr. *εἶναι*. Pro *esse dec.* I. habet *dec. esse*.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 1. tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. *γε*.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 2. maleficiis] Sic Vind. Berol. Vulgo. *veneficiis* Mon., sed sec. manus litteras *vene* delevit supraque lineam adscripsit *male*. Gr. *γοητείαις*.
insidiati] Sic Vind., in quo ultima syllaba *ti* a sec. manu scripta est. I. *insidiari*. Gr. *ἐπιβουλεύσαντες*.
probabuntur] Sic Mon. Berol. *probantur* Vind. *probabuutur* I.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 3. sui] Sic Mon. Berol. *semi* Vind., sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est.
miscuerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *immiscuerit* Vulgo Trid. Port.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 4. condere] Sic Mon. *concede* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Berol. *concedere*, sed sec. manus litteras *ce* punctis subiectis notavit. Gr. *ποιῆσαι*.
prohibuerint] Sic Vind. Mon. I. *prohibuerit* Berol., sed litterae *n* sec. manus circumflexum superius imposuit. Gr. *κωλύσειαν*.
in quibus] Sic Mon. Berol. I. *quibus* Vind. Gr. *ἐν οἷς*.
habent] Sic Vind. Mon. *ht* Berol., sed circumflexi superius impositi sunt, sed secunda virgula a sec. manu scripta est. I. *habeant*. Gr. *ἔχουσιν*.
quae] Sic Mon. Berol. *qs* Vind.
parentum] Sic Mon. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *parentis*. Berol. *parentum*, sed ultima syllaba *tum* a sec. manu scripta est. Gr. *τῶν γονέων*.
persona] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus scripsit *personis*. Gr. *προσώπῳ*.
distinximus] Sic Berol. *distinctimus* Mon. Vind.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 5. aut] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *autem* Trid. Port.
suae] Sic Vind. Mon. *sue* Berol.

num, aut uxorem marito, vel alio modo alterum vitae alterius insidiari, tale quidem, utpote publicum crimen constitutum, secundum leges examinari, et vindictam legitimam promereri decernimus, liberis autem esse licentiam nihil in suis testamentis de facultatibus suis illi personae relinquere, quae tale scelus noscitur commisisse. §. 6. Si liberis vel uno ex his in furore constituto, parentes eos curare neglexerint, omnia et hic observari praecipimus, quae de parentibus furiosis superius disposuimus. §. 7. His casibus etiam cladem captivitatis adiungimus, in qua si liberos detineri, et per parentum contemtum vel negligentiam non redemtos ab hac luce transire contigerit, nullatenus eorum parentes ad facultates perveniant liberorum, de quibus filii testari potuerant, sed omnia in hoc quoque capitulo serventur, quae et de parentibus, vel cognatis atque agnatis, qui ab intestato ad talium personarum iura vocantur, aut de extraneis scriptis heredibus supra censuimus. §. 8. Si quis de praedictis liberis orthodoxus constitutus senserit suum parentem vel parentes non esse catholicae fidei, haec et in eorum persona tenere, quae supra de parentibus iussimus. §. 9. Si tales igitur causas vel certas aut unam ex his liberi suis testamentis inscripserint, et scripti ab eis heredes aut omnes aut certas aut unam ex his approbaverint,

alienat.] *ad alienat.* I.
alterum] deest in I.
alterius] Sic Vind. Berol. *alteris* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τοῦ ἑτέρου ζωῇ.
utpote] Sic Mon. Berol. *utpute* Vind. Gr. οἷα.
constitutum] Sic Vind. Berol. *constituto* Mon., sed secunda manus correxit *constitutos*.
relinquere] Sic Mon. Vind. *n relinquere* Berol., sed priori litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.
quae] Sic Mon. Berol. *qa* Vind., sed lineola superius imposita est.
commisisse] Sic Vind. Mon. *comiscitse* Berol., sed priori litterae *m* circumflexus impositus; litterae *t* a sec. manu punctum inferius subiectum est, lineaeque signum quoddam impositum, quo significatur *et*. Gr. πεπραχέναι.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 6. ex his] Sic Vind. Berol. *ex hiis* I. Desunt in Mon., sed a sec. manu ad marginem adscripta sunt. Gr. ἢ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν.
et hic] *in hiis* I.
observari] Sic Vind. Berol. *observare* Mon. I. Gr. προστάττομεν.
parentibus] Quae inde a syllabis *tibus* usque ad *negligentiam* leguntur, desunt in Berol., sed a sec. manu in contextu scripta sunt. In Vind. haec verba *quae de parentibus* desunt, sed a secunda manu supra lineam adscripta sunt.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 7. his] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem litterae *is* a sec. manu adscripta sunt. I. *hiis*.
cladem] Sic Vind. Berol. *clandem* Mon.
si] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἰ.

contemtum] *contemptum* Vind. I. *contentum* Mon. *contnptum* Berol., sed sec. manus litteris *tn* lineolam superius imposuit. Gr. καταφρονήσεως.
negligentiam] *neglegentiam* Vind. Mon. *neglientiam* I. *negligetiam* Berol., sed priori litterae *e* circumflexus superius impositus; litterae *a* etiam talis circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit.
eorum] Sic Vind. Mon. In Berol. id bis scriptum est.
transire] Sic Vind. Berol. *migrasse* Mon.
potuerant] Sic Vind. Berol. *potuerant* (sic) I. *potuerint* Mon. Gr. ἠδύναντο.
sed] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἀλλά.
capitulo] Sic Vind. Mon. *capitula* Berol. Gr. ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ.
parentibus] Sic Vind. Mon. *parentebus* Berol., sed ex ultimo *e* secunda manus facit *i*.
NOV. CIX. CAP. IV. §. 9. orthodoxus] Sic Mon. Berol. *orthodoxis* Vind. Gr. ὀρθόδοξος.
constitutus] Sic Vind. Berol. *constitus* Berol., sed supra lineam a sec. manu positum est *tu*.
NOV. CXI. CAP. IV. §. 9. liberi] Sic Mon. Berol. *liberis* Vind. Gr. οἱ παῖδες.
eis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *eisdem* Vulgo Trid. Port. Gr. παρ' αὐτῶν.
aut certas] *aut certas ex his* Hamb. Os. scribit, melius fore, si illud *aut* omittatur!
aut unam] Sic Vind. Mon. Port. *unam* Berol., sed priori litterae *l* circumflexus traiectus est. Hamb. *vel unam* Gr. ἢ μίαν ἐκ τούτων.
his] *hiis* I.

testamentum in sua firmitate manere praecipimus. Si autem haec non fuerint observata, nullam vim huiusmodi testamentum, quantum ad institutionem heredum, habere sancimus, sed rescisso testamento, eis, qui ab intestato ad hereditatem defuncti vocantur, res eius dari disponimus, legatis videlicet sive fideicommissis et libertatibus et tutorum dationibus seu aliis capitulis, sicut superius dictum est, suam obtinentibus firmitatem. Si quid autem aut pro legatis sive fideicommissis aut libertatibus et tutorum dationibus aut quibuslibet aliis capitulis in aliis legibus inventum fuerit huic constitutioni contrarium, hoc nullo modo volumus obtinere. Et hae quidem exheredationis aut praeteritionis poenae quantum ad ingratitudinis causas contra praedictas personas statuendae sunt; si quae autem ex his inter crimina reputantur, earum auctores etiam alias poenas sentiant legibus definitas.

CAP. V. Haec autem disposuimus, ut et parentes et filios a testamentorum iniuria liberos reddamus. Ceterum si qui heredes fuerint nominati, etiamsi certis rebus iussi fuerint esse contenti, in hoc testa-

approbaverint] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *adprobaverint* Mon. *probaverint* Vulgo, quod etiam Os. coniecit.

manere] *permanere* I.

haec] Sic Mon. Hamb., ed. Schoeff. I. *omnia haec* Vind. *haec omnino* Berol., quod etiam Vulgo est. In Trid. Port. est *haec omnia*. Gr. ταῦτα.

habere sancimus] Sic Vind. Berol. *sancimus habere* Mon. Gr. ἔχειν θεσπίζομεν.

defuncti vocantur] Sic Vind. Berol. *vocantur defuncti* Mon.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. Gr. τὰ ἐκείνου πράγματα.

sive fideic.] Sic Vind. Mon. I. *vel fideic.* Berol. Vulgo.

seu aliis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et aliis* Vulgo.

autem] Sic Vind. Mon., sed in Vind. a sec. manu scriptum est. In Berol. est *autem aut*. Gr. εἴτι δέ.

aut pro] Sic Vind. I. Prius *aut* deest in Mon. Berol. Gr. ἢ περί.

aut lib.] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *et libertat.* Port. Vulgo. Gr. ἢ ἐλευθεριῶν.

et tutorum dationibus] Sic Vind. Mon. Port. Desunt in Hamb. Trid. Berol. I.

aut quibuslibet] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *sive* Mon. Gr. ἢ ἄλλων οἱωνδήποτε.

contrarium] Sic Vind. Berol. *contra* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est. Gr. ἐναντίον.

et hae] Sic Vind. Berol. *et hee* I. *haec* Mon., quod sec. manus correxit *hee*, sed lineola superius imposita est. Gr. καὶ αὗται.

poenae] Sic Vind. Mon. *pene* Berol.

ingratitudinis] Sic Mon. Berol. *ingratitudines* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. τῆς ἀχαριστίας.

contra] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. κατὰ τῶν εἰρημένων.

praedictas personas] Sic Mon. Berol. In Vind. haec quidem punctis subiectis notata sunt.

ex his] Sic Vind. Berol. *eis* Mon., sed sec. manus supra lineam posuit vocem *ex*. Gr. ἐξ αὐτῶν.

earum] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon. Graeca nihil decidunt.

auctores] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *actores* Hamb. I., quod Graeco πράκτορας magis consentaneum videtur esse.

poenas] Sic Vind. *penas* Berol. *personas* Mon., sed sec. manus scripsit *poenas*. Gr. ποινάς.

defin.] *diffin.* I.

NOV. CXI. CAP. V. PR. disposuimus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *disponimus*. Gr. διετυπώσαμεν.

ut et] Sic Vind. Berol. *aut et* Mon. Gr. ἵνα καί.

a] Sic Vind. Mon. *et* Berol. Gr. ἀπὸ τῆς.

fuerint nominati] Sic Vind. Berol. *nominati fuerint* Mon., in quo quidem haec a sec. manu supra lineam posita sunt.

etiamsi] Sic Mon. *etsi* Vind. *etiam sic* Berol., sed litterae c punctum inferius subiectum est.

rebus] Sic Vind. Berol., desunt in Mon. Gr. πράγμασιν.

contenti] Sic Vind. *contempti* Mon. Berol. Caeterum in Berol. post antecedentem vocem *esse* scriptum est: *nominati et sic cus rebus iussi fuerint esse*, quibus quidem verbis postmodo lineola subiecta est.

in hoc] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem utraque vox a sec. manu scripta est. Vulgo I. *hoc*. Gr. ἐν τούτῳ.

mentum quidem nullatenus solvi praecipimus; quidquid autem minus ei legitima portione relictum est, hoc secundum alias nostras leges ab heredibus adimpleri. Sola enim est nostrae serenitatis intentio a parentibus et liberis iniuriam praeteritionis et exheredationis auferre. Considerare namque debent parentes, quia et ipsi filii fuerunt, et eadem a suis parentibus speraverunt, et similiter qui nunc filii sunt, debent studere parentum animos sanare, quia et ipsi parentes fieri desiderant, et a suis optant filiis honorari. Unde et constat, ad utriusque partis utilitatem atque cautelam praesentem legem fuisse prolatam. Quam ex hac occasione data promulgandam esse perspeximus. In aliquo enim negotio disceptantes invenimus, Pulcherrimam gratam quidem filiam a sua genitrice fuisse dictam, exheredatam autem testamento nominatam tam in paternis, quam in maternis facultatibus. Et talem quidem scripturam, quia dolo eam et machinatione quorundam compositam fuisse comperimus, nullo modo permisimus obtinere, filiam autem heredem patris ac matris iussimus fieri, sicut et scriptis prolatum insuper hac causa nostrum manifestat arbitrium. §. 1. Meminimus insuper legem

testam.] Sic Berol. Hamb. I. *casu testamentum* Vind., quae quidem a sec. manu scripta sunt. Mon. *casu testamento*, sed sec. manus correxit *testamentum*. In Trid. Port. est *casu testamentum*.
quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέν.
quidquid] Sic Vind. Berol. *quisquis* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ὅπερ ἄν.
minus] Sic Vind. Mon. *ei minus* Berol. Gr. ὑπέλαττον.
ei] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *eis* I.
alias nostras] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nostras alias* Vulgo. Gr. κατὰ τοὺς ἄλλους ἡμῶν.
adimpleri] Sic Vind. Mon. Berol. I. *impleri* Vulgo.
namque] *nanque* I.
quia] Sic Berol. *qui* Vind. Mon.
fuerunt] Sic Vind. Mon. *fuearunt* Berol., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est.
eadem] Sic Vind. Mon. *eandem* Berol.
debent studere] Sic Vind. Mon. *studere debent* Berol.
optant filiis] Sic Vind. Berol. I. *filiis optant* Mon. Vulgo. Gr. ἰδίων εὔχονται παίδων.
quam ex hac] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quam non sine causa, sed* Vulgo, quod ex Graecis emendationem habet.
data] deest in I.
perspeximus] Sic Mon. Berol. *prospeximus* Vulgo. Gr. συνείδομεν.
enim] Sic Vind. Mon. *autem* Berol. I. Gr. γάρ.
negotio] Sic Vind. *casu* Berol. I. Mon., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta supraque lineam adscriptum est *negotio*.
invenimus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu ad marginem adscriptum est. Gr. εὕρομεν.
Pulcherrimam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *Pulcheriam* Vulgo, quod ex Graecis correctum est. I. *Pulcerrimam*.
gratam quidem filiam] Sic Berol. *gratam filiam quidem* Vind. Mon. *filiam gratam quidem* I. Vulgo. Sed Graeca εὐχάριστον μὲν θυγατέρα.
sua gen.] *gen. sua* I.
dictam] Sic Berol. Vulgo. *dictum* Vind. Mon., in quo sec. manus correxit *dictam*. Gr. λεχθεῖσαν.
exheredatam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exheredem* Vulgo.
autem testamento] Sic Mon. Berol. *aut test.* I., deest in Vind.
nominatam] Sic Berol. In Vind. Mon. deest, sed in Mon. a sec. manu supra lineam positum est. Gr. ὀνομασθεῖσαν.
tam] *eam tam* I.
scripturam] Sic Vind. Mon. *scripturas* Berol., sed sec. manus scripsit *scripturas*. Gr. χάρτην.
autem] Sic Vind. Mon. *aut* Berol., in quo quidem sec. manus circumflexum inscripsit, quem sec. manus delevit. Gr. τὴν δέ.
scriptis] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod in I. et Vulgo antea est *in*.
insuper] Sic Vind. *super* I., deest in Berol. Mon.
NOV. CXI. CAP. V. §. 1. Meminimus] Ad marginem Berol. Mon. *ut non liceat* (*licet* Mon.) *debitori, creditori* (*creditori debitore suo* Mon.) *suo mortuo ante novem dies* (*dies* deest in Mon.) *luctuosos* (*luctuos* Mon.) *aliquem* (Mon. addit. *et*) *molestare propter quae defunctus debeat* (Mon. *debuit*).

a nobis fuisse prolatam, per quam iussimus, nulli penitus esse licentiam corpora defunctorum debiti gratia detinere, aut impedimentum eorum facere sepulturae. Sed in praesenti quosdam cognovimus cuiusdam mortui genitorem a sepultura sui filii redeuntem nomine debiti tenuisse, ideoque pium et humanum esse perspeximus, talem crudelitatem hac lege piissima coërcere. Sancimus itaque, nulli penitus esse licentiam mortui heredes aut parentes aut liberos aut coniugem aut agnatos vel cognatos aut alios affines eius aut fideiussores ante novem dierum spatium, in quibus videntur lugere, conveniendi, aut quocunque modo inquietandi, aut aliquam admonitionem eis offerendi, aut in iudicio eos vocandi sive debiti gratia, quod a defuncto descendit, sive alterius cuiuscunque causae nomine ad memoratas personas specialiter pertinentis. Si vero intra novem dierum spatium aliquis ausus fuerit quamlibet de praedictis personis aut convenire, aut aliquam cautionem seu promissionem vel fideiussionem ab ea exigere, haec omnia invalida esse decernimus. Post novem autem dierum excursum si quis contra tales personas aliquas habere putaverit actiones, eas secundum leges exerceat, nullo videlicet actoribus praeiudicio ex hoc intervallo circa tem-

debiti] Sic Vind. Berol. *nulli debiti* Mon., sed priori voci *nulli* puncta inferius subiecta sunt, quod sane nec Graecis firmatur.

impedimentum] *inpedimentum* Vind. Mon. *impedimento* Berol., sed supra ultimam litteram a sec. m. scriptum est *u*, sed lineola superius imposita.

praesenti] Sic Vind. Mon. I. *praesentis* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. ἐπὶ τοῦ παρόντος.

quosdam] Sic I. *quodam* Vind. *qdam* Berol., sed priori litterae *q* inferius lineola traiecta est, qua significatur *quidam*; sec. tamen manus scripsit *quosdam*. Mon. *qdam*, sed sec. manus primae litterae lineolam superius imposuit. Gr. τινας.

mortui genitorem] Sic Vind. Mon. *genitorm mortui* Berol., sed prioribus litteris *rm* lineola superius imposita est. Sed hic verborum ordo Graecis non firmatur.

sui filii] Sic Vind. Mon. *filii sui* Berol. Gr. τοῦ οἰκείου παιδός.

crudelitatem] Sic Vind. Mon. *credulitatem* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ὠμότητα.

coërcere] *cohercere* Vind. Mon. Berol. I.

mortui heredes] Sic Berol., desunt in Vind. Mon. *aut heredes* I. Gr. τοὺς κληρονόμους τοῦ τελευτήσαντος.

liberos] In Vind. postmodo subiicitur *aut liberos*, quibus verbis puncta inferius subiecta sunt.

aut agnatos] Sic Vind. Mon., deest in Berol., quae quidem omissio Graecis non firmatur. I. *aut cognatos*.

vel cogn.] Sic Vind. Mon. *aut cogn.* Berol. *vel agnatos* I.

admon.] *ammon.* Berol. *amon.* Vind. Mon.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *in*. Gr. ἐν δικαστηρίῳ.

iudicio] Sic Mon. *iuditio* I. *iudicium* Vind. Berol., quod Graecis ἐν δικαστηρίῳ non firmatur.

cuiuscunque] Sic Vind. Berol. *cuiusque* Mon. *cuiuslibet* I. Gr. οἱασοῦν.

causae nomine] Sic Vind. Mon. *noe ca* Berol. Gr. αἰτίας χάριν.

personas] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. πρόσωπα.

pertinentis] *pertinentes* Vind. Mon. Berol. I., quod facile corrigitur ex Graeco ὁρώσης.

aut conv.] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo et in I. antea est *detinere*.

ab ea exigere] Sic Vind. Berol. I. *exigere ab ea* Mon. Gr. παρ' αὐτῆς κομίσασθαι.

haec] *haec autem* I.

personas] *spersonas* I.

aliquas] Sic Vind. Berol. *aliquam* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τινὰς-ἀγωγάς.

habere putaverit] Sic Vind. Mon. *putaverit habere* I. Berol. Gr. ἔχειν νομίσειεν.

actiones] Sic Vind. Mon. *accones* Berol., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est.

secundum] Sic Vind. Berol. *c secundum* Mon., sed priori litterae *c* lineola traiecta punctumque inferius subiectum est.

leges] Sic Mon. Berol. *legem* Vind. Gr. κατὰ τοὺς νόμους.

actoribus praeiudicio] Sic Vind. I. *actoribus praeiuditio* Mon. Berol. *praeiudicio actoribus* Vulgo. Gr. τοῖς ἐνάγουσι προκρίματος.

poralem praescriptionem aut in alia quacunque legitima allegatione penitus generando.

CAP. VI. Ad haec aliud capitulum ad pecuniae constitutionem seu promissionem respiciens hac lege praevidimus definire. Sancimus igitur, si quando aliquis aut pro se, aut pro alia persona pecuniam constituerit vel spoponderit, dicens forte cuicunque: Satis tibi facio, eum in quantitate, quam dixerit, modis omnibus obligari et promissionem seu sponsionem suam adimplere et debitum compelli persolvere. Si quis autem dixerit: Satis tibi fiet, eum tali verbo, ut impersonaliter dicto, tanquam si nihil promiserit, ita ab omni exactione liberum servari. Si quis autem dixerit: Fiet tibi satis a me, et ab illo, illis quidem, quos no-

generando] Sic Vind. Berol. *ignorando* Mon. Gr. γινομένου.

NOV. CXI. CAP. VI. ad haec] Sic Mon. Neob. Berol. Hamb. Trid. *d hec* Vind., priori littera videlicet miniatori relicta. Port. Vulgo I. *ad hoc.* In Mon. Berol. ad marginem adscriptum est: *de constituta pecunia.* Gr. πρὸς τούτοις.

aliud] Sic Vind. Mon. Berol. *aut liud* Neob., sed prioribus litteris *ut* puncta inferius subiecta sunt.

capitulum] Sic Vind. Mon. Berol. *capitulum aliud* Neob., sed ultimae voci *aliud* lineola inferius traiecta est. Gr. ἄλλο κεφάλαιον.

praevidimus] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *providimus* Vulgo I. Gr. συνείδομεν.

definire] Sic Vind. *diffinire* Mon. Berol. Neob. I.

aliquis] Sic Vind. Mon. Berol. *alias* Neob. Gr. τις.

aut pro se] Sic Mon. Berol. Neob. *pro se* Vind. Vulgo. Gr. ἢ ὑπὲρ ἑαυτοῦ.

pecuniam] *pecuia* Vind., sed lineola superius imposita est.

constituerit] Sic Vind. Mon. Berol. *constituit* Neob. Gr. ἀντιφωνήσοι.

spoponderit] *spospondit* Neob., sed litterae *d* circumflexus superius impositus est.

cuicunque] Sic Berol. *quicunque* Vind., sed sec. manus corr., ut in cont. Mon. *cuique.* Neob. *quicunque*, sed sec. manus scripsit *cuicunque.* Gr. τινι.

tibi] deest in Neob., sed a sec. manu adscriptum est. Gr. σοί.

facio] Sic Vind. Berol. *fatio* I. *factio* Mon., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est. Neob. *faciendo*, sed sec. manus supra lineam adscripsit *facio.* Gr. ποιῶ.

eum] Sic Vind. Mon. Neob. *in eum* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῦτον.

quantitate] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *quantitatem* Vulgo.

quam] Sic Vind. Berol. Neob. I. *quia* Mon. Gr. ἣν.

et] Sic Vind. Mon. Berol. *atque* Neob. I.

seu sponsionem] Sic Vind. Mon. Berol. Desunt in Neob., in quo quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *suam sponsionem.*

suam] deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *suam.*

compelli persolvere] Sic Berol. Neob. *persolvere compelli* Vind. Mon. Gr. ἀναγκάζεσθαι καταβάλλειν.

dixerit] Sic Vind. *dixit* Mon. Neob., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *dixerit.* Gr. εἴποι.

satis tibi fiet] Sic Vind. Mon. *fiet tibi satis* Berol. I. *satis fieri* Neob., sed litterae *i* punctum inferius subiectum lineaeque superius a sec. manu impositum est *tibi.* Gr. τὸ ἱκανόν σοι γενήσεται.

tali verbo] Sic Mon. Neob. Berol. *aliubo* Vind., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est. Verba *cum tali verbo — fiet tibi satis*, quae postmodo sunt, in I. plane desunt; exciderunt autem, ni fallor, propter homoeoteleuton.

ut] Sic Mon. Berol. *aut* Neob. *et* Vind. Gr. οια.

impersonaliter] *impersonal.* Vind. Mon. Neob. Berol.

dicto] Sic Vind. Berol. Neob. *prolato* Mon. Gr. εἰρημένου.

exactione] Sic Vind. Mon. *exaccoe* Berol., sed litterae *o* circumflexus superius impositus est. Neob. *exaccioe*, sed litteris *io* circumflexus superius impositus est.

servari] Sic Vind. Berol. Neob., in quo quidem priori litterae *s* littera *o* superius imposita est. Mon. *conservari.* Gr. φυλάττεσθαι.

ab illo] Sic Mon. Quod Vulgo et in I. subiicitur *et illo*, in Mon. Neob. Berol. deest, sed in Neob. Berol. tamen a sec. manu supra lineam adscriptum est. In Vind. legitur *ab illo et illis.*

illis] Sic Neob. Berol., deest in Vind. *eis* Mon. Gr. ἐκείνοις μέν.

minaverit, non consentientibus, nullum ex tali voce fieri praeiudicium, sed nec ipsum, qui hoc dixerit, pro illis personis, quas nominaverit, aliquam exactionem sustinere; pro se autem, quod secundum leges debere monstratus fuerit, pro rata tantum portione persolvere. Si autem dixerit: Fiet tibi satis aut a me aut ab illo et illo, tunc nominatis quidem simili modo non consentientibus nullum fieri praeiudicium; ipsum autem, qui hoc promiserit, integrum quidem debitum cogi persolvere; si quam autem contra nominatas personas putaverit sibi actionem competere, eam secundum leges adversus eos proponere, et legum auxilio perpotiri.

EPILOGUS. Haec autem obtinere sancimus in causis omnibus, quae nondum iudiciali sententia vel amicali conventione sopitae sunt, pater carissime atque amantissime. Celsitudo itaque tua praesentem nostri numinis generalem constitutionem edictis quidem in hac regia urbe

non] Sic Vind. Neob. Berol., deest in Mon. Gr. μή.

consentientibus] Sic Vind. Mon. Berol. *conscientibus* Neob.

hoc] Sic Vind. Berol. Neob. *h* Mon., sed virgula superius imposita.

illis] Sic Vind. Neob. Berol. *aliis* Mon. Gr. ὑπὲρ ἐκείνων τῶν προσώπων.

nominaverit] Sic Mon. Berol. Neob. I. *nominavit* Vulgo. Gr. ὀνομάσοι.

exactionem] Sic Mon. Neob. I. *exhactionem* Vind. *exaccmem* Berol., sed litteris *co* circumflexus superius impositus est.

sustinere] *substinere* I.

tantum] Sic Mon. Vind. *tn* Berol., lineola superius imposita. Neob. *tam*, lineola imposita.

portione] *portionem* Neob. I.

si] Sic Vind. Berol. Neob. *sin* Mon., sed sec. manus exinde facit *si quis*.

fiet tibi satis] Sic Vind. Mon. Berol. *satis fiet tibi* Neob.

aut a me] *a me* I.

et illo] Sic Vind. Mon. Neob. I. *aut ab illo* Berol. *aut illo* Vulgo. In Graecis est ἢ τοῦδε, pro quibus interpres videtur legisse καὶ τοῦδε.

ipsum] Sic Vind. Mon. Berol. *et ipsum* Neob. Gr. αὐτὸν δέ.

autem] Sic Mon. Berol. Neob. *aut* Vind. Gr. δέ. Postea in Mon. subiicitur *ipsum*, quod in reliquis deest, nec Graecis firmatur.

persolvere] Posthac scriptum est in I.: *si quis autem dixerit fiet tibi satis cum tali verbo ut impersonaliter dicto tanquam si nihil promiserit, ita ab omni exactione liberum servari.*

quam] Sic Mon. Neob. Berol. I. *qm* Vind., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est.

autem] Sic Vind. Mon. I. Neob. *aut* Berol., sed sec. manus supra lineam virgulam superius imposuit. Gr. δέ.

actionem] Sic Vind. Mon. Berol. *accioem* Neob., sed circumflexus lineolae superius impositus est.

eam] Sic Vind. Berol. *tam* Mon. *ca* Neob., sed lineola superius imposita est.

proponere] Sic Vind. Berol. Neob. *praeponere* Mon. Gr. προτιθέναι.

legum] Sic Neob. I. *legis* Mon. Vind. Berol. Gr. τῶν νόμων.

perpotiri] *potiri* I.

NOV. CXI. EPIL. sancimus] *saccimus* Neob.

causis] *casis* Neob., sed sec. manus supra litteram *a* litteram *u* posuit. Gr. ὑποθέσεσιν.

sententia] Sic Vind. Mon. Berol. *sententetia* Neob.

amicali] Sic Vind. Mon. Neob. Berol. *amicabili* Vulgo I.

sopitae] Sic Mon. Vind. *sopite* Berol. *spo'spite* Neob., sed sec. litterae *s* punctum inferius subiectum est.

pater] Sic I. *pat* Vind. Mon. Berol. Neob., sed lineola superius imposita est.

carissime] *karissime* Neob. *kme* Vind. Mon. Berol., sed circumflexus superius impositus est.

tua] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Neob., sed a sec. manu supra lineam positum est *tua*. Gr. ἡ τοίνυν σὴ ὑπεροχή.

nostri] Sic Vind. Mon. Berol. *nostris* Neob. Gr. ἡμῶν.

numinis] Sic Neob. *nominis* Vind. Mon. Berol.

constitutionem] Sic Vind. Mon. Berol. *constitutione* Neob. Gr. νομοθεσίαν.

urbe] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. *civitate* Vulgo I.

more solito proponendis, praeceptionibus autem ad provinciarum rectores dirigendis ad omnium notitiam faciat pervenire.

[CXII.] GLOSS.

UT LICEAT MATRI ET AVIAE ET ALIIS PARENTIBUS POST LEGITIMAM PARTEM LIBERIS DERELICTAM, QUO MODO VOLUERINT, RESIDUAM FACULTATEM DISPONERE, ET ALIA PLURA CAPITULA.

Idem aug. Theodoto p. p.

PRAEFATIO. Diversis capitulis ad nos relatis, necessarium esse perspeximus generali haec lege disponere.

CAP. I. Sancimus igitur, licentiam esse et matri et aviae aliisque parentibus, postquam reliquerint filiis partem, quae lege debetur,

autem] Sic Vind. Mon. Berol. *aut* Neob. Gr. *δέ*.

more] Sic Mon. Neob. Berol. *rome* Vind. Gr. *κατὰ τὸ σύνηθες*.

rectores] Sic Vind. Berol. *rectorem* Mon. Deest in Neob., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. *ἄρχοντας*.

dirigendis] Sic Vind. Mon. Berol. *rigendis* Neob., sed a sec. manu supra litteras *ri* inscriptum est *di*.

notitiam] *notiam* I.

faciat pervenire] Sic Vind. Mon. Berol. *pervenire* Neob., sed supra lineam scriptum *faciat*. Gr. *ἐλθεῖν παρασκευασάτω*. Quae Vulgo postea est subscriptio: *Dat. Kalend. Febr. Constant. imper. DN. Iustiniani PP. aug. anno XV. post Basilii V. C. cons.*, in Vind. Mon. Neob. Berol. I. non est.

NOV. CXII. CXII.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marg. Mon. *const. XII.* Vulgo *const. CXIII.* Caeterum tota haec constitutio est et in Iuliani codicibus Berolinensi et Vindobonensi. Illum signo Berol. (Iul.), hunc Vind. (Iul.) notabo.

ut liceat] ad marginem Berol. haec adscripta sunt: *si mater aut avia filiumfam̄ heredem instituerit, ut pater ipsius fructum hereditatis non habeat, et de donationibus et de aliis liberalitatibus eodem modo in filiumfam. factis et de curatoribus sive administratoribus rerum.* Berol. (Iul.) *CXC. Kap. de diversis capitulis.* Vind. (Iul.) *const. CXXIII. kp. DXCIIII. de diversis capitulis.*

partem] deest in Mon., sed in Vind. Berol. est.

liberis] Sic Mon. Berol. *filiis* Vind.

facultatem] Sic Vind. Berol. *quantitatem* Mon. I. Quod Vulgo postea est *suam*, est in I., deest in Vind. Mon. Berol.

plura capitula] Sic Mon. I. *pla cap* Vind., sed cuique ex his vocibus circumflexi superius impositi sunt. Vind. *multa capitula*. Vulgo *capitula plura*. Caeterum in I. subiicitur *Rubrica*.

Idem aug.] Sic Vind. *id. a.* Neob. Pist. Berol., sed lineolae superius impositae sunt. *..d. a̅.* Mon., in quo prima littera miniatori describenda data fuit, qui eam neglexit. Berol. (Iul.) *imp. Iust. a.*, sed lineolis superius impositis. Vind. (Iul.) *impris Iustiniani augusti*, sed lineola superius imposita est. I. *idem a̅*. Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Theodoto] Sic Vind. Mon. Berol. *Theodo* Pist. *Theod.* I. In Neob. hoc verbum et reliqua ex inscriptione plane desunt.

p. p.] Sic Mon. Berol., sed lineola superius imposita est. I. *prepo.* Vind. *ppo*, sed lineola superius iniecta est. Pist. *pfc*, sed lineola superius imponitur. Vulgo *Orientalium praetoriorum praefecto.*

NOV. CXII. PRAEF. diversis] *de diversis* Vind. (Iul.)

necessarium] Sic Vind. Berol. Neob. Vind. (Iul.) *necessario* Berol. (Iul.)

haec] Sic Berol. (Iul.) Port. Deest in Hamb. Reliqui libri *hac*, quod etiam Vulgo et in Trid. est. Gr. *ταῦτα*.

NOV. CXII. CAP. I. esse] Sic Mon., sed supra lineam a sec. manu lineola posita est.

et matri] *si matri* Vind. (Iul.)

aliisque] *aliis* Berol., sed supra lineam scriptum est a sec. manu *et*. Mon. *et aliis*.

reliquerint] *relinquerint* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed in Vind. prior littera *n* a sec. manu scripta est.

filiis] *omnibus* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *τοῖς παισί*.

partem] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *parentem* Vind., sed sec. manus correxit *partem*.

quae] *que* Berol. (Iul.) *quam ex* Vind. (Iul.)

quod reliquum est suae substantiae, sive in solidum voluerint sive in partem, filio vel filiae, nepoti vel nepti vel deinceps descendentibus donare aut etiam per ultimam relinquere voluntatem, sub hac definitione atque conditione, si voluerint, ut pater, aut qui omnino eos habet in potestate, in his rebus neque usumfructum, nec quodlibet penitus habeant participium. Hoc enim et extraneis relinquere poterant, unde nulla parentibus utilitas nasceretur. Hoc itaque non solum parentibus, sed etiam omni personae licere praecipimus. §. 1. Res autem ita relictas sive donatas positis sub potestate personis, si quidem perfectae sunt aetatis, licet sub potestate sint, licentiam habeant quo volunt modo disponere. Si vero aetate minores sint, per quem perspexerit testator aut donator haec gubernentur, donec illi, quibus donata sunt aut relicta, ad

quod] *quo* Berol. (Iul.) Gr. τὸ ὑπόλοιπον.
suae substantiae] *sue sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.
voluerint] *voluerit* Vind. (Iul.) Gr. βουληθεῖεν.
nepti] *nepte* Vind. (Iul.)
vel deinceps] *et deinceps* Berol. Port. Trid. I. Gr. ἢ τοῖς ἐφεξῆς.
descendentibus] *descentibus* Vind.
definitione] *diffinitione* Vind. Berol. I. *definitionem* Berol. (Iul.)
atque] *adque* Berol. (Iul.)
conditione] *conditionem* Vind. (Iul.)
aut qui] *qui* Vind. *aut* Vind. (Iul.) Gr. ἢ τὸν ὅλως.
eos] *aut eos* Vind.
habet] Sic Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Berol. Reliqui codd. *habent*, quod etiam Vulgo est. I. tamen *habent*. Gr. τὸν ἔχοντα.
potestate] *potestatem* Vind. Vind. (Iul.)
usumfructum] *usufructum* Berol. (Iul.)
nec quodlibet] Sic Berol. *nec quislibet* Vind. (Iul.) *nec quolibet* Vind. Berol. (Iul.) *neque quodlibet* Vulgo. Gr. μηδὲ τὴν οἱανοῦν.
habeant] Sic Vind. Berol. (Iul.) *hat* Berol., sed lineola superius imposita. Vind. (Iul.) *habeat*, Mon. *habent*. Pro *pen. hab.* I. habet *hab. pen.*
hoc] Sic Mon. Berol. I. *haec* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τοῦτο.
et extraneis] Sic Vind. Mon. *extraneis* Berol. Berol. (Iul.), sed in Berol. supra vocem *ex* a sec. manu lineae impositum est *et*. Gr. καὶ ἐξωτικοῖς.
relinquere] *relinqre* Vind., sed litterae *q* lineola superius imposita est.
poterant] *poterat* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *potat* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. ἠδύναντο.
nulla] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *nulla a* Vind. Gr. οὐδεμία τοῖς γονεῦσιν.
etiam] deest in Vind. (Iul.), sed in reliquis est. Ideo tollere non sustinui, quamquam Graecis non firmatur.
omni] Sic Vind. Mon. Berol. *omnino* Vind. (Iul.) Mon. (Iul.) Gr. παντί.

NOV. CXII. CAP. I. §. 1. autem] *au* Berol., sed superius lineola imposita est.
ita] deest in Vind., sed in reliquis est. Gr. οὕτω.
donatas] Inde a syllaba *tas*, quae usque ad vocem *licentiam* sunt, in Berol. desunt omnia.
potestate] Sic reliqui praeter Vind. (Iul.), qui habet *potestatem*.
perfectae] *perfecte* Berol. *perfecti* Vind. *perfectis* Berol. (Iul.) Gr. τελείας.
sunt] Sic Vind. Vind. (Iul.) *sint* I. Mon. Berol. Berol. (Iul.), quod etiam Vulgo est. Gr. εἰσίν.
aetatis] *etatis* Vind. Berol., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἡλικίας.
licet sub p. sint] desunt in Vind. (Iul.), sunt autem in reliquis Graecisque confirmantur.
habeant] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hat* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐχέτωσαν.
quo] Sic Mon. Berol. *quod* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. καθ' ὃν-τρόπον.
modo] deest in Mon., sed a secunda manu supra lineam haec vox superius posita est.
aetate] *etate* Berol. Berol. (Iul.) *etatem* Vind. (Iul.) Gr. τὴν ἡλικίαν. Pro verbis *aetate min. sint* I. habet *minores sint etate.*
minores] *minoris* Berol. (Iul.) Gr. ἀτελεῖς.
quem] Sic Vind. (Iul.) Mon. Berol. *que* Berol. (Iul.) *qm* Vind., sed circumflexus superius impositus est. Gr. δι' οὕπερ.
perspexerit] Sic Vind. Berol. *perspexer* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *perspexerint*. Gr. συνίδοι.
relicta] *relictam* Vind. (Iul.) *donata relicta* Berol., sed priori voci *donata* puncta inferius subiecta sunt.
ad] *a aut* Vind. Gr. εἰς.

perfectam aetatem perveniant; licentiam habente testatore vel donatore et matri et aviae horum, quibus res collatae sunt, ipsarum rerum si voluerit gubernationem committere, licet maritis iunctae sint memoratae mulieres, ita tamen, si et ipsae huiusmodi gubernationem suscipere voluerint. Si vero forsan is, qui relinquit aut donat, nullum his dispensatorem determinaverit, aut ab eo datus huiusmodi gubernationem subire noluerit, aut moriatur ante, quam illi perfectae fiant aetatis, iubemus, iudicem competentem curatorem fide dignum cum legitima fideiussione talibus rebus ordinari, qui debeat relictam talibus personis substantiam gubernare atque custodire, donec illi, sicut dictum est, ad perfectam aetatem perveniant. In illis enim casibus legem, quae usum

perfectam] *perfecta* Berol. (Iul.)
perveniant] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *veniant* Berol. Vind.
habente testatore] Sic Vind. Mon. Berol. *habentem testatorem* Vind. (Iul.) *habentes testatore* Berol. (Iul.) Gr. ἄδειαν ἔχοντος.
donatore] *donatorem* Vind.
aviae] *avia* Berol.
horum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *eorum* Berol. (Iul.) *et horum* Mon. Gr. τούτων.
collatae] *collate* Berol. Berol. (Iul.) *conlatae* Vind. (Iul.) *collecte* Vind., sed sec. manus scripsit *collate*. I. *collata*. Gr. παρεσχέθη.
sunt] *sint* Vind., sed indicativum modum Graeca tuentur.
voluerit] *voluerint* Vind. Trid. Port. I. Gr. βούλοιτο.
iunctae] *iunte* Berol., sed supra litteram *t* a sec. manu littera *c* superius posita est. Vind. (Iul.) Mon. Berol. (Iul.) *iniuncte*.
sint] *sunt* Mon. Gr. συνοικῶσιν.
tamen] *tantum* Berol. Gr. μέντοι.
si] In Vind. haec vox tantummodo a sec. manu scripta est.
ipsae] *ipse* Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *ipsi* Mon., sed sec. manus correxit *ipse*. Gr. καὶ αὐταί.
hui. gub.] *gub. hui.* I.
suscipere] *subire* Berol.
voluerint] *noluerint* Berol. Gr. βουληθῶσι.
forsan] *postquam* Vind. (Iul.) *forsitan* Berol. (Iul.)
is] *his* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ὁ καταλιμπάνων.
qui] deest in Vind. (Iul.), sed in reliquis est.
relinquit] *relinquid* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *reliquit* I.
donat] Sic Vind. Berol. *donet* Mon.
dispensatorem] *dispensaturem* Vind. (Iul.) In Vind. subiicitur *vel*, quod in reliquis fontibus non est nec Graecis firmatur.
determinaverit] Sic Vind. Mon. *determinaverint* Berol. (Iul.) *ordinaverit* reliqui fontes I. Vulgo. Gr. ὁρίσοι.
aut] *ut* Berol., sed supra primam litteram *u* sec. manus litteram *a* posuit. Gr. ἤ.
datus] Sic Vind. Mon. Berol. *datum* Vind. (Iul.) *dictas* Berol. (Iul.) Gr. δεδομένος.
noluerit] *noluerint* Mon., sed ultimae litterae *n* punctum inferius subiectum est. Gr. μὴ βουληθείη. Quod Vulgo subiicitur *aut non potuerit*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non est, ideoque omittendum esse visum est.
perfectae fiant aetatis] *sint perf. etatis* I. *fiant perfecte etatis* Mon. Gr. τελείας ἡλικίας γενέσθαι.
iubemus] Quod antea Vulgo est *tunc*, in omnibus meis codd. et I. desideratur, ideoque omittendum esse visum est. In Vind. (Iul.) tamen spatium vacuum relictum est, quod quattuor litteris expleri queat.
competentem] *compete* Berol., sed litterae *e* ultimae supra lineam circumflexus positus, supra syllabamque *pe* alia syllaba *te* imposita est. Berol. (Iul.) *compitentem*.
legitima] *legitimam* Berol. (Iul.)
fideiussione] *fideiiussione* Vind. (Iul.) *iussionem* Berol. (Iul.)
talibus rebus] Sic Berol. *rebus talibus* I. Vulgo, quod etiam in reliquis codd. est. Gr. τοῖς τοιούτοις πράγμασι.
ordinari] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *ordinare* Vind. (Iul.) I. Vulgo. Gr. προβάλλεσθαι.
relictam] *relicta* Berol. (Iul.) Gr. τὴν καταλειφθεῖσαν. Pro *rel. tal. pers.* I. habet *tal. pers. relictam*.
substantiam] *substantia* Berol.
atque] *adque* Berol. (Iul.)
sicut dictum est, ad perfectam] Sic Vind. *ad perf. etatem sicut dictum est* I. *ad perfectam sicut dictum est* Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Vulgo. Gr. ὡς εἴρηται, εἰς τελείαν.
aetatem] *aetate* Berol. (Iul.), deest in I.
enim] deest in Berol. (Iul.), est in reliquis codicibus. Gr. γάρ.

parentibus praebet, volumus custodiri, quibus non inest specialiter huiusmodi conditio.

CAP. II. Ad haec autem et illud sancire perspeximus, ut, si quis filium aut filiam habens de libera muliere, cum qua nuptiae consistere possunt, dicat in instrumento sive publico sive propria manu conscripto, et habenti subscriptionem trium testium fide dignorum, sive in testamento, sive sub gestis momumentorum, hunc aut hanc filium suum esse aut filiam, et non adiecerit naturalem, huiusmodi filios legitimos esse, et nullam aliam probationem ab eis quaeri, sed omni frui eos iure, quod legitimis filiis nostrae conferunt leges, utpote ipso patre, sicut dictum est, filios proprios eos vocante. Ex hoc enim et cum eorum matre monstratur legitimum habuisse matrimonium, ut neque ab ea pro nuptiarum fide alia probatio requiratur. Si autem pater ex ipsa muliere

legem] *leges* I.
quae] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.), deest in Berol. (Iul.) Mon.
parentibus] *partibus* Mon., sed supra litteram *t* a sec. manu inscriptum est *r*. Gr. *τοῖς γονεῦσι.*
praebet] Sic Mon., sed sec. m. corr. *praebentem*. I. *praebent*, ut et Berol., in quo ultimae syllabae circumflexus superius impositus est. Berol. (Iul.) *prebeat.*
custodiri] Sic Mon. *custodire* Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. Gr. *παραφυλάττεσθαι.*
NOV. CXII. CAP. II. haec] Sic Vind. I. Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *hoc* Vulgo. Gr. *πρὸς τούτοις.* Ad marg. Mon. *de eo, qui filius ab aliquo in instrumento nominatus est*; Berol. *de eo, qui ab aliquo instrumento nominatus est filius.*
ut] Sic reliqui praeter Vind. (Iul.), in quo plane non est.
de] *ex* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
cum] *ex* Vind. (Iul.)
qua] *qui* Vind., sed sec. m. corr. *qua.*
nuptiae] *nuptia* Berol. (Iul.)
consistere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *contrahi* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *συνίστασθαι.*
in instrum.] *instrum.* Vind. Mon. Berol. (Iul.), sed in Mon. priori syllabae inscriptum est *in*. Gr. *ἐν συμβολαίῳ.*
publico] Sic Vind. *publica* Mon. I. Vulgo. *publice* Hamb. Vind. (Iul.) *publicae* Berol. Berol. (Iul.) Gr. *ἀγυραίῳ.*
habenti] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *habente* Vulgo I. *habentes* Vind. (Iul.)
subscriptionem] *cscriptionem* Berol., sed priori litterae *c* syllaba *sub* a sec. manu imposita est.
trium testium] Sic Vind. Berol. *testium trium* Mon. Gr. *τριῶν μαρτύρων.*
in test.] *sub test.* I.
sub gestis] Sic Vind. I. *subiectis* Berol. *in digestis* Mon. Gr. *ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων.*
aut hanc] Sic Mon. Berol. (Iul.) *aut hc* Berol., sed litteris *hc* circumflexus superius impositus est. Vind. (Iul.) *et hanc*, Vind. *aut vel hanc.*
filium suum esse] Sic reliqui fontes praeter Vind. (Iul.), in quo est *esse filium suum.* Gr. *υἱὸν αὐτοῦ εἶναι.*
aut filiam] *vel filiam* Mon.
et non] *aut non* Berol. (Iul.) Gr. *καὶ μή.*
huiusmodi] *huius* I.
filios] *filius* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
legitimos esse] Sic Vind. Mon. I. *legitimus esse* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Vulgo verborum ordo inversus est. Gr. *γνησίους εἶναι.*
eis] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *iis* Vulgo.
quaeri] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *queri* Berol. (Iul.) I.
sed] *red* Berol.
frui eos] *eos frui* Berol. I. Gr. *ἀπολαύειν αὐτούς.*
iure] *iurae* Vind.
quod] *et quaecunque* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *ὅσα.*
legitimis] *legitimus* Berol. (Iul.)
filiis] *filii* Berol. (Iul.)
nostrae] *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.
utpote] *utpute* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Vind. (Iul.) *apud*, Berol. (Iul.) *utpep.* Gr. *οἷα.*
ipso patre] *ipsum patrem* Vind. (Iul.)
sicut] *sicuti* Vind. Mon. Berol. I.
eos vocante] *eos vocantem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *vocante eos* Berol. *eos evocante* I. Gr. *αὐτοὺς ἀποκαλέσαντος.*
et cum] *aequum* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) G. *καὶ μετὰ τῆς.*
matre] *matrem* Vind. (Iul.) Gr. *μητρός.*
monstratur] *manifestatur* Berol. Gr. *δείκνυται.*
ab ea] *habeat* Vind. Gr. *παρ' αὐτῆς.*
pro] deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
nuptiarum] *nutiarum* Berol., sed litterae *u* circumflexus impositus est; litterae *t* sec. manus superius inscripsit litteram *p*. Gr. *τοῦ γάμου.*
requiratur] Sic Vind. Mon. Berol. *sequatur* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *ἐπιζητεῖσθαι.*

multos filios habens, uni ex eis testimonium quolibet ex praedictis praebuerit modis, sufficere ex eadem muliere natis ad legitima iura patris testimonium uni datum.

CAP. III. Hoc quoque praesenti constitutioni perspeximus adiiciendum, ut, si quis ex non scripto per affectum nuptialem uxorem acceperit, et ex ea filios procreaverit, soluto autem matrimonio contingat eum etiam aliam ducere coniugem cum dotalibus instrumentis, et ex ea similiter filios procreare, nullum circa paternam hereditatem cum aliis filiis ex indotata coniuge natis praeiudicium fieri, sed cum aliis filiis ex secunda natis uxore, quae cum dotalibus instrumentis copulata est, ad patris et illos hereditatem vocari, quum etiam ex solo affectu possit consistere matrimonium. Quod similiter valere volumus, etiam si prius quidem cum dotalibus instrumentis iungatur aliquis uxori, post illam vero alteram ducat solo nuptiali affectu.

CAP. IV. Quia vero legem dudum protulimus, iubentem aut dotalia fieri documenta, aut alias probationes procedere factas apud ecclesiae defensores, per quas nuptias competit confirmari, aut certe sacramenta praeberi, in praesenti perspeximus melius disponere ea, quae de his pridem sancita sunt. Et propterea iubemus, eos, qui maximis dignitatibus decorati sunt, usque ad illustres, non aliter nuptias celebrare,

si] *sin* Vind.

uni] deest in Berol., sed supra lineam sequenti voci impositum est. Deest etiam in Berol. (Iul.) *unus* Vind. (Iul.)

eis] *et eis* Berol. (Iul.) Gr. *ἐξ αὐτῶν*.

testimonium] Post haec Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) ita pergunt: *qualibet aut* [Berol. (Iul.) *autem*] *memoratarum praebeat* [Berol. (Iul.) *prebere hac*] *causas suffic̃ etiam aliis* [Berol. (Iul.) *alios*] *ex eadem mulierem* [Berol. (Iul.) *muliere*] *natis aut legitimam iura patris testimonium.* In his autem uterque codex desinit; neque enim reliqua in Vind. (Iul.) aut Berol. (Iul.) reperiuntur.

quolibet] *quodlibet* Mon. I. Gr. *καθ' οἱονδήποτε.*

praebuerit] Sic Vind. Berol. *praebuit* Mon. Gr. *παράσχοι.*

sufficere] Quod postea Vulgo est *et aliis*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, videturque ex Graecis correctum esse.

legitima] Sic Vind. Mon. Berol. I. *legitimorum* Vulgo.

NOV. CXII. CAP. III. hoc] Ad marginem Mon.: *de muliere, quae sine dotalibus instrumentis maritata est.* (In Berol. subiicitur: *et de filiis ex tali matrimonio natis.*)

constitutioni] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *ni* a sec. manu scripta est. Gr. *διατάξει.*

adiiciendum] *adiciendum* Berol.

affectum] Sic Vind. Berol. *effectum* Mon., sed sec. manus correxit *affectum.* Gr. *διάθεσιν.*

matrimonio] *mtrimonio* Mon., sed prior litterae *m* sec. manus litteram *a* superius imposuit.

ducere] Sic Vind. Mon. *deducere* Berol., sed litteris *de* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *ἀγαγέσθαι.*

filios procreare] *procreare filios* Berol. Gr. *ποιήσασθαι παῖδας.*

nullum] Sic Vind. Mon. *nullam* Berol., sed sec. m. scripsit *nullum.* Gr. *μηδέν.*

paternam] Quae abhinc sunt usque ad voces *instrumentis copu*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

cum aliis] Sic Vind. Mon. Berol., sed priori voci in Vind. puncta inferius subiecta sunt. I. *cum filiis aliis.*

filiis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. *παισί.*

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam* Vulgo.

valere] Sic Mon. Vind. *en vale* Berol., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. Voci *en* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *κρατεῖν.*

NOV. CXII. CAP. IV. legem dudum] *dudum legem* Vind. Mon.

protulimus] Sic Vind. Mon. *pertulimus* Berol.

alias probationes] Sic Vind. Mon. *probationes alias* Berol. Gr. *ἄλλας συστάσεις.*

procedere] Sic Berol. *producere* Vind. *cedere* Mon., sed sec. manus supra litteram *c* posuit vocculam *pro.* Gr. *προϊέναι.*

ecclesiae] *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

competit] Sic Berol. *competat* Mon. Mon. Vulgo I. Gr. *προσήκει.*

certe] Sic Mon. Berol. *certa* Vind. Graeca sane nihil decidunt.

his] *hiis* I.

sancita] Sic Vind. Mon. *sanccita* Berol.

nisi dotalia scribantur instrumenta, nisi tamen aliquis ante, quam mereretur huiusmodi dignitates, ex affectu solo duxit uxorem. Tales enim nuptias ante dignitatem factas et post dignitates legitimas manere praecipimus, et ex his natos legitimos esse filios; postquam vero honorati fuerint aliqui huiusmodi dignitatibus, non aliter ducent uxores, nisi cum dotalibus instrumentis. Hanc autem legis subtilitatem concedimus subiectis nostrae reipublicae barbaris, licet dignitatibus huiusmodi decorati sint, ut etiam sub affectu possint ipsi volentes contrahere nuptias. Reliquos autem omnes, praeter eos, qui maximis, sicut dictum est, dignitatibus decorati sunt, cuiuslibet sint dignitatis aut militiae aut studii, si quidem voluerint aut potuerint, non prohibemus cum dotalibus instrumentis ducere uxores. Si autem etiam hoc non custodierint, et ex solo affectu celebratas nuptias firmas esse sancimus, et ex eis natos legitimos esse filios iubemus.

CAP. V. Quia vero legem dudum posuimus praecipientem, ut, si quis uxorem aliquando sine dotalibus acceperit, cum affectu nuptiali, et hanc sine causa legibus agnita proiecerit, accipere eam quartam partem eius substantiae, et aliam post haec fecimus legem, decernentem, si

scribantur] Sic Vind. Berol. *scribuntur* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. συγγράφοιεν.
tamen] Sic Vind Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *tantum*.
mereretur] *merentur* I.
affectu] Sic Mon. Berol. *affectus* Vind.
solo] Quae abhinc sunt usque ad voces *postquam vero*, in Berol. non sunt, nisi a sec. manu adscripta.
duxit] Sic Vind. Mon. *duxerit* Berol. Gr. ἠγάγετο.
dignitatem] Sic Vind. *dignitates* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. πρὸ τῆς ἀξίας.
dignitatem] Sic Mon. *dignitates* Vind. Berol. Gr. καὶ μετὰ τὴν ἀξίαν.
his] *hiis* I.
honorati] Sic Vind. Mon. *honoa* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est.
dignitatibus] Sic Vind. Mon. *dignitates* Berol., sed sequens manus correxit *dignitatibus*. Gr. τοιαύταις ἀξίαις.
ducent] *ducere* I. *ducet* Mon., sed litteris *e* et *t* circumflexi superius impositi sunt. Vind. *ducerent*, Berol. *dicent*, sed sec. manus corr., ut in cont. *ducent*. Vulgo *ducere*. Gr. ἄγεσθαι.
nostrae] Sic Vind. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est. Mon. *nostris*. Gr. τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ.
reipublicae] *reip.* I.
barbaris] Sic Vind. Mon. *barbais* Berol., sed ultimis duabus syllabis lineola superius imposita est. Gr. βαρβάροις.
sint] Sic Mon. *sunt* Vind. Berol. I. Gr. ὑπάρχοιεν.
sub] Sic Vind. Mon. Berol. omittit Hamb. Scribendum censet Os. *solo*.
contrahere] *cce* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est; sec. manus ante litteram *e* in linea scripsit *h*.
sicut] *sicuti* Vind., deest in I.
dignitatis] Sic Vind. Mon. *dignatis* Berol.
studii] Sic Vind. Berol. *studium* Mon., sed sec. manus scripsit *studii*. Gr. ἐπιτηδεύσεως.
prohibemus] *proibemus* Berol. In Trid. Port. subiicitur vox *eos*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. desideratur.
uxores] Sic Vind. Berol. *uxorem* Mon. Gr. γαμετάς.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.
hoc] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τοῦτο.
et ex] Sic Vind. Berol. *ex* Mon., sed sec. manus tantum supra lineam posuit *et*. Gr. καὶ τοὺς ἐκ μόνης.
NOV. CXII. CAP. V. uxorem] Sic Vind. Mon. *uxores* Berol. Gr. γυναῖκα.
aliquando] Sic Vind. Mon. *aliqn* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.
affectu] Quod Vulgo postea est *solum*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est. Trid. Port. *affectu solum*.
causa] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu haec vox lineae superius imposita est. Gr. χωρὶς αἰτίας.
proiecerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eiecerit* Vulgo.
eius substantiae] Sic Vind. Mon. *eius sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. I. *substantiae eius*, quod etiam Vulgo est. Gr. τῆς αὐτοῦ περιουσίας.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hanc* I. Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.
fecimus] Sic Mon. Berol. *facimus* Vind. Gr. πεποιήκαμεν.

quis indotatam uxorem per affectum solum acceperit, et usque ad mortem cum ea vivens praemoriatur, accipere similiter et eam quartam illius substantiae portionem, ita tamen, ut non transcendat hoc centum auri librarum quantitatem, in praesenti melius utramque legem disponentes sancimus, in utroque casu ex talibus matrimoniis natos filios legitimos esse, et ad paternam vocari hereditatem, uxorem autem ex utroque horum casuum, si quidem usque ad tres habuerit filios eius vir sive ex ea sive ex alio matrimonio, quartam partem ex substantia viri accipere. Si autem amplius fuerint filii, tantum in utroque similiter casu accipere iubemus mulierem, quantum competit uni filiorum, ita quippe, ut usum solum in talibus rebus mulier habeat, dominium autem illis filiis servetur, quos ex ipsis nuptiis habuit. Si vero talis mulier filios ex eo non habuerit, iubemus, etiam dominii iure habere eam res, quas ex viri facultate ad eam venire per praesentem iussimus legem. Quae tamen irrationabiliter exclusa est, in ipso tempore expulsionis partem iubemus accipere, quae continetur hac lege. Virum enim in talibus casibus quartam secundum priorem nostram legem ex substantia mulieris accipere modis omnibus prohibemus.

CAP. VI. Illo indubitanter observando, ut Leonis piae memoriae

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Berol. Gr. μέντοιγε.

hoc] Sic Mon., sed sec. manus corr. *haec*. Berol. *haec*. I. *hec*. Deest in Vind. Gr. αὐτό.

auri librarum] Sic Vind. Mon. Berol. *librarum auri* Vulgo. *libras auri* I. Gr. τοῦ χρυσοῦ λιτρῶν.

utramque] *utranque* I.

disponentes] Sic Mon. Berol. *dispones* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *tes*.

esse] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *esse*. Gr. εἶναι. Pro *leg. esse* I. habet *esse leg*.

horum] *eorum* I.

ad tres] Sic Mon. *tres* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *ad*. Berol. I. *tres*, sed in Berol. supra lineam sec. manus scripsit *tres*. Etiam in Hamb. vox *ad* desideratur.

vir] Sic Vind. Mon. *ubi* Berol., sed litteris *bi* puncta inferius a prima m. subiecta sunt. Litterae *u* autem alia littera *i* superius imponitur. Gr. ὁ αὐτῆς ἀνήρ.

alio] Sic Vind. Berol. *alieno* Mon. Gr. ἐξ ἑτέρου.

partem] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Hamb. Gr. μέρος.

tantum] Sic Vind. Mon. *tamen* I. *tn* Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *tamen*. Gr. τοσοῦτον.

in] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐφ' ἑκατέρου. Pro *sim. casu* I. habet *casu sim*.

competit uni] Sic Vind. Mon. *uni competit* Vulgo Berol. I.

ita] Sic Mon. Berol. *itaque* Vind. Gr. οὕτω.

usum] *usol usum* Mon., sed prioribus quattuor litteris puncta inferius subiecta sunt. Gr. χρῆσιν.

solum] Sic Vind. Mon. *solo* Berol., sed ultimae litterae *o* impositum est *u*, lineola superius iniecta. Gr. μόνην.

dominium] Sic Vind. Berol. I. *dominum* Mon., sed sec. manus scripsit *dominium*. Gr. τὴν δεσποτείαν.

quos] Sic Vind. Berol. I. *quas* Mon. Gr. οὕς.

habuit] Sic Vind. Mon. Berol. *habuerit* Vulgo I. Gr. ἔσχεν.

filios ex eo] Sic Vind. Mon. *ex eo filios* Berol. Gr. παῖδας ἐξ αὐτοῦ.

etiam] Sic Vind. Berol. *eam* Mon. Gr. καί.

eam] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus scripserat *eas*. Gr. αὐτήν.

ex] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *ex*. Gr. ἐκ τῆς.

eo] *ea* I.

habere eam res] *res habere eam* I.

facultate] Sic Vind. Mon. Berol. *facultatibus* Vulgo I. Gr. οὐσίας.

tamen] Sic Vind. Mon. *tn* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι.

irrat.] *inrat.* Vind.

expulsionis] Sic Vind. Berol. *exclusionis* Mon. Gr. τῆς ἐκβολῆς.

virum] *vir* I.

casibus] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. θεμάτων.

NOV. CXII. CAP. VI. illo] Ad marg. Berol. *de Leoniana et Constantiniana constitutione*; ad marg. Mon. *de Leoniana et Constantina constina*.

constitutio in omnibus aliis casibus, qui non tenentur praesenti lege, propriam habeat fortitudinem. Constantini vero piae memoriae legem ad Gregorium scriptam, et super eam factam interpretationem a Martiano piae memoriae, per quam mulierum coniunctiones, quas Constantini lex abiectas vocavit, ad quosdam dignitatibus decoratos prohibentur, nullo penitus modo valere permittimus, sed licentiam volentibus praebemus, etsi quibuslibet magnis dignitatibus decorentur, huiusmodi mulieres cum dotalibus instrumentis sibimet copulare. Reliqui vero citra eos, qui maioribus dignitatibus decorati sunt, licentiam habebunt huiusmodi mulieres accipere, sive scripto voluerint, sive solo affectu nuptiali, si tamen liberae sint, et cum quibus licet nuptias celebrare.

CAP. VII. Illud quoque disponendum esse perspeximus, ut, si quando inter maritum et uxorem nuptias solvi contigerit, ex huiusmodi nati filii nullo modo laedantur ex separatione nuptiarum, sed ad parentum hereditatem vocentur, ex patris substantia indubitanter alendi. Et si quidem pater occasionem separationis praebeat, et mater ad secundas non venit nuptias, apud matrem nutriantur, expensas patre praebente. Si vero per causam matris ostenditur solutum matrimonium, tunc apud patrem et maneant filii et alantur. Si autem contigerit patrem quidem minus idoneum esse, matrem vero locupletem, apud quam pauperes

indubitanter] Sic Vind. *indubitantur* Berol., sed sec. m. scripsit *indubitanter*. Mon. *indubitando*, sed sec. m. scripsit *indubitanter*. Gr. ἀναμφιβόλως.

tenentur] Sic Vind. Mon. Berol. *continentur* Vulgo I.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. *in praesenti* I. *praesente* Vulgo.

habeat] Sic Vind. Berol. *hnt* Mon., sed lineola superius imposita est, qua re Vulgo significatur *habent*.

Constantini] Sic Vind. Berol. Mon., sed sec. manus scripsit *Constantino*. Gr. Κωνσταντίνου.

piae] *pie* Berol. *piae divinae* Mon. Gr. τῆς εὐσεβοῦς.

eam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ea* Vulgo.

decoratos] *decoratas* I.

vero] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. δέ.

scripto] Sic Vind. Mon. *scripta* Berol. Gr. ἐγγράφως.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. μέντοιγε.

liberae] *libere* Berol.

licet] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *liceat* Mon Trid. Port. Vulgo. Gr. ἔξεστι.

NOV. CXII. CAP. VII. ut] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἵνα.

huiusmodi] Quod Vulgo subiicitur *nuptiis*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est. Os. magis *matrimonio* excidisse suspicatur.

parentum] Sic Vind. Mon. *pantur* Berol., in quo quidem litterae *p* lineola inferius traiecta est. Secunda tamen manus ex littera *a* facit *e*. Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *de liberis ex eo matrimonio natis, quod repudio dissolutum est, quemadmodum* (*et quemadmodum* Berol.) *alantur*.

patris] Sic Vind. Mon. *paentis* Berol., sed litteris *en* puncta inferius a secunda manu subiecta sunt.

ad] Sic Mon. Berol. *et ad* Vind., quod Graecis non firmatur.

venit] Sic Vind. Berol. *venerit* Mon. I. Gr. ἦλθε.

nutriantur] Sic Mon. Berol. *nutriendis* Vind., quod Graecis non firmatur.

expensas] Sic Mon. Berol. *expensa* Vind., sed ad ultimam litteram huius vocis adscriptum est *s*.

si vero] Sic Vind. Berol. *sive* Mon., sed sec. manus corr. *si vero*. Gr. εἰ δέ.

ostenditur] Sic Vind. *ostendatur* Mon. Berol. Vulgo I. Gr. δείκνυται.

patrem] Sic Vind. Berol., in quo litterae *t* littera *i* superius imposita est. Mon. *piatrem*, sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum lineaeque superius impositum est *et*. Gr. παρὰ τῷ πατρί.

et maneant] Sic Vind. Berol., quo etiam Mon. lectio, quam superius retuli, pertinere videtur. Vox *et* Vulgo et in I. non est. Gr. καὶ οἰκείτωσαν.

alantur] *alentur* I.

vero] Sic Vind., deest in Mon. Berol., in quo a sec. manu lineae superius impositum est. Gr. δέ.

quam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eam* Vulgo. Pro παρ' αὐτῇ interpres videtur habuisse παρ' ᾗ.

filios manere, et ab ea nutriri iubemus. Quemadmodum enim filii locupletes coguntur matrem egentem alere, ita iustum decernimus, et a matre locuplete filios pasci. Quod autem de alenda matre et filiis definivimus indigentibus, hoc quoque in omnibus ascendentibus descendentibusque personis utriusque naturae valere praecipimus.

CAP. VIII. Quia vero plurimas in veteribus et nostris invenimus legibus causas, ex quibus facile nuptiarum solutiones fiunt, ea causa perspeximus ex his abscindere aliquas, quae nobis indignae ad solvendas nuptias visae sunt, et eas solum nominatim praesenti inserere legi, pro quibus rationabiliter potest sive vir sive mulier repudium mittere. Nunc autem causas, ex quibus maritus repudium sine periculo mittere potest et dotem uxoris lucrari, servato in ea dominio ex eodem matrimonio filiis aut filiis, non exstantibus frui etiam proprietate, has esse disponimus: §. 1. Si contra imperium cogitantibus aliquibus consentiat mulier aut etiam suo viro non indicet. Si autem vir hoc a muliere denunciatum tacuerit, liceat mulieri per quamcunque personam

ab ea] Sic Vind. Berol., desunt in Mon., sed a sec. manu lineae superius imposita sunt. Gr. *παρ' αὐτῆς*.
locupletes] Sic Vind. Berol., sed ultimae litterae *s* inferius punctum subiectum est. Mon. *locupletiores*. Gr. *εὐπορούντες*.
iustum] Quod Vulgo et apud Port. subiicitur *esse*, id quidem in Vind. Berol. Mon. Hamb. Trid. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
pasci] Sic Vind. Berol. *passci* Mon., sed priori litterae *s* punctum inferius subiectum est.
definivimus indigentibus] Sic Vind. Mon. *diffinivimus indigentibus* Berol. *diffinimus indig*. I. *indigentibus definivimus* Vulgo. Gr. *διωρίσαμεν πενομένους*.
in omn.] *et in omn*. I.
NOV. CXII. CAP. VIII. PR. quia vero] Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est *de repudiis a marito mittendis*.
nostris] Sic Vind. Berol. *in nostris* Mon. Gr. *ἡμετέροις*.
invenimus legibus] Sic Vind. Berol. Mon. *legibus invenimus* Vulgo I. Gr. *ὕρομεν νόμοις*.
fiunt] Sic Vind. Mon. *et fuit* Berol., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta litterisque *it* circumflexus superius impositus est. Gr. *γίνονται*.
abscindere] *abscedere* Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *abscindere*. I. *abscidere*. Gr. *περιελεῖν*.
indignae] Sic Vind. *indigne* Berol. *digne* Mon., sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. *ἀνάξιαι*.
solvendas] Sic Vind. Berol. *absolvendas* Mon., sed sec. manus scripsit *ad solvendas*. Gr. *πρὸς τὸ διαλύειν*.
visae sunt] Sic Mon. Berol. Desunt in Vind., sed a sec. manu supra lineam superius posita sunt. Gr. *ἐφάνησαν*.
solum] Sic Vind. Mon. Hamb. *solas* Berol. *solummodo* I. Trid. Port., quod etiam Vulgo est.
nominatim] deest in. I.
maritus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo litterae *u* superius lineola imposita est. Gr. *ὁ ἀνήρ*.
sine periculo mittere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *mittere sine periculo* Vulgo. Gr. *ἀκινδύνως στέλλειν*.
lucrari] Sic Mon. Berol. *luctai* Vind., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Gr. *ἀποκερδαίνειν*.
ea] *eo* I.
filiis] *filia* Berol., sed sec. manus adscripsit *bus*. In Vind. Mon. Hamb. I. Vulgo est *filiabus*. Eandem, quam recepi emendationem, iam Os. proposuit. Gr. *παισὶν ἢ παίδων μὴ ὑπόντων*. Quod Vulgo subiicitur *quibus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non extat, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.
exstantibus] *existentibus* I.
etiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *eum et* Os. coniicit.
proprietate] *proprietatem* I.
disponimus] Sic Vind. Mon. Hamb. *alia disponimus* Berol., sed voci *alia* iam a prima manu puncta inferius subiecta sunt. Vulgo Trid. Port. *decernimus*.
NOV. CXII. CAP. VIII. §. 1. consentiat] Sic Vind. Mon. *conscia est* Berol. Vulgo I.
suo viro] Sic Vind. Mon. *viro suo* Vulgo I. *viro* Berol. Gr. *τῷ ἰδίῳ ἀνδρί*.
non indicet] Sic Mon. Berol. *nndicet* Vind., sed ultimis duabus syllabis lineola superius imposita est; litterae autem *n* priori circumflexus superius iniectus est. Supra lineam tamen a sec. manu scriptum est *at. udicet*, sed litterae *u* circumflexus superius impositus est. Gr. *μὴ φανερώσει*.
si] Sic Vind. Berol. *sin* Mon.
tacuerit] Haec vox in Vind. bis scripta est.

hoc declarare imperio, ut vir nullam ex hac causa repudii inveniat occasionem. §. 2. Si de adulterio maritus putaverit posse suam uxorem convinci, oportet virum prius inscribere mulierem aut etiam adulterum, et si huiusmodi accusatio verax esse ostenditur, tunc repudio misso habere virum super ante nuptias donationem etiam dotem, et ad haec, si filios non habet, tantum accipere ex alia uxoris substantia, quantum dotis tertia pars esse cognoscitur, ut eius proprietati et dos et a nobis definita poena applicetur. Si enim filios habuerit ex eodem matrimonio, iubemus et dotem secundum de hoc leges aliamque mulieris substantiam filiis conservari, et ita adulterum legitime convictum una cum uxore puniri. Et si quidem habeat uxorem adulter, accipere eam et dotem propriam et propter nuptias donationem, ut, si filios habent, solo usu mulier fruatur donationis, proprietate secundum leges filiis servanda; aliam vero mariti substantiam eius filiis ex nostra largitate donamus. Filiis autem non exsistentibus, antenuptialis quidem

quamcunque] Sic Mon. *quacunque* Berol. Vind., sed supra litteram *a* secunda manus lineolam superius imposuit. Gr. δι' οἱουδήποτε.
nullam] Sic Berol. *nulla* Vind. Mon. Gr. μηδεμίαν.
NOV. CXII. CAP. VIII. §. 2. adulterum] Sic Mon., sed sec. manus corr. *adulterium*. In Vind. Berol. est *adulterium*. Gr. τὸν μοιχόν.
accusatio] Sic Mon. Berol. *accusati* Vind.
verax] Quod Vulgo et in Trid. Port. subiicitur *esse*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. non est, ideoque delendum esse visum est, quum nec Graecis firmetur.
super] *superantem* I.
donationem] *solutionem* I.
etiam] *et* I.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Vulgo. Gr. πρὸς τούτοις.
si] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ubi quidem a sec. manu lineae impositum est *si*. Gr. εἰ.
habet] Sic Vind. Mon. Berol. *habec* I. *habent* Vulgo. Interpres pro ἔχοι videtur habuisse ἔχει.
tantum] Sic Vind. Mon. *to* Berol., lineola superius imposita; huic autem voci puncta inferius subiiciuntur. Gr. τοσοῦτον.
tertia] Sic Vind. Mon. *tcia* Berol., sed lineola superius imposita est.
et a nobis] Sic Vind. Berol. *a nobis* Mon., sed priori voci *a* vox *et* supra lineam a sec. manu adscripta est. Gr. καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ὁρισθεῖσαν.
definita] Sic Vind. Mon. *diffinita* Berol. I.
applic.] *aplic.* Mon.
secundum] Quod Vulgo subiicitur *quod*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, est autem in Port. Trid., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.
de] Sic Vind. Berol. Trid. Port., deest in Mon. *ex hoc* Hamb. Gr. περὶ τούτου.
hoc] Quod Vulgo subiicitur *censent*, deest in Vind. Berol. Hamb. Trid. I., est autem apud Port., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.
leges] *legem* I.
aliamque] Sic Vind. Berol. *aliamq* Mon., sed litterae *q* circumflexus superius impositus est. Secunda tamen manus scripsit *aliamq;*.
filiis] Sic Vind. Berol. *viris filiis* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῖς παισί.
conservari] Sic Vind. Berol. *conservare* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. φυλάττεσθαι.
adulterum] Sic Mon. Vind. *adulterium* I. Berol., in quo litterae *i* punctum inferius subiectum est.
legitime] *legitimae* Berol. Gr. νομίμως.
convictum] *convinctum* Berol., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est, litterae *n* autem secundae punctum inferius subiectum. Gr. ἐλεγχόμενον.
ut si] Sic Vind. Mon. *et si* Berol. I., sed in Berol. supra vocem *et* a sec. manu positum est *si*. Gr. ὥστε εἰ.
filios habent] Sic Berol. I. *filios habeant* Hamb. *habent filios* Mon. *filios habuerit* Vind. *filios habeat* Vulgo Port. Trid. Gr. παῖδας ἔχοιεν.
mulier fruatur] Sic Vind. Mon. *mulier fruitur* I. *fruatur mulier* Berol. Gr. τὴν γυναῖκα ἀπολαύειν.
servanda] Post hanc vocem in Vind. haec scripta sunt: *aliam vero mariti substantiam eis filiis servanda*, quae quidem a sec. manu deleta sunt.
eius] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Gr. αὐτοῦ.
ex] Sic Vind. Mon. *extra* Berol., sed syllabae *tra* a sec. manu puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐξ.
quidem donationis] Sic Vind. Mon.

donationis proprietatem mulieri competere sancimus, aliam vero mariti omnem substantiam fisco secundum antiquas applicamus leges. §. 3. Si quolibet modo mulier vitae viri fuerit insidiata, aut aliis hoc facientibus conscia viro non indicaverit. §. 4. Si cum viris nolente marito extraneis convivit, aut cum eis lavatur. §. 5. Si nolente viro foris domum manserit, nisi forsan apud proprios parentes. §. 6. Si circensibus aut theatris aut in amphitheatris interfuerit ad spectandum, ignorante aut prohibente viro. §. 7. Si ergo contigerit aliquem citra unam praedictarum causarum suam uxorem domo propria expellere, ut illa non habens parentes, apud quos possit manere, ex necessitate foris habitet nocte, iubemus, nullam esse marito licentiam propter hanc causam repudium mittere uxori, eo quod ipse huius rei auctor exsistit.

CAP. IX. Causas autem, pro quibus rationabiliter potest viro a muliere mitti repudium, ex quibus potest et dotem accipere, et propter

donationis quidem Vulgo. Gr. τῆς μὲν προγαμιαίας δωρεᾶς.

mariti] *omnem mariti* Mon.

omnem substantiam] Sic Vind. Berol. I. *substantiam omnem* Vulgo, sed ultima vox *omnem* desideratur in Mon. Gr. πᾶσαν περιουσίαν.

antiquas] Sic Berol. *antiquam* Vind. Mon. Gr. παλαιοὺς-νόμους.

NOV. CXII. CAP. VIII. §. 3. si] *sed si* I.

viri] Sic Mon. *viro* Vind. Berol., in quo utroque sec. manus scripsit *viri*. Gr. τοῦ ἀνδρός.

conscia] Sic Vind. Mon. Ber. Hamb. Trid. I. *consentiens* Vulgo Port. Gr. συνειδυῖα.

indicaverit] Sic Vind. Mon. *iudicaverit* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. μὴ φανερώσῃ.

NOV. CXII. CAP. VIII. §. 4. cum viris] Sic Vind. Mon. Berol. I. *cum viris extraneis* Vulgo, quod Graecis non firmatur.

extraneis convivit] Sic Berol. *extraneis conviuatur* I. *et extraneis convivit* Vind. *extraneis coivit iuncta* Mon., sed litteris *oi* lineola superius imposita est; postea supra lineam a sec. manu scriptum est *u*. Vulgo *convivatur*. Gr. ἐξωτικοῖς συμποσιάζῃ.

aut] Sic Berol. *vel* Mon. In Vind. vox *aut* a sec. manu scripta est.

cum eis lavatur] Sic Mon. Vind., sed haec a sec. manu in Vind. scripta sunt. Berol. *lavatur cum eis*.

NOV. CXII. CAP. VIII. §. 5. forsan] *forsitan* I.

NOV. CXII. CAP. VIII. §. 6. aut in amphitheatris] Sic Mon., nisi quod vox *aut* omissa est. Berol. *aut emphiteatris*. Vulgo I. *aut amphith.* Desunt in Vind. Gr. θεάτροις ἢ κυνηγίοις.

interfuerit] Sic Mon. I. *interfuit* Vind. Berol. Gr. παραγίνηται.

NOV. CXII. CAP. VIII. §. 7. ergo] Sic Mon. Berol. *gno* Vind., sed litteris *no* puncta inferius subiecta supraque lineam littera o posita est. Vulgo I. *vero*. Gr. μέντοιγε.

contigerit] Sic Vind. Berol. *contig* Mon., sed litterae *g* circumflexus superius impositus est. Supra lineam tamen sec. manus scripsit *sit*. Gr. συμβῇ.

citra] Sic Vind. Berol. *circa* Mon., sed sec. manus scripsit *citra*. Gr. δίχα.

suam uxorem] Sic Vind. Mon. I. *uxorem suam* Berol. Gr. τὴν ἑαυτοῦ γαμετήν.

domo] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antea est *a*, quod sane nec Graeca agnoscunt.

ut] Sic Vind. Hamb. I. *ut et* Trid. *aut* Mon., sed sec. manus litterae *a* punctum inferius supposuit. Vulgo Berol. Port. *et*. Gr. ὥστε.

apud] Sic Mon. Berol. *ad* Vind. Gr. πρὸς οὕς.

habitet] Sic Vind. Mon. *abitet* Berol.

nullam esse marito] Sic Vind. Berol. I. *marito nullam esse* Mon. Gr. μηδεμίαν εἶναι τῷ ἀνδρί.

hanc causam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *causam hanc* Vulgo. Gr. ταύτην τὴν αἰτίαν.

exsistit] Sic Vind. *exsistat* Mon. Berol. I. Gr. γίνεται.

NOV. CXII. CAP. IX. PR. causas] Ad marginem Mon. Berol. *de repudiis ab uxore mittendis*.

pro quibus] Sic Vind. Mon. *quibus* Berol., sed vox *pro* a secunda manu ad marginem in Berol. adscripta est. Gr. ὑπὲρ ὧν.

rat. potest] *potest rat.* I.

mitti repudium] Sic Vind. *repudium mitti* Mon. Berol. Gr. πέμπεσθαι ῥεπούδιον.

ex quibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et ex quibus* Vulgo. Interpres καὶ illud ante ἐξ ὧν non videtur habuisse.

accipere] Sic Vind. Mon. I. *recipere* Berol. Vulgo.

et] Sic Vind. Mon. *pp* Berol., sed inferius lineola traiecta est, qua re significatur *propter*; supra lineam autem sec. manus posuit vocem *et*. Gr. καὶ τὴν διὰ τοὺς γάμους.

nuptias donationem exigere, similiter filiis servanda donationis proprietate, aut filiis non exstantibus habere etiam huius dominium, has esse solas disponimus: §. 1. Si contra imperium aut ipse cogitaverit aliquid, aut cogitantibus conscius non indicaverit imperio aut per se aut per quamcunque personam. §. 2. Si quolibet modo vir insidiatus fuerit vitae mulieris, aut aliis hoc volentibus sciens non manifestaverit uxori, et studuerit secundum leges ulcisci. §. 3. Si maritus uxoris castitati insidiatus, aliis eam adulterandam tentaverit tradere. §. 4. Si vir de adulterio inscripserit uxorem et adulterium non probaverit, licere mulieri volenti etiam pro hac causa repudium destinare viro, et recipere quidem propriam dotem, lucrari autem et antenuptialem donationem, et pro huiusmodi calumnia, si filios non habuerit ex eodem matrimonio, tantum secundum proprietatem accipere mulierem ex alia viri substantia, quantum antenuptialis donationis tertia pars esse cognoscitur. Si autem filios habuerit, iubemus, omnem viri substantiam filiis conservare, firmis manentibus, quae de antenuptiali donatione aliis legibus continentur, ita tamen, ut etiam propter illatam adulterii accusationem et non probatam illis quoque maritus subdatur suppliciis, quae esset passura mulier, si huiusmodi fuisset accusatio comprobata. §. 5. Si quis

exigere] Sic Vind. Mon. In Berol. subiicitur: *poῦ et dotem accipere et propter nuptias donationem*, quibus quidem verbis a secunda manu puncta inferius subiiciuntur.

servanda] Sic Vind. Mon. *servandam* Berol. Gr. φυλαχθησομένης.

proprietate] *proprietatem* Berol.

exstantibus] *existentibus* Berol.

huius] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *huiusmodi* Trid. Port. I. Gr. ταύτης.

esse solas] Sic Vind. Berol. *solas esse* Mon. Gr. εἶναι μόνας.

NOV. CXII. CAP. IX. §. 2. vir] Sic Vind. Mon. *ubi* Berol., sed litteris *bi* puncta inferius subiecta sunt, supraque lineam littera *i* posita est. Gr. ὁ ἀνήρ.

NOV. CXII. CAP. IX. §. 3. uxoris] Sic Vind. Berol. *uxores* Mon., sed secunda manus scripsit *uxoris*.

castitati] Sic Vind. Mon., in quo quidem sec. manus corr. *castitatem*. Berol. *constituti*, sed sec. manus corr. *castitati*. Gr. σωφροσύνῃ.

eam] Sic Mon. Berol. *etiam eam* Vind. I.

ad. tent.] *ad. temptaverit* Vind. Berol. I., quod etiam Graeca requirunt. *temptaverit adulterandam ee tradere* Mon., sed litteris *ee* puncta inferius subiecta sunt.

NOV. CXII. CAP. IX. §. 4. adulterio] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem litterae *erio* a sec. manu scriptae sunt. Gr. περὶ μοιχείας.

licere] Sic Vind. Mon. *licei* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Sec. tamen manus scripsit *licē*.

etiam] In Vind. Berol. Vulgo non est, quod in Mon. postea est *eam*, nec sane Graecis firmatur.

recipere] Sic Vind. Berol. *i recipere* Mon., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est.

ex] Sic Mon. Berol. *et ex* Vind. I. Gr. ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

tantum] Sic Mon. *tn* Vind. Berol., sed sec. manus supra has litteras lineolam posuit, qua re significatur *tamen*. Gr. τοσοῦτον.

tertia] Sic Vind. Mon. *tcia* Berol., sed litteris *tc* circumflexus superius impositus est. Gr. τὸ τρίτον μέρος.

esse] Sic Mon. Vind. *ē* Berol. Gr. εἶναι.

iubemus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *iubemus*. Gr. κελεύομεν.

conservare] Sic Vind. Mon. Berol. *conservari* I. Vulgo.

firmis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *firmis*.

de] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. περί.

continentur] Sic Vind. Berol. *continetur* Mon. Gr. περιεχομένων.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοιγε.

adulterii] Sic Vind. Mon. *adulti* Berol., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est.

et non probatam] Sic Vind. Mon. Desunt in Berol., sed a sec. manu supra lineam haec verba posita sunt. Gr. καὶ μὴ ἀποδειχθεῖσαν.

illis] Sic Vind. Berol. *illius* Mon. Gr. κἀκείναις.

esset] *etiam esset* I.

comprobata] Sic Vind. Mon. *approbata* Berol. Gr. ἀπεδείχθη.

in sua domo, in qua cum sua coniuge commanet, contemnens eam, cum aliis inveniatur in ea domo manens, aut in eadem civitate degens, in alia domo cum alia muliere frequenter manere convincitur, et semel et secundo culpatus aut per suos parentes aut per mulieris aut per alias aliquas fide dignas personas, huiusmodi luxuria non abstinuerit, licere mulieri pro hac causa solvere matrimonium, et recipere datam dotem et antenuptialem donationem, et pro tali iniuria tertiam partem aestimationis, quam antenuptialis facit donatio, ex eius substantia percipere, ita tamen, ut, si filios habuerit, usu solo mulier potiatur rerum, quas ex antenuptiali donatione et poena tertiae portionis mariti substantiae acceperit, dominio communibus filiis conservando. Si autem filios non habuerit ex eodem matrimonio, habere eam talium rerum etiam proprietatem praecipimus.

CAP. X. Quia vero et ex consensu aliqui usque ad praesens alterna matrimonia solvebant, hoc de cetero fieri nullo sinimus modo, nisi forte quidam castitatis concupiscentia hoc fecerint. Si autem huiusmodi personae filios habuerint, tam dotem quam antenuptialem donationem eorum filiis conservari disponimus. Si quis autem horum, aut maritus forsan aut uxor, postquam propter castitatem ex consensu sol-

NOV. CXII. CAP. IX. §. 5. sua] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ea* Vulgo. Gr. *μετὰ τῆς αὑτοῦ.*

commanet] Sic Mon. Berol. *manet* Vind.

contemnens] Sic Vind. Mon. *contempnens* Berol. I.

aliis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alia* Vulgo. Pro *ἑτέρας* interpres videtur legisse *ἑτέρων*.

manens] *commanens* I.

culpatus] Sic Vind. Mon. Berol., sed sec. manus ad marginem Berol. adscripsit: *at. pulsatus.* Gr. *ἐγκληθείς.*

parentes] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. *διὰ τῶν ἑαυτοῦ γονέων.*

mulieris] *mulieres* I. Quod Vulgo postea est *parentes*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Gr. *ἢ διὰ τῶν τῆς γυναικός.*

aut] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *ἢ.*

alias aliquas] Sic Vind. Mon. *aliquas* Berol. Gr. *δι' ἑτέρων τινῶν.*

pro hac causa] Sic Vind. Berol. *pro hac occasione* I. *per hanc causam* Mon. Gr. *ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας.*

tertiam partem] Sic Vind. *tciam partem* Berol., sed litteris *tc* circumflexus superius impositus est. Mon. *tertia parte.* Gr. *τρίτον μέρος τῆς ἀπατιμήσεως.*

aestimationis] Sic Vind. *estimationis* Mon. Berol. *extimationis* I.

facit donatio] Sic Vind. Mon. *donatio facit* Berol. *donatio faciat* I. Gr. *ποιεῖ δωρεά.*

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. *μέντοιγε.*

ut si filios] Sic Berol. *ut filios* Mon., sed sec. manus supra lineam adscripsit *si*. Vind. *si filios ut.* Gr. *ὥστε εἰ παῖδας.*

poena] Sic Vind. Mon. *pea* Berol., sed supra lineam lineola superius imposita est.

tertiae] Sic Mon. *tcie* Berol., sed supra *tc* circumflexus superius positus est. Vind. *tertia.* Gr. *τοῦ τρίτου.*

dominio] Sic Vind. Mon. *dno* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. *τῆς δεσποτείας.*

conservando] Sic Mon. Berol. *conservanda* Vind. Gr. *φυλαττομένης.*

rerum] Sic Vind. Mon. *filiorum* Berol. Gr. *πραγμάτων.*

praecipimus] Sic Mon. Berol. *praecimus* Vind. Gr. *κελεύομεν.*

NOV. CXII. CAP. X. quia vero] Ad marginem Mon. Berol. a sec. manu scriptum est: *ne liceat* (*non licet* Berol.) *matrimonium solvere nisi* (*non* Mon.) *ex causa probabili.*

ex] Sic Mon. Berol. *et ex* I. *consensu* Vind., sed sec. manus supra lineam posuit vocem *et*. Hamb. Trid. *et ex*, sed prior vox *et* in Port. omissa est. Sane *et ex* praestare videtur propter Graecorum tenorem.

fieri] Sic Vind. Berol. *hoc fieri* Mon. Gr. *γίνεσθαι.*

sinimus modo] *modo sinimus* I.

quidam] Sic Vind. *quidem* Berol. I. *quid* Mon., sed sec. manus scripsit *quidam.* Gr *τυχόν τινες.*

fecerint] *fecerit* I.

habuerint] Sic Mon. Berol. *habuerit* Vind. Gr. *ἔχοιεν.*

horum] *horum etiam* I.

solvitur] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem litteris *vi* superius virgula imposita est, qua re fortasse significatur *solverit.* I. *solvit.* Vulgo *solverit.* Gr. *γάμον λυθῆναι.*

vitur matrimonium, inveniatur alias contrahens nuptias, aut luxuriose vivens, iubemus, si quidem, sicuti dictum est, filii fuerint ex memorato coniugio, super dotem et propter nuptias donationem eis tradi et proprietatem pene substantiae illius, quae convincitur deliquisse persona. Si vero filii minoris sint aetatis, gubernari eos et pasci ab illo praecipimus parente, qui nihil praesenti legi contrarium egit. Si autem ambo parentes in huiusmodi vitio incidant, tunc utriusque parentis substantiam filiis applicari, dispensatorem autem his, qui in minori aetate sunt, ordinari providentia competentis iudicis, et aliorum, quibus haec ex nostris legibus sunt commissa. Si autem filii non sint, utriusque personae substantiam fisci rationibus applicari, et eos, qui talia deliquerunt, legitimis subdi suppliciis. Aliter enim separationem matrimoniorum fieri ex consensu nulla ratione permittimus.

CAP. XI. Quod autem a nobis sancitum est de his, qui in expeditionibus sunt et in militiis constituti sive milites sint, sive foederati,

contrahens] Sic Vind. Berol. *contrahere* Mon. Gr. *συναλλάττων*.

si quidem] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu haec vox lineae superius imposita est. Gr. *εἰ μέν*.

sicuti] Sic Mon. Berol. *sicut* Vind.

pene] Sic Vind. Mon. Berol. I. *plenae* Vulgo.

substantiae] Sic Mon. *sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Vind. *ex substantia*.

convincitur] Sic Mon. Berol. *convintitur* Vind.

persona] Sic Vind. Mon. I. *person* Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est, quod sane Graecis firmatur *τοῦ ταῦτα ἐλεγχομένου - προσώπου*.

vero filii] *filii vero* I.

pasci] In I. subiicitur *praecipimus*.

praecipimus parente] Sic Berol. *parente praecipimus* Mon. Vind. *parente* I. Gr. *προστάττομεν τοῦ γονέως*.

praesenti legi] Sic Mon. I. *praesente lege* Vind. *praesenti* Berol., sed secunda manus supra lineam posuit *legi*. Gr. *τῷ παρόντι νόμῳ*.

egit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *egerit* Vulgo. Gr. *ἔπραξεν*.

vitio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vitium* Vulgo. Gr. *πταίσματι*.

utriusque] Sic Vind. Berol. *utrisque* Mon., sed sec. manus scripsit *utriusque*. Gr. *τὴν ἑκατέρου*.

parentis substantiam] Sic Vind. Berol. *substantiam parentis* Mon. Gr. *τῶν γονέων περιουσίαν*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eis* Vulgo.

in] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus supra lineam hanc voculam posuit. Gr. *ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς*.

minori] Sic Vind. Mon. I. *minore* Berol. Vulgo. Quod Vulgo postea est *sunt*, in Berol. Vind. Mon. I. non est, est autem in Hamb. Trid. Port.

sunt] Sic Vind. Mon. Hamb. I. Berol., in quo quidem voci *sunt* supra lineam impositum est *constituti*. In Trid. Port. esse videtur *sunt aetate constituti*.

ordinari] Sic Vind. Mon., in quo quidem supra litteram *r* littera *t* superius posita est. Gr. *προβληθῆναι*.

providentia] Sic Vind. Berol. *provincia* Mon., sed supra litteras *pro* secunda manus posuit vocem *de*.

rationibus] *iuribus* I.

deliquerunt] Sic Vind. Mon. *delinquuntur* Berol.

subdi] Sic Vind. Berol. *subdet* Mon. Gr. *ὑποβάλλεσθαι τιμωρίαις*.

separationem] Sic Vind. Mon. *separatione* Berol., sed sec. manus scripsit *separationes*.

NOV. CXII. CAP. XI. quod autem] Ad marg. Mon. Berol. adscriptum est: *de uxoribus militum*. Ab initio huius capitis quae leguntur, usque ad voces *sive scholares*, in Vind. tantummodo a sec. manu adscripta sunt. Erant scilicet duo versus vacui relicti, quos sec. manus explevit.

his] Sic Vind. Mon. I. *is* Berol., sed sec. manus supra lineam scripsit litteram *h*.

qui in] Sic Vind. Mon. *qui* Berol., sed posterior manus supra lineam adnotavit *in*. Gr. *ἐν ἐξπεδίτῳ*.

constituti] Sic Vind. Mon. *constitutis* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

sive milites] Sic Mon. Berol., deest in Vind. I.

sint] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *εἶεν*.

sive scholares, sive alii quidam sub alia quacunque militia armata constituti, melius ordinare perspeximus. Et iubemus, quantoscunque annos in expedito manserint, sustinere horum uxores, licet nec literas nec responsum aliquod a suis maritis susceperint. Si qua vero ex huiusmodi mulieribus suum maritum audierit mortuum, neque tunc ad alias eam venire nuptias sinimus, nisi prius accesserit mulier aut per se aut per suos parentes aut per aliam quamcunque personam ad priores numeri et chartularios, in quo huius maritus militabat, et eos, seu tribunum, si tamen adest, interrogaverit, si pro veritate mortuus est eius coniux, ut illi sacris evangeliis propositis sub gestis monumentorum deponant, si pro veritate vir mortuus est. Et postquam haec gesta monumentorum confecta mulier pro suo testimonio perceperit, etiam post haec iubemus manere eam unius anni spatium, ut post hunc discursum liceat legitimas contrahere nuptias. Si autem praeter hanc observationem mulier praesumserit ad aliud venire matrimonium, et ipsa, et qui ducit eam uxorem, velut adulteri puniantur. Si autem, qui sub

scholares] *scolares* Vind. Mon. Berol. I.
militia] Sic Vind. Mon. *militi* Berol., sed sec. manus supra ultimam litteram scripsit litteram *a*. Gr. στρατείαν.
armata] Sic Vind. Berol. *armata ē* Mon., sed ultimae litterae *e* punctum inferius subiectum est. Gr. ἔνοπλον.
annos] Sic Vind. Berol. *anno* Mon., sed sec. manus scripsit, quod in cont.
expedito] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *expeditione*, quod sane etiam in I. est. Gr. ἐν ἐξπεδίτῳ.
sustinere] *substinere* I.
horum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eorum* Vulgo.
suum] Sic Vind. *sin* Mon. Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. τὸν ἴδιον ἄνδρα.
mortuum] Sic Berol. Vind. Mon. Quod Vulgo antea est *esse*, in Vind. Mon. I. deest, est autem in Berol.
neque] *nec* I.
eam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτήν.
mul. aut] Sic Vind. Mon. I., deest vox *aut* in Berol.
et] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est. Gr. καὶ τούς.
huius] Sic Vind. Mon. Berol. *huiusmodi* Vulgo I. Gr. ταύτης.
adest] Sic Vind. *adde* Mon., sed ultimae litterae lineola superius imposita est; secunda manus huic voci puncta inferius subiecit, et sic correxit, ut in contextu. In Berol. pro *adest* scriptum est *tm*, lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. πάρεστιν.
coniux] Sic Vind. Berol. *coniunx* Mon.
sacris] Sic Vind. Mon. *scis* Berol., sed lineola superius imposita. I. *sanctis*. Gr. τῶν ἁγίων.
monumentorum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus correxit *monimentorum*.
confecta] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *a* circumflexus superius impositus est, quem quidem sec. manus delevit. Gr. ἀναληφθέντα.
haec] Sic Mon. Berol. Hamb. *hoc* Vulgo Trid. Port. I. Gr. μετὰ ταῦτα.
manere eam] Sic Berol. *eam manere* Vind. Mon. Gr. μένειν αὐτήν.
unius] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antea est *per*, quae vox nec Graecis firmatur.
ut] *ut etiam* Vind. Mon. Berol. I. Deest Vulgo. Pro ὥστε interpres videtur habuisse ὥστε καί.
discursum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decursum* Vulgo, quod sane Graeco παραδρομὴν exigi videtur.
contrahere] Sic Vind. Mon. *ccere* Berol., sed prioribus litteris *cc* circumflexus superius impositus est.
liceat] Quod Vulgo subiicitur *tali*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
aliud] Sic Mon. Berol. *aliu* Vind., sed litterae *u* lineola superius imposita est. Gr. εἰς ἕτερον-γάμον.
et] Haec vox bis in Mon. posita, sed sec. vice punctis subiectis notata est.
et qui ducit] Sic Berol. Mon., sed in Berol. syllaba *et* postea erasa est. In Vind. haec omnia tantummodo a secunda manu scripta sunt. Gr. καὶ ὁ ἀγόμενος.
adulteri] Sic Berol. *adulterii* Vind. *adult* Mon., sed ad ultimam litteram *t* circumflexus superius impositus est. Gr. ὡς μοιχοί.
puniantur] Sic Vind. Berol. *puniatur* Mon. Gr. τιμωρείσθωσαν.
qui] *qui* Vind. *que* I.
sub gestis] Sic Vind. Mon. *subiectis* Berol. Gr. ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων.

gestis monumentorum cum iureiurando testati sunt, convincantur etiam postea false deposuisse testimonium, ipsi quidem militia nudati decem auri librarum poenam compellentur exsolvere illi, quem mentiti sunt mortuum esse, ipse vero licentiam habeat, si voluerit, suam uxorem recipere. Si vero scholaris fuerit ille, de cuius morte dubitatio est, a primis scholae et actuario, si autem foederatus, ab optione eius memoratam depositionem accipere eius uxorem. His observandis et circa alios omnes, qui in armata militia referuntur.

CAP. XII. Praedictis autem causis perspeximus etiam has nominatim adiicere, ex quibus matrimonia sine poena licet transigere, hoc est de his, qui non potuerint ab initio nuptiarum misceri suis uxoribus, et, quae per naturam viris concessa sunt, agere, insuper de his viris ac feminis, qui consistente matrimonio sanctimonialem conversationem et monasterii habitationem elegerint, et de his personis, quae in captivi-

monumentorum] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem prima manus scripsit *monimentorum*.

convincantur] Sic Vind. Berol. Trid. Port. Hamb. Mon., sed sec. manus scripsit *convintur*.

etiam] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *et* Mon. I. Deest Vulgo. Interpres videtur habuisse ἐλεγχθῶσι καὶ.

postea false] Sic Berol. Mon. *praeterea falsum* I. *falsum postea* Vind. Trid. Port. *postea falsum* Hamb. Gr. μετὰ ταῦτα πλαστῶς.

deposuisse] Sic Vind. Berol. I. *disposuisse* Mon., sed sec. manus scripsit *deposuisse*. Gr. καταθέμενοι.

quidem] *quide* I.

nudati] Sic Mon. Berol. *denudati* I. Vind. Gr. γυμνούμενοι.

auri librarum] Sic Vind. Berol. *librarum auri* Mon. *libras auri* I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

compellentur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *compellantur* Vulgo. Gr. συνελαθήσονται.

exsolvere illi] Sic Vind. Berol. *illi exsolvere* Mon. Gr. καταβάλλειν ἐπ' ἐκεῖνον.

quem] Sic Berol. *qui* Vind. Mon., quod sec. manus corr. *quem*. Gr. ὅν.

voluerit] Sic Vind. Berol. I. *voluit* Mon. Gr. βουληθείη.

suam uxorem] Sic Vind. Mon. *uxorem suam* Berol. Gr. τὴν ἰδίαν γαμετήν.

scholaris] Sic Mon. Vind. I. *fuerit scolaris* Berol.

fuerit] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἴη.

cuius] Sic Vind. Mon. *c9* Berol. Gr. οὗτινος.

dubitatio est] Sic Vind. Mon. *dubitatione* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἡ ἀμφισβήτησίς ἐστι.

primis] Sic Vind. Berol. *primi* Mon. Gr. παρὰ τῶν πρώτων.

scholae] Sic Mon. *cole* Vind. *ascole* Berol., sed priori litterae *a* punctum inferius subiectum est. I. *scole*.

autem] Sic Vind. Berol. *ergo* Mon. Gr. εἰ δέ.

ab] Sic Vind. Berol. *ad* Mon., sed sec. manus scripsit *ab*. Gr. παρὰ τοῦ ὀπτίονος.

depositionem] *dispositionem* Vind. Mon. Berol. In Mon. tamen sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. κατάθεσιν.

his] Sic Vind. Berol. *et his* Mon., quod Graecis non firmatur.

NOV. CXII. CAP. XII. praedictis] Ad marginem Berol. adscriptum est: *ex quibus causis matrimonia solvuntur sine poena*.

autem] Sic Vind. Mon. *itaque* Berol. I. Gr. δέ.

perspeximus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *prospeximus* Port.

etiam] *et* I.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

potuerint] Sic Vind. Mon. Berol. *potuerunt* I. Vulgo.

misceri] *misceri* Vind. Mon.

suis] *ss* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ταῖς ἑαυτῶν.

viris] Sic Berol. *viri* Vind. Mon. Pro *viris conc. sunt* I. habet *conc. sunt viris*. Gr. ἀνδράσι.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

viris] Sic Vind. Mon. *iuis* Berol., sed priori litterae circumflexus superius impositus est.

ac] *et* I.

qui] Sic Vind. Berol. *quae* Mon.

consistente] Sic Vind. Mon. *consistante* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. συνεστῶτι.

sanctimonialem] Sic Vind. Mon. *sctimonaalem* Berol., sed priori syllabae *sci* circumflexus impositus est; caeterum ex prima littera *a* sec. manus facit *i*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

in captivitate aliquanto tempore] Sic

tate aliquanto tempore detinentur. In his enim tribus casibus, quae de eis prioribus nostris legibus continentur, firma esse sancimus. Memoratas igitur omnes causas, quae in praesenti nostra lege continentur, solas sufficere iubemus ad transactionem legitimorum matrimoniorum. Reliquas autem omnes vacare praecipimus, nullamque aliam causam, citra eas, quae nominatim insertae sunt huic legi, posse solvere legitimum matrimonium, sive nostris sive veteribus legibus continentur.

CAP. XIII. Quia vero quaedam mulieres inhoneste volentes vivere festinant propria matrimonia solvere, sancimus, si quando mulier citra aliquam praedictarum a nobis causarum voluerit marito solvere matrimonium, licentiam quidem eam non habere hoc agere; si vero permanserit in huiusmodi impia voluntate, et repudium marito transmiserit, iubemus, dotem quidem viro dari, communibus filiis secundum legem servandam; si autem filios non habuerit, lucrum fieri marito, mulierem vero periculo iudicis negotium audientis tradi episcopo civitatis, in qua communiter domicilium habuerunt, quatenus illius providentia in monasterium ipsa mittatur, ut debeat, donec advixerit, ibi consistere. Et si quidem filios habuerit huiusmodi mulier, duas partes propriae eius sub-

Vind. Berol. *aliquanto tempore in captivitate* Mon. Gr. *ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐπί τινα χρόνον*.

enim] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *γάρ*.

eis] *his* I.

nostr. leg.] *leg. nostris* I.

firma] In Berol. antea punctis subiectis deleta sunt haec: *solas sufficere iubemus ad transactionem*.

omnes causas] Sic Vind. Berol. *causas omnes* Mon. Gr. *ἁπάσας αἰτίας*.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

transactionem] *transacconem* Berol., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est. Gr. *πρὸς τὴν διάλυσιν*.

praecipimus] Sic Mon. Berol. *praecepimus* Vind. Gr. *παρακελευόμεθα*.

nullamque] Sic Vind. Berol. *nullam* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *καὶ μηδεμίαν*.

legitimum matrimonium] Sic Vind. Berol. *matrimonium legitimum* Mon. Gr. *νόμιμον γάμον*.

NOV. CXII. CAP. XIII. quia vero] Ad marginem Mon. hoc loco adscriptum est: *si mulier sine causa marito suo repudium miserit*.

solvere] Sic Vind. Berol. *persolvere* Mon. Gr. *διαλύειν*.

aliquam] Sic Mon. Berol. *aliq* Vind., sed litterae *q* circumflexus superius impositus est. Gr. *δίχα τινός*.

praed. a nobis] Sic Vind. *a nobis praed.* Berol. I. *praedictarum* Mon. Gr. *τῶν προειρημένων ἡμῖν*.

causarum] In Mon. subiicitur *a nobis*, quod Graecis non firmatur. Vide notam superiorem.

marito] Sic Mon. *mariti* Vind. *matrimonium marito* Berol. *matrimonium* Vulgo. Gr. *πρὸς τὸν συνοικοῦντα*.

matrimonium] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Vulgo. Gr. *διαλῦσαι γάμον*. Pro *matr. solv.* I. habet *solv. matr.*

eam non habere] *non habere eam* I.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. *eiusmodi* Berol.

dotem quidem] *quidem dotem* I.

viro] Sic Mon. Berol. *marito* Vind.

dari] Sic Mon. Berol. *dati* Vind., sed litterae *t* sec. manus litteram *r* superius imposuit. Posterior manus scripsit *datam*. Gr. *δοθῆναι*.

comm. filiis] Sic Mon. Berol. In Vind. haec quidem a sec. manu scripta sunt. Gr. *τοῖς κοινοῖς παισί*.

mulierem] Sic Mon. Berol. *muliere* Vind. Gr. *τὴν δὲ γυναῖκα*.

periculo] Sic Vind. Berol. *periculum* Mon. Gr. *κινδύνῳ*.

communiter] Sic Vind. Mon. *comuniter* Berol.

habuerunt] Sic Mon. Berol. I. *habuerint* Vind. Gr. *εἶχον*.

mittatur] Sic Mon. Berol. I. *mutatur* Vind. *admittatur* I. Gr. *ἐμβληθῆναι*.

debeat] Sic Vind. Mon. Berol., quod Graeco *ὀφείλουσαν* firmatur. Vulgo et in I. haec vox non est.

donec advixerit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *quod vixerit* Vulgo Port. Quod Vulgo subiicitur *debeat*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

si] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. *εἰ μέν*. Pro verbis *si quidem* I. habet *quidem si*.

huiusmodi] *huius* I.

stantiae dare filiis, tertiam vero monasterio, in quo mittitur, applicari iure proprietatis. Si vero filios non habuerit, sunt autem ei parentes, duas quidem partes eius substantiae monasterio praeberi, ubi mittitur, tertiam vero partem illius parentibus dari, nisi tamen sub potestate eam habentes irrationabili repudio consenserunt; in hoc enim consentientes, nihil eos penitus ex substantia filiae habere permittimus, sed haec omnia venerabili monasterio volumus applicari. Porro neque filiis, neque parentibus exsistentibus ei, omnem similiter eius substantiam competere monasterio. Si vero iudex, qui negotium examinat, hoc non fecerit, tradiderit in hoc deprehensam civitatis episcopo, ut debeat in monasterium mitti, si quidem in hac felicissima civitate sit iudex, ipse quidem viginti quinque librarum auri poenam exigitur, officium autem eius alias decem. Si vero in provincia sit huiusmodi iudex, et non egerit, quae a nobis in hoc iussa sunt, decem auri librarum persolvat poenam, et

dare] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *dari* Vulgo.

tertiam] Sic Vind. Mon. *tciam* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus est.

monasterio] Sic Vind. Berol. *in matrimonio* Mon., sed sec. manus supra lineam adscripsit *monasterio*. Gr. τῷ μοναστηρίῳ.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Vulgo. Gr. ἐν ᾧ.

applicari] Sic Berol. *applicare* Mon. Hamb. Trid. Port. *adplicare* Vind. Gr. προσκυρωθῆναι.

sunt] Sic Vind. Mon. *sint* Berol. I. Gr. εἰσί.

quidem partes] Sic Vind. Mon. Berol. *partes quidem* I. Vulgo. Gr. τὸ μὲν δίμοιρον.

eius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsius* Vulgo.

substantiae] Sic Vind. Mon. *sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.

praeberi] Sic Berol. *praebetur* Vind. Mon. Gr. παρέχεσθαι.

tertiam] Sic Vind. Mon. *tciam* Berol., sed prioribus litteris *tc* circumflexus superius impositus est.

illius] Sic Vind. Berol. *ill* Mon., sed litteris *ll* circumflexus traiectus est. Gr. ἐκείνης.

tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *tantum*. Gr. πλήν.

irrationabili] Sic Vind. Mon. *irrationabilem* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τῷ ἀλόγῳ.

consenserunt] Sic Vind. Berol. *consenserint* Mon. Gr. συνῄνεσαν.

enim] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. γάρ.

ex substantia] Sic Berol. *ex sube* Vind., sed litterae *b* mediae circumflexo traiecto. *ex eius* Mon. Gr. ἐκ τῆς οὐσίας.

haec] Sic Mon. Vind. *ea* Berol. Gr. πάντα.

monasterio] Sic Vind. Mon. *domui monasterio* Berol., sed litteris *domui* puncta inferius subiecta sunt.

filiis] *filius* Mon., sed sec. manus scripsit *filiis*. Gr. παίδων.

parentibus] Sic Vind. Berol. *potentibus* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. γονέων.

tradiderit] In Vind. Berol. I. non est, quod Vulgo et in Hamb. antea positum est *et*. Trid. *et non trad.* In Berol. priori syllabae *tra* littera *i* superius imposita est. Mon. Port. *id est trad.* Interpres sane vocem καὶ non videtur in Graecis habuisse.

deprehensam] Sic Vind. Mon. *depensam* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

sit iudex] Sic Vind. Mon. *iudex sit* Berol. Gr. εἴη ὁ ἄρχων.

ipse] Sic Vind. Berol. *ipsi* Mon., sed sec. manus scripsit *ipse*. Gr. αὐτὸς μέν.

viginti quinque] Sic Vind. Mon. Berol. XXV. I. *viginti* Vulgo. Post εἴκοσι interpres videtur habuisse πέντε.

exigitur] Sic Vind. Mon. *exigi* Berol. *exigatur* I. Vulgo. Graeca sane indicativum modum tuentur.

hoc] Sic tres mei codd. Hamb. I. *hac* Trid. Port.

iussa] Sic Vind. Mon. *visa* Berol. I.

auri librarum] Sic Vind. Berol. *librarum auri* Mon. Vulgo I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

persolvat poenam] Sic Vind. Mon. *poenam persolvat* Berol. Gr. καταθήσει ποινήν.

officium eius alias quinque. Si vero iudex fuerit non habens cingulum, ipse quidem poenam decem auri librarum exigitur, ministrantes autem ei quinque, quatenus mulcta, quae hinc accedit, a memoratis personis per comitem privatarum et palatinorum scholam exigatur, et nostro assignetur aerario. Si autem et vir circa mulierem transigere studuerit matrimonium, et irrationabiliter repudium destinaret, iubemus, reddere quidem eum, quam suscepit dotem, una cum sponsalitia largitate, et tantum ex alia eius substantia praeberi mulieri, quantum tertiam partem sponsalitiae faciet largitatis. Et si quidem sunt eius filii, solum usum et antenuptialis donationis, et a nobis additae tertiae partis mulierem habere, proprietatem vero filiis conservare, filiis autem non exsistentibus, habere mulierem super usum in ipsis rebus etiam proprietatem. Et praedictas quidem dispositiones de solutis rationabiliter aut irrationabiliter nuptiis ordinavimus, et omnia de memoratis casibus secundum hanc nostram constitutionem iudicari et decidi decernimus.

CAP. XIV. Si quis autem propriam uxorem flagellis aut fustibus

alias] Sic Vind. Berol. *aliasi* Mon. Gr. ἑτέρων.

vero] Sic tres mei codd. et Hamb. *contra* Trid. Gr. δέ.

auri librarum] Sic Berol. *librarum auri* Vind. Mon. I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

exigitur] Sic Vind. Mon. I. *exg* Berol., sed litterae *g* littera *i* superius imposita est. Indicativum modum vel Graeca tuentur.

autem ei] Sic Vind. Vulgo. *ei autem* Mon. Berol. Gr. οἱ δὲ ὑπουργοῦντες αὐτῷ.

mulcta] Sic Mon. Berol. *multa* Vind. Gr. πρόστιμον.

hinc] Sic Mon. Berol. *huic* Vind. I. Gr. ἐντεῦθεν.

comitem] Sic Mon. Berol. *committe* Vind., ad cuius vocis finem littera *s* apposita est. Gr. κόμητος.

privatarum] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *privatorum*. Mon. *privatorum*. Vulgo I. *rerum privatarum*. Gr. τῶν πριβάτων.

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *et*. Gr. καὶ τῆς τῶν παλατίνων.

aerario] Sic Mon. *errario* Vind. Berol. I.

irration.] Sic Berol. *inration.* Vind. Mon.

destinaret] Sic Vind. Mon. *destinare* Berol. *studuerit destinare* I. Hamb.

suscepit] Sic Vind. Mon. Berol. *susceperat* Hamb. *susceperit* Vulgo Trid. Port. I. Gr. ὑπεδέξατο.

tantum] Sic Mon. *tamen* Vind. Berol., sed sec. manus scripsit *tantum*. Gr. τοσοῦτον.

praeberi] *ita praebere* I.

tertiam] Sic Vind. Mon. *tciam* Berol., sed litterae *t* circumflexus superius impositus est.

faciet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *faciat* Vulgo, sed indicativum modum Graeca tuentur.

sunt eius filii] Sic Vind. Mon. Berol. *ei filii sunt* Vulgo. *filii sunt ei* I. Gr. εἰσὶν αὐτῇ παῖδες.

usum et] *usum* I.

donationis] Sic Vind. Berol. *donationem* Mon., sed sec. manus scripsit *donationis*. Gr. δωρεᾶς.

additae] Sic Vind. *addita* Berol. Mon., in quo sec. manus scripsit *addite*. Gr. προστεθέντος.

tertiae] Sic Vind. Mon. *tcie* Berol., sed priori litterae *t* circumflexus superius impositus est.

conservare] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid. Port. *conservari* Vulgo.

super] Sic omnes mei codd. Ad marg. *praeter*.

etiam] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

praedictas] Sic Vind. Berol. *praedictam* Mon. Gr. τὰς εἰρημένας.

dispositiones] Sic Vind. Berol. *dispositionem* Mon. Gr. διατυπώσεις.

de solutis] Sic Vind. Berol. I. *dissolutionis* Mon., sed sec. m. scripsit *dissolutis*. Vulgo Hamb. Trid. Port. *dissolutis*.

aut] Postea Vulgo et in I. subiicitur *etiam*, quod in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

ordinavimus] Sic Vind. Mon. Berol. *ordinamus* I. Vulgo. Gr. διετυπώσαμεν.

memoratis] Sic Mon. *moratis* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Vind. *monstratis*. Gr. τῶν εἰρημένων.

hanc nostram] Sic Mon. Berol. *hanc* Vind. Gr. κατὰ ταύτην ἡμῶν.

const.] Sic Mon. Berol., qui non habent, quod in Vind. subiicitur *nostram*, quod nec Graecis firmatur.

decidi] Sic Vind. Berol. *dicidi* Mon., sed secunda manus scripsit *decidi*. Gr. τέμνεσθαι.

NOV. CXII. CAP. XIV. si quis] Ad marg. Mon. Berol. adscriptum est: *si quis uxorem suam flagellis castigaverit.*

ceciderit sine aliqua causarum, quas contra uxores ad matrimonii solutionem sufficere iussimus, matrimonii quidem solutionem ex hoc fieri nolumus, virum autem, qui monstratur sine huiusmodi causa flagellis vel fustibus cecidisse suam uxorem, tantum pro huiusmodi iniuria ex alia sua dare substantia uxori, etiam constante matrimonio, quantum tertia pars antenuptialis facit largitatis.

CAP. XV. His quoque etiam illud adiicimus, ut, si quis forsan suspicatur aliquem velle suae uxoris illudere castitati, et contestationes ei ex scripto tres destinaverit, habentes testimonia virorum fide dignorum, et post has tres scripto contestationes invenerit eum convenientem suae uxori, si quidem in sua domo, aut ipsius uxoris aut adulteri, aut in popinis aut in suburbanis, esse licentiam marito propriis manibus talem perimere, nullum periculum ex hoc formidanti. Si autem in alio loco talem invenerit cum sua uxore loquentem, non minus tribus testibus fide dignis convocatis, per quos probare possit, quia eum cum sua coniuge reperit, iudici tradere crimina examinanti, illum vero pro veri-

uxores] Sic Vind. Berol. *uxorem* Mon. Gr. κατὰ τῶν γυναικῶν. Caeterum pro *contra* in Berol. scriptum *ccc*, sed prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus, ultimae autem punctum inferius subiectum est.

solutionem] Sic Vind. Berol. I. *sulutionem* Mon.

nolumus] *volumus* I.

flag.] In Mon. Vind. Port. non est, quod in Hamb. Trid. Berol. antea adiectum est *vel*, quod quidem nec Graecis firmatur.

huiusmodi] *huius* I.

flagellis] *vel flagellis* I.

cecidisse] Sic Vind. Berol. *excidisse* Mon. Gr. τυπτῆσαι.

suam uxorem] Sic Vind. Mon. Berol. *uxorem suam* Vulgo I. Gr. τὴν ἑαυτοῦ γαμετήν.

tantum] Sic Vind. *tn* Mon. Berol., lineola tamen superius imposita. I. *tantam*. In Berol. sec. manus scripsit *tantum*. Gr. τοσοῦτον.

sua] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. αὐτοῦ.

tertia] Sic Vind. Mon. *tcia* Berol., sed litteris *tc* circumflexus impositus est.

largitatis] Sic Vind. Berol. *largitatem* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. δωρεᾶς.

NOV. CXII. CAP. XV. his quoque] Ad marginem Vind. Berol. *si quis suspicatus fuerit de* (Berol. *ab*) *aliquo illudi castitatem sue uxoris* (Mon. *al. velle eum pudori uxoris suae deludere*). *hiis quoque* I.

etiam] Sic Vind. Berol. *et ad* Mon. Gr. κἀκεῖνο.

adiicimus] *adicimus* Vind. Berol. I. *addimus* Mon.

suspicatur] Sic Berol. *suspitiatur* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Vind. *suscipiatur*, sed sec. manus corr., ut in cont. Gr. ὑποπτεύσει.

velle suae] Sic Vind. Mon., sed a sec. manu in linea scriptum est *velle sue*.

ex scripto] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐγγράφως.

tres] Postea in Mon. subiicitur *scripto*, quod in Vind. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

testim.] *trium testim.* I.

virorum] Quod antea Vulgo et in Mon. Berol. est *trium*, in Vind. I. deest, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

scripto] Sic Vind. Berol. *ex scripto* Mon. I. Gr. ἐγγράφους.

ipsius uxoris] Sic Mon. Berol. *uxoris ipsius* Vind. Gr. αὐτῆς τῆς γυναικός.

aut adult.] Sic Mon. Berol. Priorem vocem *aut* Vind. omisit. Gr. ἢ μοιχοῦ.

marito] Sic Vind. Berol., deest in Mon., Gr. τῷ ἀνδρί.

si] Sic Vind. Mon. In Berol. scriptum est: *si aut. in alio loco talem perime* (sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus est) *nullum periculum ex hoc formidanti si*. Reliqua, exceptis litteris *si*, in Berol. a sec. manu lineola subiecta deleta sunt.

autem] Sic Vind. Berol. I. *au* Mon., lineola tamen superius imposita. Vulgo *vero*.

talem] Sic Mon. Berol. *tm* Vind., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *tantum*. Gr. τὸν τοιοῦτον.

sua uxore] Sic Mon. Berol. *uxore sua* Vind. Gr. μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γαμετῆς.

fide] Sic Mon. Berol. *dide* Vind., sed sec. m. corr. *fide*. Gr. ἀξιοπίστων.

quia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Vulgo.

coniuge] Sic Vind. Berol. I. *coniunge* Mon. *uxore* Vulgo.

reperit] Sic Mon. *comperit* Berol. I. *compererit* Vind.

tate cognoscentem, post tres ex scripto contestationes cum tali muliere eum inventum, talem quidem tamquam ex hoc solo adulterii crimini subiacentem, nulla alia probatione quaesita, punire, licentiam autem **** exsequi crimen. §. 1. Quia vero ita comperiuntur aliqui impii, ut etiam in venerandis domibus praesumant in talibus se misceri sceleribus, et ibi de peccatis tractare, ubi consueverunt deum timentes peccatorum veniam postulare, iubemus, ut, si quis talis inveniatur in locis venerabilibus alienae uxori, de qua in suspicione est, post tres, sicut dictum est, contestationes loqui, licentiam esse eius marito utrasque personas defensori ecclesiae aut aliis clericis tradere, ut ad eorum periculum divisi isti serventur, donec iudex hoc cognoscens mittat ad episcopum civitatis, quatenus ei isti tradantur, ut debeant sustinere tormentum secundum leges, quae interdicunt adulteros a sanctissimis ecclesiis vindicari, nullam neque in hoc aliam iudice quaerente de adulterio proba-

crimina] Sic Vind. Mon. *crimina ut* Berol., sed litteris *ut* puncta inferius subiecta sunt. Sane in Graecis nihil est, quo vox *ut* confirmetur.

veritate] Sic Mon. Berol. *veritatem* Vind.

post] *per* I.

tamquam] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. ὡς.

crimini] Sic Berol. *criminis* Vind. Mon. Gr. ἐγκλήματι.

probatione] Sic Vind. Mon. *ratione* I. *roe* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *ratione*, quod etiam in Hamb. Trid. Port. est. Gr. ἀποδείξεως.

quaesita] Sic Vind. Berol. *conquisita* Mon.

licentia] Vulgo haec subiiciuntur: *esse viro quo modo voluerit suam uxorem accusare et secundum leges*, quae quidem omnia in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. desiderantur. Itaque, quum manifesto ex Graecis suppleta sint, lacunam adnotare satius duxi, quoniam unus vel duo versus ex Graecis interpreti excidisse videntur.

NOV. CXII. CAP. XV. §. 1. quia vero] Ad marginem Berol. haec adscripta sunt: *si post tres denunstationes* (sec. m. corr. *contestationes*) *invenerit maritus uxorem suam in sco loco cum aliquo colloquium habere.*

talibus] Sic Vind. Berol. *domibus talibus* Mon. Gr. εἰς τοιαῦτα.

misceri] Sic Mon. Berol. *commisceri* Vind. *miscere* Vulgo I.

pecc. veniam] Sic Vind. *veniam pecc.* Berol. Mon., in quo quidem haec omnia tantummodo a sec. manu scripta sunt. Gr. τῶν ἁμαρτημάτων συγχώρησιν.

ut si quis] Hoc loco ad marg. Mon. scriptum est: *si post tres testationes maritus invenerit uxorem suam in sancto loco cum suspecto homine habere colloquentem.*

inveniatur] Sic Vind. Berol. *inveniat* Mon. Gr. εὑρεθείη.

in] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt.

suspicione] Sic Mon. Berol. *suspitione* I. *suspicoe* Vind., sed litteris *oe* lineola superius imposita, litterae *e* autem inferius punctum subiectum est. An voluit *suspicio est?* Caeterum in Mon. vox *est* supra lineam tantum a sec. manu imponitur.

sicut] *sicuti* Berol.

est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. m. supra lineam scriptum est.

loqui] Sic Mon. Berol. *loqlu* Vind., sed priori litterae *q* lineola superius imposita; his autem, quae sequuntur, puncta inferius subiecta sunt. Gr. διαλεγόμενος.

eius] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *eius*. Gr. τῷ ταύτης ἀνδρί.

ecclesiae] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a secunda manu lineae inscriptum est *eccle*, sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

ut ad] Sic Mon. *ad* Vind. Berol. Gr. ὥστε τῷ αὐτῶν.

divisi] Sic Vind. Mon. I. *divisim* Berol. Vulgo. Gr. κεχωρισμένους.

isti serventur] Sic Vind. Mon. In Berol. haec a priori manu punctis subiectis notata sunt, lineaeque impositum est *servandas*. Gr. τούτους φυλάττεσθαι.

hoc] Sic Mon. Berol. *substinere* I. *sustie* Vind., sed litterae *e* lineola superius imposita est.

tormentum] Sic Vind. Berol. *tormenta* Mon. Gr. τιμωρίας.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

ecclesiis] Sic Vind. Mon. *acclis* Berol., sed litterae *l* circumflexus traiectus est; ex priori littera *a* secunda manus facit *ae*.

vindicari] Sic Vind. Berol. *vendicari* Mon., sed sec. m. scripsit, ut in cont.

nullam neque] Sic Vind. Mon. *nullamque neque* Berol., sed litteris *neque* puncta inferius subiecta sunt. Gr. μηδεμίαν μηδέ.

quaerente] Sic Vind. Mon. *querente* Berol. Gr. ζητοῦντος.

tionem, nisi tres, sicuti praediximus, contestationes. His enim tribus contestationibus ostensis, omnibus modis illi sicut adulteri puniantur. Non enim debent huiusmodi personae in venerabili loco habere munimen, quem ipsi per scelus proprium despexerunt (nam si eos, qui alibi rapinas mulierum aut adulterium committunt, et ad orationum domos confugiunt, ab eis vindicari nostrae leges non sinunt, quomodo illis, qui in ipsa ecclesia tale scelus studuerunt perpetrare, permittimus aliquod auxilium ex ecclesiasticis terminis invenire?), sed omnibus modis hos iudicibus tradi, et poenam sustinere, qua digni sunt, qui sanctissima loca violare praesumunt. Qui enim ibi delinquit, ubi salutem petet? Et generaliter disponimus, ut, si quis invenerit suam uxorem aut filiam aut neptem aut sponsam in venerandis locis cum aliquo loquentem, et suspicatus fuerit turpis gratiae causa eos colloqui, tradat eos defensori aut aliis eius sanctissimae ecclesiae clericis, ut ipsi suo peri-

de] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *dum*. Gr. *περὶ τῆς μοιχείας.*

sicuti] *sicut* Vind.

praediximus] Sic Mon. Berol. Vind. *supra diximus* Vulgo I. Quod Vulgo et in I. antea scriptum est *iam*, in his tribus mss. deest, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

omnibus modis] Sic Vind. Berol. *modis omnibus* Mon. Gr. *πᾶσι τρόποις.*

sicut] Sic Vind. Mon. Berol. *siculi* Vulgo I.

habere munimen] Sic Mon. Berol. I. *mininn habere* Vind., sed ultimis litteris *nn* linea superius imposita ultimaeque parti litterae *n* punctum subiectum est. Vulgo *munimen habere*. Gr. *ἔχειν ἀσφάλειαν.*

proprium] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *pum*. Gr. *τοῦ ἰδίου μύσους.*

despexerunt] Sic Vind. Mon. *dispexerunt* Berol., sed priori litterae *i* littera *e* superius imposita est. Gr. *κατεφρόνησαν.*

aut adulterium] Sic Vind. *aut adulteria* I. *adulterium* Mon. *aut adulterio* Berol., sed sec. manus scripsit *adulteria*, quod sane Vulgo est. Interpres videtur habuisse *ἢ μοιχείαν.*

vindicari] *iudicari* I.

studuerunt] Sic Vind. Mon. *studuerint* Vulgo I. Sane indicativum modum Graecum *σπουδάζουσι* tuetur.

ex] *ec* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Mon. *ab*, deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *ex*. Gr. *ἐκ.*

terminis] Sic Vind. Mon. *terminum* Berol., sed sec. manus scripsit *terminis*. Gr. *ὅρων.*

hos iudicibus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., ad cuius marginem tamen a sec. manu scriptum est *hos iudicibus*. Vulgo *iudicibus eos*, I. *iudicibus hos*. Gr. *τούτους τοῖς δικασταῖς.*

sust.] *subst*. I.

qua] *quam* Vind. *quia* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *qua*. Gr. *ἧς.*

qui] Sic Mon. *quis* Vind., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *quis*. Gr. *ὁ.*

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi tamen a sec. manu lineae impositum est. Gr. *γάρ.*

delinquit] Sic Berol. *delinquid* Vind. *deliquerit* Mon. Gr. *ἁμαρτάνων.*

ubi] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *ποῦ.*

salutem] Sic Vind. Berol. *salutem ibi* Mon., sed vox *ibi* a sec. manu punctis subiectis notata est, quae sane nec Graecis firmatur.

petet] Sic Vind. *petat* Mon. Berol. I. Gr. *αἰτήσει.*

neptem] Sic Vind. Berol. *nepotem* Mon. Gr. *ἐγγόνην.*

suspicatus] Sic Mon. Berol. *suspicatur* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ὑπονοήσοι.*

turpis] Sic Vind. Mon. I. *tpi* Berol., sed sec. manus scripsit *turpis*.

gratiae] Sic Vind. Mon. Berol. *gratia* Vulgo. *gratie* I.

causa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *causae* Vulgo. Interpres videtur habuisse *αἰσχρᾶς χάριτος αἰτίᾳ.*

coll.] *conl*. Vind.

eos] Sic Vind. Berol. In Mon. deest, sed a sec. manu lineae impositum est *eos*. Gr. *αὐτούς.*

eius sanctissimae] Sic Vind. I. *sanctissime* Mon. Berol., sed in Mon. supra syllabam *sanct* sec. manus imposuit vocem *eius*. Vulgo *sanctissimae eius*. Interpres voces *τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης* non intellexit.

culo utrasque personas divise custodiant, donec iudex eos accipiat, et secundum leges causam discernat.

EPILOGUS. Quae igitur per praesentem et in perpetuum valituram legem nostra definivit tranquillitas, in omnibus praedictis casibus valere volumus, nisi tamen nondum aut iudiciali decreto, aut amicali conventione decisa sunt, quae suum robur habere sancimus. Gloriosa igitur et eminentissima auctoritas tua in hac quidem inclyta civitate edictis propositis ad notitiam perducat universorum, in provinciis autem per praecepta ad clarissimos provinciarum iudices destinata haec omnibus facere manifesta festinet, ut nullus penitus ignoret, quae pro utilitate nostrorum collatorum a nobis disposita sunt, ita tamen, ut omnibus per propria praecepta pronunciet, quatenus sine quolibet iniusto dispendio nostris collatoribus praesentis legis fiat insinuatio.

[CXIII.] GLOSS.

DE HEREDIBUS AB INTESTATO VENIENTIBUS ET AGNATORUM IURE SUBLATO.

Idem Aug. Petro p. p.

divise] Sic Vind. Mon. Berol. I. *divisim* Vulgo.

cust.] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., qui non habent, quod Vulgo et in Trid. Port. antea scriptum est *tamdiu*. Id cum nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

causam] Sic Vind. Mon. Trid. *causas* Berol. Port. Hamb. I. Gr. τὸ πρᾶγμα.

discernat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decernat* Vulgo.

NOV. CXII. EPIL. praes.] *praes. legem* I.

legem] Sic Mon. Berol. *lege* Vind., deest in I.

definivit] Sic Vind. Mon. *diffinivit* Berol. *diffinit* I. Gr. διετύπωσε.

nisi] *ubi* I.

tamen] Sic Vind. *tantum* Mon. Berol. Gr. πλήν.

nondum] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem sec. manus hanc vocem lineae superius imposuit. Gr. μήπω.

iudiciali] *indiciali* I.

amicali] Sic Vind. Mon. *amali* Berol., sed sec. manus scripsit *amicabili*, quod etiam in I. est.

inclyta] *inclita* Vind. Mon. Berol.

propositis] Sic Berol. *praepositis* Mon. *praepoitis* Vind. Gr. ἐδίκτων προτιθεμένων.

provinciis] Sic Vind. Berol. *provincias* Mon. Gr. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις.

per] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. διά.

facere manifesta] Sic Vind. Mon. *manifesta facere* Berol.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι.

per] deest in I.

propria praecepta] Sic Vind. Berol., sed ultimae litterae prioris vocis circumflexus superius impositus est. Mon. I. *praecepta propria*. Gr. δι' οἰκείων προστάξεων.

sine] Sic Vind. Berol. *sub* Mon., sed sec. manus scripsit illud, quod in cont. Gr. δίχα τινός.

insinuatio] Postea Vulgo est haec subscriptio: *Dat. III. id. Dec. Constant. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XVI. Basilio V. C. cons.*, quae quidem in Vind. Mon. Pist. Berol. I. desideratur. In Mon. postea est particula const. 8. ex cap. 9 et 10, quae incipit ab his verbis *provinciales si senserint*; desinit autem in haec verba: *a deo percipere*.

NOV. CXIII. CXIII.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marginem Mon. *coll. X.* Vulgo *const. CXIV.*

de] Sic Vind. Berol. I. *R/. de* Mon.

heredibus] Sic Vind. Berol. I. *hereditatibus* Mon.

venientibus] *succedentibus* Hamb. Reliqua *et — sublato* in Hamb. non sunt.

agnat.] Sic Vind. Mon. *de agnat.* Berol. I.

iure sublato] Sic Mon. Berol. I., ubi quidem ad finem littera *R/.* adscripta est. Vind. *sublato iure*.

idem Aug.] Sic Vind. *id. ā* Berol. *idem ā* Pist. I. *impr. ā* Neob. *imp. ā* Mon. *imp. Iustinianus aug.* Vulgo.

Petro] *pe* I.

p. p.] *pp.* Mon. Neob. Berol. I., sed lineola superius imposita est. Vind. *ppo4*, sed lineola superius imposita est. Pist. *pfec.*, sed priori litterae *p* circum-

PRAEFATIO. Plurimas et diversas leges veteribus temporibus prolatas invenientes, per quas non iuste differentia ab intestato successionis inter cognatos ex masculis et feminis introducta est, necessarium esse perspeximus omnes simul ab intestato cognationum successiones per praesentem legem clara compendiosaque divisione disponere, itaque prioribus legibus pro hac causa positis vacantibus, de cetero ea sola servari, quae nunc constituimus. Quia igitur omnis generis ab intestato successio tribus cognoscitur gradibus, hoc est ascendentium et descendentium et ex latere, quae in agnatos cognatosque dividitur, primam esse disponimus descendentium successionem.

CAP. I. Si quis igitur descendentium fuerit ei, qui intestatus moritur, cuiuslibet naturae aut gradus, sive ex masculorum genere sive ex feminarum descendens, et sive suae potestatis, sive sub potestate sit, omnibus ascendentibus et ex latere cognatis praeponatur. Licet enim defunctus sub alterius potestate fuit, tamen eius filios, cuiuslibet sexus sint aut gradus, etiam ipsis parentibus praeponi praecipimus, quorum sub potestate fuit, qui defunctus est, in illis videlicet rebus, quae

flexus superius impositus est. Vulgo *gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum Orientis.*

NOV. CXIII. PRAEF. veteribus] *veterum* I.

prolatas] Sic Mon. *probatas* Vind. Berol. Gr. ἐκπεφωνημένους.

differentia] Sic Mon. Berol. *differentie* Vind., sed sec. manus scripsit, quod in cont. Gr. διαφορά.

ab] Sic Vind. Mon. *ad* Berol. Gr. ἐξ ἀδιαθέτου.

successionis] Sic Vind. Mon. *successoris* I. *successione* Berol., sed sec. manus scripsit *successionis*. Gr. διαδοχῆς.

perspeximus] Sic Vind. Berol. *perspeximus corrigere* Mon.

omnes] Sic Vind. Mon. *et feminarum omnes* Berol.

simul] Sic Vind. Berol. *simil.* Mon., sed litterae *l* circumflexus traiectus est. Caeterum litterae *i* posteriori inferius punctum subiectum est. Gr. ὁμοῦ.

successiones] Sic Vind. Berol. *successionem* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. διαδοχάς.

compendiosaque] Sic Vind. *compendiosa* Mon. Berol. *et compendiosa* I. Gr. καὶ συντόμῳ.

disponere] Sic Vind. *deponere* Mon., sed sec. manus scripsit *disponere*. Berol. *componere*. Gr. διατυπῶσαι.

hac] *hca* I.

vacantibus] Sic Vind. *vocantibus* Mon. Berol., in quibus tamen sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ἀγνοούντων.

servari] In Mon. huic voci a secunda manu supra lineam adscriptum est *volumus*, quod in reliquis codd. desideratur, nec Graecis firmatur.

nunc constituimus] Sic Vind. Mon. *constituimus nunc* Berol. Gr. νῦν διατυποῦμεν.

igitur] *ergo* I.

generis] Sic Vind. Mon. *gen* Berol., sed lineola superius imposita, cui rei deinde sec. manus adscripsit *is*. Gr. τοῦ γένους.

gradibus] In Vind. postea est *abite*, cui voci deinde puncta inferius subiecta sunt, quod sane nec Graecis firmatur.

hoc est] Quae abhinc sunt usque ad vocem *latere* in sequenti linea, in Vind. a sec. m., sed in linea tamen scripta sunt.

et ex] Sic Mon. Berol. *ex* Vind. Gr. καὶ τῇ τῶν ἐκ.

in] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *inter*. I. *inter*. Gr. εἰς.

primam] Sic Mon. Berol. *prima* Vind. Gr. πρώτην.

NOV. CXIII. CAP. I. si quis] Ad marginem Berol. *de haereditatibus, quae ab intestato deferuntur.*

fuerit] Sic Mon. Berol. *fuit* Vind. Gr. ὑπείη.

naturae] Sic Vind. Mon. *nate* Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est.

descend.] *et descend.* I.

et sive] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem priori voci puncta inferius subiecta sunt. I. *sive*. Gr. καὶ εἴτε.

fuit] Sic Berol. *fuerit* Vind. Mon. I. Vulgo. Gr. ἦν.

tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ὅμως.

filios] Sic Vind. Mon. *filii* Berol. I.

cuiuslibet] Sic Vind. Mon. *c9libet* Berol.

ipsis] Sic Vind. Berol. *ipsi* Mon. Gr. καὶ αὐτῶν τῶν γονέων.

fuit] Sic Vind. Mon. Berol. *fuerit* I. Vulgo. Gr. ἦν.

in illis] Sic Vind. Berol. *illi* Mon., sed sec. manus correxit *in illis*. Gr. ἐπ' ἐκείνοις.

secundum alias nostras leges patribus non acquiruntur. Nam in usu harum rerum, qui debet acquiri aut servari, nostras de his leges parentibus custodimus, sic tamen, ut, si quem horum descendentium filios relinquentem mori contigerit, illius filios aut filias aut alios descendentes in proprii parentis loco succedere, sive sub potestate defuncti, sive suae potestatis inveniantur, tantam de hereditate morientis accipientes partem, quanticunque sint, quantum eorum parens, si viveret, habuisset; quam successionem in stirpes vocavit antiquitas. In hoc enim ordine gradum quaeri nolumus, sed cum filiis et filiabus ex praemortuo filio aut filia nepotes vocari sancimus, nulla introducenda differentia, sive masculi sive feminae sint, et sive ex masculorum seu feminarum prole descendant, sive suae potestatis, sive sub potestate sint constituti. Et haec quidem de successione descendentium disposuimus. Consequens autem esse perspeximus et de ascendentibus constituere, quomodo ad descendentium successionem vocentur.

CAP. II. Si igitur defunctus descendentes quidem non derelinquat heredes, pater autem aut mater aut alii parentes ei supersint, omnibus ex latere cognatis hos praeponi sancimus, exceptis solis fratribus ex utroque parente coniunctis defuncto, sicut per subsequentia declarabitur.

alias nostras leges] Sic Vind. Berol. *leges nostras alias* Mon. Gr. *τοὺς ἄλλους ἡμῶν νόμους*.

patribus] Sic Mon. Berol. *parentibus* Vind. Gr. *τοῖς πατράσιν*.

harum] In Berol. hoc bis scriptum, sed prima vice punctis subiectis deletum est. Mon. Vind. *earum*. Gr. *τούτων*.

qui] Sic Berol. *quibus* I. *q* Mon., quod sec. manus correxit *quae*. Vind. *quibus*. Gr. *χρήσει – ὀφειλούσῃ*.

debet] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *debent*.

acquiri] *aquiri* Mon.

de his] *de hiis* I. Quod Vulgo subiicitur *omnibus*, in Vind. Mon. Berol. I. Hamb. deest, est autem in Trid. Port., nec Graecis firmatur.

tamen] Sic Mon. *tm* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. *μέντοιγε*.

illius] Sic Vind. Berol. *illis* Mon., sed sec. m. scripsit *illius*. Gr. *ἐκείνου*.

loco] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *locum* Vulgo.

inveniantur] Sic Berol. *inveniatur* Vind. Mon. Gr. *εὑρεθεῖεν*.

de] Sic Mon. Berol. *d* Vind., sed circumflexo superius traiecto; quamvis hoc totum a sec. manu scriptum sit.

hereditate] Sic Mon. Berol. *hereditatem* Vind., sed totum hoc a sec. manu scriptum est. Gr. *ἐκ τῆς κληρονομίας*.

quaeri] *queri* I.

nolumus] Sic Mon. *non volumus* Berol. Vind.

ex] deest in I.

praemortuo] Sic Vind. Mon. *premortuo* Berol.

sancimus] Sic Vind. *sanccimus* Berol. *saccimus* Mon., sed sec. manus scripsit *sanccimus*.

differentia] Sic Vind. Berol. *differentie* Mon.

sive feminae] Sic Berol. *seu femine* Vind.

et sive ex] Sic Vind. Mon. I. *sive ex* Berol. *et seu ex* Vulgo. Gr. *καὶ εἴτε ἐξ*.

seu] Sic Mon. Berol. *sive* Vind. Pro verbis *seu fem. prole* I. habet *prole seu feminarum*.

sive sub] *seu sub* Vind. I.

haec] *hoc* I.

successione] Sic Vind. Mon. Berol. *successionibus* Vulgo I. Gr. *διαδοχῆς*.

disposuimus] Sic Vind. Mon. *deposuimus* Berol., sed sec. manus scripsit *disposuimus*. I. *disponimus*. Gr. *ἐτυπώσαμεν*.

esse] deest in I.

quomodo] Sic Vind. Berol. *quodammodo* Mon., sed sec. manus scripsit *quomodo*. Gr. *ὅπως*.

vocentur] Sic Vind. Mon. *vocantur* Berol. Gr. *κληθεῖεν*.

NOV. CXIII. CAP. II. non] *no* I., sed lineola superius imposita est.

derelinquat] Sic Vind. Mon. Berol. *relinquat* Vulgo.

autem] Sic Vind. Berol. In Mon. deest *autem*. Gr. *πατὴρ δὲ*.

aut alii] Sic Mon. Berol. *alii alii* Vind. Gr. *ἢ ἄλλοι*.

ei] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Gr. *αὐτῷ*.

omnibus] *modis omnibus* I.

sancimus] Sic Vind. Ber. *saccimus* Mon.

coniunctis] Sic Mon. *cumnctis* Vind. *scunctis coniunctis* Berol., sed priori litterae *s* linea superius imposita sequen-

Si autem plurimi ascendentium vivunt, hos praeponi iubemus, qui proximi gradu reperiuntur, masculos et feminas, sive materni sive paterni sint. Si autem eundem habent gradum, ex aequo inter eos hereditas dividitur, ut medietatem quidem accipiant omnes a patre ascendentes, quanticunque fuerint, medietatem vero reliquam a matre ascendentes, quantoscunque eos inveniri contigerit. Si vero cum ascendentibus inveniantur fratres aut sorores ex utrisque parentibus coniuncti defuncto, cum proximis gradu ascendentibus vocabuntur, si et pater aut mater fuerunt, dividenda inter eos quippe hereditate secundum personarum numerum, uti et ascendentium et fratrum singuli aequalem habeant portionem; nullum usum ex filiorum aut filiarum portione in hoc casu valente patre sibi penitus vindicare, quoniam pro hac usus portione hereditatis ius et secundum proprietatem per praesentem dedimus legem; differentia nulla servanda inter personas istas, sive feminae sive masculi fuerint, qui ad hereditatem vocantur, et sive per masculi sive per feminae personam copulantur, et sive suae potestatis seu sub potestate

tique litterae c punctum inferius subiectum est. Gr. συναπτομένων.

defuncto] Sic Mon. Berol. *defunctos* Vind.

si] Sic Mon. Berol. *sin* Vind.

vivunt] Sic Vind. Mon. I. *vivit* Berol. Gr. περίεισι.

hos] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem priori litterae *h* punctum superius impositum est. Gr. τούτους.

proximi gradu] Sic Vind. Mon. Berol. *proximi gradus* Hamb. I. *proximo gradu* Trid.

materni sive paterni] Sic Vind. *paterni sive materni* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. πρὸς μητρὸς ἢ πρὸς πατρός.

habent] Sic Vind. Mon. I. *ht* Berol., sed utrique litterae circumflexi superius impositi sunt. Vulgo *habeant*. Gr. ἔχουσι.

hereditas] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἡ κληρονομία.

dividitur] Sic Vind. Mon. *dividatur* Berol. I. Indicativum modum vel Graeca tuentur.

ascendentes] Sic Mon. Berol. *descendentes* Vind. Gr. ἀνιόντας.

reliquam] Sic Mon. Berol. *aliquam* Vind. Gr. τὸ δὲ ὑπόλοιπον.

a matre] Sic Vind. Mon. Desunt in Berol. Gr. πρὸς μητρός.

vero] Sic Vind. Berol. *vero contig* Mon., sed litteris *contig* puncta a sec. manu inferius subiecta sunt.

utrisque] Sic Mon. Berol. *utriusque* Vind. Gr. ἑκατέρων.

defuncto] Sic Mon. Berol. *defuncti* Vind. Gr. συναπτόμενοι τῷ τελευτήσαντι.

cum proximis] Sic Vind. Mon. *cum multo magis ergo cum ulterioribus cum proximis* Berol., sed sec. manus hic prioribus sex verbis lineolam supposuit, quod est delentis signum.

et pater] Sic Vind. I. Cont. *etiam pater* Vulgo Mon. *etsi pater* Berol., sed omissa priori voce *si*. Hamb. Trid. Port. *autem pater*. Gr. εἰ καί. Itaque non recte habet, quod Os. ex Graecis Latina correcta esse suspicatur. Ad marginem Cont. *i. quamvis pater aut mater sint. Nam hic locus antea erat depravatus.*

aut mater] Sic Mon. Berol. Cont. *et mater*. Vind. Gr. ἡ μήτηρ.

fuerunt] Sic Vind. Berol. *fuere* Mon. *fuerint* Vulgo I. Cont.

dividenda] Sic Mon. Berol. *dividendam* Vind. Gr. διαιρουμένης.

aequalem] Sic Vind. Mon. *equalem* Berol.

habeant] Sic Vind. Berol. *hat* Mon., sed lineola superius imposita est.

nullum] *nnllum* I.

patre] Sic Berol. Mon. *pat* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. τοῦ πατρός.

portione] *porcione* Berol. *portionem* I.

secundum] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. κατά.

per] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed sec. manus supra lineam hanc eandem vocem posuit. Gr. διὰ τοῦ.

dedimus legem] Sic Vind. Berol. *legem dedimus* Mon. Gr. δεδώκαμεν νόμον.

sive feminae sive masculi] Sic Berol. Vind. In Berol. tamen vox *masculi* a sec. manu scripta est. *sive masculi sive feminae* Mon. Gr. εἴτε θήλειαι εἴτε ἄρρενες.

fuerint] Sic Berol. Vind. *fuit* Mon., sed litteris *it* circumflexus impositus est, qua re significatur *fuerit*. Gr. εἴησαν.

et sive] Sic Vind. Berol. *sive* Mon. Gr. καὶ εἴτε.

per feminae] Sic Vind. Berol. *femine* Mon.

potestatis] Sic Mon. Berol. *potestates* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

seu sub] Sic Vind. Berol. *sive sub* Mon. Vulgo I.

fuerit, cui succedunt. Reliquum est, ut tertium ordinem decernamus, qui vocatur ex latere, et in agnatos cognatosque dividitur, ut et hac parte disposita, undique perfecta lex inveniatur.

CAP. III. Si igitur defunctus neque descendentes neque ascendentes reliquerit, primum ad hereditatem vocamus fratres et sorores ex eodem patre et eadem matre natos, quos etiam cum patribus ad hereditatem vocavimus. His autem non exsistentibus, in secundo ordine illos fratres ad hereditatem vocamus, qui ex uno parente coniuncti sunt defuncto, sive per patrem solum seu per matrem. Si autem defuncto fratres fuerint, et alterius fratris aut sororis praemortuorum filii, vocabuntur ad hereditatem isti cum de patre et matre thiis, masculis et feminis, et quanticunque fuerint, tantam ex hereditate percipient portionem, quantam eorum parens futurus erat accipere, si superstes esset. Unde consequens est, ut, si forte praemortuus frater, cuius filii vivunt, per utrumque parentem nunc defunctae personae iungebatur, superstites

cui] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus delevit lineaeque vocem *qui* imposuit. Caeterum in nullo ex his codd. aut in Hamb. I. est vox *is*, quae Vulgo antea legitur. Trid. Port. *eius cui*.

succedunt] Postea in Hamb. Trid. Port. I. est *fratres*, quod in reliquis codd. deest.

tertium] Sic Vind. I. *tcium* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus impositus est. In Mon. est *in tertium*, sed sec. manus priorem vocem *in* delevit.

decernamus[*decernimus* I.

vocatur] Sic Mon. Berol. *vocantur* Vind. Gr. *χαλεῖται*.

in] Sic Vind. Mon. In Berol. tantummodo a sec. manu scriptum est, sed et posterior manus correxit *inter*.

cognatosque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et cognatos* Vulgo.

ut et] Sic Vind. Mon. Berol. *ut etiam* Vulgo I.

ac] Sic Mon. Berol. Vind., in quo sec. manus scripsit *hac*. Vulgo *hac*. Deest in I.

NOV. CXIII. CAP. III. PR. descendentes] Quae abhinc sunt, usque ad vocem *exsistentibus*, in Vind. a sec. manu scripta sunt omnia; tres enim versus vacui relicti fuerant.

reliquerit] Sic Vind. Mon. I. *relinquere* Berol., sed sec. manus scripsit *reliquerit*. Gr. *χαταλείψῃ*.

primum] Sic Vind. Mon. Trid. Port. I., fortasse et Hamb. *primos* Vulgo, quod, ni fallor, ex Graecis correctum est.

ex eodem] Sic Berol. Vind. Mon., in quo quidem antea scriptum est *et sorores*, quae quidem verba iam a prima manu punctis subiectis notata sunt.

eadem] Sic Vind. In Mon. Berol. Vulgo et in I. est *ex eadem*.

etiam] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *χαί*.

vocavimus] Sic Berol. *vocamus* Vind. Mon., in quo quidem a sec. manu scriptum est. Gr. *ἐχαλέσαμεν*.

autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

hereditatem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae *m* parti inferiori punctum inferius subiectum est.

patrem] Sic Vind. Mon. *partem* Berol., sed sec. manus scripsit *patrem*. Gr. *διὰ τοῦ πατρός*.

seu] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sive* Vulgo.

fuerint] Sic Vind. Mon. *fuit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est. Gr. *ὑπείησαν*.

filii] Sic Berol. Mon. *et filii* Vind., sed sec. manus priorem vocem *et* delevit. In Graecis sane nihil est, quo vox *et* firmetur.

de] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

thiis] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu scriptum est. I. *tiis*.

tantam] Sic Mon. Berol. *tanta* Vind. Gr. *τοσοῦτον*.

percipient portionem] Sic Mon. *portionem percipient* Vind. Berol. Gr. *λήψονται μέρος*.

erat] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. *esset* Berol. I. Gr. *ἤμελλε*.

cuius] *cuius et* I.

utrumque] Sic Mon. *utramque* Vind. Hamb. Trid. Port. I. *utnque* Berol., sed priori litterae *n* circumflexus superius impositus est. Gr. *δι' ἑχατέρου γονέως*.

parentem] *partem* Mon. Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. Facilis emendatio est ex Graeco *γονέως*. An statuendum, interpreti ob oculos fuisse *δι' ἑχατέρου μέρους*?

nunc] Sic Vind. Mon. *n* Berol., circumflexo superius imposito, sed huic litterae punctum inferius subiectum est. Gr. *νῦν*.

iungebatur] Sic Mon. *iungebantur* Vind. Berol. I. Gr. *συνήπτετο*.

autem fratres per patrem solum forsan aut matrem ei iungebantur, praeponantur istius filii propriis thiis, licet tertio sint gradu (sive a patre sive a matre sint thii, et sive masculi sive feminae), sicut eorum parens praeponebatur, si viveret. E diverso, si quidem superstes frater et ex utroque parente coniungitur defuncto, praemortuus autem per unum parentem iungebatur, huius filios ab hereditate excludimus, sicut ipse, si viveret, excludebatur. Huiusmodi vero privilegium in hoc ordine cognationis solis praebemus fratrum masculorum aut feminarum filiis aut filiabus, ut in suorum parentum iura succedant; nulli alii omnino personae ex hoc ordine venienti hoc ius largimur. Sed et ipsis fratrum filiis tunc hoc beneficium conferimus, quando cum propriis iudicantur thiis masculis et feminis, sive paterni sive materni sint. Si autem cum fratribus defuncti etiam ascendentes, sicut iam diximus, ad hereditatem vocantur, nullo modo ad successionem ab intestato fratris aut sororis filios vocari permittimus, neque si ex utroque parente eorum pater aut mater defuncto iungebatur. Quandoquidem fratris et

autem] *aut* I.
ei] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed in linea in Vind. duo litterae deletae sunt. Gr. αὐτῷ.
praeponantur] *praeponatur* I.
istius] Sic Vind. Berol. *isti* Mon. Gr. τούτου.
propriis thiis] *tiis propriis* I.
tertio] Sic Vind. Mon. I. *tcio* Berol., sed prioribus litteris *tc* circumflexus impositus est. Vulgo *in tertio*.
sint] Sic Vind. Mon. *sin* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *t*.
a matre] *matre* I.
sint thii] *sive a tiis* I.
et sive] Sic Vind. *sive* Mon. *et* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *sive masculis*. Gr. καὶ εἴτε ἄρρενες.
praeponebatur] Sic Vind. Berol. Mon. *praeponeretur* Vulgo I. Gr. προετιμᾶτο.
viveret] Sic Vind. Berol. *veveret* Mon., sed sec. manus scripsit *viveret*.
e] Sic Vind. Mon. Berol. *ex* I. *et ex* Vulgo, sed priorem vocem nec Hamb. Trid. Port. agnoscunt. Interpres καὶ illud non videtur habuisse.
et ex] Sic Vind. Mon. Berol. *etiam ex* I. *ex* Vulgo. Interpres videtur habuisse καὶ ἐξ ἑκατέρου.
parente] Sic Vind. Mon. *parte* Berol., sed supra litteram *r* a sec. manu syllaba *ren* scripta est.
coniungitur] Sic Vind. Berol. *coniungerit* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. συνάπτεται.
excludebatur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb., ubi non est, quo Vulgo et in Trid. Port. I. antea scriptum est *ab hereditate*, quod nec Graecis firmatur, ideoque glossae locum obtinere videtur.
aut] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *vel* Vulgo. *et* Mon. Berol.
iura] Sic Vind. Vulgo. *iure* Mon. Berol. I. Gr. δίκαια.
succedant] Sic etiam Contius, qui ad marginem adnotavit *subingrediantur*.
nulli] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *nulle*. Gr. οὐδενί. Quod Vulgo subiicitur *enim*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.
alii] Sic Berol. *alie* Vind. *alio* Mon., sed in utroque sec. manus corr. *alii*.
personae] Sic Mon. *persone* Berol. In Vind. postea adscriptum est: *ex hoc ordine personae*, quae punctis subiectis notantur. Pro *omnino personae* I. habet *personae omnino*.
benefic.] *benefit*. Berol. I.
conferimus] Hoc et quae sequuntur usque ad vocem *propriis thiis*, in Vind. sunt, sed a sec. manu scripta. Mon. *conferrimus*, sed priori litterae *r* punctum inferius subiectum est.
quando] Sic Mon. Berol. *qn* Vind., sed superius circumflexus impositus est.
propriis] Sic Mon. Berol. *ᵱiis* Vind.
iudicantur] Sic Mon. Berol. Hamb. *iudicant tribus* Vind., sed ultimae voci *tribus* puncta a sec. manu subiecta sunt. Vulgo Trid. Port. I. *vocantur*. Gr. κρίνονται.
thiis] *tiis* I.
masculis] Sic Mon. Berol. *is masculis* Vind., sed prioribus litteris *is* puncta inferius subiecta sunt.
defuncti] Sic Mon. Berol. *defucti* Vind.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.
aut] Sic Vind. Berol. *vel* Mon. I.
aut mater] *vel mater* I.
iungebatur] Sic Berol., sed priori litterae *i* et sequenti *u* circumflexi superius impositi sunt, qua re significatur *iniungebatur*. Mon. *iungebantur*, Vind. *iungebatur*, sed totum hoc a sec. manu scriptum est. Gr. συνήπτετο.

sororis filiis tale privilegium dederimus, ut in propriorum parentum succedentes locum soli in tertio constituti gradu cum his, qui in secundo gradu sunt, ad hereditatem vocentur, illud palam est, quia thiis defuncti masculis et feminis, sive a patre sive a matre, praeponuntur, si etiam illi tertium similiter cognationis obtineant gradum. §. 1. Si vero neque fratres neque filios fratrum, sicut diximus, defunctus reliquerit, omnes deinceps a latere cognatos ad hereditatem vocamus secundum uniuscuiusque gradus praerogativam, ut viciniores gradu ipsi reliquis praeponantur. Si autem plurimi eiusdem gradus inveniantur, secundum personarum numerum inter eos hereditas dividitur, quod in capita nostrae leges appellant.

CAP. IV. Nullam vero esse volumus differentiam in quacunque successione aut hereditate inter eos, qui ad hereditatem vocantur, masculos ac feminas, quos ad hereditatem communiter definivimus vocari, sive per masculi, seu per feminae personam defuncto iungebantur, sed

fratris] Quod Vulgo antea legebatur *igitur*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est. Pro *fratris* Vind. initio habuerat *patris*, sed sec. m. corr., ut in cont. Gr. ἀδελφοῦ.

dederimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dedimus* Vulgo.

propriorum] Sic Vind. Berol. *priorum* Vind. I.

locum soli] Sic Vind. Berol. *soli locum* Mon. Gr. τόπον μόνοι.

tertio] Sic Vind. Mon. *tcio* Berol., sed prioribus litteris *tc* circumflexus superius impositus est.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

in sec. gr. sunt] *sunt in sec. gr.* I.

thiis] *tiis* I., quod genus scripturae cum semper ubique redeat, non amplius enotabo.

defuncti] Sic Mon. *defunctus* Vind. *defunctis* Berol. I. Gr. τοῦ τελευτήσαντος.

patre] Sic Vind. Berol. *matre* Mon. Gr. πατρός.

matre] Sic Vind. Berol. *patre* Mon. Gr. μητρός.

si etiam illi] Sic Mon. Berol. I. *si illi etiam* Vind. *si etiam* Hamb. *etsi etiam illi* Vulgo. Gr. εἰ καὶ ἐκεῖνοι.

tertium] Sic Vind. Mon. *tcium* Berol., sed duabus prioribus litteris *tc* circumflexus superius impositus est.

similiter cognationis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *cognationis similiter* Vulgo. Gr. ὁμοίως συγγενείας.

NOV. CXIII. CAP. III. §. 1. si vero] Sic Mon. Berol. *sive* Vind., sed sec. manus corr. *si vero*. Gr. εἰ δέ.

fratrum] Sic Mon. Berol. *fratum* Vind.

sicut] Sic Mon. *sicuti* Vind. Berol.

defunctus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *defunctis*. Gr. ὁ τελευτήσας.

ad hered. voc.] *voc. ad hered.* I.

uniusc.] *unius c.* I.

ut] Sic Vind. Mon. *nu* Berol., lineola tamen superius imposita. Litterae *n* autem puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἵνα.

si autem] In Berol. scriptum est: *si autem plurimi eiusdem gradus praerogativam sententiam aut viciniores gradu ipi reliquis praeponantur, si autem plurimi*, sed sec. manus haec, tribus ultimis verbis exceptis, delevit omnia.

dividitur] Sic Vind. Mon. *dividatur* Vulgo Berol. I. Indicativum modum vel Graeca tuentur.

capita] Sic Mon. Berol. *capiteis* Vind., sed ultimis tribus litteris puncta inferius subiecta sunt.

nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.

leges] Sic Mon. Berol. *legis* Vind. Gr. νόμοι.

appellant] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec manus scripsit *appellantur*. Gr. λέγουσι.

NOV. CXIII. CAP. IV. vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.

esse volumus] Sic Vind. *esse volumus esse* Berol. *volumus esse* Mon. Vulgo I. Gr. εἶναι βουλόμεθα.

hereditate] Quae inde ab ultima syllaba *te* sunt usque ad vocem *personam*, in Berol. a sec. m. scripta sunt omnia.

fem.] Pro *ac fem.* I. habet *aut fem.*

definivimus] Sic Vind. *deffinivimus* Berol. *diffinivimus* Mon. *diffinimus* I. Gr. ὡρίσαμεν.

masculi] Sic Vind. *masculini* Mon. Berol., quod quidem ferri non potest.

seu] Sic Vind. Berol. *sive* Vulgo I. Mon., in quo ultimae litterae *e* sec. m. supra lineam posuit *n*.

defuncto] *defun defuncto* Berol., sed prioribus syllabis *defun* puncta inferius subiecta sunt.

in omnibus successionibus agnatorum cognatorumque differentiam vacare praecipimus, sive per femineam personam, sive per emancipationem, vel per alium quemlibet modum prioribus legibus tractabatur, et omnes sine qualibet huiusmodi differentia secundum proprium cognationis gradum ad cognatorum successionem ab intestato venire praecipimus.

CAP. V. Ex his autem, quae de hereditate diximus et disposuimus, et quae de tutela sunt, manifesta consistunt. Sancimus enim, unumquemque secundum gradum et ordinem, quo ad hereditatem vocatur aut solus aut cum aliis, et functionem tutelae suscipere, nulla neque in hac parte differentia introducenda de agnatorum seu cognatorum iure, sed omnibus similiter ad tutelam vocandis, quique ex masculorum quique ex feminarum prole descendunt minori coniuncti. Haec autem dicimus, si masculi et perfectae aetatis sint, et nulla lege prohibeantur tutelam suscipere, neque excusatione competenti sibimet utuntur. Mulieribus enim etiam nos interdicimus tutelae subire officium, nisi mater aut avia fuerit. His enim solis secundum hereditatis ordinem et tutelam subire permittimus, si inter gesta et nuptiis aliis et auxilio Velleiani senatusconsulti renuntiant. Haec enim servantes omnibus a latere cognatis ad tutelam praeponentur, testamentariis solis tutoribus praecedentibus eas; defuncti namque voluntatem et electionem praeponi volumus. Si autem plurimi eundem cognationis habentes gradum ad

cognatorumque] Sic Mon. Berol. *cognatorumquae* Vind.

vel per alium] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *sive per alium* Vulgo Port.

quemlibet] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *οἱονδήποτε.*

proprium] *primum* I.

intestato] Sic Vind. Berol. *intesto* Mon. Gr. *ἐξ ἀδιαθέτου.*

venire praecipimus] Sic Vind. Berol. *praecipimus venire* Mon. Gr. *ἐλθεῖν κελεύομεν.*

NOV. CXIII. CAP. V. ex his] *ex hiis* I. In marg. Mon. Berol. adscriptum est: *de legitima tutela et de matre et avia tutelam amministrantibus liberorum* (*lib. aministr.* Berol.).

enim] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *γάρ.*

quo] Sic Mon. Berol. In Vind. est siglum *q*, circumflexo inferius traiecto, qua re significatur *quod*. Gr. *καθ' ἥν.*

vocatur] *vocantur* Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *n* deinde a sec. manu puncta inferius subiecta sunt. Gr. *καλεῖται.*

solus] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *solum* Port. *soli* Mon., sed litterae *i* a sec. manu littera *u* superius imposita est. Gr. *μόνος.*

et] Sic Vind. Mon. Berol., deest in I. *etiam* Vulgo.

minori] In Mon. subiicitur littera *d*, cui quidem puncta inferius subiecta sunt. I. *minus.*

et] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. *καὶ τέλειοι.*

prohib.] *proib.* Berol.

competenti] Sic Vind. Mon. Berol. *competente* Vulgo I.

utuntur] Sic Vind. Berol. I. *unt* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexi superius impositi sunt. Vulgo *utantur.* Gr. *κέχρηνται.*

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.

tutelae subire] Sic Vind. I. *tutelae subite* Mon., sed sec. manus correxit *subire.* Berol. *subire tutele.* Gr. *τῆς ἐπιτροπῆς ὑπελθεῖν.*

aut] *au aut* Berol., sed priori voci *au* puncta inferius subiecta sunt.

fuerit] Sic Vind. Berol. *fuerint* Mon. Gr. *εἴη.*

his] *hiis* I.

si] Sic Mon. Berol. *ita si* Vind., quod quidem Graecis non firmatur.

Velleiani] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *Βελιανείου.*

senatus] *sc.* I.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. *ταῦτα.*

ad] Sic Vind. Mon. Berol. *quoad* Vulgo. *qui ad* I. Gr. *εἰς.*

praeponentur] Sic Vulgo. *proponentur* Mon. *proponuntur* Vind. *praeponuntur* Berol. I. Gr. *προτιμηθήσονται.*

namque] *nanque* I.

habentes gradum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *gradum habentes* Vulgo. Gr. *ἔχοντες βαθμόν.*

tutelam vocantur, iubemus, iis communiter convenientibus apud iudicem, cui huius partis sollicitudo est, unum aut plures, quanti ad gubernationem substantiae sufficiant, ex ipsis eligi et denunciari, et eum vel eos minoris res gubernare, tutelae periculo omnibus imminente, qui ad tutelam vocantur, et substantiis eorum minori tacite subiacentibus pro huiusmodi gubernatione.

CAP. VI. Haec autem omnia, quae de successionibus generis sancimus, in illis volumus obtinere, qui catholicae fidei sunt. In haereticis autem iam a nobis positas leges firmas esse praecipimus, nullam novitatem aut imminutionem ex praesenti introducentes lege. Quae igitur hanc per constitutionem in perpetuum observandam sancivit nostra tranquillitas, in illis volumus obtinere casibus, qui a principiis Iulii mensis praesentis sextae indictionis seu evenerunt, seu post haec emergunt; praecedentes namque casus, qui usque ad memoratum tempus pertransierunt, secundum veteres leges incidi praecipimus.

iis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. αὐτούς.

convenientibus] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem supra lineam a sec. manu adscriptum est: *nt. countas*, sed litterae *o* lineola sequentique *u* circumflexus superius impositus est. I. *venientibus*. Gr. συνελθόντας.

substantiae] *subs* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.

denunciari] Sic Berol. Vind. Mon. I. *denominari* Vulgo.

minoris] Sic Mon. Berol. *minores* Vind. Gr. τοῦ ἀνήβου.

gubernare] Sic Vind. Mon. *gubernari* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. διοικεῖν.

tutelam] Sic Vind. Berol. *tulam* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. τὴν ἐπιτροπήν.

minori] Quod Vulgo subiicitur *aetate*, in I. *etate*, in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum fuit; glossae enim locum manifesto obtinet.

tacite] *tacitae* Vind. Mon., sed ut in cont., Berol. Deest in Hamb. Gr. σιωπηρῶς.

gubernatione] Sic Vind. Mon. *gubernactione* Berol., sed litterae *e* sec. circumflexus superius impositus est, cui sec. manus deinde punctum subiecit.

NOV. CXIII. CAP. VI. haec] Ad marg. Mon. Berol. *de vi et* (*ac* Berol.) *potestate huius constitutionis* (Berol. *pot. constitutionibus*) *in* (*et* Berol.) *personis et temporibus*.

autem] Sic omnes mei codd., Contius, qui quidem ad marg. *vet. igitur*.

sancimus] Sic nostri codd. *sancivimus* Vulgo.

in illis vol. obt.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *obtinere in illis volumus* Vulgo. Gr. ἐν ἐκείνοις βουλόμεθα κρατεῖν.

autem] Sic Mon. Berol. I. *aut* Vind. *enim* Vulgo, quod ex Graecis correctum.

esse praec.] *praec. esse* I.

imminutionem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *immutationem* Vulgo. Gr. ἐλάττωσιν.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

hanc per] Sic Vind. Mon. *per hanc* Berol. Vulgo I.

in perp.] *imperp.* I.

qui] Sic Berol. *quia* Vind., sed sec. manus correxit *qui*. Mon. *quiu*, sed sec. manus correxit *quia*.

a princ. Iulii mensis] Haec quidem in Vind. a sec. manu scripta sunt.

indict.] *indit.* Vind. Mon. Berol.

seu evenerunt] Sic Vind. Mon. *sue vener* Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Hamb. Trid. Port. I. *seu evenerunt*. Interpres videtur legisse ἢ συνέβη.

seu] Sic Vind. *aut* Mon. Berol. I. Hamb. Trid.

post haec] *post h* Mon. Berol. Vind., sed ultimae litterae *h* circumflexus impositus est, qua re significatur *haec*. Hamb. Trid. *post haec*. Vulgo *posthac*. I. *post hoc*. Gr. μετὰ ταῦτα.

emergunt] Sic Vind. Berol. *emergerint* Mon., sed sec. manus scripsit *emerserint*, quod etiam Vulgo est. Hamb. *emergerunt*, Trid. I. *emerserunt*, Port. *emergent*.

praecedentes] Sic Vind. Mon. *cedentes* Berol., sed priori litterae *c* a sec. manu *prae* inscriptum est. Gr. προλαβόντα.

namque] *nanque* I.

memoratum] Sic Vind. Berol. *memoratai* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

pertransierunt] *pertransierint* Mon.

incidi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *decidi* Vulgo Cont., qui quidem ad marg. *al. incidi*. Manifesto interpres vocem τέμνεσθαι non intellexit,

EPILOGUS. Tua igitur gloria per praesentem legem a nobis disposita ad omnium cognitionem venire procuret, in hac enim regia civitate edictis consuete propositis, in provinciis autem praeceptis dirigendis ad clarissimos praesides earum, ut nulli nostri imperii subiectorum sit ignota nostrae circa eos mansuetudinis providentia, ita tamen, ut sine omni dispendio civium aut provincialium in omni loco praesentis legis fiat insinuatio. *Dat. III. id.* ** *CP. imp. Iustiniani anno XVI. p. c. Basilii anno II.*

[CXIV.] GLOSS.

UT SPONSALITIA LARGITAS SPECIALIS SIT CONTRACTUS, ET DE DIVERSIS CAPITULIS.

Idem Aug. Petro gloriosissimo praef. sacrorum per Orientem praetoriorum.

CAP. I. Sponsalitiam largitatem contractum specialem esse et iudicari et non aliis donationibus eam connumerari, per praesentem legem sancimus, quoniam pro ea aequalitas dotis offertur. Sive igitur

quod iam significavi in libro Neue Jenaische Litteraturzeit. Juni 1842. Num. 135. p. 563.

NOV. CXIII. EPIL. disposita] In Mon. ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est.

omnium] Sic Vind. Berol. *omi* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἁπάντων.

enim] Sic Vind. Mon. Berol. *quidem* I. Vulgo. Pro μὲν interpres videtur habuisse γάρ.

civitate] Sic Vind. Mon. *urbe* Berol.

propos.] Sic Berol. Vulgo. *praepos.* Vind. Mon.

dirigendis] Sic Mon. Berol. *diligendis* Vind. Gr. πεμπομένων.

clariss.] *gloriosiss.* I.

ignota] *ignorata* I.

nostrae] Sic Mon. Berol. *nostra* Vind. Gr. τῆς ἡμετέρας.

ita tamen] *tua ita tantum* Berol., sed priori voci *ita* puncta inferius subiecta sunt.

Dat.] *data* Neob. *datum* Cont. In Vind. Mon. Berol. Pist. I. nulla est subscriptio.

III. id.] Sic Neob. *VII. Kal. Aug.* Vulgo Contius, quod ita a se restitutum esse idem auctor est ad marginem ex manuscr. libro Novv. Lacunam esse facile apparet, quae quidem in Neob. enotata non est.

CP.] deest Vulgo. Reliqua Cont. sic habet: *Septimiliario in novo palatio domi. Iustin. p. p. augu. imperii eius anno XVIII. post consulatum Basilii V. C. anno tertio.*

imp.] Sic Neob. *imp. DN.* Vulgo.

Iustiniani] *Iustinianus* Neob., qui non habet, quod Vulgo subiicitur *pp. aug.*

anno] *a.* Neob.

XVI.] Sic Neob. *XVII.* Vulgo.

p. c.] *pc.* Neob. *post cons.* Vulgo.

Basilii] *bili* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Quod Vulgo postea est *V. C.*, in Neob. non est.

NOV. CXIV. CXIV.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. *Const. CXV.* Vulgo.

ut] *R/. ut* Mon.

sit contr.] *contr. sit* Berol. I.

diversis] Sic Mon. Berol. *ceteris* Vind.

cap.] In Berol. I. subiicitur *R/.*

Idem Aug.] Sic Vind. *idem a͞* I. *id. a.* Pist. Neob. Berol., sed litterae *a* lineola superius imposita est. Mon. ..*d. a.*, ubi prima videlicet littera miniatori depingenda relicta est. Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Petro] Sic Mon. Berol. I. *pet'* Neob. *pꝰ* Pist., deest in Vind.

gloriosissimo] Sic Berol. *glosissimo* Vind. Neob. *glosisimo* Mon. Deest in Pist. *glorioso* I.

praef. — praetoriorum] *pp. sacrorum per Orientem praetoriorum* Vind. Mon., in quo quidem pro *ppo* est *pp*, lineola superius imposita. Neob. *pp sacrorum periori praetoriorum* Pist. *prefecto sacrorum praetoriorum* I. *p̄. sacrorum per Orientem praetorum* Berol. *Orientalium praetoriorum praefecto* Vulgo.

NOV. CXIV. PRAEF. contr.] *et contr.* I.

specialem] Sic Vind. Berol. *spualem* Mon., sed litterae *u* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἰδικόν.

legem sancimus] Sic Mon. *sanccimus legem* Vind. Berol. *sancimus legem* Vulgo I. Gr. νόμον θεσπίζομεν.

aequalitas] *et equalitas* Vind. I., quod Graecis non firmatur.

offertur] Sic Mon. Berol. *offeratur* Vind. Gr. ἐπιδίδοται.

fiat sub gestis monumentorum eius insinuatio, sive etiam non, iubemus, eam per omnia suum robur habere tam apud mulierem, quam apud virum, sive ab ipso viro sive ab altero aliquo mulieri detur seu conscribatur, vel in viri personam donatio fiat, quatenus ipsas res in nuptialem conscribat donationem. Et haec valere praecipimus, cuiuscunque sit donatio quantitatis, vel si non, sicuti est dictum, insinuetur.

CAP. II. Et hoc quoque praesenti sancimus constitutione, ut licentia sit minoribus in ipso tempore, in quo licet eis testari de alia substantia, etiam suos servos in ultimis voluntatibus manumittere, nullo eis impedimento aetatis faciendo, sed vacante lege, quae hoc primitus prohibebat.

CAP. III. Et hoc insuper iubemus, ut, si quis in aliquo documento alterius faciat mentionem documenti, nullam ex hac memoria fieri exactionem, nisi et aliud documentum, cuius memoria in secundo facta est, proferatur, aut alia secundum leges probatio exhibeatur, quia et quantitas, cuius memoria facta est, pro veritate debetur; hoc enim et in veteribus legibus invenitur.

CAP. IV. Hoc quoque sancimus, ut, si quando appellatione secuta, in novissimo induciarum die aut pars utraque aut solus, qui appellatione usus est, occurrerit et suam praesentiam manifestaverit iudici

personam] Sic Vind. Mon. *persona* I. Berol. Gr. πρόσωπον. Caeterum in Berol. hoc et quae deinceps sunt usque ad voces *sicuti est*, a sec. manu scripta sunt.
conscribat donationem] Sic Vind. Mon. *donationem conscribat* Berol. Vulgo I. Gr. καταγράψαι δωρεάν.
haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Berol. I. Vulgo. Gr. ταῦτα.
valere] Sic Vind. Berol. *habere* Mon. Gr. κρατεῖν.
sit donatio] *don. sit* I.
est dictum] Sic Vind. Mon. *est est dictum* Berol. *dictum est* Vulgo I.

NOV. CXIV. CAP. II. et hoc] Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *qui servos suos manumittere possunt vel non.*
praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. *in praesenti* I. *praesente* Vulgo.
sancimus constitutione] Sic Mon. Berol. *const. sancimus* Vulgo I. Gr. θεσπίζομεν διατάξεως.
licet] *liceat* I.
suos servos] Sic Vind. Berol. *servos suos* Mon. Gr. τοὺς ἰδίους οἰκέτας.
impedimento] *inpedimto* Berol., sed litterae *m* circumflexus superius impositus est.
quae] *qeu* I.
hoc primitus] Sic Mon. *haec primitus* Vind. *primitus hoc* Berol. Pro τοῦ πρῴην interpres videtur habuisse τοῦτο πρῴην vel ταῦτα πρῴην.
prohibebat] Sic Vind. Mon. *prohibeat* Vulgo.

NOV. CXIV. CAP. III. et hoc] Ad marginem Mon. Berol.: *si quis in aliquo instrumento alterius instrumenti mentionem fecerit* (*mentionem fec̄ alteri instrumenti* Mon.).
nullam] Sic Mon. Berol. *nulla* Vind. Gr. μηδεμίαν.
exactionem] Sic Mon. Berol. *exactione* Vind.
et aliud] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. Prior vox *et* in Trid. Port. Vulgo omissa est. Gr. καὶ τὸ ἕτερον.
cuius] Sic Vind. Mon. *c9* Berol.
memoria] In Vind. subiicitur *in cuius memoria*, quae quidem a sec. manu punctis subiectis notata sunt.
aut] Sic Vind. Mon. *ut* Berol., sed a sec. manu litterae *u* littera *a* superius imposita est. Gr. ἤ.
alia] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἑτέρα.
probatio] Sic Vind. Mon. *probatione* Berol., sed litteris *ne* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀπόδειξις.
cuius] *c9* Berol.
pro ver.] In Berol. antea scriptum est: *proferatur, ut alia secundum leges probatione exibeatur,* quae quidem punctis subiectis notata sunt.
et] Sic Vind. Mon. I. *etiam* Berol. Vulgo.

NOV. CXIV. CAP. IV. hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο. Ad marg. Berol. *de appellationibus.*
novissimo] Sic Vind. Mon. Berol. *novissima* Vulgo I.
occurrerit] Sic Vind. Mon. *occurrit* Berol., sed ultimis litteris *rit* a sec. manu circumflexus impositus est. Gr. φθάσαι.

futuro appellationis examinare iudicium aut consiliariis eius aut qui lites intromittunt, etsi iudex eum in definitis diebus suscipere differat, nullum praeiudicium partibus aut uni harum ex hoc penitus fieri, sed et post haec examinari appellationes huiusmodi et sententia legitima terminari.

CAP. V. Aliud ad haec capitulum nostra indigens providentia prospeximus emendare. Quia enim nostrae leges decernunt, si quando gloriosissimi praefecti sacrorum praetoriorum sententiam protulerint, nullam appellationem adversus eam offerri, sancimus, quoties sententia gloriosissimorum praefectorum cuiuscunque regionis proferatur, et unus forsan litigantium putaverit se gravari, habere eum licentiam petitionem offerre gloriosissimis praefectis, qui sententiam protulerunt, aut eorum consiliariis aut causas introducentibus intra decem dierum inducias post prolatam sententiam, ut hoc subsecuto non aliter exsecutioni sententia contradatur, nisi prius fideiussiones dignas praebuerit victrix pars tantae quantitatis, quantae fuerit condemnatio, ut, si post haec retractatione

consil.] *conscil.* Mon.

intromittunt] Sic Vind. *contromittunt* Mon. Berol., sed in illo priori syllabae *con* superius impositum est *in*, in hoc autem superscriptum *vel in*. Gr. τοῖς- εἰσάγουσι.

cons. eius] *eius cons.* I.

etsi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo. Pro καὶ ὁ interpres videtur legisse καὶ εἰ ὁ.

iudex] Sic Mon. Berol. Vind., sed litterae ultimae *ex* a sec. m. scriptae sunt.

definitis] Sic Vind. Mon. *diffinitis* Berol.

suscipere] Antea in Berol. scriptum est *suscipere diffinitis diebus*, quae quidem punctis subiectis deleta sunt.

differat] *differret* I.

praeiudic.] *praeiudit.* Berol.

harum] Sic Vind. Mon. Berol. *earum* Vulgo. *eorum* I. Gr. τούτων.

sed et] Sic Vind. *sed* Mon. Berol. I. Gr. ἀλλὰ καί.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

NOV. CXIV. CAP. V. aliud] ad marg. Mon. haec adscripta sunt: *de retractationibus sententiarum praefecti.*

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. πρὸς τούτοις.

prospeximus] Sic Vind. Mon. *perspeximus* Berol. Gr. συνείδομεν.

nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.

decernunt] Sic Berol. *decent* Vind. Mon., sed ultimae litterae *t* circumflexus superius impositus est. Gr. διορίζουσιν.

gloriosissimi] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. οἱ ἐνδοξότατοι.

protulerint] Sic Vind. Berol. *protuler* Mon., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est, qua re significatur *protulerunt.* Gr. προενέγκοιεν.

offerri] Sic Berol. Vind. *offerre* Mon. ἐπιδίδοσθαι.

sancimus] Sic Vind. *saccimus* Mon.

praefectorum] Sic Vind. Berol. *pp.* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐπάρχων.

cuiuscunque] Sic Vind. Mon. *c9cunque* Berol.

proferatur] Sic Mon. *profertur* Vind. Berol.

protulerunt] Sic Vind. Mon. *obtulerunt* Berol. Gr. προάγουσιν.

consiliariis] Sic Vind. Berol. *conscilíarios* Mon., sed sec. manus scripsit *consciliariis.*

prolatam] Sic Vind. *probatam* Mon. Berol., sed sec. manus scripsit *prolatam.* I. *latam.* Gr. προενεχθῆναι.

subsecuto] Sic Mon. Berol. *secuto* Vind. I.

exsecutioni] Sic Vind. Mon. I. *excusationem* Berol., sed sec. manus scripsit *executioni.* Gr. ἐκβιβασμῷ.

fideiussiones] Sic Vind. Mon. *fideiussores* Berol., sed sec. manus scripsit *fideiussionis.* Gr. ἐγγύας.

pars tantae] Sic Vind. *pars tante* Berol. *corrupte* Mon., quo deleto sec. m. supra lineam posuit *pars tante.*

quantitatis] Sic Mon. Berol. *equitatis* Vind., sed sec. manus correxit *quantitatis.* Gr. ποσότητος.

quantae] Sic Mon. *quanta* Vind. Berol. I. Gr. ὅσης.

fuerit] Sic Vind. I. *fuit* Berol., sed sec. manus supra lineam circumflexum posuit, qua re significatur *fuerit.* Mon. Vulgo *fuit.* Gr. εἴη.

post haec] Sic Mon., sed sec. manus scripsit *posthac.* Vind. Berol. I. *post hanc*, quod etiam Vulgo est. Gr. μετὰ ταῦτα.

modo legitimo procedente sententia resolvatur, res ei cum augmentis legitimis restituantur. Si vero intra memoratas decem dierum inducias post prolatam sententiam non obtulerit libellum is, qui putat se laesum, iubemus, causae exsecutionem sine fideiussione procedere, retractationis iure servando illi, qui se gravatum putaverit.

CAP. VI. Ad haec quoque sancimus, ut, si contigerit minores velle se abstinere ab hereditate in se devoluta et a se suscepta, si quidem omnes creditores praesentes fuerint in illis locis, in quibus in integrum restitutio postulatur, vocentur a iudice creditores et praesentibus omnibus ab huiusmodi hereditate se minores abstineant. Si vero omnes aut aliqui creditorum absentes fuerint, iubemus, minores volentes hoc agere locorum iudicem, in quibus ipsi degunt, adire, illum vero per consuetas citationes vocare creditores, et si intra trium mensium spatium nusquam appareant creditores, licere minoribus sine periculo huiusmodi hereditate abscedere, iudice providente, apud quem agitur in integrum restitutio, ubi debeant hereditariae res mobiles et immobiles custodiri, quantitate quippe harum publica descriptione sub gestis monumentorum manifestanda.

retractatione] Sic Mon. *retractationem* Vind. Berol. I. Vulgo. Gr. ἀναψηλαφήσεως.

restituantur] Sic Vind. Mon. *restituatur* Berol. I. Vulgo. Gr. τὰ πράγματα ἀποκαθίστασθαι.

prolatam] Sic Mon. Vind. I. *probatam* Berol. Gr. προενεχθῆναι.

obtulerit] Sic Mon. Berol. Vind. *optulit* I.

is] Sic Vind. Berol. *his* Mon., sed priori litterae *h* punctum inferius subiectum est. Gr. ὁ νομίζων.

laesum] Sic Vind. *lesum* Berol., deest in Mon., sed supra voces *putat se* a sec. manu scriptum est *gravatum*. Gr. βεβλάφθαι.

fideiussione] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *fideiussore* Vulgo Mon. Port. Gr. χωρὶς ἐγγύης.

NOV. CXIV. CAP. VI. ad haec] Ad marg. Berol. *si minor XXV. annis m'm' restitui velit, ut ab hereditate abstineat.* I. *ad hoc.*

quoque] *quidem* I.

si] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu in linea scriptum est. Gr. εἴπερ.

devoluta] Sic Vind. Mon. *devolutata* Berol.

fuerint] Sic Vind. Berol. *fuit* Mon., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est. Gr. εἶεν.

aliqui] *reliqui* I.

absentes] Sic Berol. *abscentes* Mon. Vind., in quo quidem litterae *c* punctum inferius subiectum est.

loc.] *et loc.* I.

iudicem] Sic Vind. Berol. *iudices* Mon. Gr. ἄρχοντι.

degunt] Sic Vind. Berol. *degent* Mon. Gr. διάγουσι.

consuetas] Sic Vind. Mon. *suetas* Berol., sed supra priorem litteram *s* sec. manus posuit vocem *con*.

citationes] Sic Mon. Berol. *ortationes* Vind., sed priori litterae *o* sec. m. litteram *h* imposuit. Gr. κηρυγμάτων.

trium mensium spatium] Sic Vind. Berol. I. *trium mensium trium terminum mensium spatium* Mon. *spatium trium mensium* Vulgo. Gr. ἐντὸς τριῶν μηνῶν προθεσμίας.

licere] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu supra lineam positum est *in his*. Gr. ἐξεῖναι.

minoribus] Sic Vind. Mon. *minorebus* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

huiusmodi] Quod Vulgo et in I. antea est *ab*, in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

hereditate] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit.

abscedere] Sic Vind. Mon. I. *discedere* Berol.

iudice providente] Sic Vind. Mon. Berol. I. *providente iudice* Vulgo. Gr. προνοοῦντος τοῦ ἄρχοντος.

agitur] Sic Vind. Mon. *ag* Berol., sed litterae *g* littera *i* superius imposita est.

in integrum] *nm* Mon. Berol., sed utrique litterae littera *s* superius imposita est.

quantitate] *quantitatem* I.

quippe] Sic Vind. Mon. *qpe* Berol., sed priori litterae *q* lineola inferius traiecta est; litterae autem *pe* a sec. manu scriptae sunt. Gr. δηλαδή.

descriptione] Sic Vind. Berol. *discriptione* Mon.

sub gestis] Sic Vind. Mon. *subiestis* Berol.

CAP. VII. Rursus sancimus, ut, si quis mala fide possidens aut per venditionem aut per donationem aut aliter hanc rem alienet, qui vero putat, easdem res competere sibi, hoc agnoscens, intra decem annos inter praesentes et viginti inter absentes non contestatus fuerit secundum leges emtorem aut donationem accipientem aut illum, ad quem res alio quolibet modo translatae sunt, eum, qui tales res habet, firme eas habere, post decennii videlicet inter praesentes et vicennii inter absentes decursum. Si autem ignorat verus alienatarum rerum dominus, et quia res ei competunt, et quia alienatio facta est, iubemus, non aliter hunc excludi, nisi per tricennalem praescriptionem, non valente dicere eo, qui res hoc modo possidet, quia ipse bona fide possidet, quando a mala fide possidente haec accepit.

CAP. VIII. De praescriptione vero decennii hoc ordinare perspeximus, ut, si quando quispiam in praedicta decennii temporali praescriptione in quibusdam quidem annis praesens sit, in quibusdam vero

monum.] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem ultimae parti litterae *u* punctum inferius subiectum est.

NOV. CXIV. CAP. VII. rursus] ad marg. Mon. *de malae fidei possessoribus res alienantibus*; ad marg. Berol. *de male fidei p9 res alienantibus alienas.*

possidens] *posidens* Mon. Quod antea Vulgo et in I. est *rem*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. non est, ideoque omittendum fuit.

aut aliter hanc rem] *aut per conditionem aut aliter hanc* I.

absentes] *abscentes* Vind. Mon., sed in Vind. litterae *c* punctum inferius subiectum est.

leges] *legem* I.

emtorem] *exemptorem* I.

donationem] *donatorem* I.

res] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Pro *tales res* I. habet *res tales*. Gr. τὰ πράγματα.

habet] Sic Vind. Berol., in quo quidem a prima manu subiicitur *tres*, quod eadem manus punctis subiectis notavit. Mon. *habeat*.

eas habere] Quae abhinc usque ad vocem *decursum* habentur, in Vind. tantum a sec. manu adscripta sunt. Versus unus et dimidius vacui relicti erant.

videlicet] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

praesentes] In Vind. subiicitur *videlicet*, quod in reliquis et I. hoc loco non est, nec Graecis firmatur. Gr. τῆς δεκαετίας δηλονότι ἐπὶ τῶν παρόντων.

vicennii] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem antea est *di*, quam quidem syllabam iam prima manus punctis subiectis delevit.

decursum] *discursum* Mon. Berol. I. *disc9sum* Vind. Gr. παραδρομήν.

rerum] Haec vox in Vind. bis scripta, sed sec. vice punctis subiectis deleta est.

et quia] Sic Vind. Mon. I. *ex quia* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. καὶ ὅτι.

iubemus] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. κελεύομεν.

hunc excludi] *excludi hunc* I.

tricennalem] *tricenalem* Vind.

dicere] Sic Mon. Berol. *discere* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est.

eo] Sic Mon. Berol. In Vind. antea est *q*, cui quidem litterae a sec. manu punctum inferius subiectum est.

qui] Sic Vind. Berol. *quod* Mon., sed sec. m. statim postea adscripsit *qui*.

quando] Sic Vind. I. *qua* Mon., sed lineola superius imposita, in quo quidem sec. manus correxit *quia*. Berol. *quia*, sed hoc a sec. manu scriptum est. Quod Vulgo subiicitur *ipse*, in Hamb. Vind. Mon. Berol. I. deest, est autem in Trid. Port., nec tamen in Graecis habet, quo firmetur.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.

accepit] Sic Vind. Mon. I. *accipt* Berol., sed litterae *p* lineola inferius traiecta est; secunda tamen manus correxit *accepit*. Gr. ἐκομίσατο.

NOV. CXIV. CAP. VIII. de praescript.] *descript.* I.

ordinare] *ordine* I.

perspeximus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *prospeximus* Vulgo.

in praedicta] *praedictam* Vind. Quae abhinc usque ad verba *alios tantus* leguntur, in Vind. a sec. manu scripta sunt; etenim unus versus et dimidius vacui ab initio relicti fuerant.

temporali] *tpali* Vind., sed lineola superius imposita est.

in quib.] Sic Mon. Berol. *quib.* Vind. Gr. ἐπί τινας.

sit in] *sit* I.

absens, alios tantos ei annos super decennium adiici, quantos ex ipso decennio absens fuit. Haec autem omnia, quae de temporali praescriptione decrevimus, non in praeteritis, sed in futuris et tantum post praesentem legem negotiis atque causis valere praecipimus.

CAP. IX. Quia vero ante hoc legem protulimus, ut testator aut manu propria, aut per testes nomina heredum scribat in testamentis, agnovimus autem ex huiusmodi subtilitate plurima testamenta destructa, testatoribus non valentibus huiusmodi custodire subtilitatem, aut forsan nolentibus scire aliquos suam voluntatem, iubemus, licentiam quidem esse volentibus haec servare in propriis testamentis; si autem et haec non observent, sed secundum priscam consuetudinem testentur, etiam sic firmum esse testamentum sancimus, sive per se aliquis, sive per alterius personam nomen heredis inscripserit, si omnino reliquam legitimam observationem in testamento testator servaverit.

CAP. X. Legem vero, per quam sancivimus, non transferri ad alios res, quae ad nostram domum ex venerabili ecclesia pervenerunt, vacare sancimus tam in his, quae iam ad nostram domum legitime pervenerunt, quam quae postea pervenire futura sunt.

tantos ei] Sic Vind. *tantos* Mon. *ei tantos* Berol. Gr. τοσούτους αὐτῷ.

annos] In Mon. subiicitur hoc loco ei, quod reliquis codd. non firmatur, nec Graecis convenit.

adiici] Sic Vind. Mon. *addici* Berol. *adici* I. Gr. προστεθῆναι.

fuit] deest in I.

decrevimus] *decrenimus* I.

et tantum] Sic Vind. Hamb. I. *tantum* Trid. Port., priori voce *et* omissa. *et tn* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *tamen*. Mon. *et tamen*, quod a sec. manu scriptum est. Gr. καὶ μόνον.

NOV. CXIV. CAP. IX. quia vero] ad marg. Mon. Berol. *de testatore non cogendo sua manu propria testium* (*vel testium* Mon.) *nomina heredum* (*vel heredum nomina* Berol.) *scribere*.

ante hoc] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *ante* Mon., ad cuius marginem quidem a sec. manu adscriptum est *h'*. Vulgo *ante hac*. Trid. Port. *ante hanc*. Gr. πρὸ τούτου.

testator] Sic Mon. Berol. *testatur* Vind., sed sec. manus correxit in cont., ut supra. Gr. τοὺς διατιθεμένους.

testamentis] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *testamento* Port. Trid. Gr. ταῖς διαθήκαις.

subtilitate] Sic Mon. Berol. *suptilitatem* Vind.

licentiam quidem] Sic Vind. *quidem licentiam* Mon. *quidem* Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *licentiam*. Gr. ἄδειαν μέν.

haec] Sic Vind. *hoc* Mon. Berol. I., quod etiam Vulgo est. Gr. ταῦτα.

si autem et haec] Sic Vind. Mon. *autem etiam haec* Berol. *si autem haec* Hamb., sed a sec. manu; prior enim habuit *si haec*. Trid. Port. *si enim hoc*. Vulgo *si vero et hoc*. I. *si autem haec*. Gr. εἰ δὲ καὶ ταῦτα.

observent] *servent* I.

priscam] Sic Vind. Berol. *pristinam* Mon.

consuetudinem] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem prior syllaba *con* a sec. manu deleta est. Gr. συνήθειαν.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.

esse testamentum] Sic Berol. *testamentum esse* Vind. Mon. I. Gr. εἶναι τὴν διαθήκην.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

aliquis] deest in I.

servaverit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *servavit* I. *observaverit* Vulgo, quod sane non contemnendum foret, si codd. mss. auctoritate firmaretur.

NOV. CXIV. CAP. X. legem] ad marg. Mon. Berol. haec adscripta sunt: *de rebus immobilibus, quae ad loca venerabilia pertinent*.

sancivimus] *sanccimus* Mon. Berol., sed supra litteram *c* in Mon. a sec. manu littera *u* superius imposita est. Vind. *sanctimus*. Vulgo *sanximus*. Hamb. Trid. Port. *sancimus*. I. *sancivimus*. Gr. ἐθεσπίσαμεν.

alios] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *alias* Berol. Port. Gr. πρὸς ἑτέρους.

ex] *a* I.

in] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐπὶ τοῖς.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

quae] Sic Mon. *que* Vind. Berol.

pervenerunt] Sic Vind. Berol. *percvenerunt* Mon., sed priori litterae *p*, quae a sec. m. scripta est, eadem sec. manus lineolam superius imposuit, qua re significatur *prae*. Gr. περιελθοῦσι.

CAP. XI. Si quando autem aliquis testamentum faciat, et aliquam rem immobilem suae familiae aut alteri cuicunque personae nomine legati reliquerit et specialiter dixerit, nullo tempore hanc rem alienari, sed aut apud heredes aut apud successores illius, cui relicta est, permanere, in hoc legato iubemus Falcidiam legem locum penitus non habere, quoniam alienationem eius testator ipse prohibuit. Haec autem obtinere praecipimus in illis casibus, qui nondum iudiciali decreto, aut per amicalem conventum, aut quolibet legitimo modo decisi sunt.

EPILOGUS. Eminentia igitur tua, quae per praesentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, edictis quidem in hac regia civitate propositis, praeceptis autem ad omnium provinciarum iudices destinatis ad omnium notitiam venire procuret.

[CXV.] GLOSS.

DE ALIENATIONE ET EMPHYTEUSI ET LOCATIONE ET HYPOTHECIS ET ALIIS DIVERSIS CONTRACTIBUS IN UNIVERSIS LOCIS RERUM SACRARUM.

Idem Aug. Petro p. p.

NOV. CXIV. CAP. XI. si quando] Ad marginem Berol. Mon. *si quis familiae vel aliis* (*aliae* Mon.) *personae legatum reliquerit et rei legatae alienationem prohibuerit.*

faciat] *faciet* I.

et] Sic Vind. Berol. *atque* Mon.

immobilem] Sic Vind. Mon. *immobile* Berol., sed sec. manus ultimae litterae *e* lineolam superius imposuit.

reliquerit] Sic Vind. Mon. *reliquerat* Berol., sed sec. manus inde effecit *reliquerit*. Gr. καταλείψῃ.

specialiter] *spitaltr* Berol., sed litteris *il* puncta inferius subiecta sunt lineolaque superius imponitur. Mon. *spualr*, sed prioribus duabus litteris *sp* lineola superius imposita et per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. ἰδικῶς εἴπῃ.

nullo] Sic Mon. Berol. *in nullo* Vind., quod Graecis non firmatur.

sed aut] Sic Vind. Mon. Berol. Deest vox *aut* Vulgo et in I. Interpres videtur habuisse ἀλλ' ἢ παρὰ τοῖς.

illius] Sic Vind. Berol. *illi* Mon., sed sec. m. scripsit *illius*. Gr. ἐκείνου.

quoniam] Sic Vind. Berol. *qn* Mon., lineola quidem superius imposita, sed sec. manus scripsit *quoniam*. Gr. ἐπειδή.

ipse] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon. Gr. αὐτός.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. ταῦτα.

nondum] Sic Vind. Mon. *non* Berol. Gr. μήπω.

amicalem] Sic Vind. Mon. *amicabilem* Berol. I. Gr. φιλικήν.

conventum] *conventionem* I.

legitimo modo] Sic Vind. Mon. Berol. *modo legitimo* Vulgo. *alio modo* I. Gr. νόμιμον τρόπον.

NOV. CXIV. EPIL. igitur tua] Sic Vind. Mon. *tua igitur* Berol. Gr. τοίνυν ἡ σή.

quae] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed lineola superius imposita. Gr. ἅ.

in perp.] *imperp.* I.

valituram] Sic Berol. Vulgo. *valitura* Vind. Mon. Gr. κρατήσοντος. An vero dicendum, interpreti ob oculos fuisse κρατήσαντα?

omnium] Sic Berol. *omnia* Vind. Mon. Gr. πασῶν.

procuret] Vulgo subiicitur haec subscriptio: *Datum XIV. Kal. Febr. Constant. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XVII. post Basilii cons. anno III.*, quae in Vind. Mon. Berol. Pist. I. non est, ideoque omittenda fuit.

NOV. CXV. CXV.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. *const. CXVI.* Vulgo.

de] *R/. de* Mon.

alienatione] *alienationibus* I.

emphyteusi] *emphiteosi* Berol. *emphiteosis* I. Vind. *enphiteoseos* Mon.

hypothecis] *ypothecis* Mon. Berol. I. *ipothecis* Vind.

aliis] Sic Mon. Berol., deest in Vind.

sacrarum] *sacr* Vind., sed litterae *r* circumflexus superius impositus est. *sacrarum R/.* Mon. Berol. *sacrarum Rubrica* I.

Idem Aug.] Sic Vind. Mon. *id. a͞* Pist. Berol. In Neob. tota subscriptio desideratur. Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *idem a͞*.

p. p.] Sic Pist. Berol., sed sec. manus supra lineam circumflexum imposuit.

PRAEFATIO. Multis et diversis legibus super alienationibus et emphyteusibus et locationibus et reliquae administrationi ecclesiasticarum rerum plantantibus, praevidimus omnes praesenti comprehendere lege.

CAP. I. Sancimus igitur, nullam habere licentiam ordinatores rerum huius regiae civitatis sanctissimae maioris ecclesiae, aut orphanotrophii aut xenodochii aut ptochotrophii aut nosocomii aut aliae venerabilis domus in hac regia civitate sive in eius finibus constitutae, exceptis venerabilibus monasteriis, vendere aut donare aut commutare aut sub alterno dono dare aut quolibet alio modo alienare rem immobilem aut civilem annonam aut rusticum mancipium, nisi ad imperialem domum commutatio sola facta est. Sed neque de colonis iusto dari

Vind. Mon. *ppo*, sed lineola superius imposita est. Vulgo *gloriosissimo Orientalium Praetoriorum praefecto*. I. *preposito*.

NOV. CXV. PRAEF. multis] Sic Vind. Berol. *..ultis* Mon., sed prima littera miniatori relicta fuit, quam is postea neglexit.

emphyteusibus] *emphiteosibus* Vind. I. *enfiteosibus* Mon., quae scripturae diversitas cum ubique redeat, eam hoc loco semel adnotari sufficit.

reliquae administrationi] Sic Hamb. Vind. Mon. Berol. I. *reliquis administrationibus* Vulgo.

ecclesiasticarum] Sic Mon. *ecclesiarum* Vind. Berol. Gr. τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

rerum] Sic Vind. Mon. *rebrum* Berol., sed litterae *b* inferius punctum subiectum est. Gr. πραγμάτων.

plantantibus] Sic etiam Contius, qui ad marg. scripsit *in orientibus*. Vind. *plantatibus*. Mon. *plantantibus*, sed sec. litterae *n* punctum inferius subiectum est. Berol. *plantibus*, sed supra priores duas litteras *pl* sec. manus vocem *de* inscripsit. Hamb. *de plantantibus*, Trid. Port. *et de plantantibus*, I. *et de plantatontibus*. Pro φοιτησάντων manifesto interpres sibi habere visus est φυτευσάντων, pro quo Contius voluit φυτησάντων.

praesenti] Sic Vind. Mon. I. *praesente* Berol. Vulgo.

comprehendere] Sic Vind. Mon. *compendere* Berol.

NOV. CXV. CAP. I. PR. sancimus] Ad marginem Mon. a sec. manu adscriptum est: *nulli licere rem ecclesiasticam vendere*.

igitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *itaque* Vulgo.

hab. licentiam] *licentiam hab.* I.

huius regiae] Sic Vind. Mon. *h9 rei* Berol., sed litteris *rei* puncta inferius subiecta sunt. Ad marginem Berol. sec. manus scripsit *regie*. Gr. κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν.

ecclesiae] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *eccle*, sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. ἐκκλησίας.

orphanotrophii] *orfantrophii* Mon. *orphanotrofii* Vind., qualem scripturae varietatem, cum ubique redeat, semel adnotasse sufficit. Quod Vulgo postea est *aut nosocomii* et in I. *aut noxocomii*, in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

xenodochii] *xenodochiis* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Vind. *xenodoxii*. Mon. *senodochii*.

ptochotrophii] Sic Mon. *ptotrochis* Berol. *ptocotrophii* Vind.

aut nosocomii] Sic Vind. Mon. *aut nosochomii* Berol. Deest in I. et Vulgo. Gr. ἢ νοσοκομείου.

aliae] Sic Vind. Mon. Berol. Supra hanc vocem *aliae* sec. manus in Vind. scripsit *aliis*. Vulgo I. *alterius*.

venerabilis] Sic Berol. *venerabiles* Mon. Vind. Gr. εὐαγοῦς.

domus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus correxit *domi*. Gr. οἴκου.

monasteriis] Sic Vind. Berol. *domibus monasteriis* Mon. Gr. μοναστηρίων.

vendere] Quod Vulgo et in Port. antea est *aut*, in Trid. Hamb. Vind. Mon. Berol. I. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

commutare] Sic Mon. Berol. *commutuare* Vind., sed sec. litterae *u* punctum inferius subiectum est.

alterno] *altero* I.

dono dare] Sic Mon. *dono dari* Vind. *dare dono* Berol. Gr. ἐπ' ἀντιδώρῳ διδόναι.

quolibet alio] Sic Vind. Berol. *quolibet* Mon. *alio quolibet* Vulgo I. Gr. οἱῳδήποτε ἄλλῳ.

nisi ad] Sic Vind. Berol. *nisi* Mon., sed supra lineam sec. manus adscripsit *in*. Gr. εἰ μὴ πρός.

sola] Sic Mon. Berol. *solo* Vind. Gr. μόνον.

de colonis] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. Hamb. I. *colonario* Vulgo, quod male ex Graecis correctum est.

quid concedimus. Emphyteuses vero a praedicta sanctissima maiore ecclesia regiae civitatis et memoratorum locorum fieri iubemus in persona eius, qui accepit, et aliis duobus deinceps heredibus, non amplius sexta parte instantis canonis dimittimus ei, qui emphyteusin iure accepit. De competentibus vero proastiis ipsi sanctissimae maiori ecclesiae et nominatis venerabilibus domibus in regia civitate aut in eius regione aut mansione constitutis iubemus, si quidem haec reditus habent, integro canone ab his ordinatoribus, qui regunt ipsa venerabilia loca, in emphyteusin haec secundum praedictum modum accipienti et aliis duabus successionibus dari, et nullam omnino relevationem, sed augmentum fieri. Si vero non habent ipsa proastia aliquos omnino reditus, licen-

iusto] Sic Vind. *iuste* Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *iure* Vulgo. Manifesto interpres vocem δικαίῳ non intellexit.

quid] Sic Vind. Hamb. Trid. *quidem* Mon. Berol. Port. Gr. τι.

emphyteuses] *emphyteosis* Vind. Berol. *emphiteosis* I. *enfiteosis* Mon.

regiae] Sic Mon. Berol. *regia* Vind., sed sec. manus scripsit *regie*. Gr. τῆς βασιλίδος.

memoratorum locorum] Sic Mon. I. Hamb. *memoratorum* Vind. Berol. *commemoratorum locorum* Trid. Port. *commemoratis venerabilibus locis* Vulgo. Interpres vocem εὐαγῶν in Graecis non videtur habuisse, genitivumque casum parum recte iam non a praepositione παρά, sed a sequenti voce ἐκκλησίας pendere credidit.

persona] Sic Hamb. Berol. *personam* Vind. Mon. Trid. Port. Gr. ἐπί τε τῷ προσώπῳ.

accepit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *accipit* Vulgo.

non] Quod Vulgo et in I. antea scriptum est *et*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

sexta] *dexta* Vind., sed sec. manus corr. *sexta*. Berol. *de*; deest in Mon., ubi quidem ad marginem a sec. manu adscriptum est *sexta*. I. *de sexta*. Gr. ἕκτης. Atque *de* illud ex Vind. depravata lectione exiisse crediderim, cum nec Graecis firmetur. Caeterum in Vind. syllabae *sexta — tis ca* a sec. tantummodo manu scriptae sunt.

emphyteusin] *emphiteosin* Berol. Reliqui codd. et I. *emphiteosis*. Gr. τὴν ἐμφύτευσιν.

accepit] Sic Vind. Berol. I. *acceperit* Mon. Vulgo.

proastiis] *proaustiis* I.

ipsi] Sic Mon. Berol. *ipsis* Vind. Gr. τῇ αὐτῇ.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

regia] Sic Mon. Hamb. I. *hac regia* Vind. Berol. *regia hac* Trid. Port., quam glossam esse et Graeca significant (ἐπὶ τῆς βασιλίδος) et incerta vocis *hac* collocatio facile demonstrat.

aut mansione] Sic Vind. Mon., sed hic quidem a sec. manu. Prima enim habuit *aut mansiones*. Berol. *aut mansionis*. Vulgo uncis inclusa sunt, quia Graecis non firmantur.

haec] Quod Vulgo subiicitur *proastia*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Itaque interpres vocem προάστεια in Graecis non videtur habuisse.

reditus] *redditus* Vind. Mon. I.

habent] Sic Vind. I. *habet* Berol. *habeant* Mon. Vulgo. Indicativum modum etiam Graeca tuentur.

integro] Quod antea Vulgo est *sub*, in Vind. Mon. Berol. I. deest. Caeterum Os. censet legendum *in integro*, qui idem postea a Contio male distingui monet.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

in] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., sed in Mon. tamen a sec. manu adscriptum est. Gr. εἰς. Postea *emphiteosi* Berol. *emphiteosin* I.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid., deest Vulgo. *hanc* Port. *hoc* I. Gr. ταῦτα.

omnino] Sic Vind. Berol. *omino* Mon.

relevationem] *relelationem* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Vind. *revelationem*, sed sec. manus scripsit, ut in cont. In Berol. tantummodo scriptum est *tionem*, sed antea spatium vacuum relictum fuit. Caeterum in hoc ms. abhinc usque ad §i 2. voces *maiori ecclesiae* quae sunt, tantummodo a sec. m. scripta sunt. Gr. κουφισμόν.

sed] Quod Vulgo postea subiicitur *et*, in Vind. Mon. Berol. I. est. Interpres καὶ illud in Graecis non videtur habuisse.

augmentum] Sic Vind. Mon. *argumentum* Berol. Gr. προσθήκην.

habent] Sic Mon. I. *habeant* Vind. Berol. Vulgo. Indicativum modum Graeca tuentur.

proastia] Sic Mon. Berol. *probastia* Vind., quod a sec. manu scriptum est. I. *proaustia*.

tiam praebemus ordinatoribus venerabilium locorum in aliqua quantitate haec, sicut praedictum est, in emphyteusin dare. §. 1. Si vero contigerit quamlibet rem ex aliquo praedictorum venerabilium locorum emphyteutico iure dato aut in imperialem domum aut in sacrum nostrum aerarium aut in civitatem aliquam aut in curiam aut in aliam aliquam venerabilem domum pervenire, licentiam praebemus ordinatoribus venerabilium locorum, a quibus a principio emphyteusis facta est, mox ut pervenerit in unam praedictarum personarum sive ipsa emphyteusis, manifestare suam voluntatem intra biennium, et aut ab his derelinqui eandem rem, ad quos pervenit, et annuam pensionem, quae pacto continetur, inferri, aut hoc recipere, emphyteusi soluta, eo quod hoc sibi prodesse existimant. §. 2. Si vero quaedam sunt loca aut ipsi sanctissimae maiori ecclesiae aut alicui venerabilium domorum competentia, in quibus antiquae habitationes depositae sunt, et ex quibus nullus praebetur reditus, praedictae vero venerabiles domus, quibus competunt loca, haec reaedificare non possunt, licentiam damus ipsis ordinatoribus

reditus] *redditus* Mon. Berol. I.
aliqua] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐπί τινι.
haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* I. Gr. ταῦτα.
in] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἰς.
emphyteusin] Sic Mon. *emphiteosin* I. Vind., deest in Berol. Gr. εἰς ἐμφύτευσιν.

NOV. CXV. CAP. I. §. 1. contigerit] Sic Vind. Berol. *contingeit* Mon., sed litteris *ei* circumflexus superius impositus est. Gr. συμβαίη.
venerabilium locorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *locorum venerabilium* Vulgo. Gr. εὐαγῶν τόπων.
emphyteutico] *enphiteotico* Vind. Mon. Berol. I.
dato] Sic Vind. Mon. Berol. I. *datum* Vulgo. Pro διδόμενον interpres videtur habuisse διδομένου.
in] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. a sec. manu supra lineam adscriptum est *in*. Deest in I. Gr. ἢ εἰς.
sacrum nostrum] Sic Mon. *sacre nostrum* Vind. *nostrum sacrum* Berol. Gr. θεῖον ἡμῶν.
aerarium] *errarium* Vind. Mon. Berol. I., sed in Mon. priori litterae *r* punctum inferius subiectum est.
aut in curiam] Sic Mon. Berol. *in curiam* Vind. Gr. ἢ βουλευτήριον.
aliam aliquam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *aliquam* Vulgo. Gr. ἄλλον τινά.
domum] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *aliam domum* Berol., quod etiam Trid. Port. Vulgo habent.
a principio] Quae abhinc sunt usque ad voces *facta est*, in Vind. Mon. Berol. a sec. manu scripta sunt.
emphyteusis] *emphiteosis* I.

in unam] Sic Trid. Port. Vind. Mon. Berol. *ad unam* Hamb. Gr. εἰς ἕν.
sive ipsa] Sic Berol. I. Vind., in quo quidem priori voci *sive* puncta inferius subiecta sunt. Mon. *sive in ipsa*. Deest Vulgo. Manifesto interpres ἢ τοιαύτη legit pro ἡ τοιαύτη.
emphyteusis] *emfiteosi* Mon. *emfiteosis* I.
ab his] Sic Mon. *his* Vind. Berol. *aliis* I. Gr. παρ' ἐκείνοις.
rem] Sic Mon. Berol. *res* Vind., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. πρᾶγμα.
ad quos] Sic Vind. Mon. *eis ad quos* Berol. Gr. εἰς οὕς.
inferri] Sic Vind. Mon. *iffei* Berol., sed priori litterae *i* et ultimae circumflexi superius impositi sunt.
emphyteusi] Sic Vind. *emphiteosi* Mon. Berol. I.
existimant] Sic Berol. *existimat* I. *aestimant* Vind. Mon.

NOV. CXV. CAP. I. §. 2. si vero] Ad marginem Mon. *si quis ruina' hnt me.*
quaedam] Sic Mon. Berol. *quidam quaedam* Vind., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt.
sunt] Sic Vind. Berol. *sint* Mon. Gr. εἰσί.
maiori ecclesiae] Sic Berol. I. *maiore ecclesie* Vind., sed supra litteras *re* a sec. manu inscriptum est *ri*. Mon. *ecclesiae maiori*, quod etiam Vulgo est. Gr. μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.
depositae] Sic Vind. Berol. *dispositae* Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *depositae*. Gr. κατηνέχθησαν.
loca, haec] Sic Vind. Mon. *haec loca* Berol. Vulgo I., ubi postea interpungitur, quod quidem est contra Graecorum tenorem οἱ τόποι, τούτους.
reaed.] *rehed.* Vind. Mon. *reed.* Berol. I.

earum emphyteuseos perpetuo iure tradere ipsa loca, ita tamen, ut emphyteusis in tertia parte pensionum, quae ex habitationibus adhuc stantibus colligebantur, ex principiis temporis emphyteuseos procedat; aut si emphyteuta voluerit magis sub isto pacto accipere, ut loca primitus aedificet, et ex additis illic per aestimationem pensionibus medietatem partis dari venerabili domui, a qua ipsa loca accepit, et hoc fieri concedimus. Uti vero huiusmodi emphyteutam et illic inventa depositis habitationibus materia.

CAP. II. Si vero aliquis voluerit quamlibet rem immobilem nomine usus accipere a sanctissima maiore ecclesia regiae civitatis aut unius memoratarum venerabilium domorum, non aliter hoc accipiat, nisi aliam mox rem dominii iure praebuerit, ex quo eandem rem accepit, tantum habentem reditum, quantum habet res, quae ei datur, et non maioribus fisci praestationibus pragravatam, ut post eius mortem, aut

possunt] Sic Mon. Berol. *possint* Vind. Gr. δύνανται.
earum] Sic Berol., sed supra litteram *a* sec. manus superius posuit *vel o*. Mon. Vind. *eorum*. Quod Vulgo subiicitur *in*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.
emphyteuseos] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *emphyteusin* Vulgo. *emphyteuses* Port. *emphiteoseos* I. Gr. τῷ τῆς ἐμφυτεύσεως δικαίῳ.
ut] Sic Vind. Berol. *e ut* Mon., sed priori litterae *e* superius punctum impositum est.
emphyteusis] *emphiteosis* I.
principiis] Sic Vind. Mon. *principibus* Berol. Gr. ἐκ προοιμίων.
temporis] *ipsis* I.
emphyteuseos] *emphiteoseos* I.
emphyteuta] *emphyteota* Vind. *emphiteota* Berol. I.
voluerit] Sic Berol. *voluit* Vind. *maluerit* Mon. I. Gr. βουληθείη.
accipere] Sic Vind. Mon. *accipiat* Berol. I. Gr. λαβεῖν.
ut loca] Sic Vind. *loca* Mon. Berol. *loca ut* Vulgo I. Interpres videtur legisse ὥστε τοὺς τόπους.
additis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adiectis* Vulgo.
aestim.] *estim.* I.
pensionibus] Sic Vind. Mon. *pensibus* Berol., sed sec. manus corr., ut in cont.
dari] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dare* Vulgo. Pro διδόναι interpres videtur legisse δίδοσθαι.
hoc] Sic Mon. *hec* Vind. Berol. Gr. τοῦτο.
uti] Sic Mon. Vind. I. *utatur* Vulgo. *ut* Berol., sed ad marginem huius codicis a sec. manu adscriptum est *att utatur vero huius*. Gr. κεχρῆσθαι.
vero] Sic Hamb. Trid. *ergo* Vind. Mon. Port., deest in Berol. Gr. δέ.
huiusmodi] Sic Vind. Mon. *h9moi* Berol., sed supra lineam sec. manus lineolam posuit.
emphyteutam] Sic Vind. *emphyteota* Mon. *emphiteotam* Berol., sed sec. manus ultimam litteram *m* delevit. *emphiteota* I. *emphyteuta* Vulgo. Gr. τὸν τοιοῦτον ἐμφυτευτήν.
illic] *illico* I.
inventa] Sic Vind. Berol. *inventam* Mon.
depositis] Sic Vind. Mon. Berol. *de depositis* Vulgo I.
habit.] Sic Vind. Mon. *abit.* Berol.
materia] Sic Vind. Berol. *materiam* Mon.

NOV. CXV. CAP. II. regiae] Sic Mon. *regia* Vind., sed sec. manus scripsit *regiae*. Gr. βασιλίδος.
memoratarum] Sic Mon. Berol. *memoratorum* Vind.
mox rem] Sic Vind. Berol. *rem mox* Mon. I. Vulgo. Gr. εὐθὺς πρᾶγμα.
praebuerit] Quod Vulgo postea est *venerabili domui*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum. In Graecis sane verba τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ non videntur interpreti fuisse.
quo] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *qua*. Gr. ἐξ οὗ.
tantum] Sic Vind. Mon. *tu* Berol., lineola quidem superius imposita; sed sec. manus corr. *tantum*. Gr. τοσαύτην.
reditum] Sic Berol. *redditum* Vind. Mon. I. Gr. πρόσοδον.
habet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habeat* Vulgo. Gr. ἔχει.
ei] Sic Vind. Mon. *ea* Berol., sed sec. manus correxit *ei*. Gr. αὐτῷ.
praegravatam] Sic Berol. Mon., deest in Vind., in quo a sec. manu supra lineam adscriptum est.
ut post] *et ut post* Berol. *et post* Mon. *ut pt9* Vind., sed litterae *u* punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε μετά.
eius mortem] Sic Vind. Berol. *mortem eius* Mon. Gr. αὐτοῦ τελευτήν.

post tempus, in quo datio usus convenit, non transcendente videlicet accipientis vitam, utraque res integra et in dominium et in usum in eandem venerabilem domum perveniat.

CAP. III. Locationes vero ab ipsis venerabilibus domibus fieri concedimus in quantoscunque contrahentibus annos placuerit, non transcendentibus videlicet triginta annorum temporibus.

CAP. IV. Si vero contigerit aliquam praedictarum venerabilium domorum nomine fiscalium tributorum aut alterius cuiuslibet supervenientis necessitatis venerabili domui pecuniis egere, liceat eius ordinatoribus immobilem rem aut supponere aut dare in speciale pignus, et creditor possideat eandem rem, et eius fructus colligat, et reputet sibi tam in his creditis pecuniis, quam in usuris, non autem maioribus, quam quartam partem centesimae. Si vero persolverint debitum praepositi eiusdem venerabilis domus, aut ex fructibus adimpleatur creditum, redeat iterum res ad venerabilem domum, ex qua data est.

CAP. V. Emphyteuses vero et hypothecas et ultra quinquennium volumus fieri a sanctissima maiore ecclesia regiae civitatis conscientia

post] Sic Mon. Berol. *pt9* Vind. Gr. *μετὰ τόν*.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Vulgo.

transcendente] Sic Berol. Hamb. I. *transscendens* Trid. *transscendente* Vind. Mon. *transscendentem* Vulgo Port.

accipientis] Sic Berol. *accipientes* Vind. Mon. Gr. *τοῦ λαμβάνοντος*.

vitam] Sic Berol. *ita* Vind. *vitam ita* Mon. Gr. *ζωήν*.

in dom.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *secundum dom.* Vulgo.

in usum] Sic Vind. Berol. I. *in usum et* Mon., sed ultimae voci punctum inferius subiectum est. Vulgo *secundum usum*.

eandem] Sic Vind. Mon. *eadem* Berol. Pro *in eand.* I. habet *et in eand.*

NOV. CXV. CAP. III. locationes] Ad marginem Mon. adiectum est: *venerabiles domus ultra triginta annos locare non posse.*

quantoscunque] *quantoscumque* I.

transscendentibus] Sic Mon. Trid. I. *transeuntibus* Vind. Berol. *transscendentes* Vulgo.

temporibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *tempora* Trid. *tempus* Vulgo.

NOV. CXV. CAP. IV. domorum] *domuum* I.

necessitatis] Sic Mon. *necessitas* Berol., sed sec. manus scripsit *necessitatis*. Deest in Vind., sed a sec. manu scriptum est. Gr. *ἀνάγκης*.

eius] *eis* I.

rem aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *rem* Vulgo. Interpres videtur habuisse *πρᾶγμα ἢ ὑποτίϑ.*

aut dare] Sic Mon. I. *et dare* Vind. Berol. Vulgo. An interpres legit *ἢ δοῦναι* pro *καὶ δοῦναι*?

et creditor] Sic Vind. Berol. I. *et creditoribus* Mon., quod sec. manus correxit *vel creditores*. Vulgo *ut creditor*. Gr. *ὁ δανειστής*.

possideat] Sic Vind. Berol. I. *possideant* Mon.

colligat] Sic Vind. Berol. I. *colligant* Mon.

reputet] Sic Vind. Berol. I. *reputent* Mon.

creditis] Sic I. Vulgo. *redditis* Mon. Berol. *redditus* Vind. Vulgarem emendationem recepi, quae ex Graeco *δανεισθέντα* vel maxime commendatur.

quartam partem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quarta parte* Vulgo.

persolverint] Sic Vind. Mon. *persolverit* Berol. Gr. *καταβάλωσι*.

eiusdem] *eiusd'd'* Mon.

creditum] In Mon. subiicitur *redditum*, quod in reliquis non est, nec Graecis firmatur; videtur autem ex eo, quod praecedit, esse ortum.

NOV. CXV. CAP. V. emphyteuses] *enphiteoses* Mon. *emphyteusis* Vind. *enphiteosis* Berol. I. Ad marginem Mon. adscriptum est: *iusiurandum creditorum*.

et ultra] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *ultra* I. Hamb., omissa priori voce *et*. Gr. *καί*.

quinquennium] Vulgo postea est *locationes*, quod in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est. Itaque *μισθώσεις* illud interpres non videtur in Graecis habuisse.

regiae] Sic Mon. Berol. *regia* Vind. Gr. *τῆς βασιλίδος*.

conscientia] Sic Vind. Berol. *cum scientia* Mon. Gr. *γνώμῃ*.

et consensu beatissimi huius civitatis episcopi et patriarchae, iurantibus praesentibus deo amabilibus oeconomis et chartulariis eiusdem sanctissimae maioris ecclesiae, quia non ad praescriptionem iuris eius contractus efficiatur; in aliis vero venerabilibus domibus, si quidem sint chartularii, ipsos aequali modo iurare praesente eo, qui praeest venerabili domui; si vero non sunt chartularii, per eos, qui praesunt venerabilibus domibus, propositis sanctis evangeliis contractum fieri in scriptis cum iureiurando huiusmodi instrumentis, quod non ad laesionem aut praescriptionem venerabilis domus contractus efficitur. §. 1. Oeconomis vero et orphanotrophis et reliquis venerabilium domorum ordinatoribus, nec non et omnibus chartulariis et parentibus eorum et filiis et aliis, qui per genus eis vel nuptiarum iure coniuncti sunt, interdicimus emphyteuses et locationes sive hypothecas rerum ipsis venerabilibus domibus competentium aut per semet ipsos aut per interpositam personam accipere, scientibus eis, quod si tale aliquid fiat, et hoc invalidum erit, et omnem substantiam tam eorum, qui accipiunt,

beatissimi huius] Sic Vind. Berol. *huius beatissimi* Mon. *huius beatissime* I. Gr. μακαριωτάτου ταύτης.

praesentibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *praesente eo* Vulgo. Pro παρόντος αὐτοῦ interpres videtur habuisse παρόντων.

oeconomis] Sic Mon. *yconomis* Vind. Berol. I.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

quia non] Sic Vind. *quod non* Vulgo I. *qui au* Mon., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. ὡς οὐ.

praescriptionem] Sic Mon. Berol. *perscriptionem* Vind. Gr. περιγραφήν.

ipsos] Sic Vind. Berol. *ipsi* Mon. Gr. αὐτούς.

iurare] *cura* Berol., sed prioribus litteris circumflexo superius imposito, quod sec. manus corr. *iurare*. Vind. *iurare cura et*, sed litteris *cura* puncta inferius subiecta sunt. Mon. *cura et*, quibus quidem verbis puncta inferius subiecta sunt, supraque lineam a sec. manu inscriptum est *iurent*. Gr. ὀμνύναι.

vero] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem huic voci puncta inferius subiiciuntur. Gr. δέ.

sunt] Sic Mon. *sint* Vind. Berol. Vulgo I. Gr. εἰσι.

per eos] Sic Mon. *eos* Berol., quo deleto, sec. manus supra lineam posuit *ab his*. Vind. *ab his*, sed haec tantummodo a sec. manu supra lineam posita sunt. Vulgo *ab his*, I. *ab hiis*.

propositis] Sic Vind. Mon. *praepositis* Berol. I. Gr. προκειμένων.

sanctis] *sanctissimis* I.

iureiurando] Postea Vulgo et in I. subiicitur *addito*, quod in Vind. Mon. Berol. non est. Ad marginem Berol. adscriptum est *adito*, sed a sec. manu; sic etiam ad marginem Mon. adscriptum a sec. manu *conscribendo in*, sed syllaba *con* a secunda manu lineola superius imposita est.

efficitur] Sic Trid. Port. Vind. Mon. Berol. *efficiatur* Hamb. I. Gr. γίνεται.

NOV. CXV. CAP. IV. §. 1. oeconomis] Sic Mon. *iconomis* Vind., sed prior littera *i* a sec. manu scripta est. Berol. *yconomis*.

non et] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *non* Port. Mon. Gr. καί.

per genus] Sic Vind. Mon. *per ge* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. κατὰ γένος.

eis] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. αὐτοῖς.

emphyteuses] Sic Trid. *emphiteosis* Vind. I. Berol. *emphyteosis* Hamb. *emphyteusim* Port. *emphiteos* Mon., sed supra ultimas litteras *eos* a sec. manu adscriptum est *eos*.

rerum] *rerum* I.

venerab.] *enerab.* I.

competentium] Sic Vind. Mon. *competentibus* Berol., sed sec. manus supra syllabam *bus* inscripsit *al. um*, ut sit scilicet *competentium*. Gr. προσηκόντων.

quod si tale] Sic Mon. *quod fale le* Vind., sed litteris *fale* a sec. manu puncta inferius subscripta sunt. Berol. *quod si aliquid tale*, quod Graecis non firmatur.

aliquid] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τοιοῦτό τι.

quam oeconomorum et chartulariorum et ordinatorum, quibus secundum praedictum modum coniuncti sunt, in venerabilem domum, de qua rem accipiunt, post obitum eorum pervenire iubemus.

CAP. VI. Et haec quidem super his, quae maioris ecclesiae et praedictarum venerabilium domorum, quae sunt in regia civitate et eius circuitu adhaerentium, disposuimus. In aliis vero sanctissimis ecclesiis et monasteriis et xenodochiis et nosocomiis, seu reliquis venerabilibus domibus, quae in omnibus provinciis nostrae reipublicae positae sunt, verum etiam monasteriorum in regia civitate et eius circuitu adhaerentium, consequenter definire praevidimus. §. 1. Licentiam igitur damus praedictis venerabilibus domibus non solum ad tempus emphyteusin facere immobilium rerum sibi competentium, sed perpetue haec emphyteutico iure volentibus dari. Et si quidem sanctissimae

et ordin.] Sic Mon. Berol., sed prior vox in Vind. non est. Gr. καὶ διοικητῶν.

quibus] In Berol. et antea siglum est, quo significatur *secundum*, cui siglo puncta inferius subiecta sunt.

praedictum modum] Sic Vind. Berol. *modum praedictum* Mon. Gr. εἰρημένον τρόπον.

NOV. CXV. CAP. VI. PR. haec] Sic Vind. Berol. Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

super] Sic Mon. *secundum* Vind., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *super*, deleto illo, quod in linea est. Berol. *secundum*, ex quo sec. manus facit *super*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iis* Vulgo.

quae] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *qui* Port. Berol., in quo sec. manus correxit *quae*.

maioris] Sic Vind. Mon. Berol., in quibus quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *sunt*.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aecclesie* Berol. Quod Vulgo subiicitur *sunt*, in Vind. Mon. I. desideratur; est in Berol. *eius sunt*, quae quidem glossae locum obtinere videntur, cum nec Graecis firmentur. Caeterum vel incerta collocatio vocis *sunt* hanc rem satis demonstrat.

et praed.] *ad praed.* I.

venerabilium] Sic Mon., in quo quidem syllaba *li* a sec. manu scripta est.

quae] Sic Berol. *qui* Vind. Mon., sed sec. manus corr., ut in cont.

sunt] Sic Berol. *eius* Mon. Vind., in quo quidem, hac voce deleta, supra lineam adscriptum est *sunt*.

in] Sic Hamb. Trid. Port. Deest in Berol. *e* Vind. *ē* Mon., sed in utroque quidem correctum est a secunda manu, ut in contextu. Quod Vulgo subiicitur *hac*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non est, est autem in Trid. Port., in Mon. quoque a sec. manu supra lineam adscriptum est. Graecis non firmatur.

et eius] Sic Vind. Berol. *vel eius* I. Mon. Vulgo. Gr. καὶ τῇ αὐτῆς.

circuitu] Sic Mon. Berol. *circuitum* Vind. Gr. περιοικίδι.

xenodochiis] Sic Vind. Berol. *exenodochiis* Mon., quod quidem a sec. manu deletum est.

et nosoc.] Sic Vind. Mon. In Berol. verba *et nosocomiis* non sunt. I. *et noxoc.* Gr. καὶ νοσοκομείοις.

seu reliquis] Sic Vind. Berol. I. *seu aliis* Mon. *et reliquis* Vulgo. Gr. καὶ λοιποῖς.

provinciis] *provinteis* Mon. Berol., sed Vind. habet, ut in cont. I. *provintiis*.

positae] Sic Mon. *posita* Vind. *posite* Berol.

sunt] Sic Mon. Berol. I. *sint* Vind.

monasteriorum] Sic Vind. Berol. I. *in mosteriorum* Mon., sed supra litteram *o* sec. manus posuit syllabam *na*. Vulgo *monasteriis*.

in regia] Sic Vind. I. *in hac regia* Mon. Berol. Vulgo, quod Graecis non firmatur.

circuitu] Sic Vind. Berol. *circuitum* Mon. Gr. καὶ τῇ αὐτῆς περιοικίδι.

adhaerentium] Sic Vind. Mon. *adherentium* I. *adhaerentem* Berol. *adhaerentibus* Vulgo.

definire] *diffinire* Vind. Mon. I. *finire* Berol. Gr. διορίσαι.

NOV. CXV. CAP. VI. §. 1. emphyteusin] *emphyteosin* Vind. *emphiteosin* Berol. *emphiteosim* I.

sed] deest in Vind. Mon. Berol., sed in Berol. supra lineam scriptum est *et*, in Mon. *&*. Vulgo I. *sed et*. Interpres καὶ illud non videtur in Graecis habuisse.

perpetue] Sic Mon. Berol. *perpetuum* Vind. Gr. διηνεκῶς.

haec] Sic Berol. *eis hoc* I. *h* Mon., sed circumflexus superius impositus est. Vind. *hec*, sed litterae *c* punctum inferius subiectum est. Gr. ταῦτα. Quod

sint ecclesiae, vel aliae venerabiles domus, quarum gubernationem loci sanctissimus episcopus aut per se aut per venerabilem chorum clericorum faceret, cum voluntate eorum et consensu fieri huiusmodi contractum, iurantibus praesente eo et oeconomis et aministratoribus et chartulariis ipsius venerabilis domus, quod ex hac emphyteusi nullum damnum eidem venerabili domui infertur. Si vero ptochia aut xenones aut nosocomia aut reliquae venerabiles domus sint, propriam administrationem habentes, si quidem venerabilia oratoria esse contigerit, cum voluntate maioris partis ibidem adorantium clericorum, nec non et oeconomi; si vero xenones aut ptochium aut nosocomium aut alia sit venerabilis domus, apud praepositum ipsius contractum fieri, iurantibus ordinatoribus earundem venerabilium domorum praesentia deo amabilis episcopi, a quo praeponuntur aut ordinantur, quod nihil ad laesionem

Vulgo subiicitur *eis*, in Vind. Mon. Berol. non est.

emphyteutico] *enphiteotico* I.

sint ecclesiae] Sic Berol. Mon. Vind. I. *ecclesiae sint* Vulgo. Gr. ὦσιν ἐκκλησίαι.

gubernationem] Sic Mon. Berol. *gubernationes* Vind. Gr. τὴν διοίκησιν.

loci] Ad marginem Mon. haec scripta sunt: *at. loci sanctissimus episcopus ge'it aut per se aut per venerabilem chorum clericorum facere voluntate ⁊c*, qua re significatur *et caetera*.

chorum] Sic Vind. *corum* Mon., sed supra litteram *c* a secunda manu littera *h* posita est. In Berol. deest, sed supra lineam a sec. manu scriptum est *ichorum*.

faceret] Sic I. *face* Vind., sed ultimis litteris circumflexus superius impositus est; sec. manus supra lineam scripsit *haberet*. Mon. Berol. Hamb. *facere*. In Berol. supra lineam a sec. manu *videtur*. Vulgo *facit*. Gr. ποιεῖται.

consensu] Sic Mon. Berol. *consensum* Vind. Gr. συναίνεσιν.

praesente] Sic Vind. Berol. Trid. Mon., in quo quidem sec. manus corr. *praesentibus*. Hamb. Port. I. *praesentibus*. Gr. παρόντος.

eo et] *epo et* Vind. *et* Mon. Berol. Hamb. I., desunt in Port., sed ut in cont., Trid. habet. Post αὐτοῦ voculam καὶ inserendam esse interpres videtur innuere.

oeconomis] *yconomis* Berol. I. *economis* Mon.

aminist.] *aminist.* Berol. Caeterum I. *admistratoribus*.

chart.] *cart.* Berol. I.

emphyteusi] *emphiteosi* Berol. I.

damnum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus ad marginem adscripsit *damnum*, quod etiam in I. est. Gr. οὐδεμία ζημία.

ptochia] *tochia* Berol. *ptochii* Vind. Mon. Gr. πτωχεῖα.

xenones] *exenones* Mon., sed primae litterae *e* punctum inferius subiectum est.

reliquae] deest in I.

adorantium] Sic Mon. *adornantium* Berol., sed supra syllabam *or* secunda manus posuit syllabam *di*. Vind. I. *ordinantium*, sed litteris *din* in Vind. puncta inferius subiecta sunt. Gr. λειτουργούντων.

nec non] Sic Vind. Mon. I. *nec* Berol., sed contra Graecorum tenorem.

et] Sic Vind. Berol. *etiam* Mon.

oeconomi] Sic Vind. Berol. *et conomorum* Mon., sed supra priorem syllabam *et* sec. manus litteram *y* posuit. I. *yconomi*.

xenones] Sic Vind. Berol. I. *xenonis* Mon. *xenon* Vulgo. Pro ξενὼν interpres videtur habuisse ξενῶνες.

ptochium] Sic Mon. Berol. *potochium* Vind., sed priori litterae *o* punctum inferius subiectum est.

praepositum] Sic Vind. Mon. *praeposit* Berol., sed supra litteram *t* a sec. m. scriptum est *um*. Gr. τὸν προεστῶτα.

contractum fieri] Sic Vind. Mon. *fieri contractum* Berol. I. Gr. τὸ συνάλλαγμα ποιεῖσθαι.

ordinatoribus] Sic Mon. Berol. *et ordinatoribus* Vind.

praesentia] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem priori syllabae *prae* supra lineam inscriptum est *sub*. Vulgo I. *in praesentia*.

amabilis] Sic Mon. Berol. *amabili* Vind. Gr. θεοφιλεστάτου.

episcopi] Sic Mon. Berol. *episcopo* Vind., sed sec. manus scripsit *episcopi*. Gr. ἐπισκόπου.

nihil] Sic Vind. Berol. *nil* Mon.

aut praescriptionem ipsarum venerabilium domorum de huiusmodi contractu efficitur. §. 2. In venerabilibus vero monasteriis primates eorum cum ampliore et maiore parte ibidem deservientium monachorum contractum efficiant. In praedictis vero omnibus iubemus inscribi instrumentum cum iureiurando, quod non ad laesionem aut praescriptionem earundem res agitur. Hac vero observatione huiusmodi praecedente, relevationem non amplius fieri a sexta parte reditus, quem habet res, quae in emphyteusin datur. Quaecunque vero de lapsis domibus competentibus venerabilibus domibus, quae in regia sunt positae civitate, superius disposuimus, haec et in his venerabilibus domibus valere praecipimus. Hoc etiam super ipsis venerabilibus domibus definire praevidimus, ut, si quidam ex eis sive pro publicis collationibus, sive pro alia necessaria causa eiusdem domus debitis obnoxii fiant, et non est possibile de rebus mobilibus eadem persolvi debita, et primo quidem ordine in speciali pignore dari immobilem rem creditori, ut eius fructus colligens, reputet sibi tam in ipsis debitis mutuis pecuniis, quam in usuris non amplius quarta parte centesimae. Si vero noluerit isto

praescriptionem] Sic Vind. Berol. *praescriptioniem* Mon., sed ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est.

venerabilium] Inde a syllabis *lium* usque ad vocem *primo* in Berol. omnia a sec. manu scripta sunt.

de] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐπὶ τῷ.

NOV. CXV. CAP. VI. §. 2. primates] Sic Vind. *primarius* Mon. Berol. Gr. τοὺς ἡγουμένους.

ampliore et maiore] Sic Vind. Berol. *ampliori maiori* Mon.

ibidem] Sic Mon. Berol. *ibi* Vind. Gr. τῶν ἐκεῖσε.

efficiant] Sic Mon. *efficiat* Vind. Berol.

in praed.] Sic Mon. Vulgo I. *praed.* Vind. Berol. Gr. καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων.

instrumentum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *instrumento* Vulgo.

earundem] Postea Vulgo est *venerabilium domorum*, quod in Vind. Mon. Berol. I. non est.

hac] Sic Vind. Berol. *hanc* Mon.

observatione] Sic Mon. Berol. *observationem* Vind.

relevationem] *revelationem* Berol. *relationem* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Mon. *relatioe.* Gr. κουφισμόν.

a sexta] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sexta* Vulgo.

quae in] Sic Vind. Berol. *que* Mon., sed sec. m. supra lineam inscripsit *in.*

emphyteusin] Sic Vind. Mon. *emphiteosin* Berol. I.

datur] Sic Vind. Berol. *detur* Mon.

sunt positae] Sic Vind. *posita sint* Mon. *sunt* Berol.

civit.] In Berol. subiicitur *positae*, quod in reliquis codd. deest.

haec et] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. I. Gr. ταῦτα καί.

hoc] Sic Mon. *haec* Vind. Berol. Gr. τοῦτο.

ipsis] *his* I.

definire] Sic Berol. *diffinire* Vind. Mon.

praevidimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *providimus* Vulgo.

quidam] Sic Vind. Mon. *quidem* Berol. I. *quaedam* Vulgo.

obnoxii] Sic Vind. Mon. I. *obnoxiae* Berol. Vulgo.

et non] Sic Vind. Mon. *non* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *et.* Gr. καὶ οὐκ.

est] Sic Vind. Berol. *esse* Mon. Gr. ἔστι.

eadem] Sic Mon. Berol. *ead* Vind., sed ultimis duabus litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. τὰ αὐτά.

et primo] Sic Mon. Berol. Hamb. Port. *primo* Vind. I. Vulgo. Interpres videtur legisse καὶ κατὰ πρῶτον.

immobilem rem] Sic Vind. Mon. I. *inmobilem rem* Berol. *rem immobilem* Vulgo. Gr. ἀκίνητον πρᾶγμα.

pec.] Sic Vind. Mon. *pecc.* Berol.

quam in] Sic Vind. Mon. *quem in* Berol., sed sec. m. corr., ut in cont.

amplius] Sic Vind. Mon. *a* Berol., sed sec. manus corr. *amplius.*

quarta] Sic Berol. *aqrta* Vind., sed priori litterae *a* punctum inferius subiectum est. Mon. *quarte*, sed sec. manus scripsit *quarta.*

noluerit] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo priori litterae *o* lineola superius imposita est; secunda autem manus correxit *non voluerit.* Vulgo *non potuerit.*

modo transigere debitum, iubemus, eos quidem, qui a sanctissimo patriarcha ordinantur, sive metropolitae sive alii episcopi sint sive archimandritae sive orphanotrophi aut ptochotrophi aut xenodochi aut nosocomi aut aliarum venerabilium domorum ordinatores, apud sanctissimos patriarchas, a quibus ordinantur aut proponuntur, monumenta fieri, et cum iureiurando ordinatorum et consensu amplioris partis in eis deservientium id debitum manifestari, et quia non est possibile de rebus mobilibus istud persolvi; eos vero, qui a metropolitis ordinantur, sive episcopi sunt sive archimandritae sive orphanotrophi sive ptochotrophi aut aliarum venerabilium domorum ordinatores, apud eos similiter metropolitas episcopos huiusmodi monumenta conscribi; ab illis vero episcopis, qui aut patriarchis aut metropolitis episcopis ordinantur, et habent sub propria iurisdictione aut monasteria aut ptochia aut xenones

transigere debitum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *debitum transigere* Vulgo. Gr. διαλῦσαι τὸ χρέος.
eos] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo antea est *per*. I. *per eos*. Gr. τοὺς μέν.
qui a] Sic Mon. *quia* Vind., sed sec. manus supra lineam posuit litteram *a*. Deest in Berol., sed sequenti syllabae *sanct*. littera *a* superius imposita est.
episcopi sint] Sic Vind. Mon. *sint episcopi* Berol. Gr ἐπίσκοποι ὦσιν.
orphanotrophi] Sic Berol. *orphanotrofii* Vind. Mon.
ptochotrophi] *tochotrophi* Berol. *ptocotrophi* Vind. I.
aut xenodochi aut nosocomi] Sic Hamb. *aut scenodochi aut nosocomi* Vind. *aut scenodochia aut nosocomia* Berol., sed ex ultima littera *a* sec. manus facit *i*. I. *aut xenodochii aut noxocomii*. Vulgo Port. *aut nosocomi aut xenodochi*, quod Graecis non firmatur.
domorum] *domuum* I.
a quibus] Sic Vind. Mon. In Berol. hoc bis scriptum est, sed prima vice deletum.
praeponuntur] Sic Vind. Berol. I. *praeponantur* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. προβάλλονται.
et cum] Sic Mon., sed supra vocem *et* sec. manus posuit vocem *ut*. Berol. Vind. I. *ut cum*. Gr. καὶ μεθ' ὅρκου.
consensu] Sic Mon. Berol. *consensum* Vind.
partis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam positum est *partis*. Gr. μέρους.
deservientium] *deservientibus* Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. λειτουργούντων.
id debitum] Sic Vind. *indebitum* Berol., sed sec. manus correxit *id debitum*. Mon. I. *debitum*, quod etiam Vulgo est.
et quia] Sic Vind. Berol. *quia* Mon. Gr. καὶ ὅτι.
possibile] Sic Vind. Mon. *possibiles* Berol., in quo ultimae litterae *e* sec. m. lineolam superius imposuit. Gr. οὐκ ἔστι δυνατόν.
istud persolvi] Sic Vind. Berol. I. *persolvi istud* Mon. Gr. τοῦτο διαλυθῆναι.
eos] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *per eos* Trid. Port. Vulgo I.
qui] Sic Mon. Berol. *qi* Vind., sed ultimae litterae punctum inferius subiectum supraque lineam adscriptum est a sec. manu *a*.
a] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu supra lineam superius adscriptum est. Gr. ὑπὸ μητροπολιτῶν.
sunt] Sic Vind. Mon. *sint* Berol. I. Gr. ὦσιν.
orphanotrophi] Sic Vind. Berol. *orphanotrophii* Mon. Gr. ὀρφανοτρόφοι. Quod Vulgo postea est *sive ptochotrophi*, in Vind. Mon. non est, in Berol. est *sive ptochii*.
aliarum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aliorum* Vulgo.
domorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *locorum* Vulgo. Gr. οἴκων.
episcopis] Abhinc quae leguntur usque ad vocem *ordinantur*, in Vind. a sec. manu scripta sunt.
qui aut] Sic Vind. Berol. I. *quia* Mon. Gr. οἵτινες ἤ.
patriarchis] Sic Vind. Mon. Berol. *a patriarchis* Vulgo I.
metropolitis] Sic Vind. Berol. I. *a metropolitis* Mon. Vulgo.
habent] Sic Vind. Berol. *habeant* Mon. Gr. ἔχουσιν.
propria] Sic Vind. Mon. *propriam* Berol., sed ultimam litteram *m* secunda manus delevit.
iurisdictione] Sic Mon. Berol. *iurisdictionem* Vind.
aut monasteria] Sic Mon. Berol., desunt in Vind. Gr. ἢ μοναστήρια.
xenones] Sic Vind. *xenona* Mon. Berol. Gr. ξενῶνας. Fieri potest, ut scriptum sit ab initio *xenonas*.

aut nosocomia aut alias venerabiles domos, sub similem modum gesta fieri, ita tamen, ut, sive apud patriarchas sive apud metropolitas sive apud alios episcopos huiusmodi gesta fiant, nullum pro his dispendium aut expensam venerabiles domos sustinere. Propterea enim nolumus de cetero apud iudices provinciarum aut defensores locorum huiusmodi monumenta a memoratis personis sive domibus agi, ut nullum dispendium sentiant. Postquam vero ista subsecuta fuerint apud memoratos sanctissimos patriarchas aut metropolitas aut alios episcopos, tunc per praedictos ordinatores debitricis domus venerabilis in scriptis in publico civitatis loco proponantur per viginti dies, et isto modo hortentur eos, qui emere volunt immobilem rem, ut qui plus praebet, aliis praeponatur. His vero omnibus praecedentibus venditionem fieri, pretio modis omnibus pro debito dando, ut non aliter habeat emtor munitionem, nisi pretium pro ipso debito persolvatur, et hoc evidenter inscribatur,

nosocomia] *noxccomia* I.
venerabiles] Sic Vind. Berol. *venabiles* Mon. Gr. εὐαγεῖς.
domos] Sic Vind. Mon. *domus* Berol., sed sec. manus corr. *domos*. Gr. οἴκους.
modum] Sic Mon. Berol. *domodum* Vind., sed priori syllabae *do* puncta inferius subiecta sunt.
gesta fieri] Sic Vind. Mon. *fieri gesta* Berol. I. Gr. ὑπομνήματα γίνεσθαι.
tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοιγε.
alios episcopos] Sic Vind. Mon. Berol. *episcopos alios* Vulgo I. Gr. παρ' ἄλλοις ἐπισκόποις.
fiant] Sic Mon. Berol. *sint* Vind. Gr. πράττεται.
his] *hiis* I.
expensam] *expensas* I.
domos] Sic Vind. *domus* Mon. Berol.
sustinere] Sic Vind. *sustinent* Mon., sed sec. manus scripsit *sustinere*. Berol. *sustinere*, sed sec. manus scripsit *sustinent*. Gr. ὑφίστασθαι.
nolumus] Sic Vind. Hamb. Trid. *volumus* Mon. Berol. Port. Gr. οὐ βουλόμεθα.
huiusmodi] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. τὰ τοιαῦτα.
monumenta] Sic Vind. Berol. *monumentorum* Mon., sed sec. manus correxit *monumenta*. Gr. ὑπομνήματα.
fuerint] Sic Vind. Berol. *fuit* Mon., sed ultimae syllabae *it* circumflexus superius impositus est, qua re significatur *fuerit*.
sanctissimos] Sic Mon. Berol. *sanctissimas* Vind., sed sec. manus scripsit *sanctissimos*.
aut metrop.] Sic Mon. Berol. *ap metrop.* Vind., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est, qua re significatur *apud*. Gr. ἢ μητροπολίταις.
per] Sic Vind., deest in Mon. Berol., in quo quidem supra lineam adscriptum est *per*.
praedictos] Sic Vind. Berol. *praedictis* Mon., sed sec. manus scripsit *praedictos*.
domus] Sic Mon. Berol. *domos* Vind., sed sec. manus scripsit, quod in contextu est. Gr. οἴκου.
in publico] Sic Mon. Berol. *impublico* Vind.
proponantur] *praeponantur* Mon. *proponatur* Berol., sed supra priorem syllabam *pro* sec. manus inscripsit *res*. In Vind. antea signum interpositum est, quo ad marginem adiecto significatur *res*, ut hoc loco interponatur. Gr. προτιθέναι.
isto] Sic Vind. Mon. *de isto* Berol., sed priori voci *de* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τούτῳ τῷ τρόπῳ.
hortentur] *ortentur* Vind. Mon. Berol. I.
volunt] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *voluerint* Berol. Trid. Port. Gr. βουλομένους.
qui plus] Sic Mon. Berol. *qli?* Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. ὁ τὸ πλεῖον παρέχων.
praebet] Sic Vind. Mon. *praebent* Berol. Gr. παρέχων.
his] *hiis* I.
vero] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. δέ.
praecedentibus] Sic Vind. Berol. *procedentibus* Mon., quod Graeco προϊόντων magis commendatur.
venditionem] Sic Vind. Berol. *emtionem* Mon.
pretio] Sic Vind. Mon. *pcio* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius imposita est.
habeat emtor] Sic Vind. I. *habeat emptionem emptor* Berol., prior littera *p* a sec. manu scripta est. Mon. *emptor habeat*. Gr. ἔχοι ὁ ἀγοραστής.
munitionem] Sic Mon. *minutionem* I. *venditionem* Vind. Deest in Berol. Gr. τὸ ἀσφαλές.
nisi] Sic Vind. Mon. *utsi* Berol., sed ad marginem a sec. manu scriptum est *nisi*. Gr. εἰ μή.

quia nihil ad laesionem aut praescriptionem eiusdem venerabilis domus efficitur. Si vero secundum praedictum modum emtor huiusmodi rei non invenitur, iubemus, creditorem ex iure praedictarum venerabilium domorum iure, quod pro soluto dicitur, eandem accipere possessionem, iusta et districta aestimatione facta, et addita in pretio decima parte universae aestimationis in ipsa quantitate, accipere rem creditorem pro solutione certo dominio possessurum, ita tamen, ut ordinatores debitricis venerabilis domus et amplior pars in eo deservientium huiusmodi venditionibus consentiant. Quod autem praebetur in hoc immobilis res, non per electionem creditoris dentur, sed secundum aequitatem, aliud quidem fructiferarum, aliud vero et possessionum sterilium eiusdem venerabilis domus et in reditu earum et in fiscali solutione et reliquae

inscribatur] Quae Vulgo postea subiiciuntur *cum iureiurando emtionis scripturae*, ea in Vind. Mon. Berol. I. non sunt. Itaque interpres verba μεθ' ὅρκου τῇ ὠνιακῇ συγγραφῇ in Graecis non videtur habuisse.

quia] Sic Mon. Berol. I. In Vind. siglum est *qL*, quo idem significatur. Vulgo *quod*.

praescriptionem] Sic Mon. Berol. I. *perscriptionem* Vind. Gr. περιγραφήν.

si vero] Ad marginem Berol. haec adscripta sunt a sec. manu: *eptore* (leg. *emtore*. Caeterum supra lineam adscriptum est *va* h. e. *vacat*) *non invento res estimata districte conditioni* (leg. *creditori*) *datur in solutum, addito in pretio decima parte universae estimationis consensu ordinatoris et maioris partis ibi servientium accedente, sed ea res sit mediocris inter ceteras inspecta qualitate et honore*. Ultimae syllabae *re* syllaba *cat* superius imposita est, quod cum initio huius periodi coniungendum est.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. *huius* Berol. I. Gr. τοιούτου.

invenitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *inveniatur* Vulgo. Pro εὑρεθῇ interpres videtur legisse εὑρέθη.

iure] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. τῷ δικαίῳ.

possessionem] Sic Vind. Berol. *pensionem* Mon., sed sec. manus scripsit *possessionem*. Gr. κτῆσιν.

iusta] Sic Vind. Berol. *et iusta* Mon. Gr. δικαίας.

districta] Sic Vind. Mon. Berol. I. In Hamb. *distincta* esse videri Os. notat, quod etiam melius fore dicit.

aestimatione] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *examinatione*. I. *extimatione*. Gr. διατιμήσεως.

addita] Sic Vind Mon. *addito* Berol., sed sec. manus correxit *addita*. Gr. προστιθεμένης.

pretio] Sic Vind. *praecio* Berol. *principio* Mon., sed sec. manus scripsit *pretio*. Gr. τῷ τιμήματι.

aestim.] *extim*. I.

accipere] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo antea positum est *et*. Interpres sanequam vocem καὶ ante λαμβάνειν non videtur habuisse.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοιγε.

ordinatores] Sic Berol. *ordinator* Vind. *ordinatorum* Mon. Gr. τοὺς διοικητάς.

in eo] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. *ibi* Vulgo. Gr. ἐν αὐτῷ.

deservientium] Sic Mon. Berol. *desertium* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. λειτουργούντων.

venditionibus] Sic Berol. *venditoribus* Vind. Mon., in quo quidem supra litteram *o* sec. manus litteram *i* imposuit. Gr. πράσεσι.

consentiant] Sic Vind. Mon. Port. *consentiat* Trid. Hamb. Berol.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. I. Port. Hamb. Trid., in quo quidem haec lectio non admodum certa est. *quae* Vulgo.

praebetur] Sic Vind. Berol. *probetur* Mon. Gr. παρεχόμενον.

immobilis] *immobiles* Vind. Mon. I. *inmobiles* Berol., sed sec. manus scripsit *immobilis*. Gr. ἀκίνητον πρᾶγμα.

dentur] Sic Vind. Mon. I. *detur* Berol. Vulgo.

aequitatem] Sic Vind. Berol. *iniquitatem* Mon., sed secunda manus scripsit *aequalitatem*. Gr. ἰσότητα.

fructiferarum] *fructiferau* Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexi superius impositi sunt.

aliud] Sic Vind. Mon. Berol., sed litterae *u* circumflexus impositus est, quem quidem sec. manus delevit.

vero et] Sic Hamb. Vind. Berol. *vero* Trid. Port. Mon. I. Gr. δὲ καί.

sterilium] *sterelium* Vind.

reditu] Sic Vind. *redditu* Mon. Berol. I.

earum] *eorum* I.

fiscali] Sic Vind. Mon. *fisci* Berol.

reliquae ordinationis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *reliqua ordinatione* Vulgo. Sane interpres vocem καταστάσεως non intellexit.

ordinationis. §. 3. Si vero quis aut episcopus aut oeconomus aut ordinator cuiuslibet venerabilis domus sive in regia civitate sive in provinciis constitutae pecunias credidit aut posthac crediderit, iubemus, neque eis haec reputari pro venerabili domo, nisi prius ostenderint, quia in utilitates praedictae venerabilis domus ista profecerunt, neque ipsum creditorem aut heredes eius contra venerabilem domum habere aliquam pro ipsis actionem, nisi monstraverint, quod in utilitatibus venerabilis domus competentibus pecuniae profecerunt, sed contra mutuas accipientes pecunias aut heredes eius proprias moveant actiones.

CAP. VII. Hoc vero iubemus, ut excepta sanctissima maiore ecclesia regiae civitatis et venerabilibus orphanotrophiis, xenonibus et ptochiis, quae sunt in regia civitate, sub eius constitutis ordinatione, licentiam esse omnibus sanctissimis ecclesiis et venerabilibus domibus, nec non et monasteriis tam in regia civitate, quam in diversis provin-

NOV. CXV. CAP. VI. §. 3. si vero] ad marginem Berol. *si episcopo aut yconomo vel ordinatori ecclesiae pecca quis crediderit.*

aut] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἤ.

episcopus] Sic Vind. Mon. Berol. *episcopo* Vulgo I.

oeconomus] Sic Vind. *economus* Berol., sed ex priori *e* secunda manus facit *y*. Vulgo *oeconomo*. I. *yconomo*. Gr. οἰκονόμος.

ordinator] Sic Vind. Mon. Berol. *ordinatori* I. Vulgo. Gr. διοικητής.

cuiuslibet] Sic Vind. Mon. *c9libet* Berol. Pro *ven. domus* I. habet *domus ven.*

in regia] *regia* I.

constitutae] Sic Vind. Mon. I. *civitate* Berol., quod sec. manus immutat in *constitute*. Gr. κειμένου.

credidit] *crediderit* I.

posthac] Sic Berol. *post* Vind. Mon. *post hanc* I. Gr. μετὰ ταῦτα.

iubemus] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. κελεύομεν.

haec] Sic Berol. *hec* Vind. In Mon. incertum est, utrum legatur *haec*, an *hoc*. Vulgo I. *hoc*. Gr. ταῦτα.

prius] Sic Mon. *primitus* Vind. Berol. I. Gr. πρότερον.

ostenderint] Sic Mon. Berol. *ostenderit* I., deest in Vind., sed ad marginem quidem haec vox a sec. manu adscripta est. Gr. δείξουσιν.

quia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Vulgo.

utilitates] Sic Vind. Berol. *utilitate* Mon. Gr. εἰς χρείας.

venerabilis domus] Sic Vind. Berol. *domus venerabilis* Mon. Gr. εὐαγοῦς οἴκου.

profecerunt] Sic Vind. *proferunt* Mon. I. Berol., sed sec. manus in Mon. Berol. scripsit *profuerunt*. Gr. προεχώρησε.

creditorem] In Berol. antea haec quidem scripta, sed lineola subiecta, deleta sunt: *large hi creditorem accipi, alioquin fraudi locus erit.* Sed totus hic versus a sec. manu scriptus erat.

domus] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *domus*. Gr. οἴκῳ.

accipientes] Sic Vind. Mon. *accipientem* Berol. I. Vulgo. Interpres videtur habuisse κατὰ τῶν δανεισαμένων.

pecunias] In Berol. antea est *nuptias*, cui voci puncta inferius subiecta sunt.

proprias] Sic Vind. Mon. *propriat* Berol., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est. Sec. manus corr. *proprias*. Gr. τὰς ἰδίας.

NOV. CXV. CAP. VII. hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. I. In his deest, quod Vulgo antea legitur *et*. Gr. τοῦτο. Sane vocem καὶ, quae praecedit, in Graecis interpres non videtur habuisse.

ut] Sic Vind. Berol. *ex ut* Mon., sed priori voci *ex* puncta inferius subiecta sunt, quod sane in Graecis non habet, quo firmetur.

regiae] Sic Mon. Berol. *regia* Vind., sed sec. manus correxit *regie*. Gr. τῆς βασιλίδος.

orphanotrophiis] Sic Vind. Mon. *orphanotrophis* Berol. I. Gr. ὀρφανοτροφείου. Quod Vulgo subiicitur *et*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

sub] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem antea punctis subiectis haec deleta sunt: *quam in diversis provinciis*, quae videntur ob homoeoteleuton ex inferioribus huc tracta esse. Vulgo *et sub*. Interpres καὶ illud, quod vocem ὑπὸ antecedit, in Graecis non videtur habuisse.

eius] Sic Berol. I. *eis* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *eius*. Gr. αὐτῆς.

constitutis] Sic Vind. Mon. Berol. I. Deest Vulgo.

ecclesiis] Sic Vind. Mon. *aecclesiis* Ber.

nec] Sic Vind. Mon. *et nec* Berol.

regia] In Vind. Berol. Mon. non est,

ciis constitutis permutationes ad invicem facere, quando utrique venerabili domui servatur indemnitas, consentientibus in scriptis aut per depositiones huiusmodi contractui non solum ordinatoribus utriusque venerabilis domus, sed et ampliore parte in eis deservientium. Ea vero, quae ab imperiali domo in quemlibet venerabilem locum pervenerunt aut postea pervenerint, nullo modo vendi aut supponi pignori aut permutari aut omnino alienari concedimus, neque si ad alteras venerabiles domos tale aliquid egerint. §. 1. Et quoniam cognovimus, ab aliquibus fieri alienationes monasteriorum, ut haec a sacra figura in privatorum conversatione transferantur, et hoc omnibus modis prohibemus. Si vero tale aliquid factum deprehendatur, licentiam praebemus sanctissimis loci episcopis hoc monasterium vindicare et in antiquam figuram reducere. Si vero quis de praedictis venerabilibus domibus, quae in regia civitate sive in aliis provinciis sunt, excepta sanctissima maiore ecclesia regiae civitatis, praedium habeat plurimis fiscalibus tributis gravatum, ex quo nullus infertur reditus venerabili domui, licentiam praebemus eiusdem venerabilis domus ordinatoribus tale praedium alienare, quolibet modo voluerint, ad perfectam securitatem eiusdem

quod Vulgo et in I. praeponitur *hoc*, quod sane nec Graecis firmatur.

utrique] Sic Mon. Berol. *utreque* Vind., sed sec. manus scripsit *utrique*. Gr. ἑκατέρῳ.

indemnitas] Sic Vind. Mon. *indempnitas* Berol. I.

contractui] Sic Vind. Mon. *contractum* Berol., sed sec. manus scripsit *contractui*. Gr. συναλλάγματι.

et] Sic Vind. Berol. I. *etiam* Mon. Vulgo.

quemlibet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quamlibet* Vulgo.

venerabilem] Sic Vind. Mon. *venerabilium* Berol.

locum] Sic Vind. Berol. Mon. I. *domum* Vulgo. Gr. τόπον.

pervenerunt] Sic Mon. Berol. Vulgo. *pervenerint* Vind.

pervenerint] Sic Mon. Berol. *pervenerunt* Vind.

supponi pignori] Sic Mon. Vind. I. *pignori supponi* Berol. Vulgo. Graeca nihil decidunt.

domos] Sic Vind. Berol. *domus* Mon.

aliquid] Sic Vind. Berol. *quid* Mon. Gr. τοιοῦτό τι.

egerint] Sic Vind. Berol. *egerunt* Mon. Gr. πράξαιεν.

NOV. CXV. CAP. VII. §. 1. et quoniam] Ad marginem Berol. *alienationes monasteriorum non fieri.*

a sacra] Sic Vind. Berol. *sacra* Mon. Gr. ἀπὸ ἱερατικοῦ.

conversatione] Sic Vind. Mon. Berol. *conservationem* Vulgo I.

transferantur] Sic Vind. Berol. *transferatur* Mon.

hoc] Sic Vulgo Vind. I. *haec* Mon. Berol. Gr. τοῦτο. Nisi forte dicendum interpreti ob oculos fuisse ταῦτα.

prohibemus] Sic Vind. Mon. *proibemus* Berol.

tale] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. τι τοιοῦτο.

deprehendatur] Sic Mon. *depraehendatur* Vind. *depreenderetur* Berol., sed sec. manus scripsit *depraeendatur*.

sanctissimis] Sic Mon. I. *sanctis* Vind. *sanctissimo* Berol. Vulgo. Interpres videtur legisse τοῖς - ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις.

loci] Sic Vind. Berol. I. *locis* Mon. Gr. κατὰ τὸν τόπον.

episcopis] Sic Vind. Mon. I. *episcopo* Berol. Gr. ἐπισκόποις.

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. τὸ τοιοῦτον.

monasterium] Sic Mon. *monasterio* Vind. Berol. Gr. μοναστήριον.

vindicare] Sic Vind. Mon. *vendicare* Berol. I.

regia] Sic Mon. Berol. *regine* Vind. Quod antea Vulgo est *hac*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Gr. ἐν τῇ βασιλίδι πόλει.

sive in] Sic Vind. Berol. *vel in* Mon.

sanctissima maiore ecclesia] Sic Vind. Berol. *maiore ecclesia sanctissima* Mon. Gr. τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας.

habeat] Sic Vind. Berol. *habet* Mon. Gr. ἔχοι.

plurimis] Sic Vind. Berol. *pluribus* Mon.

infertur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *inferatur* Vulgo. Gr. εἰσάγεται.

reditus] Sic Vind. Mon. I. *redditus* Berol. Gr. πρόσοδος.

voluerint] Sic Vind. Berol. *voluerit* Mon. Gr. βουληθεῖεν.

securitatem] Sic Mon. Berol. *sociatem* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *securitatem*.

venerabilis domus, gestis monumentorum videlicet in huiusmodi alienatione conficiendis ab illis, a quibus ordinatores talium locorum praeponuntur sive ordinantur, et iurantibus in sanctis scripturis, praesente eiusdem venerabilis domus et ampliore parte in ea deservientium, quod neque per proditionem neque per gratiam aut quamlibet praescriptionem alienatio fiat, sed ut servetur immunitas eidem venerabili domui. Oeconomis vero et ordinatoribus et chartulariis ubicunque venerabilium domorum constitutarum et parentibus eorum et filiis et aliis, quibus secundum genus aut secundum matrimonii iura eis coniunguntur, locationes aut emphyteuses aut emtiones aut hypothecas rerum immobilium ipsis venerabilibus domibus competentibus subire aut per se, aut per interpositam personam, secundum quod et his, qui in regia civitate sunt, sub iisdem poenis prohibemus.

CAP. VIII. Si vero quis aut locator aut emphyteuta cuius rei competentis aut sanctissimae maiori ecclesiae aut alteri venerabili do-

videlicet] Sic Vind. Mon. Berol. I., qui non habent, quod Vulgo subiicitur *et*. Interpres καὶ illud post vocem δηλαδὴ non videtur habuisse.

huiusmodi] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ.

sanctis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἁγίων.

praesente] Quod Vulgo subiicitur *antistite*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Pro τῶν προεστώτων interpres manifesto legit τοῦ παρεστῶτος. Quod Os. cum non animadvertisset, *praepositis* rectius fore scripsit.

domus] Sic Mon. Berol. *dous* Vind., sed lineola superius imposita est; sec. autem manus scripsit *domus*.

deservientium] Sic Mon. Berol. *deservitium* Vind., sed sec. manus priori litterae *i* superius inscripsit *ē*, ut significetur, quod in cont. est.

quamlibet] Sic Vind. Mon. *per quamlibet* Berol., quod Graecis non firmatur.

proditionem] Sic Vind. Berol. *perditionem* Mon., sed sec. manus scripsit *proditionem*. Gr. περιγραφήν.

immunitas eidem venerabili] *imminutas eidem venerabili* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus corr. *immunitas*. Mon. *eidem venerabili immunitas*. I. *immunitas eiusdem venerabilis*. Gr. τὸ ἀβλαβὲς τῷ αὐτῷ εὐαγεῖ.

domui] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem iam prima manus habuerat *domo*. I. *domus*.

oeconomis] *yconomis* Berol. *ieconomis* Vind. *iconomis* I.

ordinat.] Quod Vulgo subiicitur *clericorum*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

chart.] *cart.* Berol.

constitutarum] Sic Mon. Berol. I. *constitutorum* Vind. Quod Vulgo postea legitur *et*, pro eo Vind. I. habet *aut*, Mon. Berol. *ut*.

aliis] Sic Vind. Berol. *aliis d.*. Mon., sed ultima littera *d* media ex parte erasa est. Gr. καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς.

eis coniunguntur] *ei coniunguntur* Berol. *coniungitur* Vind. *ei? s. coniungitur* Mon. Vox *eis* Vulgo et in I. deest. Gr. αὐτοῖς συναπτομένοις.

emphyteuses] *emphyteusis* Vind. *emphyteusin* Mon. Berol. *emphiteosim* I.

emtiones] Sic Vind. Berol. I. *emption* Mon., sed ultimae litterae *n* circumflexus superius impositus est.

competentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *competentium* Vulgo. Pro προσηκόντων interpres habuit προσήκουσιν.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

qui] Sic Berol. Vulgo. *que* I. In Mon. Vind. signum est, quo significatur *quae*, quod quidem contra Graecorum tenorem foret.

iisdem] *eisdem* Vind. Berol. Verba *sub iisdem poenis* desunt in I.

NOV. CXV. CAP. VIII. emphyteuta] Sic Vind. *emphiteotita* Mon. *emphiteoticus* Berol. *emphiteota* I.

cuius] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *cuius*. I. *alicuius*.

competentis] Sic Vind. Mon. *competentibus* Berol., sed supra litteras *tibus* a sec. manu scriptum est *is*. Gr. διαφέροντος.

maiori] *maioris* I.

alteri] Sic Vind. Mon. *adulteri* Berol., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἑτέρῳ.

mui in quolibet loco nostrae reipublicae constitutae aut deteriorem faciat rem, quam quod aut accepit aut post haec acceperit, aut per biennium non intulerit, ab eo promissum emphyteuticum aut locationis canonem, damus licentiam venerabili domui, ex qua locatio aut emphyteusis facta est, et quae debentur solum pro praecedenti tempore, et antiquum statum locatae sive emphyteuticae rei exigi, et eiici de emphyteusi sive locatione, non valente de emponematis actionem aliquam contra venerabiles domos movere. Si vero noluerint praedicti ordinatores expellere eum, exigi quidem eum praecipimus, quae pro locatione sive emphyteusi debere cognoscitur, usque ad definitum vero tempus completum datam sibi rem tenere eum, et, quae placita sunt, dare. Si vero refugiat, licentiam praebemus praepositis eorundem venerabilium locorum

nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.

reipublicae] *reipubli* I.

quam quod] Sic Vind. Mon. Berol. I. Ultima vox *quod* sane Vulgo non est. Gr. ὅπερ. Quod sequitur *aut*, deest in I.

post haec] Sic Vind. Berol. Hamb. *post hec* Mon. *post hoc* Trid. Port. I. Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

non] Sic Vind. Mon. I. *in* Berol., cui quidem littera *i* superius imposita est. Sane secunda manus scripsit *nisi*, sed posterior manus *non* supra lineam posuit. Gr. μή.

intulerit] *solverit* I.

ab eo promissum] Sic Vind. Mon. Berol. *qui ab eo promissus est* Vulgo. *quod ab eo promissum est* I. Gr. τὸν παρ' αὐτοῦ ὁμολογηθέντα.

emphyteuticum] Sic Vind. *emphyteoticis* Mon., sed secunda manus scripsit, quod in contextu. Berol.: *emphiteoticus*. I. *emphiteoticum*. Gr. ἐμφυτευτικόν.

canonem] Sic Vind. Mon. *canone* Berol. Gr. κανόνα.

damus] Sic Vind. Mon. *dabimus* Berol., sed litteris *bi* puncta inferius subiecta sunt. Gr. δίδομεν.

emphyteusis] *emphiteosis* Mon. Berol. I.

solum] Sic Vind. Port. *sola* Mon. *solo* I. Hamb. Trid. *illi* Vulgo.

pro] deest in I.

praecedenti] Sic Vind. Mon. *cedenti* Berol. sed sec. manus litteris *ce* praeposuit praepositionem *prae*. I. *praecedente*. Gr. τοῦ προλαβόντος.

locatae] Sic Mon. *locate* Berol. *locare* Vind. I. Gr. τοῦ μισθωθέντος.

emphyteuticae] Sic Vind. *emphiteotice* Berol. I.

rei] Sic Vind. Mon. I. deest in Berol., sed a secunda manu supra lineam adscriptum est *rei*. Gr. πράγματος.

exigi] Sic Vind. Mon. I. *egi* Berol., sed secunda manus in Berol. correxit *exigi*. Vulgo *exigere*. An pro ἀπαιτεῖν interpres habuit ἀπαιτεῖσθαι?

eiici] *eici* Vind. Mon. Berol., sed priori litterae *e* a secunda manu supra lineam adscriptum est *d*. Vulgo *eiicere* I. *deici*. Pro ἐκβάλλειν interpres videtur habuisse ἐκβάλλεσθαι.

emphyteusi] Sic Vind. Mon. *emphiteosi* Berol. I.

sive] Sic Vind. Berol. deest in Mon. I., sed supra lineam in Mon. a secunda manu scriptum est *l*, sed circumflexo per mediam literam traiecto. Vulgo *sive de*. Gr. ἤτοι μισθώσεως.

valente] Sic Vind. Mon. Berol. *valentem* Vulgo I.

emponematis] Sic Berol. I. *inponematis* Vind. *ponematis* Mon., sed supra litteras *po* secunda manus posuit litteras *em*.

actionem] Sic Vind. Mon. *accne* Berol., sed litteris *cc* circumflexus impositus est, qualis et supra littera *e* est.

venerabiles] Sic Vind. Berol. *venerabilem* Mon. Gr. κατὰ τῶν εὐαγῶν οἴκων.

domos] Sic Vind. Berol. *domum* Vulgo.

ordinatores] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus correxit *ordinatoris*. Gr. διοικηταί.

quae] *quo* I.

sive] Sic Vind. Mon. *sue* Berol. Gr. ἤτοι.

emphyteusi] Sic Vind. Mon. *emphiteosi* Berol. I.

cognoscitur] Sic Vind. Mon. *cognoscetur* Berol., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est, qua re significatur *cognosceretur*. Gr. γινώσκεται.

definitum] Sic Vind. Berol. *diffinitivum* Berol. Gr. τὸν ὁρισθέντα.

vero] deest in I.

datam sibi] Sic Vind. Mon. Berol. *sibi datam* Vulgo I. Gr. τὸ δεδομένον αὐτῷ.

tenere] *retinere* I.

indemnitatem venerabilibus domibus de eiusdem rebus fieri, non valente neque hic de emponematis aliquid praetendere.

CAP. IX. Sanctissimas vero ecclesias Odessae et Tomeos civitatum praecipimus alienare res immobiles pro captivorum redemtione, nisi sub hac conditione possessiones aliqui eis dederunt, ut nullo modo has alienent. Et hoc autem concedimus, ut Hierosolymorum sanctissima ecclesia licentiam habeat domos competentes ei et positas in eadem sancta civitate vendere, non in minori pretio, quam de pensionibus eius in quinquaginta annis colligitur, ut ex earum pretio reditus meliores emant. Si vero quidam cuilibet venerabili domui sive in hac regia civitate, sive in provinciis positae steriles possessiones donaverint aut vendiderint aut alio modo concesserint aut dereliquerint, iubemus pro

indemnitatem] *indemnitates* Mon. Gr. τὸ ἀζήμιον.

eiusdem] Sic Vind. Berol. *eisdem* Berol. Gr. ἐκείνου.

emponematis] Sic Mon. Berol. Cont. I. *enponematis* Vind. Ad marg. Contii *emphyteumatibus*.

NOV. CXV. CAP. IX. Odessae] *omnes seu* Mon. Trid. Port. Cont. I. *omnes seuis* Vind., sed litteris *uis* puncta inferius subiecta sunt. Hamb. *seu*. Deest in Berol. Gr. Ὀδήσσου.

et Tomeos] *oeconomos* Port. Vind. Cont., qui verba *omnes — nomos* uncis inclusit et ad marginem adscripsit *pro inclusis leg. in manuscript. Odessae et Tomeos*. Trid. *hiconomos*. Hamb. I. *yconomo9* Berol., sed puncta inferius subiecta, supraque lineam adscriptum est *et toncos*. Mon. *economos*, quod quidem sec. manus correxit *yconomos*. Gr. καὶ Τομέως.

civitatum] Hoc et quae sequuntur usque ad vocem *Hierosolymorum*, in Berol. a secunda manu scripta sunt omnia.

captivorum] Sic Vind. Mon. Deest in Berol. Gr. τῶν αἰχμαλώτων.

redemtione] *redemptionem* Mon. *ereptione* Vind. *redemptione captivorum* Berol., quod quidem Graecis repugnat.

aliqui] Sic Vind. Berol. *aliquis* Mon. Gr. τινές.

dederunt] Sic Vind. Berol. I. *dederit* Mon. Gr. ἐδόθησαν.

has] *eas* I.

et hoc] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *at hoc* Vind. *hoc* Port. Vulgo. Gr. καὶ τοῦτο.

Hierosolym.] *ierosolim*. Vind. Mon. *Gerosolim*. Berol. *iherosolim*. I.

sanctissima] Sic Mon. Berol. *sanctissime* Mon., sed secunda manus scripsit, ut in cont. Gr. ἁγιωτάτην.

ecclesia] Sic Vind. Berol. *ecclesie* Mon.

licentiam habeat] Sic Vind. Deest in Mon. Berol., sed in Mon. supra lineam adscriptum est § *licentiam habeat*. Gr. ἄδειαν ἔχειν.

domos] Sic Vind. *domus* Berol. Mon.

competentes] Sic Vind. Mon. *competens* Berol. Gr. προσήκοντας.

et] Sic tres mei codd., Hamb., Trid., deest in Port. Gr. καί.

sancta] Sic Vind. *sanctissima* Berol. *regione sanctissima* Mon. Gr. ἁγίᾳ πόλει. Pro *sancta civ.* I. habet *civ. sancta*.

in minori] Sic Vind. Mon. *minori* Berol. I. *minore* Vulgo. Gr. ἐπ' ἐλάττονι.

eius] Sic Vind. Mon. *eis* Berol. I. sed genitivum casum Graeca requirunt.

pretio] Sic Vind. Mon. *praecio* I. *pcio* Berol., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est.

reditus meliores] *redditus meliores* Vind. Berol. I. *meliores redditus* Mon. Gr. πρόσοδον καλλίονα.

emant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *emat* Vulgo.

si vero] ad marginem Berol. *si res sterilis aut possessio detur ecclesiis detur ecclesiis*.

cuilibet] Sic Vind. Berol. *civilibet* Mon., sed litteris *vi* puncta inferius subiecta syllabaeque *ci* a secunda manu inscriptum est *ex*. Gr. οἱφδήποτε.

positae] Sic Vind. Mon. *poite* Berol., sed supra lineam lineola posita est.

donaverint] Sic Vind. Berol. *donaverit* Mon. Gr. δωρήσωνται.

vendiderint] *vendiderit* Mon. Gr. πωλήσωσιν.

concesserint] Sic Vind. Berol. *concesserit* Mon.

dereliquerint] *derelinquerint* Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Berol. priori litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. In Vind. etiam sec. manus scripsit *dereliquerit*. Gr. καταλείψωσι.

talibus rebus nullam laesionem sustinere venerabilem domum, in quam huiusmodi possessiones pervenerunt, aut fiscalium nomine aut alterius cuiuslibet causae gratia praegravari, sed omne huiusmodi onus in dantes et eorum heredes recurrere, necessitatem habentibus recipere datas huiusmodi possessiones, et restituere de propria facultate venerabili domui omne damnum, ex huiusmodi occasione quod ei contigerit. Si vero et talis dolus in re subsecutus est, ut aliquae pecuniae pro hoc venerabili domui darentur, et eas iubemus in proprium lucrum venerabilem domum habere, steriles vero res ei, qui dedit, et heredibus eius omnimodo restitui. §. 1. Ad haec iubemus, ut nulla necessitas sanctissimis ecclesiis vel aliis venerabilibus locis tam in regia civitate, quam in omnibus nostrae reipublicae provinciis positis inferatur possessiones steriles aut frugiferas ubilibet constitutas emere, ut non inveniantur per hanc occasionem et, quas habent, perdere aut debitis obnoxiare. Si vero quis voluerit rem immobilem nomine usus accipere ab aliqua praedictarum venerabilium domorum (secundum quod superius de vene-

sustinere] *substinere* I.

quam] Sic Berol. Vind. *qua* Mon. I. Gr. εἰς ὅν.

alterius] Sic Vind. Mon. *altius* Berol., sed supra litteras *lt* circumflexus superius impositus est. Deest in I.

cuiuslibet] Sic Vind. Mon. *cuslibet* Berol. *cuiuslibet alterius* I. Gr. οἱασδήποτε.

causae] Sic Mon. Berol. *causa* Mon. Gr. αἰτίας.

eorum] Sic Vind. Berol. *heorum* Mon., sed litterae *h* puncta inferius subiecta sunt.

recurrere] Sic Vind. Berol. *recurere* Berol.

habentibus] *habentebus* Mon., sed sec. m. scripsit, ut in cont. Berol. *abentibus*, sed priori litterae *a* secunda manus litteram *h* superius imposuit.

damnum] Quod Vulgo subiicitur *quod*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, sed a secunda manu lineae impositum est.

huiusmodi] Sic Vind. Mon. I. *husmodi* Berol.

quod ei] Sic Vind. I. *ei* Mon. *qei* Berol., sed inferius per primam litteram *q* circumflexus traiectus, aliusque accentus supra lineam impositus est, qua re significatur *quae*. Vulgo vox *quod* deest.

contigerit] Sic Mon. Berol. *continget* Vind.

si] *siu* Vind.

et] Sic Vind. Berol. *etiam* Mon. Vulgo. I.

talis dolus] *dolus talis* I.

in re] Sic Mon. *iure* Vind. I., sed secunda manus in I. correxit *in re*. Mon. *in te*. Gr. ἐν τῷ πράγματι.

est] *sit* I.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed priori litterae *a* punctum inferius subiectum aliudque punctum superius impositum est.

aliquae] Sic Vind. Berol. *aliquem* Mon., sed secunda manus litteris *ali* puncta inferius subiecit supraque lineam adnotavit *et libet*. Sane *et* illud non videbitur esse reiiciendum, cum et in Graecis sit καί τινα.

ven. domui darentur] Sic Vind. Berol. *darentur ven. domui* Mon. I. Gr. τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ δοθῆναι.

venerabilem] Sic Mon. Berol. *verabilem* Mon.

steriles] Sic Mon. Berol. *steciles* Vind.

res] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. πράγματα.

heredibus] Sic Vind. Mon. *in hered.* Berol., quod Graecis non firmatur.

eius] Sic Berol. *eis* Mon. Vind. Gr. αὐτοῦ.

omnimodo] Sic. Vind. I. *omnino* Mon. Berol. Vulgo. Gr. παντὶ τρόπῳ.

NOV. CXV. CAP. IX. §. 1. haec] *hoc* I.

vel aliis] Sic Mon. Berol. *et aliis* I. deest in Vind. Gr. ἢ τοῖς ἄλλοις.

nostrae reipublicae] Sic Mon. Vind. Berol. *nostre rei. pu.* I. *reipublicae nostrae* Vulgo. Gr. τῆς ἡμετέρας πολιτείας.

inferatur] Sic Vind. Berol. *inferantur* Mon. I.

possessiones] Sic Vind. Berol. *possesiones* Mon.

frugiferas] Sic Mon. Berol. *frutiferas* Vind.

aliqua] Sic Vind. Mon. *aliquo* Berol., quod Graecorum tenori repugnat.

praedictarum] Sic Vind. Mon. Berol., in quo sec. manus correxit *praedictorum*.

rabilibus domibus, quae in regia civitate sunt positae, disposuimus), non aliter hoc accipiant, nisi aliam mox rem dominii iure praestiterit venerabili domui, a qua eandem rem accepit, tantum habentem reditum, quantum habet res, quae ei datur, et non maioribus tributis gravatam, quatenus post eius transitum aut tempus, in quo datio usus est placita, non transcendens scilicet eius, qui accepit, vitae tempus, utramque rem integro iure et secundum dominium et secundum usum in ipsam venerabilem domum pervenire. Et haec quidem de immobilibus rebus iubemus.

CAP. X. De sacris autem vasis competentibus sanctissimae maiori ecclesiae regiae civitatis aut aliis venerabilibus oratoriis domibus in qualicunque loco nostrae reipublicae positis generaliter constituimus, ut non aliter haec vendantur aut supponantur, nisi pro captivorum redemtione. Si vero sunt plura vasa in aliqua memoratarum venerabilium domorum, nullum necessarium usum facientia, et contigerit huiusmodi venerabilem locum debitis aggravari, et non sunt aliae mani-

domibus] Sic Vind. I. Mon., deest in Berol. Gr. οἴκων.

sunt positae] Sic Vind. Berol. *positae sunt* Mon. *posite sunt* I.

accipiant] Sic. Vind. Mon. Berol. *accipiat* I. Vulgo. Gr. λαμβανέτω.

mox] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. εὐθύς.

rem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. *rem mox* I. Gr. πρᾶγμα.

praestiterit] Sic Vind. Berol. *praestitit* Mon. Gr. παράσχοι.

accepit] Sic Vind. Berol. I. *acceperit* Mon. Indicativum modum vel Graecum λαμβάνει firmat.

tantum] Sic Vind. *tn* Mon Berol., sed lineola superius imposita est. In Mon. quidem secunda manus scripsit *tantum*. Gr. τοσαύτην.

reditum] Sic Vind. Mon. *redditum* Berol. I.

quantum] *quant* Mon., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *m*. Gr. ὁπόσην.

gravatam] Sic Vind. Berol. *gravatum* Mon.

quatenus] *quatinus* I.

transitum] Sic Vind. Berol. I. *obitum* Mon. Gr. τελευτήν.

in quo] Sic Vind. Mon. I. *a quo* Berol. *in quod* Vulgo. Gr. ἐφ' ὅν.

accepit] Sic Berol. *acceperit* Vind. Mon. I. Vulgo. Gr. τοῦ λαμβάνοντος.

utramque] *ut utrasque* I.

rem] res I.

integro iure] Sic Vind. Berol. *integram iure* Mon. Gr. ἐπ' ἀκεραίῳ.

dominium] Sic Mon. Berol. *dnii* Vind. Gr. κατὰ δεσποτείαν.

pervenire] Sic Vind. Mon. *perveniret* Berol., sed sec. manus scripsit *pervenire*. Gr. περιελθεῖν.

haec] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *hoc* Berol. Port. I. Gr. ταῦτα.

quidem] *quod* I.

NOV. CXV. CAP. XI. sacris] Sic Vind. Berol. *sacrosanctis* Mon. Ad marginem Berol. *de sacris vasis cuiusvis ecclesiae vel oratorii sub certa forma alienandis.*

competentibus] Sic Vind. Berol. In Mon. haec vox bis posita est.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

regiae] Pro *reg. civ.* I. habet *civ. regie*.

aliis] deest in I.

oratoriis domibus] Sic Vind. *oratorii domibus* Berol. *domibus oratoriis* I. Mon. Gr. εὐκτηρίοις οἴκοις.

nostrae] Sic Mon. Berol. deest in Vind., sed a sec. manu ibi supra lineam positum est *nostrae*. Gr. τῆς ἡμετέρας πολιτείας.

reipublicae] *rei p.* I.

positis] *posite* Vind. Mon. Berol., in quo quidem secunda manus scripsit *positae*. Gr. κειμένοις.

aliter] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἄλλως.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. Pro verbis *haec vendantur* I. habet *vend. haec*.

redemtione] Sic Mon. *ereptione* Vind. Berol. Gr. ἀναῤῥύσεως.

aliqua] Sic Mon. *aliquem* Vind. *aliquo* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in contextu. Gr. ἔν τινι.

locum] Sic Vind. Berol. I. *domum* Mon. Gr. τόπον.

aggravari] Sic Mon. Berol. Vind. *praegravari* I.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *sint* Vulgo. Gr. οὐκ ἔστιν.

manifestae] Sic Mon. *manifeste* Vind.

festae res, de quibus debeant debita reddi, licentiam eis damus, gestis monumentorum, sicut superius dictum est, constitutis, supradicta superflua vasa aut aliis venerabilibus locis necessaria habentibus vendere aut conflare et similiter vendere et eorum pretium in debitum praebere, ut non immobiles res alienentur.

CAP. XI. Si vero praeter haec, quae inserta sunt praesenti legi, contractus fiat super competentibus rebus mobilibus et immobilibus uni memoratarum venerabilium domorum, reddi quidem eidem sanctissimae ecclesiae sive venerabili domui rem, super quam tale aliquid subsecutum est, cum medii temporis fructibus, maneat autem apud eam et pretium aut antidorum aut quod pro permutatione aut alia qualibet occasione ei datum est. Si vero emphyteusis agatur praeter haec, quae disposita sunt a nobis, reddi sanctissimae ecclesiae sive venerabilibus locis eandem rem iubemus, et emphyteutam, secundum quod placitum est, dare, et pactum finire secundum virtutem emphyteuticalium instrumentorum. Si vero donetur res ecclesiastica aut alterius venerabilis domus, et hanc reddi sanctissimae maiori ecclesiae aut aliis venerabilibus locis cum medii temporis fructibus et tantum aliud,

Berol. I. *mobiles* Vulgo. Pro κινητὰ interpres videtur habuisse δῆλα.

eis] Sic Vind. Hamb. Trid. *ei* Mon. Berol. Port. Gr. αὐτοῖς. An vero dicendum interpreti ob oculos fuisse αὐτῷ?

sicut] Sic Vind. Berol. I. *sicuti* Mon. Vulgo.

supradicta] Sic Vind. In Mon. Berol. I. est *praedicta*.

habentibus] Quod Vulgo et apud Contium antecedit *non*, in Vind. Mon. non est cumque nec Graecis firmetur, omittendum fuit. Contius vocem *non* uncis inclusit et ad marginem adnotavit *deest, recte, nam in Graec. est* χρείαν ἔχουσι.

ut non] Sic Vind. Mon. *ut* Berol. Gr. ὥστε μή.

NOV. CXV. CAP. XI. si vero] Ad marginem Berol. *quibus penis subiciatur qui praesentem constitutionem violaverit.*

legi] Sic Vind. Mon. *lege* Berol.

rebus] Sic Mon. Berol. deest in Vind. Gr. πράγμασι.

uni] *in* I.

quam] Sic Vind. Berol. I. *qua* Mon. Vulgo. Gr. ἐφ' ᾧ.

tale] Quae abhinc leguntur usque ad vocem *apud*, in Berol. non sunt, nisi a secunda manu adscripta.

subsecutum] Sic Vind. Berol. *subsecutu* Mon.

temporis fructibus] Sic Vind. Berol. *fructibus temporis* Mon. Gr. χρόνου καρπῶν.

autem] Sic Mon. Berol. *aut* Vind. Gr. δέ.

eam] Sic Vind. Berol., sed secunda manus correxit *eum*. Mon. *eum*. Gr. παρ' αὐτῇ.

pretium] Sic Vind. Mon. *p̄cium* Berol.

antidorum] Sic Vind. Berol. *antidotum* I. *antidorumtorum* Mon., sed prior syllaba *rum* punctis subiectis notata est.

alia] Sic Berol. I. *aliqua* Vind. Mon. Quod praecedit *aut*, in I. plane non est. Gr. ἄλλης.

ei datum est] Sic Vind. Berol. *datum est* Mon., sed secunda manus ultimae voci inscripsit voculam *ei*. I. *datum est ei*, quod etiam Vulgo legitur. Gr. αὐτῷ δεδομένον.

emphyteusis] *emphiteosis* Berol I.

locis] Sic Mon. *domibus* Vind. Berol. *domibus vel locis* I. Vulgo. Gr. τοῖς εὐαγέσι τόποις.

emphyteutam] *emphiteotam* Vind. Hamb. Trid. *emphiteoticam* Berol. *emphiteota* Mon. *emphyteuticum* Port. *emphiteotam* I. Gr. τὸν ἐμφυτευτήν.

pactum] *placitum* I.

dare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dari* Vulgo.

finire] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *finiri* Port. Vulgo. Gr. τελεῖν.

emphyteuticalium] *emphiteoticalium* I.

venerabilis] Sic Mon. Berol. *verabilis* Vind.

sanctissimae] Sic Mon. Berol. *sanctissima* Vind., sed supra litteram *a* sec. manus scripsit *e*. Gr. τῇ ἁγιωτάτῃ.

maiori] Deest in Mon. Berol., sed in Vind. est. Gr. μεγάλῃ.

ecclesiae] Sic Mon. Berol. *eccla* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est; caeterum ultimae litterae *a* sec. manus litteram *e* superius imposuit.

locis] Sic Vind. Mon. Berol. *domibus* I. Vulgo. Gr. τόποις.

quantum valebat ipsa res. Si vero hypothecae contra haec detur, creditor quod debetur perdat, et res venerabili loco reddatur, tabellionibus praesumentibus praeter hanc nostram legem talibus ministrare instrumentis perpetuo exsilio condemnandis. Si vero aliquid ante hanc legem secundum antiquas constitutiones factum est, iubemus hoc modis omnibus propriam habere virtutem. Omnia vero, quae contra antiquas leges facta sunt, revocari sancimus, et res, quae contra virtutem earum data est, venerabilibus domibus reddat, et de cetero secundum praesentem legem omnia fieri disponimus, vacantibus post haec omnibus aliis constitutionibus, quae super talibus casibus dudum loquebantur.

EPILOGUS. Eminentia igitur tua, quae per praesentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, inconvulsa observare festinet, edicto in solennibus et legitimis locis per decem dies proposito, et nullo pro tali occasione in provinciis destinando. Nos enim providimus, quali modo sine collatorum laesione omnibus praesens nostra generalis constitutio manifesta fiat.

valebat ipsa res] Sic Vind. *val. res ipsa* Berol. I. *ipsa res valebat* Mon. Gr. ἄξιόν ἐστι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

hypothecae] *ypothece* I.

detur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dentur* Vulgo. Crediderim interpreti ob oculos fuisse ὑποθήκῃ δοθείη.

quod] Sic Mon. Berol. *qd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est. Gr. τὸ ἐποφειλόμενον.

debetur] ,Quod Vulgo antea legitur *ei*, in Vind. Mon. Hamb. Berol. I. non est, nec Graecis firmatur, est autem in Trid. Port.

reddatur] Sic Vind. Berol. *reddantur* Mon. Singularem numerum et Graeca tuentur.

praesumentibus] Sic Mon. Berol. *praesentibus* Vind. Gr. θαρροῦντων.

ministrare] Sic Vind. Mon. *ministrat* Berol., sed ultimae litterae *t* circumflexus superius impositus est, quod sec. manus correxit *tur*.

hanc] Vulgo et in I. postea legitur *nostram*, quod in Vind. Mon. Berol. non est.

iubemus hoc modis omnibus] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc iub. omnibus modis* Vulgo. *hoc iub. mod. omnibus* I. Gr. κελεύομεν τοῦτο πᾶσι τρόποις.

habere virtutem] Sic Mon. *bre virtutem* Vind., sed litteris *bre* lineola superius imposita est. Berol. Vulgo I. *virtutem habere*. Gr. ἔχειν ἰσχύν.

leges] Postmodo Berol. habet *antiquas*, quod a sec. manu deletum est.

revocari] Sic Vind. Berol. *revocare* Mon. Gr. ἀνατραπῆναι.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

virtutem] Sic Vind. Berol. *hec virtutea* Mon., sed supra ultimam litteram *e* sec. manus circumflexum superius imposuit. Gr. παρὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν.

venerabilibus] Sic Mon. Berol. *venabilibus* Vind.

reddat] Sic Vind. Mon. *reddatur* Berol. Gr. ἀναδίδοσθαι.

disponimus] Sic Vind. Berol. *disposuimus* Mon. I. Gr. διατυποῦμεν.

post haec] *praeter haec* Vind. Berol. I. *post hanc* Mon. *post hac* Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

omnibus aliis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *aliis omnibus* Vulgo. Gr. πασῶν τῶν ἄλλων.

talibus] *dotalibus* I.

casibus] Sic Mon. Vind., deest in Berol. Gr. θέμασιν.

NOV. CXV. EPIL. legem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. διὰ τοῦ παρόντος νόμου.

in] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. εἰς τὸ διηνεκές.

valituram] *valitura* I.

sanxit] *sancxit* Vind. Mon. *sancx* Berol., sed ultimis litteris *cx* lineolae superius impositae sunt.

proposito] Sic Vind. Mon. *praeposito* Berol. *posito* I. Gr. προτιθεμένων.

provinciis] Sic Vind. Berol. *provincias* Mon. Gr. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

destinando] Sic Vind. Berol. *destinacndo* Mon., sed litterae *c* punctum inferius subiectum est.

enim] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

providimus] Sic Vind. Mon. I. *praevidimus* Berol. *providemus* Vulgo. Gr. προνοοῦμεν.

laesione] Sic Vind. Mon. *lesione* Berol.

nostra] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἡμῶν.

fiat] quod Vulgo subiicitur haec inscriptio: *dat. VII. id. Maii Constant.*

[CXVI.]

GLOSS.

UT IUDICES NON EXSPECTENT IUSSIONEM, SED, QUAE VIDENTUR EIS, DECERNANT.

Idem aug. Gabrielio p. p.

PRAEFATIO. Quoniam quidam iudicantium post multa litis certamina et plurima litigantibus facta dispendia in negotiis apud eos motis suggestionibus utuntur ad nostram tranquillitatem, praesenti generali lege hoc perspeximus emendare, ne dilationes negotiis ex hoc fiant, et aliud rursus principium examinationes accipiant.

CAP. I. Iubemus igitur, nullum iudicantium quolibet modo vel tempore pro causis apud se propositis nunciare ad nostram tranquillitatem, sed examinare perfecte causam, et quod eis iustum legitimumque videtur, decernere, et si quidem partes cessaverint in his, quae decreta sunt, exsecutioni contradi sententiam secundum legum virtutem. Si autem aliquis putaverit ex prolata novissima sententia se laesum, appellatione utatur legitima, et hoc secundum ordinem legibus definitum examinetur, et perfectum suscipiat terminum. Si autem duo vel amplius fuerint cognitores litis, et aliqua inter eos emergat disso-

imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XVIII. post Basilii V. C. cons. anno III, ea in Vind. Mon. Pist. Perol. I. non est.

NOV. CXVI. CXVI.] Deest in Vind. Mon. I., etiam in ms. sancti Laurentii Escurialis, cuius varietatem iam supra commemoravimus signo *Escur.* Vulgo *const. CXVII.* Caeterum in Mon. tota haec Novella in appendicem coniecta est, ibique tertium locum obtinet.

exspectent] quod Vulgo et in I. subiicitur *sacras,* in Vind. Escur. non est.

iussionem] Sic Vind. *iussiones* Vulgo I., qui non habent verba *sed quae—decernant.* Escur. *iussiones sacras,* qui nec sequentem vocem *sed* habet.

Idem aug.] *id. a.* Mon. Pist., sed linea superius imposita est. Vind. *id. aug.* Vulgo *imp. Iustinianus aug.* I. *idem.*

Gabrielio] Sic Vind. Pist. Escur., sed in Mon. haec vox cum reliqua inscriptione deest. Vulgo I. *Gabrieli.*

p. p.] *pp̄* Pist. *ppo* Vind., sed lineola superius imposita est. Vulgo *gloriosissimo praetoriorum praefecto.* I. *ppo.* ut et Escur.

NOV. CXVI. PRAEF. quidam] Sic Mon. I. *quidem* Vind.

iudicantium] *iudicanti* Vind. *iudicantibus* Mon. Gr. δικαστῶν.

multa] deest in I.

litigantibus] Sic Vind. Mon. *a litigantibus.* Vulgo I. Gr. τοῖς δικαζομένοις.

tranquillitatem] Sic Vind. *legem vel ad tranquillitatem* Mon. Gr. πρὸς τὴν ἡμετέραν γαληνότητα.

praesenti] Sic Vind. Mon. I. *praesente* Vulgo.

generali lege] Sic Mon. Vulgo. *lege generali* Vind. I. Gr. γενικῷ νόμῳ.

hoc] Sic Mon. *hec* Vind. Gr. τοῦτο.

examinationes] Sic Vind. Hamb. *examinationis* Trid. Port.

NOV. CXVI. CAP. I. nullum] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *nulli* Port. Gr. μηδένα.

nunciare] Sic Mon. *nuntiare* Vind. I.

eis] Sic Vind. Mon. *ei* Hamb. Trid. I. Gr. αὐτοῖς.

legitimumque] Sic Mon. Vind., in quo vox *que* a sec. manu scripta est. Gr. καὶ νόμιμον.

his] Sic Vind. Mon. I. *iis* Vulgo.

decreta] Sic Mon. Berol. *decerta* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τοῖς κεκριμένοις.

sunt] Sic Mon. I. Deest in Vind.

contradi] Sic Vind. Mon. Hamb. *tradi* Vulgo. Trid. Port. I.

prol. nov.] *nov. prol.* I.

appellatione] Sic Vind. Berol. *appellioe* Mon., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Gr. ἐκκλήτῳ.

hoc] Sic. Mon. I. *haec* Vind.

legibus] deest in I.

definitum] Sic Vind. *diffinitum* Mon. *diff. legibus* I. Gr. διωρισμένην.

vel] *aut* I.

sic] Sic Vind., deest in Mon. *sicut* I. Gr. οὕτω.

nantia, etiam sic iubemus unumquemque horum secundum quod videtur ei suam dare sententiam.

EPILOGUS. Quae igitur per praesentem legem in perpetuum valituram nostra tranquillitas definivit, tam tua celsitudo, quam omnes alii iudices maiores et minores custodire festinent, ut nullus penitus ignoret, quae pro utilitate nostrorum collatorum a nobis disposita sunt, ita tamen, ut universis interdicatis propria praecepta, quatenus sine ullo iniusto dispendio nostris collatoribus insinuatio legis praesentis fiat. *Dat. XV. Kal. Ian. Constant. imp. DN. Iustiniano pp. aug. anno XVII. post cons. Basilii V. C. anno II.* (543.)

[CXVII.] GLOSS.

UT LITIGANTES IURENT, QUIA NEQUE PROMISERUNT DARE IUDICIBUS, NEQUE DABUNT; ET DE SPORTULIS;

horum] Sic Vind. Mon. I. *eorum* Vulgo.

quod] *qd* Vind., sed litterae *q* inferius lineola litteraeque *d* superius circumflexus traiectus est. Gr. κατὰ τὰ φαινόμενα.

videtur ei] *ei videtur* I.

suam dare] Sic Vind. Mon. I. *dare suam* Vulgo. Gr. τὴν ἰδίαν διδόναι.

NOV. CXVI. EPIL. def.] *diff.* I.

tam] *tn* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *tc*, sed lineola superius posita. Illo signo *tamen*, hoc autem *tunc* significatur.

quam] Sic Mon. *qm* Vind., sed lineola superius imposita, qua re Vulgo significatur *quoniam*.

festinent] In Vind. Mon. I. non est, quod Vulgo postea legitur: *edictis quidem in hac regia urbe solenniter a celsitudine tua propositis, praeceptis vero ad provinciarum clarissimos iudices missis.*

utilitate] Sic Vind. *hutilitate* Mon.

sunt] Sic Vind. deest in Mon.

interdicatis] Sic Mon. Hamb. I. *interdictis* Vind. Trid.

propria praecepta] Sic Vind. Mon. Hamb. *per propria praecepta* Trid. I. *proprio praecepto* Vulgo.

quatenus] Sic Hamb. Vind. Mon. *qua* I., deest in Trid.

sine] Sic Vind. *sn* Mon., sed lineola superius imposita est.

ullo] Sic Vind. Mon. *iusto ullo* Hamb.

iniusto] Sic Vind., deest in Mon.

insinuatio] Sic Vind. Berol. *insinuato* I. Mon., in quo quidem ultimis litteris lineola superius imposita est.

Dat.] Haec subscriptio deest in Vind. Mon. Pist. I., est in Par. 4429., qui habet *data*, et in altero codice regio Berolinensi, de quo vide Bieneri hist. Novv. p. 524., quem hoc signo *Berol. A.* significabimus.

Ian.] *Ianuar.* Par.

Constant.] *Constantinopoli* Par. *Cp.* Berol. A.

imp.] *imperante* Par.

DN.] *domino* Paris., deest in Berol. A.

Iustiniano] Sic Par. *Iustiniani* Vulgo. *Iust.* Berol. A.

pp. aug.] *perpetuo augusto* Par. deest in Berol. A.

anno] *annos* Par.

XVII] XXIII. Par. *XVIII.* Berol. A. Vulgo. Quod si retineamus, postea *V. C. ann. III.* scribendum erit, quod iam Bienerus l. c. p. 524. monuit. Ego quare *annum XVII.* praetulerim, in causa est et Theodori nota [in Ἀνεκδ. ed. Zachariae p. 134.] ὑπατείᾳ Βασιλείου τὸ β'. et Athanasii [Ἀνεκδ. ed Heimbach tom. I. p. 60.] auctoritas: βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τὸ ις, quod jam non ex ις', sed ex ιζ' ortum videtur esse. Longe aliam subscriptionem exhibet Escur. *dat. VII id' mai cp. imp. n. Iust. pp. cog. ann. XIII. p̄. c̄. bas. vc. an. V.*

cons.] *consulatum* Par.

Basilii] *Basili* Par.

V. C.] *uo clarissimo* Par.

anno] Sic Par. *ann.* Berol. Vulgo.

II.] Sic Par. Berol. *III.* Vulgo., de quo supra dictum est.

NOV. CXVII. CXVII.] Deest in Vind. Mon. I. Berol. *Const. CXVIII.* Vulgo. Ad marginem Mon. adscriptum est: *const. III.* Ad marginem Vind. ab antiqua manu scriptum est: *hic debet esse ut iudices non exspectent.* Paulo infra Glossa Accursiana scripsit: § *hic debet esse, ut iudices non expectarent sacras iussiones Acc.*

iurent] Quod Vulgo postea est *in exordio litis*, in Vind. Mon. Berol. non est. I. *in exordio litis iurent.*

promiserunt] Sic Vind. Mon. *promiserint* Berol.

ET UT QUAE IUBENTUR, REFERENDARII COMPLEANT, ET NON MISCEANT SEMETIPSOS CAUSAE, ET PER SE EXSEQUANTUR.

Idem Aug. Petro p. p.

PRAEFATIO. Praesentem legem proferimus, ut et iudicum puritas appareat et non valeat litigantium suffragium circumvenire leges.

CAP. I. Iubemus igitur, quoties apud quoscunque iudicantes aut administratores lites aut appellationes examinantur, prae omnibus principales litigantium personas aut illos, ad quos in medio negotium forte migraverit, praesentia iudicum, tangentes sancta evangelia, iurare, quia nihil penitus iudicibus aut patrocinii causa ipsis, vel alii cuicunque personae pro hac causa quolibet modo dederunt aut promiserunt aut postea dabunt vel per se, vel per aliam quamcunque mediam personam, exceptis his, quae propriis advocatis pro patrocinio praestant, aliisque personis, quae nostrae leges dari disposuerunt. Hoc autem servari

et ut] *et ut non* Mon. *ut et* Vind. *ut* Berol. *et* I.
iubentur] Sic Vind. Mon., deest in Berol.
referendarii] Sic Vind. Berol. *referendorum* Mon., sed sec. manus scripsit *referendarii*.
semetipsos] Sic Vind. Berol. *se ipsus* Mon. I.
per se exsequantur] Sic Vind. Berol. *se ex persequantur R/.* Mon., sed syllabae *seq* supra lineam adscriptum est: *exe.* I. *per se exequantur Rubrica.*
Idem Aug.] Sic Vind. *id. a.* Mon. Pist. Neob. Berol., sed lineolis superius impositis. Vulgo: *imp. Iustinianus aug.* I. *idem ā.*
Petro p. p.] *petro pp̄ɐ.* Vind. *petro pp̄.* Mon. Neob. *pp̄. petro* Berol. Desunt in Pist. *Petro gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto* Vulgo. *Petro pp̄o.* I.

NOV. CXVII. PRAEF. legem proferimus] Sic Vind. Berol. *ponimus legem* Mon. Gr. νόμον προφέρομεν.
et] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.
iudicum] Sic Vind. Mon. *iudicium* Berol.
valeat] Sic Vind. Mon. *valeant* Berol.
suffr.] Postmodo in Vind. solo subiicitur *et puritas*, quae quidem verba reliquis libris manu scriptis non firmantur, et ex superioribus videntur esse repetita.
leges] *lege* Vind. Mon. *leges leges* Berol., sed sec. vice vox *leges* deleta est. Gr. τοὺς νόμους.

NOV. CXVII. CAP. I. quoties] *quotiens* Vind. Mon. *quociens* Berol., deest in I.
administ.] Hamb. I. *administrantes.*
lites] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *litis.* Gr. δίκας.
quos] Sic Vind. Mon. *quoscunque iudicantes* Berol., sed litteris *cunque iudicantes* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἰς οὕς.
medio] Sic Mon. *medium* Vind. Berol. I. Gr. ἐν μέσῳ.
negotium] Pro verbis *forte negotium* I. habet *neg. forte.*
praes.] *praesentiam* I. Quod Vulgo antea est *in*, in Vind. Mon. Berol. deest.
evangelia] Sic Vind. Berol. *evangelica* Mon. Gr. εὐαγγελίων.
quia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Vulgo.
aut patrocinii] Sic Vind. Mon. Berol. I. Prior vox *aut* Vulgo sane non est Interpres videtur habuisse ἢ προστασίας χάριν.
alii] Sic Mon. *aliis* Vind. Berol., in quo quidem ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. ἄλλῳ.
aliam] Sic Vind. Mon., deest in I. *alium* Berol., sed sec. manus scripsit *aliam.*
quamcunque mediam] Sic Berol. Vulgo. *quamc. aliam med.* I. *mediam quamcunque* Vind. Mon. Gr. οἱουδήποτε μέσου.
his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.
propriis] Sic Vind. Mon. *proprius* Berol., sed. sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. τοῖς ἰδίοις.
quae] Sic Mon. Hamb. I. *que* Vind. *quibus* Vulgo., quod et in Trid. et Port. est. Deest in I.
hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Vulgo. *hec* I. Gr. τοῦτο.
serv. praecip.] *praecip. observ.* I.

praecipimus et in sacro nostro consistorio, quando consultationes intromittuntur, ut sub praesentia sacri senatus memorata sacramenta praestentur. Si autem, ut contingit, aliqui litigantium nequeunt ad iudices advenire, tunc iubemus, praesentes quidem iurare praedictum iusiurandum, ad absentes autem dirigi ex officiis ministrantibus aliquos cum adversa parte, ut eis praesentibus memorata sacramenta similiter praebeantur; si vero mulier fuerit, quae propter honestatem vitae extraneis viris se monstrare non consuevit, tunc et absente adversario ex officio missos memorata suscipere sacramenta. Si autem abesse partes in aliis locis contingat aut unam earum, praecipimus, absentem in provincia, in qua deget, iusiurandum a nobis modo dicto sub gestis monumentorum apud iudicem provinciae aut apud locorum defensorem praebere. Illo videlicet generaliter observando, ut, si quis litigantium absens aut praesens huiusmodi iusiurandum praebere noluerit, et hoc manifestetur iudici, per sententiam eius actor quidem casum actionis, reus autem condemnationem sustineat.

CAP. II. Si quis autem ex litigatoribus dixerit, dedisse alicui aut promisisse, et personam declaraverit et hoc probaverit, ipse quidem in eventu litis veniam mereatur, qui vero accepit, aut promissio-

et in] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* in Mon. non est. Gr. *καὶ ἐν*.

quando] Sic Vind. Mon. *qm* Berol., lineola superius imposita, sed sec. manus correxit *qn* lineola superius imposita, qua re significatur *quando*.

ut] Sic Vind. Mon. *aut* Berol., quod sec. manus correxit *ut*. Gr. *ὥστε*.

memorata] Sic Vind. Mon. Berol., in quo priori litterae *m* circumflexus superius impositus est.

ut] In Berol. *n* subiicitur, lineola superius imposita, qua re significatur *non*, quam quidem rem sec. manus delevit, nec sane Graeca agnoscunt.

contingit] Sic Vind. I. *contigeit* Mon., sed ultimis duabus syllabis circumflexus superius impositus est. Berol. *contigit*, sed litteris *it* circumflexus superius iniectus est.

aliqui] Sic Mon. Berol. I. *aliquid* Vind., sed ultima littera *i* a sec. manu scripta est. Gr. *τινές*.

advenire] Sic Mon. Berol. I. Vind., in quo quidem prioribus litteris *ad* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *venire*. Gr. *παραγίνεσθαι*.

ad absentes] Sic Mon. Berol. *abscentes* Vind. Gr. *πρὸς τοὺς ἀπόντας*.

aliquos] Sic Vind. Berol. *aliquis* Mon., sed sec. manus scripsit *aliquos*. Gr. *τινας*.

parte] Sic Vind. Mon. *pate* Berol., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est.

praebeantur] Sic Vind. Berol. *praebeant* Mon. Gr. *παρέχεσθαι*.

consuevit] Sic Vind. Berol. *consueverit* Mon. Gr. *εἴωθε*.

absente] Sic Mon. Berol. *abscente* Vind.

in provincia] Sic Vind. Vulgo. *in provintia* I. *provinciam* Mon. Berol. Gr. *ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ*.

in qua] Sic Vind. Berol. *qua* Mon. Gr. *ἐν ᾗ*.

deget] Sic Vind. Mon. Berol. *degit* Vulgo I. Gr. *διάγει*.

a nobis modo] Sic Mon. *modo a nobis* Vind. Berol. I. Sane Gr. *παρ' ἡμῶν τρόπον*.

locorum defensorem] Sic Vind. *locorum defensores* Mon., sed sec. manus correxit, ut in cont. Berol. *defensioe locorum*, sed litterae *i* punctum subiectum sequentibusque *oe* circumflexus superius impositus est. *defensorem locorum* I. Gr. *παρὰ τῷ τῶν τόπων ἄρχοντι*.

gen. obs.] Sic Vind. Mon. *obs. gen.* Berol. Gr. *γενικῶς παραφυλαττομένου*.

absens] Sic Mon. Berol. I. *abscens* Vind., sed sec. manus litterae *c* punctum inferius subposuit.

aut] Sic Vind. Mon. I. *vel* Berol.

huiusmodi] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. *τὸν τοιοῦτον*.

iusiurandum] Sic Mon. Berol. *iurandum* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *ius*. Gr. *ὅρκον*.

sententiam] *praesentiam* I.

NOV. CXVII. CAP. II. litigatoribus] *litigantibus* I.

dedisse] Sic Vind. Mon. Hamb., deest in Berol. *se dedisse* Trid. Port. Vulgo. *dedisse se* I. Gr. *δεδωκέναι*.

declaraverit] *declaravit* I.

in eventu] Sic Vind. Mon. *e inventu* Berol., sed litterae *e* puncta inferius subiecta sunt. *in eventum* I. Gr. *ἐπὶ τῇ τῆς δίκης ἐκβάσει*.

nem suscepit aut ei probatur, si quidem pecuniaria sit causa, quod quidem datur triplum, quod vero promittitur duplum a comite privatarum exigatur, et dignitatem seu cingulum, quod habet, in utroque casu amittat. Si autem criminalis sit accusatio, confiscationem propriae substantiae patiatur et mittatur in exsilium, qui propter acceptionem alienum crimen in se transponi festinavit. Si vero datum aut promissum litigator probare nequiverit, iuret persona, quae datum aut promissum dicitur suscepisse, quia neque per se neque per aliam personam aut accepit aliquid aut promissionem habuit, et hoc praebito sacramento ipse quidem liber sit; litigator autem, qui non potuit ostendere, in pecuniariis quidem causis aestimationem litis a comite privatarum exigatur, lite quippe eventum proprium sustinente, in criminalibus autem confiscationem suarum rerum sustineat, et causa apud competentes iudices secundum legum ordinem terminetur. Si autem a litigatore manifestatur persona, quae memoratum refutaverit iusiurandum,

suscepit aut ei probatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suscepisse probatur.* Vulgo.

si] Sic Vind. Mon. *et si* Berol., sed prior vox *et* punctis subiectis notata est, quae sane nec Graecis firmatur. Gr. εἰ μέν.

quod quidem] Sic Vind. Mon. Berol. *quidquid* Vulgo I. Gr. τὸ μὲν διδόμενον.

privatarum] Sic Vind. Hamb. Berol. I. Mon. in quo quidem a sec. manu adscriptum est *rerum.* Vulgo *rerum privatarum.* Gr. τῶν πριβάτων.

si autem] Sic Mon. Berol. *si vero* Vind.

propriae substantiae] Sic Vind. Mon. *proprie sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus superius traiectus est.

mittatur] Sic Vind. *mittant* Mon., sed sec. manus scripsit *mittatur.* Berol. *mutatur*, quod sec. manus correxit *mittatur.* Gr. πεμπέσθω.

exsilium] Sic Vind. Berol. *auxilium* Mon., sed sec. manus scripsit *exilium.* Gr. εἰς ἐξορίαν.

propter] Sic Vind. Berol. *per* Mon., sed ad marginem Mon. signum est *pp*, lineola inferius traiecta, qua re significatur *propter.*

vero] Sic Vind. Mon. Berol. *autem* Vulgo I.

probare] Sic Mon. Berol. *probaverit* Vind., sed ultimis sex litteris puncta inferius subiecta sunt, et supra litteram *b* a sec. manu littera *a* posita est. Gr. δεῖξαι.

iuret] Sic Mon. Berol. Vind., in quo ultima littera *t* a sec. manu scripta est.

persona] Sic Vind. Mon. Berol., in quo ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit.

neque per se] Sic Vind. *nec per se* Mon., desunt in Berol. Gr. οὐδὲ δι' ἑαυτοῦ.

neque] Sic Vind. Berol. *nec per* Mon.

aliquid] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. ἔλαβέ τι.

ipse] *et ipse* I.

qui non] Sic Mon. Berol. *quae non* Vind. Gr. ὁ δὲ λιτιγάτωρ ὁ μή.

aestimationem] Sic Vind. *extimationem* Mon. I. *estimationem* Berol. Gr. τὴν ἀποτίμησιν.

privatarum] Sic Vind. *privatorum* Berol. *rerum privatarum* Vulgo. *privatarum rerum* Mon. I. Gr. τῶν πριβάτων.

sustinente] *sustinentes* I.

autem] Quod Vulgo postea est *causis*, in Vind. Hamb. Mon. Berol. I. desideratur, est autem in Trid. Port. Quum Graecis non firmetur, omittendum esse visum est.

sustineat] *substineat* I.

causa] Sic Vind. Berol. *causae* Vulgo. *cause* I. Gr. τὸ πρᾶγμα.

competentes iudices] Sic Vind. Berol. *competentem iudicem* Mon. Gr. παρὰ τοῖς ἁρμοδίοις δικασταῖς.

legum ordinem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ordinem legum* Vulgo. Gr. τὴν τῶν νόμων τάξιν.

terminetur] Sic Vind. Berol. *terminentur* Vulgo.

autem] Quod Vulgo subiicitur *quae*, in Vind. Mon. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

manifestatur] Sic Vind. Mon. Berol. *manifestetur* Vulgo. I.

persona] Sic Vind. Mon. *persone* Berol., sed sec. manus correxit *persona.* Supra lineam autem a sec. manu impositum est *que.*

quae] Sic Mon. I., deest in Vind. Berol., sed in utroque supra lineam a sec. manu adscriptum est *quae.* Deest Vulgo.

tam in criminalibus, quam in pecuniariis causis memoratis subiaceat poenis. Si quis autem litigantium iuraverit non dedisse aut promisisse, intra decem vero menses post prolatam sententiam numerandos ostendatur dedisse aut promisisse, memoratae poenae et contra dantes et contra accipientes habeant locum. In causis autem, quae per tutores aut curatores aguntur, sacramenta quidem tutores aut curatores praestent. Si qua vero memoratarum poenarum locum habuerit per talia sacramenta, hanc tutores aut curatores sustineant, nullo ex hoc praeiudicio generando his, qui sub tutela aut cura esse noscuntur.

CAP. III. Et hoc quoque praecipimus ab omnibus iudicibus, tam militaribus quam civilibus, in omni loco nostrae reipublicae custodiri, ut neque magistrianis neque praefectianis neque alio cuicunque exsecutori concedant aliquid amplius a quacunque persona sportularum nomine percipere, quam nostris legibus declaratum est, nec si sacram nostrae tranquillitatis proferant iussionem. Sed si quidem invenerint

pec.] *pecc.* Berol.

memoratis] Sic Mon. Berol. *memora causi* Vind., sed sec. manus litterae *a* priori superscripsit *tum* et voci *causi* puncta inferius subiecit. Gr. ταῖς μνημονευθείσαις.

si quis autem] Sic Vind. Mon. I. *si quis* Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *autem*. Gr. εἰ δέ τις.

promisisse] Sic Vind. Berol. *non promisisse* Mon. I. Vulgo. Gr. ἢ ἐπαγγεῖλασθαι.

decem vero] *X. decem vero* Berol. *vero X.* Vind. I. *decem et novem vero* Mon., in quo quidem sec. manus voces *et vocem* delevit.

prolatam] Sic Vind. Berol. *propalatam* Mon., sed sec. manus litteris *pa* puncta inferius subiecit.

dedisse] Quod Vulgo subiicitur *aliquid*, deest in I.

aut promisisse] desunt in Mon. Vind. I. *aut promisse intra X.* Berol., quae punctis subiectis notata sunt omnia. *aliquid aut promisisse* Vulgo. Gr. ἢ ὑποσχεθέν.

memoratae] Sic Mon. Berol. *meorate* Vind.

poenae] *pene* I.

habeant] Sic Vind. Berol. *habeat* Mon.

aguntur] Sic Mon. I. *agantur* Vind. Quae abhinc usque ad finem huius lineae sunt *curatores*, in Berol. plane desunt, sed a sec. manu supra lineam haec adscripta sunt: *aguntur sacramenta tutores quidem aut curatores.*

quidem tutores] Sic Mon. Berol. *tutores quidem* Vulgo. Gr. τοὺς μὲν ὅρκους οἱ ἐπίτροποι.

si qua] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si quae* Vulgo.

memoratarum] Sic Vind. Mon. I. *memoratorum* Berol.

habuerit] *habuit* I.

hanc] Sic Mon. Berol. I. *hac* Vind. Gr. ταύτην.

aut] Sic Vind. Mon. *vel* Berol.

praeiudicio] Sic Vind. Mon. *praeiuditio* Berol.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

NOV. CXII. CAP. III. et hoc] ad marginem Berol. adscriptum est: *de sportulis ab exactoribus exigendis.*

reipublicae] Sic Berol. *reipublice* Vind., sed ultimae litterae *e* littera *a* superius imposita est. Mon. *r. p.* I. *reip.*

ut neque] Sic. Mon. Berol., desunt in Vind. Gr. ἵνα μηδέ.

magistrianis] Sic Vind. Mon. I. *magistranis* Berol. *magisterianis* Vulgo. Gr. τοῖς μαγιστριανοῖς.

praefectianis] Sic Vind. Berol. *perfectianis* Mon. Gr. ἐπαρχικοῖς.

alio] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. Mon. litterae *o* a sec. manu impositum est *i*. Vulgo I. *alii.*

cuicunque Sic Berol. *cunque* Mon. *quocunque* Vind., sed dativum casum Graeca tuentur.

concedant] *concedatur* I.

sportularum] Sic Berol. Mon. Vind., in quo litterae *a* a sec. manu littera *o* superius inscripta est.

quam] Sic Mon. Berol. *q̄* Vind., sed ultima littera fere media deleta est.

proferant] Sic Vind. *proferat* Berol. *profera* Mon., sed ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est. Sec. quidem manus ad finem huius vocis adscripsit *aut.*

quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quem* Vulgo. Pro εἴ τινα interpres videtur habuisse εἰ μέν.

invenerint] Sic Vind. Berol. *invenerit* Mon. Gr. εὕροιεν.

aliquid amplius exigentem, licentiam habeant et comprehendere hunc et includere et quadruplum exigere, quod plus acceperit, ut simplex quidem damnum passo reddatur, triplum vero inferatur aerario. Si autem civilis aut militaris iudex sive interpellatur, seu quolibet modo neglexerit laesum, sicut diximus, vindicare, ex sua substantia quadruplum secundum praedictum modum exigetur. Ipsam vero poenam exigi iubemus per comitem nostrarum privatarum et competentes iudices, si cognoverint aliquos ex suis officiis exsecutores sportularum nomine contra nostras leges aliquid exigere et hoc neglexerit vindicare. Damus licentiam exactis nihil amplius exigentibus, quam ex nostra constitutione definitum est, dare, et si quid amplius exigere eos voluerint, habeant licentiam eis resistendi.

CAP. IV. Quia vero lex tam piae memoriae patris nostri, quam etiam nostrae tranquillitatis disposuit, nullo modo iudices suis sententiis inscribere, tanquam ex imperiali verbo ex non scripto procedente iussum sit aliquos exhiberi aut praesentari, sed etiam spectabiles refe-

habeant] Sic Vind. Berol. *habent* Mon. Gr. ἐχέτωσαν.

acceperit] Sic Vind. Berol. *acciperit* Vind.

simplex] Sic Vind. Mon. Berol. *simplum* Vulgo I.

passo] Sic Mon. Berol. *passio* Vind. Gr. ὑπομείναντι.

aerario] Sic Vind. Mon. *errario* Berol. I.

interpellatur] Sic Vind. Mon. *interpelletur* Berol. I. *interpellatus* Vulgo.

modo] In Vind. Mon. Berol. I. non est, quod Vulgo postea scriptum est *cognoscens hoc.*

laesum] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. τὸν βλαπτόμενον.

vindicare] Sic Vind. Mon. *lesum vindicare* Berol., qui quidem verborum ordo Graecis non firmatur.

modum exigetur] Sic Berol. I. *exigetur modum* Vulgo Vind. Mon. Gr. τρόπον εἰσπραχθήσεται.

privatarum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I., qui non habent, quod Vulgo anteponitur *rerum*, quod sane neque Graecis firmatur.

cognoverint] Sic Vind. Berol. *cognoverit* Mon. Gr. γνοῖέν τινας.

exsecutores] Sic Vind. Berol. *executores* I. *exsecutiones* Mon. Gr. ἐκβιβαστάς.

sportularum] Sic Mon. Berol. *sportulorum* Vind.

nomine] Sic Vind. Berol. *mie* Mon., quo deleto sec. manus lineae imposuit *nomine.* Gr. ὀνόματι.

nostras leges] Sic Berol. *nostram legem* Vind. Mon. An dicendum interpreti ob oculos fuisse: παρὰ τὸν ἡμέτερον νόμον?

neglexerit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *neglexerint* Vulgo, quod quidem Graecis videtur confirmari.

vindicare] Sic Mon. Berol. *vindicari* Vind. Gr. ἐκδικῆσαι.

damus] Quod Vulgo subiicitur *autem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

exactis] Sic Mon. Berol. I. *ex hactis* Vind.

exigentibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exsecutoribus* Vulgo.

constitutione] Sic Mon. Berol. *constitutio* Vind., in quo quidem ad finem huius vocis adscriptum est a sec. manu *ne.* Gr. παρὰ τῆς ἡμετέρας διατάξεως.

definitum] Sic Vind. Mon. *diffinitum* Berol. I.

exigere eos] *eos exigere* I.

voluerint] Sic Vind. Berol. *volunt* Mon. Gr. βουληθεῖεν.

habeant licentiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *lic. habeant* Trid. Port. Vulgo. Gr. ἐχέτωσαν ἄδειαν.

eis] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Hamb. Trid. Gr. αὐτοῖς.

NOV. CXVII. CAP. IV. lex] *l. et* I.

piae] Sic Vind. Mon. *pie* Berol.

disposuit] Sic Vind. Berol. *disposuimus* Mon., sed sec. manus scripsit *disposuit.*, Gr. διετύπωσε.

sententiis] Sic Vind. Mon. *sentiis* Berol.

exhiberi] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *exiberi* Vind. Berol. *adhiberi* Vulgo. Port. Gr. διαχθῆναι.

spectabiles] Sic Mon. *expectabiles* Vind. Berol. I., sed supra litteram *p* sec. manus in Vind. Berol. posuit litteram *s.*

referendarios] *referentarios* Berol.

rendarios nostras iussiones secundum quod competit facere manifestas, easdem leges firmantes iubemus, spectabiles referendarios in causis, quas docent seu referunt ad nostram tranquillitatem, nullam habere licentiam, eos aut adiutores eorum vel per se vel per aliam quamcunque personam tenere aliquem, aut sub fideiussiones facere, aut aliquid exigere, aut cogere transactiones aut pacta quaedam cum suis adversariis exponere, aut quolibet modo in quacunque causa se permiscere. Nihil enim aliud facere eos concedimus, nisi solas nostras iussiones in quocunque negotio aut ex scripto aut ex non scripto prolatas competentibus aut deputatis iudicibus insinuare. Si quid autem praesenti legi contrarium aliquis eorum praesumserit agere, is quidem, qui damnum aliquod aut circumventionem in suis rebus pertulerit, nullum praeiudicium penitus circa ius proprium sustinebit, qui vero tale aliquid egit, ex sua substantia damnum laesae personae delatum per competentem iudicem restituere compellitur, et super haec cinguli et dignitatis sustinebit amissionem. Haec autem omnia iubemus non solum in

nostras] Sic Berol. *nostros* Vind. Mon. I.

manifestas] Sic Mon. Berol. *manifestissima* Vind.

easdem leges] Sic Vind. Mon. *leges easdem* I. Berol., quae verborum collocatio Graecis non firmatur.

spectabiles] *expectabiles* Vind. Mon. Berol. I.

adiutores] Sic Vind. *iutores* Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus supra lineam adscripsit *ad*. Gr. *βοηθούς*.

aliam quamcunque] Sic Vind. Mon. *qnamcunque aliam* Berol. I. Gr. *ἄλλου οἱουδήποτε*.

aliquem] Sic Vind. Mon. *aliq* Berol., sed ultimae litterae *q* lineola inferius traiecta, alia etiam superius imposita est.

fideinssiones] Sic Mon. Hamb. Trid. *fideiussionibus* I. *fideiussoes* Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est, ultimaeque *s* a sec. manu punctum inferius subiectum. Vind. *fideiussores*. Vulgo *fideiussoribus*, quod et apud Port. est. Gr. *ὑπὸ ἐγγύην ποιεῖν*.

aliquid] *aliquem* I.

causa] *persona vel causa* Hamb. Trid. I., quod quidem et reliquis codd. mss. et Graecis repugnat. Codicum auctoritatem non respexeram, cum scriberem ea, quae dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung Juni 1842. No. 135. p. 562 sq.

se] Sic Hamb. Trid. I. Vind. Mon., in quo quidem ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. Berol. *per se*.

permiscere] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. *miscere* Hamb. I. Gr. *ἐμμιγνύναι*.

ex scripto] Sic Vind. Berol. *scripto* Mon., sed sec. manus supra lineam scripsit *ex*.

ex non] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Prior vox *ex* nec Vulgo nec apud Port. est.

deputatis] Sic Mon. Berol. *deportatis* Vind. Gr. *τοῖς ἀφωρισμένοις*.

iudicibus insinuare] Sic Mon. Berol. *insinuare iuditibus* Vind. I. Gr. *δικασταῖς ἐμφανίζειν*.

is] Sic Berol. *his* Vind. Mon. Gr. *ὁ μέν*.

aliquod] Sic Vind. Mon. *aliquid* Berol. Gr. *ζημίαν τινα*.

pertulerit] Sic Mon. Berol. *pertulerint* Vind. Gr. *ὁ ὑπομεμενηκώς*.

aliquid] *quid* I.

egit] Sic Mon. Berol. I. *ag* Vind., sed lineola superius imposita. *egerit* Vulgo. Gr. *πράξας*.

laesae personae] *laese persone* Berol.

delatum] Sic Mon. Berol. I. *delatam* Vind., sed ultimae litterae *a* punctum inferius subiectum est, supraque eam litteram a sec. manu adscriptum *u*. Vulgo *illatum*.

restituere compellitur] *restituere compellitur* Berol. I. *restitutum est compellitur* Mon., sed sec. manus ex *restitutum est* facit *restituere*. Vind. *restituare compellitur*, sed litterae *a* sec. manus punctum subiecit supraque lineam apposuit *e*. Vulgo *rest. compelletur*.

haec] Sic Berol. *hec* Vind. *hoc* Mon. I. Vulgo. Gr. *πρὸς τούτοις*.

dignitatis] Sic Vind. Berol. *dignitatem* Mon., sed sec. manus scripsit *dignitatis*. Gr. *τῆς ζώνης*.

futuris causis, sed etiam in his, quae iam inchoatae, nondum tamen sunt terminatae, servari.

EPILOGUS. Tua igitur eminentia praesentem legem in perpetuum valituram edictis solennibus in regia civitate propositis ad omnium notitiam venire procuret, ut omnes agnoscant, quae pro eorum communi beneficio a nobis disposita sunt.

[CXVIII.]

QUOMODO OPORTEAT MILITES TRANSITUM IN CIVITATIBUS FACERE, ET DE INTROITU.

Idem aug. Petro, p. p.

PRAEFATIO. Primum et maximum arbitramur statum esse nostrae reipublicae, ut et inculpabiliter noster expeditus in itineribus conversetur et innoxietas atque indemnitas nostris cultoribus custodiatur.

CAP. I. Iubemus igitur, quoties transitus fit nostrorum iudicum et exercituum, delegatores simul esse cum eis, qui curam habeant eorum alimentis, et singularum provinciarum iudices, per quos transitus fit, praeparationem facere expensarum, ut nostri exercitus in unamquamque provinciam ascendentes inculpabiliter conversentur; et uniuscuiusque numeri optiones suscipere species sine qualibet tergiversatione, et erogare magistris militum et militibus in specie ministratas

inchoatae] Sic Vind. *inchoate* Berol. *inchoare* Mon., sed supra litteram *r* sec. manus litteram *d* posuit.

tamen] Sic Vind. *tm* Berol., sed linea superius imposita est, deest in Berol. Gr. οὔπω.

terminatae] Sic Vind. Berol. *terminante* Mon., sed ultimae litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.

NOV. CXVII. EPIL. perpetuum] Sic Mon. Berol. *perpetuam* Vulgo. Gr. εἰς τὸ διηνεκές.

solennibus] *solempnibus* Vind. Berol. I.

notitiam] *noticiam* I.

eorum communi] Sic Berol. I. *communi eorum* Vind. Mon. Gr. τῆς αὐτῶν κοινῆς.

disposita] Sic Vind. Berol. *sanccita disposita* Mon., sed priori voci *sanccita* puncta inferius subiecta sunt.

sunt] Quae postmodo Vulgo est subscriptio: *dat. XVI. Kal. Iul. post cons. Basilii V. C. ann. IV.*, ea in Vind. Mon. Berol. Pist. I., desideratur ideoque omittenda fuit.

NOV. CXVIII. CXVIII] Deest in Vind. Mon. Pist. Escur. *Const. CXIX* Vulgo. Caeterum in Mon. haec Novella quartum locum appendicis occupavit.

milites] *militem* Escur.

transitum in civitatibus] Sic Mon. *in civitatibus transitum* Berol. Caeterum in Vind. tota inscriptio non est.

introitu] Ad haec Contius in marg. *ex manuscripto Contii.*

Idem augustus] *id. aug.* Vind., sed lineolae superius impositae fuerunt. Mon. *id. a.*, sed lineola superius imposita est.

Petro] Sic Vind. Mon. *p.* Pist.

p. p.] Sic Pist. *pp⁊* Vind. *ppo⁊* Mon. *praefectorum praetorio* Vulgo.

NOV. CXVIII. PRAEF. arbitramur] Sic Mon. Pist. *arbitramus* Vind.

ut et] Sic Pist. Vind. *ut* Mon. Gr. τὸ καί.

noster] Sic Mon. Pist. *nostra* Vind.

expeditus] Sic Mon. Pist. *expeditis* Vind. *exercitus* Vulgo.

in itineribus] Sic Mon. Pist. *utmeribus* Vind. Gr. ἐν ταῖς παρόδοις.

cultoribus] Sic Vind. Mon. Pist. *collatoribus* Vulgo. Gr. ὑποτελέσι.

NOV. CXVIII. CAP. I. alimentis] Sic Vind. Mon. Pist. *alimenti* Vulgo.

quos] Vind. Mon. Pist. *quas* Vulgo. Manifesto interpres voces δι' ὧν ad superius ἄρχοντας retulit.

species] Sic Vind. *facies* Mon. Pist. Gr. τὰ εἴδη.

sine] Sic Mon. Pist. *n* Vind., sed littera *i* superius imposita, qua re significatur *nisi*. Gr. δίχα.

magistris] Sic Mon. *magistri* Vind. *magistro* Berol. Gr. τοῖς ἐξάρχοις.

specie] *spe* Vind., sed lineola superius imposita est. Mon. Pist. *speciem*. Gr. ἐν εἴδει.

ministratas] *ministratus* Mon. *ministra-*

annonas, habere autem eosdem optiones deputatam eis occasionem in emolumentis quintam decimam portionem, ex consuetudine autem et recauta fieri ab optionibus collatoribus pro his, quae ab his expenduntur, periculo eorum, qui cum eis sunt, iudicum et tribunorum et comitum et diasostarum et delegatorum et uniuscuiusque numeri primatum; et nullo modo gratis expendere milites a collatoribus aut occasione non facta forsan praeparationis, aut introitorum nomine, quorum etiam ipsum vocabulum omnino perimimus, ut undique illaesi et indemnes custodiantur nostri subiecti.

CAP. II. Species autem, quae inveniuntur in unoquoque loco, ipsos accipere milites, et non alias quaerere, quae in ipsa regione non inveniuntur, et propter hoc tergiversationem aut damnum inferri nostris collatoribus.

CAP. III. Ea vero, quae fit a nostris possessoribus expensa et declaratur per recauta, iubemus reputari eis a sede tuae celsitudinis sine qualibet tergiversatione aut damno aut inventione in collatione, quam ab eis fiscus capit pro indictione illa, in qua expensa fit. Si

tur Vind. *praebitas* Vulgo Contius, qui quidem ad marginem *alias ministrantibus.*

eosdem] Sic Pist. Vind. *easdem* Mon. Gr. τοὺς αὐτούς.

eis] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsis* Vulgo.

occasionem] Mon. Pist. sic habent. Vind. *occasione.* Pro προφάσει interpres videtur legisse πρόφασιν.

in emolumentis] Sic Mon. Pist. *et in emolumentis* Vind. Pro παραμυθίας interpres videtur legisse ἐν παραμυθίαις.

quintam] Sic Vind. Berol. *q nram* Mon., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. πεντεκαιδεκάτην.

portionem] Sic Vind. Berol. *partem* Mon.

his] Sic Vind. Mon. *eis* Vulgo.

ab] Sic Mon. Berol. *ad* Vind.

expenduntur] Sic Vind. Berol. *expenditur* Berol.

diasostarum] Sic Vind. Berol. *diacostarum* Mon.

facta] Sic Vind. Mon. Pist. *factae* Vulgo.

introitorum] Sic Vind. *inaditorum* Pist. *anthidotorum* Mon. Gr. ἰντροΐτων.

etiam] Sic Vind. Berol. *cc* Mon., sed circumflexus superius impositus est, qua re significatur Vulgo *contra.* Gr. καὶ αὐτήν.

perimimus] Sic Mon. Berol. *pemimus* Mon., sed iam prima manus litterae *p* inferiori lineolam traiecit, qua re significatur *peremimus*, eademque manus lineolam superius imposuit, qua re significatur *prae.* Gr. ἀναιροῦμεν.

illaesi] *illesi* Pist. *inlesi* Vind.

indemnes] Sic Mon. Pist. *indemnis* Vind. Gr. ἀζημίους.

subiecti] Sic Vind. Mon. *subiectis* Pist. Gr. ὑποτελεῖς.

NOV. CXVIII. CAP. II. in] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἐν ἑκάστῳ.

ipsos] Sic Vind. Pist. *ipsos quoque* Mon. *ipsas* Vulgo. Pro αὐτὰ interpres videtur legisse αὐτούς.

milites] Sic Mon. Pist. In Vind. est lacuna, cui explendae novem fere vel decem litterae sufficere queant.

in ipsa] Sic Mon. Pist. *ipsa* Vind. Gr. ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ.

inveniuntur] Sic Mon. Pist. *invenitur* Vind.

inferri] Sic Vind. Mon. Pist. *inferre* Vulgo.

NOV. CXVIII. Cap. III. ea] Sic Vind. Mon. Pist. *eam* Vulgo.

a nostris] Sic Vind. Pist. *nostris a* Mon.

expensa] Sic Vind. Mon. Pist. *expensam* Vulgo.

per] Sic Vind. Pist. *pro* Mon.

tergiversatione] Sic Mon. Pist. *tergiversatio* Vind., sed ultimae litterae o lineola superius imposita est. Gr. διαστροφῆς.

inventione] Sic Mon. *iniunctione* Vind. Vulgo. Gr. ἐπινοίας.

collatione] Sic Mon. Pist. Vind. *collationem eam* Vulgo.

quam] Sic Pist. *eamque* Mon. *neque* Vind. Gr. τὴν συντ. την—διδομένην.

indictione] Sic Mon. Pist. *indiitione* Vind.

in qua] Sic Mon. Pist. *ex qua* Vind. Gr. καθ' ἥν.

expensa] Sic Mon. Pist. *inpensa* Vind.

fit] Sic Vind. Pist. *sit* Mon. Gr. γίνεται.

vero amplius, quam professionis sunt, ab his, qui dant species, inveniantur expensae, iubemus, ex omni corpore fiscalium eiusdem provinciae compleri eos, qui ultra suas functiones exhibuerunt. Si vero non habeat ipsa provincia fiscalia sufficientia ad expensam, quae fit, compleri eos, qui hanc expensam faciunt, ex generali mensa, quae regitur tua gloria, aut retinere haec eos ex his, quae ab iis inferenda sunt secundum sequentem indictionem, et haec reputare eis ex omni modo ab eis, qui fiscalia exigunt. His omnibus admittendis et observandis periculo et tuae gloriae et singularum provinciarum tractatorum et iudicum et obsequentium eos officiorum et susceptorum et curialium et omnium fiscalia tractantium.

CAP. IV. Hoc quoque iubemus servari, nullum iudicum aut militum occasione transitus aut a civitatibus aut a praediis in nummo aliquid accipere. Si autem inventus fuerit aliquis pro transitu in nummo accipere, iubemus, tale aliquid agentem exigi duplum totum, quod accipere pro hoc praesumserit.

CAP. V. Si quis vero nostrorum iudicum aut militum aut optionum ipsorum non recauta fecerit factae ab iis expensae, iubemus, expensas facientes collatores gesta monumentorum conficere (si quidem

professionis] Sic Vind. Mon. Pist. *professiones* Vulgo Cont. — Ad marg. Contii *al. propriae functiones.*

sunt] Sic Mon., deest in Vind.

inveniantur] Sic Vind. Pist. *inveniuntur* Mon. Gr. εὑρεθῇ.

eos] Sic Mon. Pist. *eo* Vind. Gr. πληροῦσθαι τούς. Quae autem postmodo sunt *qui ultra* usque ad voces *compleri eos*, in Vind. desiderantur.

suas functiones] Sic Pist. Mon. *functiones suas* Vulgo. Gr. ὑπὲρ τὴν ἰδίαν συντέλειαν.

quae fit] Sic Mon. *faciunt* Pist. *factam* Vulgo. Gr. τὴν γενομένην. Caeterum verba, quae inde a *compl.* usque ad *expensam faciunt* sunt, in Pist. non leguntur.

faciunt] Sic Vind. Mon. *fecerunt* Vulgo.

tua] Sic Vind. Mon. *a tua* Vulgo. Gr. παρὰ τῆς σῆς.

eos] Sic Vind. Mon. *eo* Pist. Gr. αὐτούς.

his] Sic Vind. Mon. *eis* Pist.

iis] Sic Mon. *ea* Vind.

indictionem] Sic Mon. Pist. *inditionem* Vind.

reputare] Sic Vind. Mon. Pist. *reputari* Vulgo.

eis] Sic Vind. Mon. Pist. *his* Vulgo.

fiscalia] *fiscali* Vind. Gr. τὰ δημόσια.

his] Sic Vind., deest in Mon. Pist. Gr. τούτων.

et tuae] Sic Vind. Mon. Pist. *tuae* Vulgo. Gr. τῆς τε σῆς.

eos] Sic Vind. Mon. Pist. *eis* Vulgo.

susceptorum] Sic Cont. et mei codd. Ad marg. Contii *alias acceptorum.*

et curialium] Sic Vind. Pist. *curialium* Mon.

NOV. CXVIII. CAP. IV. nullum] Sic Mon. Pist. *nulli* Vind. Gr. μηδένα.

a civitatibus] Sic Mon. Pist. *civitatibus* Vind. Gr. ἀπὸ τῶν πόλεων.

a praediis] Sic Mon. Pist. *praecediis* Vind. *praediis* Vulgo.

nummo] *minimo* Vind. Mon. Pist. Optima est emendatio, quae confirmatur Gr. ἐν ἀπαργυρισμῷ. Caeterum sciendum est, litteram *i* in codd. mss. antiquissimis punctis impositis notatam non esse.

fuerit] Sic Vind. Mon. *fuit* Pist. Gr. εὑρεθείη.

aliquis] Sic Vind. Pist. *as* Mon., sed priori litterae littera *i* superius imposita est, qua re significatur *aliquis*. Gr. τις.

nummo] Sic Mon. *nummo annonam* Pist. *numero* Pist. Gr. ἐν ἀπαργυρισμῷ.

praesumserit] Sic Pist. Vind. *acceperit praesumpserit* Mon. Gr. τολμήσει.

NOV. CXVIII. CAP. V. si quis] Sic Vind. Mon. *si* Pist. An interpres pro εἰ δέ τινες legit εἰ δέ τις?

factae] Sic Mon. Pist. *facta* Vind. Gr. τῆς γενομένης.

iis] *eis* Vind. Pist., sed ut in cont. Mon.,

expensae] Sic Mon. Pist. *expensa* Vind. Gr. δαπάνης.

iubemus] Sic Vind. Pist. *iubeat* Mon. Gr. κελεύομεν.

facientes] Sic Vind. Pist. *faciendas* Mon., sed sec. manus correxit *facientes*. Gr. τοὺς χορηγήσαντας.

conficere] Sic Pist. Mon. *confite* Vind., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est.

si quidem] Sic Vind. Pist. *siquis* Mon. Gr. εἰ μέν.

inveniatur iudex in locis illis, apud eum et sanctissimo civitatis episcopo, si vero non inveniatur iudex in illis locis, apud sanctissimum civitatis episcopum, aut defensores locorum, sub quibus possessio iacet, ex qua facta est expensa), et per talia gesta palam facere, qui nostrorum iudicum, et cum quali exercitu transitum facientes non fecerunt recauta, et quantitatem expenderunt, et talia gesta mitti ad tuam gloriam, tuam vero celsitudinem, utpote recautis factis collatoribus quidem praebere aut etiam reputare quae ab eis facta est expensa, sicuti superius diximus, retinere autem hanc quantitatem, quae ex gestis declaratur, ex his, quae delegata sunt de fisco principibus militiae et militibus, qui expensam fecerunt.

CAP. VI. Ad haec iubemus, principes militiae nostros, sive eos, qui deducunt expeditum, et delegatores in transitos praemittere ad illum locum, in quo futurus est noster exercitus applicare, et praeparationem facere expensarum, et non mittere ad alias civitates, aut possessiones aut praedia, quasi debeat exercitus ibi manere, et ex hoc pecunias accipere de possessionibus et villis. Si autem accipere aliquid pro hoc praesumserit, iubemus, etiam sic quidem memorata gesta fieri, significantia et unde et cui datum est, et reputari damnificatis a tua gloria aut praeberi secundum praedictum modum omnia, quae ex talibus gestis significantur, principes autem militiae, et quocunque modo diasostas nostri exercitus, et delegatores in duplici quantitate dare, quae accipere praesumserunt, pro hoc autem metatores etiam supplicium et exsilium sustinere.

sanctissimo] Sic Vind. Mon. Pist. *sanctissimum* Vulgo. Manifesto interpres voces τῷ ὁσιωτάτῳ — ἐπισκόπῳ a superiori παρὰ non pendere existimavit.

episcopo] Sic Vind. Mon. Pist. *episcopum* Vulgo.

inveniatur] Sic Mon. Pist. *inveniantur* Vind. Gr. εὑρεθῇ.

in illis locis] Sic Vind. Pist. *illis in locis* Mon. *in locis illis* Vulgo.

defensores] Os. melius fore scribit *defensorem*.

possessio] Sic Mon. Pist. *pensio* Vind. Gr. ἡ κτῆσις.

recauta] Sic Mon. Pist. *recanta* Vind.

quantitatem] Sic Vind. Mon. Pist. *quantam quantitatem* Vulgo.

celsitudinem] Sic Vind. Mon. *celsitudoe* Pist., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita litteraeque *o* littera *i* superius iniecta est.

utpote] Sic Vind. Mon. Pist. *ut* Vulgo. Gr. ὡσανεί.

delegata] Sic Vind. Pist. *declarata* Mon. Gr. ἐκ τῶν δελεγατευομένων.

sunt] In Mon. subiiciuntur *sive delegata*, quae quidem in Vind. Pist. non sunt.

principibus] Sic Vind. Mon. Pist., quod melius fore iam Os. coniecerat. *principalibus* Vulgo.

fecerunt] Sic Mon. Pist. In Vind. haec vox bis scripta est.

NOV. CXVII. CAP. VI. expeditum] Sic Vind. Mon. Pist. *exercitum* Vulgo.

transitos] Sic Vind. Mon. Pist. *transitibus* Vulgo.

noster] Sic Pist. Mon. *nre* Vind., sed lineola superius imposita.

applicare] Sic Vind. Pist. *ibi applicare* Mon.

si] Sic Vind., deest in Mon. Pist.

aliquid] Sic Vind. Pist. *aliquis* Mon. Gr. τι.

praesumserit] Sic Vind. Mon. Pist. *praesumpserint* Vulgo.

sic] Sic Mon. Pist. *si* Vind. Gr. καὶ οὕτω.

memorata] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo. Gr. τὴν εἰρημένην.

et cui] Sic Mon. Pist. *cui* Vind. Gr. καὶ τίνι.

a tua gloria] Haec et quae postmodo leguntur usque ad vocem *significantur*, in Vind. plane non sunt.

praeberi] Sic Vind. *praebere* Mon. Pist.

quocunque] Sic Mon. Pist. *quodcunque* Vind. Gr. ὁπωσοῦν.

in duplici] Sic Mon. *et in duplici* Vind. Pist., quod quidem Graecis non firmatur.

praesumserunt] Sic Vind. Mon. Pist. *praesumserint* Vulgo.

pro hoc autem metatores] Sic Vind. Mon. Pist. *prometatores vero* Vulgo. Gr. τοὺς δὲ προμετάτωρας.

CAP. VII. Si qui vero iudicum provinciarum, colludentes forte diasostas nostri exercitus, non praeparaverint expensas, et ex hoc per diversas civitates et villas eos perducant, iubemus, eos cingulo remotos confiscationi et exsilio cum obedientibus eis officiis subdi, nostros autem collatores et ita indemnes servari ex recautorum datione aut ex gestis, quae secundum praedictum modum debent fieri.

CAP. VIII. Hoc autem ipsum servari praecipimus non solum in transitos nostrorum iudicum et militum, sed etiam aliorum, qui ex qualibet gente in auxilium nostrae reipublicae nobis mittuntur.

CAP. IX. Ut non occasione metatorum dationis iniurietur nostrorum collatorum libertas, iubemus, nulli penitus licere nostrorum militum in authenticas habitationes, in quibus domini domuum inveniuntur manentes, accipere sibi metata, sed illas quidem sine molestia reservare propriis dominis, accipere autem milites in aliis diaetis metata.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis et per praesentem declarata sunt legem, tua gloria in regia civitate et per loca sanctissimis episcopis clarissimisque provinciarum iudicibus et omnibus nostris subiectis in unaquaque provincia et civitate palam faciat, ut sciant nostri subiecti, quae a nobis pro eorum indemnitate disposita sunt, et agnoscant, quia, si contra haec aliquid agatur, et, qui laeduntur, taciturnitate causam tradiderint, ipsi huiusmodi laesionis sibi aucto-

NOV. CXVIII. CAP. VII. diasostas] Sic Vind. Mon. Pist. *cum diasostis* Vulgo.

praeparaverint] Sic Mon. Pist. *praeparaverunt* Vind. Gr. ἑτοιμάσωσι.

perducant] Sic Mon. Pist. *producant* Vind. Gr. παραγάγωσι.

cingulo] Sic Vind. Mon. *cinglos* Pist., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

datione] Sic Mon. Pist. *donatione* Vind. Gr. δόσεως.

NOV. CXVIII. CAP. VIII. hoc] Sic Vind. Mon. Pist. Pro ταῦτα interpres videtur habuisse τοῦτο.

ipsum] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsa* Vulgo. Pro αὐτὰ interpres videtur habuisse αὐτό.

transitos] Sic Vind. Mon. Pist. *transitibus* Vulgo.

iudicum] Sic Vind. Mon. *iudicium* Pist. Gr. ἀρχόντων.

qui] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. τῶν πεμπομένων.

nobis] Sic Vind. Mon. Pist. *a nobis* Vulgo.

NOV. CXVIII. CAP. IX. ut non] Sic Vind. *ut a non* Mon., sed litterae *a* lineola superius imposita est. Vulgo *ut autem non*. Gr. ὥστε μή.

metatorum] Sic Mon. Pist. *mercatorum* Vind. Gr. τῶν μετάτων.

dationis] Sic Vind. Mon. *damnationis* Pist. Gr. δόσεως.

iubemus] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Gr. θεσπίζομεν.]

auth.] Sic Vind. Pist. *aut.* Mon.

sibi] *sunt* Pist. *siui* Vind. Mon. Gr. ἑαυτοῖς.

quidem] Sic Mon. Pist. *quid* Vind., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est.

reservare] Sic Vind. Mon. Pist. *servare* Vulgo. Gr. φυλάττεσθαι.

diaetis] Sic Vind. *dietis* Mon. Pist. Gr. διαίταις.

NOV. CXVIII. EPIL. declarata sunt legem] Sic Vind. Mon. *legem declarata sunt* Pist. Gr. δηλούμενα νόμου.

et per] Sic Vind. Pist. *per* Mon. Gr. καὶ τοῖς κατά.

provinciarum] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo. Gr. τῶν ἐπαρχιῶν.

in] Sic Mon. Pist., deest in Vind.

unaquaque] Sic Mon. Pist. *unaq*ᵘ Mon., sed per litteram *q* inferiorem circumflexus inferius traiectus est.

faciat] Sic Vind. Mon. Pist. *faciet* Vulgo. Gr. καταστησάτω.

taciturnitate] Sic Vind. Pist. *taciturnitatis* Mon. *taciturnitati* Vulgo.

tradiderint] Sic Mon. Pist. *tradint* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.

huiusmodi] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. τῆς τοιαύτης.

res fient. *Dat. XVII. Kal. Oct. CP. imp. dni. nri. Iustiniani pp. aug. anno XIX. p. c. Basilii V. C. ....*

[CXIX.] GLOSS.

DE ECCLESIASTICIS TITULIS.

Idem aug. Petro p. p.

PRAEFATIO. De regulis ecclesiasticis et privilegiis aliisque capitulis ad sacrosanctas ecclesias et reliquas venerabiles domos pertinentibus praesentem proferimus legem.

CAP. I. Sancimus igitur, vicem legum obtinere sanctas ecclesiasticas regulas, quae a sanctis quatuor conciliis expositae sunt aut firmatae, hoc est in Nicaena trecentorum decem et octo et in Constantinopolitana sanctorum centum quinquaginta patrum et in Epheso prima, in quo Nestorius est damnatus, et in Chalcedone, in quo Eu-

fient] Sic Vind. Pist. *fiant* Mon. Gr. γενήσονται.

dat.] Sic Mon. In Vind. Pist. tota subscriptio non est. Aliam longe subscriptionem habet Escur., cuius varietatem deinceps notabo.

XVII. Kal. Oct.] Sic Mon. *Kal. Mart.* Vulgo. *XVI. Kl. Ian.* Escur. Contius, qui ad marg. *sic ex variis exemplaribus et coniecturis puto restituendam hanc subscriptionem.*

CP.] Sic Escur. *Cap.* Mon., sed superius circumflexus impositus est. Vulgo *Constant.* Cont. *Constantinop.*

dni. nri. — pp.] Sic Escur. Mon., nisi quod prioribus duabus vocibus circumflexus superius impositus est. Vulgo *imper. DN. Iustiniani PP.* Cont. *DN. Iust. pp.*

aug.] Sic Vulgo Cont. *cog'* Escur. Mon., ubi in haec verba desinit oratio. Ego lacunae signa posui, cum manifestum sit, subscriptionem hoc loco imperfectam esse.

anno — V. C.] Sic Escur., sed postea signa lacunae posui, siquidem imperfectam esse subscriptionem palam est. Vulgo, Contius: *postmodo anno XVIII. post cons.* [*anno XIX. post consulatum* Cont.] *Basilii V. C. anno quarto indictione octava. Proposita in civitate Constantinopolitana.*

CXIX] deest in Vind. Mon. I. Berol. *const. CXX.* Vulgo. Ad marginem Vind. Berol. adscriptum est *const. nova*, ad marginem Mon. *const. IV.* In Vind. paullo superius adscriptum est: *hic debet esse quomodo oporteat milites Y.*

de] *R/. de* Vind. Berol.

titulis] Quod postea Vulgo est *et privilegiis aliisque capitulis*, in Vind. Mon. Berol. deest. in I. est *titulis et privilegiis.*

Idem aug.] *id. ā* Vind. Pist. Neob. Berol. *d. ā.* Mon. *Imp. Iustinianus aug.* Vulgo. *idem ā* I.

Petro] *pe* I.

p. p.] *pp.* Mon. Pist. Neob. Berol. I., sed lineola superius imposita est. Vind. *ppo*, circumflexo superius imposito.

NOV. CXIX. PRAEF. ecclesiasticis] Sic Vind. Mon. *aecclesiasticis* Berol.

ecclesias] Sic Vind. Mon. *ecclas* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

pertinentibus] Sic Vind. Mon. *pernitentibus* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ὁρώντων.

NOV. CXIX. CAP. I. sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* I. Berol.;

expositae] Sic Vind. Mon. *expoite* Berol., sed lineola superius imposita est.

Nicaena] Sic Vind. Mon. *Nicea* Berol. *Nicena* I.

in Const.] Sic Vind. Mon. I. Prior vox *in* in Berol. deest.

Epheso] Sic Mon. Berol. *Effeso* Vind. *Ephesino* Vulgo. *Ephesina* I. Gr. ἐν Ἐφέσῳ.

prima] Sic Vind. Berol. I. *primi* Mon.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. *qua* Vulgo I.

in] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol.

Chalcedone] Sic Mon. *Calcedone* Berol. *Calcedonia* Vind. I.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. *qua* Vulgo I.

Eutyches] Sic Vind. Berol. *Eutichii* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *al. Eutiches.* I. *Enucles* Berol. *Eutichis.*

tyches cum Nestorio anathematizatus est. Praedictarum enim quatuor synodorum dogmata sicut sanctas scripturas accipimus et regulas sicut leges servamus.

CAP. II. Ideoque sancimus, secundum earum definitiones sanctissimum senioris Romae papam primum esse omnium sacerdotum, beatissimum autem archiepiscopum Constantinopoleos, novae Romae, secundum habere locum post sanctam apostolicam sedem senioris Romae, aliis autem omnibus sedibus praeponatur.

CAP. III. Per tempus autem beatissismum archiepiscopum primae Iustinianae, nostrae patriae, habere semper sub sua iurisdictione episcopos provinciarum Daciae mediterraneae et Daciae Ripensis et Privalis, Dardaniae, Mysiae superioris atque Pannoniae, et ab eo hos ordinari, ipsum vero a proprio ordinari concilio, et in subiectis sibi provinciis locum obtinere eum sedis apostolicae Romae secundum ea, quae definita sunt a sanctissimo papa Vigilio.

cum] Sic Vind. Berol. *s. cum* Mon., sed priori litterae *s* lineola superius imposita est.

anathematizatus est] Sic Vind. Berol. *anathematizati* Mon.

synodorum] Sic Mon. *sinodorum* Vind. Berol.

sanctas] Sic Vind. Mon. *sacras* Berol. I.

accipimus] Sic Mon. *accepimus* Vind. Berol. I. Gr. δεχόμεθα.

servamus] Sic Vind. Berol. *observamus* Vulgo I. Gr. φυλάττομεν.

NOV. CXIX. CAP. II. ideoque] ad marginem Mon. Berol., *de ordine patriarcharum.*

earum] Sic Vind. Mon. I. *eorum* Berol., sed sec. manus scripsit *earum*. Gr. αὐτῶν.

definitiones] Sic Vind. Mon. *diffinitiones* Berol. I.

Romae] *Rome* Berol.

Constantinopoleos] *Constantinopolee* I.

novae Romae] *nove Rome* Berol.

locum] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu lineae vox *locum* superius imposita est. Gr. τάξιν.

sedem senioris Romae] Sic Vind. Berol. *senioris Rome sedem* Mon. I. Gr. θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

autem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.

praeponatur] Sic Vind. Mon. I. *praeponantur* Berol. *praeponi* Vulgo. Gr. προτιμᾶσθαι.

NOV. CXIX. CAP. III. per tempus] Ad marginem Mon. Berol. *de archiepiscopo prime Iustiniane.*

archiepiscopum primae] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *primae* Mon. Berol. Gr. ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης.

Iustinianae nostrae patriae] Sic Vind. Berol. *nostrae Iustinianae patriae* Mon. Gr. Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

habere] Quod Vulgo et apud Port. I. antea est *archiepiscopum*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

episcopos] Sic Vind. Berol. *eps* Mon., sed lineola superius imposita est; sec. manus scripsit *episcopos*. Gr. ἐπισκόπους.

provinciarum] Sic Vind. Mon. *vinciarum* Berol., sed priori litterae a sec. manu superius impositum est *pro*.

Daciae] *Datie* Mon. Berol. I.

mediterraneae] *mediterraneae* Mon. *meditaranee* Berol. *mediterranee* I.

Daciae Ripensis] Sic Vind. *Datie ripensis* Berol. *Dati responsis* Mon. *Dameripensis* Hamb. Trid. I. *Daniae ripensis* Port. Gr. Δακίας ῥιπενσίας.

Privalis] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I., desunt in Mon. *item Tribalneae* Port. *et Privalis* Vulgo, quod Graecis non firmatur.

Dard.] *et Dard.* Berol., sed prior vox *et* in Vind. Mon. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

Mysiae] *Missie* Berol. *Misene* Mon. *et Misie* I. Quod Vulgo et in Vind. Mon. antea est *et*, deest in Berol., sed Graecis non firmatur, ideoque omittendum esse visum est.

Pannoniae] Sic Vind. *Pantioniae* Mon. *Panonie* Berol. Gr. Παννονίας.

ordinari] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol.

apostolicae] Sic Vind. Mon. *aplice* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

defin.] *diffin.* I.

papa] Sic Vind. Berol. *pp.* Mon., sed lineola superius imposita.

CAP. IV. Simili quoque modo ius pontificis, quod episcopo Iustinianae Carthaginis Africanae civitatis dedimus, ex quo deus hanc nobis restituit, servari iubemus. Sed et aliae civitates, et harum episcopi, quibus in diversis locis metropoliticum ius praestitum est, huiusmodi privilegio in perpetuum potiantur. Omnia privilegia et solatia, quae ex imperiali munificentia aut etiam alio quolibet modo sanctis ecclesiis aut aliis venerabilibus locis collata sunt, firme eis per omnia conserventur.

CAP. V. Ad haec sancimus, omnium sanctissimarum ecclesiarum et omnium venerabilium domuum possessiones neque sordidas functiones neque extraordinarias descriptiones sustinere; si tamen itineris sternendi aut pontium aedificii vel reparationis opus fuerit, ad instar aliorum possessorum huiusmodi opus et sanctas ecclesias et venerabiles domos complere, dum sub illa possidet civitate, sub qua tale fit opus. Si quae vero res ex curialium substantiis ad quamlibet sacrosanctam ecclesiam aut aliam venerabilem domum secundum leges ve-

NOV. CXIX. CAP. IV. quoque] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *que* I.

modo] In Berol. subiicitur *quoque*, quod in reliquis hoc loco non est.

pontificis] Sic Vind. Berol. *pontifici* Mon. Gr. *τῆς ἀρχιερωσύνης.*

Iustinianae] *Iustiniano* I.

Carthaginis] *Chartaginis* Vind. *Cartaginis* Mon. Berol. I.

Africanae] *Affricane* Vind. Mon. Berol. I.

civitatis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dioecesis* Vulgo.

dedimus] In Berol. ultima syllaba a sec. manu scripta est. Gr. *δεδώκαμεν.*

hanc] Sic Vind. Mon. *hc* Berol., sed lineola superius imposita.

nobis restituit] *restituit nobis* I.

harum] Sic Vind. Mon. Berol. *earum* Vulgo I.

episcopi] Sic Mon. Berol. *episcopis* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. *οἱ τούτων ἐπίσκοποι.*

metropoliticum] Sic Vind. Mon. *metropolicum* Berol. Gr. *μητροπολιτικόν.*

in] Sic Mon. Berol. *im* Vulgo.

potiantur] Sic Vind. Berol. *patiantur* Mon., sed priori litterae *a* sec. manus litteram *o* superius imposuit. Gr. *ἀπολαυέτωσαν.*

omnia] Quod Vulgo postea legitur *autem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

et] Sic Vind. Mon. *vel* Berol. I. Gr. *καί.*

solatia] Sic Vind. Berol. *solatio* Mon. Gr. *αἱ παραμυθίαι.*

alio] Sic Mon. Berol. *alios* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. *καθ' ἕτερον — τρόπον.*

sanctis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasteriis* Hamb. *sanctissimis* Port. Vulgo. Gr. *ταῖς ἁγίαις.*

locis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., qui non habent, quod Vulgo et apud Port. antecedit *domibus et*, quae quidem nec Graecis confirmantur.

conserventur] Sic Mon. Berol. *confirmetur* Vind. Gr. *φυλαττέσθω.*

NOV. CXIX. CAP. V. ad haec] *ad hoc* I. Ad marginem Mon. Berol. *de privilegiis possessionum ad venerabiles locos* [*domos* Berol.] *pertinentium.*

sanctissimarum] Sic Mon. Vind., deest in Berol. *sanctarum* Vulgo. Deest in I. Gr. *τῶν ἁγιωτάτων.*

ecclesiarum] Sic Vind. Mon. *ecclesanctarum* Berol. *eccl. sanctissimarum* I., quod quidem Graecis non firmatur.

domuum] Sic Vind. Mon., in quo quidem priori litterae *u* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Berol. Vulgo I. *domorum.* Gr. *οἴκων.*

extraordinarias] Sic Mon. Berol. I. *extraordinarios* Vind., sed ultimae litterae *o* a sec. manu littera *a* superius imposita est.

si tamen] Sic Vind. *tamen* Mon. I. *tantum* Berol. Gr. *εἰ μέντοι.*

aedificii] Sic Vind. Mon. *edifitii* Berol. I.

opus] *si opus* Mon. Berol. I., sed priorem vocem Vind. et Vulgo omittunt, quam sane nec Graeca agnoscunt.

possessorum] Sic Mon. Berol. *posserorum* Vind. Gr. *κτητόρων.*

et venerabiles] Sic Vind. Berol. *venerabiles* Mon., sed priori voce omissa. Vulgo I. *et alias venerabiles.*

possidet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *possident* Vulgo. Pro *κέκτηνται* interpres videtur habuisse *κέκτηται.*

fit] Sic Mon. Berol. *sit* Vind. Gr. *γίνεται.*

nerunt aut postea venerint, liberas eas esse sancimus descriptione lucrativorum.

CAP. VI. Pro temporalibus autem praescriptionibus decem et viginti et triginta annorum sacrosanctis ecclesiis et aliis universis venerabilibus locis solam quadraginta annorum praescriptionem opponi praecipimus; hoc ipsum servando et in exactione legatorum et hereditatum, quae ad pias causas relictae sunt.

CAP. VII. Si quis autem voluerit fabricare venerabile oratorium aut monasterium, non aliter inchoandam fabricam, nisi locorum sanctissimus episcopus orationem ibi fecerit et venerabilem fixerit crucem. Si vero semel coeperit aut novam aedificare basilicam aut veterem renovare, modis omnibus compellatur a beatissimo locorum episcopo et oeconomis eius et civili iudice eam explere, et si is distulerit, hoc moriente heredes eius opus inchoatum adimpleant.

CAP. VIII. Si quis in sua domo aut suburbano praedio ecclesiasticum ministerium ministrare praesumserit, aut aliis celebrare concesserit sine clericis sanctissimo locorum episcopo subiacentibus, iubemus, hanc domum, aut suburbanum aut praedium ubi tale aliquid de-

venerint] Sic Vind. Berol. *veniunt* Mon. Gr. περιέλθωσιν.

sancimus] Quod praecedit *esse*, deest in I.

descript.] Sic Vind. Berol. *discript.* Mon.

lucrativorum] Sic Vind. Berol. *lucratuorum* Mon., sed sec. litterae *u* a sec. manu littera *i* superius imposita est.

NOV. CXIX. CAP. VI. pro temp.] Ad marginem Mon. Berol. *de praescriptione XL annorum* [Mon. *a͞*, Berol. *a͞n*] *contra venerabiles domos competente.*

temporalibus] Sic Vind. Mon. *talibus* Berol., sed sec. manus scripsit *temporalibus*. Gr. τῶν χρονίων.

praescriptionibus] Sic Vind. Mon. *descriptionibus* Berol., sed sec. manus scripsit *praescriptionibus*. Gr. παραγραφῶν.

universis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἅπασι.

solam] *solum* I.

ipsum] Sic Vind. Berol. I. *ipso* Vulgo. Gr. τοῦτον αὐτοῦ.

relictae] *relicte* Vind. Mon. Berol. *relicta* Vulgo.

NOV. CXIX. CAP. VII. si quis] Ad marg. Mon. Berol. *de edificatione* [*edifficatione* Berol.] *venerabilium locorum.*

fabricare] Sic Berol. *fabicare* Vind. Mon. *edificare* I.

venerabile] Sic Vind. Mon. I. *venerabilem* Berol.

monasterium] Quod Vulgo et apud Port. postea est *praecipimus*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, nec Graecis firmatur.

orationem] Sic Vind. Mon. *oroem* Berol., sed lineola superius imposita est, in quo et ultimae duae litterae a sec. manu scriptae sunt. Gr. εὐχήν.

ibi] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἐκεῖσε.

fixerit] *fecerit* I.

coeperit] *ceperit* Vind. Berol. I. Gr. ἀπαρχόμενος.

aedif.] *edif.* Berol.

beatissimo] Sic Vind. Mon. *beatissimorum* Berol., sed ultimae syllabae *rum* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῦ μακαριωτάτου.

oeconomis] *yconomis* Mon. Berol. I. Verba *et oeconomis eius* in Vind. desunt. Gr. καὶ τῶν οἰκονόμων αὐτοῦ.

eam] Sic Vind. Berol. *eum* Vulgo.

adimpleant] Sic Vind. Berol. *adimpleatur* Mon., sed sec. manus scripsit *adimpleant*. Gr. πληροῦν.

NOV. CXIX. CAP. VIII. si quis] Ad marg. Mon. Berol. I. *si quis in domo sua* [*in suo loco* Berol.] *ecclesiastica ministeria* [Sic Vind. Berol., in quo quidem antea fuit *monasteria*] *fecerit.*

suburbano] Quod Vulgo et in Trid. Port. antea est *in*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. I. non legitur, nec sane Graecis firmatur.

praedio] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Gr. χωρίῳ. Quod Vulgo antea legitur *aut*, in Vind. Mon. Berol. non est.

ministerium] Sic Vind. Berol. I. *misterium* Mon. Gr. λειτουργίαν.

aut praedium] *aut praesidium* Mon., sed litteris *si* puncta inferius subiecta sunt. Vind. *praedium*, sed priori voce *aut* omissa. Gr. ἢ χωρίον.

tale aliquid] Sic Mon. Berol. *aliquid tale* Vind. Gr. τοιοῦτό τι.

linquitur, loci illius sanctissimae ecclesiae vindicari per deo amabilem episcopum et oeconomum eius et civilem iudicem locorum; si vero nesciente locorum domino eius curatores aut conductores aut emphyteutae contrarium aliquid exerceri permiserint, dominum quidem loci nullum praeiudicium aut sustinere dispendium, eos autem, qui hoc fecerunt aut fieri permiserunt, ex provincia, ubi hoc commissum est, expelli, rebus eorum loci illius sanctissimae ecclesiae vindicandis.

CAP. IX. Si quis in nomine magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi hereditatem aut legatum reliquerit, iubemus, ecclesiam loci, in quo testator domicilium habuit, accipere quod dimissum est. Si quis autem unum sanctorum heredem scripserit, aut legatum ei reliquerit et non specialiter nominaverit locum, in quo est venerabilis domus, inveniantur autem in eodem loco aut civitate plura oratoria eiusdem sancti, illi magis domui, quae pauperior est, quod relictum

vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* Berol. I.

deo] Sic Vind. Mon. *dm* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. τοῦ θεοφιλεστάτου.

oeconomum] *yconomum* Berol. I. *yconum* Mon., sed supra litteras *co* sec. manus scripsit syllabam *om*. Vind. *oeconomum*, sed litteris *oe* sec. manus puncta subiecit supraque lineam adscripsit *i*. Gr. οἰκονόμου.

civilem] Sic Berol. *civili* Mon. *civile* Vind., sed supra litteram *e* sec. manus lineolam superius posuit.

iudicem] Sic Vind. Berol. *iudice* Mon.

emphyteutae] *emphiteote* Vind. Mon. Berol. I.

contrarium aliquid] Sic Mon. Berol. *qrium aliquid* Vind., sed litterae *q* priori lineola inferius traiecta, supraque lineam circumflexus superius impositus est. Gr. ἐναντίον τι.

exerceri permiserint] Sic Vind. I. *ex. permiserit* Berol. *permiserit* Mon., sed sec. manus scripsit *permiserint*. Vulgo: *fecerint aut exerceri permiserint*. Interpres verba ποιήσουσιν ἢ non videtur habuisse.

dominum] Sic Mon. Vind., in quo quidem sec. manus litteris *um* litteram *o* superius imposuit. Berol. *dn dnm*, sed lineolis superius impositis. Priores litteras *dn* punctis subiectis sec. manus notavit. Gr. τὸν μὲν δεσπότην.

sustinere dispendium] Sic Vind. Mon. Berol. *dispendium sustinere* Vulgo I.

fecerunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fecerint* Vulgo.

fieri] Sic Mon. Berol. *feri* Vind., sed litterae *r* superiori circumflexus superius impositus est. Gr. γενέσθαι.

permiserunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *permiserint* Vulgo.

commissum] Sic Vind. Berol. *permissum* Vind. Gr. ἁμαρτηθείη.

vindicandis] Sic Vind. Mon. *vendicandis* Berol. I.

NOV. CXIX. CAP. IX. si quis] Ad marginem Mon. Berol. *si quis in nomine domini nostri* [in Berol. deest *nostri*] *Iesu Christi reliquerit hereditatem* [*Christi hereditatem* Berol.] *vel legatum* [Berol. adiicit *vel reliquerit*.]

magni dei] Sic Vind. Mon. *dei magni* Berol. I. Gr. τοῦ μεγάλου θεοῦ.

Iesu] Sic Mon. *Isu* Vind. Berol. *hesu* I.

Christi] Sic Vind. Mon. X Berol., sed littera *i* superius imposita est.

loci] Postea Vulgo apud Trid. Port. et in I. est *illius*, quod in Vind., Hamb. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

testator] Sic Mon. Berol. I. *testor* Vind. Gr. ὁ διαθέμενος.

habuit] Sic Vind. Mon. *habuerit* Vulgo I. Gr. εἶχε.

dimissum] Sic Vind. Berol. *demissum* Mon., sed supra litteram *e* sec. manus litteram *i* posuit. Gr. καταλίποι.

si quis] Ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *si quis in nomine sancti martiris* [*sancte Marie* Berol.] *hereditatem* [*hr.* Berol., sed lineola superius posita] *vel legatum reliquerit*.

ei] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτῷ.

reliquerit] Sic Vind. *relinquerit* Mon. Berol., sed in Mon. litterae *n* priori puncta inferius subiecta sunt.

paup. est] Sic Vind. Mon., deest *est* in Berol., quod quidem totus sententiarum contextus desiderat.

quod] Sic Mon. Berol. I. *qd* Vind., sed per litteram *d* superiorem circumflexus superius traiectus est. Gr. τὸ καταλειφθέν.

relictum] *derelictum* I.

est praebeatur. Si autem non est in civitate basilica nominati sancti, invenitur autem in territorio eius, illi detur. Si autem neque in territorio eius reperitur huiusmodi domus, tunc ecclesiae civitatis, in qua testator domicilium habuit, quod dimissum est, praebeatur.

CAP. X. Si quis aedificationem venerabilis oratorii aut xenodochii aut ptochii aut orphanotrophii aut nosocomii aut alterius reverendae domus in novissima voluntate fieri disposuerit, oratorium quidem intra quinque annos compleri iubemus providentia locorum episcopi et civilis iudicis, xenodochium autem aut ptochium aut aliam venerabilem domum intra unum fieri annum. Si autem intra annum non fecerint heredes xenodochium aut quamlibet venerabilem domum a testatore dispositam fieri, iubemus, eos domum aut comparare aut locare, ubi possunt, quae iussa sunt, adimplere, donec huiusmodi domus venerabilis expleatur. Et si quidem ipse testator decreverit, qui debeant xenodochi fieri aut ptochotrophi aut alteri tales gubernatores, sive

nominati] Sic Vind. Mon. Berol., in quo ultimae litterae *i* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit.

invenitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *inveniatur* Vulgo. Gr. εὑρίσκεται.

detur] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed sec. manus supra lineam posuit *detur*. Gr. διδόσθω.

si autem] Sic Mon. Berol. *neque si autem* Vind. Gr. εἰ δὲ μήτε.

eius] Sic Vind. Berol., deest in Mon.

reperitur] Sic Mon. Berol. *repperitur* Vind.

civit.] *civit. episcopo* I.

habuit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *habuerit* Vulgo.

dimissum] Sic Mon. *demissum* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. τὸ καταλειφθέν.

est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est.

NOV. CXIX. CAP. X. si quis] Ad marg. Mon. Berol.] *si quis in ultima voluntate domum religiosam* (*venerabilem domum* Berol.) *fieri disposuit* (*disposuerit* Berol.)

aedificationem] Sic Vind. Mon. *edificationem* I. *edificatione* Berol.

xenodochii] Sic Vind. Mon. *xenochii* Berol. *xenedochii* I. Gr. ξενῶνος. An interpres habuit ξενοδοχείου?

ptochii] Sic Berol. Vind. *phitochii* Mon. Voces *aut ptochii* desunt in I.

orphanotrophii] Sic Vind. Berol. *orphatrophii* Mon.

nosocomii] *nosochomii* Vind. *noxochomii* Mon. I. *nosocomia* Berol., sed sec. manus scripsit *nosocomii*.

reverendae] Sic Vind. Mon. *reuende* Berol., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est.

quidem] *quod* I.

autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. τὸν δὲ ξενῶνα.

aut ptochium] Sic Berol. *et ptochium* Vind. *et pthochium* Mon. *aut pthochium* I. Gr. ἢ πτωχεῖον.

venerabilem] Sic Vind. Berol. *venerabilem* Mon.

unum fieri annum] *annum unum fieri* I.

si autem] In Mon. subficitur *a testatore*, sed inferius puncta subiecta sunt.

non] deest in I.

fecerint] Sic Vind. Mon. *fecerit* I. *fecit* Berol., sed sec. manus supra litteram *c* circumflexum superius posuit. Gr. ποιήσουσιν.

aut quamlibet] Sic Vind. Berol. *aut aliam* I. *aut ptochium aut aliam* Mon. Gr. ἢ οἱονδήποτε.

possunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *possint* Vulgo. Gr. δύνανται.

iussa] Sic Vind. Mon. *visa* Berol., sed sec. manus scripsit *iussa*. Gr. τὰ κελευσθέντα.

adimplere] *adinplere* Vind. Mon. Berol. *adimpleri* Vulgo. Gr. πληρῶσαι.

xenodochi] Sic Berol. *xenodochii* I. *xenodochu* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Vind. *scenodochi*. Gr. ξενοδόχους.

ptochotrophi] Sic Berol. *pthochii* Mon. *ptocotrophi* I. *optotrophi* Vind. Gr. ἢ πτωχοτρόφους.

alteri] Sic Mon. Berol. I. *aliter* Vind., sed sec. manus litteram *i* scripserat. Vulgo *alii*. Gr. ἢ ἄλλους τοιούτους.

gubernatores] Sic Vind. Berol. *gubernatioes* Mon., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita litteraeque *i* punctum inferius subiectum est. Gr. διοικητάς.

suis heredibus huiusmodi electionem commiserit, iubemus, modis omnibus heredes eius, quae ab eo definita sunt, adimplere, locorum beatissimis episcopis inspicientibus, si gubernatio recte procedit, et si invenerint non utiles exsistentes rectores, licentiam habentibus sine damno alios pro eis opportunos efficere.

CAP. XI. Si quis autem etiam pro redemtione captivorum aut alimentis pauperum hereditatem aut legatum reliquerit in rebus mobilibus aut immobilibus sive semel sive annale, et hoc modis omnibus secundum testatoris voluntatem ab his, quibus iussum est hoc facere, compleri. Si autem non specialiter dixerit, quomodo pauperibus haec reliquit, praecipimus, sanctissimum episcopum civitatis, in qua testator habuit domicilium, percipere easdem res, et eius civitatis pauperibus erogare. Si autem pro redemtione captivorum aliquid relinquitur, et non no-

huiusmodi electionem] Sic Vind. Mon. *electionem huiusmodi* Berol. I. Gr. τὴν τοιαύτην ἐπιλογήν.

commiserit] Sic Mon. Berol. *commiserint* Vind. Gr. παράσχοι.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. Gr. κληρονόμους αὐτοῦ.

definita] Sic Vind. Mon. *diffinita* Berol. I. Gr. διατυπωθέντα.

inspic.] Sic Vind. Mon. *inspit.* Berol.

procedit] Sic Mon. Berol. *proced* Vind., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Gr. προβαίνει.

invenerint] Sic Berol. Vulgo. *invenerit* Vind. Mon. An pro εὕρωσι interpres habuit εὕροι?

alios] Sic Vind. Mon. *aliis* Berol. Gr. ἄλλους.

opportunos] *oportunos* Vind. Mon. Berol.

NOV. CXIX. CAP. XI. autem etiam] Sic Vind. Berol. *autem* Mon. I. Gr. δὲ καί. Caeterum ad marginem Mon. Berol. adscriptum est: *de redemptione captivorum et de alimentis pauperum.*

aut alimentis] Sic Vind. Mon. *alimentis* Berol. Gr. ἢ ἀποτροφῆς. Haec et quae sequuntur usque ad vocem *immobilibus*, in Vind. tantummodo a sec. manu scripta sunt.

legatum] Sic Mon. Berol. *legum* Vind., sed sec. manus supra litteram *u* posuit litteram *a*. Gr. ληγάτον.

aut immobilibus] Sic Mon. *et immobilibus* Vind., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *aut inmobilibus*. Gr. ἢ ἀκινήτοις.

sive semel] *bus sive semel* Vind., sed litterae *bus* a sec. manu punctis subiectis notatae sunt.

sive annale] Sic Mon. *seu annale* Vind. *aut annale* Berol. I. Gr. εἴτε ἐτήσιον.

testatoris] Sic Vind. I. *testatiois* Mon., sed ultimis litteris *iois* lineola superius imposita litteraeque *i* punctum inferius subiectum est. Berol. *testatorem*, sed sec. manus scripsit *testatoris*. Gr. τοῦ διαθεμένου.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

autem non specialiter] Sic Trid. Mon. Berol. *autem non hoc specialiter* Hamb. I. *specialiter autem non* Vind. *autem specialiter non* Vulgo Port. Gr. εἰ δὲ μὴ ἰδικῶς.

dixerit] Sic Vind. Berol. I. *dixit* Mon. Gr. εἴποι.

quomodo] Sic Vind. Mon. I. Berol. *quando* Hamb. *cuius loci* Vulgo. Pro verbis ποίου τρόπου interpres videtur habuisse ποίῳ τρόπῳ.

paup.] *hoc paup.* I.

haec] Sic Vind. Berol., deest in I. *hoc* Vulgo. Gr. ταῦτα.

reliquit] Sic Berol. *reliquid* Vind. *reliquerit* Mon. Gr. παρέλιπε.

praecipimus] Sic Vind. Berol. *praecimus* Mon. Gr. κελεύομεν.

episcopum civitatis] Sic Vind. Mon. *civitatis episcopum* Berol. I. Gr. ἐπίσκοπον τῆς πόλεως.

habuit] *habuerit* I.

et eius] Sic Vind. Mon. *eius* Berol., sed supra lineam a sec. manu positum est *et*. Gr. καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως.

pauperibus] Sic Vind. Mon. Antea in Berol. scriptum est: *epm, in q testator habuit domicilium percipere easdem res eius civitatis.*

erogare] Sic Vind. Berol. *errogare* Mon. Gr. διανέμειν.

si autem] Ad marginem Berol. adscriptum est: *de his per quos fiat redemptio.*

redemtione] *redemptione* I. Ad marg. Contii: *sic in manuscripto sed in Graec. additur negatio: si autem specialiter non dixerit etc.*

aliquid] Sic Mon. Berol. *et aliquid* Vind. Gr. τι.

relinquitur] Sic Vind. *relinquatur* Mon. Berol. Gr. καταλέλειπται.

minatim testator dixerit, per quem oportet fieri redemtionem captivorum, etiam sic iubemus res ad hoc relictas locorum episcopum et eius oeconomum accipere et huiusmodi pium opus impleri. In omnibus enim talibus piis voluntatibus sanctissimos locorum episcopos volumus providere, ut secundum defuncti voluntatem universa procedant, licet praecipue a testatoribus aut donatoribus interdictum sit eis habere ad haec aliquod participium. Si autem qui haec facere iussi sunt, semel et secundo a beatissimo locorum episcopo aut huius oeconomis per publicas personas admoniti, distulerint, quae disposita sunt, implere, iubemus, eos omne lucrum relictum eis ab eo, qui haec praecepit, amittere, et locorum episcopos omnes res cunctis, sicuti dictum est, piis causis distributas cum fructibus et augmentis medii temporis et memorato lucro vindicare, et quae testator disposuit adimplere, scientes, quia, si neglexerint, pro his omnibus rationem deo persolvent. Si autem sanctissimus locorum episcopus reliquerit aliquid horum, quae a nobis dicta sunt, liceat et sanctissimo eius metropolitae haec omnia exigere et complere, et omni alio licentia sit huiusmodi movere quaestionem et studere, ut modis omnibus causae piae compleantur.

oportet] Sic Vind. *oporteat* Mon. Berol. I. Gr. *χρή*.

redemtionem] Quod Vulgo postea subiicitur *captivorum*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec sane Graeco *ἀνάρρυσιν* confirmatur.

oeconomum] *deonomos* Berol., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est. Vind. *economos*, Mon. *yconomus*, sed sec. manus correxit *yconomum*. Vulgo *oeconomos*. I. *yconomos*. Gr. *καὶ τὸν τούτου οἰκονόμον*.

impleri] Sic Vind. Mon. Berol. I. *inpleri* Mon. *implere* Vulgo.

sanctissimos] *sanctissimorum* I.

praecipue] Sic Vind. Berol. *precipue* I., deest in Mon. Gr. *τὰ μάλιστα*.

testatoribus] Sic Mon. Berol. *testatoribus* Vind., sed priori syllabae a sec. manu littera *a* superius imposita est. Gr. *παρὰ τῶν διαθεμένων*.

interdictum] Sic Vind. Berol. *praecipue interdictum* Mon., quod Graecis non firmatur.

eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon. Gr. *αὐτοῖς*.

ad haec] Sic Vind. Mon. *ad hoc* Berol. I. Gr. *πρὸς ταῦτα*.

si autem] Ad marg. Berol. *si heres piam dispositionem inplere noluerit.*

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Vulgo I. Gr. *ταῦτα*.

secundo] Sic Vind. Berol. *secundum* Mon., sed sec. manus scripsit *secundo*.

locorum episcopo] Sic Mon. Vulgo I., quod et Graecis firmatur. Vind. *episcopo locorum*, Berol. *episcoporum locorum*. Sed in priori voce sec. manus litteris *rum* puncta inferius subiecit.

huius] Sic Vind. Mon. Berol. *eius* I. Vulgo. Gr. *τούτου*.

oeconomis] Sic Vind. Mon. *yconomis* Berol. I.

admoniti] Sic Vind. *ammoniti* Mon. I. *amoniti* Berol. Gr. *ὑπομνησθέντες*.

implere] Sic Vind. Mon. *adimplere* Berol. Vulgo.

lucrum relictum] Sic Vind. Berol. *relictum lucrum* Mon. Gr. *κέρδος καταλειφθέν*.

qui haec] Sic Vind. I. *qui hoc* Berol. *qd haec* Mon., ut tamen litterae *d* circumflexus superius traiectus sit. Sec. quidem manus correxit *qui* pro *quod*. Gr. *ταῦτα*.

praecepit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *praeceperit* Trid. Port.

omnes res] *res omnes* I.

cunctis sicuti] Sic Mon. *cuncti sicuti* Berol. *sicuti cuncti* Vind. Gr. *πάσαις ὡς εἴρηται*.

vindicare] Sic Mon. *vendicare* Vind. Berol. I.

his] *hiis* I.

persolvent] Sic Vind. Berol. *persolverint* Mon. Gr. *παρέξουσιν*.

sanctissimus] Sic Vind. Mon. *sanctissimorum* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. *ὁσιώτατος*.

reliquerit] Sic Mon. Berol. *reliquaerit* Vind.

liceat et] Sic Mon. Berol. Hamb. I. *et liceat* Vind. *liceat* Trid. Port. Vulgo. Gr. *καὶ ἐξέστω*.

alio] Sic Vind. Mon. Berol., sed sec. manus supra litteram *o* in Mon. Vind. litteram *i* posuit. *alii* Vulgo I.

huiusmodi] *huius* I.

piae] Sic Vind. Mon. *pie* Berol. Gr. *εὐσεβεῖς*.

CAP. XII. Si autem heres, quae ad pias causas relicta sunt, non impleverit, dicens, relictam sibi substantiam non sufficere ad ista, praecipimus, omni Falcidia vacante, quidquid invenitur in tali substantia, proficere provisione sanctissimi locorum episcopi ad causas, quibus relictum est. Si autem legatum ab aliquo ad pias causas relinquitur, iubemus, intra menses sex ab insinuatione testamenti numerandos hoc modis omnibus praeberi, quibus relictum est. Si autem distulerint, qui in hoc onerati sunt, huiusmodi praebere legatum et fructum et usuras et omne legitimum exigantur augmentum a tempore mortis eius, qui hoc reliquit. Si autem annale legatum cuilibet venerabili domui relinquatur, si quidem qui hoc dare iussi sunt, aut locus, ex quo iussum est hoc praeberi, in ipsa aut vicina provincia fuerit, iubemus nullo modo tale legatum alienari. Si vero loca aut personae, ex quibus hoc dari praeceptum est, longius fuerint, tunc liceat illis, quibus hoc relictum est, si aut pars obligata consentit, com-

NOV. CXIX. CAP. XII. si] *si quis* Vind., sed, ut in cont., Mon. Berol. I. Vulgo. Ad marg. Berol. haec adscripta sunt: *si heres testatoris substantiam ad pias causas non sufficere dixerit.*

Falcidia] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ex Falcidia lucro* Vulgo, quod sane ex Graecis correctum. Interpres autem legisse videtur: παντὸς τοῦ Φαλκιδίου σχολάζοντος.

quidquid] *quicquid* Vind. Mon. I. *quiquid* Berol. Gr. ὅσον δήποτε.

provisione] Sic Vind. Mon. Trid. *pro iussione* Berol. I. Hamb. Port. Gr. προνοίᾳ.

autem] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., lineola superius imposita. Ad marg. Mon. *si intra sex menses pia voluntas non adimpleatur.*

legatum ab aliquo] Sic Mon. Berol. Vulgo. *ab aliquo legatum* Vind. Gr. ληγάτον παρά τινος.

pias] *pius* I.

causas relinquitur] *relinquitur* Vind. Berol., in quo quidem vox *causas* priori syllabae *re* superius imposita est. Mon. I. *relinquitur causas*, quod sane et Vulgo est. Gr. εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθείη.

menses sex] Sic Berol. I. *menses tres* Vind. *sex menses* Mon. Vulgo. Gr. εἴσω μηνῶν ἕξ.

numerandos] Sic Mon. Berol. *numerandas* Vind.

relictum] *relinquitur* Mon. Vind., sed sec. manus correxit, ut in cont. Gr. καταλέλειπται.

si autem] Ad marginem Berol. adscriptum est: *si intra sex menses pia voluntas impleta non fuerit.*

distulerint] Sic Vind. Berol. I. *distulerit* Mon., sed sec. manus correxit *distulerint*. Gr. ὑπερθῶνται.

onerati] *honerati* Vind. Berol. *honoratі* I. Mon. Gr. βεβαρημένοι.

fructum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. Pro καρποὺς interpres videtur habuisse καρπόν.

usuras] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. Berol., in quo quidem haec vox a sec. manu scripta est, cum prima haberet *usuram*. Gr. τόκους.

exigantur augmentum] Sic Vind. Berol., quod legendum esse Os. vidit. *augmentum exigatur* Mon. *exigatur augmentum* Trid. Hamb. *exigant augmentum* I. Gr. ἀπαιτηθήσονται.

reliquit] Sic Berol. *reliquid* Vind. *reliquerit* Mon.

si autem] Ad marginem Mon. Berol. *de legatis annalibus* (*analibus* Berol.) *ad religiosa loca pertinentibus.*

cuilibet] Sic Mon. Berol. *civilibet* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

relinquatur] Sic Vind. *relinqtur* Mon., sed litterae *q* lineola superius imposita est. Berol. *reliqtur*, ut tamen litterae *q* circumflexus superius impositus sit. Gr. καταλειφθῇ.

qui hoc] Sic Vind. *qui et hoc* Mon. *hoc* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *qui*. Sane *et* illud in Graecis non habet, quo confirmetur.

iussum] *iussus* I.

tale] Sic Mon. Berol. Vind. Hamb. Trid. I., deest apud Port. *huiusmodi* Vulgo. Gr. τὸ τοιοῦτον.

personae] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed ultimis litteris *oe* lineola superius imposita est.

dari] Sic Vind. Mon. *dare* Berol.

aut] Sic Vind. I. Berol. Mon., in quo quidem lineola superius imposita est, qua re significatur *autem*. Vulgo *etiam*.

obligata] Sic Vind. Mon. *obligati* Berol. Gr. τὸ ἐνεχόμενον.

consentit] Sic Mon. Berol. *consensit* Vind. Gr. συναινεῖ.

mutare legatum, et iuxta pro eo percipere reditus idoneos, et cum augmento non minus quartae partis relictae quantitatis, et neque plurimis tributis fiscalibus praegravatos; aut si vendere voluerint huiusmodi legatum, et non minus pro pretio percipere, quam ex tali legato in triginta quinque annos colligetur, ita tamen, ut huiusmodi pretium ad utilitatem praedictae venerabilis domus, ubi relictum est, proficiat.

CAP. XIII. Interdicimus autem sanctissimis episcopis res mobiles aut immobiles seseque moventes, quaecunque post episcopatum ad eos quoquo modo pervenerint, in proprios cognatos aut alias quascunque transferre personas. In captivorum vero redemtionem et egentium pabula et alias pias causas, aut pro utilitate propriae ecclesiae ex his expendere licentiam habeant; et quidquid ex huiusmodi rebus post obitum eorum in ipsorum facultate remanserit, iubemus hoc ad proprietatem ecclesiarum, quarum sacerdotium habuerunt, competere. In illis enim solummodo rebus licentiam eis alienandi aut re-

iuxta pro eo] Sic Vind. Mon. I. Berol. Trid. Hamb. Prior vox *iuxta* deest in Port. Gr. πλησίον — ὑπὲρ τούτου.

percipere] Sic Vind. Berol. I. *recipere* Vulgo. Gr. λαμβάνειν.

reditus] *redditus* Mon. I., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *redditus*. Vind. *rediditos*, sed sec. manus correxit *redditus*.

non] Sic Berol. Mon., deest in Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum *no*, sed lineola superius posita, qua re significantur *vero*. Gr. οὐκ ἐλάττονος.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si autem* Vulgo.

si] Sic Vind. Mon. Berol. *et* Vulgo. Pro *si vend.* I. *vend. si* habet. In Gr. pro εἰ δὲ καὶ, interpres videtur legisse ἢ εἰ.

et non minus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *non minus* Vulgo. Gr. καὶ μὴ ἔλαττον.

pretio] p̄cio I.

percipere] Sic Vind. Berol. *accipere* Vulgo. Gr. λαμβάνειν.

in triginta quinque] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Mon.; *intra viginti quinque* Port. Vulgo. *intra XXXVI in viginti quinque* Cont., qui quidem ad marg. *In Graeco et manuscripto triginta quinque.* Gr. ἐπὶ λέ ἐνιαυτούς.

annos] Sic Vind. Mon. *annis* Berol. *ann.* I.

colligetur] Sic Vind. Berol. *colligitur* Mon. I. Vulgo. Gr. συνάρηται.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. μέντοι.

ut] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem sequenti syllabae *hu* superius impositum est.

pretium] Sic Vind. Mon. *pcium* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita.

proficiat] Sic Vind. Mon. *profitiat* Berol.

NOV. CXIX. CAP. XIII. interdicimus] Ad marg. Mon. Berol. adscriptum est: *de testamento episcopi vel alterius amministratoris* (*aministratoris* Berol.) *venerabilis loci.*

sanctissimis] Sic Vind. Berol. *sanctis* Mon. Gr. ὁσιωτάτοις.

aut immobiles] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἢ ἀκίνητα.

quoquo] *quocunque* I.

pervenerint] Sic Berol. *pereunt* Mon., sed sec. manus scripsit *pervenerint*. Vind. *pervenerunt*. Gr. περιέλθοι.

proprios] Sic Mon. Berol. *propriis* Vind.

alias] Sic Mon. I. *in alias* Vind. Berol. Vulgo, quod quidem Graecis non firmatur.

transf. pers.] *pers. transferre* I.

captivorum] Sic Vind. Mon. *capeorum* Berol., sed circumflexus supra litteram *p* positus est, secundaque manus correxit *captivorum*. Gr. αἰχμαλώτων.

pro utilitate] Sic Vind. Mon. *pro itilitate* Berol., ut litterae *p* littera *i* superius imposita sit. Caeterum loco prioris litterae *i* sec. manus scripsit *u*.

his] *hiis* I.

rebus] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. πραγμάτων.

facultate] Sic Vind. Berol. *facultatem* Mon., quod sane cum Graecis magis convenit.

proprietatem] Sic Vind. Mon. *utilitatem* Berol., sed sec. manus correxit *proprietatem*. Gr. τῇ δεσποτείᾳ. Quod Vulgo subiicitur *sanctissimarum*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

habuerunt] Sic Vind. Berol. *habuerint* Mon. Gr. εἶχον.

eis alien.] *alien. eis* I.

linquendi, quibus voluerint, damus, quas ante episcopatum probantur habuisse, post episcopatum vero, quae ex genere sibi coniuncto ad eos devolutae sunt, quibus ab intestato usque ad quartum gradum succedere poterunt. Haec autem omnia, quae diximus de rebus, quae post episcopatum devolutae sunt ad sanctissimos episcopos, et in reverendissimis orphanotrophis et ptochotrophis et nosocomis et gerontocomis et xenodochis et omnibus aliis rectoribus venerabilium domuum valere sancimus, in rebus, quae in tempore propriae administrationis secundum praedictum modum ad eos pervenerunt. Si quis autem episcopus aut clericus aut cuiuslibet ecclesiastici gradus minister aut ecclesiae diaconissa moriatur sine testamentis et legitimis successoribus, horum successio ecclesiae competat, in qua constituti fuerunt.

CAP. XIV. Iubemus autem, nullum haereticum neque per conductionem neque per emphyteusin neque per emtionem aut alio quolibet modo res immobiles accipere a qualibet sancta ecclesia aut alio venerabili loco. Si quid **** quicquid pro tali causa praebuerit, amit-

quas] Sic Mon. *quae* Vind. Berol. *que* I. Gr. ἅπερ.

poterunt] Sic Berol. *potuerunt* Vind. *potuere* I. *potuerint* Mon. Gr. δύνανται.

et in] Sic Mon. Berol. *ut in* Vind. Gr. καὶ ἐπὶ τῶν.

reverendissimis] Sic Mon. *reverentissimis* Vind. Berol.

et ptochotrephis] *et totochotochis* Berol., deest in Vind. Mon. Gr. καὶ πτωχοτρόφων.

nosocomis] Sic Vind. *nosocomiis* Berol. *noxochomis* I. *noxocomis* Mon. Gr. νοσοκόμων. Quod Vulgo et in I. statim postea est *et xenodochis* in Vind. Mon. deest.

gerontocomis] Sic Berol. Vind. *gerontochomiis* Mon. *geronthocomis* I.

et xenodochis] *et xeodochiis* Vind. *et xenodochiis* Mon. Desunt in Berol. I. et Vulgo. Sed Gr. καὶ ξενοδόχων. Ad marginem Mon. hoc loco adiectum est: *de successione ab intestato veniente episcopi vel clerici vel cuiuscunque persone religiose.*

domuum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *domorum* Vulgo

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol. *sanctimus* I.

administrationis] Sic Mon. *amministrationis* Vind. *estimationis* Berol. Gr. διοικήσεως.

pervenerunt] *pervenerint* I.

aut cuiuslibet] *cuiusl.* I.

ecclesiastici] Sic Mon. Berol. *ecclesiasti* Vind. Gr. ἐκκλησιαστικοῦ.

gradus] Sic Vind. Berol. *ordigradus* Mon. Gr. βαθμοῦ.

diaconissa] Sic Vind. *diaconissae* Mon. *diaconisse* Berol. I. Gr. διακόνισσα.

moriatur] Sic Vind. Mon. Berol. *moriantur* I. Vulgo. Gr. τελευτήσοι.

et] deest in I.

successoribus] Sic Vind. Berol. *successoibus* Mon., sed litteris οι lineola superius imposita est, qua re significari potest *successionibus.*

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

in qua] Sic Vind. *qua* Mon. Berol. Gr. ἐν ᾗ.

fuerunt] Sic Vind. *fuerint* Mon. Berol. I. Gr. ἔτυχον.

NOV. CXIX. CAP. XIV. iubemus] Ad marginem Mon. adscriptum est: *de contractibus eorum, qui non rectam fidem receperunt*; ad marginem Berol. *de successione ab intestato veniente episcopi vel clerici vel cuiuslibet religiose persone.*

haereticum] Sic Vind. *haereticorum* Mon. Berol. *hereticorum* I. Gr. αἱρετικόν.

emphyteusin] *emphyteosin* Vind. *emphiteosin* Berol. *enfiteosin* Mon. *emphyteosim* I.

accipere] Quae abhinc leguntur usque ad vocem *communione*, in Vind. a sec. manu scripta sunt. Sex fere et dimidius versus vacui relicti fuere.

si quid] Sic Vind. I. *si quidem* Mon. *a quo etiam si quid pro tali committuntur haereticus si quidem* Berol., sed verba *a quo etiam* et *haereticus* punctis subiectis notata sunt. Caeterum in Berol. etiam litteris *si quid*, et *si quidem quicquid* lineolae inferius suppositae sunt. Vulgo postea est *vero huiusmodi peccetur haereticus quidem*, quae in Vind. Berol. Mon. I. desunt. Ego lacunae signa posui, quia manifesto interpres verba τοιοῦτον ἁμαρτηθείη, ὁ μὲν αἱρετικὸς in Graecis non habuit.

quicquid pro] *pro* Vind., priori voce

tat, huiusmodi vero res venerabili loco, a quo etiam datae sunt, vindicentur, rector autem domus, qui ipsas res dedit haeretico, omni gubernatione removeatur et in monasterium recludatur et uno anno sancta communione segregetur, quum haereticis prodidit Christianos. Si autem orthodoxus possessionem habens, in qua sancta ecclesia est, alienaverit aut reliquerit, aut per emphyteusin aut conductionem aut quamlibet gubernationem hanc dedit Iudaeo aut Samaritano aut pagano aut Montano aut Ariano aut alio haeretico, sancta ecclesia eiusdem vici huius vindicet proprietatem alienationis. Si quis autem haereticorum, quibus etiam connumeramus Nestorianos et Acephalos et Eutychianistas, praesumserit speluncam suae incredulitatis aedificare,

quicquid omissa. *quicquid n̄o pro* Mon., sed litteris *n̄o* puncta inferius subiecta sunt. Berol. *quicquid vero*, Hamb. *quicquid pro*. Trid. Port. sec. Os. habet *si quid* (Trid. *quidem*) *vero haereticus pro*.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ.

vindicentur] *vendicentur* Vind. *vendicetur* Berol. I., sed ultimae litterae *e* in Berol. supra lineam lineola superius imposita est. Mon. *vendicemus*. Gr. ἐκδικείσθω.

dedit] Sic Vind. Mon. *dederit* Berol.

omni] *etiam* I.

removeatur] Sic Berol. *removeant* Vind. *removeantur* Mon., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀποκινείσθω.

monasterium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasterio* Vulgo. Gr. εἰς μοναστήριον.

recludatur] Sic Mon. Berol. *recludant* Vind. Gr. ἐμβαλλέσθω.

sancta] Sic Vind. Mon. Berol. *a sancta* Vulgo I.

segregetur] Sic Berol. Vulgo I. *segregatur* Vind. Mon. Gr. χωριζέσθω.

prodidit] Sic Vind. Mon. I. *prodiderit* Vulgo. Gr. προδέδωκεν.

autem] Sic Mon. Berol. *a* Vind., sed circumflexus superius impositus est. Gr. δέ.

in qua] *quam* I.

et] Sic Mon. Berol. Trid., deest in Vind., ubi quidem sequenti syllabae a sec. manu superius impositum. I. *est*. Hamb. *in quem et*, Port. *in qua est et*. Vulgo *in qua est*. Ultimam quidem vocem *est* Accursius Os. auctore in cont. non videtur habuisse.

est alien.] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. prior vox *est*.

reliquerit] Sic Mon. Berol. *reliquaerit* Vind.

emphyteusin] *emphiteosin* Berol. Mon. *emphyteusim* Vind. *emphiteosim* I.

conduct.] Sic Berol. *per conduct.* Vind. Mon. I. Vulgo, quod Graecis non firmatur.

quaml.] *per quaml.* I.

dedit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dederit* Vulgo.

Iudaeo] *Iudeo* Vind. Mon. Berol. I.

Samaritano] Sic Vind. Mon. I. *Samaito* Berol., sed litteris *ai* circumflexus superius impositus est.

pagano] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. In Port. voces *aut pagano* desunt. Verba *pagano aut Montano* apud Contium desunt, qui ad marg. adscripsit: *in Graec. additur aut Graeco aut Montanistae.*

Montano] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *Montanistae* Vulgo. Caeterum verba *aut Montano* desunt apud Port.

Ariano] *Arriano* Vind. Mon. Berol. I.

alio] Sic Vind. Mon. Berol., in quo sec. manus scripsit *alii*, quod sane et in I. est. Gr. ἢ ἄλλῳ αἱρετικῷ.

huius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *huiusmodi* Vulgo.

vind.] *vend.* Berol. I.

alienationis] Sic Vind. Mon. I. *alienationes* Berol., sed sec. manus correxit *alienationis*. Totum hoc Vulgo omissum.

si quis autem] Ad marg. Berol. *si Iudeus aut hereticus speluncam aut sinagogam edifficaverit.*

quibus] *in quibus* I.

etiam] Sic Vind. Mon. *et* Berol.

connumeramus] *commemoramus* I.

Nestorianos] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed Graecis firmatur.

Acephalos] *Accephalos* Berol. *Acefalos* Vind. Mon.

Eutychianistas] *Euticanistas* Berol. *Euthichiastas* Vind. *Eutichinanistas* Mon., sed priori litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. I. *Eutichanistas*. Gr. Εὐτυχιανιστάς.

aedificare] Sic Mon. *edificare* Berol. *edicare* Vind.

aut Iudaei novam synagogam constituere, locorum sancta ecclesia aedificia suae proprietati defendat. Si vero quis per emphyteusin aut conductionem aut etiam aliam quamcunque gubernationem dedit possessionem huiusmodi personae, si quidem sciebat dominus possessionis quia haeretico hanc commisit, omnes reditus illius temporis, quod in contractu transit, ecclesiam civitatis, sub qua possessio constituta est, vindicari. Si vero ignorabat dominus possessionis, quia haereticus erat, cui haec commissa est, ipsum quidem dominum propter ignorantiam indemnem servari, haereticum vero in utroque casu expelli de possessionibus et substantiam eius applicari fisco.

CAP. XV. Orphanotrophi vero tutorum et curatorum fungantur officio, ita tamen, ut et sine satisdatione et conveniantur de rebus orphanotrophiis et ipsis propriis orphanis competentibus. Res autem competentes alicui orphanorum publicis praesentibus tabulariis aut sub gestis monumentorum, in hac quidem regia civitate apud magistrum census habitis, in provinciis autem apud iudices earum aut defensores

Iudaei] *Iudei* Berol. *Iudi* Vind., sed per litteram *d* superius circumflexus traiectus est. I. *videri*.

synagogam] *sinagogam* Mon. Berol. I.

constituere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *construere* Vulgo. Gr. κατασκευάσαι.

proprietati] Sic Vind. Berol. *proprietatis* Mon. Gr. τῇ ἰδίᾳ δεσποτείᾳ.

si vero quis] Sic Vind. *si vero* Berol. I. *si quis enim* Mon. Gr. εἰ δέ τις.

emphyteusin] Sic Vind. *enphiteosin* Mon. Berol. *emphiteosim* I.

cond.] Sic Vind. Berol. *per cond.* Mon. I., quod Graecis non firmatur.

etiam aliam quamcunque] Sic Berol. I. *aliam etiam quamcunque* Vind. *etiam quamcunque aliam* Mon. *etiam per quamcunque aliam* Hamb. Trid. Vulgo. Gr. ἢ ἑτέραν οἱανδήποτε.

dedit] Sic Vind. Berol. I. *dederit* Mon. Vulgo. Gr. δέδωκε.

poss.] *aliquis poss.* I.

dominus] Sic Vind. Berol. I. *dms* Mon., sed lineola superius imposita, sed sec. manus correxit *dns*, lineola superius imposita.

poss.] Quod Vulgo et in Mon. Berol. I. subiicitur *eius*, in Vind. deest, neque sane Graecis firmatur.

reditus] Sic Berol. *redditus* Mon. I. *reditos* Vind.

quod] Sic Vind. Berol. *qui* Mon. Gr. χρόνου τοῦ περιεχομένου.

contractu] *tractu* I.

transit] Sic Mon. Berol. I. *transiit* Vulgo. Sed praesens tempus Graeco περιεχομένου firmatur.

ecclesiam] Sic Vind. Berol. *ecclm* Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. I. *ecclesie*.

vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* Berol. I.

quia] Sic Vind. Mon. *qui* Mon., sed sec. manus correxit *quia*. Gr. ὅτι.

quidem] Sic Mon. Berol. *quid* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.

indemnem] Sic Vind. *indempnem* Mon. Berol. I.

servari] *servare* I.

de] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

substantiam eius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eius substantiam* Vulgo. Gr. τὴν οὐσίαν αὐτοῦ.

applic.] Sic Mon. Berol. *adplic.* Vulgo.

NOV. CXIX. CAP. XV. orphanotrophi] Ad marg. Mon. *ut orphanotrophi tutorum fungantur officio.*

ita] Sic Vind. Mon. *ut* Berol., quo deleto sec. manus supra lineam apposuit *ita*. Gr. οὕτω μέντοι.

ut et] Sic Berol. *et ut* Vind. *ut* I. *ut etiam* Vulgo. Gr. ἵνα καί.

satisdatione] Sic Vind. Mon. I. *satisdationem* Berol., sed sec. manus litteram *m* delevit.

et conveniantur] Sic Vind. Berol. *et conveniatur* Mon. *conveniantur* Hamb. Trid. Port. I. *et conveniant et conveniantur* Vulgo. Interpres verba illa καὶ ἐνάγωσι in Graecis non videtur habuisse.

et ips. propr. orphanis] Sic Vind. Mon. *et ips. orph. propriis* I. Desunt haec in Berol., sed ad marginem Berol. adscripta sunt: *et ipsis propriis orphanis*, sed a sec. manu.

competentes] Sic Vind. Mon. *competentibus* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et* Vulgo. Pro καὶ interpres videtur habuisse ἤ.

quidem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέν.

earum] Sic Mon. Berol. *eorum* Vind., quod quidem Graecorum tenori repugnat.

locorum, orphanotrophos accipere et custodire, et si necessarium putaverint, etiam alienare et pretium earum orphanis conservare, aut alias res pro illis emere, non autem subiacere tutelaribus aut curatoriis rationibus. Servari autem iubemus venerabili orphanotropho huius regiae urbis et xenodochio, quod appellatur sanctae memoriae Sampso, et sub eius gubernatione constitutis oratoriis aut xenonibus aut aliis venerabilibus domibus omnia privilegia, quaecunque habet sanctissima maior ecclesia Constantinopolitana.

EPILOGUS. Quae igitur per praesentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, tua celsitudo edictis solenniter in hac regia civitate propositis ad omnium studeat pervenire notitiam. Nos enim providebimus, quatenus sine collatorum dispendio fiat etiam in provinciis manifesta.

[CXX.] GLOSS.

UT FRATRIS FILII SUCCEDANT AD IMITATIONEM FRATRUM ET ASCENDENTIBUS EXSTANTIBUS; ET UT MU-

locorum] *eorum* I.
orphanotrophos] Sic Berol. Hamb. Trid. *orphanotrophiis* Port. Vind. Mon. Gr. τοὺς ὀρφανοτρόφους.
putaverint] Sic Vind. Berol. *putaverit* Mon. I. Gr. νομίσουσι.
etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. καί.
pretium] Sic Berol. I. Hamb. *pretia* Vind. Mon. Trid. Port. Vulgo. Gr. τίμημα.
earum] Sic Vind. *eorum* Mon. Berol.
curatoriis] Sic Vind. *curatoīs* Berol., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Mon. *curationis*. I. *curatorum*. Gr. κουρατωρικοῖς.
orphanotropho] Sic Vind. Mon. Berol. I. *orphanotrophio* Vulgo. Pro ὀρφανοτροφείῳ interpres videtur habuisse ὀρφανοτρόφῳ.
xenodochio] Sic Berol. *xenonochio* Vind. Mon. *xenodocho* I. Gr. τῷ ξενῶνι.
appellatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vocatur* Vulgo.
sanctae] Sic Vind. Mon. *sce* Berol., sed ultimae litterae *e* lineola inferius adiecta est, qua re significatur *ae*.
memoriae] Sic Vind. Mon. Berol. Vulgo *Mariae* I. Hamb., quod ex male intellectis siglis *S. M.* originem habuisse Os. recte visum est.
Sampso] Sic Vind. Mon. *Sanso* Berol. *Sanson* I. Gr. Σαμψών.
oratoriis] Sic Mon. Berol. *oratoois* Vind., sed ultimis litteris circumflexus superius impositus est. Verba *aut xenonibus* desunt in I.
aliis] Sic Vind., deest in Mon. Berol. I. Gr. ἢ ἄλλοις σεβασμίοις.
quaecunque] Sic Vind. Berol. *quoque* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est q̄ h. e. *que*. Gr. ἅπερ.
habet] Sic Vind. Berol. *hat* Mon., sed lineola superius imposita, deest in I. Gr. ἔχει.
sanctissima maior] Sic Berol. Vind. I. *maior sanct.* Vulgo. In Mon. vox *maior* plane non est. Gr. ἁγιωτάτη μεγάλη.
Constant.] *Constant. habet* I.

NOV. CXIX. EPIL. quae] Sic Mon. Berol. *ue* Vind.
in perpet.] *imperpet* Vind.
sanxit] *sancxit* Vind. Mon. Berol.
solenniter] *sollempniter* Vind. Mon. Berol. I.
civitate] Sic Vind. Mon. Berol. I. *urbe* Vulgo.
providebimus] Sic Mon. Berol. I. *providemus* Vind. Gr. προνοήσομεν.
coll. dispendio] *dispendio coll.* I.
etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon.
manifesta] Quae Vulgo subiicitur subscriptio *dat. XV. Kal. April. Constant. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. ann. XVIII. post Basilii V. C. cons. ann. XV.*, in Vind. Mon. Berol. Pist. I. non est, ideoque omittenda esse visa est.

NOV. CXX. CXX] deest in Vind. Mon. Berol. I. *const. CXXI.* Vulgo. Ad marg. Berol. adscriptum est: *coll. VIII. hic debet esse ut indices non expectent qm̄. coll. VIIII. m.*
fratris] Sic Vind. Mon. Berol. *fratrum* Vulgo I.
succedant] Quod Vulgo et apud Port. I. subiicitur *pariter*, in Vind. Mon. non est. Berol. *succedant paterne,* Hamb. *succ. patruo,* Trid. *succ. paternae substantiae.*
imitationem] Sic Vind. Mon. Berol. I., in quo quidem priori litterae *i* circumflexus superius impositus est.
et] Sic Vind. Berol. *etiam* Mon. I.
exstantibus] Sic Vind. *estantibus* Mon. Berol.

LIERES NON INSINUATA ANTENUPTIALI DONATIONE NON LAEDANTUR, NON INSINUANS AUTEM VIR, VEL SI COMPETAT NUPTIALE LUCRUM, EO NON FRUATUR; ET RURSUS UT MULIERES NON SECUNDO NUBENTES DOMINAE SINT PARTIS SPONSALITIAE LARGITATIS, QUANTUM PARS FACIT UNIUS FILII; ET UT SIMILES SINT POENAE UTRIUSQUE SEXUS, DUM SINE CAUSA RATIONABILI REPUDIUM MITTITUR.

Idem aug. Basso p. p.

PRAEFATIO. Nostras leges emendare nos non piget, ubique utilitatem subiectis invenire volentes. Meminimus igitur scripsisse legem, per quam iussimus, ut, si quis moriatur relinquens fratres et filios alterius praemortui fratris, ad similitudinem fratrum et praemortui fratris filii ad hereditatem vocentur, paternum adingredientes gradum, et illius ferentes portionem. Si vero moriens relinquat ascendentium aliquos, et fratres ex utrisque parentibus coniunctos sibi, et filios ex praemortuo fratre, fratres quidem iussimus per ipsam legem cum parentibus vocari, fratris vero filios exclusimus.

laedantur] Sic Vind. Mon. *ledantur* Berol.

autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *aut*, sed lineola superius posita.

vel] Sic Vind. Berol. *u et* Mon., sed priori litterae *u* littera *i* superius imposita est.

competat] Sic Vind. Berol. *compedat* Mon., sed supra litteram *d* a sec. manu littera *t* superius posita est.

ut] deest in I.

dominae] Sic Vind. Mon. *d* Berol., sed circumflexo superius traiecto; supra lineam quidem a sec. manu scriptum est *dne*, sed lineola superius posita. Caeterum litterae *d* in linea scriptae in Berol. sec. manus punctum subiecit.

sint] Sic Vind. Berol. *sunt* Mon.

partis] Sic Vind. Mon. I. *pats partis* Berol., sed priori litterae *s* littera *i* superius imposita est, eique voci *pats* lineola inferius subiecta est.

pars] Sic Mon. Berol. *partis* Vind., sed litterae *t* puncta inferius subiecta sunt.

sint] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

poenae] *pene sint* Berol.

causa] Sic Mon. Berol. *ca vero* Vind., sed lineola superius imposita est, litterae *v* autem punctum inferius subiectum.

mittitur] Sic Vind. Vulgo. *mittatur* Mon. Berol. I., in quo subiicitur *Rubrica*.

Idem aug.] *id. a̅* Sic Vind. Pist. Berol. *idem a̅* I., deest in Mon. Neob.

Basso p. p.] Sic Berol. *Basso ppo* Vind., deest in Mon. Neob. — Vulgo: *Basso praefecto praetoriorum*, I. *Basso ppo.*

NOV. CXX. PRAEF. leges emendare] Sic Vind. *emendare leges* Mon. Berol. I. Gr. *νομους ἐπανορθοῦν*.

nos] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. *ἡμεῖς*.

piget] Sic Mon. Berol., *piguet* Vind.

fratres et] Sic Mon. *fratres* Berol., sed omisso *et*. Vind. *fratres filios et*. Gr. *ἀδελφοὺς καί*.

et] *aut* I.

filios alterius] Sic Mon. Hamb. I. Quae abhinc sunt usque ad vocem *hereditatem*, in Berol. omnia a sec. manu scripta sunt. Prior vox *filios* in Vind. Berol. Trid. Port. Vulgo non est. Gr. *παῖδας ἑτέρου*.

praemortui fratris] Sic Vind. Berol. I. *praemortui* Mon., sed ultima vox *fratris* omissa est. *fratris filios praemortui* Trid. Port. *fratris praemortui* Vulgo. Gr. *προτελευτήσαντος ἀδελφοῦ*. Quod Vulgo subiicitur *filios* in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

et praem.] Quae hinc leguntur usque ad syllabas *ad here*, in Vind. a sec. tantum manu scripta sunt.

paternum] Sic Mon. Berol. *paternam* Vind.

et illius] Sic Vind. Mon. *illius* Berol., sed priori syllabae superius impositum *et*. Gr. *καὶ τὴν ἐκείνου*.

relinquat] *reliquerat* I.

utrisque] Sic Mon. Berol. *utriusque* Mon. I. Gr. *ἐξ ἑκατέρων γονέων*.

coniunctos sibi] Sic Vind. Berol. *sibi coniunctos* Mon. Gr. *συναπτομένους αὐτῷ*.

CAP. I. Hoc itaque iuste corrigentes sancimus, ut, si quis moriens relinquat ascendentium aliquem, et fratres, qui possunt cum parentibus vocari, et alterius fratris praemortui filios, cum ascendentibus et fratribus vocentur et praemortui fratris filii, et tantam accipiant portionem, quantam futurus erat eorum pater accipere, si vixisset. Haec vero sancimus de illis fratris filiis, quorum pater ex utroque parente iungebatur defuncto, et absolute dicimus, quem eis dedimus ordinem, quando cum solis vocantur fratribus, eundem eos habere iubemus, et quando cum fratribus vocantur ascendentium aliqui ad hereditatem (hoc iubentes ex Kalendis Ianuariis praesentis undecimae indictionis.)

CAP. II. Illud quoque dignum correctione aliqua esse indicantes, partem hoc praesentis facimus legis. Ex ipso enim rerum invenientes experimento, necessarium esse mulieribus actis monumentorum antenuptiales donationes insinuari, ut, vel si principalia instrumenta pere-

NOV. CXX. CAP. I. hoc] Sic Vind. Mon. Berol. I. *haec* Vulgo. Pro ταῦτα interpres videtur legise τοῦτο. Ad marg. Mon. hoc loco adscriptum est: *de successionibus, quae ab intestato deferuntur et parentibus et filiis fratrum.*

iuste] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu voci *itaque* impositum est. Gr. δικαίως.

relinquat] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *reliquerit* Hamb. I.

possunt] Sic Vind. Mon. I. *possint* Berol. Vulgo.

fratris praemortui] Sic Vind. Mon. I. *fratris* Berol., sed sec. manus postea supra lineam apposuit *praemortui.* Vulgo *praemortui fratris.* Gr. ἀδελφοῦ προτελευτήσαντος.

et fratribus] Sic Vind. Berol. In Mon. prior vox *et* non est. Hamb. I. *fratres*, Trid. *et fratres.* Gr. καὶ τῶν ἀδελφῶν.

vocentur] Sic Vind. Berol. *succedt* Mon., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Gr. καλῶνται.

et] Sic Vind. Berol. I. *etiam* Mon.

praemortui fratris] Sic Mon. Berol. *premortui fratris* I. *fratribs praemortui* Vind., sed litterae *b* a sec. manu punctum subiectum ultimisque syllabis *tui* syllaba *is* superius imposita est. Gr. τοῦ προτελευτήσαντος ἀδελφοῦ.

et tantam] Sic Hamb. Mon., in quo priori voci puncta inferius subiecta sunt. Trid. Berol. I. *tantam*, Vind. *et tantum*, sed sec. manus correxit *tantam.* Gr. καὶ τοσαύτην.

futurus erat eorum] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *futurus erat* Mon. *eorum futurus erat* Vulgo. Trid. Port. Gr. ἔμελλεν ὁ αὐτῶν.

pater] Sic Vind. Berol. *pater eorum* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

si vixisset] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *si viveret* Hamb. Trid.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

illis] *illius* I.

fratris filiis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *filiis fratris* Vulgo.

pater ex utroque] Sic Vind. Mon. *ex utroque pater* Berol. Gr. πατὴρ ἐξ ἑκατέρου.

dicimus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dicere* Vulgo.

quem eis dedimus] Sic Mon. desunt in Berol. I. Vind., in quo quidem ab initio haec verba scripta fuerunt, quae quidem iam prima manus delevit. Gr. οἵαν αὐτοῖς δεδώκαμεν.

vocantur] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit *vocatur.* Gr. καλοῦνται.

ascendentium aliqui] Sic Vind. *aliqui ascendentium* Mon. Berol. I. Gr. τῶν ἀνιόντων τινές.

Kalendis Ianuariis] Sic Mon. Berol. *Kal. Ianuariis* Vind. I. *Kal. Ian.* Vulgo.

undecimae indictionis] Sic Berol. I. *undecime inditionis* Vind. Mon. *indictionis undecimae* Vulgo.

NOV. CXX. CAP. II. illud quoque] Ad marg. Mon. *si propter nuptias donatio gestis intimata fuerit.*

facimus] Sic Mon. Berol. *sanctimus* Vulgo. Gr. ποιούμεθα.

inven. experimento] Sic Mon. *experimento invenientes* Vind. Berol., quod quidem Graecis non firmatur.

actis] Sic Mon. Berol. *hactis* Vind., sed priori litterae *h* puncta inferius subiecta sunt.

ut vel si] Sic Vind. Mon. *vel si* Berol., sed supra litteras *vel* sec. manus vocem *ut* superius posuit. I. *si vel.* Gr. ἵνα κἂν εἰ.

aut, quod facile est per monumenta eis matrimonii probatio maneat, sancimus, necessitatem habere viros ipsos, aut etiam qui pro eis ante nuptias seu propter nuptias donationes scribunt, si quingentorum solidorum transscendit quantitatem, insinuare eam in actis monumentorum, in regia quidem civitate apud magistrum census, in provinciis autem apud civitatis uniuscuiusque defensorem, aut apud quos omnino talia documenta confici possunt. Si vero non insinuent eas, quantum quidem ad partem mulieris, etiam sic eas valere iubemus, et si tempus fiat exactionis donationis et partis eius, non opponi mulieri non fuisse insinuatam donationem. Si vero dotalium pacta et horum eventus parti viri concedant actionem dotis aut etiam partis eius, nullam eum habere iubemus actionem, si non donationem insinuavit actis monumentorum, sicuti dictum est. Viris enim habentibus potestatem insinuare donationes, pro non insinuatis periculum mulieribus imminere, ineptum nobis esse videtur.

CAP. III. Quia vero mulieres ad secundas nuptias non venientes

quod facile est] Sic Vind. Mon. I. *quod si facile est* Berol., sed voci *si* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *facilis eis*.

monumenta eis] *monumenta eius* Vind. Mon. I. Berol., sed vox *eius* Vulgo non est. Scripsi *eis* propter Gr. *αὐταῖς*.

matrimonii] Quod Vulgo subiicitur *eius*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

aut etiam] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed lineola superius imposita est, qua re Vulgo significatur *autem*. Gr. *ἢ καί*.

ante nuptias] Sic Mon. I. *antenuptiales* Vind., quod etiam Vulgo est. Berol. *ante*. Gr. *πρὸ γάμου*.

seu propter nuptias] Sic Vind. I., desunt in Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. *ἤτοι διὰ γάμον*.

monumentorum] Sic Vind. Berol. *monanumentorum* Mon., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est.

civitate] Sic Mon. Berol. *civitatem* Vind.

apud] deest in I.

civtiatis uniuscuiusque] Sic Vind. Mon. Berol. *uniuscuiusque civitatis* Vulgo I. Gr. *πόλεως ἑκάστης*.

defensorem] Sic Vind. Berol. *defensores* Mon. I. Gr. *ἐκδίκῳ*.

si vero] Sic Vind. Mon. *sin vero* Berol.

eas] Sic Vind. Berol. *eam* Mon. Gr. *ταύτας*.

et partis] Sic Vind. Mon. I. *et parti* Berol., sed sec. manus ad finem huius vocis apposuit litteram *s*. Vulgo *aut partis*. Melius fore *aut etiam p.* Os. scribit, sed manifesto interpres *καὶ* illud in cont. non habuit.

opponi] Sic Mon. Berol. *oponi* Vind.

mulieri] *mulieribus* I.

fuisse insinuatam] Sic Mon. Berol. I. *fuisse e insinuatam* Vind., sed litteris *se* iam a prima manu puncta subiecta sunt.

donationem] Sic Vind. Berol. *donatione* Mon.

dotalium] *dotalia* I.

horum] *eorum* I.

concedant] Sic Vind. *concedunt* Mon. I. *concederet* Berol., sed supra litteras *et* sec. manus virgulam superius posuit. Gr. *δῶ*.

actionem] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *exactionem* Os. scribit.

partis eius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eius partis* Vulgo. Gr. *μέρους αὐτῆς*.

iub.] Pro *iubemus actionem* I. habet *act. iub.*

si non] Sic Vind. *sine* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Mon. *si ne*, sed iam prima manus litterae *n* circumflexum imposuit, secundaque litterae *e* puncta subiecit. Gr. *ἐὰν μή*.

actis] Sic Vind. *hoc est actis* Mon. Berol. *in actis* I. Vulgo.

sicuti] Sic Vind. Berol. I. *sicut* Mon.

viris] Sic Mon. Berol. *iuris* Vind. Gr. *ἀνδρῶν*.

periculum] *peric. imminere* I.

imminere] deest in I.

ineptum] Sic Berol. *ineptum* Mon. Vind., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. *ἄτοπον*.

nobis esse] Sic Vind. *esse nobis* Mon. Berol. I. Gr. *ἡμῖν εἶναι*.

NOV. CXX. CAP. III. quia] Ad marg. Mon. adscripta haec sunt: *de his, qui secundas nuptias non contrahunt sine causa.* Caeterum Berol. *qui*, sed supra lineam a sec. manu scriptum est *vel quia*.

vero] Quod Vulgo subiicitur *et*, in Vind. Mon. Berol. Port. I. non est, est autem in Hamb. Trid. An dicendum, interpreti *καὶ* illud in Graecis non fuisse?

mulieres] Sic Berol. Vind. Mon., in quo subiicitur *ultra eas*, quae quidem verba punctis subiectis notata sunt.

praepositione aliqua dignas ultra eas, quae secundo nubunt, esse putamus, si qua amisso viro alterius abstineat nuptiis, habere quidem eam ad usum antenuptialis donationis, sicut prius sancivimus, habere vero eam et proprietatis tantum, quantum filiorum quantitas facit, ut secundum proprietatis rationem unius et ipsa filii personam obtinere videatur. Haec vero valere non in matribus solis iubemus, sed etiam in patribus et aliis ascendentibus volumus ad secundas nuptias non venientibus.

CAP. IV. Quia vero interdiximus dudum per nostram legem et viris et mulieribus repudia mittere et transigere matrimonia, nisi tamen quaedam sit causa nostrae legi cognita, et poenas hoc facientibus et viris et mulieribus imposuimus, mutationem quandam circa poenas viri et mulieris facientes, et ad melius hoc transformantes sancimus, nullam esse differentiam, quantum ad poenas, inter virum et mulierem

praepositione] *propositione* Vind. Berol. Mon., in quo sec. manus scripsit *portione*. Vulgo I. *portione*. Correxi ex Gr. προτιμήσεως, siquidem verum est, syllabas *pro* et *prae* fere semper in codd. mss. permutari.

aliqua dignas] Sic Mon. Vind. *aliqua digna* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in cont. In Vind. post haec in linea haec scripta, sed iam a sec. manu deleta sunt: *digs* (sed ultimae litterae *s* circumflexus superius impositus est) *ultra eas, quae esse ad secundas nuptias non venientes* (supra litteras *ent* a sec. manu scripta haec sunt *an*) *propositione*.

si qua] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si quae* Vulgo.

alterius] Sic Berol. *alteris* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *alterius*. Gr. ἑτέρων.

quidem eam] *eam quidem* I.

ad usum] Sic Mon., in quo quidem litterae *u* a sec. manu supra lineam adscriptum est *summam*. — *Ad summam* Berol. Vind., in quo quidem haec tantum a sec. manu scripta sunt. Vulgo et in I. *usum*. Sane in Graecis est χρῆσιν.

antenupt. don.] Haec duo verba in Vind. non nisi a sec. manu scripta sunt.

sancivimus] Sic I. *sanctivimus* Vind. *sanccivimus* Mon. *sancximus* Berol. *sancimus* Vulgo. Gr. ἐθεσπίσαμεν.

tantum — quantum] Haec omnia in Vind. tantummodo a sec. manu scripta sunt. Sic et Mon., nisi quod pro *tantum* prima manus habuerat *tamen*, quod quidem a sec. manu correctum. In Berol. est *tamen quantum*, sed ex priori voce *tamen* sec. manus fecit *tantum*. Gr. τοσοῦτον ὅσον ἡ πρὸς τοὺς παῖδας ἀναλογία.

facit] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *fec.* Berol., sed lineola superius imposita, quod quidem sec. manus correxit *facit*. Vulgo, Trid. Port. *faciat*. Gr. ποιεῖ.

rationem] Sic Mon. Berol. *ratione* Vind.

et ipsa] Sic Vind. Berol. *ipsa et* Mon. Gr. καὶ αὐτή.

filii personam] Sic Berol. Vind. *personam filii* Mon. Gr. παιδὸς πρόσωπον.

videatur] Sic Vind. Mon. *videantur* Berol., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.

haec] *hoc* I.

nupt. non ven.] *non ven. nuptias* I.

NOV. CXX. CAP. IV. quia vero] Ad marg. Mon. *ut eadem pena vir et mulier divertens teneatur*.

nostram legem] Sic Vind. Berol. *nostras leges* Mon. I. Gr. δι' ἡμετέρου νόμου.

et viris] Sic Mon. Berol. *viris* Vind. Gr. τοῖς τε ἀνδράσι.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. Gr. πλὴν εἰ μή.

nostrae] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ.

cognita] Sic Mon. Berol. *cognitas* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. γνωριζομένη.

et viris] Sic Mon. Trid. Port. *viris* Vind. Hamb. I. *et in viris* Berol., sed voci *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀνδράσι τε.

imposuimus] *inposuimus* Vind. *repudia mittere imposuimus* Mon., sed priora duo verba punctis subiectis notata sunt.

poenas] Sic Vind. Mon. *pena* Berol., sed sec. manus ad finem *s* adiicit.

viri] Sic Vind. Mon. *viris* Berol. Gr. ἀνδρός.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ac* Vulgo.

quantum] Sic Mon. Berol. *quantum esse* Vind. Gr. τόγε.

poenas] Sic Vind. *poenam* Mon. *penam* Berol. I. Gr. ταῖς ποιναῖς.

hoc praesumentes; sed iisdem poenis, quae contra mulieres a nobis definitae sunt, si sine causa nostrae legi cognita matrimonia distrahant, etiam viros subdi hoc praesumentes, et similes esse poenas in viro et muliere. In delicto enim aequali proximas eis imminere poenas, iustum putavimus esse.

EPILOGUS. Praesentem igitur generalem nostram legem manifestam tua gloria faciat per edicta solennia et his, qui hanc maximam civitatem, et qui provincias habitant, ut nullus omnium, quae ad salutem communem sancita sunt, a nobis ignoret.

[CXXI.]

DE REVOCATIONE VICARII PONTICAE.

Idem aug. Eugenio p. p.

PRAEFATIO. Nos quidem sufficere civiles ordinationes circa Pon-

hoc] Sic Vind. Mon. *haec* Berol. Gr. τοῦτο.

iisdem] *hisdem* Vind. *hiisdem* I. Mon. *isndem* Berol., sed sec. manus scripsit *hisdem*.

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

a nobis definitae sunt] Sic Vind. *a nobis definite* Berol. *dispositae a nobis sunt* Berol. Gr. παρ' ἡμῶν ὁρισθείσαις.

si sine] *sine* Vind. Berol., sed supra lineam voci *si* a sec. manu adscripta est vox *si*. In Mon. haec sane omissa, sed a sec. manu ad marginem apposita sunt. I. *quae sine*. Gr. ἐπειδὰν χωρίς.

distrahant] Sic. Vind. *distrahunt* Mon. *distraunt* Berol. Gr. λύσωσι.

hoc] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τοῦτο.

praesumentes] Sic Mon. Berol. *praesumentis* Vind. Gr. τολμῶντας. In Berol. postea haec subiiciuntur: *set ibidem penis, quae contra mulieres a nobis definite sunt sine causa nostre legi cognita matrimonia distrahunt etiam viros subdi praesumentes*. Sed his quidem a sec. manu superscriptum est *vacat*.

esse poenas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *poenas esse* Vulgo. Gr. εἶναι τὰς ποινάς.

muliere] Sic Vind. Mon. I. Berol., in quo quidem ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Gr. καὶ γυναικός.

aequali] Sic Vind. Mon. *equali* Berol.

proximas] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Berol. I. *similes* Vulgo.

eis] Sic Vind. Mon. I. *ei* Berol. Gr. αὐτοῖς.

putavimus esse] Sic Vind. Berol. I. *putamus esse* Mon. *esse putamus* Vulgo. Gr. ἐνομίσαμεν εἶναι.

NOV. CXX. EPIL. nostram legem] Sic Mon. Berol. Hamb. Vind., in quo quidem vox *nostram* a sec. manu ad marginem adscripta est. Vulgo Trid. Port. I. *legem nostram*. Gr. ἡμῶν νόμον.

faciat] Sic Vind. Mon. *fatiat* Berol.

solennia] *solempnia* Mon. I. *sollempnis* Vind. Berol.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

provincias] *provinciis* I.

habitant] Sic Vind. Berol. *inhabitant* Mon. Gr. οἰκοῦσι.

omnium] Sic Vind. Mon. Berol. *hominum* Vulgo I. Gr. τῶν πάντων.

ignoret] In Vind. Mon. Berol. Pist. I. non est subscriptio, quae Vulgo subiicitur: *dat. Kal. Septemb. Constant. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XXI. post cons. Basilii V. C. anno VI*, quae omittenda fuit tota.

NOV. CXXI. CXXI] Deest in Vind. Pist. I. Ad marg. Pist. adscriptum est *const. VIIII*. Vulgo *const. CXXII*.

de — Ponticae] *de revocacione vicarii Pontifice R/.* Pist. Desunt in Vind. *de pontici tractus vicario* Vulgo.

idem aug.] *id. a̅* Vind. Pist.

p. p.] *pp.* Vind. Pist., sed lineola superius imposita. Vulgo *pf. p.*

NOV. CXXI. PRAEF. nos] Sic Vind. *ios* Pist., sed litterae *i* littera *n* superius imposita est. Gr. ἡμεῖς.

quidem] Sic Vind. Pist., in quo quidem litteris *em* puncta inferius subiecta sunt.

sufficere] *sufficereter* Vind., sed priori litterae *e* circumflexus a prima manu impositus est. Pist. *sufficient*, sed litteris *ent* lineola superius imposita est. *sufficientes* Vulgo, *sufficienter* Os. Gr. ἀρκεῖν.

ordinationes] *ordinacioes* Vind. Pist., sed litteris *o* et *oe* circumflexi superius impositi sunt.

ticen dioecesin provinciis constituentes, desuper per ipsa loca vicarium in medio hoc consensimus tempore, nemini eorum, quae postea facta sunt ab eis, delinquere sperantes. Sed mox ut ab ipsis cognovimus rerum, quod viri habitant provincias has latrociniis et homicidiis deditis, et viros armis utentes semper colligentes, ad adversarios invicem utentibus his, defugiunt quae pro his sunt poenas, ut provincias mutent, in quibus delinquunt, neminem provincialium iudicum traditam sibi provinciam exire praesumentes, ut multoties quidem nos viros destinemus ad provinciam et gravare expensis publicum, * vero plus nihil, non praesente ordinatione de praeparato iuvante et huiusmodi illicita auferente.**

Ponticen] *pontificem* Vind., in quo Os. scribit haberi *ponticam*. Pist. *pon-ficem*. Vulgo *Ponticam*. Gr. *Ποντικήν*.
dioecesin] *diocesim* Vind. *docesi* Pist., sed ultimae litterae *i* circumflexus superius impositus est, qua re significatur littera *m* vel *n*. Gr. *διοίκησιν*.
constituentes] Sic Vind. Pist. *existimantes* Vulgo.
desuper] Quod Vulgo subiicitur *excogitatum*, in Vind. Pist. non est, itaque eiiciendum fuit. Interpres sane vocem illam *ἐπινενοημένον* non videtur in Graecis habuisse.
per ipsa] Sic Vind. *rpa* Pist., sed lineola superius imposita est. Gr. *κατ' ἐκείνους*.
consensimus] Vind. sic habet. Pist. *concessimus*. Vulgo *contemsimus*.
tempore] *tpr* Vind. Pist., sed lineola superius imposita est.
nemini] Sic Vind. Pist. *nihil* Vulgo. Pro *οὐδὲν* interpres manifesto habuit *οὐδενί*.
quae] Sic Vind. *q* Pist., sed una linea inferius traiecta est, alia superius imposita.
ab eis] *ab eius* Pist., desunt in Vind. Gr. *παρ' αὐτῶν*.
delinquere] *derelinquere* Vind. *delinque* Pist., sed litterae *d* circumflexus traiectus ultimaeque litterae *e* alius circumflexus superius impositus est. Vulgo *delinqui*. Gr. *ἁμαρτηθήσεσθαι*.
sperantes] Sic Vind. *sperare* Pist. Gr. *προσδοκήσαντες*.
ab ipsis] *ab ipsi* Vind. Pist. Gr. *ἐξ αὐτῶν*.
rerum] Sic Vind. Pist. *rebus* Vulgo. Interpres voces *τῶν πραγμάτων* non cum verbis *ἐξ αὐτῶν* coniunxit.
has] Sic Pist. *a* Vind. Gr. *ταύτας*.
homicid.] Sic Vind. *domicid*. Pist.
ad adversarios] Sic Vind. *et adversario* Pist. Gr. *κατ' ἀλλήλων*.
utentibus] Sic Vind. Pist. *utentes* Vulgo. Pro *χρώμενοι* interpres videtur habuisse *χρωμένοις*.
defugiunt] Sic Pist. *diffugiunt* Vind. *defugiuntque* Vulgo. Os. scribit, in Vind. iam non vocem *que*, sed sequentem *quae* omissum esse.
sunt] Sic Vind. *ut* Pist.
mutent] Sic Pist. *mittent* Vind. Gr. *ἀμείβειν*.
delinquunt] Sic Vind. Pist. *delinquent* Vulgo.
neminem] Sic Vind. Pist. *nemine* Vulgo. Pro *οὐδενὸς* interpres videtur legisse *οὐδένα*.
iudicum] Sic Vind., deest in Pist. Gr. *ἀρχόντων*.
traditam] Sic Vind. *tradita* Pist.
provinciam] Sic Vind. *provincias* Pist. Gr. *χώραν*.
exire] Sic Vind. *exigere* Pist. Gr. *ἐκβαίνειν*.
praesumentes] Sic Vind. Pist. *praesumente* Vulgo. Pro *τολμῶντος* interpres videtur habuisse *τολμῶντες*.
multoties] *multotiens* Vind. *multociens* Pist.
quidem] *qd* Vind., sed per ultimam litteram *d* circumflexus traiectus est, qua re significari solet *quidem*. Os. quidem in Vind. se invenisse scribit *quod*. Pist. *d*. Gr. *μὲν ἡμᾶς*.
ad provinciam] *provinciam* Pist. *a provinciis* Vind. Gr. *κατὰ τὴν χώραν*.
gravare] Sic Vind. Pist. *gravaremur* Vulgo. Gr. *βαρῦναι*, quod quidem interpres non crediderat ab eo quod antecedit *ὡς* pendere.
publicum] Quod Vulgo subiicitur *efficeremus*, in Vind. Pist. non est. Ego lacunae signa ponere malui, quia aut interpres *πρᾶξαι* illud vel non habuit, vel non habere sibi visus est.
vero] Sic Vind. Pist. In Vind. quidem haberi *viro* Os. scripsit. Gr. *δέ*.
praesente] Sic Vind. *praesumente* Pist. Gr. *παρούσης*.
ordinatione] Sic Vind. Pist. *iurisdictione* Vulgo.
praeparato] Sic Vind. *pparante* Pist., sed litteris *pp* lineola inferius traiecta, alia autem linea supra has litteras posita est. Caeterum ultimae litterae *e* sec. manus punctum subiecit lineaeque imposuit litteram *o*. Gr. *ἐξ ἑτοίμου*.
iuvante] Sic Vind. *iuvantem* Pist.
illicita] *inlicita* Vind. *indita* Pist.
auferente] Sic Vind. *aufente* Pist., sed

CAP. I. Praevidimus revocare vicarii iterum dignitatem, et eum quidem, qui primae Galatiae princeps est, nihil aliud, nisi civilem tantummodo iudicem esse, secundum quod pridem erat, priusquam nos vicarii auferremus administrationem, dignam et annonis plurimis ille, qui primae Galatiae honoratus est iudex, vicarium vero iterum instituere omnibus Ponticae dioeceseos provinciis, ut ipsum locum *** non praefecturae solius, sed etiam gloriosissimi magistri sacrorum nostrorum officiorum, sed et gloriosissimorum magistrorum militum, adhuc verum etiam *** insuper domesticis et protectoribus praesunt, ac talem habere licentiam et potestatem, et qualem ipsos iudices per se factos in locis habere contigerit, ut neque dignitas neque sacerdotium neque cingulum neque militia neque cuidam ex omnibus alteri iuris-

litteris *en* circumflexus superius impositus est.

NOV. CXXI. CAP. I. vicarii] Sic Vind. *incai* Pist., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. τοῦ βικαρίου.

iterum] Sic Vind. *tm* Pist., sed lineola superius imposita est.

dignitatem] Sic Vind. *digtatem* Pist., sed litterae *g* littera *i* superius imposita est.

primae Galatiae] *prime calatie* Vind. *prime Galatie* Pist.

vicarii] Sic Vind. *vicari* Pist. Gr. τοῦ βικαρίου.

auferremus] Sic Vulgo. *auferemus* Vind. Pist. Gr. περιελόντες.

administrationem] *aut ministrationem* Vind., sed priori litterae *u* puncta inferius subiecta sunt. Pist. *aummistionem*, sed litterae *u* punctum superius impositum litterisque *st* circumflexus iniectus est. Gr. ἀρχήν.

dignam et] Sic Vind. Pist. *dignitate vero et* Vulgo. Pro ἀξίᾳ τε interpres manifesto legit ἀξίαν, quod ad praecedentem vocem ἀρχήν retulit.

ille] Sic Vind. *illos* Pist. Manifesto interpres hoc pendere credidit a superiori ἢ πολιτικὸν ἄρχοντα.

primae Galatiae] *prime Galatie* Vind. *me Galaciam* Berol.

honoratus] Sic Vind. *honorat* Pist.

iterum] Sic Vind. *um* Pist., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est.

Ponticae] *pontificis* Vind. *ponficis* Pist., sed priori litterae *p* lineola superius imposita est, qua re significatur *prae*. Interpres videtur scripsisse *Pontices*.

dioeceseos] *dioceseos* Vind. Pist.

ipsum] Sic Vind. Pist. *ipse* Vulgo. Gr. αὐτόν. Quod Vulgo subiicitur *impleat*, in Vind. Pist. non est. Ego lacunae signum ponere malui, quia interpres vocem πληρῶσαι vel non habuit vel non habere sibi visus est.

praefecturae] *prefecture* Vind. *perfecte* Pist. Gr. τῆς ἐπαρχότητος.

sed] *si* Vind. Pist.

officiorum] Sic Vind. *possoe* Pist., sed priori litterae *p* punctum subiectum ultimaeque litterae supra lineam circumflexus superscriptus est. Gr. ὀφφικίων.

sed etiam] Sic Vind., desunt in Pist. *insuper et* Vulgo.

adhuc] Sic Vind. *ad hc* Pist., sed litteris *hc* lineola superius imposita est. Caeterum vox antecedens *gloriosissimorum* in Vind. est, deest autem in Pist.

etiam] Post hanc vocem Vulgo est *magnificentissimorum iudicum*, *qui divino nostro patrimonio et tamiaco*, quae quidem in Vind. Pist non sunt. Sane interpres verba τῶν μεγαλοπρεπεστάτων — τῷ ταμιείῳ in Graecis non videtur habuisse, quae quidem propter similium vocum repetitionem videntur excidisse.

protectoribus] Sic Vind. *ptectom* Pist., sed litteris *o* et *u* circumflexi superius impositi sunt. Gr. προτίκτωρσιν.

ac] *nec* Pist. *h* Vind., sed circumflexo superius imposito, qua re significatur *haec*. Vulgo *et*. Scripsi *ac* propter Graecum καί.

et qualem] Sic Pist. *et equaliter* Vind. Gr. ὁποίαν.

ipsos] Sic Vind. *et apos* Pist., sed litterae *p* lineola superius imposita est, qua re significatur *prae*. Gr. αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας.

per se factos] Sic Vind. *perfctos* Pist., sed lineola superius imposita est. Gr. δι' ἑαυτῶν γινομένους.

contigerit] Sic Vind. *contingit* Pist., sed ultimis litteris *git* circumflexus superius impositus est. Gr. συνέβαινεν.

neque dignitas] Sic Pist., desunt in Vind. Pro verbis μηδὲ ἀξίᾳ interpres videtur habuisse μηδὲ ἀξία.

cuidam] Sic Vind. Pist. *quoddam* Vulgo. Interpres ad verbum Graecum τινι secutus est.

alteri] Sic Vind. Pist. *alterum* Vulgo. Gr. ἑτέρῳ.

dictionis huius exceptari aliquem, sed omnem subiacere secundum similem modum, sive privati sint, sive quodam circumdati sint cingulo, aut dignitate aut militia aut sacerdotio, in solis criminalibus (non enim solum militarem iudicem hunc facimus), sed et si quis super civilibus voluerit agere. Commune cingulum hunc omnibus personis et omnibus rebus facimus. §. 1. Reddimus ei, quod pridem habuit, sacrum auditorium, ut usque ad quingentorum aureorum cognitiones comprehensas appellatione per aliquam Ponticae dioeceseos provinciam non ad hanc adduci felicissimam civitatem, sed apud eum secundum sacram discuti figuram, sive ex ipsa civilium iudicum motae sunt iurisdictione, sive ex sententiis alicuius eorum, qui in hac magna civitate sunt iudices, vel ex nostra iussione; nemini fiduciam dantes mox quod lis de appellatione apud eum moveatur, appellatione secunda * * *. Si tamen

iurisdictionis] Sic Vind. Pist. *iurisdictione* Vulgo. Gr. δικαιοδοσίας.

huius] Sic Vind. *hoc* Pist. *hac* Vulgo. Gr. ταύτης.

exceptari] Sic Pist. *exsceptai* Vind., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. In Vind. esse *oxcseptari* Os. scribit. Gr. ἐξῃρῆσθαι.

omnem] Sic Vind. Pist. *omnes* Vulgo. Pro πάντας interpres videtur habuisse πάντα.

sint] Sic Pist. *sunt* Vind. Gr. τελοῖεν.

cingulo] Sic Vind. *anglo* Pist., sed litterae *l* circumflexus traiectus est. Gr. ζώνην.

militia] Sic Vind. *miliciam* Pist.

sacerdotio in solis] Sic Vind. *sacerdoti oi solis* Pist., in quo quidem litteris *oi* lineola superius imposita est. Vulgo: *sacerdotio et non in solis*. Interpres sane voces καὶ οὐκ non videtur in Graecis habuisse.

commune] Quod Vulgo subiicitur *enim* in Vind. Pist. non est.

hunc] *hc* Vind. Pist., sed lineola superius imposita est, qua re *hunc* potius videtur significari. Vulgo *hoc*.

personis et] Sic Vind., deest in Pist. Gr. προσώποις καί.

NOV. CXXI. CAP. I. §. 1. reddimus] Quod Vulgo subiicitur *vero*, in Vind. Pist. sane non est, ideoque omittendum esse visum.

quod] Sic Vind. Pist. In Vind. Os. scribit esse *que*.

auditorium] Sic Vind. *adiutom* Pist., in quo litterae *u* circumflexus superius impositus est.

ut usque] *et usque* Vind. *utusque* Pist., sed sec. litterae *u* littera *i* superius imposita est. Gr. ὥστε τὰς ἄχρι.

aureorum] Sic Pist. *areorum* Vind.

cognitiones] *cogtioes* Vind., sed supra litteram *g* a sec. manu littera *i* scripta est. Pist. *cogccone*, sed litterae *g* littera *i*, litterae *c* autem lineola superius imposita est, qua re significari videtur *cognitionem*. Gr. ὑποθέσεις.

comprehensas] *comprachensus* Pist. *comprehensus* Vind., in quo esse *comprehensos* Os. scribit. Gr. ἀναρτωμένας.

appellatione] Sic Vind. *appllacioe* Pist., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus, litterisque *oe* lineola superius imposita est. Gr. ἐκκλήτῳ.

aliquam] Sic Vind. *aliq* Pist., sed litterae *q* lineola inferius traiecta, alia superius imposita est.

Ponticae] *pontifice* Vind. *pontificem* Pist. Gr. τῆς Ποντικῆς.

dioeceseos] *dioceseos* Vind. Pist.

ad hanc] Sic Vind. *hanc* Pist. Gr. κατὰ ταύτην.

secundum] Sic Vind. *s;* Pist., qua re significatur *secundum*. Gr. κατά.

sive ex ipsa] Sic Vind. *ex ipsa* Pist. Gr. εἴτε ἐξ αὐτῆς.

motae] *mote* Pist. *note* Vind. Gr. ἐκινήθησαν.

iurisdictione] Sic Vind. *iudictione* Pist. Gr. δικαιολογίας.

ex sententiis] Sic Vind. *extntis* Pist., sed litteris *tn* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐκ ψήφων.

alicuius] Sic Vind. *alic9* Pist. Gr. τινός.

qui] Sic Vind. Pist., in quo quidem priori litterae *q*, inferiori lineola traiecta est.

in hac magna] Sic Vind. *hac maxima* Pist. Gr. ἐπὶ ταύτης τῆς μεγάλης.

mox quod] *mox q* Vind. Pist., in utroque quidem litterae *q* inferiori circumflexus traiectus est, qua re significatur *quod*. Vulgo *mox quam*.

lis de] Sic Vind., desunt in Pist. Gr. ἐκκληθεῖσα δίκη.

secunda] Quae abhinc sunt usque ad vocem *appellationem*, in Pist. desunt omnia. Ego postea lacunae signa posui, quoniam quod Vulgo subiicitur *uti*, in Vind. non est, interpresque vocem κεχρῆσθαι in vertendo transsiluit.

lis apud eum mota sit principaliter et appellatio adversus eam detur, procedat ad appellationem secundum quod pridem, priusquam nos ista donassemus administratione, ac si nulla in medio facta noventur. Hoc enim quod in Galatiae iudice iubemus, quem simplicem reddidimus iudicem, tanquam nullo nihil in medio de eo innovatum esset.

CAP. II. Licentiam his vicario huic praebemus, secundum quam provinciam voluerit Ponticae dioeceseos fieri, a vicina hac incipiente Bithynia usque ad Armenios ipsos et Trapezunta et eorum nostraeque reipublicae ad Persas finium, ut ipse principaliter quidem, quae hactenus delicta commissa sunt, competentibus emendet suppliciis (et gladii ei concedimus licentiam), praecipue autem milites coercere; nam si qui relinquentes loca talibus in stationibus tradiderunt illicitis, si quem

lis] Sic Vind. *haec* Os. Gr. δίκη.
eam] Sic Vind. *causam* Vulgo. Gr. κατὰ ταύτης.
ista] Sic Vind. Pist. *istam* Vulgo.
donassemus] Sic Vind. Pist. *univisse-mus* Vulgo.
administratione] *aministratione* Vind. *ammissaoe* Pist., sed litterae *a* circumflexus superius impositus litteraeque *e* lineola iniecta est. Vulgo *administrationem.*
ac si] *hac si* Vind. Pist.
nulla] Sic Vind. Pist. *nullo* Vulgo.
facta noventur] Sic Pist. *facta novetur* Vind. *facto novo* Vulgo. Os. conIecerat *nulla — facta nova essent.*
quod in] Sic Vind. *quod* Pist., ultima voce *in* omissa. *enim et* Vulgo. *enim quoque* Os. melius fore scripsit.
Galatiae] *Galacie* Pist. *Gallatice* Vind.
iubemus] Sic Vind., quod et Os. scribit melius fore. *iussimus* Vulgo. Caeterum in Pist. plane non est *iubemus — iudicem.*
nullo] Sic Vind. Pist., in quo fortasse *vero* latere Os. scribit; deest Vulgo. Interpres videtur incertus fuisse, quomodo vocem μηδενὸς in latinum sermonem transferret ideoque duplicem apposuisse versionem.
innovatum] Sic Pist. *innovatu* Vind., in quo *innovatus* haberi Os. scripsit.
esset] Sic Vind. *s;* Pist.

NOV. CXXI. CAP. II. his] Sic Vind. Pist. *etiam* Vulgo.
secundum] Sic Vind. Pist. *ad* Vulgo. Pro *secundum quam* in Vind. esse *sed quoniam* Os. scripsit.
Ponticae] *Pontice* Vind. *Pontifice* Pist.
dioeceseos] *dioceseos* Vind. Pist.
a vicina] Sic Pist. *auulina* Vind. Gr. ἀπὸ τῆς γείτονος.
incipiente] Sic Vind. Pist. *incipienti* Vulgo.
Bithynia] *Bithina* Vind. Pist.
Armenios] *Armanios* Pist. *Armoenius* Vind.
Trapezunta] *Trapizunta* Vind. *Trapizcunta* Mon. Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. omissum esse Os. scripsit, sed contra codd. auctoritatem.
nostraeque] *nostreque* Vind. *nreq;* Pist.
ad Persas] *aspersas* Vind. *asperas* Pist. Gr. πρὸς Πέρσας.
finium] Sic Vind., in quo esse *funum* Os. scripsit, qui quidem illud, quod supra in contextu posuimus, divinatione assecutus est. *finiverit* Pist., sed ultimis litteris *it* circumflexus superius impositus est. Gr. ὁρίων.
ut ipse] Sic Vind. *ipsi* Pist. Gr. ὥστε αὐτόν.
quae hactenus] Sic Vind. *qtenus* Pist., sed litterae *q* circumflexus superius impositus est. Gr. τὰ μέχρι νῦν.
emendet] *emendetur* Pist. *emdent* Vind., sed litteris *in* lineola superius imposita est. In Vind. esse *ei non dent* Os. scripsit.
et gladii] Quod Vulgo antea est *etenim*, in Vind. Pist. non est.
ei] Sic Vind. Pist. *eius* Vind., Os. auctore
concedimus] Sic Vind. Pist. In Vind. quidem esse *cedimus* Os. scripsit.
coercere] Sic Pist. *cohercere* Vind. Gr. ἐπεξελθεῖν, quod sane ad verbum interpres videtur transtulisse.
nam si qui] Sic Vind. Pist. *si qui* Vulgo. Sane interpres haec ad posteriora videtur traxisse habuisseque in Graecis εἴ τινες γάρ.
relinquentes] Sic Pist. *relintes* Vind. Gr. ἀπολελοιπότες.
talibus in stationibus] *talibus in statuentibus* Vind. *talibus in statuentes* Pist. *in stationibus se talibus* Vulgo.
tradiderunt] Sic Pist. Vind., in quo quidem Os. scripsit esse *tarditer.*
quem] Sic Vind. *q* Pist., sed lineola inferius traiecta, alia superius imposita est. Gr. εἴ τινα. A verbis *si quem* Vulgo nova enunciatio incipit.

autem crimini obnoxium invenerit, hunc exspolies cingulo, quem habet, non exspectante eum manifestum facere praepositae huiusmodi dignitati quemadmodum semel et illius locum implens, et in omnibus de cetero licentiam habens. Superesse ei concedentibus timorem omnibus locis et vicis, sive sacratissimarum ecclesiarum, sive sanctissimorum sint monasteriorum, vel sacrorum nostrorum privatarum, aut sacri patrimonii aut nostrae domus, et simpliciter dicere, nullum locum foras eius iurisdictione relinquentibus.

CAP. III. Peraequabit vero et expeditiones viaticas, si cum competenti disciplina procedunt, et si aliquid ab eis culpabile invenerit, hoc emendare, tam milites emendans ipsos, quam nostris subiectis in his, in quibus laesi constituti sunt, praeparans satisfieri. Fiduciam autem ei concedimus et armis nudare eos, qui non propter aliquam militiae necessitatem possident ea, et omnia inferre publicis huius magnae civitatis armamentis. §. 1. Resecabit autem adulteria, et ho-

obnoxium] Sic Vind. *obnoxii* Pist. Gr. *ὑποκείμενον*.

hunc] Sic Pist. *h* Vind., sed circumflexo iniecto, qua re significari solet *haec*. Gr. *τοῦτον*.

exspolies] *expoliis* Vind. Pist. *exspoliet* Vulgo. Pro *γυμνώσει* interpres videtur habuisse *γυμνώσεις*.

cingulo] Sic Vind. *anglo* Pist., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. *τῆς ζώνης*.

quem] Sic Vind. Pist. *quod* Vulgo.

exspectante] Sic Vind., desunt in Pist. Pro *ἀναμένων* interpres fortasse habuit *ἀναμένοντος*. Vulgo *exspectans*. Quae Vulgo postea sunt: *eum manifestum facere*, in Vind. sunt, in Pist. non sunt.

praepositae] *praepoite* Vind., sed supra litteras tres ultimas lineola superius posita est. Pist. *poice*, sed litteris *po* circumflexus superius impositus est. Gr. *τῇ ἐφεστώσῃ*.

dignitati] Sic Vind. *dignitatem* Pist. *militiae dignitati* Vulgo. Gr. *ἀρχῇ*.

implens] *impleres* Pist. *impleis* Vind., sed supra litteram *e* sec. manus circumflexum superius posuit. Gr. *πληρῶν*.

de cetero] Sic Vind., desunt in Pist. Gr. *ἐφεξῆς*.

superesse] Quod Vulgo subiicitur *autem*, in Vind. Pist. non est, ideoque omittendum fuit.

concedentibus] Sic Vind. Pist. *concedimus* Vulgo. Pro *παρέχομεν* interpres videtur habuisse *παρεχόντων*.

timorem] Sic Vind. Pist. *licentiam* Vulgo. Interpres sane vocem *ἄδειαν* non intellexit.

sive sacratissimarum] Sic Vind. *sue sacassimarum* Pist., sed litterae *o* circumflexus superius impositus est. Vulgo *sive sanctissimarum*. Gr. *εἴτε ἁγιωτάτων*.

sanctissimorum] Sic Vind. Pist. *sacratissimorum* Vulgo.

monasteriorum] Sic Vind. *monasterii* Pist. Gr. *μοναστηρίων*.

privatarum] Sic Vind. Pist. *privatorum* Vulgo.

nostrae] Sic Vind. *nre* Pist., sed lineola superius imposita est.

simpliciter] Sic Vind. Pist. *generaliter* Vulgo. Gr. *ἁπλῶς*.

relinquentibus] Sic Vind. Pist. *relinquimus* Vulgo. Pro *καταλιμπάνων* interpres videtur in Graecis habuisse *καταλιμπανόντων*.

NOV. CXXI. CAP. III. peraequabit] *perequit* Vind. Pist., sed litteris *qu* circumflexus superius impositus est. In Vind. haberi *peraequabit* Os. scripsit. Vulgo *perspectabit*.

et expeditiones] Sic Vind. *expeditiones* Pist. Gr. *καὶ τὰς στρατιωτικάς*.

cum competenti] *competenti* Pist. *coopetenti* Vind., sed litteris *coo* lineolae superius impositae sunt. Gr. *μετὰ τῆς προσηκούσης*.

disciplina] Sic Vind. *disciplinam* Pist.

culpabile] Sic Vind. *inculpabilem* Pist. Gr. *ἁμαρτανόμενον*.

emendare] Sic Vind. *enimdare* Pist., quod et in Vind. esse Os. scripsit. Gr. *ἐπανορθώσειν*.

milites] Sic Pist. Vind., in quo quidem ultimis duabus litteris *es* circumflexus subiectus est.

in quibus] Sic Vind. *quibus* Pist. Gr. *ἐφ' οἷς*.

constituti] Sic Vind. Pist., deest Vulgo.

praeparans] Sic Vind. Pist. In Vind. Os. scripsit esse *preperans*.

militiae] *milicie* Pist. *militie* Vind.

huius] Sic Vind. *h9* Pist.

armamentis] Sic Vind., deest in Pist. Gr. *ὁπλοθήκαις*.

NOV. CXXI. CAP. III. PR. §. 1. resecabit] *resecavit* Vind. *resequit* Pist., sed

lis apud eum mota sit principaliter et appellatio adversus eam detur, procedat ad appellationem secundum quod pridem, priusquam nos ista donassemus administratione, ac si nulla in medio facta noventur. Hoc enim quod in Galatiae iudice iubemus, quem simplicem reddidimus iudicem, tanquam nullo nihil in medio de eo innovatum esset.

CAP. II. Licentiam his vicario huic praebemus, secundum quam provinciam voluerit Ponticae dioeceseos fieri, a vicina hac incipiente Bithynia usque ad Armenios ipsos et Trapezunta et eorum nostraeque reipublicae ad Persas finium, ut ipse principaliter quidem, quae hactenus delicta commissa sunt, competentibus emendet suppliciis (et gladii ei concedimus licentiam), praecipue autem milites coercere; nam si qui relinquentes loca talibus in stationibus tradiderunt illicitis, si quem

lis] Sic Vind. *haec* Os. Gr. δίκη.
eam] Sic Vind. *causam* Vulgo. Gr. κατὰ ταύτης.
ista] Sic Vind. Pist. *istam* Vulgo.
donassemus] Sic Vind. Pist. *univissemus* Vulgo.
administratione] *aministratione* Vind. *ammissaoe* Pist., sed litterae *a* circumflexus superius impositus litteraeque *e* lineola iniecta est. Vulgo *administrationem*.
ac si] *hac si* Vind. Pist.
nulla] Sic Vind. Pist. *nullo* Vulgo.
facta noventur] Sic Pist. *facta novetur* Vind. *facto novo* Vulgo. Os. coniecerat *nulla — facta nova essent*.
quod in] Sic Vind. *quod* Pist., ultima voce *in* omissa. *enim et* Vulgo. *enim quoque* Os. melius fore scripsit.
Galatiae] *Galacie* Pist. *Gallatice* Vind.
iubemus] Sic Vind., quod et Os. scribit melius fore. *iussimus* Vulgo. Caeterum in Pist. plane non est *iubemus — iudicem*.
nullo] Sic Vind. Pist., in quo fortasse *vero* latere Os. scribit; deest Vulgo. Interpres videtur incertus fuisse, quomodo vocem μηδενὸς in latinum sermonem transferret ideoque duplicem apposuisse versionem.
innovatum] Sic Pist. *innovatu* Vind., in quo *innovatus* haberi Os. scripsit.
esset] Sic Vind. *s*; Pist.

NOV. CXXI. CAP. II. his] Sic Vind. Pist. *etiam* Vulgo.
secundum] Sic Vind. Pist. *ad* Vulgo. Pro *secundum quam* in Vind. esse *sed quoniam* Os. scripsit.
Ponticae] *Pontice* Vind. *Pontifice* Pist.
dioeceseos] *dioceseos* Vind. Pist.
a vicina] Sic Pist. *autina* Vind. Gr. ἀπὸ τῆς γείτονος.
incipiente] Sic Vind. Pist. *incipienti* Vulgo.
Bithynia] *Bithina* Vind. Pist.
Armenios] *Armanios* Pist. *Armoenias* Vind.
Trapezunta] *Trapizunta* Vind. *Trapizcunta* Mon. Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. omissum esse Os. scripsit, sed contra codd. auctoritatem.
nostraeque] *nostreque* Vind. *nreq*; Pist.
ad Persas] *aspersas* Vind. *asperas* Pist. Gr. πρὸς Πέρσας.
finium] Sic Vind., in quo esse *funum* Os. scripsit, qui quidem illud, quod supra in contextu posuimus, divinatione assecutus est. *finiverit* Pist., sed ultimis litteris *it* circumflexus superius impositus est. Gr. ὁρίων.
ut ipse] Sic Vind. *ipsi* Pist. Gr. ὥστε αὐτόν.
quae hactenus] Sic Vind. *qtenus* Pist., sed litterae *q* circumflexus superius impositus est. Gr. τὰ μέχρι νῦν.
emendet] *emendetur* Pist. *emdent* Vind., sed litteris *in* lineola superius imposita est. In Vind. esse *ei non dent* Os. scripsit.
et gladii] Quod Vulgo antea est *etenim*, in Vind. Pist. non est.
ei] Sic Vind. Pist. *eius* Vind., Os. auctore
concedimus] Sic Vind. Pist. In Vind. quidem esse *cedimus* Os. scripsit.
coercere] Sic Pist. *cohercere* Vind. Gr. ἐπεξελθεῖν, quod sane ad verbum interpres videtur transtulisse.
nam si qui] Sic Vind. Pist. *si qui* Vulgo. Sane interpres haec ad posteriora videtur traxisse habuisseque in Graecis εἴ τινες γάρ.
relinquentes] Sic Pist. *relintes* Vind. Gr. ἀπολελοιπότες.
talibus in stationibus] *talibus in statuentibus* Vind. *talibus in statuentes* Pist. *in stationibus se talibus* Vulgo.
tradiderunt] Sic Pist. Vind., in quo quidem Os. scripsit esse *tarditer*.
quem] Sic Vind. *q* Pist., sed lineola inferius traiecta, alia superius imposita est. Gr. εἴ τινα. A verbis *si quem* Vulgo nova enunciatio incipit.

autem crimini obnoxium invenerit, hunc exspolies cingulo, quem habet, non exspectante eum manifestum facere praepositae huiusmodi dignitati quemadmodum semel et illius locum implens, et in omnibus de cetero licentiam habens. Superesse ei concedentibus timorem omnibus locis et vicis, sive sacratissimarum ecclesiarum, sive sanctissimorum sint monasteriorum, vel sacrorum nostrorum privatarum, aut sacri patrimonii aut nostrae domus, et simpliciter dicere, nullum locum foras eius iurisdictione relinquentibus.

CAP. III. Peraequabit vero et expeditiones viaticas, si cum competenti disciplina procedunt, et si aliquid ab eis culpabile invenerit, hoc emendare, tam milites emendans ipsos, quam nostris subiectis in his, in quibus laesi constituti sunt, praeparans satisfieri. Fiduciam autem ei concedimus et armis nudare eos, qui non propter aliquam militiae necessitatem possident ea, et omnia inferre publicis huius magnae civitatis armamentis. §. 1. Resecabit autem adulteria, et ho-

obnoxium] Sic Vind. *obnoxii* Pist. Gr. *ὑποκείμενον*.

hunc] Sic Pist. *h* Vind., sed circumflexo iniecto, qua re significari solet *haec*. Gr. *τοῦτον*.

exspolies] *expoliis* Vind. Pist. *exspoliet* Vulgo. Pro *γυμνώσει* interpres videtur habuisse *γυμνώσεις*.

cingulo] Sic Vind. *anglo* Pist., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Gr. *τῆς ζώνης*.

quem] Sic Vind. Pist. *quod* Vulgo.

exspectante] Sic Vind., desunt in Pist. Pro *ἀναμένων* interpres fortasse habuit *ἀναμένοντος*. Vulgo *exspectans*. Quae Vulgo postea sunt: *eum manifestum facere*, in Vind. sunt, in Pist. non sunt.

praepositae] *praepoite* Vind., sed supra litteras tres ultimas lineola superius posita est. Pist. *poice*, sed litteris *po* circumflexus superius impositus est. Gr. *τῇ ἐφεστώσῃ*.

dignitati] Sic Vind. *dignitatem* Pist. *militiae dignitati* Vulgo. Gr. *ἀρχῇ*.

implens] *impleres* Pist. *impleis* Vind., sed supra litteram *e* sec. manus circumflexum superius posuit. Gr. *πληρῶν*.

de cetero] Sic Vind., desunt in Pist. Gr. *ἐφεξῆς*.

superesse] Quod Vulgo subiicitur *autem*, in Vind. Pist. non est, ideoque omittendum fuit.

concedentibus] Sic Vind. Pist. *concedimus* Vulgo. Pro *παρέχομεν* interpres videtur habuisse *παρεχόντων*.

timorem] Sic Vind. Pist. *licentiam* Vulgo. Interpres sane vocem *ἄδειαν* non intellexit.

sive sacratissimarum] Sic Vind. *sue sacassimarum* Pist., sed litterae *o* circumflexus superius impositus est. Vulgo *sive sanctissimarum*. Gr. *εἴτε ἁγιωτάτων*.

sanctissimorum] Sic Vind. Pist. *sacratissimorum* Vulgo.

monasteriorum] Sic Vind. *monasterii* Pist. Gr. *μοναστηρίων*.

privatarum] Sic Vind. Pist. *privatorum* Vulgo.

nostrae] Sic Vind. *nre* Pist., sed lineola superius imposita est.

simpliciter] Sic Vind. Pist. *generaliter* Vulgo. Gr. *ἁπλῶς*.

relinquentibus] Sic Vind. Pist. *relinquimus* Vulgo. Pro *καταλιμπάνων* interpres videtur in Graecis habuisse *καταλιμπανόντων*.

NOV. CXXI. CAP. III. peraequabit] *perequit* Vind. Pist., sed litteris *qu* circumflexus superius impositus est. In Vind. haberi *peraequabit* Os. scripsit. Vulgo *perspectabit*.

et expeditiones] Sic Vind. *expeditiones* Pist. Gr. *καὶ τὰς στρατιωτικάς*.

cum competenti] *competenti* Pist. *coopetenti* Vind., sed litteris *coo* lineolae superius impositae sunt. Gr. *μετὰ τῆς προσηκούσης*.

disciplina] Sic Vind. *disciplinam* Pist.

culpabile] Sic Vind. *inculpabilem* Pist. Gr. *ἁμαρτανόμενον*.

emendare] Sic Vind. *enimdare* Pist., quod et in Vind. esse Os. scripsit. Gr. *ἐπανορθώσειν*.

milites] Sic Pist. Vind., in quo quidem ultimis duabus litteris *es* circumflexus subiectus est.

in quibus] Sic Vind. *quibus* Pist. Gr. *ἐφ' οἷς*.

constituti] Sic Vind. Pist., deest Vulgo.

praeparans] Sic Vind. Pist. In Vind. Os. scripsit esse *preperans*.

militiae] *milicie* Pist. *militie* Vind.

huius] Sic Vind. *h9* Pist.

armamentis] Sic Vind., deest in Pist. Gr. *ὁπλοθήκαις*.

NOV. CXXI. CAP. III. PR. §. 1. resecabit] *resecavit* Vind. *resequit* Pist., sed

micidia et latrocinia et praecipue omnium mulierum raptores et rerum ablationes, invasiones autem et violentias et omnem talium delictorum enumerationem, utpote hoc quam maxime datae ei a nobis administrationis capitulare habens. Compescit autem iniuste agentes, sive sacerdotes sive iudices sint, sive etiam possessores aut privati forte, et nulli qui nescit agere nostris non cognitum legibus. §. 2. Habebit litium examinationes et quaestiones. Habebit vero et proprium quidem officium hominum vicarianorum septuaginta, militantes per divinas nostras probatorias de illo scrinio praestitas, de quo et prius, quando vicarius erat. Reddimus autem ei et mulos, quantos vicario pridem declaramus nunc provinciae iudex habet accipientem ad suum ministerium. Illi videlicet ad nihil aliud, nisi iudici tantummodo constituunt civili, superfluum eorum est opus, viro spectabili vero vicario, circum-

litterae *e* secundae lineola superius imposita est. Gr. ἀνακόψει.
omnium] Sic Pist. *om* Vind., sed litteris *o* et *i* lineolae superius impositae sunt. Gr. πάντων.
raptores] Sic Pist. *raptos* Vind. *raptus* Vulgo. Manifesto interpres ἁρπαγὰς sibi legere visus est.
ablationes] *abalienacios* Pist., sed ultimis litteris *os* lineola superius imposita est. Ego ex Vind. notavi *alienationes*, sed Os. *abalienatione* in eo esse scripsit. Facilis est emendatio Becki ex Gr. ἀφαιρέσεις.
autem et] Sic Vind., desunt in Pist., Ego nihil mutare sustinui, cum interpres pro τε καὶ videatur legisse δὲ καί.
omnem] Sic Vind. *oe* Pist., sed lineola superius imposita est. Gr. πάντα.
enumerationem] Sic Vind. *enuacioe* Pist., sed litterae *n* circumflexus superius impositus litteraeque ultimae *e* lineola iniecta est. Gr. κατάλογον.
administrationis] *administrationi* Vind. *administri* Pist. *potestatis* Vulgo. Gr. ἀρχῆς.
compescit] Sic Vind. *compessit* Pist. *compescet* Vulgo. Pro ἀναστελεῖ interpres videtur habuisse ἀναστέλλει.
iudices] Sic Vind. *iudice* Pist., in quo quidem litterae *e* lineola superius imposita est. Gr. ἄρχοντες.
etiam] Sic Vind. *et* Pist.
possessores] Sic Vind. *possessioes* Pist., sed supra litteras *ioes* lineola superius imposita est. Gr. κτήτορες.
aut priv.] *sint priv.* Vind. *au priv.* Pist., sed litteris *au* lineola superius imposita est, qua re significatur *aut*. Gr. ἢ καὶ ἰδιῶται.
qui nescit] Sic Vind. Pist. *permittet* Vulgo.
agere] Quod Vulgo subiicitur *aliquid*, in Vind. Pist. non est.
NOV. CXXI. CAP. III. §. 2. litium] Sic Vind. Pist., qui non habent, quod Vulgo antea scriptum est *vero et*.

proprium] Sic Vind. Pist. Apud Os. est *primum*. Gr. ἰδίαν.
militantes] Sic Vind. *militates* Pist. *militantium* Vulgo. Interpres videtur habuisse στρατευσαμένους.
probatorias] *proatoias* Pist., sed litteris *oi* circumflexus superius impositus est. Vind. *proatoias*, sed litteris *p* et *oi* circumflexi accentus supra lineam inscripti sunt.
erat] Sic Vind. *eat* Pist., sed ultimae litterae *t* circumflexus superius impositus est. Gr. ἦν.
reddimus] Sic Vind. *redimus* Pist. Gr. ἀποδίδομεν.
autem ei] Sic Vind., deest in Pist. Gr. δὲ καί.
mulos] *mltos* Vind. Pist., sed priori litterae *l* circumflexus traiectus est, qua re significatur *multos*, quod in Vind. esse Os. scripsit. Gr. ἡμιόνους.
declaramus] *declamus* Vind., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Pist. *d'clamus*, sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Vulgo *datos*.
accipientem] Sic Vind. Pist. *accipiens* Vulgo.
illi] Sic Vind. Pist. *illo* Vulgo.
videlicet] *vidl* Vind. Pist., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.
iudici] Sic Vind. Pist. *iudico* Vulgo.
tantummodo] Sic Pist. *tmno* Vind., sed litteris *t* et *no* circumflexus superius impositus est. In Vind. esse *termino* Os. scripsit. Gr. μόνον.
constituunt] Sic Vind. Pist. *constituto* Vulgo.
superfluum] Sic Vind. *superfluus* Pist., quod sane et Vulgo est.
est] Sic scripsi, cum in Vind. Pist. legatur *et*.
opus] Sic Vind. Pist. *usus* Vulgo. Interpres vim et potestatem vocis χρεία non videtur percepisse.
circumlustrare] Sic Vind. *cctilustre*

lustrare necessitatem habenti provincias, necessarium huiusmodi ministerium est. §. 3. Obedire vero ei omnis militia in illis constituti locis, et obedient his, quae dicuntur ab eo, domestici et protectores et scholarii et milites, non egentes praeceptis iudicialibus aut iussionibus nostris, sed hoc ipso iurisdictionis ***. Administrabunt vero ea quae singuli habitant loca, nisi quaedam iusta et irrecusabilis occasio, auxilium maiores eget, necesse eum constituat, ut ex aliis locis in alios istos transferre. §. 4. Utetur vero praeconis voce et lampadibus quatuor et expensa pro hoc a nobis definita et in aliis insignibus, quae civilis militarisque sunt dignitatis. Unde et adresponsum ei iubemus ministrari ad imitationem gloriosissimorum nostrorum magistrorum militum, per quod et disciplinam dabit militibus, si quando vocaverit tempus, et congregat ad necessaria rerum ministeria. Quantas

Pist., sed litteris *cc* littera *i* superius imposita est; litteris *ti* autem et *re* circumflexi iniecti. Gr. *περινοστεῖν*.

habenti] Recepi, quod Vulgo est. Vind. Pist. *hnt*, sed lineola superius imposita, qua re significatur *habent*. Gr. *ἀναγκαζομένῳ*.

huiusmodi] Sic Vind. *hqmoi* Pist., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est.

NOV. CXXI. CAP. III. §. 3. obedire] Sic Vind. Pist. *obediet* Vulgo.

constituti] Sic Vind. Pist. *constituta* Vulgo.

obedient] Sic Pist. *obediunt* Vind. *ministrabunt* Vulgo. Gr. *ὑπουργήσουσι*.

scholarii] *scolarii* Vind. *scolai* Pist., sed litteris *ai* circumflexus superius impositus est. Gr. *σχολάριοί τε*.

non] Sic Vind. *et n* Pist., sed litterae *n* lineola superius imposita est. Gr. *οὐ δεόμενοι*.

egentes] Sic Vind. *agntes* Pist., sed litteris *gn* lineola superius imposita est. Gr. *δεόμενοι*.

iurisdictionis] Sic Pist. *iurisdictione* Vind. Gr. *τῆς ἀρχῆς*. Quod postea lacunae signa apposui, interpres non videtur habuisse voces *ὑπουργοῦντες δικαίῳ*. Haec lacuna Vulgo sic suppletur *ministrantes iuri*, quae quidem in neutro dictorum codd. apparent.

administrabunt] Sic Vind. *administr.* Pist., sed ultimis litteris *str* lineola superius imposita est. Vulgo *ministrabunt*.

vero ea] Sic Vind. *ea vero* Pist. Gr. *καθ' οὕς*.

loca] Sic Vind., deest in Pist. Gr. *τόπους*.

irrecusabilis] Sic Pist. *inrecusabilis* Vind.

auxilium] Sic Vind. Pist. *auxilio* Vulgo.

maiores] Sic Vind. Pist. *maiore* Vulgo.

eget] Sic Vind. Pist. *egens* Vulgo.

necesse] Sic Vind. *necesse est* Pist.

ut] Sic Vind. *u* Pist., sed littera *i* superius imposita est. Legendum videri *et* Os. adnotavit.

istos] Sic Vind. *iustos* Pist.

transferre] Sic Vind. Pist. *transferat* Vulgo. Infinitum modum etiam Graecum *μεταγαγεῖν* commendat.

NOV. CXXI. CAP. III. §. 4. utentur] Sic Vind. *utntur* Pist., sed supra litteram *u* lineola superius imposita est. Gr. *χρήσεται*.

praeconis] Sic Vind. Pist. *praetoris* Vulgo.

et exp.] Sic Vind. *exp.* Pist., sed priori voce *et* omissa. Gr. *καὶ δαπάνης*.

definita] Sic Pist. *diffinita* Vind.

in aliis] Sic Vind. Pist. *aliis* Vulgo.

civilis militarisque] *civilibus militaribus q̄* Pist. *civilis militaribusq̄* Vind. Gr. *πολιτικῆς τε καὶ στρατιωτικῆς*.

dignitatis] Sic Pist. *dignitates* Vind. Gr. *ἐστὶν ἀρχῆς*.

unde et] Sic Pist. *un* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. *ὅθεν καί*.

ei iubemus] Sic Pist. *iubemus ei* Vind. Gr. *αὐτῷ κελεύομεν*.

ministrari] Sic Vind. *ministri* Pist., sed litteris *ri* circumflexus superius impositus est. Vulgo *ministrare*.

imitationem] Sic Pist. *imitatiom* Vind., sed priori litterae *i* et ultimae litterae *m* lineolae superius impositae sunt. Gr. *κατὰ μίμησιν*.

militum] Sic Vind., deest in Pist.

quod] Sic Pist. Vind. *quem* Vulgo.

et disc.] Sic Pist., deest in Vind., sed supra lineam a sec. manu adscriptum est *et*. Gr. *καί*.

congregat] Sic Vind. Pist. *congregabit* Vulgo.

quantas] Sic Vind. *quae natas* Pist., sed litteris *as* circumflexus superius impositus est. Gr. *ὅσας*.

vero annonas delegavimus ei et consiliario, eius officio, et quantas oportet de cetero eum, qui primae Galatiae iudex est, habere pro se et consiliario et obedienti ei officio, quod vero ipsum pro dignitatis codicillis oportet praebere aut in divino nostro palatio aut in praetorio gloriosissimorum praefectorum, per subiectam descriptionem omnibus fiet manifestum. Hanc nos dignitatem locis illis reddimus, ut laesis promptum adiutorium sit, et omnes in his habitantes locis liberemus his, quae hactenus apprehenderunt eos, difficultatibus, quiete vero et tranquillitate perfrui universam administrationem, praeponentes ad omnium de cetero iniquitatem et iniustitiam valentem sufficere.

EPILOGUS. Haec igitur manifesta tuae gloriae constituere praevidimus, ut ea cognoscens, quae de hoc nunc nobis placuerunt, observare in deinceps tempus, et annonas ei ministrare, secundum quod quae subiecta est a nobis descriptio praebebit. *Dat. IX. Kal. Iun. Cp. imp. DN. Iust. P. P. Aug. ann. XIV., Iustino V. C. cons.* (540.)

annonas] Sic Pist. *annos* Vind. Gr. σιτήσεις.
ei] Sic Vind. Pist. In Vind. haberi *eo* Os. annotavit. Gr. αὐτῷ.
consiliario] Sic Vind. *consiliorum* Pist.
eius] Sic Vind. Pist. *et eius* Vulgo.
officio] Sic Vind. *offo* Pist., sed ultimae litterae *o* littera *s* superius imposita est.
primae Galatiae] *prime Galacie* Pist. *prime Gallatie* Vind. Gr. τῆς πρώτης Γαλατίας.
est] *et* Vind. Pist., sed facilis est haec Os. correctio.
obedienti] Sic Vind. Pist. *obediente* Vulgo.
dignitatis] *dignatis* Vind., sed litterae *g* littera *i* superius imposita est. Pist. *dignitate*. Gr. ἀρχῆς.
codicillis] Sic Vind. Pist. In Vind. quidem esse *eo die illis* Os. scripsit.
in divino] Sic Vind. *tomino* Pist., sed litteris *to* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐν τῷ θείῳ.
praefectorum] Sic Vind. *praefecto* Pist. Gr. ὑπάρχων.
manifestum] Sic Vind. Pist. *manifestam* Vulgo. Gr. γενήσεται δῆλα.
laesis] *lesis* Vind. *lesi* Pist. Gr. τοῖς ἀδικουμένοις.
promptum] Sic Vind. Pist. *promtius* Vulgo. In Vind. esse *provintiis* Os. adnotavit.
liberemus] Sic Vind. *iubemus* Pist. Gr. ἀπηλλάχθαι.
quae hactenus] Sic Vind. *quatenus* Pist. Gr. τῶν ἄχρι νῦν.
apprehenderunt] *adphender* Vind. Pist., in quibus quidem ultimis duabus litteris etiam lineola superius imposita est.
quiete vero] Desunt in Pist., *uoris et* Vind., sed litterae *o* littera *e* superius imposita est. In Vind. esse *quietiores* Os. adnotavit. Caeterum sequentia *et tranquillitate* in Pist. non sunt.
perfrui] Sic Vind. Pist. *perfruatur* Vulgo. Infinitum modum et Graecum ἀπολαύειν praestat.
universam] *universa* Vind. Vulgo. *universas* Pist.
administrationem] Sic Pist. *administratione* Vind. Quod Vulgo subiicitur *locis*, in Vind. Pist. non reperitur, ideoque a me deletum est, pro quo in Vind. haberi *est* Os. scripsit.
omnium] Sic Vind. Pist. *omnem* Vulgo.
iniustitiam] Sic Vind. *iniusticias* Pist. Gr. ἀδικίαν τε.

NOV. CXXI. EPIL. tuae] *tue* Vind. Pist.
gloriae] *glorie* Vind. *gle* Pist., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.
praevidimus] Sic Vind. Pist. *providimus* Vulgo.
in] deest in Pist. Gr. εἰς τὸν ἔπειτα.
ministrare] Sic Vind. Pist., in quo quidem sec. manus scripsit *ministrari*. Gr. χορηγεῖν.
quae] Sic Vind., deest in Pist. In Vind., quod antecedit *quod*, omitti cum aliqua dubitatione Os. scripsit. Sed schedae meae hanc vocem habent.
descriptio] Sic Vind. *descripcio* Pist.
IX. Kal.] *VIIII. K.* Pist. *XV. Kal.* Vulgo. *IX. Kal.* Bienerus hist. Nov. p. 630. ex Blumii litteris in Pist. esse ait. Hic et Escur. habet subscriptionem. Sic enim: *XVII. Kl.* Ibi autem subscriptio ad sequentis Novellae *de Samaritanis* inscriptionem tracta fuerat. In Vind. tota haec subscriptio non est.
Iun.] *Iunas* Pist. *Iun.* Blum., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. *Octobr.* Escur. *Oct.* Vulgo.
Cp.] *Cap.* Pist., sed circumflexus superius impositus est. Deest apud Blum. Vulgo *Constant.*
imp.] *ier* Pist., sed circumflexus superius impositus est. Blum. *imp.*

[CXXII.]

DE SAMARITANIS.

Idem aug. Addaeo p. p.

PRAEFATIO. Nullum ita magnum subiectorum nostrorum delictum est, quod non nostra clementia medeatur. Licet enim eorum facta odio habentes ad vindictam pro eis insurgamus, tamen tempus medentes et commonentes modis competentibus delinquentes, rursus ad nostram clementiam remeamus, iustitiam iracundiae benignitatis reconciliantes rationibus, quale quiddam et praesens nostra celebrat lex. Samaritas enim pridem atroces et elatos contra Christianos et in omnium velut novissimam superbiam excedentes plurimis quidem poenis afflximus, una vero maxime, quod neque testamenta ipsi possint conscribere, neque horum defuncti absque cognatis, qui ab intestato vocantur, hereditatem transmittere, nisi ad hereditatem ex utroque vocatos rectae

DN.] *dn* Pist., sed supra lineam duae litterae *ss* superius positae sunt. Deest *apud* Blum. *dni nri* Escur., sed supra lineam circumflexi superius positi sunt.

Iust.] Sic Pist. Escur. *Iustiniani* Vulgo.

aug.] *cog* Pist. Escur., sed supra lineam circumflexus superius positus est. Voces *P. P. aug.* apud Blum. desunt.

ann.] *an.* Pist., circumflexo superius imposito. Blum. *ann.*

XIV.] Sic Pist. *XXI.* Vulgo. *XXII.* Escur.

Iustino — cons.] *Iustino viro clarissimo consule* Pist. *post Basilii V. C. cons. anno VI.* Vulgo. *pc* Escur., sed circumflexo superius imposito. Itaque satis apparet, hoc loco lacunam esse, quam explere non possumus.

NOV. CXXII. CXXII] Deest in Vind. Mon., in quo appendicis locum obtinet quintum.

Samaritanis] Sic Mon. *Samaritis* Vulgo. In Vind. tota inscriptio non est.

Idem aug.] *id. a.* Vind. Mon. Pist., sed lineolis superius impositis.

Addaeo] *Addo* Vind. Mon. Pist., sed in Mon. Pist. ultimae litterae *d* circumflexus superius impositus est. Vulgo *Areobindo.* Vide Bieneri hist. Nov. p. 532. — Athanas. tit. 3. const. 2. (in *'Ανεκδ.* ed. Heimbach I. p. 44.) *'Αδδαίῳ ἐπάρχῳ πραετ.*

p. p.] *ppo4s* Mon., sed litteris *pp* lineola superius imposita est. Pist. *ppo**, Vind. *ppo4 p*, sed prioribus litteris *pp.* lineola superius imposita est. Vulgo *Pf. P.*

NOV. CXXII. PRAEF. nullum] Sic **Vind. Pist.** *sed illum* Mon. Gr. *οὐδέν.*

nostrorum] Sic Vind. Pist., deest in **Mon.** Gr. *τῶν ἡμετέρων.*

odio] Sic Vind. *do* Mon. Pist., sed per litteram *d* lineola superius traiecta est, qua re Vulgo significatur *deo.* Gr. *μισήσαντες.*

commonentes] Sic Mon. Pist. *componentes* Vind. Gr. *νουθετήσαντες.*

benignitatis] Sic Mon. Pist. *benignitates* Vind. Gr. *ἀγαθότητος.*

quiddam] Sic Vind. Mon. *quidam* Pist. Gr. *τι.*

nostra] Sic Mon. Pist. *nostras* Vind. Gr. *ἡμῶν.*

atroces] Sic Vind. Mon. *anes* Berol., sed prioribus litteris circumflexus superius impositus est.

omnium] Sic Vind. Pist. *om* Mon., sed his litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. *ἁπάντων.*

velut] Sic Mon. Pist. *velud* Vind.

plurimis] Sic Vind. Mon. *plurimas* Berol. Gr. *πολλοῖς.*

afflximus] Sic Pist. *affiximus* Mon. *affligimus* Vind. Gr. *ἐσωφρονίσαμεν.*

testamenta] Sic Vind. *testamentis* Pist. *testis* Mon. Gr. *διαθήκας.*

possint] Sic Vind. Mon. Pist. *possunt* Vulgo.

horum] Sic Vind. Mon. Pist. *hi* Vulgo. Interpres manifesto vocem *τούτων* non ad genitivos absolutos retulit, sed *κατὰ πόδα* transtulit.

absque] Quod Vulgo subiicitur *testamento*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque delendum esse visum est. Itaque interpres vocem *διαθήκης* non videtur in Graecis habuisse.

cognatis] Sic Vind. Mon. *cognatas* Pist. Cum vocibus *τοῖς — συγγενέσι* interpres vocem antecedentem *χωρὶς* videtur coniunxisse.

vocantur] Sic Mon. *vocatur* Vind. *vocat* Pist. Gr. *καλουμένοις.*

utroque] Sic Vind. Mon. Pist. *utraque* Vulgo.

vocatos] Sic Vind. *vocatus* Pist.

Christianorum fidei esse contingeret. Interdiximus autem eis et legata dare et donationes scribere, aut aliquas omnino alienationes in suis ponere, nisi forsan orthodoxa fide percipiens persona esset. Licet enim lege generali haec comprehendentes tunc meminerimus, tamen non eandem in operibus, quam litteris subtilitatem reservavimus. Nam neque nostrum fiscum, nec aliquam publici partem ex his quidquam accipere passi sumus, licet hoc expressim lex daret.

CAP. I. Nunc itaque ad moderationem reductos videntes eos, et nostrorum ipsorum indignum esse putantes in ipsis permanere contra eos, qui non in prioribus languent, praestantes maxime omnium Sergii sanctissimi Caesariensium episcopi iustis petitionibus, quas pro eis facit, testimonium quidem perhibentis, meliores eos factos, quietem vero eorum in futuro tempore promittentis, ad praesentem sacram nostram venimus legem, per quam sancimus licentiam esse Samaritis iam scribere testamenta, et suas proprias dispensare substantias, sicut et aliae praebent leges. Et per praesentem nos decernimus, et sine testamentis morientes ab intestato vocatos secundum imitationem aliorum hominum heredes habere eos, praeter ea, quae praesentem nostram transponimus legem. Sed et donationes eis permittimus scribere et legata

can Mon., sed lineola superius imposita est, qua re fortasse significatur *causam*. Vulgo *causa vocatos*. An interpres vocem θέματι in Graecis non habuit?

contingeret] Sic Vind. Mon. *contingent* Pist., sed supra litteras *en* circumflexus superius impositus est. Gr. συμβῇ.

aliquas omnino] Sic Vind. Mon. *omnino aliquas omnino* Pist.

ponere] Quod Vulgo subiicitur *rebus*, in Vind. Mon. Pist. non est. Interpres vocem πράγμασιν non videtur in contextu habuisse.

forsan] Sic Mon. Pist. *forte* Vind.

enim] Sic Vind. Mon. Pist. *autem* Vulgo. Pro μὲν οὖν interpres videtur habuisse γάρ.

tunc] Sic Mon. Pist. *tuno* Vind.

meminerimus] Sic Mon. Pist. *memineribus* Vind. Gr. μεμνήμεθα.

eandem] Sic Mon. Pist. *eadem* Vind. Gr. τὴν αὐτήν.

litteris] Sic Mon. Pist. Vind., in quo quidem sec. manus litteras *in* praeposuit. Vulgo *in litteris*.

reservavimus] Sic Mon. *reservabimus* Vind. Pist. Gr. ἐφυλάξαμεν.

nostrum] Sic Vind. Mon. Pist. *nostrorum* Vulgo. Gr. τὸν ἡμέτερον.

nec aliquam] Sic Vind. Pist. *neque nra nec aliquam* Mon., sed litteris *nra* lineolae superius impositae sunt, qua re significari videtur *nostram*, quod quidem Graecis non firmatur.

accipere] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Gr. λαβεῖν.

expressim] Sic Vind. *expressum* Mon. Pist.

NOV. CXXII. CAP. I. nostrorum ipsorum] Sic Vind. Mon. Pist. *nostris ipsis* Vulgo. Gr. ἡμῶν τε αὐτῶν.

ipsis] Sic Vind. Mon. Pist. *iisdem* Vulgo. An interpres pro τοῖς αὐτοῖς habuit αὐτοῖς τοῖς?

permanere] Quod Vulgo subiicitur *terminis*, in Vind. Mon. Pist. non est. Interpres vocem illam ὅροις in Graecis non videtur habuisse.

in prioribus] Sic Vind. Mon. *prioribus* Pist. *similia prioribus* Vulgo.

praestantes] Sic Vind. Mon. *praetes* Pist., sed litteris prioribus *pr* lineola superius imposita est.

episcopi] Quod Vulgo antea legitur *metropolis*, in Vind. Mon. Pist. non est. Sane in Graecis interpres vocem μητροπόλεως non videtur habuisse.

iustis] Sic Vind. Mon. *iustus* Pist. Gr. δικαίοις.

quas] Sic Vind. Pist. *quas sibi* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

facit] Sic Vind. Mon. Pist. *fecit* Vulgo.

quietem] Sic Vind. Pist. *quiedem* Mon.

in futuro] Sic Vind. Mon. Pist. *futuro* Vulgo. Gr. πρὸς τὸν ἔπειτα.

sacram nostram] Sic Vind. Mon. *nostram sacram* Pist. Gr. θεῖον ἡμῶν.

sancimus] Sic Vind. Pist. *scimus* Mon. Gr. θεσπίζομεν.

aliae] Sic Mon. Pist. *alii* Vind.

morientes] Sic Mon. Pist. *morientis* Vind.

vocatos] Sic Vulgo. *vocatus* Vind. Mon. Pist.

quae] Quod Vulgo subiicitur *per*, in Vind. Mon. Pist. non est.

transponimus legem] Sic Mon. Pist. *legem transponimus* Vind. *transponemus*

dare et accipere et huiusmodi contractus facere cum omni licentia. Qui enim testari dedimus eis et omnem dispensare substantiam, quomodo de particulari dispensatione negabimus?

CAP. II. Sed tamen non eundem reddimus ordinem Christianis et Samaritis, multum vero et merito meliora sectantibus privilegium praestamus. Unde si quis eorum sine testamentis moriatur, filios ad deum discretos relinquens, soli vocabuntur ad huius hereditatem, qui rectam Christianorum allegant fidem, aliis exclusis, quicunque ipso detinentur, quo defunctus, errore. Haec autem dicimus non super filiis solis, sed etiam aliis cognatis, ex quacunque sint linea, ut recte sectantes illis, qui non proxime colunt, praeponantur, tamen si eadem qui vocantur omnes gradum adscribant, aut unam ad hereditatem habeant vocationem. Non enim his, qui ex longiore gradu sunt et a vicinioribus et exclusi, licet meliora sectantes, damus privilegium.

CAP. III. Nec tamen poenitentiae locum in causa exclusis aufe-

legem Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse μεθαρμόζομεν νόμον.

contractus] Sic Mon. Pist. *contractos* Vind. Gr. τὰ τοιαῦτα συναλλάττειν.

omnem] Sic Mon. Pist. *ome* Vind., sed supra litteram *e* circumflexus superius impositus est.

dispensare substantiam] Sic Mon. *substantiam dispensare* Pist. Desunt haec in Vind. Gr. διοικεῖσθαι τὴν οὐσίαν.

quomodo de particulari] Sic Mon. Pist., desunt in Vind.

dispensatione] Sic Pist. *dispensationem* Vind. *dispositione* Mon.

negabimus] Sic Mon. Pist. *negavimus* Vind. Gr. δυσχεράναιμεν?

NOV. CXXII. CAP. II. Christianis] Sic Vind. Mon. Pist. *et Christianis* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *successoribus*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque omittendum fuit. Itaque interpres vocem διαδόχοις in Graecis non videtur habuisse.

multum] Sic Vind. Mon. Pist. *iterum* Vulgo. Gr. πολλήν.

meliora sectantibus] Sic Vind. Pist. *sectantibus meliora* Mon. Gr. τὰ καλλίω θρησκεύουσι.

praestamus] Sic Vind. *pramus* Mon. Pist., sed litteris *pr* lineola superius imposita est.

filios] Sic Vind. Mon. Pist. *et filios* Vulgo.

ad deum] Sic Pist. Vulgo *ad eum* Mon. *ad eun* Vind. Gr. πρὸς θεόν.

relinquens] Sic Vind. Mon. Pist. *reliquerit* Vulgo.

huius] Sic Vind. Mon. Pist. *huiusmodi* Vulgo. Gr. τούτου.

fidem] Sic Mon. Pist. *fid* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.

exclusis] Sic Mon. Pist. *excusis* Vind. Gr. ἐκκλειομένων.

quicunque] Sic Mon. Pist. *quaecunque* Vind.

detinentur] Sic Vind. Mon. *detinetur* Pist. Gr. ἔχονται.

quacunque] Sic Vind. *quocunque* Pist. *quecunque* Mon. Gr. ἐξ ὁποίας ἄν.

recte] Sic Vind. Mon. Pist. *recta* Vulgo.

proxime] Sic Mon. Pist. *proximut* Vind., sed litteris *ut* puncta inferius subiecta supraque lineam circumflexus impositus est. *proxima* Vulgo.

praeponantur] Sic Mon. Berol. *proponantur* Vind. Gr. προτίμησιν ἔχειν.

eadem] Sic Vind. Mon. Pist. *eundem* Vulgo. Pro τὸν αὐτὸν interpres videtur habuisse τὰ αὐτά.

gradum] Sic Vind. Mon. *gradu* Pist. Gr. βαθμόν.

adscribant] Sic Vind. *ascribant* Mon. Pist. *accipiant* Vulgo. Gr. ἐπιγράφοιντο.

vocationem] Sic Vind. Pist. *vocom* Mon., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Gr. τάξιν.

his] Sic Vind. Pist. *is* Mon. Gr. τοῖς ἐκ.

longiore] Sic Mon. Pist. *liguiore* Vind. Gr. ἐκ μακροτέρου.

gradu sunt] Sic Mon. *gradus sunte* Vind. *gradum sunt* Pist.

et a vicinioribus] Sic Pist. Mon. *advicinioribus* Vind. Gr. καὶ ὑπὸ τῶν ἐγγυτέρων.

et exclusi] Sic Vind. Mon. Pist. *excluduntur* Vulgo. Pro ἐκκλειόμενοι interpres videtur habuisse καὶ ἐκκλ.

sectantes] Sic Vind. Mon. Pist. *sectantibus* Vulgo.

damus] Quod Vulgo antea est *proximorum*, in Vind. Mon. Pist. non est.

privilegium] Quod Vulgo antea est *praelationem aut*, in Vind. Mon. Pist. non est.

NOV. CXXII. CAP. III. auferimus] Sic Vind. Mon. *auferrimus* Pist.

rimus et ex hoc. Nam si voluerint et postea ad rectam fidem Christianorum reverti, qui pro hoc hereditate exclusi sunt, suas recipient portiones, ita vocandi ad hereditatem, tanquam si ab initio rectae huius religionis exstitissent, solis fraudati medii temporis fructibus. Si vero et testamenta scripserit aliquis eorum, valere quidem ea, quantum ad religionem, iubemus. Si autem pater aut etiam aliquis ascendentium alter aut aliquis descendentium est, qui testamenta conscribit, si quidem omnes ex ordine, qui ad hereditatem vocantur *** disponant de substantia, sicut voluerint; si vero horum qui ex gradu hoc vocantur, aliqui eiusdem, quo pater, erroris sint, his non relinquat ultra substantiae uncias, reliquis ad eos, qui recte colunt, deferendis, tamen nisi aliqui forte Christianis ex eis reliquerit legata. Servando etiam hic poenitendi locum volentibus, ut possint aequalitate frui cum eis, qui ab initio Christiani fuerunt, sicut ab intestato dudum decrevimus. Ad hunc itaque ordinem et partem de inofficiosi damus ascendentibus

et ex hoc] Sic Mon. Pist. *et hoc* Vind. *ex hoc* Vulgo.

ad rectam] Sic Mon. Pist. *rectam* Vind. Gr. πρὸς τὴν ὀρθήν.

Christianorum fidem] Sic Vind. *Christianorum* Mon. Pist. *fidem Christianorum* Vulgo. Gr. τῶν Χριστιανῶν πίστιν.

reverti] Sic Vind. Pist. *revertis* Mon.

hereditate] Sic Vind. Pist. *hereditatem* Vulgo. Gr. τῶν κλήρων.

aliquis] Sic Vind. Pist. *aliquid* Mon. Gr. γράψειέ τις.

ascendentium alter aut aliquis] Sic Vind. *asc. alter au aliquis* Mon., in quo quidem ultimae litterae *u* syllabae *au* punctum inferius subiectum est. Pist. *descendentium aliter aut aliquis*, sed voci *aut* lineola superius imposita est. Vulgo sane desiderantur. Gr. ἢ καί τις τῶν ἀνιόντων ἕτερος, unde Os. coniicit: *ascendentium alius, aut etiam.*

descendent.] Quae Vulgo subiiciuntur: *aut etiam ascendentium* in Vind. Mon. Pist. desiderantur; caeterum haec eadem etiam in mss. codd. desiderari Contius ad marginem adnotavit, itaque ab Os. uncis inclusa sunt.

est] Sic Vind. Mon. Pist. *sit* Vulgo.

conscribit] Sic Vind. Vulgo. *conscribat* Pist. Mon.

ex ordine qui] Sic Vind. Mon. Pist. *deinceps* Vulgo. Gr. ἐφεξῆς οἱ.

vocantur] Sic Vind. Mon. *vocati* Vulgo. Quod postea lacunae signa posui, facit quod Vind. Mon. Pist. non habent, quod Vulgo subiicitur: *eiusdem cum eo erroris sint.* Manifestum est autem, interpreti unum versum ex Graecis excidisse, qui sic habet: τῆς αὐτῆς αὐτῷ πλάνης ὑπάρχοιεν.

disponant — voluerint] Sic Mon. Vind. Pist. *disponat de substantia prout voluerit* Vulgo.

si vero — vocantur] Sic Vind. *si vero horum qui exigdum hoc vocantur* Mon. Pist., sed litteris *gd* circumflexus supra lineam appositus est. Vulgo: *si autem quidam ex ordine qui ad hereditatem vocantur.*

aliqui] Sic Vind. Pist. Mon., deest Vulgo. Gr. τινές.

quo pater erroris sint] Sic Vind. Pist. *qui pater erroris sint* Mon., deest Vulgo.

ultra] Quod Vulgo subiicitur *duas*, in Vind. Mon. Pist. non est.

substantiae] *subē* Pist., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est.

colunt] Sic Mon. Pist. *volunt* Vind. Gr. θρησκεύοντας.

aliqui] Sic Vind. Mon. *aliq* Pist., sed ultimae litterae *q* littera *i* superius imposita est. Gr. τις τυχόν.

eis] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsis* Vulgo.

reliquerit] Sic Vind. Mon. *relinqt* Pist., sed litteris *qt* circumflexus superius impositus est. Gr. καταλείψει.

servando] Sic Vind. Mon. *servanda* Pist. Gr. φυλαττομένου.

hic] *h* Vind. Mon. Pist., sed littera *i* superius imposita, qua re significatur *hic*. Gr. κἀνταῦθα.

locum] Sic Vind. Pist. *loc* Mon., sed litterae *c* lineola superius imposita est. Vulgo *loco*.

fuerunt] Sic Vind. *fuerint* Pist. *fuerit* Mon.

dudum decrevimus] Sic Vind. Mon. *decrevimus* Vulgo. Gr. φθάσαντες διωρίσαμεν.

ad hunc] Sic Mon. Pist. *adhuc* Vind. Gr. πρὸς ταύτην δὲ τήν.

itaque] Sic Mon. Pist. *utraque* Vind. Gr. δέ.

partem] Sic Pist. *pat* Vind. Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. τὴν μοῖραν. Quod Vulgo subiicitur *et*, in Vind. Mon. Pist. non est.

inofficiosi] Sic Vind. Mon. *inoffosi* Pist. *inofficioso* Vulgo.

ascendentibus] Sic Vind. Pist. *ascentibus* Mon. Gr. ἀνιοῦσι.

et descendentibus recta sectantibus dogmata, et forte laesis per celebratas in testamentis rerum divisiones.

CAP. IV. Concedimus autem eis et donationes dare et accipere et legata relinquere, libertatibus servos honorare, contradere quoque ad invicem, nihil ea, quae a nobis pridem posita est, prohibente lege. Nostrum enim fiscum et aliam omnem publici partem excludimus omnino, nullum ex illa lege ad eorum hereditates eorumque substantias aut documenta participium habere valentibus. Haec autem dicimus non in futuris solum, sed etiam in praeteritum, ut nec pro his, quae tunc facta sunt, aut noster fiscus aut alter omnium substantias perscrutetur eorum (qui enim in futuris clementiam dedimus, quomodo de praeteritis subtilem tractatum habemus?) ut omni modo praesentem nostram promerentes clementiam gratias profiteantur hoc et nobis et Sergio sanctissimo ad hanc nos quam maxime circa eos provocanti clementiam.

EPILOGUS. Tua igitur gloria nostram in eis declaratam humanitatem praesentem nostram legem cognoscens, manifesta per provincias solennibus edictis, quae nunc nobis placuerunt, faciat, ut perpetuo hoc ipsi fruantur auxilio. *Dat. XVII. Kal. Iul. CP. imp. DN. Iust. anno XXV. p. c. Basilii anno X.* (551.)

recta] Sic Vind. Mon. *et recta* Pist. Gr. τὰ ὀρθά.

celebratas] Sic Mon. Pist. *delebratas* Vind.

NOV. CXXII. CAP. IV. relinquere] Sic Mon. Pist. *relinqre* Vind., sed supra litteram *q* sec. manus lineolam primaque inferius accentulum adiunxit, qua re significatur *quae*.

libert.] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque delendum esse visum est.

contrahere] Sic Mon. Pist. *contradere* Vind. Gr. συναλλάττειν.

prohibente] Sic Vind. Pist. *prohibete* Mon. Gr. κωλύοντος.

hereditates] Sic Vind. Pist. *hereditatem* Mon. Gr. κλήρους.

in futuris] Sic Mon. Pist. *futuris* Vind.

praeteritum] Sic Vind. Mon. Pist. *praeteritis* Vulgo. Gr. ἐπὶ τῷ φθάσαντι.

nec] Sic Vind. Mon. *neque* Pist.

alter] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. ἕτερον τῶν πάντων.

qui] Sic Vind. Pist. *q* Mon., sed virgula deinceps apposita, qua re significari solet *que*.

subtilem] Sic Vind. Mon. *subtile* Pist.

habemus] *hms* Vind. Mon., lineola superius imposita, qua re significatur, quod in contextu scriptum est. Vulgo *habeamus*.

promerentes clementiam] Sic Vind. Mon. Pist. *clementiam promerentes* Vulgo. Gr. ἠξιωμένους φιλανθρωπίας.

gratias] Quod Vulgo subiicitur *deo*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque delendum esse visum est.

hoc] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo. Pro *hoc* legendum videtur *deo*. Gr. θεῷ τε.

nos] Sic Mon. Pist. *nobis* Vind. Gr. ἡμᾶς.

provocanti] Sic Vind. Pist. *provocati* Mon.

NOV. CXXII. EPIL. nostram] Sic Mon. Pist. *nra* Vind., sed lineola superius imposita est.

eis] Sic Vind. Mon. *eius* Pist. Gr. εἰς αὐτούς.

praesentem] Quod Vulgo antea est *per*, in Vind. Mon. Pist. non est.

solennibus] *sollempnibus* Vind. Mon. Pist.

ut perpetuo] Sic Vind. Pist. *in perpetuo* Mon. Gr. ὥστε διηνεκοῦς.

ipsi] Sic Vind. Pist. *ip9* Mon. Gr. αὐτούς.

XVII.] Haec subscriptio in Vind. Mon. Pist. reliquis deest, est in solo Escur., ubi ad sequentis Novellae 123. inscriptionem delata est.

CP.] Sic Escur. *Constant.* Vulgo.

DN.] *d. n.* Escur., sed circumflexo iniecto.

Iust.] *Iustiniani pp. A.* Vulgo.

anno] *ann.* Escur.

XXV.] *XXII.* Escur., sed corrigendum ex Bieneri hist. Novellarum p. 525.

p. c. Basilii] *post Basilii V. C. cons.* Vulgo.

[CXXIII.]

UT DE CETERO NULLAM LICENTIAM HABEAT DUX AUT BIOCOLYTA LYDIAE ET LYCAONIAE IN PHRYGIAM UTRAMQUE ET PISIDIAM ADVENIRE ET RELIQUA.

Idem aug. Areobinde gloriosissimo p. p.

PRAEFATIO. His, quae semper incidunt, competentem singulis medicinam invenientes, quia utilitates praeterierint, quare iterum priores efficimur ordines, usque ad solum dolentem medicinam sustinentes. Quod tale aliquid et praesens nostra sacra vult lex. Modice enim prius aliud quidem indisciplinationes populares, aliud vero latronum incursus in Phrygiam atque Pisidiam fieri discentes, eo quod civilem gubernationem scindat rei sollicitudo, tam his, quam Lycaoniae et Lydiae militarem administrationem praeposuimus, ducem biocolytam

NOV. CXXIII. CXXIII.] Deest in Vind. Mon. Pist. Escur., qui non habet, nisi *R/. Const. CXXIV.* Vulgo.
ut de] Haec tota inscriptio deest in Vind., sed in Mon. Pist. est.
habeat] Sic Pist. *habebat* Mon.
aut] *au* Escur.
biocolyta] *biocolita* Mon. *bocolyta* Escur. *byocolita* Pist., quod genus orthographiae cum in utroque codice semper ubique redeat, non amplius enotare voluimus.
Lydiae] *Lidiae* Mon. Pist.
Lycaoniae] *Licaonie* Pist. *Licaoniem* Mon., sed litterae *m* punctum inferius subiectum est. *Lycanie* Escur.
Phrygiam] *Frigiam* Mon. Pist. Escur.
Pisidiam] *Pysidiam* Pist. Escur. *Pisidia* Mon.
et reliqua] Sic Mon. Escur., deest in Pist. Vulgo.
Idem aug.] *id. a.* Vind. Mon. Pist., sed supra lineam lineola superius posita est.
Areobinde] *Ariovinde* Vind. Mon. Pist. *Ariobindo* Vulgo.
gloriosissimo] *glosissimo* Vind. Pist., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. Deest in Mon.
p. p.] Sic Vind. Pist. *pf. p.* Mon.
NOV. CXXIII. PRAEF. his] Sic Vind. Pist. *eis* Mon.
quae] Sic Mon. Pist. *que* Vind.
quia] Sic Vind. Mon. *quae* Pist. *postquam quae* Vulgo.
utilitates] Sic Vind. Pist. *utilitatem* Mon. *utilitatis* Vulgo. Gr. τὰ τῆς χρείας.
quare] *qua rei* Mon. *q rei* Vind., sed litterae *q* lineola superius imposita est. Pist. *q rei*, sed litterae *q* superius littera *n* imposita est.
iterum] Sic Mon. *itm* Vind., sed lineola superius imposita est. Deest in Pist.
priores] Sic Vind. Mon. Pist. *prioris* Vulgo.
efficimur] Sic Vind. Mon. *efficimus* Pist.
ordines] Sic Vind. Mon. Pist. *ordinis* Vulgo.
medicinam] Sic Mon. *medicinas* Vind. *medicina* Pist. Gr. τὴν ἰατρείαν.
aliquid] Sic Vind. Mon. *aliud* Pist. Gr. δή τι.
et praes.] Sic Pist. *praes.* Vind. Mon. Gr. καὶ ὁ παρών.
aliud] Sic Vind. Pist. *alium* Mon. Gr. τοῦτο μέν.
quidem] Sic Pist. Mon. *quid* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.
populares] Sic Vind. Pist. *ptales* Mon. Gr. δημώδεις.
aliud] Sic Vind. Pist. *aliu* Mon., sed litterae *u* lineola superius imposita est. Gr. τοῦτο δέ.
Phrygiam atque] Sic Mon. Pist. *frigiamque* Mon., sed supra litteras *que* sec. manus litteras *at* apposuit.
scindat rei] Sic Mon. Pist. *scita rei* Vind. Gr. ἐκβαίνειν τὴν τοῦ πράγματος.
sollic.] *solic.* Vind. Mon.
Lycaoniae] *Licaonie* Mon. *Licaonice* Vind.
Lydiae] *Lidie* Vind. Mon. Pist.
militarem] Sic Vind. Pist. *militae* Mon., sed ultimis litteris *ae* circumflexus superius impositus est. Gr. στρατιωτικήν.
praeposuimus] Sic Mon. Pist. Vind., in quo sec. litterae *p* lineola superius imposita est.
ducem] Quod Vulgo subiicitur *seu*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque omittendum esse visum est.
biocolytam] *byocolita* Pist. *biocolitam* Vind. *biscolitam* Mon.

nominantes eum, qui super hanc ordinatus est partem. Sed nunc adierunt nos, qui Phrygiam utramque et Pisidiam habitant, ea quae pridem commissa sunt in eis compesceantur dicentes, neque latrocinia in locis illis compescita; neque enim in hominibus enutriri provinciis, onus vero non ferri a nobis inventi cinguli, quod ministrant insolitorum dignitatem et adprehendentium aliquos, et damnis afficientium et militarium turbarum repleta loca illa; et omnino inhabitabiles esse eis provincias. Etenim et ipsis contra se civilibus iudicibus copiosis ad rei correctionem constitutis, et eorum, qui provincias habitant, multos aliorum quietem inventum facientes, cingulo isto abutantur περιβολῇ et comprehendere innocentes et quae non sunt dici in eis agi.

CAP. I. Haec saepius dicentes eorum miserati, ad praesentem sacram nostram venimus legem, per quam sancimus auferri de cetero

sed nunc] Sic Vind. Mon. Pist. *sed et nunc* Vulgo.

adierunt] Sic Mon. Pist. *adiere* Vind.

Pisidiam] *Piscidiam* Mon. *Pisydiam* Pist.

quae] Sic Mon. Pist. *q* Vind., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *quae*.

compesceantur] Sic Vind. Mon. Pist. *compescita* Vulgo.

compescita] Sic Vind. Pist. *compensita* Mon. *consistere* Vulgo. Pro συνεστάναι interpres in Graecis videtur habuisse παύσασθαι.

neque enim] Sic Vind. Mon. Pist. *neque* Vulgo.

onus] *honus* Mon. *orius* Pist.

ferri] Sic Vind. Mon. Pist. *ferre* Vulgo.

cinguli] Sic Mon. Pist. *cingulo* Vind. Gr. ἀρχῆς.

ministrant] Sic Mon. *ministrat* Vind. *ministt* Berol., sed ultimis litteris *stt* circumflexus superius impositus est. Vulgo *ministrantes*.

insolitorum dignitatem] Sic Vind. *insolitorum dignitate* Mon. *insolitarum dignitate* Pist. *ei continuo invadant provincias* Vulgo.

adprehendentium] Sic Vind. Mon. Pist. *comprehendant* Vulgo. Gr. συλλαμβανόντων.

aliquos] Sic Vind. Pist. *aliquorum* Mon., sed litteris *rum* littera *s* superius imposita est. Gr. τινάς.

afficientium] Sic Pist. Mon. *adficientium* Vind. *afficiant* Vulgo. Gr. ἐπιτριβόντων.

et militarium turbarum] Sic Pist. Vind. *et quod ad mil. turb.* Mon. *et quod turbis militaribus* Vulgo.

repleta loca illa] *et repleta loca illa* Vind., sed ut in cont., Mon. Pist. *impleta sint loca illa* Vulgo.

esse eis] Sic Mon. Pist. *eis esse* Vind.

contra se] Sic Vind. Mon. Pist. *per se* Vulgo. Interpres sane vim et potestatem verborum καθ᾽ ἑαυτοὺς non percepit.

iudicibus] Sic Mon. Pist. *iuditibus* Vind.

rei] Sic Mon. Pist. *re* Vind. Gr. τοῦ πράγματος.

correctionem] Sic Mon. Pist. *correptionem* Vind. Gr. ἐπανόρθωσιν.

aliorum] Sic Vind. Pist. *aliarum* Mon.

quietem] Sic Vind. Mon. *quiete* Pist.

inventum] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Gr. εὕρημα.

cingulo — περιβολῇ] *isto abutantur perhybolen dicitur, quando iudex habet multos homines et in ipsos habet fiduciam* Pist. *cingulo isto habitantur perhybole dicitur* Mon., et reliqua, quae sunt in Pist. *cingulo isti abutantur perhiuole dicitur, quando iudex habet fiduciam* Vind. *quo cinguli huius abutantur περιβολῇ* Vulgo. Manifesto Graecum verbum περιβολῇ interpres retinuit, quod deinde sic explicuit: *περιβολὴ dicitur quando — fiduciam*, cuius scholii partem solam habet Vind. Haec igitur vocis περιβολὴ interpretatio, cuius vestigia in omnibus codd. mss. sunt, propter Graecorum tenorem ex contextu eliminavimus. In media glossa incipit Berol., cuius initium his verbis continetur: *habet fiduciam et compreh.*

comprehendere] Sic Vind. Mon. *iprochnde* Pist., sed litteris *i*, *n* et *e* circumflexi superius impositi sunt.

innocentes] Sic Vind. Mon. Berol. *innocetes* Pist.

dici] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. *iusta* Vulgo.

NOV. CXXIII. CAP. I. saepius] Sic Vind. Mon. Pist. *sepius* Berol.

eorum] Sic Vind. Mon. Pist. *eos* Berol.

miserati] *miserti* Vind. Mon. Berol.

sacram nostram] Sic Vind. Mon. Berol.

quae dictae sunt a nobis provinciae (dicimus autem Phrygiam salutarem et Phrygiam Pacatianam et Pisidiam) de cingulo illo, quod tam ipsis, quam Lycaonis et Lydis imposuimus olim, et nullam licentiam ex praesenti esse eis, qui eam habent administrationem, ita in eis fieri provinciis, tanquam dignitates habentes aliquod cum eis participium, aut transmittere aliquem de officio suo aut aliter eis competentibus, et comprehendere aliquos. Sed neque eis licentiam esse, qui ex illis provinciis sunt, corrigere ad unumquemque hanc habentem dignitatem, et querelam insinuare adversus invicem, sive pro pecuniariis sive pro criminalibus fuerit, quod movetur, poenam metuentibus triginta librarum auri, utpote nobis omnem transitum ad praedictas a nobis provincias excludentibus his, qui per tempus habuerint dignitatem, aut his omnino, qui in eorum ordinem relati fuerint, ut neque praecepta in illis provinciis aut contra eos, qui in eas habitant, faciant, neque aliter sibi aliquid vindicabunt eorum, quae in eis feruntur, sed contenti

Pist. *nostram sacram* Vulgo. Gr. θεῖον ἡμῶν.

provinciae] Sic Vind. Mon. Pist. *provincie* Berol. *provincias* Vulgo.

autem] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo. Pro φαμὲν δὴ interpres videtur habuisse φαμὲν δέ.

Phrygiam] *Frigiam* Vind. Mon. Pist.

Pacatianam] Sic Vind. Mon. *pacacianam* Pist. *capatianam* Berol. Gr. Πακατιανήν.

Pisidiam] *Pysidiam* Pist. *Piscidiam* Mon.

Lycaonis] *Licaonis* Vind. *Lichaonis* Mon. *Liaconiis* Berol. *Licaoniis* Pist. Gr. Λυκαόνων.

Lydis] *Lidiis* Vind. Mon. Berol. Pist. Gr. Λυδῶν.

impos.] Sic Pist. Mon. *inpos.* Vind.

esse eis] Sic Mon. Berol. *esse* Pist. *tpr esse* Vind., sed prioribus litteris *ter* lineola superius imposita est, qua re significatur *tempore*, quod quidem nec Graeca agnoscunt ἐκ τοῦ παρόντος.

ita] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *aut* Vulgo.

dignitates] Sic dicti codd. *omnes dignitatem* Vulgo.

habentes] Sic dicti codd. *habentibus* Vulgo.

eis] Sic Vind. Mon. Pist. *eius* Berol. Gr. πρὸς αὐτάς.

officio suo] Sic Vind. Pist. Berol. *inofficioso* Mon., sed ultimae litterae *o* circumflexus superius impositus est. Gr. τινα τῆς τάξεως τῆς αὐτῶν.

corrigere] Sic dicti quattuor codices. *confugere* Vulgo. Gr. τρέχειν.

unumquemque] Sic Mon. Berol. Pist. *unum qs* Vind., sed per litteram *q* inferius lineola traiecta est.

hanc] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. Gr. ταύτην.

dignitatem] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Pist. Gr. ἀρχήν.

querelam] Sic Mon. Berol. Pist. *querelas* Vind. Gr. μέμψιν.

pecuniariis] Sic Vind. Mon. Berol. *peccuniariis* Pist.

fuerit quod mov.] Sic Mon. Berol. Pist. *qd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est, qua re significatur *quidem*. Gr. τὸ κινούμενον εἴη.

movetur] Sic Vind. Mon. Pist. *moutur* Berol., sed supra litteram *u* lineola superius imposita est.

auri] Sic Vind. Berol. Pist. *a* Mon., sed lineola superius imposita est. Sane in Graeco contextu est *auri*.

ad praedictas] Sic Berol. Pist. *apud dictas* Mon. *apdictas* Vind., sed litterae *p* lineola superius imposita est. Gr. πρὸς τὰς εἰρημένας.

a nobis] Sic Vind. Mon. Berol. *nobis* Vulgo.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *is* Pist.

qui] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist.

per tempus] Sic Vind. Mon. Pist. *tempus per* Berol. Gr. κατὰ καιρόν.

habuerint] Sic Vind. Pist. *habuerunt* Berol. *habut* Mon., sed litteris ultimis *ut* circumflexi superius impositi sunt.

qui] Sic Pist. Berol., deest in Vind. Mon.

fuerint] Sic Vind. Mon. Pist. *fuerit* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re ni fallor, significatur *fuerunt*.

provinciis] *provintiis* Berol.

eos] Sic Vind. Mon. *ea* Berol. Pist. *eis* Vulgo. Gr. κατ' αὐτάς.

eorum quae in eis] Sic Mon. Berol. Pist. *eis in eis* Vind., sed priori litterae *s* punctum inferius subiectum est. Vulgo *eor. quae in his.*

sint tam Lycaoniorum quam Lydorum, in ipsis habitantes solis, tanquam si in principio istis duabus provinciis conclusimus dignitatem eorum, nullum participium in Phrygiam utramque aut Pisidiam dantes ei. Omni enim ex hoc difficultate provincias liberamus illas, civilium iudicum dignas omnibus, quae tam in pecuniariis quam in criminalibus respiciunt, scientibus his, quod, si quodlibet factum latrocinium aut invasionem in iis locis, aut ablatio rerum non vindicetur, et ablatum vindicaverint, ex ipsis suis facultatibus ex hoc datum dispendium curaturos necessitatem habentem tam in cingulo constituto, quam etiam post depositum illud. Eum, qui vel si tentaverit post praesens tempus, qui Lycaoniae et Lydiae militarem habet dignitatem, aut ipse ire ad praedictas a nobis provincias, aut dirigere aliquos de officio suo, fiduciam damus episcopis civitatum prohibere eum, aut eos, qui ab eo destinati fuerint, irruere volentes, et expellere de locis eos, utpote se-

sint] Sic Mon. Berol. Pist. *sunt* Vind. Gr. ἀρκεσθήσονται.
Lycaon.] *Licaon.* Vind. Mon. Berol. Pist.
Lydorum] *Lidorum* codd. dicti. Quod Vulgo subiicitur *provincia*, in Vind. Mon. Pist. Berol. non est.
habitantes] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *iubentes* Vulgo. Pro κελεύοντες interpres videtur habuisse οἰκοῦντες.
tanquam] Sic Mon. Vind. *tamquam* Berol. *tam* Pist. Gr. ὡς ἂν εἰ.
conclusimus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *conclusissemus* Vulgo. Gr. περιεκλείσαμεν.
Phrygiam] *Frigiam* Vind. Berol. *Frigia* Pist.
Pisidiam] *Pysidiam* Pist. *Piscidiam* Mon.
ei] Sic Vind. Mon. Berol. *eo* Pist., sed sec. manus litterae *o* punctum subiecit, eique superius imposuit litteram *i*, qua re significatur *ei*. Gr. δεδωκότες αὐτῇ.
ex hoc] Sic Vind. Mon. Pist. *ex hac* Berol. Gr. ἐντεῦθεν.
provincias] Sic Vind. Pist. *provinciam* Berol. Mon. Gr. ἐπαρχίας.
civilium iudicum] Sic Mon. Berol. Pist. *civilium iudicem* Vind. *civilibus iudicibus* Vulgo.
dignas omnibus quae] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *incedentibus in omnibus quae* Vulgo. Interpres videtur pro ἐπεξιόντων ἅπασι τοῖς legisse ἀξίας ἅπασι.
in pecuniariis — respiciunt] Sic Vind. Mon. Pist., in quo quidem prima vox *in* omissa est. In Berol. est: *in pecuniariis quam in criminalibus respicientibus.* Vulgo: *pecunias quam crimina respicientibus.*
scientibus] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. Gr. εἰδότων.
ipsis] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *illis* Vulgo. Gr. αὐτούς.
ablatio] Sic Vind. *oblatio* Berol. Pist. *oblo* Mon., sed litterae *l* circumflexus superius impositus est. Gr. ἀφαίρεσις.
vindicetur] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *persequantur* Vulgo. Gr. ἐπεξέλθοιεν.
ablatum] Sic Vind. Berol. Pist. *oblatum* Mon. Gr. τὸ ἀφαιρεθέν.
vindicaverint] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *vindicent* Vulgo.
curaturos] Sic Mon. Berol. *curatores* Vind. *curatos* Pist. Pro θεραπεύειν interpres videtur habuisse θεραπεύσειν.
habentem] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *habebunt* Vulgo. Pro ἀναγκασθήσονται interpres videtur habuisse ἀναγκασθησόμενον.
tam] Sic Vind. Mon. Berol. *tamtam* Vulgo.
constituto] Sic dicti quattuor codd. *constitutos* Vulgo.
eum qui vel si] Sic Mon. Berol. *in eum quod vel si* Vind. *eum quod vel si* Pist. Pro ὥστε κἂν εἰ interpres videtur legisse ὅστε κἂν εἰ. Vulgo *itaque vel si.*
tentaverit] Sic Vind. Mon. *teptavit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est.
Lycaoniae] *Licaoniae* Vind. *Licaonie* Mon. *Liaone* Berol., sed supra litteram *a* a sec. manu littera *o* superius imposita est.
Lydiae] *Lidie* Mon. Berol. Pist.
militarem] Sic Mon. Berol. Pist. *militare* Vind. Gr. στρατιωτικήν.
ipse ire] Sic Mon. Berol. Pist. *ire ipse* Vind. Gr. αὐτὸς γίνεσθαι.
a nobis] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *nobis* Vulgo.
officio suo] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *de suo officio* Vulgo. Gr. ἐκ τῆς τάξεως τῆς αὐτοῦ.
fuerint] Sic Pist. Mon. Berol. *fuerunt* Vind.
irruere] Sic Mon. Berol. Pist. *inruere* Vind.
et expellere] Sic Mon. Berol. Pist. Priorem vocem *et* Vind. non habet. Gr. καὶ ἀπελαύνειν.
locis] *lecis* Berol.

mel per praesentem sacram prohibetur legem; super quod et poenam XXX. librarum auri imponi tam ei, qui pro tempore reget cingulum, quam his, qui obedire ei deputati sunt, sive tale aliquid ille habeat, aut ipsi praesumserint ministrare; et super haec cinguli amissione periclitabunt ipsiusque substantiae. *Dat. Id. Feb. Cp., imp. DN. Iust. PP. Aug. anno XV., P. C. Basilii V. C. anno XII.*

praesentem] *presentem* Berol.

sacram] Sic Vind. Mon. Pist. *sacri* Berol., sed ultimis tribus litteris *cri* circumflexus superius impositus est. Gr. *θείου*.

prohibetur] Sic Vind. Berol. Pist. *prohibebr* Mon., sed per ultimam litteram *b* lineola superius traiecta est. Vulgo *prohibitos*. Pro *κεκωλυμένου* interpres videtur habuisse *κωλύεται*.

poenam] *peam* Berol., sed litterae *e* lineola superius imposita est.

auri] *a* Mon., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *auri*.

imponi] Sic Vind. Berol. *impositam* Mon. Pist. Gr. *ἐπικεῖσθαι*.

tam] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist.

reget] Sic Vind. Mon. Berol. *eget* Pist. *habet* Vulgo.

quam] Sic Mon. Berol. Pist. *quem* Vind. Gr. *τε - τε*.

his] Sic Vind. Mon. Pist. *eis* Berol.

obedire ei] Sic Vind. Mon. Pist. *hobedire ei* Berol. Gr. *ὑπακούειν αὐτοῦ*.

deputati] Sic Mon. Pist. *deputa* Berol., sed ultimae syllabae *ta* sec. manus supra lineam superius posuit *ti*. Vind. *depotati*. Gr. *τεταγμένους*.

aliquid] Sic Vind. Berol. Pist. *quid* Mon.

ille] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist. Gr. *ἐκεῖνος*.

habeat] Sic dicti quattuor codd., sed Vulgo *iubeat*.

ipsi] Sic Mon. Vulgo. *is* Vind. *isti* Berol. Pist. Gr. *αὐτοί*.

haec] Sic Berol. Mon. *hoc* Vulgo.

cinguli] Sic Mon. Berol. Pist. *cingulis* Vind. Gr. *τῆς ἀρχῆς*.

amissione] *ammissione* Berol.

ipsiusque] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. *et ipsius* Vulgo.

substantiae] Sic Vind. Mon. Berol. *sube* Pist., sed per litteram *b* circumflexus superius traiectus est. Post haec Vulgo haec adscripta sunt, quae quidem in Vind. Mon. Berol. Pist. desunt, ex Graecisque ab interpretibus huc male translata fuerunt: *tua igitur gloria, quae per praesentem nobis divinam legem sancita sunt, cognoscens, faciet quidem decreta consequentia ipsis, edictis vero utetur et praeceptis ad eos, qui provincias moderantur et civitatum episcopos, ut et hanc per civitatem proponant legem et omnibus manifesta faciant, quae per eam nobis placuerunt occasionem.*

dat.] *datum* Escur., in quo quidem tota haec subscriptio ad Nov. 124. (*ut liceat*) rubricam delata est.

Id. Febr.] Sic Berol. *id. k. feb.* Pist. *VI. id. Febr.* Contius ex antiquis mss. *idus Februarii* Escur. *VI. Id. Sept.* Vulgo. In Vind. Mon. tota subscriptio non est. Caeterum vide Bieneri hist. Nov. p. 527.

Cp.] Sic Berol. Escur., sed circumflexo superius imposito. Vulgo *Constant.*

imp.] Sic Berol. *ipr* Pist., sed lineola superius imposita.

DN.] Sic Pist. *dni nri* Escur. *donn* Berol., sed litteris *n* duo circumflexi superius impositi sunt. Deest apud Cont.

Iust.] Sic Escur. Berol., sed ad litteras *st* circumflexus superius impositus est. Pist. *Iusti*, sed supra litteram *i* circumflexus superius impositus est.

Aug.] *aug* Berol., sed supra lineam virgula superius posita est. Pist. Escur. *cog.*, sed ultimae litterae *g* littera *s* superius imposita est.

anno] *an* Berol. Pist., sed lineola superius imposita est. *an.* Escur.

XV.] Sic Berol. Pist. Escur., quod et Contius in mss. invenit. *XXVI.* Vulgo, quod sane recte habet si Bienerum sequimur. Nam ab initio mensis Aprilis annus imperii XXVII. numeratur.

PC.] Sic Berol. Escur. Pist., sed lineola superius imposita est. Vulgo *post cons.*

Basilii] *Basili* Berol. Escur. *Basil.* Pist., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

V. C.] *vc* Berol. Pist. Escur., sed lineola superius imposita est.

anno] *an* Berol. Pist. Escur., sed lineola superius imposita est.

XII.] Sic Berol. Pist. Escur., quod sane et Contius in antiquis mss. invenit, quamquam ipse correxit X.

[CXXIV.]

UT LICEAT HEBRAEIS SECUNDUM TRADITIONEM LEGERE SACRAS SCRIPTURAS LATINE VEL GRAECE VEL ALIA LINGUA ET UT DE LOCIS SUIS EXPELLANTUR NON CREDENTES IUDICIUM VEL RESURRECTIONEM AUT ANGELOS ESSE CREATURAS.

Idem aug. Areobinde p. p.

PRAEFATIO. Necessarium quidem erat, Hebraeos sacros libros audientes non solis litteris adhaerere, sed ad reconditas eis prophetias respicere, per quas magnum deum et salvatorem generis humani Iesum Christum annunciant. Sed etiam insensatis semet ipsos interpretationibus tradentes, a recta usque nunc aberrant gloria, tamen certari ad invicem comprehenderunt non sine iudicio eis relinquere tu-

NOV. CXXIV. CXXIV.] Deest in Vind. Mon. Berol. Pist. *const. CXXV.* Vulgo.
ut liceat] Tota haec inscriptio in Vind. non est.
Hebraeis] Sic Mon. *Hebreis* Escur. *Hebreos* Berol. *Hebraeas* Pist.
traditionem] Sic Mon. Pist. Escur. *sacram traditionem* Berol.; *traditam* Vulgo.
legere] Sic Berol. Pist. Escur. *legis* Mon. *legem* Vulgo.
sacras scripturas] *sacram scripturam* Escur.
latine] Sic Mon. Pist., deest in Berol.
lingua] Quod Vulgo subiicitur *legere*, in Mon. Berol. Pist. Escur. non est.
ut de] Sic Berol. Pist. *un* Mon., sed lineola superius imposita est.
expellantur] Sic Berol. Pist. *expellant* Mon.
iudicium] Sic Mon., deest cum sequenti voce *vel* in Berol. *in iudicium* Pist.
vel] deest in Berol., sed est in Mon. Pist.
aut ang.] *aut lang.* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. *vel angelo* Escur. *aut dicentes ang.* Vulgo. Verba *aut angelos* desunt in Pist.
esse creaturas] Sic Berol. *esse creaturam* Pist. Mon. *subsistere creaturam dei* Vulgo. *esse creationem* Escur.
idem aug.] *id. a.* Vind. Mon. Pist. Berol., sed lineolae superius impositae sunt.
Areobinde] *Ariobinde* Mon. *Ariobude* Pist. Berol., sed supra litteram *u* lineola superius posita est. Vind. *Ariobind* sed per litteram *d* superius circumflexus traiectus est.
p. p.] *ppo* Pist. Berol., sed lineola superius imposita est. Mon. habet idem, sed ad finem in media linea littera *r* superius apposita est. Desunt in Vind.

NOV. CXXIV. PRAEF. Hebraeos] Sic Berol. *Ebreos* Vind.
lib. aud.] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *aud. lib.* Vulgo.
solis] Sic Mon. Pist. *solitis* Berol. *solum* Vind. Gr. ψιλοῖς.
litteris] *terris litteris* Mon., sed priori voci *terris* puncta inferius subiecta sunt. Gr. γράμμασιν.
adhaerere] Sic Mon. Pist. *adherere* Vind. *aderere* Berol., sed supra primam litteram *e* sec. manus litteram *h* superius posuit.
reconditas] Sic Vind. Berol. Pist., *res conditas* Mon. Gr. ἐναποκειμένας.
prophetias] Sic Vind. Berol. Pist. *prohibetias* Mon., sed sec. manus supra litteram *e* lineolam posuit. Gr. προφητείας.
Iesum Christum] *ih'm χpo* Berol., sed ultimae voci lineola superius imposita est.
etiam] Sic Mon. Neob. Berol. Pist. *etiamsi* Vulgo.
aberrant gloria] Sic Mon. *glo aberrant* Pist. *gloria aberrant* Vind. Berol. Gr. πεπλάνηνται δόξης.
certari] Sic Vind. Mon. Pist. *cetai* Berol., sed litterae *e* litterisque *ai* circumflexi superius impositi sunt. Vulgo *certare.*
invicem] Quod Vulgo subiicitur *discentes ipsos*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est, ideoque delendum esse visum est.
comprehenderunt] Sic Mon. *compraehenderunt* Berol. Pist. *comprehender* Vind., sed ultimae syllabae *der* lineola superius imposita est. Vulgo *sustinuimus.*

multum. Propterea enim ipsorum, quae nobis primitus in medio adducta sunt, *προσελεύσεων* *** quidam solius habentes Hebraicae vocis, et ipsa utentes in sacrorum librorum lectione volunt, neque Graecam tradere dignantur, et multum dudum pro hoc ad invicem aurum eos commovit. Nos igitur huiusmodi discentes, melius iudicavimus esse et Graecam vocem ad sacrorum librorum lectionem tradere volentes, et vocem omnem simpliciter, quam locus aptiorem et magis cognitam audientibus facit.

CAP. I. Sancimus igitur, licentiam esse volentibus Hebraeis et synagogas suas, in quem Hebraei omnino locum sunt, per Graecam vocem sacros libros legere convenientibus et patria forte lingua (hac di-

propterea] Sic Vind. Mon. Berol. *prodtea* Pist., sed ad litteram *d* superius accentus adiectus est. Vulgo *per has.*

quae] *que* Berol.

primitus in medio] Sic Vind. Mon. Pist. *primitus* Berol., desunt Vulgo.

adducta] *adductae* Vulgo.

sunt] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Berol.

προσελεύσεων] *proenenemeno* Berol., sed ultimae litterae *o* lineola superius imposita est. Pist. *pene nec men*, sed ultimae litterae *n* lineola superius imposita est. Mon. *proencomen*, sed ultimae litterae *u* circumflexus superius impositus est. Vind. *pene nec me nec.* Quod autem Vulgo subiicitur *discimus quod*, in omnibus codd. mss. non est, ideoque omittendum fuit. Manifesto interpres verba *ἐμάθομεν ὡς* in contextu plane non habuit, qua re signa omissionis ponenda fuerunt.

quidam] Sic Vind. Mon. Berol. *quiddam* Pist. Gr. *οἱ μέν.*

solius] Sic Mon. Berol. Pist. *sollius* Vind. *solam* Vulgo. Gr. *μόνης*. Ceterum interpres manifesto vocem *ἐχόμενοι* non intellexit, ideoque rem totam male, sed *κατὰ πόδα* interpretatus est.

Hebraicae] *Hebraice* Mon. *Hebraici* Vind. Berol. Pist. Gr. *Ἑβραΐδος.*

vocis] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *vocem* Vulgo. Gr. *φωνῆς.*

utentes] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *uti* Vulgo.

volunt] Sic Vind. Mon. Berol. *vodnt* Pist., sed litterae *a* lineola superius imposita est.

neque] Sic Mon. Vind. Berol. Pist. *nec* Vulgo.

dignantur] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist. Gr. *ἀξιοῦσι.*

aurum] Sic Vind. Berol. Pist. *aur* Mon., sed lineola superius imposita, qua re idem significatur. Vulgo *tempus.* Manifesto interpres pro *χρόνον* legit *χρυσόν.*

eos] Sic. Berol. Pist., deest in Mon. Vind. Vulgo. Gr. *αὐτους στασιαζ.*

commovit] Sic Berol. Vind. *commovit eos* Mon. *commou* Pist., sed ultimae litterae *u* lineola superius imposita est. Vulgo *commoventur.*

discentes] *discendentes* Pist., sed in Vind. Mon. Berol. est, quod in contextu positum. Gr. *μαθόντες.*

melius] Sic Vind. Mon. Pist. *meliores* Vulgo. Pro *καλλίους* interpres videtur habuisse *κάλλιον.*

ad sacrorum] Haec, quaeque deinceps leguntur usque ad verbum *vocem*, in Mon. desunt, sunt autem in reliquis.

vocem omnem] Sic Vind. Mon. Berol. *omnem vocem* Pist. Gr. *φωνὴν πᾶσαν.*

NOV. CXXIV. CAP. I. Hebraeis] *Hebreis* Berol. *Ebreis* Vind.

et synag.] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *per synag.* Vulgo. Pro *κατὰ τὰς συν.* manifesto interpres legit *καὶ τὰς συναγωγάς.*

quem] Sic Vind. Pist. *quae* Mon. *q* Berol., sed per litteram *q* inferius lineola traiecta aliaque lineola superius imposita est. Vulgo *quocunque.* Gr. *καθ' ὅν.*

Hebraei] *Ebrei* Vind. *hebrei* Berol.

locum] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *loco* Vulgo. Gr. *τόπον.*

Graecam] *Grecam* Vind. Berol.

legere] Sic Berol. Pist. *leget* Mon. *lege* Vind., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. Gr. *ἀναγινώσκειν.*

et] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *vel etiam* Vulgo. Manifesto interpres solum *καί*, omisso *ἤ*, in contextu habuit.

lingua] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist., qui neque sequentia duo verba habet. Vulgo *Italica.* Pro *Ἰταλῆς* interpres videtur habuisse *γλώσσης.*

dicimus] Sic Vind. Berol. Pist. *diximus* Mon. Gr. *φαμέν.* Quod Vulgo subiicitur *lingua*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est, nec sane Graecis firmatur.

cimus), vel aliis simpliciter, locis translatis lingua, et per ipsis lectionis, per quam clara sunt, quae dicuntur, convenientibus omnibus deinceps, et secundum haec vivere et conversari, et non fiduciam his, qui apud eos sunt, expositoribus, solam Hebraicam tradentibus, malignari hac, quemadmodum voluerint, multorum ignorantiae suam eis abscondentes malam consuetudinem. Veruntamen hi, qui per Graecam legunt, septuaginta utantur traditionem, quae omnibus certior et prae aliis melior iudicata, praecipue propter quod ab interpretatione contigit, quia et per multos divisos, et per diversa interpretantes loca, tamen unam omnes tradiderunt compositionem. §. 1. Ad haec vero quis non horum virorum et illud admiretur, quia multos antiquiores salutares apparitiones magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi constituti, tamen illam futuram tanquam videntes sacrorum librorum traditionem fecerunt, tanquam prophetiae gratia circumfulgente eos? Et hac qui-

vel aliis] Sic Pist. *et aliis* Vind. Mon. Berol. *vel etiam aliorum* Vulgo.

simpliciter] Sic Vind. Vulgo, deest in Mon. Berol. Pist. Gr. ἁπλῶς.

locis translatis lingua] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *una scilicet cum locis etiam lingua commutata* Vulgo. Interpres manifesto legit: τοῖς τόποις συμμεταβαλλομένοις τῆς γλώττης.

per ipsis] Sic Mon. Berol. *per ipsius* Vind. Pist. Gr. δι' αὐτῶν.

lectionis] Sic Mon. Berol. Pist. *ultionis* Vind. *lectione* Vulgo. Gr. ἀναγνώσεως.

haec] Sic Pist. Berol. Vind. Mon., in quo quidem ultimae voci puncta inferius subiecta sunt.

vivere] Sic Vind. Berol. Pist. *uuie* Mon., sed lineola superius imposita est.

et non] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *neque* Vulgo. Gr. καὶ μή.

his] Sic Vind. Berol. Pist. *eis* Mon. Vulgo.

expositoribus] Sic Vind. Pist. *exporioribus* Mon. *expositionibus* Berol. Gr. ἐξηγηταῖς.

Hebraicam] Sic Berol. Pist. Vind. *hebhicam* Mon., sed supra litteram *h* sec. manus virgulam posuit.

hac] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *hanc* Vulgo.

voluerint] Sic Vind. *voluerit* Mon. Berol. Pist. Gr. ἐθελήσαιεν.

ignorantiae] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *ignorantia* Vulgo.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *ipsorum* Vulgo.

abscondentes] Sic Vind. Mon. Berol. *abscendentes* Pist. Gr. περικαλύπτοντες.

hi] *hii* Mon.

per Graecam] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Pist. Gr. διὰ τῆς Ἑλληνίδος.

legunt] Sic Mon. Berol. Pist. *legunt linguam* Vind. Sed ultima vox in Graecis non habet, quo confirmetur.

utantur] Sic Vind. Berol. Pist. *tradantur vel utantur* Mon. Gr. χρήσονται.

traditionem] Sic Vind. Mon. Berol. *traditione* Pist.

certior] Quod Vulgo subiicitur *est*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est, ideoque delendum videbatur esse. Gr. ἀκριβεστέρᾳ.

prae aliis] Sic Vind. Mon. *ab aliis* Berol. *aliis* Pist. Gr. παρὰ τὰς ἄλλας.

quod] *q* Berol., sed quod in contextu est, est etiam in Vind. Mon. Pist. Gr. διὰ τὸ μάλιστα.

ab interpretatione] Sic Vind. Mon. *interpretationem* Berol. Pist. *circa interpretationem* Vulgo. Pro περὶ τὴν ἑρμηνείαν interpres potest legisse παρὰ τῆς ἑρμηνείας.

contigit] Sic Vind. Pist. *contingit* Mon. Berol. Gr. συμβεβηκός.

quia et per multos divisos] Sic Vind. Berol. Pist. *et per multos quia divisos* Mon.

interpretantes] *interptantes* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.

omnes tradiderunt] Sic Vind. Berol. Pist. *tradiderunt* Mon. Gr. ἅπαντες ἐκδεδώκασι.

NOV. CXXIV. CAP. I. §. 1. quis] Sic Vind. Mon. Pist. *quisquis* Vulgo. Gr. τίς οὐκ.

admiretur] Sic Vind. Mon. Berol. *admirentur* Pist. Gr. θαυμάσειεν.

multos] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *multo* Vulgo. Pro πολλῷ interpres videtur habuisse πολλούς.

salutares] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *salutari* Vulgo.

apparitiones] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *apparitione* Vulgo. Pro τῆς interpres videtur legisse τάς, itaque totam hanc enunciationem τὰς — ἐπιφανείας habuisse pro accusativo casu pluralis numeri.

Iesu Christi] *Ihu χpi* Berol., sed utrique voci circumflexi superius impositi sunt.

prophetiae] Sic Pist. *prophe* Vind.

dem utentur praecipue omnes. Non tamen eis residuas excludere sanxerimus interpretationes, licentiam damus et Aquilae uti, vel si alienae tribus ille, et non competentem in aliquibus sermonibus habet a septuaginta interpretatione dissonantiam. Eam vero, quae ab eis dicitur secunda editio, interdicimus omnimodo, utpote sacris non coniunctam libris, neque desuper traditam de prophetis, sed inventionem constitutorum virorum et sola loquentibus terrena et divinum in ipsis habentibus nihil. Et ipsas ergo sacras voces legentes, ipsos codices respuentes, sed non abscondentes quidem, quae per eos dicta sunt, exterioribus vero traditis sine scriptis novae vocis ad simplicium ipsis intelligentium perditionem, ut hac data a nobis licentia neque damnis

Mon. Berol., sed per litteram *h* superiorem circumflexus traiectus est.

utentur] *utentes* Vind. *utuntur* Mon. Berol. *utantur* Vulgo, quod et in Pist. videtur esse. Verae lectionis vestigium, quod Vind. habet, manifesto Graecum χρήσοντας demonstrat.

non] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *sed ne* Vulgo, sed prior vox *sed* in prioribus quattuor mss. desideratur.

sanxerimus] *sancxerimus* Vind. Berol. *sanxierimus* Mon. *sanciverimus* Vulgo.

interpretationes] *interpraetationes* Berol.

et Aquilae] Sic Vind. Mon. Berol. *Aquilae* Pist. Gr. καὶ τῇ Ἀκύλου.

vel si] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *et si* Vulgo. Gr. κἂν εἰ.

habet a] *habita* Vind. Mon. Berol. Pist. *habet cum* Vulgo. Facilis emendatio est ex Graeco ἔχῃ πρὸς τοὺς ἑβδομήκοντα.

quae] *que* Berol.

secunda] *secd* Vind., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est.

editio] *edictio* Pist.

omnimodo] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Pist.

non] Sic Vind. Berol. Pist., deest in Mon. Gr. οὐ.

prophetis] *prophis* Berol., sed per litteram *h* circumflexus superius traiectus est. Vind. *prophes*, sed per litteram *h* superiorem circumflexus traiectus; litterae *e* autem virgula inferius traiecta est. Gr. ἐκ τῶν προφητῶν.

constitutorum] Sic Vind. Berol. Pist. Mon. *constitutam* Vulgo. Pro οὖσαν interpres videtur legisse ὄντων.

et sola] Sic quattuor mei codd.; *ex sola* Vulgo. Pro ἐκ interpres videtur habuisse καὶ, quod sane in codd. mss. siglo exprimi solet.

loquentibus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *loquentium* Vulgo. Manifesto interpres vocem λαλούντων non cum superioribus coniunxit, ut ab ἀνδρῶν penderet, sed pro genitivis absolutis habuit.

terrena] Sic Mon. Berol. Pist. *terram* Vind. *terra* Vulgo.

habentibus] Sic quattuor mei codd.; *habentium* Vulgo.

nihil] *nic* Berol., sed litterae *o* littera *i* superius imposita est.

legentes] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *legant* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse ἀναγνώσοντες.

ipsos codices] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *codices ipsos* Vulgo, quod sane ex vulgatis Graecis habet immutationem.

respuentes] Sic Pist. Mon. Berol., in quo quidem ultimae litterae *e* lineola superius imposita est. *respondentes* Vind. *evolventes* Vulgo. Pro ἀναπτύσσοντες interpres manifesto legit ἀναπτύοντες.

quae] Sic Mon. Berol. Pist. *qui* Vind. Gr. τὰ — εἰρημένα.

eos] Sic Vind. Berol. Pist. *eas* Mon., sed sec. manus supra litteram *a* litteram *o* inscripsit.

sine] Sic Mon. Berol. Pist. *sive* Vind. Gr. ἀγράφους.

novae] *nove* Vind. Mon. Pist. Berol. *vanae* Vulgo. Manifesto interpres legit καινοφωνίας.

vocis] Sic Vind. Berol. Pist. *leg* Mon., sed lineola superius imposita est. Quod Vulgo subiicitur *utentes*, in dictis quattuor codd. desideratur, ideoque omittendum fuit, quod sane nec in Graecis habet, quo firmetur.

simplicium] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *simpliciorum* Vulgo.

ipsis] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *per ipsos* Vulgo. Gr. αὐτοῖς.

intelligentium] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *excogitatis* Vulgo. Interpres ἐπινενοημένας non videtur intellexisse.

aliquibus subiicientur omnes, qui Graecam vocem et alias tradunt, neque ab alio prohibentur. Neque licentiam habebunt hi, qui ab eis maior omnibus archiphercecitae aut presbyteri forsitan aut magistri appellati perinoeis aliquibus aut anathematismis hoc prohibere, nisi velint propter eos castigati corporis poenis, et insuper haec privationem facultatum, nolentes sustinere meliora vero et deo amabiliora volentibus nobis et iubentibus.

CAP. II. Si quidam vero apud eos vanae vocis eloquia impia inferre praesumserint, aut resurrectionem aut iudicium negare, aut facturam dei et creaturam angelos subsistere, hos et expelli volumus loco omni, et non re-

subiicientur] Sic quattuor mei codd. *subiiciantur* Vulgo. Gr. ὑπαχθήσοντας.
omnes] *ome* Pist., sed lineola superius imposita est. Berol. *oe*, sed lineola superius imposita. Vind. *ome*, circumflexo quidem superius imposito. Mon. *omnem*. Vulgo *omnino*. Pro παντελῶς in Graecis πάντες interpres videtur habuisse.
Graecam] Sic Mon. *gregam* Vind. *gca* Berol. Pist., sed priori litterae *g* circumflexus superius impositus est. Gr. ἑλληνίδα.
vocem] Sic Vind. *voce* Mon. Berol. Pist.
alias] Sic Vind. Berol. Pist. *aliat* Mon. Gr. καὶ τὰς ἄλλας.
ab alio] Sic Vind. Pist. Mon. *pro alio* Vulgo. Gr. παρ' οὑτινοσοῦν. Quod Vulgo subiicitur *quovis*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est.
prohibentur] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *prohibeantur* Vulgo.
hi] Sic Vind. Berol. Pist. *hii* Mon.
maior omnibus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Desunt Vulgo, nec sane Graecis firmantur. An forte interpres voluit *maiores omnibus*, censendusque erit in Graecis habuisse οἱ παρ' αὐτοῖς μείζονες πάντων?
archipherecitae] *archiferecite* Vind. Pist. *archiferetite* Mon. *archifecite* Berol., sed supra litteras *ci* circumflexus superius impositus est.
presbyteri] Sic Mon. Berol. Pist. *pbrii* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ἢ πρεσβύτεροι.
aut] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *vero* Vulgo.
magistri] Sic Berol. Pist. *magli* Mon. *magistii* Vind. Gr. διδάσκαλοι.
appellati] Sic dicti quattuor codd. *appellantur* Vulgo. Gr. προσαγορευόμενοι.
perinoeis] *perineis* Vind. Mon. Berol. *perieis* Pist., sed superius lineola imposita est. Gr. περινοίαις.
anathematismis] *enathematisenis* Vind. *mathematis* Mon., sed ut in cont. Berol. Pist. Gr. ἀναθεματισμοῖς.
eos] Sic dicti quattuor codd. *hos* Vulgo.
castigati] Sic Vind. *castigari* Mon. Berol. Pist. Vulgo. Gr. σωφρονιζόμενοι.
corporis] Sic Vind. Mon. Pist. *copis* Berol., sed priori litterae *o* circumflexus superius impositus, litterae *p* autem inferius lineola traiecta est. Gr. εἰς σῶμα.
haec] Sic Mon. Berol. Pist. Vind., deest Vulgo.
privationem] Sic Mon. Berol. Pist. *privatione* Vind.
facultatum] *facultatium* Vind.
meliora vero] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Vox *vero* Vulgo sane non est. Pro καλλίονά τε interpres videtur habuisse καλλίονα δέ.
amabiliora] *ammabiliora* Berol.

NOV. CXXIV. CAP. II. eos] Quod Vulgo subiicitur *athea*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est, nec Graecis firmatur.
vanae] Quod Vulgo subiicitur *novae*, est in Mon. Berol. Pist., sed deest in Vind., itaque omittendum fuit, cum et in Graecis sit κενοφωνίας.
eloquia] Sic Vind. Mon. Pist. *eloq* Berol., sed per litteram *q* inferius lineola traiecta est, qua re significatur *qui*, sed hoc quidem contra Graeca foret.
impia] Sic quattuor mei codd., deest autem Vulgo. Gr. ἀθέους.
praesumserint] Mon. *praesumpserit* Berol. Gr. ἐγχειρήσαιεν.
aut iud.] Sic Berol. *et iudicium* Mon. Vind. Pist. Gr. ἢ κρίσιν.
creaturam] Sic Vind. Berol. Pist. *cata* Mon., sed duabus litteris *a* circumflexi superius impositi sunt.
angelos] Sic Vind. Berol. Pist. *angelorum* Mon. Gr. ἀγγέλους.
et] Sic Vind. Mon. Pist., deest in Berol. Gr. καί.
expelli] Sic Mon. Berol. Pist. *pelli* Vind. Gr. ἀπελαύνεσθαι.
omni] Sic Vind. Berol. Pist. *m* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. παντός.

linqui vocem blasphemam et a dei semel lapsam notitia; praesumentes enim eos affari aliquid huiusmodi ultimis subdantur suppliciis, illato errore ex hoc Iudaeorum emendantes gentem.

CAP. III. Oramus vero in eos aut per istam aut per illam linguam sacros libros audientes, servare quidem interpretantium malignitatem, non solas vero considerare litteras, sed rebus effici, et divinum veraciter intellectum accipere, ut et redocere, quod melius est, et quiescere aliquando errantes, et de hoc ipso omnium ἀναγκαιότερα necessariora peccantibus, in medium spem dicemus. Propterea enim omnem eis vocem aperimus ad sacrorum librorum lectionem, ut omnes de cetero eorum accipientes scientiam doctiores ad melius fiant, confessam constituti, parati multum ad descriptionem, et ad meliorem in-

blasphemam] Sic Berol. Pist. *blasphemiam* Mon. *blasphema* Vind. *blasphemiae* Vulgo. Gr. φωνὴν βλάσφημον.

a dei] *addi* Mon., sed litterae *d* sec. circumflexus superius impositus priori autem litterae *d* punctum inferius subiectum est; qua re conficitur *a dei*. Sed quod Vulgo antecedit *ita*, in Vind. Mon. Berol. Pist. non est, ideoque omittendum fuit.

semel] Sic Vind. Mon. Pist. *simul* Vulgo. Gr. καθάπαξ.

notitia] Sic Mon. *notitiam* Mon. Pist.

eos] *eorum* Mon., sed sec. manus correxit *eos*. Gr αὐτούς.

ultimis] Sic Vind. Mon. Berol. *ultimis ei* Pist., quod quidem Graecis non firmatur.

illato] *inlato* Vind.

Iudaeorum] *Iudeorum* Vind. Berol.

gentem] *gnte* Pist., sed prioribus duabus litteris lineola superius imposita est.

NOV. CXXIV. CAP. III. in eos] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *cos* Vulgo.

per istam] Sic Vind. Berol. *persistant* Mon. *permistam* Pist. Gr. διὰ ταύτης.

non] Sic Mon. Berol. Pist. *n* Vind., sed a sec. manu circumflexus superius impositus est.

solas] *sole* Vind. Mon. Berol. *solum* Pist. Gr. ψιλοῖς.

considerare] Sic Vind. Mon. Pist. *considerantes* Berol. Gr. προσέχειν.

litteras] *litte* Vind. Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Mon. *lite u*, sed ultimae litterae *u* littera *o* imposita est. Deest in Pist.

effici] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *refici* Vulgo. Pro γεύεσθαι interpres manifesto legit γενέσθαι.

veraciter int. accip.] Sic Vind. Mon. Berol. *int. accip. veraciter* Pist. Gr. ὄντως ἐννοίας λαβεῖν.

redocere] Sic Vind. *reduceri* Mon. Berol. Pist. Illud, quod in contextu posui, iam Os. ex Graeco μεταμανθάνειν coniecerat legendum esse.

de hoc ipso] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *in hoc ipso quod est* Vulgo. Sed ultima verba nullo ex his codd. mss. firmantur.

ἀναγκαιότερα necessariora] *anarheotepa neccıora* Mon., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est. Berol. *anăbeotera neccessariora*, Pist. *anarbeotera necessariora*, Vind. *anarbeotra nessariom*, sed litteris *tra* lineola superius imposita est. Vulgo καιριώτατον. Ego etiam interpretationem Graecae vocis retinui, quia et in omnibus mss. est, et ab interprete, qui sententiae contextum parum perspexisset, adhibita videtur esse.

peccantibus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *peccantes* Vulgo. Falso interpres crediderat ἁμαρτάνοντας a voce ἀναγκαιότερα pendere.

medium] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *deum* Vulgo. Pro εἰς θεὸν interpres videtur habuisse εἰς μέσον.

spem] Sic Mon. et Berol. Vind., sed in posterioribus codd. litterae *e* circumflexus superius impositus est, qua re Vulgo significatur *speciem*. Pist. *speciem*. Gr. ἐλπίδα.

dicemus] Sic quattuor mei codd. *dicimus* Vulgo.

lectionem] Sic Vind. Mon. Pist. *necionem* Berol., sed priori litterae *a* littera *i* superius imposita est. Gr. ἀνάγνωσιν.

scientiam] Sic Vind. Berol. Pist. *scia* Berol., sed litterae *c* et *a* lineola superius imposita est.

doctiores] Sic Pist. *doctores* Vind. Mon. Berol. Gr. εὐμαθεστέρους.

confessam] Sic Vind. Mon. Pist. Berol., in quo quidem ultima manus punctum inferius litterae *m* supposuit. Vulgo *re confessa*. Interpres videtur legisse τὴν ὡμολογημένην.

constituti] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *constituta* Vulgo. Genitivum ὑπάρχοντος interpres κατὰ πόδα vertit.

parati] *pati* Vind. Mon. Berol. Pist., sed per litteram *p* inferiorem virgula inferius traiecta est. Vulgo *parationem*.

multum] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *multo* Vulgo.

tentionem sacris inscriptam libris, et parum quod deest habentis ad emendationem, si scientem quidem horum nihil, solum vero culturae inchoatum nomine, et tanquam ancora retinente sacra, et doctrina divina puram haeresis appellationem esse putantes. *Dat. VI. Id. Febr. Cp. imp. DN. Iust. P. P. aug. an. XXV. p. c. Basilii V. C. an. XII.* (552.)

descriptionem] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *discretionem* Vulgo. Quod Vulgo item subiicitur *esse*, in his quattuor codd. non est, ideoque omittendum fuit.

meliorem] Sic quattuor mei codd., *melioris* Vulgo.

inscriptam] Sic Vind. Mon. Berol. *scriptam* Pist. Pro ἐντραφέντα interpres manifesto legit ἐγγραφέντα, quod idem a superiore voce αἵρεσιν pendere crediderat. Vulgo *innutritum*.

deest] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *desit* Vulgo.

habentis] Sic dicti quattuor codd. *habentem* Vulgo. Non dubito, quin interpreti pro ἔχοντα ob oculos fuerit ἔχοντος.

si] Sic quattuor mei codd. *quam* Vulgo. Videtur pro ἢ interpreti ob oculos fuisse εἰ.

scientem] In Mon. Berol. Pist. est *sē*, sed litterae *s* inferius lineola traiecta, qua re significatur *secundum est*. Verum in Vind. est *scdmē*, ut per litteram *d* superiorem lineola traiecta sit, qua re significari potest *sciendum est*. Sed totus error ex eo videtur originem habuisse, quod littera *t* littera *d* in antiquissimo exemplari permutata fuerit. Gr. τὸν εἰδότα.

nihil] Sic Vind. Mon. Pist. *nic* Berol., sed ultimae litterae *c* littera *i* superius imposita est.

solum] Sic quattuor codd. *solo* Vulgo. Pro μόνου interpres videtur habuisse μόνον.

culturae] Sic Vind. Mon. Berol. *cd'te* Pist., sed litterae *d* lineola traiecta litteraeque *e* circumflexus superius impositus est. Vulgo *cultus*. Gr. τῆς θρησκείας.

inchoatum] Sic Vind. Berol. Pist. *inchoatum est* Mon., quod quidem in Graecis non habet, quo firmetur.

ancora] *anchora* Vind. Mon.

retinente] Sic Mon. Berol. Pist. *retenente* Vind. *retentum* Vulgo.

sacra] *sac* Berol., sed ultimae litterae *c* lineola superius imposita est.

doctrina] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *doctrinam* Vulgo.

divina] Sic Vind. Mon. Berol. *pia* Pist. Deest Vulgo. Gr. θεῖον.

puram] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *piam* Vulgo. Gr. τὴν ψιλήν.

haeresis] *heresis* Berol.

appellationem] *apellationi* Mon.

putantes] *putates* Vind. Qui Vulgo postea est epilogus, in quattuor dictis codd. non est, ideoque omittendus esse visus est. Est autem hic: *quae igitur nobis placuerunt et per hanc praesentem piam legem declarata sunt, custodiet quidem tua gloria et quod tibi obtemperat officium, servabit et qui pro tempore in eodem cingulo ordinabitur et non permittet omnino Hebraeos praeter haec facere, sed insistentes et prohibere omnino nitentes corporalibus primum poenis subiiciens, exsilium incolere compellet, auferens et bona, ut non simul ipsi contra deum sed et imperium audaciter insurgant. Utetur autem et praeceptionibus ad provinciarum praesides, praecipiens ipsis nostram legem, ut et ipsi hanc discentes proponant per civitatem unamquamque, scientes, quod haec observari utile erit his, qui nostram indignationem veriti fuerint.*

VI] Sic Pist. Escur., in quo tota haec subscriptio ad sequentem Novellam 125. (de reliquis) delata fuit; deest Vulgo. Caeterum in Vind. Mon. Berol. tota subscriptio desideratur.

Id.] *idus* Escur.

Febr.] *feb* Pist. Escur., sed ad litteram *b* circumflexus appositus est.

Cp.] *Cap.* Pist. Escur., sed lineola superius imposita. *Constant.* Vulgo.

imp.] Sic Escur. *ipr* Pist., sed lineola superius imposita.

DN.] *dn* Pist., sed circumflexi impositi sunt. *dni nri* Escur., sed circumflexis accentibus superius impositis.

Iust.] Sic Pist. Escur., sed ad finem littera *s* superius adiecta est.

aug] *tog* Escur. Pist., sed ad finem littera *s* superius adiecta est.

an.] Sic Escur., sed Pist. *ante*, Vulgo *anno*.

XXV.] Sic Pist. Escur. *XXVI.* Contius ex mss., Vulgo.

p. c.] Sic Escur. *pac* Pist., sed lineola superius imposita est. Vulgo *post*.

Basilii] *Basili* Pist., deest in Escur.

V. C.] *vc.* Pist., sed lineola superius imposita est. Quod autem Vulgo subiicitur *cons.*, in Pist. deest.

an.] Sic Escur. *ante* Pist. *anno* Vulgo.

[CXXV.]

DE RELIQUIS PUBLICIS NON EXIGENDIS, ET DE DISCUSSIONE DIVERSARUM ACTIONUM.

Idem aug. Ariobindae p. p.

PRAEFATIO. Etsi expensa multa nunc super quam aliquando reipublicae esse oportet, tantam magnitudinis praebitionem benignitate accipientis dei, et augmenti proportionem superimpositos expugnans barbaros, omnem tamen providimus viam, utpote et expensarum non prohibita fiant, et nullam misericordiae speciem circa subiectos nostros relinquant. Quanta igitur singulis interpellantibus nobis, et debita praetendentibus publica et inopiam redditionis praeparate remuneramus, et qualiter nullus misericordiam petens sine actu a nostra recessit facie, hoc dicere non nostrum est, pro his scriptis et ipsis, qui remunerationes acceperunt, attestantibus nobis. Sed quia modice et

NOV. CXXV. CXXV.] Deest in Vind. Mon. Pist. *const. CXXVI.* Vulgo. In Mon. appendice haec Novella octavum locum obtinuit.

de rel.] Haec et quae sequuntur ex inscriptione, in Vind. Mon. non sunt, sunt autem in Pist.

Idem aug.] *id. a.* Vind. Mon. Pist., sed lineolae superius impositae sunt.

Ariobindae] *Ariobinde* Vind. Mon. *ariobud* Pist., sed supra litteram *a* lineolae superius impositae et ad litteram *d* circumflexus appositus est. Vulgo *Ariobindo.*

p. p.] Sic Vind. Mon. Pist., ubi quidem supra lineam lineola posita est. Vulgo *Pf. P.*

NOV. CXXV. PRAEF. expensa] Sic Vind. Mon. Pist. *expensam* Vulgo.

multa] Sic Vind. Mon. Pist. *multam* Vulgo.

super] Sic Vind. Mon. *sr* Pist., sed supra lineam lineola posita est. Vulgo *supra.*

quam] Sic Vind. Mon. *q* Pist., sed supra lineam circumflexus positus est. Manifesto interpres pro εἴπερ legit ὑπέρ.

reipublicae] Sic Vind. Pist. *r. p.* Mon.

esse] Sic Mon. *est* Vind. Pist., quod manifesto ex depravato siglo ortum. Nam siglum *ee*, lineola imposita, in mss. codd. est *esse*; uno autem *e*, lineola imposita, *est* significatur.

tantam] Sic Vind. Berol. *tm* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. τοσαύτην.

praebitionem] Sic Vind. Pist. *praebitione* Mon. Gr. ἐπίδοσιν.

benignitate] Sic Mon. Pist. *benignitatis* Vind. Gr. εὐμενείᾳ.

accipientis] Sic Vind. *accipientes* Mon. Pist. *accipienti* Vulgo.

augmenti] Sic Vind. Mon. Pist. *ad augmenti* Vulgo.

proportionem] *et patroni* Vind. *et patm* Mon., sed ultimae litterae *m* littera *o* superius imposita est, cui quidem voci sec. manus lineolam superius imposuit. Pist. *et patmi*, sed litterae *t* littera *e* superius imposita est, qua re significari videtur *et patrimonii.* Vulgo *rationem.*

expugnans] Sic Vind. Mon. Pist. *expugnanti* Vulgo.

providimus] Sic Mon. Pist. *praevidimus* Vind. *providemus* Vulgo.

utpote et] Sic Vind. Pist. *ut et* Vulgo.

nullam] Sic Vind. Mon. Pist. *nulla* Vulgo. Interpres sane verba μηδὲν — εἶδος pro accusativo casu habuisse videtur.

misericordiae] Sic Vind. Pist. *mie* Mon., sed lineola superius imposita est.

speciem] *spem* Vind. Pist. *spe* Mon., sed lineola superius imposita est. Facilis correctio erit ex Graeco εἶδος.

relinquant] Sic Pist. Mon., in quo quidem lineola superius imposita est, qua re significatur *relinquantur.* Vulgo Vind. *relinquntur.*

publica] Sic Vind. Berol. *p* Mon.

inopiam] Sic Pist. *inopium* Vind. Mon. Gr. ἀπορίαν.

praeparate] Sic Vind. Pist. *praeparante* Mon. Gr. ἑτοίμως.

pro his scriptis] Sic Vind. *pro his scriptum* Mon. Pist. *his quae pro his scripta sunt* Vulgo.

attestantibus] Sic Pist. *adtestantibus* Mon. *a testibus vel atestantibus* Vind. Gr. ἐπιμαρτυρούντων.

modice] Sic Vind. Mon. Pist. *modicum* Vulgo.

imperio indignum est de singulis interpellantibus proprias aliquorum remunerationes facere, aut etiam usque ad villas aut civitates solas aut etiam solas provincias nostram extendere misericordiam, et non magnum aliquid et commune de omnibus subiectis facere.

CAP. I. Propter hoc ad praesentes nostras venimus donationes, per quas sancimus, dimitti omnibus nostris subiectis reliqua omnino debita a praeterito circulo primae indictionis, et eius, et quam praecedentis nostras conclusimus donationes, et nunc transacta septima indictione et ipsius, ut sint viginti et duo anni continui in nostros subiectos a nobis factae largitates, et nulla reliqua exigi ex illa relata tempora. Haec vero dicimus non in his, quae in auro solum, sed etiam si argentum aut triticum aut quaedam alia species debita sit, et hoc quidem sive quod a subiectis debetur, sive sit ab Illyrica praefectura, aut sacrorum nostrorum thesaurorum, sive pro fructibus sive pro residuis titulis quomodocunque inferendis ab eis. Commune enim omni-

indignum] Sic Vind. Pist. *dignum* Mon., sed supra litteram *d* a sec. manu syllaba *in* superius posita est. Gr. ἀνάξιον.

est] Sic Mon. *et* Vind. *ee* Pist., lineola superius imposita, qua re Vulgo significatur *esse*.

interpellantibus] *interpellationibus* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. προσιόντας.

remunerationes] Sic Vind. Pist. *munerationis* Mon. Vulgo.

villas] Sic Vind. Pist. *villam* Gr. χωρίων.

etiam] Sic Vind. Mon. Pist. *in* Vulgo. Gr. καί.

provincias] Sic Mon. Pist. *provintiam* Vind. Gr. ἐπαρχιῶν.

nostram] *nram* Vind., sed lineola superius imposita est.

et non] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Pro ἀλλὰ μὴ potest interpres habuisse καὶ μή.

subiectis] Sic Vind. Pist. *deo subiectis* Mon., sed priori voci *deo* puncta inferius subiecta sunt, quae sane nec in Graecis habet, quo firmetur.

NOV. CXXV. CAP. I. donationes] Sic Vind. Mon. *daciones* Pist. Gr. δωρεάς.

dimitti] Sic Vind. *demitti* Mon. Pist.

circulo] Sic Mon. Pist. *cingulo* Vind. Gr. κύκλου.

et quam] Sic Vind. Mon. *quam* Pist. *in quam* Vulgo. An censendus est interpres voluisse *ad quam*, cum in Graecis sit εἰς ἥν?

praecedentis] Sic Vind. Mon. *praecedentibus* Pist. *praecedentes* Vulgo.

conclusimus] Sic Mon. Vulgo. *concludimus* Vind. Pist. Gr. συνεκλείσαμεν.

donationes] Sic Vind. Mon. *dationes* Pist. Gr. δωρεάς.

et nunc transacta] Sic Pist. Mon. *et tunc transacta* Vind. Gr. διελθούσης. *usque adhuc currentem* Vulgo.

septima] Sic Vind. Pist. *sepultam* Mon. *septimam* Vulgo.

indictione] Sic dicti tres codd. *indictionem* Vulgo.

ipsius] Sic Mon. *ipsis* Pist. *ipus* Vind., sed litterae *p* circumflexus superius impositus est. Vulgo *ipsam*. Interpres voces καὶ αὐτῆς non crediderat ad superius ἐπινεμήσεως referendas esse, ideoque male interpretatus est.

viginti et duo] Sic Vind. Mon. *XXV*. Pist., sed ultimae litterae *V* littera *o* superius imposita est. Vulgo *viginti duo*. Gr. κβ'.

largitates] Sic Vind. Mon. *largitatis* Pist. Vulgo.

reliqua] Sic Mon. Pist. *reliqui* Vind.

illa] Sic Vind. Mon. Pist. *illo* Vulgo.

relata] Sic Mon. Pist. *relato* Vind. Verum Gr. μηδεμίαν - ἀναγομένην.

tempora] Sic Vind. Mon. *tpo* Pist., sed lineola superius imposita est Vulgo *tempore*. Gr. χρόνους.

hoc] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. τοῦτο μέν.

sive quod] Sic Vind. Mon. Pist. *sive sedi tuae* Vulgo. Interpres verba τῶν θρόνων τῶν σῶν non videtur in contextu habuisse.

debetur] Sic Vind. Mon. *debetur sit* Pist. *debitum sit* Vulgo. Gr. ὀφειλόμενον εἴη.

sive sit — praef.] Sic Vind. Mon. Pist., nisi quod habent *Illirica*. Vulgo *sive apud Illyrios praefecturae*.

pro residuis] Sic Vind. Mon. *residuis* Pist., priori quidem voce *pro* omissa. Gr. εἴτε ὑπὲρ ἑτέρων.

quomodocunque] Sic Vind. *quomodoquaecunque* Pist. *quocunque* Mon. Gr. ὁπωσοῦν.

ab eis] Sic Vind. Mon. Pist. *eis* Vulgo.

commune] Sic Vind. Pist. *communionem* Mon. *in commune* Vulgo. Nec

bus continue nostris subiectis hanc nostram largitatem concedimus, ut nemo pro temporibus illis super eos inducat, qualemcunque faciens reliquorum exactionem, sive ab ipsis destinato cingulis, aut qualitercunque publicam personam vindicante, sive inferente praecepta aut deputationes. sit quidem et his, qui huiusmodi quid acceperint, et tanto continue non exigente tempore, contra subiectos auferimus exactionem, insuper et contra ipsum publicum. Qui enim debet continue tantum, vel negligens, commodis magis et non principalibus factus, et neque ab eis, neque a publico accipiens, non in tempore deinde memoratur deputationum, aut exinde exactionem inferre tentat. E contrario autem eum, qui huiusmodi aliquid facere praesumserit, tanquam nostris pestiferum repellimus donationibus, ut omnem de cetero repetitionis occasionem aut ipsum quaeratur, quae in consuetudinem non est perinoeam auferri tam contra subiectos, quam contra publicum, et maiorem praevalere et ex hoc aut ἀπραγμοσύνην nostris subiectis, quam per has

Graeca habent, nisi κοινήν. Caeterum pro voce *commune* in Mon. est *communionem*.

continue] Sic Vind. Mon. Pist., deest Vulgo.

super eos] Quod Vulgo subiicitur *reliquum*, in Vind. Mon. Pist. non est.

qualemcunque] Sic Vind. Mon. *qualecuque* Pist., sed litterae *u* superius lineola imposita est.

faciens reliquorum] Sic Vind. Mon. Pist. *reliquorum faciens* Vulgo. Gr. ἐλλειμμάτων ποιούμενος.

destinato] Sic Vind. Mon. Pist. *destinatus* Vulgo.

publicam personam] Sic Vind. Pist. *pp* Mon., sed ultimae litterae *p* lineola inferius traiecta, supra lineam autem littera *a* adscripta est. Quod Vulgo subiicitur *sibi*, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque abiiciendum esse visum est.

vindicante] Sic Vind. Pist. *vindicantes* Mon. *vindicans* Vulgo.

inferente] Sic Vind. Mon. Pist., qui nec habent, quod Vulgo antea est *aliqua*. Vulgo *inferens*.

sit quidem] Sic Mon. *sit* Vind. Pist. *quoniam quidem* Vulgo. Pro ἐπείτοιγε interpres videtur habuisse εἴη τοίγε.

quid] Sic Vind. Pist., deest in Mon. Gr. τοιοῦτό τι.

acceperint] Sic Pist. *acceperit* Mon. Vind. Gr. λαμβάνουσι.

continue] Sic Vind. Mon. *continuo* Pist.

exigente] Sic Mon. Pist. *exigenti* Vind. *exigere* Vulgo.

subiectos] Quae abhinc sunt usque ad sequens *qui enim*, in Mon. desunt. Quod Vulgo subiicitur *nostros*, in Vind. Mon. Pist. non est, nec Graecis firmatur.

continue] In Vind. hoc bis positum est.

vel negligens commodis] Sic Vind. *negligent commodis* Mon. *negliget commois* Pist., sed litteris *et* et litteris *ois* lineolae superius impositae sunt. Vulgo *vel negligens vel sportulis*. Sane vox *negligens* Graeco ῥᾳθυμήσας firmatur.

memoratur] Sic Vind. Mon. *memoretur* Pist. Vulgo. Indicativum modum et Graecum μέμνηται firmat.

deputationum] *deputatiom* Vind., sed ultimis litteris *om* lineola superius imposita est. Mon. Pist. *deputationem*. Gr. τῶν ἐκταγῶν.

aut] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. ἤ.

tentat] Sic Mon. *temptat* Vind. Berol. *tentet* Vulgo. Gr. πειρᾶται.

praesumserit] *praesumpserit* Vind. Mon. *praesumpsit* Pist.

repellimus] Sic Vind. *repellibus* Mon. *repllibus* Pist., sed per ultimam litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Gr. ἀποστρεφόμεθα.

omnem] Sic Vind. Mon. *ome* Pist., sed supra litteram *m* circumflexus superius impositus est.

aut — quaeratur] Sic Pist. Mon., nisi quod *queratur* Mon. habet. Vind. *aut ipsum quaeratur aut ipsum*. Desunt Vulgo.

quae — non est] Sic Vind. Mon. Pist. Desunt Vulgo.

perinoeam] *perhineam* Vind. Mon. *perthineam* Pist. Gr. περίνοιαν.

auferri tam] Sic Vind. Pist. *aut feritam* Mon. Gr. ἀναιρεθῆναι κατά τε.

publicum] Sic Vind. Mon. *publicam* Pist.

et ex] Sic Vind. Mon. *ex* Pist. Gr. κἀντεῦθεν.

aut ἀπραγμοσύνην] *aut pa'pau ccu* Vind. *aut papaco* Mon. *aut parpa(o* Pist. ἀπραγμοσύνην Vulgo.

nostris subiectis] Sic Mon. Pist. Vulgo. *nostri subiecti* Vind. Gr. τοῖς ἡμετέροις ὑποτελέσιν.

quam per has] Sic Vind. Mon. Pist.

perfruuntur donationes et quae sacris nostris privatis aut divino nostro patrimonio competunt possessiones, et neque contra colonos, neque contra locatores aut emphyteutas exactio fiscalium pro praedictis a nobis fiat temporibus aut ab iis, qui publicum exigunt, aut a palatinis ipsis manifestum est. Haec vero dicimus, quae debentur adhuc, et apud nostros sunt subiectos. Si enim aliquid contigit eos dare, et hoc apud curiales forsitan aut officiales aut hypodectas aut delegatores, aut ab his, qui provinciarum sunt numerarii, remansit, hoc non comprehendimus, neque partem facimus praesentis nostrae donationis, sed salvabitur publico, inutilissimum constitutum, ut, quod a subiectis datum est, non fiscus accipiat, sed proprium lucrum fiat.

CAP. II. Hac vero nostra largitate excludimus et quae cauta sunt forsitan aut fideiussa publico a numerariis aut arcariis aut scriniariis; nihil enim his de aequa conferimus donatione, quia semel propria fecit et paene habet haec accipiens fiscus. De sacro vero hac largitate excipimus tam militares, quam foederaticas discussiones; ipsi

quoniam autem his Vulgo. Manifesto interpres ὅτι pro relativo accepit idque ad superius ἀπραγμοσύνην retulit, cum vocem δὲ in contextu non haberet.

perfruuntur] Sic Mon. Pist. *fruuntur* Vulgo Vind. Pro ἀπολαύσουσι interpres videtur habuisse ἀπολαύουσι.

donationes] Sic Vind. Mon. Pist. *donationibus* Vulgo.

quae] Sic Mon. Vind. *qui* Pist.

divino] Sic Vind. Pist. *divinio* Mon. Gr. τῷ θείῳ.

emphyteutas] Sic Vind. Pist. *emphyteotas* Mon.

fiat] Sic Vind. Mon. Pist. *fiet* Vulgo.

ab iis] *aliis* Vind. Pist. *aliquis* Mon. *ab his* Vulgo. Facilis correctio est ex Gr. παρὰ τῶν.

a pal.] Sic Vind. *pal.* Mon. Pist., quod et Vulgo est. Gr. ἢ παρὰ παλατίνων.

manifestum] Sic Mon. Pist. *manifestissimum* Vind., quod quidem Graecis non firmatur.

dicimus] Quod Vulgo subiicitur *de his*, in Vind. Mon. Pist. non est, nec sane Graecis firmatur.

contigit] Sic Vind. Pist. *conting* Mon., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Vulgo *contigerit*. Indicativum modum vel Graeca tuentur.

eos] Sic Mon. *eis* Vind. Pist. *illis* Vulgo.

forsitan] Sic Vind. Mon. Pist. *forsan* Vulgo.

hypodectas] Sic Pist. *ypodectas* Mon. *ypothecas* Vind. Gr. ὑποδέκταις.

ab his] Sic Vind. Mon. Pist. *apud hos* Vulgo.

salvabitur] Sic Vind. Pist. *servabitur* Mon.

publico] Sic Vind. Pist. *p* Mon. Gr. τῷ δημοσίῳ.

inutilissimum] Sic Vind. Mon. Pist. *inutilissimo* Vulgo.

constitutum] *constitutam* Vind. Mon. Pist. *constituto* Vulgo. Gr. ὑπάρχον.

a subiectis] Sic Mon. Pist. *ab subiectis* Vind.

proprium] Quod Vulgo subiicitur *aliorum*, in Vind. Mon. Pist. non est, nec Graecis firmatur.

NOV. CXXV. CAP. II. vero] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. ταύτης δέ.

fideiussa] Sic Vind. Mon. *fideiusa* Pist.

arcariis] *archariis* Vind. Mon. *archaiis* Pist.

nihil] *nichis* Vind.

enim] Sic Mon. Pist., deest in Vind. Gr. γάρ. Quod Vulgo subiicitur *neque*, in Vind. Mon. Pist. desideratur, nec Graecis firmatur.

his] Sic Mon. Pist. *ex his* Vind. Gr. καὶ τούτοις.

aequa] Sic Vind. *qua* Mon. Pist. Gr. ἴσης.

conferimus] Sic Vind. Mon., deest in Pist. Gr. μεταδίδομεν.

fecit] Sic Vind. Pist. *facit* Mon. Gr. ᾠκειώσατο.

paene] *pene* Vind. Mon.

sacro] Sic Vind. Mon. Pist. *sacra* Vulgo. An pro τῆς θείας interpes habuit τοῦ θείου?

militares] Sic Mon. Pist. *militaris* Vind.

foederaticas] Sic Vind. Pist. *foederaticias* Mon. Gr. φοιδερατικάς.

discussiones] Sic Mon. Pist. *discutiones* Vind., quod quidem foret contra Graecorum tenorem.

ipsi] Sic Vind. Mon. Pist. *ipsae* Vulgo.

enim non contingunt quidem nostros subiectos, iustam vero exactionem contra illos inferunt, qui non competenter de publico accipiunt, quanquam vel occasione militaris vel foederaticae expensa contigerunt accipientes, tamen proprium hoc lucrum facientium. Et multo magis hac nostra excipimus donatione civilium pecuniarum inquisitiones et insuper operum discussiones tam in hac felicissima civitate, quam in provinciis, quoniam non est iustum, tanto a nobis emisso auro pro occasione munitionis reipublicae, administrantes quidem lucrum iniustum habere, fraudari vero loca nostra largitate aut debita eis munitione aut civitatis pecuniis, quae ad ornatum earum divisa sunt, defraudari. Quia vero, vel si malignantes omnino odimus, sed nostras humanitates oblivisci nullo possumus modo, propterea sancimus, quae a nobis in quibusdam capitulis factam exceptionem locum habere super his, quae nuper transiet, primae indictionis temporibus, hanc vero dicimus sedecim pridem annis factam. De his enim, quae praecedunt, temporibus simplicem et generalem omnibus continue nostram humanitatem concedimus, nullam exceptionem in ea facientes, ut communem omnes homines perfruantur securitatem, et nullam reliquarum exactionem ex

nostros] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἡμετέρων.
vel] Sic Mon. Pist. Vind. *si* Vulgo.
militaris] Sic Mon. *militaria* Vind. *militaio* Pist., sed ultimis tribus litteris circumflexus superius impositus est. Vulgo *militari*. Gr. στρατιωτικῆς.
foederaticae] *foederaticie* Vind. *foederaticiae* Mon. *federatica* Pist. Gr. φοιδερατικῆς.
expensa] Sic Vind. Mon. Pist. *expensae* Vulgo. Gr. δαπάνης.
contigerunt] Sic Mon. Vind. *contingeunt* Vind., sed supra litteras *ge* circumflexus superius positus est.
proprium hoc] Sic Vind., nisi quod prima manus habuit *hoc*, quod quidem sec. manus correxit. Mon. *hoc proprium*, Pist. *proprium hoc*. Gr. οἰκεῖον τοῦτο.
facientium] Sic Vind. Mon. Pist. *fecerunt* Vulgo. Gr. ποιησαμένων.
hac] Sic Mon. Pist. *hoc* Vind. Gr. ταύτης.
donatione] Sic Vind. Pist. *donationem* Mon. Gr. τῆς δωρεᾶς.
civilium] Sic Vind. Mon. *civilius* Pist., sed sec. manus scripsit, quod in contextu, puncto litterae *s* inferius subiecto. Gr. πολιτικῶν.
discussiones] Sic Pist. *discussciones* Vind., sed sec. manus litterae *c* punctum inferius supposuit. Caeterum in Mon. haec: *et insuper op. disc.* plane exciderunt.
felicissima] Sic Mon. Pist. *felisissima* Vind.
tanto] Sic Vind. Mon. *tanto auro* Pist., quod quidem Graecis non firmatur.
auro] Sic Mon. *auiro* Vind., sed litterae *i* a sec. manu punctum inferius subiectum est. In Pist. deest. Gr. χρυσίου προφάσει.
munitionis] Sic Vind. Mon. *minucionis* Pist. Gr. ἀσφαλείας.
nostra] Sic Mon. Pist. *nre* Vind., sed lineola superius imposita, qua *re* significatur *nostrae*, quod quidem Graecis sane non firmatur.
debita] Sic Mon. Pist. *dubitata* Vind. Gr. ὀφειλομένης.
munitione] Sic Mon. *minutione* Vind. Pist. Gr. ἀσφαλείας.
civitatis] Sic Vind. Mon. Pist. *civitates* Vulgo.
earum] Sic Vind. *eorum* Mon. Pist.
divisa] Sic Vind. Mon. Pist. *divisae* Vulgo.
quia] *ora* Pist. *co* Mon., sed ut in cont., Vind. Gr. ἐπειδή.
vel si] Sic Vind. Mon. Pist. *et si* Vulgo. Gr. κἂν εἰ.
nostras] Quod Vulgo subiicitur *tamen*, in Vind. Mon. Pist. non est, nec Graecis firmatur.
possumus modo] Sic Mon. Pist. *modo possumus* Vind.
factam exceptionem] Sic Mon. Pist. *factum exceptionem* Vind. *facta exceptio est* Vulgo. Gr. γινομένην ἐξαίρεσιν.
transiet] Sic Vind. Mon. Pist. *transiit* Vulgo.
indictionis] Sic Mon. Pist. *inditionis* Vind.
sedecim] *si decem* Vind. Pist. *si X* Mon.
factam] Sic Mon. Pist. *facta* Vind. Gr. γενομένην.
simplicem] Sic Mon. Pist. *supplicem* Vind. Gr. ἁπλῆν.
nullam] Sic Mon. Pist. *nulla* Vind. Gr. οὐδεμίαν.
reliquarum] Sic Mon. Pist. *relinquat*

qualibet occasione ex illis procedere temporibus. Hanc nos quidem subiectis humanitatem concedentes, deo magno offerre actum existimavimus oportere, ut omnes his perfruentes bonis gratias pro imperio confiteantur magno deo, qui et hanc nobis in mentem actum immisit. *Dat. prid. K. Novembr. CP. imp. DN. Iust. P. P. aug. anno XVIIII., p. c. Basilii V. C. anno IV.* (545.)

[CXXVI.] GLOSS.

DE RESTITUTIONE FIDEICOMMISSI ET NOMINE FAMILIAE,

Vind. *reliquorum* Vulgo, quod propter Graecum ἐλλειμμάτων praeferendum videtur esse.

ex qualibet] Sic Mon. Pist. *qualibet* Vind. Gr. ἐξ οἱασοῦν.

nos] Sic Vind. Pist. *no* Mon., sed lineola superius imposita, qua re significatur *non*. Gr. ἡμεῖς.

concedentes] Sic Mon. Pist. *concedente* Vind.

actum] *actuum* Vind. Mon. Pist., sed facilis correctio est ex Graeco τὴν πρᾶξιν. Nisi forte existimandum, in Graecis fuisse τῶν πράξεων.

existimavimus] Sic Pist. *estimavimus* Mon. Vind.

hanc] Sic Vind. Mon. Pist. *hunc* Vulgo. Gr. ταύτην, quod manifesto non ad sequentem vocem πρᾶξιν interpres retulit.

in mentem] *imminentem* Mon. Pist. *minentem* Vind. Gr. εἰς νοῦν.

actum] Sic Vind., deest in Mon. Pist. Gr. πρᾶξιν.

immisit] Sic Mon. Pist. *inmisit* Vind. *immiserit* Vulgo. Epilogus, qui Vulgo subiicitur, in Vind. Mon. Pist. non est, ideoque omittendus fuit, cum ex Graecis male translatus sit. Est autem hic: *quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarantur legem, ea studeto tua excellentia ad opus adduci et servari festinet.*

Dat.] Subscriptio in solis est Pist. et in Escur., ubi quidem ad sequentis Novellae 131., quae est *quomodo oporteat monachos* et caet., rubricam ex errore delata fuit; est et in mss. apud Contium, de quo vide Bieneri historiam Novv. p. 527. *D.* Cont.

prid. K. Novembr.] Sic Pist. *pridem Kl. Novb.* Escur. *prid. Kal.* Cont. *XVII. Kal. Maii* Vulgo.

CP.] Sic Cont. Escur. *Cap.* Pist., sed lineola superius imposita. Vulgo *Constant.*

imp.] *ipr.* Pist., sed lineola superius imposita. *impr.* Escur., sed lineola superius imposita est.

DN.] Sic Pist., sed superius lineolae impositae sunt. Deest apud Cont. *dnt. n* Escur., sed circumflexis superius impositis.

Iust.] Sic Pist. Escur. Cont. *Iustiniani* Vulgo.

P.P.] Sic Pist. Escur., lineola imposita. Deest apud Contium.

aug.] *cog* Pist. Escur., sed lineola superius imposita est. Deest apud Contium.

anno] *an* Pist. Escur.

XVIIII.] Sic Pist. Escur., *XXVIII.* Contius ex mss., quod et Vulgo est.

p. c.] Sic Escur. *post. cons.* Vulgo. *post* Cont. *pac* Pist., sed lineola superius imposita.

Basilii] *Basili* Pist. *Basil.* Cont. *Bas.* Escur.

V. C.] Sic Pist., sed lineola superius imposita, et Escur. *cons.* Contius.

anno] *an* Pist., sed lineola superius imposita est.

IV.] *IIII.* Pist. Escur. *III.* Cont. Bienerus, qui annum imperii *XXVIII.* retiunit, correxit *XIII.*, quod et Vulgo est.

NOV. CXXVI. CXXVI.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. *const. CXXVII.* Vulgo. Ad marginem Vind. adscriptum a seriori, sed antiquissima manu *hic debet esse de Samaritis, et ut de cetero nullam licentiam habeat dux et ut liceat Ebreis et de reliquis publicis.* Paullo infra ab alia manu haec adscripta sunt: *hic desunt const. CXXIIII. c. de revocationibus revocari ipso iure nos quidem sufficiet, CCXIII. nullum magnum. CXXV. u btor nullam licentiam his qui semper incidunt. CXXVI. ut liceat Hebreis necessariam quidem. cost. XXVII. de reliquis et si spo.* Ad marg. Berol. haec adscripta sunt: *hic debet esse de samaritis, ut de cetero nullam licentiam ht dux et ut liceat Ebreis et de reliquis publicis.*

nomine] *de nomine* I.

familiae] *familie* Vind. *filie* Mon. I.

USQUE AD QUOTUM GRADUM LOCUM HABET ET QUOD FAMILIAE NOMINE ET NURUS CONTINETUR.

Idem aug. Petro p. p. secundo.

PRAEFATIO. Tantum nobis humanitatis cura est, ut neque privatas cognitiones, quae videntur nobis quaestionem excedere iudicialem, legibus nostris definire dedignamur, neque cognitionem privatam excedentem audire in iudicia per circuita longa litigantes tradere afflictioni. Alexander igitur gloriosus suggessit nobis multotiens, Hierium gloriosae memoriae patrem suum, scribentem testamentum nominibus usum istis: *Volo autem et iubeo, meos heredes, Constantinum quidem virum clarissimum deputatam ei domum cum omni, sicut superius scriptum est, coniuncto ei iure, et proastium, quod in Cupariis est, cum omni sicut, superius scriptum est, competente ei iure, et domum, quae*

usque ad quotum] Sic Mon. Berol. I. *usque ad qrtum* Vind., sed litterae *r* littera *o* superius imposita est. Vulgo *quod usque ad quantum.*

habet] *habeat* I.

quod] *qd* Mon., in quo quidem priori litterae *q* lineola inferius traiecta est. Vind. Berol. *quia.*

familiae] Sic Vind. Mon. Berol. Pro *fam. nom.* I. habet *nom. famil.*

et nurus] Sic Vind. *etiam nurus* I. Berol. *nurus etiam* Mon. Vulgo.

cont.] Postea in Mon. est *R/.*; ad marginem autem adscriptum est *const. V.*

Id. aug.] *id. a* Pist. Berol. Vind. *idem ā* I. *..d. a* Mon., sed lineola superius imposita est. Vulgo *imp. Iustinianus aug.*

Petro] *Pe* I.

p. p. secundo] *pp scdo* Pist. I. Berol., sed prioribus litteris *pp* lineola imposita, perque litteram *d* alia lineola traiecta est. Mon. *scdo,* reliquis omissis, Vind. *ppo scdo.* Vulgo: *gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto iterum, exconsuli et patricio.*

NOV. CXXVI. PRAEF. tantum] Sic Vind. *tanta* Mon. Berol. Vulgo. Gr. τοσοῦτον.

iudicialem] *iuditialem* Berol.

definire] Sic Vind. *deffinire* Mon. *diffinire* Berol.

dedignamur] Sic Vind. *dedignaremur* I. *dedignari* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *dedignamur.* An vero retinendum in contextu *dedignari*, cum in Graecis sit ἀπαξιοῦν, quod a superiori ὥστε pendere interpres non intellexit?

audire] Sic Vind. Mon. I. *audie* Berol., sed supra litteras *ie* circumflexus superius positus est. Vulgo *audientiam.*

in] Sic Vind. Hamb. Trid. Mon. Berol., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt. Deest in Port. Gr. εἰς.

iudicia] Quod Vulgo subiicitur *delatam*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque delendum esse visum est.

circuita longa] Sic Berol. *circuita loca* Mon. *circuitus longos* Vulgo I. Vind., in quo quidem syllabae *us* et *os* a sec. manu scriptae sunt.

afflictioni] *adflictioni* Vind.

suggessit] Sic Mon. Berol. *sucgessit* Vind., sed sec. manus supra litteram *c* litteram *g* superius posuit.

multotiens] Sic Vind. Mon. Berol. I. *multoties* Vulgo.

Hierium] Sic Vind. *Hyerium* Mon. *Ygerium* I. *Bierium* Berol., sed ex primo *b* sec. manus facit *h.*

gloriosae] Sic Vind. Mon. *glose* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

scribentem] Sic Mon. Berol. *scribente* Vind. Gr. γράφοντα.

usum istis] Sic Vind. Berol. I. *usum in istis* Mon., sed sec. manus vocem *in* punctis subiectis notavit. Vulgo *istis usum.* Gr. χρήσασθαι τούτοις.

meos] Sic Berol. *in eos* Vind. *i eus* Mon., sed supra primam litteram *i* sec. manus circumflexum posuit, qua re significatur *in*, sed totum punctis subiectis notatum est. Gr. ἐμούς.

clarissimum] Sic Vind. Berol. *gloriosissimum* Mon. Gr. λαμπρότατον.

scriptum] Sic Vind. Berol. *dictum* Mon. I. Vulgo. Gr. προγέγραπται.

est] *est et* I.

proastium] Sic Vind. *per austrum* Mon. *pro austium* I. Caeterum in Berol. verba *et proast.* — *et domum* plane desunt.

scriptum] Sic Vind. *dictum* Mon. Vulgo I. Gr. προγέγραπται.

quae] Sic Vind. *q* Mon., sed lineola superius imposita.

in Antiochia κατὰ Ammianum; Anthemium vero dulcissimum proastium, quod in Blacernas est κατὰ Eugenium et Iulianum gloriosae memoriae viros, et proastium, quod in summitate sinus Sosthenii est quod quondam κατὰ Ardaburium gloriosae memoriae; Callipium vero virum clarissimum proastium Bytharium sive κατὰ Philotheum; Alexandrum virum clarissimum proastium, quod in Venetis est, non alienare non per venditionem, non per donationem, non per commutationem, non aliter quolibet modo, neque eiici neque alienare ipsam domum aut suprascripta

κατὰ Ammianum] *Catamianum* Mon. *Cathamianum* I. *Camamianum* Berol. *ꝗ ceta mam* Vind., sed lineola superius imposita. In Hamb. Os. scripsit esse vel *et in amianum*, vel *et mamianum*. Trid. *ei mamianum*, Port. *est Catamianum*, Vulgo *est ad Ammianum*. Manifesto interpres praepositionem retinuit ex Gr. τὴν κατ' Ἀμμιανόν.

Anthemium] *Anthimium* Berol. *Anthingnum* Mon. *Anchinium* I. *Iannubitacum* Vind., sed litterae *c* circumflexus, ultimis autem litteris *um* lineola superius imposita est.

proast.] *proaust.* I.

Blacernas] Sic Mon. *Blacerternas* Vind. *Blacenas* Berol. *Placernas* Hamb. *Balcernas* Trid. *Blacernis* Vulgo Port. *Placenas* I.

est] Sic Vind. Mon. *el* Berol., sed litterae *e* lineola superius imposita, litterae *l* autem a sec. manu punctum subiectum est.

κατὰ] *cata* Mon. Berol. I. *ꝗoia* Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *ad Eugenium*. Manifesto interpres praepositionem retinuit ex Graeco κατὰ Εὐγένιον.

Eugenium] In Vind. postea est *uo*, lineola imposita, qua re significatur *vero*, quod quidem cum in Mon. Berol. non sit, nec sane Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

gloriosae] *glose* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius impositus est.

viros] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo.

et] Sic tres mei codd. Hamb. Trid. Deest apud Port. Gr. καί.

proast.] *proaust.* I.

summitate] *sumitate* Vind. Mon.

sinus] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol., ubi quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. τοῦ κόλπου.

Sosthenii] *sustenii* Mon. *substenii* I. *sustinui* Berol. *sustunii* Vind., sed priori litterae *n* circumflexus supra lineam impositus est. Hamb. *sustentii*, Trid. *substeneii*, Port. *substenticii*.

est] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. I. *st* apud Port., deest in Hamb.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., deest apud Port. Vulgo.

κατὰ] *cata* Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ꝗceta* Vind., sed lineola superius imposita. Vulgo *ad*. Manifesto interpres praepositionem retinuit ex Graeco κατὰ Ἀρδαβούριον.

Ardaburium] *Archalurium* Berol. *Arcalurium* I. *Archalium* Mon. *Archaiurrum* Vind. *Archalirium* Port. Trid. *lunum* Hamb.

Callipium] Sic Port. Berol. *Calliopium* Vind. Mon. Trid. *Saliopium* Hamb. *Calopium* I.

vero] Sic Berol. *uo* Vind., sed lineola superius imposita est. Deest in Mon. Gr. δέ.

virum clarissimum] Sic Vind. Mon. *gloriosissimum* Vulgo. *virum gloriosissimum* I. Gr. τὸν λαμπρότατον.

proast.] *proaust.* I.

Bytharium] *bitain* Vind. Mon., sed supra litteram *n* circumflexus positus est. Berol. *habitaium*, sed supra litteras *ai* circumflexus superius positus est. Trid. I. *Habitarium*.

κατὰ] Sic Vind. Mon. Berol. Trid., deest in Port. I. Manifesto interpres legit κατὰ Φιλόθεον.

Philotheum] Sic Mon. *philotium* Trid. *philoteum* Berol. *phylotheum* Vind. *Cathaphilotecum* I.

virum] deest in I.

clarissimum] Sic Vind. Mon. *gloriosissimum* Berol. I. Vulgo. Gr. τὸν λαμπρότατον.

proast.] *proaust.* I.

in Venetis] Sic Vind. *invenietis* Berol. *icienetis* Mon., sed priori litterae *i* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐν τοῖς Βενέτοις.

alienare] Sic Vind. Mon. Hamb. *alienari* Berol. Trid. Port. Gr. ἐκποιῆσαι.

non per donat.] Haec desunt hoc loco in I.

commutationem] *comutatione* Vind. *comutation* Mon., sed priori syllabae *co* ultimaeque *on* puncta superius imposita sunt. In I. subiicitur *non per donationem*.

modo] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. ὁπωσδήποτε.

eiici] *eici* Mon. Vind. *eutici* Berol. *eici* I. Gr. ἐκβάλλειν.

alienare] Sic Vind. Berol. I. *alienar* Mon., sed ultimae litterae *r* circumflexus superius impositus est. Gr. ἀλλοτριῶσαι.

suprascripta] Sic Vind. Mon. I. *su-*

proastia a meo nomine et mea familia; sed si quidem orandum est mihi, fiant eis filii, et in filiis et nepotibus legitimis aut naturalibus si defuncti sint, relinquere unumquemque eorum et quod deputatum est proastium, et domus, tam adiacentibus huic regiae civitati, quam in Antiochiam filiis et nepotibus singulorum legitimis ac naturalibus. Credo enim, quod non deponant neque super naturalibus filiis aut nepotibus meam dispositionem et voluntatem. Si vero omnino sine filiis omnes aut quidam aut unus ex eis moriatur, quod absit, volo et iubeo, eos, qui sine filiis aut sine filio futuri sunt morituri, restituere superstitibus sive superstiti eorum fratri suprascriptas domos tam hic, quam in Antiochia, et praemanifestata quiuque proastia cum omni eorum iure et omnibus competentibus indesinenter, vacante scilicet inter eos de fideicommissis aut legatis satisdatione. Volo enim et iubeo, non exigere eos ab invicem huiusmodi satisdationes; praesumentes sive praesumentem praeter meam paternam et amabilem circa eos intentionem exigere fratres suos aut fratrem satisdationem in prohibitis alienari rebus,

perscripta Berol. Quod Vulgo subiicitur *quinque*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

proast.] *proaust.* I.

familia] Sic Berol. I. *filia* Vulgo. Gr. φαμιλίας.

si quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si quod* Vulgo. Gr. εἰ μέν.

eis] Sic Berol. *eius* Vind. Mon. I. Gr. αὐτοῖς.

et nep.] Sic Vind. Mon. Berol. *et in nep.* I. *aut in nep.* Vulgo. Interpres videtur habuisse καὶ ἐγγόνοις.

si] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo.

sint] Sic Vind. Mon. *sunt* Berol. I. Gr. τελευτήσαιεν.

relinquere] Sic Mon. Berol. *relinqre* Vind., sed supra litteram *q* circumflexus superius impositus est.

et quod] Sic Vind. Mon. *quod* Berol. Vulgo I.

deputatum] *dedputatum* Berol., sed sec. manus secundae litterae *d* punctum subiecit.

est] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ei est* Vulgo. Interpres αὐτῷ illud non videtur in Graecis habuisse.

proast.] *proaust.* I.

domus] Sic Vind. Mon. *domum* Berol. I. Gr. τὰς οἰκίας.

tam] *in* I.

adiacentibus] Sic Vind. Berol. I. *inaditientibus* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Vulgo *adiacentem*.

regiae civitati] Sic Berol. *regie civitatis* Vind. *civitatis regie* Mon. Gr. τὴν βασιλίδα πόλιν.

quam] Sic Berol. *qm* Vind., sed lineola superius imposita est. Mon. *q*, sed inferius lineola traiecta supraque lineam circumflexus positus est.

Antiochiam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *Antiochia* Trid. Vulgo. *Antiochis* Port.

deponant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *deponent* Vulgo.

neque] *nec* I.

omnino] Sic Berol. *omio* Vind., sed lineola superius imposita. Mon. *omo*, sed lineola superius imposita est. Gr. ἐπὶ παντελεῖ.

sine] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum *sine*. Gr. ἀπαιδίᾳ.

futuri sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *sunt* Vulgo I. Gr. μέλλοντα.

morituri] *mortui futuri* I.

rest. superst.] *superst. rest.* I.

suprascriptas] Sic Berol. *suprascriptos* Vind. *suprascripta* Mon. Gr. τὰς προγεγραμμένας οἰκίας.

Antiochia] Sic Berol. *Antiochiam* Vind. Mon.

praemanifestata] *praemanifesta* I.

proast.] *proaustia* I.

scilicet] Sic Vind. Mon. *videlicet* Berol. I.

de] deest in I.

fideicommissis] Sic Vind. Berol. *fidecomissi* Mon. Gr. φιδεϊκομμίσσοις.

legatis] Sic Berol. Vulgo. *legati* Vind. Mon. Gr. λεγάτοις.

satisdatione] Sic Mon. Berol. *satisdonatione* Vind. Gr. ἱκανοδοσίας.

ab inv.] *ad inv.* I.

huiusmodi] *h9modi* Vind. Mon.

satisdationes] Sic Mon. Berol. *satisdonationes* Mon. Gr. ἱκανοδοσίας.

satisdationem] Sic Mon. Berol. *donationem satis* Vind. Gr. ἱκανοδοσίαν.

proh.] Quod Vulgo et apud Port. antea est *his*, in Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

omni eos fideicommisso cadere. Et haec quidem in testamento dixit, scripsit autem et codicillos huiusmodi et ipsis his est usus verbis: *Manifestum igitur facio, quia dudum quidem in scriptis feci testamentum, et quae in eo sunt, secundum placitum mihi modum disposui, et volo et iubeo, omnia, quaecunque eidem testamento continentur, omnimodo valere, praeter illa sola, quae in hoc meo codicillo permuto aut subtraho aliqua derelicta legata. Volo igitur et iubeo, proastium meum, quod appellatur Cuparia, quod in praedicto testamento Constantino viro magnifico, filio meo, dereliqui, dari et pertinere perfecto possessionis et dominii iure Hierio viro clarissimo et εὐγενεστάτῳ meo nepoti, filio Constantini viri magnifici, in integro ipsum proastium cum omnibus, quae sunt in eo, praetoriis, et ascensum et descensum πασῶν omnibus et coniunctis, sive inlatis cum conclavi domus et ergasteriis, et balneo, et hortis tam infra quam extra muros, et hippodromum, et*

omni] Sic Vind. Mon. *omnino* Berol., quod et Vulgo et in I. est.
et] Sic codd. I. *ex* Vulgo, sed ex errore typogr.
haec] *hec* I.
cod. huiusmodi] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Vox *huiusmodi* Vulgo non est.
et ipsis] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem supra lineam a sec. manu adscriptum est *in*. Desunt in Hamb. Trid. *et in ipsis* Vulgo.
his est usus verbis] Sic Vind. *huius verbis* Berol. *usus verbis* I. *huiusmodi verbis* Mon., sed supra *huius* a sec. manu scriptum est *usus est*. Hamb. *usus his verbis fuit*, Trid. *verbis*. Vulgo *usus est huiusmodi verbis*. Manifesto interpres legit κωδίκιλλον τοιοῦτον καὶ κατ' αὐτὸν τούτοις κ. τ. λ.
facio] Sic Mon. Berol. *factio* Pist., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est. Gr. ποιῶ.
quidem in scriptis] *in scriptis quidem* I.
quae] *que* Vind. Mon.
et volo] Sic Vind. Hamb. *volo* Mon. Berol. Trid. Port. I. Gr. καὶ βούλομαι.
eidem] Sic Berol. I. *eid?* Mon. Vind. Gr. τῇ αὐτῇ.
omnimodo] Sic Vind. Berol. *omnino* Mon. Gr. ἐκ παντὸς τρόπου.
permuto] Sic Vind. Mon. *permitto* Berol. I. Gr. μετατυπώσω.
subtraho] Sic Vind. Mon. *subto* Berol., sed supra litteram *o* circumflexus superius positus est.
aliqua] Sic Vind. Mon. *au* Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *autem*. Gr. τινά.
proast.] *pronust.* I.
Cuparia] Sic Vind. *Cupparia* Berol. *Cupia* Vind., sed litterae *p* lineola superius imposita est, qua re Vulgo significatur *prae*; sed sec. manus correxit, ut in contextu.
dereliqui] Sic Vind. Berol. *reliqui* Mon. Gr. κατέλιπον.
dari] *dare* I.
Hierio] *Yerio* I.
εὐγενεστάτῳ] *eugenistato* Vind. Berol. I. *eugenii statu* Mon.
filio] Sic Vind. Berol. *filii* Mon., sed supra ultimam litteram *i* a sec. manu littera *o* scriptum est. Gr. υἱῷ.
magnifici] Quod Vulgo subiicitur *filii mei*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque delendum esse visum est.
in integro] Sic Vind. *in in* Mon. Berol., sed supra litteras *in* ubique circumflexi positi sunt. *integrum* Vulgo *in integrum* I.
proast.] *proaust.* I.
quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.
sunt in eo] Sic Mon. *in eo sunt* Vind. Berol. Vulgo. Gr. τῶν ὄντων ἐν αὐτῷ.
ascensum et descensum] Sic Vind. Berol. I. *accessum et decessum* Mon. *ascensu* Vulgo.
πασῶν omnibus] *obaaωx omnibus* Berol. *opalonibus* Mon. *opalionibus* Vind. *et omnibus* Vulgo. *omnibus* I. Manifesto interpres Graecum πασῶν retinuit, cuius vestigia in Berol. adsunt, versionemque latinam *omnibus* adscripsit.
et coniunctis] Sic Berol. Mon. Vind. *etiam conductis* Vulgo. *et iam coniunctis* I.
sive inlatis cum concl. domus] Sic Mon. *sive illatis conclave domuum* Vind. *sive illatis cum conclave domu* Berol. *sive illatis conclave domuum* I. *sive intra ianuam sive extra ianuam et conclavibus domuum* Vulgo.
balneo] Sic Mon. Berol. I. *baneo* Vind. Gr. τοῦ λουτροῦ.
infra] Sic Vind. Mon. Berol. *intra* Vulgo.
hippodromum] *ypodromum* Mon. Berol. *ypodronium* I. *hipodomum* Vind., sed supra litteram *d* circumflexus superius positus est. Gr. ἱπποδρόμου.

quod in eo est hortum et cisternam et omnia omnino quocunque modo competentia mihi iura super ipso proastio. Data quidem volo et idem proastium praedicto viro clarissimo, meo nepoti Hierio, facto suae potestatis per emancipationem a suo patre post obitum meum, nulla data licentia ei viro honesto nepoti meo, sed neque his, qui sive ex hoc meo testamento, sive ex testamento eiusdem viri clarissimi mei nepotis suscipientibus eius iura, vendere aut permutare aut donare alicui, aut quocunque modo alienare aut ipsum proastium aut partem aliquam ex eo aut ius, propter quod volo eundem proastium sive domum adiacentem intra ianuas quod ducit circa venerabile oratorium sanctae Theclae, manere per omnia et perpetuo remanere in mea familia, et nun-

in eo est] Sic Vind. Mon. *est* Berol. Gr. τοῦ ἐν αὐτῷ κήπου.

hortum] *ortum* Vind. Mon. I. *inortum* Berol.

cisternam] Sic Vind. Berol. *cisterna* Mon.

quocunque] Sic Vind. *qcque* Mon., sed supra priorem litteram *q* iam prima manus circumflexum posuit, qua re significatur *quaecunque*. Berol. *quaecunque*. Gr. καθ' οἱονδήποτε τρόπον.

super] Sic Vind. Berol. I. *sup* Mon., sed supra litteram *p* circumflexus superius positus est.

ipso] Sic Vind. Mon. *isto* Berol. I. *isto ipso* Vulgo. Interpres vim et potestatem Graeci τῷ αὐτῷ προαστείῳ non videtur cepisse.

proast.] *proaust.* I.

data] Sic Vind. Mon. I. *data est* Berol. *dari* Vulgo.

et idem] Sic Hamb. *eundem* Port. Trid. I. Mon. Berol. Vind., in quo quidem iam prima manus litteram *i* praeposuerat, cui quidem sec. manus punctum inferius subiecit.

proast.] *proaust.* I.

praedicto] Sic Vind. Berol. *praedictum* Mon. Gr. τῷ προειρημένῳ. Nisi forte dicendum est, interpreti ob oculos fuisse τὸ προειρημένον.

Hierio] Sic Vind. *Heerio* Vind. *Hierico* Berol. *Hyerio* I.

suae] *sue* Vind. Mon. Berol. I.

emancipationem] Sic Vind. Mon. *emantipationem* Berol.

data] Sic Mon. Berol. *de tali* Vind.

his qui sive] Sic Berol. *ex his que sive* I. *his sive* Vulgo. *his qui siu* Vind. Mon., sed supra litteram *u* iam prima manus lineolam superius posuit.

ex hoc] Sic Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *h*, puncto superius posito, qua re significatur *hoc*.

meo] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. μου.

testamento] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *sive ex testamento*.

eius iura] Sic Mon. I. *iura eius* Vind. Berol. *iura ea* Vulgo. Pro τὰ αὐτὰ δίκαια interpres videtur habuisse τὰ αὐτοῦ δίκαια.

permutare] Sic Vind. Berol. *permutuare* Mon. Gr. ἀνταλλάξαι.

aut ipsum] Sic Vind. Mon. *ipsum* Berol. An forte interpres habuit: ἢ τὸ αὐτό?

proast.] *proaust.* I.

propter quod] Sic Mon. Berol. I. *propter* Vind. *propterea quod* Vulgo.

eundem] Sic Vind. Mon. I. *eud* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo *idem*.

proast.] *proaust.* I.

sive] Sic Berol. *siu* Mon., sed superius lineola inscripta est. Vind. *sive*, sed ultima syllaba *ve* a sec. manu scripta est.

ianuas] Quod Vulgo subiicitur *Sycion muri*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

quod ducit] Sic Vind. Mon. *quod dedit* Berol. In Mon. supra *ducit* a sec. manu adscriptum est *iusta*. Vulgo *quae ducunt* I. *quod ducit*. Gr. τῆς ἀπαγούσης.

venerabile] Sic Vind. Berol. *venerabile* Mon., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. τὸ εὐαγὲς μαρτύριον.

Theclae] *aeccle* Berol., in quo quidem litterae *l* circumflexus traiectus est. Vind. *ecclesie*, quod quidem totum a sec. manu scriptum est. Mon. I. *eccle*, sed utrique litterae *c* inferius circumflexi impositi sunt, qua re significatur *ae*. Sed sec. manus in Mon. supra lineam adscripsit *Tecle*. Gr. Θέκλας.

manere] Sic Vind. Mon. Berol. *permanere* I. Vulgo. Gr. μεῖναι.

perpetuo remanere] Sic Vind. *perpetuare* Mon. Berol. Hamb. Port. I. *perpetuari* Trid. *perpetuo* Vulgo.

in mea] Sic Vind. Berol. *in ea* Mon. Gr. ἐν τῇ ἐμῇ.

quam egredi de meo nomine. Volo autem et iubeo, si contigerit praedictum virum honestum meum nepotem Hierium mori impuberem aut post pubertatem, sine filiis tamen ex legitimo matrimonio ei progenitis, pervenire et competere sive restituere possessionem et proprietatem eiusdem proastii sive domus viro magnifico eius patri Constantino sub eadem conditione, non alienari aliquando de mea familia aut de meo nomine. In istis quidem ipsum procedere, Hierium vero gloriosissimi domum, quae in Theopolitis adiacet ei et ex paterna in eum pervenit successione, aliis vendidit personis, eam vero domum, quae in hac felicissima civitate, insuper et per codicillos datum sibi proastium, in quibus omnibus alienatio interdicta est, Constantino gloriosissimo eius transmittere filio, illum vero, mox praegnantem relinquentem uxorem, vita functum, rescripsit testamentum, per quod disposuit, si non nascantur filii, aut natus impubes moriatur, tam matrem suam Mariam gloriosissimam, quam eius uxorem nobilissimam Mariam in eius vocari successionem. Et quum nata fuit filia, et ipsa pupilla et tenera adhuc aetate ex hominibus decessit, in praedictas nobilissimas pervenire mu-

contigerit] Sic Berol. *contigit* Vind. *continguerit* Vind. Gr. συμβῇ.

Hierium] *Hyerium* I.

mori] Sic Berol. *moi* Vind. Mon., sed in utroque cod. ultimae litterae *i* circumflexus superius impositus est. Gr. τελευτῆσαι.

impuberem] *puberem* Vind. Mon. Berol., sed in Mon. a sec. manu syllabae *pu* litterae *im* superius impositae sunt. Gr. ἐν ἀνηβότητι.

tamen] Sic Vind. Mon. *tantum* Berol. I. Gr. μέντοι.

restituere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *restitui* Vulgo. Pro ἀποκαταστάθῆναι interpres videtur habuisse ἀποκαταστῆσαι.

eiusdem] Sic Berol. *eisdem* Mon. Vind. Gr. τοῦ αὐτοῦ.

proast.] *proaust.* I.

aliquando] Sic Berol. *aliqn* Vind., sed ultimis litteris *qn* circumflexus superius impositus est. Mon. *aliquo*, sed ultimae syllabae *quo* lineola superius imposita est. Gr. ποτε.

familia] *famiaia* Berol., sed iam prima manus correxit, ut in contextu.

procedere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *decedere* Vulgo. An interpres pro ἀπελθεῖν legit προελθεῖν?

Hierium] *Hyerii* I.

vero] Sic Vind. Mon. I. *viro* Berol.

gloriosissimi] Sic Vind. Berol. I. *vel viro gloriosissimi* Mon., sed verbis *vel viro* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *gloriosae memoriae.*

quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.

Theopolitis] Sic Mon. Berol. *Theupolitis* Vind. *Theopolitas* I.

adiacet ei et] Sic Mon. Berol. *adiacet dum* Vind. *adiacet et* Vulgo I.

vendidit] Sic Mon. Berol. I. *vendat* Mon. Gr. διαπωλῆσαι.

quae] *que* Mon.

hac] deest in I.

proast.] *proaust.* I.

omnibus] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἅπασιν.

gloriosissimo] *glosisimo* Mon., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon. Gr. αὐτοῦ.

transmittere] Sic Vind. Mon. *transmitti* Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Secunda quidem manus scripsit *transmittere.* Gr. παραπέμψαι.

filio] Sic Vind. Mon. *eius filio* Berol., quod Graecis non firmatur.

mox] *post* I.

praegnantem] Sic Vind. Mon. *praegnante* Berol. Gr. κύουσαν.

vita] Sic Mon. *vitam* Vind. I. *ita* Berol., sed supra litteram *i* sec. manus inscripsit litteram *u.*

rescripsit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *scripsit* Port. *rescripserit* I. *scripsisse* Vulgo.

quod] Sic Vulgo. *quem* Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *quod.* Gr. διαθήκας καθ' ἅς.

gloriosissimam] Pro *Mar. gl.* I. habet *gloriosissimam Mariam.*

fuit] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I.

tenera] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem litterae *t* circumflexus superius impositus est.

aetate] *etate* Vind. Mon. Berol.

hominibus] Sic Berol. *omnibus* Vind. Mon. I. Gr. ἐξ ἀνθρώπων.

pervenire] *venire* I.

lieres reliqua vero substantiae, quae in hac magna civitate sunt domum, insuper et proastium expressim in codicillis gloriosissimo derelicta sunt Hierio; locum forsitan tam ex testamento, quam ex codicillorum sermonibus adhibere ipse domum et proastium defendere, solus de Hierii gloriosissimi familia derelicta quae nunc, et primum habens in Hierio meo nomine gradum. Sed ii, qui pro Maria et Maria gloriosissimis feminis verba faciebant, testamenti quidem verbis nullum dicebant locum. Neque cum legitur Alexandrum virum gloriosum locum habere tam ex omnibus locum habere et utrumque suum perficere ipsum et citra Constantinum gloriosae memoriae, quam hos tamquam locum

reliqua] Sic Hamb. Trid. *reliq* Vind. Berol., sed litterae *q* lineola superius imposita est. Mon. I. *relique*. Port. *reliquae*. Vulgo *et reliqua*. Gr. λοιπά.

vero] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I., deest in Berol. Vulgo. An interpres pro τά τε legit τὰ δέ?

quae] Sic Vind. Mon. Berol. *que* I. *et quae* Vulgo.

domum] Sic Vind. Mon. *domus* Berol., quod et Vulgo est. Gr. οἰκίαν. Caeterum in superioribus interpres videtur habuisse: οὐσίας τῆς ἐπὶ ταύτης τῆς μεγάλης πόλεως.

proast.] *proaust*. I.

expressim] *expraessim* Vind. Mon. Berol.

codicillis] Sic Vind. Mon. *codicillos* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

derelicta sunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *relictum* Vulgo.

Hierio] *Hyerio* Mon. Berol. I.

forsitan] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vero merito* Vulgo.

quam ex] Sic Vind. *quam* Mon. I. Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu adscriptum est *ex*. Gr. ἔκ τε τῶν τοῦ κωδικίλλου.

adhibere] Sic Vind. Mon. *adibere* Berol., sed supra litteram *i* sec. manus circumflexum posuit. Vulgo et I. *habere*.

ipse] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsum* Vulgo. Gr. αὐτός.

domum] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τήν τε οἰκίαν.

proast.] *proaust*. I.

solus] Sic Vind. Mon. Berol. *solum* Vulgo. *sol* I., sed ultimae litterae *l* circumflexus traiectus est.

de Hierii] Sic Vind. *de yerii* Mon. *deieri* Berol. *ex Hierii* Vulgo. *de Hyerii* I.

derelicta] Sic Vind. Mon. Berol. I. *derelictum* Vulgo. Pro ὑπολελειμμένος interpres videtur habuisse ὑπολελειμμένα.

quae] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo et in I.

Hierio meo] Sic Mon. *Hyerio meo* I. *geio meo* Berol., sed litteris *ei* circumflexus superius impositus est; *genere meo* Vind. *familiae* Vulgo.

ii] *hii* Vind. Mon. Berol. I.

faciebant] Sic Mon. Berol. *faciant* Berol.

verbis] Sic Vind. I. Mon., in quo quidem litterae *r* punctum inferius subiectum est. Berol. *verba*, quod et Vulgo est. Gr. ῥήμασιν.

locum] Quod Vulgo subiicitur *habere*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum fuit.

neque cum legitur] Haec et quae sequuntur usque ad verba *tamquam locum* sic in Vind. Berol. leguntur, in quo quidem voces *tam ex omnibus* desunt, legiturque pro *quam* potius *quem*, quod quidem sec. manus correxit *qua*; sunt et in Hamb. Trid. I., nisi quod habent *gloriosissimum*; pro *omnibus* Trid. exhibet *hominibus*, et ad finem totius loci Trid. Hamb. videntur habere *ad locum*, de quo quidem dubito. In Mon. est: *neque cum legitur Al. v. gl. locum habere vel* (quo deleto sec. manus supra lineam adscripsit *et*) *utrumque suum perficere ipsum etiam citra Constantinum gloriosae memoriae quam ad hos tamquam locum*. Vulgo haec sunt: *neque enim sine liberis Constantinum gloriosae memoriae decessisse ex hominibus, ut locus utriusque domus restitutioni fieret, sed nec super proastio cum lege Alexandrum venire contra ipsas et ipsum*. In haec intuenti cuique maxime apparebit sententiarum perturbatio, cuius originem unius versus male facta transpositio videtur demonstrare. Sic enim initio videtur habuisse: χώραν μηδὲ μετὰ τοῦ νόμου (ex *lege* videtur ortum esse *legitur*) Ἀλέξανδρον τὸν ἐνδοξότατον χώραν (pro χωρεῖν).... χωρὶς Κωνσταντῖνον τὸν τῆς ἐνδόξου μνήμης ... Reliqua divinatione non assequor.

alienantem proastium, quod ei derelictum est, super quod alienationem inaequaliter aliis quod ei pater interdicens competivit. Et alios fratrum eius hoc facere, et nostras leges, quoniam omnes continue, in quibus tale aliquid dispositum est, transgredi defuncti voluntatem, omnibus similiter substitutionem dicere, ut non permutans eis invicem pulsantes, multis pro una cognitione iudiciis subiiciantur. Ideo positas nos rememorare leges. Alexander vero gloriosus magis quidem et de propriis alterutrum recte visus est appellare (super codicillum enim sapientem et de residuis rebus voluntatem suam defunctum facientem, familiae res servari volens), sed in proastio iustioribus verbis usus, nihil enim recte ei alienationem conferre illas, ex imperiali hoc facere im-

proast.] *proaust.* I.

quod ei] Sic Vind. Berol. *quod* Mon., sed ad marginem a sec. manu adscriptum est *ei*. Gr. ὅπερ αὐτῷ.

derelictum] Sic Vind. Mon. I. *relictum* Berol.

quod] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quo* Vulgo.

alienationem] Sic Mon. Berol. *alienatione* Vind. Gr. τὴν ἐκποίησιν.

inaequaliter] *inequaliter* Vind. I. Mon. Berol. *aequaliter* Vulgo. Pro verbis ἐν ἴσῳ legendum videtur ἀνίσως.

aliis quod ei] Sic Mon. Berol. I. *aliis quod eis* Vind. *ut in aliis communis* Vulgo.

competivit] Sic Vind. Berol. *competiit* I. *competut* Mon., sed supra litteram *u* circumflexus superius positus est. Vulgo *contigit*. Gr. ἐτύγχανε.

nostras leges] Sic Vind. Mon. Berol. I. *leges nostras* Vulgo. Gr. ἡμετέρους νόμους.

quoniam] Sic Vind. I. *qm* Mon. Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo *quando*. Gr. ἐπειδάν.

continue] Sic Mon. Vind. *continuae* Berol. Gr. ἐφεξῆς.

aliquid] *aliquod* I.

dispositum] Sic Mon. Berol. *depositum* Vind. Gr. διώρισται.

est] Sic Vind., deest in Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu supra lineam *est* adscriptum est.

transgredi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *transgrediantur* Vulgo.

substitutionem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *restitutionem* Vulgo. Interpres videtur habuisse ὑποκατάστασιν.

dicere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adimere* Vulgo.

permutans] Sic Vind. Berol. Hamb. I. Mon., in quo quidem litterae *n* inferius punctum subiectum est. Trid. *permittens*, Port. *permittas*. Vulgo *permutate*. Gr. ἀμοιβαδόν.

eis] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. *eius* Mon. Berol., deest Vulgo. Gr. αὐτούς.

cognitione] Sic Vind. Berol. *cogitatione* Mon. Gr. ὑποθέσεως.

ideo] Sic Berol. *ido* Mon., sed lineola superius imposita est. In Vind. a sec. manu scriptum est.

positas nos] Sic Mon. Berol., desunt in Vind. Gr. κειμένων ἡμᾶς.

rememorare] Sic Mon. *remorare* Vind. *rememorate* I. *rem* Berol., sed postea spatium vacuum relictum est, cui supplendo tres fere litterae sufficere queant.

Alexander] *Alex.* I.

magis] *magnus* I.

et de] Sic Vind. Berol. Prior vox *et* in Mon. non est. Gr. καὶ περὶ τῶν οἰκιῶν.

propriis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *proprietatibus* Vulgo. Pro οἰκιῶν interpres legit οἰκείων.

alterutrum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alterutris* Vulgo. Pro ἑκατέρων interpres legit ἑκάτερον.

visus] Sic Mon. I. *iussus* Vind. Berol.

super] Sic Vind. Mon. Berol. I. *per* Vulgo. Gr. ἐπὶ γὰρ τοῦ.

codicillum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *codicillos* Vulgo. Gr. κωδικίλλου.

sapientem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sapienter* Vulgo. Gr. σαφῆ.

suam] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *suam*. Gr. αὐτοῦ.

facientem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *fecisse* Vulgo.

familiae res servari] *familiae reservari* Mon. *familiae servari* Berol. I. *familiare servari* Vind. Gr. τῇ φαμιλίᾳ τὰ πράγματα φυλαχθῆναι.

sed] Sic Berol. Mon. *sed et* Vind., quod quidem Graeco πλὴν ἀλλ' non firmatur.

proastio] *proaustio* I.

nihil enim] Sic Vind. *nichilum* Mon. Berol. *nihil* Vulgo I. Interpres videtur legisse οὐδὲν γάρ.

impellenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *innitenti* Vulgo.

pellenti iussione. Venerabilibus pro his verbis usa est pars alterutra, tam testatoris interpretantis voluntatem, quam nostris utentis legibus, quae sibi expedire putabant.

CAP. I. Nos igitur legis et testamenti interpretatione proposita non sola sententia, sed legi complecti cognitionis decisionem putavimus oportere, ut tam praesentem quaestionem decernamus, quam reliquis auferamus de huiusmodi contentionem. Unde subtilius testamentum considerantes, verbis ipsis invenimus heredibus demonstratis filiis alienationem interdictam, quoniam futuri essent sine filiis fungi vitam, non ulterius vero his, qui solum eis successerint, filiis, sed sufficere defunctorum usque ad filium stare interdictionem. Si enim et ipsi filios relinquentes moriantur, *** quod relictum est, neque in longiore a filiorum vita alienationis prohibitionem voluisse facere; codicillum

venerabilibus] Sic Vind. I. *venialibus* Mon. *venalibus* Berol. *verum multis* Vulgo. Pro συχνοῖς interpres videtur habuisse σεμνοῖς.

testatoris] Sic Berol. *testatois* Vind., sed ultimis duabus syllabis lineola superius imposita est. Mon. *testatois*, sed supra litteras ultimas sec. manus lineolam superius imposuit. Prori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. τοῦ τεστάτωρος.

interpretantis] Sic Vind. Mon. Berol. *interpretantes* Vulgo. An pro ἑρμηνεύοντες interpres legit ἑρμηνεύοντος? Pro *interpretantis voluntatem*, I. habet *vol. interp.*

utentis] Sic Mon. Berol. I. *utentibus* Vind. *utentes* Vulgo. Pro χρώμενοι interpres videtur habuisse χρωμένου.

quae] *q* Mon. Vind., sed lineola superius imposita est, qua re significari videtur *quae*. Vulgo *quas*.

NOV. CXXVI. CAP. I. interpretatione] Sic Berol. Vind. I. *interpraetatione* Mon. *interpretationem* Vulgo.

proposita] Sic Vind. Mon. I. *propositam* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *videntes*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

legi] Sic Mon. Berol. Vind. I. *lege* Vulgo.

complecti] Sic Mon. Berol. I. *completi* Vind. Gr. περιλαβεῖν.

decisionem] Sic Berol. *decisione* Vind. Mon. *decessione* I. Gr. τομήν.

ut tam] Sic Vind. Berol. *vitam* Mon. Gr. ὡς ἄν.

praesentem] Sic Mon. Vind., sed in Mon. ad marginem adscriptum est *ut*.

contentionem] Sic Mon. *contentione* Vind. I. *comtemptione* Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Vulgo *contentiones*. Gr. φιλονεικίαν.

unde] Sic Berol. *un* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *u*, sed lineola imposita. Gr. ὅθεν.

ipsis] Sic Vind. Berol. I. *ipsius* Mon. Gr. αὐτοῖς.

interdictam] Sic Vind. Berol. I. *interdicta* Mon. Gr. ἀπηγορευμένην.

quoniam] Vind. Mon. Berol. I. *qm*, sed lineola superius imposita. Vulgo *quando*.

essent] Sic Vind. Berol. *esset* Mon. Gr. μέλλοιεν.

sine] Sic Vind. Berol. *sin* Mon., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est. Gr. παίδων χωρίς.

fungi] Sic Mon. Berol. I. *fugi* Vind. Gr. καταλύειν.

vitam] *vita* I.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *hiis* I.

solum] Sic Vind. Mon. Berol. *semel* Vulgo. *solummodo* I.

eis] Sic Vind. Mon. *eius* Berol., deest in I. Gr. αὐτούς.

successerint] Sic Vind. Berol. *successerunt* Mon. Gr. διαδεξομένοις.

filiis] Sic Vind. *filiis is* Mon., deest in Berol. Gr. παισίν.

defunctorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *defuncto* Vulgo. Pro τὸν ἀπελθόντα interpres videtur habuisse τῶν ἀπελθόντων.

quod relictum est] Sic Vind. Mon. Berol. I., in quibus non est, quod Vulgo antea scriptum est *non caussari*. Lacunae vestigium Graeca exhibent; neque enim interpres videtur habuisse in Graecis verba οὐ πολυπραγμονεῖν.

longiore] Sic Vind. Mon. Berol. I. *longius* Vulgo.

alien.] *ab alien.* I.

prohibitionem] Sic Vind. Mon. *proibitionem* Berol. *prohibitione* I.

vero in proastio solo factum prohibere et his, qui ex testamento Hierio gloriosae memoriae, iuniore dicimus, res suscipientibus proastium alienare, etenim istis qui remanserunt, velle defunctum perpetue in familiam manere suam. Ea quidem quae in quaestionem deducta, sunt talia.

CAP. II. Considerantes oportere humilitatis cognitionem, in aliis quidem rebus, quae Constantinus gloriosae memoriae Hierio seniori, de quibus ex testamento factus est dominus, nihil accipere ex his existimavimus bene surgere quaestionem vero vacare in istis actionem non Alexandrum virum solum gloriosissimum, sed et reliquam omnem familiam, ex testamenti verbis usque ad filios solum stare prohibitionem, et ipsum Hierium gloriosae memoriae filium, per quos εἰς facientes ipsos

proast.] *proaust.* I.

factum] Sic Mon. Berol. *facto* Vind., deest in I. Gr. *γενόμενον*.

prohibere] *prohibe* Vind. Mon. *prohib. factum* I. Gr. *ἀπαγορεῦσαι*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *iis* Vulgo. *in hiis* I.

Hierio] Sic Mon. Berol. *Hyerio* Vind. I. *Hierii* Vulgo. Pro *Ἱερίου* interpres videtur habuisse *Ἱερίῳ*.

res] Sic Berol. *re* Vind. Mon., in quo quidem secunda manus supra ultimam litteram *s* posuit. Gr. *τὰ πράγματα*.

suscipientibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suscipient* Vulgo. Gr. *διαδεξαμένοις*.

proast.] *proaust.* I.

alienare] *alienari* I.

etenim] Sic Vind. Mon. Berol. *et* Vulgo. *etenim et* I. An interpres in Graecis habuit *καὶ γάρ*.

istis] Sic Vind. Mon. I. *in istis* Vulgo, quod quidem Graecis non firmatur.

qui remanserunt] Sic Vind. Berol. I. *qui remanserint* Mon. *remansisse* Vulgo.

perpetue] Sic Vind. Mon. I. *perpetuae* Berol. *perpetuo* Vulgo.

familiam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *familia* Vulgo.

suam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sua* Vulgo.

ea quidem] Sic Mon. I. *eam quidem* Vind. Berol. *ea* Vulgo. Gr. *τὰ μὲν οὖν*.

quae] *que* Vind. Mon. *q* Berol., sed lineola superius imposita est.

quaestionem] Sic Berol. *questionem est* Mon. Vind. *sua questionem* I.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *sunt, sunt* Vulgo. Deest in I.

NOV. CXXVI. CAP. II. oportere humilitatis] Sic Vind. Berol. I. *oportere humilitatis ignorantiam* Mon., sed ultimae voci *ignorantiam* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo: *vero totam cum quanta oportebat subtilitate.* Manifesto interpres verba *δὲ τὴν ὅλην ἡμεῖς μεθ' ὅσης* plane non habuit.

quae] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quarum* Vulgo.

gloriosae] *glose* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

Hierio] Sic Vind. Berol. *Hyerio* Mon. I. *Hierii* Vulgo.

seniori] Sic Vind. Mon. Berol. I. *senioris filius* Vulgo.

de quibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. desunt Vulgo.

nihil accipere ex his] Sic Mon. *nihil excipere ex his* Berol. *nihil accipere eis* Vind. *nichil acc. ex hiis* I. *non coeptam* Vulgo.

existimavimus] *extimavimus* Berol. I. *estimavimus* Vind. Mon.

bene] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est.

surgere] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *suggere* Berol. *suggerere* Port. *quidem surgere* I. Pro *εἴργεσθαι* interpres manifesto legit *ἐγείρεσθαι*.

vero vacare] Sic Vind. Mon. *vocare vero* Berol. Vulgo *vocare vero* I.

in istis] Sic Vind. Mon. *in hestis* Berol. *in hiis* I.

actionem] Sic Vind. Mon. I. *accone* Berol., sed litterae *e* lineola, litteris *ec* autem circumflexus superius impositus est. Vulgo *actione*.

virum solum] Sic Mon. Berol. I. *solum virum* Vind. Vulgo.

gloriosissimum] *gloriosisimum* Mon. *gloriosum* Vind. Berol. I. Gr. *ἐνδοξότατον*.

sed et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed etiam* Vulgo.

stare] Sic Vind. Mon. I. *sed et stare* Berol. *stante* Vulgo.

prohibitionem] Sic Vind. Mon. I. *proibitionem* Berol. Gr. *τὴν κώλυσιν*. Vulgo *prohibitione*.

ipsum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsis* Vulgo. Vide notam sequentem.

Hierium] Sic Vind. Mon. Berol. *Hierii* Vulgo. *Hyerium* I. Interpres habuit *αὐτὸν τὸν Ἱέριον* pro *αὐτῶν τῶν Ἱερίου*.

filium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *filiis* Vulgo. Interpres *αὐτὸν* habuit pro *αὐτῶν*.

εἰς facientes] *eis facientes* Vind. Mon.

σφᾶς αὐτοὺς eos Hierii iura, qui post eos familiae substituentes partem alienaverunt, quae apud eos, tanquam in substitutionem ex voluntate interdictorum unius. In proastio vero, neque si dominum codicilli Hierium ostendant gloriosae memoriae, multae nobis visum est plenum esse περιεργίας quatuor postea generationes huiusmodi in medium deduci quaestionem. Nunc igitur gloriosissimis feminis Maria et Maria adhuc superstitibus, quas et ipsas in familia iacendo, nostris legibus et nurus huiusmodi verbum promeritis, non recte neque competenter Alexander gloriosus ad se adinvenientem instituit litem. Transeundo vero et istorum, quod quatuor iam generationes transisse videntur, non fa-

ei facientes Berol. I. *fecerunt* Vulgo. Manifesto interpres Graecum εἰσποιοῦσι male transtulit, praepositionem εἰς retinendo, sequentemque vocem ποιοῦσι transferendo κατὰ πόδα. Nisi forte dicendum est, in Graecis ei ob oculos fuisse εἰσποιοῦντες.

ipsos σφᾶς αὐτοὺς eos] τιοςchč·ΦΑCaΥρος εος Mon., in quo quidem litterae *Y* punctum superius impositum est. Berol. *ποιος GUC.AKYPOZEOS*. Desunt in Vind., in quo quidem lacuna notata est, quam deinde vox *eos* sequitur, ubi ad marginem adscriptum est: *nichil deficit nisi grecum*. I. *homines smaripsos eos*. Trid. *smaripos eos*. Port. *smariposeos*. Manifesto interpres Graecum σφᾶς αὐτοὺς retinuit versionemque Latinam *ipsos eos* apposuit, quae et a sec. manu profecta esse potest. Vulgo *sibimet ipsis*.

familiae] Sic Berol. Mon. I. *familia* Vind. Gr. τῆς φαμιλίας.

substituentes] *substituentis* I.

alienaverunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alienantibus* Vulgo. Pro ἐκποιησάντων interpres videtur habuisse ἐξεποίησαν.

quae] Sic Mon. Berol. I. *que* Vind. *quaedam* Vulgo.

substitutionem] Sic Vind. Berol. I. *substitutione* Mon. *restitutionem* Vulgo. Gr. ὑποκατάστασιν.

interdictorum unius] Sic Vind. Berol. I. *interdictorum unus* Mon. *renunciantibus una* Vulgo. Gr. ἀπαγορευσάντων μιᾶς.

proast.] *proaust.* I.

neque si] Sic Vind. Mon. Berol. I. *cuius* Vulgo.

Hierium] Sic Vind. Berol. *Hyerium* Mon. I.

ostendant] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ostendunt* Vulgo.

multae] Sic Vind. Mon. Berol. *multum* Vulgo I.

plenum esse] Sic Vind. Mon. I. *plenum est* Berol. *esse plenum* Vulgo. Gr. ἀνάμεστον εἶναι.

περιεργίας] ϧεριεpιciae Berol. *rephynephytae* I. *nepi* Mon.; postea notatur lacuna, quam quinque sexve litterae adimplere queant, estque ad marginem notatum: *Graecum deficit*. Desunt in Vind., in quo quidem satis magna lacuna relicta est. Vulgo *subtilitate*.

postea] Sic Vind. Mon. Berol. *post* Vulgo. *post eas* I.

generationes] Sic Vind. Mon. *gnaletiones* Berol., sed litteris *gna* circumflexus impositus priorique litterae *e* punctum inferius subiectum est. Gr. γενεαῖς.

gloriosissimis] Sic Mon. Berol. Vind. I. *gloriosis* Vulgo. τῶν ἐνδοξοτάτων.

quas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quae* Vulgo. Gr. ἅς.

ipsas] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsae* Vulgo. Gr. αὐτάς.

in familia] Sic Mon. Berol. *a familia* Vind. Gr. ἐν τῇ φαμιλίᾳ.

iacendo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iacendae* Vulgo. Gr. θετέον.

nurus] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem haec nonnisi a sec. manu scripta sunt. Trid. *nuris*, deest in Port. Vulgo *sponsis*. I. *ab*. Gr. καὶ τὰς νύμφας.

verbum] *pro verbum* Mon., sed priori syllabae *pro* puncta inferius subiecta sunt, quae et ex subsequenti *promeritis* originem videtur habuisse. I. *verbis*.

Alexander] *Alex.* I.

adinvenientem] Sic Vind. Mon. Berol. *venientem* Vulgo I.

litem] Sic Mon. *litte* Vind. Berol., sed supra litteram *e* sec. manus lineam superius posuit. Gr. δίκην.

transeundo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *defunctis* Vulgo. Interpres Graecum ἀπιουσῶν manifesto non intellexit.

istorum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *istis* Vulgo. Gr. τούτων.

quod] Sic Vind. Berol. I. *qd* Mon., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est, qua re significatur *quidem*, sed his litteris puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *ut*.

transisse] Sic Vind. Mon. I. *transiisse* Berol. Vulgo.

videntur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *videantur* Vulgo.

cere quidem antiquam taliter iudiciis cognitionem tradi, maxime Constantini filia adhuc pupillaris taliter aetatis functa vita, ut et si etiam sine testamento ille esset, in matrem eius pervenire proastium, non ipsius novellae, legi vero utpote facta horum causa, et nullius Hierii gloriosae memoriae heredibus circa voluntatem peccantibus eius. Etenim testamentum Constantinus scribens substitutiones aliquas fecit filia defuncta impubere, attamen nil ex hoc introducitur magnum et ipsius secundum hoc legis pupillae matri substantiam praebente, testamento citra transitum eam.

CAP. III. Sancimus igitur, neque Alexandrum virum gloriosum aut eius filios, neque successores relinquere Hierii gloriosae memoriae senioris filios, neque alium quendam ex omnibus in eis constitutum

facere quidem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *pateremur* Vulgo. Manifesto interpres pro ὑπομείναιμεν legere sibi visus est ποιεῖν μέν.

taliter] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. Vind., in quo quidem haec vox a sec. manu scripta est. Port. *aliter*. Gr. οὕτω.

iudiciis] Sic Vind. Mon. Berol. *iudici* Vulgo. *iudicii* I. Gr. δικαστηρίοις.

Constantini] *constituens* Vind. Mon. I. *constitutioens* Berol., sed litteris *tio* puncta inferius subiecta sunt. Gr. Κωνσταντίνου.

functa] *functe* Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem sec. manus correxit, ut in contextu est. Gr. παιδὸς — καταλυσάσης.

vita] Sic Vind Berol. *vitae* Mon.

et si] Sic Vind. Berol. *si* Vulgo I. Gr. κἂν εἰ.

ille esset] *ess. ille* I.

in] *ut* I.

pervenire] Sic Vind. Mon. Berol. I. *perveniret* Vulgo. Gr. περιελθεῖν, quod κατὰ πόδα interpres vertit.

proast.] *proaust.* I.

ipsius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsi* Vulgo. Gr. αὐτῆς.

legi vero] Sic Vind. Mon. *vero legi* Berol. I. *lege* Vulgo. Gr. τοῦ νόμου δέ.

utpote facta] Sic Berol. *ut potefacta* Vind. *ut patefacta* Mon. Gr. ὥσπερ γενομένου.

horum] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon.

nullius] Sic Vind. Mon. I. *nullus* Berol. *nullis* Vulgo. Gr. οὐδενός.

Hierii] Sic Vind. Berol. *erii* Mon. *Hyerii* I.

eius] Sic Vind. Berol. *eis* Mon., sed sec. manus scripsit *eis*. Gr. αὐτοῦ.

etenim] Sic Vind. Mon. *et* Berol., sed sec. manus postea signum adscripsit, quo significatur *enim*. Gr. καὶ γάρ. Quod Vulgo subiicitur *si*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

scrib. subst.] *subst. scrib.* I.

attamen] *attam* Vind. *ad tam* Mon. Berol. Gr. πλὴν ἀλλ'.

nil] Sic Vind. Berol. *nichil* Mon. *nihil* I.

magnum] *malignum* I.

ipsius] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsa* Vulgo. Gr. αὐτοῦ.

secundum] Sic Vind. Berol. I. *et secundum* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

legis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *lege* Vulgo. Gr. τοῦ νόμου.

pupillae] *pupille* Vind. Mon. Berol. *pupilli* I.

matri] *matris* I.

praebente] *praebentem* I.

testamento] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. *marito* Hamb. I. Port. *sine testamento* Vulgo.

citra transitum eam] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. *circa transitum eam* Trid. I. *defuncta ea* Vulgo. Pro verbis *testamento — eam* coniicit Os. legendum esse: *mortua citra testamentum ea*. Sed interpres videtur male intellexisse Graeca χωρὶς ἀπιούσης αὐτῆς, quae κατὰ πόδα transtulit.

NOV. CXXVI. CAP. III. sancimus] Sic I. *sanccimus* Berol. *saccimus* Vind. Mon., sed supra litteras *cc* circumflexus superius impositus est.

Alexandrum] *Alex.* I.

relinquere] Sic Vind. I., deest in Mon. Berol. *reliquorum* Vulgo. An interpres pro τῶν λοιπῶν in Graecis habuit λείπειν, vel ut spatium litterarum expleatur καταλείπειν?

Hierii] Sic Vind. Berol. *Herii* Mon. *Hyerii* I.

gloriosae] Sic Vind. Mon. *glose* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

filios] Sic Mon. Berol. I. *filiis* Vind. *filiorum* Vulgo.

quendam] Sic Mon. Berol. *quaedam* Vind. Gr. ἄλλον τινά.

constitutum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *constitutis* Vulgo. Pro ἀναφερομένων interpres manifesto legit ἀναφερόμενον.

familia aut contra Mariam et Mariam gloriosas feminas occasione rerum apud eas constitutarum, aut contra alios agere, apud quos res constitutae sunt nunc, aut in quibus in futuro pervenerint tempore, in quibus Hierius gloriosae memoriae prohibens fecit alienationem, aut omnino quae memorari prohibitione et familiae nomen et aliquod ius fabricare ex hoc, ut aliis Hierii gloriosae memoriae filiis ipsis alienantibus res, et convenientibus sicut et reliquorum alienationibus, et primitus levarentur ipsi successoribus quae possunt actiones competere de hoc, et aliis, quos apprehendentes reliquimus intellectui ad huius-

aut contra] Sic Hamb. Trid. Vind. Mon. Berol. I. *quae contra* Port. Gr. ἢ κατά.

Mariam] *Enariam* Mon., sed iam prima manus litteras *en* punctis subiectis notavit et super lineam scripsit *m*. Voces *et Mariam* desunt in Berol. Gr. καὶ Μαρίας. Quod autem Vulgo subiicitur *et*, in Vind. Mon. Berol. non est, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

gloriosas] Quod Vulgo antea est *et*, deest in Vind. Mon. Berol. I.

occasione] Sic Mon. Berol., in quo ultimae litterae *e* iam a prima manu circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit. Vind. *actione*. Gr. προφάσει.

eas] Sic Berol. I. *eos* Vind. Mon. Gr. παρ' αὐταῖς.

apud] Sic Berol. I. *apt* Vind., sed lineola superius imposita est. Mon. *ap*, sed lineola superius imposita.

aut] Sic Berol., sed in Vind. Mon. superius lineola imposita est, qua re significatur *autem*. Gr. ἤ.

in quibus] Sic Mon. Berol. I. *quibus* Vind. *in quos* Vulgo.

in futuro] Sic Vind. I. *futuro* Mon. Berol. Vulgo. Gr. κατὰ τὸν ἑξῆς.

pervenerint] *pervenit* Vind. Mon., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. Berol. *perveniunt*. Gr. περιέλθοιεν.

tempore in quibus] Sic Mon. Berol. I., desunt in Vind.

Hierius] *Hyerius* I.

gloriosae] Sic Berol. *glose* Vind. Mon., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

prohibens] Sic Vind. Mon. *proibens* Berol. *perhibens* I.

fecit] Sic I. *fec* Vind. Mon. Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur, quod in contextu posui. Vulgo *fuit*.

quae] Sic Vind. Mon. Berol. *quo* I. Deest Vulgo.

memorari] *memorarii* Mon. *memoriam* Vind. Berol. *memorare* Vulgo. Gr. μεμνῆσθαι. Quod Vulgo subiicitur *in posterum*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendumesse visum est.

prohibitione] Sic Mon. *proibitione* Berol. *a prohibitione* Vind. *prohibitionem* Vulgo I. Gr. τῆς κωλύσεως.

aliquod] Sic Vind. Mon. *aliquid* Berol.

ius] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. δίκαιον.

ut aliis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *utpote et aliis* Vulgo.

Hierii] Sic Vind. Berol. *Hyerii* I. *pi Hyerii* Mon., sed litteris *pi* puncta inferius subiecta sunt.

filiis] Sic Vind. Mon. I. In Berol. est: *proibens fec. alienationem aut omnino quae memoriam filiis*; sed prioribus sex verbis lineola subiecta est, quod est delentis signum, ut sola vox *filiis* supersit. Haec manifesto ex superioribus male hac translata sunt.

ipsis] Sic Mon. Berol. I., deest in Vind. *ipsorum* Vulgo. Interpres sane vim et potestatem vocis αὐτῶν, pro qua manifesto legit αὐτῶν, non percepit.

res] Sic Berol., deest in Vind. Mon. Gr. τὰ πράγματα.

primitus] *primitiis* I.

levarentur] Sic Vind. Berol. *leviarentur* Mon. Gr. προσανελόντων.

ipsi] Sic Vind. Mon. *et ipsis et* I. *et ipsi* Berol., in quo quidem ultimae voci a sec. manu vox *et* imposita est. *ipsis et* Vulgo.

possunt] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon., ubi quidem supra lineam adscriptum est *possunt*. Vulgo *possint*. Gr. τὰς δυναμένας.

actiones] Sic Berol. Mon. *alienationes* Vind. Gr. ἀγωγάς.

hoc] *h* Vind. Mon. Berol. I., sed puncto superius imposito. Vulgo *his*. Gr. ἐκ τούτου.

apprehendentes] *adphendentes* Vind. Mon., sed litterae *p* lineola superius imposita est. Berol. *adpendentes*, sed litterae *p* lineola superius imposita est.

reliquimus] Sic Vind. Mon. *relinquimus* Berol. I. *diximus* Vulgo.

intellectui] Sic Vind. Mon. Berol. I. *intellectibus* Vulgo.

modi nobis sufficientibus iudicium et legislationem. Et hanc esse decisionem non praesentis cognitionis solum, sed et reliquarum, in quibus prohibitiones factae huiusmodi successiones tantae processerint, et heredum ultimus per medium aliquem pupillum successerit. Tunc enim temporis et exteris a familia primi prohibentis licentiam habebit ex praesenti nostra lege transmittere res. Communem enim hanc fecimus legem tam praesentis cognitionis, quam post haec evenientium taliter prohibitione, tam evenientem nunc dirimentes contentionem quam eas, quae futurae sunt, resecantes. *Dat. VI. Kal. Mai. CP. imp. Iust. aug.* ....

huiusmodi] *hqmoi* Vind. Mon. Berol., sed lineola superius imposita est.

non] *in* I.

sed et] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *sed* Trid. Port. Gr. ἀλλὰ καί.

prohibitiones] Sic Vind. Mon. Berol. I. *prohibitione* Vulgo. Gr. κωλύσεις. Os. coniicit *prohibitionis*.

factae] Sic Vind. Mon. Berol. *facte* Vulgo. Deest in I. Pro γενομένης interpres videtur habuisse γενόμεναι.

processerint] Sic Vind. Berol. I. *processerunt* Vulgo. Gr. προέλθοιεν.

ultimus] Sic Vind. Berol. *ultimis* Mon., sed sec. manus scripsit *ultimis*. Gr. τελευταῖος.

temporis] *tps* Vind. Mon. Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significari solet *tempus*. I. *tempus*.

exteris] Sic Berol. I. *extis* Vind. Mon., sed circumflexus superius impositus est. Vulgo *exterus*. Gr. τοῖς ἔξω.

primi] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τοῦ πρώτου.

prohibentis] Sic Mon. *prohibentes* Vind. I. *proibentis* Berol. Gr. κωλύσαντος.

habebit] Sic Vind. Berol. *habebis* Mon. Gr. ἕξει.

ex] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐκ τοῦ.

praesenti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praesente* Vulgo.

enim] Sic Berol., deest in Mon. Vind. Gr. γάρ.

hanc] *hanc enim* Vind. Mon., quod contra Graecorum tenorem foret.

fecimus] Sic Mon. Berol. *facimus* Vind. Gr. ἐποιησάμεθα.

legem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τὸν νόμον.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *hac* I. *hanc* Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

evenientium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *eminentium* Vulgo. Gr. γενησομένων.

prohibitione] Sic Vind. Mon. *prohibitionem* I. *proibitione* Berol. *prohibitionum* Vulgo. Pro κωλύσεων interpres videtur habuisse κωλύσεως.

nunc] *tunc* I.

dirimentes] Sic Vind. Mon. *dirigentes* Berol. Gr. διατεθεικότες.

contentionem] Sic Vulgo I. *constitutionem* Berol. *contentiones* Mon. *ii contentiones* Vind., in quo quidem syllabae *ii con* a sec. manu scriptae sunt. Gr. φιλονεικίαν.

quam] Sic Berol. I. *quas* Vind. Mon. Gr. τάς τε.

quae] Sic Berol. Vulgo I., deest in Vind. Mon.

futurae] *fute* Vind. Mon. Berol., sed circumflexus superius impositus est.

resecantes] Sic Vind. Mon. I. *resecantem* Berol. Gr. προανακόπτοντες. Qui Vulgo postea est epilogus, in Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. I. deest. Est autem hic: *quae igitur nobis placuerunt et per praesentem manifestantur legem, tua celsitudo proponere in hac felicissima civitate et operi et effectui tradere et custodiri praecipiat.*

Dat.] Deest haec subscriptio in Vind. Mon. Berol. Pist. I., est autem in Neob.

VI. Kal.] *VI. K.* Neob. *Kal.* Vulgo.

Mai.] Sic Neob. *Ian.* Vulgo.

CP.] Sic Neob., sed lineola superius imposita est. Vulgo *Constant.*

Iust.] Sic Neob., sed lineola superius imposita est. *DN. Iustiniani* Vulgo.

aug.] Quod Vulgo antea est *PP.*, in Neob. non est. Post vocem *aug.* in Neob. adhuc subiicitur *consto.*

[CXXVII.] GLOSS.

UT NULLI IUDICUM LICEAT HABERE LOCI SERVATOREM, NISI CERTIS IN CAUSIS DIVINA CONCESSERIT IUSSIO.

Idem aug. Petro p. p.

PRAEFATIO. Quae ad utilitatem nostrorum subiectorum intentionem habere semper invenimus diversas laesiones nostris subiectis inferre ab emissis vicariis in provincias ab aliquibus civilibus et militaribus iudicibus. Et de hoc dudum legem scripsimus, particularem aliquam facientes rei emendationem.

CAP. I. Nunc vero perfecte iuvare nostros subiectos studentes, sancimus, nullam licentiam habere pro tempore praefectos tam Orientis quam Illyrici praetoriorum, aut comitem largitionum, aut comitem pri-

NOV. CXXVII. CXXVII.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. Ad marginem Mon. tamen adscriptum est *const. VI.* Vulgo *const. CXXVIII.* Caeterum haec constitutio et in appendice Iuliani est, tam in Berolinensi codice quam in Vindobonensi. Ego huius utriusque libri varietatem notabo siglis *Berol.* (*Iul.*) *Vind.* (*Iul.*)

ut] In Berol. antea scriptum est *R/.*, quod quidem in reliquis codd. non apparet habetque rubricae significationem.

loci] *locum* Berol. (Iul.), sed abdicentibus reliquis codd.

certis] *certus* Berol. (Iul.) *in certis* Hamb.

in causis] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Trid. I. *ex causis* Vulgo Port. *causis* Hamb.

concesserit] *concessit* Berol.

iussio] In Vind. Mon. Berol. I. subiicitur *R/.*

idem aug.] *id. a͞* Vind. Neob. Pist. Berol. *Idem a.* I. ..*d. a͞* Mon., sed prior littera miniatori describenda data fuit, qui eam neglexit. Berol. (Iul.) *imp. Iustinianus augustus,* Vind. (Iul.) *impr. aug. Iustinianus.* Trid. *idem au.* Vulgo Port.: *in nomine domini Iesu Christi, dei nostri, imperator Caesar Flavius Iustinianus, Alemannicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Felix, Pius, Gloriosus, Victor, Triumphator, nunquam non colendus Augustus,* quae cum manifesto ex Graecis translata sint, omittenda fuerunt.

Petro p. p.] *Petro pp.* Mon. Vind. Neob. Berol. (Iul.), sed ultimis litteris *pp* lineola superius imposita est. I. *Petro ppo,* Berol. *Petro p͞p.,* Pist. *P. p͞p.* Vind. *p͞p.* Trid. *Petro prepo.* Vulgo Port. *Musonio* (Port. *Musanio*) *praefecto urbis.*

NOV. CXXVII. PRAEF. quae] Sic Vind. (Iul.) *que* Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *quaecunque* Vulgo I.

subiectorum] In Vind. supra hanc vocem scriptum est a sec. manu *pertinentes.*

intentionem] *incentionem* Berol. (Iul.)

habere] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. Hamb. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *habentes* Vulgo. Pro verbis *hab. semper* I. habet *semper hab.*

invenimus] In Vind. supra hanc vocem adscriptum est a sec. manu *cupientes.*

diversas] Sic Vind. (Iul.) Vind. I. *diverso* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus correxit *diversas.* Berol. (Iul.) *diversos.*

nostris] *nostri* Mon.

inferre] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *inferri* Vulgo.

ab emissis] *habere nisi* Berol. (Iul.) Gr. *ἐκ τῶν προβαλλομένων.*

aliquibus] *alicibus* Berol. (Iul.) Pro *τε τῶν* interpres videtur habuisse *τινῶν.*

et mil. iudicibus] Haec quidem desunt in Berol., sed a sec. manu lineae imposita sunt.

et] Deest in Mon. Gr. *καὶ περὶ τούτου.*

particularem] *particulare* Vind. *particulure* Berol. (Iul.) Gr. *μερικήν.*

NOV. CXXVII. CAP. I. iuvare] *iubare* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

nullam] *nulla* Berol. (Iul.)

praefectos] *prefectus* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *perfectos* Berol., sed sec. manus scripsit *praefectos.*

Illyrici] *Illirici* Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I.

praetoriorum] *praefectorum praetoriorum* Vind. (Iul.) *im praefectorum pretuoriorum* Berol. (Iul.) *praepositorum* Mon. *pporum* Vind., sed lineola superius imposita est, sed ut in contextu, Berol. habet. Gr. *πραιτωρίων.*

aut com. largitionum] *aut comitem lar-*

vatarum loci servatores destinare in provinciis, aut ipsos provinciarum iudices facere et proprii cinguli loci servatores, sed neque vicaneos iudices in creditis eis provinciis loci servatores emittere in qualibet civitate. Solum vero iubemus esse loci servatorem praefecturae in Osroena et in Mesopotamia, et, si necessitas vocaverit, in aliis locis tempore expeditionis pro nutrimentis eius destinato, et hoc quidem per nostram iussionem. His insuper iubemus, ut neque magistri militum neque duces in provinciis, in quibus administrare iussi sunt, loci ser-

giotionum Berol. (Iul.) *aut comitem largitionum* Berol. (Iul.), sed priori voci *aut* lineola superius imposita est, qua re significatur *autem*. Desunt in Berol., sed a sec. manu ad marginem adscripta sunt. *aut comittem largitionum* Mon., sed priori litterae *t* punctum inferius subiectum est. Gr. ἢ κόμητα *largitionων*.

privatarum] Sic Berol. (Iul.) Vind. *privatorum* Vind. (Iul.) I. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus correxit *privatarum*.

loci] Sic Vind. (Iul.) Vind. Mon. *locum* Berol. (Iul.) *locorum* Vulgo I. Gr. τοποτηρητάς.

in] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Mon.

provinciis] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. Berol. *provincias* Vulgo. Gr. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

ipsos] *ipsa* Berol. (Iul.) Gr. αὐτοὺς τούς.

iudices] *principes* Vind. (Iul.)

facere] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu haec vox lineae imposita est. Gr. ποιεῖν.

proprii] *pi* Vind., sed priori litterae *p* inferius circumflexus traiectus lineaeque superius impositum est *i*. Secunda quidem manus correxit, ut in contextu est.

cinguli] *singuli* Berol. (Iul.)

loci] Sic Berol. Vind. (Iul.) *locum* Mon. Berol. (Iul.) *loc* Vind., sed lineola superius imposita est. Quae abhinc sunt usque ad vocem *civitate*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

servatores] Sic Vind. Berol. (Iul.) *servatioes* Mon., sed lineola superius imposita, litteraeque *i* punctum inferius subiectum est. Vind. (Iul.) *observatores*, Berol. I. *servatores emittere*, quod quidem Graecis non firmatur.

sed neque] Quae abhinc leguntur usque ad vocem *Osroena*, in Mon. a sec. tantum manu adscripta sunt, quare varietatem lectionis hac nota: *Mon.* 2. notabimus.

vicaneos] *vicarios* I.

eis] *eas* Berol. (Iul.) Pro *credit. eis prov.* I. habet *provinciis creditis*.

loci] Sic Vind. Berol. Mon. 2. *locis* I. *locum* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

servatores] *servatoris* Berol. (Iul.)

emittere] Deest in I. Vind. (Iul.) *mittere* Berol. (Iul.) *emitteret* Vind. *omittere* Mon. 2.

qualibet civitate] *quamlibet civitatem* I.

loci] Sic Vind. (Iul.) Vind. Berol. *locum* Berol. (Iul.) Deest in Mon. 2.

servatorem] Sic Mon. 2. Vind. Vind. (Iul.) I. *servatores* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est, sed supra ultimum *e* lineola superius posita est. Berol. (Iul.) *servatrre*. Mon. 2. *servatorem loci*.

praefecturae] *prefectue* Mon. 2., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est.

Osroena] *Hosdruma* Mon. 2. Vind. Berol. Vind. (Iul.) Trid. Port. Berol., ut tamen in Berol. syllabae *druma* a sec. manu scriptae sint. Berol. (Iul.) *Hosdruena*, Hamb. *Hosdrusma*. I. *Hosdrusina*. Gr. ἐν Ὀσροηνῇ.

et in] Sic omnes mei codd. Trid. Port. *et* Hamb. I.

Mesopotamia] *Mesophotamiam* Vind. (Iul.) *Mesopotania* I.

necessitas] *necesitas* Berol. (Iul.)

aliis] *Mesopotami aliis* Berol., sed priori voci *Mesopotami* puncta inferius subiecta sunt.

locis] Deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. εἰς ἑτέρους τόπους.

expeditionis] *expositionis* Berol., sed sec. manus scripsit *expeditionis*.

nutrimentis] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *nutrimenti* Berol. (Iul.) *nutrimento* Vulgo. In Vind. quidem syllabae *nutri* a sec. manu scriptae sunt.

eius] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. In Mon. quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *eis*. Vulgo *ei*. Gr. αὐτοῦ.

destinato] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) I. *distingunt* Vind. (Iul.) *destinatos* Berol.

quidem] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *quod* Berol. (Iul.)

magistri] Sic Vind. Mon. Berol. *magistrum* Vind. (Iul.) *magistro* Berol. (Iul.) Gr. στρατηλάτας.

duces] *iudices* Berol. Gr. δοῦκας.

administrare] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) *aministrare* Berol. Vind. (Iul.)

vatores aut biocolytas aut latronum expulsores habeant. Si vero contigerit, necessitate faciente, sive magistros militum sive duces destinari per nostram iussionem in aliis locis, tunc fieri loci servatorem absentis, et hoc secundum nostram praeceptionem. Nulli vero liceat civili aut militari iudici circuire provinciam sine causa necessaria. Si vero aliqua necessitas vocaverit tale aliquid fieri, expensis propriis hoc fieri iubemus tam iudices, quam competentes eis et obediens eis officium. Neque vero angariis, aut his, quae vocantur, epidemeticis, aut alio quolibet dispendio gravari nostros subiectos, neque vero consuetudines nominare aut quaerere, quas forsitan aliqui praedictorum in proprium lucrum iniuste adinvenerunt. Male enim adinventa malaeque

loci servatores] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) I. *loci observatores* Mon. *locus servature* Berol. (Iul.) Gr. *τοποτηρητάς*.

biocolytas] *iocolitas* Vind. Mon. *ycolitas* I. *biocolitarum* Berol., sed sec. manus scripsit *biocolitas*. Vind. (Iul.) *byocolitas*, Berol. (Iul.) *bioculitas*.

habeant] Sic Mon. Vind. (Iul.), deest in Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. Berol. (Iul.) I.

contigerit] *contingerit* Berol. (Iul.)

necessitate faciente] *necessitates facientes* Vind. (Iul.)

magistros] *magistro* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

duces] *iudices* Mon. Berol. (Iul.) Gr. *δοῦκας*.

destinari] Sic Vind. (Iul.) *distinari* Berol. (Iul.) *destinare* Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. Deest in Berol., ubi quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est *destinare*. Gr. *πεμφθῆναι*.

in aliis] *on aliis* Berol. (Iul.)

loci] Sic Vind. (Iul.) I. *locum* Vind. Berol. Berol. (Iul.) Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *locorum*.

servatorem] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *servatores* Berol. I. Gr. *τοποτηρητήν*.

absentis] *absentes* Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *absentem* Vind. (Iul.), sed ut in cont., Vind. (Iul.) Gr. *τοῦ ἀπόντος*.

et hoc] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *et hunc* Vind. Berol. (Iul.) Gr. *καὶ τοῦτο*.

praeceptionem] *precemptione* Berol. (Iul.) Gr. *ἐπιτροπήν*.

iudici] *iudices* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

circuire] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) I. *circuiri* Vind. (Iul.) Gr. *περιιέναι*.

provinciam] *provincia* Berol. (Iul.)

propriis] *proprii* Berol. (Iul.) Gr. *οἰκείαις*.

fieri] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *facere* Vulgo.

competentes] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *competens* Hamb. Trid. Port. Gr. *τοὺς προσήκοντας*.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), deest in Trid. Port. Gr. *αὐτοῖς*.

obediens] Sic Vind. Mon. Berol. *obedientes* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *τὴν πειθομένην*.

neque] *cum neque* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

aut his] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *aut hiis* I. *auchis* Berol. (Iul.) Gr. *ἢ τοῖς καλουμένοις*.

quae] *que* Vind. (Iul.) *qui* Vind.

epidemeticis] *epidemiticis* Vind. Port. *epidematicis* Mon. Berol. *emphydrometiis* Hamb. *epydematicis* Trid. *epidemediciis* Berol. (Iul.) *hepydemedicis* Vind. (Iul.) *emphidromecii* I. Gr. *ἐπιδημητικοῖς*.

alio] *a* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus inscripsit *lio*.

quolibet] *quodlibet* Vind. Gr. *οἱαδήποτε*.

gravari] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. Berol., in quo quidem *gr* a sec. manu scriptum est, Hamb. Trid. Port. *gravare* Vulgo.

nostros subiectos] Sic omnes praeter Vind. (Iul.), qui habet: *nos vero neque subiectos*. Gr. *τοὺς ἡμετέρους ὑποτελεῖς*.

neque vero] Sic Berol. Berol. (Iul.) I. *neque* Vind. Mon. Vind. (Iul.) Vulgo. Gr. *μήτε δέ*.

consuetudines] *consuetudinis* Mon., sed sec. manus scripsit *consuetudines*. Gr. *συνηθείας*.

aliqui] Sic Vind. Mon. Berol. *aliquid* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *τινές*.

praedictorum] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *praeedictorum* Vind. (Iul.) *praedecessorum* Vulgo. An interpres pro *προηγησαμένων* scripsit *προειρημένων*?

enim] Sic Vind. Berol. Mon. Vind. (Iul.) *aenim* Berol. (Iul.)

adinventa] *adinventas* Berol. (Iul.) Gr. *ἐπινοούμενα*.

malaeque] Sic Vind. *qd* Mon., sed per litteram *q* inferius circumflexus traiectus est, qua re significatur *quod*.

consuetudines neque ex longo tempore, neque ex longa consuetudine confirmantur, scientibus omnibus praedictis iudicibus, et civilibus et militaribus, quod, si aliquid praeter haec fiat, et qui facit loci servatorem, viginti auri libras inferat poenam, et cingulo spoliabitur, et qui fieri se acquievit, cadens propria substantia, exsilio subiicietur.

CAP. II. Ad maiorem autem nostrae dispositionis cautelam iubemus, per loca episcopos et provinciarum rectores et eos, qui civitates habitant, nullum contra praesentem nostram dispositionem suscipere biocolytam aut latronum persecutorem; omnino enim nullum iudicum

Berol. *male*, sed sec. manus ad finem adscripsit *que*. Caeterum verba *malaeque — tempore neque* in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) non sunt.

consuetudines] Sic Vind. Mon. Berol. I. *consuetudine* Vind.

neque] *nec* Berol. I.

neque ex longa consuetudine] Sic Vind. (Iul.) Mon. *nec ex l. cons.* I. Desunt in Vind. *nec ex longo tpr consuetudine* Berol., sed litteris *tpr* puncta inferius subiecta, et ex *longo* factum est *longa*. Berol. *et longa consuetudinem.*

confirmantur] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *afirmantur nec ex longa consuetudine confirmantur* Vind. In Hamb. esse *continuantur* Os. scripsit.

praedictis iudicibus] Sic Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Berol. I. *iudicibus praedictis* Vind. Mon. Gr. τῶν προειρημένων ἀρχόντων.

et civilibus] Sic Mon. Deest in Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. πολιτικῶν τε.

aliquid] Sic Vind. Mon. *aliquod* Berol. Gr. εἴτι.

haec] Sic Vind. Berol. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hoc* I. Vulgo. Gr. παρὰ ταῦτα.

fiat] Sic Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *fiant* Mon. *faciant* Vind. Gr. γένηται.

facit] *facis* Berol. (Iul.) Hamb. Trid.

loci] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *si loci* Vind. *si loci* Port. Vind. (Iul.) *locum* Berol. (Iul.)

servatorem] Sic Vind. Trid. Hamb. Mon. Berol. *servatonem* Berol. (Iul.) *servator est* Vind. (Iul.) Port. Gr. τοποτηρητήν.

auri libras] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *auri liberas* Berol. (Iul.) *librarum auri* Vulgo. *li. auri* I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

inferat] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *inferet* Vind. *impetret* Berol. (Iul.) Gr. καταθήσει.

cingulo] *gincula* Berol. (Iul.)

spoliabitur] *exspoliabitur* Vind. (Iul.) *et populi habetur* Berol. Iul. Gr. ἔξω γενήσεται.

acquievit] *adquievit* Vind. Mon. *adqueevit* Berol. (Iul.), sed ex prima littera *e* sec. manus facit *i*.

cadens] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *cades* Vind., sed litterae *d* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐκπίπτων.

NOV. CXXVII. CAP II. maiorem] *marem* Vind., sed litterae *r* sec. manus imposuit litteras *io*. Gr. πλείονα.

nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., lineola quidem superius imposita; sic et Berol. (Iul.) *nro* Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

iubemus] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *habemus* Berol. (Iul.) Gr. κελεύομεν.

loca] Sic Vind Berol. Berol. (Iul.) *loca i* Mon. *loca* Vind., sed ultimae litterae *a* lineola superius imposita est. Gr. κατὰ τόπον.

episcopos] Sic I. *epi* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita. Gr. ἐπισκόπους.

rectores] *lectores* Vind. (Iul.) *praefectores* Berol. (Iul.) Gr. ἄρχοντας. Ea quae sequuntur *et eos — nullum contra*, desunt in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

civitates] Sic Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *civitatem* Mon. Vind. Gr. πόλεις.

dispositionem] *dispositione* Berol. (Iul.)

biocolytam] *byocolytas* Vind. (Iul.) *iocolitam* I. *biocolitas* Berol. (Iul.) *hiocolitam* Vind. Mon. *biocolitam* Berol., sed priori litterae *b* punctum inferius subiectum est.

aut] *as* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἤ.

persecutorem] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *persecutores* Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I.

nullum] *nulli* Vind. (Iul.) Gr. οὐδένα.

iudicum] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *iudicium* Berol. Gr. τῶν ἀρχόντων.

civilium et militarium constitutum in provincia habere loci servatorem concedimus. Praecipue quidem iubemus, provinciarum rectores sic recte conversari et res gubernare, ut non necessitas fiat de qualibet ré debente quaeri aut gubernari ad provincias aliquem destinari; si vero opus fuerit transmitti aliquos in provinciis occasione publicarum exactionum aut quarumlibet emergentium querelarum, neque ordinem neque nomen habere loci servatoris. Destinatus vero in provinciam nullum quidem subiectis inferat dispendium, creditum vero sibi opus impleat, iudice provinciae eum et eius officio adiuvante. Si vero haec contra ipsum iudicem forte accusatum transmittatur, tunc iubemus, et provinciale officium obedire ei. Quemadmodum enim prohibemus loci ser-

et militarium] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *aut militarium* Vulgo. Gr. ἢ στρατιωτικῶν.

provincia] In Berol. (Iul.) ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est.

loci] *locum* Berol. (Iul.)

servatorem] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) I. *servatores* Mon. Berol. (Iul.) Gr. τοποτηρητήν.

praecipue] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *et praecipue* Vulgo. *precipue* I.

quidem] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *autem quedam* Vind. (Iul.) Gr. μέν.

conversari] Sic Vind. Mon. Berol. *versari* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. διαγίνεσθαι.

et res] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *aut res* I. Vulgo. Gr. καὶ τὰ πράγματα.

ut non] *aut si* I.

debente] Sic Berol. *debentem* Vind. Mon. *dibentem* Berol. (Iul.) *dicente* Vind. (Iul.) Gr. ὀφείλοντος.

quaeri] Sic Vind. Mon. Berol. *quaerere* Vind. (Iul.) *querere* Berol. (Iul.) Gr. ζητηθῆναι.

aut gubernari] Sic Vind. I., deest in Mon. *aut* Berol., sed sec. manus huic voci imposuit vocem *gubernari*. Vind. *et gubernare* Berol. *aut gubernare*. Gr. ἤγουν διοικηθῆναι.

provincias] *provintiam* Vind. (Iul.) *provinciarum* Berol. (Iul.) Gr. εἰς τὰς ἐπαρχίας.

provinciis] Sic Vind. Mon. *provintiis* Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *provincias* Vulgo. Gr. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

occasione] *occasionem* Vind. (Iul.) Gr. προφάσει.

exactionum] *exacco* Berol., sed lineola superius imposita est, sed supra ultimam litteram *o* sec. manus scripsit *num*. Gr. εἰσπράξεων.

querelarum] *quaerelarum* Vind. *querellarum* Berol. (Iul.)

loci] *locum* Berol. Gr. τοποτηρητοῦ.

Pro verbis *habere loci* I. habet *loci habere*.

servatoris] *servatori* Vind. (Iul.) *servatores* I.

provinciam] *provinciis* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. κατὰ τὴν ἐπαρχίαν.

nullum] Sic Vind. Mon. Berol. *nullum quidem* I. *nullus* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. μηδεμίαν.

quidem] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Vulgo. Gr. μέν.

subiectis] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Berol., sed a sec. manu sequenti voci impositum est. Gr. τοῖς ὑποτελέσιν.

sibi] Deest in Vind. (Iul.), sed prima manus voci sequenti *opus* vocem *sibi* imposuit. Gr. αὐτῷ.

impleat] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *adimpleat* Vulgo. Gr. πληρούτω.

iudice] Sic Vind. Mon. Berol. *iudex* Vind. (Iul.) *iudicem* Berol. (Iul.) Gr. τοῦ ἄρχοντος.

provinciae eum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *provinciae eius* Berol. (Iul.) *provinciae* Vulgo Vind. (Iul.) Interpres videtur habuisse ἐπαρχίας αὐτῷ.

officio] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Trid. Hamb. Vind. (Iul.) *officium* Berol. Port. Gr. τάξεως. Quod Vulgo subiicitur *eum*, in Berol. Hamb. Trid. Port. I. non est; est autem in Vind. Mon. Berol. (Iul.) *eius* Vind. (Iul.)

adiuvante] *adiuvantem* Vind. Gr. βοηθούντων.

haec] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Deest in I. *hec* Berol. (Iul.) *hic* Berol., deest Vulgo.

transmittatur] Sic Mon. Vind. *transmittitur* Berol. *transmittantur* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. πεμφθῇ.

provinciale] *provincialem* Berol. (Iul.) *in provincialem* Vind. (Iul.) Gr. τὴν ἐπιχώριον.

ei] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *et* Vind. (Iul.) Gr. αὐτῷ.

enim] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *vero* Hamb.

prohibemus] *proibemus* Berol.

loci] *locum* Berol. (Iul.) Gr. τοποτηρητάς.

vatores fieri, ita omne periculum iubemus habere iudices provinciarum et eorum officium, ut sollicitudinem faciant tam publicarum exactionum quam locorum quietis, et ut omnis iniustitia et laesio suspendatur. In quibus vero provinciis aut vindices aut ecleptores sunt fiscalium, et opus habuerint aliquod adiutorium, iubemus, iudices provinciarum et officia eorum omne solatium et studium eis conferre, ut sine impedimento fiscalium exactio procedat. Et omnes quae motae fuerint, sive civiles sive criminales caussae, et competentes provinciarum iudicibus, ipsos iubemus inquirere, ut illi proprio periculo has discutiant, et legitimum finem eis imponant. Super haec iubemus, provinciarum iudi-

servatores] *servatoris* Berol. (Iul.) *servatori* Vind. (Iul.)

omne] *omnem* Vind. (Iul.) *oms* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu lineola imposita est. Gr. τὸν πάντα.

iubemus habere] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *habere iubemus* Vind. Gr. κελεύομεν ἔχειν.

iudices] *iudicem* Berol. (Iul.) Gr. τοὺς — ἄρχοντας.

officium] *officiis* Vind. Gr. τὴν — τάξιν.

ut] deest in Berol. (Iul.) *ut et* I. Gr. ὥστε.

faciant] *faciat* Berol.

locorum] *locarum* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τῶν τόπων.

quietis] Sic Vind. Mon. *quietem* Berol. I. *quietum* Vind. (Iul.) *quiete* Berol. (Iul.) Gr. καταστάσεως.

et ut] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *ut et* Vind. (Iul.) Gr. καὶ τοῦ.

omnis] *os* Mon., lineola quidem superius imposita, sed iam prima manus supra lineam inscripsit litteram *i*.

iniustitia] *iniustilitie* Berol. (Iul.)

laesio] *lesos* Vind. (Iul.) *lesio* Berol. Berol. (Iul.) Gr. βλάβην.

vindices] *iudices* Berol. Hamb. Trid. Port. I. Gr. βίνδικες.

ecleptores] *hecliptores* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *exactores*. Mon. *exdiptores*, Berol. *ediptores*, sed supra litteram *p* lineola superius imposita est. Vind. (Iul.) *hoc lectores*, Berol. (Iul.) *haecleptores*. I. *edictores*. Vulgo *exceptores*, cuius glossae originem Vind. satis demonstrat. Manifesto interpres Graecum ἐκλήπτορες retinuit.

sunt] Sic Mon. Berol. *sint* Vind. Gr. εἰσι.

habuerint] Sic Vind. Mon. Berol. *habuerit* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. δεηθῶσι.

aliquod] Sic Vind. Mon. Berol. *et aliquod* I. *aliqd* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est. Vulgo *aliquo*. Gr. τινός.

adiutorium] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *adiutorio* Vulgo.

iubemus] Sic Vind. Mon. Berol. *habemus* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. κελεύομεν.

iudices] *iudicem* Vind. Gr. τοὺς ἄρχοντας.

omne] Sic Vind. Mon. Berol. *oms* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed lineola superius imposita est, qua re significatur *omnes*. Gr. πᾶσαν.

et] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. καί.

impedimento] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *impedimentum* Berol. (Iul.) Gr. ἀνεμποδίστως.

exactio] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *exacio* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. εἴσπραξιν.

quae] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *qui* Vind. *quos* Vind. (Iul.)

motae fuerint] Sic Mon. I. *mote fuerint* Vind. *mota fuerint* Berol. (Iul.) *morte fuerint* Berol., sed litterae *r* punctum inferius subiectum est. Vind. *mutaverint*. Gr. τὰς κινουμένας.

caussae] *cause* Vind. Mon. Berol. I. *caussas* Vulgo Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

et compet.] Sic Vind. (Iul.) Vind. Mon. Berol. *comp.* Berol. (Iul.), omissa voce *et*. Gr. καὶ ἁρμοζ.

iudicibus] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *iudices* I. Berol. (Iul.) Berol., in quo quidem sec. manus correxit *iudicibus*.

has] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *haec* Vind. (Iul.)

discutiant] Sic Vind. Mon. Berol. *discutiat* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

finem eis imponant] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *finem eis imponat* Vind. (Iul.) *eis imponant finem* Vind. Gr. πέρας αὐτοῖς ἐπιθεῖναι.

haec] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *hec* Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. πρὸς τούτοις. Quod Vulgo I. subiicitur *autem*, in Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) deest, cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

ces mox, qui futuri sunt cingula suscipere, sive praesentes sive absentes sint, cautelam impendere tam praefecturae, quam nostris largititionibus, et comiti privatarum pro inferendis pecuniis unicuique praedictarum dignitatum quum etsi non caveant, tanquam facientes cautelam, ita iubemus eos et eorum officia subiacere praedictis dignitatibus. In illis vero provinciis et civitatibus volumus iudices periclitari pro fiscalibus et exigi, in quibus neque scriniarii neque vindices neque alii quidam proprio periculo exactionem faciunt.

CAP. III. Et hoc pervenit ad nos, quod quidam provinciarum iudices ita inique agunt occasione lucrorum, ut neque testamenta concedant facere neque facta insinuari neque nuptias aliquos facere aut super nuptialibus donationibus monumenta componere neque defunctorum corpora sepulturae tradi neque rerum descriptionem concedunt fieri, aut aliud aliquid huiusmodi agi aut ex gestis aut ex testimoniis.

qui] Sic Vind. Mon. I. *quod* Berol. (Iul.) Berol., ex quo quidem sec. manus facit *qui*. Vind. *quidem*. Vulgo *quum*.
cingula] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *cingulos* Vulgo.
absentes] *abscentes* Vind.
cautelam] *caute iam* Berol. (Iul.) Gr. ἀσφάλειαν.
praefecturae] *prefecture* Berol. (Iul.) *praefectue* Berol., sed ultimis litteris *tue* lineola superius imposita est. Vind. (Iul.) *praefectorum*, Mon. *perfectum est*, sed sec. manus correxit *praefectum est*. Illud *est* ex male intellecto siglo manifesto originem duxit. Gr. τῇ τε ἐπαρχότητι.
quam] *quam in* Vind. (Iul.)
largitionibus] *lesionibus* Vind. (Iul.) Gr. λαργιτίωσι.
comiti] *commiti* Vind. Mon. Berol. (Iul.)
privatarum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *privatorum* Vulgo.
unicuique] *unicui* Mon., in quo quidem ad finem huius vocis a sec. manu adscriptum est *q*, sed reliqui, ut in contextu. Gr. ἑκάστῃ.
praedictarum] Sic omnes, praeter Vind. (Iul.), qui quidem habet *praetorum*. Gr. εἰρημένων.
dignitatum] *dignitatem* Berol. (Iul.) Gr. ἀρχῶν.
caveant] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *caveunt* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. ἀσφαλίσωνται.
ita] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Mon., in quo quidem a sec. manu sequenti voci superius impositum est. Gr. οὕτω.
officia] *offitias* Berol. (Iul.)
praedictis] *praedictis dictis* Berol. (Iul.)
provinciis et civitatibus] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quae deinceps usque ad finem huius capitis leguntur, plane non inveniuntur. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *provinciis et dignitatibus*. Vulgo I. *civitatibus et provinciis*. Gr. ἐπαρχίαις καὶ πόλεσι.
fiscalibus] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. Port. I. *fisicalibus* Mon. *fiscalium* Vulgo.
et exigi] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Trid. Port. I. *exigi* Hamb. *exactione* Vulgo.
nec] *neque* I.
scriniarii] In Mon. subiicitur *si*, cui voci deinde a sec. manu puncta inferius subiecta sunt.
vindices] *iudices* Hamb. I. Berol., sed reliqui, ut in contextu est. Gr. βίνδικες.
exactionem] *exactionum* Berol. (Iul.)
faciunt] *faciant* Vind. (Iul.), sed reliqui codd. contra.
NOV. CXXVII. CAP. III. hoc] *haec* Vind. (Iul.), sed reliquis codd. repugnantibus. Gr. τοῦτο.
quod] *quidem* Berol., sed his litteris puncta inferius subiecta sunt.
agunt] *agant* Vind. (Iul.) Gr. φέρονται. Quod post vocem *occasione* Vulgo est *vilium*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non est, ideoque omittendum fuit.
insinuari] Sic Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *insinuare* Vind. I. Mon. Berol. Vulgo. Gr. ἐμφανίζεσθαι.
aliquos] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *aliquas* Vulgo. Gr. γάμοις τινάς.
defunctorum] Sic Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *defunctos*. Gr. τελευτώντων.
descriptionem] Sic Vind. Mon. *discriptionem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *conscriptionem* Berol., sed sec. manus scripsit *descriptionem*. Gr. ἀναγραφήν.
concedunt] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *concedant* Vulgo Vind. (Iul.)
aliud] Deest in Vind. (Iul.) Gr. ἄλλο.
aliquid] Sic Mon. *aliquid id* Vind. (Iul.) *qui* Berol. (Iul.) *quidam* Berol. *quid* I. Vulgo. Gr. τι.
ex gestis] *ex gentis* Mon., sed sec.

Propterea interdicimus omnibus iudicibus, tam civilibus quam militaribus et eorum officiis, aut alio cuilibet tale aliquid praesumere. Si vero quidam huiusmodi odibilem rem in quolibet loco nostrae reipublicae praesumserit agere, aut ministrare ei, qui haec praesumserit facere, iubemus, huiusmodi extra cingulum factos in exsilium destinari, et de substantia eorum eveniens dispendium laesis in duplum restitui, non sublato eis neque alio quidem ex legibus adiutorio. Omnem vero damus licentiam locorum sanctissimis episcopis et primatibus civitatum huiusmodi praesumtiones prohibere, et studere ut haec omnia sine impedimento et sine dispendio secundum legum virtutem procedant, et de his nobis nunciare. Illas vero, quae secundum leges offeruntur, appellationes et suscipere volumus omnino iudices et eos, qui secundum nostram iussionem audiunt, sive maiores sive minores sint, et

manus correxit, ut in contextu est. Gr. ἐν ὑπομνήμασιν.

quam militaribus] Desunt in Vind. (Iul.), sed in reliquis codd. sunt.

alio] Sic Vind. Mon. Berol., in quibus quidem sec. manus correxit *alii*. *ali* Vind. (Iul.) *aliud* Berol. (Iul.) *alii* Vulgo I.

cuilibet] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *ciuilibet* Mon.

tale] *tali* Vind. (Iul.) Gr. τοιοῦτό τι.

quidam] Sic Vind. Mon. Berol. *qui et* Vind. (Iul.) *quia* Berol. (Iul.)

odibilem] *odimlem* Berol. (Iul.)

nostrae] *nre* Berol., sed lineola superius imposita est. Deest in Vind. (Iul.) Gr. ἡμετέρας.

reipublicae] Deest in Vind. (Iul.) *republica* Berol. (Iul.) *reipub.* I.

agere] Hoc verbum quaeque deinceps sequuntur usque ad vocem *praesumpserit*, in Vind. (Iul.) non sunt.

haec] Sic Mon. *hec* Vind. Berol. (Iul.) *hoc* I. Vulgo, reliqui codd. Gr. ταῦτα.

extra] Sic Vind. Mon. *et extra* I. *et ex* Berol., sed supra vocem *ex* syllaba *tra* a sec. manu scripta est. Gr. ἔξω τῆς ζώνης.

cingulum] *cingulo* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

factos] *factus* Vind. (Iul.) I.

exsilium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exilio* Berol. (Iul.)

destinari] *distinari* Berol.

de] Deest in Vind. (Iul.)

eveniens] *eveniet* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. συμβαίνουσαν.

dispendium] *dispendiis* Vind. (Iul.) Gr. ζημίαν.

sublato] Sic Vind., in quo quidem syllaba *to* a sec. manu scripta est.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. I. *ab eis* Vulgo.

alio] Sic Mon. Berol. Vind. *aliud* Vind. (Iul.) *aliquod* Berol. (Iul.) Gr. τῆς ἄλλης.

quidem] Sic Mon. Berol. *qē* Vind., sed per litteram *q* inferius circumflexus traiectus est, qua re solet significari *quod*; sed sec. manus supra hanc litteram posuit litteras *odam*. Deest in Berol. (Iul.), *qd est* Vind. (Iul.), sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.

ex] *est et* Berol. (Iul.) Gr. ἀπὸ τῶν νόμων.

adiutorio] *adiutorium* Vind. (Iul.) *et adiutorium* Berol. (Iul.) Gr. βοηθείας.

omnem] *omnes* Berol. (Iul.)

praesumtiones] *praesumptionis* Vind. (Iul.)

prohibere] *proibere* Berol. *prohiberet* Berol. (Iul.) Gr. κωλύειν.

et] Deest in Berol. (Iul.) Gr. καί.

et sine] *sine* Berol., in quo prior vox *et* non est.

virtutem] *virtutum* Vind. (Iul.) Gr. δύναμιν.

procedant] *procedat* Vind. (Iul.)

his] *hiis* I.

quae] *q* Berol., sed inferius lineola traiecta est, supraque hanc litteram circumflexus superius impositus est. Vind. *quas*.

offeruntur] *offerentur* Vind. (Iul.)

et suscipere] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. I. Prior vox *et* Vulgo non legitur, nec in Trid. et Port. apparet.

nostram iussionem] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *nostras iussiones* Berol. I. Gr. καθ' ἡμετέραν κέλευσιν. Quod Vulgo subiicitur: *specialiter, quia et a divinis licet appellare iudicibus* iam Os. animadvertit, a Graecis abesse, nec a Iustiniano profecta esse. Est quidem hic versus in Vind.

edere gesta sine aliqua dilatione litigantibus, ut quaestio legitima de his procedat. Super haec iubemus, appellatione porrecta secundum leges, neque exactionem fieri neque possessiones rerum transferri usque ad finitum super ea iudicium.

CAP. IV. Quoniam vero contingit adulteria aut raptus mulierum aut homicidia aut alia quaelibet crimina in provinciis committi, iubemus, provinciarum iudices omnia secundum leges vindicare et peccantes tenere et non alios pro aliis, aut ex quibus nati sunt vicis, qui crimina praesumserunt, alium pro alio comprehendere, aut damnum eorum inferre vicis, sed neque pignorationes facere propter peccantem aut criminis vindictam proprii lucri causa inferre aut delinquentium res proprium lucrum facere. Nos enim reos quidem ex legibus poenas sustinere volumus, damna vero subiectis nostris, aut lucrum ex hoc iudicibus aut eorum hominibus sive officialibus fieri nullatenus conce-

Mon. Berol. I., in quo quidem est *liceat*, deest autem in Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Manifesto ex marginali nota haec res provenit, quae in antiquissimo exemplari in contextum venerat. Caeterum pro *quia* Berol. habet *et quia*; porro vox *a* in Mon. Vind. Berol. non est, verum in Vind. a sec. manu supra lineam posita est.

sint] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Berol. (Iul.) Gr. εἶεν.

et] Deest in Berol. (Iul.)

edere] Sic Mon. *dere* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἐκδιδόναι. Vind. (Iul.) *ea dare*, Berol. (Iul.) *intedere*.

gesta] *gestas* Berol. (Iul.)

his] *hiis* I.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hoc* Vulgo I. Gr. πρὸς τούτοις.

appellatione porrecta] *appellationem porrectam* Vind. (Iul.)

exactionem] *exaccone* Berol., sed litteris *con* lineola superius imposita aliaque linea litterae *e* inscripta est.

possessiones] *possessionis* Berol. (Iul.) Gr. νομάς.

finitum] Sic Berol. Hamb. I. *finitivum* Vind. (Iul.) *initium* Berol. (Iul.) *finitivum* Vind. *diffinitivum* Mon., in quo sec. manus scripsit *diffinitum*. Vulgo *definitum*, quod et in Port. Trid. est.

NOV. CXXVII. CAP. IV. vero] *verti* Berol. Gr. δέ.

contingit] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *contigit* Vind. Vind. (Iul.) Gr. συμβαίνει.

homicidia] *humicidia* Berol. (Iul.)

aut alia] *capitalia* Vind. (Iul.) *abitalia* Berol. (Iul.) Gr. ἢ ἕτερα.

committi] *comiti* Vind. *committit* Berol. (Iul.) Gr. ἁμαρτάνεσθαι.

iudices] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *principes* Vind. (Iul.)

vindicare] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *indicare* Mon. Gr. διεκδικεῖν.

alios] Sic Vind. Mon. Berol. *aliis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἑτέρους.

vicis] Sic Vind. Mon. *vicicis* Berol., sed sec. manus scripsit *vicis*. Vind. (Iul.) *vocibus*, Berol. *vices*. Gr. χωρίων.

praesumserunt] *praesumpserint* Berol. I.

alium] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *um* a sec. manu scripta est. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *alio*. Gr. ἄλλον.

comprehendere] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *copendere* Berol., sed litteris *op* lineola superius imposita est.

vicis] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *vices* Berol., sed sec. manus correxit *vicis*. Berol. (Iul.) *vicissitudo*. Gr. χωρίοις.

pignorationes] *pigneraliones* Vind. Berol. *pignerationis* Berol. *pignerantes* Vind. (Iul.) Gr. ἐνεχυρασμούς.

causa] *causam* Vind. I.

reos quidem] Sic Vind. Berol. *reus quidem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *quidem reos* Mon. Gr. τοὺς μὲν αἰτίους.

poenas] *penas* Berol. *puenam* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *pena* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ποινάς.

damna] *dampnum* Mon. *dampno* Vind. Gr. ζημίαν.

subiectis nostris] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *nostris subiectis* Vind. Gr. τοῖς ὑποτελέσιν ἡμῶν.

ex hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *et hoc* Berol. (Iul.) *aut hoc* Vind. (Iul.) Gr. ἐκ τούτου.

iudicibus] Sic Vind. Mon. Berol. *iudicium* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τοῖς ἄρχουσιν.

eorum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam haec vox adscripta est. Gr. τοῖς αὐτῶν.

hominibus] *omnibus* Vind. (Iul.) Gr. ἀνθρώποις.

dimus, ut propter rerum desiderium inveniantur iniuste aliquos castigantes aut peccantes vendere. Si enim praeter haec fiat, ipse provinciae index omne ex hoc accidens laesis damnum medebitur, et suppliciis subiectus exsilio tradatur et consiliarius eius simile sustinebit supplicium, si factis a iudice contraria legibus in scriptis consentiat, officium vero eius et alii, qui circa haec propter lucrum proprium ei obsecundant, non solum damna laesis compellentur restituere, sed culpabiliores eorum legalibus suppliciis subiecti exsilio tradentur.

CAP. V. Si vero quis comprehensorum criminibus latuerit aut reliquerit provinciam illam, in qua crimina deliquit, iubemus, legitimis

ut] Quod Vulgo subiicitur *ne*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non est; sed in Vind. Mon. supra lineam a sec. manu adscriptum est *al. ne*. Potest sane fieri, ut haec lectio *ne* melius se habeat propter Graecum ἵνα μή.

iniuste] Sic Vind. Mon. Berol. *iuste* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἀδίκως.

aliquos] Sic Vind. Mon. Berol. *aliquae* Berol. (Iul.) *aliquae causae* Vind. (Iul.) Gr. τινάς.

et] Sic Vind. Mon. *aut* Berol. I. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. καί.

vendere] *vindicare* Berol. (Iul.) Gr. πιπράσκοντες.

praeter] *preter* Berol. (Iul.) *praeces* Vind. Gr. παρὰ ταῦτα.

haec] *hoc* I.

ipse] *et ipse* Vind. (Iul.) Deest in I. Gr. αὐτὸς μέν.

omne] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *omne* Berol. (Iul.), sed supra litteram *e* circumflexus superius impositus est.

accidens] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *accedens* I. Berol. (Iul.)

laesis damnum] *lesis damnum* Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *dampnum lesis* Berol. *damnum laesis* Vulgo I. Gr. τοῖς ἠδικημένοις θεραπεύσει ζημίαν.

subiectus] *subiectis* Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), in quo sec. manus scripsit *subiectus*. Sed in contextu, est in Vind. Berol. Gr. ὑποβληθείς.

exsilio] *exililo* Berol., sed secundae litterae *l* sec. manus punctum subiecit.

tradatur] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *tradetur* Vulgo.

et] Deest in Vind. (Iul.) I., sed est in reliquis. Gr. καὶ ὁ.

simile] Sic Vind. Mon. Berol. *similem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τούτου.

factis a] *factis ad* Berol. (Iul.)

iudice] *iudicae* Berol. *iudicem* Berol. (Iul.) Gr. παρὰ τοῦ ἄρχοντος.

contraria] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. Port. I. *contra* Vulgo. Gr. ὑπεναντίον.

legibus] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) Hamb. Trid. Port. I. *legis* Vind. (Iul.) Gr. τῶν νόμων.

consentiat] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *consentiant* Vind. (Iul.) Gr. συναινέσῃ.

officium] *officius* Vind.

alii] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *aliquid* Berol. (Iul.) Gr. καὶ οἱ ἄλλοι.

qui circa] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) I. *circa* Berol. (Iul.) *citra* Berol., sed sec. manus correxit *qui circa*. Gr. οἱ περὶ τά.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hoc* Vulgo I. Pro τοιαῦτα interpres videtur habuisse ταῦτα.

ei] *et* Vind., quod quidem Graecis non firmatur. Pro αὐτῶν interpres videtur legisse αὐτῷ.

compellentur] *compellantur* I.

culpabiliores] *inculpabiliores* Berol., sed priori voci *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. οἱ αἰτιώτεροι.

subiecti] Sic Vind. Mon. Berol. *subiectis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ὑποβληθέντες.

tradentur] Sic Vind. Mon. Berol. *tradebuntur* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

NOV. CXXVII. CAP. V. quis] Sic Vind. Mon. Berol. *dum* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in I.

comprehensorum] *compensorum* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius posita est.

criminibus] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *criminum* Berol. Berol. (Iul.) *criminum quis* I. Gr. ἐγκλήμασι.

reliquerit] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *reliquaerit* Vind. *relinquaerit* Berol., sed litterae *n* punctum inferius subiectum est.

edere gesta sine aliqua dilatione litigantibus, ut quaestio legitima de his procedat. Super haec iubemus, appellatione porrecta secundum leges, neque exactionem fieri neque possessiones rerum transferri usque ad finitum super ea iudicium.

CAP. IV. Quoniam vero contingit adulteria aut raptus mulierum aut homicidia aut alia quaelibet crimina in provinciis committi, iubemus, provinciarum iudices omnia secundum leges vindicare et peccantes tenere et non alios pro aliis, aut ex quibus nati sunt vicis, qui crimina praesumserunt, alium pro alio comprehendere, aut damnum eorum inferre vicis, sed neque pignorationes facere propter peccantem aut criminis vindictam proprii lucri causa inferre aut delinquentium res proprium lucrum facere. Nos enim reos quidem ex legibus poenas sustinere volumus, damna vero subiectis nostris, aut lucrum ex hoc iudicibus aut eorum hominibus sive officialibus fieri nullatenus conce-

Mon. Berol. I., in quo quidem est *liceat*, deest autem in Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Manifesto ex marginali nota haec res provenit, quae in antiquissimo exemplari in contextum venerat. Caeterum pro *quia* Berol. habet *et quia*; porro vox *et* in Mon. Vind. Berol. non est, verum in Vind. a sec. manu supra lineam posita est.

sint] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Berol. (Iul.) Gr. εἶεν.

et] Deest in Berol. (Iul.)

edere] Sic Mon. *dere* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἐκδιδόναι. Vind. (Iul.) *ea dare*, Berol. (Iul.) *intedere.*

gesta] *gestas* Berol. (Iul.)

his] *hiis* I.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hoc* Vulgo I. Gr. πρὸς τούτοις.

appellatione porrecta] *appellationem porrectam* Vind. (Iul.)

exactionem] *exaccone* Berol., sed litteris *con* lineola superius imposita aliaque linea litterae *e* inscripta est.

possessiones] *possessionis* Berol. (Iul.) Gr. νομάς.

finitum] Sic Berol. Hamb. I. *finitivum* Vind. (Iul.) *initium* Berol. (Iul.) *finitivum* Vind. *diffinitivum* Mon., in quo sec. manus scripsit *diffinitum*. Vulgo *definitum*, quod et in Port. Trid. est.

NOV. CXXVII. CAP. IV. vero] *verti* Berol. Gr. δέ.

contingit] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *contigit* Vind. Vind. (Iul.) Gr. συμβαίνει.

homicidia] *humicidia* Berol. (Iul.)

aut alia] *capitalia* Vind. (Iul.) *abitalia* Berol. (Iul.) Gr. ἢ ἕτερα.

committi] *comiti* Vind. *committit* Berol. (Iul.) Gr. ἁμαρτάνεσθαι.

iudices] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *principes* Vind. (Iul.)

vindicare] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *indicare* Mon. Gr. διεκδικεῖν.

alios] Sic Vind. Mon. Berol. *aliis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἑτέρους.

vicis] Sic Vind. Mon. *vicicis* Berol., sed sec. manus scripsit *vicis*. Vind. (Iul.) *vocibus*, Berol. *vices*. Gr. χωρίων.

praesumserunt] *praesumpserint* Berol. I.

alium] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem syllaba *um* a sec. manu scripta est. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *alio*. Gr. ἄλλον.

comprehendere] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *copendere* Berol., sed litteris *op* lineola superius imposita est.

vicis] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *vices* Berol., sed sec. manus correxit *vicis*. Berol. (Iul.) *vicissitudo*. Gr. χωρίοις.

pignorationes] *pignerationes* Vind. Berol. *pignerationis* Berol. *pignerantes* Vind. (Iul.) Gr. ἐνεχυρασμούς.

causa] *causam* Vind. I.

reos quidem] Sic Vind. Berol. *reus quidem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *quidem reos* Mon. Gr. τοὺς μὲν αἰτίους.

poenas] *penas* Berol. *poenam* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *pen* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ποινάς.

damna] *dampnum* Mon. *dampno* Vind. Gr. ζημίαν.

subiectis nostris] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *nostris subiectis* Vind. Gr. τοῖς ὑποτελέσιν ἡμῶν.

ex hoc] Sic Vind. Mon. Berol. *et hoc* Berol. (Iul.) *aut hoc* Vind. (Iul.) Gr. ἐκ τούτου.

iudicibus] Sic Vind. Mon. Berol. *iudicium* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τοῖς ἄρχουσιν.

eorum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam haec vox adscripta est. Gr. τοῖς αὐτῶν.

hominibus] *omnibus* Vind. (Iul.) Gr. ἀνθρώποις.

dimus, ut propter rerum desiderium inveniantur iniuste aliquos castigantes aut peccantes vendere. Si enim praeter haec fiat, ipse provinciae iudex omne ex hoc accidens laesis damnum medebitur, et suppliciis subiectus exsilio tradatur et consiliarius eius simile sustinebit supplicium, si factis a iudice contraria legibus in scriptis consentiat, officium vero eius et alii, qui circa haec propter lucrum proprium ei obsecundant, non solum damna laesis compellentur restituere, sed culpabiliores eorum legalibus suppliciis subiecti exsilio tradentur.

CAP. V. Si vero quis comprehensorum criminibus latuerit aut reliquerit provinciam illam, in qua crimina deliquit, iubemus, legitimis

ut] Quod Vulgo subiicitur *ne*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non est; sed in Vind. Mon. supra lineam a sec. manu adscriptum est *al. ne*. Potest sane fieri, ut haec lectio *ne* melius se habeat propter Graecum ἵνα μή.

iniuste] Sic Vind. Mon. Berol. *iuste* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἀδίκως.

aliquos] Sic Vind. Mon. Berol. *aliquae* Berol. (Iul.) *aliquae causae* Vind. (Iul.) Gr. τινάς.

et] Sic Vind. Mon. *aut* Berol. I. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. καί.

vendere] *vindicare* Berol. (Iul.) Gr. πιπράσκοντες.

praeter] *preter* Berol. (Iul.) *praeces* Vind. Gr. παρὰ ταῦτα.

haec] *hoc* I.

ipse] *et ipse* Vind. (Iul.) Deest in I. Gr. αὐτὸς μὲν.

omne] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *omne* Berol. (Iul.), sed supra litteram *e* circumflexus superius impositus est.

accidens] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *accedens* I. Berol. (Iul.)

laesis damnum] *lesis damnum* Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *dampnum lesis* Berol. *damnum laesis* Vulgo I. Gr. τοῖς ἠδικημένοις θεραπεύσει ζημίαν.

subiectus] *subiectis* Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), in quo sec. manus scripsit *subiectus*. Sed in contextu, est in Vind. Berol. Gr. ὑποβληθείς.

exsilio] *exililo* Berol., sed secundae litterae *l* sec. manus punctum subiecit.

tradatur] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *tradetur* Vulgo.

et] Deest in Vind. (Iul.) I., sed est in reliquis. Gr. καὶ ὁ.

simile] Sic Vind. Mon. Berol. *similem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τούτου.

factis a] *factis ad* Berol. (Iul.)

iudice] *iudicae* Berol. *iudicem* Berol. (Iul.) Gr. παρὰ τοῦ ἄρχοντος.

contraria] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. Port. I. *contra* Vulgo. Gr. ὑπεναντίον.

legibus] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) Hamb. Trid. Port. I. *legis* Vind. (Iul.) Gr. τῶν νόμων.

consentiat] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *consentiant* Vind. (Iul.) Gr. συναινέσῃ.

officium] *officius* Vind.

alii] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *aliquid* Berol. (Iul.) Gr. καὶ οἱ ἄλλοι.

qui circa] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) I. *circa* Berol. (Iul.) *citra* Berol., sed sec. manus correxit *qui circa*. Gr. οἱ περὶ τά.

haec] Sic Mon. Berol. *hes* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hoc* Vulgo I. Pro τοιαῦτα interpres videtur habuisse ταῦτα.

ei] *et* Vind., quod quidem Graecis non firmatur. Pro αὐτῶν interpres videtur legisse αὐτῷ.

compellentur] *compellantur* I.

culpabiliores] *inculpabiliores* Berol., sed priori voci *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. οἱ αἰτιώτεροι.

subiecti] Sic Vind. Mon. Berol. *subiectis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ὑποβληθέντες.

tradentur] Sic Vind. Mon. Berol. *tradebuntur* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

NOV. CXXVII. CAP. V. quis] Sic Vind. Mon. Berol. *dum* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in I.

comprehensorum] *compensorum* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius posita est.

criminibus] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *criminum* Berol. Berol. (Iul.) *criminum quis* I. Gr. ἐγκλήμασι.

reliquerit] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *reliquaerit* Vind. *relinquaerit* Berol., sed litterae *n* punctum inferius subiectum est.

edictis a iudice evocari eum, et si non obaudiat, illa in eo procedere quae nostris legibus definita sunt. Si vero cognoscatur, quod in aliam provinciam degit, iubemus, provinciae illius iudicem, in qua peccari quid huiusmodi contigit, epistola publica uti ad provinciae illius iudicem, in qua delinquens persona deget, ille vero, qui publicas susceperit litteras, periculo suo et officii sui comprehendere huiusmodi, et ad iudicem provinciae transmittere, in qua peccavit, suppliciis legitimis subiiciendum. Si vero, qui publicam epistolam susceperit, neglexerit hoc facere,

edictis] *aedictis* Berol. (Iul.)

a iudice] *adiudice* Berol. (Iul.) *ad iudicem* Berol. (Iul.) Gr. παρὰ τοῦ ἄρχοντος.

evocari] *vocari* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Gr. καλεῖσθαι.

et si] Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. καὶ εἰ.

obaudiat] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Hamb. Trid. I. *obaudiet* Vind. (Iul.) *obaudit* Vind., sed sec. manus litteris *au* puncta inferius subiecit, lineaeque inscripsit *e*. Vulgo Port. *obediet*.

eo] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *eum* Vulgo. Gr. ἐπ' αὐτῷ.

quae] *que* Berol. (Iul.) *q* Vind., sed lineola superius imposita est.

nostris legibus] *legibus nostris* I.

definita] *diffinita* I.

aliam provinciam] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Hamb. Trid. I. *alia provincia* Berol. (Iul.) Port. Vulgo. Gr. καθ' ἑτέραν ἐπαρχίαν.

degit] *legit* Berol. (Iul.) *deg* Mon. Berol., sed supra litteram *g* lineola superius posita est. Vind. (Iul.) *deget*. Gr. διάγει.

iubemus] Quae abhinc sunt usque ad vocem *legitimis*, in Berol. quidem in linea, sed a sec. manu scripta sunt.

provinciae] *provintiam* Vind. (Iul.)

illius] *ipsius* Vind. (Iul.)

iudicem] *iudice* Berol. (Iul.) Caeterum quae postea leguntur usque ad vocem *illius iudicem*, in contextu Mon. omissa, sed a sec. manu adscripta sunt, cuius rei varietatem postea notabimus.

peccari] *peccare* Vind. (Iul.) Gr. ἁμαρτηθῆναι.

quid] *aliquid* Berol., deest in Mon. *quod* I.

huiusmodi] *h9moi* Mon.

contigit] Sic Vind. Berol. I. *contigit id* Vind. (Iul.) *constitit* Berol. (Iul.) *conting*. Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. συμβαίη.

publica] *pu*. I. *publicam* Mon. *publicanti* Vind. (Iul.) *publicantia* Berol. (Iul.) Deest in Vind., ubi quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est *publicam*.

uti] Deest in Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.)

ad] *a* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

provinciae] *provincie* Mon.

illius] Deest in Mon., sed in reliquis codd. est.

in qua] *qua* Vind., sed reliqui libri, ut supra, habent. Gr. ἐν ᾗ.

delinquens] *delinquentis* Mon. Pro *del. pers.* I. habet *pers. delinquens*. Gr. τὸ πλημμελῆσαν.

deget] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *degit* I. Berol. *egit* Berol. (Iul.)

ille] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) I. *lle* Vind. (Iul.) *illis* Mon., sed sec. manus correxit *ille*. Pro ἐκεῖνον interpres videtur habuisse ἐκεῖνος.

susceperit] *recceperit* Vind. Gr. δεχόμενον.

litteras] *et litteras* Vind. (Iul.), quod quidem et reliquis libris repugnat nec Graecis firmatur.

periculo] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *suo periculo* Berol. Gr. κινδύνῳ αὐτοῦ.

suo] Deest in Berol.

officii] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *officiis* Berol. (Iul.) Gr. τῆς τάξεως.

sui] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Deest in Vind. Berol.

et ad] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *ad* Vulgo. Gr. καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα.

provinciae] Pro *iud. prov.* I. habet *prov. iud.*

legitimis] *legittimis* Berol.

subiiciendum] *subiciendum* Vind. Mon. Berol. I. *subiciendo* Vind. (Iul.) *subiciendos* Berol. (Iul.) Gr. ὑποστησόμενον.

publicam] *p publicam* Berol., sed per priorem litteram *p* inferius lineola traiecta, superius autem punctum traiectum est.

susceperit] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *susciperit* Berol. (Iul.) *suscepit* Vulgo.

neglexerit] *neglexit* Berol. *si neglexerit* Vind. (Iul.)

aut officii eius tradere, aut imperata neglexerint, tunc et ipsum iudicem tres auri libras, et officium eius alias tres pro poena inferre iubemus. Si vero iudex aut aliquis officii eius propter lucrum huiusmodi personam non comprehendat, aut comprehendens non transmittat, et hoc agens convincatur, spoliatus cingulo exsilio tradatur.

CAP. VI. Et hoc vero iubemus observari ab omni administratione ut, si contigerit in scriptis nostram iussionem fieri ad aliquem iudicem, et interea iste quiescat ab administratione, is, qui post illum susceperit dignitatem, accipiat eam et insinuet. Et si quidem privata est causa, et implere eam et assequi, quemadmodum ad eum promeruit rescri-

officii] Sic Berol. Vind. (Iul.), sed in Berol. sec. manus ad finem huius litterae adscripsit litteram *s*.— Vind. Mon. Berol. (Iul.) *officiis*. Vulgo I. *officium*. Sane interpres sententiam verborum *οἱ τῆς τάξεως* non videtur cepisse.
imperata] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *impetrata* Mon.
neglexerint] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *neglexerit* Vind. (Iul.) Vulgo. Gr. *ἀμελήσουσι*.
tres] *quattuor* Hamb.
libras] *li* I.
et off.] *off.* I.
officium] *officiis* Vind. (Iul.) *offitium* Berol.
tres] In Vind. supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *ei*. Berol. *thes.*, sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Voces *alias tres* in Hamb. desunt. Gr. *ἑτέρας τρεῖς*.
poena] *pena* Berol. *poenam* Berol. (Iul.)
inferre] *ferre* Vind.
officii] *ex officium* Vind. (Iul.) Gr. *τῆς τάξεως*.
huiusmodi] *huius* I.
personam] *persona* Berol. (Iul.)
non] Deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed in Vind. Mon. Berol. est. Gr. *μή*.
comprehendat] *conprehendat* Berol. (Iul.) *compendat* Vind. (Iul.), sed litterae *p* lineola superius imposita est, qua re significatur *prae*.
comprehendens] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *comprehendentem* Berol. (Iul.) *compendens* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius imposita est. Gr. *ἢ συσχών*.
non] Sic Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Vind. Mon. Gr. *μή*.
et hoc] *ex hoc* Vind. (Iul.) *ut et hoc* I.
convincatur] *convocatur* Vind. (Iul.) Gr. *ἐλεγχθῇ*.
spoliatus] *spoliatur* Berol. (Iul.) *exspoliatus* Vind. (Iul.) Gr. *γυμνωθείς*.
exsilio] Pro *exil. trad.* I. habet *trad. exil.*
NOV. CXXVII. CAP. VI. omni] *oi* Berol., sed lineola superius imposita; sec. manus ex littera *o* facit litteram *a*.
administratione] Sic I. *amministratioe* Mon. Berol., sed ultimis litteris *oe* superius circumflexus impositus est. Vind. *aministratione*. Vind. (Iul.) *administrationis traditionis*, Berol. (Iul.) *administrationis*, Vulgo *administratore*. Gr. *ἀρχῆς*. Quae postea sunt inde a verbis *ut si* usque ad vocem *administratione*, in Berol. plane non leguntur.
contigerit] Sic Mon. Vind. Berol. Vind. (Iul.) *contingerit* Berol. (Iul.) Gr. *συμβῇ*.
in scriptis] *hiscriptis* Berol. (Iul.) Gr. *ἔγγραφον*.
et interea] *intereas* Berol. (Iul.) *haec interea* Vind. (Iul.) Gr. *καὶ ἐν τῷ μεταξύ*.
iste] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.), deest in Berol. (Iul.) Gr. *οὗτος*.
ab] Deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam impositum est.
administratione] *administrationem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *amministrationem* Mon.
is] *his* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
post] *pus* Vind. (Iul.)
illum] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *illam* Vind. Gr. *ἐκεῖνον*.
dignitatem] *trinitatem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. *τὴν ἀρχήν*.
accipiat] Sic Vind. Vind. (Iul.) I. *et accipiat* Mon. *accipi* Berol., sed supra litteras *pi* a sec. manu litterae *at* adscriptae sunt. Gr. *δέχεσθαι*.
insinuet] *insinue* Berol. (Iul.)
et si] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *si* Berol., sed a sec. manu superius adscriptum est *et*. Caeterum ab his quae leguntur usque ad voces *inquirat eam*, in Berol. omnia desunt. Gr. *ὡς ἂν εἰ*.
privata] *primata* Vind. (Iul.)
et impl.] *adimpl.* I.
promeruit] Sic Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *promeruerit* Vind. Mon. I. Graeca quidem indicativum modum (*ἔτυχε*) confirmant.
rescriptum] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *rescriptio* Vind. (Iul.)

ptum; si vero huiusmodi in scriptis iussio publicum respicit, inquirat eam, et si quidem non laeditur fiscus, quae in ea comprehensa sunt, adimpleat; si vero ad laesionem est fisci, nihil super eam omnino agi, nunciare vero nobis primum, ut secunda nostra fiat de hoc iussio. Si vero et praecepta cuiuslibet iudicis sint, et prius, quam insinuentur haec, aut praecipientem, aut, ad quem praecepta facta sunt, contigerit removeri de cingulo, et sic, qui factus fuerit iudex, haec suscipiat et exigat, si legitime facta sunt; si vero contra legem aut contra publicum facta sint, haec pro non scriptis esse iubemus.

CAP. VII. Quia vero et huiusmodi iniquitatem in diversis locis

publicum] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *publica* Vind. (Iul.) Gr. τὸν δημόσιον.

respicit] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *respiciet* I. *respic* Mon., sed ultimae litterae *c* lineola superius imposita est. Berol. *respitiet*, sed sec. manus fecit *respicit*.

laeditur] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *leditur* Berol. *ledebitur* Mon., sed litteris *de* puncta inferius subiecta sunt.

fiscus] *fiscum* Vind. (Iul.)

quae] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *que* Berol. (Iul.) *qui* Mon., sed sec. manus scripsit *quae*. Gr. τὰ περιεχόμενα.

ea] *eam* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed Vind. Mon. Berol. habent, ut in contextu. Gr. τὰ ἐν αὐτῇ.

comprehensa] *comprehensos* Berol. (Iul.) *comprehensi* Vind. (Iul.) *compensa* Berol., sed supra litteram *p* lineola superius imposita est.

ad] *et* Vind. (Iul.) Gr. πρὸς βλάβην.

laesionem] *lesionem* Berol. Vind. (Iul.) *leccionem* Berol. (Iul.) *lesio* Mon. Gr. βλάβην.

est] Sic legitur in Vind. Mon. Berol., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἐστί. Caeterum I. inverso ordine *fisci est*.

fisci] *fysci* Berol. (Iul.)

eam] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ea* I. Vulgo.

agi] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Vind. (Iul.) *hanc* Berol. (Iul.) Gr. πράττεσθαι.

nunciare] *adnuntiare* Vind. (Iul.)

primum] *primo* Berol. (Iul.)

fiat de hoc] *de hoc fiat* I.

sint] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *sunt* Vind. (Iul.) Gr. εἴησαν.

insinuentur] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *insinuantur* Vind. (Iul.)

haec] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) In Mon. haec vox tantummodo a sec. manu scripta est. Gr. ταύτας.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. *et* Vind. (Iul.) *ait* Berol. (Iul.) Gr. ἢ τόν.

praecipientem] *psecipientem* Berol. (Iul.) Gr. προστάξαντα.

ad quem] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) *q* Berol., sed inferius lineola traiecta aliaque linea superius imposita est; sec. etiam manus superius vocem *ad* adscripsit. Berol. (Iul.) *quam*. Gr. πρὸς ὅν.

facta] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. γενόνασι.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *sint* Vind. (Iul.) Indicativum modum et Graecum γεγόνασι tuetur.

removeri] Sic Vind. Mon. Berol. *removere* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἀποκινηθῆναι.

de] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *a* Mon.

et sic] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. I. *sic* Vulgo Port. Gr. καὶ οὕτως.

fuerit] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *fuit* Berol. *est fuerit* Mon., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt.

haec] *hoc* I.

facta] *factae* Vind. (Iul.) *facte* Mon. Berol. (Iul.) *facta* Berol., sed ex ultima syllaba sec. manus fecit *te*.

sunt] *sint* Vind. (Iul.) I. *fiut* Berol., sed sec. manus correxit *sint*.

si] *in* Berol. (Iul.)

legem] *lege* Berol. (Iul.)

publicum] *publico* Vind. (Iul.)

sint] Sic Vind. Berol. I. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *sunt* Vulgo.

NOV. CXXVII. CAP. VII. quia vero] Sic Vind. Berol. (Iul.) *quia autem* Mon. *qui autem* Vind. (Iul.) *quia* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *vero*. Gr. ἐπειδὴ δέ.

et hui.] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *hui* Berol., sed priore voce *et* omissa. Gr. καὶ τοιαύτην.

nostrae reipublicae cognovimus admitti, quia crediteres filios debitorum praesumunt retinere aut in pignus, aut in servile ministerium, aut conductionem, hoc modis omnibus prohibemus. Et iubemus ut si quis huiusmodi aliquid deliquerit, non solum debito cadat, sed tantam aliam quantitatem adiiciat, dandam ei, qui retentus est ab eo, aut parentibus eius; et post hoc etiam corporalibus poenis ipsum subdi a loci iudice, quia personam liberam pro debito praesumserit retinere aut locare aut pignorare.

CAP. VIII. Et illud vero praevidimus pro subiectorum utilitate corrigere ut, si qua mulier crediti instrumento consentiat proprio viro, aut scribat, et propriam substantiam aut se ipsam obligatam faciat, iubemus, nullatenus huiusmodi valere aut tenere, sive semel, sive multoties huiusmodi aliquid pro eadem re fiat, sive privatum, sive publicum sit debitum, sed ita esse, ac si neque scriptum esset, nisi manifeste

reipublicae] *reipubl.* I.
quia] *qui* Berol. (Iul.) Gr. ὅτι.
aut in] *aut* Mon. Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *in*. Gr. ἢ εἰς ἐνέχυρον.
pignus] *pingnus* Vind.
servile] *servilem* Berol. (Iul.)
ministerium] *in ministerium* Vind. (Iul.) *mistium* Mon., sed supra secundam litteram *i* circumflexus positus est.
conductionem] Sic Berol. Hamb. Trid. *conduction* Mon., sed litterae *n* lineola superius imposita est. Berol. (Iul.) *conditionem*. Vulgo Port. I. *in conductionem*. Gr. μισθοῦν.
hoc] *hec* Vind. (Iul.) Gr. τοῦτο.
prohibemus] *proibemus* Berol. (Iul.) *prohibmus* Vind., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est.
et iubemus] deest in I.
huiusmodi] *huius* I.
deliquerit] *reliquerit* Berol. (Iul.) Gr. πλημμελήσει.
sed] Deest in Berol. (Iul.) I. Gr. ἀλλά.
tantam aliam] Sic Berol., in quo litterae *antam* a sec. manu scriptae sunt. Vind. (Iul.) *tantum alia*, Berol. (Iul.) Vind. *tantum aliam*, Mon. *tn aliam*, sed priori voci *tn* lineola superius imposita est, ex qua voce sec. manus fecit *tantam*. Gr. τοσαύτην ἄλλην.
adiiciat] Sic Mon. *abdicat* Berol. (Iul.) *addicatur* Vind. Berol. Vind. (Iul.), sed in Berol. (Iul.) sec. manus scripsit *addiciat*. I. *addicat*.
dandam] *danda* Berol. (Iul.)
retentus] *sententus* Vind. (Iul.) *retemptus* Berol. (Iul.) Gr. τῷ κρατηθέντι.
parentibus] *a parentibus* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.
post hoc] Sic Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *post haec* Vind. Mon. I.
poenis] *poenas* Vind. (Iul.)
ipsum] *ipsi* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. αὐτόν.
subdi] *subsidi* Vind. (Iul.)
iudice] *iudicet* Vind. (Iul.) *iudicem* Berol.
praesumserit] *praesumsit* Vind. (Iul.) *presumsit* Berol. (Iul.)

NOV. CXXVII. CAP. VIII. illud vero] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *illud* Berol. Gr. κἀκεῖνο δέ, unde et firmatur, quod Vulgo antecedit *et*, quod quidem in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) non apparet.
praevidimus] Sic Vind. Mon. Berol. *previdimus* Berol. (Iul.) I. *providimus* Vind. (Iul.) Vulgo.
utilitate] *utilitatem* Berol. (Iul.) *utetalem* Vind. (Iul.), sed per primam litteram *l* circumflexus superius impositus est. Vind. *humilitate*. Gr. ὠφελείας.
crediti] *credidit* Berol. (Iul.)
instrumento] *instrumenti* Vind. (Iul.)
proprio] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *proprium* Berol. (Iul.)
viro] *vero* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
faciat] *fatiat* Berol. (Iul.)
huiusmodi] *huius* Berol.
aliquid] *aliqua* Vind. (Iul.) Gr. τοιοῦτό τι.
pro eadem] In Mon. subiicitur *aliquid*, quod quidem Vulgo non est.
re] *rem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
sed ita] *sit sed ita* Mon., sed priori voci *sit* puncta inferius subiecta sunt.
ac si] *hoc si* Berol. (Iul.) *hec si* Vind. (Iul.) Gr. ὡς ἂν εἰ.
neque] *nequae* Vind.
esset] *esse* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
nisi] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *si non* Vind. (Iul.)
manifeste] *manifestae* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

probetur, quia pecuniae in propriam ipsius mulieris utilitatem expensae sunt.

CAP. IX. Necessarium vero credimus et illud competenti adiutorio emendare, ut nulla mulier de qualibet re includatur aut custodiatur. Sed si quidem pro fiscalibus debitis aut privatis pulsetur secundum legem mulier, aut per virum aut per se aut per quam voluerit personam legitime respondeat et transigat rem. Si vero vidua sit, aut non a principio viro coniuncta, liceat similiter mulieri aut per se, aut per quos voluerit propria iura proponere secundum legem. Eum vero, qui praeter haec praesumserit agere aliquid praedictorum, iubemus, si quidem maiores iudices sint, viginti auri libras, si vero minores sunt,

probetur] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) *probabitur* Vind. (Iul.) *probatur* Mon., sed sec. manus correxit *probetur*. Gr. ἀποδειχθείη.
pecuniae] *pecunia* Vind. (Iul.) *pecuue* Berol., sed ultimis litteris circumflexus iniectus est. Vind. *pecunie*, quod quidem a sec. manu scriptum est. Gr. τὰ χρήματα.
in propriam ipsius] *propria ipsius* Vind. (Iul.) *in proprin ipsius* Berol. (Iul.) I. *in propria ipsi* Berol., sed ad ultimum *i* a sec. manu syllaba *um* adscripta est. Mon. *ipsius in propria*. Gr. εἰς ἰδίας αὐτῆς.
mulieris] *mulieri* Vind. Gr. τῆς γυναικός.
utilitatem] *utilitate* Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. Gr. χρείας.
expensae] *expense* Berol. (Iul.) Berol., sed, ut in cont., Vind. Mon. habet. *expensa* Vind. (Iul.) *sunt expensae* I.
sunt] Sic Vind. Mon. Berol. *sint* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Deest in I.

NOV. CXXVII. CAP. IX. credimus] Sic Vind. Mon. Berol. *credidimus* Vind. (Iul.) *credidit* Berol. (Iul.) Gr. νομίζομεν.
et illud] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) *et et illud* Mon. *et illum* Vind. (Iul.) Gr. κἀκεῖνο.
competenti] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *competente* Vind. (Iul.)
adiutorio] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *adiutorium* Berol. (Iul.)
emendare] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *emendari* Vind. (Iul.) Gr. ἐπανορθῶσαι.
ut] deest in Berol. (Iul.)
nulla] *nullam* Berol. (Iul.)
de] deest in Vind. (Iul.)
re] *rem* Berol. (Iul.) Quae Vulgo postea leguntur *a quolibet iudice*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non sunt, ideoque omittenda erant. Interpres Graeca illa ἐξ οἱουδήποτε ἄρχοντος manifesto non videtur habuisse.
aut per] *aut* Berol., sed sec. manus supra lineam apposuit *per*. Gr. ἢ διὰ τοῦ. Quod post vocem *virum* Vulgo et in I. est *suum*, in Vind. non est, est autem in Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), nec sane Graecis firmatur.
personam] *personae* Vind. (Iul.) Gr. προσώπου.
legitime] *legitimae* Vind. (Iul.) *legitimam* Berol. *legitim* Vind., sed ibi ultimae litterae lineola superius imposita est.
respondeat] *haec respondeat* Berol. Gr. ἀποκρινέσθω.
transigat rem] *transgrediat nam* Vind. (Iul.) Gr. διοικείτω το πρᾶγμα.
vidua] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) I. *viduam* Berol. (Iul.), sed litterae *m* puncta inferius subiecta sunt. Gr. χήρα.
a principio] *ad principio* Berol. (Iul.) Gr. τὴν ἀρχήν.
viro coniuncta] *viro coniuncte* Berol. (Iul.) *coniuncta viro* Mon. I. Gr. ἀνδρὶ γαμηθεῖσα.
mulieri] *et mul.* I.
aut per se] Haec desunt in Vind. (Iul.), sed in reliquis codicibus sunt, firmantur etiam Graecis.
aut per quos] *agere aut per quod* Vind. (Iul.) Gr. ἢ δι' ὧν.
eum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *eumque* Vulgo.
vero] Deest in Vind., sed in reliquis codicibus est.
praeter haec] *qui haec* Vind. (Iul.) *preces haec* Berol. (Iul.) *praeter hoc* I. Gr. παρὰ ταῦτα.
praesumserit] *praesumpserit* Vind. Mon. Berol. I. *presumpserit* Berol. (Iul.)
aliquid] *aliq aliq* Mon., sed priori *q* lineola inferius traiecta est, secundae autem voci puncta subiecta sunt. Gr. πρᾶξαί τι.
maiores] *maioris* Berol. (Iul.)
libras] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *librarum* Vulgo. Pro *auri libras* I. habet *li auri pene*.
si vero] *sive* Berol. I.
sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *sint* Vulgo I.

decem auri librarum poenae subiacere, obedientes autem eis in praedictis causis, spoliatos cingulo, poenis subiici, et in exsilium destinari. Si vero mulier post legitimam admonitionem noluerit instituere aliquem, qui pro ea respondeat, aut litigans addicta sit, nec sic includi aut custodiri eam, sed legitima in competentibus ei rebus procedere. Si vero crimen sit, quod infertur mulieri, in quo necessarium est ipsam custodiri, si quidem fideiussorem personae potest praestare, ipsi credatur; si vero iuraverit, non posse se dare fideiussorem, iuratoriam cautionem faciat de observatione iudicii. Si vero gravissimum inveniatur crimen, in quo accusatur, in monasterium aut in asceterium mittatur, aut mulieribus tradatur, per quas potest publice et libere custodiri, donec causa eius manifestetur; tunc autem illa procedant in eam, quae legibus definita sunt. Nullam enim mulierem pro pecuniaria fiscali,

decem] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *decenarum* Berol., sed supra secundam litteram *e* circumflexus positus est.
auri librarum] Sic Vind. Berol. (Iul.) *librarum* Mon., *librarum auri* Vind. (Iul.) Vulgo. *li. auri* I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.
poenae] *pene* Berol., sed ultimae litterae *e* a sec. manu lineola superius imposita est. Vind. (Iul.) Mon. *poenam*, Vind. *pea*, sed lineola superius imposita est. Gr. ποινῇ.
obedientes] *oboedientes* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
spoliatos] Sic Mon. *spoliati* Vind. *spoliato* Berol. *spoliatis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. γυμνουμένους.
cingulo] *cingulis* Vind. (Iul.) Gr. τῆς ζώνης.
subiici et] *subiiciet* Vind. Berol. *subiaceant et* Berol. (Iul.) *subici et* I. Gr. ὑποβάλλεσθαι καί.
exsilium] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exilio* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. εἰς ἐξορίαν.
noluerit instituere] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *instituerit* Berol., sed supra priorem syllabam *in* a sec. manu scriptum est *non*. Gr. μὴ βουληθείη προβάλλεσθαι.
aliquem] Sic Vind. Mon. *alique* Berol., sed supra ultimam litteram *e* sec. manus lineolam superius posuit. Vind. (Iul.) *aliquid*. Gr. τινα.
ea] *eam* Berol. (Iul.)
addicta] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) *aut dicta* Vind. (Iul.) *victa* Berol. Gr. καταχριθῇ.
custodiri] *custodire* Berol. (Iul.) Gr. φυλάττεσθαι.
legitima] *legitima iura* Berol. Vind. (Iul.) I. *legitimam* Berol. (Iul.) Gr. τὰ νόμιμα.
ei] *eis* Vind. (Iul.) Gr. αὐτῇ.
si] *sive* Berol. (Iul.)
mulieri] *mulieris* Vind. (Iul.) Gr. τῇ γυναικί.
quo] *quod* Berol. (Iul.)
necessarium] *necessario* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἀνάγκη ἐστίν.
ipsam] *ipa* Vind.
si quidem] *si quode* Vind. (Iul.)
fideiussorem personae] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *fideiussoris personam* Vind. (Iul.) Gr. ἐγγυητὴν προσώπου.
potest praestare] *potest prare* I. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed ultimae voci *prare* puncta superius imposita sunt. Vind. *pt. prare*, sed lineola superius iniecta est. Reliqui *praestare potest*. Gr. δυνηθείη παρασχεῖν.
ipsi] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ipsa* Vind. Gr. αὐτῷ.
credatur] *dedatur* Berol., sed a sec. manu correctum est *credatur*. Gr. πιστευθῇ.
non] *se non* I.
se dare] *dare* Berol. I.
iuratoriam] *iuratoria* Vind. (Iul.)
cautionem] *cautione* Vind. (Iul.)
observatione] *observationem* Berol. (Iul.)
in quo] *hi quod* Berol. (Iul.) Gr. ἐφ' ᾧ.
monasterium] *monasterio* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
aut in asceterium] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) *aut in ascytherio* Vind. (Iul.) *aut ascet.* Berol. I., desunt in Hamb.
mittatur] *mitatur* Mon.
publice] *publicae* Berol. (Iul.)
autem] *au* Berol., sed a sec. manu lineola superius imposita est.
illa procedant] Sic Vind. Mon. Berol. *procedat illa* Vind. (Iul.) *procedant illa* Berol. (Iul.) Gr. ἐκεῖνα προβαίνειν.
in eam quae] *in ea que* Berol. (Iul.) *in ea quae* Port. I. Vind., in quo supra litteram *q* lineola superius posita est.
nullam] *nulla* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)
mulierem] *muliere* Vind. (Iul.)
pecuniaria] Sic Mon. *peccuniariam* Vind. (Iul.) *pecuniarias* Berol. (Iul.) *pecunia* Vind. Berol. I. Gr. ὑπὲρ χρηματικῆς.
fiscali] *fiscal* Vind., sed per litteram

sive privata causa, aut pro criminali quolibet modo aut in carcerem mitti concedimus, aut a viris custodiri, ut non per huiusmodi occasiones inveniantur circa castitatem iniuriatae. Monastriam quidem aut ascetriam per nullam actionem trahi concedimus de propriis monasteriis aut asceteriis.

CAP. X. Si quando vero adulterii crimen probetur, iubemus illas poenas peccantibus inferri, quas Constantinus divae memoriae disposuit, et illis similibus subiiciendis poenis, qui medii ministri huiusmodi impio crimini facti sunt. De substantia vero adulteri, si habeat uxorem, dotem et propter nuptias donationem ei salvari, aut partem a nostra lege datam, si dotalia instrumenta non subsecuta sunt. Resi-

l circumflexus traiectus est. Mon. *fiscalium*, Berol. *fiscioli*. Gr. δημοσίας.

privata causa] *privatam causam* Vind. (Iul.)

pro criminali] *criminalia* Vind. (Iul.) Gr. ὑπὲρ ἐγκλήματος.

carcerem] *carcere* Vind. Mon. Berol. (Iul.)

concedimus] *credim⁊* Berol. (Iul.) *credimus* Vind. (Iul.)

aut a] *aut si a* Berol. (Iul.) *aut a tribus* Vind. (Iul.) Gr. ἢ δι' ἀνδρῶν.

viris] *iuis* Berol., sed supra lineam circumflexus positus est.

custodiri] *custodit* Berol. (Iul.) Gr. φυλάττεσθαι.

ut non per] *non per* Berol. (Iul.) *au per non* Berol., sed litterae *u* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit, priori autem litterae *a* punctum inferius subiectum est.

occasiones] *occasionem* Vind. (Iul.) Gr. ἀφορμῶν.

inveniantur] *inveniatur* Berol. (Iul.)

iniuriatae] *iniuriae* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *iniuriari* I. Gr. ὑβριζόμεναι.

monastriam] *monasticam* I. *monastia* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus circumflexum posuit, ubi sec. manus ad finem huius vocis litteram *s* adscripsit. Vind. *mostiam*. Vind. (Iul.) *monasteria*. Gr. μονάστριαν.

ascetriam] *asistriam* Mon. *assisteriam* I. *ascistiam* Vind., sed litteris *st* circumflexus superius impositus est. Berol. *assistia*, sed ultimae litterae *a* littera *s* superius imposita est. Berol. (Iul.) *ascitriam*, Vind. (Iul.) *ascytheria*. Gr. ἀσκήτριαν.

asceteriis] *assisteriis* I. *ascistiis* Vind., sed litteris *ss* et *st* circumflexi superius impositi sunt; *assisteriis* Berol. *ascyteriis* Vind. (Iul.) *asciteriis* Berol. (Iul.)

NOV. CXXVII. CAP. X. quando vero] *vero quando* I.

adulterii] *adulteria* Berol., sed sec. manus scripsit *adulterii*. Gr. μοιχείας.

probetur] Sic omnes praeter Vind. (Iul.), qui habet *probatur*. Gr. ἐλεγχθείη.

poenas] *penas* Berol.

disposuit] *exposuit* Vind. (Iul.) Gr. διετύπωσε.

subiiciendis] *subiciendis* Berol. Berol. (Iul.) I. *subiicientibus* Mon.

medii] Sic Mon. Berol. *medio* Vind. *media* Berol. (Iul.) *mediis* Vind. (Iul.) Gr. μέσοι.

ministri huiusmodi] Sic Vind. Berol. *huiusmodi ministri* Mon. *ministris huiusmodi* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), quem verborum ordinem et Graeca ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ satis confirmant. Quod autem Vulgo antea est *vel*, id supradictis codd. mss. aut I. non confirmatur.

crimini] *crimine* Berol. (Iul.)

substantia] *substantiam* Vind. (Iul.)

adulteri] *adultii* Vind. *adulterii* Berol., in quo quidem ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. τοῦ μοιχοῦ.

habeat] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *abeat* Berol. (Iul.) *habet* Mon. Gr. ἔχοι.

uxorem] Deest in Vind., sed tamen a sec. manu supra lineam positum est.

dotem et] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *dotem* Vind., sed vox *et* a sec. manu lineae imposita est. Gr. τὴν προῖκα καί.

ei] *eius* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), sed reliqui codd. contra. Gr. αὐτῇ.

partem] *patrem* Berol. (Iul.) Gr. μοῖραν.

nostra] *nostram* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

lege] *legem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *lege* Berol., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Gr. ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου νόμου.

subsecuta] *subsecutae* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

duam vero eius substantiam, si quidem sint ascendentes aut descendentes usque ad tertium gradum, accipient hi secundum ordines et gradus; si vero non sint huiusmodi aliqui, fisco applicari haec iubemus. Adulteram vero mulierem competentibus vulneribus subactam in monasterio mitti. Es si quidem intra biennium recipere eam vir suus voluerit, potestatem ei damus hoc facere, et copulari ei, nullum periculum ex hoc metuens, et nullatenus propter ea, quae in medio tempore facta sunt, nuptias laedi. Si vero praedictum tempus transierit, aut vir prius, quam recipiat mulierem, moriatur, tonderi eam et monachicum habitum accipere et habitare in ipso monasterio in omni propriae vitae tempore. Et si quidem habeat descendentes, duas partes accipere eos substantiae, secundum legum divisas ordinem, reliquam vero

aut descendentes] Sic Berol. Mon. Berol. (Iul.) *et descendentes* Vind. Deest in Vind. (Iul.) Gr. ἀνιόντες ἢ κατιόντες.

tertium] *tcium* Berol., sed litteris *tc* circumflexus superius impositus est.

accipient] Sic Vind. (Iul.) *accipiat* Berol. (Iul.) *accipiatur* Mon. *accipiant* Vind. Berol. I.

hi] *hii* Berol. Berol. (Iul.) I. *ab his* Mon. Gr. αὐτούς.

sint] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *sunt* Berol. Vulgo.

aliqui] *aliquis* Vind. (Iul.) *aliquid* Berol. (Iul.)

haec] *et* Vind. (Iul.) Deest in Hamb. *hoc* I. Gr. ταύτην.

adulteram] *adultera* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τὴν μοιχευθεῖσαν.

mulierem] *mulier* Vind. (Iul.) Berol., in quo ultimae litterae *r* circumflexus superius impositus est, sed sec. manus correxit *muliem*, sed supra ultimam litteram circumflexus superius impositus est.

compet.] *conpet.* Berol. (Iul.)

vulneribus] *muneribus* Trid., sed reliqui libri repugnant.

subactam] *subacta* Vind. (Iul.)

monasterio] Sic Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *monasterium*. Gr. ἐν μοναστηρίῳ.

si quidem] *si quid* Berol. (Iul.)

vir] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ubi* Berol., sed sec. manus scripsit *u*, sed littera *i* superius imposita est. Gr. ὁ ἀνήρ.

ei damus] *damus ei* I.

facere et] In Vind. vox *et* non nisi a sec. manu adscripta est.

copulari] *copulare* Mon., reliquis codd. repugnantibus. Caeterum in Vind. desunt verba: *et copulari ei nullum periculum.*

ei] *et* Berol. Gr. αὐτῇ.

et null.] Prior vox *et* in Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) non est, sed in Vind. Berol. a sec. quidem manu lineae inscripta est. Gr. μήτε.

facta] *facte* I.

vir] *ubi* Berol., sed sec. manus correxit *u*, sed littera *i* superius imposita, qua re significatur *vir*. Deest in I. Gr. ὁ ἀνήρ.

recipiat] *accipiat* Berol., reliqui vulgatam tuentur. *correcipiat* I.

moriatur] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *moritur* Berol. Gr. τελευτήσοι. Quod Vulgo subiicitur *iubemus*, in Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. non est.

tonderi] *tondi* Vind. Mon. Berol. I. *tundi* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. κουρεύεσθαι.

eam] *eas* Berol. (Iul.) Gr. αὐτήν.

monachicum] *monachum* Berol., sed supra syllabam *um* a sec. manu scriptum est *ic*. Mon. *monachium*, sed sec. manus scripsit *monachitum*.

habitum] *abitum* Mon. Vind. (Iul.), deest in Berol. Gr. σχῆμα.

accipere] *accipere habitum* Berol. *accipere eos* Mon., quorum neutrum Graecis firmatur.

in ipso monasterio] *ip ipsum monasterium* Vind. (Iul.), sed priori syllabae *ip* lineola superius imposita est. Berol. (Iul.) *in ipsum monasterio.*

propriae vitae] *proprie vir vite* Vind., sed litteris *vir* puncta inferius subiecta sunt.

descendentes] *discendentes* Berol. (Iul.), sed litterae *i* priori punctum inferius subiectum est.

eos] Pro *accip. eos* I. habet *eos accip.* Quod Vulgo et in I. subiicitur *eius*, in Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. non est, ideoque delendum esse visum est, si quidem nec Graecis firmatur. In Vind. (Iul.) sane habetur *et*.

substantiae] *sube* Berol., sed per litteram *b* circumflexus traiectus est. Vind. (Iul.) *substantiam*. Gr. τῆς περιουσίας.

divisas ordinem] Sic Vind. Berol. *divisa ordinem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *diversas ordinem*, quod quidem sec. manus correxit *divisas*. Vulgo I. *ordinem divisas*. Gr. διαιρούμενα τάξιν.

tertiam partem monasterio, in quo mittitur, dari. Si vero descendentes non fuerint, sed ascendentes inveniantur non consentientes huiusmodi iniquitati, quatuor uncias eos secundum leges divisas accipere, octo vero uncias dari monasterio, in quo includitur huiusmodi mulier. Si vero neque descendentes neque ascendentes habeat, aut ascendentes consenserint huiusmodi iniquitati, omnem eius substantiam accipere monasterium, illi conservandam, ut per omnes casus viro pacta dotalibus illata instrumentis serventur.

CAP. XI. Quia vero aliqui nostram legem transcendere student, in qua evidenter causas enumeravimus, ex quibus solum repudia possunt transmitti aut a viro aut a muliere, iubemus, praeter illas causas nullo modo repudia fieri, aut per consensum nuptias solvi, et concedere invicem delictis. Si vero praeter a nobis definitas causas prae-

tertiam] *partem tertiam* I. *tciam* Berol., sed supra litteras *tc* a sec. manu circumflexus impositus est.

partem] deest in I.

monasterio] *monasterium* Vind. (Iul.)

quo] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *quod* Vind. Vulgo. Gr. ἐν ᾧ.

dari] *ei dari* Berol., sed priori voci *ei* puncta inferius subiecta sunt.

descendentes] *descendentis* Berol. (Iul.)

consentientes] *convenientes* Vind. (Iul.)

quatuor] Deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τετραούγκιον. Quae abhinc leguntur usque ad vocem *legem*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia.

uncias] Deest in Vind.

eos] deest in Berol. (Iul.)

leges] *legem* Berol. Vind. (Iul.) Gr. κατὰ τὴν τοῦ νόμου τάξιν.

divisas] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) *divisa* Berol. (Iul.) *diversas* Vind., sed sec. manus scripsit *divisas*. Gr. διαιρούμενον.

accipere] *accepere* Berol. (Iul.)

quo] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Hamb. Trid. *quod* Vind. Port., deest in Vind. (Iul.) Gr. ἐν ᾧ.

includitur] *concluditur* Mon. Gr. ἐγκλείεται.

neque] Deest in Berol. (Iul.), sed in reliquis codicibus est. Gr. μήτε κατιόντας.

ascendentes] *ascendentis* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in cont. Gr. ἀνιόντας.

habeat] *habet* Vind. (Iul.), sed reliqui libri, ut in contextu. Gr. ἔχοι.

consenserint] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *conserint* Berol. (Iul.)

accipere] *accipiat* Vind. (Iul.) Gr. λαμβάνειν.

monasterium] *monasterio* Berol. (Iul.) Gr. τὸ μοναστήριον.

illi] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illi vero* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *illum* Trid. *illo* Vulgo. Interpres in Graecis videtur habuisse ἐκείνῳ.

conservandam] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) Trid. *conservanda* Vind. (Iul.) *observandam* I. Pro παραφυλαττομένου interpres videtur habuisse παραφυλαττομένην.

viro] *vel* Vind. (Iul.) *vae* Berol. (Iul.)

pacta] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul) *acta* I. *facta* Vind. (Iul.) *pacto* Vind., sed sec. manus scripsit *pacta*. Gr. τὰ σύμφωνα.

illata] Sic Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *illate* Vind., quod quidem sec. manus correxit, ut in contextu.

NOV. CXXVII. CAP. XI. aliqui] *aliquid* Berol. (Iul.) *alii qui* Vind. (Iul.) Gr. δέ τινες.

student] deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam appositum est *student*.

qua] *quo* Mon., sed sec. manus scripsit *qua*.

evidenter] *evidentes* Berol. (Iul.) *videntur* Vind., sed sec. manus scripsit *evidenter*. Berol. Berol. (Iul.) *videntur*, sed supra litteram *v* sec. manus litteram *e* scripsit Gr. ἰδικῶς.

muliere] *mulier* Berol. (Iul.)

causas] Postea in Vind. scriptum est, *quae*, quod quidem in reliquis codicibus desideratur, nec sane Graecis firmatur.

repudia] *repudiatae* Berol. (Iul.) Gr. ῥεπούδια.

fieri] *fuerit* Berol. (Iul.) Gr. γίνεσθαι.

delictis] *delicti* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *derelicti* Berol., sed ut in contextu, Vind. Mon. habent. Gr. τὰ ἁμαρτήματα.

praeter] *propter* Berol. (Iul.) *definitas* Berol. (Iul.) Gr. παρὰ τάς.

definitas] *diffinitas* Mon. Berol. I.

praesumserint] *praesumpserint* Berol.

sumserint aliqui solvere matrimonium, iubemus, si quidem descendentes habuerint sive ex ipso, sive ex alio matrimonio, substantiam eorum illis dari secundum legum ordinem, et tam virum quam mulierem in monasterium mitti in omnibus vitae suae temporibus, et de singulorum facultatibus quaternas uncias monasteriis, in quibus mittuntur, separari, viro nihilo minus neque usum habente datae partis filiis. Si vero descendentes non habeant, sed ascendentes inveniantur, tertiam partem substantiae accipere eos, si non iniquitati solutionis matrimonii consenserint, duas vero partes monasteriis, in quibus unusquisque mittitur, separari. Si vero neque descendentes neque ascendentes inveniantur, aut ascendentes consenserint facto, iubemus omnem substantiam mona-

(Iul.) *praesumpserint* Vind. Mon. Berol. *praesumpserit* I.

aliqui] *aliquis* Vind. (Iul.) Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. *aliquis* I. *aliquid* Berol. (Iul.) Berol., in quo litterae *d* in Berol. punctum inferius subiectum est. Gr. *τινες*.

habuerint] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *habuerit* Vind. Gr. *ἔχοιεν*.

ex alio] *ad alio* Berol. (Iul.)

substantiam] *substantia* Vind. (Iul.)

dari] *dare* I.

legum ordinem] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ordinem legum* Mon. I. Gr. *τὴν τῶν νόμων τάξιν*.

monasterium] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *monasterio* Vind. Vind. (Iul.) I. Gr. *εἰς μοναστήριον*.

quaternas uncias] *quaternis unciis* Mon. Gr. *τέσσαρας οὐγκίας*.

mittuntur] *mittur* Mon. Gr. *ἐμβάλλονται*.

separari] Sic Berol., sed sec. manus correxit *reparari*. Gr. *ἀφορίζεσθαι*.

viro] Sic Berol. Vind., in quo quidem syllaba *ro* a sec. manu scripta est. Vind. (Iul.) *vero*. Berol. (Iul.) *vae*. Mon. *uo*, sed lineola superius imposita, cui quidem sec. manus adscripsit *iro*. Gr. *τοῦ ἀνδρός*.

neque] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *usque* Vind., sed supra lineam a sec. manu inscriptum est *ne*, lineola tamen superius posita. Gr. *μηδέ*.

habente] *habe* Berol., sed per litteram *b* circumflexus superius impositus est; supra ultimam litteram *e* sec. manus inscripsit *te*. Gr. *ἔχοντος*.

filiis] Quod Vulgo et in I. subiicitur: *quoniam* (*quando* I.) *pater rerum filii in potestate positi non habet usumfructum*, deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), est autem in Vind. Mon. Berol. Quum nec oratione Graeca firmentur, genuina non esse huius constitutionis verba iam Os. recte suspicatus est. Glossam esse vel totus sententiarum contextus demonstrat, quae quidem in antiquissimo Authentici exemplari in contextum male irrepserit. Enotabo autem codd. varietatem: quoniam] *qu* Vind. Mon. Berol., sed lineola iniecta, qua re videtur significari *quando*. — in pot.] *impot*. Berol. — habet] *habeat* Mon.

si] Deest in Berol. (Iul.), leguntur autem in reliquis libris.

tertiam] Sic Vind. Mon. *tertiam vero* Vind. (Iul.) *tciam* Berol., sed prioribus litteris *tc* circumflexus superius impositus est. Gr. *τὸ τρίτον*.

substantiae accipere eos] Sic Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *accipere eos substantiae* Vind. Mon. *subst. eos acc.* I. Gr. *μέρος τῆς οὐσίας λαμβάνειν αὐτούς*.

iniquitati] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) *iniquitatis* Vind. (Iul.) et Berol. (Iul.), nisi quod ultimam litteram *s* sec. manus delevit. Gr. *τῇ ἀσεβείᾳ*.

matrimonii] Sic Vind. Mon. Berol. *matrimonium* Berol. (Iul.), deest in Vind. (Iul.) Gr. *τοῦ γάμου*.

monasteriis] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *monasterii* Vind. (Iul.) *monasteriis his* Vind., sed sec. manus ex priore fecit *monasteriis*. Gr. *τοῖς μοναστηρίοις*.

unusquisque Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind., in quo huic voci lineola subdita est. Gr. *ἕκαστος*.

separari] *separarii* Vind. (Iul.) *seperari* Mon., sed secundae litterae *e* a sec. manu supra lineam apposita est littera *a*. Gr. *ἀφορίζεσθαι*.

neque ascendentes] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), desunt in Berol. (Iul.), sed a sec. manu supra vocem *neque* scriptum est *ascendentes*. Pro verbis *neque desc. neque asc.* I. habet *neque asc. neque desc.* Gr. *μήτε ἀνιόντες*.

aut asc.] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Hamb. *vel* Trid. *et* Port. Berol. Berol. (Iul.), sed supra vocem *et* a sec. manu scriptum est in Berol. *vel*. In I. est *et asc.* Caeterum Vind. Berol. (Iul.) habent *ascendens*. Gr. *ἀνιόντες*.

consenserint] *convenerunt* Vind. (Iul.) *consenser* Vind. Berol. (Iul.), sed supra litteras *er* lineola superius posita est,

steriis, in quibus missi sunt, dari, ut non propter hunc contemtum et dei iudicium contemnatur, et nostra lex transgrediatur. Sed et ministros talis solutionis nuptiarum, aut qui huiusmodi incerta instrumenta composuerint, corporalibus poenis subiici iubemus, et in exsilium destinari. Si vero hi, qui matrimonium solvere praesumserunt, voluerint iterum sibi coniungi, priusquam mittantur in monasterium, licentiam eis damus hoc facere et praedictas poenas concedimus eis et proprias habere substantias et ita ad invicem vivere, tanquam si nihil delictum fuisset. Uno vero volente matrimonium revocare, si non consentiat alia persona contra eum, qui noluerit, teneant poenae. Haec vero omnia servari iubemus tam in regia hac civitate, quam in provinciis, tam a comite privatarum quam a palatinorum schola, et provinciarum

qua re significatur *consenserunt*. Mon. Berol. Vulgo *consenserint*. Gr. συνῆνεσαν.

facto] *factum* Berol. (Iul.)

monasteriis] *monasterii* Berol. (Iul.) *maiois monasteriis* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῖς μοναστηρίοις.

missi] *si* Berol. (Iul.)

dari] *dati* Berol. (Iul.) Gr. δίδοσθαι.

hunc] *hc* Vind., sed lineola superius imposita, qua re significatur *hunc*.

contemtum] *contemptum* Berol. I. Berol. (Iul.) *contemptumtum* Vind., sed litterae *temptum* a sec. manu scriptae, syllabae autem ultimae *tum* puncta inferius subiecta sunt. Gr. περινοίας.

dei] *indi* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. τὸ τοῦ θεοῦ.

iudicium] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *udicio* Berol., sed sec. manus scripsit *iudicium*. Gr. κρίμα.

talis] Deest in Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *tali* Vind., sed sec. manus scripsit *talis*. Gr. ταῖς τοιαύταις.

incerta] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) I. *cta* Berol., sed lineola superius imposita. Vind. (Iul.) *certa*. Pro ἀθέμιτα interpres videtur legisse ἄδηλα.

instrumenta] *instmn* Vind., sed litterae *m* circumflexus superius impositus est. Caeterum littera *n* a sec. manu scripta est.

composuerint] *composuerunt* Berol. (Iul.)

hi] *hii* Berol. Mon. I., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ii* Vulgo.

praesumserunt] *presumserint* Vind. (Iul.)

voluerint] *voluerit* Berol. Gr. βουληθῶσιν.

coniungi] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *contingi* Berol. (Iul.) *coniungii* Mon., sed ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. συζευχθῆναι.

mittantur] *mittatur* Vind. (Iul.)

monasterium] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) *monasterio* Vind. Berol. (Iul.)

licentiam eis] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *eis licentiam* Vind. (Iul.) Gr. ἄδειαν αὐτοῖς.

et praedictas] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *praedictas* Berol. (Iul.) Gr. καὶ τὰς προειρ.

vivere] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *ve* Mon., circumflexo superius imposito, sed sec. manus syllabam *vi* apposuit. Deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est *vivere*. Gr. ζῆν.

si] Deest in Vind. (Iul.) Gr. ὡς ἂν εἰ.

nihil] *nih* Berol. (Iul.) *nil* Mon.

fuisset] *fuisse* Berol. (Iul.)

uno] *non* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τοῦ ἑνός.

volente] *voliente* Mon., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est.

revocare] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *revocari* Vind. Gr. ἀνακαλέσασθαι.

alia] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *et alia* Berol. (Iul.) *alta* Mon., sed supra litteram *t* circumflexus superius positus est. Gr. τὸ ἕτερον.

noluerit] *noluerint* Mon., sed ultimae litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Desunt in I. verba *qui noluerit*.

teneant] Sic Vind. Mon. Berol. *teneat* Berol. (Iul.) *sentiat* Vind. (Iul.) Gr. κρατεῖν.

poenae] *ponene* Berol. Gr. τὰς ποινάς.

haec vero] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) *hec* Vind. *haec enim* Vind. Gr. ταῦτα δέ.

servari] *servare* I.

regia hac civitate] *regiam hac civitatem* Vind. (Iul.) *hac reg. civ.* I.

comite] *comitem* Berol. (Iul.)

a palatinorum] Deest in Berol., sed spatium vacuum relictum est, cui supplendo fere hae duae voces sufficere queant. Gr. καὶ τῆς τῶν παλατίνων.

schola] *scola* Mon. Berol. Berol. (Iul.) I. *soole* Vind. (Iul.) Gr. σχολῆς.

et prov.] *prov.* Vind. (Iul.)

iudicibus et officiis eorum, scientibus, quod si neglexerint huiusmodi alicuius delicti, et non omnia haec custodierint, et exsilium et proscriptionem bonorum sustinebunt. Haec vero iubemus servare locorum sanctissimos episcopos, ut providentia eorum traditae personae in monasteriis mittantur, et de rebus earum, quod a nobis definitum est, monasteriis vindicent.

CAP. XII. Si quis vero accusatus in adulterio per proditionem iudicum aut alio quolibet modo a legibus poenas effugerit, et post hoc inveniatur mulieri, de qua accusatus est, turpiter conversatus aut in matrimonium accipere eam, et hoc fiat vivente marito aut post eius mortem, neque matrimonium valere iubemus, sed et eum, qui hoc delinquere praesumsit, etsi prius profugit, attamen licentiam damus omni

et officiis] Quae abhinc leguntur usque ad vocem *neglexerint*, in Vind. a sec. manu scripta sunt. I. *offitiis*.

si] Deest in Berol.

neglexerint] Sic Vind. Mon. Berol. (Iul.) *necglexerint* Vind. *neglexerit* Vind. (Iul.) Gr. ῥαθυμήσουσι.

alicuius] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *alterius* Vind. (Iul.) Gr. τινός.

et non] Sic Vind., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt. Gr. καὶ μή.

custodierint] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *custodient* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est.

proscriptionem] Sic Vind. *praescriptionem* Mon. Vind. (Iul.) *prescriptionem* Berol. (Iul.) *proscriptione* Berol., sed ultimae litterae *e* sec. manus virgulam superius imposuit. Gr. δήμευσιν. Quod in Trid. Port. I. Vulgo subiicitur *bonorum*, in Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. non habetur, ideoque omittendum esse visum est, praesertim quum nec Graecis firmetur.

servare] Sic Berol. Vind. (Iul.) *servari* I. Vind. Mon. *servire* Berol. (Iul.) Gr. παραφυλάττειν.

locorum] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. Port. *et locorum* Trid. Hamb. I. Sane Gr. καὶ τούς, quod quidem contra tot librorum manuscriptorum consensum approbare non sustinui.

providentia eorum] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *provincie eorum* I. *providentiam eos* Vind. (Iul.) Gr. προνοίᾳ αὐτῶν.

mittantur] *vindicent* Berol. (Iul.) ἐμβάλλεσθαι.

et de rebus earum quod] Haec quidem in Vind. desunt, sed a sec. manu ad marginem adscripta sunt. In Vind. (Iul.) non tantum haec, verum etiam omnia quae sequuntur, usque ad finem huius capitis desiderantur.

definitum] *diffinitum* Mon. Berol. I.

mon.] *in mon.* I.

vindicent] Sic Vind. Berol. Berol. (Iul.) *vindicetur* Mon. Vind. (Iul.) *vendicetur* I.

NOV. CXXVII. CAP. XII. accusatus] *accusator* Vind. (Iul.)

in adulterio] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *in altio* Berol., sed supra litteras *ti* circumflexus superius positus est, sed sec. manus correxit *in adulterio*. Vind. (Iul.) *ad adulterium*, Berol. (Iul.) *adulterio*. Vulgo *de adulterio*, quod legitur etiam apud Port.

proditionem] *prodictionem* Berol. (Iul.)

alio] *alium* Berol. (Iul.) *aliu* Vind. (Iul.), sed supra ultimam litteram lineola superius posita est. Gr. ἄλλῳ.

quolibet] *quodlibet* Berol.

effugerit] *efugierit* Berol. (Iul.)

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. *hoc* Trid. Port. Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

mulieri] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *cum muliere* Vulgo. Gr. τῇ γυναικί.

accusatus est] Sic Vind. Mon. Berol. *accusatum est* Berol. (Iul.) *accusatur* Vind. (Iul.) Gr. κατηγορήθη.

in matrimonium] Sic Mon. Berol. *matrimonio* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

accipere] *acceperit* Vind. (Iul.)

vivente] *viventem* Vind. (Iul.) Gr. ζῶντος.

eius] *enus* Berol. (Iul.) Gr. αὐτοῦ. Pro *eius mortem* I. habet *mortem eius*.

sed et eum] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *sed eum* Berol. (Iul.), quod et in I. et Vulgo est. Gr. ἀλλὰ καί.

delinquere] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) *derelinquere* Berol. (Iul.) Vind., sed litteris *re* puncta inferius subiecta sunt. Gr. πλημμελῆσαι.

praesumsit] *praesumpserit* Mon. Berol. I., quod sane etiam Vulgo est.

profugit] *perfugit* Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. In Berol. quidem sec. manus correxit *profugerit*. Gr. διέφυγεν.

iudici et comprehendere eum, et post tormenta ultimis suppliciis subiicere, nulla alia excusatione aut probatione faciente; et mulierem castigatam et detrusam monasterio immitti iubemus, et ibi manere in omne tempus propriae vitae; utriusque vero substantiam secundum praedictum ordinem dividi periculo, sicut diximus, tam comitis privatarum, quam iudicis loci.

CAP. XIII. Quia vero nos oportet humani generis infirmitatem protegere, corporales poenas secundum aliquam partem imminuentes, interdicimus alterutras manus aut pedes abscidi, aut huiusmodi quaedam inferri supplicia, per quae articuli dissolvuntur, quia membrorum

attamen] Sic Vind. Berol. (Iul.) *attm* Mon. Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *at tantum*. Vind. *hanc tam*, sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. ὅμως.

omni] *omnem* Berol. (Iul.) Gr. παντί.

et compreh.] Sic Vind. Mon. Berol. *et conpreh.* Berol. (Iul.) *compreh.* Vind. (Iul.) Gr. καὶ συνέχειν.

eum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Mon. Gr. αὐτόν.

tormenta] *tormentum* Berol. (Iul.) Gr. μετὰ βασάνους.

nulla alia] *nullam aliam* Berol. (Iul.)

excusatione] Sic Vind. (Iul.) *excusationem* Berol. (Iul.) Rectius fere *excusatione* Os. scripsit.

probatione] *probationem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἢ ἀποδείξεως.

faciente] Sic Vind. Mon. Berol. I. *facientem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *facienda* Vulgo.

et mul.] *in mul.* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. καὶ τὴν γυναῖκα.

mulierem] Sic Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *muliere* Vind. Mon. Berol. Gr. γυναῖκα.

castigatam] *castigata* Vind. Mon. Berol., sed ut in cont., habet Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. σωφρονισθεῖσαν.

detrusam] *detur ad* Vind. (Iul.) *detrusa* Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *detorsam* Cramerus coniicit.

monasterio] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *immitti mon.* I. *monasterium* Berol. (Iul.) Gr. μοναστηρίῳ.

immitti] Deest in I.

in omne] *omnem* Vind. (Iul.) Gr. ἐπὶ ὅλον.

utriusque] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Mon., in quo sec. manus correxit *utrisque*. Gr. ἑκατέρου.

substantiam] *substantiae* Vind. (Iul.) *substantia* Berol. (Iul.), sed ut in cont., habent Vind. Mon. Berol. Gr. περιουσίαν.

praedictum ordinem] Sic Vind. Mon. Berol., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τὴν προειρημένην τάξιν.

periculo] Deest in Vind. (Iul.) Gr. κινδύνῳ.

diximus] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *praediximus* Vulgo I. Gr. προείπομεν.

tam] *m* Berol.

comitis] *comiti* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

privatarum] *provinciarum* I.

quam — loci] Haec in Vind. Mon. Berol. sunt, desunt autem in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), et Graecis firmantur, ubi sic est: καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ἀρχόντων.

NOV. CXXVII. CAP. XIII. quia vero nos] Sic Vind. Mon. Berol., desunt autem in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. ἐπειδὴ δὲ δεῖ ἡμᾶς.

infirmitatem] *infirmitates* Berol. (Iul.) Gr. ἀσθένειαν.

corporales poenas] Deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τὰς εἰς σῶμα ποινάς.

aliquam partem] Sic Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed ut in cont., est in Berol. *antiquas partes* I. Gr. κατά τι μέρος.

imminuentes] Berol. (Iul.) *interdicimus inminuenti* Vind. (Iul.)

interdicimus] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *et interd.* I. Deest in Vind. (Iul.) Gr. ἐλαττοῦντες ἀπαγορεύομεν.

alterutras] Sic Vind. *alterutrasque* Mon. *utrasque* Berol., sed ad marginem Berol. adscriptum est *alias alterutras*. Verba *alterutras manus* in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) non sunt.

abscidi] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *abscindi* I. Vulgo. Gr. τέμνεσθαι.

quaedam] *quedam* Berol. (Iul.)

inferri] *inferre* I.

per quae articuli] Desunt in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sunt autem in Vind. Mon. Berol.

dissolvuntur] Sic Vind. Berol. *solvuntur* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *dissolvantur* Mon. Gr. διαλύονται.

dissolutio gravior est utriusque manuum abscisione. Propter quod iubemus, si quidem tale aliquid delinquatur, unde leges mortem delinquentibus inferunt, secundum legum virtutem sustinere eum poenas; si vero tale fuerit crimen, quod morte dignum non sit, sed ut ipse castigetur aut in exsilium transmittatur; si vero criminis qualitas membri abscisionem exigat fieri, unam solam manum abscidi. Pro furto vero nolumus omnino quodlibet membrum abscidi aut mori, sed aliter eum castigari. Fures autem volumus, qui occulte et sine armis huiusmodi delinquunt; eos vero qui violenter aggrediuntur, aut cum armis, aut sine armis in domos aut in itineribus aut in mari, poenis eos legalibus subdi iubemus. Ut autem non solum corporales poenae, sed etiam pecuniariae mediocriores fiant, sancimus, eos qui in criminibus accu-

dissolutio] *solutio* Vind. (Iul.)

manuum] Sic Vind., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *manus* Mon. Berol. I. Gr. τῶν χειρῶν.

abscisione] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *abscissione* Vulgo. Gr. ἐκτομῆς.

quidem] *quid* I.

tale] Sic Vind. Mon. Berol. *talem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. τοιοῦτό τι.

delinquatur] *delinquantur* Berol., sed litterae *n* secundae punctum inferius subiectum est. Gr. ἁμαρτηθείη.

delinquentibus] *delinquentium* Vind. (Iul.) Gr. τοῖς ἁμαρτάνουσιν.

inferunt] *inferant* Berol. (Iul.) Gr. ἐπάγουσιν.

legum] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) *legem* Mon., deest in Berol. (Iul.) Gr. τῶν νόμων.

virtutem] *virtutes* Vind. (Iul.) Gr. δύναμιν.

eum] *eos* Vind. (Iul.) Gr. αὐτόν.

tale] *talis* Vind. (Iul.) Gr. τοιοῦτον.

morte dignum] Sic Vind. Mon. Berol. *mortem dignum* Berol. (Iul.) *quae in mortem* Vind. (Iul.) Gr. θανάτου ἄξιον.

sed ut ipse] Sic Mon. I. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Hamb. Trid. *et ut et ipse* Vind. *sed uti ipse* Berol., sed prioribus duabus vocibus puncta inferius subiecta sunt. Caeterum supra vocem *uti* a sec. manu scriptum est *aut*. — *ipse aliter* Vulgo. *aut* Port. Manifesto interpres pro ἄλλως αὐτὸν sibi legere visus est ἀλλ' ὡς αὐτόν.

exsilium] Sic Vind. Mon. *exsilio* Vind. Berol. Gr. ἢ εἰς ἐξορίαν.

transmittatur] *transmittetur* Berol. (Iul.) *transmitatur* Mon. *mittatur* Berol. *transmittatur hoc procedere* Vind.

membri] *tantum membri* I.

abscisionem] Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *abscissionem* Vulgo. Gr. ἀποτομήν.

solam] *solum* Vind. Vind. (Iul.) *sola* Berol. Gr. μίαν μόνην.

abscidi] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *abscindi* I. Vulgo. Gr. τέμνεσθαι.

vero] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *uo* Mon. Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo I. *autem*.

quodlibet] *quolibet* Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Gr. οἱονδήποτε.

abscidi] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. Gr. τέμνεσθαι.

castigari] Sic Mon. Berol. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) *castigare* Vind. Gr. σωφρονίζεσθαι.

fures] *fueres* Berol. (Iul.)

volumus] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *vocamus* Vulgo I.

armis] *carmis* Berol. (Iul.)

delinquunt] *delinqunt* Berol. (Iul.) *relinqui* Vind. (Iul.) Gr. πλημμελοῦντας.

violenter] In Vind. haec vox non est scripta nisi a sec. manu in linea. Gr. βιαίως.

aggrediuntur] *adgrediuntur* Vind. Berol. *egrediuntur* Berol. (Iul.) *agdiuntur* Mon., sed litterae *g* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐπερχομένους.

armis] Sic Vind. Mon. Berol. *arma* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

domos] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. I. *domibus* Vulgo. — Os. legendum coniicit *domo*.

aut in itineribus] Sic Vind. (Iul.) Hamb. Trid. *in itineribus* Vind. Mon. Berol. (Iul.) *aut itin.* I. Vulgo Port. Gr. ἢ ἐν ὁδῷ.

mari] *mare* Vind. Mon. Berol. I.

ut] *aut* Vind. (Iul.) Gr. ὥστε.

poenae] *pene* I. *poenas* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *penas* Mon. Vind., in quo quidem litteris *nas* puncta inferius subiecta sunt, sed sec. manus litteris *nas* puncta superius imposuit. Gr. ποινάς.

sed etiam] Sic Berol. (Iul.) Mon. Vind. (Iul.) Berol. Gr. ἀλλὰ καί.

pecuniariae] Sic Berol. *pecunniarias* Mon. Vind. (Iul.) *pecuniarias* Berol. (Iul.) *pecuniares* Vind. Gr. τὰς εἰς χρήματα.

mediocriores] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. I. *mediocres* Trid. Port. Vulgo. Gr. μετριωτέρας.

santur, in quibus leges mortem aut proscriptionem definiunt, si convincantur aut condemnentur, eorum substantias non fieri lucrum iudicibus aut eorum officiis, sed neque secundum veteres leges fisco eas applicari, sed si quidem habeant descendentes, eos habere substantiam, exceptis per tale peccatum ipsis allatis; si vero non habeant descendentes, sed ascendentes usque ad tertium gradum, eos habere. Si vero mulieres habent, qui condemnati sunt, omnibus modis iubemus istas et dotem et nuptialem donationem accipere; si vero et sine dotalibus personis coniunctae fuerunt, a legibus definitam partem de tota substantia condemnati eam accipere, sive filios habeant, sive non; si vero neminem praedictorum habeat, qui deliquit, tunc fisco sociari eius substantiam. In maiestatis vero crimine condemnatis veteres leges ser-

leges] *legem* Vind. (Iul.) Gr. *οἱ νόμοι.*

mortem] *morte* Berol. (Iul.) Gr. *θάνατον.*

proscriptionem] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) *proscriptione* Vind. *pro inscriptione* Berol. (Iul.) Gr. *δημεύσιν.*

definiunt] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) *finiunt* Berol. (Iul.), quod sane Graeco ὁρίζουσιν magis convenit.

convincantur] *couuantur* Berol., sed supra litteram *u* a sec. manu scriptum est *in*, lineola superius posita. Caeterum sec. manus litteris *coi* lineolam superius imposuit, litterae *i* autem punctum subiecit.

sed neque] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *neque* Vind. Gr. *ἀλλὰ μηδέ.*

eas] *eis* Berol. Gr. *αὐτάς.*

habeant] *habent* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. *habesant*, sed syllaba *ab* a sec. manu scripta est. Gr. *ἔχοιεν.*

habeant descendentes sed ascendentes] *habeant descendentes et ascendentes* Vind. Berol. Mon. I. — Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) sic habent: *habeant descendentes* [Berol. (Iul.) *disc.*] *ipsos haberi* [Berol. (Iul.) *habere*] *substantiam*; *si vero non sunt descendentes* [*disc.* Berol. (Iul.)] *sed descendentes* [*ascendentes* Berol. (Iul.)] Unde facilis emendatio est huius loci, nisi forte pro *habeant* scribendum est *sunt*. Gr. *εἰ δὲ μὴ ὕπεισι κατιόντες, ἀλλ' ἀνιόντες.* Inde a verbis *eos hab.* usque ad verba *sed ascendentes* desunt in I.

usque] *etiam usque* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

eos habere] Sic Vind. Mon. Berol. *esse habere* Berol. (Iul.) Vind. (Iul.)

habent] Sic Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. *habeant* Vulgo. Gr. *ἔχουσιν.*

istas] *et istas* I.

et dotem] Sic Mon. Vind. Berol. Berol. (Iul.) *ei dotes* Vind. (Iul.) Gr. *καὶ τὴν προῖκα.*

nuptialem] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *nuptialem et* Berol. *nuptiales dotes* Vind. (Iul.) *antenuptialem* Vulgo Port. Caeterum, quod antecedit *et*, in Berol. Vind. (Iul.) non est. Gr. *καὶ τὴν γαμικήν.*

donationem] *donationis* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

et sine] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. Trid. I. *eis sine* Vind. *sine* Port. *sive* Berol. Gr. *καὶ δίχα.*

dotalibus] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *dote talibus* Vulgo I.

fuerunt] Sic Berol. Mon. *fuerint* Vind. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. Vulgo. Gr. *συνῴκησαν.*

definitam] *diffinitam* Mon. I. Gr. *ὁρισθεῖσαν.*

de tota substantia] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *totam substantiam* Vind. (Iul.) Gr. *ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας.*

eam] Sic Vind. Mon. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *eas* Vulgo. Pro *ταύτας* interpres videtur habuisse *ταύτην.*

deliquit] *deliquid* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *delinquit* Berol. Gr. *ὁ πλημμελήσας.*

eius] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *eoss* Vind. (Iul.) Gr. *ἐκείνου.*

in] Deest in Vind. Vind. (Iul.), sed in Mon. Berol. Berol. (Iul.) est. Gr. *ἐπὶ μέντοι.*

maiestatis] *magestatis* Mon. *smagestatis* Vind., sed litteris *sm* lineola superius imposita est.

crimine] Sic Vind. Mon. Berol. Berol. (Iul.), deest in Vind. (Iul.)

condemnatis] *condemnatus* Berol. (Iul.) *condempnari* Vind. (Iul.) Gr. *τοῖς κατακρινομένοις.*

servari] *servare* Berol. Vind. Gr. *φυλάττεσθαι.* Qui Vulgo posthaec epilogus est, in Vind. Mon. Berol. Pist.

vari iubemus. *Dat. Kal. Maii, imp. DN. Iust. P. P. aug. ann. XXX., P. C. Basilii V. C. anno XV.*

[CXXVIII.] GLOSS.

UT DIFFERENTES IUDICES AUDIRE INTERPELLANTIUM ALLEGATIONES COGANTUR AB EPISCOPIS HOC AGERE; ET UT, QUANDO IN SUSPICIONEM HABUERINT IUDICEM, PARITER AUDIAT CAUSAM ET CIVITATIS EPISCOPUS; ET DE CAUTELA ALIA, QUAM OPORTET OMNINO EPISCOPUM AGERE.

Imp. Iustinianus Aug.

PRAEFATIO. Ex quo nos deus Romanorum praeposuit imperio, omne habemus studium universa agere ad utilitatem subiectorum com-

Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) I. desideratur, ideoque omittendus fuit, cum ex Graecis male huc translatus sit, quod iam Os. animadvertit. Est autem hic: *providentiam igitur adhibeto gloria tua, ut praesentem sacram legem nostram et in alma hac urbe proponat et per provincias mittat, insinuetque harum praesidibus, quo magis omnes subditi intelligant, quantum pro ipsis geramus providentiam.*

dat.] Deest tota haec subscriptio in Vind. Mon. Berol. Pist. Berol. (Iul.) I., sed in Vind. (Iul.) est, ubi quidem est *d*, lineola superius imposita. Vide Bieneri hist. Novv. p. 525.

Kal.] *Kl.* Vind. (Iul.), sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

Maii] *Mai* Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est. Quod autem Vulgo postea legitur *Constant.*, id quidem in Vind. (Iul.) desideratur. Apud Cuiacium quidem est *Maii Cp.*

DN.] Sic Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

Iust.] Sic Vind. (Iul.) *Iustiniani* Vulgo.

aug.] *a* Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

ann.] Sic Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

P. C.] Sic Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est. *post* Vulgo. Cuiacius.

Basilii] *uasilii* Vind. (Iul.)

V. C.] *uc* Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est. Quod Vulgo et apud Cuiacium postea scriptum est *cons.*, in Vind. (Iul.) deest, ideoque omittendum fuit, cum iam in his sit, quae antecedunt.

anno] *an.* Vind. (Iul.), sed lineola superius imposita est.

XV.] Sic Vind. (Iul.), in quo quidem postea legitur: *rescripta lex ad Monachium pu*, sed ultimae syllabae circumflexus superius impositus est.

NOV. CXXVIII. CXXVIII] Deest in Vind. Mon. Berol. I. *const. CXXIX.*

ut] Sic Vind. *R/.* *ut* Mon. Berol.

audire] *adire* Berol., sed supra litteram *a* a sec. manu littera *u* superius posita est.

alleg.] *causas et alleg.* I.

suspicionem] Sic Vind. Mon. I. Berol. *sermonem* Hamb. *suspicione* Trid. Vulgo.

habuerint] Sic Mon. Berol. *habuerit* Vind.

iudicem] Sic Vind. Berol. *iudices* Mon.

audiat] Sic Berol. *audiant* Vind. Mon.

causam] Sic Mon. Berol. *eam* Vind.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo Port.

et de] Sic Mon. Berol. *et* Vind.

alia] Sic Vind., deest in I. Mon. Berol., in quo quidem vox *alia* antea apposita est.

oportet omnino] Sic Vind. Mon. Berol. *oporteat* I. *omnino oportet* Vulgo.

episcopum] In I. subiicitur *omnino.*

agere] In Mon. Berol. I. subiicitur *R/.*, quod quidem in reliquis codicibus desideratur.

Iustinianus] *Iust.* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. *Iust.*, sed supra litteras *st* littera superius posita est. Vulgo *Iustinianus*, I. *Iusti.* Caeterum in Mon. Pist. tota inscriptio desideratur.

aug.] *a* Vind. I., sed lineola superius imposita est. Berol. *aug*, sed lineola superius imposita. Deest in Mon. Pist. Quod Vulgo subiicitur *edictum*, in Vind. Mon. Berol. Pist. I. non est.

NOV. CXXVIII. PRAEF. omne] *oe* Berol., sed lineola superius imposita est.

commissae] Sic Vind. *commisse* Berol. *commissi* Mon. Gr. τῆς ἐμπιστευθείσης.

missae nobis a deo reipublicae, et illa facere, quae omni difficultate et laesione atque contritione privent, ne occasione litium et aliorum quorundam discedere cogantur a propria patria, et in peregrinis affligi.

CAP. I. Propterea igitur et in praesenti prospeximus praesens edictum ad omnes dirigere subiectos, et palam facere omnium civitatum et vicorum habitantibus, quatenus si quis habuerit contentionem adversus alium sive de pecuniaria causa, sive de sublatione rerum mobilium et immobilium seseque moventium, sive de criminalibus, prius interpellet clarissimum provinciae iudicem, ut et ipse secundum nostras leges examinet ea, quae proponuntur, et unicuique iustitiam servet. Si vero, dum aliquis adierit iudicem provinciae, non meruerit iustitiam, tunc iubemus eum adire suum sanctissimum episcopum, et ipsum mittere ad clarissimum provinciae iudicem, aut per se venire ad eum, et praeparare eum, ut omnibus modis audiat interpellantem, et liberet eum cum iustitia secundum nostras leges, ut non cogatur peregre de sua patria proficisci. Si vero etiam sanctissimo archiepiscopo compellente iudicem cum iustitia determinare interpellantium causas, iudex differt

nobis] Sic Vind. *se nobis* Mon. *a nobis* Berol., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ἡμῖν.
omni] Sic Mon. Berol. I. *oe* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. πάσης.
difficultate] Sic Berol. I. *difficultatem* Vind. Mon. Gr. δυσχερείας.
laesione] *lesione* Berol. *lesionem* Vind. Mon.
contritione] Sic Berol. *contritionem* Vind. Mon. *contentione* I.
privent] Sic Vind. Berol. *pervenit* Mon. Gr. ἀπαλλάσσει.
litium] Sic Mon. *licium* Berol. *licitum* Vind. Gr. δικῶν.
cogantur] Sic Vind. Berol. *cogantur in* Mon., sed voci *in* puncta inferius subiecta sunt.

NOV. CXXVIII. CAP. I. in praesenti] Haec et quae sequuntur usque ad voces *edictum ad* desunt in Berol. omnia, nisi quod supra lineam scriptum est a sec. manu *ad*, ad quam in sequenti linea a sec. manu haec scripta sunt: *et in praesenti perspeximus praesens edictum.*
prospeximus] Sic Berol. *perspeximus* I. Vind. Mon. Gr. συνείδομεν.
et palam] Haec et quae sequuntur usque ad vocem *immobilium* in Berol. a sec. manu scripta sunt.
habitantibus] Sic Vind. Mon. *habitatoribus* Berol. Vulgo I.
contentionem] Sic Vind. Berol. *contemptionem* Mon. Gr. ἀμφισβήτησιν.
rerum mobilium et immobilium] *immobilium rerum et mobilium mobilium* Berol., sed priori voci *mobilium* puncta inferius traiecta sunt. Gr. κινητῶν ἢ ἀκινήτων.

provinciae] *provintie* I.
ut et] Sic Vind. Berol. *et ut* Mon. Manifesto interpres formulam ἐφ' ᾧ τε non intellexit.
nostras] Sic Mon., nisi quod litterae *a* lineola superius imposita est.
proponuntur] Sic Vind. Berol. *praeponuntur* Mon. Gr. προσαγγελλόμενα.
adierit] Sic Mon. Berol. *aderit* Mon., sed sec. manus scripsit *adierit*. Gr. προσιὼν τις.
meruerit] Sic Mon. Berol. *meruit* Vind. Gr. τύχῃ.
eum] Sic Mon. *cum* Vind., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *eum*. Gr. αὐτόν.
suum] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. I. *secundum locum* Vulgo, deest in Hamb.
omnibus modis] *modis omnibus* I.
cum] Quod Vulgo subiicitur *omni*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque delendum esse visum est, cum nec Graecis firmetur.
patria] Sic Vind. Mon. In Berol. est *pa*, sed priori litterae *p* inferius circumflexus traiectus litteraque *i* superius imposita est, qua re significatur *propria*. Gr. πατρίδος.
proficisci] *fisci* Berol.
sanctissimo] Sic Mon. Berol. *scs* Vind., sed lineola superius imposita est.
archiepiscopo] Sic Berol. Hamb. Trid. Port. I. *archiepiscopus* Vind. *episcopo* Vulgo. An vero interpres pro ἐπισκόπου legit ἀρχιεπισκόπου?
compellente] Sic Mon. Berol. *compellentem* Vind., sed supra syllabam *tem* a sec. manu scriptum est *compellente*. Gr. ἐπείγοντος.
differt] Sic Vind. *defert* Berol., sed

discernere negotium, et non servet litigantibus iustitiam, iubemus, sanctissimum illius civitatis episcopum dare ad nos litteras ei, qui non meruit, quod iustum est, insinuantes, quia coactus ab eo iudex distulit audire interpellantem, et iudicare inter eum et qui ab eo conventus est, ut haec cognoscentes nos supplicia inferamus iudici provinciae, qui interpellatus ab eo, qui iniustitiam passus est, et coactus a sanctissimo archiepiscopo, non iudicavit, quae in dubitationem venerunt.

CAP. II. Si vero contigerit quendam nostrorum subiectorum in dubitatione habere iudicem, iubemus sanctissimum archiepiscopum audire cum clarissimo iudice, ut ambo aut per amicabilem conventum dissolvant, quae dubia sunt, aut per annotationem scriptis factam, aut cognitionaliter iudicetur inter litigantes, et forma detur iustitiae legibusque conveniens, ut non cogantur nostri subiecti propter huiusmodi causas recedere a propria patria.

CAP. III. Si quis vero existimans, habere se adversus aliquem

sec. manus scripsit *difert.* Mon. I. *differat*, sed a sec. manu supra lineam adscriptum est in Mon. *differt.* Gr. διαναβάλλεται. Vulgo *differat.*

discernere] Sic Vind. Mon. Berol. omittitur in Hamb. I., sed a sec. manu in Hamb. supra lineam adscriptum et *discernere.* Gr. διαλῦσαι.

et non] Sic Vind. Mon. Berol. I. *vel non* Vulgo. An interpres legit μὴ φυλάξει τε?

sanctissimum illius civitatis] Sic Berol. *sanctissimum civitatis illius* Vind. I. *illius civitatis sanctissimum* Mon. Gr. τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ ἐκείνης τῆς πόλεως.

meruit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *meruerit* Vulgo.

insinuantes] Sic Vind. Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *iurans dico.* Gr. δηλοῦντα.

interpellantem] *interpellationem* I.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *nichil* Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

qui] Sic Berol. *quod* Vind. Mon., quod quidem Graeco παρὰ τοῦ ἀδικουμένου refutatur.

archiepiscopo] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *episcopo* Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse ἀρχιεπισκόπου, quae varietas iam superius occurvit.

iudicavit] Sic Vind. Berol. *iudicaverit* Mon. I. Gr. διέκρινε.

dubitationem] *dubitatione* Vind.

NOV. CXXVIII. CAP. II. quendam] Sic Vind. Berol. *qnda* Mon., sed unicuique syllabae lineola superius imposita est. Gr. τινα.

dubitatione] Sic Mon. Berol. *dubitationem* Vind. Trid. Port. Vind. I. Gr. ἐν ὑποψίᾳ.

iubemus] Sic Vind. Mon. Berol. *habemus* Mon., sed litteris *ha* puncta inferius subiecta sunt, secundaque manus correxit *iubemus.* Gr. κελεύομεν.

sanctissimum] *sanctum* I.

archiepiscopum] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *episcopum* Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse ἀρχιεπίσκοπον.

audire] *adire* I.

cum] Sic Vind. Mon., sed in Mon. sec. manus supra lineam scripsit *cum*, sed lineola superius posita. Gr. συνακροᾶσθαι.

ut ambo] *aut per ambos* I.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid., deest in Port. Gr. ἢ κατὰ φιλικήν.

amicabilem] Sic Mon. Berol. *amicabile* Vind.

aut] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *ut aut* Port. *adut* Vind., sed litterae *d* punctum inferius subiectum est. Gr. ἢ κατά.

annotationem] Sic Vind. Mon. *annotatioe* Berol., sed supra litteras *oe* circumflexus superius impositus est.

legibusque] Sic Vind. Mon. *legibus qd* I. *legibus q* Berol., sed supra litteram *q* circumflexus superius positus est, quem sec. manus delevit, eaque manus scripsit, ut in contextu est.

ut] *est ut* I.

cogantur] Sic Vind. Mon. *cogatur* Berol.

nostri] Sic Vind. Mon. *nostris* Berol., sed litterae *s* a sec. manu punctum inferius subiectum est. Gr. τοὺς ἡμετέρους.

NOV. CXXVIII. CAP. III. existimans] *estimans* Vind. Mon.

habere se] *se habere* I.

quamlibet actionem, neque clarissimum provinciae iudicem interpellet, neque sanctissimum civitatis episcopum adeat, et ita veniat hic absque litteris deo amabilis episcopi civitatis, sciat, quoniam et tales ipse sustinebit poenas, quales futurus esset sustinere iudex, si interpellatus ab eo, non studuisset ei servare iustitiam. Haec autem omnia sancire perspeximus propter utilitatem eorum, qui inhabitant per civitates et vicos, ne privati propriis provinciis et ipsi in peregrinis affligantur, et res eorum laedantur. Propterea enim et iudices gratis facimus, et iusiurandum eos subire iubemus, ut unicuique interpellanti iustitiam servent secundum nostras leges.

CAP. IV. Si tamen contigerit quendam nostrorum subiectorum ab ipso clarissimo provinciae iudice laedi, iubemus, eum adire sanctissimum civitatis episcopum, et ipsum iudicare inter clarissimum illius provinciae iudicem aut eum, qui putatur laedi ab eo. Et si quidem contigerit iudicem legitime aut iuste adiudicari a sanctissimo episcopo,

actionem] Sic Vind. Mon. *acconem* Berol., sed litteris *cc* et litterae *e* ultimae circumflexi superius impositi sunt. Gr. ἀγωγήν.

neque sanctissimum] In Berol. antea scriptum, sed lineola subducta deletum est: *neque sanctissimum provintie iudicem interpellet.*

hic] Sic Vind. Mon. Berol. I., in quo quidem sec. manus scripsit *huc.* Vulgo I. *hac.* Gr. ἐνταῦθα.

episcopi civitatis] Sic Vind. Berol. *civitatis episcopi* Mon. Potest fieri, ut vox *civitatis* glossematis locum obtineat propter ea, quae superius scripta sunt: τῷ ὁσιωτάτῳ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, quam rem et incerta vocis collocatio designare videtur, cum praesertim nec Graecis firmetur.

quoniam] Sic Mon. Berol. *epm* Vind., sed lineola superius imposita et toti quidem voci lineola subducta est.

tales ipse] Sic Mon. *ipse tales* I. Vind., in quo ultimae voci superscriptum est a secundae manu *quod.* Berol. *ipse tables*, sed litterae *b* punctum inferius subscriptum est. Gr. τοιαύτας καὶ αὐτός.

poenas] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *penas.*

esset] Sic Vind. Mon. *neet* Berol., sed lineola superius imposita est.

si] Sic Mon. Berol., deest in I. Vind., in quo quidem a sec. manu voci sequenti *inter* vox *si* superius imposita est. Gr. εἴγε.

eo] Sic Mon. Berol. In Vind. postea est *si*, quod quidem Graecis non firmatur.

non] *si non* I.

ei] Sic Mon. Berol. *eis* Vind. Gr. αὐτῷ.

omnia sancire] Sic Vind. I. *sancire omnia* Mon. *sanccire* Berol. Gr. πάντα θεσπίσαι.

perspeximus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *prospeximus* Vulgo.

inhabitant] Sic Vind. Berol. I. *inhabitabant* Mon. *habitant* Vulgo.

per] Sic Vind. Berol., deest in Mon. I.

propriis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu scriptum est *propriis.*

affligantur] *adfligantur* Vind.

laedantur] *ledantur* Berol.

et iudices] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *et gratis iudices* Berol., deest *et* Port. Vulgo. Gr. καὶ τοὺς ἄρχοντας.

gratis] Sic Vind. Mon., deest in Berol.

eos subire iubemus] Sic Vind. *iubebemus eos subire* I. *eos subemus iubere* Mon. *eos subire* Berol., sed supra ultimam vocem a sec. manu scriptum est *iubemus.* Gr. αὐτοὺς ὑποσχεῖν παρακελευόμεθα.

ut unic.] *et unic* I.

NOV. CXXVIII. CAP. IV. tamen] Sic Vind. Mon. I. *tm* Berol., sed lineola superius imposita, qua re significatur *tantum.* Gr. μέντοι.

quendam] *quedam* I.

clarissimo] deest in I.

civitatis] Quod Vulgo et in I. antea est *illius*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur; manifesto igitur glossae locum obtinet.

provinciae] *provintie* Mon., sed ultimae literae *e* lineola inferius adiecta est, qua re significatur *ae.*

iudicem] Sic Mon. Berol. *iudicare* Mon., sed sec. manus syllabas *are* delevit. Gr. ἄρχοντος.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *et* Port. Gr. ἢ δικαίως.

adiudicari] Sic Berol. *adiudicas* Vind. Mon., sed syllabae *as* lineola superius imposita est. Vulgo *iudicari.*

a sanctissimo] Sic Mon. Berol. *sanctissimo* Vind. Gr. παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου.

satisfacere eum omnibus modis ei, qui interpellavit adversus eum. Si vero refutaverit iudex hoc agere, et pervenerit ad nos ipsa lis, si quidem invenerimus, quia iuste et secundum leges addictus a sanctissimo episcopo ea, quae condemnatus est, non fecit, novissimis suppliciis subdi praecipimus, quoniam qui debet vindicare oppressum, ipse opprimere reperitur.

CAP. V. Sed etiam subiectum ei officium iubemus cum omni studio et ministrantes clarissimis iudicibus interpellantes absolvere, nihil accipientes praeter illa, quae nostris constituta sunt legibus. Si vero hoc non custodiant, novissimis eos iubemus subdi suppliciis.

CAP. VI. Si tamen invenerimus quendam sanctissimorum episcoporum pro gratia cuiuspiam prodere iustitiam, regularem ei castigationem inferri iubemus, ut studeant cum timore dei iuste iudicare, ne nos imperantes iustitiam cogantur homines relinquere proprias civitates atque provincias et loca et in qualibet alia concurrere.

omn. modis] deest in I.
advers.] *modis omnibus adversus* I.
hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. τοῦτο.
invenerimus] *invenimus* I.
secundum] Sic Mon. Berol. *secundum lege secundum* Vind. Gr. καὶ κατὰ τοὺς νόμους.
addictus] Sic Vind. *aditus* Berol. I. *aditum* Mon., sed sec. manus scripsit *aditus*. Vulgo *condemnatus*.
ea] Sic Mon. Berol., deest in Vind.
est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., in quo quidem haec vox a sec. manu lineae imposita est.
fecit] Sic Mon. Berol. *fecisset* Vind. Gr. οὐκ ἐποίησε.
novissimis] Quod Vulgo subiicitur *eum*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. Berol. desideratur, nec Graecis firmatur.
praecipimus] *iubemus* I.
debet] Sic Mon. *debeat* Berol. I. *debebat* Vind.
vindicare] Sic Vind. Berol. *vendicare* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est.
oppressum] *oppsum* Berol., sed litterae *p* lineola superius imposita est.
ipse] Sic Mon. *ipsum* Berol., ex quo sec. manus facit *ipsum*. Vind. *ipsum*. I. *et ipsum*. Gr. αὐτός.
NOV. CXXVIII. CAP. V. studio et] Sic Berol., sed sec. manus voci *et* puncta subiecit et supra lineam scripsit *ei*. Vind. Mon. I. *studio*. Gr. σπουδῆς καί.
ministrantes] Sic Berol. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *administrantes*. Vind. I. Vulgo *administrantes*. Gr. ὑπηρετοῦντας.
constituta] Sic Mon. Berol. *constitu* Vind., in quo quidem ad finem huius vocis adscriptum est *ta*. Gr. τῶν ἐγκειμένων.
hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. I. Vulgo. Gr. τοῦτο.
custodiant] Sic Vind. Mon. *custodiatur* Berol. Gr. φυλάξουσιν.
novissimis eos] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. ταῖς ἐσχάταις αὐτούς.
iubemus subdi] Sic Vind. Mon. Berol. *subdi iubemus* I. Vulgo, quod cum Graecorum tenore magis convenit.
suppliciis] Quod Vulgo et in I. subiicitur: *sive quadrupli redditioni et poenae*, in Vind. Mon. Berol. non est, ideoque omittendum esse visum est.
NOV. CXXVIII. CAP. VI. si] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt.
tamen] Sic Vind. Mon. *tm* Berol., lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. μέντοι.
iustitiam] *iusticiam* I.
regularem] Sic Vind. Berol. *regulare* Mon., sed sec. manus scripsit *regularem*. Gr. κανονικόν.
ei] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. αὐτῷ.
inferri] Sic Vind. Berol. *inferre* Mon. Gr. ἐπαχθῆναι.
iuste iudicare] Sic Mon. Berol. *iudicare iuste* Vind. Gr. τὰ δίκαια κρίνειν.
nos] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *non* Vulgo.
imperantes] Sic Mon. Berol. I. *impetrantes* Vind. Vulgo.
relinquere] *relinquae* Vind. Pro *rel. propr.* I. habet *propr. relinquere*.
et loca] Sic Mon. Berol. I. *et in loca* Vulgo. In Vind. verba: *atque provincias et in* plane non sunt.
et in qualibet alia] Sic Hamb. I. *in quaelibet alia* Vind., in quo quidem haec a sec. manu scripta sunt omnia. Deest in Mon. Berol. *in quae*, sed supra litteram *n* a sec. manu littera *i* superius posita est. Trid. *in qualibet alia*, Port.

CAP. VII. In civitatibus autem, in quibus non sunt iudices, iubemus eos, qui habent causas, adire defensorem, et ipsum discernere inter eos. Si vero litem habentes voluerint defensorem una cum sanctissimo episcopo iudicare, et hoc agi praecipimus.

CAP. VIII. Neque autem monachum neque clericum neque episcopum iubemus venire hic absque litteris sanctissimi sui patriarchae. Si vero hoc fecerint, sciant, quia semet ipsos schemate faciunt indignos.

CAP. IX. Si quis autem magistrianus aut praefectianus aut cuiuscunque fortunae exsistens acceperit amplius sportula, quam definitum est sacris nostris constitutionibus, iubemus, omnibus modis iudicem provinciae periculo proprio secundum nostram legem hoc vindicare et vindictam inferre haec praesumentibus. Si vero non vindicaverit ipse iudex, licentiam damus sanctissimo uniuscuiusque civitatis episcopo nunciare nobis, quae de his aguntur, et qualem habet militiam aut dignitatem, qui haec praesumserit, ut et iudici periculum inferamus permittenti et despicienti nostram iussionem, et ipsum quoque iubemus puniri talia praesumentem. *Dat. ... Apione V. C. Cons.* (539.)

quaelibet alia iniqua, quod et Vulgo est. Vox *iniqua* ex prava verborum *in quae* interpretatione orta videtur esse.

concurrere] *concurre* Vind., sed sec. manus ad finem huius vocis adscripsit *re*.

NOV. CXXVIII. CAP. VII. habent] Sic Vind. Mon. *habet* Berol. Gr. *τοὺς ἔχοντας*.

discernere] Sic Vind. Berol. *descernere* Mon., sed pro prima littera *e* sec. manus scripsit *i*. I. *decernere*. Gr. *διακρίνειν*.

iudicare] Sic Vind. Mon. *iudicari* Berol., sed ex ultimo *i* sec. manus facit *e*. Gr. *δικάσαι*.

NOV. CXXVIII. CAP. VIII. hic] Sic Vind. Mon. Berol. *huc* Vulgo I. Gr. *ἐνταῦθα*.

sanctissimi sui] Sic Vind. Berol. *sui sanctissimi* Mon. Gr. *τοῦ ὁσιωτάτου αὐτῶν*.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon.

quia] *quod* I.

schemate] *scemate* Berol. I. *chemate* Vind.

NOV. CXXVIII. CAP. IX. magistrianus] Sic Mon. I. *magistanus* Berol. Vind., sed supra syllabam *sti* a sec. manu littera *i* superius posita est. Gr. *μαγιστριανός*.

praefectianus] *praeficianus* I.

aut cuiuscunque] *alicuiuscunque* I.

fortunae] Sic Vind. Mon. *forme* Berol., sed sec. manus correxit *fortunae*. Gr. *τύχης*.

sportula] Sic Mon. Berol. I. *sportularum* Vind. Gr. *σπόρτουλα*.

definitum] *diffinitum* Mon. Berol. I.

omn. modis] *modis omnibus* I.

proprio] Sic Vind. Mon. *pro* Berol., sed litterae *p* lineola inferius, item circumflexus traiectus; superius autem littera *i* imposita est. Litterae *i* autem punctum subiectum.

hoc] Sic Vind. Berol. *haec* Mon. Gr. *τοῦτο*.

vindicare] Sic Vind. Berol. *iudicare* Mon. Gr. *ἐκδικεῖν*.

haec] Sic Mon. Berol. Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. *τὰ τοιαῦτα*.

vindicaverit] Sic Vind. Vulgo. *iudicaverit* Mon. Berol. Gr. *ἐκδικήσει*. Quod Vulgo subiicitur *hoc*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

uniuscuiusque] Sic Vind. Mon. Berol. I. *illiusque* Vulgo. Pro *ἐκείνης* interpres manifesto legit *ἑκάστης*.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *eis* Vulgo. Gr. *τούτων*.

et] Sic Mon. Berol. *si* Vind. Gr. *καὶ οἵαν*.

habet] Sic Vind. Vulgo. *habeat* Mon. Berol. Gr. *ἔχει*.

praesumserit] *praesumsit* Vind.

permittenti] *permittendi* I.

despicienti] Sic Berol. *dispicienti* Vind. Mon. *despiciendi* I., Gr. *παριδόντι*.

nostram iuss.] *iuss. nostram* I.

et ipsum] Sic Mon. Berol. I. *ipsum* Vind., voce *et* omissa. Gr. *καὶ αὐτόν*.

iubemus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iubeamus* Vulgo. An interpres pro *κελεύσωμεν* habuit *κελεύομεν*?

dat.] Sic Neob. In reliquis h. e. Vind. Mon. Berol. Pist. I. subscriptio plane non est. Quod postea lacunae signum posui, facit reliquarum subscri-

[CXXIX.]

GLOSS.

DE USURIS NAUTICIS.

Idem aug. Iohanni p. p. Orientis.

PRAEFATIO. Nuncium audivimus a tua celsitudine, cui occasionem nos ipsi praebuimus. Duos istos enim Petrum et Eulogium supplicasse sacrae nostrae potestati, et per se explanantes dicentes, quod consueverunt naucleris seu negotiatoribus mutuare aurum et maxime in mari negotia facientibus, et hanc habere vitae occasionem, (ipsa vero marina credita vocare nostra consuevit lex traiecticia) et metuere

ptionum tenor, et quae apud Bienerum in hist. Novv. p. 510. congesta sunt testimonia, eam rem satis confirmant. Vulgo: *XV. Kal. Maii. imp. DN. Iustiniani anno XIII.* In Neob. pro his est *consul*, quod fortasse ex *CP.*, quo *Constantinopoli* significatur, originem habuit suam.

Apione] *Appii* Neob. Vide Bienerum l. c. p. 510.

V. C.] *vic* Neob., sed lineola superius imposita est.

cons.] *consul.* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

NOV. CXXIX. CXXIX] Deest in Vind. Mon. Berol. I., ad marginem quidem Vind. a prima manu adscriptum est: *hic deest illa constitutio de gubernatione G post est* [leg. *sed post est*]. Significatur ea Novella, quae ex huius libri ordine ultima est, in collectione 168. Novellarum autem locum 133. obtinuit.

de] *R/. de* Mon. Berol. I., ad marginem Mon. adscriptum est *const. VIII.* Totus hic titutus Novellae in Vind. a sec. manu scriptus est.

nauticis] In I. subiectum est *Rubrica.*

idem] Sic Neob. *id.* Vind. Berol. Mon., sed per litteram *d* circumflexus traiectus est. Vulgo *imp. Iustinianus.*

aug.] Sic Vind. Berol. Neob., sed lineola superius imposita. *a* I. Mon., in quo lineola superius imposita est.

Iohanni] *Iohi* Vind. Berol. Mon., sed per litteram *h* circumflexus traiectus est. *Ioh.* Neob., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. *Iohanni* Hamb. *Ioanni* Trid. *Io.* I. *Petro* Vulgo Port.

p. p. Orientis] Sic Mon. Neob., nisi quod litteris *pp* lineola superius imposita est. Vind. Berol. *ppo Orientis*, sed litteris *ppo* lineola superius imposita est. Hamb. *pp.*, Trid. *praeposito Orientis*, I. *ppo* Vulgo Port. *Petro*, *gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum.*

NOV. CXXIX. PRAEF. celsitudine] Sic Mon. Berol. *celsitudinis* Vind., sed sec. manus scripsit *celsitudine.* Gr. ὑπεροχῆς.

duos istos enim] Sic Vind. *duo isti enim* Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *duos istos enim.* Cuiacius, notante Os., in observationum lib. 27. cap. 37. scripsit: *docuisti eum.* Vulgo *docuisti enim*, I. *duos enim istos.*

sacrae nostrae] Sic Vind. Mon. *nostrae* Berol. *sacre nostre* I. Gr. τὸ θεῖον ἡμῶν.

potestati] Quod in Berol. subiicitur *sacrae*, in Vind. Mon. non est, nec sane Graecis firmatur.

et] Sic Vind. Mon. *etiam* Berol.

explanantes] Sic Mon. *explanasse* Vind. Berol. I. Gr. ἀφηγουμένους.

quod] Sic Mon. Berol. *quia* I. In Vind. signum est *qω*, quo *quia* significari solet.

consueverunt] Sic Vind. Berol. *consuer* Mon., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est; supra lineam quidem sec. manus apposuit *er.*

naucleris] Sic Vind. *naucleriis* Mon. *nauclericis* Berol. Gr. ναυκλήροις.

mutuare aurum] *mutuare au eorum* Berol., sed supra litteras *au* lineola superius posita est. Vox *aurum* deest in I. Vind. *mutuare aut eorum*, sed vox *eorum* a sec. manu scripta est. Mon. *mutuare aut earum*, sed ultimis sex litteris puncta inferius subiecta sunt.

habere vitae] Sic Mon. Berol. *habere* I. *vitae* Vind. *vitae habere* Vulgo. Gr. ἔχειν τοῦ βίου.

occ.] *occ. vitae* I.

ipsa vero] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipsa* Vulgo.

credita] Quod Vulgo postea legitur *quae*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

lex] Sic Mon. Berol. I., deest in Vind. Gr. νόμος.

traiecticia] Sic Vind. Berol. *trahihtutia* Mon., sed ultimae litterae *h* circumflexus superius impositus est. Caeterum sec. manus supra lineam adscripsit *iecticia.* Manifesto interpres, qui ἅ illud in Graecis non habuerat, omnia, quae inde a verbis τὰ τοῖς θαλαττίοις

eos, utpote dubitationibus hinc eis exortis, et oportere propterea fieri manifestum, quae valeat super his consuetudo, ut et sacra nostra in hoc procederet iussio, quae consuetudinem ad certissimam duceret formam. Itaque nos delegasse tibi dubitationis naturam cognoscere, et hanc ad nos deducere, quatenus manifesta nobis facta, quod videretur lege comprehenderetur perpetua, tuamque gloriam haec a nobis agere iussa convocasse naucleros, quibus haec mutua curae sunt et interrogasse, quae aliquando antiqua consuetudo fuit; illos autem, et iusiurandum adiicientes testimonio, perhibuisse, modos esse varios talium mutuorum, et si quidem placuerit creditoribus, in singulis solidis pecuniarum, quas dederint, unum tritici modium aut hordei imponere, quae mercedem publicis praeberent pro eo telonariis, sed quantum ad ipsos sine teloneo navigare naves, et hunc habere fructum earum, quas

sunt, pro una sententia habuit et verbo *traiecticia* parenthesin conclusit.

eis] Sic Mon. Berol. *ex eis* Vind. Gr. αὐτοῖς.

et oportere] Sic Vind. Mon. *oportere* Berol. I. Gr. καὶ δεῖσθαι.

fieri] Sic Mon. Berol. *vel fieri* Vind. Gr. γενέσθαι.

manifestum] Sic Vind. Mon. *manifesta* Berol., sed sec. manu ultimae litterae *a* puncto subiecto scripsit *manifestum*.

his] *hiis* I.

ut et sacra] Sic Vind. *sacra* Mon. Berol., sed supra vocem *ut* a sec. manu scriptum est *et*. Gr. ὥστε καὶ θείαν.

in hoc] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *in haec* Port. Vulgo, deest in Berol. Gr. ἐπὶ τούτῳ.

procederet] Sic Vind. Berol. *praecederet* Mon. Gr. προελθεῖν.

delegasse] *delegantes* Vind. Mon. Berol. Port. In Mon. quidem sec. manus scripsit *delegantes*, ad marginem Berol. *al. declarantes*. Hamb. Trid. I. *declarasse*.

cognoscere] Sic Mon. Berol. *cognoscet* Vind. Gr. μαθεῖν.

quatenus] Sic Vind. Berol. I. *quatinus* Mon.

manifesta nobis] *nobis manifesta* I.

quod] Sic Vind. Berol. I. *q* Mon., sed supra hanc vocem littera *o* superius posita est. Gr. τὸ δοκοῦν.

videretur] *videtur* I.

lege] *l.* I.

comprehenderetur] *compraeenderetur* Berol.

tuamque] Sic Vind. Berol. *tuaque* Mon. Gr. καὶ τὴν σήν.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

iussa] Sic Vind. Mon. Berol. I. *iussam* Vulgo.

convocasse] *vocasse* I.

naucleros] Sic Mon. *naucleris* Vind. Berol. Gr. ναυκλήρους.

mutua] Sic Mon. Berol. *mutue* Vind., sed sec. manus scripsit *mutua*. Gr. τὰ τοιαῦτα τῶν δανεισμάτων.

interrogasse] Sic Vind. Mon. I. *interrogasses* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est.

antiqua consuetudo] Sic Vind. Berol. I. *consuetudo antiqua* Mon. Gr. τὸ ἀρχαῖον ἔθος.

fuit] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *fuerit* Berol. Hamb. I.

perhibuisse] Sic Vind. *peribuisse* Mon. Berol.

mutuorum] Sic Vind. Berol. *mutuarum* Mon., sed sec. manus scripsit *mutuorum*.

solidis pecuniarum] Sic Vind. Berol. *pecuniarum solidis* Mon. Gr. ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι τῶν χρημάτων.

unum] *vinum* I.

imponere] Sic Berol. Hamb. Trid. I., deest in Vind. Mon. *imponere novi* Vulgo. Gr. ἐμβαλεῖν. Caeterum interpres voces τῇ νηΐ non videtur in Graecis habuisse.

quae] Sic Vind. I. *q* Berol., lineola superius imposita. Mon. *que*. Trid. Hamb. *quae*. Port. *qui*.

praeberent] Sic Vind. Berol. Hamb. Port. Trid. I. *praeberet* Mon., sed sec. manus scripsit *praeberent*. Vulgo *praebere*.

pro eo] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *pro* Mon. Port. Gr. ὑπὲρ αὐτοῦ.

telonariis] Sic Mon. *teolenariis* Vind. *theonariis* Hamb. *theolonariis* Trid. *telonariis* Port. *theolonariis* I.

teloneo] Sic Vind. Mon. Berol. *telonio* Vulgo. *theolonio* I.

fructum] Sic Vind. Berol. *fructi* Mon., sed litterae *i* circumflexus superius impositus est, sec. manus scripsit *fructum*. Gr. καρπόν.

earum] *et aurum* Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *et harum* Trid. Port. Facilis correctio est ex Graeco ὧν ἐδάνεισαν.

crediderunt, pecuniarum et insuper etiam per decem aureos unum percipere solidum pro usuris, in ipsos autem creditores respicere ex eventibus periculum. Si vero non rumpant hanc viam creditores, octavam partem percipere pro singulis solidis nomine usurarum, non in tempus aliquod certum numerandum, sed donec naves revertantur salvae. Secundum hoc autem schema contingit forsan et in annum extendi tempus, si tantum foris moretur navis, ut et annum aut terminos sumat aut etiam transcendat, citius autem ea remeante, tempus in unum solum aut duos trahi menses, et ex tribus siliquis utilitatem habere, vel si ita breve sit tempus, vel si apud alterum extra debitorem maneat debitum. Hoc idem valere, aliam rursus negotiatoribus profectionem assumentibus, et per unumquodque onus definiri schema, secundum

crediderunt] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *crediderint* I. Vulgo Port. Gr. ἐδάνεισαν.

insuper] Sic Vind. Berol. I. *insupro* Mon. Vox *et*, quae praecedit, deest in I. Gr. καὶ πρός γε.

per] Sic Vind. Berol. *pro* Mon. Vulgo. Deest in I.

aureos] Sic Mon. Berol. I. *aurris* Vind., sed supra litteram *i* a sec. manu scriptum est *o*. Gr. χρυσοῦς.

percipere] Sic Vind. Berol. *qppe* Mon., lineola superius imposita, sed per litteram *q* inferius lineola traiecta est, qua re significatur *quippe*. Gr. κομίζεσθαι.

ex eventibus] Sic Vind. *exeuntibus* I. Mon. Berol., sed in Mon. Berol. sec. manus scripsit *ex ventibus*. Gr. ἐκ τῶν ἀποβησομένων.

rumpant] Sic Vind. Mon. *erumpant* I. *rumpat* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus virgulam superius posuit. Vulgo *eligant*.

hanc] Sic Vind. Mon. *hac* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus virgulam posuit. Gr. ταύτην.

pro singulis solidis] Sic Vind. Berol. *per singulos solidos* Mon. Gr. ὑπὲρ ἑκάστου νομίσματος.

tempus] Sic Vind. *tempore* I. *tpr* Mon. Berol., lineola quidem superius imposita, qua re significatur *tempore*. Gr. εἰς χρόνον.

numerandum] Sic Vind. *numerandam* Mon. *numerandum* Berol., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Pro ἀριθμουμένων interpres videtur habuisse ἀριθμούμενον.

salvae] Sic Mon. *salve* Berol. *salvas* Vind., sed supra ultimam litteram *a* sec. manus inscripsit litteram *e*. Gr. σεσωσμένη.

autem] *aut* I.

contingit] Sic Berol. I. *contigit* Vind. Mon. *contingere* Vulgo. Interpres videtur legisse συμβαίνει.

annum] Sic Vind. Mon. *anum* Berol., sed supra litteram *a* sec. manus lineolam superius posuit. Gr. εἰς ἐνιαυτόν.

tantum] Sic Vind. *tn* Mon. I., lineola superius imposita, qua re significatur *tamen*. Ad marginem Berol. quidem a sec. manu adscriptum est *tm*, lineola superius imposita, qua re significatur *tantum*. Gr. τοσοῦτον.

ut et] Sic Vind. Mon. Trid. *et ut* Hamb. I. *ut* Berol. Vulgo. *et* Port. Gr. ὡς καί.

terminos] Pro *aut*, quod antecedit, I. habet *et*. Quod postea legitur *suos*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

citius] Sic Mon. *cicius* Berol. *titius* Vind.

autem] *aut* I.

ea] *eam* Vind. Mon. Berol., in quo quidem iam prima manus scripsit *ea*, quod sane Graeca requirunt.

remeante] Sic Vind. Mon. *remeantem* Berol., in quo quidem iam prima manus scripsit *remeante*, quod et Graeca requirunt.

solum] Sic Mon. Berol. *solidum* Vind. Gr. μόνον.

trahi menses] Sic Vind. *trai menses* Berol., sed supra litteras *ai* circumflexus superius positus est. Mon. *menses trahi*. Gr. παρελκυσθῆναι μῆνας.

sit tempus] Sic Mon. Berol. *tempus sit* Vind. Gr. διαγένηται χρόνος.

apud alterum extra] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alterius apud* Vulgo.

negotiatoribus] Sic Mon. Berol. *ne cogitatoribus* Vind. Gr. τῶν ἐμπορευομένων.

profectionem] Sic Vind. Mon. *perfectum* I. *profectioe* Berol., circumflexo ultimis duabus litteris a sec. manu superius imposito.

onus] *honus* Vind.

definiri] Sic Vind. Berol. *diffiniri* Mon. Gr. ὁρίζεσθαι.

secundum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam positum est. Gr. καθ' ὅ.

quod competat mutuum aut manere aut permutari secundum pactum, quod ob hoc convenerit partibus. Si tamen post reversionem navis salvae, et nequaquam navigare propter tempus valentes, revertantur, viginti et solum dierum inducias dari a creditoribus debitoribus, et nihil pro debitis usurarum causa exigere, donec vendi contingat onus; parcentes apud alium debitum non reddendum, duas partes centesimae dominis pecuniarum dare usuras, et mutare mox mutuum, et in terrenum transponere modum, nequaquam maritimis periculis creditorem molestandis. Et haec omnes dixisse, cum iureiurando perhibentes testimonium. Quae ad nos nunciastis, ut nos sanciremus, quod nobis videretur, et super his dicebas haec nostrae nunciata potestati.

permutari] Sic Mon. *permutare* Berol. Hamb. Trid. Port. *permutuare* Vind. *commutare* I. Gr. ἐναλλάττεσθαι.

pactum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam positum est. Gr. σύμφωνον.

ob hoc] Sic Mon. Berol. *ob eo hoc* Mon. Gr. περὶ τούτου.

convenerit] *convenit* I.

tamen] Sic Mon. *tam* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. *tm*, sed lineola imposita, qua re significatur *tantam*. Gr. μέντοι.

reversionem] Sic Vind. Berol. *reversioe* Mon., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Gr. ἐπάνοδον.

salvae] *salve* Mon., sed ad marginem sec. manus scripsit *salvae*.

et neq.] Sic Berol. Hamb. Trid. I. *neq.* Mon. Vind. Vulgo Port. Gr. καὶ μηκέτι.

valentes] Sic Vind. Berol. *volentes* Mon. Gr. δυναμένης. An vero interpres habuit δυνάμενοι? Contra Os. statuit legendum esse *valentis*.

revertantur] Sic Berol. *eas revertantur* Mon. *revertentes* Vind., sed sec. manus scripsit *revertantur*. Gr. ἐπανέλθοιεν.

viginti] Sic Berol. Mon. Vind. Gr. εἴκοσι. Vulgo I. *triginta*.

et solum dierum] *et dierum* Vind. *et solidum dierum* Berol., sed litteris *id* puncta inferius subiecta sunt, ut significetur *solum*. Mon. *et dierum solidum*, sed vox *solidum* a sec. manu mutata est in *solum*. Vulgo I. *solum dierum*. Gr. καὶ μόνων ἡμερῶν.

dari] Sic Berol. *dare* Vind. Mon. I., sed in Vind. sec. manus scripsit *dari*. Gr. δίδοσθαι.

debitoribus] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus inferius lineolam posuit. Mon. *et debitoribus*, quod quidem Graecis non firmatur. Deest in I.

nihil] Quod praecedit *et*, deest in I.

causa] Sic Mon. Berol. *causas* Vind. *eam* I. Gr. ἕνεκεν.

onus] *honus* I.

parcentes apud alium] Sic Vind. Mon. Berol., nisi quod in Mon. supra litteras *re* littera *i* scripta est. Hamb. I. *parentes apud alium*. Vulgo *si vero maneat ulterius*. Os. coniicit: *pergente* [*autem*] *apud alium* [*esse*] *debito non reddendo*. Pro verbis εἰ δὲ μεῖνοι περαιτέρω interpres sibi habere visus est φειδόμενοι παρ' ἑτέρῳ.

debitum] *esse debitum* I.

reddendum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *redditum* Vulgo. Gr. ἀποδιδόμενον.

centesimae] Sic Vind. Berol., in quo quidem litterae *e* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Mon. *centisim*, sed litteris *im* lineola superius imposita est. Gr. τῆς ἑκατοστῆς.

dare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dari* Vulgo. Gr. διδόναι.

mutare] Sic Vind. *mutuare* I. *mutae* Berol., sed litteris *ae* circumflexus superius impositus est. Mon. Hamb. Trid. Port. *mutuare*. Vulgo *mutari*. Gr. μεταβάλλειν.

mox] Sic Vind. Berol. *et mox* Mon. I. Gr. εὐθύς.

mutuum] Quod Vulgo subiicitur *et*, deest in I.

transponere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *transponi* Vulgo. Gr. μεταχωρεῖν.

creditorem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *creditoribus* Vulgo. Gr. τὸν δανειστήν.

haec] Sic Vind. Berol., deest in Mon. *hoc* I. Gr. καὶ ταῦτα.

omnes] Sic Vind. Mon. *ois* Berol., sed lineola superius imposita, sec. manus scripsit *omnes*. Gr. ἅπαντας.

dixisse] Sic Vind. Berol. *dixisse haec* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

perhibentes] Sic Vind. *peribentes* Mon. Berol.

nunciastis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nunciasti* Vulgo.

sanciremus] *sancciremus* Berol. *sciremus* I.

quod] Sic Mon. Berol. *quae* Vind. Gr. τὸ ἡμῖν δοκοῦν.

videretur] Sic Vind. Mon. *videtur* I. *videntur* Berol., in quo quidem litterae *n* punctum subiectum, et a secunda manu superius circumflexus impositus est.

his] *hiis* I.

CAP. I. Nos igitur et ipsa legentes gesta et causam edocti sancimus, secundum quod testatum est coram tuam celsitudinem, ita nunc et deinceps in omne tempus tenere, eo quod neque iam positis repugnat legibus, ut oporteat nunc et de cetero secundum quandam propriam legem in nauclericis aut negotiatoribus super talium causarum haec servari litibus, et secundum dictum modum praedictarum pactionum ita fieri etiam eventus, et alia omnia, quaecunque in prioribus testata sunt apud sedem tuam, unde secundum propriam legem teneant in nauclericis aut negotiatoribus. Quod enim longis ita servatum est temporibus et tenuit immutabiliter, sicut testimonia apud tuam gloriam definierunt, quomodo non est iustum et in aliis omnibus valere, quae postea erunt, et esse hanc eis rerum transactionem ex propria lege valentem, et altera quadam dispositione non egentem, sed in nauclericis seu negotia-

nostrae] Sic Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita. Vind. *nra*, lineola superius imposita. Sec. quidem manus ad litteram *a* superius apposuit litteram *e*. Gr. τῷ ἡμετέρῳ.

nunciata] *nuntiata tiata* Mon., sed litteris *tiata* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *nunciare*. Gr. προσαγγεῖλαι.

NOV. CXXIX. CAP. I. legentes] Sic Vind. Berol. *lege* Mon., sed sec. manus scripsit *legentes*. Gr. ἐντυχόντες.

causam] Sic Vind. Berol. *causas* Mon. Gr. τὸ πρᾶγμα.

edocti] *edicti* I.

coram] Sic Vind. Berol. I. *quorum* Mon. Gr. ἐπὶ τῆς σῆς.

tuam] Sic Vind. Mon. *tua* Berol., sed ultimae litterae lineola superius imposita est, quam quidem prima manus delevit. Vulgo I. *tua*.

celsitudinem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem ultima littera *m* a sec. manu deleta est. Vulgo I. *celsitudine*.

ita] *ita quorum* I.

nunc et] *tunc* I.

deinceps] Sic Vind. Mon. I. *deceto inceps* Berol., sed litteris *eto* circumflexus superius impositus est. Litteris *ceto* puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἰς τὸν ἑξῆς.

repugnat] Sic Mon. I. *repugnant* Vind. Berol. *repugnet* Vulgo. Gr. μάχεται.

in] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἐν ταῖς.

nauclericis] *naucleicis* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum lineaeque circumflexus superius impositus est. Vind. Mon. I. *naucleriis*. Vulgo *naucleris*. Gr. ἐν ταῖς ναυκληρικαῖς.

negotiatoribus] Sic Mon. Berol. *negotiatoris* Vind. Potest sane fieri, ut legendum sit *negotiatoriis*. Gr. ἐμπορικαῖς.

super] Sic Vind. Mon. *i9super* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr ἐπὶ τῶν τοιούτων.

haec] *hoc* I.

etiam] Sic Vind. Mon., deest in Berol., nec sane Graecis firmatur.

eventus] Sic Mon. Berol. *eventuras* Vind., sed sec. manus scripsit *eventus*. Manifesto interpres legit ἀποβάσεις.

unde] Sic Vind. Mon. I. *un* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *unde*. Gr. ὥστε.

propriam legem] Sic Vind. Berol. I. *legem propriam* Mon. Gr. κατὰ ἴδικὸν νόμον.

nauclericis] Sic Vind. Berol. *naucleriis* Mon. I. *naucleris* Vulgo. Gr. ναυκληρικοῖς.

negotiatoribus] Sic Vind. Mon. I. Berol. *negotiatoriis*. Gr. ἐμπόρων.

longis] Sic Vind. Berol. *longiis* Berol. Gr. ἐν μακροῖς.

test.] Sic Vind. Berol. *tua test.* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

definierunt] Sic Berol. *diffin.* Vind. Mon. I.

aliis omnibus] *omnibus aliis* I.

eis] Sic Vind. Berol. *eius* Mon. Gr. αὐτοῖς.

transactionem] Sic Vind. Mon. *transacconem* Berol., sed litteris *cc* circumflexus superius impositus est. Gr. διάλυσιν.

ex propria] Sic Vind. *secundum propriam* Mon. Berol. Gr. ἐξ ἰδικοῦ νόμου.

lege] Sic Vind. *legem* Berol. Mon.

valentem] Sic Mon. Berol. *valere* Vind. Gr. κρατοῦσαν.

quadam] Sic Vind. Berol. *quedam* Mon. Gr. τινός.

non] Sic Vind. Berol. *n* Mon., sed circumflexus superius impositus est.

egentem] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus ultimam litteram *m* delevit. Mon. I. *egente*. Gr. δεομένην.

nauclericis] Sic Berol. *nauelericis* Vind. *naucleriis* Mon. I. Vulgo. Gr. ναυκληρικῶν.

toriis occasionibus in omne tempus valentem, utpote generalem exsistentem legislationem, et in nauclericis seu negociatoriis contractibus exposita, et quae debet etiam fieri pars iam a nobis positarum legum, et iudicantes ad hanc respicientes proferre sententias.

EPILOGUS. Quae igitur placuerunt nobis, tua celsitudo iugiter servare festinet. ***Dat. V. id. Sept. CP. imp. .... anno Iustino .... cons.*** **(540.)**

[CXXX.] GLOSS.

DE INTERDICTIS COLLEGIIS HAERETICORUM.

Imp. Caesar Flavius Iustinianus, Felix, Inclitus, Victor ac Triumphator, semper Augustus edicto Constantinopolitanis.

negotiatoriis] Sic Vind. *negotiatoribus* Mon. *negociatoribus i* Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *negociatoriis*. Gr. ἐμποριϰῶν.

omne tempus] Sic Vind. Mon. *οι tpr.* Berol., sed lineola superius imposita. I. *omni tempore*. Gr. εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.

valentem] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus ultimam litteram *m* delevit. Mon. I. *valente*. Gr. ϰρατοῦσαν.

utpote] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *utputa* Berol. Trid. Port. Gr. ὡς.

generalem] Sic Vind. Berol. I. *generale* Mon. Gr. γενιϰήν.

exsistentem] Sic Berol., deest in Mon. *exigentem* Mon. Gr. οὖσαν.

legislationem] Sic Vind. Berol. *legislatione* Mon. Gr. νομοθεσίαν.

et] Sic Vind. Mon. I. Hamb. Trid. Port., deest in Berol.

in nauclericis] Sic Vind. Mon. *inauclericis* Berol. *nauclericis* Trid. *naucleriis* Hamb. *in naucleriis* I. *naucleris* Vulgo Port. Gr. ἐπὶ τῶν ναυϰληριϰῶν.

negociatoriis] Sic Mon. Trid. I. *negotiatoriis* Vind., sed sec. manus scripsit *negotiatoribus*. Hamb. Port. *negotiatoribus*, Berol. *negotiatoibjus*, sed litteris *oi* circumflexus superius impositus est. Secunda manus litterae *b* puncta inferius subiecit. Gr. ἐμποριϰῶν. Quod Vulgo et apud Port. subiicitur *et eorum*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

exposita] Sic I. Vind. Berol., sed in Vind. Berol. ex priori voce *ex* sec. manus facit *et*. Mon. *et posita*. Vulgo *expositam*.

et quae] Sic Vind. Berol. I. Prior vox *et* in Mon. deest. Gr. τε ϰαί.

fieri pars] *pars fieri* I.

sententias] Sic Berol. Vind. Mon., sed in his duobus ultimis codd. iam prima manus litterae *a* lineolam superius imposuit. Vulgo I. *sententiam*. Gr. τὰς ϰρίσεις.

NOV. CXXIX. EPIL. iugiter] Sic Vind. Mon. *iugit'* Berol., in quo quidem litterae *t* punctum inferius subiectum est.

V. id.] Sic Neob. In Vind. Mon. Berol. I. Ambr. subscriptio deest.

CP.] *Cap.* Neob.

imp.] Sic Neob., sed lineola superius imposita est. Vulgo *imp. DN. Iustiniani PP. Aug.*; quare lacunae signum ponendum fuit. Quod imperii anni designatio excidit, manifesto factum est propter turbatam nominum *Iustiniani* et *Iustini* rationem, de qua re vide Bienerum in hist. Novv. 521.

anno] *anno XIV.* Vulgo.

Iustino cons.] *Iustiniano consule* Neob., sed vide Bienerum l. c. p. 521. Vulgo *Iustino V. C. cons.*

NOV. CXXX. CXXX.] *const. CXXXI.* Vulgo. Desunt in Vind. Mon. Pist. Ambr. Neob. I. Sed ad marginem Mon. *const. VIIII.*

interdictis] Sic Mon. Pist. Neob. Ambr. *Eugenii int.* Vind., sed lineola superius imposita est.

collegiis] Sic Vind. Neob. Ambr. *collectis* Mon. Pist. Berol. Eugen. Port. Contius in marg., sed ad marg. Pist. adscriptum est *al. collegiis*.

haereticorum] *hereticorum* Neob. I. Ambr., ubi quidem postea subiicitur *R/.*, quo signo *Rubrica* significatur. In I. subiicitur *Rubrica*.

imp.] Sic Vind. Mon. Pist. Berol. Ambr. *impr.* Neob., sed lineola superius imposita est. Caeterum in Eugen. tota inscriptio sic se habet: *impr. Iust. a Ioh. pp.*; similiter Hamb. *imp. Iust. et Iohanni P. P.*, I. *impr. Iust. a Ioh. ppo.*

Caesar] Deest Vulgo.

Flavius] Sic Vind. Berol. Ambr. *sal.* Mon. *fl.* Neob. Deest in Pist.

Iustinianus Felix] Sic Mon. Neob. *Iustus Felix* Berol. Ambr. *Iust. Felix* Vind., sed voci *Iust.* lineola superius imposita est. Pist. *pius.* Iust. *Felix.*

inclitus] Sic omnes codd. praeter Vind., qui habet *inclitor*, et Pist., qui habet *auditus*. Vulgo *inclytus*.

edicto] Sic Mon. Pist. Neob. Trid. *edictum* Vind. Berol. *ed.*

Primum esse et maximum bonum omnibus hominibus credimus verae et immaculatae Christianorum fidei rectam confessionem, ut per omnia haec roboretur, et omnis orbis terrarum sanctissimi sacerdotes ad concordiam copulentur, et consone immaculatam Christianorum confessionem praedicent, et omnem occasionem, quae ab haereticis invenitur, auferant; quod ostenditur ex diversis conscriptis a nobis libris et edictis. Sed quoniam haeretici neque dei cogitant timorem, neque interminatas talibus poenas ex legum severitate considerantes, diaboli

Ambr., in quo quidem ultimae litterae *d* circumflexus traiectus est. Vulgo *populo*, quod ex Leunclavii emendatione manavit.

Constantinopolitanis] Sic Berol. *Constantinopolitano pp.* Mon., qua re fortasse significatur *populo*. Vind. *Constantinopolin*, Pist. *Constantinopolis pp.*, Neob. Vulgo *Constantinopolitano*. Ambr. *Cpi*, sed lineola superius imposita est. Trid. *Constantinopo*.

primum] Sic Vind. Pist. Ambr. Neob. *plurimum* Trid. Hamb. Port. I. Neob. Mon., in quo quidem puncta inferius subiecta sunt, correctumque a sec. manu *summum*. Ad marginem Pist. *al. plurimum*. Gr. πρῶτον.

et] Deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam impositum est *et*. Gr. καί.

bonum] *bonis* Neob. *donum* I. *bon i* Ambr., sed litterae *n* lineola superius imposita est. Gr. ἀγαθόν.

credimus verae] *vere credimus* Neob. πιστεύομεν τὴν τοῦ ἀληθοῦς.

et] Deest in Neob. *vel* Ambr. Gr. καί.

immaculatae] *inmaculate* Berol. Mon. Vind. Gr. ἀμωμήτου.

Christianorum fidei] *fidei Christianorum* Neob. Gr. τῶν Χριστιανῶν πίστεως.

rectam confessionem] *rectum confessionis* Neob. Gr. ὀρθὴν ὁμολογίαν.

per omnia haec] Sic I., reliqui codd. praeter Vind., in quo est *per haec omnia*. Gr. διὰ πάντων ταύτην.

roboretur] *roborentur* Ambr. I.

omnis] *omnis in* Ambr. Haec vox et reliqua usque ad vocem *copulentur* desunt in I.

orbis] In libro manuscripto, qui olim principis Eugenii fuit, nunc autem in Caesaris bibliotheca Vindobonensi asservatur, antea circumflexus est, quem quidem iam prima manus delevit. Huius libri varietatem deinceps signo *Eugen.* notabo.

terrarum] *terram* Eugen.

ad] In Eugen. antea est signum, quod Graeco *α* non est absimile.

copulentur] Sic Vind. Berol. Ambr. Neob. Pist. *copulantur* Mon. *copuletur* Eugen.

et consone] *vel 9se* Ambr., sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. καὶ ὁμοφώνως.

immaculatam] *inmaculatam* Vind. *inmaclatarum* Ambr., sed litteris *inm* lineola superius imposita, et per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Gr. τὴν ὀρθήν.

praedicent] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Ambr. *praedio ꝛ* Neob., sed ultimo signo lineola superius imposita est. Eugen. *praedicetur*.

et omnem] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. *ι omnem* Neob., sed litterae *i* circumflexus superius impositus est. Ambr. *vel omnem*. Gr. καὶ πᾶσαν πρόφασιν.

occasionem] *octoem* Eugen., sed circumflexus superius impositus est. Ad marg. Pist. *al. actionem*. Gr. πρόφασιν.

invenitur] *inveniuntur* Pist. Gr. ἐφευρισκομένην.

auferant] Sic Berol. *aufferant* Pist. *auferatur* Vind. Neob. Ambr. Mon. Gr. ἀφαιρεθῆναι.

quod] *qs* Ambr.

ostenditur] Sic Vind. Berol. Pist. Eugen. *ostendunt* Mon. *ostenduntur* Neob., sed litteris *un* puncta inferius subiecta sunt. Ambr. *ostend s*, sed ultimae litterae *s* littera *s* superius imposita est. Gr. δείκνυται.

ex diversis] Sic Vind. Mon. Ambr. *et ex diversis* Berol. I. Neob. Pist. Eugen., quod quidem Graecis non firmatur.

a nobis] *a vobis* Ambr. Gr. παρ' ἡμῶν.

edictis] *editis* Pist. *idcis* Ambr., sed ultimis tribus litteris *eis* lineola superius imposita est. Gr. καὶ ἰδίκτων.

sed] Deest in Pist. Gr. ἀλλ'.

neque dei] *neque de dei* Mon., quod quidem nec Graecis firmatur.

cogitant] Sic Vind. Mon. Neob. Ambr. Eugen. Berol. *cogitantes* Vulgo I. Pro ἐννοοῦντες interpres videtur habuisse ἐννοοῦσι.

timorem] *timore* Mon., deest in Pist., sed a sec. manu ad marginem adscriptum est. Gr. φόβον.

ex legum] *vel legum* I.

severitate] *severitatem* I.

considerantes] *considerare* Neob. Gr. ἐνθυμούμενοι.

opus implent, et quosdam simplicium seducentes, sanctae fidei catholicae et apostolicae ecclesiae adulteras collectas et adultera baptismata latenter faciunt, pietatis existimavimus per praesens nostrum edictum monere eos, qui tales sunt, quatenus et ipsi recedant ab haeretica vesania, et nec aliorum animas per simplicitatem perdant, sed magis concurrant ad sanctam dei ecclesiam, in qua recta praedicantur dogmata, et omnes haereses cum principibus suis anathematizantur. Nosse enim volumus omnes, quia si de cetero aliqui inveniantur aut contrarias collectas facientes, aut apud semet ipsos collecti, nequaquam om-

opus] Deest in Eugen. I., est quidem in Pist., sed litterae o punctum inferius subiectum est. Gr. ἔργον.

implent] *imple re* Mon., sed supra litteram *e* priorem lineola posita est. Eugen. I. *implent opus*. Gr. πληροῦσι.

simplicium] *animos simplicium* Mon., quod quidem nec reliquis codd. mss. nec Graecis firmatur. Berol. *supplicium*, sed sec. manus correxit *simplicium*. I. *supplicium*. Gr. τῶν ἁπλουστέρων.

fidei] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Ambr. Eugen. I. Ex Graeco θεοῦ recte *dei* coniicit Beck, quod et Vulgo est.

ecclesiae] *eccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est; priori autem litterae *e* inferius accentulus appositus est, quo significatur *ae*.

et ad.] Voci *et* in Vind. puncta inferius subiecta sunt, quod est delentis signum. Gr. καί.

baptism.] *batism*. Pist., sed supra litteram *t* a sec. manu littera *p* superius imposita est.

latenter] *latentur* Berol., sed a sec. manu correctum est *latent*, ut tamen ultimae litterae *t* circumflexus appositus sit. Gr. λαθραίως.

faciunt] *faciat* Eugen., sed contra reliqq. codd. consensum. Gr. ποιοῦσιν.

existimavimus] *extimavimus* Berol. Neob. Pist. Ambr. *estimavimus* Vind. Mon. *estimavimus* Eugen. *extimavimus* I.

praesens] *pseris* Neob., sed litterae *p* circumflexus superius impositus, litteraeque *i* punctum inferius subiectum est.

sunt] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Ambr. Eugen. *sint* Neob.

concurrant] Sic Vind. Berol. Pist. Ambr. Eugen. *currant* Mon. *ecurrant* Neob., sed litterae *e* sequentique *a* lineolae superius impositae sunt.

sanctam dei] *dei sanctam* Eugen. *sanctam fidei* Vind. *fidei sanctam* I. *fidei sanctam* Hamb., sed, ut in contextu, reliqui codd. habent. Gr. τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ.

ecclesiam] *ecclam* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

recta] Sic omnes codd. praeter Berol. Eugen. I., in quibus deest, quamquam in Berol. a sec. manu ad marginem adscriptum est *recta*. Gr. τὰ ὀρθά.

praedicantur] In Eugen. I. postea est *recta*.

haereses] *heredes* Ambr. Gr. αἱ αἱρέσεις.

suis] In Ambr. est *eorum*, sed contra reliqq. codd. consensum.

anathematizantur] Sic Mon. Berol. *anathematizentur* I. *anathematicamus* Eugen. *anathematizemus* Vind. *anethematizentur* Neob. Pist., sed priori litterae *e* littera *a* superius imposita est. Gr. ἀναθεματίζοντας.

nosse] Sic Vind. Mon. Pist. Eugen. *posse* Ambr. *nos* Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *nosse*. Gr. γινώσκειν.

omnes] Deest in Pist., sed sec. manus supra vocem *enim* praecedentem hanc vocem posuit.

si] Deest in Vind., sed a sec. manu lineae impositum est *si*. Gr. εἰ.

aliqui] Sic Pist. Ambr. Berol. *aliquid* Vind. Mon. Neob., in quo quidem litterae *d* punctum inferius subiectum est. I. *aliquis*. Deest in Eugen. Gr. τινές.

inveniantur] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. *inveniatur* I. *inveniantur aliqui* Eugen. *veniantur* Ambr. Gr. εὑρεθῶσιν.

contrarias] *contraia* Neob., sed litteris *aa* circumflexus superius positus est.

apud] Deest in Pist., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. ἢ πρὸς αὐτούς.

collecti] Sic Pist. Hamb. Trid. I. *collectionem* Neob. Port. *collectione* Berol., supra ultimam quidem litteram *e* sec. manus circumflexum superius posuit. Gr. συναγόμενοι.

nequaquam] Sic Vind. Mon. Berol. Eugen. *quamquam* Mon. *quqa* Neob., sed lineola superius imposita est. Ambr. *qsqs*, sed utrique litterae *q* circumflexus superius impositus est. Gr. οὐκ ἔτι.

omnino eos] Sic Mon. Berol. Pist. Ambr. *eos omnino* Vind. *omnino cas* Ambr., sed litteris *cas* lineola superius imposita est. Gr. παντελῶς τούτων.

nino eos ferimus, sed domus quidem, ubi aliquid delinquitur, sanctae assignamus ecclesiae, his autem qui colligunt aut qui apud se colliguntur, ex constitutionibus poenas inferri omnibus modis iubemus. *Dat. III. id. Mart. ..... Appione V. C. cons.* (539.)

[CXXXI.]

QUOMODO OPORTET MONACHOS VIVERE.

Idem aug. Mennae beatissimo episcopo.

PRAEFATIO. Singularis vita huiusque contemplatio rei est sacra, et ex hoc evehens animas ad deum, et non solum iuvans eos, qui ad

ferimus] Sic I. *ferens* Mon. *feremus* Vulgo.

sed] *sed et* Ambr., sed contra reliquorum codd. consensum, quod nec Graecis firmatur.

domus] *domos* I.

aliquid] Quod Vulgo subiicitur *tale*, in Vind. Mon. Berol. I. reliquis desideratur, ideoque abiiciendum fuit.

sanctae] Sic Vind. Mon. Ambr. *sco* Berol., sed supra lineam lineola posita est; ex *o* autem sec. manus fecit *e*. Eugen. *eas*, Neob. *sce eris*, sed priori voci lineola superius imposita est. Pist. *sancte ecclesie*. Gr. τῇ ἁγίᾳ.

assignamus] *cassignamus* Vind. *eas assignamus* Mon. Pist. *assignavimus* Hamb.; unde recte Os. coniicit legendum *assignabimus*. Gr. προσκυρώσομεν.

his] *hiis* Ambr. I.

qui] *s qui* Pist., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est.

colligunt] *colliguntur* I.

aut qui] Sic Vind. Mon. Neob. Pist. Ambr. Eugen. I. *aut* Vulgo.

colliguntur] *colleguntur* Vind. Mon. Pist. *in colliguntur* Ambr.

inferri] Sic Ambr., qui quidem et subiicit *iubemus*. Neob. *inferre*, deest in Neob. Gr. ἐπαχθῆναι.

iubemus] Deest in Pist. Ambr. In margine Mon. scriptum est: *in Alberici aut. deest haec co.*

dat.] Sic Neob., in quo quidem lineola superius imposita est. In Vind. Pist. Mon. Berol. Eugen. Ambr. I. haec subscriptio non est.

III. id. Marc.] Sic Neob., sed vocibus *id.* et *Marc.* lineolae impositae sunt. Vulgo *prid. Non. April.* Quod ego postea lacunae signum posui, facit codicis Neob. defectus et reliquarum subscriptionum similitudo. Haec lacuna Vulgo sic expletur: *Constant. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XVIII.*

Appione V. C. cons.] *Apinione vice consul. R/.* Neob., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est. *post Basilii V. C. cons. anno IV* Vulgo.

NOV. CXXXI. CXXXI.] Deest numerus in Mon. Pist. Par. 4429., quem tantummodo signo Par. designabimus. Caeterum in Mon. haec Novella bis est, primum post eam, quae in collectione CLXVIII. constitutionum locum 63. obtinuit; deinde in appendice extravagantium post Nov. 110., inter easque nonum locum occupavit. Ego secundae lectionis varietatem signo 2. notabo. Vulgo *const. CVII.*

quomodo] In Mon. antea scriptum est *R/.* In Par. haec rubrica est *de collatoribus*, sed ad marginem manu satis antiqua adscriptum est: *quomodo oporteat monachos vivere.* In 2. tota inscriptio non est.

oportet] Sic Mon. Pist. *oporteat* Par., sed a sec. manu et Vulgo.

idem augustus] *id. a* Mon. Pist. 2. *idem a* Par., sed ultimae litterae *a* lineola superius imposita est.

Mennae] *Menne* Mon. *Mene* 2. *Men* Pist., sed lineola superius imposita est. Haec vox et reliqua ex inscriptione in Par. desunt.

beatissimo episcopo] Sic Pist. *episcopo beatissimo* 2. *beatissimo pp.* Mon., sed supra ultimas litteras a sec. manu lineola superius posita est. Vulgo *beatissimo archiepisco.*

NOV. CXXXI. PRAEF. vita] Sic Par. *vitae* Mon. *vite* Pist. 2. Gr. βίος.

huiusque] Sic Mon. *ius atque* 2. *usque ius* Pist. *cuiuscunque* Par. Gr. καὶ ἡ κατ' αὐτόν.

rei est] Sic Pist. Par. 2. *est rei* Mon. *res est* Vulgo.

sacra] *sac* Pist., sed litterae *c* circumflexus superius impositus est.

et ex hoc] Sic Mon. Pist. 2. *ex hoc* Par. Gr. καὶ αὐτόθεν.

evehens] Sic Mon. Par. 2. *vehens* Pist.

qui ad] Sic Mon. Pist. 2. *quia ad* Par.

hoc accedunt, sed etiam aliis omnibus per eius puritatem et supplicationem ad deum praebens inspectam utilitatem. Unde et priscis imperatoribus studii fuit, et a nobis non pauca sancita sunt de eorum honestate et ornatu. Sequimur etenim sacras regulas et antiquos patres, qui haec sanxerunt, quia nihil sine via ad quaestionem est imperium, communem omnibus hominum sollicitúdinem ex deo suscipienti. Dudum quidem scripsimus constitutionem, volentem in multitudine exsistentes monachos in commune degere, secundum quod appellatur coenobiorum schema, et neque propria habere habitacula, neque substantias congregare, neque vitam habere sine testimonio, sed communiter quidem eos comedere, dormire vero omnes in commune, et honestam sectari vitam, et testes esse ornatus alterutri, et iuvenes quidem vereri canitiem haec respicientium, et ex studio etiam vigilias assumere, ut

hoc] Sic Mon. Pist. 2. *hanc* Par.

per eius] Sic Mon. Par. *pro eius* 2. Pist. Vulgo. Gr. *διὰ τῆς*.

puritatem] Sic Mon. Par. *puritate* Pist. 2.

supplicationem] Sic 2. Par. *supplicatione* Mon. Pist. Vulgo.

studii fuit] Sic Pist. 2. *studium fuit* Par. *studii fuit et inpereit* Mon. Gr. *τοῦτο διεσπούδασται*.

non] Sic Pist. Par. 2., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam positum est. Gr. *οὐ μέτρια*.

sancita] Sic 2. Par. *scca* Mon. Pist., sed lineola superius imposita. Ad marginem Mon. a sec. manu scriptum est *sanccita*.

ornatu] Sic 2. *ornato* Mon. Pist., sed in Mon. sec. manus scripsit *ornatu*. Par. *ornatum*. Gr. *σεμνότητος*.

etenim] Sic Mon. 2. Pist. *enim* Par.

haec] Sic Pist. Mon. 2. *hoc* Par. Gr. *ταῦτα*.

sine via ad] Sic 2. *significat* Pist. Mon. *figiat* Par., sed litteris *gi* circumflexus superius impositus est. Gr. *ἄβατόν ἐστιν*.

quaestionem] Sic Mon. 2. *questioe* Par., sed litteris *oe* lineola superius imposita est. Pist. *quone*, sed litteris *qu* litteraeque *e* lineolae superius impositae sunt. Gr. *ζήτησιν*.

est imperium] Sic 2. ɔ̄ *tam per ut* Par. ꝛ *tn put* Mon., sed litteris *tn* lineola superius, litterae *p* autem inferius lineola traiecta est, litterae *u* autem sec. manus litteram *u* imposuit. Pist. ꝛ *tn pit*, sed litteris *tn* lineola superius imposita, litterae *p* autem inferius lineola traiecta est.

omnibus] Sic Mon. Pist. Par. 2. *omnium* Vulgo. Quod autem subiicitur *que* in Mon. Pist., et *qui* in Pist., desunt in 2. et Vulgo, nec sane Graecis firmantur.

sollicitudinem] *sollitudinem* Par. Gr. *ἐπιστασίαν*.

suscipienti] Sic Pist. Par. Mon. 2. *accipienti* Vulgo.

dudum quidem] Sic 2. Par. Pist. *quidem dudum* Mon. Gr. *ἤδη μὲν*.

volentem] Sic Pist. Mon. 2. *volente* Par. Gr. *βουλομένην*.

degere] Sic 2., sed supra litteram *e* secundam circumflexus superius positus est.

appellatur] Sic Mon. 2. Par. Pist. *vocatur* Vulgo.

coenobiorum schema] Sic 2. *cenobium sceme* Pist. *cenobium scema* Par. *cenobium* Mon. Gr. *κοινοβίων σχῆμα*.

et neque] Sic 2. Pist., deest in Par. *semel neque* Mon. Gr. *καὶ μήτε*.

propria habere habitacula] Sic 2. Pist., desunt in Mon. Par. Gr. *ἰδίας ἔχειν κτήσεις*.

neque] Sic Pist Par. 2., deest in Mon. Gr. *μήτε*.

substantias] Sic Mon. Pist. Par. *substantiam* 2. Gr. *περιουσίαν*.

habere] Sic Pist., deest in Mon. 2. Par. Gr. *ἔχειν*.

quidem eos] Sic 2. Pist. Par. *eos quidem* Mon. *quidem ipsos* Vulgo. Gr. *μὲν αὐτούς*.

omnes] *omnis* Pist.

ornatus] Sic Mon. *ornatos* 2. Pist. Par. Gr. *κοσμιότητος*.

alterutri] Sic Mon. 2. Pist. Par. *alterutris* Vulgo.

iuvenes] Sic 2. Pist. Par. *inveniens* Mon. Gr. *τοὺς νεωτέρους*.

quidem] Deest in Par., sed in Mon. 2. Pist. est.

vereri] Sic Pist. 2. *necere* Par. *veree* Mon., in quo quidem litteris *ee* lineola superius imposita est. Ad marginem Mon. adscriptum est *randae*, ut sit, ni fallor, *venerandae*. Gr. *αἰδεῖσθαι*.

canitiem] Sic Pist. Mon. 2., sed in Mon. sec. manus correxit *canitiec*, ut tamen ultimae syllabae *ec* lineola superius imposita sit. In Par. deest. Gr. *πολιάν*.

haec] Sic 2. Pist. *hoc* Mon. Par. Gr. *ταῦτα*.

respicientium] *respicere tm* Par., sed

ne quid facinoris veluti per somnum fiat, neque turpis videatur aliis, sed unusquisque suam honestatem etiam dormiendo custodiat.

CAP. I. Quibusdam vero nobis nunciatis, quae digna et maiore cautela legis egebant, recte ad praesentem venimus sanctionem ad illius perfectionem et supplementum, per quam sancimus, nullum penitus licentiam habere habitandi neque appellatam cellulam, nisi solus fuerit et monasterium duobus utens esse ministris, ut continentem et quietam degant vitam; sed omnino quum sint plurimi viri, una sit eorum conversatio et operantum, et quae naturae sunt opera facientium, quatenus inculpabiles et inaccusabiles consistant; et communiter quidem, sicut dictum est, comedere, communiter quoque dormire, si quidem tanta sit multitudo, quanta in uno habitaculo capiatur; alioquin duo forsan aut tria habitacula esse, quae capiant eos. Nullum tamen omnino proprium habere, sed in commune vivere noctibus et diebus, ut

ultimis litteris *tm* lineola superius imposita est.

quid] Sic Pist. Mon. 2. *quis* Par. Gr. μή τι.

veluti] Sic Mon. 2. Par. Pist. *neque* Vulgo.

somnum] Sic Mon. Par. Pist. *somnium* 2. Gr. ἐξ ὕπνου.

NOV. CXXXI. CAP. I. quibusdam] Sic Mon. Par. *qdam* 2. Pist., sed litterae *q* lineola superius imposita est. Gr. τινῶν.

et maiore] Sic Par. Pist. 2. *et quae digna maiori* Mon., sed litteris *quae digna* puncta inferius subiecta sunt. Gr. καὶ μείζονος.

cautela] Sic Mon. 2. Par. *culta* Pist., sed litteris *ta* litterae *la* a prima manu superius impositae sunt. Gr. ἀσφαλεστέρου.

legis] Sic Par. *leges* Mon. 2. Pist. Gr. νόμου.

egebant] *egebunt* Par. Gr. προσεδεῖτο.

praesentem] Sic Mon. Pist. Par. *praesentes* 2. Gr. παροῦσαν.

per] *q* Mon., sed inferius huic litterae lineola traiecta, superius autem circumflexus impositus est. Gr. δι' ἧς.

nullum] Sic Par. *nullam* 2. Deest in Pist. Mon. Gr. μηδένα.

licentiam habere] Sic Pist. Par. Mon. 2. *habere licentiam* Vulgo. Quod autem Vulgo subiicitur *separatim*, in Mon. Pist. 2. Par. non est.

neque] Deest in quattuor dictis codd., nisi quod in Mon. a sec. manu adscriptum est. Gr. μηδέ.

appellatam] Sic Pist. 2. Mon. *appellatum* Par.

nisi solus fuerit — utens] Sic Mon. 2. Pist. Par., in quo quidem est *utrans*. Vulgo *secundum monasterium uno vero fortasse vel duobus utantur*. In Graecis interpres videtur habuisse: εἰ μὴ μόνος εἴη καὶ τὸ μοναστήριον δύο χρώμενος.

ut] Sic Par. Pist. *et* Mon. 2.

quietam] *quietem* Par., sed ut in contextu, habent Pist. Mon. 2.

degant] Sic Par. Pist. *degunt* Mon. 2.

quum] Sic Mon. Par. Pist. *tunc* 2.

conversatio] Sic Mon. Pist. *con'sato* 2., sed litterae *o* priori lineola superius imposita est. Par. *conservatio*. Gr. συνέλευσιν.

operantum] Sic Mon. 2. Par. Pist. *orantium* Vulgo. Pro εὐχομένων interpres potest legisse ἐργαζομένων.

inculpabiles] Sic Mon. Pist. *inculpabilem* 2., sed sec. manus ad finem litterae *m* litteram *s* superius imposuit. Par. *non culpabiles*. Gr. ἀμεμπτά τε.

inaccusabiles] Sic Pist. Par. *inaccusabiles* Mon. *inaccusabilem* 2., sed ad ultimam litteram *m* superius littera *s* apposita est. Gr. ἀδιάβλητα.

consistant] *consistat* Par., sed contra quam reliqui codices habent.

communiter] *communiterque* Mon.

communiter] In 2. supra primam syllabam *com* sec. manus vocem et superius imposuit.

dormire] In Par. supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *uno*.

multitudo] *multotudo* 2., sed sec. manus correxit, ut in contextu est.

alioquin] *aliquin* Par.

duo] *duo aut* Par., quod quidem reliquis contradicit, nec sane Graecis firmatur.

tamen omnino] Sic Mon. 2. Par. *omnino tamen* Pist. Gr. δὲ παντελῶς.

noctibus et diebus] Sic Mon. 2. Pist. *noctibus edibus* Par. *diebus et noctibus* Vulgo. Gr. νύκτωρ τε καὶ καθ' ἡμέραν.

ut noctes] Sic Mon. *et noctes* Pist. *et noctem* 2. *enoctes* Par. Gr. ἵνα αἱ νύκτες.

noctes eis eandem habeant, quam dies observationem. Non enim dormiunt omnes semper, sed palam est, quia alii quidem in somno sunt, alii vero vigilant, et omnino sunt quidam dormientes inspicientes. Si autem aliqua habitacula sunt in quolibet monasterio sub tua constitutorum sanctitate, sive in hac magna civitate, sive in eius per circuitum habitaculis, sive a nobis ipsis aedificatis, sive ab aliis seorsum habitanda aliquorum monachorum, haec omnibus modis depones aperiesque eis alterutra, ubi celebrentur. Quid enim formidabunt hoc agentes, semet ipsos dicantes deo, et abrenunciantes publicae comessationi? Et hoc quidem ita valere nunc et in futurum omne volumus tempus nullo, sicut dictum est, habente habitaculum seorsum, sed congregandis omnibus et inspicientibus, quae ab alterutris aguntur. Certum enim est, quia talia studebunt ii constituere, qualia omnino inculpabilia manent.

eis eandem] Sic Mon. Pist. *eadem* Par. Gr. *αὐτοῖς τὴν αὐτήν*.

omnes] Sic Mon. 2. Pist. *eos* Par. Gr. *ἅπαντες*.

alii vero] Sic 2. Pist. Par. *alii* Mon., sed sec. manus supra lineam vocem *vero* posuit. Gr. *οἱ δέ*.

vigilant] Sic Pist. Par. 2. *invigilant* Mon.

et omnino] Sic 2. Mon. Pist. *omnino* Par., sed priori voce *et* omissa. Gr. *καὶ πάντως*.

sunt] Sic Pist. Par. Mon. 2. *erunt* Vulgo.

quidam] Sic Mon. Par. Pist. *q* 2., sed superius accentulus appositus, inferius autem circumflexus traiectus est, qua re Vulgo significatur *quidem*. Gr. *τινές*.

dormientes] Sic 2. Par. Pist. *dormopntes* Mon., sed sec. manus correxit *dormientes*. Gr. *τοὺς καθεύδοντας*.

si] Sic 2., deest in Par. Pist. Mon., in quo quidem supra vocem sequentem haec eadem vox *si* superius a sec. manu posita est. Gr. *εἰ δέ τινα*.

aliqua] Sic Pist. Par. 2. *aliquam* Mon. Gr. *τινά*.

sunt] Sic Mon. *sint* 2. Par. Pist. Gr. *ἐστίν*.

monasterio] Sic Mon. Par. Pist. 2. *monasteriorum* Vulgo. In 2. antea est *testimoniorum*, quod quidem sec. manus delevit. Gr. *ἐν οἱῳδήποτε μοναστηρίῳ*.

magna] *mag* 2., sed lineola superius imposita est.

per circuitum habitaculis] Sic Mon. 2. *habitaculis per circuitum* Pist. *circuitu habitaculis* Par.

aedificatis] Sic Mon. *hedificatis* Mon. 2. Pist. *aedificata* Vulgo.

ab aliis] Sic Mon. 2. Par. *ad aliis* Pist. Gr. *εἴτε παρ' ἑτέρων*.

habitanda] Sic Pist. *habitantia* Mon. 2. *habitanti* Par. *habitata* Vulgo. Caeterum voces *seorsum habitata* Vulgo uncis inclusa sunt, quoniam in Graeco contextu nihil habent, quo firmentur.

aliquorum monachorum] Sic Mon. 2. Par. Pist., deest Vulgo, nec sane in Graecis habet, quo confirmetur.

depones] Sic Par. Pist. *deponens* Mon. 2. Gr. *καθαιρήσεις*.

alterutra ubi celebrentur] Sic Par. Pist. Mon. 2. *mutuam inspectionem et videbunt omnes ab alterutris celebrata* Vulgo.

quid] Sic Par. *quih* Mon., sed sec. manus correxit *quid*. In 2. Pist. est *qui*. Gr. *τί*.

enim] Sic Pist. 2. Par., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam positum est *enim*. Gr. *γάρ*.

hoc] Sic Mon. 2. Pist. *hec* Par. Gr. *τοῦτο*.

dicantes] Sic Mon. 2. Pist. *dıcetes* Par. Gr. *ἀναθέντες*.

comessationi] Sic Mon. Par. Pist. 2. Vulgo *conservationi*. Gr. *δίαιταν*.

nunc et] Sic Mon. Par. Pist. *nunc* 2, sed supra vocem *nunc* vox *et* superius posita est. Gr. *νῦν τε καί*.

in futurum] Sic Pist. Mon. 2. *futurum* Par. Gr. *εἰς τὸν ἑξῆς*.

omne] Sic Pist. Par. 2. *ee* Mon., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *esse*. Gr. *πάντα*.

sicut] Sic Pist. Par. Mon. 2. *ut* Vulgo.

habitaculum] Sic 2. *habitaculo* Pist. Par. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *habitaculum*. Gr. *οἴκησιν*.

ab] Sic 2., deest in Par. Pist. Mon. Gr. *παρ' ἀλλήλων*.

enim est] Sic 2. Par. *est hoc* Mon. *est enim* Pist., quod et Vulgo est.

studebunt] Sic Mon. Pist. Par. *studebant* 2. Gr. *σπεύσουσιν*.

ii] Sic Par. Pist. *ea* Mon. 2. Gr. *αὐτοί*.

constituere] Sic Par. Pist. 2. *constitutum est* Mon., sed sec. manus scripsit *constituere*. Gr. *καθιστάναι*.

inculpabilia] Sic Pist. Mon. 2. *inculpabile* Par. Gr. *ἀνεπίληπτα*.

manent] Sic Pist. *maneant* Par. Mon.

Si quis autem apparuerit tantum impudens, ut audeat tentare praevaricari quod sancitum est, monasterii praesul haec examinet. Volumus enim vehementiorem, quam nunc est, fieri observationem, et primum quidem non plurimos fuisse in monasterium ingressos, sed unum aut secundum forte et adstare ianuae viros senes et castos et testimonii boni ex omnibus, qui quidem reverendissimis monachis concedant sine abbatis voluntate segere monasterium, sed intus eos detineant, quae dei sunt zelantes nec semet ipsos lacerantes, nec actus nec studia nec alios quosdam introire in monasterium noctibus et diebus sinant, qui non recte manere procurent venerabilium voluntatem. Sitque cautissima maceria munitum monasterium, ut nullus exitus aliunde, nisi per ianuas sit.

CAP. II. Deinde vel si nulla ecclesia in monasterio sit, neque

2., sed indicativum modum vel Graecum *μένει* tuetur.

autem] Sic Pist., deest in Par. Mon. 2. Gr. *δέ*.

ut audeat] Sic Mon. 2. *aut audeat* Pist. *audeat* Par. Gr. *ὥστε τολμᾶν*.

monasterii praesul] Sic Mon. 2. Par. *praesul monasterii* Pist. Gr. *ὁ τῆς μονῆς ἡγούμενος*.

haec] Sic Mon. 2. Pist. *hoc* Par. Gr. *ταῦτα*.

enim] Sic 2. Par. Pist., deest in Mon. Gr. *γάρ*.

vehementiorem] Sic Par. Pist. 2. *hoc vehementiorem* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

primum quidem] Sic Pist. Par. *quidem primum* Mon. Gr. *πρῶτον μέν*.

non] Sic Pist. Par. 2. in Mon. Gr. *μή*.

fuisse] Sic Mon. 2. Par. Pist. *esse* Vulgo.

ingressos] Sic Pist. Par. Mon. 2. *ingressus* Vulgo. Interpres vocem *ingressus* videtur ad secundam declinationem declinasse.

adstare] Sic Pist. Mon. *astare* 2. Par. Gr. *ἐφεστάναι*.

ianuae viros] Sic Pist. Mon. 2. *viros ianuae* Par. Gr. *τῇ πυλίδι ἄνδρας*.

et castos] Sic Mon. Par. Pist., deest in 2. Gr. *καὶ σώφρονας*.

testimonii boni] Sic Par. Pist. *testimoni* Mon. 2.

qui quidem] Sic 2. Vulgo. *quinque* Mon. Par. Pist. Gr. *οἵπερ*. Quod Vulgo subiicitur *neque*, in Mon. 2. Par. Pist. est.

reverendissimis] *reverentissimis* Mon. 2. Par.

concedant] Sic 2. *concedat* Mon. Pist. *concedebant* Par. Gr. *συγχωρήσουσι*.

segere] Sic Par., atque Pist. 2., in quibus duobus quidem litterae *r* circumflexus superius impositus est. Mon. *sereye*, sed supra litteras *rey* a sec. manu circumflexus superius positus est. Vulgo *exire*. Num interpres voluit *secedere?*

monasterium] Sic Pist. 2. *in monasterium* Par. Mon.

intus] Sic Par. 2. *inter* Mon. Pist. Gr. *εἴσω*. Posse legi et *intra* Os. existimat.

zelantes] Sic Pist. Mon. 2. *zenantes* Par. Gr. *ζητοῦντας*.

actus] Sic Pist. Mon. 2. *cauptus* Par. Gr. *τὰς πράξεις*.

studia] Sic Mon. Pist. Par. *custodia* 2. Gr. *τὰς ἐπιτηδεύσεις*.

in mon.] Sic Par. 2., deest in Pist. Mon. Gr. *κατὰ τὸ μον*.

noctibus] Sic Pist. 2. *noctis* Mon. Pist., sed in Mon. sec. manus correxit *noctibus*. Gr. *νύκτωρ*.

sinant] Sic Pist. Par. 2. *sin autem quod* Mon. Gr. *ἐάσουσιν*.

qui] Sic Pist. Mon. *quod* Par. 2. Gr. *οἵπερ*.

recte] Sic Mon. 2. Par. Pist. *rectam* Vulgo.

procurent] Sic Pist. *procuret* Mon. 2. *procurvet* Par. Gr. *παρασκευάσουσι*.

venerabilium] Sic Pist. Par. Mon. *verabilium* 2. Gr. *τῶν εὐλαβεστάτων*. Quod Vulgo subiicitur *monachorum*, in Mon. 2. Pist. Par. non est, itaque interpres vocem *μοναχῶν* non videtur in Graecis habuisse.

voluntatem] Sic Pist. Par. 2. *voluntate* Mon. Gr. *δόξαν*.

maceria] Sic Mon. Par. Pist. *materia* 2. Gr. *θριγκίῳ*.

nullus] Sic Pist. Mon. 2. *nullius* Par. Gr. *μηδεμίαν*.

aliunde] Sic Pist. Par. Mon. *alii* 2. Gr. *ἀλλαχόθεν*.

ianuas] Sic Pist. 2. *ianuam* Mon. Par. Gr. *πυλίδων*.

NOV. CXXXI. CAP. II. nulla] Sic Mon. 2. Pist. Par. *ulla* Vulgo. Manifesto interpres in Graecis habuit *κἂν εἴ μήτις*.

sic occasione ecclesiarum egredi, deambulationes illicite illic facere, et confabulari cum quibus non convenit, sed venire quidem tempore sacri ministerii cum abbate suisque prioribus et senibus, sacrificioque completo omnes monachi rursus ad coenobium revertantur, ibique sedeant magnumque deum honorent et sacris scripturis incumbant. Plurimus itaque est talium librorum chorus, et possibile est unicuique animam corrigere atque rigare sacris scripturis quae si frequenter legerit, nunquam decipitur, nec ad humanas descendet sollicitudines. Quatuor autem vel quinque seniores ex ipso monasterio esse in monasterii constituta ecclesia, quibus iam omnis exercitatio est expleta in continentia et qui ordinationem habere meruerunt in clero presbyterorum forsan aut diaconorum aut deinceps habentium schema. Dicti namque et supervenientibus alloquuntur et de divinis eloquiis disputabunt et putari om-

sic] Sic Pist. Mon. 2. *sit* Par. Gr. μηδὲ οὕτως.

occasione] Sic Mon. 2. *occasionem* Pist. Par. Gr. προφάσει.

egredi] Sic Mon. 2. Par. Pist. *ingredi* Vulgo. Gr. ἐκφοιτᾶν. Quod Vulgo subiicitur *et*, in dictis quattuor codd. non est, ideoque omittendum fuit.

deambulationes] Sic Pist. 2. *deambulatione* Mon. *deambulationis* Par. Gr. περιπάτους.

illicite] Sic Pist. 2. Par. *s. illicite* Mon., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est. Vulgo *licite*.

quibus] In 2. signum est, quo tale quid videtur significari, sed ut in contextu, Par. Pist. Mon.

tempore] Sic Pist. Mon. 2. *utere* Par. Gr. ἐν τῷ καιρῷ.

ministerii] Sic Pist. 2. *misterii* Mon. *monasterii* Par. Gr. λειτουργίας.

cum abbate] Sic Mon. Vulgo. *abba* Pist. *abbate* Par. *ab abbate* 2. Gr. ἅμα τῷ ἡγουμένῳ.

suisque] Sic Pist. 2. Mon. *suis* Par. Interpres videtur legisse καὶ τοῖς αὐτοῦ.

senibus] *senioribus* Pist. Gr. γεγηρακόσι.

sacrificioque] Sic Mon. 2. Pist. *sacrificio* Par. Pro τῆς δὲ interpres videtur legisse τῆς τε.

omnes] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. ἅπαν.

ibique] Sic Pist. 2. *ubique* Par. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *ibique*. Gr. κἀκεῖσε.

sedeant] *sedant* Mon., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est.

honorent] Sic Mon. Pist. Par. 2. Legendum Os. coniicit *orent*.

incumbant] Sic Mon. Pist. 2. *incumbent* Par.

plurimus] Sic Mon. Pist. *plurimusque* 2. *pluribus* Par. Gr. πολύς.

itaque] Sic Mon. 2. Par. Pist. *etenim* Vulgo.

talium] Sic Mon. 2. Pist. Par. *horum* Vulgo. Gr. τῶν τοιούτων.

chorus] *quorum* Mon. 2. Par. Pist. Sane optima emendatio est. Gr. χορός.

rigare] Sic Par. Mon. 2. *irrigare* Pist.

scripturis] Sic Par., deest in Pist. Mon. 2. Gr. λογίος.

quae] Sic Mon. Par. *que* Pist., deest in Mon. Gr. ἅπερ.

frequenter] *frequentur* Par.

legerit] Sic Pist. *lege* Mon. *legitur* 2. *legunt* Vulgo.

decipitur] Sic Pist. Par. 2. *dicetur decipitur* Mon., sed voci *dicetur* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *decipientur*.

descendet] Sic Pist. 2. *descendent* Par. Mon.

esse] Sic Pist. Par. 2. In Mon. subiicitur *monasterii*, quod quidem reliquis codd. non firmatur.

in monasterii] Sic Pist. Par. 2., deest in Mon. Gr. ἐν τῷ μοναστηρίῳ.

constituta ecclesia] Sic Mon. 2. Par. Pist. *constitutam ecclesiam* Vulgo.

presbyterorum] *presbiterorum* Mon.

namque] Sic Pist. Par. Mon. 2. *enim* Vulgo.

supervenientibus] Sic Pist. Par. Mon. 2. *supervenientes* Vulgo. Gr. τοῖς ἀφικνουμένοις.

alloquuntur] Sic Pist. 2. *allocuntur* Mon. *aloquuntur* Pist.

et putari] *et portuarii* Mon. Pist. *et portavit* Par. *portunais* 2. Gr. καὶ νομίζεσθαι.

omnes esse tales] Sic Mon. Pist. Par. *tales esse omnes* 2. Gr. πάντας εἶναι τοιούτους.

nes esse tales procurabunt, et custodient domum sacram, iuventutem exardescentem et suos terminos exire volentem continentia detinebunt.

CAP. III. Non ingrediantur autem neque mulier penitus in virile monasterium, neque vir in femineum occasione mortui et ibi sepulti memoriae, vel per aliam causam et maxime si qui fratrem forte vel sororem aut aliquem ex genere habere in monasterio dicat. Cognatio namque monachis in terra non est, caelestem zelantibus vitam. Quid enim volentes tales ingressus faciant, nisi volunt agere aliquid interdictorum? quum liceat et viris competentia in virilibus monasteriis celebrare ***, nullo permixto alteri neque si quis forte frater dicatur esse aut soror aut cognatus alter. Non enim per hanc occasionem

et cust.] Sic Mon. 2. Pist. *cust.* Par., sed priori voce *et* omissa. Gr. καὶ φυλάξαιεν.

domum sacram] Sic Mon. 2., desunt in Par. Pist. *sacram domum* Vulgo.

iuventutem] Quod Vulgo subiicitur *autem*, in Mon. Pist. 2. non est.

et suos] Sic Pist. Mon. 2. *suos* Par. Gr. καὶ τῶν οἰκείων.

terminos] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. ὅρων.

exire] Sic Mon. Par. 2. *exigre* Pist., sed litterae *g* punctum inferius subiectum est. Vulgo *exilire*. Gr. ἐξιέναι.

volentem] Sic 2. Pist. Par. *volentes* Mon. Gr. βουλομένην.

continentia] Sic Pist. Par. Mon. 2. *in continentia* Vulgo.

NOV. CXXXI. CAP. III. ingredientur] Sic Pist. Mon. 2. *ingredietur* Par.

autem] Sic 2. Par. Pist. *aut* Mon. Gr. δέ.

mulier] Sic Mon. Par. Pist. 2. *mulieres* Vulgo. Gr. γυνή.

penitus] Sic Mon. 2. Par., deest in Pist. Vulgo. Gr. παντελῶς.

vir] Sic Mon. Par. Pist. *viri* 2. Vulgo. Gr. ἀνήρ.

et] Sic Par. Pist. 2. *ei* Mon. Gr. κἀκεῖσε.

sepulti] Sic Pist. 2. Mon. *sepultura* Par. Gr. κειμένου.

memoriae] Sic Mon. 2. Par. *memoria* Pist. Gr. μνήμης.

vel per] Sic Mon. Pist. *et per* Par., deest in 2. Gr. ἢ κατ' ἄλλην.

si qui] Sic Mon. 2. Pist. Par. *si quis* Vulgo.

vel sororem] Sic 2. Pist. Par. *sorem* Mon., sed sec. manus supra lineam posuit *id*.

ex genere] Sic Mon. 2. Pist. *genere* Par. Gr. ἐκ τοῦ γένους.

cognatio] Sic Par. 2. *congregatio* Pist. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *cognatio*. Gr. συγγένεια.

namque] Sic Mon. 2. Pist. Par. *enim* Vulgo.

zelantibus vitam] Sic Par. Mon. 2. *vitam caelantibus* Pist. Gr. ζηλώσασι βίον.

quid] Sic Par. *quod* 2. *qui* Mon. Pist. Gr. τί.

faciant] Sic Pist. Mon. 2. *fuerant* Par. Gr. ποιήσοιντο.

volunt] Sic Par. 2. *voluerit* Mon. *voluerint* Vulgo. Gr. βούλονται.

agere aliquid] Sic Mon. 2. Pist. Par. *aliquid agere* Vulgo.

viris] Sic Par. *vir* Pist. 2. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *viris*. Gr. ἀνδράσι.

competentia] Sic Par. *ex competentia* Mon. 2. Pist. *convenientia* Vulgo. Gr. πρέποντα.

virilibus monasteriis] Sic Mon. 2. Par. Pist. *monasteriis virilibus* Vulgo. Gr. τοῖς ἀνδρικοῖς μοναστηρίοις.

celebrare] Quae Vulgo subiiciuntur: *et mulieribus similiter distributa in muliebribus monasteriis facere mulieres,* in Mon. 2. Par. Pist. non sunt, ideoque omittenda esse visa sunt. Ego lacunae signa posui, quia manifesto interpres in Graecis non habuit verba illa: καὶ τὰ γυναιξὶν — πράττειν γυναῖκας.

nullo] *nllo* Pist., sed per litteras *ll* circumflexus traiectus est.

alteri] Sic Mon. 2. Par. Pist. *alterutri* Vulgo. Pro θατέρων interpres videtur habuisse θατέρῳ.

neque] Sic Par. Pist. *nec* 2. *ne* Mon. Gr. οὐδέ.

si quis forte] Sic 2. Par. *si forte* Pist. Mon. Gr. εἴ τις τυχόν.

frater] Sic Pist. Mon. *super* 2. Par. Gr. ἀδελφός.

dicatur esse] Sic Mon. 2. Pist. Mon. *esse dicatur* Vulgo.

cognatus] *cognatos* Mon. Pist. Par., sed in Mon. supra litteram o littera *u* superius posita est. Gr. συγγενής.

non] Sic Mon. 2. Pist. Par. *neque* Vulgo. An pro οὐδὲ interpres habuit οὐ?

ingredi sinimus alicui. Si enim ipsa principia abscidamus et per ipsum adspectum insertam animabus dilectionem et ex hoc lapsum prohibeamus, erit multo possibilis ac facilior sacris decertatoribus melioris vitae status. Omnes igitur huic legi obediant, et neque viri recondant in muliebri monasterio sepulcra, neque mulieres in virilibus asceteriis fodiant. Nec viros enim mulierum studia decent, nec rursus virorum muliebribus collegiis, nec ex hoc propter defunctos viventibus turpis et mali principii tales permixtiones agi, ut non iter ex hoc fiat naturae apud se inhoneste grassari, et ludere et suas confundere causas, et pietatis quasi velamine cognationis schemate haec agere, quae

sinimus] Sic Pist. *sinemus* Par. Mon. 2. Vulgo. Gr. *συγχωροῦμεν*.

alicui] Sic Mon. Pist. Par. *aliquem* Vulgo. Pro *τισὶ* interpres videtur habuisse *τινί*.

abscidamus] Sic Mon. 2. *abscindamus* Par. Pist. Gr. *ἐκκόψομεν*.

adspectum] Sic Mon. Pist. Par. *spacium* 2. Gr. *ὁράσεως*.

insertam] Sic Mon. 2. Pist. Par. *insitam* Vulgo. Gr. *εἰσκρινομένην*.

animabus] Sic Pist. Par. *animalibus* Mon. 2. Gr. *ταῖς ψυχαῖς*.

dilectionem] Sic Mon. 2. Pist. Par. *delinitionem* Vulgo.

erit] Sic Mon. 2. Pist. *et erit* Par. Gr. *ἔσται*.

ac] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. *καὶ εὐκολώτερα*.

decertatoribus] Sic 2. Pist. *decernatoribus* Par. *detctoribus* Mon., sed supra litteras *ct* circumflexus superius positus est. Gr. *ἀγωνισταῖς*.

melioris] Sic Pist. Mon. 2. *meliores* Par. Gr. *κρείττονος*.

vitae status] Sic 2. Pist. *intestatus* Mon. Par. Gr. *βίου κατόρθωσις*.

omnes] Sic Pist. Mon. 2. *hoc omnes* Par., sed litteris *hos* puncta inferius subiecta sunt, quae syllaba sane nec Graecis firmatur.

igitur] Sic Mon. 2. Par. *ergo* Pist. Gr. *τοίνυν*.

huic] Sic Mon. 2. Pist., deest in Par. Gr. *τῷδε τῷ νόμῳ*.

muliebri] Sic Pist. Mon. 2. *mulieri* Par. Gr. *γυναικείων*.

sepulcra] Sic Pist. Par. *sepulchra* 2. *sepulcha* Mon., sed litteris *ch* circumflexus superius impositus est; litteris autem ultimis *ha* puncta inferius subiecta sunt.

virilibus] Sic Pist. Par. 2. *viribus* Mon., sed sec. manus supra lineam scripsit syllabam *li*. Gr. *ἀνδρικοῖς*.

asceteriis] *assistiis* Pist. *asisteriis* Mon. 2.

nec] Sic Mon. 2. Pist. Par. *neque* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *enim*, in Mon. Par. Pist. non est.

enim] Sic Mon. 2. *nec* Par., deest Vulgo.

decent] Sic Pist. 2. *docent* Par. *decet* Mon. Gr. *πρέπουσιν*.

nec] Sic Mon. 2. Par. *neque* Pist. Vulgo.

virorum] Sic Mon. 2. Par. Pist. *virilia* Vulgo. Pro *ἀνδρῶνες* interpres videtur habuisse *ἀνδρῶν*.

muliebribus] Sic Mon. *mulieribus* 2. Pist. Par. *mulierum* Vulgo.

collegiis] Quod Vulgo subiicitur *conveniunt*, in Mon. Pist. Par. 2. deest, nec sane Graecis firmatur.

nec] Sic Mon. Par. *neque* Pist. 2.

viventibus] Sic Mon. Par. *unicntibus* Pist., deest Vulgo. Gr. *τοῖς περιοῦσι*.

turpis] Sic Mon. Par. Pist. 2. *turpes* Vulgo.

tales] Sic Pist. Mon. 2. *alex* Par.

agi] Quod Vulgo subiicitur *volumus*, in Mon. 2. Pist. Par. non est.

non] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. *μή*.

iter] Sic Mon. 2. *iterum* Pist., deest in Par. Sane interpres vim vocis *πάροδος* non cepit.

fiat] Sic Mon. 2. Pist. *faciant* Par. Gr. *γένοιτο*.

grassari] Sic Pist. Mon. 2. *cgnsat* Par., sed litterae priori *a* et ultimae litterae *i* circumflexus superius impositus est. Ad marginem Contii adscriptum est. Gr. *τρυφᾶν*.

et ludere] Sic Pist. Mon. 2. *ludere* Par. Gr. *τρυφᾶν τε*.

suas] Sic Mon. 2. Pist. Par. *divinas* Vulgo.

velamine] Sic 2. Pist. Par. *velemine* Mon., sed sec. manus scripsit *velamine*. Quod Vulgo subiicitur *et*, in Mon. 2. Pist. Par. non est, ideoque omittendum esse visum est.

cognationis] Sic Mon. Par. Pist. *cogtionis* 2., sed supra litteram *g* littera *i* superius posita est, qua re potest significari vel *cognitionis* vel *cogitationis*. Ego nihil ex Graeco *ὁσίας* extricare possum; itaque plurium codicum vestigia legere non dubitavi.

haec] Sic Pist. Mon. *hoc* 2. Par. Gr. *ταῦτα*.

neque dicere, neque cogitare singularem vitam eligentibus est bonum. Illo exsistente manifesto, quia necessarium est sepulturae ministrantes, et maxime lectis ferentes non ingredi monasterio. Sed in virilibus quidem monasteriis causa facilis est, in muliebribus autem non ita, propter memoratam interdictionem. §. 1. Sancimus igitur, si quando aliquid futurum sit tale fieri, et sepeliri mulier in muliebri monasterio (virum namque non sinimus), reverendissimas quidem feminas in suo manere habitaculo, solam vero ostiariam aut ostiarias et abbatissam, quos forte ipsa voluerit, interesse his, quae aguntur et ipsos illa agentes, quae circa funus sollennia sunt, et sepulchrum fodientes, et corpus obvelantes repente discedere, neque videntes aliquas reverentissimarum neque ab aliqua earum visi. Sed neque aliam excogitent occasionem aut viri ad muliebria monasteria ingrediendi, aut mulieres viris depu-

manifesto] Sic Par. 2. Mon. *manifestos* Pist. Gr. φανεροῦ.

et maxime] Sic Pist. Mon. 2. *maxime* Par. Gr. καὶ μάλιστα.

lectis] Sic Mon. 2. Par. Pist. *lectos* Vulgo.

ferentes] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. φέροντας. Quod Vulgo subiicitur *et fodientes*, in Pist. Par. Mon. 2. non est.

non] Sic Mon. 2. Pist. Par., deest Vulgo.

monasterio] Sic Mon. 2. Pist. Par. *monasteria* Vulgo.

virilibus] Sic Pist. Mon. 2. *viribus* Par. Gr. ἀνδρικοῖς.

monasteriis] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par.

facilis est] Sic Pist. Mon. 2. *facilem* Par. Gr. εὔκολόν ἐστιν.

muliebribus] Sic Vulgo. *mulieribus* Mon. Pist. Par. *melioribus* 2. Gr. γυναικείοις.

autem] Sic Par., deest in Mon. 2. Pist.

interdictionem] Sic 2. Pist. Par. *inditionem* Mon. Gr. ἀπαγόρευσιν.

NOV. CXXXI. CAP. III. §. 1. sit] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. μέλλοι.

mulier] Sic Pist. Par. 2. *mulierem* Mon.

virum] Sic Mon. 2. Pist. *utrum* Par. Gr. ἄνδρα.

reverend.] *reverent.* Mon. 2.

quidem] Sic Mon. 2. Par. Pist. *quidam* Vulgo.

ost. aut ostiarias] *hostiarias* Pist. 2. *non hostiarias* Mon., sed priori voci *non* puncta inferius subiecta sunt. Par. *ostiariam vel hostiarias.* Vulgo *ostiariam.* Gr. τὴν θυρωρὸν ἢ τὰς θυρωρούς.

abbatissam] Sic Mon. Pist. Par. *abbatissas* 2. Gr. τὴν ἡγουμένην.

quos forte] Sic Mon. Pist. Par. *quas forte* 2. *forte* Vulgo.

ipsa] Sic Mon. 2. Par. *ipsam* Vulgo. Quod Vulgo subiicitur *si*, id in Mon. Par. 2. Pist. non est. Interpres videtur legisse οὓς ἴσως αὐτὴ βουληθείη.

et ipsos] Sic Pist. Mon. 2. *ipsos* Par. Gr. καὶ αὐτούς. Quod Vulgo subiicitur *celerius*, in Pist. Par. Mon. 2. non est.

illa] Sic Vulgo. *ille* Mon. 2. Pist., deest in Par. Gr. τὰ περὶ τήν.

sollennia] *sollempnia* Mon. 2. *sollepnia* Pist. *et solemnia* Par., quod quidem Graecis nulla ex parte confirmatur.

sepulchrum] Sic Par. 2. *sepulcrum* Pist. *sepulchr.* Mon., sed per litteram *h* lineola superius traiecta est.

obvelantes] Sic Pist. 2. *oblevantem* Par. *abvelantes* Pist., sed sec. manus scripsit *obvelantes.* Gr. καλύψαντας.

repente] Sic 2. Pist. *repetentis* Par. *repente* Mon., sed ad ultimam litteram *e* superius littera *s* apposita est. Gr. εὐθύς.

discedere] Sic Pist. Mon. 2. *credere* Par., sed litteris *ere* lineola superius imposita est. Gr. ἀποχωρεῖν.

neque] Sic Par. Mon. 2. *ne* Pist. Gr. μήτε.

reverent.] Quod Vulgo subiicitur *mulierum*, in Mon. Pist. Par. 2. non est ideoque omittendum fuit.

visi] Sic Mon. Pist. Par. 2. *vissi sunt* Par. *visos* Vulgo. Pro θεαθέντας interpres videtur habuisse θεαθέντες.

sed] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. ἀλλά.

aliam] Sic Mon. 2. *aliquam* Pist. *neque ab aliqua earum uiss neque aliam* Par., sed supra litteras *ss* prima manus litteras *set* superius posuit. Gr. ἄλλην.

ad] Sic Par. Pist. *aut* Mon. 2. Gr. εἰς γυναικεῖα.

ingrediendi] Sic Pist. Mon. 2. *ingredi* Par.

viris] Sic 2. Par. Pist. *viri* Mon. Gr. ἀνδράσιν.

tata, occasione horum, quae circa funus aguntur, quas utique memorias vocant, in tertiam et nonam convenientes diem, aut dum quadraginta complentur aut etiam annus, quum liceat, si quidem muliebre sit monasterium, mulieres omnia agere, si vero virorum, ipsos similiter, et non occasione talium observationum inhonestatem venerabilibus monasteriis imponere.

CAP. IV. Quia vero nihil, quod sancitur, nisi custodiam habeant competentem poterit servari decenter, sancimus per tempus uniuscuiusque monasterii praesulem frequenter inspicere et perscrutari uniuscuiusque conversationem et disciplinam, et sicubi aliquid parvum fiat contra quam decet, hoc repente corrigere, et non sinere maius fieri lapsum et perire animam ad salutem conversationis confugientem. Monaste-

deputata] Sic Par. *deputate* Pist. 2. *deputati* Mon.

occasione] Sic Mon. 2. *occasionem* Pist. *occasione* Par. Gr. προφάσει.

horum] Sic Mon. 2. Pist., deest in Par. Gr. τῶν περί.

memorias] Sic Mon. Pist. Par. *memoriam* 2. Gr. μνήμας.

convenientes] Sic Pist. Par. 2. Mon., in quo quidem litterae *en* a sec. manu scriptae sunt.

diem] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. ἡμέραν.

quadraginta] Sic Mon. Pist. Par. *luna* 2. Gr. τεσσαράκοντα.

compleatur] Sic Mon. *completur* 2. Par. Pist. *compleantur* Vulgo.

annus] Sic 2. Par. Pist. *minus* Mon. Gr. ἐνιαυτός.

quum] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par.

sit] Sic Pist. Par. *sit in* 2. *siti n*, Mon., circumflexo litterae *n* superius imposito, in quo quidem his vocibus puncta inferius subiecta sunt; sec. quidem manus supra lineam adscripsit *sin viris in*, sed priori litterae *n* circumflexus superius impositus est.

monast.] In Pist. antea adscriptum est *non*, quod quidem Graecis non firmatur.

mulieres omnia] Sic Par. *oms* Mon., sed lineola superius imposita, qua re significatur *omnes*. Pist. *omnes mulieres*, 2 *mulieres oms*, sed ultimae voci lineola superius imposita est. Gr. γυναῖκας ἅπαντα.

ipsos similiter] Sic Mon. 2. Pist. Par. *viros* Vulgo.

occasione] Sic Pist. Par. 2. Mon., in quo quidem ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est, qua re significatur *occasionem*. Gr. προφάσει.

inhonestatem] Sic Par. 2. *inhonestate* Pist. *inhonestarum* 2., sed sec. manus correxit *inhonestatem*. Gr. ἀδοξίαν. Quod autem Vulgo subiicitur *quandam*, in Mon. 2. Par. Pist. non est. Itaque interpres in Graecis τινὰ non videtur habuisse.

NOV. CXXXI. CAP. IV. custodiam] Sic Pist. 2. Mon. *custodiat* Par. Gr. φυλακήν.

habeant] Sic Pist. Par. *hat* 2., sed lineola superius imposita est. Mon. *hac*, sed lineola superius iniecta, qua re potest significari *hanc*. Gr. ἔχοι.

poterit] Sic Pist. 2. Mon. *potitur* Par. Gr. δύναται.

servari] Sic Pist. 2. *servare* Mon. Par. Gr. τηρεῖσθαι.

decenter] *dicenter* Par. Gr. προσηκόντως.

uniuscuiusque] Sic Pist. 2. *uniusc9que* Mon. *unius cuiuscunque* Par. Gr. ἑκάστου. Verba sequentia *monasterii praesulem — perscrutari uniuscuiusque* in 2. non est.

praesulem] *praesunlem* Pist., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.

conversationem] Sic Pist. Mon. 2. *conservationem* Par. Gr. πολιτείαν.

parvum] Sic Pist. Par. *parum* Mon. 2. Gr. τὶ βραχύ.

decet] Sic Par. Mon. 2. In Pist. antea est *fiat*, quae quidem vox punctis subiectis notata est, nec Graecis firmatur, videturque ex superioribus male adhaesisse.

repente] Sic 2. Par. Pist. *repetente* Mon., sed litteris *ete* puncta inferius subiecta sunt.

sinere] Sic 2. Par. Pist. *sin* Mon., sed circumflexo superius imposito, ubi quidem sec. manus scripsit *sinere*. Gr. συγχωρεῖν.

fieri] Sic Pist. Mon. 2. *fiat* Par. Gr. γίνεσθαι.

lapsum] Sic Mon., in quo quidem sec. manus correxit *lapso*. 2. Par. Pist. habent *lapso*. Gr. τὸν ὄλισθον.

confugientem] Sic 2. Par. Pist. *fugientem* Mon.

monasteriorum] Sic Pist. Mon. 2. *monasterio* Par. Gr. τῶν μοναστηρίων.

riorum autem exarchus, si quis fuerit per loca, sicut in hac felicissima civitate, haec ***** eos, qui appellantur responsarii eius per monasteria et requirat etiam vicinos, ne forte aliquid nequam in aliquo monasteriorum proximo fit, et haec universa castiget et competenti digna faciat providentia. Sed etiam uniuscuiusque civitatis episcopus huius providentiam habeat, sive patriarcha sive metropolita sive singuli sint episcoporum et reverentissimos defensores ecclesiae mittat haec requirentes et servantes et non sinentes quicquam fieri, extra quam decet, sed et si quid fiat, velociter hoc emendare. Sanctissimus autem patriarcha felicissimae huius urbis de monasteriis hic positis similiter examinet, et custodes rei deo amabiles ecclesiae defensores sanctissimae maioris ecclesiae, et quos putaverit perfectos et honestissimos esse, constituat, ut, per plures custodia facta, adhuc amplius observatio et super peccatis vindicta fiat.

CAP. V. Oportet autem unumquodque monasterium sub abbate constitutum sicut, praediximus, habere eos, qui vocantur responsarii, vi-

exarchus] Sic Par. *exarcuschus* 2. Pist. Mon., in quo quidem ultimae syllabae *chus* puncta inferius subiecta sunt.

fuerit] Sic Mon. 2. Par. *fuiit* Pist., sed litteris *ui* a prima manu circumflexus impositus, ultimae autem litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. εἴη.

haec] Quod postea lacunae signum apposui, facit codd. mss. consensus, qui non habent ad unum omnes, quod Vulgo postea legitur: *sollicite curet et mittat.* Itaque interpres haec ταῦτα περιεργαζέσθω καὶ στελλέτω in Graecis non videtur habuisse.

monasteria] Sic 2. Pist. Par. *monasterio* Vulgo.

fit] Sic Mon. 2. Par. Pist. *fiat* Vulgo. Correctio facilis est ex Graeco γίνεται.

haec] Sic Pist. Mon. 2. *in haec* Par., quod quidem Vulgo non est.

competenti] Sic Mon. 2. *competente* Par. Pist.

huius] Sic Par. Mon. 2. *h9* Pist. Gr. τούτου. Quod Vulgo subiicitur *rei*, in Mon. 2. Par. Pist. non est, nec sane in Graecis habet, quo confirmetur.

providentiam] Sic 2. Par. Pist. *providentia* Mon. Gr. πρόνοιαν.

singuli] Sic Pist. Mon. *cinguli* Par. *singulis* 2.

sint] Sic Mon. 2. Pist., deest in Par. *sunt* Vulgo.

episcoporum] Sic Pist. Mon. 2. *episcopos* Par.

et reverentissimos] Sic 2. Pist. Par. Prius *et* deest in Mon. Gr. καί.

ecclesiae mittat] *ecclesie committat* Pist. *et committat* Par. *et committant* Mon. 2. Gr. τῆς ἐκκλησίας τῆς ταύτης στελλέτω.

quicquam] Sic Mon. 2. *quidquam* Par. Pist. Vulgo.

quam decet] Sic Pist. Mon. 2. *qua docet* Par. Gr. ἔξω τοῦ προσήκοντος.

sed et] Sic Mon. Pist. Par. *sed* 2. Gr. ἀλλὰ καὶ εἰ.

fiat] Sic Mon. Pist. 2. *faciat* Par. Gr. γένοιτο.

sanctissimus] Sic Mon. 2. *sanccimus* Pist. *sanctissima* Par. Gr. ἁγιώτατος.

autem patriacha] Sic Mon. 2. Pist. *civitate* Par. Gr. πατριάρχης.

huius urbis] Sic Mon. Pist. Par. *urbis huius* 2. Gr. ταύτης τῆς πόλεως.

de mon.] Sic Pist. Mon. 2. *mon.* Par., sed priori voce *de* omissa. Gr. περὶ τῶν ἐνταῦθα μοναστηρίων.

hic] Sic Par. *his* Mon. 2. Pist. Gr. ἐνταῦθα.

et custodes] Sic Mon. 2. In Pist. Par., prior vox *et* omissa est. Gr. καὶ φύλακας.

quos] Sic Mon. Par. Pist. *ts* 2., sed supra litteram *t* a sec. manu littera *s* superius posita est. Gr. καὶ οὕς.

putaverit] Sic Mon. Par. Pist. *putaverint* 2.

amplius] Sic Mon. 2. Par. Pist. *amplior* Vulgo. Pro μείζων interpres videtur habuisse μεῖζον.

vindicta] Sic Pist. Mon. 2. *vindictam* Par. Gr. ἐκδίκησις.

NOV. CXXXI. CAP. V. oportet] Sic Mon. Pist. Par. *op* 2., sed litterae *p* inferius lineola traiecta superiusque autem littera *t* imposita est.

constitutum] Sic Par. Pist. 2. *constitum* Mon. Gr. τελοῦν.

sicut praediximus habere] Sic Pist. Par. 2. *sicut supra diximus habere* Mon. *habere sicut praediximus* Vulgo, qui quidem verborum ordo Graecis non firmatur.

ros senes et monachicum certamen superantes, et non facile corporales violentias passuros, qui rebus et eorum occupentur utilitatibus. Et non solum si virorum sit monasterium, sed si etiam mulierum contingat, esse duos aliquos aut tres viros, aut eunuchos, si possibile est, aut senes et castitatis testimonium habentes, qui causas agant, et ineffabilem eis praebeant communionem, quum huius tempus fuerit. Si vero de aliqua monasterii utilitate aut ad unam reverentissimarum ascetriarum pertinente dicere aliquid necessariorum voluerint, loquentur abbatissae, et alteri penitus nulli feminarum, quae in monasterio sunt, hoc per reverentissimas ostiarias agentes. Oportet enim tales aliquas ad ianuas ordinari, quae similiter ingressos et egressos in monasterium inspiciant, et egressus prohibeant, et inaccessibiles viros ingressibus,

senes et] Sic Pist. Mon. 2. *senex etiam* Par. Gr. ἄνδρας γεγηρακότας καί.

monachicum] Sic Pist. Mon. *monachichum* 2. *monacum* Par. Gr. τὸ μοναχικόν.

et] Sic Par. Pist. 2. *etiam* Mon., quod quidem Graecis facile refutatur.

non] In Pist. Mon. 2. est, deest in Par. Gr. οὐ ῥᾳδίως.

violentias] Sic Mon. 2. Pist. Par. *iniurias* Vulgo. Etiam Contius in marg. *al. violentias.*

rebus] In Mon. 2. Pist. antea est *eorum*, quod quidem in Par. non est, nec sane Graecis firmatur; potest autem ex inferioribus huc esse male translatum.

utilitatibus] *hereditatibus hutilitatibus* 2., sed priori voci *hereditatibus* puncta inferius subiecta sunt, quae vox nec sane Graecis firmatur.

et non] Sic Pist. Mon. Berol. *non* Par., sed priori voce *et* omissa. Gr. καὶ οὐ.

si] Sic Mon. 2. Pist., deest autem in Par. Gr. εἴπερ.

sit] Sic Par. Pist. 2., deest in Mon. Gr. εἴη.

si etiam] Sic 2. Pist. *etiam si* Mon. Par. Vulgo. Gr. ἀλλ' εἰ καί.

mulierum] Sic Pist. Mon. 2. *mulier* Par. Gr. τῶν γυναικῶν.

contingat] Sic Mon. Pist. 2. Par., quod melius fore et Os. vidit. *contingant* Vulgo. Pro τυχὸν interpres videtur legisse τύχοι.

duos aliquos] Sic Mon. Pist. Par. *duos as* 2., sed litterae *s* littera *o* superius imposita est. Vulgo *duos*. Gr. δύο τινάς.

eunuchos] Sic Pist. 2. *emichos* Par. *l eunuchos* Mon., sed priori litterae *l* circumflexus traiectus atque a priori manu punctum inferius subiectum est.

aut senes] Sic 2. Par. Pist. *aut senex* Mon. *vel senes* Vulgo.

eis] Sic 2. *ei9* Pist. *et* Par. *ei* Mon. Gr. αὐταῖς.

aliqua] Sic Pist. Par. *alia* Mon. 2. Gr. περί τινος.

monast. ut.] Sic Mon. 2. *utilitate monasterii* Pist. *monasteria utilitatem* Par. Gr. τοῦ μοναστηρίου χρείας.

aut ad unam] Sic Par. Pist. 2. *ad unam aut* Mon. Gr. ἢ εἰς μίαν.

reverentissimarum] Sic 2. Mon. *reverentissimam* Par. Pist. Gr. τῶν εὐλαβεστάτων.

ascetriarum] *assistarum* Pist. *assistiam* 2. *assistiarum* Mon., sed litteris *ia* circumflexus superius impositus est. Gr. ἀσκητριῶν.

pertinente] Sic Par. *pertinenti* 2. *pertinet* Mon. Gr. ἀναφερομένης.

voluerint] Sic Pist. 2. *voluerit* Mon., deest in Par. Gr. βουληθεῖεν.

loquentur] Sic Mon. Pist. *loquantur* Par. *loquebantur* 2. Gr. ἐντεύξονται.

hoc] Sic Mon. Pist. 2., deest in Par. *haec* Vulgo. Gr. εἰς το μοναστήριον τοῦτο.

reverentissimas] Sic Mon. Par. Pist. *reverentissimarum* 2.

ostiarias] *hostiarias* Mon. *ostiariam* 2. Gr. θυρωρῶν.

oportet] Sic 2. *oporteat* Mon., in quo quidem litterae *a* punctum inferius a prima manu subiectum est. Pist. Par. *oporteat*. Gr. δεῖ γάρ.

ingressos] Sic Mon. 2. Pist. *ingressus* Vulgo.

et egressos] Sic Pist. 2., deest in Par. Mon., quod propter homoeoteleuton excidisse videtur. Vulgo *et egressus*. Gr. καὶ ἐξόδους.

inspiciant] Sic Mon. 2. Par. *inspiciat* Pist.

egressus] Sic Mon. Par. Pist. *egressum* 2. Gr. ἐξόδους.

prohibeant] Sic Mon. 2. Par. *prohibeat* Pist.

inaccessibiles] Sic Mon. 2. *inaccasabiles* Pist. *in hac cessitudinis* Par. Gr. ἀβάτους.

viros] Sic Mon. 2. Par. Pist. *viris* Vulgo. Pro ἀνδράσι interpres videtur habuisse ἄνδρας.

ingressibus] Sic Mon. 2. Par. Pist. Pro τὰς εἰσόδους interpres videtur habuisse ταῖς εἰσόδοις.

praeter apocrisiarios constituunt. Illi vero ad ostiarias loquentur, et dicent suum adventum, abbatissae vero per eas agnoscentes et descendentes his loquentur, et illi referent ad illas de earum gubernatione aut utilitate, pro qua venerunt, et ita et, quae humana sunt, aguntur bene, et castitas permanet undique a nullo tentata malo. Si quis autem deliquerit (nam multa sunt humana et nullus poterit naturam sic retinere, ut non peccet nihil; hoc enim proprium est solum dei), hunc si quidem mediocre peccatum est, et monere et suspendere et poenitentiae ei dare tempus, ut meliorem ordinem sumens mox revertatur ad semet ipsum et non, quos iam posuit, amittat labores. Si vero maioris culpae sit modus, secundum commissum et medelam correctionis esse, et rursus admonitionem vehementiorem et poenitentiam fortem exigere. Et si quidem valuerit istis modis amovere lapsum suscipien-

praeter] Sic Mon. 2. Pist. Par. *praeterquam* Vulgo.
apocrisiarios] Sic Mon. 2. Pist. *apocrisarios* Par. *apocrisiariis* Vulgo. Gr. πλὴν τῶν ἀποκρισιαρίων.
constituunt] Sic Mon. 2. Pist. *constituit* Par., sed supra litteras *ui* a sec. manu circumflexus positus est. Vulgo *constituunt*. Sed indicativum modum Graeca praeferunt.
vero] Sic Pist. Par. 2., deest in Mon. Gr. δέ.
ostiarias] *hostiarias* Mon. 2. *ostiarios* Pist. *ostiariam* Par. Vulgo. Gr. ταῖς θυρωροῖς.
descendentes] Sic Par. *discendentes* Mon. 2. Pist. Gr. κατιοῦσα.
loquentur] Sic Mon. Pist. Par. *loquentes* 2., sed sec. manus litteras *es* delevit lineaeque superius circumflexum imposuit, ut sit *loquentur*. Tempus futurum indicativi modi vel Graeca tuentur.
referent] Sic Pist. Mon. 2. *referunt* Par. Gr. ἀνοίσουσιν.
illas] Sic Pist. 2. *eas* Mon. *alias* Par. Gr. ἐκείνην.
venerunt] Sic 2. Mon. Par. *venerint* Pist. Vulgo. Gr. παραγεγόνασι.
et quae] Sic Mon. 2. *quae* Pist. Par., voce *et* omissa. Gr. καὶ τὰ ἀνθρώπινα.
humana] *umana* Par.
aguntur] *agutur* Pist., sed lineola superius imposita est. Par. Mon. 2. *aguntur*.
permanet] Sic Mon. 2. Par. Pist. *permanebit* Vulgo.
tentata] Sic 2. Par. *temptata* Pist. Mon.
autem] Sic Mon. Par. Pist. *a* 2., sed lineola superius imposita est, qua re vel id, quod in contextu posui, vel *aut* significatur. Gr. δέ τις.
poterit] Sic Mon. Par. *patit* Pist., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est. 2. *potitur*, Vulgo *potest*. Gr. δύναιτο.
naturam] *natura* Mon., sed ut in contextu, Pist. habet. 2. *dampnare naturam*, sed sec. manus vocem *dampnare* delevit. Par. *sic retinere naturam*. Gr. τὴν φύσιν οὕτως ἐπισχεῖν.
sic retinere] Desunt in Par., sed in Pist. Mon. 2. sunt.
peccet] Sic Pist. Par. *peccetur* Mon. 2. Gr. ἁμαρτάνειν.
hoc enim] Sic Par. Mon. Pist. *enim hoc* 2. Gr. τοῦτο γάρ.
solum dei] Sic Mon. 2. Pist. *solvendi* Par. Gr. μόνου θεοῦ.
peccatum] *pecatum* Mon.
est] Sic Pist. Par. 2., deest in Mon. Gr. ὄντος.
poenitentiae] Sic Par. Mon. 2. *tpis penitentie* Pist., sed supra litteras *tpis* lineola superius posita est. Gr. καὶ μετανοίας.
tempus] Sic Mon. 2. Par., deest in Pist. Gr. καιρόν.
sumens] Sic Pist. Mon. 2. *sumere* Par. Gr. λαβών.
quos] Sic Pist. Mon. 2. *quas* Par., quod quidem nec voci *labores* convenit, nec sane Graecis confirmatur.
amittat] Sic Pist. Par. 2. *ammittat* Mon.
maioris] Sic Mon. Pist. Par. *maiores* 2. *maior* Vulgo. Pro μείζων ὁ interpres videtur ante oculos habuisse μείζονος.
culpae] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. τοῦ πταίσματος.
medelam] Sic 2. Pist. Par. *medele* Mon. Gr. τὴν ἐπιμέλειαν.
esse] Sic Pist. Mon. 2. *et esse* Par., quod quidem Graecis non firmatur.
valuerit] Sic Pist. Mon. 2. *valuit* Par. Gr. ἰσχύσειε.
amovere] Sic Mon. Pist. *amonire* Par. *admovere* 2. Gr. σῶσαι.
suscipiendus] Sic Mon. 2. Par. Pist. *et corrumpi coeptum* Vulgo.

dus (hoc autem et in mulieribus conversis et in viris dicimus), grates agere magno deo, quum et in caelo fiat gaudium angelicis virtutibus, quando aliquis salvus fit peccatorum. Si vero potiora ultra medicinam causae fiant, tunc etiam expelli eum monasterio, quatenus dans semet ipsum ex melioribus ad peiora, ipse suis malis potiatur solus, et non per eius malum etiam alii violentur, sicuti morbosorum et inexcusabiliter languentium iumentorum. Non enim imperium despiciet hos negligi, neque retinebit indignationem adversus abbatem, neque contra locorum episcopum et sub eo positos defensores ecclesiae, si non haec observaverint, tanquam necessaria sit etiam imperio rei diligentia. Si enim illi puris manibus et nudis animabus pro republica supplicent **** habebit bene et civitates bene disponent. Deo quoque placito

in viris] Sic 2. Pist. Mon. *unris* Par. *viris* Vulgo.

magno deo] Sic Pist. Par. 2. *deo magno* Mon. Gr. τῷ μεγάλῳ θεῷ.

caelo] *celo* Pist.

fiat] Quod Vulgo subiicitur *magnum*, in Mon. 2. Pist. Par. non est, nec sane in Graecis quicquam est, quo firmatur.

salvus] Sic Mon. Pist. Par. *salis* 2., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. σωθείη.

potiora] Sic Pist. Par. *praeciosa* 2. *praeotiosa* Mon. *patiores* Vulgo. Pro κρεῖττον interpres videtur habuisse κρείττονα.

medicinam] Sic 2. Pist. Par. *medicine* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἢ κατὰ θεραπείαν.

causae] Sic Pist. Par. 2. *causam* Mon., sed sec. manus correxit *causam*. Gr. τὸ πρᾶγμα.

fiant] Sic Par. Mon. 2. *fiat* Pist. Gr. γένηται.

tunc] Sic Pist. Par. 2. *utc* Mon., sed supra lineam virgula superius posita est. Gr. τηνικαῦτα.

etiam] Sic Mon. 2. Par. *enim* Pist. Gr. καί.

eum] Quod Vulgo subiicitur *a*, in Mon. 2. Pist. Par. non est, ideoque omittendum esse visum est, cum nec Graecis firmetur.

dans] Sic Par. Mon. *das* Pist. *dat* 2., sed supra lineam circumflexus positus est, qua re significatur *dari*. Gr. ἐκδούς.

potiatur] Sic Mon. Pist. Par. *pociatur* 2.

sicuti] Sic Mon. 2. Par. *sicut* Pist.

morbosorum] *morbos horum* Mon. 2. Pist. *morbos eius* Par. Gr. τῶν λοιμωττόντων.

inexcusabiliter] Sic Pist. 2. *inexcusabitur* Par. *inexcusabiliter* Mon., sed supra litteram *c* a sec. manu littera *r* posita est. Gr. ἀθεράπευτα.

non] Sic 2. Pist. Par. *neque* Vulgo. Pro οὐδὲ interpres videtur habuisse οὐ.

hos] Sic Mon. Pist. Par. *ho* 2., sed litterae *o* circumflexus superius impositus est. Gr. τούτων.

negligi] Sic Par. 2. *negiligi* Mon. *neglegi* 2.

retinebit] Sic Mon. Pist. Par. *retinebis* 2. Gr. ἀφέξεται.

abbatem] Sic 2. Pist. Par. *abbam* Vulgo.

contra] Sic Pist. *citra* 2. Par. Mon., in quo quidem supra hanc vocem a sec. manu adscriptum est *circa*. Gr. κατὰ τοῦ.

locorum] Sic Mon. Par. 2. Pist. *loci* Vulgo. Gr. τῶν τόπων.

episcopum] *epm* Mon. Par., sed lineola superius imposita est. 2. Pist. *episcoporum*. Gr. ἐπισκόπου.

imperio] Sic Pist. Par. 2., deest in Mon. Gr. καὶ τῇ βασιλείᾳ.

diligentia] Sic Pist. Mon. Berol. *diligentiam* Par.

supplicent] Sic Pist. Mon. *supplicere* Par. *suppleat* 2., sed ultimae syllabae supra lineam virgula imposita est. Gr. προσάγοιεν. Quod Vulgo subiicitur *deo manifestum, quod et exercitus*, in Mon. 2. Par. Pist. non sunt, ideoque omittenda fuerunt. Ego lacunae signa posui; nam interpres manifeste unum versum τῷ θεῷ πρόδηλον, ὡς καὶ τὰ στρατεύματα in Graecis non habuit.

habebit] Sic Mon. Pist. Par. 2. *habebunt* Vulgo. Interpres manifesto vocem ἕξει ad verbum transtulit, cum sententiam totius loci ob Graecorum defectum non cepisset.

et civ.] Sic Pist. Par. 2. *civ.* Mon. Gr. καὶ αἱ πόλεις.

disponent] Sic Mon. 2. Pist. *disponet* Par. *disponentur* Vulgo. Gr. εὐσταθήσουσι.

deo] Sic Pist. Mon. 2. *de* Par. Gr. θεοῦ.

placito] Sic Pist. Par. *placita* 2. *bene placito* Mon. *placato* Vulgo. Gr. ἵλεω.

et propitio exsistente, quomodo non erunt universa plena totius pacis et devotionis? Terraque nobis offeret fructus, et mare, quae sua sunt, dabit, illorum oratione propitiationem dei ad omnem rempublicam deducente. Sed et ipsum commune schema hominum reverentius erit, et vivet melius, illorum erubescens perdurationem. Ideoque una pariter conspiratio erit, omnium simulque **** malitia omni et melioribus et sanctioribus studiis introductis et decentibus rerum. Quod nos requirentes causam agimus et putamus utilem.

CAP. VI. Illud quoque omnibus servari volumus modis, si visus fuerit aliquis reverentissimorum monachorum in aliqua tabernarum conversari, hunc repente dari locorum defensoribus, aut hic gloriosissimis

exsistente] Sic Pist. Par. *existente* Mon. 2.

quomodo] Sic Mon. *quo* Pist., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *quando.* Par. *quando.* Gr. πῶς.

erunt] Sic Pist. Par., deest in Mon. 2. Gr. ἔσται.

terraque] Sic Par. *terra quae* Pist. Mon. 2. *terra* Vulgo. Gr. ἡ γῆ τε. Quod Vulgo antea est *sed et*, in Mon. 2. Par. Pist. non est, ideoque omittendum esse visum est.

offeret] Sic Mon. Pist. *auferet* 2. *offerret* Par. *feret* Vulgo.

mare] Sic Pist. Mon. 2. *manere* Par. Gr. θάλαττα.

quae sua] Sic Par. Mon. 2. *et quae sua* Pist. Gr. τὰ οἰκεῖα.

oratione] Sic 2. *orationem* Mon. *ratione* Pist. *rationem* Par. Gr. εὐχῆς.

propitiationem] Sic Pist. Mon. *propositionem* Par. *proatioe* 2., sed litterae *p* superius littera *i*, et syllabae *oe* lineola superius impositae. Gr. εὐμενείᾳ.

ad omnem] Sic Pist. Mon. 2. *et omnem* Par. Gr. πρὸς ἅπασαν.

deducente] Sic Pist. Mon. *deducentes* 2. Par.

schema] Sic Par. Mon. 2. *scema* Pist.

reverentius] Sic Pist. 2. *reverentis* Mon. Par., sed in Mon. sec. manus correxit *reverentius.* Gr. αἰδεσιμώτερον.

vivet] Sic Pist. Mon. 2. *vivi* Par. Gr. ζήσει.

perdurationem] Contius ad marg. *puritatem aut perpurgationem*, quod quidem contra omnium codd. consensum foret.

una] Sic Par., deest in Mon. 2. Pist. Gr. μία.

conspiratio] Sic Pist. Par. *conspirationem* Mon. *conspiratc* 2., sed litteris *ra* et *c* lineolae iam a prima manu superius impositae sunt. Gr. σύμπνοια.

omnium] Sic Mon. *om* Pist., sed lineola superius imposita. Deest in Vind. *omnibus* Vulgo, quod quidem recipere non dubitavi, cum interpres vim et potestatem vocis πάντων non videatur percepisse.

simulque] Sic quattuor mei codd., nisi quod in Mon. haec vox punctis subiectis notata est, et in 2. Par. antea imponitur *omni.* Vulgo *simul.* Quod vero Vulgo subiicitur: *ad hoc concurrentibus et in exsilium missa quantum possibile est*, id in Mon. 2. Par. Pist. non est, ideoque delendum esse visum est. Ego lacunae signum posui; etenim interpres non videtur in Graecis habuisse: πρὸς τοῦτο συντρεχόντων καὶ ἐξοριζομένης καθ' ὅσον οἷόν τέ ἐστι.

malitia] Sic 2. Par. Pist. Mon., in quo quidem huic voci a prima manu puncta inferius subiecta sunt. Gr. κακίας.

omni] Sic Pist. *omnium* Par. 2. *om* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. πάσης.

melioribus] Sic Mon. *omnium melioribus* Pist. 2. Par. Sed in 2. Par. deest, quod antea Vulgo legitur *et.* Gr. καὶ καλλιόνων.

sanctioribus] Sic Mon. 2. Par. *sacerdotibus* Pist. Gr. ὁσιωτέρων.

decentibus] Sic Par. *de contractibus* 2. *de cctibus* Pist., sed supra litteras *cc* circumflexus positus est, qua re significari solet *contractibus.* Mon. *contractibus.* Gr. ἐμπρεπόντων. Vulgo *rebus ipsis decentibus.*

rerum] Sic Mon. 2. Pist. Par., deest Vulgo. Gr. τοῖς πράγμασι.

quod nos] Sic Pist. Mon. 2. *qui vos* Par. Gr. ὅπερ ἡμεῖς.

NOV. CXXXI. CAP. VI. illud] Sic Par. *illum* Pist. Mon. 2. Gr. κἀκεῖνόγε.

in aliqua] Sic Mon. Pist. Par. In 2. antea est *sit,* quod quidem a reliquis codd. abest, nec sane Graecis firmatur.

aliqua] Sic Pist. Par. 2. *aliquam* Mon.

conversari] Sic Pist. Mon. 2. *servare* Par. Gr. ἀναστρεφόμενος.

hunc] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. τοῦτον.

dari] Sic Pist. Mon. 2. *dare* Par. Gr. παραδίδοσθαι.

locorum defensoribus] Sic Mon. Par. Pist. *defensoribus locorum* 2. Gr. τοῖς

praefectis sacrorum praetoriorum, et castigari convictum et nunciari hoc abbae, quatenus eum expellat monasterio, qui talia deliquit, utpote in confusionem vitae angelicam hanc conversationem mutantem. Oportet enim duplex hoc opus monachis esse, aut divinis vacare scripturis, aut quae monachos deceant (quae vocant manuum opera) meditari et operari. Mens frustra vacans nihil bonorum parit. Pro his hanc ponimus legem, et in hac regia civitate valentem, et in gentibus omnibus. Utique enim ad singulos patriarcharum dirigemus eam ad cautelam observationemque competentem; illi vero sub se constitutis metropolitis mittent. Illi vero aliis omnibus innotescent episcopis, et per episcopos omnia haec reverentissimis monachis et abbatibus eorum fient manifesta. Damus autem causae observationem non solum abbatibus monasteriorum singulorum, nec solum deo amabilibus episcopis, neque sanctissi-

τῶν πόλεων ἐκδίκοις, pro quibus interpres videtur habuisse τοῖς τῶν τόπων ἐκδίκοις.

aut hic] Sic 2. *vel hic* Mon. *ut hic* Par. Pist. Gr. ἢ ἐνταῦθα.

abbae] Sic Pist. Mon. *abbatisse* 2. *ambe* Par. Gr. τῷ ἡγουμένῳ.

monasterio] Sic Mon. Pist. Par. *a monasterio* 2., quod quidem Graecis non firmatur.

deliquit] Sic Par. Mon. 2. *diliquit* Pist.

vitae] Sic Par. Mon. 2. *suae* Pist. Pro βίον interpres videtur habuisse βίου.

mutantem] Sic Pist. Par. Mon. 2., in quo quidem a sec. manu litterae *m* circumflexus superius impositus est, qua re significari potest *immutantem*. Gr. ἀλλαξάμενον.

oportet] Sic Par. Mon. 2. *oporte et* Pist. Gr. δεῖ.

esse] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. καθεστάναι.

aut quae] Sic Par. Mon. 2. *aut* Pist., sed vox *aut* a sec. manu omissa est. Gr. ἢ τὰ μοναχοῖς πρέποντα.

monachos] Sic Mon. *monachicos* 2. Pist. *monaci eos* Par. Gr. μοναχοῖς.

deceant] Sic Mon. 2. Pist. *dicant* Par. *decent* Vulgo.

opera] Sic Pist. Mon. 2., deest in Par. Gr. ἐργόχειρα.

enim] Sic Pist. Par. 2. *hoc* Mon., sed litterae *o* iam a prima manu punctum superius impositum est; quod quidem videtur esse delentis signum. Supra lineam sec. manus in eodem ms. scripsit *enim*. Gr. διάνοια γάρ.

vacans] *vaccans* 2.

hanc] Sic Pist. Par. 2. *namque hanc* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

ponimus] Sic Pist. 2. Mon. *posuimus* Par. Gr. τίθεμεν.

gentibus omnibus] Sic Par. Mon. 2. *omnibus gentibus* Pist. Gr. τῶν ἐθνῶν ἁπάντων.

enim] Sic Pist. Par., deest in Mon. 2. Gr. γάρ.

eam] Sic Par. *eum* 2. Pist. Mon., in quo quidem sec. manus correxit *eam*.

cautelam] Sic Pist. Par. 2. *cautele* Mon.

observationemque] Sic 2. Pist. Par. Mon., in quo quidem syllaba *que* non nisi a sec. manu scripta est. Gr. καὶ φυλακῇ.

competentem] Sic Pist. Par. 2. *competentemque* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

constitutis] Sic Mon. 2. *constitutis eum* Pist. *constitutus eum* Par. Gr. τεταγμένους.

metrop.] Sic Pist. Par. 2. *omnibus eum metrop.* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

mittent] Sic Pist. Mon. 2. *mitteretur* Par. Gr. ἐκπέμψουσιν.

vero] Sic 2. *quoque* Pist. Par. Mon. Gr. δέ.

aliis omnibus] Sic Pist. Par. *omnibus aliis* Mon. *vel quoque aliis omnibus* 2. Gr. τοῖς ἄλλοις ἅπασι.

omnia haec] Sic 2. Pist. Par. Vox *haec* deest in Mon. Gr. ταῦτα.

eorum] Sic Par. 2., deest in Pist. Mon. Gr. αὐτῶν.

fient] Sic 2. *fient eorum* Mon. Pist. *etiam* Par. Gr. γενήσεται.

observationem] Sic Pist. Par. 2. *observationes* Mon. Gr. παρατήρησιν.

monasteriorum] Sic Mon. Pist. Par. *in monasteriorum* 2., quod quidem Graecis non firmatur.

episcopis] Quod Vulgo postea legitur *nec sanctissimis metropolitanis*, in Mon. 2. Par. Pist. deest. Itaque interpres verba οὐδὲ τοῖς ὁσιωτάτοις μητροπολίταις non videtur in contextu habuisse.

neque] Sic Mon. 2. Pist. *nec* Par.

mis patriarchis, sed hic quidem gloriosissimis praefectis sacrorum praetoriorum ut, si causae habuerit aliqua confectione cognoscentes a sanctissimis viris exsequantur, in provinciis autem illarum iudicibus, primitus a deo amabilibus episcopis, quod agitur, agnoscentibus et **** administrationibus innoxia custodire, quae ad deum sunt, et prae cunctis imperio, tanquam nihil sanctiorum et custodiri iustorum neglecto a nobis, sed per omnia studentibus communem rempublicam magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi clementia frui per reverentissimorum virorum puritatem, custodient quoque monachi et clerici, et episcopi maiores et minores, sacrorum memores canonum, sacrarumque legum et constitutionum de hoc scriptorum, quas et valere et ratas esse et per praesentem sancimus legem.

EPILOGUS. Tua igitur beatitudo, quae placuerunt nobis et per hanc sacram declarata sunt legem, cognoscens, operi effectuique tradere festinet.

hic] Sic 2. *si* Mon. Pist. Par. Correctio facillima est ex Graeco ἐνταῦθα.

glor. — praetoriorum] Sic Mon. 2. Pist. Par. *et tunc excellentiae* Vulgo.

causae] Sic 2. Pist. *cause* Par. Mon. *cuius causa* Vulgo.

habuerit] Sic Par. Mon. 2. Pist. *egeat* Vulgo.

aliq. confectione] Sic quattuor dicti codd. *vehementioris correctionis* Vulgo. Ex Graeco ἐπανορθώσεως facile est videre, corrigendum esse *correctione.*

cognoscentes] Sic Mon. 2. Pist. Par. *discentes* Vulgo.

a sanct.] Sic 2. Pist. Par. *altissimis* Mon., sed litteris *alt* a sec. manu syllaba *sanct.* superius imposita est. Vulgo *a deo amabilibus.*

viris] Sic 2. Pist. Mon., deest in Par. Gr. ἀνδρῶν.

exsequantur] Sic Mon. 2. Pist. *exequentur* Par. Gr. ἐπεξίοιεν.

illarum] Sic Mon. 2. Pist. *illorum* Par. *earum* Vulgo. Gr. ἐκείνων.

et] Quod postea lacunae signum posui, facit codicum mss. consensus, qui non habent, quae Vulgo postea sunt: *sint per omnia et personis et.* Itaque interpres non videtur in Graecis habuisse: εἴη διὰ πάντων καὶ τοῖς προσώποις τοῖς ἱερωμένοις καί, quae fortasse propter vocis καὶ repetitionem exciderunt.

administrationibus] Sic Mon. Pist. *amministrationibus* 2. *administrantibus* Par. *magistratibus* Vulgo. Gr. ταῖς ἀρχαῖς.

custodire] Sic Mon. 2. Pist. Par. *ea* Vulgo.

quae] Sic Mon. 2. *qua* Pist. Par., sed lineola superius imposita est. Gr. τὰ πρὸς θεόν.

deum] Sic Pist. 2. Par. *dm* Mon., sed priori litterae *d* punctum inferius subiectum est.

sunt] Sic Par. 2. Mon. Pist., deest Vulgo.

sanctiorum] Sic Par. Pist. *sit sanctius* 2. *sit scis* Mon., sed ultimae voci *scis* lineola superius imposita est, qua re fortasse significatur *sanctis*, sed litterae c iam a prima manu punctum inferius subiectum est. Gr. τῶν θειοτέρων.

custodiri] Sic Pist. Mon. *custodire* 2. Par. Gr. φυλάττεσθαι.

iustorum] Hoc verbum quaeque sequuntur usque ad vocem *communem*, in Mon. 2. non sunt, sunt autem in Par. Pist.

per] Sic Pist. Par. 2. *prae* Mon. Gr. διὰ τῆς.

custodient] Quod Vulgo antea legitur *quam*, in Pist. Par. 2. Mon. non est, ideoque omittendum esse visum est.

quoque] Sic Pist. Par. 2. *namque* Mon. Gr. καί.

monachi et clerici] Sic Mon. 2. Pist. *manich monachi clerici* Par., sed supra syllabam *mo* a sec. manu adscriptum est *et.* Caeterum ibidem priores syllabae *manich* punctis subiectis delentur. Vulgo *clerici et monachi.* Interpres videtur in Graecis inverso ordine habuisse μοναχοὶ καὶ κληρικοί.

scriptorum] Sic Mon. 2. Pist. Par. *scriptarum* Vulgo.

ratas] Sic Pist. Par. *gratas* 2. *sacras* Mon. Gr. κυρίους.

et per] Sic Pist. *etiam* Par. *et* Mon. *per* 2. Gr. καὶ διὰ τοῦ.

praesentem] Sic Pist. Mon. 2. *praesentem per* Par., quod quidem Graecis non firmatur.

sancimus] *sanctimus* Mon.

NOV. CXXXI. EPIL. cognoscens] Sic Par. Mon. 2. *cognosces* Pist. Gr. γινώσκουσα.

festinet] Quae subscriptio Vulgo sub iicitur, in Mon. 2. Pist. Par. non est.

[CXXXII.] GLOSS.

DE RAPTIS MULIERIBUS ET QUAE RAPTORIBUS NUBUNT.

Idem aug. Ariobindae.

PRAEFATIO. Legis interpretationem culmini tantum principali competere nemini venit in dubium, quum promulgandae quoque legis auctoritatem fortunae sibi vindicet eminentia. Meminimus itaque pro raptu mulierum, sive iam desponsatae fuerint vel maritis coniunctae sive non vel etiam si viduae sunt, legem ante posuisse, et capitis sub-

ideoque omittenda fuit. Est autem haec: *datum Nov.* (leg. *Non.*) *Maii Constantinop. imper. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.*

NOV. CXXXII. CXXXII.] Deest in Vind. Mon. Berol. I. — Ad marginem Mon. *const.* X. Caeterum haec eadem constitutio legitur et in appendice Iuliani tam in codd. Verc. Berol. Vindob., quorum librorum varietatem adiecta nota (Iul.) designabimus. In Vind. (Iul.) *Kap. DLXXXV.*, Verc. (Iul.) *cons. CXXXII. Kap. DLXXXIII.*, Berol. (Iul.) *cons. CXXXII. Kap. DLXXXVII.*

de — nubunt] Sic Vind. Mon. Berol. I. Pist., in quo quidem vox *et* omissa est, quod idem factum in Hamb. Trid. Port. Neob., in quo quidem est *nubunt nuptoribus*, et antecedens quoque vox *et* omissa est. Verc. (Iul.) *de raptum mulierum et sponsatae qui rapiunt ea*, Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *de raptu mulierum et sponsatae et* (deest *et* in Vind. (Iul.)) *de qui rapiunt eas.* Vulgo *de muliere raptum passa.* Post vocem *nubunt* in I. subiicitur *Rubrica.*

idem aug. Ariobindae] Sic Vind. Mon. Neob. *id. ā. Ariobund* Pist., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est. Berol. *id. ā. Ariobinda*; similiter Cod. Par. 4713. ex relatione Bieneri in hist. Novv. p. 533. *impr. Iust. ā. de edicto Const.* I. Deest inscriptio in Vind. (Iul.), quod quidem negat Bienerus in hist. Nov. l. c., Berol. (Iul.) Verc. (Iul.) *imp. Iustinianus aug. Arebindo, gloriosissimo praetoriorum praefecto, exprae fecto almae urbis et exmagistro militum* Vulgo. Caeterum in ms. Ranconnet Iuliani et in collectione Anselmo dedicata hanc constitutionem *Leoni* inscriptam esse ex Bieneri hist. Nov. p. 26., 227., 532. Os. monuit.

NOV. CXXXII. PRAEF. legis] *segis* I.

interpretationem] *interptationem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

culmini] Sic Mon. Berol. *culimini* Vind. *culminis* Vind. (Iul.)

tantum] Sic Mon. Pist. *tn* Vind. Berol., sed lineola superius imposita est; in utroque quidem sec. manus supra lineam adscripserat *tantum*. Neob. *tam pnctam*, sed sec. manus, ultimis sex litteris deletis, scripsit *tum* Verc. (Iul.) *yTHN*, Vind. (Iul.) *thaythii*, Berol. (Iul.) *tayτHn.*

competere] Sic Mon. Pist. Vind. (Iul.) Neob. *compere* Vind., sed sec. manus scripsit *competere.* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *conpetere.*

venit] *vero* Verc. (Iul.), sed contra reliquorum librorum mss. auctoritatem.

quoque] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. *quidem* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul.)

auctoritatem] *auctoritate* Verc. (Iul.)

fortunae] Sic omnes mei codd. et Neob., in quo quidem est *fortunae*, ut litteris *un* lineola superius imposita sit, Trid. Port. Deest in Hamb.

vindicet] Sic Berol. (Iul.) Vind. Verc. (Iul.) *vendicat* Mon. Pist. Berol. *vindicari* Vind. (Iul.) *vendicationem* Neob., sed litteris *ionem* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *vindicet.*

eminentia] Sic omnes codd. praeter Vind. (Iul.), in quo quidem est *eminentiam.*

raptu] *raptum* Verc. (Iul.)

mulierum] *mulieris* Vind.

sive] *sibe* Berol. (Iul.)

desponsatae] Sic Vind. Mon. Pist. *desponsate* Berol. *disponsate* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) *disp.n....* Berol. (Iul.) *fuerint desponsatae* Neob.

fuerint] Deest in Neob., sed in reliquis codd. mss. est.

vel] *aut* Neob., sed contra reliquorum codd. auctoritatem.

coniunctae] *convictae* Pist.

sive non] *si venit* Berol., sed litteris *it* puncta inferius subiecta et supra lineam autem circumflexus superius positus est.

vel etiam si] *vel si* I.

viduae] *vidue* Vind. Berol. I. *bidue* Verc., sed litterae *e* circumflexus inferius subiectus est, qua re Vulgo significatur *bidue.*

sunt] Sic Vind. Mon. Neob. I. *sint* Vulgo.

legem] *lege* Verc. (Iul.)

iecisse supplicio non tantum raptores, verum comites etiam eorum, nec non alios, qui eis auxilium tempore invasionis contulisse noscuntur, et non tantum parentibus mulierum, verum consanguineis etiam et tutoribus et curatoribus in huiusmodi dedisse per eandem legem vindictam et praesertim poenis locum dedisse, si iam nuptae vel desponsatae mulieres rapiantur, quum non solum raptus mulieris, verum adulterium etiam per huiusmodi temeritatem committitur. Et super alias poenas raptoris etiam, nec non aliorum, qui cum eo fuerunt, patrimonium raptae mulieri vindicari per eandem legem praecipimus, ut dotis etiam

posuisse] *posuuisse* Verc. (Iul.)

ante] *au* Mon., sed lineola superius imposita, qua re *ante* solet significari. Vind. Pist. Verc. (Iul.) I. *aute*, Neob. *aut.*

et cap.] In Verc. (Iul.) Vind. (Iul.), prior vox *et* non est.

subiecisse] *subiaecisse* Vind. *subisse* Mon. Neob. *subicisse* Berol. (Iul.) *ubicisse* Verc. (Iul.) *subibisse* Vind. (Iul.)

supplicio] Sic omnes codd. praeter Berol., qui habet *supplitio* et Pist., qui habet *periculo.* In Mon. quidem sec. manus correxit *supplicium.*

non] *no* Neob.

tantum] Sic Vind. Neob. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul.), *tamen* Pist. Berol. Mon., ubi quidem sec. manus correxit *tantum.*

verum] Sic Vind. Mon. Pist. Neob. Berol. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *vero* Verc. (Iul.) In his autem codd. omnibus non est, quod Vulgo et in I. postea scriptum est *etiam.*

comites] *comitem* Berol., sed sec. manus scripsit *comites.*

etiam] Sic Vind. I. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), deest autem in Mon. Berol. Neob. Pist.

eorum] Sic omnes codd. praeter Vind. (Iul.), in quo quidem est *ipsorum.*

eis] *ex eis* Verc. (Iul.), sed contra reliqq. codd. consensum.

auxilium] *auxilio* Verc. (Iul.)

tantum] Sic omnes codd. praeter Berol., in quo est *tamen,* quod quidem sec. manus correxit *tantum.*

verum] Sic omnes codd. praeter Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.), in quo non est.

cons. etiam] Sic Vind. Pist. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *etiam cons.* Mon. Berol. Neob. *consanguinei sed etiam* Vind. (Iul.) *etiam consanguineis* I. Vulgo.

et tut.] *etiam tut.* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu.

in] Sic Vind. Pist. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.), deest in I. et Berol. (Iul.) Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *homines.*

huiusmodi] *huius* I.

praesertim] Sic Vind. (Iul.) Hamb. I. Mon. Berol. Berol. (Iul.) *praescriptum* Pist. *presentim* Verc. (Iul.) *prescrri* Neob., sed ad finem huius vocis littera *s* superius adscripta est. In Berol. sec. manus correxit *praescriptis*, quod et in Trid. Port. Vulgo est.

poenis locum] Sic omnes codd., praeter Pist. qui habet *locum poenis.*

nuptae] *nupta* Verc. (Iul.) *rupte* Berol.

desponsatae] *desponsate* Berol. Verc. (Iul.) Quae postea sunt *mulieres — non solum nuptias*, desnnt in Vind., sunt autem in reliquis codd.

rapiantur] *rapiuntur* Verc. (Iul.)

quum] *cum* Berol. Neob. I.

ad. etiam] Sic Neob. Vind. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Pist. Berol. *et per* Mon. *etiam ad.* I. Vulgo.

committitur] *committatur* Neob.

et] Deest in Neob.; in Pist. est quidem, sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *in.*

super alias] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Neob. *si sponsalae* Verc., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Vind. (Iul.) *si sponsatae*, Berol. (Iul.) *sponsalias.*

raptoris] *raptores* Vind. (Iul.)

aliorum] *et aliorum* Vind. (Iul.)

fuerunt] Sic Vind. Berol. *fuer* Mon. Neob., sed supra lineam a sec. manu lineola posita est, qua re idem significatur. Hamb. I. *fuerant.* Vulgo *fuerint*, quod et in Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul.) legitur.

mulieri] Sic Pist. Vind. Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul.) *mulieris* Neob. *muliers* Berol., sed litterae *r* accentus supra lineam impositus, litteraeque *s* punctum inferius subiectum est.

vindicari] Sic Neob. *vendicari* Berol. *vedicai* Pist., sed litteris *ai* circumflexus superius impositus est. Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Vind. *vindicare*, Mon. *vendicare.*

eandem] *eundem* Berol., sed sec. manus correxit, ut in contextu.

praecipimus] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. I. *precipimus* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *praecepimus* Vulgo.

ut dotis] *in dotis* Neob., sed priori voci *in* puncta inferius subiecta sunt et supra lineam a sec. manu adscritum est *ut.* Vind. (Iul.) *ut dotem.*

etiam] *et* Vind.

marito dandae legitimo copia per raptoris ei ministretur substantiam. Illo quoque specialiter adiecto, ut nulla sit mulieri vel virgini raptae licentia raptoris eligere matrimonium, sed cui parentes volunt, excepto raptore, legitimo matrimonio copulari, nullo modo, nullo tempore licentia mulieri raptae permissa raptoris se coniungere matrimonio. Sed parentes etiam si tali consenserint matrimonio, deportari praecipimus. Sed mirati sumus, quod conati sunt aliqui dicere, raptam mulierem sive volentem sive nolentem, etsi raptoris amplexa sit matrimonium contra nostrae constitutionis tenorem, debere tamen raptoris eam habere substantiam vel quasi legis praemium, vel ex testa-

dandae] Vulgo antea est *legitimo*, quod quidem in Mon. Vind. Neob. Berol. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Pist. I. non est. Caeterum *dande* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) Vind. (Iul.) Neob. Berol. *dante* Pist. *dando* Berol. (Iul.)

legitimo] Sic I. *ex legitimo* Verc. (Iul.) *legitima* Vind. (Iul.) *legitimo* Berol., sed sec. manus correxit *legitima*.

copia] *copia ari* Pist. *copula* Vind., sed supra *la* a sec. manu scriptum est *ri*. Neob. *copia copulari*.

per] *prae* Verc. (Iul.), deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *per*.

raptoris] Sic Vind. Neob. Pist. Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) *raptores* Mon., sed sec. manus scripsit *raptoris*. Berol. *raptori*, sed ultimae litterae *i* supra lineam adscriptum est *s*.

ei] *eis* Verc. (Iul.)

ministretur] *ministraretur* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. Pist. *ministloretur* Berol., sed priori litterae *t* et *r* circumflexibus impositis, sed sec. manus circumflexum litterae priori *r* impositum delevit, litteraeque *o* punctum inferius subposuit.

substantiam] *substantia* Vind. Neob. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.), sed contra reliqui habent.

illo] *ille* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.)

spec. adi.] *spec. adiecta* Berol. (Iul.) *adiecta spec.* Neob.

vel virgini] Quae abhinc leguntur, usque ad syllabas *raptoris ma* in Vind. non sunt, nisi a 2. manu, in linea quidem adscripta. Caeterum Verc. (Iul.) *vel virginis*.

licentia raptoris] Vox *licentia* deest in Neob. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul)., in Berol. autem est quidem, sed punctis subiectis notata est. In Neob. supra vocem *licentia* lineam impositum est *permissa*.

eligere] *eligi sibi* Vind. (Iul.)

matrimonium] *matrimonio* Vind. (Iul.)

volunt] Sic Vind. Neob. Mon. *voluerint* I. Vulgo.

excepto] *escepto* Berol., sed supra litteram *s* a sec. manu littera *x* superius adscripta est.

raptore] *raptors* Neob., sed supra litteras *oe* circumflexus superius positus est. Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) *raptae*.

nullo] *nulla* Vind. (Iul.)

licentia] *licentiam* Pist. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.), sed reliqui, ut in cont.

raptoris] *raptori* Vind. (Iul.)

coniungere] *contingere* Mon., sed sec. manus scripsit *coniungere*.

matrimonio] *diei matrimonio* Neob.

si] Deest in Berol., sed a sec. manu lineae impositum est.

tali] *illi tali* Mon.

consenserint] *consenserit* Vind. Pist.

praecipimus] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. I. Berol. (Iul.) *volumus* Neob. *precipimus* Vind. (Iul.) *praecepimus* Vulgo reliqui.

sunt] *fuimus* Neob., sed litterae *m* lineola superius imposita, litterisque ultimis *us* puncta inferius subiecta sunt.

aliqui] *aliquid* Neob. Verc. (Iul.) Berol., in quo quidem ultimae litterae *d* punctum inferius subiectum est.

raptam] *rapta* Verc.

volentem sive nolentem] *nolentem sive volentem* Vind. Berol. *nolentem* Pist.

amplexa sit] Sic Pist. Berol. (Iul.) Vind. I. *amplexit* Mon. *amplexa et si rae sit* Neob. *implexerit* Vind. (Iul.) *amplexarit* Verc. (Iul.) *sit amplexa* Berol. Desunt Vulgo.

nostrae] *nre* Berol. Verc. (Iul.), sed lineola superius imposita.

tenorem] *tenore* Verc. (Iul.) Quod Vulgo subiicitur *amplexa sit*, deest in Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.)

tamen] *eam tamen* Vind. (Iul). *tantum* Mon. Berol. Neob., sed reliqui et I. contra habent.

raptoris eam] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. Verc. (Iul.) *raptoris ex eam* Berol. (Iul.) *eam rapt.* Vulgo.

substantiam] *substantia* Berol. (Iul.)

vel] Deest in Verc. (Iul.), sed in reliquis codicibus mss. est.

praemium] *primum*. I.

vel ex] *aut ex* Neob.

testamento] *testamentum* Berol., sed sec. manus correxit *testamentis*.

mento forte, si hoc etiam factum esse contigerit. Qui enim talia dicere praesumserunt, praedictae legis seriem intelligere non potuerunt. Qui enim tale stare matrimonium, etsi rapta voluerit, prohibuimus, et ob hoc parentes raptae mulieris deportationis subiecimus poenae, si huiusmodi consenserunt matrimonio, quomodo raptas mulieres raptorum eligentes connubium, praemiis honorassemus raptae datis mulieri? Superfluam igitur eorum dubitationem vel in posterum resecantes, priorem legem per praesentem interpretari censuimus.

CAP. I. Sancimus itaque, si rapta mulier, cuiuscunque sit conditionis vel aetatis, raptoris nuptias eligendas esse censuerit, parentibus praesertim non consentientibus, nec ex beneficio legis, nec ex testa-

hoc] Deest in Vind.
factum] *actum* Neob. Quod Vulgo antea est *etiam*, deest in I.
contigerit] *contingit* Vind. Neob. *contiguerit* Mon., sed litterae *u* puncta inferius subiecta sunt.
talia] *alia* Berol. (Iul.)
praesumserunt] Sic Vind. Mon. Berol. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *praesumpserint* Berol. (Iul.) I. *praesumpserit* Neob. Quod Vulgo subiicitur *hi*, in Vind. Neob. Pist. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.) I. non est, ideoque omittendum esse visum est.
seriem] *series* Berol. (Iul.)
intelligere] *intellegere* Vind. Verc. (Iul.) Berol. (Iul.)
qui] Sic I. Berol., in quo supra litteram *i* a sec. manu scriptum est *a*.
stare] *facere* I.
matrimonium] *matrimonio* Verc.
etsi] *et sibi* Neob.
voluerit] Sic omnes, inter quos et Pist., ubi quidem supra litteram *v* a sec. manu littera *u* superius posita est.
prohibuimus] *prohibimus* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *proibuimus* Berol.
et] *etiam* Neob.
ob] *ab* Verc. (Iul.)
raptae] *raptam* Verc. (Iul.) *rapte* Berol. (Iul.)
deportationis] *deportationem* Vind. (Iul.)
subiecimus] Sic Mon. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Verc. (Iul.) *subiciemus* Berol., sed litterae *e* punctum inferius subiectum est. Vind. Neob. Pist. *subicimus*.
huiusmodi] In Vind. antea scriptum est *u*, cui quidem litterae iam a prima manu punctum inferius subiectum est.
poenae] *pene* Neob. Pist. *penae* Berol. *paene* Verc. (Iul.)
consenserunt] Sic Vind. *consenserint* Mon. Neob. Pist. Berol. I. Vulgo. *consenserit* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Vind. (Iul.)
quomodo] *quo* Pist., sed lineola superius imposita.
raptorum] *raptores* Vind., sed sec. manus scripsit *raptorum*. Berol. *raptores raptorum*, sed priori voci *raptores* puncta inferius subiecta sunt.
eligentes] *elegentes* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.)
connubium] *conubium* Vind. Pist. *connubio* Berol. (Iul.) *conubio* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.)
praemiis] *premiis* Berol. (Iul.) *proemiis* Vind. (Iul.)
honorassemus] *honoravissemus* I.
raptae] *rapte* Berol. (Iul.) Berol. *dotis* I.
datis] *dotis* Berol. (Iul.) *dantis* Mon.
mulieri] *mulieris* Verc. (Iul.) *mulieis* Berol., sed ultimis litteris *ei* circumflexus superius impositus, litteraeque *s* punctum inferius subiectum est.
superfluam] *superflua* Vind. (Iul.)
vel] *aut* Neob.
priorem legem] Sic Vind. Berol. Pist. Verc. (Iul.) Hamb. I. *priorem* Vulgo Trid. Port. reliqui, hoc est, voce *legem* omissa.
per praes.] Haec duo verba desunt in Mon. Quod autem Vulgo subiicitur *legem*, in Vind. Berol. Hamb. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) I. non est.
interpretari] *interpraetari* Berol.

NOV. CXXXII. CAP. I. sancimus] *sanctimus* Neob. *sanccimus* Berol. *censimus* Vind. (Iul.), deest in Verc. (Iul.)
cuiuscunque] *cuiuscumque* Berol. (Iul.)
conditionis] *condicionis* Verc. (Iul.) Pro *sit cond.* I. habet *cond. sit*.
raptoris] Sic Vind. (Iul.), sed supra lineam a sec. manu scriptum est *vel conditionis*.
eligendas] *elegendas* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.)
esse] deest in Neob., sed a sec. manu lineae impositum est.
praesertim] *praeseptim* Mon., sed sec. manus scripsit *praesertim*.
non] Deest in Mon.
consentientibus] *consentibus* Neob.
nec] Deest in Berol. (Iul.), sed contra reliquos codd. mss.

mento raptoris hereditatem suscipere, vel quocunque modo substantiam vindicare, sed praemium, quod per legem nostram raptae mulieri datum est, ut raptoris et eorum, qui auxilium ei tempore invasionis praebuerint, substantiam vindicet, hoc ad parentes, si ambo vel unus supersit, qui nuptiis specialiter non probantur consensisse, ex tempore raptus ipso iure transferri et patrimonium raptoris non iam raptam habere mulierem, quae coniugio se raptoris inquinare non piguit, sed in personas transferri, quas superius nominavimus, eius non consentientes coniugio. Nam nefarios huiusmodi coitus poenis corrigi, non praemiis

hereditatem] *hereditate* Berol. (Iul.) *hereditatis* Verc. (Iul.)

suscipere] Sic Verc. (Iul.) Berol. Pist. Mon., sed sec. manus in Mon. correxit *ad her. accedere.* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *accipere*, Vind. Neob. *accedere.* I. *usucapere.*

quocunque] Sic Berol. (Iul.) Neob. Vind. (Iul.) Mon., in quo sec. manus scripsit *quodcunque.* Caeterum Vind. *quodcunque*, Verc. (Iul.) *cumque.*

sed] *vel sed* Berol., sed priori voci *vel* puncta inferius subiecta sunt.

raptae mul.] *rapte munieri* Verc. (Iul.), sed litterae *n* punctum superius impositum est, ut dimidia eius pars deleta esse videatur. Pist. *mulieri raptae.*

eorum] Sic omnes praeter Vind. Neob., in quibus quidem est *horum.*

auxilium ei] Sic Vind. Mon. Neob. *auxilium eo* Verc. (Iul.) *auxilium et* Vind. (Iul.) *auxilium aer* Berol. (Iul.) *ei auxilium* Vulgo I.

tempore] In Berol. haec vox bis scripta est.

praebuerint] *praebuerunt* Vind. (Iul.) In Vind. videtur esse *praebuerint*, sed satis incertum est.

substantiam] Sic Vind. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *suba* Neob., sed circumflexi superius impositi sunt. Mon. *suba*, sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Verc. (Iul.) *substantiae*, Berol. *boa*, sed lineola superius imposita. Caeterum litterae *a* punctum inferius subiectum est. I. Vulgo *bona.*

vindicet] Sic Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) *vendicet* Berol. *vendicent* Mon. I. *undici* Neob., sed litteris *u* et *ci* circumflexi superius impositi sunt.

ad] *a* Berol. (Iul.)

parentes] *patrem* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *parentes* Neob., sed sec. manus inde efficit *patrem.*

si ambo] *suam* Neob., sed supra hanc ultimam syllabam *am* sec. manus scripsit *bo.* Verum litteris *am* haec eadem manus syllabam *bo* inscripsit superius.

vel] Sic Neob., sed tantummodo a sec. manu. Etenim prima ne habuit quidem totam hanc vocem.

probantur] Sic Neob., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Vind. *probatur.*

consensisse] *concessisse* Verc. (Iul.)

ipso] *ipse* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.)

iure] *iurae* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.)

transferri] *transferre* Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) *transferri qs* Berol., sed ultimis litteris *qs* lineola superius imposita totique voci puncta inferius subiecta sunt.

et] Deest in Berol. (Iul.)

et patrimonium] Sic Vind. (Iul.) Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. *quas superius et in matrimonium* I. Verc. (Iul.) *qua superius et in matrimonio* Berol. (Iul.), sed litterae *a* punctum inferius subiectum est.

iam rapt.] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *iam rapta* Berol. (Iul.) *raptam iam* Vulgo.

habere] *mulieriem habere* Pist., sed ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. In Neob. deest.

mulierem] *muliere* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.), deest in Pist.

quae] *que* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *quam* I.

raptoris] *raptores* Verc. (Iul.)

piguit] *pinguit* Verc. (Iul.)

transferri] Ad marg. Vind. hic adiectum est: *et matrimonium non tam raptam mulierem habere, quae coniugio se raptoris inquinare non piguit, sed in personas transferri, quas superius.*

eius] Sic Mon. Berol. Neob. Pist. Berol. (Iul.) Trid. Hamb. I. *ei* Vind. Port. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) Vulgo.

consentientes] *consentiente* Vind. (Iul.)

nam nefarios] Haec et quae sequuntur omnia usque ad voces *honorari convenit* in Mon. Neob. non sunt.

nefarios] *nefarius* Berol. (Iul.) *nepharium* Vind. (Iul.) *nepharios* I.

huiusmodi] *huius* I.

coitus] *cohitus* Berol. (Iul.)

poenis] *penitus* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.), in quo quidem litterae *e* littera o superius imposita est.

corrigi] *corrigis* Verc. (Iul.)

competit honorari. Quodsi parentes iam decesserunt, vel huiusmodi sceleri consenserunt, substantia raptoris nec non aliorum, qui facinoris fuerunt participes, fisci viribus vindicetur. Quam interpretationem non in futuris tantummodo casibus, verum in praeteritis etiam valere sancimus, tanquam si nostra lex ab initio cum interpretatione tali a nobis promulgata fuisset, Ariobinde pater carissime atque amantissime.

EPILOGUS. Quae igitur per hanc legem nostra statuit aeternitas, celsitudo tua effectui mancipari observarique praecipiat.

competit honorari] Sic Vind. Berol. Pist. Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) I. *competit honori* Berol. (Iul.) *honorari convenit* Vulgo.

parentes iam] *iam parentes* Vind.

decesserunt] *decesserint* Vind. (Iul.) *decessere* I.

vel] *qui* Vind., deest in Vind. (Iul.)

huiusmodi] *huius* I.

sceleri] *sceleris* Vind. (Iul.) Berol. (Iul.) Mon. (Iul.)

consenserunt] *consenserint* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) I.

substantia] *substantiam* Pist. Vind. (Iul.) Berol. (Iul.)

aliorum] Sic Vind. Mon. Berol. Pist. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) I. *et aliorum* Vulgo reliqui.

fac. fuerunt part.] Sic Vind. Berol. Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Hamb. *factionis fuerunt participes* Pist. *participes facinoris fuerunt* Mon. Neob. *facinoris fuerint part.* Vulgo Trid. Port. *fac. fuere part.* I.

viribus] In Vind. Mon. Berol. Hamb. incertum est *iuribus*, an *viribus* legatur. Trid. Par. I. *iuribus*.

vindicetur] Sic Berol. (Iul.) Verc. (Iul.) *vendicetur* Vind. Berol. I. *vendicentur* Mon. Vind. (Iul.) *vindicentur* Neob. Pist. Postea in Mon. Neob. subiectum est: *nam huiusmodi cohitus penis corrigi non praemiis competit honorari.*

non] Deest in Neob., sed a sec. manu supra lineam positum est.

tantummodo casibus] *tantummodum casibus* Berol. (Iul.) *casibus tantummodo* Neob.

verum] Deest in Berol.

praeteritis] *preteritis* Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) *ptis* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. (Iul.) *praesentis*.

etiam] deest in Berol.

sancimus] *sanctimus* Neob.

tanquam] *tamquam* Verc. (Iul.)

nostra] *nostram* Berol. (Iul.)

cum] Deest in Vind. (Iul.) I.

a nobis] Deest in Mon. Berol. Neob. Pist. I., sed in reliquis est.

fuisset] *fuisse* Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) *fuisset a nobis* I.

Ariobinde] Sic Mon. Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Neob. Deest in I. *priobinde* Vind. *ariobin* Berol., sed ultimae syllabae *bin* circumflexus superius impositus est. Pist. *Ariobin.*, sed per litteram *b* circumflexus superius traiectus est. *Ariobide* Trid. Deest Vulgo et in Hamb. Port.

pater] Sic Vind. (Iul.) Verc. (Iul.) Berol. (Iul.) Trid. Port. Hamb. I. *pat* Mon. Vind. Berol. Neob. Pist., sed lineola superius imposita est. *praefecte* Vulgo.

carissime] *kme* Vind. Vind. (Iul.) Berol. Pist. *carissimae* Berol. (Iul.) *clarissime* Mon. Trid.

atque] *adquae* Berol. (Iul.), deest in Mon. Vind. Verc. (Iul.)

amant.] *amantissimae* Berol. (Iul.), deest in Mon. Vind. Verc. (Iul.)

NOV. CXXXII. EPIL. hanc] *quam* Neob. In Vind. (Iul.) totus epilogus deest.

legem] Deest in Pist. I.

nostra] *nostram* Pist. Verc. (Iul.)

statuit] *statui* Verc. (Iul.)

aeternitas] *equitas* Vind. Berol. Hamb. I. In Pist. I. subiicitur *legem*, quod quidem a reliquis abest.

celsitudo tua] Sic Vind. Mon. Berol. Neob. Pist. *celsitudo* Berol. (Iul.) *celsitudo tuae* Verc. (Iul.) *tua celsitudo* Vulgo I.

effectui] *effectum* Vind. (Iul.) *effectu* Berol. (Iul.) *fectui* Verc. (Iul.)

mancipari] *mancipare* Vind. (Iul.)

observarique] *observariquae* Berol. (Iul.)

praecipiat] Vulgo subiicitur subscriptio haec: *dat. XII. Kal. Iun. imp. DN. Iustiniani anno XXXVII. post Basilii V. C. cons. anno XXII*, quae quidem in Vind. Mon. Pist. Berol. Neob. Verc. (Iul.) Vind. (Iul.) I. non est. In Berol. (Iul.) haec est: *dat. XII. Kl. CP. iop. DN. iusT. pp. a. ann. XXXVI pc. Basilio uc. ann. XXII. cons.* Quam quidem, cum incertum sit, an in Authentico ullo unquam tempore fuerit, in contextum recipere dubitavi.

[CXXXIII.] GLOSS.

DE COLLATORIBUS ET ALIIS CAPITULIS.

Imp. Iustinianus aug. Petro p. p.

CAP. I. Quaecunque ad utilitatem nostrorum collatorum pertinent **** per Iulium vel Augustum mensem uniuscuiusque indictionis particulares dispositiones collationum futurae indictionis in foro uniuscuiusque dioecesis gloriosissimorum nostrorum praefectorum sub confectione monumentorum manifestari, declarantes, quantum unicuique provinciae sive civitati pro unoquoque iugo aut viliis aut centuriis aut alio quolibet tam in specie, quam in auro fiscalium causa imminet, indicantes quoque specierum aestimationem secundum mensam et in unoquoque loco tenentem consuetudinem, et quid ex his in arcam inferri aut in unaquaque dari aut expendi oportet; sic igitur compositas tales dispositiones provinciarum iudicibus mox destinari in prooemiis uniuscuiusque indictionis et per eos proponi in civitatibus sub eis constitutis intra Septembrem aut Octobrem mensem, sed etiam volentibus exemplaria horum ex foro gloriosissimorum praefectorum sine dilatione dari, ut collatores agnoscant, quemadmodum debent collationes inferre. Si vero ante insinuationem in alios titulos praeter eos, qui continentur particulari dispositione anni, collatores fiscalia exsolvant aut in provincia

NOV. CXXXIII. CXXXIII.] Deest in Vind. Mon. I., ad cuius marginem quidem adscriptum est: *coll. VIIII. de collatoribus et aliis capitulis.*

de coll.] Sic Vind. Desunt in Mon. Vide notam, quae antecedit.

capitulis] In I. subiicitur *Rubrica.*

imp. — aug.] *imp. Iustinianus* Mon. *id. ā* Vind. Pist., sed superius lineola imposita est. Deest tota inscriptio in Neob. *idem ā* I.

Petro p. p.] Sic Vind. Mon., sed litteris *pp* lineola superius imposita est. Pist. *p. ppo*, sed ultimis litteris *ppo* lineola superius imposita est. Vulgo *Petro gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto.* Caeterum in Mon. tota haec Novella tantummodo a recentiori manu scripta est.

NOV. CXXXIII. CAP. I. pertinent] Sic Vind. Trid. Port. Hamb. I. Mon. Vulgo *respiciunt.* Quod postea lacunae signum posui facit, quod haec, quae Vulgo subiiciuntur: *studentes adimplere et hanc praesentem ponimus legem, per quam sancimus*, nec in Vind. nec Mon. nec Hamb. Trid. Port. I. sunt. Itaque interpres verba illa σπουδάζοντες — δι᾽ οὗ θεσπίζομεν non videtur in Graecis habuisse. Lacunam ex Graecis a Contio suppletam esse, iam Os. adnotavit.

Augustum] *per Augustum* I.

indictionis] *inditionis* Vind.

dioecesis] *diocesis* I.

nostrorum] Sic Vind., deest in Mon. Gr. ἡμῶν.

civitati] *civitatis* I.

viliis] *ulus* Mon. Vind. *illis* Trid. Contius in marg. *al. viliis.* Vulgo I. *villis.* Gr. οὐιλίων.

in auro] *auro* I.

causa] Sic Vind. *causarum* Mon. Gr. ἕνεκεν.

aestim.] *estim.* Vind. *extim.* Mon. I. Gr. τὴν ἀποτίμησιν.

mensam] *mensuram* I.

et] Deest in I.

consuet.] Deest in I.

quid] Sic Mon. *quid* Vind., sed per litteram *d* superius circumflexus traiectus est, qua re Vulgo significatur *quidem.* Vulgo I. *quidquid.* Gr. τί.

arcam] *archam* I.

unaquaque] *unamquamque* I. Vulgo subiicitur *provincia*, quod quidem in Vind. Mon. I. non est.

aut] Sic Mon. *et* Vind. Gr. ἤ.

compos.] *oppos.* I.

provinciarum] Sic Vind., deest in Mon. Gr. τῶν ἐπαρχιῶν.

prooemiis] *proemiis* Mon. *primiis* Vind. *primis* I. Gr. ἐν προοιμίοις.

aut] *et* I.

Octobrem] *Octubrem* Vind. Mon.

mensem] Sic Vind. *menses* Mon. Vulgo I. Gr. μηνός.

etiam] Sic Vind. Mon. I. *et* Vulgo.

volentibus] *volumus* I.

horum] Sic Vind. Mon. *eorum* Vulgo I.

agnoscant] Sic Vind. Mon. *cognoscant* Vulgo I.

collationes] Sic Vind. Vulgo. *collationibus* Mon. Gr. συντελείας.

si] *sin* Mon.

expendant, iubemus eis in eiusdem indictionis collationes haec reputari, ut nullum ipsi patiantur damnum. Si vero secundum a nobis definitum tempus non dirigantur huiusmodi particulares dispositiones, qui quidem per tempus gubernant nostrum praetorium, triginta librarum auri poenam persolvant, uniuscuiusque vero provinciae tractentae viginti librarum auri poenam exigentur. Si autem iudex missus easdem particulares dispositiones in provinciis non proposuerit, decem librarum auri poena damnabitur et spoliationem cinguli sustinebit; eius quoque officium quinque auri libras exigetur.

CAP. II. Iubemus vero specierum quidem illationem mox ex principiis uniuscuiusque indictionis incipere, argenti vero illationis titulos secundum tempora definita.

CAP. III. Pro fiscalibus autem collationibus desuscepta sive securitates particulares aut plenarias omnibus ab his, qui fiscalia suscipiunt, fieri definimus manifestantes et solidorum quantitatem et specierum nec non et iugorum sive viliorum sive centuriarum et nomina

haec] Sic Vind. I. *hoc* Mon. Vulgo. Gr. ταῦτα.
damnum] *dampnum* I.
definitum] *diffinitum* Mon. I.
huiusmodi — dispositiones] Haec quidem in Vind. non nisi a sec. manu adscripta sunt.
qui] Sic Mon. *qd* Vind., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.
quidem] Sic Vind. *cunque* Mon.
librarum] Sic Mon. *li* Vind., sed supra hanc litteram a sec. manu punctum superius positum est.
auri] Sic Vind., deest in Mon.
uni. vero] Sic Vind. Trid. Port. *unius vero cuiusque* Mon. Caeterum in Hamb. I. est *un. cui. provinciae vero.*
tractentae] *tractantes* Mon. *tracte ut et* Vind. Trid. I. *tracte ut* Hamb. *contracte* Port. Sed facilis restitutio ex Graecis.
viginti] Sic Vind. Mon. *XX.* Trid. I. *XXX.* Hamb. *quinque et viginti* Port. Vulgo. Gr. κ'.
librarum] Sic Mon. *librar.* Hamb. *li* Vind. Trid. I.
exigentur] Sic Vind. Mon. Hamb. I. *exigetur* Trid. *exigantur* Port. Vulgo. Gr. εἰσπραχθήσονται.
autem] Sic Mon. *a* Vind., sed circumflexus superius impositus est.
easdem] Sic Vind. Vulgo. *eas* Mon. Gr. τὰς αὐτάς.
provinciis] Sic Vind. *provincias* Mon. I.
proposuerit] *posuerit* I.
decem] Sic Vind. I. *quindecim* Mon. Gr. ι'.
librarum] *l.* I., sed circumflexus superius per hanc litteram traiectus est.
poena] *penam* I.
spoliationem cinguli] Sic Vind. *cinguli expoliationem* Mon. Gr. ἔκπτωσιν τῆς ζώνης.

auri libras] Sic Vind. *librarum auri* Mon. *libras auri* Vulgo I., qui quidem verborum ordo Graecis non firmatur, ubi est χρυσίου λιτρῶν.
exigetur] Sic Vulgo I. *exigentur* Vind. Mon., in quo quidem litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Graeca habent etiam singularem numerum: εἰσπραττομένης.

NOV. CXXXIII. CAP. II. vero] Sic Vind. I. *quidem* Mon. Gr. δέ. Quod Vulgo post *haec* est *quidem*, in Vind. est, deest autem in Mon. Gr. τὴν μέν.
quidem] deest in I.
incipere] Sic Vind. *accipere* Mon., sed sec. manus scripsit *accipere.* Gr. ἄρχεσθαι.
titulos] *titul* Vind., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Mon. I. *titulis*, quod in Hamb. Trid. est. Melius fore *titulos* iam Os. vidit. Vulgo *titulum.* Gr. τίτλους.
tempora definita] Sic Vind. *tempora diffinita* Mon. *definita tempora* Vulgo. *diffinita tempora* I. Gr. τοὺς καιροὺς τοὺς ὡρισμένους.

NOV. XXXIII. CAP. III. autem] *aut* I.
securitates] In Vind. ultimae litterae *s* puncta inferius subiecta sunt.
plenarias] Sic Vind. *planarias* Mon. Gr. πληναρίας.
his] Sic Vind. Mon. I. *iis* Vulgo.
definimus] Sic Vind. *diffinimus* Mon. I.
quantitatem] Haec est perelegans Beckii coniectura, cum antea legeretur *qualitatem.* Sane cum Beckio manifesto faciunt Vind. et Mon. Gr. ποσότητα.
et specierum] Sic Vind. Desunt autem in Mon. Gr. καὶ τῶν εἰδῶν.
iugorum] *iugerum* I.
viliorum] Sic manifesto Vind. Hamb.

possessionum, pro quibus functiones suscipiunt. Si vero secundum praedictum modum desuscepta sive securitates non fecerint, iubemus, eos et poenam decem auri librarum exigi et tormentis subdi; similiter iudicem provinciae decem auri librarum poenam exigi, si de hoc interpellatus non iudicaverit et compulerit desuscepta sive securitates secundum quem definivimus ordinem conscribi.

CAP. IV. Haec autem iubemus observari, ut, si quis forsan collatorum dubitat de possessione, pro qua fiscalia exigitur, aut pro fiscalium quantitate omnibus modis fiscalium descriptionum custodes cogi a provinciae iudice aut illo negligente, a locorum sanctissimo episcopo eas proferre et fiscalium ostendere quantitatem et secundum virtutem publicae descriptionis exigi possessorem.

CAP. V. Et in hoc quoque nostros collatores adiuvare prospeximus, ut non necessitas inferatur possessoribus sub hypothecas decima-

iuliorum Mon. I. *villarum* Vulgo. Gr. οὐΐλλων.

functiones] Sic Vind. *et funct.* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

secur.] Sic Mon. In Vind. subiicitur *et*, quod quidem Vulgo abest, nec Graecis firmatur.

fecerint] Sic Vind. Vulgo. *fecerit* Mon. Gr. ποιήσουσι.

auri librarum] Sic Vind. *librarum auri* Mon. I., quod quidem et Vulgo est. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

exigi] Sic Mon. Vind., in quo quidem supra lineam lineola superius posita est.

iudicem] Sic Mon. I. *iudice* Vind.

auri librarum] Sic Vind. *librarum auri* Mon. Vulgo. *l. I.*, sed lineola superius traiecta. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

poenam exigi] *penam exigi* Vind. *exigi poenam* Mon. Vulgo. I. Gr. ποινὴν εἰσπραττομένου.

si] *et si* I.

iudicaverit] Sic Vind. Mon. Leuncl. Notat. II. 244. ex Graeco ἐκδικήσει emendat *vindicaverit*, quod sane et Os. probat, ego improbo. Etenim vocem ἐκδικεῖν et alias ab interprete sic male acceptam esse legimus.

compulerit] *compellitur* I. Mon., sed ut in contextu, habet Vind. Gr. συνελάσει.

securitates] *securites* Vind. *securitate* Mon. Gr. ἀμεριμνίας.

definivimus] Sic Vind. *diffinimus* Mon. *diffinivimus* I. Gr. διωρίσαμεν.

conscribi] Sic Mon. *scribi* Vind. Vulgo. Deest in I. Gr. συγγραφῆναι.

NOV. CXXXIII. CAP. IV. haec] *hec* Vind. Mon. *hoc* Vulgo I. Pro τοῦτο nterpres videtur habuisse ταῦτα.

ut] Sic Mon. Hamb. Trid. I., deest in Vind. Port. Gr. ὥστε εἰ.

possessione] *positione* I.

qua] Sic Vind. Hamb. Trid. Port., deest in Mon. Gr. ὑπὲρ ἧς.

exigitur] Sic Vind. *exiguntur* Mon. I. Vulgo. Gr. εἰσπράττεται.

pro] Sic Vind. Mon. *de* Vulgo. *pro qua* I. Gr. ὑπὲρ τῆς.

quantitate] Sic Vind. Mon. Port. *quantitatem* Hamb. Trid. I., quod non probo propter Graeca, ubi vox ποσότητος a praecedenti ὑπὲρ pendet.

a prov.] Sic Vind. I. *et a prov.* Mon., sed hoc quidem Graecis non firmatur.

sanctissimo] Sic Vind. *scisimo* Mon. Gr. ὁσιωτάτου.

eas] *eius* I.

et sec.] Sic Vind. Mon. Hamb. In Trid. Port. solum *et* est, voce *secundum* omissa. Prius *et* Vulgo sane non est. Interpres in Graecis habuisse videtur καὶ κατά. Vox *secundum* deest in I.

virtutem] Sic Mon. Trid., *servitium* I. *vitium* Hamb. *servitutem* Port. Vind. *modum* Vulgo. Gr. δύναμιν.

exigi] Quod Vulgo antea legitur *et ita*, in Vind. Mon. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

NOV. CXXXIII. CAP. V. adiuvare] Sic Vind., sed in Mon. Vulgo I. sic est *adiuvare nostras coll.*, qui quidem verborum ordo Graecis non firmatur.

prosp.] Sic Mon. *persp.* Vind. I.

possessoribus] Sic Vind. *collatoribus* Mon. Gr. κτήτορσιν.

sub hypothecas] Sic Vind. Mon. *sub ypothecis* I. *susceptores* Vulgo. Pro ὑποδέκτας interpres videtur habuisse ὑφ' ὑποθήκαις vel ὑποθήκας.

decimationes] Sic Vind. Mon., deest Vulgo.

tiones nominare, ut non aliquam ex hoc patiantur ipsi laesionem, sed eos, quibus in unaquaque provincia aut civitate periculum fiscalium exactionum imminet sive iudices sint sive curiales sive exactores sive vindices aut canonicarii aut alii quidam proprio periculo et suscipere pecunias et transmittere et expendere in quibus deputatae sunt utilitatibus.

CAP. VI. Et hoc custodiri iubemus canonicarum talem in provinciam destinari, qui possit periculo ordinantium eum exigere fiscalia tributa, ut per nullam occasionem impulsorem post eum mitti et damnum subiectis inferre; impulsoris et ipsum vocabulum de cetero perimimus. Si vero non opportunus inveniatur canonicarius, non impulsor mittatur, sed illo remoto alter dirigatur canonicarius. Ipsum quoque canonicarium contentum iubemus deputatis consuetudinibus et nullam subiectis inferre laesionem.

CAP. VII. Sin autem aliquando contigerit superindictionem cuiuslibet possessionis conservae aut contributariae fieri, ex illo tempore iubemus superindictum suscipientem exigi pro eo fiscalia, ex quo tradita est ei superindicta possessio, non aliter autem superindictum fieri,

nominare] Sic Mon. *noia* Vind., sed lineola superius imposita est. Quod Vulgo et in I. postea est *in auro collationis*, in Vind. Mon. deest.
aliquam] *in aliquam* I.
patiantur ipsi] Sic Vind. *ipsi patiantur* Mon. *ipsi paciantur* I. Gr. ὑπομένειν αὐτούς.
sed eos] *sed qui eos* I.
in unaquaque] Sic Vind. Mon., in quo quidem prior vox *in* a sec. manu scripta est. Gr. ἐν ἑκάστῃ.
iudices] Sic Vind. Mon. Trid. Port. Hamb. Pro verbis *iud. sint* I. habet *sint iud.* Quod alii habent *vindices*, contra Graecorum tenorem est, ubi est ἄρχοντες.
sive exactores] Sic Vind. Deest in Mon., sed Graecis firmatur.
sive vindices] Sic Hamb. Mon. *seu iudices* Vind., sed priori litterae *u* circumflexus impositus est. Desunt in Trid. Port., sed Graecis firmantur.
aut can.] Sic Vind. Mon. I. *sive can.* Vulgo.
proprio] *a proprio* I.
NOV. CXXXIII. CAP. VI. canonicarium] Sic Vind., deest autem in Mon. Gr. κανονικάριον.
destinari] *canonicarium dest.* Mon., qui quidem verborum ordo Graecis refutatur.
ut per] Sic Hamb. Trid. I. *et per* Vind. Mon. Port. Vulgo. Gr. ὥστε.
et damnum] Sic Vind. I. *ad damnum* Mon. Gr. καὶ ζημίαν.
subiectis] Sic Vind., deest in Mon. Gr. τοῖς ὑποτελέσιν.
inferre] Sic Hamb. *inferri* Vind. Port. Trid. I. *fieri* Mon. Gr. ἐπάγειν:
impulsoris] *impulsois* Vind., sed litteris *oi* lineola superius imposita, qua re significatur, quod in contextu positum est. Mon. Hamb. Trid. Port, sed in Trid. deest distinctio post vocem *impulsionis*. Contius ad marg. *impulsoris vet.*, quod sane et Os. praefert. Vulgo I. *impulsionis*. Gr. ἐξπελλευτοῦ. Quod Vulgo subiicitur *enim* in Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. non est, ideoque omittendum esse visum est, quamquam Os. contrarium statuit.
perimimus] *permittimus* I.
opport.] *oport.* Vind. I.
canonicarius] Sic Mon. *canonicarium* Vind. Gr. κανονικάριος.
contentum] *contemptum* Vind. Mon. Gr. ἀρκεῖσθαι.
iubemus] Quod Vulgo I. antea est *esse* in Vind. Mon. I. deest.
deputatis] Sic Vind. *de privatis* Mon. Gr. ταῖς ὡρισμέναις.

NOV. CXXXIII. CAP. VII. sin] *si* Mon.
superindictionem] Sic Vind. *superdictiones* Mon., sed supra syllabam *dict.* a sec. manu syllaba *in* inscripta est. I. *superindictione*.
conservae] Sic Mon. *conservare* Vind. Hamb. Trid. I. Gr. ὁμοδούλων.
contrib.] *contributarie* Hamb. Trid. *contributaria* Vind.
exigi] Sic Vind. Mon. I. *exigere* Vulgo. Gr. ἀπαιτεῖσθαι.
pro eo fiscalia] Sic Vind. Vulgo. *pro fiscalibus* Mon. *pro eo confiscalia* I. Gr. ὑπὲρ αὐτῆς τὰ δημόσια.
sup. poss.] Sic Vind. *poss. superindicta* Mon. Gr. ἡ ἐπιβαλλομένη κτῆσις.

nisi ex scripto de hoc examinatio fiat apud provinciae iudicem et sententia eius procedat definiens eum, qui debet suscipere superindictum. Si quis autem putaverit se laedi, liceat ei provocare, ut in foro gloriosissimorum praefectorum appellatio examinetur et secundum leges terminum suscipiat.

CAP. VIII. Si vero aliquando contigerit dominum cuiuscunque possessionis aut non apparere aut ad fiscalium solutionem non sufficere, ut ex hoc superindictionis necessitas suscipiatur, iubemus repente hanc tradi his, qui conserva aut contributaria praedia possident cum omnibus, qui in ea inveniuntur agricolis et peculiis eorum et enthecis et fructibus et animalibus et omni alio instructo instrumentoque ibi invento. Si vero aut persona, quae debeat eam secundum legem suscipere, non inveniatur, aut alio quocunque modo differri superindictum contigerit, iubemus gesta confici apud provinciae iudicem, significantia qualitatem et statum eius possessionis et omnia in ea inventa, ut sic eam curiales seu exactores aut vindices aut officiales suscipiant, et si postea inveniatur, qui debeat eam secundum leges suscipere, non aliter fieri, nisi, quod pro occasione exactorum aut curialium aut vin-

nisi] Sic Mon., deest in Vind. Gr. *εἰ μή.*

ex scripto] Sic Vind. *rescripto* Mon. I. Gr. *ἐγγράφως.*

sententia] Sic Vind. *scientia* Mon., sed sec. manus scripsit *sententia*. Gr. *ψῆφος.*

procedat] Sic Vind. *procedens* Mon. Gr. *προέλθοι.*

definiens] *diffiniens* Mon. I.

suscip. superind.] Sic Vind. Mon. *superind. suscip.* Vulgo I. Gr. *δέξασθαι τὴν ἐπιβολήν.*

gloriosissimorum] Sic Vind. *gloriosimorum* Mon.

terminum] Sic Mon. *terminos* Vind. Gr. *πέρας.*

NOV. CXXXIII. CAP. VIII. contigerit] Sic Vind. *contingat* Mon. Gr. *συμβαίη.*

cuiuscunque] Sic Mon. Vulgo. *cuiusque* Vind. Gr. *οἱασδήποτε.*

ut] Sic Vind. Vulgo. *aut* Mon. I. Gr. *ὥστε.*

superindictionis] *indictionis* Mon. *superindictio* Vind. Gr. *ἐπιβολῆς.*

repente hanc] Sic Vind. Mon. *hanc repente* I. Vulgo. Gr. *παραχρῆμα ταύτην.*

his] Sic Vind. Mon. I. *iis* Vulgo.

conserva] Sic omnes codd. praeter Trid., ubi est *conservant.*

contributaria] *tributoria* I.

enthecis] Sic Vind. *emphiteoticis* Mon. I. *euthicis.* Gr. *ἐνθηκῶν.*

et fruct.] Sic Vind. *fruct.* Mon., sed priori voce *et* omissa. Gr. *καὶ καρπῶν.*

instructo instrumentoque ibi] Sic Mon. Vind., in quo quidem pro *que* sola littera *q* posita est, cui quidem sec. manus puncta inferius subiecit. Hamb. I. *instructo ibique*; Trid. *instructo instrumento ibique*; Port. *instrumento ibi*, quod sane et Vulgo est. Gr. *ἰνστρούκτου καὶ ἰνστρουμέντου τοῦ ἐκεῖσε.*

persona] *personam* I.

eam] *eas* I.

legem] Sic Mon. Vind., in quo quidem haec vox a sec. manu scripta est. Gr. *κατὰ τοὺς νόμους.*

quocunque] Sic Vind. *quocum* Mon. Gr. *οἱῳδήποτε.*

contigerit] Sic Mon. *conting.* Vind., sed ultimae syllabae *ting* lineola superius imposita est, qua re significatur *contingit.* Gr. *συμβαίη.*

qualitatem] Quod Vulgo et in I. antecedit *et*, in Vind. deest, est autem in Mon., sed Graecis non firmatur. Caeterum interpres in Graecis habuit *ποιότητα.*

et — inventa] Sic Mon. Vind., in quo haec tantum a sec. manu scripta sunt.

seu ex.] Sic Vind. I. *siue exact.* Mon. Hamb. *aut exact.* Vulgo.

aut vind.] Deest in Vind. *aut iudiciales* Hamb. I. *aut iudices* Mon. *ἢ βίνδικες.*

aut officiales] Deest in Hamb., sed ad marginem a sec. manu adscriptum est. Est in Vind. Mon. Gr. *ἢ ταξεῶται.*

inveniatur] Sic Vind. *inverit* Mon. Gr. *εὑρεθείεν.*

leges] Sic Vind. *legem* Mon. Gr. *κατὰ τοὺς νόμους.*

quod] Sic Vind. Hamb. Trid. *ut quod* Port. *id quod* Vulgo I., desunt in Mon. Gr. *τὸ διὰ.*

pro occasione] Sic Vind. Mon. *per occasionem* Vulgo I. In Hamb. Trid. I. postea adiicitur *fiat*, quod quidem nec Vulgo, nec in Vind. Mon. est.

vindicum] Sic Mon. Vind. Contius

dicum aut officialium eius peius aut minus factum est ei qui suscepit, restituatur.

CAP. IX. Hoc quoque iubemus, ut pro pecuniis aut speciebus in provinciis expensis non exigantur collatores ea, quae dicuntur transmissoria et pro his autem, quae transmittuntur, non amplius praeberi horum, quae ex initio in unaquaque provincia deputata sunt.

CAP. X. Eos autem qui in provinciis pro quibuscunque publicis exactionibus diriguntur, non aliter inchoare exactionem, nisi prius in provinciali iudicio insinuaverint impositas sibi de hoc iussiones, ut exsolventes fiscalia tributa nulli pro his periculo aut damno subiaceant; hoc ipso et super privatis negotiis observando.

CAP. XI. Hoc quoque iubemus eis, quibus fiscalium exactio iniungitur, nullam privatarum causarum exsecutionem committi, sed et si quid eis tale iniungatur, nullo modo praesumere eos hoc agere, ne occasione publicarum functionum nostri subiecti laedantur.

CAP. XII. Si autem et aliquis pro veritate publica debens tributa dicat exsecutori, esse sibi alium debitorem, non licere exsecutori molestiam aliquam denominatis inferre, nisi prius debitor probetur nullo modo omnino posse publica tributa persolvere. Hoc tamen prius requiri apud iudicem provinciae, si pro veritate debitor est is, qui de-

in margine. *iudicialium* Hamb. Verba *aut vindicum* desunt in I. Gr βινδίκων.

eius peius] Sic Vind. Mon. Pro verbis *eius peius* I. habet *eius penis*. Deest Vulgo vox *eius*. Interpres videtur legisse ταξεωτῶν αὐτοῦ.

suscepit] Sic Vind. Mon. I. *suscipit* Vulgo. Interpres potest legisse τῷ παραλαβόντι.

NOV. CXXXIII. CAP. IX. quoque] Sic Vind. *etiam* Mon.

quae] Sic Mon. *q* Vind., sed lineola superius imposita est.

dicuntur] *praedicuntur* I.

et pro his] Sic Mon. I. *pro his* Vind. *pro iis* Port. Vulgo. *et pro iis* Hamb. Trid. Gr. καί.

autem] Sic Vind., deest in Mon. Gr. δέ.

NOV. CXXXIII. CAP. X. provinciis] Sic Mon. Hamb. Trid. *provincias* Vind. Port. Vulgo I. Gr. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

in prov.] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *prov.* Vind., sed voce *in* omissa. Hanc vocem *in* nec Port. habet. Gr. ἐν τῷ.

iudicio] Sic Mon. *audicio* Vind., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. δικαστηρίῳ.

impositas] Sic Mon. *interpositam* Vind., sed sec. manus correxit — *tas*. Gr. ἐπιτεθεῖσας.

exsolventes] Sic Mon. *exolv.* I. *hec solventes* Vind. Gr. τοὺς καταβάλλοντας.

his] *hiis* I.

subiaceant] Sic Vind. *proiciantur* I. *subiciant* Mon. *subiiciantur* Vulgo. Gr. ὑποκεῖσθαι.

NOV. CXXXIII. CAP. XI. hoc] *oc* Vind.

eis] *eos* I.

iniungitur] Sic Vind. I. *iungitur* Mon. Gr. ἐγκεχειρισμένοις.

privat.] *in privat.* I.

praesumere eos] Sic Vind. *eos praesumere* Mon. Gr. τολμᾶν αὐτούς.

NOV. CXXXIII. CAP. XII. et aliquis] Sic Vind. I. *aliquis* Mon. Gr. καί τις.

publica] Quae abhinc sunt usque ad syllaba *prius requi*, in Vind. non sunt, nisi a sec. manu scripta. Etenim ab initio spatium vacuum relictum fuit quattuor versuum tertiaeque partis eius.

molestiam aliquam] Sic Vulgo. *molestia aliquam* Vind. *aliquam molestiam* Mon. Gr. ὄχλησίν τινα.

denominatis] Sic Vind., in quo quidem ad finem adiicitur *in*. Mon. *nominatis*. Vulgo I. *denominato*. Pro τῷ ὀνομασθέντι interpres videtur habuisse τοῖς ὀνομασθεῖσι.

prius] Sic Vind. Mon. I. *primus* Vulgo. Interpres videtur pro ὁ πρῶτος in Graecis habuisse πρότερον ὁ.

debitor] Sic Vind. *debitorem* Mon. Gr. χρεώστης.

modo omnino] Sic Vind. Mon. I. *omnino modo* Vulgo. Gr. τρόπον παντελῶς.

tamen] Sic Mon. *tantum* Vind. Pro *tamen prius* I. habet *prius tamen*. Gr. μέντοιγε.

debitor est] Sic Vind. *debitore* Mon., sed ultimae litterae *e* lineola superius imposita est, qua re potest et id, quod in contextu posui, significari, et *debitorem*. I. *debitorem*.

denominatus] Sic Vind. *nominatus* Mon.

nominatus est, et ita fiet exactio. In utroque vero casu si quis aut exsequi aut exigere citra ea, quae a nobis disposita sunt, praesumserit, et cingulo nudabitur et confiscabitur et exsilio tradetur; qui autem iniunxit aut praecepit iudex decem auri libris exigatur poenam et officium eius quinque librarum auri subiaceat poenae.

CAP. XIII. Nulli vero penitus liceat publica tributa exigentium, neque censualibus aut rationum scriptoribus aut aliis quibusdam publico ministrantibus excusatione, quod in loco sacro resideant uti contra eos, qui dicunt se laesos ab eis in fiscalium exactione.

CAP. XIV. Nullus autem penitus molestetur pro tributis terrarum, quas non possidet, sed etiam si contingat agricultores alicui competentes aut inscriptos propriam habere possessionem, illos pro ea publica inferre tributa illos nullam molestiam sustinentes, nisi forte propria voluntate tali functione se fecit obnoxium.

fiet] Sic Vind. Mon. *fiat* Hamb. Trid. Port. I. Vulgo.

in utroque vero] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *in utroque* Hamb. I. Vulgo. Manifesto interpres verba ἐν ἑκατέρῳ θέματι ad ea, quae sequuntur, adiunxisse reperitur, quod idem in Trid. Port. Hamb. factum est, ubi post vocem *exactio* plene interpungitur.

casu] Sic Mon. *casus* Vind. Gr. θέματι.

aut exsequi] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *exsequenti* Hamb., sed voce *aut* omissa. I. *exsequenti autem.* Vulgo *autem exsequi.* Interpres videtur habuisse ἢ ἐκβιβάσαι.

exigere] Sic Vind. Trid. Port. Hamb. *agere* Mon. Gr. ἀπαιτῆσαι.

nudabitur] Sic Vind. I. *privabitur* Mon. Gr. γυμνωθήσεται.

tradetur] *tradatur* Mon. Vind., in quo quidem sec. manus scripsit, quod in contextu est. Gr. παραδοθήσεται.

iniunxit] *iniuncx* Mon., sed ultimae syllabae *iuncx* lineola superius imposita est. Vind. *iniunc.* I. *iniunxerit*, quod et Vulgo est.

praecepit] Sic Vind. Mon. *praeceperit* I. *permiserit* Vulgo. Gr. ἐπιτρέψας.

auri libris] Sic Vind. *librarum auri* Mon. Vulgo I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

poenam] Sic Vind. *pena* Mon. I.

subiaceat poenae] Sic Vind. *pene subiaceat* Mon. *subi. bene* I. Gr. ὑποκείσθω ποινῇ.

NOV. CXXXIII. CAP. XIII. censualibus] *casualibus* I.

scriptoribus] Sic Mon. *scriptorum* Vind. Gr. λογογράφοις.

publico] Sic Vind. Mon. *publice* Vulgo I. Gr. τῷ δημοσίῳ.

excusatione] Sic Vind. *excusationem* Mon. Trid. Hamb. I. *excusatione uti* Vulgo.

quod] Sic Mon. In Vind. signum est *q*, sed circumflexo inferius traiecto, qua re significatur *quod.*

loco sacro] Sic Vind. Mon. *sacro loco* I. Hamb. Trid. Vulgo.

resideant] *resedeant* Vind. Mon. *resideat* I.

uti] Sic Mon., quod et Os. coniecerat. *ut in* Vind., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Trid. *aut*, deest in Hamb. Vulgo. Gr. κεχρῆσθαι πρὸς τούς.

contra] In Vind. signum est *cc*, cui quidem superius circumflexus impositus est.

ab eis] Sic Vind., deest in Mon.

fiscalium] Sic Mon. In Vind. antea scriptum est *se*, quod quidem Vulgo non est, nec sane Graecis firmatur.

exactione] *exactioe* Vind., sed ultimis litteris *oe* lineola superius imposita est. I. *exactionem.*

NOV. CXXXIII. CAP. XIV. possidet] Sic Vind. *possident* Mon. Gr. κέκτηται.

contingat] Sic Vind. *contingant* Mon., sed ultimae litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Gr. συμβαίη.

inscriptos] *in scriptis* Vind. Mon., sed in utroque sec. manus correxit, ut in contextu. Vulgo *adscriptitios.* I. *inscriptitios.*

illos] Sic Vind. Trid. Hamb. Mon. *dominum eorum* Vulgo. *domino eorum* Os. coniicit. Quae postmodo sunt usque ad vocem *nullam*, desunt in I. omnia.

molestiam] Sic Mon. Trid. Hamb. *molestia* Vind.

sustinentes] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *sustinentem* Vind. *sustinere* Vulgo. *pro iis sustinente* Os. coniicit.

forte propria] Sic Vind. *propria forte* Mon. Gr. ὡς εἰκὸς αὐτὸς ἰδίᾳ.

tali] Sic Vind. *et tali* Mon. I. Gr. τῇ τοιαύτῃ.

functione] Sic Vind. I. *successione*

CAP. XV. Eos autem, qui publica tributa exigunt, iustis ponderibus et mensuris uti praecipimus, ut neque in hoc nostros tributarios laedant. Si autem collatores putent gravari sive in ponderibus sive in mensuris, habeant licentiam specierum quidem mensuras et pondera a gloriosissimis praefectis, auri vero et argenti et reliquorum metallorum pondera gloriosissimo pro tempore comite sacrarum largitionum accipere; et has mensuras et pondera in sanctissima uniuscuiusque civitatis ecclesia servari, ut secundum ea et gravamen collatorum et fiscalium illatio et militares et aliae expensae fiant.

CAP. XVI. Civitatum vero nostrae reipublicae et habitantium eas perfecte prospicientes iubemus, nullam omnino esse licentiam fiscalium exactoribus communicare pecuniis, quae operibus et frumentis civitatum et aquaeductibus aut aliis quibuslibet solennibus aut salariis deputata sunt, aut retinere aliquid ex his, ad proprium lucrum redigere, sed sine aliqua dilatione aut imminutione haec praebere, ut proficiant in quibus ab initio deputatae sunt operibus; sed neque possessores aut habitatores civitatum praesumere quolibet modo auferre aliquid ex ipsis pecuniis aut nomine descriptionum, aut pro sportulis dare aliquid ex his aut expendere. Si quis autem aut dare aut accipere ex his prae-

Mon. *functioni* Vulgo. Interpres dativum τῇ τοιαύτῃ συντελείᾳ non videtur recte interpretatus esse.

NOV. CXXXIII. CAP. XV. in hoc] Sic Vind. *ex hoc* Mon. Gr. ἐν τούτῳ.

putent] Sic Vind. Mon. *putant* Vulgo I. An pro νομίσουσι interpres in Graecis habuit νομίσωσι?

gravari] Sic Vind. Mon. Quod Vulgo subiicitur *se*, in Mon. I. est, deest in Vind., cumque nec Graecis firmetur, omittendum esse visum est.

sive in ponderibus sive in mensuris] Sic Vind. *sive in mensuris sive in ponderibus* Mon. I. Vulgo, qui verborum ordo Graecis: σταθμοῖς εἴτε ἐν μέτροις repugnat.

habeant] Sic Vind. *hat* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐχέτωσαν.

gloriosissimis] Sic Vind. *gloriosisimis* Mon. Quod Vulgo antea est *a*, in Vind. Mon. I. non est.

pro tempore] Sic Mon. *per tempora* Vind. I. Vulgo. Gr. κατὰ καιρόν.

in sanct.] Sic Vind. *sanct.* Mon. Gr. ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ.

et grav.] Sic Vulgo. *ex grav.* Vind. *et grav.* Mon. Gr. καὶ ἡ.

gravamen] Sic Mon. *gram* Vind., sed litteris *gr* circumflexus, litteris *am* autem lineola superius imposita est.

illatio] Sic Mon. *inlaieo* Vind. Gr. εἰσκομιδή.

NOV. CXXXIII. CAP. XVI. reipublicae] *reip.* I.

communicare] *comunicare* Mon.

pecuniis] Sic Vind. *peculiis* Mon. Gr. τοῖς χρήμασιν.

quae] *qui* I.

et frum.] *frum.* I.

et aquaeductibus] *et aquaeducti* Vind. Mon. *aut aquaeductibus* Vulgo. *et aqueductis* I. Caeterum in Vind. haec et quae sequuntur *aut aliis*, manifesto a sec. manu scripta sunt.

solennibus] *sollempnibus* Vind. Mon. *solennitatibus* Vulgo. *solempnitatibus* I. Gr. σολεμνίοις.

deputata] Sic Vind. Mon. I. *deputatae* Vulgo.

his] Sic Mon. I. *eis* Vind., in quo quidem litterae *d* punctum inferius subiectum est. Vulgo *eis*.

ad] *ad ut* Vind., sed litterae *d* punctum inferius subiectum est. Mon. I. Vulgo *aut ad*, quod Graecis non firmatur.

redigere] Sic Vind. *erigere* Mon. *dirigere* I.

haec] Sic Vind. Mon. *has* Vulgo. *hoc* I. Gr. ταῦτα.

in quibus ab initio] Sic Vind. *ab initio* Mon. *ab in. in quibus* I. Vulgo.

deputatae] Sic Mon. *depute* Vind. Gr. ἀφωρίσθησαν.

neque] Sic Vind. *ne* Mon. Gr. μηδέ.

praesumere] Sic Vind. *praesumpmere* Mon.

ex his aut] Deest in Vind. *ex hiis an* I. *ex his autem* Mon., sed facilis correctio est ex Graecis ἐκ τούτων ἤ.

aut dare] Sic Vind. *dare* Mon. I., sed priore voce *aut* omissa, quae sane et Vulgo omissa est. Gr. ἢ δοῦναι.

his] *hiis* I.

sumserit, iubemus eum de suo in duplici quantitate hoc civitati reddere. Sed neque provinciarum iudices aut eorum officia aut alium quemlibet omnino participium habere aliquod ad praedictas pecunias, aut eorum dispensationi semet ipsum miscere, sed civitatis cuiusque sanctissimum episcopum et primates, nec non et eius possessores constituere quidem patrem civitatis et frumentarium et alios huiusmodi dispensatores, singulis autem annis impletis sanctissimum episcopum cum quinque primatibus civitatis rationes exigere eos, qui ab ipsis ordinati sunt, et si quid ex talibus ratiociniis apparuerit debitum aut remansisset, exigi huiusmodi dispensatores periculo eos constituentium et utilitatibus, quibus deputati sunt, servari. Si quis autem ex praedictis dispensatoribus inefficax inveniatur repente hunc removeri iubemus aliumque pro eo et a sanctissimo civitatis episcopo et reliquis possessoribus, sicut praedictum est, ordinari, scientibus his, qui denominant eos, quia si quod damnum civitati contigerit, ex propriis substantiis hoc medebuntur.

CAP. XVII. Nulli vero liceat eorum, qui in officio sunt gloriosissimorum praefectorum, aut in alio officio aut schola constitutorum ta-

eum] Sic Vind., deest in Mon. Gr. *αὐτόν*.

suo] *suo et* I.

in duplici] Sic Mon. *duplici* Mon. Gr. *ἐν διπλῇ*.

aut eorum] Sic Mon. *eorum* Vind., sed sec. manus supra lineam adscripsit *aut*. Gr. *ἢ τὰς τούτων τάξεις*.

quemlibet] Sic Mon. *quaelibet* Vind. Gr. *οἱονδήποτε*.

aliquod] Sic Mon. *aliquid* Vind. Gr. *τινά*.

pecunias] Sic Mon. Vind., in quo quidem priori litterae *p* lineola superius imposita est.

dispensationi] Sic Vind. *disceptationi* Mon. Gr. *διοικήσει*.

cuiusque] Sic Vind. Vulgo, deest in Mon. I. Gr, *ἑκάστης πόλεως*.

patrem] Sic Vind. *patres* Mon. I. Gr. *πατέρα τόν*.

civitatis] Sic Vind. *civitatum* Mon. Gr. *τῆς πόλεως*.

frumentarium] Sic Mon. Hamb. Trid. I. *frumentarios* Port. Vind. Gr. *σιτώνην*.

alios] Sic Mon. *alie* Vind., sed sec. manus scripsit *alios*. Gr. *ἄλλους*.

impletis] *implens* I.

ab] Sic Vind. *cum* Mon., sed sec. manus scripsit *ab*. Gr. *παρ' αὐτῶν*.

talibus] *tabulariis* I.

remansisset] Sic Vind. Mon. I. *remansisse* Vulgo.

huiusmodi] *huius* I.

periculo] Sic Vind. *suo periculo* Mon., quod Graecis non firmatur.

deputati] Sic Mon. *deputata* Vind. I., quod quidem toto sententiarum tenore non firmatur.

servari] Sic Mon. *reservari* Vind. Vulgo I. Gr. *φυλάττεσθαι*.

inefficax] Sic Vind. *ineficax* Mon.

repente] Mon. postea addidit *igitur*, quod quidem in Vind. non est, nec Graecis firmatur.

hunc] Sic Mon. *hanc* Vind., sed sec. manus correxit, ut in contextu est. Gr. *τοῦτον*.

aliumque] Sic Mon. *aliumq* Vind., sed litterae *q* lineola superius imposita est.

et a sanct.] Sic Mon. Hamb. Vox *et* in Vind. Trid. Port. Vulgo non est. Verba *et a* desunt in I. Gr. *ὑπό τε τοῦ*.

sicut] Sic Mon. *sicuti* Vind.

est] Sic Mon., deest in Vind. Gr. *προείρηται*.

his] Sic Vind. Mon. *iis* Vulgo. *hiis* I.

qui] Sic Mon. *qs* Vind., sed per litteram *q* lineola inferius traiecta est.

denominant] Sic Mon. Vind., in quo priori litterae *o* lineola superius imposita est.

quia] Sic Vind., deest in Mon. Gr. *ὡς*.

quod] *qd* Vind. sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est. Gr. *εἴτις*.

damnum] Sic Vind. *damum* Mon. *dampnum* I.

medebuntur] *medebunt* Vind. *habebunt* Mon. Gr. *θεραπεύσουσι*.

NOV. CXXXIII. CAP. XVII. eorum] Sic Mon. *eos* I. *horum* Vind., sed sec. manus scripsit *eorum*.

officio] *offitio* I.

sunt] *sos* Vind., sed ultimae litterae *s* lineola superius imposita est; secundaque manus litterae *o* punctum inferius subiecit.

aut in alio] Haec et quae sequuntur usque ad *huiusmodi*, in Vind. nonnisi a sec. manu, sed in linea scripta sunt. Lineae enim quinque et dimidia vacuae relictae fuerant.

schola] *scola* Vind. Mon. I. Quod

lia ratiocinia committi, neque ex praecepto eiusdem administrationis aut alterius iudicis scriptis, nec si pragmaticam aut aliam sanctionem aut sacrum commonitorium accipiat, praecipiens ei aliquid tale. Sed si quid huiusmodi fiat, licentiam habere uniuscuiusque civitatis sanctissimum episcopum et eius primates non respondere pro memoratis capitulis talibus personis, referre autem ad nos, ut hoc agnoscentes et illatum civitatibus damnum ex eorum substantia restitui iubeamus et competentem vindictam talibus inferamus.

CAP. XVIII. Super hoc iubemus scriniarios operum sub praefectis sacrorum praetoriorum constitutos nullum participium ad talia ratiocinia omnino habere, vacantibus omnibus, per quae eis sive generaliter sive specialiter aliquid tale pridem concessum est aut postea impetretur. Pro praedictis enim causis rationes nulli committi volumus nisi nos, prodesse civitatibus existimantes, virum opinionis bonae et dignitate ornatum elegerimus, qui debeat a nobis in scriptura divinam iussionem percipere continentem per nostram piam subscriptionem et illius nomen et dignitatem et causas et tempora, quorum ei ratiocinia

Vulgo I. antea est *in*, in dictis codd. non apparet ideoque omittendum fuit.

committi] Sic Vind. *mitti* Mon. Gr. *ἐπιτρέπεσθαι.*

eiusdem] *eiusd* Vind. Mon., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est. I. *cui de.* Gr. *τῆς αὐτῆς ἀρχῆς.*

administrationis] Sic I. *amministrationis* Mon. *aministrationis* Vind. *administrationis* Hamb. Trid. *administratoris* Port. Vulgo. Gr. *ἀρχῆς.*

aut] Sic Mon., deest in Vind. Gr. *ἢ ἄλλου.*

scriptis] Sic Vind. I., in quo quidem litterae *s* ultimae punctum inferius subiectum est. Mon. *scripti.* Deest Vulgo. Sane secundum Os. potest videri esse et in Hamb. Trid.

commonitorium] *commonitarium* Vind. *commentarium* Mon. Gr. *κομμονιτόριον.*

sed] Deest in I.

huiusmodi fiat] Sic Vind. Mon. *fiat huiusmodi* Vulgo I. Gr. *εἴ τι τοιοῦτον γένηται.*

sanctissimum] Sic Vind. *sanctum* Mon. Gr. *τὸν ὁσιώτατον.*

referre] *referant* I.

agnoscentes] Sic Mon. *hacnoscentes* Vind. Gr. *γινώσκοντες.*

illatum] Sic Mon. *inlatum* Vind. *illarum* I.

iubeamus] Sic Vind. *iubemus* Mon. Gr. *κελεύσωμεν.*

inferamus] Sic Mon. Vind., in quo a sec. manu haec vox scripta est.

NOV. CXXXIII. CAP. XVIII. super] Sic Vind., sed a sec. manu scriptum est. *insuper* Mon.

hoc] Sic Mon. Vind., in quo a sec. manu scriptum est.

praefectis] Sic Vind. Mon. *praefecto* Vulgo I. Gr. *ὑπὸ τοὺς ἐπάρχους.*

omnino habere] Sic Mon. *habere omnino* Vind. Gr. *παντελῶς ἔχειν.*

tale pridem] Sic Mon. *pridem tale* Vind. Gr. *τι τοιοῦτο πρώην.*

impetretur] Sic Vind. Mon. I. *imperetur* Vulgo. Gr. *πορισθείη.*

pro] Sic Vind., deest in Mon. Gr. *ὑπὲρ τῶν.*

causis] Sic Vind. *casis* Mon. Gr. *αἰτιῶν.*

existimantes] Sic Mon. *estimantes* Vind. *extimantes* I.

opinionis bonae] Sic Vind. *bone opinionis* Mon. *bone opin.* I.

ornatum] *ordinantium* I.

qui] Sic Mon. In Vind. deest, sed a sec. manu supra lineam scriptum est *qui.* Gr. *τὸν ὀφείλοντα.*

a] Deest in I.

scriptura] Sic Mon. *scripta* Vind., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Gr. *ἔγγραφον.*

divinam iussionem] Sic Vind. *divina iussione* Mon. Gr. *θείαν κέλευσιν.*

percipere] Sic Vind., deest in Mon. Gr. *λαβεῖν.*

continentem] Sic Vind. *contempnentem* Mon. *continent et* I. Gr. *περιέχουσαν.*

per nost.] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. Vox *per* Vulgo et apud Port. non est. Gr. *διὰ ἡμετέρας.*

subscr.] Sic Vind. *suscri.* Mon.

et illius] Sic Vind. *ut illius* Mon. Gr. *καὶ τὸ ἐκείνου.*

dignitatem] *dignitates* I.

tempora] Sic Vind. Mon., in quo quidem subiicitur *ipsas*, quod nec in Vind. est, nec sane Graecis firmatur.

committimus. Eos autem, qui a talibus personis rationes exiguntur, omnem habere cautelam iubemus aliam quaestionem nullatenus sustinentes.

CAP. XIX. Ad haec sancimus nullo nostrae reipublicae loco eundem ipsum et iudicem esse et loci servatorem gloriosissimorum praefectorum aut magistrorum militatus cinguli, sed nec aliquem exactionem fiscalium tributorum agentem loci servatorem esse gloriosissimorum praefectorum aut magistrorum militum. Et simpliciter dicendum, nullum in provinciis fieri loci servatorem praefectorum, nisi per nostram scriptam iussionem in expeditis, ubi utilitas exigit et loci servatorem mitti eiusdem praefecturae, qui debeat providere militaribus expensis. Si quid autem extra haec delinquatur loci quidem servatorem suum fe-

qui a] Sic Mon. In Vind. signum est, quo significatur *quia*. Gr. τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν.
cautelam] Sic Vind. Mon. Trid. *tutelam* Vulgo I. Gr. ἀσφάλειαν.
aliam] Sic Vind. *aliquam* Mon. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἑτέραν.
sustinentes] Sic Vind. *sustinemus* Mon. Gr. ὑπομένοντες.
NOV. CXXXIII. CAP. XIX. haec] *hoc* I.
nullo] *inllo* Vind. Mon., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *illo*. Vulgo I. *in nullo*. Gr. μηδενί.
nostrae] Sic Mon., deest in Vind. Gr. τῆς ἡμετέρας.
reipublicae] Sic Mon. *reipublice* Vind. *reip.* I.
loco] *nostre loco* Mon. *nostro loco* Vind., sed Graecis non firmatur.
eundem] Sic Mon. *eumdem* Vind.
ipsum] Sic Vind. Mon. I. *epm*, sed lineola superius imposita. Hinc ortum, quod aliqui *episcopum* interposuerunt, quod quidem et Os. uncis inclusit. Deest Vulgo. Interpres vim vocis τὸν αὐτὸν non videtur satis cepisse.
et loci] Sic Vind. Mon. *loci* Hamb. Trid. I., voce *et* omissa. Gr. καί.
magistrorum] Sic Mon. Vind., in quo quidem syllaba *rum* a sec. manu scripta est.
militatus] Sic Vind. I. *limitatus* Mon. *militaris* Vulgo.
aliquem] Sic Vind. Vulgo. *aliquam* Mon. I.
gloriosissimorum praef.] Sic Vind. *praef. gloriosissimorum* Vulgo. Gr. τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων.
magistrorum militum] *magistrum militatus* I. Quae abhinc leguntur usque ad vocem *praefectorum*, in Mon. sunt, desunt autem in Vind., in quo, nisi fallor, propter homoeoteleuton exciderunt.
dicendum] Sic Mon., in quo vox *est*, quae Vulgo I. postea legitur, deest, quae sanequam nec Graecis requiritur.
per nostram] Sic Vind. *pro nostra* Mon. Gr. ἐξ ἡμετέρας.

scriptam] Sic Vind. I., deest in Mon. *inscriptam* Vulgo. Gr. ἔγγραφον.
iussionem] *iussione* Mon. *observationem* Vind. Gr. κέλευσιν.
expeditis] Sic Hamb. Trid. I. *expeditionis* Vind. Mon. *expeditionibus* Vulgo. Gr. ἐν τοῖς ἐξπεδίτοις.
exigit] Sic Mon. *exigitur* Vind., quod quidem Graecis non firmatur.
et] Sic Vind. Hamb. Trid. I., deest in Port. Mon. Gr. καὶ τοποτηρ.
mitti] Sic Mon. *remitti* Vind., sed supra priorem litteram *e* lineola superius posita est; litteris *re* autem puncta inferius subiecta sunt. Gr. πέμπεσθαι.
militaribus] Sic Mon. *militaibus* Vind., sed litteris *ai* circumflexus superius impositus litteraeque *a* punctum inferius subiectum est. Gr. τῶν στρατιωτικῶν.
exp.] Sic Mon., sed in Vind. antea scriptum est *in*, quod quidem nec Graecis firmatur.
quid] Sic Vind. *quidem* I. *quis* Mon., sed sec. manus scripsit *quis*. Gr. εἰ δέ τι.
extra] Sic Vind. Mon. *contra* Vulgo. Gr. παρὰ ταῦτα.
haec] Sic Vind. Mon. *hoc* Vulgo I., quod Graecis repugnaret.
delinquatur] Sic Vind. *relinquatur* I. *deliquatur penn adiicitur* Mon. Gr. πλημμεληθείη. Quod Vulgo subiicitur *et committatur*, in I. autem *et comitatur*, in Mon. non est, cum in Vind. sit *committant*. Caeterum in Vind. hoc verbum, et quae sequuntur usque ad *triginta*, non sunt, nisi a sec. manu adscripta. Etenim ab initio unus versus et dimidius vacuus relictus erat.
loci quidem] Sic Mon. *quidam* Vind. *qui quidem loci* Vulgo I.
serv.] In Vind. subiicitur vox *loci*, quae quidem in Mon. non est.
suum fecit] Sic Vind. *sive qui hoc fecit* Mon. Vocem *suum* Hamb. I. omisit.

cit, triginta librarum auri poenam exigitur, restituens et omne damnum quod per eum, qui ab eo directus est, aliquis pertulerint, qui vero fieri praesumsit, et proprio cingulo et dignitate et militia privabitur et decem auri librarum poena mulctabitur.

CAP. XX. Prohibemus ad haec et in provinciis exsistentes iudices civiles et militares in civitatibus aut castris loci servatores in commissis sibi provinciis facere, ex quo videlicet in provinciam accesserint, et in quantum in ea administrant; quinque auri librarum poena imminente tam facienti loci servatorem iudici, quam fieri praesumenti. Antequam vero in provinciis veniant iudices, damus licentiam eis vices agentes suos instituere, qui omnia debeant usque ad sui praesentiam agere, quae possint ipsi iudices facere, citra tamen novissimum supplicium aut membri incisionem. Sed et si quis ex iudicibus secundum iussionem nostram in aliam regionem mittatur, liceat ei per similem modum loci servatorem suum facere.

CAP. XXI. Iubemus autem omnes iudices, tam militares quam civiles per se requirere eos, qui latrocinia aut violentias aut rapinas rerum aut feminarum, aut alia quaelibet illicita in provinciis commit-

librarum auri] Sic Vind. *auri librarum* Mon. Gr. λιτρῶν χρυσίου.

poenam] Sic Vind. *pena* Mon. I. Gr. ποινήν.

exigitur] Sic Mon. Vind., in quo quidem haec vox correcta a sec. manu *exigetur*, quod sane et Vulgo et in I. est.

restituens et] Sic Vind. Mon. *restituturus* Vulgo I. Gr. ἀποκαθιστῶν καί.

quod] Deest in I.

aliquis] Sic Mon. *aliquid* Vind. Gr. τινές, unde legendum videtur *aliqui*.

pertulerint] Sic Vind. Mon. I. *pertulerit* Vulgo. Gr. ὑπομείνοιεν.

qui vero] *quod non* I.

praesumsit] Sic Vind. *praesumserit* Mon., quod et Vulgo est.

et proprio] Sic Vind. Mon. Hamb. I. Vox *et* in Trid. Port. Vulgo plane non est. Gr. καὶ τῆς ἰδίας.

auri librarum] Sic Mon. *librarum auri* Vind. Vulgo. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

NOV. CXXXIII. CAP. XX. prohibemus ad haec] Sic Vind. Mon. *ad haec prohibemus* Vulgo. *ad hoc prohibemus* I. Gr. κελεύομεν δὲ πρὸς τούτοις.

et in] Sic Vind. *hec etiam in* Mon., quod Graecis non firmatur.

provinciis] Sic Vind., deest in Mon. *provintiis* I. Gr. ἐπαρχίαις.

castris] Sic Mon. *castri* Vind. Gr. κάστροις.

loci] Sic Mon. *locis* Vind.

accesserint] Sic Vind. *accesaccesserint* Mon., sed prioribus litteris *acces* puncta inferius subiecta sunt.

administrant] Sic Vind. *admiserint* Mon. I. Gr. ἄρχουσι.

auri librarum] Sic Vind. *librarum auri* Mon. I. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

immin.] *imin.* Mon.

facienti] Sic Mon. *faciente* Mon., sed sec. manus scripsit *facienti*. Gr. τῷ ποιοῦντι.

iudici] *iudicis* Mon. I. Vind., in quo quidem iam prima manus litterae *s* punctum inferius subiecit. Gr. ἄρχοντι.

fieri] Sic Vind., deest in Mon. Pro γενέσθαι interpres videtur habuisse γίνεσθαι.

provinciis] Sic Mon. *provincia* Vind. Gr. ἐπαρχίαις.

iudices] Sic Mon. *adiudices* Vind., quod quidem Gr. οἱ ἄρχοντες non firmat.

licentiam eis] Sic Vind. *licentiam* Mon. *eis licentiam* Vulgo I.

qui] Sic Vind. *que* Mon., sed sec. manus correxit *qui*. Gr. ὀφείλοντας.

omnia debeant] Sic Vind. Mon. *debeant omnia* Vulgo. Gr. πάντα ὀφείλοντας.

agere] *gerere* I.

quae] Sic Mon. *q* Vind., sed lineola superius imposita est.

possint] Sic Vind. Mon. I. *possunt* Vulgo.

citra] Sic Mon. *cura* Vind. Gr. δίχα.

tamen] Sic Vind., deest in Mon. Gr. μέντοιγε.

supplicium] *suplicium* Mon.

membri] *menbri* Mon.

regionem] Sic Vind. *regionem nostram* Mon., quod quidem Graecis non firmatur. Videtur autem vox *nostram* ex superioribus male huc esse translata.

liceat] *et liceat* I.

ei] Sic Vind., deest in Mon. Gr. αὐτῷ.

loci] Sic Mon. *locis* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est.

NOV. CXXXIII. CAP. XXI. illicita in provinciis] Sic Mon. *in inlicita provin-*

tunt et supplicia eis legitima inferre, neque pro his causis accipere aliquid consuetudinis nomine, ut omnes undique nostri collatores illaesi serventur. Non enim permittimus cuilibet maiori aut minori militari iudici aut latronum insecutores aut violentiarum inhibitores aut tribunos pro talibus causis in provinciis ordinare, aut qui debeant aliquos exarmare, ut non per tales occasiones ampliores violentiae inferantur provincialibus. Si quis autem iudicum haec non custodierit, cognoscat, non solum commisso sibi cingulo spoliandum, sed decem librarum auri poenam exsolvere; eo, qui praesumsit talem causam assumere, post tormenta et substantiae confiscationem in exsilium dirigendum et in exilium relegando.

CAP. XXII. Ad haec iubemus provinciarum iudices et officia eorum, si quando de civitate aut ad civitatem veniunt, neque angariis neque descriptionibus aut aliis expensis collatores gravare, sed ex deputatis sibi de fisco annonis expensas facere.

CAP. XXIII. Super haec sancimus provinciarum iudices omnibus modis post depositionem cinguli quinquaginta dies in provinciis commorari et conventiones aliquas contra se moventibus respondere. Si

ciis Vind. *in prov. illicita* I. Vulgo. Gr. ἀτοπήματα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

his] *hiis* I.

causis] Sic Vind., deest in Mon. Gr. τῶν αἰτιῶν.

consuetudinis] Sic Mon. *consuetudie* Vind., sed ultimis litteris *ie* circumflexi superius impositi sunt. Potest videri voluisse *consuetudinum*, ut cum Graeco συνηθειῶν consentiat.

nomine] Sic Mon. *noiem* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ὀνόματι.

undique] Sic Mon. Vind., in quo primae syllabae *un* circumflexus superius impositus est.

nostri] Sic Vind., deest in Mon. Gr. τοὺς ἡμετέρους.

illaesi] Sic Mon. *inlesi* Vind. *illesi* I.

militari] Sic Mon., deest in Vind. Gr. στρατιωτικῷ. Sequens vox *iudici* deest in I.

latronum insecutores] Sic Vind. *insecutores latronum* Mon.

causis] Sic Vind. *casibus* Mon. Gr. αἰτιῶν.

debeant] *debeat* I.

exarmare] Sic Mon. Vind., in quo tantum a sec. manu in linea scriptum est; Contius in marg. *examinare*, quod est et in Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἀφοπλίζειν.

ut non] Sic Vind. *ne* Mon. Gr. ὥστε μή.

inf. prov.] Sic Vind. *prov. inf.* Mon. Gr. ἐπάγεσθαι τοῖς ἐπαρχιώταις.

haec] *hec* Vind. Mon. *huc* I. Vulgo. Gr. ταῦτα.

cognoscat] Sic Mon. I. *agnoscat* Vind.

solum] Quod Vulgo et in Mon. subiicitur *se*, in Vind. I. deest, nec sane Graecis firmatur.

sed decem] Sic Vind. Mon. I. *sed et decem* Vulgo.

qui] Sic Vind. *quod* Mon. I. Gr. τοῦ τολμῶντος.

praesumsit] *presumpsit* Mon. *praesumpserit* Vind. I. *praesumserit* Vulgo.

assumere] Sic Mon. *adsumere* Vind.

tormenta] Sic Mon. *tormentorum* Vind. *tormenta vero* I.

substantiae confiscationem] *sube confiscationem* Vind. Mon., sed per priorem litteram *b* circumflexus superius traiectus est. I. Vulgo *conf. subst.*

dirigendum] Sic Vind. Mon. *redigendo* Vulgo. *redigendum* Trid. Hamb. I. *et redigendum* Port.

in exsilium] Sic Vind. Mon. Trid. Hamb. Port I. Desunt Vulgo.

relegando] Sic Mon. *religando* Vind. *relegando* Hamb. Vulgo. *relegandum* Trid. I. *et relegandum* Port.

NOV. CXXXIII. CAP. XXII. haec] Sic Vind. *hec* Mon. *hoc* Vulgo I. Gr. πρὸς τούτοις.

et] Sic Vind., deest in Mon. Gr. καί.

aut ad] Sic Vind. Mon. *ad* Vulgo I. Pro εἰς πόλιν interpres videtur habuisse ἢ εἰς πόλιν.

veniunt] Sic Vind. *venerit* Mon.

neque descr.] Sic Vind. *aut descr.* Mon. Gr. μηδὲ διαγραφαῖς.

fisco] Sic Mon. Vind., in quo huic voci lineola superius imposita est.

NOV. CXXXIII. CAP. XXIII. super] Sic Mon. *nuper* Vind. Gr. πρὸς τούτοις.

haec] Sic Vind. *hec* Mon. *hoc* I. Vulgo, quod Graecis repugnat.

depositionem] Sic Mon. *depositione* Vind. Gr. τὸ ἀποθέσθαι.

respondere] *reddere* I.

vero contigerit aliquem ex eis ante completos quinquaginta dies deserere provinciam, iubemus omnes ab eo damnum aliquod passos simul ingredi apud sanctissimum metropoleos episcopum eiusdem provinciae, et sub gestis monumentorum unumquemque tangentem sancta evangelia palam facere illata sibi dispendia, et ex illius substantia, contra quem talia facta sunt monumenta, omne damnum laesis restitui providentia et periculo per tempus praefectorum et tracteutorum eiusdem provinciae scientibus, quia, si hoc complere neglexerint, ipsi ex propriis facultatibus omnia damna laesis restituere compellentur.

CAP. XXIV. Si quis autem ex iudicibus provinciarum aut evocetur ad aliam administrationem, aut opus ad aliam provinciam ei credatur, iubemus eum legitimo procuratore constituto conventiones pro damnis proponentibus respondere. Quod nisi fecerit, sancimus monumenta apud sanctissimum episcopum, sicut superius dictum est, agi, et pro damnis illatis eis iurantibus, secundum gestorum virtutem omne damnum reddi, providentia similiter et periculo per tempus praefectorum et uniuscuiusque provinciae tracteutarum.

CAP. XXV. Omnes autem pecuniarias poenas, quae praesenti lege continentur, a comite per tempus privatarum rerum exigi eos, qui praesentem legem non servant, et nostro fisco vindicari sancimus, qui nisi

completos] Sic Mon., deest in Vind., sed a sec. manu supra lineam haec vox adscripta est. Gr. πρὸ τοῦ πληρῶσαι.
aliquod] Sic Mon. Vulgo. *aliquos* Vind. Gr. ζημίαν τινά.
sub gestis] Sic Vind. *subiectis* Mon. Gr. ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων.
illata] Sic Mon. *inlata* Vind.
sibi] Sic Vind., deest in Mon. I. Gr. αὐτῷ.
talia] Sic Mon. In Vind. antea scriptum est *a*, quod quidem a sec. manu erasum est, nec sane Graecis firmatur.
facta sunt] Sic Vind. *sunt* Mon. Gr. γέγονεν.
laesis restitui] Sic Vind. *restitui laesis* Mon. Gr. τοῖς βλαβεῖσιν ἀποκαθίστασθαι.
et tracteutorum] Sic restituendum ex Mon., qui habet *et tracteut horum*, Vind. *ccte ut horum*, sed prioribus litteris *cc* circumflexus superius impositus est, qua re solet significari *contra*. Hamb. *et tracte*, unde Os. coniicit *[et] tracteutarum*. Vulgo *et tractatorum* I. *tratie*. Gr. καὶ τρακτευτῶν.
hoc] Sic Vind. *hec* Mon. Gr. τοῦτο.
neglexerint] Sic Vind. *neglexerit* Mon. I. Gr. ἀμελήσαιεν.
ex] Sic Vind. *de* Mon. I. Gr. καί.
compellentur] Sic Vind. *compelletur* Mon. I. Gr. ἀναγκασθήσονται.

NOV. CXXXIII. CAP. XXIV. ad aliam] Sic Mon. *aliam* Vind.
admin.] *ammin.* Mon.
credatur] Sic Mon. *cedatur* Vind., sed sec. manus correxit *concedatur*. Gr. καταπιστευθείη.
convent.] Sic Vind. Mon. I., qui non habent, quod Vulgo antea est *ad*.
pro damnis prop.] *prop. pro dampnis* I.
fecerit] *fecerint* I.
agi] Sic Vind. *agere* Mon. Gr. πράττεσθαι.
pro] Deest in I.
similiter] Sic Vind. *similite* Mon. Quod Vulgo antea est *providentia*, sane in Hamb. Trid. Port. Vind. Mon. est, pro quo alii, velut Contius *provincia*. Gr. προνοίᾳ.
et] Sic Vind. Mon., deest in Hamb. Trid. Port. I. Gr. καί.
provinciae] Sic Mon. *provintia* Vind., sed totum hoc a sec. manu scriptum est. Gr. ἐπαρχίας.
tracteutarum] *tractutarum* Mon. *tractaeutarum* Vind. *tracteuorum* Hamb. *tractorum* Trid. *tractatorum* Port., sed, ut in contextu, Contius in margine. I. *traceuorum*.

NOV. CXXXIII. CAP. XXV. praesenti] Sic Vind. Mon. *praesente* Vulgo. *praesentia* I.
lege] Deest in I.
privatarum] Sic Mon. Vind., in quo quidem syllabae *tarum* a sec. manu scriptae sunt.
rerum] Sic Vind. Mon. I., deest Vulgo.
vindicari] *vendicari* I.

eas vindicaverit, ipse cum ministrante sibi schola ex propria facultate huius quantitatem solvere cogitur.

EPILOGUS. Quae igitur per praesentem salutarem legem in perpetuum valituram pro utilitate et statu nostrorum collatorum disposuimus, tua gloria inviolata et immota per omnia servare festinet, in omnium notitiam pervenire faciat, edictis quidem in hac regia civitate solenniter propositis, praeceptis autem ad clarissimos provinciarum iudices directis, ut per eos omnibus collatoribus manifesta fiant. *Dat. Kal. Septembris CP. Iust. PP. imper. an. XII., P. C.* **** (545.)

[CXXXIV.] GLOSS.

DE SANCTISSIMIS EPISCOPIS ET DEO AMABILIBUS ET REVERENDISSIMIS CLERICIS ET MONACHIS.

Imp. Iustinianus aug. Petro gloriosissimo p. p.

vindicaverit] *vendicaverit* I.

ministrante] Sic Vind. *administrante* Mon. I. Gr. ὑπηρετούσης.

schola] *scola* Vind. Mon. I.

huius] Sic Vind. Mon. *huiusmodi* Vulgo I. An pro τούτων interpres fortasse legit τούτου?

cogitur] Sic Vind. I. *cogatur* Mon. *cogetur* Vulgo.

NOV. CXXXIII. EPIL. per] Sic Vind., deest in Mon. Gr. διὰ τοῦ.

salutarem legem] Sic Vind. *legem salutarem nostram* Mon. *legem nostram salutarem* Vulgo I. Gr. σωτηριώδους νόμου.

val. pro ut.] *pro ut. valituram* I.

statu] *statum* I.

immota] *inmota* Vind. *non mota* Mon. Gr. ἀσάλευτα.

festinet] Sic Vind. I. *faciat* Mon. Gr. σπευσάτω.

in omnium] Haec et quae sequuntur usque ad voces *faciant edictis*, in Vind. non sunt; est autem ibi a sec. manu ad marginem adscriptum *bene faciat edictis*, sed voci priori *bene* circumflexus superius impositus est. Caeterum, ut in contextu, Mon. habet. Vulgo I. *et ad omnium*.

pervenire] Sic Mon., qui non habet, quod Vulgo subiicitur *faciat*, sed vide Vind. lectionem in nota superiori. I. *venire*.

solenniter] *solempniter* Vind. Mon. I.

ad] Sic Mon. *ap.* Vind., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *apud*. I. *apud*. Gr. πρὸς τούς.

clariss.] Sic Vind. *gloriosiss.* Mon. Gr. λαμπροτάτους.

prov. iudices] Sic Mon. *iudices prov.* Vind. Gr. τῶν ἐπαρχιῶν ἄρχοντας.

fiant] Sic Vind. Mon. Pist. Postea adiicitur in Mon. *Latine*, in Vind. *Latinail*, sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Pist. *Latina*.

Kal. Septembris] Sic Mon. In Vind. Pist. haec subscriptio plane non est, neque altera, quae Vulgo est: *Dat. id. Iun. imp. DN. Iustiniani PP. Aug. anno XXIX. post Basilii V. C. cons. anno IV. indict. VIII.* Deest subscr. in I.

CP.] *Constan.* Mon.

PP.] Superius in Mon. lineola imposita est.

imper.] *imperatoe* Mon., sed litteris *oe* lineolae superius impositae sunt.

an.] In Mon. lineola superius adscripta est.

P. C.] In Mon. supra haec lineola posita est. Quod Vulgo postea lacunae signum, quod in Mon. non apparet, subieci, facit imperfectus totius huius subscriptionis status, in qua sane et annos imperii parum recte habere discimus ex iis, quae Bienerus in hist. Novellarum p. 525. disputavit.

NOV. CXXXIV. CXXXIV.] Deest in Vind. Berol. I. *LXLII.* Mon.

reverendissimis] *reverentissimis* Mon. Vind. Berol.

clericis] Sic Mon. Berol. I. *episcopis et de* Vind. Caeterum in Hamb. I. voces, quae praecedunt *et deo amabilibus*, plane non sunt.

monachis] Postea in Mon. Berol. est *R/.*, quod rubricae signum habet; in Hamb. *deo amabilibus* I. *et deo amabilibus Rubrica*.

imp. Iustinianus aug.] *impr. Iusti. a.* Berol. *inp. Iustinianus a.* Mon. *impr. Iust. a.* Vind. *Iustinianus aug.* Neob. *impr. Iust. a.* Pist. *impr. Iust. ā* I.

Petro glor. p. p.] *Petro glosissimo pp. facto* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus litterisque *pp.* lineola superius iniecta est. Pist. *p. petro glosissimorum praefeco*, sed litteris *eco* lineola superius imposita. Berol. *petro gloriosissimo p̄*, Hamb. *petro gloriosissimo pp.*, ut et Trid., nisi quod pro *pp.* habet *prepo*. In Mon. est *Petro glosissimo*

PRAEFATIO. De gubernatione et privilegiis aliisque diversis capitulis ad sanctissimas ecclesias et alias venerabiles domos pertinentibus iam quaedam disposuimus, super sanctissimis autem episcopis et clericis et monachis dudum in diversis constitutionibus disposita cum competenti correctione hac comprehendere lege prospeximus.

CAP. I Sancimus igitur quoties opus fuerit episcopum ordinari, clericos et primates civitatis, cuius futurus est episcopus ordinari, mox in tribus personis decreta facere propositis sacrosanctis evangeliis, periculo suarum animarum dicentes in ipsis decretis quia neque propter aliquam donationem aut propter promissionem aut amicitiam aut propter aliam quamlibet causam, sed scientes eos rectae et catholicae fidei et honestae vitae esse et litteras nosse hos elegerunt et quia neque uxorem neque filios aliquis eorum habet, neque concubinam aut filios naturales cognoscunt eum habuisse aut habere, et si prius uxorem aliquis ex eis habuit, et ipsam unam et primam et neque viduam

praefecto. I. *Petro gloriosissimo ppo,* deest in Neob. *Petro magistro sacrorum nostrorum officiorum* Vulgo.

NOV. CXXXIV. PRAEF. ecclesias] Sic Vind. Mon. *aeccla*s Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

cum competenti] Sic Berol. I. *competenti* Mon. *cum competente* Vind. Vulgo. Gr. μετὰ τῆς προσηκούσης.

correctione] Sic Vind. Mon. *correptione* Berol. Gr. ἐπανορθώσεως.

hac] Sic Mon. Berol. *hanc* Vind. Gr. τῷδε.

prospeximus] Sic Mon. *perspeximus* Vind. Berol. I., sed in utroque litterae o punctum superius impositum est. Gr. συνείδομεν.

NOV. CXXXIV. CAP. I. sancimus] *sanccimus* Vind. Mon. Berol. In Mon. ad marginem adiectum est: *de episcoporum consecratione.*

igitur] Sic Vind. Berol. *itaque* Mon.

quoties] Sic Mon. Berol. *quotiens* Vind. *quum* I.

ordinari] Sic Vind. *ordinare* Mon. Berol. Gr. χειροτονηθῆναι.

civitatis cuius] Sic Mon. Berol. *cuius civitatis* Vind. Gr. πόλεως ἧς.

propositis] Sic Vind. Berol. Hamb. *praepositis* Mon. I. *propositis eis* Trid. Port. Vulgo, sed vox *eis* nullo ex his codd. aut I. firmatur, nec in Graecis habet, cui conveniat.

aut propter] Sic Mon. Berol. Vind. Hamb. I. Trid. *neque propter* Vulgo. Manifesto interpres legit ἢ διὰ pro οὔτε διά. Vide de hoc loco quae diximus in libro: Neue Jen. Litteraturzeitung Juni 1842. Num. 135. S. 563. Quod Vulgo I. subiicitur *aliquam*, in Vind. Mon. deest.

propter aliam] Sic Vind. Mon. Berol. I. Hamb. Trid., deest in Port. Gr. ἢ δι' ἄλλην.

quamlibet causam] Sic Berol. Inverso ordine verborum Vind. Mon. Gr. οἱανδήποτε αἰτίαν.

scientes] Sic Vind. Berol. *sientes* Mon., sed supra litteram *i* a sec. manu syllaba *ci* scripta est. Gr. εἰδότες.

rectae et catholicae] *recte et catholice* Berol. *recte etiam catholice* I.

honestae] Sic Vind. Mon. *honestate* Berol., sed litteris *at* puncta inferius subiecta sunt.

vitae esse] *vite esse* Vind. Berol. I.

et litt.] Sic Vind. Mon. *litt.* Berol., sed vox *et* omissa est. Desunt in I. Gr. καί.

nosse] Sic Berol. *nosse litteras* I. *noscce* Vind. *nosce* Mon., sed litterae c punctum inferius subiectum est. Gr. εἰδέναι.

aliquis] Sic Mon., ut et Os. recte voluit, sed reliqui *aliqui*, quod sane et Vulgo I. est. Gr. παῖδάς τις.

habet] *ht* Mon., sed lineola superius imposita, qua re significatur, quod in contextu est. Vind. Berol. Vulgo I. *habeat.* Sed verum iam Os. viderat.

cognoscunt] *cognoscant* I.

eum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *eos* Trid. Port. Vulgo Gr. αὐτόν.

et si] Sic Vind. Mon. *set si* Berol. *sed si* I. *sed et si* Vulgo.

prius] Sic Vind. Mon. *privatus* Berol., sed litteris *us* puncta inferius subiecta sunt. Gr. πρότερον.

habuit] Sic Mon. Berol. *habuerit* Vind. Gr. ἔσχε. Pro *ex eis habuit* I. habet *habuit ex eis.*

et ipsam unam] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *ipsam et unam* Port. Gr. καὶ αὐτὴν μίαν.

neque viro coniunctam, nec legibus aut sacris canonibus vel constitutionibus interdictam; sed neque curialem aut officialem hunc esse cognoscunt, aut si curiali vel officiali subiacet fortunae sciunt, eum in monasterio non minus quindecim annis monachicam conversationem implesse. §. 1. Hoc quoque decretis oportet inseri, quia non minus, quam triginta quinque aetatis annos habet, si qua eligitur ab eis, qui cognoscunt personas, ut ex trium personarum pro quibus talia decreta facta sunt, melior ordinetur electione et periculo ordinantis. Curialem vero vel officialem, qui, sicut dictum est, quindecim annis in monasterio conversatus est, et ad episcopatum provocatus, liberum esse propria fortuna, ita tamen, ut liberatus a curia quartam partem suae substantiae sibi retineat, reliquis eius rebus secundum nostram legem curiae et fisco vindicandis. §. 2. Damus autem licentiam decreta facientibus, si quemquam laicorum praeter curialem et officialem dignum memorata

viro] Sic Vind. Berol. *cum viro* Mon., sed priori voci *cum* puncta inferius subiecta sunt, quae sane vox nec Graecis firmatur.

nec] Sic Vind. Berol. Hamb. I. *aut* Trid. Port. *neque* Mon. Vulgo.

canonibus vel] Sic Vind. Hamb. I., desunt in reliquis. Potest interpres legisse κανόσιν ἢ διατάξεσιν; potest autem etiam factum esse, ut incertus fuerit, quo maxime modo vox κανόσιν in Latinum sermonem transferenda esset.

interdictam] *interdictum* I.

sed neque] Quod Vulgo est *sed et quod neque*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, est autem apud Port. Gr. ἀλλ' οὐδέ.

curialem] Sic Vind. Mon. *carrialem* Berol. Gr. βουλευτήν.

officialem] *offitialem* Berol.

curiali] Sic Vind. Mon. *fiscali* Berol. I. Gr. βουλευτικῇ.

subiacet] *subiacent* I.

eum] Sic Vind. Berol. In Mon. haec vox a sec. manu scripta est; etenim prima manus in linea habuerat *enim*. Gr. αὐτόν.

annis] Sic Vind. Mon. *ann* Berol., sed lineola superius imposita est.

monachicam] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. Mon., in quo quidem subiicitur *causam*, cui quidem voci a sec. manu puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *monasticam*, quod et apud Port. est.

conversationem] Sic Vind. Berol. *conversation* Mon., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est.

implesse] Sic Vind. Berol. I. *inplesse* Mon. *implevisse* Vulgo.

NOV. CXXXIV. CAP. I. PR. §. 1. decretis] Sic Vind. Berol. *detctis* Mon., sed litteris *tc* circumflexus superius impositus est. Gr. ψηφίσμασι.

inseri] *inferri* Vind. Berol. Hamb. I., quarum vocum confusione nihil frequentius in codd. mss.

annos] Sic Vind. Berol. *annis* Mon., deest in I. Gr. ἐνιαυτούς.

habet] Sic Vind. Mon. Berol. *habet annos* I. *habere eam* Vulgo.

si qua] Sic Vind. Berol. Mon. *quae* Vulgo. *is qui* Hamb. Port. I.

eligitur] Sic Vind. Berol. *eligi* Mon.

eis qui] Sic Vind. Port. *eis* Hamb. Mon. Berol. Trid. I., omissa voce *qui*.

cognoscunt] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. Berol., sed syllaba *cunt* a sec. manu scripta est. Deest in Trid.

personas] Sic Vind. Hamb. I. Mon. Berol., in quo haec vox a sec. manu scripta est. Trid. *personis*, Port. *personam*.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* Mon., sed priori litterae *a* punctum inferius subiectum est.

facta sunt] Sic Mon. Berol. *sunt facta* Vind.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. δέ.

provocatus] Sic Vind. Berol. *provocatis* Mon., sed sec. manus correxit *provocatus*. Gr. προαχθέντα.

ut] Sic Vind. Mon. *si* Berol. Gr. ἵνα.

quartam partem] Sic Vind. Mon. *partem quartam* Berol. Gr. τὸ τέταρτον μέρος.

eius rebus] Sic Mon. Berol. *rebus eius* Vind. Gr. αὐτοῦ πραγμάτων.

vindicandis] Sic Mon. *vendicandis* I. Vind. *vendicantis* Berol., sed sec. manus scripsit *vendicandis*.

NOV. CXXXI. CAP. I. §. 2. licentiam] Sic Vind. Mon. *ei licentiam* Berol., quod nec Graecis firmatur.

decreta] *et decreta* I.

quemquam] Sic Mon. Berol. I. *quempiam* Mon. Gr. εἴ τινα.

curialem] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *ur* a sec. manu scriptae sunt.

electione esse putaverint, hunc cum aliis duobus clericis aut monachis eligere, ut si laicus hoc modo ad episcopatum eligatur, non repente episcopus ordinetur, sed primo clericis non minus tribus mensibus connumeretur, et ita sanctas regulas et quotidianum ecclesiae ministerium edoctus episcopus ordinetur; qui enim alios debet docere, ab aliis post ordinationem doceri non debet. Si vero, ut evenit, in quibusdam locis non inveniantur tres personae ad talem electionem opportunae, liceat decreta facientibus in duabus et una persona decretum facere, eos tamen omnes dictas a nobis habentes testationes. Si vero qui debent episcopum eligere, citius ipsa decreta intra sex menses non faciant, tunc periculo propriae animae ille, quem competit ordinare episcopum, ordinet, omnibus aliis, quae diximus, observandis. Si quis autem citra

electione] Sic Vind. Mon. *electionem* Berol., circumflexo quidem ultimae litterae *e* superius imposito, quem sec. manus delevit. Caeterum I. *memoratam electionem.*

esse] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. εἶναι.

putaverint] Sic Vind. Mon. Berol. I. *putent* Vulgo. Pro νομίσουσι interpres videtur habuisse νομίσωσι.

cum] Sic Vind. Mon. *eum* Berol. Gr. ἅμα ἄλλοις.

aliis duobus] *duobus aliis* I.

eligere] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem sec. manus supra litteram *y* imposuit litteram *a*. Gr. ἐπιλέξασθαι.

ut si laicus] Sic Vind. Mon. *aut alic9* Berol., sed litterae *l* a sec. manu punctum subiectum, supraque lineam adscriptum est *sit*. Gr. ἵνα ὁ κοσμικός.

hoc modo] Sic Vind. Berol. *h m* Mon., sed supra litteram *h* punctum inferius impositum est. Caeterum sec. manus correxit *huiusm*.

clericis] Sic Vind. Mon. *clericus* Berol. Gr. τοῖς κληρικοῖς.

connumeretur] Sic Mon. Berol. *conumeretur* Vind.

quotidianum] Sic Vind. Mon. *cotidianum* Berol.

ecclesiae] *usum ecclesie vel* Vind., sed per ultimam litteram *l* superius circumflexus traiectus est. Reliqui cum Vind. non consentiunt. Caeterum I. *ministerium ecclesiae.*

docere] Sic Vind. Berol. *debet docere* Mon. Gr. ὀφείλων διδάσκειν.

ab aliis post ord.] Sic Vind. Mon. Berol. *post ordin. ab aliis* Vulgo. *ab aliis pro ordinatione* I. Gr. παρ' ἑτέρων μετὰ τὴν χειροτ.

ut] Sic Vind. Berol. *u* Mon., sed puncto superius imposito; caeterum toti huic litterae puncta inferius subiecta sunt.

evenit] Sic Vind. *coevenit* Berol., sed litteris *eo* puncta inferius subiecta, supra litteras *ni* autem circumflexus superius impositus est. *eveuerit* Mon. Gr. ὡς εἰκός.

in quib.] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *vel in.*

electionem] Sic Vind. Mon. *electoe* Berol., sed tribus ultimis litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. ἐπιλογήν.

opportunae] *oportunae* Berol. *oportune* Mon. *oportuere* Vind.

decreta] *decretum* I.

et una] Sic Vind. Mon. Berol. *vel una* Hamb. *in una* Trid. *et in una* Port. I. *vel etiam in una* Vulgo. Interpres pro ἢ καὶ ἑνὶ videtur legisse ἢ ἑνί.

eos] Sic Vind. Berol. *os* Mon., sed lineola superius imposita est.

tamen] Sic Mon. *tam* Berol., sed lineola superius imposita est. Pro *tamen omnes* I. habet *omnes tamen*. Deest in Vind. Gr. μέντοι.

dictas a nobis] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo supra litteram *d* a sec. manu scriptum est *prae*. Vulgo *iam dictas a nobis*. Gr. τὰς εἰρημένας ἡμῖν.

citius] Sic Vind. Berol. *cuius* Mon., sed sec. manus scripsit *citius*.

sex] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. ἓξ μηνῶν.

non] Sic Vind. Berol. I., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *non*. Gr. μὴ ποιήσουσι.

faciant] *faciunt* I.

propriae] Sic Vind. Berol. *pprie* Mon., sed per priorem litteram *p* lineola inferius traiecta est, sed sec. manus correxit *propriae*. Gr. τῆς ἰδίας.

ordinare] Sic Vind. *ordinari* Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *ordinare*. Gr. χειροτονῆσαι.

diximus] Sic Mon. Berol. *praediximus* Vind. I. Gr. ὧν εἰρήκαμεν.

observat.] *ordinat.* I.

memoratam observationem episcopus ordinetur iubemus, hunc omnibus modis episcopatu depelli; sed etiam illum, qui praeter haec praesumsit ordinare, segregari uno anno sacro ministerio et omnem eius substantiam, quae quolibet tempore aut modo in eius dominium deducta est, propter culpam, quam fecit, dominio ecclesiae, cuius episcopus est, vindicari.

CAP. II. Si quis autem ad ordinationem electum episcopatus accusaverit in qualibet causa, quae possit secundum leges aut canones eius impedire ordinationem, differatur huius ordinatio et prius contra eum propositam causam (sive praesente accusatore, et ab eo propositam causam exsequente, sive etiam differente per tres menses suam accusationem implere) diligenter examinari ab illo, a quo futurus erat episcopus ordinari. Et si quidem obnoxium eum accusatori invenerit, prohibeatur ordinatio; si vero obnoxius non ostendatur, ordinatio quidem non impediatur, accusator autem, sive non probavit sive etiam fu-

omnibus modis] Sic Vind. Berol. *modis omnibus* Mon. Gr. πᾶσι τρόποις.
haec] Sic Mon. *hec* Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. παρὰ ταῦτα.
praesumsit] Sic Vind. Mon. *praesumpserit* Berol. I. Gr. ἐτόλμησε.
sacro] Sic Vind. Mon. Berol. *a sacro* Vulgo I., quod quidem Graecis non firmatur.
dominium] *dominio* I.
propter] Sic Vind. Berol. *pp quam* Mon., sed litteris *pp* lineola inferius traiecta est. Sane voci *quam* puncta inferius subiecta sunt.
dominio] *domino* I.
cuius] Sic Vind. Mon. *c9* Berol.
vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* Berol. I.

NOV. CXXXIV. CAP. II. autem] Sic I. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port., deest in Vind. Gr. δέ.
ad ord. electum] Sic Berol. I. Mon., in quo quidem prior manus habuit *electus*. Vind. *ad ordinationem*, sed supra lineam a sec. manu scriptum est *electum*. Port. Trid. Vulgo *electum ad ordinationem*, Hamb. *ante episcopatus ordinationem electum*.
episcopatus] Sic Berol. Port. Trid. I. Vind., in quo sec. manus quidem scripsit *electum*. Mon. Hamb. Vulgo *episcopum*. Pro ἐπισκόπου interpres videtur habuisse ἐπισκοπῆς.
accusaverit] Sic Vind. Berol. Mon., in quo sec. manus litterae *a* secundae punctum subiecit scripsitque *accusaverit*.
causa] Sic Vind. Mon. *ca* Berol., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Gr. αἰτίᾳ.
canones] Sic Vind. Berol. *cannones* Mon.
impedire] Sic Vind. Mon. *ipedi* Berol., sed litteris *i* semper ubique circumflexus superius impositus est. Gr. ἐμποδίσαι.
ordinationem] Sic Vind. *ordinationi* Mon. Berol., sed sec. manus correxit *ordinationem*.
differatur] Sic Berol. *diffatur* Vind., sed litterae *a* circumflexus superius impositus est. Mon. *differebatur*, sed litteris *eb* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ὑπερτιθέσθω.
huius] Sic Vind. Mon. Berol. *huiusmodi* I. Vulgo. Gr. τούτου.
propositam causam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *proposita causa* Vulgo. Gr. τὴν — προτεθεῖσαν αἰτίαν.
sive praes.] Haec et quae sequuntur usque ad syllabas *exse*, in Mon. non sunt, sed ad marginem a sec. manu adscripta sunt.
ab eo] Sic Vind. Berol. Mon., sed a sec. manu, in quo quidem antea vox *pro* adiecta est.
differente] Sic Vind. Trid. Hamb. I. *diffente* Berol., sed supra syllabam *en* circumflexus superius impositus est. Mon. *diffnte*, sed litterae *n* circumflexus impositus est. Port. *deficiente*. Gr. ἀναβαλλομένου.
examinari] Sic Vind. Mon. Berol. I. *examinetur* Vulgo. Gr. ἐξεταζέτω.
accusatori] Sic Berol. *accusatio* Vind. *accusator* Mon. Caeterum Hamb. *accusator eum*. Gr. τῇ κατηγορίᾳ. Hinc legendum *eum accusationi* Os. coniecit.
prohibeatur] Sic Vind. Mon. *proibeatur* Berol. Gr. κωλυέσθω.
non ostendatur] Haec et quae sequuntur usque ad vocem *impediatur*, in Mon. desunt, sed a sec. manu in linea scripta sunt. I. *non inveniatur*.
probavit] Sic Mon. Berol. Vind. *probaverit* Vulgo I. Gr. ἀπέδειξεν.
fugit] Sic Vind. Mon. Berol. I. Port.

git propositam a se accusationem, provincia, in qua habitat, abiiciatur. Si quis autem ante examinationem accusatum ordinaverit, ordinatus quidem sacerdotio repellatur; qui vero talem ordinare festinavit, superius dictae subiaceat poenae, tam in annali prohibitione sacri ministerii quam etiam ut omnes eius res ecclesiae vindicentur. §. 1. Prae omnibus autem illud servari sancimus, ut nullus per suffragium auri aut aliarum rerum episcopus ordinetur. Si quid autem tale committatur, ipsi semet ipsos et dantes et accipientes et mediatores eorum secundum sacras scripturas et sacras regulas damnationi subiiciunt, et propterea et qui dat, et qui accipit et mediator eius factus sacerdotii aut clerici honore removeatur; quod autem pro hac causa datum est, eccle-

effugit Trid. Hamb. *fugerit* Vulgo. Melius fore *effugerit* Os. scripsit. Gr. ἀπέφυγεν.

accusationem] Sic Vind. Mon. *act9 accoe* Berol., sed litteris *o* et *e* circumflexus superius impositus est. Gr. κατηγορίαν.

prov.] Quod Vulgo antea est *a*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

in qua] Sic Vind. Berol. *quam* Mon., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *quam*. Gr. ἐν ᾗ.

habitat] Sic Vind. Berol. *habitiatur* Mon. *abiciatur* I. Gr. οἰκεῖ.

examinationem] Sic Vind. Mon. *examinacionem* Berol.

sacerdotio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *a sacerdotio* Vulgo.

festinavit] Sic Vind. Mon. Berol. I. *festinaverit* Vulgo.

in annali] Sic Berol. Hamb. Trid. *anuali* Vind. Port. *manuali* I. *innali* Mon., sed sec. manus correxit *annali*. Gr. ἐπὶ τῇ ἐνιαυσιαίᾳ.

prohibitione] Sic Vind. Hamb. Trid. Port. I. *proibitioe* Berol., sed ultimis duabus litteris lineola superius imposita est. Mon. *prohibitioni*.

ministerii] Sic Vind. Berol. *misterii* Mon. I. Gr. λειτουργίας.

eius res] Sic Vind. Berol. *res eius* Mon. Gr. αὐτοῦ τὰ πράγματα.

vindicentur] Sic Mon. *iudicentur* Berol. *vendicentur* Mon. I. Gr. ἐνδικηθῆναι.

NOV. CXXXIV. CAP. II. §. 1. autem] Sic Vind. Mon., deest in Berol. I. Gr. δέ.

servari] Sic Vind. Berol. *observari* Mon.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

per] Sic Mon. Berol., deest in Mon. Gr. διὰ δόσεως.

ordinetur] Sic Vind. Mon. *ordinentur* Berol., sed ultimae litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.

quid] Sic Vind. Berol. *qui* Mon., sed sec. manus litteram *d* ad finem huius vocis adscripsit. Gr. τι.

autem] Sic Vind. Mon. *aut* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. δέ. Pro *autem tale* I. habet *tale autem*.

ipsi] Sic Vind. Berol. *ip* Mon., sed sec. manus correxit *ipsi*. Gr. αὐτοί.

et dantes] Sic Vind. Berol. Mon. Port. *dantes* Hamb. Trid., sed voce *et* omissa. Interpres videtur legisse καὶ οἱ διδόντες. Caeterum haec, et quae sequuntur usque ad voces *pro hac causa da*, in Mon. nisi a sec. manu scripta non sunt.

sacras] Sic Vind. *scas* Mon. Berol., sed lineola superius imposita est, qua re potest et *sanctas* significari. Graeca nihil sane decidunt. Caeterum I. *scripturas sacras*.

sacras] Sic Vind. Mon. *sanctas* I. *sacs* Berol., sed litteris *cs* circumflexus superius impositus est.

damnationi] Sic Mon. *dampnationi* Berol. I. *donationem* Vind., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *dampnationi*. Gr. κατακρίσει.

subiiciunt] *subiciunt* Vind. Mon. I. *subiciut* Berol., sed supra litteras *ut* circumflexus superius impositus est. In Vind. a sec. manu adscriptum *vel subiiciuntur*. Gr. ὑποβάλλουσι.

propterea et] Sic Mon. Berol. *propterea* Vind. I. Vulgo. Gr. διὰ τοῦτο καί.

eius] *eorum* I.

aut] Sic Vind. Mon. *et* Berol. Gr. ἢ τῆς.

clerici] Sic Vind. Berol. *clericatu* Mon. *cinguli* I. Potest interpres legisse τοῦ κληρικοῦ.

honore] In I. subiicitur *clerici*.

removeatur] Sic Vind. *removeantur* Berol. I. *remoutur* Mon., sed supra litteram *u* lineola superius posita est. Gr. ἀποκινείσθω.

siae illi vindicetur, cuius voluit sacerdotium comparare. Si vero laicus forte pro hac causa aliquid accipiat, aut mediator rerum factus est, datas res in duplum eum exigi iubemus ecclesiae vindicandas. Non solum autem, quae secundum hunc modum dantur, vindicari praecipimus, sed etiam omnem cautionem pro hoc quolibet modo expositam et pignorum vel fideiussorum dationem et omnem aliam quamlibet cautionem vacare sancimus. Et super haec qui promissionem accepit, non solum professionem reddat, sed etiam aliud tantum, quantum professio continet, exigatur, quod debet ecclesiae dari.

CAP. III. Si quis autem episcoporum sive ante suam ordinationem, sive post ordinationem voluerit proprias res aut partem earum

illi] Sic Mon. I. *illius* Vind. Berol. Gr. ἐκείνῃ.

vindicetur] Sic Mon. *vendicetur* Vind. Berol. I.

voluit] sacerdotium] *sacerdocium voluerit* I.

est] Deest in Vind., sed in Mon. Berol. est.

datas res] Sic Vind. *datams res* Mon., in quo quidem sec. manus ex *res* fecit *rem.* Berol. *datam res*, quod sec. manus correxit *datam rem.* Gr. τὰ δοθέντα πράγματα.

eum exigi] *exigi eum* I.

vindicandas] Sic Vind. *vendicandam* Mon., sed sec. manus scripsit *vendicandas.* Berol. *vendicandam*, sed ex ultimis litteris *am* sec. manus facit *q*, qua re significatur *vindicandus.* Gr. ἐκδικηθησόμενα.

vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* Berol.

sed] Sic Mon. Berol. *se* Vind. Gr. ἀλλὰ καί.

omnem] Sic Vind. Mon. *oe* Berol., circumflexo quidem superius imposito; sec. autem manus litterae *e* punctum inferius supposuit.

cautionem] Sic Vind. Mon. *cautoe* Berol., sed ultimis tribus litteris circumflexi superius impositi sunt. Gr. ἀσφάλειαν.

fideiussorum] *fideiiussorum* Vind. *fideiussionum* Mon., sed sec. manus correxit *fideiussorum.* Berol. *fidiiussorum*, sed sec. litterae *i* circumflexus superius impositus est.

dationem] Sic Vind. Trid. *deminutionem* Mon., sed sec. manus scripsit *dationem*, ibique supra lineam posuit *vel oblationem.* Berol. *dacoe*, sed litteris *oe* circumflexi superius impositi sunt, sed sec. manus supra lineam adscripsit *vel obliga.* Hamb. *dationem vel obligationem donationem*, Port. *dationem vel oblationem.* I. *vel dationem vel obligationem donationem.* Vulgo *obligationem*, quod si maiore codicum auctoritate firmaretur, in contextum reciperem propter Graecum ἐνοχήν.

aliam quamlibet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quamlibet aliam* Vulgo. Gr. ἄλλην οἱανδήποτε.

cautionem] Sic Vind. Mon. Berol. I. *actionem* Vulgo.. Pro ἀγωγὴν interpres videtur legisse ἀσφάλειαν.

vacare] Sic Mon. Berol. *vocare* Vind. Gr. ἀργεῖν.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

super haec] Sic Mon. *super hoc* I. Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. πρὸς τούτοις. Quod autem Vulgo antea est *qui*, in Vind. Mon. Hamb. I. non est; est autem in reliquis.

qui] Sic Vind. I. Mon., in quo a sec. manu scriptum, Hamb. I., deest in Berol. Trid. Port. Vulgo. Verum Graecis manifesto firmatur.

promissionem] Sic Vind. Berol. *promission* Mon., sed supra litteram *n* a sec. manu circumflexus superius impositus est.

professionem] Sic Mon. Berol. *promissionem* I. *professioe* Vind., sed a sec. manu ultimae syllabae lineola superius imposita est.

aliud] Sic Vind. Mon. *aliu* Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Gr. ἄλλο τοσοῦτον.

NOV. CXXXIV. CAP. III. si quis] Ad marginem Mon. a sec. manu scriptum est: *si episcopus res suas ecclesiae dederit ante consecutionem* [leg. *consecrationem*] *vel post.*

ordinationem] *suam ordinationem* Mon. Berol. *ordinationem sive post ordinationem* Vind., sed quod sec. vice scriptum fuerat, in Vind. deletum est. Caeterum *ordinationem* in Hamb. Trid. I. plane deest.

partem] Sic Mon. Berol. Vind., in quo ad finem huius vocis littera *s* adscripta est, cui iam a prima manu punctum inferius subiectum est. Gr. ἢ μέρος.

earum] Sic Mon. Vind. *eorum* Berol., quod cum superioribus parum conveniret.

ecclesiae offerre, cuius sacerdotium accepit, non prohibemus et omni condemnatione et poena praesentis legis liberum (eum sancimus, sed etiam omni laude dignum iudicamus, quoniam hoc non est emtio, sed oblatio. Pro consuetudinibus illa sola permittimus praeberi ab ordinatis episcopis, quae subsequenter praesenti legi inserta sunt. Iubemus igitur beatissimos quidem achiepiscopos et patriarchas, hoc est senioris Romae et Constantinopoleos et Alexandriae et Hierosolymorum, si quidem consuetudo habet episcopis aut clericis in eorum ordinatione minus, quam viginti libras auri dari, ipsa solummodo praeberi, quae consuetudo recognoscit, plus autem ab hac quantitate nihil supra vi-

ecclesiae] *dum partem earum ecclesiae* Berol., sed priora tria verba punctis subiectis deleta sunt.

ecclesiae offerre] *ecclesiae auferre* Vind., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Berol. *ecclesiae oferre aecclesiae*, sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt.

accepit] Quod Vulgo postea est *non solum*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, ideoque plane omittendum fuit.

prohibemus] Sic Vind. Mon. I. *proibemus* Berol.

omni] Sic Vind. *omnino* Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam superius adscriptum est *omni*. Gr. πάσης.

eum] Quod Vulgo et in I. postea est *esse*, in Mon. Berol. deest, sed in Mon. a sec. manu supra lineam scriptum est *esse*, quod sane nec Graecis firmatur.

sancimus] *sanctimus* Vind.

iudicamus] Sic Mon. Berol. *iudicavimus* Vind. I. Gr. κρίνομεν.

hoc] Sic Vind. Mon. *non hoc* Berol., sed priori voci *non* puncta inferius subiecta sunt, quae sane vox nec Graecis firmatur.

est] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. οὐκ ἔστιν.

pro] Sic Vind. Berol. *et pro* Mon., quod Graecis non firmatur.

illa] Quod Vulgo et in I. antea est *autem*, in Vind. Mon. Berol. non est. Caeterum *illa* Vind. Berol. *illam* Mon. Gr. ἐκεῖνα.

sola] Sic Vind. Berol. *solam* Mon. Gr. μόνα.

praeberi] Sic Vind. Berol. *pbri* Mon., sed litterae *p* lineola imposita, litteraeque *r* superius inscriptum est *e*. Gr. παρέχεσθαι.

episcopis] Sic Mon. Berol. *epis* Vind., sed lineola superius imposita litteraeque *i* punctum inferius subiectum est.

subsequenter] Sic Mon. Berol. *subsequuntur* Vind., sed sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἐφεξῆς.

legi] *lege* I.

igitur] Sic Mon. Berol. *ergo* Vind. Quod in Berol. postea statim interponitur *consuetudo*, iam prima manus punctis subiectis notavit.

quidem] Sic Mon. Berol. Hamb. I., deest in Vind. Trid. Port. Vulgo. Gr. τοὺς μὲν μακαρ.

senioris] Sic Mon. *seniori* Berol. *seniores* Vind., sed supra ultimam litteram *e* sec. manus imposuit litteram *i*. Gr. τῆς πρεσβυτέρας.

Romae] *Rome* Vind. Mon.

et Const.] Sic Vind. Berol., deest in Mon. *et*, sed a sec. quidem manu adscriptum est. Gr. καὶ Κωνστ.

et Alexandriae] Deest in Vind. Berol. Mon., in quo supra lineam a sec. manu adscriptum est *et Alexandriae*.

et Hierosolymorum] *et Ierosolimorum* Vind. Mon. Berol. I. Quod Vulgo antea est *et Theopoleos*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque etsi Graecis firmatur, omittendum esse visum est.

aut clericis] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *et clericis* Vulgo Pist. Trid. Gr. ἢ κληρικοῖς.

in eorum] Sic Vind. Mon. *eorum* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *in*. Gr. ἐν τῇ αὐτῶν.

ordinatione] Sic Mon. *ordinationem* Vind. Berol. Gr. χειροτονίᾳ.

minus] Sic Mon. *aut minus* I. *manus* Vind. *nus* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *mi*. Gr. ἔλαττον. In Hamb. videtur esse *non minus*, quod Graecis non firmatur. Vide Os.

libras auri] Sic Vind. Mon. Berol. I. *auri libras* Vulgo.

ipsa] Sic Vind. Berol. *ipsas* Mon. Gr. ταῦτα μόνα.

praeberi] Sic Vind. Berol. *pbri* Mon., sed sec. manus scripsit *praeberi*. I. *preberi*. Vulgo *praebere*.

recognoscit] Sic Mon. Berol. *recognoscat* Vind. Gr. γινώσκει.

plus — quantitate] Sic Vind. Mon. Berol. I. *si autem plus ante hanc legem dabatur* Vulgo.

supra] Sic Vind. Mon. *s* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *supra*. I. *super*. Gr. ὑπὲρ τὰς κ΄.

ginti auri libras praeberi. Metropolitas autem a propria synodo aut a beatissimis patriachis ordinatos, et alios omnes episcopos, qui aut patriarchis aut metropolitis ordinantur ****, dare pro inthronisticis quidem solidos centum, notariis autem ordinantis et aliis ministrantibus ei et solenniter accipientibus solidos trecentos. Si vero ecclesiae reditus minus quidem, quam triginta auri libras per annum reddant, non minus autem decem, dare pro inthronisticis **** solidos CC. Si vero minus quidem, quam decem, non minus autem quinque auri libras ecclesiae reditus esse contigerit, pro inthronisticis quidem dari solidos

viginti] *XV.* I.

praeberi] Sic Vind. Berol. *pbi* Mon., sed lineola superius imposita est; sec. manus scripsit *praeberi*. Gr. δίδοσθαι.

propria] Sic Mon. Berol. *proprio* Vind., quod quidem Graecis non firmatur.

synodo] *sinodo* Vind. Mon. Berol. I.

a beatissimis] Sic Vind. *beat.* Berol. Mon. I., sed praep. *a* omissa. Gr. ὑπό.

patriarchis] Sic Vind. Berol. *patriarchas* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu.

ordinatos] Sic Vind. Berol. *ordinatis* Mon., sed sec. manus supra ultimam syllabam *is* imposuit syllábam *os*. Gr. χειροτονουμένους.

omnes episc.] *episc. omnes* I.

patriarchis] Sic Vind. Mon. Berol. *a patriarchis* Vulgo I.

metropol.] Sic Vind. Mon. Berol. *a metrop.* Vulgo I.

ordinantur] Sic Mon. Berol. *ordinanter* Vind. Gr. χειροτονουμένους. Quod Vulgo postea est: *si quidem non minorem triginta auri librarum reditum habet ecclesia ordinati*, in Vind. Mon. Berol. I. plane non est. Sane interpres verba εἰ μὲν μὴ—χειροτονουμένου in Graecis non habuit, cum scilicet ob homoeoteleuton excidissent. Itaque lacunae signa ponere satius duxi.

inthronisticis] *antronisticis* Vind. *intronisticis* Mon. Berol. *intromisticis* I.

solidos] Sic Vind. Mon. *s* Berol.

ordinantis] Sic Vind. Berol. *ordinatis* Mon., sed sec. manus scripsit *ordinantis*. Gr. τοῦ χειροτονοῦντος.

aliis] Sic Vind. Mon. Berol., in quo sec. manus scripsit *alios*. Gr. τοῖς ἄλλοις.

solenniter] *sollempniter* Mon. Vind. Berol. I.

reditus] *redditus* Vind. I. *redditos* Mon. Berol., in quibus quidem sec. manus correxit *redditus*.

triginta] *XXV.* I.

auri libras] *libras auri* I.

non] Sic Mon. Berol. Vind., in quo a sec. manu supra lineam adscriptum est *si*. Caeterum hoc verbum et quae deinceps usque ad *tres habeat* leguntur, in Berol. non nisi a sec. manu scripta sunt. Gr. οὐχ ἧττον.

decem] Quod Vulgo antea est *quam*, in Mon. Berol. I. non est; in Vind. quidem est *aut*, cui quidem voci iam a prima manu puncta inferius subiecta sunt. Caeterum in Vind. huic voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. δέκα.

dare] Sic Vind. Berol. *dari* I. Vulgo. Deest in Mon., ubi quidem sequenti voci supra lineam a sec. manu inscriptum est *dari*. Gr. διδόναι.

inthronisticis] *intronisticis* Mon. *intromesticis* Berol. *intronicestis* Vind. *intromisticis* I. Quod Vulgo postea subiicitur: *solidos centum, aliis antem omnibus, qui ex more capiunt*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. deest, ideoque a me omissum est. Ego lacunae signum posui. Etenim manifesto interpres verba νομισμ. ρ' — ἐκ συνηθείας λαμβάνουσι in Graecis non habuit.

solidos] In Vind. post haec sic est: *si autem minus quidem quam decem, non minus V. auri libras ecclesie redditus esse contigerit*, quibus quidem omnibus postea puncta inferius subiecta sunt. Deinde idem codex sic pergit: *pro intronisticis quidem dari solidos ul* [sed supra lineam scriptum est *XVIII.*] *omnibus autem aliis ex consuetudine.* Quae quidem omnia ex superioribus male repetita videntur esse.

quidem] Sic Mon. Berol. *qm* Vind., sed supra lineam a sec. manu circumflexus superius impositus est.

quinque] *X pro intronisticis sol. X. 7. VIII.* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est: *V. libras auri ecclesie reditus esse contigerit, pro introincestis quidem dari solidos L omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus sol. CC. sin autem minus quidem quinque non minus autem III. auri libras ecclesia redditūC habeat.*

libras] Sic Mon. Vind. Berol. In Mon. sec. manus correxit *libris*. Pro *auri libras* I. habet *libras auri*.

reditus] *redditus* Vind. Mon. I.

inthronisticis] Sic Vind. Berol. *thronisticis* Mon. *intronisticis* I.

quinquaginta, omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus solidos ducentos. Si autem minus quam quinque, non minus autem tres auri libras ecclesiae reditus habeat, praebere pro inthronisticis solidos decem et octo, omnibus autem ex consuetudine percipientibus solidos XXIV. Si autem minus tres, non autem minus, duas auri libras quantitas redituum ecclesiae comperiatur, dare pro inthronisticis quidem solidos duodecim pro omni vero alia consuetudine solidos sex. Episcopum enim ecclesiae minus duas auri libras reditus habentem neque pro inthronisticis, neque pro alia qualibet consuetudine dare aliquid permittimus. Haec autem quae praebere disposuimus, primus presbyter ordinantis episcopi et archidiaconus suscipientes ex consuetudine percipientibus dividant. Haec igitur iubemus omnibus modis observari, ut non ex talibus occasionibus ecclesiae debitis praegraventur et sacerdotia venalia fiant. Si quis autem ultra quantitatem a nobis definitam

omnibus] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. πᾶσι.
ex consuet.] Sic Vind. Berol. *pro consuet.* Mon.
ducentos] *XXIIII.* I. Quae postea leguntur usque ad *solidos XXIV.*, desunt in I.
si autem] Haec et quae sequuntur usque ad *percipientibus*, in Vind. plane desunt.
tres auri libras] Sic Mon. Berol. *tribus auri libris* Hamb. *quam tres auri libras* Trid. *duas auri libras* Port.
ecclesiae] Sic Mon. Berol. Hamb. Port. *ecclesia* Trid.
reditus] *redditus* Mon.
habent] *habet* Mon.
praebere] *pbe* Mon., sed per litteram *b* lineola superius traiecta est, deest in Berol. Gr. παρέχειν.
inthronisticis] *intronisticis* Mon. Berol.
decem et acto] Sic Berol. *XVIII.* Mon.
autem] Quod Vulgo postea est *aliis*, in Mon. Berol. Hamb. Trid. non est.
ex] Sic Berol. *pro* Mon.
percipientibus] Sic Mon. *praecipientibus* Berol. Postea in Hamb. adscriptum est: *sol. XVIII. omnibus autem ex consuetudine percipientibus*, quae ex superioribus male repetita sunt.
XXIV.] Sic Trid. Vind. Berol. *XVIIII.* Mon. *XXIII.* Hamb.
duas] Quod Vulgo et in Trid. Port. I. antea est *quam*, nec in Vind. Mon. Berol. nec in Hamb. est.
auri libras] *libras auri* I.
redituum] *reddituum* Mon. Berol. I. *redditurum* Vind. Gr. τῶν προσόδων.
ecclesiae] Sic Vind. *eccle* Mon. Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.
dare] Sic Vind. Mon. I. Berol. *dari* Vulgo. Gr. διδόναι.
inthronisticis] *intronisticis* Berol. Mon. *intromesticis* Vind. *intromisticis* I.
sex] Sic Vind. Mon. Berol. *V.* Hamb. Gr. ϛ'.
ecclesiae] Sic Mon. Berol. *cedere* Vind., sed sec. manus supra lineam imposuit *eccle*, circumflexo per litteram *l* traiecto. Gr. ἐκκλησίας.
reditus] *redditus* Vind. Mon. Berol. I.
inthronisticis] Sic Mon. *intronisticis* Berol. *intromesticis* Vind. *intromisticis* I.
qualibet] Sic Mon. Berol. *quamlibet* Vind., deest in I.
cons.] *cons. quolibet* I.
praebere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *praeberi* Vulgo.
primus] Sic Mon. Berol. I., deest in Vind. Gr. ὁ πρῶτος.
presbyter] *presbiter* I.
episcopi] Sic Mon. *eps* Vind., in quo litterae *s* punctum subiectum et supra lineam littera *i* imposita est. Berol. *epis*, sed sec. manus scripsit *epus*. Gr. ἐπισκόπου.
archidiaconus] Sic Vind. Berol. *archidiaconos* Mon.
percipientibus] Sic Vind. Mon. *praecipientibus* Berol., sed sec. manus correxit *percipientibus*.
dividant] Sic Vind. *dividat* Mon. *dividatur* Berol., sed hic a sec. manu lineola superius imposita est.
haec] Sic Vind. Mon. I., sed est in Berol. Hamb. Trid. In Port. haec vox est, sed ad superiorem enunciationem trahitur hoc modo *dividant haec. Igitur et caet.*
iubemus] In I. subiicitur *quidem*, quod in reliquis et Vulgo deest.
omnibus] Sic Berol. Trid. Hamb. *haec omnibus* Vind. Mon. Port. Pro *omn. modis* I. habet *modis omnibus*.
ecclesiae debitis] Sic Vind. Berol. *debitis ecclesiae* Mon. Gr. αἱ ἐκκλησίαι χρέουσι.
sacerdotia] *sacerdotalia* I.
definitam] Sic Vind. *diffinitam* Mon. Berol. I.

pro inthronisticis aut consuetudinibus quolibet modo praesumat accipere iubemus, quidquid plus acceperit, triplum ex rebus suis vindicari ecclesiae dantis. Sed haec quidem pro episcoporum ordinatione dicta sunt.

CAP. IV. Post ordinationem vero servili et inscriptitia fortuna episcopos liberos esse praecipimus, nisi curialis aut officialis citra praedictam observationem ordinetur. Tales enim episcopatu remotos curiae aut officio restitui iubemus, ut non ex tali fortuna sacerdotio fiat iniuria. Illos autem, qui ante hanc nostram legem ex curiali fortuna inveniuntur episcopi ordinati, huiusmodi quidem fortuna liberos esse, legitimam vero partem ex propriis rebus curiae et fisco dare, sic tamen, ut nullam imminutionem ecclesiastica iura sustineant in rebus, quas in episcopatu acquisitas ecclesiae eorum competere disposuimus. Si vero

inthronisticis] *intronisticis* Vind. Berol. *introniasticis* Mon., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. I. *intromisticis.*

aut] Sic Vind. Berol. *a* Mon., sed sec. manus scripsit *aut.* Gr. ἤ.

quidquid] Sic Vind. Mon. *quicquid* Berol. I.

suis] Sic Mon. *eius* Berol. Vulgo I., deest in Vind. Gr. αὐτοῦ.

vindicari] Sic Mon. *vendicari* Vind. Berol. I.

ecclesiae] Sic Mon. Berol. *ecclesie* Vind., deest in I.

dantis] Sic Vind. Mon., in quo litterae *n* puncta inferius subiecta sunt. Berol. *dantis esse praecipimus*, sed ultimis duabus vocibus *esse pr.* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῦ δεδωκότος.

sed] Sic Mon. Berol. Vind. I. *et* Vulgo. Pro καὶ interpres videtur habuisse ἀλλά.

haec] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind. Pro ταῦτα interpres videtur habuisse τοῦτο.

dicta] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἴρηται.

sunt] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port I., deest in Berol. *sint* Vulgo. Indicativum modum et Graecum εἴρηται confirmat.

NOV. CXXXIV. CAP. IV. post ord.] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est: *post ordinationem.* Ad marginem Mon. adscriptum est: *de servis vel ascriptitiis et taxiotis et cualibet* [sed supra litteram *a* sec. manus circumflexum posuit] *ad episcopatum pervenientibus.*

inscriptitia] Sic Vind. Mon. I. *inscripti* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *tia.* Gr. ἐναπογράφου.

episcopos] *ipsos* I.

curialis] Sic Mon. Berol. *urialis* Vind., sed sec. manus supra litteram *u* imposuit litteram *c.*

observationem] Sic Vind. Berol. *ordinat* Mon., sed litteris *at* lineola superius imposita est. Gr. παρατήρησιν.

ordinetur] Sic Vind. Mon. *ordinentur* I. Vulgo. *ordietur* Berol., sed litteris *ie* circumflexus superius impositus est. Gr. χειροτονηθείη.

ut] Sic Vind. Berol. *au* Mon., sed ultimae litterae *u* punctum superius iniectum est, sed iam prima manus primum *a* puncto inferius subiecto delevit. Gr. ἵνα.

iniuria] Sic Vind. Berol. *iniusta* Mon., sed sec. manus scripsit *iniuria.* Gr. ὕβρις.

autem] deest in I.

ordinati] Sic Vind. Mon. *ordinanti* Berol. Gr. χειροτονηθέντες.

quidem] Sic Mon. Berol. *qdi* Vind., sed priori litterae *q* littera *i* superius imposita; per litteram *d* autem circumflexus traiectus est; sec. quidem manus ultimae litterae *i* punctum inferius subiecit. Gr. τῆς μὲν τοιαύτης.

fortuna] In Vind. antea quidem est *de*, quod quidem in Mon. Berol. non est.

esse] Sic Vind. Berol. *eo* Mon., sed lineola superius imposita, cui voci deinde a sec. manu puncta supposita sunt et supra lineam adscriptum est *esse.* Gr. εἶναι. Caeterum I. habet *esse libros.* Quod Vulgo subiicitur *sancimus*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

imminutionem] Sic Mon. Berol. *inminutionem* Berol.

sustineant] Sic Vind. Berol. *suscipiant* Mon. Gr. ὑπομεῖναι.

quas] Sic Vind. Berol. *qs* Mon., sed sec. manus exinde fecit *quas.* Gr. ἅπερ.

episcopatu] Sic Berol. *episcopatum* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *episcopatu.*

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aecele* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

competere] Sic Vind. Mon. Berol., in quo subiicitur *eorum*, quod a sec. manu punctis subiectis notatum est.

disposuimus] *disponimus* I.

contigerit ordinatum episcopum sub proprii parentis potestate esse, ex ipsa ordinatione suae potestatis sit.

CAP. V. Deo autem amabiles episcopos et monachos ex nulla lege tutores aut curatores cuiuscunque personae fieri permittimus; presbyteris autem et diaconis et subdiaconis iure et lege cognationis tutelam aut curam suscipere hereditatis permittimus proprie et solo gradu cognationis ad tutelam et curam vocatis huiusmodi administrationem permittimus, si tamen intra quatuor menses, ex quo vocati sunt, apud competentem iudicem scripto declarent talem administrationem propria voluntate suscepisse, et si quis eorum forsan hoc fecerit, nullum ex hoc in alia tutela aut cura praeiudicium patiatur.

CAP. VI. Alium autem fieri susceptorem aut exactorem fiscalium functionum, aut conductorem publicarum aut alienarum possessionum, aut curatorem domus aut procuratorem litis, aut fideiussorem pro tali-

ex] Sic Mon. Berol. *et ex* Vind., quod quidem Graecis non firmatur.

suae] Sic Vind. Mon. *sue* Berol.

NOV. CXXIV. CAP. V. deo] *dos* Berol., sed lineola superius imposita est. Ad marginem Mon. adscriptum est: *de presbiteris, diaconis et subdiaconis iure cognationis ad tutelam vocatis.*

antem amabiles] Sic Mon. Berol. *amab. autem* Vulgo.

cuiuscunque] Sic Vind. Mon. *cuiusque* Berol. Gr. οἱουδήποτε.

personae] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed supra litteras *oe* lineola superius posita est.

presbyteris] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *presbiteris* I. *presbyteros* Mon. Vulgo Port.

diaconis] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *diaconibus* Berol., sed ultimis litteris *bus* puncta inferius subiecta sunt. Mon. Port. Vulgo. *diaconos*, sed sec. manus scripsit *diacones*.

subdiaconis] Sic Vind. Trid. Hamb. I. *subdiac* Berol., sed ultimis litteris *iac* lineola superius imposita est. Port. Mon. *subdiaconos*.

iure et lege cogn.] Sic Mon. Trid. Port. *iure cogn. et lege* Vind. *iure cogn.* Berol. *iure cogn.* I. Desunt in Hamb. Manifesto interpres legit δικαίῳ καὶ νόμῳ pro verbis δικαίῳ καὶ μόνῳ. Cum Graecis magis convenire *subd. iure et solo cogn.* Os. scripsit.

tut.] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *ad tutelam* Vulgo.

aut] Sic Berol. Trid. Port. *et* Vind. Mon. Hamb. I. Gr. ἢ.

curam] Quae Vulgo subiiciuntur *vocatos huiusmodi*, in Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. Port. I. plane non sunt.

hereditatis — huiusmodi] Sic Vind. Mon. Berol., nisi quod habet *huiusmodo*, Hamb. Trid., nisi quod *hereditatis* ibi non est, Port. Sic et I., nisi quod vocem *hereditatis* omittit et ad finem enuntiationis habet *et huiusmodi*. Desunt Vulgo. Manifesto interpres uno versu transposito sic legit: τῆς συγγενείας τὴν ἐπιτροπὴν ἢ κουρ. κληρονομίας ὑποδέχεσθαι συγχωροῦμεν ἰδικῶς καὶ μόνῳ βαθμῷ τῆς συγγενείας εἰς ἐπιτροπὴν καὶ κουρατωρείαν καλουμένοις.

permitt.] *suscipere permitt.* I.

tamen] Sic Mon. Berol. *tantum* Vind. Gr. μέντοιγε.

scripto declarent] Sic Mon. Berol. *declaret scripto* Vind., sed litterae *decla* a sec. manu scriptae sunt. Gr. ἐγγράφως φανερώσουσι. Ad marginem Mon. adscriptum est: *de clericis ut exceptores vel exactores publicorum tributionum aut conductores vectigalium aut aliorum vel curatores litis vel fideiussores in talibus causis non fiant.*

propria] Sic Mon. Berol. *pro* Vind. Gr. οἰκεία.

eorum forsan] *forsan eorum* I.

praeiudicium] Sic Mon. *praeiudititium* Berol. *praeiudicium* Vind.

patiatur] *pariatur* I.

NOV. CXXXIV. CAP. VI. alium autem] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *alium* Mon., sed sec. manus supra lineam inscripsit voculam *autem*. Pro ἀλλ' οὐδὲ interpres legit ἄλλον δέ. Vulgo *sed neque*.

exactorem] Sic Vind. Berol. *exauctorem* Mon. Gr. ἀπαιτητήν.

publicarum] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. Port. *publicorum* Beckius recte scripsit ex Graeco τελῶν.

aut alien.] Sic Vind. Mon. *alien* Berol., sed supra litteras *ali* a sec. manu scriptum est *aut*. Gr. ἢ ἀλλοτρίων.

possessionum] Sic Mon. Berol. Vind., sed in hoc quidem a sec. manu. Supra lineam quidem sec. manus scripsit *cum*. Gr. κτήσεων.

fideiussorem] Sic Mon. *fideiussorem* Vind. *fidiiussorem* Berol., sed supra sec.

bus causis episcopum aut oeconomum aut alium clericum cuiuslibet gradus aut monachum proprio nomine aut ecclesiae aut monasterii subire non sinimus, ut non per hanc occasionem et sanctis domibus damnum fiat, et sacra mysteria impediantur. Si autem ecclesiis aut monasteriis possessiones quaedam adiacentes inveniantur, et voluerint dispensatores ipsarum venerabilium domuum in conductionem aut emphyteusin has accipere, tunc omnibus clericis et monachis pro his causis in ipso instrumento sub gestis monumentorum consentientibus et manifestantibus, pro utilitate venerabilium domuum hoc fieri, talem conductionem et emphyteusin procedere sinimus. Sed etiam ipsis sanctissimis ecclesiis et aliis venerabilibus domibus damus licentiam conductiones et emphyteuses facere ad invicem et clericis similiter propriarum ecclesiarum possessiones conducere et gubernare, cum voluntate tamen episcopi et oeconomi permittimus, exceptis personis, quas per aliam legem hoc facere prohibuimus. Si quis autem contra ea, quae dicta sunt, aliquid fecerit, si quidem episcopus fuerit, omnes eius

litteram *i* circumflexus superius impositus est. Gr. ἢ ἐγγυητήν.

aut] Vulgo ex errore typogr. *sut* I. *autem aut.*

oeconomum] *yconomos* Vind. *yconium* Mon. *yconomum* I. Berol., in quo supra priorem litteram *m* alia littera *m* superius imposita est.

proprio nomine] Sic Mon. Berol. *nomine proprio* Vind. Gr. ἰδίῳ ὀνόματι. Caeterum I. *proprio nom. monachum.*

subire non] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., deest Vulgo.

ut] Sic Vind. Mon. *au* Berol., sed lineola superius imposita est; priori autem litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ἵνα μή.

damnum] Sic Vind. Mon. Berol. Pro *damnum fiat* I. habet *fiat dampnum.*

mysteria] Sic Vind. Mon. Berol. *ministeria* Vulgo I.

impediantur] Sic Vind. *inpediantur* Mon. *impediant* Berol. Gr. ἐμποδίζωνται.

si autem] *si autem aut* I.

aut] Sic Mon. Berol. *aut aut* Vind., sed priori voci *aut* puncta inferius subiecta sunt.

voluerint] Sic Vind. Berol. *noluerint* I. *voluerit* Mon., sed supra litteram *i* a sec. manu littera *n* superius imposita est. Gr. βουληθεῖεν.

domuum] Sic Vind. Mon. Berol. *domorum* Vulgo I.

conductionem] Sic Mon. Berol. *conductione* Vind. I. Gr. μίσθωσιν.

emphyteusin] *emphiteosin* Mon. Berol. *emphiteosi* I. *emphiteosim* Vind.

pro his causis] Sic Vind. Mon. Berol. *propriis* Hamb. *propriis causis* Trid. *pro causis* Port.

gestis] Sic Mon. Berol. *iestis* Vind.

consent.] Sic Vind. Berol. *a consent.* Mon., quod Graecis non firmatur.

domuum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *domorum* Vulgo.

conductionem] Sic Vind. Berol., sed litterae *condu* a sec. manu scriptae sunt. Mon. *conductonem*, sed sec. manus scripsit *conductionem*. Gr. μίσθωσιν.

emphyteusin] *emphiteosin* Mon. Berol. I. *emphyteosim* Vind.

sinimus] Sic Mon. *simimus* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Mon. *sinimus ecclesiis*, sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. συγχωροῦμεν.

sanctissimis] Sic Mon. Berol. *sanctis* Vind. *sacratissimis* I. Gr. ταῖς ἁγιωτάταις.

conductiones] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam haec vox scripta est. Gr. μισθώσεις.

emphyteuses] *emphiteosis* Vind. *emphiteoseos* I. *emphiteosin* Mon. Berol. Gr. ἐμφυτεύσεις.

clericis] Sic Vind. *clerici* Mon. Berol. Gr. τοῖς κληρικοῖς.

propriarum ecclesiarum] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *rerum ecclesiasticarum* Hamb. Trid. Gr. τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν.

conducere] Sic Vind. Berol. *conduci* Mon., sed sec. manus scripsit *conducere*. Gr. μισθοῦσθαι.

tamen] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. μέντοι.

oeconomi] Sic Vind. *yconomi* Berol. I. *yconii* Mon., sed ex priori littera *i* sec. manus facit *omi*.

hoc] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae impositum est. Gr. τοῦτο.

fuerit] Sic Vind. Mon. *fecit* Berol., sed litteris *it* circumflexus superius impositus est. Gr. εἴη.

omnes] Sic Vind. Berol. *omnis* Mon., sed sec. manus scripsit *omnes*. Gr. πάντα.

res ex qualibet causa vel persona, sive ante episcopatum sive post haec fuerint ad eum venientes, eius ecclesiae vindicari sancimus. Si autem oeconomi aut clerici alii fuerint hoc delinquentes, poenam eos pecuniariam qualem episcopus eorum probaverit exigi, ecclesiae vindicandam, cum etiam conductionem teloniorum aut cuiuslibet possessionis aut publicarum collationum perceptionem aut exactionum aut sollicitudinem domus haec credentes aut fideiussores eos pro memoratis causis suscipientes nullam contra ecclesiam aut monasterium aut res eius aut gubernantium, aut contra illas personas, quibus crediderint, aut contra facultates aut fideiussores eorum habeant actionem. Illi vero, qui publicarum collationum aut tributorum susceptionem aut conductionem aut exactionem memoratis personis crediderint, aut fideiussores eos acce-

res] Sic Mon. Berol. Vind., in quo adiicitur *qi*, sed circumflexo superius imposito, qua re significatur vel *quasi* vel *quia*, cui tamen siglo iam prima manus puncta inferius subiecit.

qualibet] Sic Vind. Berol. *equalibet* Mon., sed priori litterae *e* punctum inferius subiectum est. Gr. ἐξ οἱαςδήποτε.

post haec] Sic Mon. Berol. Vind. *post hoc* Port. I. *posthac* Vulgo. Gr. μετὰ ταῦτα.

fuerint] Sic Vind. Mon. Port., deest in Berol. Trid. Vulgo.

eius] Sic Berol. Mon. *huius* Vind., sed priori litterae *u* littera *e* superius imposita est. Gr. αὐτοῦ.

vindicari] Sic Mon. *vendicari* Vind. Berol. I.

oeconomi] *yconomi* Vind. Berol. I. *yconici* Mon., sed sec. manus litteras *ni* punctis subiectis delevit, superque lineam apposuit *om*.

clerici alii] Sic Vind. Mon. Berol. I. *alii clerici* Vulgo.

delinquentes] Sic Mon. Berol. *delinquaentes* Berol.

poenam eos pecuniariam] Sic Mon. Berol. I. *pena eos pecuniariam* Vind. *pecuniariam eos poenam* Vulgo. Gr. ποινὴν αὐτοὺς χρηματικήν.

episc. eorum] *eorum episc.* I.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *aeccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

vindicandam] Sic Vind. Mon. *vendicandam* Berol. I.

cum] Sic Berol. *eum* Vind. *ut* Mon., sed sec. manus scripsit *cum*. Gr. ὁπότε καί.

etiam] *etiam qui* I.

conductionem] Sic Berol. *conduction* Mon., sed ultimae litterae *n* circumflexus superius impositus est. Vind. *qui conductionem*. An fortasse vox οἱ ab interprete expressa est?

teloniorum] Sic Berol. *teloneorum* Vind. I. *telonicorum* Mon., in quo sec. manus supra lineam apposuit *a* ✝ *teloneorum*.

possessionis] Sic Mon. Berol. *possessoes* Vind., sed ultimae syllabae *oes* lineola superius imposita est. Gr. κτήσεως.

aut publ.] Sic Vind. Mon. *publ.* Berol., sed priore voce *aut* omissa. Gr. ἢ δημοσίων.

collationum] Sic Mon. Berol. Vind., sed supra ultimam litteram *u* a sec. manu littera *e* superius imposita est. Gr. φόρων.

perceptionem] Sic Mon. Vulgo. *preceptionem* I. *perceptionum* Vind. Berol. Gr. ἔκληψιν.

exactionum] Sic Vind. Mon. Berol. *exactionem* I. Vulgo. Pro ἀπαίτησιν interpres videtur habuisse ἀπαιτήσεων.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. *eis* Vulgo. *omnes* I. Pro αὐτοῖς interpres videtur habuisse ταῦτα.

credentes] Sic Vind. Mon. *cocedentes* Berol., sed supra priores litteras *cc* lineola imposita est. Gr. πιστεύσαντες.

crediderint] *crediderunt* I.

fideiussores] Sic Vind. *fiduussores* Berol., sed per litteram *d* superiorem circumflexus traiectus est. Mon. *fideiussioes*, sed lineola ultimae syllabae superius imposita, litteraeque ultimae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. ἐγγυητάς.

habeant] Sic Vind. Berol. *habent* Mon. I. Gr. ἐχέτωσαν.

actionem] Sic Mon. *actiones* Vind. Berol. I. Gr. ἀγωγήν.

publicarum] Sic Vind. Mon. *publicorum* Berol., sed sec. manus scripsit *publicarum*. Gr. δημοσίων συντελειῶν.

susceptionem] Sic Mon. Berol. *suspectionem* Vind., sed sec. manus correxit *susceptionem*. Gr. ἔκληψιν.

aut exactionem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἢ ἀπαίτησιν.

eos] Sic Vind. Berol. *eorum* Mon., sed sec. manus scripsit *eos*. Gr. αὐτούς.

perint, si quod publico damnum contingat, hoc ex propria facultate restituere compelluntur.

CAP. VII. Nulli vero iudicum licebit deo amabiles episcopos cogere ad iudicium advenire pro exhibendo testimonio, sed iudex mittat ad eum quosdam ex personis ministrantium sibi ut propositis sanctis evangeliis, secundum quod decet sacerdotes dicant quae noverunt.

CAP. VIII. Sed neque pro qualibet pecuniaria causa vel criminali episcopum ad iudicem civilem aut militarem invitum producere aut exhibere citra imperialem iussionem permittimus, sed iudicem, qui tale aliquid sive ex scripto sive ex non scripto praesumserit imperare, post cinguli privationem viginti auri librarum poenam persolvere iubemus

acceperint] Sic Berol. *acciperint* Vind. *acceperit* Berol., sed sec. manus supra ultimam litteram *i* imposuit litteram *n*. Gr. δέξοιντο.

quod] Sic Vind. Berol. *quid* I. *quidem* Mon. Gr. εἴτις—ζημία.

publico] Sic Vind. Mon. *publicum* Berol., sed sec. manus correxit *publico*. Gr. τῷ δημοσίῳ. Caeterum I. *dampnum publico*.

damnum] Sic Mon. *damno* Vind. *dun* Berol., sed supra litteram *u* circumflexus superius impositus est; sec. manus autem correxit *dan*, sed litterae *a* circumflexus, litterae *n* autem littera *o* imposita est. Gr. ζημία.

hoc ex] Sic Mon. Berol. *haec* Vind. Gr ταύτην ἐκ τῆς.

compelluntur] Sic Berol. Vind. Mon. *compellentur* Vulgo.

NOV. CXXXIV. CAP. VII. nulli] *non nulli* Berol., sed priori voci *non* puncta inferius subiecta sunt. Gr. οὐδενί.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δέ. Ad marginem Mon. hoc loco adscripta haec sunt: *de episcopis in iudicium testimonii causa vocatis*.

iudicium] Sic Vind. Berol. I· *iudici* I. *iuditium* Mon., sed supra litteras *ti* a sec. manu littera *c* scripta est. Gr. τῶν ἀρχόντων.

iuditium] *iudicium* I.

advenire] Sic Vind. *venire* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. παραγενέσθαι.

exhibendo] *exibendo* Vind. Mon. Berol. I.

eum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *eos* Vulgo. Pro αὐτοὺς interpres videtur habuisse αὐτόν.

quosdam] Sic Vind. *quos dai* Berol., sed ex ultimo *i* sec. manus facit *m*. Mon. *quos dari*, sed sec. manus supra lineam ultimae syllabae lineolam imposuit; eademque manus ultimas litteras *ri* delevit. Gr. τινάς.

ministrantium] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Port. *ministrantibus* Hamb.

propositis] Sic Vind. Mon. *positis* Berol. Gr. προκειμένων.

sanctis evang.] Vind. Mon. Berol. habent *evangeliis*, priori voce *sanctis* omissa; sed sec. manus in Vind. vocem *sanctis* superius imposuit. Gr. τῶν ἁγίων εὐαγγελίων.

secundum quod] Sic Vind. Mon. *secundum pro quod* Berol. Gr. κατὰ τὸ πρέπον.

noverunt] Sic Vind. Mon. Berol. *noverint* Vulgo I. Gr. γινώσκουσιν.

NOV. CXXXIV. CAP. VIII. sed neque] Ad marginem Mon. *de episcopis in iudicium non vocandis*.

pecun.] *peccun*. Mon. Berol.

causa] Sic Mon. Trid. Port. Berol., deest in I. *causa vel crimina* Vind., sed sec. manus voces *vel crimina* delevit. Deest autem in Hamb.

criminali] In Hamb. I. subiicitur *causa*, quod in reliquis codd. mss. non est.

iud. civil.] *civil. iud.* I.

invitum] Sic Vind. Mon. *intm* Berol., sed prioribus litteris *in* et ultimis circumflexi superius impositi sunt. Gr. ἄκοντα.

producere] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *produci* Hamb. Trid.

aut] Sic Mon. *ut* Vind. *vel* Berol. I.

exhibere] *exibere* Vind. Mon. Berol. Port. *exhiberi* Trid. Hamb.

citra] Inde a syllaba *tra* usque ad *patriarche aut* in Berol. omnia a sec. manu scripta sunt.

tale] Sic Vind. Berol. *talem* Mon. Gr. τὸν τοῦτο.

imperare] *inperare* Mon. Berol., quae quidem omnia a sec. manu scripta, sicut et ea quae sequuntur *post cinguli*. I. *impetrare*.

auri librarum] Sic Vind. *librarum auri* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. χρυσίου λιτρῶν.

persolvere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exsolvere* Vulgo.

ecclesiae, cuius episcopus produci aut exhiberi iussus est, exsecutorem similiter post cinguli privationem et verberibus subdendum, et in exsilium deportandum.

CAP. IX. Interdicimus autem deo amabilibus episcopis proprias relinquere ecclesias et ad alias regiones venire. Si vero necessitas faciendi contigerit, hoc non aliter, nisi cum litteris beatissimorum patriarchae aut metropolitae aut per imperialem videlicet iussionem hoc faciant, ita tamen ut nec illis episcopis, qui sub beatissimo archiepiscopo Constantinopoleos et patriarcha fuerint, liceat citra permissionem eius aut nostrae iussionis ad regiam civitatem venire. Si vero etiam secundum hunc modum episcopus cuiuscunque loci profectus fuerit, non amplius uno anno suam relinquat ecclesiam. Episcopos autem in regiam civitatem, sicut dictum est, venientes, cuiuslibet fuerit dioecesis, prae omnibus ire ad beatissimum archiepiscopum Constantinopoleos et patriarcham, et ita per eum ad nostram introire tranquillitatem. Citra autem hanc nostram dispositionem aut proficiscentibus, aut ultra defini-

produci] Sic Vind. Berol. *producti* Mon., in quo quidem ultimae syllabae *ti* puncta inferius subiecta; supra lineam autem litterae *c* inscriptum est *i*.
aut exhiberi] Sic Mon. *aut exiberi* Berol. *aut exhiberii* I. Desunt autem in Vind. Gr. ἢ παραστῆναι.
privationem] Sic Vind. Berol. *privatione* Mon., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. ἀφαίρεσιν.
exsilium] Sic Vind. Berol. *exiliis* Mon. Gr. ἐν ἐξορίᾳ.
deportandum] Sic Mon. Berol. *deputandum* Vind.

NOV. CXXXIV. CAP. IX. interdicimus] Ad marginem Mon. adscriptum est *de episcoporum perfectione*.
autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. δέ.
faciendi] Postmodo Vulgo et in I. est *hoc*, quod quidem in Vind. Mon. Berol. non est.
contigerit] Sic Vind. Berol. Mon., in quo supra litteras *ti* a sec. manu circumflexus impositus est. Gr. συμβῇ.
hoc] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Vulgo I. Interpres videtur habuisse τοῦτο μὴ ἄλλως.
beatissimorum] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *beatissimi eorum* Vulgo, quod sane Graeco τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν conveniret; nisi forte dicendum interpreti ob oculos fuisse τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν.
metropolitae] Sic Vind. Mon. *metropoli metropolitae* Berol., sed priori voci *metropoli* puncta inferius subiecta sunt.
beatissimo archiepiscopo] Sic Mon. Berol. *beatissimum archiepiscopum* Vind., sed sec. manus scripsit, ut in contextu.
patriarcha] Sic Berol. *patriarchas* Vind., in quo quidem ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Mon. *patriarcha*, ut quidem supra ultimam litteram *a* sec. manus litteram *s* imposuerit.
fuerint] Sic Vind. Berol. *fuerit* Mon. Sane pluralem numerum et Graeca firmant.
permissionem] Sic Vind. Berol. *promissione* Mon., sed sec. manus scripsit *permissione*. Gr. δίχα ἐπιτροπῆς.
nostrae] Sic Vind. Mon. *nre* Berol., sed lineola superius imposita est.
etiam] Sic Vind. *haec et* Mon. Berol., in quo quidem utrique voci puncta inferius subiecta sunt. Sane vox *haec* in Graecis non habet, quo confirmetur.
loci] Sic Vind. Mon. *loco* Berol., sed sec. manus correxit *loci*. Gr. τόπου.
relinquat] Sic Vind. *relinqueret* Berol. *relinq.* Mon., sed ultimae litterae *q* lineola superius imposita est; correxit enim sec. manus *relinquat*. Gr. καταλιμπανέτω.
ecclesiam] Sic Vind. Berol. *ret ecclesiam* Mon., sed litteris *ret* puncta inferius subiecta sunt.
autem] Sic Mon. Berol. *aut* Vind., sed a sec. manu lineola superius imposita est, qua re significatur *autem*. Gr. τοὺς δὲ ἐπισκόπους.
fuerit] Sic Vind. Mon. Berol. *fuerint* I. Vulgo.
dioecesis] *diocesis* Vind. Mon. Berol. I.
et] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu vocula *et* lineae superius imposita est. Vulgo I. *et ad*. Gr. καὶ πατριάρχην.
circa] *citra* I.
autem] Sic Vind. Berol. deest autem in Mon. Gr. τοῖς δὲ παρά.
definitum] Sic Mon. Berol. *diffinitum* Vind. I.

tum unius anni tempus extra suam ecclesiam facientibus, primum quidem non ministrari ab oeconomis propriae ecclesiae expensas, deinde admonere eos per litteras sacerdotum, sub quibus agunt, ut revertantur ad suas ecclesias, differentes autem reverti secundum sanctas revocari regulas, et nisi intra definitum a sacris canonibus tempus revertantur ad suas ecclesias, ipsos quidem episcopatu expelli, alios autem pro eis meliores ordinari secundum praesentis legis virtutem. Hoc ipsum et super clericis valiturum, cuiuscunque ordinis fuerint aut ministerii.

CAP. X. Ut autem omnis ecclesiasticus status et sacrae regulae diligenter custodiantur, iubemus, unumquemque beatum archiepiscopum, et patriarcham et metropolitam sanctissimos episcopos sub se constitutos in eadem provincia semel aut secundo per singulos annos ad se convocare, et omnes causas subtiliter examinare, quas episcopi aut clerici aut monachi ad invicem habent, easque disponere et insuper haec

facientibus] Quod Vulgo postea legitur *moram*, in I. *moris*, deest in Vind. Mon. Berol., ideoque a me omissum est. Interpres vocem διατριβὴν non videtur in contextu habuisse.

oeconomis] *yconomis* Vind. Berol. I. *yconiis* Mon., sed supra litteras *ni* a sec. manu litterae *om* superius impositae sunt.

ecclesiae] Sic Vind. Mon. *eccle* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est.

admonere] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *admoneri* Vulgo.

sub] Sic Vind. Berol. *pro* Mon., sed sec. manus correxit *sub*. Gr. ὑφ' οὓς.

reverti] Sic Mon. Berol. *secundum reverti* Vind., quod Graecis non firmatur.

revocari] Sic Mon. Berol. *evocari* Vind. Gr. καλεῖσθαι.

intra] Sic Vind. Berol. *inter* Mon., sed sec. manus scripsit *intra*. Gr. ἐντὸς τοῦ.

definitum] *diffinitum* Vind. Mon. Berol. I.

a sacris] Sic Mon. Berol. *ad sacris* Vind. Gr. παρὰ τῶν ἱερέων.

tempus revertantur] *revert. tempus* I.

episcopatu] Sic Vind. Berol. I. *episcopatum* Mon. *ab episcopatu* Vulgo, quod quidem Graecis non firmatur. *ab episcop.* I. Gr. τῆς ἐπισκοπῆς.

expelli] Sic Vind. Berol. *depelli* Mon. Gr. ἐξωθεῖσθαι.

alios] *eos* I.

pro eis meliores] Sic Vind. Berol. *meliores pro eis* Mon. Gr. ἀντ' αὐτῶν καλλίονας.

ipsum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ipso* Vulgo.

valiturum] Sic Vind. Berol. I. *valituturum* Mon., sed priori syllabae *tu* puncta inferius subiecta sunt.

cuiuscunque] Sic Vind. Mon. *cuiusque* Berol. Gr. οἱουδήποτε.

ministerii] In Mon. subiicitur *fuerint*, quod in Vind. Berol. reliquis non est, nec sane Graecis firmatur.

NOV. CXXXIV. CAP. X. ut] Ad marginem Mon. a sec. manu adscriptum est: *de episcoporum conciliis per singulos annos faciendis.*

sacrae] Sic Vind. Mon. *sac* Berol., sed ultimae litterae *c* littera *o* superius imposita est, qua re significatur *sacro*. Gr. οἱ θεῖοι κανόνες.

custodiantur] Sic Mon. Berol. Vind., in quo litterae *n* puncta inferius subiecta sunt.

metropolitam] *metropolitas* I.

semel] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem a sec. manu scriptum est *simul*. Gr. ἅπαξ.

ad invicem] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. πρὸς ἀλλήλους.

habent] Sic Vind. Mon. I. *habeant* Vulgo. In Mon. supra lineam a sec. manu adscriptum est *ad invicem*. Gr. ἔχουσι.

easque] Sic Vind. *eosque* Mon. Berol. I. Gr. καὶ ταύτας.

disponere] Quod Vulgo subiicitur *secundum sanctas regulas*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, itaque a me quidem omissum est, quod et Os. fecit. Itaque interpres verba κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας non videtur in Graecis habuisse.

et insuper] Sic Vind. *et super* I. Vulgo. *super* Mon. Berol., in quo quidem supra priorem syllabam *su* a sec. manu scriptum est *et*. Gr. καὶ πρὸς τούτοις.

haec] Sic Mon. *hoc* Vind. I. Berol. Vulgo, quod Graecis non firmatur. Gr. πρὸς τούτοις.

quidquid extra regulas a quacunque persona delinquitur, emendari. Interdicimus autem sanctissimis episcopis et presbyteris et diaconibus et subdiaconibus et lectoribus et omni alii cuiuslibet venerandi collegii aut schematis constitutis ad tabulam ludere, aut aliis ludentibus participes aut inspectores fieri, aut ad quodlibet spectaculorum spectandi gratia venire. Si quis autem ex eis hoc deliquerit, iubemus hunc in tribus annis venerabili ministerio prohiberi et monasterio redigi. Si autem in medio tempore ostenderit dignam sui vitii poenitentiam, liceat sacerdoti, sub quo constitutus est, minuere tempus et hunc rursus reddere proprio ministerio, scientibus quoque sanctissimis episcopis debentibus haec vindicare, quia si tale aliquid agnoscentes non vindica-

quidquid] Sic Mon. *quicquid* Vind. Berol.

extra] *citra* I.

emendari] Sic Berol. *emendare* Mon. I. *cemendare* Vind., sed priori litterae c punctum inferius subiectum est. Gr. διορθοῦσθαι.

sanctissimis] Sic Mon. Vulgo. *sanctis* Vind. Berol. I. Gr. τοῖς ὁσιωτάτοις.

et presb.] Prior vox *et* in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. est, deest apud Portam. Gr. καὶ πρεσβ.

diaconibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *diaconis* Vulgo.

et subdiaconibus] Sic Mon. Berol. *ac subdiaconibus* Vind. I. *et subdiaconis* Vulgo.

et lect.] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *lect.* Mon. Port., sed priori voce *et* omissa. Gr. καὶ ἀναγνώσταις.

omni alii] Sic Vind. Mon. Berol. *omnibus aliis* Vulgo I. Gr. παντὶ ἄλλῳ.

schematis] *scematis* Mon. I. *chematis* Vind. Berol.

tabulam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *tabulas* Vulgo.

aliis ludentibus] Sic Mon. Berol. I. *ludentibus aliis* Vind. *talia ludentibus* Vulgo.

participes] Postea in Mon. scriptum est *fieri*, quod quidem in Vind. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

inspectores] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. Port. I. *spectoes* Berol., sed litteris *oe* circumflexus superius impositus est. Vulgo *spectatores*. Gr. θεωρητάς. Quod Vulgo subiicitur *fieri*, in omnibus quos dixi, est; deest autem in Mon., quod quidem Graecis repugnabit.

ad quodlibet] Sic Mon. Berol. *a quolibet* Mon. Gr. εἰς οἱανδήποτε.

spectaculorum] Sic Vind. Mon. Berol. *spectaculum* Vulgo. *spectaculum clericos* I.

eis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *his* Vulgo.

in tribus] *tribus* I.

venerabili] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus scripsit *venerando*. Quod Vulgo antea est *a*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Caeterum I. *ministerio venerabili*.

ministerio] Sic Mon., sed sec. manus correxit *misterio*. — *misterio* Vind. *misto* Berol., sed supra litteram *o* circumflexus superius impositus est. Gr. ὑπηρεσίας.

prohiberi] Sic Vind. Mon. *proiberi* Berol.

monasterio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *in monasterium* Vulgo. Gr. μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι.

ostenderit] Sic Vind. *ostendat* Mon. *ostendatur* Berol. Pro δείξει interpres legisse videtur δείξῃ.

sui] Sic Vind. Mon. *si* Berol., sed supra litteram *i* sec. manus litteram *u* imposuit. Gr. τοῦ ἰδίου πταίσματος.

poenitentiam] *penitentiam* Berol. *penitentie* Vind., in quo ad finem sec. manus syllabam *as* opposuit; quamquam alia manus correxit *poenitentiam*. Gr. μετάνοιαν.

liceat] *liceat ei* I.

sacerdoti] Sic Vind. *sacerdotii* Mon., in quo ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. Berol. *et sacerdoti*, sed prior vox *et* Graecis sane non firmatur.

minuere] Sic Vind. Mon. Berol. I. *et minuere* Vulgo.

et hunc] Sic Vind. Mon. *et hunc rursus minuere tempus et hunc* Berol., sed prioribus quinque verbis puncta inferius subiecta sunt.

reddere proprio] Sic Vind. Mon. *proprio reddere* Berol. Vulgo I.

ministerio] Sic Vind. Mon. *mistio* Berol., sed supra syllabas *co* circumflexus impositus est. Gr. ὑπηρεσίᾳ.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *hoc* Vulgo I. Gr. ταῦτα.

vindicaverint] *iudicaverint* Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus scripsit *vindicaverint*. Gr. ἐκδικήσουσι.

verint, ipsi rationem deo pro tali causa persolvent. Nullum autem episcopum invitum cogi quemlibet clericum sub se constitutum de proprio clero dimittere.

CAP. XI. Omnibus autem episcopis et presbyteris interdicimus segregare aliquem a sacra communione, antequam causa monstretur, propter quam sanctae regulae haec fieri iubent. Si quis autem praeter hoc a sancta communione quemquam segregaverit, ille quidem, qui iniuste a communione segregatus est, soluta excommunicatione a maiore sacerdote, sanctam mereatur communionem; qui vero aliquem sancta

ipsi] Sic Vind. Berol. *ipi* Mon., sed supra lineam lineola a sec. manu imposita est. Gr. αὐτοί.

persolvent] *persolvant* I.

nullum — episcopum] Sic Vind. Mon. *nullus* — *episcopus* Berol. Gr. οὐδένα δὲ ἐπίσκοπον.

invitum] Sic Vind. Mon. *invitium* Berol., sed ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. Gr. ἄκοντα.

quemlibet] Sic Vind. Mon. *qlibet* Berol., sed per litteram *q* lineola inferius traiecta supraque lineam autem circumflexus impositus est. Gr. οἱονδήποτε.

constitutum] Sic Vind. Berol. *constitum* Mon. Gr. ὄντα.

clero] Sic Vind. Mon. *clic* Berol., sed litterae *l* ab initio circumflexus traiectus fuit.

dimittere] Sic Vind. Mon., sed in Vind. ad marginem adscriptum est *et aliis dare*, quae quidem in I. post vocem *dimittere* sunt; in Mon. postea adiicitur *clo alii dare*, sed per primam litteram *l* circumflexus traiectus est; porro et voci *alii* superscriptum est *et*. Berol. Trid. Port. *et alii dare*. Hamb. *et alium dare*. Gr. ἀπολύειν. Ad marginem Vind. adscripta haec sunt: *ut nullus episcopus cogatur subiectum sibi clericum de suo clero dimittere.*

NOV. CXXXIV. CAP. XI. omnibus] Ad marginem Mon.: *de his, qui si causa communicant.*

segregare] Sic Vind. Mon. *seggare* Berol., sed supra primam litteram *g* circumflexus superius positus est, et ex littera *i* sec. manus fecit *r*.

aliquem] Sic Mon. *aliquam* Vind., sed sec. manus correxit *aliquem*. Berol. *aliqm*, sed litteris *qm* circumflexus superius impositus est. Gr. τινά.

sacra] Sic Berol. *sacram* Mon. Vind., sed in Mon. litterae *m* puncta inferius subiecta sunt. I. *sancta*.

communione] Sic Vind. Berol. *communionem* Mon.

causa] Sic Vind. Berol. Mon., in quo supra lineam adscriptum est *aliqua*, sed a sec. manu. Gr. ἡ αἰτία.

propter] Sic Vind. Mon. *proprie* Berol., sed sec. manus scripsit *pp*, lineola inferius traiecta, qua re significatur *propter*. Gr. δι' ἥν.

sanctae] Sic Mon. *sce* Vind., sed lineola superius imposita est. Berol. I. *sacre*.

regulae] Sic Vind. Mon. *reglae* Berol., sed per litteram *l* circumflexus traiectus est.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Vulgo. Pro τοῦτο interpres videtur legisse ταῦτα.

hoc] *haec* I.

a sancta] Sic Mon. Berol. *sancta* Vind.

quemquam] Sic Mon. *qmqm* Vind. Berol., sed litteris *qm* ex utraque parte tam in Vind., quam in Mon. circumflexus impositus est. Gr. τινά.

qui] Sic Mon., sed sec. manus correxit *quam*. Berol. *q* habet, sed circumflexo inferius traiecto, qua re significatur *quod*. In Vind. deest *qui*, sed tantummodo a sec. manu supra lineam positum est *iniuste*.

a] Sic Vind., deest in Berol. Mon., in quo quidem sequenti voci a sec. manu haec littera superius imposita est. Pro *a communione segr. est* I. habet *segr. est communione*.

communione] Sic Vind. Mon. *accoe* Berol., sed ultimis litteris *oe* circumflexi superius impositi sunt. Gr. κοινωνίας.

est] Sic Vind. Berol., deest in Mon., ubi quidem a sec. manu lineae haec vox superius imposita est. Gr. ἐχωρίσθη.

soluta] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. I. *solutus* Mon. Port. Gr. λυομένου τοῦ χωρισμοῦ.

sanctam] Sic Mon. Berol. *sca* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. τῆς ἁγίας.

aliquem] Sic Mon. *aliquam* Vind. Berol.

sancta] Sic Vind. Berol. Mon. *a sancta* Vulgo I.

communione segregare praesumserit, omnibus modis a sacerdote, sub quo constitutus est, separabitur communione, quanto tempore ille perspexerit, ut quod iniuste fecit, iuste sentiat. Sed neque propriis manibus licere episcopum aliquem percutere; hoc enim extraneum est sacerdoti. Si quis autem episcopus secundum ecclesiasticas regulas sacerdotio pulsus praesumserit ingredi civitatem, ex qua pulsus est, relinquens locum, in quo iussus est degere iubemus, hunc monasterio in alia regione constituto tradi, ut quae in sacerdotio deliquit, degens in monasterio corrigat.

CAP. XII. Clericos autem non aliter ordinari permittimus, nisi litteras sciant, et rectam fidem vitamque habent, et neque concubinam aut naturales habuerunt aut habeant filios, sed caste viventes aut uxorem legitimam et ipsam unam et primam habentes neque viduam ne-

omnibus modis] Sic Mon. *modis omnibus* Vind. Berol. Vulgo. Gr. πάσι τρόποις.

est] Deest in I.

communione] Sic Vind. *coione* Mon. Berol., sed superius lineola imposita est. Vulgo *a comm.* Caeterum I. *a comm. separabitur.* Gr. τῆς κοινωνίας.

fecit] Sic Mon. Berol. *fecerit* Vind. Gr. ἐποίησε.

iuste] Sic Berol. Vulgo, deest in Vind. Mon., in quo quidem a sec. manu lineae impositum est *iuste.* Gr. δικαίως.

sentiat] Sic Vind. Mon. Berol. *sustineat* Vulgo I.

sed neque] Ad marginem Mon. *de episcopis manu sua cedentibus* Mon. I. In I. subiicitur *liceat episcopum.*

licere] Sic Vind. Mon. Berol. *liceat* Vulgo. Verba *licere episcop.* desunt in I. Pro ἔξεστιν interpres legisse videtur ἐξεῖναι.

aliquem] Sic Mon. Berol. *aliqm* Vind., sed supra ultimas duas litteras a sec. manu circumflexus impositus est. Gr. τινά. Caeterum I. *percut. aliquem.*

extraneum] Sic Mon. Berol. *contrarium* Vind. Gr. ἀλλότριον.

est sacerdoti] Sic Mon. I. *sacerdoti* Vind. Berol., in quo quidem sec. manus supra lineam adscripsit *est.* Vulgo *sacerdoti est.* Gr. ἐστὶν ἱερέων.

autem] Sic Mon. Berol. *at* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. δέ.

pulsus] *expulsus* I.

civitatem] *civitates* I.

locum] Sic Mon. Berol. *locus* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum, lineae autem lineola superius imposita est. Gr. τὸν τόπον. Ad marginem Mon. adscriptum est: *episcopus si deiciatur de episcopatu, in monasterio sit.*

in quo] Sic Vind. Berol. *quo* Mon., sed sec. manus supra lineam imposuit praepositionem *in.* Gr. ἐν ᾧ.

monasterio] in monasterio I.

iussus est] Sic Mon. Berol. *est iussus* Vind. *missus est* I.

in alia] Sic Vind. Mon. *alia* Berol. Gr. ἐν ἄλλῃ.

regione] Sic Vind. Berol. *religione* Mon., sed litteris *li* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐπαρχίᾳ.

tradi] Sic Mon. *traditum* Vind. Berol., in quo litteris *tum* puncta inferius subiecta sunt. Gr. παραδίδοσθαι.

quae] Sic Vind. Hamb. Trid. *q*, Berol. *q* Mon., sed lineola superius imposita. Vulgo Port. *quod.* I. *qui.* Gr. ἅπερ.

deliquit] *deliquid* Vind. Berol. *deliquerit* Mon. Gr. ἥμαρτε.

corrigat] Sic Vind. Mon. *corigat* Berol., sed litterae r circumflexus superius impositus est. Gr. διορθώσηται.

NOV. CXXXIV. CAP. XII. clericos] Ad marg. Mon. adscriptum est: *quales clerici fieri debeant.*

non] Sic Mon. Berol. *nos* Vind., sed sec. manus supra lineam imposuit vocem *non.*

permittimus] Sic Mon. Berol. *praecipimus* Vind. Gr. συγχωροῦμεν.

rectam] *recte* I.

habent] Sic Mon. *habeant* Vind. Berol. Vulgo I. Gr. ἔχουσι. Quod Vulgo subiicitur *honestam*, in Vind. Mon. Berol. I. deest, nec Graecis firmatur.

et] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. καί.

habuerunt] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Vind. sec. manus correxit *habuerint*, quod sane Vulgo et in I. est. Gr. ἔσχον.

habeant] Sic Mon. Berol. *habent* I. *et utoque aut habeant* Vind. Gr. ἔχουσι.

legitimam] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu scriptum est. Gr. νόμιμον.

viduam] Sic Vind. Berol. *viduam n*

que separatam a viro neque aliter legibus aut sacris canonibus interdictam.

CAP. XIII. Presbyterum autem minorem triginta quinque annorum fieri non permittimus, sed neque diaconum aut subdiaconum minorem viginti quinque, neque lectorem minorem decem et octo annorum diaconissam vero in sanctam ecclesiam non ordinari, quae minor est quadraginta annorum aut ad secundas venit nuptias.

CAP. XIV. Si autem tempore ordinationis clerici cuiuscunque collegii aut ordinis accusator aliquis apparuerit, dicens eum indignum esse ordinatione, differatur ordinatio, et universa procedant tam pro examinatione quam pro mulctis, quas in episcoporum ordinationibus superius sanximus. Si vero futurus ordinari diaconus non habuerit

Mon., sed ultimae litterae *n* circumflexus superius impositus est, cui litterae quidem sec. manus puncta inferius subiecit. Verba *neque viduam* desunt in I.

neque separ.] Sic Vind. Mon. *sep.* Berol., sed supra litteras *se* a sec. manu scriptum est *neque*. Gr. μηδὲ διαζευχθεῖσαν.

a viro] Sic Mon. Berol. *viro* Vind.

aut sacris] Sic Mon. Berol. *neque* Vind. In I. subiicitur *neque viduam*.

interdictam] Sic Vind. Mon. *interdictum* Berol., sed sec. manus correxit *interdictam*. Gr. ἀπηγορευμένην.

NOV. CXXXIV. CAP. XIII. annorum] *an*. I.

diaconum] Sic Vind. Berol. *diaconem* Mon. Ad marg. Mon. adscriptum est: *cuius etatis presbiteri, diaconi, subdiaconi, item diaconisse fieri debeant.*

subdiaconum] Sic Vind. Berol. *subdianum* Mon. Gr. ὑποδιάκονον.

viginti quinque] Sic Vind. *XXV*. Berol. Mon., in quo secundum *X*. a sec. manu scriptum est.

lectorem minorem] Sic Vind. Hamb. I. *lectorem minus* Berol. *minus lecto* Mon., sed ultimae litterae *o* circumflexus superius impositus est, in quo sec. manus correxit *minores lectores*. Trid. Port. Vulgo *minorem lectorem*. Gr. ἀναγνώστην ἐλάττονα.

decem et octo] Sic Vind. *XVIII*. Mon. Berol., verum in Berol. supra *V* a sec. manu vox *et* superius imposita est.

in sanctam ecclesiam non ordinari] Sic Vind. Berol. I. *in sancta ecclesia ordinari* Hamb. *ordinari in sancta ecclesia* Mon. *non ord. in sancta ecclesia* Trid. Port. Vulgo, quem verborum ordinem Graeca non firmant.

quae] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed circumflexus superius impositus est. Gr. ἥτις.

quadrag. annorum] Sic Mon. Berol. *annorum quadrag*. Vulgo Vind. *annis quadraginta* I. Gr. τῶν μ'. ἐνιαυτῶν.

venit] Sic Vind. Mon. I. *ven* Berol., sed lineola superius imposita est, qua re significari *venit*. Vulgo *venerit*. Gr. ἦλθε.

NOV. CXXXIV. CAP. XIV. si autem] Ad marginem Mon. *de accusationibus episcoporum.*

tempore] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu haec eadem vox lineae superius imposita est. Gr. καιρῷ.

cuiuscunque] Sic Mon. *cuiusque* Vind. Berol. Gr. οἱουδήποτε.

aliquis] Sic Vind. Mon. *aliquid* Berol., sed ex littera *d* sec. manus facit *s*. Gr. τις.

esse ordinatione] Sic Vind. Mon. Berol. *ordinatione esse* Vulgo I. Gr. εἶναι τῆς χειροτονίας.

universa] Sic Vind. Mon. *universas* Berol., sed ultimam litteram *s* sec. manus delevit. Gr. πάντα.

quam] *quas* Berol., sed sec. manus correxit, ut in cont. est.

mulctis] *multis* Vind. Hamb. I. Berol., sed in Berol. sec. manus scripsit, ut in contextu est. *mudis* Mon., sed ultimae syllabae *dis* puncta inferius subiecta sunt. In Mon. sec. manus scripsit *mulctis*. Sic, ut in cont., Trid. habet, sed Port. *multis causis*. Gr. ἐπιτιμίων.

quas] Sic Vind. Mon. Hamb. Port. *que* I. *tam qs* Berol., sed priori syllabae *tam* puncta inferius subiecta sunt. *quae* Trid. Vulgo. Gr. ἅς.

superius] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *srius* Berol., lineola quidem imposita; deest Vulgo Port. Gr. ἀνωτέρω.

sanximus] Sic Vind. *sancivimus* Mon. Vulgo. *sancimus* I. *sanccimus* Berol., sed supra litteras *ci* a sec. manu scriptum est *vi*. Gr. ἐθεσπίσαμεν.

futurus] Sic Vind. Mon. *futus* Berol., sed supra litteram *t* a sec. manu circumflexus impositus est. Gr. ὁ μέλλων.

ordinari] Sic Vind. Mon., in quo quidem a sec. manu punctis subiectis notatum est. Pro verbis *diaconus ordinari* I. habet *ordinari diaconus*. Berol. *ordina-*

uxorem, sicut superius dictum est, iunctam sibi, non aliter ordinetur, nisi prius ab ordinante eum interrogatus promiserit posse post ordinationem et sine legitima uxore honeste vivere, non valente eo, qui ordinat, in tempore ordinationis permittere diaconum aut subdiaconum post ordinationem uxorem accipere. Is autem qui permittiit episcopus, expellatur ab episcopatu. Si vero post ordinationem presbyter aut diaconus, aut subdiaconus uxorem duxerit, expellatur a clero et curiae civitatis illius, in qua clericus erat, cum propriis rebus tradatur. Si vero lector secundam ducat uxorem, aut primam quidem viduam aut separatam a viro aut legibus aut sacris canonibus interdictam, nequaquam ad alium ecclesiasticum ordinem provehatur; sed si quolibet modo ad maiorem ordinem perducatur, expellatur eo et priori restituatur.

CAP. XV. Sed neque curialem aut officialem clericum fieri, ut non ex hoc venerabili clero iniuria fiat. Si vero tales personae in clero constituantur, tanquam nec ad ordinationem perductae propriae fortunae restituantur, nisi forsan monachicam vitam aliquis eorum non mi-

rius, sed sec. manus syllabae *us* lineolam interiecit. Gr. *χειροτονεῖσθαι*.

non] Sic Vind., deest in Mon. Berol., in quo a sec. manu supra lineam adscriptum est *non*. Gr. *μὴ ἔχοι*.

superius] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *srius* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo Port. *prius*. Gr. *ἀνωτέρω*.

iunctam] Sic Vind. Mon. Berol. *coniunctam* I. Vulgo. Gr. *ζευχθεῖσαν*.

et sine] Sic Berol. *sine* Vind. *uxorem a et sine* Mon., sed prioribus litteris *uxorem a* puncta inferius subiecta sunt. Gr. *καὶ χωρίς*.

honeste] Sic Vind. Mon. Berol., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est. Gr. *σεμνῶς*. Caeterum I. *vivere honeste*.

eo] Sic Mon. *eum* Vind. Berol.

in tempore] Sic Vind. Berol. *tpr* Mon. Gr. *ἐν τῷ καιρῷ*.

diaconum aut subdiaconum] *diacono aut subdiacono* I.

ordinationem] Sic Mon. Berol. *ordinatione* Vind. Gr. *μετὰ τὴν χειροτονίαν*.

expellatur] Sic Vind. Berol. *expellat* Mon., sed sec. manus scripsit *expellatur*. Gr. *ἐκβαλλέσθω*.

curiae] *curia* I.

propriis] Sic Mon. Berol. *propriis erat* Berol., sed his verbis puncta inferius subiecta sunt. Gr. *μετὰ τῶν ἰδίων*.

ducat] *inducat* I.

viduam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sed viduam* Vulgo. Interpres *δὲ* illud, quod post *χήραν* est, non videtur in Graecis habuisse.

a viro] Sic Berol. I. *viro* Vind. Mon., in quo quidem vox *a* a sec. manu lineae imposita est. Gr. *ἢ διαζευχθεῖσαν ἀνδρός*.

aut sacris] Sic Mon. Berol. I. *vel sacris* Vind.

ecclesiasticum] Inde ab ultima syllaba *cum*, quae leguntur usque ad *ut* capitis XV. in Berol. a sec. manu scripta sunt.

provehatur] Sic Vulgo. In Mon. Berol. Vind. scriptum est *proveatur*.

sed si] Sic Mon. Berol. Trid. *sed et si* Vulgo Port. *sed etiam si* I. Gr. *εἰ δέ*. Caeterum quae inde a voce *provehatur* usque ad vocem *ordinem* sunt, in Hamb. desunt.

NOV. CXXXIV. CAP. XV. sed neque] Sic Vind. Berol. Mon., ad cuius marginem haec adscripta sunt: *de curialibus et taxeatis ad clericatus honorem venientibus*.

fieri] Sic Vind. Mon. Berol., sed litterae *e* circumflexus superius impositus est, quae sec. manus delevit. Quod Vulgo I. subiicitur *permittimus*, in Vind. Mon. Berol. non est.

tales] *in clero tales* I.

personae] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed litteris *oe* lineola superius imposita est. Deest in I., ut et sequentia *in clero*. Gr. *πρόσωπα*.

constit.] In I. subiicitur *personae*.

ordinationem] Sic Vind. Mon. Trid. *ordinatorem* Berol., sed exinde sec. manus fecit *ordinationem*. Vulgo Hamb. Port. *ordinem*. Gr. *τῆς χειροτονίας*.

perductae] *perducte* Berol. Vind. Hamb. Trid. *producte* Mon. *perducti* Vulgo Port. *producti* I.

propriae] *pe* Berol., sed supra priorem litteram *p* a sec. manu littera *i* imposita est.

forsan] Sic Mon. Berol. *forte* Vind.

monachicam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasticam* Vulgo.

aliquis eorum non] Sic Vind. *n ali-*

nus quindecim annos implevit. Tales enim ordinari praecipimus, legitima videlicet parte curiae et fisco danda a curiali, si in clero constituti monacho condecentem vitam impleverint. Si enim post clericatus honorem uxorem aliquis eorum duxerit aut concubinam habuerit, curiae et officio, cuius subiacebat fortunae, reddatur, si etiam maxime tali ecclesiastico gradu tenebatur, in quo quis constitutus non prohibetur sacris canonibus et legibus uxorem accipere. Haec autem et super aliis omnibus monachis tenere sancimus, qui de monasteriis ad quemlibet

quis eorum non Berol., sed priori *n* circumflexus impositus, a sec. autem manu punctum inferius subiectum est. Mon. *non eorum aliquis*, sed vox *non* a sec. manu scripta est.

annos] Sic Vind. Berol., in quo quidem sec. manus correxit *annis*, quod et in Mon. I. et Vulgo legitur.

implevit] Sic Vind. Berol. *impleu* Mon., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est.

enim] Sic Mon. Deest in Vind. Berol., in quo quidem supra lineam a sec. manu scriptum est *enim*. Gr. γάρ.

ordinari] Sic Vind. Mon. *ordinare* Berol., sed sec. manus correxit *ordinari*. Pro *ord. praec.* I. habet *praecip. ord.* Gr. χειροτονεῖσθαι.

legitima] Sic Vind. Mon. *legitimae* Berol., sed sec. manus scripsit *legitima*. I. *legitimam*. Gr. τῆς νομίμης.

parte] Sic Vind. Mon. *partem* I. Berol., in quo sec. manus correxit, ut in cont. Gr. μοίρας. Quod Vulgo subiicitur *a curiali*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque a me quidem emissum.

curiae] Sic Mon. Berol. *curialie* Vind., sed litteris *ali* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τῇ βουλῇ.

et fisco] Sic Mon. *ei fisco* Vind. *fisco* Berol., sed supra litteras *fi* sec. manus vocem *et* posuit. Gr. καὶ τῷ δημοσίῳ.

danda] *dandam* I. Voces *et curiali* desunt in I.

si] Sic Vind. Mon. Trid. Port. *sed* Berol., ubi sec. manus correxit *si*. Hamb. *et si*, I. *et hoc si*. Vulgo *sed si*. Itaque interpres pro ἀλλὰ καὶ legisse videtur εἰ.

constituti] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. *constituto* Mon. Gr. καταλεγόμενοι.

monacho] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *monachi* Hamb. *monasticam* Trid. *monacho et* I. Gr. μοναχῷ.

condecentem] Sic Vind. Mon. Hamb. Berol. Trid. Port. *decentem* I.

impleverint] Sic Vind. I. *impleverit* Mon. Berol. Trid. Port. *impleverunt* Hamb. *impleant* Vulgo. Ad marginem Mon. haec adscripta sunt: *si monachus clericatus honorem meruerit*.

enim] Sic Vind. Mon. Berol., quamquam apud Os. est γάρ.

uxorem aliquis eorum] Sic Vind. Berol. *uxorem* Mon. *aliquis eorum uxorem* Vulgo I. Gr. γυναῖκά τις ἐξ αὐτῶν.

duxerit] Sic Mon. Berol. *duxerit aliquis eorum* Mon., quod Graecis non firmatur.

habuerit] Sic Mon. Berol. *duxerit* Vind., quod Graeco σχοίη non firmatur.

officio] *offitio civitatum* I.

cuius] Sic Vind. c9 Berol. cu9 Mon., sed supra litteram *i* littera *u* superius posita est.

subiacebat fortunae] Sic Vind. Mon. Berol. *fortunae subiacebat* Vulgo I. Interpres in Graecis habuit ἧς ὑπέκειτο τῇ τύχῃ pro verbis ἢ τῇ τύχῃ ᾗ ὑπέκειτο.

reddatur] Sic Vind. Berol., sed supra litteram *a* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Mon. *credatur*, sed sec. manus scripsit *reddatur*. Gr. ἀποδιδόσθω.

si etiam] Sic Vind. *sed etiam* Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *si etiam*. Vulgo *sed etiam*. I. *etiam si*. Gr. εἰ καὶ τὰ μάλιστα.

tenebatur] Sic Vind. *tenebat* Mon. Berol., in utroque autem a sec. manu scriptum est *tenebatur*. Gr. ἐγκαταλεγῇ.

prohibetur] Sic Vind. Mon. *proibetur* Berol.

et legibus] Sic Vind. Berol. *legibus* Mon., sed priori voce *et* omissa. Gr. καὶ τῶν νόμων.

accipere] Sic Vind. Berol. *capere* Mon.

haec] Sic Vind. Berol. Trid. Hamb. *hec* Mon. *hoc* Port. I. Vulgo. Gr. ταῦτα.

omnibus] Sic Vind. Berol. *omnibus et* Mon., in quo quidem syllabae *et* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἅπασι.

quemlibet] Sic Vind. Mon. *qlibet* Berol., sed litterae *q* lineola inferius traiecta, superius autem circumflexus impositus est. Gr. οἱονδήποτε.

ecclesiasticum gradum transferuntur, etsi nullae fortunae subiecti fuerint. Et generaliter sancimus, nulli licere in quolibet ecclesiastico gradu constituto discedere ab eo et saecularem fieri, scientibus tale aliquid facientibus, quia etiam quasi apposito sibi cingulo aut dignitate aut militia nudabuntur, et curiali fortunae propriae civitatis tradentur; qui autem ante nostram legem clerici ordinati sunt ex curiali fortuna, per substitutas personas pecuniaria munera complere, a corporalibus autem liberos servari.

CAP. XVI. Sed neque clericum cuiuscunque gradus dare aliquid ei, a quo ordinatur, aut alii cuilibet personae permittimus, solas autem praebere eum consuetudines his, qui ordinantium ministrantes, ex consuetudine accipientibus, unius anni emolumenta non transcendentes. In

ecclesiasticum gradum] Sic Vind. Berol. I. *gradum ecclesiasticum* Mon. Gr. ἐκκλησιαστικὸν βαθμόν.

transferuntur] Sic Vind. Mon. I. *transferetur* Berol., sed supra ultimam litteram *e* sec. manus scripsit *u*, lineola tamen superius imposita. Vind. *transferatur*. Gr. μεταφερομένοις. Quod autem Vulgo subiicitur *gradum*, in Vind. Mon. Berol. non est.

et si] Sic Vind. Mon. Berol. I. *etiam si* Vulgo.

nullae] *nulle* Vind. *nule* Berol., unde sec. manus fecit *nuli*. Mon. I. *nulli*. Gr. μηδενί.

constituto] Sic Mon. *constitutos* Vind., sed litterae *s* punctum inferius subiectum est. Berol. *constitutus*, quod sec. manus correxit *constituto*. Gr. καθεστῶτι.

scientibus] Sic Vind. Mon. Berol., sed sec. manus huic voci superius imposuit vocem *etiam*.

tale] Sic Vind. Mon. *et tale* Berol., quod Graecis non firmatur.

quia etiam] Sic Vind. *quia* I. *et quia* Mon., sed litterae *a* a sec. manu impositum est *et*. Berol. *quia et*. Gr. ὅτι καί.

apposito] *apoito* Vind. Berol., sed sec. manus lineolam superius imposuit. Mon. *a proposito*. Gr. ἐπικειμένης.

aut dignitate] Sic Vind. *aut dignitatem* Berol., sed sec. manus litteram *m* delevit. *aut a dignitate* Mon. Gr. ἢ ἀξίας.

militia] Sic Vind. Mon. In Berol. circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit.

propriae] *proprie* Berol.

qui autem] Sic Vind. Mon. *quia autem* Berol., sed priori litterae *a* a sec. manu punctum inferius subiectum est. Ad marg. Mon. *de his*, *qui au. ipa constitutionis clerici facti sunt.*

ante] *antequam* I.

per] Sic Vind. Mon., deest in Berol., in quo quidem a sec. manu supra lineam scriptum est. Gr. διὰ ὑποκαταστάντων.

pecuniaria] Sic Vind. Mon. *peccuia* Berol., sed supra litteras *m* circumflexus superius positus est.

munera complere] Sic Mon. *complere munia* Vind. *complere* Berol., sed supra syllabam *com* a sec. manu scriptum est *munia*. Gr. λειτουργίας πληροῦν.

autem] *aut* I.

NOV. CXXXIV. CAP. XVI. sed neque] Ad marg. Mon. adscripta haec sunt: *ut clerici sine pecu fiant*, sed litteris *pecu* lineola superius imposita est.

clericum] Sic Vind., sed sec. manus scripsit *clericus*. Mon. Berol. *clericus*. Gr. κληρικόν.

cuiuscunque] Sic Mon. *cuiusque* Vind. Berol. Gr. οἱουδήποτε.

ei] Sic Vind., deest in Mon. Berol. Gr. ἐκείνῳ.

alii] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ἄλλῳ.

personae] Sic Vind. Mon. *persoe* Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Deest in I.

permittimus] Sic Vind. Mon. *perm. personae* I. *committimus* Berol., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. συγχωροῦμεν.

his] Sic Vind. Mon. *hiis* I., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *his*. Vulgo *iis*.

ministr.] *sunt ministr.* I.

ex] Quod Vulgo antea est *sunt*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

consuetudine] Sic Vind. Mon. Berol., in quo supra ultimam litteram circumflexus superius positus est, quem sec. manus delevit.

anni] Sic Mon. Berol. *honi* Vind., sed sec. manus correxit, ut in contextu est. Gr. ἐνιαυτοῦ.

transscendentes] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. *transscendentem* Port. Gr. ὑπερβαινούσας.

sancta vero ecclesia, in qua constituitur, sacrum complere ministerium nulla penitus propriis conclericis dare pro sua insinuatione, neque ob hanc causam propriis emolumentis aut aliis portionibus hunc privari. Sed neque xenodochum aut nosocomum aut ptochotrophum aut alium quemlibet venerabilis domus gubernatorem aut quamcunque ecclesiasticam sollicitudinem agentem dare aliquid illi, a quo constituitur aut alii cuicunque personae pro commissa sibi gubernatione. Qui vero praeter haec, quae disposuimus, aut dat aut accipit aut mediator fit, sacerdotio aut huiusmodi clero commissae sibi cuiuscunque gubernationis nudabitur, his, quae accipiuntur, vindicandis venerabili loco, cuius talis persona ordinationem aut sollicitudinem aut gubernationem accepit. Si autem saecularis sit, qui accepit aut mediator factus est, quod datum est, duplum repetitur et venerabili loco, in quo talis persona gubernationem aut ordinationem aut sollicitudinem suscepit, praebeatur. Si quis autem clericus cuiuslibet gradus sive gubernator cuiuslibet ve-

constituitur] Sic Mon. Berol. *constituuntur* Vind. I. Gr. κατατάττεται.
nulla] Sic Vind. Mon. Berol. *et nulla* I. *et nihil* Vulgo.
propriis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τοῖς ἰδίοις.
conclericis] Sic Mon. Berol. Vind. *cum clericis* I. *clericis* Vulgo. Gr. συγκληρικοῖς.
neque] Sic Vind. Berol. I. *nec* Mon. Vulgo.
sed neque] Ad marginem Mon. *ut locorum venerabilium administratores sine pecunia fiant.*
xenodochum] Sic Vind. *xenodochium* Mon. Berol. I. Gr. ξενοδόχον.
nosocomum] Sic Vind. *noxochomium* I. *nosocomium* Mon. Berol. Gr. νοσοκόμον.
ptochotrophum] Sic Vind. *ptocotrophium* Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *ptochotrophium*. Berol. *ptocotrophum*.
alium] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Pro ἄλλου οἱουδήποτε interpres legisse videtur ἄλλον οἱονδήποτε.
gubernatorem] Sic Vind. Berol. *gubernatonem* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. διοικητήν.
quamcunque] Sic Vind. Berol. *quicunque* Mon., *quamcunque aliam* I. Gr. οἱονδήποτε.
ecclesiasticam] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ἐκκλησιαστικόν.
sollic.] *solic.* Vind. Mon.
illi] Sic Vind. Mon. *ill.* Berol., in quo sec. manus correxit, ut in contextu. Gr. ἐκείνῳ.
alii cuicunque] Sic Vind. Mon. *alicuicunque* Berol. Gr. ἄλλῳ οἱῳδήποτε.
commissa] Sic Mon. *comissa* Vind. *compromissa* Berol. Gr. ἐμπιστευθείσης.
gubernatione] Sic Berol. *gubernationem* Vind. Mon.
fit] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol., sed supra lineam quidem a sec. manu scriptum est *fit*. Gr. μεσίτης γινόμενος.
aut huiusmodi clero] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. *aut huiusmodi se clero* I. *aut clero aut huiusmodi* Vulgo. Interpres videtur in Graecis habuisse ἢ τῆς τῷ τοιούτῳ κλήρῳ κτλ.
commissae] Sic Vind. Mon. *comisse* Berol., sed litteris *co* lineola superius imposita est. Gr. ἐμπιστευθείσης.
cuiuscunque] Sic Mon. *cuiusque* Vind. *c9que* Berol. Gr. οἱασδήποτε.
nudabitur] *nudatur* I.
his] Sic Vind. Mon. *hiis* I. *is* Berol., sed supra litteram *i* a sec. manu littera *h* superius posita est. Vulgo *iis*.
vindicandis] Sic Vind. Mon. *vendicandis* Berol.
ordinationem — gubernationem] Sic Vind. Berol. *aut gubernationem ordinationem aut sollicitudinem* Berol., quod Graecis non firmatur: χειροτονίαν ἢ φρόντισμα ἢ διοίκησιν.
accepit] Sic Vind. Mon. I. *accep.* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo I. *accipit*. Gr. ἔλαβεν.
aut med.] Sic Vind. Mon. *ut med.* Berol. Gr. ἢ μεσίτης.
duplum] *in duplum* I.
repetitur] Sic Mon. I. *repitur* Berol., sed supra litteras *pi* a sec. manu litterae *et* superius impositae sunt. Vind. *repetit*. Vulgo *repetetur*.
gubernat. aut ordin.] Sic Vind. Berol. *ordin. aut gubern.* Mon. Vulgo I. Gr. τὴν διοίκησιν ἢ τὴν χειροτονίαν.
sollicit.] Sic Berol. *solicit.* Vind. Mon. I.
suscepit] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *susceperit* Vulgo Port. Berol. Mon. Gr. ἔλαβε.
si quis] Ad marginem Mon. adscri-

nerabilis domus aut ante ordinationem commissam sibi cuiuscunque gubernationis aut sollicitudinis, postea aliquid voluerit suarum rerum offerre ecclesiae, in qua ordinatur, aut loco, cuius gubernationem aut sollicitudinem suscepit, non solum non prohibemus hoc fieri, sed etiam magis invitamus eos talia pro salute animae suae facere. Nos enim illa solum dari prohibemus, quae propriis personis quibusdam praebentur, non quae sanctis ecclesiis aut aliis venerabilibus locis offeruntur.

CAP. XVII. Si servus sciente et non contradicente domino in clero ordinatus fuerit, ex hoc ipso, quod constitutus est, liber et ingenuus erit. Si vero ignorante domino ordinatio fiat, licet domino intra

ptum est: *de administratoribus venerabilium locorum suas res offerentibus.*

ordinationem] Quod Vulgo subiicitur *aut*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Itaque interpres vocem ἢ ante verba τῆς ἐμπιστευθείσης non videtur in Graecis habuisse.

commissam] Sic Vind. Mon. *commissa* Berol., sed litterae *a* sec. manus virgulam superius imposuit, ut significetur, quod in contextu est.

cuiuscunque gubernationis aut sollicit.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *qualemcunque gubernationem aut sollicitudinem* Vulgo. Manifesto interpres verba τῆς ἐμπιστευθείσης ad superius χειροτονίας traxit, ab iisque verba οἱασδήποτε διοικήσεως ἢ φροντίδος regi male credidit.

postea] Sic Vind. Berol. *post* Mon., sed supra lineam adiectum est a sec. manu *ea*. Quod Vulgo et in I. antea est *aut*, in Vind. Mon. Berol. deest, nisi quod haec vox a sec. m. lineae adscripta est. An interpres vocem ἢ ante verba μετὰ ταῦτα non habuisse censendus est?

suarum rerum] Sic Mon. Berol. *suarum* Vind. Gr. τῶν ἰδίων πραγμάτων.

offerre ecclesiae] Sic Vind. Berol. *ecclesie offerre* Mon. Gr. προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ.

ordinatur] Sic Vind. Berol. *ordinatus* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est. Gr. χειροτονεῖται.

non solum] Sic Vind. Mon. *et non solum* Berol., sed priori voci *et* puncta inferius subiecta sunt, quae vox sane Graecis non firmatur.

non] Sic Mon., deest in Vind. Berol., sed in utroque a sec. manu supra lineam adscriptum est *non*. Gr. οὐ.

prohibemus] Sic Vind. Mon. *proibemus* Berol.

facere] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *facere*. Gr. ποιεῖν.

nos] Sic Mon. Berol. *non* Vind., sed sec. manus supra lineam vocem *nos* imposuit. Gr. ἡμεῖς.

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. γάρ.

illa solum] Sic Mon. Berol. *solum illa* Vind. I. Gr. ἐκεῖνα μόνον.

prohibemus] Sic Vind. Mon. *proibmus* Berol., sed per litteram *b* circumflexus superius traiectus est.

propriis] *pro hiis* I.

praebentur] *et praebentur* I.

aliis] Sic Vulgo. *in aliis* Mon., sed priori voci *in* puncta inferius subiecta sunt. Gr. τοῖς ἄλλοις. Pro *aut aliis* I. habet *et aliis*.

venerabilibus] Sic Vind. Mon. *venerabilioibus* Berol., sed litteris *oi* circumflexus superius impositus est. Gr. εὐαγέσιν.

offeruntur] *offentur* Vind. Mon. Berol., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est; sed sec. manus supra litteram *n* scripsit *u*, lineola quidem superius imposita. Gr. προσφερόμενα.

NOV. CXXXIV. CAP. XVII. si servus] Ad marginem Mon. scriptum est: *si servus clericus fiat.*

contradicente] Sic Vind. Mon. *condicente* Berol. Gr. ἀντιλέγοντος.

fuerit] Sic Vind. Vulgo. *est* Mon. *fiat* Berol. Gr. καταλεγῇ.

hoc ipso] Sic Vind. Berol. *ipso* Mon., in quo quidem sec. manus supra lineam posuit *hoc*.

quod] Sic Vind. Berol. *q* Mon., sed inferius lineola traiecta, superius autem circumflexus impositus est.

constitutus] Sic Vind. Berol. *constitus* Mon., sed supra lineam a sec. manu *tu* impositum est.

erit] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed sec. manus correxit *est*. An interpres pro ἔστω legit ἔσται?

ignorante domino] Sic Vind. Mon. In Berol. haec tantum a sec. manu scripta sunt. Gr. ἀγνοοῦντος τοῦ δεσπότου.

intra] Sic Mon. Berol. *inter* Vind., sed sec. manus scripsit *intra*. Gr. εἴσω.

spatium unius anni et servilem fortunam probare et suum servum accipere. Si vero servus sciente domino, sive nesciente sicuti diximus eo, quod in clero constitutus est, liber factus ecclesiasticum ministerium reliquerit, et ad saecularem transierit vitam, suo domino ad servitium contradatur. Adscripticios autem in ipsis possessionibus, quarum sunt inscripticii, clericos et praeter voluntatem dominorum fieri permittimus, ita tamen ut clerici facti impositam sibi agriculturam adimpleant.

CAP. XVIII. Si quis oratorium fabricaverit et voluerit in eo clericos ordinare aut ipse aut eius heredes, si expensas ipsi clericis ministrant et dignos denominant, denominatos ordinari. Si vero, qui ab eis eliguntur, tanquam indignos prohibent sacrae regulae ordinari, tunc

spatium] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon., in linea antea scriptum est *i*, circumflexo quidem superius imposito, quamquam sec. manus huic voci puncta inferius subiecit.

et serv.] Sic Vind. Berol. *serv.* I. Mon., priori voce *et* omissa. Pro καὶ μόνου interpres videtur habuisse καὶ δούλου.

accipere] Sic Berol. Vind. Mon. *recipere* Vulgo I.

servus] Sic Vind. Mon. *servo* Berol., sed supra litteram *u* a sec. manu scriptum est *q*, qua re Vulgo significatur *us*.

sciente] Quod Vulgo antea est *sive*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Interpres igitur εἴτε illud, quod ante εἰδότας est, non videtur habuisse.

sive] *aut* I.

nesciente] Sic Vind. Mon. Berol. I. *insciente* Vulgo.

sicuti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sicut* Vulgo.

constitutus] Sic Vind. Berol. *constitus* Mon., sed sec. manus supra lineam apposuit *tu*.

est] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu scriptum *est*.

ministerium] *misterium* Vind. Mon. Berol., sed facilis est correctio vulgaris ex Graeco ὑπηρεσίαν. Etenim utrumque et *ministerium* et *mysterium* eodem siglo significari solet.

saecularem] Sic Mon. Berol. *scolare* Vind., sed per litteram *l* circumflexus traiectus litteraeque *e* lineola superius imposita est.

contradatur] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *tradatur* Vulgo Port.

adscripticios] Sic Vind. *asscripticios* I. *inscriptios* Berol. *anscripta* [sed sec. manus litteram *i* apposuit et litteris *an* puncta inferius subiecit] *tio* [sed sec. manus litteram *s* apposuit] *nes* Mon., sed ultimis tribus litteris puncta inferius subiecta sunt. Ad marginem Mon. adscriptum est: *si adscripticius clericus fiat.*

ipsis] Sic Mon. Berol. *illis* Vind. Gr. αὐταῖς.

inscripticii] Sic I. Mon., in quo litteris *ticii* puncta inferius subiecta sunt. Vind. Berol. Hamb. Trid. *inscripti.* Vulgo *adscriptitii.*

et] Sic Vind. Berol. I. *etiam* Mon.

imp.] Sic Vind. Berol. *inp.* Mon. Caeterum I. *agricult. sibi impos.*

NOV. CXXXIV. CAP. XVIII. si quis] Ad marginem Mon. adscriptum est: *de clericis eligendis ab edificatoribus venerabilium locorum et heredibus eorum.*

oratorium] Sic Mon. Berol. Vind. *oratoriam domum* Vulgo. *oratorii domum* I.

fabricaverit] Sic Vind. Mon. *fabricaverint* Berol. Gr. κατασκευάσει.

voluerit] Sic Vind. Mon. *voluit* Berol., sed supra litteras *it* circumflexus superius impositus est.

eo] Sic Mon. *ea* Berol. Vind. Vulgo. Gr. ἐν αὐτῷ.

ordinare] Sic Vind. Berol. *ordinaverit* Mon., sed sec. manus scripsit *ordinare*. Gr. προβάλλεσθαι.

ipse] Sic Vind. Berol. *ipsi* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est. Gr. ἢ αὐτός.

eius heredes] Sic Vind., sed totum hoc a sec. manu scriptum. Mon. I. *heredes eius*, Berol. *heredes*, sed postea a sec. manu scriptum est *eius*. Gr. οἱ τούτου κληρονόμοι.

ipsi] Sic Vind. Mon. *ipi* Berol., sed supra lineam a sec. manu lineola superius posita est; caeterum sec. manus litterae *p* litteram *s* superius imposuit. I. *ipsis*. Gr. αὐτοί.

ministrant] Sic Vind. *ministrait* Mon. Berol., sed litterae *i* circumflexus superius impositus est.

denominant] Sic Mon. *denominat* Vind. Berol.

ab eis] Sic Mon. Berol. *abis* Vind., sed litterae *b* circumflexus superius traiectus est. Gr. παρ' αὐτῶν.

prohibent] Sic Vind. Mon. *proibent* Berol.

tunc] *tunc decet* Berol., sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt. Vind. *tandem*. Deest in Mon. Gr. τηνικαῦτα.

locorum sanctissimus episcopus, quoscunque putaverit meliores, ordinari procuret. Sancimus autem reverendissimos clericos suis ecclesiis observare, et omne eis competens ecclesiasticum ministerium adimplere, hoc requirente uniuscuiusque civitatis sanctissimo episcopo et uniuscuiusque ordinis ecclesiastici primatibus eos, qui haec non custodierint, regulari mulctae subdentibus.

CAP. XIX. Presbyteros autem et diaconos et subdiaconos et lectores et cantores, quos omnes clericos appellamus, res quolibet modo ad eorum dominium venientes habere sub sua potestate praecipimus ad similitudinem castrensium peculiorum, et donare secundum leges, et in his testari, licet sub parentum sint potestate sic tamen, ut horum filii, aut his non extantibus, parentes eorum legitimam partem ferant.

CAP. XX. Reverendissimis autem presbyteris et diaconibus etiam,

locorum] Sic Hamb. Trid. I., deest in Port. Vind. Mon. Berol. Vulgo. Retinui quidem ob Graecum ὁ τῶν τόπων.

meliores ordin.] Sic Mon. *meliores ordinari* Berol., sed sec. manus correxit *meliores*. Vind. *ordinari meliores*. Gr. καλλίονας προβάλλεσθαι.

sancimus] Ad marginem Mon. *de clericis ministerium di non implentibus*. Voci *di* superius circumflexus traiectus est.

reverendissimos] Sic Vind. Mon. *reverentissimos* Berol.

observare] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *obsecundare* Vulgo Port.

omne eis] Sic Vind. Mon. *oe eis* Berol., sed priori voci circumflexi superius impositi sunt, quorum secundum sec. manus delevit.

competens] Sic Mon. *competentes* Vind., in quo quidem ultimae litterae *s* punctum suppositum supraque lineam adscriptum est *i* a sec. manu. Berol. *competens*. Gr. ἁρμόζουσαν.

uniuscuiusque] Sic Vind. I. Vulgo. *uniusc9que* Berol. *cuiuscunque* Mon.

sanctissimo] Sic Vind. Berol. *sanctissimos* Mon. Gr. ὁσιωτάτου.

uniuscuiusque] Sic Vind. Hamb. Trid. *uniusc9que* Berol. *cuiuscunque* Vulgo Port.

ordinis ecclesiastici] *ord. ecclesiasticis* Vind. I. *ecclesiastici ordinis* Mon. *ecclesiasticis ordinis* Berol. Gr. βαθμῷ ἐκκλησιαστικῷ.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *hoc* Vulgo. *hec* I. Gr. ταῦτα.

custodierint] Sic Vind. Mon. Berol. I. *custodiunt* Vulgo.

regulari] Sic Vind. *gulari* Mon., sed a sec. m. supra syllabam *gu* adscriptum est *re*. Deest in Berol., ubi pro his scriptum est: *quos omnes clericos appellamus*, quibus verbis puncta inferius subiecta sunt.

mulctae] *mulcte* Mon. *multe* Berol., sed supra litteram *t* a sec. manu scriptum est *c*.

NOV. CXXXIV. CAP. XIX. presbyteros] *presbiteros* I. Ad marginem Mon. adscriptum est: *de peculio quasi castrensi clericorum e* [leg. videtur *et*] *de significatione clericatus*.

et subdiaconos] Sic Vind. Berol., deest in I. Mon., in quo a sec. manu in linea positum est. Gr. καὶ ὑποδιακόνους.

et] Sic Vind. Hamb. Mon. Berol., deest in Trid. Port. Gr. καί.

lectores et cantores] Sic Vind. Mon. *lectores eos qui haec non custodierint* Berol., sed ultimis quinque vocibus puncta inferius subiecta sunt. Vulgo *cantores et lectores*. Gr. ἀναγνώστας καὶ ψάλτας. Pro *et subd. — cantores* I. habet *et cantores et subd. et lectores*.

omnes] deest in I.

dominium] Sic Vind. Berol. *doiu* Mon., sed his litteris circumflexi superius impositi sunt.

et donare] Sic Vind. Berol. *donare* Mon., sed supra litteras *do* a sec. manu vox *et* imposita est. Gr. καὶ δωρεῖσθαι.

his] *hiis* I.

filii] Sic Vind. Berol. *filium* Mon. Gr. παῖδας.

his] *hiis* I.

extantibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. *existentibus* Port. Vulgo.

eorum] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu in linea adscriptum est. Gr. αὐτῶν.

legitimam] *legittimam* I.

NOV. CXXXIV. CAP. XX. reverendissimis] Sic Vind. Mon. I. *reverentissimis* Berol.

presbyteris] *presbiteris* I.

et diaconibus] Sic Mon. *aut diaconibus* Vind. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *et diaconis* Vulgo. Gr. καὶ διακόνοις

etiam si] *et si* I.

si inventi fuerint pro pecuniaria causa falsum testimonium perhibuisse, sufficiat pro verberibus in tribus annis separari sacro ministerio et monasteriis tradi. Pro criminalibus autem causis si falsum testimonium dixerint, clero nudatos legitimis subdi poenis praecipimus, reliquos autem omnes in aliis ecclesiasticis ordinibus constitutos, si falsum testimonium cuiuslibet causae sive pecuniariae sive criminalis dixisse convincantur non solum ecclesiastico officio expelli, sed etiam verberibus subdi.

CAP. XXI. Si quis contra aliquem clericum aut monachum aut diaconissam aut monastriam aut ascetriam habet aliquam actionem, doceat prius sanctissimum episcopum, cui horum unusquisque subiacet, ille vero causam inter eos iudicet. Et si quidem utraque pars his,

fuerint] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *fuerint*.

pecuniaria] *peccuniaria* Berol.

perhibuisse testimonium] Sic Vind. *test. peribuisse* Berol. *test. prohibuisse* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu est. *perhibuisse testimonium* Vulgo, *testimonium praebuisse* I.

in tribus] Sic Vind. Berol. I. Mon., in quo quidem priori voci *in* puncta inferius subiecta sunt, porro Hamb. Trid. *tribus* Vulgo Port., voce *in* omissa. Gr. ἐπὶ τρεῖς.

sacro] Sic Vind. Berol. I. *a sacro* Mon.

ministerio] Sic Vulgo. *misterio* Vind. Mon. Berol., sed correctio facilis est ex Graeco ὑπηρεσίας.

dixerint] Sic Mon. *dixerit* I. *dixit* Berol., sed litteris *xit* circumflexus superius impositus est. Vind. *duxerint*. Gr. εἴποιεν.

nudatos] Sic Vind. *nudatus* Mon. Berol. *nudatum* I. Gr. γυμνουμένους.

legitimis subdi] Sic Berol. Vulgo. *legitimos subdi* Vind., sed sec. manus scripsit *legitimis*. Mon. *subdi legitimis*. Gr. τοῖς νομίμοις ὑποβάλλεσθαι.

in aliis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *in aliis*. Trid. Port. *in aliis etiam*. Gr. ἐν ταῖς ἄλλαις.

cuiuslibet] Sic Vind. I. *cuilibet* Mon. *civilibet* Berol., sed priori litterae *i* punctum inferius subiectum est.

pecuniariae] Sic Vind. Mon. *peccuniarie* Berol.

criminalis] Sic Vind. Mon. *criminali* Berol.

convincantur] Sic Vind. Mon. *cocantur* Berol., sed litterae *i* punctum subiectum superque litteram *a* lineola imposita est. Caeterum litterae *i* sec. manus imposuit syllabam *vin*.

expelli] Sic Mon. *repelli* Vind. Berol. Vulgo I. Gr. ἐκβάλλεσθαι.

sed — subdi] Sic Vind. Mon., non tamen leguntur in Berol., ubi quidem ad marginem adscriptum est *sed etiam verberibus subdi*. Caeterum vox *etiam* in Mon. a sec. tantum manu ad marginem adscripta est. Gr. ἀλλὰ καί.

NOV. XXXIV. CAP. XXI. si quis] Ad marg. Mon.: *de clericis, monachis, diaconissis, assisteriis conveniendis in civili vel criminali causa.*

aliquem] Sic Mon. *aliq* Vind. Berol., in quo utroque quidem litterae *q* lineola inferius traiecta est, sed in Vind. quidem circumflexus superius iniectus et in Berol. lineola imposita est.

monastriam] Sic Mon. *monastia* Vind., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Berol. *monastia*, sed litterae *i* punctum inferius subiectum supraque lineam a sec. manu adscriptum est *i*. Gr. ἢ μοναστρίας.

ascetriam] *assistiam* Mon. Vind., sed litteris *ia* circumflexus superius impositus est. Berol. *assista*, sed litterae *a* ultimae circumflexus superius impositus, aliaque littera *i* inscripta est. I. *assistriam*. Caeterum litteris *as* a sec. manu impositum est *aut*. Gr. ἀσκητρίας.

habet] Sic Vind. Mon. Berol. *habeat* Vulgo I. Pro ἔχοι interpres videtur habuisse ἔχει.

actionem] Sic Vind. Mon. *acone* Berol., sed litteris *co* et *e* circumflexi superius impositi sunt.

doceat] Sic Vind. Mon. Berol. I. *adeat* Vulgo. Gr. διδασκέτω.

subiacet] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *subiaceat* Vulgo Port. Gr. ὑπόκειται.

iudicet] *causam iudicet* I.

et si] Sic Vind. Prior vox *et* deest in Mon. Berol., sed in Berol. supra lineam a sec. manu adscripta est. Gr. καὶ εἰ.

his] Sic Mon. Berol. *is* Vind. *hiis* I.

quae iudicata sunt, acquieverit, iubemus, per loci iudicem haec executioni perfectae contradi. Si quis autem litigantium intra decem dies contradicat his, quae iudicata sunt, tunc locorum iudex causam examinet. Et si invenerit iudicium recte factum, etiam per sententiam propriam hoc confirmet et exsecutioni propriae tradat, quae iudicata sunt, et non liceat secundo in tali causa victo appellare. Si vero iudicis sententia contraria fuerit his, quae a deo amabili episcopo iudicata sunt, tunc locum habere appellationem contra sententiam iudicis, et hanc secundum legum ordinem referri et exerceri. Si tamen ex imperiali iussione aut iudiciali praecepto episcopus iudicat inter quascunque personas, appellatio ad imperium aut ad eum, qui transmisit negotium, referatur. §. 1. Si vero crimen fuerit, quod adversus quamlibet memoratarum reverendissimarum personarum inferatur, si quidem apud episcopum aliquis accusatur, et ipse veritatem invenire potuerit, ab honore aut gradu hunc secundum ecclesiasticas regulas eiiciat, et tunc

quae] Sic Mon. Berol. *qs* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Gr. τοῖς κρινομένοις.

indicata] Sic Vind. Berol. *dicta* Mon., sed sec. manus scripsit *iudicata*. Gr. τοῖς κρινομένοις.

loci iudicem] Sic Vind. Berol. *iudicem loci* Mon. Gr. τοῦ κατὰ τὸν τόπον ἄρχοντος.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. Gr. ταῦτα.

exsecutioni] Sic Vind. Mon. *executioe* Berol., sed litteris *oe* circumflexus superius impositus est; litterae *e* autem punctum inferius subiectum. Gr. ἐκβιβασμῷ—παραδίδοσθαι.

perfectae] Sic Vind. Mon. *perfecte* Berol.

decem dies] Sic Mon. Berol. *dies decem* Vind. Verum a voce *dies* quae leguntur usque ad vocem *sunt*, in Berol. a sec. manu scripta sunt omnia. Gr. δέκα ἡμερῶν.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

quae] Sic Vind. *que* Mon. Berol.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon., sed sec. manus scripsit *etiam*.

sententiam] Sic Vind. Berol. *sentiam* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est. Gr. ψήφου ἰδίας.

et exsecutioni] Sic Mon. Berol. Vox *et* deest in Vind. Gr. καὶ ἐκβιβασμῷ.

secundo] Sic Vind. Mon. *scdo* Berol., sed ad litteram *d* superius circumflexus appositus est. Caeterum litterae *cd* a sec. manu scriptae sunt.

contraria] Sic Vind. Mon. *ecrea* Berol., sed prioribus litteris et ultimae circumflexi impositi sunt, quorum ultimum sec. manus delevit. Gr. ἐναντία.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *iis* Vulgo.

a deo] Sic Mon. Berol. *deo* Vind. Gr. παρὰ τοῦ θεοφιλ.

episcopo] Sic Vind. Mon. In Berol. subiicitur *tunc*, sed huic voci a sec. manu puncta inferius subiecta sunt.

habere] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ἔχειν.

appellationem] Sic Berol. *appellatione* Vind. *apellationem accipere* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *al. habere*.

inter] Sic Mon. Berol. *int* Vind., sed ad litteram *t* circumflexus superius appositus est.

appell.] *apell. autem* I.

ad eum] Sic Vind. Berol. *eum* Mon., sed sec. manus superius adscripsit *ad*. Gr. ἐπὶ τὸν παραπ.

referatur] Sic Mon. Berol. *transferatur* Vind. In tribus his et I. postea adiicitur: *et quando licet appellari* [*episcopali app.* I. Vind. *episcopali appellationi* Berol.] *sententie* [Berol. *sententiae*.]

NOV. CXXXIV. CAP. XXI. §. 1. vero] Deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam superius adscriptum est.

memoratarum] Sic Vind. Berol. *rememoratorum* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est. Gr. τῶν μνημονευθέντων.

reverendissimarum] Sic Vind. *reverentissimarum* Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae superius impositum est.

accusatur] *accusetur* I.

ab honore] Sic Vind. Mon. *id honore* Berol., sed iam prima manus correxit, ut in contextu est. Gr. ἀπὸ τῆς τιμῆς.

eiiciat] Sic Vind. Mon. Berol. *deiiciat* Vulgo. *deiciat* I. Gr. ἐκβαλλέτω.

competens iudex hunc comprehendat, et secundum leges litem examinans finem imponat. Si vero prius civilem iudicem adeat accusator et crimen per legitimam examinationem potuerit approbari, tunc episcopo locorum gesta monumentorum palam faciat, et si ex his cognoscatur, proposita crimina commisisse eum, tunc ipse episcopus hunc secundum regulas ab honore seu gradu, quem habet, separet, iudex autem ultionem ei inferat legibus congruentem. Si vero putaverit episcopus gesta non iuste confecta, tunc liceat ei differre nudare honore seu gradu accusatam personam ita tamen, ut huiusmodi persona sub legitima cautela fiat, et ita ad nos negotium tam ab episcopo quam a iudice referatur, ut nos hoc cognoscentes, quae videntur nobis iubeamus. §. 2. Si quis autem pro pecuniaria causa contra aliquam memo-

comprehendat] Sic Vind. Mon. *compraeendatur* Berol., sed litteris *ur* puncta inferius subiecta sunt.

et secundum] Sic Vind. Berol. *secundum* Mon., sed huic voci vox *et* superius imposita est. Gr. καὶ κατὰ τοὺς νόμους.

leges] Sic Mon. Berol. *legem* Vind. Gr. νόμους.

finem] Quod antea Vulgo est *causae*, in Vind. Mon. Berol. non est. I. *finem causae*.

examinationem] Sic Vind. Mon. *examinacm* Berol., sed ultimis litteris *cm* circumflexus superius impositus est. Gr. ἐξετάσεως.

approbari] Sic Berol., sed sec. manus correxit *approbare*. I. *approbare*. Mon. *aprobare*, Vind. *appai*, sed ultimis litteris circumflexus superius impositus secundaeque litterae *p* littera *i* superius inscripta est. Gr. ἀποδειχθῆναι.

his] Sic Mon. Vind. *hiis* I. *eis* Berol.

cognoscatur] Sic Vind. Mon. *agnoscatur* Berol. Vulgo. *agnoscat* I.

commisisse] Sic Vind. Berol. *commisisse* Mon.

secundum] Sic Vind. Berol. *per* Mon., sed supra sequentem vocem postea inscriptum est *hc secundum*. Gr. κατὰ τούς.

honore] Sic Vind. Mon. *honoe* Berol., sed ultimis litteris circumflexi superius impositi sunt, quorum primum iam sec. manus delevit.

seu] Sic Vind. Berol. I. *sive* Vulgo Mon.

quem] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed huic litterae lineola inferius traiecta aliaque lineola superius imposita est.

separet] Sic Vind. Berol. *separan* Mon., sed litterae *n* punctum superius impositum est. Gr. χωριζέτω.

ultionem ei] Sic Vind. *ulcm ei* Berol., sed lineola litteris *cm* superius imposita est. In Mon. est *ei ulcm*, ut scilicet litteris *cm* circumflexus superius impositus sit; secundaque manus correxit *ione*. Gr. ἐκδίκησιν αὐτῷ.

putaverit episcopus] Sic Hamb. I. *disputaverit ep.* Vind. Mon. Berol. *episcopus putaverit* Vulgo Trid. Port. Gr. νομίσοι ὁ ἐπίσκοπος.

liceat ei] Sic Vind. Berol. *liceat* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *ei*. Gr. ἐξέσται αὐτῷ.

differre] Sic Vind. Mon. *diffe* Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *erre*. Gr. ὑπερθέσθαι.

nudare] Sic Vind. Mon. Berol. *et nudare* I. *id nud.* Vulgo. Gr. τὸ γυμνῶσαι.

honore] Sic Mon. Vind. *honores* Berol. Gr. τῆς τιμῆς.

ut] Sic Mon. Berol. *hu* Vind., sed sec. manus correxit *ut*. Gr. ἵνα.

hoc] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Pro τὸ τοιοῦτον interpres videtur habuisse τὸ τοιοῦτον.

quae] Sic Vind. Mon. *qu* Berol., circumflexo quidem superius imposito, sed litterae *u* sec. manus puncta inferius supposuit, quod est delentis signum.

videntur nobis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *nobis videntur* Vulgo. Gr. τὰ φαινόμενα ἡμῖν.

iubeamus] Sic Vind. Mon. *iubeant* Berol., sed sec. manus scripsit *iubeamus*. Gr. κελεύσωμεν.

NOV. CXXXIV. CAP. XXI. §. 2. pecuniaria] *peciuia* Berol., sed ultimae syllabae circumflexus superius impositus est. Vind. Mon. *peccuniaria*.

contra] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum *cc*, et circumflexus superius impositus est, qua re significatur *contra*.

aliquam] Sic Mon. Berol. *aliquem* Mon.

memoratarum omnium] Sic Vind. Mon. *omnium memoratarum* Vulgo Berol. I.

ratarum omnium personarum actionem habuerit aliquam, et episcopus distulerit inter eos iudicare, licentiam habeat actor civilem iudicem adire, ita tamen ut accusata persona nullo modo cogatur fideiussorem dare, sed solam cautionem sine iureiurando cum hypotheca suarum rerum exponere. Si vero pro criminali causa accusatio contra aliquam memoratarum personarum proponatur, sub legitima cautela accusata fiat persona. Si autem ecclesiastica causa est, nullam communionem habeant civiles iudices circa talem examinationem, sed sanctus episcopus secundum sacras regulas causae finem imponat.

CAP. XXII. Si qui vero sanctissimorum episcoporum eiusdem synodi dubitationem aliquam ad invicem habeant sive pro ecclesiastico iure, sive pro aliis quibusdam rebus, prius metropolita eorum cum aliis de sua synodo episcopis causam iudicet, et si non ratum habuerit utraque pars, quae iudicata sunt, tunc beatissimus patriarcha illius dioeceseos

personarum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *personarum*. Gr. προσώπων.
actionem habuerit] Sic Vind. Mon. *acm habuerit* Berol., sed priori voci circumflexus superius impositus est. Vulgo *habuerit actionem*. Caeterum I. *hab. aliq. actionem*. Gr. ἐναγωγὴν ἔχοι.
eos] Sic Vind. Mon. Berol. *eas* I. Vulgo.
actor] Sic Berol. *auctor* Mon. Vind. Gr. ὁ ἐνάγων.
ut accusata] Sic Mon. Berol. *accusata ut* Vind. Gr. ἵνα τὸ αἰτιαθέν.
fideiussorem] *fideiiussorem* Vind. Mon. *fidiiussorem* Berol., sed secundo *i* circumflexus superius impositus est.
solam cautionem] Sic Vind. Mon. *sola cautioe* Berol., sed ultimis litteris *oe* lineola superius imposita est. Gr. μόνον ὁμολογίαν.
hypotheca] Sic Vind. Mon. *ypotheca* Berol. I.
suarum rerum] Sic Vind. Mon. *suarum* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *rerum*. I. *rerum suarum*. Gr. τῶν ἰδίων — πραγμάτων.
si autem] Ad marginem Mon. adscriptum est: *de hisdem personis procanic ca conveniendis*, sed litteris ultimis *ca* lineola superius imposita est.
ecclesiastica] *aecclastca* Berol., sed per litteram *l* superius lineola traiecta est.
civiles iudices] Sic Mon. *iudices civiles* Vind. Berol. Vulgo. Gr. οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες.
sanctus] Sic Vind. Mon. *scmus* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo I. *sanctissimus*.
episcopus] Sic Vind. Mon. *epm* Berol., circumflexo quidem superius imposito. Sec. manus correxit *episcopus*.
causae] *cause* Mon. Berol., sed in Mon. quidem non nisi a sec. manu scriptum est. Gr. τῷ πράγματι.
NOV. CXXXIV. CAP. XXII. qui] Sic Vind. *quis* Mon. I. Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. τινές. Ad marginem Mon. scriptum est: *de rebus dubiis in episcoporum consiliis emergentibus*.
synodi] *sinodi* Vind. Mon. *sino* Berol., sed supra litteram *o* a sec. manu scriptum est *di*.
dubitationem] Sic Vind. Mon. *dubitatioe* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est, secundaque manus litterae *e* aliam etiam virgulam superius inscripsit.
habeant] Sic Berol. Vind. *habeat* Mon. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἔχοιεν.
eorum] In Mon. supra hanc vocem a sec. manu inscriptum est *una*, quod quidem in reliquis codd. non est, nec Graecis firmatur.
cum] Hoc verbum quaeque deinceps sunt usque ad *iudicet*, in Berol. tantummodo a sec. manu scripta sunt.
aliis] Quod Vulgo subiicitur *duobus*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Interpres vocem δύο non videtur in Graecis habuisse.
sua synodo] Sic Berol. Vind. In Mon. desunt, sed a sec. manu ad marginem adscripta sunt.
iudicet] Quod antea Vulgo est *examinet et*, aut in I. *examinet vel*, in Vind. Mon. Berol. non est, quae sane nec Graecis firmantur.
et si] Sic Vind. Mon. *et* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *si*. Gr. καὶ εἰ.
ratum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *rata* Vulgo.
illius dioeceseos] *illius dioceos* Mon., in quo quidem supra litteras *ce* a sec. manu scriptum est *se*. Vind. Berol. *dioceseos illius*, Vulgo I. *dioeceseos illius*. Gr. ἐκείνης τῆς διοικήσεως.

inter eos audiat, et illa determinet, quae ecclesiasticis canonibus et legibus consonant, nulla parte sententiae eius contradicere valente. Si autem a clero aut alio quocunque aditio contra episcopum fiat propter quamlibet causam, apud sanctissimum eius metropolitam secundum sacras regulas et nostras leges causa iudicetur, et si quis iudicatis contradixerit, ad beatissimum archiepiscopum et patriarcham dioeceseos illius referatur causa, et ille secundum canones et leges hic praebeat finem. Si vero contra metropolitam talis aditio fiat ab episcopo aut clerico aut alia quacunque persona, dioeceseos illius beatissimus patriarcha simili modo causam iudicet. Pro omnibus autem causis apud proprium metropolitam aut patriarcham, sive apud alios quoscunque iudices episcopi conveniantur, nullam fideiussionem aut cautionem pro lite exigantur, sic tamen, ut ipsi studeant illatis sibi causis semet ipsos absolvere.

CAP. XXIII. Oeconomos autem et xenodochos et nosocomos et

illa] Sic Vind. Berol. *illa inter eos* Mon. Gr. κἀκεῖνα.

ecclesiasticis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς.

nulla parte] *nullam partem* I.

sententiae eius] Sic Vind. Mon. I. *sententia e* Berol., sed sec. manus ad finem apposuit *eius*. Vulgo *eius sententiae*. Gr. κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ.

valente] *valentem* I.

si] *sin* I.

a] Sic Vind. Mon. *et a* I. Berol., quod quidem Graecis non firmatur.

clero] Sic Vind. Mon. Berol. I. *clerico* Vulgo. Pro κληρικοῦ interpres videtur habuisse κλήρου.

aut alio] Sic Vind. Berol. *et alio* Mon., sed supra litteras *et* a sec. manu inscriptum est *aut*. Gr. ἢ ἄλλου.

quocunque] Sic Mon. Vind. *quo* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *cum*. Gr. ἄλλου οἱουδήποτε.

quamlibet] Sic Vind. Berol. *aliquam* Mon. Gr. οἱανδήποτε.

sacras] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *sacras*. Gr. τοὺς ἁγίους.

contradixerit] Sic Vind. Mon. *cum dixerit* Mon., sed sec. manus scripsit *contradixerit*. Gr. ἀντείποι.

dioeceseos] *dioceseos* Mon. Vind. Berol. I.

illius] Sic Mon. Berol. I. *illis* Vind. Gr. ἐκείνης.

hic] Mon. Vind. Berol. habent litteram *h*, cui littera *i* superius imposita est, qua re significatur *hic*; sed haec quidem littera *i* a sec. manu scripta est. Vulgo I. *huic*.

si vero] Ad marginem Mon. adscriptum est: *si quis contra metropolitam adire potestatem maluerit*. Gr. εἰ δέ.

clerico] Sic Vulgo Berol. *clero* Mon. Vind. Gr. κληρικοῦ.

dioeceseos] Sic Mon. *dioceseos* Berol. Vind. I.

causam iudicet] *causam indicet* Vind. *camdet* Berol., sed priori syllabae *ca* lineola superius imposita est, litterae *d* autem superius a sec. manu inscriptum *ic*. Mon. *iudicet causam*, in quo quidem ultima vox *causa* a sec. manu scripta est. Gr. τὸ πρᾶγμα κρινέτω.

pro omnibus] Ad marginem Mon.: *de episcopis adeundis, convocandis et si fideiussores vel cautiones non praestent.*

causis] Quod Vulgo I. subiicitur *pro quibus*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

aut pat.] *sive apud pat.* I.

sive apud] Sic Berol. Hamb. *apud* Mon. *aut* Vind. Trid. Port. Vulgo. Gr. εἴτε παρὰ πατριάρχῃ.

fideiuss.] Sic Vind. Berol. *fideiuss.* Mon., sed litterae *e* lineola superius imposita est.

lite] Sic Mon. Vind. *litae* Berol. Gr. ὑπὲρ τῆς δίκης.

ipsi] Sic Berol., sed ultimae litterae a sec. manu scriptae sunt. Mon. Vind. *isti*, I. *ipsi*. Gr. καὶ αὐτοί.

NOV. CXXXIV. CAP. XXIII. oeconomos] Ad marg. Mon. *de amministratoribus venerabilium locorum propter administrationem* (ultimae syllabae *om* lineola superius imposita est) *in iudicium vocatis*. Caeterum Mon. habet *iconos*, sed ultimae syllabae litterae *mo* superius impositae sunt. Vind. *iconomo*, Berol. I. *yconomos*.

et xenod.] Sic Vind. Berol. Hamb. *aut xenod.* Mon. καὶ ξενοδόχους.

et noso.] Sic Vind. Berol. *nosochomos* Mon. *nosomos* Hamb. Port. In I. vox *et* omissa est. Gr. καὶ νοσοκόμους.

et ptochotrophos] *et ptochotrochos* Be-

ratarum omnium personarum actionem habuerit aliquam, et episcopus distulerit inter eos iudicare, licentiam habeat actor civilem iudicem adire, ita tamen ut accusata persona nullo modo cogatur fideiussorem dare, sed solam cautionem siue iureiurando cum hypotheca suarum rerum exponere. Si vero pro criminali causa accusatio contra aliquam memoratarum personarum proponatur, sub legitima cautela accusata fiat persona. Si autem ecclesiastica causa est, nullam communionem habeant civiles iudices circa talem examinationem, sed sanctus episcopus secundum sacras regulas causae finem imponat.

CAP. XXII. Si qui vero sanctissimorum episcoporum eiusdem synodi dubitationem aliquam ad invicem habeant sive pro ecclesiastico iure, sive pro aliis quibusdam rebus, prius metropolita eorum cum aliis de sua synodo episcopis causam iudicet, et si non ratum habuerit utraque pars, quae iudicata sunt, tunc beatissimus patriarcha illius dioeceseos

personarum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *personarum*. Gr. προσώπων.

actionem habuerit] Sic Vind. Mon. *acm habuerit* Berol., sed priori voci circumflexus superius impositus est. Vulgo *habuerit actionem*. Caeterum I. *hab. aliq. actionem*. Gr. εἰσαγωγὴν ἔχοι.

eos] Sic Vind. Mon. Berol. *eas* I. Vulgo.

actor] Sic Berol. *auctor* Mon. Vind. Gr. ὁ ἐνάγων.

ut accusata] Sic Mon. Berol. *accusata ut* Vind. Gr. ἵνα τὸ αἰτιαθέν.

fideiussorem] *fideiiussorem* Vind. Mon. *fidiiussorem* Berol., sed secundo *i* circumflexus superius impositus est.

solam cautionem] Sic Vind. Mon. *sola cautioe* Berol., sed ultimis litteris *oe* lineola superius imposita est. Gr. μόνον ὁμολογίαν.

hypotheca] Sic Vind. Mon. *ypotheca* Berol. I.

suarum rerum] Sic Vind. Mon. *suarum* Berol., sed sec. manus supra lineam adscripsit *rerum*. I. *rerum suarum*. Gr. τῶν ἰδίων — πραγμάτων.

si autem] Ad marginem Mon. adscriptum est: *de hisdem personis procanic ca conveniendis*, sed litteris ultimis *ca* lineola superius imposita est.

ecclesiastica] *aecclastca* Berol., sed per litteram *l* superius lineola traiecta est.

civiles iudices] Sic Mon. *iudices civiles* Vind. Berol. Vulgo. Gr. οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες.

sanctus] Sic Vind. Mon. *scmus* Berol., sed lineola superius imposita est. Vulgo I. *sanctissimus*.

episcopus] Sic Vind. Mon. *epm* Berol., circumflexo quidem superius imposito. Sec. manus correxit *episcopus*.

causae] *cause* Mon. Berol., sed in Mon. quidem non nisi a sec. manu scriptum est. Gr. τῷ πράγματι.

NOV. CXXXIV. CAP. XXII. qui] Sic Vind. *quis* Mon. I. Berol. Hamb. Trid. Port. Gr. τινές. Ad marginem Mon. scriptum est: *de rebus dubiis in episcoporum consiliis emergentibus*.

synodi] *sinodi* Vind. Mon. *sino* Berol., sed supra litteram *o* a sec. manu scriptum est *di*.

dubitationem] Sic Vind. Mon. *dubitatioe* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est, secundaque manus litterae *e* aliam etiam virgulam superius inscripsit.

habeant] Sic Berol. Vind. *habeat* Mon. Hamb. Trid. Port. I. Gr. ἔχοιεν.

eorum] In Mon. supra hanc vocem a sec. manu inscriptum est *una*, quod quidem in reliquis codd. non est, nec Graecis firmatur.

cum] Hoc verbum quaeque deinceps sunt usque ad *iudicet*, in Berol. tantummodo a sec. manu scripta sunt.

aliis] Quod Vulgo subiicitur *duobus*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. Interpres vocem δύο non videtur in Graecis habuisse.

sua synodo] Sic Berol. Vind. In Mon. desunt, sed a sec. manu ad marginem adscripta sunt.

iudicet] Quod antea Vulgo est *examinet et*, aut in I. *examinet vel*, in Vind. Mon. Berol. non est, quae sane nec Graecis firmantur.

et si] Sic Vind. Mon. *et* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *si*. Gr. καὶ εἰ.

ratum] Sic Vind. Mon. Berol. I. *rata* Vulgo.

illius dioeceseos] *illius dioceos* Mon., in quo quidem supra litteras *ce* a sec. manu scriptum est *se*. Vind. Berol. *dioceseos illius*, Vulgo I. *dioeceseos illius*. Gr. ἐκείνης τῆς διοικήσεως.

inter eos audiat, et illa determinet, quae ecclesiasticis canonibus et legibus consonant, nulla parte sententiae eius contradicere valente. Si autem a clero aut alio quocunque aditio contra episcopum fiat propter quamlibet causam, apud sanctissimum eius metropolitam secundum sacras regulas et nostras leges causa iudicetur, et si quis iudicatis contradixerit, ad beatissimum archiepiscopum et patriarcham dioeceseos illius referatur causa, et ille secundum canones et leges hic praebeat finem. Si vero contra metropolitam talis aditio fiat ab episcopo aut clerico aut alia quacunque persona, dioeceseos illius beatissimus patriarcha simili modo causam iudicet. Pro omnibus autem causis apud proprium metropolitam aut patriarcham, sive apud alios quoscunque iudices episcopi conveniantur, nullam fideiussionem aut cautionem pro lite exigantur, sic tamen, ut ipsi studeant illatis sibi causis semet ipsos absolvere.

CAP. XXIII. Oeconomos autem et xenodochos et nosocomos et

illa] Sic Vind. Berol. *illa inter eos* Mon. Gr. κἀκεῖνα.

ecclesiasticis] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς.

nulla parte] *nullam partem* I.

sententiae eius] Sic Vind. Mon. I. *sententia e* Berol., sed sec. manus ad finem apposuit *eius*. Vulgo *eius sententiae*. Gr. κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ.

valente] *valentem* I.

si] *sin* I.

a] Sic Vind. Mon. *et a* I. Berol., quod quidem Graecis non firmatur.

clero] Sic Vind. Mon. Berol. I. *clerico* Vulgo. Pro κληρικοῦ interpres videtur habuisse κλήρου.

aut alio] Sic Vind. Berol. *et alio* Mon., sed supra litteras *et* a sec. manu inscriptum est *aut*. Gr. ἢ ἄλλου.

quocunque] Sic Mon. Vind. *quo* Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est *cum*. Gr. ἄλλου οἱουδήποτε.

quamlibet] Sic Vind. Berol. *aliquam* Mon. Gr. οἱανδήποτε.

sacras] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *sacras*. Gr. τοὺς ἁγίους.

contradixerit] Sic Vind. Mon. *cum dixerit* Mon., sed sec. manus scripsit *contradixerit*. Gr. ἀντείποι.

dioeceseos] *dioceseos* Mon. Vind. Berol. I.

illius] Sic Mon. Berol. I. *illis* Vind. Gr. ἐκείνης.

hic] Mon. Vind. Berol. habent litteram *h*, cui littera *i* superius imposita est, qua re significatur *hic*; sed haec quidem littera *i* a sec. manu scripta est. Vulgo I. *huic*.

si vero] Ad marginem Mon. adscriptum est: *si quis contra metropolitam adire potestatem maluerit*. Gr. εἰ δέ.

clerico] Sic Vulgo Berol. *clero* Mon. Vind. Gr. κληρικοῦ.

dioeceseos] Sic Mon. *dioceseos* Berol. Vind. I.

causam iudicet] *causam indicet* Vind. *camdet* Berol., sed priori syllabae *ca* lineola superius imposita est, litterae *d* autem superius a sec. manu inscriptum *ic*. Mon. *iudicet causam*, in quo quidem ultima vox *causa* a sec. manu scripta est. Gr. τὸ πρᾶγμα κρινέτω.

pro omnibus] Ad marginem Mon.: *de episcopis adeundis, convocandis et si fideiussores vel cautiones non praestent*.

causis] Quod Vulgo I. subiicitur *pro quibus*, in Vind. Mon. Berol. non est, nec sane Graecis firmatur.

aut pat.] *sive apud pat.* I.

sive apud] Sic Berol. Hamb. *apud* Mon. *aut* Vind. Trid. Port. Vulgo. Gr. εἴτε παρὰ πατριάρχῃ.

fideiuss.] Sic Vind. Berol. *fideiuss.* Mon., sed litterae *e* lineola superius imposita est.

lite] Sic Mon. Vind. *litae* Berol. Gr. ὑπὲρ τῆς δίκης.

ipsi] Sic Berol., sed ultimae litterae a sec. manu scriptae sunt. Mon. Vind. *isti*, I. *ipsi*. Gr. καὶ αὐτοί.

NOV. CXXXIV. CAP. XXIII. oeconomos] Ad marg. Mon. *de amministratoribus venerabilium locorum propter administratiom* (ultimae syllabae *om* lineola superius imposita est) *in iudicium vocatis*. Caeterum Mon. habet *iconos*, sed ultimae syllabae litterae *mo* superius impositae sunt. Vind. *iconomo*, Berol. I. *yconomos*.

et xenod.] Sic Vind. Berol. Hamb. *aut xenod.* Mon. καὶ ξενοδόχους.

et noso.] Sic Vind. Berol. *nosochomos* Mon. *nosomos* Hamb. Port. In I. vox *et* omissa est. Gr. καὶ νοσοκόμους.

et ptochotrophos] *et ptochotrochos* Be-

ptochotrophos et aliorum venerabilium locorum gubernatores et alios omnes clericos iubemus pro creditis sibi gubernationibus apud proprium episcopum, cui subiacent, conveniri et rationem suae gubernationis facere et exigi, quod et ipsi debentes ostendantur, illi venerabili reddendum domui, ex cuius ordinatione debitum apparuerit. Si vero putaverint se gravari, post repetitionem metropolita causam examinet. Si vero metropolita fuerit contra quamquam praedictarum personarum huiusmodi causas examinatus et debitum exegerit et exactus putaverit se gravatum, dioeceseos illius beatus patriarcha causam determinet; non enim concedimus praedictis personis pro memoratis causis ante examinationem et exactionem debiti proprios episcopos declinare et ad alia venire iudicia. Si quis autem ex ecclesiasticis, cui aliqua talis dispensatio credita est, ante rationum expositionem et debitorum solutionem moriatur, iubemus eius heredes simili modo et rationibus et exactionibus subiacere.

CAP. XXIV. Si quis episcopus aut clericus ex quacunque provincia in Constantinopoli reperiatur et voluerit aliquis adversus eum

rol. *et ptocotrophos* Vind., sed, ut in cont., Mon. Hamb. Trid. habent. — *ptochotrophos* Port., sed voce *et* omissa.
venerabilium loc.] *loc. venerab.* I.
subiacent] Sic Mon. *subiacet* Berol. *subiacent* Mon. Gr. ὑπόκεινται.
conveniri] Sic Vind. Berol. *convene* Mon., sed ad finem huius vocis adscriptum est a sec. manu *iri*.
rationem suae gub.] Sic Vind. Berol. *gubernationis suae rationem* Mon. Gr. λογισμοὺς τῆς ἰδίας διοικήσεως.
et ipsi] Sic Vind. Mon. Berol. *ex ipsis* I. Vulgo. Pro ἐξ αὐτῶν interpres videtur habuisse καὶ αὐτοί.
ostendantur] Sic Mon. *ostenditur* Berol., sed sec. manus scripsit *ostenduntur*. Vind. I. *ostenduntur*. Gr. ἀποδειχθεῖησαν.
illi] Sic Vind. Mon. Vulgo, deest in Berol. Gr. ἐκείνῳ.
reddendum domui] Sic Vind. Berol. *et domui reddendum* Mon., sed litteris *et* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀποδοθησόμενον οἴκῳ.
apparuerit] Sic Mon. Berol. *appauruerit* Vind.
putaverint] Sic Vind. *putaverit* Mon. Berol., in quo quidem littera *p* a sec. manu scripta est. Gr. νομίσοιεν.
quamquam] Sic Vind. Mon. Berol. *quemquam* I. *quampiam* Vulgo.
examinatus] Sic Vind. Mon. Berol. *examinaturus* I. *examinans* Vulgo. Gr. ἐξετάσαι.
exegerit] Sic Berol. *exigerit* Vind. Mon., in quo a sec. manu scriptum est *exegerit*. Gr. εἰσπρᾶξαι.
dioeceseos] Sic Mon. *dioceseos* Vind. Berol.
beatus] Sic Vind. Mon. Berol. *beatissimus* Vulgo I. Gr. μακαριώτατος.
personis] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *personis*. Gr. προσώποις.
et exactionem] Sic Mon. *et exacconem* Berol., sed litteris *acco* lineola superius imposita est. Deest in Vind. Gr. καὶ τῆς ἀπαιτήσεως.
debiti] Sic Vind. Berol. *deberi* Mon., sed sec. manus scripsit *debiti*. Gr. τοῦ χρέους.
episcopos] Sic Vind. Mon. *debitos* Berol., sed sec. manus ad marginem adscripsit *episcopos*. Gr. ἐπισκόπους.
ex] Sic Vind., deest in Mon. Berol., in quo quidem a sec. manu supra lineam adscriptum est. Gr. ἐκ τῶν.
ecclesiasticis] Sic Vind. Berol. *ecclesiasticus* Mon. Gr. ἐκκλησιαστικῶν.
ante rationum] Sic Vind. Mon. *ante omnium rationum* I. *aurorum* Berol., sed supra litteras *au* lineola superius imposita est. Gr. πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν.
credita] Sic Mon. Berol. *codita* Vind., sed litterae *o* punctum inferius subiectum et supra lineam circumflexus impositus est. Gr. ἐμπιστευθείς.
expositionem] Sic Vind. Mon. *expositionum* Berol. Gr. παραθέσεως.
debitorum] Sic Vind. *debitarum* Mon. Berol., in quo sec. manus correxit, ut in cont. est. Gr. τῶν ἐποφειλομένων.
eius] Sic Vind. Mon. *eos* Berol. Gr. τοὺς αὐτοῦ.
heredes] Sic Mon., deest in Vind. Berol., sed supra praecedentem vocem in Vind. scriptum est *heredis*. Gr. κληρονόμους.

NOV. CXXXIV. CAP. XXIV. in Const.] Sic Vind. Berol. *Constantinopoli* Mon., sed a sec. manu supra litteras *Con* scriptum est *in*. Gr. ἐν Κωνστ.
voluerit] Sic Mon. Berol. *voluerint* Vind. Gr. βουληθῇ.

actionem proponere, si quidem litis contestatio in provincia pro ipso negotio facta est, ibi litem compleri; si vero nondum inchoata est, apud gloriosissimum praefectum Orientis praetoriorum aut apud eos, qui a nobis fuerint deputati iudices, convenientibus eum respondere.

CAP. XXV. Reverendissimi vero apocrisiarii cuiuscunque sanctissimae ecclesiae, qui in regia civitate degunt, aut ad beatissimos patriarchas aut metropolitas a suis destinati episcopis neque pro suis episcopis neque pro causa ecclesiae aut debito publico aut privato aliquam conventionem sustineant, nisi mandatum habuerint a suis episcopis aut oeconomis, ut aliquos conveniant. Tunc enim solis illis, qui ab eis conveniuntur, damus licentiam, si quam obligationem habent contra ecclesiam aut contra episcopos eorum proponere. Si vero et in quibusdam causis vel actionibus semet ipsos obligatos fecerint in tempore, in quo responsa faciunt, et pro his conventiones suscipiunt.

actionem] Sic Vind. Mon. *accm* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐναγωγήν.

gloriosissimum] Sic Vind. Berol. *gloriosisimum* Mon.

praefectum] Sic Mon. Berol. *praefectis* Vind., sed ultimae syllabae *is* lineola superius imposita est.

fuerint] Sic Vind. *fuerit* Mon. Berol. Gr. τοῖς παρ' ἡμῶν ἀφοριζομένοις.

respondere] Sic Vind. Mon. *redd* Berol., sed per ultimam litteram circumflexus traiectus est. Gr. ἀποκρίνεσθαι.

NOV. CXXXIV. CAP. XXV. reverendissimi] *reverentissimi* Mon. Berol. *reverentissimis* Vind. Gr. εὐλαβέστατοι.

apocrisiarii] *apocrisarii* Berol. I. *apocrisiariis* Vind., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Mon. *aposiarii*, sed sec. manus litterae priori *i* punctum inferius supposuit, et supra lineam adscripsit *criph.* Gr. ἀποκρισιάριοι.

sanctissimae] Sic Vind. Mon. *scissime* Berol., sed litteris *ssi* circumflexus superius impositus est.

metrop.] Sic Vind. Mon. Berol., qui non habent, quod Vulgo antea est *ad.* I. Vulgo *ad metrop.* Gr. παρὰ τοὺς μακαριωτάτους.

destinati episcopis] Sic Vind. *episcopis destinati* Hamb. Trid. I., in quo quidem subiicitur *vel ordinati.* Mon. *episcopis ordinati.* Berol. *episcopis ordinai*, sed ultimis litteris *ai* circumflexus impositus est. Vulgo Port. *episcopis ordinati et destinati*, quod duarum lectionum continet confusionem. Gr. ἐπισκόπων στελλόμενοι.

ecclesiae] Quod Vulgo antea est *suae*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur. Caeterum *causa ecclesiae* Vind. Berol. *ecclesiae causa* Mon., quod Graecis non firmatur.

debito] Sic Vind. Mon. I. *pro debito* Berol., quod quidem Graecis non firmatur.

aut priv.] Sic Vind. Mon. *a priv.* Berol. Gr. ἢ ἰδιωτικοῦ.

conventionem] Sic Vind. Mon. *convencm* Berol., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. ἐναγωγήν. Quod Vulgo subiicitur *aut exactionem*, in Vind. Mon. Berol. I. non est; itaque interpres in Graecis non videtur habuisse verba: ἢ ἀπαίτησιν.

habuerint] Sic Mon. Berol. *habuerit* Vind. Gr. ἔχοιεν.

episcopis] Sic Mon. Berol. *eipis* Vind., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐπισκόπων.

oeconomis] *yconomo* Vind. Berol. *yconomo* I. *yconomis* Mon., sed priori litterae *y* punctum inferius subiectum superque lineam adscriptum est *y*.

ut] Sic Vind. Berol. *aut* I. Mon., in quo quidem priori litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ὥστε.

aliquos] Sic Vind. Mon. *aliq'* Berol., sed per litteram *q* lineola inferius traiecta est. Gr. τισίν.

conveniant] Sic Vind. Mon. *conveniat* Berol.

illis] *vel* I.

conveniuntur] Sic Vind. Berol. *convenientur* I. *conveniunt* Mon., sed sec. manus ad finem huius vocis adscripsit *ur.* Gr. τοὺς — ἐναγομένους.

si vero et] Sic Mon. Berol. *si vero* Vind. Gr. εἰ δὲ καί.

quibusdam] Sic Vind. Mon. *qdam* Berol., sed per litteram *q* lineola inferius traiecta est. Gr. ἐπί τισι.

actionibus] Sic Vind. Mon. *acconibus* Berol., sed supra litteras *cc* circumflexus superius impositus est.

fecerint] Sic Vind. Mon. *fecerit* Berol. Gr. ποιήσουσιν, pro quo interpres videtur legisse ποιήσωσιν.

et pro his] Sic Vind. Mon. Berol. *et pro hiis* I. *pro his* Vulgo. Gr. καὶ τὰς ὑπὲρ τούτων.

suscipiunt] Sic Mon. Berol. *susci-*

CAP. XXVI. Si vero et episcopi vel clerici pro civitate aut pro suis ecclesiis propter legationem vel ordinationem episcopi ad regiam civitatem vel ad alium quemlibet locum proficiscuntur iubemus, eos nullam molestiam aut importunitatem a qualibet persona sustinere, licentia exsistente his, qui obligatos eos putant se habere, postquam ad provinciam revertuntur, convenire eos, nullo in his, qui se putant habere, eis faciendo praeiudicio de temporalibus praescriptionibus propter tempus, quod in tali causa protraxerant.

CAP. XXVII. Si quando autem causa emerserit, ut admonitio et executio inferatur pro qualibet pecuniaria causa sive publica sive privata clerico aut monacho aut monastriae aut cuicunque monasterio maxime feminarum, iubemus sine iniuria et cum competente honore

piant Vind. *suscipiant* Vulgo I. Sane praesens tempus et Graeco ὑποδέχεσθαι significatur.

NOV. CXXXIV. CAP. XXVI. et episcopi] Sic Vind. Mon. *episc.* Berol. I. Vulgo, voce *et* omissa. Gr. καὶ ἐπίσκοποι.

propter] Sic Vind. Mon. *p* Berol., lineola quidem inferius traiecta; sec. manus autem scripsit, ut in contextu est.

legationem] Sic Vind. Mon. *suam legationem* I. *legnem* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. πρεσβείαν. Quod Vulgo antea est *suam*, in Vind. Mon. Berol. non est, sed in Berol. a sec. manu post vocem *legnem* superius impositum est, unde facile de glossae origine constat, quae sane nec Graecis firmatur.

vel] Sic Vind. Mon. *aut* Berol. I.

his] Sic Vind. Mon. *hiis* I., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam adscriptum est *his*. Vulgo *iis*.

eos putant] Sic Vind. Mon. *putant* Berol., sed priore voce *eos* omissa. Gr. αὐτούς.

provinciam] Sic Berol. *sententiam* Vind. Mon. Gr. ἐπαρχίαν.

nullo] *in illo et* I.

in his] Sic Vind. Mon. Trid. *in illis* Hamb. I. *in iis* Port. *eos in his* Berol., sed voci *eos* puncta inferius subiecta sunt.

qui] Sic Mon. Berol. Hamb. Trid. *quae* Port. *que* I. *q* Vind., sed lineola inferius traiecta est; sed sec. manus supra hanc vocem adscripsit *e*.

se putant] *computant se* I.

eis] Sic Mon. Berol. Port. Hamb. I. *eas* Vind. *ab eis* Trid. *eos* Vulgo.

faciendo] Sic Vind. Mon. I., deest in Berol. *obligatos fac.* Vulgo. Interpres vocem ὑπευθύνους non videtur in Graecis habuisse.

praeiudicio] Sic Vind. Mon. I. Berol., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *faciendo*, quod sane et Graeco γινομένου firmatur. Interpres sic legisse videtur ἔχειν αὐτοῖς γινομένου προκρίματος.

protraxerant] Sic Vind. *protraxerint* Mon. Berol. I. Vulgo. Gr. παρείλκυσαν.

NOV. CXXXIV. CAP. XXVII. ut] Sic Vind. Mon. *tc* Berol., sed supra lineam a sec. manu lineola superius imposita est.

et] Sic Vind. Mon. Berol. *aut* Vulgo. Interpres videtur legisse καὶ ἐκβιβασμὸν pro verbis ἢ ἐκβιβασμόν.

exsecutio] Sic Vind. Mon. *excusatio* Berol. Gr. ἐκβιβασμόν.

inferatur] Sic Berol. *inferatur tunc a* Mon. *tunc ad* Vind. Gr. προσενεχθῆναι.

pecuniaria] Sic Vind. Mon. *peccuniaria* Berol.

monastriae] Sic Vind. Berol. *monasterio* Mon., sed supra lineam a sec. manu scriptum est *cuique*, quod quidem a sec. manu deletum est. Caeterum voces *monastria aut cuicunque* desunt in Hamb. I. Trid., quare ab Os. uncis inclusa sunt. Sane si Graecis obsequendum esset, idem scribit legendum fore: *monacho aut monastriae aut ascetriae cuiuscumque monasterii.* Quod non probo.

cuicunque] Sic Vind. Mon. *cuique* Berol. Interpres videtur in Graecis habuisse: ἢ οἱῳδήποτε μοναστηρίῳ.

monasterio] In I. subiicitur *cuilibet.*

maxime] Quod Vulgo antea est *et*, in Vind. Mon. Berol. I. non est. *cumque maxime* I.

feminarum] *femarum* Berol.

sine] Sic Mon. Berol. *si n* Vind., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est. Gr. ὕβρεως χωρίς.

competente] *competenti* I.

honore] Sic Vind. Mon. *hoie* Berol., sed circumflexus superius impositus est, qua re significari videtur *homine*. Gr. τιμῆς.

monitionem fieri, non tamen monastriam aut ascetriam monasterio abstrahi, sed procuratorem ab his ordinari, qui pro causa respondeat. Monachis autem liceat sive per se, sive per procuratorem monasterii causas agere, sciente, qui hoc praevaricatur, iudice vel exsecutore, quia et cingulo spoliabitur, et poenam quinque librarum auri exigitur per magnificentissimum comitem privatarum rerum; exsecutore videlicet super haec verberando et in exsilium dirigendo; locorum sanctissimis episcopis provisuris, ut nihil his contrarium fiat, aut, si aliquid commit-

monitionem] Sic Vind. Mon. *adhomonitioe* Berol., sed ultimis syllabis circumflexi superius impositi; litteris autem *ho* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *admonitionem*.

monastriam aut ascetriam] *monastia aut assistia* Berol., sed ultimis syllabis *ia* circumflexi superius impositi sunt. Vind. *ascetriam aut monastriam*, I. *monasteriam aut assistriam*. Mon. *monastriam aut assistiam*, in quo quidem ultimae litterae *i* superscriptum est *r*. Gr. μονάστριαν ἢ ἀσκήτριαν.

procuratorem] Sic Vind. Mon. *procuratioe* Berol., sed litterae *i* punctum inferius subiectum et super lineam circumflexus positus est; sed supra litteram *o* sec. manus litteram *r* addidit. Gr. ἐντολέα.

his] Sic Vind. Mon. Berol. *hiis* I. *eis* Vulgo. Gr. ἐξ αὐτῶν.

qui] Sic Vind. Mon. *q* Berol., sed circumflexus inferius traiectus est, qua re significatur *quod*. Gr. τὸν — ἀποκρινόμενον.

pro causa] Sic Mon. Berol. *causa* Vind. Gr. ὑπὲρ τοῦ πράγματος.

sive] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. εἴτε δι' ἑαυτῶν.

per procuratorem] *procatorem* Berol., sed priori syllabae *proc* lineola superius imposita est. Interpres videtur in Graecis habuisse εἴτε δι' ἐντολέως.

monasterii] Sic Vind. Mon. *monasteriis* Berol., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum est. Quod Vulgo antea legitur *suas aut*, deest in I. Interpres voces ἢ ἰδίας ἢ non videtur in Graecis habuisse.

sciente] Sic Vind. Mon. I. *scienti* Berol., sed ex ultima littera *i* sec. manus facit *e*. Gr. εἰδότος.

praevaricatur] Sic Vind. Mon. I. *ptuaricatur* Berol., sed litteris *pt* lineola superius imposita est.

iudice] Sic Vind. *a iudice* Mon., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. Berol. *iudice*, sed circumflexo litterae *e* imposito, quem deinde sec. manus delevit. Gr. δικαστοῦ.

exsecutore] Sic Vind. *executione* Mon., sed sec. manus scripsit, ut in contextu est. In Berol. ab initio est *executorem*, sed sec. manus scripsit, ut in contextu est.

quia] Sic Vind. Berol. *qua* Mon., sed lineola superius imposita est, qua re significatur *quam*. Gr. ὡς.

et cingulo] Sic Vind. Berol. *cingulo* I. *in cingulos* Mon., sed priori voci *in* puncta inferius subiecta superque lineam adscriptum est *et*. Gr. καὶ τῆς ζώνης.

spoliabitur] Sic Mon. Berol. I. *expoliabitur* Vind. Gr. γυμνωθήσεται.

quinque] Sic Mon. Berol. X Vind. I. Gr. ε'.

exigitur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *exigetur* Vulgo.

rerum] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum *est rerum*. Crediderim melius abfore, cum in Graecis nihil sit, quo firmetur.

exsecutore] Sic Berol., sed litterae *ore* a sec. manu scriptae sunt. Vind. Mon. *exsecutorem*. I. *et executorem*.

haec] Sic Mon. Berol. *hec* Vind. *hoc* I. Gr. πρὸς τούτοις.

verberando] Sic Vind. *etiam verb.* I. *et verberamdo* Berol., in quo quidem litterae *mdo* a sec. manu scriptae sunt. Mon. *verberamto*, sed supra litteram *m* circumflexus superius positus est.

et in exsilium] Sic Mon. *etiam in exil.* I. *tam in exilium* Berol., sed priori voci *tam* puncta inferius subiecta sunt. Vind. *et libas* [sed litterae *a* circumflexus impositus] *sui* [superius lineola imposita est, sed ex littera *i* sec. manus fecit *p*] *ta inepta et in exilium* Vind.

dirigendo] *dirigendis* Vind. *dirigendum* Berol., sed sec. manus scripsit *dirigendo*. Mon. *degend'*, ex quo sec. manus effecit *dirigendum*.

sanctissimis] Sic Vind. Berol. *sanctis* Mon. Gr. ὁσιωτάτων.

his] *hiis* I.

contrarium fiat] Sic Vind. Mon. *cc fiat contrarium* Berol., sed prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus est. Gr. ἐναντίον γένηται.

aut si] Sic Vind. *ut si* Mon. I. *usi* Berol., sed litterae *u* lineola superius imposita est; secundaque manus correxit *aut si*. Gr. ἢ εἴπερ.

tatur, memorata ultio procedat, iudice vero vindictam differente imponere, ad nostram scientiam episcopus referat.

CAP. XXVIII. Sportularum vero nomine omnem personam in quocunque ecclesiastico officio constitutam, et ad haec diaconissam et monachum aut ascetriam aut monastriam pro omni criminali et pecuniaria, cuiuscunque sit quantitatis (sive a clerico, sive a quolibet in militia constituto admonitionem suscipiant aut in regia civitate aut in provinciis quibus degunt), ne amplius quatuor siliquas dare permittimus. Si vero ex nostra iussione aut ad iudicem aut ad beatissimam ascetriam missus executor in aliam provinciam admonitionem offerat alicui

aliquid] Sic Vind. Mon. *aliq* Berol., sed per litteram *q* circumflexus inferius traiectus est. Gr. τι.

iudice] Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *iudicem*, sed in Vind. correctum a prima manu *iudice*. Gr. τοῦ δὲ ἄρχοντος.

vindictam] In Vind. antea scriptum est *per*, quod quidem sec. manus delevit, nec Graecis firmatur.

differente] Sic Vind. Hamb. Trid. *differentem* I. *inferre differentem* Mon., sed sec. manus ultimae voci imposuit *al. imponere.* Berol. *diffente*, sed supra primam litteram *e* circumflexus a sec. manu superius impositus est. Port. *differentem*.

imponere] Sic Berol., deest in Mon., *inter* Vind., sed lineola superius imposita est.

nostram scientiam] Sic Vind. Mon. Berol. *scientiam nostram* Vulgo I. Gr. εἰς ἡμετέραν εἴδησιν.

referat] Sic Mon. Berol. *referatur* Vind. Gr. ἀναφερέτω.

NOV. CXXXIV. CAP. XXVIII. sport.] Sic Vind. Mon. In Berol. antea est *d*, cui superius lineola traiecta, inferius autem punctum suppositum est.

personam] Sic Mon. Berol., deest in Vind., sed a sec. manu supra lineam impositum est. Gr. πᾶν πρόσωπον.

ecclesiastico] Sic Vind. *aecclesiastico* Berol., deest in Mon., sed a sec. manu ad marginem adscriptum est, quod in contextu est. Gr. ἐκκλησιαστικῇ.

ad haec] Sic Vind. Berol. *ad hoc* Mon. I.

monachum] Sic Hamb. *monacham* Port. Trid. Gr. μοναχόν.

aut ascetriam] Sic Vind. *aut assistriam* I. *aut sistiam* Berol. *et aut assistiam* Mon., sed supra litteram *i* sec. manus litteram *r* imposuit. Gr. καὶ ἀσκητρίαν, pro quo interpres videtur habuisse ἢ ἀσκ.

aut monastriam] Sic Vind. *aut monastia* Mon., sed ultimis litteris circumflexus impositus est, quamvis sec. manus correxerit, ut in contextu est. In Berol. desunt. Gr. καὶ μονάστριαν.

pecuniaria] Sic Mon. *peccuniaa* Berol., sed litteris *i* circumflexi superius impositi sunt. Vind. *pecunia*. Gr. χρηματικῆς. Quod Vulgo subiicitur *causa*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

sit quant.] Sic Vind. Mon. Berol. I *quant. sit* Vulgo. Gr. εἴη ποσότητος.

sive] Sic Vind. Mon. *siu* Berol., sed supra lineam lineola a sec. manu scripta est.

quibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I., qui non habent, quod Vulgo antea scriptum est *in*.

degunt] Sic Vind. Berol. I. *deget* Mon., sed sec. manus scripsit *degunt*. Gr. διάγουσιν.

ne] Sic Vind. Mon. Berol., in quo litterae *e* punctum superius impositum est. Vulgo *non*, I. *nec*.

siliquas] Sic Vind. I. *siquas* Mon., sed supra litteram *q* a sec. manu scriptum est *li*. Berol. *filiiqs*, sed sec. manus ultimae litterae *i* punctum inferius subiecit, et per litteram *q* lineolam inferius traiecit. Vulgo *siliquis*. Gr. κερατίων.

ex nostra] Sic Mon. Berol. *nostra ex* Vind. Gr. ἐξ ἡμετέρας.

ad iudicem] *iudice* I.

ad] deest in I.

beatissimam] Sic Vind. Mon., sed ultima littera *m* a sec. manu scripta est. Berol. *beatissima*, sed supra ultimam litteram *a* lineola superius imposita est. Vulgo *beatissimum*, I. *beatissimo*.

ascetriam missus] *asistiam rea* Vind. *sistia reamissus* Mon., sed litterae *a* ultimae punctum inferius subiectum est. *sistia rea missus* Berol., sed verbo *rea* puncta inferius subiecta sunt, priorique litterae *a* circumflexus impositus est. Vulgo *patriarcham missus*, I. *patriarcha missus*. Manifesto interpres in Graecis sic legit ἢ τῆς μακαριωτάτης ἀσκητρίας σταλείς.

aliam] Sic Vind. Mon. Berol. *alias* Vulgo I.

provinciam] Sic Vind. Mon. Berol.

memoratarum personarum, non ultra unum solidum accipiat. Si vero pro una eademque causa multas ex memoratis personis admoneri contingat, unam et solam personam pro omnibus sportulas dare sancimus. Episcopus enim pro rebus suae ecclesiae nullam exactionem molestiamque sustineat, sportulas vero si pro talibus causis admoveatur exactor, actiones videlicet contra ecclesiam propositas oeconomis suscipientibus aut aliis, qui in ea causa ordinati sunt. Qui vero contra haec exigere sportulas praesumserit, in duplum quod accepit exactae personae red-

provincias I. Vulgo. Pro verbis εἰς ἄλλας ἐπαρχίας interpres videtur habuisse εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν.
memoratarum] Sic Mon. Berol. *moratarum* Vind. Gr. τῶν μνημονευθέντων.
unum solidum] Sic Vind. *solidum* Mon., sed sec. manus superius adscripsit *unum*. Berol. *sol.*, sed per litteram *l* circumflexus traiectus est, supraque lineam a sec. manu scriptum *unum*. Gr. ἑνὸς νομίσματος.
pro una] Sic Vind. Mon. *una pro* Berol. Gr. ὑπὲρ μιᾶς.
multas] Sic Vind. *multis* Mon. Berol., sed sec. manus in Berol. correxit *multas*. Gr. πολλούς.
personis] Sic Vind. Mon. I. *causis personis* Berol., sed priori voci puncta inferius subiecta sunt, quae vox sane nec Graecis firmatur.
admoneri] *ammoneri* Vind. *an mori* Mon. *an moi* Berol., in quo quidem utrique voci lineolae superius impositae sunt. I. *admonere*. Gr. ὑπομνησθῆναι.
contingat] *contigerit* I.
unam — personam] Sic Vind. Mon. Berol. *unius solius personae* Vulgo. *unam et solam* I. Pro ἑνὸς καὶ μόνου προσώπου interpres videtur habuisse ἓν καὶ μόνον πρόσωπον.
pro] Sic Mon. Berol. *prae* Vind. Gr. ὑπὲρ παντός.
sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.
dare] Sic Vind. Mon. Berol. I. *dari* Vulgo.
enim] Sic Vind. Mon. I. *vero* Vulgo. Pro δὲ interpres legisse videtur γάρ.
rebus] Sic Vind. Mon. *rebus sive ex rebus* Berol.
suae ecclesiae] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *ecclesiae suae* Vulgo Port. Gr. τῆς ἰδίας ἐκκλησίας.
exactionem] Sic Vind. Mon. *exacct* Berol., sed ultimis litteris lineola superius imposita est. Gr. μεθοδείαν.
molestiamque] Sic Vind. Berol. *molestiam* Mon., sed ad finem huius vocis sec. manus adscripsit *que*. Pro ἢ ὄχλησιν interpres manifesto habuit καὶ ὄχλησιν.
sustin.] *substin.* I.

sportulas vero] Sic Berol., sed sec. manus ex voce *sportulas* fecit *sportularum*. I. *sportalarum*. Mon. *sportalarum vero*, sed ultimae voci puncta inferius subiecta sunt; supra lineam quidem sec. manus scripsit *nomine*. Vulgo *vero nec sportulas*, quod et in Vind. est. Gr. σπόρτουλα δέ.
si] Sic Mon. Berol. I. *set* Vind. Gr. εἰ.
talibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *suis* Vulgo. Interpres videtur habuisse ὑπὲρ τῶν τοιούτων.
admoveatur] Sic Vind. Berol. Port., deest in Mon. *admoneatur* Trid. I. *admoneat* Hamb.
exactor] Sic Vind. Mon. Berol. *exactor aut curator* Hamb. *curator aut exactor* I. *exactio* Trid. Port. *exigatur* Vulgo. Pro ἀπαιτείσθω interpres videtur habuisse ἀπαιτητής.
ecclesiam] Sic Vind. Berol. *ecclesias* Mon. Gr. κατὰ τῆς ἐκκλησίας.
oeconomis] *yconomis* Vind. Mon. I. *economis* Berol., sed ex littera *e* sec. manus fecit *y*.
aliis] Sic Vind. Mon. Berol. *illis* Vulgo I. Pro ἐκείνων interpres potest habuisse ἄλλων vel ἑτέρων.
ea causa] Sic Vind. Mon. Trid. Hamb. I. *eam causam* Berol. Port. Vulgo. Gr. ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ.
vero] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed supra lineam sec. manus scripsit *vero*. Gr. ὁ δέ.
haec] *hoc* I.
exigere] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed post vocem *sportulas* signum adscriptum est, quo quidem ad marginem significatur *exigere*. Gr. εἰσπρᾶξαι σπόρτουλα.
praesumserit] Sic Mon. Berol. *praesumserint* Vind. I. Gr. ὁ τολμῶν.
quod] Sic Vind. Berol. *que* Mon., sed sec. manus scripsit *quod*. Gr. ὅπερ ἔλαβε.
accepit] Sic Mon. Berol. *accipit* Vind. *acceperint* I.
reddere] Sic Mon. Berol. *crede* Vind., sed ultimae litterae *e* circumflexus superius impositus est, sed sec. manus supra litteram *d* aliam litteram *d* superius posuit. Gr. ἀποδοῦναι.

dere compellatur, et si quidem militant cingulum perdant; si vero clericus fuerit, a clero removeatur.

CAP. XXIX. Presbyteris autem et diaconibus et subdiaconibus et omnibus aliis in clero conscriptis non habentibus uxorem secundum sacros canones interdicimus etiam nos secundum sanctarum regularum virtutem mulierem aliquam in propria domo superinductam habere, tamen citra matrem aut sororem aut filiam et alias personas, quae omnem suspicionem effugiunt. Si quis autem absque hac observatione mulierem in sua domo habet, quae potest ei suspicionem inferre, et semel et secundo a suo episcopo aut a suis clericis admonitus, ne cum tali muliere habitaret, eiicere eam de sua domo noluerit, aut accusatore apparente probetur inhoneste cum muliere conversari, tunc episcopus eius secundum ecclesiasticos canones clero eum amoveat curiae civitatis, cuius clericus erat, tradendo. Episcopum vero nullam penitus

compellatur] Sic Mon. Berol. *compellantur* Vind. I. Gr. συνωθείσθω.
militant] Sic Vind. Mon. I. *militat* Berol. Vulgo.
perdant] Sic Vind. Mon. I. *perdat* Berol. Vulgo.
NOV. CXXXIV. CAP. XXIX. diaconibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *diaconis* Vulgo.
et] Sic Vind. Berol. *e* Mon. Gr. καί.
subdiaconibus] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. I. *subdiaconis* Vulgo.
et omnibus] Sic Vind. Berol. *omnibus* Mon., in quo quidem vox *et* a sec. manu lineae inscripta est. Gr. καὶ πᾶσι. Quod Vulgo subiicitur *et aliis*, in Vind. Mon. Berol. non est, ideoque a me quidem omissum est.
aliis] deest in I.
uxorem] Sic Vind. Berol. *uxores* Mon. Vulgo. Pro γαμετὰς interpres videtur habuisse γαμετήν.
sacros] Sic Mon. Berol. *sacs* Vind., sed ultimis litteris *cs* circumflexus superius impositus est. Gr. τοὺς θείους κανόνας.
sanctarum] Sic Vind. Berol. I. *sacrarum* Mon. Gr. τῶν ἁγίων.
mulierem] Sic Berol. *mulierum* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *mulierem*. Gr. γυναῖκά τινα.
propria] Sic Vind. Berol. *propriam* Mon. I.
domo] Sic Vind. Berol. *domum* Mon. I. Gr. ἐν τῷ ἰδίῳ.
superinductam] Sic Vind. Mon. *superinductum* Berol., sed sec. manus correxit, ut in contextu est.
tamen] Sic Vind. Mon. *tn* Berol., lineola quidem superius imposita, sed toti voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. μέντοι γε.
matrem] Sic Vind. Mon. *in matrem* Berol., sed litteris *in* puncta inferius subiecta sunt.
suspicionem] Hoc verbum et quae sequuntur usque ad *cum muliere* in Berol. omnia a sec. manu scripta sunt.
effugiunt] Sic Mon. Berol. *efugiunt* Mon.
si quis] Sic Mon. Berol. *si quis observatio est si quis* Vind.
autem] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. εἴ τις δέ.
absque] In Vind. subiicitur *autem*, quod quidem in Mon. Berol. non est.
habet] *habeat* I.
quae] Sic Vind. Mon. *que* Berol.
ne] Sic Mon. Berol. *nei* Vind., sed litteris *ei* puncta inferius subiecta sunt.
eiicere] Sic Vind. Mon. *eicere* I. *eice* Berol., sed supra litteram *i* circumflexus superius inscriptus est.
sua] Sic Vind. Berol. *suo* Mon., sed sec. manus scripsit *sua*.
accusatore] Sic Berol. Mon., in quo ultimae duo litterae *re* punctis subiectis notatae sunt. Vind. *accusatuoe*, sed lineola superius imposita est. Gr. κατηγόρου.
apparente] Sic Vind. Berol. *aut apparente* Mon., sed priori voci *aut* puncta inferius subiecta sunt. Caeterum vox *aut* in Graecis non habet, quo firmetur.
probetur] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. Hamb. *approbetur* Port. I. Vulgo.
muliere] In Berol. posthac et scriptum est *liere*, quibus quidem syllabis a sec. manu puncta inferius subiecta sunt.
episcopus] Sic Vind. Mon. *eps ep* Berol., sed priori syllabae lineola superius imposita, litterisque ultimis *ep* puncta inferius subiecta sunt.
clero] Sic Vind. Mon. Berol. *de clero* Vulgo I.
amoveat] Sic Vind. *ammoveat* I. *admoveat* Mon. Berol., sed litterae *d* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐκβαλλέτω.
tradendo] Sic Vind. Berol. *trahendo*

mulierem habere aut cum ea habitare permittimus. Si autem probetur hoc nequaquam custodiens, episcopatu proiiciatur; ipse enim se indignum ostendit sacerdotio.

CAP. XXX. Diaconissam vero nullo modo cum viro, ex quo potest inhonestae vitae emergere suspicio, habitare permittimus. Si vero haec non observet sacerdos, sub quo subiacet, admoneat eam, ut omnibus modis talem virum eiiciat sua domo. Si vero haec distulerit agere, ecclesiastico ministerio et propriis emolumentis alienata, monasterio tradatur, et ibi omni suae vitae tempore degat. Rebus eius, si quidem filios habeat, inter se et illos secundum numerum personarum dividendis, ut competentem ipsi mulieri partem monasterium accipiens eam alat. Si autem non habuerit filios, omnis eius substantia inter monasterium, ubi immittitur, et ecclesiam, in qua prius erat constituta, ex aequa portione dividatur.

CAP. XXXI. Si quis, quum sacra mysteria aut alia sacra mini-

Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu est. Gr. παραδοθησόμενον.

episcopum] Sic Vind. Mon. *ep* Berol., sed lineola superius imposita, cui deinde a sec. manu adscriptum est *m*.

probetur] *hoc probetur* Berol.

hoc nequaquam] Sic Vind. Mon. I. *nequaquam hoc* Vulgo. Vocem *hoc* omittit Berol. Gr. τοῦτο μηδαμῶς.

episcopatu] Sic Mon. Berol. *episcopatum* Mon. Gr. ἐπισκοπῆς.

proiiciatur] Sic Vind. Mon. *proiciatur* Berol. I.

ipse] Sic Mon. Berol. I. *ipsi* Vind., sed sec. manus scripsit *ipse*. Gr. αὐτός.

indignum ostendit] Sic Vind. Mon. Berol. *ostendit indignum* Vulgo. *indignum sacerdotio ostendit* I. Gr. ἀνάξιον δείκνυσι.

sacerdotio] Sic Mon. Berol. *se sacerdotio* Vind., sed priori voci *se* puncta inferius subiecta sunt. Deest in I.

NOV. CXXXIV. CAP. XXX. diaconissam] Sic Vind. Mon. *diaconissa* Berol., sed supra ultimam litteram *a* sec. manus lineolam posuit.

nullo] Sic Vind. Berol. *ullo* Mon. Gr. οὐδενί.

potest] Sic Vind. Mon. *p* Berol., sed superius littera *t* imposita eique deinde lineola iniecta est.

inhonestae] Sic Vind. *honestate* Mon. Berol., in quo supra syllabam *hon* scriptum est *in*. Gr. ἀσέμνου.

suspicio] Sic Vind. Mon. *suscipicio* Berol., sed litteris *ci* puncta inferius subiecta sunt. I. *suspitio*. Gr. ὑποψία.

haec] Sic Mon. Berol. *hoc* Vind. I. Gr. ταῦτα.

sua] Quod Vulgo antea est *e*, in Vind. Mon. Berol. non est; pro eo I. habet *a*.

agere] Haec vox et quae sequuntur usque ad *mulieri par*, in Berol. a sec. manu scripta sunt.

ministerio] Sic Vind. *monasterio* Berol. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit, ut in contextu. Gr. ὑπηρεσίας.

suae vitae] Sic Berol. Mon. *vitae sue* Vind. Gr. τῆς ἰδίας ζωῆς.

habeat] Sic Vind. Mon. *habet* Berol. I. Gr. ἔχοι.

se et] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu haec lineae imposita sunt. Gr. αὐτῆς κἀκείνων.

alat] *agat* Vind. Berol. I. *agat et regat* Mon. Hamb. *alat i. e. regat* Porta in glossa marginali. *alat et tegat* Vulgo. Gr. διατρέφοι.

inter mon.] Sic Berol. Mon., in quo syllaba *ter* a sec. manu scripta est. Vind. *in mo.* Gr. μεταξὺ τοῦ μοναστηρίου.

ubi] Sic Mon. Berol., deest in Vind. Gr. ὅπου.

immittitur] Sic Vind. *mittitur* Berol. Mon. Gr. ἐμβάλλεται.

ecclesiam] Sic Mon. Berol. *ecclesia* Vind.

constituta] Sic Vind. Mon. *statuta* Berol. I.

ex aequa] Sic Mon. Hamb. Trid. *ex eq* Berol. Vind., sed litterae *q* circumflexus superius impositus est. Vulgo I. *aequa*. Gr. ἐξ ἴσης.

dividatur] Sic Vind. Mon. *dividtur* Berol., sed per litteram *d* circumflexus superius traiectus est.

NOV. CXXXIV. CAP XXXI. quis] *quis autem* I.

mysteria] *misteria* Vind. Mon. Berol. *ministeria* in I.

aut] Sic Vind. Mon. Berol. *vel* Vulgo. Caeterum voces *vel alia sacra mysteria* desunt in I.

ministeria] *mista* Vind. Mon., sed circumflexus superius impositus est.

steria celebrantur, in sanctam ecclesiam ingrediens episcopo aut clericis aut aliis ministris ecclesiae iniuriae aliquid inferat, iubemus hunc verbera sustinere et in exsilium mitti. Si vero et haec sacra mysteria conturbaverit aut celebrari prohibuerit, capitaliter puniatur. Hoc ipso et in litaniis, in quibus episcopi aut clerici reperiuntur, custodiendo et, si quidem iniuriam solum fecerit, verberibus exsilioque tradatur; si vero etiam litaniam concusserit, capitale periculum sustinebit. Et vindicare iubemus non solum civiles, sed etiam militares iudices.

CAP. XXXII. Omnibus autem laicis interdicimus litanias facere sine sanctissimis episcopis et, qui sub eis sunt, reverendissimis clericis (qualiter enim est litania, in qua sacerdotes non inveniuntur, et solennes

celebrantur] Sic Vind. *celebntur* Berol.. sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. Mon. *celebretur.*
ingrediens ecclesiam] Sic Vind. I. *ecclesiam ingrediens* Berol. *ecclesiam egrediens* Mon. Gr. εἰσελθὼν ἐκκλησίᾳ.
episcopo] *episcopis* I.
clericis] *aliis clericis* I.
aliis ministris] Sic I. *aliis ministeriis* Mon. *ministris aliis* Berol. *ministiis aliis* Vind., sed prior syllabae *iis* circumflexus superius impositus est. Gr. ἢ τοῖς ἄλλοις ὑπηρέταις.
iniuriae] Sic Berol. Mon., in quo sec. manus scripsit *iniuriam.* Vind. Vulgo I. *iniuriam.* Gr. ὕβρεώς τι.
aliquid] Sic Mon. *aliquam* Vind. Berol. Vulgo I. Gr. ὕβρεώς τι.
verbera] Sic Vind. Berol. *uba* Mon., sed utrique vocali sec. manus circumflexos superius imposuit.
et] Sic Vind. *aut* Mon. I. *au etiam* Berol., sed priori syllabae *au* lineola superius imposita est, qua re significatur *aut.* Gr. καί.
haec] Sic Vind. Mon. Port. *hic* Berol. Hamb. Trid. I. *ipsa* Vulgo. Pro αὐτὰ interpres videtur habuisse ταῦτα.
mysteria] Sic Vind. Mon. *ministeria* Hamb. Trid. Port. I. *mistia* Berol., sed litteris *i* circumflexi superius impositi sunt. Quod Vulgo subiicitur *et sacra ministeria*, in dictis codd. et I. non est, ideoque omittendum esse visum est.
celebrari] Sic Vind. Berol. *celebrare* Mon. Gr. ἐπιτελεῖσθαι.
prohibuerit] Sic Vind. Mon. *proibuerit* Berol.
capitaliter] Sic Vind. Berol. Mon., in quo supra litteram *a* sec. manu scripsit *ae*, syllabae *ter* autem puncta inferius subiecta sunt. Gr. κεφαλικῶς.
puniatur] Sic Vind. Mon. Berol., sed in Mon. sec. manus correxit *puniantur.*
ipso] Sic Vind. Berol. *ipsum* Mon. Gr. ταὐτοῦ τούτου.
et] *etiam* I.
litaniis] *letaniis* Vind. Mon. Berol. I.
reperiantur] Sic Vind. Mon. Berol. *reperiuntur* I. Vulgo. Interpres videtur habuisse εὑρίσκωνται.
et si] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ut si* Vulgo. Interpres pro ἵνα videtur habuisse καί.
fecerit] Quod Vulgo postea est *is*, in Vind. Mon. I. deest, pro quo in Berol. est *et.*
etiam] Sic Vind. Berol., deest in Mon. I. Gr. καί.
litaniam] Sic Mon. *letaniam* Berol. Vind. I.
sustinebit] Sic Mon. Berol. Vind. I. *sustineat* Vulgo. Pro ὑπομένῃ interpres videtur habuisse ὑπομενεῖ.
et] Quod Vulgo subiicitur *haec*, in Vind. Mon. Berol. I. plane non est.
vindicare] Sic Vind. Berol. *vendicare* Mon., sed sec. manus scripsit *vindicare.*
sed etiam] Sic Vind. Mon. *sed et* Berol.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXII. litanias] Sic Vind. Mon. *letanias* Berol. I.
sanctissimis] Sic Vind. Berol. I. *sanctis* Mon. Gr. τῶν ὁσιωτάτων. Quod Vulgo subiicitur *locorum*, in Vind. Mon. Berol. non est.
et qui] *qui* I.
reverendissimis] Sic Vind. Mon. *reverentissimis* Berol.
qualiter] Sic Vind. Hamb. Trid. I. *qualr* Mon. Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus est. Caeterum in Mon. ad finem huius voci littera *s* adscripta est. Vulgo *qualis.*
litania] Sic Vind. Mon. *letania* Berol. I.
in qua] Sic Mon. Berol. *ubi* Vind. Gr. ἐν ᾗ.
non] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu in linea adscriptum est. Gr. οὐχ.
et] Sic Mon. Vind., in quo quidem sec. manus supra lineam adscripsit *qui.* Berol. *qui.* Gr. καί.
solennes] *sollempnes* Vind. Mon. Berol. *solempnes* I.

faciunt orationes?) sed et quos sacerdotes honorandas cruces, cum quibus et in litaniis ingrediuntur, non alibi nisi in venerabilibus locis reponi, et si quando opus vocaverit ad litanias celebrandas, tunc solum ipsas sanctas cruces accipere eos, qui consuete eas portare solent, et cum episcopo et clericis litanias celebrari; haec custodientibus sanctissimis locorum episcopis aut etiam eorum clericis et per loca iudicibus. Si quis autem in hoc capitulo praesente nostras leges virtute aut transscenderit aut non vindicaverit, praedictas poenas patietur.

CAP. XXXIII. (XXXIV.) Iubemus igitur abbatem aut archiman-

faciunt orationes] Sic Mon. *orationes* Vind., sed sec. manus supra lineam scripsit *faciunt*. Berol. *orationes*, sed ad marginem sec. manus scripsit *faciunt*, sed litteris *or* adiectis. Vulgo *orationes faciunt*, I. *faciunt orationes*. Gr. ποιοῦσιν εὐχάς.

et quos] Sic Vind. Hamb. Trid. *etiam quae* Mon. Berol., in quo supra lineam adscriptum est *si*. Verum ad *etiam* signum quoddam adscriptum est, quo ad marginem notatur *al. quos*. I. *sed etiam*. Manifesto interpres pro verbis καὶ τοὺς scripsit καὶ οὓς.

sacerdotes] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., deest Vulgo, nec sane in Graecis habet, quo firmetur. Videtur autem vox ἱερεῖς, quae superius legitur, male huc quidem fuisse translata in exemplari, quod veteri interpreti ob oculos fuit.

honorand.] *quas honorand.* I.

in litaniis] Sic Vind. Mon. *et litaniis* Berol. Hamb. Trid. *et in letaniis* I. Interpres videtur in Graecis habuisse καὶ ἐν ταῖς λιταῖς.

nisi in] Sic Vind. Berol. *nisi* Mon. Gr. πλὴν εἰ μὴ ἐν.

et si] Sic Vind. Berol. Mon., sed priori litterae *et* puncta inferius subiecta sunt. Gr. καὶ εἴποτε.

quando] Sic Vind. Berol. *qn* Mon., sed lineola superius imposita est.

sanctas] Sic Mon. Berol. *sacs* Vind., sed litteris *cs* circumflexus superius impositus est.

consuete] Sic Vind. Berol. *uere* Mon., sed sec. manus scripsit *consuete*. I. *consuevere*.

eas] Sic Vind. Berol. *eos* Mon., sed sec. manus scripsit *eas*.

portare] Sic Mon. Berol. *perfare* Vind. Gr. βαστάζειν, Quod Vulgo subiicitur *solent*, deest in I.

et cum episc. — clericis] Sic Vind. Berol. *et cum clericis et episcopos* Mon., sed supra ultimam litteram *o* sec. manus scripsit litteram *i*. Gr. μετὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν.

celebrari] Sic Vind. Berol. Hamb. Trid. *celebrare* Mon. Port. Gr. ἐπιτελεῖσθαι.

haec] Sic Vind. Berol. *hoc* Mon. I. Gr. ταῦτα.

sanctissimis] Sic Vind. Mon. *sanctis* Berol. Gr. τῶν ὁσιωτάτων.

praesente] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *praesenti*. Vulgo I. *praesentis*. Pro verbis τὴν τοῦ παρόντος interpres videtur legisse τῷ παρόντι.

nostras leges] Sic Vind. Mon. Berol., in quo sec. manus scripsit *nostre legis*. I. *nostre legis*. An interpres legit τοῦ ἡμῶν νόμου?

virtute] Sic Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *uiute*, sed punctis litteris *te* subiectis. — I. *virtute*.

transscenderit] Sic Vind., in quo ultimae duo syllabae a sec. manu scriptae sunt. Mon. Berol. *transscendere*, sed in Berol. sec. manus correxit *transscenderit*. I. *transscenderet*. Gr. ἢ παραβῇ.

praedictas — patietur] Sic I., desunt in Vind. Mon. Berol., in quo quidem a sec. manu ad marginem adscripta sunt. In Vind. sec. manus ad marginem adnotavit: *praedictis poenis subiacebit*. Quod Vulgo subiicitur: *monasteriorum et reverendissimorum monachorum dispositione*, aut in I.: *monasteriorum et reverendissimorum monachorum dispositionem facere volentes*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. est, in quibus quidem scriptum est *dispositionem*. Atque horum, quae sequuntur, quasi titulum esse, tam argumentum sequentis capitis manifesto demonstrat, ut et Os. voluit, quae coniectura et Graecis firmatur, quae totam hanc particulam non habent. Caeterum haud dubie huius rei originem Berol. significat, qui ab initio habet *de monasteriorum* et rel.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXIII. (XXXIV.) iubemus] Quod Vulgo antea legitur capitis XXXIII. nomine insignitum: *reliquum nobis est et de venerabilibus monasteriis et reverendissimis monachis formam dare*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. Port. deest,

dritam in unoquoque monasterio ordinari non omnino secundum gradum monachorum, sed omnes monachi melioris opinionis exsistentes eligantur propositis sanctis evangeliis, dicentes, quia neque propter amicitiam aut aliam quamlibet gratiam, sed scientes, eum et fide rectum et vita castum et gubernatione dignum, et qui possit monachorum disciplinam et omnem monasterii statum utiliter custodire, eum elegerunt, et sanctissimum autem episcopum, sub quo monasterium constitutum est, eum, qui ita electus est, omnibus modis abbatem ordinare. Haec autem omnia, quae a nobis disposita sunt propter ordinationem abbatum, valere praecipimus et in venerabilibus feminarum monasteriis et asceteriis.

CAP. XXXIV. (XXXV.) Si quis autem ad monachicam vitam venire voluerit, iubemus si quidem notus est, quia nullae fortunae subiacet, abbas monasterii si perspexerit, schema ei praebet. Si vero non

et a Contio, ut et Os. suspicabatur, secundum Graecorum tenorem suppletum, ideoque omittendum fuit.

non omnino] Sic Mon., deest in Vind., sed a sec. manu adscriptum est. In Berol. scriptum est *n. io*, sed lineola superius imposita est, quamquam sec. manus litterae *i* litteram *e* superius imposuit. Gr. μὴ πάντως.

gradum monachorum] *monachorum dispositionem* I.

opinionis] Sic Vind. Berol. *oppinionis* Mon.

exsistentes] Sic Mon. *existentes* Berol. *existentis* Vulgo. Gr. ὄντες. Quod Vulgo subiicitur *eum*, in Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. non est, ideoque omittendum fuit.

eligantur] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *eligatur* Berol. Interpres Graecum ἐπιλέξονται passive accepisse videtur.

propositis] Sic Mon. Berol. *praepositi* Vind. Gr. προκειμένων.

sanctis] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sacrosanctis* Vulgo.

propter] Sic Vind. Berol. *per* Mon. I.

amicitiam] Sic Mon. *amititiam* Vind. *amicitias* Berol. Gr. διὰ φιλίαν.

aliam quamlibet] *quamlibet aliam* I.

gratiam] Sic Berol. Hamb. Trid. *causam* Port. *gram* Mon., sed lineola superius imposita est. Vind. *gra*, sed circumflexus superius impositus est. Gr. χάριν.

eum] *ium* I.

et fide] *fide* I.

elegerunt] *elegerint* I.

sanctissimum] Sic Vind. Mon. *sanctum* Berol. Gr. τοῦ ὁσιωτάτου. Quod Vulgo antea est *et*, deest in I.

autem] Sic Vind. Mon. Berol., deest Vulgo et in I.

constitutum est] Sic Mon. Berol. In Vind. a sec. manu scriptum est. Gr. τέτακται.

omnibus modis] Sic Vind. Mon. *modis omnibus* Berol. I. Gr. πᾶσι τρόποις.

autem] *ut* I.

propter] Sic Hamb. *pro* Port. I. Mon., in quo sec. manus scripsit *pt*, duobus circumflexis impositis, qua re significatur *praeter*. In Berol. Vind. est *pp*, quibus litteris inferius quidem lineola traiecta est, qua re significatur *propter*. Gr. διὰ τήν.

ordinationem] Sic Vind. Mon. Hamb. *ordination* Berol., sed ultimae syllabae lineola superius imposita est. Vulgo Trid. Port. I. *ordinatione*. Gr. τὴν προβολήν.

abbatum] *abatum* Vind.

et in] *in* I.

asceteriis] *archiatris* Vind. Mon. *architis* Berol., sed litterae *t* littera *i* iam a prima manu imposita est. In Hamb. Trid. Port. est: *archimandritis et assisteriis et archiatris*. I. *archimandritis et archiatris et assisteriis*. Facilis correctio ex Graeco ἀσκητηρίοις.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXIV. (XXXV.) monachicam] Sic Vind. Berol. I. *monasticam* Mon. Gr. μοναχικὸν βίον.

quia] Sic Vind. Berol. *quod* Mon.

nullae] *nulle* Vind. Mon. Berol., in quo quidem sec. manus scripsit *nulli*. Vulgo I. *nulli*.

subiacet] Sic Vind. Berol. *subiaceat* Mon. Gr. ὑπόκειται.

schema] Sic Mon. *scema* Vind. Berol. I.

praebet] Sic Vind. Mon. Berol. *praebeat* Vulgo. *prebeat* I. Pro παράσχοι interpres videtur in Graecis habuisse παρέχει.

cognoscitur, aut cuilibet fortunae subiacet, intra tres annos non accipere eum schema monachicum, ut intra memoratum tempus experiatur huius conversionem monasterii praesul. Et si intra triennium emerserit aliquis, dicens aut servum aut colonum aut adscripticium suum hunc esse, aut et tanquam fugientem agriculturam, aut quasi aliquid rapientem aut propter aliquam culpam in monasterium eum ingressum, proprio domino hunc restitui cum rebus, quas probatur in monasterium introduxisse, iusiurandum primum, quia nihil patietur a suo domino, percipientem. Si intra triennium autem nullus quaesierit aliquam

aut cuilibet] Sic Vind. Mon. I. *aut civilibet* Berol., sed ultimae litterae *et* a sec. manu scriptae sunt. Vulgo vox *aut* omissum est. Interpres videtur in Graecis habuisse ἢ οἱαδήποτε.

subiacet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *subiaceat* Mon. Gr. ὑπόκεινται.

intra] Sic Vind. Berol. *et intra* Mon., sed sec. manus litteris *et* puncta supposuit supraque lineam adscripsit *pt*. Gr. ἐντός.

monachicum] Sic Vind. Berol. I. *monasticum* Mon. Gr. μοναχικόν.

ut intra] Sic Vind. Mon. Port. *et intra* I. Berol. Hamb. Trid. An fortasse voluit *sed intra*, cum in Graecis sit: ἀλλ' εἴσω.

experiatur] Sic Vind. Berol. *excipiatur* Mon., sed litteris *cip* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἀποπειράσθω.

huius] Sic Vind. *hominis huius* Berol. Mon., in quo quidem voci *hominis* puncta inferius subiecta sunt. Vulgo I. *huius hominis*. Gr. τούτου.

conversionem] Sic Berol. *conversationem* Vind. I. *conversatione* Mon. Gr. ἀναστροφῆς.

emerserit aliquis] Sic Vind. Berol. I. *emiserit aliquis* Mon., sed sec. manus scripsit *emerserit*. Vulgo *aliquis emerserit*. Gr. ἀναφυῇ τις.

dicens] Sic Vind. Berol. *dicens se* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

aut colonum] Sic Mon. Berol. Haec quidem in Vind. bis leguntur, sed ultimo loco a sec. manu deleta.

adscripticium] *hunc inscripticium* Berol. *inscripticium* Vind., in quo supra litteras *in* a sec. manu littera *a* imposita est. Mon. *ascripticium*, I. *adscripticium*. Gr. ἐναπόγραφον.

suum] Sic Vind. Berol. *sui* Mon., sed lineola superius imposita est; litterae *i* autem punctum inferius subiectum, cui litterae deinde sec. manus litteram *u* imposuit. Gr. ἴδιον.

hunc] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τοῦτον.

esse] Sic Vind. Berol. In Mon. antea est *au*, sed ultimae litterae *u* punctum superius impositum, toti autem voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. εἶναι.

aut et] Sic Berol., sed supra vocem *et* a sec. manu lineola superius imposita est. Vind. Mon. *et*, sed in Mon. a sec. manu litterae *aut* superius impositae sunt. Vulgo I. *aut etiam*. Gr. ἢ καί.

fugientem] Sic Vind. Mon. *fugiente* Berol., sed iam prima manus ad litteram ultimam *e* duo circumflexos superius imposuit. Gr. φεύγοντα.

eum ingressum] *ingressum eum* I.

proprio] Quod Vulgo antea est *et hoc probetur*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque a me quidem omissum est. Itaque interpres verba illa καὶ ταῦτα ἀποδειχθείη non videtur in Graecis habuisse.

hunc] Sic Vind. Mon. *eum* Berol. Gr. τοῦτον.

iusiurandum] Sic Vind. Mon. Hamb. Trid. I. *iurando* Port. Vulgo. Gr. λόγον.

primum] Sic Mon. Berol., qui non habent, quod in Vind. subiicitur *quidem*, quae vox nec Graecis firmatur, nec Vulgo est.

patietur] Sic Vind. Mon. *pacietur* I. *patiatur* Berol. Gr. ὑπομενεῖ.

domino] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. δεσπότου.

percipientem] Sic Berol., in quo ultimae litterae *e* circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit. Mon. *pertine*, sed ultimae litterae *e* circumflexus impositus, syllabisque *tine* puncta inferius subiecta sunt. Vind. I. *percipientem*, sed supra litteram *e* ultimam sec. manus litteram *s* superius imposuit. Vulgo *percipiente*. Gr. λαμβάνοντα.

intra tri. autem] Sic Vind. Berol. Mon. *autem intra tri.* Mon. Vulgo I. Interpres in Graecis videtur habuisse εἰ ἐντὸς τριετίας δέ.

quaesierit] Sic Vind. Mon., deest in Berol. *convenerit* I. *convenerit aut inquietaverit aut contra* Vulgo. Gr. ἐναγάγῃ τινί.

aliquam] Sic Mon. Berol. *aliquem* Vind. I.

memoratarum personarum, abbas monasterii post transcursionem triennalis temporis, si talem virum dignum iudicaverit, tunc det ei schema, et nullus ei postea sit molestus pro fortuna, donec tamen in monasterio deget; res autem, quas in monasterium introduxisse videtur, illaesae domino reddantur. Si quis autem memoratarum personarum reliquerit monasterium, et ad saecularem veniat vitam, aut in civitatibus aut in agris circumiens propriae fortunae tradatur.

CAP. XXXV. (XXXVI.) In omnibus autem monasteriis, quae coenobia dicuntur, iubemus secundum monachicos canones **** in uno habitaculo omnes separatim dormire, ut mutuum alterutris testimonium castae conversationis praebeatur, nisi quidam tamen ex eis aut propter longaevam in monasterio conversationem quiete volentes vivere, et senectutis atque corporeae infirmitatis causa in remotis cellulis intra mo-

personarum] Quod Vulgo subiicitur *quaestionem fecerit*, in Vind. Mon. Berol. non est, ideoque a me quidem omissum est. I. *pers. aut quaestionem fecerit.*

transcursionem] Sic Vind. *transitionem* Mon., sed sec. manus scripsit *transcursionem*. Berol. *transgressionem*. Gr. παραδρομήν.

triennalis] Sic Mon. Berol. Vind., in quo quidem adhuc semel idem scriptum est, deletum illud quidem a sec. manu. Gr. τοῦ τριετοῦς χρόνου.

si talem] Sic Mon. Berol. *fatalem* Vind., sed sec. manus scripsit *ut talem*. Gr. εἰ τὸν τοιοῦτον.

ei postea sit] Sic Mon. Berol. I. *postea ei sit* Vind. *sit ei postea* Vulgo. Gr. αὐτῷ μετὰ ταῦτα.

pro fortuna] Sic Vind. Berol. *propter fortunam* Mon. I., in quo quidem sec. manus scripsit *pro*. Gr. ὑπὲρ τύχης.

tamen] Sic Vind. Berol., deest in I. *tm* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι γε.

in monast. deget] Sic Vind. Mon. *deget in monasterio* Berol. I. Gr. ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγει.

quas] Sic Vind. Berol. I. *quae* Mon., sed sec. manus scripsit *quas*.

in monasterium] Sic Vind. *int' monasterium* Berol. *in monasterio* Mon., sed sec. manus scripsit *intra monasterium*. I. *in monasterio*. Gr. εἰς τὸ μοναστήριον.

illaesae] Sic Vind. Mon. *illese* Berol. I.

memoratorum] *memorararum* I.

reliquerit] Sic Mon. Berol. *reliquaerit* Vind.

veniat] Sic Vind. Mon. Berol. *venerit* Vulgo. Pro *veniat vitam* I. habet *vitam venerit*.

civitatibus] *civitate* I.

circumiens] Sic Mon. *circuiens* Vind. I. *circumveniens* Berol. Gr. περιέρχεται.

tradatur] Sic Vind. Mon. Berol. I. *reddatur* Vulgo. Gr. παραδιδόσθω.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXV. (XXXVI.)

coenobia] Sic Vind. Mon. *cenobia* Berol. I.

monachicos canones] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *canones monachos* Port. *canones monach.* Vulgo. Gr. κατὰ τοὺς μοναχικοὺς κανόνας. Vulgo his haec subiiciuntur: *in una domo omnes habitare et communiter ali et simili modo*, quae in Vind. Mon. Berol. I. plane non sunt. Ego quidem lacunae signa ponenda curavi, quia manifesto interpres haec: ἐν ἑνὶ οἴκῳ — τὸν ὅμοιον τρόπον in Graecis non habuit, fortasse propter repetitum inferius ἑνί.

alterutris] Sic Vind. Mon. *alterius* Berol. Gr. ἀλλήλοις.

castae] Sic Vind. Mon. *caste* Berol. Gr. τῆς σώφρονος.

praebeatur] Sic Vind. Mon. Berol. *praebeant ipsi* Hamb. I. *praebeant* Vulgo.

nisi] Sic Vind. Berol. *tpi n* Mon., sed ultimae litterae *u* littera *i* superius imposita est; litteris autem *tpi* puncta inferius subiecta. Gr. πλὴν εἰ μή.

tamen] Sic Vind. Berol. *tantum* Mon., sed sec. manus scripsit *tamen*.

propter] Sic Mon. Berol. *per* Vind. Gr. ἢ διὰ τήν.

quiete] Sic Vind. Mon. *et quiete* Berol. Gr. ἡσύχως.

volentes] Sic Vind. Mon. *volente* Berol., sed ad finem huius vocis littera *s* adscripta est. Gr. βουλόμενοι.

et senectutis] Sic Vind. Mon. I. *et senenectus* Mon., sed ultimae litterae *s* punctum inferius subiectum, supraque lineam adscriptum est *tis*. Vulgo *aut senectutis*. Pro ἢ γήρως interpres manifesto in Graecis habuit καὶ γήρως.

corporeae] Sic Berol. *corporis* Vind. Mon., quod et Vulgo et in I. est. Gr. σωματικῆς.

infirmitatis] Sic Vind. Berol. *infir-*

nasterium constitutis degant; hoc autem cum conscientia et voluntate abbatis fieri. Haec omnia et in monasteriis et asceteriis feminarum servantibus. In nullo loco nostrae reipublicae ***** esse monasteria permittimus aliter. Ubi autem monasterium invenitur, omnibus modis iubemus viros a feminis separari, et feminas quidem in quo sunt monasterio remanere, viros autem aliud monasterium sibimet facere. Si vero plura sunt monasteria, ut non necesse sit nova monasteria aedificare, locorum sanctissimus episcopus monachos cum monachis, et feminas cum feminis separare et in aliis et aliis monasteriis congregare procuret; quaecunque vero habent communia, inter eos secundum competens eis ius dividere. Feminis autem quemcunque ipsae elegerint sive presbyterum sive diaconum ad faciendum eis responsum, aut san-

mitas Mon.. sed sec. manus scripsit *infirmitatis*. Gr. ἀσθενείας.

degant] Sic Vind. Berol. *degt* Mon., sed lineola superius imposita, qua re significatur *degunt*. Gr. διαιτῶνται.

hoc autem] Sic Vind. *et hoc* Mon. Port. I. *et hoc autem* Berol. Hamb. Trid. Gr. τοῦτο δέ.

et vol.] Sic Vind. Mon. *aut vol.* Berol. Pro *consc. et vol.* I. habet *vol. et consc.* Gr. καὶ γνώμης.

abbatis] Sic Vind. Berol. *abbe* Mon., sed sec. manus correxit *abbatis*.

et in] Sic Vind. Mon. *in* Berol. I. Gr. καὶ περὶ τὰ μον.

asceteriis] *assisteriis* Mon. I. *ascitiis* Berol., sed litterae c punctum inferius subiectum supraque lineam impositum est *h*, sed a sec. manu. Deest in Vind., sed a secunda manu ad marginem adscriptum. Gr. καὶ ἀσκητήρια.

servantibus] Sic Vind. Mon. Berol. I. *serventur* Vulgo. Interpres vim vocum φυλαττομένων ἐν non videtur percepisse.

nullo] Quod Vulgo postea est *autem*, in Vind. Mon. I. non est, ideoque a me quidem omissum est.

reipublicae] *rei pu* I. Quae Vulgo postea sunt: *in uno monasterio monachos et monastrias habitare vel dicta duplicia*, in Vind. Mon. Berol. I. desiderantur. Ego lacunae signa posui. Etenim interpres manifesto verba: ἐν ἑνὶ τὰ λεγόμενα διπλᾶ in Graecis non habuit fortasse, quia sequitur εἶναι.

aliter] Sic Vind. Mon. Berol. I., deest Vulgo. Gr. συγχωροῦμεν ἄλλως.

autem] Quod Vulgo postea est *tale*, in Vind. Mon. Berol. I. non est; interpres vocem τοιοῦτο non videtur in Graecis habuisse.

invenitur] *inveniatur* I.

ut] Sic Berol. Deest in Hamb. I. *aut* Mon., sed litterae *a* punctum inferius subiectum est. Gr. ἵνα. Desunt haec vox et reliqua usque ad vocem *monasteria* in Vind., sed tamen ad marginem a sec. manu adscripta sunt.

non necesse sit] *novan no necesse sit* Berol., sed priora quidem duo verba a sec. manu scripta sunt. Mon. *non sit non necesse sit nova*, sed litteris *sit* circumflexus superius impositus est; secundae autem voci *non* vocique *sit* puncta inferius subiecta sunt. Hamb. I. *non sit necesse*. Vulgo Vind. (sed a sec. m.) *necesse non sit*. Gr. μηδὲ ἀνάγκη.

aedif.] Sic Vind. Mon. *edif.* Berol.

separare] Sic Vind. Mon. *seperat* Berol., sed sec. manus scripsit *seperare*.

et aliis] Sic Vind. Mon., deest in Berol. In Graecis est καὶ ἄλλοις.

habent] Sic Vind. Mon. Trid. Hamb. I. *habentur* Berol. Port. Vulgo. Gr. ἔχουσι.

communia] Sic Vind. Berol. I. *oia* Mon., sed lineola superius imposita. Gr. κοινά.

quemcunque] Sic Vind. Berol. Mon. *quaecunque* Vulgo. *quecunque* I. Gr. ὃν ἄν.

ipsae] Sic Vind. Mon. *ipe* Berol., sed lineola superius imposita est. *ipse* I. Gr. αὐταί.

elegerint] Sic Berol. *eligerint* Vind. *eleg* Mon., sed lineola superius imposita est. Gr. ἐπιλέξωνται.

presbyterum] Sic Vind. Mon. *presbiterum* I. *ppbrm* Berol., sed litterae *p* punctum inferius subiectum per litteramque *b* circumflexus superius traiectus est.

sive] Sic Vind. Mon. *seu* Berol.

diaconum] Sic Mon. Berol. *diaconus* Vind., sed litterae *u* lineola superius imposita litteraeque *s* punctum inferius subiectum est. Gr. διάκονον.

ad fac.] Sic Berol. *aut faciendum* Vind. *au faciendum* Mon., sed sec. manus correxit, ut in contextu est. Gr. εἰς τὸ ποιεῖν.

eis] Sic Vind. Mon. Berol., sed litterae *s* punctum inferius subiectum et a secunda manu scriptum est *eius*. Gr. αὐταῖς.

ctam eis communionem portandam sanctissimus episcopus, sub quo sunt, deputet, quem rectae fidei et vitae bonae esse cognoverit. Si vero qui ab eis electus est, non sit presbyter aut diaconus, dignum tamen eum huiusmodi ministerio episcopus iudicaverit, ordinationem ei imponat, qua dignus esse videbitur, ut responsis, sicuti dictum est, monasterii distribuat, ita tamen, ut neque sic electus ad responsa feminarum in monasterio maneat.

CAP. XXXVI. (XXXVII.) Sed haec praesenti addimus sanctioni, si forte quis sub conditione nuptiarum sive liberorum, sive dotis causa sive antenuptias donationis donaverit aliquid, seu reliquerit suis liberis seu aliae cuicunque personae hereditatem sive legatum, ab initio pure relinquens eis oneret eos substitutione vel restitutione sub una praedictarum conditione iubemus, si talibus conditionibus subiecti masculi vel

communionem] Sic Mon. Berol. *communione* Mon. Gr. κοινωνίαν.

portandam] Sic Vind. Mon. Berol., sed supra lineam a secunda manu scriptum est: *al. praestandam.* — I. *praestandam.* Gr. φέρειν.

sanctissimus episcopus] Sic Vind. Mon. *sanctissimum episcopum* Berol., sed secunda manus scripsit, ut in contextu est. Gr. ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος.

quem] Sic Vind. Berol. *quam* Mon.

vitae] Pro *vitae bonae* I. habet *bone vite.*

qui] Sic Vind. Berol. *q* Mon., sed littera *a* superius imposita, qua re significatur: *quia.* Gr. ὁ — ἐπιλεγείς.

presbyter] *presbiter* I.

dignum] Sic Mon. Berol. In Vind. bis positum est.

eum] deest in I.

huiusmodi] *huius* I.

ministerio] Sic Mon. Berol. *misterio* Vind. Gr. ὑπηρεσίας.

qua] Sic Vind. Berol. *qui* Mon. Gr. ἧς.

episcopus] *episc. eum* I.

ut] Sic Vind. Berol., in quo quidem a secunda manu scriptum est. Mon. *et.*

responsis] Sic Vind. Mon. Berol. Port. *responsa* Hamb. Trid. Vulgo I. Gr. ταῖς ἀποκρίσεσιν.

sicuti] Sic Vind. Mon. Berol. I. *sicut* Vulgo.

monasterii] Sic Vind. Mon. I. *monasteriis* Berol. Gr. τοῦ.

tamen] Sic Vind. Mon. *tam* Berol., sed lineola superius imposita est. Gr. μέντοι.

sic] Sic Mon. Berol. I. et Vind., in quo lineola superius imposita est, qua re significatur fortasse *sicut.* Gr. οὕτως.

electus] Sic Vind. Mon. *electus sit* I. *electus est* Berol., in quo quidem *est*, puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐπιλεγείς.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXVI. (XXXVII).

sed] Sic Mon. *sed et* Vulgo. Berol. I. *et* Vind.

haec] Sic Mon. *hoc* Vulgo Berol. I.

addimus] Sic Mon. Berol. *adimus* Vind., sed supra litteram *d* a secunda manu alia littera *d* inscripta est.

liberorum sive] I. *liberorum.*

antenuptias] Sic Vind. *antenupt* Mon., sed litteris *pt* circumflexus superius impositus est. Berol. Vulgo I. *antenuptialis.*

donaverit aliquid] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Vox *aliquid* deest in I. Gr. δωρήσηταί τι.

seu] Sic Mon. Berol. I. *sive* Vind. Vulgo. Verba *sive reliquerit* in Hamb. desunt.

seu aliae] *seu alie* Mon. Berol., unde secunda manus facit: *seu alii*, quod etiam in I. est. Vind. *sive alii*, sed supra ultimam litteram *i* a secunda manu littera *i* superius imposita est. Vulgo: *sive alii.*

ab initio] Sic Hamb. Vind. Berol., sed supra priorem vocem *ab* a secunda manu scriptum est: *aut*, quod etsi Vulgo et in Trid. Port. I. est, Graecis tamen non confirmatur.

relinquens] Sic Berol. Port. *reliquerit* Mon. Hamb., deest in Vind. *in ultima voluntate reliquerit* Trid. Quae deinceps sequuntur usque ad verba *conditione reliquerit*, in Vind. Mon. Hamb. Trid. plane non sunt.

oneret] Sic Port. *honet* Berol., sed litteris *et* circumflexus superius impositus est. Gr. βαρήσει.

vel] Sic Berol. *aut* Vulgo Port. I.

sub] Sic Berol. *aut sub* Vulgo Port. I., quod quidem Graecis non firmatur.

conditione] Sic Berol. *conditionum* Port. I.

iubemus] Hoc verbum quaeque sequuntur usque ad vocem *masculi vel foeminae* in Port. I. plane non sunt, sunt

feminae reliquerit vel donaverit, substitutiones vero vel restitutiones eis fecerit adiectis conditionibus quibuscunque ex his, quae superius enumeratae sunt, sancimus, personae talibus conditionibus subiectae, sive masculi sive feminae, monasteria ingrediantur aut clerici aut diaconissae aut ascetriae fiant, tales conditiones invalidas et pro non scriptis esse. Hoc autem solatio et clerici et diaconissae ecclesiarum fruantur si usque ad suam vitam in his perseveraverint, et res sub tali conditione donatas aut relictas ad pia opera vel expendant vel relinquant. In personis enim, quae in monasterium vel asceterium ingrediuntur, et relinquunt huiusmodi castam conversationem, monasterio aut asceterio, ubi a principio ingrediuntur, res sub tali conditione donatas aut relictas cum alia eorum substantia competere volumus. Si tamen in re-

autem in Berol., Graecisque omni ex parte firmantur.

feminae] Sic Berol., sed supra hanc vocem a sec. manu scriptum est: *va*, quod coniungendum est cum illo *cat*, quod voci *feminae* impositum est; significat autem ea, quae in medio leguntur delenda videri. Ego quidem in his, quae sequuntur, quae sane nec Graecis firmantur, secundae versionis vestigia agnosco, quod Berol. codicis auctori suboluisse videtur.

eis] Sic Vind. Mon. *ei* Berol.

his] Sic Vind. Berol. *iis* Mon. *hiis* I.

sancimus] Sic Vind. *iubemus* I. *sanctimus* Mon. *sanccimus* Berol. Quod Vulgo subiicitur: *si*, in Vind. Mon. Berol. I. non est.

conditionibus] Sic Vind. Berol. *condictionibus* Mon., sed secundae litterae c punctum inferius subiectum est.

monasteria] Sic Berol., qui non habet, quod in Vind. aut Mon. antea est: *sive*, quae sane vox nec Graecis firmatur. I. *si mon.* Caeterum litteris *ve* in Mon. puncta inferius subiecta sunt.

ascetriae] *ascetrie assistie* Mon., sed ultimis duabus litteris circumflexus superius impositus est. I. *assistrie.* Vind. Berol. *asistie*, sed litteris *ie* circumflexus superius iniectus est. Gr. ἀσκήτριαι.

invalidas] Sic Vind. Berol. *invallidas* Mon., sed litterae *l* priori puncta inferius subiecta sunt.

non] Sic Vind. *neq* Mon. Berol., sed litteris *eq* puncta inferius subiecta superque lineam circumflexus superius impositus est. Gr. μηδὲ.

autem solatio] Sic Vind. Berol. *solatio autem* Mon. Gr. ταύτης δὲ τῆς βοηθείας.

et diaconissae] Sic Mon. *et diaconisse* Berol. *au diaconisse* Vind., sed priori litterae *a* punctum impositum, secundae litterae *u* punctum inferius subiectum est. Gr. καὶ διακ.

si usque] Sic Vind. Berol., desunt in Mon., sed a sec. manu supra lineam imposita sunt. Gr. μέχρι τῆς ἰδίας.

his] *hiis* I.

perseveraverint] Sic Mon. Berol. *perseveraverit* Vind. Gr. ἐπιμένοιεν.

tali] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam scriptum est *tali*. Gr. ὑπὸ τὴν τοιαύτην.

et res] Sic Berol. Trid. Hamb. *ut res* Port. Vind. Mon. Gr. καὶ τὰ πράγματα.

vel expendant] Sic Vind. Mon. I. *vel expendantur* Berol. *expendant* Vulgo, voce *vel* omissa.

relinquant] Sic Vind. Mon. I. *vel relinquantur* Berol. Gr. ἢ καταλείψουσιν.

enim] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu lineae superius impositum est. Gr. γάρ.

quae] Sic Vind. Mon. *q'* Berol., qua re significatur: *que*, quod quidem sec. manus correxit: *quae*.

in] Sic Vind. Mon. *vel in* Berol. Gr. εἰς μοναστ.

monasterium] Sic Vind. Berol. *monasteriis* Mon. Gr. μοναστήριον.

asceterium] *asisterium* Berol. I. *assisteriorum* Vind. *assisteriis* Mon. Gr. ἀσκητήριον.

huiusmodi] *huius* I.

castam conversationem] Sic Vind. I. *conversationem* Mon., sed supra lineam a sec. manu ascriptum est: *castam*. — Berol. *convers. castam*, quod et Vulgo est. Gr. σώφρονα ἀναστροφήν.

aut asceterio] *asisterio* Vind. *aut assisterio* Berol. I., desunt in Mon., sed a sec. manu ascriptum est: *aut assisterio*.

ubi] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. ὅπου.

donatas] Sic Vind. Mon. *nonatas* Berol., sed supra priores syllabas *nona* lineola posita est, qua re significatur vel *novatas*, vel potius *nominatas*.

alia eorum] Sic Vind. Mon. In Berol. prior vox *alia* plane non est. Gr. μετὰ τῆς ἄλλης αὐτῶν.

substantia] Sic Vind. Mon. *substantia alia* Berol.

redemtione] Sic Vind. Mon. Berol.

demtione captivorum aut egentium alimenta sub praedictis conditionibus substitutio aut restitutio fiat, ex nullo memoratorum modo eam excludi permittimus.

CAP. XXXVII. (XXXVIII.) Si qua mulier aut vir monachicam elegerit vitam et intraverit in monasterium, filiis non existentibus, monasterio, in quo ingreditur, et res eius competere iubemus. Si vero talis persona filios habeat, et non antequam intret in monasterium, de suis rebus fecerit dispositionem et legitimam partem filiis deputaverit, etiam sic liceat ei, postquam monasterium ingreditur, suam facultatem in proprios dividere filios ita tamen, ut nulli suorum filiorum minuat legitimam partem; quam vero non dederit filiis partem, monasterio competat. Si vero omnem substantiam inter filios dividere voluerit, propria sua persona filiis connumerata, unam sibi partem omnibus modis retineat, quae debeat iuri monasterii competere. Si vero in monasterium degens moriatur, antequam inter filios suos proprias

redemtionem Vulgo. *redemptione* I. Gr. ἐπὶ ἀναρρύσει.

conditionibus] Syllabae *ditionibus* quaeque postea sunt usque ad *nullo me*, in Vind. Mon. non nisi a sec. manu scripta sunt.

ex nullo] Sic Mon. Berol. *in nullo* Vind. Gr. ἐξ οὐδενός.

eam] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Gr. ταύτην. Pro *excludi eam* I. habet *eam excludi*.

NOV. CXXXVI. CAP. XXXVII. (XXXVIII.) monachicam] Sic Mon. I. *monachiam* Mon. *monasticam* Berol. Gr. μοναχικόν.

eleg. vit.] *vit. eleg.* I.

intraverit] Sic Mon. Berol. I. *intravit* Vind. Gr. εἰσέλθῃ.

in monast.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasterium* Vulgo. Gr. εἰς τὸ μοναστήριον.

existentibus] Sic Vind. Mon. *extantibus* I. Berol. Gr. ὑπόντων.

in quo] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *quod* Vulgo Port. Gr. ἐν ᾧ.

ingreditur] Sic Berol. *ingrediuntur* Vind. Mon. An vero pro voce εἰσῆλθε interpres legit εἰσῆλθον?

et res] Sic Vind. Mon. Berol. I. *res* Vulgo, sed voce *et* omissa. Interpres legit καὶ τὰ πράγματα.

talis] Sic Vind. Vulgo I. Deest in Mon. Berol., sed in Mon. a sec. manu lineae impositum est. Gr. τὸ τοιοῦτον.

persona] Sic Mon. Berol. *persona talis* Vind., quod quidem Graecorum tenori repugnat.

in mon.] Sic Vind. Mon. Hamb. Berol. Trid. I. *mon.* Trid. Port. Gr. εἰς.

de suis rebus] Haec quaeque deinceps sunt usque ad *ingreditur suam*, in Mon. omnia quidem a sec. manu scripta sunt.

legitimam] Sic Mon. Berol. *legitima* Vind. Gr. τὸ νόμιμον μέρος.

ei] Sic Berol., deest in Vind. Mon. I. Gr. αὐτῷ.

monasterium ingreditur] *monasterium ingrediuntur* Berol. *ingreditur monasterium* Vind. Mon. I. In Hamb. Trid. sec. Os. videtur esse: *in mon. ingreditur*, quamquam apud Portam quidem vox *in* non videtur haberi.

suorum filiorum] Sic Mon. *fil. suorum* Vind. Berol. Vulgo I. Gr. τῶν ἑαυτοῦ παίδων.

minuat] Sic Vind. Mon. *imminet* Berol., unde sec. manus facit: *iminuat*. Gr. ἐλαττῶσαι.

legitimam partem] Sic Mon. Berol. *partem legitimam* Vind. Gr. τὸ νόμιμον μέρος.

non dederit] Sic Mon. Berol. *dederit non* Vind. Gr. μὴ δεδομένον.

competat] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu haec vox lineae superius imposita est. Gr. διαφερέτω.

omnem] Sic Vind. Berol. *etiam omnem* Mon., quod quidem Graecis non firmatur.

connumerata] Sic Vind. I. *connumeratam* Mon. Berol., sed in Berol. quidem littera ultima deleta est. Gr. συναριθμουμένου.

omnibus modis] Sic Berol. *modis omnibus* Vind. I. Mon. Gr. πᾶσι τρόποις.

monasterii] Sic Vind. Berol. *monasterium* Mon., sed sec. manus scripsit: *monasterii*. Gr. τῷ δικαίῳ τοῦ μοναστηρίου.

monasterium] Sic Vind. Mon. Berol. *monasterio* I. Vulgo. Pro ἐν τῷ μοναστηρίῳ interpres videtur habuisse: εἰς τὸ μοναστήριον.

suos] Sic Vind. Berol. *suas* Mon. Deest in I. Gr. μεταξὺ τῶν οἰκείων παίδων.

distribuat res, legitimam partem filii percipient, reliqua vero pars substantiae monasterio competat.

CAP. XXXVIII. (XXXIX.) Sponsalibus quoque secundum leges factis inter aliquos, sive sponsus in monasterium ingrediatur, recipiat, quae pro sponsalibus arrharum nomine data sunt, sive sponsa monachicam vitam elegerit, illa solummodo reddat, quae similiter arrharum nomine accepit, poena utrique parti concedenda.

CAP. XXXIX. (XL.) Si vero constante adhuc matrimonio aut vir solus aut uxor sola intraverit in monasterium, solvatur matrimonium et citra repudium, postquam tamen persona pergens ad monasterium monasticum schema perceperit. Et si quidem vir elegerit monachicam vitam, restituat mulieri post dotem etiam si quid aliud ab ea perceperit et super haec ex nuptiali donatione tantam partem, quanta ex morte viri competebat mulieri secundum pactum dotalibus instrumentis insertum. Si vero mulier fuerit in monasterium ingressa, simili modo retineat vir nuptialem donationem, et casum dotis ex morte mulieris pla-

percipient] Sic Vind. Berol. I. *praecipient* Mon., sed sec. manus scripsit: *percipient*. Gr. λήψονται.

pars substantiae] Sic Vind. *substantiae pars* Mon. Berol. Vulgo. *substantie pars* I.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXVIII. (XXXIX.) leges] *legem* I.

in monast.] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. *monast.* Vulgo. Trid. Port. I. Gr. εἰς μοναστήριον.

pro spons.] Sic Mon. Berol. *spons.* Vind. I., sed vocula *pro* omissa est. Gr. ὑπὲρ τῆς μνηστείας.

arrharum] *arrarum* Vind. Berol. *archarum* Mon., sed sec. manus scripsit *arrharum*.

data sunt] Sic Vind. Mon. Vulgo I. *data* Berol., sed sec. manus in linea addidit: *sunt*.

sponsa] Sic Vind. Berol. *sponsam* Mon.

monachicam] Sic Vind. Berol. I. *monachiam* Mon., sed supra litteram *i* sec. manus litteram *c* imposuit. Vulgo *monasticam*. Gr. τὸν μοναχικόν.

quae similiter] Haec et quae sequuntur usque ad *concedenda*, in Vind. tantum a sec. manu scripta sunt. *quae* I.

arrharum] Sic Vind. *arcarum* Mon. Berol., sed sec. manus scripsit: *arrharum*. Gr. ἀρραβώνων.

nomine] In I. subiicitur: *similiter*.

accepit] Sic Mon. Berol. *recepit* Vind. Gr. ἔλαβε.

NOV. CXXXIV. CAP. XXXIX. (XL.) uxor sola] Sic Mon. Berol. *sola uxor* Vind. Gr. γυνὴ μόνη.

adhuc matrim.] *matrim. adhuc* I.

in monast.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monast.* Vulgo. Gr. εἰς μοναστήριον.

monasticum] *monasterium* Vind. Mon. Berol. Gr. τὸ μοναχικόν.

perceperit] Sic Vind. Berol. *perciperit* Mon., sed sec. manus scripsit: *perceperit*. Port. *receperit*. Gr. λάβοι.

vir] Sic Vind. Mon. I. *iue* Berol., sed circumflexus supra lineam impositus est. Gr. ὁ ἀνήρ.

monachicam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasticam* Vulgo. Gr. τὸν μοναχικόν.

restituat] Quod Vulgo subiicitur: *prius*, in Vind. Mon. Berol. I. non habetur, nec tamen Graecis firmatur.

mulieri post] Sic Vind. Berol. *mulieri prius* I. *post mulieri* Mon., sed supra vocem *post* a sec. manu scriptum est *ipsius*. Pro verbis καὶ τὴν προῖκα interpres habuisse videtur μετὰ τὴν προῖκα.

etiam] Sic Vind. Berol. *et* Mon. I.

perceperit] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I., sed in Mon. sec. manus scripsit: *perciperit*. Port. *receperit*. Gr. ἔλαβε.

haec] Sic Vind. Mon. Berol. I. *hoc* Vulgo. Gr. πρὸς τούτοις.

tantam] Sic Mon. Berol. *tanta* Vind. Gr. τοσοῦτον μέρος.

quanta] Sic Vind. *quantam* Mon. Berol. Gr. ὅσον.

in monasterium] Sic Mon. I. *in monasterio* Vind. Berol. Gr. εἰς τὸ μοναστήριον.

retineat] Sic Vind. Berol. *teneat* Mon., sed sec. manus scripsit *retineat*.

vir] Sic Berol. Vind. In Mon. est *u*, sed punctum superius impositum est. Gr. ὁ ἀνήρ.

citum, reliquum vero dotis mulieri restitui praecipimus, et si quid aliud ex rebus mulieris apud eum inveniatur. Ambobus autem monachicam vitam eligentibus, iubemus, vacantibus dotalibus placitis, virum retinere donationem nuptialem et mulierem propriam accipere dotem et quidquid aliud viro dedisse probetur, ut unusquisque citra damnum suis fruatur rebus, nisi forte sponsus sponsae aut sponsa sponso, aut maritus uxori, aut uxor marito donare aliquid aut concedere voluerit.

CAP. XL. (XLI.) Nullam vero licentiam damus aut parentibus filios, aut filiis parentes saecularem vitam sectantes et relinquentes velut ingratos a sua excludere hereditate ministerium ante monachicam vitam subsecutum. Interdicimus autem parentibus filios suos monachicam vitam eligentes ex venerabilibus monasteriis abstrahere.

CAP. XLI. (XLII.) Si monachus reliquerit suum monasterium et in aliud ingrediatur, quascunque res tempore, quo monasterium dereli-

mulieri] Sic Vind. Mon. *ex morte mulieri* Berol., quae quidem Graecis non firmantur.

et si quid] Sic Vind. Berol. *si quid* Mon. Gr. καὶ εἴ τι.

monachicam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasticam* Vulgo.

vacantibus] Sic Vind. Berol. *vocantibus* Mon., sed sec. manus scripsit: *vacantibus*. Caeterum I. *dotalibus vacant*. Gr. ἀργούντων.

placitis] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed a sec. manu supra lineam impositum est: *placitis*. Gr. συμφώνων.

donationem] Sic Vind. Berol. I. *dationem* Mon., sed supra litteram *a* circumflexus superius impositus est. Gr. δωρεάν.

nuptialem] Sic Mon. Berol. I. *antenuptialem* Vind.

marito donare aliquid] Sic Mon. Berol. I. *donare aliquid* Vind., sed supra vocem *donare* a sec. manu scriptum est: *viro*. Gr. τῷ ἀνδρὶ δωρήσασθαί τι.

concedere] Sic Berol., sed totum hoc a sec. manu in linea scriptum est. Vind. Mon. *cedere*, quod et Vulgo est, sed in Mon. supra litteras *ce* scriptum est: *con*. I. *cedere*. Gr. συγχωρῆσαι.

voluerit] Sic Vind. Mon. *liquid voluerit* Berol., sed litteris *liquid* puncta inferius subiecta sunt, quod quidem Graecis non firmatur. Postea in Vind. Mon. Berol. I. subiicitur: *quando* (*quoniam* Vulgo) *neque ex pactis nuptialibus viro aut mulieri lucrari aliquid conceditur*, quae adiicere nolui, tum quia in Graecis non sunt, quo firmentur, tum quia manifesto pro huius capitis titulo fuerunt. Vulgo uncis includuntur.

NOV. CXXXIV. Cap. XL. (XLI.) saecularem] Sic Vind. Berol. *seculare* Mon. τὴν κοσμικήν.

sectantes et] Sic Vind. Mon. Vulgo *sctantes* Berol., sed per litteram *s* inferius lineola traiecta est, pro quo quidem sec. manus scripsit *sec*.

velut] *velud* Vind. Mon. Berol. I.

hereditate] Sic Mon. Berol., *hereditatem* Vind. Gr. τῆς ἰδίας κληρονομίας.

ministerium] Sic Mon. Berol. *monasterium* Vind. *in monasterium* I. Hamb. Trid., desunt apud Port. *ex causa* Vulgo. Pro verbis ὑπὲρ αἰτίας interpres manifesto habuit ὑπηρεσίας.

ante] Sic Vind. Mon. Berol. Vulgo. *autem* I. *aut* Hamb. Trid. Port.

monachicam] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasticam* Vulgo. Gr. πρὸ τοῦ μοναχικοῦ βίου.

subsecutum] Sic Berol. *subsecutus* Vind. Mon., in quo quidem sec. manus scripsit: *subsequentium*. Vulgo *subsecuta*. I. *subsecuturos*.

autem] Sic Vind. Berol. *au* Mon., sed supra litteram *u* punctum superius impositum est, qua re significatur *aut*. Gr. δέ.

monachicam] Sic Mon. I. *monasticam* Vind. Berol. Gr. μοναχικόν.

eligentes] *elegentes* I.

ex] Sic Vind. Berol. *et* Mon., sed sec. manus scripsit: *ex*. Gr. τῶν εὐαγῶν.

abstrahere] Sic Vind. Mon. *abstraere* Berol., sed supra litteras *ae* circumflexus superius positus est. Gr. ἀφέλκειν.

NOV. CXXXIV. CAP. XL. (XLII.) reliquerit] Sic Vind. Mon. *relinquint* Berol., sed ultimis tribus litteris lineola superius imposita est. Gr. καταλείψῃ.

suum] Sic Vind. Mon., deest in Berol. Gr. τὸ ἴδιον.

dereliquit] *dereliquid* Vind. *dereliquerit* Mon. Berol. Vulgo. *dereliquerat* I.

quit, habere videbitur, proprio monasterio, in quo ab initio ingressus est, eas competere iubemus. Providere autem sanctissimos locorum episcopos, ut neque monachi neque monachae circumeant civitates, sed si quod necessarium responsum habuerint, per proprios responsarios hoc agant, in suis manentes monasteriis. Si monachus reliquerit monasterium, et ad saecularem vitam migraverit, hunc militia et honore, si quem habet, prius spoliatum, ab episcopo locorum et provinciae iudice in monasterio mitti, et res, quas postea habuisse probatus fuerit, monasterio, in quo mittitur, competere. Si vero rursus reliquerit monasterium, tunc eum iudex provinciae, in qua inventus fuerit, teneat et subdito sibi officio commoneat.

CAP. XLII. (XLIII.) Si quis rapuerit aut sollicitaverit aut cor-

videbitur] Sic Vind. Mon. *videtur* Berol. I.

proprio] Sic Vind. Mon. I. *po* Berol., sed litterae *p* littera *i* superius imposita est, qua re etiam significatur: *proprio*. Vulgo *primo*. Pro πρώτῳ interpres legisse videtur ἰδίῳ vel οἰκείῳ.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. Trid. *quod* Vulgo Hamb. Port. I. Gr. ἐν ᾧ.

compet.] *eas compet.* I.

monachae] Sic Vind. Mon. *monastriae* I. *monasterio* Berol. Potest sane esse factum, ut interpres Graecum μονάστριαι retinuerit.

circumeant] Sic Vind. Mon. *circueant* Berol.

civitates] Sic Vind. Mon., deest in Berol., sed a sec. manu supra lineam impositum est. Gr. εἰς τὰς πόλεις.

sed si quod] Sic Berol. *sed si quid* Mon. *sed se quid* Vind., sed supra litteram *e* sec. manus litteram *i* posuit, superque litteram *d* litteram *o* ascripsit. I. *sed si quidem*. Gr. ἀλλ' εἴ τινα.

habuerint] Sic Vind. *habuerit* Mon. Berol. Gr. ἔχοιεν.

per] In Vind. haec vox a sec. manu scripta est. Gr. διὰ τῶν ἰδίων.

responsarios] Sic Vind. Berol. *responsarios* Mon., sed supra litteras *or* a sec. manu circumflexus impositus est. Gr. ἀποκρισιαρίων.

agant] Sic Vind. Berol. *egeant* Berol., sed sec. manus scripsit: *agant*. Gr. πραττέτωσαν.

manentes] Sic Vind. Mon. *maneptes* Berol., sed litterae *p* punctum inferius subiectum lineaeque circumflexus superius impositus est. Gr. μένοντες.

vitam migrav.] Sic Vind. Mon. *migrav. vitam* Berol. Gr. βίον μετέλθῃ.

militia] Sic Mon. Berol. *milicia* I. *militiam* Vind., sed litterae *m* punctum inferius subiectum est.

si quem] Sic Vind. Berol. *seq* Berol., sed ultimae litterae *q* lineola imposita aliaque inferius traiecta est. Gr. εἴ τινα.

spoliatum] Sic Vind. Berol., *spolium* Mon., sed supra litteram *u* circumflexus impositus est, aliaque littera *i* litterae *a* imposita est. Gr. γυμνωθέντα. Pro verbis *prius spol.* I. habet *spol. prius*.

episcopo] Sic Vind. Berol. *episcoporum* Mon., sed litteris *rum* puncta inferius subiecta sunt. Gr. ἐκ τοῦ ἐπισκόπου.

iudice] Sic Vind. Mon. *iudices* Berol., sed sec. manus ultimam litteram *s* delevit.

monasterio] Sic Vind. Mon. Berol. I. *monasterium* Vulgo.

res quas] Sic Mon. *rem quam* Vind. Berol., sed sec. manus scripsit *res quas*. Gr. τὰ πράγματα. — *res eius quas* I.

fuerit] Sic Mon. Berol. *fuit* Vind. Gr. δειχθείη. Caeterum I. *probatur habuisse fuerit*.

quo] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quod* Berol. Gr. ἐν ᾧ.

competere] Sic Vind. Mon. *competit* Berol. Gr. διαφέρειν.

tunc] *tnnc* I.

subdito sibi] Sic Vind. Mon. *subdito* Berol., sed voce *sibi* omissa. Gr. αὐτῷ.

commoneat] Sic Port. Berol., in quo litteris *ne* circumflexus superius impositus est, quem sec. manus delevit. Trid. I. *commoveat*, Hamb. *commovere*, ubi quidem Os. signum interrogantis ascripsit. Mon. *commonere*, Vind. *commone*, sed litterae *e* lineola superius imposita est. Vulgo: *connumeret*.

NOV. CXXXIV. CAP. XLII. (XLIII.) aut] Sic Vind. Berol., deest in Mon. Hamb. Gr. ἤ.

sollicitaverit] Sic Vind. Berol. *solvitur citaverit* Mon., sed litteris *vitur* puncta inferius subiecta sunt. Deest in Hamb. Gr. ὑπονοθεύσει.

corruperit] Sic Vind. Berol. *corripuerit* Mon. Gr. διαφθείρῃ.

ruperit ascetriam aut diaconissam aut monastriam aut aliam quamlibet feminam venerabilem habitum habentem, huius res ex talis sceleris eius participio iubemus venerabili loco, in quo talis femina habitabat, per locorum sanctissimos episcopos et oeconomos eorum, nec non etiam cuiuslibet provinciae iudices et eorum officia vindicari; eos autem, qui talia deliquerunt, et participes eorum sceleris capitale periculum sustinere, talem vero mulierem ubicunque et cum propriis rebus monasterio recondi, in quo cautius custodiri possit, ut non rursus in eodem crimine reperiatur; si vero diaconissa fuerit et filios habuerit legitimos, et legitimam partem dare filiis. Si vero intra unum annum, postquam cognoverit tale facinus, tales res iuri venerabilium domorum

ascetriam] *assisteriam* Vind. Mon. I. *assista* Berol., sed ultimae litterae *a* circumflexus superius impositus est. Postea verba *aut diaconissam aut monastriam* in Vind. desunt, sunt autem apud Mon. Berol.

aliam quamlibet] Sic Vind. Mon. Berol. I. *quamlibet aliam* Vulgo. Gr. ἄλλην οἱανοῦν.

feminam] *mulierem* I.

talis] Sic Vind. Berol. *tali* Mon. Gr. τοιούτου.

sceleris eius] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. Trid. I. *sceleris* Vulgo Port. Gr. αὐτῷ μετασχόντων. Caeterum Os. scribit melius fore: *et talis sceleris eius participum.*

venerabili] Sic Vind. Mon. *veneabili* Berol., sed supra litteras *en* circumflexus impositus est, quem sec. manus delevit.

habitabat] Sic Vind. *habitat* Mon. Berol. I.

et oeconomos] *et yconomos* Vind. Mon. I. Berol., sed in Vind. vox *et* a sec. manu scripta est.

etiam] Sic Mon. Berol. *eciam* I., deest in Vind. Gr. καί.

iudices] Sic Vind. Berol. *iudicem* Mon. Gr. ἀρχόντων.

vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* Berol. I.

autem] Sic Vind. Berol., deest in Berol. Gr. δέ.

talia] *talia eorum* I.

deliquerunt] Sic Vind. Mon. Berol. Hamb. I. *deliquerint* Vulgo Trid. Port.

sceleris] Vulgo, et in Berol. Port. subiicitur *fuerint*, quod quidem in Vind. Mon. Trid. Hamb. I. non est, ideoque omittendum esse visum est.

sustinere] Sic Vind. *sustinebit* Berol., sed ultimae syllabae *bit* puncta inferius subiecta sunt, supra litteram *e* autem lineola inscripta est. Mon. *sustineb*, sed per litteram *b* superius lineola traiecta est. Gr. ὑπομένειν.

vero] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed tamen a sec. manu in linea ascripta est. Gr. δέ.

ubicunque] Sic Berol. *ubique* Vind. In Mon. syllaba *cun* a sec. manu scripta est. Gr. πανταχοῦ.

et] Sic Vind. Mon. Berol. I. *est* Vulgo.

monast.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *in monast.* Vulgo.

recondi] Sic Mon., in quo quidem sec. manus scripsit *reddi*. Vind. Berol. *reddi*. Gr. ἐμβάλλεσθαι.

cautius] Sic Vind. Mon. *artius* I. *cautus* Berol., sed sec. manus scripsit *cautius*. Gr. ἀσφαλέστερον.

custodiri] *custodori* I.

eodem] Sic Vind. Mon. *eadem* Berol., sed sec. manus scripsit *eodem*. Gr. ἐν τῷ αὐτῷ.

et legit.] Sic Vind. Mon., in quo vox *et* a sec. manu scripta est. Sic porro et Berol., sed voci *et* puncta inferius subiecta sunt. An interpres legit: καὶ τὸ νόμιμον? I. *legitimam.*

dare] Sic Vind. Mon. Berol. *dari* Vulgo I. Pro δίδοσθαι interpres habuisse videtur: διδόναι.

vero] Sic Vind. Mon. *u* Berol., sed littera *o* superius imposita est. Vulgo I. *autem.*

intra] Sic Vind. Mon. *ut* Berol., sed ultimae litterae circumflexus superius impositus est; secunda autem manus correxit: *intra.* Gr. εἴσω.

unum annum] Sic Berol. *unum* Vind. *annum unum* Mon. Gr. ἑνὸς ἐνιαυτοῦ.

cognoverit] Sic Vind. Mon. *cognoscitur* Vulgo I.

tale] In Vind. antea in linea scriptum est: *annum*, quae huius vocis collocatio Graecis non firmatur.

facinus] Quod Vulgo et in I. subiicitur: *commisisse*, in Vind. Berol. non est, in Mon. autem tantummodo supra lineam a sec. manu scriptum est, quae res glossae originem manifesto demonstrat. In Graecis sane nihil est, quo vox ista firmetur.

tales] *eius* I.

iuri] Sic Vind. I. *iure* Mon., quod quidem a sec. manu scriptum est. Berol. *iure*, sed sec. manus scripsit: *iuri*.

non vindicentur, iubemus omnibus modis comitem privatarum nostro fisco has assignare, locorum iudice, qui neglexerit easdem res vindicare, cingulo privando et mulctam quinque librarum auri a comite privatarum exigendam.

CAP. XLIII. (XLIV.) Omnibus itaque generaliter in saeculari vita conversantibus et maxime theatralia exercentibus viris ac mulieribus, nec non et prostantibus interdicimus uti schemate monachi aut monastriae aut ascetriae aut cuiuscunque personae huius imitari, scientibus universis praesumentibus aut uti tali schemate aut imitari eum, aut illudere in quacunque ecclesiastica disciplina, quia et corporalia supplicia sustinebunt et exsilio contradentur; providentibus huius rei loco-

non] Sic Mon. I., deest in Vind. In Berol. est *n*, cui quidem litterae a sec. manu circumflexus superius impositus est, quam quidem litteram sec. manus punctis subiectis notavit. Gr. *μή*.

vindicentur] Sic Vind. Mon. *vendicentur* Berol. I.

comitem] Sic Vind. *comiti* Berol. *committi* Mon., sed litterae *t* punctum inferius subiectum est. Gr. *κόμητα*.

nostro fisco] Sic Vind. Mon. *fisco nostro* Berol. *hec fisco nostro* I. Gr. *τῷ ἡμετέρῳ φίσκῳ*.

has] deest in I.

res] Sic Mon., deest in Vind. Berol. Gr. *πράγματα*.

cingulo] *et cingulo* I.

auri a] Sic Vind., desunt in Berol., sunt autem in Mon., sed tantummodo a sec. manu scripta. Gr. *λιτρῶν ὑπό*.

comite] Sic Mon. Berol. *commite* Mon.

exigendam] Sic Berol. Hamb. Trid. I. *exigenda* Vind. Mon. *exigendo* Vulgo. Pro *εἰσπραττομένου* interpres videtur habuisse: *εἰσπραττόμενον*. De hac re dixi in libro: Neue Jenaische Litteraturzeitung. Juni 1843. Nr. 135. p. 563. B.

NOV. CXXXIV. CAP. XLIII. (XLIV.)

general.] Sic Vind. Berol. In Mon. antea est *in*, cui quidem voci puncta inferius subiecta sunt.

saeculari] Sic Vind. Mon. *sclari* Berol., sed per litteram *l* circumflexus superius traiectus litterisque *ri* circumflexus superius impositus est.

prostantibus] Sic Berol. *prostrantibus* Vind. I. *prostantibus* Mon., sed litterae *n* puncta inferius subiecta sunt superque lineam ascriptum est *n*. Gr. *ταῖς προϊσταμέναις*.

uti schemate] *ut scemati* Mon. Berol. *uti scemate* I. *nec non et scemati* Vind., sed priores duae voces a sec. manu scriptae sunt. Caeterum sec. manus supra vocem *et* adscripsit: *ut*, litterisque *ti* supra lineam superscriptum est: *te*. Gr. *κεχρῆσθαι σχήματι*.

aut ascetriae] Sic Vind. Berol., deest in Mon., sed supra lineam scriptum est: *aut sistrie*. I. *aut assistrie*. Gr. *ἢ ἀσκητρίας*.

cuiuscunque] Sic Vind. Mon. *c9cunque* Berol.

personae] Sic Vind. Mon. *persone* Berol. Pro verbis *οἱῳδήποτε τρόπῳ* interpres manifesto habuit: *προσώπου*.

huius] Sic I. *h9* Vind., sed pro hoc quidem sec. manus scripsit: *his*. Berol. *his*, Mon. *ius*. Vulgo Hamb. *huiusmodi*. An fortasse scribendum *hoc?* Gr. *τοῦτο*.

imitari] *inmitari* Vind. Mon. *aut imitari eum* Hamb. I. *inmutari* Berol. Gr. *μιμεῖσθαι*. Quod Vulgo et in I. subiicitur: *schema*, in Vind. Mon. Hamb. Berol. non est, neque sane Graecis firmatur.

aut] Sic Vind. Mon. Deest in I. *a* Berol., sed supra hanc litteram a sec. manu lineola imposita est, superiusque sec. manus scripsit litteram *a*.

uti tali] Sic Vind. *in tali* I. *utilitati* Mon., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt; supra lineam a sec. manu scriptum est: *in tali*. Berol. *in tali*, sed supra litteras *in* sec. manus scripsit: *uti*. Gr. *χρήσασθαι τῷ τοιούτῳ*.

schemate] Sic Mon. *scemate* Vind. Berol.

imitari eum] Sic Vind. Berol. I. *imitari* Mon.

illudere] Sic Vind. Mon. *illude* Berol., sed supra litteram *e* a sec. manu lineola superius imposita est. Gr. *ἐμπαῖξαι*.

eccles. disciplina] Sic Vind. Mon. *disciplina ecclesiastica* Berol., qui quidem verborum ordo Graecis refutatur.

et] Sic Vind. Berol. Mon., in quo quidem huic voci puncta inferius subiecta sunt. Gr. *καὶ σωμ*.

et exil.] Sic Vind. Mon. Berol. I. *ex* Vulgo, ni fallor, ex errore typogr.

contradentur] Sic Vind. I. Mon. Hamb. Trid. *contraduntur* Berol. *tradentur* Vulgo Port. Gr. *παραδοθήσονται*.

huius] Sic Vind. Berol. I. *h9* Mon. *huic* Vulgo.

rei] Quod Vulgo subiicitur: *non solum*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, ideoque omittendum fuit.

rum episcopis et qui sub eis sunt clericis, sed etiam civilibus militaribusque iudicibus, et quae sub eis sunt officiis et locorum defensoribus. Poenas autem praesenti lege insertas, quae et prioribus legibus sunt notae, non solum in futuris, sed etiam in praecedentibus casibus seu delictis valere et omnibus modis vindicari sancimus. Per praesentem enim legem nuper dispositam in solis futuris temporibus servari iubemus.

EPILOGUS. Tua igitur gloria, quae per praesentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, per omnia custodiri provideat. *Dat. Kal. Maii CP. imp. DN. Iust. PP. A. anno XVIII. p. c. Basilii VC. anno II.*

etiam] Sic Vind. Berol. In Mon. postea est: *cuilibet*, quod quidem in reliquis non est nec sane Graecis firmatur; ortum autem ex corrupto *civilibus* habuit. Vide notam sequentem.

civilibus militaribusque] Sic Vind. Berol. Priorem vocem *civilibus* Mon. omittit, qui reliqua quidem habet. — Vulgo: *militaribus civilibusque*. Hamb. Trid. I. *quibuslibet militaribus*. Os. scripsit melius fore *civilibus et militaribus*. Gr. τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν.

quae — sunt] In Mon. haec bis scripta sunt, sed secunda quidem vice deleta. Berol. *qui sub eis*, Vind. I. *qui sub eis sunt.*

lege] Sic Vind. Berol. I. *legi* Mon., sed sec. manus scripsit: *lege*.

quae] Sic Mon. Berol. *q* Vind., sed lineola superius imposita est.

et] Sic Vind. Mon. *etiam* Port. I. Vulgo.

prioribus] Sic Mon. Berol. *in prioribus* Vind. *ex prioribus* Vulgo. Gr. τοῖς προτέροις.

delictis] Sic Vulgo. *relictis* Vind. Mon. Berol. I. Correctio facilis est ex Graeco: ἁμαρτήμασι.

vindicari] Sic Vind. Mon. *vendicari* I. *indicari* Berol. Gr. ἐκδικεῖσθαι.

sancimus] Sic Vind. Mon. *sanccimus* Berol.

nuper] Sic Vind. Mon. Berol. I. *noviter* Vulgo. Gr. νεωστί.

dispositam] Sic Vind. Mon. Berol. *dispositas* Vulgo I. Pro διατυπωθέντα interpres manifesto legit διατυπωθέντος. Quod autem Vulgo subiicitur: *videlicet poenas*, in Vind. Mon. Berol. I. non est, nec sane Graecis firmatur.

EPILOGUS. in] *et in* I.

nostra sanxit tranq.] Sic Vind. Berol., nisi quod in utroque est: *sancxit*. Mon. *tranquillitas sancxit nostra*. Gr. ἡ ἡμετέρε ἐθέσπισε γαληνότης.

dat. Kal. Maii] Sic Hamb. D. I. 1. Tota haec subscriptio in Vind., Mon., Bamb. D. II. 11, Berol. I. desideratur, est autem in Pist., qui habet *d. K. mad.*, lineola tamen superius imposita.

CP.] Sic Pist. Bamb. D. I. 1. *Constant.* Vulgo.

imp.] Sic Bamb. D. I. 1. Postea est Vulgo: *DN*, quod quidem in Pist. desideratur.

DN] *dono* Bamb. D. I. 1., sed circumflexus superius impositus est.

Iust.] Sic Pist. Bamb. D. I. 1. *Iustiniani* Vulgo.

A.] Sic Bamb. D. I. 1. *Aug.* Vulgo

anno XVIII] *ann. XVIII.* Bamb. D. I 1., qui solus reliqua ex subscriptione exhibet plena. Pro his et iis, quae sequuntur, Pist. habet: *ante pç uicaR. ul.* Vulgo. *anno XX.*

p. c. Basilii] *post onis bils* Bamb. D. I. 1., sed ultimarum vocum cuique a circumflexi superius impositi sunt.

VC.] *un* Bamb. D. I., sed circumflexo superius traiecto. Pro his Vulgo est: *post Basilii V. C. cons.*

anno II.] Sic Bamb. D. I. 1. *anno V. indict. IX.* Vulgo. Hic manifesto vitii aliquid latet, cum imperii annis cum consulatus designatione non conveniat. Aut igitur, si consulatus designationem retinemus, scribendum erit: *PP. A. anno XVII.*, aut si annum imperii vera designatione significatum existimabimus, consulatus anni sic mutandi erunt: *p. c. Basilii V. C. anno III.*

APPENDIX I.

VERSIONES LATINAE GRAECARUM IUSTINIANI NOVELLARUM, QUAE PRAETER AUTHENTICUM CIRCUMFERUNTUR.

I. VERSIO NOVELLAE V., QUAE APUD ANSELMUM LUCENSEM REPERITUR [1]).

Imp. Iust. Aug. Epiphanio sanctissimo Archiepiscopo regiae huius civitatis et universali Patriarchae

CAP. CCV. (NOV. V. PRAEFATIO). Vita singularis haec est honesta, haec reconciliare novit deo homines ad hoc ipsum venientes, ut omnem humanam maculam ab his abluat et mundos constituat et aptos naturali rationi eorumque capaces, quae humanas curas exsuperant. Quisquis ergo desiderat vere esse monachus, debet et divinae scripturae doctrinam non ignorare et continentiam diligere, ut dignum se tali faciat conversatione. Necessarium ergo duximus et nos exponere, quid agere debeant, et eos verissimos luctatores eius viae, quae ad divinitatem perducit, constituere et haec est intentio praesentis legis, ut constitutis his, quae ad venerabiles episcopos vel ad reverendissimos clericos pertinebant, ad monachos provisionem nostram convertere.

[1]) Haec versio reperitur apud Anselmum Lucensem in Collectione Canonum lib. VII. cap. CCV—CCX. Primus edidit de Savigny in libro: Zeitschrift für geschichtliche Rechtswissenschaft tom. II. pag. 128 seq., quamquam particula huius versionis iam est in Petri et Francisci Pithoei observationibus ad Codicem et Novellas (Parisiis 1689. fol.) pag. 693 seq., quam quidem ex codice canonum vetustissimo ecclesiae Belvacensis litteris Anglosaxonicis scripto post Gregorii II. decreta extitisse Petrus Pithoeus auctor est. In quo illud observatione non indignum est, hanc quidem versionem in quibusdam Anselmi codicibus non reperiri, quod et Bienerus in historia Novellarum pag. 439 monuerat. Ego usus sum tam eo contextu, quem ipse de Savigny ex codice exhibuit, qui olim monasterii sancti Germani a Pratis inter libros mss. numero 1665 signatus fuit, nunc autem inter mss. latinos bibliothecae Regiae Parisiensis numero 930. 2. designatur, cuius apographum prae manu habeo, iussu auspiciisque Gustavi Haeneli confectum.

CAP. CCV. (NOV. V. PRAEF.) Vita] Sic Pith. Beckius Osenbr. *vitae* Sav. apogr. Haen. Gr. ὁ — βίος.
deo] *quod* Pith.
ipsum] *ipsud* Pith.
omnem] *hominem* Pith.
humanam] Sic Pith., reliqui — Apogr. Haen. *humanum.*
aptos] *aptus* Pith.
naturali] *naturales* Pith.
haec] *hoc* Pith.
intentio] Sic Pith., reliqui. — Apogr. Haen. *intentione.*
reverendissimos] *reverentissimos* Pith. Apogr. Haen.

(NOV. V. CAP. I.) Illud igitur imprimis dicendum est, ut omni tempore et in omni terra, quae nostro imperio gubernatur, si quis monasterium fabricare voluerit, non ante ei esse licentiam hoc faciendi, quam venerabilem eiusdem loci episcopum advocaverit et is manum in coelum tetenderit et orationibus eundem locum consecraverit deo, figens scilicet in eo nostrae salutis signum; dicimus autem adorabilem honorabilemque crucem. Et ita demum incipiat fabricari, posita ut dixi, cruce pro fortissimo fundamento. Hoc sit ergo principium piae monasteriorum constitutionis. (NOV. V. CAP. II. PRAEF.) Hinc nobis singulorum monachorum cura subeunda est, quomodo eos fieri oporteat, utrumne liberos tantum an et servos, propter quod omnes similiter indiscrete divina gratia suscipit aperte praedicans, quia in dei cultura non est masculus neque femina, non liber neque servus; omnes enim in Christo unum putari. Sancimus igitur secundum divinas regulas, eos, qui singularem vitam affectant, non temere continuo a reverendissimis abbatibus sanctorum monasteriorum habitum accipere monachorum; sed triennio toto, sive liberi sive servi fuerint, sustinere, necdum eodem habitu dignos habitos; sed et tonsuram et vestem habeant eorum, qui Christo laici appellantur, et doceantur ea, quae dei sunt; et venerabiles abbates requirere ab his, utrum liberi, an servi sint et unde eos vitae singularis amor ingressus est. Et cum didicerint ab his, quod non maligna occasione ad hoc venerunt, habeant eos inter illos, qui adhuc docentur, et in consolatione sint constituti, et experimentum capiant tolerantiae probitatisque eorum; neque enim facilis est vitae conversio, quae fit sine animi fortitudine. (NOV. V. CAP. II. §. 1.) Et si quidem totum triennium permanserint, optimos se ipsos et tolerantes aliis monachis vel abbatibus ostendentes, tunc demum digni habeantur tonsuram simul et vestem monachis congruam

NOV. V. CAP. I. fabricare] Sic Pith. reliqui. — Apud Beckium est: *fabricari*.
ei] *et* Pith.
tetenderit] *extenderit* Pith.
deo] *quod* Pith.
adorabilem honorabilemque] Sic Pith. *honorabilem adorabilemque* Sav. Apogr. Haen. Beck. Os. Gr. τὸν προσκυνητὸν καὶ τίμιον.
cruce] Sav. Apogr. Haen. habent pro hac voce crucis signum.
piae] Sic Pith. Beck. Os. *pie* Sav. Apogr. Haen.
NOV. V. CAP. II. propter] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. Os. *propterea* Beck.
suscipit] Sic Sav. Apogr. Haen. reliqui. *suscepit* Pith. Gr. δέχεται.
enim] Sic Pith. Beck. Os. — Omissum est apud Sav. in Apogr. Haen. Gr. πάντας γάρ.
putari] Sic Sav. Apogr. Haen. reliqui. *patri* Pith.
sancimus igitur] Sic Pith. Beck. Os. Caeterum Sav. Apogr. Haen. habent *sancimur*, punctoque posito postea plene interpunxerunt, ut verbum *sancimur* cum superioribus, non autem cum inferioribus coniungatur. Atqui Graeca habent: θεσπίζομεν τοίνυν.
a] Sic Pith. Beck. Os. Deest apud Sav., in Apogr. Haen. Gr. παρά.
reverendissimis] *reverentissimis* Apogr. Haen. Pith.
habitum] Sic Pith. Beck. Os. *habitu* Apogr. Haen. Sav. Gr. σχῆμα.
eos] Sic Pith. Sav. Beck. Os. *eis* Apogr. Haen. Gr. αὐτούς.
sint const.] Sic Pith. Sav. Pith. Sav. Apogr. Haen. Os. *sunt const.* Beck.
tolerantiae] *tolerentie* Apogr. Haen.
fit] Sic Pith. Sav. Beck. Os. *sit* Apogr. Haen. Gr. γινομένη.
NOV. V. CAP. II. §. 1. tolerantes] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. Os. *tolerandos* Beck., quod Graeco καρτερικωτάτους repugnaret.
tonsuram] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. *tonsura* Beck. Os., quod aliquam habet mutationem ad vulgaris grammaticae regulas factam; sed his temporibus, quibus versio illa facta est, hac immutatione opus non est.
vestem] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. *veste* Beck. Os.
congruam] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. *congrua* Beck. Os.

et sive liberi fuerint, nullum habeant timorem; sive servi, nullam patiantur inquietudinem transeuntes ad communem omnium dominum et capiant libertatem. Nam si multis casibus et lex hoc facere consuevit et libertatem pulcherrimis dare, qualiter non valeat divina gratia a vinculis eos servitutis absolvere? Quod si intra triennii metas aliquis veniat et quemdam eorum, qui singularem vitam affectant, in servitutem trahere cupiat, asserens eum dominio — quod, nuper nobis ex Lycia nunciavit reverendissimis Zosimus vir opinatissimus in continentia et gerens centesimum et vigesimum prope annum aetatis, virens tamen et animi virtutibus et corporis ministerio (tanta est in eo divina gratia) — si quis ergo, sicuti diximus, intra triennium venerit, dicens ad se pertinere quemquam illorum, qui monachorum se congregationi sociare desiderat et in monasterio positorum, affirmans sibi aliquid ab eo furtim subtractum, et ob hoc ad monasterium confugisse sanctissimum, non facilius hoc ei permitti, sed primum probare debere, quod et servus eius est vel pro furto aliquo vel mala conscientia et culpa saevissima monasterium appetivit. Quibus probatis, continuo eum recipiat, licet forte biennium retro concurrerit ex quo monasterium non amore conscientiae, sed vitiis trahentibus introivit; (restituantur autem cum his, quae subtraxerat, si haec in monasterio reperiantur). Is autem, qui se dominum probavit, iuret nullum se dolorem aut perniciem in eum, qui restituitur, exhibiturum, et sic eum in domum suam secum reducat. (NOV. V. CAP. II. §. 2). Sin autem, qui se dominum dicit, nihil tale probaverit et appareat his fortiori me non vincitur, ex eadem continentia probis honestisque moribus constitutus accedente forsitan extrinsecus aliorum testimonio, quod hoc tempore, quo sub manu domini fuerat, honestatis fuerit dilector; tunc, licet necdum

fuerint] *sint* Pith.

libertatem] *in libertatem* Pith.

valeat] Sic Pith. Apogr. Haen. Beck. Os. *volent* Sav. Gr. ἰσχύσειεν.

quemdam] Sic Sav. Apogr. Haen. reliqui. *quosdam* Pith. Gr. καί τινα.

cum dominio] Sic Pith. Beck. Os. *cum domino* Sav. Apogr. Haen. Vox *eum* confirmatur Graeco ὡς οἰκετήν.

Lycia] Sic Pith. *Nicaea* Sav. apogr. Haen. reliqui. Gr. Λυκίας.

reverendissimus] *reverentissimus* Apogr. Haen., quod quidem genus scripturae amplius non enotabo.

gerens] *generens* Apogr. Haen.

in continentia] *in continentiam* Pith., sed contra Sav. Apogr. Haen. Gr. ἐν ἀσκήσει.

vigesimum] Sic Sav. Apogr. Haen. *vicensimum* Pith. *vicesimum* Beck.

virens] Sic omnes, Os. coniicit legendum *vigens*. Sed illud ex Graeco ἀκμάζων derivatum esse potest.

corporis] Sic Sav. Apogr. Haen reliqui. *episcopali* Pith. Gr. τοῦ σώματος.

desiderat] Sic omnes. Os. legendum coniicit: *desiderant*.

furtim] Sic Sav. Apogr. Haen. Deest apud Pith.

non facilius] Haec et quae sequuntur usque ad *et servus eius est* desunt in Pith., sunt autem apud Sav. in Apogr. Haen., Graecis etiam firmantur.

vel mala] Sic Apogr. Haen. Sav. *malave* Pith.

retro] Sic Sav. Apogr. Haen. Deest apud Pith.

concurrerit] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. *cucurrerit* Beck.

quo] Sic Pith. Beck. Os. *eo quod* Sav. Apogr. Haen.

restituantur — reperiantur] Sic Pith. (nisi quod habet *restituatur*) Sav. Apogr. Haen. Apud Beck. et Os. haec enunciatio nescio quo casu periit, licet Graecis firmetur. Sic enim ibi: τοῦτον ἀποδίδοσθαι τῷ κεκτημένῳ μεθ' ὧν ὡς εἰκὸς ὑφείλετο, εἴγε καὶ ταῦτα κατὰ τὸ μοναστήριον εἴεν.

suam] Sic Pith. Sav. Apogr. Haen. Deest apud Beck.

NOV. V. CAP. II. §. 2. et appareat] Sic Sav. Apogr. Haen. Beck. Os. *ut appareat* Pith. Caeterum in vocem *appareat* Petri Pithoei desinit editio.

his fortiori me non vincitur] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *is fortiore iure non victus* Beck. Ego nihil extrico nisi forte: *is forte qui non convincitur*.

tempus triennale transierit, maneat tamen in reverendissimo monasterio ab omni asperitate retrahentis domini absolutus. Triennio autem fluente, nulli penitus concedimus vocandi in servitutem quemquam ex his, qui monachorum societate digni sunt iudicati, sed sive servi sive liberi fuerint, in eadem, quam desideraverunt, continentia sine aliqua formidine perseverent, et nihil de eorum vita praeterita, licet forte culpabiles fueriut, requirantur (nam humana vita semper prona est ad peccatum), sed sufficiat ad correctionem delinquentium triennii testificatio. Ea vero, quae vere subtracta probantur, si extant, post triennium revocentur. (NOV. V. CAP. II. §. 3.) Ac si servitutis necessitatem fugiens monasterium quidem tentet relinquere, sequi autem alterius vitae habitum, licentiam habeant domini servili eum repraesentari fortunae; qua enim ei iniuriosum videbitur in veram se trahi servitutem, qui dei culturam non dubitavit respuere. Et haec quidem de conditione eorum censuimus, qui se monachorum consortio devovent.

CAP. CCVI. (NOV. CAP. III.) Nunc autem videamus, quemadmodum eos habitantes monachilis philosophiae certatores dignissimos ostendamus. Volumus enim nullum monasterium in toto nostro imperio constitutum, sive multorum sit hominum sive paucorum, separatos habere monachos et propriis uti habitationibus, sed communiter eos sedere praecipimus; somnum autem capere omnes in singulis segregatis cubilibus sub uno dumtaxat tecto; aut si unum tectum non sufficiat plurimis, in duobus aut pluribus, non tamen, ut diximus, separatos, sed in unum, ut invicem sibi testimonium bonae conversationis exhibeant, ut nec ipsum somnum negligenter capiant, sed Christi ornamentum etiam dormientes excogitent pro his, a quibus se videri non nesciunt. Sed a praesenti huius legis articulo excipiamus eos, qui perfectionem secuti et spiritualem omnino vitam adepti a communi se usu subducunt, et segregatum sibi habitaculum quaerunt, quos anachoritas, id est successores sive quietos vocamus. Ili enim communionem pro meliore vita relinquere dinoscuntur. Ceteros autem omnes, quibus abstinentia inter plurimos est, hinc in nobis esse volumus. Sic enim zelus eos provocat ad virtutes et maxime novellos, si cum senioribus misceantur. Fit enim antiquorum conversatio adolescentiae paedagoga. Ita vero in memoratis coenobiis habitent, ut suis abbatibus sine aliqua protervia libenter obediant et traditam sibi abstinentiam sine querela custodiant.

CAP. CCVII. (NOV. V. CAP. IV.) Quod si quis eorum postquam se deo dicavit et habitum... si velit recedere de monasterio et

fluente] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *effluente* Beck.

NOV. CAP. II. §. 3. Ac si] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *at si* Beck.

repraesentari] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *reprnesentare* Beck.

CAP. CCVI. NOV. V. CAP. III. monachilis] Sic Beck. Os. *monachiles* Sav. Apogr. Haen. Optima correctio est ex Graeco *μοναχικῆς φιλοσοφίας*.

praesenti] Sic Sav. Apogr. Haen. *praesente* Beck. Os.

successores] Sic omnes, quos supra dixi. Interpres videtur voluisse: *secessores*, quod ab etymologia vocis *ἀναχωρεῖν* videatur venire.

hinc in nobis] Sic Sav. *huic in nobis* Apogr. Haen. *in dictis coenobiis* Beck. Os. Manifesto interpres voluit: *in coenobiis*. Gr. *ἐν τοῖς καλουμένοις κοινοβίοις*.

CAP. CCVII. NOV. V. CAP. IV. habitum.... si] Sic Sav. Apogr. Haen., nisi quod lacunae vestigium nusquam exstat. *habitum sumpsit* Beck. Os. Sane tale quid excidisse vel Graecum *τοῦ σχήματος τυχὼν* satis demonstrat.

privatam vitam eligere, ipse quidem sciat, quas sibi excusationes apud deum inveniat. Res vero omnes, quas habuit tempore, quo monasterium ingressus est, dominio eiusdem monasterii deputentur et nihil ex his habere permittantur.

CAP. CCVIII. (NOV. V. CAP. V.) Illud etiam definimus, ut si quis monasterio se tradere voluerit, priusquam ingrediatur, licentiam habeat res suas qualiter voluerit ordinare. Semel enim ingressum universa eius bona sequuntur. Quamvis non specialiter hoc ipsum expresserit, nec res suas monasterio conferre dixerit, nec ultra ad eum res pertineant. Quodsi filios habuerit, si quidem iam eis aliquanta donaverit, sive per ante nuptias donationem sive dotis occasionem, et haec ipsa faciunt falcidiam, nullum sibi ius in reliquis rebus filii exigant. Sin autem aut nihil eis donasse aut minus reperiat, tunc demum licet monachorum iam sit pater societati coniunctus, nihilo minus falcidia memoratis filiis debeatur, sive quod compleatur, ubi aliquid eis donatum fuerat, sive ut tota detur, uti nulla acceperat. Sed si uxorem habens et eam relinquens ad monasterium recurrat, dos mulieri reservetur, et id quod ex casu mortis in pactum devenerat, quod iam et in alia nostra constitutione decrevimus, his omnibus, quae de monachis diximus, et in personis mulierum eandem vitam appetentium locum habentibus. (NOV. V. CAP. VI.) Si vero relicto monasterio ad aliquam partem migret militiam aut in alterum vitae habitum et occasum, substantia eius, sicut iam diximus, ad monasterium pertineat; ipsae autem inter officiales viros civiles et praesidis provinciae habeantur et

et nihil] Sic Sav. reliqui. *ut nihil* Apogr. Haen. Gr. καὶ οὐδ' ὁτιοῦν.

permittantur] Sic Sav. Apogr. Haen. *permittatur* Beck. Os.

CAP. CCVIII. NOV. V. CAP. V. licentiam] Sic Sav. reliqui. *liceat* Apogr. Haen.

hoc ipsum] Sic Sav. reliqui. Deest vox *hoc* in Apogr. Haen.

donaverit] Sic Apogr. Haen. Beck. Os. *donaverat* Sav.

per ante nuptias] Sic Beck. Os. correxerunt. *parente nuptias* Sav. Apogr. Haen. Gr. κατὰ προγαμιαίαν δωρεάν.

occasionem] Sic Sav. Apogr. Haen. *occasione* Beck. Os.

falcidiam] Sic Beck. Os. *falcidia* Sav. Apogr. Haen. Gr. καὶ ποιεῖ ταῦτα τὸ τέταρτον τῶν ἐξ ἀδιαθέτου.

aut nihil] Sic Sav. Os. Deest prior vox *aut* apud Beck. Caeterum tota haec linea: *sin autem — minus reperiat* in Apogr. Haen. excidit.

reperiat] Sic Sav. *reperiatur* Beck. Os. Non male.

falcidia] Sic Beck. Os. *falcidiam* Sav. Apogr. Haen. Gr. τὸ τέταρτον ὀφειλέσθω.

memoratis] Sic Beck. Os. *memorati* Sav. Apogr. Haen.

quod] Sic Sav. Apogr. Haen. *ut* Beck. Os.

eis] Sic Apogr. Haen. *est* Sav. Beck. Os.

fuerat] Sic Sav. Apogr. Haen. Deest apud Beck. Os.

nulla] Sic Apogr. Haen. *nihil* Sav. Beck. Os.

acceperat] Sic Sav. Apogr. Haen. *acceperant* Beck. Os.

ex casu] Sic Apogr. Haen. Beck. Os. *est casu* Sav. Gr. τὸ ἀπὸ τελευτῆς σύμφωνον.

alia nostra] Sic Sav. Beck. Os. *aliam nostram* Apogr. Haen.

NOV. V. CAP. VI. partem] Sic Sav. Apogr. Haen. Os., deest apud Beck. *partam* Os. scribi voluit, quod Graecis non firmatur.

ipsae] Sic Apogr. Haen. *ipse* Sav. Beck. Os. Nisi fallor, id, quod in contextu posui, refertur ad vocem personae, quae ex superioribus facile suppletur. Potest fieri, ut interpres in Graecis habuerit: αὐτοὶ — τετάξονται.

viros civiles] Sic Sav. Apogr. Haen. Crediderim vero in archetypo interpretis notas fuisse *V. C.*, quibus *viri clarissimi* significaretur, quod ab Anselmo quidem male habitum sit. Caeterum Beck. Os. correxerunt *viri clarissimi* ex Graeco τοῦ λαμπροτάτου.

et] Sic Apogr. Haen. *vel* Sav., deest apud Beck. Os.

praesidis] Sic Beck. Os. *praesides* Sav. Apogr. Haen. Gr. τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος.

habeantur] Sic Sav. Apogr. *habeatur* Beck. Os.

hunc habeant suae immutationis fructum, et quod divinum officium contemserunt, humiliores iudicii sustineant servitutem. (NOV. V. CAP. VII.) Si vero monasterium relinquens, in quo agebat, ad alterum transeat monasterium, maneat simul eius substantia et defendatur a primo monasterio. Oportet autem reverendissimos abbates haec cavere, nec eos, qui primum relinquunt, in suo suscipere. Captatoria enim est haec vita et ab abstinentia monachorum omnimodis aliena et errabunda nunc ista, nec illa desiderans. Quapropter hoc quoque prohibeant sanctissimi episcopi, vel hi, qui vocantur archimandritae, probitatem aptam monachis secundum divinas regulas reservantes. (NOV. V. CAP. VIII.) Quod si contigerit quemdam monachorum clericum ordinari, permaneat eamdem custodiens abstinentiam quam in monasterio habuit. Nam si clericali licentia abusus ad nuptias venire tentaverit, in eodem scilicet gradu constitutus, qui clericos nuptias agnoscere non denegat (dicimus autem cantorum lectorumque); ceteris igitur omnibus nuptias secundum divinas regulas denegamus, ut nuptias quidem non ineant. Sed si concubinam habere tentaverit, vel turpitudini vitam suam dedat, eliminetur omnimodo a numero clericorum et inter privatos versetur, nullo modo audens aut ad militiam aut ad quamcunque aliam professionem venire, nisi voluerit ante a nobis criminatis suppliciis subiacere.

CAP. CCIX. (NOV. V. CAP. IX. PROOEM.) Abbatum autem ordinationem, si quando opus fuerit, hoc modo volumus celebrari, ut non secundum gradum reverendissimûm monachorum, id est, non is, qui secundus invenitur ab eo qui recessit, ordinetur, quod et altera nostra lex imperat, sed debet sanctissimos eorundem locorum episcopos consuli, singulorum merita scrutari (neque enim omnimodo tempus est honorandum neque gradus sequendus est); sed quem invenerit inter monachos optimum et dignum tali honore, ipsum eis primatem eligi oportet; quia humana natura talis est, ut non omnes summi, non omnes ultimi reperiantur. Sed procedat quidem secundum gradum diligens scrutatio abbatis futuri; et si is primus est gradu, primus inveniatur

humiliores] Sic Sav. Apogr. Haen. *humilioris* Beck. Os.

NOV. V. CAP. VII. maneat] Sic Beck. Os. *maneat* Apogr. Haen. Gr. μενέτω.

nec eos] Sic Beck. Os. *ne eos* Sav. Apogr. Haen.

enim est] Sic Apogr. Haen. *est enim* Sav. Beck. Os.

et errabunda] Sic Beck. Os. *terrabunda* Sav. Apogr. Haen. Gr. περιφερομένης τε.

NOV. V. CAP. VIII. clericos] Sic Sav. Apogr. Haen. *clericis* Beck. Os.

igitur] Sic Sav. Apogr. Haen. *enim* Beck. Os.

ut nuptias quidem non ineant] Haec verba ab aliquo explicatore addita videri Os. scribit. Non male.

sed si] Sic Sav. Apogr. Haen. *sed et si* Beck. Os.

criminatis] Sic Sav. Apogr. Haen. *criminalis* Beck. Os., qui vel *minatis* vel *interminatis* scribendum esse censuit.

CAP. CCIX. NOV. V. CAP. IX. PR. opus] Sic Sav. *quis* Apogr. Haen. Gr. δεῖσθαι.

reverendissimûm] Sic Sav. Apogr. Haen. *reverendissimorum* Beck. Os.

sanctissimos] Sic Sav. Apogr. Haen. *sanctissimus* Beck. Os. Interpres videtur in Graecis habuisse τοὺς θεοφιλεστάτους — ἐπισκόπους.

episcopos] Sic Sav. Apogr. Haen. *episcopus* Beck. Os.

consuli] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. Deest apud Beckium.

sed quem] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *et quam* Beck., quod ex Graeco καί correctum est.

primus est gradu] Sic Sav. Apogr. Haen. *qui primus est gradu* Beck. Os.

et meritis, primatum suscipiat monachorum, patrocinane sibi tempore pariter et virtutibus: quo is minus idoneus reperitur, in alteros eligentis intentio dirigatur.

CAP. *CCX. (NOV. V. CAP. IX. §. 1.) Quaecunque autem a nobis sive antea sive modo constituta sunt vel de clericis vel de monachis aut monasteriis, commune esse volumus omnium monasteriorum, sive masculorum sive feminarum vel eorum qui sciteria dicuntur; nec aliquam differentiam sexus in hac re introducimus, propter quod superius diximus omnia in Christo unum esse. (NOV. V. EPIL.) Haec igitur omnia iustissimi patriarchae sanctissimis metropolitanis, qui sub eis sunt, certa faciant, ipsi autem metropolitae sub se positis singulorum locorum sanctissimis episcopis innotescant. Et illi similiter monasteriis, quae sub eorum manu sunt, insinuent, qualiter per omnia domini dei voluntas custodiatur incorrupta. Supererunt enim magnae poenae de his, qui ista non servant (poenas autem dicimus coelestes, quae solent rectam viam dei contemnentibus imminere); sed in nostrae reipublicae cautelam iudices praebeant, et studeant ea, quae divinis regulis continentur, quas et nostra lex sequitur, in opus deducere. Quodsi contempserint, multari se non ignorent, oportet ergo tuam sanctitatem reverendissimis metropolitanis, qui sub te sunt, haec insinuare. *Data XVIII. Kal. April. consule Belisario V. C.*

suscipiat] Sic Sav. Apogr. Haen. *suscipiet* Beck. Os.

quo is] Sic Sav. Apogr. Haen. *quodsi* Beck. Os.

CAP. CCX. NOV. V. CAP. IX. §. 1. commune] Sic Sav. Apogr. Haen. *communia* Beck. Os., quod ex Graecis κοινὰ correctum est.

qui sciteria] Sic Sav. Apogr. Haen. *quae asceteria* Beck. Os., quod sane ex Graeco ἀσκητηρίων satis firmatur.

propter quod] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *propterea quod* Beck.

NOV. V. EPIL. sanctissimis metropolitanis] Sic Beck. Os. *sanctissimus metropolitanus* Sav. Apogr. Haen. Gr. τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς θεοφιλεστάτοις μητροπολίταις

monasteriis] Sic Sav. Apogr. Haen. Deest apud Beck. Os. Gr. τοῖς μοναστηρίοις τοῖς ὑπὸ τὴν ἑαυτῶν χεῖρα καθεστῶσι.

viam] Sic Sav. Beck. Os. *uniam* Apogr. Haen.

sed in] Sic Sav. Apogr. Haen. Os. *sed et* Beck.

reverendissimis] Sic Beck. Os. *reverentissime* Sav. Apogr. Haen. Gr. ἅπασι τοῖς — ὁσιωτάτοις μητροπολίταις.

Data] Sic Sav. Apogr. Haen. reliqui. *Dat.* Beck. Os., quod praefero. Neque enim constitutionum dies et consul feminino genere effertur, et ultima littera *a* ex puncto, quod est abbreviationis signum, videtur esse orta.

Belisario] Sic Beck. Os. *Velisario* Sav. Apogr. Haen.

V. C.] *vicario* Sav. Apogr. Haen. Notam Anselmus, qua *viro clarissimo* significatur non satis intellexisse videtur. Correxerunt eam Beck. Os., qui quidem in contextu apposuerunt: *viro clarissimo.*

II. VERSIO LATINA NOVELLAE XLII.

QUAE IN ACTIS CONCILIORUM SERVATA EST[1])

(IN EDIT. NOSTRA AUTH. XLIV.)

Constitutio sacra Iustiniani imperatoris contra Anthimum, Severum, Petrum et Zoaram.

In nomine domini Iesu Christi dei nostri, imperator Caesar Flavius Iustinianus Alemanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africus, pius, felix, gloriosus, victor, triumphator, semper Augustus, Mennae patriarchae.

(NOV. XLII. PRAEF.) Rem non insolitam imperio et nos facientes ad praesentem venimus legem. Quoties enim sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit (quemadmodum Nestorium, Eutychem, Arium, Macedonium et Eunomium, ac quosdam alios ad iniquitatem non minores illis); toties imperium eiusdem sententiae et ordinationis cum sacerdotum auctoritate fuit: sicque divina et humana pariter concurrentia unam consonantiam rectis sententiis fecere; quemadmodum et nuper factum esse circa Anthimum scimus, qui quidem deiectus est de sede huius regiae urbis a sanctae

[1]) Haec versio servata est in Actis Concilii. Constantinopolitani anno p. Christum natum 536 habiti. Legitur in Conciliorum tomo secundo ed. *Crabbaeus* (Coloniae 1538. fol.) fol. XXXII. 13 seq.; ed. *Surius* (Coloniae Agrippinae 1567. fol.) p. 462 seq.; denique in sacrorum Conciliorum nova et amplissima Collectione, quam *Mansi* Florentiae 1762 in folio edidit, tom. VIII. pag. 1149 seq. Apud Mansium et Graecus legis contextus appositus est, qui in superioribus Conciliorum collectionibus desiderabatur. — Hanc versionem Contius anno 1559, in Isidori libro canonum inventam, in Authenticum intulit; anno 1571 autem ex tomo concilii Quinti Constantinopolitani restituit, mendis, quibus scatebat etiam in novissima editione Coloniensi anni 1567, a se perpurgatam. Hoc auctore decepti posteriorum temporum editores hoc genus versionis, quod nunquam Authentici partem effecit, in isto quidem loco reliquerunt. Nos, qui genuinam Authentici versionem ex libris mss. restituendam curavimus, diversam hanc Graecae legis interpretationem in hunc locum reiecimus, ne quid ad nostri operis perfectionem deesset. Dabimus autem varietatem lectionis Crabbaei, Surii, Mansii: adiecimus etiam Contianam scripturam (Lugduni Roville 1571. 16.) Reliqua non attigimus, si quidem ex his solis fontibus tota res manasse videtur.

INSCR. sacra] Sic Mansi, deest apud Surium et Crabb. Caeterum tota haec enunciatio: *constitutio — et Zoaram* apud Contium desideratur.

Iustiniani imperatoris] Sic Mansi. Apud Crabb. et Sur. verborum ordo inversus est.

domini] Sic Mansi. Cont. Apud Crabb. et Sur. postea adiectum est *nostri.*

Francicus] Sic Mansi. Cont. *Francus* Crabb. Sur.

Anticus] Sic Cont. Mansi. *Atticus* Crabb. Sur.

Africus] Sic Crabb. Sur. Mansi. *Africanus* Cont.

victor] Sic Mansi. *victoriosus* Crabb. Sur. Cont.

triumphator] Sic Mansi. *triumphalis* Crabb. Sur. Cont.

Mennae patriarchae] Sic Crabb. Sur. Mansi. *Mennae sanctissimo et beatissimo archiepiscopo et universali patriarchae* Cont., quae quidem ex Graeca collectione CLXVIII. Novellarum suppleta sunt.

NOV. XLII. CAP. PRAEF. et humana pariter] Sic Cont. Mansi. *pariter et humana* Crabb. Sur.

a sanctae] Sic Crabb. Sur. Contius. Vox *a* deest apud Mansium. Gr. παρά.

et gloriosae memoriae Agapeto sanctissimae ecclesiae antiquae Romae pontifice, eo quod nullo modo sibi ipsi convenienti contra omnes sacros canones se intruserat sedi, sed et communi sententia ipsius sanctae memoriae viri primum atque etiam sacrae synodi hic celebratae condemnatus et depositus fuit, eo quod a rectis dogmatibus recessit: et quae prius multoties diligere videbatur, haec demum diversis lustrationibus fugit, simulans sequi sanctas quatuor synodos (trecentorum videlicet decem et octo patrum in Nicaea, et centum quinquaginta in hac felici civitate, et in Epheso primo congregatorum ducentorum, et sexcentorum triginta venerabilium patrum in Chalcedone). At quidem nec istorum dogmata sequi nec nostram clementiam et condescensum, quem propter ipsius salutem habebamus, suscipere voluit, neque ipse abdicare auctores impiorum dogmatum, qui prius a sanctis synodis expulsi fuerant; sed putat oportere secundum ipsum et in aequali ducere et condemnatos et condemnatores. Nam semel alienis a sanctissima ecclesia intellectibus mancipatus et a rectis dogmatibus alienatus, merito ad ipsorum rectitudinem reverti non valuit, etiam ad haec a nobis invitatus et directus, qui omni studio usi sumus ad ipsius salutem. (NOV. XLII. CAP. I. PR.) Propter haec igitur omnia sententiam depositionis in ipsum a sancta synodo factam occasione non liciti, neque a sanctis canonibus approbati raptus sacrarum sedium huius regiae urbis et aversionis a rectis et veris dogmatibus *κυρίαν* nostrum ponit imperium et contra istum praesentem scribit legem. Interdicimus autem et ei commorari in hac felici civitate et eius districtu ac in quacunque alia insigni civitate sancientes in quiete esse et eos diligere, quibus eundem digne supposuit, et non aliquibus communicare neque

Agapeto] Sic Crabb. Sur. Contius. *Agapito* Mansi. Gr. Ἀγαπητοῦ.
convenienti] Sic Mansi Cont. *conveniens* Crabb. Sur. Cont. Gr. προσήκοντι — θρόνῳ. Caeterum voces *contra omnes sacros canones* apud Mansium quidem uncis inclusae sunt.
sedi] Sic Mansi Contius; deest apud Crabbaeum et Surium. Gr. θρόνῳ.
atque etiam] Sic Mansi Cont. *deinde etiam* Crabb. Sur. Gr. καὶ μὴν καί.
lustrationibus] Sic Mans. Crabb. Sur. Cont. Verum ad marginem Mansi adscriptum est *fraudibus*, qua re varietas scripturae significatur.
fugit] Sic Mansi. *aufugit* Crabb. Sur. Cont.
et sexc. triginta] Sic Mansi Cont. *ac sexc. triginta* Crabb. Sur.
Chalcedone] Sic Mansi *Chalcedona* Crabb. Sur. Cont. Gr. ἐν Χαλκηδόνι.
istorum] Sic Mansi; deest in Crabb. Sur. Cont. Gr. τούτων.
expulsi] Sic Mansi Cont. *percussi* Crabb. Sur. Gr. ἐκβεβλημένους.
putat] Sic Crabb. Sur. *putavit* Mansi. Cont. Gr. οἰόμενος.
et in] Sic Mansi Cont. Vox *et* deest apud Crabb. et Sur. Gr. καὶ ἐν.
et condemnatores] Sic Mansi Cont. Desunt haec apud Crabb. et Sur. Gr. τούς τε καταδικάσαντας.
a nobis invitatus] Sic Crabb. Sur. *invitatus a nobis* Mansi Cont.
NOV. XLII. CAP. I. PR. omnia] Sic Mansi Cont. *omnem* Crabb. Sur. Gr. διὰ ταῦτα τοίνυν ἅπαντα.
occasione] Sic Crabb. Sur. Cont. *occasionem* Mansi. Gr. προφάσει.
κυρίαν] Sic Crabb. Sur. *cyriam propriam* Cont. *firmam* Mansius. Manifesto interpres Graecum verbum retinuit.
nostrum] Sic Sur. Mansi Cont. *propter nostrum* Crabb.
ponit] Sic Crabb. Sur. *facit* Cont. *reddit* Mansi. Interpres manifesto Graecum τίθεται ad verbum interpretatus essecernitur.
autem et] Sic Mansi Cont. Desunt apud Crabb. Sur. Gr. δὲ — καί.
eos diligere] Sic Crabb. Surius. *iis contentum esse* Mansi Cont. Interpres videlicet vim et potestatem verborum καὶ τούτοις στέργειν plane non percepit.
eundem digne supposuit] Sic Crabb. Sur. *se ipsum digne supposuit* Cont. *se ipsum merito obnoxium reddidit* Mansi. Manifesto interpres pro οἷς ἑαυτὸν ἀξίως ὑπέθηκεν legit οἷς τὸν αὐτὸν ἀξίως ὑπέθηκεν, quae iam κατὰ πόδα interpretatus est.

eos imbuere in perditionem interdictorum dogmatum. (NOV. XLII. CAP. I. §. 1.) Nec utique extra imperialem confirmationem relinquimus sententiam iuste contra Severum latam, ac ex omnibus (ut ita dicamus) pontificalibus et patriarchalibus (una cum monachicis consensibus) provenientem sedibus et anathematismum ipsi inferentem; qui prius contra sacras sanctiones accipiendo sedem sanctissimae ecclesiae Theopolitanorum, sic universa conturbavit, sicque accumulatas turbationes fecit, ut commune quoddam ac abominabile bellum sanctissimis ecclesiis adinvicem immitteret. Et hoc etiam a sceptris, quae ante nos fuerunt, contra ipsum scriptum erat, variis dogmatum et a rectitudine alienatis intellectibus ac blasphemiis usum fuisse ac universa conturbasse et illum quemcunque errorem abominabilium haeresiarcharum et iniquorum dogmatum recipere, Nestorii dicimus et Eutychis; et cum uterque horum praeceptorum contrarii quodammodo adinvicem esse videantur, ad unum vero impietatis finem tendant, etiam illorum divulgatos sermones, eum in unum formavisse. Duobus enim existentibus dogmatibus adinvicem repugnantibus, quorum utrumque similiter ad animae perditionem adducit, ex Nestorii videlicet et Eutychis (quemadmodum dicendo narravimus) quae ex Arianorum et Apollinarii contagione consistunt — ipse paradoxum quid perpessus in utrumque similiter incidit, et ibi quidem hoc, ibi autem illud mittendo se ipsum et sermones suos visus est constituisse commune receptaculum tantorum delictorum. (NOV. XLII. CAP. I. §. 2.) Sic itaque et ipse sub praedicto anathematismo, quem universus patriarchalis, pontificalis ac monachicus nostrae, ut ita dicamus, politiae coetus iuste in ipsum induxit: de Theopolitana quidem

in perdit.] Sic Mansi. Crabb., deest vox *in* apud Crabb. et Sur. Gr. εἰς τὴν.

NOV. XLII. CAP. I. §. 1. ut] Sic Mansi. *quod* Crabb. Sur. Cont. Gr. ὡς.
quoddam] Sic Crabb. Sur. Contius. *quondam* Mansi. Gr. κοινόν τινα.
immitteret] Sic Mansi Cont. *immittat* Crabb. Sur.
etiam] *et* Cont. deest apud Crabb. Sur. Gr. καί.
a sceptris, quae ante nos fuerunt] Sic Mansi Cont. *saepius ante nos* Crabb. Sur. Gr. τοῖς πρὸ ἡμῶν σκήπτροις.
et a] Sic Mansi Cont. *ac a* Crabb. Sur.
intellectibus] Sic Crabb. Sur. Cont. *fraudibus et commentis* Mansi. Manifesto interpres Graecum περινοίαις non satis intellexit.
illum quemcunque] Sic Mansi Sur. Cont. *solum utrumque* Crabb., qui quidem ad marginem stellula adiecta habet: *al. illum quemcunque.*
Nestorii] Sic Mansi. Cont. *et eum Nestorius* Crabb. Sur.
dicimus] Sic Mansi Cont. Deest apud Crabb. Sur. Gr. Νεστορίου τέ φαμεν.
Eutychis] Sic Mansi Cont. *Eutyches* Crabb. Sur. Gr. Εὐτυχοῦς.

cum] Sic Mansi. Cont. Deest apud Crabb. Sur.
adinvicem] Sic Crabb. Sur. Cont. *invicem* Mansi.
tendant] Sic Mansi. *inferunt* Crabb. Sur. *inferant* Cont. Gr. ἐπειγομένων.
etiam] Sic Mansi Cont., deest apud Crabb. Sur. Gr. καὶ τούς.
eum] Sic Mansi Cont. *cum* Crabb. Sur.
formavisse] Sic Mansi Cont. *formaverit* Crabb. *formaverint* Sur.
enim] Sic Cont. Mansi, deest apud Crabb. Sur. Gr. γάρ.
quae ex] Sic Crabb. Sur. Cont. *qui* Mansi. Gr. ἅπερ — συνέστη.
hoc, ibi autem illud] Sic Crabb. Sur. Cont. *illud* Mansi. Gr. πῇ μὲν τοῦτο, πῇ δὲ ἐκεῖνο.
mittendo] Sic omnes; verum apud Crabbaeum et Surium ad marginem nota adscripta est: *al. dimittendo vel mutando.* Gr. πρεσβεύων.

NOV. XLII. CAP. I. §. 2. Sic] Sic Crabb. Sur. Mansi; *sit* Cont., quod recte videtur se habere. Etenim in Graecis est: ἔστω.
politiae] Sic Crabb. Sur. Cont. *reipublicae* Mansi. Interpres ex Graecis verbum πολιτείας videtur retinuisse.

ecclesia eiectus, idcirco, quod thronus de illa ipsum removit, eo quod ipsius principatum recte non acceperat, sed adhuc vivente eo, et in sanctissimis ecclesiis commemorato, qui ante ipsum sacerdotium habebat et ab eo, qui post ipsum fuit, de sacerdotio exciderat nec vero usque adhuc stetit, sed et iam sub communi orthodoxae ac catholicae ecclesiae anathematismo factus multis libris blasphemiisque et abominationibus nobis politiam implevit. Quare universis interdicimus aliquid de libris ipsius possideri. Et sicut non licet Nestorii libros scribere, vel possidere (quia praedecessoribus nostris imperatoribus in suis constitutionibus visum est statuere similia dictis a Porphyrio in Christianos) sic nec dicta et scripta Severi maneant penes aliquem Christianum, sed sint profana et aliena ab ecclesia catholica igneque comburantur a possidentibus, nisi qui ipsa habent, velint periculum pati. A nemine ergo scribantur neque ad pulchritudinem neque ad velocitatem scribentium, sciendo, quia amputatio manus his, qui scripta illius scribunt, poena erit. Neque enim volumus in futuro tempore ex illis blasphemiam protrahi. (NOV. XLII. CAP. I. §. 3.) Similiter autem et huic interdicimus omnino regiam civitatem ingredi aut districtum eius, nec aliquam aliam de insignibus, sed in aliqua solitudine et in silentio sedere et non corrumpere ceteros, neque in blasphemiam ipsos adducere, et non semper aliquid novi invenire contra vera dogmata, per quod rursus nobis conturbare sanctissimas ecclesias festinet. (NOV. XLII. CAP. II.) Sed nec Petrum episcopum Apamiae,

eiectus] Sic Cont. Mansi. In Crabb. Sur. postmodo subiicitur: *est.*

quod] Sic Cont. Mansi. In Crabb. Sur. haec vox plane non est.

de illa] Sic Crabb. Sur. Cont. *illius* Mansi.

commemorato] Sic Mansi. *commorante* Cont. *commorando* Crabb. Sur. An vero voluerunt: *commemorando*? Gr. ἀνακηρυττομένου.

ab eo] Sic Crabb. Sur. *propter eum* Cont. Mansi. Interpres κατὰ πόδα transtulisse videtur Graecum illud παρὰ δὲ τοῦ.

fuit] Sic Cont. Mansi; deest apud Crabb. Sur.

nec vero usque adhuc stetit] Sic Crabb. Sur. Cont. *nec vero progressus huc usque substitit* Mansi. Interpres Graeca οὐ στάντα δὲ μέχρι τούτου μόνον ad verbum transtulisse reperitur.

sed et iam] Sic Crabb. Sur. Cont. *sed et* Mansi. Gr. ἀλλ' ἤδη καί.

factus] Sic Crabb. Sur. Cont. *positus* Mansi. Gr. γενόμενος, quod ab interprete κατὰ πόδα translatum est.

politiam] Sic Crabb. Sur. Cont. *rempublicam* Mansi. Interpres consonantiam Graeci πολιτεύματος retinuisse videtur.

possideri] Sic Crabb. Sur. Cont. *possidere* Mansi. Gr. κεκτῆσθαι, quod interpres ita transtulit, quasi passivi temporis significationem haberet.

similia dictis] Sic Crabb. Sur. *similia his, quae dicta et scripta sunt* Cont. Mansi. Caeterum apud Surium in margine scriptum est: *similiter dicta.*

in Christ.] Sic Cont. Mansi. *contra Christ.* Crabb. Sur.

velint] Sic Cont. Mansi. *vellent* Crabb. Sur.

quia] Sic Cont. Mansi. *quod* Crabb. Sur.

illius] Sic Crabb. Sur. *eius* Mansi Cont. Gr. ἐκείνου.

scribunt] Sic Mansi Cont. *scripserint* Crabb. Sur. Gr. γράφουσιν.

NOV. XLII. CAP. I. §. 3. autem et] Ad marginem Crabbaei post vocem *autem* stellula adscripta legitur *al. ei.*

huic] Sic Cont. Mansi. *hoc* Crabb. Sur. Gr. τοῦτον.

festinet] Sic Sur. Mansi Cont. *festinaret* Crabb.

NOV. XLII. CAP. II. sed nec] Sic Cont. Mansi. *nec solummodo hunc sed et* Crabb. Sur., quod fortasse praeferendum foret, quia interpres vim verborum οὐ μὴν οὐδὲ exprimere nescivit.

Apamiae] Sic Crabb. Mansi. *Apameae* Sur. Cont.

et simul depositum et similes ipsis, inter quos Severus, sub praedicto anathemate factum imperium admittit, sed sint propria, quae contra ipsum sententiata, et qui sub communi anathematismo ordinatus est, sub ipso sit, et sententia sanctissimorum pontificum, quae contra ipsos provenit, firma permaneat. Neque vero permittimus illi hanc regiam urbem habitare aut ipsius districtum vel aliquam de insignibus; sed quorum secutus est errorem, horum imitetur diaetam, quam longissime abscissus est. Nam talibus occultari magis quam videri utilius est. Ignoti quidem existentes, se ipsos laedunt solos; publicantes vero sua dogmata, multis ex simplicioribus occasionem perditionis praebent, quod nullo modo fieri in Christiano ovili dei et orthodoxo populo iustum est neque ab imperio permissum est. (NOV. XLII. CAP. III. PR.) Quoniam vero et Zoaram digne penitus iudicarunt sub anathematismo esse reverendissimi et qui iusta iudicant episcopi (cum parva quaedam talium malorum interpositio sit) et in quibus dehonestatus est; omnia videlicet comprehendendo ex memoria quadam abundanti; sit et Zoaras παρενθήκη interpositio quaedam vilis huius malae partis (Anthimi dicimus et Severi ac Petri); ordinetur et ipse inter anathematizatos, sacra sententia ipsum deferente;

et] Sic Cont. Mansi, deest apud Crabb. Sur. Gr. *καί*.

simul] Sic Crabb. Sur. Cont. Mansi. Ad marg. Crabb. Sur. adscriptum est: *al. similiter*. Gr. *ἅμα μέν*.

depositum] Sic Crabb. Sur. Cont., deest apud Mansium. Gr. *καθῃρημένον*.

et similes ipsis, inter quos] Sic Crabb. Sur. *et simul ab ipsis a quibus* Cont. *ab ipsis a quibus* Mansi.

Severus] Sic Crabb. Cont. Mansi. *Severum* Sur. Gr. *Σεβῆρος*.

factum] Sic Crabb. Sur. Cont. *positum* Mansi. Gr. *γενόμενον*.

sed sint] Sic Crabb. Sur. Cont. Mansi. Apud Crabbaeum tamen in margine adscriptum fuit: *et haec*, apud Surium autem *et haec sint*. Gr. *ἀλλ' ἔστω*.

propria] Sic Crabb. Sur. Cont. *valida* Mansi. Gr. *κυρία*.

sententiata] Sic Crabb. Sur. Cont. *fuere statuta* Mansi. Interpres *κατὰ πόδα* expressit Graecum illud: *ψηφισθέντα*.

ordinatus] Sic Crabb. Sur. Cont. *positus* Mansi.

sit] Sic Crabb. Sur. *esto* Mansi. Cont.

contra ipsos provenit] Sic Crabb. Sur. *ipsum praevenit* Cont. Mansi. Gr. *τῆς προελθούσης ἐπ' αὐτῷ ψήφου*.

permaneat] Sic Crabb. Sur. *permaneto* Cont. Mansi.

diaetam] Sic Crabb. Sur. Cont. *victus rationem* Mansi. Interpres Graecum *τὴν δίαιταν* videtur retinuisse.

quam long.] Sic Crabb. Cont. Mansi. *quondam long.* Sur. Gr. *ὅτι πορρωτάτω*.

abscissus est] Sic Sur. *abscisus est* Crabb. *abscedens et occultans se ipsum* Mansi. Cont.

magis] Sic Crabb. Sur., deest apud Mans. Cont. Gr. *μᾶλλον*.

quidem] Sic Crabb. Sur. *etenim* Cont. Mansi. Gr. *μέν*.

sua] Sic Cont. *eorum* Crabb. Sur., in quo utroque ad marginem adscriptum est: *al. sua*. Gr. *ἑαυτῶν*.

iustum] Sic Crabb. Sur. Cont. *aequum* Mansi. Gr. *δίκαιον*.

NOV. XLII. CAP. III. PR. digne] Sic Crabb. Sur. Cont. *dignum* Mansi. Manifesto interpres vim et potestatem vocis *ἠξίωσαν* non percepit.

in quibus] Sic Cont. Mansi. Deest praepositio *in* apud Crabbaeum, Surium. Gr. *ἐν οἷς ἠτίμασται*.

comprehendendo] Sic Crabb. Sur. Cont. *comprehendo* Mansi.

παρενθήκη interpositio] Sic Crabb. *interpositio* Sur. Cont. Mansi; sed ad marginem Surii adscriptum variae lectionis gratia: *παρεντήκη* (sic). Manifesto interpres Graecum verbum retinuit et interpretationem Latinam apposuit, quod et in Authentico saepius videmus esse factum.

vilis] Sic Crabb. Sur. *parva* Cont. Mansi. Gr. *εὐτελής*.

ordinetur et ipse] Sic Crabb. Sur. *ordineturque et ipse* Cont. *numeretur ipse quoque* Mansi.

deferente] Sic Crabb. Sur. Cont. *deiiciente* Mansi. Gr. *κατενεγκούσης*, quod quidem *κατὰ πόδα* ab interprete versum est.

quam propriam et ipsam in se ipsa existentem, adhuc magis *κυριωτέραν* firmiorem imperium facit, et hunc de hac regia urbe et eius districtu abiicit et habitationem in aliis civitatibus ipsi omnino interdicit. Itaque cum illis solis habitet et consulat, qui a nobis ante memorati sunt, qui similia quidem blasphemantes similia patiuntur, et similiter in exilio ponuntur. Si quid vero aliud in sententia sanctissimorum episcoporum continetur, quae praedictos deponit, et anathematisat, hoc firmius ponimus et diutius, ac imperialibus nostris legibus ipsum corroboramus, ac si ab imperio ipso provenisset. Si vero aliquis ipsorum deprehendatur de cetero facere aliquid praeter constituta, sciat incidisse legibus imperialibus, quae minores poenas declinantes ad maiores immittunt indignationes. (NOV. XLII. CAP. III. §. 1.) Interdicimus autem et omnibus conantibus catholicam Dei ecclesiam divellere sive secundum Nestorii haeretici doctrinam, sive secundum insensatam Eutychis traditionem, sive secundum blasphemiam Severi, qui et similia illis intellexit, aut eorum, qui illos sequuntur, seditionem immittere sanctissimis ecclesiis et loqui aliquid de fide; sed sancimus quemlibet talium silentium ducere et non convocare aliquos ad se, neque accedentes recipere, aut parabaptizare audere, aut sacram communionem sordidare et ipsam aliquibus tradere, aut interdictas doctrinas exponere sive in hac nostra regia sive in alia: sed omne supportare periculum, si quid tale faciet. (NOV. XLII. CAP. III. §. 2.) Interdicimus etiam omnibus istos suscipere. Abiici ergo ipsos sancimus de civitatibus ab ipsis concitatis, scientes poenas iam contentas in nostris divinis constitutio-

propriam] Sic Crabb. Sur. Cont. *firmam* Cont. Interpres vocem *κυρίαν* non satis percepisse videtur.

in se] Sic Crabb. Sur. Cont. *ex se* Mansi. Gr. *ἐφ' ἑαυτῆς*.

magis *κυριωτέραν* firmiorem] Sic Crabb. *magis firmiorem* Sur. *firmiorem* Cont. Mansi. Ad marginem tamen Surii variae lectionis modo adscriptum est *κυριωτέραν*. Manifesto interpres Graecum verbum retinuit Latinamque interpretationem apposuit.

facit] Sic Crabb. Sur. Cont. *reddit* Mansi.

consulat] Sic Crabb. Sur. Cont. *consultet* Mansi.

blasphemantes] *blasphemant* Crabb. Sur. Cont. Mansi. Sed ad marginem Crabb. Sur.: *al. blasphemantes*.

similia] In Crabb. Sur. Cont. deest, quod apud Mansium postea subiicitur: *vero*. Caeterum Cont. verba *similia blasphemantur* uncinis incluserat.

in exilio ponuntur] Sic Crabb. Sur. Cont. *in exilium mittuntur* Mansi.

ponimus] Sic Crabb. Sur. Cont. *reddimus* Mansi. Interpres *κατὰ πόδα* transtulit Graecum *τίθεμεν*.

sciat] In Crabb. Sur. Cont. deest, quod apud Mansium postea subiicitur *se*. Fortasse excidisse iam Surius ad marginem coniecerat.

legibus imperialibus] Sic Crabb. Sur. Cont. *in leges imperiales* Mansi. Gr. *τοῖς πολιτικοῖς* [interpres videtur habuisse *βασιλικοῖς ὑποπεσούμενος νόμοις*.

NOV. XLII. CAP. III. §. 1. insensatam] Sic Crabb. Sur. Cont. *insensati* Mansi. Gr. *ἀνόητον Εὐτυχοῦς*.

silentium ducere] Sic Crabb. Sur. Cont. *quietum esse* Mansi. In Graecis habetur *ἡσυχίαν ἄγειν*, quod *κατὰ πόδα* ab interprete versum videtur esse.

parabaptizare] Sic Crabb. Sur. Cont. *perperam baptizare* Mansi. Manifesto interpres Graecam vocem *παραβαπτίσειν* fideliter expressit.

alia] Apud Crabb. Sur. Cont. deest, quod apud Mans. postea subiectum est *civitate*. Et sane Graea nec in hac parte enunciationis quicquam habent, quo haec res confirmetur.

supportare periculum] Sic Crabb. Sur. Cont. *periculum reformidare* Mansi. Gr. *ὑφορᾶσθαι πάντα κίνδυνον*.

faciet] Sic Crabb. Sur. Cont. *faciat* Mansi.

NOV. XLII. CAP. III. §. 2. istos suscipere] Sic Crabb. Sur. Cont. *ne istos suscipiant* Mansi. Gr. *ἀπαγορεύομεν καὶ πᾶσι τούτους ὑποδέχεσθαι*.

poenas] Sic Mansi. Cont. *ultra poenas* Crabb. Surius, in quo utroque ad marginem stellula adiecta adscriptum est: *al. praeter*. Quae quidem varietas le-

nibus, quae et domos ipsos, in quibus tale quid fit, et campos, ex quibus nutrimenta praebentur, sanctissimis ecclesiis assignant et a possidentibus auferunt, et quia detrimenti causa fit similioribus, sub sanctissimis vero et orthodoxis ecclesiis haec iuste ducunt esse. (NOV. XLII. CAP. III. §. 3.) Haec pro communi pace sanctissimarum ecclesiarum statuimus, haec sententiavimus sequentes sanctorum patrum dogmata, ut omne sacerdotium imperturbatum, de cetero nobis permaneat; quo in pace servato, reliqua nobis exuberabit politia desuper pacem habens: quam omnibus magnus deus et salvator noster Iesus Christus trinitatis unus, unigenitus dei filius praebeat ac donet his, qui sincere ipsum et vere glorificare ac adorare digni habiti sunt. (NOV. XLII. EPILOGUS). Custodiat itaque beatitudo tua, quae recte adnotata sunt, et mittat ipsa per suas Deo dilectas litteras omnibus sanctissimis metropolitis sub ipsa existentibus, quorum cuilibet cura erit ipsa manifesta facere sanctissimis ecclesiis sub ipsis ordinatis, ut neminem ex omnibus lateant, quae sacerdotio visa sunt et ab imperio confirmata. DIVINA SUBSCRIPTIO. Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiose pater. *Data octavo Idus Augustas Constantinopoli post consulatum Belisarii viri clarissimi.*

ctionis in Graecis non habet, quo firmetur.
fit] Sic omnes; sed ad marg. Crabb. Sur. adscriptum est: *al. sunt.* Gr. γίνεται.
et quia] Sic Crabb. Sur. *quia* Mansi. Cont.
sub] Sic Crabb. Sur. Cont., deest apud Mansium. Gr. ὑπὸ δὲ τάς.
ducunt esse] Sic Crabb. Sur. Cont. *subiiciunt* Mansi. Gr. ἄγουσαι.
NOV. XLIII. CAP. III. §. 3. sententiavimus] Sic Crabb. Sur. Cont. *decernimus* Mansi. Interpres vocem ψηφιζόμεθα non videtur recte esse interpretatus.
politia] Sic Crabb. Sur. Cont. *respublica* Mansi. Interpres Graecum πολίτευμα ad verbum expressisse videtur.
praebeat ac donet] Sic Crabb. Sur. *praedicat ac donat* Cont. Mansi, in quo quidem ad marginem adscriptum: *al. praebeat ac donet.*
NOV. XLII. EPILOGUS. recte] Sic Crabb. Sur. Cont. *recta* Mansi. Gr. ὀρθῶς.
sub ipsis ordinatis] Sic Crabb. Sur. Cont. *sibi subiectis* Mansi. Gr. ταῖς ὑπ' αὐτοὺς τεταγμέναις.
ac relig.] Sic Crabb. Sur. Cont. *et relig.* Mansi.
Belisarii] Sic Crabb. Sur. Cont. *Bilisarii* Mansi.

III. VERSIO NOVELLAE CXXIII.

QUAE A PETRO PITHOEO EDITA EST

(ED. NOSTRAE AUTH. CXXXIV.)

Imperator Iustinianus Petro.

(NOV. CXXIII. PRAEF.) De dispositione et privilegiis et aliis diversis capitulis ad sanctas ecclesias et ad alias venerabiles domus pertinentibus iam quidem disposuimus: in praesentia autem de sanctissimis episcopis et clericis monachis prius in diversis constitutionibus sancita cum competenti emendatione hac comprehendere lege perspicimus.

[1]) Hanc versionem ex vetustissimo codice canonum ecclesiae Belvacensis, ubi post Gregorii secundi decreta collocata fuerat, litteris Anglosaxonicis scriptam Petrus Pithoeus primus edidit in Petri et Francisci Pithoei Observationibus ad Codicem et Novellas pag. 693.

NOV. CXXIII. PRAEF. perspicimus] In hanc vocem desinit editio Pithoei, quae nihil nisi praefationem huius Novellae complectitur.

APPENDIX II.

VARIETAS LECTIONIS,

QUAE EST IN EDITIONIBUS, QUAS CONTIUS (LUGDUNI APUD ROVILLE 1571. 16.) ET OSENBRÜGGEN CURAVERUNT,

CUM HALOANDRI VERSIONE LATINA GRAECARUM NOVELLARUM COLLATA.

(*Contii* varietatem littera C., *Osenbrüggeni* littera O., *Haloandri* varietatem signo Hal. significabimus).

NOV. I. INSCRIPTIO. (p. 1.) p. p. II.] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsule* (O. *exconsuli*) *et patricio* (desunt haec apud O.) C. O., quae quidem omnia ex Haloandri interpretatione huc delata sunt. — NOV. I. PRAEF. PR. (p. 2). quiescunt] *conquiescunt* C. *conquiescant* O. — obediunt] *obediant* C. O. – autem] deest apud C. O. – qui] *Tzani autem* C. O., quod correctum ex Gr. Τζάνοι τε. – nostro imperio] *imperio nostro* C. O. – singulis quidem] *quidem singulis* C. O. – communem] *ut communem* C. O. – putamus] *putavimus* C. O. — NOV. I. PRAEF. §. 1. quidem] In C. O. subiicitur *nos*. – competere] *competentes* C. O. — (p. 3.) NOV. I. PRAEF. §. 2. his quae] *iis qui* C. O. – sumus] *nos sumus* C. O. — NOV. I. CAP. I. PR. ex omni] *omni* C. O. – complere] In C. O. antea est *ea*. – lex] *lex prohibeat* C. O., quod ex Haloandri versione huc translatum est. — NOV. I. CAP. I. §. 1. (p. 4.) necessarie] *necessario* C. O. – percipiunt] praecipiunt C. O. – aut ab] Deest *aut* in C. O. – hoc] *haec* C. O. – impleatur] *per testantem impleatur* C. O., sed in C. quidem voces *per testantem* uncis inclusa sunt, ut in Graecis deesse significentur. – et ipsos] Ultima vox deest in C. O. – (p. 5.) etenim et] *etenim* C. O. – similitudine] *similitudinem* C. O. – solo] *soli* C. – aut noluerit] *aut fuerit sed noluerit* C. O. – legato] *legato aut in fideicommisso* C. O. – praeponi] *proponi* O. – dudum] *iamdudum* C. O. – (p. 6.) denominavit] *denominaverit* C. O. — NOV. I. CAP. I. §. 2. scriptus] *scriptus haeres* C. O. – vocari] In C. O. subiicitur: *volumus*. — NOV. I. CAP. I. §. 3. morientis] In C. O. antea est: *ipsius*. — NOV. I. CAP. I. §. 4. filios] *liberos* C. O., quod ex Haloandri versione venit. – sint] *sunt* O. – (p. 7.) enim est] *est enim* C. O. – expressim] deest in C. O. – fieri] *expressim fieri* C. O. – servos] *ad servos* C. O. – fiscum] *ad fiscum* C. O. – ita finitis] Prior vox *ita* deest in C. O. – autem] *autem casibus* C. O., quod ex Haloandri translatione huc migravit. – caeteros] In C. haec subiiciuntur: *extraneos et fiscum*, quae quidem apud O. non sunt. – hoc quidem] *haec quidem* C. O. – (p. 8.) est vitae] *vitae est* C. O. – non] *et non* C. O. – ipse] *ipse se* C. O. – perfectum] *effectum* C. O., quod ex Haloandri versione profectum est. – his] *iis* C. O. – solum sunt] *sunt solum* O. – et post] *etiam post* C. O. — NOV. I. CAP. II. PR. quantumcunque] *quantum* C. O., quod ex Haloandro est. – quidem] *quidam* C. O. – per quae] *per ea quae* C. O. – tentent] *pertentent* C. O. — NOV. I. CAP. II. §. 1. (p. 9.) creditores] *creditorem* O. – legatarios] In C. O. subiicitur: *et fideicommissarios*. – et adfuisse] *se et adfuisse* C. O. – his] *iis* C. O. – in his] *in iis* C. O. – contestatione] *constitutione* C. – missa] *praemissa* C. O. – et non] *etiam non*

C. O. – (p. 10.) approbatam hactenus] *hactenus approbatam* C. O. – hoc] *haec* C. O. — NOV. I. CAP. II. §. 2. dabit] *sed dabit* C. O. – ei] *eis* C. O. – legem] *leges* C. O. – haec egit] *hoc egit* C. O. – forsan et] *forsan etiam* C. O. – iusta et pia] *iuste et pie* C. O. – (p. 11.) noluerit] *parere noluerit* C. O. – et qui] *et iis qui* C. O. — NOV. I. CAP. III. poeniteri] *poenitere* C. O. – non] *neque* C. O. – erit hoc] *hoc erit* C. O. – sequentis] In C. O. subiicitur *heredis*, quod quidem in C. uncinis inclusum est. – contigit] *contigerit* C. O. – exsolvisse] In C. O. subiicitur: *eos*. – exactionem] *actionem* C. O. – quodam] In C. O. subiicitur: *aere alieno*, sed in C. uncinis inclusum est. — NOV. I. CAP. IV. PR. (p. 12.) prospicimus] *prospeximus* C. O. – admonitionem] *ab admonitione* O. – cadet] *cadat* C. — NOV. I. CAP. IV. §. 1. quid] *quidem etiam* C. *quidem* O. – curatores] In C. antea est *tutores vel*. – excepimus] *excipimus* C. O. – deinde] *deinde si* O. – non voluerint] *noluerint* C. O. — NOV. I. CAP. III. §. 2. (p. 13.) in omnibus] Prior vox *in* deest in C. O. — NOV. I. EPIL. PR. scientes] *scienter* C. – eis] *etiam* C. *eis etiam* O. – etiam] deest in C. O. – ministrabit] *administrabit* C. – perfectum] *effectum* C. O., quod ex Haloandri translatione huc migravit. — NOV. I. EPIL. §. 1. manebitque nullus] *nullusque manebit* C. O. — NOV. I. SUBSCR. CP.] deest in C. O. – Belisario] *Constant. Flavio Belisario* C. O.

NOV. II. INSCR. (p. 14.) filiis] *et filiis* C. O. – magistro sacrorum officiorum et exconsuli] *gloriosissimo magistro sacrorum officiorum exconsuli et patricio* C. O., quod quidem totum ex Haloandro venit. — NOV. II. PRAEF. PR. ornantes] *ordinantes* O. — NOV. II. PRAEF. §. 1. plurimoque] *plurimum vero* C. *plurimumque* O. – non] deest in C. O. – vivens] *non vivens* C. O. – obiit] *abiit* C. O., quod ex Haloandro manavit. – (p. 15.) usum] *usumfructum* C. O. – donavit] In C. O. antea est *omnem*, quod ex Haloandro venit. – maneret] *remaneret* C. O. – morienti] *moriente* C. O. – filio] In C. O. antea intrusum est: *vero*, quod in C. uncinis includitur. – his] *iis* C. O. – mortuus est] *mortuus esset* C. O., quod ex Hal. derivatum est. – est] *esset* C. O. – hoc] *haec* C. O. idque ex Haloandro sumptum. – (p. 16.) discernunt] *decernunt* C. O. – digne] *indignus* C. O. – subdividi] *subdi* C. O. – larg. in filio] *in filium largitatem* C. O., quod ex Hal. est. – donationem] *de donatione* C., quod ex Hal. venit. — NOV. II. CAP. I. perspeximus] *prospeximus* C. O. – de] deest in C. O. – tantummodo] *omnium* C. O., quod correctionem ex Graecis profectam habet. – iniurias] *iniuriam* C. O. – etiam] *et* C. O. – (p. 17.) transmittit] *transmittet* C. O. – si qui] *qui* C. O. — NOV. II. CAP. II. PR. esse] *est* C. O. – vacuatur] *evacuatur* C. O. – et nec] *nec* C. O. – vacuatio] *evacuatio* C. O. – ducente] *deducente* C. O. – laesione] *laesionem* C. O. – matri] *matris* C. O. – sancivimus] *statuimus* C. O., quod quidem apud Haloandrum est. – manet] *permanet* C. O. – (p. 18.) omnis] In C. O. subiicitur *contractus*, quod et apud Haloandrum est. — NOV. II. CAP. II. §. 1. et ille] Prior vox *et* deest in C. O. – haec etiam] *et haec* C. O. – alienatione] *de alienatione* C. O. — NOV. II. CAP. III. PR. ergo] *igitur* C. O., quod et apud Hal. est. – et] *etiam* C. O. – credidimus] *credimus* C. O., quod et apud Hal. reperitur. – determinare] *dirimere et determinare* C. O., quod etiam apud Hal. legitur. – intestato] *intestatus* C. O. – reservans] deest in O. – si autem] *sin autem* C. O. – sit] *fit* C. O. – (p. 19.) amariores] *maiores* C. O., quod et apud Hal. est. – viri] deest in C. O. etiam apud Hal. – sint] *sunt* C. O. – etiam ad servorum] *ad servorum etiam* O. – qui] *quae* C. O. – vocetur] In C. O. subiicitur: *ad filii hereditatem*, quae et apud Hal. hoc loco leguntur. – ad filii hereditatem] desunt apud C. O. – etiam] *et* C. – (p. 20.) si] *sin* C. O. – valuerit] *voluerit* C. O., quod et apud Hal. est. – forsan] *forsitan* C. O. – iuvenis] *iuventus* O. – et] deest in C. O. – nuptias veniat] Inverso ordine C. O. – filiorum] In C. O. subiicitur: *suorum*, quod et apud Hal. legitur. – secundas nuptias] *nuptias secundas* C. O. – succedet] *succedit* C. O. – expellitur ab eorum inhumane successione] *inhumane ab eorum expellitur successione* C. O., quod et apud Hal. est. – sed] *et* C. O. Hal. – expellitur] *expelletur* C. O. – partem] *partes* C. O. – (p. 21.) assimilavimus] *assimilamus* C. O. – ipsas] *ipsam* C. O. Hal. – poenas] In C. O. antea scriptum est *quidem*, quod et apud Hal. est. – et] deest in C. O. – hereditate] *hereditatem* C. O. — NOV. II. CAP. III. §. 1. in quo] *et quae* C. O. Hal. – venerunt] *veniant* C. O. Hal. — NOV. II. CAP. IV. credidimus] *credimus* C. – permittunt] In C. O. antea intrusum est: *ei*, quod et apud Hal. est. – restituet] *restitueret* C. O. Hal. – valebit] *valet* C. *valeret* O. – manent] *manerent* C. O. Hal. – (p. 22.) solvent] *solverent* C. O. Hal. – tertiam] *etiam tertiam* C. O. Hal. – sunt] *sint* C. O. – horum] *harum* C. *earum* O. – horum] *harum* C. O. – eorum] *earum* C. O. – usu] In C. O. subiicitur *quidem*, quod et apud Hal. exstat. – casum] *in*

casum C. O. – et aurum] Prior vox deest in C. O. Hal. – fuit] *fuerit* C. O. – sive] In C. subiicitur *iustam*, in O. *istam*. – nostras] *secundum nostram* C. O. – mixte] *permixtae* C. O Hal. – donatio] In C. O. subiicitur: *ante nuptias*, quod et apud Hal. exstat. – (p. 23.) omnibus modis] Inverso ordine C. O. – manere] *remanere* O. — NOV. II. CAP. V. existimavimus] *existimamus* C. O. – praebeat donationem] Inverso ordine O. – praebitura] *praebente* C. O. Hal. – iusta] *iustum* C. O. Hal. – mulier] *mulierem* C. O. Hal. — dans] *dantem* C. O. Hal. – si] *sin* C. O. – dederit] *dedit dotem* C. O. Vocem *dotem* Hal. habet. – in] *et in* C. – aequitatis] *aequalitatis* C. O. – quamque] *quam* C. *quam quidem* O. – quae] In C. O. subiicitur: *mulier*, quod et Hal. habet. – omnino nil] *nil omnino* C. O. – obtulerit] *obtulit* C. O. — (p. 24.) NOV. II. SUBSCR. KP.] deest in O. Tota subscriptio deest in C. – XII.] XVII. O.

NOV. III. INSCRIPTIO. ceterarum] *clericorum* O. – sanctissimarum] deest in C. *sanctarum* O. – Constantinop.] *Constantinopolitanarum* C., deest apud O. — NOV. III. PRAEF. sacrarum] deest in C. O. – (p. 25.) nihil paene] *paene nihil* C. O. – bonum] In C. O. subiicitur: *est*. – mutuum sumat] Inverso ordine C. O. – praediis] In C. subiicitur: *rusticis*. – haec] *hoc* C. O. – huius] *huiusmodi* C. O. – habuit] *habuerit* C. O. – adinvenit] *adinvenerit* C. O. – horum] *eorum* O. – terminarent] *determinarent* C. O. – (p. 26.) quantosque] *et quantos* C. O- — hoc] *haec* C. O. – his] *iis* C. O. – penitus] In C. O. antea est: *amplius*. – extendenti sufficientes] *extendi valentes* C. O. Post id, quod statim subiicitur *et*, C. O. inferunt: *quidem*. – aliquorum] In C. O. antea est *ad*. – undique] In O. antea scriptum est: *iam*. – novissima] *novissime* C. O. Quod statim subiicitur *et*, in utroque deest. – creditores] In C. O. subiicitur vox: *inveniuntur*. – quod et] *quod etiam* C. O. – (p. 27.) de his] *et de his* C. O. – ex his] *ex iis* C. O. – expensas quoque] In C. ultima vox *quoque* non est. — NOV. III. CAP. I. PR. et per] *et* C. O. – reliquas] *reliquis* O. – omnes] *omnibus* O. – venerabiles] *venerabilibus* O. – domos] *domibus* O. Caeterum post hanc vocem *domos* C. intrudit *et*. – minuentes haec sancimus] *minuimus sed de futuro providentes haec sancimus* C. O., quod habet ex Graecis correctionem. Prior vox *minuimus* et apud Hal. est, qui quidem reliqua aliter in latinum sermonem transtulisse reperitur. – constitutum] *institutum* C. O. – his] *iis* C. O. – clericorum] Antea C. O. habent: *reverendissimorum*, quod ex Haloandri translatione originem duxit. – redigitur] *redigatur* C. O. – gloriosae] *gloriosaeque* C. O. – Sporatio] *Speratio* C. – (p. 28). Heirenae] *Helenae* C. O. – quoniam] In C. *quidem* subiicitur. – in has tres] *non quidem harum trium* C. O., quod quidem correctionem habet ex Graecis profectam. – basilicas] *basilicarum* C. O. – omnes] *et omnes* C. O. – circulum] *circum* C. – ex] *et ex* C. O. – oportet] *oporteat* C. O. – proprium] *praesens* C. O., quod ex Graecis correctum est. — NOV. III. CAP. I. §. 1. et propterea] *quapropter* C. O., quod quidem ex Haloandri translatione ortum est. – ut sit] In C. O. antea scriptum est: *ita*. – super] *insuper* C. O. – (p. 29.) his] *iis* C. O. – quidem] *siquidem* C. O. – maiore] *maiori* C. O. – felicis] *felicissimae* C. O. – tres] In C. O. antea intrusum est *et per*, nec ullum lacunae, quam significavimus, vestigium apparet. – numerus sit] *sit numerus* C. O. – his] *iis* C. O. – his] *iis* C. O. — NOV. III. CAP. II. PR. addendum] *adiiciendum* C. O. – non decenter] *indecenter* C. O., quod ex Haloandri interpretatione originem habuit. – his] *iis* C. O. – in quibus] Prior vox *in* deest in C. O. – penitus] *omnimodo* C. O. – permittamus] *permittemus* C. O. – indicium habere] *habere demonstrationem* C. O. – perspeximus] *perspexerit* C. O. – (p. 30.) agit] *agi* C. O. – aliquem] *aliquid* C. O. – accedatur] *excedatur* C. O. — NOV. III. CAP. II. §. 1. eum, qui vocatur statutus] *statutum* C. O., quod ex Haloandri interpretatione venit. – ecclesiae] In C. O. subiicitur: *ut vocant*, quod item ex Haloandro huc delatum est. – definitus] *ordinatum* C. O. – earum] *ecclesiarum* C. O. Quod autem post vocem *presbyterorum* statim legitur *et*, in C. O. non est. – cavemus] *cavebimus* C. O. – abbreviamus] *mittere* C. – iudicum] *iudicium* O. – praecepit] *praecipit* C. O. – mulcta erunt] Inverso ordine C. – egerit] *egerint* C. O. – habent] *non habent* C. O. Hal. – (p. 31.) incompetens] *competens* C. O. – inire] *intromittere* C. O. Nam Haloandri interpretatio habet: *intromittatur*. – eis] *in ipsis* C. O., quod apud Haloandrum est. – consecrantur] *creantur* C. – sibi] *sibimet* C. O. – quaestus] *reditus* C. – ad] *usque ad* C. O. – sufficientes] *sufficere videntes* C. O., quod ex Haloandri versione haustum est. – mens. defin.] Inverso ordine O. – sanctissimae maioris] *in sanctissima maiore* C. O. – ecclesiae] *ecclesia* C. O. – aliarum ecclesiarum] *alia ecclesia* C. O. – et oecon.] Prior vox *et* in C. O. deest. – ecclesiasticis] *ex ecclesiasticis* C. O. – quaestibus] *reditibus* C. O., quod ex Haloandri

versione sumtum est. – suo] *sua* C. – ex] *et* C. – permisit] *permiserit* C. O. – agentem] *agentes* C. O. – talia et] Ultima vox *et* deest in C. O. – (p. 32.) haec] *hoc* C. O. – fiat] *forte fiat* C. O. – transiliatur] *transeatur* C. O. – haec] *hoc* C. O. – patiemur] *patimur* C. O. – haberet] *habebit* C. O. – causa] *ea res* C. O. – et pro] Vox *et* deest in C. O. – subiaceat] *subiiciatur* C. O. — NOV. III. CAP. III. per tempus] *pro tempore* C. O., quod quidem ex Haloandri interpretatione sumtum est. – quaestibus] *reditibus* C., quod ex Haloandri translatione huc migravit. – (p. 33.) haec] *hoc* C. O. – placant] *placat* C. O. – in] deest in C. O. – distribuantur] *distribuant* C. O. – et ideo] *ita ut inde* C. Interpretatio Haloandri: *ut exinde.* – pro tempore] *per tempora* C. O. — NOV. III. EPIL. sacrato] *sacro* C. O. – ex] *quae et ex* C. – sacrato] *sacro* O. — descendentis] *descendit* C. – scientes] *scientem* C. – minus] *minor* C. – curae] *cura* C. — NOV. III. SUBSCR. K.] *decimo septimo Kalendas Aprilis* C. *XVII. Kal. Apr.* O. – CP.] deest in C. O. Postmodo utraque editio addit *domino.*

NOV. IV. INSCR. mandatoribus] subiicit C. *sponsoribus*, quod uncinis inclusum est. In O. subiicitur: *et sponsoribus.* – praefecto praetorio] *gloriosissimo praefecto sacrorum praeto.* C. O., quod ex Graecis correctum est. — NOV. IV. PRAEF. (p. 34.) ei pars] *eius pars* C. O. — NOV. IV. CAP. I. mox] deest in C. O. – accipere] *recipere* C. O., quae eadem lectionis varietas statim in sequenti versu redit. – fideiussor] *intercessor* C. O. – aut mand. aut] *et mand. et* C. O. – haec] *hoc* C. O. – serventur] *servetur* C. O. – fideiussor] *intercessor* C. O. – subiecit] *subiecerit* C. O. – alicubi] *alio* C., quod ex Haloandri interpretatione manavit. – fideiussorem] *intercessorem* C. O. – curandum] In C. O. vox *est* subiicitur. – (p. 35.) cum utique] *quamvis* C., quod ex Haloandro est. – haec] *hoc* C. – primus] *primitus* C. O. – fideiussorem] *intercessorem* C. O. – residens] *praesidens* C. O. In Haloandri versione est *qui praesidet.* – fideiussori] *intercessori* C. O. – volentibus] *volenti* C. O. – ipsi] *ipse* C. O. – serventur] *servetur* C. *reservetur* O. – fideiussori] *intercessori* C. O. In O. subiicitur: *et sponsori et mandatori*, in C. *aut sponsori et mandatori*, quae ibi uncinis inclusa sunt. – in talibus] Prior vox *in* deest in C. O. – quem fidedixit] *pro quo fideiussit* C. O. Apud Hal. est: *pro quo vel fideiussionem exposuit.* – creditori] *creditoribus* C. — NOV. IV. CAP. II. et contra] Prior vox *et* deest in C. O. – principalis] In C. O. subiicitur *debitoris.* (p. 36.) teneantur] *detineantur* C. O. – est] *enim est* C. – quos] *quosdam* C. O. – ipsi] *ipsis* C. O. – teneri] *sibi teneri* C. O. – dicta] *data* C. – sed et] *sed etiam* C. O. – ad vend.] *adversus vend.* C. O. – ad conf.] *adversus conf.* O. – detentatorem] *detentorem* C. O. – utroque] In C. subiicitur *latere.* — NOV. IV. CAP. III. PR. (p. 37.) damus enim] Ultima vox *enim* deest in O. – creditori] In C. O. subiicitur: *licentiam.* – sed] In C. O. subiicitur *si.* – debitam] *debiti* C. O., quod ex Graecis correctum. – quam] *cum qua* C. O., quae immutatio ex Graecis originem habuit. – non vel] *non saltim* C. *non saltem* O., quod ex Haloandri translatione originem duxit. – accipere] *percipere* C. O. – hanc] *hoc* C. O., quod ex Haloandri translatione profectum est. – recepit] *recipit* C. O. – aliud] *alia* C. O. – et tamen] Prior vox *et* deest in C. O. – (p. 38.) haec] *hoc* C. O. – sit] *fit* C. O. – quaedam] *quadam* C. – non hanc] *hanc non* C. O. – conscripsimus] *scripsissemus* C. O.; habet Hal.: *perscripsissemus.* – hoc] *hanc* O. – emtor] In C. O. subiicitur: *sit.* – propriis] In C. et O. subiicitur: *bonis*, quod et apud Haloandrum exstat. – quae] *quod* C. O. – affectu] *effectu* C. O. – perducerent] *perduceret* C. O. – haec] *hoc* C. O. – omnino] *omnimodo* C. O. — NOV. IV. CAP. III. §. 1. contractuum] *contrahentium* C. O. — NOV. IV. SUBSCR. (p. 39.) Iul.] *April.* C. O. Postmodo in utroque subiicitur: *indict. XIII.* – CP.] deest in C. O. Voci sequenti *Belisario* O. anteposuit: *Flavio*, pro quibus C. habet: *consulatu Flavii Belisarii.* — cons.] deest in C.

NOV. V. INSCR. archiepiscopo huius fel. civ.] *sanctissimo et beatissimo huius regiae urbis felicissimae archiepiscopo* C. O., quae quidem omnia ex Haloandri interpretatione huc delata sunt. — NOV. V. PRAEF. monachilis] *monachalis* C. O. – esse] deest in C. O., quam correctionem et Hal. habet. – dignus sit] *dignus factus sit* C. O., quod et apud Hal. est. – credidimus] *credimus* C. O. – mon. est] Ultimum *est* deest apud C. — NOV. V. CAP. I. (p. 40). nostra] deest in C. O. – evocet] *advocet* C. O., quod iam ab Haloandro video esse adoptatum. – nost. salutis] Inverso ordine C. O. — NOV. II. CAP. II. PR. convenit] *conveniat* C. O. – aut etiam] *an etiam* C. O. – suscipit] *susceperit* C. O. – igitur] *ergo* C. O. – monachilem] *monachalem* C. O. – forte] In C. et O. subiicitur: *sint*, quod et apud Hal. est. – discentes] *addiscentes* C. O., quod et Hal. habet. – (p. 41.) docentur adhuc] Inverso ordine C. O. – facilis] Postmodo

C.O. addunt *est.* — NOV. V. CAP. II. §. 1. in hac vita] *ita* C.O. — commune] *communem* C.O. Hal. — caeleste] *caelestem* C.O. Hal. — dominium] *dominum* C. O. Hal. — si in] Ultima vox *in* in C. deest. — nuper nobis] *nobis nuper* C.O. — venerit] *veniat* C. O. — volentium] *dolentium* C. — quia] *quoniam* C.O. — (p. 42). quia et] Ultima vox *et* deest in C.O. — pro vita] Prior vox *pro* deest in C. — vitiis] *pro vitiis* O. — ostenditur] *ostendatur* C. O. — huiusmodi] *eiusmodi* C.O. — simulatus] *simulans* C. O. — defugiens] *diffugiens* C.O. — sanctimonii] *sanctimoniae* C.O. — se] deest in C.O. — haec] *hae res* C. — ei mali] *mali ei* C.O. — suscipere] In C.O. antea est *et.* — reducere] *eum reducere* C. O. — domi] *domum* C.O. — NOV. V. CAP. II. §. 2. appareat] In C.O. antea scriptum est *et.* — forte] *forsan* C.O. — qui] *quod* C.O. — fuit] *fuerit* C.O. — vel si] *et si* C.O. — et sic] *etiam sic* C.O. — monasterium] *monasterio* C.O. — monachica] *monastica* C.O. (p.43.) — nulli] *ulli* C.O. — servus sive liber] *liber sive servus* C. O. — NOV. V. CAP. II. §. 3. relinquere] *derelinquere* C.O. — tantum] *tantam* C.O. — fugiens] *refugiens* C.O. — NOV. V. CAP. III. vero] In C.O. subiicitur: *est.* — monachicae] *monasticae* C.O. — dignos] In C.O. subiicitur *esse*, quod quidem apud Hal. extare video. — quadam propria] Inverso ordine C.O. — (p. 44.) his] *iis* C.O. — NOV. V. CAP. IV. semel forte] Inverso ordine C. O. — dicatus] *dedicatus* C.O. Hal. — hoc] *hac* C.O. — habuit] *habuerit* C.O. — NOV. V. CAP. V. ant. in] Ultima vox *in* deest in C. O. — (p. 45.) introduxit] *introduxerit* C.O. — contigit] *contigerit* C.O. — obtulisse] *contulisse* C.O., quod apud Haloandrum legitur. — autem aut] Ultima vox deest in C.O. — et] deest apud C. — aut ad] Ultima vox *ad* in C.O. deest. — sanximus] *sancivimus* C.O. — monasterio] *monasterium* C.O. — NOV. V. CAP. VI. aliam] *ad aliam* C.O. — monasterium] *monasterio* C.O. — prius a nobis] *a nobis prius* C.O. — et qui] *ut qui* C. — despexit] *despexerit* O. — NOV. V. CAP. VII. (p. 46.) habuit] *habuerit* C.O. — qua propter] *ea propter* C.O. — sacras regulas] Inverso ordine C.O. — conservantes] *conversantes* C. — NOV. V. CAP. VIII. meruerit] *meruit* C. O. — abutatur] *abutantur* C.O. — praesumat] *praesumant* C.O. — tali] *in tali* C. O. — cantorum] Antea in C. legitur: *gradum.* — aliud] *ad aliud* C.O. — interm. a nobis] *a nobis interm.* C.O. — NOV. V. CAP. IX. PR. (p.47.) lex nostra alia] *alia lex nostra* C.O. — per omnes cons.] *cons. per omnes* C.O. — — exhonorandum] In C.O. subiicitur: *est.* — ut] *quod* C. O. — sunt] *quidem sint* C. O. — NOV. V. CAP. IX. §. 1. (p. 48.) et in] Ultima vox *in* deest in C.O. — consistunt] *consistant* C.O. — NOV. V. EPIL. in eos] desunt in C.O. — metropolitis] *metropolitanis* C.O. — NOV. V. SUBSCR. XIII.] *XIIII.* C. *XVI.* O.

NOV. VI. INSCR. archiepiscopo] In C.O. subiicitur *et patriarchae*, quae ex Haloandri translatione sunt. — NOV. VI. PRAEF. (p. 49.) illud] Apud C. antea est *et.* — dona] *bona* O., quod quidem ex Graeco ἀγαθά effictum est. — laudati] *et laudandi* C.O. Sane vox *laudandi* et apud Haloandrum est. — patres et] Ultima vox *et* in C.O. non legitur. — NOV. VI. CAP. I. PR. sequente] *sequenti* C. — sacrum] *sanctum* C.O. Hal. — NOV. VI. CAP. I. §. 2. neque] *neque enim* C.O. — ex] deest in C. — (p. 50.) et is] *ex iis* C. *et his* O. — vocatur] *vocantur* C.O. — laicus] *laici* C.O. — et ita] Prior vox *et* deest in C. — episcopatum] In utroque antea praepositio *ad* legitur. — ascendens] *ascendat* C. — aliquid] *aliquod tempus* C.O. — NOV. VI. CAP. I. §. 3. aliae] *alii* O.C., in quo quidem haec tota vox uncinis inclusa est. — viro] *a viro* C.O. — NOV. VI. CAP. I. §. 4. haec] *hoc* C.O. — NOV. VI. CAP. I. §. 5. respicere eum] Inverso ordine C. — protrahi] *distrahi* C.O., quod ex Haloandro sumtum est. — NOV. VI. CAP. I. §. 7. omnino] *omnimodo* C.O. — sacris nostris hoc const.] *nostris sacris const. hoc* C.O. — (p. 51.) haec] *hoc* C.O. — et honestus] Antea in utroque intrusum est: *vita bonus*, quod ex Haloandro huc delatum est. — animae] *suae animae* C.O. Apud Haloandrum est: *animae suae.* — NOV. VI. CAP. I. §. 8. suscepit] *suscipit* C.O. — frequente] *frequenti* C. — transiit] *transierit* C. O. — si quidem] Postmodo in C. O. intrusum est *ille*, quod quidem apud Haloandrum legitur. — (p. 52.) possibile est] Inverso ordine C.O. — dato] In C. O. antea est: *a iam*, quod ex Haloandro manavit. — quod et] Ultima vox in C. O. desideratur. — NOV. VI. CAP. I. §. 9. tamquam] In C. antea est *et.* — emisse] In C.O. antea est *etiam.* — episcopatu] *et ab episcopatu* C.O. Apud Hal. est: *et ab ipso episcopatu casurum.* — ipsum] deest in C. O. — eo] a *clero* C.O., quod etiam apud Hal. extat. — hic] In C. O. antea est *et.* — sacerdotio] In C.O. antea praepositio *a* intrusa est. — quilibet] In C. subiicitur *alius*, quod etiam apud Hal. legitur. — ordine] In C. O. antea est *ab.* — habuit] *habuerit* C. O. — occasione ordinationis] Inverso ordine C.O. — rem] In C. subiicitur: *aliquam*, quod

etiam apud Haloandrum legitur. – aliquam] Antea nullum est lacunae vestigium in C. O. Postea autem in C. O. scriptum est; *gerat*, quod ex Haloandro sumtum est. – quod] Antea in C. O. legitur: *illud*, quod ex Haloandro sumtum est. – duplum] In C. O. praepositio *in* anteposita est, quae item apud Hal. est. – rebus] In C. subiicitur: *aliis*, quod ex Hal. manavit. – cadet] *cadat* O. – neque] *nec* C. O. – excluditur] *excludetur* C. O. – qui] *eum qui* C. O. – ut et] *ut etiam* C. O. — NOV. VI. CAP. I. §. 10. ei] *eius* C. O. – (p. 54.) fit] *facit* C. O. Hal. – cadet] *cadat* C. O. – illa] *ipsa* C. O. Hal. – toto] *in totum* C. O. – apparuit] *apparuerit* C. O. – eruditus] In C. subiicitur *animo*; Hal. *animo eruditus*. – et verbo] Prior vox *et* in C. O. non est. – sapientiam] *et sapientiam* C. *sapientia* O. — NOV. VI. CAP. II. (p. 55.) foras] *foris* C. O. – aut annum totum] *per totum annum* C. O. Hal. – deesse] In C. O. subiicitur: *audeat*, quod et apud Hal. exstat. – sacratissimos] *sacratissimis* C. O. – patriarchas] *patriarchis* C. O. – compellentes] *compellentibus* C. O. – evocet] *revocet* C. O. Hal. – eum] *cum* C. O. – observantiam] *observationem* C. Hal. – et expell.] Vox *et* deest in C. O. – reverentia] *et reverentia* C. O. – propter] *propterea* C. O. – causa] *causas* C. O. – (p. 56.) veniant] *veniunt* C. O. – ecclesiis] In C. O. postea intrusum est: *lucrum neque ullum*. Sane vox *lucrum* et apud Hal. apparet. – sacerdotes] *sacerdotem* C. O. – si] *cum liceat si* C. O., quod ex Graeco παρὸν εἰ correctum est. – haec] *hoc* C. O. – apocrisiarios] *apocrisarios* C. O., quod varietatis genus semel notasse sufficit. – non ad] Prior vox *non* deest in C. O., quod ad vulgatum μὲν correctum est. – ecclesiasticarum rerum] *ecclesiasticis rebus* C. O. – neglectarum] *neglectis* C. O. – (p. 57.) in] deest in C. O. – sanctiss. ecclesiis] Inverso ordine C. O. — NOV. VI. CAP. III. aliter autem] *autem aliter* C. O. – ad] *se ad* C. O. Hal. – quis] deest in C. – acciperet] *acceperit* C. O. – temere] Postmodo in C. O. subiicitur *et*. – et ex] desunt in O. Prior vox *et* deest in C. – nunciare] *pronunciare* C. O., quod et apud Haloandrum legitur. – congredi] *ingredi* C. O. Apud Haloandrum est; *ingrediantur*. – (p. 58.) et per] *aut per* C. O. – ut aut] *ita ut* C. O., quod ex Haloandro sumtum est. – si] *si aut* C. O. — NOV. VI. CAP. IV. haec] In C. O. vox *autem* subiicitur, quae et apud Haloandrum est. – deo] Sic O.; deest in C. – regulas constituentes] *constituentes regulas* C. O. – omnimodo] *omnino* C. O. – eruditos] In C. O. antea est *et*, quod et apud Haloandrum legitur. – volumus] *nolumus* C. O. – ordinem] In C. O. subiicitur *suscipere*, quod et apud Haloandrum est. – ecclesiarum] In C. O. postea intruditur *et*. – nunc et] *et hic nunc* C. O., quod et apud Haloandrum est. – et] deest in C. O. – (p. 58.) et super] *etiam super* C. O. — NOV. VI. CAP. V. habuit] *habuerit* C. O. – diaconum] *in diaconum* C. O. – neque si conc.] In C. O. antea est *sed*, quod et apud Haloandrum legitur. – sed et] *et* deest in O. – ordinationibus] In C. O. subiicitur: *diligimus*, quod et apud Haloandrum est. – uxoribus] In C. O. antea scriptum est *cum*. – et aliquis] Prior vox *et* in C. O. non est. – (p. 60.) accedit] In C. O. subiicitur *gradum*, quod ex Haloandro huc delatum est. – perpetue] In C. O. est: *perpetuo*. – tale aliquid] Inverso ordine C. O. – omni] *omnino* C. O. Hal. – enim] *etenim* C. O. – hi] *ii* C. O. – ex] *et ex* C. O. — NOV. VI. CAP. VI. haec et] *haec etiam* C. O. – ex hinc] *ex hac* C. O. – sed neque] *sed nec* C. O. – (p. 61.) ab hac] Prior vox *ab* deest in C. O. – qua diximus] *quam dicimus* C., *quam diximus* O. – quaquam] *quaequam* O. – multitudine] Quod in C. O. subiicitur *bonum*, ex Haloandro derivatum est. – habitant] *habitent* C. O. – his] *iis* C. O. – si dicat] *et si dicatur* C. O. Hal. – cohaeret] *cohaeserit* C. O. – produci] *perduci* C. O. – etsi] *si* C. O – cohaeret] *cohaeserit* C. O. – cadat] *cadet* C. O. – autem] deest in C. O. – (p. 62.) mandatorum] In C. O. subiicitur *praecepta*. – ipsae et] *et ipsae* C. O. – scituris] *sciturus* C. O. – efficiuntur] *efficientur* C. O. – his] *iis* C. O. – ornat] *exornat* C. O. – competens] *quam diligentissime a* C. O. – (p. 63.) ut et] *ut* C. O. – servent] *conservent* C. O. — NOV. VI. CAP. VII. haec] *hoc* C. O. – presbyteros] *presbytero* C. O. – diaconos] *diacono* C. O. – sed et] *sed etiam* C. O. – fuerit] *fiat* C. O. Hal. – neque] Sic O. In C. tota haec vox non est. – iam a nobis] *a nobis iam* C. O. – deponitur] *deponetur* C. O. — NOV. VI. CAP. VIII. licet et] Ultima vox *et* deest in C. O. – sed tamen] *attamen* C. O., quod et apud Haloandrum reperitur. – regiae nostrae] Inverso ordine C. O. – constituit] *constituerit* C. O. – aedificavit] *aedificaverit* C. O. – fecit] *fecerit* C. O. – (p. 64.) promtum] In C. O. Hal. subiicitur *sit*. – his] *iis* C. O. – ministrare] *administrare* C. O. – episcopos positos] Inverso ordine C. O. – expensam] *expensas* C. O. – elevari] *relevari* C. O. – ideoque] *ideo* C. O. — NOV. VI. EPIL. virtutem et observationem] *observationem et virtutem* C. O. – (p. 65.) dioeceseos] *dioecesis* C. O. – quod] *quo* C. O. – praevaricatoribus] *praevaricantibus* C. O. – sunt a no-

bis] *a nobis sunt* O. — NOV. VI. EPIL. §. 1. siquidem sanctissimi] Inverso ordine C. O. – praeponant] *proponant* C. O. – ipsi proponant] *proponant ipsi* O. – metropolita] *metropolitana* C. O. – faciant manifesta] Inverso ordine C. O. – augmentum] *ad augmentum* C. O. – sanctissimis metropolitis] Inverso ordine C. O. — NOV. VI. EPIL. §. 2. (p. 66.) Euphremio] *sanctissimo archiepiscopo Alexandriae Epiphanio* C. O., quorum verborum initium interpolationem habet e Graeco contextu profectum. – sanct. episc. Hierol.] In C. O. antea scriptum est *Petro*, quod ex Graecis interpolatum est. – patricio] Postmodo in C. O. subiectum est: *Dominico gloriosissimo praefecto praetoriorum Illyrici*, quae quidem in utraque editione uncinis inclusa sunt habentque interpolationem ex Graecis profectam. – eis et] Ultimum *et* in C. O. desideratur. – et undique] *ut undique* C. O. Hal. – Dominica] *Dominico* C. O. — NOV. VI. SUBCRIPTIO. Kal.] *XVII. Kal.* C. Tota subscriptio apud Contium desideratur.

NOV. VII. INSCR. (p. 67.) ecclesiasticis rebus] Inverso ordine C. – archiepiscopo] *sanctissimo et beatissimo archiepiscopo felicis huius civitatis* C. O., quod quidem ex Graecis interpolatum est, cum apud Haloandrum non sit. – patriarchae] *oecumenico patriarchae* C. O. – Constantinopolitano] *et patriarchae Constantinopolitano* C., sed uncis quidem inclusa sunt. Habet et O., sed absque uncis, unde lectionis monstrum ad deformitatem insigne enatum est. Addi tamen haec in quibusdam mss. Contius ad marginem auctor est. — NOV. VII. PRAEF. PR. ponimus] *proponimus* C. O., quod et apud Haloandrum apparet. – abscidat] *abscindat* C. O. – quidem piae] *quidem bonae* C. Apud Haloandrum est *bonae memoriae*. – principem] *principatum* C. O., quod et apud Haloandrum est. – sanctarum] *sacrarum* C. O. – est lex] *lex est* C. O. – eccles. alienat.] Inverso ordine C. O. – tractamus] deest in C. O. – tamen] deest in C. O. – credidimus] *credimus* C. O. – (p. 68.) omnes] deest in C. – perscrutans] *perscrutata* C. O., quod et apud Haloandrum est. – causam] *eam* C. O., quod etiam apud Haloandrum est. – circumclausam] *circumclusam* C. O. – emendantes omnia] Inverso ordine C. O. – existimavimus] *existimamus* C. O. – sacri] *sacrati* C. O. Hal. – eius breviter] Inverso ordine C. O. – numeranda sunt] Inverso ordine C. O. – (p. 69.) maioris] deest in C. O. – percepit] *perceperit* C. O. – hoc] In C. O. subiicitur *quidem*, quod et apud Haloandrum apparet. – haec] *hoc* C. O., quod et apud Haloandrum exstat. – excludit] In C. O. subiicitur *eum*. – alienaverunt] *alienaverint* C. O. – amabilis episcopus] *amabilem episcopum* C. O. Hal. – aliquis] *aliquem* C. O. Apud Haloandrum legitur: *quempiam*. – videntes] *et videntes* C. O. – ad haec] *ad hoc* C. O. – (p. 70.) haec igitur] *hoc igitur* C. O. – repenset] *recompenset* C. O., quod et apud Haloandrum est. – percipientis] *accipientis* O. – in usu] Prior vox *in* deest in C. O. – usu dato] *usufructu dato* C. O. Hal. – sanctissimam] In C. subiicitur: *maiorem*, quod quidem ex Haloandro sumtum est. – etiam usum] *et usum* C. O. — NOV. VII. PRAEF. §. 1. sub brevitate talia] *talia sub brevitate* C. O. – (p. 71.) colonarium ius] In C. O. subiicitur scholium, quod uncis inclusum est, huiusmodi: *Colonarium ius est veluti si domum valentem centum solidos et praestantem pensionem decem solidorum accipiat quis ab ecclesia et det pro ea solidos centum seu amplius aut certe minus et quasi iam de proprio* (O. *propria*) *aggravet sedare singulis annis quasi pensionis nomine solidos tres. Iste autem appellatur paroecus, sed ipsam domum sub tam parva pensione in perpetuum et ipse et heredes eius possidebant.* – aliis cuiusdam] *alii cuiquam* C. O. – emphyteuses] *emphyteusim* C. O. Hal. – iusti] *veri* C. O. – ii] *hi* C. O. – nostrarum constit.] *constit. nostrarum* C. O. – hoc et] *hoc etiam* C. O. – permittentes] *permittimus* C. – ultra autem] Inverso ordine C. O. – (p. 72.) accipienti] *accipientibus* C. O. Hal. – sicubi] *sicut* C. – emphyteuses] *emphyteusim* C. O. — NOV. VII. CAP. I. neque patr.] Prior vox *neque* deest in C. – et insuper] Vox prior *et* in C. O. deest. – vicina atque unita Lybia] *in Lycaonia atque in Lycia* C. O. Apud Haloandrum est: *et Lycaonia atque in Lycia*. – complexive] In C. O. antea intrusum est: *et*. – dicendum] *dicendo* C. O. – (p. 73.) quicunque] *quaecunque* C. O. – qui] deest in C. – seniore] *seniori* C. – quem] *aliquem* C. O. – gerontocomum aut brephotrophum] *brephotrophum aut gerontocomum* C. O. – abbam] *abbatem* C. O. – quem] *quemlibet* C. O. – poenis subiectos] Inverso ordine O. – scripsimus] *conscripsimus* C. O. – (p. 74.) hactenus] *huc hactenus* C. O., quod et apud Haloandrum invenio. – ei] *eis* C. — NOV. VII. CAP. II. PR. aestimavimus] *existimavimus* C. O. — NOV. VII. CAP. II. §. 1. causa] deest in C. O. – percepit] *percipit* O. – processerit] *praecesserit* C. O. – (p. 75.) hi] *ii* C. O. – ministrant] *administrant* C. O. – multo] *multum* C. O. – sacrae res] Inverso ordine C. O. – decent] *decet* C. – ipsum imperium] Inverso ordine C. O. – et hoc] *et haec* C.

O. – faciendi decreti] *facienda decreta* C.O. – (p. 76.) tamen] *tantum* C.O. – vel nep.] *aut nep.* C.O. — NOV. VII. CAP. III. §. 1. emphyteusibus] *emphyteusim* C. O. – diminutionis] *deminutionis* C. O. – ei] deest in O. – suburbani pretiosi] *praedii suburbani* C.O. – (p. 77.) perpetue] *perpetuo* C. O. — NOV. VII. CAP. III. §. 2. in biennio] Prior vox *in* deest in C. O. – fecit] *fecerit* C. O. – et restit.] *ac restit* C. O. – et ipsum] Prior vox *et* deest in C. O. – et insuper] Prior vox *et* in C.O. non est. – dictum] In C.O. subiicitur *est*. – (p. 78.) alia qualibet] Inverso ordine O. – his] *iis* C.O. – puris] *in puris* C.O. – habentibus aedificium] Inverso ordine C. O. – in tribus] In C. antea scriptum est: *et*. – et ut] Prior vox *et* in C.O. non est. – neque in talibus] *in rem ecclesiasticam neque in talibus* C.O., quae quidem omnia ex Haloandro profecta sunt. – per tempora] *pro tempore* C.O. – diaconibus] *diaconis* C. O. – positis evangeliis] Inverso ordine C. O. – habet] *habeat* C. O. – valere etiam] Inverso ordine C.O. – (p. 79.) NOV. VII. CAP. III. §. 3. vel si] *si vel* C.O. — NOV. VII. CAP. IV. quod] *qui* C.O., quod et apud Haloandrum est. – vel sanct.] *aut sanct.* C. O. – hoc perc.] *hic perc.* C. – ferentem] *frequentes* C. – (p. 80.) ecclesiam] In C.O. subiectum est: *remansurum*. Apud Haloandrum est *remansurum sit*. — NOV. VII. CAP. V. diximus] *interdicimus* C., *interdiximus* O. – quae forsan ducunt] *forsitan deducunt* C.O. – ad mortem homines] *homines ad mortem* C. O. – agunt] *qui hoc agunt* C.O. Apud Haloandrum scriptum est *qui id agunt*. – vel xeno.] *aut xeno.* C. O. – abbae] *abbati* C. O. – rem] *res* C. O. – (p. 81.) autem] *vero* C. O. – ut tamen] Prior vox *ut* in C. O. non est. – venditiones] *venditionem* C. O. — NOV. VII. CAP. V. §. 1. donatum] *datum* C.O. – tantum] *tantundem* C. O., quod et apud Hal. est. – accepit] *suscepit* C. O. Hal. — NOV. VII. CAP. V. §. 2. fiat personis] *personis fiat* C. O. – per compensationem] *pro compensatione* C. O. – accessit] *accesserit* C.O. — NOV. VII. CAP. VI. ob hoc] *ab hoc* C.O. In C. hae quidem voces cum inferioribus, iam non cum superioribus coniunguntur, quod quidem foret contra Graecorum tenorem. – (p. 82.) mutantum] *mutuum* C.O. – ptochotrophum] *brephotrophum* C.O., quod ex Haloandro huc delatum est. — NOV. VII. CAP. VI. §. 1. potest] *poterit* C. O. Hal. – consist. ecclesiae] Inverso ordine C. O. — NOV. VII. CAP. VII. PR. de] *ab* C.O. – subisset] *subiisset* C. O. – manente] *remanente* C. O. – et per] Prior vox *et* deest in C.O. – (p. 83.) usque] *usque ad* C.O. — NOV. VII. CAP. VIII. sacra] *sacrata* C. O. Hal. – praesumunt] *praesumserunt* C. O. Hal. – prout] *quod* C. O., quod ex Haloandro originem habuit. – tales esse] Ultima vox *esse* deest in C. O. – aliquid etiam] *quid et* C. O. – quibusdam provinciis] *provinciis quibusdam est* C.O. — NOV. VII. CAP. IX. quempiam] In C. O. subiicitur: *etiam*, quod iam apud Haloandrum est. – (p. 84.) eis] *ei* C. O. – cingulum] *cingulo* C. O. Hal. – venerabilibus] *aliis venerabilibus* C. O., quod et apud Haloandrum est. – leges has] Inverso ordine C.O. — NOV. VII. CAP. IX. §. 1. et in] Prior vox *et* in C.O. desideratur. – studentur] In C. O. postea inseritur *agi*. – agi] desideratur in C. O. – tale aliquid] *tali aliquo* C.O., quod et apud Haloandrum est. — NOV. VII. CAP. X. (p. 85.) nulli horum] *nulli eorum* C. O. – tradere et] *tradere ei* C. O. – multis] *mulctis* C. O. – sacra nostra lege] *nostra lege sacra* C. O. – suppliciis] *et suppliciis* C. O. — NOV. VII. CAP. XI. pessimum aliquod] Inverso ordine C. O. – Aegyptios] *apud Aegyptios* C. O. – quibusdam aliis] Inverso ordine C. O. – tradita communione] Inverso ordine C. O. – monachica] *monastica* C.O. – hoc mutaretur] *haec mutarentur* C. O. – hoc] *haec* C. O. – omnium] *hominum* C. O. – haec] *hoc* C.O. – (p. 86.) accipienti] *accipientibus* C.O. Quod postea subsequitur *et*, in utroque non est. – haec] *hoc* C. O. – monachicam] *monasticam* C. O. – monasterio rursus sacro] *rursus sacro monasterio* C. O. — NOV. VII. CAP. XII. sic etiam] *sic et* C. O. – domuum] *domorum* C. O. – egit] *egerit* C.O. – dedit aurum] Inverso ordine C.O. — NOV. VII. EPIL. (p. 87.) nobis] *omnino a nobis* C. O., quod ex Haloandro manavit. – et orphanotr. et gerontoc.] *et gerontoc. et orphanotr.* C.O. – simpliciter] *similiter* C.O., quod et apud Hal. est. – fugiet] *effugiet* C.O. – augustalem] *augustales* C. O. – et Orientis] Prior vox *et* in C. O. non est. – et provinc.] Prior vox *et* in C.O. non est. – simpliciter] *similiter* C. O. – et publicum et militare] *et militare et publicum* C. O. – (p. 88.) praesenti] *praesente* O. – de his] *de iis* C.O. – illum] *illam* C. O. – fuerint sedibus] Inverso ordine C.O – festinet] In C. O. postea haec addita sunt *divinitas te servet per multos annos sancte ac religiosissime pater*, quae quidem ex Graecis huc delata sunt, cum apud Haloandrum non sint. — NOV. VII. SUBSCR. XVII] *XVIII.* O. – Mart.] *Maii* C.O.

NOV. VIII. INSCRIPT. praet. secundo] *iterum exconsuli et patricio* C. O.,

quae quidem ex Haloandro huc delata sunt. — NOV. VIII. PRAEF. PR. iustum] *iustam* C. O. – nostros] *omnes nostros* C. O. – fluctuarent] *fluctuarentur* C. O. – ex aliquo temp. imperatores] In C. haec quidem uncis inclusa sunt, ut ex Graecis iustam recipiant interpretationem. – provectu] *proventu* C. O. — illatis et] Ultima vox *et* in C. plane non est. — NOV. VIII. PRAEF. §. 1. procuraremus] *procuremus* C. O. – omni] *ab omni* C. O. – (p. 90.) his] *iis* C. O. – alio] *alii* C. O. – non modicus] *immodicus* C. O. – nostris subiectis] *nostri subiecti* C. – percipientibus] *percipient* C. – etiam] *et sic* C. O. – dationem] *donationem* C. O. – et non] *et hoc non* C. O. – iudicem] *iudici* C. O. – (p. 91.) decentes] *convenientes* C. – sibimet etiam] Inverso ordine C. O. – recondere] *recondet* C. O. – a nostris subiectis] *a subiectis nostris* C. O. – eo qui] *eo quod* C. – utente] *utentem* C. – haec] *hoc* C. O. – illius] *ipsius* C. – agitur causis] *causis agitur* C. O. – fugiuntque] *fugaeque fiunt* C. O. Apud Haloandrum est: *fugae — existunt*. – non haec] Inverso ordine. – (p. 92.) et maxime] Prior vox *et* in C. O. non est. – administrationem] *administratorem* C. *ad administratorem* O. – aliquid] *aliquod* C. O. – optimum] *vilium* C. O. Apud Haloandrum est: *vile aliquod mancipium*. – sufficiemus] *sufficimus* C. O. – exponere] In C. O. antea est *et*. – cingula se emisse] *se emisse cingula* C. O. — NOV. VIII. CAP. I. nobis est] *est nobis* O. – quiddam] *quaedam* C. O. – (p. 93.) consularias] *consularitias* C. O. – supposita] *subiecta* C. O., quod et apud Haloandrum est. – nostrae sacrae legi] *sacrae legi nostrae* C. O. – dicimus] *ducimus* C. O. – horum] *eorum* C. O. – singulis] *cingulis* C. O. – cingulis codicillis] Haec desunt in C. O. – etiam subiecimus] Inverso ordine C. O. – NOV. VIII. CAP. II. (p. 94.) nominando] *nominatum* C. O. – tamen] *quidem* C. O. – utrumque] *utraque* C. – administrare] *administratione* C. O. – quam] deest in C. O. – dioeceseos provinciis] *provinciae dioecesibus* C. — NOV. VIII. CAP. III. altero utro] *alterutro* C. O. – qui] *eum qui* C. O. – enim] *etenim* C. O. – nulla] *ulla* C. O. – (p. 95.) primo] *prima* C. O. – similiter] *simili* C. — NOV. VIII. CAP. V. existenti] *existente* C. O. – Cyrrhistensis] *Cyrrhesticae* O. – et illum] Vox *et* deest in C. O. — NOV. VIII. CAP. VI. (p. 96.) constituti sunt] Postmodo in C. O. adiecta haec sunt: *et propriis iudicibus deputati*, quae quidem omnia uncinis inclusa sunt, notatque ad marginem Contius: *inclusum deerat, quod ex Gr. reposui* id est ex Haloandri translatione, quae ita habet. – criminum] *criminalium* C. O. – modis ei] *eis modis* C. O. – ex] In C. antea est *et*. – eis licentiam] Inverso ordine C. O. – ad iudices non solum] *non solum ad iudices* C. O. – nos] *nosmet* C. O. – haec] *hanc* C. – violentiam] *violentias* C. O. – et examin.] *etiam examin.* C. O. – (p. 97.) rexerint] *respexerint* C. – privatarum] In C. O. subiicitur *rerum*. Apud Hal. est: *rerum privatarum*. – neque prom.] *et neque prom.* C. O. – neque qui] *neque eis qui* C. *neque iis qui* O. – et tua] Prior vox *et* deest in C. O. – post te] Vox *te* in C. uncinis inclusa est. – ab his] *ab iis* C. O. – et sufficere] Vox *et* deest in C. O. – fiet] *fieri* C. – (p. 98.) his] *iis* C. O. – ipsique] *ipsi quoque* C. O. – congruant] *congruunt* C. O. – a nullo] *ab ullo* O. *ab nullo* C. – et in publicis] Prior vox *et* deest in C. O. – et in priv.] *et priv.* C. O. – turpius] *turpe* C. O. – (p. 99.) provinciam] *provincias* C. O. – populi privati] *ulli pravitati* C. O. – repensationem] *recompensationem* C. O. — NOV. VIII. CAP. VIII. §. 1. haec] *hoc* C. O. – in qua] deest in C. – et si] Vox *si* deest in C. – dans aurum] Inverso ordine C. O. – (p. 100.) accepit] *acceperit* C. O. – subiiciens] *subiiciemus* C. O. – his] *iis* C. O. – etiam] *et* O. – vel] *vel si* C. O. – dirigimus] *dirigemus* C. O. – haec] *hoc* C. O. — NOV. VIII. CAP. IX. per] deest in C. – ante quam] Ultima vox *quam* deest in C. – (p. 101.) autem et] Ultima vox *et* deest in C. O. – nos] deest in C. O. – vendit] *vendidit* C. O. – accepit] *acceperit* C. O. – valuerit] *voluerit* C. O. – quadruplum] In C. O. antea est *in*. — NOV. VIII. CAP. X. PR. haec] *hoc* C. O. – (p. 102.) nostram legem] Inverso ordine C. O. – fruentur] *perfruentur* C. O. – communisque] *communionis* C. O. – (p. 103.) quantum] *quantam* C. O. – ipsis] *ipsi* C. O. – ut quia] Prior vox *ut* deest in C. O. – manifestum.] In C. O. subiicitur *est*. – in proprio] Prior vox *in* deest in C. O. – hoc] *haec* C. O. – ex] *et* C. O. – eorum] *eorum praesidum* C. – eos est] *est eos* C. O. – insecutiones] *incursiones* C. – diminutam] *deminutam* C. – (p. 104.) occurreretis] *occurratis* C. O. – nos] *vos* C. O. — NOV. VIII. CAP. II. vovere] In C. O. subiicitur *et*. – consecretur] In C. subiicitur *haec lex*, sed prior vox *haec* uncinis inclusa est. – quiete] In C. O. antea est: *in*. – subiectos] *subiectis* C. O. – (p. 105.) et ipsi – iusti putati] Haec quidem in C. uncinis inclusa sunt. – quaerant] *quaeratur* C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – omni] *omne* C. O. – dato iureiurando] *dati iureiurandi* (sic) C. O.

— his] *iis* C. O. — percipere] *suscipere* C. O. — omnem licentiam habentes] *nemine licentiam habente* C. O. — (p. 106.) nec] *neque* C. O. — impetrare] *imperare* C. O. — delinquant] *delinquat* C. O. — praeponunt] *praeponent* C. O. — NOV. VIII. CAP. XII. §. 1. et huiusmodi] Prior vox *et* deest in C. O. — ostendunt] *ostendent* C. O. — scientes] *scientibus* C. O. — hoc] *haec* C. O. — NOV. VIII. CAP. XIII. insecutores] *insectatores* C. O. — (p. 107.) rediguntur] *rediyentur* C. O. — annunciata] *nunciata* C. O. — experiuntur] *experientur* C. O. — utantur] *abutantur* C. O. — administrationem] *administrationes* C. O. — supplicio] deest in C. O. — experientur] Postmodo in C. O. subiicitur *periculo*. — damus eis] Inverso ordine C. O. — administraverunt] *administraverint* C. O. — quia] deest in C. O. — (p. 108.) quas] In C. O. antea est *omnes*. — NOV. VIII. CAP. XIV. hic] *hoc* C. O. — hoc] deest in C. O. — ex praesenti] *et ex praesenti* C. *et ex praesente* O. — legis] In O. subiicitur: *nostrae*, quod in C. deest. — omnibus] *in omnibus* C. O. — NOV. VIII. EPIL. quam] *quantam* C. O. — (p. 109.) medelae] *famulitio* C., quod ex Haloandri translatione derivatum est. — Dat.] O. cum contextu, quem exhibemus, consentit. Apud C. tota haec subscriptio ita concepta est: *datum Belisario praefecto XVI. Kal. Maii.* Caeterum post haec in C. O. est edictum, quod p. 118 legitur, scriptum illud quidem in omni terra deo amabilibus episcopis, cuius initium est: *traditur nobis*, cuius rei varietatem postmodo adnotabimus, ubi ad hunc locum ventum erit. — NOV. VIII. EDICT. quanta] *quantam* C. O. — providentia] *providentiam* C. O. — edictis] *edicti* O. — figuratam] *figuram* C. O. — et domino] Prior vox *et* deest in C. O. — (p. 110.) NOV. VIII. NOTITIA. horum] *eorum* C. O. — administratione] *administrationem* O. *administrationum* C. — causa consuetudinum] *circa consuetudinem* C. O. — his] *iis* C. O. — supra scripta] *subscripta* C. O. — aliquid amplius] Inverso ordine C. O. — NOV. VIII. NOT. §. 1. ab] *a* O. — Orientis] In C. subiicitur *sic*, sed uncinis illud quidem inclusum est. — scriniis] *scriniariis* C. O. — praetoriorum] In C. O. subiicitur: *pro iussione*, quod quidem ex Haloandri translatione profectum est. — NOV. VIII. NOT. §. 2. praetoriorum] In C. O. subiicitur: *pro iussione*, quod quidem ex Haloandri translatione profectum est. — NOV. VIII. NOT. §. 3. (p. 111.) ab] *a* C. O. — NOV. VIII. NOT. §. 4. ab] *a* C. O. — consulariae] *consularivae* C. O. — sunt] In C. subiicitur *IX*. — NOV. VIII. NOT. §. 6. Palaestinae] In C. O. subiicitur: *primae*. — num.] deest in C. O. et ita porro, quod semel notasse sufficit. Caeterum in C. O. haec subiiciuntur: *a praeside Palaestinae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX, primicerio clarissimorum tribunorum notariorum solid. XXIV., eius adiutori sol. III. cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* — NOV. VIII. NOT. §. 7. iudice] *praeside* C. O., quod quidem ex Haloandro originem duxit. — (p. 112.) Phoenicae] *Phoenicine* C. O. — ita] *sic* C. O., quod ex Hal. venit. — chart. tribus] In C. O. ordo verborum inversus est. — officio] *cohorti* C. O., quod etiam ex Hal. manavit. — praefectorum] In C. O. subiicitur: *pro iussione*, quod Haloandro debetur. — NOV. VIII. NOT. §. 8. iudice] *praeside* C. O. Hal. — ita] *sic* C. O. Hal. — chartulariis tribus] Inverso ordine C. O. — officio] *cohorti* C. O. — praefectorum] In C. O. subiicitur *pro iussione*, quod etiam ex Hal. descendit. — num. XL.] Hic quidem in C. O. haec subiiciuntur: *a praeside Theodoriadis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XI. — A praeside Osroenae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Ciliciae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. CXL.* — NOV. VIII. NOT. §. 9. iudice] *praeside* C. O., quod ex Haloandri interpretatione descendit. — ita] *sic* C. O. Hal. — chartul. tribus] Inverso ordine C. O. — officio] *cohorti* C. O. Hal. — praetoriorum] deest in C. O. In C. O. Hal. postmodo subiicitur: *pro iussione*. — NOV. VIII. NOT. §. 10. iudice] *praeside* C. O. Hal. — ita] *sic* C. O. Hal. — (p. 113.) chart. tribus] Inverso ordine C. O. Hal. — officio] *cohorti* C. O. Hal. — praetoriorum] deest in C. O. In C. O. Hal. subiicitur: *pro iussione*. — NOV. VIII. NOT §. 11. iudice] *praeside* C. O. Hal. — ita] *sic* C. O. Hal. — chart. tribus] Inverso ordine C. O. Hal. — officio] *cohorti* C. O. Hal. — praetoriorum] deest in C. O. In C. O. Hal. subiicitur *pro iussione*. — XL.] Post haec multa et alia inseruntur, quae in C. O. Hal. sic habent: *a praeside Hellesponti sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio cla-*

rissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Lydiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Phrygiae salutaris sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Pisidiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Lycaoniae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Novae Iustinianae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Armeniae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — NOV. VIII. NOT. §. 12. a iudice Armeniae maiore – §. 21. a iudice Augustanicae ita ut supra] Pro his in C. O. Hal. haec sunt: *A praeside Armeniae maiore sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Cappadociae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum solid. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Cappadociae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Hellenoponti sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol.* XL. — *A praeside Europae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Thraciae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum solid. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Rhodopeae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Aemi montis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Cariae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Lyciae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Augustanicae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* — (p. 114.) NOV. VIII. NOT. §. 22. administr. praesid. sive correct. sunt] *praesidales aut correctoriae administrationes sunt* C. O. – iudice] *praeside* C. O. Hal. – ita] *sic* C. O. Hal. – chart. tribus] Inverso ordine C. O. – sol. numero XXXVI.] *sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* — NOV. VIII. NOT. §. 23. a iudice Aegypti primae – §. 35. a iudice Scythiae ita ut supra] Pro his C. O. Hal. haec habent: *a iudice Aegypti primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Aegypti secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Augustanicae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tri-*

bunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Palaestinae tertiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Arabiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.

A praeside Euphratensis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Mesopotamiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Ciliciae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Armeniae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Galatiae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Honoriadis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside insularum sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Mysiae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A praeside Scythiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — (p. 116.) NOV. VIII. NOT. §. 36. metropolites] *metropolis* C. O., quod et apud Hal. est. Postmodo in C. O. intrusum est *pro metropoli*, quod quidem uncinis inclusum est. – apud] In C. O. subiicitur *officium*. – neque] *nec* C. O. – cum ab his volo praesideant] Sic C., nisi quod priores quattuor voces uncinis inclusae sunt. Apud O. est: *quas a fisco percipiant*. – acceperint] *receperint* C. – poenam sustinebunt] Inverso ordine C. O. Caeterum apud C. O. tota quae sequitur subscriptio est, sed absque uncis. - (p. 117.) huiusmodi] *huius* C. O. – indiculum] *inditum* O. – administrationes] *administrationem* C. O. – haec] *hoc* C. O. – a tua] *et a tua* C. O. – eis eundem circulum] *idem ferent cingulum* C. O. – hanc] *hac* O. – nituntur] *utuntur* O. – iniquitatem] *iniquitate* O. – (p. 118.) praeberi] *praebere* O. – ut praes.] *aut praes*. C. O. – ferat] *ferant* C. O. – accipiens] *accipientes* C. O. – prohibeant] *prohibeatur* C. O. – haec] *hoc* C. O. – et a] Prior vox *et* deest in C. O. – ministrat] *administrat* C. O. – publica res] Inverso ordine C. O. – ut ab] *ut a* C. O. – continuo] *continuum* C. O. – infligendis] Postmodo apud C. O. iusiurandum statim subiicitur, quod pag. 121. est, quo loco huius rei varietatem adnotabimus. — NOV. VIII. EDICT. episcopis] deest in C. O. – etiam] *et* C. O. – (p. 119.) iusteque] *et iuste* C. O. – si] *sic* C. O. – negligentes] In C. O. antea est *si*. – consecrata sit] *consecratam* C. O., ut vox *sit* plane in contextu desideretur. – vos autem] desunt in C. O. – ei] deest in C. O. – quid] *quod* C. O. – provinciis] *provinciae* O. – nostram legem] Inverso ordine C. O. – utrumque] *utrosque* C. O. – manifestata] *manifesta* C. O. – sumptus] deest in C. O. – reconditus] *recondatur* C. O., quod ex Haloandri interpretatione originem duxit. – (p. 120.) dicata] *dedicata* C. O. – sculpentes] *insculpentes* C. O. — NOV. VIII. EDICT. CAP. I. nisi aliquid] *si aliquis* C. O., quod ex Graeco πλὴν εἰ μὴ correctum est. – quaestus] In C. O. subiicitur *erit*. – praeter haec] *contra haec* C. O., quod quidem totum ex Haloandro correctum est. – aguntur] *fiunt* C. O. Hal. – (p. 121.) abstinuerint] *abstineant* C. O. – Dat. XIII. - cons.] Haec quidem omnia desunt in C. O. Post haec in utroque edictum subiicitur, quod pag. 109 est, scriptum illud quidem Constantinopolitanis, cuius initium hoc est: *quanta subiectorum*. — NOV. VIII. IUSIUR. sanctum spiritum] Inverso ordine C. O. – sanctam] *per sanctam* C. O. – quattuor] *per quattuor* C. O. – sanctos] *per sanctos* C. O. – Michaël] *Michaelem* C. O. –

Gabriel] *Gabrielem* C. O. – sanctae] *sanctissimae* C. O. – (p. 122.) gloriosissimis praefectis] *famosissimis praefectis* C. – neque aliis famosissimis viris] desunt in C. – administrationes] *administrationem* O. – qui] *iis qui* O. – omnium] *hominum* C. O. – exhibeo] *exhibebo* C. O. – his] *iis* C. O. – ipsum lucrum] Inverso ordine C. O. – concedo] *concedam* C. O. – custodibo] *custodiam* C. O. – (p. 123.) visum fuerit mihi] *mihi visum fuerit* C. O. – impono] *imponam* C. O. – sicut] In C. O. subiicitur *iam*. – privatisque] *et privatis* C. O. – haec] *hoc* C. O. – quidem purus] *purus quidem* C. O. – expello] *eum expellere* C. O. – saeculo et] Ultima vox *et* deest in C. O. – dei domini] Inverso ordine C. O. – tremorem] *tremore* C. O. – scriptum] In C. O. subiicitur *est*. – praefecto per Illyricum] *per Illyricum praetoriorum praefecto* C. O.

NOV. IX. INSCR. (p. 124.) habeat] *gaudeat* C. O. Hal. – praescriptionem] *praescriptione* C. O. – idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – et sanct.] *ac sanct.* C. O. — NOV. IX. CONTEXT. Et legum] *ut legum* C. O. – et summi] In C. O. antea est: *ita*. – totas] *universas* C. O., quod et apud Haloandrum est. – cath. eccl.] Inverso ordine C. O. Hal. – Oceani] *Oceanum* C. O. – Orientis] In C. O. antea vox *et* est. – sive] *seu* C. O. – circumcludebant] *concludebant* C. O. Hal. – et maxime] Prior vox *et* deest in C. O. – (p. 125.) supradictum] *praedictum* C. O. Hal. – dignoscitur] *dignoscatur* C. O. Hal. – vestra sanct.] *sanct. tua* C. O. Hal. – vestrae] deest in C. O. – eccl. possident] Inverso ordine C. O. – all. temp.] Inverso ordine C. O. – se] *sese* C. O. – huiusmodi] *huius* C. *huius autem* O. – (p. 126.) Orientalibus] In C. O. subiicitur *partibus*. – sunt] In C. O. postea subiicitur: *vel postea fuerint*, quae quidem ex Haloandro huc translata sunt. – poenas et] *poenas etiam* C. O. – emergendis] *emergentibus* C. O. Hal. – his] *iis* C. O. – in iud. sunt ded.] *sunt ded. in iud.* C. O. Hal. – dicamus] *dedicamus* C. O. – inter] *intra* C. O. – vobis] *nobis* C. O. — NOV. IX. SUBSCR. VI. idus] *Constantinop. VI. Kal.* C. *XVIII. Kal.* O. – CP.] Sic et O., deest in C.

NOV. X. INSCR. Idem] *imp. Iustinianus* C. O. – mag. sacr. off.] *gloriosissimo sacr. off. mag.* C. O., sed prior vox *gloriosissimo* in utroque uncis inclusa est. Postmodo in C. O. subiicitur: *exconsuli*, quod ex Haloandro huc translatum est. — (p. 127.) NOV. X. PRAEF. PR. foris] *foras* C. O. – multitudinem] *multitudine* C. O. – ut] *ut adiuvaremus* C. O. – adiuvemus] deest in C. O. — NOV. X. PRAEF. §. 1. forsan] *iure* C., quod et apud Haloandrum exstat. – multitudine] *multitudinem* C. O. – propria] *ne propria* C. O. – qui] *quae* C. O. – proprium maiestatis] Inverso ordine C. O. – adiici omnino] Inverso ordine C. O. – (p. 128.) virorum] *viros* C. O. – perpetue] *perpetuo* O., quod infra statim redit. – mensura] In C. O. antea est praepositio: *in*. – quam eis permisimus — possibile] Pro his in C. O. sunt: *tamquam ea petentes quae nec petere licet neque dare possibile est*. – ex hoc] *et haec* C. O. – (p. 129.) procedat quidem] *procedentibus* C. O. – patribus] In C. O. subiicitur: *quidem*. – constituentes] *constituentibus* C. O. — NOV. X. SUBSCR. XVIII. Kal.] *Idibus* C., sed in margine veram lectionem praestat ex ms. suo.

NOV. XI. INSCR. primae Iustinianae] Inverso ordine C. O., in quo utroque postmodo subiicitur: *et sede p. p. Illyrico in Pannoniam secundam id est Iustinianam primam transferenda*. – Idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – prima] *primo* C. O. – certae] *ceterae* C. O. – (p. 130.) secundae] In C. O. subiicitur: *etiam*. – Firmii] *Firmi* C. O. – fuerat] *fuerit* C. O. – fuerat] *fuerit* C. O. – ut utraque] In C. O. prior vox *ut* non est. – frequentaretur] *frequentetur* C. O. – iam Viminaciumque] *tam Viminacium quam* C. O. – subactae] *subiectae* C. O. – (p. 131.) fuerat constituta] *erat* C. O. – multis autem spatiis sep. pr. Mac. a Pann. secunda] Haec quidem in C. O. plane desunt. – per tot.] *post tot.* C. O. – tantasque] In C. O. subiicitur: *etiam*. – et iuxta] *ut iuxta* C. O. – et praer.] Prior vox *et* in C. O. non est. – supradictis] *suprascriptis* C. O. – primum] *primam* C. O. – honorem primam] desunt in C. O. – te solum] Prior vox *te* deest in C. O. – adversus] *ad* C. O. – sint eis] *sive eius* C. O. – oritur] *oriatur* C. O. – (p. 132.) ei imp.] *eis imp.* C. O. – neque] *et nec* C. O. – cognoscant] *agnoscant* C. O. – Meridiano] In C. O. subiicitur: *Thraciae oppido*. – ei] deest in C. O. – sedis] Antea in C. O. intruditur: *recordationis*. – (p. 133.) in eccl.] Prior vox *in* deest in C. O. — NOV. XI. SUBSCR. XVIII. Kal. Maii] *VI. Kal. Maii* O. *XX.* C. Reliqua ex subscriptione C. ita habet: *Belisario V. C. cons.*, O. autem ita: *Constantinop. Belisario V. C. cons.*

NOV. XII. INSCR. comiti] In C. O. antea est: *gloriosissimo*. – divinae rei privatae] *ubicunque positae divinae rei privatae* C. O., quae in C. uncinis inclusa sunt. – NOV. XII. PRAEF. dudum] In C. O. subiicitur *nuptiis*. – habere] *se habere* O.

– iis] *his* C. –– (p. 134.) NOV. XII. CAP. I. ea] *eorum* C. *eis* O. – corporea] *corporis* C. O. Apud Haloandrum est: *corporis etiam castigatio.* – et traditis] *traditum* C. O. – etiam his leg. repugnare] Haec quidem in C. uncinis inclusa sunt, quo signo haec quidem in Graecis deesse significantur. –– NOV. XII. CAP. III. habeat tempus] Inverso ordine C.O. – (p. 135.) contingit] *contigerit* C. O. – satisfaciet] *satisfaciat* O. – omni alia substantia] Haec quidem apud C. et O. uncinis inclusa non sunt. – ipsi] *ipsis* C. O. – legitimi] *legitimis* C. O. – eos iuste] Inverso ordine C. O. –– NOV. XII. CAP. III. §. 1. demonstrat] *demonstret* O. – (p. 136.) alia omnia] Inverso ordine C. O. – praeexcepta] *percepta* C. *praecepta* O. – praecepimus] *praecipimus* O. – copulatam] In C. O. antea est: *commissam vel.* – leges] *legem* C. O. – publice fuerit] Inverso ordine C. O. – sub praedicta] *supra dicta* C. O. – talesque] *tales quoque* C. O. – materna] In C. O. antea est: *ex.* – accipiunt] *accipiant* C. O – (p. 137.) haec] *hoc* C. O. – hoc] *haec* C. O. – ea] deest in C. O. – elegit] *elegerit* C. O. –– NOV. XII. CAP. IV. itaque] Postmodo in C. est: *etiam.* – etiam] deest in C. – obeunte] *abeunte* C. O. – filii ei] Inverso ordine C. O. – aut] deest in O. – aut non] *autem non* C. O. – et ex] Prior vox *et* deest in C. O. – (p. 138.) his] *iis* C. O. – natus] In C. O. subiicitur *et.* – sua] *suam* C. O. – sobole] *sobolem* C. O. –– NOV. XII. EPIL. habuimus] *habuerimus* C. O. –– NOV. XII. SUBSCR. VI. idus Octobr.] Sic et C., quod ex suo ms. profectum esse ipse testatur. *XVII. Kal. Iun.* O.

NOV. XIII. INSCR. (p. 139.) Constantinop.] Deest in C. O. –– NOV. XIII. PRAEF. indicum vigiliae] Inverso ordine C. O. – et] deest in C. O. – quod] deest in C. O. – vigilum eos] Inverso ordine C. O. – a] deest in C. O. – imperscrutandum] *imperscrutatum* C. O. – derelinquentibus] *relinquentibus* C. O. – cingulo hos] *hoc cinguli* C. O. – similiter] *verisimiliter* C. O. – quomodo] *quodam modo* C. O. – hanc] *hac* C. O. – solam] *sola* C. O. – dignitatem] *dignitate* C. O. – sint] *sunt* C. O. – habentem] *habente* C. O. – circumlustrantem] *circumlustrante* C. O. – (p. 140.) esset] *interesset* C. O. – prohibet] *prohiberet* C. O. – appellationem] *appellatione* C. O. – istam] *ista* C. O. – isto] *hoc* C. O., quod quidem iam apud Haloandrum est. – gloriosissimum] *gloriosum* C. O. – hanc et] *hanc igitur* C. O. – aestimant] *existimant* C. O. –– NOV. XIII. CAP. I. ergo] *igitur* C. O. – appellatione] In C. O. antea est: *ab.* – nycteparchum] *nyctiparcum* C. – quae et] Ultima vox *et* deest in C. O. –– NOV. XIII. CAP. I. §. 1. aestimavimus] *existimavimus* C. O. – plebis] *plebeios* C. O. – (p. 141.) alii] *ceteri* C. O. – curiae] *in curia* C. O. – aut lib.] Prior vox *aut* deest in C. O. – aut tut.] *et tut.* C. O. – talibus praesident] *talium praesides* C. O. – rectitudinem] *rectitudine* C. O. – praetores plebis] Inverso ordine C. O. – lingua] Haec vox apud C. uncis inclusa est. – populorum praetores] Inverso ordine C. O. – plebis autem] Inverso ordine C. O. – gubernant] *gubernabant* C. O. – sint] *sunt* C. O. – praetores] *principes* C. O. –– NOV. XIII. CAP. I. §. 2. haec] *hanc* C. O. – (p. 142.) in multum] deest in C. O. – dignati] *dignari* C. O. – sunt] deest in C. O. – vero] haec vox in C. uncinis inclusa est. – nullae] *nullius* C. O. – fieret] In C. haec vox uncis inclusa est. – istam suscipientes dignitatem] *ista susciperet dignitas* C. O. – administrasse] *administraret* C. O. – omnino] deest in C. O. –– NOV. XIII. CAP. II. eis] *iis* O. – et negligi] Prior vox *et* deest in C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – (p. 143.) sancimus] *scimus* C. O. – sollicitudines nobis] Inverso ordine C. O. – nec] *ne quando* C. O. – perdiderint] *perdiderit* C. O. –– NOV. XIII. CAP. III. quidem] Postmodo C. O. interponunt: *igitur*, quod tamen in C. uncinis inclusum est. – tradimus] *trademus* C. O. – suscipiunt] *suscipiant* C. O. – fuerint dignitatis] *dignitatem* C. O. – aliter] *aliis* C. O. – (p. 144.) apti] *aptis* C. O. – digni] *dignis* C. O. –– NOV. XIII. CAP. III. §. 1. huius] *huiusmodi* C. O. – furti] In C. O. subiicitur: *seu munerum acceptionis*, quod in C. quidem uncinis inclusum est. – et] *etenim* C. O. – derelinquimus] *relinquemus* C. O. –– NOV. XIII. CAP. III. §. 2. et quodsi] Prior vox *et* in C. O. plane non est. – ab aliquo] desunt haec quidem in C. O. – (p. 145.) accipere] deest in C. O. – secundum] *ut secundum* C. O. –– NOV. XIII. CAP. IV. beneficialios] *veneficiarios* C. *beneficiarios* O. – castigare] *castigari* O. – cognitorum] *cognitor* C. O. – in quo] *ut* C. O. – eis] *sibi* C. O. – eorum] *suis* C. O. – venantur] *venentur* C. O. – odire] *odisse* C. O. – adversari] *aversari* C. O. – qui] *quae* C. O. – agunt] *agant* C. O. – si enim velint recte agere] Haec quidem in C. O. desunt. – (p. 146.) inveniuntur] *inveniantur* C. O. – minuuntur] *imminuentur* C. O. – quam] *quoniam* C. O. – NOV. XIII. CAP. IV. §. 1. vehementia] *vehementissima* C. O. – sed et] Vox *et* in C. O. non est. – ipsis] deest in C. O. – et evacuent] Prius *et* in C. O. plane non est. – virorum bonorum] Inverso ordine C. O. – ut fures]

ne fures C.O. – egere] *agere* C. – (p. 147.) iuvaremus] *invitare* C. O. – tantum eis dare] *eis dare tantum* C.O. – ut eorum] Prior vox *ut* in C. O. uncinis inclusa non est. – eos] *eo* C. O. –– NOV. XIII. CAP. V. assistebunt] *assistenti* C.O. – hi] *θέοι* C. O. – detinuerint] *detinentes* C. O. – tradant] *tradentes* C.O. Postmodo in C.O. est *disciplinam*, quod in C. quidem uncis inclusum est. – scire manifeste] Inverso ordine C.O. – custodierint] *constituerint* C.O. –– NOV. XIII. CAP. VI. aliquis eis] Inverso ordine C.O. – (p. 148.) feliciss. huius] Inverso ordine C. O. – animam] *animae* C. O. – membrum] *membri* C. O. –– NOV. XIII. CAP. VI. §. 1. dudum] deest in C.O. – nisi omnibus resecav. modis] Pro his in C.O. est: *aut non omnibus resecantes modis*. – subdere] *subdentes* C. O. – expellere] *expellentes* C. O. – huiusmodi] *his* C. O. – (p. 149.) rei] *et rei* deest in C. O. – nostra] *nostrae* C. O. – indignatione] *indignationi* C.O. – [et] vel] Prior vox *et* in C.O. uncis inclusa non est. – nostra repelli] Inverso ordine C. O. – propterea] In C. O. subiicitur *enim*. – labores] *laborem* C.O. – et pec.] *aut pec.* C.O. – competente] *competenti* C. –– NOV. XIII. EPILOG. vobis] *nobis* C. – tuentem] *tuente* C.O. – existimantem] *existimante in his* C. O. – contingunt] *contigerint* C.O. – custodientes] *custodiente* C.O. – nostris] In C.O. haec subiicitur subscriptio: *dat. XVI.* (X. habet C.) *Kal. Octobr. Constantinop. Dn. Belisario* (*Bilisario* C.) *V. C. cons.*

NOV. XIV. PRAEF. (p. 150.) imperatoribus] *imperantibus* C.O. – praecessoribus] *praedecessoribus* C.O. – (p. 151.) ipsae] deest in C. – tales sint] Inverso ordine C. O. – quosdam] *aliquos* C. O. – milies] *mille* C. O. – sermone] *sermo* C. – perductum] *deductum* C.O. – circa ea] *circa eam* C.O. – plena] In C. haec vox uncis inclusa non est. – Haec] *hoc* C. O. – (p. 152.) requirere] *inquirere* C. O. –– NOV. XIV. PRAEF. §. 1. possint] *possunt* C. O. – possibilis] *potis* C. O. Apud Haloandrum est: *praesentare potis est*. – ad talium] Inverso ordine C. O. – aliquid tale] Inverso ordine C.O. – alimentis] *alimenti* C.O. – competenti] *competente* O. – disposuimus] *disponimus* C. O. – contigit] *contigerit* C. O. – permisimus] *permittimus* C. O. – (p. 153.) iussimus] *iubemus* C. O. – vastatores castitatis] Inverso ordine C.O. – praeconamus] *praeconizamus* C.O. – sumere] *assumere* C.O. – est ab] *esse a* C.O. – omnium] *omnia* C. – pecuniarum] *pecuniariorum* C.O. Apud Haloandrum est: *pecuniaria furta*. – permittimus] *permittemus* O. – domo] *etiam domo* C. *ex domo* O. – etiam] *se et* C. O. (p. 154.) magna] *a magna* C. O. –– NOV. XVI. EPIL. in quo adiectum est: *mutatis ad hunc modum verbis* C.O., quod ex Haloandro huc translatum est. – fiant manif.] Inverso ordine C.O. – nostram] *in nostra* C. O. – (p. 155.) rempublicam] *republica* C.O. – non] *ut non* C.O. – oblata] In C. O. postea haec sunt: *data* (deest in O.) *Constantinopolitanis civibus nostris*, quae in utroque uncinis inclusa sunt. Ad marginem Contius adnotavit, pro *data* praebere ms. *proposita*.

NOV. XV. INSCR. praef. praet. secundo] *gloriosissimo praefecto praetoriorum iterum exconsuli et patricio* C.O., quae quidem omnia ex Hal. hausta sunt. –– NOV. XV. PRAEF. aperte] *a parte* C. – malis] *a malis* C.O. – (p. 156.) defensorum] In C. O. subiicitur *nomen*. – [in] multis] Prior vox in C. O. uncis inclusa non est. – viri] In C. O. subiicitur *quidem*. – defensorem] *defensores* C.O. – factorum] *actorum* C. O. – enim] In O. subiicitur *non*. – def. et] Vox *et* in C. O. uncis inclusa est. – (p. 157.) plurimorum] *plurium* C. O. – et horum] *et si horum* O. – quae quidem] *quaedam* O. – inveniunt] *inveniuntur* C. O. – credidimus] *credimus* C. O. – defens.] *de defens.* C.O. – quidam] *quidem* C.O. – esse potius iudicum] *iudicum potius esse* C. O. –– NOV. XV. CAP. I. prius sciendum est] *sciendum est prius* C.O. – omnium] *hominum* C.O. – (p. 158.) prioribus] *in prioribus* C. O. – nec si] *neque si* C. O. – per praed.] Prior vox *per* deest in C. O. – facto] *factus* C.O. –– NOV. XV. CAP. I. §. 1. quia] *quod* C.O. – et ius] *ac ius* C.O. – agat] Postmodo in C.O. vox *et* intrusa est. – (p. 159.) NOV. XV. CAP. II. proprios] *proprias* C.O. – ipsosque] *ipsos quoque* C.O. –– NOV. XV. CAP. III. aestimantes] *existimantes* C. O. – cedere] *cadere* O. – (p. 160.) NOV. XV. CAP. III. §. 1. defensoribus] *defensores* C.O. – modis auxiliari] Inverso ordine C. O. – hoc] *haec* C. O. – velociter] In C.O. postmodo intrusum est: *iubemus*. – ministr.] *administr.* C. O. –– NOV. XV. CAP. III. §. 2. trecentos aureos] Inverso ordine C.O. – apud] *ad* C.O. –– NOV. XV. CAP. IV. (p. 161.) provincias] *provinciae* C. O. – litem esse] Inverso ordine C. O. – provinciae] *provincialem* C. O. – iudices] *iudicem* C. O. –– NOV. XV. CAP. V. PR. ferri] *fieri* C. O. – officiales] In C.O. subiicitur: *possint*, quod tamen uncis inclusum est. – gentium praesides] Inverso ordine C. O. – sedi] *sedis* C.O. – haec] *hac* C. – honestatis] Antea in C. O. vox *et* intrusa est. –– NOV. XV.

CAP. V. §. 1. ferri] *deferri* C. O. -- (p. 162.) NOV. XV. CAP. V. §. 2. quodam] *quendam* C.O. — NOV. XV. CAP. VI. §. 1. fient] *fiunt* C.O. – sunt maiores] Inverso ordine C.O. -- NOV. XV. CAP. VI. §. 2. qui] *qui in* C.O. – fruitur] *fruetur* C.O. – recidentur] *rescindentur* C. O. – omnibus] *omnibus hominibus* C.O. – (p. 163.) detentatores] *detentores* C.O. – ut] *ut et* C.O. -- NOV. XV. EPIL. agnoscant] *cognoscant* C. O. – removemus] *removeamus* C. O. – (p. 164.) sicut] In C. O. postea subiicitur: *iam*. – ceciderit] *exciderit* O. – opinioni] *bonae opinioni* C.O. – exist. defens.] Inverso ordine C.O. – eum] *eos* C. – eodem] *in eodem* C. O. – impleverunt] *impleverint* C. O. – illo] *illud* C. O. – (p. 165.) haec] *hoc* C. O. – domini] In C. O. subiicitur *dei*. -- NOV. XV. SUBSCR. idibus August.] *XVI. Kal. August.* C.O. – Belis.] *Bilis.* C.

NOV. XVI. INSCR. imp. Iustinianus] *idem imper.* C. O. – aug.] deest in C. O. – archiepiscopo] In C. O. subiicitur: *Constantinopolitano* -- (p. 165.) NOV. XVI. PRAEF. felicissimae huius] Inverso ordine C. O. – hinc] *huic* C.O. – statum quaerere] *reducere* C.O., quod quidem ex Haloandro sumtum est. – et ad] Prior vox *et* deest in C. O. – legem venimus] Inverso ordine C. O. – (p. 166.) aliter] *aliud* C. O. – exsistente] *exsistentem* C. O. – priore] *a priore* C. O. – procedente] *procedentem* C.O. -- NOV. XVI. CAP. I. presbyterum] In C. O. antea est: *aut*. – est tunc] Inverso ordine C. O. – est mens.] Inverso ordine C. O. – eum qui vocatur] *ut vocant* C. O., quod ex Haloandro huc translatum est. – semet ipso] *remedio ipso* C. O., sed prior vox in utroque uncinis inclusa est. – deminuta] *sic deminuta* C. O. – statutus] In C.O. subiicitur: *numerus*. – (p. 167.) quid] *quod* O. – defuit] *defuerit* C. O. – et plur.] Prior vox *et* deest in C. O. -- NOV. XVI. EPIL. haec] *hoc* C. O. – reverendissimis] In C.O. vox *a* antea est. -- NOV. XVI. SUBSCR. Id. Aug. Sic C. *XVII. Kal. August.* O. – Bel. V.C. cons.] Sic O. In C. est: *post. cons. Belisarii V. C.*

NOV. XVII. INSCR. idem] *imp. Iustinianus* C.O. – sacri] In C.O. subiicitur: *nostri*. – exconsuli] *et exconsuli* C.O. -- NOV. XVII. nominis romani] Inverso ordine C.O. – (p. 168.) quoque] *quisque* C.O. – iam diminutam] *ac deminutam* C.O. – quidem] deest in C. O. – ex his] *ex iis* O. – quem] *quam* C. O. – transscribere] *transscribi* C.O. -- (p. 169.) NOV. XVII. PRAEF. Antea in C. O. haec intrusa sunt: *in nomine domini Iesu Christi dei nostri imperator Caesar Flavius, Iustinianus, Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, gloriosus, victor, triumphator, semper adorandus Augustus*, quae quidem omnia ex Graecis huc delata sunt. – praestant] *praestatur* C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – genitoribus] *progenitoribus* C.O. – oportet] *oporteret* C.O. — NOV. XVII. CAP. I. aliis omnibus] Inverso ordine C. O. – minuatur] In C. O. antea est *inde*. – etiam] *enim* C. O. – (p. 170.) haec nunc ipsi] *ex nunc ipsis* C. *haec nunc ipsis* O. -- NOV. XVII. CAP. II. civitatibus] In C. O. antea est *dei*. — NOV. XVII. CAP. III. nihil] *in aliquo* C. O. – consistunt] *consistant* C. O. – et gratis] *etiam gratis* C. O. – praesidis] In C. O. postea intrusum est *quemquam*. – dicat te] Inverso ordine C. O. – (p. 171.) impetrare] *impetrasse* C.O. – convertimus] *convertemus* C. O. – sin] *si* C. O. – regiam hanc] Inverso ordine C. O. – correptione] *correctione* O. -- NOV. XVII. CAP. IV. magistriano] *magisteriano* C. O. – nostros subiectos] Inverso ordine C. O. – procurari] *procurare* O. – formarum et] *form. etiam* C. O. – factae] *factarum* C. O. – aliorum] *aliarum* C. – tunc] In C. O. subiicitur: *tu*. – sucipies] *suscipiens* C. -- agens] *ages* O. – (p. 172.) NOV. XVII. CAP. IV. §. 1. necessaria] *necessariae*. C. – habere] *habebis* C.O. -- NOV. XVII. CAP. IV. §. 2. decenti] *decente* O. -- NOV. XVII. CAP. V. PR. innoxii] In C. O. antea est *et*. – corrige] *corriges* O. – eos] *alios* C. O. — NOV. XVII. CAP. V. §. 1. eos] *eis* C. O. – impellere] *depraedari* C. O. Apud Haloandrum est: *depraedentur*. – videantur] In C. O. antea intrusum est: *illi officiales*. — (p. 173.) NOV. XVII. CAP. V. §. 2. his] *iis* C.O. – quis] *quid* C. O. – publice] *et publice* C. O. — NOV. XVII. CAP. VI. aut] *in* C. O. – examinabis] In C. O. antea est: *et*. – sententia contra eum] *contra eum sententia* C. O. – non hoc] Inverso ordine C. O. -- NOV. XVII. CAP. VII. PR. haec] *hoc* C. O. -- (p. 174.) NOV. XVII. CAP. VII. §. 1. etintra] *etiam intra* C. O. – properabis] *procurabis* C. O. – autem] deest in O. -- NOV. XVII. CAP. VIII. exsecutores] *exactores* C. O. – zygocephalorum] In C. O. antea est: *nempe quantitatem*, quod quidem ex Haloandro huc delatum est. – iuliarum] *iugalium* C.O. – (p. 175.) pro quolibet] Pro his in C. est *qualibet*, in O. *qualibus*. – exigunt] *exiguntur* C. O. – interminationes] *et interminaberis* C. O. – damnum magnum] In C. O. ordo verborum inversus est. – suscepta] *desuscepta* C. O. – qui haec] In C. O. antea est: *ii*. – consuetudinem] In C. O. vox *quidem* subiecta est.

– quod] *quicquid* C. O. – his] *iis* C. O. – indicaverint] *iudicaverint* C. – (p. 176.) his] *iis* C. O. – moventur] *controversa sunt* C. – hoc] *haec* C. O. – adscribere] *describere* C. O. –– NOV. XVII. CAP. VIII. §. 1. itaque] deest in C. O. – aut cur.] *autem cur.* C. O. – sint] *sunt* C. O. – mutatur] *mittatur* O. – transferre] *transferri* C. O. – fisco] *fiscus* C. O. – inferuntur] *inferentur* C. O. – ut aut] *ut non* C. O. –– (p. 177.) NOV. XVII. CAP. IX. his] *iis* C. O. – proficiscens] *proficiscentem* C. O. – propria quoque] *propriaque* C. O. – ipsum] *ipso* C. O. –– NOV. XVII. CAP. X. nec] *neque* C. O. – damnificantur] *damnificabuntur* C. O. – salvabis] *servabis* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XI. (p. 178.) haec] *hoc* C. O. – decentem] *decenter* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XII. dum] *cum* C. O. – illum] *illam* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XIII. dent] *dant* C. O. – (179.) etenim] *enim* C. O. – tibi per omnia] *per omnia tibi* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XIV. onus] *in onus* C. – sic] deest in C. O. – dicuntur] *dicantur* C. O. – tradat] *tradant* C. O. – possessoribus] *possessionibus* C. – est enim] Inverso ordine C. O. – quidem] deest in C. O. – enim] *etenim* C. O. – hinc] *ex hoc* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XV. (p. 180.) abripere] *arripere* C. O. – qui] *qui si* C. O. – implicantur] *implicentur* C. O. – poenis subdentur] In C. O. verborum ordo inversus est. – leges] *legis* C. O. –– NOV. XVII. CAP. XVIII. convocans] *convocatis* C. O. – omnes] omnibus C. O. – constitutos] *constitutis* C. O. – sed] *sed etiam* C. O. – eam] *ea* C. O. – agnoscant] *cognoscant* C. O. – haec] *hoc* C. O. –– (p. 181.) NOV. XVII. CAP. XVII. et] deest in C. O. – haec] In C. O. subiicitur *enim*. – aliquem permittes] In C. O. ordo verborum inversus est. – sollicitare] *sollicitant* C. O. – tentant] *tentarit* C. O. – venire] *venerit* C. – investigare] In C. O. antea est *quatenus*. – cum] deest in C. – constiterit] In C. O. antea est: *cures et ubi*, sed vox *cures* uncis quidem inclusa est in C. – hic] *hoc* C. O. –– NOV. XVII. SUBSCR. Kal.] *XVI. Kal.* C. O. – cons.] In C. quidem haec vox non est.

NOV. XVIII. INSCR. vel coll.] *et coll.* C. O. – nec non] In C. O. subiicitur *et*. – annumerationum] *numerationum* C. O. – detinentur] *detinent* C. O. – praef.] *gloriosissimo praef.* C. O. – praetorio] Pro hoc quidem in C. O. est: *sacrorum per Orientem praetoriorum iterum exconsuli et patricio.* –– NOV. XVIII. PRAEF. (p. 182.) antiqui sapientes] Inverso ordine C. O. – legislationes] *legislationis* C. O. – prolatione] deest in C. O. – prolati] *prolatae* C. O. – considerantes semper] In C. O. ordo verborum inversus est. – eo quod] *et quod* C. O. – benivolis] *benevolis* C. O. – derelinqui] *relinqui* C. O. – quidam] *quidem* O. – divideant] *dividunt* C. O. – filii erunt] Inverso ordine C. O., in quo utroque postmodo subiectum est *patris*. – vixerint] *vixerit* C. O. – patres] deest in C. O. –– NOV. XVIII. CAP. I. (p. 183.) erubescentem] *erubescentes* C. O. – sed] In C. O. subiicitur: *etiam*. – substantiae] In C. O. subiicitur *partem*. – habuerit] *habuerint* C. – dividendum] *dividendo* C. O. – enim] In C. subiicitur *ob hoc*. – etiam hic] Inverso ordine O. Caeterum ultima vox *hic* in C. non est. – aliis] *et aliis* C. – et fideic.] *et si per fideic.* O. – servando] *observando* C. O. –– (p. 184.) NOV. XVIII. CAP. III. diram] *duram* C. O. – si quidem] In C. subiicitur *illis*. – uxorem] *uxores* C. O. – enim] *enim et* C. O. – etiam] deest in C. O. – gubernantur] *gubernentur* C. O. – iure] *ira* C. O. – intercedente] *intercidente* C. – quod] *quae* C. O. – nulli] *ulli* C. O. – etiam] *et in* C. O. –– (p. 185.) NOV. XVIII. CAP. IV. potestate] In C. O. postea subiicitur *constitutis*. – tertiam partem] *tertia parte* C. O. – excepimus] *excipimus* C. O. – pater acciperet] Inverso ordine C. O. – aut mat.] *vel mat.* C. O. – tertiam] *tertia* C. O. – nec] *neque* C. O. – utrumque] In C. O. subiicitur *eorum*. – ita et] *ita etiam* C. O. –– NOV. XVIII. CAP. IV. §. 1. his] *iis* C. O. – posteriore] *posteriori* C. –– (p. 186.) NOV. XVIII. CAP. V. aliquid et] Ultima vox in C. O. non est. – et usque] deest *et* in C. O. – totae] *totius* C. O. – praesens autem] In C. O. subiicitur *lex*. – his] *iis* C. O. – etenim] *nunc enim* C. O. – (p. 187.) prolis] *proles* O. – praediscente] *praedecedente* C. *praecedente* O. – sin] *si* C. O. – et alias] *ut alias* C. O. – nobis] In C. O. subiicitur *est*. – si quis] Prior vox *si* in C. O. non est. – potuerit] *poterit* C. O. – (p. 188.) si et] Vox *et* deest in C. O. – erunt indiscretae] Inverso ordine C. O. – maius] *magis* C. O. – haec ante] *hoc ante* C. O. – regulis] *regulae* C. O. – sint] *sunt* C. O. –– NOV. XVIII. CAP. VI. habere] In C. O. antea est *se*. – credidimus] *credimus* C. O. – sed et] Ultima vox *et* deest in C. O. – (p. 189.) seu testatus] *sive testatus* C. O. – pro tumultu] *prae tumultu* C. O. – angustiatus] *angustatus* C. O. – velle] *se velle* C. O. –– NOV. XVIII. CAP. VII. credidimus] *credimus* C. O. – in frat.] *ut a frat.* C. O. – servant] *praeservent* C. O. – hoc] In C. O. subiicitur: *vellent*. – vel partes] Prior vox *vel* deest in C.

O. – (p. 190.) sunt] *sint* C. O. – est] deest in C. O. – alicuius partis] Inverso verborum ordine C. O. – filiis] In C. subiicitur *aut*. – partire] *partiri* C. O. – ipse] *ipsum* C. O. – praeparare] *procurare* O. – et pler.] *ut pler.* C. O. – (p. 191.) munire] *minuere* C. O. – praestet] *praestat* C. O. — NOV. XVIII. CAP. VIII. quae] *et quae* C. O. – Aquilii] *Aquiline* C. O. – putata] *mutata* C. O. – oblata] *ablata* C. O. – iniquorum] *quae consuevit iniquorum* C. O. – malivol.] *malevol.* C. O. – quum] In C. O. subiicitur: *haec*. – (p. 192.) horum] *eorum* C. O. – nunc usque] Inverso ordine C. O. – negationem] *abnegationem* C. O. – longiori] *longiore* O. – tali] In C. O. subiicitur: *homini*. – (p. 193.) imperatorum] *imperator* C. O. – adiiciat] *adiiciatur* C. O. — NOV. XVIII. CAP. IX. curatorum] *curatores* C. O. – constitutas] Pro his est in C. O. *nimirum pertinens ad*. Apud Haloandrum est: *ut puta ad eos pertinens personas*. – curatores respiciunt] *curatoribus indigent* C. O., quod ex Haloandro huc translatum est. – sancimus libro] Ordo verborum in C. O. inversus est. — NOV. XVIII. CAP. X. non esse res] *res non esse* C. O. – (p. 194.) haec] *hoc* C. O. – reddit] *reddet* C. O. – habet] *habeat* C. O. – legem et iustitiam] *legum iustitiam* C. – cautela ut] *cautela et ut* C. O. – adinventa] *inventa* C. O. potiantur etiam] Inverso ordine C. O. — NOV. XVIII. CAP. XI. maligne ab aliquibus] *ab aliquibus maligne* C. O. – dubitabatur] *dubitatur* C. O. – (p. 195.) ad aliquam] Prior vox *ad* deest in C. O. – filios fecerit] In C. O. verborum ordo inversus est. – haec] *hoc* C. O. – aliam] *iam aliam* C. O. – his] *iis* C. O. – et hoc] *etiam hoc* C. O. – servitio] *servitute* C. O. – istos] *iustos* C. O. – confirmaverit] *consummaverit* C. O. – (p. 196.) utrosque] *ut utriusque* C. O. – vias] *his viis* C. O. – venerant] *venerunt* C. O. – celebratione] In C. O. antea est *et*. – praebentes] *praebentibus* C. O. — NOV. XVIII. EPIL. iussa] *visa* C. O. – praeest] *praees* C. O. — NOV. XVIII. SUBSCR. Man.] *Maii* C. O.

NOV. XIX. INSCR. praefecto praet.] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro huc translata sunt. —NOV. IX. PRAEF. dotium] *talium* C. O. – (p. 197.) dotibus] *dotalibus* C. O. – non et] *non etiam* C. O. – his] *iis* C. O. – determinatae] *terminatae* C. O. – haec] *hoc* C. O. – sunt] *sint* C. O. – dotem] *dotes* C. O. – ponere] *exponere* C. O. – habuit] *habuerit* C. O. – confecit] *confecerit* C. O. – sed] In C. postea est *quia*. – (p. 198.) horum] *huiusmodi* C. O. – amicali] *amicabili* C. O. – et primae] Prior vox *et* deest in O. – abscidere] *abscindere* C. O. – codicibus] *in codice* C. O. – et] deest in C. O. – fit] *sit* C. O. — NOV. XIX. CAP. I. et hanc] Prius *et* deest in C. O. – (p. 199.) contingit] *contigerit* C. O. – de] deest in C. – hoc] *haec* C. O. – contingit] *contigit* C. O. – placuerunt nobis] In C. O. verborum ordo inversus est. – in] deest in C. O. — NOV. XIX. SUBSCRIPT. XII.] *XV*. C. *XVI*. O. – April.] Sic et O. *Aug*. C. – Belisario V. C. Cons.] *post consulatum Belisarii V. C.* C. O.

NOV. XX. INSCR. officiis] *officia* C. – praef. praet.] *gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto iterum ex consuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro huc delata sunt. — NOV. XX. PRAEF. et] *et* deest in C. O. – ferri] *fieri* C. – quamque] *quam* O. *quasque decent* C. – (p. 200.) ministrantibus] *administrantibus* C. O. – hi] *ii* C. O. – dicerent] In C. O. subiectum est *se*. – his] *iis* C. O. – et ipse] Prior vox *et* deest in C. O. – congregatisque] Ultima vox *que* deest in C. O. – et apud] Prior vox deest in O. – his] *iis* C. O. – officio] *celsitudine et officio* C. O. – Honorias] *Honoria* C. O. – (p. 201.) etiam] *et* C. O. – Pontis] *positis* C. – etiam] *et* C. O. – haec] *hoc* C. O. — NOV. XX. CAP. I. his] *iis* C. – et recte] Prior vox *et* deest in C. O. – nobis] deest in C. O. — NOV. XX. CAP. II. et illam] *illa* O. Id, quod proxime antecedit *et*, deest in C. – administrationem] *administratione* O. – suscipientem] *suscipiente* O. – mittentem] *mittente* O. – litem hic] Inverso ordine C. O. – sacram nostram] Inverso ordine C. O. – in] deest in O. – ordinem] *ordine* C. O. – sacri] In C. O. subiicitur *nostri*. – (p. 202.) aliis] In C. subiicitur *haec*. — NOV. XX. CAP. III. advenientibus] *venientibus* C. O. – movenda] In C. O. subiicitur: *apud eos*. – ambos autem] In C. O. verborum ordo inversus est. — NOV. XX. CAP. IV. quoniam et] *quoniam vero* C. O. – contingit] *contigit* O. – provincia] *provinciarum* C. O. – (p. 203.) et clem.] Prior vox *et* deest in C. O. – his] *iis* C. O. – ministrent] *ministret* O. – si quid] *sive aliquid* C. O. – causae ordinem] Inverso ordine C. O. — NOV. XX. CAP. V. administr. *ministr.* C. – pure] *purae* C. – eius] deest in C. O. – civiles] *civilis* O. – ministr.] *administr.* C. O. — NOV. XX. CAP. VI. his] *iis* C. O. – Asianae] *Asia* C. O. – administrationis] *administrationem* C. O. – (p. 204.) Phrygiae] In C. O. antea est: *autem*. – quaestorem] *quaestorum* O. – vero] *autem modo* C. O. — NOV.

XX. CAP. VII. iudicent] *iudicetur* C. O. – ubi] *ibi* C. O. – ministrare] *administrare* C. O. – sancivimus] *sancimus* C. O. — NOV. XX. CAP. IX. sacris scriniis] *sacri scrinii* C. O. – communionem] *commune* C. – et ministr.] In C. O. est *etiam ministr.* — NOV. XX. SUBSCR. X.] *XV.* C. O. – CP.] *C. P.* C., nisi forte id ex errore typographi originem habuisse dicendum est.

NOV. XXI. INSCR. Armenis] *Armeniis* O. – Acacio] *Aracio* C. — NOV. XXI. PRAEF. eas] deest in C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – secundum] *secundam* C. – (p. 206.) maritis] In C. O. antea est *a.* – sequentibus] *sentientibus* C. O. – extra] In C. O. postmodo subiicitur: *omnem.* – consistens] deest in C. O. — NOV. XXI. CAP. I. ut et] Prior vox *ut* deest in C. O. – Armenos] *Armenios* C. O. – etiam] *et* C. O. – in nostris] In C. O. antea est *et.* – (p. 207.) eorum] *eos* C. O. – ita et] Ultima vox *et* in C. deest. – Armenos] *Armenios* C. O. – Armenorum] *Armeniorum* C. O. – ex] *et ex* C. O. – conscripta] *conscriptae* C. O. — NOV. XXI. CAP. II. sancimus tempus] Inverso ordine C. O. – tantum] *et huius* C. O. Apud Haloandrum est *et ipsius.* – conscripsimus] *scripsimus* C. O. – subsequenti] *subsequente* C. O. – (p. 208.) sancimus] *sinimus* C. O. – progenitorialis] *progenitorialibus* C. O. – tantum] *et hanc* C. O. Apud Haloandrum est *et ipsam.* — NOV. XXI. EPIL. et in] Prior vox *et* deest in C. O. – festinet] *festinent* C. O., ubi haec quidem subscriptio subiecta est: *Dat. XV. Kal. April.* (in O. adiicitur: *Constantinop.*) *post Belisarii V. C. consulatum.*

NOV. XXII. INSCR. imp. Iustinianus aug.] *idem imperator* C. O. – praef. praet.] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Haloandro huc delata sunt. — NOV. XXII. PRAEF. sancitorum] In C. O. subiicitur *quidem.* – dispositorum] Quod postea Vulgo est *quidem* in C. O. plane non est. – (p. 209.) et comm.] In C. O. prior vox *et* plane non est. – nostra] *nostrae* C. O. – immortalitate] *immortalitatem* C. O. – de nuptiis est] *est de nuptiis* C. O. – sunt] In C. O. postmodo legitur *a nobis.* – ampliori] *ampliore* O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – sed iam] Ultima vox *iam* deest in C. O. – (p. 210.) NOV. XXII. CAP. I. praesenti] *praesente* O. – etiam] *et* C. O. – his] *iis* C. O. – aut in] Ultimum *in* deest in C. O. – provenerunt] *provenerint* C. O. – priori] *prioris* C. O. – venerunt] *venerint* C. O. – steterunt] *steterint* C. O. – successerunt] *successerint* C. O. – egerunt] *egerint* C. O. – (p. 211.) inculpabit] *culpabit* C. O. – scierunt] *sciverunt* C. O. – nondum] *non* C. O. – unde illa – servantia ordinem] Haec quidem in C. uncinis inclusa sunt, ut in Graecis deesse significentur. – in una omnia] *omnia in una* C. — NOV. XXII. CAP. II. itaque] *igitur* O. – hodierno] *hodierna* C. O. – in suis] *super suis* C. – in alienis] *in rebus alienis* C. O., quod ex Haloandro huc translatum est. — NOV. XXII. CAP. II. §. 1. et quae in prior.] *et ea quae in prior.* C. O. – et quae in success.] *et ea, quae in success.* C. O. – (p. 212.) solut.] *in solut.* C. O. – mortibus] *morte* C. O. – et quae] *et ea quae* C. O. – collectam] *correctam* C. – declaratam] *declarans* C. O. — NOV. XXII. CAP. III. horum] *eorum* C. O. — NOV. XXII. CAP. V. (p. 213.) elegit] *eligit* C. O. – viam] *vitam* O. – et alia] Prior vox *et* deest in C. – et oblato] deest in C. O. – relinquitur] In C. O. subiicitur: *solatio.* Apud Haloandrum est: *brevi aliquo – solatio derelicto.* — NOV. XXII. CAP. VI. si quidem] Vox *si* deest in C. O. – si qua] *si quae* C. *si quidem* O. – est omnino data dos] *omnino data sit* C. *omnino data dos sit* O. – sequitur] *sequetur* C. O. – eam contigit] In C. O. verborum ordo inversus est. – (p. 214.) his] *iis* C. O. – inter] *ante* C. — NOV. XXII. CAP. VII. volunt] *voluerint* C. O. – fiat de morte] *de morte fiat* C. O. – et hoc enim] *hoc enim et* C. – nuncupatis] In C. antea est *in.* – opus] *tempus* O. — NOV. XXII. CAP. VIII. (p. 215.) clementi] *clemente* O. – Proeconneso] *Proconneso* C. O. – erat] In C. O. subiicitur *et.* – ex suppl.] In C. O. antea est *et.* – sibi] *sibique* C. O. – haec curavimus] *hoc remittimus* C. O. Apud Haloandrum est: *id remittimus.* – fortunam] *formam* C. – festinamus] *festinavimus* C. O. – hic] *hoc* C. — NOV. XXII. CAP. IX. ob hoc] *hoc* C. O. – quod quidem] Inverso ordine C. O. – redegerit] *redigitur* C. O. – (p. 216.) NOV. XXII. CAP. X. ipso] *ab ipso* C. – inaequalitatis fortunam] *inaequalitatem fortunae* C. O. – est] *esse* C O. — NOV. XXII. CAP. XI. tradidit] *tradiderit* C. O. – accepit] *accipit* C. – (p. 217.) etiam hoc] Inverso ordine C. O. – palam] In C. O. postmodo est *itaque.* — NOV. XXII. CAP. XII. eos et] *eos aut etiam* C. – his] *iis* C. O. – NOV. XXII. CAP. XIII. aquae et ignis] *aqua et igni* C. O. – hoc] *haec* C. — (p. 218.) NOV. XXII. CAP. XIV. divae] *divinae* C. O. – prius] In C. O. subiicitur *libellum.* – haec] *hoc* C. O. – inf. privat.] Inverso ordine C. O. – qualem] *quam* C. O. – si aut] Prior vox deest in C. O. – (p. 219.) miles ille] *ipse miles* C. – ei] deest in C. O. – haec]

hoc C. O. — subiac. leg. poenis] *leg. poenis subiacebit* C. O. — NOV. XXII. CAP. XIV. §. 1. sciendum] In C. O. subiicitur *est*. — horum] *eorum* C. O. — plurimos faciebant] Inverso ordine C. O. — quidem] In C. O. subiicitur *causas*. — autem] In C. O. subiicitur *et*. — NOV. XXII. CAP. XV. §. 1. (p. 220.) veneficiis] *veneficii* C. O. — domuum] *domum* O. — mulieres] In C. subiicitur: *nuptas*. — passas] *passam* C. O. — probent] *proret* C. O. — NOV. XXII. CAP. XV. §. 2. adulteratam] *adulteram* C. O. — (p. 221.) sepultorum] *sepulcrorum* O. — aut etiam] *vel etiam* C. O. — vel si] Inverso ordine C. O. — harum] *horum* C. — NOV. XXII. CAP. XV. §. 3. persona] *personarum* C. O. — omnimodo] *omnino* C. O. — irrationabili] *irrationabilis* C. — (p. 222.) NOV. XXII. CAP. XVI. est observ. nobis] *observ. nobis est* C. O. — ration.] *irration*. C. — obtinenti] *obtinente* C. O. — contingat matr.] Inverso ordine C. O. — **** constitutione] Lacunam C. O. sic expleverunt: *tamen etiam ex Anastasii piae memoriae const.* reliqua. — tamen etiam sic ex Anastasio piae memoriae] Desunt haec in C. O. — NOV. XXII. CAP. XVI. §. 1. detineatur] *teneatur* C. O. — (p. 223.) constet] *constat* C. O. — cum viro matrim.] *matrim. cum viro* C. O. — poenas] *et poenas* C. O. — divae] *divinae* O. — NOV. XXII. CAP. XVII. ipsi] Antea in C. O. scriptum est *et*. — haec] *hoc* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXVII. §. 1. his] *iis* C. O. — paene] deest in C. O. — (p. 224.) NOV. XXII. CAP. XVIII. parentium] *parentum* C. O. — talibus] *dotalibus* C. O. — sint] *sunt* C. O. — nuptiae] deest in C. O. — dotalia] In C. O. subiicitur: *instrumenta*. — una] *ulla* C. O. — quasque Th.] *quasque et Th.* C. *quas et Th.* O. — quasque nos] *quasque et nos* C. *et nos* O. — ad hoc] *hac* C. O. — habet] *habeat* C. O. — (p. 225.) aestimantes] *existimantes* C. O. — pro cautione] *e contrario* C. O. — hisdem] *iisdem* C. O. — subiacet] *subiaceat* C. O. — mulieri est] Inverso ordine C. O. — causam] *culpam* O. *causam vel culpam* C. — NOV. XXII. CAP. XIX. pium] *piissimum* C. O. — missis] *missae* O. — hanc] In C. O. subiicitur vox *suae*. — apud] *ad* C. O. — repensationem] *recompensationem* C. O. — (p. 226.) extra] *citra* C. O. — etsi] *si* C. O. — haec] *hoc* C. O. — minore] *minori* C. — et neque] Prior vox *et* deest in C. O. — (p. 227.) NOV. XXII. CAP. XX. terminus] *terminum* C. — omne] *omnia* C. O. — erat] *erit* C. — aut quod] *an quod* C. O. — protrahere] *pertrahere* C. O. — alio] *alii* C. O. — (p. 228.) NOV. XXII. CAP. XX. §. 1. alia] *ab alia* C. O. — vixerint] *vixerunt* C. — licet] *liceat* C. — scribentes] *conscribentes* C. O. — (p. 229.) NOV. XXII. CAP. XX. §. 2. parentium] *parentum* C. O. — rerum harum] Inverso ordine C. O. — quidam quidem] Ultima vox *quidem* in C. plane non est. — heredes fiant] Inverso ordine C. O. — NOV. XXII. CAP. XXI. veniant] *venient* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXI. §. 1. (p. 230.) hoc] *haec* C. O. — quidem] *siquidem* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXII. se] deest in O. — e div.] *ex div.* C. O. — secundas] *nuptias secundas* C. O. — (p. 231.) venient] *veniant* C. O. — manent] *maneant* C. O. — ita] *illa* C. O. — relicta] *derelicta* O. — (p. 232.) viri] deest in C. — veniunt] *venient* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXII. §. 1. successio] In C. O. subiicitur *eius*. — ei] *eis* C. — iubentis] *iubentibus* C. — filii] *ei filii* C. — imperatorem] *imperatori* C. O. — nisi] *si* C. O. — donare] *donet* C. O. — retinere] *retineat* C. O. — habuit] *habuerit* C. O. — hoc] *haec* C. O. — (p. 233.) mittunt] *mittent* C. O. — seu] *filios* C. O. — haec] *hoc* C. O. — his] *iis* C. O. — eorum] deest in C. — prohibebimus] *prohibemus* C. O. — scribere] *conscribere* C. O. — haec] *hoc* C. O. — competenti] *competente* O. — NOV. XXII. CAP. XXIII. habet] *habeat* C. O. — enim] deest in C. O. — (p. 234.) lex hinc] *ex hoc* C. *ex hinc* O. — viderit] In C. O. subiicitur *lex*. — usum et fructum] *usumfructum* C. O. — sint] *sunt* O. — omnis] In C. O. antea est *quod*. — his] *iis* C. O. — alii] In C. subiicitur: *viro*. — fruetur] *fruentur* C. — non] *nam* C. — praeter quantum] *praeterquam quod* C. — hic] *ii* C. — sunt] *sint* C. O. — (p. 235.) dederunt] *dederint* C. O. — egerunt] *egerint* C. O. — doti] *in dote* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXIV. in his aliquid agere] *aliquid agere in his* C. O., nisi quod O. pro *his* habet *iis*. — neque gestum neque] *nec gestum nec* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXV. si omnium] Prior vox *si* deest in C. O. — similiter, cur non] *cur non similiter* C. O. — ideo] *ideoque* C. O. — proportionem] *portionem* C. O. — hoc] *haec* C. O. — hoc] *haec* C. O. — consistunt] *consistant* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXVI. quoniam] In C. O. postea subiicitur: *autem*. — supersunt] *supersint* C. O. — exstantibus] *existentibus* C. O. — habeat] *habet* C. — lucrari] *lucrati* O. — (p. 238.) etiamsi] *etiam hic si* O. *etiamsi haec* C. — filiorum unus] Inverso ordine C. O. — commutanda] *committenda* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXVI. §. 1. his] *iis* C. O. — existunt] *existant*] C. O. — percipient] *percipiant* C. O. — impedimentum] *impedimenta* C. O. — prohibuimus] *prohibemus* C. — omnibus] In C. O. antea est *denuo*. — damus similiter] Inverso ordine C. O. —

(p. 239.) oport. eum intelligi] *intelligi eum oportet* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXVII. quia] *qui* C. O. – priori] *priore* O. – habent] *habeant* C. O. – habet] *habeat* C. O. – sint] *sunt* C. O. – venit] *veniat* O. – relinquantur] *relinquuntur* C. O. – percipit] *percepit* C. O. – (p. 240.) competat] *competit* C. O. – dividitur. Ut oporteat] *dividitur, ut oportet* C. O. Namque ultima duo verba ibidem non ad ea, quae sequuntur, sed ad ea potius, quae praecedunt, trahuntur. – per aliam] *per aliquam aliam* C. – et ingratitudine] *per ingratitudinem* C. *et ingratitudini* O. — (p. 241.) NOV. XXII. CAP. XVIII. an certe] *an secundum* C. O. – solutione] *solutionem* C. O. – haec] *hoc* C. O. – portionem] *portio* C. O. – sumendam] *sumenda* C. O. – quod] *id quod* C. O. – datione] *donatione* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXIX. filii] In O. antea est: *alii*. – (p. 242.) simillima] *simili* C. – percipiet] *accipiet* C. O. – matrimonium] In C. O. est antea: *mulier*. – illi] *illis* C. – habent] *habeant* C. O. – contraxerit] *contraxit* C. O. – vota migraverit] Inverso ordine C. O. – secundo] *secundas* C. O. – ex priori quidem] *quidem ex priori* C. *quidem ex priore* O. – secundis] In O. praepositio *ex* antea est. – quoque] deest in O. — NOV. XXII. CAP. XXIX. §. 1. (p. 243.) forsan] *forsitan* O. – seu] *sive* C. O. – proprias] *propria* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXX. donationis] *largitatis* C. O. – punivit] *punit* C. – et super illis] *etiam super illis* O. *etiam* C. – ex quibus] *qui ex his* C. – filii] deest in C. – sunt] *sint* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXXI. deminutionibus] *diminutionibus* O. *de minutionibus* C. – quidem est] Inverso ordine C. O. – perscrutatum perfectius] Inverso ordine C. O. – (p. 244.) praecipimus] *praecepimus* O. – dimin.] *demin.* C. O. – pepercimus] *permittemus* C. O., quod ex Haloandro sumtum est. – aliud largiatur] Inverso ordine C. O. — NOV. XXII. CAP. XXXII. venirent] *veniret* O. – cadebant] *cadebat* C. O. – filiis illum] Inverso ordine C. O. – usus] *ususfructus* C. O. – aut inter] Prior vox *aut* deest in C. – (p. 245.) usum] *usam* O. – ipse] *ille* C. O. – his] *iis* C. O. – dicimus] *diximus* C. O. — NOV. XXII. CAP. XXXIII. dote] *dotem* C. – sponsalitia] *sponsalitiam* C. – largitate] *largitatem* C. — NOV. XXII. CAP. XXXIV. vero] deest in C. O. – habet] *habeat* C. O. – (p. 246.) simul] *similiter* C. O. – castrensium] In C. O. subiicitur: *iam*. — NOV. XXII. CAP. XXXVI. venerunt] *venerint* C. O. — (p. 247.) NOV. XXII. CAP. XXXVIII. eius] *eiusdem* O. – dignam] *dignum* C. – lex] In C. antea est *haec*. — NOV. XXII. CAP. XXXIX. acceperint] *acceperunt* O. – consistentibus] *constantibus* C. O. – numeravit] *enumeravit* C. O. – instar] *ad instar* O. – et rec.] Prior vox *et* deest in C. – (p. 248.) eas] deest in C. O. – illorum] *illarum* C. O. — NOV. XXII. CAP. XL. venire] In C. O. subiicitur *se*. – hypotheca] *hypothecam* C. O. – haec] *hoc* C. O. – miramur] In C. subiicitur *quod*, in O. autem *si*. – devenerit] *deveniret* C. O. – (p. 249.) haec] *hoc* C. O. – non vel] Inverso ordine C. O. – praesumunt] *praesument* C. O. – alia omnia] Inverso ordine C. – eis poenarum] Inverso ordine C. O. – nupsit] *nupserit* C. – gentium] *agentium* C. – partis] *urbis* C. O. — (p. 250.) NOV. XXII. CAP. XLI. hoc] *haec* C. O. — NOV. XXII. XLII. adscendat] *adscendet* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLIII. nunc vero] Inverso ordine C. O. – (p. 251.) accipere] *acciperet* C. – quia] *quod* C. O. – adinvenit] *haud invenit* C. O. – cautiones] *cautionem* C. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – (p. 252.) habentibus] In C. O. subiicitur *hoc*. – casus] *casu sine* O. *fortunae* C. – reiaceret] *iaceret* C. – hoc] *hac* C. O. – sancivimus] *sancimus* C. O. – perceptionem] *relictorum perceptionem* C. – alterutrumque] *alterum quoque* C. O. – rerum] deest in C. O. – sit] In C. O. subiicitur: *lex*. – id est] *scilicet* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLIV. (p. 253.) perceptioni] *praeceptioni* C. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 1. habere] *huius rei* C. O. – perceptionem] *exceptionem* C. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 2. neque simpl.] *nec simpl.* C. O. – hoc] *hanc* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 3. habet] *habent* C. O. – aliud aliquid] Inverso ordine C. – percepit] *recepit* C. – diminutionis] *deminutionis* C. O. — (p. 254.) NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 4. mutuavit] *mutuaverit* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 6. hoc] deest in C. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 7. usus] *aurum* C. O. – illum] In C. O. subiicitur: *a quo relictum est*. – ex tertia] *tertiam* C. O. – aut si] Ultima vox *si* deest in C. — (p. 255.) NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 8. et si] *etiam si* C. O. – alius aliquis] Inverso ordine C. O. – videlicet] *scilicet* C. O. – et leges] *et lege* C. – servata] *conservata* C. *servandos* O. — NOV. XXII. CAP. XLIV. §. 9. sive] *si* C. – quibus] *a quibus* C. O. – si quidem] In O. antea est *sed*. – omnimodo] *omnino* C. O. – his] *iis* C. O. – ad hereditatem vocantur] *vocantur ad hereditatem* C. O. – (p. 256.) sive mortis] *sive per mortis* C. O. – derelictum] *relictum* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLV. addita] *antea* C. O., quod ex Haloandri interpretatione manavit. – diximus] *ediximus* C. O. – accipiens] *accipere* C. O. – quod

enim] *illius* C. O. Apud Haloandrum est: *conveniente subdivisione illius.* – adiecimus] *adiicientes* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLV. §. 1. vel res per] *res propter* C. O. – eorum] *earum* C. O. – ea] *eadem* C. O. – (p. 257.) filios] *a filiis* C. – constitutis dominis] Inverso ordine C. O. – tam sine filiis casu moriente matri quam] *casu filiorum non existentium matri reliquo.* C. O. Apud Haloandrum est: *casu quidem non existentium filiorum matri, reliquo vero filiorum, heredibus conservando.* – conservato] *conservando* C. O. Hal. — NOV. XXII. CAP. XLV. §. 2. conscripta] *constituta* C. O. – nuptialis] *antenuptialis* C. O. – tantam] *tertiam* C. – etenim tunc electionem damus] *damus etenim tunc electionem* C. O. – (p. 258.) sanximus] *sancivimus* C. O. – sive] *si* C. O. – provideat mulier] *providente muliere* C. *provideat quidem mulier* O. – respuat] *negligat* C. — NOV. XXII. CAP. XLVI. vocat] *evocat* C. O. – accipere] *accipient* C. *accipiant* O. – et de his] Prior vox *et* deest in C. – consulatu] *consulatum* C. O. – sanximus] *sancivimus* C. O. – causatione] *cautione* C. – (p. 259.) de hoc] deest in C. – hanc] In C. O. subiicitur: *autem.* – solas] In C. postmodo est: *personas parentum.* – venere] *venerint* C. O. – sanximus] *sancimus* C. O. – quosdam] *quasdam* C. O. – contigit] *contigerit* C. O. – ergo] deest in C. – veniemus] *veniamus* C. – (p. 260.) heredem] *heredi* C. O. – relinquat] *derelinquat* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLVI. §. 2. quae] deest in C. O. – veniant] *veniat* C. O. – indigente] *indigere* C. – usum et] desunt in C. — NOV. XXII. CAP. XLVI. §. 3. tempori] *ipsi* C. – (p. 261.) dum] In O. postmodo subiicitur: *quod.* – dictum] In O. postea est: *est.* — NOV. XXII. CAP. XLVII. participari] *participare* O. – properaverit] *properavit* C. O. – et matrem] *quam ad matrem* C. O. – super] *supra* C. – his] *iis* C. O. – secundo matrimonio] Inverso ordine C. O. – futurae sint] *sunt sociandae* C. *sunt futurae* O. – (p. 262.) **** successionem] Lacunam C. O. explent: *et beneficio memoratae nostrae legis potitae sunt, his liceat successionem*, quae quidem omnia, exceptis tribus ultimis verbis, apud C. uncinis inclusa sunt. – voluerit] *voluerint* C. O. – nihil] *nihilque* C. – eis sit] *sit eis* C. O. – impedimentum] *impedimento* C. – praesenti] *praesente* O. — NOV. XXII. CAP. XLVII. §. 1. Et] deest in C. – quod] deest in C. O. – est] deest in C. O. – super] In C. O. postea subiicitur *his per.* – solam] *solum* C. O. – hoc et] Inverso ordine C. O. – et transactio] *aut transactio* O. – statuit] *statuerit* C. O. – (p. 263.) transmittebatur] *commiscebatur* C. O. – vocavimus] *vocamus* C. – et permixtim] Prior vox *et* deest in C. In O. est *et permixti.* – quia] *quoniam* C. O. – eam accipere] *ea accipiat* C. O. – hoc] *hic* C. O. – soli consistant] Inverso ordine C. O. – proles] *soboles* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLVIII. super] In C. O. subiicitur: *hoc.* – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – (p. 264.) haec] *hoc* C. O. – nam] deest in O. – siquidem] *si* C. – aliquam] *aliquem* C. O. – habeat] *habeant* C. O. – primis] *ex primis* C. O. – velit] *velint* C. O. – firmare] *infirmare* C. O. – quae] *ea quae* C. O. – praecedentibus] In C. O. antea est *a.* – (p. 265.) patres boni] Inverso ordine C. O. – ingratos et gratos] *gratos et ingratos* C. O. – his] *iis* C. O. – priori] *priore* C. O. — NOV. XXII. CAP. XLVIII. §. 1. condeprehensa] *collecta* C. O., quod ex Haloandro huc delatum est. – (p. 266.) his] *iis* C. O. — NOV. XXII. EPIL. cognoscentes] *agnoscentes* C. O. – nostra fecimus salute – congregare] Pro his in C. est: *illorum duximus salute, ne undique emendicent*, quae quidem partim ex Haloandro huc delata sunt, qui ita habet: *illorum salute duxerimus: non multis e locis iura emendicent.* – omnes] In C. antea est *sed*, in O. autem *et.* – his] *iis* C. O. – congruentiam] In C. O. postmodo sunt haec, quae ex Haloandro huc translata sunt: *scriptum exemplum Patricio gloriosissimo praefecto huius almae urbis, scriptum exemplum Basilidae, gloriosissimo magistro sacrorum officiorum expraefecto, exconsule et patricio. Scriptum exemplum Triboniano, gloriosissimo quaestori iterum et exconsule. Scriptum exemplum Germano gloriosissimo magistro equitum sacri praesentis, exconsule et patricio. Scriptum exemplum Tzigae gloriosissimo magistro peditum sacri praesentis, exconsule et patricio. Scriptum exemplum Floro gloriosissimo comiti sacrarum rerum privatarum et exconsule. Tua igitur excellentia cognoscens ea, quae nobis placuerunt, in iudicio tuo insinuet tam advocatis, quam aliis, quibus praees, ut secundum haec decidantur causae: non tamen propones publice hanc nostram constitutionem, sufficientibus his, quae hac de re a nobis scripta sunt ad Joannem gloriosissimum sacrorum per Orientem praetoriorum praefectum iterum, exconsule et patricium.* — NOV. XLII. SUBSCR. Belisarii] *Bilisarii* C.

NOV. XXIII. INSCR. (p. 267.) Tribuniano] *Triboniano* C. O. – illustri magistro officiorum et] desunt haec quidem in C. O. – quaestori sacri palatii] *gloriosissimo quaestori iterum et exconsuli* C. O. — NOV. XXIII. PRAEF. hoc] *haec* C. O. – et in] Prior vox *et* deest in C. – sin] *si* C. — NOV. XXIII. CAP. I.

(p. 268.) et tutores] *vel tutores* C. O. – his] *iis* C. O. – sunt] *sint* C. O. – quae] In O. subiicitur *et*. – NOV. XXIII. CAP. II. ad hoc] *ad haec* C. O. – (p. 269.) posset] *possit* O. – monitus] deest in C. O. – sponte] In C. O. postea est: *motus*. — NOV. XXIII. CAP. III. digessit] *digesserit* C. O. – dereliquit] *deliquerit* C. *dereliquerit* O. – (p. 270.) nulla ei] In C. postea *penitus* est, sed uncinis quidem illud inclusum est. – perferant] *proferant* C. O. – (p. 271.) limitandas] *limitatas* C. O. -- NOV. XXIII. CAP. IV. spectabiles] In C. O. postea est *duces*, qua voce ea, quae sequitur, lacuna expletur. – quantitatis] In C. O. antea est *sint*. – praefectorio] *praefecto praetorio* C. O. – (p. 272.) feretur] *feratur* O. – hi] *ii* C. O. – habent] *habeant* C. O. – referuntur] *deferuntur* O. *referantur* C. – in] *de* C. -- NOV. XXIII. SUBSCR. Non. Ian.] *Kalendis Iunii* C. – post cons. Belisarii V. C.] *post cons. Bilisarii V. C. cons.* O.

NOV. XXIV. Apud Contium legitur Latina interpretatio Haloandri, quae ita habet: *Numquam sane credidimus.* (p. 273.) NOV. XXIV. CAP. I. dupla] *duplici* O. – (p. 274.) quibusdam] In O. subiicitur: *provinciis nostris in*, quibus verbis lacuna expletur. – subiectos] *subditos* O. – aestimavimus] *existimavimus* O. – militiarum] In O. subiicitur *imperio*. – natum] *datum* O. – hic] *hinc* O. – (p. 275.) disponentes] *disponente* O. – et ****** prior] *et hoc imitatio priorum sit* O., qua re lacuna, quam notavimus, expletur. – Pisidorum] *Pisidarum* O. – historiis] *historicis* O. – totius illius] *toti illi* O. – erigere] *egere* O. – maiori] *maiore* O. – vehementiori] *vehementiore* O. – credidimus] *credimus* O. – (p. 276.) contra] *circa* O. – homicidiis] *homicidis* O. – appellatae] *appellata* O. – quae] *quanta* O. – civile] *civili* O. – officium] *officio* O. – totum] *toto* O. – honoratum] *honorato* O. – simul] In O. subiicitur *et*. – leges simul] Ultima vox *simul* deest in O. – (p. 277.) dispicientes] *despicientes* O. – omnes] *arma* O. – (p. 277.) NOV. XXIV. CAP. II. solis] *solum* O. – priori] *priore* O. – haec] *hoc* O. – ei] *eis* O. – occasiones] *occasionem* O. – nostras leges] Inverso ordine O. — (p. 278.) subtilibus] *subtilitatibus* O. – memorari] *memorem* O. – augmentum] *augmento* O. — (p. 279.) NOV. XXIV. CAP. III. quidem] deest in O. – illuc] *illic* O. – denis] *decem* O. – merito] In O. subiicitur *etiam*. – destinavimus] *destinabimus* O. – (p. 280.) iudicium] *iudicum* O. – Pisidorum] *Pisidarum* O. – et fortis] Prior vox *et* deest in O. -- NOV. XXIV. CAP. IV. (p. 281.) constitutas] *constituta* O. – comiti] *comite* O. – (p. 282.) NOV. XXIV. CAP. V. talis aliquando] *aliqua talis* O. — (p. 283.) NOV. XXIV CAP. VI. adinvenientur] *adinveniuntur* O. — (p. 284.) nostra] *a nobis* O. – manifesta] *manifestata* O. – dicet] *decet* O. — NOV. XXIV. CAP. VI. §. 1. equidem] *quidem* O. – etiam] *et* O. — NOV. XXIV. NOTIT. primicerio et] Ultima vox *et* in O. plane non est.

NOV. XXV. INSCR. II] deest in O. Apud Contium est Latina Haloandr interpretatio, cuius initium hoc est: *Cum ad prima illa principia, ex quibus Lycaonum.* – NOV. XXV. PRAEF. maiori] *maiore* O. – decorare] *decorari* O. – aestimavimus] *existimavimus* O. – eum] *eam* O. – namque] *enim* O. -- (p. 286.) NOV. XXV. CAP. I. animis] *animos* O. – p. 287.) subtrahit] *contrahit* O. – ex mil.] *et ex mil.* O. – illata] *elata* O. – faciles] *facile* O. – tractantium] *tentantium* O. – proni] *prone* O. – (p. 289.) quoque] In O. subiicitur *et*. – et ad mil.] *et aprocrisiarios ad mil.* O. — NOV. XXV. CAP. II. PRAEF. suis] *et suis* O. – ampliori] *ampliore* O. — NOV. XXV. CAP. II. §. 2. (p. 290.) maiori] *maiore* O. – enim] In O. subiicitur *etiam*. -- NOV. XXV. CAP. III. (p. 292.) remittimus] *remittemus* O. – adeptis] *adeptus* O. – auxiliabimus] *auxiliabimur* O. – (p. 293.) turpiter] *ipse* O. – administrationibus] *administrationis* O. – inferimus] *inferemus* O. – nec] *neque* O. — NOV. XXV. CAP. IV. §. 1. neque opera] *nec opera* O. — (p. 295.) NOV. XXV. CAP. IV. §. 2. prospexerimus] *perspexerimus* O. – deserunt] *deserent* O. — NOV. XXV. CAP. V. ideoque] In O. subiicitur *omnia*. -- NOV. XXV. CAP. V. §. 1. fiscalium quoque] *fiscaliumque* O. – (p. 296.) placuitque] *parebitque* O. – collata] *collocata* O. – abscidere] *abscindere* O. — NOV. XXV. CAP. V. §. 2. etiam] deest in O. – administrationis] *administratores* O. – erit] *erunt* O. – talis] *tales* O. – et Phrygiae] *atque Phrygiae* O. — (p. 297.) NOV. XXV. CAP. V. §. 3. fiunt] *fuerint* O. — NOV. XXV. CAP. VI. imponit] *imponet* O. – (p. 298.) hic] *huc* O. – praeberet] *praebeat* O. – qui] *quae* O. – scribendi] *scribentes* O. — (p. 299.) NOV. XXV. EPIL. scondi] *recondi* O. – codicem] *codice* O. – ages] *agi* O. – praebituram] *praebiturus* O. -- NOV. XXV. EPIL. Iunii] *Iunias* O.

NOV. XXVI. PRAEF. (p. 300.) in genere] *ingenita* O. Caeterum apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, cuius initium hoc est *illud in confesso est*. – ordinem] *ordinum* O. – plurimorumque] *plurimi autem* O. – exercituum] *exercitus* O. – alius autem] *alius vero* O. – magistro] *magistrorum* O. – (p. 301.) unam] *unum* O. — NOV. XXVI. CAP. I. non alterum] *nec alterum* O. – et so-

lis et] *solum* O. – praesidere] *praesidem* O. — (p. 302.) NOV. XXVI. CAP. I. §. 1. donamus] *donemus* O. – iste] *ipse* O. – appellatione] *appellationi* O. – (p. 303.) et cum] *et qui cum* O. – ipsi] *ipsis* O. – convenire] *conveniens* O. — NOV. XXVI. CAP. II. ergo] *igitur* O. – erit] In O. subiicitur: *et*. – (p. 304.) servabant] *servabatur* O. – Pisidio] *Pisidiae* O. – (p. 305.) atque] *et* O. — NOV. XXVI. CAP. II §. 1. *** constitutum] Lacunam O. sic explevit *militaris et aderit quidem ei et adresponsum propter ibi constitutum.* — NOV. XXVI. CAP. II. §. 2. hic] *hinc* O. – (p. 306.) lege] *legi* O. – qua] *quae* O. – pro hac] *hanc* O. — NOV. XXVI. CAP. II. §. 1. etiam lites] *et lites* O. – sive] *sive ad* O. – et secundum] *secundum* O. – effugiens] *defugiens* O. – denunciaverunt] *denunciaverint* O. – (p. 307.) correptione] *correctione* O. – dirigimus] *dirigemus* O. – convertimus] *convertemus* O. – statuimus] *statuemus* O. – eum] deest in O. – elevamus] In O. antea est *eum*. – eum ad nullos] *ad nullum* O. – sublimis] *sublimibus* O. – sint] *sit* O. – etiam] *et* O. — NOV. XXVI. CAP. IV. (p. 308.) ** reparari] In O. haec lacuna sic expletur *reditibus reparari*. – maiori] *maiore* O. – praesidis] *cui praesides* O. – et aquarum] In O. vox *et* antea non est. (p. 309.) detrimentum] *detrimento* O. – ideo etiam] *ideo et* O. – qui circa eos] *circa eos qui* O. – sic] *et sic* O. — NOV. XXVI. CAP. IV. §. 2. praetoribus] *praetoriis* O. – agimus] *agemus* O. – (p. 310.) NOV. XXVI. CAP. V. eis] deest in O. – subdimus] *subdemus* O. – ei] *eis* O. – eis**** sicut] *damus cingulum dantes eis* O. – appellationem] *appellatione* O. – aut etiam] *licet etiam* O. – (p. 311.) proconsularibus] *proconsulatibus* O. – et ipsa] In O. subiicitur *sit*. – illae] In O. postea est *et*. — (p. 312.) NOV. XXVI. SUBSCR. Iunii] *Iunias* O. — NOV. XXVI. NOT. I. praetori praeberi] Inverso ordine O. – laterculi] *laterculensibus* O. – alia omni] Inverso ordine O.

NOV. XXVII. Apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, cuius initium hoc est: *quod quibusdam ante nos imperatoribus ut in Isaurorum regione facerent.* — (p. 313.) NOV. XXVII. PRAEF. prima] *provincia* O. – appellatum] *appellatorum* O. – componentes] In O. antea est *et*. — NOV. XXVII. CAP. I. hoc] *et hoc* O. – agimus] *facimus* O. – ipsorum] *ipsam* O. – probatoriam] *probatoria* O. – et hoc] *haec* O. – (p. 314.) ipse] *ipsa* O. – utitur] *utetur* O. – mittimus] *mittemus* O. — NOV. XXVII. CAP. II. et glor.] Vox *et* deest in O. – utriusque et] *atque* O. – appellatione] *appellato* O. – audiat] *audiet* O. – (p. 315.) damus ei] Inverso ordine O. — NOV. XXVII. EPIL. subiicimus] *subiiciemus* O. – quid] *quod* O. – quae] *quod* O. – administratoribus] *administrationibus* O. — neglexerint] *neglexerunt* O.

NOV. XXVIII. PRAEF. Apud Contium est Latina Haloandri versio, quae ab his verbis incipit: *quod pulchre.* – bene] In O. subiicitur: *et*. – munitum] *et unitum* O. – in sua] *et in sua* O. – fortitudo] deest in O. – ponenda est] In O. subiicitur *vis*. – ***autem] O. hanc lacunam sic explevit: *dicimus autem*. – (p. 318.) sit] *fit* O. – Polemum] *Polemonium* O. – (p. 318.) consistit] *constitit* O. – Petraeorum] *Petraeon* O. – vocatur] *vocata et* O. – Loriseus] *Lysiris* O. – aliorum nobis et] *aliud a nobis in* O. — NOV. XXVIII. CAP. I. Pontus] *Pontos* O. – Pontus qui] *Pontos qui* O. — NOV. XXVIII. CAP. II. metropolitis] *metropolitanis* O. – metropolis habeat] *metropolim habitant* O. – eorum] *earum* O. – etiam] *et* O. – (p. 320.) super deo] *in deo* O. – provinciae utriusque] Inverso ordine O. – appellatur] *appellatus* O. – Romana] *Romanam* O. – nobilitate] *nobilitatem* O. — NOV. XXVIII. CAP. III. Helenoponti] *Hellesponti* O. – obediant] *obedient* O. – et mil.] *autem ei et mil.* O. – scripto] *ex scripto* O. – (p. 321.) accepit] *acceperit* O. – praesenti] *praesidente* O. – ordinatus] *ordinatur* O. — NOV. XXVIII. CAP. IV. forsan] deest in O. – providerit] *perviderit* O. – officiales] *officialis* O. – nec miles] *neque miles* O. – sequentes] *sequens* O. – percipient] *percipiet* O. – expendent] *expendet* O. – (p. 322.) et haec] *enim et hoc* O. – cogiturque] *cogeturque* O. – exigens] *exigere* O. – ab eis] Antea scriptum est in O. *etiam*. – hoc] *et hoc* O. — NOV. XXVIII. CAP. IV. §. 1. centum] In O. subiicitur *enim*. – spectabilem] In O. subiicitur *enim*. – enim et] Ultima vox *et* in O. non est. – praesedentes] *praesidentes* O. – (p. 323.) sequentibus] In O. antea est *ut*. – reddere] *reddant* O. – simul] *similiter* O. — NOV. XXVIII. CAP. IV. §. 2. et aliorum] *atque aliorum* O. – et dicare] Prior vox *et* deest in O. — (p. 324.) NOV. XXVIII. CAP. V. et hoc] Prior vox *et* in O. non est. – puris**] In O. postmodo est: *uti*. – communiter] *comiter* O. – (p. 325.) deponet] *deponat* O. – qui] *quis* O. – fixit] *fixerit* O. – haec] deest in O. – ad avarit.] *aut ad avarit.* O. — NOV. XXVIII. CAP. VI. arripientes] *abripientes* O. – ulla] *una* O. – ei et] Inverso ordine O. — (p. 326.) NOV. XXVIII. CAP. VII. sciet] In O. subiicitur *et*. – scripta] *conscripta* O. – cingula] *administrationes* O. – explanavimus] *explica-*

vimus O. – quid quidem] *quod quidem* O. – quid autem] *quod autem* O. – liberalitatem] *libertatem* O. – praeesse] *praecipi* O. — (p. 327.) NOV. XXVIII. CAP. VIII. et isti] *isti et* O. – fiunt] *sunt* O. – forte] *si forte* O. – tamen] In O. est *nec tamen*. – appellationum fiunt] *ab appellatione fuerint* O. – insuper et nostro] *et super nobis* O. – praestet] *praebeat* O. — NOV. XXVIII. EPIL. et tantas] Prior vox *et* deest in O. — NOV. XXVIII. SUBSCR. XVII.] *XV*. O.

NOV. XXIX. PRAEF. Apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, cuius initium hoc est: *Paphlagonum gens et antiqua neque ignobilis*. – mitteret] In O. subiicitur *et*. – habitata] *habita* O. – imperiali more] *imperialem saepe* O. — NOV. XXIX. CAP. I. ex duobus] *in duobus* O. – omnibus] *Pontis* O. – unicum] *unitum* O. – (p. 329.) quoque] *vero* O. – coaptato] *cooptato* O. – et Prusiadis] Prior vox *et* deest in O. – Hadrianopoleos ****] Hanc lacunam O. sic explet: *Hadrianopoleos et Tii et Claudiopoleos et Heracleae. Si enim et quaedam earum ex Bithynia assumptae sunt prius ut Prusias*. – reducere] *deducere* O. – esse et] Ultima vox deest in O. – ipsa] *ipsae* O. – erit] *erunt* O. – (p. 330.) illic] *illi* O. – quae circa] *circaque* O. – Pompeiopoleos] *Pompeiopolis* O. – insuper] *et insuper* O. – una iam] *una tantum* O. – provinciis] In O. subiicitur *est*. — NOV. XXIX. CAP. II. vocatur] *vocetur* O. – civitatesque] *civitates* O. – nullo] *nulla* O. – prohibitione] *in prohibitionem* O. – est] *est et* O. – (p. 331.) contra] *esse* O. – fiscum] *fiscalia* O. – exigat] *exiget* O. – alacritate] *largitate* O. – ut si] *vel si* O. – tremisse] *tremissem* O. – permittimus] *permittemus* O. – hoc] *huic* O. – (p. 332.) offerimus] *offeremus* O. – accipimus] *accipientibus* O. – hanc] *hac* O. – strategos] In O. antea est *et*. — NOV. XXIX. CAP. III. fiscalibus] *in fiscalibus* O. (p. 333.) competenti] *competente* O. – eos exigere] *ea exigentem* O. — NOV. XXIX. CAP. IV. Paphlagonia] In O. antea est *in*. – in quibuscunque eis] *in quibus ipsis* O. – cum iustitia] *secundum ius* O. – provinciae ipsius] *in provincia ipsa* O. – imponi] *imponere* O. – (p. 334.) citra] *nisi in* O. – deponet] *deponat* O. – imponet] *imponat* O. – omnibus modis] *omnino* O. – primitus depositos] *prius detractos* O. – aliquibus] In O. antea est *ab*. – potius ut] *cum potuerit* O. — (p. 335.) NOV. XXIX. CAP. V. PR. ut] *et* O. – insecutores] *inhibitores* O. – aliis] *alia* O. – nominibus] *nomina* O. – rebus] *res* O. – adversantes] *aversantes* O. – (p. 336.) deducere] *deducat* O. – divini secretarii] *sacri auditorii* O. – ordinem] *ordine* O. – ipsae] *ipsi* O. – priorum] *priore* O. – nihil] *minime* O. — NOV. XXIX. CAP. V. §. 1. communi] *commune* O. – scripta] *conscripta* O. – exigeremus] *exegerimus* O. — (p. 337.) NOV. XXIX. EPIL. tua celsitudo] Inverso ordine O. – praestet] *praebeat* O. — NOV. XXIX. SUBSCR. XVII.] *XV*. O.

NOV. XXX. PRAEF. Apud Contium hic est Latina Haloandri interpretatio, cuius initium hoc est: *quam amplum nomen*. – Cappadocium] *Cappadocum* O. – (p. 338.) ut] In O. subiicitur *et*. – Ponticae] *politicae* O. – cognomine] *cognominem* O. – monarchiae] *monarchia* O. – NOV. XXX. CAP. I. traditam (parva] *administrationi tradere parvae* O. – visa] *visum* O. – quam] *eo quod* O. – digna] *indignum* O. – semper et] In O. vox *et* non est. – (p. 339.) quoniam] *qua* O. — NOV. XXX. CAP. I. §. 1. maiori] *maiore* O. – ornare] *ornari* O. – dioecesis] *dioeceseos* O. – collati] *collocati* O. – (p. 340.) nihil] *minime* O. – clarissimae] *clarissimi* O. – Totum vero] *vero in totum* O. – proconsularium] *proconsularem* O. – et fieri] Prior vox *et* deest in O. – proconsulariam] *proconsularem vero* O. – quod et] Inverso ordine O. – pridem civili] *civile pridem* O. – eadem] *eidem* O. – comitiacum] *comitianum* O. – praeesse] *commune sit* O. – (p. 341.) facere] *faciat* O. — NOV. XXX. CAP. II. vero] *enim* O. – per] In O. subiicitur *donum*. – utpote] *ut puta* O. – a] deest in O. – eis] deest in O. – eas] *eos* O. – (p. 342.) neque quos] Ultimum *quos* deest in O. – tredecim] In O. subiicitur *quos*. – quo] deest in O. – praebendis magistris] In O. ordo verborum inversus est. — NOV. XXX. CAP. III. citra quam] *nisi quod* O. – quae et] In O. verborum ordo inversus est. – salutationum] *aspasticorum* O. – quasi] *quae* O. – relata] *elata* O. – (p. 343.) liberos] *liberamus* O. – praebent] *praebentes* O. – minuere] *minuebantur* O. – quod] deest in O. – faciunt] deest in O. – praebere] *praeberi* O. – aut longa] *vel longa* O. – perimemus] *auferimus* O. – ipsum enim] *dolentes enim ipsum* O. – abscidentes] deest in O. – in eo] *in eum* O. – enim] In O. antea est *ea*. – se] deest in O. — NOV. XXX. CAP. IV. eum] *eos* O. – sancivimus] *sancimus* O. – non et] Vox *et* deest in O. – (p 344.) proprio] In O. subiicitur *et*. – noceant] *noceatur* O. – ille] deest in O. – temporibus] *temporis* O. – nocent] *noceant* O. – illas] *ille* O. – introita] *introitus* O. – exactorum] *exactoribus* O. — (p. 345.) NOV. XXX. CAP. V. si ad] *sive ad* O. – respicientes] *respiciens* O. – locum]

loco O. – Cappadocorum] *Cappadocum* O. – (p. 346.) coniuncta] *conveniente* O. – agit] *agat* O. – utpote] *ut puta* O. — NOV. XXX. CAP. V. §. 1. mentem] *in* O. – gubernationi] *gubernationem* O. – cauponaticiam] *cauponatam* O. – mercationem] *carentiam* O. – digna] *dignae* O. – consistat] *consistant* O. – etiam] deest in O. – (p. 347.) et quae] Ultima vox *quae* deest in O. – sunt] deest in O. – Cappadocorum] *Cappadocum* O. – valet] *valeat* O. — NOV. XXX. CAP. VI. praesit] *praeerit* O. – caussis] *signis* O. – vel] *et* O. – (p. 348.) autem] deest in O. – nihil] *minime* O. — NOV. XXX. CAP. VI. §. 1. et sicut] Prior vox *et* deest in O. – haec] In O. subiicitur *enim*. – sacrae nostrae] In O. verborum ordo inversus est. – (p. 349.) ordines] *ordinationes* O. — NOV. XXX. CAP. VI. §. 2. imminuto] *imminutum* O. – et quae] *et eam quae* O. – schola] *scholam* O. – simili] In O. antea est *in*. – (p. 350.) colligimus] *colligemus* O. – ut non] *ne* O. — NOV. XXX. CAP. VII. ponat] *ponet* O. – arationabilibus] *arationibus* O. – reddat] *reddet* O. — NOV. XXX. CAP. VII. §. 1. et tributa] Prior vox *et* deest in O. – cum] In O. antea est *et*. – (p. 351.) utpote] *ut puta* O. – cingulo] *cingulum* O. – praeponitur] *praepositus erit* O. – vel dei] *et dei* O. – offert] *offeret* O. – gloriosissimo] In O. antea est *a*. – consuetudinum] *consuetudinis* O. – (p. 352.) aut his] *aut hi* O. – praepositi] *praeposito* O. – competenti] *competente* O. – horum] *eorum* O. – removitque] *removebitque* O. – devastare] *devastari* O. – ministerio] *ministerium* O. – utitur] *utetur* O. — NOV. XXX. CAP. VII. §. 2. quibus] In O. antea est *in*. – (p. 353.) expensis] *impensis* O. – ministerium] In O. subiicitur *eius*. – requiritur] *sequitur* O. – privari] *privare* O. – quid] *quis* O. – laesum] *laeso* O. – permittit] *permittet* O. — NOV. XXX. CAP. VII. §. 3. (p. 354.) iurisdictionem] *iurisdictione* O. — NOV. XXX. CAP. VIII. autem habebit] Inverso ordine O. – appellatorum] deest in O. – et vel] *et similiter vel* O. – quasi] *quaeri* O. – vel quia] Prior vox *vel* deest in O. – aliqui] *aliquis* O. – si qua] *si quae* O. – provinciam] *provincia* O. – (p. 355.) perspexerit] *perspexerimus* O. – disponimus] *disponemus* O. – et] *ut* O. – prohibebit] *prohibeat* O. – aliquid] *aliqua* O. – ipsum] *ipsi* O. — NOV. XXX. CAP. VIII. §. 1. (p. 356.) auferre] *auferat* O. – rectores] *procuratores* O. – NOV. XXX. CAP. IX. adorantes atque] desunt in O. – si quem] *si quendam* O. – suas] *non suas* O. – defleverit] *detulerit* O. – (p. 357.) contumeliam] *cum contumelia* O. – dirigimus] *dirigemus* O. – et quod] Prior vox *et* deest in O. – currit] *cucurrit* O. – illi qui] *illi quidem* O. – gemere] *gementes* O. – sint] *sunt* O. – illi quidem] Prior vox *illi* in O. plane non est. – iuvet] *iuvit* O. – suspicavimus] *suspicabimur* O. – factum] *facta* O. – et administr.] *ei administr.* O. – rebellantes] *rebellante* O. – iustitiam] *iustitia* O. — NOV. XXX. CAP. VIII. §. 1. rememorare] *memorantem* O. – (p. 358.) qua] *quoniam* O. – commendando] *commendare* O. – suscipientem] *suscipiente* O. – sinentem] *sinente* O. — NOV. XXX. CAP. X. quos tuum] *ab eo tuum* O. – sacri] deest in O. – qua] *quae* O. – (p. 359.) proconsule] *proconsul* O. – respiciens] In O. subiicitur *et sciens*. – amittit] *amittet* O. — NOV. XXX. CAP. XI. vero et] *quoque* O. – virginum] *virginumque* O. – utpote] *ut puta* O. – perpetue] *perpetuo* O. – (p. 360.) maxime] *maximae* O. – correptione] *correctione* O. – ostendi] *ostendere* O. – alio de] *aliunde* O. – patrocinio] *patrocinium* O. – *** legem] Haec lacuna in O. sic expletur: *effugiet legem*. – praesumserint] *praesumserit* O. – abripere] *eripere* O. — NOV. XXX. CAP. X. §. 1. subditur] *subdetur* O. – eum] *ei* O. – quid] *quod* O. – (p. 361.) quid] *quod* O. – quippe] *in* O. — NOV. XXX. CAP. XI. §. 2. utitur] *utetur* O. – festinam] *festinatam* O. – dedit nobis] Inverso ordine O. – Mauros] *Maurusios* O. – relegare] *religare* O. – (p. 262.) uti] *utentes* O. — NOV. XXX. EPIL. haec] *ea* O. – nostram sacram] Inverso ordine O. – huius] deest in O.

NOV. XXXI. Apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, cuius initium hoc est: *perperam effuseque*. – (p. 363.) NOV. XXXI. CAP. I. ei quae] Prior vocula *ei* deest in O. – stolam] *stola* O. – (p. 364.) quodammodo] *quodcunque* O. – NOV. XXXI. CAP. I. §. 1. Prusam] *primam* O. – Sebastiopolis] *Sebastopolis* O. – Sebastiopolitarum] *Sebastopolitarum* O. – et insuper] Inverso verborum ordine O. – Comana] *Comanam* O. – priori] *priore* O. – nullum] *nullo* O. – potioris] *potiore* O. – (p. 365.) NOV. XXXI. CAP. I. §. 2. hoc] *haec* O. – insignis] *non mediocris* O. – Euphratae] *Euphratis* O. – et pro] *pro* O. – mutari] *mutare* O. – Comana] *Comanam* O. – altera] *alteram* O. – (p. 366.) Crisin] *Chrusen* O. – Cucusson] *Cucussum* O. — NOV. XXXI. CAP. I. §. 3. Asathenia] In O. subiicitur *quae*. – Romanae] *Romanum* O. – Maripolitanorum] *Martyropolitanorum* O. – ordinariorum] *ordinariarum administrationum* O. – constituta] Postmodo in O. est *est*. – consularia] *consularis iam* O. – eam quae] de-

est in O. — et eam quae] Ultima duo verba *eam quae* desunt in O. — vero] deest in O. — (p. 367.) quingentorum solidorum] *quingentos solidos* O. — competit] *competant* O. — NOV. XXXI. CAP. II. proponamus] *praeponamus* O. — qui iam quidem] *quidem qui iam* O. — provinciae isti] Inverso ordine O. — (p. 368.) commisimus] *ei tradidimus* O. — etiam] *et* O. — egimus] *fecimus* O. — facientes] *facta* O. — et in alia] *etiam in alia* O. — NOV. XXXI. CAP. III. habet] *habeat* O. — (p. 369.) si] *etsi* O. — sint] *sunt* O. — subdidimus] *subdimus* O. — ei et] *ita et* O. — utpote] *ut puta* O. — provinciam] *provincia* O. — castigationibus] In O. antea est *sed et*. — contra leges] *secundum leges* O. — NOV. XXXI. EPIL. custodiri] *custodire* O. — NOV. XXXI. SUBSCR. CP. Belisario] *post consul. Belisarii* O., in quo fortasse ex errore id, quod sequitur *cons.* etiam retinetur.

NOV. XXXII. PRAEF. Apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, quae ab his verbis incipit: *eum plerosque alios*. — primitus] *primus* O. — eas] *eos* O. — horum] *honorum et* O. — (p. 371.) neque] *quoque* O. — non aliter] *neque aliter* O. — iurandum] *iurando* O. — subeant ita] Inverso verborum ordine O. — respiciamus] *reputamus* O. — alii vero] Ultima vox *vero* in O. plane non est. — deservire] *deserviret* O. — iacere] *iaceret* O. — (p. 372.) et militaris] Prior vox *et* deest in O. — est namque] Inverso ordine O. — NOV. XXXII. CAP. I. praesenti] *praesente* O. — quod] *quae* O. — in nullo] Prior vox *in* in O. non est. — autem] In O. postea est *et*. — cedat] *concedat* O. — nostris] deest in O. — (p. 373.) quidem] deest in O. — eodem] In O. subiicitur *enim*. — accipere] *accipiat* O. — relegant] *relegat* O. — custodiant] *custodiat* O. — sequantur] *sequatur* O. — nisi omnia] *omnino nisi* O. — ei] deest in O. — NOV. XXXII. CAP. II. fiat] *fiet* O. — sicuti] *sicut* O. — (p. 374.) dicavit] *dicabat* O. — et obedientes] Prior vox *et* deest in O. — divina nostra] Inverso verborum ordine O. — statuimus] *statuemus* O. — (p. 375.) nec illorum] *neque illorum* O. — nec quodl.] *neque quodl.* O. — curam] *causam* O. — hac] *hanc* O. — administratione] *administrationem* O. — NOV. XXXII. CAP. III. crescit] *crescet* O. — (p. 376.) offerat] *afferat* O. — enim] *etenim* O. — respiciet] *respiciat* O. — libras] *libris* O. — NOV. XXXII. SUBSCR. PP.] *semper* O. — V. C.] deest in O.

NOV. XXXIII. Apud Contium est Latina Haloandri interpretatio, quae quidem ab his verbis incipit: *iam quidem et alios gentium praesidatus maiores reddidimus, qui prius humiles*. — (p. 377.) prius] *primitus* O. — priores] *praetorum* O. — administrationes] *administratione* O. — (p. 378.) habuerit] *habuit* O. — fuisset] *fuit* O. — proconsulariva] *proconsularitas* O. — et in] *sed in* O. — semper nobilis] Inverso ordine O. — et sec.] Prius *et* in O. non est. — primus qui] Inverso ordine O. — divae] *piae* O. — probatissimus] Quae antea est lacuna, eam O. voce *imperatorum* explevit. — etiam ei] Inverso ordine O. — nominasset] *nominavit* O. — quum] In O. antea est *et*. — (p. 379.) NOV. XXXIII. PRAEF. §. 1. provinciam] *provinciae* O. — compendium] In O. antea est *et*. — praestantem] *parantem* O. — bonos] *bonis* O. — est] *et* O. — hominum] *humani* O. — NOV. XXXIII. CAP. I. vehimus] *vehemus* O. — proconsularem] *proconsulem* O. — (p. 380.) ea] *omnia* O. — audiant] *audiat* O. — validamque] *validaque* O. — existere] *existat* O. — circum] *circa* O. — suo consiliario] *assessori* O. — obedienti] *parenti* O. — adnuntiet] *enunciet* O. — (p. 381.) et eius] *nec eius* O. — et quat.] Prius *et* in O. plane non apparet. — NOV. XXXIII. CAP. II. (p. 382.) praecepimus] *praecipimus* O. — tale aliquid fiat] *aliquid fiat tale* O. — et ad] *ad* O. — permittere] In O. subiicitur *fieri*. — agi] Haec vox deest in O. — NOV. XXXIII. CAP. III. in agris] *agros* O. — trahere] *abstrahere* O. — agitur] *agetur* O. — (p. 383.) corripientes] *corrigente* O. — NOV. III. CAP. III. §. 1. omnibus] In O. antea est *in*. — ipse] *ille* O. — omnibus] *omnium* O. — abripiet] *eripiet* O. — (p. 384.) NOV. XXXIII. CAP. III. §. 2. damus] In O. subiiciuntur haec: *et huic*. — custodire] *custodiri* O. — perpetue] *perpetuo* O. — scriptum] *hunc inscribi* O. — priori] *et priore* O. — supercilio] *concilio* O. — maiori] *maiore* O. — NOV. XXXIII. SUBSCR. post cons.] Antea in O. intrusa haec sunt: *domino nostro Iustiniano perp. Augusto*. — V. C.] Postmodo in O. intrusum est *consulis*.

NOV. XXXIV. INSCR. largitionum] In C. O. postea subiicitur: *exconsuli et patricio*, quod quidem ex Haloandro huc delatum est. — NOV. XXXIV. PRAEF. imperatorum] *imperatores* C. O. — piissimorum] *piissimos* O. — mutavit] *mutuavit* C. — (p. 386.) credidimus] *credimus* C. O. — Marciano] *A Marciano* C. O. — imperatorum] *imperatore* C. O. — (p. 387.) ei] *eius* C. O. — dictam] *praedictam* C. O. — Invenimus quoniam] Inverso ordine C. — quod] deest in O. — quidem] deest in C. O. — hoc] *haec* C. O. — celebrarunt] *celebraverunt* C. O. — uni] deest in C. O.

eligentes bene] Inverso ordine C.O. – aestimavimus] *existimavimus* C.O. – nostrorum temporum] *nostrarum legum* O. — (p. 388.) NOV. XXXIV. CAP. I. quantacunque] *quantumcunque* C. – consule] *consul* C.O. – componentes] *competenti* C. – reditus] *processiones* C.O. Apud Haloandrum est: *in publicum processiones.* – imminutos omnes] Desunt in C.O. – volumus] In C.O. subiicitur: *septem.* Apud Haloandrum est: *septem esse volumus.* – hoc] In C. antea est *ad.* – voluntatem] *voluptatem* C.O. – spectacula] *spectaculis* C.O. – (p. 389.) agit] *aget* C.O. – mappam ****] *vocant et tertium, qui theatroquinegium dicitur non bis, sed* C.O., quibus verbis tota, quam enotavimus lacuna suppletur. – ubi] deest in C.O. – complebit] *implebit* C.O. – pancarpon Latine silva conspecta] Graece *παγκράτιον* C. Ultima verba *Latine silva conspecta* desunt in C. et O. – qui] *quid* C. – pornas] *adorna* C. – atque auditibus] *et audibilibus* C.O. – (p. 390.) edit] *edet* O. – is] deest in C.O. – mappa] *hippomachia* C. – deponit] *deponet* O. – – theatrum amphitheatrum] *theatroquinegia* C. O. – priori] *priorum* C. O. – (p. 391.) his] *iis* C.O. — NOV. XXXIV. CAP. II. copulatus] In C.O. subiicitur *est.* – sat] *satis* C.O. – consulatus] *consulatu* C. – illae] In C. antea est *et.* – non uxor] *neque uxor* C.O. – et pure] Prior vox *et* deest in C. — NOV. XXXIV. CAP. II. §. 1. spargere autem] *quid autem oporteat spargere* C.O. Apud Haloandrum est *quid vero — spargere oporteat.* – (p. 392.) sicut] In C.O. antea est *quam.* – solum] *soli* C. Apud O. haec vox *solum* iam non ad ea, quae subsequuntur, verum ad ea potius, quae praecedunt, trahitur. – aurum enim] Inverso ordine C. – reservatur] *damus* C.O. – largitus] *largimur* C.O. – hoc] *et haec* C.O. – (p. 393.) spargere] In C. O. postea est *in his.* – miliarisia] *missilia* C. – et in melis et caucis] *thymelicis et caveis* C. *et in melis et in caucis* O. – quadriangulis] *quadrangulis* C.O. – aut medi.] *sive medi.* C.O. – recte] In C. O. postea subiicitur *se.* – putaverit habere] Inverso ordine C.O. — (p. 394.) NOV. XXXIV. CAP. II. §. 2. legis] *lege* C.O. – haec] *hoc* C.O. – se] In C.O. postea est *est.* – posita est] In C.O. postea est *lex.* – ne] *ut* C. – (p. 395.) dationes] *donationes* C.O. – ut neque] *et neque* C. *aut neque* O. – legem] In C. subiicitur *hanc.* – hanc] deest in C. — (p. 396.) NOV. XXXIV. CAP. II. §. 3. nullae] *nulli* C.O. – dationibus] *donationibus* C.O. – spargendum] *spargendo* C. O. – faciendum] *faciendo* C.O. – haec] *hoc* C.O. – sint] *sunt* C.O. – nihilo offerentes] *nihil offerente* C.O. – (p. 397.) miliaresiis] *miliarisiis* O. – caucis] *caveis* C. – quadriangulis] *quadrangulis* C.O. – dationem] *donationem* C.O. – exercent] *exercebunt* C.O. – egerunt] *egerant* C. – abreptorum] *arreptorum* C.O. – domi] *domum* C.O. – deferentes] *referentes* C. – (p. 398.) forsan] *forsitan* C. O. – contigit] *contigerit* C.O. – cogitur] *cogetur* C.O. – abundantia] *abundantiam vel* O. – et plagas] *aut plagas* C. – introducimus] *introduximus* C.O. – habeant] *habeat* C.O. — (p. 399.) NOV. XXXIV. CAP. II. §. 4. apud eam] *ad eam* C.O. – (p. 400.) nomen] *in omni* C.O. – nostris praefectis] Inverso ordine C.O. – eum mittens] *committens* O. – quidem] In O. postea est *est.* – iugis] In C.O. subiicitur *et.* – gentibusque] *et gentibus* C.O. – advenit] In C. haec quidem vox iam non cum his, quae sequuntur, sed cum his, quae antecedunt, coniungitur. – autem] *aut* C. — (p. 401.) NOV. XXXIV. EPIL. scripta exemplaria] *scriptum exemplum* C.O. – praefecto praetorio Orientis] *gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C.O. – scripta exemplaria] *scriptum exemplar* C.O. – praefecto felicissimae urbis] *prudentissimo et gloriosissimo praefecto huius almae urbis* C.O. — NOV. XXXIV. SUBSCR. Ian.] *Iul.* C.O.

NOV. XXXV. INSCR. (p. 402.) ut nullus mutuans agriculae teneat eius terram] *de his qui mutuum dant agricolis* C., quod ex Haloandri translatione huc migravit. – Idem aug.] *Imp. Iustinianus aug.* C.O. – viro illustri] deest in C. — NOV. XXXV. CONTEXT. totas] *omnes* C. – patrias] *provincias* C. – exemplarium] *exemplum* C. – praecipimus] *praecepimus* C.O. – ut ne] *ut non solummodo* C. – quidem] deest in C. – solummodo] deest in C. – positam] *propositam* C. – milites] In C. antea est *sed etiam.* – autem] deest in C. – non] deest in C. – igitur] *ergo* C.O. – (p. 403.) lex] *haec lex* C.O. – cuidam] *cuiquam* C.O. – et ad] Prior vox *et* deest in C.O. – habeantur] *habebuntur* C.O. — NOV. XXXV. SUBSCR. dat.] Haec tota subscriptio in C.O. plane non est.

NOV. XXXVI. INSCR. nullum — dare] *ne quis quod agricolae mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat et quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis* C., quod quidem totum ex Haloandri translatione transsumtum est. In O., ubi vulgaris inscriptio est, pro voce *debent* tamen scriptum est *debeat.* – Agerucio] *Agerochio* C.O. – V.C.] In C.O. est: *clarissimo.* – Haemi-

74**

montis] *Aemimontis* O. Caeterum in C.O. subiicitur: *in Thracia.* — NOV. XXXVI. PRAEF. (p. 404.) fit] *sit* C. — Mysia secunda] *ex ipsa* C.O. — quam] In C. subiicitur: *is.* — necessitate temporum] Inverso ordine C.O. — ad quosdam] deest in C. — foeneraticios] *foeneratorios* C. — fructum] deest in C. — (p. 405.) NOV. XXXVI. CAP. I. aliae speciei] *in alia specie* C.O. — fructus aridos] *fructibus aridis* C.O. — pro singulo modio] *per singulos modios* C.O. — sunt] *sint* C.O. — unam siliquam] Inverso ordine C.O. — ex] *in* C. — praesenti] *praesente* O. — et secundum] Prior vox *et* deest in C. — pignus] In C. antea est: *in.* — reddere] *reddant* C. hanc legem] *haec lex* C. — communem] *communis* C. — esse] *sit* C. — gaudentem] *gaudens* C. — et] *neque non* C. — consulentem] *consulens* C. — afferentem] *afferens* C. — NOV. XXXVI. EPIL. claritas] *caritas* C. — (p. 407.) haec] *hoc* C.O. — et actione cadant] *exactione cadent* C.O. — degat securus] In C.O. ordo verborum inversus est. — NOV. XXXVI. SUBSCR. V. Kal. Mart.] *XV. Kal. Iul.* O. Apud C. quidem tota haec subscriptio plane non est. — Belisario V.C. Cons.] *post consul. Belisarii V. C.* O.

NOV. XXXVII. INSCR. idem aug.] *Imperator Iustinianus aug.* O. Apud Contium quidem tota haec Novella desideratur. — Triboniano] *Tribuniano* O. — NOV. XXXVII. CONTEXT. (p. 408.) ut gessisset] *suggessisse* O. — divino nutu] deest in O. — sacram] In O. antea est: *et.* — et non] *nec tamen* O. (p. 409.) — licentiam] In O. subiicitur: *sibi.* — sibi] deest in O. — licet] *liceret* O. — quaestioni] *quaestoria* O. — atque] deest in O. — subsecutam] *subsecuta* O. — quaestorium] *quaestionum* O. — ex] deest in O. — locum suum] Inverso ordine O. — inter homines] deest in O. — (p. 410.) praedicatum] *praedictum* O. — constitutos] *constitutis* O. — spe] deest in O. — aestimavimus] *existimavimus* O. — etiamsi] *etsi* O. — (p. 411.) aliis] *alios* O. — hi] deest in O. — subrogetur] *subrogatur* O. — nec] *ne* O. — accipiant] *accipient et* O. — Epictetum] *Epicteum* O. — Perigenem] *Perignin* O. — in loca] Prior vox *in* deest in O. — ex his] Ultima vox *his* deest in O. — (p. 412.) fuerit subtractus] In O. ordo verborum inversus est. — alius] deest in O. — subrogetur] *subrogatur* O. — aptissimum] Postmodo in O. subiicitur: *esse.* — indicandum] *indicatum* O.

NOV. XXXVIII. certum] *tertium* O. Huius quidem Novellae contextus apud C. non est. — NOV. XXXVIII. CONT. nos] *nostras* O. — sacram] *nostram* O. — liceret] *liceat* O. — (p. 414.) inique] *inquiat* O. — nostras] deest in O. — cognitionali] *cognationali* O. — superiorem alium gradum] *alium gradum superiorem* O. — quod] *quid* O. — matrem] In O. antea est *ad.* — quisque] *omnisque* O. — masculus] *masculos* O. — femina] *feminas* O. — quis] *ne quis* O. — proaviam] *proviam* O. ex errore typographi. — hocque] In O. postea scriptum est: *et.* — stetur] *stet* O. — germanas] *germanos* O. — (p. 415.) praestari ex una parte] *ex una parte praestari* O. — etenim] *enim* O. — sua] *suas res* O. — alienas] In O. antea est: *et.* — substantias] *subiectas* O. — antelatum] *antefatum* O. — sanctioni] *sanctionis* O. — (p. 416.) scilicet] deest in O. — excedit] *excedat* O. — etas] *aetas* O. — quod] *quid* O. — observari] *observare* O. — temporales] *temporis* O. — ut et] Prior vox *ut* deest in O. — et ascendentium] deest in O. — (p. 417.) omnibus tradiderunt] Inverso ordine O.

NOV. XXXIX. Huius Novellae contextus apud Contium deest. — Africanae] *Africae* O. — ut sanct] *vir sanct.* O. — quae] *qui* O. — civitatis Carthaginis] Inverso ordine O. — (p. 418.) nostri] *nostram* O. — nominis] deest in O. — libenteque] *libentique* O. — cum nostrae] *tam nostrae* O. — quas] *quis* O. — aliquos] *Afros* O. — detinere] *detineri* O. — probatum] *probatus* O. — avelli] deest in O. — (p. 419.) detinere] *detineri* O. — ante] *antea* O. — recuperandi a quac. pers. per provinciam occup. ut possit] Haec quidem in O. desunt. — aliqua] *alia* O. — detur] In O. postmodo vox *omnino* est. — vel episcopos] Prior vox *vel* in O. deest. — (p. 420.) nec aliquam administr. quibuslibet subire amb. ne videantur haeretici] Haec quidem omnia desunt in O. — constituti] Postmodo vox *et* est in O. — sufficit] *sufficiat* O. — hac] *hoc* O. — accipiant] *accipiebant* O. — audeant] deest in O. — haereticos vel] *haereticos et* O. — (p. 421.) peragendi] *peragenda* O. — Privilegia] deest in O. — etiam] deest in O. — poterunt] *possint* O. — sin] *si* O. — (p. 422.) eas] deest in O. — omnibus] In O. antea est: *et.* — summae] *summum* O. — rationem] deest in O. — demetatoribus] *temeratoribus* O. — aliqua] *aliaque* O. — gravissima] *gravi* O. — violari tentaverint vel] desunt in O.

NOV. XL. INSCR. de naturalibus — succedant] *de decurionibus et filiis eorum* C.O. — NOV. XL. PRAEF. competentem] deest in C.O. — apparuit] *fuit* C.O. — ita] deest in C.O. — videatur] *videbatur* C.O. — (p. 424) quoniam] *quando* C.O. — harum] *his* C.O. — per omnia] desunt in C.O. — et paucos] *ad*

paucos C. O. – illorum] *illis* C. O. – curia] Haec lacuna, quae postea enotatur, in C. O. sic reperitur expleta esse: *contigerit respublica.* — NOV. XL. PRAEF. §. 1. servare curiae] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 425.) continuam] *continue* C. O. – deinde] *denique* C. O. – et] deest in C. O. – iam et] Utrumque deest in O., ultima vox *et* tantummodo in C. deest. – impiam] *impiissimam* O. – utiles] *inutiles* C. – eadem] *ad eam* C. O. – exhinc] *exin* C. *exinde* O. – haec] *hac* C. O. – alias] In C.O. subiicitur: *et alias.* – dinumerat] *denumerat* C. – inveniet] In C. subiicitur: *virorum neque.* – neque virorum] desunt in C. – habentem] *habentes* C. O. – alias autem] desunt in O. *alias aut* C. — NOV. XL. PRAEF. §. 2. quasdam quidem] haec desunt in O. In C. ultima quidem vox *quidem* plane non legitur. – rerum curialium] Inverso ordine C. O. – subiicere] *subiacere* C. O. – falsas] *falsis* O. – causas] *causis* O. – quacunque persona] *quamcunque personam* C. O. – antenuptiales] *antenuptias* C. O. – et de hoc] Prius *et* deest in C. O. – circumscript. multas] Inverso ordine C. O. – ut omnino] Prior vox *ut* deest in C. O. – hoc] *ipso* C. O. – demin.] *dimin.* C. O. – ea] *eas* C. O. – susceperit] *suscepit* C. – curia tres uncias] *tres uncias curia* C. O. — NOV. XL. PRAEF. §. 3. diminuetur] *deminueretur* O. *diminueretur* C. – cedentes] *concedentes* C. O. – curia aliter] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 427.) unde qui] *itaque si quis* C. O. – iste] In C. O. antea est: *curiali.* – nam] *nam quae* C. O. – quales et magistri militatus dici poterunt] *idem autem est dicere et magistro militatus* C. *idem autem est dicere et magisterium militum* O. – de] deest in C. O. – a nobis] *qua nobis in* C. O. — NOV. XL. PRAEF. §. 4. alii] *aliis* C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. — (p. 428.) NOV. XL. CAP. I. feminas] *feminam* C. – propriam] *propriae* O. – substantiam] *substantiae tres partes* O. – plurimis] *pluribus* O. – dicere] deest in C. O. – labor] *fama bona* C. O. – et hos] Prior vox *et* deest in C. – aliis] In C. antea est: *aut.* – superessent] *superstes est* C. O. – et ipsi] Prior vox *et* deest in C. O. – substantiae novem uncias] *novem uncias substantiae* C. O. – et omnia] Prius *et* deest in C. O. – faceret] *faciet* C. O. – (p. 429.) desideraverint] In C. O. subiicitur: *substantiam accipere*, quod quidem in utroque loco uncinis inclusum est. – veniunt] *veniant* C. O. — NOV. XL. CAP. II. PR. dederit] *dedit* C. O. – NOV. XL. CAP. II. §. 1. voluit] *voluerit* C. O. – ipsorum] deest in C. O. – fecit] *eorum fecerit* C. O. – in curia] *curiae* C. O. – venerint] *venerunt* C. O. – voluerint] *voluerunt* C. O. — NOV. XL. CAP. III. (p. 430.) an] *aut* C. O. – tantummodo ei] In C. O. verborum ordo inversus est. – nepotes forsan] Inverso ordine C. O. – nullo] *nulla* O. – diminuatur] *deminuatur* O. – quantum] *quod* C. O. – sive ad filios sive ad alium] Haec quidem omnia desunt in C. — NOV. XL. CAP. IV. feminae] In C. O. postea est: *nuptae.* – nuptae fuerint curialibus] *curialibus nuptae fuerint* C. O. – licebit] *licentia erit* C. O. – (p. 431.) quo modo] *quem modum* C. O. – quaedam non] *quaedam vero non* C. O. – talibus] Haec quidem vox in C. iam non ad ea, quae praecedunt, sed ad ea, quae subsequuntur, trahuntur. – quidem novem] Inverso verborum ordine O. – omnino] *omnimodo* C. O. – divisis] *divisae* C. O. – secundum] *secundam* C. – eis] *his* C. O. – nuptae] In C. O. postmodo est: *sunt.* – reservans] *reservatis* C. *reservata* O. – unciis] *uncias* O. – non voluerit] *noluerint* C. *noluerit* O. – venient] *veniant* C. O. – quem] *quod* C. dividantur] *dividentur* C. O. – in] deest in O. — NOV. XL. CAP. V. (p. 432.) quodsi] In O. postea subiicitur: *enim.* – propriae] In C. O. postea est: *patriae.* – quarta curiae] *quarta parte curiae danda* C. O. – videntur] *videantur* C. O. – civitates] *civitatium* C. *civitatum* O. – in integrum] *integre* C. O. — NOV. XL. CAP. VI. (p. 433.) fit] *sint* C. O. – cuiuscunque] *cuicunque* C. – esse conditionis] Inverso ordine C. O. – suum] deest in C. O. – se tentant] *et tentant* C. O. – coniungere aut] *adiudicare se ipsos vel* C. O. – vicaneorum] *vicaneae* C. O. – alteri cuicunque conditioni] *aliis quibuscunque conditionibus* C. O. – curiales conditionem curiae] *curiali, curialem conditionem* C. O. – obtinere ***] Quae lacuna postmodo est, hanc quidem C. O. sic expleverunt: *volumus.* – namque] *enim* C. O. – pauciores] In C. O. postmodo legitur: *sunt.* – nostra in republica sunt] *locorum nostrae reipublicae* C. O. – autem] *vero* C. O. – multitudine] *multitudinem* C. O. – sunt deinde] *constituti sunt* C. O. – (p. 434.) magis est] In C. O. verborum ordo inversus est. – ampliare] *amplificare* C. O. – quae] deest in C. O. – vicaneae] *vicariae* C. – ea] *et ea* C. – sunt] *sint* C. O. – eum] deest in C. O. – excepimus] *excipimus* O. – ad hanc nostram div. constitutionem] *ab hac nostra divina constitutione* C. O. – se] deest in C. O. – conditionem] *conditione* C. – permutaverunt] *permanserunt* C. *se perscripserunt* O. – et omne] In C. O. antea est: *ante decimam indictionem.* – (p. 435.) habuerant] *licuerunt* C. O. – curiae] *curia-*

les C. O. – etsi] *sed etsi* C. – ei est] *est eis* C. O. — NOV. XL. EPIL. indicantur] *indicantur* C. O. – praevaricare] *praevaricari* C. O. — NOV. XL. SUBSCRIPT. Belisario V. C. cons.] *indictione undecima post consulatum Belisarii V. C.* O.

NOV. XLI. INSCRIPT. undecimo] In O. antea interpositum est: *in.* – p. p. Orientis secundo] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri translatione huc migraverunt. — NOV. XLI. PRAEF. et paulatim] Prior vox *et* deest in C. – (p. 436.) conveniens] In C. O. postmodo est: *est.* – quia] *quod* C. O. – dubitabatur de restitutionibus] *de restitutionibus dubitabatur* C. O. – remanerent] *manerent* C. – illi] *alii* C. – (p. 437.) haec] *hoc* C. O. – sunt] *fuerunt* C. O. – quae] *quod* C. O. – nostrae legi] Inverso ordine C. O. – (p. 438.) mortuus est] *mortuus esset* O. – hic] *huic* C. O. – ex restitutione] *et restitutionem* C. O. – melius] *in melius* C. — NOV. XLI. CAP. I. (p. 439.) et ex] Prior vox *et* deest in C. O. – sufficeret] *suffecerit* C. O. – a restitutione] *ad restitutionem* C. – etiam ei] Inverso ordine C. O. – (p. 440.) fieri ad dotis oblationem] *ad dotis oblationem fieri* C. O. – his] *iis* C. O. – oblationibus] *donationibus* C. O. – maiori et meliori] *maiore et meliore* C. O. — NOV. XLI. CAP. I. §. 1. secundam hanc] *post hanc* C. – si qua] *si quae* C. – facere donationis] Inverso verborum ordine C. O. – hoc] *et hoc* C. O. – et hanc] Prior vox *et* in C. non est. — quidem] *siquidem* C. O. — NOV. XLI. CAP. II. (p. 441.) et antequam] Prior vox *et* deest in C. O. – quiddam] *quoddam* C. O. – existimare] *existere* C. O. – appareti] *appareat* C. – expleto anno] *completo anno* O. *anno completo* C. – hoc] *haec* C. O. – cadat mox] Inverso verborum ordine C. O. – velle] *valere* C. O. – illa] In C. O. antea est *at.* – (p. 442.) nosset] *nosceret* C. – nuptias non fuisse] *non fuisse nuptias* C. – subiacet] *subiacere* C. – autem] *tamen* C. O. – parcimus] In C. O. subiicitur: *enim.* – reliquit] *relinquit* C. – suspicio] *suscipio* O. ex errore typographi. – ipsum] *ipso* C. O. – noxiam] *in noxiam* C. — NOV. XLI. CAP. II. §. 1. (p. 443.) priori] *priore* O. – usum] In C. O. antea est: *secundum.* – et circa] *etiam circa* C. O. – acerbas] *intempestivas* C. – maiori] *maiore* C. O. — NOV. XLI. EPIL. universis] In C. O. haec subiiciuntur: *lex scripta est Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio,* quae quidem ex Graeco Novellarum contextu suppleta esse satis constat, etsi apud Haloandrum desiderantur. — NOV. XLI. SUBSCRIPT. XII.] *XV.* C. O. – Belisario V. C. cons.] *post Belis. V. C. cons.* C. *post cons. Belisarii V. C.* O.

NOV. XLII. INSCRIPT. possit alienare] Inverso ordine C. – habitacula in sua posita civitate] *aedificia secundum ipsam sita civitatem* C. – Imp. Iustinianus aug.] *idem imp.* C. — NOV. XLII. PRAEF. iam quidem] In C. subiicitur: *ea quae.* Apud Contium duplex huius legis versio est: una, quae ab his verbis incipit: *iam quidem, quae ad prohibitionem,* in editione anni 1559; altera, cuius hoc est initium: *iam quidem ea, quae de prohibitione,* in editione anni 1571. Vide Bieneri historiam Novv. p. 447 seq. – (p. 444.) legi] *lege* O. – quo] *in quo* O. – inopior] *inexpertum* O. – est] In O. subiicitur: *dicere.* – et miraculum] *ad miraculum* O. – magni] *sancti* O. – (p. 445.) NOV. XLII. PRAEF. §. 1. in praesenti] *ipse* O. – deo] deest in O. – trecentis] In O. subiicitur: *et.* – plus minus] *plus vel minus* O. – secundum] *per* O. – (p. 446.) posse haec] Inverso verborum ordine O. – has] deest in O. – triginta auri] Inverso verborum ordine O. – agitur] *agetur* O. – peritura] In O. postea est: *eis.* – valentium] *valentis* O. – deiiciantur] *detineantur* O. — (p. 447.) NOV. XLII. CAP. I. legis] *legum* O. – sanctissimarum] *sanctarum* O. – eis] *ei* O. – concedimus] *concedemus* O. – quoniam] In O. antea est: *et maxime.* – ut pote] *ut puta* O. – (p. 448.) igitur] *itaque* O. – contra] *inde in* O. — NOV. XLII. CAP. I. §. 1. aliqua] *aliquando* O. – successionibus] *successoribus* O. – esse] *esset* O. – (p. 449.) secundum] *scilicet secundum* O. – videlicet] deest in O. – ex] *et ex* O. – transactione] *in transactionem* O. – miracula] *oracula* O. – secundum quod] *quoad* O. – citra] *ultra* O. — NOV. XLII. EPIL. (p. 450.) ipsa] *ipsam* O. – inscribenda] *inscribendam* O. – omnium] *omni* O. – habet] *habent* O. — NOV. XLII. SUBSCR. Belisario V. C. cons.] *post cons. Belisarii V. C.* O.

NOV. XLIII. INSCR. Severi] *et Severi* O. – et Zoorae] *et Petri et Zoorae* O. – Imp. Iustinianus aug.] *in nomine domini Iesu Christi dei nostri imperator Caesar, Flavius, Iustinianus, Alemanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, gloriosus, victoriosus, triumphalis, semper Augustus* C. O. – universali episcopo et patriarchae] *archiepiscopo et universali patriarchae* C. O. — NOV. XLIII. PRAEF. Pro his apud C. O. alia versio Latina est, ex Conciliorum Actis hausta illa quidem, quam et Beckius secutus est. Nos, ne

quid huic operi deesset, in appendice Latinarum interpretationum, quae ex Iustiniani Novellis praeter Authenticorum librum circumferuntur p. 1143, collocandam curavimus. Incipit autem haec versio a verbis: *rem non insolitam imperio et nos facientes ad praesentem venimus legem*; *quoties enim sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit* et reliqua.

NOV. XLIV. INSCRIPT. (p. 463.) Constantinopoleos] *Constantinopolitanis* O. — domini] *dominii* O. In C. quidem est tota inscriptio Haloandri, quae ad Graecum Novellarum contextum efformata est. — NOV. XLIV. CONTEXT. Apud Contium hic est Latina Haloandri interpretatio, quae ab his verbis incipit: *quoniam potentiae nostrae.* — nostrae potentiae] Inverso ordine O. — nostrorum] deest in O. — (p. 464.) eorum] deest in O. — huius] deest in O. — mensurae] *mensura* O. — nos] *et nos* O. — nostrae] deest in O. — (p. 465.) possint] *posse* O. — praedictae] *praedicta* O. — functionis] *functione* O. — horum] *harum* O. — et pauci sunt] *ut pauci sint* O. — gravati] *gratiati* O. — (p. 466.) alio] *alii* O. — defunctorum] In O. postea subiicitur *et.* — uno] *unum* O. — (p. 467.) enim] *vero* O. — positus] dispositus O. — siquidem] *quidem* O. — praebentibus eo quodlibet] *eo praebentium qualecunque* O. — NOV. XLIV. CAP. I. §. 1. cuiuscunque] *uniuscuiusque* O. — domini] *dominii* O. — maioris] *maiores* O. — minoris] *minores* O. — administrationis] *administrationes* O. — (p. 468.) eis publica] In O. verborum ordo inversus est. — quincupla] *quintuplicia* O. — statu] *statuto* O. — etiam] *et* O. — (p. 469.) hoc] deest in O. — NOV. XLIV. CAP. I. §. 2. levigare] *levare* O. — exigi] *exigere* O. — cadat] *cadet* O. — paulatim] Quae lacuna antea enotata est, in O. plane non est, totusque orationis tenor sine lacunae suspicione profluit. — extenduntur] *extendentur* O. — tributa] deest in O. — breve] *et breve* O. — et leve *ac leve* O. — quod] *quid* O. — dispositionem] *dispensationem* O. — onerare] *molestare* O. — laevigantur] *levantur* O. — (p. 470.) NOV. XLIV. CAP. I. §. 3. legitima] *definita* O. — fruatur] *utatur* O. — in pensionibus] *pensionum* O. — magnae] *agere* O. — quae] *qui* O. — coacta] *coacti* O. — (p. 471.) sanctionem declarata sunt] *declarata sunt sanctionem* O. — ipsa] *illaesa* O.

NOV. XLV. INSCRIPT. tabellionibus] In C. O. subiicitur *et.* — P. P.] In C. O. subiicitur: *iterum exconsuli et patricio*, quae quidem ex Haloandri interpretatione huc translata sunt. — NOV. XLV. PRAEF. quoque] *quidem* C. O. — habens eius] In C. verborum ordo inversus est. — (p. 472.) rei] *negotii* C. O. — delegatum] *delegata* C. O. — negotii cadendi] Inverso ordine O. *cadente negotii* C. — NOV. XLV. CAP. I. et dum] *ut dum* C. — ab iudicibus] *a iudicibus* C. O. — (p. 473.) sunt subsecuta] In C. O. ordo verborum inversus est. — NOV. XLV. CAP. I. §. 1. ut igitur] *ut ergo* C. O. — scripsimus] *conscripsimus* C. O. — optime] *optimi* O. — alienas corrumpant] Inverso ordine C. O. — NOV. XLV. CAP. II. (p. 474.) forte sit] Inverso ordine C. O. — modis omnibus] Inverso ordine C. O. — NOV. XLV. CAP. I. §. 3. descendentes] *discedentes* C. O. — NOV. XLV. CAP. I. §. 4. dira] *dura* C. O. (p. 475.) ei etiam] *etiam eis* C. O. — ei dare] *eis dare* C. O. — his] *iis* C. O. — documenta] In C. antea est: *et.* — delegentur] *delegetur* C. O. — haec] *hoc* C. O. — subiaceat] *subiacet* C. *subiacebit* O. — metu legis] Inverso ordine C. O. — faciunt] *facient* C. — NOV. XLV. CAP. II. (p. 476.) habet] *habent* C. O. — scimus] *sancimus* C. — sola tali] Inverso ordine C. — sunt] In C. O. postmodo subiicitur: *et.* — earum] *eorum* C. O. — modo] In C. O. subiicitur *interesse.* — uti] Haec vox deest in C. O. — NOV. XLV. EPIL. sacram] *sanctam* C. O. — NOV. XLV. SUBSCR. XIX.] *XV.* C. O. — post cons. Bel. V. C.] *post cons. Bil. V. C.* C. *post Belisarii V. C. cons. anno II.* O.

NOV. XLVI. INSCR. (p. 477.) immobilium rerum] Inverso ordine C. O. — P. P. secundo] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Latina Haloandri interpretatione huc delata sunt. — NOV. XLVI. PRAEF. legis] *leges* C. O. — nobis] In C. O. antea est: *a.* — et immensum] Prior vox *et* deest in C. — optimum] In C. antea est: *et.* — et saepe] Prius *et* deest in C. — sanctissimis] In C. antea est: *de.* — eis esse] Inverso ordine C. O. — (p. 478.) eas] *earum* C. — circumventiones] *circumventionem* O. — plerumque] *pleraeque* C. — aliquid etiam] In C. ordo verborum plane inversus est. — sufficiente] *sufficienti* C. — valentes] *habentes* C. O., quod ex Haloandro manavit. — dare] *dari* C. O. — competenti] *competente* O. — (p. 479.) subtilitatis] *subtilitati* C. O. — NOV. XLVI. CAP. I. aliquis] *aliqua* C. O. — horum] *harum* C. O. — et eius] Prior vox *et* deest in C. O. — et insuper] Inverso ordine C. O. — legem ******] Apud C. huius lacunae nullum apparet vestigium. In O. autem sic expletur: *vendentibus vero sine culpa quo ad legem.* — et fisc.] *etiam fisc.* C. O. — his] *iis* C. O. — clara] *data* C. — quod et] In C. qui-

dem ultima vox *et* plane non est. – (p. 480.) gesta sint legem] *legem gesta sint* C. O. – immobilium] In C. subiicitur *rerum*. — NOV. XLVI. CAP. II. debitum fiscale] Inverso ordine C.O. – NOV. XLVI. CAP. III. felicis] *felicissimae* C. O. – (p. 481.) sunt] *sint* C. O. – nec] deest in O. – forinsecus] *forinsecis* in C. – quaedam] *quidem* C. – valuerint] *valuerunt* C. O. — NOV. XLVI. EPIL. hoc] *haec* C. O. — NOV. XLVI. SUBSCR. XVIII.] *XIIII*. C. O. – Belisarii] *Bilis*. C.

NOV. XLVII. INSCR. P. P. secundo] *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C. O., quod quidem ex Haloandri translatione venit. — NOV. XLVII. PRAEF. (p. 482.) his] *iis* C. O. – igitur ***] Quae postea quidem notatur lacuna, eius vestigium apud C. apparet plane nullum: item apud O. est *igitur et* sine ulla lacunae suspicione, nisi quod vox *et* ad parenthesin relata est. – reliquit] *reliquit* C. – ad haec] *ad hoc* C. O. – iusta] *iuste* C. O. – his] *iis* C. O. – haec nequaquam] In C. O. ordo verborum inversus est. – unam] *una* O. – personam] *persona* O. – et qui] *et eius qui* C. O. – totum] *ratum* C. O. — NOV. XLVII. CAP. I. scriptam] *scripturam* C. O. – absentibus] *praesentibus* C. – praesentibus] *absentibus* C. – haec] *hoc* C. O. – (p. 483.) celavit] *celaverit* C. O. – tanta esse] In C.O. verborum ordo plane inversus est. – iurans] In O. subiicitur: *et*. — NOV. XLVII. CAP. I. §. 1. his quae] *iis quae* C. O. — his] *iis* C. O. – (p. 484.) amicali interv.] *interventione amicabili* C. O. — NOV. XLVII. SUBSCR. X. Kal.] Sic et C. *XV. Kal.* O. – V. C.] Ad finem harum litterarum in C. O. subiicitur: *anno secundo*.

NOV. XLVIII. INSCR. imperatoris nomen] Inverso verborum ordine C. – perscribantur] *inscribantur* C. O. – secundo] *iterum exconsuli et patricio* C. O. — NOV. XLVIII. PRAEF. esse honestius] In C. O. verborum ordo inversus est. – (p. 485.) quod quidem] *quodcunque* C. O. – aliquid] *aliquod* C. O. – respexit] *respexerit* C. O. – ille] *hic* C. O. – his] *iis* C. O. — NOV. XLVIII. CAP. I. (p. 486.) gentibus] In C. O. postea est: *omnibus*. – et imperat.] Prior vox *et* deest in C. O. – illo] *in illo* C. O. – constituuntur] *constituentur* C. O. — NOV. XLVIII. CAP. I. §. 1. scribuntur] *conscribuntur* C. O. – geruntur] *aguntur* C. O. – inferatur] *inseratur* C. – praecedente] *procedente* O. – XI. et] deest in C. *XI*. O. – (p. 487.) viri clarissimi] Inverso verborum ordine C.O. – nono] *ante tot et tot* C. O., quod quidem ex Haloandri translatione originem habuit. – Aprile] *Aprili* C. O. — NOV. XLVIII. CAP. II. quia] deest in C. O. – hoc] *haec* C. O. – tempus] *id tempus* C. O. – (p. 488.) litterarum] In C. quidem subiicitur: *si*. – graecae sint] Inverso verborum ordine O. – licet] *liceat* C. O. – ignaris] In C. O. antea est *non*. — NOV. XLVIII. EPIL. modo] *dudum* C. O. — NOV. XLVIII. Kal.] *prid. Kal.* O. – Sept.] deest in C. – imperatore] *imperante* C. O. – Belisarii] *Bilis*. C. – indictione I.] Haec quidem in C. O. desunt.

NOV. XLIX. Hic quidem Contius peculiarem versionem apposuit, cuius initium hoc est: *scimus antea divinam*. Vide Bieneri historiam Novv. p. 450. — NOV. XLIX. PRAEF. degis] *deges* O. – (p. 490.) venire] *venientes* O. – aliarum] *alias* O. – etsi] *si* O. – siquidem] Apud O. postea adscriptum est: *ipse*. – super] *de* O. — NOV. XLIX. PRAEF. §. 1. Mysiam] *Mysia* O. – Scythiam] *Scythia* O. – locum] *loco* O. – residente eo] *residentem eum* O. – (p. 491.) dictum] *edictum* O. – maiori] *maiore* O. — NOV. XLIX. SUBSCR. Kal.] *XV. Kal.* O. – p. c. Belisarii V. C.] *post Belisarii V. C. cons.* O.

NOV. L. INSCRIPT. (p. 492.) fideiussorem] *fideiussores* C. O. – praestant] *praestent* C. O. – P. P. secundo] *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C. O., quod ex Haloandro quidem translatum est. — NOV. L. PRAEF. scena] *in scena* C. O. – interminantes] *interminantem* C. O. – fideiussiones] *fideiussores* C. O. – fideiussorem] *fideiussores* C. O. – ducentem] *deducentem* C. – (p. 493.) forsan] *forsitan* C. O. — NOV. L. CAP. I. exigendum] *exigendam* C. O. – dandum] *dandam* C. O. – successores] In C. O. antea est: *et*. – (p. 494.) danda] *dandam* O. – habet] *habeant* C. O. – valet] *valeat* C. O. – periurasse] *periurasse* C. – agnoscant] *cognoscant* C. O. – NOV. L. SUBSCR. C P.] deest in C. – Iustiniano] *Iust*. C. *Iustiniani* O. – p. c. Belisarii V. C.] *post Bil. V. C. cons. anno II*. C. O.

NOV. LI. INSCR. (p. 495.) neque] *nec* C. O. – p. p. secundo] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem omnia ab Haloandro derivata sunt. — NOV. LI. CAP. I. omnium] *omnino* C. – aliud aliquid] Inverso ordine C. O. – quadruplum] *in quadruplum* C. O. – actione] *ab actione* C. O. – (p. 496.) a] deest in C. – praesidibus] *praesidentibus* C. O. – hoc] *haec* C. – provincia cui] *provinciis quibus* C. – praesumantur] *praesumi patiantur* C. *praesumantur agere* O. – eos a nostris] *a nostris eos*

C. — NOV. LI. CAP. II. ipso hoc] Inverso ordine C.O. – in imp.] Prior vox *in* deest in C.O. – si] *nisi* C. O. – et subscr.] Prior vox *et* deest in C. – est consequens] Inverso ordine C. O. – (p. 497.) etiam in] *et in* C. O. – privatis] *privatos* C.O. – a privatis] In C.O. antea est: *quae*. — NOV. LI. SUBSCR. Kal.] *XV. Kal.* C.O. – Constantinopoli] deest in C. – Iust.] *Iustiniani* O. – Belisarii] Hanc lacunam, quae postea est, C.O. sic expleverunt: *V.C. anno secundo*.

NOV. LII. INSCRIPT. ut haeretici — perhibeant] Pro his quidem in C.O. haec sunt: *ut non liberentur curiali fortuna Iudaei nec Samaritani aut haeretici occasione eorum religionis, sed curialibus quidem functionibus subiaceant, privilegiis vero curialium non fruantur: posse vero eos contra orthodoxos quod subiaceant curiali fortunae testimonium perhibere, ut qui et pro orthodoxa politia recte testimonium perhibeant.* – (p. 498.) Imp. — secundo] *idem imperator Ioanni praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C.O. — NOV. LII. PRAEF. eminentis] *excellentia* O. – quibus] *quos* C. O. – sed in tenebris] *sed et in tenebris* C. O. – animarum] *animis* C.O. – per eam] *per illam* C.O. – per noviss.] *propter noviss.* C.O. – vecordiam] *inverecundiam* C.O. – (p. 499.) omnes] *homines* C. – subiaceant] deest in C. – officialiis] *officialibus* C. O. – sancitum] In C. O. postea est: *est.* – huiusmodi] *eiusmodi* C.O. – hoc] *horum* C.O. – neque] In C.O. antea est *nihil.* – antiquarum] *antiquorum* C.O. – quarumlibet] *qualibet* C.O. – praebent curialibus] In C.O. verborum ordo inversus est. – et non exhibeantur] Haec quidem desunt in C.O. – deducantur] *ducantur* O. – quicquid] *siquid* C. – munia] *munera* C.O. – disponet] *dispositum sit* C.O. – (p. 500.) NOV. LII. CAP. I. nobis] deest in C. – tibi] *tua* C.O. – ut] deest in C.O. – et actor] Prior vox *et* deest in C.O. – posset] *posse* O. – testimonium] In C.O. postea est: *perhibere.* – posse] deest in C. O. – testimonium dari] *dari testimonium* C. *dare testimonium* O. – pro] deest in C. O. – nequaquam] In C. O. antea est: *autem.* – testimonium **** — eorum fortunam] Pro his in C.O. haec sunt absque ulla lacunae suspicione: *testimonium perhibendum docuisti igitur nos, quod quidam orthodoxi constituti refugiunt curialis esse fortunae et necessitatem subire perhibendi testimonii eos, qui illi genere iuncti sunt vel qui alias aliquo modo sciunt eorum* (C. *eorum sciunt*) *fortunam*, quae quidem omnia ex Graecis inlata sunt, quum in Latina Haloandri translatione aliter plane se habeant. – lex] In C. subiicitur: *eorum.* – (§. 501.) haereticorum] deest in C. O. – haec] *hoc* C. O. – cum utique] *cumque in* C. O. – timorem] *invicem* C.O. – repudiant] *dubitant* C.O. – suscipere] *recipere* C.O. – primum] *nam primum* O. – etenim] *quidem* C.O. – contra] In C. O. antea est: *postea.* – testimonium ***] In C.O. postmodo sine lacunae suspicione est: *vocat.* – ut sit] In C.O. postea quidem est: *quidem.* – litigantium] *litigans* C.O. – quidem] deest in C.O. – ei] deest in C.O. – dedit deus] Inverso ordine C.O. – etiam] *et* C.O. — NOV. LII. EPIL. et agere] Prius *et* in C.O. plane non est. – sancire] In C. O. postmodo interpositum est: *lege.* – prosint] *prosunt* C.O. — NOV. LII. SUBSCR. Kal.] *XV. Kal.* C.O. – Belisarii V. C.] *Bilisarii V. C.* *** C. *Belisarii V. C. anno II.* O.

NOV. LIII. INSCR. his] *iis* C.O. – ius hoc] In C.O. ordo verborum inversus est. – habeant] *habent* C.O. – quandam] *quartam* C.O. – substantiam] *substantia* C.O. – qui] *cui* C. – p. p. sodo] *gloriosissimo praetoriorum per Orientem praefecto iterum exconsuli et patricio* C.O., quae quidem omnia ex Haloandri interpretatione derivata sunt. — (p. 503.) NOV. LIII. PRAEF. docent nostram] Inverso ordine C. – protrahuntur] *pertrahuntur* C. – prov. aut] Ultima vox *aut* deest in C. – ex decretis] Prior vox *ex* deest in C. – per haec] *per hoc* C. *propter hoc* O. – veniunt] *veniet* C.O. – hi] *ii* C.O. – remanent] *remaneant* C. – peregrinationem] *peregrinatione* C. O. — NOV. LIII. CAP. I. dies decem] Inverso ordine C.O. – haec] *hoc* C. O. – (p. 504.) has] *his* C. O. – certa quantitate] *ad certam quantitatem* C.O. – exsequuntur] *exsequentur* C.O. – suscipiunt] *suscipient* C.O. – agnoscant] *cognoscant* C.O. – ludere] *illudere* C. – in vitas] Prior vox *in* deest in C.O. — NOV. LIII. CAP. II. nostrum quaestorem] Inverso ordine C. – sacris] In C. O. subiicitur: *nostris.* – (p. 505.) exhiberi] *exhibere* C. – et undique] *ut undique* C.O. — NOV. LIII. CAP. III. conventionis] In C.O. subiicitur: *factae.* – simul] deest in C. O. – constituentes] *statuentes* C. O. – NOV. LIII. CAP. III. §. 1. sive et] *sive etiam* C.O. – recognoscere] *cognoscere* C.O. – et forsan] Prius *et* deest in O. – eum] *reum* C.O. – cognoscendum] *agnoscendum* C. In C.O. postmodo statim subiicitur: *ea.* — NOV. LIII. CAP. III. §. 2. fiat quaedam] In C.O. verborum ordo inversus est. – (p. 507.) transierunt] *transierint* C.O. – dicere quidem] Inverso ordine C.O. – ostendi] *ostendit* C.O. – licentiam esse ei] *ei licentiam esse* C. O. – aut cum] *aut etiam cum* C. O. – sicut] In C. O. postmodo sub-

iicitur: *qui*. – indicans] *indicat* C. O. — NOV. LIII. CAP. IV. et eum] Prius *et* in C. O. deest. – sic etiam] Prior vox *sic* deest in C. – actores] *actorem* C. O. – iurent] *iurent* C. – quidem] deest in C. O. – observant] *observabunt* C. – (p. 508.) haec] *hoc* C. O. – forte] deest in C. – nunciare] *renunciare* C. Postea in C. O. subiicitur: *a qu datus est*. – contestatio litis] Inverso ordine C. – manifestationem suam] *manifestatione sua* C. O. — NOV. LIII. CAP. IV. §. 1. abisse] *abiise* C. O. – eius rerum] Inverso verborum ordine C. – (p. 509.) res] *etiam res* C. O. – causa servandi] Inverso ordine C. – solvet] *salvet* C. — NOV. LIII. CAP. V. plurimae] *multae* O. – aut etiam] *an etiam* C. *aut* O. – ferebantur] *efferebantur* C. – et nullum] Prior vox *et* deest in C. — NOV. LIII. CAP. V. §. 1. militias] deest in C. O. – emeretur] *meretur* C. – (p. 510.) nostram haec] *nostram hoc* C. O. – haec] *hoc* C. O. – quidem] *quippe* C. O. — NOV. LIII. CAP. VI. lex apta est] *aptata est lex* C. *lex aptata est* O. – novissima] In C. O. antea est: *in*. – providentia] *providentiam* C. O. – contigit] *contingit* C. O. – substantiae] Antea in C. O. est: *eius*. – (p. 511.) minus] In O. postea scriptum est: *autem*. – a quarta] Prius *a* deest in C. O. – perfruantur] *fruantur* C. O. — NOV. LIII. CAP. VI. §. 1. habuerit] *habuit* C. O. — NOV. LIII. CAP. VI. §. 2. conquirere] *acquirere* C. O. (p. 512.) hic volumus] Inverso ordine C. – in omnibus] *omnibus modis* C. O., priori voce *in* omissa. – alterius salvetur] Inverso ordine C. — NOV. LIII. EPIL. celsitudo] Postmodo in C. O. est *in omnibus*. – convertantur] *converserentur* C. O. — NOV. LIII. SUBSCR. CP.] deest in C. – DN.] *imp. domi* C. *imper. DN.* O.

NOV. LIV. INSCR. esse liberos] Inverso ordine C. O. – his] *iis* C. O. – (p. 513.) ut] *ut ne* C. – rerum] In C. subiicitur: *ecclesiasticarum*. – maiore] *maiori* O. – P. P. secundo] *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro huc translata sunt. — NOV. LIV. PRAEF. sed] deest in C. – etiam eius] Inverso verborum ordine C. O. – sive quidam] *siquidem* C. *si quidam* O. – (p. 514.) fuerint] *fuerunt* C. O. – his] *iis* C. O. – enim] deest in C. O. – habuimus] *habuerimus* C. O. – cohaerent] *cohaererent* O. – quidam] *quidem* C. – cohaerent] *cohaererent* O. — NOV. LIV. CAP. I. servandum] *servando* C. O. — NOV. LIV. CAP. II. autem] *igitur* C. O. – legem scripsimus] Inverso ordine C. O. – his] *iis* C. O. – et alien.] Prius *et* deest in C. O. – (p. 515.) debitum] In C. O. postea est: *est*. – et danti] Prior vox *et* deest in C. O. – ptochio] *ptochotrophio* O. *ptochotrophii* C. – ptochium] *ptochotrophium* C. O. – xenodochio] *xenodochii* C. – venerabilem] *reverendam* C. O. – ecclesiae] *ecclesiam* C. – ptochium] *ptochotrophium* C. O. – monasterium] *monasterio* O. – xenodochium] *xenodochio* O. – nosocomium] *nosocomio* O. – ad alterutrum] Prior vox *ad* deest in C. – ad unum] Prior vox *ad* deest in O. – numerata sunt] Inverso ordine C. O. – horum] In C. subiicitur: *monasteriorum*. – dicatae] *deo dedicatae* C. O. – deo] deest in C. O. – (p. 516.) haec] *hoc* C. O. – nec divino pragmatico] *neque pragmatico divino* C. O. – his] *iis* C. O. – si quid] *si quidem* C. – praeter] *propter* C. – nunc] In C. subiicitur: *eis*. – priore] *priori* C. O., quae varietas lectionis paullo post redit. — NOV. LIV. EPIL. bene a nobis] *nobis bene* C. O. – iussa] *iussa* C. O. – sacram] *sanctam* C. O. – praeest] *praees* C. O. — NOV. LIV. SUBSCR. Kal.] *XV. Kal.* C. O. – nostro] deest in O. – Iustiniano] *Iustiniani* O. – pp. aug.] deest in C. O. – p. c. Belis. V. C.] *post Belis.* (C. *Bilis.*) *V. C. cons.* C. O.

NOV. LV. INSCR. (p. 517.) fortuite] *ficte* C. O. – perpetue] *perpetuas* C. O. – emphyteuses] *emphytheuseis* C. – ne tamen] *nec tamen* C. O. – Constantinopoleos] *Constantinopolitano* C. O. – NOV. LV. PRAEF. (p. 518.) cognovimus] In C. subiicitur *eo*. – quidam] *quidem* O. – utentes] *nitentes* C. – igitur] *ergo* C. O. – quo] *quod* C. O. – talibus] In C. O. postea subiectum est: *contractibus*. – his] *iis* C. O. — NOV. LV. CAP. I. in imperialem] *ad imperialem* C. O. – (p. 519.) permutationes] *permutatio* O. – factas] *facta* O. – sicuti] *sicut* C. – praedictum modum] Inverso ordine C. O. – sunt ****] In C. O. nulla est lacunae suspicio. – quolibet fiat] Inverso ordine C. – etiam hoc] Inverso ordine C. O. – posse] Haec quidem vox deest in C. O. — NOV. LV. CAP. II. emphyteusis] *emphyteusis* C. – (p. 520.) agere perpetuo] *perpetuam agere* C. O. – hic fac.] *in hoc fac.* O. – hic] *hac* C. O. – hoc autem] *hac* C., voce *autem* omissa. — NOV. LV. EPIL. nobis] *a nobis* C. O. – his] *iis* C. O. — NOV. LV. SUBSCR. III. Non.] *XV. Kal.* O. – dn. n.] *dn.* C. O. – Iust.] *Iustiniani* O. – post c. Belisarii V. C.] *post Belisarii* (*Bilis.* C.) *V. C. cons.* C. O.

NOV. LVI. INSCR. maiori] *maiore* C. O. In O. subiicitur *quidem*. – *quidem*] deest in O. – Constantinopol.] *Constantinopolitanae* C. O. — (p. 521.) NOV. LVI. PRAEF. a plurimis] *plurimas* C. O. – maiore] *maiori* C. O. – clericis] *ecclesiis* C. – haec] *hoc* C. O. — NOV. LVI. CAP. I. et si quid] *ut si* C., omissa ultima voce *quid*.

— his] *iis* C.O. — pro his] *pro iis* C.O. — sed] In C. O. postea est: *et.* — officium] *officio* C. — haec] *hoc* C. O. — ecclesiae] deest in C. O. — domini] *deinde* C. — dei] deest in C. — (p. 522.) functiones] *defunctiones* C. — neque] *nec* C. — re] *rei* C. — sacram] deest in C.O. — NOV. LVI. SUBSCR. VI. Non.] *III. Kal. Novembr* C.O. — CP. Nov.] Mensis designatio in C. O. hoc quidem loco non est, quae manifesto errore in eum locum delata est, a quo aliena est, ut quae alienissima. — p. p.] deest in C.O. — post c. Belisarii V.C.] *post Belisarii* (C. *Bilisa*) *V. C. cons.* C.O. — indict. I.] deest in C.O.

NOV. LVII. INSCR. fortuite] *fortuito* O. — sacratissimi] *sanctissimi* C.O. — — (p. 523.) archiepiscopo Constantinopoleos] *sanctissimo huius regiae urbis archiepiscopo et universi eius tractus patriarchae* C.O. — NOV. LVII. PRAEF. oratoriis] *orationis* C.O. — observantes] *observientes* C.O. — NOV. LVII. CAP. I. hoc] *ex hoc* C.O. — lucrari] *lucra* C.O. — iam] *iam eis* C.O. — fuerint] *sunt* O. — (p. 524.) discessum] *decessum* C.O. — lucro] *vero* C. — accessu] *accesso* O. Postea quae sunt: *talia lucrari nitentibus* apud C. quidem iam non cum inferioribus, sed cum superioribus coniuncta sunt. — heredibusque] *heredibus* C. — NOV. LVII. CAP. II. ut si] *ut* C. — eos sed] In O. postea subiicitur *eos.* — qui et] Ultima vox *et* deest in C. — (p. 525.) NOV. LVII. EPIL. perpetue] *perpetuo* C.O. — ecclesiarum] Postmodo in C. O. subiicitur *conservare.* — NOV. LVII. SUBSCR. III. Non.] *XV. Kal.* O. — *p. c. Belisarii* V.C.] *post Belisarii* (*Bilis.* C.) *V. C. cons.* C.O. — secundo] Sic et O. *tertio* C.

NOV. LVIII. INSCR. (p 526.) p. p. secundo] *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri translatione deducta sunt. — in idem] Prior vox *in* deest in C. O. — valens] *valet* C. O. — manens] *manet* C.O. — his] *iis* C.O. — habere se] Inverso ordine C.O. — subtilium] *subtili* C.O. — his quae] *iis quae* C. — NOV. LVIII. PRAEF. §. 1. (p. 527.) hoc] *hunc* C.O. — sancivimus] *sancimus* C. O. — in communi] Prior vox *in* deest in O. — illius observat.] Inverso ordine C.O. — NOV. LVIII. PRAEF. §. 2. his qui] *iis qui* C.O. — NOV. LVIII. CAP. I. quiddam] *quid* O. — (p. 528.) et licet] Prior vox *et* deest in O. — et fat.] *ad fat.* O. — occurret] *occurrat et* C.O. — compendii] *compendio* C.O. — victori confirmari] *confirmari victoris* C. O. — in] deest in O. — fingentes his] *fingentes iis* C. *figentes iis* O. — superior apparuerit] Inverso ordine C.O. — (p. 529.) occurrerit] *occurrit* C. — super his] *super iis* C. O. — NOV. LVIII. CAP. I. §. 1. contigit] *contingit* C. — (p. 530.) determinata] *terminata* C. — NOV. LVIII. CAP. II. competente] *competenti* C. O. — ex ea] *ex eo* O. — oportet] *oporteret* O. — NOV. LVIII. CAP. II. §. 1. igitur] deest in C.O. — accusandum] deest in C. O. — (p. 531.) non] *neque* C. O. — resistit] *resistet* O. — NOV. LVIII. CAP. II. §. 2. desusceptum] *desuscepto* O. C., in quo quidem subiicitur *descriptio,* quod apud O. non est. — publicis profertur] In C. quidem est: *publicis archivis profertur.* — hoc susceptibile] Inverso ordine C.O. — discutientes] In C. subiicitur *et eximentes*, in O. *exhibitas.* — sancivimus] *sancimus* C. — permisimus] In C. O. antea est *fieri.* — praesenti] *praesente* O. — perhibendo] *prohibendo* C. *praebendo* O. — NOV. LVIII. CAP. III. voluimus] *volumus* C. — quemquam] *quanquam* C. — (p. 532.) NOV. LVIII. CAP. III. §. 1. sancimus] In C. O. postea est *igitur.* — facit] *faciat* C. O. — quendam] *quenquam* C. — praebito] *prohibito* C. — NOV. LVIII. SUBSCR. X. Kal.] *XV. Kal.* C.O. — anno II.] Sic et O. Apud C. haec desunt.

NOV. LIX. INSCR. (p. 533.) Ioanni p. p. secundo] *Mennae archiepiscopo regiae civitatis Constantinopolitanae* C. O., quae quidem ex Haloandro derivata sunt. — NOV. LIX. PRAEF. nullam] *nulli* C. O. Hal. — et credul.] *in credul.* C. O. Hal. — sanctiones] *sanctionem* C.O.Hal. — sacris] *sacratis* C. O. Hal. — traditas] *traditam* C. O. Hal. — nos autem] *nos etiam* C. — cautela omni] Inverso ordine C. O. Hal. — totius] In C.O. subiicitur *nostrae*, quod et apud Hal. exstat. — orationum] *orationis* O. — domus] *domos* C. — in suis sacras] *in sacris suis* C. O. Hal. — (p. 534.) citra] *circa* C. — tamen nisi] Inverso ordine C. O. Hal. — vol. et] *vol. ac* C.O., quod etiam apud Haloandrum est. — facienda lege] In C. O. verborum ordo inversus est. — omnibus] In C. subiicitur *etiam*, quod et apud Hal. exstat. — reliquum omne] Inverso ordine C. Hal. — hoc] *haec* C. O. Hal. — praecepimus] *praecipimus* C. O. Hal. — (p. 535.) autem] *enim* C. O. Hal. — contingit] *contingat* C.O. — nisi] *quod nisi* C. O. Hal. — sumus ****] Haec lacuna apud C. O. Hal. sic expletur: *sumus amatores.* — quia tibi] *quod tibi* C.O. — nunciatum] *denunciatum* C. O. Hal. — cinguli] In C. O. subiicitur *tui.* — (p. 536.) quae] In C.O. subiicitur: *a nobis*, quae quidem et apud Haloandrum exstant. — est et] Ultima vox *et* deest in C. — commissum despicere] Inverso or-

dine C. O. Hal. — NOV. LIX. SUBSCR. p. c. Bel. V. C. anno secundo] *post Belis. V. C. cons. anno II.* O. *post Belisar. V. C. cons.* C.

NOV. LX. INSCR. de expensis — exsequias] *de debita impensa in exsequiis defunctorum* C. O. – imp. Iust.] *idem imperator* C. O. – p. p. secundo] *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* C. O. — NOV. LX. PRAEF. consilio] *auxilio* C. O. – (p. 537.) hominibus] *omnibus* C. – pro se] In C. O. antea est *ut*. – damnificandi] *damnificentur* C. O. – durare] deest in C. O. – facientes] In C. O. postea est *manere*. Videtur ex Haloandro profectum esse, ubi sic est: *efficientes ea re, ut immortale permaneat*. – nongentis] *nongenta* O. – octoginta] In C. subiicitur *ergasteriis*, in O. autem *ergasteria*. – (p. 538.) invenire] *inveniri* C. O. – competenti] *competente* O. — NOV. LX. CAP. I. susceperint] *susceperunt* C. O. – memoratae] deest in C. O. – sanctissimae] In C. O. subiicitur *dictae*. – ecclesiae defens.] Vox *ecclesiae* deest in C. O. – (p. 539.) quadraginta] *trecenta* O. – minor] *minus* C. O. – amabiles autem] *vero amabiles* C. O. – decanos] *lecticarios* C. O., quod ex Haloandri translatione haustum est. Sic enim: *tam lecticarios (ut vocant) exhibeant*. — NOV. LX. CAP. II. igitur] *ergo* C. O. – deminutione] *diminutione* C. – fiat] *faciat* C. – gubernationem] *administrationem* C. O., quod ex Haloandri translatione deductum est. – sepulturis] *sepulchris* C. O. – quoque] deest in C. O. – funus] *exsequias* C. O., quod quidem ex Haloandri translatione haustum est. – (p. 540.) dicimus] *diximus* C. O. – et ipsum] *etiam ipsum* C. O. – mille igitur] Inverso ordine C. O. – repleantur] *repleri* O. – haec] *ea* O. Deest in C. – imminutum] In C. O. postea est: *conservatum*, quod ex his Haloandri verbis videtur esse derivatum: *indeminutus — conservetur*. – deputati] *deputatis* O. – esse] *his esse* C. O. – iisdem] *hisdem* C. – eas] deest in C. O. – (p. 541.) acoluthis] *et acoluthis* C. O., sed tamen ut utrumque verbum uncinis inclusum sit. – ordinabimus] *ordinavimus* C. – salvari] *servari* C. O. – inculpabiliter quod] Inverso ordine C. O. – ascetriis] *asceteriis* C. – secundum] In C. O. subiicitur *eam*. – pro singulo mense] *per singulos menses* C. O., quod quidem et apud Haloandrum reperitur. – ascetriis] *assisteriis* C. Quod tertio loco abhinc est *unum* apud C. et O. uncinis inclusum est. – sex] *quinque* C. O. – eis] *eos* O. — NOV. LX. CAP. III. ascetriis] *assisteriis* C. – a] *per* C. O. – amabilibus oeconomis] *amabiles oeconomos* C. O. – (p. 542.) amantissimo] *amabili* C. O. – secundum] deest in C. O. – Sampson] *Sampsonis* C. O. – xenodochii] *xenonis* C. O. – quod] *eius qui* C. O. – a nobis] *per nos* O. – constitutum] *constitutus* C. O. – et qui] *et his qui erunt* C. O. – fuerint] deest in C. O. – ascetriae] *assisteriae* C. – ascetriis] *assisteriis* C. – episcopo] *archiepiscopo* C. O., quod et apud Haloandrum exstat. — NOV. LX. CAP. IV. etiam] *et* C. O. – (p. 543.) cogere eos dare] *dare eos cogere* C. O. – omnia] deest in C. O. – sanctissimae] In C. O. subiicitur *maioris*. — NOV. LX. CAP. IV. §. 1. curato] *tutato* C. *humato* O. – asceterium] *assisterium* C. – ascetriarum] *assisteriarum* C. – aliquis] *quis* C. O. – asceterium] *assisterium* C. – vel duo] *aut duo* C. O. – ascetriarum] *assisteriarum* C. – (p. 544.) ascetrias] *assisterias* C. – asceterio] *assisterio* C. – asceterium] *assisterium* C. — NOV. LX. CAP. V. dari] *dare* C. – ascetriis] *assisteriis* C. – citra unum] *circa* C. O. – quod] *id* C. O. – accipientibus] *recipientibus* C. O. – ascetriis] *assisteriis* C. – acoluthis] *acoluthos* O. – post] *praeter* C. O. – fuerint] *sint* C. O. – contentis] *fieri contentos* C. O. – siliquis * * *] Haec quidem lacuna in C. O. sic expletur: *siliquis tribus*. – si autem] *si vero* C. O. – modum et] *modum etiam* C. O. – etsi] *si et* C. O. – et asceteria] *assisteria* C. – (p. 545.) onus parvum] *oneris partem* C. O. – aliquid] In C. postea est *et*. – asceterii] *asceteria* C. O. – disciplinam] *disciplinae* C. O. – videatur] *videantur* C. O. – ipsi] *ipsae* C. O. – consistit] *constitutae* C O. – neque eget] *neque egeret* C. – ampliore] *ampliori* C. O. – qui] *quam* C. O. – dictus] *dictum* O. – ascetrias] *assistrias* C. – asceterio] *assisterio* C. – asceterio seq.] *assisterio seq.* C. – ascetrias] *assisterias* C. – vel] *aut* C. O. – cereorum] *cireorum* C. O. — (p. 546.) NOV. LX. CAP. VI. definimus] *definivimus* C. O. – plurimis] *pluribus* C. O. – potiori] *potiore* O. – omnino quadam] *omnimoda* C. O. – opus habentes] *egentes* C. O. – munificam] *magnificam* C. O. – ascetriis] *assistriis* C. – placuerit dare] Inverso ordine C. O. – valens] *valentibus* C. O. – duodecim] *decem* C. O. – solo] *solido* C. – ascetriis aut] *assisteriis autem* et C. O. – (p. 547.) asceterio] *assisterio* C. – asceteria] *assisteria* C. – super] *supra* O. – accipiunt] *accipiant* C. O. – tamen unus] In C. O. verborum ordo inversus est. – quibus] *ex quibus* O. *ex eis* C. – in eis] deest in C. O. – decanis et] *ergasteriis et etiam* C. O. – aliquas] *aliquos* C. – sed et] Ultima vox *et* deest in C. O. – (p. 548.) NOV. LX. CAP. VII. et quae] *vel quae* C. O. – vel quae] Ultima vox *quae* deest in C. – doceatur] *docearis* C. O. – ipse] *aut*

ipse C. O. – ponere] *ponas* C. O. – procurare] *procures* C. O. – a nobis] deest in C. O. – (p. 549.) tamen] *tantum* C. O. – trium] *tuum* C. O. – hominibus] *omnibus* C. – clementiam] *providentiam* C. O. – huius] *his* C. O. – praevaricari] *depravari* C. O. – sed] *sed et* C. O. – respiciens] *respicientes* C. O. – huic rei] In C. O. antea est *vigilanter*. – salute] In C. O. subiicitur *est*. – laborantium] *praelaborantium* C. O. – deperire] *perire* C. O. – mille] In C. O. antea est *ad*. – (p. 550.) excipere ea] Inverso ordine O. In C. quidem ultima vox *ea* non legitur. – tributis] In C. O. antea est *a*. – venerabilibus] *venerabiles* C. O. – domibus] *domos* C. *domus* O. – xenodochiis] In C. O. antea est *ex*. – asceteriis] In C. O. antea est *ex*. – onus] *pondus* C. O. – valentes] *volentes* C. — NOV. LX. EPIL. te] deest in C. – placuerunt] *placuerint* C. — NOV. LX. SUBSCR. imper. dn.] *dn*. C. *dn imper*. O. – p. c. Belisarii V. C. ***] *post Belisarii* (*Bilis.* O.) *V. C. cons. anno II.* C. O.

NOV. LXI. INSCR. (p. 551.) p. p. Orientis secundo] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri versione provenerunt. — NOV. LXI. PRAEF. veritatem] *varietatem* C. O. – venient] *veniunt* C. – his] *iis* C. O. – quiddam] *quidem* C. – deberi] In O. subiicitur *enim*. – et alios] Prior vox *et* in C. O. plane non est. – eum] *cum* C. – observante] *observato* C. O. – non eum] Inverso ordine O. – (p. 552.) cessisset] *coepisset* C. *concessisset* O. — NOV. LXI. CAP. I. substantiam] *partem substantiae* C. O. – philosophissimus] *philosophus* C. O. – imperatorum] *imperator* C. O. — NOV. LXI. CAP. I. §. 1. (p. 553.) delictis] *delicti* C. O. – et adhuc] *aut adhuc* O. – quippe] *quidem* O. – viginti] *triginta* C. O. — NOV. LXI. CAP. II. per se causas] *causas per se* C. O. – (p. 554.) quorum] In C. postea est *interest*. – nobiscum] *a nobis* C. O. – statuti] *constituti* C. O. — NOV. LXI. CAP. II. §. 1. modis omnibus] Inverso ordine C. O. – negotium] *moti negotii res* C. O. – et quat.] Prior vox *et* deest in C. O. – sed] In C. subiicitur *eum*. – competenti] *competente* O. – haec] *hoc* C. O. – aliter agere] Inverso ordine C. O. – sint] *sunt* C. O. – (p. 555.) habeant] *habent* C. O. – contemserunt] *contemserint* C. O. – compleret] *complere debeat* C. O. — NOV. LXI. CAP. II. §. 2. haec] *hoc* C. O. – consequenter] *consequentes* C. O. – interminamus] *interminamur* C. O. – haec] *hoc* C. O. – et insuper et] *insuper etiam* C. O. — NOV. LXI. EPIL. (p. 556.) haec] *hoc* C. O. — NOV. LXI. SUBSCR. p. c. Belisarii V. C. anno II.] *post Belisarii* (*Bilis.* C.) *V. C. cons.* (*consu.* C.) *ann. II.* C. O.

NOV. LXII. INSCR. valere etiam in dote] *etiam in dote valere* C. O. – imp. secundo] *Idem* (deest in O.) *imperator Iustinianus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri translatione huc deducta sunt. — (p. 557.) NOV. LXII. CAP. I. supponere de cetero] *de cetero supponere* C. O. – aut pot.] *ut pot.* C. O. — NOV. LXII. CAP. I. §. 1. post haec] *post hac* C. O. – (p. 558.) et servetur] *ut servetur* C. – in rem] In C. O. subiicitur *actionem*. – vias] In C. O. subiicitur *et*. – existente] In C. O. subiicitur *et*. — NOV. LXII. CAP. I. §. 2. in intercessionibus] *intercessionis* O. — (p. 559.) NOV. LXII. CAP. I. §. 3. si frequenter] Prior vox *si* in C. O. plane non est. – ei omnino] Inverso ordine C. O. – apparuit] *apparuerit* C. O. – plurimis] *pluribus* C. O. – manent] *remanent* C. O. – (p. 560.) lex est] Inverso ordine C. O. – et uxori] Prior vox *et* deest in C. – satisdationes] *ratiocinationes* C. O. — NOV. LXII. CAP. I. §. 4. sed ipsos] *tamen ipsos* C. O. – eorum] *earum* C. – eius rebus] *rebus suis* O. – privilegiis] In C. O. subiicitur: *iam*. – datis iam] Ultima vox *iam* deest in C. O. — NOV. LXII. EPIL. praeceptis] *edictis praeceptis* C., sed ultima vox uncinis inclusa est, qua re significatur, alias deesse. – nullum] *nullam* C. O. – lateat] *lateant* C. O. – proponet] In C. desideratur subscriptio, quae in O. ita habet: *dat. Kal. Dec. Constant. imp. DN. Iustiniani PP. anno XI. post Belisarii V. C. cons. an. II.*

NOV. LXIII. INSCR. (p. 561.) Triboniano] *Tribuniano* O. Apud C. nil nisi epitome huius Novellae est. — NOV. LXIII. CONT. quia] *quod* O. – eorum] *earum* O. – nam] deest in O. – (p. 562.) altitudo] *latitudo* O. – NOV. LXIII. EPIL. praeferre] *proferre* O. – semet] *nosmet* O. – putavimus **] Quae postea sequitur lacuna, apud O. quidem expletur verbo *ut*.

NOV. LXIV. INSCR. de ordine senatus] *de Senatoribus* O. Deest totus huius Novellae contextus apud C., ubi tamen ad marginem haec adscripta sunt: *de ordine Senatorum, ut in quibusdam libris inscribitur, seu de consultationibus, ut in meis mss. Novv.* – Idem aug.] *Imp. Iustinianus aug.* O. — NOV. LXIV. PRAEF. militiae] *milites* O. – (p. 563.) sibi] *iis* O. — NOV. LXIV. CAP. I. et pace] *ac pace* O. – nimia deminutione] *nimiam deminutionem* O. – nostrum]

nostri O. – nobis * * *] Haec quidem lacuna in O. sic expletur: *placuit.* – exspectare * * *] Hoc quidem loco in O. lacuna plane non est notata. — (p. 564.) praesenti] *praesente* O. – sublimi] *sublimissima* O. – praefecturae] *praefectura* O. – instar] deest in O., sed puncta aliquot posita sunt, ut scilicet aliquid deesse significetur. – sedem ei] *sedem et* O. – quis] *qui* O. – et in] *ei in* O. – illustres] *et illustres* O. – considentibus] *consedentibus* O. – (p. 565.) deminutionem] *deminutione* O. – non rite] *indistincte* O., priori voce *non* omissa. — quidam] *quidem* O. – quibus] *quibusdam* O. – senatu] *senatum* O.

NOV. LXV. INSCR. de ortulanis Constantinopolitanis] *de hortulanis Constantinopolitanae civitatis* C., ubi iam non Latina Haloandri versio, verum nova translatio Contii est, quae quidem ab his verbis incipit: *multae undique nobis accusationes.* Vide Bieneri historiam Novv. p. 453. — (p. 566.) NOV. LXV. PRAEF. suburbanorum] *suburbiorum* O. – ortulanos] *hortulanos* O. — NOV. LXV. CAP. I. tunc quidem] *tunc demum* O. – aut in sexcuplum] *eam autem in sextuplum* O. aut] *et* O. – trecentum] *trecentorum* O. – multo] *tanto* O. – quasi] *quoedam* O. — (p. 567.) servant] *servabunt* O. – tempus] deest in O. – alioque] *aliique* O. – – subintrat] *subierit* O. – (p. 568.) proditiones] *proditionem* O. – dum] deest in O. – suscepit] *suscipit* O. – possessorem] *a possessore* O. – recontradat] *retradat* O. – suscipit] *suscepit* O. – fiat huius] Inverso ordine O. – habet] *habeat* O. – perciperet] *perceperat* O. – noverunt] *noverint* O. – possessores] *possessoribus* O. – usus] *possessiones* O. — (p. 569.) NOV. LXV. CAP. II. in cultura] *incultam* O. – ille] In O. subiicitur *vero.* – arte] *ante* O. – eum] *ea* O. – inquietandi] *inquietati* O. – et non] *nec* O. – pars nostrae reip.] *nostrae reip. pars* O. – aliquid] *quid* O. — NOV. LXV. SUBSCR. aug. ****] *aug. ann. XI.* O.

NOV. LXVI. INSCR. (p. 570.) marini] *maritimi* C. O. – praefecto urb. Const.] *huius almae urbis praefecto* C. O., quod ex Haloandri versione originem duxit. — NOV. LXVI. PRAEF. sed et nos] *nos etiam* C. – sancivimus, sequitur autem] In C. haec ultima duo verba uncinis inclusa sunt, pro quibus legendum esse ad marginem censuit: *sanciverimus adiecerit autem illa constitutio etc.* – civitate] *urbe* C. O., quod ex Haloandro huc translatum est. – intra] *ultra* C. O. – rem] In C. postea subiicitur: *omnium*, quod apud Haloandrum exstat. – ex ampliori] *exampliari* C. *ex ampliore* O. – (p. 571.) eis aperiri] *eius partem* C. *eis parare* O. – et in] Haec quidem in C. O. plane non sunt. – machinantur] *machinatur* C. – ibi] deest in C. O. – tendunt] *tetenderint* C. O. – interius] *interim* C. O. – inventum] *iniunctum* C. O. – et ita] *sed ita* C. O. – voluptate] *voluntate* C. – volumus modo] *modo volumus* C. O. Postea in C. subiicitur: *inventum*, quod in O. plane non est. — (p. 571.) NOV. LXVI. CAP. I. eguerit] *egerit* C. O. – abripiat] *arripiat* C. O. – eos] *eis* C. O. – recte] *directe* C. O. – poena] *poenis* C. – hoc] *haec* C. O. – minus] *minores* O. – malitia] *in malitiam* C. O. – etiam] deest in C. O. – aestimamus] *aestimavimus* C. *existimamus* O. – ad modum] *per modum* C. O. – arreptionis] *abreptionis* C. O. – bene faciens] *beneficio* C. O. – cum quadrupli minatur] *conquadruplatur* C. O. – non et] Ultima vox *et* deest in C. O. – egit] *agit* C. O. – cogi deponere] *cogit* C. *ut tollat cogere* O. – et alia] Prior vox *et* deest in C. – evadat *vadat* C. — NOV. LXVI. EPIL. obedienti] *obediente* O. – servare] *servari* C. – hoc est] deest in C. O. – auri] Haec vox deest in C. O. — NOV. LXVI. SUBSCR. XI. ***] Hanc quidem lacunam C. O. sic explent: *Ianne.*

NOV. LXVII. INSCR. (p. 574.) alimentis pauperum] Inverso ordine O. Apud C. alia est inscriptio solaque exstat epitome huius legis. – vc.] *vice* O. — (p. 575.) NOV. LXVII. CAP. I. specialem] deest in O. – mutilandam] *mutilanda* O. – placuit] *placuerit* O. – liceat] In O. antea est *et.* – (p. 576.) viro] deest in O. – sint] *sit* O. – necessariae] *necessaria* O. — NOV. LXVII. SUBSCR. X. Kal.] *Kal.* O.

NOV. LXVIII. INSCR. (p. 577.) scribendo] *subscribendo nomen heredis* C. O. – nomen heredis] desunt in C. O. – glorioso — excons.] *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri translatione huc delata sunt. – plurimis] *pluribus* C. O. – propria manu test.] *test. propria manu* C. O. – ex] *et ex* C. O. – (p. 578.) aestimavimus] *existimavimus* C. O. — NOV. LXVIII. CAP. I. manifestae in comm. factae sunt] *in com. factae sunt manifestae* C. O. Quae postea sunt: *et tempus exinde — vel factae sunt manifestae* in C. quidem plane non sunt. – directae] *discretae* C. – metropolis] *metropolitas* C. O. – sufficienti] *sufficiente* O. – custodiant] *custodiat* O. – ignoraverunt] *ignoraverint* C. O. – forte post paululum] *post paululum forte* C. O. – praecesserint] *decesserint* C. O. – (p. 579.) aut tres] *aut etiam tres*

C. O. — reliquerunt] *reliquerint* C. O. — contigit] *esse contigit* C. O. — NOV. LXVIII. CAP. I. §. 1. ex eo] Prior vox *ex* deest in C. O. — Iustiniano] *Iustinianeo* C. O. — quod] *quid* O. — valere] *legem valere* C. O. — (p. 580.) diem] *tunc diem* C. O. — insinuata est tunc] *tunc insinuata est* C. O. — latina] *est latina* C. O. — Solomonem] *Salomonem* C. O. — Aprilibus] *Aprilis* C. O. — NOV. LXVIII. CAP. 1. §. 3. neque] *vero neque* C. O. — scripta] *conscripta* O. — donec Romanorum — est et directa] Haec quidem in C. plane non sunt. — scripta] *conscripta* C. O. — (p. 581.) tunc] deest in C. O. — NOV. LXVIII. CAP. I. §. 4. habet] *habeat* C. O. — dispositiones] *voluntates et dispositiones* C. — sed et] Ultima vox *et* deest in C. O. — eas] In C. subiicitur *esse*. — vel si] Inverso ordine C. O. — sunt] *sint* C. — contigerat] *contigerit* C. — (p. 582.) habere] *habentes* C. O. — accusandas] *accusandae* C. O. — repente] In O. antea est *et*. — testatori] *testatoribus* C. O. — recte factum est] *factum est recte* C. O. — NOV. LXVIII. CAP. I. §. 5. tantum] *tamen* C. O. — ut si] *ut si quid* C. O. — illud] *illas* C. O. — (p. 583.) NOV. LXVIII. SUBSCR. Maii] *Mart.* C. — imp.] deest in C. O. — anno XII.] *anno XI.* O. C., in quo quidem et vox *et* subiicitur.

NOV. LXIX. INSCR. domum] *domos* C. O. — imp.] *idem imp.* C. — archiepiscopo Constantinopol.] *sanctissimo et beatissimo archiepiscopo Constantinopolitano et universi eius tractus patriarchae* C. O., quae quidem omnia ex Latina Haloandri versione derivata sunt. — (p. 584.) NOV. LXIX. PRAEF: alia] *alia lege* C. O. — ad] *non ad* C. — ei] *eis* C. O. — sacrum] *sacra* C. O. — ministerium] *ministeria* C. O. — eas] *eas etiam* C. O. — omni] *omnino* C. O. — NOV. LXIX. CAP. I. ibi processum] *processum ibi* C. O. — (p. 585.) NOV. LXIX. CAP. II. videntur] *videtur* C. O. — si vero] *si autem* C. O. — vero forte] *forte vero* O. Prior vox *vero* deest in C. — habere] deest in C. — vocetur] Postea in C. intrusum est *et*. — aliquid tale] Inverso ordine C. — multae] In C. subiicitur *enim*. constitutae] In C. O. subiicitur: *sunt*. — eis] *in eis* C. O. — haec] *hoc* C. O. — NOV. LXIX. CAP. III. ex sanct.] *et sanct.* C. O. — (p. 586.) expendat] *sed expendant* O. — quidem] *quod et* C. O. — ipse] *ipsi* O. — eique] *ei* C. — patiatur] *patiantur* O. — a nobis iam] *iam a nobis* C. O. — manentem] *manere* C. O. — si] *si vero* C. O. — fit] *sit* C. O. — NOV. LXIX. CAP. IV. nos iam] Inverso ordine C. O. — si quae] *si qua* C. O. — immobilis] In C. O. subiicitur *ecclesiasticae*. — oportet] *oporteat* C. O. — (p. 587.) NOV. LXIX. EPIL. caeteros] *ad caeteros* C. O. — vos] *vobis* O. — et illi] *ut illi* C. — facient] *faciant* C. — constituta sunt] Posthaec in C. O. haec subscriptio est: *Dato Kal. Maii CP.* (*Constant.* O.) *impe.* (*imp.* O.) *DN. Iustinia* (*Iustiniani* O.) *P. P. a. ann. XII. Ioanne V. C. conss.*

NOV. LXX. Haec quidem Novella apud O. nullam habet inscriptionem, apud C. autem hanc: *ut constitutio sacratissimi imperatoris de successionibus nuptialium lucrorum, quae apaediae id est non exstantium liberorum lucra introducit, obtineat in his factis, quae acciderunt post constitutionem, in his autem factis, quae ipsam praecesserunt, Leonis constitutio locum habeat.* In C. peculiaris est versio Contii, quae ab his verbis incipit: *scimus Leonis.* Vide Bieneri historiam Novv. p. 454. — NOV. LXX. PRAEF. de his] *super his* O. — solius] *et solius* O. — (p. 588.) nepotes] Antea in O. quidem vox *et* est. — privatur] *privabitur* O. — NOV. LXX. CAP. I. §. 1. — nunc] In O. subiicitur *et*. — illa] *illas* O. — quae] *quas* O. — sub sua] Prior vox *sub* deest in O. — (p. 589.) NOV. LXX. CAP. I. §. 2. placuerunt] *placuerint* O. — NOV. LXX. SUBSCR. Iunii] *Iun.* C. O. — Constantinopol.] deest in C. — dom.] *impe. domi* C. — Ioh.] *Ioanne* C. O.

NOV. LXXI. INSCR. dicantur] *dicatur* O. — eis] deest in O. — Idem] *imp. Iustinianus* C. O. — p. p. secundo et cons.] *gloriosissimo praetoriorum per Orientem praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri versione huc translata sunt. — (p. 590.) NOV. LXXI. PRAEF. et schem.] Prius *et* deest in C. — iudicamus] *iudicavimus* O. — haec] *hoc* O. *hanc* C. — NOV. LXXI. SUBSCR. imper. DN.] *pp. imperii DN.* O.

NOV. LXXII. INSCR. (p. 591.) duae] deest in C. O. — praetorianae] In C. O. subiicitur *duae*. — et in] *et quae in* C. O. — Idem] *Imp. Iustin.* C. O. — p. p. Orientis II. et consuli ordinario] *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O. — NOV. LXXII. PRAEF. sine] In C. antea est *et*. — his] *iis* C. O. — fortuna] *a fortuna* C. O. — videbimus] *videmus* O. — eum] *cum* C. O. — etiam] *et* C. O. — (p. 592.) fortuna fieri] Inverso ordine C. O. — ipso] *in ipso* C. O. — NOV. LXXII. CAP. I. praeparare] In C. O. antea est *et*. — et insuper] Vox *et* deest in C. — hos] *his* C. — (p. 593.) hoc] *hanc* C. — promeruit] *promeruerit* C. O. — NOV. LXXII. EPIL. haec] *has* C. — **** im-

perium] *imperio datur* C., ubi tamen ad marginem adnotatum est, deesse quaedam. Apud O. haec quidem longe aliter habent: *in iis curiales haec cognoscentes nostrum merito imperium laudent*, quae, ut in adnotatione dictum est, ex Beckii quidem restitutione profecta sunt. — NOV. LXXII. SUBSCR. prid. Non. Iun.] *Kal. Iun.* C. *Kal. Iun.* O.

NOV. LXXIII. INSCR. (p. 594.) pecuniariis] In O. subiicitur *causis*. – Idem] *Imp. Iustinianus* C. O. — NOV. LXXIII. PRAEF. competent] *competunt* C. O. – occasio] deest in C. O. – fiet] In C. O. postea subiicitur *occasio*. – placenti] *placente* O. – deducere] *reducere* C. – (p. 595.) quidem] *quidam* C. – aliquid] *aliquod* O. – multa] *milia* C. – innumerabilibus] *numerabilibus* C. O. – vidimus] *videmus* C. O. – ex] *et ex* C. O. – paene] Antea in C. O. est *aevum*. – (p. 596.) iniustitia] *iniustitiam* C. – sobolem] *soboles* C. – pro se] *per se* C. O. – illos] In C. subiicitur *sequitur*. — NOV. LXXIII. CAP. I. provincias] *provinciis* C. O. – delinquit] *deliquit* C. – fit] *sit* C. – praecedentes legislatores] Inverso verborum ordine C. O. – tamen] deest in C. O. — NOV. LXXIII. CAP. I. (p. 597.) consistunt] *constant* C. O. – conventionem] *conventiones* C. O. – sive] In C. postea subiicitur *quidem*. – sive maius] Prior vox *sive* deest in O. – propter] deest in C. O. – forsan] deest in C. – aestimationem] *aestimatio est* C. O. – (p. 598.) hoc agunt] *hic agunt* C. — NOV. LXXIII. CAP. II. §. 1. ex gentium] *ex spatio gentium* C. O. – in Libya] *e Libya* C. – (p. 299.) esse] *est esse* C. O. – determinatum] *determinetur* O. – credit] *credat* C. O. – aliud aliquid] Inverso ordine C. O. – maiori] *maiore* O. – minori] *minore* O. – praesentet] *repraesentet* C. – insuper et] Inverso ordine C. O. – aut non] *ut non* C. — NOV. LXXIII. CAP. III. iussus] In C. O. subiicitur *est*. — (p. 600.) NOV. LXXIII. CAP. III. §. 1. neque hoc sufficiet] *nec sufficiat hoc* C. O. – non puto] *non ut puto* O. – NOV. LXXIII. CAP. IV. abripiat] *arripiat* C. – procedens] *praecedens* C. – (p. 601.) fieri] *inferri* C. O. – hoc lege fiat] *ex lege hoc faciat* C. O. — NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 1. dicentes] *dicantes* O. – largitum est] *largitum sit* C. O. – reverendissimis] *venerabilibus* C. – cuilibet] In C. O. antea est *alii*. – imperialium domuum] Inverso ordine C. O. – omnes obediant] Inverso ordine C. O. – fortem] *sortem* C. – curret] *currit* C. O. – providere] *praevidere* C. O. – deo solummodo] Inverso ordine C. O. — (p. 662.) NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 2. quodam] *quodammodo* C. – solum] *solummodo* C. O. – medebuntur] *meditabuntur* C. *medebimur* O. – sed et quod] *sed quod etiam* C. O. – post haec] *posthac* C. O. – lex haec] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXIII. CAP. IV. §. 3. in nostris] Prior vox *in* deest in C. O. – vobis] *nobis* O. – damnificabitur] *damnificatur* C. – aut laedetur] *atque laeditur* C. *atque laedetur* O. — NOV. LXXIII. EPIL. sacrorum nostrorum] Inverso ordine C. O. – (p. 603.) et scient] *ut sciant* C. *et sciant* O. – repensationem] *recompensationem* C. O.

NOV. LXXIV. INSCRIPT. filii] In C. O. subiicitur *efficiantur*. — efficiantur] Haec vox deest in C. O. – superioribus] *in superioribus* C. O. – idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – p. p. – patricio] *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro derivata sunt. — NOV. LXXIV. PRAEF. praecessoribus] *praedecessoribus* C. O. – his] *iis* C. O. (p. 604.) ius suorum] Inverso ordine C. O. – multas] *et multas* C. O. – scripsimus] *conscripsimus* C. O. – his] *iis* C. O. – compertam] *consternatam* C. Hal. – postea ei] Vox *ei* in C. plane non est. – hi] *ii* C. O. – suis connumerentur] Inverso verborum ordine C. O. – correctionem lex] Inverso ordine C. O. – qui] *quia* C. O. – sui] deest in C. O. – hi] *ii* C. O. — (p. 605.) NOV. LXXIV. PRAEF. §. 1. sed] *sed et* C. O. – haec] *hoc* C. O. – incognitos] *cognitos* C. O. – enim] *etenim* C. O. – priori] *priore* O. – per mortem] *post mortem* C. — NOV. LXXIV. PRAEF. §. 2. (p. 606.) evenissent] *venissent* O. – frueretur] *fruerentur* C. — NOV. LXXIV. CAP. I ergo] *sane* C. – aut secundum] *autem secundum* C. – existentibus] In C. subiicitur *filiis*. – est quidam] Prior vox *est* deest in C. – nobis] *nos* O. – modus] In C. subiicitur *est* – praemundans] *praemandans* C. O. – (p. 607.) patri] In C. O. subiicitur *ut*. – his] *iis* C. O. – diximus] *praediximus* C. – homines] *hominis* C. O. – at vero] *at tamen* C. O. – (p. 608.) aequalitatibus] *qualitatibus* C. – praecessoribus] *praedecessoribus* C. O. — NOV. LXXIV. CAP. I. derelinquenti] *relinquenti* C. O. – et si] *sed et si* O. – quodam] *quaedam* C. – circumventione] *circumventio est* C. – latitet] *latet* C. O. – aliud] deest in O. *aut* C. – legitimo] *legitimorum* C. O., quod et apud Haloandrum reperitur. – ius] *et ius* C. – his] iis C. O. – (p. 609.) NOV. LXXIV. CAP. II. §. 1. in test.] Prior vox *in* deest in C. – et succ.] Prior vox *et* deest in C. – et huius] *etiam huius* C. O. – idem] *id* C. – haec]

hoc C. O. – legitimum anteriorem] In C. O. ordo verborum plane inversus est. – adiiciatur] *adiicitur* C. O. – forsan const.] *forsitan per const.* C. O. — NOV. LXXIX. CAP. III. ab aliquibus] deest in C. – (p. 610.) NOV. LXXIV. CAP. IV. legis] *huius legis* C. O. – nuptiae et] *etiam nuptiae* C. O. – istum illa] Inverso ordine C. O. – diffinire] *definire* C. O. – et cast.] *etsi cast.* C. O. – haec] *hoc* C. O. – est] *esse* C. O. – monentis] In C. subiicitur *etiam*. – (p. 611.) ut] *unde* O. – hi] *ii* C. O. – se] *si* C. *quo se* O. – quem] *quae* C. – sua privarent] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 1. nos] *nostros* O. – est] *et* C. – ad omnia] *alia omnia* O. – voluerint] *voluerit* O. – agatur] *agat* C. O. — (p. 612.) NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 2. hominibus] *omnibus* C. — (p. 613.) NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 3. quos] *et quos* C. – non persc.] Prior vox *non* deest in C. O. – ignoratio] *ignorantia* C. O. – in mil.] *et in mil.* C. O. – non scripto] *ex non scripto* C. O. – utrosque] *alterutros* C. O. — NOV. LXXIV. CAP. V. (p. 614.) audimus] *audivimus* C. O. – filiis] In C. O. subiicitur *eas*. – accepit] *acceperit* C. O. – uxorem] In C. antea est *eam*. – ei esse] Inverso verborum ordine C. O. – ei esse et] *esse ei et* C. O. – quidem si] *siquidem* C. O. – percipiens] *percipientem* C. O. – (p. 614.) sub] *pro* C. O. – habere] deest in O. – solos] In C. antea est *eos* – contrahentium] In C. O. postea est: *promulgata*, quod et apud Haloandrum reperitur. — (p. 616.) NOV. LXXIV. CAP. 6. scripta] *conscripta* C. O. — NOV. LXXIV. EPIL. positis] *propositis* C. O. – consideravimus] *considerantibus* C. O. – proponimus] *praeponimus* C. — NOV. LXXIV. SUBSCR. prid. Nonas ***] *D. Nonis Iun. L. dat prid. non. Iun.* O. – XII] Sic et O. *XV.* C. – cons.] In O. subiicitur *ind. I*, in C. autem *ind. τοῦ Θ. μ. ω. ἔτους.*

NOV. LXXV. INSCR. (p. 617.) curatores] *ut curatores* O. – ministrentur] *administrantur* C. – reditus ex eis] *ex eis reditus* C. O. – Id. aug. – secundo] Pro his in C. O. haec sunt: *Imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario* (deest ultima vox in O.) *et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro profluxisse manifestum est. — NOV. LXXV. PRAEF. peccandi] *peccati* C. – est curatio] In C. O. verborum ordo plane inversus est. – (p. 618.) res est studiosa] *studiosa cura est* C. O. – impuberes sive puberes] *puberes sive impuberes* C. – ut non] *aut non* C. O. – et secundum] Prior vox *et* deest in C. – declivus] *deditus* C. O. — NOV. LXXV. CAP. I. effectus] In C. O. antea est *nuper* – haec] *hoc* C. O. – (p. 619.) manifestus] *manifestum* C. O. – fit] *sit* C. – minori] *minoris* C. – interitus rerum] In C. O. verborum ordo inversus est. – acutissima] *tutissima* C. O. – habere perhibent] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXV. CAP. II. habet eum] Inverso ordine C. O. – (p. 620.) et iusiur] *eiusque iusiur* C. O. – curatorem] *concuratorem* C. — NOV. LXXV. CAP. III. aut minoris] *aut etiam minoris* C. — NOV. LXXV. CAP. IV. sin] *si* C. O. – propter quod] *propter hoc quod* C. O. – quo] *quod* C. O. – miscere] *eiicere* O. — (p. 621.) NOV. LXXV. CAP. V. ipso] *ipsum* O. – namque est] Inverso ordine C. O. – agi et disponi] *aget et disponet* O. – quidem] Haec vox deest in C. – egit] *egerit* C. O. – tunc] deest in C. – iam] *iam nunc* C. – etiam] deest in C. O. – adolescenti] *adolescentis* C. O. – cessio] *haec cessio* C. – (p. 622.) exinde] *ex hoc* C. O. – lex iam] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. LXXV. CAP. VI. atque servare] *et reservare* C. *et servare* O. – in antiquis eis] *eis in antiquis* C. O. – sin] *si* C. O. – indubitata] *indubitatae* C. O. – (p. 623.) ad se omnino] *omnino ad se* C. O. — NOV. LXXV. CAP. VII. sin] *si* C. O. – sunt] *sint* C. O. – sufficiat] *sufficiant* O. – huius] *huiusmodi* C. O. — NOV. LXXV. CAP. VIII. (p. 624.) sacrosancta] In C. O. postea est *dei*. – a nobis lex] *lex a nobis* C. O. – quid] *quid vero* C. O. – aliquid] *aliud* C. O. – pigebimus] *pigebit* C. O. — NOV. LXXV. EPIL. praeest] *praees* C. O.

NOV. LXXVI. INSCRIPT. private] *privatim* O. – ex non scripto] *non scriptis* C. O. – auri libram] Inverso ordine C. O. – idem aug. – patricio] *idem imperator Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O. quae quidem ex Haloandro provenerunt. – existente] *excrescente* C. O. – adulterant] *adulterantur* C. O. – aliud est] Inverso ordine C. O. – imitatio veritatis] Inverso verborum ordine C. O. – quiddam] *quoddam* C. O. – quiddam] *quoddam* C. O. – hi qui] *ii qui de* C. O. – subscriptiones] *subscriptionem* C. – eas] *eam* C. – quiddam] *quoddam* C. O. – vero] *verorum* C. – haec] *hoc* C. O. – (p. 627.) haec facit] *hoc facit* C. O. – haec dic.] *hoc dic.* C. O. – mutatio] *immutatio* C. O. — NOV. LXXVI. PRAEF. §. 1. aestimavimus] *existimavimus* C. O. – deposito] Postea in C. O. est: *in scripto.* –

horum omnino] Inverso ordine C. — NOV. LXXVI. CAP. I. quod] *quod etiam* C. O. – (p. 628.) tres] *tribus* C. O. – pendamus] *pendeamus* O. – quo] *quas* C. O. -- NOV. LXXVI. CAP. II. conficere] *confiteri* C. — (p. 629.) NOV. LXXVI. CAP. III. et aliud] *ut aliud* C. – faciebat] *faciat* C. — aestimavimus] *existimavimus* C. O. – a viva] Prius *a* deest in C. – aestimamus] *existimavimus* C. *existimamus* O. – (p. 630.) NOV. LXXVI. CAP. III. si] deest in C. O. – factus est] Inverso ordine C. O. – iuverit] *invenerit* C. O. — perfidiam] In C. O. antea est *et*. – convincamus] *reconvincamus* C. O. — NOV. LXXVI. CAP. V. sed et] *sed etsi* C. O. – confecta] In C. O. postea est *sint*. — NOV. LXXVI. CAP. VI. litterarum ex] Inverso ordine C. — (p. 631.) NOV. LXXVI. CAP. VII. aut suppletionis] *suppletiones* C. O. – aut eorum] Vox *aut* in C.O. plane non est. – scripserunt] *scripserint* C. O. – put. eis] In C.O. postea subiicitur: *index*. — NOV. LXXVI. CAP. VII. §. 1. scripsit] *scripserit* C. O. – ministrantium] *ministrantem* C. O. – ille] In O. postea est *veniat* — (p. 632.) scripsit] *conscripsit* C. O. – praebeat] *praebuit* C. O. – momentum] *monimentum* C. -- NOV. LXXVI. CAP. VII. §. 2. Sin] *si* C.O. – sufficiant] *sufficiat* C. O. – subscribentium] In C. O. postmodo scriptum est: *forte*. – (p. 633.) NOV. LXXVI. CAP. VII. § 3. collationes] *collationis* C. – haec] *hoc* C. O. — collationes] *collationem* C. O. – agit] *egit* C.O. -- forte possit] Inverso ordine C. O. – His] *iis* C. O. – in his] *in iis* C. O. – quando] *quoniam* C. O. — (p. 634.) NOV. LXXVI. CAP. VIII. his] *iis* C. O. – scienti] *sciente* C. O. — minus] In C. O. subiicitur: *quam*. – aut postea quae] Haec quidem apud C. uncinis inclusa sunt. In O. vox *postea* non est. – equidem] *quidem* C. O. – (p. 635.) homines attritiones] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXVI. CAP. IX. sint] in C. postea scriptum est: *etiam*. – inter se] *inter sese* C. O. — NOV. LXXVI. EPIL. ** alios] *ad alios* C. O., absque ulla lacunae significatione. — (p. 636.) NOV. LXXVI. SUBSCR. Iun.] *Iunii* C.

NOV. LXXVII. INSCR. his] *iis* C. O. – in monast.] Vox *in* deest in C. – Idem] *Idem imp.* C. – Ioanni p. p. secundo] *Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O. – quae quidem manifesto ex Haloandro transsumta sunt. — NOV. LXXVII. PRAEF. aestimamus] *existimavimus* C. O. – (p. 637.) competenti] *competente* O. – in mal.] Vox *in* in C. O. plane deest – nostra] *nostrae* C. O. – in mon.] Vox *in* in C. O. plane non est. – dedicant] *dederint* C. O. – ingred. in mon.] Vox *in* in C. O. plane non est. – in mon. ult.] Vox *in* in C. O. plane non est. – prohibent] *prohiberent* C. O. – suo prospicere] Inverso ordine C. O. – (p. 638.) hoc] *haec* C. O. — filius] In C. postea est: *eius*. -- NOV. LXXVII. CAP. I. habitavit] *habitaverit* C. – subst. ***] Haec quidem lacuna neque in C. aut in O. notata est. – in monasterium] Postea in O. est: *inducere*. – inhabitaverunt] *intraverint* C. O. – est eorum] Quod antea est *est*, in C. O. plane non est. – (p. 639.) legi] *legis* O. – sunt in mon.] Vox *in* deest in C. – priore] *priori* C. — NOV. LXXVII. CAP. I. §. 1. his qui] *iis qui* C. O. – convertuntur] *convertentur* C. O. – ante eam] *antea* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. – (p. 640.) monasteria] *in monasteriis* C. O. – NOV. LXXVII. SUBSCRIPT. V. Idus] *Idibus* C. O. – CP.] deest in C. – cons.] In C. subiicitur: *Indict. II.*

NOV. LXXVIII. INSCR. luxurietur] *luxurientur homines* C. – neque iuretur] *nec iurent* C. *nec iuretur* O. – idem] *imperator Iustinianus* C. O. – (p. 641.) NOV. LXXVIII. PRAEF. omnes] *nos omnes* C. O. – deum] *dominum* C. – eius misericordiam] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXVIII. CAP. I. inseruerunt] *inserunt* C. – et istis] Vox *et* deest in C. – accipere in sensibus] *in sensibus accipere* C. O. – per] *propter* C. O. — (p. 642.) NOV. LXXVIII. CAP. I. §. 1. et istis] Vox *et* deest in C. – huiusmodi] in C. O. postea scriptum est: *et aliis*. – iurare] *non iurare* C. – blasphemat] *blasphemant* C. – dignus est] *digni sunt* C. O. – omnibus] In C. O. subiicitur: *hominibus*. – percipere] *accipere* C. O. – subiicientur] *subiiciuntur* C. O. — NOV. LXXVIII. CAP. I. §. 2. praedictis] *in praedictis* C. O. – (p. 643.) et post] Vox *et* quidem deest in C. – nostram admonitionem] Inverso ordine C. O. – et compr.] Vox *et* in C. O. plane non est. subtercelaverunt] *subtercelaverint* C. O. – et ipse enim] *ipse etenim* C. O. – sustinere] *sustinebit* C. O. Caeterum in neutro nullum apparet subscriptionis vestigium.

NOV. LXXIX. INSCRIPT. liberti] *liberi* C. O. – non egeant aureo] *aureo non indigeant* C. O. – celebratione] In C. O. antea est: *de*. – ex hoc] *et hoc* C. O. – iam etiam] Vox *iam* deest in C. O. – suos] *filios suos* C. O. – (p. 644.) idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – p. p. – patricio] *gloriosissimo per Orientem prae-*

toriorum praefecto iterum exconsuli et patricio C. O., quae quidem omnia ex Haloandro derivata sunt. – ipsi] *ipsas* C. O. – omnino eas] *eis omnino* C. O. – eis] deest in C. O. – infuscatas] *infucatas* C. O. – initio] *in initio* C. O. – (p. 645.) NOV. LXXIX. CAP. I. accepit] *acceperit* C. O. – subsequentur] *subsequetur* C. – ergo] *igitur* C. O. –– NOV. LXXIX. CAP. II. (p. 646.) iura] In C. quidem post hanc vocem punctum in O. autem comma positum est, ut ab hac voce *illa* nova enunciatio incipiat. – illa] Postmodo in C. O. est: *vero.* – sanximus] *sancimus* C. *sancivimus* O. – servavimus] *servabimus* C. – nam si ille hoc] *nam si hoc ille* C. *nam si hoc* O. – patronatus] In C. O. antea est: *a* – hoc ille] Inverso ordine C. O. – expressit] *expresserit* C. O. – quod quidem] Ultima vox *quidem* deest in C. O. – servitutem] In C. O. antea est: *et.* – pron. in his] *pron. in iis* C. O. – legibus et in his] Pro his in C. O. scriptum est *iis.* – (p. 647.) priori] *priore* O. – restituimus] *restituemus* O. – perscrutationem] *perscrutatione* C. O. – haec] *hoc* C. O. –– NOV. LXXIX. CAP. II. §. 1. hi] *ii* C. O. – si evid.] *et evid.* C. O. – nostram legem] Inverso ordine C. O. – libertate **] *libertate et* C. O. absque ulla lacunae significatione. – conservatis] *observatis* O. –– NOV. LXXIX. CAP. III. (p. 648.) filii et] *filii sicut et* C. O. – sui patri] *sui et patris* C. *sui et patri* O. – a post.] *et a post.* C. O. – aureorum annal.] Inverso ordine C. O. – natalium] In O. subiicitur: *iure* – et insuper] Inverso ordine C. –– NOV. LXXIX. CAP. IV. dotalium] *dotis* C. O. – simul] *et simul* C. O. – (p. 649.) post eam] *postea* C. O. – scriptione] *conscriptione sola* C. *conscriptione* O. – quod] deest in C. O. – suarum ancillarum] *suorum servorum* C. O., quae quidem ex Haloandro huc translata sunt. –– NOV. LXXIX. CAP. IV. §. 1. haec] *hoc* C. O. – pro] *et pro* C. – sanximus] *sancimus* C. O. – efficimus] *efficiemus* C. O. – (p. 650.) huius] In C. O. subiicitur: *causae.* – bella et] Vox *et* deest in C. – recta] In C. subiicitur: *scilicet.* –– NOV. LXXIX. CAP. V. ex eis] *ex iis* C. O. – ille hoc] Inverso ordine C. O. – (p. 651.) meruerunt] *meruerint* C. O. – et hanc] Vox *et* deest in C. O. –– NOV. LXXIX. EPIL. subi. indulg.] Inverso verborum ordine C. O. – placuerunt nostrae] Inverso ordine C. O. – lex haec] Inverso ordine C. O. – post eam] *postea* C. –– NOV. LXXIX. SUBSCR. Kal.] *XV. Kal.* C. O. – Septembr.] *Febr.* C. O. – XII.] Sic O. *XV.* C. – Apione] *Arione* C.

NOV. LXXX. INSCRIPT. (p. 652.) causam] *causas* C. O. – idem] *imp. Iustinianus* C. O. – Mennae beat. – patriarchae] *Mennae archiepiscopo Constantinopolitano et universali patriarchae* C. O. –– NOV. LXXX. PRAEF. aestimavimus] *existimavimus* C. O. – omni vero] *omnia vero loca* C. O. – eam] *ea* C. O. – quidam] *quidem* C. O. – (p. 653.) forsan] in C. O. subiicitur: *etiam.* –– NOV. LXXX. CAP. I. sacratis] *sacris* C. O. – civitatis] In C. O. subiicitur: *illius.* – ipse] *ipsi* C. – examinet] *examinent* C. – iudicet] *iudicent* C. –– NOV. LXXX. CAP. II. (p. 654.) beatitudo] *celsitudo* C. – confinia ***] *confiniis* C. *confiniis litteris* O., sed in utroque nulla lacunae est significatio. – metropolitas] *metropolitanos* C. O. – praeponens] *proponens* C. O. –– NOV. LXXX. CAP. III. sciat] *sciant* C. O. – egerit] *egerint* C. – repellitur] *repelletur* C. O. – decanica] *decaneta* C. – et exact.] Prior vox *et* deest in C. O. –– NOV. LXXX. EPIL. sacratarum] *sacrarum* C. O. – scripta exemplaria] *scriptum exemplar* C. O. – Ioanni viro gloriosissimo] *viro clarissimo Ioanni* C. O. – praetoriorum secundo] *praetorio iterum* C. *praetoriorum iterum* O. – exconsule] *exconsuli* C. O. – scripta exemplaria] *scriptum exemplar* C. O. –– NOV. LXXX. SUBSCR. V. Id.] *VI. Id.* C. – XII.] *XV.* C. – Apione] *Arione* C.

NOV. LXXXI. INSCR. (p. 656.) idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – p. p. – patricio] *gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Haloandro huc delata sunt. – (p. 656.) omni] *omnem* C. O. – in eis] Prior vox *in* deest in O. – institia] *institiam* C. O. – inornatum] *inhonoratum* C. O. – mediocria] *mediocriora* C. – fecimus] *felicissima* C. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. –– (p. 657.) NOV. LXXXI. CAP. I. legem] *leges* C. – adsufficientes et] *sufficiens etiam* C. O. – initium] *in initio* C. O. – ereunadas] *inquisitores* O. – vocabant] In C. subiicitur: *inquisitores.* (p. 658.) civitatem] *civitatem venientes* C. O. – dignitatis] In C. O. postea est *existant,* quod quidem ex Haloandro transsumtum est. – in qua] Vox *in* deest in C. O. – hic] *huc* C. O. –– NOV. LXXXI. CAP. II. forsan] *forsitan* C. O. –– (p. 659.) NOV. LXXXI. CAP. III. forsan] *forsitan* C. O. – suas] *in suas* C. – vero] In C. O. postea est: *forsan.* – statuti sunt iudices] *sunt iudices statuti* C. O. – ad hoc] *ad huc* C. – aut litis ant] *a litis* C. O. – egentes] *agentes* C. – (p. 660.) et exam.] Prius *et* deest in C. O. – disponentes] *disponere* C. O. –– NOV. LXXXI. CAP. IV.

litis] *lites* C. O. – hic] *hoc* O. – servi aliquorum] *servilia* C. *servitia quorum* C. – quibus sunt] *quibus orti sunt* C. — NOV. LXXXI. CAP. V. opus] *onus* C. O. – et operum] Prior vox *et* deest in C. · (p. 661.) artibus] *attinet artificibus* C. *artificibus* O. – praepos.] In C. O. antea est: *et* — NOV. LXXXI. CAP. V. §. 1. observare] *observire* C. – hanc] *hoc* C. O. – impellentes] *impellente* C. O. – arripiant] *abripiant* C. O. – bona] *nostra* C. O. – venerunt] *venerint* C. O. — (p. 662.) NOV. LXXXI. CAP. VI. de foris] In C. quidem haec duo verba in unam vocem contracta sunt. – culpent] *inculpent* C. O. – aliqui] *aliquos* C. O. – sportula] *sportulae* C. O. – et mil.] *aut mil.* C. O. – sint] *sunt* C. — perspexerimus] *perspeximus* C. O. — NOV. LXXXI. CAP. VII. haec] *hoc* C. O. – quod] *quae* C. O. – collegio] *negotio* O. – haec] *hoc* C. O. – p. 663.) denunciatur] *denunciantur* C. O. – haec] *hoc* C. O. – delinquentibus] *delinquente* C. O. — maiori] *maiorem* C. O. – indignatione nostra] *indignationem nostram* C. O. — praesumentes] *praesumens* C. O. — NOV. LXXXI. CAP. VIII. ministratores] *administratores* C. O. – turpis] *turpi* C. O. – acceptionis] *acceptioni* C. O. – (p. 664.) librarum] *libras* C. O. – occasionem] *occasione* C. O. – annonam] *annonae* C. O. – administrationem] *administrationis* O. — NOV. LXXXI. CAP. IX. ut qui] *ut li qui* C. *et eos qui* O. – auxilio legitimo] Inverso ordine C. O. – quia] deest in C. O. – (p. 665.) retransmissos] *transmissos* C. O. – remeare] *remanere* C. – praebent] *praebere* C. O. – nobis foris] *nobis etiam foris* C. O. – de foris] Haec quidem in C. in unam vocem coniuncta sunt. – venientes] *convenientes* C. O. — NOV. LXXXI. CAP. X. (p. 666.) sed bonum] Vox *sed* in C. plane non est. – utillimum] *utilissimum* C. O. – ut nihil] *et nihil* C. O. – ita] *ita et* C. O. – et neque] *ut neque* C. O. – causam] *causarum* C. – foro] *forum* C. O. – * * * * mensae] *immensae* C. absque ulla lacunae significatione. In O. est *mensae*, sed nulla lacunae significatio est. – expenduntur] *impenduntur* C. O. – (p. 667.) decenti] *decente* O. – utillimum] *utilissimum* C. O. — NOV. LXXXI. SUBSCRIPT. VI. id] *VII. id.* C. O. – Appione] *Arione* C. O.

NOV. LXXXII. INSCR. episcopatu] Post hanc vocem in C. quidem intrusum est: *filium*, quod quidem uncinis inclusum est. – filium] deest in C. Caeterum pro *liberat filium* O. habet *filium liberat*. – patria] *a patria* O. – Idem aug.] *Imp. Iustinianus aug.* C. O. — NOV. LXXXII. PRAEF. respiciet] *respicit* C. O. – (p. 668.) in officio] *in officium* C. – et per] Prior vox *et* deest in O. – eos] In C. O. subiicitur: *posse*. – et super] *sed super* C. O. – tempori] *ipsi* C. – magistri militatus] *magisterii militum* C. *magistri militum* O. – (p. 669.) liberat] *liberet* C. O. – aut avorum] *atque avorum* C. – ab imperio repente] *repente ab imperio* C. O. – liberatur] *liberetur* C. O. – rapitur] *rapiatur* C. O. – potestate paterna] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXXII. CAP. I. his] *iis* C. O. – magistro militatus] *magisterio militari* C. O. — (p. 670.) NOV. LXXXII. CAP. I. §. 1. si ergo] Ultima vox *ergo* deest in O. – honoratorum] In C. postea est: *aliqui*. – qui] *quod* O. – essent] *esset* C. O. – etiam] In O. antea est: *non*. – his fruens] *iis fruens* C. O. – hos] *hunc* C. – suae potestatis] Inverso ordine C. O. – eis] *et* C. – haec] *hoc* C. O. — (p. 671.) NOV. LXXXII. CAP. II. horum] *eorum* C. O. – praesenti] *praesente* O. – habentes] *habere* C. O. — bonum] In O. subiicitur: *quod*. — NOV. LXXXII. CAP. III. vero] In C. O. postea est: *et*. – hoc] In C. postea est: *etiam*. — (p. 672.) NOV. LXXXII. X. Kal.] *XV. Kal.* C. O – anno XII.] deest in C. – Apione] *Arione* C. O.

NOV. LXXXIII. INSCRIPT. permanet] *permaneat* C. O. – idem] In C. O. subiicitur: *imperator*. – p. p. – patricio] *gloriosissimo praetoriorum Orientis praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandro huc delata sunt. — NOV. LXXXIII. PRAEF. (p. 673.) aestimavimus] *existimavimus* C. O – haec] *hac* C. – quosdam] *quorundam* C. – ineruditorum] *ineruditos* O. — habentium] *habentes* O. – multis] *multi* C. – legem] deest in C. — NOV. LXXXIII. CAP. I. iudices] deest haec vox in C. O. – Menna] *Mennas* C. O. – qui] deest in C. – Quyzico] In O. postea est: *est*. — NOV. LXXXIII. CAP. I. §. 1. exercitio] *exercitatos* C. O. – observant] *observent* C. O. – (p. 675.) ideoque] *ideo* C. O. — patricium] Haec vox in C. quidem uncinis inclusa est. In C. O. autem postmodo interponitur: *longum*. – Hellada] *Hellade* C. – annumerandos] *annumerandum* C. O. – quem quaecunque] *quaecunque* C. *quemque tua* O. – noverit laudatum] *novit laudabiliter* O. – quam] deest in O. – eum] In C. O. postea adiicitur: *nobis*: – petitum] In C. O. postea est: *scimus* – utente] *utentem* C. O. — (p. 676.) NOV. LXXXIII. CAP. II. his] *iis* C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. III. pedanei] In C. O. subiicitur: *iudices* – et in] *et nunc in* C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. IV. ipsae si] Vox *si* deest in C. – (p. 677.) nostros iudices] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. V. litem quidem] Inverso ordine C. O. – audiant] *audient* C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. VI. reparatione] *reparatio* C. O. — NOV.

LXXXIII. CAP. VII. nulloque] *nullo quoque* C. – (p. 678.) in his] Prior vox *in* deest in C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. VII. §. 1. esse] deest in C. O. — his] *iis* C. O. – suis officiis] Inverso ordine C. O. – senserit aliquam] Inverso ordine C. O. – (p. 679.) NOV. LXXXIII. CAP. VIII. causa] In C. O. subiicitur: *vel necessitate*. – auditorio] *auditorium* C. — NOV. LXXXIII. CAP. IX. haec] *hoc* C. O. – praecessores] *praedecessores* C. O. – haec] *hoc* C. O. – ipsis] *ipsi* C. – (p. 680.) eorum, qui sub istis sunt] *istiusmodi* C. O. – elegimus] *eligimus* C. O. – custodiant] *custodiat* C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. X. et expens.] Prior vox *et* deest in C. O. – sententia] In C. subiicitur: *et auctoritas*. – ei fuerit] *erit ei* C. O. – minus] *in minus* O. – a lege] Vox *a* deest in C. O. – disponet] *disponit* C. O. — (p. 681.) NOV. LXXXIII. CAP. XI. contentos se iudicibus] *iudicibus contentos se* C. O. – viris] *iuris* C. – observationem] *observationes* C. — NOV. LXXXIII. CAP. XI. §. 1. discedere] In C. postea subiicitur: *reus*. – his] *iis* C. O. – (p. 682.) his qui eam] *iis qui eam* C. O. – his qui iud.] *iis qui iud.* C. O. – non hoc] Inverso verborum ordine C. O. – fieri] *inferri* C. O. – damnum sustinere] Inverso verborum ordine C. O. – reverentiam] *reverentium* C. – in arbitris] Prior vox *in* deest in C. – necessitatem tamen] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 683.) NOV. LXXXIII. CAP. XIII. sanctionem] In C. haec quidem vox uncinis inclusa est, ut in Graeco deësse significetur. – quidam] *quidem* O. – ab his] *ab iis* C. O. — NOV. LXXXIII. CAP. XIV. simul] In C. O. subiicitur: *et*. – rationabiliaque] *rationabilia* C. O. absque voce *que*. NOV. LXXXIII. EPIL. haec] *hic* C. – NOV. LXXXIII. SUBSCR. dat. VI] In C. quidem haec subscriptio tota est lacunosa hoc modo: *dat. * trione V. C. consule.*

NOV. LXXXIV. INSCRIPT. (p. 684.) p. p. secundo] *per Orientem praetoriorum praefecto iterum* C. O., quae quidem ex Haloandro hoc translata sunt. NOV. LXXXIV. PRAEF. habeat] *habet* C. O. – episcopum] *archiepiscopum* C. O., quod etiam apud Haloandrum est. – (p. 685.) scripto et] Ultima vox deest in C. O. — NOV. LXXXIV. PRAEF. §. 1. ad] *et ad* C. O. – leges] *constitutiones vel leges* C. – illic] *illis* C. — NOV. LXXXIV. PRAEF. §. 2. harum] *earum* C. O. – sint] *sive* C. – (p. 686.) dignitate] *sacerdotali dignitate* C. O., quod etiam apud Haloandrum est. — NOV. LXXXIV. CAP. I. praecontestatae] *prius contestatae* C. O. — NOV. LXXXIV. SUBSCRIPT. Iun.] In C. est: April., sed ad marginem adnotatum est: *al. Iun.* – imp.] deest in C. – anno XIII.] deest in C.

NOV. LXXXV. INSCR. (p. 687.) Idem – ordinario] Pro his quidem in C. O. haec scripta sunt: *imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario* quae quidem omnia ex Haloandro deducta sunt. — NOV. LXXXV. PRAEF. PROOEM. cognaticas] *cognativas* C. O. — NOV. LXXXV. PRAEF. §. 1. et ex ea] *ex eo* C. O. – his] *iis* C. O. – priori] *priore* C. O. – (p. 688.) contigit] Antea in C. O. est: *ex tertio matrimonio*, quae etiam apud Haloandrum sunt. – testamentis] *testamento* C. O. – ab ea] *ab eo* C. – valentes] *volentes* C. – seu morte] *sive morte* C. O. – oportet] *oporteret* C. O. — NOV. LXXXV. CAP. I. veteres] In C. O. subiicitur: *omnes*, quod et apud Haloandrum exstat. – aliquid] *aliqui* O. – (p. 689.) multa] *multae* C. – hominum] *homini* C. — NOV. LXXXV. CAP. I. §. 1. illi] *illos* C. O. – non nos] Inverso ordine C. O. – faciet] *faciat* C. O. – discernimus] *decernimus* C. O. – exaequare] *exaequari* C. O. – nos ad hoc] *ad hoc nos* C. O. – (p. 690.) concepisset] *concessisset* C. – et patre] *etiam patre* C. O. – et his] *et iis* C. O. praep. his.] *praep. iis* C. O. – parentium] *parentum* C. O. – his quae] *iis quae* C. O. – haec proc.] *hoc proc.* C. O. – ponat] *proponat* C. O. – solum] *solummodo* C. O. — NOV. LXXXV. CAP. II. haec] *hic* C. – iam] deest in C. (p. 691.) his qui] *iis qui* C. O. — NOV. LXXXV. SUBSCR. Iust.] *Iustiniano* C. *Iustiniani* O. – p. p.] deest in C. – XIII.] *XV.* C. – Apiano] *Arione* C.

NOV. LXXXVI. INSCR. idem] *Imp. Iustinianus* C. O. – magistro] *gloriosissimo magistro* C. O., quod ex Haloandro transscriptum est. — (p. 692.) NOV. LXXXVI. PRAEF. nostros subiectos] Inverso ordine C. O. – considerantiam] *considerationem* C. O. — NOV. LXXXVI. CAP. I. perspeximus] *prospeximus* C. O. – fabricensii] *fabricenses* O. – (p. 693.) statuti] *constituti* C. O. – armificatores] *armifactores* C. O. – milites] *militum* C. – numeris] *numero* C. O. – constitutos] *constitutorum* C. — NOV. LXXXVI. CAP. II. eos] In O. antea est: *inter*. – scientes] *sancientes* C. – novum] *unum* C. – instruxerit] *instruxerint* C. O. – (p. 694.) ipsis] *ipsi* O. — NOV. LXXXVI. CAP. III. fabricensii] *fabricenses* O. – et arma] *etiam arma* C. O. – his] *iis* C. O. – (p. 695.) solos] In C. O. subiicitur: *eos*. – constituti sunt] Inverso ordine C. O. – (p. 696.) repererint] *compererint* C. O. – auferri] *auferre* C. O. – applicari] *applicare* C. O. –

his] *hos* C. O. – volunt] *voluerint* C. O. — (p. 697.) NOV. LXXXVI. CAP. III. §. 1. factiones] *factores* C. O. – iudices] *iudicum* C. – subiecta] *subiectorum* C. – officia] *officiorum* C. – nobis] In C. O. antea est: *a*. – (p. 698.) libras] *librarum* C. O. – viginti auri libras] *auri librarum viginti* C. O. — sustinere] *subire* C. O. Apud Haloandrum est: *et capitis supplicium subeant* C. O. – horum] *eorum* C. O. – civitatium] *civitatum* C. O. – auri librarum] Inverso ordine C. O. – si quid] *si quod* C. O. – NOV. LXXXVI. CAP. IV. sibinnos] *sitinnos* C. – missibilia] *missilia* C. – aspides] *aspidas* C. O. – nec] *non* C. O. — alio] *alii* O. – (p. 700.) fieri] In C. subiicitur: *et vendi*. – generalem legem] Inverso ordine C. O. – NOV. LXXXVI. CAP. V. cadant] *cadent* C. O. – scrinium] deest in C. O. – nobis] In C. O. subiicitur: *scrinium*. — (p. 701.) NOV. LXXXVI. SUBSCR. In C. quidem tota subscriptio desideratur. – imp. **] *imp. DN.* O. – XIII. ****] *XIII. Apione V. C. cons.* O.

NOV. LXXXVII. INSCRIPT. Haec Novella apud C. hunc habet titulum: *de mortis causa donatione curialium*, apud O. *de mortis causa donatione a curialibus facta*. – Imp. – secundo] deest in C. — NOV. LXXXVII. PRAEF. Apud C. peculiaris est huius constitutionis versio latina, quae quidem ab his verbis incipit: *fraudes nihil posse*. Vide Bieneri historiam Novv. p. 457. – **** non conc.] Hanc quidem lacunam O. sic explevit: *cognovimus enim quod quoniam interdiximus curialibus donationum modum non conc.* reliqua. – (p. 702.) servare] *servari* O. – huius **] Haec quidem lacuna in O. sic expletur: *huiusmodi*. – contra] *secundum* O. – compreh. ****] In O. quidem haec lacuna sic expletur: *compr. in brevi et a veteribus et a nobis definita*. – aestimavimus] *existimavimus* O. – donationem] *donatione* O. – revocatione] In O. antea praepositio *a* est. — (p. 703.) NOV. LXXXVII. CAP. I. et ex] *etenim ex* O. – compescamus] In O. postea est: *propterea etiam nunc*. – curiae] *curialibus* O. – a curialibus] Praepositio *a* deest in O. – fieri] *facere* O. – huiusmodi] In O. antea est: *et* – et non] *qui non* O. – modo prius] *nunc primum* O. – sanctum] *sancitum* O. — (p. 704.) NOV. LXXXVII. EPIL. omnibus] *omnium* O. – qui] deest in O. – ponaat] *ponens* O. — NOV. LXXXVII. SUBSCR. In C. quidem plane nulla est subscriptio. – Iust. pp. aug.] *Iustiniani perpetuo augusti* O.

NOV. LXXXVIII. INSCRIPT. id. aug. Ioanni p. p.] *Imp. Iustinianus aug. gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri versione huc translata sunt. — (p. 705.) NOV. LXXXVIII. PRAEF. haec] *hoc* C. O. – iustum] In C. O. postea est: *esse*. — NOV. LXXXVIII. CAP. I. accipiat] *capiat* C. – nulla] In C. O. antea est *et*. – sed non] *sed ne* C. O. – (p. 706.) fortuitum casum] Inverso verborum ordine C. O. – versandi] In O. postea est *cursum*. – NOV. LXXXIII. CAP. II. praevidimus] *providimus* C. O. – (p. 707.) ei] *eis* C. O. – multi] *multis* C. O. – iavidi] *imbanchiti* C. O. – vero etiam] *vero et* C. O. – ministratio] *administratio* C. O. – his] *iis* C. O. — (p. 708.) NOV. LXXXVIII. CAP. II. §. 1. huiusmodi damus] Inverso verborum ordine C. O. – habet] *habeat* C. O. — inliberalibus Hinc in C. quidem duo verba exierunt: *in liberalibus*. – et perv.] Vox *et* deest in C. – plenis] *plenius* C. – ministratio] *administratio* C. O. – quod] *mox quod* C. O. – aut ministr.] *et ministr.* C. O. – tertiam] In C. quidem antea scriptum est: *et*. – quia] *qui* C. O. – est ei] In O. est omissa vox *ei*. – depositum] *deposito* C. O. – propria] *rem propriam* C. O. – (p. 709.) fideiussore] *fideiussione* C. O. – vero] *enim* C. O. – dare] *dandum* C. O. – propterea] In C. O. antea est: *et*. – in observantiam] *ad securitatem* C., quod ex Haloandri versione transsumtum est. – haec] *hoc* C. O. – indicant] *quae indicantibus* C. – venientes] *venit* C. – parientem] *peperit* C. — NOV. LXXXVIII. SUBSCR. Haec tota subscriptio in C. O. desideratur.

NOV. LXXXIX. INSCRIPT. id. aug. – secundo] *imperator*] *Iustinianus aug. Ioanni gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Latina Haloandri interpretatione derivata sunt. — (p. 710.) NOV. LXXXIX. PRAEF. fuit] *fuerat* C. – constit.] *in constit.* C. O. – priori] *priore* C. O. – quoniam] In O. subiicitur *et*. – plurimos] In C. O. antea est: *et*. – respicienda] *despicienda* C. O. – fugiendum] *diffugiendum* C. *defugiendum* O. – (p. 711.) institutionum] *institutorum* C. O. – et de] Vox *et* deest in C. O. – aut nos] *autem nos* C. – dispersa sit] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. I. ex hoc ipso] *ex ipso hoc* C. O. – (p. 712.) possunt] *possint* C. O. – at quae] *et quae* C. O. – autem] deest in C. O. – quoniam] *qui* C. O. – fiunt] *sint* C. O. – his] *iis* C. O. – (p. 713.) absque his] *absque eis* C. O. – nuptiarum legitimarum] Inverso ordine C. O. – his] *iis* C. O. – hoc hom.]

Prius *hoc* deest in C. – siquidem] *igitur* C. — NOV. LXXXIX. CAP. II. eis] *est* C. O. – (p. 714.) et ipsi] Prius *et* deest in C. O. – hereditatium] *hereditarium* C. O. – credidimus] *credimus* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 1. seu liber] *sive liber* C. O. – hos] *omnes* C. O. – talis] Pro hoc quidem in C. O. est: *dignitas intercesserit talis.* – (p. 715.) Bostrena] *Bostrenorum* C. – dicit] *dici* O. – a mortuo] Prior vox *a* deest in C. O. – offeret] *offert* C. O. – audietur] *auditur* C. – fortuite] *fortunae* C. *fortuito* O. – oblatio est] *oblatione* C. *oblatio sit* O. – NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 2. (p. 716.) offerre] In C. O. subiicitur: *filium.* – non civis nec] *nec civis* C., ut ultima vox *nec* plane desit. — NOV. LXXXIX. CAP. II. §. 3. maxima] In C. O. subiicitur: *hac.* – orti] *ortae* O. – persolvat] *persolvit* C. – cuique] cuicunque C. O. – curialium] *curiali* O. – de causa sancimus] *sancimus de causa* C. O. — (p. 717.) NOV. LXXXIX. CAP. III. dictum] *dictam* C. – (p. 718.) sunt] *sint* C. O. – haec] *hoc* C. O. – munia] *munera* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. IV. sint] *sunt* C. O. – successionem] *successiones* C. O. – illis fit] *cognatis patris sit* C. *cognatis patris illis sit* O. – nec] In C. antea est: *sic.* — (p. 719.) NOV. LXXXIX. CAP. V. si quidem] In C. O. antea est: *et.* – reliqua] *reliquum* C. O. – quantacunque] *quantumcunque* C. O. – habeant] *habent* C. – descendet] *descendent* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. VI. (p. 720.) cum] deest in C. – honore] *onere* O. – sunt] sint C. O. – et ipsi] Prius *et* deest in C. O. – omnino eis] *omnimode* C. O. – nati sint] *nati sunt* C. O. – obtulerit] In O. antea est vox *et.* – fecit] *fuit* C. O. – (p. 721.) at illi] *aut illi* C. – aut agentibus] *vel agentibus* C. O. – sancita sint] *sancita sunt* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. VII. descendat] *descendit* C. O. – inde] *exinde* C. O. – aliquid] *aliquod* C. O. – (p. 722.) ornate] *ordinate* C. O. – superintroducentes] *superinducentes* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. VIII. laborabimus] *laboravimus* C. – hi qui] *ii qui* C. O. – licet] In C. O. postmodo subiicitur: *postea.* – postea filii] Prior vox *postea* in C. O. non est. – procedentes] *procedens* C. – (p. 723.) posteri] In C. O. subiicitur: *sibi.* – casus quidam] *casus quidem* C. — NOV. LXXXIX. CAP. VIII. §. 1. quia si] *quod si* C. O. – sui fit] *sui sit* C. O. – prioribus] In C. O. antea est: *ex.* – Post vocem *prioribus* in C. O. subiectum est: *constitutionibus.* – (p. 724.) adinventa] *inventa* C. O. – dubitetur] *dubitaretur* C. – concepti] *conceptus* C. O. – excogitare] *excogitari* C. O. – utilius est] Inverso ordine C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. IX. aliter forte] Inverso ordine C. – (p. 725.) vel si] *aut si* C. O. – ascenderet] *ascendat* C. O. – ducere] *educere* C. O. – ei nascantur] Inverso verborum ordine C. O. Postea autem in utroque est: *sive ex liberta.* – principio] *in principio* C. O. – inchoantes praesentem] Inverso verborum ordine C. O. – ipso] In C. O. antea est: *etiam.* – sunt] *fiebant* C. – hic] *hinc nobis* C. *hinc* O. – (p. 726.) inseruit] *inserit* O. — NOV. LXXXIX. CAP. IX. §. 1. priori] *priore* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. X. fiduciam] In C. O. antea est: *et.* – testamenta] *testamentum* C. O. – hocque] *hoc quoque* C. O. – idem est] *id est* C. — NOV. LXXXIX. CAP. XI. (p. 727.) haec] *hoc* C. O. – fortem] *sortem* C. O. – legislationis] *legislatoris* C. — NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 1. et haec] *et hoc* C. O. – sed et] Ultima vox *et* deest in C. O. – hunc] *hanc* O. – adiiciatur] *adiicitur* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XI. §. 2. quibusdam] in C. O. antea est: *a.* – (p. 728.) in eis] *in his* C. C. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. et his] *et iis* C. O. – his qui mans.] *iis qui mans.* C. O. – hac] *hanc* C. O. – his qui] *iis qui* C. O. – habent] *habeant* C. O. – his] *hoc* C. O. – (p. 729.) et matrem] *neque matrem* C. O. – haec] *hoc* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 1. munificentiam] *magnificentiam* C. – his] *iis* C. O. – in nostris] Vox *in* deest in C. O. – gloriosis] *gloriosissimis* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 2. (p. 730.) naturalibus filiis] Inverso ordine C. O. – praesenti] *praesente* C. – sed etiam] Ultima vox *etiam* plane deest in C. O. – filiorum fieri] Inverso ordine O. – et vel si] Vox prior *et* deest in C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 3. quemquam] *quemdam* C. O. – voluerint] *voluerit* C. O. – et per] *et aut per* O. – aut simpl.] Vox prior *aut* deest in O. – (p. 731.) his qui] *iis qui* C. O. – disponunt suam sententiam] *suam sententiam disponunt* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 4. substantia] In C. O. subiicitur: *sua.* – haec sanc.] *hoc sanc.* C. O. – et mater] Vox *et* deest in C. O. – haec] *hoc* C. O. – ac filios] *aut filios* C. – illa] *ea* O. – (p. 732.) duarum unciarum] *duas uncias* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 5. super alias introduxerit] *superinduxerit* C. O. – non hoc] Inverso verborum ordine C. O. – quidem] In C. O. postea est *et.* – filiorum] In C. O. postea est: *sunt.* – sive masculis sive sint] *sive masculi sint sive* C. O. – neque] *nec* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XII. §. 6. Oportet] *si quis autem oportet* C. O., ita tamen, ut quae sequuntur: *oportet – transire* na-

cinis inclusa sint. – si quis igitur] Haec quidem desunt in C. O. – *et* ex] Prior vox *et* deest in O. – aluntur] *alantur* O. — NOV. LXXXIX. CAP. XIII. enim] *autem* C. O. – his] *iis* C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XIV. relinquant] *relinquunt* C. O. — (p. 734.) NOV. LXXXIX. CAP. XV. vocabimus] *hoc vocamus* C. O. – nominetur] *nominatur* C. O. – unde Const.] *unde etsi certa a Const.* C. *unde etsi a Const.* O. – respicimus] *recipimus* C. O. – et omnino] Vox *et* plane deest in C. O. — NOV. LXXXIX. CAP. XV. §. 1. (p. 735.) digni] In C. antea est *dici*. — NOV. LXXXIX. EPIL. positis] *propositis* C. O. – aliae] *alii* C. O.

NOV. XC. idem – secundo] *imp. Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo praetoriorum Orientis praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem ex Latino Haloandri interpretatione hausta sunt. – (p. 736.) est dudum] In O. verborum ordo inversus est. – et callid.] *at callid* C. O. – animas] *animis* C. – periclitetur] *periclitatur* C. O. – fiunt] *sciunt* C. – testium] Antea in C. O. est *est*. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. — (p. 737.) testium vero] Ultima vox deest in C. O. – rectam] *factam* C. O. – ad haec] *ad hoc* C. – detinere] *decernere* C. O. – suspendunt] *suspenderunt* C. O. — NOV. XC. CAP. I. bonorum multorumque] *multorum bonorumque* C. O. – consistunt] *consistant* C. O. – (p. 738.) sunt fide digni] *fide digni sunt* C. O. – nec nimis] *neque nimis* C. O. – si qua] *si quae* O. – his] *eis* C. O. — NOV. XC. CAP. I. §. 1. apparuerit] *apparuerint* C. O. – ipsi hoc] *hoc ipsi* C. O. – praeter eos] In C. postea est: *sunt*. – etiam] deest in C. O. — NOV. XC. CAP. II. praecipimus] *praecepimus* C. – et tamen] *at tamen* O. – (p. 739.) adveniens] *adinveniens* C. – nullius] *nulla* C. O. – eo quod] In C. O. postea subiicitur: *quum*. – sciente] In C. O. antea est: *ex hoc*. – (p. 740.) confessum] In C. O. postea est: *est*. – occultari non indulgente] *non indulgente occultari* C. O. — NOV. XC. CAP. IV. demonstrari] *demonstrare* C. – necesse est eos] *et esse et eos* O. – causam] *cautam* C. – sunt testes] *testes sint* C. – ediximus] *diximus* O. – eos subdi] Inverso ordine C. O. – (p. 741.) huiusmodi] *eiusmodi* C. O. — NOV. XC. CAP. IV. et quater] *etiam quarto* C. O., quod etiam apud Haloandrum reperitur. – haec] *hoc* C. O. – iam producti] Inverso ordine C. O. – sunt] *sint* C. O. – horum] *eorum* C. O. – (p. 742.) produxerit] *produxerat* C. O. – dandum est] *dandam esse* C. O.. – propter hoc] *propterea* C. O. – aestimaverit] *existimaverit* C. O. – etsi] Post hanc quidem vocem O. intrusit: *quis*. – (p. 743.) ulla] *ullam* C. O. — NOV. XC. CAP. V. exercet] *exerceant* C. O. – oportet] *oporteat* C. O. – temporis spatium] Inverso ordine C. O. – et in] deest in O. Caeterum in C. prior vox *et* non est. – provinciam] *provincia* O. – testationes] *testificationes* C. O. – a prov.] *de prov.* C. O. – (p. 744.) provincia] *provinciam* C. O. – teneat] *teneant* C. O. – provinciis] *provincias* C. O. – tempus] *opus* C. O. — (p. 745.) NOV. XC. CAP. VII. quod] *quoniam* C. *quia* O. – tempori] *tempore* C. — NOV. XC. CAP. VIII. posuimus legem] Inverso verborum ordine O. *legem vero proposuimus* C. (sic) – ut] deest in C. O. – quod] *ut* O. – noluit] *voluit* C. — NOV. XC. CAP. IX. et hoc vero] In C. subiicitur *quia*. – quidam] *quod quidam* C. O. – (p. 746.) iudices] *praesides* C. O., quod ex Latina Haloandri translatione profectum est. – opponatur] *opponantur* C. O. – quod] *quia* O. *quae* C. – et illum] *etiam illum* C. O. – defensore] In C. O. antea est: *a*. – testationes] *attestationes* C. O. – publicantur] *publicabuntur* C. O. – non] *nisi* C. O. – de his] *de eis* C. O. – (p. 747.) quae propter] *propterque* C. O. – ab his] *ab iis* C. O. – foras] *foris* C. O. – ut et] Vox *et* deest in C. – per quas] *propter quas* C. O. – vero] deest in C. O. — NOV. XC. SUBSCR. Octob.] In O. postea subiicitur. *Constant.*

NOV. XCI. INSCR. (p. 748.) idem aug. – patricio] Pro his quidem in C. O. est: *imperator Iustinianus aug. Ioanni gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio*, quae quidem omnia ex Latina Haloandri interpretatione derivata sunt. — NOV. XCI. PRAEF. inminuere alios] *minui aliis* C. *deminuere aliis* O. – eis sit] Inverso verborum ordine C. O. – diminutio] *deminutio* C. O. – (p. 749.) NOV. XCI. CAP. I. querebuntur] *quaerentur* C. O. – hinc differt] *haec defert* C. – illi habeant] Inverso verborum ordine C. O. – quod] *quam quod* C. – his qui] *iis qui* C. O. – est] *fuit* C. O. – (p. 750.) NOV. XCI. SUBSCRIPT. In C. quidem tota subscriptio desideratur. – Octobr. ***] Haec quae sequitur lacuna, in O. quidem sic expleta est: *imp. DN. Iustiniani P. A. anno XIII. Apione V. C. cons.*

NOV. XCII INSCR. praebeant] *praestent* C. O. – veniunt] *venient* C. O. – idem aug. Ioanni p. p. secundo] *imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri translatione deducta sunt. — (p. 751.)

NOV. XCII. CAP. I. lege haec dicente] *legem hoc dicentem* C. *lege hoc dicente* O. — modo] *nunc* C. O. quod et apud Haloandrum exstat. — obiiciat et] Ultima vox *et* deest in C. O. — exiguntur largitates] In C. verborum ordo inversus est. Apud O. res sic habet: *largitates exigunt.* — habent] *habeant* C. O. — adinveniat] *adinveniet* C. O. — NOV. XCII. CAP. II. (p. 752.) credidimus] *credimus* C. — sint] *sunt* C. — quia] *quod* C. O. — et vetus] *etiam vetus* C. O. — prius] deest in C. O. — abrenunciatione sola] *abrenunciationem solam Velleiani* C. O. — (p. 753.) tutela] *a tutela* C. O. — contigisset iurare] In C. O. ordo verborum inversus est. — perfert] *perferret* C. O. — NOV. XCII. EPIL. manifesta] *manifestam* C. O. — clarissimi] *viri clarissimi* C. — curae] *cura* C. O. — (p. 754.) NOV. XCII. SUBSCRIPT. Octob.] In C. postea subiicitur: *Constant.* — imp.] *imp. DN.* O. *DN.* C. — anno] *p. p. A. anno* C. O.

NOV. XCIII. INSCRIPT. migrante] *migranti* C. — et si] *et ut si* O. — conscriptam] *etiam conscriptam* C. O. — idem aug. — patricio] *imp. Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Latina Haloandri versione deducta sunt. — (p. 755.) NOV. XCIII. PRAEF. clariori] *clariore* O. — priori] *priore* O. — secunda adhuc] In C. O. verborum ordo plane inversus est. — priori] *priore* O. — priore uxore] Inverso verborum ordine C. O., nisi quod C. habet: *priori.* — oportet] *oporteret* C. O. — et ante] Prior vox *et* deest in C. O. — dotem] Haec quidem vox in C. O. plane non est. — NOV. XCIII. CAP. I. (p. 756.) et illa] *etiam illa* C. O. — hic] *hinc* C. — aliqua] *alia* C. — priore] *priori* C. — et competenti] *competere* C. O. — sunt] *sint* C. O. — in his] *in iis* C. O. — proponentes] *praeponentes* C. O. — idem] *id* C. — successionem] *successores* C. — praeponetur] *praeponeretur* C. O. — (p. 757.) neque] *nec* C. O. — et tempore] Prior vox *et* deest in C. O. — interimere] In C. O. postea subiicitur: *vel minuere.* — haec dic.] *hoc dic.* C. O. — haec decr.] *hoc decr.* C. O. — aliquo modo] *diversas* C. O. — causa] *causae* C. — propterea et] Inverso verborum ordine C. — non ut] Inverso verborum ordine C. — sanciverimus] *sanciremus* C. O. — NOV. XCIII. CAP. II. legis verba] Inverso verborum ordine C. — (p. 758.) forsitan] *forsan* C. O. — nollet] *nolit* C. O. — legem] *leges* C. — haec] *hoc* C. O. — etiam] deest in C. — dotem] *dotis* C. — NOV. XCIII. SUBSCRIPT. imper.] *imp. DN.* C. O. — Iust.] In C. O. subiicitur: *PP. a.*

NOV. XCIV. INSCR. (p. 759.) administrationibus] *administratoribus* C. O. — idem aug. — patricio] In C. O. est: *idem Iustinianus aug. Ioanni gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio,* quae quidem omnia ex C. O. derivata sunt. — NOV. XCIV. PRAEF. volentes] *volentem* C. O. — fiunt] *fuerint* C. O. — inde] In C. O. subiicitur: *non.* — et ut] Prior vox *et* deest in C. — hic] *hinc* C. O. — destinare] *destinari* C. O. — (p. 760.) venire felicissimam civitatem] *felicissimam civitatem venire* C. O. — NOV. XCIV. CAP. I. PR. diem] deest in C. O. — habet] *habent* C. O. — NOV. XCIV. CAP. I. §. 1. reliquit] *relinquit* C. O. — provincia] *provinciam* C. O. — sustineat] *sustinebit* O. — legitimos dies] *tunc legitimis diebus* C. O. — (p. 761.) NOV. XCIV. CAP. I. §. 2. aliquod] *aliqui* C. O. — eius] *eis* C. — solos] *solere* C. O. — morose] In C. O. antea est *aut.* — aliquas] In C. O. antea est *ad,* quod quidem in C. uncinis inclusum est. — iudicare] *iudicari* O. — provincia ipsa] *provinciam ipsam* C. O. — accesserint] *accesserit* O. — percipere] *accipere* C. O. — (p. 762.) nullum omnium] Inverso verborum ordine C. — hominem] *homine* C. O. — habentem] *habente* C. O. — est operibus] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. XCIV. EPIL. eas] *ea* C. O. — contradere] *tradere* C. O. — NOV. XCIV. SUBSCR. Iust.] In C. O. antea est: *imp. DN.* — anno] In C. O. antea est: *pp. a.*

NOV. XCV. INSCRIPT. (p. 763.) et qui] *et de iis qui* C. O. — idem — patricio] Pro his in C. O. est: *imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio,* quae quidem ex Latina Haloandri translatione hausta sunt. — NOV. XCV. PRAEF. calumnias] *calumniam* C. — aestimavimus] *existimavimus* C. O. — cum his] *cum iis* C. O. — NOV. XCV. CAP. I. (p. 764.) negotii] In C. et O. antea est praepositio *in.* — faciunt] *facient* C. O. — non hoc] Inverso verborum ordine C. O. — restituunt] *restituent* C. O. — sex et triginta] *triginta et sex* C. O. — NOV. XCV. CAP. II. enim] *nos* C. — apud alium eam] *eam apud alium* C. O. — obtinet] *obtinuit* O. — in idem] *inde* C. O. — e div.] *ex div.* C. O. — iudicum] *iudicem* O. — (p. 765.) NOV. XCV. CAP. II. §. 1. dispf. ei] Ultima vox *ei* deest in C. O. — alterum] *alium* C. O. — habere eum] Inverso ordine C. O. — NOV. XCV. SUBSCRIPT. anno XIII] *anno XIIII.* C.

NOV. XCVI. INSCRIPT. augmento] In O antea est: *de*. – propter] *ante* C. O. – de priv.] In O. quidem antea est *et*. – quod] *quia* C. O. – praeponitur] *praeponetur* C. *praeponatur* O. – ut exc.] In C. O. antea est *et*, quod tamen in C. uncinis inclusum est. – de dote] In C. O. antea est *et*, quod quidem in C. uncis inclusum est. – idem aug. – secundo] *imp. Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O. –– (p. 767.) NOV. XCVI. PRAEF. non] In O. quidem antea est vox *et*. – quantumcunque] *quantamcunque* C. – dationem] *rationes* C. – tantum] In C. antea est *in*, quod quidem uncis inclusum est. – minus] In C. O. antea vox *in* est. –– (p. 768.) NOV. XCVI. CAP. I. stipulatione] *stipulationem* C. O. – inaequales maneant] *inaequalis maneat* C. O. – forte sex millia] *sex millia forte* C. O. – eveniente] In C. O. antea est: *illo*. – alterius] *unius alterius* C. – quartae] *quarta* C. – vel aequal.] Prius *vel* deest in O. –– (p. 769.) ditione] *datione* C. – et non] Deest *et* in C. *sed non* O. – rediens] *redigens* C. O. –– NOV. XCVI. CAP. II. numeranda] *enumeranda* O. – et in his] *etiam in his* C. O. – antiquitatem] *antiquitate* C. O. – et illud] *etiam illud* C. O. –– (p. 770.) his] *iis* C. O. – si augere] *sive augere* C. O. – et viri] *et ne viri* C. O. – habuerint] *habuerit* C. – utrinque] *uterque* C. – quid] *quod* C. O. –– (p. 771.) oritur] *orietur* C. – figurato] *in figurato* C. O. – utrinque] *utrique* C. – aequitatem] *aequalitatem* C. O. – aequalitatem] *aequitatem* C. – exsistenti] *existente* C. O. – propterea] *praeterea* C. O. –– (p. 772.) NOV. XCVI. CAP. III. decernere] In C. O. subiicitur: *quod*. – dubitatum] In C. O. subiicitur *est*. – praeponi] *praeponere* C. – his] *iis* C. O. – multum] *multo* C. O. – antiquam dotem] *antiqua dote* C. – hic] *hoc* C. O. – si] deest haec vox in C. O. – aut comp.] *et comp.* O. – oportet] *oporteat* C. O. – (p. 773.) ex hoc] Postea in C. O. subiicitur: *quaestio*. – autem et] Postea in C. subiicitur: *quae*. – introducentibus] *introducunt* C. – minuuntur] *minuantur* C. O. – secundum haec] Desunt in C. O. – unde volumus] *volumus igitur secundum hoc* C. O. – ut etsi] *ut si* C. – agrum] In C. O. postea est: *emisset*. Apud Haloandrum est: *praedium emisse videatur*. – et satis] Prior vox *et* deest in C. O. – quia] *quod a* C. – etsi] *si* C. – priora] *prior* O. – antenuptialis donatio] *antenuptiali donatione* C. O. – inveniatur] *inveniantur* C. –– (p. 774.) NOV. XCVI. CAP. IV. vere dederit] *crediderit* C. – huic] *et huic* C. O., sed in C. quidem prior vox *et* uncinis inclusa est. – et scripto] *ex scripto* C. O. – vero] deest in C. O. –– NOV. XCVI. CAP. V. ipsum] *ipsos* C. O. – facientem] *facientes* C. O., sed illius, quae sequitur, lacunae in C. O. vestigium est nullum. –– (p. 775.) filia nuptias] Inverso ordine C. O. – triginta ipse] *triginta libras ipse* C. O. – libris] *libras* C. – triginta] In C. O. postea est: *auri*. – iniustum] *non iustum* C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – egerat] *egisset* C. –– (p. 776.) librarum] In C. O. postea est: *auri*. – domina facta est] *dominam factam* C. O. – quindecim] In C. O. antea est: *scilicet*. – et non] *sed* C. O. – lucrum] *lucro* O. – constitutum] *constituto* C. – a fort.] Prior vox *a* deest in C. O. – datum] *dato* O. – minuerit] *imminuerit* C. O. – daret] *dare* C. O. – aperte] *a patre* C. – substantiae patris] Inverso verborum ordine C. O. – donatione dicimus] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 777.) domina] *dominae* C. O. – facta] *factae* C. O. –– NOV. XCVI. CAP. VI. mater forte] Inverso verborum ordine C. O. – aut matre] *et matre* C. – et quae] Prior vox *et* deest in C. O. – tantum] *tanto* C. O. – ille] *illae* C. O. – idoneus est] *idoneae sunt* C. O. – effectum, legis] In C. quidem ultima vox *legis* ad superiora trahitur, ut iam antea comma, sed postmodo colon ponatur. – duritiem] *duritiam* C. O. – id] *sic* C. O. – (p. 778.) et const.] *etiam const.* C. O. – et secundum] Vox *et* deest in O. – auxiliata] Antea in C. O. positum est: *non*. – undique] In C. quidem vocula *et* postea apposita est. – diminutione] *deminutione* C. O. – tantum] *tanto* C. O. –– NOV. XCVI. CAP. VI. §. 1. haec] *hoc* C. O. – perciperet] *percipere* C. O. – rursus] In C. O. antea est: *etiam*. – hinc] *hic* C. – sua habebit] Inverso ordine C. O. – ei] *ei suis* C. – dedimus] *dederimus* C. O. – (p. 779.) posteriori] *posteriore* O. – tunc eam] *tunc etiam* C. O. – sed et] Prius *sed* in C., posterius *et* in O. plane non est. – amittere] *adimere* C. O. –– (p. 780.) NOV. XCVI. CAP. VI. §. 2. necessariorum] *necessaria* C. O. – haec] *hoc* C. O. – oportere] *oportet* C. O. – aut ascend.] *sive ascend.* O. –– NOV. XCVI. SUBSCRIPT. Kal.] *XV. Kal.* C. O. – *** DN.] *CP. DN. C. Constant. imp. DN.* O. – XIII. ***] *XIII. Apione V. C. cons.* C. O.

NOV. XCVII. INSCRIPT. (p. 781.) duobus] deest in C. O. – idem aug. – Orientem] *imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia

ex Haloandri translatione derivata sunt. — NOV. XCVII. PRAEF. exgenere] In C. O. haec quidem pro duabus verbis sunt, ut sit: *ex genere.* – usui] *usu* C. – NOV. XCVII. CAP. I. (p. 782.) etiam aliquid] Inverso verborum ordine C. O. – reliquos] In C. quidem subiicitur: *actionem.* – sive] *si et* C. O. – sunt] *sint* C. – in singulos] Prior vox *in* deest in C. O. – idonee minus] *minus idonei* C. O. – seu quidam] *sive quidam* C. O. – (p. 783.) tenere] *teneri* O. – scripsit] *scripserit* C. — NOV. XCVII. CAP. I. §. 1. si autem] *sin autem* C. O. – examinari] *examinare* C. O. – etenim] *enim* C. O. – legis] *legum* C. – (p. 784.) procedit] *procedet* C. O. — NOV. XCVII. CAP. I. §. 2. positione] *dispositione* C. O. – praeteriit et ante eam] *ante eam praeteriit* C. *praeteriit ante eam* O. — NOV. XCVII. SUBSCR. XIII. Kal.] *XV. Kal.* C. O. – *** Dom.] *CP. domi* C. *Constant. imp. dom.* O. – Apione] *Arione* C.

NOV. XCVIII. INSCR. dotem] *dote* C. O. – p. p. – patricio] *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem ex Haloandri Latina translatione derivata sunt. – NOV. XCVIII. PRAEF. inexaminatas] *examinatas* C. – abbreviavimus] *abbreviamus* C. – (p. 786.) his] *iis* C. O. – iam a nobis] *a nobis iam* C. O. – ut etiam] Prior vox *ut* deest in C. O. – ideoque aestimavimus] *ideo existimavimus* C. O. — NOV. XCVIII. CAP. I. maius et] Vox *et* deest in C. O. – (p. 787.) sinemus] *sinentes* O. – eius heredibus] Inverso verborum ordine C. O. – etiam hoc] *in hoc* C. O. – acceperit] *accepit* C. O. – eum suos] *eum aut suos* C. O. – solam] *solum* C. O. – haec] *hoc* C. – forte facere aliquis] *aliquis forte facere* C. O. – (p. 788.) quasi et] *et quasi* C. – sui] In C. subiicitur *etiam.* – querela ab eo] *ab eo querela* C. O. — NOV. XCVIII. CAP. I. licet] *licere* C. O. – eius heredi] Inverso ordine verborum C. O. – eius heredi] Inverso verborum ordine C. O. – minus] *minores* O. – et transit] *transit ad* C. O. – (p. 789.) possibilis] *possibile* C. O. – septimum] In C. O. subiicitur *annum.* — NOV. XCVIII. CAP. I. §. 1. quinque] *quinquennium* C. O. – solum] *solummodo* C. O. – minori] *minore* O. – quidam] *quidem* C. – tricesimum] *vicesimum* C. O. – tempus] deest in C. O. – aetate] *aetatem* C. O. – praesenti] *praesente* O. – decrevimus] *decernimus* C. – his] *iis* C. O. – his enim] *iis enim* C. O. – biennium] *biennio* C. O. – etiam ei] Inverso verborum ordine C. O. – transmiss.] *post transmiss.* C. O. — NOV. XCVIII. EPIL. manifesta omnibus facere festinet] *effectui et fini contradere festinet* C. O. Apud Haloandrum est: *effectui et fini tradere.* — NOV. XCVIII. SUBSCR. XVI.] *XIII.* C. – *** DN.] *CP. domi* C., *Constant. imp. DN.* O. – Apione] *Arione* C.

NOV. XCIX. INSCR. secundas] In O. subiicitur *nuptias.* – non veniunt nuptias] *non veniant nuptias* C. *nuptias non veniant* O. – autem] deest in C. O. – ipsi] *ipsis* O. – servare] *servent* C. O. – habentem] *habente* C. O. – personam cogendam] *persona cogenda* C. O. – et quae] Prior vox *et* deest in C. O. – et filiis] Vox prior *et* in O. plane non est. – Idem aug. – secundo] *imp. Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo* (O. addit *sacrorum*) *Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Haloandro derivata sunt. — NOV. XCIX. PRAEF. tumultum] *tumultu* O. – (p. 792.) et nobis] *a nobis* C. O. – legislationibus] *legislatoribus* C. O. – putandum] *putatum* C. O. – ex nunc] *et nunc* C. – quae] deest in C. O. – meliori] *meliore* O. – et alii forsan] *forsan et alii* C. O. – a parent.] Vox *a* in C. O. plane non est. – (p. 793.) NOV. XCIX. CAP. I. servare] *servari* O. – e diverso] *ex diverso* C. O. – mulier] *mulierem* C. O. – autem **] deest vox *autem* in C. O., sed lacunae suspicio est plane nulla. – suis] *servare* C. O. – usum] *usu* O. – constitutum] *constituto* O. – proprietatem] *proprietate* O. – et in his] *et his* C. – alio quolibet] Inverso verborum ordine C. O. – pendentibus] *pendente* C. O. – sunt] *sint* C. O. – fuerint] *fuerit* C. O. – (p. 794.) sicut et] Ultima vox *et* deest in O. – lucro aliquo] *lucrum aliquod* C. O. — NOV. XCIX. CAP. II. denunciata] *denunciatum* C. – aestimavimus] *existimavimus* C. O. – filii] *filios* C. O. Parentheseos signa, quae antea sunt usque ad verba *ex matrimonio*, in C. O. non comparent. – eis] *qui eis* C. – vehementiori] *vehementiore* O. – convertenti] *sed convertenti* C. *sed convertente* O. — NOV. XCIX. CAP. II. §. 1. sint] *sunt* C. O. – spontaneae] *spontaneam* C. – et trans.] Prior vox *et* deest in O. – (p. 795.) aut viro] *viro aut* C. O. – lucratur] *lucretur* C. O. – matrimonio] In C. O. antea est: *eo.* – quia] *et quia* C. – solvi] *dissolvi* C. O. – antenuptialem quidem] Inverso ordine C. O. – (p. 796.) accidens] *accedens* C. O. – vel si] *ut vel si* C. O. – aliquod alteri] Inverso verborum ordine C. O. – irrationali] *irrationabili* C. O. – res est] *res enim est* C. O. – communis] In C. O. antea est: *qui est.* – his] *iis* C. O. – et hic] *ut hic* C. – conscripsimus] *scripsimus* O. — NOV.

XCIX. EPIL. (p. 797.) contradere] *tradere* C. O. — NOV. XCIX. SUBSCR. VII. Kal.] *XV. Kal.* C. O. – Aug. ***] *Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.* O. *Aug. anno XIII. Iust. V. C. cons.* C.

NOV. C. INSCR. p. p. – patricio] *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Haloandro derivata sunt. – patronus] In C. quidem haec vox uncinis inclusa est, ut in Graeco deesse significetur. – et per] Prior vox *et* in O. desideratur. – (p. 798.) thium eius] Haec quidem verba in C. O. desunt. – adversarios] *adversarium* C. – dum] *et dum* C. O. – scripto] *conscripto* C. O. – oportere] *oportet* C. – perexecutum] *persecutum* C. — NOV. C. CAP. I. nunciata sunt] Inverso verborum ordine C. O. – perexerceri] *et exerceri* C. O. – (p. 799.) excessit] *excesserit* C. – appellationis indicem] Inverso verborum ordine C. O. – motae] In C. O. subiicitur *si*. – iterum] deest in C. O. – appellationis] *indices appellationis* C. O. – indices] deest in C. O. – his] *iis* C. O. – exercitatum] *exercitum* C. O. – confirmari] In C. subiicitur *volumus*. – (p. 800.) manentibus] Subscriptio deest in C. In O. haec est: *dat. V. id. .... imp. DN. Iustiniani PP. A. anno XIII. Apione V. C. cons.*

NOV. CI. INSCRIPT. curiale] *curialibus* C. O. – suis] *sive* C. O. – Idem aug. – Orientem] *imp. Iust. aug. Ioanni gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* O. In C. quidem haec omnia desunt. — NOV. CI. PRAEF. quorundam curialium interpellatio] *interpellatio quorundam curialium* C. O. – quantumque] *quantum quidem* C. O. – sol occidens] Inverso verborum ordine C. O. – utriusque] *utrisque* C. O. – curiam] *curias* C. O. – qui] *quidam* C. O. – curiam qui autem] *curiam quidam vero* C. O. – sunt qui eruuntur] *liberantur* C. O. Apud Haloandrum est: *ab ea liberantur*. – eiusdem] In C. O. subiicitur *civitatis*. – civitatis] deest in C. O. – quod] *cum* C. O. – definitione] *conditione* C. O., quod ex Haloandri interpretatione huc translatum est. – vel her.] *sive her.* C. O. – et florebit cur. corp. pluribus] Haec quidem in C. uncinis inclusa sunt, verum ut ab Alberico laudari satis constet. — NOV. CI. CAP. I. permittente] *permittentes* C. O. – quibusdam] *quibusnis* C. O. – seu non] *sive non* C. O. – sive in integrum] *vel certe in integrum* C. O. – eos et circa] *ipsos* C. O. – filios] In O. quidem antea est: *et*. – quem] *secundum quem* C. O. – (p. 802.) a principio] *ab initio* C. O., quod ex Haloandri versione huc translatum est. – ipsis] *ipsi* C. O. – veniente] *uniti* C. O. – corpore] *corpori* C. O. — NOV. CI. CAP. II. aliter] *alter* C. – evocitus] *vocatus* C. O. – autem] In C. O. subiicitur *et*. – se] In C. O. postmodo est: *ipsum*. – ei] *ipsi* C. O. – in actis voluntatem] *suam voluntatem in actis* C. O. – propriam] deest in C. O. – declarare] *indicare* C. O. – et heredem] Prior vox *et* deest in C. O. – curiale] *curiali* C. O. – facte et causa] *extituro et re et substantia* C. O. – alii] *alio* C. – (p. 803.) offerenti] *offerens* C. – esse videtur] *est videre* C. O. — NOV. CI. CAP. III. donationis] *donationes* C. O. – modum] deest in C. O. – differant] *deferantur* C. O. – protrahant] *propter hanc* C. – rerum] *rebus* C. O. – hoc manere] *adhuc manere* O. – conscriptus] *inscriptus* O. – albo] *alio* C. – ei etiam res] *etiam res ei* C. – curiam vocari] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CI. CAP. III. §. 1. curialis ****] Haec lacuna in C. O. sic expletur: *ad successionem perveniat curialis, tunc mox a morte curialis*. – omnem] deest in C. O. – (p. 804.) et desc.] Prior vox *et* deest in C. O. – ad hoc] *ad haec* C. O. – dei] *deo* C. O. – datus] *data* C. O. – ab eo] *ab illo* C. O. – huiusmodi] *his* C. O. – ipse] In C. O. antea est: *autem*. – curialem] *curiales* C. O. — NOV. CI. CAP. IV. (p. 805.) forsan] *forte* C. O. – tres uncias pater voluerit] *pater voluerit tres uncias* C. O. – ad hoc eam] *eam ad hoc* C. O. – stabiles] *acceptabiles* O. – eam] deest in C. O. – quia] *qui* C. – qui aut sunt] *aut existentibus* C. O. – fuerint] *factis* C. O. – unciae] In C. O. postea quidem est: *quidem*. – eas uxores] Inverso verborum ordine C. O. – tradiderit] *tradidit* C. O. — NOV. CI. CAP. IV. §. 1. (p. 806.) subiectae] *subiectas* C. O. – quodsi ****] Haec lacuna in C. quidem plane non est notata. Apud Os. autem sic expletur: *quodsi quaedam nuptae fuerint, curialibus eiusdem civitatis quaedam non nuptae* et reliq. – erunt] *sunt* C. O. – per] *propter* C. O. – effectus fuerit] Inverso verborum ordine C. O. – corpori servabuntur] Inverso verborum ordine C. O. – res] Haec quidem vox deest in C. – procreans] In C. antea est: *non*. – descendente] *descendentes* C. O. – semper curiae] Haec quidem in C. O. plane omissa sunt. – filios] *liberos* O. – unciae] In C. O. subiicitur: *curiae*. — (p. 807.) potitae] *consecutae* C. O. – absolutione] *absolutionem* O. — NOV. CI. EPIL. a nobis] Vox *a* deest in C. O. — NOV. CI. SUBSCR. Aug.] *April.* C. O. -

imp.] deest In C. – anno XIII] Desunt haec in C. *anno XIII.* O. – Belisario] *Apione* O. *Arione* C.

NOV. CII. INSCR. parente] In C. O. subiicitur *et.* – idem] *imp. Iustinianus* C. O. – domesticorum] In C. antea est *devotis.*, in O. *devotissimorum*, quod quidem manifesto ex Haloandri versione translatum est. – obtinenti locum] Inverso verborum ordine C. O. – praefecti sacr. praet. per Or.] *praetoriorum praefecti iterum exconsuli* (Os. *exconsulis*) *et patricio* (*patricii* Os.) C. O. –– NOV. CII. PRAEF. (p. 808.) Constantino] *a Constantino* C. O. – tantum] *tamen* C. – sunt] *sint* C. O. – aperiuntur] *apparuerint* C. O. – ait] deest in C. – Theodosii decernit] *Theodosius decrevit* C. O. – haec] *hoc* C. O. – egressi] *ingressi* C. O. – (p. 809.) notitias] *notitiam* C. –– NOV. CII. CAP. I. filios suos] Inverso verborum ordine C. O. – praescriptione] *subscriptione* C. – tempus] In C. postea est *declaret*, in O. *denotet.* – haec] *hoc* C. O. – quibusdam] In C. antea est: *in.* – institutionum] *institutiones* C. O. – et signif.] Prius *et* in C. O. plane non est. – aliquibus personis] Inverso verborum ordine C. – (p. 810.) nihil] *nihilo* C. –– NOV. CII. CAP. II. mutare] *commutare* C. O. – significantem] *significanti* O. – fecit] *fecerit* C. O. – valere eam] Inverso verborum ordine C. O. – rursus] In C. O. postea est: *vult.* – haec] *hanc* C. O. – **** videri] In C. quidem nulla lacunae est suspicio. Apud Os. autem haec lacuna sic expleta est: *ut scripta vel non scripta voluntate videri* etc. –– (p. 811.) NOV. CII. CAP. III. dividit] *dividat* C. O. – convocans] *evocans* C. O. – profiteri] In C. quidem postea est: *filios.* - haec] *hoc* C. O. – haec lex valebit] *valebit haec lex* C. O. –– NOV. CII. EPIL. lateat] *lateant* C. O. –– NOV. CII. SUBSCRIPT. Febr.] *Ianuar.* C. – DN.] *Constantinop. DN.* C. O. – anno] In C. quidem antea est: *imperii*, in O. autem *imp.* – XIII] Sic et C. In O. scriptum est: *XIV.*

NOV. CIII. INSCR. (p. 812.) idem aug. – per Orientem] Pro his C. O. haec habent: *imp. Iustinianus augustus Basso magnificentissimo comiti devotis.* (*devotissimorum* O.) *domesticorum locum tenenti Ioannis gloriosissimi sacrorum praetoriorum praefecti*, quae quidem omnia ex Haloandri derivata sunt translatione. –– NOV. CIII. PRAEF. §. 1. instituens] *instituentes* C. – et alterutris] Prior vox *et* deest in C. O. – si ipse] *si etiam ipse* C. O. – (p. 813.) in his] Hae voces in C. iam non cum his, quae sequuntur, sed cum antecedentibus potius coniunctae esse reperiuntur. – earum] *eorum* C. O. – aestimavimus] *existimavimus* C. O – indefinitionem] *definitionem* C. – nono decimo] Inverso verborum ordine C. O., in quo quidem etiam vox *libro* subiecta est. – (p. 814.) et phil.] *et tanquam phil.* C. O. –– NOV. CIII. CAP. I. habere] *hanc* C. – submittet] *submittat* C. O. – fideicom.] In C. O. antea quidem est vox *in.* – tale aliud] Inverso verborum ordine C. – (p. 815.) et hoc] Prior vox *et* deest in C. – in quo] *in qua* C. O. –– NOV. CIII. CAP. II. relinqueretur] *relinquetur* C. O. – (p. 816.) remanet] *remaneret* C. C. – et aliis] *et tali et aliis* C. O. – habet] *habeat* C. O. – damus] In C. postea scriptum est: *ei.* – ex auct.] Prior vox *ex* deest in O. – fideicommissarium] *fideicommissum* C. – eis] *ei* C. – et fidei.] *ei fidei.* O. – quartam] *quarta* O. –– (p. 817.) NOV. CIII. EPIL. aliis] *in aliis* C. O. – a genere] *agere* C. – contigit] *contigerit* C. O. – sancita] Postmodo est in C. O. haec subscriptio: *dat. Kal. Febr. CP.* (*Constant.* O.) *DN.* (*domi* O.) *Iustiniani* (*Iustin.* C.) *PP. Aug. anno XIII. Basilio V. C. cons.*

NOV. CIV. INSCR. promittendis] *praestandis* C. O. – Idem – Orientem] Pro his quidem in C. O. leguntur: *imp. Iustinianus aug. Ioanni gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio*, quae quidem omnia ex Haloandri versione deducta sunt. –– NOV. CIV. PRAEF. hoc] *haec* C. O. – (p. 818.) divae] *piae* C. O. – ut ne] *uti ne* C. O. – militarium] *militiarum* C. – et nos autem] *ita et nos* C. O. – haec] *hoc* C. O. – haeresium] *haeresum* C. O. – Manich.] Antea in C. ascriptum est: *et.* – haec] *hoc* C. O. – Hesperiae] In C. subiicitur *et.* – (p. 819.) ab eius] *a* C. – vera tamen] *attamen a* C. O. – et fide] Vox *et* deest in C. O. –– NOV. CIV. CAP. I. prolatae] *prolata* C. – leges] *lege* C. – eam] *eandem* O. – his] *iis* C. O. – dei] *a dei* C. O. – et haer.] Vox *et* deest in C. O. – nunc] *nec* C. O. – (p. 820.) alia omnia] Inverso ordine C. O. – mulieribus] In C. subiicitur: *omnibus.* – qui dil.] *quae dil.* C. O. – participari] *participare* C. O. – sancta] *a sancta* C. O. – ab eius] *a* C. – dei] *a dei* C. O. – sancta ac] Desunt haec in C. O. –– (p. 821.) NOV. CIV. CAP. II. factis sententiae] Inverso verborum ordine C. O. – frui] *perfrui* C. O. – sacerdotibus] *episcopis et sacerdotibus* C. O. – deinde et] Ultimum *et* deest in C. – seu minores] *sive minores* C. O. – iudices] In C. quidem antea est: *et.* – moventur] *movebuntur* C. O. – et aut] *aut a* C. O. – et apost. ecclesia] *ecclesia et apost.* C.

O. — NOV. CIV. EPIL. contradere] *tradere* C. O. – (p. 822.) salutis] In C. O. haec subiicitur subscriptio: *dat. II. Kal.* (*V. Non. Kal.* O.) *Maii Constant. imp.* (deest *imp.* in O.) *DN.* (*domi.* O.) *Iustiniani* (*Iust.* O.) *PP. Aug. anno XV.* (*XIII.* C.) *Basilio V. C. cons.*

NOV. CV. INSCR. usuris naut.] Inverso verborum ordine C. O. – Idem aug. – Orientis] *imperator Iustinianus aug. Ioanni gloriosissimo* (O. adiicit: *sacrorum*) *Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* C. O., quae quidem omnia ex Latina Haloandri versione deducta sunt. — NOV. CV. PRAEF. iam fecisse] Inverso verborum ordine C. O. – [nos] Haec quidem vox in C. O. est, sed uncinis inclusa non est. — NOV. CV. CAP. I. praecepimus] *percepimus* C. O. – resumi] *rescindi* C. O. – praeparantes] *sperantes* C. O. – agnovimus] *cognovimus* C. O. – quibusdam] *quibuslibet* C. O. – (p. 823.) sic enim] *sicque* C. O. – volumus] In C. quidem antea est *non.* – iam] deest in C. O. – examinatione] *et aestimatione* C. O. – sententiam] *sententia* C. O. — NOV. CV. EPIL. contradere] *tradere* C. O. — NOV. CV. SUBSCRIPT. VII. Kal.] *VI. Kalen.* C. – CP. *Constant.* O. – imper.] deest in C. – DN.] *domi* C. – anno XV.] desunt in C. – Basilio] *Bilisario* C.

NOV. CVI. INSCRIPT. locis venerabilibus] Inverso verborum ordine C. O. – Idem – p. p.] *imp. Iustinianus aug. Theodoto Orientalium praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem manifesto ex Latina Haloandri interpretatione huc delata sunt. – (p. 824.) probat] In C. O. postea subiicitur: *igitur.* – praesentis hoc] Inverso verborum ordine C. O. – sanctis] *sacrosanctis* C. O. – ecclesiis] In C. O. postmodo subiicitur: *dei.* — NOV. CVI. CAP. I. largitatis] *largitati* C. O. - (p. 825.) ducere] *deducere* C. O. – xenonibus] *xenodochiis* C. O. – ac brephotr.] *et brephotr.* C. O. – ptochiis] *ptochotrophiis* C. O. – triennio ***] Haec quidem lacuna nusquam neque in C. neque in O. apparet. – (p. 826.) tantum] deest in C. O. – tempus] deest haec vox in O. — NOV. CVI. SUBSCRIPT. DN.] *Constantinop. imper. DN.* C. *Constant. imp. DN.* O. – B***] Haec quidem lacuna in C. O. sic expletur: *Basilio V. C. consule.*

NOV. CVII. INSCRIPT. (p. 827.) idem – Orientem] *imperator Iustinianus aug. Theodoto Orientalium praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem manifesto ex Latina Haloandri interpretatione provenerunt. — NOV. CVII. PRAEF. quidam] *quidem* C. — NOV. CVII. CAP. I. vel immob.] *et immob.* C. – (p. 828.) aliquo] *ullo* O. – praesenti] *praesente* O. – locum] *licentiam* C. O. – (p. 829.) ne aliq.] *ut ne aliq.* C. O. – satisfaceret] *satisfaciat* C. O. – creditori licentiam] Inverso verborum ordine C. O. – haec] *hoc* C. O. – (p. 830.) nostrarum] In C. O. antea est: *sacratum* – vim] In C. O. antea est: *inde.* – et gen.] Vox *et* deest in O. – dictam] In C. O. haec vox desideratur. — NOV. CVII. CAP II. et aliud] Prior vox *et* deest in C. – admoneri] *amoveri* C. – suis] In C. O. antea est: *in* – (p. 831.) et usque] Prior vox *et* deest in C. – permanet] *permaneat* C. O. – exercet] *exerceat* C. O. – libello] In C. O. antea est *in.* - restituet] *restituat* C. O. — NOV. CVII. CAP. II. §. 1. (p. 832.) exsecutor] in C. O. postea est: *negotii.* – viribus] *iuribus* C. – resarcietur] *resarciatur* C. O. – maiestate] In C. O. postea est: *ac.* – const. continetur] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 833.) NOV. CVII. CAP. III. et illorum] Prius *et* deest in C. – compelli actiones suas exercere nolentem] *act. suas exerc. nol. compelli* C. – proposuerunt] *proposuerint* C. O. – legitimo] *legitimi* C. – haec excus.] Inverso verborum ordine C. O. – persequi] *prosequi* C. – eodem] In C. O. subiicitur: *iudice* – (p. 834.) vocatione] *cautione* C. O. – praesenti] *praesente* O. — NOV. CVII. CAP. III. §. I. accepit] *acceperit* C. – fuit] *fuerit* O. — (p. 835.) NOV. CVII. CAP. III. §. 2. aliud] in C. antea scriptum est: *et.* – persecutus] *prosecutus* C. – sustinuit] *sustinuerit* C. O. – accipiat secundum leges] *secundum leges accipiat* C. O. – ab iud.] *a iud.* C. O. – (p. 836.) coeptam] *acceptam* C. – privilegia] *privilegio* C. O. — NOV. CVII. EPIL. amicali] *amicabili* C. O. – finita] *finitae* C. O. – perpetuum] *perpetuo* C. O. – universas provincias] *universis provinciis* O. – constitutas] *constitutis* C. O. – (p. 837.) eorum util.] Inverso verborum ordine C. O. – sanximus] *sancimus* C. O. — NOV. CVII. SUBSCR. III. Id.] *IV. Idus* C. O. – imp.] *imperii* C.

NOV. CVIII. INSCRIPT. observetur] *observet* O. – Idem – p. p.] *imperator Iustinianus augustus Theodoto Orientalium praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri translatione deducta sunt omnia. — NOV. CVIII. PRAEF. augentur] *augetur* C. – nostram legem] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 838.) in sua] *et in sua* C. O. – proprias] *propriis* C. O. – possessiones] *possessionibus* C. O. — NOV. CVIII. CAP. I. eis] *eius* O. – computatam] *com-*

putandorum C. O. – ab his] *sub his* C. O. – exactionibus] *sunt exactoribus* C. O. – coniunctoribus] *convictoribus* C. O. – (p. 839.) facultatibus] *utilitatibus* C. O. – transmittunt] *transmittant* C. O. – proprios] *proprias* C. O. – et ipsi] Prior vox *et* deest in C. O. – utitur] *utatur* C. O. – nec] *neque* C. O. – milites] *militantes* C. O. – foederatos] *foederati* C. O. — NOV. CVIII. EPIL. manifesta] *manifestata* C. O. – cognoscens] *praecognoscens* C. O. — NOV. CVIII. SUBSCRIPT. imp.] *imperii* C. – DN.] *domini* C. – Iust.] Postmodo in C. subiectum est: *perpetuo Augusti*, in O. *PP. Aug.* – XVI.] *XV.* C. O. – post Basilii V. C. cons.] *Basilio V. C. cons.* O.

NOV. CIX. INSCR. (p. 840.) gloriosi] *gloriosissimi* C. O. – idem aug. Theodoto p. p.] *imp. Iust. aug. Theodoto sacrorum praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri interpretatione deducta sunt ad unum omnia. — NOV. CIX. PRAEF. respeximus] *perspeximus* C. O. – competenti] *competente* O. – confiteri] *profiteri* C. O. — NOV. CIX. CAP. I. praesenti] *praesente* O. – (p. 841.) quocunque iudicio] *cuicunque iudici* C. O. – continetur] *contineatur* C. O. – magnifici] *magnificentissimi* C. O. – notatio] *annotatio* C. O. – ad eos iussio talis] *talis iussio ad eos* C. O. – advenerit] *pervenerit* C. O. – (p. 842.) constituunt] *constituerunt* C. O. — NOV. CIX. SUBSCRIPT. In C. tota subscriptio desideratur. – CP.] *Constant.* O. – DN.] *imp. DN.* O. – PP. Aug.] *A.* O.

NOV. CX. INSCRIPT. generales] *antiquas* C. O. – dirimi negotia] *generales lites decidi* C. O. – Idem aug. Theodoto P. P.] *Imp. Iust. aug. Theodoto sacrorum praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri interpretatione deducta sunt omnia. — NOV. CX. PRAEF. (p. 843.) depositiones] *dispositiones* C. O. – negotia] *negotium* C. — NOV. CX. CAP. I. vel] *sive* C. – in crim.] Prior vox *in* desideratur in O. – quibuslibet] *quibuscunque* C. O. – rescriptionem] *praescriptionem* C. O. – sacram] In C. O. postmodo subiicitur: *nostram*. – aut] In O. subiicitur *ex*. – depositionem] *dispositionem* C. O. – incidi] *decidi* C. O. – veniat] deest in C. – sumat et] Ultima vox *et* deest in C. – perspexerimus] *perspeximus* C. O. – hoc nos] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 844.) decidere] *dicere* C. O. – nos enim] *sic nos* C. O. – et sanc.] Prior vox *et* deest in O. – alio] *alii* C. O. – depositiones] *dispositiones* C. O. – utpote] In C. O. postea est *quia*. – est] deest in O. – atque] *quod* C. O. – processerit] *procedit* C. O. — NOV. CX. CAP. I. §. 1. depositio] *dispositio* C. O. – iudicanti] *iudicantibus* C. O. – eius] *in his* C. – iudicem] In C. O. postea vox *quidem* est. – (p. 845.) haec] *hoc* C. O. – depositionem] *dispositionem* C. O. – compromissis] *compromisso* C. O. – et exam.] Vox *et* deest in C. O. – fieri] *ferre* C. – est] *erit* C. O. — NOV. CX. CAP. II. haec] *hoc* C. O. – (p. 846.) quis iam] *quispiam* C. O. – praecesserit] *praecessit* C. O. – impetraverit] *impetravit* C. O. – his] iis C. O. – impetraverit] *impetravit* C. O. – praevenit] *pervenit* C. – hac nostra] Inverso verborum ordine C. O. – spes] *species* C. – autem] Postea in C. est: *iussionem*. – disponet] *disponit* C. O. – iussionem] deest in C. – imponit] *imponet* C. – praestat] *praestitutas* C. O. — (p. 846.) NOV. CX. CAP. III. sacram] *nostram sacram* O. *sacram nostram* C. – circa aliam] *circa eam* C. *et circa aliam* O. – multam] *multa* C. O. – sinit] *sinet* C. O. – deo] In C. O. antea est *quod*. – custodire] *custodiri* O. – nostram] *nostramque* C. O. – his] In C. O. postea scriptum est: *legibus*. — (p. 848.) NOV. CX. EPIL. et per] desunt in C. – eis] *eos* C. O. – providentiam] In C. O. haec subscriptio est: *dat. X. Kal. Decembr. CP. imp.* (deest *imp.* in C.) *DN. Iustiniani* (*Iust.* C.) *PP. Aug. anno XV. Basilio V. C. cons.*

NOV. CXI. INSCR. datae] *latae* C. – Idem – p. p.] *imp. Iustinianus aug. Theodoto Orientalium sacrorum praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri versione deducta sunt. — NOV. CXI. PRAEF. Eustachium] *Eustathium* C. O. – Tloae] *Tolonae* C. O. – diaconem] *diaconum* C. O. – Telmissenae] *Telmissensis* C. O. – (p. 849.) legis] *illius legis* C. O. – datae] *latae* C. O. – posthac] *posthaec* O. *posthanc* C. – quando] In C. O. est: *quandocunque*. – talis dubitatio] Inverso verborum ordine C. O. – terminari] *terminare* O. — NOV. CXI. CAP. I. sedis] deest in C. O. – (p. 850.) obtinebant] *obtinebunt* C. — NOV. CXI. CAP. II. haec] *hoc* C. O. – ut quia] Prior vox *ut* in C. plane non est. – aliquid se habere] *se habere aliquid* C. O. – superandam] *convincendam* C. O. – (p. 851.) sententiam proferat] Inverso verborum ordine C. O. – exitus] *exitum* C. O. — NOV. CXI. CAP. III. dederint] *dederit* C. – inseruerint] *inseruerunt* O. – debebant] *debeant* C. O. – (p. 852.) huius] *in huius* C. — NOV. CXI. CAP. III. §. 3. seu remp.] *sive remp.* C. O. — NOV. CXI. CAP. III. §. 4. maleficis] In C. postea subiicitur *hominibus*. — NOV.

CXI. CAP. III. §. 5. parentium] *parentum* C. O. — veneficium] *venenum* C. O. — NOV. CXI. CAP. III. §. 6. se miscuerit] *sese miscuerit* O. *sese immiscuerit* C. — NOV. CXI. CAP. III. §. 8. debito] *pro debito* C. (p. 853.) NOV. CXI. CAP. III. §. 9. liberorum] In C. O. subiicitur: *ex eo*. – prohibuit] *prohibuerit* C. O. – fieri prohibuerit] *fieri prohibuit* C. O. – sive qui] *vel qui* C. O. – NOV. CXI. CAP. III. §. 10. aut mimos] *vel mimos* C. O. – eius] *eiusdem* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. — NOV. CXI. CAP. III. §. 11. filiae suae] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 854.) NOV. CXI. CAP. III. §. 12. sanus] *sanatus* C. O. – aliquem] *aliquo* C. O. – suis] *a suis* C. O. – (p. 855.) in sua domo] *in suam domum* C. – neglexerunt] *neglexerint* C. O. — NOV. CXI. CAP. III. §. 13. captivitatis calamitatem] Inverso verborum ordine C. O. – qui non] *quia non* C. – citius] deest in O. – relictas] *derelictas* O. – (p. 856.) scribi et] *ubique* C. – a nobis] Prius *a* deest in C. O. – praesens] In C. O. antea est: *haec*. – ex his] *ex iis* C. O. – neglexerunt] *neglexerit* C. *neglexerint* O. – forsitan] *forsan* O. – hic quoque] *hac quoque* C. – scripserit] *scripsit* C. – (p. 857.) compleverunt] *compleverint* C. O. – redemptione captivorum] Inverso verborum ordine C. O. – dari] *dare* C. O. – probatur] *probabuntur* C. O. – contraxerunt] *contraxerint* C. O. – his] *eis* C. O. – NOV. CXI. CAP. III. §. 14. (p. 858.) **** licentiam] Haec quidem lacuna in C. O. notata non est. – hoc] *haec* C. O. – decrevimus] *decernimus* C. O. – quo inv.] *in quo inv.* C. O. – (p. 859.) detenta] *detenti* C. O. – communicantes] *communicatores* C. O. – sint] *sunt* C. O. – res vindicare] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 860.) viribus] *iuribus* C. – sint] *sunt* C. O. – testamento] In C. O. antea scriptum est: *in*. – firmitatem habere] Inverso verborum ordine C. O. – si tamen] *si vero* C. – (p. 861.) dationes] *donationes* C. – fuerunt] *fuerint* C. O. – ut] *et* C. — NOV. CXI. CAP. IV. rebus] In C. antea est: *a*. – enumerabimus] *enumeravimus* C. — NOV. CXI. CAP. IV. §. 3. – miscuerit] *immiscuerit* C. NOV. CXI. CAP. IV. §. 5. aut] *autem* C. — (p. 862.) NOV. CXI. CAP. IV. §. 9. aut unam] *vel unam* O. – ab eis] *ab eisdem* C. – approbaverint] *probaverint* C. O. – (p. 863.) haec] In C. quidem subiicitur: *omnia*. – sive fid.] *vel fid.* C. O. – aut pro] Prius *aut* deest in C. O. – aut lib.] *et lib.* C. – et tutorum dationibus] Haec quidem desunt in O. — NOV. CXI. CAP. V. in hoc] *hoc casu* C. – (p. 864.) ei] *eis* C. O. – alias nostras] Inverso verborum ordine C. O. – adimpleri] *impleri* C. O – optant filiis] Inverso verborum ordine C. O. – data] Haec vox deest in C. O. – enim] *autem* C O. – Pulcherrimam] *Pulcheriam* C. O. – gratam quidem filiam] *filiam gratam quidem* C. O. – scriptis] *in scriptis* C. O. – insuper] *super* C. O. — NOV. CXI. CAP. V. §. 1. (p. 865.) quosdam] *quendam* C. O. – mortui] *aut* C. O. – vel cognatos] *aut cognatos* O. – iudicio] *iudicium* C. O. – ab ea exigere] *exigere ab ea* C. O. – actoribus praeiudicio] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 866.) NOV. CXI. CAP. VI. haec] *hoc* C. – quantitate] *quantitatem* C. O. – dixerit] *dixit* C. – et prom.] *atque prom.* C. O. – eum tali verbo – si quis autem dixerit] Haec quidem in C. O. plane desiderantur. – illo] In C. O. subiiciuntur haec: *et illo*. – (p. 867.) nominaverit] *nominavit* C. – si quam] Pro his C. O. haec habent: *si quis autem dixerit: f i e t t i b i s a t i s, eum tali verbo ut impersonaliter dicto tamquam si nihil promiserit, ita ab omni exactione liberum servari: si quam autem contra* reliq. – legum] *legis* C. — NOV. CXI. EPIL. amicali] *amicabili* C. O – pater] *parens* C. O. – urbe] *civitate* C. O. – (p. 868.) pervenire] In C. O. haec subscriptio subiicitur: *dat. Kal. Febr. CP.* (*Constantinop.* O.) *imp.* (deest in C.) *DN.* (*Domi* O.) *Iustiniani* (*Iustin.* O.) *PP. aug. anno XV. Basilio V. C. cons.* (*post Basilii V. C. cons.* O.)

NOV. CXII. INSCRIPT. facultatem] In C. O. subiicitur: *suam*. – plura capitula] Inverso verborum ordine C. O. – Idem Aug. – p. p.] *imp. Iust. aug. Theodoto praefecto Orientalium praetoriorum* C. O., nisi quod in O. verborum ordo inversus est hoc modo: *Orientalium praetoriorum praefecto*. — NOV. CXII. PRAEF. haec] *hac* C. — NOV. CXII. CAP. I. (p. 869.) vel deinceps] *et deinceps* C. – habet] *habent* C. O. – nec] *neque* C. O. – hoc] *haec* C. — NOV. CXII. CAP. I. §. 1. sunt] *sint* C. O. – (p. 870.) perveniant] *veniant* C. O. – voluerit] *voluerint* C. – relinquit] *reliquit* C. – determinaverit] *ordinaverit* C. O. – talibus rebus] Inverso verborum ordine C. O. – ordinari] *ordinare* C. O. – sicut dictum est ad perfectam] *ad perfectam sicut dictum est* C. O. — (p. 871.) NOV. CXII. CAP. II. ad haec] *ad hoc* C. O. – publico] *publica* C. O. – habenti] *habente* C. O. – sub] *in* C. O. – legitimos esse] Inverso verborum ordine C. O. – eis] *iis* C. O. – (p. 872.) legitima] *legitimorum* O. — NOV. CXII. CAP. III. cum aliis] Prior vox *cum* deest in C. O. – et illos] *etiam illos* C. O. — NOV.

CXII. CAP. IV. competit] *competat* C. O. – (p. 873.) dignitatem] *dignitates* C. O. – ducent] *ducere* C. O. – prohibemus] In C. postea scriptum est: *eos.* — NOV. CXII. CAP. V. affectu] In C. postea subiicitur *solum.* – eius substantiae] In C. O. postea est ordo verborum inversus. – post haec] *post hanc* C. O. – (p. 874.) auri librarum] Inverso verborum ordine C. O. – competit uni] Inverso verborum ordine C. O. – habuit] *habuerit* C. O. – facultate] *facultatibus* C. O. — NOV. CXII. CAP. VI. (p. 875.) tenentur] *continentur* C. O. – eam] *ea* C. O. – licet] *liceat* C. – venit] *venerit* C. O. – ostenditur] *ostendatur* C. O. – et maneant] Prior vox *et* deest in C. O. – quam] *eam* C. O. – (p. 876.) iustum] In C. subiicitur *esse.* – definivimus indigentibus] Inverso verborum ordine C. O. – NOV. CXII. CAP. VIII. invenimus legibus] Inverso verborum ordine C. O. – solum] *solummodo* C. O. – sine periculo mittere] *mittere sine periculo* C. O. – filiis] *filiabus quibus* C. O. – disponimus] *decernimus* C. — NOV. CXII. CAP. VIII. §. 1. consentiat] *conscia est* C. O. – suo viro] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 877.) NOV. CXII. CAP. VIII. §. 2. esse] deest in O. – ad haec] *ad hoc* C. O. – habet] *habeat* C. O. – et dotem] *etiam dotem* C. O. – secundum] In C. postea est: *quod.* – leges] *censent leges* C. O. – ut si] *et si* C. O. – habent] *habeat* C. *habeant* O. – (p. 878.) omnem substantiam] Inverso verborum ordine C. O. – conscia] *consentiens* C. — NOV. CXII. CAP. VIII. §. 4. viris] In C. O. subiicitur *extraneis* – extraneis] deest in C. O. – convivit] *conviventur* C. O. – NOV. CXII. CAP. VIII. §. 6. aut in] Vox *in* deest in C. O. — ergo] *vero* C. O. – NOV. CXII. CAP. VIII. §. 7. suam uxorem] Inverso verborum ordine C. O. – domo] *a domo* C. – ut illa] *et illa* C. – hanc causam] Inverso verborum ordine C. O. – exsistit] *exsistat* O. — NOV. CXII. CAP. IX. accipere] *recipere* C. O. – (p. 879.) huius] *huiusmodi* C. — NOV. CXII. CAP. IX. §. 3. aliis] In C. subiicitur: *etiam.* — NOV. CXII. CAP. IX. §. 4. conservare] *conservari* C. O. – (p. 880.) aliis] *alia* O. — NOV. CXII. CAP. X. vero et] Ultima vox *et* deest in C. – solvitur] *solverit* C. O. – (p. 881.) persona] *personae* C. O. – filii] *filiis* O. – praecipimus parente] Inverso verborum ordine C. O. – egit] *egerit* C. O. – vitio] *vitium* C. O. – his] *iis* C. *eis* O. – aetate sunt] Inverso verborum ordine O. C., in quo quidem postea additur *constituti.* — NOV. CXII. CAP. XI. his] *iis* C. O. – (p. 882.) expedito] *expeditione* C. O. – horum] *eorum* C. O. – mortuum] In C. O. antea est: *esse.* – numeri et] Vox *et* deest in C. O. – huius] *huiusmodi* C. O. – post haec] *post hoc* C. – unius] In C. O. antea scriptum est: *per.* – ut] *ut etiam* C. O. – discursum] *decursum* C. O. – (p. 883.) postea false] *falsum postea* C. *postea falsum* O. – nudati] *denudati* C. O. – compellentur] *compellantur* C. O. — NOV. CXII. CAP. XII. autem] *itaque* C. O. – perspeximus] *prospeximus* C. – his] *iis* C. O. – potuerint] *potuerunt* C. O. – his] *iis* C. O. – his persp.] *iis persp.* C. O. – (p. 884.) praesenti] *praesente* O. — NOV. CXII. CAP. XIII. marito] deest in C. O. – solvere matrimonium] Inverso verborum ordine C. O. – habuerunt] *habuerint* C. O. – debeat, donec advixerit] *quoad advixerit debeat* C. *donec advixerit debeat* O. – (p. 885.) dare] *dari* O. – quo] *quod* C. O. – applicari] *applicare* C. – sunt] *sint* C. O. – quidem partes] Inverso verborum ordine C. O. – eius] *ipsius* C. O. – tradiderit] In C. antea est: *id est*, in O. autem *et.* – exigitur] *exigatur* C. O. – hoc] *hac* C. – auri librarum] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 886.) auri librarum] Inverso verborum ordine C. O. – exigitur] *exigatur* C. O. – privatarum] In C. O. antea est: *rerum.* – destinaret] *destinare* C. O. – suscepit] *susceperit* C. *susceperat* O. – faciet] *faciat* C. O. – sunt eius filii] *ei filii sunt* C. O. – conservare] *conservari* O. – solutis] *dissolutis* O. – aut] *aut etiam* C. O. – ordinavimus] *ordinamus* C. O. — NOV. CXII. CAP. XIV. (p. 887.) flagellis] In C. antea est *vel.* – suam uxorem] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXII. CAP. XV. virorum] In C. O. antea est: *trium.* – scripto] *ex scripto* C. O. – si autem] *si vero* C. O. – coniuge reperit] *uxore comperit* C. O. – (p. 888.) probatione] *ratione* C. – licentiam autem ****] Haec quidem lacuna in C. O. non est notata. In O. lacuna sic suppletur: *lic. autem esse viro quomodo voluerit suam uxorem accusare et secundum leges* et caet. – misceri] *miscere* C. O. – NOV. CXII. CAP. XV. §. 1. divisi] *divisim* C. O. (p. 889.) praediximus] *iam supra diximus* C. O. – habere munimen] Inverso verborum ordine C. O. – adulterium] *adulteria* C. O. – studuerunt] *studuerint* C. O. – hos] deest in C. O. – tradi] *eos tradi* C. O. – qui] *quis* C. O. – petet] *petat* C. O. – gratiae causa] *gratia causae* C. O. – eius sanctissimae] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 890.) divise] *divisim* O. *divisim tamdiu* C. – causam] *causas* C. – discernat] *decernat* C. O. — NOV. CXII. EPIL. amicali] *amicabili* C. O. – insinuatio] Postmodo in C. O. haec subiicitur subscriptio: *dat. XV.*

Kal. Ian. (*III. Id. Dec.* O.) *imp.* (deest in C.) *DN.* (*domi* O.) *Iustiniani* (*Iustin.* C.) *PP. aug. anno XV.* (*anno XVI.* O.) *Basilio V. C. cons.* (*post Basilii V. C. cons.* O.)

NOV. CXIII. INSCRIPT. agnatorum] *de agnatorum* C. – idem aug. Petro P. P.] *Imp. Iust. aug. Petro gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum Orientis* C. O., quae ex Latina Haloandri interpretatione deducta sunt omnia. — NOV. CXIII. CAP. I. fuit] *fuerit* C. O. – filios] *filii* C. O. – fuit] *fuerit* C. O. – (p. 892.) alias nostras] Inverso verborum ordine C. O. – de his] In C. subiicitur: *omnibus*. – loco] *locum* C. O. – quantum] *quantam* C. O. – sive ex] *seu ex* C. O. – successione] *successionibus* C. O. — NOV. CXIII. CAP. II. derelinquat] *relinquat* C. O. – (p. 893.) materni sive paterni] *paterni sive materni* C. O. – dividitur] *dividatur* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. – seu sub] *sive sub* C. O. – (p. 894.) cui] *is cui* C. O. – cognatosque] *et cognatos* C. O. – et hac] *etiam hac* C. O. — NOV. CXIII. CAP. III. primum] *primos* C. O. – eodem] *ex eadem* C. O. – seu per matrem] *sive per matrem* C. O. – percipient] *praecipient* C. – erat] *esset* C. O. – utrumque parentem] *utramque partem* C. O. – (p. 895.) tertio] *in tertio* C. O. – praeponebatur] *praeponeretur* C. O. – e diverso] *et ex diverso* C. O. – et ex utroque] Prior vox *et* deest in C. O. – excludebatur] In C. antea scriptum est *ab hereditate*. – aut femin.] *et femin.* C. – nulli] In C. postea est: *enim*. – quandoquidem] postea subiicitur *igitur* in C. O. – (p. 896.) dederimus] *dedimus* C. O. – his] *iis* C. O. – similiter cognationis] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIII. CAP. III. §. 1. dividitur] *dividatur* C. O. — NOV. CXIII. CAP. IV. esse volumus] Inverso verborum ordine C. O. – seu per] *sive per* C. O. – (p. 897.) vel per] *sive per* C. — NOV. CXIII. CAP. V. solus] *solum* C. – et funct.] *etiam funct.* C. O. – haec] *hoc* C. – competenti] *competente* C. – utuntur] *utantur* C. O. – ad tut.] *quoad tut.* C. O. – praeponeantur] *praeponuntur* C. O. – habentes gradum] Inverso verborum ordine C. C. – (p. 898.) iis] deest in C. O. – minori] In C. O. postea subiicitur est: *aetatis*. — NOV. CXIII. CAP. VI. sancimus] *sancivimus* C. O. – in illis vol. obt.] *obt. in illis vol.* C. O. – autem] *enim* O. – imminutionem] *immutationem* C. O. – praesenti] *praesente* O. – hanc per] Inverso verborum ordine C. O. – post haec] *posthac* O. – emergunt] *emerserint* C. O. – incidi] *decidi* C. O. — (p. 899.) NOV. CXIII. SUBSCRIPT. III. idus **] *VII. Kalend. Aug. Septimilliario in novo Palatio* C., qui ad marginem testatur sic a se restitutum esse ex manuscripto libro. In O. est Nov. *VII. Kal. Aug.* – CP.] deest in C. O. – imp. Iustiniani anno XVI.] *imp. DN. Iustiniani PP. aug. anno XVII.* O. *imperii eius anno XVII.* C. – p. c. Basilii anno II.] *post cons. Basilii V. C. anno tertio* C. (*anno II.* O.)

NOV. CXIV. INSCRIPT. idem aug.] *imp. Iust. aug.* C. O. – praef. praetoriorum] *Orientalium praetoriorum praefecto* C. O. – legem sancimus] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIV. CAP. I. conscribat donationem] Inverso verborum ordine C. O. – haec] *hoc* C. O. – est dictum] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIV. CAP. II. praesenti] *praesente* O. – sancimus const.] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIV. CAP. III. et aliud] Prior vox *et* deest in C. – et in vet.] *etiam in vet.* C. O. — NOV. CXIV. CAP. IV. novissimo] *novissima* C O. – (p. 901.) etsi] *et* C. O. – harum] *earum* C. O. – haec] *hoc* C. O. — NOV. CXIV. CAP. V. haec] *hoc* C. O. – fuerit] *fuit* C. O. – haec] *hanc* C. O. – retractatione] *retractationem* C. O. – (p. 902.) restituantur] *restituatur* C. O. – fideiussione] *fideiussore* C. — NOV. CXIV. CAP. VI. trium mensium spatium] *spatium trium mensium* C. O. – huiusmodi] In C. O. antea est: *ab*. — (p. 903.) NOV. CXIV. CAP. VII. possidens] In C. O. antea est: *rem*. – decursum] *discursum* C. – iubemus] deest in C. O. – tricennalem] *tricennalium* O. – quando] In C. quidem postea est: *ipse*. – haec] *hcc* C. O. — NOV. CXIV. CAP. VIII. perspeximus] *prospeximus* C. O. — (p. 904.) NOV. CXIV. CAP. IX. hoc] *hanc* C. – haec] *hoc* C. O. – autem et haec] *enim hoc* C. *autem haec* O. – observent] *observant* C. O. – esse testam.] Inverso verborum ordine C. O. – servaverit] *observaverit* C. O. — NOV. CXIV. CAP. X. sancivimus] *sanximus* C. O. – in his] *in iis* C. O. — (p. 905.) NOV. CXIV. CAP. XI. amicalem] *amicabilem* C. O. – legitimo modo] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIV. EPIL. procuret] In C. O. haec subscriptio subiicitur: *dat. XIII.* (*XIV.* C.) *Kal. Febr. CP. do.* (pro *do* O. habet *imp.*) *Iustiniani PP. aug. anno XVII.* (deest numerus in C., sed lacunae signum asteriscus hoc loco est) *post Basilii cons. anno III.* (*Basi. cons.* C.)

NOV. CXV. INSCRIPT. Idem aug. Petro p. p.] *imp. Iustinianus aug. Petro gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem ex Latina Ha-

loandri translatione deducta sunt ad unum omnia. — (p. 905.) NOV. CXV. PRAEF. (p. 906.) reliquae] *reliquis* C. O. – administrationi] *administrationibus* C. O. – praesenti] *praesente* O. — NOV. CXV. CAP. I. igitur] *itaque* C. O. – orphanotrophii] In C. O. subiicitur *aut nosocomii*. – aut nosocomii] Haec desunt in C. O. – aliae] *alterius* C. O. – vendere] In C. antea scriptum est: *aut*. – quolibet alio] Inverso verborum ordine C. O. – iusto] *iuste* C. O. Caeterum in C. verba *de colonis iuste* uncinis inclusa sunt. – (p. 907.) quid] *quidem* C. – memoratorum] *commemoratorum* C. – persona] *personam* C. – non] *et non* C. O. – sexta] In C. O. ante est *de*. – emphyteusin] *emphyteusis* C. O. – accepit] *acceperit* C. O. – regia] In C. postea est *hoc*. – habeat] *habeant* C. O. – his] *iis* C. O. – haec] deest in C. – habent] *habeant* C. O. – (p. 908.) aliqua] *alia* C. O. – haec] *hoc* C. O. — NOV. CXV. CAP. I. §. 1. venerabilium locorum] Inverso verborum ordine C. O. – dato] *datam* C. O. – aliam aliquam venerabilem] *aliquam venerabilem aliam* C. – in unam] *ad unam* O. – sive ipsa] Prius *sive* deest in C. O. — NOV. CXV. CAP. I. §. 2. maiori ecclesiae] Inverso verborum ordine C. O. – loca haec] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 909.) earum] In C. O. subiicitur *in*. – emphyteuseos] *emphyteuses* C. – voluerit] *noluerit* C. O. – accipere] *accipiat* C. O. – ut loca] Inverso verborum ordine C. O. – additis] *adiectis* C. O. – uti vero] *utatur ergo* C. *utatur vero* O. – emphyteutam] *emphyteuta* C. O. – depositis] In C. O. antea est *de*. — NOV. CXV. CAP. II. mox rem] Inverso verborum ordine C. O. – habet] *habent* C. O. – (p. 910.) transscendente] *transscendentem* C. O. — NOV. CXV. CAP. V. emphyteuses] *emphyteuseis* C. – quinquennium] In O. postea est: *locationes*. – (p. 911.) praesentibus] *praesente eo* O. – quia] *quod* C. O. – sunt] *sint* C. O. – per eos] *ab his* C. O. – iureiurando] In C. O. additum est: *addito*. – efficitur] *efficiatur* O. — NOV. CXV. CAP. V. §. 1. non et] Ultima vox *et* deest in C. – emphyteuses] *emphyteusim* C. — (p. 912.) NOV. CXV. CAP. VI. haec] *hoc* C. O. – his quae] *iis qui* C. O. – ecclesiae] In C. O. postea est: *sunt*. – regia] *hac regia* C. – et eius] *vel eius* C. O. – monasteriorum] *monasteriis* C. O. – regia] *hac regia* C. – adhaerentium] *adhaerentibus* C. O. — NOV. CXV. CAP. VI. §. 1. sed perp.] *sed et perp*. C. O. – haec] In C. O. postea scriptum est *eis*. – (p. 913.) sint ecclesiae] Inverso verborum ordine C. O. – praesente eo et] *praesentibus* C. O. – adorantium] *ordinantium* C. O. – contractum fieri] Inverso verborum ordine C. O. – praesentia] In C. O. antea est *in*. — (p. 914.) NOV. CXV. CAP. VI. §. 1. haec et] Vox *et* deest in C. O. – quidam] *quaedam* C. O. – obnoxii] *obnoxiae* C. O. – et primo] Prior vox *et* deest in C. O. – immobilem rem] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 915.) transigere debitum] Inverso verborum ordine C. O. – eos] Antea in C. O. est *per*. – ptochotrophii] *nosocomi* C. – aut nosocomi] deest in C. – proponuntur] *praeponuntur* C. O. – id] deest in C. O. – eos] *per eos* C. – sunt] *sint* C. – aliarum] *aliorum* C. O. – domorum] *locorum* C. O. – patriarchis] In C. O. antea est: *a*. – metropolitis] In C. O. antea est *a*. – (p. 916.) gesta fieri] Inverso verborum ordine C. O. – alios episcopos] Inverso verborum ordine C. O. – nolumus] *volumus* C. O. – sanctissimos] in C. subiicitur: *aut*. – volunt] *voluerint* C. – (p. 917.) quia] *quod* C. O. – invenitur] *inveniatur* C. O. – iure] deest in C. O. – in eo] deest in C. O. – quod] *quae* O. – dentur] *detur* C. O. – vero et] Ultima vox *et* deest in C. — (p. 918.) NOV. CXV. CAP. VI. §. 3. episcopus] *episcopo* C. O. – oeconomus] *oeconomo* C. O. – ordinator] *ordinatori* C. O. – haec] *hoc* C. O. – prius] *primitus* C. O. – quia] *quod* C. O. – accipientes] *accipientem* C. O. — NOV. CXV. CAP. VII. sub] In O. antea scriptum est: *et*. – regia] In C. O. antea scriptum est: *hac*. – (p. 919.) sed et] *sed etiam* C. O. – quemlibet] *quamlibet* C. O. – locum] *domum* C. O. – supponi pignori] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXV. CAP. VII. §. 1. conversatione] *conversationem* C. O. – sanctissimis] *sanctissimo* C. O. – episcopis] *episcopo* C. O. – monasterium] *monasteriis* C. O. – regia] *hac regia* C. O. – infertur] *inferatur* C. O. – (p. 920.) praesente] In C. subiicitur: *antistite*. – ordinatoribus] In C. O. subiicitur: *clericorum*. – et par.] *aut par*. C. O. – aliis] deest in C. O. – eis] deest in C. O. – emphyteuses] *emphyteuseis* C. – competentibus] *competentium* C. O. – his] *iis* C. O. – sub iisdem poenis] desunt in C. O. — NOV. CXV. CAP. VIII. cuius] *alicuius* C. O. – (p. 921.) quod] *quidem* C. O. – haec] *hoc* C. – ab eo prom.] *quod ab eo prom. est* C. O. – solum] *solo* O. – praecedenti] *praecedente* C. O. – exigi] *exigere* C. – eiici] *eiicere* C. – locatione] In C. O. antea est: *de*. – valente] *valentem* C. O. – datam sibi] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 922.) NOV. CXV. CAP. IX. Odessae et Tomeos] *omnes seu oeconomos* C., quae quidem uncinis inclusa sunt. – dederunt] *dederint* C. O. – et

hoc] Prior vox *et* deest in C. O. — et positas] *non positas* C. — in minori] Vox *in* deest in C. O. — emant] *emat* C. O. — (p. 923.) ex hui.] *quod ex hui.* C. O. — quod] deest in C. O. — et talis] *etiam talis* C. O. — omnimodo] *omnino* C. O. — NOV. CXV. CAP. IX. §. 1. nostrae reip.] Inverso verborum ordine C. — (p. 924.) accipiant] *accipiat* C. O. — accepit] *acceperit* C. O. — qui accepit] *qui acceperit* C. O. — haec] *hoc* C. — NOV. CXV. CAP. X. oratoriis] *oratorii* C. O. — sunt] *sint* C. O. — (p. 925.) eis] *ei* C. — sicut] *sicuti* C. O. — supradicta] *praedicta* C. O. — habentibus] In C. O. antea est *non*, quod tamen in C. uncinis inclusum est. — NOV. CXV. CAP. XI. ei datum est] *datum est ei* C. O. — locis] *domibus vel locis* C. O. — emphyteutam] *emphyteuticum* C. — finire] *finiri* C. — locis] *domibus* C. O. — (p. 926.) ipsa res] Inverso verborum ordine C. — detur] *dentur* C. O. — debetur] Antea scriptum est *ei*. — hanc] In C. O. postea scriptum est: *nostram*. — iubemus hoc modis omnibus] *hoc iubemus omnibus modis* C. O. — habere virtutem] Inverso verborum ordine C. O. — reddat] *reddatur* C. O. — post haec] *posthac* C. O. — omnibus aliis] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXV. EPIL. in perpet.] Prior vox *in* deest in O. — provinciis] *provincias* C. O. — providimus] *providemus* C. O. — manifesta fiat] Posthaec in C. O. haec subscriptio est: *dat. VII. Id. Maii Constantinop. imp.* (deest *imp.* in C.) *DN. Iustiniani* (*Iustin.* C.) *PP. aug.* (*A.* C.) *anno XVIII.* (desunt in C., qui non habet nisi asteriscum) *Basilio V. C. cons.* (*post Basilii V. C. cons. anno III* O.)

NOV. CXVI. INSCRIPT. (p. 927.) iussionem] *sacras iussiones* C. O. — Imp. — p. p.] *Imp. Iust. aug. Gabrieli gloriosissimo praetoriorum praefecto* C. O. — NOV. CXVI. PRAEF. litigantibus] In C. O. antea scriptum est: *a.* — praesenti] *praesente* O. — NOV. CXVI. CAP. I. nullum] *nulli* C. — his] *iis* C. O. — contradi] *tradi* C. — (p. 928.) horum] *eorum* C. O. — secundum] *secundam* C. — suam dare] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXVI. EPIL. propria] *proprio* C. O. — praecepta] *praecepto* C. O. — NOV. CXVI. SUBSCR. XV. Kal. Ian.] *Id. Octob.* C. — Constant.] *Constantinop.* C. *imp.* (deest in C.) — Iustiniano] *Iustin.* C. *Iustiniani* O. — anno XVII] *anno XVIII.* O. In C. quidem haec omnia desunt, neque ullus asteriscus id est lacunae signum additum est. — post. cons. Basilii V. C. anno II.] Sic et O., nisi quod habet *anno III.* In C. haec sola sunt: *Basilio V. C. consule.*

NOV. CXVII. INSCRIPT. iurent] In C. O. postea adiectum est: *in exordio litis.* — (p. 929.) Idem aug. Petro p. p.] *Imp. Iust. aug. Petro gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto* C. O. — NOV. CXVII. CAP. I. administratores] *administrantes* O. — medio] *medium* C. O. — praesentia] In C. O. antea est: *in.* — quia] *quod* C. O. — his] *iis* C. O. — quae] *quibus* C. — hoc] *haec* C. O. — (p. 930.) advenire] *venire* C. O. — degel] *degit* C. O. — a nobis modo] *modo a nobis* C. O. — aut praes.] *vel praes.* C. O. — NOV. CXVII. CAP. II. dedisse] In C. antea est: *se.* — (p. 931.) probatur] *probetur* C. O. — quod quidem] *quidquid* C. O. — privatarum] *rerum privatarum* C. O., in quo prior vox *rerum* uncinis inclusa est. — si vero] *si autem* C. O. — aliquid] deest in C. O. — privatarum] *rerum privatarum* C. O. — crim. autem] In C. subiicitur *causis.* — causa] *causae* C. O. — legum ordinem] Inverso verborum ordine C. O. — terminetur] *terminentur* C. O. — manifestatur] *manifestetur* C. O. — (p. 932.) promisisse] In C. O. antea est *non.* — aut promisisse mem.] Duo priores voces *aut promisisse* desunt in C. O. — si qua] *si quae* O. — his] *iis* C. O. — NOV. CXVII. CAP. III. magistrianis] *magistrianis* C. O. — alio] *alii* C. O. — (p. 933.) simplex] *simplum* C. O. — interpellatur] *interpelletur* C. O. — modum exigetur] Inverso verborum ordine C. O. — privatarum] In C. O. antea est *rerum*, sed in O. quidem haec vox uncinis inclusa est. — neglexerit] *neglexerint* C. O. — habeant licentiam] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXVII. CAP. IV. exhiberi] *adhiberi* C. — (p. 934.) fideiussiones] *fideiussoribus* C. — ex non scripto] Prior vox *ex* deest in C. — iudicibus insinuare] Inverso verborum ordine C. O. — egit] *egerit* C. O. — compellitur] *compelletur* C. O. — haec] *hoc* C. O. — (p. 935.) eorum communi] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXVII. EPIL. disposita sunt] Postea in C. haec subiicitur subscriptio: *dat. Basilio consule*, in O. autem haec est: *dat. XVI. Kal. Iul. post cons. Basilii V. C. anno IV.*

NOV. CXVIII. PRAEF. ut et] Ultima vox *et* deest in C. O. — expeditus] *exercitus* C. O. — cultoribus] *collatoribus* C. O. — NOV. CXVIII. CAP. I. alimentis] *alimenti* C. O. — quos] *quas* C. O. — ministratas] *praebitas* C. O. — (p. 936.) eis] *ipsis* C. O. — occasionem] *occasione* C. O. — in emolumentis] *emolumenti* C. O. — facta] *factae* C. O. — NOV. CXVIII. CAP. II. ipsos] *ipsas* O. — inferri] *inferre* O. — NOV. CXVIII. CAP. III. ea] *eam* C. O. — expensa] *expensam*

C. O. — inventione] *iniunctione* C. O. — collatione] *collationem eam* C. O. — (p. 937.) professionis] *professiones* O. — suas functiones] Inverso verborum ordine C. O. — fiscalia] Haec vox deest in C. — expensam] In O. subiicitur *factam*, in C. autem *factum*. — quae fit] desunt in C. O. — faciunt] *fecerunt* C. O. — tua] In C. O. antea est: *a*. — iis] *his* C. — reputare] *reputari* C. O. — eis] *his* C. O. — et tuae] Vox et deest in C. O. — NOV. CXVIII. CAP. IV. a praediis] Prior vox *a* deest in C. O. — nummo] *minimo* C. — aliquis] *quis* C. O. — in nummo] *annonam* C. — NOV. CXVIII. CAP. V. iis] *ipsis* C. — (p. 938.) sanctissimo] *sanctissimum* C. O. — episcopo] *episcopum* C. O. — illis locis] Inverso verborum ordine C. O. — quantitatem] In C. O. antea est: *quantam*. — facta est] Ultima vox *est* deest in C. — principibus] *principalibus* C. O. — NOV. CXVIII. CAP. VI. expeditum] *exercitum* C. O. — transitos] *transitibus* C. O. — praesumserit] *praesumserint* C. O. — memorata] Haec vox deest in C. O. — in duplici] In C. antea scriptum est *et*. — praesumserunt] *praesumserint* C. O. — pro hoc autem metatores] *prometatores vero* C. O. — (p. 939.) diasostas] *cum diasostis* C. O. — NOV. CXVIII. CAP. VII. hoc] *haec* C. O. — ipsum] *ipsa* C. O. — transitos] *transitibus* C. O. — nobis] In O. est *a nobis*. — NOV. CXVIII. CAP. IX. ut] *ut autem* C. O. — dationis] *damnationis* C. — reservare] *servare* C. O. — NOV. CXVIII. EPIL. provinciarum] deest in C. O. — faciat] *faciet* C. O. — taciturnitate] *taciturnitati* C. O. — (p. 940.) NOV. CXVIII. SUBSCR. XVII. Kal. Oct.] *Kal. Mart.* C. O. Caeterum Contius ad marginem testatur, hanc subscriptionem partim ex ms. partim ex coniectura a se restitutam esse. — CP.] *Constantinop.* C. — imp.] deest in C. — ari.] deest in C. O. — XIX.] *XVIII.* O. — p. c. Basilii V. C. ...] *post cons. anno IV. ind. VIII. proposita in civitate Constantinopolitana* C. O.

NOV. CXIX. INSCRIPT. titulis] Postmodo in C. O. subiicitur: *et privilegiis aliisque capitulis*. — idem aug. Petro p. p.] *imp. Iust. aug. Petro gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum* C. O. — NOV. CXIX. CAP. I. Epheso] *Ephesina* C. O. — quo] *qua* O. — Chalcedone] *Chalcedonia* C. O. — quo] *qua* C. O. — sedem senioris Romae] *senioris Romae sedem* C. O. — (p. 941.) servamus] *observamus* C. O. — NOV. CXIX. CAP. III. archiepiscopum] deest in C. — habere] In C. antea est: *archiepiscopum*. — Dardaniae] *et Dardaniae et* C. O. — (p. 942.) NOV. CXIX. CAP. IV. harum] *earum* C. O. — omnia] In C. O. postmodo subiicitur *autem*. — et sol.] *vel sol.* C. O. — sanctis] *sanctissimis* C. — locis] *domibus et locis* C. — NOV. CXIX. CAP. V. sanctissimarum] *sanctarum* C. O. — domuum] *domorum* C. O. — possidet] *possident* C. O. — (p. 943.) NOV. CXIX. CAP. VI. ipsum] *ipso* C. O. — CXIX. CAP. VII. monasterium] In C. subiicitur: *praecipimus*. — NOV. CXIX. CAP. VIII. suburb.] In C. antea est *in*. — praedio] deest haec vox in C. O. — (p. 944.) sustinere dispendium] Inverso verborum ordine C. O. — fecerunt] *fecerint* C. O. — permiserunt] *permiserint* C. O. — NOV. CXIX. CAP. IX. loci] In C. postea subiicitur *illius*. — habuit] *habuerit* C. O. — (p. 945.) invenitur] *inveniatur* C. O. — habuit] *habuerit* C. O. — NOV. CXIX. CAP. X. possunt] *possint* C. O. — (p. 946.) NOV. CXIX. CAP. XI. etiam] deest in O. — ab his] *ab iis* C. O. — non] deest in C. — haec] *hoc* C. O. — relinquitur] *relinquatur* C. O. — (p. 947.) oportet] *oporteat* C. O. — oeconomum] *oeconomos* C. O. — impleri] *implere* C. O. — ad haec] *ad hoc* C. O. — haec] *hoc* C. O. — huius] *eius* C. O. — implere] *adimplere* C. O. — haec] *hoc* C. O. — praecepit] *praeceperit* C. — et sanctiss.] Prius *et* deest in C. — alio] *alii* C. O. — (p. 948.) NOV. CXIX. CAP. XII. causas relinquitur] Inverso verborum ordine C. O. — menses sex] In O. verborum ordo plane inversus est. — fructum] *fructus* C. O. — usuras] *usurae* C. O. — exigantur] *exigatur* C. O. — tale] deest in C. — aut] *etiam* C. O. — (p. 949.) iuxta] deest in C. — si vendere] Inverso verborum ordine C. O. — in triginta] *intra viginti* C. *intra triginta* O. — colligetur] *colligitur* C. O. — NOV. CXIX. CAP. XIII. alias] In C. antea est *in* — (p. 950.) et gerontocomis] desunt in C. O. — xenodochis] In C. O. postea est: *et gerontocomis*. — domuum] *domorum* C. O. — diaconissa] *diaconissae* C. O. — moriatur] *moriantur* C. O. — fuerunt] *fuerint* C. O. — haereticum] *haereticorum* C. O. — NOV. CXIX. CAP. XIV. si quid *** quicquid] *si quid vero haereticus* C., absque ulla lacunae suspicione. In O. est: *si quid autem tale committitur, haereticus quidem*. — (p. 951.) monasterium] *monasterio* C. O. — sancta] In C. O. antea est: *a*. — prodidit] *prodiderit* C. O. — sancta eccl. est] *et sancta eccl.* O. *est et sancta eccl.* C. — conduct.] In C. O. antea scriptum est *per*. — dedit] *dederit* C. O. — aut pagano aut Montano] desunt in C. — alio] *alii* C. O. — huius] *huiusmodi* C. O. — (p. 952.) aliam quamcunque] *per quamcunque aliam* C. O. — dedit] *dederit* C. O. — possessionis] In C. O. postea scriptum est *eius*. — trans-

it] *transiit* C. O. – ecclesiam] *ecclesiae* C. O. – substantiam eius] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIX. CAP. XV. et sine] *etiam sine* C. O. – et conven.] In C. O. antea est: *et conveniant*. – (p. 953.) orphanotrophos] *orphanotrophiis* C. – pretium] *pretia* C. – orphanotropho] *orphanotrophio* C. O. – appellatur] *vocatur* C. O. – memoriae] *Mariae* C. – Sampso] *Basso* C. O. – aliis] deest in C. O. – sanctissima maior] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXIX. EPIL. civitate] *urbe* C. O. – manifesta] In C. O. subiicitur haec subscriptio: *dat. XV. Kal. April. Constan. imp.* (deest *imp.* apud C.) *DN. Iustiniani PP. A.* * (sic C. *anno XVIII.* O. absque ulla lacunae suspicione) *Basil. V. C. cons.* (*post Basilii V. C. cons. anno IV.* O.)

NOV. CXX. INSCRIPT. fratris filii] *fratrum filii* C. O. – succedant] In C. subiicitur *pariter*, in O. *patruo*. – et ascend.] *etiam ascend.* C. O. – (p. 954.) idem aug. Basso p. p.] *Idem aug. Basso praefecto praetoriorum* C. O. — NOV. CXX. PRAEF. et filios alterius praemortui fratris] *et alterius fratris filios praemortui* C. – (p. 955.) relinquat] *reliquerit* O. – possunt] *possint* C. O. – fratris praemortui] Inverso verborum ordine C. O. – et praem.] *etiam praem.* C. O. – futurus erat eorum] *eorum futurus erat* C. – vixisset] *viveret* O. – haec] *hoc* C. O. – fratris filiis] Inverso verborum ordine C. O. – quem eis dedimus] Haec quidem desunt in C. O. – ascendentium aliqui] Inverso verborum ordine C. O. – hoc iub.] Haec quae parentheseos signis inclusimus, in C. uncis inclusa sunt. – undecimae ind.] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXX. CAP. II. (p. 956.) eis matrimonii] *matrimonii eius* C. O. – ante nuptias] *antenuptiales* C. O. – seu propter nuptias] desunt in C. O. – civitatis uniuscuiusque] Inverso verborum ordine C. O. – fuisse insinuatam] Inverso verborum ordine C. O. – concedant] *concedunt* C. O. – actionem] *exactionem* O. – partis eius] Inverso verborum ordine C. O. – actis] *in actis* C. O. — NOV. CXX. CAP. III. vero] Postmodo in O. subiicitur: *et*. – (p. 957.) praepositione] *portione* C. O. – si qua] *si quae* O. – ad usum] Vox *ad* deest in C. O. – sancivimus] *sancimus* C. O. – facit] *faciat* C. — NOV. CXX. CAP. IV. et viris] Prior vox *et* deest in O. – et mulieris] *ac mulieris* C. O. – poenas] *poenam* C. O. – (p. 958.) esse poenas] Inverso verborum ordine C. O. – muliere] *in muliere* C. O. – proximas] *similes* C. – putavimus esse] *esse putamus* C. O. — NOV. CXX. EPIL. nostram legem] Inverso verborum ordine C. O. – his] *iis* C. O. – omnium] *hominum* C. O. – ignoret] In C. O. haec subscriptio subiicitur: *dat. Kal.* (*V. Kal.* C.) *Sept. Constant. imp.* (deest *imp.* in C.) *DN. Iustiniani* (*Iusti.* C.) *PP. Aug. anno XXII.* (*XXI.* O.) *post cons. Basilii V. C. anno VII.* (*VI.* O.) Voces *anno VII.* sunt ex coniectura Contii quam ex comparatione indictionis enatam esse idem ad marginem testatus est.

NOV. CXXI. INSCRIPT. de revocatione vicarii Ponticae] *de Pontici tractus vicario* O. Apud Contium est huius Novellae versio, quae incipit: *Suffecturas*, quae est Latina Agylaei interpretatio. Vide Bieneri hist. Novv. p. 457. — NOV. CXXI. PRAEF. sufficere] *sufficienter* O. – (p. 959.) Ponticen] *Ponticam* O. – desuper] In O. quidem postea scriptum est: *excogitatum*, quod uncinis inclusum est. – ab eis] Haec quidem in O. desunt. – has] In O. antea scriptum est: *a*. – quae] Haec quidem vox in O. uncinis inclusa est. – neminem] *nemine* O. – iudicum] deest in O. – praesumentes] *praesumente* O. – ad provinciam] *a provincia* O. – *** vero] *efficeremus vero* O., sed prior quidem vox uncinis inclusa est. Lacunae autem nullum ibi apparet vestigium. — (p. 960.) NOV. CXXI. CAP. I. dignam] *digna* O. – ille] *illo* O. – locum ***] *locum impleat* O., sed ultima vox uncinis inclusa est. – verum] *vero* O. – *** insuper] Hanc quidem lacunam O. his verbis explet, quae uncis inclusa sunt: *magnificentissimorum iudicum, qui divino nostro patrimonio et tamiaco*. – ac] *et* O. – et qualem] Prior vox *et* deest in O. – neque dignitas] Haec quidem in O. uncinis inclusa sunt. – (p. 961.) omnem] *omnes* O. – in solis] In O. antea scriptum est *et non*, quae quidem uncinis inclusa sunt. – commune] In O. subiicitur *enim*, quod quidem uncinis inclusum est. — NOV. CXXI. CAP. I. §. 1. reddimus] In O. postea est *vero*, quod quidem uncinis inclusum est. – mox quod] *mox quam* O. – secunda ***] *secunda uti* O., sed ut ultima vox quidem uncinis inclusa sit. – (p. 962.) lis] *haec* O. – eam] *causam* O. – noventur] *novatu* O. – hoc] *sed hoc* O. – iubemus] *videremus* O. – nullo] deest in O. — NOV. CXXI. CAP. II. his] *etiam* O. – secundum] *ad* O. – ipsos et] Ultima vox *et* in O. uncinis inclusa est. – finium] *fines* O. – et gladii] *etenim et* O., sed prior vox *etenim* uncinis inclusa est. – nam] Vox haec deest in O. – talibus] Haec vox deest in O. – stationibus] In O. postea subiicitur: *se talibus*. – (p. 963.) expectante] *expectans* O. – huiusmodi] In O.

subiicitur: *militiae*, quod quidem uncinis inclusum est. – implens] *impleveris* O. – si concedentibus] *concedimus* O. – sacratissimarum] *sanctissimarum* O. – sanctissimorum] *sacratissimorum* O. – privatarum] *privatorum* O. – simpliciter] *generaliter* O. — NOV. CXXI. CAP. III. peraequabit] *perspectabit* O. – cum] deest in O. – competenti] *competente* O. – aliquid] *quid* O. – emendare] *emendabit* O. – constituti] deest in O. — NOV. CXXI. CAP. III. §. 1. (p. 964.) raptores] *raptus* O. – ablationes] *abalienationes* O. – administrationis] *potestatis* O. – compescit] *compescet* O. – aut priv.] *sive etiam priv.* O. — NOV. CXXI. CAP. III. §. 2. habebit] In O. postea scriptum est: *vero et*. – vero] *quidem* O. – proprium] *primum* O. – reddimus autem] *reddimus vero* O. – constituunt] *constituto* O. — (p. 965.) NOV. CXXI. CAP. III. §. 3. obedire] *obediet* O. – constituti] *constituta* O. – iurisdictionis ***] *iurisdictionis ministrantes iure* O., sed ultimae duae voces uncinis inclusae sunt. – auxilium] *auxilio* O. – maiores] *maiore* O. – eget] *egens* O. — NOV. CXXI. CAP. III. §. 4. ei iubemus] Inverso verborum ordine O. – ministrari] *ministrare* O. – (p. 966.) eius] In O. antea scriptum est *et*. – promptum] *promptius* O. – universam] *universa* O. – administrationem] *administratio* O. – praeponentes] In O. antea insertum est: *locis*. — NOV. CXXI. SUBSCRIPT. IX. Kal. Iun.] *XV. Kal. Octobr.* O. – Iust.] *Iustiniani* O. – XIV.] *XXI.* O. – Iustino V. C. cons.] *post Basilii V. C. cons. anno VI.*

NOV. CXXII. INSCR. (p. 967.) Samaritanis] *Samaritis* O. – Addaeo p. p.] *Areobindo p. p.* O. — NOV. CXXII. PRAEF. commonentes] *commoventes* C. Caeterum Contius ad marginem monet hanc constitutionem ex vet. manuscr. descriptam esse, cum antea Latine impressa non fuerit. – possint] *possunt* C. O. – horum] *hi* C. O. – absque] In C. O. postea est: *testamento*. – utroque] *utraque causa* C. O. – (p. 968.) ponere] In C. O. postmodo est: *rebus*. – licet enim] *licet autem* C. O. – litteris] In C. O. antea est: *in*. — NOV. CXXII. CAP. I. nostrorum ipsorum] *nobis ipsis* C. O. – ipsis] *hisdem* C. *iisdem* O. – permanere] In C. O. subiicitur: *terminis*. – in prioribus] *similis prioribus* C. O. – Caesariensium] In C. O. postea est *metropolis*. – facit] *fecit* O. – in futuro] Prior vox *in* deest in C. O. – praesentem] In C. O. antea est: *per*. – transponimus] *transponemus* O. – (p. 969.) NOV. CXXII. CAP. II. Christianis] In C. O. est: *et Christianis successoribus*. – multum] *iterum* C. O. – filios] *et filios* C. O. – relinquens] *reliquerit* C. O. – huius] *huiusmodi* C. O. – recte] *recta* C. O. – proxime] *proximus* C. O. – eadem] *eandem* C. O. – adscribant] *accipiant* C. O. – et exclusi] *excluduntur* C. O. – sectantes] *sectantibus* C. O. – damus privilegium] *proximorum damus praelationem aut privilegium* C. O. — NOV. CXXII. CAP. III. (p. 970.) ab initio] deest in C. In O. uncinis haec inclusa sunt. – ascendentium] *descendentium* C. O. – alter aut aliquis descendentium] *aut etiam ascendentium* C. O. – in quo quidem haec uncinis inclusa sunt. – est] *sit* C. O. – si quidem omnes] Apud O. haec postea leguntur, uncinis tamen illa quidem inclusa: *deinceps ad hereditatem vocati eiusdem cum eo erroris sint, disponat de substantia prout voluerit; si autem quidam ex ordine.* – *** disponant – ex gradu hoc vocantur aliqui] Haec quidem desunt in C. O. – ultra] In C. O. postea scriptum est *duas*. – aliqui] *aliquis* C. O. – eis] *ipsis* C. O. – servando] *servanda* C. – locum] *loco* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. – dudum] deest haec vox in C. O. – partem] In C. O. subiicitur: *et*. – inofficiosi] *inofficioso* C. O. – (p. 971.) recta] In C. antea est *et*. — NOV. CXXII. CAP. IV. libertatibus] In C. O. antea scriptum est *et*. – contradere] *contrahere* C. O. – praeteritum] *praeteritis* C. O. – ut nec] *ut neque* C. O. – habemus] *haberemus* C. O. – promerentes clementiam] In C. O. verborum ordo inversus est. – gratias] In C. O. postea subiicitur: *deo*. – hoc] deest in C. O. — NOV. CXXII. EPIL. praesentem] In C. O. antea scriptum est: *per*. — NOV. CXXII. SUBSCRIPT. imp. DN.] *DN. N.* C. – Iust.] *Iustinia.* C. *Iustiniani* O. – PP. A.] desunt in C. – p. c. Basilii anno X.] *post Basilii V. C. cons. anno X.* O. *Basilio V. C. cons.* C.

NOV. CXXIII. INSCRIPT. (p. 972.) et reliqua] haec desunt in C. O. – idem] *imp. Iustinianus* O. – Areobinde] *Areobindo* O. *Areovindo* C. – NOV. CXXIII. PRAEF. quia] *postquam quae* C. O. – utilitates] *utilitatis sunt* C. O. – quare] deest in C. O. – priores] *prioris* C. O. – ordines] *ordinis* C. O. – aliquid] *aliud* C. – et praea. Prior vox *et* deest in C. O. – quidem] *quidam* C. – ducem] In C. O. subiicitur: *seu*. – (p. 973.) adierunt] *adiere* C. O. – ea quae] In C. O. antea scriptum est: *ut*. – compescantur] *compescantur* C. O. – provinciis] *provincias* C. O. – ministrant] *ministrantes et* C. O. – insolitorum dignitatem] *continue invadunt provincias* C. O. – adprehendentium] *comprehendunt* C. O., quod ex Haloandri versione

huc translatum est. – afficientium] *afficiant* C. O. – et militarium turbarum repleta loca illa] *et quod turbis militaribus impleta sint loca illa* C. O. – contra se] *per se* C. O. – cingulo isto] *quo cinguli huius* C. O. – comprehendere] *comprehendant* C. O. – dici] *iusta* C. O. — NOV. CXXIII. CAP. I. eorum miserati] *eos miserti* C. O. – sacram nostram] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 974.) autem] deest in C O. – esse] *esse eis* C. – corrigere] *confugere* C. O. — praedictas] *dictas* C. O. – a nobis] Prior vox *a* deest in C. O. – eas] *eis* C. O. – in eis] *in his* C. O. – (p. 975.) Lydorum] In C. O. subiicitur: *provincia*, quod tamen in O. uncinis inclusum est. – habitantes] *iubentes* C. O. – conclusimus] *conclusissemus* C. O. – dignas omnibus quae] *dignas in omnibus* C. O. – in pec.] Prior vox *in* deest in C. O. – in crim.] *in* deest in C. O. – respiciunt] *respicientium* C. O. – iis locis] *illis locis* C. O. – ablatio] *ablationem* C. O. – non vindicetur] *persequantur* C. O. – vindicaverint] *vindicent* C. O. – curatores] *curare* C. O. – habentem] *habebunt* C. O. – constituto] *constituti* C. O. – eum, qui vel si] *itaque si vel* C. O. – a nobis] Prior vox *a* deest in C. O. – officio suo] Inverso verborum ordine C. O. – fuerint] *fuerunt* C. O. – (p. 976.) prohibetur] *prohibitos* C. O. – imponi] *impositam* C. O. – reget] *habet* C. O. – obedire ei] Inverso verborum ordine C. O. – ille] deest in C. O. – habeant] *iubent* C. O. – haec] *hoc* C. O. – ipsiusque] *et ipsius* C. O. – substantiae] In C. O. est postea epilogus, quem Contius quidem a vetere interprete conversum non esse ad marginem testatur. Est autem hic: *Tua igitur gloria, quae per praesentem nobis divinam legem sancita sunt, cognoscens faciet quidem decreta consequentia ipsis, edictis vero utetur et praeceptis ad eos, qui provincias moderantur et civitatum episcopos, ut et hanc per civitates proponant legem et omnibus manifesta faciant, quae per eam nobis placuerunt occasionem* (*occupationem* C.) — NOV. CXXIII. SUBSCR. id. Febr.] *VI idus Februar.* C. *id VI. Sept.* O. – imp.] deest in C. – DN.] *domini nostri* C. – anno XV.] Sic C., qui ad marg. legendum censet: *anno XXV*; O. *anno XXIV.* – anno XII.] Sic O. C., qui ad marginem testatur legendum esse: *an. X.*

NOV. CXXIV. INSCR. (p. 977.) traditionem] *traditam* C. O. – legere] *legem* C. O. – lingua] In C. O. postea est *legere*, quod in C. uncinis inclusum est. – aut ang.] *aut dicentes ang.* C O. – esse] *subsistere* C. O. creaturas] *creaturam dei* C. O. – Areobinde] *Areobindo* O. — NOV. CXXIV. PRAEF. libros audientes] Inverso verborum ordine C. O. – sed etiam] In C. O. postea subiicitur: *si* — aberrant] *aberraverunt* C. O. – certari] *certare* C. O. – comprehenderunt non] *discentes ipsos non sustinuimus* C. O. – (p. 978.) propterea enim – quidam solius] Pro his quidem in C. O. haec scripta sunt: *per has enim ipsorum, quae nobis adductae sunt* προσελεύσεων *dicimus* (*didicimus* O.) *quod quidem* (*quidam* O.) *solam.* – Hebraicae] *hebraicam* C. O. – vocis] *vocem* C. O. – utentes] *uti* C. O. – neque] *nec* C. O. – dudum] In C. O. postea est: *tempus.* – aurum eos commovit] *commoventur* C. O. – melius] *meliores* C. O. — NOV. CXXIV. CAP. I. et syn.] *et per syn.* C. O. – quem] *quocunque* C. O. – locum] *loco* C. O. – et patria] *vel etiam patria* C. O. – lingua] deest in C. O. – hac] *Italica hac* C. O. – (p. 979.) vel aliis] *lingua vel etiam aliorum* C. O. – locis translatis lingua] *una scilicet cum locis etiam lingua commutata* C. O. – ipsis] *ipsorum* C. O. – lectionis] *lectionem* C. – et non] *neque* C. O. – his] In C. O. est *esse his.* – hac] *hanc* C. O. – ignorantiae] *ignorantia* C. O. – eis] *ipsorum* C. O. – traditionem] *traditione* C. O. – certior] In O. quidem postea est: *est.* – ab interpretatione] *circa interpretationem* C. O. – multos divisos] *duos divisi* C. O. – omnes tradiderunt] In C. O. verborum ordo inversus est. — NOV. CXXIV. CAP. I. §. 1. multos] *multo* C. O. – salutares] *salutari* C. O. – apparitiones] *apparitione* C. O. – (p. 980.) utentur] *utuntur* C. *utantur* O. – non] *sed non* C. O. – eis] *tamquam eis* C. O. – sanxerimus] *sanciverimus* C. O. – vel si] *et si* C. O. – a sept.] *cum sept.* C. O. – constitutorum] *constitutam* C. O. – et sola] *ex sola* C. O. – loquentibus] *loquentium* C. O. – terrena] *terra* C. O. – habentibus] *habentium* C. O. – legentes] *legant* C. O. – ipsos codices] Inverso verborum ordine C. O. – novae] *vanae* C. O. – vocis] Postea in C. O. subiicitur *utentes.* – simplicium ipsis intelligentium] *simpliciorum per ipsos excogitatis* C. O. (p. 981.) subiicientur] *subiiciantur* C. O. – omnes] *omnino* C. O. – alio] In C. O. postea est: *quovis.* – prohibentur] *prohibeantur* C. O. – maior] *maiores* C. O. – aut. mag.] *vel mag.* C. O. – appellati] *appellantur* C. O. – eos] *hos* C. O. – castigati] *castigari* C. O. – haec] deest in C. O. — NOV. CXXIV. CAP. II. vanae] *atheos vanae novae* C. O. – impia] deest in C. O. – aut iud.] *et iud.* C. O. – (p. 982.) blasphemam] *blasphemiae* C. O. – et a] *et ita a* C. O. – semel] *simul* C. O. — NOV. CXXIV. CAP. III. in eos] Prior vox *in* deest in C. O. – effici] *refici* C. O. – redocere] *redoceri* C. O. –

de hoc] *in hoc* C. O. — omnium ἀναγκαιότερα necessariora peccantibus] *quod est omnium καιριώτατον peccantes* C. O. — medium] *deum* C. O. — dicemus] *dicimus* C. O. — confessam] *re confessa* C. O. — constituti] *constituta* C. O. — parati] *paratiorem* C. O. — multum] *multo* C. O. — descriptionem] *discretionem* C. O., in quo etiam subficitur: *esse*. — meliorem] *melioris* C. O. — (p. 983.) inscriptam] *innutritum* C. O. — deest] *desit* C. O. — habentis] *habentem* C. O. — si] *quam* C. O. — solum] *solo* C. O. — culturae] *cultus* C. O. — retinente] *retentum* C. O. — doctrina divina] *doctrinam piam* C. O. — puram] deest in C. O. — putantes] In C. O. postea subiicitur epilogus, qui quidem ex Graecis haustus est totus: *quae igitur nobis placuerunt et per hanc praesentem piam legem declarata sunt, custodiet quidem tua gloria et quod tibi obtemperat officium, servabit et qui pro tempore* (inverso verborum ordine C. *pro tempore qui*) *in eodem cingulo ordinabitur et non permittet omnino Hebraeos praeter haec facere, sed insistentes et prohibere omnino nitentes corporalibus* [C. *corporibus*] *primum poenis subiiciens, exsilium incolere compellet, auferens et bona, ut non simul ipsi contra deum sed et imperium audacitèr insurgant. Utetur autem et praeceptionibus ad provinciarum praesides, praecipiens ipsis nostram legem, ut et ipsi hanc discentes proponant per civitatem unamquamque, scientes, quod haec observari utile erit his, qui nostram indignationem veriti fuerint.* NOV. CXXIV. SUBSCRIPT. VI. id.] Sic C. Numerus *VI.* deest in O. — imp.] deest in C., est in O. — XXV.] *XXVI.* O. — p. c. Basilii V. C.] *post Basilii V. C. cons.* C. O. — an. XII.] Sic C. O., verum tamen ad marginem C. adscriptum est, legendum videri *an. X.*

NOV. CXXV. INSCRIPTIO (p. 984.) Ariobindae] *Ariobindo* O. — NOV. CXXV. PRAEF. expensa] *expensam* C. O. — multa] *multam* C. O. — super] *supra* C. O. — accipientis] *accipienti* C. O. — augmenti] In C. O. antea est: *ad*. — proportionem] *rationem* C. O. — expugnans] *expugnanti* C. O. — providimus] *providemus* C. O. — utpote] *ut* C. O. — nullam] *nulla* C. O. — speciem] *species* C. O. — relinquant] *relinquatur* C. O. — pro his scriptis] *his, quae pro his scripta sunt* C. O. — modice] *modicum* C. O. — (p. 985.) remunerationes] *munerationes* C. O. — etiam solas] *in solas* C. O. — NOV. CXXV. CAP. I. quam] *in quam* C. O. — praecedentis] *praecedentes* C. O. — et nunc transacta septima] *usque adhuc currentem septimam* C. O. — indictione] *indictionem* C. O. — et ipsius] *et ipsam* C. O. — et duo] Prius *et* deest in C. O. — largitates] *largitatis* C. O. — ex illa] *ex illo* C. O. — tempera] *tempore* C. O. — debetur] *debitum sit* C. O. — sive sit] Ultima vox *sit* deest in C. O. — commune] *in commune* C. O. — (p. 986.) continue] deest in C. O. — super eos] In C. O. postea est: *reliquum*. — destinato] *destinatus* C. O. — vindicante] *sibi vindicans* C. O. — inferente] *aliqua inferens* C. O. — sit] *quoniam* C. O. — exigente] *exigere* C. O. — subiectos] In C. O. postmodo est: *nostros*. — commodis] *vel sportulis* C. O. — ipsum quaeratur quae in consc. non est] Desunt haec in C. O. — perinoeam] *perhineam* C. O. — aut] deest in C. O. — quam per has] *quoniam autem et his* C. O. — (p. 987.) perfruuntur] *perfruentur* C. O. — donationes] *donationibus* C. O. — fiat] *fiet* C. O. — iis] *his* C. O. — aut a] Ultima vox *a* deest in C. O. — quae] *de his quae* C. O. — contigit eos] *contigerit illis* C. O. — forsitan] *forsan* C. O. — ab his] *apud hos* C. O. — salvabitur] *servabitur* C. O. — inutilissimum] *inutilissimo* C. O. — constitutum] *constituto* C. O. — proprium] In C. O. postea scriptum est: *aliorum*. NOV. CXXV. CAP. II. his] In C. O. antea scriptum est: *neque*. — sacro] *sacrd* C. O. — ipsi] *ipsae* C. O. — (p. 988.) vel occ.] *si occ.* C. O. — expensa] *expensione* C. O. — hac] *hoc* C. — excipimus] *excepimus* C. O. — tam] *tam quae* C. O. — provinciis] *aliis provinciis* C. O. — civitatis] *civitates* C. O. — divisa] *divisione* C. O. — vel si] *et si* C. O. — nostras] In C. O. subiicitur *tamen*. — factam] *facta* C. O. — exceptionem] *exceptio est* C. O. — transiet] *transilt* C. O. — reliquarum] *reliquorum* C. O. — (p. 989.) hanc] *hunc* C. O. — immisit] *immiserit* C. O. Postea in utroque haec sunt: *quae igitur placuerunt nobis et per hanc sacram declarantur legem, ea studeto tua excellentia ad opus adduci et servari festinet*, quae quidem apud Contium uncis inclusa et ex Graeco contextu huc translata sunt. — NOV. CXXV. SUBSCRIPT. prid. K.] *XVII. Kal.* O. — Novembr.] deest in C. *Mai.* O. — imp. DN.] *DN. N.* C. — anno XIX.] *anno XXVIII.* C. O. — anno IV.] *anno III.* C. *anno XIII.* O.

NOV. CXXVI. INSCRIPT. de restitutione fideicommissi] *ut restitutiones fideicommissi usque ad unum gradum consistant* C. O. — et nomine familiae] desunt in C. O. — usque ad quotum] *quod usque ad quartum* O. In C. quidem haec et reliqua ex inscriptione quae sunt, plane desunt. — et nurus] *nurus etiam*] O. — Idem] *imp. Iustinianus* C. O. — p. p. secunde] *gloriosissimo sacrorum*

praetoriorum praefecto iterum exconsule (*exconsuli* O.) *et patricio* C. O. — NOV. CXXVI. PRAEF. tantum] *tanta* O. Apud C. quidem tota Haloandri Latina translatio est, quae ab his verbis incipit: *tantum nobis benignitatis adest.* – dedignamur] *dedignemur* O. – circuita] *circuitus* O. – longa] *longos* O. – multotiens] *multoties* O. – usum istis] Inverso verborum ordine O. – scriptum] *dictum* O. – (p. 991.) κατὰ Ammianum] *est Catamanianum* O. – Anthemium] *Anthimium* O. – Blacernas] *Blacernis* O. – viros] deest in O. – Sosthenii] *Susthenii* O. – κατὰ Ardaburium] *Catanrchaliriun* O. – Callipium] *Calliapium* O. – κατὰ Philotheum] Prior vox κατὰ deest in O. – clarissimum] *gloriosissimum* O. – alienare] *alienari* O. – (p. 992.) si quidem] *si quod* O. – et nep.] *et in nep.* O. – sint] *sunt* O. – et quod] Vox *et* deest in O. – adiacentibus] In O. antea scriptum est: *in.* – Antiochiam] *Antiochia* O. – futuri] deest in O. – (p. 993.) omni] *omnino* O. – ipsis] *in ipsis* O. – his est usus] *usus est huiusmodi* O. – eidem] *eodem* O. – in integro] *integrum* O. – sunt in eo] *in eo sunt* O. – πασῶν] *et* O. – et coni.] *etiam coni.* O. – domus] *domum* O. – infra] *intra* O. – (p. 994.) ipso] *isto ipso* O. – data] *dari* O. – et idem] Prior vox *et* deest in O. – qui sive] Prior vox *qui* deest in O. – eius iura] Inverso verborum ordine O. – eandem] *idem* O. – quod] *quae* O. – ducit] *ducunt* O. – Theclae] *ecclesiae* O. – manere] *permanere* O. – perpetuo] *perpetuari* O. – remanere] deest in O. – (p. 995.) Hierium] *Hierii* O. – rescripsit] *scripsit* O. – (p. 996.) domum] *domus* O. – derelicta] *relicta* O. – de Hierii] *ex Hierii* O. – gloriosum] *gloriosissimum* O. – tam ex omnibus locum habere] Haec quidem desunt in O. – hos] *ad hos* O. – locum] *ad locum* O. – (p. 997.) competivit] *competit* O. – nostras leges] Inverso verborum ordine O. – substitutionem] *restitutionem* O. – res servari] *reservari* O. – enim] deest in O. – (p. 998.) utentis] *utentibus* O. — NOV. CXXVI. CAP. I. interpretatione] *interpretationem* O. – proposita] *propositam* O. – legi] *lege* O. – contentionem] *contentiones* O. – quoniam] *quando* O. – his] *iis* O. – *** quod] Huius lacunae in O. nullum apparet vestigium. – relictum est] Inverso verborum ordine O. – longiore] *longiori* O. – (p. 999.) his] *iis* O. – perpetuae] *perpetuo* O. – familiam] *familia* O. – suam] *sua* O. — NOV. CXXVI. CAP. II. vero vacare] Inverso verborum ordine O. – actionem] *actione* O. – virum solum] Inverso verborum ordine O. – gloriosissimum] *gloriosum* O. – sed et] *sed etiam* O. – εἰς facientes ipsos] *ei smaripos eos* O. – (p. 1000.) σφᾶς αὐτοὺς εος] desunt in O. – substitutionem] *substitutione* O. – interdictorum] In O. subiicitur: *cientibus.* – multae] *multum* O. – περιεργίας] *pietate* O. – gloriosissimis] *gloriosis* O. – nurus] *nuris* O. – verbum] *verbis* O. – adinvenientem] *venientem* O. – quod] deest in O. – (p. 1001.) indiciis] *iudici* O. – Constantini] *constituens* O. – et si] *si* O. – legi vero] Inverso verborum ordine O. – facto] *factae* O. – nullius] *nullis* O. – testamento] *marito* O. – eis] *eius* O. – (p. 1002.) aut in] *autem in* O. – in futuro] Prior vox *in* deest in O. – quae] *quo* O. – memorari] *memoriam* O. – filiis] In O. subiectum est: *ipsorum.* – res] deest in O. – ipsi] *et* O. – reliquimus] *relinquimus* O. – (p. 1003.) processerint] *processerunt* O. – temporis] *tempus* O. – exteris] *exterius* O. – praesenti] *praesente* O. – haec] *hanc* O. – prohibitione] *prohibitionem* O. — NOV. CXXVI. SUBSCRIPT. Haec tota subscriptio in O. non est.

NOV. CXXVII. INSCR. certis in] *in certis* O. *certis ex* C. – idem aug. Petro p. p.] *in nomine domini Iesu Christi dei nostri imperator Caesar Flavius Iustinianus Alemanicus Gotthicus Francicus Germanicus* (in O. subiicitur *Anticus Alanicus Vandalicus Africanus*) *felix pius gloriosus victor triumphator numquam non colendus Augustus Musonio praefecto urbis* C. O., quae quidem ex Latina Haloandri translatione deducta sunt ad unum omnia. — NOV. CXXVII. PRAEF. quae] *quaecunque* C. O. – habere] *habentes* C. O. – inferre] *inferri* C. O. – (p. 1005.) loci] *locorum* C. O. – provinciis] *provincias* C. O. – servatores sed neque] *servant. emittere sed neque* C. O. – servatorem] *servatores* C. O. – Osroena] *Hosdruma* C. – et in Mesop.] Vox *in* deest in O. – nutrimentis eius] *nutrimento eis* C. O. – (p. 1006.) servatorem] *servatores* C. O. – circuire] *circumire* C. O. – fieri] *facere* C. O. – competentes] *competens* C. O. – eis] deest haec vox in C. – his] *iis* C. O. – epidemeticis] *epidemiticis* C. – gravari] *gravare* C. O. – neque vero] Vox *vero* deest in C. O. – quos] *quae* O. – (p. 1007.) et civilibus] Prius *et* deest in C. O. – haec] *hoc* C. O. – loci servatorem] *si loci servator est* C. – auri libras] *librarum auri* C. O. – infetat] *inferat* C. O. — NOV. CXXVII. CAP. II. persecutorem] *persecutores* C. – (p. 1008.) et milit.] *aut milit.* C. O. – et res] *aut res* C. O. – provinciis] *provincias* C. O. – nullum quidem] Ultima vox deest in C. O. – impleat] *adimpleat* C. O. – officio] *offi-*

cium C. – haec] deest in C. O. – enim] *vero* O. – (p. 1009.) quietis] *quietem* C. O. – vindices] *iudices* C. – ecleptores] *exactores* C. O. – aliquod] *aliquo* C. O. – adiutorium] *adiutorio* C. O. – iudicibus] *iudices* C. O. – haec] *hoc autem* C. O. – (p. 1010.) provinciis et civitatibus] *civitatibus et provinciis* C. – et exigi] Prior vox *et* deest in O. – vindices] *iudices* C. — NOV. CXXVII. CAP. III. insinuari] *insinuare* C. O. – aliquos] *aliquas* C. O. – aliquid] *quid* C. O. – (p 1011.) alio] *alii* C. O. – haec] *hoc* C. O. – eis] Sic O. *ab eis* C. – et suscipere] Prior vox *et* deest in C. – iussionem] Postmodo in C. O. haec quidem intrusa sunt: *specialiter quia et a divinis licet appellare iudicibus*, quae quidem verba in O. uncinis inclusa sunt. – (p. 1012.) haec] *hoc* C. O. – finitum] *definitum* C. — NOV. CXXVII. CAP. IV. (p. 1013.) ut] In C. O. subiicitur: *ne*. – laesis damnum] Inverso verborum ordine C. O. – tradatur] *tradetur* C. O. – eius] Sic O. *eis* C. – contraria legibus] *contra leges* C. O. – haec] *hoc* C. O. – criminibus] *criminum* C. O. – (p. 1014.) obaudiat] Sic O. *obediat* .C. – eo] *eum* C. O. – aliam] Sic O. *alia* C. – provinciam] Sic O. *provincia* C. – contigit] *contigerit* C. O. – deget] *degit* C. O. – ille] *illum* C. O. – periculo] *et periculo* C. O. – (p. 1015.) officii] *officium* C. O. – neglexerint] *neglexerit* C. O. – administratione] *administratore* C. O. – (p. 1016.) laeditur] *laedatur* C. O. – eam] *ea* C. O. – et sic] Vox *et* deest in C. – sint] *sunt* C. O. Quae sequitur vox *haec* in C. quidem iam non ad ea, quae postea leguntur, sed ad superiora potius refertur. — NOV. CXXVII. CAP. VII. (p. 1017.) conductionem] *in conductionem* C. — NOV. CXXVII. CAP. IX. (p. 1018.) virum] In C. O. postea est: *suum*. – libras] *librarum* C. O. – sunt] *sint* C. O. – (p. 1019.) auri librarum] Inverso verborum ordine C. O. – legitima] In C. O. postea intrusum est: *iura*. – potest praestare] Inverso verborum ordine C. O. – eam] Sic C. *ea* O. – pecuniaria] *pecunia* O. (p. 1021.) accipient] *accipiant* C. O. – sint] *sunt* C. O. – monasterio] Sic C. *monasterium* O. – divisas ordinem] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1022.) in quo] Sic O. *in quod* C. — NOV. CXXVII. CAP. XI. (p. 1023.) partis filiis] In C. O. haec quidem subiiciuntur: *quoniam pater rerum filii in potestate positi non habet usumfructum*, quae quidem in O. uncinis inclusa sunt. – aut. asc.] *et asc.* C. – (p. 1024.) incerta] *infanda* C. O. – hi qui] *ii qui* C. O. – (p. 1025.) bonorum] deest in O. – locorum] *et locorum* O. – vindicent] *vindicetur* C. O. — NOV. CXXVII. CAP. XII. in adulterio] Sic O. *de adulterio* C. – hoc] Sic C. *haec* O. – mulieri] *cum muliere* C. O. – sed et] *sed* C. O., voce *et* quidem omissa. – praesumsit] *praesumserit* C. O. – profugit] *profugerit* C. O. – (p. 1026.) faciente] *facienda* C. O. – diximus] *praediximus* C. O. — NOV. CXXVII. CAP. XIII. aliquam partem] *aliquas partes* C. O. – abscidi] *abscindi* C. O. – (p. 1027.) manuum] Sic C. *manus* O. – abscisione] *abscissione* C. O. – sed ut ipse] *aliter ipse* O. *ipse aut* C. – abscisionem] *abscissionem* C. O. – abscidi] *abscindi* C. O. – vero] *autem* C. O. – abscidi] *abscindi* C. O. – volumus] *vocamus* C. O. – domos] *domibus* C. O. – aut in] Sic O. *aut* C., voce *in* quidem omissa. – mediocriores] Sic O. *mediocres* C. – (p. 1028.) eos habere substantiam – non habeant descendentes] Haec quidem in C. O. plane desunt. – sed asc.] *et asc.* C. O. – habent] *habeant* C. O. – nuptialem] Sic O. *antenuptialem* C. – vero et] Sic O. *vero* C., voce *et* quidem omissa. – dotalibus] *dote talibus* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. – eam] *eas* C. O. — NOV. CXXVII. SUBSCR. (p. 1029.) In O. tota haec subscriptio non est, est autem apud C. – imp.] *Constant.* C. – DN.] *domi* C. – Iust.] *Iusti.* C. – aug. ann. XXX.] *aug.* * C. – P. C.] deest in C. – Basilii] *Basil.* C. – cons.] *anno XV.* C.

NOV. CXXVIII. INSCR. suspicionem] Sic C. *suspicione* O. – oportet omnino] Sic O., sed inverso verborum ordine C. – Iustinianus] *Iustiniani* C. O. – Aug.] *August. edictum* C. *Aug. edictum* O. — NOV. CXXVIII. CAP. I. (p. 1030.) habitantibus] *habitatoribus* C. O. – ut et] Inverso verborum ordine C. – suum] Sic C. *secundum locum* O. – cum] In C. O. postmodo subiicitur: *omni*. – archiepiscopo] Sic C. *episcopo* O. – differt] *differat* C. O – (p. 1031.) illius civitatis] Inverso verborum ordine C. O. – meruit] *meruerit* C. O. – haec] *hoc* C. O. – archiepiscopo] *episcopo* C. O. – iudicavit] *iudicaverit* C. O. — NOV. CXXVIII. CAP. II. dubitatione] Sic O. *dubitationem* C. – archiepiscopum] Sic C. *episcopum* O. – ambo aut] Sic O. deest vox *aut* in C. – aut per annot.] Sic C. *ut aut per annot.* C. — NOV. CXXVIII. CAP. III. (p. 1032.) hic] *huc* C. O. – tales ipse] Inverso verborum ordine C. O. – inhabitant] *habitant* C. O. – et iudices] Sic O. Deest prima vox *et* in C. – subire iubemus] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXVIII. CAP. IV. civitatis] *illius civitatis* C. O. – aut eum] *et eum* C. O. – aut] Sic O. *et* C. – adiudicari] *iudicari* C. O. – (p.

1033.) addictus] *aditus* C. O. – novissimis] In C. O. subiicitur: *eum*. – ipse] *ipsum* C. O. –– NOV. CXXVIII. CAP. V. ministrantes] *administrantes* C. O. – hoc] *haec* C. O. – novissimis eos] desunt haec quidem in C. O. – iubemus subdi] Inverso verborum ordine C. O. –– NOV. CXXVIII. CAP. VI. nos] *nos* C. O. – imperantes] *impetrantes* C. O. – loca] Sic O. *in loco* C. – et in qualibet] Sic O. *quaelibet* C., vocibus *et in* omissis. – alia] Sic O. *alia iniqua* C. – (p 1034.) NOV. CXXXVIII. CAP. VIII. hic] *hac* C. O. –– NOV. CXXVIII. CAP. IX. magistrianus] *magisterianus* C. O. – sportula] *sportularum* C. O. – haec] *hoc* C. O. – vindicaverit] In C. O. subiicitur *hoc*. – his] *eis* C. O. – haec] *hoc* C. O. – iubemus] *iubeamus* C. O. – NOV. CXXVIII. SUBSCRIPTIO. deest tota subscriptio in C. – dat ....] *dat. XV. Kal. Mai. imp. DN. Iustiniani anno XIII.* O.

NOV. CXXIX. INSCR. (p. 1035.) idem aug.] Sic. O. *imp. Iustinianus aug.* C. – Iohanni] Sic O. *Petro* C. – p. p. Orientis] *gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum* C. *praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* O. –– NOV. CXXIX. PRAEF. istos enim] Inverso verborum ordine C. O. – sacrae nostrae] Inverso verborum ordine C. O. – explanantes] *explanasse* C. O. – aurum] deest in C. O. – habere vitae] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1036.) et oport.] Prior vox *et* deest in C. O. – hoc] Sic O. *haec* C. – delegasse] *delegantes* C. *declarasse* O. – haec] Sic O. *hoc* C. – iussa] *iussam* C. O. – fuit] Sic C. *fuerit* O. – quae] Sic O. *qui* C. – pro eo] Sic O. Deest in C. – telonariis] *teloniariis* C. O. – earum] Sic O. *et harum* C. (p. 1037.) per] *pro* C. O. – aureos] *aureis* C. O. – rumpant] *erumpant* C. O. – ut et] Sic O. *ut* C., sed omissa quidem voce *et*. – terminos] In C. O. subiicitur *suos*. – (p. 1038.) competat] Sic O. *competit* C. – permutari] Sic O. *permutare* C. – et nequaquam] Sic O. Prior vox *et* deest in C. – viginti et] *triginta* C. O. – debitum] *esse debitum* C. O. – mutare] *mutuare* C. *mutare et* O. – et in] Prior vox *et* deest in C. O. – creditorem] *creditoribus* C. O. – nunciastis] *nunciasti* C. O. – nunciata] *nunciare* C. O. –– (p. 1039.) NOV. CXXIX. CAP. I. tuam] *tua* C. O. – celsitudinem] *celsitudine* C. O. – repugnat] *repugnet* C. O. – nauclericis] *naucleris* C. O., quae quidem lectionis varietas postmodo statim redit. – sed in nauclericis] *sed in nauclериis* C. O. – (p. 1040.) utpote] Sic O. *utputa* C. – in] deest in C. O. – nauclericis] *naucleris* C. *naucleriis* O. – negociatoriis] *negotiatoribus* C. – contractibus] *et eorum contractibus* C. – exposita] *expositam* C. O. – et quae] *quae* C. O., voce *et* quidem omissa. – fieri pars] Inverso verborum ordine C. O. – sententias] *sententiam* C. O. –– NOV. CXXIX. SUBSCRIPTIO. Deest tota in C., est autem in O. – V. id.] *id.* O. – CP.] *Constant.* O. – imp. ....] *imp. DN. Iustiniani PP. Aug.* O. – anno] *anno XIV.* O. – Iustino] .... *Iustino V. C.* O.

NOV. CXXX. INSCRIPTIO. Caesar] deest in C. O. – edicto] *episcopo* C. O. – Constantinopolitanis] Sic C. *Constantinopolitano* O. –– (p. 1041.) NOV. CXXX. CONTEXT. edictis] Sic O. *editis* C. – (p. 1042.) collecti] Sic O. *collectionem* C. – (p. 1043.) domus] *domos* C. O. – qui] Sic O., deest in C. –– NOV. CXXX. SUBSCRIPTIO III. id. Mart....] *prid. No.* (*Non.* O.) *April. Constantinop.* (*Constan.* C.) *imp.* (deest in C.) *DN.* (*D.* C.) *Iustiniani* (*Iust.* C.) *PP. Aug.* (pro *Aug.* C. habet *A.*) *anno XVIII.* C. O. – Appione V. C. cons.] *Basilio cons.* C. *post Basilii V. C. cons. anno XIV.* O.

NOV. CXXXI. INSCRIPTIO. oportet] *oporteat* C. – episcopo] *archiepiscopo* C. O. – re.] *res* C O. – (p. 1044.) hoc] *hanc* C. O. – per] *pro* C. O. – puritatem] *puritate* C. O. – supplicationem] *supplicatione* C. O. – imperium] *imperio* C. O. – omnibus] *omnium* C. O. – suscipienti] *accipienti* C. O. – appellatur] *vocatur* C. O – eos] *ipsos* C. O. – alterutri] *alterutris* C. O. – (p. 1045.) veluti] *velut* C. O. – maiore] Sic O. *maiori* C. – nullum] Sic O. *nullam* C. – licentiam habere] Inverso verborum ordine C. O. – habitandi] In C. O. antea scriptum est: *separatim*. – esse] deest in C. O. – ut] *et* C. O. – operantum] *orantium* C. O. – si] Sic O. *et si* C. – noctibus et diebus] *diebus et noctibus* C. O. – (p. 1046.) sunt] *erunt* C. O. – sunt in] *sint in* C. O. – monasterió] *monasteriorum* C. O. – habitanda] *habitata* C. O. – aliquorum monachorum] deest in C. O. – celebrentur] *celebrent* C. O. – comessationi] *conversationi* C. O. – sicut] *ut* C. O. – enim est] Inverso verborum ordine C. O. – ii] *ea* C. O. – (p. 1047.) primum quidem] Sic O. Inverso verborum ordine C. – ingressus] *ingressus* C. O. – qui quidem] In C. O. postea subiicitur *neque*. – segere] *exire* C. O. – intus] *inter* C. O. – in monast.] Vox *in* deest in O. – recte] *rectam* C. O. – venerabilium] *venerabilium monachorum* C. O. –– NOV. CXXXI. CAP. II. nulla] *ulla* C. O. – (p. 1048.) egredi] *ingredi* C. O. – deambulationes] In C. O. antea est *et*. – illicite] *licite* C. O. – abbate] *abba* C. – coenobium] *coenobium* C. – talium] *ta-*

rum C. O. — animam] Sic O. *animum* C. — quae] *quas* C. O. — legerit] *legent* C. O. — decipitur] *decipientur* C. O. — descendent] *descendent* C. O. — monasterii] deest in C. O. — namque] *enim* C. O. — supervenientibus] *supervenientes* C. O. — alloquuntur] *alloquentur* C. O. — (p. 1049.) et custodient domum sacram] In C. haec quidem uncinis inclusa sunt. In O. est: *et cust. sacram domum.* — iuventutem] In C. O. subiicitur: *autem.* — exire] *exilire* C. O. — continentia] *in continentia* C. O. — NOV. CXXXI. CAP. III. mulier] *mulieres* C. O. — penitus] deest in C. O. — vir] *viri* C. O. — memoriae] *memoriam* C. — qui] *quis* C. O. — namque] *enim* C. O. — volunt] *voluerint* C. O. — agere aliquid] Inverso verborum ordine C. O. — competentia] Sic C. *convenientia* O. — virilibus monasteriis] Inverso verborum ordine O. — celebrare * * *] *celebrare et mulieribus similiter distributa in muliebribus monasteriis facere mulieres* C. O., et quidem sine ulla lacunae suspicione. — alteri] *alterutri* C. *alterutri* O. — quis] Sic C. deest in O. — dicatur esse] Inverso verborum ordine C. O. — non] *neque* C. O. — (p. 1041.) sinimus] *sinemus* C. O. — alicui] *aliquem* C. O. — abscidamus] *abscindamus* C. O. — insertam] *insitam* C. O. — dilectionem] *dilinitionem* C. O. — igitur] *ergo* C. O. — monasterio] *monasteria* C. O. — nec] *neque enim* C. O. — enim] deest in C. O. — nec] *neque* C. O. — virorum] *virilia* C. O. — muliebribus] *mulierum* C. O. — collegiis] In C. O. subiicitur: *conveniunt.* — nec] *neque* C. O. — viventibus] deest in C. O. — turpis] *turpes* C. O. — agi] In C. O. subiicitur: *volumus.* — inhoneste] *inhonestate* O. — suas] *divinas* C. O. — cognationis] *et cognationis* C. O. — (p. 1051.) ferentes] *et fodientes* C. O. — monasterio] *monasteria* C. O. — NOV. CXXXI. CAP. III. §. 1. quidem] Sic C. *quidam* O. — aut ostiarias] desunt haec quidem in C. O. — quos forte ipsa] *forte ipsam si* C. O. — et ipsos] In C. O. postea subiicitur *celerius.* — reverendissimarum] In C. O. subiicitur: *mulierum.* — visi] *visos* C. O. — aliam] *aliquam* O. — (p. 1052.) complentur] *compleantur* C. O. — ipsos similiter] *viros* C. O. — inhonestatem] In C. O. subiicitur: *quandam.* — NOV. CXXXI. CAP. IV. habeant] *habent* C. O. — (p. 1053.) haec * * * * *] *haec sollicite iuret et mittat* C. O. absque ulla lacunae suspicione. — fit] *fiat* C. O. — huius] In C. O. subiicitur: *rei.* — sint] *sunt* C. O. — episcoporum] *episcorum* C. — ecclesiae] *qui et* C. O. — mittat] *mittant* C. O. — amplius] *amplior* C. O. — NOV. CXXXI. CAP. V. sicut praediximus habere] *habere sicut praediximus* C. — (p. 1054.) violentias] *iniurias* C. O. — rebus] In C. O. antea est *eorum.* — si etiam] *etiam si* C. O. — contingat] *contingant* C. O. — aliquos] deest in C. O. — aut eunuchos] *aut vel eunuchos* C. O. — est] *est esse* C. O. — aliqua] *alia* C. O. — hoc] *haec* C. O. — ingressos] *ingressus* C. O. — egressos] *egressus* C. O. — viros] *viris* C. O. — ingressibus] *ingressus* C. O. — (p. 1055.) praeter] *praeterquam* C. O. — apocrisiarios] *apocrisiariis* C. O. — constituunt] *constituant* C. O. — ostiarias] *ostiariam* C. O. — venerunt] *venerint* C. O. — aguntur] *agentur* C. O. — permanet] *permanebit* C. O. — poterit] *potest* C. O. — maioris] *maior* C. O. — suscipiendus] *et corrumpi coeptum* C. O. — (p. 1056.) in viris] Prior vox *in* deest in C. O. — fiat] In C. O. subiicitur *magnum.* — potiora] *potiores* C. O. — monasterio] *a monasterio* C. O. — non] *neque* C. O. — abbatem] *abbam* C. O. — locorum] *loci* C. O. — * * * * habebit] *deo manifestum quod et exercitus habebunt* C. O., absque ulla lacunae significatione. Apud Haloandrum est: *deo obtulerint, manifestum sane, quod et res militaris pulchre se habebit.* — disponent] *disponentur* C. O. — placito] *placato* C. O. — (p. 1057.) erunt] deest in C. O. — terraque] *sed et terra* C. O. — offeret] *feret* C. O. Hal. — omnium] *omnibus* C. O. — simulque * * * *] *simul ad hoc concurrentibus et in exilium missa quantum possibile est* C. O., sed absque ulla lacunae suspicione. Apud Haloandrum est: *simul ad hoc concurrentibus et quoad fieri potest, exterminata.* — decentibus rerum] *rebus ipsis decentibus* C. O. — et putamus] *ut putamus* C. O. — NOV. CXXXI. CAP. VI. in aliqua] *et in aliqua* C. O. — (p. 1058.) deceant] *decent* C. O. — mens] In O. subiicitur: *enim.* — enim] deest in C. O. — dirigemus] *dirigimus* C. O. — vero] *quoque* C. O. — neque] *nec* C. O. — (p. 1059.) patriarchis] *metropolitanis neque sanctissimis patriarchis* C. O. Apud Haloandrum est: *metropolitanis aut sanctissimis patriarchis.* — quidem gloriosissimis praefectis — cognoscentes a sanctissimis viris] *quidem et tunc excellentiae ut si cuius causa egent vehementioris correctionis discentes a deo amabilibus viris* C. O., quae quidem ex Graecis correcta sunt. — illarum] *earum* C. O. — agnoscentibus et * * * *] Lacuna in C. O. ita suppletur: *ut sint per omnia et personis sacratis et magistratibus.* — administrationibus] deest in C. O. — innoxia] In C. O. subiicitur *ea.* — custodire] deest in C. — sunt] deest in C. O. — nihil] Sic C. In O. quidem subiicitur *sit.* — sanctiorum et] *sanctius* C. O. — iustorum neglecto a nobis sed per omnia studentibus communem] Haec quidem

in C. O. plane non sunt. – custodient] *quam custodient* C. O. – monachi et clerici] *clerici et monachi* C. O. – scriptorum] *scriptarum* C. O. – ratas] *gratas* C. – et] *etiam* C. O. — NOV. CXXXI. EPIL. effectuique tradere festinet] Hic quidem subscriptio est in C.: *dat. XVII. Kalend. April. CP. Arione viro clarissimo cons.*, atque in O.: *dat. Non. Mai. Constant. imper. DN. Iustiniani PP. aug. anno XIII. Apione V. C. cons.*

NOV. CXXXII. INSCRIPTIO (p. 1060.) de raptis – raptoribus nubunt] *de muliere raptum passa* C. – et quae] Prior vox *et* deest in O. – Idem aug. Ariobindae] *imper. Iustinianus aug. Ariobindo gloriosissimo praetoriorum praefecto exp. praefecto almae urbis et exmagistro militum* C. O., quae quidem ex Haloandri interpretatione hausta sunt. – fortunae] Sic C. deest in O. – sunt] *sint* C. O. – ante] *antea* C. O. – (p. 1061.) comites etiam] Inverso verborum ordine C. O. – consanguineis etiam] Inverso verborum ordine C. O. – in huiusmodi] Prior vox *in* deest in C. O. – praesertim] *praescriptis* C., quod et apud Haloandrum est. – adulterium etiam] *etiam adulterium* C. O. – fuerunt] *fuerint* C. O. – (p. 1062.) dandae legitimo] Inverso verborum ordine C. O. – volunt] *voluerint* C. O. – amplexa sit] deest in C. O. – tenorem] In C. O. subiicitur *amplexa sit*. – raptoris eam] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1063.) praedictae] In C. O. antea est *hi*. – consenserunt] *consenserint* C. O. – legem per praesentem] *per praesentem legem* C. – (p. 1064.) NOV. CXXXII. CAP. I. auxilium ei] Inverso verborum ordine C. O. – substantiam] *bona* C. O. – iam raptam] Inverso verborum ordine C. O. – eius] *ei* C. O. – (p. 1065.) competit] deest in C. O. – honorari] In C. O. subiicitur: *convenit*. – aliorum] In C. O. antea est *et*. – fuerunt] *fuerint* C. – viribus] *iuribus* C. – Ariobinde] *praefecte* C. deest in O. – pater] deest in C. – NOV. CXXXII. EPIL. celsitudo tua] Inverso verborum ordine C. – praecipiat] In C. nulla est subscriptio. Apud O. autem subscriptio ita concepta est: *dat. XII. Kal. Iun. imp. DN. Iustiniani an. XXXVII. post Basilii V. C. cons. ann. XXII.*

NOV. CXXXIII. INSCRIPT. (p. 1066.) Petro p. p.] *Petro gloriosissimo sacrorum praetoriorum praefecto* C. O., quae quidem omnia ex Haloandri interpretatione hausta sunt. — NOV. CXXXIII. CAP. I. pertinent] *respiciunt* C. O., quod ex Haloandro venit. – **** per Iulium] Lacunam, quae antea notata est, C. O. sic expleverunt: *studentes adimplere et hanc praesentem ponimus legem, per quam sancimus per Iulium*, quae quidem ex Graecis hausta sunt. – viliis] *villis* C. O. – mensam] *mensuram* C. O.. – et in] Vox *et* quidem deest in C. O. – quid] *quicquid* C. O. – mensem] *menses* C. O. – etiam volentibus] *et volumus* C. O. – consuetudinem] deest in C. O. – Apud Haloandrum est: *sed et harum exempla volentibus*. – horum] *his eorum* C. O. – agnoscant] *cognoscant* O. – (p. 1067.) haec] *hoc* C. O. – triginta] *triginti* C. – tracteutae viginti] *tracteutae quinque et viginti* O. *contractae quinque et viginti* C. – exigentur] *exiguntur* C. O. – auri libras] Inverso verborum ordine C. O. – titulos] *titulum* C. O. – tempora definita] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. III. his] *iis* C. O. – definimus] *definivimus* C. – quantitatem] *qualitatem* C. O. – viliorum] *villarum* C. O. – (p. 1068.) auri librarum] Inverso verborum ordine C. O., quae varietas lectionis postmodo statim redit. – poenam exigi] Inverso verborum ordine C. O. – conscribi] *scribi* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. IV. haec] *hoc* C. O. – ut] Sic O. Deest in C. – exigitur] *exiguntur* C. O. – pro fiscalium] *pro qua fiscalium* C. O. – quantitate] *quantitatem* C. O. – secundum virtutem] *servitutem* C. — NOV. CXXXIII. CAP. V. nostros collatores adiuvare] *adiuvare nostros collatores* C. O. – prospeximus] *perspeximus* C. O. – hypothecas] *hypothecis* C. O. – (p. 1069.) nominare] In C. O. subiicitur: *in auro collationis*. – patiantur ipsi] Inverso verborum ordine C. O. – iudices] *vindices* C. – sive vindices] desunt in C. *seu vindices* O. — NOV. CXXXIII. CAP. VI. ut per] *et per* C. – inferre] *inferri* C. – impulsoris] *impulsionis* C. O. – contentum] In C. O. subiicitur *esse*. — NOV. CXXXIII. CAP. VII. superindictum] *superinductum* C. – (p. 1070.) scripto] *rescripto* C. O. – suscipere superindictum] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. VIII. repente hanc] Inverso verborum ordine C. O. – his] *iis* C. O. – instructo] deest in C. O. – instrumentoque] *instrumento* C. O. – qualitatem] In C. O. antea est: *et*. – seu] *aut* C. O. – aut vindices] desunt in C. O. – quod] *ut quod* C. – pro occasione] *per occasionem* C. O. – vindicum] *iudicum* C. O. – (p. 1071.) suscepit] *suscipit* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. IX. et pro] Sic O. Vox *et* deest in C. – his] *iis* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. X. provinciis] *provincias* C. – in prov.] Vox *in* quidem deest in C. – subiaceant] *subiiciantur* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XII. et aliquis] *aliquis* C. O., voce *et* omissa. – denominatis] *denominato* C. O. – modo omnino] Inverso verborum

ordine C. O. — (p. 1072.) vero casu] *casu* O., sed voce *vero* quidem omissa. In hac quidem editione verba *in utroque casu* iam non ad inferiora, sed ad ea, quae superius est, trahuntur. — aut exsequi] *autem exsequi* O. — iniunxit] *iniunxerit* C. O. — praecepit] *praeceperit* C. O. — auri libris] *librarum auri* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XIII. publico] *publice* C. O. — excusatione] In C. O. subiicitur: *uti*. — loco sacro] Inverso verborum ordine C. O. — uti] deest in C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XIV. Inscriptos] *adscripticios* C. O. Apud Haloandrum est: *adscriptitii propriam possessionem habeant*. — illos pro ea publica inferre tributa illos nullam molestiam sustinentes] *molestiam sustinere* C. O., reliquis omissis. — (p. 1073.) NOV. CXXXIII. CAP. XIV. putent] *putant* C. O. — gravari] In C. O. subiicitur *se*. — in ponderibus sive in mensuris] *in mensuris sive in ponderibus* C. O. — gloriosissimo] In C. O. antea est *a*. — pro tempore] *per tempora* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XVI. solennibus] *solennitatibus* C. O. — deputata] *deputatae* C. O. — ex his] *ex iis* C. O. — ad proprium] In C. O. antea est: *aut*. — haec] *has* C. O. — in quibus ab initio] *ab initio in quibus* C. O. — deputatae] *deputata* C. O. — aut dare] prior vox *aut* deest in C. O. — (p. 1074.) cuiusque] deest haec vox in C. O. — frumentarium] *frumentarios* C. — remansisset] *remansisse* C. O. — deputati] *deputata* C. O. — servari] *reservari* C. O. — et a sanct.] Prior vox *et* deest in C. O. — his] *iis* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XVII. schola] *in schola* C. O. — (p. 1075.) eiusdem] *cuiusdam* C. O. — administrationis] *administratoris* C. — huiusmodi fiat] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XVII. praefectis] *praefecto* C. O. — per nostram] Sic O. *nostram* C., voce *per* quidem omissa. — (p. 1076.) cautelam] *tutelam* C. O. — aliam] *aliquam* C. — NOV. CXXXIII. CAP. XIX. nullo] *in nullo* C. O. — ipsum] *episcopum* C. O., quod quidem in O. uncinis inclusum est. — militatus] *militaris* C. O. — aliquem] *aliquam* C. O. — dicendum] In C. O. subiicitur *est*. — scriptam] deest in C. O. — expeditis] Sic O. *expeditionibus* C. — et loci] Vox *et* quidem deest in C., in O. autem est. — haec] *hoc* C. O. — loci quidem] *et committatur, qui quidem loci* C. O. — (p. 1077.) exigitur] *exigetur* C. O. — restituens] *restituturus* C. O. — et omne] Vox *et* deest in C. O. — pertulerint] *pertulerit* C. O. — praesumsit] *praesumserit* C. O. — et proprio] Deest vox *et* in C. O. — auri librarum] Inverso ordine C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XX. prohibemus ad haec] *ad haec prohibemus* C. — licentiam eis] Inverso verborum ordine C. O. — omnia debeant] Inverso verborum ordine C. O. — possint] *possunt* C. O. — sed et] *sed* C. O. voce *et* quidem omissa. — NOV. CXXXIII. CAP. XXI. illicita in provinciis] *in provinciis illicita* C. O. — (p. 1078.) exarmare] Sic O. *examinare* C. — haec] *hoc* C. O. — solum] In C. O. postmodo subiicitur *se*. — eo qui] *eo quod* C. O. — praesumsit] *praesumserit* C. O. — tormenta] In C. O. subiicitur *vero*. — substantiae confiscationem] Inverso verborum ordine C. O. — dirigendum et in exilium relegando] *redigendum* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XXII. haec] *hoc* C. O. — aut ad] Prior vox *aut* deest in C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XXIII. haec] *hoc* C. O. — (p. 1079.) sibi] deest in C. O. — et tracteutorum] desunt in C. O. — ex propriis] *de propriis* C. O. — NOV. CXXXIII. CAP. XXIV. providentia] *provincia* C. — tracteutarum] *tractatorum* C. — NOV. CXXXIII. CAP. XXV. praesenti] *praesente* O. — rerum] deest in C. O. — (p. 1080.) huius] *huiusmodi* C. O. — cogitur] *cogetur* O. *cogatur* C. — NOV. CXXXIII. EPIL. salutarem legem] *legem nostram salutarem* C. O. — in omnium] *et ad omnium* C. O. — NOV. CXXXIII. SUBSCRIPTIO. Kal. Septembris] *id. Iun.* C. O. — CP.] deest in C. O. — Iust. PP. imp.] *Domi. Iusti. PP. aug.* C. *imp. DN. Iustiniani P. P. aug.* O. — anno XII.] *anno IV.* O. Desunt in C., ubi solummodo asteriscus positus est. — P. C. ****] *Basil. V. C. conf.* C. *indict. VIII.* O.

NOV. CXXXIV. INSCR. gloriosissimo p. p.] *gloriosissimo magistro sacrorum nostrorum officiorum* C. O., quae quidem in C. solo uncinis inclusa sunt. Caeterum ad marginem C. ex ms. scriptum est: *praefecto praetorio*. (p. 1081.) — NOV. CXXXIV. PRAEF. competenti] *competente* O. — propositis] In C. subiicitur *eis*. — aut propter promissionem] *neque propter aliquam promissionem* C. O. — propter aliam] *aliam* C. O., priori quidem voce *propter* omissa. — vitae esse] Inverso verborum ordine C. O. — aliquis] *aliqui* C. O. — habet] *habent* C. O. — eum] *eos* C. — et si] *sed et si* C. O. — et ipsam] *ipsam et* C. — (p. 1082.) nec legibus] *neque legibus* C. O. — canonibus vel constitutionibus] *constitutionibus* C., sed prioribus duabus vocibus *canonibus vel* omissis. In O. voces *vel constitutionibus* plane non sunt. — sed neque] *sed et quod neque* C. — monachicam] *monasticam* C. — implesse] *implevisse* O. — NOV. CXXXIV. CAP. I. §. 1. si qua] *is qui* C. O. — personas] *personam* C. — NOV. CXXXIV. CAP. I. §. 2. quemquam] *quempiam* C. —

(p. 1083.) putaverint] *putent* C. O. – ab aliis post ordinationem] *post ordinationem ab aliis* C. O. – et una] *et in una* C. *vel una* O. – dictas] In C. O. antea est: *iam*. – (p. 1084.) haec] *hoc* C. – praesumsit] *praesumserit* C. O. – sacro] *a sacro* C. O. –– NOV. CXXXIV. CAP. II. ad ordinationem electum] *electum ad ordinationem* C. O. – episcopatus] *episcopum* O. – huius] *huiusmodi* C. O. – differente] Sic O. *deficiente* C. – diligenter] *diligentes* C. – accusatori] *accusator* C. O. – probavit] *probaverit* C. O. – (p. 1085.) provincia] *a provincia* C. O. – sacerdotio] *a sacerdotio* C. O. – festinavit] *festinaverit* C. O. – in annali] Prior vox *in* deest in C. –– NOV. CXXXIV. CAP. II. §. 1. autem] deest in C. O. – et dantes] Prior vox *et* deest in O. – sacras] *sanctas* C. O. – et qui] Prior vox *et* deest in C. O. – clerici] *cleri* C. O. – (p. 1081.) dationem] *obligationem* O. *dationem vel oblationem* C. – aliam quamlibet] Inverso verborum ordine C. O. – et] In C. subiicitur *qui*. – haec] *hoc* C. O. – qui] deest in C. – etiam aliud] *aliam aliud* C. O. –– NOV. CXXXIV. CAP. III. (p. 1087.) eum] In C. O. subiicitur *esse*. – consuetudinibus] in C. O. postea subiectum est: *autem*. – quidem] deest in C. – senioris] *seniores* C. – et Hierosolymorum] *et Theopoleos et Hierosolymorum* C. O. – aut clericis] *et clericis* C. O. – minus] *non minus* C. O. – libras auri] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1088.) aut patriarchis] *aut a patriarchis* C. O. – aut metropolitis] *aut a metropolitis* C. O. – ordinantur ****] Haec quidem lacuna in C. O. notata non est. – decem] In C. O. antea est: *quam*. – dare pro inthronisticis] *dari pro inthronisticis* C. *pro inthronisticis dari* O. – **** solidos] In C. O. est: *solidos* C. *aliis autem omnibus qui ex more capiunt solidos*, ita ut lacunae quidem nulla suspicio sit. – (p. 1089.) non minus autem tres] *non minus autem duas* C. *non minus autem tribus* O. – libras] *libris* O. – praebere] deest in C. O. – omnibus autem] *omnibus autem aliis* C. O. – non autem minus duas] *non autem quam duas* C. O. – praebere] *praeberi* C. O. – haec igitur] Vox *haec* apud Contium quidem ad ea, quae superius referuntur, trahitur. – iubemus] In C. postmodo scriptum est *haec*. – (p. 1090.) suis] *eius* C. O. – sunt] *sint* C. O. –– NOV. CXXXIII. CAP. IV. inscripticia] *adscripticia* C. O. – ordinetur] *ordinentur* C. O. – (p. 1091.) presbyteris] *presbyteros* C. – diaconis] *diaconos* C. – subdiaconis] *subdiaconos* C. – iure et lege] *et solo gradu* O. – tutelam aut curam] *ad tutelam et curam vocatis huiusmodi* O. – hereditatis] *administrationem* O. – permittimus proprie – huiusmodi administrationem] Haec quidem in O. plane desunt. Caeterum pro voce *proprie* C. habet *proprio*; denique post vocem huiusmodi C. interponit: *suscipere*. –– NOV. CXXXIII. CAP. VI. alium autem] *sed neque* C. – publicorum] *publicarum* C. O. – (p. 1092.) subire non] deest in C. – mysteria] *ministeria* C. O. – domuum] *domorum* C. O., quae quidem lectionis varietas infra statim redit. – propriarum] *rerum* O. – ecclesiarum] *ecclesiasticarum* C. O. – (p. 1093.) haec] deest in O. *hoc* C. – fuerint] deest in O. – clerici alii] Inverso verborum ordine C. O. – poenam eos pecuniariam] *pecuniariam eos poenam* C. O. – exactionum] *exactionem* C. O. – haec] *ei* O. *eis* C. –– (p. 1094.) NOV. CXXXIV. CAP. VII. advenire] *venire* C. O. – eum] *eos* C. O. – ministrantium] *ministrantibus* O. – noverunt] *noverint* O. –– NOV. CXXXIV. CAP. VIII. causa] Sic C. deest in O. – vel crim.] *aut crim.* O. – episcopum] In O. antea est: *causa*, quod apud C. quidem deest. – producere] *produci* O. – exhibere] *exhiberi* O. – auri librarum] Inverso verborum ordine C. O. – persolvere] *exsolvere* C. O. –– (p. 1095.) NOV. CXXXIV. CAP. IX. faciendi] In C. O. subiicitur *hoc*. – hoc] deest in C. O. – beatissimi] *beatissimi eorum* O. – fuerit] *fuerint* C. O. – patriarcham] *ad patriarcham* C. O. – (p. 1096.) facientibus] In C. O. subiicitur *moram*. – admonere] *admoneri* O. – episcopatu] *ab episcopatu* C. O. – ipsum] *ipso* C. O. – valiturum] *valituro* C. O. –– NOV. CXXXIV. CAP. X. habent] *habeant* C. O. – insuper haec] *super hoc* C. O. – (p. 1097.) emendari] *emendare* C. – et presbyteris] Prior vox *et* deest in C. – diaconibus] *diaconis* C. O. – subdiaconibus] *subdiaconis* C. O. – et lectoribus] Vox *et* quidem deest in C. – omni alii] *omnibus aliis* C. O. – tabulam] *tabulas* C. O. – inspectores] *inspectatores* C. – eis] *his* C. O. – venerabili] In C. O. scriptum est: *a venerabili*, – monasterio] *in monasterium* C. O. – liceat] In C. O. subiicitur *et*. – reddere proprio] In C. O. verborum ordo plane inversus est. – haec] *hoc* C. O. – (p. 1098.) NOV. CXXXIV. CAP. XI. haec] *hoc* C. O. – soluta] *solutus* C. – sancta] *a sancta* C. O. – (p. 1099.) omnibus modis] Inverso verborum ordine C. – communione] *a communione* C. O. – sentiat] *sustineat* C. O. – licere] *liceat* C. O. – est sacerdoti] Inverso verborum ordine C. O. – monasterio] *in monasterio* C. O. – quae] *quod* C. –– NOV. CXXXIV. CAP. XII. habent] *habeant honestam* C. O. – habuerunt] *habuerint* C. O. –– (p. 1100.) NOV. CXXXIV. CAP. XIII. lectorem mino-

rem] Inverso verborum ordine C. – diac. vero] In C. subiicitur *non ordinari*. – sanctam] *sancta* C. O. – ecclesiam] *ecclesia* C. O. – non ordinari] deest in C. – quadraginta annorum] Inverso verborum ordine C. O. – venit] *venerit* C. O. – esse ordinatione] Inverso verborum ordine C O. – mulctis] *multis causis* C. – quas] *quae* O. – superius] deest in C. – sanximus] *sancivimus* C. O. – (p. 1101.) superius] *prius* C. – iunctam] *coniunctam* C. – ducat] *induxerit* O. – aut sacris] *vel sacris* C. O. – sed si] *sed et si* C. – fieri] In C. O. subiicitur *permittimus*. — NOV. CXXXIV. CAP. XV. ordinationem] *ordinem* C. – perductae] *perducti* C. – monachicam] *monasticam* C. – (p. 1102.) annos] *annis* C. O. – a curiali] deest in C. O. – si] *etsi* O. – impleverint] *impleverunt* O. – si enim] *si vero* C. O. – uxorem aliquis eorum] *aliquis eorum uxorem* C. O. – subiacebat fortunae] Inverso verborum ordine C. O. – si etiam] Inverso verborum ordine C. O. – haec] *hoc* C. – (p. 1103.) gradum transferuntur] Inverso verborum ordine C. O. – et si] *etiam si* C. O. – nullae] *nulli* C. O. – quia etiam] *quia et* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XVI. his] *iis* C. O. – ministrantes] In C. O: subiicitur *sunt*. – transcendentes] *transcendentem* C. – (p. 1104.) nulla] *et nulla* C. O. – conclericis] *clericis* C. O. – neque ob] *nec ob* C. O. – huiusmodi clero] Inverso verborum ordine C. – his] *iis* C. – accepit] *accipit* C. O., quae lectionis varietas infra statim redit. – gubernationem aut ordinationem] *ordinationem aut gubernationem* C. O. – suscepit] *susceperit* C. – (p. 1105.) postea] *aut postea* C. O. – – NOV. CXXXIV. CAP. XVII. accipere] *recipere* C. O. – (p. 1106.) nesciente] *insciente* C. O. – sicuti] *sicut* C. O. – contradatur] *tradatur* C. – inscripticii] *adscripticii* C. O. – et praeter] *etiam praeter* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XVIII. oratorium] *oratorii domum* C. O. – eo] *ea* C. O. – ipsi] *ipsis* C. O. – (p. 1107.) locorum] deest in C. – observare] *obsecundare* C. – uniuscuiusque] *cuiuscunque* C. – haec] *hoc* C. O. – custodierint] *custodiunt* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XIX. lectores et cantores] *cantores et lectores* C. O. – extantibus] *exsistentibus* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XX. et diaconibus] *aut diaconis* C. O. – testimonium perhibuisse] Inverso verborum ordine C. O. – in tribus] Vox prior *in* deest in C. – sacro] *a sacro* C. – in aliis] In C. subiicitur *etiam*. – expelli] *repelli* C. O. – NOV. CXXXIV. CAP. XXI. PROOEM. habet] *habeat* C. O. – doceat] *adeat* C. O. – subiacet] *subiaceat* C. – his] *iis* C. O. – (p. 1109.) haec] *hoc* C. O. – his] *iis* C. O., quae lectionis varietas infra statim redit. — NOV. CXXXIV. CAP. XXI. §. 1. eiiciat] *deiiciat* C. O. – (p. 1110.) finem] *causae finem* C. O. – approbari] *approbare* C. O. – cognoscatur] *agnoscatur* C. O. – seu gradu] *sive gradu* C. O. – putaverit episcopus] Inverso verborum ordine C. O. – nudare] *et nudare* C. O. – videntur nobis] Inverso verborum ordine C. O. — (p. 1111.) NOV. CXXXIV. CAP. XXI. §. 2. memoratarum omnium] Inverso verborum ordine C. O. – actionem habuerit] Inverso verborum ordine C. O. – eos] *eas* C. O. – civiles iudices] Inverso verborum ordine C. O. – sanctus] *sanctissimus* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXII. si qui] *si quis* C. – habeant] *habeat* C. – iudicet] *examinet et iudicet* C. O. – ratum] *rata* C. O. – illius dioeceseos] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1112.) sententiae eius] Inverso verborum ordine C. – a clero] *et a clero* C. O. – hic praebeat] *huic praebeat* C. O. – clerico] *clero* C. O. – apud proprium] *pro quibus apud proprium* C. O. – aut patriarcham] *sive apud patriarcham* O. – ipsi] *isti* C. O. – et nosocomus et] *nosocomus* O., duabus vocibus *et* quidem omissis. – (p. 1113.) et ipsi] *ex ipsis* C. O. – ostendantur] *ostenduntur* C. O. – quamquam] *quampiam* C. O. – examinatus] *examinans* C. O. – beatus] *beatissimus* C. O. – (p. 1114.) facta] *facto* O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXV. apocrisiarii] *apocrisarii* C. – aut metropolitas] *aut ad metropolitas* C. O. – destinati] deest in C. O. – episcopis] *episcopis destinati et ordinati* C. *episcopis destinati* O. – aut debito] *aut pro debito* C. O. – oeconomis] *oeconomo* C. – ut aliquos] *aut aliquos* C. – et pro his] *pro his* C. O. – suscipiunt] *suscipiant* C. O. – (p. 1115.) NOV. CXXXIV. CAP. XXVI. et episc.] Prior vox *et* deest in C. O. – legationem] In C. O. est *suam legationem*. – vel ordin.] *aut ordin.* C. O. – proficiscuntur] *proficiscantur* C. O. – his] *iis* C. O. – in his] *in iis* C. O., sed in O. quidem vox *in* uncis inclusa est. – qui] *quae* C. – eis] *eos obligatos* O., sed ultima vox *obligatos* quidem uncinis inclusa est. – protraxerant] *protraxerint* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XXVII. et exsec.] *aut exsec.* C. O. – monastriae aut cuicunque] In O. haec quidem uncinis inclusa sunt. – maxime] In C. O. est *et maxime*, sed prior vox *et* in O. uncinis inclusa est. – competente] *competenti* C. – (p. 1116.) monitionem] *admonitionem* C. O. – his] *eis* C. O. – exigitur] *exigetur* C. O. – haec] *hoc* C. O. – (p. 1117.) iudice] *iudicem* C. – nostram

scientiam] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXVIII. haec] *hoc* C. O. – monachum] *monachum* C. – pecuniaria] *pecuniaria causa* C. O. – sit quantitatis] Inverso verborum ordine C. O. – quibus] In O. praeponitur *in*. – ne] *nec* C. O. – siliquas] *siliquis* C. O. – beatissimam] *beatissimum* C. O. – ascetriam] *patriarcham* C. O. – aliam] *alias* C. O. – provinciam] *provincias* C. O. – (p. 1118.) enim] *vero* C. O. – suae ecclesiae] Inverso verborum ordine C. – sportulas] *sportularum* C. O. – vero] deest in C. O. – admoveatur] *admoneat* O. – exactor] *exactio* C. – aliis] *illis* C. O. – ea] *eam* C. – causa] *causam* C. – (p. 1119.) militant] *militat* C. – perdant] *perdat* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XXIX. diaconibus] *diaconis* C. O. – subdiaconibus] *subdiaconis* C. O. – aliis] deest in C. O. – uxorem] *uxores* C. O. – probetur] *approbetur* C. – clero] *de clero* C. O. – (p. 1120.) hoc nequaquam] Inverso verborum ordine C. O. — indignum ostendit] Inverso verborum ordine C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXX. sua] *e sua* C. O. – haec] *hoc* C. O. – alat] Post hanc vocem in C. O. scripta sunt: *et regat*, quae in O. quidem uncinis inclusa sunt. – immittitur] *mittitur* C. O. – ex aequa] Vocula *ex* in C. O. omissa est. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXI. mysteria] *ministeria* C. O. – aut alia sacra ministeria celebrantur] Haec quidem desunt in C. O. – (p. 1121.) aliis ministris] Inverso verborum ordine C. O. – iniuriae] *iniuriam* C. O. – aliquid] *aliquam* C. O. – et haec] Vocula *et* deest in C. – mysteria] *ministeria* C. O. – reperiuntur] *reperiantur* C. O. – fecerit] In C. O. subiectum est *is*. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXII. sanctissimis] *sanctis* C. O. – qualiter] *qualis* C. O. – (p. 1122.) faciunt orationes] Inverso verborum ordine C. O. – quos sacerdotes] *ipsas* C. O. – quod quidem in O. uncinis inclusum est. – et in] Prior vox *et* in O. uncinis inclusa est. – celebrari] *celebrare* C. – haec] *hoc* C. – praesente] *praesentis* C. O. – nostras] *nostrae* C. O. – leges] *legi* C. O. – virtute] *virtutem* C. O. – patietur] In C. O. postea statim haec fere subiecta sunt: *monasteriorum et reverendissimorum monachorum dispositione. Cap. XXXIII. Reliquum nobis est et de venerabilibus monasteriis et reverendissimis monachis formam dare*, quae quidem omnia apud O. uncinis inclusa sunt. Apud C. deinde haec subiiciuntur: *illud igitur ante omnia dicendum et caet.*, quae quidem in O. non sunt. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXIII. [apud O. et C. XXXIV.] (p. 1123.) eligantur] *eum eligant* C. O. – sanctis] *sacrosanctis* C. O. – gratiam] *causam* O. — autem] deest in C. O. – omnibus modis] Inverso verborum ordine C. O. – propter] *pro* C. – ordinationem] *ordinatione* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXIV. [apud C. et O. XXXV.] monachicam] *monasticam* C. O. – nullae] *nulli* C. O. – praebet] *praebeat* C. O. – (p. 1124.) subiacet] *subiaceat* O. – monachicum] *monasticum* C. O. – huius] *huius hominis* C. O. – conversionem] *conversationem* C. O. — emerserit aliquis] Inverso verborum ordine C. O. – aut et] *aut etiam* C. O. — iusiurandum] *iurando* C. – si intra] *si autem intra* C. O. – autem] deest in C. O. – quaesierit] *convenerit aut inquietaverit aut contra* C. O. – (p. 1125.) personarum] In C. O. subiicitur *quaestionem fecerit*. — nullus] In C. O. postea subiicitur *sit*. – sit] deest in C. O. – pro fortuna] *propter fortunam* C. O. – tamen] In C. O. subiicitur: *deget*. – deget] deest in C. O. – veniat] *venerit* C. O. – tradatur] *reddatur* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXV. [apud C. O. XXXVI.] monachicos] deest in C. – canones ****] *canones monachos* C., sed absque ulla lacunae suspicione. Apud O. nullum est lacunae vestigium. – praebeatur] *praebeant* C. O. – nisi] In O. quidem antea est: *ipsi*. – et senect.] *aut senect.* C. O. – corporeae] *corporis* C. O. – (p. 1126) hoc autem] *et hoc* C. O. – et in] Prior vox *et* deest in C. O. – reipublicae *****] Haec lacuna in C. O. notata non est. – non necesse] Inverso verborum ordine C. O. – et in aliis] Prior vox *et* deest in O. – et aliis] deest in C. – habent] *habentur* C. – qua] *qui* C. O. – (p. 1127.) responsis] *responsa* C. *is responsa* O. – monasterii] *monasteriis* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXVI. [apud C. O. est XXXVII.] sed haec praesenti addimus sanctioni] Haec quidem in C. plane desunt. Apud O. quidem haec res ita concepta est: *sed et hoc praesenti addimus sanctioni*. – forte] deest in C. – antenuptias] *antenuptialis* C. O. – aliquid] deest in C. O. – seu] *sive* C. O. – seu aliae] *sive alii* C. O. – ab initio] *aut ab initio* C. – relinquens eis oneret – subiecti masculi vel foeminae] Haec quidem desunt in O. – vel restitutione] *aut restitutione* C. – sub una] *aut sub una* C. – conditione] *conditionum* C. – iubemus si tal. condit. subi. masc. vel feminae] Desunt haec in C. – his] *iis* C. – personae] In C. O. antea est *si*. – et res] *ut res* C. – vel expendant] Prior vox *vel* deest in C. O. – vel relinquant] *aut relinquant* C. O. – castam conversationem] Inverso verborum ordine C. O. – (p. 1129.) redemtione] *redemptionem* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXVII. [apud C. O. XXXVIII.] monachicam] *monasticam* C. O. – in monast.]

deest vox *in* apud C. O. – existentibus] *exstantibus* C. O. – in quo] *quod* C. – et res] deest in C. O. – in monast.] Vox *in* deest in C. – monasterium] In O. quidem antea est *in*. – suorum filiorum] Inverso verborum ordine C. O. – monasterium] *monasterio* C. O. – (p. 1130.) percipient] *percipiant* C. O. – pars substantiae] Inverso verborum ordine C. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXVIII. [apud C. O. XXXIX.] in monast.] Vox *in* deest in C. O. – data sunt] In C. O. verborum ordo inversus est. – monachicam] *monasticam* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XXXIX. [apud C. O. XL.] in monasterium] Prior vox *in* deest in C. O. – monachicam] *monasticam* C. O. – restituat] In C. O. subiicitur *prius*. – post] deest in C. O. – etiam si] *et si* C. O. – perceperit] *receperit* C. – haec] *hoc* C. O. – in monasterium] Prior vox *in* deest in C. O. – (p. 1131.) monachicam] Sic O. *monasticam* C. – nuptialem] *antenuptialem* C. O. – donare aliquid] Inverso verborum ordine C. O. – concedere] *cedere* C. O. – voluerit] In C. O. postmodo est: *quoniam neque ex pactis nuptialibus viro aut mulieri lucrari aliquid conceditur.* — NOV. CXXXIV. CAP. XL. [apud C. O. XLI.] hereditate] *hereditate in* O. – ministerium] *monasterium* C. O. – ante] *aut* C. O. – monachicam] *monasticam* C. – subsecutum] *subsecutos* C. O. – monachicam] *monasticam* C. — NOV. CXXXIV. CAP. XLI. [apud C. O. XLII.] – (p. 1132.) dereliquit] *dereliquerit* C. O. – quo] *quod* C. – monasterio] *monasterium* C. O. – quo] *quod* C. – commoneat] *commoveat* O. — NOV. CXXXIV. CAP. XLII. [apud C. O. XLIII.] (p. 1133.) aliam quamlibet] Inverso verborum ordine C. O. – eius] deest in C. – habitabat] *habitat* C. – deliquerunt] *deliquerint* C. – sceleris] In C. quidem subiicitur: *fuerint*. – et cum] *est cum* C. O. – monasterio] *in monasterio* C. O. – et legit.] Vox *et* deest in C. O. – dare] *dari* C. O. – vero] *autem* C. O. – cognoverit] *cognoscitur* C. O. – facinus] In C. O. subiicitur: *commisisse*. – (p. 1134.) nostro fisco] Inverso verborum ordine C. O. – exigendam] *exigendo* C. O. — NOV. CXXXIV. CAP. XLIII. [apud C. O. XLIV.] huius] *huiusmodi* C. O. – imitari] In C. O. subiicitur *schema*. – eum] deest in C. O. – contradentur] *tradentur* C. O. – huius rei] *huic non solum* C. *huic rei non solum* O. – (p. 1135.) civilibus] deest in C. O. – militaribusque] *militaribus civilibusque* C. O. – lege] *legi* C. O. – et prioribus] *etiam ex prioribus* C. O. – delictis] *relictis* C. O. – dispositam] *dispositas videlicet poenas* C. O. — NOV. CXXXIV. SUBSCRIPT. CP.] *Constantinop.* C. *Constant.* O. – imp. DN.] desunt in C. – Iust.] *Iustiniani* O. – A.] *aug.* C. O. – anno XVIII] desunt in C. *anno XX.* O. – p. c. Basilii V. C. anno II.] *Basilio V. C. cons. missa Petro praefecto praetorio* C. *post Basilii V. C. cons. anno V. ind. IX.* O.

APPENDIX III.

VARIETAS LECTIONIS

CODICUM MANUSCRIPTORUM, QUI AD CERTAS FAMILIAS REVOCANTUR.

I. Collatio Novellae XCVII. (ex Collectione 168. constitutionum XCIX.) cum codicibus manuscriptis, quorum lectionis varietas partim in Schraderi, Haenelii, Blumii schedis excerpta, partim a me enotata est.

Codices mss., quorum collatio in Nov. XCVII. (ex corpore 168. Novellarum Nov. XCIX.) facta est:

I. Libri, qui in Anglia sunt.

1) Oxoniensis Collegii Orielensis (Oriel-college) A. 2. 7.
2) Sarisberiensis ecclesiae cathedralis III. 2. 10.
3) Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4.
4) eiusdem ecclesiae C. I. 5.
5) Herefordensis litterae O. classis 7. partitionis 8. num. 7.
6) eiusdem ecclesiae litterae P. classis 8. partitionis 8. num. 8.
7) Londinensis Musei Britannici 11. D. I. XIX. D.
8) eiusdem Musei 10. E. III. plutei XXI.
9) eiusdem Musei bibliothecae Harleianae 3752.
10) eiusdem Musei plutei XVII. 1.
11) Londinensis Sommersethouse 449.
12) Oxoniensis, qui est collegii Corporis Christi.
13) Oxoniensis, qui est collegii Novi absque numero.
14) Oxoniensis eiusdem collegii, qui numero 172. signatus est.
15) Oxoniensis, qui est bibliothecae Bodleianae 3364.
16) Cantabrigiensis, qui est Pembroke-hall I. 20.
17) Cantabrigiensis, qui est collegii Petri.
18) Cantabrigiensis, qui est bibliothecae publicae Dd. I. 12.
19) Cantabrigiensis, qui est collegii Gaio-Gonvillensis (868) 248.
20) eiusdem collegii (369) 293.
21) eiusdem collegii (894) 600.

II. *libri, qui in Gallia asservantur.*

22) codex, qui est in bibliotheca Musei eius civitatis, quae Angers dicitur.
23) Lugdunensis 306.
24) Montispessulanus, qui in schola medicorum signatus est hoc modo: H. 8. folio.
25) Duacensis, qui inter libros mss. publicae bibliothecae numero 613. signatus est.
26) codex, qui in bibliotheca civitatis Cambray numero 584. signatus est.
27) liber, qui asservatur in civitate Laudunensi (Laon) 418.
28) Rhemensis 600. H.
29) Rhemensis 602. H.
30) Rhemensis 606. H.
31) Rhemensis 610. H.
32) Carnotensis 314.
33) Parisiensis regius 4427.
34) eiusdem bibliothecae 4428.
35) eiusdem bibliothecae 4429.
36) eiusdem bibliothecae 4437.
37) eiusdem bibliothecae 4438.
38) eiusdem bibliothecae 4440.
39) eiusdem bibliothecae 4521. B. 2.
40) eiusdem bibliothecae 4567.
41) eiusdem bibliothecae S. Victoris 19.
42) eiusdem bibliothecae S. Victoris 131.
43) eiusdem bibliothecae Sorbonnae 337. A.
44) Parisiensis S. Genovefae F. L. 2.
45) Metensis, qui signatus est hoc modo: II. 53.
46) Metensis alter, qui numero destitutus est.

III. *libri, qui in Hispania asservantur.*

47) Codex S. Laurentii Escorialis C. I. S. 9.
48) eiusdem bibliothecae C. I. V. 8.
49) eiusdem bibliothecae C. I. V. 6.
50) eiusdem bibliothecae I. E. 11.
51) liber Toletanus sanctae ecclesiae 32. 17.
52) eiusdem bibliothecae 36. 2.
53) eiusdem bibliothecae 36. 1.

IV. *libri, qui in Italia asservantur.*

54) codex Casinensis 122.
55) Vaticanus 1433.
56) Vaticanus 1434.
57) Vaticanus 1435.
58) Vaticanus 1436.
59) Palatino-Vaticanus 765.
60) Palatino-Vaticanus 766.
61) Palatino-Vaticanus 767.
62) Urbinas Vaticanus 164.
63) Barberinianus 481.

64) Caesenas Malatestianus plutei IV. codex 7.
65) Lucensis 325.
66) Florentinus, qui est **Mediceus** Laurentianus plutei VI. cod. 7.
67) Pistoriensis, qui est in bibliotheca capituli.
68) Mediolanensis Ambrosianus, qui signatus est hoc modo: D. 534.
69) Mediolanensis, qui est eiusdem bibliothecae B. 26. infer.
70) Taurinensis, qui est regiae bibliothecae H. VI. 1. 369.
71) Taurinensis, qui est eiusdem bibliothecae H. VI. 2. 370.
72) Venetus S. Marci, qui est classis V. cod. 18.

V. codices, qui in Germania asservantur.

73) codex Bernensis.
74) Berolinensis, qui inter regiae bibliothecae libros signatus est hoc modo: folio 18.
75) eiusdem bibliothecae folio 19.
76) Casselanus.
77) Norimbergensis, qui inter publicae bibliothecae libros numero 77 signatus est.
78) Hamburgensis.
79) Gottingensis.
80) Monacensis, qui olim Augustanus fuit numero 16. signatus.
81) Lipsiensis 16. 871.
82) liber Kelleri, qui nunc Berolini antecessoris partes sustinet.

NOV. XCVII. INSCRIPT. I. duobus] a) Sic codex Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., codex Musei Britannici ex bibliotheca Harleiana num. 3752., codex Bodleianus 3361., codex Rhemensis num. 606. H., codex Capituli Carnotensis 314., codex Parisiensis regius 4440., codex Paris. reg. S. Victoris 19., codex S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8., codex Vaticanus 1436., codex Palatino-Vaticanus 766., 767., codex Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., codex Lucensis 325., codex Guelferbytanus. — b) deest in codice Oxoniensi Oriel-college A. 2. 7., codice Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., codice Dunelmensi ecclesiae cathedralis C. I. 4. et 5., codice Herefordensi litt. P. class. 8, part. 8. num. 8., codice Londinensi Sommersethouse 449., codice Lugdunensi 306., codice Montispessulano H. 8. fol., Duacensi 613., Rhemensi 600. H., 602. H., 610. H., Parisiensi regio 4428., 4429., 4437., (in quo ad marginem adscriptum est *duobus*) 4567., S. Victoris 131, Sorbonnae 337. A., Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., in utroque Metensi, Toletano sanctae ecclesiae XXXII. 17., XXXVI. 1., XXXVI. 2., Palatino-Vaticano 765., Pistoriensi ecclesiae cathedralis, Taurinensi H. VI. 1. 369., Bernensi, Berolinensi fol. 18., (in quo supra lineam adscriptum est *duobus*), Casselano, Norimbergensi 77., Hamburgensi, Gottingensi, Monacensi (olim Augustano 16.), Lipsiensi, Kelleriano. — c) Tota rubrica deest in codice S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6.

II. reis] a) Sic codex Londinensis Sommersethouse 449., Oxoniensis Bodleianae bibliothecae 3361., Parisienses regii 4428, 4429, 4437, 4440, 4567., S. Victoris 19, 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., uterque Metensis, Vaticanus 1436. Palatino-Vaticani 765, 766, 767., Urbinas 164, Lucensis 325, Pistensis ecclesiae cathedralis, Bernensis, Berolinensis fol. 18. Casselanus, Norimbergensis 77, Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.) Lipsiensis, Kellerianus. — b) *rei* codex Oxoniensis Collegii Novi 172, Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Taurinensis H. VI. 1. num. 369. — c) *reis duobus* codex Parisiensis regius 4438.

III. promittendi] a) Sic codex Oxoniensis Collegii Novi 172., Parisiensis regius 4437, 4438, 4440., S. Victoris 131., Sorbonnae 337. A., uterque Metensis; Vaticanus 1436., Palatino-Vaticanus 766, 767. Caesenas Malatestianus plut.

IV. cod. 1., Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Lipsiensis, Kellerianus. — b) *promittendis* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. Dunelmensis ecclesiae Cathedralis C. I. 5., Herefordensis ecclesiae cathedralis litterae P. class. 8. partit. 8., num. 8., Londinensis Sommersethouse 349., Oxoniensis bibl. Bodleianae 3361., Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. fol., Rhemensis 610. H., Parisiensis regius 4428., 4429., 4567., S. Victoris 19., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2, codex Toletanus sanctae ecclesiae XXXVI. I., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Florentinus Mediceo-Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis ecclesiae cathedralis, Bernensis, Berolinensis fol. 18., Casselanus, Norimbergensis 77, Monacensis (olim Augustanus 16.) — c) *permittendi* codex Taurinensis H. VI. 1. 369. — d) deest in codice Lucensi 325.

IV. idem aug.] Sic codex Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 5., Herefordensis litt. A. class. 7. part. 8. num. 7., Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., et plut. XVII. E., Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (868) 248, (369) 293, (870) 600., Lugdunensis 306. Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 610. H., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4438., 4521. B. 2., S. Victoris 19., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8., Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1435., Palatino-Vaticanus 766., 767., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. I., Lucensis 325, Mediceo-Laurentianus plutei VI. cod. 7., Mediolanensis Ambros. D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., Bernensis, Berolinensis fol. 18., Norimbergensis 77., Hamburgensis, Lipsiensis. — b) *idem*, voce *aug.* omissa, codex Sarisberiensis ecclesiae cathedralis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Musei Britannici biblioth. Harleianae 3752., Oxoniensis collegii Corporis Christi, Rhemensis 606. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4440., 4567., Taurinensis H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Casselanus, Kellerianus. — c) *imp. Iust. aug.* codex Londinensis Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, Metensis II. 53., Guelferbytanus. — d) *imp. aug.* codex Metensis alter, qui est absque numero. — e) *imp.* absque voce *aug.* codex Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Oxoniensis Collegii Novi 172., Vaticanus 1434., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Mediolanensis B. 26. inf., Berolinensis folio 19., Gottingensis. — e) *imp. Iustinianus* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. — f) *i. i. a.* codex Montispessulanus H. 8. folio. — g) Tota inscriptio deest in codice Dunelmensi cathedralis ecclesiae C. 1. 4., Oxoniensi bibliothecae Bodleianae 3361., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6.

V. Ioanni] a) *Iohi* codex Herefordensis litterae O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., plut. XVII. I., Sommersethouse 449., Cantabrigiensis Collegii S. Petri, Collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 600., Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8, folio, Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 610. H., Parisiensis regius 4427, 4428, 4438, 4521. B. 2., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., Metensis II. 53., Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1436., Palatino-Vaticanus 766., 767., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Florentinus Mediceo-Laurentianus plut. VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., Bernensis, Berolinensis fol. 18., Casselanus, Hamburgensis, Guelferbytanus. — b) *Io.* codex Rhemensis 602. H., Carnotensis bibliothecae Capituli 314., Parisiensis regius S. Victoris 19., alter Metensis, qui est absque numero, Berolinensis fol. 19. — c) *Ioanni* a. *Iohanni* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. — d) deest cum reliquis, quae leguntur in inscriptione, in codice Sarisberiensi III. 2. 10., Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., Londinensi Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., et bibliothecae Harleianae 3752., Oxoniensi Collegii corporis Christi, Collegii Novi 172., Rhemensi 606. H., Parisiensi regio 4429, 4440, 4567., Vaticano 1434, 1435., Palatino-Vaticano 765., Urbinate 164., Mediolanensi B. 26., infer., Taurinensi H. VI. 1. 369., Veneto S. Marci classis V. num. 18., Norimbergensi 77., Kelleriano. — e) deest sola vox *Ioanni*, quam in contextu posui, in codice Dunelmensi C. I. 5.

VI. p. p.] a) Sic Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 5., Herefordensis litterae O. classis 7. partitionis 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Oxoniensis Collegii Novi, qui est absque numero, Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 600., Duacensis 613., Cambray 584.,

Laudunensi 418., Rhemensi 602. H., 610. H., Carnotensis capituli 314., Parisiensis regius 4521. 2., S. Genovefae F. L. 2., alter Metensis, qui est absque numero, Casinensis 122., Vaticanus 1433., Lucensis 325., Bernensis, Berolinensis folio 19., Gottingensis. — b) *ppo*, vel etiam circumflexo superius imposito codex Londinensis Musei Britannici XVII. 1., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8. et I. E. 11., Lugdunensis 306., Parisiensis regius 4428, 4438., Palatino-Vaticanus 766., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Mediceo-Laurentianus plut. VI. cod. 7., Hamburgensis. — c) *ppe* codex Berolinensis fol. 18. — d) *praefect.* codex Londinensis Sommersethouse 449., Montispessulanus H. 8. folio., Parisiensis regius S. Victoris 19., Metensis II. 53., Guelferbytanus. — e) *praef. praet.* codex Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Mediolanensis D. 534. — f) *pape* Taurinensis H. VI. 2. 370., Lipsiensis. — g) *ppeno* codex Barberinianus 481. — h) deest cum reliquis in Vaticano 1436., Casselano, Kelleriano.

VII. per Orientem] a) Sic codex Herefordensis litterae O. class. 7. partit. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., Cantabrigiensis Collegii S. Petri, Collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (in quo quidem ad finem huius rei etiam adscriptum est: *ä*), (870.) 600., Lugdunensis 306., Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 415., Rhemensis 602. H., Carnotensis capituli 314., Parisiensis regius 4427, 4428, 4438, 4521. B. 2., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8. et I. E. 11., Casinensis 122., Vaticanus 1433., Palatino-Vaticanus 766, 767., Barberinianus 481. (nisi quod habet *Orientem*), Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., Berolinensis folio 18, folio 19., Hamburgensis, Gottingensis, Lipsiensis. — b) *orientem* Rhemensis 610. H. — c) *Origentem* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. — d) *Orientis* Londinensis Sommersethouse 449., Montispessulanus H. 8. folio, in quo subiicitur etiam: *LXXII rubrica*, quae quidem antiquissimae rubricarum enumerationis vestigium habent, Guelferbytanus. — e) *Or.* codex Parisiensis regius S. Victoris 19., Metensis II. 53. — f) *secundo* Codex Bernensis. — g) *ac̄ ann̄ provinc. exconsul* codex Metensis, qui est absque numero, quae quidem videntur esse orta ex subscriptione, quae male ad inscriptionem translata est. — h) *anapione ūc et exconsuli* Oxoniensis Collegii Novi, quae quidem manifesto originem habuerunt ex subscriptione male ad inscriptionem translata. — i) *morifice* Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369) 293. — k) desunt plane in codice Dunelmensi C. I. 5. Kelleriano.

NOV. XCVII. PRAEFATIO. VIII. novimus] Sic omnes — *dominus* codex S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8.

IX. pridem] a) deest in codice Sarisberiensi III. 2. 10. — b) *quidem* codex Oxoniensis Bodleianus 3361., Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., Bernensis. — c) *enim pridem* codex Metensis alter, qui est absque numero. — d) *q.* codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21.

X. ponentes] Sic fere omnes. — *proponentes* codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21.

XI. electione] Sic omnes praeter codicem Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Oxoniensem Bodleianae bibliothecae 3361., Parisiensem S. Genovefae F. L. 2., Bernensem, qui habent *electionibus*. — In codice Palatino-Vaticano 865. est *elocutione*.

XII. et fideiuss.] Sic omnes praeter codicem Parisiensem regium 4429, qui quidem vocem *et* omisit.

XIII. et sponsorum] Sic omnes praeter codicem Musei Britannici 11. D. 1. plutei XIX. D., qui habet: *et sponsorum*, et Palatino-Vaticanum 765., ubi haec quidem desiderantur omnia, et Kellerianum, qui habet *sponsorum*, voce *et* quidem plane omissa.

XIV. habentem] a) Sic Monacensis (Augustanus num. 16.), sed secunda manus correxit *habentes*. — b) *habentes* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 5., Oxoniensis Bodleianus 3361., Londinensis Musei Britannici bibl. Harleianae 3752. et plutei XVII. 1., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius 4428. 4429. 4521. B. 2., S. Genovefae F. L. 2., Barberinianus 481., Venetus S. Marci class. V. num. 18. — b) *habentis* codex Parisiensis regius Sorbonnae 337. A.

XV. et] deest in codice Pistoriensi.

XVI. commune] a) *communem* codex Dunelmensis C. I. 5., Cantabrigiensis Collegii S. Petri, Rhemensis 610. H., Parisiensis regius 4428. 4429. 4567., S. Victoris 19, Sorbonnae 337. A., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6., Florentinus

Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7., Mediolanensis P. 534., Berolinensis folio 18. — b) *communes* Norimbergensis 77.

XVII. utiles] a) *utilis* codex Oxoniensis Bodleianae bibliothecae 3361., Parisiensis S. Genovefae F. L. 2. — b) *utiles matris* codex Rhemensis 600. H. — c) *utile* Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. — d) deest in codice Norimbergensi 77. — e) *indices utiles* Kellerianus.

XVIII. subiectis] Sic omnes praeter Oxoniensem bibliothecae Bodleianae 3361., in quo est *substitutis*, et Kellerianum, ubi est *sub'tis*.

XIX. legislationes] a) *legislationis* Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7. — b) *lationis* codex Norimbergensis 77. — c) *legislationibus* Parisiensis S. Genovefae F. L. 2.

XX. in] a) *et in* codex Laudunensis 418. — b) *et* Mediolanensis D. 534.

XXI. praesenti] a) *praesentis* Mediolanensis D. 534. — b) *praesentium* Taurinensis H. VI. 2. 370.

XXII. aliud] Sic omnes praeter codicem Rhemensem 602. H., in quo est *alio*.

XXIII. nobis] Sic omnes praeter codicem Parisiensem regium 4428., qui habet: *n' nobis*, et Laudunensem 418., in quo plane deest.

XXIV. visum] Sic omnes praeter codicem Metensem absque numero, qui habet: *usum*, et Kellerianum, in quo est *iussum*.

XXV. est] a) *et* codex Metensis absque numero. — b) deest in codice Parisiensi 4437., Vaticano 1435.

XXVI. egere] *agere* codex Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7., Parisiensis regius 4428., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6.

XXVII. quadam] a) *quandam* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21. — b) *quaedam* Londinensis Sommersethouse 449., Laudunensis 418. — c) *quidam* Lipsiensis, Kellerianus.

XXVIII. ex genere] a) *a genere* codex Casinensis 122. — b) *degenere* codex Vaticanus 1435. — c) *degenerare* codex Oxoniensis bibliothecae Bodleianae 3361. — d) *egere non ex genere* codex Guelferbytanus. — e) *exigere* Mediceus Laurentianus plut. VI. codex 7.

XXIX. usui] a) Sic codex Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4., et C. I. 5., Herefordensis litt. O. class. 7. partit. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (870.) 600., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., Carnotensis capituli 314., Parisiensis regius 4428. 4438. 4440. 4521. B. 2., S. Victoris 19. et 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2. uterque Metensis, Vaticanus 1433. 1434., Palatino-Vaticanus 765. 766., Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., Venetus. S. Marci class. V. num. 19., Berolinensis folio 19., Casselanus, Guelferbytanus, Hamburgensis, Monacensis (olim Augustanus 16.) Lipsiensis, Kellerianus. — b) *novi* codex Duacensis 643. — c) *vobis usui* codex S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6. — d) *visui* codex Oxoniensis bibliothecae Bodleianae 3361., Palatino-Vaticanus 767. — e) *visum* codex Parisiensis regius 4567. — f) *iussui et* Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., nisi quod ultimae voci et a prima manu puncta supposita sunt. — g) *usui et* codex Musei Britannici 10. E. III plut. XXI.

XXX. inutili] Sic omnes praeter codicem Cantabrigiensem Pembroke-hall I. 20. et Londinensem Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., in quibus est *inutile*. Caeterum pro *et*, quod proxime antecedit, solus codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. XXI. habet *et et*.

XXXI. consistente] a) *existente* codex Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20. — b) *existere* codex Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D. — c) *consentiente* codex, qui est Angers in bibliotheca Musei. — d) *constituto* codex Sarisberiensis ecclesiae cathedralis III. 2. 10.

NOV. XCVII. CAP. I. PROOEM. XXXII. si quis] a) *si enim quis* codex Vaticanus 1435. — b) *et si quis* codex Caesenas Malatestianus plutei IV. cod. 1., in quo quidem voci *et* puncta inferius subiecta sunt. — c) *si as* Berolinensis fol. 19., sed litterae *s* littera *i* superius imposita est, qua re significatur *aliquis*. — d) *si aliquis* codex Rhemensis 600. H., 602. H.

XXXIII. enim] a) *cum* codex Herefordensis litterae P. classis 8. partitionis 8. num. 8. — b) *enim cum* codex Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D. — c) deest in codice Vaticano 1435., Veneto S. Marci classis V. num. 18. — d) *autem* codex Lucensis 325., Taurinensis H. VI. 2. 370.

XXXIV. alterna] Sic omnes praeter Venetum S. Marci V. num. 18., in quo est *alterna enim*.

XXXV. fideiussione] *fideiussionem* codex Parisiensis S. Genovefae F. L. 2. (ubi tamen litterae m puncta inferius subiecta sunt), Venetus S. Marci classis V. num. 18. — Deest in codice Taurinensi H. VI. 1. 369.

XXXVI. obligatos] a) *obligatus* codex Musei Britannici biblioth. Harleianae 3752., Oxoniensis Bodleianae bibliothecae 3361., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Rhemensis 600. H., 602. H., Parisiensis regius 4428. 4437., S. Victoris 131., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6., Berolinensis fol. 19., Lipsiensis. — b) *obligatos fideiussionem* codex Taurinensis H. VI. 1. 369.

XXXVII. sumat] a) *praesumat* codex Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., sed litteris *prae* ab initio puncta inferius subiecta sunt, quod est delentis signum. — b) *summat* codex Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164.

XXXVIII. aliquos] Sic omnes praeter codicem Toletanum S. ecclesiae 36. 2., in quo plane non est.

XXXIX. adiecerit] a) *adiecit* Carnotensis 314., Berolinensis folio 18. — b) *adierit* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21. — c) *adicet* Palatino-Vaticanus 767. — d) *obiecerit* codex S. Laurentii Escorialis C. I. V. 8. — e) *obiecerit* codex Casinensis 122.

XL. oportere] Sic omnes praeter codicem Londinensem Musei Britannici 11. D. E. plutei XIX. D., Rhemensem 610. H., in quibus est *oporteret*. — Post hanc vocem in multis et aliis codicibus emblema est, quod sic habet: *et duobus reis promittendis constitutis si adiectum est* codex Dunelmensis ecclesiae C. I. 5., Londinensis Musei Britannici plut. XVII. E., Sarisberiensis III. 2. 10., Rhemensis 610. H., Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Mediolanensis D. 534., cuius quidem emblematis in reliquis libris, quos adhibui, vestigium est plane nullum.

XLI. et] deest in codice Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Taurinensi H. VI. 2. 370., Norimbergensi 77.

XLII. unum] a) *unumquemque* codex Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Gottingensis. — b) *utrum* codex Taurinensis H. VI. 1. 369. — c) *horum unum* codex Parisiensis regius 4427.

XLIII. horum] a) *eorum* codex Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Gottingensis. — b) deest in codice Parisiensi regio 4427.

XLIV. solidum] a) *solidum horum* Berolinensis folio 18. — b) *solutum dum* codex Bernensis.

XLV. teneri] Post hanc vocem aliquot codices emblema habent, quod sic habet: *ex aequo sustinebunt horum si adiectum est cum ambo idonei sunt et praesentes pro parte exiguntur si alter minus idoneus sit impleis in solidum vel absens q ab ipso non potest accipi alter sustinebit, sed cum ambo morantur eodem loco productus eis per iudicem res examinentur; item si datus sit iudex per administratorem fiet hoc* codex Dunelmensis C. I. 5. — *ex equo sustinebit onus si adiectum est cum ambo ydonei sunt et praesentes pro parte exiguntur; si alter minus idoneus sit in partem vel in solidum vel absens quod ab ipso non potest accipi alter sustinebit sed cum ambo morantur eodem loco productus eis per iudicem res examinentur, item si datus sit iudex fri si per administratorem* codex Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1. — *ex equo sustinebunt honus si adiectum est cum ambo idonei sunt et praesentes pro parte exiguntur, si alter minus idoneus sit in partem vel in solidum vel absens q ab ipso non potest accipi alter sustinebit. Sed cum ambo morantur eodem loco productis eis per iudicem res examinentur item si datus sit iudex fiet hec per administratorem deinde* codex Parisiensis regius Sorbonnae 337. A.

XLVI. omnes] a) *omnem* codex Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., Dunelmensis C. I. 5., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., Oxoniensis collegii Novi, Bodleianae bibliothecae 3361., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Duacensis 613., Parisiensis regius 4429. 4428. 4429., S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialis C. I. V. 6., et I. E. II., Barberinianus 481., Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., Bernensis, Hamburgensis, Gottingensis. — b) deest in Rhemensi 610. H., Parisiensi regio Sorbonnae 337. A.

XLVII. ex] *et ex* Taurinensis codex H. VI. 2. 370., sed voci *et* puncta subiecta sunt.

XLVIII. aequo] a) *aequa* codex Parisiensis regius 4521. B. 2. — b) *quo* codex Rhemensis 600. H., 602. H., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Barberinianus 481., Berolinensis folio 19. (in quo quidem secunda manus scripsit *equo*). Lipsiensis (ubi etiam secunda manus scripsit *equo*), Kellerianus. — c) In aliquot codicibus postea est emblema, quod in multis et aliis codicibus desideratur. Est autem huiusmodi: *sustinebit honus si adiectum est cum ambo idonei sunt et praesentis pro parte exigentis si alter minus sit in partem idoneus vel in solidum vel absens, quod ab ipso non potest accipi, alter sustinebit, sed cum ambo morantur eodem loco productus eis per iudicem res examinentur item si datus sit iudex per amministratorem fiet hoc omnem ex equo* Rhemensis 610. H. — *sustinebunt onus si adiectum est cum ambo idonei sunt* (*sint* Mediolan.) *et praesentes pro parte exiguntur si alter minus idoneus sit in partem vel in solidum vel absens, quod ab ipso non potest accipi alter sustinebit, sed cum ambo moriantur* (*morantur* Mediolan.) *eodem loco productis eis per iudicem res examinentur* (*examinetur* Mediolan.) *idem si datus sit iudex, fiet hoc per administrationem* (*administratorem* Mediolan.) *ex aequo* codex Sarisberiensis III. 2. 10., Mediolanensis D. 524.

XLIX. conventionem] *conventioni* codex Rhemensis 600. H. — *conventione* Oxoniensis Bodleianus 3361., Vaticanus 1434.

L. sustinere] *substinere* codex Musei Britannici bibl. Harleianae 3372., Parisiensis regius S. Victoris 131., Vaticanus 1434. 1435. 1436., Palatino-Vaticanus 765. — *subsistere* codex Metensis II. 53.

LI. etiam aliquid] a) Sic codex Laudunensis 418., Parisiensis regius 4437, 4567., Palatino-Vaticanus 767., Lucensis 325., Venetus S. Marci classis V. num. 18. Bernensis. — b) *etiam aliquod* codex Oxoniensis collegii Novi. — c) *et aliquid* Parisiensis regius 4427. — d) *etiam tale aliquid* codex Parisiensis regius 4429. — e) *et tale aliquid* codex Bodleianus 3361. — f) *omnem etiam aliquid* Taurinensis H. VI. 1. 369. — g) *aliquod* codex Herefordensis litt. P. class. 8. partit. 8. num. 8. — h) *tale aliquid* codex Londinensis Sommersethouse 449. — i) *q^e aliquid* codex Duacensis 613., sed priori voci *q^e* puncta inferius subiecta sunt. — k) *aliquidque* codex Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., ubi quidem ultimae syllabae *que* puncta inferius subiecta sunt. — l) *aliquid*, voce *etiam* omissa, codex Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4. et C. I. 5., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., 10. E. III. plut. 21., bibliothecae Harleianae 3752., plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii Christi, Cantabrigiensis collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (870.) 600., codex, qui est in civitate Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Cambray 584., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4428. 4438., 4440., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., uterque Metensis Toletanus S. ecclesiae 32. 17., 36. 2., 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., C. I. V. 6., I. K. 11., Casinensis 122., Vaticani 1433 — 1436., Palatino-Vaticanus 765., 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plutei IV. codex 1, Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. codex 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. inf., Taurinensis H. VI. 2. 370., Berolinensis fol. 18., 19., Casselanus, Norimbergensis 77., Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.), Lipsiensis, Kellerianus.

LII. tale] a) Sic codex Sarisberiensis III. 2. 10., Oxoniensis collegii Novi absque numero, Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius 4427., Sorbonnae 337. A., Casinensis 122., Palatino-Vaticanus 767., Lucensis 325., Mediolanensis D. 534., Venetus S. Marci classis V. num. 18., Kellerianus. — b) deest in codice Londinensi Sommersethouse 449., Parisiensi regio 4429., 4437. — c) *et tale* codex Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Parisiensis regius 4438. — d) *etiam tale* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4. et C. I. 5., Herefordensis litt. O. classis 7. part. 8. num. 7. et litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., bibliothecae Harleianae 3752., et plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi 172., Bodleianae bibliothecae 3361., Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii

Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4428. 4440. 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., S. Genovefae F. L. 2., Metensis uterque, Toletanus S. ecclesiae 32. 17., 36. 2., 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. 8. 9., C. I. V. 8., C. I. V. 6., I. E. 11., Vaticani 1433—1436., Palatino-Vaticanus 765. 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plutei IV. cod. 1., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 28. inf., Taurinensis H. 6. 2. 370., H. 6. 1. 369., Berolinensis fol. 18. et 19., Casselanus, Norimbergensis, Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (Augustanus 16.), Lipsiensis. — e) *tale etiam* codex Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (870.) 600. — f) *tale et* codex Parisiensis regius S. Victoris 19. — g) *aliud tale* codex Rhemensis 600. H.

LIII. a) adiiciatur] *adiicitur* codex Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1. — b) *additur* Vaticanus 1435., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Metensis alter, qui est absque numero, Casselanus. — c) *addiciatur* Londinensis Sommersethouse 449.

LIV. servari] a) *et servari* codex Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293. — b) *ei servari* Gottingensis.

LV. quidem] deest in codice Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (870.) 600.

LVI. pactum] a) *patrium* codex Herefordensis litt. P. classis 8. part. 8. num. 8. — b) *praeactum* Oxoniensis collegii corporis Christi, in quo quidem et haec quidem postea subiiciuntur: *oportere et duobus reis promittendis constitutis si adiectum est et unum horum in solidum teneri, omnem ex equo conventionem sustineri, si vero aliquid tale adiiciatur*, quae quidem in reliquis libris mss. plane desiderantur.

LVII. tamen] *tantum* codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Parisiensis regius 4428., Norimbergensis 77. — *tam* codex Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8.

LVIII. interim] a) *itm* Bernensis codex, sed litterae *i* priori et litterae *m* ultimae circumflexi superius impositi sunt, qua re videtur significari *iterum*. — b) *in tantum* Kellerianus. — c) deest in codice Bodleiano 3361.

LIX. partem] *patrem* codex Palatino-Vaticanus 767.

LX. qua] a) *quo* Oxoniensis codex collegii Novi. — b) *quam* Carnotensis 314. — c) *quam* codex Parisiensis regius 4567., S. Laurentii Escorialensis I. E. 11., Taurinensis H. 6. 2. 370., Monacensis (olim Augustanus num. 16.), in quo quidem iam ab antiqua manu correctum est *qua*, Lipsiensis. — d) *qualemus* codex Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii corporis Christi, Cantabrigiensis collegii Petri, Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. 1. 5., Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Palatino-Vaticanus 766., Barberinianus 481. (ad cuius marginem adscriptum est *aliaș quam*), Hamburgensis. — e) deest in Parisiensi 4438., Metensi, qui est absque numero, Mediolanensi D. 534.

LXI. unusquisque] a) *unusquisque quis* codex Parisiensis regius 4438. — b) *quisque* codex Rhemensis 606. H., 610. H., Parisiensis regius 4437., Vaticanus 1435., Palatino-Vaticanus 766., Mediolanensis D. 534., Norimbergensis 77. — c) *unus quis* codex Berolinensis folio 19. — d) *unus* codex Carnotensis 314. — e) *quis* codex Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 5., Musei Britannici plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii corporis Christi, Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Barberinianus 481. (ad cuius marginem adscriptum est *al. unus*), Hamburgensis.

LXII. obligatus est] In codice Londinensi Sommersethouse 449. postea subiicitur: *procedère*, quod quidem in reliquis libris manu exaratis non est. — In codice S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6. postea non leguntur, quae vulgo subiiciuntur: *cedere autem eum et contra reliquos.* — In Gottingensi est *obligatus sit.*

LXIII. cedere] *concedere* codex Vaticanus 1435. — *aut eum cedere* codex Lucensis 325.

LXIV. autem] a) *aut* Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., Lauduhensis 418., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius S. Victoris 19.,

S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 8. — b) *eum autem* codex Rhemensis 610. H. — c) *ante* Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plut. XIX. D.

LXV. eum] deest in Rhemensi 610. H., Metensi absque numero Vaticano 1436., Palatino-Vaticano 765., Norimbergensi 77.

LXVI. et] deest in Laudunensi 418., Casinensi 122., Palatino-Vaticano 767; est autem in Veneto S. Marci classis V. num. 18., quamvis ibi punctis subiectis notatum esse reperiatur.

LXVII. contra] Sic omnes praeter codicem Vaticanum 1435., in quo pro hac voce positum est: *omne.*

LXVIII. reliquos] *aliquos* Laudunensis 418. — Subiicitur vox *actionem* in codice Sarisberiensi III. 2. 10., Londinensi Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., Oxoniensi collegii Novi 172., Laudunensi 418., Mediolanensi D. 534., Vaticano 1433., 1434., Urbinate 164., Casselano, quae quidem vox deest in Oxoniensi Orielcollege A. 2. 7., Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., Dunelmensi C. I. 4., C. I. 5., Herefordensi litt O. class. 7. partit. 8. num. 7., et litt. P. class. 8. partit. 8. num. 8., Londinensi Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., 10. E. 3. plut. 21., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensi collegii corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero, Bodleianae bibliothecae 3361., Cantabrigiensi collegii Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248, (369.) 293., (870.) 600., Angers, Lugdunensi 306., Montispessulano H. 8. folio, Duacensi 613., Cambray 584., Rhemensi 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensi 314., Parisiensi regio 4427 — 4429. 4437. 4438. 4440., 4569., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., Toletano S. ecclesiae 36. 2. et 36. 1., S. Laurentii Escorialensi C. I. 8. 9., C. I. V. 6., C. I. V. 8., I. E. 11., Casinensi 122, Vaticano 1435. 1436., Palatino-Vaticano 765 — 767., Barberiniano 481., Caesenate Malatestiano plut. IV. cod. 1., Lucensi 325., Florentino Mediceo Laurentiano plut. VI. cod. 7., Pistoriensi, Mediolanensi D. 534. B. 26. infer., Taurinensi H. 6. 2. 370., H. 6. 1. 369., Veneto S. Marci classis V. num. 18., utroque Metensi, Bernensi, Berolinensi folio 18. et 19., Norimbergensi 77., Guelferbytano, Hamburgensi, Gottingensi, Monacensi (olim Augustano 16.), Lipsiensi, Kelleriano.

LXIX. sive] 1) Sic codex Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4. et 5., Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600., Lugdunensis Montispessulanus H. 6. fol. 306, Duacensis 613., Parisiensis regius 4428. 4429. 4437. 4438. 4440., S. Victoris 19., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2. uterque Metensis, Toletanus S. ecclesiae 36. 2. et 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., Vaticanus 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 765. 766. 767., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Norimbergensis 77., Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.) — 2) *seu* Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12. — 3) *si* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Laudunensis 418., Parisiensis 4521. B. 2., Venetus S. Marci classis V. num. 18. — 4) *sive haec* Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600. — 5) *sive et* Rhemensis 606. H., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. infer., Taurinensis H. VI. 1. 369. — 6) *sive et* Parisiensis regius 1427, sed litteris *ve* puncta inferius subiecta sunt. — 7) *si sunt et* Berolinensis fol. 19., sed voci *sunt* quidem puncta inferius subiecta sunt. — 8) *et si* codex Lucensis 325., Oxoniensis Bodleianus 3361. — 9) *si et* Angers, Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Toletanus S. ecclesiae 32. 17., S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6., I. E. 11., Vaticanus 1433., Casselanus, Lipsiensis. — 10) *si et* Kellerianus, qua re significatur *si etiam.* — 11) Deest haec vox cum reliquis, quae sequuntur usque ad voces *si quidem idonei sunt* in codice Herefordensi litt. O. class. 7. part. 8. num. 7.

LXX. idonei] Sic omnes praeter codicem Londinensem Musei Britannici plut. XVII. 1., ubi est *ydoneos.*

LXXI. sunt] 1) *sunt actionem* Cambray 584., Rhemensis 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4438. 4440., S. Victoris 19., Palatino-Vaticanus 765., Lucensis 325., Berolinensis fol. 19., Lipsiensis, Cantabrigiensis, collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., in quo vox *actionem* punctis subiectis de-

leta est. — 2) *sint* Oxoniensis collegii Novi 172., Parisiensis regius 4438. 4440., S. Victoris 19., uterque Metensis, Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Mediolanensis B. 26. inf., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Berolinensis fol. 18., Norimbergensis 77.. Guelferbytanus, Monacensis (olim Augustanus 16.). — 3) deest in codice Londinensi Musei Britannici plut. XVII. 1., Kelleriano.

LXXII. et] a) deest in Norimbergensi 77., Casinensi 122., Parisiensi regio Sorbonnae 337. A. — b) *sive* codex Londinensis Musei Britannici plutei XVII. 1. — c) Haec et quae sequuntur usque ad voces: *siquidem idonei sunt*, desunt plane in codice Oxoniensi collegii Novi, qui est absque numero, Vaticano 1435.

LXXIII. in] deest in Parisiensi regio Sorbonnae 337. A., Taurinensi H. 6. 2. 370. Deest et in Angers, ubi et sequentia desunt usque ad voces: *siquidem idonei sunt*. — *cum* codex Casinensis 122.

LXXIV. eo] a) deest in codice Londinensi Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Oxoniensi Bodleianae bibliothecae 3361., Parisiensi regio Sorbonnae 337. A. — b) *suo* codex Taurinensis H. VI. 2. 370. — c) *certo* codex Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1.

LXXV. loco] deest in Parisiensi regio Sorbonnae 337. A.

LXXV. si] *haec si* Pistoriensis codex.

LXXVII. hoc] a) deest in codice Pistoriensi. — b) *haec* codex Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., plut. XVII. 1., Cantabrigiensis collegii Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (870.) 600., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius S. Victoris 19., Sorbonnae 337. A., Vaticanus 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 766., Mediolanensis D. 534., Berolinensis fol. 19.

LXXVIII. videatur] a) *videantur* Dunelmensis C. I. 5., Londinensis Musei Britannici 11. D. I., plut. XIX. D. plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii Novi 172., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (870.) 600., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius 4440., 4521. B. 2., S. Victoris 19., Sorbonnae 337. A., Vaticanus 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 766., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534., Berolinensis fol. 18. — b) *si videatur* Metensis II. 53. — c) *videatur ita* codex Taurinensis H. VI. 1. 369. — d) *videtur* Lipsiensis.

LXXIX. siquidem] *si qui* Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Rhemensis 600. H., Parisiensis regius S. Victoris 131. — *siquid* Parisiensis regius Sorbonnae 337. A.

LXXX. idonei] *idonea* Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D.

LXXXI. sunt] a) Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4., Herefordensis litt. P. class. 8. partitionis 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plut. XIX. D., bibliothecae Harleianae 3752., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi 172., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 600., Lugdunensis 306., Rhemensis 600. H., 606. H., 610. H., Parisiensis regius 4427., 4437., 4440., 4521. B. 2., S. Victoris 19., S. Genovefae F. L. 2., uterque Metensis, S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6., Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 765., 766., 767., Urbinas 164., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534., B. 26. inf., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Berolinensis fol. 18. et 19., Norimbergensis 77., Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.) Lipsiensis, Kellerianus. — b) *sint* Cantabrigiensis collegii S. Petri, Montispessulanus H. 6. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 602. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4428., 4429., S. Victoris 131., Sorbonnae 337. A., Toletanus S. ecclesiae 32. 17., 36. 2., 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9. C. I. V. 8., I. E. 11., Lucensis 325., Pistoriensis, Casselanus. — c) *sit* Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4.

LXXXII. praesentes] a) *praesente* Florentinus codex Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7. — b) *praesentis* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21. — c) *praesentes esse* Londinensis Musei Britannici bibl. Harleianae 3762, Sommersethouse 449., Montispessulanus H. 8. folio, Parisiensis regius 4440., S. Victoris 19., Metensis II. 53., Urbinas 164., Vaticanus 1436., Palatino-Vaticanus 765., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1. (in quo vox *esse* punctis

subiectis notata est), Mediolanensis B. 26. inf., Guelferbytanus, Monacensis (olim Augustanus 16.)

LXXXIII. inveniantur] *inveniuntur* Parisiensis regius 4428., S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6.

LXXXIV. periclitari] *pclitari* Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7.

LXXXV. a) complere] *compellere* Laudunensis 416., Guelferbytanus. — b) *compleri* Taurinensis H. 6. 1. 369. — c) *compell'em* Berolinensis fol. 19.

LXXXVI. in singulos] a) deest in Gottingensi, sed ad marginem quidem adscriptum est. — b) *et in singulos* Parisiensis regius 4428., Monacensis (olim Augustanus 16.). — c) *ut singulos* Rhemensis 602. H. — d) *et singulos* Urbinas 164. — e) Vox *singulos* deest in Toletano sanctae ecclesiae 36. 1., 36. 2. — f) *enim singulos* Parisiensis regius 4439. — g) *cingulos* Rhemensis 610. H.

LXXXVII. in] *et in* Norimbergensis 77.

LXXXVIII. propria] a) *proupriora* Berolinensis fol. 18. — b) *prima* Oxoniensis Bodleianus 3361.

LXXXIX. quod] a) *quid* Parisiensis regius Sorbonnae 337. A. — b) *vel quod* Parisiensis regius 4567. — c) *qui* Parisiensis regius 4521. B. 2. — d) *quo* codex Londinensis Musei Britannici 10. K. III. plut. 21. — e) *quos* codex Escorialensis I. E. 11. — f) deest in codice Cantabrigiensi collegii Petri, ubi supra lineam ascriptum est: *qf.*

XC. promissione] *submissione* codex Taurinensis H. VI. 1. 369., sed secunda manus correxit ita, ut in contextu est. — Pro *creditum*, quod proxime sequitur, Lipsiensis habet *credito.*

XCI. est] *s* codex Vaticanus 1433. — deest in Escorialensi C. I. V. 6.

XCII. aut] deest in Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20.

XCIII. omnino] a) Sic et Parisiensis regius 4427., ubi ad marginem adscriptum est: *al. omnes.* — b) *omnes* Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, Parisiensis regius 4429., 4437., Vaticanus 1435., Metensis uterque, Norimbergensis 77. — c) *ex omnino* Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8. — d) *oms to* Taurinensis H. 6. 2. 370. — e) *ex omni obligatione* Toletanus sanctae ecclesiae 36. 2.

XCIV. debitum] a) *indebitum* codex Carnotensis 314. — b) deest in Sarisberiensi III. 2. 10.

XCV. proprium] In Sarisberiensi III. 2. 10., Oxoniensi Bodleianae bibliothecae 3361., Parisiensi S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialensis I. E. 11. subiicitur *debitum*, quod in reliquis deest.

XCVI. cuiuspiam] *cuius proprium* codex Taurinensis H. 6. 2. 370., sed litteris *propr* puncta inferius subiecta sunt. Pro *fieri*, quod sequitur, Lipsiensis habet *fiet.*

XCVII. onus] *bonus* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7. — *honus* Lipsiensis, Kellerianus.

XCVIII. si vero] *sive* Cantabrigiensis collegii Petri, Oxoniensis Bodleianus 3361., Duacensis 613.

XCIX. idonee minus] a) *minus idonei* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4. et C. I. 5., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., et litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., 10. K. III. plut. 21., bibliothecae Harleianae 3752., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi 172., Bodleianae bibliothecae 3361., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 690., Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4438., 4440., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 387. A., S. Genovefae F. L. 2., Metensis II. 53., Toletanus sanctae ecclesiae 36. 1., et 36. 2., 32. 17., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., C. I. V. 6., I. E. 11., Casinensis 122., Vaticani 1433., 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticanus 765, 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. infer., Taurinensis H. 6. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Bernensis, Berolinensis fol. 18. et 19., Casse-

lanus, Norimbergensis 77., Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.), Lipsiensis. — b) *minus se habere idonei* Metensis, qui est absque numero. — c) *minus idoneis* Palatino-Vaticanus 767. — d) *minus*, voce *idonei* omissa, codex Oxoniensi scollegii Novi, qui est absque numero. — e) *nichil idonei* Kellerianus.

C. se] deest in Oxoniensi collegii Novi 172., sed supra lineam tamen adscriptum est.

CI. habere] In codice Oxoniensi collegii Novi, qui est absque numero, postea subiicitur *idonei*.

CII. reliqui] a) *relinqui* codex Barberinianus 481. – b) *se reliqui* Taurinensis H. VI. 2. 370., in quo quidem vox *se* punctis subiectis notata est. – c) *aliqui* codex Oxoniensis Bodleianae bibliothecae 3361.

CIII. sive omnes] a) *si vero omnes* Oxoniensis Bodleianae bibliothecae 3361., Duacensis 613., Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., Bernensis. — b) *si non omnis* Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, Cantabrigiensis collegii Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600.

CIV. seu quidam] Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. E. plut. XIX. D., 10. E. III. plut. 21., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, Bodleianus 3361., collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 600., Lugdunensis 306., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4428., 4429., 4437., 4438., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 131., S. Genovefae F. L. 2. (ubi pro *quidam* scriptum est *quidem*), Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1435., Barberinianus 481., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. 6. 2. 370., H. VI. 1. 369., Bernensis, Berolinensis folio 18. et 19., Casselanus, Hamburgensis, Lipsiensis. — In reliquis est: *sive quidam*, excepto Sarisberiensi III. 2. 10., in quo *quidam* est, voce *sive* omissa.

CV. sive in] a) *seu in* Oxoniensis Bodleianus 3361., Cantabrigiensis collegii Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600., Parisiensis regius 4567., Pistoriensis. — b) *in* absque voce *sive* Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., Casinensis 122. — c) *sive* Palatino-Vaticanus 767.

CVI. partem] a) *partes* Sarisberiensis III. 2. 10., Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7. — b) *parte* Parisiensis regius 4567., Casinensis 122., Palatino-Vaticanus 767., Pistoriensis.

CVII. sive in solidum] a) *seu in solidum* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Cantabrigiensis Pembroke-hall 4. 20., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. E. plut. XIX. D., 10. E. III. plut. 21., plut. XVII. 1., Bodleianus 3361., Cantabrigiensis collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (870.) 600., Duacensis 613, Parisiensis regius 4428., 4438., 4440., 4521. B. 2., 4567., Sorbonnae 337. A., Casinensis 122., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 7., Lucensis 325., Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Metensis, qui est absque numero, Casselanus, Hamburgensis. — b) *seu quidem in solidum* Parisiensis regius 4437.

CVIII. sive absentes] a) Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., bibliothecae Harleianae 3762., Londinensis Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero, atque num. 172., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. fol., Duacensis, Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4438., 4440., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 337. A., uterque Metensis, Toletanus 36. 1., 36. 2., 32. 17., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 6., C. I. V. 8., I. E. 11, Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticanus 765., 766., 767., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. infer., Taurinensis H. 6. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci V. num. 18., Bernensis, Berolinensis fol. 18., fol. 19., Casselanus, Norimbergensis 77., Guelferbytanus, Gottingensis, Monacensis

(olim Augustanus 16.) Lipsiensis, Kellerianus, in quo quidem est: *apsentes*. — b) *seu absentes* Londinensis Musei Britannici 11. D. K. plutei XIX. D., 10. E. III. plut. XXI., plut. XVII. 1., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., Oxoniensis Bodleianus 3361., Cantabrigiensis collegii Petri, Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (870.) 600. — c) *si absentes* codex Dunelmensis C. I. 4. — d) *si vero absentes* Parisiensis S. Genovefae F. L. 2. — e) *sive absens* Hamburgensis.

CIX. forte] a) *forte sive* Londinensis Musei Britannici bibl. Harleianae 3762. — b) deest in Carnotensi 314.

CX. in] deest in codice Toletano sanctae ecclesiae 32. 17., Taurinensi H. VI. 1. 369., Norimbergensi 77.

CXI. illud] a) *illum* Casinensis 122., Palatino-Vaticanus 767. — b) deest in Norimbergensi 77.

CXII. tenere] a) *teneri* Londinensis Musei Britannici plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Toletanus sanctae ecclesiae 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 8., Gottingensis, in quo quidem antea aliquid habebatur, quod iam a prima manu erasum est. — b) *tenere quidem* Kellerianus.

CXIII. quod] a) *qui* Taurinensis H. VI. 1. 369. — b) *vel* Duacensis 613. — c) deest in Parisiensi regio 4428.

CXIV. accipere ab aliis] a) *ab illis accipere* Pistoriensis. — b) *ab illis recipere* Norimbergensis 77.

CXV. potuit] a) *poti* Londinensis Sommersethouse 449. — b) *possit* Pistoriensis.

CXVI. sic] a) *sive* Metensis, qui est absque numero. — b) *si* Rhemensis 606. H., Berolinensis folio 18., Lipsiensis.

CXVII. enim] a) *etenim* Vaticanus 1435., Taurinensis H. VI. 2. 370., Norimbergensis 77. — b) *non etenim* Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20.

CXVIII. et] a) *etiam* Taurinensis H. VI. 1. 369. — b) deest in Londinensi Sommersethouse 449., Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Vaticano 1435., Taurinensi H. VI. 2. 370., Metensi absque numero, Norimbergensi 77.

CXIX. illis] a) *in illis* Sarisberiensis III. 2. 10., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., Harleianae bibliothecae 3762., Oxoniensis collegii Corporis Christi, Cantabrigiensis collegii Petri, collegii Gaio- Gonvillensis (369.) 293., Rhemensis 606. H., Parisiensis, regius Sorbonnae 337. A., regius 4521. B., 4567., Mediolanensis D. 534., Metensis, qui est absque numero, Gottingensis. — b) *illud* Laudunensis 418. — c) *illi* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Kellerianus. — d) *in illis* Taurinensis H. VI. 2. 370., ubi voci *in* puncta inferius subiecta sunt. — *eas illas* Barberinianus 481.

CXX. servabitur] *servatur* Berolinensis folio 18. — *tenebitur* Taurinensis H. VI. 1. 369.

CXXI. pactionis] *pactionis et* codex S. Laurentii Escorialensis I. E. 11., Rhemensis 600. H.

CXXII. nullum] a) *nullus* codex Oxoniensis Bodleianus 3361. — b) *nullum et* Urbinas 164. — c) *nullum etiam* Carnotensis 434.

CXXIII. sustinebit] *substinebit* codex Caesenas Malatestianus plut. IV. codex 1., Monacensis (Augustanus 16.)

CXXIV. actor] Sic omnes, nisi quod codex Dunelmensis C. I. 4. habet *auctor*.

CXXV. licet] *illud* Vaticanus 1436.

CXXVI. aliquid] a) *aliquid illis* codex Escorialensis C. I. S. 9. — b) *aliqui* Dunelmensis C. I. 5., Norimbergensis 77. — c) *liquid* Vaticanus 1436. — d) *actor* Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20. — e) deest in Kelleriano.

CXXVII. inter se illi] a) *illi inter se* Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Casinensis 122. — b) *inter se*, voce *illi* omissa, codex Metensis absque numero, Norimbergensis 77. — c) *se illi* voce *inter* omissa codex Palatino-Vaticanus 767. — d) *inter se aliquid illi* Kellerianus.

CXXVIII. pepigerint] a) *pipisgerint* Casselanus. — b) *pepigerunt* Parisiensis regius 4438. — c) *pepigerit* Parisiensis regius 4428.

CXXIX. ignorante] a) *et ignorante* codex Escorialensis C. I. S. 9. — b) *illi ignorante* Parisiensis regius 4429., Londinensis Sommersethouse 449.

CXXX. isto] a) *illo* Mediolanensis D. 534., Casselanus. — a) *eo* Norimbergensis 77. — c) *istos* Casinensis 122.

CXXXI. habet] a) *habebit* Taurinensis H. VI. 2. 370. — b) *habent* Vaticanus 1435., Pistoriensis. — c) *habeant* Florentinus Mediceus Laurentianus plutei VI. cod. 7.

CXXXII. eos] a) *istos* Norimbergensis 77. — b) *eos qui habeat eos* Taurinensis codex H. VI. 2. 370

CXXXIII. tenebitur] a) *tenetur* Sarisberiensis III. 2. 10. — b) *tenebitur quis* Escorialensis C. I. V. 8.

CXXXIV. in id] a) *in idem* Gottingensis, sed ultimis litteris *em* puncta inferius subiecta sunt. — b) *non id* Laudunensis 418. — c) *in his* Norimbergensis 77. — d) *id*, voce *in* omissa, Palatino-Vaticanus 765. — e) deest in Sarisberiensi III. 2. 10., Londinensi Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Oxoniensi Collegii Novi, qui est absque numero, Bodleiano 3361., Rhemensi 606. H., Parisiensi regio 4567., S. Genovefae F. L. 2., Escorialensi C. K. 11., Palatino-Vaticano 767., Florentino Mediceo Laurentiano plut. VI. cod. 7., Taurinensi H. VI. 1. 369., Veneto S. Marci class. V. num. 18., Casselano, Kelleriano. — f) *quis* Parisiensis regius 4428.

CXXXV. quod] a) *qui* Taurinensis H. VI. 1. 369. — b) *que* Norimbergensis 77. — c) deest in Londinensi Musei Britannici 10. E. III. plut. 21.

CXXXVI. ab initio] Vox *ab* deest in Metensi II. 53.

CXXXVII. scripsit] *scripserit* Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Oxoniensis Bodleianus 3361., collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Rhemensis 606. H., Vaticanus 1435., Bernensis, Casselanus.

CXXXVIII. artibus] a) *et artibus* Sarisberiensis III. 2. 10., Oxoniensis Oriel-college A. 2. 7., Bodleianus 3361., collegii corporis Christi, collegii Novi, qui absque numero est et 172., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., bibliothecae Harleianae 3762., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449., Cantabrigiensis Pembroke-hall. I. 20., collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (870.) 600., (369.) 293., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4., C. I. 5., Herefordensis litterae O. class. 7. part. 8. num. 7., litterae P. class. 8. part. 8. num. 8., Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Cambray 584., Rhemensis 600. H., 606. H., Carnotensis 314., Toletanus sanctae ecclesiae 36. 1., 32. 17., Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., C. I. V. 6., I. E. 11., Parisienses regii 4427., 4428., 4429., 4437., 4438., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticanus 765., 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Malatestianus Caesenas plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. infer., Taurinensis H. 6. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus class. V. num. 18., Metensis absque numero, II. 53., Berolinensis fol. 18., fol. 19., Bernensis, Casselanus, Norimbergensis 77., Guelferbytanus, Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.), Kellerianus. — b) *et artibusque* Duacensis 613., Rhemensis 602. H. — c) *aut artibus* Lipsiensis.

CXXXIX. aut] *et* Sarisberiensis III. 2. 10. — *an* Vaticanus 1433.

CXL. dolis] *dolis aliis* Venetus S. Marci class. V. num. 18. — Deest in Vaticano 1435., Palatino-Vaticano 765.

CXLI. aut] deest in Monacensi (olim Augustano 16.).

CXLII. transactionibus] *nostras actionibus* Vaticanus 1435.

CXLIII. praevaricari] *praevari* Lucensis 325. — *praevaricati* Oxoniensis Bodleianus 3361. — *et praevaricari* Palatino-Vaticanus 767.

CXLIV. constituta] *ex constituta* Cambray 584.

CXLV. sinendus] a) *sinendos* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis C. I. 5., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., bibliothecae Harleianae 3762. plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero, Cantabrigiensis collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., (in quo libro ms. antea aliud quid erasum fuit), Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4521. B., 4667., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., Metensis absque numero, Toletanus 36. 1., 32. 17., Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., I. E. 11., Vaticanus 1435., Palatino-Vaticanus 766., 767., Lucensis 325., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci V. cod. 18., Berolinensis folio 18., fol. 19., Guelferbytanus, Hamburgensis (in quo quidem ad marginem adscriptum est: *debitares*) Gottingensis, Lipsiensis. — b) *desinendos* Herefordensis littera P. class. 8. partit. 8. num. 8. — c) *sinendo* Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., in quo quidem litteras an-

tea erasa fuit. — d) *si non dos* Vaticanus 1433. — e) *sinendes* Metensis II. 53. f) *finiendos* Taurinensis H. VI. 2. 370. — g) *sustinendos* Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Norimbergensis 77., in quo quidem secunda manus scripsit: *sinendos*. — h) *sinendus debitores* Dunelmensis C. I. 4., Londinensis Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii Novi 172., Parisiensis regius 4438. A., 4440., S. Victoris 19., Vaticanus 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1. (in quo quidem vox *debitores* punctis subiectis notata est), Mediolanensis B. 26. infer., Monacensis (Augustanus 16.). — i) *sinendus* Angers, S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (870.) 600., Parisiensis regius 4440., Casinensis 122., Barberinianus 481., Bernensis, Kellerianus.

NOV. XCVII. CAP. I. §. 1. CXLVI. sin] a) *si* Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num 7., Londinensis Sommersethouse 449., Cantabrigiensis collegii S. Petri, S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 9., Parisiensis regius 4521. B. 2., Sorbonnae 337. A., item Casinensis 122., Pistoriensis, Urbinas 164., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Bernensis, Berolinensis folio 18., Gottingensis, Kellerianus. — b) *sed* Parisiensis regius 4437. — c) In Palatino-Vaticano 767. desunt omnia, quae usque ad voces *et communiter* leguntur.

CXLVII. autem] *aut* Parisiensis regius 4437.

CXLVIII. iisdem] a) *hisdem* codex S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9. — b) *isdem* Parisiensis regius 4429., Norimbergensis 77., Kellerianus. — c) *eisdem* Casselanus. — d) *in iisdem* Cantabrigiensis collegii Petri. — e) deest in Escorialensi I. E. 111. — f) *dos hisdem* Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7.

CXLIX. commorentur] a) *commorantur* Rhemensis codex 600. H., 602. H., Cambray 314., Parisiensis regius S. Victoris 131., Casselanus. — b) *commodentur* Parisiensis S. Genovefae F. L. 2. — c) *commoretur* Vaticanus 1436. — d) *si commodetur* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21. — e) *de comoduent* Escorialensis I. E. 11.

CL. utrique] Sic et Berolinensis folio 18. a prima manu, in quo secunda manus correxit: *uterque*. — a) *et utrique* Parisiensis regius 4428. — b) *utrisque* Guelferbytanus. — c) *utrimque* Taurinensis H. VI. 1. 369. — d) *et utrique* Escorialensis C. I. V. 6.

CLI. aut] In Barberiniano 481. a secunda manu scriptum est. Quid prima habuerit, non satis liquet. — *autem* codex Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Guelferbytanus.

CLII. omnes] *omnis* Oxoniensis Bodleianus 3361. — *ois* Palatino-Vaticanus 767., sed linea superius imposita.

CLIII. locis] a) deest in Rhemensi 600. H., Metensi, qui est absque numero, Kelleriano. — b) *aut locis* S. Laurentii Escorialensis I. E. 11., Parisiensis regius S. Genovefae F. L. 2.

CLIV. negotii iudicem] a) *negotiis iudicem* Cantabrigiensis collegii Novi 172. — b) *iudicem negotii* Parisiensis regius 4427. — c) *ad n̄ negotii iudicem* Venetus S. Marci class. V. num. 18. — d) *loci iudicem* Norimbergensis 77. — e) *nego iudicem* Kellerianus, in quo quidem litterae o circumflexus superius impositus est.

CLV. deducere] *deduce* Palatino-Vaticanus 765. — *reducere* Cantabrigiensis collegii Novi 172.

CLVI. illos] a) *eos* Norimbergensis 77. — *illos q̄* Montispessulanus H. 8. folio.

CLVII. mox] a) *et mox* Toletanus S. ecclesiae 32. 17., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., ubi quidem voci *et* puncta inferius subiectā sunt. — b) *etiam mox* Cantabrigiensis collegii Novi 172., Parisiensis regius 4438., 4440. A., S. Victoris 19., Vaticanus 1433., Urbinas 164., Mediolanensis B. 26. infer. (in quo vox *etiam* punctis subiectis notata est), Monacensis (Augustanus 16.).

CLVIII. et communiter] a) *communiter* voce *et* omissa, Metensis codex, qui est absque numero. — b) *et*, voce *communiter* omissa, Monacensis (olim Augustanus 16.) — c) *et eo communiter* Oxoniensis Bodleianus 3361. — d) *etiam mox communiter* Vaticanus 1436. — e) *et communiter aut* Berolinensis fol. 18., sed ad marginem adiectum est: *et communiter examinari negotium*.

CLIX. examinari] a) Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Dunelmensis ecclesiae cathedralis C. I. 4., C. I. 5., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Harleianus 3752., Sommersethouse 449., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii

Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (870.) 600., Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Rhemensis 602. H., Cambray 314., Parisiensis Regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4438., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 131., Sorbonnae 337. A., S. Genofevae F. L. 2., Toletanus S. ecclesiae 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., C. I. V. 8., C. I. V. 6., Vaticanus 1435., Palatino-Vaticanus 765., 766., Barberinianus 481., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. inf., Taurinensis H. 6. 2. 370., Bernensis, Casselanus, Norimbergensis 77., Hamburgensis, Monacensis (olim Augustanus 16.). — b) *examinare* Cambray 584., Rhemensis 600. H., Casinensis 122., Vaticanus 1436., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Metensis II. 53., Berolinensis folio 19., Gottingensis. – c) *etiam examinare* Metensis, qui est absque numero. — d) *examinari commune* Palatino-Vaticanus 767. — e) deest in Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., Vaticano 1433., 1434.

CLX. negotium] a) deest in Monacensi (olim Augustano 16.), Mediolanensi B. 26. infer., in quo quidem ad marginem haec vox adscripta est. — b) *negotium et* codex Rhemensis 600. H., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 8. — c) *et negotium* Rhemensis 600. H. – d) *negotium iudicem* Taurinensis H. VI. 2. 370., in quo quidem vox *iudicem* punctis subiectis notata est. — e) deest in Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., Vaticano 1433., 1434.

CLXI. communiter] a) deest in Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20., Vaticano 1433., 1434., Cambray 584. – b) *et communiter* Parisiensis regius 4437., S. Victoris 131., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Lucensis 325., Lipsiensis.

CLXII. autem] deest in Parisiensi regio 4437., Toletano S. ecclesiae 36. 2., Veneto class. V. num. 18., Norimbergensi 77. — *aut* Herefordensis litt. P. class. 8. part 8. num. 8.

CLXIII. inferre] *referre* Dunelmensis codex C. I. 5., Oxoniensis collegii corporis Christi, Parisiensis Sorbonnae 337. A., Mediolanensis D. 534.

CLIV. sententiam] *sententiarum* Dunelmensis C. I. 4.

CLXV. etenim] a) Sic Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis C. I. 5., Londinensis 11. D. I. XIX. D., Musei Britannici Harleianae bibliothecae 3762., plutei XVII. 1., Oxoniensis collegii Corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero, Cantabrigiensis collegii S. Petri, Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Laudunensis 418., Parisiensis regius 4438., Sorbonnae 337. A., Vaticanus 1436., Palatino-Vaticanus 766., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Metensis, qui est absque numero, Bernensis, Norimbergensis 77., Monacensis (olim Augustanus 16.). — b) *enim* habent Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4., Herefordensis uterque, Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plutei 21., Sommersethouse 449., Oxoniensis Collegii Novi 172., Bodleianus 3361., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (870.) 600., Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Rhemensis 600. H., 602 H., 606. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4440., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., S. Genovefae F. L. 2., Metensis II. 53., Toletanus 36. 2., 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 8., C. I. V. 6., I. E. 11., Casinensis 122., Vaticanus 1433., 1434., 1435., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Lucensis 325., Pistoriensis, Mediolanensis B. 26. infer., Taurinensis H. VI. 1. 369., H. VI. 2. 370., Berolinensis folio 18. et 19., Casselanus, Guelferbytanus, Hamburgensis, Lipsiensis, Kellerianus. — c) Deest in Palatino-Vaticano 767.

CLXVI. et rei] a) *et iri* Vaticanus 1435. — b) *rei,* voce *et* quidem omissa, Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., Cantabrigiensis collegii S. Petri, Parisiensis regius Sorbonnae 337. A.

CLXVII. obligabuntur] a) *obligantur* Sarisberiensis III. 2. 10. — b) *obligabantur* Parisiensis regius 4428., S. Laurentii Escorialensis C. I. V. 6., Caeterum post hanc vocem alii aliud quid codices intrudunt. In Parisiensi regio 4440., sequitur: *et communiter examinari*, in Palatino-Vaticano 767., *et communiter examinare negotium*, in Mediolanensi B. 26. infer. *et communiter examinari negotium*, in Monacensi (olim Augustano 16.), *communiter et examinari negotium*, in Urbinate 164., *et communiter examinare negotium communiter*.

CLXVIII. qualitas] *q̃ qualitas* Dunelmensis codex C. I. 4.

CLXIX. examinabitur] *examinatur* Oxoniensis codex collegii Novi 172. —

examinabuntur Barberinianus codex 814., in quo quidem secunda manus corrigit: *examinabitur.*

CLXX. quidem] a) *quidam* Oxoniensis Bodleianus 3361. — b) deest in Laudunensi 418., Parisiensi regio 4428., 4521. B. 2., Oxoniensi collegii Novi, qui est absque numero. — Caeterum haec, quae sequuntur usque ad voces *iustitiae similiter*, desunt in Oxoniensi collegii Novi, qui est absque numero, et Parisiensi regio 4428., 4521. B. 2.

CLXXI. secundum] *servus* Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., in quo secunda manus correxit: *secundam.*

CLXXII. iustitiae] a) *iustitio* Duacensis 613. — b) *iustitiae* Parisiensis regius 4427., in quo quidem secundâ manus correxit: *iustitiam.* — c) *iustitiam* Parisiensis regius 4437., Lipsiensis, Taurinensis H. VI. 2. 370., in quo syllaba *am* a secunda manu scripta est. — d) *iustitiae similitudinem* Norimbergensis 77.

CLXXIII. autem] a) *aut* Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, Parisiensis regius 4428. — b) *et* Rhemensis 610. H. — c) *quidem* codex Sarisberiensis III. 2. 10. — d) *qui non est* codex Taurinensis H. VI. 2. 370. — e) deest in Metensi, qui est absque numero.

CLXXIV. legis] a) Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Dunelmensis C. I. 4., C. I. 5., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. XXI., bibliothecae Harleianae 3752., Sommersethouse 449., Oxoniensis Collegii Corporis Christi, Bodleianus 3361., Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., Collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (894.) 600., Montispessulanus H. 8. folio, Lugdunensis 418., Rhemensis 600. H., 606. H., Parisiensis regius 4427., 4429., 4437., 4438., 4440., 4567., S. Genovefae F. L. 2., Metensis II. 53., Toletanus S. ecclesiae 36. 1., 36. 2., Vaticanus 1433., 1435., 1436., Palatino-Vaticanus 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. I., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis B. 26. inf., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci plut. V. num. 18., Berolinensis fol. 18., Norimbergensis 77., Hamburgensis, Monacensis (Augustanus 16.), Kellerianus. — b) *legum* Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plut. XIX. D., plut. XVII. 1., Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, et 172., Cantabrigiensis collegii Petri, Angers, Lugdunensis 306., Duacensis 613., Cambray 584., Rhemensis 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4428., S. Victoris 131., Metensis, qui est absque numero, Toletanus S. ecclesiae 32. 17., Escorialensis C. I. S. 9., I. C. V. 6., I. C. V. 8., I. E. 11., Casinensis 122., Palatino-Vaticanus 765., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Berolinensis folio 19., Casselanus, Gottingensis. — c) *leḡ* Vaticanus 1434., Palatino-Vaticanus 767., Bernensis. — d) *leg'* Parisiensis regius 4521. B. 2., S. Victoris 19., Mediolanensis D. 534. — e) *leges* Lipsiensis. — f) deest in Parisiensi Sorbonnae 337. A.

CLXXV. procedit] a) Sic Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis C. I. 5., Herefordensis litterae P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Musei Britannici plutei XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensis Collegii Corporis Christi, Collegii Novi, qui est absque numero, Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius 4427., 4429., 4521. B., 4567., S. Victoris 131., Toletanus S. ecclesiae 36. 1., 36. 2., Escorialensis I. E. 11., Casinensis 122., Vaticanus 1433., Palatino-Vaticanus 767., Lucensis 325., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., Taurinensis H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Metensis, qui est absque numero, Bernensis, Berolinensis folio 18., Casselanus, Norimbergensis 77., Hamburgensis, Gottingensis, Lipsiensis, Kellerianus. — b) *procedet* Oxoniensis Orielcollege A. 27., Herefordensis O. class. 7. part. 8. num. 7., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plutei XXI., Lugdunensis 306., Parisiensis regius 4438., 4440., S. Victoris 19., S. Genovefae F. L. 2., Toletanus S. ecclesiae 32. 17., Escorialensis C. I. S. 9., I. C. V. 6., I. C. V. 8., Vaticanus 1435., Palatino-Vaticanus 765., 766., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Berolinensis folio 19. — c) *procedat* Sarisberiensis III. 2. 10., Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plutei XIX. D., Parisiensis regius 4437. — d) *ista procedit* Taurinensis H. VI. 2. 370. — e) *procedere* Dunelmensis C. I. 4., Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., Oxoniensis Collegii Novi

172., Montispessulanus H. 8. folio, Vaticanus 1434., 1436., Urbinas 164., Mediolanensis B. 26. infer., Metensis II. 53., Monacensis (olim Augustanus 16.). — f) *procederet* Oxoniensis Bodleianus 3361. — g) *procede* Parisiensis regius 4428. — h) *procedi* Parisiensis regius Sorbonnae 337. A. — i) *producit* Barberinianus 481., sed ad marginem adscriptum est: *al. procedit.*

CAP. I. §. 2. CLXXVI. si] a) *sin* codex Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Parisiensis regius 4437., 4438., 4521. B., Sorbonnae 337. A., Taurinensis H. 6. 1. 369., Casselanus, Gottingensis. — b) deest in codice Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293.

CLXXVII. autem] *aut* Sarisberiensis III. 2. 10., Vaticanus 1435. — *acti aliquis* Vaticanus 1435. — Deest in Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293. — *at* circumflexo superius imposito, Kellerianus.

CLXXVIII. administrator] *animastrator* codex Berolinensis folio 19. — *amministrator* Kellerianus.

CLXXIX. sit] deest in Gottingensi, sed ad marginem huius codicis adscriptum est.

CLXXX. causae] *causa* Bernensis codex. — *cā caus* Kellerianus, in quo voci *cā* priori punctum inferius subiectum est.

CLXXXI. sed] *et* Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (894.)*600.

CLXXXII. alter aliquis] a) *aliter aliquis* codex Palatino-Vaticanus 767. — b) *aliter daliquis* Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752. — c) *aliquis alter* Cantabrigiensis collegii Petri, Vaticanus 1435., Taurinensis H. 6. 2. 370., Berolinensis folio 18. — d) *aliter si aliquis* codex Lucensis 325.

CLXXXIII. damus] Huic voci subiicitur *ei* in codice Herefordensi litt. O. class. 7. part. 8. cod. 7., litt. P. class. 8. part. 8. cod. 8., Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Parisiensi S. Victoris 131., Rhemensi 602. H., Carnotensi 314., Vaticano 1433., Lucensi 325., Berolinensi folio 19., Lipsiensi.

CLXXXIV. licentiam] deest in Cantabrigiensi collegii S. Petri.

CLXXXV. aut] *autem* S. Laurentii Escorialensis I. C. V. 8. — *ut* Parisiensis regius S. Victoris 131. — *et* Angers.

CLXXXVI. hic] deest in omnibus, de quibus dixi, libris manu exaratis.

CLXXXVII. competenti] a) *incompetentis* codex Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litterae P. class. 8. part. 8. num. 8., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Cambray 584., Rhemensis 600. H., 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius S. Victoris 131., Vaticanus 1433., Lucensis 325., Lipsiensis. — b) *in competentii* Kellerianus, in quo quidem ultimae litterae *i* punctum inferius subiectum est. — c) *incompetente* Parisiensis regius 4521. B. 2. — d) *competentis* Cantabrigiensis collegii S. Petri. — e) *competenti* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. XXI., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., (894.) 600., Taurinensis H. VI. 1. 369., Venetus classis V. num. 18., Gottingensis, in quo quidem ad marginem adscriptum est: *al. incompetentis iudicis.* — f) *petenti* Londinensis Musei Britannici codex 11. D. I. plut. XIX. D.

CLXXXVIII. iudici] a) Sic Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12., Parisiensis regius 4427., in quo quidem secunda manus scripsit: *iudice*, Gottingensis, in quo quidem secunda manus scripsit: *iudicem.* — b) *iudicio* codex Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752. — c) *iudice* codex Musei Britannici plutei XVII. 1., Oxoniensis collegii Novi absque numero, Duacensis 613., Parisiensis regius 4437., 4521. B. 2., 4567., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., Vaticanus 1433., Palatino-Vaticanus 767., Florentinus Mediceus Laurentianus plut. VI. cod. 7., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26., inf., Taurinensis H. VI. 2. 370., Berolinensis fol. 19., Casselanus. — d) *iudicis* Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. cod. 7., litt. P. class. 8. part. 8. cod. 8., Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., Lugdunensis 306., Cambray 584., Rhemensis 600. H., 602. H., 610. H., Carnotensis 314., Parisiensis regius S. Victoris 131., Mediolanensis B. 26. infer., Berolinensis folio 19. — e) *iudices* Laudunensis 418. — f) *iudicem* codex Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius 4428., Escorialensis I. C. V. 6., Kellerianus. — f) deest in Lipsiensi.

CLXXXIX. interpellationem] a) Sic Parisiensis regius 4427, in quo quidem secunda manus scripsit *interpellationes.* — b) *interpellatione* Parisiensis S.

Victoris 19., S. Genofevae F. L. 2., Vaticanus 1434. — c) *interpellatioe* codex Palatino-Vaticanus 765. - d) *interpellationi* Rhemensis 602. H., 610. H., Kellerianus. — e) *interpellationis* Pistoriensis codex. — f) *interpellationes* Taurinensis H. 6. 2. 370., Berolinensis folio 18.

CXC. suscipienti] a) *suscipiente* Sarisberiensis codex III. 2. 10. — b) *suscipientes* Metensis II. 53., Monacensis (Augustanus 16.). — c) *suscipientis* codex Dunelmensis ecclesiae C. I. 4., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litterae P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensis Britannici Musei bibliothecae Harleianae 3752., Oxoniensis collegii Novi 172., Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (894.) 600., Lugdunensis 306., Rhemensis 602. H., 610. H., Carnotensis 304., Parisiensis regius 4438., S. Victoris 19., 131., Vaticanus 1434., Palatino-Vaticanus 765., Urbinas 164., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Lucensis 325., Mediolanensis B. 26. infer., Lipsiensis.

CXCI. aut] *autem* S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9.

CXCII. in prov.] *in his prov.* Pistoriensis.

CXCIII. his] a) *hiis* Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4., Herefordensis litt. O. class. 7. part. 8., num. 7., Monacensis (olim Augustanus 16.). — b) *hisdem* codex Lugdunensis 306. — c) deest in Toletano S. ecclesiae 32. 17., Vaticano regio 1433., Veneto classis V. num. 18., Norimbergensi 77.

CXCIV. denunciatis] a) *denunciatis his* Vaticanus 1433., Venetus classis V. num. 18. — b) *nunciatis* Lugdunensis 306., Carnotensis 314. — c) *denunciantes* Parisiensis regius S. Victoris 131., Berolinensis folio 19., in quo quidem secundae litterae *n* a secunda manu puncta subiecta sunt.

CCXV. clarissimo praesidi] *clarissimis praesidibus* codex Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D., Parisiensis H. VI. 2. 370.

CXCVI. competenti] *incompetenti* codex Parisiensis regius 4438. — *in competenti loco* codex Vaticanus 1435.

CXCVII. iudici] *iudicio* codex Pistoriensis, Taurinensis H. VI. 2. 370. — *iudice* Duacensis 613.

CXCVIII. cogere] *c'd'e* codex Norimbergensis 77. — *illos cogere* Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. num. 18., D., Parisiensis regius 4521. B. 2., Gottingensis.

CXCIX. et illos] *et illo* Laudunensis 418. — *et illos cogere* Venetus class. V. num. 18. *illos et* Londinensis Sommersethouse 449. — *eos* Norimbergensis 77.

CC. interesse] *inter se* codex Carnotensis 314.

CCI. liti] *liti esse inter illos* Duacensis 613.

CCII. et] deest in codice Rhemensi 606. H.

CCIII. fieri] *litis fieri* Parisiensis regius 4567. — Deest in Oxoniensi Bodleiano 3361.

CCIV. ut] *aut* Rhemensis 606. H. — *et* Rhemensis 610. H. — Deest in Lugdunensi 306.

CCV. impedimentum] *impedimento* Oxoniensis collegii Novi 172.

CCVI. huic] *haec* Parisiensis regius 4521. B. 2. — Deest in Parisiensi regio 4437.

CCVII. nostrae] *nostri* Cantabrigiensis collegii Petri, Berolinensis fol. 19.

CCVIII. legi fiat] *fiat legi* Herefordensis litt. P. class. 8. part. 8. cod. 8., Rhemensis 610. H.

CCIX. his] Deest in Kelleriano. In codice Londinensi Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752. postea subiicitur: *autem*.

CCX. in contractibus] 1) *et contractibus* codex Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752. — *et contractibus* codex Herefordensis litterae O. class. 7. part. 8. cod. 7. — 3) *et in contractibus* Londinensis Musei Britannici 11. D. I. plut. XIX. D. et 10. E. III. plut. 21., Barberinianus 481. — 4) *vel contractibus* codex Taurinensis H. 6. 2. 370., in quo secunda manus correxit *in contractibus*.

CCXI. sequentis] a) *sequentibus* codex Cantabrigiensis collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293., Metensis II. 53., Mediolanensis D. 534., Venetus classis V. num. 18. — 2) *sequendis* Oxoniensis collegii Novi 172.

CCXII. ab] 1) *a* Parisiensis regius 4440., S. Victoris 19., Palatino-Vaticanus 765., 766., 767., Urbinas 164., Mediolanensis D. 534., Hamburgensis. — 2) *ad* Dunelmensis ecclesiae C. I. 5., Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., plutei XVII. 1., Sommersethouse 449., Cambray 584., Rhemensis 606. H., Parisiensis regius Sorbonnae 337. A., Casinensis 122.

CCXIII. huius legis] *h9 legis* Parisiensis regius S. Victoris 131. — 2) *huius rei legis* Sarisberiensis III. 2. 10., Oxoniensis collegii Novi 172., Parisiensis regius

4438., 4440., Sorbonnae 337. A., Vaticanus 1434., 1436., Urbinas 164., Mediolanensis B. 26. infer., Metensis II. 53. — 3) *legis huius* codex Dunelmensis C. I. 4., Oxoniensis collegii corporis Christi, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Rhemensis 606. H., S. Laurentii Escorialensis I. C. V. 8. — 4) *huius*, voce *legis* omissa, Parisiensis regius 4567. — 5) *huiusmodi legis* Pistoriensis, Kellerianus.

CCXIV. positione] 1) Sic Oxoniensis Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Dunelmensis C. I. 4., Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, et alter eiusdem loci, qui numerum 172. praefert, Bodleianus 3361., Angers, Montispessulanus H. 8. folio, Escorialensis I. E. 11., Parisiensis regius 4438., 4440., S. Victoris 19., S. Genovefae F. L. 2., Vaticanus 1434., 1436., Palatino-Vaticanus 765., Laurentianus Mediceus plut. VI. cod. 7., Metensis, qui est absque numero, II. 53., Bernensis, Monacensis (olim Augustanus 16.). — 2) *positionem* Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., plut. XVII. 1., Sommersethouse 449. — 3) *dispositionem* codex Dunelmensis C. I. 5., Londinensis Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752., Oxoniensis, qui est collegii corporis Christi, Rhemensis 606. H., Casinensis 122., Lucensis 325., Mediolanensis D. 534. — 4) *dispositione* Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Herefordensis ecclesiae cathedralis litterae O. class. 7. part. 8. cod. 7., litterae P. class. 8. part. 8. cod. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plut. XIX. D., Cantabrigiensis, qui est collegii Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (894.) 600., Lugdunensis 306., Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., 610. H., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4567., S. Victoris 131., Sorbonnae 337. A., Escorialensis C. I. S. 9., I. C. V. 6., I. C. V. 8., I. E. 11., Vaticanus 1433., 1435., Palatino-Vaticanus 766., 767., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plutei IV. codex 1., Pistoriensis, Mediolanensis B. 26. infer., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Berolinensis fol. 18. et 19., Casselanus, Norimbergensis 77., Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (olim Augustanus 16.), Lipsiensis. — 5) *dispone* Kellerianus, in quo litteris *ne* circumflexus superius impositus est.

CCXV. quod] 1) *quis* codex Escorialensis I. C. V. 8. — 2) *q*, sed littera i superius imposita, Taurinensis H. VI. 1. 369. — 3) deest in Parisiensi regio 4428.

CCXVI. autem] deest in codice Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20. — Caeterum postmodo scriptum est: *et ante eam* in codice Toletanae ecclesiae 36. 1., *ex ante* in Rhemensi 606. H., *ante* in Cantabrigiensi Pembroke-hall I. 20.

CCXVII. praeteriit] *praeterierit*, Lugdunensis 306. — *sui pro his posita* Toletanus 36. 1.

CCXVIII. et ante eam] Sic codex Dunelmensis C. I. 5., Oxoniensis, qui est collegii corporis Christi, Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensis III. 2. 10., Cantabrigiensis Pembroke-hall I. 20., Dunelmensis C. I. 4., Herefordensis litt. O. class. 7. pos. 8. cod. 7., litt. P. class. 8. pos. 8. cod. 8., Londinensis Musei Britannici 11. D. 1. plutei XIX. D., 10. E. III. plut. 21., bibliothecae Harleianae 3752., plutei XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero, et 172., Bodleianus 3361., Cantabrigiensis collegii S. Petri, collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 293., (894.) 600., Angers, Lugdunensis 306., Montispessulanus H. 8. folio, Duacensis 613., Cambray 584., Laudunensis 418., Rhemensis 600. H., 602. H., Parisiensis regius 4427., 4428., 4429., 4437., 4438., 4440., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., Sorbonnae 337. A., S. Genovefae F. L. 2., uterque Metensis, Casinensis 122., Vaticanus 1430., 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticanus 765., 766., Urbinas 164., Barberinianus 481., Caesenas Malatestianus plutei IV. cod. 1., Lucensis 325., Pistoriensis, Mediolanensis D. 534., B. 26. infer., Taurinensis H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Venetus S. Marci class. V. num. 18., Bernensis, Berolinensis fol. 18., et 19., Casselanus, Norimbergensis 77., Hamburgensis, Gottingensis, Monacensis (Augustanus 16.), Lipsiensis, Kellerianus. — *ante eam*, voce *et* omissa, codex S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., Toletanus sanctae ecclesiae 32. 17. — *et non eam* codex Rhemensis 606. H.

CCXIX. positis] Sic et codex Parisiensis S. Genovefae F. L. 2., quamquam ad marginem quidem ascriptum est: *at. suis.* — *suis* codex Dunelmensis C. I. 5., Rhemensis 606. H., codex Oxoniensis collegii corporis Christi. — Deest in Caesenate Malatestiano plutei IV. cod. 1., Lucensi 325., Laurentiano Mediceo plut. VI. cod. 7., Pistoriensi.

CCXX. relinquimus] 1) *non relinquimus* Casinensis 122. — 2) *derelinquimus* codex S. Laurentii Escorialensis I. E. 11., Parisiensis regius 4428. — 3) *reliquimus* codex Londinensis Sommersethouse 449. — 4) *legimus* Cambray 584.

CCXXI. positis] Sic omnes, excepto Kelleriano, in quo est *propositis*.

CCXXII. pro] deest in Dunelmensi C. I. 5. — Pro eo, quod sequitur *his*, codex Mediolanensis D. 534. habet *suis*.

CCXXIII. legibus] 1) *legimus* codex Parisiensis regius 4427., Toletanus S. ecclesiae 36. 1. — 2) *legibusque* codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21.

NOV. XCVII. EPIL. CCXXIV. igitur] In Parisiensi codice S. Genovefae F. L. 2. subiicitur: *per hanc*, quod in reliquis libris mss. desideratur. Caeterum in hanc quidem vocem desinit Kellerianus, qui postea habet *et caet.*, reliquis plane omissis.

CCXXV. nobis] deest in codice S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9. et in Palatino-Vaticano 767.

CCXXVI. et] deest in codice Londinensi Musei Britannici 11. D. I. plutei XIX. D., Cantabrigiensi collegii Gaio-Gonvillensis (369.) 293.

CCXXVII. legem] 1) *legis* Oxoniensis liber Orielcollege A. 2. 7. — 2) *rege* Oxoniensis collegii Novi, qui est absque numero. — 3) *legere* Cantabrigiensis bibliothecae publicae Dd. I. 12.

CCXXVIII. sunt] *sint* codex Parisiensis regius S. Victoris 19.

CCXXIX. tua] *tuam* codex Parisiensis regius S. Victoris 19., Palatino-Vaticanus 765. — Deest in codice Parisiensi regio 4567.

CCXXX. quoque] deest in codice Dunelmensi C. I. 4., Oxoniensi collegii Novi, qui est absque numero, et 172., Montispessulano H. 8. folio, Parisiensi regio 4427., 4440., S. Victoris 19., Vaticano 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticano 765., Urbinate 164., Mediolanensi D. 26. infer., Monacensi (olim Augustano 16.). — *quoque tua* Parisiensis regius 4567.

CCXXXI. operi] deest in codice Londinensi Musei Britannici bibliothecae Harleianae 3752.

CCXXXII. effectuique] *effectui* codex Parisiensis regius S. Victoris 131.

CCXXXIII. contradere] 1) *contradere* codex Palatino-Vaticanus 766., Urbinas 164., Norimbergensis. — 2) *causa trader* Parisiensis regius S. Victoris 131. — 3) *protradere* Herefordensis litterae P. class. 8. part. 8. cod. 8. — 4) *tradere* codex Londinensis Musei Britannici 10. E. III. plut. 21., Oxoniensis bibliothecae Bodleianae 3361., Sarisberiensis III. 2. 10., Laudunensis 418., Rhemensis 610. H., Parisiensis regius 4438., 4521. B. 2., 4567., S. Genovefae F. L. 2., S. Laurentii Escorialensis I. E. 11., Casinensis 122., Caesenas Malatestianus plut. IV. cod. 1., Laurentianus Mediceus plutei VI. cod. 7., Mediolanensis D. 534.

NOV. XCVII. SUBSCRIPT. CCXXXIV. Deest tota subscriptio in Oxoniensi Orielcollege A. 2. 7., Sarisberiensi III. 2. 10., Pembroke-hall I. 20., Dunelmensi C. I. 4. et C. I. 5., Herefordensi litt. O. class. 7. part. 8. num. 7., litt. P. class. 8. part. 8. num. 8., Londinensi Musei Britannici 11. D. E. plutei XIX. D., 10. E. III. plutei XXI., bibliothecae Harleianae 3752., item plutei XVII. 1., Sommersethouse 449., Oxoniensi, qui est collegii corporis Christi, collegii Novi, qui est absque numero, et num. 172., Bodleiano 3361., Cantabrigiensi, qui est collegii S. Petri, bibliothecae publicae Dd. I. 12., collegii Gaio-Gonvillensis (868.) 248., (369.) 243., (894.) 600., Lugdunensi 306., Montispessulano H. 8. folio, Duacensi 613., Cambray 584., Laudunensi 418., Rhemensi 600. H., 602. H., 606. H., 610. H., Carnotensi 314., Parisiensi regio 4427., 4428., 4429., 4440., 4521. B. 2., 4567., S. Victoris 19., 131., Sorbonnnae 337. A., Toletano S. ecclesiae 32. 27., 36. 1., S. Laurentii Escorialensis C. I. S. 9., I. C. V. 8., I. C. V. 6., I. E. 11., Casinensi 122., Vaticano 1433., 1434., 1435., 1436., Palatino-Vaticano 765., 766., 767., Urbinate 164., Barberiniano 481., Caesenate Malatestiano plutei IV. cod. 1., Lucensi 325., Florentino-Laurentiano Mediceo plut. VI. cod. 7., Pistoriensi, Mediolanensi D. 534., B. 26. infer., Taurinensi H. VI. 2. 370., H. VI. 1. 369., Veneto S. Marci classis V. num. 18., Metensi, qui est absque numero, quique numeris II. 53. signatus est, Bernensi, Berolinensi fol. 18., fol. 19., Casselano, Norimbergensi 77., Hamburgensi, Gottingensi, Monacensi (olim Augustano 16.), Lipsiensi. — Est subscriptio in solis codd. Angers et libro Toletano S. ecclesiae 36. 2., Parisiensi S. Genovefae F. L. 2.

CCXXXV. XIII] deest in codice Angers, Toletano S. ecclesiae 36. 2., Parisiensi S. Genovefae F. L. 2.

CCXXXVI. Kal.] *Cal. XIII.* codex Toletanae ecclesiae 36. 2.

CCXXXVII. Ian. ***] *Ian. XIII.* Angers, Parisiensis S. Genovefae F. L. 2.

CCXXXVIII. Dom. Iust. PP. Aug. anno XIII. Apione V. C. cons.] *Iust. ā. pp. Apione* Angers. — *domi Iust. PP. Aug. anno XIII Appione V. C. cons.* cod. Toletanae ecclesiae 36. 2. — *et cap. imp. Iust. pp. ā. añ. XIII apinione viro clarissimo* Parisiensis S. Genovefae F. L. 2.

II. Collatio Novellarum XI., XIII., XXI. cum libris mss., qui in Parisiensi regia bibliotheca asservantur, signati illi quidem hisce numeris: 4428., 4429., 4437., 4439., 4440.

A. Novella XI. (edit. nostrae p. 129.)

NOV. XI. INSCRIPTIO. I. privilegiis] 1) *privilegio* Paris. 4429., 4437., 4440. — 2) *officio* 4439. — 3) deest tota inscriptio in 4438.

II. primae Iustinianae] 1) Sic Paris. 4429., 4440. — 2) *prime et Iustiniane* 4439., ubi et ad marginem haec adscripta sunt: *alii constitutionem non habent.* — 3) *primae instancie* 4437.

III. Catelliano] *Carelliano* 4439. — *Car'* 4440.

IV. primae Iustinianae] *Iust.* 4440., priori quidem voce *primae* omissa.

NOV. XI. CONTEXTUS. V. nostram patriam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *nostra patria* 4428.

VI. qua] Sic 4437., 4439., 4440. — *que* 4428. — *quam* 4429.

VII. ad hunc] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *et ad hunc* 4437.

VIII. mundum] Sic 4437., 4440. — *modum* 4428., 4429., 4439.

IX. quem] Sic omnes praeter 4428., in quo est *que*.

X. condidit] Sic 4429., 4439., 4440. — *credidit* 4428. — *reddidit* 4437.

XI. et] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — deest in 4440.

XII. circa] *circha* 4440.

XIII. censuram] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *constitutam* 4428.

XIV. maximis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *maximus* 4428.

XV. incrementis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.

XVI. ampliare] Sic 4429., 4439., 4440. — *applicare* 4428., 4437.

XVII. pro] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428. — *pp.* 4440., sed lineola inferius per utramque litteram traiecta, qua re significari videtur: *propter.*

XVIII. sacrosanctus] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *sacrosanctos* 4428.

XIX. certae] *caeterae* 4428., 4429., 4437., 4439., 4440.

XX. sint] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — *st'* 4440.

XXI. id est] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *idem* 4428.

XXII. (P. 130.) mediterranea] 1) Sic 4437. — 2) *meditanea* 4429., 4439. — 3) *peditanea* 4440. — 4) *medietate* 4428.

XXIII. Dacia, quam Dacia Ripensis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *dato quam dancia ut presis* 4428.

XXIV. Mysia] Sic 4429., 4437. — *Miscia* 4439., 4440. — *Missa* 4428.

XXV. Dardania] Sic 4429., 4437., 4440. — *Candaria* 4428. — *Darmania* 4439.

XXVI. Praevalitana] Sic 4429., 4437., 4440. — *Praevaliturie* 4428. — *Praevalitinia* 4439.

XXVII. secunda] In solo 4437. antea interpositum est: *unu'sa*, quare significatur: *universa.*

XXVIII. pars] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *persoās* 4428.

XXIX. Bacensi] Sic 4437., 4439., 4440. — *Barcensi* 4429. — *[illegible]* 4428.

XXX. temporibus] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *temporis* 4428.

XXXI. Firmi] Sic 4429., 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.

XXXII. fuerat] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — *fuerit* 4440.

XXXIII. ibique] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *ubique* 4429.

XXXIV fuerat] Sic 4429., 4440. — *fuerit* 4428., 4437., 4439.

XXXV. fastigium] Sic 4428., 4429., 4437., 4439., 4440. In 4429. quidem supra lineam adscriptum est: *a t. fastidium.*
XXXVI. in] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
XXXVII. civilibus] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *civilibus causis* 4428.
XXXVIII. postea] Sic 4429., 4437., 4439. 4440.; deest autem in 4428.
XXXIX. Attilanis] Sic 4437. — *Atilianus* 4428. — *Autilianis* 4439., 4440. — *Atocilanis* 4429., in quo quidem litteris *oci* puncta inferius subiecta sunt.
XL. eiusdem] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — *eisdem* 4439.
XLI. locis] Sic 4429., 4439., 4440. — *loci* 4428., 4437.
XLII. Apennius] Sic 4428., 4437. — *Apraemius* 4429., 4439. — *Apremius* 4440.
XLIII. Firmitana] Sic 4429, 4439., 4440. — *Firmata* 4428., 4437.
XLIV. Thessalonicam] Sic 4429., 4439., 4440. — *Saldnicam* 4428., 4437.
XLV. venerat] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *venit* 4437.
XLVI. ipsam] Sic 4429., 4439., 4440. — *ipsa* 4428., 4437.
XLVII. praefecturam] Sic 4439., 4440. — *praefecturas* 4429. — *praefectura* 4428. — *praefecta* 4437.
XLVIII. et sac.] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *sac.* 4429., voce *et* omissa.
XLIX. Thessalonicensis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *Thessalonicenses* 4438.
L. non] Sic 4428., 4429., 4437. — *in* 4439., 4440.
LI. praefecturae] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *praefectum* 4428.
LII. meruit] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *emeruit* 4428.
LIII. aliquam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *aliqua* 4428.
LIV. praerogativam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *praerogativa* 4428.
LV. auctore] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *auctoritate* 4428.
LVI. ut] Sic, 4439., 4440. — deest in 4428., 4429., 4437. In 4429., tamen ei, quae sequitur, voci *utraque* littera *m* a prima manu superscripta est, cui eadem manus litteram *i* superius imposuit.
LVII. ripa] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *ripia* 4428.
LVIII. frequentaretur] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *frequentetur* 4429.
LIX. et tam] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — *etiam* 4439.
LX. Viminaciumque] 1) *Viminacium quam* 4428., 4429. — 2) *Viminatiam quia* 4440. — 3) *Viminatuiu quam* 4437. — 4) *iminatium quia* 4439.
LXI. Recidua] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *recidiva* 4428.
LXII. Literata] Sic 4428., 4429., 4437. — *sinuata* 4439. — *limitata* 4440.
LXIII. quae] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — *quia* 4440.
LXIV. subactae] Sic 4428. — *subacte* 4437., 4439., 4440. — *subiectae* 4429.
LXV. sint] Sic 4429., 4439., 4440. — *sunt* 4428., 4437.
LXVI. (P. 131.) erat] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — deest in 4439.
LXVII. in] Sic 4429., 4437., 4440. — deest in 4428., 4439.
LXVIII. felicissima patria] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *felicissimam pfcam* 4428.
LXIX. quidem magni] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *℘ magis* 4428.
LXX. Dacia] Sic 4429., 4439., 4440. — *diciam* 4428., 4437..
LXXI. Mediterranea] Sic 4439. — *mediterraneam* 4437. — *meditaranea* 4440., in quo litteris *ar* quidem puncta inferius subiecta sunt. — *meditaneam* 4428. et 4429.
LXXII. autem] *etiam* 4428., 4429., 4437.. 4439., 4440.
LXXIII. separatur] Sic 4429., 4439. — *seperatur* 4440. — *separant* 4428. — *separantur* 4437.
LXXIV. semper bellicis] Sic 4429., 4439., 4440. — *sive perbellicis* 4428. — *becillis* 4437., voce quidem *sive* omissa.
LXXV. sudoribus] Sic 4428., 4429., 4439, 4440. — *sub conditionibus* 4437.
LXXVI. inhaerentes] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — *inherent* 4439.
LXXVII. erat] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — *etiam* 4437.
LXXVIII. utile] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *inutile* 4428.
LXXIX. per] Sic 4428., 4437. — *post* 4429., 4439., 4440.
LXXX. visum est] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *venire sive ē* 4428.
LXXXI. ipsam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *ipsa* 4428.
LXXXII. praefecturam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *praefectura* 4428.
LXXXIII. et] Sic 4428., 4429., 4440. — *vel* 4439. — *ut* 4437.
LXXXIV. iuxta] Sic 4428., 4437. — *iusta* 4429., 4439., 4440.

LXXXV. eam] Sic 4429., 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.
LXXXVI. primae] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
LXXXVII. antistites] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *antistes* 4428.
LXXXVIII. habeant] Sic 4429., 4439., 4440. — *hnt* 4428., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. — *habent* 4437.
LXXXIX. et] Sic 4428., 4437.; deest in 4429., 4439., 4440.
XC. suam] Sic 4429., 4439., 4440. — *suum* 4428. — *sua* 4437.
XCI. auctoritatem] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *auctoritate* 4437.
XCII. eis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *eius* 4428.
XCIII. impertire] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *impertiri* 4437.
XCIV. supradictis] Sic 4437., 4439. – *suprascriptis* 4428., 4429., 4440.
XCV. honorem] deest in quinque codicibus, quos commemoravi.
CXVI. summum] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *sive summum* 4437.
CXVII. a] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
CXVIII. tua] deest in omnibus quinque, quos dixi, codd. mss.
XCIX. sede] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. – *se* 4437.
C. creentur] Sic 4429, 4439., 4440. — *creentur* 4428. — *detinet* 4437.
CI. te] Sic 4429. – deest in 4428., 4437., 4439., 4440.
CII. habeant] Sic 4429., 4439., 4440. — *habeat* 4437. — *hnt* 4428., sed litterae *n* accentulus superius impositus est.
CIII. communione] *actione* 4428., 4429., 4437., 4439. — *act* 4440., sed ultimae litterae *t* accentulus superius impositus est.
CIV. eum] deest in 4428., 4429., 4437., 4440. — *cum* 4439.
CV. Thessalonicensi] Sic 4437., 4440. — *Thessalonicenses* 4428., 4437. – *Thessalonicense* 4429.
CVI. episcopo] Sic 4428., 4439., 4440. — *episcopos* 4437. - *episcopum* 4429.
CVII. sed tu] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *sed et os tu* 4428.
CVIII. et omnes] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
CIX. sint] Sic 4428., 4429., 4437. — *sit* 4439., 4440., sed litterae *i* quidem accentulus superius impositus est.
CX. eis] *eius* quinque, quos dixi, codd. mss.
CXI. oritur] *oriatur* omnes quinque libri.
CXII. (P. 132.) ei] Sic 4437., 4440. — *eis* 4429, 4439. — *eum* 4428.
CXIII. imponant] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *ponat* 4428.
CXIV. neque] Sic 4429., 4437., 4440. — *nec* 4428., 4439.
CXV. quendam] Sic 4429., 4437., 4440. — *quemquam* 4439. — *qs'd'* 4428.
CXVI. eatur] Sic 4437., 4439., 4440., est etiam in 4429., in quo quidem ultimis duabus litteris *ur* puncta inferius subiecta sunt. — *atur* 4428.
CXVII. archiepiscopum] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *archiepiscopos* 4428., sed litteris *pos* quidem lineola superius imposita est.
CXVIII. omnes] Sic 4429., 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.
CXIX. creationem] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *creati* 4428.
CXX. et] Sic 4437., 4439., 4440. — deest in 4429. — *esse* 4428.
CXXI. per suam] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *suam* 4429., voce *per* quidem omissa.
CXXII. clericos] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *per clericos* 4437.
CXXIII. habeat] Sic 4429 — *habeant* 4439., 4440. — *hnt* 4428., 4437., sed circumflexo quidem superius imposito.
CXXIV. omnem potestatem] *potestatem omnem* 4439., 4440. — Deest *omnem* in 4428., 4429., 4437.
CXXV. creationis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *creatori* 4428.
CXXVI. et] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — deest in 4439.
CXXVII. Aquis] Sic 4429., 4439, 4440. — *aliis* 4428. — *aliquas* 4437.
CXXVIII. Daciae] Sic 4429., 4440. — *Dacia* 4437., 4439., in quo quidem litterae *d* punctum inferius subiectum est. — *Daciani* 4428.
CXXIX. Ripensis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *pensis* 4428.
CXXX. ut] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — *aut* 4440.
CXXXI. sit] Sic 4428., 4429., 4437., 4439. — *sic* 4440.
CXXXII. sed] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *sed in* 4437.
CXXXIII. maneat] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *manentia* 4429.
CXXXIV. in Meridiano] Sic 4437., 4439., 4440. — *midodia* 4429., sed litterae *i* punctum inferius subiectum est, atque litterae *i* circumflexus superius impositus. — *in cheredinno* 4428.

CXXXV. nulla] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *nullo* 4428.
CXXXVI. ei] deest in quinque, quos dixi, codd. mss.
CXXXVII. communione] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *actione* 4428.
CXXXVIII. Aquis] Sic 4429., 4439., 4440. — *quis* 4428., 4437.
CXXIX. habeat] Sic 4429., 4439., 4440. — *habet* 4437. — *ht* 4428., sed litterae *h* circumflexus superius impositus est.
CXL. eius] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — deest in 4439.
CXLI. territoria] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *t'rudiam* 4428.
CXLII. Bonosiacorum] Sic 4429., 4439. — *bonosiacarum* 4440. — *bonroum sacrorum* 4428., 4437.
CXLIII. ex] Sic 4428., 4429., 4437. — *et ex* 4439., 4440., in quo quidem voci *et* puncta inferius subiecta sunt.
CXLIV. et terra] Sic 4429. — *contra* 4428. — *ecclesia* 4439., 4440. — desunt plane in 4437.
CXLV. et in] Sic 4439. — *vel cui* 4437. — *vel omni* 4428. — *vel in* 4429., 4440.
CXLVI. orthodoxam] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *orthodoxia* 4437.
CXLVII. fidem] Sic 4429., 4439., 4440. — *fide* 4428., 4437.
CXLVIII. transformare] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — *reformare* 4439.
CXLIX. sciat] Sic 4429., 4439., 4440. — *faciat* 4428., 4437.
CL. dispositionem] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *dispositioe* 4428.
CLI. sedem] Sic 4439., 4440. — *domum* 4428., 4429., 4437.
CLII. transmisimus] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *transmittimus* 4437.
CLIII. tale beneficium habeat] Sic 4429., 4439., 4440. — *tale beneficium hnt* 4428., sed litterae *n* ultimae circumflexus superius impositus est. — *habeat tale beneficium* 4437.
CLIV. ecclesia] Sic 4429., 4440. — *ecclesiae* 4428., 4437., 4439.
CLV. gloriam] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *gloria* 4428.
CLVI. nostri] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
CLVII. numinis] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *min'us* 4428.
CLVIII. sempiternam] Sic 4429., 4437., 4439. — *sempiterna* 4428., 4440.
CLIX. recordationem] Sic 4429., 4439., 4440. — *recordatione* 4428., 4440.
CLX. quando] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *qm* 4428., sed circumflexo quidem superius imposito, qua re vel *quum* vel *quoniam* significatur.
CLXI. tuae] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *tua* 4428.
CLXII. gubernatorem] Sic 4437., 4439., 4440. — *gubernationem* 4429. — *gubernatoe* 4428., sed ultimis quidem duabus litteris circumflexus superius impositus est.
CLXIII. ab] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *hab* 4429.
CLXIV. contigerit] Sic 4428., 4437., 4439. — *contingerit* 4429. — *contingit* 4440.
CLV. pro] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *pp.* 4428., sed circumflexus superius impositus est, qua quidem re videtur significari *propter*.
CLXVI. (P. 133.) tempore] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.
CLXVII. archiepiscopum] Sic 4437. — *archiepiscoporum* 4428., 4429., 4439., 4440.
CLXVIII. eius] Sic 4428., 4429., 4437., 4440. — deest in 4439.
CLIX. a] Sic 4428., 4429. — deest in 4437., 4439., 4440.
CLXX. suo] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — deest in 4437.
CLXXI. metropolitanorum] Sic 4428., 4429., 4437. — *metropol'* 4439., 4440.
CLXXII. quemadmodum] Sic 4429., 4437., 4439., 4440. — *qmeadem* 4428.
CLXXIII. archiepiscopum] Sic 4437., 4439., 4440. — *archiepiscoporum* 4428. 4429.
CLXXIV. honoratum] Sic 4428., 4429., 4437. — *ornrum* 4439., 4440.
OLXXV. Thessalonicensi] Sic 4428., 4437., 4439., 4440. — *Thessolenicensi* 4429.
CLXXVI. nec] *nei* 4428., 4437., 4439. — *neque* 4429., 4440.
CLXXVII. beatitudo] Sic 4428., 4429., 4439., 4440. — *beatudo* 4437.
NOV. XI. SUBSCR. CLXXVIII. dat. XVIII. Kal. Maii ....] Tota quidem haec subscriptio deest in his quinque, quos diximus, codicibus mss.

B. Novella XIII. (edit. nostrae p. 139.)

[*deest haec Novella in codice Parisiensi regio* 4440.]

NOV. XIII. INSCRIPT. I. deest tota inscriptio in 4428.
II. praetoribus] *idem de raptoribus vel consulibus* 4437. — *temporibus* 4429.
III. populi] Sic 4429., 4437. — *populorum* 4439.
IV. Constantinopolitani] *Constant.* 4437. — deest in 4429., 4439.
V. idem a.] Sic 4439. — *imp.* 4429. — deest in 4437.
VI. Constant.] Sic 4428., 4429., 4439. - deest in 4437.
NOV. XIII. PRAEF. VII. iudicum vigiliae] Sic 4428., 4437. — *iudicum vilare* 4429. - *vigiliae iudicum* 4439.
VIII. nomen] Sic 4429, 4437., 4439. — *non* 4428.
IX. et] deest in 4428., 4429., 4437., 4439.
X. honestum] Sic 4429., 4437., 4439. — *inhonestum* 4428.
XI. quod] Sic 4429., 4439. — *qui* 4428., 4437.
XII. in] Sic 4428., 4437., 4439. — *et in* 4429.
XIII. translatum] Sic 4428., 4437., 4439. — *transactum* 4429.
XIV. est] Sic 4429., 4439. — *esse* 4428., 4437.
XV. vox] Sic 4429., 4437., 4439. — *nos* 4428.
XVI. praefectos] Sic 4429., 4439. — *praefectorum* 4428., 4437.
XVII. vigilum] Sic 4437., 4439. — *vigilium* 4428., 4429.
XVIII. appellavit] Sic 4429., 4437., 4439. — *appellaverit* 4428.
XIX. a] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
XX. imperscrutatum] Sic 4439. — *perscrutandum* 4428., 4429., 4437.
XXI. derelinquentibus] Sic 4439. — *delinquentibus* 4428., 4429., 4437.
XXII. hominibus] Sic 4429., 4439. — *bonis* 4428., 4437.
XXIII. cingulo] *cingulis* 4437. — *cinguli* 4428., 4429., 4439.
XXIV. hos] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
XXV. praeponens] Sic 4429., 4439. — *praeponere* 4428., 4437.
XXVI. praefectos eos] Sic 4428., 4429., 4439. — Inverso verborum ordine 4437.
XXVII. noctium] Sic 4429., 4439. — *vocum* 4437. — *noctuum* 4428.
XXVIII. necessarium] Sic 4428., 4429., 4439. — *neccynum* 4437., sed litteris *ec* circumflexus superius impositus est.
XXIX. esset] Sic 4428., 4437., 4439. — *esse* 4429.
XXX. sole] Sic 4429., 4437., 4439. — *sol*; 4428.
XXXI. decumbente] Sic 4439. — *decubente* 4429. — *decumbentem* 4428., 4437.
XXXII. cingulum] Sic 4429., 4437., 4439. — *cum cingulum* 4428.
XXXIII. autem] Sic 4429., 4437., 4439. — *aut* 4428.
XXXIV. debilitato] Sic 4428., 4429., 4439. — *dubitato* 4437.
XXXV. quid] Sic 4429., 4439. — *qui* 4428., 4437.
XXXVI. propter] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
XXXVII. quod] Sic 4429., 4439. — *qui* 4428., 4437.
XXXVIII. noctium] Sic 4429., 4439. — *vocum* 4437. — *nccius* 4428.
XXXIX. quomodo] *quodam modo* 4429., 4439. — *quo* 4437., sed lineola superius imposita. — *qo* 4428, sed lineola superius imposita.
XL. hanc] Sic 4429., 4439. — *h'* 4437. — *hoc* 4428.
XLI. noctibus] Sic 4428., 4429., 4439. — *vocibus* 4437.
XLII. sint] Sic 4428. — *sit* 4429. *sunt* 4437., 4439.
XLIII. habentem] Sic 4428., 4429., 4437. — *habente* 4439.
XLIV. circumlustrantem] *circumlustrante* 4439. — *circumstantem* 4428., 4429., 4437.
XLV. civitatem] Sic 4429., 4437. — deest in 4439. — *enutatem* 4428., sed litteris *nu* circumflexus superius impositus est.
XLVI. habuit appellationem] Sic 4429., 4439. — *appellationem habuit* 4428, 4437.
XLVII. et civ.] Sic 4428., 4437., 4439. — *in civ.* 4429.
XLVIII. (P. 140.) esset] Sic 4429., 4437. — *esse* 4428. — deest in 4439.
XLIV. quod] Sic 4428., 4429., 4437. - deest in 4439.
L. prohiberet] Sic 4429. — *prohibitur* 4428. — *prohibetur* 4437. — *prohibet* 4439.
LI. appellationem] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
LII. istam] Sic 4428., 4429., 4437. — *ista* 4439.

LIII. etiam] Sic 4439. — *et* 4429., 4437. — deest in 4428.
LIV. dignitates possunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *dignitate su illam isto pot'* 4428.
LV. et gloriosum] Sic 4429., 4437., 4439. — *et gloriosissimi* 4428.
LVI. felicissimae huius] Sic 4429., 4439. — *huius felicissimae* 4437. — *felicissimae* 4428.
LVII. esse] Sic 4428, 4429., 4439. — deest in 4437.
LVIII. diurnum] Sic 4429., 4437., 4439. — *divisum* 4428.
LIX. aberaverrint] *erraverunt* 4428., 4439. — *erraverant* 4429. — *erraverint* 4437.
LX. rectitudinem] Sic 4429., 4337., 4439. — *rectitudine* 4428.
LXI. nominum] Sic 4429., 4437., 4439. — *nonn.* 4428., sed superius quidem circumflexus impositus est.
LXII. et] Sic 4439. — *etiam* 4429. — deest in 4428., 4437.
LXIII. istam] Sic 4428., 4429., 4439. — *ita* 4437.
LXIV. praenomen] Sic 4429., 4439. — *pernomen* 4428., 4437.
LXV. refugiunt] Sic 4428., 4437. — *refugerint* 4439. — *refugit* 4429., sed litteris *it* circumflexi superius impositi sunt, qua quidem re videtur significari *refugerint*.
LXVI. esse] Sic 4429., 4439. — *et* 4428. — *etiam* 4437.
LXVII. administrationem] Sic 4428., 4429., 4439. — *extimationem* 4437.
LXVIII. existimant] Sic 4428., 4429., 4439. — *extimant* 4437.
NOV. XIII. CAP. I. PRAEF. LXIX. rem] Sic 4429., 4439. — *esse* 4428., 4437.
LXX. quomodo] Sic 4429., 4439. — *quod* 4428. — *quo* 4437., sed lineola quidem superius imposita.
LXXI. oportet] Sic 4429., 4439. — *oporteat* 4437., 4428., in quo quidem litterae *e* circumflexus superius impositus est.
LXXII. incipientem] Sic 4429., 4437. — *incipiente* 4439. — *accipient e3* 4428.
LXXIII. appellatione] *appellationem* 4429., 4437., sed in 4429. quidem ultimis quattuor litteris puncta inferius subiecta sunt. — In 4428. sic est: *appellatoe3*, sed circumflexo quidem superius imposito. — *ab appellatione* 4439.
LXXIV. erigere] Sic 4429., 4437. — *exigere* 4428., 4439.
LXXV. ornare] Sic 4428., 4437., 4439. — *ordinare* 4429.
LXXVI. nycteparchum] 1) *noctipertium* 4428., 4439. — 2) *nocteperlium* 4437. — 3) *noctipartium* 4429.
LXXVII. enim] Sic 4429., 4437., 4439. — *mei* 4428.
LXXVIII. habebunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *non habebunt* 4428.
LXXIX. quae et] Sic 4428., 4437. — *queq77* 4429. — *quae* 4439.
LXXX. diem] Sic 4428., 4429., 4439. — *die* 4437.
LXXXI. in] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
LXXXII. noctem] Sic 4428., 4429., 4439. — *nocte* 4437.
NOV. XIIII. CAP. I. §. 1. LXXXIII. quoniam] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
LXVXIV. praetoris] Sic 4429., 4439. — *praetor* 4437. — *praetores pleb'* 4428.
LXXXV. placuit] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
LXXXVI. aestimavimus] *existimavimus* 4428., 4429., 4437. 4439.
LXXXVII. plebis] Sic 4428., 4429. — *plebis. eos* 4439. — *pleb' nomen* 4437.
LXXXVIII. (P. 141.) constituti] Sic 4429., 4437., 4439. — *constitutis* 4428.
LXXXIX. plebeiam] Sic 4428., 4429., 4439. — *plebean* 4437., sed litterae *a* quidem lineola superius imposita est.
XC. possunt] Sic 4429. — *posse* 4439. — *possunt omnem* 4428. — *poss' onem* 4437.
XCI. seditionem] Sic 4429., 4439. — *sedictum* 4428. — *sedicu't* 4437.
XCII. sicut] Sic 4429., 4439. — *si* 4428., 4437.
XCIII. curiae] Sic 4428., 4429., 4439. — *tunc* 4437.
XCIV. aut libertatum] Sic 4429., 4437., 4439. — *aut liberatum* 4428.
XCV. aut tutorum] Sic 4429., 4437., 4439. — *aut tutorem* 4428.
XCVI. talibus] Sic 4429., 4437. — *talibet* 4428. — *talium* 4439.
XCVII. praesident] Sic 4428., 4437. — *praesides* 4429., 4439.
XCVIII. isti] Sic 4428., 4429., 4439. — *ita* 4437.
XCIX. rectitudine] *rectitudinem* 4428., 4439. — *rectitudine* 4437. — *restitutionem* 4429.
C. nostra] Sic 4437., 4439. — *nostram* 4428., 4429.
CI. praetores plebis] Sic 4428., 4429., 4437. — *plebis praetores* 4439.

CII. populorum praetores] *praetores populorum* 4429., 4437., 4439. — *praetores*, voce *populorum* omissa, 4440.
CIII. praetoris] Sic 4429., 4437. — *praetores* 4439. — deest in 4428.
CIV. qualiter est honestum nomen] Sic 4429., 4437. — *qualiter est hostium nomen* 4428. — desunt in 4439.
CV. a cons.] Sic 4429., 4437., 4439. — *et cons.* 4428.
CVI. affictum] Sic 4428., 4429., 4437. — *afflictum* 4429.
CVII. praetores] Sic 4429., 4437., 4439. — *praetorem* 4428.
CVIII. eis] Sic 4439. — deest in 4428., 4437. — *eius* 4429.
CIX. cum] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CX. lege] Sic 4429., 4439. — *leges* 4437. — *legem* 4428.
CXI. ordinem] Sic 4428., 4429., 4439. — *ordines* 4437.
CXII. antiquitas] Sic 4437., 4439. — *antiquitas* 4428., 4429.
CXIII. fuerunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *fuerint* 4428.
CXIV. principes] Sic 4437., 4439. — *princeps* 4428., 4429., in quo quidem secunda manus scripsit: *principes.*
CXV. plebis autem] Sic 4428., 4439. — Inverso verborum ordine 4429., 4437.
CXVI. gubernant] Sic 4428., 4429., 4437. — *gubernabant* 4449.
CXVII. et nunc] Sic 4428., 4429. — Inverso verborum ordine: *nunc et* 4439. — Vox *et* in 4437. plane deest.
CXVIII. sint] *sunt* 4428., 4429., 4437., 4439.
CXIX. agunt] Sic 4439. — deest in 4428., 4429., 4437.
CXX. praetores] Sic 4428., 4429., 4437. — *principes* 4439.
CXXI. qui] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CXXII. et] Sic 4428., 4429., 4439. — deest in 4437.
CXXIII. quod] Sic 4429., 4439. — *quod* 4428. — *quod enim* 4437.
CXXIV. expedit] Sic 4429., 4437., 4439. — *expendere* 4428.
CXXV. provident] Sic 4429., 4437., 4439. — *provid'etur* 4428.
NOV. XIIII. CAP. I. §. 2. CXXVI. constitutam] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CXXVII. seniori] Sic 4428. — *seniore* 4429., 4437. — *seniorem* 4439.
CXXVIII. Roma] Sic 4428., 4429., 4437. — *Romam* 4439.
CXXIX. usu] Sic 4428., 4429., 4437. — *usum* 4439.
CXXX. non] Sic 4429., 4437., 4439. — *n'* 4428., qua re significatur: *non.*
CXXXI. quae] Sic 4429., 4437., 4439. — *qui* 4428.
CXXXII. imperatores] Sic 4428., 4429., 4437. — *imperatore* 4439.
CXXXIII. habuerunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *habuerint* 4428.
CXXXIV. et] Sic 4439. — deest in 4428., 4429., 4437.
CXXXV. adhuc] Sic 4428., 4429., 4437. — *ad hunc* 4439.
CXXXVI. civitas] Sic 4437. — *civitatis* 4439., 4429., in quo syllabae *tis* puncta inferius supposita sunt. — *civitatem* 4428.
CXXXVII. haec] *hanc* 4429., 4437., 4439. — *te hanc* 4428.
CXXXVIII. (P. 142.) dignitatem] Sic 4429., 4437., 4439. — *civitatem* 4428.
CXXXIX. non] Sic 4429., 4439. — *n'o* 4428. — *nondum* 4437.
CXL. despectam] Sic 4429., 4439. — *factam* 4437. — *defectam* 4428.
CXLI. in] Sic 4428., 4429. — deest in 4437., 4439.
CXLII. multum] Sic 4429. — *multis* 4428., 4437., 4439.
CXLIII. veteribus] Sic 4439. — *iuribus* 4428., 4437. — deest in 4429.
CXLIV. temporibus didicimus] Sic 4428., 4429., 4437. — *didicimus temporibus* 4439.
CXLV. aliquas] Sic 4428., 4429., 4439. — *q* 4437., sed lineola superius imposita est.
CXLVI. dignitates] Sic 4429., 4437., 4439. — *civitates* 4428.
CXLVII. administratas] Sic 4439. — *administrant* 4428., 4429. — *administratus* 4437.
CXLVIII. quae] Sic 4439. — *atque* 4428., 4429., 4437.
CXLIX. circa] Sic 4429., 4439. — *circa* deest in 4428., 4437.
CL. non dignati] Sic 4429., sed litteris *ti* puncta inferius subiecta sunt. — *indignati* 4428. — *non dignitati* 4439. — *in dignitate* 4437.
CLI. re sollicitudinem] Sic 4429., 4439. — *resolutione* 4437. — *re solitudine* 4428.
CLII. vero] Deest in 4428., 4429., 4437., 4439.
CLIII. visa est] Sic 4429., 4439. — Inverso verborum ordine 4437. — Deest *visa* in 4428.

CLIV. et] Sic 4429., 4437., 4439. — *ius et* 4428.
CLV. nullae] *nulle* 4428., 4429., 4437. — *nullius* 4439.
CLVI. digna] Sic 4437., 4439. — *dignam* 4427., 4429.
CLVII. fieret] Sic 4428., 4429., 4439. — deest in 4437.
CLVIII. autem sub] *aut sub* 4429. — *aut super* 4439. — *digna quamvis super* 4428. — *digna quatenus s'r* 4437., qua quidem re significatur: *super*.
CLIX. felicissimae huius] Sic 4429. — *huiusmodi felicissimae* 4428. — *huius felicissimae* 4437., 4439.
CLX. multa] Sic 4428., 4429., 4437. — *multi* 4439.
CLXI. suscipientes] Sic 4429., 4437. — *suscipietes* 4428. — *susciperet* 4439.
CLXII. dignitatem] Sic 4428., 4429., 4437. — *dignitas* 4439.
CLXIII. administrasse] Sic 4429., 4437. — *administrato3 modo* 4428., in quo quidem priori litterae *o* circumflexus superius impositus est. — *administraret* 4439.
CLXIV. eam omnino] Sic 4429., 4439. — *omnimodo eam* 4437., id quod et in 4428. videtur esse, de qua re vide notam antecedentem.
CLXV. etenim] Sic 4429., 4437. — *et haec* 4428. — deest in 4439.
CLXVI. inspiciat] Sic 4439. — *accipiat* 4428., 4429., 4437.
CLXVII. qualis] Sic 4428., 4429., 4439. — *que vel* 4437.
CLXVIII. quae] Sic 4429., 4437., 4439. — *qui* 4428.
CLXIX. cognoscet] Sic 4428., 4429., 4437. — *cognoscat* 4439.
CLXX. commentariensis] Sic 4429., 4437., 4439. — *comitanensis* 4428.
CLXXI. omnia] Sic 4428., 4429., 4439. — *omnia alia* 4437.
CLXXII. civitatis] Sic 4428., 4429., 4437. — *civitati* 4439.
NOV. XIII. CAP. II. CLXXIII. festinamus] Sic 4428., 4429., 4439. — *festinavimus* 4437.
CLXXIV. antiquam] Sic 4429., 4437., 4439. — *antequam* 4428.
CLXXV. reducere] Sic 4429., 4439. — *indicere* 4437. — *indic'e* 4428.
CLXXVI. ornamentum] Sic 4429., 4437., 4439 — *ordamentum* 4428.
CLXXVII. eis] Sic 4437., 4439. — *iis* 4428., 4429.
CLXXVIII. societates] Sic 4429., 4439. — *societas* 4428., 4437.
CLXXIX. et negligi] Sic 4428., 4429., 4437. — *negligi*, voce *et* omissa, 4439.
CLXXX. sperni] Sic 4428., 4429., 4439. — *spe'm·* 4437., qua re videtur significari *speciem*.
CLXXXI. procedant] Sic 4429., 4439. — *procedatur* 4428., 4437.
CLXXXII. rationis] Sic 4429., 4439. — *rationes* 4428. — deest in 4437.
CLXXXIII. quae] Sic 4429., 4439. — *qui* 4428. — *et quae* 4437.
CLXXXIV. ea] Sic 4428., 4437., 4439. — *eos* 4429.
CLXXXV. (P. 143.) sancimus] Sic 4428., 4439. — *sactimus* 4429. — *scimus* 4437.
CLXXXVI. pecuniarias] Sic 4429., 4437. — *pecunias* 4428., 4439.
CLXXXVII. lites] Sic 4429., 4439. — *lites et alias causas* 4428., 4437.
CLXXXVIII. non] Sic 4428., 4437., 4439. — deest in 4429.
CLXXXIX. magnum] Sic 4429., 4437., 4439. — *magnus* 4428.
CXC. nisi] Sic 4429., 4437., 4439. — *non* 4428.
CXCI. iudicant] Sic 4428., 4429., 4439. — *indicant* 4437.
CXCII. magnae] Sic 4428., 4429., 4439. — *mag'* 4437.
CXCIII. coniudices] Sic 4429. — *cum iudices* 4428., 4439. — *iudices* 4437.
CXCIV. dantur] Sic 4429., 4439. — *darentur* 4428., 4437.
CXCV. innumerabiles] Sic 4428., 4437. — *nuabiles* 4439., sed circumflexo quidem accentu supra litteras *nu* imposito. — *venerabiles* 4429., in quo quidem secunda manus scripsit: *al. innumerabiles*.
CXCVI. sollicitudines nobis] Sic 4428., 4437., 4439. — Inverso verborum ordine 4429.
CXCVII. quomodo] Sic 4429., 4437. — *quo'* 4439. — *quo* 4428., sed circumflexo superius imposito, qua quidem re alias significari solet: *quando*.
CXCVIII. est] Sic 4429., 4437., 4439. — *eum* 4428.
CXCIX. de iudicibus] Sic 4428., 4429., 4437. — *iudicibus pro* 4439.
CC. animabus] Sic 4428., 4429., 4437. — *animalibus* 4439.
CCI. omnem] Sic 4429., 4439. — *omne* 4428. — deest in 4437.
CCII. providentiam] Sic 4429., 4437., 4439. — *providentia* 4428.
CCIII. animam] Sic 4429., 4437., 4439. — *animo* 4428.
CCIV. hominis] Sic 4428., 4429., 4437. — *omnis* 4439.
CCV. nati] Sic 4429., 4437., 4439. — *nam* 4428.

CCVI. semel] Sic 4429., 4437., 4439., — *semel est* 4428.
CCVII. recipere] Sic 4428., 4429., 4437. — *recipiamus* 4439.
CCVIII. autem] deest in 4439. — *cum* 4428., 4429. — *in* 4437.
CCIX. perdiderint] *perdiderit* 4428., 4429., 4439. — *perdiderunt* 4437.
CCX. valentis] Sic 4429., 4439., — *valentes* 4437. *valentius* 4428.

NOV. XIII. CAP. III. PROOEM. CCXI. priusquam] Sic 4429., 4437., 4439. — *postquam* 4428.
CCXII. exinde] Sic 4429. 4437., 4439. — *ex veri* 4428.
CCXIII. conscriptum] Sic 4429., 4437., 4439. — *non scriptum* 4428.
CCXIV. trademus] *tradimus* 4428., 4437., 4429., in quo quidem secunda manus scripsit: *tradidimus*. — *tradidimus* 4439.
CCXV. suscipiunt] Sic 4428., 4429., 4437. — *suscipiant* 4439.
CCXVI. dignitatis] *fuit dignitatis* 4429. — *fiunt dignitatis* 4428. — *infulam dignitatis* 4437. — *funt dignitatis* 4439., sed litteris *funt* circumflexus superius impositus est.
CCXVII. aliter] Sic 4428., 4437., 4439. — *aliis* 4427.
CCXVIII. (P. 144.) apparentibus] Sic 4428., 4437., 4439. — *parentibus* 4429.
CCXIX. apti] Sic 4428., 4429., 4437 — *aptis* 4439.
CCXX. digni] Sic 4437. — *dignis* 4439. — *digno* 4428., 4429.
CCXXI. et multis] Sic 4428., 4437., 4439. — *e multis* 4429.
CCXXII. homicidii] Sic 4428., 4439. — *homicidiis* 4429., 4437.
CCXXIII. consueverunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *consueverint* 4428.
CCXXIV. litibus] *littibus* 4428.
CCXXV. habitare] Sic 4429. — *ebetare* 4428., 4437. — *hebetare* 4439.
CCXXVI. et de] Sic 4429., 4439. — deest in 4428. — Vox *et* deest in 4437.
CCXXVII. et invas.] Sic 4428., 4429., 4439. — Prior vox *et* deest in 4437.
CCXXVIII. si quid] Sic 4429., 4437., 4439. — *si quidem* 4437.

NOV. XIII. CAP. III. §. 1. CCXXIX. virum] Sic 4428., 4429., 4437. — *unum* 4439.
CCXXX. abstinentem] Sic 4429., 4437., 4439. — *absistentem* 4428.
CCXXXI. puras] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CCXXXII. habere] Sic 4429., 4439. — *habentem puras* 4437. — *ht* 4428., sed circumflexo superius imposito, qua re significatur *habet*.
CCXXXIII. manus] Sic 4428., 4429., 4437. — *minus* 4439.
CCXXXIV. et cons.] Sic 4429., 4437., 4439. — Prior vox *et* deest in 4428.
CCXXXV. unum] Sic 4429., 4439. — *virum* 4428., 4437.
CCXXXVI. et] Sic 4428., 4429., 4437. — *et ni* 4439.
CCXXXVII. neque] Sic 4428., 4429. — *non* 4437. — deest in 4439.
CCXXXVIII. consolationis] Sic 4429., 4437., 4439. — *consolatis* 4428.
CCXXXIX. derelinquimus] Sic 4429., 4439. — *delinquimus* 4428., 4437.
CCXL. sed] Sic 4429., 4437., 4439. — *sed an* 4428.
CCXLI. eorum] Sic 4428., 4437., 4439. — *horum* 4429.
CCXLII. occasione] Sic 4428., 4437., 4439. — *occasionem* 4429., in quo quidem ultimae litterae *m* punctum inferius subiectum est.
CCXLIII. annonarum] Sic 4429., 4437., 4439. — *annorum* 4428.
CCXLIV. nulli] Sic 4428., 4437., 4439. — *nulla* 4429., sed secunda manus scripsit: *nulli*.
CCXLV. adquiescant] Sic 4428., 4437., 4439. — *adquiescat* 4429.
CCXLVI. aut] Sic 4429., 4437., 4439. — *autem* 4428.
CCXLVII. venalitati] Sic 4429., 4437., 4439. — *vendicare* 4428.

NOV. XIII. CAP. III. §. 2. CCXLVIII. dationem] Sic 4428., 4439. — *dampnationem* 4429. — *donationem* 4437.
CCXLIX. in quibusdam fiebat] Sic 4429., 4437., 4439. — *fiebat*, vocibus *in quibusdam* plane omissis 4428.
CCL. προΐεσθαι aurum ulli] 1) *enim poescurum aularii* 4428. — 2) *enim liiita* 4428. — 3) *enim posse aulari* 4429. — 4) *enim posse re alaun* 4439.
CCLI. in] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CCLII. enim] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
CCLIII. occasione] Sic 4428., 4437., 4439. — *occasionem* 4429., sed litterae ultimae *m* punctum inferius subiectum est.
CCLIV. et] deest in 4428., 4429., 4437, 4439.
CCLV. quodsi] Sic 4439. — *quod etsi* 4429., 4437. — *quid etsi* 4428.
CCLVI. fuerit] Sic 4429., 4437., 4439. — *fuit* 4427.

CCLVII. (P. 145.) accipere] Sic 4428., 4439. — deest in 4429., 4437.

CCLVIII. adquiescens] Sic 4428., 4439. — In 4429., 4437. postea subiicitur *ut*.

CCLIX. secundum dandum] *servandum* 4428., 4429., 4437., 4439.

CCLX. ab eo] Sic 4429., 4437., 4439. — *ab*, voce *ea* omissa 4428.

CCLXI. manifestatur] Sic 4429., 4439. — *manifestetur* 4428., 4437.

NOV. XIII. CAP. IV. PROOEM. CCLXII. didicimus] Sic 4428., 4437. — *dicimus* 4439., 4429., in quo quidem secunda manus scripsit: *dicimus*.

CCLXIII. eis] Sic 4429., 4437., 4439. — *ab eis* 4428.

CCLXIV. dicimus] *dus* 4429., sed a secunda manu linea superius imposita est. — *didicimus* 4428., 4437.

CCLXV. autem] Sic 4429., 4437. — *aut* 4428., 4439.

CCLXVI. cognitores] Sic 4428., 4429., 4439. *cognitorem* 4437.

CCLXVII. beneficialios] *veneficialios* 4428., 4437. — *veneficial* 4439., sed ad ultimam litteram *l* superius circumflexus ascriptus est. — *veneficilalios* 4429., sed priori litterae *l* punctum inferius subscriptum est.

CCLXVIII. et cingulorum] Sic 4429., 4439. — *eten'i gl'osorum* 4428. — *etiam cingulorum* 4437.

CCLXIX. incisores] Sic 4429., 4437., 4439. — *incissores* 4427.

CCLXX. et aliam] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.

CCLXXI. cognitorum] Sic 4428., 4439. — *cognitores* 4429., sed ultimis duabus litteris *es* puncta inferius subiecta sunt, quod est delentis signum. — *cognitor* 4437.

CCLXXII. talis est] Sic 4429., 4439. — *tale3* 4428. — *tale est* 4437.

CCLXXIII. quomodo] Sic 4429., 4437., 4439. — *quo* 4428., sed circumflexo quidem superius imposito.

CCLXXIV. in bonam] Sic 4428., 4429., 4439. — *bonum*, voce *in* quidem plane omissa 4437.

CCLXXV. sed] Sic 4429., 4437., 4439. — *sed et* 4428.

CCLXXVI. cognoscunt] Sic 4429., 4437., 4439. — *cognoscant* 4428.

CCLXXVII. lucrum] Sic 4428., 4437., 4439. — *lucrarum* 4429., sed litteris *cra* puncta inferius subiecta sunt, quod est delentis signum.

CCLXXVIII. eis] Sic 4428., 4437., 4439. — *eius* 4429.

CCLXXIX. et] Sic 4429., 4439. — *aut damnum et* 4428., 4437.

CCLXXX. venantur] *venatur* 4428., 4437. - *veneatur* 4429. — *veniat* 4439.

CCLXXXI. competens est] Ad haec quidem verba ad marginem adscriptum est in 4429.: *castigare magis, quam taliter vivat.*

CCLXXXII. nunc] Sic 4429., 4439. — *n's* 4428., 4437.

CCLXXXIII. praeturam[Sic 4429., 4439. — *praedam* 4428., 4437.

CCLXXXIV. odisse] Sic 4428. — *odire* 4437., 4439. — *adire* 4429.

CCLXXXV. adversari] Sic 4439. — *adversarii* 4428. — *adversariis* 4429., sed ultimis quidem duabus litteris *is* puncta inferius subiecta sunt. — *aversari* 4437.

CCLXXXVI. sive de furto] Sic 4429., 4439. — *sive etiam de furto* 4437. — *si aut de futuro* 4428.

CCLXXXVII. qui] Sic 4428., 4439. — *qua* 4429. — *quae* 4437.

CCLXXXVIII. operantur] Sic 4428., 4429., 4437. — *comperant* 4439.

CCLXXXIX. et] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.

CCXC. viris] Sic 4429. — deest in 4428., 4437., 4439.

CCXCI. uti] *ut* 4428. 4429., 4437. — *aut* 4439.

CCXCII. haec] Sic 4428., 4429., 4437. — *hoc* 4439.

CCXCIII. proprio] Sic 4429., 4439. — *populi* 4437. — *ppl'oi* 4428., sed litterae *o* quidem punctum inferius subiectum est.

CCXCIV. competenter] Sic 4429., 4437., 4439. — *competentem* 4428.

CCXCV. quatenus] Sic 4429., 4437., 4439. — *qs* 4428., sed circumflexus superius impositus est.

CCXCVI. timor] Sic 4429., 4439. — *in suo* 4428., sed litteris *suo* superius circumflexus impositus est. — *nmn'o* 4437.

CCXCVII. eos] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.

CCXCVIII. sui iudicis] Sic 4428., 4429., 4437. — *suis iudicibus* 4439.

CCXCIX. agunt] Sic 4428., 4429., 4439. — *agant* 4437.

CCC. digne] Sic 4429., 4437. — *dei* 4439. — *indigne* 4428.

CCCI. de se] Sic 4428., 4429., 4437. — *dei* 4439.
CCCII. aliqui] Sic 4437., 4439. — *aliquid* 4429., sed ultimae litterae *d* punctum inferius subiectum est. — *alicui* 4428.
CCCIII. inveniuntur] Sic 4428., 4429., 4439. — *invenirentur* 4437.
CCCIV. minuuntur] Sic 4429., 4439. — *imminuerentur* 4437. — *imminuuntur* 4428.
CCCV. timentes] Sic 4429., 4439. — *et timentes* 4428., 4437.
CCCVI. dignitatem] Sic 4428., 4437., 4439. — *dignitates* 4429.
CCCVII. quam] *qL* 4428. — *quoniam* 4429., 4437., 4439.
NOV. XIII. CAP. IV. §. 1. CCCVIII. sed] Sic 4428., 4437., 4439. — *et sed* 4429., sed priori litterae *t* punctum inferius subiectum est.
CCCIX. crimina] Sic 4428., 4429., 4439. — *criminalis* 4437.
CCCX. vel] Sic 4428., 4429. — deest in 4437. — *et* 4439.
CCCXI. vehementia] Sic 4429., 4439. — *vehementissima* 4428., 4437.
CCCXII. cognoscent] Sic 4428., 4429., 4437. — *cognoscens* 4439.
CCCXIII. sed et] Vocem *et* 4428., 4429., 4437., 4439. plane omiserunt.
CCCXIV. omni] Sic 4429., 4437., 4439. — *os* 4428., lineola quidem superius imposita, qua re solet significari *omnes*.
CCCXV. digni] Sic 4439. — *dignus* 4428., in quo quidem litterae *s* punctum inferius subiectum est, 4429., 4437.
CCCXVI. eo] Sic 4428. — *eos* 4429., 4437., 4439., sed in 4429. litterae *s* punctum inferius subiectum est.
CCCXVII. honore] Sic 4429., 4437., 4439. — *liquore* 4428.
CCCXVIII. a] Sic 4428., 4437., 4439. — *ad* 4429., sed ultimae litterae *d* punctum inferius subiectum est.
CCCXIX. maiore] Sic 4429., 4439. — *maiores* 4428., 4437.
CCCXX. et] Sic 4429. — deest in 4428., 4429., 4437.
CCCXXI. evacuent] Sic 4429. — *evacuabunt* 4439. — *evacuaverunt* 4437. — *evacuaverint* 4438.
CCCXXII. eius] Sic 4428., 4429., 4439. — deest in 4437.
CCCXXIII. nihil] Sic 4428., 4429., 4439. — *nobis* 4437.
CCCXXIV. quod] Sic 4429., 4439. — *qui* 4428., 4437.
CCCXXV. virorum bonorum] Sic 4428., 4437., 4439. — *viroi bonorum* 4437., sed secundae litterae *i* punctum inferius subiectum est.
CCCXXVI. et] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CCCXXVII. aliquando] Sic 4439. — *aliquod* 4437. — *aliquem* 4428., 4429.
CCCXXVIII. optamus] Sic 4428., 4437., 4439. — *optavimus* 4429.
CCCXXIX. aliquod] Sic 4429., 4437., 4439. — *aliquid* 4428.
CCCXXX. maximum] Sic 4428., 4429., 4437. — *maximos* 4439.
CCCXXXI. hoc] Sic 4428., 4429. - *hic* 4439. — *et hoc* 4437.
CCCXXXII. ut] Sic 4428., 4429., 4437. — *ut* 4439.
CCCXXXIII. ab ignis] Sic 4429., 4437., 4439. — *dignis* 4427.
CCCXXXIV. circa] Sic 4428., 4429., 4437. — *citra* 4439.
CCCXXXV. dign. et] Sic 4428., 4429., 4437. — *dignitas ut* 4439.
CCCXVXVI. cognoscent] *cognoscant* 4428., 4429., 4437., 4439.
CCCXXXVII. quod] Sic 4439. — *qui* 4428., 4437. — *ut* 4429.
CCCXXXVIII. vivitur] Sic 4429. — *vivant* 4428. — *vivunt* 4437. — *nunc* 4439.
CCCXXXIX. manibus] Sic 4429., 4437., 4439. — *maribus* 4428.
CCCXL. impie] Sic 4429., 4437., 4439. — *impi* 4428.
CCCXLI. agere] Sic 4429., 4437., 4439. — *egere* 4428.
CCCXLII. et postea agere] Sic 4428., 4437., 4439. — desunt in 4429.
CCCXLIII. congregantur] Sic 4429., 4437., 4439. — *contingantur* 4428.
CCCXLIV. (P. 147.) deperdere] Sic 4429., 4437., 4439. — *perdere* 4428.
CCCXLV. ut] Sic 4428., 4429., 4439. — *ubi* 4437.
CCCXLVI. subiectos] Sic 4428., 4437., 4439. — *subditos* 4429.
CCCXLVII. iuvaremus] *invitare* 4429., 4439. — *invitari* 4428., 4437.
CCCXLVIII. hanc] *heredem* 4428., 4437., 4439. — *heredem m* 4429.
CCCXLIX. aestimavimus] Sic 4437., 4439. — *extimavimus* 4428., 4429.
CCCL. occasionem] Sic 4428., 4429., 4439. — *occasione* 4437.
CCCLI. tantum eis dare] Sic 4428., 4437., 4439. — *eis tantum dare* 4429.
CCCLII. ut] Sic 4437. — deest in 4428., 4429., 4439.
CCCLIII. subiecti] Sic 4428., 4437., 4439. — *subditi* 4437.
CCCLIV. habebunt] Sic 4429., 4439. — *habent* 4428., 4437.

CCCLV. autem] Sic 4428., 4429., 4437. — *aut* 4439.
CCCLVI. et] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CCCLVII. consiliarium] Sic 4429., 4439. — *consulatum* 4437. — *cum filio avi pro* 4428.
CCCLVIII. nostro] Sic 4429., 4437., 4439. — *pro* 4428.
CCCLIX. iudicio] Sic 4428., 4429. — *digno iudicio* 4437. — *concilio* 4439.
NOV. XIII. CAP. V. CCCLX. assistebunt] Sic 4428., 4439. — *abstinebunt* 4437. — *absistebunt* 4429., sed litterae *b* priori punctum inferius subiectum est.
CCCLXI. autem eis] Sic 4437., 4439. — *eis autem* 4429. — *aut eius* 4428.
CCCLXII. et] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
CCCLXIII. viceni] Sic 4429., 4437. — *vicini* 4428., 4439.
CCCLXIV. triceni] Sic 4429. 4437., 4439. — *t'derii* 4428.
CCCLXV. matricarii] Sic 4428., 4429. 4437. — *metricarii* 4439.
CCCLXVI. eorum] Sic 4428., 4429., 4439. — deest in 4437.
CCCLXVII. sicubi hi] *sicubi ubi hii* 4429. — *sine hiis* 4428. — *sive hii* 4437. — *sibi ut hii* 4439.
CCCLXVIII. detinuerint] *detinuerant* 4437. — *detinuerunt* 4428. — *detinuit* 4429.
CCCLXIX. et] deest in 4428., 4429., 4437.
CCCLXX. ordine] Sic 4428., 4429., 4437. — *ordini* 4439.
CCCLXXI. tradant] Sic 4429., 4439. — *tradatur* 4428. — *tradantur* 4437.
CCCLXXII. mundos] Sic 4428., 4437., 4439. — *mundus* 4429., in quo quidem secunda manus scripsit *mundos.*
CCCLXXIII. custodierint] Sic 4428., 4437. — *custodiit* 4429. — *constituerint* 4439.
CCCLXXIV. nostra] Sic 4429., 4439. — *nostram* 4428., 4437.
CCCLXXV. placatione] Sic 4428., 4429. — *placationem* 4437., 4439.
CCCLXXVI. fraudabuntur] Sic 4429., 4437., 4439. — *fraudabunt* 4428.
CCCLXXVII. quis] Sic 4429., 4437., 4439. — *qui* 4428.
CCCLXXVIII. amovere] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CCCLXXIX. velit] Sic 4429., 4437. — *velint* 4428. — *vilitet* 4439.
NOV. XIII. CAP. VI. CCCLXXX. sed] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CCCLXXXI. aliquis eis] Sic 4429., 4437., 4439. — *aliquid eis* 4428.
CCCLXXXII. quatenus] Sic 4428., 4429., 4439. — *quorum* 4437.
CCCLXXXIII. inquirant] Sic 4429., 4439. — *inquiratur* 4428., 4437.
CCCLXXXIV. dignitatem] In 4428., 4429., 4437., 4439. postmodo subiicitur: *eius.*
CCCLXXXV. et] Sic 4428., 4429., 4439. — deest in 4437.
CCCLXXXVI. doceantur] Sic 4429., 4439. — *doceant* 4428. — *edoceantur* 4437.
CCCLXXXVII. occidunt] Sic 4439. — *occidant* 4429. — *ccident* 4428. — *occid'it* 4437.
CCCLXXXVIII. sciscitantes] Sic 4439. — *sciscitates* 4429. — *suscitantes* 4428., 4437.
CCCLXXXIX. proferant] Sic 4428., 4437., 4439. — *proferantur* 4429., sed litterae *n* punctum inferius subiectum est.
CCCXC. sententiam] Sic 4428., 4437., 4439. — *snam* 4429., lineola superius imposita, sed litterae *m* inferius punctum subiectum est.
CCCXCI. animam] Sic 4439., 4429., in quo quidem litterae *m* punctum inferius subiectum est. — *aniaȝ* 4437., sed lineola superius imposita.
CCCXCII. membrum alicuius] Sic 4439. — *alicuius membrum* 4429. — *aliꝙ membrum* 4428. 4437., qua re significari videtur: *aliquod membrum.*
CCCXCIII. auferendi] Sic 4429., 4439. — *auferendo* 4428., 4437.
CCCXCIV. a] Sic 4429. — deest in 4428., 4437., 4439.
CCCXCV. destinato] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
NOV. XIII. CAP. VI. §. 1. CCCXCVI. spectabiles] Sic 4428., 4437., 4439. — *suspectabiles* 4429
CCCXCVII. praetores] Sic 4429., 4437., 4439. — *praetoris* 4428.
CCCXCVIII. populorum] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.
CCCXCIX. honoravimus] Sic 4429., 4437., 4439. — *horavimus* 4428.
CCCC. codicillis] Sic 4428., 4437., 4439. — *codicillos* 4429.
CCCCI. manu] Sic 4429., 4437., 4439. — deest in 4428.
CCCCII. annonis] Sic 4429., 4439. — *a nobis videtur* 4428. — *a nobis ius* 4437.

CCCCIII. tanta] Sic 4429., 4439. — *an en* 4428., sed litterae *n* circumflexus superius impositus est. — *antea* 4437.
CCCCIV. aliis] Sic 4428., 4437., 4439. — deest in 4429.
CCCCV. quae dudum] *dudum quae* 4428., 4429., 4437., 4439.
CCCCVI. omnibus] Sic 4428., 4429., 4439. — *moribus* 4437.
CCCCVII. cuncta] Sic 4429., 4437. — *cuncti* 4428. — *cum ita* 4439.
CCCCVIII. conscientia] Sic 4429., 4439. — *scia* 4437., sed circumflexo quidem superius imposito. — *sciam* 4428., sed circumflexus superius impositus est, eademque manus litterae *m* puncta inferius subiecit.
CCCCIX. aliquid] Sic 4428., 4429., 4439. — *aliqui* 4437.
CCCCX. apparuerint] Sic 4429., 4437., 4439. — *apparuerit* 4428.
CCCCXI. aut furibus] Sic 4429., 4437., 4439. — *a finibus* 4428., sed litterae *a* quidem priori punctum inferius subiectum est.
CCCCXII. adquiescentes] Sic 4429., 4437., 4439. — *adquiescentibus* 4428.
CCCCXIII. nisi] Sic 4428., 4429., 4437. — *et non* 4439.
CCCCXIV. resecaverint] Sic 4428., 4437., 4439. — *rescavint* 4429.
CCCCXV. quidem] Sic 4429., 4437., 4439. — *qui* 4428.
CCCCXVI. morte] Sic 4429. — *more* 4439. — *mortem* 4428. — *mortis* 4437.
CCCCXVII. a] Sic 4428., 4437., 4439. — deest in 4429.
CCCCXVIII. hac] Sic 4428., 4437., 4439. — *ex hac* 4429., sed vox *ex* punctis subiectis notata est.
CCCCXIX. praeceperimus] Sic 4437. — *praeciperemus* 4429., 4439. — *praecipimus* 4428.
CCCCXX. huiusmodi] Sic 4428., 4429., 4439. — *his* 4437.
CCCCXXI. (P. 149.) rationem] Sic 4429. — deest in 4428., 4437., 4439.
CCCCXXII. deo solum] Sic 4429. — *solum deo* 4428., 4437., 4439.
CCCCXXIII. sed et] Sic 4428., 4429. — deest in 4437., 4439.
CCCCXXIV. fient] Sic 4437. — *fuerint* 4428., 4439. — *fiunt* 4429., sed litteris *in* circumflexus superius impositus est.
CCCCXXV. omni] Sic 4429., 4439. — *id'o* 4428. — *ideo* 4437.
CCCCXXVI. subiectis] Sic 4428., 4437., 4439. — *subditis* 4429.
CCCCXXVII. contigerit] Sic 4428., 4429., 4437. — *conting'it* 4439.
CCCCXXVIII. indignatione] Sic 4428., 4429., 4437. — *indignationi* 4439.
CCCCXXIX. [et] vel.] Prior vox *et*, quae uncinis inclusa est, deest in 4428., 4429., 4437., 4439.
CCCCXXX. a] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CCCCXXXI. indign. nostra] *nostra indign.* 4428., 4429., 4437., 4439.
CCCCXXXII. adquiescimus] Sic 4428., 4429., 4437. — *adquiescemus* 4439.
CCCCXXXIII. non] Sic 4429., 4437., 4439. — *in* 4428., sed supra lineam circumflexus impositus est.
CCCCXXXIV. subiectorum] Sic 4428., 4437., 4439. — *subditorum* 4429.
CCCCXXXV. inferatur] Sic 4429., 4439. — *inferant* 4428., 4437.
CCCCXXXVI. aliqua] Sic 4428., 4429., 4439. — *aliquam* 4437.
CCCCXXXVII. calumnia] Sic 4428., 4429., 4439. — *calumniam* 4437.
CCCCXXXVIII. et pecun.] Sic 4428., 4429., 4437. — *aut pecun.* 4439.
CCCCXXXIX. aut an.] Sic 4428. — *et an.* 4429., 4437., 4439.
CCCCXL. perditio] Sic 4428., 4429., 4439. — *perditionem* 4437.
CCCCXLI. cum] Sic 4428., 4429., 4437. — deest in 4439.
CCCCXLII. competente] *competenti* 4428., 4429., 4437., 4439.
NOV. XIII. EPIL. CCCCXLIII. hanc] Sic 4428., 4429., 4439. — *hunc* 4437.
CCCCXLIV. quia quod] Sic 4428., 4437., 4439. — *quicquid* 4429.
CCCCXLV. expedit] Sic 4429., 4437., 4439. — *ex procedis* 4428.
CCCCXLVI. vobis] *nobis* 4428., 4429., 4437., 4439.
CCCCXLVII. derelinquimus] Sic 4429., 4437., 4439. — *delinquimus* 4428.
CCCCXLVIII. orate] Sic 4429. — *rate* 4439. — *orante* 4428., 4437.
CCCCXLIX. vos] Sic 4429. — *nos* 4428., 4437. — *nec vos* 4439.
CCCCL. tuentem] Sic 4439. — *tenentem* 4437. — *tenente* 4428. — *tunetes* 4429.
CCCCLI. eos] Sic 4428., 4429., 4439. — *nos* 4437.
CCCCLII. existimantem] Sic 4428., 4439. — *extimantem* 4429., 4437.
CCCCLIII. In his] Sic 4429. — desunt in 4428., 4437., 4439.
CCCCLIV. contingunt] Sic 4429. — *contingit* 4428., 4437. — *contingant* 4439.
CCCCLV. ita] Sic 4428. — deest in 4429., 4437., 4439.
CCCCLVI. vobis] Sic 4429., 4439. — deest in 4428., 4437.

CCCCLVII. custodientes] Sic 4439. — *custodientibus* 4428., 4437. — *constituentes* 4429.

CCCCLVIII. proponatur] Sic 4428., 4429., 4439. — *proponuntur* 4437.

CCCCLIX. nostris] Sic 4428., 4429., 4437. — *nostris romanis* 4439.

NOV. XIII. SUBSCR. CCCCLX. Deest subscriptio in 4428., 4429., 4437., 4439.

C. Novella XXI. (edit. nostrae p. 205.)

NOV. XXI. INSCRIPTIO. Haec rubrica in 4439. plane deest, est autem in 4428., 4437., 4440.

I. Armenis] Sic 4437. — *Armeniis* 4440., 4428., in quo quidem subiicitur vox *rubrica*.

NOV. XXI. INSCRIPT. II. Iustinianus Aug.] *Iust. a.* 4428., sed ultimae quidem litterae *a* lineola superius imposita est.

III. Acacio] *ačãto* 4440. — *Aracio* 4428., 4437., 4439.

IV. Armeniae] Sic 4428., 4437. — *Armaniae* 4439. — deest in 4440.

NOV. XXI. PRAEFATIO. V. regionem] Sic 4437., 4439., 4440. — *regione* 4428.

VI. alia] Sic 4428., 4437., 4440. — *aula* 4439.

VII. republica] Sic 4437. — *rempublicam* 4439., 4440. — *rei p.* 4428.

VIII. administrationibus] Sic 4428. — *administrantibus* 4439. — *aministrantibus* 4440. — *administratoribus* 4437.

IX. eam] 4428., 4439., 4440. — *eum* 4437.

X. ornavimus] Sic 4439. 4440. — *ordinavimus* 4428., 4437.

XI. nominibus] *numinibus* 4437. — *minimis* 4440. — *num'ibus* 4428. — *muniis* 4439.

XII. non] Sic 4428., 4437., 4440. — *nisi* 4439.

XIII. oportere] Sic 4428., 4439., 4440. — *oportere et* 4437.

XIV. expressa] Sic 4428., 4437. — *expressas* 4439., 4440.

XV. illud] Sic 4437., 4439., 4440. — *corrigere illud* 4428.

XVI. quoque] Sic 4428., 4439., 4440. — *q;* 4437., qua quidem re vulgo *que* significari solet.

XVII. et non] Sic 4439., 4440. — *ut non* 4428., 4437.

XVIII. secundum] *secundam* 4428., 4437., 4439., 4440.

XIX. gentem] Sic 4428., 4437. — deest in 4439., 4440.

XX. esse] Sic 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.

XXI. (P. 206.) parentum] Sic 4439., 4440. — *parentem* 4428., 4437.

XXII. fratrum] Sic 4439., 4440. — *fratrem* 4428., 4437.

XXIII. mulierum] Sic 4439., 4440. — *mulierem* 4428., 4437.

XXIV. dote] Sic 4428., 4437., 4440. — *dotes* 4439.

XXV. nec] Sic 4428, 4437. — *neque* 4439. 4440.

XXVI. emi a maritis] *emi maritis* 4440. — *enim maritis* 4428., 4437. — *enumeratis* 4439.

XXVII. futuris] Sic 4428., 4437., 4440. — deest in 4439.

XXVIII. quod] Sic 4440. — *qui* 4428., 4437. — *que* 4439.

XXIX. servabatur] Sic 4437., 4439., 4440. — *servabant* 4428.

XXX. non ipsi] Sic 4439. — *non ipsius* 4440., in quo quidem secunda manus correxit: *non ipsis*. — *ipsi non* 4428., 4437.

XXXI. haec] Sic 4428., 4439., 4440. — *hoc* 4437.

XXXII. ferocius] Sic 4439., 4440. — *fortius* 4428. — deest in 4437.

XXXIII. sequentibus] Sic 4428., 4437., 4440. — *frequentibus* 4439.

XXXIV. naturam] Sic 4428., 4437., 4439. — *nostra* 4440.

XXXV. femineum] Sic 4439. — *femine* 4428., 4437., 4440.

XXXVI. iniuriantibus] *iniurgiantibus* 4440. — *iniurginantibus* 4439. — *ingentibus* 4428. — *et ingentibus* 4437.

XXXVII. tamquam non] Sic 4437., 4439., 4440. — *tamquam vile non* 4428.

XXXVIII. exhonorandum] Sic 4428., 4437., 4440. — *exhonerandum* 4439.

XXXIX. et extra] Sic 4437. — *ut extra* 4428., 4439., 4440.

XL. competentem] In 4428., 4437., 4439., 4440. est *omnem competentem*.

XLI. existens] Sic 4437., 4439., 4440. — *et consistanis* 4428.

NOV. XXI. CAP. I. XLII. ut et] Sic 4428., 4437. — *et*, voce *ut* quidem omissa 4439., 4440.

XLIII. apud] Sic 4428., 4437., 4439. — *ait* 4440.

XLIV. Armenos] Sic 4437. — *Armenios* 4428., 4437., 4439.

XLV. ipsa] Sic 4428., 4437. — *tempora* 4439., 4440.

XLVI. quae] Sic 4437., 4439., 4440. — *qui* 4428.

XLVII. etiam apud] Sic 4437., 4439., 4440. — *v'e etiam* 4428.

XLVIII. nos] Sic 4437., 4439., 4440. — deest in 4428.

XLIX. successionis] Sic 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.

L. et feminae] Sic 4428., 4439. — *aut foeminae* 4437., 4440.

LI. in nostris] Sic 4428., 4437. — *et in nostris* 4439. 4440.

LII. exsistant parentum] Sic 4439., 4440. — *patroni*, reliquis omissis 4428., 4439.

LIII. vel eorum] *et eorum* 4428., 4437., 4439., 4440.

LIV. filii et filiae] Sic 4437., 4439., 4440. — *filiae et filii* 4428.

LV. ita et] Sic 4428., 4439., 4440. — *ita* 4437.

LVI. Armenos] Sic 4437. — *Armenios* 4428., 4439., 4440.

LVII. Armenorum] *Armeniorum* 4437., 4439., 4440. — *Armoniorum* 4440.

LVIII. et omnibus] Sic 4439., 4440. — *omnibus* 4428., 4437., voce *et* quidem omissa.

LIX. fruuntur] Sic 4439., 4440. — *firmiter* 4428., 4437.

LX. aequitate] Sic 4428., 4437., 4440. — *aequitatem* 4439.

LXI. repellentur] Sic 4440. — *repelluntur* 4428., 4437. — *repelletur* 4439.

LXII. aequitate] Sic 4428., 4437. — *aequitate repellentur s.* 4439. — *aequitate omnibus nostra te repellentur* 4440.

LXIII. nostrae] Sic 4439., 4440. — deest in 4428., 4437.

LXIV. erunt] Sic 4437., 4439., 4440. — *erant* 4428.

LXV. ex] Sic 4437. — *et ex* 4428., 4439., 4440.

LXVI. collegimus] Sic 4439., 4440. — *collegibus* 4428. — *legibus* 4437.

LXVII. legislatione] Sic 4428., 4439., 4440. — *legumlatione* 4437.

LXVIII. nostra] Sic 4439., 4440. — *nre* 4428., sed circumflexo quidem superius imposito. — *nostrae* 4437.

LXIX. conscripta] Sic 4439., 4440. — *conscriptae* 4428., 4440.

NOV. XXI. CAP. II. LXX. igitur] Sic 4428., 4437. — deest in 4439., 4440.

LXXI. sancimus tempus] Inverso ordine 4428., 4437., 4439., 4440.

LXXII. tantum] Sic 4428., 4439. — *tam* 4437., 4440., in quo quidem huic voci lineola superius imposita est.

LXXIII. secundum] Sic 4437., 4439., 4440. — *sed* 4428.

LXXIV. quam] Sic 4428., 4437., 4439. — *in quam* 4440.

LXXV. nam et] *nam etiam* 4439., 4440. — *nam etiam et* 4437., 4428., in quo quidem ultimae litterae *t* punctum inferius subiectum est.

LXXVI. et ad] Sic 4437., 4439., 4440. — *et a* 4428.

LXXVII. magis quam] Sic 4439., 4440. — *magna quamquam* 4428. — *magne quam* 4437.

LXXVIII. legislationis] Sic 4439., 4440. — *legis latis* 4437. — *legis laccis* 4428.

LXXIX. quartae decimae] Sic 4437., 4439., 4440. — *quarta decima* 4428.

LXXX. subsequenti] Sic 4439., 4440. — *subsequentibus* 4428. — *subsequentibus temporibus* 4437.

LXXXI. universo] Sic 4428., 4439., 4440. — *in unu'* 4437.

LXXXII. tempore] Sic 4439., 4440. — deest in 4437. — *tpr uiuum* 4428., sed prioribus tribus litteris *tpr* lineola superius imposita est, qua re significatur *tempore.*

LXXXIII. successiones] Sic 4428., 4437., 4440. — *indictionis* 4439.

LXXXIV. similes] Sic 4439., 4440. — *similiter* 4428., 4437.

LXXXV. ex omni] Sic 4439., 4440. — *et ex omni* 4437. — *et coi* 4428.

LXXXVI. causa] Sic 4437., 4439., 4440. — *cam* 4428., qua re significari solet *causam.*

LXXXVII. in mulieribus] Sic 4437., 4439., 4440. — *et in mulieribus* 4428.

LXXXVIII. in viris] Sic 4428., 4439., 4440. — *et in viris* 4437.

LXXXIX. servandae] Sic 4439., 4440. — *servante* 4428., 4437.

XC. factum est] Sic 4439., 4440. — *facere* 4428., 4437.

XCI. omne manere] Sic 4439. — *omnem manere* 4428., 4437. — *manere omne* 4440.

XCII. priori] Sic 4437., 4439., 4440. — *prioris* 4428.
XCIII. sancimus] Sic 4437. — *scimus* 4439., 4428., in quo quidem prioribus duabus litteris circumflexus superius impositus est, qua re significatur: *sancimus*. — *sincimus* 4440.
XCIV. progenitorialibus] *progenitoribus* 4428., 4437., 4440. — *genitoribus* 4439.
XCV. sive in aliis — progenitorialis] Haec desunt in 4428., 4437., 4440., sunt autem in 4439.
XCVI. progenitorialis] *progenitoribus* 4440.
XCVII. aut] Sic 4428., 4439., 4440. — deest in 4437.
XCVIII. successionibus] Sic 4428., 4437., 4439. — *successoribus* 4440.
XCIX. indictionem] Sic 4428., 4439., 4440. — *inductum* 4437.
C. tantum] Sic 4437., 4439., 4440. — *tn* 4428., sed lineola superius imposita, qua quidem re significatur: *tamen*.
CI. memorato] Sic 4437., 4439., 4440. — *memoratum* 4428.
CII. tempore] Sic 4437., 4439., 4440. — *tpr* 4428., lineola superius imposita, qua quidem re significari solet: *tempore*.
CIII. est] Sic 4437., 4439., 4440. — *enim* 4428.
CIV. quarta decima] Sic 4428., 4437., 4439. — *ex quarta* 4440.
NOV. XXI. EPIL. CV. sacram] Sic 4428., 4437. — *sacram nostram* 4439., 4440.
CVI. declarata sunt legem] Sic 4437. — *legem declarata sunt* 4428., 4439., 4440.
CVII. qui] Sic 4437. — *que* 4428., 4439., 4440.
CVIII. eam] Sic 4439., 4440. — *ea* 4437. — deest in 4428.
CIX. susceperint] Sic 4428., 4437. — *susceperunt* 4439. 4440.
CX. et in perp.] Sic 4428., 4437. — *in perp.* 4439., 4440., voce *et* omissa.
CXI. custodite] Sic 4428., 4437., 4439. — *custodirem* 4440.
NOV. XXI. SUBSCRIPT. CXII. Haec quidem subscriptio deest in 4428., 4437., 4439., 4440.

III. Appendix Novellae XIII. (editionis nostrae p. 113.) quae est in codice Urbinate-Vaticano 164., Palatino-Vaticanis 765., 766., Vaticano 1435., Caesenate Malatestiano II. plut. 4. num. 1.

Haec appendix ad epilogum constitutionis adiecta est. Ego ex libro Urbinate-Vaticano 164. et Palatino-Vaticano 765. exempli gratia varietatem lectionis adnotabo.

NOV. XIII. EPIL. I. quod] *qd* Urbinas 164., Palatinus 765., in quibus quidem litterae *d* superiori circumflexus traiectus est, qua re significari solet: *quidem*.
II. vobis] *nobis* Urbinas 164., Palatinus 765.
III. orate] *orantes* Urbinas 164., Palatinus 765.
IV. sic] *nec* Urbinas 164., Palatinus 765.
V. existimantem] *extimantem* Urbinas 164., Palatinus 765.
VI. ita] deest in Urbinate 164., Palatino 765.
VII. civibus] *civilibus* Urbinas 164.
VIII. nostris] Postmodo in Urbinate 164., Palatino 765., haec leguntur: *romanis sunt foras relinquere existimavimus a nostra providentia et tanto magis quanto utiliores constituti sunt. primum quidem eos non in multitudinē constitutos nos utpote multos per eos adiuvimus singulorum facille petitoēs discentes plures esse, quam dudum fecimus. sed apparuerunt qdam nostram largitatem in immensum vocantes et multos quidem nobis introducentes supplicantes multis autem petitoibus ut si ita semper adiectoēm in immensum incompetens causam sic produxerit* [Palat. *produxserunt*, sed litterae *t* tamen ultimae punctum inferius subiectum est.] *honestam. nichil enim petentibus factum est finitivum donec in quantum tuor* [Palat. *quatuor* habet pro *quantum tuor*] *et decem eorum numerus exiret. propterea igitur utpote causa forsan a nobis honorata deinde in multitudine* [Palat. *multi*] *effusa propria imminua-*

tur honestate praevidimus circa eorum numerum comprehendere mensuram non ut qui sunt aufferamus [Urbinas *auferamus*] *eis concessa (nec enim hoc proprium imperialis est maiestatis* [Palat. *magestatis*]) *sed ut omnium placencium nobis et honestate mistrantium foras aliquos ex hiis constituamus a nostro ministerio nullo omnino concedimus modo sed manere quidem eos sancimus secundum figuram qua sunt nemine tamen addidit omnino donec in octo perveniat numerus ut hii perpetue octo constituti numero quidem hoc per nullum modum aut tempus aucto* [*auto* Palat.] *festinantibus autem ipsis perpetue invicem transscendere circa nos et imperium cura et devotione nemine licentiam habente neque petere aliquid deinceps tale sed sciente quod neque impetravit potita pro eadem erit petõe non solum obligatus erit pene auri LX* [pro *LX* Palat. habet *ul' X*] *sed etiam propria spoliabitur milicia. voluimus enim eos mensuram quidem usque ad dictum* [pro *ad dictum* habet Urbinas *addem*ˢ, qua re *addemus* videtur significari] *numerum contineri iustitia vero et aliis virtutibus augeri et ad maius apparere* [*appire* Urbinas] *multitudo enim numerosa nichil habet honestum qm̄ in paucis ex multis q̄* [*q;* Palatinus habet pro *q̄*] *secundum virtutem est vita salvatur. maneat igitur secundum qd˜* [*q'* Palat.] *praediximus nunc in eadem figura* [*figuram* Palatinus.] *hoc autem tua eminentia cognoscens custodiat ut nullo tempore transgrediatur aliquid eorum quae a nobis sancita sunt sed eos qui praeter haec agunt* [in Palatino subiicitur *hoc*] *interminatam exigi penam qm̄ eis permisimus qm̄* [pro ultima voce Palatinus habet *quam*] *neque repeti licet neque reddi est possibile. sit q; haec* [pro *haec* Palat. habet *ex hoc*] *lex nr̄a multitudinem quidem expellens introducens vero virtutem que in multis apparet ⁊ praecipue in viris procedat quidem p̃ribus bonis suam autem vitam constituentes tam in peticionibus indiḡntium quam ad nr̄m in eos auxilium. que igitur placuerunt nobis et per hanc sacram legem manifestata* [Palat. *manifesta*] *sunt tua eminentia operi effectuique tradere festinet.* Inspicienti cuique in ea, quae adhuc dedimus et comparanti cum Novella X., quae est *de referendariis palatii*, facile constabit, hanc legem fere totam, paucis versibus ab initio constitutionis interceptis, in hunc locum deductam esse.

APPENDIX IV.

VARIETAS VETERUM

EDITIONUM IN NOVELLA XCVII. [EX CORPORE CLXVIII. NOVELLARUM XCIX.].

Usus sum his antiquissimarum editionum testimoniis, quae Schraderus in libro: *civilistische Abhandlungen*, *Weimar* 1816. 8. tom. II. p. 467—485. enotavit. Accesserunt etiam aliarum editionum testimonia, quae quidem ex Schraderi chartis ad me transmissis transscribere licuit.

Index editionum, quibus in hac re conficienda usi sumus:

1) *Romae apud Sanctum Marcum* 1476. Vide Bieneri historiam Novellarum p. 322. num. 1. Hanc nos editionem in adnotatione critica signo I. designavimus.
2) *Venetiis Rubei* 1477. Vide Bienerum l. c. p. 322. num. 2.
3) *Moguntiae Schoiffer* 1477. Vide Bienerum l. c. p. 323. num. 3.
4) *Basileae Wenssler* 1478. Vide Bienerum l. c. p. 323. num. 4.
5) *Venetiis Rubei* 1479. Vide Bienerum l. c. p. 324. num. 5.
6) *Mediolani Honate* 1482. Vide Bienerum l. c. p. 324. num. 6.
7) *Venetiis de Calabris* 1485. Vide Bienerum l. c. p. 325. num. 7.
8) *Venetiis Gulielmi de Tridino* 1487. Vide Bienerum l. c. p. 325. num. 9.
9) *Venetiis de Tortis* 1489. Vide Bienerum l. c. p. 326. num. 11.
10) *Venetiis Bernardi de Tridino de Monteferrato* 1494. Vide Bienerum l. c. p. 329. num. 15.
11) *Venetiis de Tortis* 1497. Vide Bienerum l. c. p. 329. num. 17.
12) *Venetiis de Tortis* 1500. Vide Bienerum l. c. p. 330. num. 20.
13) *Venetiis de Tortis* 1502. Vide Bienerum l. c. p. 330. num. 21.
14) *Norimbergae Koberger* 1504. Vide Bienerum l. c. p. 331. num. 23.
15) *(Lugduni) Nicolai de Benedictis* 1507. Vide Bienerum l. c. p. 332. num. 26.
16) *Lugduni Iac. de Mareschall* 1511. Vide Bienerum l. c. p. 333. num. 29.
17) *Parisiis Boucard* 1511. Vide Bienerum l. c. p. 333. num. 30.
18) *Venetiis de Tortis* 1514. Vide Bienerum l. c. p. 336. num. 35.
19) *sine loco et anno (Ragazonibus)*. Vide Bienerum l. c. p. 427. num. 154.

20) *sine loco et anno*, quae quidem editio habetur in publica civitatis Basileensis bibliotheca, signata illa quidem hoc modo: *R. I.* 26. Apud Bienerum huius editionis mentio facta non est.

NOV. XCVII. INSCRIPT. I. idem aug.] a) *idem* Rubeus 1477., 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Mareschall 1511., Boucard 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *imp. Iust. a.* Romae apud S. Marcum 1476. (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478. — c) *imperator Iust. a.* Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

II. Ioanni] *Io.* Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — *Ioh.* Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

III. p. p.] a) *p.* Calabris 1485., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *p̄* Tridino 1487., 1494. — c) *pre* Rubeus 1477., 1479., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — d) *pret.* Honate 1482. — e) *p̄fect. p̄io* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — f) *prepo.* Romae apud S. Marcum 1476. (I.)

IIII. per Orientem] a) *p. Orientem* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Boucard 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *per Orient.* Mareschall 1511. — c) *Orientis* Romae apud S. Marcum 1476. (I.).

NOV. XCVII. PRAEF. V. pridem] a) Sic Romae apud S. Marcum 1476. (I.)., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., Koberger 1504., Benedictis 1507., Mareschall 1511., Boucard 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. — b) *quidem* Calabris 1485., Tridino 1487., Ragazonibus sine loco et anno.

VI. egere] a) Sic fere omnes. — b) *non egere* Rubeus 1477. — c) *non egere neque* Tridino 1487.

VII. ex genere] 1) Sic Romae apud S. Marcum 1476. (I.)., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — 2) *egere* Rubeus 1479., Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno.

VIII. usui] Sic Romae apud S. Marcum 1476. (I.)., Honate 1482., Tortis 1489., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — *usu* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

NOV. XCVII. CAP. I. PRO. IX. si quidem] a) Sic Romae 1476., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *si quis* Rubeus 1479., Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno.

X. unum] a) Sic Romae 1476., Tridino 1487., 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514. — b) *in unum* Rubeus 1477., 1497., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., Benedictis 1507., Ragazonibus sine loco et anno. — c) *unumquemque* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XI. horum in solidum] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., (*Schraderus* apposuit signum interrogantis?) Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497. (*Schrad.?*), 1500., 1502. (*Schrad.?*), Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *in solidum teneri horum* Romae 1476. (I.).

XII. omnes] a) Sic Rubeus 1477., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *omnem* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494.,

1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno.

XIII. etiam aliquid] a) Sic Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tortis 1489., 1494., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514. — b) *aliquid etiam* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — c) *aliquis etiam* Rubeus 1479. — d) *alius etiam* Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno. — e) *alius et* Tridino 1487.

XIV. tale] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) deest in Rubeo 1479.

XV. qua] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno. — b) deest in Tortis 1497., Koberger 1504., Tortis 1514. — c) *qt*, sed ultimae litterae circumflexo superius imposito Honate 1482., Calabris 1485. — d) *quam* Tortis 1489., 1502. — e) *quamvis* Rubeus 1479. — f) *quatenus* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XVI. si hoc] a) Sic Rubeus 1477., 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *hoc si* Romae 1476. (I.). — c) *si haec* Schoiffer 1477., Wenssler 1478.

XVII. videatur] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., 1479., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514. — b) *videantur* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Basileae R. I. 26. sine loco et anno, Ragazonibus sine loco et anno.

XVIII. sint] a) Sic Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *sunt* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.

XIX. complere in singulos in propria parte] a) Sic Romae 1476. (I.) Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *complere cum propria in singulos parte* Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514. — c) *cum propria in singulos implere parte* Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Ragazonibus sine loco et anno. — d) *cum propria implere in singulos in propria parte* Rubeus 1477. — e) *complere causa propria in singulos parte* Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.

XX. reliqui] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *relinqui* Rubeus 1479., Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno.

XXI. sive omnes] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *si omnes* Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.

XXII. seu quidam] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478. Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *sive quidam* Romae 1476. (I.). Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno.

XXIII. sive in solidum] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *seu in solidum* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XXIV. in illud] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.,

Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *et in illud* Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., 1514.

XXV. tenere] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *teneri* Honate 1482., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514.

XXVI. quod] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *quando* Boucard 1511., Mareschall 1511. — c) *qu*, sed circumflexo quidem superius imposito, Benedictis 1507.

XXVII. potuit] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *poterant* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XXVIII. et illis] a) Sic Rubeus 1477. (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *et in illis* Romae 1476. (I.), Tridino 1494., Tortis 1500., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514. — c) Apud Honate 1482., Tortis 1497., 1502. *Schraderus* quidem signum interrogantis (?) apposuisse reperitur.

XXIX. illi] a) Sic Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Basileae R. I. 26. absque loco et anno. — b) *ille* Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.

XXX. obligatus] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — b) *obligatos* Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XXXI. in id] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — b) deest Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XXXII. scripsit] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478. — b) *scripserit* Rubeus 1477., 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. absque loco et anno.

XXXIII. artibus] a) Sic Rubeus 1477., Basileae R. I. 26. absque loco et anno. — b) *et artibus* Romae 1476. (I.), Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511.

XXXIV. sinendus] *sinendos* omnes edd., quas et *Schraderus* et ego inspeximus. Postmodo alia varietas est. Nam a) apud Rubeum 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Basileae R. I. 26. absque loco et anno in hoc quidem verbo desinit prooemium capitis primi. — b) postmodo habent *debitores* Romae 1476. (I.), Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus absque loco et anno.

NOV. XCVII. CAP. I. §. 1. XXXV. si] a) Sic Tridino 1487. — b) *sis* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Basileae R. I. 26. absque loco et anno.

XXXVI. mox] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *etiam mox* Romae 1476. (I.). — c) *mox etiam* Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno.

XXXVII. et communiter examinari negotium] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504. — b) *et communiter examinare negotium* Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — c) *communiter examinari negotium* Tridino 1487., Boucard 1511., Mareschall 1511. — d) desunt Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno.

XXXVIII. etenim] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., Tridino 1494., Tor-

tis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *enim* Romae 1476. (I.), Tridino 1487., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XXXIX. obligabuntur] a) Posthaec intruduntur haec: *et communiter examinari negotium* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno. — b) Desunt haec, quae modo commemoravimus apud Rubeum 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeum 1479., Honate 1482., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1494., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XL. legis] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Tortis 1489., Tridino 1494.; Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *leges* Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., Ragazonibus sine loco et anno.

NOV. XCVII. CAP. I. §. 2. (P. 784.) XLI. hic competenti iudici] a) *in competenti iudici* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *competenti iudici* Rubeus 1477. — c) *incompetentis iudicis* Romae 1476. (I.), Tridino 1494. — d) *competentis iudicis* Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1507., Ragazonibus sine loco et anno.

XLII. suscipientis] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *suscipienti* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno.

XLIII. his] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno. — b) *iis* Honate 1482., Tortis 1489. — c) *huiusmodi* Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Basileae R. I. 26. sine loco et anno.

XLIV. competenti iudici] a) Sic Romae 1476 (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514. — b) *competenti*, voce *iudici* quidem omissa, Rubeus 1477., 1479., Calabris 1485., Ragazonibus sine loco et anno. — c) *competenti illos* Basileae R. I. 26. absque loco et anno.

XLV. illos] a) Sic Rubeus 1477., 1479., Calabris 1485., Tridino 1487., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) deest Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tortis 1489., 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Tortis 1514.

XLVI. huius legis] a) Sic Rubeus 1479., Calabris 1485., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511. — b) *huiusmodi legis* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Honate 1482., Tridino 1487., Tortis 1489., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — c) *legis huius* Romae 1476. (I.).

XLVII. paritione] a) Sic Honate 1482., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Tortis 1514. — b) *dispositione* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479. (apud *Schraderum* signum interrogantis adscriptum est hoc modo: ?), Calabris 1485. (apud *Schraderum* adiectum est signum ?), Tridino 1487., Tortis 1489. (ubi signum interrogantis adscriptum est apud *Schraderum*), Koberger 1504. (apud *Schraderum* signum interrogantis ? adscriptum est), Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. absque loco et anno.

XLVIII. praeteriit et ante eam] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *praeteriit ante eam* Schoiffer 1477., Wenssler 1478. — c) *et ante eam praeteriit* Rubeus 1479., Honate 1482., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Ragazonibus sine loco et anno. — d) *et ante eam praeterit* Tridino 1487.

XLIX. pro his] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Tridino 1487., 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) *pro iis* Honate 1482., Tortis 1489. — c) deest apud Rubeum 1479.

NOV. XCVII. EPILOGUS. L. quoque] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Wenssler 1478., Rubeus 1479., Honate 1482., Calabris 1485., Tridino 1487., Tortis 1489., Tridino 1494., Tortis 1497., 1500., 1502., Koberger 1504., Benedictis 1507., Boucard 1511., Mareschall 1511., Tortis 1514., Ragazonibus sine loco et anno, Basileae R. I. 26. sine loco et anno. — b) deest Romae 1476. (I.).

NOV. XCVII. SUBSCRIPTIO. LI. Haec subscriptio tota deest in omnibus, quas superius enumeravi editionibus.

APPENDIX V.

LOCI SELECTI

EX TOTO AUTHENTICI CORPORE, CUM ANTIQUISSIMIS QUIBUSQUE EDITIONIBUS COMPARATI.

Ad hanc rem perficiendam usus sum maxima veterum editionum copia, quam vel regia, quae Dresdae est, bibliotheca, vel publica Universitatis litterarum Lipsiensis vel denique Savignius pro eo quo est bonarum artium promovendarum studio, mihi suppeditarunt. Sunt autem hae:

1) *Romae apud Sanctum Marcum* 1476., quam in contextu signo I. designavimus.
2) *Venetiis Rubei* 1477.
3) *Moguntiae Schoiffer* 1477.
4) *Venetiis de Calabris* 1485.
5) *Venetiis de Tortis* 1489.
6) *Venetiis Arrivabene* 1491. Vide Bieneri historiam Novellarum p. 326. num. 12.
7) *Venetiis Arrivabene* 1494. Vide Bienerum l. c. p. 328. num. 14.
8) *Venetiis de Tortis* 1502.
9) *(Lugduni) Nicolai de Benedictis* 1507.
10) *Parisiis Boucard* 1511.
11) *Lugduni Fradin* 1512. Vide Bienerum l. c. p. 334. num. 31.

Ad fidem editionum, quas Antonius Contius curavit, explorandam duobus exemplaribus usus sum:

edit. *Paris. Merlin* 1559., de qua Bienerus l. c. p. 373. seq. num. 86. disputavit.

edit. *Lugd. Roville* 1571. Vide Bienerum l. c. p. 397. seq. num. 106.

Reliquis, quas *Osenbrüggen* adhibuit, editionibus, quibus carere debebam, testimonium non denunciavi, quia is vir doctus has σποράδην tantum h. e. prout ipse selegerat, locis comparare maluit eaque res incerti quid in se habet.

His copiis contractis, totam hanc disputationem in tres partes dispescere occoepi, quarum prima Authentici locos sistet, qui in posteriorum temporum editionibus vel ex Graecis, quae in corpore CLXVIII. Novellarum constitutionum leguntur, vel ex Latina Haloandri translatione male suppleti interpolati que sunt; secunda scholia Latina habebit, quae in antiquissimum Authentici contextum apud Bononienses male recepta sunt; tertia locos Authentici sistet ad corruptelam insignes, quorum comparatione efficitur, ut quae cuiusque editionis familia sit, facile dignosci possit.

I. *Loci Authentici, qui in posterioribus editionibus vel ex Graecis, quae in corpore CLXVIII. Novellarum constitutionum leguntur, vel ex Latina Haloandri translatione male suppleti interpolatique sunt.*

NOV. III. PRAEF. I. (ed. nostrae p. 26. lin. 5.) nequaquam penitus extendenti sufficientes] a) *nequaquam penitus extendi sufficientem* Rom. 1476. (I.). — b) *nequaquam et penitus extendi sufficientem* Calabr. 1485 — c) *nequaquam penitus extendenti sufficientem* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Bened. 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — *nequaquam amplius penitus extendi valentes* Contius Roville 1571.

II. **IBIDEM CAP. I. PR.** (ed. nostrae p. 27. lin. 10.) minuentes haec sancimus] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *comminuentes haec sancimus* Calabris 1485. — c) *munientes haec sancimus* Rubeus 1477. — d) *minuimus sed de futuro providentes haec sancimus* Contius Roville 1571.

III. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 28. lin. 4.) neque in has tres habeat basilicas] a) Sic Romae 1476. (I.), Arrivabene 1494. — b) *neque in has tres habeant basilicas* Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., Benedictis 1507. — c) *neque in has tres* (deest *habeat*) *basilicas* Rubeus 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1494. — d) *neque matres habeant basilicas* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *neque matres habeat basilicas* Schoiffer 1577., Contius Merlin 1559. — f) *neque una quidem harum trium habeat basilicas* Contius Roville 1571.

IV. **IBIDEM CAP. II. PR.** (ed. nostrae p. 29. lin. 17.) negotiationis indicium habere huiusmodi] a) *negotiationis* (deest *indicium*) *habere huiusmodi* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *negotiationis* (deest *indicium*) *habere demonstrationem huiusmodi* Contius Roville 1571.

V. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 30. lin. 4.) numerum aliquem omnino accedatur] a) Sic Schoiffer 1477. — b) *numerum aliquid omnino accedatur* Calabris 1485., Tortis 1489., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *numerum aliquid omnino accedat* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — d) *numerum aliquem omnino attendatur* Romae 1476. (I.). — e) *numerum aliquid omnino excedatur* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

VI. **IBIDEM CAP. II.** §. 1. (ed. nostrae p. 30. lin. 8.) ad eum qui vocatur statutus unius cuiusque ecclesiae quod antiquitus definitus] a) Sic Romae 1476. (I.), nisi quod ad finem habet *definitum*. — b) Apud Schoiffer 1477, linea excidisse videtur. Sic enim habet: *ad eum numerum uniuscuiusque ecclesiae, qui antiquitus diffinitus.* — c) *ad eum qui vocatur statutus unius cuiusque ecclesiae quod antiquitus ordinatum* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Cont. Merlin 1559. — d) *ad eum, qui vocatur status uniuscuiusque ecclesiae quod antiquitus ordinatum* Rubeus 1477., Calabris 1485. — e) *ad statutum uniuscuiusque ecclesiae, ut vocant, quod antiquitus ordinatum* Cont. Roville 1571.

VII. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 30. lin. 13.) ordinandos abbreviamus nullusque] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *ordinandos mittere nullusque* Contius Roville 1571.

VIII. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 30. lin. 4.) agentibus quaestus dividentes] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *agentibus reditus dividentes* Contius Roville 1571.

IX. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 30. lin. 5.) non sufficientes in] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *non sufficere videntes in* Contius Roville 1571.

X. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 31. lin. 6.) mensuram definitam sanctissimae maioris ecclesiae sive aliarum] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tortis 1489., Contius Merlin 1559.; habent etiam reliqui, in quibus quidem est *diffinitam*, scilicet Schoiffer 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. In Tortis 1502. quidem pro *sive* ex errore typo-

graphi scriptum est: *sine.* — b) *mensuram definitam in sanctissima maiore ecclesia sive alia ecclesia* Contius Roville 1571.

XI. IBIDEM (ed. nostrae l. c. lin. 9. seq.) praebuerint quaestibus] a) Sic Romae 1476., Tortis 1489., 1502. Arrivabene 1491., 1494., Contius Merlin 1559.; habet et Calabris 1485., nisi quod exhibet: *quaestubus.* — b) *praebuerit quaestibus* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *praebuerint quaestus* Rubeus 1577. — d) Desunt in Schoiffer 1577., quia typographi errore integer versus excidit. — e) *praebuerint reditibus* Contius Roville 1571.

XII. IBIDEM (p. 32. lin. 9.) haberet causa circumventiones] a) *habebit causa circumventionis* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485. — b) *habere causas circumventionis* Romae 1476. — c) *habebit causas circumventionis* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *habebit ea res circumventiones* Contius Roville 1571.

XIII NOV. III. EPIL. (p. 33. lin. 10.) minus nobis curae est] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *minus nobis dare est* Romae 1476. — c) *minor nobis cura est* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

XIV. NOV. VI. EPIL. §. 2. (ed. nostrae p. 66. lin. 2.) scripta exemplaria Euphremio sanctissimo archiepiscopo Theopolitano] a) *scripta exemplaria Eufemio sanct. archiepiscopo iherosolimitano* Schoiffer 1477., ubi manifesto unus versus excidit. — b) *scripta exemplaria Ephifanio sanct. a Theop.* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *scripta ex. pmo sanctiss. a Theop.* Rubeus 1477. — d) *scripta ex. Epiphanio sanct. a metropolitano* Romae 1476. — *scripta ex. sanctissimo archiepiscopo Alexandrinae [Epiphanio] sanctissimo archiepiscopo Theopolitano* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

XV. IBIDEM (ed. nostrae p. 66. lin. 3.) exemplaria sanctissimo episcopo Hierosolymorum] a) Sic Romae 1476. (I.), (nisi quod habet *Herosolimorum*) Rubeus 1477., (nisi quod habet *Ierosolimorum*) Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *exemplaria Petro sanctiss. episc. Hieros.* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

XVI. IBIDEM (ed. nostrae p. 66. lin. 5.) exconsuli et patricio, cui etiam hoc adiectum est] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477. — b) *exconsuli et expatricio, cui etiam hoc adiectum est* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *exconsuli et patricio Dominico gloriosissimo praefecto praetoriorum Illyrici, cui etiam hoc adiectum est* Contius Merlin 1559., Roville 1571., in quo quidem verba *Dominico—Illyrici* uncinis inclusa sunt.

XVII. NOV. VIII. EPIL. (ed. nostrae p. 108. lin. ultima seq.) neque imperii medelae pro eorum] a) Sic Romae 1476. I., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *neque impedii medela pro eorum* Tortis 1489. — c) *imperii et medele pro eorum* Rubeus 1477., ita ut vox prior *neque* plane desit. — d) *neque imperii famulitio pro eorum* Contius Roville 1571.

XVIII. IBIDEM (ed. nostrae p. 109. lin. 3. seq.) scriptum est — habens ita] Quod apud Contium Roville 1571. statim postpositum est edictum, cuius initium est: *traditae nobis*, quod in nostra editione pag. 118. legitur, haec quidem collocatio in vett. editionibus, quas adhuc commemoravimus non reperitur, aut apud Contium Merlin 1559., qui harum editionum fidem secutus esse reperitur. Itaque manifestum est totum huius Novellae ordinem tum demum conturbatum esse, quum editio Contii Roville 1571. in publicum prodiret.

XIX. IBIDEM NOTITIA §. 1. (ed. nostrae p. 110. lin. 8.) praetoriorum solidos LXXX] a) Sic Romae 1476., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *predictorum solidos numero LXXX* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — c) *praetoriorum pro iussione solidos LXXX* Contius Roville 1571.

XX. IBIDEM NOTITIA §. 2. (ed. nostrae p. 110. lin. 12.) praetoriorum sol. numero LXXX.] a) Sic Romae 1476. I., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *praedictorum solidos numero LXXX* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — *praediorum sol. num. LXXX* Tortis 1489., lineola litteris *dio* imposita. — c) *praetoriorum pro iussione sol. numero LXXX* Contius Roville 1571.

XXI. IBIDEM NOTITIA §. 6. (ed. nostrae p. 111. lin. 13.) a iudice Pa-

laestinae ita] a) Sic Romae 1476. I., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507. — b) *a iudice Palestine et a* Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *a iudice Palaestinae* Contius Merlin 1559., ut ultima vox *ita* plane omissa sit. — d) *a iudice Palaestinae primae ita* Contius Roville 1571.

XXII. IBIDEM §. 6. (ed. nostrae p. 111. lin. ult.) sol. num. XL.) Sic omnes codd. — In Contio Roville 1571. haec postea intrusa sunt: *a praeside Palaestinae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX, primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. IX.*, quae quidem omnia in dictis editionibus antiquissimis non leguntur. Apud Contium Merlin 1559., solummodo initium huius interpolationis factum est. Sic enim habet: *a praeside. Palestine secundae ut supra.*

XXIII. IBIDEM §. 7. (ed. nostrae p. 111. lin. ult. seq.) a iudice Phoenicae maritimae] a) *a iudice Phenicie maritime* Schoiffer 1477. — b) *a iudice Fenice maritimae* Romae 1476. (I.) — c) *a iudice Fite maritime* Rubeus 1477. — d) *a iudice Phenice matine* Calabris 1485. Desunt haec omnia in Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *a praeside Phoenices maritimae* Contius Merlin 1559. — f) *a praeside Phoenicae maritimae* Contius Roville 1571.

XXIV. IBIDEM NOTITIA §. 8. (ed. nostrae p. 112. lin. 4.) a iudice Syriae secundae] a) *a iudice Syrie secunde* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485. — b) *a iudice secunde Syriae* Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *a praeside Syriae secundae* Contius Roville 1571.

XXV. IBIDEM NOTITIA §. 9. (ed. nostrae p. 112. lin. 7.) a iudice Cypri ita] a) *a iudice Cipri ita* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507. — b) *a iudice Cyp ita* Arrivabene 1494., — c) *iudice Cypri ita* Tortis 1502. — d) *a iudice Cypri et a* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *a iudice puii ita* Rubeus 1477., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., in quo quidem pro *puii* est *privil.* — f) *a praeside Theodoriadis etc. ut supra, a praeside Osroenae etc. ut supra, a praeside Ciliciae primae etc. ut supra, a iudice Cypri* Contius Merlin 1559. — g) *a praeside Theodoriadis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III.; cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL., — A praeside Osroenae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Ciliciae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. A praeside Cypri* Contius Roville 1571.

XXVI. IBIDEM NOTITIA §. 10. (ed. nostrae p. 112. lin. 11.) a iudice Pamphyliae ita] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., nisi quod *Pamphilie* scribant: porro etiam Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494. — b) *a iudice Pamphilee ita* Romae 1476. (I.) — c) *a iudice Pamphile ita* Calabris 1485., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *a praeside Pamphyliae* Contius Roville 1571.

XXVII. IBIDEM NOTITIA. §. 11. (ed. nostrae p. 113. lin. 4. usque ad lin. 7.) a iudice Bithyniae — sol. num. XL.] Haec quidem Romae 1476. (I.) leguntur, desunt autem ad unum omnia in Schoiffer 1477., Calabris 1485., Boucard 1511., Fradin 1512. — In Rubeo 1477., 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., haec quidem omnia leguntur praeter vocem *Bithyniae*, quae in his quidem editionibus omnibus desiderantur. — *a praeside Helenoponti sic ut supra. — A praeside Lydiae sic ut supra. — A praeside Phrygiae salutaris. — A praeside Pisidiae. — A praeside Lycaoniae etc. — A praeside Novae Iustinianae etc. — A iudice Armeniae secundae spectabilibus chartulariis tribus sacri cubiculi soli. num. IX. primicerio clarissimorum tribunorum notariorum soli. num. XXIV., eius adiutori soli. num. III. officio gloriosissimorum praefectorum praetoriorum sol. num. XL.* Contius Merlin 1559. — *A praeside Bithyniae sic — sol. num. XL. — A praeside Hellesponti sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV.. eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Lydiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum*

notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Phrygiae salutaris sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III.. cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Pisidiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Lycaoniae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Novae Iustinianae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Armeniae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL., Contius Roville 1571.

XXVIII. **IBIDEM** §. 12. (ed. nostrae p. 113. lin. 6. seq.) a iudice Armeniae maiore ita ut supra] a) desunt in Fradin 1512. — b) *a iudice Armeniae maioris ita ut supra* Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Contius Merlin 1559. — c) *a iudice Armeniae maioris ita* (*et a* Boncard 1511.) *spectabilibus tribus sacri cubiculi sol. numme. IX.* (*num. XX.* Boucard 1511.) *primicerio clarissimorum tribunorum notariorum solidos num. XXIV.* (*nu. XX.* Boucard 1511.) *eius adiutori solidos numero III. officio gloriosissimorum praefectorum praetoriorum sol. num. XL.* Calabris 1485., Boucard 1511. — d) *a praeside Armeniae magnae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXIX. **IBIDEM** §. 13. (ed. nostrae p. 113. lin. 8.) a iudice Cappadociae primae ita ut supra] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Contius Merlin 1559. — b) *a iudice Armeniae minoris ita ut supra. — A iudice Cappadociae primae ita ut supra* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *a praeside Cappadociae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXX. **IBIDEM** §. 14. (ed. nostrae p. 114. lin. 1.) a iudice Cappadociae secundae ita ut supra] a) Sic Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *a iudice secundae ita ut supra* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., ita ut vox *Cappadociae* illic plane omissa sit. — c) Desunt in Rubeo 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — d) *A praeside Cappadociae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol XL.* Contius Roville 1571.

XXXI. **IBIDEM** §. 15. (ed. nostrae p. 114. lin. 1.) a iudice Helenoponti ita ut supra] a) Sic Rubeus 1477., Tortis 1489., nisi quod utrobique legitur *Elenoponti.* — b) *a iudice Eleponti ita ut supra* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *a iudice Clenoponti ita ut supra* Rubeus 1477. — d) *a iudice Cleoponti ita ut supra* Calabris 1485. — e) *a iudice Hellesponti ita ut supra* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — f) *a iudice Europae ita ut supra* Schoiffer 1477., desunt Romae 1476. — g) *A praeside Hellenoponti sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXII. **IBIDEM** §. 16. (ed. nostrae p. 114. lin. 2.) a iudice Europae ita ut supra] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. — b) *a iudice Thraciae ita ut supra — a iudice Europie ita ut supra* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Contius Merlin 1559. — c) *a iudice Thraice ita ut supra. — a iudice Europe ita ut supra* Calabris 1485. — d) *a iudice Tracie ita ut supra — a iudice Europe* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *a iudice Hellesponti ita ut supra* Schoiffer 1477. — f) *A praeside Europae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

IBIDEM §. 17. (ed. nostrae p. 114. lin. 3.) a iudice Thraciae ita ut supra]

a) Sic Schoiffer 1477. — b) *a iudice Thaice* Rubeus 1477. — c) Desunt haec Romae 1476. (I.) Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., quia in maxima harum editionum parte ordo paragraphorum plane inversus est. — d) *A praeside Thraciae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXIV. IBIDEM §. 18. (ed. nostrae p. 114. lin. 3.) a iudice Rhodopae ita ut supra] a) *a iudice rope ita ut supra* Rubeus 1477. — b) deest Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *a praeside Rhodopae etc. a praeside Aemimonti* Contius Merlin 1559. — d) *A praeside Rhodopede sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL. — A praeside Aemi montis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXV. IBIDEM §. 19. (ed. nostrae p. 114. lin. 4.) a iudice Cariae ita ut supra] a) Sic Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1557. — b) *a iudice Cane ita ut supra* Rubeus 1477. — c) desunt in Schoiffer 1477. — d) *A praeside Cariae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXVI. IBIDEM §. 20. (ed. nostrae p. 114. lin. 4. seq.) a iudice Lyciae ita ut supra] a) Sic Contius Merlin 1559. — b) *a iudice Litie ita ut supra* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489. — c) *a iudice Licie ita ut supra* Fradin 1512. — d) *a iudice Licie* Benedictis 1507., Boucard 1511. — e) *a iudice Litie* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — f) *a praeside Lyciae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXVII. IBIDEM §. 21. (ed. nostrae p. 114. lin. 5. seq.) a iudice Augustanicae ita ut supra] a) *a iudice Augustanique ita ut supra* Rubeus 1477. — b) *a iudice Augustrarie ita ut supra* Schoiffer 1477. — c) *a iudice Augustianie ita ut supra* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Contius Merlin 1559. — d) *a iudice Augustiane ita ut supra* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *a iudice Austriae ita ut supra* Romae 1476. (I.) — f) *a iudice Austriae ita ut supra a iudice ropita ut supra* Calabris 1485. — g) *a praeside Augustanicae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XXIV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XL.* Contius Roville 1571.

XXXVIII. IBIDEM §. 21. (ed. nostrae p. 114. lin. 6.) administrationes praesidales] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *administrationes praesidiales* Rubeus 1477., Calabris 1485. — c) *praesidiales* Contius Roville 1571., ita ut prior vox *administrationes* hoc loco plane desit.

XXXIX. IBIDEM sive correctivae sunt] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *sive corrective sint* Romae 1476. (I.) — c) *sive correctoriae administrationes sunt* Contius Roville 1571.

XL. IBIDEM §. 22. (ed. nostrae p. 114. lin. 7.) a iudice Libyae superioris ita] a) *a iudice Libie superioris ita* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., in quo postmodo subiiciuntur haec: *ut supra*, omissis videlicet reliquis, quae in hac quidem paragrapho leguntur. — b) *a iudice Libie superioris* Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., in quo quidem est *Libyae*. — c) *a iudice Libyae superioris et a* Boucard 1511. — d) *a praeside Libyae superioris sic* Contius Roville 1271.

XLI. IBIDEM §. 22. (ed. nostrae p. 114. lin. 9.) notariorum sol. numero XXXVI.] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1494. — b) *notariorum sol. num. XXXVI.* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., quamquam hic quidem habet *nume.* — c) *notariorum solidos num. XXVI.* Arrivabene 1491. — d) Desunt in Schoiffer

1477., de qua re vide num. XL. — e) *sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571.

XLII. **IBIDEM** §. 23. (ed. nostrae pag. 114. lin. 9. seq.) a iudice Aegypti primae ita ut supra] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. (in quo est *Egypti*) Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. (in quibus quidem est *Egipti*) Contius Merlin 1559. — b) *a praeside Aegypti primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571.

XLIII. **IBIDEM** §. 24. (ed. nostrae p. 115. lin. 1.) a iudice Aegypti secundae ita ut supra] a) Sic Schoiffer 1477., Boucard 1511. (in quibus quidem est *Egipti*), Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Fradin 1512. in quibus quidem est *Egypti*), Contius Merlin 1559. — b) *a praeside Aegypti secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571.

XLIV. **IBIDEM** §. 25. (ed. nostrae p. 115. lin. 2.) a iudice Palaestinae tertiae ita ut supra] a) Sic Romae 1476. (I.) — b) *a iudice Phenicie secunde ita ut supra. a iudice Palaestine tertiae ita ut supra* Schoiffer 1477. — c) *a iudice cinie sedurnice ita ut supra. — A iudice Palestine tertiae ut supra* Calabris 1485. — d) *a iudice nicie sedurnice ita ut supra. — A iudice Palestine tertie ita ut supra* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494. (nisi quod uterque habet *terti.*) — e) *a iudice nitie sedurnicie ita ut supra. — A iudice Palestine terti ut supra* Tortis 1502. — *a iudice nicie secunde ita ut supra.* — f) *A iudice Palestine tertie ita ut supra* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — g) *a iudice [Nicene] secundae ita ut supra. — A iudice Palaestinae tertiae ita ut supra* Contius Merlin 1559. — h) *a praeside Augustanicae secundae sic : spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI. — A iudice Palaestinae tertiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571.

XLV. **IBIDEM** NOTITIA §. 26. (pag. 115. lin. 2.) a iudice Arabiae ita ut supra] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *a iudice Arabie ita ut supra* Romae 1476. (I.) — c) *a praeside Arabiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum tribunorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571.

XLVI. **IBIDEM** NOTITIA §. 27. (pag. 115. lin. 3.) a iudice Euphratesiae ita ut supra] a) *a iudice Eufrand'sie ita ut supra* Rubeus 1477. — b) *a iudice Eufatesie ita ut supra* Schoiffer 1477. — c) *a iudice Euphrate ita ut supra* Romae 1476. (I.), Calabris 1485. — d) *a iudice Eufratis ita ut supra* Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Tortis 1502., Boucard 1511. — e) *a iudice Eufrat. ita ut supra* Fradin 1512. — f) *a praeside Euphratensis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.* Contius Roville 1571. Quamquam Contius Merlin 1559. habet, ut in contextu collocavimus.

XLVII. **IBIDEM** NOTITIA. §. 28. (p. 115. lin. 3. seq.) a iudice Mesopotamiae ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Arrivabene 1491., Benedictis 1507., nisi quod habeat *Mesopotanie*. Ceterum cum his quae in contextu sunt, ad litteram consentiunt Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1494., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — Contius Roville 1571., ita habet: *A praeside Mesopotamiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

XLVIII. **IBIDEM** NOTITIA. §. 29. (p. 115. lin. 4.) a iudice Ciliciae secundae ita ut supra] a) Sic Schoiffer 1477., Calabris 1485., Boucard 1511. — b) *a iudice Scilicie secunde ita ut supra* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494. — c) *a iudice Scilicie secunde ita ut supra* Tortis 1502., Benedictis 1507., Fradin

1512. — d) *a iudice Armenie prime ita ut supra.* — *A iudice Ciliciae secundae* Romae 1476. (I.) — e) Contius Merlin 1559. sic habet, ut in contextu scriptum est, verum Contius Roville 1571. sic scripsit: *a praeside Ciliciae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

XLIX. **IBIDEM** NOTITIA §. 30. (pag. 114. lin. 5.) a iudice Armeniae primae ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. Verum apud Contium Roville 1571. tota res sic se habet: *a praeside Armeniae primae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

L. **IBIDEM** NOTITIA §. 31. (p. 114. lin. 5.) a iudice Galatiae secundae ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., (nisi quod habet *Gallacie*) Schoiffer 1477., Tortis 1489. (nisi quod habent *Galacie*), Calabris 1485., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. Verum apud Contium Roville 1571. haec ita habent: *a praeside Galatiae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

LI. **IBIDEM** NOTITIA §. 32. (p. 114. lin. 6.) a iudice Honoriadis ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Arrivabene 1491.; porro etiam Rubeus 1477., Calabris 1485., Boucard 1511., Contius Merlin 1559. (nisi quod in his quidem est *Onoriadis*), Tortis 1489., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Fradin 1512. (nisi quod in his quidem est *Onoriandis*). Verum apud Contium Roville 1571. haec leguntur: *a praeside Honoriadis sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

LII. **IBIDEM** NOTITIA §. 33. (p. 114. lin. 7.) a iudic[illegible]ularum ita ut supra] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485. [illegible] 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., [illegible] 1512., Contius Merlin 1559. — b) *a iudice consularum ita ut supra* Rubeus 1477. [illegible] Apud Contium Roville 1571. haec ita concepta sunt: *a praeside insularum sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

LIII. **IBIDEM** NOTITIA §. 34. (pag. 114. lin. 7. pag. 115. lin. 1.) a iudice Mysiae secundae ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. (nisi quod habent ad unum omnes *Misie*). Habet et Contius Merlin 1559., sed apud Contium Roville 1571. haec alio modo concepta sunt: *a praeside Mysiae secundae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

LIV. **IBIDEM** NOTITIA §. 35. (p. 116. lin.) a iudice Scythiae ita ut supra] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477. (nisi quod habet *Sytie*) Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — Verum apud Contium Roville 1571. haec leguntur: *a praeside Scythiae sic: spectabilibus tribus chartulariis sacri cubiculi sol. IX., primicerio clarissimorum tribunorum notariorum sol. XV., eius adiutori sol. III., cohorti gloriosissimorum praefectorum pro iussione sol. XXXVI.*

LV. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 117. lin. 10.) celsitudine et qui eis eundem cingulum] a) *celsitudine et qui eis eundem cingulum* Romae 1476. (I.), Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *celsitudine et qui eundem cingulum* Calabris 1485. — c) *celsitudine et qui cum eis eundem cingulum* Schoiffer 1477. — d) *celsitudine et q̃d ei si eundem cingulum* Rubeus 1477. — e) *celsitudine et qui idem ferent cingulum* Contius Merlin 1559., Rovile 1571.

LVI. **IBIDEM** EDICTUM (ed. nostrae pag. 118. lin. 16.) edictum scriptum in omni terra — huius legis poenae se esse subiectos] Totum hoc edictum,

quod apud Contium Roville 1571. secundum Graecorum tenorem alio in loco collocatum esse reperitur (vide p. 1273. num. XVIII.), est hoc quidem loco Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559.

LVII. **IBIDEM IUSIURAND.** (ed. nostrae p. 122. lin. 4. seq.] neque gloriosissimis praefectis neque aliis famosissimis viris administrationes] Sic Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489. Habent etiam Romae 1476. (I.), nisi quod pro *viris* scripsit *vires*; porro etiam Rubeus 1477., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., in quibus quidem scriptum est: *administrationem*. — *neque famosissimis praefectis administrationem* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1471.

LVIII. **NOVELLA X.** EPIL. (ed. nostrae p. 128. lin. 14.) exigi poenam, quam eis permisimus quam] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489. (nisi quod hic quidem est *permissimus*), Tortis 1502., Arrivabene 1491., 1494. — b) *exigi poenam, quam eis promisimus quam* Schoiffer 1477., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *exigi poenam tamquam ea petentes quae* Contius Roville 1571.

LIX. **NOVELLA XI.** (ed. nostrae pag. 131. lin. 2.) multis autem spatiis separatur prima Macedonia a Pannonia secunda] Haec verba et apud Contium Merlin 1559. et Roville 1571., pariter exciderunt. Reliquarum editionum ratio haberi non potuit, quia in his omnibus tota quidem haec Novella non reperitur.

LX. **NOV. XVI.** PRAEF. (ed. nostrae pag. 165. lin. 13.) atque portabilem statum quaerere quantitatem] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477. (nisi quod habet *querere*), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1547., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. Verum apud Contium 1571 est *portabilem reducere quantitatem.*

LXI. **NOV. XVI. CAP. I.** (ed. nostrae pag. 166. lin. 10.) definivimus et eum qui vocatur statutum] a) *diffinimus et cum qui vocatur statutus* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477 [illegible] hoiffer 1477. (in utroque quidem scriptum est: *diffinivimus*). — b) *definivimus et* [illegible] *qui vocatur statutus numerus* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., [illegible] Tortis 1502., Benedictis 1507., porro etiam Boucard 1511., Fradin 151[illegible] Contius Merlin 1559., excepto quod in his quidem tribus vox *numerus* pla[illegible] non est. At apud Contium Roville 1571., sic est: *definivimus et ut vocant statutum.*

LXII. **NOV. XVII. CAP. III.** (ed. nostrae pag. 170. lin. 11.) et non permittere nihil ultra quam] a) Sic Romae 1476.*), Calabris 1485., Tortis 1489., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *et non permittere ultra quam* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *et non permittere in aliquo ultra quam* Contius Roville 1571.

LXIII. **NOV. XVII. CAP. V.** §. 1. (ed. nostrae pag. 172. lin. 16.) eos subiectos nostros impellere neque ut videantur] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485. — b) *eos subi. nostros expellere neque ut videantur* Romae 1476. — c) *eos subi. nostros expellere neque ut illi officiales videantur* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. Eandem leotionem praeferunt Tortis 1489., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., nisi quod pro *expellere* habent *impellere*. — d) *eis subi. nostros impellere neque ut illi officiales videantur* Contius Merlin 1559. — e) *eis subi. nostros depraedari, neque ut illi officiales videantur* Contius Roville 1571.

LXIV. **NOV. XVII. CAP. VIII.** PR. (ed. nostrae pag. 176. lin. 1.) in his, quae moventur, hoc valere] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *in his, quae monentur hoc valere* Calabris 1485. — c) *in iis, quae moventur hoc valere* Contius Merlin 1559. — d) *in iis, quae controversa sunt, haec valere* Contius Roville 1571.

LXV. **NOV. XXII. CAP. XVI.** PR. (ed. nostrae pag. 222. lin. 8.) contingat matrimonium **** constitutione] a) Haec absque ulla lacunae suspicione leguntur Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477. — b) *matrimonium contingat constitutionem* Calabris 1485. (ubi quidem est: *constitutione*) Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Con-

---

*) In nota p. 170. B., quae sic incipit: *nihil* post vocem *Vulgo* littera *I.* delenda est.

tius Merlin 1559., — c) *matrimonium contingat tamen etiam et Anastasii piae memoriae constitutione* Contius Roville 1571.

LXVI. **IBIDEM** (ed. nostrae pag. 222. lin. 10.) secundarum nuptiarum tamen etiam sic ex Anastasio piae memoriae mulieribus instituta est] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. (nisi quod habet *et sit*) Schoiffer 1477., Calabris 1485. (qui habet *et sit*), Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. (in quibus est *et sic*), Benedictis 1507. (ubi est *etiam si*), Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. (in quo quidem pro *ex* scriptum est: *ab*). — b) *secundarum nuptiarum mulieribus instituta est* Contius Roville 1571.

LXVII. **NOV. XXII. CAP. XVIII.** (ed. nostrae p. 225. lin. 3.) ex ipsis causis pro cautione procedat] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *ex ipsis causis e contrario procedat* Contius Roville 1571.

LXVIII. **NOV. XXII. CAP. XXX.** (ed. nostrae pag. 243. lin. 15.) servatur et super illis quod] a) Sic Tortis 1489., Arrivabene 1491., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *servatur et super illud quod* Calabris 1485., Arrivabene 1494., Tortis 1502. — c) *servatur etiam quod* Contius Roville 571., ut voces *super illis* omissae sint. — d) *et super illis servatur* Schoiffer 1477.

IBIDEM (ed. nostrae p. 243. lin. 16.) filiis, ex quibus processerunt filii sive] a) Sic Romae 1476. (I.) *), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494. Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *filiis qui ex his processerunt sive* Contius Roville 1571., voce *filii* media omissa.

LXX. **NOV. XXII. CAP. XXXI.** (ed. nostrae p. 244. lin. 4.) non pepercimus ut non aliquo] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *non permittemus ut non aliquo* Contius Roville 1571.

LXXI. **NOV. XXII. CAP. XLIII.** (ed. nostrae p. 252. lin. 3. seq.) procreatio in casus muneribus reiaceret] a) *procreatio in casu sine muneribus reiaceret* Romae 1476., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *procreatio in casu sine muneribus* Rubeus 1477. (in quo quidem est *reiceret*) Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507. — c) *procreatio in fortunae muneribus iaceret* Contius Roville 1571.

LXXII. **NOV. XXII. CAP. XLIII.** (ed. nostrae p. 252. lin. 5.) talem permittentes perceptionem] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *tale permittentes perceptionem* Benedictis 1507. — c) *talem permittentes relictorum perceptionem* Romae 1476. (I.), Boucard 1511., Contius Merlin 1559., Roville 1571.

LXXIII. **NOV. XXII. CAP. XLIII.** (ed. nostrae p. 252. lin. 11.) praesto sit id est ut] a) *praesto sit i. ut* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *praesto sit lex id est ut* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *praesto sit lex scilicet ut* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

LXXIV. **NOV. XXII. CAP. XLV.** (ed. nostrae p. 257. lin. 4.) secundum nostram legem tam sine filiis casu moriente matri] a) Sic Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *s. n. l. t. s. f. casus morienti matri* Schoiffer 1477. (nisi quod habet *casu*) Arrivabene 1494. — c) *casu moriente matre* Rubeus 1477. — d) *casu morienti matri* Tortis 1502., Contius Merlin 1559. — e) *secundum nostram legem casu filiorum non existentium matri reliquo* Contius Roville 1571.

LXXV. **NOV. XXII. CAP. XLVII. PROOEM.** (ed. nostrae p. 264. lin 16.) secundo matrimonio futurae sint viris] a) Sic Schoiffer 1477. — b) *matrimonio secundo futurae sint viris* Romae 1476. (I.) — c) *matrimonio secundo sunt futurae viris* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *matrimonio secundo sunt sociandae* Contius Roville 1571.

LXXVI. **NOV. XXII. CAP. XLVII.** §. 2. (ed. nostrae p. 263. lin. 1.) filiabus autem transmittebatur] *filiabus autem cum transmittebatur* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502.,

---

*) P. 243. B. in nota, quae ab his verbis incipit *ex quibus* signum I. delendum est.

Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — *cum filiabus autem admittebatur* Schoiffer 1477. — *filiabus autem commiscebatur* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

LXXVII. **NOV. XXII. CAP. XLVIII.** § 1. (ed. nostrae p. 265. lin. 15.) sed condeprehensa undique] a) *sed condensa undique* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *sed collecta undique* Contius Roville 1571.

LXXVIII. **NOV. XXII.** EPIL. (ed. nostrae p. 266. lin. 9.) nihil prius nostra fecimus salute] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Contius Merlin 1559. — b) *nihil prius pro nostra fecimus salute* Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *nihil prius illorum duximus salute* Contius Roville 1571.

LXXIX. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 266. lin. 10.) nisi undique congregare quod] a) Sic Romae 1476. (I.), nisi quod ex errore habet *condegrare*, Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *ne undique emendicent* Contius Roville 1571.

LXXX. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 266. lin. 13.) congruentiam] In haec quidem verba contextus huius constitutionis desinit Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — In Contio Roville 1571 haec quidem subiiciuntur: *scriptum exemplum Patricio gloriosissimo praefecto huius almae urbis. Scriptum exemplum Basilidae gloriosissimo magistro sacrorum officiorum expraefecto exconsule et patricio. Scriptum exemplum Triboniano gloriosissimo quaestori iterum et exconsule. Scriptum exemplum Germano gloriosissimo magistro equitum sacri praesentis, exconsule et patricio. Scriptum exemplum Tzigae gloriosissimo magistro peditum sacri praesentis exconsule et patricio. Scriptum exemplum Floro gloriosissimo comiti sacrarum rerum privatarum et exconsule. — Tua igitur excellentia, cognoscens ea, quae nobis placuerunt, in iudicio tuo insinuet tam advocatis, quam aliis, quibus praees, ut secundum haec decidantur causae: non tamen propones publice hanc nostram constitutionem, sufficientibus his, quae hac de re a nobis scripta sunt ad Ioannem gloriosissimum sacrorum per Orientem praetoriorum praefectum iterum exconsule et patricium.*

LXXXI. **NOV. XXXIV.** PRAEF. (ed. nostrae p. 385. lin. 8.) in imperatorum piissimorum] a) Sic Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — b) *imperatorum piissimorum* Schoiffer 1477. — c) *imperium piissimorum* Rubeus 1477. — d) *in imperatore piissimo* Romae 1476.

LXXXII. **NOV. XXXIV. CAP. I.** (ed. nostrae p. 388. lin. 6.) reditus autem eorum imminutos omnes esse volumus] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *redditus autem eorum immunitos omnes esse volumus* Calabris 1485. — c) *autem eorum redditus imminutos omnes esse volumus* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. Benedictis 1507. — d) *autem eorum redditus immunitos omnes esse volumus* Rubeus 1477. — e) *processiones autem eorum esse volumus septem* Contius Roville 1571.

LXXXIII. **NOV. XXXIV. CAP. I.** (ed. nostrae p. 389. lin. 3.) quam mappam *** semel exhibendum] a) *quam in ipsam mappam semel exhibendum* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512.; sic et Romae 1476. (I.), nisi quod pro *semel* ibi est *simul*. — b) *quam in ipsum mappam semel exhibendum* Schoiffer 1477. — c) *in quam ipsam semel exhibendum* Rubeus 1477. — d) *quam hippomachiam vocant semel exhibendum* Contius Merlin 1559. — e) *quam mappam vocant et tertium, qui theatroquinegium dicitur non bis sed semel exhibendum* Contius Roville 1571.

LXXXIV. **IBIDEM CAP. I.** (ed. nostrae p. 390. lin. 1.) seu quae vocatur mappa] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *seu quae vocantur mappa* Benedictis 1507. — c) *seu vocatur mappa* Calabris 1485. — d) *seu quae vocatur hippomachia* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

LXXXV. **IBIDEM CAP. I.** (ed. nostrae p. 390. lin. 6.) quae vocantur theatrum amphitheatrum et non priori] Sic Schoiffer 1477., Benedictis 1507. (nisi quod pro verbis *et non priori* habent: *et ideo priorum*). Hinc nata est lectio

quam habent Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559.; *quae vocantur theatrum et amphitheatrum et non priorum*. Reliquae edd. sic habent: 1) *quae vocantur theatrum et ideo priorum* Romae 1476. (I.). — 2) *quae voc. theatra et adeo priorum* Rubeus 1477. — 3) *quae voc. theatra et io prorum* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — 4) *quae vocantur theatroquinegia et ideo priorum* Contius Merlin 1571.

LXXXVI. **NOV. XXXIV. CAP. II.** §. 1. (ed. nostrae p. 391. lin. 12.) spargere autem in septem] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — *quid autem oporteat spargere in septem* Contius Roville 1571.

LXXXVII. **NOV. XXXIV. CAP. II.** §. 1. (ed. nostrae p. 392. lin. 8. 9.) solum aurum enim spargere reservatur imperio] a) *solum aurum enim spargere volebat imperio* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *solum aurum enim spargere volvebatur imperio* Schoiffer 1477. — c) *soli enim aurum spargere damus imperio* Contius Merlin 1559. — d) *soli enim aurum spargere sinimus imperio* Contius Roville 1571.

LXXXVIII. **NOV. XXXIV. CAP. II.** §. 1. (ed. nostrae p. 392. lin. 11. seq.) hoc sinimus eos spargere quae vocantur milliarisia et in melis et caucis] a) *hec sinimus eos spargere quo casu quae vocantur miliarisia et in melis et caucis* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. (nisi quod habet *in cautis* pro *caucis*), Calabris 1485. (nisi quod habet *in cautis*), — b) Reliquae editiones fere consentiunt cum his, quae in contextu posui: velut Schoiffer 1477. (in quo tamen est: *in raucis*), Tortis 1489. (in quo tamen est *miliarsia*; porro etiam *in caveis* pro *caucis*), quam eandem lectionem sequuntur etiam Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. (in quo pro *melis* est *hemelis*), Boucard 1511., Fradin 1512. (in quo quidem utroque est etiam *hemelis* pro *melis* et *causis* pro *caucis*). — c) *et haec sinimus eos spargere quae vocantur missilia thymelicis et caveis* Contius Merlin 1559. — d) *et haec sinimus eos spargere in his, quae vocantur missilia thymelicis et caveis* Contius Roville 1571.

LXXXIX. **NOV. XXXIV.** EPIL. (ed. nostrae p. 401. lin. 5.) scripta exemplaria Ioanni praefecto praetorio Orientis] a) Desunt Romae 1476. (I.), Calabris 1485. — b) *apparet Iohanni praeposito Orientis* Rubeus 1477., ut primum verbum *scriptum* male cum superioribus coniunctum esse reperiatur. Sic enim antea habuerat: *virtutem scriptam legis*. — c) *scripta apparitori Ioanni ppo Orientis* Schoiffer 1477. — d) *scripta aparitori Longino Ioanni praeposito Orientis* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *scriptum exemplum Iohanni gloriosiss. sacrorum praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

XC. **IBIDEM** (ed. nostrae p. 401. lin. 5.) scripta exemplaria Longino praefecto felicissimae urbis] a) *scripta apparitori Longino praefecto felicissimae urbis* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *scripta aparitori Longino praefecte felicissime urbis* Calabris 1485. — c) *scripta aptari Longino praefecto felicissimae urbis* Rubeus 1477. — d) *scriptum exemplar Longino prudentiss. et gloriosiss. praefecto huius almae urbis* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

XCI. **NOV. XXXV.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 402. lin. 2.) ut nullus mutuans agricolae teneat eius terram] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485. (in quo ex errore typographi est *mutuans*) Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — *de his, qui mutuum dant agricolis* Contius Roville 1571.

XCII. **NOV. XXXVI.** INSCRIPT. (ed. nostrae pag. 403. lin. 8.) nullum credentem agricolae tenere illius terram et quantam debet usuram dare] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477. (in quo quidem est *debeat*), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. (in quo quidem est *debeat*). — *ne quis quod agricolae mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat et quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis* Contius Roville 1571.

XCIII. **NOV. XXXVI.** (ed. nostrae p. 404. lin. 4.) quondam in Mysia secunda provincia quam administras] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Be-

nedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. (in quibus quidem omnibus scriptum est: *Misia*), Contius Merlin 1559. — b) *quosdam in Missiana secunda provincia quam administras* Rubeus 1477. (nisi quod habet *Missia*), Calabris 1485. — c) *quosdam in Missiana prov. quam administras* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) *quosdam in ea ipsa provincia, quam tu administras* Contius Roville 1571.

XCIV. **NOV. XLVI. CAP. 1.** (ed. nostrae p. 479. lin. 15. seq.) primitus positam legem *** constitutis et fiscalibus] In omnibus, quas contuli, editionibus hic lacunae suspicio nulla est, id quod valet de Rubeo 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — a) In Romae 1476. (I.), Calabris 1485. voces *constitutis et* plane desunt. — b) In Arrivabene 1494., Tortis 1502. sola vox *et* desideratur. — c) *primitus positam legem constitutis etiam fiscalibus* Contius Merlin 1559., Roville 1571., in quibus neque ulla lacunae suspicio apparet.

XCV. **NOV. XLVIII. CAP. 1. §. 1.** (ed. nostrae p. 487. lin. 1.) II. die nono Kalendas] a) *secundo IX. Kal.* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *II. IX. Kal. Iunii* Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *II. IX. Kal. Iun.* Benedictis 1507. — d) *secundo IX. Kal. Iunias* Calabris 1485. — e) *secundo die nono Kal. idus* Romae 1476. (I.), *secundo nono Kalendas Aprilis* Schoiffer 1477. Apud Contium Merlin 1559. est: *IX. Kal. Iunii*, quae quidem omnia uncinis inclusa sunt. — f) Apud Contium Roville 1571. origo interpolationis apparet: *II. die ante tot et tot Kalendas.*

XCVI. **NOV. LIV. CAP. 1.** (ed. nostrae p. 519. lin. 6.) a viris gesta sunt **** Nunc autem] Huius lacunae nullum apparet vestigium neque in Romae 1476. (I.), aut in Rubeo 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contio Merlin 1559., Roville 1571.

XCVII. **NOV. LVIII. CAP. 1. PR.** (p. 528. lin. 8.) consideravimus bene forte quod decet] a) Sic Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — b) *consideravimus forte quod decet* Romae 1476. (I.). — c) *consideravimus bene fore* Schoiffer 1477.

XCVIII. **NOV. LVIII. CAP. II. §. 1.** (ed. nostrae p. 530. lin. 19.) quod protulit is contra quem et ex quo suas affirmat allegationes hoc non accuset accusandum] a) Sic Schoiffer 1477., Calabris 1485. Consentiunt etiam multae et aliae editiones, nisi quod vocem *et* omiserunt. Sunt autem hae: Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. Caeterum vox *accusandum* deest Romae 1476. (I.), Boucard 1511., Fradin 1512. (in quo utroque et vox *is* et *et* omissae sunt). — b) *quod protulit is contra et ex quo suas affirmat allegationes hoc non accuset* Contius Merlin 1559. — c) *quod protulit is contra quem et ex quo suas affirmat allegationes hoc non accuset* Contius Roville 1571.

XCIX. **NOV. LIX. PRAEF.** (ed. nostrae p. 535. lin. 9.) solummodo sumus **** haec] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477. habent sine lacunae suspicione. — b) *solummodo sumus amatores haec* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571.

C. **NOV. LXII. CAP. 1. §. 3.** (ed. nostrae p. 560. lin. 2.) has satisdationes] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *has ratiocinationes* Contius Roville 1571.

CI. **NOV. LXVI. CAP. 1.** (ed. nostrae p. 572. lin. 10. seq.) cum quadrupli minatur poena] a) *cum quadrupli minatur poena* Schoiffer 1477. — b) *cum quadruplatur poena* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *conquadruplatur poena* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CII. **NOV. LXVI. CAP. 1.** (ed. nostrae p. 573. lin. 2.) aliquid egit et cogi deponere quod] a) Sic Schoiffer 1477. — b) *aliquid eg. et cogit deponere quod* Romae 1476. (I.). — c) *aliquid agit et cogit quod* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1541.

CIII. **NOV. LXVIII. CAP. 1. §. 4.** (ed. nostrae p. 581. lin. 20.) tunc certas

exstantes] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — *secundum manifestas exstantes* Beckius.

CIV. **NOV. LXXII. EPIL.** (pag. 593. lin. 10.) **praecepta quatenus **** imperium]** Hic nullam plane lacunae suspicionem habent omnes, quas inspexi, vetustae editt. — a) *praecepta quatenus imperio datur* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. Vox *datur* ex subsequentis subscriptionis initio videtur esse orta. — b) *praecepta quatenus imperio* Rubeus 1477. — c) *praecepta quatenus vigilamus imperio* Schoiffer 1477.

CV. **NOV. LXXIV. CAP. IV. §. 3.** (p. 613. lin. 12.) **celebrare inter utrosque]** a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. Contius Merlin 1559. — b) *celebrare inter alterutros* Romae 1476. (I.), Contius Roville 1571.

CVI. **NOV. LXXIV. EPIL.** (pag. 616. lin. 12.) **nostram consideravimus providentiam]** a) Sic Romae 1476 (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *nostram considerantes providentiam* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *nostram considerantibus providentiam* Contius Roville 1571.

CVII. **NOV. LXXV. PRAEF.** (p. 617. lin. 15.) **eos est curatio res est studiosa eis]** a) *eos curatio est studiosa eis* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *eos curatio est res studiosa eis* Schoiffer 1477. — c) *eos sunt curatio est res studiosa eis* Romae 1476. (I.). — d) *eos curatio est studiosa cura est eis* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CVIII. **NOV. LXXIX. CAP. IV.** (p. 649. lin. 6.) **legatum alicui suarum ancillarum ipsa]** a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *legatum alicui suorum servorum ipsa* Contius Roville 1571.

CIX. **NOV. LXXXI. CAP. X.** (ed. nostrae p. 666. lin. 13.) **futuro tempore **** mensae tuae]** a) *futuro tempore immense tue* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. Hinc Contius Merlin 1559. et Roville 1571. *futuro tempore immensae tuae.* — b) *futuro tempor immense tue* Calabris 1485. In his autem omnibus editt. nulla lacunae est suspicio.

CX. **NOV. LXXXIII. CAP. I.** (ed. nostrae pag. 675. lin. 7.) **annumerandos iudices virum quem quaecunque sedes noverit laudatum quam sibi praestantem]** a) Sic Tortis 1489., Arrivabene 1491, 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) At in Schoiffer 1477., Calabris 1485. est *adnumerandos* (*adnumeratos* Schoiff.) *iudices virum quecunque sedes* (*sedens* Calabris 1485.) *noverit laudatum quam sibi praestantem.* — c) In Rubeo 1477 est *adnumerandos iudices virum quoque sedis novit laudatum quam sibi praestantem.* — d) In Romae 1476. (I.), Contio Roville 1571. haec scripta sunt: *annumerandum iudicem virum quaecunque sedes noverit laudatum quam sibi praestantem.*

CXI. **NOV. LXXXV. PROOEM.** (ed. nostrae p. 688. lin. 1.) **unum fratrum contigit sine]** a) *unum fratrem ex tertio matrimonio contigit sine* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489. — b) *unum fratrem ex tertio matrimonio contingit sine* Romae 1476. (I.), Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *unum fratrum ex tertio matrimonio contigit sine* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CXII. **NOV. LXXXVIII. CAP. I.** (pag. 706. lin. 9.) **in depositionibus homines cessent]** Quod antea apud aliquos (vide notam ad h. l.) interponitur *cursu*, Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. plane non habent.

CXIII. **NOV. LXXXVIII. CAP. II. §. 1.** (p. 708. lin. 12.) **quia praesens est ei exactionis domino]** a) *quia qui praesens est ei exactionis domino* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Bene-

dictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — b) *quia qui praesens est et exactione domino* Rubeus 1477., Calabris 1485.

CXIV. **NOV. LXXXVIII. CAP. II. §. 1.** (ed. nostrae p. 709. lin. 2.) igitur in observantiam nostrorum] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *igitur in observantia nostrorum* Schoiffer 1477. — c) *igitur ad securitatem nostrorum* Contius Roville 1571.

CXV. **NOV. LXXXVIII. CAP. II. §. 1.** (ed. nostrae p. 709. lin. 4.) reipublicae iudicant quidem nobis in mentem venientes] a) Sic Romae 1476. (I.). Contius Merlin 1559; habent etiam Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. (nisi quod habent: *indicant.*) — b) *rei publicae iudicant quidem nobis imminentem venientes* Rubeus 1477. — c) *reipublicae, quae iudicantibus quidem nobis in mentem venientes* Contius Roville 1571.

NOV. LXXXVIII. CAP. II. (ed. nostrae pag. 709. lin. 6.) nostris parientem subiectis] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — b) *nostris parentem subiectis* Arrivabene 1491. — c) *nostris peperit subiectis* Beckium.

CXVII. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (ed. nostrae p. 993. lin. 12.) descensum πασῶν omnibus et coniunctis] a) *descensum* ђ ђ *opalon omnibus et coniunctis* Rubeus 1477. — b) *descensum orʒaymariomnibus etiam coniunctis* Schoiffer 1477. — c) *descensum omnibus etiam coniunctis* Romae 1476. (I.), Calabris 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *descensum omnibus et coniunctis* Calabris 1485. — e) *descensum omnibus coniunctis* Benedictis 1507. — f) Apud Contium Roville 1571. primum factum esse videmus, ut Latina Haloandri versio in locum Vulgatae successerit, quam quidem rem et per multas posteriorum temporum editiones propagatam esse satis constat.

CXVIII. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (ed. nostrae p. 993. lin. 13.) sive inlatis cum conclavi domus] a) *sive illatis conclave domuum* Romae 1476. (I.) Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *sive illatis cum conclave domuum* Tortis 1489., Arrivabene 1491. — c) *sive illatis conclave domus* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — d) *sive illatis cum clave domu* Rubeus 1477. — e) *sive illatis cum clave domuum* Calabris 1485. — f) *sive illatis sive cum conclavi domui* Schoiffer 1477. — g) *sive illatis cum conclavi domuum* Contius Merlin 1559. — h) *sive intra ianuam sive extra ianuam et conclavibus domuum* Beckius.

CXIX. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (pag. 994. lin. 10.) iannas quod ducit circa] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *iannuas quod deducit circa* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *iannuas quae ducunt circa* Contius Merlin 1559. — d) *iannuas Sycion muri, quae ducunt circa* Beckius.

CXX. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (p. 995. lin. 7.) Hierium vero gloriosissimi domum] a) *Hierii vero gloriosissimi domum* Calabris 1485. (nisi quod habet *Higerii*), Tortis 1489. (nisi quod habet: *Hyerii*), Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *Hierii vero in gloriosissimi domum* Arrivabene 1494. — c) *Hierius vero gloriosissimus domum* Rubeus 1477. — d) *Hyericus vero gloriosissimus domum* Schoiffer 1477. — e) *Hierium vero gloriosae memoriae domum* Beckius.

CXXI. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (p. 995. lin. 13.) functum rescripsit testamentum] a) Sic Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *functus rescripserit testamentum* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485. — c) *functum scripsit testamentum* Schoiffer 1477., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *functum scripsisse testamentum* Beckius.

CXXII. **NOV. CXXVI. PROOEM.** (p. 996. lin. 3.) gloriosissimo derelicta sunt Hierio locum forsitan tam] a) Sic Romae 1476. (I.), (nisi quod habet *Hyerio*), Schoiffer 1477. (nisi quod habet *Hyerico*), Tortis 1502. (in quo quidem est *Hiero*). — b) *gloriosissimo relicta sunt Hierium locum forsitan tam* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *gloriosissime dne relicta sunt Hierio locum forsitan tam* Rubeus 1477. — d) *gloriosissimo relictum Hierio locum vero merito* Beckius.

CXXIII. **NOV. CXXVI.** (p. 996. lin. 8.) locum. Neque cum legitur Alexandrum virum gloriosum locum habere tam ex omnibus locum habere et utrumque suum perficere ipsum et circa Constantinum gloriosae memoriae quam hos

tamquam locum] a) Sic Romae 1476. (I.), (nisi quod pro *gloriosum* habet *gloriosissimum*, et pro *omnibus* vocem *hominibus*), Benedictis 1507. (in quo quidem est *gloriosissimum — ex omnibus et — quam ad hos tamquam ad locum*) Schoiffer 1477. (qui quidem habet: *in Alexandrum — gloriosissimum*; desunt porro haec: *locum habere tam ex omnibus*; habet porro: *et ipsum etiam — citra — ad hos*) Rubeus 1477. (ubi quidem prius *locum habere* plane deest, et post voces *et utrumque* interponitur; habet autem porro *citra* pro *circa*; denique *quam ad nos tamquam ad locum*). — b) In Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. tota periodus fere eodem modo legitur, cuius rei varietatem hic paucis enotabo: pro *neque* habent *nec*, excepto Arrivabene 1491; habent porro: *gloriosissimum — hominibus et locum*; in Tortis 1489 pro *circa* est *citra*; et finis ita se habet: *quam ad hos tamquam ad locum*. — c) In Boucard 1511., Fradin 1512., Contio Merlin 1559. tota periodus sic conformata est: *locum habere neque cum legitur Alexandrum virum gloriosissimum locum habere* (desunt haec: *tam ex omnibus locum habere*) *et utrumque suum perficere ipsum et citra Constantinum gloriosae memoriae quam ad hos tamquam ad locum*. — d) Apud Beckium ita est: *locum habere. Neque enim sine liberis Constantinum gloriosae memoriae decessisse ex hominibus, ut locus utriusque domus restitutioni fieret, sed nec super proastio cum lege Alexandrum venire contra ipsas et ipsum.*

CXXIV. NOV. CXXVI. PROOEM. (ed. nostrae p. 997. lin. 11.) hoc facere impellenti iussione. Venerabilibus pro] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *hoc facere innitenti iussione, verum multis pro* Beckius.

CXXV. NOV. CXXVI. CAP. I. (ed. nostrae p. 998. lin. 4.) interpretatione proposita non sola] *interpretationem propositam non sola* Romae 1476., (I.) Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *interpretationem propositam videntes non sola* Beckius.

CXXVI. NOV. CXXVI. CAP. I. (ed. nostrae p. 998. lin. 10.) qui solum eis successerint filiis, sed sufficere defunctorum usque] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. porro etiam Romae 1476. (I.), Calabris 1485., nisi quod in his quidem pro *solum* scriptum est *solummodo*; denique etiam Arrivabene 1494., Tortis 1502., nisi quod pro *sed* habent *sed et*. — b) *qui solum eis successerint filiis, sed sufficere defuncto usque* Beckius.

CXXVII. NOV. CXXVI. CAP. I. (ed. nostrae p. 998. lin. 12.) moriantur **** quod relictum est neque in longiore] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., in quibus omnibus nulla lacunae suspicio est. — b) *moriantur quod relictum est nisi in longiore* Fradin 1512. — c) *moriantur non caussari quod relictum est neque in longius* Beckius.

CXXVIII. NOV. CXXVI. CAP. I. (ed. nostrae p. 999. lin. 2. seq.) suscipientibus proastium alienare, etenim istis, qui remanserunt, velle] a) Sic Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *suscip. proaustium alienari, etenim et istis qui remanserunt, velle* Romae 1496. (I.). — c) *suscip. proastrum alienare* et caet. Rubeis 1485., Calabris 1485. — d) *suscipient alienare proastium et in istis qui remanserunt velle* Beckius.

CXXIX. NOV. CXXVI. CAP. II. (edit. nostrae p. 999. lin. 6.) considerantes oportere humilitatis cognitionem] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Rubeus 1477. (in quo post vocem *considerantes* interponitur *s.* hoc est *enim*) Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *considerantes vero totam cum quanta oportebat subtilitate cognitionem* Beckius.

CXXX. NOV. CXXVI. CAP. II. (ed. nostrae p. 999. lin. 7.) Hyerio seniori de quibus ex testamento factus est dominus nihil accipere ex his existimavimus] a) Sic Contius Merlin 1559. — b) *Hyerio seniori, de quibus ex testamento factus est dominus nihil accipere ex hiis extimavimus* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485. (in quo quidem utroque est *ex eis*), Calabris 1485. (in quo est *Higerico*), Schoiffer 1477. (in quo est *Hyerico* et *estimavimus*). — c) *Hyerio seniori — estimamus* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. (in quo quidem est *et ex his*) Benedictis 1507. (in quo est *extimavimus*) Boucard 1511.,

Fradin 1512. (in quo est *aestimavimus*). — d) *Hierii senioris filius ex testamento factus est dominus non coeptam existimavimus* Beckius.

CXXXI. NOV. CXXVI. CAP. II. (ed. nostrae p. 999. lin. 10.) stare prohibitionem et ipsum Hierium] a) Sic Rubeus 1477., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *Haec prohibitionem et ipsum Hyerium* Romae 1476. (I.), Tortis 1489. — c) *H. prohib. ipsum Higerium* Calabris 1485. — d) *H. prohib. ipsum Hyericum* Schoiffer 1477. — e) *stante prohibitione et ipsis Hierii* Beckius.

CXXXII. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 999. lin. 12. seq.) filium per quos εἰς facientes ipsos σφᾶς αὐτοὺς eos Hierii] a) *filium per quos εἰς facientes homines smaripsos eos Hierii* Romae 1476. (I.). — b) *filium per quos eis facientes si no ēo. a. cu. noy. pos. y. m. eos Hierii* Schoiffer 1477. — c) *filium per quos ei facientes homines smaripos eos Hierii* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. Sic et Calabris 1485., excepto, quod habet *Higeri*. — d) *filium per quos ei facientes ...... eos Hierii* Rubeus 1477., Tortis 1489. — e) *filios per quos fecerunt sibimet ipsis Hierii iura* Beckius.

CXXXIII. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1000. lin. 2.) alienaverunt, quae apud eos] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., — b) *alienaveruntque apud eos* Rubeus 1477. — c) *alienantibus quaedam apud eos* Beckius.

CXXXIV. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1000. lin. 2.) in substitutionem ex voluntate interdictorum unius] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485. — b) *in substitutione ex voluntate interdictorum unius* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *ex substitutione ex voluntate interdictorum unius* Schoiffer 1477. — d) *in restitutionem ex voluntate renunciantibus una* Beckius.

CXXXV. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1000. lin. 3.) vero, neque si dominum] a) Sic Romae 1476.(I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *vero cuius dominum* Beckius.

CXXXVI. NOV. CXXVI. CAP. II. p. 1000. lin. 4. seq.) plenum esse περιεργίας quatuor postea] a) *plenum esse rephynephytae quattuor postea* Romae 1476. (I.) — b) *plenum esse pietate quattuor postea* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *plenum esse pietate alias r̄phine phitate quattuor postea* Calabris 1485., ubi quidem duae lectiones in unam conflatae fuerunt. — d) *esse plenum subtilitate*; *postea quattuor* Beckius.

CXXXVII. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1000. lin. 6.) quas et ipsas in familia iacendo nostris legibus et nurus huiusmodi] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., in quo quidem pro *et nurus* est *enumeravimus*, Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Arrivabene 1491., in quo quidem est *familias quas et ipsas in familia iacendo nostris legibus et ab huiusmodi* Benedictis 1507. — b) *quas et ipsas in familia iacendo nostris legibus et huiusmodi* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *quae et ipsae in familia iacendae nostris legibus et sponsis huiusmodi* Beckius.

CXXXVIII. NOV. CXXXI. CAP. II. (p. 1000. lin. 9.) adinvenientem instituit litem. Transeundo vero et istorum quod quattuor] a) *venientem instituit litem*; *transeundo vero et istis quod quattuor* Romae 1476. (I.). — b) *venientem instituit litem*; *transeundo vero etiam istorum quattuor* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. (in quo quidem verborum ordo *vero etiam* plane inversus est), Schoiffer 1477., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. (in quibus quattuor libris tamen pro *etiam* habetur *et*). — c) *venientem instituit litem. transeundo vero istorum qui quattuor* Rubeus 1477. — d) *venientem instituit litem. transeundo etiam vero istorum quod quattuor* Calabris 1485. — *venientem instituit litem. defunctis vero et istis, u t quattuor* Beckius.

CXXXIX. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1000. lin. 10. seq.) videntur, non facere quidem antiquam taliter iudiciis] Sic Romae 1476. (nisi quod habet *iudicii*), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — *videntur non facere quoddam taliter antiquam iudicis* Schoiffer 1477. — *videantur, non pateremur antiquam taliter iudici* Beckius.

CXL. NOV. CXXVI. CAP. II. (p. 1001. lin. 8.) praebente testamento citra transitum eam] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477. (in quo est

transitum). — b) *praebente testamento circa transitum eam* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) *praebente marito circa transitum eam* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *praebentem marito circa transitum eam* Romae 1476. — e) *praebente Mariae circa transitum eam* Calabris 1485. — f) *praebente sine testamento defuncta ea* Beckius.

CXLI. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1001. lin. 11.) relinquere Hierii gloriosae memoriae senioris filios] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477. (nisi quod habent *Hyerii*), Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559.; porro etiam Calabris 1485., in quo est *Higerii*. — b) *Hyerii gloriose memorie senioris filios* Tortis 1489., Arrivabene 1491. (In 1494. est idem, nisi quod habet *filiis*). — c) *reliquorum Hyerii gloriosae memoriae senioris filiorum* Beckius.

CXLII. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1002. lin. 3.) a) in quibus in futuro] *in quibus futuro*, voce *in* omissa, Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *quibus futuro* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. — c) *in quos in futuro* Beckius.

CXLIII. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1002. lin. 5.) omnino quae memorari prohibitione] a) *omnino quo memorari prohibitione* Romae 1476. (I.). — b) *omnino quae memoriam prohibitionem* Calabris 1485., Benedictis 1507., Fradin 1512. — c) *omnino q̄ memoriam prohibitionem* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) *omnino que memoriam prohibitione* Schoiffer 1477., Boucard 1511. — e) *omnino quo memoriam prohibitione* Contius Merlin 1559. — f) *omnino memorari prohibitionem* Beckius.

CXLIV. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1002. lin. 6.) ipsis alienantibus] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *ipsorum alienantibus* Beckius.

CXLV. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1002. lin. 8.) ipsi successoribus] a) *et ipsi et successoribus* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489. — b) *et ipsis et successoribus* Romae 1476. (I.), Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *et ipsis successoribus* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559.

CXLVI. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1002. lin. 9.) reliquimus intellectui] a) *relinquimus intellectui* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *diximus intellectibus* Beckius.

CXLVII. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1003. lin. 7.) post haec evenientium taliter prohibitione] a) *posthaec evenientium taliter prohibitionem* Romae 1476. (I.) — b) *post hanc evenientium taliter prohibitionem* Rubeus 1477. (nisi quod habet *prohibitione*), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — c) *post hanc eminentium prohibitionum* Beckius.

CXLVIII. NOV. CXXVI. CAP. III. (p. 1003. lin. 9.) resecantes] In hoc quidem verbum desinit haec Novella Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1501., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — Apud Beckium hic postea legitur epilogus: *quae igitur nobis placuerunt et per praesentem manifestantur legem, tua celsitudo proponere in hac felicissima civitate et operi et effectui tradere et custodiri praecipiat.*

CXLIX. NOV. CXXVII. PRAEF. (ed. nostrae p. 1004. lin. 5.) quae ad utilitatem] a) Sic Rubeus 1477. — b) *quaecunque ad utilitatem* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CL. NOV. CXXVII. PRAEF. (ed. nostrae p. 1004. lin. 6.) habere semper] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — b) *semper habentes* Romae 1476. (I.) — c) *habentes semper* Contius Roville 1571., Beckius, reliqui.

CLI. NOV. CXXVII. CAP. I. (ed. nostrae p. 1004. lin. 12. seq.) comitem privatarum loci servatores] *comitem privatarum locorum servatores* Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis

1502., Contius Merlin 1559. — *comitem privatorum locorum servatores* Schoiffer 1477., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Roville 1571.

CLII. **NOV. CXXVII. CAP. I.** (ed. nostrae p. 1005. lin. 6.) nutrimentis eius destinato] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *nutrimentis ei destinato* Romae 1476. (I.). — c) *nutrimentis eis destinato* Tortis 1502., Contius Merlin 1559. — d) *nutrimento eis destinato* Arrivabene 1494., Contius Roville 1571.

CLIII. **NOV. CXXVII. CAP. I.** (ed. nostrae p. 1006. lin. 7.) hoc fieri iubemus] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *hoc facere iubemus* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CLIV. **NOV. CXXVII. CAP. I.** (ed. nostrae p. 1006. lin. 10.) aliqui praedictorum in proprium] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1 12., Contius Merlin 1559., Roville 1571. — *aliqui praedecessorum in proprium* Beckius.

CLV. **NOV. CXXXIV. CAP. XXXII.** (ed. nostrae p. 1122. lin. 8.) praedictas poenas patietur] Postmodo apud Contium Merlin 1559., Roville 1571., Beckium sequitur cap. XXXIII. huiusmodi: *reliquum nobis est et de venerabilibus monasteriis et reverendissimis monachis formam dare.* Apud Osenbr. quidem haec eadem habentur, sed uncinis inclusa sunt, qui a Contio ex Graecis male restituta esse suspicatur. Desunt haec eadem in antiquissimis Authentici editt. Romae 1476. (I.), Rubeo 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512.

II. *Sequuntur loci ex inscriptionibus Authenticiselecti ex quorum comparatione recentiorum temporum interpolationes facile cognoscuntur.*

CLVI. **NOV. I. INSCRIPT.** (ed. nostrae p. 1.) Ioanni p. p. II.] a) *Iohanni prefecto praetorio secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *Ioanni p̄ pto scdo* Benedictis 1507. — c) *Ioanni praefecto secundo* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) In Schoiffer 1477., Rubeo 1477. tota haec inscriptio sic concepta est: *incipit* (deest Rubeus 1477.) *constitutio imperatoris Iustiniani ā Ioannis* (*Ioanni* Rubeus 1477.) *p̄pe secundo* (*praefecto secundo* Rubeus 1477.) — e) Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbr. habent *Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio.*

CLVII. **NOV. X. INSCRIPT.** (ed. nostrae p. 126. lin. 15.) idem a Hermogeni magistro sacrorum officiorum et patricio] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *idem aug. Hermogenii magistro sacrorum officiorum et patricio* Rubeus 1477. — c) *idem ā. venst. Hermogeni magistro sacrorum officiorum et patritio* Tortis 1489., Arrivabene 1491. — d) *imp. Iustinianus a Hermogeni* [*gloriosissi*] *sacrorum officiorum magistro, exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLVIII. **NOV. XVIII. INSCRIPT.** (ed. nostrae p. 181. lin. 18.) imp. Iustinianus a. Ioanni praef. praetorio] a) Sic Boucard 1511., Fradin 1512. — b) In Romae 1476. (I.), ultimae duo voces omissae sunt. — c) *impr. Iu. Ioanni ā. p̄p̄.* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — d) *imperator Iustinianus augustus Ioanni gloriosissimo praefecto sacrorum per Orientem praetoriorum iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLIX. **NOV. XIX. INSCRIPT.** (ed. nostrae p. 196. lin. 15.) imp. Iustinianus a. Ioanni praef. praet.] a) *imp. Iustinianus au. Io. p̄p̄.* Calabris 1485., Tortis 1489. (nisi quod habent ex errore typographi *an*) Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511. — b) *impr. Iust. p̄ Io. p̄p̄.* Rubeus 1477. — c) *impr. Iusti. au. Iohi p̄. p̄.* Schoiffer 1477. — d) *impr. Iustinianus au. Ioanni ppo* Romae 1476. — e) *imp. Iustinianus aug. Ioanni p̄fec. p̄.* Fradin 1512. — f) *imper. Iustinianus august. Ioanni gloriosissi. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLX. **NOV. XX INSCRIPT.** (ed. nostrae p. 199. lin. 12.) imp. Iustinianus a. Ioanni praef. praet.] a) *impr. Iusti. a.* (vel *au.*) *Io.* (vel *Ioh.*) *p̄p.* Rubeus

1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *imperator Iusti. aug. Ioann.* $\overline{pp}$. Benedictis 1507. — c) *imperator Iusti. augu. Iohan p. pre.* Boucard 1511. — *imperator Iusti. augu. Iohan praefecto praetorio* Fradin 1512. — d) *imperator a. Iohanni* $\overline{ppo}$ Romae 1476. (I.). — e) *imperator Iustinianus aug. Ioanni gloriosissi. sacrorum praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXI. **NOV. XXII.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 208. lin. 13.) imp. Iustinianus aug. Ioanni praef. praet.] a) *imp. Iustinianus aug. Ioanni ppo.* Romae 1476. (I.) — b) *imp. Iusti* (vel. *Iust*) *aug.* (vel. *a.*) *Io.* $\overline{pp}$. Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *imperator Iusti aug. Ioanni prefec. preto.* Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *imp. Iust. a. il. Io.* Rubeus 1477. — e) *imp. Iust. au. il. Io.* Calabris 1485. — f) *idem imper. Ioanni gloriosissi. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXII. **NOV. XXIII.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 267. lin. 4.) illustri magistro officiorum et quaestori sacri palatii] a) Sic Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *illustri magro officiorum et quaestori sa. pa.* Calabris 1485. — c) *illustri magistro officiorum et que sunt sa. pala.* Rubeus 1477. — d) *illustri magistro* Romae 1476. (I.), reliquis omissis. — e) *gloriosissi quaestori iterum et exconsuli* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXIII. **NOV. XXXIV.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 385. lin. 3.) Strategio comiti sacrarum largitionum] a) *Stagio comiti sacrarum largitionum* Romae 1476. (I.). — b) *Stragio comiti sacrarum largitionum* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *Strategio comiti sacrarum largitionum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXIV. **NOV. XXXV.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 402. lin. 3.) idem aug.] Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — *imperator Iustinianus* Contius Roville 1571., Osenbrüggen.

CLXV. **IBIDEM** viro illustri praefecto praetorio per Illyricum] a) Sic Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494.. Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *viro illustri praepo. per Illyricum* Rubeus 1477. — c) *viro illustri praeposito per Illyricum* Romae 1476. (I.) (in quo tamen est *Illiricum*), Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *viro illustri* Schoiffer 1477., reliquis omissis. — e) *praefecto praetorio per Illyricum* Contius Merlin 1557., Roville 1591., Beckius.

CLXVI. **NOV. XXXVI.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 403. lin. 10.) Agerochio V. C. praesidi Aemimonti] a) *Geruco vice comiti Emimontis* Romae 1476. (I.). — b) *Ageracio vice misie mino* Benedictis 1507. — c) *Agerucio vicecconsuli misie minoris* Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *Agerio vicario praesidi misie minoris* Schoiffer 1477. — e) *Ageruncio vicecco.* Rubeus 1477. — f) *Agerio viceco.* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — g) *Agerochio clarissimo praesidi Aeminontis in Thracia* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXVII. **NOV. XLI.** INSCRIPT. (p. 435. lin. 13.) P. P. Orientis secundo] a) $\overline{ppo}$ *Orientis secundo* Rubeus 1477., Calabris 1485. — b) $\overline{p}$. $\overline{p}$. *secdo* Schoiffer 1477. — c) $\overline{pp}$. *Orientis* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — d) *pre. po Orientis* Fradin 1512. — e) *pre. pre Orientis* Boucard 1511. — f) *praeposito* Romae 1476. (I.). — g) *gloriosis. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXVIII. **NOV. XLV.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 471. lin. 7.) P. P.] a) $\overline{p}$. $\overline{p}$. Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *pre pre* Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *praefect. preto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXIX. **NOV. XLVI.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 477. lin. 4.) p. p. secundo] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *prefec. preto secundo* Boucard 1511. — c) *pre.* $\overline{p}$. *secundo* Fradin 1512. — d) *Ioanni gloriosissi sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXX. **NOV. XLVII.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 491. lin. 11. p. p. se-

cundo] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) p̄. p̄. *II.* Schoiffer 1477. — c) *pre. pret. secundo* Calabris 1485. — d) *prefc. pre. secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXI. NOV. XLVIII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 484. lin. 15.) P. P. secundo] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Benedictis 1507., — b) p̄. p̄. *II.* Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) *pre. p. secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *praefecto praeto. iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXII. NOV. L. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 492. lin. 5.) P. P. secundo] a) Sic Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *pre. preto secundo* Boucard 1511., Fradin 1512., *prefecto pretorio secundo* Calabris 1485. — c) *p. p. II.* Schoiffer 1477. — d) *pa. secundo* Romae 1476. — e) *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXIII. NOV. LI. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 495. lin. 6.) P. P. secundo] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *prefec. preto secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *p. p. II.* Schoiffer 1477., Tortis 1488. — d) *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefec. iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Osenbrüggen.

CLXXIV. NOV. LIII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 502. lin. 16.) P. P. secundo] a) p̄p̄. *secundo* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *pre pre secundo* Boucard 1511. — c) *pre* p̄. *secundo* Fradin 1512. — d) *praefecto pretorio* Calabris 1485. — e) *p. p. secu.* Romae 1476. (I.) — f) *p. p.* Schoiffer 1477. — g) Desunt haec apud Rubeum 1477., Tortis 1489. — h) *gloriosissi. praetoriorum per Orientem praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXV. NOV. LIV. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 513. lin. 5.) P. P. secundo] a) Sic Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1597., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *p. secundo* Rubeus 1477. — c) *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXVI. NOV. LVII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 517. lin. 10.) Mennae archiepiscopo Constantinopoleos] a) Sic Rubeus 1477. — b) *Mennae archiepiscopo Constantinop.* Calabris 1485. — c) *Mennae archiepiscopo Constantinopol* Schoiffer 1477. — d) *Mennae archiep̄o Constantinopolitano* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen. — e) *Mennae sanctissimo huius regiae urbis archiepiscopo et universi eius tractus patriarchae* Contius Merlin 1559.

CLXXVII. NOV. LVIII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 527. lin. 2.) p. p. secundo] a) Sic Rubeus 1477., Calabris 1485. — b) p̄p̄. *so.* Tortis 1489. — c) p̄p̄. *secdo* Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — d) *ppo secun.* Romae 1476. (I.) — e) *p. p. II.* Schoiffer 1477. — f) p̄p̄. *scdo* Boucard 1511. — g) *praefecto praetorio secundo* Fradin 1512. — h) *praefecto praetorio iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXVIII. NOV. LIX. INSCRIPT. (p. 533. lin. 4.) Ioanni p. p. secundo] a) Sic Calabris 1485., Rubeus 1477., Benedictis 1507., Fradin 1512. (nisi quod habent *Io.*). — b) *Io.* p̄p̄. *secun* Romae 1476. — c) *Io. p. p. II.* Schoiffer 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) *Io. pre* p̄. *secundo* Boucard 1511. — d) *Mennae archiepiscopo regiae civitatis Constantinopolitanae* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Osenbrüggen. — e) *Ioanni praefecto sacrorum Orientis praetoriorum iterum exconsuli et patricio* Beckius.

CLXXIX. NOV. LXI. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 551. lin. 2.) P. P. Orientis secundo] a) p̄p̄. *Orient. secun.* Romae 1476. (I.). — b) *ppo Orientis secundo* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) p̄. *po Orientis scdo* Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1502. — d) p̄p̄. *eis so* Calabris 1485. — e) p̄p̄. *or. scdo* Rubeus 1477. — f) *p. p. II.* Schoiffer 1477. — g) *gloriosiss. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXX. NOV. LXII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 556. lin. 13.) p. p. Orientis secundo] a) Sic Calabris 1485., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *Orienti secundo* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. —

c) *Orienti scdo* Rubens 1477. — d) p̄p̄. *Orientis secun* Romae 1476. (I.). — e) p̄p̄. Scheiffer 1477. — f) *gloriosiss. Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXI. **NOV. LXVI.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 570. lin. 3.) praefecto urbis Constantinopolitanae] a) p̄p. *urbis Constan.* Calabris 1485. — b) p̄p. *ur. Constan* Romae 1476. (I.), Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511. — c) p̄p̄. *ur. Constanti* Fradin 1512. — d) Desunt haec apud Schoiffer 1477. et Rubeum 1477. — e) *huius almae urbis praefecto* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXII. **NOV. LXVIII.** INSCRIPT. (ed. nostrae p. 577. lin. 8.) glorioso p. p. Orientis secundo] a) *gloriosissimo pre Orientis secundo* Tortis 1489., Arrivabene 1491. (nisi quod habet: *et secundo*), Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *gloriosissimo p̄fe Orientis et secundo* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — c) *gloriosissimo p̄ comiti Orientis* Calabris 1485. — d) *gloriosissimo p̄ Orientis et secundo* Arrivabene 1507. — e) *gloriosissimo pre primo* Rubens 1477. — f) p̄. p̄. *II.* Schoiffer 1477. — g) *glorioso praefec. comiti Orientis* Romae 1476. (I.). — h) *gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXIII. **IBIDEM** (ed. nostrae l. c.) et excons.] a) *et consuli* Romae 1476., (I.). — b) *et con* Rubeus 1477., Calabris 1485. — c) *constitutio XV.* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) Desunt apud Schoifferum 1477., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXIV. **NOV. LXIX.** INSCRIPT. (p. 583. lin. 13.) Mennae archiepiscopo Constantinopolitano] a) *Menne archiepo Constantino* Romae 1476. (I.) — b) *Menne archiepō Constantinopot* Schoiffer 1477. — c) *Men. archie. Con.* Arrivabene 1491., Benedictis 1507. — d) *Men. archiepi Con.* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — e) *Me. archie. c̄o* Calabris 1485., Tortis 1489. — f) *Men. archie. Constan.* Boucard 1511. — g) *Men. archiepisco Constanti.* Fradin 1512. — h) *Me. archiep. ɔ.* Rubeus 1477. — i) *Mennae sanctis. et beatissi. archiepiscopo Constantinopolitano et universi eius tractus patriarchae* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXV. **NOV. LXXI.** INSCRIPT. (p. 589. lin. 17.) p. p. secundo et cons.] a) *p. p. secundo con.* Romae 1476. (I.), Calabris 1485. — b) *epo scdo con.* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1494., Tortis 1502. — c) *ep̄o secundo Constan.* Benedictis 1507. — d) *episcopo secundo con.* Arrivabene 1491 — e) *prefec. preto. secundo Const.* Boucard 1511., Fradin 1512. — f) p̄. p̄. Schoiffer 1477. — g) *gloriosissi. praetoriorum per Orientem praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXVI. **NOV. LXXII.** INSCRIPT. (p. 591. lin. 6.) pp. Orientis II.] a) *p̄po Orientis secun.* Romae 1476. (I.). — b) *p̄p. Or. scdo.* Rubeus 1477., Calabris 1485., Benedictis 1507. — c) *p̄p. Orientis secundo* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — d) *pre p̄. Orien. secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) p̄. p̄. Schoiffer 1477. — f) *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559. Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXVII. **IBIDEM** (p. 591. lin. 6.) et consuli ordinario] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477. — b) *et consi. ordinario* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *et consu. or.* Benedictis 1507. — d) *et con. ordi.* Calabris 1485. — e) Desunt apud Schoifferum 1477. — f) *exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXVIII. **NOV. LXXIV.** INSCRIPT. (p. 603. lin. 12.) p. p. secundo] a) Sic Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — b) *pre p̄ secundo* Benedictis 1507. — c) *pre pre secundo* Boucard 1511. — d) *pref. pre secundo* Fradin 1512. — e) *prepo secun* Romae 1476. (I.). — f) p. p. Schoiffer 1477. — g) desunt apud Rubeum 1477. — h) *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CLXXXIX. **IBIDEM** exconsuli et patricio] a) Sic Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1502. — b) Desunt apud Schoifferum 1477., Rubeum 1477. — c) *exconsuli ordinario et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXC. **NOV. LXXV.** INSCRIPT. (p. 647. lin. 13.) p. p. secundo] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491. (in quo

tamen est *secundo*), Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *pre p secundo* Boucard 1511. — c) *pre pre secundo* Fradin 1512. — d) *praeposito secun.* Romae 1476. (I.). — e) *gloriosiss. Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli ordinario et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen, nisi quod apud Beckium et Osenbrüggen vox *ordinario* est.

CXCI. NOV. LXXVI. INSCRIPT. (p. 625. lin 14.) p. p. secundo) a) *pre pre secundo* Calabris 1485., Fradin 1512. — b) *pre secundo* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) *prefec secundo* Benedictis 1507. — d) *pre p secundo* Boucard 1511. — e) *p. p.* Schoiffer 1477. — f) *secundo* Rubeus 1476. — g) *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXCII. IBIDEM. (l. c.) exconsuli et patricio] a) Sic Calabris 1485., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen. — b) *et exconsuli et patricio* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) *exconsuli et* Romae 1476. (I.). — d) *et consuli patritio* Rubeus 1477. — e) desunt apud Schoifferum 1477.

CXCIII. NOV. LXXVII. INSCRIPT. (p. 636. lin. 9.) p. p. secundo] a) *p. p. secundo* Boucard 1511. — b) *pre secundo* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *pre pre secundo* Fradin 1512., *pre p secundo* Schoiffer 1477. — e) *preposito secundo* Romae 1476. (I.). — f) *gloriosissimo Orientalium praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXCIV. NOV. LXXIX. INSCRIPT. (p. 644. lin. 2.) p. p. Orientis secundo] a) *Or. pre pre secundo* Calabris 1485. — b) *Or. pre Orientis secundo* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *Or. pre secundo* Rubeus 1477. — e) *p. Orientis se* Romae 1476. (I.). — f) *p. p.* Schoiffer 1477. — g) *gloriosissimo per Orientem praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXCV. IBIDEM (l. c.) exconsuli ordinario et patricio] a) *exconsuli oro et patritio* Romae 1476., Rubeus 1477. — b) *excon. Orientis et patricio* Calabris 1485. — c) *excon. et patricio* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Osenbrüggen.

CXCVI. NOV. LXXX. INSCRIPT. (p. 652. lin. 5.) beatissimo archiepiscopo et generali patriarchae] a) Sic Romae (I.) 1476., Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511. (in quo est ex errore typographi *betissimo*), Fradin 1512. — b) *archiepiscopo Constantinopolitano et universi eius tractus patriarchae* Contius Merlin 1559. — c) *archiepiscopo Constantinopolitano et universali patriarchae* Contius Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXCVII. NOV. LXXXI. INSCR. (p. 656. lin. 3.) p. p. II.] a) Sic Schoiffer 1477. — b) *pre secundo* Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — c) *pre pre secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *ppo secundo* Romae 1476. (I.), — e) *gloriosiss. sacrorum praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CXCVIII. NOV. LXXXI. INSCRIPT. (l. c.) exconsuli et patricio] Sic Calabris 1485. Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen, *et consuli et patritio* Romae 1476. (I.). Desunt haec apud Rubeum 1477., Schoifferum 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucardum 1511., Fradinum 1512.

CXCIX. NOV. LXXXIII. INSCRIPT. (p. 673. lin. 10.) p. p. Orientis iterum] a) *pp. Orientis interum* Calabris 1485. — b) *p. orien iterum* Schoiffer 1477. — b) *prefecto pre Or.* Fradin 1512. — c) *prefecto p. Or.* Boucard 1511. — d) *prefecto Or.* Tortis 1489. — e) *Or. iterum* Rubeus 1477. — f) *praeposi. Orientis iterum* Romae 1476. (I.) — g) *gloriosissimo praetoriorum Orientis praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen. — Caeterum pro *et*, quod sequitur, Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., exhibent *ac*. Apud Schoifferum 1477. autem vox *et* plane desideratur.

CC. NOV. LXXXIV. INSCRIPT. (pag. 684. lin. 4.) gloriosissimo p. p. secundo] a) *p. p. gloriosissimo secundo* Calabris 1485. — b) *pre gloriosissimo secundo* Tortis 1489. — c) *prae gloriosissimo secundo* Rubeus 1477., Arrivabene 1491., Tortis 1502., Benedictis 1507. In Arrivabene 1494. idem est, nisi quod habet *gloriosi-*

simos. — d) *prae prae gloriosissimo secundo* Boucard 1511., Fradin 1512. — e) *praefec p. scdo* Schoiffer 1477., reliquis tamen omissis. — f) *glo. praeposito secundo* Romae 1476. (I.). — g) *gloriosiss. per Orientem praetoriorum praefecto iterum* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CCI. NOV. LXXXVIII. INSCRIPT. (p. 704. lin. 9.) Ioanni p. p.] a) *Io pre pre secundo* Frad n 1512. — b) *Io pre p. secundo* Boucard 1511. — c) *Io pp. secundo* Calabris 1485. — d) *Io pre secundo* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — e) *Io prefecto p.* Schoiffer 1477. — f) *Io. prepo* Romae 1476. (I.). — g) *Ioanni gloriosissimo sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto iterum exconsuli et patricio* Contius Merlin 1559. Habent et Contius Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen, nisi quod post vocem *exconsuli* interposuerunt *ordinario.*

CCII. NOV. CXXVII. INSCRIPT. (ed. nostrae p. 1004. lin. 4.) Petro p. p.] a) *Petro pp.* Calabris 1485. — b) *Petro ppo* Tortis 1489., Arrivabene 1491. — c) *Petro prepo* Arrivabene 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — d) *p. p.* Schoiffer 1477. — e) Desunt Romae 1476. (I.), et apud Rubeum 1477. — f) *In nomine domini Iesu Christi dei nostri imperator Caesar Flavius Iustinianus Alemannicus Gotthicus Francicus Germanicus felix pius gloriosus victor triumphator numquam non colendus augustus Musonio praefecto urbis* Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

III. *Catalogus scholiorum Latinorum, quae in antiquis editionibus ex Bononiensium recensione in Authenticì contextum pariter recepta fuerunt.*

CCIII. NOV. VII. PRAEF. §. 1. (ed. nostrae p. 71. lin. 1.) colonarium ius] Posthaec intruditur Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. hoc scholium, quod sic habet: *colonarium ius est veluti si domum valentem centum solidos et praestantem pensionum decem solidorum accipiat quis ab ecclesia et det pro ea solidos centum seu amplius aut certe minus et quasi iam de proprio aggravet sedare singulis annis quasi pensionis nomine solidos tres. Iste ergo appellatur paroecus sed ipsam domum sub tam parva pensione in perpetuum et ipse et heredes eius possidebant.* Apud Schoifferum 1477. quidem haec omnia parentheseos signis inclusa sunt. Etiam apud Contium Merlin 1559., Roville 1571., Beckium, Osenbrüggen haec omnia in contextum recepta fuerunt.

CCIV. NOV. XXXIV. CAP. I. (ed. nostrae p. 389. lin. 5.) vocatur pancarpon] In multis codd. mss. deest quod ante *pancarpon* interponitur: *Graece.* Deest et apud Rubeum 1477. (ubi et vox *pancarpon* non habetur, sed linea dimidia vacua relicta est), Schoifferum 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — Contra hanc eandem vocem habent Romae 1476. (I.), Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius. In Calabris 1485. est: *grecum*, ut ultima vox *pancarpon* plane desit.

CCV. NOV. LXXIII. CAP. III. (ed. nostrae p. 600. lin. 2.) eremodicium id est desertae causae] Ultimas voces, quae manifesto Graecae vocis interpretationem continent, habent Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen.

CCVI. NOV. CXXVII. CAP. III. (ed. nostrae p. 1011. lin. 13.) qui secundum nostram iussionem] Posthaec in antiquis editt. in contextum hoc antiquissimum scholium fuit receptum: *specialiter quia et a divinis licet appellare iudicibus*, hoc est Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen. — Est et in contextu Rubei 1477., sed post vocem *audiunt*, quae in reliquis editt. scholio postposita est; ibidem et vox *specialiter* plane omissa est. — Caeterum Schoiffer 1477., Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen verba *quia et — appellare iudicibus* uncinis incluserunt.

CCVII. NOV. CXXVII. CAP. XI. (ed. nostrae p. 1023. lin. 6.) datae partis filiis] Hic intruditur in contextum scholium huiusmodi: *quando pater rerum filii in potestate positi non habet usumfructum* in editt. Romae 1476. (I.), Rubei 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491.,

1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contii Merlin 1559., Roville 1571., Becki, Osenbrüggen, in quo quidem haec omnia uncinis inclusa sunt. Caeterum apud Contium Merlin 1559., Roville 1571., Beckium et Osenbrüggen pro voce *quando* habetur *quoniam*.

CCVIII. **NOV. CXXXIV. CAP. XXXII.** (ed. nostrae p. 1122. lin. 8.) praedictas poenas patietur] Posthaec in omnibus Authentici antiquissimis editt. hocce scholium est: *monasteriorum et reverendissimorum monachorum dispositione* hoc est Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., porro et apud Contium Merlin 1559., Roville 1571., Beckium, Osenbrüggen, in quo quidem hocce scholium uncinis inclusum est.

CCIX. **IBIDEM CAP. XL.** (ed. nostrae p. 1131. lin. 8.) aut cedere voluerit] Romae 1476, (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571., Beckius, Osenbrüggen hocce scholium subiiciunt: *quando neque ex pactis nuptialibus viro aut mulieri lucrari aliquid conceditur*, nisi quod apud Contium Merlin 1559., Roville 1571., Beckium, Osenbrüggen pro voce *quando* habetur *quoniam*.

IV. *Loci Authentici ad corruptelam insignes, quorum comparatione efficitur, ut quae cuiusque editionis familia sit, facile dignosci possit.*

CCX. **NOV. III. CAP. III.** (ed. nostrae p. 32. lin. 16.) congruet per tempus sanctissimum] a) Sic Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485. — b) *congruet pro tempore sanctissimum* Romae 1476. (I.), Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CCXI. **NOV. VIII. EPIL.** (ed. nostrae pag. 109. lin. 1. seq.) parcentes, Dat. XVII. Kal. Mai. CP. Belisario V. C. cons.] a) *parcentes. Datum XII. Kalen. Maii de Bilisario vicario consulis*, Tortis 1489., 1502., Arrivabene 1491., 1494., — b) *parcentes. Datum XII. Kal. Maias* Calabris 1485. — c) *parcentes. Datum XII. Maii* Benedictis 1507. — d) *parcentes. Datum XII. Kal. Mad.* Romae 1476. (I.). — e) *parcentes* Rubeus 1477., Schoiffer 1477., ut reliqua plane desint. — f) *parcentes. Datum Bilisario prefecto XVI. Kal. Maii* Boucard 1511., Fradin 1512. — g) *parcentes. Dat. Belisario praefecto sexto decimo Kalendas Maii* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CCXII. **NOV. XXII. CAP. XVIII.** (ed. nostrae p. 224. lin. 10. seq.) quasque Theodosius quasque nos enumeravimus] a) Sic Schoiffer 1477. — b) *quas Theodosius quasque nos enumeravimus* Romae 1476. (I.). — b) *quasque Theodosius et nos enumeravimus* Rubeus 1477., Calabris 1485. — c) *quasque et Theodosius et nos enumeravimus* Arrivabene 1494., Tortis 1502. — d) *quasque et Theodosius quasque et nos enumeravimus* Tortis 1489., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — e) *quas et Theodosius et nos enumeravimus* Contius Roville 1571.

CCXIII. **NOV. XXII. CAP. XVIII.** (ed. nostrae p. 225. lin. 8.) si vero per causam mariti] a) *si vero per culpam mariti* Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *si vero vel per culpam mariti* Romae 1476. (I.), Schoiffer 1477. — c) *si vero per causam vel per culpam mariti* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559. — d) *si vero per culpam vel causam mariti* Rubeus 1477. — e) *si vero vel per culpam vel causam mariti* Calabris 1485. — f) *si vero per causam vel culpam mariti* Contius Roville 1571.

CCXIV. **NOV. XXII. CAP. XLIII.** (ed. nostrae p. 252. lin. 5.) quoniam alterutrumque a nobis rerum praetermissum est] a) *quoniam alterutrum quoque rerum a nobis praetermissum est* Romae 1476. (I.), Calabris 1485., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512. — b) *quoniam alterutrumque rerum a nobis praetermissum est* Rubeus 1477., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. — c) *quoniam alterutrum rerum a nobis praetermissum est* Schoiffer 1477. — f) *quoniam alterum quoque rerum a nobis praetermissum est* Contius Merlin 1559. — g) *quoniam alterum quoque a nobis praetermissum est* Contius Roville 1571., ut vox *rerum* in hoc quidem libro plane non habeatur.

CCXV. **NOV. XXII. CAP. XLVII §. 1.** (ed. nostrae p. 262. lin. 5.) et illud autem firmum, quod ex primo matrimonio est] a) Sic Romae 1476. (I.), (nisi quod vox *et* deest) Schoiffer 1477., Benedictis 1507., Boucard 1511., Fradin 1512.,

non videntur mox] a) *civitate qui imbanciti non videntur mox* Romae 1476. (I.). — b) *civitate inbanchiti non videntur mox cui* Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502. (in quo quidem utroque est *inbanchiti*). Boucard 1511., Fradin 1512. — c) *civitate in banchiti non videntur mox* Rubens 1477. — d) *civitate in banciti non videntur mox* Schoiffer 1477. — e) *civitate qui imbanchiti non videntur mox* Contius Merlin 1559., Roville 1571.

CCXXVII. **NOV. LXXXVII. CAP. II. §. 1.** (p. 708. lin. 4.) plenis aspiret interdictionibus] a) Sic Romae 1476. (I.), Rubeus 1477., Schoiffer 1477., Calabris 1485., Tortis 1489., Arrivabene 1491., 1494., Tortis 1502., Benedictis 1507. — b) *plenius aspiret interdictionibus* Boucard 1511., Fradin 1512., Contius Merlin 1559., Roville 1571.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Prolegom. cap. I. pag. VIII. lin. 5. Pro verbis *iudices non expectent* legendum est *nulli iudicum*.

Ibidem cap. II. pag. CX. lin. 14. et 15. delenda sunt haec: *Nov.* 133. (*edit. nostrae* 131.) *quomodo oporteat monachos vivere.*

Ibidem cap. IV. p. CCCCLXIV. lin. ult. Hic paginae CCCCLXV-CCCCLXXIV. errore typographi exciderunt, ut postea decem numero amplius computentur.

Ibidem cap. VII. p. DCLXXXXVIII. lin. ult. Hic error typographi latet, qui post paginam DCLXXXXVIII rursus a pagina DCXCI numeros computavit, ubi pagina DCXCIX perscribi debebat.

Pag. 18. contextus lin. 19. Pro *fratibus* lege *fratribus*.

Pag. 20. cont. lin. 2. Pro *patiatur* lege *non patiatur*, quod et ipsa nota subiecta indicat.

Pag. 22. cont. lin. 15. Pro *rebas* lege *rebus*.

Pag. 33. cont. lin. 4. Comma, quod post vocem *suppliciis* positum est, delebis.

Pag. 35. cont. lin. 15. Pro *tranesat* lege *transeat*.

Pag. 50. cont. lin. 11. Pro *plnrimis* lege *plurimis*.

Pag. 109. cont. lin. 2. Hanc subscriptionem Codex 16. (vide Prolegg. pag. XIII.) Hachio auctore sic exhibet: *dat. XIII. Kal. madii post constitutionem.*

Pag. 126. cont. lin. 12. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. XVI. Kal. madii.* In Codice 24. (vide Prolegg. p. XXIX.) subscriptio haec est: *dat. XXIII. kL'. maii cap bihsnio 9sule.*

Pag. 129. cont. lin. 4. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. Kal. Madii.* In Codice 24. subscriptio haec est: *dat. XVIII. kl. may. bihsnio ucent.*

Ibidem lin. 7. Subiicio varietatem lectionis, quam ex veteri libro Miraeus ad calcem Iuliani Lugduni 1561. pag. 194. exhibuit. *de privilegiis*] Haec tota inscriptio deest apud Miraeum.

Ibidem lin. 10. *mundum*] *modum* Miraeus, sed ad marginem adscripsit *mundum*.

Ibidem lin. 13. *sacrosanctus*] *sacro* Miraeus, sed ad marginem ascripsit *sacrosanctus*. — Ibidem *etiam*] *et* Mir.

Pag. 130. lin. 4. *Firmii*] *Fumii* Miraeus, qui ad marginem haec adnotavit: *lego* *Firmii*. — Ibidem *fuerat const.*] *fuerit const.* Miraeus.

Ibidem lin. 5. *quam in*] Vox *in* deest apud Miraeum.

Ibidem lin. 6. *Attilanis*] *Antilanis* Mir., qui ad marg. notat: *lego Attilanis vel potius Antalanis.* — Ibid. *eiusdem*] *eisdem* Mir. — Ibid. *Apenninis*] *Apenninus* Miraeus. — Ibidem *Firmitana*] *finitima* Miraeus.

Ibidem lin. 11. *ita*] deest apud Miraeum. — Ibidem *ut*] *et* Miraeus.

Ibidem lin. 12. *frequentaretur*] *frequentetur* Mir.— Ibid. *iam*] deest apud Miraeum.

Ibidem lin. 14. quae] deest apud Miraeum.

Pag. 131. lin. 1. *fuerat constituta*] Haec desunt apud Miraeum. — Ibidem *in*] deest apud Miraeum.

Ibidem lin. 2. *autem*] *etiam* Miraeus.

Ibidem lin. 7. *et iuxta*] *ut iuxta* Miraeus.

Ibidem lin. 9. *antistes*] *antistites* Mir. — Ibid. *et praes.*] Vox *et* deest apud Mir.

Ibidem lin. 10. *impertire*] *impartire* Miraeus.

Ibidem lin. 11. *primum habere honorem*] Haec desunt apud Miraeum. — Ibidem *primam*] Apud Miraeum subiicitur *habere*.

Ibidem lin. 12. *tua*] deest apud Miraeum.

Pag. 131. lin. 13. *te*] deest apud Miraeum. — Ibidem *communione*] *actione* Mir.
Ibidem lin. 14. *eum*] deest apud Miraeum.
Ibidem lin. 15. *eis*] *eius* Miraeus. — Ibidem *oritur*] *oriatur* Mir.
Pag. 132. lin. 2. *eatur*] *eant* Mir.
Ibidem lin. 3. *provinciae*] *nuptiae* Miraeus, qui ad marginem legi vult *provinciae*.
Ibidem lin. 4. *habeat*] *habeant* Miraeus.
Ibidem lin. 5. *omnem potestatem*] *potestatem omnem* Miraeus.
Ibidem lin. 6. *Aquis*] *Aliquis* Miraeus. — *Daciae*] *Dacia* Miraeus.
Ibidem lin. 7. *Meridiano*] Sic et Miraeus, sed ad marginem varietatem lectionis adscripsit: *Mediterraneo*.
Ibidem lin. 9. *ei*] deest apud Miraeum. — Ibidem *Aquis*] *Aliquis* Miraeus.
Ibidem lin. 11. *Bonosiacorum*] *Honosiacarum* Mir. — Ibid. *et terra*] *aeterna* Mir.
Ibidem lin. 15. *habeat*] *habeant* Mir. — Ibidem *ecclesia*] *ecclesiae* Miraeus.
Pag. 133. lin. 1. *archiepiscopum*] *archiepiscoporum* Miraeus. — Ibidem *suo*] deest apud Miraeum.
Ibidem lin. 2. *archiepiscopum omnibus*] *archiepiscoporum hominibus* Miraeus. — Ibidem *honoratum*] *oratum* Miraeus.
Ibidem lin. 3. *nec*] *neque* Miraeus.
Ibidem lin. 6. *Dat. XVIII. Kal. Maii....*] Deest subscriptio apud Miraeum.
Pag. 138. cont. lin. penultima. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. VI. idib. octob. constantinop. belisar. viro clariss. cos*.
Pag. 155. cont. lin. 4. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat Kal. septemb. bilisario viro consule*.
Pag. 161. cont. lin. 1. Pro *provincias* lege *provinciae*.
Pag. 165. cont. lin. 3. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. idib. aug. cum bilisario viro clarissimo*.
Pag. 165. cont. lin. 10. Pro *felicissima* lege *felicissimae*.
Pag. 167. cont. lin. 12. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. idib. aug. capot bilisario viro clarissimo consule*.
Pag. 176. not. col. B. lin. 17. Post vocem *praestare* inserenda sunt haec: *propter Graeca*.
Pag. 181. cont. lin. 10. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. Kal. Madii cap. bilisario vic consule*.
Pag. 196. cont. lin. 11. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. Kal. Marcii*.
Pag. 199. cont. lin. 8. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. XV. Kal. April*.
Pag. 205. cont. lin. 3. seq. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. Kal. April*.
Pag. 207. cont. lin. 16. Pro *dicimae* lege *decimae*.
Pag. 208. cont. lin. ultima. Comma, quod post vocem *dispositorum* habetur, delendum est.
Pag. 229. cont. lin. 17. Pro *non* lege *nos*.
Pag. 263. cont. lin. 5. Post vocem *tantam* excidit vox *quantam*, quae eo loco reponenda est.
Pag. 266. cont. lin. 14. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. XV. Kal. April*.
Pag. 306. cont. lin. 3. Pro *casua* lege *causa*.
Pag. 316. cont. lin. 15. Pro *Pontas* lege *Pontos*.
Pag. 407. XXXVII.] Huius constitutionis orationem Petrus Pithoeus primus proposuit in libro: Petri et Francisci Pithoei iureconsultorum Observationum in Codicem et Novellas (Parisiis 1689. fol.) p. 688. Ego lectionis varietatem subiiciam. *Idem aug.*] *Imperator Iustinianus* Pith.
Ibidem lin. 13. *quaestor iam gubernatam*] Sic Pith., qui ad marginem adnotavit: *quaestoriam gubernabat tam*.
Ibidem lin. 14. *gubernabat*] *gubernat* Pith.
Pag. 408. lin. 7. *ut gessisset*] *suggessisse et* Pith.
Ibidem lin. 9. *et non*] *nec tamen* Pith.
Pag. 409. lin. 2. *melloproximatum*] *mello proximatum* Pith.
Ibidem lin. 4. *haberent alium sibi*] *sibi haberent alium* Pith.
Ibidem lin. 8. *licet*] *liceret* Pith.
Ibidem lin. 9. *quaestioni*] Sic Pith., qui ad marginem adnotavit: *quaestoria*.

Pag. 409. lin. 10. *atque*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 11. *subsecutam*] *subsequuta* Pith.
Ibidem lin. 12. *quaestorium*] *questionum* Pith. — Ibidem *ex*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 14. *locum suum*] *suum locum* Pith.
Ibidem lin. 15. *inter homines*] Desunt apud Pith.
Pag. 410. lin. 2. *praedicatum*] *praedictum* Pith. — Ibidem *adiutorium meum*] Sic Pith., qui ad marginem adnotavit: *directorum numerum.*
Ibidem lin. 3. *constitutos*] *constitutis* Pith. — Ibidem *spe* deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 4. *aestimavimus*] *existimavimus* Pith.
Ibidem lin. 7. *sublata*] *sublatam* Pith.
Ibidem lin. 17. *etiamsi*] *etsi* Pith.
Pag. 411. lin. 3. *si*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 8. *subrogetur*] *subrogatur* Pith. — Ibidem *nec*] *ne* Pith.
Ibidem lin. 11. *accipiant*] *accipient et* Pith.
Ibidem lin. 15. *Epictetum*] *Epicteum* Pith. — Ibidem *Perigenem*] *Perignin* Pith.
Ibidem lin. 16. *in loca*. Vox prior *in* deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 17. *his*] Haec vox deest apud Pithoeum.
Pag. 412. lin. 3. *fuerit subtractus*] Inverso verborum ordine Pith.
Ibidem lin. 5. *alius*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 7. *subrogetur*] *subrogatur* Pith.
Ibidem lin. 11. *aptissimum*] Pithoeus subiicit *esse.*
Ibidem lin. 13. *iudicandum*] *indicatum* Pith. — Lin. 13 et 14. *advenam*] *adveniam* Pith., qui ad marginem correxit *advenam.*
Ibidem lin. 19. subscr. *X Kal.*] *V Kal.* Pith.
Pag. 413. lin. XXXVIII] Huius constitutionis orationem Petrus Pithoeus l. c. p. 689. seq. primus proposuit. Ego varietatem lectionis subiiciam:
Ibidem lin. 4. *certum*] *tertium* Pith.
Ibidem lin. 6. *aug.*] *a.* Pith.
Ibidem lin. 8. *nos*] *nostras* Pith.
Ibidem lin. 10. *sacram*] *nostram* Pith.
Ibidem lin. 13. *liceret*] *liceat* Pith.
Pag. 414. lin. 2. *inique*] *inquiat* Pith.
Ibidem lin. 3. *nostras*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 6. *cognitionali*] *cognationali* Pith., qui ad marginem emendat, ut in contextu.
Ibidem lin. 8. 9. *superiorem alium gradum*] *alium gradum superiorem* Pith. — Lin. 8. *quod*] *qui* Pith. — Lin. 9. *matrem*] *ad matrem* Pith. — Ibidem *quisque*] *omnesque* Pith. — Ibidem *masculus*] *masculos* Pith.
Ibidem lin. 10. *femina*] *feminas* Pith.
Ibidem lin. 11. *ulteriore*] *ultimiore* Pith., qui ad marginem corrigit, ut in cont.— Ibidem *quis*] *ne quis* Pith.
Ibidem lin. 13. *hocque*] *hocque et* Pith. — Ibidem *in*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 14. *stetur*] *stet* Pith.
Ibidem lin. 15. *germanas*] *germanos* Pith.
Pag. 415. lin. 3. *deferre*] *defferre* Pith.
Ibidem lin. 8. *dioecesi*] *diocesi* Pith.
Ibidem lin. 9. *praestari ex una parte*] *ex una parte praestari* Pith.
Ibidem lin. 12. *etenim*] *enim* Pith.
Ibidem lin. 14. *cupimus*] *cupimus et* Pith. — Ibidem *substantias*] *subiectas* Pith.
Ibidem lin. 15. *antelatum*] *antefatum* Pith.
Ibidem lin. 17. *sanctioni*] *sanctionis* Pith.
Pag. 416. lin. 2. *excedit*] *excedat* Pith.
Ibidem lin. 3. *etas*] *aetas* Pith. — Ibidem *patimur*] *patitur* Pith.
Ibidem lin. 7. *quod*] *quid* Pith.
Ibidem lin. 8. *observari*] *observare* Pith.
Ibidem lin. 10. *temporales*] *temporis* Pith.
Ibidem lin. 11. *disponunt*] *disponi* Pith.
Ibidem lin. 12. *et adscendentium*] desunt apud Pithoeum.
Pag. 417. lin. 2. *omnibus tradiderunt*] *tradiderunt omnibus.* Pith. — Ibidem subscript. *CP.*] deest apud Pith.
Pag. 417. XXXIX] Huius constitutionis orationem Petrus Pithoeus l. c. p. 691. seq. primus proposuit. Varietas utriusque lectionis haec est:
Ibidem lin. 6. *aug.*] *a.* Pith.

Pag. 417. lin. 8. *Africanae*] *Affricae* Pith. — Ibidem *dioeceseos*] *dioceseos* Pith.
Ibidem lin. 9. *ut*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 12. *quae*] *qui* Pith.
Ibidem lin. 16. *civitatis Carthaginis*] Inverso ordine Pith.
Pag. 418. lin. 3. *nostri numinis*] *nostram* Pith.
Ibidem lin. 4. *constituta*] *constitutas* Pith.
Ibidem lin. 6. *libenteque*] *libentique* Pith.
Ibidem lin. 11. *dioeceseos*] *dioceseos* Pith.
Ibidem lin. 12. *quos*] *quis* Pith.
Ibidem lin. 13. *aliquos*] *Afros* Pith. — Ibidem *Arianos*] *Arrianos* Pith.
Ibidem lin. 15. *avelli*] deest apud Pithoeum.
Pag. 419. lin. 2. *detinere*] *detineri* Pith.
Ibidem lin. 3. *ante*] *antea* Pith. — Ibid. *sic*] *sit* Pith. — Ibid. *fecit*] *fecerit* Pith.
Ibidem lin. 7. et seq. *recuperandi a quacumque persona per provincium occupatas, ut possit*] Haec desunt apud Pithoeum.
Ibidem lin. 9. *vendicare*] *vindicare* Pith.
Ibidem lin. 10. *quatenus*] *quatinus* Pith.
Ibidem lin. 12. *aliqua*] *alia* Pith.
Ibidem lin. 17. *communio*] *omnino communio* Pith.
Ibidem lin. 14. *vel episcopos*] Prior vox *vel* deest apud Pithoeum.
Pag. 420. lin. 3. 4. *nec aliquam administrationem quibuslibet subire ambitionibus ne videantur haeretici*] Haec desunt apud Pithoeum. — Ibidem lin. 4. *orthodoxis*] *et orthodoxis* Pith. — Ibidem *sufficit*] *sufficiat* Pith.
Ibidem lin. 5. *hac*] *hoc* Pith.
Ibidem lin. 12. *Rebaptizatos*] sic Pith., qui ad marginem adscripsit *Donatistas*.
Ibidem lin. 14. *accipiant*] *accipiebant* Pith. — Ibidem *audeant*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 16. *eas*] *eos* Pith.
Ibidem lin. 17. *Arianos*] *Arrianos* Pith. — Ibidem *vel*] *et* Pith.
Pag. 421. lin. 3. *peragendi*] *peragenda* Pith.
Ibidem lin. 4. *privilegia*] deest apud Pith. — Ibid. *nostrae*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 6. *etiam*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 16. *poterunt*] *possint* Pith.
Ibidem lin. 17. *sin*] *si* Pith.
Ibidem lin. 18. 19. *dioeceseos*] *dioceseos* Pith.
Pag. 422. lin. 2. *eas*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 8. *dioeceseos*] *dioceseos* Pith.
Ibidem lin. 12. *omnibus*] *et omnibus* Pith. — Ibid. *rationem*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 13. *demetatoribus*] Sic et Pithoeus, qui quidem ad marginem adnotavit: *temeratoribus*.
Ibidem lin. 14. *gravissima*] *gravi* Pith.
Ibidem lin. 15. 16. *violari tentaverint*] Haec desunt apud Pithoeum. — Ibidem *Belisario*] *Bilisar.* Pith.
Pag. 443. cont. lin. 10. Hanc subscriptionem Codex 16. Hachio auctore sic exhibet: *dat. Kal. Ianuar.*
Pag. 466. cont. lin. 3. Comma, quod post vocem *ecclesiae* positum, delendum est.
Pag. 475. cont. lin. 10. Comma, quod post vocem *nobis* positum, delendum est.
Pag. 476. cont. lin. ult. Ex hac subscriptione Codex 16. Hachio auctore nihil habet, nisi quae sunt usque ad mensis designationem.
Pag. 478. not. col. B. lin. 31. Dele hanc enunciationem: *scribendum peremimus ex Os. sententia.*
Ibidem not. col. B. lin. 36. Post voces: *permittimus I* adde: *scribendum peremimus ex Os. sententia.*
Pag. 484. cont. lin. 10. Ex hac subscriptione Codex 16. Hachio auctore nihil habet, nisi quae sunt usque ad mensis designationem.
Pag. 488. lin. penult. Ex hac subscriptione Codex 16. Hachio auctore nihil habet, nisi: *dat. Kal. Septemb.*
Pag. 497. cont. lin. 8. Comma, quod post vocem *sancta* est, delendum est.
Pag. 498. cont. lin. 1. *imp. Iust.*] *idem ã.* Codex Bambergensis D. num. 6. II. 11., in quo reliqua, quae inscriptionis sunt, plane non habentur. Annotabo huius libri varietatem, quam ante hoc triennium exinde enotavi.
Ibidem cont. lin. 2. *Verbum*] *verum* Bamb.
Ibidem cont. lin. 2. *quoddam*] deest in Bamb.
Ibidem cont. lin. 3. *Iudaeos*] *Iudeos* Bamb.

Pag. 553. not. col. A. lin. 23. Pro verbis *urbis Vind.* legendum est *urbis Vulgo,* quod et ipsa anterior huius notae pars satis declarat.
Pag. 571. cont. lin. 9. Comma, quod post vocem *voluptate* habetur, delendum est.
Pag. 574. LXVII] Haec constitutio apud Petrum Pithoeum legitur l. c. p. 695 seq. Ego varietatem lectionis adnotabo.
Ibidem lin. 3. *Mysiae*] *Misie* Pith.
Ibidem lin. 6. *Idem aug. Iustiniano VC. rectori Mysiae*] Desunt apud Pithoeum.
Ibidem lin. 9. *quatenus*] *quatinus* Pith. — Ibidem *pro soluto res*] *pro solutione* Pith. — Ibidem *ecclesiasticas*] *ecclesias* Pith.
Ibidem lin. 10. *etiam*] *et* Pith. — Ibidem *nostram*] *nostra* Pith.
Ibidem lin. 11. *memoriam*] *memoria* Pith. — Ibidem *Clissinatae*] *Clinatae* Pith.
Ibidem lin. 13. *ei necessitatem*] *necessitatem ei* Pith.
Ibidem lin. 14. *etiam*] *et* Pith.
Ibidem lin. 19. *antea*] Post hanc vocem Pithoeus punctum interposuit, qui verba: *subsecuta sunt* cum iis, quae proxime sequuntur, coniunxerit.
Ibidem lin. 19. *quae narratio*] *quaenam ratione* Pith.
Pag. 575. lin. 2. *specialis*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 4. *certo*] deest apud Pithoeum.
Ibidem lin. 7. *specialem*] deest apud Pith.
Ibidem lin. 9. 10. *sustentationem pauperum*] *pauperum alimonias* Pith.
Ibidem lin. 11. *mutilandam*] *mutilanda* Pith.
Ibidem lin. 12. *sin*] *si* Pith.
Ibidem lin. 15. *et perm.*] Vox *et* deest apud Pith.
Pag. 576. lin. 7. *et venditio*] Vox *et* deest apud Pith. — Ibidem *et actus*] *ne actus* Pith. — Ibidem *exinde fraudentur*] *non defraudentur* Pith.
Ibidem lin. 8. *non depereant*] *inde pereant* Pith. — Ibidem *mobilium*] *immobilium* Pith. — Ibidem *sint*] *sit* Pith. — Ibidem *necessariae*] *necessaria* Pith.
Ibidem lin. 13. *effectui*] *effectu* Pith. — Ibidem *observari*] *observare* Pith. — Ibidem *Dat. X.*] Tota subscriptio deest apud Pithoeum.
Pag. 614. cont. lin. ult. Pro voce *dimittut* legendum est *dimittat.*
Pag. 637. cont. lin. 7. Pro *nostra* lege *nostrae.*
Pag. 641. cont. lin. 2. Pro *pntamus* lege *putamus.*
Pag. 709. cont. lin. 7. Haec quae sequitur, subscriptio Novellae 88. in Codice 32. (vide Prolegg. p. XXII.) ita concepta est: *D. K. Decēb. ep̄. dom̄. iust̄. pp̄. ā. an̄. XII. apinioe. vc̄. 7 cs.*
Pag. 733. not. col. A. lin. 5. Verba: *interpres videtur habuisse ἀκρίβειαν* delenda sunt.
Ibidem lin. 8. Delenda sunt verba: *Interpres videtur habuisse εὐσέβειαν.*
Pag. 784. cont. lin. 9. In hac subscriptione quae est lacuna post mensis designationem, eam codex S. Genovefae F. L. 2. Parisiensis sic explevit: *et cap̃.* (leg. *CP.*) *imp.*
Pag. 791. cont. lin. 6. Qui post numerum constitutionis LXXXVII., quae incipit ab his verbis: *curialium malignitates* deest legis titulus, is antiquitus ab his verbis videtur incepisse: *de mortis causa* ****. Certe haec verba in laudanda hac constitutione occurrunt in glossa Anteaccursiana, quae est in libro Vindobonensi 19. (102.) Monacensi 10. (95.) Parisiensi regio 4429. (109.) Vide Bieneri historiam Novellarum pag. 545. Quae quidem non admodum consentiunt cum his, quae Contius in libro vetere sibi habere visus est: *de donationibus a curialibus factis sive ab intestato vel testamento eorum successoribus.* Vide pag. 701. B.
Pag. 844. cont. lin. 13. Comma, quod post vocem *causa* habetur, delendum est.
Pag. 846. not. col. A. lin. 36. Pro verbis: *cumque et Graecis firmetur* legendum est: *cumque nec Graecis firmetur*, quod et totus huius notae contextus satis demonstrat.
Pag. 855. not. col. B. lin. 26. Post verba: *sed a sec. manu* subiiciendum est: *suppletur.*
Pag. 869. cont. lin. 6. Pro verbis *hoc enim* lege *haec enim.*
Ibidem not. col. A. lin. 31. Delenda est nota, quae sic habet: *hoc*] *Sic Mon.* — *Gr.* τοῦτο. Eorum loco haec reponenda sunt, *haec*] *Sic Vind. Vind.* (*Iul.*) *Berol.* (*Iul.*) — *hoc Mon. Berol. I. Gr.* ταῦτα.
Pag. 873. cont. lin. 3. Pro verbis *post dignitates* lege *post dignitatem*, quod et nota subiecta satis indicat.

